

هڪ جلدي سنڌي لغت

ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

سنڌي ٻوليءَ جو با اختيار ادارو

حيدرآباد، سنڌ
۶۱۹۹۸

هڪ جلدِي
سنڌي ڪتابچو

هڪ جلدي سنڌي لغت

(عام رائج ٻولي ۽ وچولي درجي جي ادبي زبان جي لفظن ۽ اصطلاحن تي مشتمل)

مؤلف

ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

مددگار

شيخ محمد اسماعيل

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو

حيدرآباد، سنڌ.

۱۹۹۸ع

سنڌي لئنگويج اٿارٽي جا سڀ حق ۽ واسطا قائم

هڪ جلدِي سنڌي لغت

مؤلف:	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ
مددگار:	محمد اسماعيل شيخ
اشاعتي نگران:	امين محمد لغاري
ڪمپوزنگ:	حسين احمد ميمڻ
چاپو:	پهريون، آگسٽ ۱۹۹۸ع
تعداد:	ٻه هزار
چپائيندڙ:	سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو، حيدرآباد
چپيندڙ:	آزاد ڪميونيڪيشن، ڪراچي

قيمت: =/400 روپيا

ملڻ جو هنڌ

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو،

نیشنل هاءِ وي، حيدرآباد، سنڌ، پاڪستان. 77000

فون: 650167-652457

فيڪس: 65276

هيءَ لغت، سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري جي سيڪريٽري، تاج جويي، آزاد ڪميونيڪيشن ڪراچيءَ کان ڇپائي، اداري جي آفيس، حيدرآباد مان پڌري ڪئي.

هڪ جلدي سنڌي لغت

(عام رائج ٻولي ۽ وچولي درجي جي ادبي زبان جي لفظن ۽ اصطلاحن تي مشتمل)

مؤلف

ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

مددگار

شيخ محمد اسماعيل

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو

حيدرآباد، سنڌ.

۱۹۹۸ع

سنڌي لئنگويج اٿارٽي جا سڀ حق ۽ واسطا قائم

هڪ جُلدي سنڌي لغت

مؤلف:	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ
مددگار:	محمد اسماعيل شيخ
اشاعتي نگران:	امين محمد لغاري
ڪمپوزنگ:	حسين احمد ميمڻ
چاپو:	پهريون، آگسٽ ۱۹۹۸ع
تعداد:	ٻه هزار
چپائيندڙ:	سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو، حيدرآباد
چپيندڙ:	آزاد ڪميونيڪيشن، ڪراچي

قيمت: =/400 روپيا

ملڻ جو هنڌ

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو،

نیشنل هاءِ وي، حيدرآباد، سنڌ، پاڪستان. 77000

فون: 650167-652457

فيڪس: 65276

هيءَ لغت، سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري جي سيڪريٽري، تاج جويي، آزاد ڪميونيڪيشن ڪراچيءَ کان ڇپائي، اداري جي آفيس، حيدرآباد مان پتري ڪئي.

پنهنجي پاران

مون کي فخر حاصل ٿي رهيو آهي، جو جڳ مشهور عالم ۽ فاضل، ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ صاحب طرفان تيار ڪيل هڪ جلدي سنڌي لغت، اُن وقت شايع ٿي رهي آهي، جڏهن سنڌي لئنگويج اٿارٽيءَ جي واڳ وٺڻ جي سعادت رب العزت مون کي بخشي آهي. اها هڪ عظيم سعادت آهي، جنهن لاءِ آءٌ موليءَ ڪريم جو احسانمند آهيان.

دراصل منهنجي دوست ۽ منهنجي ساٿيءَ، سنڌي لئنگويج اٿارٽيءَ جي اڳوڻي چيئرمين، محترم عبدالحميد سنڌيءَ جي وقت ۾ هن لغت جي ڇپائيءَ جا سڀ مرحلا پورا ٿيا ۽ اُن (لغت) جي ڇپائي لڳ ڀڳ آخري مرحلن ۾ هئي. اُن ڪري هن ڪم لاءِ دعويٰ جو حق محترم حميد صاحب کي پهچي ٿو، جنهن لاءِ سندس جيتري تعريف ڪجي، اوتري ٿوري آهي!

ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ صاحب جي سنڌي ٻوليءَ ۾ مهارت ۽ لغت نويسيءَ جي ڄاڻ لاءِ کين ڪنهن کان به ڪنهن سرتيفڪيٽ جي ضرورت ڪانهي. هن کان اڳ سندن رهنمائيءَ ۽ محنت سان تيار ٿيل ۽ پنجن جلدن تي مشتمل ”جامع سنڌي لغات“ سنڌي ادبي بورڊ طرفان شايع ٿي چڪي آهي، جنهن جي مڃتا نه فقط سنڌ ۾، نه فقط ڀارت ۾، پر دنيا ۾ هر اُن هنڌ تي ٿي چڪي آهي، جتي سنڌي زبان، سنڌي لسانيات ۽ عام لسانيات جا ماهر پنهنجيءَ تحقيق ۾ مصروف آهن. ڊاڪٽر صاحب جن جي هيءَ ڪاوش به خاطري آهي ته دنيا ۾ هر هنڌ پنهنجو سڪو ڄمايندي.

لغت نويسي ڪو آسان ڪم نه آهي، پر سنڌ ۾ ۽ سنڌي زبان ۾ لغت نويسيءَ جو فن نئون به نه آهي. هن کان اڳ جيئن هن اداري جي سيڪريٽري محترم تاج جويي طرفان لکيل لغت نويسيءَ واري مضمون مان معلوم ٿئي ٿو ته ٽالپرن جي دور ۾ سنڌي-فارسي ۽ فارسي-سنڌي لغتن تي ڪم ٿيو هو. اُن کان پوءِ انگريزن جي دور ۾ لغت نويسيءَ جو سلسلو جاري رهيو. لهاذا، سنڌ ۾ لسانيات جا ڄاڻو ۽ سنڌي ٻوليءَ سان دلچسپي رکندڙ بزرگ، هن فن جي چڱيءَ طرح واقفيت رکندا هئا، پر سال گذري ويا، پر مانند ميوارام به هليو ويو، اُن کان پوءِ مسٽر شاهواڻي به سرگواسي ٿي ويو، پر هن موضوع تي قلم کڻڻ لاءِ ڪنهن جي به همت نه ٿي. جس هجي ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ کي، جن هن ميدان ۾ پنهنجي قلم جي گهوڙي کي ڊوڙايو، ۽ پهرين پنجن جلدن واري جامع سنڌي لغات تيار ڪيائون ۽ اُن بعد هڪ جلدي سنڌي لغت جو ڪم تڏهن شروع ڪيائون، جڏهن پاڻ سنڌي لئنگويج اٿارٽيءَ جا پهريان ۽ باني چيئرمئن هئا.

هيءَ لغت، حالانڪ مختصر آهي پر گهڻ پاسائين لغت جي حيثيت رکي ٿي. هن لغت ۾ 27000 لفظ ۽ اصطلاح موجود آهن، جيڪي سنڌي توڙي غير سنڌي استادن، اديبن، شاعرن، ليکڪن، شاگردن ۽ عام مطالعي ڪندڙن کي چند سنڌي لفظن جي معنيٰ، مفهوم، اصليت ۽ بڻ بنياد تلاش ڪرڻ لاءِ مددگار ثابت ٿيندا.

آءٌ اها به اُميد رکان ٿو ته هن لغت کي بنياد بنائي، سنڌي- انگريزي لغت تي ڪم ڪري سگهجي ٿو.

آءٌ سنڌ ثقافت ۽ سياحت کاتي جي هر دلچسپ سيڪريٽري عزيز ۾ عبدالحميد آخوند صاحب جو شڪر گذار آهيان، جن هن لغت جي ڇپائيءَ ۾ هن اداري سان سهڪار ڪيو. آءٌ ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ صاحب جن جو به ٿورائتو آهيان، جن سنڌ جي ماڻهن کي پنهنجيءَ زبان کي آسانيءَ سان سمجهڻ لاءِ هن لغت جهڙو ناياب نسخو تيار ڪري، هن اداري کي شايع ڪرڻ لاءِ ڏنو.

جيئن مون مٿي عرض ڪيو آهي ته هن اداري ۾ چيئرمين جي حيثيت ۾ منهنجي دخلڪار ٿيڻ کان اڳ هيءُ سڄو ڪم تيار ٿي چڪو هو، ۽ هيءَ لغت ڇپائيءَ جي آخري مرحلن تائين پهچي چڪي هئي؛ پڇا ڪرڻ ۽ رڪارڊ ڏسڻ مان معلوم ٿيو ته هن سڄي ڪم جي نگراني هن اداري جي سيڪريٽري محترم تاج جويي، اسسٽنٽ سيڪريٽري عبدالرحمان ميمڻ ۽ پبليڪيشن آفيسر امين لغاريءَ ڪئي آهي، جنهن لاءِ کين جسُ ڏيان ٿو. فائيل ڏسڻ سان ائين معلوم ٿيو ته هن لغت جي ڇپائيءَ ۽ اشاعت جي ڪم ۾ امين لغاري سڀني کان اڳڀرو رهيو، جنهن لاءِ کيس شاباس هجي. امين کي آءٌ تڏهن کان سڃاڻان، جڏهن هو هن اداري ۾ ريسرچ اسسٽنٽ جي حيثيت ۾ ڀرتي ٿيو هو. هو هڪ ڳڀرو جوان ٿي نظر آيو، پر منجهس جيڪا مٺيا هئي، تنهن امين کي اڳتي رسايو. اڄ هو هن اداري جي اشاعتي سلسلي جو روح روان آهي. ڌڻي تعاليٰ کيس وڏي عمر عطا ڪري!

هن لغت جو مڪمل نسخو هن اداري جي ڪمپيوٽر سيڪشن ۾ حسين احمد ميمڻ ڪمپوز ڪيو آهي، هيءُ ادارو هن ڪارڪن جو به ٿورائتو آهي.

مون کي اُميد آهي ته هيءَ لغت هن اداري جي نالي ۽ ڪم کي پڙهندڙن جي آڏو نمايان ڪندي.

محمد (م) (م) (م)

پروفيسر ڊاڪٽر غلام علي الزانا
چيئرمئن سنڌي لئنگويج اٿارٽي

حيدرآباد، سنڌ
۱۹-۸-۱۹۹۸ع

هڪ عظيم رٿا جي تڪميل

سنڌي لئنگويج اٿارٽيءَ جي چيئرمين جي حيثيت ۾، منهنجي لاءِ اها ڳالهه ڏاڍي خوشيءَ ۽ فخر جوڳي آهي ته منهنجي دور ۾ سنڌ جي مايه ناز عالم ۽ محقق ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جي وڏي جُهد، عرق ريزيءَ ۽ سالن جي مسلسل محنت سان تيار ڪيل ”هڪ جلدِي سنڌي لغت“ ڇپجي پڌري ٿي رهي آهي.

ڊاڪٽر بلوچ صاحب، سنڌ جي ڪيترن عالمن، محققن ۽ ٻوليءَ جي ماهرن جي مدد ۽ معاونت سان ”جامع سنڌي لغات“ جا 5 جلد تيار ڪرائي، سنڌي ٻوليءَ جي بجا طور وڏي خدمت ڪئي آهي، ۽ جنهن کي سنڌ سرڪار جي مالي سهڪار سان سنڌي ادبي بورڊ ڇپائي پڌرو ڪيو آهي. اها حقيقت آهي ته لغت سازي هڪ مسلسل عمل آهي، ۽ ٻولين جون لغتون وري وري پيون ٺاهيون آهن ۽ وقت به وقت انهن ۾ واڌارا ۽ سڌارا پيا ڪبا آهن ۽ انهن ۾ نوان لفظ ۽ نوان اصطلاح پيا داخل ڪبا آهن. لازمي طرح ”جامع سنڌي لغات“ پڻ هڪ اهڙيءَ ماهرانہ نظر ۽ واڌاري جي گهرجائو آهي، جنهن لاءِ مون کي پڪ آهي ته ڊاڪٽر بلوچ صاحب ۽ ٻيا عالم ضرور سوچيندا ۽ ڪم ڪندا رهندا.

سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري جي خوش بختي آهي ته ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جن هن اداري جا پهريان ۽ باني چيئرمين رهيا آهن ۽ انهن سنڌي زبان ۾ هڪ اهڙي مختصر مگر گهڻ پاسائين لغت جي ضرورت محسوس ڪئي، جيڪا هڪ جلد تي ٻڌل هجي ته جيئن اسان جي استادن، اديبن، ليکڪن، شاگردن ۽ عام مطالعي ڪندڙن کي لفظن جي معنيٰ، مفهوم ۽ اصليت تلاش ڪرڻ لاءِ مختلف لغتن يا لغت جي مختلف جلدن کي ڦلهورڻو نه پوي؛ ڇو ته عام اديبن، استادن ۽ شاگردن جي مالي حالت ايتري بهتر نه آهي، جو هو ڪنهن لغت جا پنج - ڇهه جلد خريد ڪري سگهن؛ ان ڪري پاڻ هن ڪم کي هٿ ۾ کنيائون ته جيئن علمي، ادبي ۽ تعليمي ضرورت پوري ٿي سگهي. ان ڪم ۾ شيخ محمد اسماعيل صاحب جن جي معاونت، ڊاڪٽر بلوچ صاحب کي سون ٿي سهاڳي جو ڪم ڏنو، ۽ هيءَ رٿا مڪمل ٿي سگهي. هڪ عرصو، وچ ۾ هن لغت جو ڪم، ڪنهن اٽل سبب جي ڪري ملتوي به ٿي چڪو هو، پر ڊاڪٽر بلوچ صاحب جن بهرحال رٿا کي تڪميلي صورت ڏئي ڇڏي.

جڏهن مون هن اداري جي چيئرمين شپ جي چارج ورتي ته سڀ کان اڳ منهنجي نظر هن عاليشان ۽ شاندار علمي پورهئي تي پئي، ۽ مون عزم ڪري ورتو ته هن رٿا کي آءٌ اشاعت جي

زيور سان آراسته ڪندس. وچ ۾ مالي ڪوٽ ۽ اداري جي بجيٽ جي اڻپورائي، ان ڪم ۾ ڪاوٽ ضرور بڻي، ۽ هڪ موقعي تي عزيزم عبدالحميد آخوند صاحب ارادو ڏيکاريو ته ”هڪ جلدي سنڌي لغت“ کي هيءُ ادارو ڇپائي نه ٿو سگهي ته سنڌ ثقافت کاتو ان جي ڇپائيءَ جو ذميو کڻي ٿو، پر ڪن اثرن سببن ڪري سنڌ ثقافت ۽ سياحت کاتو هن رٿا جي اشاعت کي ممڪن بنائي نه سگهيو - مون هڪ ڀيرو ٻيهر دل ٻڌي، پنهنجي عزيز دوست عبدالحميد آخوند صاحب کان هن لغت جو مسودو حاصل ڪري ورتو، ۽ اڄ پنهنجي محترم دوست عبدالحميد آخوند جي سهڪار سان ”هڪ جلدي سنڌي لغت“ ڇپائيندي، آءٌ جيڪا خوشي محسوس ڪري رهيو آهيان، اها منهنجي دل ڄاڻي ٿي. منهنجي ئي دور ۾ هن قسم جو انتهائي اهم پروجيڪٽ مڪمل ٿيڻ منهنجي لاءِ لازمي طرح فخر جوڳي ڳالهه آهي. مون اٿارٽيءَ جي محفوظ سرمائي کي هٿ نه لائيندي، ڪتابن جي ڇپائيءَ لاءِ، بچت اسڪيم ۾ رکيل سرٽيفڪيٽن جي منافعي مان هڪڙو محدود حصو مخصوص ڪري ورتو ۽ ان مان هيءَ عظيم اشاعت عمل ۾ آڻي آهي.

آءٌ شڪرگذار آهيان عزيزم عبدالحميد آخوند صاحب جو، جنهن نهايت فرائديءَ سان ”هڪ جلدي سنڌي لغت“ جو نسخو منهنجي حوالي ڪيو، ۽ سوين احسان سائين ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ صاحب جا، جن جي وقت به وقت فهمائش ۽ اصرار، مون کي ان قابل بنايو، جو هيءَ رٿا منهنجي دور ۾، منهنجي چيئرمئن شپ ۾ پايءُ تڪميل تي پهچي رهي آهي.

آءٌ هن لغت جي اشاعت جي سلسلي ۾ اداري جي سيڪريٽري تاج جويي، اسسٽنٽ سيڪريٽري عبدالرحمن ميمڻ ۽ پبليڪيشن آفيسر محمد امين لغاريءَ کي به جس ڏيان ٿو، جن مون سان مڪمل سهڪار ڪري، هيءَ عظيم فرض پوري ڪرڻ جو موقعو مون کي ڏنو، اشاعتي سلسلي ۾ ڪجهه ٻيا ڪتاب پڻ جلد منظر عام تي ايندا، ۽ سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو هڪ ڀيرو وري پنهنجي ساک سنڌ ۾ برقرار رکڻ ۾ ضرور ڪامياب ويندو.

عبدالحميد سنڌي

چيئرمئن سنڌي لئنگويج اٿارٽي

سنڌي زبان ۾ لغت نويسي

سنڌ ۾ لغت سازيءَ جا پيرا ڪنجن ٿا ته ان جا آثار اسان کي سورھين صديءَ جي ابتدا ۾ ملن ٿا. ان ڏس ۾ سنڌ جي تاريخي اهميت واري شهر ٺٽي جي هڪ وڏي عالم، ڪاتب ۽ لغت نويس مٿا عبدالرشيد الحسنی المديني التتوي (وفات ۷۱-۱۶۷۰) جون عربيءَ ۽ فارسيءَ ۾ لکيل ٻه لغتون اهم آهن، جن مان هڪ عربي-فارسي لغت ”منتخب اللغات شاهجهاني“ يا ”راشدي عربي“ سڏي وئي آهي، جيڪا ۴۰-۱۶۳۶ع ۾ لکي، مغل شهنشاهه شاهجهان کي منسوب ڪئي وئي هئي. هيءَ لغت اڳتي هلي ۱۸۰۸ع، ۱۸۱۶ع ۽ ۱۸۳۶ع ۾ مولوي الله داد جي تصحيح ۽ ايمر-لوسرن جي مقدمي سان ڪلڪتي مان ۽ ۱۸۳۵ع ۽ ۱۸۶۹ع ۾ لکنؤ مان ۽ ۱۸۶۲ع ۾ بمبئيءَ مان پڻ شايع ڪئي وئي. ملا عبدالرشيد جي ٻي لغت، فارسي-عربيءَ ۾ ”فرهنگ راشدي“ يا ”راشدي فارسي“ جي نالي سان عام طرح مقبول آهي، جيڪا هن ۱۶۵۳ع ۾ مڪمل ڪري، ان جو انتساب به مغل بادشاهه شاهجهان کي ڪيو هو. هيءَ لغت، فرهنگ جهانگيري، فرهنگ سروري ۽ مجمع الفارس جي سوڌيل، سنواريل ۽ وڌايل صورت چئي وڃي ٿي. هن لغت کي بعد ۾ مولوي ذوالفقارعليءَ نظر مان ڪڍيو ۽ ”اسپلٽ“ جي مقدمي سان ۷۵-۱۸۷۰ع ۾ ٻن جلدن ۾ شايع ڪئي وئي. هن لغت جا قلمي نسخا، سنڌ يونيورسٽيءَ ۽ پنجاب يونيورسٽيءَ جي لائبررين ۾ موجود آهن.

مغل-ڪلهوڙا دور کان پوءِ اسان کي تالپر دور (۱۸۴۳-۱۷۸۳ع) ۾ ”سنڌي فارسي“ ۽ ”فارسي-سنڌي لغتون“ قلمي مسودن جي صورت ۾ ملن ٿيون، ۽ اهي سرڪاري عملدارن ۽ ڪورٽن جي لکپڙه لاءِ گرمڪيءَ يا ديوناگريءَ ۽ فارسي لپيءَ ۾ لکيون ويون هيون. ۱۸۳۶ع ۾ هڪ انگريزدان ڊبليو. ايڇ. واٽن (Wathen) ۽ ۱۸۴۳ع ۾ جارج اسٽيڪ سنڌي لفظن جون ٻه مختصر نام-مالياتون/فهرستون (Vocabularies) لکيون، جيڪي ”جنرل آف ايشياٽڪ سوسائٽي آف بنگال، ڪلڪتي“ ۾ شايع ٿيون. اهڙيءَ طرح. آر. ليچ (R. Leech)، هند سرڪار جي آفيسر ۾ استعمال لاءِ هندستان جي ستن مکيه زبانن جي لفظن جي هڪ نام-مالها/فهرست (Vocabulary) تيار ڪئي، جنهن ۾ سنڌي زبان جا لفظ به شامل هئا ۽ هيءَ فهرست ۱۸۳۸ع ۾ بمبئيءَ مان شايع ٿي.

ائين محسوس ٿئي ٿو ته انگريز دؤر ۾ ئي صحيح لغت نويسيءَ جي ابتدا ٿي آهي. هن دؤر ۾ سڀ کان اڳ اسان کي هڪ اهڙي لغت ملي ٿي، جيڪا آخوند عبدالرحيم عباسيءَ ”جواهر لغات سنڌي اڪيچار“ نالي سان ترتيب ڏني هئي، جنهن ۾ سنڌي لفظ ۽ انهن جون فارسيءَ ۾ معنائون ڏنيون ويون هيون. سنڌي جي عظيم اسڪالر، محقق ۽ لغت نويس ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جو رايو آهي ته ”هيءَ لغت لازمي طور انگريز دور ۾ تيار ڪرايل ”سنڌي-انگريزي“ ۽ ”انگريزي-سنڌي“ لغتن کان اڳ ۾ تيار ڪئي وئي هوندي“. انگريز دؤر ۾ ملازم، شاگردن، استادن توڙي پرڏيهي آفيسرن کي سنڌي سکڻ جي سهوليت لاءِ ”سنڌي-انگريزي“ ۽ ”انگريزي-سنڌي“ لغتن جي ضرورت محسوس ٿي. ان ڏس ۾ سڀ کان اڳ ان وقت جي حيدرآباد جي ڊپٽي ڪليڪٽر، ڪنپٽن جارج اسٽيڪ، شروعات ڪندي ”انگريزي-سنڌي لغت“ ۱۸۴۸ع ۾ لکي، جيڪا ۱۸۴۹ع ۾ بمبئيءَ مان شايع ٿي ۽ سندس ”سنڌي-انگريزي لغت“ سربشرو ايلس ايڊٽ ڪري، ۱۸۵۵ع ۾ ڇپرائي. پر هي ٻئي لغتون ديوناگري سنڌي لپيءَ ۾ ڇپيون هيون. ڪنپٽن جارج اسٽيڪ جي انهن ٻنهي لغتن کان پوءِ اهميت واري لغت، انگريز پادري ۽ عالم جي-شرٽ ۽ ٻن سنڌي عالمن اڏارام ٿانورداس ميرچنداڻيءَ ۽ مرزا صادق عليءَ جي ”سنڌي-انگريزي لغت“ آهي، جيڪا ۱۸۷۹ع ۾ ڪراچي ايجوڪيشنل ڊپارٽمينٽ ڇپائي پڌري ڪئي هئي، ۽ اها عربي-سنڌي لپيءَ ۾ آهي. ان کانسواءِ لڪشمن وشنو پرانچ پاڻي ”سنڌي-انگريزي لغت“ ۱۸۶۸ع ۾ لکي ۽ ديوان ڪوٽڙيل چندن مل ڪلٿاڻيءَ ۱۹۰۴ع ۾ ”انگريزي-سنڌي لغت“ لکي، جيڪي ٻئي لغتون پڻ عربي-سنڌي لپيءَ ۾ آهن.

۱۹ صديءَ جي شروعات ۾ پرماتند ميوارام ملڪاڻيءَ جون ”سنڌي انگريزي لغت“ (۱۹۱۰ع) ۽ ”انگريزي سنڌي لغت“ (۱۹۳۳ع) شايع ٿيون، جيڪي سنڌي لغت نويسيءَ جي ميدان ۾ وڏي اهميت رکن ٿيون. هن جي سنڌي-انگريزي لغت ۾ ۲۵۰۰ جي لڳ ڀڳ سنڌي لفظن جون انگريزيءَ ۾ معنائون ڏنيون ويون آهن. هنن ٻنهي لغتن جي اهميت ۽

افاديت محسوس ڪندي، انسٽيٽيوٽ آف سنڌالاجي ڄامشوري ۽ ساهتيه اڪيڊمي ڊهليءَ اُن جا نوان ڇاپا شايع ڪرايا آهن. اُن کان پوءِ ننڍي کنڊ جي ورهاڱي تائين ڪيتريون ننڍيون وڏيون سنڌي انگريزي ۽ انگريزي سنڌي لغتون تيار ٿينديون رهيون، جن ۾ بولچند ڊولومل (۱۹۰۹ع)، خانچند نانواڻي (۱۹۱۵ع)، جي. بي. آڏواڻي (۱۹۱۷ع)، سچن سنگهه فتح سنگهه (۱۹۲۲ع)، نانڪرام ڌرمڊاس ميرچنداڻي (۱۹۲۸ع)، موهن لال جوتسنگهه شاهائي (۱۹۳۷ع)، آئند رام. ٽي. شاهائي (۱۹۴۲ع) ۽ ڊبليو. اي شاهائي (۱۹۴۲ع) جون ڊڪشنريون اهميت جوڳيون آهن. انهن مان وري آئندرام. ٽي. شاهائيءَ جي ”سنڌي انگريزي لغت“ اڄ تائين وري سنڌ ۽ هند ۾ ڇپجندي پئي اچي. پاڪستان جي قيام کان پوءِ سنڌ ۽ هند ۾ سنڌي-انگريزي، انگريزي-سنڌي لغت سان گڏ هندي-انگريزي-سنڌي لغتون به ڇپيون آهن، جن ۾ ايمر-ايڇ رامچنداڻيءَ ۽ اي ڊي لالواڻيءَ (۱۹۵۲ع)، ميمڻ عبدالحسين (۵۹-۱۹۵۷ع)، ڊيچند (۱۹۶۲ع)، واسراڻيءَ ۽ پريڊاس (۱۹۶۳ع)، ثناء الله شيخ (۱۹۶۷ع)، ايمر ايل خوبچنداڻيءَ (۱۹۶۸ع)، غلام اصغر ونڊير (۱۹۷۲ع)، امان الله عباسيءَ (۱۹۷۸ع)، سيد علي ڏني شاهه (۱۹۸۸ع) ۽ ٻين جون لغتون اچي وڃن ٿيون.

انگريزي-سنڌي لغت کان سواءِ اردو سنڌي ۽ سنڌي اردو لغت جي سلسلي ۾ ابن الياس سومري (۵۱-۱۹۵۰ع) ۽ ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ ۽ ڊاڪٽر غلام مصطفيٰ خان (۶۰-۱۹۵۹ع) جون لغتون اهم آهن. عربي سنڌي لغت ۾ وري حاجي محمود خادم (۱۹۷۵ع) ۽ غلام حسين جلباڻيءَ (۹-۱۹۸۸ع) جي لغت کان سواءِ ڪيترين عربي سنڌي ۽ فارسي سنڌي قلمي لغت جا نشان به ملن ٿا. علم طب جي سنڌي لغت ۾ حڪيم پريڊاس (۱۹۳۵ع)، حڪيم محمد جعفر انصاري (۱۹۴۶ع) ۽ حڪيم نياز همايونيءَ (۱۹۶۰ع) جون تيار ڪيل، سُوڌيل ۽ سنواريل لغتون اهميت جوڳيون آهن.

جيستائين نڄ سنڌي-سنڌي لغت جو سوال آهي ته ان ڏس ۾ سنڌ جي عظيم اسڪالر ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جي نگرانيءَ ۽ تصحيح سان تيار ٿيل جامع سنڌي لغات (پنج جلد) انتهائي اهم آهي، جنهن جي اهميت، ۱۹۴۰ع ۾ سائين جي ايم سيد محسوس ڪئي، جيڪو اُن وقت سنڌ جو وزير تعليم هو، ۽ جنهن ”سنڌي ساهتيه جو صلاحڪار بورڊ“ قائم ڪرايو. اُن بورڊ عالم جي هڪ ڪاميٽي مقرر ڪئي، جنهن ڪيترن سالن جي عرصي کان پوءِ صرف پهرين چئن اکرن (الف-ب، پ، ڀ) تي ڪم ڪيو. ۱۹۵۱ع ۾ اُن بورڊ جي نئين سر تشڪيل ”سنڌي ادبي بورڊ“ جي نالي سان ڪئي وئي ۽ ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ جي نگرانيءَ ۾ سنڌي لغت جو ڪم پيهر شروع ٿيو، جنهن ڪيترن نائب ايڊيٽرن ۽ تعلقي وار ڪارڪنن جي سهڪار سان ۱۹۶۰ع کان ۱۹۸۸ع تائين هن عظيم منصوبي کي تڪميل تي پهچايو. هن وقت ان کان وڌيڪ مستند سنڌي زبان جي ڪا به جامع لغت موجود نه آهي. ان کان سواءِ هن وقت تائين ڇپيل لغت ۾ جي. شرٽ جي ”اڪر ڌاتو“ (۱۸۶۶ع)، جهمت مل نارومل جي ”ونتهڻي ڪوش“ (۱۸۸۶ع)، پيرومل مهرچند آڏواڻيءَ جي ”غريب اللغات“ (۱۹۰۷ع) مرزا قليچ بيگ جون ”لغات لطيفي“ (۱۹۱۴ع) ۽ ”لغات قديمي“ (۱۹۲۴ع)، عبدالڪريم سنديلي جي ”تحقيق لغات سنڌي“ (۱۸۶۳ع)، ”سچل لغت“ (۱۹۸۴ع) نجف علي شاه ڪمٽر نقويءَ جي ”ٻاروچي ٻولي“ (۱۹۸۴ع) ۽ ڊاڪٽر غلام قادر سومري جي ”ٻن لفظن جي لغت“ (۱۹۹۶ع) اهم لغتون آهن. ان کان سواءِ سنڌي اصطلاحن ۽ پهاڪن جون ويهارو کن اهم لغتون پڻ هن وقت تائين ڇپجي چڪيون آهن.

بهر حال سنڌي زبان ۾ لغت سازيءَ جو پهريون ۽ وڏو ڪارنامو ”جامع سنڌي لغات“ آهي، جيڪا سنڌي ادبي بورڊ پنجن جلدن ۾ ڇپائي پڌري ڪئي آهي، ۽ جنهن جو سهرو ڊاڪٽر بلوچ صاحب جي سر تي آهي. ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ صاحب جڏهن سنڌي لئنگويج اٿارٽيءَ جو چيئرمئن (۹۴-۱۹۹۱ع) رهيو ته هن سنڌي لغت بابت وڌيڪ تحقيق ۽ تاليف جو ڪم شروع ڪرايو، جنهن ۾ پهريون منصوبو ”هڪ جُلدي مڪمل سنڌي لغت“ جي تڪميل هئي؛ جيڪا ڊاڪٽر بلوچ، جون ۱۹۹۷ع ۾ مڪمل ڪري، سنڌي لئنگويج اٿارٽيءَ کي ڇپائيءَ لاءِ ڏني. اها لغت باوجود ڪجهه اثرن سببن ۽ مالي مسئلن جي، ڇپائي پڌري ڪندي، اسان خوشي محسوس ڪري رهيا آهيون.

سنڌي زبان ۾ هن وقت تائين ڇپيل مختلف لغت جا تفصيل هيٺ ڏجن ٿا:

سنڌي انگريزي ۽ انگريزي سنڌي لغتون

۱۸۳۶ع	"سنڌي زبان جي واڪلري":	ڊبليو. ايڇ واٽن (Wathan):	۱
۱۸۴۳ع	"سنڌي زبان جي واڪيلري":	ڪئپٽن جارج اسٽيڪ:	۲
۱۹۴۹ع	"انگريزي- سنڌي لغت":	ڪئپٽن جارج اسٽيڪ:	۳
۱۸۵۵ع	"سنڌي- انگريزي لغت":	ڪئپٽن جارج اسٽيڪ:	۴
۱۸۶۸ع	"انگريزي سنڌي لغت":	لڪشمن وشنو پرنج پائي:	۵
۱۸۷۹ع	"سنڌي- انگريزي لغت":	جي. شرت، آڌارام ۽ مرزا صادق علي:	۶
۱۹۰۴ع	"انگريزي- سنڌي لغت":	ڪوڙومل چندن مل ڪلٿائي:	۷
۱۹۰۱-۹ع	"انگريزي- سنڌي ڊڪشنري"	بوچلند ڊولو مل:	۸
۱۹۱۰ع	"پريڪٽر ڪنسانيز انگريزي- سنڌي ڊڪشنري"	جي. بي آڏواڻي:	۹
۱۹۱۰ع	"سنڌي انگريزي لغت"	پرماتند ميوارام:	۱۰
۱۹۱۵ع	"انگريزي- سنڌي ڊڪشنري"	خانچند نانواڻي:	۱۱
۱۹۲۲ع	"سنڌي انگريزي لغت"	سچن سنگهه فتح سنگهه:	۱۲
۱۹۲۵ع	"نامنڪلچر آف سنڌ ڪراچي"	چينمل ڪوڙومل آڏواڻي:	۱۳
۱۹۲۸ع	"اسٽئنڊرڊ انگريزي سنڌي ڊڪشنري"	نانڪرام ڌرم داس ميرچنداڻي:	۱۴
۱۹۲۸ع	"انگريزي- سنڌي ڊڪشنري" (پاڪيٽ سائيز)	خانچند نانواڻي:	۱۵
۱۹۳۳ع	"انگريزي- سنڌي لغت"	پرماتند ميوارام:	۱۶
۱۹۳۷ع	انستيتيوت آف سنڌالاجي ڄامشوري ڇپايا آهن	اهن جا نوان ڇاپا ساهتيه اڪيڊمي دهلي ۽	
۱۹۴۲ع	A Hand Book of Sindhi Idioms	موهن لال جوتسنگهه شاهائي:	۱۷
۱۹۴۲ع	"سنڌي انگريزي لغت"	آند- تي شاهائي:	۱۸
	ڇپندا رهيا آهن	(سنڌ ۽ هند ۾ هن جا اڄ تائين ڪيترا ڇاپا	
۱۹۴۲ع	دي پاڪيٽ سائيز انگريزي- سنڌي ڊڪشنري	ڊبليو. اي. شاهائي:	۱۹
	نڪتو هو)	(هن جو ٻيو ڇاپو ۱۹۵۲ع ۽ ٽيون ۱۹۵۷ع	
۱۹۵۲ع	"ويهن صديءَ جي انگريزي- سنڌي ڊڪشنري"	اير. ايڇ. رامچنداڻي ۽ اي. ڊي لالواڻي:	۲۰
۱۹۵۷ع	"پاڪ نيشنل پاڪيٽ ڊڪشنري"	ميمڻ عبدالهسين:	۲۱
۱۹۵۷ع	"پاڪ نيشنل سنڌي انگريزي لغت"	غلام رسول شاه:	۲۲
۱۹۵۹ع	"پاڪ ٽرپليٽ (انگريزي، سنڌي، اردو) ڊڪشنري"	ميمڻ عبدالهسين:	۲۳
۱۹۶۲ع	"هندي، انگريزي- سنڌي ڊڪشنري" (انڊيا)	ڊيپچند:	۲۴
۱۹۶۳ع	"هندي- انگريزي ۽ سنڌي ڊڪشنري" (اجمير)	واسواڻي ۽ پريڊاس:	۲۵
۱۹۶۷ع	"مهراڻ انگريزي سنڌي ڊڪشنري"	ثناء الله شيخ:	۲۶
۱۹۶۷ع	"سنڌي انگريزي لغت"	محمد منير چنا:	۲۷
۱۹۶۸ع	"جامع سنڌي انگريزي لغت"	اير- ايل خويچنداڻي:	۲۸
		(ڏکڻ ڪاليج سنڌي لغت پروجيڪٽ)	
۱۹۷۲ع	"انگريزي سنڌي لغت"	غلام اصغر ونڊير:	۲۹
۱۹۷۲ع	"انگريزي سنڌي ڊڪشنري" (آفيس جي	سيد غلام مصطفيٰ شاه	۳۰
	لکڻ لاءِ)		
۱۹۷۷ع	"همدرد انگريزي تو سنڌي ڊڪشنري"	امان الله ايمر عباسي:	۳۱
۱۹۷۸ع	"نيو سنڌي تو سنڌي اينڊ انگلش ڊڪشنري"	امان الله عباسي:	۳۲

ع ۱۹۷۸	"جديد سائنٽيفڪ ڊڪشنري"	ڊاڪٽر شمس الدين تنيو:	۳۳
ع ۱۹۸۷ *	"يادگار ڊڪشنري- انگريزي ٿر انگريزي ۽ انگريزي ٿر سنڌي"	سيد علي ڏنو شاه:	۳۴
ع ۱۹۸۸	سائنٽيفڪ ڊڪشنري	ڊاڪٽر ايم اي قاضي	۳۵
ع ۱۹۹۱			

سنڌي لغتون

ع ۱۸۶۶	"اڪر ڌاتو" (ٻيو ڇاپو: ۱۸۹۳ع)	جي شرت:	۱
ع ۱۸۸۶	"ونتي ڪوش"	جهت مل نارومل واسنائي:	۲
ع ۱۹۰۷	"غريب اللغات"	پيرومل مهرچند آڏواڻي:	۳
ع ۱۹۱۴	لغات لطيفي	(شاهه جي ٽن سُرُن: ڪلياڻ، ٻين ڪلياڻ ۽ ڪنڀات جي معنيٰ)	۴
ع ۱۹۲۴	لغات قديمي	مرزا قليچ بيگ:	۵
ع ۱۹۲۵	شرح لطيفي (سُر ڪلياڻ)	ڊاڪٽر گربخشاڻي:	۶
ع ۱۹۶۰	جامع سنڌي لغات (جلد-۱)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ:	۷
ع ۱۹۶۳	عبدالڪريم سنديلو	تحقيق لغات سنڌي:	۸
ع ۱۹۶۵	شاهجهان قريشي	سنڌي علمي لفظن جو ذخيره:	۹
ع ۱۹۷۳	پيرحسام الدين راشدي، غلام مصطفيٰ قاسمي، ڊاڪٽر غلام علي الانا ۽ محمد ابراهيم جويو	سنڌي زبان جي بنيادي لغت:	۱۰
ع ۱۹۷۵	ڊاڪٽر عبدالجبار جوڻيجو	لاڙ جي لغت:	۱۱
ع ۱۹۷۸	عبدالڪريم سنديلو	سامي ڌاتو ڪوش:	۱۲
ع ۱۹۸۱	جامع سنڌي لغات (جلد-۲)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ:	۱۳
ع ۱۹۸۴	جامع سنڌي لغات (جلد-۳)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ:	۱۴
ع ۱۹۸۴	عبدالڪريم سنديلو	سچل لغت:	۱۵
ع ۱۹۸۴	نجف علي شاه ڪمتر نقوي	ٻاروچي ٻولي:	۱۶
ع ۱۹۸۵	جامع سنڌي لغات (جلد-۴)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ:	۱۷
ع ۱۹۸۸	جامع سنڌي لغات (جلد-۵)	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ:	۱۸
ع ۱۹۹۱	مخدوم محمد الزمان طالب الموليٰ	لغات سنڌي مخففات:	۱۹
ع ۱۹۹۶	ڊاڪٽر غلام قادر سومرو	سنڌي ٻٽن لفظن جي لغت:	۲۰

قلمي سنڌي لغتون

.....	شاهه جي رسالي جي لغت (قلمي)	مولوي هدايت الله هالائي:	۱
ع ۱۹۲۰	سنڌي لغت (قلمي)	مولوي علي محمد مهيري:	۲
ع ۱۹۴۷ کان اڳ	سنڌي لغت (قلمي)	لالا هاساند:	۳
ع ۱۹۴۷ کان اڳ	سنڌي لغت (قلمي)	سهج رام:	۴
ع ۱۹۴۰	مجمع زبانن جو راڳ، گڏائڻ جو ساڳ (قلمي)	خليفو مير محمد، ايم مرحوم گل محمد	۵
ع ۱۹۵۲ کان اڳ	سنڌي لغت (پهريان چار اکر) قلمي:	محمد بخش واصف:	۶
	ساهتي لغت (قلمي)	ڊاڪٽر غلام قادر سومرو:	۷
	لغت گنان (قلمي)	مظهر خوجا:	۸

يارهن

ڊاڪٽر سيد صالح محمد شاه:	هاري لغت (قلمي):*	۹
.....	ٿري لغت (قلمي):*	۱۰
.....	ڌنڌي وار لغت (قلمي):*	۱۱

اردو سنڌي لغتون

۱	ابن الياس سومرو	نئين اردو سنڌي لغت: (تصحيح: محمد بخش واصف)	۱۹۵۰ع
۲	ابن الياس سومرو	اردو سنڌي لغت:	۱۹۵۱ع
۳	ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ ۽ ڊاڪٽر غلام مصطفيٰ خان	سنڌي اردو لغت:	۱۹۵۹ع
۴	ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ ۽ ڊاڪٽر غلام مصطفيٰ خان	اردو سنڌي لغت	۱۹۶۰ع

فارسي سنڌي لغتون

۱	آخوند عبدالرحيم عباسي:	”جواهر لغات سنڌي اڪيچار“:	۱۹۹۳ع
۲	عبدالغفور مفتون همايوني:	فرهنگ همايوني (قلمي)	
۳	فتح محمد. اي هالائي:	كشف الفيوض	

عربي سنڌي لغتون

۱	محمد حماد الله السنڌي هاليجي:	ال ياقرت والمرجان في شرح غريب القرآن	۱۹۷۵ع
۲	حاجي محمود خادم:	محمود اللغات (قلمي)	
۳	غلام حسين جلباڻي:	عربي سنڌي لغت (۳ جلد)	۱۹۸۸-۹۰ع

علم طب جون سنڌي زبان ۾ لغتون

۱	حڪيم پريڊاس:	مخزن الدويات:	۱۹۳۵ع
۲	حڪيم محمد جعفر انصاري:	فرهنگ جعفري يا تحفة الدويات	۱۹۴۶ع
۳	فرهنگ جعفري ۳ جلد:	نياز همايوني (حڪيم محمد جعفر جي تصنيف کي وڌائي سنڌي ۽ سنڌي تيار ڪيو ويو)	۱۹۶۰ع

پهاڪن ۽ اصطلاحن جا ڪتاب/ لغتون

۱	گلشڪر:	ديوان ڪيولرام سلامتراء آڏواڻي	۱۸۶۹ع
۲	سنڌي پهاڪا:	ديوان ڪوڙومل چندن مل ڪلڻائي	۱۸۸۹ع
۳	A Hand book of Sindhi Proverbs	روچيرام گجومل ڪرپلاڻي	۱۸۹۲ع
۴	سنڌي ٻوليءَ جي سونهن: (ورجسيون ۽ محاورا)	گهنشيام داس رامنداس پيگت (پڊعيڊن)	۱۹۱۰ع
۵	پهاڪن جي حڪمت:	مرزا قليچ بيگ	۱۹۲۵ع
۶	پهاڪن جي پيڙهه	پيرومل مهرچند آڏواڻي	۱۹۲۵ع
۷	گلڦند (پاڳو پهريون):	پيرومل مهرچند آڏواڻي	۱۹۲۶ع
۸	گلڦند (پاڳو ٻيون)	پيرومل مهرچند آڏواڻي	۱۹۲۸ع
۹	A Hand book of Sindhi idioms	مرهن لال جوتسنگه شهاڻي	۱۹۳۷ع

* آخري ٽئي لغتون، سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري وٽ موجود آهن، جن جي ڇپائيءَ جو پروگرام آهي.

ٻارهن

سنڌي ڪٽمڙا: (عرف اصطلاحات اصغر)	غلام اصغر	ع ۱۹۵۶	۱۰
پهاڪن جي پاڙ:	عبدالڪريم سنديلو	ع ۱۹۶۶	۱۱
پهاڪن جي پيڙهه:	الله بخش تالپر	ع ۱۹۶۹	۱۲
پهاڪن جي پاڻوهر:	تيرتداس پيسومل هائيرامائي (بمبئي)	ع ۱۹۷۳	۱۳
سنڌي اصطلاح (ڀاڱو پهريون):	ليڪراج ڪشنچند عزيز (بمبئي)	ع ۱۹۷۶	۱۴
سنڌي اصطلاح (ڀاڱو ٻيو)	ليڪراج ڪشنچند عزيز (بمبئي)	ع ۱۹۷۸	۱۵
دُرن جي دٻلي (پهاڪا ۽ چوڻيون) ۲ ڀاڱا	سترامداس جڙياسنگهائي (احمد آباد)	ع ۱۹۸۲	۱۶
ماڻڪ ۽ موتي (ڀاڱو پهريون):	سترامداس جڙياسنگهائي (احمد آباد)	ع ۱۹۸۲	۱۷
(ورجسيون ۽ محاورا)			
ماڻڪ ۽ موتي (ڀاڱو ٻيون)	سترامداس جڙياسنگهائي (احمد آباد)	ع ۱۹۸۳	۱۸
اصطلاحن جي اصليت:	عبدالڪريم سنديلو	ع ۱۹۸۷	۱۹
سنڌي پهاڪا ۽ محاورا:	سنداس پنهورل ڪشنائي: مرتب: مرليتر جيٽلي	ع ۱۹۹۳	۲۰

(جيٽلي صاحب هن ڪتاب تي تفصيلي مهاڳ لکيو آهي، جيڪو جدا ڪتابي صورت ۾ سنڌ ۾ روشني پبليڪيشن ڪنڊياري پاران ۱۹۹۶ع ۾ ڇپيو آهي)

سنڌي ورڃيسي ٻولي:	ڊاڪٽر شمس الدين عرساڻي	ع ۱۹۹۷	۲۱
-------------------	------------------------	--------	----

نوٽ: ان کان سواءِ هندستان جي مشهور لغت نويس، وشونات دنڪرنروثي (پوني) مان ”ڀارتيه ڪهاوت ڪوش“ نالي هندي-انگريزي پهاڪن جي لغت ٽن ڀاڱن ۾ ۱۹۶۷ع، ۱۹۷۹ع ۽ ۱۹۸۳ع ۾ ڇپائي پڌري ڪئي آهي، جنهن ۾ ۱۲۰۰ سنڌي پهاڪن جو معنائون، انگريزيءَ ۾ ڊاڪٽر مرليتر جيٽلي جون لکيل شامل ڪيون ويون آهن.

تاج جويو

۲۰ جولاءِ ۱۹۹۸ع

سيڪريٽري

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو

حيدرآباد، سنڌ

* هن مواد جي تياريءَ ۾ ڊاڪٽر بلوچ جي ’جامع سنڌي لغات‘، ’جواهر لغات اڪيچار سنڌي‘ ۽ ”هڪ جلدي سنڌي لغات“ جي مهاڳن، سندس پنهورل ڪشنائيءَ جي ڪتاب ”سنڌي پهاڪا ۽ محاورا“ جي ڊاڪٽر مرليتر جيٽليءَ جي لکيل مهاڳ، مخدوم طالب الموليٰ جي تيار ڪيل ”لغات سنڌي مخففات“ جي ڊاڪٽر غلام علي الانا جي لکيل مهاڳ ۽ نئين زندگيءَ (مارچ ۱۹۹۳ع) ۾ ڇپيل محبوب اختر پٺاڻ جي ”سنڌ ۾ لغت نويسيءَ جي مختصر تاريخ“ مضمون مان مدد ورتي وئي آهي (ت. ج.)

مهاڳ

سنڌي ۾ لغت سازي جو پهرين وڏو ڪارنامو ”جامع سنڌي لغات“ هو جيڪا سنڌي ادبي بورڊ طرفان پنجن جلدن ۾ شايع ٿي: پهريون جلد ۱۹۶۰ع ۾ ڇپيو ۽ آخري پنجون جلد هڪ وڏي وقفي کان پوءِ سنه ۱۹۸۸ع ۾ شايع ٿيو. از بعد وڌيڪ ڪم ڪونه ٿيو جيتوڻيڪ هن پهرين اشاعت جي ٻئي ايڊيشن لاءِ راقم طرفان تجويز ڏني وئي ۽ اها منظور ٿي.

لغت سازي هڪ مسلسل عمل آهي: ڪنهن به ٻوليءَ جي لغت هڪ ڀيرو ٺاهي ڪانه ڇڏبي پر وري وري ٻئي ٺاهبي. اهو انهيءَ ڪري جو ڪنهن به ٻوليءَ جي جملي لفظن ۽ اصطلاحن کي فقط هڪ ئي ڪوشش سان سهيڙڻ مشڪل آهي؛ خاص طرح سنڌي ٻولي پنهنجي لغت جي سرمايي جي لحاظ سان ايڏي وڏي شاهوڪار ٻولي آهي جو ڪنهن پهرين ڇپيل لغت جا ڏهه ٻيا ايڊيشن شايع ڪجن ۽ هر ايڊيشن ۾ رهجي ويل لفظن ۽ اصطلاحن جو اضافو ڪجي ته به اڃان ڪي لفظ ۽ اصطلاح رهجي ويندا. ٻيو ته علمي ۽ فني لحاظ سان به لغت جي پهرئين ايڊيشن کي سنوارڻو پوندو ۽ اها سؤ سنوار هر ايڊيشن ۾ هلندي ايندي. ٿرڻو ته هر زنده ٻوليءَ ۾ ڪجهه عرصي بعد ڪي نوان لفظ ۽ اصطلاح رائج ٿين ٿا جن کي وقت جي معياري استعمال مطابق لغت جي هر نئين دور ۾ داخل ڪرڻو پوندو.

”جامع سنڌي لغات“ جي تياري ۽ تڪميل هڪ جذبي ۽ جوش جو نتيجو هو. ان وقت سڀني سڃاڻن کي وڏي عبرت وارو افسوس دامنگير هو ته: ’مارا! اڃان سنڌي ٻوليءَ جي پنهنجي سنڌي-مان-سنڌي لغت به موجود ڪانهي‘!! جنوري ۱۹۵۲ع ۾ جڏهن ’جامع سنڌي لغات‘ جي تياري جو ڪم شروع ڪيو ويو ته ان کي گهٽ ۾ گهٽ وقت ۾ پوري ڪرڻ جو تاڪيد ٿيل هو، جنهن ڪري رات ڏينهن لڳاتار ڪوشش سان جامع لغات جو مسودو ٽن سالن جي مقرر عرصي اندر، ڊسمبر ۱۹۵۴ع ۾ مڪمل ڪيو ويو. باوجود ان جي، ڪم مان هٿ ڪونه ڪڍيو ويو ۽ مسودي کي وڌيڪ سنوارڻ جو ڪم هلندو آيو، ان وقت جي همت ۽ همت افزائي واري ماحول ۾ پڪي اميد هئي ته هن پهرئين مسودي کي ايڊٽ ڪري ڇاپائڻ، توڙي ٻئي ايڊيشن لاءِ ڇپيل جلدن جي درستي ڪرڻ جو ڪم هلندو رهندو ۽ اهو راقم جي حوالي هوندو؛ پر باوجود ڪوشش جي اهو سلسلو ڪٽجي ويو.

فيبروري ۱۹۹۴ع ۾ چيرمين جي عهدي تان منهنجي سبڪدوش ٿيڻ سببان هن لغت جو ڪم في الحال بند ٿي ويو ۽ جون ۱۹۹۴ع تائين بند رهيو. انهي ڪري اٿارٽي جي سربراھ ڏانهن سفارش جو خط لکيو ويو ته باقاعدي عملو مقرر ڪري هن ضروري ڪم کي پورو ڪرايو وڃي.

اٿارٽي کان مختصر جُز-وقتي عملي جي مقرري جي منظوري ملڻ تي، ۱۶- جولاءِ ۱۹۹۴ع کان هن لغت جو ڪم وري شروع ڪيو ويو. هن سڄي ڪم کي ٻن سالن ۾ پوري ڪرڻ جو پروگرام رٿيو ويو پر ڪن سببن جي ڪري وڌيڪ وقت لڳو. هڪ ته اڳئين ٿيل ڪم

تي نظر ڪندي معلوم ٿيو ته ڪامپيوٽر ۾ پريل يارهن اکرن واري مواد مان پنجن اکرن (ت ت ث پ ج) جو مواد اڏامي ويو هو. انهيءَ رهيل ڪم کي نئين سر پوري ڪرڻ ۾ چار مهينا لڳي ويا؛ لغت جي مواد جي صحيح ۽ ترتيب کان سواءِ، پروفن پڙهڻ تي ڪيل تخميني کان وڌيڪ وقت لڳو؛ جنهن تي سڄو ڪم جُز- وقتي (پارٽ ٽائيم) عملي جي مدد سان ڪرڻو پيو انهيءَ ڪري لازمي طور گهڻو وقت لڳو. بهرحال ڪم باقاعديءَ سان مسلسل طور هلندو رهيو ۽ جون ۱۹۹۷ع جي خاتمي تي پورو ٿيو.

هن ’هڪ جُلدي سنڌي لغت‘ جي ترتيب ۽ تاليف جو بنياد انهن ساڳين اصولن تي رکيو ويو آهي جن جو تفصيل ’جامع سنڌي لغات‘ جلد پهرين جي مهاڳ ۾ ڏنو ويو آهي. خاص طرح هيٺيان اصول مدنظر رکيا ويا آهن.

• الف- بي جي تختي هيٺئين طور ساڳي ’جامع سنڌي لغات‘ واري قائم رکي وئي آهي:

ا ب پ ت ث ڌ ڏ ڙ ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ڪ گ
 گ ڳ ڳھ گت ل م ن ڏ و ه ي

• هر اصولي لفظ کي ڪارن اکرن ۾ چٽو ڪري رکيو ويو آهي ۽ ان بعد هيٺان ان سان لاڳاپيل اصطلاحن کي آندو ويو آهي.

• ’الف‘ هيٺ، اول مد (آ) سان شروع ٿيندڙ لفظ رکيا ويا آهن، ڇاڪاڻ ته ’مد‘ کي ’الف‘ جي پويان ’الف‘ جي برابر تسليم ڪيو ويو آهي.

• معنيٰ هيٺ، زائد مترادف لفظن کي ڇڏي، مختصر طور تي معنيٰ کي واضع ڪندڙ لفظ لکيا ويا آهن. جيڪڏهن ڪنهن لفظ جون معنائون هڪ کان وڌيڪ آهن ته دم (.) جي نشاني سان هڪ معنيٰ کي ٻي معنيٰ کان جدا ڪيو ويو آهي.

• مذڪر ۽ مونث لاءِ (ذ) ۽ (ث) نشانيون رکيون ويون آهن، پر ’واحد‘ ۽ ’جمع‘ جي وضاحت کي ڇڏيو ويو آهي.

• عام رائج ٻولي ۾ گهٽ استعمال ٿيندڙ دقيق علمي ادبي لفظ، طبي ۽ فني اصطلاح، قومن قبيلن شهرن جا نالا ۽ ٻيا اهڙا اسم خاص ڇڏيا ويا آهن.

• ”جامع سنڌي لغات“ واري ذخيري کي اختصار سان آندو ويو آهي، ۽ ڪي ٿورا نوان لفظ ۽ اصطلاح به شامل ڪيا ويا آهن.

’جامع سنڌي لغات‘ جو مواد ۳۰۸۸ صفحن ۾ ڇپيل آهي ۽ هن ’هڪ جلدي سنڌي لغت‘ جو مواد ۷۳۴ صفحن ۾ سمايل آهي. ’جامع سنڌي لغات‘ ۾ شامل لفظن ۽ اصطلاحن جو تعداد نوي کان ٽيانوي هزارن تائين آهي، ۽ هن مختصر ”هڪ جلدي سنڌي لغت“ ۾ ستاويهه هزار کن لفظ ۽ اصطلاح شامل آهن. ايندڙ ايڊيشن ۾ رهيل خامين کي ڪڍي خوبيين کي وڌائي سنگهجي ٿو. هن مرحلي تي خاص تسلي بخش ڳالهه اها آهي جو هن رٿا جي تڪميل سان ’هڪ جلدي سنڌي لغت‘ جو بنيادي خاڪو هڪ ماڊل طور قائم ٿي ويو جنهن جي روشني ۾ هر ايندڙ ايڊيشن جي تياري ۽ تڪميل ۾ آساني ٿيندي.

هن لغت جي ڪم لاءِ رکيل ’پارٽ ٽائمر‘ عملي مان شيخ محمد اسماعيل منهنجي معاون طور ڪم ڪيو ۽ مختيار احمد بلوچ پروفن پڙهڻ ۾ مدد ڪئي. استاد محمد اسماعيل کي جس جڳائي جنهن هن ڪم لاءِ وڌيڪ وقت ڏنو، ۽ لفظن ۽ اصطلاحن کي ترتيب ڏيڻ جو ڪم خير خوبي سان نباهيو. لفظن جي چونڊ ۽ معنيٰ ۾ خامين لاءِ آءٌ پاڻ ذميدار آهيان.

آخر ۾ آءٌ سنڌي لئنگويج اٿارٽي جي سربراهن جو شڪرگذار آهيان جن منهنجي سبڪدوش ٿيڻ کان پوءِ به منهنجي صلاح قبول ڪئي ۽ هن لغت جي ڪم کي جاري رکڻ ۾ هر طرح تعاون ڪيو جو هي ضروري ڪم خير خوبيءَ سان پورو ٿيو.

[ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ

پروفيسر ايمرائيٽس ۽

پروفيسر علامه قاضي چيئر

سنڌ يونيورسٽي]

حيدرآباد - سنڌ

۱۰ - جولاءِ ۱۹۹۷ع

الف

آبپاري: ٺ. باغن يا پوکن کي پاڻي ڏيڻ جو ڪم-
آپياشي.

آپيانو: ڏ. پوک لاءِ واهن مان کنيل پاڻيءَ تي مقرر ڍل.
آباد: ص (ف) سرسبز (پاڻي جي ڪري)- سائو.
پاڻي، ساوڪ ۽ ماڻهن جي ڪري وسایل (ملڪ، شهر،
علاقو، بر)- وسندڙ، پوکيل.

آباد ٿيڻ: زمين جو پوک هيٺ اچڻ. شهر يا ڳوٺ جو
وسڻ. سڪيو آسودو ٿيڻ.

آبادگار: ص. زمين کي آباد ڪندڙ- پوک ڪندڙ.
ڪڙمي- هاري.

آبادي: ٺ. پوک. وسندي واري جاءِ- بستي.
آشماري.

آبادي ڪرڻ: (طنز) ڪجهه نه ڪرڻ.
آباء: ڏ (ع) آبا- پيءُ. ابا ڏاڏا (عموماً "اجداد" سان
گڏ ڪم ايندڙ لفظ).

آباء آجداد: ڏ. ابا ڏاڏا. پيءُهي يا قوم جو بنياد
وجهندڙ وڏا.

آبائي: ص. اباڻو- موروثي- خانداني.
آبت، آبت: ٺ. ٻني ٻاري يا کائيءَ جي ڪم ۾
هڪٻئي جي مددگاري- ونگار.

آپرو: ٺ (ف) منهن جو پاڻي. منهن جي روتق. عزت-
مان.

آپرو جهلڻ: (طنز) بي عزتو ٿيڻ.
آپرو وڪڻڻ: عزت وڪڻڻ. ذليل ڪم ڪرڻ.
بدبشو اختيار ڪرڻ.

آپري: ٺ. سنڌ جي قديم موسيقي جو هڪ سُ. شاه
جي رسالي جو هڪ سُ.

ا: ڏ (ع) اچار "الف". سنڌي، فارسي، عربي "الف-
بي" جو پهريون اکر. ابجد موجب عدد هڪ.

آب: ڏ (ف) پاڻي. اوزارن يا جواهرات کي ڏنل پاڻي.
سون جواهرات جو اوجر. مان- عزت.
آبائتو: ص. عزت وارو- مانائتو.
آبُ تاب: ڏ. شان شوڪت. ٺٽ نانگر. رعب تاب.
چمڪو- روتق.

آب پاشي: ٺ. پوک کي پاڻي ڏيڻ جو عمل- ريڇ.
آب حيات: ڏ. اهو پاڻي جنهن جي پيئڻ سان دائمي
زندگي ملي.

آبدار: ڏ. پاڻي وارو. پاڻي چڙهيل (هٿيار، اوزار). واهن
جي پاڻي جي سنڀال ۽ ورهاست ڪندڙ انجنييري کاتي
جو هڪ ملازم.

آبُ دائو: ڏ. (آب و دانه) دائو پاڻي- چوڻو پاڻي.
آبدوز: ٺ. پاڻي هيٺ آيل. پاڻيءَ جي سطح کان هيٺ
هلندڙ هڪ قسم جو بحري جهاز.

آبدیده: ص. اکين ۾ ڳوڙها ڀرجي آيل.
آبشار: ڏ. پهاڙي نهر يا چشمي جو مٿانهين تان ڪرندڙ
پاڻي.

آبڪاري: ڏ. شراب ۽ ٻين نشيدار شين جي چوڪسي
رڪندڙ کاتو.

آبڪلاني: ٺ. دريائن ۾ پاڻيءَ جو چاڙهه. پاڻي جي
چاڙهه جي موسم (جولاءِ، آگسٽ وارا مهينا).

آب هوا: ٺ. پاڻي ۽ هوا جي گڏيل ڪيفيت. ڪنهن
ملڪ يا شهر جي موسمي حالت.

آبي: ص. پاڻي جو. پاڻي وارو. پاڻي ۾ رهندڙ (جانور،
پکي). ٿڌو (تائين).

آبڙي؛ ٺ. ”ابڙا“ قوم جي بستي.
 آڀگير؛ ڏ. گهوڙن جي هڪ بيماري (جيڪا گهڻي پنڌ کان پوءِ يڪدم دائي ڪرائڻ ۽ پاڻي پيارڻ مان ٿئي).
 آڀگينءَ؛ ڏ (ف) شراب جو شيشو يا گلاس. آرسِي- آئينو.
 آڀئوس؛ ڏ (ف) وڻ جو هڪ قسم (جنهن جو ڪاڻ ڪارو، نهرو ۽ قيمتي ٿئي).
 آڀو؛ ڏ. پاڻي گڏيل ڇڏي پنگ جو چڪو. پنگ.
 آڀارڻ، آڀارڻ؛ م. تعريف ڪري ٻڌائڻ- ٿنڀائڻ. هُشي ڏيڻ- ٽيڪر ڏيڻ. همٿائڻ.
 آڀام؛ ڏ (ع، آبهه) ننڍڙو ٻارُ (جنهن کي ڪا سمجه نه هجي)- معصوم.
 آڀامڻ؛ م. ٿنڀڻ- ٻڌڻ. آڪڙڻ. آڻڻ.
 آڀون؛ ڏ. اڌ ڪچو ڪير وارو آن. آن جا ڪيرا سنگ (ڪٽڪ، جوڻ، ٻاجهري جا).
 آڻ؛ ڏ. اُٻڙڪو. اوڪارو- آلتِي.
 آتروِيلاٺ. لوڇ پوڇ- آند مانڌ- بي آرامي.
 آتش، آتش؛ ٺ (ف، آتش) باهه- آڱ. ڪاوڙ- چڙ. ساڙ (دل جو)- سوز. گرمي- حرارت. آڇ.
 آتش بازي؛ ٺ. باهه جي راند. دارون ساڙڻ جو تماشو. بارود مان ٺهيل سامان (ڦٽاڪا وغيره).
 آتش پَرست؛ ص. باهه جو پوڄاري- جوت جو پوڄاري. زردشتي مَت جو پوئلڳ- گير.
 آتشدان؛ ڏ. گهر جي ويهن واري ڪمري ۾ باهه ٻارڻ جو خاص ٻُڙڪو (جنهن مان دونهين جي نيڪال لاءِ بخارو ٺهيل هجي).
 آتش نشان؛ ص. باهه وسائيندڙ. ٻرندڙ (جبل).
 آتشڪده؛ ڏ. پارسين جو عبادتگاهه (جنهن ۾ باهه سڌائين ٻرندي رهي).
 آتشي؛ ص. باهه جو. باهه وارو. باهه جو اثر رکندڙ. جوشيلو. چيڙاڪ.
 آتم؛ ڏ (سن) روح. دِل- مَن، نفس. ذات. فهم. ڄاڻ.
 آتما؛ ٺ. آتم. روح جي بلند پروازي جي حالت. ضمير. نفس.
 آتم گهاٽِي، آتم گتا؛ ٺ. روحاني فلسفو. حياتي جو احوال- سوانح عمري.
 آڻڻ؛ ڏ. گهر ۾ عورتن جو گڏجي سَت ڪٽڻ جو هنڌ. آستانو.
 آڻڻ اُجهامڻ؛ ڪٽڻ وارين جو ٿڙي پڪڙي وڃڻ. محفل اُڇڙي وڃڻ.
 آڻو؛ ص. بيتاب- بيقرار. بيزار. ڪَڪ- ماندو. لاچار- عاجز. ضررتمند- گهرجائو. تڪڙو- اُٻهرو.
 آڻت؛ ڏ. دلداري- دلاسو. ڏي- سهارو.
 آڻر؛ ڏ (سن، آشتَر) گڏهه جا ٿڙا. گڏهه تي باريبرداري يا سواريءَ لاءِ ٻڌل ٿيڙ.
 آڻر ٻڌائڻ؛ ٿيڙ ٻڌائڻ- سامان سميت ڪڍي ڇڏڻ.
 آڻر پاڻو؛ ڏ. ٻئي هٿ ڇڏي (هلڻ)- بنا ڪنهن ٽيڪ جي (ٻنڌ ڪرڻ).
 آڻڙڻ، آڻڙڻ؛ م. هلندي ٿاڀو کائڻ- ٿاڀو کائي ڪرڻ. وڇڙي ڪرڻ. آڏيڙا کائڻ.
 آڻڻ؛ ڏ. هٿ ۾ موجود ٻاڇو مال (گهه، رقم، مال وغيره). مُوڙي. ڏي- ٽيڪ. پرجهلو. دلاسو- آڻت.
 آتاماتا؛ ڏ. آهون سامهون ڏي وٺ- وهنوار.
 آتاماتا ٿيڻ؛ برابر ٿيڻ (ليکي ۾)- وهنوار ٿيڻ.
 آڻجڻ؛ م. رِجڻ- ڳرڻ. رِجي ملي وڃڻ. وڻجي سَڻجي وڃڻ.
 آڻڻ؛ م. ڳارڻ- پگهارڻ- رجائڻ (سون، چاندي يا ڪو

آبڙي؛ ٺ. ”ابڙا“ قوم جي بستي.
 آڀگير؛ ڏ. گهوڙن جي هڪ بيماري (جيڪا گهڻي پنڌ کان پوءِ يڪدم دائي ڪرائڻ ۽ پاڻي پيارڻ مان ٿئي).
 آڀگينءَ؛ ڏ (ف) شراب جو شيشو يا گلاس. آرسِي- آئينو.
 آڀئوس؛ ڏ (ف) وڻ جو هڪ قسم (جنهن جو ڪاڻ ڪارو، نهرو ۽ قيمتي ٿئي).
 آڀو؛ ڏ. پاڻي گڏيل ڇڏي پنگ جو چڪو. پنگ.
 آڀارڻ، آڀارڻ؛ م. تعريف ڪري ٻڌائڻ- ٿنڀائڻ. هُشي ڏيڻ- ٽيڪر ڏيڻ. همٿائڻ.
 آڀام؛ ڏ (ع، آبهه) ننڍڙو ٻارُ (جنهن کي ڪا سمجه نه هجي)- معصوم.
 آڀامڻ؛ م. ٿنڀڻ- ٻڌڻ. آڪڙڻ. آڻڻ.
 آڀون؛ ڏ. اڌ ڪچو ڪير وارو آن. آن جا ڪيرا سنگ (ڪٽڪ، جوڻ، ٻاجهري جا).
 آڻ؛ ڏ. اُٻڙڪو. اوڪارو- آلتِي.
 آتروِيلاٺ. لوڇ پوڇ- آند مانڌ- بي آرامي.
 آتش، آتش؛ ٺ (ف، آتش) باهه- آڱ. ڪاوڙ- چڙ. ساڙ (دل جو)- سوز. گرمي- حرارت. آڇ.
 آتش بازي؛ ٺ. باهه جي راند. دارون ساڙڻ جو تماشو. بارود مان ٺهيل سامان (ڦٽاڪا وغيره).
 آتش پَرست؛ ص. باهه جو پوڄاري- جوت جو پوڄاري. زردشتي مَت جو پوئلڳ- گير.
 آتشدان؛ ڏ. گهر جي ويهن واري ڪمري ۾ باهه ٻارڻ جو خاص ٻُڙڪو (جنهن مان دونهين جي نيڪال لاءِ بخارو ٺهيل هجي).
 آتش نشان؛ ص. باهه وسائيندڙ. ٻرندڙ (جبل).
 آتشڪده؛ ڏ. پارسين جو عبادتگاهه (جنهن ۾ باهه سڌائين ٻرندي رهي).
 آتشي؛ ص. باهه جو. باهه وارو. باهه جو اثر رکندڙ. جوشيلو. چيڙاڪ.
 آتم؛ ڏ (سن) روح. دِل- مَن، نفس. ذات. فهم. ڄاڻ.
 آتما؛ ٺ. آتم. روح جي بلند پروازي جي حالت. ضمير. نفس.
 آتم گهاٽِي، آتم گتا؛ ٺ. روحاني فلسفو. حياتي جو احوال- سوانح عمري.
 آڻڻ؛ ڏ. گهر ۾ عورتن جو گڏجي سَت ڪٽڻ جو هنڌ. آستانو.
 آڻڻ اُجهامڻ؛ ڪٽڻ وارين جو ٿڙي پڪڙي وڃڻ. محفل اُڇڙي وڃڻ.
 آڻو؛ ص. بيتاب- بيقرار. بيزار. ڪَڪ- ماندو. لاچار- عاجز. ضررتمند- گهرجائو. تڪڙو- اُٻهرو.
 آڻت؛ ڏ. دلداري- دلاسو. ڏي- سهارو.
 آڻر؛ ڏ (سن، آشتَر) گڏهه جا ٿڙا. گڏهه تي باريبرداري يا سواريءَ لاءِ ٻڌل ٿيڙ.
 آڻر ٻڌائڻ؛ ٿيڙ ٻڌائڻ- سامان سميت ڪڍي ڇڏڻ.
 آڻر پاڻو؛ ڏ. ٻئي هٿ ڇڏي (هلڻ)- بنا ڪنهن ٽيڪ جي (ٻنڌ ڪرڻ).
 آڻڙڻ، آڻڙڻ؛ م. هلندي ٿاڀو کائڻ- ٿاڀو کائي ڪرڻ. وڇڙي ڪرڻ. آڏيڙا کائڻ.
 آڻڻ؛ ڏ. هٿ ۾ موجود ٻاڇو مال (گهه، رقم، مال وغيره). مُوڙي. ڏي- ٽيڪ. پرجهلو. دلاسو- آڻت.
 آتاماتا؛ ڏ. آهون سامهون ڏي وٺ- وهنوار.
 آتاماتا ٿيڻ؛ برابر ٿيڻ (ليکي ۾)- وهنوار ٿيڻ.
 آڻجڻ؛ م. رِجڻ- ڳرڻ. رِجي ملي وڃڻ. وڻجي سَڻجي وڃڻ.
 آڻڻ؛ م. ڳارڻ- پگهارڻ- رجائڻ (سون، چاندي يا ڪو

آڃيان؛ ٿ (سن) ڪنهن جي اچڻ تي خوشي جو اظهار. مرحبا. خيرمقدم.

آڃهاپ، آڃهاپو؛ ڏ. آجهو. ٿوري ننڊ-جهوٽو. آرام.

آچار؛ ڏ. جهڙو-جيان-وانگر.

آچار؛ ڏ. امين جو راجوئي فيصلو. انصاف روءِ فيصلو-نيا. هلي چلي-ريت رسم. آچر (ڏينهن). سانڌائو.

آچاري؛ ص (سن آچاريه) علم جي روشنائي وارو. سڀيا ڏيندڙ. مذهبي اصولن جو پابند. آچار ڪندڙ. فيصلو ڪندڙ.

آچار؛ ڏ (ف. آماج) تير چٽل جو نشان-هدف.

آچر؛ ڏ (سن. آدتيه وار) هفتي جي ستن ڏينهن مان هڪ ڏينهن-آرتوار.

آچ؛ ٿ. صلاح-پيشڪش. وات ٽڪائي. اعلان. واک.

آچارو؛ ڏ. غيبات جو پاڇو. سمنڊ جي سخت چولي يا تيز وهڪرو.

آچلائڻ، آچلائڻ؛ ڏ. مٿاڇرو هلڪو ڌوڻ (ٿانءِ، ڪپڙو). آڳهارڻ (ٿانءِ). چاچولڻ (ڪپڙو).

آچڻ؛ ڏ. ڪا شيء پيش ڪرڻ. ڪنهن شيء ڏيڻ جي صلاح هئڻ. آچ ڪرڻ.

آخِر، آخِر؛ ڏ (ع) پڇاڙي-انت. چيهه-دنگ. نيٺ.

آخِر ڏم؛ ڏ. پڇاڙي وارو پساه. موت جو وقت. پڇاڙي سوڌو. توڙ تائين.

آخِر زمان؛ ڏ. پڇاڙيءَ وارو زمانو. قيامت جي ويجهڙائي وارو وقت.

آخِر ظهَر؛ ٿ. پيھري نماز (جا جمعي نماز بعد "آخر ظھر" جي نيٺ سان پڙهجي).

آخِرڪار؛ ڏ. آخري طرح-نيٺ نڌان.

آخري، آخري؛ ڏ. سڀ کان پويون. نيٺ.

ڏاتو. رجائي صاف ڪرڻ.

آئڻ؛ ڏ. ماني پڇائڻ وقت پٿري ڳوهيل آئي کي لوڻ لاءِ سڪل اٿو-پليٽڻ.

آئو، آئو؛ ڏ. گهوڙي جي ڊوڙ جو هڪ چڪر-ورائو.

آئير؛ ٿ. سٺ ويڙهن لاءِ ڪاٺ جي گلي. ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار-ناري.

آئرجن، آئرن؛ ڏ. لڙاڻيل پاڻي ۾ مٽيءَ جو تر وٺڻ.

آٿار؛ ڏ (ع، واحد. اثر. اثر. نشانيون-اهڃاڻ. ويران بستي جا نشان.

آثار قديمه؛ ڏ. پراڻا يادگار. تاريخي واقعات جا آڙيل نشان.

آپ؛ ڏ. پاڻ-خود. پنهنجي سر.

آپ گهاٽ؛ ڏ. پاڻ کي مارڻ-خودڪشي.

آپت، آپس؛ ٿ. پنهنجائي-عزازت-برادري.

آپدا؛ ٿ (سن) مٿان آيل مصيبت. آسماني آفت. مصيبت. عذاب.

آپريشن؛ ٿ (انگ) علاج خاطر بدن جي عضون جي وڍ ٽڪ-جراحي.

آپو؛ ڏ. پاڻ پڻو-خودي. انانيت. تڪبر.

آپي خاني؛ ٿ. خود خيالي. خودمختاري. وڌائي.

آپي شاهي؛ ٿ. پنهنجي بادشاهي. زوروري-ڏاڍائي.

آپي کان نڪرڻ؛ ماڻهپي مان نڪرڻ. هوش مان نڪرڻ. ڪاوڙ ۾ وهلور وڃڻ.

آچر؛ ص (ع) اجرت تي ڪم ڪندڙ. مزور.

آچڪو؛ ڏ (ف، آڌوقه) چوڻو. روزي. روزانو قوت (جنهن کان سواءِ جيئرو رهي نه سگهجي). ڏاڍو پاڻي.

آجائي؛ ٿ. آزادي-نجات. واندڪائي-فرصت.

آجو؛ ص. آزاد-چٽل. واندو-فارغ (ڪم مان).

آخري وقت؛ ذ. حياتيءَ جو پڇاڙيءَ وارو وقت.
 سڪرات جو وقت. دنيا جو پويون زمانو- ڪلجڳ.
 آخِرَت؛ ث (ع) پڇاڙي- پڄاڻي (دنيا جي). قيامت. پيو
 جهان.
 آخوند؛ ذ (ف) ديني تعليم ڏيندڙ اُستاد (فقيه، مُلا).
 ابتدائي درجي وارو معلم.
 آء؛ ث (سن) منڊ- آغاز- ابتدا. اصل. پهريون-
 بنيادي.
 آءِ جڳاد؛ ث. اصل زمانو. قديم زمانو.
 آداب؛ ذ (ع). آءِ جو جمع چڱيون عادتون- اخلاق.
 آءِ جو قاعدو ۽ سليقو. نياز نوڙت سان سلام-
 تعظيمون.
 آءِ؛ ذ (ع). عذاب- تڪليفون- اهڃ- ايذاء- سُور.
 آدم؛ ذ (ع) پهريون ماڻهو (جنهن کان انسان ذات جي
 ابتدا ٿي). خليفه الله. ماڻهو- آدمي.
 آدم خور؛ ذ. ماڻهو کائيندڙ (انسان، ديو، جانور).
 آدم زاد؛ ذ. آدم جو جڻيل. آدم جو اولاد. بني نوع
 انسان.
 آدمشماري؛ ث. هر ڏهين سال ملڪ جي ماڻهن جي
 ڳڻپ.
 آدمي؛ ذ (ف) آدم زادو- ماڻهو- بشر- انسان.
 آدميت؛ ث (ع) ماڻهو- انسانيت.
 آديس؛ ذ (سن. آديش) گرو کي ڪيل شوق ۽ مڃتا
 جو سلام. نمسڪار. جوڳين جو سلام.
 آءِ؛ ذ. ٽيڪ- جهل. سهارو- ڏي.
 آءِئون؛ ذ. اڌ سال يعني چيٽ ۽ ڪٽيءَ جي وچ وارو
 ٽيون فصل (جنهن ۾ گدرا، گوار، جوئر، وغيره ٿين).
 آءِ؛ ث. ٽيڪ- جهل. ڏي- سهارو. مان- آجيان.
 آءِ پاء؛ ذ. آئي جي عزت. مرحبا- آجيان. تهل

ٽڪور- خاطر مدارت.
 آءِوتي؛ ص دنيا کي ترڪ ڪندڙ- تارڪ. سنڀاسي
 فقير.
 آءِي؛ ث. اڌ رات. اڌ رات جو وقت.
 آءِي مانجهي؛ ث. اڌ رات ۽ منجهند. اوڀر سوڀر.
 آءِڙا؛ ذ. ڌڪا- ٽاٻا.
 آءِيلو؛ ذ. اڌ- پشسو. اڌ- پشي وارو اڳيون سڪو.
 آءِ؛ ث. آءِو رکيل شيءِ يا آءِڪ. رنڊڪ- آءِ. ڇت
 وغيره کي ٽيڪ لاءِ ڏنل ٿوئي- جهل.
 آءِارءُ، آءِارءُ؛ م. اوڀارءُ. آءِو گابرو رڌڻ (گوشت
 وغيره)
 آءِاڻو؛ ذ. ڪپڙي جي اُٿاوت جو مانڊاڻ.
 آءِت؛ ذ (سن. آءِتيه) سڄ- شمس.
 آءِ تڙجو؛ ص. آءِو ٿيڏو- مٿانهون ۽ پاسيرو.
 آءِڙي؛ ث. آءِ- ٽيڪ- جهل. رنڊڪ. مَله جو هڪ
 ڊاء. بهانو- عذر.
 آءِو؛ ص. ڏنگو- ٿيڙو- ٿڌو. اڳيان- سامهون.
 روبرو- مقابل.
 آءِو اچڻ؛ ص. سامهون اچڻ. رنڊڪ وجهڻ. مخالف ٿيڻ.
 آءِو ٿيڏو، آءِو ٿڌو؛ ظ. ڏنگو ٿڌو- آسيرو
 پاسيرو. جهڙو تهڙو- معمولي.
 آءِ وڌائي؛ ث. حسبي نسبي يا خانداني فخر، ورثي ۾
 مليل مرتبو- آءِ. اباڻي ڏاڏائي ريت.
 آءِي پڇا؛ ث. ڪورٽ ۾ شاهد کان سندس ڏنل بيان
 بابت قانوني پڇا- جرح.
 آءِوڪو؛ ص. ٿورو آلو- ٿورو پسيل. پوريءَ طرح نه
 سڪل (ڪاٺ، ڪپڙو).
 آءِ؛ ث. سور کان مهٽ واري مالش (جسم کي يا ڪنهن
 عضوي کي).

سڪ. تندرستي - صحت. فراغت - واندڪائي. ننڊ.
 آرام پسنڊ؛ آرام طلب؛ ص. آرام چاهيندڙ.
 تڪليف يا جاکوڙ کان ڇڏڻ. سست. ڪاهل.
 آرام گھري؛ ٿ. ٻانهن واري وڏي ڪرسي (جنهن تي اڏوگابرو لپتي يا آرام سان ويهي سگھجي).
 آرامگاه؛ ٿ. آرام جي جاء. ننڊ جو ڪمرو.
 آرامي؛ ص. آرام ۾ پيل - ستل. بي فڪر - خوش.
 آرائي؛ ٿ. گرمي سبب جسم تي نڪتل ننڍڙو چلڻو.
 آرائيون، آرايون؛ ٿ. گرمي ۾ جسم تي نڪتل داڻا - پت.
 آرائي؛ ڌ (سن) ڀاڄيون پوکيندڙ. باغائي. هڪ ذات جو نالو.
 آرائش، آرايش؛ ٿ (ف) زيبائش - سينگار. ٺاهه
 ٺوه - ڏيک ويڪ.
 آرتوار؛ ڌ (سن. آدتيه وار) آچر ڏينهن.
 آريار؛ ڌ. سڃاڻپ جا نشان. پار.
 آريار، آروپار؛ ڌ. هن ڀر ۾ هن ڀر - هن پار ۽ هن پار.
 هن ڪپ ۽ هن ڪپ. هڪ پاسي کان ٻئي پاسي تائين.
 آرڊر؛ ڌ (انگ) حڪم - فرمان.
 آرڙو؛ ٿ (ف) آس - اميد. سڌ - خواهش. دلي مراد.
 آرڙو مند؛ ص. اميدوار - خواهشمند.
 آرس؛ ڌ. بدن ۾ سُستيءَ واري حالت. سستي - ڪاهلي. ڪر - لڳ.
 آرسِي؛ ص. سست. ٽوٽي.
 آرسِي؛ ٿ. آئينو - ٽڪ.
 آرسِي ڏيکارڻ؛ اعمالن کان واقف ڪرڻ. ڪرتوت ظاهر ڪرڻ.
 آرگھ؛ ڌ. ارڪان - لڇڻ.
 آرماءُ؛ ڌ. بحري جنگي جهازن جو ميڙ - بحري ٻيڙو.

آڊ سٽ؛ ٿ. جسم جي عضون کي آڏ ۽ تيل مڪڻ. عضون جي مهٽ سهٽ.
 آڊمڪ؛ ٿ. جسم جي عضون کي آڏ ۽ تيل مڪڻ جي مهٽ سهٽ.
 آڊائڻ؛ م. مالش ڪرائڻ (بدن يا عضون کي). آڊ سٽ ڪرائڻ.
 آڏڻ، آڏڻ؛ م. تيل سان بدن کي مهٽ ڏيڻ - مالش ڪرڻ. مهٽ سهٽ ڪرڻ (ويم واري زال کي). هٿ هڻڻ (چڪيءَ کي).
 آڏو؛ ص. وڏيءَ عمر وارو (سٺ ستر سالن کان مٿي چڙهيل) - ٻڍو - پوڙهو. ماڻهو جو نالو.
 آڏو ٻڍو، آڏو ٻڍڙو؛ ص. گهڻو ڪراڙو - تمام پوڙهو.
 آڏوقو، آڏوقو؛ ڌ (ف. آڏوقه) آجڪو - قوت. چوڳو - چوڻو.
 آر؛ ٿ (ف. آر) لوهي نوڪدار سُوڻو (ڪاغذ، چمڙي وغيره ۾ سوراخ ڪرڻ لاءِ).
 آر؛ ٿ. جيت جو هڪ قسم. برسات جي موسم ۾ وڻن ۾ آواز ڪندڙ ٿڌ. ماڪيءَ جي ماناري واري ٿاري.
 آر؛ ڌ. وهڪري جي چوٽرني تيزي يا چڪ. درياءَ يا سمنڊ ۾ ڪُن پيدا ڪندڙ وهڪرو. درياءَ جو ڪُن. درياءَ جي ٽڪ. لاڙو (دل جو). چڪ - ڪشش. آڪير. لاڏ - هيچ - چاهه.
 آراڌو؛ ص (ع. علحده) الڳ - جدا. انوکو. نرالو.
 آراڙي؛ ٿ. اڻ منڊائتي جوئر (جيڪا فقط گاه طور پوکجي). آرهاري ڏٺ (سگر، پسي، پيرون). ميهن، چيڙن ۽ ريڙين جي ڪچرين جو ٻوڙ.
 آراستہ؛ ص (ف) سينگاريل. چانگيل. درست.
 آرام؛ ڌ (ف) جسماني آسائش واري حالت - فرحت.

آڙو؛ ذ (سن) ٻيلو. ٻوڏ واري ايراضي جو جهنگ. گذرن ۽ هندائن جي پوک. ڀاڄين بکر جي پوک. جنگ جو ميدان. لڙائي.
 آرو؛ ذ. آڙ- لاڙو. دل جو لاڙو- رجحان. پيار- قرب. لاڏ- انگل. درياءَ جي پاڻيءَ جو زور. ڪُڪڙ (يا ٻئي پکيءَ جي) آنن تي ويهڪ.
 آرو پڇاڻ، آرو ڪرڻ؛ آنن تي ويٺل پکي وانگر جهوڪ ٻڌي ويهڻ. گهر ۾ اندر گهڻو وقت ويهي رهڻ. انگل ڪرڻ- لاڙو رکڻ.
 آڙهڙ؛ ذ. اونهارو.
 آري؛ ث (ف. آره) ڪارائي- ننڍو ڪڙڻ. آري؛ اسم خاص. ”عالي“ نالي جو سنڌي اچار. ”آري ڄام“= پنهنجو جو پيءُ. معزز بلوچ سردار. آريائي؛ ث. معزز عورت. بيبي- سيدياڻي.
 آرينڙو، آرينو؛ ذ. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ٻج (ٻج کي ڀڄي پاڻي ۾ ڇاڇولجي ته صابن وانگر گجي ڪري، جنهن ۾ ريشمي ڪپڙا ڌوپن).
 آڙو؛ ث. اوٽ- اولو- پردو. ڍڪُ. آجهو. آڏ- روڪ. وجهه- ٻنگُ.
 آڙاهُ، آڙه؛ ذ. باهه جو وڏو مڇُ. ڪورو. (ص) تمام وڏو ۽ اونهو- اٿاه.
 آڙنگ؛ ذ. برسات کان اڳ هوا جي گهٽ. آڙس- ٻوڏ. رگهه.
 آڙو؛ ذ (ف. آلو) ميوي جو هڪ قسم. آلو بخارو. آڙي؛ ث. ڍانڍي پکي جو هڪ قسم- مرغابي.
 آڙيڪاپ؛ ص. چالاڪ- هوشيار. اٽڪلي. حرفتي.
 آزاد؛ ص (ف) خود خيال- پنهنجي مرضي وارو. آجو چٽل. کليل. چٽواڳ. واندو. اڪيلو.
 آزاد طبع؛ ص. خود خيال. پنهنجن خيالن جو بنا ڊپ

جي اظهار ڪندڙ. بي پرواهه.
 آزادي؛ ث. خود خيالي. خودمختياري. چوٽڪارو- رهائي. فرصت- واندڪائي.
 آزار؛ ذ (ف) تڪليف- اهڃ. عذاب. ايذاء- سُور- درد. جنجال. بيماري.
 آزارو، آزارو؛ م (ف. آزاريدن) تڪليف ڏيڻ. رنجائڻ. ڏکيائڻ. ستائڻ- تنگ ڪرڻ.
 آڙوڏه؛ ص (ف) تڪليف ۾ مبتلا. ناخوش. ڏکويل. غمگين. آڏاس- ملول. پريشان. ڪڪ- بيزار. آتو.
 آس؛ ث (سن. آش، ف. آز) اميد. خواهش- سڌ. آس اميد؛ ث. اولاد ۽ ان جي شاديءَ جي مُراد. جيئري ئي مقصد جي تڪميل.
 آسا؛ ث. (سن. آشا) آس- اميد. خواهش- تمنا. غرض- حاجت. هڪ راڳڻيءَ جو نالو.
 آسابتڏ؛ ص. جنهن تي اميد ٻڌل هجي. آسرو- آڌار. ڏي- آٿت.
 آسائتو، آسائو؛ ص. سڪَ وارو- سڪايل. اميدوار. سيڪڙو.
 آساس؛ ذ (ف. آسائش) آرام- سڪ. فرحت. ساهي.
 آسامي؛ ث (ع. آسماء جو جمع) نالي وارو شخص. شاهوڪار گهر. دولتمند فرد. مکيه ماڻهو.
 آسان؛ ص (ف) سولو- سهنجو- سوکو.
 آساني؛ ث. سهنجائي- سولائي- سهولت.
 آسانگو؛ ذ. لاڳاپو- تعلق. سانگو- آسرو- پروسو. ڏي. پيار- اڪير.
 آسائش، آسائش؛ ث (ف) آرام- راحت- سڪ. فرحت. ساهي.
 آسائش گاه؛ ث. آرام ڪرڻ جي جاءِ. ريسٽ هائوس.
 آستيه؛ ث (ف) ٻانهن- بازو (پهراڻ، ڪوٽ، قميص

آشڪارا: ذ (ف) ”سچل“ جو پارسي شعر ۾ تخلص.
 آشنا: ص (ف) دوست- يار. واقف- سڃاڻو.
 آشنائي: ث. واقفيت- سڃاڻپ. ڄاڻ سڃاڻ.
 دوستي- ياري.
 آشوب: ذ (ف) گوڙ- هُل- غوغاء. فتنو- فساد. غبار
 (دل جو). اوڀر (اک جو).
 آشوب چشم: ذ. اکين اٿڻ جي بيماري.
 آشيان، آشيانو: ذ (ف) آکيرو. گهر. آستانو.
 آغا: ذ (ت) آقا- مالڪ. ڌڻي. سردار.
 آغاڙ: ذ (ف) مُنڊ- شروعات- ابتدا.
 آغوش: ث (ف) جهولي- هنج. پاڪر.
 آفات: ث (ع) آفتون- مصيبتون. تڪليفون.
 آفات آرمي: ث. زمين جون مصيبتون (زلزلا، ڏڪار
 وغيره).
 آفات سماوي: ث. آسماني مصيبتون (برسات. باهه.
 کنوڻ وغيره). خدائي قهر.
 آفاق: ذ (ع) حد نظر جتي زمين ۽ آسمان مليل نظر اچن-
 اٿن. کائنات- سنسار.
 آفت: ث (ع) مصيبت. قهر. عذاب (بيماري يا ڏڪر
 وغيره). (ص) چالاڪ. ذهين. شرير.
 آفت زده: ص. مصيبت جو ماريل. زماني جو ستايل.
 آفتاب: ذ (ف) سج.
 آفرين: ث (ف) شاباس- جس- تحسين.
 آفرين نامو: ذ. شاباس جو پروانو. سرڪاري خدمت
 جي اعتراف جي سَنَد.
 آفيس: ث (انگ) سرڪاري لکپڙهه جي جاء- دفتر.
 آفيسر: ذ. آفيس سنڀاليندڙ عملدار- ڪامورو.
 آفيم: ذ. ڏوڏي جو رس- امل.
 آفيمي: ص. آفيم واپرائيندڙ- املِي. نشي.

(جو).
 آسپاس، آسي پاسي: ظ. چوطرف- چوڌاري-
 اردگرد. ويجهو.
 آسَر: ث. آس- اميد. آسرو.
 آسروند: ص. اميدوار- آساڻو.
 آسَر پوٽا: ذ. هڪ ذات جو نالو. (ص) نلها دلاسا
 ڏيندڙ. ٻٽاڪي.
 آسرو: ذ. اميد- آس. پروسو. دلاسو. سهارو- ڏي.
 آسري ۾ رکڻ: اجايو دلاسو ڏيڻ. دغا ڪرڻ.
 آسمان: ذ (ف) آڪاس- آپ.
 آسماني: ص. آسمان جو- سماوي. آسمان جهڙو-
 هلڪو نيرو (رنگ).
 آسڻ: ذ (سن آسن) ويهڻ جي جاء- پاڌاري. فقيرائو
 تڪيو. ”جوڳ“ ۾ ويهڻ جو هڪ نمونو.
 آسودگي: ث (ف) خوشحالي. فرحت- راحت.
 سُڪون- دلجمعي.
 آسودو: ص (ف. آسوده) سڪيو- خوش. بي فڪر.
 خوشحال- هوندوارو. شاهوڪار.
 آسيب: ذ (ف) صدمو- ڏڪ. اهنج- تڪليف. آفت.
 چن پوت. لڳت جو حساب.
 آسيب زده: ص. چن پوت جي اثرهيت- لڳت وارو.
 آسيرو پاسيرو: ظ. آڏو ڏڏو- ڏنگو ٿيڙو.
 آسيرو پاسيرو ٿيڻ: بُت کي وڻن ستن (ٿڪ يا نتائن
 سبب). نٽ نٽاء ڪرڻ.
 آسپس: ث. دعا. راحت. سک- آرام.
 آس: ث (ف) پٽڙي رپ- پيچ. رس.
 آشتي: ث (ف) صفائي- امن. صلح- ٺاهه.
 آشفته: ص (ف) پريشان- حيران. عاشق- ديوانو.
 آشڪار: ص (ف) ظاهر- چٽو- نروار.

اَڱڙجَن: م. گهڻي ڪاٺن ڪري پيٽ ٽوڪجن. ڀرتي ٿيڻ (پيٽ م).

اَڱري: ٺ. پيٽ جي ڀرتي (گهڻي ڪاڏي سبب).
بدهضمي. سِيٽ-اَڪڙ.

اَڱڙي لاهڻ: سِيٽ لاهڻ-اَڪڙ ڀڄڻ. سيڪت ڏيڻ.
آنا: ذ (ت) مالڪ-ڌڻي. سردار. حاڪم. آغا.

آڦائي نامدار: ذ. حضور صلي الله عليه وسلم جن جي نالي سان گڏ تعظيمي الفاظ.

آڻي باقي: ظ. رهيو ڪهيو. وِتر-هڪاري.
اَڪارو: ذ. اَڪ جي وڻ جا تاندورا. اڪ جي تاندورن مان ٺهيل رَسو.

اَڪاس: ذ (سن. آڪاش) آسمان-اَپ.
اَڪاس وائي: ٺ. اِهام. غيبي آواز.
اَڪٽوبر: ذ (انگ) عيسوي سال جو ڏهون مهينو.

اَڪرو: ص. مهانگو. وڏي اڱهه وارو. ڳرو. ڪاوڙيل.
نڪو-تيز (مزاج). چڙهت ڪندڙ (واپار م). سرسي وارو. (ٺ. اَڪري).

اَڪڙ: ٺ. سِيٽ-ٿوڪ. غرور-گهمند. ڪاوڙ. ٿانءِ.

اَڪڙ باز: ص. اجائي سِيٽ ڏيکاريندڙ. ٿوري گهڻي تي ڪاوڙ ڪندڙ.

اَڪڙ مٺو: ص. هر وقت ڪاوڙيل. سُونڊ مٺهون. وڏائي خور.

اَڪڙجَن: م. سِيٽجَن-ٿوڪجَن. ڪاوڙ ڪرڻ. وڏائي ڪرڻ.

اَڪڙجَن: م. سَنڌڪڙجي پوڻ (پنڌ سبب). ڦٽ ڦڙي م سَوَ جي سَوَ ٿيڻ.

اَڪڙ: م. اَڪڙ ڪرڻ-سِيٽجَن. وڏائي ڪرڻ. ڪاوڙ ڪرڻ. ٺنڊڻ.

اَڪڙو: م. سَوَ يا ٿڪ سبب بدن ونجي پوڻ-ڪڙجي پوڻ. ڦٽ ڦڙي وارو ماس سُجڻ.

اَڪو: ص. اڻ پڪل-ڪچو. پيلو (مٽيءَ جو ٿانءِ).
اَڪل (ڪير). اڻ وٺندڙ. بانس ڪري ويل (گاهه).
اَڪهه: ٺ. ڪٽنب-ڪڙم. گهر جا ڀاتي. گهرائو.
اَڪيڙو: ذ. وڪڙ-پيچ. زور ڀريو وٽ. اشڪنجو. رسي کي وٽ ڏيڻ لاءِ ڪاٺي.
اَڪيڙا چاڙهڻ: وڪڙ چاڙهڻ. ڏوهاري جا عضوا ٻڌي رسي کي وٽ ڏيڻ.
اَڪاڙ: ذ. سنبت سال جو چوٿون مهينو.
اَڪاڙو: ذ. ملهه يا ڪشتي راند جي جاءِ. ڪُڪڙن جي ويڙهه جو دائرو.
اَڪائي: ٺ. ڳالهه-ڪهاڻي.
اَڪڙو: م. اَٿڙ-ٿاڀڙڻ.
اَڪڙ: م. چوڻ-ڪهڻ. آڇڻ. حڪم ڪرڻ.
اَڪيرو: ذ. واهيرو (پڪيءَ جو)-آشيانو.
اَڪ: ٺ. باهه-آتش-چيرو. ساڙ-ڪام. راند جو وارو. بازي. راند م جيت.
اَڪ لاهڻ: راند جو وارو چُڪائي ڏيڻ. ذمي ڪيل ڪم جهڙو تهڙو پورو ڪرڻ. ميار لاهڻ.
اَڪاهه: ٺ (ف) سڃاڻپ (ڪنهن جاءِ واقعي وغيره جي). ڄاڻ. واقفيت-ڏيٺ.
اَڪاهي: ٺ. اڳواٽ اطلاع-چِٽاءِ. واقفيت. ڄاڻ-معلومات.
اَڪاهه: ص (ف) ڄاڻو-واقف.
اَڪبوت: ذ. باهه جي زور تي هلندڙ پاڻي جو جهاز-دُخاني جهاز.
اَڪ گاڏي: ٺ. باهه جي زور تي هلندڙ ريل گاڏي.
اَڪم: ذ. جُهڙ. مَلارُ. مينهوڳي. مينهن کان اڳ هوا جي

گهٽ.

اڱو: ذ (ت. آقا، ف. آغا) آقا- ڌڻي- مالڪ.

اڱهي: ٿ (ف) معلومات. ڄاڻ. واقفيت.

اڱيا: ٿ (ه) مڃتا. حڪم.

اڱ: ٿ. آڱ- باه- جپرو.

اڱاتو: ظ. اڱيون- اڱوٺو. قديم. گهڻو اڱ.

اڱاتي: ظ. شروعاتي. اڱوات پوکيل (پوک).

اڱانجهو: ظ. تمام گهڻو- وڌيڪ.

اڱانڊو: ذ. پرجهلو- آڌار.

اڱت: ٿ. وصولي (رقم جي)- آمدني.

اڱر: ذ. آڱڻ- اڱند.

اڱريو، اڱريو: ص. لوهار (جيڪو لوهه ٺهڻ وغيره

جو ڪم باهه تي ڪري).

اڱند: ذ. گهر جي اڱ وارو کليل حصو- اڱڻ.

اڱو: ذ. چولي يا قميص جو اڱ وارو حصو.

اڱو پيڇو: ذ. چولي يا قميص جو اڱ ۽ پٺ وارو

حصو. اڱ پٺ- اڱياڙي پڇاڙي.

اڱو پيڇو سنڀالڻ: اڱ پوءِ ڇاڇڻ- سوڄ ويچار

ڪرڻ. نفعو نقصان سنڀالڻ. ڪم جو نتيجو ڇاڇڻ. دور

اندوشي ڪرڻ.

اڱو پيڇو ڪرڻ: اڱيان پويان هلڻ (خوشامد طور).

خدمت ڪرڻ- چاڪري ڪرڻ.

اڱو واڳ: ٿ. سڀ اختيار.

اڱهو: ذ. آڌار- وسيلو. واقف- ڄاڻو.

اڱيني: ٿ. سگري- ڪڙ.

اڱيل: ٿ. ٻيڙيءَ جو اڱيون حصو.

اڱهارڻ، اڱهارڻ: م. ٿانءَ ۾ پاڻي وجهي (ڌوڻ لاءِ)

ڇاڇولڻ- اڇلائڻ. ڪپڙو پاڻي ۾ وجهي ڇاڇولڻ (مير

ڪڍڻ لاءِ)- ڌوڻ.

اڱر: ٿ. پنجن اڱرين مان ڪابه هڪ اڱر. اڱر جي ويڪر جيتري ماپ.

اڱرين تي نچائڻ: ڪنهن ماڻهو کي پنهنجي مرضي موجب هلائڻ. جوڳي جُٺ ڪرڻ.

اڱر ڪرڻ: اڱر سان چُرچ ڪرڻ. ڪُڇ ڪرڻ-

آپارڻ. چيڙائڻ- چيڙڻ.

اڱر ڪڍڻ: اڱر سان ڏيکاري اشارو ڪرڻ. نالو وٺڻ-

حرڪت ڪرڻ. انگشت نمائي ڪرڻ.

اڱر ويڙهو: ذ. اڱر تي ويڙهجي ويندڙ ڦرڙي.

اڱوٺو: ذ. هٿ يا پير جي نر اڱر- نينگو.

اڱوٺو ڏيکارڻ: جواب ڏيڻ- انڪار ڪرڻ.

اڱوٺي: ٿ. پير جي اڱوٺي جو ويڙه (چلو).

آل: ذ (ع) اولاد. نسل. گهر جا ڀاتي- ڪٽنب. ڪڙم

قبيلو.

آل اولاد، آل عيال: ذ. ڪٽنب. خاندان. ٻار ٻچا.

آل رسول، آل نبي: ذ. نبي سڳوري جو اولاد

(حضرت بيبي فاطمه جي نسل مان)- اهل بيت.

آلات: ذ (ع). آله جو جمع) اوزار، هٿيار.

آلاپ: ذ. ورلاپ- پار. درد واري دانهن. راڳ جو

شروعاتي آواز- سُر جي چيڙ.

آلاپڻ، آلاپڻ: م. ڳالهائڻ. آواز ڪڍڻ. آواز کي هيٺ

مٿي ڪرڻ (ڳائڻ ۾).

آلاڻ: ٿ. پوسل- نمي. پاڻي جو اثر.

آلايش، آلايش: ٿ (ف) ملاوت. گندگي- پليتي.

رطوبت.

آل جال: ص. تمام گهڻو- ريل چيل. عام جام.

آلڙ: ٿ. درياءَ جي پاڻيءَ جي لاٽ (سُر ۾)-

سانگهارو. وير جي موٽ (سمند ۾).

آلو: ص. پُسيل- پَنل. آڊوڪو (ڪپڙو، ڪاٺ).

آمو: ذ. آنب.
 آمهون سامهون: ظ. منهن مقابل- روبرو.
 آميزش: ث (ف) هيءَ شيءَ جي ملاوت.
 آميحه: ف (ع) خدايا قبول ڪر. دعا جي آخر ۾ چوڻ جو لفظ.
 آنا قانا: ظ (ع) وقت به وقت. بروقت- اتي جو اتي.
 آنتو: ذ. گهوڙي کي پنڌ ڏيڻ لاءِ ٿوري مفاصلي ۾ ڏنل ورائو- آٽو.
 آنجهاني: ص (ف) هن جهان جو ساڪن- گذاري ويل.
 آنجهي: ث. تڙ. بانس يا تڙ جي چليل سنهي تيلي.
 آندرو: ص. گاڏي يا هر ۾ اندريون (ڏاند).
 آند: ث. اونداهي.
 آنداري: ث. نار. گهاٽي يا گاڏيءَ ۾ ٻڌل وهڻ جي اکين تي ٻڌڻ جا کوپا.
 آند مانڌ: ث. لوڇ پوڇ. چورا ڪورا. بيقراري.
 آندو: ذ. انسان يا جانور جي پيٽ جو رودو.
 آندا گجيو: ث. پيٽ جا اندريان عضوا. ويجهڻا عزيز. اندر جا راز.
 آندن ۾ هٿ وجهڻ: ڪنهن جي اولاد کي پٽ پارائڻو ڪري، مائٽ کي آزارڻ. سڱ جي گهر ڪرڻ.
 آندبي جي جر: ث. اولاد جي باهه- اولاد جي چڪ.
 آنو: ص. اڻ ڪٽيل (ڍڳو، گهوڙو)- سان.
 آٺو: ذ. ننڍي سرميدائي.
 آٺي: ث. اک جي ٿري وٽ ٿيل آرائي جيتري ڳوڙهي يا ڦلڻو. ننڍي سرميدائي.
 آنڪ: ث. ڀرت جو هڪ نمونو. ڪپڙي تي ڏاڳي جي زنجير.
 آنڪڙو: ذ. لوهي ڪنڊو- آنڪڙو.

(ث. آلي).
 آلو: ذ (ف) پٿارو.
 آلو بخارا: ذ (ف) هڪ قسم جو ميوو.
 آلو ڀولو: ص. اهو جهه- سادو سودو (مزاج وارو)- بالو ڀولو. (ث. آلي ڀولي).
 آلودو: ص (ف) مليل- ملاوت وارو. پسيل- پٺل. لٽريل. گندو- پليت. (ث. آلودي).
 آلودگي: ث (ف) الاڻ. گندگي. پليٽائي.
 آلوڙي: ث. ويابل (مينهن، ڍڳي، بڪري، رڍ). سوٺا- ڪير واري.
 آلو نور: ص (ع) اعليٰ نور- ڌڌ- موڳو، صفا چٽ- بنهه بيڪار.
 آمادگي: ث (ف) رضامندي- تياري.
 آماده: ص (ف) تيار- سنڀريل- رضامند.
 آماس: ث (ف) سوڄ- ٿوڙ.
 آماسجڻ: م. سڄڻ- ٿوڙجڻ.
 آمد، آمد: ث (ف) اچڻ جي حالت. آمدني- آيت. فطري طور خودبخود زبان تي ايندڙ شعر.
 آمد رڪت: ث. اچ وڃ. راه رسم.
 آمدني: ث (ف) آمد. آيت- پيدائش. ڪمائي.
 آمدني روانگي: ث. اچ وڃ (واپاري مال جي).
 آمر: ص (ع) آمر ڪندڙ. حاڪم. سياسي اصطلاح ۾ ڊڪٽيٽر.
 آمريت: ث. حاڪميت. ڏاڍ ڌم واري حڪومت.
 آمر: ذ. گدامري جون سايون ٿريون.
 آمري: ث. گدامري جو وڻ ۽ ان جو ڦر.
 آمانا و صدفنا: ذ (ع) اسان ايمان آندو ۽ اسان سچ ڄاتو. مڃوسين.
 آمته: ذ (ع) نبي سڳوري جن جي والده جو نالو.

آنڪڻ؛ م. نشان ڪرڻ. انگ هڻڻ.
 آنڪو؛ ص. ڪڇو (مٽيءَ جو ٿانءُ) - پيلو.
 آنڪي؛ ث. محصول - سنگ، ڍل، ڏن.
 آنڪي ڀرڻ؛ ڏن ڏيڻ. آڻ مڃڻ.
 آنڪاس؛ ڏ. وڏو جهنڊو - عڪم (ص) ڊگهو (ماڻهو).
 آتند؛ ڏ. خوشي - سرهاڻي. آرام - فرحت. سک.
 آنو؛ ڏ. بيضو.
 آنا ٻچا ڪرڻ؛ وڌڻ ويامڻ. دل من هڻڻ. پور پچائڻ.
 آنه؛ ڏ. کوهه جي ڀرسان مال کي پاڻي پيارڻ لاءِ
 حوض - آواڙو.
 آئشو؛ ڏ. هڪ ڀيرو ڪڙيل يا آباد ٿيل زمين (جنهن ۾
 اڃان سُڌيا بيٺل هجن).
 آئي؛ ث. آڻياري ڀلي جي پيڻاري ۾ پيل آڻن جي ٿيلهي.
 آڻيارو؛ ڏ. آڻيءَ وارو (ڀلو).
 آڻ؛ ث. حڪم - آڳيا. مڃتا - تابعداري. هار -
 شڪيت. ڊوهي - قسم.
 آڻڻ؛ م. وٺي اچڻ. کڻي اچڻ. حاصل ڪرڻ.
 آڻڻ ۽ چاڙهڻ؛ جيڪي ڪمائن سو سڀ خرچ ڪرڻ.
 آواز؛ ص (ف. آواره) چٽيل - پڪڙيل. رولو - آواره.
 آواره؛ ص (ف) رولو - پڪندڙ. بدچال.
 آواره گردي؛ ث. اجايو رلڻ. بدچالي.
 آواڙو؛ ڏ. کوهه جي ڀرسان مال جي پاڻي پيڻ لاءِ
 حوض - آنه.
 آواز؛ ڏ (ف) شين جي پاڻ ۾ لڳڻ جو پڙلا. گوڙ.
 ڪڙڪو. گونج. ڳالهه. آڻ. سڏ. پڪار. هڪل.
 آواز اٿارڻ؛ ڏانهن ڪرڻ. گهر ڪرڻ.
 آواندو؛ ڏ. هڪ ٻاري مان ٻئي ۾ پاڻي ڇڏڻ لاءِ ٻئي ۾
 ڏنل ٿڪو.
 آوت؛ ث. اچڻ جي حالت - آمد. آمدني. وصولي.

ٻاهران مال جي آمد.
 آوت جاوت؛ ث. اچ وڃ. آمدني روانگي.
 آور؛ ڏ. وڙ - وجهه - وڪڙ.
 آونگ؛ ڏ (ف) رڌ پچاءُ جو ڪوبه ٿانءُ. ٽوپي.
 آوي؛ ث (ف. آوه) سرن پچائڻ جو ڪورو. ٻئي.
 ڪنڀارن جي ٿانون پچائڻ جي ٺاهڻ. آيدا - مصيبت.
 آه؛ ث (ف. آه) ڏک يا سور ۾ اندر مان نڪتل آواز.
 ڏانهن - فرياد. پٽ - بددعا. ٿڌو ساه.
 آه زاري. آه و فغان؛ ث. روح راڙو. ڏانهن
 ڪوڪ.
 آها؛ ڏا. عجب، خوشي يا ڏک جي اظهار لاءِ آواز
 (هائ هاءِ، واه واه، بلي بلي).
 آهار؛ ظ. آڌار تي - آسري.
 آهت؛ ڏ. ڪاسبي لاءِ ٻڌل ساليانو ٻنڌاڻ (جيڪو فصل
 لهڻ تي ان جي صورت ۾ ڏجي).
 آهتو، آهتي؛ ص. آهت وٺندڙ ڪاسبي (ڪنڀار،
 وادو، حجام وغيره).
 آهت؛ ث. پيرن جو هلڪو ڪڙڪو. هلڻ جو هلڪو
 آواز.
 آهر؛ ظ. موجب پٽاندڙ.
 آهر؛ ث. مال جي کاڌي لاءِ ڪوٺر - آهر. موريءَ جو
 بچ.
 آهر، آهورو؛ ڏ (ف. آخور) ڍورن جي چاري جو
 ڪوٺر - آهورو.
 آهري؛ ث. آرسِي - ٽڪ.
 آهري؛ ث. پٿاري گجرن جو آچار.
 آهستي؛ ظ (ف. آهست) ڌيري - هوريان.
 آهستي آهستي؛ ظ. هوريان هوريان. رفتي رفتي -
 درجي به درجي.

آهستيگي؛ ٺ (ف) ڊرائي. ٺهر- تحمل.

آهنگ؛ ڏ (ف) آواز. آلاپ. سر. نغو.

آهو؛ ڏ. آسرو. هيچ. قرب. لاڳاپو.

آهو؛ ڏ (ف) هرڻ- مرگه.

آهوچشم؛ ڏ. جنهن جون اکيون هرڻ جهڙيون هجن. وڏين اکين وارو- سهڻو. معشوق.

آهوڙ؛ ٺ. "پير" جي تلاش لاءِ آسپاس جاچ جوڇ.

آهوڙ ڏيڻ؛ چور يا چوري ٿيل چوپائي جي وڃايل پيرن جو نشان ڳولڻ.

آهوڙڻ؛ م. گم ٿي ويل (چور، وهت جي) پير جي ڳولا ڪرڻ. جنڊ جي پڙ کي ڪهرو ڪرڻ لاءِ چيڻي سان ٽڪڻ.

آهيو؛ ڏ. ڌاريو مرد. مرد ماڻهو. مڙس.

آهيرو؛ ڏ. ڪڪڙن يا پکين جي ويهڻ لاءِ ڪاٺي يا چٽي- واهيرو.

آهيڙي؛ ص. شڪاري (جانورن جو)- صياد. گهٽ ذات.

آڙو؛ م. وڻن- مناسب لڳڻ. ڀانڻ (دل کي).

آء؛ ض. آئون- مان. وڏائي- ٽڪر.

آئيندو؛ ڏ (ف. آينده) ايندڙ وقت- مستقبل.

آئيندي؛ ظ. ايندڙ وقت ۾- هن کان پوءِ. ٻيهر- وري.

آڻوٺ؛ ص (انگ) راند ۾ هارائي ٻاهر نڪتل. پٿرو. شايع.

آڻون؛ ص (س) ڏسو "آء". خودي. سوريءَ ۾ پيٽ مان نڪتل غلاظت- آڻئون.

آڻي؛ ٺ. ماء. دائي (ڪير پياريندڙ)- آيا. مصيبت- ٻوهو.

آڻيءَ ويل؛ ٺ. ڏکڻي وقت. ضرورت مهل.

آئين؛ ڏ (ف) قانون- دستور.

آئين سازي؛ ٺ. قانون ٺاهڻ جو ڪم- دستور جوڙڻ جو عمل.

آئينو؛ ڏ (ف. آئينه) آرسِي- ٽڪ.

آئينو ڏيکارڻ؛ خسيس ماڻهو حد کان نڪري ته کيس سندس عيب ۽ اصليت ٻڌائڻ.

آيات؛ ٺ (ع. آيه جو جمع) آيتون (قران شريف جون). نشانيون (فطرت جون).

آيت؛ ٺ (ع. آيه) قران شريف جو هڪ جملو يا فقرو. آيل؛ ٺ. ماء- آئي.

آيو؛ ف. رسيو- پهتو. مليو.

آيو ويو؛ ص. ايندڙ ويندڙ. مسافر. مهمان. (ٺ. آئي وئي).

آب؛ ڏ (ع) آبو- پيء- بابو.

آباپيل؛ ڏ (ع) پڪيءَ جو هڪ قسم.

آپاڻا؛ ڏ. پيءُ جي پُري وارا مائٽ- ڏاڏاڻا.

آپاڻو؛ ص. ابي جو- پيءُ جو. مائٽائو- موروثي.

آپاڻا ڪڪ؛ ڏ. پيءُ ڏاڏي جو گهر- مائٽائو گهر.

آبت؛ ٺ. آبتو پاسو- پُٺ.

آبت سبت؛ ٺ. مٿيون ۽ هيٺيون پاسو (ڪپڙي جو).

آبتدا؛ ٺ (ع) شروعات- آغاز. مُنڍ- مُهاڙ. اڳياڙي.

آبتدائي تعليم؛ ٺ. پرائمري تعليم.

آبتڙ؛ ص (ع) ويڊيل. بي اولاد. بي پهچ. نڪمو. ڪريل.

آبتري؛ ٺ. بيوسي. خرابي. تباهي- بربادي. زوال.

آبتڙ؛ ظ. آبتي طرح- آلتِي نموني. برعڪس.

آبتو؛ ص. آبتڙ- آلتو. برعڪس. مخالف. مُنهن پير- اونڌو. (ٺ. آبتي).

آبتا توپا ڏيڻ؛ غلط طريقو هلڻ. اجايا ڪم ڪرڻ.

اڃايو خرچ ڪرڻ.
 آبتو تنگن: اونڌو لتڪائڻ. سڪت ڏيڻ. سخت سزا ڏيڻ.
 آبتو سبتو: ذ. آلتو سلتو. اونڌو آبتو.
 آبتو ڪل لاهڻ: ٿوري قيمت جي عيوض تمام گري قيمت وصول ڪرڻ. تمام گهڻو نقصان پهچائڻ. تمام گهڻي جٺ ڪرڻ.
 آبد: ٺ (ع) ڳاڻي جي ترتيب موجب عربي الف بي مان ٺهيل اٺ لفظ (آبد، هوز، حطي، ڪلمن، سمنص، قرشت، تخذ، ضطغ).
 آبد: ذ (ع) اهو وقت جنهن جي شروعات معلوم ناهي. آبدي: ص. شروعاتي. اول کان قائم رهندڙ. بقا وارو- فنا نه ٿيندڙ.
 آبدال: ص (ع) خدا جي محبت ۾ دنيا کان پري رهندڙ- اله لوڪ.
 آبدالو: ذ. ستن، پاڃامي يا پڙي وغيره ۾ اڳت وجهڻ وارو پاڳو.
 آبر: ذ (ف) ڪڪر- بادل.
 آبر وڃمت: ذ. ٻاجه وارو ڪڪر (نبي سڳوري لاءِ چيو ويندو آهي).
 آبر: ٺ (ع) آبره سٺي.
 آبرق، آبرڪ: ذ (ف) آبرڪ هڪ قسم جي معدني پيدائش.
 آبرو: ذ (ف) اک جي مٿان وارن جي ڪمان- پرون.
 آبريشم: ذ (ف) ڪچو پٽ- ريشم.
 آبلق: ذ (ع) اڇي ڪاري يا اڇي ڳاڙهي رنگ جي چٽن وارو گهوڙو.
 آيليس: ذ (ع) وڏو شيطان. لعنتي.
 آبن: ذ (ع) پٽ- پسر.

آبن الوقت: ص. موقعو ڏسي هلندڙ. وقتي دوست. خود غرض.
 آبو: ذ (ع) آب- پيء- بابو. شهر يا قوم جو وڏو. بزرگ. اڳواڻ.
 آبا ڏاڏا: ذ. وڏا (ڏاڏائي آڪه جا). خاندان جا باني.
 آبو آما: ذ. پيء ماء- والدين.
 آبو: ذ (ع) پيء- آبو. نالي جي اڳيان اڇي ڪُنيت پيدا ڪندڙ لفظ "ابوبڪر، ابو تراب وغيره".
 آبو البشر: ذ. انسان ذات جو پيء (حضرت آدم عليه السلام).
 آبو بحر: ذ. ڊگهي ڳالهه- بڪواس. بيخي- جهڳي.
 آبهام: ذ (ع) شڪ- گمان. ٻن معنائن وارو ڪلام.
 آبهام: ص (ع) بي سمجهه (ٻار)- معصوم.
 آبهن: م. اٿڻ- بيهڻ. اُڀرڻ. ٻڄڻ- چڻڻ.
 آبيات: ذ (ع) بيت جو جمع) بيت- شعر.
 آبيغ: ص (ع) آڇو- سفيد.
 آب: ٺ. پائيءَ جو بخار- ٻاڦ. گرم پاڻي جو هلڪو دونهون.
 آباتجن: م. گرمي ۾ ڪوماڻجن. لهسجن. دونهين ۾ ڪاراتجن. سامه ڳهٽجن- ٻوساتجن. جهڪو ٿيڻ (رنگ)- ڦٽي وڃڻ.
 آباهو: ص. بي رحم- بي قياس. (ضد. سباهو).
 آبالقي: ٺ. گدلائي (جسم ۽ ڪپڙن جي). بدحالي- غريبي. آبرائي.
 آبالو: ص. ميوو (جسم ۽ ڪپڙن ۾). اڀرو (مالي حالت ۾)- بدحال. غريب. (ٺ. آبالي).
 آباڻڪائي: ٺ. آداسائي- ويڳاڻائي. پريشاني- انتظار. اڪيلائي.
 آباڻڪو: ص. ويڳاڻو (سڪ ۾). آداس- دلگير.

اِتارو؛ م (سن) هيٺ لاهڻ. لاهڻ. نقل ڪرڻ (عبارت).

اِتارو؛ ذ. لاهڻي. نقل (عبارت جو).

اِتاليق؛ ذ (ترڪي) گهر ۾ پڙهائيندڙ اُستاد. اُستاد.

اِتانهگه؛ ص. جو تانگهي نه سگهجي. اِتاھ- اُونھون.

اِتانهون؛ ظ. مٿانهون- بلند. اوچو- اعليٰ. (ث. اِتانهين)

اِتاولائي؛ ث. اُبھرائي. بي صبرائي.

اِتاولو؛ ص. اُبھرو- بي صبر.

اِتباع؛ ذ (ع) پيروي.

اِتت؛ ث. اَس ۽ گھٽ- گرمي.

اِتعاذ؛ ذ (ع) ايڪو- ٻڌي- اتفاق.

اِتَر؛ ذ (سن) شمال (طرف). اُتر جو واھ. سڌ جو

جواب- وِرائي. شين جي مٿا سٿا ۾ ڏنل واڌو رقم.

اِتراقدي؛ ص. سنڌ جي اُترئين ڀاڱي جو ويٺل. اُتر جي

(ٻولي).

اِتَر قُطب؛ ذ. ڌرتي جي محور جو اُتر وارو خيالي نقطو.

اِتراق؛ ذ (سن. اُترائين) ۲۱. ڊسمبر جو ڏينهن (جيڪو

اڌ سياري گذرڻ تي ملهائيو وڃي. اهو ڏينهن ننڍي ۾

ننڍو ڏينهن ٿئي).

اِتَرندو؛ ظ. مٿيون. مٿان ئي مٿان. اُٿل وارو.

اِتَرڻ؛ م. لهڻ- هيٺ اچڻ. دل تان لهڻ- وسرڻ.

(اِتَرڻو؛ ص. تڪڙو- جلد باز. اُبھرو. (ث. اِتَرڻي).

اِتساه؛ ذ (سن) دل جو ارادو- عزم. لاڳيتي

ڪوشش. اُنگ- چاهه- شوق.

اِتصال؛ ذ (ع) ڳانڍاپو. ميلاب. گڏجي وڃڻ جي

حالت.

اِتفاق؛ ذ (ع) ٻڌي- ايڪو. صلح. اچتو واقعو.

اِبَت؛ ث. اوڪارو- اِبَرڪو. گھٽ (سامه جي)- پوسٽ.

اِبامڙو؛ ص (ع. اِبَهَم) بي سمجھ- معصوم (ٻار).

اِبامڻ؛ م. تهڪو کائي مٿي چڙهڻ (ٻائي وغيره).

تهڪڻ- جوش کائڻ.

اِبرائي؛ ث (سن. اِبَل) بي طاقتي- ڪمزوري؛

هيٺائي- ڏهرائي.

اِبَرندو؛ ذ. سج اُڀرڻ وارو طرف- اوڀر- مشرق.

اِبَرڻ؛ م. سج چند تارن جو اُڀرندي طرف کان نڪرڻ.

طلوع ٿيڻ.

اِبَرُو، اِبَرُو؛ ص (سن. اِبَل) بي طاقت- هيٺو-

ڪمزور. ڏهرو- ضعيف. (ث. اِڀري)

اِبَروسپرو؛ ص. هيٺو ڏاڍو- جهڙو تهڙو. (ث. اِڀري

سپري).

اِبَرڻ؛ م. ڦٽڻ (وڻ، پوک).

اِب ساهي؛ ث. ڳڪ سبب ٿيل سَهڪي- اُماهي.

تڪڙو ساه کڻڻ جي بيماري- دمڪشي.

اِب ڪپرو؛ ص. اُڀي ڪپڙ وارو (واه، ڪڙيو)

اِب ڪڙو؛ ص. اُڀين ڪڙين تي ويٺل- اوڪڙو. (ث.

اِڀڪڙي)

اِڀڪ؛ ص. نه ڀڄندڙ- مضبوط.

اِڀو؛ ص. بيٺل- ڪڙو. اوچو. (ث. اُڀي). (ذ) سنڌ جو

اُتر وارو مٿيون ڀاڱو.

اِڀو ٿيڻ؛ ڪڙو ٿيڻ. بيهڻ. اُٿڻ. سامهون ٿيڻ.

اِڀياس؛ ذ (سن) مطالعو- پڙهڻ. وري وري پڙهڻ-

دَوَر. هڪ ڏيئائي.

اِڀيڻ؛ م. بيهڻ.

اِت؛ ظ (سن) تمام گھڻو- بي انداز- حد کان زياده.

اِت؛ ذ (سن. اُنَت) انتها- پڇائي. اندر جو حال- ڳجهه.

حادثو. سانگو- سبب.

اتفاقا: ظ. اوچتو- ناگهان- اتفاقي.

اتفاق راء: ث. بڪراء- هڪ صلاح.

آتم: ص (سن) سڀ کان مٿي- آتانهون- اعليٰ.

اوچو- عمدو. قيمتي.

آوتو: ص. هڪ ٻئي مٿان ڄاول (ٻار). مَ سَهو-

حاسد.

آتور: ص. جنهن جو مٿ نه هجي. بي مثل- لاثاني.

اتهاڻ: ذ (سن) قصو. روايت. اڳين واقعن جو

احوال- تاريخ. قديم سورمن جون ڪهاڻيون (مهاڀارت،

رامائن وغيره).

آئي: ظ. انهي هنڌ.

آئي جو آئي: ظ. ٿڌي تي. انهي وقت- امالڪ. تڙي

ڪڙي.

آيت: ص (سن) تياڳي- تارڪ. سڄو- ڪنگال.

ضعيف- هيٺو.

آٿارڻ، آٿارڻ: م. بيهارڻ- ڪڙو ڪرڻ. جاڳائڻ (ننڊ

مان). چڏائڻ (سڪول). لڏائڻ. پرڻائڻ (نيائي). آيارڻ

(جذبا).

آٿاه: ص. جنهن جي تر جو انت لهي نه سگهجي-

اونهون- عميق. بيحد.

آٿپ: ث. اٿڻ جو عمل. ڪڙائي.

آٿڙ: م. تيز ڪائڻ- اڇل ڪائڻ. تڙڻ- هٽي وڃڻ. اڪڙڻ

(چوڏو)- لهڻ (ڪڙي).

آٿل: ث. پاڻيءَ جي وڏي لهر. ٻوڏ- سيلاب. پالوت.

موت- واپسي.

آٿل پٽل: هيٺ مٿي ٿيڻ جو عمل. آلت پلت.

آٿل ڪائڻ: پوئتي موت ڪائڻ- موٽي اچڻ.

آٿلائي: ث. اٿلائڻ جو عمل. وراڻي. دور- پيرو.

آٿلائڻ: م. هيٺيون پاسو مٿي يا مٿيون هيٺ ڪرڻ.

آبتو ڪرڻ. وڻ (زمين). دور ڪرڻ- پيرو ڏيڻ (ڪتاب

کي). وري چوڻ (ڳالهه). نيشن سر هلائڻ (مقدمو).

آٿلائڻ پٿلائڻ: هيٺ مٿي ڪرڻ. آبتو سبتو ڪرڻ.

آٿرائڻ گهيرائڻ. چڱيءَ طرح ڏسڻ يا استعمال ۾ آڻڻ.

آٿلڻ: م. آبتو ٿيڻ. آوندو ٿيڻ. آلت پلت ٿيڻ. ڪنارن

تان وهڻ (پاڻي). ليٽڻ (ٿانءُ). موٽڻ (بيماري). وري

اچڻ (ماڻهو).

آٿڻ: م. آئي بيهڻ- ڪڙو ٿيڻ- آيو ٿيڻ. جاڳڻ (ننڊ

مان). سڄڻ (اڪيون). برخاست ٿيڻ (ڪچهري،

ڪورٽ). ظاهر ٿيڻ (ڄٽ).

آٿڻ ويهڻ: آٺ ويهه ڪرڻ. اڄ وڃ ڪرڻ (برادري

۾). (ذ) نشست برخاست. پيريند (مرثي پرڻي جي

وات).

آٿي وڃڻ: هليو وڃڻ. ڇڏي وڃڻ (سڪول)-

نڪري وڃڻ. مري وڃڻ- گذاري وڃڻ.

آٿي ويٺي: ث. ٿورو گهڻو ڪم- معمولي ڪم ڪار.

ڪم ڪار لاءِ اندر ٻاهر جي اڄ وڃ. تهل ٽڪور-

خدمت چاڪري.

آٿوڙڻ: م. ڪٽل شيء کي لوڏي ٻاهر ڪڍڻ- اڪوڙڻ.

آٿو مٿو: ذ. حد حساب. چيهه دنگ. پلو پيڻي.

آٿو مٿو نه هئڻ: تمام گهڻي انداز ۾ هئڻ. پرو پاند نه

هئڻ- چيهه نه هئڻ.

آٺ ويهه: ث. آٿڻ ويهڻ جي حالت. بار بار اٿڻ ۽ ويهڻ

جي سزا. ورزش. هلت چلت- رسم رواج. آندماند-

بي قرار. اڻ تڻ. ٽڪڙ.

آٿيل: ص. جاڳيل (ننڊ مان). اُڀريل (اڪيون). بينل-

ڪڙو ٿيل.

آٺ: ث. گذر جي پوئين لت- پُستي.

اٽون هٿن؛ هوڏ ٻڌڻ. ضد ڪرڻ. مستي ڪرڻ. اينگا ڪم ڪرڻ.
 اٽالو؛ ذ. ڀير-ڀڳ. سامان-ٽپڙ. گهڻا ماڻهو. عملو. ڪٽنب.
 اٽڻ؛ ص. نه پڇندڙ-مضبوط.
 اٽڪ؛ ٺ. رندڪ-آڏ. ٽيڪ-جھل.
 اٽڪار؛ ذ. چيڪار (اک ۾ ڪٽڙ جو).
 اٽڪاء؛ ذ. روڪ-رندڪ. پيڪڙي. مداخلت (ملازمت ۾). بيجادست اندازي.
 اٽڪائڻ؛ م. اٽڪ وجهڻ-ڳنڍڻ. ڦاسائڻ (ڪم ۾).
 ڳنڍ ڏيڻ. ويڙهائڻ. لڙائڻ (اڪيون).
 اٽڪل؛ ٺ. رٿ-تجويز-صلاح..حڪمت عملي-رمز. ڪيڏ-چالاڪي-حرفت. ٽڪ-تخمينو-اندازو.
 اٽڪل بازي؛ ٺ. چالاڪي. حڪمت عملي. ڪيڏ.
 اٽڪل روء؛ ظ. اندازا-تلهي ليڪي-لڳ ڀڳ.
 اٽڪلي؛ ص. اٽڪل باز-حرفتي. چالاڪ. سياڻو.
 اٽڪڻ؛ م. وڇڙڻ-ڦاسڻ. رندڃڻ-اڙڃڻ. هٻڪڻ (ڳالهائڻ ۾). ڳنڍڃڻ-وڙهڻ.
 اٽل؛ ص. اڻ چرندڙ. نه هٽندڙ (ارادي تان). پختو-مضبوط. محڪم.
 اٽل؛ ٺ. تور ۾ وزن جي هڪ پاسي سرسي. هڪ پاسي اٽل-لاڙو.
 اٽلندو؛ اٽلو؛ ظ. اٽو-برعڪس. مرڳو-ماڳهين.
 اٽ مٽ؛ اٽومت؛ ظ. برابر (وزن، زور. وهنوار ۾).
 اٽڻو؛ ذ. پاڻي پيئڻ وقت تورو پاڻي ساه واري نليءَ ۾ وڃڻ سبب ٿيل ڪنگهه.
 اٽو؛ ذ. پيئڻ اناج (ڪڻڪ، چانور، ٻاجهري، جوئر، مڪائي). ڪنهن به شيءِ جو پيئڻ ٻورو. چورو.
 اٽو اٽو ڪرڻ؛ گهوڙا گهوڙا ڪرڻ. پنهنجي هٿان ٿيل

تقصان تي ڏانهون ڪرڻ. پڇتائڻ.
 اٽو خراب ٿيڻ؛ برا حال ٿيڻ. رڳي خوار خراب ٿيڻ.
 اٽي تي چٽي؛ ص. بيڪار ماڻهو (جو رڳو مفت جي ماني کائي)-مانيه توڙ.
 اٽي ۽ لوڻ؛ ظ. تمام ٿورو-قليل. گهٽ فائدو.
 اٽو؛ ص. گوڏن تي هٿ رکي ڏونڊڙو ٿي بيٺل-ٿورو.
 اٽوڙجڻ؛ م. ٽڙيءَ ۾ پاڻي ڦاسڻ سبب اٽڻو اچڻ.
 اٽهه پٽهه؛ ظ. هڪ ٻئي مٿان ڌٻيل-پريور نموني ۾ (کاڌو).
 اٽي؛ ٺ. "اٽي ڏڪر" راند جي گلي.
 اٽي ڏڪر؛ ذ. "گلي ڏڪر" راند.
 اٽ؛ ص. هڪ عدد (۸). چوٿڙ راند ۾ اٺ خانا ۽ اڳتي وڌڻ لاءِ ڪوڏين جو هڪ ڌاء.
 اٽ سلو؛ ذ. ڪٽولو (جنهن جي پاڻ ۾ اٺ سل ٿين).
 اٽ؛ ذ. چانگو-ڏاڳهو-ڪرهو-شتر. (ٺ. اٺ، اٺڻي). (ص) اجايو ڊگهو-بيوقوف.
 اٺ پير ٺاهڻ؛ گيسي ڪرڻ. بان ڪرڻ. اٺ مڃڻ.
 اٺارو عالم؛ ذ. ارڙهن هزار قسم جي مخلوقات واري ڪائنات-سڄي دنيا.
 اٺاس؛ ذ. اٺن جريبن يا اٺن ايڪڙن وارو زمين ٽڪر. جنڊيءَ ۾ هڪ قسم جو ڳل.
 اٺاڳير؛ ص. ڳنڍيچوڙ. هلندي هلندي ڪا چيز کڻي يا ڪسي پڇي ويندڙ چور. ٻٽاڪي-ٻاڙي.
 اٺاء؛ ذ. چاڙهه-هشي-ٽيڪر. وڌاء-مبالغو.
 اٺ پڪي؛ ذ. شتر مرغ.
 اٺڙيو؛ ص. اٺين مهيني جاول (ٻار). هوشيار-چالاڪ.
 اٺڻو؛ ذ. اٺن ڪاٺين (چار ٿوڻيون ۽ چار ڪايا) مان ٺهيل عارضي چپر. ويچار. انديشو-انومان.
 اٺو؛ ذ. وٺل مينهن-برسات.

لورُ؛ ص. اٺن سالن جو (گهوڙو، جيڪو جوان ۽ نهايت سرڪش هجي). لُجُ گُرو بدمعاش.
 ٿاڻو؛ ذ (ع) سامان- ٽپڙ- موڙي- ڪُل مال ملڪيت.
 ثبات؛ ذ (ع) ثابتي. شاهدي. دعويٰ. اقرار. بقاء
 ("نفي" جو ضد). الله تعاليٰ جي هستيءَ جو اقرار.
 اُٿر؛ ذ (ع) تاثير. نتيجو- ردعمل. خاصيت- ڳڻ.
 حساس. اهڃاڻ.
 ٺرائتو؛ ص. اثر وارو. فائدي وارو- ڪارائتو.
 اٺا عشري؛ ذ (ع) ٻارهن امانن سڳورن کي مڃيندڙ
 شيعن جو هڪ فرقو.
 پار؛ ظ. جنهن کي چيهُ نه هجي- بيحد. بيشمار.
 پاھجُ؛ ص. بي پهچ. هيٺو. معذور (لولهو لنگڙو
 وغيره). محتاج. مسڪين.
 آٻاهڪ. آٻاهڪي؛ ظ. بنا ارادي جي- اوچتو-
 اتفاقي.
 آٻاءُ؛ ذ. حيلو- تدبير. ڀلو- تدارڪ. رٿ. تجويز.
 آٻاڻُ؛ م خلقڻ. پيدا ڪرڻ. ڪمائن (پئسو). هٿن
 سان پاڻي ڪڍڻ.
 پاڻهارُ؛ ص. پيدا ڪندڙ. خالق. ڌڻي تعاليٰ (جنهن
 کي آٻاڻن جي سگهه آهي).
 پَٻيٽُ؛ ذ. اهو خشڪيءَ جو ڀاڱو جنهن کي تن پاسن
 کان پاڻي ۽ چوٿون پاسو خشڪي سان ڳنڍيل هجي.
 پَٻَ پاشا؛ ٺ (سن) مکيه ٻوليءَ جي شاخ.
 آپَ پَرنش؛ ٺ (سن) معيار کان ڪريل ٻولي- بگڙيل
 ٻولي (جيڪا ادبي ڪارج ۾ نه اچي).
 آپَٽ؛ ٺ. پيدائش- پيداوار. ڪمائي. آمدني-
 حاصلات. فائدو.
 اُٻتارُ؛ ٺ. پڌرائي. پڇار- ذڪر. سُئس- ٻاڻور.
 فصيل- وضاحت.

اُٻتارُ، اُٻتارِ؛ م. ذڪر ڪرڻ- پڇارڻ. ڪولڻ
 (راز). ڳالهه ڪولڻ يا پڌري ڪرڻ.
 اُٻڻُ؛ م. پٽڻ- ڪولڻ. ظاهر ڪرڻ.
 اُٻجڻُ؛ م. پيدا ٿيڻ- خلقجڻ. سرجڻ. اُڀرڻ (سَلو).
 اُٻجڙ. اُٻجڙا؛ ٺ (سن. اُٻسڙا) پَري. تمام سهڻي
 عورت. حُور.
 آٻر؛ ظ. جهجهو- گهڻو. تمام گهڻو.
 اُٻراسو؛ ذ. اُٻت مان نفعو- ڪٽيو. فائدو- لاڀ.
 آمدني- ڪمائي.
 اُٻريلُ؛ ذ (انگ) عيسوي سال جو چوٿون مهينو.
 اُٻڙُ؛ م. مٿي ٿيڻ- ڪجڻ. اُسرڻ (مٿي). غالب پوڻ-
 حاوي ٿيڻ. بهتر ٿيڻ- سڌارو اچڻ (طبيعت ۾).
 اُٻسَمُنڊُ؛ ذ. سمنڊ جو اهو ڀاڱو جنهن کي تن پاسن کان
 زمين هجي ۽ چوٿون پاسو پاڻي سان ڳنڍيل هجي.
 اُٻگرَهه؛ ذ. وڏي گرھ جي چوڌاري گردش ڪندڙ
 گرھ (جيئن قرتيءَ جو اُٻگرھ چنڊ آهي).
 اُٻليو؛ ص. اڻ ڀليو- اڻ جهل.
 اُٻمانُ؛ ذ (سن) بي عزتي.
 اُٻهجُ؛ ص. بي پهچ. بيوس. هيٺو. ڪمزور.
 اُٻهڪُ، اُٻهڪي؛ ظ. اوچتو- اُمالڪ- اتفاقي.
 اُٻيتو؛ ص. وچ يا پيٽ اُٻريل- گول ۽ چپٿو (شيشو،
 عينڪ ۾ ڪم ايندڙ).
 اُٻيري؛ ٺ. خراب واٽ- اوجھڙ (جنهن ۾ ڪنهن پير
 نه پاتو هجي).
 اُٻيل؛ ٺ (انگ) هيٺيءَ ڪورٽ جي فيصلي خلاف
 مٿيءَ ڪورٽ ۾ ڪيل پُڪار.
 اُٻاٻت؛ ٺ (ع) قبوليت- منظوري. پاڻانو اچڻ.
 اُٻارُ، اُٻارِ؛ م. ڪٽ ڪڍي صاف ڪرڻ (گهه،
 هٿيار)- پالش ڪرڻ. صيقل ڪرڻ (هٿيار). اُٻارُ

اچرڻ؛ م. ڪٽُ ۽ ميل کان صاف ٿيڻ. چمڪڻ.	(گهڻ). اوجر ڏيڻ- چلڪائڻ. روشن ڪرڻ (نالو).
اچرو؛ ص. صاف. اوجل. چمڪندڙ. روشن.	سينگاري دفن ڪرڻ (لاش).
اچڙ؛ ص. برباد- ويران. سڄو- غير آباد.	اچارو؛ ذ (ع. اچاره) محصول- ناڪو. محصول اڳاڙڻ
اچڙڻ؛ م. ويران ٿيڻ- برباد ٿيڻ- سڄ ٿيڻ.	جو نڪو.
اچڙ وال؛ ص. پڪرار. مالوند.	اچاريدار؛ ص. نيڪيدار- مقاطعي دار.
اچڪو؛ ص. ويران- سڄو (پنڌ، علائقو). اٿانگو-	اچارڙ؛ ث. ويرانِي- سڄ- بربادي.
اوجھڙ وارو.	اچارڙ؛ ص. برباد- ويران- غير آباد.
اچگر؛ ذ (سن) بَڪر گهي ويندڙ نانگ- ارڙ نانگ.	اچارڙڻ؛ م. ويران ڪرڻ. برباد ڪرڻ. سڄ ڪرڻ
(ص) تمام وڏو.	(وسن، ملڪ).
اچل؛ ذ (ع) مقرر ٿيل مڏو. کڻي- قضا- موت.	اچارڙت؛ ث (ع) موڪل- منظوري. هڏو (مرشد يا
اچلاس؛ ذ (ع) ميٽنگ. جلسو. اجتماع جي نشست.	استاد کان مليل).
اچلس؛ ذ (ع) ويهڪ- بينڪ.	اچايو؛ ص. بيجا- بي موقعي. غير ضروري. ڪنهن نه
اچماع؛ ذ (ع) ماڻهن جو ميڙ- هجوم. اتفاق راءِ. ٻڌي.	ڪم جو. هروڀرو- خواهه مخواهه. (ث. اچائي).
ڪنهن شرعي مسئلي تي مجتهدن جو اتفاق.	اچتماع؛ ذ (ع) ميڙ- مجموعو (گهڻن ماڻهن جو).
اچمال؛ ذ (ع) مختصر بيان- اختصار.	اچتماعي؛ ص. سڄي جماعت سان تعلق رکندڙ-
اچنيي؛ ص (ع) پرڏيهي- پرديسي. ڌاريو- اوڀرو-	مجموعي. سماجي. گڏيل.
اوڻڻو. ان واقف. بيگانو.	اچتاب؛ ذ (ع) پاسو ڪرڻ- پري رهڻ. پرهيز.
اچنييت؛ ث (ع) ڌاريائي. بيگانائي.	اچتهاد؛ ذ (ع) ڪوشش- جهڊ. حديث مان پنهنجي
اچورو؛ ذ (ع. اچوره) عيوضو- بدلو. اجرت-	علم موجب فقه جو نئون نڪتو يا اصول پيدا ڪرڻ.
محنتاڻو. ڦل- اچر. ثواب.	اچر؛ ذ (ع. اچر) عوض. ڦل. جزا. ثواب.
اچوڪو؛ ص. بي جوڪو. محفوظ- سوگهو. (ث.	اچراه؛ ذ (ع) جاري ڪرڻ. تعميل- بجاوري.
اچوڪي).	اچرام؛ ذ (ع. چرم جو جمع) سيارا- گرهم.
اچوگڻ، اچوگو؛ ص. ان سهاڻيندڙ- نامناسب-	اچرام سماوي؛ ذ. آسماني جسم (گرهم، سيارا
غير واجبي.	وغيره).
اچيٽڙو؛ ص. ننڍڙو (ٻار). ضعيف- هيٺو.	اچرت؛ ث (ع. اچره) عيوض. محنتاڻو. مزوري.
اچ؛ ظ (س. آدي) اچوڪو ڏينهن- امروز.	قيمت.
اچُ سڀان، اچُ سڀاڻي؛ ظ. اچوڪي ۽ سڀاڻي واري	اچرڪ؛ ث. (ع. آزرڪ) هڪ قسم جي رڳيل ۽ چريل
ڏينهن. ڏينهن ٻن م. جلدي- سگهوئي.	چادر، جيڪا فقط سنڌ ۾ ٺهي ۽ استعمال ٿئي (قسم؛
اچُ سڀاڻي ڪرڻ؛ ڪوڙا دلاسا ڏيڻ. بهانا ڪرڻ.	ڪڪر، ڊٻلي، کارڪ وغيره).

نٿائڻ.

آڇ ڪله: ظ. هلندڙ وقت ۾ - موجوده دور ۾.

آڇاڻ: ص. ان ڄاڻ - بيخبر. ابوجهه. بيوقوف.

آڇڻ: م. اُڻجڻ (ڪپڙو).

آڇهڻ: م. پُڄڻ (ڪم) - اُڪلڻ. نيرڻ (ڪم).

آڇها: ث. آڇهو - پناه. ڪڪائين پُنڱي.

آڇهاپ: ث. ٿوري ننڊ - جهڙو. آرام.

آڇهاڳ: ص. نه ڄهاڳڻ جهڙو (پاڻي، سمنڊ). آٿاه.

بي ڪنار (پاڻي).

آڇهاڙ: ث. ساه جي وسام - ٻوڏڙو. نِسٽائي.

ماندڪاڻي.

آڇهاڙ: م. وسامن - گل ٿيڻ (بتي، ڏيو، باهه). ساڻو

ٿيڻ (جسم). ويران ٿيڻ (محفل، بستي، روتق).

آڇهاڙ: م. وسائن (باهه). گل ڪرڻ (ڏيو، بتي).

ساڻو ڪرڻ - ماندو ڪرڻ. بيهوش ڪرڻ (مار سان).

نارڻ - لاهڻ (اُڇ).

آڇهڙڪڙ: م. آڏيڙا ڪاڻڻ - ٿاڀا ڪاڻڻ - ڌڪا ڪاڻڻ -

رلڻ.

آڇهل: ص. نه جهلڻ يا نه روڪڻ جهڙو - ان جهل. اٽل.

آڇهندو: ڏ. سج لٿي جي مهل. منهن اونڌاهي. (ضد؛

سُجهندو).

آڇهڻ: م. رُلڻ - پٽڪڻ. ڳولڻ - وڙڻ.

آڇهڻ ٻُڄهڻ: رلڻ پٽڪڻ. ڳولڻ ٿولڻ.

آڇهو: ڏ. مٿي لڪائڻ لاءِ اڀرو سيرو گهر. پناهه گاه.

چير.

آڇهور: ڏ. اوڙاهه. ڪُن. مال جي ويهڪ جي جاءِ

(وٿاڻ وغيره).

آڇ: ث. تهر - پياس - تشنگي. اڪير - اڪنڊ.

آڇارو: ص. اُڇايل. (ث. اُڇاري).

آڇا: ظ. هن وقت تائين.

آڇا تائين. آڇاسوڌو: ظ. اڃا. اڃ تائين. لاڳيتو.

آڇاڻجڻ: م. اُڇ لڳڻ - اُڇايل ٿيڻ.

آڇو: ص. اُڇايل - پياسو. تاسيارو. (ث. اُڇي).

آڇار: ڏ (سن. اُڇار) ڪنهن اکر يا لفظ جو زبان سان

ڪيل آواز. تَلَفُظ.

آڇارڻ. آڇارڻ: م (سن. اُڇارڻ) آواز ڪرڻ (لفظ يا

اڪر جي صحيح صورت جو). هجي ڪرڻ. چوڻ - ٻولڻ.

آڇاڻڪ: ظ. بي خياليءَ ۾. اوچتو - اُمالڪ -

هڪدم.

آڇاڻجڻ: م. ڪڻڻ - مٿي ڪڻڻ - تنگ ڪرڻ - سَٽائڻ.

آڇرڇ: ڏ. عجب - حيرت - تپرس.

آڇنٽ: ص. ڳڻتي يا چنٽا کان آڇو - بي فڪر.

آڇڻ: م. پهچڻ - وارد ٿيڻ - سَهڙڻ - رسڻ. حاضر.

ٿيڻ - موجود ٿيڻ. حاصل ٿيڻ - ملڻ (رقم).

آڇڻ وڃڻ: ڏ. اڇ وڃ جو رستو (رسم موجب) - پير

پنڌ. لڳ لاڳاپو. ملاقات - گڏجاڻي. مرڻي پرڻي (برادري

يا عزارت ۾) شريڪ ٿيڻ.

آڇڻو نه وڃڻو: ڪڏهن به نه ايندڙ. ان واقف. ڌاريو.

آڇ وڃ: ث. آمدرفت. مرڻي پرڻي شريڪ ٿيڻ جي

رسم. گهرو رستو - پير پنڌ. گهڻي هلڻ جي لَٽڙ.

آڇي پڇي: ث. ذري پرزي.

آڇي مڇي: ڏ. هٿ همراهي. مدد. تعاون.

آڇ: ث (سن. آڇ) آڇاڻ - سفيدي. پاڻي، ڪڪرن

وغيره جي آڇاڻ. چانورن جي پيڇي. ڇڏي لسي. پسيل

سَٽيءَ جو اُٺريل پاڻي. سُڄ - پينگ.

آڇا: ص. (سن آڇ) سفيد (وار) - پَريا. خشڪا

(چانور).

آڇا ڌوئڻ: پيريءَ ۾ ان سهاڻيندو ڪم ڪرڻ.

اڃا ڪارا پڌرا ٿيڻ: سچ ڪوڙ ظاهر ٿيڻ. ڏوهه
 ثواب کڻڻ. راز کڻڻ- ڳجهه پڌرو ٿيڻ.
 اڃن ڏي ڏسڻ: ڏاڙهي ۽ مٿي جي اڇن وارن جو لحاظ
 ڪرڻ. وڏي ۽ عمر واري جي عزت ڪرڻ.
 اڃا ٿ (س. اڃا) مرضي- خواهش- سڌ.
 اڃا باجهه. ٿ. ٿورو- نوازش- مهرباني. احسان.
 اڃا ٿرو: ڏ. مٿيرو. مٿاڇرو- سطحي. اُٻرو- جلدباز.
 اڃانگ: ٿ. ٽپ- پڌ- چال.
 اڃاڻ: ٿ (سن. اڃڻ) سفيدي. روشني.
 اڃاڻڻ: م (سن. اڃڻ) اڇو هجڻ- سفيد ڏيکائي ڏيڻ.
 اڃان مائل هجڻ.
 اڃائي: ٿ. اڃاڻ- سفيدي. سوجهرو. پاڪائي.
 صفائي (وهنوار ۾).
 اڃت: ص. اڻ ڇهيل- پاڪ.
 اڃت: ڏ. يڪدم- ترڻ- اُمالڪ. مٿان مٿان.
 استعمال ۾ نه آندل (پاڻي، کاڌو).
 اڇڙو: ص. ٿورو اڇو. (ٿ. اڇڙي). (ڏ) نوشادر.
 اڇل: ٿ. زور سان پري يا مٿي اڇلائڻ جو عمل. ٽي-
 الٽي. اُٿو- جذبو.
 اڇل ڏيڻ: ڇڙب ڏيئي ڳالهائڻ. نامناسب ورندي ڏيڻ.
 ڳالهي ۾ مبهم اشارو ڏيڻ. اڻ سڌي ڳالهه ڪرڻ.
 اڇلائڻ: م. زور سان پري ڦٽو ڪرڻ.
 اڇلجڻ: م. اڇل کائڻ. ٿيڙ کائڻ- ٽپ کائڻ. اڇلجي
 پري پوڻ. ڌڪ کائڻ.
 اڇلڻ، اڇلجڻ: م. ڦٽو ڪرڻ. زور سان اڇلائڻ. مٿان
 ڪري ڇڏڻ.
 اڇنگار: ٿ. زور سان روج (جنهن ۾ دانهن شامل
 هجي).
 اڇو: ص (سن. اڇڻ) سفيدي. چٽو. صاف. پاڪ.

اُڇرو. بي عيب. (ٿ. اڇي).
 اڇي تي ڪارو: ڏ. لکيت- تحرير.
 اڇوٽ: ص. حرام ڪم ڪندڙ (جنهن کي هٿ لائڻ
 سان پليت ٿي پئجي). گهٽ ذات (پنگي وغيره).
 اڇي ڪڇي: ڏ. ظاهر ظهور- کليو کلايو- پڌري
 پٽ. بنا هٻڪ جي.
 اڇاڏيٿ: ٿ (ع. حديث جو جمع) حديثون.
 اڇاڻو: ڏ (ع) ٻاهرين ديوار- حاٽو. گهيرو- دائرو.
 اڇاب: ڏ (ع. حبيب جو جمع) پيارا دوست. يار-
 دوست. ساٿي.
 اڇتاج: ڏ (ع) سخت اعتراض. ناراضگي جو
 مظاهرو.
 اڇتراڙ: ڏ (ع) بچاء. پاسو- پرهيز.
 اڇترام: ڏ (ع) تعظيم- ادب. عزت- مان.
 اڇتساب: ڏ (ع) حساب ڪتاب جي چڪاس. حساب
 ڪتاب- ليکو چوڪو. چڪاس.
 اڇتسام: ڏ (ع) حشمت- دبدبو- رعب تاب.
 اڇتلام: ڏ (ع) تند ۾ تڙ پوڻ.
 اڇتمال: ڏ (ع) ٽي پوڻ جو امڪان- انديشو.
 اڇتياج: ڏ (ع) گپ- گهرج- ضرورت.
 اڇتياڻ: ڏ (ع) سنڀال. بچاء. هوشيار- خبرداري.
 اڇد: ص (ع) هڪ. اڪيلو. (ڏ) خدا تعاليٰ جو هڪ
 صفائي نالو.
 اڇدي: ص (ع) هٿيارن پنوهارن سان نوڪر. سپاهي-
 جنگجو.
 اڇديٿ: ٿ (ع) هيڪڙائي- وحدانيت.
 اڇرام: ڏ (ع) اڻ سبيل چادر (جنهن سان حج جي
 موقعي تي گوڙ ٻڌجي. ۽ پٺن کي ڍڪجي).
 اڇساب: ڏ (ع) ڪنهن حواس وسيلي ڇهن جو عمل.

آخيار؛ ث (ع. خبر جو جمع) خبرن وارو روزانو
 ڇپجندڙ پرچو- خبر نامو.
 آخيار نويس؛ ص. ايڊيٽر- مدير.
 آختر؛ ذ (ف) تارو- ستارو- نجم.
 اختراع؛ ذ (ع) ڪنهن نئين شيء جي ايجاد.
 اختصار؛ ذ (ع) وڏي بيان کي ٿورن لفظن ۾ بيان
 ڪرڻ- تن- خلاصو.
 اختلاف؛ ذ (ع) مخالفت- ابتڙ راءِ- جدا رايو. قوت-
 اثبوت. فرق- ويجهو.
 اختلافات؛ ذ (ع. اختلاف جو جمع) جدا جدا رايو.
 اختيار؛ ذ (ع) زور- وس. مرضي. حڪم. حق.
 اختيار نامو؛ ذ. اختياري ملڻ جو پروانو. حڪم
 ملائڻ جي اجازت.
 اختياري؛ ث. پنهنجي مرضي. وس. حڪم.
 آخذ؛ ذ (ع) اقتباس. چونڊ (ڪلام جي).
 آخذ ڪرڻ؛ اقتباس ڪرڻ. ٻئي جي ڪلام مان
 ٽڪرا وٺڻ.
 اخراج؛ ذ (ع) ٻاهر نڪرڻ جو عمل. نڪالي.
 اخراجات؛ ذ (ع. اخراج جو جمع) خرچ- خرچ پڪا.
 اخلاص؛ ذ (ع) خلوص- سچائي. نيڪي. سچي
 دوستي.
 اخلاق؛ ذ (ع. خلق جو جمع) چڱا ليڻ- سٺيون
 عادتون. ماڻهپو. شرافت.
 اخوان؛ ذ (ع. آخ جو جمع) ڀائر.
 اخوت؛ ث (ع) برادري- ڀائيپي.
 آخير؛ ط (ع) پويون- پڇاڙي وارو. (ذ) پڇاڙي.
 آدا؛ ث (ع. آداء) آڏائي- بجا آوري- پورائي. (ص)
 پورو- سرانجام.
 آدا ڪرڻ؛ پورو ڪرڻ (حق). واپس ڪرڻ (قرض).

شعوري ڪيفيت.
 احسان؛ ذ (ع) ٿورو- ڀلائي- ڪرم- باجهه.
 احسان ڪراموش؛ ص. احسان و ساريندڙ- گڻ چور.
 احسانمند؛ ص. احسان مڃيندڙ- ٿورائتو-
 شڪرگذار.
 احسانات؛ ذ (ع. احسان جو جمع) ٿورا- ڀلايون-
 مهربانيون.
 احسن؛ ص (ع) وڌيڪ چڱو- تمام چڱو. وڌيڪ
 سهڻو. نيڪ. نهايت وڻندڙ.
 آحق؛ ص (ع) وڌيڪ حقير- ڪمترين. سڀني کان
 گهٽ.
 احڪام؛ احڪامات؛ ذ (ع. حڪم جو جمع)
 حڪم- آمر.
 احڪم الحاكمين؛ ذ (ع) سڀني حاڪمن کان
 وڌيڪ حاڪم (خدا تعاليٰ).
 احمد؛ ص (ع) گهڻو ساراهيل- سڀ کان وڌيڪ
 واڳاڻيل. (ذ) حضرت محمد صلي الله عليه وسلم جن
 جو ازلي نالو.
 آحمدي؛ ص. رسول پاڪ جن ڏانهن منسوب. (ذ) نبي
 سڏائيندڙ مرزا غلام احمد جا پوئلڳ- قادياني.
 آحمر؛ ص (ع) ڳاڙهو- سرخ.
 آحمق؛ ص (ع) بي عقل- مورڪ- ڀوڪ.
 آحمق ڀائي؛ ث. بيوقوف- مورڪائي- ڀوڪپائي.
 آحوال؛ ذ (ع. حال جو جمع) بيان- خبرچار- ذڪر-
 معلومات.
 آحوال ڏيڻ؛ خبر چار ٻڌائڻ- ذڪر ڪرڻ. حال
 ٻڌائڻ- حال اورو.
 احياء؛ ذ (ع) جيئري ڪرڻ جو عمل. روح پيدا
 ڪرڻ. زنده ڪرڻ. روح ڦوڪڻ.

اڏوٻيٽي: ص. اڌ ڀاڻيوار.	ڪاٺڻ- پڙڪا ڪاٺڻ.
اڏو راتو: ص. اڌ پراڻو. چنل- ڪٽل (ڪپڙو وغيره).	اڏو: ص. اُسريو- وڌيو- مٿي چڙهيو. بنا ڳڻپ-
اڏورو: ص. اڌ جيترو- اڏو ڳاڙو. اڌ هر رهيل. اڏورو.	اڪو. يڪ مشت.
(ث. اڏوري).	اڏو سامائو: ص. سامائڻ- بالغ. جوان (ث. اڏي سامائي).
اڏو ڪارو: ص. اڏورو.	اڏو ٻنڌ: ث. چادر جي گوڏ ٻڌڻ جو هڪ نمونو
اڏو ڳاڙو: ص. اڌ جيترو- اڏورو.	(جنهن ۾ اڌ چادر گوڏ ڪجي، باقي اڌ پنن تي وجهجي).
اڏار: ث. اوڌر تي ڪنيل بنا وياج قرض. ڪٽ (دڪان مان سؤدي جي).	اڏوڀر: ث. ٽڪريءَ جي چوٽي ۾ ٽري جي وچ وارو هنڌ (جيڪو لاهي وارو ڏکيو ٿئي).
اڏارو: ص. اوڌر تي ڪنيل- قرض تي ورتل. (ث. اڌاري).	اڏوتو: ص. اڻ ڌوئل- ميرو. ناپاڪ. (ث. اڏوتي).
اڌاري ٻهائي: ظ. ٿوري وقت لاءِ قرض طور.	اڏوڙ: ث. حلال جانور جي گل- چمڙو.
اڌارڻ: م. اوڌر ڪڍڻ- قرض ڪڍڻ.	اڏي: ث. واڌ- واڌارو. فائدو- لاپ.
اڌرنگ: ذ (سن. ارد انگ) هڪ بيماري (جنهن ۾ جسم جو اڌ حصو سُڪي وڃي). فالج.	اڏي ڪٽي: ث. واڌ ۾ ڪوٽ. نفو نقصان.
اڏڙ: ذ. اڌ حصو. سُڪل ڪارڪ جو اڏ. سوپاريءَ جو اڏ.	اڏ: ث. پوک يا باغ کي پاڻي جي پيچ لاءِ ڪسي- واهي.
اڏڙ ڏهي: ث. گوڙ گهمسان. زور زبردستي. هُل فساد.	اڏ اٿڻ: گهڻو خرچ ٿيڻ. سهارو نه رهڻ. نقصان هيٺ اچڻ. تباہ ٿيڻ.
اڏڙڻ: م. اُڏڙڻ. اُڪلڻ (سيو)- ٽاڪا ٽٽڻ.	اڏ تي بيٺ: معمولي ڪم کان نٿاڻ. باقي ٿوري ڪم تي انڪار ڪرڻ. بي همت ٿيڻ..
اڏڙوٽ: ص. اڌ وهيءَ ۾ آيل- جوانيءَ کان موٽيل- ڪڙوڙوڏ.	اڏارڻ: م. اڏائڻ (پڪي، لغز). تيز ڊوڙائڻ.
اڏڙي: ث. اڌ ڳوٺ يا اڌ ڊو.	اڏاري: ث. اڏام- پرواز. اڏارڻ جو عمل.
اڏڪ: ذ (سن. اڏڪ) سنبت سال ۾ هر ٽئين سال وڌايل تيرھون مهينو (جيڪو آکاڙ ۽ ساوڻ جي وچ ۾ گذين).	اڏام: ث. اڏامڻ جو عمل- اڏاري- پرواز.
اڏم: ذ. هُل- گوڙ- غوغاءِ.	اڏامڪ: ص. اڏامڻ لائق (پڪي جو ٻچو). اڏامندڙ (پڪي، ول).
اڏمڻ: م. اڏامڻ. اڏرڻ- اُسرڻ. پڙڪو ڪاٺي ٻاهر نڪرڻ (پاڻي وغيره).	اڏام ڪٽولي: ث. اڏامندڙ ڪٽ. قديم ڪهاڻين ۾ اڏامندڙ جادوئي ڪٽ.
اڏمو: ذ. پور. جذبو. امنگ. پڙڪو- اُڇل.	اڏامڻ: م. اڏرڻ- پرواز ڪرڻ. تمام تڪو هلڻ. تيز ڊوڙڻ.
اڏما ڏيڻ: امنگ اٿڻ- جذبا جاڳڻ- پور پوڻ. اُڇلون	

اڏڪو، ڏ. اُڪو- ڪٽڪو. انديشو. ڊپ- خوف.
انتظار- اونو.

اڏو، ڏ. ڏسو "اڏڪو".

اڏيڙ، ٺ. ٻيٽ واري زال کي آيل اهڙڪا.

اڏيڙڙ، اڏيڙڙ، م. اڪيلن- توڙڻ (بخيا). ڏاڍي مار
ڪڍڻ. سخت سزا ڏيڻ.

اڏي، اڏي، ٺ. ٿڃ واري رڳ. ذاتي ڳڻ يا اوڳڻ (جو ڄاڻي
ڄمڻ کان ملي). عادت (بنيادي، نسلي). ٻڻ- ڪٽڻ.

اڏي چڪڻ، اصل ڏي وڌڻ. وڌڻ جي عادت پرائڻ.

اڏائي، ص. ٻه سڃا ۽ ٽي جو آڏ.

اڏنگائي، ٺ. ڪُريت. بي لڄڻائي. بد سلوڪي.
بدملت.

اڏنگو، ص. ان سُهائيندو- ڪُريتو. بي لڄڻو.
بدفصيلت.

اڏانه، ٺ (ع) بانگ- بانگ. نماز لاءِ سڏ (مسجد مان).

اڏڻ، ڏ (ع) اجازت- موڪل. رخصت. حڪم- امر.

اڏڻ ڏيڻ، امر ڪرڻ- حڪم ڏيڻ. تمويذ وظيفي
وغيره جي اجازت ڏيڻ- هڏو ڏيڻ.

اڏيٽ، ٺ (ع) ايڏاء- اهنج. تڪليف. ظلم.

اڏاڏت، ٺ (ع) ارادو. گهڙ- خواهش. تقدير. عقيدو-
ويساه.

اڏاڏتا، ظ. ارادي سان- ڄاڻي ٻُجهي. هاسيڪار.

اڏاڏندي، ٺ. نيڪ نيتي. اخلاص. اعتقاد.

اڏادو، ڏ (ع) اراده گهڙ- مرضي- خواهش. قصد-

نيت. اعتقاد- ويساه. رب جي رضا- لکيو- نصيب.

اڏاڪي، ڏ (ع) رُڪن جو جمع ٿيڻا. اداري جو ڪم

سنڀاليندڙ عهديدار. جماعت جي ڪاروباري مجلس جا

ميمبر. حڪومت جو انتظام سنڀاليندڙ چونڊيل ميمبر.

آرٻُ، ڏ. هڪ سؤ ڪروڙن جو عدد.

اڏامي وڃڻ، اڏري وڃڻ- پرواز ڪرڻ. تيزيءَ سان
وڃڻ. گم ٿيڻ.

اڏاوت، ٺ. بناوت (جاءِ جي)- تعمير. عمارت.
بيھڪ- ڊول.

اڏائڻ، م. ٺهرائڻ (جاءِ)- جوڙائڻ (گهر). تعمير
ڪرائڻ.

اڏائڻ، م. اُٿارڻ- مٿي چاڙهڻ (لفڙ، جهاز). لٽائڻ-
کپائڻ (ملڪيت). تيز ڊوڙائڻ. گم ڪرڻ- لڪائڻ.

اڏرڙ، م. اڏامڻ.

اڏند، ص. اڏامندڙ.

اڏند ڪٽولي، ٺ. اڏام ڪٽولي.

اڏڻ، اڏڻ، م. ٺاهڻ- جوڙڻ (جاءِ، چٽو وغيره).
مَنڊڻ (ڪوڙڪو).

اڏي چڏڻ، مالا مال ڪرڻ- ورسائڻ.

اڏڻ، اڏڻ، اڏامڻ- اڏڻ.

اڏو، ڏ. ٺڪائو. ماڳ. پڙي. پاتاري (جوارين جي).
هوائي جهازن جي لهڻ جو ميدان. پاليل پکين جي وهڻ لاءِ
ڪاٺي يا چٽ.

اڏول، ص. نه لڏندڙ- محڪم. بي ڊپو.

اڏوهي، اڏيهي، ٺ. جيت جو هڪ قسم (جيڪو
ڪاٺ، ڪتابن کي ڪاٺي).

اڏي، ٺ. ڪاٺيءَ جو ڳٽرو (گامه، گوشت، مڇي
وغيره وڍڻ لاءِ).

اڏيءَ تي ويهارڻ، نيات مان ٻاهر ڪڍڻ. تڪليفن ۾
وجهن. سڃو ڪرڻ.

اڏڻ، ڏ. اُٿار (ان جو). ڍڳ (رلين جو).

اڏڙڙ، م. کُٺڻ (بخيو)- ٽٽڻ (ٽاڪا). توبو کڻي پوڻ.
ڦاٽڻ.

اڏڪڻ، م. چرڪڻ (ڊپ ۾)- انديشو ڪرڻ.

ظلم ڪرڻ.	آرياب؛ ذ (ع) رَبَّ جو جمع ڏيهه ڌڻي حاڪم.
آرڏو؛ ص. آڙينگ- زوراور. آهند- ضدي- ڪڙو.	مالڪ- صاحب.
مغرور.	آريما؛ ا (ع) هفتي جو چوٿون ڏينهن- ٻڌر.
آرڙو، آرڙو؛ ذ. نانگ جو هڪ قسم (جيڪو جانور ٻيهي	آريما خطا؛ ث. چار گناه (شرح موجب ٽي گناه معاف
وڃي)- آزدها. (ص) پيٽي- کائو. تمام وڏو ٺڳ.	ٿيڻ جو ڳا آهن). معاف نه ٿيڻ جهڙو ڏوهه- ڳري خطا.
آرڙو؛ ذ. ڦڏو- تڪرار- معاملو. (ص) ڏنگو-	آريلائي؛ ث. اليلائي- لاڏ. ناز نخرو.
زوراور- ڪڙو.	آرييلو؛ ص. البيلو- لاڏلو- دادلو. ناز نخري وارو.
آرڙو ٻڌڻ؛ هروڀرو ڦڏو وجهڻ. تڪرار ڪرڻ. اجايو	(ث. آريلي).
ضد ڪرڻ. آڙي ڪرڻ.	آريماش؛ ذ (ع) عضون ۾ ڏڪڻي- رڻي. ڏوڏو.
آرڙان؛ ص (ف) سستو- سهانگو.	آريتا؛ ذ (ع) ترقي- چاڙهو. سڌارو. واٽارو.
آرڙائي؛ ث. سستائي.	آريڪاب؛ ذ (ع) ڏوهي ٿيڻ. خطا واري.
آرڙاڏ؛ ذ (ع) آمر- حڪم. استاد يا بزرگ جو	آرٿ؛ ذ. مطلب- مقصد. سمجھائي- معنيٰ.
فرمودو. هدايت.	آرٿي؛ ث. (سن) هندن ۾ لاش کڻي مسان تائين پڄاڻن
آرڙي؛ ث (ع) پوءِ- زمين- ڌرتي.	لاءِ بانس جي ڪاٺين مان ٺهيل ڪاٺي.
آرڙي؛ ص. ڌرتي جو- زميني.	آرٿ؛ ذ. آيت- چرخو. نار.
آرڙوان؛ ذ (ف) ڳاڙها ۽ سهڻا گل جهليندڙ هڪ قسم	آرٿي؛ ث. ڪپهه تائين لاءِ ڪاٺين مان ٺهيل ننڍي گهرو
جو وڻ.	مڻين.
آرڙواني؛ ص. سرخ- ڪرمچي- پياڙي.	آرڙمند؛ ص (ف) آملهه- عمدو. وڏي لياقت وارو.
آرڙع؛ ص (ع) نهايت مٿانهون- بلند.	پيارو- محبوب.
آرڪ؛ ث. ٺوٺ. ٺوٺ کان ڪرائي تائين ٻانهن. ٻانهن	آرڙجڻ؛ م. ٽڪجڻ. گهڻي ڪم سبب سنڌ بندجي
جي ٽيڪ.	پوڻ- ڪڙجڻ. وڃڻ.
آرڪان؛ ذ (ع) رُڪن جو جمع ٿنڀا. حڪومت،	آرڙڪ مِرچڪ؛ ث. ٻارائي راند ۾ چوڻ جا ٻول.
اداري يا جماعت جا بنيادي ميمبر. عادتون- ڪچن-	آرڙجڻ، آڙجڻ؛ ذ. اٽڪ- رنڊڪ. مشڪلات.
افعال.	آرداس؛ ث. عرض- گذارش. التجا. عاجزي.
آرڪو ٽرڪو؛ ذ. ورثو ۽ ٽرڪو. الهو تلهو- ميڙي	نذرانو- پيٽا.
چونڊي.	آرد گرد؛ ظ. چوڌاري- آسپاس.
آرڳ؛ ذ (ع) عرق) دوائن جو ست. عرق.	آردلي؛ ذ (انگ) حاضريءَ جو نوڪر. خدمتگار.
آرڳچو؛ ذ. خوشبو جو هڪ قسم. گڏيل سرهاڻن وارو	آرڏائي؛ ث. زوروري- ڏاڍائي.
عطر- ارڇ.	آرڏايون ڪرڻ؛ ڏاڍايون ڪرڻ- ڏنگايون ڪرڻ.

اَرَمَ؛ ذ (ع) وچ مشرق ۾ شداد بن عاد جو نهرايل
بهشت - ارضي بهشت.

اَرَمَ؛ ذ (ف) افسوس - ڏک - غم. آرزو - خواهش.
مرضي.

اَرَمَ؛ ذ (ف) تحفو - سوغات - سوکڙي.

اَرَمَ؛ اَرَمَ؛ ذ (ف) اوني يا ريشمي ڪپڙو.

اَرَمَ؛ ذ. تيرهن چوڏهن سالن جي ڄمار جو اٺ.
پوڙهو اٺ.

اَرَمَ؛ ذ. ڳيٽي جو ٿاڻو. نار جي چڪر جو ڏندو. پيچ -
وڪڙ.

اَرَمَ کان ڪڍڻ؛ الوڙي ڇڏڻ. ڏوڏي ڇڏڻ. هوش
حواس مان ڪڍڻ.

اَرَمَ ۾ اچڻ؛ ڪنهن وڪڙ يا مصيبت ۾ ڦاسڻ.

اَرَمَ؛ ذ (ع. رُوح جو جمع) رُوح.

اَرَمَ؛ پلجڻ؛ خواهش ڪجي وڃڻ. سڌ مري وڃڻ.
دل ٽهي وڃڻ.

اَرَمَ؛ ٿ. ڪن ڪچري جو ڍڳ - ڍوڻي.

اَرَمَ؛ ذ (سن. آروگي) بنا روگ جي - تندرست -
صحتمند.

اَرَمَ؛ ذ. چاتي - سڻو. ٻيو.

اَرَمَ؛ ڏيڻ؛ مقابلو ڪرڻ. مدد ڪرڻ. مٺن ڏيڻ.

اَرَمَ؛ زورائي. اَرَمَ؛ زوري؛ ٿ. سڀني زوري.
ڏاڍمڙسي. زبردستي. ظلم.

اَرَمَ؛ زورو؛ ص. ڏاڍو مڙس. خودمختار.

اَرَمَ؛ ٿ. چاتي جو زور. پاڪر ۾ پڇاڻڻ. چڙهت.
پيڙ - چپ.

اَرَمَ؛ م. سوڙهه ڪرڻ. سڀني زوري ڪرڻ. گهٽڻ.
چاتيءَ جو زور ڏيڻ. چڙهت ڪرڻ.

اَرَمَ؛ ٿ. رنج - ڏک. ناراضپو. غمگيني. (ضد).

سَراڻي).

اَرَمَ؛ ص. اڻ جوڳو - اڻ لائق. نامناسب. ناجائز
(شرعي لحاظ سان) (ٿ. اَرَمَندي).

اَرَمَ؛ ص. ناخوش - رنج - ڏکويل. (ٿ. اَرَمَ).

اَرَمَ؛ ٿ. درياءَ جي لٽ نه چڙهيل زمين. غير آباد زمين.
پونو.

اَرَمَ؛ ڏيڻ؛ زمين کي آبادي کان ساهي ڏيڻ.

اَرَمَ؛ ٿ. چوڪندي جي آمهين سامهين ڪنڊن کي
ملائيندڙ ليڪ.

اَرَمَ؛ ذ. بنا ريج زمين. بيابان. سُڪل ٻئي.

اَرَمَ؛ ڏيڻ؛ اڄ کان پوءِ چوٿين ڏينهن.

اَرَمَ؛ ٿ. آڏ - ٽيڪ - جهل. رنڊڪ. اوڻ - اولو.

اَرَمَ؛ ڏيڻ؛ رنڊڪ وجهڻ. اوڻ ڪرڻ.

اَرَمَ؛ ڏيڻ؛ ڏکيو - اوکو - اهنجو.

اَرَمَ؛ ڏيڻ؛ ڏکيو - دشوار - اٿانگو.

اَرَمَ؛ م. ڦاسائڻ - اٽڪائڻ. ڳنڍڻ.

اَرَمَ؛ ص. بي پرواهه. آرڏو. ضدي. سرڪش.

اَرَمَ؛ ٿ. بهانو - عذر. ڦڏو. آٽڪ - رنڊڪ. ڪيرائڻ
جو هڪ ڊاء - ڦڙتي.

اَرَمَ؛ باز؛ ص. ڦڏائي. بهاني باز.

اَرَمَ؛ ٿ. لٽ پٽ - وهنوار. بيٻاق - چڪتو.

اَرَمَ؛ م. ڦاسجڻ. اٽڪجڻ. منجهڻ.

اَرَمَ؛ وڃڻ؛ ڦاسجي پوڻ. ڪڪ ٿيڻ.

اَرَمَ؛ ٿ. اناج جو هڪ قسم - مانهن.

اَرَمَ؛ ذ (ت) لشڪر - سپاه. ڪٽڪ - ميڙ - انبوھ.
ڍڳ - انبار.

اَرَمَ؛ ٿ. محلات جي پهريدار عورت (جيڪا
مرادنو لباس پهری). دربان عورت. ٻانهي.

اَرَمَ؛ ٿ (ت. اردو) لشڪر. چانوڻي. لشڪري ٻولي.

آزخود؛ ظ. پاڻهي. خودبخود.	پاڪستان جي قومي ٻولي.
آزخبيي؛ ظ. اوچتو- اچانڪ. گجھي طرح.	آزدها؛ ث (ف. آزدها) ارڙ نانگ- اجگر.
آزار؛ ث (ع) ستن- شلوار.	آزڪي پڙڪي؛ ظ. ڪڏهن ڪڏهن.
آزاريند؛ ذ. اڳت- ناڙو.	آزل؛ ذ. ڪڏنو گهوڙو- جڙ وڇيرو.
آزالو؛ (ع) رفع دفع. نقصان جي پورائي. منسوخي (عمل جي).	آزم؛ ذ. زمين ۾ گهڻو هيٺ تائين اونھون ريج.
آزل؛ ذ (ع) دنيا جي پيدائش جو پهريون ڏينھن. تخليق جي شروعات. مقدر- نصيب.	آزم تي وڃڻ؛ گهڻي مينهن سببان گهڻو اونھون ريج ٿي وڃڻ.
آزلي؛ ص. اصل کان- شروعات کان وٺي. آخر تائين رهندڙ- باقي.	آز؛ م. اٽڪڻ. ڦاسڻ. منجهڻ.
آزم؛ ذ. زور (تپ جو). سختي (سور جي).	آزمڻ؛ م. وڻ (پاڻي)- وڙھڻ.
آزواج؛ ث (ع) زوج جو جمع زالون- گهر واريون.	آزي؛ ذ. سڌن لاءِ لفظ- اي. ڪاوڙ وغيره مان سڌن لاءِ ڪم ايندڙ لفظ. (ث. آزي).
آزواج مظهرات؛ ث. نبي سڳوري جا حرم (بيبيون).	آزي؛ ث. آڏ- آڙ. ڦڙتي. جاننو. بهانو. ضد- رڌي.
آزورو؛ ص. نڀل- هيٺو. (ث. آزوري).	ڏکڻي وقت- آڻي ويل.
آس؛ ث. ڏپ- ٽرڪو.	آزي اوڌي؛ ظ. ڏکڻي وقت ۾- اوڀل سويل. ڪوٽ ٽوٽ ۾.
آس ۽ وار آڇا ڪرڻ؛ آزمودي پرائڻ کان سواءِ پوڙهو ٿيڻ. عمر اڃاڻي وڃائڻ.	آزي باز؛ ص. رنڊڪ وجهندڙ. بهانا ڪندڙ. ڦڏو وجهندڙ.
آسانڌه؛ ذ (ع) استاد جو جمع استاد. ڦڻ جا ماهر.	آزي هڻڻ؛ وھت کي تڪڙو هلائڻ لاءِ پيٽ ڌاري کڙي هڻڻ- مهميز ڏيڻ. رنڊڪ وجهڻ.
آسات؛ ث. ڏاڍي آڇ- ٽهر. پياس- خشڪي. اڪير.	آزيات؛ آزيال؛ ص. اڙيل- ڦاٿل. منجهيل. گهرجائو- ضرورت مند. ساڻل.
ڪاڙهو- ٽپت. سوڪهڙو.	آزيو؛ ص. ڦاٿل محتاج- گهرجائو.
آسانجڻ؛ م. اڃائڻ. ڪومائجڻ (وڻ ٻوٽا).	آزين آڌار؛ ص. بي وسيلن جو وسيلو. پرجهلو.
آسارو؛ ص. غافل- ويسلو- بي خبر- ويسارو. موڱو- گھيلو. (ث. آساري).	آزيو ٿڙيو؛ ص. رستي ڀليل. ٿڙيو ٿاڀڙيو. رهيو ڪهيو. (ث. آزي ٿڙي).
آساس؛ ذ (ع) بنياد- پيڙھ.	آز؛ ظ (ف) کان- وٽان- طرفان.
آساب؛ ذ (ع) سبب جو جمع سبب- ڪارڻ.	آزاسواء؛ ظ. کان سواءِ- ڌاران.
ذريعا- وسيلو. سامان سڙو- ٽپڙ تاري.	آزير؛ ظ. ياد- حفظ.
آست؛ ذ. ڪير جي لسي. ائين جي ڪير مان ڄمايل ڌوئرو.	آزجڏ؛ ظ. نهايت. تمام گهڻو- بيشمار.

استعداد؛ د (ع) عجب- حيرت.	استاد؛ ص (ف. ع) سيڪاريندڙ. معلم. رهبر.
استعداد؛ د (ع) لياقت- قابليت. ذهني طاقت.	چالاڪ- اٽڪلي. هوشيار.
استعيفا؛ د (ع) ملازمت ڇڏڻ لاءِ درخواست.	استادي؛ ث. ڏاهپ. هوشيار- چالاڪي. حرفت-
استعمال؛ د (ع) عمل ۾ آڻڻ جي حالت. عمل.	اتڪل بازی.
تجربو- آزمودو.	استبداد؛ د (ع) مرضي خلاف هلايل حڪم. ڏاڍ-
استعمالي؛ ث. عمل. آزمائش- تجربو.	ظلم.
استغاث؛ د (ع) فرياد- مقدمو- ڪيس.	استثناء؛ د (ع) پاڻ کي جدا رکڻ جو عمل. ٻين کان
استغراق؛ د (ع) خيال يا فڪر ۾ ٽپي. ڏٺي. جي	علحدگي. (ص) قاعدي کان ٻاهر- خارجي.
يادگيري يا بندگي ۾ محوئيت.	استحسان؛ د (ع) پسنديدگي. نيڪي. تعريف جهڙو
استغفار؛ د (ع) ڏوهن گناهن جي بخشش لاءِ دعا	ڪم. ساراه. خوبي.
گهر. توبه.	استحقاق؛ د (ع) لياقت. حق حقوق.
استغنا؛ ث (ع) تونگري- شاهوڪاري. بي نيازي.	استحڪام؛ د (ع) مضبوطي- پختگي. جٽاء.
استفسار؛ د (ع) پڇاڳاڇا. حقيقت جي ڄاڻ.	استخاره؛ د (ع) غيبي اشاري معلوم ڪرڻ جي دعا.
استقامت؛ ث (ع) مضبوطي- پختائي. بيهڪ- ثابت	خدا کان خاص دعا جي ذريعي خير جي طلب. فال.
قدمي.	استدعا؛ ث (ع) عرض- التجا. گذارش.
استقبال؛ د (ع) آجيان لاءِ ٻه چار قدم اڳتي وڌڻ-	استدلال؛ د (ع) دليل. حجت. ثبوت.
پذيرائي. آڌرڀاء. ايندڙ زمانو.	استر؛ د (ف) ڪوٽ وغيره لباس جي اندرئين تھ ۾
استقلال؛ د (ع) مضبوطي سان هڪ ڳالهه تي	وڌل ڪپڙو.
بيھڪ- پختگي- ثابت قدمي.	استر؛ د. ڇپر جهڙو پر وڌيڪ طاقتور جانور.
استمراري؛ ص (ع) دائمي هلندڙ- جاري رهندڙ.	استراحت؛ ث (ع) فرحت. آرام. عيش.
گرامر موجب جاري رهندڙ ڪم لاءِ زمان.	استرو؛ د (ف) پاڪي.
استنجا؛ ث (ع) طهارت- مسحو.	استري؛ ث (سن) عورت- زال. ڪپڙي مان سر
استو؛ ص (ع. استاذ) ڪنهن به هنر جو ڪاريگر (هي	ڪڍڻ لاءِ هڪ لوهي اوزار (جنهن کي گرم ڪري
لفظ رازي، وادي. لوهار ۾ حجم سان ڪم اچي).	ڪپڙي تي زور سان گهمائجي).
استوار؛ ص (ف) مضبوط- محڪم- پختو- پڪو.	استطاعت؛ ث (ع) طاقت- سگهه. وس. پچندي.
استاف؛ د (انگ) عملو. کاتي يا آفس جا ملازم.	حيثيت.
استامپ؛ د (انگ) سرڪاري چاپ لڳل پتو (قبوليت	استعارو؛ د (ع) اها تشبيهه جنهن ۾ لفظ جهڙو، جئن.
وغيره جي تحرير لاءِ)- دستاويز.	جيان وغيره ڪم نه آڻجن (هو شينهن آهي= شينهن
استان؛ د (انگ. استيند) گاڏين بسن جي بيهڻ جو آڏو	جهڙو بهادر آهي).

اَسِرَڪُن: م. اوسيٽرو ڪرڻ - انتظار ڪرڻ. اُس ۾
 پٽڪن. اجايو رکڻ.
 اَسِسَنَت: ص (انگ) نائب. عيوضي. مددگار.
 اَسڪالر: ص (انگ) عالم - اديب. تعليم وٺڻ لاءِ
 وظيفو ڪندڙ.
 اَسڪارِشپ: ٿ (انگ) شاگرد لاءِ وظيفو.
 اَسڪرو: ڌ (انگ) لوھ جو پيچدار ڪوڪو.
 اَسڪرو ڊرائيور: ڌ. پيچڪش (اوزار).
 اَسڪول: ڌ (انگ) ابتدائي تعليم جو مدرسو. ابتدائي
 درسگاه.
 اَسڪيم: ٿ (انگ) رڻا - تجويز. منصوبو.
 اسلام: ڌ (ع) دين فطرت. الله تعاليٰ جو حضرت
 محمد صلم جي معرفت سڄي انسان ذات ڏانهن
 موڪليل دين.
 اسلامي: ص. اسلام جو - اسلام وارو.
 اسلحه: ڌ (ع) سلاح جو جمع) هٿيار. سامان سڙو.
 اسلوب: ڌ (ع) نمونو - ڍنگ. طريقو.
 اسم: ڌ (ع) نالو. گرامر موجب ڪنهن ماڻھو، شيءِ،
 جاءِ، خاصيت يا ڪم جو نالو ظاهر ڪندڙ لفظ. جنس.
 اسم تصغير: ڌ. ننڍڙائي ۽ ٿورڙائي ڏيکاريندڙ لفظ.
 اسم حاليه: ڌ. فعل جي اسمي صورت (جيڪا هلندڙ
 وقت جي معنيٰ ڏيکاري. مثلاً سمهندو، ايندو، ويندو
 وغيره).
 اسم خاص: ڌ. ڪنهن جاندار يا بي جان شيءِ جو
 خاص نالو (جيئن حمزو، سنڌو وغيره).
 اسم ذات: ڌ. ڪنهن شيءِ جو ذاتي گڻ ڏيکاريندڙ
 لفظ (جيئن نيڪي، سخاوت وغيره).
 اسم عام: ڌ. هڪ قسم جي سڀني جنسن لاءِ ڪم
 ايندڙ لفظ (جيئن ماڻھو، ڍور، جبل وغيره).

يا چاپرو.
 استرائڪ: ٿ (انگ) هڙتال - احتجاج طور ڪم نه
 ڪرڻ.
 اسٽول: ڌ (انگ) ڪاٺ جي چئن ڊگهيون تنگن واري
 ننڍي تختي سان صندلي.
 اسٽيم: ٿ (انگ) رياست. جاگير. غيرمتحرڪ
 جائداد.
 اسٽيج: ٿ (انگ) جلسي ناٽڪ وغيره لاءِ تلهو يا
 چيوٽرو.
 اسٽيشن: ٿ (انگ) ريل گاڏي جي بيھڻ لاءِ مقرر جاءِ
 (جتي مسافر لهن چڙهن).
 اسٽيل: ٿ (انگ) لوهي نَب سان قلم.
 آسپ: ڌ (ف) گهوڙو.
 اسپتال: ٿ (انگ) شفاخانو - دواخانو.
 اسپرنگ: ڌ (انگ) لوهي تار جو ڊاٻاڻو ويڙھو.
 اسپنگر: ڌ (ف آسپول) دوا طور ڪم ايندڙ هڪ
 قسم جو بچ.
 اسپيشل: ص (انگ) خاص - جدا.
 اسپيڪر: ڌ (انگ) تقرير ڪندڙ. قانون ساز اسيمبلي
 جو ڪاروبار هلائيندڙ ميمبر.
 آسڌ: ڌ (ع) شينهن. هڪ آسماني بُرج.
 آسڌ الله: ڌ. خدا جو شينهن. حضرت علي رض جو
 لقب.
 آسڙ: ڌ. رات جو پويون پهر - پوئين رات - آسور.
 اسرار: ڌ (ع) سِر جو جمع) ڳجهيون ڳالهيون - ڳجهيا
 ڪم. عجائب. حيران ڪندڙ عمل. تماشو.
 اسراف: ڌ (ع) حد کان ٻاهر ڪاپو. اجايو استعمال.
 فضول خرچي.
 اسِرڻ: م. مٽي وڌڻ. روانو ٿيڻ.

اِسْمُ فاعِلٌ؛ ذ. جملي ۾ ڪم ڪندڙ جي لاءِ ڪم آيل لفظ.
 اِسْمُ مفعولٌ؛ ذ. ٿيل ڪم جي خبر ڏيندڙ لفظ (جيئن ڏڪيل، ورتل وغيره).
 اَسْمَاءُ؛ ذ (ع) اِسْمُ جو جمع) نالا.
 اَسْمَاءُ الْحُسْنَى؛ ذ. ڏني پاڪ جا نوانوي صفاتي نالا.
 اَسْمَجَه؛ ص. بي سمجهه - نادان.
 اَسْنَادُ؛ ث (ع) سَنَدَ جو جمع) ثابتيون. سَنَدُون - دستاويز. حديث جي روايت جو سلسلو.
 اَسُو؛ ذ. سنبت سال جو ستون مهينو.
 اُسُوهُ؛ ث (ع) نمونو - مثال.
 اُسُوْدُ؛ ص (ع) ڪارو - سياه.
 اُسُوْنِهِن، اُسُوْنِهون؛ ص. ان واقف - ان ڄاتل - ان ڏنل. جنهن جي جوء يا گس ڏنل نه هجي.
 اُسُوْنُ؛ م. وڃڻ - روانو ٿيڻ (مسافري تي).
 اُسَيْرُ؛ ص (ع) قيدي. گرفتار.
 اُسَيْرِي؛ ث. قيد - بند.
 اُسَيْمِيْلِي؛ ث (انگ) صوبائي يا ملڪي انتظام هلائڻ لاءِ قاعدا قانون جوڙيندڙ ميمبرن جي جماعت (جيڪي ميمبر جدا جدا ٽڪن مان ووٽن ذريعي منتخب ٿين).
 اِشَارَتُ؛ ث (ع) اشارو - اهڃاڻ.
 اِشَارُو؛ (ع) اِشَارَه هت يا اک سان ڏس. اهڃاڻ. رمز. مار.
 اِشَاعَتُ؛ ث (ع) پڌرائي - مشهوري. چاپو (اخبار يا ڪتاب جو).
 اِشْتِرَاكُ؛ ذ (ع) شراڪت - پائيواري - حصو. شموليت.
 اِشْتِرَاكِيَّتُ؛ ث (ع) حڪومت جو اهو سرشتو جنهن ۾ ملڪ جي سڀني ماڻهن جو هڪ جيترو حصو هجي.

اِشْتِمَالُ؛ ذ (ع) جوش - پڙڪو - باهه.
 اِشْتِمَالُ اَنگيز؛ ص. باهه پڙڪائيندڙ - جوش ڏياريندڙ. فساد پيدا ڪندڙ (ڳالهه، تقرير).
 اِشْتِاقُ؛ ذ (ع) لفظ مان ڪڍيل بنيادي ڌاتو.
 اِشْتِهَاءُ؛ ث (ع) بَک. خواهش - طلب (کاڌي جي).
 اِشْتِهَارُ؛ ذ (ع) اعلان. پڌرنامو. مشهوري جو اعلان.
 اِشْتِيَاقُ؛ ذ (ع) شوق - چاهه. انتظار گڏيل خواهش. سِڪَ.
 اَشْخَاصُ؛ ذ (ع) شخص جو جمع) گهڻا ماڻهو - ڄڻا.
 اَشْدُ؛ ص (ع) تمام سخت. بلڪل گهڻو.
 اَشْرَافُ؛ ص (ع) شَرِيف انسان - نيڪ مرد. عزت وارو - مهذب.
 اِشْرَاقَتُ؛ ث. چڱمڙسي. عزت آبرو. پلائي - چڱائي. نيڪي.
 اِشْرَاقُ؛ ذ (ع) سج اُڀرڻ. سج اُڀرڻ کان پوءِ نفلي نماز.
 اَشْرَافُ المخلوقات؛ ث (ع) سڀني مخلوقن کان پلو - انسان ذات.
 اَشْرَافِي؛ ث (ع) هڪ سونو سِڪو - مهر. هڪ قسم جو ڳڻ.
 اَشْعَارُ؛ ذ (ع) شعر جو جمع) نظم - ڪلام.
 اَشْكُ؛ ذ (ف) ڳوڙها - لڙڪ.
 اَشْكِبَارُ؛ ص. ڳوڙها ڳاڙيندڙ - لڙڪ وهائيندڙ.
 اَشْكَنْجُو؛ ذ (ف) شڪَنجه) ڏوهارين کي قابو ڪرڻ لاءِ ڪاٺ. جلدبندي ۾ ڪتابن کي قابو جهلڻ جو هڪ اوزار.
 اَشْكُولُ، اَشْكِيْلُ؛ ذ (ع) شڪيل) ڏاڙو. پيڙيون. وهت جي هڪڙي پاسي وارين ٿڌن ۾ ٻڌڻ جو ڏاڙو.
 اَشْلُوڪُ؛ ذ (سن) سلوڪ - قلمي بيت يا گيت.
 اَشْهَدُ؛ ذ (ع) شهادت جي ڪلمي جو پهريون

لفظ. شهادت جو ڪلمو. ڏسڻي آڱر.
 آشيء؛ ث (ع. شيء جو جمع) شيون- چيزون-
 وٿون.
 اصالت؛ ث (ع. اصله) اصليت. خاصيت. اثر.
 اصحاب؛ ذ (ع. صاحب جو جمع) حضرت محمد صلي
 الله عليه وسلم جو صحبتي. سنگتي- ساٿي.
 اصحابي؛ ص. نبي سڳوري جو ساٿي. نيڪ ماڻهو.
 اصرار؛ ذ (ع) ڪنهن ڳالهه تي گهڻو زور- ضد.
 تاڪيد.
 اصطلاح؛ ذ (ع) ڪنهن ڌنڌي يا فن جو لفظ-
 ورڃيس.
 اصطلاحِي؛ ص. محاوروي وارو. مشهور معنيٰ کان سواءِ
 ٻي خاص معنيٰ رکندڙ (لفظ).
 اصغر؛ ص (ع) وڌيڪ ننڍو. سڀ کان ننڍو.
 اصل؛ ذ (ع) بنياد. بڻ- نسل. پيڙهه. (ص) سڄو
 پڇو- حقيقي. خالص- نج. (ظ) اصل کان. شروع
 کان. هرگز. بلڪل.
 اصولڪو؛ ص. اصل وارو. اوائلي- قديم.
 اصلي؛ ص. بنيادي. فطري- ذاتي. خاص. قديم.
 اصلاح؛ ث (ع) درستي- سڌارو.
 اصلاحات؛ ث. سڌارا.
 اصليت؛ ث (ع) بنيادي حقيقت. ذاتي ڳڻ. بنيادي
 شرافت. اصل نسل.
 اصول؛ ذ (ع. اصل جو جمع) پاڙ- بنياد. بنيادي
 قاعدو- قانون.
 اصيل؛ ص (ع) چڱي نسب وارو. شريف. اصل نسل
 وارو- بڻائڻو. عزت وارو. وڪيل جو گراهڪ. ڪڪڙ
 جو هڪ قسم. ڪارو نانگ.
 اصليت؛ ث (ع) نسبت- لاڳاپو- تعلق. گرامر موجب

اسمن جي وچ ۾ مالڪي ڏيکاريندڙ حالت.
 اضافو؛ ذ (ع. اضافو) واڌ- واڌارو. پگهار يا عهدي ۾
 ترقي.
 اصالي؛ ص. نسبي (جا اصلي نه هجي). وڌيڪ.
 اصحي؛ ث (ع. ضحيه جو جمع) قربانيون.
 اصحي؛ ث. قرباني جو جانور- قرباني.
 اضطرار؛ ذ (ع) پريشاني. بيقرارِي- لوڄ پوڄ-
 ڦٽڪو. جلدي- تڪڙ.
 اطراف؛ ذ (طرف جو جمع) ڏسيون- طرف.
 اطفال؛ ذ (ع. طفل جو جمع) ٻار- ٻارڙا.
 اطلاع؛ ذ (ع) خبر- چٽاء- اعلان. نوٽيس- ڄاڻ.
 اطلاعات کاتو؛ ذ. حڪومت جي طرفان عام ماڻهن يا
 عام ماڻهن جي گهرجن کان حڪومت کي واقف ڪندڙ
 کاتو (جيڪو گهڻو ڪري اخبارن سان واسطو رکي ٿو).
 اطلاق؛ ذ (ع) نهڪي اچڻ جي حالت. لاڳاپو.
 اطلس؛ ذ (ع) اڇو زريدار ريشمي ڪپڙو.
 اطمینان؛ ذ (ع) تسلائي- دلجا- خاطري.
 اطوار؛ ذ (ع. طور جو جمع) طريقا- ڍنگ- دستور.
 افعال- لچڻ- آداب.
 اظهار؛ ذ (ع) پڌرائي- ظهور.
 اظهار؛ ص (ع) وڌيڪ ظاهر- تمام چٽو. گهڻو
 مشهور.
 اظهر من الشمس؛ سج کان وڌيڪ پڌرو. مشهور.
 اعانت؛ ث (ع) مدد- واهر.
 اعتبار؛ ذ (ع) پروسو- يقين. ويساهه.
 اعتدال؛ ذ (ع) وچٿرائي- موافقت. پُورائي پٺائي- نه
 گهٽ نه وڌ.
 اعتدال پسند؛ ص. وچون رستو اختيار ڪندڙ.
 موزون طبيعت وارو. نرم ڌر وارو (راجنيتي يا سياسي

معاملن ۾.

اعتراض؛ ذ (ع) ڪنهن ڳالهه جي خلاف اٿاريل حجت. نڪته چيني. مخالف.

اعتراف؛ ذ (ع) قبوليت- اقرار. ڏوهه يا غلطي مڃڻ. اعتقاد؛ ذ (ع) ويساه. ايمان. اعتبار. عقيدو.

اعتڪاف؛ ذ (ع) گوشه نشيني (عبادت لاءِ خلاصي جاءِ ۾). رمضان جي پوئين ڏهي ۾ مسجد ۾ گوشه نشيني.

اعتماد؛ ذ (ع) پروسو- اعتبار- يقين.

اعجاز؛ ذ (ع) معجزو. وڏي ڪرامت. حيران ڪندڙ ڪم.

اعداد؛ ذ (ع) عدد جو جمع) انگ- عدد.

اعداد شماري؛ ث. ڳڻپ- شمار. آدمشماري.

اعراب؛ ث (ع) اکر کي چوريندڙ نشاني (زير، زير، پيش).

اعرابي؛ ص (ع) عربستان جي بهراڙي جو رهاڪو- بدوي. مال جي سانگي سان گذاريندڙ خانه بدوش- سانگي. مارو.

اعراف؛ ذ (ع) دوزخ ۽ بهشت جي وچ وارو هنڌ (جو نڪي گرم نڪي سرد آهي). قرآن شريف جي ستين سورة.

اعزاء؛ ذ (ع) عزيز جو جمع) پيارا مائت ميت- عزيز دوست.

اعزاز؛ ذ (ع) عزت- مان- مرتبو.

اعزازي؛ ص. بنا اجوري- مفت ڪم ڪندڙ- آنرري.

اعشاري، اعشاريه؛ ص (ع) ڏهين حصي وارو. ڏهون. ڏهاڻي.

اعصاب؛ ذ (ع) عَصَبَ جو جمع) مُشڪون- ٻنڌيون

(گوشت جون). حواس.

اعضاء؛ ذ (ع) عُضُو جو جمع) عضوا- لڱ- بدن جا حصا.

اعظم؛ ذ (ع) سڀ کان وڏو. تمام وڏو. عظيم.

اعليٰ؛ ص (ع) تمام مٿانهون- اوچو- بلند. تمام وڏو. وڏي مرتبي وارو. عمدو.

اعلان؛ ذ (ع) اطلاع- ڄاڻ. پڌرائي- اشتهار.

اعمال؛ ذ (ع) عَمَلَ جو جمع) عَمَل- انعام. ڪرتوت. اعمال نامو؛ ذ. ڪمن جو تفصيل- ڪارگذاري.

دوهن ثوابن جو دفتر.

اغراض؛ ذ (ع) غَرَضَ جو جمع) غرض- مطلب.

اغماز؛ ذ (ع) اکين يا پرن جو اشارو- غمزو.

اغماض؛ ذ (ع) چشم پوشي.

اغوا؛ ذ (ع) لالچائڻ- ڏٽارڻ. پڇائڻ. زوري کڻي وڃڻ. اغوا ڪرڻ؛ برغلائي پڇائي وڃڻ. زوري کڻي وڃڻ.

پڇائي وڃڻ.

اقتيار؛ ص (ع) غير جو جمع) ڌاريا- اجنبِي. پراوا- اوڀرا ماڻهو.

أف؛ ذ (ع) أَفْ ڏک ۽ ڪاوڙ ۾ ٿوڪ ۽ جهٽڪ جو آواز. ڏک ۽ ارمان جو آواز. (ف) ٿوڪ.

أف ڪري ڇڏڻ؛ اڏائي ڇڏ ڪرڻ- ڏف ڪري ڇڏڻ.

افاديت؛ ث (ع) فائدو- نفعو- لاپ.

افاقو؛ ذ (ع) اِنِاقه) سجاڳي. بيماري مان اٿڻ- چڱيلائي.

افتاد؛ ث (ف) عاجزي- لاچاري. مصيبت.

افتتاح؛ ذ (ع) ڪم جي شروعات- آرَنپ. نيڪ مردن جي گڏجاڻي سان ڪم شروع ڪرڻ جي رسم.

افتخار؛ ذ (ع) فخر- وڏائي- ناز.

آفلاڪ؛ ذ (ع. فلڪُ جو جمع) آسمان- آپ.	افتراء؛ ث (ع) تهمت- الزام- بهتان.
آفواج؛ ث (ع. فوج جو جمع) فوجون- لشڪر- سپاه.	آفرائقري؛ ث (ع. اِقراطُ ۽ تقريظ) پريشاني.
آفواه؛ ذ (ع. فوه جو جمع) هل- هاواڻو. ڊپ يا حيرت واري بي بنياد ڳالهه.	گهبراهت. پاڇڙ- چڙوڇڙ ٿيڻ.
آفت؛ ظ. انهي هنڌ تي- اُتي جو اتي. انهي ڊمر. صفا- بنهه. نڙڻپ.	آفواد؛ ذ (ع. فرد جو جمع) ڄڻا- ماڻهو.
آفت مار؛ ص. اُتي جو اتي ماري ڇڏيندڙ. صفا ماري ڇڏيندڙ.	اِقراط؛ ث (ع) گهڻائي- واذ. (ص) آجائي- بيڻائي.
آفرائو؛ ذ. ٻن يا وڌيڪ پڙن واري گيهه ۾ پڪل ماني.	اِقراط ۽ تقريظ؛ ث. گهڻائي ٿورائي. بي اعتدالي.
اِفرڪڻ؛ م. ننڊ ۾ ڳالهائڻ- وڦڻ. ڦٽڻ. اُپامڻ (ڪير).	آفرائش؛ ث (ف) واذ. واذارو- گهڻائي.
آقارب؛ ذ (ع. قَرِيبُ جو جمع) ويجهه ماڻه.	آقسانو؛ ذ (ف) ڪهاڻي. عجيب قصو. ڪوڙي ڳالهه.
اِقامت؛ ث (ع) نماز لاءِ ڪڙو ٿي بيھڻ جو عمل- بيهڪ. ٽڪڻ.	نقل. داستان.
اِقبال؛ ذ (ع) بلندي- اوج- عروج. عزت- مان. پاڳ- نصيب. نيڪ طالع.	آقسانه ٽويس؛ ص. افسانا لکندڙ.
اِقتباس؛ ذ (ع) چُونڊ (تحرير مان ڪن لفظن جي).	آقسرائ؛ ذ (ف) تاج- ڇت.
تصنيف ۾ ٻئي جي لکيت جو ورتل ڪجهه حصو.	آفسردگي؛ ث (ف) آداسي. رنجيدگي. مايوسي.
اِقتدار؛ ذ (ع) طاقت- قوت. عزت- مرتبو. عهدو.	آفسرده؛ ص (ف) مايوس- آداس- دلگير- ڏکويل.
اِقتصادي؛ ص (ع) معاشي- مالي.	آفسوس؛ ذ (ف) ڏک- ارمان- غم.
اِقتصاديات؛ ث (ع) ناڻي جي پيداوار ۽ ورهاست بابت علم.	اِفسوسناڪ؛ ص. ڏک جهڙو- ڏکڻاڪ.
اِقدار؛ ذ (ع. قَدَرُ جو جمع) قدر- ملهه ۽ ماڻ. ڳڻ- خصوصيتون.	آفسون؛ ذ (ف) جادو. فريب. چالاڪي.
اِقدام؛ ذ (ع. قَدَمَ جو جمع) قدم- آڀاءُ وسيلو.	آفقل؛ ص (ع) سڀ کان ڀلو. سڀ کان فضيلت وارو.
اِقرار؛ ذ (ع) انجام- وعدو. قول- سخن. مڃتا- قبوليت- هاڻوڪار.	اِفتار؛ ذ (ع) روزي کولڻ جو عمل.
اقرار نامو؛ ذ. قبوليت يا وعدي جي لکيت-	آفعال؛ ذ (ع. فَعَلَ جو جمع) ڪم- عمل. لڃڻ- ڪرتوت.
	آقن؛ ث (ع) زمين ۽ آسمان گڏ ڏسجڻ واري خيالي جاءِ- حدنظر.
	آنڪار؛ ذ (ع. فِڪَرُ جو جمع) خيال- ويچار.
	اِئلاس؛ ذ (ع) سڃاڻي- ڪنگالپڻو. ناداري- تنگدستي. غربت- مسڪيني.
	آفلاطون؛ ذ (ت) يونان جو مشهور فيلسوف (جنهن "الاهي حڪمت" جو بنياد وڌو). (ص) ڏاهو- عقلمند- داناءُ. حرفتي- اٽڪلي.

عهدنامو.

آقريا؛ ذ (ع). قريب جو جمع ويجهائيت مائت - عزيز قريب.

اقسام؛ ذ (ع). قسم جو جمع نمونا - جنسون.

اقليت؛ ث (ع) تورڙائي.

اقليم؛ ذ (ع) ولايت - ملڪ.

اقوام؛ ذ (ع). قوم جو جمع قومون. فرقا.

اڪ؛ ذ. هڪ مشهور وڻ.

اڪ ڳٽڙو؛ ذ. اڪ جي ٻوٽي جو ڦڙ - اڪ جو انب.

اڪ جي ماڪي؛ سولي ڳالهه - تمام آسان ڪم.

اڪ ڪارا ڪرڻ؛ ڪجهه به نه ڪرڻ.

اڪ مڪڙ؛ ذ. هڪ قسم جو جيت - ساڻو مڪڙ.

اڪن تي اٿو هارڻ؛ اجايا ڪم ڪرڻ. بي سود ڪوشش ڪرڻ.

اڪن سان گڏهڻ؛ نقصان جهڙا ڪم ڪرڻ. ڏاڍن سان هٿ اٽڪائڻ.

اڪن کان انب گهرڻ؛ بغيل به نفعي جي اميد رکڻ.

اڪاير؛ ص (ع). اڪير جو جمع وڏو بزرگ. نالي وارو. مڏير. ڏاهو - سياڻو.

اڪاج - اڪاج؛ ص. بيڪار - نڪمو. بي همت. بي هنر.

اڪارڻ؛ ص (سن) اجايو - بي فائدو.

اڪارڻ؛ م. پار لنگهائڻ - بي ڪنڌيءَ رسائڻ.

اڪاڻوٺڻ؛ ذ (انگ) حساب - ليڪو چوڪو.

اڪبر؛ ص (ع) سڀ کان وڏو - وڌيڪ وڏو. (ذ) ڌڻي تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

اڪتفا؛ ث (ع) ڪفايت، قناعت - پورت.

اڪٽ؛ ذ (انگ) ميونسپل محصول - ناڪو.

اڪثر؛ ص (ع) وڌيڪ - زياده - گهڻو. (ظ) گهڻو

ڪري - عموماً.

اڪثريت؛ ث (ع) گهڻائي - جهجائي. هڪ پارٽيءَ جي ميمبرن جي گهڻائي.

اڪڙ؛ ث. ڪاٺيءَ، پٿر يا ڌاتو تي چٽسالي جو ڪم.

اڪڙس؛ ث. گهٽ - ٻوست. گرمي جو اُٻاءُ. رگهه.

اڪڙڻ؛ م. لنگهڻ. ٻيءَ پر وڃڻ - پار وڃڻ. ڪاٺ پٿر يا ڌاتو تي چٽ ڪڍڻ.

اڪڙ؛ ذ. هڪ قسم جو اوڙ (خريف ۾ ٿئي).

اڪڙس؛ ث. گهٽ - اُٻس.

اڪسير؛ ذ (ع) ٽامي کي سونُ بنائيندڙ دوا - ڪيميا. هڪ ٽڪ دوا. (ص) نهايت مفيد.

اڪلاءُ؛ ذ. ڪم جو نيڪال - پوراڻو. جلدائي - ٿڌڻي.

اڪلائڻ؛ م. جلدائي ڪرڻ - ٿڌڻي ڪرڻ. هٿ هلائڻ (ڪم ۾). نيپرو ڪرڻ. جند چڏائڻ.

اڪلڻ؛ م. نيڪال ٿيڻ - پورو ٿيڻ (ڪم). پُجن (ڳالهائڻ) - اُجهڻ (ڪم).

اڪن چڪڻ؛ ص. عاشق - مفتون. قربان - صدقو.

اڪنڊ؛ ث. سڪ - اڪير. تانگهه. پيار جي چڪ. انتظار.

اڪنڊجڻ؛ م. سڪڻ - اڪيرجڻ. تانگهائڻ - واجهائڻ.

اڪو؛ ظ. يڪو - سڄو - ڪُل. سربستو - سمورو.

علي الحساب - دوم شور. (ث. اڪي).

اڪو ڏڪو؛ ظ. اٽڪل رو - اندازي سان - يڪوٺي.

اڪي؛ ص. اهو عدد جيڪو ٻن سان ونڊي نه سگهجي - طاق.

اڪي ٻڌي؛ ث. هڪ قسم جي ٻارائي راند.

اڪيچار؛ ظ. بي انت - بي شمار - بي انداز.

اڪير؛ ث. دل جي چڪ - سڪ - اڪنڊ. انتظار.

اٽڪڻ - پريت ٿيڻ.
 اڪي وجهڻ: گهور ڪري ڏسڻ - چٽائي ڏسڻ. لالچ رکڻ. بُري نظر سان ڏسڻ.
 اڪٽ: ص. اڻ کٽ - بيشمار. تمام گهڻو.
 اڪڙ: ذ (سن. آڪش) حرف. لفظ. سخن. ميار - ڏوراپو. سبب.
 اڪر به اڪر: ظ. حرف به حرف. هوبهو. سريستو - سمورو.
 اڪراڻ: ث. ڪنهن به رڌل شيء جو تر وارو سڙيل حصو - ڪڙڙ - ڪڙچڻ.
 اڪرو: ذ. مصالحِي ڪٽڻ يا چانورن چڙڻ لاءِ ڪاٺ، پٿر وغيره جو ڪُونڊو.
 اڪري: ث. ڏسو "اڪرو". دروازي جي طاق ڦرڻ لاءِ چاٽڻ ۾ تيل سوراخ.
 اڪڙڻ: م. پاڙئون پٽجڻ. سندن کان نڪرڻ. اُڏڙڻ. ٽٽڻ - ڇڄڻ.
 اڪڙوٽ: ذ. سُڪل ميوي جو هڪ قسم.
 اڪڙي: ث. برقي يا چادر مان نهارڻ لاءِ اڪ جيتري وڻي.
 اڪو: ذ (سن. آڪش) پاڻ يا سوڻ وقت اڇلايل چانور. هندن جي هڪ ڪريا ڪرم موجب درياءَ ۾ پيٽا طور اڇلايل چانور ۽ ڏيا.
 اڪو ڦلو: ذ. ٿورو ڪاڌو. نيرن پاڻي. ٽڪر پاڻي. ڪوه يا پاڻي ۾ ڏيو ۽ چانور اڇلائڻ جي رسم.
 اڪوٽو: ذ. اڪ جو دوڏو.
 اڪوڙڻ: م. ڪتل شيء کي لوڏي ڍرو ڪرڻ - اڪيلڻ. پاڙئون پٽڻ.
 اڪي: ث. دورن جو ويڙهه مهل ڪرڻ سان ڪوتھڙو. تونو - ڊيهه.

پيار - قرب.
 اڪيلائي: ث. هيڪڙائي. هيڪلائي - تنهائي. چڙائي. نويڪلائي - خلاصگائي.
 اڪيلڏو: ص. اڳ ڄايو (اولاد).
 اڪيلو: ص. هڪڙو - چڙو. هيڪلو - تنها. جدا - الڳ. (ث. اڪيلي)
 اڪي: ث (سن. آڪش) نيڻ - چشم - عين. نظر. وڻ يا ٻوٽي جو گوشو. وڻ ۾ تاري نڪرڻ وارو هنڌ.
 اڪ اڪائڻ، اڪي آڙائڻ: نينهن لائڻ - عشق ڪرڻ.
 اڪي ٻوٽ: ث. هڪ ٻاراڻي راند - لڪ لڪوٽي. چشم پوشي. بيحيائي. بي مروتِي.
 اڪي پڇڻ: اڪ سان اشارو ڏيڻ. اڪ سان عشق جو پيغام ڏيڻ. مخفي اشارو ڪرڻ.
 اڪي ٿيٽ: ث. اٽڪل سان ڏسڻ. اڻ لکي طرح نظرداري ڪرڻ. تاڙ - سنڀال - نظرداري.
 اڪي پٽڻ: اڪ کولڻ. سجاڳ ٿيڻ - بيدار ٿيڻ. خبردار ٿيڻ. ننڊ مان جاڳڻ. وقت ۽ حالتن کي سمجهڻ.
 اڪ پورڻ: ننڊ ڪرڻ - ٿوري دير لاءِ سمهڻ. مري وڃڻ. بيحيائي ٿيڻ.
 اڪي چنپ: ث. اکين چنپڻ جيترو وقت - ڪن - پلڪ. (ظ) جهٽ پٽ ۾. جلدي.
 اڪي ڏيکارڻ: ڪاوڙ مان گهوري ڏسڻ. دڙڪو ڏيڻ. ڊيچارڻ - هيسائڻ.
 اڪي رڪڻ: چوڪسي ڪرڻ - نظرداري ڪرڻ.
 اڪي ٽڙڪڻ: اڪ جي پلڪن جو ڌڪڻ (سوڻ يا بدسوڻ).
 اڪي ڪُلڻ: سجاڳ ٿيڻ. خبر پوڻ. سمجهه اچڻ. تجربو حاصل ٿيڻ.
 اڪي لڳڻ: ننڊ اچڻ. ننڊ جي شروعات ٿيڻ. اڪ

اڳي تي ڪٿڻ؛ سڱن تي ڪٿڻ. ڌمڪيون ڏيڻ. جٺ ڦٽ ڪرڻ.

اڳياڙي؛ ٺ. وهڻ جي اڳي تي چڙهيل ڪوپن تي ٻڌڻجو ڪپڙو- آنداري.

اڳيڙو، اڳيلو؛ م. اڏيڙو. ڪولڻ (سٺ). پاڙئون پئڻ. تباھ ڪرڻ.

اڳيو؛ ڏ. ونواھ ۾ ڪنوار جي منهن تي ٻڌل ڪپڙو. ڊڳي جي اڳي تي چڙهيل ڪوپا.

اڳيون؛ ٺ (اک جو جمع) چشم- عين.

اڳيان پوءِ؛ نفرت ٿيڻ. نه وڻڻ.

اڳي آچو؛ ص. بيحيا- بيشمر. اندو.

اڳي اڳيان؛ ظ. سامهون. روبرو. حاضر- موجود.

اڳي ٻوٽ؛ ص. بيحيا- بيشمر. ساڃاهه کان نڪتل. بي مروت.

اڳي تي ويهارو؛ حد کان زياده قدر ڪرڻ. وڏي تعظيم ڏيڻ.

اڳي ٺارو؛ ص. نيٺن ٺار. تمام پيارو.

اڳي پورو؛ ص. بي ساڃاهو- بي ديد. بيشمر. احسان فراموش- گن چور.

اڳي ڏٺو؛ ظ. ظاهر ظهور ڏنل.

اڳي سان؛ ظ. دل جان سان- خوشيءَ سان.

اڳي سڄو، اڳي وڏو؛ ص. معذور- اندو.

اڳي ڦوڙ وجهڻ؛ اندو ڪري ڦرڻ. ويساهي ڦرڻ. دولاب ڪرڻ- ٽڳڻ.

اڳيون جاء ڪرڻ؛ ڌيان ڪرڻ. هوش ڪرڻ. خبردار ٿيڻ.

اڳيون چرخ ٿيڻ؛ حيران ٿيڻ. واٽڙو ٿيڻ.

اڳيون ڦرڙائڻ؛ هيڏانهن هوڏانهن ڏسڻ. ڪاوڙ مان ڏسڻ.

اڳيون ڦوٽارو؛ ڪاوڙ مان ڏسڻ.

اڳيون وڃائڻ؛ انتظار ڪرڻ. نهايت عاجزي سان مرحبا ڪرڻ.

اڳيون هيٺ ڪرڻ؛ لهي ٿيڻ- شرمسار ٿيڻ. بيحيا ٿيڻ.

اڳرو، اڳرچو؛ ظ (ف) جي- جيڪڏهن- جيتوڻيڪ.

اڳرو؛ ڏ. هڪ قسم جو وڻ (جنهن جي ڪاٺي خوشبودار ٿئي)- غود.

اڳرتي؛ ٺ. اڳرو وڻ جي پوري مان ٺهيل ٽيلي (جيڪا خوشبودار ڏئي).

اڳر تڱرو؛ ڏ. سموري رقم ۽ سامان- هڙ موڙي- موڙي ۽ نفعو. آله تله.

اڳرو؛ ص. مڪروه- اڻ وڻندڙ (سواد). اٻڙڪا آڻيندڙ. بدذاتي (ٺ. اڳري).

اڳلائي؛ ٺ. ميراڻي- گدلائي (ڪپڙي لٽي ۾).

اڳلو؛ ص. گدلو- ميرو. (ٺ. اڳلي)

اڳوڻو؛ ص. جوڏسي ۽ محسوس ڪري نه سگهجي- الڪ. مخفي.

اڳوڻدڙ، اڳوڻدرو؛ ص. بي غمو. بي پرواهه. جهجهو- اڻ ميو.

اڳو؛ ڏ. منڍ- مٿڙ. منهن. اڳيون پاسو. مهاڳ. اڳيون وقت. (ظ) اڳيون- اول- پهريون. سامهون. اڳيان- اڳتي.

اڳو پڌو؛ حرفت سان ٻڌي جي دل جو حال معلوم ڪرڻ- ڳلڻو پڌڻ- اڳ وڻڻ.

اڳيرو؛ ظ. ڪجهه اڳتي- ٿورو اڳيان. پريرو.

اڳتي؛ ظ. اڳيرو. اڳيان. آئندو- هن کان پوءِ.

اڳو پوءِ؛ ظ. اڳيان پٺيان- اڳو پيڇو. گذريل ۽ ايندڙ وقت.

اڳلو: ص. اڳيون. اڳوڻو. ٻيءَ ٿر وارو-مقابل. (ث. اڳلي).

اڳواٽ: ظ. اڳ ۾-اڳي ئي-مهند-شروع ۾.

اڳواڻ: ص. مهندار-پيشوا-سردار.

اڳواڻي: ث. رهبري-پيشواڻي.

اڳو پوءِ: ظ. اڳ يا پوءِ-آخرڪار-نيٺ. هڪ ئي

گهيري. هاڻي ئي-يڪدم.

اڳوڻڪو: ظ. اڳوڻو-اڳاتو. گذريل. قديم. پراڻو.

(ث. اڳوڻڪي).

اڳوڻو: ظ. اڳ جو-اڳاتو. اڳيون-قديم. (ث. اڳوڻي).

اڳوڻو: ص. اڳواڻ. سونهون. پانديٿڙو.

اڳهرو: ظ. ٿورو اڳ. ٿوري دير اڳ ۾.

اڳي: ظ. اڳ ۾-اول. هن کان اڳ-مهند-اڳي ئي.

آئندو. اڳتي-اڳيرو.

اڳي پوءِ: ظ. آخرڪار-نيٺ. هرحال ۾.

اڳياڙي: ث. اڳيون حصو. منڍ-ابتدا. گهوڙي کي

اڳينءَ تنگ ۾ ٻڌل رسو.

اڳيان: ظ. اڳ ۾. سامهون. آڏو. روبرو.

اڳيان اچڻ: سامهون اچڻ-روبرو ٿيڻ. آڏو اچڻ.

مقابلو ڪرڻ. رنڊڪ وجهڻ.

اڳي: ص. شروع واري. منڍ واري. اڳاڻي. پهرين.

(ث. ڏهر جي نماز. پهرين ملهه.

اڳيون پويون وسارڻ: سڀ ڳالهين ڇڏڻ. جملي

ڏاڍايون معاف ڪرڻ.

اڳيون: ظ. اڳ وارو. پهرين. اڳاتو. گذريل.

اڳهه: ذ. بها-ملهه-نرخ.

اڳهه پار: ذ. خريدي قيمت ۽ وڪري واري قيمت.

اڳهه ڇڏائڻ: تعدي ڪرڻ-جٺ ڪرڻ.

اڳ پوءِ ڄاڻڻ: دورانديشي ڪرڻ. سنڀالي قدم کڻڻ.

اڳ ڄاڻو، اڳايو: ص. اڳئين گهر مان ڄاول پٽ-

(ث. اڳ ڄاڻي).

اڳ ڀاڻو: ص. ستين پيڙهي شاهوڪار-بنيادي

تونگر.

اڳ ٿرڻ: رستو روڪڻ. رنڊڪ وجهڻ. مخالفت

ڪرڻ.

اڳ گهڻي: ث. اڳ ويچار-دورانديشي.

اڳ ونڻ: سامهون اچڻ-آڏو اچڻ. دڳ جهلي بيهڻ.

اڳاڇ، اڳاڇو: ص. اڻ ڳڻيو-ڳاڻيتي کان ٻاهر-

بيشمار.

اڳانجهه، اڳانجهه: ص. آڻاهه. آجهاڳ. اڳرو-زبان.

اڳاهون، اڳيرو-اڳيان-اڳتي. (ث. اڳاهي).

اڳڻ: ذ. سڻ ٻڌڻ لاءِ اُڀرائي ۾ پيل سوتي يا ريشمي

پٽي-ازاريند-ناڙو.

اڳڻ وجهڻ: ث. ڪاٺي يا ڌاتو جي سرائي جنهن

سان اڳڻ وجهجي.

اڳرائي: ث. پيشقدمي-چڙهت. زيادتي.

اڳرائي ڪرڻ: چڙهت ڪرڻ. زيادتي ڪرڻ.

اڳرو: ص. وڌيڪ-زبان-سرس. مٿانهون. بهتر.

تڪڙو-جلدباز. زيادتي ڪندڙ. پيشقدمي ڪندڙ. (ث. اڳري)

اڳرو پوءِ: زور ۾ مٿانهون ٿيڻ. سرس ٿيڻ. زور ٿيڻ.

اڳڙو: م. وصول ٿيڻ.

اڳڙو: ذ. ڪپڙي جو ٽڪر. وڏي اڳڙي.

اڳڙا ٽِڳڙا: ذ. ڪپڙي جا ٽڪر.

اڳڙي: ث. ڪپڙي جو ڦاٽل ٽڪر. چٽي-ٽِڳڙي. ليڙ.

اڳڪٿي: ث. پيشنگوئي-اڻندڙ واقعي جي خبر.

اڳهاڙ: ٺ. تنگائي- اوگهڙ. بي پردگي.
 اڳهاڙو: م. ننگو ڪرڻ. ظاهر ڪرڻ- پڌرو ڪرڻ.
 خوار ڪرڻ.
 اڳهاڙو: ص. اڻ ڍڪيل- ننگو- عريان. (ٺ).
 اڳهاڙي: ڪڍي: لاوارث- نڌڪو. سڄو- مفلس.
 اڳهاڙين پيرين: ظ. صفا سڄو.
 اڳهاڙي: م. قبول پوڻ. پسند اچڻ. ملهه ٿيڻ. وڪامڻ.
 قدر ٿيڻ.
 اڳهاڙي: م. قبول ڪرڻ. ٻڌڻ (عرض، التجا).
 اڳهاڙي: ٺ. بيماري- ناچاڻائي. هيٺائي.
 اڳهاڙي سگهائي: بيماري ۽ صحت. چڱائي منائي.
 اڳهڙ: م. اڳهاڻ. قبول پوڻ. قدر ٿيڻ.
 اڳهڙ: م. صفا ڪرڻ. مٽي ۽ مَرُ لاهڻ. چنڊڻ ٽوڪڻ.
 اڳهو: ص. بيمار- مريض. ڪمزور- هيٺو. (ٺ).
 اڳهي: ڪڍي.
 اڳهو سگهو: ص. بيمار توڙي چڱو ڀلو.
 اڳهو ٿري: ٺ. اڳهن جي فهرست. جنسن جو وچور.
 نر خانو.
 اڳهور: ظ. جنهن جو تر لهي نه سگهجي. اونهو-
 عميق.
 اڱار: ڏ. ڪوٺلا.
 اڱاريو: ص. اڱر ناهيندڙ.
 اڱارو: ڏ. منگل (ڏينهن).
 اڱاري: ٺ. اڱرين جي هڪ بيماري- تنهن ٿر. ڏندن
 جي هڪ بيماري. وڻن جو هڪ مرض. مال جي ٿڻن
 جي هڪ بيماري. جوئر جي سنگن جو مرض- ڪاڻي.
 اڱر: ڏ. ڪوٺلو.
 اڱڻ: ڏ. اڱند- صحن.

آل: ٺ. عيب- وڏ. چيڙ- ٽوڪ. آڏ.
 آل: ڏ. ڪانءُ جو ٻچو. اڻ آزمودگار. بيوقوف.
 آل آڏار: چريائي جا ڪم ڪرڻ.
 آلڪانءُ: ڏ. ڪانءُ جو ٻچو. بيوقوف. اهو جهه.
 آلا: ظ (ع) ڪان سواءِ- سواءِ. ڌاران. ليڪن.
 آلامسي: ظ. ڪڏهن ڪڏهن- اثفاقي- قضا سان.
 آلمان: ڏ (ع) پناه- امن.
 آلاجي. آلائي: ص. الله ڄاڻي- خبر ناهي. مٿان.
 آلاجي ايلاجي: ٺ (ف) ننڍو ڦوٽو- ڦوٽو.
 آلاڙ: ص. لڏيل بار جو ڳرو پاسو. لڙيل- جھڪيل.
 آلاڙو: م. ڊڪ هڻڻ لاءِ هٿ مٿي ڪرڻ- ڊڪ وارڻ.
 آله: ڏ (ع) خدا- معبود.
 آله بالله: ٺ. خدا جو واسطو- التجا. منت ميڙ- آزي
 نيزاري.
 آله: ڏ (ع) خدا جو ذاتي نالو. هڪ خدا.
 آله آڪبر: ڏ. تڪبير جو ڪلمو (نماز جي نيت. ذبح
 ۽ نمري هڻڻ وقت).
 آله آله ڪرڻ: الله پاڪ جو ذڪر ڪرڻ. تسبيح
 پڙهڻ. ڏک ۾ صبر ڪرڻ.
 الله ٻيلي: الله ساڻي- ڌڻي مددگار. ڌڻي جو آسرو.
 الله توهار: الله تنهنجي آسري. الله جو آسرو.
 الله ڄاڻي: خدا کي خبر.
 آله لوڪ: ڏ. خدا وارو- درويش. پهتل بزرگ. سادو
 سودو- پورڙو.
 آله واٽ: ڌڻي جي راهه ۾- خدا جي نالي. مفت ۾-
 بناپيسي.
 الله واهي: خدا حافظ (موڪلائي وقت الفاظ).
 آلاهَر: ظ. الله جي آڌار.
 الاهي: ظ. خدا جي طرف کان- خدائي. تمام گهڻو-

جهجهو.

الاهيات، ث. ذاتي تعاليٰ جي ذات ۽ صفات جو علم.
الاؤنس؛ ذ (انگ) مقرر پگهار کان وڌيڪ لوازمو
(مهاڻڪائي الاؤنس وغيره).

البت؛ ظ (ع) ڪي قدر - ڪنهن حد تائين. ڪجهه نه
ڪجهه.

الجزار؛ ث. گنبد جي چوگرد ڏنل پٽوليون. قبي جي
اندران چوڦير رستو.

البيلائي؛ ث. دادلائي - لاڏ - ڇاڳ. بيپرواهي.
البيلو؛ ص. دادلو - لاڏلو. انگلي - نخريلو. پيارو -
ڇاڳلو. (ث. آليلي).

البي؛ ص. اه لپ - ناياب. قيمتي.
التجا؛ ث (ع) منت - عرض - گذارش.
التحيات؛ ث (ع) نماز ۾ ويهن وقت پڙهڻ جي دعا.
التماس؛ ذ (ع) عرض. وينتي. التجا.
التوا؛ ث (ع) ڪنهن ڪم کي ٻئي وقت تائين ترسائڻ
جو عمل - مهلي.

التوا؛ ص. لٽو (سج). (ذ) ترجمو.
التايف؛ م. اونڌو ڪرڻ. اُبتو ڪرڻ. پلٽڻ. اوتڻ
(تاء).

التوا؛ ظ. اٽليل - اُبتو - اونڌو. ڦريل - برخلاف.
اٽلندو - مرڳو. (ث. اٽلي).

التي؛ ث. ڦي. - ڪڍي - اڇل.
الجهن؛ م. قاسن - اٽڪن. منجهن. معاملي ۾ قاسن.

العاذ؛ ظ (ع) دين کان ڦڙڻ جو عمل. بيديني.
العاق؛ ذ (ع) ڳانڍاپو - لاڳاپو - شموليت.

العاذ؛ ذ (ع) لحن جو جمع) منو آواز - منو سر.
الحمده؛ ث (ع) قرآن شريف جي پهرين سورة جو

پهريون لفظ. هر قسم جي ساراه. شڪرانو.

الحمده؛ سڀ ساراه الله پاڪ کي آهي - الله جو
شڪرانو.

الو؛ ث. ڪاه - جلھ. وڙهڻ يا ڌڪ هڻڻ لاءِ هلان.
الو؛ م. اڪڙڻ. لڏڻ - ڏڻ.

الزام؛ ذ (ع) تهمت - بهتان.
الست؛ ذ (ع) ڇا، مان آهيان؟ ميثاق وارو قول. ازل.
الست پريڪم؛ آه اوهان جو رب ناهيان؟ (ازل واري
ڏينهن خدا تعاليٰ جو ارواخن کان سوال، جنهن جو جواب
ڏنائون "قالوا بلي").

السلام عليڪم؛ (ع) اوهان تي سلامتي هجي
(جنهن جو جواب ته "وعليڪم السلام" يعني اوهان
تي به سلامتي هجي).

السي؛ ث. هڪ قسم جو خوشبودار ٻوٽو.
الغار؛ ث (ت) اوچتو حملو - ڪاه - يلغار. لٽ مار.

الغارون ڪرڻ؛ موجون ڪرڻ. گهمندو رهڻ.
القرض؛ ص (ع) بيپرواهه - (ظ) حاصل مطلب.

القرضاتي؛ ث. بي پرواهي. ڪن لاثار.
الغوا؛ ذ (ف) هڪ قسم جو ساز (پيشن جو جوڙو) -

پيشن - پاوا.
الف؛ ذ (ع) "الف - بي" جو پهريون اکر. (ص)

اگهاڙو - نانگو. سڌو. آيو.
الفاظ؛ ذ (ع. لفظ جو جمع) لفظ. ٻول. گفتا.

الفاظ ڪڍڻ؛ گهٽ وڌ ڳالهائڻ - گاريون گند ڏيڻ.
القت؛ ث (ع) پيار - محبت - پريت.

القي؛ ث (ع) ٻانهن کان سواءِ ڊگهو پهراڻ - ڪفني.
القاب؛ ذ (ع) لقب جو جمع) اعزازي خطاب.

القاه؛ ذ (ع) اندر جو آواز. الهام.
القصة؛ ذ (ع) حاصل مطلب - قصو ڪوتاه.

الڪو؛ اونو - انتظار - اوسيڙو. اڏڪو - انديشو.

الوڻو؛ ص. لوڻ کان سواءِ- ٿڪو- بي سواد. (ث. الوڻي).
 آلوڻا ٿڌ؛ ذ. اجاڻي بڪ. بيهوديون ڳالهيون. وڏيون پٽاڪون.
 آلوڻيٺ؛ ث (ع) ڏٺي جي ذات. وحدت جي حقيقت.
 الهام؛ ذ (ع) اندر جو خدائي آواز- القاء.
 آلهه ٿلهه؛ ذ. اگر تگر- هڙ موڙي. سامان سڙو.
 آرڪو ترڪو- سموري ملڪيت.
 آلهڙ؛ ص. سيڪڙاٺ. ناتجربڪار.
 آلهندو؛ ذ. سج لهڻ وارو طرف- اولهه.
 آلهڻ؛ م. نهڻ- هيٺ اچڻ. غروب ٿيڻ (سج، چنڊ تارا وغيره).
 آلهي ڪلهي؛ ظ. ڪرائي کان ڪلهي تائين (چوڙ يا ٻانهين).
 آلي؛ ث. گهه جو هڪ قسم. چاندي يا سون جو جڙدار تڪلو جيڪو نراڙ تي بيهي.
 آلي؛ ث. گهڻي آڇ لڳڻ جي بيماري. گهڻي آڇ- ڏوگهو. هيج.
 آلياڻ؛ ذ. هڪ قسم جو لوهي لغام (جو وچ ۾ مڙيل هوندو آهي).
 اليڪشن؛ ث (انگ) ووٽن رستي چونڊ- انتخاب.
 آليل؛ ث. محبت جي چڪ. عشق جي اڪير. پريت.
 آليهڙ؛ ذ. ڪارپر نانگ.
 أم؛ ث (ع) ماء.
 أم المؤمنين؛ ث. مومنن جي ماء. بيبي عائشه رضه جو لقب.
 أم؛ ظ. هميشه- سدائين.
 أم لاءِ وڃڻ؛ عمر کي وڃڻ- هميشه لاءِ وڃڻ.
 آما، آمان؛ ث. ماء- امڙ.

ويچار- فڪر. هُڪر.
 الڪڙ؛ ص. غير محسوس- اڻ لڪو.
 الڪڙ؛ ظ. جدا- ڌار. پري. اڪيلو- تنها.
 الڪڙ الڪڙ؛ ظ. جداجدا- ڌار ڌار. پري پري.
 آلم؛ ذ (ع) رنج- ڏک- غم- اندوه.
 المناڪ؛ ص. درد انگيز- افسوسناڪ.
 الماس؛ ذ (ع) هيري جو هڪ قسم.
 الماڙي؛ ث (پرتگالي) ڪپٽ.
 آلمست؛ ص. ڇٽ چريو- ٻنھ مستانو.
 آلم؛ م. ڪوڙ ڳالهائڻ. انڪار ڪرڻ. سچي نه ڪرڻ.
 آلو؛ ذ. ڪافين ڳائڻ وقت ”الو ميان“ چوڻ.
 آلو ميان ڪرڻ؛ ”الله ميان“ جي لفظن سان ڳائڻ شروع ڪرڻ. بي اونو ويهڻ.
 آلو؛ ذ. چڻنگ. شعلو. جپي.
 آلو؛ ذ. چيرو. (ص) بيوقوف- احمق.
 آلو پلو؛ ذ. اتي ڏڪر راند ۾ ٻن ڏڪن هڻڻ جو ڌاء.
 آلو پلو؛ ذ. نالي ماتر ڪم.
 آلوٺ؛ ص. نشي ۾ ٿڌ- مدهوش. مخمور- سرشار.
 آلوپ؛ ص. گم- غائب.
 آلوداع؛ ث (ع) موڪلائي. رخصت.
 آلوڙه. آليڙه؛ م. اڪوڙڻ. ڏوڏڻ- لوڏڻ (ٿوڻي وغيره).
 آلوڙي رکڻ؛ اڪوڙي ڇڏڻ. سنڌ سنڌ جدا ڪرڻ. عضوا چور ڪرڻ.
 آلول؛ ث. سک. مزو. فرحت. عيش.
 آلوليون مائڻ؛ خوشيون ڪرڻ. موجون مائڻ. مزا مائڻ. فرحتون وٺڻ. عيش ڪرڻ.
 آلول؛ ص. چريو- ديوانو.
 آلول جلول؛ ص. فضول- بيڪار. اينگو. بي افمالو.

اِمَارَت: ث (ع) اميري. سرداري. حڪومت.
 اَمَارو: ا (ع) اَمَارِه) بچڙاين لاءِ آماده ڪندڙ نفس.
 اَمَارو: ذ. سانباھو- قصد.
 اَمَارو: ذ. ٻرندڙ بَنڊ. وڏي باھ.
 اَمَارِي: ث. ٻرندڙ ڪاٺي. چٽاڻي.
 اَمَارِي ڏيڻ: چوڙي ڏيڻ. ڏنپ ڏيڻ. باھ ڏيڻ.
 اَماس: ذ (هـ. اَمَوس) ڪاراڻ- اونداهي. چنڊ جي
 اناويھين تاريخ (جنھن ۾ چنڊ ظاھر نہ ٿيندو آھي).
 اَمالڪ: ظ. اوچتو- ناگاہ. يڪدم- جھٽ پٽ.
 اِمَام: ذ (ع) اڳواڻ. رھبر. سردار. مذھبي رھنما. فن
 يا علم جو وڏو ماھر. نماز ۾ جماعت جو اڳواڻ.
 اِمَامَت: ث. اڳواڻي. پيشواڻي. سرداري.
 اَمَان: ث (ع) پناه- حفاظت. سلامتي.
 اَمَانِي: ص. امانت طور رکيل- اعتباري. بنا ٻول
 (ڪم).
 اِمَانَت: ث (ع) حفاظت خاطر رکيل شيء. ديانتداري.
 امين جو فيصلو.
 اَمَان: ث. اَمَان. امانت.
 اَمَانُ: م. موڪلڻ. روانو ڪرڻ. ڪجهه اڳيڙو
 ڪرڻ.
 اَمَت: ث (ع. اَمَ) ڪنھن نبيءَ جي پوئلڳ قوم.
 پيروي ڪندڙ گروه.
 اَمَتِي: ص. پيروڪار- پوئلڳ- مقلد.
 اِمْتِحَان: ذ (ع) آزمائش- پرک. شاگردن جي تعليمي
 استعداد جو جائزو.
 اِمْتِزَاج: ذ (ع) ملاوت- آميزش. ٻن يا زياده شين جي
 تحليل.
 اِمْتِياز: ذ (ع) فرق- تفاوت. تميز- ساڃاھ.
 اِمْدَاد: ث (ع) مدد طور ڏنل رقم. عطيو- بخشش.

چندو. عنايت.
 اَمَر: ص. جو مري يا ناس نہ ٿئي. سدائين جيئرو-
 زنده جاويد. لازوال- غير فاني.
 اَمَر: ذ (ع) حڪم- فرمان. اجازت- اذن. قضا. لکيو
 (خدا جي طرفان). تقدير. ارادو. گرامر موجب
 حڪومت ڏيڻ لاءِ ڪم ايندڙ لفظ.
 اَمَرِ اِلاھي: ذ. خدائي حڪم. قضا- قسمت. تقدير
 جو لکيو.
 اَمْرَاض: ذ (ع. مَرَض جو جمع) بيماريون- روگ.
 اَمْرَاء: ا (ع. امير جو جمع) امير- سردار. معزز.
 اَمَر: ث. ماء.
 اِمْغَان: ذ (ع) ٿيڻي- شڏي. مجال- طاقت. شڪ-
 انديشو.
 اَمْكُو ڊَمْكُو: ذ. رواجي ماڻهو. ٿيرو مٽيرو.
 اَمَل: ذ. آئيم.
 اَمِلِي: ص. امل ڪائيندڙ- آئيمي.
 اِمْلَا: ث (ع) صورتخطي.
 اِمْلَاڪ: ث (ع. مِلڪَ جو جمع) ملڪيت- دولت.
 جائداد.
 اَمْلَه: ص. بي بها- بيحد قيمتي.
 اَمْلَه مَالِڪ: ذ. بي بها هيو. قيمتي وٺ.
 اَمْن: ذ (ع. اَمَن) صلح. پناه- حفاظت. سلامتي-
 بچاء. آرام- سک.
 اَمْن اَمَان: ذ. صلح سانت. سلامتي. پناه.
 اَمْنِگ: ذ. موج. جوش. جذبو- اُڏمو. ريجڪ- پور.
 اُتساه.
 اَمْهَائِي: م. نڪر جو ڪورو ٿانءِ استعمال کان اڳ
 پاڻي ۾ پُٺائي ڇڏڻ.
 اَمَهَرُو: ص. اُبتو ڄاول پار يا ڦُر (يعني اول تنگيون

اچن، اهڙو ويد ڏکيو ٿيندو آهي. (ث. آمهڙي)
 اُمِي: ص (ع) ان پڙهيل. (ذ) حضور پاڪ جن جو لقب.
 اُميد: ث (ف) آس - تمنا. توقع. آسرو.
 اُميدوار: ص. آسائو - آسروند. گهورو - خواهشمند.
 اُميد واري: ث. آس اُميد. حمل. (ص) حامله.
 اُمير: ص (ع) سردار - سالار - اڳواڻ. حاڪم. دولتمند - شاهوڪار.
 اُميرُ البهر: ذ. بحري فوج جو وڏو عملدار.
 اُميرُ المؤمنين: مسلمانن جو حاڪم. نبي سڳوري جي خليفن جو لقب.
 اُميري: ث. سرداري. حاڪمي. بادشاهي. شاهوڪاري - تونگري.
 اُميري: ث. ڪورڪي اصطلاح موجب تاجيءَ جي تتل تند جي ٻن پيڙين کي گڏي وٽ ڏيئي ڏنل ٿيندو.
 اُميه: ص (ع) امانت وارو. ايماندار. حقي فيصلو ڪندڙ. ثالث - تياڪر. (ذ) نبي سڳوري جن جو لقب.
 اُميه وارو: ٻن ڌرين جي نبيري لاءِ ڪو ٿيو ماڻهو تجويز ڪرڻ.
 اُن: ذ. اناج - غله.
 اُن پائي: ذ. دائو پائي - آب دائو. چوڻو. رزق.
 اُن دانا: ذ. رزق رسائيندڙ - رازق. راجا - حاڪم.
 اُن: ث. ڏني يا گهڻي جا وار - پشم.
 اُنالِهُ: ذ (ع) "آءُ خود حق آهيان" (منصور علاج جو بيخودي وارو نعرو).
 اُنات: ص (سن) نڌڪو - لاوارث. يتيم.
 اُناج: ذ. هر قسم جو اُن.
 اُناد: ذ (سن) جنهن کي شروعات نه هجي - ازل.
 اُنار: ذ (ف) ڏاڙهون.

اُنار دانا: ذ. ڏاڙهون جا سُڪل دانا.
 اُناري: ص. ان آزمودگار. ان سڪيل (هنر). ان سڌريل. بيوقوف - جاهل.
 اُنار: ص (ع) چريو - مست. پنهنجي منهن ڳالهائيندڙ.
 اُنائيت: ث (ع) پالڻو - خودي. خودپرستي.
 اُنپ: ذ. هڪ مشهور ميوو.
 اُنپ چور: ذ. سڪل انڙين جو چورو (مصالحي طور ڪم ايندڙ).
 اُنبار: ذ (ف) ڍڳ - ڍير. اُن جي ٻار.
 اُنباري: ث (ف. عماري) پالڪي - ڏولي. هاڻيءَ جي هودي - هنياري. محفو.
 اُنباري چوڙو: وڏي درجي کي پهچڻ.
 اُنبر: ذ (سن) آسمان - آڪاس. فضا. هڪ قسم جو خوشبودار وکر.
 اُنبري: ث. ان پڪل انب - ڪچو انب - انبي.
 اُنيساط: ذ (ع) خوشي. فرحت. مزو. عيش.
 اُنبور: ذ (ف) ڪوڪن ڪڍڻ لاءِ هڪ لوهي اوزار - جَنبور.
 اُنبوري: ث (ف) ننڍو اُنبور - جَنبوري.
 اُنبو: ذ (ف) ميڙ - هجور (ماڻهن جو).
 اُنبياء: ذ (ع. نبي جو جمع) نبي سڳورا - پيغمبر.
 اُنبيو: ذ. قلمي نسخي ۾ هڪ صفحي جي آخر ۾ لکيل ٻئي سامهون واري صفحي جو پهريون لفظ.
 اُنبي: ث. ڍيڳ ۾ گهمائڻ لاءِ ڪاٺ جي ڊگهي ڏوٽي.
 اُنٺ: (سن) آخر - پڇاڙي - چيهه. اندر جو راز - ڳجهه. حياتي جو خاتمو - موت.
 اُنٺيابه: (ع) تتيهه - تاڪيد. چٽاءُ. اطلاع.
 اُنٺخاب: ذ (ع) چونڊ. ڏٺي ڪڍڻ. نشر يا نظم جو چونڊيل ٽڪرو.

جو کاتو.	انتخابات؛ ۱ (ع. انتخاب جو جمع) چونڊون (ووتن ذريعي). اليڪشن.
انچي؛ ٺ (انگ) مَشِيءَ - ڪَل.	آئرو؛ ڏ (سن) راڳ ۾ "آستائي" (تلھ) کان پوءِ "صرع" جي چوڻي يا ڌار.
انچير؛ ڏ (ف) هڪ قسم جو ميوو.	انتساب؛ ڏ (ع) نسبت - لاڳاپو. تصنيف کي ڪنهن جي نالي منسوب ڪرڻ.
انچيس؛ ڏ (انگ) دريا دريءَ جي طائن کي جهليندڙ لوهي چيڙي.	انتشار؛ ڏ (ع) ڦوٽ - وڳوڙ. چڙوچر ٿيڻ. مونجھارو.
انچيل؛ ڏ. (ع) حضرت عيسيٰ تي نازل ٿيل ڪتاب.	انتظار؛ ڏ (ع) واٽ ڏسڻ - اوسيڙو. اونو.
انچ؛ ڏ (انگ) هڪ فوت جو ٻارھون حصو.	انتظام؛ ڏ (ع) بندوبست - اھتمام. جوڙجڪ - ترتيب. سرشتو.
انچارج؛ ڏ (انگ) ٻئي جي پاران ڪم سنڀاليندڙ - عيوضي.	انتقال؛ ڏ (ع) هڪ ھنڌان ٻئي ھنڌ وڃڻ جو عمل - روانگي. لاڏاڻو - وفات.
انچر؛ ص. جھجھو - جام. ڍڳ.	انتقام؛ ڏ (ع) وير - بدلو.
انحراف؛ انحرافي؛ ڏ (ع) حڪم جي ڪان انڪار. حڪم عدولي. نافرماني - سرڪشي.	انتھا؛ ٺ (ع) پڇاڻي - پڇاڙي - توڙ - آخر. تڪميل.
انحصار؛ ڏ (ع) آثار - دارومدار.	انتھاپسند؛ ص. ملڪي سياست ۾ ڪتر نظريي وارو.
انعطاف؛ ڏ (ع) تنزل. ڪمي - گهٽتائي.	انٽرويو؛ ڏ (انگ) ملاقات. ملاقات دوران معلومات جي پڇا ڳاڇا.
انداز؛ ڏ (ف) طرز - نمونو - ڍنگ. ڊول - بيهڪ. وزن. مقدار. ڳاڻيٽو. ڪٽ - تخمينو. (ص) اڇلائيندڙ. مرڪب لفظن ۾ ڪم ايندڙ پڇاڙي (تير انداز وغيره).	انجام؛ ڏ (ف) پڇاڙي - خاتمو. عاقبت - نتيجو. وعدو - اقرار - وچڻ.
اندازو؛ ڏ. ڪٽ - تخمينو.	انجام ڇڪڻي؛ ٺ. وعدي خلافي - اقرار جي پڇڪڙي.
اندام؛ ۱ (ف) لڳ - عضوو - انگ.	انجامي؛ ص. انجام وارو (ماڻهو). ٻول ٻڌل.
آندرا؛ ٺ (ف) منجهه - ۾.	آنجم؛ ۱ (ع) نجم جو جمع) تارا. تارو - ستارو.
آندرا؛ ڏ (ف) اندريون پاڻو - وچ - منجهه. دل - قلب. راز. پيد.	انجماد؛ ڏ (ع) جمڻ (پاڻي. برف وغيره) جو عمل.
آندر آچار؛ قلب تان ڪٽ لاهڻ. من کي پاڪ ڪرڻ.	آنجمڻ؛ ٺ (ف) جماعت - سيا - سوسائٽي.
آندر ٻاهر؛ ڏ. ظاهر باطن. شعور ۽ لاشعور. (ص) گهر ۾ غير موجود - مسافري ۾.	آنجمڻ آرا؛ ص. محفل سينگاريندڙ.
آندر گنڊو؛ ص. حاسد - ساڙونڊو. منافق.	انچنير؛ ڏ (انگ) پاڻي ۽ اڏاوتن جي ڪم جو ماهر.
آندر وارو؛ دل جو قاضي - ضمير.	انچنيري کاتو؛ ڏ. پاڻي. رستن ۽ عمارتن جي سنڀال.
انڊراج؛ ڏ (ع) ترج ڪرڻ جو عمل - داخلا.	

آندي؛ ٿ. ڪنار- وٽ (ڪپڙي جي). درياءَ جي وڪڙ واري جهنڊ.
 آنديرو؛ ڏ. انڌ ڌنڌ. بي انصافي- انياءَ. ظلم- ڏاڍ.
 آنديرو ٽنگري؛ ٿ. جنهن شهر ۾ انصاف نه ملي.
 ظلم جو شهر.
 آندڻ؛ ٿ. بهانو- عذر. آڙ- آڏ.
 آندو وٺڻ؛ بهانو ڳولڻ. آڙ وٺڻ.
 آندڻ؛ ڏ. آلي مڙيل پٽيءَ تي قلم سان اکرڻ جا نشان.
 آندڻ لکڻ؛ ٿ. برسات ۾ آسمان تي ظاهر ٿيندڙ ستن رنگن وارو ڪماني پتو- قوس قزح.
 آنس؛ ڏ (سن) اڻپور انگ جو مڻيون انگ.
 آنس؛ ڏ (ع) ماڻهو. انسان ذات.
 آنس؛ ڏ (ع) محبت- پيار- الفت. انساني همدردِي.
 انصاف؛ ڏ (ع) نَسَب جو جمع نسل- پيڙهيون.
 خاندان. شجرا.
 انسان؛ ڏ (ع) آدمي- ماڻهو- بشر.
 انسانيت؛ ٿ. آدميت- ماڻهپو. شرافت- اخلاق.
 فضيلت.
 انسداد؛ ڏ (ع) روڪ- بندش.
 انشاء؛ ٿ (ع) خط و ڪتابت جا اصول. مضمون
 نويسي. اعليٰ درجي جي عبارت.
 انشا پردازي؛ ٿ. مضمون نويسي. اعليٰ درجي جي
 عبارت آرائي. ادبي ڍنگ جي لکڻي.
 انصار؛ ص (ع) ناصر جو جمع مددگار- واهرو. (ڏ)
 مديني جا مسلمان جن نبي سڳوري ۽ سندن مهاجر
 اصحابن کي پناه ڏني هئي.
 انصاف؛ ڏ (ع) عدل- نياءَ- داد.
 انصاف مڃڻ؛ قدر ڪرڻ. داد ڏيڻ. ساراهڻ- ڳڻڻ.

آندرون؛ ظ (ف) اندريون- وچون.
 آندروئي؛ ظ. اندريون. لڪل- ڳجهو. باطني.
 معنوي.
 آندرين؛ ٿ. مٿه ۾ اندرين پاسي وارو جاتو.
 آندريون؛ ص. اندر وارو. باطني. (ٿ. آندرين).
 آندوه؛ ڏ (ف) غم- ڏک- افسوس.
 آندوهناڪ؛ ص. دردناڪ- دکدائڪ.
 آنديشو؛ ڏ (ف. انديش) گمان. امڪان. ڊپ-
 ڪٽڪو- اڏڪو.
 آندڻ؛ ڏ. آندائي. جهالت. تکبر- مغروري.
 آندڻ تي چڙهڻ؛ ظلم تي سندرو ٻڌڻ. ڏاڍ ڪرڻ.
 آندارو؛ ڏ. اوندو- تاريخي- سياهي (رات جي).
 آنداري؛ ٿ. اوندو. وهت کي ٻڌل اڪياڙي. آند
 (اڪين اڳيان).
 آندائي؛ ٿ. نابيناڻي- انڌپڻ. مستي (نشي جي).
 بيپرواهي. جهالت. بيحيائي. تکبر.
 آندپڻ؛ ڏ. آندائي. جهالت. جوش. ڪاوڙ.
 آند ڏنڌ؛ ڏ. اوندو اندوڪار. بدانتظامي. وڳوڙ. بي
 انصافي. ظلم.
 آندڪار؛ ٿ. اوندو. ڪاري ٻاڏ.
 آندو؛ ص. اڪين وڏو- نابين. ناشناس. بي شرم.
 بيپرواهي. مست (نشي ۾). مغرور. جاهل- گمراه.
 (ٿ. آندي).
 آندو آوندو ٿيڻ؛ اڪيون پوري لڳو رهڻ (ڪم ۾).
 خدمت چاڪري ڪرڻ. اڪن چڪن ٿيڻ.
 آندي جي لٽ پيريءَ جو سهارو. گذران جو
 وسيلو. پرجهلو. ٽيڪ- سهارو.
 آندوڪار؛ ٿ. گهگهه اونداهي. جهڪ يا جهڙ سبب
 ٿيل اوندو.

انعام؛ ذ (ع) بخشش. سوغات- سوکڙي- تحفو.	تصنير- عضوو.
انعام اڪرام؛ ذ. بخششون ۽ عزتون. سوکڙيون پاڪڙيون- تحفا تحائف.	انگڙا وهائڻ؛ ڏنگا ڦڏا ليڪا ڪڍڻ. بي معنيٰ اکر لکڻ.
انفرادي؛ ص (ع) اڪيلو- تنها. ڌار ڌار- شخصي طرح.	انگڙي ويڳڙو؛ ص. ور وڪڙ وارو- ڏنگو ڦڏو. منجهيل.
انفراديت؛ ث (ع) يڪتائي. شخصيت. علحدہ. خاصيت.	انگڙيارو؛ ص. ور وڪڙ وارو- ڏنگ ونگڙو- پيچدار.
انقلاب؛ ذ (ع) ڦيرو- گردش. تبديلي. حڪومت جو ڦيرو. حڪومت جي تبديلي لاءِ تحرڪ.	انگشت؛ ث (ف) آڱر.
انڪار؛ ذ (ع) ناڪار- نابري. نہ مڃڻ. حڪم عدولي.	انگشت نمائي؛ ث. آڱر کڻڻ- عيب جوئي. خواري- بدنامي.
انڪاري؛ ص. نہ مڃيندڙ- نابري واريندڙ- منڪر.	انگشتانو؛ ذ (ف) ڀرت يا توپي وقت سڻيءَ کان بچاءَ لاءِ آڱر تي چاڙهيل لوهي توپي.
انڪيسار؛ ذ (ع) عاجزي- نوڙت- نهائي.	انگل؛ ذ. مائو- ڪوڏ- لاڏ. ناز- نخرو.
انڪشاف؛ ذ (ع) ڍڪ لاهڻ- پردو لاهڻ. کولي ظاهر ڪرڻ. اظهار. پڌرائي.	انگل آراء؛ ناز نخرا- مائا. لاڏ ڪوڏ.
انڪوائري؛ ث (انگ) ڇاڇ جوڇ. پڇا ڳاڇا- تفتيش.	انگڻ؛ م. انگ هڻڻ. نشان ڪرڻ. ذبح ڪيل جانور جي کل لاهي عضوا جدا جدا ڪري وڌڻ.
انگ؛ ذ. عدد. عضوو. بدن- جسم.	انگڇو؛ ذ. گوڏ ٻڌڻ جو ڪپڙو- پوتڙو.
انگ اکر. ذ. حساب ڪتاب جو تفصيل.	انگور؛ ذ (ف) هڪ قسم جو ميوو. گونچ- گوشو.
انگ اگهاڙو؛ ص. ننگو. مسڪين- غريب.	پور. زخم جي سوڄ. ڦٽ جو پڪل منهن.
انگباڙ؛ ص. ملهه جا انگ ڄاڻندڙ. اٽڪلي. حرفتي.	انگور ڪڍڻ؛ گونچ ڪڍڻ- گوشا ڪڍڻ- مورچڻ (وڻ).
انگي حساب؛ ذ. حسابن جو ڪتاب- رياضي.	انگورجڻ؛ م. مورچڻ (وڻ). گونچ يا گوشا ڪڍڻ. ڀرجڻ (ڦٽ. زخم).
انگاس؛ ذ. جهنبو- علم- نيزو.	انگي؛ ث. چولي- ڪنجري. گج جو اڌ.
انگريز؛ ص. انگلنڊ جو رهاڪو- فرنگي. گورو.	انگيني؛ ث. لوهي چلهر- سڳري.
انگريزي؛ ث. انگريزن جي ٻولي.	انگهه؛ ث. ڪاٺيءَ جي وريل کٽ (جنهن ۾ اٽڪڻ سان رهڙ اڇي يا ڪپڙي کي چير اڇي). چير. ڇهڪ.
انگڙ پتو؛ ص. ڏنگو ڦڏو- انگڙ ونگڙ. (ذ) هڪ قسم جي ٻارائي راند.	انگهو؛ ص. بنا گيهه (ڀت)- رکو. پاڻيءَ جهڙو ڦڪو. پتڙو.
انگڙو؛ ذ. ڪنڊو. انڪڙو. ڪاٺيءَ ۾ ٻڌل ڪنڊو يا وريل ڪاٺي (جنهن سان وڻن مان ميوو پٽجي). ڏنگو ڦڏو اکر. ملهه جو هڪ ڍاءَ- جاننو. انگ جو اسم.	آنوار؛ ذ (ع). نور جو جمع تجل- چمڪا.

آڻاڻو: ذ (ع. نوع جو جمع) قسم- نمونا.
 آڻوڪو: ص. نرالو- نيارو. عجيب. (ث. آڻوڪي).
 آڻومان: ذ. اندازو- ڏکو. گمان- قياس.
 آڻهڻ: ذ (سن) اندر جو آواز- مَن وائي.
 آڻهڪو: ذ (ع) غور. محويت. سخت مشغولي.
 انتهائي شوق.
 آڻهيار: آڻهڻ: ذ. شاديءَ جي رسم ۾ گهوت جو
 محافظ- آڻهڻ.
 آڻيا: ذ (سن) بي انصافي. ظلم- انڌير.
 آڻيس: ص (ع) دوست. گڏ وندر ورونه ڪندڙ.
 آڻيڪ: ص (سن) گهڻا- بيشمار.
 آڻ. آڻ: ظ (سن. آن) نه- بغير- سواءِ- کان سواءِ.
 مرکب لفظن ۾ صفاتي اڳياڙي طور ڪم ايندڙ (جيئن
 ان موٽ. ان وٽندڙ وغيره).
 آڻ پوڻو: ص. پرڏيهي- غيرملڪي. مسافر. ڌاريو.
 آڻ ٿيڻي: ث. نه ٿيڻ جهڙي. نه ٿي سگهڻ جهڙي.
 ناممڪن.
 آڻ پڇو: پڇڻ کان سواءِ- بنا پڇڻ جي. پڪ سان-
 يقيناً. (ث. آڻ پڇي).
 آڻ جوڳو: ص. نه سونهندڙ- نامناسب- اجوڳ.
 ڪڏو (ڪم).
 آڻ ڏنل: ص. نه ڏنل. ڏسڻ کان سواءِ. غائبانه-
 پرڻ.
 آڻ رهايندو: ص. ناروا- نامناسب. شرع جي خلاف
 (سڱ جو رشتو)- ناجائز. (ث. آڻ رهايندي).
 آڻ سڌو: ص. وَر وارو- ڏنگو- ڦڏو. (ث. آڻ
 سڌي).
 آڻ سڙدي: ث. بي پهچي- بي طاقتي. بي وسي-
 لاچار.

آڻ سونهون: ص. ان واقف. بيخبر.
 آڻ ڪوٺيو: ص. بنا سڌ يا دعوت جي- بي دعوتو.
 (ث. آڻ ڪوٺي).
 آڻ ڳس: ص. نه ڳسندڙ- بي خطا. آڻ تر. دلير.
 آڻ ڳڻيو: ص. ڳڻڻ کان ٻاهر- بي انداز. بيشمار.
 آڻ گهڙيو: ص. جو گهڙيل ٺهيل نه هجي- بي ڊولو.
 ان سڌريل.
 آڻ لائق: ص. نامناسب. آڻ جوڳو. ناقابل.
 آڻ لپ: ص. نه لپندڙ. ناياب. نهايت قيمتي- بي بها.
 آڻ لڪو: ص. جو محسوس ڪري نه سگهجي. تمام
 ننڍڙو- ڌڙو. بي اثر (ث. آڻ لڪي).
 آڻ موافق: ص. نه نهڪندڙ. نابرابر- ناموزون.
 آڻ موٽ: ص. موٽي نه ايندڙ. آڻ تر- اٿل. بهادر-
 پهلوان. آڻ ڳس.
 آڻ ميو: ظ. جو مابي يا مٽي نه سگهجي. بي انداز- بي
 شمار. تمام گهڻو. (ث. آڻ مٽي).
 آڻ واقف: ص. ان سڃاڻو. نه ڏنل. ڌاريو. ان ڄاڻ. ان
 سونهون. بيخبر.
 آڻ وٽ: ث. ناسازي- ان ٺاهه. ناانصافي- ڪلفت.
 آڻ هوند: ث. مال ملڪيت نه هئڻ جي حالت-
 ڪٽلائي- غربت- مفلسي. عدم موجودگي.
 آڻاڻ: ث. مينهن نه وسڻ جي حالت- اوسر. قحط.
 ڪوٽ- ڪمي- قلت.
 آڻاسو: ص. بي نڪو- بي شرم. ٽود. ڏدورو. (ث.
 آڻاسي).
 آڻانگو: ص. ڏکيو- مشڪل- اوکو. (ث. آڻانگي).
 آڻاوت: ث. اٿڻ جو نمونو. اٿڻ جو ڪم. اٿڻ-اوچ.
 آڻاڻ: م. ڪپڙو ٺهرائڻ- آڻاوت ڪرائڻ.
 آڻاڻو: ص. ڏکيو- اوکو- اهنجو. مخالف (واءِ). (ث.)

آڻائي.

آڻڻڻ: ٺ. بي اتفاقي - ناسازي - اه ٺاهه. ڪلفت.

تڪرار - مخالفت - دشمني.

آڻيو: ص. بنا سڻپ جي - بنا گيهه يا تيل جي - رکو.

سڪل - خشڪ. (ٺ. آڻي).

آڻڻ: ٺ. آڻڻ جو ڪم - اوڇو - آڻاوت. آڻڻ جو نمونو.

آڻي ٿي: ٺ. ڳڻتي - چنتا. هرڪر - آند مانڊ. انتظار.

آڻپورا: ڏ. ڀڳل انگ. رياضي موجب ڀڳل انگن وارا

حساب.

آڻهاڻ: ص. نه ڄاڻندڙ. ناواقف - اه سونهون. بي

سمجهه - بي عقل - نادان. بي علم. بيگانو.

آه ڄاڻائي: ٺ. بيخبري - بي علمي. ناواقفيت.

جهالت.

آڻڻ: م. آڻاوت ڪرڻ (ڪپڙو وغيره) - اوڇو ڪرڻ.

آڻو: ڏ. تمام ننڍڙو ذرو - ذرڙو. جڙو. آيتم.

آڻوٺ: ڏ. پير جي آڱوٺي ۾ پائڻ جو چڱو (جنهن ۾

چمڪڻيون به هجن).

آڻهي: ظ. سدائين - هميشه - پارهوئي.

آڻي: ٺ. جهنب - نوڪ (پالي جي). ذري.

آواٽ: ٺ. خراب رستو - اوجھڙ - ڪواٽ.

آواڻل: ع. اول جو جمع) شروعات - منڍ.

آواڻلي: ص. شروعاتي - ابتدائي.

اوپارڻ: م. کائي بچائڻ (کاڌو) - جوڻو ڪرڻ.

اوپارو: ص. کائي بچايل (کاڌو) - جوڻو.

اوپاش: ص (ف) رولو - آواره. بدچال. بدمعاش.

اوپاهڻ: م. بچائڻ. بخشڻ - معاف ڪرڻ. چوٽڪارو

ڪرڻ. پار اڪارڻ (گناهن مان).

اوپڙ: اوپڙ: ٺ. کائي بچايل کاڌو - جوڻ.

اوپرو، اوڀرو: ڏ. سٺ يا پٽ ڪولڻ (اوپڻ) جو

چرخو - اوڻو.

اوپڻ: م. ڪڇي سٺ يا پٽ کي سوڌڻ يا پيڻي ٿيڻي

ڪرڻ لاءِ چرخي تي ويڙهڻ. سٺ اڪيلي ڦورو ٺاهڻ.

اوپارڻ: م. گوشت پاڇي وغيره پاڻي ۾ تهڪائي اڌ

رڌو ڪرڻ - ٻاڻڻ.

اوپارو: ڏ. ٻڙڪو. ٻاڻ جو تهڪو. خوشبوءِ جي

هڪڙ.

اوپاسي: ٺ. تڪ يا ننڊ سبب وڏو ساه ڪڻڻ جو

عمل - اوپاڪي.

اوپاڪي: ٺ. روئڻ ۾ ساهه جي گهٽ. آپ ساهي.

اوپڙ: ڏ. تهڪو (پاڻي جو) - ٻڙڪو. تهڪيل پاڻي جي

ٻاڻ - بخار. گرمي سبب اک جو اوتارو.

اوپارو: ڏ. نباتات يا سج چنڊ جي اُڀرڻ جو عمل -

اوپر - طلوع. چاڙهه (پاڻي جو). واه يا درياءَ جي وهڪ

جو مٿيون طرف (جتان پاڻي وهندو اچي). هرلي يا نار ۾

ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي. (ٺ. اوپاري).

اوپارو ٺهوارو: ظ. وهڪري جو چاڙهه ۽ لاه وارو

طرف. موافق ۽ مخالف.

اوپاريون لهواريون: ٺ. ايتيون سبتيون - هيڏانهن

هوڏانهن جون (ڳالهيون).

اوپالو: ڏ. مٺو - طعنو.

اوپالا ڏيڻ: طعنا ڏيڻ. پاراٽا ڏيڻ.

اوپڙ: ڏ. سج چنڊ جي اُڀرڻ وارو طرف - اڀرندو -

مشرق.

اوپڙ: ٺ. ٻوٽن جي پيدائش ۽ واڌ. گاه ٻوٽا.

اوپڙ: ڏ. نباتات جو ڦوٽهڙو - گاهه ٻوٽا - وڻ ٺڻ. پوک.

اوت: ٺ. پالوٽ - پلٽ (پاڻي جي). ڏڪ. چوپائي مال

کي تيل وغيره جو وڌل ڏڪ.

اوت اوتان: ٺ. لاڳيتو پاڻي اوتڻ يا هارڻ جو عمل -

گهڻي هار وٺڻ.

اوتون ڏيڻ: هوا يا پاڻي جو زور زور سان وهڻ - پلٽجڻ (مينهن وغيره).

اوتار: ڏ. ڪنهن دوا جي اثر لاهڻ لاءِ ٻيءَ دوا جو استعمال - ترياق.

اوتار: ڏ. هندن جي عقيدتي موجب ايشور جو ڪنهن جسم يا روپ ۾ ظهور - ديوتا.

اوتارو: ڏ. وهڻ تان لهي سامي پٽن جي جاءِ. منزل گاه. اوطاق. مڪان - آستانو. تحرير جو نقل.

اوترو: ڏ. انهيءَ جيترو - انهي مقدار ۾. انهي جيڏو. (ث. اوتري).

اوتڙ: ڏ. اهو ٿڙ جتي پٽن وغيره جو سهنج نه هجي - خراب ٿڙ.

اوتڻ: م. اونڌو ڪرڻ (پريل ٿانءُ) - لپتائڻ. هڪ ٿانءُ مان ٻئي ۾ ٺاڻڻ - پلٽائڻ. هارڻ (پاڻي وغيره).

اوتڻي: ٺ. اوتڻ جو نمونو. تيل يا گيهه وغيره جو ڍڪ (اڀري يا تڪل وھت کي).

اوتارو: ڏ. ننڊ ۾ ڊيڄڙو.

اوت: ٺ. اولو - اجهو - آڙ. ڪپڙي يا ڪڪن ڪاٺن جي آڏ (اَس. هوا، اوگهڙ کان بچڻ لاءِ). پناهه - پردو. آڌر - ٽيڪ. اٽڪل - اندازو. وير جو چاڙهڻ.

اوت تي هلڻ: اندازي تي هلڻ. اٽڪل سان ڪم ڪرڻ. ٽيڪ تي هلڻ.

اوت وٺڻ: پناهه وٺڻ. حفاظت وارو پاسو وٺڻ. اوتار: ڏ. لڙات - لت - ڏنڌ. غبار (دل جو) - غم. پور - خيال.

اوتار: م. لٽڻ - ڍڪڻ (مٽيءَ سان). پورڻ (ڪڏ). گهڻي ڪرڻ. غم ڪرڻ.

اوت موٽ: ٺ. اچڻ وڃڻ جو عمل. اچڻ ۽ موٽي

وڃڻ - ٻئي مٿا (سفر). (ظ) ايندي ويندي.

اوتو: ڏ. گهر جي اڳيان ٿلهو. هڪ قسم جو راڳو.

اوتي: ٺ. ڪپڙي جي اندر ورائي سبيل ڪناري. بخي جو هڪ قسم. بخيو - ٽوپو.

اوتي: ٺ. ٻارائي راند ۾ هڪ ٻئي کان رُسي جدائي ڪرڻ جو عمل (چيچون ملائي اوتي چوڻ) - ڪٽي.

اوتار: ص. اُن وارو - اولي. اٺ چاريندڙ.

اوتائي: ٺ. سماع وقت ڏنل بيت جي مٿي چڪ. پار - اوسارو.

اولو: ص. اُن جو (ڪير. گوشت. مال).

اوپرو: ص. ڌاريو - ييگانو - اوڻو. نامحرم. (ڏ) ڪٽ جي سيراندي يا پيراندي واري ڪاٺي. (ث. اوڀري).

اوج: ڏ (ع) بلندي - مٿانهين. چوٽي (آسمان جي). مٿانهون درجو - مرتبو. اقبال - عروج. واڌارو - ترقي.

اوجاڳو: ڏ. ننڊ نه ڪرڻ جو عمل - جاڳ - سجاڳي. اوجاڳا ڪڍڻ: راتيون جاڳي گذارڻ. سخت تڪليفون

سهڻ.

اوجڙ: ڏ. صفائي. چمڪو. روشني. صاف ٿيل ڳهن جو چمڪو.

اوجل: ص (سن) اُجريل. صاف. چمڪندڙ. نرم (پاڻي).

اوج: ٺ. اُٺ - اُٺاوت. واڌ. مدد - ٽيڪ. اوجو: ڏ. اُٺاوت - اُٺ.

اوجه: ڏ. اوجهري - معدو (جانور جو). پيٽ.

اوجه ڏيڻ: ڪيتو لوڙن - نتيجو ڀوڳڻ. سزا ڀوڳڻ.

اوجهرائي: ٺ. ننڊ جو جهوتو - پنڪي.

اوجهرائيو ڪاٺڻ: پنڪيون ڪاٺڻ. ڌڪا ٽاپا ڪاٺڻ.

اوجهرو: ڏ. اونڌاهي. (ضد. سوجهرو).

اوجهري: ٺ. جانور جو معدو - اوجه.

اوجھڙو، ظ. ثورو ويجهو- اورپرو. (ص) اوترو ننڍڙو.
(ث. اوڙي).
اوجھڙائي، اوڙائي، ث. ويجهڙائي- نزديڪي-
ويجهي چڪ. ويجهي ماڻي.
اوڙو، ظ. ويجهو- نزديڪ- قريب. (ص) انهي
جيڏو. (ث. اوڙي).
اوڙو ٿيڻ، ويجهو ٿيڻ- نزديڪ اچڻ. لهه وڃڻ به
اچڻ. گهاٽل مائل ٿيڻ.
اوڙي چڪ، ث. ويجهڙائي- پسگردائي- آسپاس.
اوڙائي، ث. تحفي طور ڏنل ڪپڙو. ڪپڙا پهرائڻ جو
اوجورو.
اوڙائڻ، م. ڍڪائڻ (پوتي، چادر وغيره). پهرائڻ
(ڪپڙا).
اوڙڙ، ذ. ڍڪ- پوش. آڌر- ڏي.
اوڙڻ، م. پائڻ- ڍڪڻ- پهرڻ (ڪپڙو، چادر).
اوڙي، ث. پوتي. چئي. شاديءَ ۾ ڪنوار کي
ڍڪايل چادر.
آوڙ، ص. جنهن ۾ وڙ وڪڙ نه هجي. (ذ) سڌائي.
وجھڙ.
اور، ث. وير کان پوءِ مادي (عورت، چوپائي) جي پيٽ
مان نڪتل مادو- جڙ.
اور پوريل هئڻ، چڪ ٿيڻ. دل ڦاٿل هئڻ.
اور، ص (ه) پيو. وڌيڪ. نرالو. عجيب.
آور، ث. پڪي جي اڏامندڙ قطار. وکر (پڪي جو).
اڏامڻ جو عمل. ڪاه- هلاڻ- جڻهه.
اوراتو، اوراڄو، ذ. روڄ- راڙو. ماتم. افسوس.
اوراڙ، ذ. درياءَ جو اوريون ڪپ.
اوراڙ پراڙ، ذ. درياءَ جو اوريون ۽ پريون ڪنارو-
اورين پَر ۽ پرين پَر.

اوجھڙ، ث. جهنگ وارو هنڌ (جنهن ۾ گس هٿ نه
اچي). گمراهي.
اوجھڙ، ذ. اٿانگو رستو- ڏکي واٽ. (ص) رستي کان
هٽيل- گمراه- آواٽ.
اوج، ص. اوچو- مٿانهون. اعليٰ (ذ) بلندي- اچائي.
اچو گهرائو.
اوجائي، ث. بلندي- اٿانهين- مٿانهين. برتري.
اوچتو، ظ. بيخبري ۾- اچانڪ. اتفاق سان-
آهڪي. آمالڪ- يڪدم.
اوجو، ص. اٿانهون- بلند. اعليٰ. عمدو- قيمتي.
(ث. اوچي).
اوچڻ، ذ. اوڍڻ جو ڪپڙو. سمهن مهل مٿان وجهڻ جو
ڪپڙو (چادر، کيس وغيره).
اوچو، ص. نيچ- خسيس. ڪميٿو- رذيل. (ث).
اوچي).
اود، ذ. لڏڙو (پاڻي جو جانور). (ص) گهڻو ڪائيندڙ-
ڏٺو.
اودو، ص. ميرو (رنگ)- پورو. جهڪو- ڦٽل (رنگ).
(ث. اودي).
اوڏ، ث واڌ (وڻ، ٻوٽي جي). ماڇ (جسم جي). ٻوٽي
جي تاري ۾ اک وارو ٿڪر (جيڪو ڪيڻ کان سواءِ
نوڙائي زمين ۾ پورجي، جتان اها تاري پاڙ هڻي ٻئي ٻوٽي
جي صورت ۾ اُڀري).
اوڏڙ، ث. اڏار- ڪٽڻ. قرض.
اوڏڙ پاڏڙ، ث. قرض پڪو. ڪٽڻ. ڏيئي لپتي.
اوڏوٺ، ذ (سن) ويراڳي نانگو فقير. تارڪ- آڏوڻي.
اوڏ، ص. اڏيندڙ (گهر، چايون). مٽيءَ مان جايون
جوڙيندڙ. مٽيءَ جي اوساري ڪندڙ. اوڏ قوم جو فرد
(جيڪو اجوري تي مٽي ڍوئي جاءِ وجهي).

اوراق: ذ (ع. ورق جو جمع) ورق- پٽا (ڪتاب جا).
 اورانيو: ذ. سڪ- قرب. آڌار.
 اورانگهڻ: م. مٿان لنگهي وڃڻ. ٽپي وڃڻ. نه مڃڻ (حڪم).
 اوراڻو: ذ. اولاڻو- لولي.
 اورچ: ص. جو بيزار نه ٿئي- ڪڪ نه ٿيندڙ.
 اورچائي: ث. بيزار نه ٿيڻ جي حالت. لاڳيتي ڪوشش. اٽڪ محنت.
 اور ڳهوڙو: اوري ڳهوڙي: ظ. قربان- صدي.
 اورڻ: م. ڏک سڪ جو احوال ڏيڻ. سوز بيان ڪرڻ.
 دل جو حال ڏيڻ. ڳجهي ڳالهه ڪرڻ. حال وٺڻ.
 اوري: اورياڻ: ظ. هن پاسي- اورتِي- ويجهو.
 اوري پري ٿيڻ: هيڏانهن هوڏانهن ٿيڻ. ڌڪا ڌوما کائڻ. دريدر ٿيڻ. اندر ٻاهر ٿيڻ. هلاڪ ٿيڻ.
 اوريڪ: ث. سخت برسات- وڏو مينهن. هوا سان گڏ برسات جو سخت وسڪارو. چوهو (بارش جو).
 اوڙ: اوڙ: ث. چُونِيءَ سان ڪڙيل زمين جو هڪ سَنَدو.
 اوڙاهه: ذ. اونهو پاڻي. درياهه ۾ ڪُن وارو هنڌ. ڪُن.
 اوڙڪ: اوڙڪ: ث. پُري- ٺڪ. پاڙو- قبيلو.
 آڪهه: مائتي- عزازت.
 اوڙڪ: ظ. پڇاڙي ٿاڻي- توڙ سَوَدو.
 اوڙ ڳڻ: م. سڃاڻڻ- پروڙڻ. معلوم ڪرڻ.
 اوڙو: ذ. ڪپڙي مان ٺهيل گڏو يا مثل پڪي (ڪانءِ وغيره). جو پوک مان پڪي يا جانور پڄاڻ لاءِ تنگيل هجي- موٽرو.
 اوڙو پاڙو: ذ. آسپاس وارا گهر- پاڙو پٽي.
 پسگردائي.
 اوزار: ذ (ع. وِز جو جمع) ڪنهن به ڪاسبيءَ جي

ڪم جو سامان.
 آوس: ظ (سن. آوش) ضرور- پڪ سان. لاچار- نيٺ. هر حالت ۾. مجبوراً.
 اوسارا: ذ. مائٽ ۾ فوتيءَ جي وصفن جو بيان- پاڙ.
 اوسارا ڏيڻ: مري ويل کي ياد ڪري روئڻ- پاڙ ڪڍڻ.
 اوسارڻ: م. مري ويل کي ياد ڪري روئڻ- پار ڪڍڻ- اوسارا ڏيڻ.
 اوساري: ث. ڀت جي اڏاوت ۾ سِرَن جي جڙائي. ڀت تي سِرَن يا مٽيءَ جو دور.
 اوساڻ: ذ. عادتون- لڄڻ. اهڃاڻ- پاڙ. هوش حواس.
 اوساڻ خطا ٿيڻ: حواس باخته ٿيڻ- هوش گم ٿيڻ- وايون بطل ٿيڻ- حوصلا خطا ٿيڻ.
 اوساءِ: ث. ڦوٽڻ پيل زمين. ڊاٽڙ زمين ۾ ٿيل ڦوٽ (جنهن ۾ پاڻي پوندو وڃي پر اها نه پرڃي).
 آوسٽا: ث (سن) عُمر جو دور- وهي. عمر- ڄمار.
 اوستو: ذ (ف. اوستاد) ڪم جو ڪاريگر- هنرمند ڪاسبي- آستو.
 اوسر: ث. واڌ (قد ۾).
 آوسر: ذ. برسات نه وسڻ جي حالت. برسات جي ڪمي. سوڪ- خشڪ سالي. ڏڪار. اثاڻ.
 آوسٽا: ص (ع) وچون- درمياني. معتدل. موزون- مناسب. سراسري.
 اوسنو: ص. اُس ۽ پوسل ۾ سڙي بدبودار ٿيل (گاهه)- بانسي.
 اوسو: ذ. گهڻي آسٽ. هڪ بيماري جنهن ۾ پاڻي جي تانگهه گهڻي ٿئي. اوسيتڙو. اونو. آڪو- ڳٽي.
 اوسو پاسو: ذ. آسپاس- پسگردائي- گردونواح.
 اوسه: ث. يارو- فال. فال جو سوڻ.

اوكو؛ ص. ڏکيو- آهنگو- اٿائو. اٿانگو. مشڪل.
(ث. اوكي).

اوكي؛ ث. ڏکيءَ مهل. مشڪل وارو وقت. اهنجائي.
اوگرائي، اوگرائي؛ ث. پيريل پيٽ جي حالت ۾
وات مان نڪتل هوا- ڏڪار.

اوگرايون ڏيڻ؛ ڏوڻ ۾ هڻڻ. مطمئن هڻڻ. سڪيائي
جي حالت ۾ هڻڻ.

اوڳڻ، اوڳڻ؛ ڏ. خراب ليڻ- بدعادت. ٻڙجي
خصلت.

اوڳاڇڻ؛ م. کاڌل شيءِ وري وات مان ٻاهر ڪڍڻ.
کاڌل رقم پري ڏيڻ.

اوڳارڻ؛ م. گئل کاڌو ڪڍي وري ڇٻاڙڻ. (چوپائي
مال جي خاصيت).

اوڳاڙي؛ ث. ٽوڙي- چنڊو- اوڳڙ. وصولي (اوتر يا
چندي جي).

اوڳڙ؛ ث. گئل کاڌو موتائي وات ۾ آڻي ڇٻاڙڻ (چوپائي
جي نظري خاصيت).

اوڳڙ ورائڻ؛ کاڌو وات ۾ آڻي وري ڇٻاڙڻ- اوڳارڻ.
اوڳڙ؛ ث. رقم جي وصولي. ٽوڙي.

اوڳو؛ ص. موڳو- ڪُنڊ ڏهن. موڙهل. اه جاڻ. بي
سُرت. (ث. اوڳي).

اوڳهڙ؛ ث. اڳهاڙپ- عربي. پڌرائي (عيبي جي).
اوڳهه سوگهه؛ ث. ٿانو مان اڳهي ڪڍيل بچيل کاڌو.

بچت سچت. اوڀر سوڀر.
آول؛ ڏ (ع) منڊ- شروعات- ابتداء. (ص) پهريون-
ابتدائي. (ظ) پهريائين- اڳ ۾.

آول آخر؛ ظ. منڊ ۽ پڇاڙي. اڳي پوءِ- پس پيش.
نيٺ- آخرڪار.

اول؛ ڏ. ضامن طور يرغمال ۾ ڏنل ماڻهو- ضمانت.

اوسه مڱڻ؛ چڱي وائي گهرڻ. نالون وجهڻ. سَوڻ
گنڍڻ.

اوسڙو؛ ڏ. انتظار- اونو- اڏڪو. ڳڻتي- چنتا.
اوصاف؛ ڏ (ع. وَصَف جو جمع) وصفون- ڳڻ.

خوبيون. عادتون- ليڻ.
اوطاق؛ ث (ت) ڪچهريءَ جي جاءِ مهمان خانو.

اوڻڻو؛ ص. اجنبِي- ڌاريو- اوڀرو.
آوقات؛ ڏ (ع. وَقْتُ جو جمع) وقت- ويلو- مهل.

پچندي- حيثيت.
اوقات؛ ڏ (ع. وَقْتُ جو جمع) خيراتي جايون (جيڪي

خير جي ڪمن يا مذهبي ڪمن لاءِ مخصوص هجن.
جيئن مسجدون، مقام، مسافر خانا وغيره).

اوڪارڻ؛ م. آڻي ڪرڻ. اُٻڙڪا ڏيڻ- اوڪارا ڏيڻ.
اوڪارو؛ اُٻڙڪو. آڻي.

اوڪارا ڏيڻ؛ اُٻڙڪا ڏيڻ- آڻي ڪڍڻ.
اوڪائڻ؛ م. بند ٿيڻ (مينهن، ڳوڙها وهڻ).

اوڪڙ؛ ڏ. ڪار ۽ صابن جو تهڪيل پائي (جنهن ۾ ميرا
ڪپڙا تهڪائجن).

اوڪڙو؛ ص. پيرن تي (ويل) - ڪڙين پر (ويل) -
اُڀ ڪڙو.

اوڪ؛ ث. ڏکيائي- اهنج.
اوڪ؛ ڏ. اهنج- تڪليف. سور- ايناءِ. اوڪيءَ ويل.

اوڪ سوڪ؛ ڏ. ڏک سک- ڏکيائي سڪيائي.
اوڪا پوکا؛ ث. ٻني ٻاري جي سنڀال. ڪم ڪار-

ڌنڌو ڌاڙي.
اوڪا پوکا لاهڻ؛ ڪم ڪار لاهي مطمئن ٿيڻ. انتظار

دفع ڪرڻ.
اوڪائي؛ ث. ڏکيائي- اهنجائي. تڪليف. مشڪلات.

اوڪ ڊوڪ؛ ث. ڇاڇ جوڻج- وڙول- نظر ڌاري.

اولو، ذ. پردو- پناهه- اوٽ. آجهو. پاچو- چانو.
پيڙيءَ جو ڳڻ. پوک ۾ تنگيل اوڙو. ڳڙو.
اولا لاهڻ: جدائي جا پردا پري ڪرڻ. ڏک لاهڻ.
آولو، ص. اوکو- ڏکيو- اهنجو. اٿائو- اٿانگو. (ث.
اولي).

آولو سولو، ص. ڏکيو سڪيو. اهنجو سهنجو. ايتو
سبتو.

آولو الامر، ص (ع) حڪم جا صاحب- حاڪم.
آولو القزم، ص (ع) پڪي ارادي وارا. استقلال جا
صاحب. ثابت قدم.

اولهه، ذ. الهندو- مغرب- پچم.
اولي، ص (ع) بهتر- وڌيڪ چڱو. اعليٰ. شروع
وارو- پهريون.

اولي، ث. پيڙيءَ هلائڻ جو ڳڻ.
آولياءَ، ذ (ع) وڌيڪ جو جمع) الله جو دوست. الله
وارو. پھتل شخص. درويش- وڏي.

آوليت، ث (ع) سبقت. اڳرائي.
اون، ث. اونو- اوسيڙو- الڪو. اُن ٿڻ.

اوناڙو، اوناڙو، ث. ڪٽي، گدڙ يا بگهڙ جي ڪوڪ-
اوناڙي.

اوناڙون ڪرڻ: اوناڙيون ڪرڻ. ڏک مان دانهون
ڪرڻ.

اوناڙي، م. ڌيان ڏيئي ٻڌڻ. اگهائڻ- قبول ڪرڻ
(عرض)- ورنائڻ (سڏ). گدڙن ۽ ڪٽن جو ڪوڪڻ-
اوناڙون ڪرڻ.

اوناڙي، ث. دانهن- عرض- فرياد. ڪٽي گدڙ جي
اوناڙو.

اونداهي، اونداهي، ث. اونداهه- ڪاراڻ (رات
جي). انڌ ڌنڌ- بي بندوبستي. ظلم.

وڏي لهر- موج. اها ڪاڻي جا پاڻي ۾ اولجي ڏپ ڇڏي
ويئي هجي- باندبي. وهڪ ۾ لڙهي ڪناري وٽ گڏ
ٿيل ڪڪ ڪانا. اها ڪاڻي جا پاڻي ۾ وجهي هلائڻ سان
پيڙيءَ کي ڏکي- ڳڻ.

اول پتن ٿيڻ: دريدر ٿيڻ. رولڙي ۾ پوڻ. ٿيرين ۾
اچڻ.

آولاد، ذ (ع) وڌڻ جو جمع) پيٽ ڄائو- ويا. ٻارڻجا.
آولادي، ص. اولاد وارو- پڇڙيوال- عيالي.

اولاڻ، اولاد، ذ (ت. اولاغ) تپال پهچائڻ لاءِ ڪم
ايندڙ گهوڙو يا اُن. چڙهيءَ جو وهڻ. بار بردار وهڻ-
لاڏو (ڊڳو، گهوڙو، اُن).

اولاڪو، ذ. مصيبت- پريشاني. رولڙو. جدائي.
اولانيو، ذ. چيپي- آلو. اويالو- طعنو- مھڻو.

اولاڻ، م. آليڙڻ. اڪيلڻ (چرخو، ايت). وهڻ تان
سج يا پاڪڙو لاهڻ.

اولاڻو، ذ. اهو گيت جيڪو عورتون ٻار کي ڪيڏائڻ
وقت چون. لولي- اوراڻو. اوسارو.

آولائي، ث. اوڪائي- اهنجائي- مشڪلات- ڏکيائي.
اولجڻ، م. هيڏانهن هوڏانهن پئڪڻ. پاڻي ۾ ٽلڪڻ.

اولڙ، ص. چوپائي مال جو ڪاڻي بچايل گاهه- اوبازو
گاهه. ڪن ڪچرو. وهڪري جي مٿاڇري تي ترندڙ

ڪڪ ڪانا.

اولڙو، ذ. آرسِي، شيشي يا پاڻي جي سطح تي سج جو
عڪس- پرتو. هڪ ٻارائي بيماري (جا سج جي تابش
کان ٿئي).

اول گهول، ظ. قربان- صدي- اوري گهوري.
اولمو، ذ. ڪپڙي جي ڪناري تي هڪ قسم جو

ٽوپو.
اولڻ، م. پٽڪائڻ. ٽلڪائڻ. ٿيلهڻ- ڏڪڻ (پيڙي).

اونداهو؛ ذ. اوندھ- سيامي. (ص) اوندھ وارو- تاريڪ.	اوتو؛ ص. اٿورو- گھٽ. عيدار. اوتو آڌڪ؛ ص. گھٽ وڌ.
اوندڙ؛ ذ. جوڙو (ڪپڙن جو)- وڳو. (م) ڪٽو. اوندھ؛ ث. اونداه. اندير. ظلم.	اوه؛ ذ. کير ڏيندڙ جانور جي ٿڻن جو مٿيون حصو- شيردان.
اوندھ آندوڪار؛ ث. گھگھ اونداهي- ڪاري ٻاڏ. جھڙ يا طوفان سبب آندوڪار.	اوهام؛ ذ (ع). وهام جو جمع اجايا خيال- وسوسا. گمان.
اوندھ ڪرڻ؛ سڄ ڪرڻ. نقصان ڪرڻ. اوندو؛ ص. اٻتو- اٽو. مٺهن يا ڪنڌ هيٺ ٿيل- سرنگون. (ث. اوندِي).	اوهيرو؛ ذ. واءِ جي زور تي مينهن جي اچڻ. اوهي واهي؛ ص. سنڀال ڪندڙ- راکو. ڌڻي سائين- وارث.
اوندِي مَنجي ڪرڻ؛ سخت صدمي يا ڏک سبب ڪٽولو اوندو ڪري ان تي پئجي رهڻ. اونگھ؛ ث. ننڊ جو خمار- ڳهر. اوجھرائي- پنڪي. بيھوشي.	اوهي؛ ث. پاڻي جي ڳلي- ننڍي سانداري. اوير، اوڀل؛ ث. دير- ويرم. (ظ) دير سان- ڪھلو.
اونو؛ ذ. انتظار- اٽڪو. ڳٽي. ڊپ- انديشو. اونھارو؛ ذ. گرمي جي موسم- آرهڙ.	اوير سوير، اوڀل سويل؛ آڏي مانجھي. ڏکيءَ مهل. (ظ) اڳي پوءِ.
اونھاي، اونھائي؛ ث. گھرائي (پاڻي جي)- عمق. اونھو، اونھو؛ ص. عميق- اٿام. ڳوڙھو (خيال، ويچار).	اويرو؛ ص. ڏنگو. ڏکيو. آٿوٿرو.
اوتي؛ ص. اُن مان ٺھيل- پشمي (ڪپڙو). اوڻ؛ ث. ڪمي- گھٽتائي. عيب.	اوي سوي؛ ص. ايندڙ ويندڙ. مسافر مڙو. پنھنجو پراڻو.
اوثائي؛ ث. گھٽتائي- ڪمي. عيب- سقم. اٿوراڻي.	اھار؛ ذ (سن) کاڌو- ڪاڇ. ٽوٽ.
اوگت؛ ث. ناپسندي. اٺت- ناسازي. ڪٽ ڪٽ. اوڻيھيھي؛ ث. قمري مھيني جي اوڻيھيھي تاريخ. اونداهي رات.	اھار؛ ث. ٻار جي ھڪ پاسي لپت. اھاڙ؛ ث. گم ٿيل وھت يا چور جي پير جي ڳولا.
اوٺو؛ ذ. ڊڳڙي (اُن جي). ڪري ۾ ورھاست ڪيل اُن جي پتي. اوٺا وجھڻ؛ اُن ورھائڻ (بڻي ڪرڻ) لاءِ ڊڳڙيون ٺاھڻ.	اھاٽ؛ ث (ع) بي عزتي- ذلت. خواري. اھاڙ؛ ذ. شعاع- سھائو. پرتو. تجلو- چمڪو.
	اھٽ؛ ذ. ڪاسبِيءَ جو ڪڙمي تي ساليانو لاڳو (جيڪو فصل مان ادا ٿئي).
	اھتي؛ ص. هاريءَ جي ڪم ڪار لاءِ ٻڌل ڪاسبِي (لوهار، وادو، ڪنير وغيره).
	اھتام؛ ذ (ع) بندوبست.
	اھج؛ ذ. پار پتو. ڏس- اشارو. ساڄي اک جو اشارو.
	اھڃاڻ؛ ذ. نشان- علامت. پار پتو.

اهلي نظر؛ ذ. ڏسندڙ. نقاد. فيلسوف. دور انديش.
 اهل عيال؛ ذ. زال ۽ ٻار- ٻار ٻچا.
 اهلڪار؛ ذ (ف) ڪم وارو. ڪاروبار هلائيندڙ. ڌنڌي
 وارو. ڪم ڪار جو لائق. ڪارڪن. منتظم. ملازم.
 اهلڪ؛ م. هڪ پاسي لاڙو ڪرڻ. الار ٿيڻ (گاڏي).
 لڙڻ- جهڪڻ (ٻار). ليٽڻ. آرام لاءِ ٿيڪ ڏيڻ.
 اهليت؛ ث (ع) قابليت- لياقت. لائق.
 اهليه؛ ث (ع) گهر واري- زال.
 اهم؛ ص (ع) وڌيڪ اهميت وارو. بلڪل ضروري.
 خاص. ڳرو- مشڪل (ڪم).
 اهمائڻ؛ م. ٺڪر جي ڪوري تانءِ ڪي استعمال کان
 اڳ پهريون دفعو پاڻيءَ ۾ وجهي چڱي طرح پُسان.
 اهمائي؛ ث. گهٽ- مونجهه (سامهه جي). دمڪشي.
 سهڪو. ماندڪائي.
 اهمو؛ ص. ساڻو. ماندو. ٿڪل. (ث. اهمي).
 اهميت؛ ث (ع) ضرورت. خصوصيت. قدر.
 آهن؛ ذ. سامهه جي پڙن کي برابر ڪرڻ لاءِ وڌل وزن
 (پٿر، تورو وغيره)- پاسنگ. خالي تانءِ جي تور.
 آهنج؛ ذ. ايذاء- درد. تڪليف. سور- ڏک.
 آهنجائي؛ ث. ڏکيائي- مشڪلات. سوڙهه- تنگي.
 آهنجو؛ ص. ڏکيو- اوکو- مشڪل. اٿانگو. (ث.
 آهنجي).
 آهنڊ؛ ص. ڏنگو- ضدي. ڏنگي سپاءِ وارو. هوڏي.
 ويڙهاڪ.
 آهنڙ؛ ذ. شاديءَ ۾ گهٽ جو پهريدار (جو اڪثر
 گهٽ يا ڪنوار جو پيڻو ٿئي).
 آهو؛ ذ. تير- ڪان.
 آهي پهي؛ ذ. اوهي واهي- ڌڻي ڌوڙي. مددگار.
 آيت، آيت؛ ذ. چرخو (ست ڪٽڻ جو). نار- هرلو.

اهڃاڻ ڏيڻ؛ پار پتا ٻڌائڻ. نشانين ڏسڻ. ياد ڏيارڻ.
 آهڙ؛ ذ. اونهي ڪڏ- اوڙاهه.
 اهرائڻ؛ م. هاڪارڻ (پيڙو، غوراب).
 اهرڻ؛ م. ٺڪر ڪٽڻ (پيڙو، غوراب)- هاڪارجڻ.
 آهس؛ ذ. سهائو- روشني. تجلو.
 آهڪ؛ ذ. ڏکيائي- اهنج.
 آهڪائي؛ ث. ڏکيائي- اهنج.
 آهڪو؛ ص. ڏکيو- اهنجو- مشڪل. (ث. آهڪي).
 آهڪڻ؛ ذ. خوشبو- سڳند. سرهو تيل.
 آهل؛ ث. عادت. آڏ. چتر طور عيب جو نقل. ٿيڪ.
 آئل. وزن جو هڪ پاسي لاڙو.
 آهلون ڪڍڻ؛ نقل ڪڍڻ- ويچارا ڏيڻ. نٺول ڪرڻ.
 آهل؛ ذ (ع) ماڻهو- شخص- جهڻو. گهر جو پاڻي.
 مالڪ- صاحب. عيال- ڪٽنب. (ص) لائق- موزون.
 آهل الله؛ ص. خدا وارو- الله وارو. بزرگ.
 آهل بيت؛ ذ. نبي سڳوري جن جو خاندان. سادات.
 گهر جا پاڻي.
 آهل حديث؛ ذ. حديث تي هلندڙ. مسلمانن جو اهو
 فرقو جيڪو فقه جا مسئلا قرآن شريف ۽ حديث جي
 روشني ۾ حل ڪري.
 آهل دل؛ ذ. دل وارا صاف دل وارا. خدا وارا. سخي.
 آهل زبان؛ ذ. ٻوليءَ جا ماهر- زباندان.
 آهل سخن؛ ذ. سخن جا ڄاڻو- شاعر.
 آهل طريقت؛ ذ. طريقت جا صاحب. صوفي طريقي
 وارا.
 آهل علم؛ ذ. علم وارا. عالم.
 آهل قلم؛ ذ. قلم وارا. لکندڙ. مصنف. اديب.
 آهل ڪتاب؛ ذ. الاهي ڪتاب کي مڃيندڙ (مسلمان،
 يهودي، عيسائي).

ايراضي؛ ٿ (ع. اراضي) زمين. زمينون. زمين جي ماپ-پکيڙ.

ايرائون؛ ڏ. ڪڏو.

اير پير؛ ڏ. اچ وڃ-آمدو رفت. تعلق-واسطو.

ايرجڻ؛ م. پرڄڻ (ڦٽ). ميتجڻ (زخم). انگورجڻ.

اير ٽهير؛ ڏ. گند ڪڇرو. مڙ ميل. (ص) بيگانو-اجنبی.

ايرڪا؛ ٿ (سن. ايرشا) حسد-بغض.

ايريال؛ ڏ. هڪ قسم جو ٻوٽو-ڦرو.

ايرينگ؛ ۽ (انگ) ڪن ۾ پائڻ جو هڪ ڳهر.

ايريو؛ ڏ. هڪ پسارڪو وکر.

اير ٻيڙ، اير ٻيڙا؛ ٿ. لڳن جو سُر. بدن جي پاڇ. عذاب-مصيبت.

ايس؛ ٿ. ڪٽ جي پاسي واري ڪاٺي-ٻانهين.

ايسٽاڌ؛ ص (ف) پينل-قائم. ڪٽل. پختو-مضبوط.

ايشور؛ ڏ (سن) اُپاڻهار-ڀڳوان.

ايشا؛ ظ (ع) پڻ. اڳئين وانگر. ساڳيو.

ايڪ؛ ص (سن) هڪ-واحد.

ايڪائي؛ ٿ. هيڪڙائي-وحدت. يگانگي.

ايڪانت؛ ٿ (سن) اڪيلائي-تنهائي. گوشه نشيني.

ايڪتا؛ ٿ (سن) اتحاد-ٻڏي.

ايڪڙ؛ ڏ (انگ) زمين جو مقرر ماپ وارو ٽڪر (۸۴۴۰ چورس وال ايراضي).

ايڪڙ پيڪڙ؛ ص. هڪ ٻي-ٿورڙا. (ظ) چڊو پاڍو-ورلي.

ايڪو؛ ڏ (سن. ايڪ) هڪ عدد-هڪڙو عدد.

هڪڙي درجي وارو انگ (۱ کان ۹ تائين). ٻڏي-اتحاد.

ايڪيٽال؛ ڏ. واپارين جي اصطلاح ۾ من ۾ چاليهن

اٽ؛ ٿ. ڇهن يا اٺن مهينن جي هڪري (جا اڃا لڳي نه هجي)-پٽ.

اٽريس؛ ٿ (انگ) پتو-سرنامو. سپاسنامو-خطاب.

اٽڪڙ؛ ۽ (انگ) فلم يا ناٽڪ ۾ ڀارت ڪشندڙ-اداڪار.

اٽوٽرو؛ ص. حرڪتي-ڪيچلو. ڏنگو. هڪ هنڌ سڪ ڪري نه وهندڙ (ٻار).

اٽال؛ ۽ (ف) گهوڙي جي ڪنڌ جا وار-ٻشڪون.

اٽام؛ ڏ (ع. يوم جو جمع) ڏينهن. گهڻو عرصو-مُدت. زمانو. حيف جا ڏينهن.

اٽاپ؛ ٿ. بيوقوفي-ناداني-مورڪائي.

اٽائو؛ ص. نادان-مورڪ. ٻالو ڀولو.

اٽي، اٽي؛ ڏ. هڪ تارو جو بڏي مهيني جي پهرين ڏهن تاريخن ۾ اُڀري (هن جي اُڀرڻ سان مال ڪير سڪائيندو ۽ پاڻي ۽ چينهرو ايندو).

اٽار؛ ۽ (ع) پنهنجي فائدي کي ٻين خاطر قربان ڪرڻ. بنا لالچ خدمت.

اٽجاب؛ ڏ (ع) نڪاح يا ڌيڻي لپي ۽ ڪنهن ٻي طرف جي آڇ.

اٽجاب ۽ قبول؛ نڪاح جو قول (گهوٽ جي پاران) ۽ اقرار (ڪنوار جي طرفان).

اٽجاد، اٽجاد؛ ٿ (ع) نشين سر وجود ۾ آڻڻ. نشين شيءِ ڳولي ڪڍڻ.

اٽچيو؛ ڏ. احسان-ٿورو.

اٽڊوانس؛ ڏ (انگ) اڳواٽ ڏنل رقم-سوڻي.

اٽڊيٽر؛ ڏ (انگ) اخبار جو مُدير. مؤلف.

اٽڊيوڪيشن؛ ٿ (انگ) تعليم.

اٽڊاء؛ ڏ (ع) سُر-عذاب. درد-اهنج.

اٽڊائڻ؛ م. ڏکون. آزارڻ-ستائڻ. رنجائڻ.

حمایت ڪرڻ. ڪپت ڪرڻ.
 ايماني: ص. ايمان وارو. ايماندار. سورهيہ- دلير.
 آئين: ص (ع) امن وارو- محفوظ. (ث) هڪ راڳڻي.
 ايمي: ث (ع) سپاري جو چوٽون حصو.
 آيندڙ: ذ. ڪن مان ٺهيل اُٺ جي ڀلائي.
 آينگ: ص. بهادر. اڙنگ. پيرواھ. سجاڳ. اچانڪ-
 اوچتو.
 اينگهه: ث. ڊيگهه. واڌ.
 اينگهائڻ: م. ڊيگهه ڪرائڻ- طول ڏيڻ.
 اينگهڻ: م. چڪجي ڊگهو ٿيڻ (رڻ). ويجهڻ.
 آيوان: ذ (ف) اڱڻ- آڱنڌ. محل- مڪان.

سيرن بدران ايڪيتاليهن سيرن جي تور.
 ايل: ث. لشڪر- ڪٽڪ. انڪار- عُدولي. پرهيز.
 ايلچو: ذ. هڪ قسم جو رنگين ريشمي ڪپڙو.
 ايل پنهور: ذ. ٻڪراڙ- ريڍار. جهنگلي.
 ايلچي: ذ (ت) عيوضي. سفير. قاصد.
 ايماء: ذ (ع. ايماء) اکين جو اشارو. حڪم.
 ايمان: ذ (ع) دل جو يقين- اعتقاد. پروسو- اعتبار.
 ايماندار: ص. ايمان وارو. ويساه رکندڙ. امانت دار.
 امين. سڀتيو. ديندار.
 ايمان وڪڻڻ: لالچ خاطر حق کي ڇڏي ڪوڙ جي

ب

باڻوئي: ص. ڳالهيڙ- گهن ڳالهاڻو. ٻڌائي.
 پاڻارو: ذ. ڪورڙو پڇائيندڙ- بناڙو. دايو. (ث. باناري).
 بانو: ذ. ٺلهي لٺ- بانو.
 باج: ذ (ف) محصول- ڏن.
 باجگذار: ص. ڍل پرو- ڏاني.
 باجو: ذ. واجو. هارمونيم.
 باجو: ص. باقي بچيل. بچت ۾.
 باجا. باچاهه: ذ (ف) بادشاهه بادشاه.
 باچائي. باچاهي: ث. بادشاهي.
 باخبر: ص (ف) خبر رکندڙ- واقف. خبردار-
 سجاڳ. سياڻو.
 باد: ث (ف) هوا- واڌ. ريح- بادي.
 بادپيما: ص. هوا ماپيندڙ (اوزار). هوا جهڙو تڪو
 (گهوڙو).

ب: ذ (ع) تلفظ "بي" سنڌي، عربي ۽ فارسي
 "الف- بي" جو ٻيو اکر. ابجد موجب عدد ۲.
 باب: ظ (ع) باب ۾- باري ۾. حق ۾. نصيب.
 باب بڻجڻ: قسمت ۾ اچڻ. لکيو ٿيڻ.
 باب: ذ (ع) دروازو- لنگهه. داستان (ڪتاب جو)-
 فصل. رستو. ڪاسبيءَ جو هاري تي ٻنڌڻ- لاڳ.
 قسمت- نصيب.
 ٻاٻت: ظ (ف) واسطي- لاءِ- متعلق.
 ٻاٻو: آيو- پيءُ- والد.
 ٻاٻو: رمتو فقير. ريلوي جو هڪ ملازم (جيڪو
 ٽڪيٽون چيڪ ڪري ۽ ڏئي وٺي).
 ٻاٻي: ث (انگ) سلائي جي مشين ۾ ڪم ايندڙ لوهي
 ريل.
 بات: ث. ڳالھ بولھ. ذڪر- بيان. سخن- گفتو.

بادِ خِزان: ٺ. سرءُ جي هوا (جيڪا وڻن جا پن ڇاڻي).	بادءُ: ڌ (ف) شراب- مَي- مَد.
بادِ صبا: ٺ. صبح جو اُتر اولھ کان لڳندڙ هوا (جنهن ۾ گل ٽڙن). صبح جي هير.	بادِي: ٺ (ف) پيٽ ۾ هوا ڀرجڻ جي حالت. پيٽ مان نڪتل واءِ- ريح. طب يوناني موجب هڪ طبيعت.
بادام: ڌ (ف) هڪ مشهور ميوو.	(ص) ريح پيدا ڪندڙ کاڌو. اجايو- بيسود.
بادام چشمر: ص. بادام جهڙين اکين وارو- سهڻين اکين وارو (معتشوق).	بادِ پاءِ: ڌ (ف. باد) گهوڙي جي هڪ بيماري (جنهن ۾ گهوڙي جي کڇن ۾ وائي سوڄ جا ڳوڙها نڪرن).
بادامي: ٺ. بادام جو گورو.	بادِڻ: ٺ. جوئر جو هڪ قسم.
بادبان: ڌ (ف) پيڙيءَ جو سڙھ.	بادِي: ٺ (انگ) بدن- جسم.
بادشاه: ڌ (ف) تخت ڌڻي. ملڪ جو حاڪم. تاس ۾ پارھون نمبر پتو.	بادِي گارَڌ: ڌ. حاڪم جو ذاتي نگهبان- خاص محافظ.
بادشاھت: ٺ. بادشاهي- حڪومت. سلطنت.	بار: ڌ (ف) پيرو- دفعو- گھمرو (جيئن، دوبار، سر بار وغيره) دربار. عدالت. (ص) وسائيندڙ (جيئن آتش بار، آڻڪ بار وغيره).
بادشاهزادو: ڌ. بادشاه جو پُٽ. (ٺ. بادشاهزادي).	بار: ڌ (ف) ٻوجھو- وزن. لڌ. رکيل ڪم- فرض.
بادشاه گروڊي: ٺ. بادشاهن جي تبديلي- طوائف الملوكي. ڏاڍمڙسي. انڌڌنڌ. ڦرلٽ.	ذميداري. ڦل- ثمر.
بادشاهي: ٺ. حڪومت- صاحبي. سلطنت.	بارآور: ص. ڦل ڏيندڙ (وڻ)- ثمردار. فائديمند.
بادشاهي ڪرڻ: حڪومت ڪرڻ. خوشين ۾ هڻڻ. عيش ڪرڻ.	باريُردار: ص. بار ڪڍندڙ- حامل. مزور. لاڏو (وهڻ).
بادشاهي: ٺ. مصريءَ جو قسم.	باريُرداري: ٺ. بار ڍوڻ.
بادگولو: ڌ (ف) ٽلي سڄي پوڻ جي بيماري.	بار پوڻ: بوجو پوڻ. سفارش ٿيڻ. زور پوڻ. ٿورو ٿيڻ- احسان ٿيڻ.
بادگير: ڌ (ف) گهر ۾ هوا اچڻ لاءِ ڇت ۾ ٺهيل منگھ.	بار ڪڍڻ: جوابداري قبول ڪرڻ. ذميواري ڪڍڻ. هام هڻڻ (مشڪل ڪم جي).
بادل: ڌ. ڪڪر- ابر.	بار لاهڻ: جوابداريءَ جو ڪم پورو ڪرڻ. جهڙو تهڙو ڪم ڪري ڏيڻ- ميار لاهڻ. فرض ادا ڪرڻ (اولاد جو). ٿورو لاهڻ. قرض جي ادا ٿيڻ ڪرڻ.
بادلو: ڌ. زريءَ جي تار. زري- مقيس. ريشم ۽ سوني تار سان ڀرت. ڌاتو مان ٺهيل هڪ قسم جي گھگهي (جنهن تي ڪپڙو چڙهيل هجي، ۽ سفر ۾ پائي ٿڌي رکڻ لاءِ ڪم اچي).	باران: ٺ (ف) مينهن- برسات.
بادو: ص. چريو- مست. نشي ۾ مخمور. (ڌ) وڏو وتو- جمن.	باراني: ٺ. برسات تي ٿيل پوک. مينهن تي آباد ٿيندڙ زمين.

ٻاراڻو؛ ذ. هندن جي رسم موجب ديوي ديوتا جي مورتِيءَ جي سرگس.

ٻارِيار؛ ظ (ف) وري وري- هر هر- ذري ذري.

ٻارِدانو؛ ذ. اناج، ڦٽيون وغيره ڪڍڻ لاءِ ڳوٺيون، برڪيون وغيره.

ٻارِش؛ ث (ف) برسات- مينهن.

ٻارِڪَ الله؛ ذ (ع) "الله (توڪي) برڪت ڏئي" (دعايہ ڪلمو).

ٻارِگاه؛ ث (ف) درٻار- ڪچهري. درگاه- آستانو.

ٻارِگير؛ ص (ف) ٻار ڏيئيندڙ. ٻار ڪڍندڙ. بردٻار- وڌڻدو.

ٻارُوڏ؛ ذ (ف) گندرف وغيره مان ٺهيل مصالحو- (جيڪو آتشبازي ۽ ٻارودي هٿيارن ۾ ڪم اچي)- دارون- آتشي مادو.

ٻارودخانو؛ ذ. ٻارودي هٿيارن رکڻ جي جاءِ- اسلح خانو.

ٻارودي سُرنگ؛ ث. هڪ قسم جو بَر.

ٻارها؛ ظ (ف، ٻار جو جمع) ڪڍڻ دفعا- ڪيترائي پيرا.

ٻاري؛ ذ (ع) خالق- اُپاڻهار. خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

ٻاري تعاليٰ؛ ذ. خلقڻهار- خدا تعاليٰ.

ٻاري؛ ص (ف) ٻاروارو- ڳرو. ٻارڪشندڙ (وهڻ). ٻارسهندڙ- بردٻار.

ٻارياب؛ ص (ف) اجازت مليل (ٻارگاه ۾ داخل ٿيڻ لاءِ). درگاه ۾ قبول پيل.

ٻاريڪ؛ ص (ف) ستهون. نفيس.

ٻاريڪ پيني؛ ث. غور سان ڏسڻ. تيزنظر. معمولي ڳالهه جي به جانچ. موشگافي.

ٻاريڪي؛ ث. ستهائي. غور سان نظر. موشگافي.

ٻاڙدي؛ ث. هڪ قسم جو لوهي ٿانءُ (جنهن کي ڪڍڻ لاءِ ڪنڊو پيل هجي)- ٻالٽي.

ٻاڙ؛ ث (ف، ٻاڙو) ٻانهن. ڪنڙائي (پڪي جي). ٻاڙو.

ٻاڙ؛ ظ (ف) وري- موٽي. واپس- پوئتي.

ٻاڙ ائڻ؛ ڪنهن عمل يا ارادي کان موٽائڻ. ساڳئي پير تي موٽائي آڻڻ.

ٻاڙ؛ ذ (ف) هڪ مشهور پڪي- شاهين (جيڪو شڪار لاءِ ڌارجي).

ٻاڙ دار؛ ص. ٻاڙ ڌاريندڙ. ٻاڙ کي تربيت ڏيندڙ. ٻاڙ سان شڪار ڪندڙ.

ٻاڙار، ٻاڙار؛ ث (ف) واپاري دڪانن جي قطار- هٿن جي گهڻائي وارو علائقو.

ٻاڙار لڳائڻ؛ دڪان وانگر شيون نروار ڪري رکڻ. سامان جي نمائش ڪرڻ. هٿ پڪيڙڻ.

ٻاڙاري؛ ص. ٻاڙار جو (مال). عام رواجي. هالو چالو (وڪر).

ٻاڙ پُرس؛ ث (ف) وري وري پڇا. پڇا ڳاڇا.

ٻاڙر؛ ث (ف) ڏسو "ٻاڙار".

ٻاڙگشت؛ ث (ف) ساڳي ڳالهه جي موٽ. واپسي (آواز جي). گوئج- پڙاڏو. افواه.

ٻاڙندو؛ ص (ف) رانديگر- ڪيڏاري. هنرمند. بازيگر.

ٻاڙو؛ ذ (ف) ٻانهن (عضو). ڪنڙائي (پڪي جي). لشڪر جو پاسي وارو دستو. پهلو. سڱ واري عورت-

ٻانهن. (ص) همراه- مددگار.

ٻاڙوبند؛ ذ (ف) ٻانهن ۾ ٻڌڻ جو هڪ ڳهه- ٻانهن رکي.

ٻاڙي؛ ث (ف) ڪيل- تماشو. ڪرتب- هنرمندي. راند. ڪيوتر جو پلٽو. گو- سرسي. سوپ.

بازي ڪٿڻ؛ راند ڪٿڻ. گوڙ ڪٿڻ- سرسي ڪرڻ. سوڀ ڪرڻ.	باغباني؛ ٿ. باغ سنڀالڻ ۽ پوکڻ جي ڪِرت. باغ بهار؛ ص. سرسبز- آباد. خوش.
بازيگر؛ ص. بازي ڪندڙ. تماشو ڪندڙ. مداري. کيڏاري. (ٿ. بازيگريائي).	باغبان ٿوڻ ٿيڻ؛ پنهنجي پنهنجي ڪم سان لڳڻ. پنهنجي ٿرهي تڳڻ.
بازيگري؛ ٿ. کيل- تماشو.	باغات؛ ٿ. باغ. گهڻا باغ.
باس؛ ٿ. ٻوڙ. بدبوءِ- ڌڀ. سُٺس- خبر. سڪا- پيٽا- نذرانو.	باغچو؛ ڌ (ف. باغچه) ننڍو باغ- چمن.
باس باسڻ؛ سڪا باسڻ. مڃتا مڃڻ.	باغي؛ ص (ع) بغاوت ڪندڙ- سرڪشي ڪندڙ. مخالف (حڪومت جو). پري پڇندڙ- مخالف.
باس پوڻ؛ سُٺس پوڻ- اڳواٽ ٿوري خبر پوڻ (ڪنهن واقعي يا ارادي جي).	باغتو؛ ڌ (ف) هڪ قسم جو سوئي ڪپڙو- ڪورو لنو.
باسي؛ ص. ڌڀ وارو- بدبودار. گهڻي وقت جو رکيل کاڌو (جو ڌڀ ڪري ويو هجي). پاروتو.	باقاعدہ. باقاعدي؛ ظ (ف) قاعدي سان. قانون مطابق. ترتيبوار- سلسلي سان.
باسپتي، باسپتي؛ ڌ. چانورن جو هڪ قسم. باسڻ؛ ڌ. ٿانءِ- برتن.	باقي؛ ٿ (ع) بقايا- بچت- پاڇي. (ص) هميشه رهندڙ- دائم قائم- بقاء وارو. (ذ) الله تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
باسڻ؛ م. ڏسڻ- ٻڌائڻ. سڄي ڪرڻ (ڏوهه وغيره). قبول ڪرڻ. سڪا باسڻ.	باقيات؛ ٿ (ع. باقي جو جمع) رهيل بقايا. بچت- پاڇي.
باشندو؛ ص (ف) رهاڪو- رهندڙ.	باڪ؛ ڌ (ف) ڊڀ- خوف.
باشو؛ ڌ. هڪ قسم جو شڪاري پکي (باز جهڙو).	باڪڙه؛ ٿ (ع) اڻ پڙهيل (چوڪري)- ڪنواري.
باصري؛ ص (ع) بصر ۾ رڌل (چانور).	باڪري؛ ص (ع. بقال) پاڇي وڪڻندڙ- سبزي نروش. ميوو وڪڻندڙ.
باصواب؛ ص (ف) درست- صحيح. صحيح سلامت.	باڪس؛ ڌ (انگ) ٽيلين جي ڊهي- ماچيس.
باطل؛ ڌ (ع) ڪوڙ. (ص) ڪوڙو- ڪوٽو. بي اثر.	باڪ؛ ٿ. پرھ ٿئي جو آهائ يا فجر جي روشني. صبح صادق.
باطن؛ ڌ (ع) منجه- اندر. گجهه- راز.	باڪڙ؛ ص. چوٽي چانگيل (وڻ)- ٺوڙهو (وڻ).
باطني؛ ص. اندروني- لڪل- گجهو.	باگڙي؛ ڌ. هڪ خانہ بدوش ذات- واڳهڙي.
باعث؛ ڌ (ع) سبب- ڪارڻ. اصليت. بنياد. (ص) باني- موجد.	بال؛ ڌ (انگ) کينهون- ڌڙهو.
باغ؛ ڌ (ف) گلن جي ٻوٽن ۽ ميوي وارن وڻن واري ايراضي- بستان- چمن.	بالا؛ ظ (ف) مٿانهون- بلند- اوچو.
باغائي؛ ص. باغ پوکيندڙ. باغ جي سنڀال ڪندڙ- مالهي.	بلایي طاق؛ ظ. پري- جدا- علحده.

بالمقابل؛ ظ (ع) ڀيٽ ۾ - نسبت ۾. سامهون - اڳيان.
 بالمفتو؛ ظ (ع) مفت ۾ - خواه مخواه. اجايو.
 بالواسطه؛ ظ (ع) ڪنهن واسطي يا وسيلي سان -
 ٻئي جي معرفت.
 بالوشاهي؛ ث (ف) مٿاڻي جو هڪ قسم.
 باليدگي؛ ث (ف) واڌ - ويجهه. ساوڪ.
 باليقين؛ ذ (ف) يقين سان - پڪ سان. ضرور - يقيناً.
 بامر؛ ث (ف) ڇٽ. ماڙي. بالاخانو. آسمان.
 بامر؛ ث. زال - عورت. حسين عورت - نازنين.
 بامر؛ ذ (انگ) ڪافور ڄاڻ وغيره جي عرق مان ٺهيل
 مرهم (مٽي جي سور لاءِ).
 بامعني؛ ظ (ف) معنيٰ سان - سمجهاڻي سان - شرح
 سان.
 بان؛ ث. آڻ - شڪست. بيزاري جي اظهار جو لفظ.
 بان ڪرڻ؛ آن مڃڻ (راند ۾). توبه ڪرڻ - پڇتائڻ.
 بيزاري جو اظهار ڪرڻ.
 بان؛ رنگ - ورن. خاصيت. ٻاڻ - تير.
 بانا ڦاڙ؛ ص. ڏاڍو مڙس - پهلوڻ. هٿ ڦاڙ.
 بانڀڙو؛ ذ. ڏسو "بانڻو".
 بانڀڙو؛ ذ. ٻار جي هٿن ۾ ڳوڏن ۾ رڙهي. (ص)
 ڪٻو ٿي بيٺل - ڊونڊڙو.
 بانڀڙا پائڻ؛ ڳوڏن ۽ هٿن ۾ رڙهڻ (ٻارڙو) - رڙهيون
 پائڻ.
 بانٺ؛ ث. وڙهڻ جون سڪل ڪاٺيون - وڙهائون. کڻ
 يا چارين جي لاڳو.
 بانڻو؛ ذ. سونڻو - ڌڪو.
 باند؛ ظ. قيد - بند - گرفتار.
 باندِي؛ ص. بند ۾ پيل - قيدي. پورهيت.
 بانڊر؛ ذ (سن. واٽر) مشهور جهنگلي جانور - وڏو

بالاڻنگ؛ ذ (ف) هٿي تي رکيل گاشي کي قابو ٻڌڻ لاءِ
 چمر جو پتو.
 بالاخانو؛ ذ (ف) جاءِ جي مٿان اڏيل صُفو. ڇت تي
 اڏيل ڪوٺي.
 بالاتفاق؛ ظ (ع) اتفاق سان - يڪراءِ - متفق طور.
 اوچتو - اچانڪ - ناگهان.
 بالادست؛ ص (ف) وڌيڪ اختيار وارو. مٿيون
 عملدار. وڏو آفيسر.
 بالادستي؛ ث. مٿانهون اختيار - اعليٰ اختياري.
 بالانشي؛ ص (ف) مٿانهين جاءِ تي ويٺل. مٿين جڳهه
 تي ويهندڙ. صدر.
 بالله؛ ع (ع) الله جو قسم - خدا جو سُنهن. (ظ) سچ
 پچ - تحقيق.
 بالائي؛ (ف) مٿيون. اٽل وارو. سرس - زياده وڌيڪ.
 بالائي آمدني؛ ث. مقرر پيدائش کان وڌيڪ آمدني.
 رشوت وغيره.
 بالتي؛ ث. ڏسو "ٻاڙدي".
 بالجبر؛ ص (ع) زور سان. زبردستيءَ سان.
 بالشت؛ ث (ف) گرائٽ - ٻاڙي.
 بالضرورة؛ ظ (ع) ضرورت موجب. ضرور - آوَس.
 پڪ - يقيناً.
 بالغ؛ ص (ع) جوانيءَ کي رسيل - سامايل. جوان.
 بالقرض؛ ظ (ع) فرض ڪجي - ڪٿي قبول ڪجي.
 بالفعل؛ ظ (ع) حال ۾ي الحال - هينئر - هن وقت.
 حقيقت ۾ - سچ پچ.
 بالڪل؛ ظ (ع) ڪُلي طور. پوريءَ طرح. نيڪ -
 پورو.
 بالمر؛ ص. پيارو - پريتم. دلبر. دوست. عاشق.
 پيپرواه - بي اونو.

پولڙو. (ث. باندري).
 بانس: ٺ (سن. واس) ٻوڙ. ڏپ- بديو.
 بانس: ڏ (سن. وٽش) وڻ جو هڪ قسم (جنهن جون
 ڪاٺيون ڊگهيون، پوريون ۽ ڳرندار ٿين). بانس جي
 ڪاٺي- لڙهو.
 بانسري: ٺ. وات سان وڃائڻ لاءِ هڪ ساز.
 بانڪڙو: ڏ. ڪاٺ جو بينچ.
 بانڪو: ص. بهادر- پهلو.
 بانگ: ٺ (ف) آواز- صدا. نماز جو سڏ- آذان.
 بانگو: ص. بانگ ڏيندڙ- مؤذن. (ڏ) تسبيح جي ٻنهي
 چيڙن کي ملائيندڙ ڊگهو مٿيو.
 بانو: ڏ. رنگ- ورن. گهوڙي جي مٿن تي سفيد ٻولڻ.
 پاڻو: ٺ (ف) شهزادي. خاتون. سکر زال.
 بانور: ڏ. ڏسو "باور".
 بانورجڻ: م. غرور ڪرڻ- فخر ڪرڻ. مست ٿيڻ.
 بانولو: ص. مست- چريو- ديوانو. هرڪيل. ڀليل.
 ٽواڻي. سوداڻي. (ث. بانولي).
 بانولي: ٺ (ف. باولي) ننڍي باز کي شڪار تي
 هيرائڻ لاءِ کنين کڻو پڪي ڪارائڻ جو عمل. ڀيتي- کٻ.
 ڦيري- پٽواڻي. بازولي. ڏاڪڻ سان ڪوه.
 بانڻو: ڏ. ٻيڙي يا غوراب ۾ هوا جي رخ ڏيکارڻ لاءِ
 ٻڌل جهنڊو- وانڻو. (ث. بانڻي).
 بانڻ: ٺ. چٽي بک. اثاڻ.
 باني: ٺ (سن. وائي) ٻولي. سر- آلاپ. بهانو.
 باني: ص (ع) بنياد رکندڙ- پايو وجهندڙ. اڳواڻ-
 مهندار.
 بانيڪار: ص. اڳواڻ (ڪم جو).
 باني مَباڻي: ص. پهريون بنياد وجهندڙ. شروعات
 ڪندڙ.

باوڄود، باوڄود: ڏ (ف) تنهن هوندي به.
 باور: (ف) تڪبر- هٽ- غرور. اعتبار- يقين-
 پروسو.
 باهر: ٺ. جيرو- آڱ- آتش. گرمي- جوش.
 باهر باره: فساد جاڳائڻ. ظلم مچائڻ. ڏاڍي تڪڙ
 ڪرڻ.
 باهر چنڊڻ: ڪاوڙ لاهڻ.
 باهر جاڳائڻ: باهر دکائڻ. فساد مچائڻ.
 باهر: ٺ ٻيو ڏيڻ: ڏسي وائسي پاڻ کي ٻوهي ۾ ڏيڻ.
 باهڙ: ٺ. ٿاڻو- آڏيڙو. باهوڙ (ڪٽي جي).
 باهڙائڻ: م. ٿاڻائڻ. پٺيلائڻ. ڪٽي کي ٻيچ ڪرائي
 پوئڪائڻ. برخاست ڪرائڻ (محفل).
 باهڙجڻ: م. ٿاڻجڻ. ٿڙي وڃڻ (رستي، ڳالهه يا خيال
 ٽان). ٿڻ (ڪچهري).
 باهڙڻ: م. ٿاڻڻ- آڻڻ. ڏکو ڪائڻ. ٿڙڻ- خطا ٿيڻ.
 برخاست ٿيڻ (مجلس).
 باهر: ڏ (ف) هڪ ٻئي سان گڏ- پاڻ ۾.
 باهمي: ڏ. پاڻ ۾- هڪٻئي سان.
 باهميت: ص (ف) همت وارو. سگهارو. دلير. حوصلي
 وارو.
 باهڻ: ڏ. هڪ قسم جو وڻ- بهڻ.
 باهڻ: م. بهڻ- پوئڪڻ (ڪٽي جو).
 باهوڻي: ٺ. ٿوري باهر- دونهين.
 باهوڙ: م. ٺ. ڪٽي جي پوئڪ.
 بائڪاٺ: ڏ (انگ) عدم تعاون- قطع تعلقات.
 بائسڪل: ٺ (انگ) ٻن ڦيٽن واري گاڏي.
 بَبر: ڏ (ف) ڪيهر- ٻيلاڻي (شينهن)
 ٻيو: ڏ. پستان. ٿڻ.
 ٻيو ڏيڻ: ٿڻ ڌارائڻ (ٻارڙي کي). ڌٽارڻ. دلبو ڏيڻ.

بني؛ ث. ننڍڙو ٻيو (ٻار يا مڙد جو).

بُٺ؛ ذ (ف) بدن- جسم. پٿر وغيره مان ٺهيل ماڻهو جو
 بوتو- مجسمو. پتي راند ۾ ڏهن ڏاڻن جو ڌاءُ، اهو تختو
 جنهن تي ڍارا يا ڪوڏيون اُچلجن (چوڀڻ يا جُوا ۾).
 (ص) بيجان. هڪ هنڌ بيٺل. خاموش- چُپ.

بُٺ چنڊڻ؛ بدن کي ڏوڻ ڏيڻ. بدن جي ٽولهه گهٽائڻ.
 بدن ۾ هلڪو ٿيڻ.

بُٺڻانو، بٽڪده؛ ذ. جتي بُٺ رکيل هجن ۽ انهن جي
 پوڄا ٿئي. عجائب گهر (جتي بُٺ رکيل هجن).

بُٺ ڪانڊارجڻ؛ سيءُ يا ڊپ کان لڳن ۾ سيسڙاٽ
 اُڀرڻ. بدن ۾ سيانڊا پوڻ.

بُٺ وجهڻ؛ ڪاري جادو ذريعي ڪنهن کي تڪليف
 پهچائڻ لاءِ ماڻهه جي اتي مان ان جو پُتلو ٺاهي مقام ۾
 پورڻ- ڊوهه ڪرڻ.

بُٺاشو؛ ذ. ڏسو ”پُٺاشو“.

بُٺال؛ ص (ع) بطلال گمراه. ٽواڻي. واٽڙو.
 بُٺانو؛ ذ (ع) بٺانه) پڳڙي جي اندران پراءُ طور ڏنل
 ڪپڙو.

بُٺافڻ؛ م. ٻڌائڻ- سَلڻ. ظاهر ڪرڻ. ڏيکارڻ.
 بُٺڪڻ؛ م. بدلڻ- مٽجڻ. ڳرڻ (مٽو). ڪڇي ٿيڻ
 (دل). گمراه ٿيڻ.

بُٺو؛ ذ. فريب- ڊوڪو. عذر- بهانو.

بُٺو ڏيڻ؛ دغا ڪرڻ- ڊوڪو ڪرڻ. بهانو ڪرڻ.
 بُٺوگ؛ ص (ع) ڪنواري، پاڪدامن، تارڪ الدنيا

عورت. (ث) بيبي مريم ■ بيبي فاطمه الزهرا جو لقب.
 بُٺي؛ ث. وٽ (ڌڻي جي). شمعمان- لالڻين.

بُٺي؛ ث (ع) باطيه) بوتل- ٻاٽلي. شراب جي صراحي.
 بُٺيلو؛ ذ. هڪ قسم جي ننڍي پيڙي.

بُٺي؛ ث. تيرن وجهڻ جي ڳوٺڙي.

بُٺي جو ڪاڻ؛ ان گس تير. هٿ وس حيلو يا ڌاءُ.

بُٺالو؛ ذ. پُٺاڻو- آلو.

بُٺاڻا؛ ذ. متر يا چٽا (پاڇي طور ڪم ايندڙ).

بُٺاڻي، بُٺي؛ ث. فصل لهڻ کان پوءِ زميندار ۽ هاري
 جي وچ ۾ ورهاست.

بُٺون؛ ذ. ڏسو ”بُٺون“.

بُٺ؛ ذ. باهه جو مڇ- آڙاهه. وڏو ڳورو- بُٺي. ڍڳ-
 ڍير.

بُٺ ڀرڻ؛ ڪورو ڀرڻ. پيٽ ڀرڻ.

بُٺ؛ ذ. غير آباد زمين. بيابان. رڻ. واري يا مٽيءَ جو
 دڙو. ڦٽل دڙو. (ص) ويران. اُجڙ. سُڪل.

بُٺارو؛ ذ. پڳڙا يا ڦلا ڀڄي وڪڻندڙ. لشڪر يا ڪاڇ
 جي رڌ سنڀاليندڙ (سيڌو ڀاڌو ■ رڌ جو انتظام).
 گاڏهي- دايو. (ث. بُٺاري).

بُٺي؛ ث. چُلهو. تنور. ڪاڇ جي رڌ واري جاءِ- چَر.
 نيروٽي جي ڪُن ۽ ڏوبين جي ڪنڀ چاڙهڻ وارو چُلهو.
 شراب چڪائڻ وارو هنڌ.

بُٺي؛ ث. مٽيءَ جو ڍير- دڙي. قبر- تربت.

بُٺج؛ ث. سنهڙا ۽ گهاٽا وار (جيڪي هٿ لائڻ سان
 محسوس ٿين). ريشمي ڪپڙي وغيره جي ٻَر. بُوڇر.
 بُٺج؛ ذ. وارن جو مڇو- چڱو. وڏا ۽ ڪهراوار. سنگ جا
 سُٺا (ڪڻڪ، جوئر، مڪئي وغيره).

بُٺج بُج ڪرڻ؛ پُٺي کوهي ڇڏڻ. ٽنبي ڇڏڻ. ڪُٺي
 سٽي سخت سزا ڏيڻ.

بُٺجا؛ ظ (ف) روا- جائز. مناسب. درست- صحيح.

بُٺا اٿڻ؛ عمل ۾ آڻڻ. پورو ڪرڻ (فرض). مڃڻ
 (حڪم).

بُٺا آوري؛ ث (ف) پورائي (فرض جي). مڃتا (حڪم
 جي). پوئواري- تعميل.

پِواڻي شي، ڏيکارڻ، پوڻان لائي ڇڏڻ (ڦڪڙي).	بَڄاڄ؛ ذ (ع. بَزان) ڪپڙي جو واپاري. مُنيب-پلاوڻو.
بُڄاڻي؛ ٺ. بُڄڙائي. گناهه. خرابي.	بَڄار؛ ٺ. ڦوڙي-پَتي. چندو.
بُڄڙائي؛ ٺ. خرابي. بدي-بُرائي.	بَڄاء؛ ظ (ف) انهي جاءِ تي-صحيح. بدران-پاران.
بُڄڙو؛ ص. برو-خراب. ڪنو-گندو. ڪوجهو-بدشڪل. ذليل-خوار. (ٺ. بُڄڙي).	سواء.
بُڄڙو ڪرڻ؛ خوار خراب ڪرڻ. جٺ ڪرڻ.	بُڄر؛ ص. بُجن وارو-بُجرو. ڊگهن وارن وارو (ڪٽو).
بُڄڻ؛ م. ڪٽي ڪي ڪنهن ماڻهو يا مرون تي ڇڏڻ. وڙهڻ لاءِ همتائڻ.	بَحري؛ ٺ. ڪَڪري. ننڍيون پھڻيون.
بُڄو؛ ص. بڄڙو. خراب-ڪنو. بدصورت. بداعمال. گندو-گدلو. (ٺ. بُڄي).	بُڄڪو؛ ذ (ت. بُڄهه) ڪپڙي جو ٿيلهو-ڳوٺرو. (ٺ. بُڄڪي).
بَعال؛ ظ (ف) برقرار-قائم. درست-صحيح. قبول-منظور. دوباره ملازمت تي قائم (برطرف ٿيل ملازم).	بَجلي؛ ٺ. وڃ-ڪنوڻ. اليڪٽريءَ جي روشني-برق. (ص). چمڪندڙ. تيز رفتار. ڦڙت.
بَعالِي؛ ٺ. منظوري. اجازت. قبوليت. مقرري.	بَجنسي؛ ظ (ف) هوبهو-نس پس-ساڳيو.
بَحث؛ ذ (ع) دليل بازي. حجت. ضد-هوڏ. ردڪڏ.	بُجو؛ ذ. هٿ جون پنڄئي آڱريون ٿيڙي سامهون ڏيکارڻ (نفرت ڪرڻ يا لعنت وجهڻ جو عمل)-پُوندو.
بَحث مباحثو؛ ذ. ڪنهن مسئلي تي هڪٻئي سان بحث. دليل بازي.	بَچاء؛ ذ. حفاظت-سنيال. امان-پناهه. سلامتي.
بَحي؛ ص. بحث ڪندڙ. ضدي-هوڏي.	اوڻ. اجهو. الزام کان بچاء لاءِ ثابتي.
بَحو؛ ذ (ع) درياء. سمنڊ. عروضي شعر لاءِ مقرر ٿيل وزن. (ص) وڏي علم وارو. فياض.	بَچائڻ؛ م. حفاظت ڪرڻ-سنيال ڪرڻ. پناهه ڏيڻ. اجهو ڏيڻ. پاڇي ڪرڻ.
بَحر ۾ پوڻ؛ گهڻي ڳالهه ۾ پوڻ. ڊيگهه ۾ پوڻ. ڳالهه کي ڊگهو ڪرڻ. جهڳي هڻڻ.	بَچت؛ ٺ. پاڇي-بقايا. بچيل شيء. نفو-فائدو.
بَحري؛ ص. سامونڊي. دريائي.	بَچڻ؛ م. سلامت رهڻ. پناهه ۾ اچڻ. نجات ملڻ (مصيبت مان). چڙهڻ (بيماري مان). جيئن زندهه رهڻ.
بُهران؛ ذ (ع) بيماريءَ جي نازڪ گهڙي (زندگي ۾ موت جي ڪشمڪش). سڪرات. نازڪ حالت.	بِچت ٿيڻ-پاڇي ٿيڻ. باقي هجڻ.
بَهرانو، بَهرائو؛ ذ. دريا يا پاڻي جو نذرانو. هندن جي هڪ قلمي رسم (جنهن ۾ پاڻي جي ديوتا کي نذرانو چاڙهين؛ آڻي جو پيڙو، جنهن ۾ سيندر ۽ گل ڦل هڻي، چومڪو ڏيو باري پاڻي ۾ ڇڏيندا).	بَچ؛ ٺ. هُشي (ڪٽي ڪي). چُرچ-چورت. هلان جي ترغيب.
بَحري باز، بَحري باشو؛ ذ. (ع) باز جو هڪ قسم	بَچ ڪرڻ؛ بَچڻ (ڪٽو). مُشڪارڻ. هڻي کي حملي لاءِ هُشي ڏيڻ.
	بُڄان؛ ٺ. ڪراحت. ڌڪار-حقارت. منيان.
	بَچائڻ؛ م. بَچ ڪرڻ. هلان ڪرائڻ. ڊيچارڻ لاءِ ڪا

(مٿو اچو، ڪُلها ڳاڙها، اکيون ڪاريون، ڳچيءَ ۾ ڪارو پتو، اُٿامن ۾ تيز).

بَحِيرَه: ذ (ع) ننڍو سمنڊ.

بُغار: ذ (ع) ٻاڻ-آب، گرمي-حرارت، تپ-پَرُو، ڪاوڙ، ڏک.

بُغار ڪڍڻ: غبار ڪڍڻ، اندر جو ساڙ ڪڍڻ، ڪاوڙ چنڊڻ، دل جو بار هلڪو ڪرڻ.

بُغارو: ذ (ع) ڏونهين جي نيڪال لاءِ پت جي اندران ٺهيل چمڪي.

بَخاڻڻ: م. بخيو هٿائڻ- ٽوپو ڏيارڻ، سبائڻ.

بَخت: ذ (ف) پاڳ- نصيب- قسمت- طالع.

بخت آزمائي: ث. قسمت آزمائي، توڪل.

بَختاوَر: ص. بخت وارو- پاڳوارو- خوش نصيب.

بخت جي پاڙي: ث. قسمت جو ڪيل، خوش قسمتي، تقدير.

بُختي: ذ (ف) بلخ جو ٻن ٿوهن وارو اُٺ، ڀلو اُٺ.

بُخرو: ذ (ف) ٻهره- حصو- پاڳو- پَٽي، نصيب- بخت، انعام- بخشش.

بُخش: ث (ف) معافي، بخشش، انعام، (ص) بخشيندڙ- ڏيندڙ (فرحت بخش، امام بخش وغيره).

بُخش ڪرڻ: معاف ڪرڻ، امداد ڪرڻ.

بُخشاڻڻ: م. ڏوهه وغيره معاف ڪرائڻ، معافي گهرڻ.

بُخشش: ث (ف) معافي، انعام- عطا، ذات- امداد، خيرات.

بخشش نامو: ذ. ڪنهن شيءِ بخش ڪرڻ جي لکيت- هيءَ نامو.

بُخشڻ: م (ف) بخشيدڻ، معاف ڪرڻ، بخش ڪرڻ.

عطا ڪرڻ، امداد ڪرڻ، ڏاڻ ڏيڻ، انعام ڏيڻ.

بُخشڻهار: ص. بخشيندڙ- معاف ڪندڙ، ڌڻي تعاليٰ.

بُخِل: ذ (ع) ڪنجوسي، مڙجوناڻي.

بُخَمَل: ث (ف) مَخَمَل ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم.

بُخَن: م. (ف) بخيه) بخيو ڏيڻ- سبڻ.

بُخَو: م. (ف) بخيه) ڏسو "بخيو".

بُخُوِي: ظ (ف) چڱي طرح سان، هر لحاظ کان.

بُخِير، بَخِيرَت: ظ (ف) خير سان، سلامتي سان.

بُخِيل: ص (ع) ڪنجوس- شوڙ- موذي، چيڙاڪ.

بُخِيلِي: ث. ڪنجوسائي، چڙ- ڪاوڙ، وِرج.

بُخِيو: ذ (ف) بخيه) سنهون ٽوپو، هٿ سان ٽوپي جو هڪ نمونو، سببو.

بُخيا هڻڻ: ٽوپا ڏيڻ، ڳنڍ ٽوپ ڪرڻ.

بَد، بَد: ص (ف) خراب- ڪنو- گندو، بچڙو، اندر پليت- ڪوٽو.

بَد آصل: ص. ڪميٽو، ڪمڌات، رڙيل.

بَد آطور: ص. بدلجڻ- خراب عادت ۾ وارو.

بَد آنديشي: ث. مٿ ڳهرائي- بدخواهي، دشمني، ڪوتاهه بيني.

بَد باطن: ص. دل جو پليت- اندر ڪوٽو.

بَد چَشم: ص. بري نظر سان ڏسندڙ، بدخواه.

بَد: ذ. پيسڪوٽ راند ۾ حڪم (ٽرپ) کان سواءِ ٻئي رنگ جو پتو.

بَد: ث. وڏي هڙ- ڳٺڙي.

بَد: ث. گولين راند جو سَچ.

بَد: ث (ع) وداع) رخصت- موڪلاڻي، جدائي.

بَد اخلاق: ص (ف) خراب عادت ۾ وارو، بدفصليت.

بَد اخلاقي: ث. ڪلچاڻي، بدفصليتي، بي ادبي.

بَد اعتقاد: ص (ف) خراب عقيدو وارو.

بَد اعمال: ص (ف) بچڙن ڪمن وارو- بدڪار، ڪلچڻو.

بدآفعال؛ ص (ف) برا ڪم ڪندڙ- بدڪار. بدلچڻ.
بدنصليت.
بدآمني؛ ث (ف) وڳوڙ- فساد. آند ڏنڌ.
بدانتظامي؛ ث (ف) بي بندوبستي- آند ڏنڌ.
بدائع؛ ذ (ع). بديعه جو جمع عجائبات. نيون شيون.
شاعريءَ ۾ عجيب صنعتون ۽ ڪاريگريون.
بدبخت؛ ص (ف) نياڳو- چنڊو.
بدبختي؛ ث. نياڳ.
بدبڻو؛ ذ. پاڻي جو ٿوڻو- حباب. افواه. ڪوڙو ٺاه.
بدبڻو؛ بدبڻو؛ ث (ف) خراب بانس- ڌڻ- عثونت.
بدتر؛ ص (ف) وڌيڪ خراب- وڌيڪ بچڙو.
بدترين؛ ص (ف) سڀ کان وڌيڪ خراب- بالڪل خراب.
بدتميز؛ ص (ف) خراب نموني سان پيش ايندڙ-
بداخلاق. اينگو.
بدتهذيب؛ ص (ف) اڻ سڌريل. بي ادب. بيدنگو.
بدنصليت.
بدتهيزي؛ ث (ف) کاڌي پيتي ۾ ڪري نه ڪرڻ.
بدپيشه؛ ذ (ف) حرامڪاري- ڪسب.
بدچال؛ ص (ف) خراب چال وارو. آواره- اوباش.
زناڪار.
بدحال؛ ص (ف) تباہ حال- ڌڙيل.
بدحالي؛ ث. مسڪيني- تنگدستي.
بدحواسي؛ ث. گهپراحت- پريشاني.
بدخصال؛ ص (ف) ڪلچڻو- بدچال.
بدخصلت؛ ص (ف) بدعادتو- ڪلچڻو.
بدخو؛ ص (ف) بچڙين عادت ۾ وارو- ڪلچڻو.
بدخواه؛ ص (ف) مٺ گهرو. ويري- مخالف.
بدخواهي؛ ث. مٺ گهراڻي. دشمني.

بددعا؛ ث (ف) پٽ- پٽ پاراتو.
بددل؛ ص (ف) ناخوش. مايوس- نااميد. ڪڪ.
بدديانت؛ ص (ف) ڪپتيو- خيانت. نگ- دولابي.
بدديانتي؛ ث. ڪپت- خيانت- دعا.
بدذات؛ ص (ف) گهٽ ذات- ڪمذات- ڪمينو.
بدذر؛ ذ (ع) سڄو چنڊ- ماه ڪامل. چوڏهين جو چنڊ.
بذرالدجي؛ ذ. اونداهي رات جو چنڊ. چوڏهين رات جو چمڪندڙ چنڊ. (ذ) نبي سڳوري جو لقب.
بذر؛ ذ (ع). بدل (عوض). طرفداري- پاسو. بدو.
بذر پرڻ؛ عوضو ڏيڻ. بدو ڏيڻ. پاسو ڪڻ.
بدراه؛ ص (ف) خراب رستي تي. بدچال- بدڪار.
گمراه. آواره.
بدران؛ ظ. بدلي ۾- عوض ۾. پاران- طرفان.
بدران پوڻ؛ پاران پوڻ. طرفداري ڪرڻ- پاسو ڪڻ.
بدرقو؛ ذ (ف) سفر ۾ رستو ڏيکاريندڙ- بوراڻو- سونهون. ساڻي. محافظ.
بدريڪاب؛ ذ. (ف) چڙهيءَ ۾ ڏکيو گهوڙو- آهند.
گهوڙو.
بدرنگ؛ ص (ف) خراب رنگ وارو- ڦٽل رنگ. (ذ) بيسڪوٽ راند ۾ ترپ کان سواءِ ٻيا پتا.
بدرو؛ ذ (ف) ڪڍي پاڻي جي موري- ڪسي.
بدري؛ ث. ننڍي هڙ.
بدزيان؛ ص (ف). اينگو ڳالهائيندڙ. گارگند ڪندڙ.
بدزياني؛ ث. بدڪلامي. گارگند.
بدزيب؛ ص (ف) اڻ سينگاريل. نه وڻندڙ. بدنما.
بدسلوڪ؛ ص. خراب هلت ڪندڙ- خراب روش هلندڙ.
بدسلوڪي؛ ث. خراب سوڻ- بدسڳڻ- بدفال.
بدسيرت؛ ص (ف) بدڪردار- بدخصلت. بداخلاق.

بدشڪل: ص (ف) بدصورت - ڪوجھو - بچڙو.
 بدذيب. بيدول.
 بدشڪون: ذ (ف) بدسون. (ص) نحس.
 بدصورت: ص (ف) بچڙي شڪل وارو - بدشڪل.
 ڪوجھو.
 بدطبيقت: ص (ف) خراب خصلتن وارو - بدخو.
 بدمزاج. بدذات.
 بدظن: ذ (ف) بدگمانِي - شڪ. (ص) بدگمان.
 بدعت: ث (ع) نئين ڳالھ. شريعت ۾ نئين رسم (جا)
 نبي سڳوري جن جي وقت ۾ نه ٿي هجي).
 بدعتي: ص. شريعت جي خلاف عمل ڪندڙ.
 بدفعل: ذ (ف) خراب ڪم. بچڙو ڪم.
 بدفعلِي: ث. بدڪاري. حرامڪاري. زنا.
 بدڪ: ث (ع) بطه) هڪ قسم جو آبي پڪي -
 مرغابي.
 بدڪار: ص (ف) بچڙا ڪم ڪندڙ - بداعمال.
 گنهگار.
 بدڪاري: ث. بچڙا ڪم - خراب ڪم. زنا.
 بدڪردار: ص (ف) خراب خصلتن وارو. بدڪار.
 بدڪلام: ص (ف) اڻڳو ڳالھائيندڙ - بدزيان.
 بدڪلامي: ث. خراب گفتگو. گارگند - بدزياني.
 بدگمان: ص (ف) بي اعتبار - شڪي.
 بدگماني: ث. بي اعتباري. شڪ شهبو.
 بدگوئي: ث (ف) بدڪلامي - گارگند. ڳلا. چغلي.
 بدل: ذ (ع) عيوض - بدلو. جزا. (ظ) بدران.
 بدل سدل: ث. مٽاستا - ڦيرگهير.
 بدلائق: م. مٽائڻ - ڦيرائڻ. مٽ ست ڪرڻ. بدل
 سدل ڪرڻ.
 بدليج: م. مٽجڻ. ٻيو نمونو اختيار ڪرڻ.

بدلحاظ: ص (ف) بي لحاظ - بي مروت.
 بدلن: م. مٽائڻ - ڦيرائڻ. رد بدل ڪرڻ. بدلي ڪرڻ.
 بدلو: ذ (ع) بدله) عيوض. اجورو. وير - قصاص.
 انتقام. ڪيتو - جزا.
 بدلي: ث (ع) بدله) ملازمت ۾ ڦيرگهير - تبديلي.
 ملازم جي هڪ هنڌ کان ٻئي هنڌ مقررِي. مٽ ست -
 ڦيرگهير.
 بدمزاج: ص (ف) خراب طبيعت وارو. رکي سڀاءُ
 وارو. بدفصيلت. اڻڳو.
 بدمزگي: ث (ف) خراب سواد يا ذائقو. اثبثت.
 طبيعت جي ناسازي.
 بدمعاش: ص (ف) بدڪرداري جو ڪٿيو ڪائيندڙ.
 لفنگو - آواره. شرير - لُج.
 بدمعاشي: ث. بدچالي. ڪميٽپ. لُچائي.
 بدن: ذ (ع) جسم - تن - بُت.
 بدنام: ص (ف) خراب نالي وارو. بچڙائي ۾ نالي
 چڙهيل. خوار - رُساو. (ذ) گهوڙن جي هڪ بيماري.
 بدناموسي: ث. خواري - رسواي. ڳلا.
 بدنامي: ث. خواري - رسواي. ڪارنهن جو ٽڪو.
 بدنصيب: ص (ف) نياڳو - بدبخت.
 بدنصيبِي: ث. نياڳ - بدبختي.
 بدثما: ص (ف) ڏسجڻ ۾ اڻ وڻندڙ. خراب شڪل
 وارو. ڪوجھو.
 بدنو: ذ. پتل. جست يا ٽامي جو ڊگهو مڙيل نليءَ وارو
 لوٽو. ڌاتوءَ ما ٺهيل ڪوٺرو.
 بدنيت: ص (ف) خراب ارادو رکندڙ. دل جو پليت.
 اندر ڪُٺو.
 بدو: ذ. بدلو - عوض (سڱ جي صورت ۾). سڱ
 جي عيوض سڱ.

ٻڙآمد؛ ٺ (ف) آمدني- اُپراسو. حاصلات. ملڪي
پيداوار جي ٻاهرين ملڪن ڏانهن روانگي.
ٻڙاٻر؛ ڙ (ف) هڪ جيڏو. هڪ جيترو. هڪ
جهڙو- مٺ. هموزن. درست- صحيح. هموار- سنئون
سڌو (پٺ).
ٻڙاٻري؛ ٺ. هڪ جيڏائي. هڪ جهڙائي-
يڪسانيت. همواري. همسري.
ٻڙاٺ؛ ٺ (ع) چوٽڪارو- نجات (شب برات=
چوٽڪاري جي رات، جيڪا شعبان مهيني جي چوڏهين
تاريخ عيد ڪري ملهائين).
ٻڙاج؛ ٺ (انگ) درياءَ کي ڏنل دروازن وارو بند.
ٻڙاد؛ ٺ (ع. براه) نجات. عيد. خوشي.
ٻڙادر؛ ٻڙادري؛ ٺ (ف) ڀائيپي. ڀائيچاري. مائٽي.
عزازت. نيات.
ٻڙادر؛ ڏ (ف) ڀاءُ- آڏو. مائٽ- عزيز.
ٻڙاڦروخته؛ ص (ف) ڪاوڙيل. ڇڙيل. ڇڏيل.
ٻڙاڦ؛ ڏ (ع) اُها سواري جنهن تي نبي سڳورو معراج
تي ويو.
ٻڙانچ؛ ٺ (انگ) شاخ. ڀاڱو. وڏي واه مان نڪتل
واه.
ٻڙانگيخته؛ ص (ف) ڪڙو ڪيل. اُڀاريل- پڙڪايل.
ٻڙاء؛ ٻڙاي؛ ڙ (ف) جي واسطي. لاءِ- واسطي.
ٻڙائي؛ ٺ. مڏي- خرابي. قباحت. عيب. گلا- عيب
جوئي. ٻڙڙائي- بڏي.
ٻڙباد؛ ص (ف) ويران- اجڙ. ڏف- ڇٽ- تباه ضايع.
ٻڙبادي؛ ٺ. سڄ- تباهي. پينگ.
ٻڙبريت؛ ٺ (ع) بربر= جهنگلي، وحشي)
وحشانيت- حيوانيت- درندگي. ظلم.
ٻڙبل؛ ٺ. ڏسو "ٻليل".

بدي جا سڱ؛ ڏ. سڱ جي عيوض ٻيو سڱ. ڏي
وٺ جا سڱ.
بڏو؛ ڏ (ع. بڏوي) عربستان جو ڳوٺاڻو- بڏوي.
بڏشڪل.
بڏولت؛ ڙ (ف) سبب سان- جي ڪري. ذريعي-
وسيلي- ڪارڻ.
بڏوي؛ ڏ (ع) عربستان جو ڳوٺاڻو. صحرائين.
بڏهاڻيمو. بڏهڻمي؛ ڏ (ف) پيٽ ۾ کاڌو هضم نه
ٿيڻ. معدي جي خرابي. آڙي- ڀرتي.
بڏي؛ ٺ (ف) خرابي- بُرائي. بدنيتي- ٻيائي. تهمت-
بهتان. ٻڙڙائي.
بڏو؛ ڀڏ؛ ٺ. هڙ- ڳٺڙي. پٺارڪ.
بڏو؛ ڏ. سنبت سال جو ڇهون مهينو.
بڏي؛ ٺ (ع. بڏره) ڇمڙي جي ڳوٺڙي، هڙ. ڳٺڙي.
ٻيڙي.
بڏريعي؛ ڙ (ع) جي وسيلي- معرفت. طريقي سان.
هٿان.
بڏله سنجي؛ ٺ (ف) ٽوڪ بازي. چرچو گهٻو. ڪل
مسخري. خوشطبعي.
ٻڙ؛ ڙ (ف) تي- مٿان. مرڪب لفظن جي منڍ ۾ ايندڙ
لفظ (جيئن برجسته، برسير، برچشم وغيره).
ٻڙ؛ ڏ (ف) ويڪر- موڪر. ڦل. سينو- ڇاتي.
ٻڙڪڇڻ؛ سينو ساھڻ. برابر ڪرڻ.
ٻڙ؛ ڏ (ع. بر) رڻ- يبابان. وسيع ملڪ- ڪنڊ.
ٻڙمنهن ڪرڻ؛ رڻ منهن ڪرڻ. ڪنهن نامعلوم هنڌ
ڏانهن وڃڻ.
ٻڙ، ٻڙ؛ ص. بيزار- ڪڪ. ڪاوڙيل.
ٻڙ؛ ڏ. وات. پيٽ.
ٻڙ پوڻ؛ گهرج پوري ڪرڻ. ڇٽي ڀرڻ (ٻڙي جي)

بَرَدَه؛ ص (ف) ٻانهو- گولو. غلام. وڪاڻل قيدي.
 بَرَدَه ڦروش؛ ص. ٻانهن جو واپاري- غلامن جي
 تجارت ڪندڙ.
 بَرَدَه ڦروشي؛ ث. ٻانهن جو واپار- غلامن جي
 تجارت.
 بَرَوَ ٻاڪاس؛ ذ. ”راڪاس“ کان به وڏي بلا- ديو.
 (ص) کائو. پيشو.
 بَرَوِيان؛ ظ (ف) زبان تي. ياد- حفظ.
 بَرَسَات، بَرَسَاتِ؛ ث. مينهن- بارش- وسڪارو.
 بَرَسَر، بَرَسِر؛ ظ (ف) مٿي تي- سِرَ تي. مٿان.
 بَرَسِرِ اِقتدار؛ ظ. اقتدار ۾ آيل. طاقتور. حڪومت
 ڪندڙ- حاڪم.
 بَرَسِر ڪرڻ؛ مٿي تي کڻڻ. پاڻ تي هموار ڪرڻ.
 قبول ڪرڻ.
 بَرَسِير؛ ذ. گاهه جو هڪ قسم.
 بَرَش؛ ذ (انگ) وارن يا وارن جهڙين تنڊن مان ٺهيل
 هڪ شيء (جنهن سان ڪپڙو، بوت، ڏنڊ وغيره صاف
 ڪجن). مصوري لاءِ وارن مان ٺهيل قلم.
 بَرَص؛ ذ (ع) ڪوڙم جو مرض.
 بَرَصَوَاب؛ ظ (ف) برابر- صحيح- پورو.
 بَرَطَرَف؛ ظ (ف) پاسي تي- پري. الڳ. خارج-
 موقوف (ملازمت مان).
 بَرَعَكْس؛ ظ (ف) ابتڙ- خلاف.
 بَرِغلائڻ؛ م (ف) پٺيلائڻ- دوکو ڏيڻ- ورغلائڻ.
 بَرَف؛ ث (ف) ٿڌ ۾ ڄميل پاڻي- برف.
 بَرَفباري؛ ث. برف وسڻ جي حالت.
 بَرَفِي؛ ث (ف) کير مان ٺهيل هڪ قسم جي مٺاي.
 بَرَق؛ ث (ع) وڇ- ڪٽڻ. گات جي گرمي سان هٿرادو
 ٺهيل روشني- بجلي.

بَرَقَر؛ ظ (ف) وڌيڪ مٿانهون. اُتانهون- بلند.
 بَرَقَرِي؛ ث. مٿانهين- بلندي. ترجيح.
 بَرَقَن؛ ذ. ٿانءِ- باسڻ.
 بَرِيَا؛ ظ (ف) بيٺل- قائم.
 بَرِيَا ڪرڻ؛ ڪڙو ڪرڻ- قائم ڪرڻ. اُتارڻ (فتنو
 وڳوڙ وغيره).
 بَرِيَت؛ ذ. بيابان- صحرا. ويراني- سَچ.
 بَرِج؛ ذ (ع) قلمي جو ٿل- ڪنگرو. تارن جو ميڙ.
 سچ جي گردش وارين ٻارهن منزلن مان هڪ منزل.
 بَرِجاء، بَرِجاءُ؛ ظ (ف) پوري جاءِ تي. هنڌاڻتو. برابر.
 موزون.
 بَرِج پاشا؛ ث (سن) ڀارت جي بَرِج علائقي (مٿرا ۽ ان
 جي آسپاس) جي ٻولي.
 بَرِجستو؛ ظ (ف. بَرِجسته) بروقت- عين موقعي تي-
 (ص) ڪڙو تڙو. چست. چالاڪ.
 بَرِحَال؛ ظ (ف) حال تي. قائم. نيڪ- برابر. موزون.
 بَرِحق؛ ظ (ف) سچ- درست- صحيح- برابر. (ص)
 حق تي- سچو.
 بَرِخاست؛ ظ (ف) بس ڪري اٿڻ (ڪچهري،
 محفل). موقوف (نوڪريءَ مان).
 بَرِخلاف؛ ظ (ف) اُبتڙ. مخالف. ناسازگار- ناموافق.
 (ص) مخالفت ڪندڙ- دشمن.
 بَرِخوردار؛ ص (ف) شان وارو. خوش بخت- سپاڳو.
 (ذ) پُٺ.
 بَرِداشت؛ ث (ف) سَهپ. بردباري- تحمل. صبر.
 بَرِديار؛ ص (ف) بار ڪڻندڙ. بارسهندڙ. برداشت
 ڪندڙ. حوصلي وارو. ڳنڀير- کانڌ وارو.
 بَرِدياري؛ ث. سَهپ- برداشت. صبر- کانڌ- حلم.
 بَرِدوام؛ ظ (ف) هميشه- سدائين- دائم.

برهارو، برهاڙو؛ ذ. پاڻي جو سانده وهڪرو.
 سيلاب- اٿل. آبڪلاڻي ۾ پاڻي جي اٿل. وسڪاري جو
 آل جال پاڻي.
 برهم؛ ص (ف) چڙوچڙ- ٿڙيل پڪڙيل. ڪاوڙيل.
 ڏمريل- ناراض.
 برهمي؛ ث. انتشار- ابتر. ڪاوڙ- ڏمر.
 برهما؛ ذ (سن) ايشور جي ٽن صفاتي روپن مان پهريون
 روپ. اُپاڻهار.
 برهمچاري؛ ذ (سن) اهو برهمڻ جو جڻهي پائڻ کان
 گرهست (پرڻي) تائين ستو جتو رهي. ڌرمي وديارتي.
 برهمڻ؛ ذ (سن) هندو ڌرم جي چئن ورنن مان پهرئين
 ورن وارو (هڪ عقيدتي موجب برهما جي مک مان پيدا
 ٿيل). ويدن جو ڄاڻو- پنڊت.
 برهنه؛ ص (ف) اگهاڙو- تنگو- عريان.
 بري؛ ص (ع) بيگناهه- بي ڏوهي. آزاد.
 بري؛ ص (ع) بریت جو- صحرائي. خشڪي جو.
 بري؛ ث. زناني چولي ۾ ڇاتي وٽ ٺهيل کيسو.
 بڪريءَ جو هڪ قسم.
 بريان؛ ص (ف) ڀڳل. باهه. تي پڪل (گوشت).
 سڙيل.
 برياني؛ ث (ف) گهڻي گوشت ۽ گيهه وارو پُلاءُ.
 پريز پريز؛ ث (ف) اجائي تڪڙ. وٺ پڪڙ. هاءِ
 گهوڙا.
 پريڪ؛ ث (انگ) روڪ. مشيني گاڏي کي روڪڻ
 جو اوزار.
 بڙ؛ ذ. هڪ قسم جو وڻ (جيڪو ٻڌ ڌرم وارن لاءِ
 پوتر آهي).
 بڙاش؛ ث. ٻٽاڪ- ڊاڙ.
 بڙائي؛ ث. وڏائي- سیت- آڪڙ.

برقرار؛ ظ (ف) بحال- قائم.
 برهمو؛ ذ (ع. برقع) نقاب. زالن جي ستر ڍڪڻ لاءِ
 هڪ خاص لباس (جنهن ۾ سڄو جسم ڍڪجي وڃي).
 مراقبي ۾ جسم لڪائڻ جي چادر.
 برهمو متائن؛ لاڏاڻو ڪرڻ- وفات ڪرڻ.
 برڪت؛ ث (ع) واڌ- گهڻائي. دعا. ڳڻپ ۾ ”هڪ“
 جي بدران ڪم ايندڙ لفظ.
 برڪي؛ ث. ڦٽيون وجهڻ لاءِ وڏي ڳوٺ.
 برڪ؛ ص (ع. برڪه) ڳاڻيٽي ۾ پهريون. سڀ کان
 سٺو. مشهور- ناميارو. اڳرو.
 برگزيده؛ ص (ف) چونڊيل- ڏنيل. پھتل (شخص).
 معتبر- معزز.
 برمحل؛ ظ (ف) موقعي تي- بروقت- ٺهه پهه.
 برملا؛ ظ (ف) کليو ڪلايو- ظاهر ظهور. ڏٺو وائڻو.
 برموا؛ ظ (ف) سوراخ ڪڍڻ جو اوزار- سيراڻي. ڪوه
 وارو نلڪو
 برميجڻ؛ ص (ف. برمچيدن) پاڻ کي ٻئي جهڙو
 سمجهڻ. بربري ڪرڻ. سٺو ساهڻ.
 برني؛ ث (ف) نيشي، چيني يا پٿر جو ويڪري منهن
 وارو ٿانءُ (موي آچار وغيره رکڻ لاءِ)- مرتبان.
 برو؛ ذ (ف. برو) هڪ قسم. (ث. بري).
 برويلو؛ ص. چڱو مٺو. نيڪ ٻڌ.
 بروقت؛ ظ (ف) انهي مهل. فوراً- يڪدم. اتي جو
 اتي- ٺهه پهه.
 بروو؛ ذ (س) هڪ قسم جو پڪي. وڻ جو هڪ
 قسم. هڪ راڳڻي جو نالو. (ص) بيمار. گهايل.
 برهه؛ ذ. جدائي- وچوڙو. وچوڙي جو درد- ڦوڙاڻو.
 عشق- محبت.
 برهان؛ ذ (ع) روشن دليل- يقيني ثابتي.

ٻڙ ٻڙ؛ ٺ. بڪ بڪ. پڻ پڻ- پڻ پڻ.

ٻڙ ٻڙيو؛ ص. گهن ڳالهاڻو. زبان دراز.

ٻڙ ٻڙ؛ ٺ. ٻوڙيا ڪري وهندڙ پاڻي جو آواز. حقي يا چلم جو آواز.

ٻڙجي؛ ٺ (ف. ٻرچي) پالو.

ٻڙدائو؛ ذ. پراءِ لاءِ وڌل اڳڙيون ٽڳڙيون.

ٻڙدانا ڪڍڻ؛ اندر پيل سامان ٻاهر ڪڍڻ. آندبا گجيون ڪڍڻ.

ٻڙڪڻ؛ م. ٻڙ ٻڙ ڪرڻ. اڀامڻ (پاڻي)- تهڪڻ.

ٻڙڪو؛ ذ. پاڻي جي ٻوڙيي جو آواز. حقي يا چلم جو

ٻڙڪو. پاڻي ۾ گوتو کائڻ يا ڪرڻ جو آواز.

ٻڙ؛ ٺ. (ف) ٻڪري. (ص) بيوقوف- ڀوک.

ٻڙا؛ ٺ (ف) ڏسو "بازار".

ٻڙاڙ؛ ص (ع) ڪپڙو وڪندڙ- بجاج.

ٻڙدل؛ ص (ف) ٻڪريءَ جي دل وارو. ڊڄڻو. ڪانثر.

ٻڙدلي؛ ٺ. ڪانثرڻو. بي همتي.

ٻڙرڱ؛ ص (ف) وڏو. وڏيءَ عمر وارو- پيرسن. معزز. وڏو عالم. درويش.

ٻڙرڱي؛ ٺ. وڏائي، عظمت، شرافت، درويشي.

ٻڙرڱو؛ ص (ف. ٻڙرڱو) هاري. ڪمي- پورهيت. نوڪر.

ٻڙگيري؛ ٺ. پورهيو. مزوري. چاڪري.

ٻڙم؛ ٺ (ف) محفل- مجلس- ڪچهري.

ٻڙور؛ ٺ (ف) زور سان. زوري- جبرا.

ٻڙ؛ ٺ (ف) ماڻ- چڻپ. ٺهر. خاتمو- انتها. (ظ) بي طاقت- چٽ. بيڪار.

ٻڙ ٽي وڃڻ؛ چٽ ٿي وڃڻ. ختم ٿي وڃڻ. چٽ ٿي وڃڻ. ڏهرو ٿيڻ. بي طاقت ٿيڻ.

ٻڙ؛ ٺ (انگ) مسافرن جي سواري واري لاري.

ٻڙا اوقات؛ ٺ (ف) گهڻو ڪري- عام طرح.

ٻڙاٺ؛ ذ (ع) چوپڙ يا شطرنج راند جو خانن وارو ڪپڙو.

ٻڙاٺ؛ ٺ (ع) بهادري- شجاعت.

ٻڙستان؛ ذ (ف) باغ- چمن.

ٻڙستر؛ ذ (ف) بسترو- هنڌ.

ٻڙستر بند؛ ذ. هنڌ ويڙهي ٻڌڻ جو غلاف.

ٻڙسترو؛ ذ (ف) ويڙهو- هنڌ. بسترو.

ٻڙسترو گول ڪرڻ؛ هنڌ ٽپڙ ٻڌڻ. لڏي وڃڻ. بيدخل ٿيڻ.

ٻڙستري داخل؛ ص. مريض- بيمار.

ٻڙستو؛ ذ (ف. ٻڙستو) اهو ڪپڙو جنهن سان هڙ ٻڌجي.

ٻڙيلو (ڪپڙن يا ڪتابن رکڻ جو)- پوٽڙي.

ٻڙستي؛ ٺ (سن. وسڻي) وسندي- آبادي- واهڻ.

ٻڙسروچشم؛ ذ (ف) مٿي ۽ اکين تي. خوشيءَ سان.

ٻڙسري؛ ٺ. ڳڙ واري ماني- ڳڙهاڙي.

ٻڙسڪوٺ؛ ذ (انگ. بسڪيٽ) اٿي، ميدي ۽ سٺپ وغيره مان پڪل هڪ قسم جي مٺي ٿڪي.

ٻڙسم الله؛ ٺ (ع) "بسم الله الرحمن الرحيم" جا پهريان لفظ (الله جي نالي سان). شروعات- ابتدا. ٻار کي مڪتب ۾ ويهائڻ جي رسم. (ظ) ڀلي ڪري.

ٻڙسمل؛ ص (ف) ڪٺل- ذبح ٿيل. گهايل- ڦٽيل.

ٻڙسنت؛ ذ (سن. وسنت) بهار جي مند (چيٽ ۽ ويساک جي مهينن ۾ ٿئي). هڪ راڳي جو نالو.

ٻڙسي؛ ٺ. چينيءَ جي پليٽ- ساسر.

ٻڙسيار؛ ص (ف) گهڻو- جهجهو.

ٻڙسيٺ؛ ص (ع) ڪشادو- وسيع. پکيڙيل.

ٻڙشارت؛ ٺ (ع) خوشخبري. مبارڪ- واڌائي.

بشاس؛ ص (ع) خوش- سَرهو. ڪلمڪ.

بَشَر؛ ذ (ع) انسان- آدمي- ماڻهو.

بَشَرِيَت؛ ث. آدميت- انسانيت.

بَشَرِيَتِڪ؛ ظ (ف) انهي شرط سان.

بُشڪُون؛ ث (ف) گهوڙي جي ڪنڌ جا وار.

بُشني؛ ص. ڳنڍڇوڙ.

بَشِير؛ ص (ع) بشارت ڏيندڙ. (ذ) نبي سڳوري جن

جو هڪ لقب.

بِصَارَت؛ ث (ع) اک جي روشني- نظر- ديد.

بَصَر؛ ذ (ع) اک. نگاه- بينائي

بَصَر؛ ذ (ع) بَصَل (پياز).

بَصِير؛ ص (ع) ڏسڻ وارو- ڏسندڙ- پينا. (ذ) خدا

تعالٰي جو هڪ صفاتي نالو.

بَصِيرَت؛ ث (ع) بينائي. اندر جو سوجهرو.

بَطَن؛ ذ (ع) پيٽ- شڪم. اندر- ڳجهه.

بِعَثَت؛ ث (ع) رسالت- پيغمبري- نبوت.

بَعْد؛ ظ (ع) پوءِ. پٺ ۾.

بُعْد؛ ذ (ع) دوري- مفاصلو- وڌي.

بَعْض؛ ظ (ع) ڪي- ڪجهه.

بَعْضِي؛ ظ (ع) ڪنهن وقت- ڪڏهن- اتفاقاً.

بَعْضِي بَعْضِي؛ ظ. ڪڏهن ڪڏهن.

بَعِيْنَه؛ ظ (ع) هوبهو- ساڳيو.

بَغَاوَت؛ ذ. بغاوت- فساد. گوڙ- هنگامو. ھل.

بَغَاوَت؛ ث (ف) سرڪشي- نافرماني. حڪومت جي

مخالفت. وڳوڙ- فساد.

بَغْدَاد؛ ذ (ع) عراق جو هڪ شهر. (بغداد جي تباهي

تان ڪنايه معنيٰ) ظلم- قهر.

بُعْدِي؛ ذ. ف (بختي) سگهارو لاڏو اٿ.

بُغض؛ ذ (ع) ڪينو- حسد. دشمني- وير.

بَقَل؛ ذ (ف) ڪڇ.

بَقَل ٿيلهو؛ ذ. ڪڇ ۾ ڪٿي هلڻ جهڙو ٿيلهو. (ث).

بغل ٿيلهي).

بَقَل ٺوڪڻ؛ خوشيءَ مان ڪڇون ٺوڪڻ. خوش ٿيڻ.

ڪڇيون هڻڻ.

بَقْلَگِير؛ ظ. پاڪرين- پاڪر ۾.

بَقْلِي؛ ث (ف) قميص يا پهراڻ ۾ ڪڇ واري حصي جو

ڪپڙو. اٺ جي هڪ بيماري. بغل ٿيلهي. ملهه يا راند

جو هڪ داء.

بَقِير؛ ظ (ع) کان سواءِ- علاوہ- بنان.

بَقَا، بَقَاء؛ ذ (ع) هميشه رهڻ جي حالت. جڻاء..

بَقَال؛ ص (ع) پاڇي يا ميوو وڪڻندڙ. بڪاري.

بَقَايا؛ ث (ع) بچت- پاڇي. رهيل رقم (قرض).

بَقَرَه؛ ذ (ع) ڳئون- وهڙي. قرآن شريف جي هڪ

سوره.

بَقَرَعِيد؛ ث. عيدالاضحي- حج واري عيد.

بَقْعَه؛ ذ (ع) هنڌ- ماڳ.

بَقْعَه نو؛ ذ. نور وانگر نهايت روشن هنڌ.

بَقِيَه؛ ذ (ع) باقي رهيل حصو- بچت.

بَڪ؛ ث. اجايو ڳالهائڻ. ڀڃي. ڳالهه جي اجائي ڏيکڻ.

بَڪ ڪرڻ؛ جهڳي هڻڻ. گهڻو ڳالهائڻ. بيهودو

ڳالهائڻ.

بُڪ؛ ذ. (ٿڌڪ جي) پني. ڏونرو (ٻانهن جو).

بُڪ، بُوڪ؛ ذ (انگ) ڪتاب.

بَڪاري؛ ص (ع) بَقَال ميوو پاڇي يا گل وڪڻندڙ.

(ث. بَڪارڻ).

بُڪاء؛ ذ (ع) روح- ماتر.

بَڪ بَڪ؛ ث. بڪواس- ڀڃي. اجايو گهڻو ڳالهائڻ.

بَڪٽر؛ ث (ف) بگٽر) لوھ جي زهر.

بَڪَرِي؛ ذ (ع. بقل) ساڻي پاڇي ۽ ميوو. وڪر.
 بَڪَرَم؛ ذ (انگ) ڪپڙي جو هڪ قسم (ڪوٽن وغيره ۾ استر جي ڪم اچي).
 بَڪَل؛ ذ (انگ) وارن کي قابو بهارڻ جو ڪِلپ. سپاهي کي عهدي جي سڃاڻپ لاءِ مليل پلو.
 بَڪَن؛ م. گهڻو ڳالهائڻ. اجايو ڳالهائڻ. اينگو ڳالهائڻ. وڌڻ.
 بَڪواس؛ ث. بڪ بڪ - پڇي. بيهودي گفتار.
 بَڪواسِي؛ ث. بڪ بڪيو - گهڻ ڳالهائڻ - واتاڌو.
 بَڪِي؛ ث. ڳڙدو - پني (تنگ جي).
 بَڪ؛ ذ. ڪاڇ. ٻَل - قرباني.
 بَڪ؛ ث. ڪاڏي جي اشتها. لنگهن - فاقو. هڃ - حرص.
 بَڪارو؛ ص. بڪيو - لنگهڻو. (ث. بڪاري).
 بَڪاڻجڻ؛ م. بڪ لڳڻ. لنگهڻو. سڪايل. بڪايل؛ ص. بڪارو - بڪيو -
 بَڪڻ؛ م. روشن ٿيڻ. چمڪڻ - دونڪڻ. ٻرڻ (باهه).
 ڏَڳڻ (ٽانڊا). ظاهر ٿيڻ - ڏيکائي ڏيڻ.
 پَڪيا؛ ث (سن. پڪشا) پيڪ - خيرات - دان.
 پَڪياري؛ ص. پينو - گداگر - فقير.
 پَڪيڙو؛ ذ. تڪرار - جهيڙو. ٺُل - گوڙ. انتشار.
 پَڪيو؛ ص. بڪايل. هڃي. لالچي. (ث. بڪي).
 پَڪمي پيٽ؛ بڪ ۾. نيراني - لنگهڻي.
 پَڪ؛ ص. آڇو - سفيد (ذ) ڪوڙهه جو اڇو تڪو.
 پوک جو هڪ مرض (جنهن ۾ پن اڇا ٿي وڃن).
 پَگاڙ، پَگيڙ؛ ذ. خرابي. ڦٽاڙو. نفاق - اثبث.
 پَگاڙه، پَگيڙه؛ م. ڦٽائڻ. ڪارڻ - خراب ڪرڻ.
 پَگاڙو؛ ذ. خرابي. ڦٽاڙو. نفاق.
 پَگر؛ ظ (ع. پَغير) سواءِ - ڌارن - بنان.

بَگري؛ ث (ف. بجلي) ڳوٺڙي (جا بقل يا ڪڇ ۾ کڻي هلجي).
 بَگَرَه؛ م. خراب ٿيڻ - ڦٽڻ. ڪاوڙجڻ - ڏمرجڻ.
 بَگَل؛ ذ (انگ) توتائو.
 بَگل ڦري وڃڻ؛ جنگ جو اعلان ٿيڻ. خيال مَنجي وڃڻ. حالت خراب ٿيڻ. حواس خطا ٿيڻ.
 بَگو؛ ص. آڇو - پورو - سفيد. اڇي رنگ جو (جانور وغيره). (ث. بگي).
 بَگو؛ ذ. ٿڻ مان کير ڌائڻ لاءِ ڦر جو ٿونو. ٿڻ مان ڳوٺي ڪڍڻ لاءِ مٺ جي ٺپوڙ.
 بَگو هڻڻ؛ ٿونو هڻڻ. ڪجهه حاصل ڪرڻ لاءِ حيلو ڪرڻ. ڏٺو ڏيڻ.
 بَگي؛ ث. چڻ ڦيڻ واري گهوڙي گاڏي - وڪٽوريا گاڏي.
 بَگهاڙ؛ ذ. بگهڙ. (ث. بگهاڙي).
 بَگهاڙي، بَگهيڙي؛ ث. لوهي ڪوڙڪو (جنهن ۾ شڪار جي جانور جي تنگ ڦاسي). پاڪڙي کي مضبوطي سان ٻڌڻ لاءِ لوهي دوشاخي ڪلي.
 بَگهڙ؛ ذ. هڪ مشهور جهنگلي جانور - گرگ. (ص) ڦڙت. چالاڪ.
 بَگهيڙي؛ ث. مادي بگهاڙين جو ولر.
 بَل؛ ذ (انگ) خريداري جي وچور جو چنو. پگهار وغيره جو اختياري حڪم. قانون جو مسودو.
 بَل؛ ذ. ٽپ - چال. بال جو ٿيڙ - لينگ. لغڙ کي اُچل. گري (ڪمند جي). ڏوڏو (اگر جو). وَجَه - موقعو. وَت - مروڙ.
 بَل؛ ڪاڻع؛ ٽپ ڏيڻ. وَت ڪاڻع. لُچڻ (سُور ۾). لُچڻ ٽڪڻ. ڪوشش ڪرڻ - جَهٽ هڻڻ.
 بَلا؛ ث (ع. بلاء) مصيبت. زحمت - تڪليف. جن

پوت. رپ- آفت. نانگ جو هڪ قسم (جيڪو ڦڻ نه
 ڪڍي). (ص) چالاڪ. هوشيار.
 پلا: ظ (ف) کان سولو- بغير- ڌاران- بنان (عموما
 مرکب لفظن ۾ ڪم ايندڙ اڳياڙي جڻن؛ پلا تاخير،
 پلا وجه وغيره).
 پلاشڪ: ظ (ف) پٺيان شڪ جي- بيشڪ. يقيناً.
 بلاغت: ث (ع) ڪلام جي سڀني خوبيين ۽ معائن جي
 ادائگي. خوش گفتاري سیکاريندڙ ڪلام (جنهن جون
 ٽي شاخون: علم معاني، علم بيان، علم بديع).
 پلاڪ: ذ (انگ) ڪارڊ. ڪنهن لکيت يا نقش جو
 سانچو. زرعي زمين جو سورهن ايڪڙن وارو تڪ.
 پلاوڻ: ذ. شاه جي رسالي جو هڪ سُر. هڪ ناٺ ۽
 راڳي جو نالو.
 پلاٽو: ص. هٿڪو- سوگهو- قابو (ث. بلاٽي).
 پلاٽو: ذ. ٻارن کي ڊيڄارڻ لاءِ خيالي جانور- ٻاڻو.
 پلب: ذ (انگ) بجليءَ تي ٻرندڙ شيشي جو گولو.
 پلبل: ث. هار سينگار يا ڏيک ویک (جنهن جي ڏسڻ
 سان وات مان ”بلي بلي“ جا لفظ نڪرن).
 پلبل: ث (ف) مشهور ننڍڙو پکي- ٻريل- پوري.
 پلبل چشم: ذ. هڪ قسم جو سنهون چاريدار ريشمي
 ڪپڙو. کيس جو هڪ قسم.
 پلديءَ: ث (ع. بلده) شهر. شهري انتظام جي
 جماعت- ميونسپل.
 پلغار: ذ. ساوڪ- سرسبزي.
 پلغم: ذ (ع) ٿڌڻ ۾ پيدا ٿيندڙ خلط (جيڪو ڪنگهن
 سان خارج ٿئي). کانگهارو.
 پلڪ: ذ (ع. بل + ف. ڪه) پر- انهي هوندي. وٽر.
 پلڪل: ظ. ڏسو ”بالڪل“. پنھ- سراسر- سمورو.
 پلمفتو: ظ. مفت ۾- اجايو. بيڪار.

پلند: ظ (ف) اُوچو- اُتانهون. مٿانهون- اعليٰ. برتر.
 پلندي: ث. اوچائي. برتري.
 پلو: ذ. حيلو- اُٻاءُ- تدبير. بندوبست. تدارڪ.
 واهر. ليڪو- حساب جو وچور. اهڃاڻ.
 پلوپيئي: ث. حيلو وسيلو. ليڪو چوڪو.
 بلوچ: ذ (ف) بلوچستان ۾ رهندڙ قومون.
 پلور: ذ (ع) چمڪندڙ ۽ شفاف شيشو. قدرتي شيشو.
 شيشي جي گولي- چٽو.
 پلوغت: ث (ع) بالغ ٿيڻ جي وهي. سامانجن جي
 حالت. جواني.
 پلوو: ذ (ف) بغاوت- وڳوڙ. فساد. شورش.
 پلھوير: ص. بي حياءُ- بي ساڃاهه. ڪميٽو. وحشي.
 پليڪ بورڊ: ذ (انگ) اسڪول ۾ چاڪ سان لکڻ لاءِ
 ڪارو تختو.
 پلي: ذ (ع. بلي، ف. بلي) هاڻو. واه! خوب! مار!
 پلي پلي: ذ. واه واه!
 پلي: ظ. واسطي- لاءِ. حوالي. ليکي ۾.
 پلي: ث. گري (ڪمند جي). ڏوڏو (اگر جو).
 پليغ: ص (ع) خوش ڪلام. خوش بيان. ادبي زبان
 جو ماهر.
 پم: ذ (ف) دهل، ڌڪڙ، نغاري وغيره جو ڳري آواز
 وارو تر پاسو. رعب- دھمان. ڏٽو- دم. گهوڙي گاڏي
 ۾ دپاسي واري اُها ڪاٺي جنهن سان گهوڙو ٻڌجي.
 (انگ) بارود جو گولو.
 پمباري: ث. گولن جو وسڪارو.
 پم پکيڙو: ذ. وڏو بندوبست. گوڙ گهمسان.
 پم گولو: ذ. بارود جو گولو.
 پمبو: ذ (انگ) تيليفون يا تار جو پورو لوهي ٿڻيو.
 پمجن: م. هوا سان ٽوڪجن. ڌڻجن. سيتجن.

بَـ: ظ (ع) گڏ- ساڻ- سميت.
 بَـ: ذ (سن. ون) جهنگل- وٽڪار.
 بَـ: ذ. ٺاھ- سينگار.
 بَـ بَـ: وڏا بندوبست ڪرڻ. رٿون رٿڻ. محفل
 سينگارڻ.
 بَـ: ظ. بنان- ڌاران- سواءِ- بغير.
 بَـ: ذ (ع) پُٽ- ولد.
 بَـ: ڀنا. ڀناڻ: ظ. سواءِ- ڌاران- بغير.
 بَـ: ڀنا. ڀناڻ: ٿ (ع) پيڙھ- بنياد. اڏاوت. سبب.
 بَـ: ٿ (ف. بانات) ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم.
 بَـ: ڏ. جهنگلي ڦل ۽ گاهه. سبزين جي تيل مان
 ٺهيل گيهه.
 بَـ: ٿ (ع. بَـ) اڏاوت- عمارت. بيهڪ.
 ساخت- گهاٽو. جوڙجڪ- ٺاهڻ. ڏيکاءُ.
 بَـ: ص. ملاوتي- گاڏڙ. جڙتو- نقلي.
 بَـ: م (ع. بَـ) ٺاھڻ- جوڙڻ. اڏڻ.
 مَـ. سينگارڻ. رٿڻ- سَـ.
 بَـ: ٿ (ع) ڌيءَ- دختر.
 بَـ: م. ٺهڻ. ٿيڻ (اڏاوت). راس ٿيڻ.
 بَـ: ذ (ف) روڪ- جهل. منع- بندش. قيد. پاڻي
 کي روڪڻ لاءِ مَـ جو ٻنو. ٻن ٻارن جي وچ واري
 ڪڙ. سَـ (عضون کي ڳنڍيندڙ). ڪانن جو گڏو.
 گهوڙي يا ڪُٽي جو چڪو. شعر جي هڪ مصرع. ملهه
 جو هڪ ڌاءُ. (ص) ٻَـ (جيئن ازاريند، جلد بند
 وغيره). (ظ) قابو- سوگهو. گرفتار. جهليل. پُـريل
 (در).
 بَـ: ص. باندِي- قيدي.
 بَـ: قيدخانو- جيل.
 بَـ: م. روڪجڻ. جهلجڻ. ٻَـجڻ- گرفتار ٿيڻ.

بند ٿيڻ. پورجڻ. ڪڙجڻ. لڳ چڙهڻ.
 بَـ: ذ (ف) دريا يا سمنڊ جي ڪناري وارو تڙ.
 دريائي يا سامونڊي ڪناري وارو شهر.
 بَـ: ڏ. جهازن وغيره جي لنگر هڻڻ وارو تڙ.
 بَـ: ٿ. ڊگهو آهرو (جنهن ۾ هڪ ئي وقت گهڻا
 جانور چارو کائي سگهن).
 بندرو: ص. ننڍي قد وارو. (ٿ. بندري).
 بَـ: ٿ (ف) روڪ. جهل- منع. جملي ۾ لفظن
 جي موزون بيهڪ.
 بَـ: ٿ (ف) ٻانڀڻ. عبادت. اطاعت. آداب.
 بَـ. بَـ. م. بند ڪرڻ. روڪڻ- جهلڻ. آڏ
 ڏيڻ. ٻَـ- سوگهو ڪرڻ. پورڻ. قيد ڪرڻ.
 بَـ: ذ (ف. بنده) ٻانهو- غلام. نوڪر. ماڻهو. (ٿ.
 بَـ).
 بَـ: ذ (ف) جوڙجڪ- ٺاھ ٺوھ- انتظام.
 بَـ: ٿ (ت) هڪ بارودي هٿيار (ڪارتوس ۽
 گولين هلائڻ لاءِ)- ٿنگ.
 بَـ: ص. بندوق هلائيندڙ- ٿنگچي.
 بَـ: ذ (ف) بندو. ٻانهو- غلام.
 بَـ: ص. ٻانهن جي پرورش ڪندڙ. حاڪم.
 بَـ: ص. ٻانهن تي مهرباني ڪندڙ.
 بَـ: ٿ (ف) بندش. منع. قيد. ٻَـ يا بند ڪرڻ
 جو عمل (جيئن جلد بندي، حدبندي وغيره). ٻانهي.
 قيديائي. ننڍو ڪتابڙو- چوپڙي. ليکي چوڪي جو
 ڪتاب- وهي.
 بنديون پَـ: وهيون ڇاڇڻ. اعمال نامو ڇاڇڻ. عيب
 ثواب اڳهاڙڻ.
 بنديائي: ٿ. قيديائي- باندِي.
 بَـ: ڏ. ٿڙ يا وڏو ٿلهو ڌار. ٿلهو ڪاٺ. (ص) ٿلهو

(ماڻهو). چڙو ڇانڊ.

بُڻ پٽائڻ: پڇي وڃڻ. وٽئون وڃڻ.

بُڻڊ وڃائڻ: پاڙئون پٽڻ. ناس ڪرڻ. وجود گم ڪرڻ.

بُڻڊل: ذ (انگ) ٿهو- دستو. ٻڌل پڙو.

بُڻڊل هڻڻ: ڏٺا ڏيڻ- ڪوڙ هڻڻ. پٽاڪون هڻڻ.

بُڻڊي: ٺ. ٿلهيرڙي ڪاٺي. ٻرندڙ ڪاٺي- اُماڙي.

بُڻرو: ڏ. گهوٽ- لاڏو- ونو. (ٺ. ٻنري).

بُڻسبت: ظ (ف) بابت- باري ۾- متعلق.

بُڻسيري: ٺ. وڃائڻ جو مشهور ساز- بانسري.

بُڻگلو: ذ (انگ) ڪشادي ۽ وڏن ورائڻن واري عمارت (جنهن جي اڱڻ ۾ باغيچو به هجي).

بُڻ مانس: ڏ. جهنگلي رڇ جو هڪ قسم.

بُڻو: ڏ. گهوٽ- لاڏو- بَنرو.

بُڻو: ذ (ع) پٽ- اولاد (بَنو آدم، بَنو اميه وغيره).

بُڻو: ص. پينل نڪ وارو- مَنو. (ٺ. پني).

بُڻواس: (سن) جهنگل ۾ واسو. دنيا کي ترڪ ڪري جهنگ ۾ وڃي رهڻ. برهمڻن جي حياتي جو هڪ آشرم.

بُڻيه: ظ. هرگز- مَور- پَٽي- بلڪل.

بُڻي: ذ (ع) اولاد- پُٽ (بني آدم. بني اسرائيل وغيره).

بُڻي آدم: ڏ. آدم جو اولاد- انسان ذات.

بُڻي بشر: ڏ. انسان ذات. ماڻهو چيڻو.

بُڻياد: ذ (ف) پيڙهه. پاڙ- جڙ. بڻ. شروعات.

بُڻيادي: ص. شروعاتي. اصلي. قديمي. پيڙهائڻو. خانداني شرافت وارو.

بُڻ: ذ (ف) بڻ- پاڙ- جڙ. پيڙهه- بنياد. منڍ. نسل-

پُري- اولاد. خاندان- آڪهه.

بُڻائڻو: ص. خانداني. سُئي نسل وارو- پيڙهائڻو.

بُڻ بُڻياد، بُڻ بُڻياد: ڏ. اصل نسل.

بُڻت: ٺ. ٺاهه- اتفاق. سٺو سلوڪ.

بُڻجي: ٺ. (ف) ٻرڇي) لوهي ڇهنبدار لٽ- پالو.

بُڻج: م. ٻنجن. ٺهن- جڙڻ.

بُڻو: ذ (ع). "آبُو" جو مخفف) پيءُ (جيئن بُو علي،

بُو تراپ وغيره).

بُڻو: ٺ (ف) بُو- بانس. اثر.

بُواسير: ذ (ع) موڪا. موڪن جي بيماري.

بُوالعجب: ذ (ع) حيرت جهڙو- عجيب.

بُوالفُحول: ص (ع) اجايو خرچ ڪندڙ- هٿ ڦاڙ.

بُوالهوس: ص (ع) لالچي- حريص. سڌڙيو.

بُوڻا، بُوڻي: ص. سهڻي. البيلي، پياري.

بُوڻل: ٺ (انگ) ٻاٿلي- شيشو.

بُوڻو: ڏ. بُت (مَٽي، پٿر، ڌاتو وغيره مان ٺهيل)-

پُٺلو- مجسمو. بدن- جسم. ڪارب- سانچو. ننڍو

اُٺ- گؤنرو- ڪنواٽ.

بُوڻو: ڏ. جسم- بدن. طاقت- ٻل.

بُوڻ: ڏ. (انگ) انگريزي نموني جي مرداني جُتي.

بُوڻ: ٺ. هلڪو ٽپ- ٽوٽس.

بُوڇڙ: ڏ. ڪپڙي وغيره جون ٽوپي کان ٻاهر نڪتل

تندون. تاندورا. مُنجهل وار. بُج.

بُوڇرو: ص. بُجن وارو.

بُوڇو: ڏ. ٻار- وزن- ٻوڇهه.

بُوڇ: ٺ. بيڇڙائي- ٻڏي. گناهه- ڏوهه.

بُوڇڻ: ڏ. ڪلهي تي رکڻ لاءِ پوٽڙو يا ٽوال.

بُوڇڻي: ٺ. چُريل اوڏي- چُني.

بود: ٺ (ف) خوشي. مستي- خمار. سامت. سجاڳي.

بود ۽ اچڻ: سامت ۾ اچڻ. بيماريءَ مان ڪجهه ساه

ٻڌڻ. سڃيڻائي ۾ اچڻ.
 ٻوڊ: ذ (ف) هڻڻ. هستي - وجود. بقاء.
 ٻوڊوڀاش: ٺ. موجوگي. رهائش - سڪونت.
 ٻوڊهڪي: ٺ. پور - رڀڪ.
 ٻوڊل: ص. بيمقل. واٽرو - واپان. چريو (ٺ. ٻوڊل).
 ٻوڊلو: ص. پورڙو - موڳو. ٻالو ڀولو. ڇاڳلو - لاڏلو.
 (ٺ. ٻوڊلي).
 ٻودو: ذ. (ف. ٻوته) ٻوتو - اٺ.
 ٻوڊ: ذ. جئون - ٽولهر.
 ٻوڊو: ذ. سنگهه - گوبو.
 ٻور: ذ. سونهري يا ڳاڙهي رنگ وارو گهوڙو.
 ٻوراڪ: ذ. نئون ساماڻل چوڪرو - نوخيز چوڪرو.
 ڳيرو. بالغ. (ٺ. ٻوراڪ).
 ٻورائو: ص. اڳواڻ - سونهون. رستو ڏيکاريندڙ
 (هنگلاج ڏانهن ويندڙ قافلي جو). رهنما - رهبر.
 ٻورچي: ص (ت. ٻاورچي) رڌڇاڻ ڪندڙ - راڌو. (ٺ.
 ٻورچيائي).
 ٻورچي خانو: ذ. رڌڻو.
 ٻورڊ: ذ (انگ) سڪول ۾ ڇاڪ سان اکرڻ لکڻ لاءِ
 کاٺ جو ڪارو تختو. ڪاروباري ڪاميٽي - انجمن.
 ٻوريا: ذ (ف) ٽڌو.
 ٻوريانشيخ: ص. ٽڌي تي ويهندڙ. مسڪين.
 ٻوڙ: ٺ. اٺ جي مستيءَ واري گوڙ.
 ٻوڙيندو: ذ. ڳڙ يا ڪنڊ ۾ ترڻ مان لهيل لڏون. مٽيءَ
 جو پورو گولڙو (جنهن ۾ ٽي سوراخ ڪري سازن طور
 ڪم آڻين).
 ٻوڙيو: ذ. جڙوٽو - حباب.
 ٻوڙ: ص (ف. ٻُڙ) ٻڪر جهڙو. جهنگلي. بيوقوف.
 ٻوستان: ذ (ف) باغ - بستان.

ٻوسڪي: ٺ. سيلڪ (ڪپڙو).
 ٻوسو: ذ ڇيڻو. وڏو ڇيڻو.
 ٻوسو. ٻوسه: ذ (ف. ٻوسه) چمي - مٺي.
 ٻوسو: ذ. ڪڻڪ جي اٽي جو ڇاڻ - ڪٽر.
 ٻوسي: ٺ. درياءَ جي سيلاب تي ٿيندڙ پوک.
 ٻوسي ٽڪا: بنا پورهئي حاصل ٿيل رقم.
 ٻوسيڏهه: ص (ف) پُراڻو ۽ ڳريل - جهونو ۽ سڙيل.
 ٻوڪڻ: م. تيڪڻ - دست هڻڻ. ڊڄڻ.
 ٻوڪڙو: ص. بکيو. بي پاڙو - رولو. سڄو - ڪنگال.
 ٻول: ذ (ع) مقعد. پيشاب.
 ٻولائي: ٺ. بازولي - ڪلابازي.
 ٻولاندو: ذ. وڏو آندو.
 ٻولو: ذ. ٽڪ جو هڪ ڳهه.
 ٻولي. ٻولڙي: ٺ. ننڍو ٻولو (ڳهه).
 ٻونب: ذ. کوهو (بيڙي يا جهاز جو). گنبد جي چوٽي.
 ٻيل جي ڪنگري ڪٽ جي پاڻي جي مٿين ٻنجي.
 ٻوند: ٺ. ڦڙو - قطرو. ڪٽي (مينهن جي). ڦڙ ڦڙ -
 سنهون مينهن.
 ٻوندي: ٺ. مٺائي جو هڪ قسم - ٺختي.
 ٻونڊ: ٺ. ڏنڊي (جنهن ۾ ميوو لٽڪيل رهي).
 ٻونس: (انگ) پگهار کان وڌيڪ مليل عطيو يا بخشش.
 ٻوهي ڇٽا. ٻوهي مڱ: ذ. هڪ قسم جي پوک ۽
 ان جو بيج (تيلي بيج) - سنڌي ڪاڇا.
 ٻوه: ٺ (ف. ٻو) واس - هڳاءُ. خوشبوءِ - سُرهان.
 ٻهه: ذ. "ٻهن" جون سوراخدار ڊگهيون پاڙون (يا جي
 طور ڪم اچن).
 ٻهه: ذ. ڪڻڪ جي ڳاهيل ناڙي جو ڀرڪٽ (جيڪو
 مال جي چاري وغيره طور ڪم اچي).
 ٻها: ٺ (ف) ملهه - قيمت.

بها برکت؛ ت. اڳه جو استحڪام ۽ نفعو. فائدو.
 بهادر؛ ص (ف) پهلوار - سورهيہ.
 بهادري؛ ث. پهلراني - سورهيائي.
 بهار؛ ث (ف) بست رت. لئن ۽ گلن ٻوٽن جي ڦوٽڙي جي مند.
 بهاري؛ ث. خوشي. موج. فرحت - آندو. رونق.
 بهاري قرار؛ ث. سڪ آندو. خوشي ۽ چڱيلائي.
 بهارج؛ م. بهاري ۽ اچڻ. خوج ۾ اچڻ. سرسبز ٿيڻ. گل ڦل ٿيڻ.
 بهانو؛ ذ (ف) بهانه. عذر - مهه. سبب. خيلو.
 بهاني باز؛ ص. ڪوڙا عذر ڏيندڙ. نٿاڻو. ڍونگي.
 بهبود؛ بهبودي؛ ث (ف) پلائي - خير خواهي.
 بهتري - سڌارو.
 بهتان؛ بهتانو؛ ذ (ع) الزام - تهمت.
 بهتان تراشي؛ ث. الزام هڻڻ - تهمتون هڻڻ.
 بهتر؛ ص (ف) وڌيڪ چڱو - تمام سٺو.
 بهتري؛ ث. پلائي - چڱائي. فائدو.
 بهرحال؛ بهر صورت؛ ظ. ڪنهن به طرح - جيئن به ٿي سگهي. ڪيئن به ڪري - ڪنهن به نموني.
 بهرو؛ ذ (ف) بهره - حصو - ڀاڱو. فائدو.
 بهرو وٺڻ؛ حصو وٺڻ - ڀاڱي ڀائيوار ٿيڻ.
 بهرو؛ ذ. زمين دوز ڪوئي - ته خانو.
 بهشت؛ ذ (ف) جنت - سرگ. فرحتي جاء. عيش آرام جي جاء.
 بهشت ۽ خجھر؛ صلح ۾ وڳوڙ. امن ۾ فساد.
 بهشتي؛ ص. جنتي. بهشت جي لائق. پخالي.
 بهڪ؛ ث. پونڪ - باهوڙ (ڪٽي جي).
 بهڪڻ؛ م. پونڪڻ - بهڻ.
 بهم؛ ظ (ف) پاڻ - گڏ - ساڻ.

بهڻ؛ م. پونڪڻ - باهوڙ ڪرڻ. بڪڻ. وڻڻ.
 بهڻ؛ ذ. هڪ مشهور وڻ (جنهن جو ڪاٺ جنڊيءَ جي هنر ۾ ڪم اچي).
 بهور؛ ذ. پور - ويچار - ڳڻتيون.
 بهور ۾ پوڻ؛ ڳڻتن ۾ پوڻ. گهڻي ڳالهه ۾ پوڻ.
 بهي خواه؛ ص (ف) پلو چاهيندڙ - گهڻگهرو.
 بهير؛ ث (ف) لشڪر. اٿالو. ساٿ. انبوہ. قطار.
 بهيميه؛ ذ (ع) مرون - حيوان.
 بئسٽر، بئسٽر؛ ث. ٽڪ جو هڪ ڳهه - نٿ.
 بي؛ ظ (ف) سواءِ - ڌاران - بغير. انڪاري معنيٰ ڏيکاريندڙ صفاتي اڳيڙي (بي ادب، بي عقل وغيره).
 بي آب؛ ص. سُڪل - خشڪ. بي مانو - بي عزت.
 بي آبرو؛ ص. بي مانو - بي عزت.
 بي آرام؛ ص. بيقرار - بيچين. جنهن کي تند نه اچي.
 بي آرامي؛ ث. بيقراري. آندماند - لوچ پوچ.
 بي اتفاقي؛ ث. ناسازي - اٻڻت.
 بي اثر؛ ص. اثر کان سواءِ - بي فائدو.
 بي اختيار؛ ص. بيوس - مجبور.
 بي آڌب؛ ص. ٻئي جي عزت احترام نه ڪندڙ.
 بي اعتبار؛ ص. بي پروسي - غير معتبر. بي ويساهه.
 ڪپتيو - خيانتِي.
 بي اعتدالي؛ ث. بي راهه روي. اصول يا قاعدي کان بيپرواهي.
 بي اعتقاد؛ ص. ڪنهن به معاملي ۾ ويساهه نه رکندڙ - بي ويساهو.
 بي اعتمادِي؛ ث. بي اعتباري - بي ويساهي.
 بي اعتنائي؛ ث. بي ڌياني - لاغرضي.
 بي آنت؛ ظ. بي انتها. آناه - اونهو. تمام گهڻو.
 بي انتها؛ ظ. بي انت - تمام گهڻو.

هٿين خالي.
 بي ڳمري: ٺ. بي سروساماني- تنگدستي.
 بي ڳبائي: ٺ. ناپائداري- فنا.
 بي پاڙو: ص. بي بنياد. جنهن جو ڪو خاندان يا
 نڪاڻو نه هجي. (ٺ. بي پاڙي).
 بي پايان: ٺ. جنهن جو چيهه نه هجي- بي انت.
 بي پتو: ص. جنهن تي ڪنهن به ڳالهه جو اثر نه ٿئي.
 ٽود. بيشمر. (ٺ. بي پتي).
 بي پرده: ص. بنا پردي. منهن اڳهاڙي. ظاهر- ڪليل.
 بي پير: بي پيرو: ص. جنهن جو گر پير نه هجي.
 بي لحاظ- بي مروت.
 بي جسو: ص. بي سويو. جنهن جي ڪوشش ۾
 ڪاميابي نه هجي.
 بي جگري: ٺ. بي ڊپائي. سورهياڻي.
 بي جوڙ: ص. اڻ ٺهندڙ- ناموزون. ناخوش- بيمار.
 بي جوکو: ص. خوف خطري کان سواءِ. بي ڊيو.
 بيچون و چرا: ٺ. ڪڇڻ پڇڻ کان سواءِ.
 بي چيو: ص. چيو نه مڃيندڙ- نافرمان.
 بي حجاب: ص. بنا پردي جي. بيحيا. حجابو.
 بي حس: ص. جيڪو محسوس نه ڪري سگهي.
 اٿاسو.
 بي حساب: ص. ليکي کان ٻاهر. بي انداز.
 بي حرمتي: ٺ. بي عزتي.
 بي حقيقت: ص. بي بنياد. حقير.
 بي دست و پا: ٺ. عاجز. بيوس- بي پهچ.
 بي دعوت: ٺ. دعوت کان سواءِ- بنا دعوت جي-
 اڻ ڪوٺيو.
 بي ڏوق: ص. سهڻي شوق کان پري- حسن جي چاهه
 کان خالي.

بي انداز: ٺ. اڻ ڳڻيو- بيشمار.
 بي انصافي: ٺ. آنياء- ناحق. ظلم- انڌير.
 بي اولادي: ص. اولاد کان سواءِ- جنهن کي اولاد نه
 هجي.
 بي اونو: ص. بي فڪر. بنا ڪٽڪي.
 بي ايمان: ص. بي اعتبار- ڪپتيو. دغا باز. بزدل.
 بي ايماني: ٺ. ڪپت. دغابازي- ٺڳي. خيانت.
 بي بدل: ٺ. جنهن جو مٿ نه هجي- لاٿائي.
 بي بقا: ٺ. جنهن کي دوا نه هجي- غير مستحڪم.
 فاني- ناپائدار.
 بي بندوبستي: ٺ. بي انتظامي- بي ترتيب.
 بي بنياد: ص. جنهن جو بن بنياد نه هجي. بداصل.
 بي حقيقت. افواهي (ڳالهه).
 بي بها: ص. جنهن جي قيمت ڪٿي نه سگهجي-
 املهه.
 بي بهر: ص. بي نصيب. محروم.
 بي تارو. بي تالو: ص. جيڪو سر تار تي پورو نه
 هجي.
 بي تعاشا: ٺ. بي اختيار- بيڙڪ- بنا ڪنهن ڊپ
 ٻاءِ جي.
 بي ترتيب: ص. پوريءَ سٽاءِ ۾ نه. تنظيم کان سواءِ.
 بي تعلق: ص. سواءِ ڪنهن لڳ لاڳاپي جي.
 غير واسطيدار. آزاد.
 بي تقصير: ٺ. ڏوهه کان سواءِ- بيگناهه- بي ڏوهي.
 بي ٽڪلف: ٺ. بي حجاب- بنا ڪنهن هڪ جي.
 بي ٽڪو: ص. ناموزون- اڻ ٺهندڙ- فضول.
 بي توجه: ٺ. بي ڌيان- بي خيال- لاپرواهه.
 بي توفيق: ٺ. بي طاقت. بي زور. بي پهچ. بيوس.
 بي ڳمري: ص. جنهن کي سفر جو سامان ساڻ نه هجي.

بيمروت. ڪمينو.
 بيغياڻي: ٿ. بيشرمي. ڪميٽپ.
 بيخ: ٿ (ف) پاڙ-جڙ. پيڙهر. بنياد. بچ-تخم.
 بيخ ڪڍڻ: پاڙ پٽڻ. ٿڪائڻ. ڪڪ ڪرڻ.
 بيخ ڪڍڻ: ٿ. پاڙ پٽڻ. بربادي-تباهي.
 بيخبر: ص (ف) جنهن کي ڪا خبر نه هجي-اه
 جان-غيرواقف. غافل.
 بيخبري: ٿ. اڻڄاڻائي. لاعلمي. غفلت.
 بيخپا: ص (ف) بيدوهر-بيگناه. (ظ) اڻ ڳس-
 هڪ ٿڪ.
 بيخطر: بيخطري: ظ (ف) بيدپو. بناخوف-بناڊپ.
 ڪنهن ڊپ ڊاء ڪانسواءِ. امن سان.
 بيخواب: ص (ف) جاڳيل-سجاڳ. بي آرام.
 بيخوابي: ٿ. سجاڳي-بيداري. ننڊ نه اچڻ جي
 حالت-جي آرامي.
 بيخود: ص (ف) پنهنجو پاڻ وساريندڙ. آبي کان ٻاهر.
 بيهوش. مست.
 بيخودي: ٿ. وجد جي حالت (جنهن ۾ پنهنجي متعلق
 ڪا خبر نه رهي). بيهوشي. خمار. مستي.
 بيخوف: ص (ف) بي ڊپو-نه ڊڄندڙ. دلير.
 بيخيال: ص (ف) بي اونو. بيديان. لاغرض.
 بيخيالي: ٿ. بي ڌيان. لاپرواهي.
 بيداد: ڏ (ف) بي انصافي-آنياء-انڌير-ظلم.
 بيدادي: ٿ. بي انصافي. ڏاڏ-ظلم.
 بيدار: ص (ف) جاڳيل (ننڊ مان). سجاڳ. خبردار.
 بيدار مغز: ص. کليل دماغ وارو. سمجهو-فهم.
 بيداري: ٿ. سجاڳي. سڃيڻائي.
 بيدائو: ص (ف) دائن کان سواءِ. بچ کان سواءِ
 (ڏاڙهون. زيتون وغيره).

نيت بازی: ٿ. شعر پڄائڻ جي چٽاڻي.
 بيتاب: ص (ف) بي آرام-وياڪل. پریشان.
 بيتابي: ٿ. بيچيني-بيقراري. گهٻراهت.
 بيتالو: ص. جيڪو سرتار تي پورو نه هجي. آواره-
 رولو. (ٿ. بيتالي).
 بيت: ٿ. سندرو-ڪمر پٽو.
 بيت ٻڌڻ: سندرو ٻڌڻ. تيار ٿيڻ. همت ٻڌڻ.
 بيتڪ: ٿ. ويهڪ-نشست. ويهڻ جو هڪ نمونو-
 ڏنڊ. ڪچهري. نوآبادي.
 بينڪي راڄ: ڏ. نوآبادي واري حڪومت-نيم آزاد
 حڪومت.
 پيٽل: ص. اٽيل-ڪڙو. قائم. اڻ وهندڙ (پاڻي). اثر
 رسوخ وارو. سڪيو.
 پيئي پير: ظ. ويهڻ يا ترسڻ کان سواءِ. تڙي ڪڙي-
 جهٽ پٽ.
 پياڙي: ٿ. هڪ قسم جي ول (جنهن کي پاڙ ڪانه
 ٿئي. وڻ کي ويڙهي سڪائي ڇڏي)-وڻ ويڙهي.
 پيپرواه: ص (ف) جنهن کي ڪا غرض يا ڪاڻ نه
 هجي-لاغرض. بي ڌيان. بي ڊپو.
 پيپرواهي: ٿ. لاغرضي. بيخيالي. بيدبائي.
 بيجا: ظ (ف) غيرواجبي-نامناسب. فضول-اجايو.
 بيجان: ظ (ف) جنهن ۾ ساهه نه هجي. مٿل. ڪمزور.
 ساڻو.
 بيچاق: ص (ف) بيمار-سڪالو.
 بيچون: ص (ف) بيمثل-آمت-لاٿاني. (ڏ) خدا تعاليٰ
 جي هڪ صفت.
 بيچين: ڏ (ف) بي آرام-بيقرار-وياڪل.
 بيحال: ص (ف) لاچار-ساڻو. ڏٽيل. اگهو. پریشان.
 بيحيا. بيحيا: ص (ف) بيشرم. اکين پوٽ.

بيراه: ص (ف) آوات- ڪَوات. اوجھڙ. گمراه. راه کان پليل.

بيرحم: ص (ف) بي قياس- ظالم. سنگدل.

بيرحمي: ث. بي قياسي- سنگدلي. ظلم.

بيروخي: ث (ف) بي مروت. بيپرواهي.

بيروم: ذ (ع) لوهي لٽ (جنهن سان ڳرو بار چورجي)- پارائي.

بيرونگ: ص (ف) جنهن ۾ ڪوبه رنگ نه هجي.

بيروزگار: ص (ف) جنهن کي ڪو ڌنڌو يا ڪم نه هجي- بيڪار.

بيروزگاري: ث. بيڪاري.

بيرون: ظ (ف) ٻاهر. ٻاهرئين پاسي- ٻاهران.

بيروني: ص. ٻاهريون. غيرملڪي.

بيرون: ص (ف). ويران ڌڙيل- پريشان. بدحال.

بيريا، بيرياء: ص (ف) انصاف يا راءِ ڏيڻ ۾ ڪنهن جو به لحاظ نه رکندڙ- غيرجانبدار.

بيريائي: ث. غيرجانبداري. سچائي.

بيزار: ص (ف) ڪڪ- ورتل. خفا. آزارده- وياڪل. دست بردار.

بيزاري: ث. ورج. خفو. ناراضگي. دست برداري.

بيزيان: ص (ف) گنگو- ڳالهائي نه سگهندڙ. مانيٿو. گهٽ ڳالهائو.

بيزو: ص (ف) جنهن وٽ پئسو ڏوڪڙ نه هجي. هٿين خالي- سڪڻو.

بيزور: ص (ف) ٺيل- بي همت. بي پهچ. هيٿو.

بي ساڃاهه: ص. بي شناس. بيمروت. اڪين پور. بيشرم.

بي ساڃاهي: ث. بيحيائي- بيشرمي. بيمروتي.

بي سبب: ظ (ف) ڪنهن سبب کان سواءِ. اجايو-

بيدڌل: ص (ف) ڪڍي ڇڏيل. نيڪالي مليل. برطرف.

بيدخلي: ث. نيڪالي. برطرفي.

بيدرد: ص (ف) جنهن کي ڏک سور جو احساس نه هجي. بي قياس. سنگدل. بيرحم.

بيدردِي: ث. بيرحمي. سنگدلي.

بيدريغ: ظ (ف) سوچڻ سمجهڻ کان سواءِ. بنا دير. بنا روڪ جي.

بيدل: ص (ف) ناراض. مايوس. اداس. دل شڪسته. بيدلي: ث. دلگيري. غمگيني. دل شڪستگي.

بيدليو: ص. بيدل. دل يا چاه سان ڪم نه ڪندڙ. پڳيءَ دل وارو.

بيدم: ص (ف) بنا ساه- بيجان. ٽڪل- ماندو.

بيدي: ث. بيداد- انياء. ظلم.

بيدڙڪ: ظ. بنا ڊپ- بيخوف. اُمالڪ- ٺهر پهر. بي حجاب.

بيديان: ص. بيخيال. لاغرض. بيپرواه.

بيدوه. بيدوهي: ص. بيتصور- بيگناه.

بيدول: ص. اڻ گهڙيل. ناموزون. اڏاوت ڦريل.

بيدنگ: ص. اينگو. بدافعالو. ناموزون.

بيرو: ذ (ع. پش) ڪوهه (انگ) هڪ قسم جو ڌاتو- پالتو لوه. جون مان ٺهيل شراب.

بيراهي: ص (ف) ناراض. آرهو. ناخوش.

بيراڳ: ذ (سن. ويراگيه) دنيا جو ترڪ- دنيا کان

بيزاري- تياڳ- ويراڳ. وچوڙو- فراق.

بيراڳي: ث. T نموني واري ڪائي جنهن تي بيراڳي فقير پيشاني ۾ ٻانهون رکي ڏيان ۾ ويهن.

بيراڳي: ص. ويراڳي- تارڪ.

بيران: ص (ف. ويران) ويران- سچ- غيرآباد- اجاڙ.

هر ڀرو. ناحق.

بي سڏ: ظ. بيخبر. بيهوش.

بي سڏ: ظ. بي سڏ- بيهوش.

بي سڏو: ص. سڏتار جو ڪڇو. بيتالو.

بي سڏو: ص. بي آرام. اڳهو- بيدار.

بي سمجه: ص. ابوجه- اڻڄاڻ. ٻار.

بي سڏ: ذ. چڻ جو پيٺل اٿو.

بي سڏو: ص. بي لذت. بي ذاتقي. ڳڪو.

بي سڏو: ص. جنهن کي فتح حاصل نه ٿئي.

ناڪامياب.

بي سڏو: ص (ف) جنهن مان ڪو فائدو نه ٿئي. بي

نتيجي. اجايو- فضول.

بيش: ظ (ف) بيش گهڻو- زياده.

بيش ٻها: ص. وڏي اڳه وارو- قيمتي.

بيشتر: ظ. تمام گهڻو.

بي شهبه: ظ (ف) بنا شڪ شبيهي. پڪ سان.

بي شرم: ص (ف) بيحيا- نر لڄو.

بي شرمائي: ث. بيحيائي- نر لڄائي.

بيشڪ: ظ (ف) بنا شڪ جي. پڪ- يقيناً.

بي شڪر: ص (ف) نعمت کان انڪاري. سپ

ڪجهه هوندي به شاڪي. ڳڻ چور.

بي شڪري: ث. هوندي سوندي شڪايت ڪرڻ-

ڪفران نعمت.

بي شمار: ظ (ف) ڳڻڻ کان ٻاهر- اڪيچار- بي انداز.

بي صبر: ص (ف) جنهن کي دير نه هجي. بي آرام.

بيقرار- بيچين.

بي صبري: ث. بي آرامي. بيقراري.

بيضو: ذ (ع) بيضه) آڻو (پڪي يا جانور جو).

بيضوي: ص. آڻي وانگر گول.

بي طاقت: ص (ف) هيٺو- آبل. ڪمزور.

بي طالع: ص (ف) نياڳو- چنڊو- بدبخت.

بي طمع: ص (ف) جنهن کي ڪا لالچ نه هجي.

بيع: ث (ع) وڪرو- فروخت.

بيع نامو: ذ. وڪري جي قبوليت جو دستاويز يا

ڪاغذ.

بي عادتو: ص (ف) بي لڇڻو- بي انعالو.

بيعتو: ذ (ع) بيع + ف. آڻه سودي ۾ اڳواٽ ڏنل

رقم- سوڻي- بيانو.

بيعت: ث (ع) تابعداري جو اقرار. اطاعت.

بيعت ڪرڻ: ڪنهن کي پنهنجو هادي يا اڳواڻ

تسليم ڪرڻ لاءِ ان جي هٿ تي هٿ رکي تابعداري جو

اقرار ڪرڻ.

بي عدد: ظ (ف) ڳاڻيٽي کان ٻاهر- بيشمار.

بيعت: ص (ف) بي آبرو. بدنام- رسوا.

بيعتي: ث. بي آبروي. توهين. رسواي- خواري.

بي عقل: ص (ف) بي سمجه- بيوقوف- مورڪ-

نادان- اڻڄاڻ.

بي عقلي: ث. بي سمجهي- ناداني- بيوقوفي.

بي علم: ص (ف) اڻ پڙهيل. جاهل. بيخبر- اڻڄاڻ.

بي علمي: ث. اڻڄاڻائي- بيخبري. جهالت.

بي عيب: ص (ف) جنهن ۾ ڪابه وڏ نه هجي.

بي عرض: ص (ف) بي طمع. بيپرواهه.

بي عرضي: ث. لاطمعي. بيپرواهي.

بي غيرت: ص (ف) بي لڄو- بي شرم. بي عزت.

بي غيرتي: ث. بي شرمي. بيعزتي.

بيفائدو، بيفائدي: ظ (ف) بيسود- اجايو. خواه

مخواه.

بي فرمان: ص (ف) نافرمان- بي چيو.

نڌڻڪو.	بي فرماني: ٿ. نافرمانِي- بي چيائي.
بيڪسي: ٿ. نڌڻڪائي. بي وسيلائي.	بيفڪر: ص (ف) بنا ڳڻتي. بيپرواهي.
بي ڪفن: ص (ف) جنهن کي ڪفن نصيب نه ٿئي.	بيفڪري: ٿ. بنا ڪٽڪي يا ڳڻتي واري حالت.
بي ڪفنو ٿي مرڻ: نهايت مسڪيني يا بيوسي جي	بي قاعدگي: ٿ (ف) قاعدي يا دستور جي خلاف.
حالت ۾ مرڻ. گهر تڙ کان پري رلي مرڻ.	بدانتظامي. بي اصولي.
بي ڪمو: ص. بيڪار. ڪنهن نه ڪم جو-	بي قاعدي: ٿ (ف) قانون جي خلاف. اصول جي
اجايو. بيڦائدو.	خلاف. بي ترتيب. غلط طريقي سان.
بيڪ: ٿ (ف. بيخ) پاڙ- جڙ. بنياد.	بيقدر: ص. (ف) جيڪو قدر نه سڃاڻي. ناشناس.
بيڪ ڪڍڻ: رلائي مارڻ. ٽڪائي ڪڪ ڪرڻ. گهڻو	پورو معاوضو نه ڏيندڙ.
ٽڪائڻ. چڙه ڪڍڻ.	بيقدري: ٿ. قدر نه سڃاڻڻ جي حالت. ناشناسي. بي
بيڪ: ٿ (سن. ویش) ويس- لباس. پهروپ.	انصافي.
چمڙاپوش. فقيراڻو لباس. ڏيڪ. يونگ- مڪر.	بيقرار: ص (ف) بي آرام- بيچين- بيتاب. بي سک.
بيڪ ڪرڻ: يونگ ڪرڻ- مڪر ڪرڻ.	بيقراري: ٿ. بي آرامي- بيچيني. پريشاني. لوڇ
بيڪ: ٿ (سن. پڪش) بڪيا- خيرات. گداگري.	پوڄ- آند مانڊ.
بي ڪٽڪي: ٿ (ف) بنا انديشي جي- بنا ڊپ جي.	بيقربو: ص (ف) جنهن ۾ قرب نه هجي. رک مڻهون.
بيڪ: ٿ (ت) مغل قوم ۾ معزز خطاب- امير. نواب.	شوخمطع.
بيڪ: ٿ (انگ) چمڙي جي پيتي.	بيقرينو: ٿ (ف) بي ترتيب.
بيگار. بيگر: ٿ (ف) زوري بنا اجوري ورتل ڪم	بيقصور: ص (ف) بيڏوهه- بيگناه.
(جا حڪومت جي طرفان ورتي وڃي).	بي قياس: ص (ف) بيرحم- سنگدل.
بيگانگي: ٿ (ف) ڌاريائي- اجنبيت.	بي قياسي: ٿ. بيرحمي- سنگدلي.
بيگانو: ص (ف. بيگانه) ڌاريو- اوپرو- اجنبِي.	بيڪار: ٿ (ف) ڪم ڪار نه هئڻ جي حالت-
نڌڻڪو. بي گهر. پرديسي.	نڪمائي. بيروزگاري.
بيگاه: ٿ (ف) ڪمهلو- اويلو. بي وقتو.	بيڪار: ص (ف) بي ڪم- نڪمو. ردي- خراب.
بي گرو: ص. جنهن جو ڪو گُر پير نه هجي. ڪنهن	نڪمڻو- واندو. بيروزگار. اجايو- فضول.
کي به نه مڃيندڙ. خود خيال. هوڏي- ضدي.	بيڪاري: ٿ. ڏسو "بيڪار"، بيروزگاري.
بيگم: ٿ (ف) "بيگ" جو مونث. اميرائي. خاتون.	بيڪران: ٿ (ف) جنهن جو ڪنارو نه هجي- لاحد.
بيگمان: ٿ (ف) بنا شڪ شبيهي- پڪ- يقيني.	بيڪڙمو: ص. جنهن جو ڪڙم قبيلو نه هجي- بي
بيگناه: ص (ف) بيڏوهه- بيقصور. (ٿ) هروپرو-	آڪاهيو.
حقون ناحق.	بيڪس: ص (ف) بي يار مددگار. بي وسيلو.

بي گٺو: ص. گڻ چورو. احسان فراموش. بي هنر.
 بي گوندراڻي: ث. بي غصي. بي فكري.
 بي گوندرو: ص. بيغم - بي فگر.
 بي گهر: ص. جنهن کي گهر گهاٽ نه هجي. بي آجهي.
 رولاڪ. دريدر.
 بيل: ث (ف) وڏي ڪوڏر.
 بيلدار: ص. ڪوڏاريو. واهن ۽ رستن تي مٽي وجهندڙ ملازم.
 بيل: ذ (انگ) گهنڊ. ضامن.
 بيل: ذ. ڊگهو - ڏاند.
 بيل گلاڏي: ث. ڊگهي گاڏي - ڏاند گاڏي.
 بي لڄائي: ث. بيشرمي - بيحيائي. بي مروت.
 بي آجهو: ص. بيشرم - بيحيائي.
 بيلچو: (ف. بيلچو) مٽي وغيره پوڻ لاءِ تمام وڏو لوهي چمچو.
 بي لڄڻ: ص. بي افعال. بد فضيلت.
 بي لحاظ: ص (ف) بي مروت. گستاخ. بيحيا. رک مڻهون. اکين پور.
 بي لحاظائي: ث. بي مروت. ناشناسي.
 بيلف: ذ (انگ) سول ڪورٽ جو هڪ ملازم (جيڪو قزين کي سمن وغيره پهچائي).
 بيمار: ص (ف) مريض - اگهو.
 بيماري: ث. اگهائي - ناچاقائي. مرض.
 بي مانو: ص (ف) بيعزت - بي آبرو.
 بيمثال، بيمثل: ص (ف) لاتاني - بينظير - اٽور.
 بي مڻايو: ص (ف) بي لحاظ - بي مروت - اکين پور.
 بيمروت: ص (ف) بي لحاظ - بي ديد - اکين ڍڪ.
 بيمزي: ظ (ف) اگهو - بيمار. بي سواد.
 بي معنيٰ: ص (ف) بي مقصد. اجايو - فضول.

بيج: ظ (ح) وچ ۾ - درميان.
 بين الاقوامي: قومن جي وچ ۾.
 بين: ث (سن. ويڻا) تنڊن وارو همڪ ساز (تانپوري جهڙو، پر ان ۾ ٻه ٿٻا ٿين). ٿوڪ سان وڄائڻ جو هڪ ساز (ننڍڙي سانداري، جيڪا ڪڇ ۾ جهلي، هوا ٿوڪي وڄائجي). بنسري. الغوزو.
 بينائي: ث (ف) نظر - بصارت - ديد.
 بينج: ث (انگ) هڪ کان وڌيڪ ماڻهن جي ويهڻ لاءِ خاص قسم جو تختو.
 بينڊ: ث (انگ) ولايتي ساز. ولايتي سازن وڄائڻ وارن جي ٽولي.
 بينسري: ث. نڪ جو هڪ گهر - نٿ.
 بينسري ٻولو: ذ. جهانجهر سان ٻولو.
 بي نظير: ص (ف) بيمثال - لاجواب - اٽور. آمله.
 بينڪ: ث (انگ) ذراوت - امانتي رقم. پئسن جي ڌرتي لپتي ڪندڙ ادارو.
 بينو: ذ. نراڙ - پيشاني. گهر جو هڪ قسم - ٽڪڙو.
 بيتوا: ص (ف) بي سامان - بي ثمر. سڄو - سڪڻو. غريب. بيگس.
 بيني: ث (ف) نڪ. نڪ جي ٿولي.
 بيواه: ص (ف) جنهن جو ڪو واه وسيلو نه هجي - بيوس - لاچار. ڏٺريل. رن زال.
 بيوس: ص. جنهن جو اختيار نه هلي - لاچار - مجبور. بي همت.
 بيوسي: ث. لاچاري - مجبوري.
 بيوطن: ص (ف) جنهن جو ڪو وطن نه هجي - جلاوطن. پرديسي. سدا مسافر.
 بيوطني: ث. جلاوطني. ڏولاٽو.
 بيوفا: ص (ف) وفا نه ڪندڙ. نباھ نه ڪندڙ.

بيوفائي؛ ٺ. انجام جي اڻ پورائي- وعده فراموشي.	استقامت. ڪڙائي. اڏاوت. پناوت. بيوس. ڪانثر- گيدي.
بيوقت، بيوقتو؛ ظ (ف) ڪمھلو- اويلو، اوچتو.	بي ھمت؛ ص. بي سگھ- بي زور- بي طاقت.
مقرر وقت کان اڳ يا پوءِ.	بي ھنر؛ ص (ف) ڪوبه ھنر نہ ڄاڻندڙ.
بيوقوف؛ ص (ف) بي عقل- احمق- مورڪ. اڀوجھ.	بيھڻ؛ م. ڪڙو ٿيڻ- آيو ٿيڻ. ھڪ ھنڌ ٺھڻ- ترسڻ.
بيوقوفِي؛ ٺ. ناداني- حماقت- مورڪائي.	قائم ٿيڻ.
بيون؛ ٺ. بليون. سُرھيون پڙيون (جيڪي سوڙين ۾ خوشبوءِ لاءِ وجھن)- پڙا.	بيھي وڃڻ؛ ھڪ ھنڌ کڻي وڃڻ. ھڪ جاءِ تي روڪجي وڃڻ. ھلڻ يا چڙجڻ کا چڪي وڃڻ.
بيوساھ؛ ص. جنھن تي اعتبار نہ ڪجي- بي پروسي.	بيھودگي؛ ٺ (ف) بداخلاقي. نالائقي. واھيات پڻو.
بيوساھِي؛ ٺ. بي اعتباري.	بيھودو؛ ص (ف، بيھودہ) نالائق. ناشائستو.
بيوہ؛ (ف) رن زال- وڌوا.	بدنصيلتو- اينگو. بدافعال. (ٺ. بيھودي).
بيھارڻ؛ م. آيو ڪرڻ- ڪڙو ڪرڻ. ھلندڙ کي روڪڻ. ترسانڻ.	بيھوش؛ ص (ف) غش- بي سُرَت. غافل.
بيھڪ؛ ٺ. بيھڻ جي حالت. ايسٽادگي- بينلائي.	بيھوشي؛ ٺ. غشي- بي سُرَتائي- ٻوڏڙو.

ب

ب؛ ڏ. اُچار ”بي“. سنڌي الف- بي جو ٿيو اکر. ابجد موجب عدد ”ب“ جي برابر (۲).	ٻاڻرو؛ ص. ٻيڙ جو (ڪنڊو، ڍنگهر، ڪوٺو وغيره). (ٺ. ٻاڻري).
ٻہ؛ ص. ھڪ عدد (۲)- دو.	ٻاڻري ڪنڊ؛ ٺ. ڪڇي ٻيڙ جو ڍنگهر. پُٺ نہ ڇڏيندڙ (ماڻھو)- مڇڏ.
ٻہ آگر؛ ڏ. ٿورا لفظ، ٿورو احوال. مختصر ذڪر.	ٻاڻل؛ ڏ. آڀو- پيءُ.
ٻہ گھر ٻارڻ؛ ٻن گھرن يا ٻن ڌرين کي پاڻ ۾ ويڙھائڻ.	ٻاڻو ٻڌو؛ ص. بيوقوف. ڀرمتڙيو. مت موڙھل.
ٻہ؛ ص. ٻن وارو- ٻن سان.	ٻاڻورا؛ ٺ. راز جي خبر. سُنس.
ٻہ اڪيائي؛ ٺ. رياء- پاسخاطري. بيائي- منافقت.	ٻاڻيس؛ ٺ. پيار- قرب. سِڪ- اڪنڊ- اڪير.
ٻہ ڀيرو؛ ص. ٻن ڀيرن وارو (ماڻھو). (ٺ. ٻہ ڀيري).	ٻاڻيھل؛ ٻاڻيھو؛ ڏ. ڳيرو پڪي. (ص) سھڻو ماڻھو.
ٻہ منھن؛ ص. ٻن منھن وارو. ٻچاڙو- منافق.	ٻاتاڙ؛ ٺ. مونجھ- اڀاڻڪائي. سِڪ- اڪير. ٻاڙ.
ٻہ واٽو؛ ڏ. ٻن رستن ٿيڻ وارو ھنڌ.	ٻاتاڙجڻ؛ م. اداس ٿيڻ. اڪيرجڻ.
ٻاڻاڻا؛ ڏ. آباڻا.	

ٻاٽارو؛ ص. موڙهل - پريشان. اُٻانڪو - اُٻاس.
سڪايل. (ٿ. ٻاٽاري).
ٻاٽارو؛ م. ٻاٽو ڳالهائڻ - توتلائڻ.
ٻاٽاري؛ ٿ. ڳالهائڻ ۾ هٽڪ - هڪڙائي.
ٻاٽو؛ ص. هڪلو (ڳالهائڻ ۾) - توتلو. (ٿ. ٻاٽي).
ٻاٿون؛ ٿ. "ٻاٿ" جو جمع) ساهه گهٽي ڏنل زور (ويد
يا قبضيءَ ۾).
ٻاٿون کائڻ؛ ڪنجھڻ ۽ زور لائڻ. سور کائڻ.
تڪليفون سھڻ.
ٻاٿ؛ ٿ. گھگھه اُونداهه.
ٻاٿ؛ ڏ. آٽي جو ڇاڻ. ڪڻڪ جو ڌارو (چوپائي مال
کي کارائڻ لاءِ). ڌريل آن. ڌاتو جي رجڻ جو عمل.
چاندي ۾ مليل مٺ.
ٻاٽلي؛ ٿ. بوتل - شيشو.
ٻاٽي؛ ٿ. ڪِرڙ جي پُسيءَ جي پهرين اور يا ٻُور. ونڻڻ
جي مڪڙي. سرھ يا جانيي جا ننڍڙا ڪچا ڳل.
ٻاٽيڙو؛ ڏ. پکيءَ جو هڪ قسم.
ٻاپ؛ ڏ. (ه. ٻاپ) پيءُ - ابو.
ٻاجھ؛ ٿ. ڪھل - قياس - رحم. مھر - ڪرم.
ٻاجھارو؛ ص. ٻاجھ وارو - دياوان. (ٿ. ٻاجھاري).
ٻاجھارو ٻولڻ؛ مٺو ڳالهائڻ. مٺيون ڳالهيون ڪرڻ.
نمائائي سان ڳالهائڻ.
ٻاجھائڻ؛ م. ٻاڏائڻ - التجا ڪرڻ. ٻاجھ ڪرڻ.
ٻاجھت؛ ڏ. صندلي. ننڍڙي منجي.
ٻاجھري؛ ٿ. هڪ مشهور پوک ۽ آن.
ٻاجھري ٻوڙ؛ سڀ ڪجهه تباھ ڪرڻ.
ٻاجھڻ؛ م. ٻاجھ ڪرڻ - ديا ڪرڻ.
ٻاجھيندڙ؛ ص. ٻاجھ ڪندڙ - ٻاجھارو.
ٻاجھون؛ ظ (سرائڪي) کان سواءِ - ڌاران.

ٻاڇ؛ ٿ. ڇيڇ جي ڀر واري آڱر.
ٻاڇ؛ ٿ. ٻڇا (مڪڙن وغيره جيئن جا). وٺڻ ٻوٽن
وغيره جي بچڻ جو ڳوٺھڙو.
ٻاڇڪو؛ ڏ. ننڍي ڳوٺ.
ٻاڇو؛ آڱوٺي ۽ ڏسڻي آڱر جي چوٽين درميان مفاصلو.
جڏهن اهي وڌ ۾ وڌ کولجن.
ٻاڏائڻ؛ م. نمائائي سان نھارڻ - واجھائڻ. ليلائڻ -
عاجزي ڪرڻ.
ٻاڏو؛ ص. تيزو (اکين کان). (ٿ. ٻاڏي).
ٻار؛ ٿ. درياءَ يا سمنڊ ۾ پاڻي جي ڦيري وارو چڪر ۽
هيٺ چڪيندڙ اونھائي. اوڙاھ. سنگن جو ڍڳ - آن جي
راھ.
ٻارو؛ ڏ. ٻالڪ - طفل. (ص) ابھم - معصوم. نابالغ
(چوڪرو يا چوڪري). بي سمجھ.
ٻار ٻڇا؛ ڏ. اولاد - عيال. گھر جا ڀاتي.
ٻاراڻو؛ ص. ٻارن جو. ٻار جھڙو نادانسي وارو
(ڪم). ٻارڙن جي بيماري.
ٻاراڻي؛ ٿ. ٻارن جھڙي. ٻارن جي.
ٻاراھو؛ ص. ٻارھين مھيني جو - سال بہ سال. (ڏ)
نوتيءَ کي ٻارھين مھيني ڏياريل ختمو - ٻارھو.
ٻارڻ. ٻارڻ؛ ڏ. مڱڻھار - منگھو. ڳائي سوال ڪندڙ
منگھو.
ٻارڻ؛ م. باھ دکائڻ. مچائڻ (باھ). ساڙڻ - جلائڻ.
روشن ڪرڻ (ڏيو، بتي وغيره). جاڳائڻ (فتنو). اُٿارڻ
(جھيڙو).
ٻارڻ؛ ڏ. ڪاٺيون ڪوٺلا وغيره جي باھ ٻارڻ ۾ ڪم
اچڻ. باھ - آڱ.
ٻارڻ. ٻارڻ؛ وڏي باھ ٻارڻ. ظلم مچائڻ. انڌير ڪرڻ.
ٻارو؛ ڏ. زمين جو چورس يا مستطيل ٽڪر (جنھن کي

چوتاري ٻنو ڌنل هجي.

ٻاروتا؛ ڏ. نئين ڄاول ٻار جا ڪپڙا. تڙجڻ.

ٻاروچو؛ ڏ. ٻروچ. ٻروچن جو.

ٻارهن؛ ص. ڳاڻي جو عدد (۱۲).

ٻارهن ماهو؛ ظ. ٻاراهو. سال بسال.

ٻارهن وڃائڻ؛ تمام گهڻي دير ڪرائڻ. حيران پريشان ڪرڻ.

ٻارهو؛ ڏ. فوتي جو ٻارهن مهيني ختمو ۽ خيرات. تاس ۾ بادشاهه وارو پتو.

ٻارهوئي؛ ظ. سڄو سال. سدائين.

ٻارهن پترين ٻاهر هئڻ؛ شهر نيڪالي يا ملڪ نيڪالي مليل هئڻ. نيات ۽ پائيجاري کان نڪتل هئڻ. ڪنهن به ڳالهه ۾ شريڪ نه هئڻ.

ٻاري؛ ٺ. زمين جو ننڍو چوڪنڊو ٽڪر- ٻارو. ونجهوتي راند ۾ زمين تي ٺهيل هڪ خانو- دري. هر خيال يا ساڳيو ڪم ڪندڙ ٽولو. ريلوي مزورن جي ٽولي. پيرم- پارائي.

ٻاريتو؛ ص. اولادي- ٻچڙيوال. ٻارن وارو (گهر). (ٺ. ٻارتي).

ٻاريون؛ ٺ. ونجهوتي راند لاءِ زمين تي ٺهيل خانو- دريون.

ٻاڙ؛ ٺ. ڪنهن نشيدار شيء جي طلب (ٻيڙي، چلم، حق وغيره). ٽانگهه- چڪ.

ٻاڙائي؛ ٺ. ٻاڙاڻ. کوٽ- تنگي.

ٻاڙو؛ ص. قدرتي لوڻ وارو (ٻائي)- ڪسارو. ڪارو ٻائي. ٿورو پڪل (ٺڪر جو ٿانء).

ٻاڙو ٻولڻ؛ اڻ وڻندو ڳالهائڻ- گهرو ڳالهائڻ.

ٻاڙي؛ ٺ. آڱوٺي ۽ ڇيڇ جي چوٽين جو وچ وارو کليل مفاصلو- ٻاڇو.

ٻاڙ؛ ٺ (سن. باشپ) آب- بخار (ٻائي جو).

ٻاڙڻ؛ م. ٻاڙ ڏيڻ. ٻاڙ تي رڌڻ. بڪڻ. راز کولڻ.

ٻاڙڪار؛ ٺ. ڏانهن- ڪوڪ. رڙ. پڪار- فرياد. بڪريءَ جو بيڪاٽ.

ٻاڙڪارڻ؛ وڏي آواز سان ڏانهن ڪرڻ- رڙيون ڪوڪون ڪرڻ. وڏا سڏ ڪرڻ. زور سان آهون ۽ التجا ڪرڻ. پڪارڻ- فرياد ڪرڻ.

ٻاڙڪڙ؛ ٺ. گهڻيون بڪريون. ٻاڪرو مال.

ٻاڙڪڙ ڪٽو؛ ڏ. بڪرين ۾ مارو (بيماري يا سٺ ڪٽڻ جو). بڪرين جو ڪوس. انڌ ڌنڌ ۾ مارڪٽ.

ٻاڪرو؛ ص. بڪريءَ جو (ڪير، ڦر، ڀاڻ، گوشت).

ٻاڪرو ڦر؛ ڏ. ٽپندڙ ڪڏندڙ چوڪرو. حرڪتي.

ٻاڪو؛ ڏ. (طنز) وات.

ٻاڪو ڦاڙڻ؛ زور سان ڳالهائڻ. وڏو واڪو ڪرڻ. ڏاڍي روڻ. ڏانهن ڪرڻ.

ٻاڳهي؛ ٺ. ٻگهه پڪي جي مادي. وهول (ٽاچ).

ٻال؛ ڏ (سن. بال) ٻار.

ٻالاڻڻ؛ ٻالڻي؛ ڏ. ننڍپڻ.

ٻالڪ؛ ڏ (سن. بالڪ) ننڍڙو ٻار- ابهم. ٻار. (ٺ. بالڪي).

ٻالڪو؛ ڏ (سن. بالڪ) شاگرد- چيلو. پوئلڳ.

ٻالو ٻولو؛ ص. سادو سودو- پورڙو. ابوجهه. (ٺ. ٻالي ٻولي).

ٻاليشاهي؛ ڏ. مسلمان شڪاري. (ٺ. ٻاليشاهن).

ٻان؛ ڏ. ضمانت طور يا عيوضي ۾ نظر بند ماڻهو- اول.

ٻانيءَ؛ ٺ. هڪ جانور- مڙ. بدشڪل ۽ ٿلهي عورت.

ٻانيءَ؛ ڏ. ٻرهمڻ. ڪريا ڪرم ڪندڙ- ٻاڻو. (ٺ. ٻانيءَ ٻانيائي).

ٻانڌاڻ؛ ڏ. لاڳاپو- تعلق. ٻنڌڻ- ڳانڍاپو. ٻول-

انجام. هير (نشي وغيره جي).

ٻانڌائي: ص. ٻول ۾ ٻڌل. عادتِي (نشي جو).
ٻانڌڻو: ذ. هڪ قسم جي رڳيل اوڻِي (جنهن ۾ رنگ
کان خالي جايون گلڪاري وانگر هجن).

ٻانڌڻي: ث. ننڍو ٻانڌڻو. ٻانڌڻو.

ٻانڌو: ذ. درياءَ ۾ لڙهندڙ ٻنڊ (جيڪو پاڻي ۾ ڳري
پورو ٿي ويو هجي). (ث. ٻانڊي).

ٻانڊو: ص. لنڊو- پُچ ويڊيل- اڀرو- ڏيرو. ڪوڙو ۽
لڇو.

ٻانگ: ث (ف. ٻانگ) نماز جي اذان. نر ڪڪڙ جي ٻانگ.
ٻانگ ڏيڻ: اذان ڏيڻ.

ٻانگو: ٻانگ ڏيندڙ- مؤذن. نر ڪڪڙ. تسبيح جو وڏو
ڊگهو دائو (جيڪو ٻنهي پيڙن کي ملائي).

ٻانهپ: ث. غلامي- گوليپو. خدمت. عبادت- بندگي
(خدا تعاليٰ جي). تابعداري.

ٻانهن: ث (سن. ٻاهه) هڪ عضوو- بازو. آستين
(ڪوت. چولي. پهراڻ وغيره جي). عورت- زال.

سگ- تنگ. ضمانت ۾ آيل ماڻهو- اول.

ٻانهن ڏيڻ: واهر ڪرڻ- مدد ڪرڻ- همراهي
ڪرڻ. سگ ڏيڻ.

ٻانهن لوڏ: ث. آڪڙ- سيٽ- مغروري. وڏائي.
ٻانهن مروڙ: ث. سيڪٽ- سزا. جُٺ ڦٽ. ڏاڍائي-

زور زبردستي.

ٻانهون اُچلڻ: ڪاوڙ ڏيکارڻ- اُرون ڪرڻ.

ٻانهون ٻڌڻ: هٿ ٻڌڻ. عاجزي ڏيکارڻ.

ٻانهون گنجڻ: وڙهڻ لاءِ تيار ٿيڻ.

ٻانهن رکي: ث. هڪ ڳجه (ٻانهن ۾ ٻڌڻ جو).

ٻانهوتو: ذ. هڪ ڳجه (ٻانهن ۾ ٻڌڻ جو).

ٻانهپو: ذ. زرخريد ماڻهو- غلام- گولو. نوڪر.

خدمتگار. (ث. ٻانهي).

ٻانهوتي: ث. ننڍڙي ٻانهي. غلامن جي غلام. گولي.
ٻانهپاري: ث. ٻانهپءِ واري- چوڙيلي. (ص) تمام
سهڻي- نازين.

ٻانهپ: ث. ڪرائي کان نونٺ تائين چوڙيون- چوڙ.
ڪٽ جي ڊيگهه ۾ پاسي واري ڪاٺي- ايس. در جي
چونڪ جي پاسي واري ڪاٺي. قلعي جي هڪ پاسي
واري پٽ. ملاڪڙي ۾ بيٺل هڪ پاسي وارا ماڻهو.

ٻاه: (سن. ٻان) تير- ڪان.

ٻاهي: ث (سن. واهي) آواز. ڪلام- سخڻ. ڪوتا.
چوڻي. ٻول. گرو جو ٻول. قلمي ڪتابن جو سلوڪ.

ٻاڙو: ذ. ٻاونجاه عدد. پيسڪوٽ راند ۾ ٻاونجاه ٿي پتا
کڻي وڃڻ- تيرهيو.

ٻاڙيگير: ص. تمام سياڻو- وڏو چالاڪ- حرفتي.

ٻاهه: ث. پيڇش ۾ پيٽ مان نڪرندڙ غلاظت- ٻور.

ٻاهري ٻاهر: ظ. ٻاهريون پاسو- ٻاهران. بيرون.

ٻاهر ٻڌڻ: پري ڪرڻ. قبول نه ڪرڻ.

ٻاهرڻو. ٻاهرڻو: ص. ٻاهر جو- ٻاهريون. ڌاريو.

ٻاهرئين پٽي: ظ. پري. سطحي- مٿاڇرو. بي تعلق.
ٻاهراڙي. ٻاهراڙي: ث. شهر کان ٻاهرين آبادي-

مضافات.

ٻاهرڻو: ذ. هر يا گاڏي ۾ جوڻيل ڍڳن مان ٻاهريين
پاسي (ساڄي هٿ) وارو ڍڳو.

ٻاهريون. ٻاهرين: ث. ملهه ۾ ساڄي پاسي واري
تنگ ۾ جانڻو.

ٻاهڻ: م. قبضيءَ يا ويد ۾ ساهه گهڻي زور ڏيڻ- ٻاڻون
کاڌڻ.

ٻاڻڻ: ذ. ڦرلي يا نار جو ڍينگو (اوپارا، ٿرهيون، ونگ)

ٻاڻڻ ٻوڙ: ذ. تمام گهڻو پاڻي (جو ان ۾ ڍينگو به ٻڌل

رهي).

ٻاڙي، ٿ. جوان ڀريل عورت. زال.

ٻاڙو، ڏ. ٽڪائي جو سنڀاليندڙ. ڌرمي ڪريا ڪرم ڪندڙ- پروهت.

ٻاڙو، ڏ. ٻارن کي ڊيڄاريندڙ خيالي ڀوت- ٻاڙو.

ٻاڙي، ٿ. مائي- سکر زال.

ٻاڙيال، ڏ. گوڙ شور- هل بيڪيڙو. ڏانهن ڪوڪ. آزار- مصيبت.

ٻٻ، ص. تمام وڏو ۽ ٿلهو (جانور). تمام ٿلهو. بي ڊولو. هرڪا ٿلهي ساهواري شيء جا مس رڙهي سگهي- آفت.

ٻٻڙ، ڏ. هڪ عام مشهور وڻ.

ٻٻڙ ڪاه ٻٻڙ گهڙ، اڻ ٺهندڙ خواهش ڪرڻ. ناممڪن طلب ڪرڻ.

ٻٻڙو، ڏ. زنانو جهيڙو (جنهن ۾ تازين جو آواز به هجي). جهيڙو- تڪرار. هل- گوڙ.

ٻٻڙ ٻٻڙ، ٿ. ڳالهائڻ ۾ ٻٻڙ ۽ هڪ. بيڻائڻ ڳالهائڻ. سمجهه ۾ نه اچڻ جهڙو ڳالهائڻ.

ٻٻڙو، ڏ. وات ٽڪڙو پورجڻ ۾ ٻٻڙڻ. ٻٻڙ ٻٻڙ. بي صبري- آسڪائي. ٽر ٽر (ٻٻڙ جي).

ٻٻڙ، ڏ. ويڊيل يا کاڌل ٻٻڙي جو زمين تي باقي رهيل مڇو- ٿٻ. ڪچي گاه جو ٻٻڙو. ٻٻڙي ٽاڙهيءَ جي ٿٻي. ٻٻڙ، ٿ. ٻٻڙي چادر. ٻٻڙو رڻو (جو گهوٽ ۽ ڪنوار کي ڍڪائين).

ٻٻڙ، ڏ. ٻن شين جو جوڙ- جوڙو- جٽ. ٻن گڏيل آڱرين جي چوڪ. (ظ) گڏ- جوڙ ۾. ڳنڍيل- شامل- جٽ. هر صلاح.

ٻٻڙ هٿ، ڏ. گڏيون هٿن. جوڳي جٽ ڪرڻ. بيعزتي واري سزا ڏيڻ.

ٻٻڙ، ٿ. گهٽ- ٻٻڙ. مونجهه (ساهه جي). بيهوشي. ماڻهي (ڌنڌي ۾). ڇاڙيءَ جي چوڌاري پٽڪي وغيره جو ور (جنهن سان اڌ منهن ڍڪجي وڃي). ننڍي بر وارو ڪپڙو (جيڪو مڱڻهار يا حجام کي خوشي جي موقعي تي ٻڌائجي).

ٻٻڙ، ظ. ٻٻڙي- هرگز- اصل- ماڳهين. پڪ- بلڪل. ٻٻڙ، ٿ. وڌاء واري ڳالهه- ٻٻڙ- ٻٻڙ- لاف. ٻٻڙ، ص. ڳالهه ۾ وڌاء ڪندڙ. ڪوڙ هڻندڙ. ٻٻڙي- ٻٻڙي.

ٻٻڙ، م. گهٽجڻ- ٻٻڙجڻ. بندجڻ- پورجڻ (نڪ وغيره). ٿوڪ منجهن (ٻٻڙي، چلم وغيره). ٻٻڙيل، ڏ (انگ) حاضري جو نوڪر. بورچي. خوشامدڙيو.

ٻٻڙو، ڏ. گهڻن ماڻهن جو ڳالهائڻ- گوڙ. ٿڙڪو. ٻٻڙ، ٿ. ٽوٽل راند ۾ ٻن ڀرين جو ڌاء (جيڪو راند کٽڻ جو ڌاء آهي).

ٻٻڙ مڇو، ٻن پاسن کان ڦاٽو ٿيڻ. ٻن ڌرين جي وچ ۾ مقابلو ٿيڻ. تڪرار ٿيڻ.

ٻٻڙ، م. بندڻ- ٻٻڙڻ. ٻٻڙ ڏيڻ. ٻٻڙ ڪرڻ (وڻ). ٻٻڙ، ص. ٻٻڙو. ڏهرو- ٻٻڙو. شامل- گڏ.

ٻٻڙ، ص. ڪن ڪپيل- ڪڙو. ٻٻڙو. (ٿ. ٻٻڙي). ٻٻڙو، ٻٻڙو، ڏ. ڪن تائين ڪٽريل وار. ٻٻڙو، ص. ٿڙو- ملڪي طبيعت وارو. وڌائي خور. ٻٻڙو، ٻٻڙو، ڏ. پشمن رکڻ لاءِ ڇمڙي وغيره جو کيسو- ٻٻڙو.

ٻٻڙ، ٿ. ٻٻڙي- ڏهري. ٻن گڏيل آڱرين جي گڏي. ٻٻڙ، ص. بنا ڳهن (عورت)- ٻٻڙي. ٻٻڙي ٻوڪي، ٿ. زيورن جي سينگار کان ٺاهي عورت. ٻٻڙيو، ڏ. تتر جهڙو پڪي- فصل ٻٻڙيو.

پڄاڻ، ٿ. آهستي ڳالهائڻ - سس سس. کائڻ وقت
چپڪي جو آواز.

٢٢٠ ث. پُچکار (وہت یا ہارڑی کی).

پڄاڻي: ٺ. ٻن خيالن جي وچ ۾ هئڻ جي حالت.
پڄت: ذ. ننڍو ٻار. اڻ ساميل.

پڇڙو: ذ. ننڍڙو ٻچو. ٻارڙو. اڻهر. (ث. پڇڙي).

بَچَڙوال، بَچَڙوال، م. عيالي - اولادي. سگهرو.

ٻُڄڪار، ٻُڄڪَر؛ ٺ. چين مان ٻُڄ ٻُڄ جو نڪتل آواز.
ٻُڄ ٻُڄ (جانور کي سڏڻ، يا ٻار کي پاپوھ لاءِ).

پُھکارَ دیے، پاہوہ ڈیئے۔ تیان چکائے لاءِ بچ بچ
کری اشارو ڈیئے۔

بُچکارہ: م. بُچکار ڈین. لالچائن. ڈتارہ.

پڇو: ذ. ۱۵ بچ. گرانه ڇپاڙن جو آواز- ڇاپو.

پچھا دیں، کائن یا گالھائن ۾ وات کي آبتا سبتا ڦيرا
ڏيڻ۔ چاڀا ڏيڻ.

پڇو: (ف. پڇه) ڪنهن به ساهواري جو پڇڙو. ٿرُ

(جانور جو)، ہارُ- ہالکے، گوشو- انگور (وہ جو)،
کرائی وارو سَندے۔

ٻچا پيٽ، ٿ. ماڻهن يا گهوڙن جو ڳاٽ (جنهن ۾ ٻچا

چیچی وین). ظلم - ڈاڈ.

ٻڙي: ٺ. ستن جي وچ ۾ پيل ٿڪندو يا چوڪندو
ڪپڙي ٺڪر.

پچی قریل، ص. بی افعالو. بیوقوف. جت.

پڇي: ٺ. فقط کاڌي، واري حصي جي ڏاڙهي. (ص)

پڄي ڌارهي وارو.

ٻڌڻ، ٿ. ٻن وهڪرن يا ٻن وڏين لهرين جي گڏجڻ واري آڇل.

بدلیو: ص. پن خیالان وارو- بہ جتو. بُڈ تر مہ.

پَدَ: ث. پَدَن جو عمل. پَدَن جو نمونو. پَدَل حالت.

بَٽِيڪو، ذ. زالن جو گهڻو هل. زالن جو جهيڙو.

پیشہ: ص. پ. ٹیہ عدد.

پیشہ دلیوں، ث. بی انداز محبت - تمام گھٹو قرب.

پئيه قاروه، ث. ماء جي ٿيڻ.

پٽيه لکڻو: ص. گهڻن سنن لڇڻن وارو. (ث. پٽيه لکڻي).

پٽيهو: ذ عورت لاءِ پٽيهن پساڙڪن وڪرن وارو سوانجيو.

ٻڌي: ٿ. ماڻهو جي ٻنهي ڄاڙين وارا ڏند (جيڪي
ٻڌه ڇيا وڃن ٿا).

پٿر، جانور جو تنڊو ٿر. هرڻي يا سوئر جو پڇو.

پیتو: ص. بن پڑن یا تهن وارو- بہ تھو. (ذ) اُترائو.

پٽڙي: ص. بن پٽن واري (ماني، اجرڪ) (ث) سڀ.

پېهر: ذ. سج اړن کان پوء به پېر گذرن جو وقت-
منجهند. اذ ډينهن.

پيٽرو: ذ. ٻن پهرن جي ماني ■ آرام- مانجهاندو.

بج: ذ (سن. ویج) تخمر. نسل - بن. نطفو.

بيچ پوکڻ، فصل پوکڻ، بنياد وجهڻ - سلسلو شروع
ڪرڻ (ڪنهن به ڪم جو).

پچھرا ت. قبضي.

بجھارت؛ ٹ. گجھارت- پرولی.

پچھن، م. بدجن- بندجن. گرفتار ٿيڻ. اٽڪجن.
 ڦاسجن (علت ۾).

بجھن: م. پروژن. سیائن.

پجھنار: ص. جائنار (دئي تعالي).

ٻج: ذ. تليٽرو پڇو- پڇت. گودو- مغز. ٻپ. گونچ.

١٢٠

پڄاڙي ا. ت. مناسي. لائي چاتي. خوشامد.

پچاپرو، ص. ماسق. لسي چاسي گندر- چيتاپور.
خوشامدزيو.

ٻڌڻ جو سلسلو.

ٻڌڇوڙ؛ ٺ. بار بار ٻڌڻ ۽ ڇوڙڻ جو عمل. وٺ پڪڙ.

ٻڌڻ ڏيڻ؛ قابو ڪرڻ. بند ڪرڻ. جهلڻ- روڪڻ.

ٻڌڻ؛ ڌ (ف. بند) ٻڌڻ جو عمل. ٻڌل حالت. جهلڻ.

ٻڌڻ؛ ٺ. ٻئي پير ملائي ڏنل ٽپ. چال. ٽپ.

ٻڌڻ؛ ٻڌڻ؛ ٺ. (سن. ٻڌڻ) سمجھ- عقل- فهم. سٺ.

ٻڌڻوان؛ ص. سمجھو- ڏاهو- عاقل.

ٻڌڻ؛ ڌ (سن. ٻڌڻ) ٻڌڻ ڌرم جو باني مهاتما گوتم. هڪ

گرم جو نالو- عطارد.

ٻڌائڻ؛ م. بند ڪرائڻ. جهلائڻ- پڪڙائڻ. قابو

ڪرائڻ. ٺهرائڻ (پيڙيون).

ٻڌائڻ؛ م. سڻائڻ. سٺ ڏيڻ. اطلاع ڪرڻ.

ٻڌجڻ؛ م. بندجڻ. جهلجڻ. قابو ٿيڻ. جڪڙجڻ. ڄمي

سخت ٿيڻ (پٽڙو مادو).

ٻڌڻ؛ ڌ (سن. ٻڌڻ) اربا ڏينهن.

ٻڌڻ؛ سٺ؛ ٺ. سمجھ ٻجھ. هوش حواس. سٺ سماء.

خبرچار- واءِ سوا.

ٻڌل؛ ظ. قابو ٿيل. بنديل- جهليل. گرفتار. ڦاٿل

(عشق ۾). چٽي ۾. ڄميل (ڏونرو وغيره). مقرر ٿيل

(لاڳ، محصول وغيره).

ٻڌڻ؛ م (سن. ٻڌڻ) رسي يا نوڙي سان سوگهو ڪرڻ-

جڪڙڻ. قابو ڪرڻ. جهلڻ- گرفتار ڪرڻ. مقرر ڪرڻ

(تٽ). رکڻ (شرط). ٺاهڻ (پيڙيون). جوڙڻ (بيت).

ٻڌڻ؛ م (سن. ٻڌڻ) سڻڻ. ڪن ڏيڻ. ڌيان ڏيڻ. اونائڻ

(دانهن ڪوڪ).

ٻڌو؛ ظ. ٻڌل. بند (مال). سمورو- اڪو.

ٻڌو؛ ص (م. ٻڌو) بيوقوف- احمق.

ٻڌي؛ ٺ. اتفاق- اتحاد- ايڪو. دوستي (ٻاراڻي راند

۾). ٻن جي عدد سان تقسيم ٿيڻ وارو انگ.

ٻڌي چڙهي؛ ٺ. ٻڌڻ ۽ ڇوڙڻ جي ڪل اختياري.

عام مختياري.

ٻڌ؛ ٺ. هڪ قسم جو ڍانڍي گاه.

ٻڌڻ؛ ٺ. ڳڻتي- ويچار. ٻه چٽائي.

ٻڌل؛ ص. غرق- زيرآب. ويل رقم يا قرض (جو

وصول ٿي نه سگهي).

ٻڌندو؛ ص. ٻن ڏندن وارو (وهٽ)- جوان (ڍڳو).

(ٺ. ٻڌندي).

ٻڌڻ؛ م. غرق ٿيڻ (ٻائي ۾). بيهوش ٿيڻ.

ٻڌي وڃڻ؛ غرق ٿيڻ. شل ٿيڻ (پگهر ۾). شرمسار

ٿيڻ. بيهوش ٿيڻ.

ٻڌايڻ؛ ٻڌايو؛ ڌ. پيري- ڪراڙپ.

ٻڌو؛ ص. پوڙهو- پيرسن- ڪراڙو. (ٺ. ٻڌي).

ٻڙ؛ ٺ. ڪام- ساڙ.

ٻڙ؛ ڌ (سن. ٻڙ) ٻڙ- زور.

ٻڙ؛ ڌ (سن. ٻڙ) جيت جانور جو کوٽيل سوراخ.

ٻڙ؛ ٺ. لڳن تي سنهان وار. ڪنڌ جا وار. مٿي جا

سنهان وار. گهوڙي گڏه يا خچر جي ڪنڌ جا وار.

ٻڙيل؛ وغيره جي سنهي ٻج. لوهارن جي اصطلاح ۾ تٽل

لوھ تي پاڻي جو چنڊو.

ٻڙائجڻ؛ م. تپجڻ- ٻرجڻ.

ٻڙاڙي؛ ٺ. هڪ بيماري. ناسور.

ٻڙانگ؛ ٻڙانگهه؛ ٺ. وڪ- قدم. وڏي وڪ (ٻن

قدمن جي برابر).

ٻڙائڻ؛ م. ٻرو ڏيڻ- تپ ڏيڻ. بيزار ڪرڻ. ٽڪائڻ

(گهڻي ڪم ۾).

ٻڙائڻ؛ م. وڃائڻ (ساز). پري وڃائڻ.

ٻڙ ٻڙ؛ ٺ. افسوس. هاءِ هاءِ. آندمانڌ- بيقراري.

ٻڙ ٻڙ؛ ٺ. داڻ داڻ. سنهي ٻج. ڪيوڙي جي ڦريءَ

تارين مان ڇائيل ٻن (مال جي چاري لاءِ).
 پَڙڙ، ڏ. ڊڳو- ڏاند.
 پَڙڙڪ، ڏ. ڌڪ مڪ. ٻائيتال- ڌمچر. گوڙ گهمسان.
 پَڙڪ، ٺ. پُڻڪو- آهستي ڳالهائ.
 پَڙڪڻ، پَڙهڪڻ، م. تهڪڻ.
 پَڙڪو، ڏ. تهڪو- اوبارو.
 پَڙو، ڏ. بوند- قطرو. ڌڏ يا ڌونري فرو (جيڪو سنبان طور وجهجي). ڪپهر يا آن جو پهو. عطري يا ڊپ هر ٻڌل پهو. مٿن جي ول جي مٺ. منڊي يا ڪنهن به ڳهر جي ٽڪ- ٿو- تنگ.
 پَڙه، ٺ. ماڻ- چُپ چپات. ڪوڙي جي منهن کي ڍڪڻ لاءِ تاقو.
 پَڙه، ڏ. ٻانڻو- سونڌو. جسم تي ٻانڻي جو نشان.
 پَڙي، ٺ. ٿڙي- بوند. نقطو- ٽپڪو. (ظ) ڪجهه نه.
 پَڙي ڏيڻ، ڪجهه به نه ڏيڻ. الهو تلهو کڻي وڃڻ.
 پَس، ٺ. گهٽ- پُٽ. مونجهه (ساهه جي). پينگ.
 پَسانگ، ڏ. ٻن شاخن واري ڪاٺي. پيانو.
 پَسٽ، ظ. هڪ طرف کان ٻئي طرف تائين- آريار.
 پَسَر، ص. ٻن مختلف ذاتين مان ڄاول- گڊو.
 پَسرو، ص. ٻن سرن يا لڙهين وارو (هار).
 پَسڻ، م. ملهه يا جهيڙي هر مقابل کي کڻي دسڻ- مٽيءَ هر پَڙڻ. اُرهائڻ.
 پَسو، ص. ڪن ڪٽيل- پُٽو. بنا ڳهن. بنا چئن گلن (ڪپڙو). بي زيب. (ٺ. پُسي).
 پَنگ، م. منهن تائين پرن- ڏنڻ.
 پَنگو، ڏ. مٽي جي ڪل هر مٽيءَ جو ڄاول تهه (جيڪو اڃا ذرا ذرا تي اُڪڙي). خشڪيءَ سبب مٽي جي اُڪڙيل گل.
 پَنگ، ٺ. تاس هر ٻن ڏانڻ وارو پتو- ڏڪي.
 پڪَ ڦِري وڃڻ، واٽرو ٿيڻ- عقل چرخ ٿيڻ. وايون

تي سنه داغ.
 پَرت، ڏ. گاهه جو هڪ قسم (ساريال پوک هر ٿئي).
 پَرجڻ، م. تپجڻ.
 پَرحال، ڏ (ف. بدحال) خراب حال- بدحالي.
 پَرڙ، ڏ (سن. پل) پَر. هرگهل.
 پَرڙاڻ، ڏ. وڏي رڙ. پيڪاڻ.
 پَرتي، ٺ. رياضي هر اهو حساب جنهن جو "ايڪي" جي وات سان ٻن رستن ۾ جواب نڪري.
 پَرتڻ، م. پاڪارڻ. اُڏمڻ.
 پَرتڻ، م. پينل شيء (مصالحو، لوڻ وغيره) چٽڪارڻ. پُرو چٽڻ.
 پَرتڪو، ڏ. پينل شيء پَرتڪڻ جو عمل. پَرتڪڻ جو سفوف. پُرو.
 پَرتگهل، ڏ. پَرتو- وڏو سوراخ- ڳڙڪ. لوڳهو.
 پَرتو ڇڄڻ، ڏ. آتشي مادي سبب چوٽيءَ مان باهه ڪڍندڙ جبل- جوالامڪي.
 پَرتدي، ٺ. ٻريل باهه- آڱ. مشڪلات. سختي.
 پَرتگو، ص. ٻن رنگن وارو. منافق. پهروپي.
 پَرت، م. جلج. ڏڳڻ- ڍڪڻ (باهه). روشن ٿيڻ (بتي وغيره). بڪڻ- بهڪڻ (منهن). گرم ٿيڻ (بدن).
 پَرت، م. جهانءِ سان وڃڻ- گونج ڪرڻ. زور سان آواز ڪرڻ يا ڳالهائڻ.
 پَرو، ڏ. ٽپ- بخار.
 پرو ڏيڻ، ڏڪ ڏيڻ. نقصان رسائڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ.
 پَروچ، بلوچ قوم جو فرد- بلوچ.
 پَروچڪي، پروچن واري. (ٺ) ڏايمڙسي- زوروري.
 پَرون، ڏ. هڪ دريائي جانور- پُلُهڻ.
 پَروال، پَروال، ٺ. هڪ بيماري (تلي وڌڻ جي).
 پَري، ٺ. جوئر. باجهري آن جا ٿهه يا ڪلون. ٻهر جي

بتال ٿيڻ.

ٻُڪڻ: ڏ. ٻنهي هٿن کي گڏي جهلڻ جي حالت.

ٻُڪ ڪڍڻ: هٿ ڪڍڻ (دعا لاءِ). دعا گهرڻ. فاتحہ خواني ڪرڻ.

ٻُڪڙ: ڏ. مشهور گهرو جانور- ٿير.

ٻُڪر ٻُڙ: ٺ. جهلڻ ۽ پورڻ- وٺ ٻُڪڙ. ٿوري جاءِ ۾ گهڻا ماڻهو بند ڪرڻ.

ٻُڪر ٻُڙاڻ: ٺ. ٻُڪر ٻُڙ. زوري زبردستي.

ٻُڪرار: ص. ٻُڪريون چاريندڙ. بيوقوف.

ٻُڪروال: ڏ. سانوڻ ۾ اتر اوڀر ڪنڊ کان آيل ميٺين (ڪنوڻ ۽ گجگوڙ سان اچي ۽ گهڻي دير تائين وسي).

ٻُڪري: ٺ. مشهور گهرو جانور- ٻيٺي- آئي.

ٻُڪڙل: ڏ. عورتن جي رڻي يا چادر پائڻ جو هڪ نمونو.

ٻُڪي: ٺ. تاس ۽ ٻن داڻن وارو پتو- ٻُڪ- ڏڪي.

ٻُڪي: ٺ. آن جي لپ. گراهڪ (جو ان جي لپ کڻي اچي دڪان تان سودو وٺي). ٽڪي (لپ ۾ جهلي کائڻ جي).

ٻُڪي- سڻي- دوا.

ٻُڪي ڏيڻ: علاج ڪرڻ. حيلو ڪرڻ. ويسامي ڏک ڪيڻ. ماري پورو ڪرڻ.

ٻُڪي وجهڻ: شاديءَ جي هڪ رسم موجب سهاڻيڻ

جو گڏجي شاديءَ کان اڳ ان ڏرڻ، چڙڻ وغيره.

ٻُڪڻ: ڏ. ٻنهي ٻانهن سان چيلهه ۾ وڌل ياڪر. ملهه جو هڪ ڌاء.

ٻُڪڻ لڳڻ: وجهه لڳڻ. وارو ملڻ. فائدو ملڻ.

ٻُڪي پوڻ: ياڪرين پوڻ. هٿيه پوڻ- جهيڙي ۾ گنڊجي وڃڻ.

ٻُڪڻ: ٻڪ وجهڻ. سوگهو جهلڻ.

ٻُڪڻي: ٺ. هڪ قسم جي زهري مک (جا گهوڙي،

گڏهه، ڪٽي وغيره تي ويهي رت پيئي)- ٻُڪي.

ٻُڪهڻ، ٻُڪهو: ڏ. ڀانڊي پڪي جو هڪ قسم- ٻُڪهلو.

ٻُڪهڻ: ڏ. جهنگلي پڪي جو هڪ قسم. (ص) پورڙو- ٻُڪ. موڳو.

ٻُڪهلو: ڏ. ٻُڪه پڪي. (ص) نڪڻ- دغا باز.

ٻُڪهلو ٻُڪت: ص. پورڙو- ٻالو ڀولو. مطلب. نڪڻ.

ٻُڪهلو، ٻُڪهلو: ص. پورڙو- سادو سودو. بيوقوف.

ٻُڪهي: ٺ. چئن ڦيٽن واري گهوڙي گاڏي- ٻُڪي.

ٻُڪڻ: ٺ (سن. ٻُڪڻ) قرباني- صدقو.

ٻُڪڻ چاڙهڻ: هندو ڌرم جي ڪرياکرم موجب ڪنهن ساهواري کي ديوتا جي بت اڳيان ڪهڻ.

ٻُڪڻ: ڏ (سن. ٻُڪڻ) سگهه- طاقت. ٽيڪ. ڌيءَ. ڪوري لاءِ ڪاٺين جو ٻارڻ.

ٻُڪڻ: ڏ. آفرين طور مليل نشان- تمنغو.

ٻُڪڻ: ٺ. ڪير نه ڏهائيندڙ چوپائيءَ کي علاج طور سار ۾ ڏنل ٺوڪ.

ٻُڪڻ ڏيڻ: دٻ ڪيڻ. سيڪت ڏيڻ. چوڪ ڏيڻ.

ٻُڪاري: ٺ. ٻن لارن واري چڙي.

ٻُڪاري: ٺ. وڏي جهنگ پلي. ڀراڙي.

ٻُڪي: ٺ. ريل ذريعي موڪليل مال چڙائڻ جي رسيد.

ٻُڪڙ: ڏ. ٻارڙو. ٻچو (ٻليءَ جو)- پونگڙو.

ٻُڪو: ڏ. مشهور گهرو جانور. آفرين جوڳي ڪارنامي لاءِ

مليل ڪنهن قاتوءَ مان ٺهيل نشان- تمنغو.

ٻُڪوان: ص (سن. ٻُڪوان) سگهارو- طاقتور. پهلوان.

ٻُڪونگڙو: ڏ. ٻليءَ جو ٻچو.

ٻُڪهه: ڏ. ٻه گڏ- پٽ- پيلهه. (ٺ) ٻن ٿڻن مان ڏهائيندڙ چوپائي.

ٻُڪهه ٻُڪي: ٺ. ملهه جو هڪ انگ.

ٻُڪهه ٻُڪي: ڏ. قربان- گهوري- صدقي.

ٻُڪهه: ڏ. ٻه گڏ- ٻئي گڏوگڏ. پيلهه.

ٻَنڌاڻ؛ ذ (سن. ٻَنڌڻ) مقرر ٿيل لوازمو. مضبوط وتيل رسو. هير-عادت.

ٻَنڌاڻي؛ ص. ٻَنڌاڻ ٻڌل. عادتِي. هيراڪ (نشي جو).
ٻَنڌڻ؛ ذ. مقرر ڪم-فرض. قاعدو. تنجڻو. لاڳاپو.
سَمَر-زادراه.

ٻَنڌڻ پوڻ؛ قاعدي جون مجبورون پوڻ. ناتو ڳنڍجڻ؛
عشق لڳڻ.

ٻَنڌڻن ۾؛ تنجڻن ۾. ننڍي عمر ۾.
ٻَنڌي؛ ث (سن. ٻَنڌڻ) بدن ۾ تنق ۽ گوشت جي
سڌي-مُشڪ.

ٻَنڌي؛ ص. وڏو لڄ.
ٻَنڌڻو؛ ٻَنڌڻ؛ ذ. ڍاڪ جي هيٺان گوشت وارو
حصو-چٽڙ.

ٻَنڌو؛ ذ. ڳنڍيو (پاڻي کي روڪڻ لاءِ). ٻُنجو.
ٻَنڊي؛ ث. ٻُڙي-ٽهڪو. گڏه يا ڏاند جو اُٿر (ڍڳي
جي ڪلهي يا گڏه جي پٺيءَ تي رکيل ڪپڙي جو تھ).

ٻَنگ؛ ذ. ونگ-دريا جو وَرُ. گهيڙ. وجهُ.
ٻَنگ لڳڻ؛ وجه لڳڻ. وڪڙ ۾ ڦاسڻ. پڪ هڻڻ.
ٻَنگ؛ ذ. ڪچو گونچ. ڪچو ڳل. ڪچو سنگ. ڪپھ
جي ٿئي (جا اڃا وڻن ۾ بيٺل هجي). سَر جو ڳل
(جيڪو اڇو ٿئي). ٻُورُ.

ٻَنگارا؛ ث. ڏاتوءَ جو هڪ قسم-ڪنجهو.
ٻَنگاري؛ ث. ڪنجهي جو ٿانءُ. ڪنجهي جي ٿالهي.
ٻَنو؛ ز. زمين جي ٻاري کي آيل ننڍڙو بند (پاڻيءَ جي
روڪ لاءِ). کڏ جي ڪنار. سَنڌو-حد. ڪنارو. آڏ-
بچاءُ. مٽيءَ جي ننڍڙي ڀت. جسم تي چھبڪ يا چھي
جي ڌڪ جو نشان-نيلُ.
ٻَنو ٻوڙ؛ ظ. تمام گهڻو پاڻي (جنهن جي اُٿل سان ٻنا
ٻڏي وڃن).

ٻَلَهَڻ؛ ث. کير پيئندڙ ڦر کي ٻوٽ تي ٻڌل ٻسانگي
ڪاٺي. ملھ جو هڪ ڏاءُ.

ٻَلَهَڻ؛ ث. پاڻي جو هڪ جانور-ٻُرون.
ٻَلَهِيڊ؛ ث. ولر-ٽولو (شڪاري جانورن جو).
ٻَلِي؛ ث. مشهور گھرو جانور-گُرب. ناتاري (جنهن سان
ٻيڙيءَ جو پگھ ٻڌجي). لوهي چنبو (جنهن سان ڪوه
۾ ڪريل شيون تلاش ڪجن).

ٻَلِي مارڻ؛ وڏو گناهه ڪرڻ (چون ته ٻلي مارڻ سان
ست ورهيه مصيبت ۾ گذرندا). وڏو قصور ڪرڻ.
ٻَلماڙ؛ ث. هڪ ٻئي مٿان ٻن ماڙين واري جاءِ.
ٻَلْمِيهِي؛ ث. بلا جو هڪ قسم (جنهن کي عام خيال
موجب ۾ منهن ٿين).

ٻَن؛ ذ (سن. ٻَن). جهنگل-ٻَن. ٻَن-اوڙاه.
ٻَن ڏيڻ؛ کڏ ۾ وجهڻ. ڇڏي ڏيڻ. ترڪ ڪرڻ.
ٻَن؛ ص. ”ٻه“ عدد جي عام صورت.

ٻَن ٻيڙين ۾ چڙهڻ؛ ساڳئي وقت ٻه ڪم هٿ ۾
ڪڻڻ. ٻه جوابداريون پنهنجي ذمي ڪرڻ.
ٻَنپ؛ ذ. دروازو-ٻَنپ. لنگھ-گس (جاءِ جو).
ٻَنپو؛ ذ. دروازو-ٻَنپ. لنگھ (گھر جو).
ٻَنپو ٻئي پاسي ڪرڻ؛ اڏاوت ڦيرائي ڇڏڻ. جوڳي
جٺ ڪرڻ. سخت نقصان رسائڻ.

ٻَنجڻ؛ م. ٻَنجي ڏيڻ-ٻُوج ڏيڻ (شيشي وغيره کي).
ٻَنجو ڏيڻ. بند ڪرڻ.
ٻَنجو؛ ذ. ٻُوج. ڏٽو. روڪ-بندش.

ٻَنجو ڏيڻ؛ ٻُوج ڏيڻ. صفا بند ڪرڻ (ناجائز ڪم).
ٻَنجي؛ ث. ٻُوج. ٻُونب (ڪت جي پاڻي جي).
ٻَنڊڙو؛ ٻَنڊو؛ ذ. ڪن ۾ پائڻ جو هڪ ڳھ-ڌُر.
ٻَنڌ؛ ث (سن. ٻَنڌ) پاڻي جي روڪ لاءِ وڏو ٻَنڌ.
ٻَنڌ ٻجڻ؛ ڪنهن به شيءِ جو گهڻي انداز ۾ اچڻ.

ٻٽوڙي، ٿ. ننڍڙو ٻوڙو (جنهن جا پن ۽ گل دوا طور
ڪم اچن). گوشت جي تڙ. ڀنگ (سائي ٻوڙي).
ٻٽوڙي رجھڻ: گذارو ٿيڻ. ٺاه ٿيڻ.
ٻوڙجھڻ: ڏ. بار- ٻوڙجھو.
ٻوڙجھڻ ٿ (سن. ٻڌ) سمجھڻ- عقل- مت. ڄاڻ.
ٻوڙجھو: ڏ. بار. وزن. ٻن ڳوٺين جو گڏي سبيل سڏبو.
وڏي ڀري.
ٻوڙج: ڏ. شيشي وغيره جي منهن بند ڪرڻ لاءِ ڪاڪ
جو ٽڪر. ڏٺوڙا ڪاٺيءَ ٽڪر- ٻٽجھي.
ٻوڙ، ٻوڙ: ٿ. پاڻيءَ جي اٿل- چَر- لیت. سيلاب.
ٻوڙ، ٻوڙ: ڏ. سڏ جي جواب ۾ حقارت يا بيزاري جي
ورندي. ڦوٽ!
ٻوڙوڙو: ڏ. بيهوشي. ماندائي. ساڻائي.
ٻورا ٿ. پيچش ۾ نڪرندڙ اڇي غلاظت- آٺئون.
ٻوڙ: ڏ. ڪنهن به ٻوڙي، ٻوڙي، وڻ جي مڪڙين يا ڳڻن
جهلڻ کان اڳ واري ٿلهار- مور. ٻونگر (ڪرڙ جو).
ٻاجهري جوڙ وغيره جي سنگن مٿان ان جهلڻ کان اڳ
آڻي جهڙي داڍ داڍ.
ٻورائي، ٿ. ”پن“ گاهه جي سنگن مان نڪتل هيڊي
رنگ جو اٽو (جنهن ۾ کنڊ وغيره ملائي ٻاٽ تي پچائي
مُوڙيون ٺاهين).
ٻوڙجڻ: م. ٻوڙ جهلڻ. ٿولارجڻ.
ٻورو: ڏ. (ف. ٻورا) ويڪر وارن پاسن کان سبيل
ڊيگهه واري هڪ پاسي کان ڪليل ڳوٺ (جيڪا خريز
وانگر وٽ تي رکي پاڻ ۾ مٽي ڍوڻ ۾ ڪم اچي).
ٻورو: ڏ. چورو (ڪاٺ جو). ڪابه پينل شي..
ٻوري، ٿ. ڳوٺ. مڇي جي پيٽ ۾ چرپيءَ جي تيلهي.
ٻوڙ: ڏ. رڌل گوشت مڇي يا ڇي وغيره (ماني يا پت
سان کائڻ لاءِ)- پاڇي.

ٻٽو ڏيئي وڃڻ: ختم ٿي وڃڻ. کڻي وڃڻ.
ٻٽوڙو: ڏ. ننڍڙو ٻٽو. سڏو- نشان.
ٻٽي تي وهارڻ: سڏي تي وهارڻ. سڃو ڪرڻ. هڪ
هنڌ وهارڻ جي سزا ڏيڻ.
ٻٽي لڳڻ: ڪناري پيڙو ٿيڻ. مراد پوري ٿيڻ. منزل تي
پهچڻ.
ٻٽي، ٿ (سن. وٽي= وٽڪار) ٻوڪيل زمين- زرعي
ايراضي. ڪيٽي- ٻوڪ.
ٻٽي ٻارو: ڏ. ٻوڪ راه. ٻوڪ لاءِ زمين ٽڪر.
ٻٽي، ٿ. بار بردار وٽ جي ٻٽيءَ کي زخمن کان بچاءُ
لاءِ پيڙهو (ڳوٺ جي ڳوٺڙي ۾ ڪڪ ۽ بوسو پريل، يا
پراڻي ڪپڙي ۽ ليڙن مان ٺهيل وهائي).
ٻوٽو: ڏ. اهو هنڌ جتي ٻه واٽون گڏجن- دوراهو.
ٻوٽو: ڏ. رڙ- ڪوڪ. دانهن. واکو.
ٻوٽو: ڏ. ڍير- ڍڳ. وڏي رقم. دستي (نوٽن جي).
رشوت- وڏي.
ٻوٽا ٻارڻ: لالچ ڏيئي نقصان ڪرائڻ. فساد اُٿارڻ.
ٻوٽ: ڏ. منهن جو هيٺيون ڇاڙي وارو حصو. منهن-
شڪل- چهرو. ڏون (جانور جو).
ٻوٽ سڃائڻ: منهن گهنجائڻ. ڪاوڙجڻ.
ٻوٽو: ڏ. جانور جو ٻوٽ وارو پاسو- ڏوناڙ.
ٻوٽو: ڏ. وٽ جي ٻوٽ تي (لغام بدران) ٻڌل
رسيءَ جو وڪڙ.
ٻوٽي، ٿ. شڪل- منهن (حقارت سان).
ٻوٽ: ڏ. گوشت جو وڏو ٽڪر- وڏي ٻوٽي.
ٻوٽڻ: م. پورڻ (اڪيون). بند ڪرڻ (دروازو).
ٻوٽو: ڏ. ننڍو سکو. گاهه. وڻ وغيره جو سکو.
ٻوٽو ٻارڻ: سوجهرو ڪرڻ. همت ڪرڻ- مڙسي
ڪرڻ. ڪارنامو ڪرڻ.

وانگر ٻڌي، پوڇڻ ڇاتيءَ تان ورائي ڳچيءَ ۾ ٻڌي
 ڇڏجن). هٿنڊ پمپ يا پاڻيءَ جي مشين ۾ ڪم ايندڙ
 چمڙي جي ڪتوري.
 ٻوڳهه: ص. بيوقوف.
 ٻوڳهلو: ص. بيوقوف. پورڙو. (ٺ. ٻوڳهلي).
 ٻول: ٺ. انجام- واعدو (سؤدي جو). مال لهن کان
 اڳ وڪري جي ٻولي.
 ٻول: ڏ. سخن- گفتو. قول- انجام. ساز جي وڃت يا
 ڳائڻ جو ٿل وغيره.
 ٻول وڃڻ: ڏ. انجام اقرار- واعدا.
 ٻولاچالي: ٺ. گفتگو. وهنوار. انجام اقرار.
 ٻولاھو: ڏ. نراڙ تي اچو چٽو. اهو چوپايو جنهن جي
 نراڙ تي ٻولھ هجي. (ص) ٽياڳو- چنڊو.
 ٻولاھي: ٺ. منهن تي اچي ٽڪي واري ڍڳي. ٻڪريءَ
 جو هڪ قسم. آڙي جو هڪ قسم.
 ٻولائڻ: م. ڪليو ڪلايو چوڻ يا ٻڌائڻ. بدلي وٺڻ جو
 چٽاءُ ڏيڻ. خبردار ڪرڻ- چٽائڻ. هوڪارڻ- للڪارڻ.
 تتر ڪي سينڊ تي آواز ڪرائڻ.
 ٻولڙيو: ص. ٻشي جي پوئتان ڳالهائڻ وارو. ڀڳت جي
 پٺيان وارو وٺائيندڙ- سُرجهلائڻو. ٻشي جي مرضي موجب
 ڳالهائيندڙ- هٿ ٺوڪيو.
 ٻولڻ: م. چوڻ- آڻڻ. ڳالهائڻ. ٻوليون ڪرڻ. تتوارڻ
 (تتر). ٻول ڪرڻ (اڳهه جي).
 ٻولھ: ڏ. جانور جي پيشانيءَ تي اچو نشان. بانو
 (گهوڙي جو).
 ٻولي: ٺ. زبان- لسان- پاشا. ڳالھاءُ- گفتگو. لات
 (پکين جي). انجام- واعدو.
 ٻولي ڪرڻ: سؤدي يا وڪري کي پڪو ڪرڻ. اڳهه
 جي صفائي ڪرڻ. اقرار ڪرڻ- واعدو ڪرڻ. پڪيءَ

ٻوڙ ھارڻ: اجايو ڳالهائڻ. بڪڻ. اينگي نموني ڳالهائڻ.
 ٻوڙاڻ: ٺ. ڪن کان نه ٻڌڻ.
 ٻوڙاهه: ٺ. ڏاڍي ننڊ. ڳهر. بيهوشي.
 ٻوڙاهه ٻٽ: ٺ. سخت بيهوشي. اگهور غلطي.
 ٻوڙائڻ: م. زير آب ڪرائڻ. ٽٻائڻ (رڱ ۾ ڪپڙو).
 گهرو ٽيڻ (ڪن کان).
 ٻوڙڻ: ص. نهايت ٻوڙو- ٻوڙو چٽ.
 ٻوڙڻ: م. زير آب ڪرڻ. غرق ڪرڻ. ٻوڙ ڪرڻ. ٻوڙو
 ڏيڻ (رڱ ۾). فيصلي ۾ ڪنهن جو وهنوار وڃائڻ.
 نابود ڪرڻ. زائل ڪرڻ.
 ٻوڙو ڏيڻ: ٽوڙو ڏيڻ. رڱ ۾ ٻوڙڻ.
 ٻوڙو: ص. ڪن کان نه ٻڌندڙ. گهرو. (ٺ. ٻوڙي).
 ٻوڙو گهل: ص. چٽ ٻوڙو. (ٺ. ٻوڙي گهل)
 ٻوڙو: ڏ. گاه وغيره (جو لامون ڪري آسري)- ٻوٽو.
 ٻُٽ (گاهه جو).
 ٻوڙي: ٺ. پڪيءَ جو هڪ قسم (جهرڪي جيڏو
 ٻهاڙي پڪي. جوئر باجهري جو فصل زوري کائي، جن
 چهار هڪلن جو آواز ٻڌيئي ڪونه).
 ٻوساڻ، ٻوسٽ، ٺ. هوا جي گهٽ- حبس. ساهه
 جي مونجهه.
 ٻوساڻجڻ: م. گهٽجڻ. مونجهه ٿيڻ (ساهه جي).
 ٻوسائڻ: م. زوري وات ڪ بند ڪري ساهه گهٽڻ.
 ٻوڪائي: ٺ. مٽي ۽ ڳچيءَ کي ڪپڙي ويڙهڻ جو
 هڪ نمونو.
 ٻوڪجڻ: م. انب يا ڪچيءَ جو اوائلي پور جهلڻ.
 ٻورجن. قرجڻ (ٻڪري).
 ٻوڪڻ: م. پور جهلڻ (انب، ڪچي وغيره).
 ٻوڪو: ڏ. ڪوھ مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ چم جو ڏول.
 ٻوڪي: ٺ. چادر اوڍڻ جو هڪ نمونو (چادر گوڏ

ٻهريرو: ص. گهندڙ- رولاڪ. ڪريل. زناڪار. (ث. ٻهريري).

ٻهرو: ص. ”هر“ يا بيل گاڏي ۾ ساڄي هٿ تي وهندڙ ڍڳو- ٻاهرو.

ٻهريون: ظ. ٻاهريون. ظاهري. مله جو هڪ جانئو. ٻهڙ: ذ. ٻهاريل گند ڪچرو- ڪن ڪچرو. (ص) گندو (ماڻهو). بي اعمالو. نڪمو.

ٻهراڙي: ث. شهر کان ٻاهر واري آبادي. شهر جي پسگردائي. ڳوٺاڻي آبادي- ديهات.

ٻهروٽيو: ص. قاعدي قانون کان ٻاهرين حد ۾ گذاريندڙ. ٻاهرين ملڪ ۾ ٿرلٿ ڪندڙ.

ٻهروٽ: ذ (سن. بهه روپ) گهڻا روپ. گهڻيون شڪليون. چمڙاپوش.

ٻهروٽي: ٻهروٽيو: ص. ويس بدلائي گهڻين شڪلين جو روپ وٺندڙ. سانگ وڃهندڙ. منافق- دعا باز.

ٻهريڻ: ث. مله ۾ ٻاهريون جانئو. ٻهڙ: ث. ڏڏ ۾ ڪير جا گوها هڻي ٺاهيل ٿيڏر. پوريءَ طرح نه ڄاڻو ڪير.

ٻهڙو: ذ. ڪارڻ ۾ اچڻ واري ڪٿو. (ث. ٻهڙي).

ٻهڪا: ث. چمڪو- تجلو- روشني. وڻن ۽ گلن جي تازگي ۾ خوشبوءِ.

ٻهڪار: ث. چمڪو. رونق. خوشي. خوشي يا ڊپ واري دانهن.

ٻهڪڻ: م. خوشيءَ ۾ ٿڙڻ- بهار بهار ٿيڻ. ٻهڪو: ذ. چمڪو. خوشبوءِ- سڳند.

ٻهڪڻ: ٻهڪڻو: ص. (سن. بهه گڻ) گهڻن گڻن وارو. سياڻو- دانا. (ذ) دابلو.

ٻهڪل: ذ. وڏو سوراخ- هر گهل. وڏو زخم. ٻهڻ: ذ. گنديءَ جو ڍڪ- ڇاڙو. (ص)- ٿلهو-

جو ٻولڻ.

ٻونگر: ث. ڪرڙ جي ڪچي مور. ڪچا گونچ.

ٻوهڙ: ذ. ٻاجهريءَ جي آن جون ڪلون- ٻهي. ٻوٽي جو هڪ قسم (جنهن جا گل وهائڻ ۾ وجهجن).

ٻوهاڙ: ث. ڪٽي جي وڏي دانهن. وڏي رڙ.

ٻوهڻ: ث. صبح جا ماڪ وارا ڪڪر (جيڪي ٿڌي هير سان گڏ اتر ڏانهن وڃن). ماڪ جون بوندون.

ٻوهو: ذ. اُن جا ٿهه. مصيبت- آزار. هاجو. سڙا.

ٻوهي ۾ اچڻ، آئيءَ ۾ اچڻ. مصيبت ۾ ڦاسڻ. هاجي ۾ پوڻ.

ٻهه: ص. (سن. بهه) گهڻا. جهجهو- ٻهون.

ٻهاري: م. ٻهاري ڏيڻ- ڦريو پائڻ. صفائي ڪرڻ.

ميڙڻ. سيڪجهه ڪڍي وڃڻ.

ٻهاري وڃڻ، جيڪي مڃي سو ڪڍي وڃڻ. الهو تلهو ڪڍي وڃڻ.

ٻهاري: ذ. گند ڪچري ميڙڻ لاءِ ڪجي، ڪانهن، ڪپ، سر، مڇ وغيره مان ٺهيل ڦريو- جهڙو. ڪجيءَ جو گوشو (جنهن ۾ ڦرڻي).

ٻهاري: ث. ننڍو جهڙو يا ڦريو.

ٻهاري ڏيڻ، جهڙو ڏيڻ. صفائي ڪرڻ. سيڪجهه ميڙي سڙي ڪڍي وڃڻ.

ٻهاريڏار: ص. ٻهاري ڏيندڙ. خادم- ٻانهو.

ٻهڻ: ث. ٻن سالن جي مادي (گڏهه، گهوڙي، اٺ).

ٻهڻ: ذ. ٻن سالن عمر جو نر (ڪودو، وڃيرو، گونرو).

ٻهه ٻهه: ث. چمڪو- تجلو. روشني- رونق. بهڪو- خوشي. (ص) گهڻو- جهجهو.

ٻهڻاڻ: ص. گهڻو ڄاڻندڙ- وڏو ڄاڻو. سياڻو- دانا.

ٻهڻ: ظ (سن. وهر) ٻاهر- بيرون.

ٻهڻو: ص. ٻاهريون ماڻهو. ڌاريو- اوڀرو. ٻاهران آيل.

ٽوٽانگ، بي ڊولو (جسم).
 ٻهٺي: ٺ. دڪان تي وڪر جي وڪري واري مليل پهرين نقدي.
 ٻهٺون: ڄ. گهٽو- جهجهو- بي انداز.
 ٻهي: ڄ (سن، بس) جوئر ٻاجهري جي سنگن مان ان نڪرڻ بعد باقي ٿه يا ٻري.
 ٻئي: ص. هي به هوبه- جوڙو ٿي- ٻيئي.
 ٻئي اڪيون برابر ڪرڻ: سيني کي هڪ جهڙو ڪري ڏسڻ. انصاف ۾ رياءَ نه ڪرڻ.
 ٻئي مٿا ڪڍڻ: شادي ۾ گهوتيتو توڙي ڪنواريتو خرچ ڪڍڻ.
 ٻيانو: ڏ. ڍنگهرن ڪڍڻ لاءِ خاص ٻه سانگي ڪاٺي.
 ٻياني: ٺ. ننڍو ”ٻيانو“.
 ٻيائي: ٺ. ڏوٺي- ڪوٽ- دولاب. منافقي. شرڪ.
 ٻيٻوڙاڻ، ٻيٻوڙاڻ: ڏ. ٻڪريءَ جي دانهن- ٻيڪاڻ. ٻاڪار- دانهن.
 ٻيٽ: ڏ (س. دويپ) درياءَ سمنڊ يا ڍنڍ ۾ خشڪي وارو زمين ٽڪر- جزيرو.
 ٻيٽ: ٺ. سڌ- ڄاڻ. چڪي پورڻ يا پڄاڻ (اڪ).
 ٻيٽاري: ٺ. ننڍڙو ٻيٽ. درياءَ ۾ پاڻي لهڻ کان پوءِ ظاهر ٿيل ريت وارو ٽڪرو.
 ٻيٽڻ: م. زور سان بند ڪرڻ (اڪ، مقعد)- ٻوٽڻ. ٻيٽڻ. پڇاڻڻ.
 ٻيٽو: ڏ. پٽ. (ٺ. ٻيٽي).
 ٻيچارو: ز. روٺي لاءِ پوکيل بچ واري زمين.
 ٻيٽڪ: ڏ (سن. ويڄڪ) خريد ٿيل مال جي قيمت جي تفصيل سان چئو- پل. جنسن جي اگهوتري.
 ٻيٽل: ڏ. سورٺ ۽ راءِ ڌياچ قصي جو هڪ ڪردار (چارڻ، جنهن راءِ ڌياچ جو سر سوال ۾ گهريو).
 ٻيڄو: ڏ. روٺي لاءِ پوکيل بچ (جنهن جا سلا وڏيرڙا ٿين ته ڪڍي ٻئي هنڌ هڻجن).
 ٻير: ٺ. هڪ قسم جو وڻ.
 ٻير: ڏ. ”ٻير“ وڻ جو ميوو (قسم: صوفي ٻير، چاڀرو ٻير، سنڌي ٻير).
 ٻيرو: ڏ. ماس جو ٻاڙهو ٽڪر. گوشت جو ٽڪر- ٻوٽ. مڇيءَ جي ٻيٽي.
 ٻيرا ٻيرا ڪرڻ: ٻيا ٻيا ڪرڻ.
 ٻيڙو: ٺ. جوڙ- زال.
 ٻيڙو، ٻيڙو: ڏ. هڪ نه ٻئي ڏينهن ايندڙ جو تپ- واري جو تپ.
 ٻيڙو ٻنو: ڏ. کڏ جي چوڌاري ڏنل ٻنو.
 ٻيڙو: ڏ. وڏي شاهي ٻيڙي. جنگي غورابن جو آرماءُ. اٿالو- عملو.
 ٻيڙا ٻني لڳڻ: سڀ ڪم سرانجام ٿيڻ. سويارو ٿيڻ. دل جي مراد پوري ٿيڻ.
 ٻيڙو: ڏ. ٽڪمو (ڪوٽ، پهراڻ، قميص وغيره جي ڳاريءَ ۾ پٺي ان کي بند ڪري). ٻٽڻ- سرت. رنگين سڳو يا ڏورو (مڱڻي رات ٻانهن ۾ ٻڌڻ لاءِ)- ڳانو.
 ڪاٺيءَ ۾ ٻڌل ڳل (شاديءَ ۾ ورهائڻ لاءِ). ويڙهيل پاڻ. مڇن جي وچ وارو چوڪنڊو خال.
 ٻيڙي: ٺ. گشتي- مڪري- سفينو. زنجير ۾ ٻڌل ڪڙي (ڏوهاري جي پيرن ۾ ٻڌڻ لاءِ).
 ٻيڙيءَ چاڙهي گرهو ڪڍڻ: وڏي فائدي جو دلاسو ڏيئي وقت تي دعا ڏيڻ. وعدي خلاف ڪرڻ. ڌڪ ڪڍڻ.
 ٻيڙي: ٺ. ٻن جي پٺي ۾ ويڙهيل تماڪ (چڪڻ لاءِ).
 ٻيڪاڻ: ڏ. ٻڪريءَ جي رڙ. دانهن- رڙ.
 ٻيڪڙ، ٻيڪڙ: ڏ. دروازي جي ٻن طاقن جي وچ

ٽوٽانگ، بي ڊولو (جسم).
 ٻهٺي: ٺ. دڪان تي وڪر جي وڪري واري مليل پهرين نقدي.
 ٻهٺون: ڄ. گهٽو- جهجهو- بي انداز.
 ٻهي: ڄ (سن، بس) جوئر ٻاجهري جي سنگن مان ان نڪرڻ بعد باقي ٿه يا ٻري.
 ٻئي: ص. هي به هوبه- جوڙو ٿي- ٻيئي.
 ٻئي اڪيون برابر ڪرڻ: سيني کي هڪ جهڙو ڪري ڏسڻ. انصاف ۾ رياءَ نه ڪرڻ.
 ٻئي مٿا ڪڍڻ: شادي ۾ گهوتيتو توڙي ڪنواريتو خرچ ڪڍڻ.
 ٻيانو: ڏ. ڍنگهرن ڪڍڻ لاءِ خاص ٻه سانگي ڪاٺي.
 ٻياني: ٺ. ننڍو ”ٻيانو“.
 ٻيائي: ٺ. ڏوٺي- ڪوٽ- دولاب. منافقي. شرڪ.
 ٻيٻوڙاڻ، ٻيٻوڙاڻ: ڏ. ٻڪريءَ جي دانهن- ٻيڪاڻ. ٻاڪار- دانهن.
 ٻيٽ: ڏ (س. دويپ) درياءَ سمنڊ يا ڍنڍ ۾ خشڪي وارو زمين ٽڪر- جزيرو.
 ٻيٽ: ٺ. سڌ- ڄاڻ. چڪي پورڻ يا پڄاڻ (اڪ).
 ٻيٽاري: ٺ. ننڍڙو ٻيٽ. درياءَ ۾ پاڻي لهڻ کان پوءِ ظاهر ٿيل ريت وارو ٽڪرو.
 ٻيٽڻ: م. زور سان بند ڪرڻ (اڪ، مقعد)- ٻوٽڻ. ٻيٽڻ. پڇاڻڻ.
 ٻيٽو: ڏ. پٽ. (ٺ. ٻيٽي).
 ٻيچارو: ز. روٺي لاءِ پوکيل بچ واري زمين.
 ٻيٽڪ: ڏ (سن. ويڄڪ) خريد ٿيل مال جي قيمت جي تفصيل سان چئو- پل. جنسن جي اگهوتري.
 ٻيٽل: ڏ. سورٺ ۽ راءِ ڌياچ قصي جو هڪ ڪردار (چارڻ، جنهن راءِ ڌياچ جو سر سوال ۾ گهريو).

گيت (عموما سرائڪي ٻولي ۾).
 پيلو: ذ. درياءَ جي ڪنڌيءَ لڳ گهڻن ۽ وڏن وڻن واري ايراضي.
 پيلو: ٺ. هڪ ٺي وهڻ تي ٻن چئن جي گڏ سواري.
 ڪڍڻ: دفعو ڪيڙيل زمين تي ٻيو هر. همراهي-مدد.
 پيلو-سنگت. (ظ) گڏ-ساڻ.
 پيلو ڏيڻ: ٻيو دفعو هر ڪاهڻ. سنگت ۾ وهڻ. همراهي ڪرڻ.
 پيلوڙو: ذ. هڪ قسم جي پهلواني واري راند ("وڏ ڪبل" وانگر ڪيڙي وڃي).
 پيلوڙو: ذ. مٿي تي پاڻي جا هڪ ٻئي مٿان-ٻه ڀريل ڊلا. ٺڪر جي تانور جي رکيل قطار (ڪٺو، ڪنگر، تس، ڊڪي، ٽيو).
 پيلي: ص. ساڻي-سنگتي. همراه-رفيق. واهرو-مددگار. حال پاڻي. پورهيت. (ٺ. پيليائي).
 پيو: ٺ. اوتري پي واڌ-پٽائي.
 پيو: ص. ٻه يا ڳا زياده. پٽو-ڏوڙو. ڏنگو-مڙيل. (ٺ. پيڻي).
 پيو: ص. ڳاڻي تي ٻه پهرئين کان پوءِ وارو عدد-ٺاڻي.
 قاريو-غير. بدليل. نرالو.
 پيوڙو: ٺ. ٻيو دفعو-ٻيو گهمرو-وري.
 پيڻي: ص. هيءُ به ۽ هو به-هرڊو-ٻئي.

واري وٽي. وڻ جي ٻن ڌارن جي وچ وارو خال. ٻن پٽين جي وچ ۾ وٽي. وڙ-پيچ. وڪڙ-ڦيرو (رستي، درياءَ وغيره جو).
 پيڪڙو: م. ڪڙي يا تڙي ڏيڻ کان سواءِ دروازي جا طاق ورائي ڇڏڻ-ورائڻ (طاق). بند ڪرڻ (در).
 پيڪڻ: ٻڪريءَ يا رڍ جون پيڪون ڪرڻ.
 پيڪڙو: ذ. ٻن وڻن، پٽين يا ٻن جاين جي وچ واري وچوٽي-پيڪڙو.
 پيگهي: ٺ. لوڪ ناچ جو هڪ قسم (جنهن جو ٻول "هڙ پيگهي").
 پيگهي مچڻ: هنجوچي لڳڻ. هل ٿيڻ. ٻٽو ٺاڻو ٿيڻ. ٻه طرفو لاڀ ملڻ. ساڄي لڳڻ. جهيڙو لڳڻ.
 پيلاٺ: ذ. گهڻن پيلن واري ايراضي. درياءَ جي پيٽاري (جنهن ۾ ٿورو گهڻو جهنگ اُڀري ويو هجي).
 پيلاٽي: ٺ. ننڍو پيٽ-پيٽاري.
 پيلاٽي: ص. پيلي جو رهاڪو. شينهن جو هڪ قسم-واگهو.
 پيلپ: ٺ. همراهي. ٻئي سان شراڪت يا مدد. نوڪري. ٻانهپ. چاڪري-ٽهل.
 پيلپو: ذ. نوڪري. ٻانهپ. ٽهل-چاڪري. خدمت. مددگاري-همراهي.
 پيلڪو: ذ. "جتن" جو لوڪ گيت. سنڌ جو هڪ لوڪ

پاڻي: ذ. ڪٽنب جو ماڻهو. گهر جو فرد.
 پاڇ: ٺ. ڀڄڻ. هار-شڪست، ڊوڙ. لڏ پلاڻ.
 پاڇائي: ٺ. وڏي ڀاءُ جي زال.
 پاڇڙو: ۽. ڏسو "پاڇ".

پ: ٺ. سنڌي "الف-بي" جو چوٿون اکر. اُچار "بي". ابجد موجب عدد "ب" جي برابر (۲).
 پاڇڙو: ذ. هندن جو هڪ فرقو (جين ڌرم جا پوئلڳ).
 پاڇي: ٺ. ڀاءُ جي زال-پاڇائي.

پاڳو، ذ. هڪ ذات جو نالو (”سومرن“ جا فقير).
 پاڳو، ۱ (سن. پاڳير) بخت- نصيب. پاڳو- حصو.
 پاڳ پريو، ص. سپاڳو- بختاور (ث. پاڳيري).
 پاڳوند، ص. نصيب وارو- خوش نصيب.
 پاڳي، ص. پاڳوند- بختاور.
 پاڳيو، ص (سن. پاڳيوت) پاڳ وارو- سپاڳو. سڪيو
 آسودو. جنهن وٽ ڪير ڏيندڙ مال هجي- مالوند.
 پاڳو، ۱ (سن. پاڳ) حصو- بخرو. پاڳ.
 پاڳي پائي، ص. حصيدار- پتيار. پائيوار.
 پال، ذ. ٿورو- احسان. مهرباني. وڙ.
 پال پلائڻ، پلايون ڪرڻ- ٿورا ڪرڻ.
 پالو، ذ. ڏٿو- نيزو.
 پاڻ، ذ. هڪ ذات جو نالو (سند جي آڳاٽن مسلمان
 فقيرن جي برادري جن جو خاص پيشو ڪيرتون ڪرڻ ۽
 ڏان وٺڻ هو).
 پانپاڙو، ذ. وڏو ٿوڙ (پٽ ۾)- هرگهل. ويران.
 پانيوڙجڻ، م. ڪاوڙجڻ. خفي ٿيڻ.
 پانيوڙجڻ، م. مٿو ڦرڻ. هوش خطا ٿيڻ. پنيلاجڻ.
 پانت، ث. قسم- جنس.
 پانت پانت، ذ. قسمين قسمين.
 پانپڻ، م. سمجهڻ- محسوس ڪرڻ. پروڙڻ.
 پانڊارو، ذ. سيڌي سامان رکڻ جي جاءِ. گدام- پاندو.
 پانڊارو، ۱ (سن. پاند) ٻاراڻي راند ۾ آلي ڳوهيل مٽيءَ
 مان ٺاهيل ننڍڙي وڳي (جا زور سان زمين تي هڻي نڪاءِ
 ڪڍجي).
 پانڊاري، ث. پشڻ گڏ ڪرڻ جي گڏڙي
 پانڊاري، ص. پانڊار سنڀاليندڙ- پنداري. لنگر
 هلائيندڙ.
 پاندو، ذ (سن. پاند= مٽيءَ جو ٿانءِ) (ڊيگڙو

پاجوڪڙ، ص. هر هر پجي ويندڙ. گوسڙو. (ث.
 پاجوڪڙ).
 پاڇي، ث. ٻوڙ ڳنڌڻ. ڪنهن رسم تي ورهايل يا ڏنل
 منائي يا کاتو.
 پاڇي پڇي، ث. ٻوڙ ٻاڙي- ڳنڌڻ پانڌڻ.
 پاڇيون، ث. جدا جدا قسمن جون سبزيون.
 پاڇ، ث. پڇڻ جي حالت. ڳاموڙ (بدن ۾).
 پاجوڪڙ، ص. پيڪڙي ڪندڙ. ڦيٽاڙو وجهندڙ.
 پاڌ، ث. گڏ. ويڪري ۽ اونهي گڏ. پوڙهي مينهن.
 پاروڙي، ث. آڇي اُن واري رد. اُن مان ٺهيل کڻي.
 پارِي، ص. ڳري بار وارو. ڳرو- وزندار. باري.
 پاڙ، ث. وڏو چلهو. ٻٽ. ٿورو- ڪورو.
 پاڙ ۾ وجهڻ، باهه ۾ وجهڻ. ٻن ڏيڻ.
 پاڙ، ث. دلالي (بدپيشي جي). حرامخوري.
 پاڙ وجهڻ، حرام جو پيشو ڪارائڻ. رشوت ڪارائڻ.
 پاڙت، ث. اُها ڳئون جا گاه يا چاري بنان نه مڙي.
 پاڙڻ، م. ٻئي تي آسرو رکڻ. پروسو ڪرڻ. پاڙي تي
 ڪرڻ. (گاڏي، وهٽ وغيره).
 پاڙو، ذ. محنتاڻو- اجورو. عيوض- بدلو، مساو.
 گاڏي يا وهٽ تي سواريءَ لاءِ ڪرايو. مينهن يا ڍڳيءَ
 کي ڪير لاهڻ لاءِ ڏنل چارو.
 پاڙي، ص. ڊڄڻو- بي همت.
 پاڙيو، ص. (حقارت مان) بي همت، پاڙ کائيندڙ.
 پاسڻ، م (سن. پاسن) چمڪڻ- روشن ٿيڻ. نظر
 اچڻ. پسڻ. محسوس ڪرڻ. سمجهڻ.
 پاشا، ث (سن. ٻولي- زبان.
 پاڪڙ، ذ. ڳرھانڙي- بفلگيري، ٻڪ. ٻن پانھن جي
 وچ ۾ آيل ڪاٺيون گاه وغيره (جو ماڻهو کڻي سگهي).
 پاڪرين پوڻ، ٻڪين پوڻ.

وغيره). آن رڪن جي جاءِ. گدام. انبار خانو- توشاخانو.	آهي. وغيره).
پڳل ۽ سامان کان خالي گهر. بدن- جسم. ڏير- ڏير.	پاءُ. ذ. آڏو- برادر. اگه- نرخ.
نار جو چرخو (جنهن تي مالھ چڙهي)- ڏينگو.	پاڻي. ث. برادري. عزازت.
پاندو ٿاڙو: راز پڌرو ڪرڻ- پول پڌرو ڪرڻ. اصل حقيقت ظاهر ڪرڻ.	پاڻيو. ذ. پاءُ جو پُٽ. (ث. پاڻي).
پانڊي. ث. هرلي يا نار جو ڏينگو.	پاڻيرو. پاڻيترو. ذ. وقت مطابق حال چال- ماحول.
پانسال. ذ. ڌاتو (پتل، ٽامي وغيره) مان ٺهيل سامان.	پاڻر. ذ. "پاءُ" جو جمع. برادري.
پانگ. پاڳ. ث. چنڊ جي پهرئين ۽ ٽئين هفتي واري سامونڊي هلڪي وير.	پاڻو. ذ. پاءُ.
پانگو. پانگهو. ذ. سنهي سڪل ڪاٺي (بارڻ جي ڪم اچي). چينيو. سُڪل ڪاٺي.	پاڻي. ذ. پاءُ. ساٿي.
پانگا لاهڻ: سُڪل ڌار مان ڇانپا پيڇڻ. پاسا پيڇڻ.	پاڻيندڙ. ذ. سنڌ جي هندو واپارين جو هڪ طبقو.
پاڻيترو. ذ. هلي چلي. هلندڙ وقت جو اثر.	پاڻيندي. ث. برادري. پاڻيچاري.
پاڻيجڻ. م. سمجهه ۾ اچڻ. محسوس ٿيڻ. خيال ٿيڻ.	پاڻيچارو. ذ. پاڻي جو رستو. برادري جو ميڙ.
پاڻيڻ. م (سن. پاڻ) گهرڻ- چاهڻ. پيار ڪرڻ. ڄاڻڻ. خيال ڪرڻ. سمجهڻ. اندازو لڳائڻ.	پاڻيوار. ص. حصيدار- پتیار.
پاڻيڻ. ذ. پاڻ کي ڪجهه سمجهڻ. هستي. وڌائي هٿ- مفروري.	پاڻيواري. ث. حصيداري- پاڻيواري.
پاڻي. ث. حجام جي اوزارن جي ٽيلهي- ڪسبت.	پاڻاو. ص. پائڻ وارو- پاڻيوار جو (ث. پاڻي).
پاڻيو. ذ. خوديءَ وارو خيال. هستيءَ وارو ارادو. مفروضو. پڪو پختو اندازو. نظريو.	پَپ. پَپ. ذ. پيٽ- شڪم. وڏو پيٽ. ڍڍ.
پاڻ. ذ. ماڳ- هنڌ. هٿ- غرور. ٽڪبر. وڏو پيالو- جمن. چوپائي مال جو چيشو ٽولهڙيون وغيره.	پَپ ڀرڻ. ڍڙ ڪرڻ. فقط پاڻ ڦاٽو وٺڻ.
پاڻج. ذ. پاڻيجو. (ث. پاڻج).	پَپاس. ث. هڪ راڳڻيءَ جو نالو (جا پرھ ڦٽي وقت ڳاڻجي)- صبحي.
پاڻو. ذ. ماڳ- هنڌ. پيڻي. مال جو وٽان- واڙو.	پَپڙ. ذ. جسم جو پيٽ ۽ ڇاتي وارو حصو- ڏير.
پاڻيجو. ذ. پيڻ جو پٽ. (ث. پاڻيجي).	پَپڙي. ث. بنا تنگن يا سڪل تنگن وارو ڏير.
پاڻوٽا. ث (سن) اڪير- سڪ. پيار. خواهش- ارادو.	پَپڙو. ذ. باه جو شعلو. مڇ- پنيٽ.
پاوي پريوڳ. ذ (سن) گرامر موجب جنهن جملي ۾ فعل جي فاعل جي ضرورت نه ٿئي (مثلاً پينگهي ۾ لڌبو	پَپڙو. ذ. پڻ گاهه جي پاڙ. ڏير جي پاڙ- ٻڌ.
	پَپڙڪو. ذ. باه جو پڙڪو. باه جون چيئون.
	پَپڪو. ذ. پاڻيءَ جو پڙڪو. اُچل (پاڻي يا باق جي)-
	ڌڙڪو. زوردار ڳالهائڻ. حشمت وارو آواز. دهمان وارو ڌڙڪو. ظاهري ڌيڪ- ٺٽ.
	پَپڪيدار. ص. دٻڀي وارو. رعبدار. حشمت وارو.
	پَپڪي. ث. زوردار آواز. ڌڙڪي واري هڪل.
	هشناڪي- رعب تاب.

پڻوت؛ ٺ. ڳئون جي چيڻي جي رک (جيڪا شو جا پوڄاري سادو پنهنجي ٻُٽ کي مليندا آهن). چار-ٺلهيار. مڙهيءَ جي ڌوئيءَ جي رک.
 پٽ؛ ٺ (سن. پڪت) ريت- طرح. پَر- روش.
 پتو پٽ، پتو پٽيءَ؛ ظ. طرحين طرحين- قسمين قسمين.
 پٽ؛ ڏ (هرا. پٽ، سن. پڪت) اوباريل يا رڌل چانور. شاديءَ. خيرات يا ونگار جو پٽ.
 پٽ ڀائي؛ ص. برادريءَ وارو- شريڪ. راج وارو.
 پٽ ٿيڻ؛ ڀائيءَ ۾ پُسي ڳري وڃڻ. رجھي وڃڻ.
 پٽ ڳهاٽو ڪرڻ؛ بيواجبي فائدو حاصل ڪرڻ.
 پٽ ۾ ڪهر پوڻ؛ ٺهيل نڪيل ڪم ۾ رنڊڪ پوڻ.
 پٽ؛ ٺ (سن) ديوار. عالم پناه.
 پٽ جو چٽ؛ رڳو ڏسن جو سهڻو. ڏسن ۾ پيڪي وارو پر بلڪل نڪو.
 پٽيءَ پيڙ؛ قبر جي سوڙھ جو عذاب.
 پٽيءَ تان پٽ اچلائڻ؛ فقط ڏيکاءِ لاءِ اجايا خرچ ڪرڻ. اجائي سخاوت ڪرڻ.
 پٽار؛ ڏ. پالڻهار. مڙس- گهروارو.
 پٽاري؛ ٺ. گيهه يا تيل وجهڻ لاءِ چم جي ڏيڻي.
 پٽر؛ ڏ. سُڪل مٽيءَ جو پورو- پنڊ. ٿوڙ- ڪڙو.
 پٽر ڀائي؛ ڏ. مرڻي وقت فوتيءَ جي جنازي ۽ دفنائڻ ۾ شريڪ. غميءَ ۾ همدردِي ڪندڙ.
 پتر پورڻ؛ لائي چائي ڪرڻ. ٻن کي ويڙهائڻ لاءِ بهتان بازي ڪرڻ.
 پتو؛ ڏ (ف. بسته= ٻڌل خرچ) ڪامورن جي گشت جو خرچ. مسافريءَ ۾ کاڌي جو خرچ. قيديءَ لاءِ کاڌي جو مقرر انداز. ڪپڙن کي ڪلف ڏيڻ لاءِ پيڻ.
 پتو پاڙو؛ ڏ. مسافريءَ ۾ کاڌي ۽ پاڙي جو خرچ.

پٽو؛ ص. جُهونو. ڳريل- سڙيل. ڪاڇي ويل ڪاٺ (جو ست نه سهي سگهي). هيٺو- ضعيف.
 پٽو پاڻ؛ ڏ. سڙي ڳري ويل. بنهه جهونو.
 پٽو؛ ڏ. پنگ يا آئير جي وڪري جو دڪان- ڳتو.
 پٽ؛ ڏ. ”پٽ“ قوم جو فرد (جو ڳائي وڃائي ۽ ڪيرون ڪري).
 پٽ فقير؛ ڏ. خيرات وٺڻ کان سواءِ نه ڇڏيندڙ فقير.
 پٽ؛ ٺ. واريءَ جو وڏو ڌڙو. ڊپ.
 پٽارو؛ ص. تلهو متارو (چوپايو جانور). سياڳو (گهرو جانور). پلو- پلارو. (ٺ. پٽاري).
 پٽ پٽ؛ ٺ. چين ۾ آهستي ڳالهه (جيڪو ٻئي کي سمجهه ۾ نه اچي).
 پٽڪڻ، پٽڪڻ؛ م. اجايو رلڻ. در در رلڻ. ڌڪا کائڻ. دريدر ٿيڻ.
 پٽڪو؛ ڏ. آهستي ڳالهه- پٽڪو.
 پٽو؛ ص. بيوقوف- پوک.
 پٽڪا ڪم ڪرڻ؛ اجايا ڪم ڪرڻ. نقصان جهڙا ڪم ڪرڻ.
 پٽون؛ ڏ. مشهور زمري جيت- وڇون.
 پٽ؛ ص. پوڙهو جُهور- ڪراڙو.
 پٽو؛ ص. ڏندن پڳل- پڏو.
 پٽ؛ ٺ. پاڇ- پاڇڙ. تاه. ڊوڙ ڊڪ. اجائي تڪڙ.
 پٽ پڇاڻ؛ ٺ. ڊڪ ڊوڙ.
 پٽ ڊڪ؛ ٺ. ڊوڙ ڊڪ. ڪوشش.
 پڇاڻ؛ م. ڊوڙائڻ. ڊوڙ ۾ وهڻ پڇاڻڻ. شڪست ڏيڻي پٽي هٿائڻ. برغلائي کڻي وڃڻ (پراڻي عورت).
 پڇاڻ؛ م. پساڻڻ. آلو ڪرڻ.
 پڇڻ؛ ڏ (سن. پڇڻ) قومي پاڻ پوڄا جو گيت (جيڪو ديوتائن جي ساراه ۾ هجي).

پڄن پاو؛ ذ. پاٺ پوڄا.

پڄڻ؛ م. ڊوڙ پائڻ. تڪو ڊوڙڻ. پڄي وڃڻ. پٺ ڏيڻ (لڙائي ۾). پڄي پوڻ. ٽڪر ٿيڻ.

پڄڻو؛ ص. پاڇوڪڙ. گوسڙو. ڊڄڻو- تھڻو. پٺي ڏيندڙ (جنگ ۾).

پڄڻ؛ م. پَسڻ. نرم ٿيڻ. لڙڻ (دل)، رات.

پڄڻ؛ م. سٺپ ۾ رڌجڻ (گوشت). تڙڪڻ (ٿلا).

پڄ؛ ث. پڄڻ جو عمل. ڏاڍي مار. وَٽ (نوڙيءَ کي).

پڄ ڏيڻ؛ ڏاڍي مار ڏيڻ- پڄ ڪيڏ.

پڄ آپت؛ ث. رياضي ۾ ڪن انگن جي ضرب جو ننڍو عدد جنهن تي اهي انگ وندجي سگهجن.

پڄائڻ؛ م. ٽڪر ڪرائڻ. توڙائڻ. کليو ڪرائڻ

(ريو). مٿائڻ (ريزگاري). وٽائڻ (رسو).

پڄڪڙي؛ ث. خلاف ورزي- انحرافي (وعدي، اصول

۽ قاعدي جي). اٽڪ- رندڪ.

پڄ گهڙ؛ ث. پڄي وري ٺاهڻ جو عمل. ڊاهه ڊوهه. ڳڻ ڳوت. جوڙجڪ.

پڄڻ؛ م (سن. پنجن) توڙڻ- ٽڪر ڪرڻ. سَلڻ

(ڳجهارت). حل ڪرڻ (حساب). اورانگهڻ (قاعدو).

پڄي؛ ث. سَلڻي (ڳجهارت). وات (حساب جي).

پڄي مارڻ؛ سخت شڪست ڏيڻ. اٺلائي پٽلائي مارڻ

(مقابلي ۾).

پڄڻ؛ م. رڌڻ (گيهه ۾). گوشت وغيره کي گيهه ۽

مصالحي ۾ پڳو ڪرڻ. واريءَ ۾ پڄائڻ (چٽا، مڪئي).

پڄي؛ ث. گوشت پاڇي وغيره کي گيهه ۾ رڌڻ.

پڄ؛ ذ. وارن جو مڇ- پڄ.

پڄائڻ؛ م. سنڌ سنڌ سان ملائڻ. ٻن هڪجهڙين شين

جي پيٽ ڪرڻ.

پڄڻ؛ م. ڊبجڻ- سوڙهو ٿيڻ. ملي اچڻ- نهڪي اچڻ.

کڻڻ. قابو ٿيڻ. پوريءَ طرح ڳنڍجڻ.

پڏا؛ ذ. سُڪل سڙيل گاهه يا آن. ٻُڙهه بوسو. (ص)

پُراڻو- سڙيل.

پڏيا؛ ث. چيلهه سان مليل جنگهه وارو هڏو- ڍاڪ.

پڏو؛ ذ. قتل واهه يا ڪڙي جو ترو. پُراڻي واهه يا

ڪڙي جو سُڪل پيٽ- ڍورو.

پڏو؛ ص. جنهن کي ڏند نه هجن. ڏندن ڀڳو- ڏڍو.

پڏا ڪم؛ ذ. جڏا ڪم. ٻي فائدا ڪم. اونڌا ڪم.

پڏي؛ ث. جاني جي ڦرين جا ٿوڙ. ترن جي ٿي.

پڙا؛ ث. ويد جا ڪوڙا سُور. آن پڙڻ جو عمل.

پڙ پڙڻ؛ ڪوڙ هڻي برغلائڻ. ڪن پڙڻ.

پڙا؛ ث. ڪَڀ- ڪَڀر. ڪنارو- ڪنڌي. پاسو-

طرف. ويجهائي.

پڙ پاسي؛ ظ. ويجهو- پاسي ۾. اوسي پاسي.

پڙا؛ ذ. زور- سَت. ٻَل. آڌر- ٽيڪ. مدد.

پڙ سَهڻ؛ بار سَهڻ. زور جهلڻ.

پڙاءُ؛ ذ. مٽي، واري، پنجهو وغيره (گڏ کي پڙڻ لاءِ).

پڙاهه (پاڻي جو). ڳوڻ وغيره پڙڻ جو عمل.

پڙاهه وجهڻ؛ هيناهين جاءِ کي مٽي وغيره سان پڙڻ.

پڙائڻ؛ م. لٽائڻ (گڏ، ٿانءُ وغيره). وٺڻ (عيوض.

ڏنڊ). ماپائڻ. (آن).

پڙڻ، پڙڻ؛ ذ. سَت يا پَت سان ڪپڙي تي گلڪاري

(قسم؛ ڦرمچ، ڀڳڙو، نويٽيو، مُڪو، چنڊ، چڪرو،

ڪٽڙو، ٿُل، بغدادِي، مغيلي وغيره).

پڙتيار؛ ث. پرت پريندڙ عورت.

پڙتو؛ ذ. واڱڻ، پٽائي وغيره کي چلهه جي ڪر ۾

پڄائي چٽي ٺاهيل چٽي- بورٽو.

پڙتو؛ ص. پَڙيل. بار سان لڏايل.

پڙتي؛ ث. پڙڻ جو عمل. پڙاءُ. آڦري. داخلا (فوج).

پوليس يا ڪنهن ڪارخاني ۾.

پرتي ڪرڻ: ڪورڪي اصطلاح ۾ تاجيءَ کي هڪ هڪ ڪري اوزار ۾ ٿئيءَ مان لنگهائڻ.

پُرت، ڏ. گاه ۾ ول جو هڪ قسم. (س) ڪاڻو.

پُرتڻ: ۾. جهٽ پٽ ڪاڻي ڪپائڻ. ڏندن سان پورڻ.

پَروپ، ٺ. اُن يا ڏاڻن واري ڪنهن به جنس جي پَرڻ يا مٿن جو عمل. تڪ تور- ويچار.

پَروپو: ص. چڱيءَ طرح سان پريل. مڪمل.

پَرَجڻ: ۾. پريور ٿيڻ. گندگيءَ وغيره ۾ لڳجڻ. ڀاڄيڻ (ڪاڏي يا پٽسي ۾). سهڪڻ (گهوڙو).

پر جي اچڻ: پڄي اچڻ (وقت). پڄي اچڻ (حساب).

چڙهي اچڻ (ڪڪر). تري اچڻ (خيال).

پَرَجَهلو: ڏ. آثار- ٽيڪ. سهارو. ڏي. حمايتي.

پَرواٺ: ڏ. پڪيءَ جي آڏامن جو زورائتو آواز.

پُرتڪٽ، پُرتڪٽ: ڏ. ڪاٺين جا سنڀا چينپا- پُرائي لوڙهي جون ڪاٺيون (جيڪي باهه ٻارڻ ۾ ڪم اچن).

پُرتڪٽي، ٺ (سن) پُرون.

پُرتڪٽي، ٺ. ڏڪڻ- اولهه جي هوا (اونهاري ۾ لڳي).

پُرتڪو: ڏ. ٿالو- وقت. مهل. پيرو- دنگو- گهمرو.

پَرم، ڏ. پٽ- ساڪ. لڄ- شرم. آبرو. ننگ ناموس.

پَرم، ڏ (سن) وهر- وسوسو. شڪ.

پَرمائڻ: ۾. حرصائڻ- لالچائڻ. ويساهڻ. پريائڻ. پريائڻ- ريجهائڻ.

پَرت، پَرت: ۾ (سن) خالي (جاءِ، ڪڏ، ٿانءِ وغيره) پُر ڪرڻ. پيٽ ۾ وجهڻ (ڪاڏو). مٿن (اُن). لٽڻ (گند

سان). ڪڍڻ (قدم). اڏائڻ ڪرڻ (رقم جي). وجهڻ (ڪارتوس). ڏيڻ (ڍل، ڏنڊ). پڙڪائڻ. پرت ڪرڻ.

پَري وڃائڻ: ڊهل يا ڪنهن ساز کي پوريءَ طرح وڃائڻ.

پَرت، ۾ (سن) ڦرڻ. موٽڻ- ورڻ. ٻيهر. پيرو ڪرڻ.

پَرت، ۾. پور ٿيڻ. ڏري ذرا ٿيڻ. خرچ ڪرڻ.

پَرتو: ڏ. ڪورين جي اصطلاح ۾ تاجيءَ جي بابيءَ ۾ پوندڙ نڙو. جن پيل ماڻهو جو آستان (جتي هو ويهي اڳڪٿيون ڪري).

پَرتو وجهائڻ: لڳت واري ماڻهو تي سَروڊ يا جاڳر وجهائڻ. قسمت جو حال معلوم ڪرڻ.

پَرتو: ڏ. مٽي جو مٺيو. پاڪڙي جي چوٽي.

پَرتو: ڏ. سنهڙن پنن وارو پاڻيءَ جو گاهه (مڇي ڪاڻي).

پَرتي، ٺ. ڦِرتي- چرخي. پوٺي.

پَرتو: ڏ. توري وڏي پري (گاهه، ڪاٺين وغيره جي

جا مٽي تي ڪٽجي). (ٺ. پَروتي).

پَرتو: ڏ. پَرونءَ وارو هڏو. ٿلهو پَرون.

پَروسو: ڏ. اعتبار. ڏي. سانگو. پٽ- ساڪ. آسرو.

پَرون: ڏ. (سن) اک جي مٿان ڪمان وانگر وار.

پَري، ٺ. ڪاٺين. گاهه. اُن وغيره جي وڏي پروتي

(جا مٽي تي ڪٽجي). وڏي هڙ جو هوجو. مٽي جو بار.

پَري مزوري، ٺ. پوريو پنڌ. مزوري وارو پوريو.

گذران جيترو پوريو.

پَريا مهينا، ڏ. (عورت کي) ٻار ڄمڻ جا پورا مهينا.

پَريل، پَريل: ٺاڙيل. ٺاڙيل (ٿانءِ، واهه وغيره). (ظ) بدن ۾ ٿلهو مٽارو. سڪيو ساڻو (گهر).

پَرو، ص. آزمودگار- تجربڪار. قابل. ماهر. سورهيه.

پَروائڻ: ۾. همت ڏيارڻ. مدد ڪرڻ. ساٿ ڏيڻ.

پَروائڻ: ۾. گڏائڻ. ملائڻ. ملاقات ڪرائڻ.

پَرو پانگ، ص. غير آباد- ويران. برباد.

پَروڪائڻ: ۾. هوا سان باهه کي تيز ڪرڻ. مڇ مچائڻ.

ڪاوڙائڻ. برغلائڻ.

پَروڪڻ: ۾. پَروڪا ڪري ٻرڻ (باهه). پَروڪو ڪاڻي آڏامن.

پَروڪو: ڏ. باهه جو پيڙ. جوش. اڇل (پڪيءَ جي).

چرڪ. (ٿ. پڙڪي).

پڙڳ؛ ڏ. باهه جو پيڙ- مڇ. آلي جو شاهانو. جيبي.
(ص) پڙ- هوشيار.

پڙڻ؛ م. پيڙو ٿيڻ- ملڻ- گڏجڻ. ڀڄڻ- ٺهڪي اچڻ.
پڙو؛ ڏ. وڏو دڙو. پراڻي ڦٽل ڳوٺ، قلمي، مقام،
جاءِ جو دڙو. ڳنڍ (سٺ جي ٿڌ ۾). (ٿ. پڙي).

پڙوٽ؛ ٿ. ڪسب جي ڪمائي- ڪٽيو- پاڙ.
پڙوو؛ ڏ. پڙوٽ ڪندڙ، ڪٽڻ، ڏکو، ڏوتو، بد پيشي
واري ڪمائي تي گذر ڪندڙ. (ٿ. پڙوي).

پسمر؛ ٿ (سن. پسمن) رک- چار- ڦلهيار- پيوٽ.
پسمر ٿيڻ؛ سڙي رک ٿيڻ.

پڪ؛ ٿ. وڏي واه يا درياءَ جي ڪپڙ واري پيڙ (جا
پاڻيءَ جي کاڌ سبب ڪري). ڪنڌي- ڪپڙ- پڙ.
پڪائڻ؛ م. زور سان هڻڻ. ٽهڪائڻ.

پڪڙ ڪنگهه؛ ٿ. سُڪي ڪنگهه (جنهن ۾ بلغم نه
اٿڙي).

پڪڙڻ؛ م. پڙڻ (مٽيءَ ۾). لوڻڻ.

پڪو؛ ڏ. پور- ٽڪر. ڌرو.

پڪا ٿيڻ؛ ڏرا ڏرا ٿيڻ- پور پور ٿيڻ.

پڪوڙڻ؛ م. ٻن شين جي وچ ۾ آڻي چيڻ. چيپائڻ.
پيڪڙ ۾ آڻي پيچائڻ.

پڳت؛ ٿ. پڳتي. پوڄا جا پڇن پاڻ. راڳ ناچ جي هڪ
خاص مجلس (جنهن ۾ پڳت نچن ڳائين).

پڳت وجهڻ؛ ماڻهن کي گڏ ڪرڻ. تماشو لڳائڻ.
پڳت؛ ص. پڳتي ڪندڙ. پوڄاري. بندگيءَ جا پڇن
ڳائيندڙ. سادي سياڻو وارو.

پڳتڙ؛ ٿ. ڪٽ ۾ مچر.

پڳيتي؛ ٿ. هڪ ڌڻيءَ جي بندگي ڪرڻ وارو عقيدو.
ڌرمي پڇن يا راڳ.

پڳوا؛ ڏ. پڳل چٽا.

پڳڙو؛ ڏ. پڳل چٽو. ڀرت جو هڪ نمونو.

پڳڙو ۾ ڦاڙون؛ هڪ جهڙي ورهاست. ورهاست ۾
هڪجهڙو حصو.

پڳل؛ ص. (پر پڳ. سن. پنڄ) ٿڌل. حل تيل
(حساب، گجھارت). ڀڄي ويل.

پڳل؛ ص. پُسل- آلو.

پڳل؛ ص. گيهه ۾ رڌل. ڀڄي ڏنل.

پڳوان؛ ص. گيڙو رٿا ڪپڙا (جوڳي فقير پائين).

پڳوان؛ ڏ (سن) ڌڻي. ايشور- مالڪ.

پڳي؛ ٿ. مٿن جون رڌل ڦريون- ڌڏڙي.

پڳل؛ ص. تمام پيلي (گهوڙي). پيلي - سُئي.

پڳل؛ ڏ (ف. بلي) پيلي- خوشيءَ سان.

پڳل؛ ص. سُٺو. تمام پلو (گهوڙو، اُٺ). تڪو (وهت).
زمين جو پيليءَ پوک وارو زور. نفعو. فائدو. اثر.

پڳل ڪٿيرو؛ ص. پهلو- سورهي.

پڳل؛ ٿ. اها مينهن جنهن جا سڱ هيٺ تي وريل هجن.

پڳل؛ ٿ. چڪ- غلطي. خطا. ڀولو.

پڳلا پائي؛ ٿ. هاڪ ڌاڪ. نالو ناموس.

پڳلاڻ پيلي؛ ٿ. پليءَ کان به پيلي. اوج. ترقي.
ڪماليت.

پڳلاڻو؛ ص. پلائي ڪندڙ، بزرگ- نيڪ. سڳورو.
(ٿ. پلاري).

پڳلاڻو؛ ص. ڪنهن واپاري طرفان ڏيساڻ ۾ مال خريد
ڪندڙ ۽ وڪڻندڙ. آڏيو، گماشتو.

پڳلاڻ؛ م. پلائي ڪرڻ. پاڻ موڪڻ.

پڳلاڻ؛ م. منجهائڻ. گمراه ڪرڻ. ويساهڻ. پنيلاڻ.
وسارڻ.

پڳلائي؛ ٿ. بهتري- چڱائي. مهرباني. نيڪي. احسان-

تورو.

پَلجَنُ: م. منجهن. گمراه ٿيڻ. غلطي ڪرڻ. پَنيلجن.
وسرڻ.

پَلڙو: ص. ڦلهڙو. ڪومايل (منهن). ڪُٺرو.

پَلَسَرُو: ذ. پليءَ پوک وارو زمين تڪر.

پَلڪارَ: ث. گمراهي - مونجهه. خوف. ڏهڪاءُ.
سختي. مصيبت.

پَلمانسُ: ذ. چڱو ماڻهو. سکر ماڻهو. شريف ماڻهو.
نيڪ شخص.

پَلنامو: ذ. چڪن جي ياداشت (جا ڪتاب جي پڇاڙيءَ
۾ شامل ڪجي).

پَلڻُ: م. پلجن، منجهن. پُل ڪرڻ - غلطي ڪرڻ.
وسرڻ. پَنيلجن.

پَلو: ص. چڱو - سٺو. نيڪ - پلارو. سٺو سهڻو.
سکر (ماڻهو). تڪو (وهڻ). (ث. پلي).

پَلو پَلو: ندا. واه واه! آفرين! (تحسين توڙي تنبيهه
خاطر هي الفاظ ڪم اچن).

پَلو سُونهارو: ذ. قرآن شريف.

پَلو ڪم: چڱو خير جهڙو ڪم.

پَلو ميان!: ڪافي ڳائڻ ۾ پراءِ لاءِ ڪم ايندڙ لفظ.

پَلو: ص. ڦلهڙو - پلڙو. ڊنل - هيسيل. ڪُٺرو (منهن).

پَلوڙو: ص. پنڌ جو تڪو (وهڻ).

پَلِي. پَلِي: ظ (ف، بلي) پل - بيشڪ. سدا. پڪ.

پَلِي آئين: مرحبائي جملو. جيءَ آئين - نيچ آئين.

پَلِي: ث. پلائي - چڱائي - مهرباني. (ص) چڱي -

سٺي. گهڻي ڪير واري (ڳئون، مينهن، ٻڪري).

پَلِيءَ پَت: ظ. چڱيءَ ريت - چڱيءَ طرح.

پَلِي ڪرڻ: چڱائي ڪرڻ. يڪي جو. ڪم ڪرڻ.

پَلِيآڙ: ث. پلي زمين. زور واري زمين.

پَلڪارَ: ث. خوش ڪيڪار - آڌر پاء - مرحبا.

پَن: ذ. اڳاٽي قتل شهر جا پراڻا آثار - کنڊر.

پَن: ذ. وڏو ڄار (مڇي ڦاسائڻ لاءِ) - رڇ.

پَنِي: ث. تمام گهڻي اوندهه - گهڻو اندازو.

پَنيا: ص. سُهڻا ڪارا (وار). گهاٽا ڪارا (وار). ڪارا
گهنڊيدار (وار).

پَنِيٽ: ذ. وڏو مڇ - پِيڙ. (ص) بيوقوف.

پَنير ڪو. پَنيرا ڪو: ذ. اوائلي پريات وارو وقت
(جنهن ۾ اڃان ڪجهه اوندهه هجي). وڏي پريات.

پَنيلائڻ: م. برغلائڻ. گمراه ڪرڻ. ويساهڻ.

پَنيلجَنُ: م. پلجن. گمراه ٿيڻ. ويساهجن. بتلجن.

پَنيو: ص. ڪارو گهنڊيدار (وار). سهڻو. (ث. پَنِي).

پَنِي ڏاڙهي: ث. سهڻي ڪاري ڏاڙهي.

پَنيو: ص. حيران. عجب ۾ پيل - وايون بتال. بيوقوف.

پَنِيوري. پَنِيوري: ث. برسات جي موسم ۾ پيدا

ٿيندڙ هڪ قسم جو اڏامندڙ سهڻو جيت. (ص) سهڻي

(عورت). سهڻي ويس واري (عورت). ڪم ڪار ۾

تيز (عورت). ٻيهر جي سُڪل پلڙي مان ٺاهيل ڦڙي.

پَنِيولَ: ث. عشق جي مستي. محبت جي چريائي.

پَنِيولجن: م. ڏسو "پَنيلجن".

پَنجهو: ذ. سُڪي مٽي. ڪوتيل مٽي (جيڪا پراڻي ۾

ڪم اچي). پوک کي پاڻي ڏيڻ کان اڳ واري ڪيڙي.

پوک کي پهريون ڏنل پاڻي.

پَنجهڙ پَنجهڙ: ذ. اک جي پَنبشي. چَنيرَ. اک ۾ پيل

مٽيءَ جو ذرو.

پَنڊُ: ص. پَت. ڳائي وڃائي خيرات وٺندڙ مڱهڻار.

ڳڪ - مَچَڙ. (ث. پَنڊِي).

پَنڊِي ٻڌڻ: مسلسل ڳهر ڪندو رهڻ. ڳڪ تي پوڻ -

مَچَڙ تي لڳڻ. گهڻي ڪرڻ.

پند؛ ذ. مٽيءَ جو وڏو پٿر.

پندار؛ (سن) سيڙي سامان ۽ تانئون رکڻ جي جاءِ-
توشا خانو.

پندارو؛ ذ. خيرات خاني يا مندر سان شامل ٿيڻ.
لنگر- پاندبارو.

پنداري؛ ص. پندار سنڀاليندڙ- سيڙي سامان جو
رڪوالو. لنگر خاني جو بورجي.

پنداري، پندالڙي؛ ث. پٽن گڏ ڪرڻ لاءِ پٽ ۾
نهيڻ ڪڍڙي.

پندڻ؛ ذ. پٽڪو. روج راڙو.

پندي؛ ث. ”پند“ وارو ڪم. گهڻي.

پندي ٻارڻ؛ ”پند“ وانگر نه ڇڏڻ. وري وري چوڻ.
ڪلڪل مڃائڻ. چنبڙي پوڻ.

پنگ؛ ث (سن. پنگا؛ ف. پنگا؛ ع. پنج) مشهور نشيدار
ٻوٽي (جيڪا ڏنڊي ڪيڙندي ۾ گهوٽي نشي لاءِ پيڻ).
گهوٽيل پنگ.

پنگورو، پنگي؛ ص. پنگ پيئندڙ.

پنگ؛ ذ. چوري تي ويل چوپائي مال چوري ٿيل شيءِ
جي موٽائڻ جو معاوضو- ڪڙي.

پنگي؛ ص. حلال خور (جو ڪاڪوس وغيره جي
صفاتي ڪري). (ث. پنگي، پنگيائي).

پٺل؛ ظ. پٺيل- آلو.

پٺڻ؛ ذ. پٽڪو- ماتام. روج راڙو.

پٺوائي؛ ث. مٽي جي ڦيري.

پٺاڻ؛ ذ. پٽڪو- جهيٺو آواز.

پٺ پٺ؛ ث. چپن ۾ آهستي ڳالهه. پٺڪاٽ.

پٺ جهڻ؛ ث. پٺڪاٽ. جهيٺو ڳالهه.

پٺڪ؛ ث. پٽڪو. آهستي ڳالهه.

پٺڪاٽ؛ ذ. جهيٺو آواز- پٽڪو.

پٽڪو؛ ذ. جهيٺو آواز. تورو ۽ آهستي ڳالهه.

پٽڪڻ؛ م. هلڻ. گهمڻ. پٽڪڻ- رکڻ.

پٽڻ، پٽڻ؛ ذ (سن، پٽ) ڊپ- خوف. انديشو.

پوافتو؛ ص. ڊپ وارو- پيانڪ- خوفاتو.

پوپو؛ ث. پورا ٿيل شيءِ جو چورو- پور.

پوٽ؛ ذ (سن) هڪ پوائتي خيالي هستي (جن، ديو،
شر). مثل ماڻهو جو ڊيچاريندڙ روح (خيالي صورت).

پوتار؛ ذ. آقا- سائين- مالڪ. وڏيرو. معزز. جيڪب
آباد. سکر ۽ لاڙڪاڻي ضلعي جي قومي سردار، وڏيري
يا سکر ماڻهو لاءِ استعمال ٿيندڙ خطاب.

پوتارڄڻ؛ م. جن پوت جي لڳت جو حساب ٿيڻ. بتال
ٿيڻ. حواس خطا ٿيڻ. بدحواسي ۾ چٽو ٿيڻ-
ڪاوڙجڻ.

پوتارڙيل؛ ص. بتال- بدحواس. چٽو. پورالو.

پوپي؛ ث. پوڙهي زال.

پوپو؛ ذ. جن ڪيڻ لاءِ توڻا ٿيڻا ڪندڙ. پاڙهيٽو-
جادو توڻا ڪندڙ. (ث. پوپي).

پوچڻ؛ ذ (سن) ڪاڇ- کاڌو.

پوڌ؛ ث. تمام پوڙهي عورت.

پوپر؛ ث. پورا ٿيل شيءِ جو چورو- پوپر.

پورو؛ ذ. پورو- ٽڪرو. ڳيو (مانيءَ جو).

پورو پورو؛ ذ. ٽڪرا ٽڪرا- ڳيا ڳيا.

پورو؛ ث. اڇي رنگ جي پوري مينهن.

پورائي، پورڙائي؛ ث. سادگي- اڻ ڄاڻائي.

پورڙو؛ ص. اڻوجھ- ٻالو ڀولو- سادو سودو. عقل جو
گهٽ- موڳو. (ث. پوري).

پورڪ؛ ص. پوري رنگ وارو- ڳورو. حسين- سهڻو.
معشوق. (ث. پورڪ).

پورڻ؛ م. پورا پورا ڪرڻ. چورو ڪرڻ- ڪڻو ڪرڻ.

پورو؛ ص. پُرنڌڙ- پُرنڌو.

پورو؛ ذ. ٺڪر. ڳيو (ماني جو). ذرو. چرخو- ايت.
گجهه- راز.

پورو؛ پيڇڻ؛ پرولي سلڻ. راز ظاهر ڪرڻ.

پورو؛ ص. اچو- سفيد- ڳورو. اچي چمڙي وارو
(ماڻهو). ڳورو (انگريز). حسين- سهڻو (ٺ. پوري).

پوري؛ ٺ. مشهور پڪي- ٺليل. چوري- ڪٽي. (ص)
ابوجهه. وسوڙل. موڳي.

پوري؛ ٺ. اچي رنگ تي مائل- ڳوري. انگريز عورت-
منڊر. چينيءَ جي گڏي- ڊالي. اچي رنگ جي مينهن.

پوش؛ ص. وحشي. ٻُوزان. جهنگلي.

پوڪڙ؛ ذ. سائي بصر جي وچ ۾ (گل جهلڻ لاءِ) گول
ڏانڊي. (ص) احمق- بيوقوف.

پوڪڙ؛ ٺ. چپڻ جو آواز.

پوگڙ؛ ذ. چرچو- مسخري. تاشو.

پوگائي؛ ص. چرچائي- مسخرو.

پوگي؛ ص. پوڳيندڙ. جيءَ کي جفا ڏيندڙ.

پوگڙي؛ ص. پڳڙا پيچندڙ.

پوگڙڻ؛ پوگڙڻ؛ م. سهڻ. ملڻ (خراب ڪم جو
نتيجو). لوڙڻ.

پوگهڙو؛ ذ. گيهه. ڪڻڪ. ڪوٽر. بادامين. مصري
وغيره مان ٺهيل خوراڪ. پڳل کاڌو.

پول؛ (پرا. پُل) پُل چُڪ. غلطي. ويسر. گمان.

پولڙو؛ ذ. مشهور جهنگلي جانور (ٺ. پولڙي).

پولڙو بنائڻ؛ بيوقوف بنائڻ. پولڙي وانگر نچائڻ.

پولو، پولو؛ ذ. پولڙو. (ٺ. پولي).

پولو؛ ذ. پل چُڪ- غلطي. رولو (ليکي ۾). گمان.
وهر.

پولي؛ ٺ. اچي رنگ جي مينهن (اڪيون شيرون).

پوميو؛ ص. پُونءِ جو رهاڪو. سونهون- واقف.

پُون، پُونءِ؛ ٺ (سن. پُونم) زمين- ڌرتي. ايراضي.
مٽي- خاک. ماڳ.

پُونپاڙو؛ ذ. واري پَت جو پاڙو. پَت جي مساو.

پُونپَت؛ ذ. ڦرڻيءَ يا لاتون جو. زور سان ڦرڻ جو آواز.
پُون؛ ٺ. مڪين. مچرن. ڏينپڻ وغيره جيتن جي

آڏامن جو آواز.

پُونترو؛ ذ. ماحول- وايو منڊل.

پُونڊڙ؛ ٺ. مادي سُوٽر.

پُونڊو؛ ذ. هٿ جون پنجڻي آڱريون کولي مُنهن سامهون
جهلڻ (بيعتي ۽ نفرت جي نشاني)- ٻُجو.

پُونڙ؛ ذ. آڏامنڌڙ ڪارو جيت (گلن مٿان پيرا ڏئي،
سُڪل ڪاٺ کي سوراخ ڪري کائي).

پُونڙڪلي؛ ٺ. ٻارن جي لڏڻ لاءِ ڦيري واري پينگهه-
چيڪلو. ڪٽي. ڪُڪڙ وغيره جي پير يا ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ

لاءِ لوهي چلي واري رسي.

پُونڙي؛ ٺ. ڦيري- پِنوائي. سواده- خفقان. مغز ۾
وڌائي وارو واءُ. نراڙ تي وارن جي گول ڳهنڊي.

پُونڙيءَ کاڌو؛ ص. خفقاني- سودائي. مغرور.

پُونڙوڙ؛ ز. ڪُنِيءَ جو هڪ قسم.

پُونڪڙ؛ ٺ. ڪُٽي جي ٻُهڪ. اجائي يخي.

پُونڪڙڻ؛ م. ڪُٽي جو ٻُهڻ- پُون پُون ڪرڻ. زور سان
اڻ وڻندو ڳالهائڻ- ٻُڪڻ.

پُونگري؛ ٺ. تماڪ چُڪڻ لاءِ ٺڪر جي سُلفي.

پُونگو؛ ذ (ف. پُنڱه) ڪچو ڪڪاڻون گهر. جُهڳو-
جُهڳو. (ٺ. پُونگي).

پُونڻ، پُونڻي؛ ٺ. ڦرڻي- ڦرڻي (جنهن جي مٿان ورت
چاڙهي کوھ مان پاڻي ڪڍجي)- چرخي.

پي؛ حرف جملو. به- پڻ.

پيٽو، ذ. وڙ- ڦيرو. پٽڪي جو وڙ. ڪُن جو ڦيرو.
نمونو- ڊول.
پيرَمَ، ذ (سن. پرم) ايت- چرخو. (ف) سوئي يا
رشمي ڪپڙي جو هڪ قسم.
پيرَه، پيرَه، م (سن. پرم) ڦيرو- گهمائڻ
(چرخو). ورائي ڪو ڪم ڪرڻ.
پيرو، ذ. ڦيرو- چڪر. دڦمو- گهمرو. وارو.
پيرو ڏيڻ، ملاقات لاءِ وري اچڻ. دور ڪرڻ (سبق
جو). ياد ڪرڻ لاءِ وري وري پڙهڻ.
پيروِي، ٿ. هڪ راڳڻيءَ جو نالو
پيرَو، ٿ. پڪوڙ- چپ. سوڙهه. ماڻهن جو هجوم-
ميڙ. گپا گپهه.
پيرَه، پيرَه، م. زور سان بند ڪرڻ (مٺ، دروازو
وغيره). پچائڻ. سوڙهو ڪرڻ. گهٽڻ. سختي ڪرڻ.
سيڪت ڏيڻ.
پيرَو، ڏ. گڏ- ساڻ. همراہ- پٽ. لاڳو. (ٿ. پيڙي).
پيرَو ڪرڻ، گڏ ڪرڻ- ساڻ ڪرڻ. ويجهو ڪرڻ.
پاڻ سان همراہ ڪرڻ.
پيرَو، ذ. زور سان دٻاءُ. اشڪنجو.
پيرَو چاڙهڻ، دٻاءُ وجهڻ. آڪيڙو. سختي ڪرڻ.
پيرَوڻ، ٿ. هٿن جا زور (تڪ لاهڻ لاءِ تنگن ۽ ٻانھن
کي مٽيون هڻڻ).
پڪوڙ، ٿ. ٻن پاسن جو دٻاءُ- ٻہ طرفي چپ.
پيل، ٿ. چوپائي مال جي پوک ۾ کاڌ ۽ لتاڙ. ٻنيءَ ۾
بنا روڪ جي مال جو عام جام چرڻ- پيلاڙو.
پيل ڪرائڻ، ٻنيءَ ۾ مال چڙي پوک زيان ڪرائڻ.
پيلاڙو، ذ. اُها پوک جا فصل ڪڍڻ بعد مال جي چرڻ لاءِ
چڏيل هجي. اهو باغ جنهن مان ميوو پٽڻ بعد رهيل ميوو
کي پٽڻ جي موڪل هجي.

پيائڪ، ص. ڊيجاريندڙ- خوفناڪو- هيبتناڪ.
پيٽ، ٿ. خصلت- آڙو- عادت. روش- چال.
پيٽي، ٿ. لالچ- لب. کاڌي وغيره جي شيءِ (جا
بلبل کي ڏيکاري هرڪائجي). لالچائيندڙ لقمو.
پيٽ، ٿ. مشابهت- هڪجهڙائي. برابري. مقابلو.
قرباني- نذرانو.
پيٽا، ٿ. نذرانو- ڏکڻا.
پيٽڻ، پيٽڻ، م. پيٽ ڪرڻ- مشابهت ڪرڻ.
برابري ڪرڻ. چڪاسڻ. ملائڻ- ٺهڪائڻ. پرڪڻ. تفاوت
لهڻ. زيارت ڪرڻ. پيٽا ڏيڻ. نذرانو ڏيڻ.
پيٽو، ص. پڙوو- دلو.
پيچ، ٿ. پچڻ- آڻڻ. رات جو اهو حصو جنهن ۾ ماڻ
سبب تذڪار محسوس ٿئي. اسر جو وقت- پريات.
پيچ پني، ٿ. پرھ ڦٽي جو وقت- پتل رات.
پيچ موکڻ، ندا. اي مولا سائين مينهن کي موڪل.
پيچ، ٿ. پيٽ- برابري. هڪجهڙائي.
پيچي، ص. پچي ايندڙ (سائي). سائي- ڌوڙي
(راند ۾).
پيد، ذ (سن) انت- راز- گجهه. فرق. پياڻي. ويڇو.
پيدي، ص. رازدان. حال محرم. گجهه کان واقف.
پيڏي، ٿ. ڪرائي جو ٻاهر نڪتل هڏو. پير جي مُڙي
جو هڏو.
پيڏي هڻڻ، تور ۾ سامهِيءَ جي ڪاٺي سان ڪرائي
لائڻ (جئن ڪانو مٿي کڄي ۽ شيءِ گهٽ ٿري). تور ۾
نگي ڪرڻ. وهنوار ۾ ڪپت ڪرڻ.
پير، ٿ. نامي جو وڏو نثارو (جيڪو درگاهن تي نوبت
وڃائڻ جي ڪم اچي).
پير تي ڏونڪو، نفعي جي چوٽ تي اعلان. جنگ
جو ڄاڻ.

پيلڻ: م. جانورن جو فصل کي کائي نقصان پهچائڻ.
فصل کائڻ: لتاڙڻ. ملڪ پيرن هيٺان ڪڍڻ.
پيلو: ص (سن. پيل) اه پڪو- ڪچو. آنڪو (ٿانء).
پيمڙ: ذ. ٻپ- خوف. لشڪر- حملو. ڪار- شهتير.
پهلوان: سگهارو.
پينها: ذ. ميڙ (مڪين جا).
پيندي: ث. مٿي تي نراڙ وٽان ٻڌڻ لاءِ ڪپڙي جي
پٽي (خصوصاً مٿي ۾ تيل وجهڻ يا ڪيس لائڻ بعد).
وارن جي حفاظ لاءِ رومال يا ڪپڙي تڪر مٿي تي ٻڌڻ.
اها ڳنڍ جا رنگريز ڪپڙي رڱڻ وقت ڏين (جئن انهي

هند رڱ نه چڙهي). ٻانڌڻي جي ڇٽ لاءِ سڳي سان ٻڌل
ڳنڍ. پاڇيءَ جو قسم- ڪاٺ توري.
پيٽو: ث. آديون- پيٽون.
پينگ: ث. اجاڙ- سڄ- ويراني.
پينگيو: ص. سڄو. سڪڻو. ڪنگال.
پيڻ: ث. آدي. جيڏي- سرتي.
پيڻيو: پيڻيو: ص. پيڻ جو مڙس.
پيڻي: ث (سن. پونيپ) جاء- ٿاڪ. زمين- پونءِ.
ماڳ- مڪان. حد. ڪنڌي. وسيلو.
پيو: ذ. ڊول- ڍنگ. پيد- ڳجهه.

ت

ت: ث (ع.ف) سنڌي الف - ب جو پنجون اکر. اچار
”تي“. ايجاد موجب عدد (۴۰۰).
ت: ذ. گرامر موجب اسم، فعل، صفت، ظرف
حرف جر تفسير ڏيکاريندڙ حرف.
ت: به حرف جملو. تنهن هوندي به - تڏهن به.
تاپ: ذ (ف) روشني. چمڪو. جلوو. تپت. دهشت.
داب ڌڙڪو. مجال - طاقت.
تاپاني: ث. روشني. چمڪو. نور. جلوو.
تابدار: ص. چمڪندڙ. روشن. پيچدار.
تاپان: ص. برباد. اجڙ.
تاپش: تاپش ث (ف) گرمي - تاء. ڪاوڙ. حشمت.
تايع: ص. (ع) فرمانبردار. مطيع. معتقد. پوئلڳ.
مٿ هيٺ - حڪم ۾. ماتحت.
تابعدار: ص. حڪم جي پيروي ڪندڙ - فرمانبردار.
تابعداري: ث. اطاعت. فرمانبرداري. حڪم مڃڻ.
تاينده: ص (ف) روشن - چمڪندڙ.

تائوت: ذ (ع) لاش رکڻ جي صندوق. مصنوعي
تريت (جا حضرت امام حسين جي شهادت جي يادگيريءَ
۾ عاشورن ۾ گهمائيندا آهن) - تعزبو.
تاپينو: ذ (ع) تابعداري - فرمانبرداري.
تاييني ۾ بيهڻ: خدمت چاڪريءَ ۾ بيهڻ.
تات: ث. پرورش. پرگهور - سنڀال. پيچار - ان تن.
تات پوڻ: طلب ٿيڻ. ڳچيءَ ۾ پوڻ.
تاتيرج: ذ (سن) مطلب - معنيٰ. اختصار - نت. وچور.
تاتڻ: م (ع. طاعه) سنڀالڻ - پرگهور لهڻ. پالڻ -
نپائڻ. ڪارائي پياري وڌو ڪرڻ.
تاتڙ: ذ (ع) اثر. (جمع - تاثرات)
تائير: ذ (ع) اثر. خاصيت. ڪيميائي رد عمل.
تاپيلو: ذ. ويڪري منهن وارو هنڌو.
تاج: ذ (ع.ف) بادشاهي دستار - چٽ - منگهٽ.
ڪلاه (صوفين جو اصطلاح). پڪيءَ جي چوٽي - موڙ.
تاجپوشي: ث. بادشاهه کي تاج ڍڪائڻ جي رسم.

تڪنبو ڏاڳو.
تاراڙي؛ ث (ف. تراؤ) سامهي.
تارچ؛ ذ (سن. تاتيريه) پوتاميل. اختصار.
تارڪ؛ ص (ع) دنيا کي ترڪ ڪندڙ. الله لوڪ.
تارڪ الدنيا؛ ص. جنهن دنيوي معاملات کي ترڪ
ڪري ڇڏيو هجي. گوشه نشين.
تارڻ؛ **تارڻ**؛ م (سن) پاڻي تي هلائڻ. پاڻيءَ مان پار
اُڪارڻ. صاف ڪرڻ (ان وغيره).
تارڻهار؛ ص. تاريندڙ. ٻڏڻ کان بچائيندڙ. پار اُڪاريندڙ
(مصيبت مان). ڌڻي تعاليٰ.
تارو؛ (سن) چمڪندڙ آسماني جسم (هي جسم
خود روشن آهي ۽ آسمان ۾ تمڪندو نظر ايندو آهي)
- ستارو - نجم. هڪ خيالي نحس تارو (جنهن لاءِ عام
خيال ته جنهن طرف هوندو ان طرف وڃڻ سان نقصان
ٿيندو). اک جو تارو.
تارا تمڪائڻ؛ اڪيون تمڪائڻ (مايوسي مان). نماڻائي
مان ڏسڻ.
تارا ڦوٽارڻ؛ ڪاوڙ مان ڏسڻ - اڪيون ڪڍڻ. ڪاوڙ
مان گھور سان ڏسڻ.
تارو پُٺيرو ٿيڻ؛ بخت جي ستاري جي پٺ ڏيڻ.
بدبختي اچڻ.
تارو؛ ص. جو پاڻي ۾ تري سگهي. تري ڄاڻندڙ.
تاروڻ؛ (سن. تالو) مٽي جي چوٽي وارو ۽ وات جو
اندريون مغز وارو حصو.
تاروٿڙو؛ ذ. پاڻيءَ جي مٿان تڪو ترندڙ هڪ جيت.
تاري؛ ث. پاڻيءَ ۾ ترڻ لاءِ ٻانھن جو لامارو. ترڻ جو
عمل. وسيلو. مدد - واهر.
تاريءَ تڳڻ؛ سھاري تي جيئڻ.
تاريخ؛ ث (ع. آرڇ) مھيني جو هڪ ڏينھن. ڏينھن -

روز. مقرر ڏينهن. ٿٽ. ماضيءَ جي واقعن جي ياداشت.
 ماضي جي گذريل واقعن بابت لکيل ڪتاب.
 تاريخي يادگار. ذ. تاريخ سان واسطو رکندڙ آثار ۽
 نشان. مشهور واقعي جي يادگيريءَ طور قائم ٿيل نشان.
 تاريخڪ ص (ف) اونداهو.
 تاريخڪي ٿ (ف) اونداهي.
 تاڙو ٿ. نظرداري. چوڪسي. جانچ. گهٽ - اٻس.
 ڪمي - ڪوت. ڪجيءَ جو وڻ.
 تاڙو ڏ. تاڙي (هٿن جي). جهيڙو (زالن جو).
 تاڙ ڳوٺ ڏ. زنانو جهيڙو. تائين سان ناچ. هنيوڇي.
 تاڙڻ، تاڙڻءَ م. تائڻ. جاچڻ - نظر ۾ رکڻ.
 تاڙو ڏ تالو - ڪلف. تارڪائين در کي اندران ڪاٺ
 جي تاڙي. نار جي هڪ ڪاٺي (جا ڪاڇڻ جي جهل جو
 ڪم ڏئي). پياري جي پيڇڻ جو مٺڙو. پڪيءَ جو هڪ
 قسم (مينهونگيءَ جي مند ۾ ڏسبو آهي).
 تاڙيءَ ٿ (سن. تل) هٿ تي هٿ هڻڻ جو عمل. ٻن
 هٿن جو ٺڪاءُ. در کي اندران بند ڪرڻ لاءِ ڪاٺ جي
 پٽي. ڪجيءَ جو رس يا کير. ڪجيءَ جو گوشتو.
 تاڙيون وڄائڻ خوشيءَ وچان يا شاباس ڏيڻ وقت
 تاڙيون وڄائڻ (خوار ڪرڻ وقت به توڪ طور تاڙيون
 وڄائيون آهن).
 تازگيءَ ٿ (ف) ساوڪ. تازائي. تڙي - آلاڻ.
 تازو ص (ف. تازه) ساڻو. سرسبز. سَجر. خوش
 چڱو پلو. (ٿ. تازي)
 تازو توانو ص. چڱو پلو - نوبنو. تندرست.
 تازيءَ ڏ (ع. ف) هڪ قسم جو عربي گهوڙو. هڪ
 قسم جو شڪاري ڪٽو. (ص) تڪو ڊوڙندڙ.
 تازيانو ڏ (ف) جهيڪ.
 تاس ٿ. اُج. چڪ - ٻاڙ. اڪير - سڪ. ٻاونجاه

پتن جو مجموعو.
 تاسيارو ص. اُجاييل. (ٿ تاسياري).
 تاسيجڻءَ م. اُجائجڻ.
 تاسيرو ڏ (ع. طاس) ڪنجهي جو لسي تر وارو تراڪڙو
 وتو.
 تاسيري ٿ. ڪنجهي جي تراڪڙي وٽي.
 تاسفءَ ٿ (ع) ڏک - افسوس. پچتاءُ - حسرت.
 تاسيرو ص. پاسيرو. تڙجو (ڏڪ. وار).
 تاسيسءَ ٿ (ع) بنياد - پيڙهه.
 تاق ٿ. ٿڀيل ويڪري ماني. وڏو چيڻو. تختو.
 تاقو ڏ. ڪاٺ جو ٿلهو تختو. هرلي يا نار جي هڪ
 ڪاٺي (اهو تختو جو چڪر جي وچ ۾ پيل هجي).
 تاڪءَ ٿ. تڪڻ جو عمل - نظر. ڳولا - تلاش.
 تاڪڻ، تاڪڻءَ م. تڪڻ - جانچڻ. چست ٻڌڻ. نظر
 رکڻ. هڪ تڪ نهارڻ - گهورڻ. ڳولڻ - تلاش ڪرڻ.
 (ع) طاق ڏيڻ. در بند ڪرڻ.
 تاڪڻو ص. تارڪائو - تڪيندڙ. لويي - طمعي.
 شڪار لاءِ واجهائيندڙ.
 تاڪيءَ ٿ (ع) دريءَ جو طاق. دري. تختي. کاتي لاءِ
 زمين جي ماپيل پٽي. تاس جو هڪ پتو. چم جي ڏهي
 (گيهه. تيل وجهڻ لاءِ).
 تاڪيد، تاڪيدءَ ٿ (ع) حڪم - فرمان. ورجايل
 چوڻ - چتاءُ. تنبيهي هدايت.
 تاڪيد ڪرڻ چتاءُ ڏيڻ. وري وري چڻي زور وجهڻ.
 حڪم ڪرڻ.
 تاڪيو ڏ. ڪپڙي جو ٿاڻ.
 تاڪءَ ٿ. پڪي پختي آزمودگار عورت.
 تاڳاپو ڏ. جياپو. گذران. آجهو.
 تالءِ ڏ (سن) ڳاڻڻ وڄائڻ جو وزن (سازن جي پوري

تائيت: ٺ (ع) گرامر موجب جنس مؤنث اسمن جي علامت.

تاءُ: ٺ. ٺڪ - ٺڪڪ. سڪ.

تاءُ ٿوڻ: ٺ. ٺڪ تاءُ. جانچ جونچ.

تائڻ: م. چڪڻ. وڌائڻ. ڊيگهه ڏيڻ. پکيڙڻ. چڪي

ائڻ (پاڻ ڏي). تڪڻ - ڏسڻ. اڳتي وڌڻ - هلڻ.

تاوان: تاوڻ. ڏ. (ف) زبردستي مٿان پيل ڏنڊ - چٽي. ڍل جو ڏنڊ.

تاوڙي: ٺ. ٺپت - تاءُ - ڪوساڻ.

تاوڻ: ف (ف. تاوان) چٽي. نقصان - چيهو.

تاوڻ پوڻ: چٽي پوڻ. ڳچيءَ پوڻ.

تاويل: ڏ (ع) ڪنهن ڳالهه يا جملي جو ظاهري مطلب ڇڏي پنهنجي راءِ موجب ڪيل معنيٰ. شرح - سمجهاڻي. عذر - بهانو.

تاهري: ٺ. ڳڙ ۾ رڌل مٺو پٽ.

تاهوت: ٺ. تاڪيد. تڪڙ - جلدائي.

تاهوت مچائڻ: تڪڙ لائڻ. جلدائي لاءِ زور ڀرڻ.

تاءُ: ڏ (ف. تاب) سيڪڙو - تڙ (باهه جو). گرمائش. تابش. ڪاوڙ.

تاءُ اچڻ: سيڪ اچڻ. همدردي ٿيڻ. هڏ ڪرڪڻ. ڪاوڙ اچڻ.

تائپ: ص (ع) خدا ڏانهن موٽندڙ. توبه ڪندڙ. پڇتائيندڙ. گناهن جي معافي گهرندڙ.

تائڻ: ڏ (ع. تعميد) تعميد - ٺ. ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه (عموما چانديءَ جو ٿئي).

تائڻ: م. تپائڻ. گرم ڪرڻ. ستائڻ - آزارڻ.

تائي ڪڍڻ: بيزار ڪرڻ. تڪڙ ڪرڻ. تاهوت ٻڌڻ.

تائيد: ٺ (ع) پٺڀرائي. حمايت - ٽيڪو. تصديق.

تائين: ڏ. توڻي - سوڌو.

وڃت سان). وڃت (ساز جي). سازن جي کڻي. ناچ جا ڳڙ. هٿن جا نات. مڪر. نخرو. ڪيڏ - ڍونگ.

تال پخال: ڏ. ناز نخرا. عذر بهانا.

تالو: ص. تال ڪندڙ - نخريياز.

تالاب: ٺ (ف) تلاءُ.

تالابيه: ص (ف. ته ۽ بالا) تباھ برباد. حيران پريشان.

تالان: ص (ف) اجڙ - تباھ. ويران.

تالبتڙ: ڏ. جمع ۽ خرچ جو اٿارو. حساب ڪتاب جو اختصار.

تالو: ڏ. ڪلف - چنڊو.

تالھڙو: ص. تانگهو - تراڪڙو (ٿانءُ).

تاليف: ٺ (ع) جداجدا ڪتابن جي انتخاب مان ٺهيل ڪتاب.

تاليف قلوب: ٺ. ماڻهن جي دليين کي گڏ ڪرڻ. الفت پيدا ڪرڻ.

تامل: ڏ (ع) سوچ - ويچار. دير - ڍر.

تان: ٺ (ف. تا) وقت جي حد تائين - نيٺ. تيستائين. تنهن وقت. تيشن. وتان. کان. ته پوءِ. پڻ. اڃان به.

تانءُ: ٺ (ف) ڳائڻ جي هڪ هنر جو نالو (راڳني مطابق سُرَن جي سلسليوار لاهي چاڙهي وارو لهردار آواز). ٽڙيءَ يا تارُون منجهان هٽيل پلٽو.

تاندورو: ڏ. ٽنڊ. ٽنڊو. ڪنهن وڻ ٻوٽي يا ول جو ڏاڳي مثل سنهڙو گوشو.

تانگهه: ٺ. سڪ - اڪير - اڪنڊ. چڪ - ڪايو. گهرج - طلب. پاڻيءَ جي اونھائي. چيهه - پڄاڻي.

تانگهائڻ: م. اڪيرجڻ - اڪنڊجڻ. واجهائڻ.

تانگهڻ: م. پاڻيءَ جو ترو لهڻ. تانگهي پاڻيءَ مان لنگهڻ. ڳولڻ. اڪنڊجڻ.

تٽوڪروڙي، ٿ. ننڍڙن ننڍڙن ڪڪرن جو جُهڙ
(جيڪي تتر جي پٺيءَ وانگر ڏسجن).
تٽڪرو، ڌ (سن) ”الف - بي“ وار. نالن (حساب
ڪتاب ۾) جي فهرست.
تٽل، ص. ڪوسو، گرم. ڪاوڙيل.
تٽمو، ڌ (ع) خاتمو. ڪتاب جي پڇاڙيءَ ۾ ضميمي
طور وڌايل حصو.
تٽن ٿاري، ٿ. اُپهڙائي وارو مٿاڇرو عمل.
تٽو پاڻي، ڌ. ٽڪو پاڻي. ڪنگهو پاڻي. بي سواد
(ڪير، شربت وغيره).
تٽي گهاٽ، ظ. بروقت - تهتا. يڪدم.
تٽي ٿڌي، ٿ. گرمي سردِي. ڌڪ سک.
تٽ: ٿ (سن) تاريخ - وار. مقرر ڏينهن. ٻڌل ڏينهن
(شادي لاءِ). تٽ.
تٽان پٽان، ڌ. نٽ نٽاءُ - گس گساء. عذر بهانا. (ص)
واٽرو - هڪو هڪو.
تٽو، ڌ. ٻُڙو (منڊيءَ جو).
تٽليٽ، ٿ (ع) ’الاهيت‘ کي ٽن ڀاڱن ۾ ورهائڻ جو
عقيده (عيسائين ۾ خدا، حضرت عيسيٰ ۽ جبريل ۽
هندن ۾ برهما، شو ۽ وشنو).
تٽپ، ڌ (سن) بخار - ٻرو. تپسيا - رياضت.
تٽپ چڙهڻ، ٻرو چڙهڻ. سُستي چڙهڻ. ڊپ وٺڻ.
تٽپاڇو، ڌ (ف. تمنچر) تمنچو - پستول.
تٽپاس، ٿ (ع. تفحص) چڪاس. معائنو. غور وپجار.
تٽپاسڻ، م. چڪاسڻ. معائنو ڪرڻ. پرڪڻ. وپجارڻ.
تٽپاشو، ڌ. پتاشو (ڪنڊ مان ٺهيل مٺاڻ).
تٽپاڪ، ڌ (ف) ولولو - گرمجوشي - آتساء.
تٽپاڙي، ٿ. عام ماڻهن ۾ تپ جي بيماري (”سڙه“ ۾
تپاڙي عام ٿئي).

تب، تبو، ڌ (ع. طب) علاج. حيلو.
تباخ، تباڪ، ٿ (ف. طباخ) نڪر جي پاٽ.
تبادله، ڌ (ع) بدل بدل. مٽا سٽا. ڏي وٺ. بدلي
(ملازمت ۾).
تبارڪ، ص (ع) برڪت وارو. برگزیدو. بزرگ.
قرآن شريف جي هڪ سورت.
تباہ، ص (ف) نابود - ناس - چٽ. ويران.
تباہ حال، ص. پريشان حال. ڌٽريل. ڪنگال.
تباہ ڪُن، ص. برباد ڪندڙ - ناس ڪندڙ.
تباہي، ٿ. بربادي. سڀڪجهه ناس ٿيڻ.
تبدیل، تبدیلی، ٿ. صورت بدلائڻ. بدل بدل.
مٽائڻ. ڦير گهير.
تَبَر، ٿ (ف) ڪهاڙي. وڏي ڦر واري ڪهاڙي.
تَبَر، ٿ (ع) بيزاري. ملامت.
تَبَرڪ، ڌ (ع) اها شيءِ جنهن ۾ برڪت هجڻ جو
اعتقاد هجي. بزرگ يا مرشد کان مليل تحفو.
تَبَرڪات، ڌ (ع) بزرگن جون نشانيون. درويشن کان
تحفي طور مليل شيون.
تَبَسْم، ڌ (ع) چين ۾ کلڻ - مُرڪ - مُشڪ.
تَبَصُّر، ڌ (ع) ڪنهن مسئلي يا مضمون متعلق خيالن
جو اظهار. مضمون يا ڪتاب تي ڏنل راءِ.
تَبْلِيغ، ٿ (ع) چڱي ڳالهه ٻين تائين پهچائڻ. ديني
نيڪين جي پڌرائي. شريعت ۽ مذهب جي تلقين.
تَبْت، ڌ (سن. تَتو) بنيادي حقيقت. حاصل مطلب.
اختصار - خلاصو.
تَتَبِع، ڌ (ع) پيروي - تقليد. ڪنهن شاعر جي غزل
يا نظم جي پراڻ شعر جوڙڻ.
تَتَر، ڌ. هڪ قسم جو مشهور پکي (تي قسم: بگڙو.
ايراني. ڪارڙو).

تجربو: (ع) ماهيت، اصول يا اثر معلوم ڪرڻ لاءِ آزمائش. پرڪ- آزمودو.	تپائين: م. تمار گهڻو گرم ڪرڻ. تپو ڏيڻ (باهه جو).
تجربڪار: م. آزمودگار. ڄاڻو. هوشيار. ماهر.	تپاءُ ڏيڻ. تنگ ڪرڻ. آزار ڏيڻ. خفي ڪرڻ.
تجزيو: (ع) ورهاست- تقسيم (جُزن جي). ذري پرزي جي جانچ. چنڊ چاڻ.	تپت: ث. گرمي- تپش. تاوڙي.
تجسس: (ع) ڪنهن لڪل ڳالهه جي جانچ- تلاش- جستجو- سونجهه.	تپجڻ: م. تپجي پوڻ- ٻرجي پوڻ.
تجلو: (ع) تجلبي چمڪو- اهاڙ. سُهائو. سوجهرو.	تپرس: ۱. اچرچ- حيرت.
تجلي: ث (م) الاهي نور جي روشني. جلوو- نور. تجلو.	تپسيا: ث. (سن) رياضت (نفس کي مارڻ لاءِ).
تجمل: (ع) سينگار. شان شوڪت. دٻڊو.	تپش: تپش: ث (ف) گرمي- حرارت. سچ جي تاوڙي.
تجنيس: ث (ع) هڪجهڙائي- مشابهت. علم بديع موجب جملي ۾ هم شڪل يا هم آواز لفظن جو استعمال.	تپڻ: م (سن. تپ) گرم ٿيڻ (باهه يا آس تي). ڪاوڙجڻ.
تجويز: ث (ع) رت- تدبير. راءِ- ٺهراءُ.	تپڻو: م. جلد ڪاوڙجندڙ. چيڙاڪ.
تج: ث. چل. ڪل جو ٿورڙو ذرو.	تپي تپائين: پويان باهه ٻارڻ. آزار مچائڻ. سک ڪرڻ نه ڏيڻ.
تج: م (سن) ٿورو ذرو- ننڍڙو ذرو. خسيس- ادنيٰ. گهٽ- ڪمتر.	تپو: (تپ) زرعي کاتي جي مقرر ايراضي (جنهن ۾ هڪ کان زياده ديهون شامل هونديون آهن).
تج: م. ڪل لاهڻ- چلڻ. تراشن.	تپدار: ذ. زرعي کاتي جو هڪ ملازم (جو تپي جي زمين جي داخلا رکي ۽ فصل جي ڍل وصول ڪري).
تعايف: (ع) تحفا- سوکڙيون. سوغاتون.	تپيل: م. تپل. بخار ۾ ورتل- ٻريل.
تعت: (ع) هينون حصو. ترو. (ظ) هينان.	تجار: (ع) وڏو واپاري. سوداگر. تونگر.
تعت الثري: زمين جو هينون طبقو. ستون. دوزخ.	تجارت: ث (ع) واپار. خريد فروخت. سوداگري.
تعت اللفظ: ذ. حرف بحرف لفظي ترجمو. شعر کي لس پڙهڻ.	تجاوڙ: (ع) حد کان زياده واڌ. واڌارو- اضافو.
تعرڪ: (ع) حرڪت- چرپر. جنبش.	تجاهل: (ع) ڄاڻي وائي اڻڄاڻي. دانسته بي خبري- اعماز. پاڻ کي بي خبر ظاهر ڪرڻ.
تعريه: ث (ع) ڪتابت. عبارت- مضمون. لکيت.	تجاهل عارفانه: ذ. علم بديع ۽ معاني جو اصطلاح.
تعريڪ: ث (ع) چرپر. هلچل. ڪنهن ڪم کي شروع ڪرڻ يا زور وٺائڻ جي ترغيب.	تجاهل بنجن- بيخبريءَ جو اظهار. ڄاڻي ٻجهي ڪن لاثار.
	تجديد: ث (ع) ڪنهن رهيل ڪم. نظام يا تحريڪ کي وري اڀارڻ. نئين سر چيارڻ.
	تجره: ث (ف) زير زمين ٻُهو (سامان يا نائي رڪن لاءِ).
	تبر جي مٿان کليل اڏاوت- چٽي.

تَحْسِينُ: ث (ع) ساراهه - واکاڻ. پسندي ۽ خوشيءَ جي اظهار جا لفظ - آفرين - شاباس.

تَحْصِيلُ: ث (ع) حاصلات. تعليم جي تڪميل. ڍڪل جي وصولي.

تَحْفَظُ: ذ (ع) بچاءُ - سنڀال - حفاظت.

تُحْفُو: ڏ (ع) سوکڙي - سوغات. سوکڙي يا تبرڪ طور مليل نشاني.

تَحْقِيقُ: ث (ع) اصليت معلوم ڪرڻ (ڪنهن واقعي يا شيء جي). ڳولا - جانچ. پڪ - يقين. (ط) برابر - بيشڪ.

تَعْقِيقَاتُ: ث (ع) ڪنهن مسئلي يا معاملي بابت جانچ.

تَعْقِيقَاتُ ڪرڻ: ڪنهن ڏوهه جي جانچ ڪرڻ. پڇا ڳاڇا ڪرڻ. واقعي جي چنڊ ڇاڻ ڪرڻ.

تَحْلِيلُ: ث (ع) حل ٿيڻ جي حالت. جُزن جي ملڻ يا ذاتو جي ڳرڻ جي حالت. جذب ٿيڻ.

تَعْمَلُ: ذ (ع) ڌيرج - صبر. سهڻ.

تَحْوِيلُ: ث (ع) حوالي ڪرڻ يا قبضي ۾ ڏيڻ جي حالت - سپردگي.

تَخْتُ: ذ (ف) بادشاهه جي وهڻ لاءِ مسند - گادي. صندل. پيڙيءَ جو اڳيون پاسو.

تَخْتِگَاهُ: ذ. گاديءَ جو هنڌ - راجڌاني.

تَغْتُو: ذ. ڪاٺ جو ويڪرو ۽ لسو پاتيو، ٿرھو (غسل لاءِ). ٿر (ڪپڙي جو).

تَغْتُو ڪڍڻ: ويساهه گهاٽي ڪري دغا ڪرڻ.

تَغْتِي: ث. تختي جو ٽڪر، پٽي - ٿرھي.

تَغْرِيبُ: ث (ع) تباهي - بربادي.

تَغْفِيفُ: ث (ع) ڪمي - گهٽتائي. چانڊ. ڪٽر.

تَغْلُصُ: ذ (ع) شاعر جو مختصر نالو (جيڪو شعر ۾

نالي بدران ڪم آڻي).

تَخْلِيقُ: ث (ع) پيدا ڪرڻ جو عمل. خلق ڪرڻ. ٺاهڻ - جوڙڻ.

تُخْمُ: ڏ (ف) بچ. نطفو. اولاد.

تَخْمِينُ: ذ (ع) اندازو (ڳڻپ يا تور جو) - ڪٽ.

تَخْيَلُ: ڏ (ع) خيال - تصور. سوچ ويچار.

تَدَارُڪُ: ذ (ع) ناجائز ڪم کي روڪڻ جو انتظام.

اُپاءُ - ڀلو. بندوبست. عملي قدم (تلافي طور).

تَدْبِيرُ: ڏ (ع) دوراندوشي - اڳ ويچار. حڪمت عملي.

تَدْبِيرُ: ث (ع) بندوبست. انتظام اُپاءُ - تدارڪ. حيلو.

تَدْرِيجُ: ث (ع) درجيوار سلسلو.

تَدْرِيسُ: ث (ع) سکيا - تعليم.

تَدْفِينُ: ث (ع) جنازو دفنائڻ - ڪفن دفن.

تَدْوِينُ: ث (ع) مواد گڏ ڪري ڪتاب جوڙڻ جي ترتيب - تاليف.

تَدَ: ث (سن. تد) چڪ. مخالف زور جي چڪ.

تَدِي: ڏيڻ: ملهه ۾ آڏي هٿ سان زور ڏيئي مخالف کي پاڻ کان پري جهلڻ.

تَدِي: ث. هڪ قسم جو جيت (گهرو تد، وٺڻ جي تد، پوک جي تد).

تَدِي: ڏيڻ: تد ڏيئي جهلڻ. چڪي جهلڻ.

تَدُو: ذ گجيءَ يا قيش جي ٿڙهن مان ٺهيل پڙج - چٽائي. گهر.

تَدَاوِيظُ: ث. گهر يا بستيءَ جي بربادي - گهڻا موت.

تَدُو ڪڍائڻ: لذائي ڇڏڻ. هڪالي ڪڍڻ.

تَدُو ڪڍڻ: مھمان يا گھر آيل ماڻھو سان خراب هلت ڪرڻ. پنهنجي ناموس ٻوڙڻ.

تَدُو لتاڙڻ: خراب نيت سان ڪنهن گهر ۾ گهڙڻ.

تڏي تي اچڻ، گهر ۾ لنگهي اچڻ.
تڏي تي ويهڻ، فوتيءَ جي عذر خواهي لاءِ پشرتي ويهڻ.

تڏو، ذ. جيت جو هڪ قسم (تڏ کان وڏو).
تڏهن، تڏهين، ۱۱ ظ (سن. توبه) تنهن وقت-ان وقت.
تڏي، ٿ. ننڍڙو تڏو.

تڏي، ٿ تڏ. هيٺين چپ جي هيٺان (کاڌيءَ کان مٿي) وچ تي ڇڏيل وار.
تڏهڻ، ذ (ع) ٻڌڻ- نڪر ۽ ويچار.

تڏڪرو، ذ. (ع. تذڪره) ذڪر - بيان. چوڻجو.
يادگيري. سوانح عمري.

تڏڪير، ٿ (ع) مذڪر هئڻ جي حالت. (ضد تانيث).
تڏليل، ٿ (ع) ذلت. خواري. بيعزتي.

تڙ، ص (ف) آلو- ڀسيل. گهميل. تازو. سٺيو.
تڙ، ۱۱ (سن. تل) ترو. پاڻيءَ جو هيٺيون دنگ (کوھ،

واهه وغيره جو). تري وارو ڀاڱو. مشاڃرو (زمين جو).
آسپاس - پسگردائي. ڪپڙي جو ڊيگهه وارو پاسو

(”بر“ جو ضد) زمين سڌي ڪرڻ لاءِ ڪاٺ جو سينور.
تڙ، ۱۱ (سن تل) مشهور تيلي بچ. بدن تي ڪارو داغ.

تڙ مٽي، ڀڙ، شاديءَ جي هڪ رسم ۾ گهوٽ
ڪنوار ترن جا ٻُڪ پري مٽا سٽا ڪندا آهن.

تڙ، ٿ ڪورڪي ڪم ۾ اٿيل ڪپڙي کي ويڙهڻ لاءِ
چورس ڪاٺي.

تڙاب، ٿ (ع) مٽي - خاک.
تڙار، ٿ. تلوار- شمشير.

تڙارو، تڙاو، ذ. تارازي، تارازيءَ جو وٽ - تورو.
تڙاڙ، تڙاو، ٿ (ع. طراد) ننڍي هلڪي پيڙي.

تڙاو، ٿ (ف) سامهي - تارازي.
تڙاش، ٿ (ف) چلڻ جو عمل. رندي جي چل.

تڙاش، ۱۱ (ف. تراشيدن) چلڻ. گهڙڻ (قلم). رندو
هئڻ.

تڙاڙو، ص. تانگهو - تاسرو. (ٿ. تراکڙي).
تڙانو، ۱۱ (ف. ترانه) گانو - نغمو.

تڙاويئون، ٿ (ع) ويهه رڪعتون نماز (جي رمضان
شريف ۾ سومهڻي نماز ۾ فرض کان پوءِ پڙهجن).

تڙائڻ، ۱۱ (ف. تيل يا گيهه ۾ پيچرائڻ) (طعام).
تڙائي، ٿ. هيٺانهين زمين (جتي سِر يا برسات جو پاڻي

پوسل ڪري بيهي). درياءَ جي ڀر واري هيٺاهين زمين.
وادي - ماٿري.

تڙيت، ٿ (ع) قبر - بُني.
تڙيند، ٿ. آلي پٽي (جا زخم تي ٻڌجي).

تڙوڙو، ذ (ف) چانهين - هندائو.
تڙييت، ٿ (ع) ماحول کي سمجهڻ جي سکيا -

تعليم. پرداخت - پرورش.
تڙياءَ، ذ سڌ سماءَ- خبر چار. آسپاس جي خبر چار.

منجهه - راز.
تڙو، ٿ (سن) تهٽا - جهٽ پٽ. بنادير.

تڙو، ٿ. آند مانڌ. لوچ پوچ. اجاڻي اُت ويهه.
تڙييت، ٿ. (ع) درجي بدرجي شين رکڻ جي حالت،

سلسلو، سٽاءَ.
تڙيپوار، ص. سلسليوار - نمبر وار. لاڳيتو.

تڙپ، ذ (انگ. ٿرمپ) تاس راند ۾ ٻول وارو رنگ-
حڪم (پيسڪوٽ راند ۾).

تڙجماڻ، ص (ع) هڪ ٻوليءَ جو مطلب ٻيءَ ٻوليءَ ۾
سمجهائيندڙ. ترجمو ڪندڙ.

تڙجماڻي ڪرڻ، ٻئي جي خيالن جو اظهار ڪرڻ.
ٻئي جي طرفان ڳالهائڻ.

تڙجمو، ذ (ع) تحرير يا تقرير کي ٻيءَ ٻوليءَ ۾ آڻڻ.

تَرْجِيحَ ١ م. ترڪ ڪرڻ - تياڳڻ. ميسارڻ.	تَرْجِيحَ ٢ م. ترڪڻ واري گپ - چڪڻ. گسڪڻ لاءِ
لهوارو تختو. گسڪڻ واري پارائي راند.	تَرْجِيحَ ٣ م. ترڪي پوڻ (گپ م). مٿان کان هيٺ
تي کسڪڻ.	تَرْجِيحَ ٤ م. کسڪڻو - ٿسڪڻو - لسو. (ٺ. ٺ).
تَرْجِيحَ ٥ م. ترڪي.	تَرْجِيحَ ٦ م. ترڪي فوٽي جي چڏيل ملڪيت - ورشو.
سامان - اسباب.	تَرْجِيحَ ٧ م. نمونو (ملائڻ جو). تجويز - طريقو.
اتڪل - حيلو.	تَرْجِيحَ ٨ م. گرامر موجب لفظن جي حيثيت ۽
تَرْجِيحَ ٩ م. گرامر موجب لفظن جي حيثيت ۽	حالت نروار ڪرڻ ۽ جملي ۾ آيل هر هڪ لفظ جو ٻين
لفظن سان لاڳاپو ٻڌائڻ.	تَرْجِيحَ ١٠ م. ڪوٽ ٺ. اثاث - ڪمي.
تَرْجِيحَ ١١ م. ڪوٽ ٺ. اثاث - ڪمي.	تَرْجِيحَ ١٢ م. ٺرنگ. قيد خانو - جيل.
تَرْجِيحَ ١٣ م. ٺرنگ. قيد خانو - جيل.	تَرْجِيحَ ١٤ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ١٥ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ١٦ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ١٧ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ١٨ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ١٩ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٢٠ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٢١ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٢٢ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٢٣ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٢٤ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٢٥ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٢٦ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٢٧ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٢٨ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٢٩ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٣٠ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٣١ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٣٢ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٣٣ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٣٤ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٣٥ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٣٦ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٣٧ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٣٨ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٣٩ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٤٠ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٤١ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٤٢ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٤٣ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٤٤ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٤٥ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٤٦ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٤٧ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٤٨ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.
تَرْجِيحَ ٤٩ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.	تَرْجِيحَ ٥٠ م. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ. ٺرنگ.

ٿرو، ذ. ٿر - تر واري هيناهين حد. هينيون پاسو (بيڙي جتيءَ جو). پڇاڙيءَ جي بچت (پنگ جي).	ڪوهه. غسل. احتلام.
ٿرو گهرڙائڻ، خدمت ڪرڻ. وري وري پنڌ ڪرڻ (ڪنهن ڪم لاءِ).	ٿڙ ڏيڻ، وهنجارڻ (ميت کي). غسل ڏيڻ.
ٿروڙا، ٿ. پاڻي جي مٿان سٺي سبب جي چهرمر.	ٿڙائڻ، م. هڪالي ڪيڏن - لوڏائڻ.
ٿروڙو، ذ. سج جو ڪرڻو (جمع، ٿروڙا).	ٿڙپيڙا، ٿ. سوڙهه - تنگي. سختي. وڻ پڪڙ.
ٿروڙي، ٿ. ڏسو "تلو ڪڙي"	ٿڙٽڪڙا، ٿ. تمام گهڻي ٽڪڙ. اهرائي.
ٿروڙيج، ٿ. (ع) رواج هر آڻڻ. رسم - رواج.	ٿڙ پڪڙا، ٿ. وڻ پڪڙ.
ٿر هو، ذ. ڪڪڻ ڪانڊن ۽ ڪاٺين جو نوڙين رسيڻ سان تر ٻڏي ٺاهيل منجھو (پاڻي ۾ بيڙيءَ طور ڪم اچي).	ٿڙپ، ٿ. ٿڌڪو - لوڄ. بيقارائي. امنگ.
ٿري، ٿ. ڊيگ يا ڊيگڙي جي سڙي ويل ٿر ۾ نئون وجهال ٿرو. (ف) آلاڻ - نمي. تازگي.	ٿڙيڻ، م. لڇڻ - ٿڌڪڻ. سڪڻ. بيقار ٿيڻ.
ٿري. ٿري، ٿ. هٿ جو وچ وارو سنئون پاسو. پير جو تر وارو پاسو.	ٿڙپوٽو، پوٽي جو پوٽو. (ٿ. ٿڙ پوٽي).
ٿريءَ تي بهشت؛ اتي جو اُتي موجود. جهٽ پٽ تيار.	ٿڙ ڏاڏو، ذ ڏاڏي جو ڏاڏو (ٿ. ٿڙ ڏاڏي).
ٿرين پرا، ٿ. بينلائي منجهان ڪنگالپڻو. ڪريل.	ٿڙڻ، م. لڇڻ - ٿڌڪڻ. ٿڙيڻ.
ٿريون مهڻ، هٿ مهڻ (پڇتاءَ ۾). افسوس ڪرڻ. پڇتاءَ ڪرڻ.	ٿڙڪو، ذ. صبح واري اُس. تاءِ (سج جو).
ٿري، ٿ. جوئر جو هڪ قسم. سون تورڻ لاءِ ننڍڙي سامهي. ٽڪڙي، گهوڙي.	ٿڙڪول، ٿ. پٽ وارو اهو پاسو جنهن تي صبح جو سج اڀرڻ سان ٿڙڪو پوي.
ٿرياق، ذ (ع) زهر جي اثر لاهڻ جي دوا، اوتار (ڪنهن دوا جي اثر جو).	ٿڙڳڻ، م. وڏي پاڻيءَ ۾ ٽپيون هڻڻ ۽ گجهڙو ترڻ.
ٿريڙا، ٿ. (ف) پهراڻ جو آڳو - دامن.	ٿڙڻ، م. پڇائڻ. ڊوڙائڻ (وهڻ). هڪلڻ (پڪي، جانور). لوڏڻ.
ٿريناڪ، م. تمام چالاڪ. نهايت حرفتي. مڪار - فتي باز.	ٿڙي، ٿ. چينپ. ڌڙڪو - چرپ.
ٿڙ، ٿ. ٽڪر (سوپاريءَ جو). فرو (مصريءَ جو).	ٿڙي چاڙهڻ، ٽمڪي ڏيڻ. چڙب ڏيڻ. ڌڙڪو ڏيڻ.
ٿڙي (گوشت جي). هڪل (شڪار لاءِ).	ٿڙيل، م. هڪليل. لوڏيل. نيڪالي ڏنل.
ٿڙا، ذ (سن. ٿٽ) ڪنارو - ڪنڌي. ڪناري وارو سوکو هنڌ - گهيڙ. بيڙي جي لنگر هڻڻ جي جاءِ - پٽڻ.	ٿڙي گڙي، ٿ. بيٺي پير - بنادير - تهتا. اتي جو اتي - ٺهه ٻه.
	ٿڙا، ٿ. سڌو. پورو نشان تي.
	ٿڙڪي، ٿ. (ع) پاڪائي.
	ٿڙڪي ٽفس، ذ. نفس جي پاڪائي.
	ٿڙيڻ، ٿ. (ع) آرائش - سينگار.
	ٿڙي، ٿڙي، ٿ. ٻاراڻي راند لاءِ گول ٺڪري - ٽاپون.
	ٿس، ذ (ع) طس) ٺڪر جو ننڍو ماڻورو.
	ٿساهل، ذ (ع) غفلت - سستي. لاپرواهي.

تَشَنُگِي: ٺ. (ف) اُج.	ٺسائين: م. خوش ڪرڻ. ريجھائڻ.
تَشَنَہ: ص (ف) اُجو- پياسو. سڪايل.	تَسْبِيح: ٺ (ع) ڏٺي جي وڏائي جو ذڪر. دائن جي مالها (جنهن تي ذڪر ڪجي).
تَشْوِيش: ٺ (ع) پریشاني- ڳڻتي. جهوري. اون.	تَسْغِير: ٺ (ع) مطيع يا تابعدار ڪرڻ جي حالت- فتح - جيت- سوڀ.
تَشْهِير: ٺ (ع) مشهوري. بدنامي. خواري.	تَسْرِي: ٺ. ڪنجھي جي تراڪڙي وٺي.
تَصَادُّم: ذ (ع) ٽڪر (ماڻھن يا گاڏين جو).	تَسْكِين: ٺ (ع) تسلي - دلجاو. آرام.
تَصَحِيح: ٺ (ع) درستي (لکيت جي).	تَسْلَا، تَسْلَاطِي: ٺ. تسلي - دلجاو. خاطري- پڪ.
تَصْدِيق: ٺ (ع) سچي هئڻ جي شاهدي. ثابتي.	تَسْلَطَ: ذ (ع) غلبو. ظابطو. قبضو.
سچائي جي تائيد. پڪ.	تَسْلَسُل: ذ (ع) سلسليوار حالت - سلسلو. ڳانڍاپو.
تَصَرَّف: ذ (ع) استعمال. اختيار. قبضو. خرچ.	تَسْلِي: ٺ (ع) دلجاو - دلداري. خاطري - پڪ.
تَصْفِير: ٺ (ع) ننڍائي. ننڍڙائي.	تَسْلِيم: ٺ (ع) سپردگي. منظوري- قبوليت. مڃتا.
تَصْفِيو: ذ (ع) صفائي (معاملي جي) نيرو. صلح.	تَسْلِيَمَات: ٺ (ع) سلام- نياز.
تَصْنَع: ذ (ع) بناوٽ. ڏيکاء.	تَسْمُو: ذ (ف) چمر جي سنهي تند. ٻوٽ جي ڪهي.
تَصْنِيف: ٺ (ع) ڪتاب (لکڻ). مضمون نويسي.	تَسْمُو: م. خوش ٿيڻ. راضي ٿيڻ. ريجھڻ.
تحرير- لکيت. (جمع تصانيف).	تَسُو: ذ (ف. تَسُو) ڪنهن به شيء جو ذرو (جو جي مقدار جيترو).
تَصَوُّر: ٺ (ع) دل ۾ وهاريل خيالي تصوير. نقشو- خاڪو. خيال.	تَسِيو: ذ. اُج- پياس. بک- فاقو.
تَصَوُّف: ذ (ع) نفساني خواهشن کان پاڪائي. نفس جي پاڪائيءَ جو طريقو. علم معرفت.	تَشْبِيه: ٺ (ع) مشابھت- ڀيٽ. هڪ جهڙائي.
تَصَوِير: ٺ (ع) شڪل- صورت. نقش. خاڪو.	تَشْخِص: ٺ (ع) اميائن سان بيماريءَ جي پرک. سڃاڻپ.
تَصَادُّ: ٺ (ع) ابتڙ عمل- مخالفت.	تَشَدُّد: ٺ (ع) ڏاڍائي- جبر. سختي- ايذاء.
تَصْمِيح: ٺ (ع) شاعريءَ جي هڪ صنعت (بشي جو شعر يا مصرع پنهنجي شعر ۾ حوالي طور آڻڻ).	تَشْدِيد: ٺ (ع) ٻن ساڳين اکرن کي ٻٽو ڪري اچارڻ لاءِ املا جي نشاني (') - شد.
تَطْهِير: ٺ (ع) پاڪائي- صفائي.	تَشْرِيح: ٺ (ع) سمجھائي. وضاحت.
تَعَارُف: ذ (ع) سڃاڻپ. واقفيت- ڏيٺ.	تَشْرِيف: ٺ (ع) عزت. شرف. عزت افزائي.
تَعَاقُب: ذ (ع) پٺ وٺڻ. پٺ- پيڇو.	تَشْفِي: ٺ (ع) شفا. تندرستي- صحت. دلجمعي.
تَعَالِي: ص (ع) بلڪل مٿانهون- بلڪل بلند (هي لفظ الله، رب خدا ۽ ڏئي سان صفت طور ڪم اچي).	خاطري.
تَعَاوُن: ذ (ع) مدد- همراھي.	تَشْنِج: ذ (ع) بدن سيتجن جي بيماري.
تَعْبِير: ذ (ع) ڪنهن ڳوڙهي خيال يا مضمون جي	

تقو: ندا (ف) حيف- ملامت.	وضاحت. سمجھائي (خواب جي).
تفاوت: ذ (ع) دوري- ويڇو. فرق. اختلاف.	تعجب: ذ (ع) عجب- اچرج- حيرت.
تفاؤل: (ع) فال. سٺو سون.	تعداد: ذ (ع) شمار- ڳاڻيٽو. انگ.
تفتيش: ث (ع) ڳولا. جانچ. پڇا ڳاڇا. تحقيقات.	تعدي: ث (ع) جٺ. سيڪٽ. ناحق.
تفرقو: ذ (ع) فرق- اختلاف. قوت- ناانفائي- نفاق.	تعريف: ث (ع) سمجھائي. وصف. ساراه- واکاڻ.
تفريح: ث (ع) ڪل خوشي. فرحت. وندر. هواخوري.	تعزيت: ث (ع) پرچائي (فوتيءَ جي عزيزن سان)-
تفريق: ث (ع) جدائي. نفاق. ورهاست.	عذرخواهي.
تفسير: ذ (ع) پوري سمجھائيءَ وارو بيان. قرآن شريف جي معنيٰ سمجھائي.	تعزير: ذ (ع) شرعي حڪم پڇڻ جي سزا. قانوني تقرو.
تفصيل: ذ (ع) وچور. سريستو احوال.	تعزير: ذ (ع). تعزير حضرت امام حسين رضه جي روضي جو نقل- تابوت.
تفصيلوار: ص. سلسلوار- سريستو. وضاحت سان.	تعصب: ذ (ع) بيحد طرفداري. بيجا حمايت.
تفكير: ذ (ع) خيال- ويچار. ڳڻتي. غور ويچار.	تنگدلي. بغض.
تفنگ: ث (ف) بندوق.	تعطيل: ث (ع) ڪم کان فراغت. اداري يا ڪم بند ٿيڻ سببان موڪل- چوٽي.
تفنگ: ذ (ف) ڏاڳن جو مڇو جنهن ۾ سُئي لڳل هجي (جيڪو نڙاندي ۾ وجهي ٽوڪ ڏيڻ سان نشان تي لڳي)- آنچي ڳل. (ص) بهادر- سورهيه. جوانمرد.	تعظيم: ذ (ع) عزت- مان- شرف.
تقابل: ذ (ع) مقابلو. پيٽ. (ط) دويدو- آمهون سامهون.	تعلق: ذ (ع) لاڳاپو- واسطو. آشنائي. ڳانڍاپو.
تقاضا: ث (ع) طلب- گهر. ضرورت.	تعلقو: ذ. مختيارڪاري جي حد.
تفاوت: ث (ع) دينداري. خدا ترسي. عبادت.	تعليم: ث (ع) سکيا- تدريس. پڙهائي. تلقين.
تقاوي: ث (ع) ٻني يا آبادي لاءِ قرض.	تعليم پافه: ص. سکيا ورتل. پڙهيل.
تقدس: ذ (ع) برگزیدگی. پاڪائي- پاڪيزگي.	تعمير: ث (ع) عمارت سازي. اڏاوت.
تقدم: ذ (ع) اڳتي وڌڻ يا اڳتي هڻڻ جي حالت. اڳي هڻڻ. ترجيح.	تعميل: ث (ع) پوئواري. بجاوري. سرانجامي.
تقدير: ث (ع) ڌڻيءَ طرفان مقرر ٿيل حصو. الاهي حڪم. لکيو. پاڳ- بخت. قسمت.	تعويذ: ذ (ع) دعا جو ڪاغذ يا نقش (ڳچيءَ ۾ ٻڌجي)- ٿل- ٽائيٽ. ڳه جو هڪ قسم.
تقدس: ث (ع) پاڪائي ۽ نيڪي جو بيان. بزرگي جي سارا.	تعيش: ذ (ع) عيش. سک ۽ خوشي.
تقرر: ذ (ع) مقرر (ملازمت ۾).	تعين: ذ (ع) مقرر. بحالي.
تقرري: ث (ع) مقرر (ڪنهن عهدي يا نوڪري ۾).	تغاري: ث (ف) وڏو لوهي ٿالھ (گاري ڪڍڻ لاءِ).
	تغافل: ذ. (ع) غفلت. بي ڌياني. بيخبري. سُستي.
	تغير: ذ (ع) تبديلي- ڦيرو.

تقريباً: ث (ع) ويجھائي. رسم (جنهن ۾ ماڻهو گڏ ٿين). گڏجاڻي- مجلس. دعوت.	ڪرڻ ۾).
تقريباً: ظ (ع) جي ويجھو- لڳ ڀڳ. اٽڪل رو- ٽلهي ليکي.	تڪبير وجهڻ: "الله اڪبر" چئي جانور کي سير وجهڻ- ذبح ڪرڻ.
تقريباً: ث (ع) بيان- ليڪچر- خطاب.	تڪرار: ذ (ع) وري وري چوڻ. بحث. زباني جهيڙو. ضد- ڦڙو.
تقريباً: ث (ع) ڪنهن ڪتاب بابت راءِ (جنهن ۾ مصنف جي ساراهه مقصود هجي).	تڪراري: ص. تڪرار هيٺ آيل- ڦڙي ۾ پيل (معاملو). جهيڙاڪ- فساد.
تقسيم: ث (ع) ڀاڱيوار ورهاست. ورهاڻو- ونڊ ورڇ.	تڪڙو: ث. سيگهه- جلدائي. آبهرائي. تاهوت. بي صبري.
تقصير: ث (ع) ڏوهه- قصور. خطا.	تڪڙو: ص. تڪڙ ڪندڙ. اڀرو- اتاولو. (ظ) جلد- سگهو. (ث. تڪڙي).
تقطيع: ث (ع) شعر جي مصرع کي بحر جي رڪن موجب ورڇ.	تڪلف: ث. ننڍڙو لغڙ- گڏي (لغڙ).
تقليد: ث (ع) نقش قدم تي هلڻ- پيروي. بنا سوچ ويچار جي ڪنهن نظريي جي پيروي.	تڪلف: ذ (ع) ٻئي کي تڪليف ڏيڻ جي رسم. تڪليف ڏيڻ جو عمل.
تقويٰ: ث (ع) خداترسّي. گناهين کان بچاءُ. پرهيزگاري.	تڪليف: ث. ڏڪيائي- دشواري. ڏک- ايذاءُ. مصيبت. ڪشالو. بيماري.
تقويت: ث (ع) مضبوطي- پڪائي. طاقت- سگهه. پٺيڙائي- ٽيڪو.	تڪموا: ذ (ف) سٺ مان ٺهيل ٻيڙو- سرت. هڪ قسم جو گل.
تڪه: ث. نظر- نگاهه. ڪٽ واري نگاهه. اندازو. اٽڪل ۾ تور.	تڪميل: ث (ع) پورائي. پچائي- انتها.
تڪه: ذ. ڀاڱو- ٽڪرو. ورڇ. ڪپڙي جو ٽڙ. شهر جو ڀاڱو. زمين جو آباد ٽڪر. هڪ ميمبر جي چونڊ واري مقرر ايراضي.	تڪڻ: تڪڻ: م. ڏسڻ- ٺهاري. غور سان ڏسڻ. گهرون. واجهائڻ.
تڪه: ث. گيت. وڏو ڏڪ. يڪساھي پيئڻ.	تڪو: ذ (ف. تڪه) ٽڪرو (گوشت، مڇيءَ جو). پيرو- ڳيو.
تڪه: ث. ٻن چئن لفظن جي موزون سٽ. بيت جي سٽ. مصرع جو حصو.	تڪا ڪرڻ: ٽڪرا ڪرڻ- ڳيا ڪرڻ.
تڪيندي: ث. نثر ۾ قافيه بندي.	تڪو: ذ (ف. تڪه) ڪاٺي يا ڪاٺيءَ جو تير. بنان اٿيءَ جي تير.
تڪبر: ذ (ع) هٿ- غرور. آڪڙ. ٿونڊ.	تڪي: ث. سر جي ڪاٺي مان ٺهيل تير.
تڪبير: ث (ع) خدا جي وڏائي جو بيان. خدا جي وڏائي جو فقرو "الله اڪبر" (نماز يا جانور کي حلال	تڪي ٿيڻ: ڀڄڻ. تڪو ڀڄڻ. ڀڄي وڃڻ.
	تڪيو: ۱ (ف. تڪيه) وهائو- سرهاڻو. طول وهائو.

آسرو- ڏي. فقيرن جو آستانو. ماڳ- مڪان. آجهو.

فقيرن جي ڌيان پچائڻ جي ڪائي- پيراڳڻ.

تڪيه ڪلام: (ع) اهو لفظ جو ڪو ماڻهو ڳالهائڻ

ذري ذري ڪم آڻي (جهڙوڪ: سمجهڻي نه، چڻبو

نه، سائين کي چوان وغيره).

تڪا: ٿ. تڪائي- تيزي. پاڻيءَ جي تڪي وهڪ. سڄ

جي تپت- ڪاڙهو.

تڪو: ص. تيز (رفتار). جلد- تڪڙو. ڦڙت. سِراڻ

چڙهيل (اوزار).

تڪو مٿو پوڻ: گهٽ وڌ ڳالهائڻ. ڪاوڙ مان ڳالهائڻ.

تڪاءُ: ڏ. جياپو. جٽاءُ.

تڪائڻ: م. جيئرو رکڻ- زنده رکڻ.

تِڪائڻ: م. لڪائي ڪڍي وڃڻ- کيسڪائڻ- ترڪائڻ.

گم ڪرڻ.

تڳڻ: م. جيئن. پساه ڪڍڻ. حياتيءَ جا ڏينهن ڪاٽڻ.

تڳي: ٿ. ڪاري رات.

تُل: ڏ. تَر. گهوڙي جو هڪ سنج.

تَل ڪرڻ: ترڪرڻ- گم ڪرڻ.

تَل: ڏ. ڪنهن وليءَ جي ٻارهي تي رڌل کاڌو (فقراء

لاءِ)- ڪنڌوري. خيرات.

تَل ٿل: ڏ. معمولي خيرات. سادو طعام.

تَل: ص (سن) مٿ- برابر- همسر. جهڙو- مثل. ٿاني.

تَل: ٿ. اُڀو زور- اُڀي اچل- تڏ.

تَل ڏيڻ: اُڀي چوڪ ڏيڻ. تڏ ڏيڻ.

تلاش: ٿ (ف) ڳولا. وڙڙ. پڇا ڳاڇا. جاکوڙ.

تلاشي: ٿ (ف) تلاش- ڳولا. گهر يا جسم جو جهاڙو.

تلاطم: ڏ (ع) زوردار هوا سببان چولين جو سڪو.

لهرين جو زور. پاڻيءَ جو جوش.

تلافي: ٿ (ع) نقصان جي پورائي. عيوض (جيڪو

پنهنجي مرضي سان ادا ڪجي).

تلاوت: ٿ (ع) پڙهڻ (قرآن شريف)- دور (قرآن

شريف جو).

تلا: (ف. تالاب) تانگهي پاڻيءَ جي ڪڏ. سَر. حوض.

تلخ: ص (ف) ڪوڙو- ڪسارو. ڪارو. ڪهرو. رکو

(ڳالهائ).

تلخي: ٿ. ڪوڙاڻ- ڪڙائي. تيزي. ڪاراڻ.

تلخيص: ٿ (ع) اختصار- ٿٽ.

تلف: (ع) برباد- تباه- ناس. اجڙ- ڦٽل. ضايع.

تلفظ: ڏ (ع) اچار. اکرڻ ۽ لفظن جو زبان مان صحيح

مخرج.

تلقية: ٿ (ع) سکيا- تربيت. هدايت- نصيحت.

تِلڪ: تِلڪ: ڏ (سن) نراڙ تي پُرڻ جي وچ ۾ سُرمي

سيندر سان ڪڍيل نشان. تِڪو (قلمي رسم جو).

تلميح: ٿ (ع) شعر ۾ ڪنهن قصي يا واقعي ڏانهن

اشارو.

تلميذ: (ع) شاگرد- طالب علم.

تلوار: ٿ (سن. تروار) ترار- شمشير.

تلور: ٿ. ڍانڍي پکي جو هڪ قسم.

تلوڪڙي: ٿ. سڻيءَ سان جسم تي جڙتو سائو يا

نيرو تر (جو منهن يا ٻانهن تي سونهن لاءِ ٺاهجي).

تَلُون: ڏ (ع) رنگن جي تبديلي.

تَلُون مزاج: ص. رنگارنگ مزاج وارو. ڦرندڙ گهرندڙ

طبعيت وارو. غير مستقل مزاج. بي وفا.

تَلُون: ڏ. رڌل چٽا. مٽر- ڪُهر.

تَلَهڙ: ڏ. سنهنون لڪڻ- چَهو.

تلهيدار: ص. حمايتي. پاسو ڪشندڙ- طرفدار.

تلي: ٿ. تر واري زمين. هيٺاهين- نشيب- جهم.

ماتري- وادي- تراڻي.

تلي؛ ث (ع. طحال) هڪ عضوو- رتڙي- ڦهي.
 تماشائي؛ ص. تماشو ڏسندڙ- وندر جو ڪوڏيو.
 تماشيپ؛ ص. تماشو ڏسندڙ- تماشائي.
 تماشو؛ ذ (ف) نظارو- ڏيکاء. رونشو. ڪيل. ناڪ- سانگ.
 تماشو ڏيکارڻ؛ ڪيل ڏيکارڻ. ڪرتب ڏيکارڻ. مزو چڪائڻ.
 تماڪ؛ ذ. ٻوٽي جو هڪ قسم (جنهن جا سڪل پن ڏانا نشيدار دونهون ڏين).
 تماڪ؛ ظ (ع) سڀ- سارو- سمورو. مڪمل. ختم- پورو. بلڪل- ڏاڍو. گهڻو.
 تماڪ شد؛ ظ. ختم ٿيل- پورو ٿيل.
 تمت؛ ظ (ع) ختم. پورو. مڪمل.
 تمثيل؛ ث (ع) مثال. تشبيه. نمونو. نقل.
 تمدن؛ ذ (ع) گڏجي رهڻ جو طريقو. شهري زندگي جو نمونو. شهر جو نظام.
 تمسخر؛ ذ (ع) مسخري- لنول- چتر.
 تمسڪ؛ ذ (ع) ذراوت طور رکيل رقم. هندي.
 تمغو؛ ذ. سون چاندي وغيره جو ڀلو (جو ڪنهن خاص ڪارنامي يا خدمت طور انعام ڏنو وڃي).
 تمن؛ ذ (ف) لشڪر. بلوچ قبيلو.
 تمندار؛ ذ. سردار.
 تمنا؛ ث (ع) خواهش- سڌ- آرزو.
 تمنجو؛ ذ (ف) پستول.
 تمهيد؛ ث (ع) ابتدا- شروعات. مهاڳ- ديباچو.
 تعمير؛ ث (ع) سڃاڻپ (ڪري ڪوئي جي)- شناخت.
 فرق- تفاوت. عقل- هوش. ساڃاه.
 تن؛ ذ (ف) بدن- جسم- ٻٽ.
 تن تنها؛ ص. اڪيلو- يڪي سر. چڙو.

تن من؛ ذ. جسم ۽ جان- جند جان.
 تن؛ ذ (سن) ٽنگ. سوراخ. ڪؤنري جو تئرو. نيندي (ٿانءَ جي). حقي يا چلم جو نڙ وجهڻ جو سوراخ.
 پڙيءَ جو تر وارو سوراخ. ڪپڙي جو سوراخ.
 تن ڀرڻ؛ ڪپڙي جو ٻور ڀرڻ.
 تنازع؛ ۱ (ع) معاملو- تڪرار. جهيڙو. نفاق.
 تناسب؛ ذ (ع) موافقت. برابري. مشابھت.
 تناسخ؛ ذ (ع) مرڻ بعد روح جو ٻئي قالب ۾ جنم وٺڻ جو عقيدو.
 تناور؛ ص (ف) ٿلهو. تندرست.
 تناول؛ ذ (ع) کاڌو- طعام (کاڌ).
 تنبھ؛ م (ف) تنبھيدن هوا ۾ هيٺ مٿي ٿيڻ. ڏنگڻ (گت تي). ڪڏڻ (وهڻ وانگر). باز جو شڪار جي مٿان ڦرڻ.
 تنبھ؛ م (ف) تنبھيدن ذرا ذرا ڪري صاف ڪرڻ (ڪپھ)- پڇڻ. ڳوٺڏڻ. سڻڻ (چهن سان).
 تنبو؛ ذ (ف) خيمي جو هڪ قسم.
 تنبو؛ ذ. سڪل ڪڍو. (ص) پيٽ ٽوڪيل.
 تنبور؛ تنبورو؛ ۱ (ف) سرندي مثل وڃائڻ جو هڪ ساز- ڏنڊو.
 تنبي؛ ث. ننڍو تنبو. گهگهيءَ جهڙو سڪل ڪڍو (جنهن ۾ مٿيون پاسو وڏي فقير ان ۾ خيرات وٺن).
 تنبير؛ ص. تنبي وارو ساز وڃائيندڙ.
 تنبيهه؛ ث (ع) آگاهي- چٽاء. فهمائش- چينپ.
 تننت؛ ث (سن) تند. وار نلي.
 تنجھ؛ م (ف) تنجيدن چڪي سوڙهو ڪري ٻڌڻ.
 زور سان ڀرڻ. چڪڻ- ڪشڻ. ننڍڙي ٻار جي تنگڻ
 ٻانهن کي سنئون ڪري تنجڻ سان ٻڌڻ (جئن ٻار جا عضوا سهڻا سڌا ٿين).

سوڙهي گهٽ - چڪ تان.
 تنگ ڪرڻ؛ بيزار ڪرڻ. ستائڻ. عاجز ڪرڻ.
 تنگ نظر؛ ص. تعصبي. بغيل.
 تنگ؛ ذ (ن) گهوڙي جو هڪ سنج (چمڙي يا ست جو پتو جنهن سان هٿو پٺيءَ سان سوگهو ٻڌجي).
 تنگ چٽاڻ؛ پاڻ کي ڇڏائڻ جي ڪوشش ڪرڻ. وڃڻ لاءِ جند آڄي ڪرائڻ. تمام گهڻي تڪڙ ڪرڻ.
 تنگي؛ ث (ن) سوڙهه - گهٽ. سڃاڻي - غربت.
 تنڻ؛ م. ڪپڙي جي ٿڻ کي سڏي سان اٿڻ - بور پرڻ.
 تنوار؛ ث. جهونگار سان آواز. لات (پڪين جي) - للڪار. سڏ (چوپائي مال کي). ذڪر جي هونگ. پيچار.
 تنوارڻ؛ م. الڀڻ. بولڻ. لنوڻ. وڃڻ (سان).
 تنورا؛ ذ (ن) بني (ماني پچائڻ جي). ڪورو (باهه جو). مڇ - آراهه.
 تنومند؛ ص (ن) طاقت ور - سگهارو. ٿلهو متارو. تندرست.
 تنوير؛ ث (ع) نور. روشني - تجلو.
 تنوين؛ ث (ع) لفظ جي پڇاڙي واري اکر سان "نون" گڏي اچارڻ خاطر ڏنل ٻه زيرون، زيرون يا ٻه پيش.
 تنها؛ ص (ن) اڪيلو - هڪڙو. جدا - الڳ.
 تنهائي؛ ث (ن) اڪيلائي. خلوت.
 تنگ؛ ث. چڪ - چڄي.
 تنو؛ ذ. ڀرت ڀريل ڪپڙي جو ٽڪر (جو گهگهي يا گج جي چاٽيءَ وٽ هڻجي).
 تنو؛ ذ. گرمي. سيڪ - گرمائش. ماني پچائڻ لاءِ لوھ جو گول ٽڪر.
 تنوار؛ ث. ڏسو "تنوار".
 تَوَارِيخ؛ ث. "تاريخ" جو جمع. تذڪرو. داستان. اتهاس.

تَنجَنُ، تَنجَنُ؛ ذ. اهو ڪپڙو جنهن سان ٻار کي ويڙهي ٻڌجي - ٻاروتو.
 تَنخَوَاہ؛ ث (ن) نوڪري يا خدمت جي عيوض مهيني جو مقرر معاوضو - پگهار.
 تَنَدُ؛ ث (سن. تننت) سنهڙو ڏاڳو (ڪپهه، آن، ريشم وغيره جو). سنهڙي تار (لوھ، سون يا ڪنهن ڌاتو جي). ساز جي تار.
 تَنَدُ؛ ص (ن) تيز - تڪو. شوخ - ڪاوڙيل. رکو.
 تَنَدُ مزاج؛ چيڙاڪ. بدمزاج.
 تَنَدَرُست؛ ص (ن) چڱو ڀلو - صحتمند - سگهو.
 تَنَدَرُستي؛ ث. چڱيلائي - چاقائي.
 تَنَدُو، تَنَدُو؛ ذ. اهو رسو جنهن ۾ گهڻا ٻاڪرا ٿر سلهاڙجن (هڪ تندي ۾ ويھ ٿيھ ٿر ٻڌجن).
 تَنَدُو تاف؛ ڳالهه کي ڊيگھ وٺائڻ. معاملو وڌائڻ.
 تَنَدِي؛ ث (ن) تيزي - تڪڙ - تاهوت. شوخي.
 تَنِيرو؛ ذ. اک جي نوڪ (نڪ جي پاسي واري جنهن مان لڙڪ وهن). ڪونري جي ٿڻ.
 تَنَزَل؛ ذ (ع) مٿانهين درجي تان هيٺ لهڻ يا ڪرڻ. زوال. پستي.
 تَنظِيم؛ ث (ع) انتظام - بندوبست. جوڙجڪ - ٺاھ نوھ. سٽاء. ترتيب.
 تَنقِيد؛ ث (ع) لکيت مان خوبين ۽ خامين ظاهر ڪرڻ جو فن. پرک. نڪتہ چيني.
 تنگ؛ ص (ن) سوڙهو. جڪڙيل - پتل. ٿوري (جاءِ).
 گهٽيل. ناڪافي - اٿورو. ڪڪ - خفي.
 تنگ ٿيڻ؛ سوڙهو ٿيڻ. گهٽجڻ. ڪڪ ٿيڻ - ورڇڻ. عاجز ٿيڻ.
 تنگ دست؛ ص. سڄو - ڪٽل. مفلس.
 تنگ طليي؛ ث. ڏکڻي وقت ۾ قرض جي تقاضا.

تَوَازُن: (ع) وزن. تَوَر: برابري.
 تَوَاضِع: ذ (ع) آدرياء- خاطرمدارت. نياز نوڙت.
 مروت. نهائي.
 تَوَانِي: ث (ف. توان) طاقت- سگهه. چاقائي-
 تندرستي.
 تَوَانو: ص (ف. توان) طاقتور- سگهارو. چڱو پلو-
 تندرست.
 تَوَانِي: ص. واترو- حيران. گمراهه.
 تَوَب: ث (ف) بارود وارا گولا اچليندڙ ڪل- توف.
 تَوَبجي: ص. بندوق هلائيندڙ. نشاني باز چيتو
 شڪاري.
 تَوَبرو: ذ (ف) چم جي تيلهي يا ڳوٺري جنهن ۾ دائو
 وجهي گهوڙي جي منهن تي چاڙهي ڇڏجي ته دائو پيو
 کائيندو- پاهورو.
 تَوَبري جَهَلو: ص. خدمتگار- نوڪر. پوئلڳ.
 تَوَبه: ث (ع) توبه گناهن کان پچتاء. پشيماني-
 ندامت. برن ڪمن کان پري رهڻ جو انجام.
 تَوَبه ڪرڻ: پچتائڻ. هميشه لاءِ بس ڪرڻ.
 تَوَت: ذ (ع) هڪ قسم جو وڻ.
 تَوَتاري، تَوَتِي: ث. هڪ قسم جو ساز- شرنا.
 تَوَتڙ: ذ. ڪوڙي ڳالهه (ڪنهن کي ڊيچارڻ لاءِ).
 يونگ- مڪر.
 تَوَتيو: ذ (ع) توتياء هڪ قسم جو پسارڪو وکر.
 تَوَجُه، تَوَجُهه: ذ (ع) ڌيان- خيال. لاڙو.
 تَوَجِيه: ث (ع) سبب (بيان ڪرڻ). دليل.
 تَوَحِيد: ث (ع) الله تعاليٰ کي هڪ ڪري مڃڻ جو
 عقيدو. وحدانيت- هيڪڙائي.
 تَوَد: ت. بحث- هوڏ. ناز سان هلڻي- تور.
 تَوَدَجڻ: م. ضد ڪرڻ. هوڏجڻ. بحث ۾ پوڻ.

تَوَدو: ذ. هڪ سال جي عمر يا گهٽ عمر وارو اُن جو
 گونرو. (ع. توڌي).
 تَوَر: ث. ماڻ- وزن. ڪنهن شيء (خصوصا اناج
 وغيره) جي وزن سان ڪٽ.
 تَوَر: ذ. ساڳي وهي وارو پار- هڪ تهپي. هر عمر.
 بُونگر- پور. مندائتو ڪچڙو ڦر (ولين يا وٺڻ جو).
 نسل- پڻ. آرو (ڪڪڙ جو).
 تَوَر ڪرڻ: ڦر ڏيڻ جي موسم وڃڻ. وهي وڃڻ.
 تَوَرات. قوريت: ذ (ع) حضرت موسيٰ عليه السلام
 تي نازل ٿيل ڪتاب.
 تَوَرڪَ: ث. وزن ماپ. ڳڻ ڳوت- سوچ ويچار.
 تَوَرزن: ذ (انگ) انگريزي ڪهاڻين جو جهنگل ۾ پليل
 روايتي ڪردار- تارزن. پهلوان.
 تَوَرڻ، تَوَرڻ: م. تور ڪرڻ- وزن ڪرڻ. اندازو
 ڪرڻ (ڳالهه جو).
 تَوَرڻ ٽڪڻ: چڱيءَ طرح اندازو لڳائڻ. ڪنهن ڳالهه
 کي هر پهلوءَ کان ڏسڻ. آزمائش وٺڻ.
 تَوَرو: ذ. وزن ڪرڻ جو وٽ.
 تَوَرِي: ث. هڪ قسم جي ول ۽ ان جو ڦر (پاڇيءَ
 طور ڪم اچي).
 تَوَرِيو: ذ. جاني جو هڪ قسم (تيلي بچ).
 تَوَرڙ: ذ. چيهه- دنگ. حد. پچائي. آخر- نهايت.
 تَوَه: ناهن: پچاڙي ڪرڻ. چيهه تائين رسائڻ. آخر تائين
 وفاداري ڪرڻ.
 تَوَڙي، تَوَڙي: ظ. اگرچ- جيتوڻيڪ.
 تَوَسَط: ذ (ع) واسطو. وسيلو- ذريعو.
 تَوَسَل: ذ (ع) وسيلو- ذريعو. سفارش.
 تَوَسِيغ: ث (ع) ڪشادگي- پکيڙ. واڌارو.
 تَوَشو: ذ (ف. توشه) سفر جو سامان. سفر جو کاڌو.

تَوَ: ث. هڪ مهل جو کاڌو- ويلو. رات ڏينهن جو کاڌو. رڳڀاءُ- سانجڻ.
 توهه: ذ. راضيپو. ٻاجهه- ڪرم. ڀلائي. بخشش. ڀروسو.
 توهه: ث (ع) حقارت. بي عزتي. ذلت.
 تَهه: ذ (ف) تر- ترو. پڙدو. ورق (پني جو)- پَرَت.
 پوش: پڙ (رلي يا ڪپڙي جو).
 تهه: ۱ بالا ڪرڻ، هيٺ مٿي ڪرڻ. اٿلائڻ پٿلائڻ. برباد ڪرڻ.
 تهه: ذ (سن. تش) آن جي دائي جي ڪل- توتڙ.
 تَهياروڻ، تَهواروڻ: ث. ذرا پڙا. ليڙون ليڙون. چيهون چيهون.
 تهت: تهتا: ظ. ترت- يڪدم- فوراً.
 تهجڻ: ۱ (ع) پوئين رات جاڳڻ. اڌ رات کان پوءِ پاڪ ٿيڻ کان اڳ واري نماز.
 تهجي: ث (ع) زير زير سان حرف پڙهڻ- هج.
 تهخانو: ذ (ف) زمين ۾ اندر ٺهيل گهر- بھرو.
 تهڌر: ص (ف) نئون- ڪورو (ڪپڙو).
 تهڊل: ث (ف) دل جي گهرائي. (ص) دل جان سان.
 تهڏيپ: ث (ع) درستي. ٺاهه جوڙ. خوش اخلاقي. انسانيت.
 تهري: ث. ڳڙيا ڪندڙ ۾ رڌل پٽ- منو پٽ.
 تهطلب: ظ. جلدي- يڪدم- تهتا.
 تهلڪو: ۱ (ع) هل- غوغاهه. ٽڙٽو.
 تهمت: ث (ع) بهتان- الزام. ڪوڙو بهتان.
 تهنيٽ: ث (ع) مبارڪ باد- خوشخبري.
 ٽهي: ث. تهه. آن يا ڪنهن بچ تان لٿل سنهڙيون ڪلون.
 ٽهي دست: ص (ف) خالي هٿن. ڪٽل- سڄو. سڪڻو.
 تشه: تو: ذ. سڪ- گرمائش. ڪوساڻ.

سامان- سمر. ڏي- آسرو.
 توشاخانو: ذ. گهر ۾ سامان سڙي رکڻ لاءِ ڪولي.
 بادشاهي قيمتي ساهان رکڻ جي جاءِ.
 توصيف: ث (ع) خوبي. واکاڻ. صفت- ساراهه.
 توضيح: ث (ع) تشریح- سمجھائي- وضاحت.
 توف: ث. ڏسو "توپ".
 توف جي منهن ۾ ڏيڻ: موت جي منهن ۾ ڏيڻ.
 وڏي مصيبت ۾ وجهڻ.
 توفيق: ث (ع) خدا طرفان رهنمائي. مدد ۾ موافقت. سگهه- همت.
 توفع: ذ (ع) اميد. امڪان.
 توقف: ذ (ع) ترسڻ جي حالت- وقفو. دير- ترسڻ.
 توقير: ث (ع) عزت. تعظيم.
 توڪل: ث (ع) ڀروسو (خدا تي). سڀ ڪجهه ترڪ ڪري خدا ڏانهن توجهه ڏيڻ.
 توڪلي: ص. توڪل ڪندڙ. ڀروسو رکندڙ (الله ۾).
 تولد: ذ (ع) جنم- ولادت- جنم.
 تولو: ذ. تولي جو وزن- ڏڪو.
 تومان: ذ (ف) صوبو. صوبي جو لشڪر. اٿالو- لشڪر. ٺاڻ. دهبو.
 تون: ص (ف) تُو حاضر واحد سان مخاطب ٿيڻ جو لفظ.
 تونهي تون: ذ. خدا جو ذڪر. ڌڻيءَ جي واکاڻ.
 تونري: ث. پَن گاهه مان ٺهيل تڏو.
 تونس: ث. گرمي. بخار. هلڪو بخار- ڪٽس. اُڃ- پياس.
 تونگ: ذ. وڏو ٻنو. گهڻي پوک واري لاڳيتي جابلو زمين. باراني ايراضي. وڏو تلاءِ.
 تونگر: ص (ف) دولتمند- شاهوڪار.

تڻه لڳڻ؛ مٺيان لڳڻ - ڪاوڙ لڳڻ.

تڻو؛ ذ (سن. تاوڻ) ماني پڇائڻ لاءِ لوھ جو گول ٽڪر.

تڻو گھمائڻ؛ ڪارو مٺھ ڪرڻ. جٺ ڪرڻ.

تڻوس؛ ٺ. اڄ - پياس. جھيڻو تپ - ڪٽس.

تڻي؛ ٺ. لوھي ڪٽھي (پڪوڙڻ وغيره ترڻ لاءِ).

تڻيار؛ ڄ (ف) سنڀريل (ملڻ لاءِ). آمادہ - ماڻل. حاضر -

موجود. راس - مڪمل.

تڻياري؛ ٺ (ف) سٺت. آمادگي. تڪميل. ٺاھ جوڙ.

تڻياڳ؛ ڏ. ترڪ. علحدگي. ڪنارہ ڪشي. ويراي.

تڻياڳي؛ ص. دنيا کي ترڪ ڪندڙ - تارڪ. ويراي.

تڻياڳڻ؛ م. ڇڏڻ - ترڪ ڪرڻ.

تڻيري؛ ٺ. حرقت - لڇائي.

تڻيريون ٻڌائڻ؛ سڏيون ٻڌائڻ.

تڻيٽال؛ ڏ. تيرھن تال. نخرا. ڍونگ - مڪر.

تڻيڇ؛ ڏ (سن) تجلو - روشني. سوييا. ڏيا - حشمت.

تڻير؛ ڏ (ف) ٻاھ - ڪاٺ - ناوڪ.

تڻير مڙگان؛ ڄ. اکين جا تير - نگاهن جا تير.

تڻيراڪ؛ ص (ف) تري ڄاڻيندڙ - تارو.

تڻيرٿ؛ ڏ (سن) مھاتمان جي رھڻ جي جاءِ. پاڪ جاءِ.

ھندن جو زيارت گاه.

تڻيرٿ ڀيٽڻ؛ ٽڪيا ڀيٽڻ. ڪشالا ڪڍڻ.

تڻيرگي؛ ٺ (ف) ڪارائ. اونڌاھ.

تڻيرھن؛ ص (سن) ھڪ عدد (۱۲).

تڻيرھن ٽالي؛ ٺ. شمار قابل ناچڻي (جيڪا ڪلھن،

ڪنڌ، ٺونڀين، ڪراڻين، گوڏن ۽ تنگن ۾ يارھن ۽ ٻہ

ڪنجهيون ٽالھڙيون ھٿن ۾ جھلي وڃت جي تار تي ناچ

ڪري). نہايت چالاڪ - حرفتن. گھڻا مڪر ڄاڻندڙ.

تڻيرھن تڻيڙيون؛ ٺ. صفر مھيني جون پھريون تيرھن

تاريخون (جن ۾ حضور پاڪ جن ناچاڪ رھيا تنھن

ڪري اھي تاريخون نحس سمجھي زالون انھن ڏينھن تي

مرڻي پڙھي جون رسمون ڪين ڪن).

تڻيرھن وڃائي ڇڏڻ؛ حيران ڪرڻ. حواس گم ڪرڻ.

تڻيرھو. تڻيرھيو؛ ص. تڻيرھون - ڏاڍو چالاڪ.

اٽڪلي. پيسڪوٽ راند ۾ ٻاونجاھ پتا کڻي شڪست

ڏيڻ ٻاون. مشھور شاعر فقير غلام حيدر تڻيرھيو

(جيڪو ڪيچ ملڪ جي جوءِ "تڻيرھين تڙ" جو ويٺل ھو).

تڻيڙ؛ ص (ف) تڪو - تڪڙو - جلد. سرائ چڙھيل

(ڪپ، ڪاٺي وغيره). تلخ - ڪارو (ذائقي ۾).

تڻيڙھم؛ ص. نہايت سمجھو - ڏاھو - ھوشيار.

تڻيڙاٻ؛ ڏ (ف) گندرف جو پاڻي.

تڻيڙي؛ ٺ (ف) جلدائي. ٿڙتي. چالاڪي. تڪڙ.

ڪڙاڻ. چڙ. مھانگائي.

تڻيڙي؛ ٺ. ٻارائي راند جي گول ٽڪري - ڊٻو.

تڻيسر؛ ص. تڻيسو ڪندڙ. گھپي ڪندڙ. ضدِي.

تڻيسو؛ ڏ. ضد - ھوڏ. گھپي. ڪروڏ. رُسامو.

تڻيشي؛ ٺ (ف. تيشه) رازڪي ڪم جو ھڪ اوزار.

تڻيڇ؛ ٺ (ف) تلوار - شمشير.

تڻيڇ ٻڙو؛ ٺ. سنھڙو سھڻو ڀروڻ (جو تلوار وانگر

ڏسڻ ۾ اچي).

تڻيڇو؛ ڏ. گچ يا گاري جو ڳنڍو (درز بند ڪرڻ لاءِ).

تڻيڪ؛ ٺ. دست (پٽڙو پاخانو).

تڻيڪائڻ؛ م. ھنگائڻ. سخت پورھيي جو ڪم وٺڻ.

راند ۾ ڊوڙائڻ.

تڻيڪڻ؛ م. دست ھٿن. سخت ڪم ڪري ٽڪجي

پوڻ. گھڻي ڊوڙ ڊڪ ڪرڻ.

تڻيڪو؛ ڏ. ڪاٺين جي ڀت (جيڪا اندران ٻاھران گاري

سان لٽل ھجي).

تڻيڪ؛ ڏ (ف. تڻي) تڪ - تڻيڙي. وھڪ (پاڻي جي).

تيمارداري؛ ث (ف) بيمار جي خدمت ۽ همدردِي.
تيل؛ چاڪري.
تيم، تيمم؛ ذ (ع) پاڻي نه ملڻ جي حالت ۾ مٽيءَ سان وضو.
تيم؛ ص. هڪ عدد- تي (۳).
تيم وال؛ ذ. نيلا ۽ ٽي پيرا واک. نيلا ۾ ڏنل واک.
تيم وال ڪرڻ؛ تورن پشمن ۾ نيڪال ڪرڻ. وڪڻڻ.
تيورو؛ ص. صاف ڪندڙ (اوزار يا هٿيار) - صيفلگر.
تيون؛ ذ. گوشت. ٻوڙ ڀاڄي. ڳنڍڻ.

تؤ- تپش.
تيل؛ ذ. ڪنهن تيلي بچ (سرنهن، ڄاڻي وغيره) جو روغن. سٺپ- چڪناڻي. معدني پاڻي (گاسليٽ، پيترول وغيره).
تيل ٿليل؛ ذ. گلن ٿلڻ جو تيل. عطر. سينڌ سرمو. هار سينگار.
تيلي؛ ص. تيل وڪڻندڙ. چاڪي.
تيلو؛ ذ. گاه وغيره جو ڪانو. سَلو.
تيلي؛ ث. گاه جو سنهن ڪانو- تيلو. ڪانهن يا سرن جي ڪاڻي. ماچيس واري دارون لڳل ڪاڻي.
تيلي ڏيڻ؛ باهه لڳائڻ. جهيڙو جاڳائڻ.

ث

ٿاڻ؛ م. ٿڌ (چيڻو وغيره). لپيو ڏيڻ- راڳڻ. ڏاڻ.
مقرر ڪرڻ- ويهارڻ (ڪنهن عهدي تي)- نامزد ڪرڻ.
ٿاڻي؛ ث. ٿيڻ جو عمل. ٿيڪي. ڪنڀارڪي ڪم جو هڪ اوزار- ٿانون ٺيڻ لاءِ ڪاٺ جي پٽي- ٺيڻي. مٽي ڪٽڻ لاءِ ڦرمي.
ٿاجو؛ ذ. ٽولي- جماعت- رفاقت. ڪچهري- رهاڻ.
ٿاڏل؛ ث. ٿڌڪار. ٿڌڪار وارو هنڌ. ٿڌي پاڻي. هڪ قسم جو ٿڌو شربت (جو باداميون، خسخس ۽ ٻيون ٿڌيون شيون گهوٽي ٺاهجي ۽ گرمي ۾ پيشجي).
ٿاڏل پاڻي ڪرڻ؛ نيرن پاڻي ڪرڻ. نشو پتو ڪرڻ. شربت وغيره پيڻ.
ٿار؛ ذ. ٿالھ. جنڊ جي هيٺان رکيل نڪر جو وڏو ٿالھ (جنهن ۾ پينل اٿو گڏ ٿئي)- تار. ڪڪڙ جي آري ڪرڻ واري جاءِ.
ٿاري؛ ث. ٿالھي. پوٽو- ٺيھنڊ. گهر گهر ۾ ڏنل شاديءَ

ث؛ "سنڌي الف- بي" جو ڇهون اکر. "ت" ۽ "ه" جو گڏيل اچار. ابجد موجب عدد "ت" جي برابر (۴۰۰).
ٿاڀو؛ ص. ٿاڀو کائيندڙ (وهٽ). آٿڙندڙ. ٿاڀا کائيندڙ.
ٿاڀوڙجڻ؛ م. ٿاڀو کائڻ. آٿڙڻ- ٻاهرڙجڻ. رنڊجڻ. ڀلجڻ.
ٿاڀوڙجڻ؛ م. ٿاڀو کائڻ. آٿڙڻ- ٻاهرڙڻ. وڇڙي ڪرڻ.
ٿاڀو؛ ذ. کڏ ڪوٺي سبب آيل ڌڪ. رنڊڪ (هلڻ ۾). گهوڙي جي پنڌ جو هڪ عيب (هلندي آٿڙجي).
ٿاڀا جهلڻ؛ ڌڪا جهلڻ. اجايو رلڻ. دريدر ٿيڻ.
ٿولاڪا کائڻ. ڌڪا کائڻ.
ٿاڀو اچڻ؛ روزاني عمل ۾ رنڊڪ پوڻ- ناغو پوڻ.
چوٻاڻي مال (خصوصاً مينهن) کي روزانو مقرر چارو وقت تي نه ملڻ. وعدي موجب ڪم نه ٿيڻ- ڌڪ اچڻ.
ٿاڀ؛ ث. ٿيڻ جي حالت. ٿيڪي. ٿڌيل چيڻو.
ٿاڀ ڪرڻ؛ جهڳي هڻڻ- بڪ ڪرڻ. ڌاڪ ڪرڻ.

جي ماني.

تاریچو؛ ص. ٿر جو رهاڪو- تري. (ٿ. تاریچي)

تاریلو؛ ص. ٿر جو رهاڪو- تري. (ٿ. تاریلي).

تاریلي؛ ٿ. بلبيل جو هڪ قسم.

تاق؛ ٿ. ويڪري شيء. سنهو ۽ ويڪرو تختو. وڏو چيٽو. ٽف. اجايو ڳالهه- بڪ- ڌاڦ.

تاق ڪرڻ؛ بڪ ڪرڻ- بيهودو ڳالهائڻ.

تاقڻ؛ م. آڻي مٽي يا ٻي نرم شيء کي ٽٽي پکيڙڻ- ٽٽڻ. بڪ ڪرڻ. ڌاڦڻ. نامزد ڪرڻ- ٽاپڻ.

تاقو؛ ٿ. ڪاٺ جي دوڳي. دوڳي مان سنهو ويڊيل تختو. هرلي يا نار جي هڪ ڪاٺي (چڪر جي وچ ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي). آويءَ جي منهن کي ڍڪڻ لاءِ نڪر جو وڏو گول ڍڪ- ڪٽهو.

تاقوڙو؛ ٿ. پاڻيءَ ۾ هٿ جو ڌڪ. ترڻ يا غوطي کائڻ وقت پاڻي ۾ هٿ هڻڻ.

تاقوڙا هڻڻ؛ پاڻيءَ ۾ هٿ هڻڻ (ترڻ مهل). هٿ پير هڻڻ. ڪوشش ڪرڻ. بي دليل بهانا ڪرڻ.

تاقڻ؛ ٿ. ڪنڀارڪي ڪم جو هڪ اوزار- ٺپڻي. رازڪي ڪم جو هڪ اوزار- ٺٽبَ جو مارو. ننڍو چيٽو.

تاک؛ ٿ. هنڌ- ماڳ. منزل- بابو. فقيرن جي بينڪ- آستانو. ڪنهن ملڪ يا علائقي جي حد ڏيکارڻ لاءِ پڪو بُرج يا منارو.

تاک ٻسڻي؛ ٿ. حدبندي. هر هڪ زميندار جي زمين جي حد نروار ڪرڻ ۽ ان جي ڍل جي مقرري.

تاک تي اچڻ؛ ماڳ تي اچڻ. آستاني تي اچڻ. پوري پير تي اچڻ.

تاکوڙو، تاکيڙو؛ ٿ. ٿڪ- ٿڪاءُ- چوڪڙو. ٿوري ٿڪاوٽ.

تال؛ ٿ. تالھ.

تالھ؛ ٿ. ڌاتوءَ (تامو، پتل، ڪنجهو، لوھ) جو وڏو گول تراڪڙو تانءُ. وڏي تالھي- طشت.

تالھ ڀرجي اچڻ؛ (ڪنايه) ڪجهه به نه ملڻ. سارسنيال نه ٿيڻ..

تالھي؛ ٿ. ڌاتوءَ مان ٺهيل ننڍو گول تراڪڙو تانءُ.

تالھي ٿرڻ؛ هڪ هنڌ تمام گهڻا ماڻهو گڏ ٿيڻ (جو تالھي اُڇلائي ته ماڻهن جي مٿن تان ترندي وڃي ۽ هيٺ نه ڪري). گپاگپهه ٿيڻ.

تالھي مان ڪڍڻ؛ کاڌي پيئي مان جدا ڪرڻ. نيات مان ڪڍڻ- برادري مان ڪڍڻ.

تان؛ ٿ. ماڳ- نڪاڻو. آستانو. گهوڙن جو ڪُڙم- ناڻ. ڪپڙي جو ٽاڪيو.

تان تي اچڻ؛ ماڳ تي موٽڻ. پوري پير تي اچڻ- سڏڻ.

تان جي شوخي؛ گهر ويٺي جي سيٽ. ٺلهي آڪڙ.

تان ۾ اچڻ؛ سامت ۾ اچڻ. ٽڪل گهوڙي جو زمين تي ليٽهڙو ڪرڻ.

تانگ؛ ٿ. ٽاڪ. چورن جي لڪڻ جو هنڌ- ٿر. پاتاري. چوري ٿيل مال جو ڏس پتو. پاريتو- پير ڪر.

چوريءَ جو مال.

تانوڙ؛ ٿ. جمعو- جمعي جو ڏينهن. (ص) سڪيو- آسودو- خوشحال.

تانهر، تانهر؛ ٿ. ماڳ. جوء. بينڪ. مال جي ويهڪ واري جاءِ (جتي چانولو هجي). فرحت- آسائش. صبر.

تانهريو؛ ص. فرحت ۾- آسائش ۾. صبر سان. آرامي.

تانءُ؛ ٿ. برتن- باسڻ- رڇ.

تانو ٿپا؛ ٿ. گهر جو سامان- نڪر نوڀر.

تانشرو؛ ص. صبر وارو- ڏيرجوان.

تائڪو؛ ص. هڪ هنڌ جمي ويل. تائڪو. (ٿ).

ٲاڻيڪي).

ٲاڻء ڌارڻ؛ برڊبار ٿيڻ- ڌيرج ڌارڻ. وڏي دل رڪڻ.

ٲاڻء ٿڙ ٿيڻ؛ ٲاڻيڪو ٿيڻ. محفوظ هنڌ تي رهڻ.

ٲاڻ؛ ڏ. ٲاڻ- ٲاڻ. ٲاڻو- ماڳ. منزل.

ٲاڻ ٲڪو؛ ص. هٽيڪو. ٲاڻيڪو. ٲاڻي جو قيدي.

ٲاڻو؛ ڏ. آستان- ماڳ- ٲاڪ. گهر- بينڪ. منزل.

مرڪزي ماڳ (خاص ڪوهستان ۾ جتي سردار رهن).

ٲاڻ- ٲاڻ؛ ٲوليس چوڪي- گهاٽ.

ٲاڻا ٲڄائڻ؛ ڄڏا ڪم ڪرڻ. ڏوه جهڙا ڪم ڪرڻ

(جن جي ڪري ٲاڻو ڏسڻو پوي). چورين يا جهيڙن ۾

وقت گذارڻ.

ٲاڻو بيهارڻ؛ چوڪي بيهارڻ. ٲوليس جو پهرو بيهارڻ.

ٲاڻيدار؛ ص. ٲاڻي جو عملدار- صوبيدار.

ٲاهر؛ ڏ. گهرائي- عمق- اونھائي (ٲاڻي جي). ترو

(ڪوه يا درياء جو).

ٲاهري؛ ٲ. صبر- ڌيرج. تحمل- برڊباري. آهستيڪي.

مدد- واهر. ڏيڊ- آڌر.

ٲاهري ٲوب؛ ٲ. ڏيڊ- آڌر. دلداري.

ٲاهرڻ؛ م. صبر سان ويهڻ. سک سان ويهڻ.

ٲاهي؛ ٲ. ٲانگهو ٲاڻي. ٲانگهي ٲاڻي مان هلڻ جو گس.

ٲپ؛ ڏ. گاه وارو ٲوڙو- ٲٽ. ٲڳل ڏند جو خال.

ٲپ ٲپ؛ ٲ. ماني ٲڄڻ جو آوز- ٲپ ٲپ.

ٲپ ٲپ ڪرڻ؛ نقصان کان پوءِ ان جي پورائي لاءِ

اجاڻي ڪوشش ڪرڻ.

ٲپو؛ ص. ڏندن ٲڳل- ٲپو.

ٲپو؛ ڏ. گاه جو ٲوڙو- ٲٽ.

ٲپي؛ ٲ. ننڍو ٲوڙو- ٲٽي. گاه جي مٺ. ننڍي جانور

جو ٲوھو.

ٲٽ؛ ٲ. همشگي وارو ڪم يا عادت. هير. روزانو

مقرر ڪم. ڪنهن ڪم لاءِ مقرر جاءِ يا وقت- ٲٽ.

ٲٽ ٲڌڻ؛ انجام ٲڌڻ. ٲٽ ٲڌڻ. ٲاٲٲ قدمي اختيار

ڪرڻ.

ٲٽڪار؛ ٲ. ٲڪڻ اڄلائڻ جو عمل. ٲڪون هڻڻ. جٺ

ٲٽ- ملامت.

ٲٽڪارڻ؛ م. ٲڪون هڻڻ. ٲوٲو ڪرڻ- ٲوڪارڻ.

ٲڪون هڻي ڇڏڻ- ڌڪارڻ.

ٲٽان ٲٽان. ٲٽان ٲٽان؛ ص. واٽرو- حيران. ٲٽال.

ٲٽڙو. ٲٽڙو؛ م. ترڪڻ (ٲير). ڪسڪڻ- ٲڙو-

ٲرڪڻ. ٲڄڻ.

ٲٽ مٺ؛ ص. ڇٲ- خاموش. ٲلهو مٽارو- ٲيدولو.

ٲٽ ٲٽ؛ ٲ. ٲٽڻ جو آواز- ٲٽ ٲٽ. هڻڻ سان هلڪا

ڌڪ. ٲٽلي جو آواز.

ٲٽ ٲٽ ڪرڻ؛ ٲاڻي يا ٲٽ ۾ هٺ هڻڻ- ٲاڻوڙا هڻڻ.

ٲيٽا وغيره ٲڄڻ. ڪٲڙا ڌوٽڻ ۾ هڻڻ سان ڪٲڙا سٽڻ.

ٲار ڪي سمهارڻ وقت هلڪا هٺ هڻڻ.

ٲٽڙو؛ ڏ. ڳل تي هٺ سان ڌڪ- ڇمٽ- ٲڦڙ.

ٲٽڪڻ؛ م. آهستي آهستي لاڳيتو ڌڪ هڻڻ. ٲار ڪي

سمهارڻ لاءِ آهستي آهستي ٲٽي ٲٽڻ.

ٲٽڪي؛ ٲ. ٲيار مان ٲٽي تي آهستي هٺ هڻڻ جي

حالت. در تي هٺ هڻي سڏڻ جو عمل- دستڪ.

ٲٽڪي ڏيڻ؛ هٺي ڏيڻ.

ٲٽڻ. ٲٽڻ؛ م. ٲڄڻ (مٽي، ڇيٽو، اتو وغيره). راڳو

ڏيڻ. ٲڄائڻ (ماني). هڻڻ سان هلڪا ڌڪ هڻڻ (ٲار ڪي

سمهارڻ لاءِ). هڻڻ (الزام). مڙهڻ (جوابداري).

ٲڄ. ٲڄ؛ ٲ. عورت جو ڪير. ماءِ جو ڪير.

ٲڄ بڃشاڻي؛ ٲ. ماٲٲ جي مرڻ وقت يا جيئريٽي

اولاد جي سندن حقن ٲان ورتل معافي. ڌيءَ جي سڱ

ٲان ورتل عيوضو (ٲشن ۾).

بي اونو- بينفڪر.

ٿڌو ٿورو؛ ذ. ڪابه مدد نه ڪرڻ جي باوجود احسان جٿائڻ. زباني احسان. نالي ماتر مهرباني.

ٿڌو ٿورو ڪرڻ؛ بنا ڪنهن مدد يا مهرباني جي به احسانمندي جٿائڻ. ڪنهن فائدي نه هوندي به احسان مند ڪرڻ. هروڀرو زيربار ڪرڻ.

ٿڌو ٿيڻ؛ ٺرڻ. ٺري وڃڻ. بيهوش ٿيڻ. مري وڃڻ. ٿڌو ڪرڻ؛ ٺارڻ. وسائڻ (چلڻو، ٽانڊو). ڪاوڙ لاهڻ. ضد تان لاهڻ. پائي ۾ وجهڻ (تعويذ، قرآن وغيره). ٿڌو ڪمريٽو؛ ذ. ڌرتيءَ جي اُتر يا ڏکڻ وارو اهو پتو جيڪو برف سان ڍڪيل رهي ٿو (هر هڪ ٿڌي ڪمريٽو ۾ ڇهه مهينا ڏينهن ۽ ڇهه مهينا رات ٿئي).

ٿڌو ڪاڌو؛ ذ. بنا گرم مصلحي جي ردل ڪاڌو. ٿڌي اثر وارو طعام (ڪرياتو ڪاڌو).

ٿڌو مانجهاندو ڪرڻ؛ سفر ۾ ڪٿي ڊاٻو ڪري ڏينهن ٺارڻ. آرام خاطر ويهي رهڻ. ڪم جي اُڪلاءَ ۾ گيسر ڪرڻ. سستي ڪرڻ.

ٿڌي سيني؛ ظ. ڪاوڙ لشي. همدرديءَ سان. بردباريءَ سان. ويچار سان- قياس سان.

ٿڌي؛ ص. ”ٿڌو“ جو مونث. ٺريل- سرد. پاروئي (ماني). (ث) ”ماتا“ جي بيماري. چوپائي مال جي هڪ بيماري.

ٿڌي ڪوئي سڻهڻ؛ سردِي گرمي برداشت ڪرڻ. ڏک سک سڻهڻ. زماني جي گردش مان گذرڻ- لاهو چاڙهو ڏسڻ.

ٿڌي مٽي؛ ص. ڀرو- سست. بردبار. سانتيڪو. ٿڌارڻ؛ م. ننڍي وڻ جي چڪي ڪڍڻ (بٽي هنڌ پوکڻ لاءِ).

ٿڌارڻ؛ م. ٿڌو هڻڻ - ٿڌڻ. ٿڌا هڻي پري ڪرڻ.

تج پائي؛ ص. اهو ٻار جنهن پٽي ٻار سان گڏ اُن جي ماءُ جي تج ڦاٽي هجي- تج شريڪ (ڀاءُ).

ٿڌ؛ ث. ٺار- سيءُ- سردِي. ٿڌڪار- ٿڌ جو وقت. ٿڌ جي اثر کان ٿيل زڪام ليس وغيره.

ٿڌ؛ ڦي؛ ظ. صبح جو سج اُڀرڻي کان اڳ- صبح سان. ساجهرڻي- سوڀرڻي.

ٿڌاڻ؛ ث. ٿڌائي. خنڪي (هوا ۾). فرحت (گرمي) ۾ ٿڌي هوا سبب). ٿڌڪار. ٿڌي اثر وارو شربت.

ٿڌائي؛ ث. ٿڌاڻ. صبر- تحمل. ڀر- سستي. ٿڌجڻ؛ م. ٿڌ لڳڻ- ٺار لڳڻ. سردِيءَ جو اثر ٿيڻ.

ليس زڪام ٿيڻ (ٿڌ جي اثر کان).

ٿڌڙا؛ ذ. بدن جي ڪنهن به حساس هنڌ تي (خصوصاً پنن تي) آڱرين جي هلڪي چُههءَ سان سُڪارڻ. ٿلڻا- چُلڻا (ماتا جا).

ٿڌڙا ڪڍڻ؛ سُڪار ڪرڻ (پنن تي). بُت تي آڱرين جي چُههءَ سان سُڙڙا ڪڍڻ.

ٿڌڙو؛ ذ. پير جو پچ- ڌڌڙو.

ٿڌڙي؛ ث. هندن جو هڪ وڏو ڏينهن، ساڻو مهيتي جي ستين تاريخ (جا ماتا ديوي جي ياد ۾ ملهائين)- گوگل (اشمتي).

ٿڌڪار؛ ث. ٿڌاڻ. هوا ۾ خنڪي- ٺار. پائي ۾ وڌڪار سبب فرحت. سياري جي شروعات وارو هلڪو سيءُ.

ٿڌو؛ ص. ٺريل- سرد. خنڪ. ٺريل بت وارو- مٿل. بيهوش. ڀرو- سست. گيسر ڪندڙ. بردبار- سنجيدو.

ڪاوڙ لٿل. نرم دل. راضي. (ذ) جسم تي ڪنهن تتل شيءَ جو نشان- ڏنپ. سڙڻ جو نشان- داغ.

ٿڌا ساهه کڻڻ؛ ڏک ۾ ٿڌا شوڪارا ڀرڻ.

ٿڌا گهڙا ڀرڻ؛ خدمت ڪرڻ. چڱا پير ڀرڻ.

ٿڌو ٿانهريو؛ ص. سک سانت سان- سڪيو آسودو.

ٺڏن سان ٿيلهن.

ٺڏجڻ: م. ٺڏن سان ڏڪجڻ. ٺڏن ۾ اچڻ. لتاڙجڻ.

ٺڏڻ: م. بنياد کان اڪوڙڻ. پاڙون ڪڍڻ.

ٺڏڻ: م. ٺڏو هڻڻ. ٺڏي سان پري ڪرڻ. ٺڏا هڻي

ٿيلهن (ڪينهون يا ڏڙهي کي راند ۾). لوڏڻ - تڙڻ.

ٺڏي ڇڏڻ: ڪنهن رٿ يا تجويز کي رد ڪرڻ. آڇ

قبول نه ڪرڻ.

ٺڏو: ڏ. پاڙن سوڌي ڇڪي (وڻ يا ٻوٽي جي). سڪو.

ننڍڙو وڻ يا ٻوٽو - نهال. پاڙ - جڙ.

ٺڏو پٽڻ: پاڙتون ڪڍڻ. بنياد کان اڪوڙي ڇڏڻ.

پاٿاري ڇڏائڻ.

ٺڏي تي: ڄ. اُتي جو اُتي - بروقت - موقعي تي.

ٺڏو: ڏ. پير سان ڏڪ. ڪينهون يا ڏڙهي کي پير سان

اُچل. ٿاڀو. لُٺل گاهه يا ٻوٽي جو زمين ۾ پچيل حصو

سڏيو. وڻ جي پاڙ جي زمين مان نڪتل ڪُٽ.

ٺڏو ڏيڻ: غلط ڏس ڏيڻ. غلط ڳالهه ٻڌائي گمراه

ڪرڻ. ٿيڙ ڏيڻ.

ٺڏي: ٺ. ٻوٽي جو پاڙن وارو حصو (جو ڪپجڻ بعد

زمين مان ظاهر هجي). سُڪي ويل وڻ جي پاڙ - لاه.

ٺڙ: ٺ. ڪير جي گج. ڪير ۽ ڏونري جو ملائيءَ وارو

تھ - چٽي.

ٺڙ: ڏ. (سن. سٿل. ه. ٺل. ع. ٺل = پير. ف. تل

= پٽ) واريءَ جي پٽن وارو علائقو. ريگستان. غير

آباد علائقو (جنهن ۾ برسات تي آبادي نٿي). سنڌ جو

اڀرنديون واريءَ جي پٽن وارو خطو.

ٺڙان: ڏ. ماڳ مڪان - گهر گهاٽ. هڪ هنڌ ٽڪاءُ.

ٺري: ص. ٺر جو. ٺر جو رهاڪو. (ٺ. ٺريائي).

ٺرءُ ڏ. هڪ جاءِ تي ٽڪاءُ - بيهڪ. بقاء.

ٺر ٻڌڻ: ٽڪ ٻڌڻ - هڪ جاءِ تي مضبوطي سان بيهڻ.

ٺوانڏو، ٺوانڊو: ڏ. آبي پڪي جو هڪ قسم.

بدڪ جو هڪ قسم (مڇي ۽ گاهه کائيندڙ).

ٺوڙي: ٺ. ڏڪڻي - رڻي.

ٺوڙ ڪڍي: ڏ. پڪيءَ جو هڪ قسم (جو اڏامندي

هر وقت ٽٽيندو رهي).

ٺوڙ ڪڍڻ: ڏ. ڊپ ۾ ڏڪڻ - رڻڻ.

ٺوڙلو: ڏ. (ع. زلزله) زلزلو. لرزش - ڏڪڻي. اُٺل

پٺل. ڊپ - هراس.

ٺوڙجڻ: م. مٽيءَ يا واريءَ سان ريتجڻ. درياءَ جو ڦٽي

ريت ڪرڻ. ريتجي وڃڻ (وهڪرو). ٺري ٻڌڻ - سٺپ

جو تهه ڄمڻ (ڪڙهيل ڪير يا ڏونري تي).

ٺوڙهاڻو: ڏ. پڪيءَ جو هڪ قسم - پارهر. جانور جو

هڪ قسم - ٺر جو جاهو.

ٺوڙ: صفت (انگ) ٿيو (نمبر).

ٺوڙ ڪلاس: ص. گهٽ درجي وارو - ڪمتر.

خسيس - رواجي. ردي.

ٺوڙ: ڏ. ڊنل شهر وارو ڌڙو. آڳاٽو ڦٽل شهر - ڪنڊر.

جهونو ڌڙو.

ٺوڙائڻ: م. ٿيڏو ڏسڻ - ٿيڏائڻ. اڪيون ٿيڏيون

ڪرڻ. ٺوڙائڻ (اڪيون).

ٺوڙو: ص. ٿيڏين اڪيون وارو - ٿيڏو. (ٺ. ٺوڙي).

ٺوڙي: ٺ. ڌڙو (آڳاٽي ڦٽل ڳوٺ جو). ننڍي پٽ.

ٺوڙاميٽو: ڏ. (انگ) تپ جي گرمي ماپڻ جو اوزار.

ٺوڙو: ظرف (انگ) سڏو. ٺڙ. ٽڪو.

ٺوڙو ٿيڻ: روانو ٿيڻ - ٽڪو وڃڻ.

ٺري: ٺ. ملائي - ٺري. ننڍي پٽ.

ٺري: ص. ٺر جو. ٺر وارو. ٺري نسل جو چوپايو

(ڍڳي، ٻڪري، اُٺ وغيره). اُٺ جو هڪ قسم (اڳ

"ڍاتي" جهڙو ۽ ٻئي "سنڌي" اُٺ جهڙي).

ٺڙو: ڏ. وڻ جو ڌارڻ ۽ پاڙ جي وچ وارو ٿلهو حصو.
پيڙهه. ڀر جهلو.

ٺڙو ٺڙو: ٺ. ٽڙٽڪڙ. ٺٽڪو - لوڇ پوڇ.

ٺڙڪائڻ: م. ڏڪائڻ - ڪنڀائڻ، چرڪائڻ.

ٺڙڪائڻ: م. ٽيڙڻ - مقرر جاءِ تان هٽائڻ. ڪسڪائڻ.

ٺڙڪڻ: م. ڏڪڻ - رڻ. هڙڪڻ (سيءَ ۾).

ٺڙڪي: ٺ. ڏڪي - ڪنڀي - رڻي. هڙڪي -
سيانو. خوف - هراس.

ٺڙڪو: ڏ. ڌوڏو. ڏڪي - لرزو. ڊپ - هراس.

ٺڙڪڻ: ٺڙڻ - هٽڻ (مقرر هنڌ کان). ٽڙي وڃڻ
(سند). هڪڻ (ڳالهائڻ ۾). وڌڻ. ٽاڙجڻ.

ٺڙم ٺڙا: ڏ. لعنت ملامت - جٺ ٺ. ٺڪَ ٺڄو.

ٺڙڻ: م. هٽڻ (مقرر جاءِ تان). ڪسڪڻ. پاسو ڪرڻ.

هٽي وڃڻ. ڦڙڻ (انجام تان). اڪڙڻ. ڀلجڻ. ٽاڙو کائڻ.

ٺڙڻ ٽاڙڻ: ڏڪا ٽاڙا کائڻ - آڏيڙا کائڻ. رلڻ پڻ.

ٺڙيل: ص. هٽيل. ڀليل. نڪتل (هوش کان).
گمراه.

ٺڙيو ٽاڙيو: ص. رستو ڀليل - ڀٽڪيل. مسافر.

ٺڙي وڃڻ: هٽي وڃڻ. ڪسڪي وڃڻ. ڀلجڻ - گمراه
ٿيڻ. ڦري وڃڻ (انجام تان).

ٺڙو. ٺڙهو: ڏ. گهوڙي جو هڪ سنج. هٽي هٽان
رڪڻ لاءِ نود پريل چمڙي جو گاديلو. چمڙي جي ڳوٺري
(سون چاندي جي ورقن ٺاهڻ ۾ ڪم ايندڙ). ٻنڊڙ.

ٺڙا. ٺڙها رکڻ: سنجڻ (وهڻ). هيرائڻ (چڙهيءَ
لاءِ). سواريءَ لاءِ وهڻ ڪرڻ. هيرائي پنهنجي قبضي ۾
آڻڻ (وهڻ يا ماڻهو کي).

ٺڙا. ٺڙها مٽي تي ڏيڻ: سنج مٽي تي رکائي روانو
ڪرڻ. لودي ڪڍڻ. بيمزتي سان روانو ڪرڻ. جٺ
ڪرڻ. سڄو ڪري ڪڍڻ.

ٺڙو: ڏ. ويڊيل ٺڙ جو وڏو ٺڪر.

ٺڙي: ٺ. اُٺ جي پاڪڙي هٽان رڪڻ لاءِ گڏي - ٺڙو.

ٺڙي: ٺ. سنهي ٺڙ مان ڪپيل ٺڪرو. زمين مان نڪتل
وڻ جي پاڙ - ٺڙي - ٺڙي - ڪُٽ.

ٺڙ: ٺ. لپاٽ - چمات.

ٺڙائي: ٺ. ڏڪ ڪُ. چماتن سان مارڪٽ.

ٺڙ ٺڙ: ٺ. ٻنهي هٿن سان هلڪي ٽپ ٽپ. هلڪن
ڌڪن جو آواز.

ٺڙجڻ. ٺڙجڻ: م. ٽپجڻ. لڙجڻ (گپ. گند. گاري
وغيره مان). مڙهڻ (الزام).

ٺڙڙ: ڏ. ٽيڙ - چمات.

ٺڙو: م. ٽاڦوڙا هٽڻ. ڪوشش ڪرڻ. ٽڳڻ لاءِ
جيلا هلائڻ.

ٺڙڻ. ٺڙڻ: م. ٽپڻ. مٽي. اٽو. چيڻو وغيره ٽپي
گولائي ۾ ڪرڻ. مڙهڻ (الزام). گندو ڳالهائڻ - ڏاڻڻ.

ٺڪ: ڏ. ٺڪاوت - ماندڪائي. گهڻي ڪم ڪرڻ سبب
جسماني ۽ ذهني هيٺائي - ڪمزوري.

ٺڪ ٻيڻ: ٺڪ لاهڻ. ٿورو آرام ڪري ٺڪاوت
لاهن. سامي کڻڻ - ڊم پٽڻ.

ٺڪ: ٺ. وات جو لعاب - پڪ.

ٺڪَ اُچلي ڇٽڻ: انجام تان ڦڙڻ. قول ڪري ڦري
وڃڻ. واپار ۾ زبان ڪري انڪاري ٿيڻ. آڻ مڃڻ.

ٺڪَ ٻڄو: ڏ. جٺ ٺ - ملامت. تنبيهه.

ٺڪَ ٺڪ: ٺ. ذري ذري ٺڪڻ اُچلائڻ جي عادت.

ٺڪَ ٺڪ ڪرڻ: گهڻن جٺن جو گڏجي ڪنهن کي
تنبيهه ڪرڻ - جٺ ٺ ڪرڻ.

ٺڪَ ٺڪڻ: ٺ. ٺڪَ ٻڄو - جٺ ٺ. معمولي مرمت.

ٺڪَ ولوڙڻ: اجائي ڪوشش ڪرڻ. ٺلهيون ڳالهيون
ڪرڻ. اجائي بڪ ڪرڻ.

ٺڳڙي: ٺ. ڪپڙي جو ٺڪر - اڳڙي، پراڻي اڳڙي. ڪپڙي جي پٽي.

ٺڳڙي پوش: ص. چتئين لڳل ڪپڙا پهري (فقير، درويش).

ٺڳڙيو: ص. ٺڳڙيون پهريندڙ، اڳڙيون چونديندڙ، فقير. ٺڳ: ص. اڻ وڻندڙ، اڳرو.

ٺڳل: ذ. پيڙهه - بنياد، شروعات - منڊ. ڪافيءَ جو منڊ - ٺلهه.

ٺڳل ٻڌڻ: پيڙهه ٻڌڻ، شروعات ڪرڻ (ڳالهه جي). ڇٽ ٻڌڻ - ڳالڻو ٻڌڻ، ڌاترائن - لالچائڻ.

ٺڳل پيڙو: ذ. لنگر هڻي پيڙي پيڙي. پٽڻ، گهر گهاٽ. اهڃاڻ، ڏس پتو.

ٺڳل پيڙو لڳڻ: ڪاميابي جي ڪناري تي رسڻ، من جي مراد پهچڻ، تانيڪو ٿيڻ.

ٺلهه: ذ. منڊ - شروعات، قافيءَ جي پهرين مصرع (جيڪا هر مصرع پويان وراڻي طور ڳائڻ ۾ اچي) - ٺل.

ٺلهه ٻڌڻ: بنياد ٻڌڻ، شروعات ڪرڻ (ڳالهه جي). ابتدا ڪرڻ.

ٺلهڙ: ص. تمار ٺلهو - اڃايو گهڻو ٺلهو. ٺلهو: ذ. مٽي وغيره جو پٿريل هٿرادو مٿانهون پٿر (ويهن لاءِ يا ڪنهن خاص تقريب لاءِ). گهر جو مٿانهون اڱڻ - اوٽو.

ٺلهو: ص. ٻٽ ۾ پريل، موٽو، سوکو - متارو (جانور). (ٺ. ٺلهي)

ٺلهو ٽنڀرو: ص. ٺلهو متارو، ڏٽو مٽو، چڱو پلو - صحتمند، سڪيو آسودو (ٺ. ٺلهي ٽنڀري).

ٺلهو ڪٽڻ: ايڏنگا ڪم ڪرڻ، گناهه وارا ڪم ڪرڻ (جيڪي آخرت ۾ عذاب جو ڪارڻ بنجن).

ٺلهو ڳالهائڻ: ڏاڍي ڳالهائڻ، بنا رياءِ خوشامد جي

ٺڪڻ هٿن: نفرت يا انڪار جو اظهار ڪرڻ، ڌڪارڻ، ملامت ڪرڻ.

ٺڪڻ هاب: ظ. ٺڪڻ هٿن لائق، ڪميٽو - نالائق. ذليل - خوار، بيعزت.

ٺڪون جهلڻ: جڻيون سهڻ، دريدر ٿيڻ، رلڻ پنڻ. ٺڪون چٽڻ: رڌيل ڪم ڪرڻ، دردر ڌڪا کائڻ.

ٺڪاڻڪو: ص. ٺڪڻ هاب - ٺڪڻ هائو، نفرت جوڳو، ڌڪاريل (ٺ. ٺڪاڻڪي).

ٺڪاوت: ٺ. ٺڪ - ماندائي، هيٺائي. ٺڪائڻ: م، ماندو ڪرڻ - ڪهاڻي، نِستو ڪرڻ.

ورچائڻ - ڪڪ ڪرڻ، آڻ مچائڻ. ٺڪجڻ: م، ڪهجن، ساڻو ٿيڻ - ماندو ٿيڻ، ورچڻ -

بيزار ٿيڻ، هيٺو ٿيڻ - ڪمزور ٿيڻ. ٺڪڻ: ص. ماندو - ساڻو، ڏهرو - اڀرو، هيٺو.

ٺڪڻ ڏاند: ص. ٽوٽي - سست، نڪمو - بيڪار. ٺڪڻ تي ٿورو ڪرڻ: هيٺن جي حمايت ڪرڻ.

بي وسيلن جي واهر ڪرڻ. ٺڪڻ: م، ٺڪجڻ - ڪهجن، ماندو ٿيڻ - ساڻو ٿيڻ،

هيٺو ٿيڻ، همت هارڻ، ورچڻ - بيزار ٿيڻ. ٺڪو ماندو: ص. ڪم ڪار ۾ ڪهيل، پورهئي ۾

ساڻو، پنڌ ۾ ورتل. ٺڪڻ: م، ٺڪڻ اچلڻ، ٺڪ هٿن، نفرت يا ڪرامت

سان ڇڏڻ - ڌڪارڻ. ٺڪو: ذ. ٺڪڻ اچائڻ لاءِ نڪرڻ جو ٿانءُ (ٽپو، پاٽ، وغيره).

ٺڪو ڪرڻ: بيعزت ڪري نيات مان ڪڍڻ، ٺڪڻ وهيٺو ڪرڻ، ذليل ڪرڻ.

ٺڳڙي: ذ. پراڻي ڪپڙي جو ٺڪر - اڳڙي، ٺڪر، پراڻو ڳريل سڙيل ڪپڙو.

ڳالهائڻ. حقي ڳالھ ڪرڻ.

ٿلهو متارو: ص. تندرست - صحتمند. گهڻي

گوشت وارو (جانور). (ث. ٿلهي متاري).

ٿلهو هنڌائڻ: سادو سودو ڪپڙو پائڻ.

ٿلهي ليکي: ظ. اٽڪل روء - اندازاً - دوم سومر -

علي الحساب.

ٿم: ذ. گهاتي جهنگ ۾ ڳجهي ڄوء. جهنگ ۾ مڙن

جي لڪڻ جي جاء (ڏر وغيره). تمام اٿانگو ۽ لڪل

هند. چورن جو ٿاڪ.

ٿم جو مڙون: ذ. ويڙهاڪ سوئر (جيڪو کائي کائي

ٿلهو ٿي ويل هجي). بيحيا ماڻهو.

ٿم ڇڏائڻ: شڪار جي اصطلاح موجب سوئر کي

تڙي جهنگ مان ٻاهر ڪڍڻ.

ٿم ڪرڻ: ڳجهي هند تي لڪائڻ (چوريءَ جو مال).

لڪائڻ - ٿم ڪرڻ.

ٿمڇڻ: م. ٿم ۾ لڪڻ. قابو ٿيڻ. روڪجڻ - ٿوري

دير لاءِ بند ٿيڻ (مينهن). ڏييو ٿيڻ (وسڪارو).

ٿمڻ: م. زور ڏيئي ڀرڻ - ڌڻي ڀرڻ. ٿم ۾ پورڻ.

لڪائڻ (چوريءَ جو مال). قابو ڪرڻ. ترسڻ. شڪار

جي جانور کي تڙي هٿيڪو ڪري ويهائڻ.

ٿمي ڇڏڻ: لڪائي ڇڏڻ (مال). بند ڪري ڇڏڻ.

ڌڻي ڇڏڻ. چوريءَ جو مال ٿم ڪرڻ.

ٿنپ: ذ. ڇت کي ٿيڪ لاءِ ڪاٺي يا سرن وغيره جو

ٿنيو - پيلپائو - سٽون. ٿولي. ٿيڪ. ڏي.

ٿنپ ٿولي ڪرڻ: ڪڪائين گهر کي ٿوليون وغيره

ڏيئي مضبوط ڪرڻ. حيلو وسيلو ڪرڻ.

ٿنپري: ٺ. پانجاريءَ جي پاسي واري آبي ڪاٺي (جا

ڪرهيءَ لار کي ڳندي).

ٿنپلي: ٺ. ٻيڙيءَ جي آڳيل واري مٺي. ٻيڙيءَ جي

محرابين جي جهل واري ڪاٺي. ٿنپري.

ٿنپڻ: ذ. وکر جو هڪ قسم (ڪوٺر وانگر) - سِرَس.

ٿنپڻ: م. سِرَس هٿڻ. چنبرائڻ. همتائڻ.

ٿنپو: ذ (سن. ستنپ) ٿنپ - سٽون. پيلپائو. ڇت

کي ٿيڪ لاءِ ڏنل آبي ڪاٺي.

ٿنپو ٿولي ڪرڻ: جاءِ جي ڇت کي ٿيڪ ڏيئي

مضبوط ڪرڻ. بلو پيڻي ڪرڻ. حيلو وسيلو ڪرڻ.

ٿيڪ ڏيڻ. پرجهلو ڪرڻ.

ٿنپي هٿڻ: جملي بيهن. سٽون سڌو اڀو ٿي بيهن.

هڪ هند مان ڪري بيهي رهڻ.

ٿنڻ. ٿنڻڻ: م. چڪي ڪڍڻ (وڻ جي) - ٿڌارڻ.

ڌڻي ڀرڻ. ڪٽڻ - مارڻ.

ٿڻ: ذ (سن. ستن) ٿيو - پستان. جانور جو ٿيو.

ٿڻ ٿاڙو: ذ. هڪ قسم جو ڪنڊن وارو ٻوٽو (جيڪو

هلندڙ ماڻهن جا ڪپڙا ٿاڙي، يا پڪري وغيره جانور جا

ٿڻ ٿئي ڇڏي).

ٿڻن تي هٿڻ: ڪير پياڪ هٿڻ (ٻار. ٻچو). ڏڌ مڪڻ

تي گذران هٿڻ.

ٿڻوٿو: ذ. ٿڻ ۾ سوچ جي هڪ بيماري.

ٿڻوٿي: ٺ. ڪنجري جو چاٽيءَ تي ايندر حصو.

ٿو: ٺ. ٿڪ ۽ اڇلڻ جو آواز - ٿوڪار. ڌڪار ظاهر

ڪرڻ جو آواز.

ٿوٿو ڪرڻ: ٿڪون هٿڻ. جٺ ٿڻ ڪرڻ.

ٿو ٿڻو ڪرڻ: نفرت سان ڇڏڻ. ڌڪاري ڇڏڻ.

ڇڏي ڏيڻ.

ٿوپي: ٺ. پٿر جي دانگي. وهت کي ڪارائڻ لاءِ

ڪچڙيءَ ۾ ڇر جو ڌوئل گاه.

توبی گهمائڻ: ۱. منهن تي ڪارنهن لائڻ. ڪارو منهن

ڪرڻ. جٺ ڪرڻ - تعدي ڪرڻ.

ٽوپ: ٿ. قرار - ٺاپو. آنت. آڌار.
 ٽوپ ٿيڻ: ڏ. آڌار - ٽيڪ - ڏيڊ.
 ٽوٽ: ص. ٿلهو. اجايو ٿلهو. بي ڊولو.
 ٽوٽان، ٽوٽانگ: ص. تمام ٿلهو. بي ڊولو ٿلهو.
 ٽوٽر: ٿ. (سن ستول) ماس جي آپام - خلڪي
 سوچ - آماس. سُرڻي جي چڪ يا چاڀاڪي جي سوچ.
 بيماري سبب منهن يا هٿن پيرن جي سوچ.
 ٽوٽڙجڻ: م. سڄڻ (چمڙي). آماسجن - سوچ ٿيڻ.
 ٽوٽو: ڏ. ٽاپو - آڏيڙو. جهوٽ - ڳولا لاءِ هيڏانهن
 هوڏانهن ڊوڙ. (ص) اجايو ٿلهو. ٿيڻو. نڪمو - بيمار.
 دل شڪستو. ٽڪو - لهجي.
 ٽوٽا ڏيڻ: جهوٽون ڏيڻ - لوهون ڏيڻ. هيڏانهن
 هوڏانهن ڳولڻ. اجايو ڳولڻ. اجائي محنت ڪرڻ.
 ٽوٽا ڪاٽڻ: ٽاپا ڪاٽڻ. اجايو رلي. سئون ڏيڻ.
 ٽوٽو: ٿ (سن. ٿٽ) گهڻي ٽڪ ٽڪ. ڪني شيءِ
 کان ڪرامت ظاهر ڪرڻ جو آواز. ٽٽڪار - ٽٽڪار.
 ٽوپاڪ: ٿ (ف تفنگ) بندوق. ڊگهي ناليءَ واري
 بندوق (جنهن ۾ بارود ۽ ڇيرا منهن کان ڀرجن).
 ٽوپڻ: م. ٽپڻ - ٽڻ. مڙهن - هڻڻ (الزام).
 ٽور: ٿ. ٿورائي - ٿورڙائي. "ٿورائي" جي معنيٰ
 ڏيکاريندڙ لفظ (جيڪو صفاتي اڳيڙي طور مرڪب لفظن
 ۾ ڪم اچي).
 ٽور آچرو. ٽور آڪرو: ص. ٽورن اڪرن وارو (لکيو).
 ٽور خرچو: ص. گهٽ خرچ وارو.
 ٽور ڪاٽڪ: ٽور ڪاٽڪ: ص. ٿورو ڪاٽيندڙ -
 گهٽ ڪاٽيندڙ. ڏڇر (وهت).
 ٽور ڳالهائڻو: ص. ٿورو ڳالهائيندڙ - گهٽ ڳالهائيندڙ
 - ڪم گو. اجايو نه ڳالهائيندڙ. بردبار. مانيٿو.
 ٽور ويرمو: ص. گهٽ دير ڪندڙ. گهٽ وقت

لڳائيندڙ (ڪم ۾).
 ٿورائي: ٿ. گهٽتائي - ڪمي. آٺاڻ - ڪمياڻي.
 ٿلت. اقليت.
 ٿورائتو: ص. ٿورو مڃيندڙ - احسانمند - شڪر
 گذار. (ٿ. ٿورائي).
 ٿورڙو: ص ("ٿورو" جو اسم تصغير) تمام ٿورو -
 تمام گهٽ. ڪجهه ڌرو. (ٿ. ٿورڙي).
 ٿورو: ٿ (سن ستوڪ) گهٽ. اٺپورو. قليل. ڪجهه
 ڌرو. ڪي قدر. (ٿ. ٿوري).
 ٿورو گهڻو: ٿ. گهٽ وڌ. ڪي قدر - ڪجهه.
 ٿورو ڌم: ڏ. تحريري جملي جي وچ ۾ ٿوري دير
 بيٺ لاءِ "آهستي واه" ( ) جي نشاني - ڪاما.
 ٿورو: ڏ. احسان - مهرباني - ڀلائي.
 ٿورو لاهڻ: ڀلائيءَ جو بدلو ڏيڻ. احسان جو عيوض
 چڱائي سان ڏيڻ.
 ٿوري: ڏ. هڪ قوم يا ذات (جيڪي عام طرح حلال
 حرام جانور جي شڪار تي گذران ڪن). شڪاري.
 ٿوڪ: ڏ (سن. ستوڪ) شيءِ - وٽ - وسڻو -
 چيز - تول. عمدي شيءِ - تحفو. سون يا چانديءَ جو
 ڏهرو گهڻو. ڳهر - زيور. ڏير - ڍڳ. مقدار جي
 گهٽائي.
 ٿوڪ ٿروش: ص. ٻڌو مال وڪڻندڙ - ٻڌو واپاري.
 ٿوڪا: ٿ. ٻارائي راند ۾ هار مڃڻ يا بس ڪرڻ لاءِ
 اعلان وارو لفظ. راند ۾ عارضي وقتو.
 ٿوڪا ڪرڻ: راند ۾ ٿوري وقت لاءِ مهلت وٺڻ.
 سامي ڪڻڻ لاءِ راند ۾ وقتو ڪرڻ.
 ٿوڪاري: م. ٿڪ اڇلائڻ. ٿڪ هڻي اڇلائڻ. نفرت
 سان چڙهي ڏيڻ. ڌڪارڻ.
 ٿوڪڻ: م. ٿڪڻ. ٿڪون اڇلائڻ. ٿڪون هڻڻ. ٿڪ

ٺهڻ تي پوڻ: ٽڪي ٿئي لپي پوڻ. ٽڪجي سمهڻ.
ٽڪ سبب بي ستو ٿيڻ.

ٺهي: ٺ. هڪ ٻئي مٿان رکيل شين جي سٽي. دستي
(نوٽن ڪاغذن وغيره جي) - ڊگي. زخم تي ٻڌڻ لاءِ
ڪپڙي جو ٻيو.

ٺيڙو: ڏ (انگ) ناٽڪ جي جاءِ - ناٽڪ گهر. ناٽڪ -
ڪيل.

ٺيان ٺيان: ڏ. ناچ جو تار. ناچ جي تار جا ٻول. ناچ.
خوشيءَ جو ناچ.

ٺيٽ: ٺ (سن. ٺٽ) مقرري - پابندي (روزاني ڪم
جي). روزاني هير - عادت. روزاني خريداري. وهنوار يا
ڏي وٺ جي مقرري. گراهڪي. ٻانڌاڻ - آهت. مقرر
ڪيل وقت - ٺٽ.

ٺيٽ ٻڌڻ: روزاني خريد فروخت جي ٻائي ٻڌڻ.
ڪنهن واپاري کان مال وٺڻ جو سلسلو جاري رکڻ.

ٺيٽي: ص. روزانو گراهڪ - ٻڌل خريدار. اهو ماڻهو
جنهن سان ڏيئي لپي جو ٻانڌاڻ ٻڌل هجي. انجامي.

ٺيڙو: ڏ. ٻڪر. سان ٻڪر. (ص) ٻڪر وانگر ٿلهو.
ٺيري: ٺ. دريائي مڇي جو هڪ قسم - ٺيلهي

(مڇي). (صفت) بدبو دار.

ٺيڙو: ڏ. ٺپ - ٺل. اڇل (بال جي). ٺاپو - آڏيڙو. ٺورو
ٺيلهو. ٺارڻ لاءِ دلاسو - ڪوڙو آسرو - رماڪ. ڪجيءَ

جي پاڙ کان ڪجهه مٿيرو نڪتل ٻڄو.

ٺيڙو ڏيڻ: غلط ڏس ڏيڻ. گمراهه ڪرڻ. ڪوڙو
دلاسو ڏيڻ. گشو هڻڻ.

ٺيڙو ڪاڻڻ: ٺپ ڪاڻڻ. اڇل ڪاڻڻ (بال). اڇلجڻ. ڳالهه
تان ڦرڻ. انجام تان ڦرڻ.

ٺيڙو: م. هٿاڻن - پري ڪرڻ. رڙهڻ - سيرڻ. اڇل
سان هٿاڻن. ڏڪڻ - ٺڌڻ. اڪيڙي پري ڪرڻ. لوڏي

هڻي ڇڏڻ. برو ڀلو چوڻ. لعنت ملامت ڪرڻ.

ٽولهه، ٽولهه: ٺ. ڪنهن به جسم يا مادو جي گهاٽائي
- موٽائي. جسامت. بدن جي ٿلهائي. ڪنهن به چيز جو
اندروني پراءِ.

ٽومر: ٺ (ع. نوم) اوڀر جو مشهور هڪ قسم (جنهن
جي ساڻي يا سُڪل پاڙ واري ڳنڍ، ۽ ٻن خوشبو دار ٿين.
عام طور ٻوڙ ڀاڄي ۾ ڪم اچي) - کسڻ. (ڪنايتا)
همت - مڙسي - ٻيچ - طاقت.

ٽومارو: ڏ. ٽومر، اتي ۽ لسي مان ٺهيل ٿيندڙ.

ٽونو: ڏ. ڪنهن به جانور (خصوصاً مينهن، ڊگي ڍور)
جو ٽڪر - ٻيهه - اڪل.

ٽونا هڻڻ: چوپائي جو ٻيهه هڻڻ. ٽڪر هڻڻ. ڪوشش
ڪرڻ. مٿا مونا هڻڻ. بي واجبي وڙهڻ.

ٽونو: ص. ٽونا هڻندڙ - ويڙهاڪ (جانور).

ٽوئي: ٺ. چير يا ڇت کي ٽيڪ طور ڏنل ڪاٺي. ٽنپ
- ضامن. نڪ ۾ ٻنهي ناسن جي وچ واري ڀت.

ٽوهر: ڏ. جابلو ۽ وارياسي علائقن ۾ ٿيندڙ عام مشهور
ٻوٽو.

ٽوهو: ڏ. اُٺ جي پٺيءَ ۾ وچ وارو اڀريل حصو.

ٽهر: ٺ. پگهر ۽ ٽولهه سبب بدن ۾ ٿيل ڪني
بانس. هڪ هنڌ ٽڪاءُ. بيهڪ. صبر. ڌيرج.

ٽهر: م. ٽڪي بيهڻ. ڪُٺي بيهڻ. هڪ هنڌ ڄمي
بيهڻ. فرحت وٺڻ. ترسڻ. صبر ڪرڻ. بيهي رهڻ.

ٽهرو: ص. گهڻو وقت رڪڻ ڪري ڌپ ڪري ويل -
ڪني ڌپ وارو - بدبو دار.

ٽهمر: ٺ (ع. تحمل مان بگڙيل) صبر - ڌيرج. تحمل.

ٽهن: م. هڪٻئي مٿان رڪڻ - سٽڻ - ٽهو ڪرڻ.

ٽهو: ڏ. هڪ ٻئي مٿان رکيل شين جو سٽو. انبار. ڍڳ
- ڪوڙو.

ٽيلهو: ذ. هٿائڻ لاءِ هٿن سان ڌڪو. ٿاڻو - آڏيڙو.
 ڄمڙي يا ڪپڙي جو ڳوٺرو. بچڪو - بستو.
 ٽيلهي: ٺ. ننڍو ٽيلهو - ڳوٺري. بچڪي. مٺي پاڻي
 جي مڇيءَ جو هڪ قسم - ٿيري.
 ٽيلهيون ڇاڙهن: ڪارڪن جي ڇڳن تي پڪين کان
 پچاءَ لاءِ ٽيلهيون ٻڌڻ.
 ٽيڻ: م. وجود وٺڻ - وجود ۾ اچڻ. هٿن - هڃڻ
 (ڪم). ٺهن - راس ٿيڻ - مڪمل ٿيڻ. جڙڻ.
 ٽيوو: ذ. ٽڪ (منڊيءَ جي) - ٻڙو - نڪينو.
 ٽيوري: ٺ (انگ) اصول - مٽو.

اڪيڙڻ. ٺاهڻ. تارڻ. ڏٺو ڏيئي پڄائڻ. ڳالهه کان ڦيرائڻ.
 گمراهه ڪرڻ.
 ٽيڪ: ٺ. تار جي ميان - ڪپ.
 ٽيڪڻ: م. ڪپ ۾ وجهڻ (تار). سندرو چوڙي
 ويهڻ. پيڻ (معاهدو). بند ڪرڻ (ڪم).
 ٽيڪل: م. بنيل - نهيل - راس. ڄاول - پيدا ٿيل.
 ٽيله: ٺ. "ٽيلهن" جو عمل. ڌڪ. ريڙهه.
 ٽيلها ٽيلهي: خ. ڌڪ ڏوڙ - گه پيهه.
 ٽيلهن. ٽيلهن: م. ڌڪڻ. ريڙهن - سيرڻ. ڌڪو
 ڏيئي پري ڪرڻ - هٿن سان ٽيلها ڏيڻ. لوڏڻ.

ٺ

ٺاٺري: ٺ (انگ) ليمي جو سٺ.
 ٺاپ: ذ (انگ) واهه جي ڪپ وارو رستو. ڏٺو - گشو.
 دلبو.
 ٺاپ ڏيڻ: ڏٺو ڏيڻ. ٺلهو دلاسو ڏيڻ.
 ٺاپ ٺوپ: ٺ. ٺاهه جوڙ. چنڊٺوڪ. آرائش.
 ٺاٺرو: م. بدن تي پيڙون ڏيندڙ. خدمتگار. چاڪر.
 ٺاٺو. ٺاٺون: ذ. ٻاراڻي راند ۾ گول نڪري - ڊٻو.
 ٺاٺي: ٺ. ٺڪا ۽ وڏا ٺپ ڏيئي ڊوڙڻ. ٺڪي ڊوڙ (اٺ
 جي).
 ٺاٺي ڪٺائڻ: تيز ڊوڙائڻ. ماري پڄائڻ. ڊوڙ ڪٺائڻ.
 پڄائي ڪڍڻ.
 ٺاڇو: ذ. دهل يا نغاري جي چوٽ واري وڃت. دهلن
 جو زوردار آواز. وڏو دهل.
 ٺاڇني: ٺ. ڪاغذن کي تنيڻ لاءِ سٺي - پن.
 ٺاڏ. ٺاڏا: ٺ. ڏاند جي رَنپ (وڙهڻ مهل). ٺپ
 (مستيءَ مان).

ٺ: ٺ. اُچار "ٺي" ۽ "ٺري". الف - بي جو ستون
 اکر. ابجد موجب عدد "ٺ" جي برابر (۴۰۰).
 ٺه: ٺ. "ٺي" جو مخفف. ٺن جو عدد ڏيکاريندڙ ((ٺه))
 واٽو، ٽپري وغيره).
 ٺاٺرو: ذ. جوان چوڪرو - ڳيرو، چوپائي مال جو ڦڙ
 (گابو وغيره). (ٺ. ٺاٺري).
 ٺاٺرو ٺاٺرو: ٺ. گهوڙي جي ڊوڙ وقت سنين جو آواز.
 ٺاٺ: ٺ. لڳن ۾ سُر جي سَوٽ. ڳاموڙ (بدن ۾).
 ٺاٺ: ذ (انگ) خاص قسم جو ٺلهو ڪپڙو. سٺي مان
 نهيل ٺلهو ڪپڙو (جنهن مان ڳوٺيون ٺهن). پال. (م)
 سخت - سوٽ - چڪيل. چڪي ٻڌل. مضبوط.
 ٺاٺ ڪڍڻ: ڌڪ ڪڍڻ. ڌوڪو ڏيڻ.
 ٺاٺار: ٺ. ڪوسي پاڻي يا سيڪيل پٿر جو سيڪ
 (سوچ واري عضوي تي) - ٺاڪور.
 ٺاٺائي: ٺ. ڪڙائي - شوخي. چُستي. تندرستي.
 ڪپڙي لٽي ۾ ٺاهه ٺوهه.

ٲاڏه ٲ، ڏانڊ جي وڙهڻ واري رٺپ.

ٲاڏون ڏيڻ، وڙهڻ واريون رٺيون ڪرڻ ۽ مستيءَ مان ڪڍڻ. وڙهڻ لاءِ ٻولائڻ.

ٲاڙه ڏ، وڻ جي ٻن سوڌي وڏي ٲاري. وڻ جي ٲلهي ٲاري.

ٲاڙچ، ٲ (انگ) ٻڄلي واري ڊگهي هٲ ٻٽي (سيلن تي ٻرندڙ).

ٲاڙه، ٲاڙهه، م. هٽائي ٻري ڪرڻ، ٲاسي ڪرڻ. ٻهانو ڪري ٲٽائڻ. ڳسائڻ (مقرر وقت يا وعدو).

ٲارو، ڏ. ٲاڙ، ٲئي جي سنهي ٲاري. ڍنگهر. ٻهارو. ٲاسو-درگذر. ٲٽاءِ.

ٲارو ڪرڻ، ٲاسو ڪرڻ. ٻڄاءِ ڪرڻ، درگذر ڪرڻ. مڙي وڃڻ (خد تان). نظرانداز ڪرڻ.

ٲاري ٻهار ڪرڻ، ميڙي چونڊي سڀ ڪڍڻ (جو ڪجهه به نه ٻڄي).

ٲاري، ٲ، وڻ جي سنهي شاخ (ٻن سوڌي)-لامر. ٲالهي جو وڻ.

ٲاري وجهڻ، رڍن ٻڪرين ڪي چرڻ لاءِ وڻن جون ٲاريون وڌي ڏيڻ.

ٲاڙهو ٲاڙهي، ٲ، روج راڙو (وڏي آواز سان). آه زاري.

ٲاڙهه، ٲ، سخت زمين-ٲڪي زمين. سڪل ۽ ڏاڍي زمين. (ص) سخت اُس وارو وقت ”ٲاڪ منجهند“.

ٲاڪاڻو، ڏ. ٲڙهڻ ۾ غلطي.

ٲاڪائڻ، م. ٲاڪا ڏيارڻ. ڳنڍائڻ. ٻيڙا ٻڌائڻ. ريهائڻ (ٲانءِ، ڳهه).

ٲاڪجڻ، م. ٻڌجڻ (ٻيڙو). مڙهڻ (موتي). ڳنڍجڻ (جٽي).

ٲاڪڙو، ٲ. ٲنڊين ٲنڊين ڱڪرين واري ايراضي.

ٲاڪڙو، بحث مباحثو. سخت ٲورهيو. گهڻو ڪم.

ٲاڪڙو، ص. جابلو. ٲٽائڻ.

ٲاڪه منجهند، ٲ. ٲورا ٻيهر-ٲوري منجهند.

ٲاڪڻ، ٲاڪڻ، م. ٲاڪا هڻڻ-ٲوٲا ڏيڻ. ٲوٲي سان ڳنڍڻ. ريهه ڏيڻ (ٲانءِ، ڳهه وغيره ڪي). ٲڪڻ (جبل).

ٲاڪو، ڏ. ٲوٲو. ڳنڍڻ (جٽيءَ ڪي). ريهه (ٲانءِ، ڳهه وغيره ڪي).

ٲاڪور، ٲ. سوڄ يا سُور واري عسوي تي گرم ٲائي، ٲوسي يا چار وغيره جو سيڪ.

ٲاڪوڙو، ڏ. ٲاهه-چرڪ. هراس. ٲاڄ. مارڪٽ.

ٲاڪڻون، ص. ٲوري ٲوڪر سان ٲڄي ٲوندڙ (شيشي، چيني جو سامان). ٲڙڪي ٲڄي ٲوندڙ.

ٲالڀور، ڏ. سنڌ ۾ رهندڙ بلوچن جو هڪ قبيلو (جنهن سنڌ تي ١٧٨٣ع کان ١٨٤٣ع تائين حڪومت ڪئي).

ٲالهي، ٲ. هڪ مشهور وڻ.

ٲاميڙو، ڏ. ٲامي جو ٲانءِ ڍيڳڙو يا هنڌي). آڳاٽي وقت جو ٲامي جو سڪو.

ٲاميڻ، ٲ. ٲيش کان ٲامي جهڙي ڳاڙهاڻ. ڪاوڙ کان مُنهن جي ڳاڙهاڻ.

ٲامي هڻڻ، ڪاوڙ کان مُنهن ڳاڙهو ٿيڻ.

ٲامو، ڏ. هڪ مشهور ڌاتو.

ٲان ٲان، ٲ. ڪان. ۽ ڪن ٻين ٲڪين جي ٻولي جو ٲڪو ۽ اڻ وڻندڙ آواز.

ٲان ٲان ڪرڻ، آڃائي بڪ ڪرڻ. آڃايو هُل ڪرڻ. ٲانڊاڻو، ڏ. ڪڙ ڪٻيٽو.

ٲانڊو، ڏ. ڪاٺيءَ جو ٻري ويل ٲڪر (جنهن ۾ آڃان ٻاهه ٻرندي هجي)-جاڳٽو.

ٲانڊو ٲوٲي، ٲ. حقي جو ٲانڊو ٲوٲي. خدمت

ڇاڪري- تهل ٽڪور.
ٽانڊو ڏيڻ، باهه ڏيڻ. لهنو مھڻو هڻي ڪاوڙائڻ. ساڙ ڏيڻ.
ٽانڊي، ٽانڊوڙي، ٺ. چڻنگ. چٽانتي. اماڙي.
ٽانڊيءَ ٽپڻو، ص. ٿوري ڳالهه تي ڪاوڙجي پوندڙ.
چيڙاڪ. (ٺ. ٽانڊيءَ ٽپڻي).
ٽانڪڻ، م. ”ٽانڪڻ“. توبو ڏيڻ. ريه ڏيڻ.
ٽانڪو، ڏ. ٽاڪو. توبو- ريه.
ٽانڪي، ٺ (انگ) حوض.
ٽانگ، ٺ. تاري- لام (وڻ جي). ڪڪڙن جي ويهن لاءِ ڪاٺي (پينگهي جي سرائي وانگر آڏيل).
ٽانگر، ڏ. هڪ قسم جو گل ۽ ٻوٽو- چنبيلي.
ٽانگڙ، ص. ڊگهي تنگن وارو- ڄانگهو.
ٽانگو، ڏ. تاري- لام. چينيئو. سلو. ڪانو. ٻن قيتن واري عام مشهور گهوڙي گاڏي.
ٽانءِ، ٺ. آڪڙ. غرور- هٺ.
ٽانءِ، ڏ. ٽانو.
ٽانڻ، ٽانڻ، م. ٽپڻ مان ارٽي وسيلي ڪڪڙا ڪڍڻ. گيهه، مڪن، چرپي وغيره کي رجائي صاف ڪرڻ.
ٽانو، ڏ. وقت- ويل. مهل. اهڃاڻ. پاريتو.
ٽانو تارو، وقت تارو. مهل گسائڻ.
ٽاوڙ، ڏ (انگ) ٺل- بُرج. منارو.
ٽاهه، ڏ. چرڪ. هراس. ٽاڪوڙو.
ٽاهه پوڻ، ڊپ کان چرڪ پوڻ.
ٽاهڙ، ص. چرڪندڙ. ڊجي پڇندڙ. ٽهندڙ.
ٽاهڻ، م. چرڪائڻ. هراسڻ. چرڪائي پڇائڻ.
ٽاهو، ڏ. دهل جي هڪ وڃت.
ٽاءِ، ٺ (انگ) قميص جي ڪالر تي ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ لاءِ

رنگيه ڪپڙي جي خاص پٽي.
ٽائو، ڏ (انگ) موٽر، لاري، سائيڪل وغيره جي قيتي مٿان رٿڙ جو خاص پٽو.
ٽائون، ٺ (انگ) شهر.
ٽائون ڪاميٽي، ٺ. شهرين طرفان چونڊيل نمائندن جي جماعت.
ٽائپ، ٺ (انگ) ڇپائي ۾ ڪم ايندڙ شيهي جا اکر. نمونو- قسم.
ٽائيم، ڏ (انگ) وقت. مهل.
ٽائيم ٽيبل، ڏ. وقت جو ورڇ جو خاڪو (روزمره ڪم جي لاءِ).
ٽپ، ڏ (انگ) پاڻي لاءِ وڏو بيضوي ٿانءِ.
ٽپ، ٺ. ٺ. حيلو. علاج. اڳڪٿي.
ٽپ، ٺ. ٺ. پريل (پاڻي وغيره مان)- تار.
ٽپ ڪرڻ، مٿان مٿان منهن ڀرڻ- ڪنان تار ڀرڻ.
ٽپائڻ، م. توبو ڏيڻ. ٻوڙو ڏيڻ (ڪپڙي کي).
ٽپو، ڏ. وڏو چوڪرو.
ٽپو ٽاپو، ڏ. ٻارڙا. ننڍڙا ٻار. عيال.
ٽپڪ، ٽپڪو، ٺ. ٺ. سر جي ڪانن مان ٺهيل ننڍي توڪري- ٽپو. (ٺ. ٽپڪي).
ٽپڪو، ڏ. نقطو. ٻڙي.
ٽپڻ، ٽپڻ، م. توبو ڏيڻ (پاڻي ۾). ٻوڙو ڏيڻ (رڱ ۾). ٽپ ڪرڻ. ڏکي مال جو وقت کان اڳ ڪچو ڦر ڇڏڻ.
ٽپڻو، ڏ. هڪ قسم جو ڍانڍي پڪي- توبه پڪي. سر جي ڪانن مان ٺهيل ڍڪ سان توڪري. (ٺ. ٽپڻي).
ٽپو، ڏ. پھڻ جو ننڍو ڍڳ. مٽيءَ جو دڙو (زمين جي دنگ ڏيکارڻ لاءِ)- دڙي.
ٽپي، ٺ. ساهه گهڻي ٿوريءَ دير لاءِ پاڻي جي سطح کان

هيٺ ٿيڻ. پاڻيءَ ۾ اونهي گهٽ-عوڻو.

ٺٻيءَ ۾ پوڻ: اونهي خيال ۾ پوڻ. گهڻي ويچار ۾ پوڻ.

ٺٻيءَ ٺ. قاتل جُوال کي ڳنڍڻ لاءِ ڪاٺي ٽڪر.

ٺٻڪڻ: م. وچ ۾ پوڻ (معاملي يا ڪم ۾) - ٺٻجڻ. رخو وجهڻ.

ٺٻو: ذ. ٺڪر جو ڪُڇو (پاڻي پيئڻ لاءِ) - خُمر.

ٺٻو اونڌو ڪرڻ: فائدي بدران اٿلندو نقصان ڪرڻ. ڪٿي ڪمائي ڪٽ ڪرڻ.

گهٽ: ذ. آنورو - خصيو.

ٺٽ: ذ. پيٽ مان هوا نڪرڻ جو آواز. ربح - بادي.

ٺٽ ڏيڻ: اجايون ڳالهيون ڪرڻ.

ٺٽڙ: ص. ٻٽاڪي. هلڪي طبيعت وارو - ٺٽڙو.

ٺٽڻ: م. ڇڄڻ (ڏاڳو، نوڙي وغيره). ختم ٿيڻ (دوستي، مائٽي، سڳاوتي، تعلق). ڦار ٿيڻ (سات

مان). وڇڙڻ. ٽوٽو پوڻ (واپار ۾).

ٺٺ - ٺٺ: ٺ. ٽوٽڻ راند جو هڪ داء.

گت وگر: ذ. گهڻن قسمن جون گڏيل شيون. نازڪ سامان (جئن شيشي چيني وغيره جا ٿاڻ).

گئون: ذ. ننڍي قد وارو گهوڙو - ڍڍو.

گئون ٽوپڻ: ذ. عام رواجي ماڻهو.

ٺٽيهڙ: ٺ. پڪيءَ جو هڪ قسم.

گپ: ذ. وڻ جو وڏو ڍنگهر. واڙ جي لنگهر کي ڏنل ڍنگهر.

گپ ٿارو ڪرڻ: پڪو ٽوٽو ڪري اجهو اڏڻ. ان هوند يا هيٺائي ۾ ڏکيو سڪيو وقت ٻڌائڻ.

گپ، ٺٻيءَ: ذ. چال - ٻُل. ڪڏ - نينگ، ٻڌ. ٺٽڙ (بال جو).

ٺٻيءَ ذ (انگ) سوال جي حل يا جواب بابت اشارو.

مضمون جي بنيادي نڪتن مان هڪ نڪتو. فقرو (مضمون ۾).

ڳال: ٺ. خط - چئي. خط پٽ. پوست کاتي ذريعي خط پٽ. گهوڙي جي پنڌ جي هڪ چال.

ڳال آفيس: ٺ. خط پٽ موڪلڻ يا ورهائڻ واري آفيس.

ڳالي: ص. خط پٽ ورهائيندڙ. قاصد.

ڳاڻڻ، ڳاڻڻ: م. ٽپ ڏيارڻ. اُڪارڻ - پار ڪرائڻ. هڪڙي ورق کان ٻئي ورق تي اُٿارو ڪرڻ - ٽپائي رکڻ.

ڳاڻي: ٺ. ٽن تنگن واري ننڍي ميز (عام طرح چئن پايڻ واري ننڍي ميز کي به چون).

گپ گپ: ٺ. ڦڙو ڦڙو ٿي ڪرڻ. بوندن جو لاڳيتو آواز. گهوڙي جي هلڻ جو آواز.

ڳٽائي: ص. ٽن پٽن سان جوڻا ڪندڙ. ڪيڏاري جوڻاري.

ٺٻڙ: ٺ. ٺٻڙ - گنج. ٺوڙه.

ٺٻڙ: م. گرم شيء. سان ٽاڪور ڪرڻ. ٺٻڙ (ٺٻي).

ٺٻري: ٺ. ڪنهن ٿاڻ مان تيل يا گيهه ڪڍڻ لاءِ لوهي ماڻ - ڪرندڙي.

ٺٻڙ: ذ. شيء - وٽ. وِسَلو - سامان، گهرو استعمال جي ڪابه شيء (ڳهر ڪپڙو وغيره). اوڍڻ يا وڇائڻ جو ڪپڙو. هنڌ بسترو. سمجهه. همت. (ص) سست.

بيوقوف.

ٺٻڙ ٽاڙي: ذ. سامان سڙو. هنڌ ٺٻڙ. مال اسباب.

ڳڙي: ٺ. ڳوٺ جو پال (وڇائڻ لاءِ). پراڻي قاتل ڳوٺ جو ٺڪر.

ڳڙي: م. ڦڙو ڦڙو ٿي ٽمڻ. ٽپ ڏيڻ.

ڳڙي: ذ. جهولي ۾ وٺڻ (انڻ) مان ڦر ڪرڻ جو

تہ پکي عمل لاڳيتا ٿپ.
 تہ پکي؛ ٺ. ٺن پکي مان اڏيل جھڳي.
 ٺڳڻ، ٺڳڻ؛ م. ٺپ ڏيڻ. ٺپ ڏيڻي مٿان اڪري وڃڻ.
 اورانگهڻ.
 ٺڳي پوڻ؛ ٻن ڌرين يا ماڻهن جي گفتگو ۾ ڪاهي پوڻ.
 دخل ڏيڻ. ٺياڪر بڻجڻ.
 ٺڳڻ؛ ٺ. ٺوڙهه- گنج. ڪيپرائي؛ جو مٿيون حصو.
 ٺڳو؛ ڏ. سيارن، برجن، نڪتن، راسين ۽ سج چند جي
 لهڻ اڀرڻ ۽ تاريخن بابت سڃاڻي ڏيندڙ ڪتاب- جنتري.
 ٺڳو، ٺڳو؛ ڏ. ٺپ- چال. ٺينگ. اڇل- ٺل.
 ٺڳو ٽاڙو؛ ٺ. ٺينگ ٺڳو. ٺل گوڙ. زنانو جهيڙو.
 ٺڳري؛ ٺ. وڇيڻ. نماز.
 ٺڳري؛ ٺ. ٺاس راند ۾ هڪ جهڙن ٺن رنگن وارن پٽن
 جو جوڙو.
 ٺڳيل؛ ٺ. هيٺين ڪورٽ جي فتويٰ جي خلاف مٿين
 ڪورٽ ۾ پي ايل.
 ٺڳوڙي؛ ٺ. ملڪيت (رقم، گهر، دستاويز وغيره)
 رکڻ لاءِ گجهڻ خانن واري لوهي پيتي.
 ٺڳ؛ ڏ. اختصار- ٺٺ.
 ٺڳ ڪڍڻ؛ منجهه ڪڍڻ- راز معلوم ڪرڻ.
 ٺڳڪاڻ؛ م. تهڪاڻ- اوبارو.
 ٺڳڪو؛ ڏ. تهڪو- اوبارو.
 ٺه- ڌرو؛ ڏ. ٺن دروازن وارو صفو.
 ٺڏ؛ ٺ. ٺن ڏانڊن جي ويڙهه واري رنپ- ٺاڏهه.
 ٺيٺ. آڪڙ.
 ٺڏوڻ ڏيڻ؛ مستيءَ ۾ رنيون ڪرڻ. وڙهان وڙهان
 ڪرڻ. هڪلون ڪرڻ.
 ٺڏو؛ م. رنيون ڪرڻ. ڍڪوڻ ڏيڻ. ڪڏ ڪرڻ.
 مستي ڪرڻ.

ٺرالي؛ ٺ (انگ) ريل جي پٽي تي هلندڙ ننڍو گاڏو.
 هڪ يا ٻن ٺيڻن وارو هٿ گاڏو (بار ڍوڻن لاءِ).
 گر گر؛ ٺ. ڏيڏر جي ڏاڪ. بڪ بڪ.
 ٺرڙو؛ م. ڪنڀن ڪٽل (پکي). چانگيل (وڏ).
 ٺرڙائي، گرڙائي؛ ٺ. اجائي بڪ. گهڻو ۽ فضول
 ڳالهائڻ. طبيعت جي هلڪڙائي. خسيس حرڪت.
 ٺرڙو؛ م. گهڻو ۽ اجايو ڳالهائيندڙ. هلڪي طبيعت
 وارو (ڳالهائڻ ۽ افعالن ۾). وڏائي خور. پٺاڪي.
 ڪڪڙ جو هڪ ٻيڻ. (ٺ. ٺرڙي).
 ٺه- رقمي؛ ٺ. رياضي ۾ ٺن رقمن وارو حساب
 (جنهن ۾ مليل ٻن رقمن جي مدد سان ٺي رقم جو
 جواب لهجي).
 ٺه- سالو؛ م. ٺن سالن جي عمر جو (جانور).
 ٺرڪه؛ ٺ (انگ). بار ڍوئيندڙ لاري.
 ٺرڪه؛ ٺ (انگ) اٽڪل بازي- حرفت.
 ٺرڪاڻ؛ م. ٺارڻ. بهاني سان روانو ڪرڻ.
 ٺرڙو؛ م. تري وڃڻ. پاسي ٿيڻ. هٽي وڃڻ (اڪيڻ
 اڳيان). دفع ٿيڻ. وڃڻ.
 ٺرڙو؛ م. آهستي هلڻ- رمن. رڙهڻ- چرڻ. وڇڙو ۽
 هڪ ساريڪو پنڌ هلڻ (گهوڙو).
 ٺرين؛ ٺ (انگ) ريل گاڏي.
 ٺڙو؛ ٺ. ٺاڪڻين شين جي ڀڄڻ جو لاڳيتو آواز. ڦلن
 ڀڄڻ يا گولين جو ٺڙڪو.
 ٺڙڪاڻ؛ ڏ. ڪاٺ وغيره ڀڄڻ جو وڏو آواز.
 ٺڙڪڻ؛ م. ٺڙڪو ڪرڻ (ڀڄڻ مهل). سيرجن-
 چيرجن. ڀڄڻ (شيشو، ڪاٺي وغيره). ڀڄڻ (ٺلا،
 ڀڳڙا). رڄڻ (گيهه، تيل).
 ٺڙو؛ م. ڪُل (ڳل). ڪُل (مڪڙي). ٻهڪڻ- سرهائي
 ٿيڻ (اندر ۾). پڪڙجڻ.

ٽڙ پڪڙ: پڪڙجي وڃڻ. چڙو چڙ ٿيڻ.

ٽڙهه: ص. ڪٽو- ٽڙش. ٽمار ڪٽو.

ٽڙڻ: ڏ. ٽڙڻو ٽڙو- ٽڙو ٽڙو.

ٽسانگهه: ٽ. ٽن انگهن واري ٿوڻي. ٽن ڇهنبارين انگهن وارو هٿيار.

ٽسڪائڻ: م. ٽهڪائڻ- اوبارڻ.

ٽسڪو: ڏ. ٽهڪو- اوبارو.

ٽسول: ڏ. ٽن واٽن گڏڻ وارو هنڌ- ٽواٽو. ٽن نوڪدار شاخن وارو هٿيار- ٽرشول.

ٽشو: ڏ. ڪنگهو پاڻي. بي سواد پاڻي. ڦٽ ڦڙي مان وهندڙ روڳ.

ٽڻ: ڏ (انگ) منجهند جي ماني. ماني رکڻ لاءِ ٻن يا ٽن پڙن وارو دٻلو.

ٽڻلو: ڏ. ٽن قسمن جي پسارڪن وڪرن مان ٺهيل دوا (آنورا، هرڙون ۽ ٻهيڙا)- اطريفل.

ٽڻڻي: ٽ. ٽٽي مان ماني اٽلائڻ وارو ٽڪنڊو لوهي اوزار- ورائي.

ٽه- ڦيٽي: ٽ. ٽن ڦيٽن واري سائيڪل يا گاڏي.

ٽگهه: ٽ. ڪوٽر سان زمين تي ڏنل ٺپ (رستي وغيره جي نشان لاءِ). آيت جي لوهي سرائي (جنهن جي ڦڙن سان سُٽ ڪٽجي). ٿوري کير واري مينهن.

ٽگه مان وڙ ڪڍڻ: مار ڏيئي سڌو ڪرڻ. سخت سزا ڏيئي سڌارڻ.

ٽگهه: ٽ. شيشي جو ٻُڙو (منڊي يا ڪنهن ڳهر ۾). مٿر. آرسِي- آئينو. ٽاس ۾ ٽن داڻن وارو پتو.

ٽگهه ٻڌڻ: هڪ جاءِ تي ٻيهي رهڻ (لاتون، لغڙ).

ٽگهه: ٽ. ڪپڙي کي ٻڙائين سان ڪٽڻ. ڪاٺيءَ تي اڪريل چٽ ڳل.

ٽگهه: ڏ. (واحد، ٽڪو) پئسا. ٺاڻو. رقم. دولت.

ٽڪاڻي: ٽ (ع) ٽقاوي.

ٽڪارو: ٽ. سانجهيءَ جي مهل- نماشام.

ٽڪاڻو: ڏ. ٽڪڻ جي جاءِ. ٽڪاڻو. هندومت جي پاٽ پوڄا جو آستانو.

ٽڪاهه: ڏ. هڪ هنڌ بيهڪ. سڪونت. بقاء.

ٽڪائڻ: م. رهائڻ- ترسائڻ. مهمان ڪرڻ، هڪ هنڌ ڳائي بيهارڻ.

ٽڪه: ٽ. واڇ يا گهڙيال جو آواز.

ٽڪي: ٽ. ٽن ڪاٺين مان ٺهيل هڪ قسم جي گهوڙي (جنهن سان ٻڌي ڏوهاري کي ڦٽڪا هڻجن).

ٽڪڙهه: ڏ. ٻن يا وڌيڪ شين جو پاڻ ۾ زور سان لڳڻ- تصادم. ڊمھ- ٿونو (جانور جو). زور سان ڌڪ. زور آزمائي وارو مقابلو، چيڙ- ڏونگر.

ٽڪر ٽاڪڻ: سخت جفاڪشي ڪرڻ. وڏي مشڪلات مان پار پوڻ.

ٽڪڙهه: ڏ. ٽڪرو- ٽوٽو. پور. پاڳو. فرو- پڙو. ڳيو (مانيءَ جو).

ٽڪر اڳهاڻ: خيرات ۾ ڪارائيل ماني قبول پوڻ. سرخرو ٿيڻ.

ٽڪر پورو: ڏ. مانيءَ ڳيو. ماني ٽڪي.

ٽڪرائو: ڏ. گهڻا ٽڪرا- پورا پورا. ڪپڙي جا بچيل ٽڪرا. سِرُن جا آڌڙ.

ٽڪرائڻ: م. ٻن شين کي پاڻ ۾ زور سان ٺهڪائڻ. پيٽ ڪرائڻ. ويڙهائڻ. مقابلو ڪرائڻ.

ٽڪر تانيو: ڏ. ڌرو پڙو. ڀڳ ٿوٽ.

ٽڪرجڻ: م. نهڪڻ- لڳڻ (آمھون سامھون). منهن مقابل ٿيڻ. وڙهڻ.

ٽڪڙهه: م. زور سان لڳڻ- ٽڪرجڻ. اوچتو ملي وڃڻ- گڏجڻ. پيٽ ٿيڻ. مقابلو ٿيڻ. وڙهڻ.

(جيڪو ۱۹۴۷ع کان اڳ گڏيل هندوستان ۾ رائج هو).

ٺڪو (ٺڪو) ص. گدلو-ميرو، بدبودار، ڪنو، بدافعال. (ث. ٺڪي).

ٺڪو ڏ. تلڪ، داغ، چتو، ڪلنڪ-ڪارنهن جو داغ، عيب، ڳهه جو هڪ قسم، ٽن جو عدد، تاس ۾ ٽن دائن وارو پتو، دهل يا طبلي جي وچت جو ڳر. ٺڪو پنڄو ڏ. پاڻا پتيون، ورهاست، حيلو وسيلو، اٽڪل سٽڪل.

ٺڪو ڏ. چير-وڏ (پاڪي يا ٽڪي اوزار جو). وچونڌر بيماريءَ کان بچاءَ لاءِ ٻانهن ۾ چير ڏيئي جسم ۾ دوا داخل ڪرڻ، ٻئي کي ڪوڏر سان ڏنل وڏ. ٺڪور ٺ. ٽاڪور، هلڪو ڌڪ-ٽوڪر.

ٺڪوري ٺ. پاسن واري ٽڪندي رواتي. ٺڪي ٺ. ننڍي ماني، لولو، دوا جي گولي، چڪي (صابن جي)، پڙي (چنڊ جي)، ٻين جو پاپوڙو، منائي جو هڪ قسم، آڱ (راند جي)، تاس ۾ ٽن دائن وارو پتو.

ٺڪيت ٺ (انگ) ريل گاڏي يا بس وغيره ۾ سفر ڪرڻ جو ڪاغذ (جنهن تي رقم، تاريخ ۽ اسٽيشن جو نالو لکيل هجي)، سٺيما ۾ داخلا جو ڪاغذ.

ٺڪيت وٺائڻ، ملازمت يا ڪم کان جواب ڏيڻ. ٺڪڙ، ٺڪڙ ٺ. جابلو ٽڪندي ايراضي وارو هنڌ. ٺڪڙ ڏ. ٽن لاڳيتن پٽن جي مٿان ڄاول ڌيءَ، يا ٽن لاڳيتن ڌيئرن مٿان ڄاول پٽ.

ٺڳ ٺ. ٺڪ، پٽ ڪوه. ٺڳا ڏ. حال ڏاڳا (فقيرانا)، سڳا ڏاڳا ۽ تعويذ ڦل، پراڻا چنل ڪپڙا، ميرا ۽ ڦاٽل ڪپڙا.

ٺڳا توڙه لاڳاپا لاهن-واسطا چنڻ.

ٺڪرو ڏ. ٺڪر-پور، ڌرو، حصو-پاڳو. ٺڪري ٺ. ننڍو ٺڪر-پهاڙي، جبل جي پچڙي يا پاسي نڪتل ننڍو حصو.

ٺڪري ٺ. جوتا جو آڏو، جوتا لاءِ مقرر جاء. ٺڪري ٺ. ٿوري ڌري، ٿورو حصو، رليءَ جي پڙ ۾ رڳيل ڪپڙي جو ٺڪر-ٽوڪري.

ٺڪريل ٺ. ٺڪرن تي پليل، در جو نوڪر، رول، لوڏيل، ڌڪاريل.

ٺڪڙو ڏ. نراڙ تي سينڌر يا زعفران جو نشان (هنڊن جي رسم)، تلڪ، ڳهه جو هڪ قسم.

ٺڪڙي ٺ. ننڍي ساهمي. ٺڪسان ٺ. سوڻ سان، سٽي ٺڪي، حيلو وسيلو، ٺاهه جوڙ (عارضي)، ڏيک ويڪ، اٽڪل بازي واري نمائش، عارضي مانڊاڻ.

ٺڪسال ٺ. سرڪاري سڪن ٺاهڻ جو ڪارخانو-ضربخانو.

ٺڪلو ڏ. سٺ يا ڏاس ڪٽڻ لاءِ ڪاٺيءَ جي ڦرڻي. ٺڪلي ٺ. حڪومت طرفان خاص مهر واري ڪاغذ جي ننڍڙي چاپ (خط پٽ يا ڪورٽ في طور لڳائڻ لاءِ).

ٺڪنڊو ڏ. ٽن ڪنڊن واري شڪل يا ايراضي. ٺڪڻ ٺ. هڪ هنڌ رهڻ، ڄمي بيهڻ، قائم رهڻ-جڙاءُ ڪرڻ، ڳڻڻ، رهڻ-ترسڻ (مهمان تي).

ٺڪڻ ٺ. ٺوڙهه-روڏ-گنج، مٽي جو تارونءَ وارو حصو.

ٺڪڻ، ٺڪڻ ٺ. ٺڪ ڪرڻ، ڪٽرڻ (ڪپڙو). ٺڪ ڪري چٽ ۽ نقش ٺاهڻ-اُڪر ڪرڻ، ٽاڪڻ (جبل).

ٺڪو ڏ. ٻه پٽسا، ٻن پٽسن ملهه وارو ٽامي جو سڪو

ٲڳڙو ڏ. وڏو ٲٽڪو- ٲڳڙ.

ٲڳڙو م. نونگا هڻي ٲڳڙ. دائو دائو ڪري ڪاٺڻ.
ڇهنٻ هڻي ڪاٺڻ (ميوي ڪي). بخيو ڏيڻ. ڇٽي هڻي
ڳنڍڻ (ڪپڙو).

ٲڳڙو ڏ. وٽيل سڳو. فقيرن جي ڳچيءَ ۾ پيل ڏاڳو
(جنهن ۾ مڻيا مٽڪا ٲوٽل هجن). خاص فقيراڻو ڳانو.
ميرو وڳو. ڇٽي لڳل ٲراڻو ڪپڙو.

ٲڳڙو ٺ. اٽڪل روو ڪٽ يا تور. تخمينو، حرفت-
اٽڪل. تجويز- رٺ.

ٲڳڙو م. وهندڙ پاڻي ۾ تڙڳڻ- اولجڻ.

ٲڳڙو م. ناز نخري سان هلڻ- تور سان هلڻ. آهستي
آهستي هلڻ.

ٲڳڙو ڏ. جٽو (ماڻهن جو). وڳ (اٺن جو)- گلو. ڏڻ
(جانورن جو). انبوه. ڪاٺن جو ڍڳ. ڇوپائي مال جي
ڳچيءَ ۾ ٻڌل وڏو ڇڙو.

ٲڳڙو ڏ. دهل جي هڪ وڃت.

ٲڳڙو ٺ. ٽن ٽٺن واري مينهن.

ٲڳڙو ٺ. ٽي چٽا گڏ. هڪ ٻئي پويان ڇاول ٽي ٲٽ يا
ٽي ڏيون. ٽي چٽا گڏ سوار (اٺ، گهوڙي وغيره تي).

ٲڳڙو ٺ. ڪنجهي جي تمام ننڍي وٽي (ساز طور
ڌرمي ڀڄڻ يا وٽي ٽليون وڃن). ننڍي ڇڙي (ڇوپائي مال
جي ڳچيءَ ۾ ٻڌجي).

ٲڳڙو ڏ (انگ) ڀاڄيءَ طور ڪم ايندڙ اويڙ.

ٲڳڙو ٺ (انگ) ٻن ڦيٽن واري هڪ خاص قسم جي
گهوڙي گاڏي.

ٲڳڙو م. ٲڙو ٲڙو ٽي پاڻي ڳڙڻ جي حالت. ڏيبي يا
لاٽين جو ٽڪو. تارن جي روشني.

ٲڳڙو ٺ. هڪ ٻئي مٿان اڏيل ٽن طبقتن واري جاءِ.

ٲڳڙو ٺ. ٽن مهينن جو عرصو- سِماهي.

ٲڳڙو ڏ. منهن تار ٲريل.

ٲڳڙو ٺ. جهيڙو. ٻائيتال- مانڊاڻ. گهيبي.

ٲڳڙو م. ٽي ٽي ڪرڻ. ٻرڻ وسامڻ. ڏوٽڪڻ-
ڇمڪڻ (تارا).

ٲڳڙو ڏ. لاڳيتو ٻرڻ آجهامڻ (بتي، ڏيو). ٽي ٽي
(تارن جي).

ٲڳڙو م. وهڻ (ٲڙو ٲڙو)- ڳڙڻ. نڪرڻ (ڀڳهر).
ڪرڻ (لڙڪ).

ٲڳڙو ٺ. ٽن ديوتائن (برهما، شو، وشنو) جي
شڪلين وارو ٻُٽ.

ٲڳڙو ڏ (انگ) اٺاويهن مٿن تور جو ماڻ.

ٲڳڙو ٺ. ڳوڻ ڪي ڳنڍڻ يا منهن بند ڪرڻ واري
سنهي ڪاٺي.

ٲڳڙو م. ڇوپائي (ڳئون، مينهن، ٻڪري) جو ڳپ
ڪيرائڻ.

ٲڳڙو ٺ. ٺٺيڻ. ٺٺيڻ. ڇهنبياڙي شيءِ (ڪاٺي، ڪوڪو،
سئي وغيره) زور سان گهيڙائڻ. ڇپائڻ. اٽڪائڻ-

مداخلت ڪرڻ. ڦاسائڻ (ڪم ۾).

ٲڳڙو ڏ. جهيڙو- تڪرار. مناظرو. اختلافي بحث.

ٲڳڙو م. سٺ ڪي ٺٺو ڪري وٺڻ. وارن جي ٽن
ڇڳن ڪي ملائي ڇوٽي ڳنڍڻ. ڪپڙي جي ٽن ٽرن ڪي
ڳنڍڻ لاءِ ڪيل هڻڻ.

ٲڳڙو ٺ. مٿي جي پيشاني وارو حصو. مٿي جو ڪاپار
۽ ڇوٽيءَ وارو حصو.

ٲڳڙو ٺ. وڏائي ٺاهه ٺوهه (ڪپڙي لٽي
جي). لباس جي سهڻائي.

ٲڳڙو ص. هٿن ۽ ٻانهن کان معذور- ٺٽڊو.

ٲڳڙو م. لٽڪڻ- لڙڪڻ (وڻ، رسي وغيره ۾).

ٲڳڙو ڏ. ميڙ- ڳاهٽ. ڳاهلو- گهه ڀيهه.

(جيڪا وٽ تي رکي سامان لڏجي). مروڻ کي ڦاسائڻ لاءِ مڇ يا ڪاٻار جو دامن. گهٽ پاڻي واري حالت ۾ ناز جي وَڪ. ٽيڙو (نڪت).

گنگڙي، ٿ. ملهه جو هڪ ڊاء. پاڪڙي جي پوئين خاني وارن رکين کي جهلڻ لاءِ چمڙي جو پٽو. تنگڻ، گنگڻ، ٿ. لٽڪائڻ (نوڙي، رسي، ڏاڳي وغيره ۾). ٻڌي لڙڪائڻ. ڦاهي ڏيڻ. سزا ڏيڻ.

گنگڻي، ٿ. پٽ ۾ ڪپڙن وغيره تنگڻ لاءِ لٽڪڻي. گنگوٽي، ٿ. چادر مان ٺهيل جهولي (ٻارڙي کي لوڏي سهارڻ لاءِ).

گنگوٽالي، گنگاٽولي، ٿ. ماڻهوءَ کي تنگڻ ٻانهن کان جهلي لڙڪائڻ جو عمل.

ٽنڻو، ٿ. ٿاري-لامر. پيچرو. ٽنڻ، ٿ. مقرر جاءِ. انجام وارو هنڌ. مقرر ٿاڻو. ڊاء-وڃهه. ٽوٽڻ راند جو هڪ ڊاء-پريو.

ٽنڻ گسائڻ، وڃهه وڃائڻ-موقعو هٿان ڇڏڻ. ٽنگڻ، ٽنگڻ، ٿ. چالاڪ-حرفتي. حرڪتي-لڇ. ٽنڻ مڻ، ٿ. اجايو ڳالهه-بڪ بڪ. زباني تڪرار. حجت بازي.

ٽنڻ مڻ لاهڻ، سيڪت ڏيڻ. سزا ڏيڻي سڌو ڪرڻ. ٽنڻي، ٿ. اگر جي بل وارو سنڌ، اگر جي ڏوڏي، پير جي مُرڻي واري هڏي-پيڏي.

ٽنگڻ، ٿ (انگ). ٽرنڪ (لوهي پيٽي). ٽواتو، ٿ. ٽن واٽن ٿنڻ يا گڏجڻ وارو هنڌ.

ٽوال، ٿ (انگ) هٿ منهن آڳهڻ لاءِ پاڻي جذب ڪندڙ خاص قسم جو ڪپڙو.

ٽوايو، ٿ. ٽن ٻولين ۾ معنيٰ وارو ڪتاب.

ٽوپو، ٽوپر، ٿ. ٽهينون ڏيندڙ-غوطي خور-غواص.

ٽنڊڻ، ٽنڊڻ، ٿ. هڪ قسم جو جيت (ڪارو ۽ يورو، ڪچين پتين ۽ زمين ۾ ڌڙڙ ٺاهي).

ٽنڊڻي، ٿ. هڪ قسم جو جيت (ٽنڊڻ جهڙو). گنڊو، ٿ (بلوچي). توده=گلن يا آن ۽ ڦاس مان ٺهيل وڏو طنبو) بلوچ قبيلي يا ڪٽنب جي رهائش واري جوءِ. بلوچن جو اڏيل ڳوٺ.

ٽنڊو، ٿ. جنهن کي هٿ نه هجن. هٿن ويڊل. معذور.

گنڊيل، ٿ (انگ) واهن جي مورين تي سنڀال ڪندڙ سرڪاري ملازم.

ٽنگ، ٿ. ڪنهن به ساهواري جو هڪ مکيه عضوو-جنگهه. بيجان شين جو پاڻو.

ٽنگ اٽڪائڻ، ڪنهن معاملي ۾ هٿ وجهڻ. دخل ڏيڻ. وچ ۾ پوڻ. دست اندازي ڪرڻ. اٽڪاءِ وجهڻ.

ٽنگ پڪيڙ ڪرڻ، تعلقات وڌائڻ. ڪم يا ڪاروبار وڌائڻ. گهڻا ڪم هٿ ۾ ڪڍڻ.

ٽنگ ڪڍڻ، بي همت ٿي آن مڃڻ. عاجز ٿيڻ.

ٽنگون هڻڻ، پنڌ ڪرڻ. گهڻو هلڻ. هل هلاڻ ڪرڻ. ڊڪ ڊوڙ ڪرڻ.

ٽنگ، ٿ. پاڻيءَ جهڙي پٽڙي رب. پيچي. پاڻيءَ جهڙو چڊو شوروو.

ٽنگ، ٿ. سوراخ. ٻر. سَل. ٽن. لوڳهو. ڳڙڪ.

ٽنگ ڀرڻ، ڪوٽ جو پوراڻو ڪرڻ. نقصان ڀرڻ. چٽي ڀرڻ.

ٽنگا مائي، ٿ. آڪڙ-سيٽ. رسامو. ڏاڍ مڙسي.

ٽنگجڻ، ٿ. لڙڪڻ. لٽڪڻ. ڦاهي چڙهڻ. سزا کائڻ.

ٽنگڙ، ٿ. تير-ٻاڻ-ڪان.

ٽنگڙ، ٿ. سوراخدار، عيبدار، چغلخور.

ٽنگڙ، ٿ. ٿلهي نوڙيءَ مان ٺهيل خرزين وانگر چاري

توپو: ذ. قدرتي طرح زمين مان سمندڙ پاڻي جو چڙو (جنهن مان پاڻي وهي نه، بلڪ هڪ-ڪرو بينو هجي). پاڻيءَ جي ننڍڙي کڏ يا ڏبو. چشمو. توڻ: ث. نقصان-گهاتو. سُستي-پاڇ (بدن ۾). آرس. سِرُن، پِٿرن يا ٻين شين جا ٽڪرا. ٿوڻ: ص. بي افعالو. ترڙو. سُست. توڻڪائي: ص. علاج لاءِ ڏس پتو ڏيندڙ نيم حڪيم. توڻو ٿيڻو ڪندڙ، ڪل پوڳ وارا نقل ٻڌائيندڙ. توڻڪو: ذ. ننڍڙو ٽڪر-توڻو. گهرو علاج جو نسخو، حيلو. توڻو ٿيڻو. نصيحت واري ڳالهه. ننڍي آڪائي، ڪل پوڳ وارو نقل. توڻو: ذ. ٽڪرو-پڳل حصو. ڌرو-پور. ڪائيءَ وغيره جو پڳل ٽڪر. سِرَ جو اڌڙ. نقصان-چيهو. توپ: توپ: ذ. خاص قسم جي وڏي توپي (جنهن سان ڪن به ڍڪجي وڃن). ڪن تائين ڊگهي توپي. ڪپڙي يا اُن مان ٺهيل ٻاراڻي توپي. جست جي هندي. توپلو: ذ. چاڇي واري ولايتي توپي. توپڻ، توپڻ: م. توپو ڏيڻ. سڀڻ. ٽاڪڻ. ڳنڍڻ (جُٽي، ڪپڙو وغيره). توپو: ذ. بغيو-سيبو. ٽانڪو. توپو ڏيڻ: ڳنڍڻ. ٿڻل معاملي ٺاهڻ جي رت ڪرڻ. توپي: ث. مٿي ڍڪڻ جو پوش (ڪپڙي يا ڪل مان ٺهيل). جُٽي يا چلمر جو ٿڻل. سُلَفي. توپي لاهڻ: بي عزتي ڪرڻ. جٺ ڪرڻ. تور: ث. هلڻي-چال. آهستي هلڻ. ناز نخري واري هلڻي. گهوڙي جو پنڌ. تورڻ، تورڻ: م. آهستي پنڌ ڪرائڻ. هري هري هلائڻ. ڪاهڻ. ڏورڻ. تورو: ذ. گوڻهه-ڪرنتي.

تورو تپو: ذ. هنگڻ مٿڻ. تورو مَنجھڻ: ڊپ ۾ حواس خطا ٿيڻ. هراسجڻ. ٿورو: ص. گوڏن ۽ نونين تي اونڌو (پولھ مٿي ڪنيل هجي)-اُٿو. ڪُٺ ڪڍي پاسيرو ستل. ڪُٺو (جسم). (ث. ٿوري). ٿورو ٿيڻ: اونڌو ٿيڻ. بيماري ۾ وڃڻ. توڙ: ذ. ڀڄڻ جي حالت-پاڇ. رد. بچاءُ لاءِ حيلو. مدافعت. ڪنهن دوا جي نقصانڪار اثر ختم ڪرڻ لاءِ ٻي دوا-ترياق. جبل يا ٽڪريءَ جو مٿانهون حصو. جبل جو چڇي جدا ٿيل حصو-توڙهو. (ص) توڙيندڙ-پيچندڙ. توڙڻ، توڙڻ: م. ڀڄڻ. ٽڪر ڪرڻ. ڌارڻ. ڊاهڻ. ٽاڪڻ (ٻهڻ). چڻڻ (رسو، هار). ڇڏڻ (مائتي، دوستي، تعلق). جدا ڪرڻ. ڌار ڪرڻ. توڙهه: ذ. رسو. رسي مان ٺهيل گِراهو. جبل يا ٽڪر جي ننڍي شاخ. توڙهو: ذ. واجهه-رسو. گِراهو. پازيب (ڳهه). توش: ذ. ڊبل روتي جو سيڪيل ٽڪر. توڪ: ث. چرچو. چٿر-ٺٺل. توڪبازي: ث. چٿرون. ٺٺليون. چرچا گهبا. توڪڙ: ث. آهستي ڌڪ (ٽاڪڻين شيءِ کي). نوڪر. چرچو-ٺٺل. توڪڙجڻ: م. هلڪي ڌڪ لڳڻ سان سيرجي پوڻ (ٽاڪڻين شيءِ). توڪڙو: ذ. بانس يا لٿي جي تيلين مان ٺهيل ڪارو. ڏلهو. چبو. توڪڙي: ث. ننڍڙو ڪارو. گلن يا ميوي رکڻ جي چٻي. ڪاغذن رکڻ يا اڇلائڻ جي چٻي. توڪڻ، توڪڻ: م. منع ڪرڻ (زيان سان).

ٲوٲو ٲٲٲٲو ڌ. سامان سڙو- مال اسباب.	روڪڻ- اعتراض ڪرڻ.
ٲٲٲ ٲ. اڄ.	ٲولڻ ڌ. شيءَ- چيز، ٲارڻ لاءِ رانديڪو يا مٲائي.
ٲٲٲ ٲ. ٲن سالن ڄمار واري مينهن.	ٲولاڪڻ ٲ. لوڙهن (ٲاٲي ٲ). رولڻ (رڻ، جهنگ ٲ).
ٲٲٲ ٲ. وڏي آواز سان ڪِل ٲٲڪڙو.	ٲٲٲ ڌار ڪرڻ (ٲٲٲ ڪي).
ٲٲڪڻ ڌ (ع. ٲٲٲ) زور سان ڪِل. وڏي آواز سان ڪِل.	ٲولاڪو ڌ. ٲولجي وڃڻ. ٲٲي وڃڻ. ڌاڪڙو.
ٲٲٲ.	رولاڪو.
ٲٲڪائڻ ٲ. ٲڙڪائڻ. اوبارڻ. ڇاڙهڻ (ڪٲٲ).	ٲولڻ، ٲولڻ ٲ. ٲوڙڻ- ڇٲڻ، جدا ڪرڻ (ٲٲٲ ڪي).
ٲٲڪڙو ڌ. ڌاڍي ڪِل. لاڳيتا ٲٲڪ.	ٲٲٲ ڌار ڪرڻ. رولڻ. وڇوڙڻ.
ٲٲڪڙو مڇائڻ ڪل مسخري ڪرڻ. ڌمڇر مڇائڻ.	ٲولو ڌ. ميڙ (ماٲهن جو)- انٲو. گروه. جماعت.
ٲٲڪڻ ٲ. اُٲڻ (ٲاٲي، ٲيل، گيهه وغيره)- ٲڙڪڻ.	ٲرتو، ولر.
ٲڌڄڻ. جلب (اندر ٲ). ٲٲڪ ڏيڻ. ٲڙڻ (گل ڦل).	ٲولٲڻ ڌ. ڪاري يا ڳاڙهي وڏي ڄوڻ.
ٲٲڪڻ (وڻ ٲڻ).	ٲولي ٲ. ٲورن ماٲهن جو مجموعو. سٲ. جماعت.
ٲٲڪو ڌ. اوبارو- ٲڙڪو. جوش. اڌمو. ٲٲڪ.	ٲوڻ ٲ. زور واري ٲوڪ جو آواز. ريج.
ٲٲل ٲ. آهسٲي ٲٲڌ (هوا خوري لاءِ). ٲور سان هلڻي. خدمٲ- ڇاڪري. ٲيمارداري.	ٲوٲٲي، ٲوٲٲي ٲ. ٲسٲي (گهوڙي جي). اٲ (گڏهه جي).
ٲٲل ٲڪورو ٲ، خدمٲ ڇاڪري. ٲرگهور (بيماري جي). ٲيمارداري.	ٲوٲٲي، ٲوٲٲي ڌ. سٲ يا ٲٲ جي ٲٲڌن مان ٲهيل ڳل (ڪٲڙي، گچ، رٲي، سڳين، ٲوٲي يا ڄٲي ٲي ٲانڪڻ لاءِ)- ٲٲڌڻ. جهاٲو.
ٲٲلائڻ ٲ. آهسٲي آهسٲي ٲٲڌ ڪرائڻ (ٲار، بيمار يا گهوڙي ڪي)- گهاٲڻ.	ٲوٲڪار، ٲوٲڪار ٲ. ٲوري ڪٲگهه. ٲوٲڪ.
ٲٲڌرائڻ (ٲار ڪي).	ٲوٲو ڌ. جادو- منٲر. حيلو (ڌاڳي ٲيٲي جو). علاج (ٲيٲي ڦل سان).
ٲٲليو ٲ. ڇاڪر. خدمٲگار. نوڪر.	ٲوٲو ٲيٲو ڌ. حيلو وسيلو. سڳو ڌاڳو.
ٲٲٲ ٲ. ٲاهه ڪائڻ- ڇرڪڻ. ڊڄڻ. ٲري ٲيٲڻ. ٲري وڃڻ (سوڌي ٲان). ڌل ڪڄڻ.	ٲوٲٲ ٲ. ٲلاش. سٲس.
ٲٲٲ ٲ. ڄمار- وٲي.	ٲوٲٲ ٲ. هڪ قسم جي ول ٲ ان جو ٲڙ.
ٲٲڪس ڌ (انگ) محصول. ناڪو.	ٲوٲڪي ٲ. هڪ ٲوٲي ان جو ٲانڌاڻ (جيڪو ٲٲٲي مسجد يا درگاهه جي لاءِ ڌن طور ڪڍجي).
ٲٲڪڻ ٲ. (انگ) جنگ ٲ ڪم ايندڙ وڏي مضبوط ٲ مٲان ڍڪيل. لوهي گاڏي.	ٲوٲو، ٲوٲو ڌ. ڊيڻ مان ٲهيل ٲڙڇ (ڪنڌي، ٲٲر يا ڇير طور ڪم آڻڻ لاءِ).
ٲي ڌ (سن. ٲر) هڪ عدد (٣).	ٲوٲو ڌ. ان مٲن جو هڪ ماڻ (انڌاز چار سير).
ٲي ٲٲر ڏيڻ ٲلاق ڏيڻ. ٲٲع ٲٲلق ڪرڻ.	

تيءَ ٿ (انگ) چاءِ- چانهه.

تي پارتيءَ ٿ. چانهه پاڻي جي دعوت.

تياسءِ ڏ. مرڻي جو ٿيو ڏينهن- تيجهو.

تياڪڙ، تياڪڙو، ص. ٻن ماڻهن يا ٻن ڌرين جي

تڪرار ۾ نبيرو ڪندڙ- ثالث. امين. دلال.

تيانگءِ ڏ. ٽن شاخن واري ڪاٺي- تسانگ.

تيتءَ ٿ. نظرداري. سٺس. مخفي طرح خبرچار.

تيڪءَ ٿ. ڪمان دار گليل.

تيمڪڙيءَ ٿ. جيت جو هڪ قسم. (ص) گهڻو

ڳالهائيندڙ. ايري جسم وارو.

تيڻءُ ٿ. مٿاڇرو ڇاڇڻ. اک مان ڪڍڻ. ڇاڇ رکڻ.

ڏسڻ- تازڻ.

تيٽيءَ ڏ (انگ T.T) تڪيٽون چڪاس ڪندڙ ريلوي

جو ملازم.

تيٽيهڙءَ ٿ. هڪ قسم جو پڪي- تنبير.

تيپءَ ٿ. جيل جي سزا. جيل- قيد. طنبور ۾ مٿيون

سُر جي آلاپ واري تند.

تيپڙءَ ص. ٽيپون ڪاڌل. عادي ڏوهاري.

تيپءَ ٿ (انگ) ماپ ڪرڻ لاءِ ڪپڙي وغيره جي

پٽي. ڦٽيل. پلاسٽڪ جي آواز پريل پٽي يا ڦٽ.

تيپوءِ ڏ. ٿرو- قطرو.

تيجهو ڏ. مرڻي جو ٿيو ڏينهن (جنهن تي ختمي خيرات

جي رسم ٿئي).

تيچڙءَ ڏ (انگ) سکيا ڏيندڙ استاد. ماستر.

تي دائيئون ٿ. ڀاري جو ٽن دائن وارو ڌاءُ (جيڪو

”هار“ جو ڌاءُ آهي).

تي دائيون پوڻءِ ڪوشش جو اُبتو نتيجو نڪرڻ.

ٽيڏا ڏ. ڏنگ- ٿڌ. وَر (ڪاٺيءَ ۾). اک ۾ ٽيڏائي

جو عيب.

ٽيڏاڻ. ٽيڏائيءَ ٿ. ٽيڏ.

ٽيڏاڻيءَ ٿ. ٽيڏائي هڻڻ. ڦڏو نظر اچڻ. ڪجهه ڏنگ

هڻڻ (ڪاٺيءَ ۾). مڙيل هڻڻ. ٽيڏائي جو عيب هڻڻ

(اک ۾). ترچائڻ.

ٽيڏو، ص. ڦڏو- ترچو. مڙيل. هڪ اک جو تارو

ڦريل- ترزو. پاسيرو- ڏيڍو. (ٿ. ٽيڏي).

تيرءُ تيروءَ ڏ. ڳوهيل اتي جو چاڻو. ڳوڙهو (مٽيءَ

جو). پٿر.

تيڙءَ ٿ. تيرڙ جو عمل. پڪيڙ (عضون، ڪنڀن، تارين

جي). ماڪ (ت). چَر ۾ ٻڌل ڪپڙي جون پينڊيون

کولڻ.

تيڙءَ ڏ. ڏنگ- ٽيڏ. وَر.

تيڙ تپاءُ ڏ. نينگ تپا.

تيڙءَ ڏ. ٽي ٽي ڏينهن ايندڙ واري جو تپ.

تيڙ تپاءُ ڏ. سخت ٻرو. وڏي مصيبت.

تيڙ پڪيڙءَ ٿ. چڙوچڙ ڪرڻ جي حالت. پڇ ڊاه.

ڪم ۾ وڌاءُ- اجاڻي اينگهه.

تيڙو ٿ. ٿ. پڪيڙڻ (پر، ڪنڀڙائيون، عضوا). کولڻ

(واچون). ڏيکارڻ (ڏند). ساھڻ (ڪر، لڳ).

تيڙو ڏ. پَر (پڪيءَ جو)- ڪنڀڙائي. چيلهه- ڍونگو.

تيپو- ٿڙو. هڪ گرانهه جيترو پَت جو چاڻو. (ص)

ڏنگو- وريل- ڦڏو (ٿ. ٽيڙي).

تيڙڻ ٿڻو، ص. معذور. سست- ٽوٽي.

تيڙو ڏ. هڪ مشهور نڪت- تيلهو- ٽنگڙ.

تيڙيءَ ٿ. آڪڙ- سِيت. ٿونڊ- وڏائي.

تيڙيءَ ٿ. آڪڙ- ٿونڊ. موچارائي (ڪپڙي لٽي ۾).

مزو- لذت. موج.

تيڙڻ ٿ. اسٽيشن.

تيڪءَ ٿ. آڏ- آڏر. جهَل (پت، ڇت وغيره جي).

ٽوٽي- ضامن. پُشتي. همراهي- سات. پُٺيرائي. مدد.	پسار ڪرڻ.
تائيد. ڏيڊ. ٻل (کاڌي جو).	ٽيلوھ ڏ. مٿانهين جاءِ. مٿانهين هنڌ جي چوٽي. تخت.
ٽيڪا ٿ (سن) شرح- سمجھائي. معنيٰ.	وڌائي. شان مان. دٻڊو.
ٽيڪا ٽيڻي ٿ. نڪتہ چيني. تنقيد ۽ تبصرو.	ٽيلھ ٿ. ٽن ماڻھن جو جوڙ. ٽن چئن جي وھت تي
ٽيڪر ٿ. ھشي. ڪوڙي شاباس. بچ. پٺيرائي.	گڏيل سواري. ٻنيءَ کي ٿيو ھر.
ٽيڪر ٿ. اُٻاءُ- حيلو. بندوبست.	ٽيليفون ٿ ڏ (انگ) تار تنڊ رستي ڳالهائڻ جو اوزار.
ٽيڪر ٿ. ڏ. ڪوٽائي جو ھڪ اوزار- چنچور.	ٽيمر ٿ (انگ) ڪنھن ڪم ۾ گڏجي حصو وٺندڙ
ٽيڪن ٿ. ٽيڪن ٿ. ٽيڪ ڏيڻ- آڌر ڏيڻ. نمائڻ	ماڻھن جي ٽولي- ٻاري. رانديگرن جي ٽولي.
(مٿو). سر نواڻڻ. سجدو ڪرڻ. جھلڻ (چلم، حقو،	ٽيھ ٿ ڏ (انگ) ھڪ قسم جو ڌاتو (جنھن مان عام
بيڙي).	طرح دٻا ٺھڻ). ٽين مان ٺھيل دٻو.
ٽيڪن ٿ. م. روڻ (ٻار جو). دانھون ڪرڻ.	ٽيھ ٽيھ ٿ. طوطي جو لاڳيتو آواز. بڪ بڪ. اجائي
ٽيڪو ٿ. ٽيڪ- آڌر. مدد- پٺيرائي- تائيد.	حجت. زباني تڪرار.
ٽيڪو ٿ. ڪڙن جو آواز. زانو گوڙ ۽ جھيڙو.	ٽيڻو ٿ. ٽي پيرا وڌيڪ. (ٿ. ٽيڻي).
ٽيڪوٽاري ٿ. زباني جھيڙو (زالن جو)- ٻيڪو.	ٽيو ٿ. ريت- پَر. روش. سڀاءُ. عادت.
ٽيگري، ٽيگري ٿ. اجائي آڪر- سيٽ- ٿونڊ. ھشي.	ٽيوپ ويل ٿ ڏ (انگ). اھو ڪوھ جنھن مان مشين جي
ٽيگرجڻ ٿ. م. ٿونڊجڻ- آڪرڻ. ھشي تي سينجڻ.	وسيلي پاڻي چڪي ڪڍجي.
چُرچ تي مچرجڻ.	ٽيھر ٿ. ٽن ڏھاڪن وارو عدد (۳۰).
ٽيلارو ٿ. آھستي آھستي پنڌ ڪرڻ جو ھڪ نمونو	ٽيھر ٿي پڙھڻ ٿ سڄو قرآن شريف پڙھڻ. سڀ علم
(سير ڪرڻ لاءِ)- پسار.	حاصل ڪرڻ.
ٽيلارا ڏيڻ ٿ. ناز نخري سان ھلڻ. ھر ھر اچڻ وڃڻ.	ٽيھو ٿ. ٽيھن ڏينھن وارو (مھينو).

ٺ

ٺ ٺ. اُچار ”ني“. سنڌي ”الف- بي“ جو انون اکر.	ٺ ٺ ٺ. مجموعو (جملي راڳ ڏھن ٺاڻن ۾ ورھايل آھن).
ٺا ٺ. ٺڪاءُ جو زوردار آواز. ڪرڻ يا ٽڪرجڻ جو آواز.	ٺاٺ ٺاٺ ٺ. ٺاٺ ٺاٺ. ٺاٺ ٺاٺ. ٺاٺ ٺاٺ. ٺاٺ ٺاٺ.
ٺاڪي يا بندوق جو آواز.	ٺاٺ ٺاٺ ٺاٺ. ٺاٺ ٺاٺ. ٺاٺ ٺاٺ. ٺاٺ ٺاٺ.
ٺاٺ ٺاٺ ٺاٺ. ٺاٺ ٺاٺ (مضبوطي سان). اڏاوت. شان	ٺاٺا ٺاٺا ٺاٺا. ٺاٺا ٺاٺا. ٺاٺا ٺاٺا. ٺاٺا ٺاٺا.
شوڪت. مال اسباب. ڏيڪاءُ. راڳ ۾ سُرڻ جي بيهڪ.	ٺاٺا ٺاٺا ٺاٺا. ٺاٺا ٺاٺا. ٺاٺا ٺاٺا. ٺاٺا ٺاٺا.

لانوڻو ڏ. پورو ٿانءِ- يانڊو. (ص) نلھو- خالي (ٿانءِ وغيره).

لاڻو ڏ. لڪائو- ماڳ. گهوڙن جو ڪڙھ. قرار.
لاهه ڏ. ڳانڍاپو- ميلاپ. پرچاء. صلح. سلوڪ.
بڌي. صلاح- رت.

لاهه ٿوهه. لاهه جوڙا ٿ. بندوبست. انتظار.
جوڙجڪ. اڏاوت، چنڊڳوڪ. آرائش- سينگار.
لاهه ٿ. اڏاوت- بناوت.

لاهه ٿ. م. بنائڻ- جوڙڻ. تيار ڪرڻ. آڏو (جاءِ وغيره)- تعمير ڪرڻ. ايجاد ڪرڻ. گهڙڻ (بھانو).
سڌارڻ- درست ڪرڻ. متفق ڪرڻ. رڌڻ (طعام).

لاهوڪو ٿ. ص. جڳائڻو- لائق. سهڻي بناوت وارو.
ملوڪ- حسين. وڻندڙ. (ٿ. ٺاهوڪي).

لٽ. لٽي ٿ. ٿاٺ يا درياءَ جي ڪپ وارو ڳوٺڙو
(جتي مڇيءَ جي ميان ۽ پٽن هجي).

لٽ ڏ. ماڻهن جو ميڙ- انبوهه. دٻدبو- ڌام ڌوم.
آرائش- سينگار.

لٽ لانگر ڏ. مان شان. رعب تاب. ڏيک ويڪ.

لٽ ٿ. ٺٽو- مسخري.

لٽ مسخري ٿ. ٺٽو بازی. چرچو گهٻو. ڪل مسخري.

لٽري، لٽري ٿ. ٺٽو بازی. ڪل يوڳ.

لٽ مٺا ٿ. ص. چٻ- خاموش. موڳو- واٽڙو. جنهن ماڻهو مان ڪنهن لاپ يا وسيلي جي اميد نه هجي.

لٽو ڏ. ٺٽو.

لٽو، لٽولي ٿ. چٻر- ٽوڪ- طنز. عيب جوڻي.
ڪل مسخري. چرچو گهٻو.

لٽيو ڏ. هٿن پيرن جي آڱرين مان پاسي واري ننڍي
تلهي آڱر- آڱونو.

لانا مانا ڪرڻ خوش خير عانيت ڪرڻ. اوياريون
لهواريون ڳالهيون ڪرڻ.

لالو ڏ. گهر يا چني وغيره جي ڪالين سان ڪچي
اڏاوت. بيل گاڏي جو ڪوڪو. ٽانگي جو حوض وارو
حصو. (ص) نلھو- سڪڻو. پورو.

نالو ڦٽائڻ جهڳو ناس ڪرڻ. ٺهيل ڪم ڦٽائڻ. اصل
صورت بگاڙڻ.

ٺاپ ٿ. تاس جي پٽن کي ٺاپي.

ٺاپڙ ٿ. ماڻ- سانت. چُرپر ۾ روڪ. لهرين يا
برسات ۾ جھڪڻ. قرار- سڪون (سوريا بيماري ۾).
امن امان.

ٺاپڻ، ٺاپڻ ٿ. م. ٺپي سنئون ڪرڻ. ٺپڻ- ٺپڪڻ.
تاس جي پٽن کي ٺپي ملائڻ- ٺاپي ڏيڻ.

ٺاپي ٿ. ٺپڪي. پٽن کي ملائي هيٺ مٿي ڪرڻ.

ٺار ڏ. ٺڌ- سيء. ولھ. ٺڌڪار (هوا ۾). طراوت.

ٺارڙ، ٺارڙ ٿ. م. ٺڌو ڪرڻ. پاڻي ڏيڻ (زمين کي).

ٺسائڻ (چڻ). وسائڻ- اُجهائڻ (باه، بتي، ڏيو). ريجهائڻ
(ڪاوڙيل کي). فرحت ڏيڻ.

ٺاري ڪائڻ سوچي سمجهي قدم کڻڻ.

ٺاشا ماشاء ڏ. ڪل يوڳ- چرچو گهٻو.

ٺاڪڙ ڏ. ديوتا. راجا، گرو ۽ زميندار لاءِ عزت وارو
لقب.

ٺالھجڻ ٿ. م. نري پوڻ (ٺڌ ۾). ٺڌ ۾ سُڪي پوڻ
(جسم).

ٺالھو ڏ. چوپاين جو ڌڻ. ماڻهن جو ٺولو. ڪڪڙ (پير
ٻڌي لٽ ۾ وجهي لڙڪائي ڪنيل).

ٺالهي ٻڌاء ٺ. تمام گهڻا (رييا).

ٺام ڏ. جاءِ- هنڌ- لڪائو. چٻ. آرام. صبر.

ٺام لڪائو ڏ. گهر گهاٽ. ماڳ مڪان. پار پتو.

حالت - چُڪَ.
 لُئِيءُ، ص. تمام جهونو ۽ سڪل (وڻ).
 لُئِيءُ، ث. تڏاڻ (پاڻيٺ). تاذل. ڪابه گهوٽيل شيءِ
 جنهن جي پيڻ سان جسم ۾ تڏاڻ محسوس ٿئي.
 لُنگورِيءَ، م. نونگن سان سيرجڻ (آنا).
 لوڀر، ذ. لڪر جو پراڻو ٿانءُ. پڳل ٿانءُ.
 لوڻ، لوڻ، ص. سڪل - خشڪ. سُڪي سخت
 ٿيل.
 لونا، ذ. ڪانا (گاهه جا). مال جا چٻاڙيل ڪانا. اولڙ
 گاهه. سڪل ڪانا. مانيءَ جا سڪل ٽڪر.
 لونا چٻاڻ، سيڪت ڏيڻ. دريدر ڪرڻ.
 لولو، ذ. ڪانو. سڪل ڪانو (گاهه جو). سڪل
 ڪانيءَ جو ٿوڻو.
 لور، ذ. هنڌ - ماڳ.
 لور لڪائو، ذ. نامر لڪائو. گهرگاهت.
 لوري، ذ. شڪاري قوم.
 لوڙهه، ث. ڪوڙيل مٿو - گنج - روڏ. مٿو - سِرَ
 (ماڻهوءَ جو).
 لوڙهه ڪٽڻ، سزا ڏيڻ. جُٺ ڪرڻ.
 لوڙهو، ص. گنجو - روڏو (ٿ. لوڙهي).
 لوڙهي، ث. ڪٽڪ جو هڪ قسم. سڱن کان سواءِ
 (مينهن، ڍڳي، وغيره) - موڏي.
 لوڙهيون ملڻ، جواب ملڻ (قرض کان). ٺلهه دلاسا
 ملڻ.
 لوڪ، ث. زور سان ڌڪ (مترڪي وغيره سان).
 ڌڪ - ضرب. دٻاءُ. سيڪت.
 لوڪڙ، ث. ڌڪ - چوٽ. ٿاڻو.
 لوڪرون ڪاڻڻ، ڌڪا ڪاڻڻ - ٿاڻا ڪاڻڻ. دريدر ٿيڻ.
 لوڪڻ، لوڪڻ، م. ڌڪ هڻي اندر وجهڻ (ڪلي).

ٺڪر. ٿانءُ. (ص) سڪل - لوڻ.
 لڪڙِيَجَڻ، بهتان لڳڻ - الزام مڙهڻ.
 لڪر لوڀر، ذ. ٿانءُ ٿيو - سامان سڙو.
 لڪرائو، لڪرائو، ذ. لڪرن جا پڳل ٽڪرا -
 لڪريون. ڪنهن قديم بستيءَ وارو ماڳ جتي لڪريون
 گهڻيون پکڙيل هجن.
 لڪري، ث. لڪر جي ٿانءَ جو پڳل ٽڪر.
 لڳ، ذ. ٺڳي ڪندڙ - دولابي - فريبي.
 لڳ، ث. سِيٽ - آڪڙ. مغروري. وڏائي.
 لڳار، م. ٺڳڻ. ڌٽارڻ. ڌٽارڻ (ٻار کي).
 لڳڻ، م. ٺڳي ڪرڻ. چالاڪيءَ سان ڦرڻ. ڌٽارڻ.
 دغا ڪرڻ.
 لڳي، ث. دغا - فريب - دوکو. دلجو. ڪپٽ (وهنوار
 ۾).
 ٺُل، ٺُل، ذ (ف. ٺُل) منارو. بُرج (قلمي جو). قلمي
 جي اندر يا مکيه دروازي تي چوڪيءَ لاءِ ٺهيل منارو.
 ٺُل، ث. سڪڻائي. ساريال پوک ۾ خالي سنگ. گڏ
 رکيل گهڻا ڍلا.
 ٺُل، ص. خالي - سڪڻو - پالهو. ڪٽل - سڃو. هٿين
 خالي. (ظ) هروڀرو - خواهه مخواهه (ٿ. ٺُلِي).
 ٺُل، لڪڙ، ذ. سُڃائي - پينگ.
 ٺُمري، ث. ڳاڻڻ جو هڪ انداز.
 ٺُمريون ٻڌائڻ، سڌيون ٻڌائڻ. ڪُٺا جواب ڏيڻ. ڪوڙ
 هڻڻ. ٺڳڻ لاءِ ٻڌائڻ هڻڻ.
 ٺُمريو، ذ. ٽامي جو پشسو. ڌوڪڙ (جيڪو فقير ٺنگ
 ڪري ڳچيءَ ۾ ٻڌن).
 ٺُنِيَجَڻ، ٺُنِيَجَڻ، م. ٿڌ جي اثر ۾ سُڪي وڃڻ
 (جسم).
 ٺُني، ث. ماڻ - چُپ. چپ هڻي لڪي ويهڻ جي

سانت. ڪوڪو وغيره). ڪوڙڻ (زمين يا پت ۾). سَل ۾ وهائڻ (ڪاٺي). ڌڪ هڻڻ (موچڙي، لڪڻ وغيره جو). چٽي ڏيڻ (منهن تي) - ٽهڪائڻ. ٺوڳرو، ڌ. چنل يا پراڻو پادر - ڪَلٿڙ. ٺوڳي، ص. ٺڳيندڙ - ٺڳ. دولابي. ٺولهو، ڌ. ٺڪر جو ٿانءُ. جمن. خيرات وٺڻ لاءِ ٿانءُ. (ٺ. ٺولهي). ٺولهو ٺڪر، ڌ. ٿانءُ ٿپو - ٺڪر. ٺوبر. سامان سڙو (گهر جو). ٺونٺ، ٺ. ڏونسري ۽ ٺڪيءَ جي وچ وارو سَنَد - اِرڪ. ٺونٺيون لوڪ، اجاڻي ڪوشش ڪرڻ. اجايو هيڏانهن هوڏانهن هلڻ. ٺونٺو، ص. هٿ وڍيل ۽ سُڪي ويل. ٺونٺ وٽان ٻانهن وڍيل يا سُڪي ويل. پيدائشي بنان هٿن ۽ ٻانهن جي (ماڻهو). (ٺ. ٺوٺي). ٺُونشو، ڌ. بند ٿيل مُڪَ جو سَدو ڌڪ. هڪو ڌڪ - ٿورو ٺيلهو. ٺونگار، ڌ. ٺونگا هڻڻ. ٺونگا هڻي خراب ڪرڻ. چڱڻ. ٺونگڙو، ڌ. زالن جي اصطلاح ۾ مٿي مان جُٺي ڪڍائڻ جو عمل. ٺونگڻ، ڌ. ٺونگا هڻڻ. ٺونگا هڻي خراب ڪرڻ (ميوو). ٺونگا هڻي پيڇڻ (آنا). چهنٻ سان کائڻ - چڱڻ. ٺونگو، ڌ. پڪيءَ جو چهنٻ سان هنيل ڌڪ. آگر ۽ آڱوٺي جي ٺهڻ سان هڪو ڌڪ. ٺه ٺپ، ڏ. ٺه پهر. ٺه پهر، ڏ. جهٽ پت - فوراً. اُتي جو اُتي. ٺهر، ٺ. قرار - ٺڪاءُ. ڏيرج - تحمل. آهستي. صبر -

سانت. ٺهرائي، ٺ. ٺهرائڻ جي اجرت. جوڙائي. گهڙائي (ڳهن جي). سڀائي (ڪپڙن جي). ٺهراءُ، ڌ. بيهڪ. تجويز - رٿ. قصد - ارادو. صلح - پرچاءُ. رٿ - قرارداد. ٺهرائڻ، ڌ. جوڙائڻ - تيار ڪرائڻ. اڏائڻ (جاءِ). گهڙائڻ (ڳهن). سڀائڻ (ڪپڙا). ٺهر، ڌ. ٺهڻ. ترسڻ. صبر ڪرڻ. ساھي ڪڻڻ. ماڻ ڪرڻ. مانار ٿيڻ (پاڻي). ٺهڪڻ، ٺ. نار يا هڙلي جي هڪ ڪاٺي (جيڪا دينگي کي اُٻتي ڦرڻ کان روڪي). ٺهڪڻ، ڌ. ٺڪرڻ - لڳڻ (ڪي شيون پاڻ ۾). آواز سان ٺڪرجڻ. پيڇڻ - ڦهڻ (ڪاٺي وغيره سَل يا چوڙ ۾). هڪ جهڙائي ۾ ڀيٽ کائڻ (شيون) - پيچ کائڻ. ٺهندو، ڏ. جڳائيندو - موزون. وڻندڙ. شانائتو. ٺهندي، ٺ. رهائيندي (شرع موجب). (ٺ. ٺاهه. ٺهيل ڪم. موزون عمل. ٺهڻ، ڌ. جڙڻ - بنجڻ. وجود ۾ اچڻ. بنياد کان تيار ٿيڻ (جاءِ). آڏجڻ. قائم ٿيڻ (جماعت، ادارو). مڪمل ٿيڻ - راس ٿيڻ. درست ٿيڻ. موزون لڳڻ - سُهائڻ. کُپ ٿيڻ. جڳائڻ. سڀائڻ - وٺڻ (دل کي). سُونهن (ڪپڙو، ڳهن). صحت مند ٿيڻ. ٺهيل ٺڪيل. ٺهيل جڙيل، ص. تيار - مڪمل. هار سينگار ڪيل. بنا محنت جي مليل. (ڏ. هڪي ٺڪي - موجود. ٺهو، ڌ. کاتيءَ ۾ ڪوڏر جي چئن پنجن ٺپن جيتري ڪڍيل مٽي. ليڪ، ص. صحيح - درست - برابر. بجا - موزون. جوڳو - سُهائيندو. کُپ - پورو ٺهڪيل.

لينڊي، ٿ. ٿانءَ مان وهندڙ پاڻي يا جسم مان وهندڙ رت جي ڦار- لار. ٿانءَ ۾ سنهون سوراخ.
لينگ، ڏ. ٽپ- پڌ. خوشي يا ناچ جو چال.
لينگ ڏيڻ، ٺڄڻ ٽپڻ (خوشيءَ مان). خوشيون ڪرڻ.
لينگو، ص. لينگ ڏيندڙ. هڪ هنڌ سڪ ڪري نه وهندڙ. حرڪتي.
لينگمڙي، ٿ. اجائي آڪڙ- اجائي وڏائي. ٺلهو ضد. (طنز) بهادري- پهلواني. ڏاڍ مڙسي.
ليهو، ڏ. مٽيءَ جي ڍڳي. دنگ جو نشان. رازڪي ڪم جي اصطلاح ۾ فرش يا چٽ جي راڳي وقت سنوت وٺڻ لاءِ مٽيءَ وغيره جي ڍڳي (اهڙيون وچ توڙي پاسن کان گهڻيون دڙيون ٺاهي پوءِ راڳو ڪن). وجهه- موقعو. آستان- نڪاڻو.
ليهو ٺاهڻ، آستان ٺاهڻ- ٺڪاڻو ٺاهڻ. وسيلو ٺاهڻ. رهڻ يا روزگار جو پلو ڪرڻ.

ليکري، ص. لکڻ جا ٿانوَ وڪڻندڙ (ڏ) هڪ ذات جو نالو.
ليکڻ، ڏ. پڪواز. ڏکڙ وغيره جي تار ۾ گت جي پڪائي جو انگ.
ليکڻ، ڏ. ٻولَ جو ڪم. مقاطعو- ٻولَ. اجارو.
ليکڻ ڪڍڻ، ٻولي ڪڍڻ (ڪو ڪم مقرر اجرت ۾ مقرر وقت ۾ پوري ڪرڻ جي شرط سان). ذميداري ڪڍڻ.
ليکيدار، ص. ٻولَ جو ڪم ڪندڙ. مقاطعدار. اجاريدار.
ليهن، م. ٽيلهو ڏيڻ. ڏڪڻ. ڏڪي اڳتي ڪرڻ. هٽائڻ. پري ڪرڻ. سيرڻ- ريزڻ. لوڏڻ.
ليلهو، ڏ. ٽيلهو- ڏڪو. هٽ گاڏو. ريل جي پٽي تي هلندڙ ننڍڙو گاڏو (جيڪو ٻه مزور هٿن سان ڏڪي هلائين).
لينڊو، ڏ. ڪنهن ٿانءَ جي سوراخ مان وهندڙ پاڻيءَ جي لار. ڀڳل ٿانءَ جو سوراخ.

ث

ٿاڻي، ٿ. تصديق. شاهديءَ طور اهڃاڻ. پڪي نشاني (الزام ۽ دليل جي).
ٿاڻو، ص. مضبوط.
ٿاڻب، ص (ع) چمڪندڙ- روشن (تارو). مشهور.
ٿاڻٿ، ص (ع) ٽيو. تياڪڙ. امين.
ٿاڻي، ٿ. امين جي مقرري. ٻن ڌرين جي وچ ۾ فيصلي جي امانت.
ٿاڻوي، ص (ع) ٻيو نمبر. ٻئي درجي وارو.
ٿاڻوي تعليم، ٿ. اعليٰ تعليم کان گهٽ درجي

ٿ، ڏ (ع) اچار ”ٿي“. عربي الف- بي جو چوٿون، فارسي ’الف- بي‘ جو پنجون ۽ سنڌي ’الف- بي‘ جو ٺاڻون اکر. ابجد موجب عدد (۵۰۰).
ٿاڻب، ص (ع) بيٺل- قائم- برقرار. محڪم- مضبوط. پاڻدار. تصديق ٿيل. درست. سچو- مڪمل. صحيح- سلامت.
ٿاڻب قدم، ص. مضبوط ارادي وارو. ارادي جو پڪو.
ٿاڻب ڪرڻ، ثبوت ڏيڻ. دليل سان ظاهر ڪرڻ.

ٲاري تعليم. موجوده تعليمي نظام ۾ هاءِ اسڪول جي تعليم.
ٲانيه ذ (ع) سيڪنڊ. انظو- ڪن ٻل.
ٲبات ذ (ع) قيام- بيهڪ. مضبوطي- ٲڪاڻي.
ٲائڊاري.
ٲبوت ذ (ثابت جو جمع) هميشگي- دوام.
مضبوطي- ٲائڊاري. شاهدي- گواهي. ثابتي. سچائي.
جو اميان.
ٲروٽ ذ (ع) دولت جي گهٽائي- تونگري. اميري.
ٲري ذ (ع) زمين. زمين جي هيٺين ته واري مٽي.
ٲقه ص (ع) اعتبار جو ڳو- معتبر.
ٲقيل ص (ع) ڳرو- وزني- باري. دير هضم (کاڌو).

ٲمءِ ظ (ع) ٲوءِ- وري. تڏهن.
ٲمءِ ذ (ع) ٲل- ميوو. اُٲت. فائدو. حاصلات.
ٲناه ذ (ع) تعريف- ساراهه واکاڻ. صفت.
ٲناخوان. ٲناگره ص. ساراهه ڪندڙ.
ٲواب ذ (ع) بدلو- عيوض. چڱي ڪم جو اجورو.
خير جو ڪم. نيڪي. الله ٲاڪ وٽان ملندڙ چڱي ڪم جو اجر.
ٲواب ڪٽڻ نيك ڪم ڪرڻ. چڱي ڪم ڪرڻ.
سان اجر حاصل ڪرڻ.
ٲوره ذ (ع) ڍڳو- ڏاند. آسماني بُرجن مان ٻيو نمبر بُرج.

ٲ

ٲهه. اونهي ٲاڻي يا سمنڊ جو تَر. بيحد درجي جي اونهائي.
ٲاتاريو ص. ٲاتار وارو- تمام اونهون (ٲاڻي). (ذ) ٲَر جو اهو ڪوه جنهن جو تَر جَر سان مليل هجي- اجهاڳ ٲاڻي وارو ڪوه. (ضد. ريجائون).
ٲاتشاه ذ (ف) بادشاه.
ٲاتشاهي ذ. ث. بادشاهي. حڪومت.
ٲاتل ذ. ث. وڻ جا ٻه ٽي ٻن ڳنڍي ٺاهيل ٲُڙچ (جنهن تي هندو کاڌو رکي کائين).
ٲاڻي ص. ٲَتڻ وارو. ٲَتڻ آڪاريندڙ ٻيڙياتو.
ٲاتاري ذ. ث. ويهن يا سمنڊ جيتري سَنڊريل ٺهيل زمين.
ويهن يا سمنڊ جو هند (جنهن تي هند بسترو وڇايل هجي). وڇايل بسترو- ٲڪڙيل هند. فقيرن جي ويهن جو ماڳ. آستانو. چوريءَ جو مال لڪائڻ وارو ماڳ. وڏن

ٲ. ث. سنڌي الف- بي جو ڏهون اکر ۽ فارسي الف- بي جو ٽيون اکر. ابجد موجب عدد (٢).
ٲا ذ (ف) پير.
ٲاڇولان ذ. ظ. پيرڪڙين سان ٻڌل- گرفتار.
ٲاڇياده ذ. ظ. پيرين ٲنڌ- ٲيادل.
ٲابوسي ذ (ف) پير چمڻ. پيرين ٲوڻ.
ٲاڇنڊ ص (ف) پيرن ٻڌل. قيد. ٻڌل (ٻول ۾).
ٲاڇنڊي ذ. ث. ٻڌل رهڻ. اطاعت. روڪ- منع.
ٲاڇوڙو ذ. ٲهڻ ٻول جو وڏو ٲن. ٲهڻ جو ٲُر. اک جو اٺ.
ٲاڇو ذ. ث. مُرڪ. سڪ- اڪير.
ٲاڇوڻ ذ. م. مُرڪن- مشڪن. خوشي ۽ ٲيار سان ٲيش اچڻ.
ٲاتار. ٲاتال ذ (سن. ٲاتال) زمين جو بلڪل هيٺيون

پاڙو: ذ. مڱن يا مانھ جي اتي مان ٺھيل سنھي چپاتي (جيڪا تانڊن تي سيڪي کائجي).

پاڙي: ٺ. 'ڪن' جي ھيٺ لڙڪندڙ چمڙي. بيسن مان ٺھيل ۽ تيل ۾ تريل ٿڪري.

پاڙي: ٺ (انگ) ڪپڙي جو ھڪ قسم.

پاڙو: ٺ (ف) جٽي-پيزار.

پاجامو: ۱ (ف. پاءِ جام) ھينڊين ڌڙ ڪي ڍڪڻ لاءِ ھڪ لباس.

پاڇي: پاڇي: ص (ف) نيچ-ذليل. نالائق. بيوقوف. پاڇاري: ٺ. پانجاري.

پاڇو: ذ. مٿو. ڦٽن ڦڙين جي بيماري.

پاڇاڻو: ص. پويون-پڇاڙي وارو. دير سان پڇي تيار ٿيل (فصل، ميو). مند کان پوءِ پوکيل (فصل). مند کان پوءِ وارو (مينهن).

پاڇانڊو: ذ. پڇاڙي. نتيجو. ٻڻ-پيڙهي.

پاڇاه: ذ. پاتشاه-بادشاه.

پاڇاهي: ٺ. بادشاهي. حڪومت.

پاڇو: ذ. پاڇولو. چانوسکو (وڻ، جاءِ وغيره جو). ڀڪ-پناه. اثر (جن پوت جو).

پاڇولو: ذ. پاڇو.

پاڇويو: ذ. پاڇو. اولڙو. باجهه-مهر.

پاڇي: ٺ. بچت-باقتي رھت. موڙي. بچت وارو انگ.

پاڇي ڪرڻ: آئندہ لاءِ ڪجهه بچائي رکڻ (مال، موڙي).

پاڇيل: ٺ. پيڙي جو پويون حصو (ضد. اڳيل).

پاڇانو: ذ (ف) پٺي. پٺوڙو. ڪاڪوس

پاڇانو ڪرڻ: هنگن-ڪاڪوس ڪرڻ.

پاداش: ٺ (ف) جزا-آجر-بدلو. سزا.

چورن يا چورن کي پناهہ ڏيندڙن ۽ چوريءَ جي مال وٺندڙن جو ماڳ.

پاڻاڙيدار: ص. چوريءَ جو مال وٺندڙ ۽ وڪڻندڙ. چورن کي پناهہ ڏيندڙ، ڀنگ وٺي چوريءَ جو مال موٽائيندڙ.

پاڻولي: ٺ. پلٽي يا پٽلي.

پاڻ، پاڻ: ٺ. ٺڪر جي وڏي ٿالهي.

پاڻو: ص. پٽيندڙ. پٽ ست ڪندڙ. ڏنا ڏيئي شيءِ هٿ ڪندڙ.

پاڻوڙو: ذ. ٺڪر يا ڪاٺ جي ننڍي پاڻ-طباخ.

پاڻولي: ص. پٽ (ريشم) جو ڪم ڪندڙ (پٽ وڪڻڻ، رڱڻ ۽ اوبڻ جو ڪم ڪندڙ).

پاڻونڊر: ص. وٺيندڙ-ورھائيندڙ. سخي.

پاڻي: ٺ. ڪاٺ جو ٺھيل آن مٿن جو ھڪ ماڻ (انداز ھڪ سيران جو ماپو).

پاڻيو: ذ. تختو-ڦرھو.

پاڻ: ذ (سن) پڙھائي-سڪيا. سبق. قلمي ڪتاب جو دور. (ص) ڳائيندڙ. ڳائي دان وٺندڙ. منگتو.

پاڻ پوڄا: ٺ. قلمي رسمن جي اداڻگي.

پاڻشالا: ٺ. ودياليه-اسڪول.

پاڻڻ: م. ڌوئڻ-ڌوئي صاف ڪرڻ.

پاڻو: ذ. جلد بندي ۾ ڪم ايندڙ دفتری. (ص) خشڪ-نوٺ. سگھارو (بدن ۾)-جاڏو.

پاڻ: ذ (سن) گناهہ-ڏوهہ. دين ڌرم جي خلاف عمل. ظلم.

پاڻي: ص. گنهگار-ڏوهي. هچارو-بي قياسي.

پاڻرو: ذ. ڏاکڙو. جاکوڙ. ڏکيو ۽ تڪليف وارو ڪم.

پاڻرا پڻڻ: جفاڪشي ڪرڻ. ڏاکڙا ڏسڻ. مصيبتون سھڻ.

پادَره ذ. جُتيءَ جو هڪڙو پير. موچڙو- گلو.

پادِريءَ ذ. عيساين ۾ مذهبي اڳواڻ.

پاڌارَهه م. پڌرو ٿيڻ. روانو ٿيڻ.

پاڌو ذ. مينهن جو ڦر- ڪونهون (ص) متارو. جاتو.

پاڏَهه، پاڏِيهه م. چوڻائي کي تنگ ۾ ڊگهو رسو ٻڌي

ٻنيءَ ۾ ٻڌي ڇڏڻ (جئن جانور گج حصي ۾ چري

سگهي). چيڪ ڇڏڻ.

پارَهه ذ. اهڃاڻ- وصفون. ڳڻ (فوتيءَ جا). فوتيءَ جون

وصفون بيان ڪري روئڻ. اوسارا- پٽا.

پارَ ڪڍڻهه فوتيءَ جون وصفون بيان ڪري روئڻ-

اوسارڻ.

پارَهه ٿ. ڪسي. ٺهر.

پارَهه ذ. هيءَ پَر (درياءَ وغيره جي). پَرڙ. پاسو- طرف.

نشان- اهڃاڻ. لڃڻ- عادت. تانگهو ڪوه (جنهن ۾

سيمي جو پاڻي هجي). پار (ڪوه) تي ٻڌل ڳوٺ (ڪوڪرو

پار).

پار پَوڻهه لنگهن (ڏکڻي ڪم يا بيماريءَ مان).

ڪامياب ٿيڻ.

پارُ سڃاڻڻ: لحاظ ڪرڻ. تعلق يا واسطيداريءَ جو

خيال رکي مروت ڪرڻ.

پاراتو ذ. بددعا- پٽو. پٽ- سراپ.

پارانءِ ظ. پرينءَ پَر کان. طرفان. بدران.

پارانيوهه ذ. پيغام- سنيهو- نياپو.

پارائِيهه م. پهراڻ (وڳو)- ڍڪائڻ (توپي، پگ، جتي

وغيره). ڪهاڻ (پهرو).

پارائيءَ ٿ. لوهه جي ٺلهي لٽ (ڳرين شين چورڻ.

ريڙهن يا مٽي ڪڍڻ لاءِ)- بيرم. ڌري ڪوٽڻ لاءِ ڊگهي

رنيي.

پارَتَهه ٿ. سفارش. خاص تاڪيد.

پاروتِيءَ ٿ (انگ) جماعت. گروه. گهڻن ميمبرن جي
گڏيل دعوت.

پاريتوهه ذ. اهڃاڻ. اوصاف. سرنامو. نام نڪاڻو.

پارچوهه ذ (ف. پارچ) ٽڪرو (ڪپڙي جو). وڏي

اڳڙي- ڪپڙو. ريشمي ڪپڙي جو ٿان.

پارووهه ذ. اچو شيلاني موتي (اندر ميڻ پريل، خاص

ڪري نٽ بولي ۾ وجهجي). ٺڪر جو ننڍڙو ڪٺو.

پارسَهه ذ. هڪ خيالي پٿر (جيڪو ڏندڪٿائن موجب

لوهه سان لڳي ته لوهه سون ٿي پوي). (ص) ڪيميا

وارو- مٽيا وارو. فيض رسائيندڙ. ايران ملڪ جو قديم

نالو- فارس.

پارسيءَ ٿ. ايران جي بولي- فارسي. (ص) آتش

پرست- گبر.

پارساءه ص (ف) پرهيزگار- زاهد. پاڪدامن.

پارساتيءَ ٿ. پرهيزگاري. پاڪدامني.

پارسَلَهه ذ (انگ) ڪاغذ وغيره ۾ بند ٿيل بندل

(جيڪو ٽپال يا ريل ذريعي موڪلجي).

پارڪَهه ذ (انگ) باغ. باغيچو.

پارڪرهه ذ. سنڌ جو هڪ طبعي پاڻو (ضلعي

ٿرپارڪر ۾).

پارڪَهه ذ. پارڪو.

پارِڪُوَهه ص. پرڪ ڪندڙ. ڪري ڪوئي جو فرق معلوم

ڪندڙ- پرڪيندڙ. ڏاهو- آزمودگار.

پارليامينٽهه ٿ (انگ) قانون ساز اسيمبلي. چونڊيل

قومي نمائندن جي جماعت.

پارَهه م. پورو ڪرڻ (انجام، تول). عمل ڪرڻ. ادا

ڪرڻ. ناهڻ. پالڻ.

پاروهه ذ. سياري ۾ ته سبب ڄايل پاڻي (جيڪو برف

ٿي وڃي). ڪنگِرَهه- طس. شيلاني موتي. قرآن شريف

پاڙهه پڙهڻ جو طريقو. پاڙهڙو ”سو پاڙهه ٿي ڪو ٻڌو جتان پرين لڌوم“ (شاهه ڪريم).
 پاڙهڻ، پاڙهه، م. پڙهائڻ. تعليم ڏيڻ. درس ڏيڻ. سڀڪاري پڪو ڪرائڻ (شاهدي وغيره).
 پاڙهو، ص. پڙهندڙ (ڦٽيو، جهڙو). جهڙو رکندڙ. پاڙهيتو، پاڙهيترو، ص. جادو منتر پڙهندڙ. ٽوٽو ڪندڙ.
 پاڙي، ص (ف. پاڇي) پيرن تي ڪرندڙ. نيچ. ٻانهو-گولو. (ث. پاڙيائي).
 پاڙيبه، (ف) پيرن ۾ پائڻ جو هڪ گهم-ٽوڙهو-ساتو.
 پاس، ذ (ف) لحاظ-مروت-طرفداري.
 پاس، ث (انگ) لنگهم. (ص) ڪامياب (امتحان يا آزمائش ۾).
 پاساري، (ظ) پَساري. (ث) پاسري.
 پاسبان، ص (ف) نگهبان-محافظ.
 پاسباني، ث. حفاظت. نگهباني.
 پاسخاطري، پاسخاطري، ث (ف) حمايت. طرفداري. لحاظ.
 پاسداري، ث (ف) طرفداري-حمايت.
 پاسراڻي، ث. ڍڍر جي پاسي واري هڏي-پاسري.
 پاسري، ث. پاسراڻي.
 پاسنگ، ذ (ف) ساهميءَ جي ڪاڻ لاهڻ لاءِ ٺڪي ۾ ٻڌل وزن. ساهميءَ جي هلڪي پڙڪي ٻڌي سان برابر ڪرڻ لاءِ وڌل پٿر وغيره. اٽل ڪڍڻ لاءِ وزن. جواب.
 پاسو، ذ. طرف-ڏس. جسم جو هڪ حصو (ساڄو يا کاٻو)-پهلو. ڪنارو-پَر.
 پاسا آجا ڪرڻ، جند ڇڏائڻ. واندڪائي ڪرڻ. قرض ادا ڪري آزاد ٿيڻ.

جو ٽيهون حصو. ڌاتوءَ جو هڪ قسم-سيماب. (ظ) وانگر-جيان.
 پاڙوٽو، ص. گهڻي وقت جو رکيل کاڌو (جيڪو نري بي سواد ٿي وڃي) (ث. پاروتي).
 پارو، ذ (ف) ٽڪرو. پاڳو-حصو. قرآن شريف جو هڪ جز.
 پارهيڙي، ذ. پڪين جو شڪاري-ماري. پڪي ڦاسائيندڙ.
 پارِي، ث. ڪسي-آڏ. ڊکي (ٺڪر جي). ڪڙي (چڻن واري). واندِي-بيڪار.
 پاريسي، ث. پاسي ٻولي. گجهارت.
 پارينه، ص (ف) پراڻو-جهونو. قديم.
 پارِيهڙو، پارِيهڙو، ذ. مشهور پڪي-پاريل.
 پاڙو، ث. جز-بيخ. نباتات جو زمين اندر پکڙندڙ حصو. پيڙه-بنياد.
 پاڙو پٽڻ، جز ڪڍڻ. برباد ڪرڻ.
 پاڙو، ذ. عيوض-بدلو. وير. اگه-مله.
 پاڙو جهڙو، ث. لٽ پٽ-وهنوار (حساب ۾).
 پاڙو، ذ. نار يا هرلي جي لوٽن مان پاڻي ڪڍڻ واري نيسر.
 پاڙو، م. برابر ڪرڻ-مٽ ڪرڻ. پيٽڻ. وهنوار ڪرڻ (ليڪو). چڪائڻ (وير). ونڻ (بدلو). پورو ڪرڻ (انجام، قول). ادا ڪرڻ (فرض).
 پاڙو، ذ. هڪڙي ٿي نسل وارن جي وسندي. ساڳي ذات وارن جي گهرن جو ويڙهو. ڳوٺ. محلو.
 پاڙو جهڙو، ذ. گهرن جي تلاشي. پاڙي وارن تي اجتماعي سزا (ڏنڊ وغيره).
 پاڙوسي، ص. پاڙيسري.
 پاڙيسري، ص. پاڙي جو. پاڙي ۾ ويٺل-محلي وارو.

پاسو ڪوڙڻ: ٿورو آرام ڪرڻ. ڊهي پوڻ. فوت ٿيڻ.	پاڪي: ٿ. چڊي- پٽڙي (لسي، جهڻ).
پاسي: ظ. طرف- ڏانهن. پري جدا- ڌار.	پاڳ: ٿ. پڳ.
پاسي پر ڪرڻ: سخت ڌڪ کائڻ. وڏي نقصان هيٺ اچڻ.	پاڳارو: ڌ. پڳ وارو. پڳ ڌڻي. وڏيرو. سردار- اڳواڻ.
پاسياري: ص. پاسي پر رکيل.	پاڳل: ص. چريو- ديوانو. سودائي- خفقاني. نادان- مورڪ.
پاسيرو: ظ. هڪ طرف- هڪ پاسي. پريرو. پاسي پر. پاسي تي. آڏو- تريجو. نظر کان لڪل. بچت ۾.	پاڳل خانو: ڌ. چرين جي اسپتال.
(ٿ. پاسيري).	پاڳو: ڌ. پايو- پاتو (ڪٽ، ميز وغيره جو).
پاشا: ڌ (ترڪي) ترڪ قوم جو هڪ لقب. سردار- امير.	پال: ڌ. اُس يا مينهن کان بچاء لاءِ مٿان تڪيل تلهو ڳوڻ مثل ڪپڙو. ڳوڻ، رلي يا ٻيو ڪو تلهو ٽپڙ (جيڪو در جي آڏو تنگجي يا چوڀائي مال جي پئيءَ تي وجهجي). گاه ڪڪ پن (جنهن ۾ ميوو پچائڻ لاءِ رکجي).
پاڪ: ص (ف) صاف. آچتو. گندگيءَ کان صاف سٿرو. ڌوتل (ڪپڙو، ٿانءِ). آجو (گناهن کان).	پال وجهڻ: ڪچو ميوو پچائڻ لاءِ گاهه وغيره ۾ وجهي رکڻ.
پاڪدامن: ص. گناهن کان آجو. باعصمت. معصوم.	پالي: ص. پال ۾ پڪل- پال جو.
پاڪيزه: ص (ف) پاڪ- صاف.	پالڻو: ڌ. لوهه جو هڪ قسم. پلٽيل ڌاتو (جو ڪچو ٿئي).
پاڪستان: ڌ (ف) ايشيا ڪنڊ جو هڪ وڏو ملڪ "اسلامي جمهوريه پاڪستان".	پالڻ: ڌ. وڻ جي پاسن واريون سنهيون ٿاريون.
پاڪي: ڌ. وارن ڪوڙڻ جو اوزار. حجامڪي ڪم جو خاص اوزار.	پالڻش: ٿ (انگ) اوجر. صفائي- ڪنهن شيءِ کي چمڪائڻ لاءِ ميڻ مليل روغن.
پاڪيت: ڌ (انگ) کيسو- پٿون. سگريٽن جي ڊبي. (ڍاٽڪي) پوڙهو اُٺ.	پالڪ: ٿ. پاڇيءَ جو قسم- ساڳو (ٻه قسم: سنڌي ڪاڇڻ يا ولاڻي).
پاڳڙ: ٿ. سنهي لوهي زنجير مان ٺهيل پوشاڪ (جيڪا جنگ ۾ تلوار جي گهاءَ کان بچاء لاءِ پائجي)- زرهه. مرشد کان مليل وڳو- خرقو. سروپاء- خلعت. پوش. پناه- امان.	پالڪي: ٿ. هاڻيءَ تي سواري ڪرڻ لاءِ چير ڪٽ وانگر ڪاٺ جي اڏاوت- هودي.
پاڪڙو: ڌ. هڪ خاص قسم جو پيڇرو (جيڪو اُٺ جي پئيءَ تي سواري لاءِ ڪم اچي).	پالڻاء: ٿ. پرورش. نپياج.
پاڪڙي: ٿ. بيڙي.	پالڻ، پالڻ: م. پالنا ڪرڻ- پرورش ڪرڻ. نپائڻ.
پاڳندڻ: ڌ. مڪر- دولاڻ. ڪپڻ. دغا- ڊوهه.	ڌارڻ: هيرائڻ (پڪي، جانور).
پاڪو: ڌ. سٺيءَ ۾ ڏاڳي وجهڻ وارو سوراخ.	پالڻهار: ص. هميشه لاءِ پاليندڙ ۽ روزي رسائيندڙ. خدا تعاليٰ.

پالوت، ٿ. پاڻيءَ جي پلٽ. پاڻيءَ جي گهٽائي. اٽل. ٻوڏ.	پانڊياڻي).
پالھو، ص. ٺھو- خالي- سڪڻو. (ٿ. پالھي)	پانڊيڙو، ص. پانڊي.
پالھو ڪرڻ، ٺھو ڪرڻ. سڃو ڪرڻ. ٿري ڀينگيو ڪرڻ.	پانڊپ، ڏ. سردار- مھندار. سورھي.
پاليسي، ٿ (انگ) حڪمت عملي- تدبير. انتظام جو طريقو. ڪنھن بہ قسم جو شرطيه فند.	پانڊي، ص. ڪڍڻ جو خدمتگار (جيڪو انھن سان گڏجي ھلي ۽ ڊولڪ وڃائي).
پامال، ص (ف) لتاڙيل. تباھ.	پانگ، ٿ. گلن جي ڀرت واري سوئي يا ريشمي پٽي (زنالن ڪپڙن تي ٽانڪڻ لاءِ)- گوٺو.
پامري، ٿ (ف) ھمت. مستقل مزاجي. بھادري.	پانڻو، پانڻه، ص. لاتق سرڪردو. پھلوان- سورھي.
پان، ڏ. ”تمبول“ ول جو پن (جيڪو چڻ، ڪٽو ھئي، سوباريون خوشبوءِ وڃھي وات صفائي لاءِ ڪائجي). پان جو پيڙو. تاس جي پتن جو ھڪ رنگ.	پانھون، پانھي، ڄ. پٺيان- پوئتي. پٺتي موٽندڙ. پٺتي موٽ.
پانجاري، ٿ. پاڇاري.	پاڻ، ڏ. چنڊ- ذات. ھستي- وجود. آڀو- اتانيت. (ض) آءُ- پنڊ- آڀ.
پانچو، ڏ (ف. پانچ) ستن وغيره جو پير ۾ پوڻ وارو سوراخ. ساريال پوک جي ٻاري جو ٺاڪو.	پاڻ ڀرو، ص. پاڻ تي پاڙيندڙ. پنھنجن پيرن تي بيٺل.
پانڊ، ڏ. پلڙو- پلانڊ. ڊامن- جھولي. چيھر- انت. ڪنارو- حد.	پاڻ پيري، ڄ. پنھنجي واري. پنھنجي فائدي وقت. پنھنجي لاءِ.
پانڊ اٽڪائڻ، پلڻ اٽڪائڻ. وھنوار رکڻ. ماڻھي ڳنڍڻ.	پاڻ ڀڳو، ڏ. خودي- آڀو. ھستي. ھٿ.
پاندا، پانڊا، ڏ. ڏھائيءَ ۾ پڇاڙيءَ وارا گوھا.	پاڻمرادو، ڄ. پنھنجي منھن- خود خيال. پاڻيھن.
پانڊر، ڏ. ڪمند، جوئر، باجھري وغيره جي پوڇڙ وارا پن- پالڙ.	پاڻ وٽندي، ٿ. پنھنجي مرضي. خودمختياري.
پانڊي، ٿ. ڪپھ جي پوئي مان ٺھيل سٺ جي ڍيري (جيڪا ھڪڙيءَ ٽڪ تي چڙھيل ھجي). ڪپڙي جي ٿر جا ھڪڙي پاسي وارا ڏاڳا ۽ پڇڙ.	پاڻ وھيڻو، ڄ. پنھنجي وس- خودمختار. خودخيال.
پانڊي پوري نہ ٿيڻ، خرچ جي پورت نہ ٿيڻ. آمدني مان خرچ جي پورائي نہ ٿيڻ.	آزاد، چڙواڳ. (ٿ. پاڻ وھيڻي).
پانڊي، ص. پنڌ ويندڙ. واٽھڙو. مسافر. قاصد- نياپو آڻيندڙ. راھ جي پنڌ سان ملتان ويندڙ زيارتي. (ٿ.	پاڻو، ڏ. سفر ۾ پاڻي واري ماڳ تي ترسڻ. ڊاٻو- منزل.
	پاڻي، پانھي، پانھي، ڄ. پاڻ تي. پنھنجي مرضي سان. پنھنجو پاڻ. خودبخود- پاڻمرادو.
	پاڻي، ڏ. جر- آب- نيڙ. جوھر (اوزار تي چڙھيل پاڻي). رونق (منھن جي). (ص) پٿڙو- چڊو.
	پاڻي ڪانجھي، ٿ. پاڻي ۾ رڀ- ڪاڌي لاءِ رڀ پيڇ. جھڙو تھڙو ڪاڌو.
	پاڻي ڪڇڻ، ماڻھو، طاقت جو اندازو لڳائڻ.

پاهوڙو: ذ. پاڻ وغيره ميڙڻ لاءِ ڪاٺ جي ڊگهي ڳن سان ڪوٽر. (ث. پاهوڙي).
 پاڻي: ث. پٽڙي چڊي لسي.
 پاڻ: ذ (ف. پاڻ) پير. پاڻو- پيڙه.
 پاڻ: ذ. چوٿين پٽي. سير جو چوٿون حصو.
 پاڻدار: ص (ف) گهڻو وقت جٽاءُ ڪندڙ- جهالائو. مضبوط.
 پاڻدان: ذ (ف) گاڏيءَ تي چڙهڻ لاءِ پير رکڻ جو ڌاڪو.
 پاڻڙ: ذ. ”ٿر“ جي هڪ ايراضي.
 پاڻلي: ث. ريتي جي چوٿين حصي ملهه وارو سڪو.
 پاڻند: ص (ف) قائم. جٽدار- جهالو.
 پاڻڻ: م. حاصل ڪرڻ. لهڻ- لڻ. اوتڻ (پاڻي).
 وڌائڻ (ٿانءَ ۾). پهرڻ- اوڍڻ (ڪپڙو، ويس). وجهڻ (گهر). ڪڍڻ (ليڪو). ڪهڻ (پهرو). کاڌ ڪرڻ (ڪنارو، ڪپ).
 پاڻو: ذ (ف. پاڻ) پير. پاڻو. ٽنپ. بٽي ۾ ورهاست جو هڪ اسم. گجهارت جو ٺپ. گوشت تنگڻ لاءِ لوهي ڪنڊو.
 پاڻوڙ: ذ (انگ) سنهون پينل ٻورو- سفوف. منهن کي هڻڻ لاءِ خوشبودار آڻو.
 پاڻاب: ص (ف) پير ٻوڙ (پاڻي). تانگهو (دريا).
 پاڻو: ذ (ف) پاڻو.
 پڻلڪ: ث (انگ) عام ماڻهو. رعيت.
 پڻ: ذ. پير جو مٿو وارو حصو.
 پڻي: پڻي: ث. ڍنڍن تلائڻ ۾ ٿيندڙ هڪ ول (جنهن جي چوٽيءَ ۾ پاڻوڙو ۽ پاڙون به ٿين).
 پڻو: ص. ڏندن ڀڳل- ڀڏو.
 پڻي: ث. چٽ- ڌاڏر. هڪ قسم جي ٻاراڻي راند.

پاڻي ولوڙڻ: اجاڻي ڪوشش ڪرڻ. بي فائدي محنت ڪرڻ (جنهن مان ڪو نتيجو نه نڪري).
 پاڻيالو: ص. پاڻيءَ جهڙو- پاڻيءَ وانگر. پٽڙو. پُسيل- آلو. گهميل. (ث. پاڻيائي).
 پاڻيالو: ذ. پنهنجي ٻوڪ لاءِ ٻئي جي نار مان ڪنيل پاڻي جو معاوضو.
 پاڻيٿ: ث. پاڻيءَ جهڙي شيءِ. پٽڙي شيءِ. سيال مادو. آلاڻ.
 پاڻيٿ: ذ. پاڻيءَ وارو. آبدار (موتي). موتي.
 پاڻيهارِي: ث. پاڻي پريندڙ عورت (جيڪا ڊلا ڪشي ڪوه يا تڙ تان پري اچي).
 پاوا: ذ. ٿوڪ سان وڄائڻ جو هڪ ساز (’پاون‘ جي جوڙي ٿئي. نر ۽ مادي)- الفوزا. ٻاڪري يا ڳاڻي مال جون ڪُرن سميت نريون (جن مان خاص قسم جو ٻوڙ ٺهي).
 پاونگ: ص. سورهي- پهلوان.
 پاڻ: ذ. رس- شوروو. عرق. نيٻڙي ڪڍيل سٺ. ڳريل گوشت وغيره. (ص) تمام ڳريل- گهڻو رڌل (گوشت، طعام). ماندو- ساڻو (ٻڪ ۾).
 پاڻت: ذ. موافقت- ٺاهه. صلاح. خيال. شاديءَ وغيره ۾ مقرر ٻنڌاڻ- پوڻو- پيٽ.
 پاڻو: ذ. پهاڙ- جبل.
 پاڻو: ذ. پٿر (جبل جو)- پهن.
 پاڻو: م. گر ۾ ورتل اُٺ کي علاج طور لائيءَ جي کار يا ڪپڙن جي چار تيل ۾ ملائي مک ڏيڻ ته چمڙي صاف ٿئي.
 پاڻو: ذ. ڪوڏر يا ڪهاڙيءَ جو مٿو (جنهن ۾ ڳن وجهڻ لاءِ سوراخ هجي).
 پاڻورو: ذ. توبرو (گهوڙي جي داڻي وارو).

ملھ وڙھندي پنھنجو پڻ سامھون ٻئي جي سنڌري ۾ پيچائڻ.

پيئون ٻڌڻ: چئون ٻڌڻ - ريجھائڻ لاءِ ڳالھيون ٻڌائڻ.
پتڻ: ٺ. اعتبار - ساڪ. سچائي. آبرو - مان. ڳڙ يا کنڊ جي گھاٽي چاش.

پتڻ وائڪي ٿيڻ: ٺڳي يا ڪوڙ ظاهر ٿيڻ.
پتڻ، پتڻ: ٺ. گرمي سبب جسم تي نڪتل ڍاڻا - آرابون. ملو.

پتا: ڌ (سن. پتڻ) پيڻ.
پتاشو: ڌ. کنڊ جي چاش مان ٺھيل ننڍڙي گول ٽڪي.
انب ۽ ڪجي: جو هڪ قسم.

پتائڻ: م. اڪلائڻ (ڪم ڪي).
پتڙ: ٺ. سرن، ووتائين، پن وغيره جي ٽيلين مان ٺھيل پڙج (جيڪو لاندي، پونگي، جھڳي جي ڪنڌيءَ طور اڏجي).

پتڙ: ڌ (سن) ھندن جي اصطلاح ۾ ”ابو ڏاڏو“. ابي ڏاڏي جا ارواح.

پتڙ پتڙا ڪرڻ: اصل نسل ظاهر ڪرڻ. پول پتڙا ڪرڻ.

پتڙ وٺائڻ: لڏپلاڻ ڪرڻ. دريدر ٿيڻ.
پتڙو: ڌ. ڪنھن ڌاتوءَ جو پڙج. دوا جي ٽڪين جو بند ٿيل ڪاغذ. ڊبل روٽين جو پتڙو.

پتڪ: ٺ. ٿوري ذري - چھي. پتڙي شيء جي ذري.
ٽيڪ جو ذرو (جيڪو بي اختيار وهي وڃي).

پتڪي: ص. ننڍڙي.

پتل: ڌ. ڌاتوءَ جو هڪ قسم (جيڪو جست ۽ تامو ملائي ٺاھجي).

پتلو: ڌ. ٻٽ - بوتو - مجسمو. گڏو. جسم. ڏھري يا ھار جي وچ ۾ سيني تي لڙڪندڙ ٽڪڙو.

پتلون: ٺ. ولايتي پاڄامو. پاڄامو.

پٽلي: ٺ. مٽي، ڌاتو وغيره مان ٺھيل ننڍڙو ٻٽ - مورت. پوري. ڪاڻ جي گڏي (جيڪا پٽلين جي تاشي ۾ ڪم اچي). سھڻي عورت. اک جي مالڪي.

پٽليون پڙھائڻ: برعلائڻ - پٽلائڻ. ٺڳيون سيکارڻ.
پتنگ: ڌ (ف) اڏامندڙ جيت جو هڪ قسم (جيڪو ٻٽي، شمع، ڏيبي يا باھ جي شعاع تي اڏامي اچي ۽ سڙي وڃي. عام روايتي خيال ته پتنگ باھ تي عاشق آھي). (ص) قربان ٿيندڙ. پروانو. عاشق. سھڻو - حسين.

پٽي: ٺ (سن) عورت - زال. جوڙ.
پتڻ: ڌ. درياءُ جو گھيڙ (جتي پيڙيون لنگر ھڻن). هڪ ڪناري کان ٻئي ڪناري تائين ڪٽي ويندڙ پيڙي. پتڻ اڪارڻ جو اُجورو. مقامي ڪي ڏنل ماني يا آن وغيره (جيڪو لاش دفنائڻ وقت مقامي ڪي ڏجي).

پتڻ اڪرڻ: پار پھچڻ. منزل تي رسڻ. مراد پھچڻ.
پتو: ڌ. اھڃاڻ. ڏس. پار. سرنامو - ائڊريس. پڻ (وڻ جو). تاس جو هڪ پتو.

پتو پوڻ: اھڃاڻ ملڻ. سڏ پوڻ. تجربو ٿيڻ. سيڪٽ اچڻ.

پتو: ڌ. پيٽ ۾ پٽ ٺاھيندڙ ننڍڙو ڦوٽو (سڀني جانورن ۾ ٿئي پر اُٺ ۾ ڪونه ٿئي). پتائي گجر ۽ انب جي ڪوئلي جو اندريون ڳپ. وڻ جو ڪچو ڦڙ (ونگو، ريڙ، گدرو، ميهو، چانھين).

پتائي گجرون: ٺ. گجرن جو هڪ قسم (سنڌي گجرون).

پتي تي پوڻ: دل تي اثر ڪرڻ (نصيحت).
پتوڙڻ، پتوڙڻ: م. ڏاندولڻ - گينداڙڻ (ٻار ڪي).

جهڳورڻ. گهلڻ. رلاڻي مارڻ. سخت هلاڪيءَ ۾ وجهڻ.

پتيءَ ذ (سن) گهر وارو- مڙس.

پتيءَ ث. پاڳو- حصو. ونڊي. ورهاست ۾ آيل حصو.

پتياڙءَ ص. حصيدار- پائيوار.

پتيءَ ث. گنڊ (بصر جي). ريڙي.

پتءَ ذ (سن. پنٽ) ڪڙم- ڪٽنب. راج- قوم.

وات- رستو. طريقو- متو.

پتارءُ م. پڪيڙي سنوٽ ۾ اٿڻ (پتر، مٽي وغيره).

ويائڻ (هنڌ). پڪيڙڻ (سامان).

پٿرءَ ذ. ويهن لاءِ پٿريل زمين- پاڌاري. زمين تي ويهن لاءِ

ڪڪ يا گاه وچائي ٺاهيل وچائو. مرڻي جي موقعي تي

هٿ فاتح لاءِ وچايل تڏو وغيره. جبل جو پهن. تيمتي

پتر جو دائو. ننگ- ٻُڙو. (ص) نهايت سخت. ڏاڍو

گرو.

پٿرائي، پٿرئيءَ ث. ڪپڙي جي غلاف ۾ ڪپهه

وجهي ٺاهيل وچائو- رضائي.

پٿرءُ م. پٿارڻ.

پٿروءَ ذ. (ميربحرن جو اصطلاح) رڇ ۾ ڪاٺيون ٻڌي

دريا يا ڍنڍ ۾ پڪيڙي ڇڏڻ (جئن رڇ ترندو رهي).

پٿريءَ ث. ننڍڙو پٿر- پٿي. مٿاني يا گڙدي ۾ پيدا

ٿيل پٿر جهڙو سخت مادو (جنهن کان پيشاب ۾ رڪاوٽ

ٿئي).

پٿليءَ ث. ويهن جو هڪ نمونو- پٿلي.

پٿونءَ ذ. ذرا ذرا- پور پور. مڇيءَ جو هڪ قسم.

پتءَ ث. مصدر ”پٽڻ“ مان اسم. ڪوهه- ڪونڌ (وارن

جي). ذري ذري گهر (خرچ جي).

پت پورءَ ث. هرهر کولڻ ۽ بند ڪرڻ جو عمل (در،

دري، اڪيون).

پت سٽءَ ث. چڪي تائي پورٽ (خرچ جي). هٿان

هٿان آڻي ڪيل پورائي.

پت ڪونڌءَ ث. پٽڻ ۽ ڪونڌڻ جي حالت- چن پت.

پي آرامي (بيماريءَ ۾).

پت ڪوههءَ ث. پت ڪونڌ. لوچ پوچ. پورائي لاءِ پچ

ڊوڙ.

پتءَ ذ. زمين. پڌ. ميدان. پوٺو. غير آباد زمين، ريشم.

سون چانديءَ جي پٽي. ڪنهن به ڌاتوءَ جي پٽي. بليڊ

(سيفتيءَ جو). پٺو. چٽي. ڪاٺ جو تختو. ڪستو.

پيالو- جام (شراب جو).

پت پٽيههءَ ذ. ريشمي ويس وگا.

پت پوڻءَ ظاهر ٿيڻ. پٿر پوڻ (رٿ، راز). ترين پر

ٿيڻ- ڪنگال ٿيڻ.

پت ڪٽڻءَ ڏاڍي ڪوشش ڪرڻ. سخت پورهيو

ڪرڻ.

پتءَ ث. روئڻ پٽڻ جو لاڳيتو عمل. روج راڙو. روئڻ

سان گڏ منهن متو يا جوتون ڪٽڻ. بددعا- پاراتو.

پت پوڻءَ هڃا پوڻ. بچڙي عادت جي هير پوڻ.

پتءَ ذ (سن. پٿر) پٿالو ٻار- پٺو- پسر.

پتاتوءَ ذ (انگ) هڪ قسم جو اوڀڙ- آلو.

پتاپتيءَ ص. مختلف رنگن جي پٽن وارو. رنگارنگي

ليڪن وارو (ڪپڙو، ڪاغذ وغيره). گهڻن رنگن جي

ڪاغذ مان ٺهيل (لفڙ).

پتاڙءَ ث. ڊيگهه- اينگهه (گالهه يا بيان ۾). ڊگهي

گالهه. بڪ.

پتاندرءَ ظ. موجب- وانگر- مطابق.

پتائڻءَ م. ڪولائڻ (در، اڪيون). چنائڻ (ميوو).

پتائڻءَ م. بيزار ڪرڻ. روج راڙو ڪرائڻ. رٿائڻ.

پت تترءَ ذ. ”تتر“ جو هڪ قسم (تتر کان ننڍو،

ميرڙو، گاڙهي جهنب، ماڻهو کي ڏسي لڪي وڃي يا

پَتَهَر: ٺ. هڪ قسم جو اڳٺ (ٻه قسم: هڪ پَتَهَر، ٻيو جاري وارو).

پَتُونڙو: ڏ. مينهن وسارو.

پَتِي: ٺ. ڪپڙي جي ريت. ڪپڙي جي ڊگهي ٽڪري. پانڪ (زريءَ واري). زريءَ جي ڏوري. تختي-قلمي. قلمي سان سنواريل وار. جبل ۾ سڌو گس يا جوءِ.

پَتِي پڙهائڻ: ڏتاري ڪنهن صلاح تي بيهارڻ برعلائق.

پَتِي: ڄ. هرگز-پَنه-مور-بلڪل.

پَتِيل: ص. پَتِي وارو (زميندار). چڱو مڙس (جنهن جي زمين تي ڳوٺ ٻڌل هجي).

پَتِيو، پَتِيل: ص. پَتَ لڳل. نياڳو.

پَتِيوالو: ڏ. پَتِي وارو (جنهن کي چيلهه ۾ سڃاڻپ لاءِ پَتو ٻڌل هجي). ننڍو سرڪاري نوڪر.

پَتِيلو: ڏ. گود ورتل پَت. اولاد وانگر نپايل ٻار.

پَتِيئون: ٺ (واحد. پَتِي) پيرن ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه.

پَتِيهَل: ڏ. سنڌو درياءَ جو هڪ قديم ڍورو (بدين ضلعي جي اولهندين ڀاڱي ۾).

پَت: ٺ. آڻ ويائل ٻڪري (اٺن ڏهن مينهن ڄمار جي)-آيت.

پَت: ٺ (سن. پرشت) انسان يا جانور جو پُٺن وارو حصو-پُٺي. پُشت. پُٺيون حصو. آيت (ڪپڙي جي). پيچو-ڪڍ. عاقبت-پڇاڙي. پيڙهي-نسل.

پَتَ ڏيڻ: منهن موڙڻ. بي تعلق ٿيڻ. پوئتي موٽڻ. پويان پير ڪرڻ.

پَتَ وٺڻ: پويان لڳڻ. پيروي ڪرڻ. تعاقب ڪرڻ.

پَٺا: ڏ (هميشه جمع ۾ ڪم اچن). پُٺيءَ واريون مُشڪون-لڳ.

اوچتو پڙڪو ڏيئي پَتَ سان لڳو اڏامندو ويندو).

پَتَ پيرون: ڏ. ڪاٺل پيرون (پسارڪو وڪر).

پَتَجڻ: م. بددعا ٿيڻ. پارائو ملڻ. خوار ٿيڻ.

پَتَرُو: ص. چڊو-ڪنگهو (رَس، ڏڏ وغيره). ڪُونٿرو (پَت). (ٺ. پَتَرِي).

پَتَ ڪُنوار: ٺ. هڪ قسم جو ٻُوتو.

پَتَڪو: ڏ. پڳ.

پَتَڪو ٻڌڻ: چڱو مڙس ٿيڻ. اڳواڻي ڪرڻ. همت ٻڌڻ.

پَتَڪو: ڏ. روج راڙو. ماتر. پَتَ پارائو.

پَتَڪو سَتَڪو: ڏ. روج راڙو. روج ۽ ماتر. منهن مٿو پٽڻ.

پَتَڻ، پَتَڻ: م (سن. پَت) کولڻ-آپڻ. ظاهر ڪرڻ. آڳيڙڻ. ڪڍڻ (جڙ کان). کوهڻ-کُونڌڻ (وار). چنڻ (ميوو، گل).

پَتَڻ: م. بددعا ڏيڻ-پَتَ هڻڻ. پارائو ڏيڻ. روج پَتَڪو ڪرڻ. ماتر ڪرڻ. ماتمڌاري ڪرڻ (عاشورن ۾).

پَتَڻو: ڏ. پَت-بددعا-پارائو. پَتَڪو-ماتر.

پَتَڻا پَتَڻ: ڏکيا ڏينهن ڪاٽڻ. سخت پورهيو ڪري گذران ڪرڻ.

پَتو: ڏ (سن. پَت) ڪپڙي، چمڙي يا ڌاتوءَ جي ڊگهي پَتِي. چيلهه ۾ ٻڌڻ لاءِ ڪپڙي يا چمڙي جي پَتِي (سپاهي، چوڪيدار، پَتِيوالو ٻڌي). پڳل هڏ تي چاڙهڻ لاءِ ڪپڙي جو پَتو. بيل گاڏي جي چاڪ تي چڙهيل لوهي پَت. چمڙي جي وڍي (وهت يا جانور کي ٻڌڻ لاءِ). چاندي يا سون جو هڪ ڳهه. لاهي تي ڏنل زمين جو کاتو. ريل جو لوهي رستو.

پَتول: ٺ. سهڻي عورت.

پَتولو: ڏ. پَتَ جو ڪپڙو. پَتَ جو چولو يا وڳو.

ڪرڻ (آس. اميد). ڀيٽ ڪرائڻ. حصو وٺڻ (شرط ۾).

پُڄَتَ ۾. ٿ. پهچ- رسائي. همت- طاقت. پڄندي. پُڄَرُ ۾. سڙڻ- ڪاڻڻ. ڏيڳڻ (اڱر).

پُڄندي ۾. ٿ. پهچ- پڄت. وس- سگهه. اثر رسوخ- هلندي.

پُڄڻ ۾. ۾. پهچڻ- رسڻ (پنڌ يا رفتار ۾). هلڻ (وڪَ ملائي). مٽ پوڻ- برابر ٿيڻ. پورو ٿيڻ- ختم ٿيڻ.

پُرجي اچڻ (ڏينهن، مڌو، حياتي). ٽڪجڻ. پِجَ ۾. ٿ. تَتَبَ (ڪپهه ڪي). سَتَ ڪُٽ. ڏاڍي مار- جَهڪور- جَهڪور.

پِجَ ۾. ڏ. (سن، پُنيه) دان- خيرات. پِجَارو ۾. ڏ. ڪپهه پڄندڙ. نداف- حلاج.

پِجائڻ ۾. ٿ. تَتَبائڻ (ڪپهه، اُن). پِجَ ڪڍائڻ. سيڪت ڏيارڻ.

پِجَرُ ۾. ڏ. (ف. پَنجر) چت ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي (ڪاٺن جي وچ ۾ پڪڻ ٿوڻن جي جهل).

پِجَرُو ۾. ڏ. پڪڻ لاءِ تيلين يا لوهي تارن مان ٺهيل گهر- قس. ڪورٽ ۾ جوابدار، فريادي يا شاهد جي بيهن لاءِ خاص ڪٺڙو. چپر لاءِ ڪاٺين جي اڏاوت. بدن جي هڏن جو بوتو.

پِجَرِي ۾. ٿ. پٿر يا ڪاٺ جو گهڙيل وزنائتو ٿڪر (ورزش ۾ زور آزمائي لاءِ ٺاهيل).

پِجڻ ۾. ٿ. ڪپهه پيڄڻ جو خاص اوزار. پِجڻ ۾. ۾. ڪپهه کي "پِجڻ" اوزار سان ذرا ڪري ان مان مٽي وغيره ڪڍي نرم ۽ صاف ڪرڻ- تَتَبڻ. ڏاڍي مار ڪُٽ ڪرڻ.

پِجَ ۾. ڏ. زخم پيڄڻ جو ساڙ. اندر جو ساڙ. ڪينو. پِجَارَ ۾. ٿ. (سن. پرچار) ڳالهه- ذڪر. يادگيري- نات.

پُٺَارَڪَ ۾. ٿ. پُٺيءَ تي ڪٿي سگهڻ جهڙي هڙ يا پري. پُٺاڻ ۾. ڏ. پٺاڻ قوم جو فرد- افغان.

پُٺاڻِي ۾. ٿ. پٺاڻ عورت. سهڻي ۾ نفيس عورت. پُٺِيرَاڻِي ۾. ٿ. تائيد- حمايت. ٽيڪو (ڳالهه ۾). طرفداري.

پُٺڻ ۾. ۾. موڪلڻ- اُماڻڻ. روانو ڪرڻ. پُٺو، پُٺو ۾. ص. خوشامدي. چاڙتو.

پُٺو ۾. ڏ. پُٺيءَ جو هڪ پاسو. ريڊ، ٻڪري ۾ اُن جي هڪ سال جا ڪٽريل وار. جُلڊ (ڪتاب جو).

پُٺِي ۾. ٿ. پٺ- پشت. (ظ) پويان- پٺيان. پُٺِيءَ لڳڻ، پويان لڳڻ. تقليد ڪرڻ.

پُٺِيان ۾. ظ. پٺ ڏانهن- پٺ تي. پوئتان. پويان. پِجَارِيءَ جو.

پُٺيان پوڻ ۾. پيڇو ڪرڻ. پويان لڳي پوڻ. پُٺِيرو ۾. ظ. پٺي ڏيئي ويٺل يا بيٺل. اُٻتي پيرين (هلڻ). هلي چلي يا قاعدي قانون جي برخلاف. (ٿ. پٺيري).

پُٺَ ۾. ص. گهاٽو ساٿو (رنگ). پُٺَ ۾. ڏ. هڪ مشهور وڻ. پُٺَ ۾. ص. چنڊ جهڙو سهڻو. مِٺڙو- پيارو.

پُٺُون ۾. ٿ. هڪ ٻوٽي جو ڦڙ (جيڪو ڏٺ طور ڪم اچي).

پُٺِي ۾. ٿ. ٻار کي پيار مان چڻي. پُٺِيَتو ۾. ڏ. ڪاٺ گذرو.

پُٺِيهو ۾. ڏ. ڪوئل يا تارو پڪي. پُٺاڻا، پُٺاڻا ۾. ظ. پوءِ- کان پوءِ- بعد.

پُٺاڻِي ۾. ٿ. پِجَارِي- آخر- انت. چيهه- دنگ. خاتمو. پُٺاڻِي ڪرڻ ۾. چيهه ڪرڻ. خاتمو ڪرڻ (قرآن شريف يا ڪتاب جي مطالعي جو). ڪوشش جي انتها ڪرڻ.

پُٺاڻِي ۾. ۾. رسائڻ- پهچائڻ. ڪٿي ڏيئي اچڻ. پوري

سماچار. ڏس پتي جي پروڙ. جانچ-تفتيش (ڏوهه جي).

پڇا ڳاڇا، ٿ. معلومات لاءِ سوال جواب. خبرچار. ڏس پتو. جانچ جونچ.

پڇاڙو، م. پسن تان ورائي سٽڻ. پويان اچائي ڪيرائڻ. زور سان پٽ تي سٽڻ. چڙيون هڻڻ. ڏک ۾ لڳڻ.

پڇاڙي، ٿ. پويون حصو- پڇڙي. چيڙو. چيهه-دنگ. آخرين حد. پڇائي-خاتمو. پويون وقت (عمر جو). آخرت. عاقبت. نتيجو (ڪم يا عمل جو). گهوڙي جي پوئين پير ۾ ٻڌل رسو جيڪو پوئتي چڪي ڪلي سان ٻڌجي.

پڇاڙو، ٿ. سڃاڻپ- شناس. پڇاڻو، ڏ. پڇا ڳاڇا- دريافت. عملن بابت آخرت ۾ پڇا.

پڇاڻو، م. پڇا ڪرائڻ. ڏس پتو وٺڻ. جانچ ڪرائڻ. ڳولا ڪرائڻ.

پڇاڻو، ص. پڇا ڪندڙ- ڳولا ٿو. گهورو- طلبيندڙ. پڇتاءُ، ڏ. پشيماني- ندامت. شرمساري. افسوس- ارمان.

پڇتاڻو، م. پشيمان ٿيڻ. پنهنجي ڪٿي تي ڏک ڪرڻ. شرمسار ٿيڻ.

پڇر تارو، پڇر تارو، ڏ. نظام شمسي ۾ گرهن کان سواءِ تاري وانگر گهمندڙ گئس جو جسم- چوٽير تارو.

پڇڙي، ٿ. ننڍڙو پڇ. پڇ وارو حصو (پلي مڇيءَ وغيره جو). پڇ (نانگ بلا جو). واه جي پڇاڙي.

پڇڙي هڻڻ، بچاءُ لاءِ آخرين طور هٿ پير هڻڻ. بيوسيءَ جي حالت ۾ جدوجهد ڪرڻ.

پڇم، ڏ. (سن. پشچم) الهندو- مغرب.

جهوري- اٿڻ. چرچ.

پڇاڻو، پڇاڻو، م. ڳالهه ڪرڻ. ياد ڪرڻ. وري وري ذڪر ڪرڻ.

پڇاڻو، م. سيڪڻ (باه يا تانڊن تي). ٽٽي، دانگي، توبي وغيره تي پڇاڻڻ. ٿوري يا آويءَ ۾ پڇاڻڻ (سرون، تانو). پال وجهڻ (انڊ). سهسائڻ- سهڻ. ويچارڻ (خيال، پهه، گشتيون). مشق ڪرڻ. هضم ڪرڻ (کاڌو).

پڇو، ٿ. پڇار.

پڇو، ص. اکين ۾ پڇڻ پيل.

پڇوڪاري، ٿ. پاڻي کي سنهي ڌار جي صورت ۾ زور سان اڇليندڙ اوزار.

پڇو، م. باه يا تانڊن تي سيڪجڻ. ٽٽي يا دانگيءَ تي پڇڻ (ماني). سڙڻ. بنيءَ ۾ تيار ٿيڻ (سرون، تانو). رسجڻ (ميرو).

پڇو، ڏ. ساڙ- ڪام. حسد.

پڇي، ٿ. اک جي ٿري ۾ گڏ ٿيل گند. نڪ ۾ ڄميل ميل.

پڇ، ٿ. اوباريل چانورن جو پاڻي- پيڇي. پڙي رب. ڪانجي.

پڇ پاڻي، ڏ. سادو کاڌو- غريبانو کاڌو.

پڇ، ڏ. چانورن جي ڪرنگهي واري وڌيل پڇڙي (چوٻاين جي پڇ ۾ وارن جو مڇو ٿئي)- ٺم. پڪيءَ جي پٽ ۾ وڌيل ڪنڀ.

پڇ ٻڌڻ، ڊگهو ڪرڻ (ڳالهه کي). اجائي خوشامد ڪرڻ.

پڇ پوڻ، ڏهرو ٿيڻ. هيٺو ٿيڻ. پوڙهو ۽ هيٺو ٿيڻ (وهت).

پڇا، ٿ. خبر لهڻ لاءِ پڇيل سوال. سوال جواب. سڏ

پڇنڊ: ٿ. هلڪي چيٽ. دهل جي هڪ وڃت.
 پڇنڊي: ٿ. گهر جي صفحي ۾ ڇت هيٺان ٺهيل ٻي
 ننڍي ڇت- ڏيڇي.
 پڇڻ: م. پڇا ڪرڻ (ڄاڻڻ سمجهڻ لاءِ). احوال وٺڻ.
 حال معلوم ڪرڻ (بيمار جو). خبر لهڻ. ياد ڪرڻ.
 پڇو: ڏ. پويون ڀاڱو (بدن جو). مقعد جو اندريون
 حصو.
 پڇو تائڻ: هر هر ساڳي ڳالهه چوڻ.
 پڇي: ٿ. ننڍڙو پڇ. مڇيءَ جو پڇ.
 پڻال: ٿ. ساندرو- مَشڪ.
 پڻالي: ص. اجوري تي پڻال سان پاڻي پيريندڙ-
 بهشتي.
 پڻاڻي: ٿ. پڪاڻي. مضبوطي- ڏاڍائي. خبرداري.
 پڻگي: ٿ (ف) پڪاڻي. مضبوطي.
 پڻگو: ص (ف) پخت- پڪو- ڏاڍو- مضبوط. سخت.
 جڻادار- جهالو. سمجهو. اعتبار جوڳو. پڪو (ارادي
 جو). (ٿ. پختي).
 پڻڙ: ز (سن) پير. درجو- رتبو. منزل. بيت جي هڪ
 سٺ جو هڪ ڀاڱو. شعر جو هڪ رڪن.
 پڻارٿ: ٿ (سن) شيءِ- وٽ. عنصر.
 پڻر: ڏ (ف) پيءُ- والد.
 پڻري: ص. پيءُ جي- اباڻي. موروثي.
 پڻمڙ: ڏ (سن) ڪنول- نيلوفر (گل). پير جي تريءَ
 ۾ سياڳ جي ليڪ يا نشان. نراڙ جو گهنج. نانگ جو
 هڪ قسم. ڳٽپ جو ارڙهون ڏاڪو.
 پڻمڻي: ٿ (سن) ڪنول جي گل جهڙي نازڪ سهڻي
 عورت.
 پڻارڙ: م (سن) اڇڻ- پير ڌڻ. تشریف فرما ٿيڻ.
 وڃڻ- آسهن.

پڻر: ٿ. پڻرائي- چٽائي. (ظ) ظاهر- چٽو.
 پڻر پوڻ: ظاهر ٿيڻ. مشهور ٿيڻ.
 پڻر: ڏ. اڳڻ- آڳند.
 پڻرائي: ٿ. چٽائي. اڇائي (فيصلي يا وهنوار جي).
 مشهوري. اعلان.
 پڻرو: ظ. چٽو- ظاهر. کليو. مشهور. چڙيو (پاڻي)-
 وهندڙ (پاڻي).
 پڻري پٽ: ظ. ظاهر ظهور- کليو کلايو.
 پڻري: ٿ. سڱاوتي جي ڳالهه پڪي ٿيڻ تي منائي
 ورهائڻ جي رسم.
 پڻائڻ: م. واکاڻڻ- ساراهڻ. خوشامد طور اڇائي
 تعريف ڪرڻ.
 پڻڙ: ڏ. غير آباد زمين- پوڻو. ڦٽل شهر يا ڳوٺ واري
 زمين. ماڳ- جُوءِ.
 پڻيرائي: ٿ (ف) قبوليت. سرخروشي. عزت
 افزائي- آڃيان.
 پڻر حرف (سن) ليڪن- مگر. تڏهن به.
 پڻر: ٿ. ريت- رسم. هلي چلي- دستور.
 پڻر: ظ. نموني سان. لڪ- ۾- ڳجهيءَ طرح.
 پنهنجي منهن.
 پڻر: ظ (سن) پري- ڏور. ڌاريو- ٻاهريون- غير. (ف)
 گذري ويل- گذريل (سال).
 پڻر گهارڻو: ص. پراڻي گهر ۾ رهندڙ. آواره.
 پڻر: ڏ (ف) ڪنپ- پڪڙ. ڪنڀڙائي (پڪيءَ جي).
 پڻر سوڻڻ: سبب ڪرڻ (وڃڻ جي).
 پڻر: ڏ (سن) پري- پرين- پيارو.
 پڻر: ص (ف) پريل- تمنا- لبريز.
 پڻر ٽڪلف: ڏاڍي بندوبست سان. وڏي ٺاهه جوڙ
 سان. مان شان سان (دعوت، ڪاڌو).

تمام ڳرو. پُريندُ ڏ (سن) لاڳاپو- تعلق.
 پُريءَ ڏ (سن) چنڊ جي بدلجڻ جو ڏينهن (چنڊ جي پهرين، اٺين، چوڏهين ۽ ٻاويهين تاريخ). وڏو ڏينهن- ڏڻ.
 خوشيءَ جو ڏينهن.
 پُرياتِ ٿ (سن) سج اڀرڻ کان اڳ وارو وقت- پرھ.
 ٿئي- وڏو صبح.
 پُرياتي ٿ. هڪ راڳڻيءَ جو نالو.
 پُريائڻُ م. ريجھائڻ. وندرائڻ. سرچائڻ. ٻار کي لالچ ڏيئي ماڻ ڪرائڻ.
 پُريو ڏ (سن) هندو عقيدو موجب ڌڻي تعاليٰ.
 پُريون ٿ. پُرانهون ملڪ- پرڏيهه.
 پُرت ڏ (سن) تھ- پُڙ. ورق.
 پُرت ٿ (سن) پريت- پيار. سڪ- اڪير.
 پُرتو، پُرتوو ڏ (ف) روشني. ڪِرڻو. شعاع- تجلو. چمڪو. عڪس. اولڙو. پاڇو.
 پُرتو ڏ. تماشو. هٿ نات. ڪرشمو.
 پُريئي ٿ (سن) پريئي پرتوي- ڌرتي.
 پُرتوي ٿ (سن) دنيا. جڳت. ڌرتي- پُون..
 پُرت ڏ (سن) ڌوپي- ڪٽي.
 پُرتائڻُ م. هارڻ. اوتڻ. اُتلائڻ.
 پُرتڻُ م. پائڻ يا ڳريل ڌاتوءَ کي ٿانءِ يا قالب ۾ اوتڻ- پلٽڻ. ٺاڻڻ. اُتلائڻ (ٿانءِ).
 پُريٽ ٿ. ٻشي جي غيرموجودگي ۾. غائبانه.
 پُرجا ٿ (سن) نسل. قوم. عام خلق- رعيت.
 پُرجهڻُ م. ڄاڻڻ- سمجھڻ. پروڙڻ. چڱيءَ طرح ذهن ۾ وهارڻ. اصل حقيقت کي سمجھڻ.
 پُرجارُ ڏ (سن) چوڌاري پکيڙ- ٿهلاءَ (نظريي جو).
 اشاعت. مشهوري. تبليغ.

پُرقضا روتق وارو. سرسبز. وسيع (علائقو، ميدان).
 پُرتم ٿ. آليون (اڪيون)- پٽل (اڪيون).
 پُرو، پُڙ ڏ (سن) شهر. ڪوٽ. ڳوٺ. وسندڙ آبادي.
 پُراپت ٿ (سن) پهچ- رسائي. فائدو. حاصلات.
 پُراڪارُ ڏ (سن) ٻين سان ڀلائي. نيڪي. سخاوت.
 پُراچيه ٿ ص (سن) اوائلي- آڳاٽو. قديم- ڪهنو.
 پُراڻا ٿ (سن) دعا. هندو ڌرم ۾ بندگان- پوڄا.
 پُراڙ ڏ (سن) پروار پريون پاسو. ٻيءَ پُري (درياءَ جي).
 ("اوراڙ" جو ضد).
 پُراڪرت ٿ. عام ماڻهن جي ٻولي (جيڪا سنسڪرت جي گرامر مطابق نه هجي).
 پُراگنده ٿ ص (ف) چڙوچڙ- پڪڙيل. پريشان.
 گهرايل.
 پُراڻهون، پُراھون ٿ. پري جو- ڏورانهون.
 پُراڻ ڏ (سن) پراڻ ساه- دم. پساه. حياتي. روح.
 پُراڻ ٿ ص (سن) پراڻو- جهونو. اوائلي دور جو- قديم. (ڏ) هندن جي ڌرم بابت ارڙهن پوتر ڪتاب.
 سنڌو درياءَ جو هڪ قديم وهڪرو.
 پُراڻو ٿ ص (سن) پُراڻ قديم- ڪهنو. آڳاٽو. جهور.
 زبون. (ٿ. پُراڻي).
 پُراڻو پايو ٿ ص. جهونو گنهگار. زماني ۾ اڻيل وينل.
 چالاڪ.
 پُرائيمرُ ڏ (انگ) ابتدائي درسي ڪتاب.
 پُرائڻُ م. حاصل ڪرڻ. وٺڻ (تعليم، سکيا). سڪڻ (هنر). هنڌائڻ (آزمودو).
 پُراڻو، پُرايو ٿ ص. ٻشي جو. غيرجو. ڌاريسي جو.
 ڌاريو- اوڀرو. اجنيي. (ٿ. پُراڻي).
 پُرائيويت ٿ ص (انگ) خانگي- ذاتي.
 پُربت ڏ (سن) پروت جبل- پهاڙ. (ص) تمام وڏو.

پَرَڌَرُ: ص. جنهن جو ڏمڪاءُ پري پنڌ تائين هجي.
 پهلوآن - سورهيہ.
 پَرَڏَڪَشا: ث (سن) ڌرمي رسم موجب بُت جي
 چوڌاري طواف.
 پَرَڏِيهِي: ذ. پرديس.
 پَرَڏِيهِي: ص. پرديسي.
 پَرَڙُ: پَرَڙُ: ذ. تمام وڏو پڪي - پرمار. ارڙنانگ.
 پَرَڙُ: م. چوري مَتي (بُست) ۾ زور سان وجهڻ (جئن
 پورجي وڃي). ڏوڙ ۾ ڦِڻ. زور سان دسڻ (ملهر ۾).
 پَرُزُو: ذ (ف) ڪاغذ جو ٽڪرو - چئي. ٿورو حصو -
 ذرو. مشين جو ڪوبه جُزو.
 پَرُزا ڪَرُ: ذرا ذرا ڪرڻ - ٽڪر ڪرڻ.
 پُرسُ: ذ. پُرش.
 پَرُساڏُ: پَرُشاڏُ: ذ (سن) هندن ۾ ڌرمي ڏينهن تي
 تيار ڪرايل خاص قسم جو کاڌو (جيڪو مندر ۾ کَٽا
 کان پوءِ ورهائجي).
 پُرساڻُ: ص (ف) پُچندڙ - خبر وٺندڙ.
 پُرساڻُ حال: ڏک سڳ جي خبر لهندڙ. همدرد.
 پَرُستارُ: ص (ف) پوڄيندڙ. عاشق.
 پَرُستانُ: ذ (ف) پَرين جو آستانو. سهڻين عورتن جو
 ميڙ. سهڻو نظارو.
 پَرُستشُ: ث (ف) پوڄا. عبادت. اطاعت. محبت.
 پُرسشُ: ث (ف) پڇا. جواب طلبي. خبرگيري.
 پَرُسنُ: ص (سن) خوش - راضي. تندرست.
 پَرُسنگُ: ذ (سن) ٻئي سان ميلاپ جو اثر. دوستيءَ
 جو اثر.
 پُرشُ: ذ (سن) آدمي - ماڻهو.
 پَرَڪارَ: ث (ف) پرگار گهيرو ڪيڏن لاءِ هڪ اوزار -
 پَلَڪارَ.

پَرَچارَڪَ: ص. تبليغ ڪندڙ - مُبلغ.
 پَرَچائِي: ث. فوتيءَ جي وارثن سان هٿ فاتحہ -
 عذرخواهي.
 پَرَچاءُ: ذ. صلح - ٺاه. ميلاپ (رُٺلن جو).
 پَرَچائِي: م. سرچائِي. پريائِي. راضي ڪرڻ. ٺاه
 ڪرائِي. ماڻ ڪرائِي (ٻار کي). ڏٺارڻ. بند ڪرڻ
 (دڪان).
 پَرَچَمُ: ذ (ف) جهنڊي جو ڪپڙو - بيرق. جهنڊو.
 پَرَچُ: م. نهڻ (رُسامي کان پوءِ) - سرچڻ. ريجھڻ.
 راضي ٿي ٺاه ڪرڻ.
 پَرَچو: ذ (ف) پارچہ ٽڪرو - پَرزو. اخبار. هڪ
 ڏينهن جو خبرنامو. امتحان جو سوالنامو - پيپر.
 پَرَچُون: پَرَچُون: ذ (سن) ريزڪي وکر (اٿو) دال,
 مرچ وغيره).
 پَرَچِي: ث. ڪاغذ جو لکيل ٽڪرو. چئي.
 پَرَخاشُ: ث (ف) جهيڙو. ڪينو - رنجش. اثبثت.
 پَرَداختُ: ث (ف) پالنا - پرورش. سارسنيال.
 پَرِدو: ذ (ف) پردہ بچاءُ لاءِ ڪپڙي جو ڍڪ. پوش.
 در يا دريءَ تي ٽنگيل ڪپڙو. ڪپڙي جي اوٽ. برقمو.
 نقاب. پرهيز (نامحرمن کان) - حجاب.
 پَرِدو وجهڻ: ڍڪ ڍڪڻ. عيب لڪائڻ. لَٽِي مَتي
 ڪرڻ.
 پردہ نشي: ص. پردي ۾ ويٺل. پردي جي پابند
 (عورت).
 پَرديسُ: ذ (سن. پرديش) ڌاريو ملڪ - پرڏيهہ.
 ڏوراهون ملڪ - ڏيساور.
 پرديسي: ص. پرڏيهي. ڌاريو - اجنبِي.
 پَرڌانُ: ذ (سن) سربراہ.
 پَرڌو: فعل. سمجهيو - ڄاتو.

پَرَمَتِيُو: ص. پراڻي مَتِ تي هلندڙ. بيوقوف.
 پَرِمَتِ: ٺ (انگ) اجازت نامو- پروانو.
 پَرَميشُور: ۱ (سن) وشنو اوتار جو هڪ صفاتي نالو.
 پَرَميل: ذ. بيماريءَ جو هڪ قسم.
 پَرَن: ذ (سن) واعدو- انجام. وچن.
 پَرَنام: ۱ (سن. پَرَنام) عزت سان جُهڪي ڪيل سلام- نمسڪار..
 پَرَندو: ذ (ف. پرندہ) پکي.
 پَرَنسپال: ذ (انگ) ڪاليج جو وڏو اُستاد. اعليٰ تعليمي درسگاه جو منتظم.
 پَرَنڻ: م. حوالي ڪرڻ- سڻوڻ.
 پَرَن: م. پلجڻ. ٺڳڻ- جيئڻ. ادا ٿيڻ (قول. وچڻ).
 پَرَن: ذ. اتي يا اناج چاڻن لاءِ لوهي چاڻي- پَرُون.
 پَرَن: م. هلڻ. چُرڻ.
 پَرَنائڻ: م. شادي ڪرائڻ.
 پَرَنجڻ: م. شادي ڪرڻ- وهانءُ ٿيڻ.
 پَرَنو: ذ. شادي- وهانءُ.
 پَرُو: ذ. ڏس پتو. اهڃاڻ. قطار. لاند. اڏامندڙ پکين جي قطار. ولر (پکين جو).
 پَرُو ٻڌڻ: لاند ڪري بيهڻ.
 پَرُوپاند: ذ. مُنڍ ۽ چيڙو. ڏس پتو.
 پَرُوَاز: ذ (ف) اڏامڻ جي حالت- اُڏام.
 پَرُوَانو: ذ (ف. پروانہ) لکيل اجازت نامو. منظوريءَ جي سَنَد. هٿيار جو ليسن. اڏامندڙ جيت جو هڪ قسم- پَتنگ. (مجازاً). عاشق.
 پَرُوَاءُ: ٺ (ف) خواهش. گهرج. غرض- ڪاڻ.
 لحاظ. فڪر- گهڻي.
 پروپيگنڊا: ٺ (انگ) پرچار- مشهوري.

پرڪار: ذ (سن) ڪَم. افعال. لڃڻ- عادتون. خراب عادتون.
 پرڪالہ: ذ (ف) چڻنگ. ٽانڊو.
 پَرُڪِيُو: ذ. ڦلڻو- چڻڻو.
 پَرُڪ، پَرُڪ: ٺ. جانچ- چڪاس. آزمائش. اصليت جي جانچ. ڪري ڪوٽي جي تميز. معيار ڪَسوٽي.
 پَرُڪ: ذ. پُرش.
 پَرُڪا: ٺ. پرُڪ.
 پَرُڪَر: ٺ. ويڃايل پير جي ڳولا. وَوَڙ. تلاش. پرڳهور.
 پَرُڪنڊ: ذ (سن) ڌاريو ملڪ. پرانهون ملڪ.
 پَرُڪڻ: م. چڱيءَ طرح سان جانچڻ- چڪاسڻ. ڪري ڪوٽي جي پرُڪ ڪرڻ. فرق لهڻ (اصل نقل ۾). سڃاڻڻ. پروڙڻ. آزمائڻ.
 پَرُڪِيُو: ذ (ف. پرگنه) ملڪ جو هڪ ڀاڱو- صوبو- علائقو.
 پَرُگهت: ظ (سن) ظاهر- چٽو پترو. مشهور.
 پَرُگهور: ٺ. ٻڻي جي سارسنڀال. پالنا- پرورش. خبرگيري. تهل ٽڪور.
 پَرُلاه: ذ. پري جو ڳالهائ (جيڪو ڏيمو ٻڌجي ۽ سمجه ۾ نه اچي). آهستي ڳالهائ. جهيٺو آواز. گهڻن ماڻهن جي ڳالهائڻ جي گونج. پَرَاڏو- پَرُلاه.
 پَرُلوڪ: ذ (سن) ٻيو جهان. موت کان پوءِ وارو جهان.
 پَرُلكه، پَرُلي: ٺ (سن) دنيا جو موٽي اصولوڪي حالت ۾ اچڻ. قيامت.
 پَرُماتما: ذ (سن) سڀ کان اول ۽ اعليٰ هستي. ايشور.
 پَرُمار: ذ. پکيءَ جو هڪ قسم (جيڪو ٻين پکين کان شڪار ڪسي کائي). (ص) ڦورو ماڻهو. پرايو مال هڙپ ڪندڙ. ٻڻي جو ڪٽيو کائيندڙ.

پَرُوڙهه: م. پروڙه.

پَرور: ص (ف) پرورش ڪندڙ - پاليندڙ. پالهار.

پَروردگار: ص (ف) پالهار. ڌڻي تعاليٰ.

پَرورده: ص (ف) پاليل - نپايل.

پَرورش: ث (ف) پالنا. تربيت.

پَرُوڙ: ث. پُرجهه. پرڪ. ڄاڻ. سمجهه.

پَرُوڙهه: م. پُرجهه. پرڪڻ. سمجهڻ. ڄاڻڻ.

پروسه: م. وڌائڻ (ماني). ورڇڻ (تالھين ۾ کاڌو).

پُروف: ذ (انگ) ثابتي. ڇپائي لاءِ ڪمپوز ٿيل مواد جو بهريون رف ڇاپو.

پروفيسر: ذ (انگ) ڪاليج جو استاد. اعليٰ تعليمي اداري جو استاد. ڪنهن به مضمون جو ماهر استاد.

پروگرام: ذ (انگ) ڪنهن ڪم لاءِ وقت جي مقرري. ڪمن جي رٿا جو سلسلو ۽ ترتيب.

پرولي: ث. ڪنهن به شيءِ بابت لفظن ۾ لڪل اهڃاڻ. گجهي ڳالهه. گجهارت.

پَرون. پَرُوڙ: ذ. اهڃاڻ آثار. ان محسوس طريقي سان اڳواٽ احساس (پرون يا پرون پيا اٿس).

پَرُوڙ: ذ. پَرُوڙ.

پروھت: ذ (سن) ڌرمي رسمن لاءِ مقرر ٻائو - خانداني برھمن.

پَرويش: ث. رسم رواج. هلي چلي.

پَروين: ث (ف) ڪٽيون (نڪت) - ٿريا.

پَرمه. پَرمه: ث. آسٽر جو سُهائي وارو وقت - صبح جي اڃاڻ. وڏو صبح - ڏيڪي.

پَرمه ڦٽي: ث. وڏو صبح. فجر - ڏيڪي. پريات.

پَرمه: ذ (سن. پُرش) ماڻهوءَ جي قد جيتري ماپ. پيرن کان وٺي ماڻهوءَ جي قد کان مٿي جنهن اوچائيءَ تي هٿ پهچي (ڪوهه جي ماپ يا پاڻيءَ جي اونهائي ماپن جو

معيار).

پَرَهه: م. پهرڻ - اوڍڻ. (ذ) پوشاڪ - وڳو.

پَرهيز: ث (ف) منع ڪيل شيءِ يا عمل کان پاسو. ڪري - رک. پردو (ڌاري کان).

پَرهيزگار: ص. بُراين کان بچيل. متقي - زاهد.

پري: ظ. ڏور - ڏور. وٽيرڪو. پرانهون. جدا - الڳ.

پَري: ث (ف) هڪ خيالي عورت (جنهن کي ٻانهن تي پَر ٿين. تمام حسين ۽ عام طرح لوڪ ڪهاڻين ۾ نيڪيءَ جو ڪردار) - اڇيرا. تمام سُهي عورت.

پَري پيڪر: ث. پريءَ جهڙي صورت.

پَري: ث (ف. پُور) نسل - پيڙهي. اولاد. (سن) شهر. ڳوٺ.

پَريا: ذ. آڇا وار.

پَريا پڌرا ٿيڻ: عيب ثواب ظاهر ٿيڻ.

پَرياڻ: ذ. پَهه - ارادو. نشان - اهڃاڻ.

پَرياڻ: ذ. پرياڻ. پاڇو - پرتوو - پرڪار.

پَريت: ث (سن) پيار - نينهن. سڪه. قُرب.

پَريت: ص. نهايت پيارو. پرين.

پَريتو: ذ. پرينءَ جو ناتو. پيار. عشق.

پَريت: ذ. ڌوبي - ڪٽي.

پَريڙيڙنت: ذ (انگ) صدر. مکيه اڳواڻ. ملڪ جو آئيني سربراھ.

پَريشان. پَريشان: ص (ف) پڪڙيل - چڙوچڙ - ٽڙيل پڪڙيل. بي ترتيب. حيران. گهرايل. واٽڙو.

پَريشاني: ث (ف) گشتي. مَونجهه. گهٻراهت. حيراني. آزار - مصيبت.

پَريم: ذ (سن) پيار - پريت - محبت. سڪه. حُب. چاهه.

پَريمي: ص. محبتي. عاشق. دوست.

پڙ پاتي: ص. (سن. پريه) پيارو. محبوب. معشوق. محبت وارو. دل گهريو.

پڙيندي: ظ. پريان ئي - ڌريان ئي - شروع کان ئي. پڙينهن: ذ. سڀاڻي کان پوءِ وارو ڏينهن.

پڙيو: ذ. آچو وار (عموماً جمع ۾ ڪم ايندڙ "پريا"). (ص) اچن وارن وارو - پوڙهو.

پڙيو مڙس: ذ. وڏي عمر وارو ماڻهو. بزرگ. چڱو مڙس (راج جو).

پڙيوگ: ذ (سن) ميلاپ. علم نحو موجب فعل جي لاڳاپيل صورت (پڙيوگ جا ٽي قسم: ڪرتري، ڪرمڻي، ياوي).

پڙو: ذ. مزار يا قبر تي چاڙهڻ لاءِ چادر يا ڪپڙو.

پڙو باسڻ: مراد پوري ٿيڻ تي مزار تي پڙ چاڙهڻ جي نيت ڪرڻ.

پڙو: ذ. گولائيءَ ۾ زمين ٽڪر (ملاڪڙي، تماشي يا راندين لاءِ). ڪڪڙن جي ويڙه لاءِ دائرو. نار، هڙلي يا گهاٽي ۾ وهندڙ وهت جي ٿرڻ وارو گول. وڻ ڳاڻن واري گهڙيل زمين. چنڊ جو پڙو. ميدان. لڙائي جو ميدان. عاشورن ۾ مائر وارو هنڌ ۽ ماتمي جلوس. جوتا ۾ داء لڳائڻ واري پڙي.

پڙو پالهو ڪرڻ: ميدان صاف ڪرڻ. سڃ ڪرڻ.

پڙو ڪڍي بيهڻ: صفا انڪار ڪرڻ. نابري وارڻ.

پڙو: ذ. تهر. رليءَ جو مٿيون هيٺيون تهر. مانيءَ جو تهر. چنڊ جو مٿيون پڙو. ساھميءَ جو هڪ پاسو. ڍڪ (ٿانءِ يا پيتيءَ جو).

پڙاڏو: ذ. ڪنهن آواز، سڌ يا ڳالههءَ جي ساڳيءَ صورت ۾ ڳونجدار موٽ. پڙلاءِ - ڳونج.

پڙاڏو پوڻ: هل هلڻ. مشهوري ٿيڻ.

پڙبات: ٺ. ٻٽاڪ - ٻاڙ - لٻاڙ.

پڙ ٻاڙي: ص. ٻاڙي - لٻاڙي.

پڙتال، پڙتال: ٺ. پوک جي داڻ بندي - نمبر شماري. گهمي ڦري ڪيل چڪاس.

پڙتو: ذ. تلوار بازيءَ جو هڪ هنر - پلٽو.

پڙيڻ: م. حاصل ٿيڻ - پلڻ پوڻ.

پڙجج: ٺ. شاديءَ جي هڪ رسم (جنهن ۾ ڪنوارتا لنيون ڪڍي ڳوٺ جي ٻاهران اچي گهوٽيتن کي سامهون ٿين ۽ رسم طور وڙهڻ لاءِ هوڪارين (ڄڻ ته وڙهن ٿا).

پڙج: ذ. تڏو. لوهي چادر.

پڙو: ذ. تهر - پڙو.

پڙو پڌرا ڪرڻ: عيب ثواب ظاهر ڪرڻ.

پڙو: ذ. پردو.

پڙدي: ٺهه هڪ سر جي اوساري واري پٽ. ڪاڻ جي تختن واري اوت.

پڙلاءِ: ذ. ڳونج، پڙاڏو، غوغاءِ.

پڙو: م. برابر ٿيڻ - مٽ ٿيڻ. هڪ جيترو ٿيڻ (وزن ۾). پورو ٿيڻ (واعدو). وهنوار ٿيڻ (ڏيتي لپي).

حاصل ٿيڻ - پڙيڻ.

پڙو: م. پڄڻ. اُڀرڻ - غالب پوڻ. تڪميل کي رسڻ.

پڙو: ذ. چيلهه کان وٺي پيرن تائين ڍڪڻ جو خاص زنانو لباس (لسو يا چُريل، سمات عورتون سلوار مٿان اوڍين، ٿر ۾ زالون سٿڻ بدران پڙو پائين، ڪڇ ۾ زالون ڳاڙهو پڙو پائين) - پيشگير.

پڙو پڪيڙو: ويهي رهڻ. تعلقات وڌائڻ. گهڻن ڪمن ۾ هٿ وجهڻ.

پڙو: ذ. شاديءَ ۾ گهوٽيتن طرفان ڪنوار لاءِ وناهه جو سامان. ڦاڄو.

پڙو: ذ. وڏي پڙي. ڪاغذ ۾ ويڙهيل وڪرن جو پڙو (خاص ڪري منائي سرهاڻ وغيره جو). پيڙيءَ جي پن

پرين: ص (سن. پريه) پيارو. محبوب. معشوق. محبت وارو. دل گهريو.

پڙيندي: ظ. پريان ئي - ڌريان ئي - شروع کان ئي. پڙينهن: ذ. سڀاڻي کان پوءِ وارو ڏينهن.

پڙيو: ذ. آچو وار (عموماً جمع ۾ ڪم ايندڙ "پريا"). (ص) اچن وارن وارو - پوڙهو.

پڙيو مڙس: ذ. وڏي عمر وارو ماڻهو. بزرگ. چڱو مڙس (راج جو).

پڙيوگ: ذ (سن) ميلاپ. علم نحو موجب فعل جي لاڳاپيل صورت (پڙيوگ جا ٽي قسم: ڪرتري، ڪرمڻي، ياوي).

پڙو: ذ. مزار يا قبر تي چاڙهڻ لاءِ چادر يا ڪپڙو.

پڙو باسڻ: مراد پوري ٿيڻ تي مزار تي پڙ چاڙهڻ جي نيت ڪرڻ.

پڙو: ذ. گولائيءَ ۾ زمين ٽڪر (ملاڪڙي، تماشي يا راندين لاءِ). ڪڪڙن جي ويڙه لاءِ دائرو. نار، هڙلي يا گهاٽي ۾ وهندڙ وهت جي ٿرڻ وارو گول. وڻ ڳاڻن واري گهڙيل زمين. چنڊ جو پڙو. ميدان. لڙائي جو ميدان. عاشورن ۾ مائر وارو هنڌ ۽ ماتمي جلوس. جوتا ۾ داء لڳائڻ واري پڙي.

پڙو پالهو ڪرڻ: ميدان صاف ڪرڻ. سڃ ڪرڻ.

پڙو ڪڍي بيهڻ: صفا انڪار ڪرڻ. نابري وارڻ.

پڙو: ذ. تهر. رليءَ جو مٿيون هيٺيون تهر. مانيءَ جو تهر. چنڊ جو مٿيون پڙو. ساھميءَ جو هڪ پاسو. ڍڪ (ٿانءِ يا پيتيءَ جو).

پڙاڏو: ذ. ڪنهن آواز، سڌ يا ڳالههءَ جي ساڳيءَ صورت ۾ ڳونجدار موٽ. پڙلاءِ - ڳونج.

پڙاڏو پوڻ: هل هلڻ. مشهوري ٿيڻ.

پڙبات: ٺ. ٻٽاڪ - ٻاڙ - لٻاڙ.

پَسارُ ڪرڻ: گهمڻ خاطر آهستي آهستي هلڻ - چهل قدمي ڪرڻ.

پَسارُڻ: م. پڪيڙڻ - ڪنڊيڙڻ. اُپتار ڪرڻ. تنگون ڊگهيون ڪرڻ.

پَسارو: ذ. ڏيکاءُ - نظارو.

پَساري: ص. پَسارڪو وڪر وڪڻندڙ (دڪاندار).

پَساوڙو: ذ. پَسارڪي وڪر مان ٺهيل جُلاب.

پَساهُ: ذ. ساه - دم. ساه وارو حَسُ. چانورن رڌڻ جو هڪ طريقو - پَساهُ.

پَساه ڪڻڻ: ساه ڪڻڻ - تڳڻ.

پَسائڻ: م. ڏيکارڻ. نظارو ڪرائڻ.

پَسَت: ص (ف) هيٺ. جُهڪيل - ٺميل. ڪِريل - نيچ. خسيس.

پَسَتي: ث. هيٺاهين. ڪريل درجو - تنزل. رذالت.

پُسَت: ث (ف) پوست (هڪ قسم جو ٻوٽو) جنهن جو بچ 'ڪَسَ ڪَس' ۽ ڏوڏي جو رس 'اَڦير' ٿئي - گُل لال جو ٻوٽو.

پَسَتا: ذ (ف) مشهور سڪل ميوو.

پَسَتاڻي: ص. پَسَتَ مان ٺهيل (حلوو، مٺاي). پَسَتَ جي رنگ جهڙو هلڪو ساڻو (رنگ).

پَسَتان: ذ (ف) بُو - اُره.

پُسَتَڪ: ذ (سن) ڪتاب. پوٽي.

پَسَتول: ذ (انگ) تمنچو - تپاچو.

پُسَتي: ث (ف) پَسَتَ (ڪچي پت جي پاڙ کي گاري وغيره جي ٽيڪ. گهوڙي يا گڏھ جي اَتَ.

پُسَتيون هڻڻ: لتون هڻڻ. مستي ڪرڻ. ارڏايون ڪرڻ.

پَسَپا: ص (ف) پويان پير. پوئتي (هٿڻ). پاڇ ڪاڌل (مقابلي يا لڙائيءَ ۾).

جو ڳڻو. ڪمند، پاڇي يا تماڪ جي پوک ۽ فصل. پڙوال: ذ. اکين جي پلڪن اندر ڄاول وار (اکين جي هڪ بيماري).

پڙهائڻ: م. تعليم ڏيڻ. سبق ڏيڻ. برعلائڻ. ڌتارڻ.

پڙهائي: ث. تعليم - سکيا.

پڙهڻ: م. تعليم وٺڻ. درس وٺڻ. مطالعو ڪرڻ.

پڙهيل ڳڙهيل: ص. پڙهي پختو ٿيل. تعليم سان گڏ تربيت ورتل. آزمودگار.

پڙهو: ذ. ڪنهن حڪم، هدايت يا واقعي بابت دهل وڄائي ڪيل اعلان - ڀنڊورو - منادي.

پڙهو ڏيڻ: ڀنڊور ڏيڻ. وڏي واڪي سڀني کي ٻڌائڻ. ڳالهه مشهور ڪرڻ.

پڙهيا: ذ. اهي شيون جن تي ٽوٽا ڦيٽا يا ڪامن ڪيل هجن (ڌاڳا، ڦل وغيره).

پڙهيا وجهڻ: ڪامن ڪرڻ. ٽوٽن ڦيٽن واريون شيون ڪرائڻ يا پيارڻ.

پڙي: ث. ننڍڙو پڙو. اڀري ۽ ننڍڙي سُنڻ.

پڙي: ث. مارڪيٽ يا بازار ۾ پَتَ تي شيون وڪڻڻ واري پاٽاري. گهوڙي جي بينڪ وارو مقرر هنڌ. مقرر پاٽاري.

پڙي: ث. ننڍڙو پڙو (وڪرن جو). دوا - سَتي.

پڙي ڏيڻ: زهر جي پڙي ڏيڻ (مارڻ لاءِ).

پَرْمَرْدَه: ص (ف) ڪومايل. موڳو. غمگين. مايوس. ساڻو.

پَس: ذ. تازي ويائل ڊڳي، مينهن. ٻڪريءَ جو ويامن بعد پهرئين ڏينهن جو ڪير.

پَسُ ٿيڻ: رڌجي ڳري وڃڻ (کاڌو).

پَسارُ: ذ. دوا طور ڪم ايندڙ جڙيون ٻوٽيون (پن، گُل وغيره). سِير - گهوڙو. چهل قدمي. هواخوري.

ننډي وټي).
 پښي: ټ. کرڙ جا ڳاڙها ڳل (ڌٽ طور رڌجن کائجن).
 پښينو: ڌ (ف. پښين) پگهر.
 پښت: ټ (ف) پڻ. پڻي. نسل- پيڙهي. ٽيڪ-
 حمايت.
 پښت پناه: ص. مددگار- پرجهلو. حمايتي.
 پښتو، پښتو: ټ. پڻان يا پختونن جي ٻولي.
 پښپ: ڌ (سن) ڳل- ڳل.
 پښم: ټ (ف) اُن (ڌوتل ۽ صاف). ريشم- پٽ.
 پښمينو: ڌ (ف) پښم يا اُن مان ٺهيل ڪپڙو.
 پښواڙ، پښواڙ: ڌ (ف) ناچ ۾ پائڻ لاءِ خاص قسم
 جو جامو.
 پښوري: ڌ. ڪڪڙ جو هڪ نسل (رنگ پيلو، قد
 ننڍو، ڪڙهون وڏيون، ويڙهه ۾ پڪو).
 پښي: ټ. پلي. پيشاب (ٻارڙي جو).
 پښيمان: ص (ف) پڇتاء وارو. پڇتائيندڙ. افسوس
 ڪندڙ.
 پښيماني: ټ. پڇتاء- افسوس. ندامت.
 پڻاٽ: ڌ. پڻيءَ جو پٽ. (ټ. پڻاٽ).
 پڻڙ: ڌ. پڻيءَ جو مڙس.
 پڻي: ټ. پيءُ جي پيڻ.
 پڪ: ټ. پڪائي (وعدي، واپار ۾). خاطري-
 دلچاء. يقين- تصديق.
 پڪ: ټ. وات جو لعاب- ٿيڻي- کب. ٿڪ جو ذرو.
 ڍڪ- سُرڪ (شراب جي). پيالي جو پڇاڙيءَ وارو
 ڍڪ.
 پڪا: ڌ. ڪرڙ جو پڪل ٿر (جي پڇي ڳاڙها ٿيا
 هجن).
 پڪار: ټ. سڏ. آواز- صدا. هڪل. دانهن- فرياد.

پښپائي: ټ. پاڇ- شڪست.
 پښ پښ: ڌ (ف) اڳي پوءِ- آخرڪار- نيٺ.
 پښو: ڌ (ف) پٽ- پيٽو.
 پښرائڻ: م. پڪيڙڻ- ٿلهلائڻ (پاڻيٺ). پگهارڻ.
 چيڙائڻ- ريس ڏيارڻ.
 پښرو: م. پڪڙڻ (پاڻيٺ). ٿلهجڻ. پاڻيٺ جو ڪنهن
 جسم ۾ سرايت ڪرڻ (جئن مسچتي ۾ مَس، وَت ۾
 تيل، ڪپڙي ۾ پاڻي). وگهرڻ (ڌاتو). پوسرڻ (ٿٽ
 ٿرڙي). ڪرڻ (زخم). ڪاوڙجڻ. وهلور وڃڻ.
 پښگردائي: ټ (ف) چوڌاري- آسپاس. ويجهي
 چڪ- ٽر.
 پښمانده: ص (ف) پوئتي رهيل. پويان (اولاد،
 مائٽ). باقي رهيل. پٺتي پيل- غريب.
 پښند، پښندي: ټ (ف) چاهت- وڻت. چُونڊ-
 ڏوڻ. مرضي- خواهش. رضامندي. (ص) وڻيل-
 چونڊيل.
 پښنديده: ص (ف) وڻيل- چونڊيل. قبول پيل. وڻڻ
 جوڳو. مرضي مطابق.
 پښو: ڌ. اهڃاڻ- نشانيون. شگون- آثار.
 پښ پڻ: اهڃاڻ لڳڻ. اڳواٽ نشانيون محسوس ٿيڻ.
 پښو: م. ڏسڻ. ٺهرڻ- جانچڻ. ديدار ڪرڻ.
 پښو: م. پڇڻ (پاڻيءَ ۾). پاڻي پوڻ سان آلو ٿيڻ.
 آلودو ٿيڻ (گناهن ۾).
 پښوري: ټ (ف. پذيري) خصلت. نسلي آڏ- موروثي
 اثر. عادت.
 پښوري پڌري ڪرڻ: اصليت ظاهر ڪرڻ. عيب
 اڳهاڙا ڪرڻ.
 پښون: ڌ. تمام ننڍڙو ساهوارو. ننڍڙو جانور.
 پښي: ټ. ڪنجهو (ڌاتو). ڪنجهي جو ٿانءُ (تراڪڙي

پڪوڙو؛ ذ. بيسن ۽ مصالحه مان گيه يا تيل ۾ تريل پورو.

پڪي؛ ث. پڪ. خاطري. ونجهوتي راند ۾ راند ڪڻڻ. پڪي ڪرڻ؛ راند ڪڍيندي ”پڪي“ جو لفظ ڏاڍيان چون- پڪي ڪرڻ.

پڪ؛ ذ (سن. پڪش) ڪنپ. پُر (پڪيءَ جو). قمري مهيني جو سهاڻو اونداھو آڏو.

پڪراج؛ ذ. اچي يا زرد رنگ جو هيرو.

پڪواندي؛ ث. ڪنپراڻي (پڪيءَ جي).

پڪوڙجڻ؛ م. تڙي پڪڙي وڃڻ. چڙوچڙ ٿيڻ.

پڪوڙڻ؛ م. چڙوچڙ ٿيڻ- منتشر ٿيڻ. ڪنڊرڻ. ٿلهجڻ (پٽ تي). وڇائجڻ (هند بسترو). واڌ ڪائڻ (جسم ۾).

پڪو؛ ث. تمام گهڻا پڪي- جنس پڪي. مينهونگي جي مند ۾ پيا اٿيل اڇن پرن سان ننڍڙا اڏامندڙ جيت (بيشمار ٿين ۽ رات جو روشنيءَ تي مڙن).

پڪو؛ ذ. ڪانن مان ٺهيل پتر. پڪن مان اڏيل اجهو. وڃڻو.

پڪو؛ ذ. ڀاڱو- حصو. گهڻن ماڻهن مان ڪنهن هڪ ماڻهوءَ جي ڪٿي جي ذريعي چونڊ. ڀاڱ- قسمت.

پڪي؛ ذ. پڪن يا ڪنڀن وارو اڏامندڙ ساهوارو- پرنڊو. پڪي؛ ث. ننڍڙو پڪو (جُهڳي اڏڻ لاءِ). هرن کان رهجي ويل زمين جو ٻارو.

پڪيڙ؛ ث. وڌاءُ- ٿلهاءُ. واڌ (هوتي يا وڻ جي). ايراضيءَ جي پيمائش (ڊيگهه ويڪر جي ضرب اُپت)- ايراضي.

پڪيڙڻ؛ چڙوچڙ ڪرڻ- منتشر ڪرڻ. ڪنڊيرڻ (شيون). وڌائڻ (ڪم). هلائڻ (افواه، ڳالهه). وڇائڻ (هند بسترو). سندرڻ (مٽي).

رڙ- ڪوڪ.

پڪار ڪرڻ؛ شڪايت ڪرڻ. فرياد ڪڻ- رپورٽ ڪرڻ.

پڪارڻ؛ پڪارڻ؛ م. سڏڻ. هڪل ڪرڻ. دانھڻ- فرياد ڪرڻ. مدد لاءِ سڏڻ. هاءِ گهوڙا ڪرڻ.

پڪائي؛ ث. ڏاڍائي. پختگي. مضبوطي. ڏاهپ (خريد فروخت ۾). ڪفايت شعاري. ڪنجوسي.

پڪَ پڪائي؛ ث. خاطري ۽ تصديق.

پڪريڙ؛ ذ. ڦٽ ٿرڙيءَ جي واڌ. پُونءِ واريون ٿرڙيون. چتو ملو.

پڪڙ؛ ث. گرفت- قبضو. واڌڪي يا لوهارڪي ڪم جو اوزار- انوري.

پڪڙ پڪاڙ؛ ث. وڻ پڪڙ. ڳولاڻولا. تفتيش.

پڪڙڻ؛ م. جهلڻ- وڻڻ (هٿن سان). قابو ڪرڻ (اوزار سان). سوگهو ڪرڻ. مضبوطيءَ سان جهلڻ. گرفتار ڪرڻ (ڏوهي). غلطي معلوم ڪرڻ.

پڪل؛ ص. تڻي دانگيءَ وغيره تي پڇايل (ماني). تانڊن تي سيڪيل. رَسيل (ميوو). پڇي ويل (تانو، سرون وغيره).

پڪو؛ ذ. ڏاڍو پٽ- سخت زمين. ڏاڍي زمين وارو علائقو. درياءَ کان پراھين زمين (جتي پاڻي پهچي نه سگهي). جابلو علائقو. (ص) پڪل. سيڪيل. ڏاڍو- سخت. مضبوط- پختو. ثابت قدم (ارادي جو). اعتبار جوڳو. پڪيءَ عمر جو. ڪفايت شعار. ڪنجوس. ياد (سبق). پائدار (رنگ) (ث. پڪي).

پڪو پختو؛ ص. ڏاڍو- مضبوط. اعتبار جوڳو. وڏيءَ عمر وارو.

پڪواڙ؛ ث. ڊولڪ.

پڪوان؛ ذ. گيه يا تيل ۾ تريل ميدي جي ماني.

پڳ، ٿ. پٽڪو. گهر جي وڏي يا راج جي چڱي مڙس
کي ٻڌايل پٽڪو. ڪوهه جي منهن تي زمين جي سنوت
کان ٿورو مٿي ٻڌل پٽ.

پڳ ٻڌڻ، اڳواڻي جي ذميداري سنڀالڻ. ڪڏن ڪمن
سبب بدنام ٿيڻ.

پڳ، ڏ. پير- قدم.

پڳي، ص. پيرو ڪندڙ- پيري.

پڳدار، ص. پڳ ٻڌل چڱو مڙس (راج يا قوم جو).

پڳڙ، ڏ. وڏي پڳ- وڏو پٽڪو.

پڳڙي، ٿ. ننڍي پڳ. خاص قسم جي اڇي ٽوپي
جيڪا واڻيا مٿي تي پائين.

پڳڙيون، ٿ. هندن ۾ فوتيءَ جي نئين ڏينهن فوتيءَ
جي وارث کي پڳڙي ٻڌائڻ جي رسم.

پڳڙيون ٿيڻ، نقصان وارو ڪم ٿيڻ. عزت ۽ مال برباد
ٿيڻ.

پڳ مٽ (باري)، ٿ. تمام گهاٽي دوستي.

پڳ وڙ، ڏ. مٿي ۾ وارن جي گهنڊي (جيڪا بخت
جي نشاني آهي).

پڳه، ڏ. پيڙيءَ کي ڪناري سان ٻڌڻ جو رسو.

پڳهن، م. پيڙيءَ کي رسي سان ڪپ تي کڻل مٽيءَ
سان ٻڌڻ. لنگر هڻڻ. ٻڌڻ- قابو ڪرڻ.

پڳهار، پڳهار، ڏ. ٿ. ملازم کي هر مهيني جو مقرر
اجورو. ماهياني اجرت- تنخواه.

پڳهار، م. رجائن (گيهه، مڪڻ). ڳارڻ (ڌاتو، برف).
رجائن.

پڳهر، ڏ. گرمي، محنت يا دهشت کان جسم مان
نڪتل پاڻي- پسينو.

پڳهر ٺارڻ، ساهي کڻڻ. ٿورو آرام ڪرڻ.

پڳهراڻ، م. پڳهارن. سخت محنت ڪرائڻ (جنهن ۾

پڳهر نڪري). هلاڪ ڪرڻ.

پڳهر، م. رجڻ (گيهه، مڪڻ، جميل پائين). ڳرڻ
(ڌاتو). پڳهرجڻ.

پڳ، ٿ. جهل- روڪ- منع.

پڳ، ڏ (سن). وقت جو ننڍي ۾ ننڍو ماڻ. اک چنڀڻ

جيترو عرصو. پلڪ. گهڙيءَ جو سنئون حصو (۶۰

پل= هڪ گهڙي). ڪن- ساعت. آن رکڻ لاءِ وڏي

پلي. صاف تڏو جنهن تي شادي مُراڌي ۾ پٽ ڍڳ

ڪري رکجي. تلاءُ. ننڍو واه- ڪڙيو. ٻنيءَ کي پاڻي

رسان واري ڪسي- اڏ.

پڳ، ٿ (ف) ڪنهن وهڪري مٿان اُڪرڻ لاءِ موري-
ٿڙ.

پڳ، ڏ. سارين جا سُڪل تيل.

پڳ، ڏ. ڪپڙي جي ڪناري. پڳ- پاند. دامن-

جهولي. پڳي جي ذمي رهيل حساب (جنهن جو بدلو يا

عيوض وٺجي).

پڳ، ڏ. جهولي جهلڻ- سوال ڪرڻ. آڙي

ڪرڻ. منٿ ڪرڻ

پڳ، ڏ (ف. پالان) چڙهيءَ وقت گڏهه يا اُٺ جي

پڳيءَ تي رکيل ٿيڙ.

پڳ، م. سنجڻ (وهڻ کي). مسافريءَ تي وڃڻ جي

تياري ڪرڻ.

پڳ، ڏ (ف) رڌل چانورن جو هڪ نمونو.

مصالحا وجهي رڌل چانور. گوشت، مڇي، پلي وغيره

سان گڏ رڌل چانور (پڳ گهڻن قسمن جو ٿئي).

پڳ، اجايا ٻه پڳاڻ. وڏيون رڻون رڻڻ. خيالي

منصوبا ٺاهڻ.

پڳ، ٿ. چوڪسي. مصيبت. پڳا.

پڳ، ڏ. تلوار بازي.

روڪن- جهلن. چڏڻ (عادت). پوري ڪرڻ (هاڙو. عادت).

پلو. ذ. سنڌو درياءَ جي هڪ مشهور مڇي. جنهن جو خاص نالو 'پلو' جنهن کي مڇي نه سڏبو.

پلونگڙو. ذ. ڪٽيءَ جو ٻچو.

پلوڙو. ذ. گهر جي ٻاهرين پٽ. وڏي پٽ- عالم پناه. دروازي جي آڏو ڏنل پٽ (جيئن سامهون در مان گهر ۾ نظر نه پوي). کڏ جي چوڌاري آيل ننڍي پٽ. پرهيز وارين سوارين لاءِ گاڏيءَ جي ٻاهران ٻڌل ٻڙو.

پلهاڻو. ذ. ٻارڙي کي پيار ڪڻ يا وندرائڻ جو گيت. ٻارڙن جي ساراهه ڪين دعا جو گيت (ڪنهن خاص موقعي تي). ٻارن جي سائڻ سوئڻ وقت زالن جا چيل ٻول.

پلڪو. ذ. چادر، پوتِيءَ وغيره جو دامن. ڪپڙي جي ڪنار. پلانڊ- جهولي- دامن. اٿيل ٿان (ڪورڪو اصطلاح). بدلو.

پلڪو آڻڪائڻ. تعلق رکڻ. پاڻ اڙائڻ.

پلڪو جهلڻ. جهولي جهلڻ- دامن جهلڻ. فرياد ڪرڻ. دعا گهرڻ.

پلڪو ڏيڻ. بدلو ڏيڻ. وهنوار ڏيڻ. لائڻ تي اچڻ وقت گهوٽ کي سندس پيڻ يا ماءُ جو پلڪو ڏيڻ.

پلي. ذ. اُن رڪڻ لاءِ گنديءَ وانگر مگر چوٽيدار اڏاوت. مٿرن جي وڪ. چڻ ۽ مٿرن جا گونچ (سڪائي ڀاڄي وانگر ڪم آڻجن).

پليٽ. ذ (ف. پليڊ) ناپاڪ- نجس.

پليٽي پليٽاڻي. ذ. ناپاڪائي- نجاست.

پليٽو. ذ (ف) ڪپهه يا ڪپڙي جي وٽ. ڏيبي جي وٽ. وتيل ڪاغذ يا ڪپڙي جي ڌوري. دعا منتر وغيره لکيل ڪاغذ (جيڪو سوڻ لاءِ ساڙجي).

پليٽي. ذ. گوڏا ڀڄي ويهن جو هڪ نمونو. جوتون ڀڄي ويهن واري سِٽاءُ.

پلتائڻ. م. پاڻي يا ڪنهن ٻيءَ پاڻيٿ کي اوتڻ. ڳريل ڌاتوءَ کي سانچي ۾ وجهڻ.

پلتجڻ. م. اٿلڻ. هارجڻ (پاڻي). سانچي ۾ پوڻ (ڳريل ڌاتو).

پلتجي پوڻ. اٿلي پوڻ (پاڻي، ماڻهو).

پلٽڻ. ذ (انگ) پيادي فوج جو دستو. فوج- لشڪر. پلٽڻ. م. دلي يا ڪنهن ٻئي ڀريل ٿانءَ مان پاڻي اوتڻ.

پلٽو. ذ. اٿل. موت. ڦيرو. ڳاڻڻ ۾ سُرڻ جي خاص اداڻگي (جنهن ۾ سُرڻ کي مختلف انداز سان هيٺ مٿي، ٻيڻو چوڻو ڪري ادا ڪجي)- سُرڻ جي اٿل پتل واري هنرمندي.

پلٽو کائڻ. اٿل کائڻ- موت کائڻ.

پلٽل. ظ. گهڙيءَ گهڙيءَ- هر هر.

پلجڻ. م. نيچڻ- تاتجڻ.

پلڙو. ذ. برسات جو پاڻي (۽ ان جو تلاءُ).

پلڙو. ذ. ٻير جي ٻجن جي ڦري.

پلستر. ذ (انگ) لڀو- راڳو. دوا جو لڀ (زخم تي ٻڌڻ لاءِ).

پلصراط. ذ. مسلمانن جي عقيدتي موجب دوزخ جي مٿان ٺهيل پل (جنهن تان نيڪ ماڻهو اُڪري بهشت ۾ ويندا).

پلڪو. پلڪو. ذ (ف) اک جي چير وارا وار. ٿورڙو وقت. لحظو.

پلڪار. ذ (ف. پرگار) جاميٽريءَ جو هڪ اوزار (ماپ ڪرڻ يا گول ڪڍڻ لاءِ).

پلنگ. ذ. وڏي ڪٽ. چير ڪٽ. (ف) چيتو.

پلڻ. پلڻ. م (سن. پل) پري ڪرڻ- هٽائڻ- تارڻ.

پَنبَنُ (ڌ)، پَنبِي (ٺ)، چير (اک جو) - پنجهڙ.
پَلڪُ.

پَنبُو، ڌ. ڪنهن به جنس جو سُنو اُن. خالص ڪڻڪ.
ڪپھ جو پھو. ڪڪڙو.

پَنٺُ، ڌ (سن. پَٺ) وات - رستو. هندن جو ذرمي
فرقو. ذرمي مَتو.

پَنجُ، ڌ. هڪ عدد (۵).

پَنجَ آرڪانَ، ڌ. مسلمانن جا پنج مذهبي فرض
(ڪلمو، نماز، روزو، زڪواة ۽ حج).

پَنجَ تَتَ، ڌ. پنج عناصر (هوا، باهه، پاڻي، مٽي ۽
آڪاس).

پَنجَ ثورَ، ڌ. پنجن قسمن جي نشيدار شين جو
مجموعو. نثارن يا نوبت جي وچت.

پَنجَ سَنجِي، ٺ. گهوڙي کي سينگارڻ لاءِ سونَ يا
چانديءَ جا پنج سنج (سينابند، جهابي سان طوق،
ڳاڻي، مڇي ۽ ڏنڀي).

پَنجَ ڪَڙِي، ٺ. پنجن قسمن جو اُن يا اناج جا ٿورا
ڍاڻا (جيڪي خيرات ۾ در در تان ملن).

پَنجَ ڪَڙِياءُ، ڌ. اهو گهوڙو جنهن جا چارئي سَنبَ ۽
مَنهن وارو ٽڪو اڃا هجن - سهڻو گهوڙو.

پَنجابُ، ڌ. پاڪستان جو هڪ صوبو.

پَنجابِي، ٺ. پنجاب جي ٻولي. (ص) پنجاب جو
رهاڪو.

پَنجو، ڌ (ف) هٿ پير جو آڱرين وارو حصو - چَنبو.
پَنجوڙُ، ڌ. جهنگلي جانورن جي ڦاسائڻ لاءِ مَڇ يا ڪاٻار
جو چارُ.

پَنجوڙِي، ٺ. جانور جي پير کي ٻڌڻ لاءِ رسو يا چم
جي وڍي.

پَنجيري، ٺ. ڏاڻن، اتي، گيهه، ڪنڊ ۽ مغزيات مان

پَلِيٽُن، ڌ. سُڪل اٿو جيڪو ماني پڄاڻن وقت اٿي جي
چاڻي سان ملائجي - آڻڻ.

پَلِيٽُ، ٺ (انگ) ٿالهي - رڪيبي. وڏي ٿالهي (چيني
يا شيشي جي).

پَلِيٽُ فارمَ، ڌ (انگ) اوچائيءَ تي ٺهيل چيوٽڙو (تقريب
وغيره لاءِ). ريل گاڏيءَ ۾ چڙهڻ لاءِ اسٽيشن جو ٿلهو.

پَلِيگَ، ٺ (انگ) وچڙندڙ بيماري. وبا - طاعون.

پَمپُ، ڌ (انگ) لوهي تَلُ. زمين مان پاڻي ڇڪي ڪڍڻ
لاءِ هٿ سان هلائڻ جو تَلُ. (تيوب ۾) هوا ڀرڻ لاءِ
پڇڪاريءَ جهڙو اوزار.

پَن، ٺ. گاهه جو هڪ قسم (بيٺل پاڻيءَ ۾ اُڀري، ٻوٽن
مان تڏا تڏيون پکا وغيره نهن. سنگن مان ٻوراني ٺهي).
پَن، ڌ. پَتو (وڻ ٻوٽي وغيره جو). پنڪڙي (گل جي).
لج پَت - آمان.

پَن رڪنَ، ڌڪ ڍڪڻ - پردو رکڻ.

پَن، ٺ. گدا - بيڪ - خيرات. (انگ) ٽاچني.

پَن مَنگَ، ٺ. گداگري.

پَن، ڌ. پَنوڙو (گوهيل مٽيءَ جو). چائو (مڪڻ جو).

پَن، ڌ (سن) خير جو ڪم - بچ. دان.

پَنارو، ڌ. پناه وارو هنڌ. آمان واري جاءِ.

پَناري پوڻ، سامَ پوڻ. لڙه لڳڻ.

پَناءُ، ٺ (ف) آمان - آجهو. بچاءُ - حفاظت. آڏ - جَهَل.
پردو - ڌڪ.

پَناهَگيرَ، ص. آجهو وٺندڙ. ڪٿان لڏي آيل ۽ پناه
وٺندڙ.

پَنائِي، م. گدائي ڪرائڻ - بيڪ وٺائڻ. (ثري) فقير
ڪرڻ. رڳائڻ. دريدر ڪرڻ. سيڪت ڏيڻ.

پَنيڪَڻ، م. خوش ٿيڻ. خوشيءَ مان ٻانهون اچڻ.
وڌائي ڪرڻ.

ٺهيل خوراڪ - پوڳهڙو.

پنج، پينج؛ ذ (سن) هندن جي پنچات جو هڪ رڪن.

پنچات، پينچات؛ ث. پنجن جشن جي جماعت (جا) هندن جا نيا ڪري. پائيچاري.

پنچر؛ ذ (انگ) ٿنگ - سوراخ.

پنچري؛ ث. پيلي ۾ چوپائي مال چرڻ جو محصول.

پنڊ، پنڊ؛ ث (ف) نصيحت.

پنڊار؛ ذ (ف) خيال - ويچار. سوچ. راءِ. هٿ - غرور. ٽڪڙ.

پنڌ؛ ذ (سن. پنٽ) رستو - واٽ - گس. مفاصلو. هلڻي - چال. (ظ) پيادو.

پنڌ پڇڻ؛ پار پتو پڇڻ. ڳولا ڳولا ڪرڻ.

پنڌ ڪرڻ؛ وري وري اچڻ وڃڻ (ڪم يا غرض لاءِ). گهڻو هلڻ.

پنڊ؛ ض. پاڻ - خود.

پنڊ؛ ذ. جسم - ٻٽ.

پنڊ پھڻ؛ ذ. پٿر ٿي ويل جسم (جيڪو هزارين سال پالي ۾ رهڻ ڪري ٿيندو آهي).

پنڊت؛ ذ (سن) ودياوان. پڙهيل برهمڻ. جوتشي. ڌرمي قانون ڄاڻندڙ. عقلمند - ڏاهو.

پنڊ گجور؛ ث. جهنگلي ڪجور جو وڻ.

پنڊو؛ ذ. جسم - ٻٽ. ڪجيءَ جي ڦڙهن يا ڦيش مان ٺهيل وڏو چنبو (ڪجور ۽ تماڪ رکڻ لاءِ).

پنڊي؛ ث. ڪڻڪ جي ناڙي مان ٺهيل ٿالهي (مانين رکڻ لاءِ) - ڊبڪي.

پنڌا؛ ذ. ڪنن ۾ پائڻ جا ڳهه.

پنڊي؛ ث. جھوٽو (ننڊ جو). نشي جي حالت ۾ ننڊ جو خمار. اوجھرائي.

پنڪيون ڪاڻڪ؛ اوجھرائيون ڪاڻڪ. ڳنڍيون ڪاڻڪ.

پنڪو؛ ذ. وڻجڻو - پڪو.

پنگ؛ ث. ڇڏي رڀ.

پنگت؛ ث (سن) عام ماڻهو. جماعت - سماج.

پنگرجڻ؛ م. پسرڃڻ - ڪاوڙجڻ (حسد مان).

پنگلو؛ ص. منڊو. معذور. ڏاڻي پاسي واري هڪ ٿنگ ۽ ٻانهن کان معذور ماڻهو.

پنگھوڙو؛ ذ. پينگھو.

پنڻ؛ م. بيڪ وٺڻ - گڏائي ڪرڻ. منگڻ - گهرڻ (خيرات، دعا، سوال). هٿ ٽنگڻ. در در سوال ڪرڻ.

پنڻو؛ ص. پيئڻو فقير. منگتو. سوالي. (ث. پنڻي).

پنڻو؛ ذ. ڪاغذ. ورق. تھ (زمين جو) زمين جو کاتو.

ويڪر - بر (ڪپڙي جو). سائي رنگ جو هيرو - زمرد.

پنڻو؛ فعل. پڳو. پورو ٿيو. پهتو - رسيو. (ث. پنڻي).

پنڻوڙو؛ ذ. مٽي، اُٺي وغيره جو چاڻو. وڏو پٿر. ڳنڍو (الي مٽيءَ جو).

پنھان؛ ص (ف) لڪل - ڳجهو - مخفي.

پنھنجو؛ ض. منھنجو - اسان جو. عزيز - مائٽ. ذاتي - شخصي (ث. پنھنجي).

پنھجات، پنھنجائيت، پنھنجائي؛ ث. مائيتي - عزازت. پائيچاري - برادري.

پنھنجو پرايو؛ ذ. دوست توڙي دشمن. مائٽ توڙي ڌاريو.

پنھوار، پنھارا؛ ذ. جنهن وٽ ٻڪرين جو ڌڻ هجي. ٻڪريون چاريندڙ. ٻڪرار.

پنھون؛ ذ. مشهور عشقيه قصي "سسئي - پنھون" جو ڪردار. (ص) پيارو - محبوب.

پني؛ ث. ٻوٽي جا پھريان ڳوٺج. قلعي جو ورق (عموما سگريٽ جي پاڪيٽ ۾ هوندو آهي). خاص قسم جو

روغني پٺو.

پڻي: ٿ. گوڏي ۽ مڙي جي وچ واري گوشت جي مُشڪ. تارونءَ تي چاڙهيل چڙي. لڀري. اک جي چير جو اندريون پاسو.

پنير: ٺ. هڪ پسارڪو وڪر. کير يا پس مان ٺهيل هڪ کاڌو. سُڪل ڌڻرو.

پڻ، پڻءُ: ظ. به- ۽. پر- ليڪن. اڃان- وڌيڪ.

پڻائڻ: م. پڇائڻ (ڪپهه). عيب ڳڻائڻ. خوار ڪرڻ.

پڻڪڻ: م. ٿورو روئڻ (ٻار). رسامي وارو روئڻ.

پڻهاري: ٺ. کوه يا واه تان پاڻي پري ايندڙ عورت.

پڻي: ٺ. مٽي- خاڪ. ڌوڙ.

پڻيئي: ٺ. پهريون پيٽ- پهرئين پيٽ جو ڄاول ٻار.

”جڻي مينهن پڻيئي پٽ ڀاڳين ملن“.

پڻيو: ٺ. هرڪ (ڪپڙو).

پوٽ: ٺ. گهور (شاديءَ ۾ مڱهار يا حجام کي مليل).

ناه- سلوڪ.

پوٽ: ٺ. ننڍي پوٽي. پوٽڙو- ٽوال.

پوتاميل: ٺ. واپار ۾ جمع واصل جو ساليانو تفصيل.

پوٽڙا ص (سن) پاڪ. صاف- بي داغ.

پوٽڙو، پوتازو: ٺ. ننڍڙي ٻار جي هيٺان رکڻ لاءِ

ڪپڙو. گوڏ جو ڪپڙو. ٽوال.

پوٽي: ٺ. (ع. فوطه). رٿو- گندي. اوڏي.

پوٽي پائڻ: بي همت ٿيڻ. بيڪار گهر ۾ ويهڻ.

پوٽي وجهڻ: مڱهي يا پڌري جي رسم ۾ ڪنوار کي

پوٽي ڍڪائڻ.

پوٽي: ٺ. ڪتاب. هندن جو ڌرمي ڪتاب. ٽپڻو.

پوتاس: ٺ. (انگ) بارود ٺاهڻ ۾ ڪم ايندڙ مادو.

پوٽڙي: ٺ. ڪپڙي جي ڳوٺري (ڪتابن وجهڻ لاءِ).

ننڍڙي هڙ- ڳنڍڙي.

پوتو: ٺ. پٽ جو پٽ. (ٺ. پوٽي).

پوتو (پوترو): ٺ. پٽ. پٽ جا ڳوٺ.

پوتيس: ٺ. رڌل اٿي يا دوائن جو ليپ (جيڪو ڳٽ

ڦڙي يا سُر واري هنڌ تي ٻڌجي).

پولو: ٺ. سنئون سڌو ميدان. غير آباد زمين.

پولو ڪرڻ: ميدان ڪرڻ. ويران ڪرڻ. ڪٽائي

چڏڻ.

پولي: ص. ٻار ڏوئيندڙ (وهت)- لاڏو (اٺ). سڀي

ويڻ لاءِ هيراييل.

پولي ڪرڻ: وهڻ ڪرڻ (جانور). مطيع يا فرمانبردار

ڪرڻ (ماڻهو).

پوپان: ٺ. نخريل عورت.

پوپت: ٺ. ڪنڀڙن وارو عام اڏامندڙ جيت (رنگارنگي

تمام سُهڻو). ڀرت جو هڪ قسم.

پوپتي: ٺ. پُٽلي- گڏي.

پوپتيون پڙهائڻ: مشڪل آزمائش ۾ هٿ وجهڻ.

ڌڪيو ڪم سرانجام ڪرڻ. سختيون ڏيئي عاجز

ڪرڻ.

پوپري: ٺ. پُٽلي- گڏي (پتلي جي تماشي واري).

اڳڙين يا اٿي مان ٺهيل بوتو (دوه ڪرڻ لاءِ). هڪ

قسم جي مڇي.

پوپو: ٺ. ڪاغذ جي ويڙهيل وٽ. ڪاني جو ڳپ

نڪتل ٽڪر. نر جا رڌل پٽ (سوچ واري هنڌ تي ٻڌڻ

لاءِ). ڀڳل ڀنگ (جا تمام گهڻو نشو ڪري).

پوچ: ظ. جام- گهڻو- جهجهو، تمام گهڻو.

پوچا: ٺ. (سن) پرستش (هندن ۾). مڃتا. بندگي.

پوچا پائڻ: ٺ. ڌرمي پرستش جي رسم.

پوچا ڏيڻ: سيڪت ڏيڻ.

پوچاري: ص. پوچا ڪندڙ. معتقد. مڃتا وارو.

پُورائو؛ ذ. ڪوٽ يا ڪمي جي پورٽ. تڪميل.
سرائجامي.

پُورائي؛ ث. پورائو.

پُورب؛ ذ (سن. پورو) اوڀر-اڀرندو-مشرق. اڀرندي
جي هوا (جيڪا چؤماسي ۾ لڳي). شاه جي رسالي جي
هڪ سر جو نالو.

پُورٽ؛ ث. پورائو.

پُور پٽ؛ ث. پورڻ ۽ پٽڻ (اڪيون). اڪيون چنڀن.

پُورجڻ؛ م. بند ٿيڻ. ڍڪجڻ (ڪڏ ۾). دفن ٿيڻ.

پُورنماسي؛ ث (سن) پورو چنڊ-چوڏهينءَ جو چنڊ.
چوڏهين جي رات.

پُورڻ، پُورڻ؛ م. ڪڏ ۾ وجهي مٿان مٽي ورائڻ. لٽڻ
(زمين ۾). دفن ڪرڻ. بند ڪرڻ (در). ڍڪڻ (مال).

قيد ڪرڻ. ٻوٽڻ (اڪيون). هلڻ-پنڌ پوڻ. هاڪارڻ
(بيڙي).

پورو؛ ص. اندران خالي. (ضد. ٺهرو).

پُورو؛ ص. سڄو-ثابت. سالم-مڪمل. سارو-

سڀ. درست-ٺيڪ. ٺهڪيل-کپ. ضرورت آهر.

سُهاڻيندو-موافق. مناسب-جوڳو. رڌل (ڪم ۾).

ختم. ڇٽ-ناس. (ث. پوري).

پورو پُنو؛ ص. مناسب. گهرج آهر. معتدل.

پورو ڪرڻ؛ مڪمل ڪرڻ. ختم ڪرڻ. ماري
ڇڏڻ.

پُوريون ڪرڻ؛ سڀ طرح ڪوششون ڪرڻ. سڀ
حالا هلائڻ.

پُورهيٽ؛ ص. پورهيو ڪندڙ-ڪاسبي. محنت
مزوري ڪندڙ.

پورهيو؛ ذ. محنت مزوري. ڪسب. ڪشالو.

پورهيو ڪارھيو؛ ذ. ڪم ڪار. ڌنڌو ڌاڙي.

پُوجڻ، پُوجڻ؛ م. پوڄا ڪرڻ. ڌرمي ويساه موجب.
ميڃڻ.

پوڄاڙي، پوياڙي؛ ث. وڃينءَ جي مهل-نماشام.
سج لهڻ کان اڳ وارو وقت.

پوڄ؛ ذ. نسل. اولاد. ٺهي-پيڙهي.

پُوج؛ ث. موتين پوئڻ يا مڙهت جو ڪم.

پوڄو؛ ذ. پوڄي. راڳو-ليپو. فرش صاف ڪرڻ جو
ڪپڙو.

پُوجو؛ ص. جڏو-خراب. ڏنگو. ڪوجهو (ڪم).

پوڄي؛ ث. چن جو استر-سفيد.

پوڄانڊو؛ ذ. پُڇڙي. ٿر ۾ پٽ جو پڇاڙيءَ وارو
حصو. ٺِج واري لاند.

پوڇڙ؛ ذ. ٺِج وارو حصو. پڇاڙي. چيڙو.

پور؛ ذ. خال. وڏو سوراخ (ڪاٺ ۾). ڪاٺيءَ تي
اُڪريل ڇٽ (جنهن سان ڪپڙو چُرجي)-چُر جو ٺپو.

اگر جي ٻن سندن جي وچ وارو حصو. ڪمند يا بانس
جي ٻن سندن جي وچ وارو حصو. گري.

پُور؛ ذ. (سن) خيال-ويچار. پَهم-ارادو. اڏمو.
جهوري-گهٽي. لهر-موج (من جي). زور (جوانيءَ

جو). آڙ (وهڪري جو). چاڙم (پاڻيءَ جو). بيڙيءَ جو
هڪ گهمرو (اوراڙ يا پراڙ وڃڻ جو). پٽ تي سِرڻ يا

گاري جو هڪ دور. پراءَ جو پَنجھو. ٻياني ۾ هڪ ئي
واري ۾ آيل ڍنگهر. لوڙهي تي ڍنگهرن جو هڪڙو دور.

سِگ (مينهن جو). شهر. ڳوٺ. وسڻ-پُر (مثلا
شڪارپور، دولت پور). (ف) پُٽ-ٻيٽو. (ص) پيرل-

تار-ٿپ.

پُورالو؛ ص. پورن وارو-موجي. سودائي. (ث.
پورالي).

پوراف؛ ث. ٽن سالن جي اُن. جُهور پوڙهي عورت.

محنت مزوري.

پوري: ٺ. گيه يا تيل ۾ تريل ميدي جو ٿلڪو.

پوريا: ٺ. هڪ راڳڻي جو نالو.

پوڙهيڻ: ڏ. وڏي عمر- پيري.

پوڙهو: ص. وڏي عمر جو پيرسن- ٻڍو. (ٺ).

پوڙهي).

پوڙهو پڪو: ڏ. وڏي عمر جو ۽ جهانديدو. (پوڙهي

پڪي).

پوڙي: ٺ. ڏاڪو. ڏاڪڻ جو هڪ ڏاڪو.

پوڙ: ڏ (ف) ٻوٽ- وات (گهوڙي جو).

پوڙ بند ڪرڻ: سرڪش گهوڙي جو ٻوٽ رسي سان

بڌڻ.

پوڙي: ٺ (ف) لغام سان گڏ نوڙي يا وڍي جيڪا

گهوڙي جي وات مٿان اچي.

پوڙيون هڻڻ: هٿڪارون ڪرڻ. ٻٽاڪون هڻڻ.

خرمستي ڪرڻ.

پوڙيشن: ٺ (انگ) حيثيت. درجو. حالت.

پوست: ٺ (ف) چمڙي- گل.

پوستي: ٺ (ف) گل مان ٺهيل ڪوٽ.

پوست: ٺ (انگ) خط- چئي. عهدو.

پوسٽر: ڏ (انگ) وڏي ڪاغذ تي ڇپيل اشتهار.

پوسرڻ: م. ساڙو ٿيڻ (زخم يا ڦٽ ۾). خارش ٿيڻ

(ڦٽ ۾). جلڻ- ڪامن (اندر ۾). حسد ڪرڻ- خار

ڪاڻڻ. بغض ۾ سڙڻ.

پوسل: ٺ. آلي زمين (پاڻي، گهم يا سِرَ جي ڪري).

پُسيل زمين. آلاڻ- نمي.

پوش: ڏ (ف) پهرڻ جو ڪپڙو- لباس. ڍڪ- غلاف.

(ص) ڍڪيندڙ- پائيندڙ (چمڙاپوش، سفيدپوش

وغيره).

پوشاڪ: ٺ (ف) پائڻ جا ڪپڙا- لباس. وڳو.

پوش پوش: ندا. پاسي پاسي! پري پري! چٽاءُ جو

آواز (تہ پري ٿيو).

پوشيدگي: ٺ (ف) لڪ. ڍڪيل هئڻ جي حالت.

صفائي سُهڻائي (ڪپڙي لٽي ۾).

پوشيدہ: ص (ف) لڪل- گجهو- مخفي. ڍڪيل.

نفس- نازڪ (عادتن ۽ ڪپڙي لٽي ۾).

پوک: ٺ. بچ وجهڻ (بنيءَ ۾). ٻني- فصل. ڪيتي.

پوک پوکڻ: نيڪيءَ جو ڪم ڪرڻ. ڪنهن سان

ڀلائيءَ جو قدم کڻڻ. نيڪ يا بد عمل ڪرڻ.

پوگڻ، پوگڻ: م. بچ وجهڻ- بچ چٽڻ. ڪنهن بہ

فصل، وڻ، ٻوٽي، وڻ جو بچ زمين ۾ وجهڻ. پوک

ڪرڻ- فصل وجهڻ- ٻني ڪرڻ.

پوڪي: ٺ. پوک- فصل.

پوڪي راهي: ٺ. پوک ۽ ان جي حفاظت لاءِ چوڌاري

آيل واڙ. ٻني ٻارو. هلندي پچندي- اثر رسوخ.

پول: ڏ. ڪنهن بہ شيءِ جو پويون حصو- پولہ.

ڀونگو. (انگ) ٽپيو.

پول پڌرا ڪرڻ: راز ظاهر ڪرڻ- عيب کولڻ.

پولار: ڏ. پور- خال. زمين ۽ آسمان جو درمياني

حصو- خلا.

پولڙو: ڏ. اُٺ، گڏهه وغيره جو ليڏوڻو.

پولڙي: ٺ. رد ٻڪري جي ٽولڙي.

پوليس: ٺ (انگ) امن امان رکندڙ سرڪاري عملو-

سپاه.

پوليس وارو: ڏ. سپاهي.

پون: ٺ (سن) هوا- واءُ.

پون چڪي: ٺ. هوا جي زور تي هلندڙ جانده.

پونجي: ٺ. اصل رقم- موڙي. ناڻو- سرمايو.

پڻجيءَ ۾. هڪ ڳهه (ٻانهن ۾ ٻڌڻ لاءِ چانديءَ يا سون جي پٽي). ڪٿي جو روايتي نالو. پونگءَ ۾. سٺا ٻچا (جيتن، جانورن جا). پونگڙو ۾. ڪٿي يا ٻليءَ جو ٻچو. پونمءَ، پونو ۾. ڇوڏهينءَ جو چنڊ. پوءِ ۾. ڌرتي ڌڙيءَ جو ڳاڙو. پوئڙو ۾. ڌ. پاڻيءَ جو جيت. پوئڙو ۾. اولاد، نسل، پيڙهي. پوڻءَ ۾. گهڙڻ - داخل ٿيڻ - اندر وڃڻ. لپٽڻ. ڊهن ڪرڻ (مٿان). اچڻ - نازل ٿيڻ. پوڻو ۾. ڌ. منو. اٿپورو. پوڻو پوڻ ۾. ڪمزور ٿيڻ - هيٺو ٿيڻ. بيماريءَ ۾. پوڻي ۾. ڌ. ڪپهه جو ٻڙو (جنهن مان سُٽ ڪٽجي). پوهه ۾. ڌ. سڀت سال جو هڪ مهينو. پوهڻ ۾. چلڻ جي تر واري ڪوسي ڪري يا چار ۾ پچائڻ (بصر، انٻڙي، واڱڻ، پٽائو وغيره). پوءِ ۾. ڌ. بعد - پچاڻا. بعد ۾. ٿورو دير سان. پويان. پڇاڙيءَ جو. آخرڪار - نيٺ. پوءِ ڏاڻو، پوءِ ڏاڍو، ص. اهو ماڻهو جيڪو ابي ڏاڏي غريب هجي پر پاڻ اوچتو شاهوڪار ٿي وڃي (اهڙو ماڻهو طبيعت ۾ هلڪڙو، بدمزاج، مٿي خور، بي مروت ٿئي). پوڻلڳ ۾. ص. پيروي ڪندڙ - مقلد. پوڻواريءَ ۾. ڌ. سنڀال ۾. يادگيري. سارسنڀال - پرگهور. پوڻيءَ ۾. سورخدار شيءَ ۾ ڏاڳو وجهڻ. وڻڊيل مٿين مٿڪن کي ڏاڳي ۾ ڳنڍڻ - ڳنڻ، ڪاغذن کي سلسلي ۾ رکڻ لاءِ سوراخ ڪري ڏاڳو وجهڻ. پوڻو ۾. ڌ. ڪاڇ ۾ آيل ڇاڇين کان مليل رقم - پَهت. پويان ۾. ڌ. پٺيان. پٺ ۾. بعد - کان پوءِ. پٺ تي -

پڇاڙيءَ ۾. پوئلڳ. ڳولاڻو - گهورو. پويان پوڻ ۾. پٺ وٺڻ - تعاقب ڪرڻ. پيڇو ڪرڻ. پٺيان لڳڻ. پويون ۾. ڌ. پڇاڙيءَ وارو - آخري. پٺيون، گذريل (وقت). پويون پهر ۾. ڌ. رات جو پڇاڙيءَ وارو وقت - سحر - آسڙ. عمر جو آخري وقت. پهر ۾. ڌ. پهر. پور - خيال - ارادو. صلاح - رٿ. پهر پچائڻ، خيالي رٿون رٿڻ. منصوبا ٺاهڻ. پهاڇ، پهاڇ ۾. ڌ. ٻي عورت. مرس جي هڪ زال هوندي ٻي زال. پهاڙ ۾. ڌ. جبل - ڪوهه - ڏونگر. پهاڙي ۾. ص. جبل جو - جبلي - جابلو. ڪوهستاني. (ڌ) هڪ راڳي. پهاڪو ۾. ڌ. ڪنهن خاص واقعي جو ٿورن لفظن ۾ اشارو (مثلاً ”جڏهن ڪڏهن سنڌڙي توکي“ قنڌاران جوڪو). پهاڙي ۾. ڌ. پيڙهي - نسل. پَهت ۾. ڌ. پور - خيال. طريقو - دستور. مرڻي پرڻي ۾ مالي مدد طور ڏنل رقم. پَهتل ۾. ص. خدا رسيدو بزرگ. ولي الله. پَهڇ ۾. ڌ. رسائي - پڇندي - پڇت. وس - طاقت. اختيار - دخل. پَهڇائڻ ۾. رسائڻ. موڪلڻ. امانت. پَهڇڻ ۾. رسڻ - پڇڻ. سهڙڻ (منزل تي). اچڻ (نڪائي تي). حاصل ٿيڻ. پهر ۾. ڌ. ماڻهو - شخص. پيهي (ٿر ۾ اونھاري ۾ رات جو سمھڻ يا ڪچهري ڪرڻ لاءِ). لوڙهو - واڙ. پهر ۾. ڌ. ٽن ڪلاڪن عرصو (رات ڏينهن ۾ اٺ پهر

(ټين).

پهراڼه: د (ف) پيراهن) کليل بانهن ۽ ويکري ډگهي دامن وارو کړتو.

پهراڼه: م. پارائن- ډکائن (وگړو، کپړا). مال کي چرڼ لاء روانو کړڼ.

پهړه: م. اوډن- ډکن (کپړا، لباس). پائن (زيور). مال جو جهنگ پر چرڼ لاء وچڼ.

پهړو: د. حفاظت- سنپال- نگراني- چونکي. پهړو وهاره: حفاظت لاء مائهو يا سپاهي مقرر کړڼ- چونکي ډيارڼ.

پهريدار: ص. محافظ- رکوال- چونکيدار. پهړو: د. حلال جانور (بکر، ځڼو، ډگړو وغيره. جيکو کهن لاء بيهارجي).

پهريات: ث. پهريښ پيټ واري (گڼون، مينهن وغيره). پهريون پيرو. وياتل.

پهريافه: پهريښ، ظ. شروع پر- منډ پر. پهريون: ظ. اوائلې، ابتدائي- شروعاتي، اگيون، منډ وارو.

پهس: ظ. اوچتو- امالک. پهلو: د (ف) بانهن- بازو. پاسو (جسم جو کچ وارو). طرف- ډس. ډي- سهارو.

پهلودار: ص. گهن پاساڼون (مثلا: پنج پهلو. ات پهلو وغيره). گهڙيل پاسن وارو (ننگ يا پټو). حمايتي- طرفدار.

پهلوان: ص (ف) بهادر- سورهيه. مله وژهندو. پهلواني: ث. بهادري- سورياني.

پهنائي: ث (ف) ويکر. بر. کشادگي- پکيڙ. پهڼ: م. پهه کړڼ. رټ رټڼ. (د) جبل جو پټر.

پهڼي: ث. ننډډو پهڼ- پټر.

پهوه: د. کپه جو پټو. دوا يا عطر مان ٻډل کپه جو پټو. کپه يا کپڙي جو تهه (ٿٽ ٿرڙي تي رکڼ لاء). اټيل اک تي رکڼ لاء دوا پر ٻډل کپڙو. جهنگ يا پيلي جو پيچرو- چارو. کپ وارو گس. کوډر ۽ کهاڙي جو پټ وارو گول چلو (جنهن پر گڼ پوي).

پها پډه: دوا کړڼ. حيل کړڼ.

پهون: ث. ريډون بکريون.

پهي: ص. وات وټي هلندڙ- پاندي. قاصد.

پهيزو: ص. پهي.

پشان: ظ. پنيان. کان پوه.

پشتل، پشنتل: ث. واه جا کپر (جن تان پائي لهي ويو هجي).

پشجن: م. پوڻ- داخل ٿيڼ. سمائجڼ. کړڼ- ډهڼ.

پشجي رهڼ: ليتي پوڻ. بيمار ٿيڼ.

پشرو: د. هيډو- پيلو- زرد رنگ.

پشسينجره: د (انگ) ريل گاڏي وغيره تي سوار ٿيندڙ مائهو.

پشند: د. ټلهي رسي جو ډاوڼ.

پشون، پڙون: د. چکي جو هک دائي وارو پاسو. نشان (پيرن جو). پير.

پشون پارهڼ: د. ډاري جي راند پر جيت جو ډاء. کاميابي. فتح- سوپ.

پشون کڻڼ: پير کڻڼ. اهڃائن تي گولا کړڼ.

پشون ست: ظ. ايندي شرط. يکدم.

پشون، پڙون: ث. گهٽائي- کمي. اونهي کڏ.

پشونو، پڙونو: ص. منو. گهٽ. هيڻو- ڏېرو.

پشونو پوڻ: ضعيف ٿيڼ. بيماري پر ڏېرو ٿيڼ.

پشي: ث. غسلخانو. کاکوس.

پشه: د (هندي. پيا) محبوب- پيارو.

پيادل، ص. پيادو.
 پيادو، ص (ف. پياده) پيرين پند. شطرنج جو هڪ مهر.
 پيار، ذ. محبت - قرب - پريم. حُب. عشق.
 پيارڻ، م. ڏيڻ (پاڻي، شربت، دوا وغيره). زمين کي پاڻي ڏيڻ. ادا ڪرڻ (رقم). چڪائڻ (پيڙي، چلم).
 پيارو، ص. پيار وارو - جنهن سان پيار هجي. محبوب - معشوق. دوست. دل گهريو. (ث. پياري).
 پياز، ذ (ف) بصر.
 پياڙي، ذ. هلڪو گلابي رنگ (جيڪو بصر جي ڪل جهڙو ڳاڙهيو ٿئي).
 پياس، ث (سن) آڇ - تونس. اڪير - سڪ. محبت - قرب.
 پياسو، پياسي، ص. آڇايل. سڪايل. خواهشمند. (ث. پياسي).
 پياڳ، ص. پيئندڙ. نشو وغيره پيڻ جو هيراڪ - بانڌائي.
 پيالو، ذ (ف. پيال) هڪ قسم جو ٿانءِ (پاڻي وغيره پيڻ لاءِ). وڻو. جام. نولھو.
 پيالو پيڻ، وفات ڪرڻ (بزرگ ولي الله لاءِ چئبو).
 پيالي، ث. ننڍو پيالو. وٽي.
 پيام، ذ (ف) نياپو - پيغام - سنيھو.
 پيامبر، ص. نياپو رسائيندڙ - پيغامبر.
 پيامي، ص. نياپو کڻي ويندڙ.
 پيتامبر، ذ (سن) ڪپڙي جو هڪ قسم (سونھري يا پيلو ريشمي ڪپڙو). سورج ونسي مت وارا هندو فقير (جيڪي پيلي رنگ جي ساڙهي اودين).
 پيتي، ث. ڪاٺ جي صندوق. ڳجهه.
 پيت، ذ. شڪم. معدو. حمل. ڄم - ويا. ڳجهه.
 درياءُ وغيره جو ويڪر وارو حصو.
 پيٽ پراڻي، ث. بي پرواهي - لاغرضي. وڌائي.
 پيٽ پرجڻ، ڏو ٿيڻ. مَن وڌڻ. ڏو ۾ مستي ٿيڻ.
 پيٽ پريل، ص. ڍاول. ساڻو آسودو. شاهوڪار. بي فڪر. مغرور.
 پيٽ لڙڻ، ڪنهن ٿڌي اثر واري شيءِ کائن پيڻ سان پيٽ جي گرمي لھڻ. وير وٺڻ سان اندر جي باھ لھڻ.
 پيٽ پالڻ، ڏکيو سڪيو گذران ڪرڻ.
 پيٽ سان، ظ. حامله - ڳورھاري.
 پيٽ واري، حامله - پيٽ سان.
 پيٽو، پيٽي، ص. وڏي پيٽ وارو. گھڻو کائيندڙ.
 پيٽ مٺو، ص. پيٽي - گھڻ ڪاڻو.
 پيتارڻ، م. هضم ڪرڻ (کاڌو). سَهڻ (صدمو، جٺ ٽٽڻ). عادي ٿيڻ.
 پيتارو، ذ. مڇي پلي جو پيٽ وارو حصو.
 پيٽڻ، پيٽڻ، م. اوتڻ - هارڻ. اٿلائڻ (ٿانءِ) - اونڌو ڪرڻ.
 پيٽو، ذ. پيٽ وارو حصو. ڪپڙي يا ڪٽ جي اٿاوت ۾ ويڪر وارو حصو.
 پيٽي، ث. چيلھ ۾ ٻڌڻ لاءِ ڇمڙي يا ڪپڙي جي پٽي - ڪمر بند. بلبل جي چيلھ ۾ ٻڌل ڏورو.
 پيٽرول، ذ (انگ) هڪ قسم جو معدني تيل.
 پيٽ، ث. ٻها - اگھ.
 پينو، ذ. ڪڏو جي قسم جو هڪ پتو (پاڇيءَ طور ڪم اچي).
 پيني، ث. مانھ يا مڱن جو اٽو (اٻڻن طور ڪم اچي).
 پيپ، ذ. لوھ يا ڪاٺ مان ٺھيل وڏو گول ڊبو (تيل يا شراب رکڻ لاءِ).
 پيپر، ذ (انگ) ڪاغذ - پنو. امتحان جو سوالنامو.

پيادل، ص. پيادو.
 پيادو، ص (ف. پياده) پيرين پند. شطرنج جو هڪ مهر.
 پيار، ذ. محبت - قرب - پريم. حُب. عشق.
 پيارڻ، م. ڏيڻ (پاڻي، شربت، دوا وغيره). زمين کي پاڻي ڏيڻ. ادا ڪرڻ (رقم). چڪائڻ (پيڙي، چلم).
 پيارو، ص. پيار وارو - جنهن سان پيار هجي. محبوب - معشوق. دوست. دل گهريو. (ث. پياري).
 پياز، ذ (ف) بصر.
 پياڙي، ذ. هلڪو گلابي رنگ (جيڪو بصر جي ڪل جهڙو ڳاڙهيو ٿئي).
 پياس، ث (سن) آڇ - تونس. اڪير - سڪ. محبت - قرب.
 پياسو، پياسي، ص. آڇايل. سڪايل. خواهشمند. (ث. پياسي).
 پياڳ، ص. پيئندڙ. نشو وغيره پيڻ جو هيراڪ - بانڌائي.
 پيالو، ذ (ف. پيال) هڪ قسم جو ٿانءِ (پاڻي وغيره پيڻ لاءِ). وڻو. جام. نولھو.
 پيالو پيڻ، وفات ڪرڻ (بزرگ ولي الله لاءِ چئبو).
 پيالي، ث. ننڍو پيالو. وٽي.
 پيام، ذ (ف) نياپو - پيغام - سنيھو.
 پيامبر، ص. نياپو رسائيندڙ - پيغامبر.
 پيامي، ص. نياپو کڻي ويندڙ.
 پيتامبر، ذ (سن) ڪپڙي جو هڪ قسم (سونھري يا پيلو ريشمي ڪپڙو). سورج ونسي مت وارا هندو فقير (جيڪي پيلي رنگ جي ساڙهي اودين).
 پيتي، ث. ڪاٺ جي صندوق. ڳجهه.
 پيت، ذ. شڪم. معدو. حمل. ڄم - ويا. ڳجهه.

ٻيڇ، ٿ. رب. ٻيڇ. تمام پٿرو پٽ.

ٻيڇي، ٿ. چانورن جي ٻيڇ. رب. ٽهڪايل چانورن جو پاڻي (ڪپڙن کي ڪلف ڏيڻ لاءِ).

ٻيڇ، ڌ (ف) وراڪو- وڪڙ- وٽ. وڙ- ڦيرو. مروڙو (بيٺ جو)- گهمرو. فريب. لغڙن جو ڌاء.

ٻيڇ، تاب، ڌ. وٽ سٺ. لوڇ پوڇ.

ٻيڇدار، ص. وروڪڙ وارو. منجهيل.

ٻيڇ پائڻ، وڪڙ وجهڻ. محبت ۾ گرفتار ڪرڻ.

ٻيڇ، وغمر، ڌ. وروڪڙ- ڏنگ ونگ.

ٻيڇ، ٿ. پوک کي پاڻي پيارڻ. پوک کي پاڻي ملڻ جو ذريعو (واهر، شاخ). ٻنيءَ کي پاڻيءَ جي رسد.

ٻيڇرو، ڌ. ماڻهن ۽ جانورن جي هلڻ سان پيرن جي نشانن مان ٺهيل سٺي واٽ- چارو.

ٻيڇش، ٿ (ف) مروڙ سان ڪاڪوس اچڻ جي بيماري.

ٻيڇڻ، م. پيئجڻ (پاڻي، شربت وغيره). پاڻي ملڻ (پوک کي). ادا ٿيڻ (رقم).

ٻيڇيدگي، ٿ (ف) وروڪڙ- ڏنگ ڦير. مونجهارو. مشڪلات.

ٻيڇيدڻ، ص (ف) وروڪڙ وارو. ويڙهيل. منجهيل.

ٻيڇو، ڌ. پٺيون پاسو. پٺ. پويون حصو. تعاقب.

ٻيڇو ڪرڻ، پٺ وٺڻ- تعاقب ڪرڻ.

ٻيڍا، ڄ (ف) ظاهر. جڻيل. خفيل. ميسر- دستياب. موجود. لڌل. (ٿ) ڪمائي. اُپٽ. فائدو.

ٻيڍا ڪرڻ، وجود ۾ آڻڻ- خلق ڪرڻ. ظاهر ڪرڻ. حاصل ڪرڻ. آڻائڻ.

ٻيڍاوار، ٿ. پوک- فصل. (واپار يا فصل جي) ڪمائي. اُپٽ- آمدني.

ٻيڍا گير، ص. ناجائز طريقي سان پئسا ڪمائيندڙ.

هٿڙي باز. گندي چوڙ.

ٻيڍايش، ٻيڍايش، ٿ (ف) خلقت. اُپائڻ.

حاصلات. آمدني- اُپٽ. ڪمائي- فائدو.

ٻيڍايشي، ص. اصلي. قدرتي. فطري.

ٻيڍل، ص. پنڌ هلندڙ- پيادو.

ٻيڍي، ٿ. لڪيڙهه جي سامان رکڻ لاءِ ڪاٺ جي

ننڍڙي پيٽي (عموماً دڪاندارن ۽ منشين لاءِ).

ٻير، ڌ. پڳ- قدم. پيرو.

ٻير اُڪڙ، بي دخل ٿيڻ. شڪست کائڻ. بنياد پئجڻ.

ٻاج ڪائڻ.

ٻير ڀرڻ، اچڻ جي تڪليف وٺڻ. تشریف فرما ٿيڻ.

مهرباني وارو قدم ڪرڻ. شادي غمي ۾ شريڪ ٿيڻ.

ٻير پائڻ، لنگهي اچڻ- داخل ٿيڻ (گهر، اوطاق ۾).

حددخلي ڪرڻ.

ٻير پٽڻ، ڌ. مرڻي پرڻي اچ وڃ جو رستو.

ٻير ڦيڻ، عورتن جو پٿر تي اچي عذرخواهي ڏيڻ.

ٻير ڊگهيڙ، وٽ کان ٻاهر هلڻ. آمدني کان وڌيڪ

خرچ ڪرڻ.

ٻير ڪڍائڻ، ذميداري قبول ڪرڻ کان انڪار

ڪرڻ. اڌوري ڪم کان پوءِ جواب ڏيڻ.

ٻير ڪڍڻ، ڌڪ ڪڍڻ. ڪا اوچتي ڳالهه ٻڌائي

حواس گم ڪرڻ.

ٻير ڪڙي، ٿ. قيديءَ کي پيرن ۾ ٻڌل زنجير سان

ڪڙي.

ٻير ڪڻ، پيرن جي نشانن تي هلڻ- پيرو ڪرڻ.

برادريءَ جو سڌ ڀرڻ. هلت هلڻ. وڪ ڪرڻ. تعلق

وڌائڻ.

پيرين پيادو، ڄ. بنا سواريءَ جي پنڌ- پيادو.

ٻير، ڌ (ف) پوڙهو- ٻڍو. بزرگ. مرشد.

پيرَ جڻ: م. گهاٽي ۾ پوڻ. نيٽوڄڻ. سخت تڪليف ۾ اچڻ.

پيرَڻ، پيرَڻ: م. ٻن شين جي وچ ۾ زور ڏيئي ڇيڻ. چيپائڻ. تيلي بچ يا مغز کي گهاٽي ۾ وجهي تيل يا روغن ڪڍڻ. تيل ڪڍڻ. نيٽوڻ. آزارڻ. ستائڻ.

پيرَڻو: ذ. چاڻو (اٽي جو) مائي مان ٺهيل هڪ مٺائي-ڪيرَڻو.

پيرَهر: ٺ. بنياد (پٽ يا جاءِ جو) - پاڙ.

پيرَهو: ذ. ڪاٺ جي صندلي. ويهڻ لاءِ ڪڪڻ ڪانن مان ٺهيل ننڍڙو موڙو.

پيرَهي: ٺ. نسل - پشت. خاندان جي وڏن يا اولاد جو سلسلو.

پيرَهي پُئڻ: وڏن کي گاريون ڏيڻ ۽ بدنيڪي ڪرڻ. پيرَهيائو: ص. شريف گهراڻي وارو. وڏا گهراڻو. خانداني. اصل نسل خصوصيتن وارو.

پيرَزار: ٺ (ف) جڻي - ڪفش.

پيسائي: ٺ. پيهائي (ان اٿو).

پيسيري: ٺ (انگ) مڪڻ يا ڪريم لڳل ڪيڪ.

پيسجڻ: م. پيسجي اٿو ٿيڻ. ظلم ۾ گهڻ.

پيسجي وڃڻ: اٿو ٿي وڃڻ. تباھ ٿيڻ. مصيبت ۾ بيحال ٿيڻ.

پيسو، پيسو: ذ. ٽامي جو هڪ سڪو. ٺاڻو.

پيسو ڏوڪڙ: ذ. ڌن دولت. مال ملڪيت.

پيسي: ٺ. ڪتل جي ڳڙي.

پيش: ظ (ف) سامهون - اڳيان.

پيش امام: ذ. نماز ۾ اڳواڻي ڪندڙ امام.

پيش بندي، پيش پيني: ٺ. اڳ ويچار - دورانديشي.

پيش پوڻ: نمائڻي سان آڏو حاضر ٿيڻ. آن مڃڻ.

پيرائڻ سالي: ٺ. پيري - پوڙهين.

پيرن جي مهل: ٺ. فجر - پريات.

پيراييت: ٺ. پيرن جي سڃاڻپ (شڪي ماڻهو جي پيرن جي ڏوهيءَ جي پيرن سان پيٽ).

پيرايو: ص. پير سڃاڻيندڙ (ماڻهو ۽ مال جو) پيري.

پيراسته: ص (ف) سينگاريل - مزين.

پيراندي: ٺ. ڪٽ جو پيرن وارو پاسو. (خدا. سيراندي).

پيرائتو: ص. ٺهن کان چوٽيءَ تائين. سربستو - تفصيلي.

پيرايه: ذ (ف) سينگار - زيبائش. طريقو - ڍنگ.

پيريو: ص. اهو ٻار جنهن جا ڄمڻ وقت پهريائين پير ظاهر ٿين.

پير - مغان: ذ (ف) آتش پرستن جو پيشوا. شراب خاني جو مالڪ.

پيرو: ذ. پيرن جا نشان (ماڻهو يا چوپائي جا). ڪاهجي ويل جانور جو پير ڪڙ.

پيرو ڪڻڻ: پٺ وٺڻ. ڳولا ڪرڻ.

پيرو، پيروڪار: ذ (ف) پيروي ڪندڙ. نقش قدم تي هلندڙ. پوئلڳ.

پيروڻ: ذ. ڪهڙ جو ڦڙ (ٻه قسم: ڳاڙها مينا ۽ اڃا ڪارا). ڪٽ جي پيراندي وارو اوڀرو.

پيروِي: ٺ (ف) تقليد. اطاعت. حڪم جي پوئواري.

پيرسن، پيرمرڌ: ص (ف) پوڙهو - ڪراڙو.

پيري: ٺ (ف) پوڙهين - ٻڏاپو. ضعيفي. بزرگي مرشدي.

پيري مريدي: ٺ. تلقين ۽ اطاعت.

پير: ٺ. سُر جي سختي. آزار - بيماري.

پير: ٺ (سن) سُر - عذاب. روڳ - مرض.

پيش خيمو: ذ. اهو تنبو جيڪو اڳواٽ اڳين منزل تي	رسول.
موڪليو وڃي (ته جيئن پهچڻ تي تيار ملي).	پيڪا: ذ. زال جو ماءُ ۽ پيءُ.
پيش: ذ. خالص سون - نج سون (جيڪو چوويهه	پيڪار: ذ (ف) لڙائي - جنگ.
قيراط وزن وارو هجي).	پيڪان: ذ (ف) پالي يا تير جي نوڪ. پالو. تير.
پيشاب: ذ (ف) مُت - ريلو.	پيڪر: ذ. (ف) شڪل - صورت. مُهن - روپ.
پيشاني: ث (ف) نراڙ - جبين.	پيڪرو: ذ (ف) پيرن ۾ وجهڻ جو زنجير. پيرڪڙي -
پيشتر: ط (ف) پهريائين - اڳ ۾.	پيڙي. جانور يا وهڻ جي اڳين پيرن ۾ ٻڌڻ جي رسي.
پيش رفت: ث (ف) اڳيان وڌڻ. اڳرائي.	پيڪ: ذ. چاه. ڏيٺ - واقفيت.
پيشرو: ص (ف) اڳيان هلندڙ. گذري ويل (حاکم،	پيگ: ذ (انگ) ڍڪ (شراب جو).
اڳواڻ).	پيگ پائي: ذ. پيالو پائي. فقيرائي محفل.
پيشقدمي: ث (ف) اڳرائي. اڳواڻي. سبققت.	پيل: ذ (ف) فيل - هائي.
پيشڪش: ث (ف) آڇ - صلاح.	پيلبان: ذ. هائيءَ کي هلائيندڙ مهاوت.
پيشنگوئي: ث (ف) پيشنگوئي.	پيلتن: ص. هائيءَ جهڙو (ٿلهو). وڏي ٻوتي وارو.
پيشگي: ث (ف) سوئي - بيغانو.	پيلان: ث. زردِي - هيڊان.
پيشگير: ذ (ف) زنانو پڙو.	پيلپائو: ذ. ٽپ - سٽون.
پيش نظار: ط (ف) سامهون - روبرو. اکين اڳيان.	پيلڪ: ث. ڊوڙ. تڪي ڊوڙ.
پيشنگوئي: ث (ف) ڪنهن واقعي جي اڳواٽ ٻڌايل	پيلو: ذ. آٺورو - خصيو.
خبر - اڳڪٿي.	پيلو: ص. هيڊو - زردو - ٿڪو. (ذ) ٻان - تير.
پيشوا: ذ (ف. پيش) ڌنڌو - ڪرت. ڪسب.	پيمان: ذ (ف) عهد - اقرار. واعدو.
پيشوا: ذ (ف) اڳواڻ. رهبر - رهنما. سردار.	پيمانو: ذ (ف. پيمان) اناج وغيره مٿن جو ٿانءُ - ماڻ.
پيشواڻي: ث. اڳواڻي - قيادت. رهنمائي.	پاڻ جو اوزار. پيالو - جام (شراب جو).
پيشواڙ: ذ (ف) عورت جو هڪ لباس - پڙو. ناچڻ	پيماڻش: ث (ف) ماپ - ڪڇ. ڪٽ. زمين جي
جي پاڻ جو گهاگهرو.	ڪٽ - ايراضي.
پيشه ور: ص (ف) ڌنڌي وارو - ڪاسبي. هنرمند.	پيڻ: ث. (انگ Pen) سليٽ تي لکڻ لاءِ پٿر جو قلم.
پيشي: ث (ف) حاضري. شنوائي (عدالت ۾).	مس وارو قلم - انڊين.
شام - پوڄاڙي.	پينار: ذ. پينو - گدا. منگٽو - سوالي. فقير.
پيغام: ذ (ف) نياپو - سنيهو. اطلاع. زباني احوال.	پينج: ذ. پنڇ.
پيغامبر: ذ. نياپو ڏيندڙ - قاصد.	پينچاٽ: ث. پنڇاٽ.
پيغمبر: ذ (ف) خدا جي طرفان حڪم آڻيندڙ -	پيند: ذ. مينهن اٺ وغيره کي اڳين تنگن ۾ ٻڌڻ جو

رسو.

پينٽاٽ، پينٽيات؛ ص. پينٽو- گداگر.

پينسيل؛ ٺ (انگ) گريفائيت جي گوري وارو ڪاٺيءَ مان ٺهيل قلم.

پينشن؛ ٺ (انگ) ملازمت جي مدت ختم ٿيڻ بعد مقرر رقم (جيڪا مرڻ گهڙيءَ تائين ملازم کي ملندي رهي).

پينشن بردار؛ ص. پينشن ڪندڙ رٽائر ملازم.

پينگهه؛ ٺ. لوڏ. وڻ ۾ ٻڌل جهولو.

پينگهو؛ ذ. جهولو- هندورو.

پينٽو؛ ص. پينڊڙ- رڳو پنڻ جي ڌنڌي وارو.

پينو؛ ص. اندران سخت- نهرو (ڪاٺ).

پيڻ؛ ذ. چانورن جي پيڇي (ڪپڙي يا سٺ کي سخت ڪرڻ لاءِ). وڻ جو هڪ قسم. هڪ قسم جو ڍانڍي پکي. (جنهن جو تيل دوا طور ڪم اچي).

پيڻ؛ ٺ. بلا جو هڪ قسم (خصوصاً 'ٿر' ۾ ٿئي).

پيڻ، پيڻ؛ م. پاڻي يا ڪا پاڻيٺ واپرائڻ. چڪڻ (ٽماڪ). چُهڻ- جذب ڪرڻ.

پيه؛ ذ (هر) محبوب.

پيو؛ ذ. پيءُ- آبو.

پيوڙي؛ ٺ. پيلي رنگ جي مٽي- پيلو رنگ.

پيوست؛ ص (ف) جڙيل- ڳنڍيل- پتل.

پيوسته؛ ص (ف) مليل- جڙيل- ڳنڍيل. چنڊڙيل.

ڪپايل. لاڳيتو- مسلسل.

پيوٽڊ؛ ذ (ف) جوڙ- ميل. ڳانڍاپو. تعلق. چٽي. ڳنڍ.

مڪڙي وڻ جي شاخ ٻئي وڻ ۾ هڻڻ.

پيوٽڊي؛ ص. قلم ٺهيل (وڻ)- چشمو لڳل (وڻ).

پيهه؛ ٺ. پيسجن جي حالت (ڳاهه ۾). ڳاهه-

سوڙه (ماڻهن جي). چپ- پيڙ.

پيهه پيهان؛ ٺ. ڳپاڳيهه- ڪلهي گس. سوڙه گهٽ.

پيهه؛ ٺ. لوڙهو (ٻنيءَ کي).

پيهائي؛ ٺ. اٽو وغيره پيهائڻ جي اجرت.

پيهائڻ؛ م. اٽو ڪرائڻ. جنڊيا جاندهه ۾ سنهون ڪرائڻ.

پيهه؛ ٺ (ف) لاڳيتو- متواتر- هڪ ٻئي پٺيان.

پيهه؛ م. گهڙڻ- اندر ٿيڻ- داخل ٿيڻ.

پيهه؛ م. اٽو ڪرڻ (چڪيءَ يا جنڊ ۾). ڪرڻ (ڌنڌ).

پيهڻو پيهه؛ سخت محنت ڪرڻ- سخت پورهيو ڪرڻ.

پيهي جڏه؛ اٽو ڪرڻ. ڪٽي ذرا ذرا ڪرڻ. تباه ڪرڻ.

پيهو؛ ذ. پوک جي سنڀال ۽ چهار هڪلڻ لاءِ ٻنيءَ ۾ ٺهيل عارضي چپر.

پيهي؛ ٺ. ننڍڙو پيهو. اڱڻ ۾ يا گهر کان ٻاهر سمهڻ لاءِ ننڍڙو پيهو.

پيءُ؛ ذه آبو- بابو- والد.

پيئيتو؛ ص. پيءُ جو اولاد (پر ماءُ ٻي مان هجي).

پيٽرو؛ ذ. مڪڙو گهوڙو- سمنڊ گهوڙو.

ج

ج؛ ٺ. اچار "جيم". سنڌي الف- بي جو يارهون اکر. فارسيءَ جو ڇهون ۽ عربيءَ جو پنجون اکر.

ابجد موجب عدد (۳).

جاڳجا، جاء بجاء، ظ (ف) هرهند- جتي ڪٿي.

جاڳڙ، ص (ع) جبر ڪندڙ- ڏاڍ ڪندڙ- زبردست.

جاڳلو، ص. جبل جو. پهاڙي (جانور وغيره).

جاڳول، ٺ. چؤبول.

جاڳي، ٺ (سن. جاتي). فرقو. جماعت.

جاڳ، ٺ (سن. ياترا) جاترا- تيرت. (اڏيري ۾ جات

جو ميلو) هر سان ڪيڙيل (ڏهن ويهن اوڙن وارو زمين جو ٽڪر).

جاڳا، ٺ (سن. ياترا) ياترا- تيرت.

جاڳي، ص. جاتري- ياتري.

جاڳولو، ص. (ڏن کان ٽٽل يا رکيل چوپايو دور.

چٽواڳ- نڌڪو.

جالو، ز. جاننو.

جاڳڪ، جاڳڪ، ص. منگتو- فقير- سوالي. ڳاڻي

خيرات وٺندڙ منگتو.

جاڳ، ٺ. 'ڏسو جانچ'

جاڳ، ٺ. باس باسيل وارن جي چڱ (جيڪا چوٽيءَ يا

لوندڙيءَ تي ڇڏيل هجي).

جاڳا، ڏ. چٽڙا. لوندڙين وارا وار. مينڊا.

جاڳم، ڏ. سمن جي قبائلي پيڙهيءَ ۾ وڏو ڏاڏو هڪ

مشهور سمنو سخي سردار.

جاڳو، ڏ (ف) سحر- طلسم. منڊ- منتر.

جاڳوگر، ص. جادو ڪندڙ- ساحر.

جاڳوگري، ٺ. جادو جو هنر- طلسم.

جاڳه، ڏ. رستو- گس. رسم- دستور.

جاڳو، ص. وڏو اوچو ڏڪيو (جبل) سگهارو. جاننو-

پهلوان.

جاڳب، ص (ع) جذب ڪندڙ- ڇهندڙ. ڪشش

ڪندڙ. ڇڪيندڙ.

جاڳ، ڏ. جوش جذبو. ڳڻتي- فڪر. اڏمو. ڏک.

انسوس.

جاڳڪ، ٺ. ڪارڪ- (ڪجي جو ميوو).

جاڳو، ڏ. گهر جي پٽ ۾ ٺهيل ڳڙڪ. سامان (رڪن

لاي)- طاق.

جاڳوب، ڏ (ع) بهارو- جهازو.

جاڳوب ڪش، ڏ. بهاريدار.

جاڳي، ظ (ع) وهندڙ. هلندڙ. چالو- رائج.

جاڳو، ٺ. ڏاڍ- ظلم. جٺ.

جاڳا، ص. ٻه گڏ ڄاول (ٻار، ڦر).

جاڳا پرون، ڏ. وڏا ۽ گهاٽا پرون (جيڪي بناوٽيءَ

جي هڪ ٻئي سان ڳڻيل هجن).

جاڳو، ص. ٻن گڏ ڄاول ٻن ٻارن يا ڦرن مان هڪڙو ٻار

يا ڦر. (ٺ. جاڳي).

جاڳتي، جاڳتي، (ف. زيادتي). مقرر انداز يا تور

کان زياده- وڌيڪ- سرس.

جاڳوس، ڏ (ع) گجهيءَ طرح خبر لهندڙ- چاري.

جاڳوسي، ٺ. خفيه طور خبر لهن جو پيشو.

جاڳران، ٺ (ع. زعفران) زعفران- ڪيسر.

جاڳڪيٽ، ڏ (انگ) ننڍو ڪوٽ. (پاڻڻ جو)

جاڳ، ٺ. سون اُچارڻ جو مصالحو. اوڃر.

جاڳو، م. "جاڳ" هڻي اُچارڻ (ڳهه).

جاڳوڙ، ٺ. ڪشالو- جفاڪشي. ڀڄ ڊوڙ واري ڳولا

ٿولا. سخت محنت وارو پورهيو.

جاڳوڙو، م. ڪشالا ڪڍڻ. سخت محنت ڪرڻ.

جفاڪشيءَ سان حاصل ڪرڻ.

جاڳوڙو، ج جاڳوڙا، جاڳوڙ.

جاڳوڙا ڪڍڻ، ڪشالا ڪڍڻ. ڏاکڻا ڏسڻ.

تڪليفن کي منهن ڏيڻ.

جاگرافيءَ ۾ ٿ (انگ) ڌرتيءَ جو علم. علم الارض.

جاگيرءَ ۾ ٿ (ف) حاڪم طرفان انعام طور مليل زمين.

جاگيردارءَ ۾ ٿ. جاگير جو مالڪ.

جاڳءَ ۾ ٿ. سجاڳي بيداري - ننڊ مان سار.

جاڳائڻءَ ۾ ٿ. سجاڳ ڪرڻ - بيدار ڪرڻ. ننڊ مان

اٿارڻ. خبردار ڪرڻ.

جاڳنو ۾ ٿ. ٿانڊو.

جاڳو ۾ ٿ. جن پوت ڪڍڻ لاءِ سرندي جي لهرن تي

ٽوٽڻ ٿيڻ جو عمل.

جاڳڻ ۾ ٿ (سن. جاگر) سجاڳ ٿيڻ - بيدار ٿيڻ. اٿڻ

(ننڊ مان). اوجاڳو ڪرڻ. خبردار ٿيڻ.

جاڳو ۾ ٿ. رات جي بيداري - اوجاڳو، شادي جي ڏينهن

کان اڳ واري رات جو زال جو جشن رمضان شريف ۾

روزي رکڻ لاءِ جاڳائڻ جو نظم.

جاڳوتو ۾ ٿ. نوڙ جيڪو جوڳي فقير مٿي کي ويڙهي -

سيلهو.

جاڳهه ۾ ٿ. گهر جي جاءِ. جڳهه - هنڌ. ماڳ.

جالءَ ۾ ٿ. گهڻو - جهجھو - بي انت.

جالارءَ ۾ ٿ. گهڻو پاڻي (برسات جو، دريا جو).

جالارو ۾ ٿ. گهڻو وهندڙ (پاڻي) - جهجھو پاڻي.

جالنگءَ ۾ ٿ. ڏاس جو ٺهيل وڏو ٻورو. ٿرڻ جي ڏاڻ

کان بچاءُ لاءِ چوپائي جي ٿڻ تي چڙهيل ڳوٺري.

جالڻءَ ۾ ٿ. گذارڻ - گهارڻ. بَسر ڪرڻ. ڪاڻ

(حياتي). جيئن ٺاهڻ.

جامءَ ۾ ٿ (ف) پيالو (ظ) گهڻو - جهجھو. تمام گهڻو.

جامرِ جَمءَ ۾ ٿ. جمشيد بادشاه جو روايتي پيالو (جنهن

۾ دنيا جا حالات ڏسندو هو).

جامڊءَ ۾ ٿ (ع) ڄميل. پهن وانگر هڪ هنڌ پيل.

جامڙءَ، جامڙڏءَ ۾ ٿ. جوان مڙس. سگهارو ۽ پهلوان مڙس.

جامعءَ ۾ ٿ (ع) جمع ڪندڙ - گڏ ڪندڙ. مڪمل (تفصيل سان). سرستو.

جامع مسجدءَ ۾ ٿ. شهر جي وڏي مسجد (جنهن ۾ جمعي جي نماز ٿئي).

جامعہءَ ۾ ٿ (ع) اعليٰ تعليم واري درسگاهه - يونيورسٽي.

جاموءَ ۾ ٿ (ف. جامه) ڪپڙو. لباس - پوشاڪ. ڊگهو چولو. پھراڻ. فقيرن جو ڊگهو چولو - ڪفني.

جامو مٿائڻءَ ۾ ٿ. وفات ڪرڻ - لاڏاڻو ڪرڻ.

جاميٽريءَ ۾ ٿ. پيمائش جو علم - اقليدس.

جانءَ ۾ ٿ (ف) روح - ساه. حياتي، جسم. بت. بدن. حوصلو. طاقت. سگهه.

جان آفرينءَ ۾ ٿ. ساه وجهندڙ. خدا تعاليٰ.

جان جوکي ۾ ٿ. وجهڻ، مصيبت ۾ ڦاسڻ. سخت تڪليف هيٺ اچڻ.

جاناڻءَ ۾ ٿ. ڏسو جانور.

جانبءَ ۾ ٿ (ع) طرف - پاسو.

جانبدارءَ ۾ ٿ. پاسو ڪندڙ - طرفدار. حمايتي.

جانبءَ، جانبءَ ۾ ٿ (ف) پيارو - محبوب. دلدار. جاني.

جانيوتو ۾ ٿ. جُهپ هڻي ڪسڻ - جهپو. رانيوتو.

جانيوتجڻءَ ۾ ٿ. رانيوتا هڻي وڙهڻ.

جاننو ۾ ٿ. ملهه جو هڪ ڍاءُ - جانو. (ص) مضبوط

هڏ ڪاٺ وارو. سگهارو.

جاننا هڻڻءَ ۾ ٿ. انگڙا هڻڻ. رنڊڪون وجهڻ.

جانباڙءَ ۾ ٿ (ف) جان جي بازي لڳائيندڙ (پهلواني

۾). بهادر پهلوان.

سڌريل. وحشي.
 جانيءَ ص (ف) جان جو- ساهه جو. ساهه کان پيارو.
 محبوب. معشوق.
 جاني دوستءَ ذ. پيارو دوست. دل گهريو يار.
 جائءِ ث (ف. اجوان) هڪ ٻُٽو ۽ ان جو بچ.
 جاواءِ ذ. انڊونيشيا جي ويجهو هڪ مکيه ٻيٽ. هڪ
 مکيه ڀاڱو (گرم مصالحه کان مشهور، اڳاٽي وقت ۾
 سنڌي پيڙيائڻا اتي سوداگري لاءِ ويندا هئا).
 جاوا ڪرڻ، جهجهو مال هٿ ڪري عيش ڪرڻ.
 ڍڙ ڪرڻ. موجون ڪرڻ.
 جاوڊانءَ ظ (ع) هميشه- سدائين.
 جاوڊائيءَ سدائين هجڻ- هميشگي- دوام.
 جاهءِ ذ (ف) رتبو- درجو. عزت. شان. ديهو.
 جاهءِ جلالءَ ذ. شان شوڪت- رعب تاب.
 جاهءِ وحشمءَ ذ. شان شوڪت- ديهو.
 جاهلءَ ص (ع) بي علم- اڻ پڙهيل. بيوقوف. نادان.
 جاءِ پناهه ث. پناهه جي جاءِ. بچاءُ جو گهر. امن وارو
 هنڌ.
 جاهليتءَ ث. بي علمي. بيوقوفي. اڻڄاڻائي.
 جاءِ ث (ف) جڳهه. هنڌ- جڙو. گهر- مڪان.
 نڪاڻو. موقعو.
 جاءِ سُڪوٽءَ ث. رهڻ جو هنڌ.
 جاءِ ضرورءِ ذ. ڪاڪوس.
 جاءِ تَشِييءَ ص. قائم مقام- عيوضي. نائب.
 جائگيرءَ ص. ٽائيڪو.
 جائدادءَ ث (ف) غيرمتحرڪ ملڪيت. گهرگاهت.
 زمين. ملڪيت.
 جائزءَ ظ (ع) قانون مطابق مباح. واجب- حلال- روا.
 درست- صحيح.

جانبازيءَ ث. سخت خطري ۾ گڏي پوڻ. بهادري.
 جان بَخشيءَ ث. (ف) جيئڻان- موت کان معافي.
 جان بَلڪءَ ظ (ف) ساهه چپڻ تي- مرڻ ويجهو.
 جانچءَ ث. امتحان- آزمائش- پرک. چڪاس- تپاس.
 پڇا ڳاڇا. ڳولا ڦولا. تلاش. نظرداري- سنڀال. تفتيش
 (واردات جي).
 جانچ پڙتالءَ ث. نظرداري. مٿاڇري چڪاس.
 جانچ جوڻجءَ ث. چڪاس. ڳولا ڦولا. وڙول.
 جانچڻءَ م. ڏسڻ- نهارڻ. تڪڻ. چڪاس. پرکڻ.
 ڳولا ڪرڻ. نظر ۾ رکڻ.
 جانچي ڇڏڻءَ ڏسي ڇڏڻ. نظر ۾ رکڻ
 جانچوسءَ جاسوس.
 جانچوسيءَ ث. جاسوسي.
 جانڊاههءَ جانڊههءَ ث. وڏو جند- چڪي.
 جاندارءَ ص (ف) ساهوارو- حيوان. همت وارو.
 جان فشانيءَ ث (ف) سخت محنت- ڏاڍي
 ڪوشش.
 جانگاههءَ ص (ف) ساهه سُڪائيندڙ. سخت تڪليف
 وارو.
 جانگيٽانءَ ظ. جيستائين. تان به.
 جانگنيءَ ث (ف) سڪرات- پويان پساه.
 جانگستو. جانگستو ص. همت ڀريو- طاقتور-
 سگهارو. دلير.
 جانگدازءَ ص (ف) جان کي ڳاريندڙ- ماريندڙ.
 جان نثارءَ ص (ف) ساهه فدا ڪندڙ- وفادار.
 جانوءِ ذ. پڇتاءُ ظاهر ڪرڻ يا معافي وٺڻ لاءِ نڪ تي
 آڱر گهڻ. توبه.
 جانا ڀرڻءَ معافي يا بيزاريءَ لاءِ توبه ڪرڻ.
 جانورءَ ذ (ف) ساهوارو- حيوان. ڍور. (ص) اڻ

جاٽرو؛ ذ (ع) پرڪ- امتحان. معاشو- جانچ. پڙتال.
 جاٽرو ونڻ؛ معاشو ڪرڻ. اندازو لڳائڻ.
 جاٽل؛ ذ. هڪ قسم جو پسارڪو وڪر.
 جاڻون؛ ذ. چوڻائي مال جي اوجھري ۾ پيدا ٿيندڙ
 جيت (گاڙهيون گذرون).
 جائي؛ ظ. پڪ سان- سچ بچ. ضرور.
 جبات؛ ذ. مُشڪ يا گُٺوري.
 جبار؛ ذ (ع) الله تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو. نهايت
 وڏي طاقت وارو.
 جبر؛ ذ (ع) طاقت- سگھ. ڏاڍائي. ظلم ڏاڍ.
 جبروت؛ ذ (ع) قدرت- طاقت. عظمت- وڏائي.
 جلال. سلوڪ جي نئين منزل.
 جبريل؛ جبرئيل؛ ذ (ع) خاص چئن فرشتن مان هڪ
 فرشتو (جيڪو پيغمبرن تي وحي کڻي اچي).
 جبل؛ ذ (ع) پهاڙ- ڪوه- ڌونگر.
 جبل جهاڳڻ؛ اڻانگا پنڌ ڪرڻ. تڪليفون ڪائڻ.
 جبلت؛ ث (ع) اصلي طبيعت. خاصيت. سرشت.
 پيدائشي فطري قوت.
 جبلتي؛ ص (ع) پيدائشي. حقيقي. طبعي- اصلي.
 جبو؛ ذ (ع. جبه) ڪفنيءَ جهڙو ڊگھو ڪوٽ (جيڪو
 بدن ۾ ڍرو ۽ ٻانهون ويڪريون نوننن تائين، عام طرح
 عالم سڳورا پائين). خيرپور ضلعي جو ناري کان اوڀر
 طرف وارو علائقو.
 جبيي؛ ث (ف) پيشاني- نراڙ.
 جت؛ ذ. بلوچن جو هڪ آڳاٽو قبيلو، بلوچ.
 جت؛ ز. اُن هڪليندڙ ۽ چاريندڙ- اوٺي.
 جت؛ ذ (سن. پٽ) جوڙو (مثلا سڳين، ايرنگن وغيره
 جو). ٻن شين جو سٽ.
 جٽائڻ؛ م. ٻڌائڻ- ڏسڻ- واقف ڪرڻ. ياد ڏيارڻ.

جتن؛ ذ (سن. يٽن) ڪوشش- سعيو. حيلو- آڀاءُ.
 خبرداري- احتياط. تدبير- اٽڪل.
 جتن ڪرڻ؛ حيل ملائڻ. ڪوشش ڪرڻ.
 جتو، جتي؛ ص. خواهش کي ترڪ ڪندڙ. پارسا-
 پرهيزگار. تارڪ- زاهد. (ث. جتي).
 جتو ستو، جتي ستي؛ ص. جو بنا شاديءَ جي
 مجرّد تي رهيو هجي. زاهد ۽ پرهيزگار. سچ ۽ حق تي
 هلندڙ.
 جتي؛ ظ. جنهن هنڌ. جنهن وقت.
 جتي ڪٿي؛ ظ. هر هنڌ- جابجا.
 جتي؛ ث (ف. جفت) پيزار- پاپوش- ڪفش.
 جتيءَ جوڙ؛ ص. جتي جوڙي رکندڙ. ٻانهو- نوڪر.
 جتي گسائڻ؛ گهڻو پنڌ ڪرڻ. گهڻو اچڻ ويڃڻ
 (عرض يا ڪم لاءِ). ڏاڍو پنڌ ڪرڻ.
 جتو؛ ذ. گروه- ٽولو- جماعت. انبوه- هجور.
 جٽ؛ ص (سن. يڪت) جڙيل- ڳنڍيل- لاڳو.
 شريڪ- پٽ. صلاحو.
 جٽا؛ ث (سن) ويڙهيل وار- وانگوڙو. چوٽي (وارن
 جي)- چڪڙ.
 جٽاڌاري؛ ص. سادو- جوڳي (جنهن جا وار وٽيل ۽
 چڪون هجن).
 جٽاءُ؛ ذ. پائداري- استحڪام. بقاء.
 جٽاءُ دار؛ ص. ديرپا- جهالائو. پائدار.
 جٽڻ؛ م. جٽاءُ ڪرڻ- قائم رهڻ. گزارڻ- گهارڻ.
 جٽڻ؛ م. جٽڻ- مشغول ٿيڻ- لڳي ويڃڻ (ڪم ۾).
 جٽ؛ ث. تنبيه- ملامت. لعنت ملامت. تعدي.
 جٽ ڦٽ؛ ث. لعنت ملامت. تنبيه. تعدي-
 عقوبت.
 جٽو؛ ذ (ع. جڻ) بدن- جسم.

جَدِيدُ: ص (ع) نئون. تازو.
 جَدَا: ظ. جڏهن.
 جَدَالُ: ص. جدو. معذور ضعیف. پوڙهو.
 جَدَائِي: ث. معذوري. ايرائي-ضعيفي. هيٺائي.
 جَدَوُ: معذور-پنگلو. بيمار-اڳهو. بيمار.
 جَدِهَن: ظ. جنهن وقت-جنهن مهل.
 جَدَامُ: ذ (ع) ڪوڙهه جي بيماري.
 جَذْبُ: ۱ (ع) ڇڻ. ڇڪ-ڪشش. جوش. ڪاوڙ.
 جَذْبُو: ذ (ع) ڇڪ-ڪشش. آدمو. ڪاوڙ-جولان.
 جَرُّ: ذ (سن. جل) پاڻي-آب-جل.
 جَرُورُ: ز. پاڻي ۱ خشڪي-سمنڊ ۽ ڌرتي.
 جَرَاتُ: ث. جرئت.
 جَرَاخُ: ذ (ع) زخمن تي ملم پئي ڪندڙ يا وڍي
 چيري صاف ڪندڙ-ويج.
 جَرَاحِي: ث. زخمن جو علاج ۽ ويد ٿڪ.
 جَرَارُ: ص (ع) گهڻو لشڪر.
 جَرَامُ: ذ (ع. جرمر جو جمع) ڏوهه.
 جَرَامُ پيشه: ذ. عادي ڏوهاري.
 جَرَحُ: ث (ع) چير-زخم-گهاٽ. آڏي پڇا.
 جَرَجَلُو: ذ (ع. زلزله) ڌرتيءَ جو ڌوڏو-زلزلو.
 مانڌان. گوڙ گهمسان. روڄ راڙو.
 جَرَحُ: ڪورٽ ۾ شاهد کان آڏي پڇا.
 جَرَسُ: ۱ (ع) گهنڊ-گهڙيال. قافلي سان گڏ وڏو
 گهنڊ.
 جَرَعُ: ذ (ع) ڍڪ-سُرڪي.
 جَرَقُلُ: ذ. گلاب جون ڪليون (پسارڪو وڪر).
 آتشبازي جو هڪ قسم.
 جَرَڪائِي: م. چلڪائڻ. اُجارڻ.
 جَرَڪُنُ، جَهَرَڪُنُ: م. چمڪڻ-تجلو ڪرڻ. چلڪڻ.

جَبَ: ذ (سن) پاٽ. پوڄا پاٽ. منتر.
 جَبِي: م (سن) جَبَ ڪرڻ. پوڄا پاٽ ڪرڻ. مالها
 ٿيڻ. دعا گهرڻ. ڪنهن جو نالو وٺي بندگي ڪرڻ.
 جَبُ: ذ (انگ) فيصلو ڪندڙ. قاضي. مصنف.
 جَبَا، جَبَ: ث. ڪني ۽ اڻ وڻندڙ شيء (جيڪا ڇهتي
 پوي). مصيبت. (ص) زوري چنڀڙي پوندڙ (ماڻهو).
 مَچَ.
 جَبَاڻُو: ذ. جبا. ٻارن کي ديجارڻ لاءِ خالي پواڻي
 شيء-ٻاڻو.
 جَبُ: ذ. ڪاڄ. شاديءَ جي مجلس. ڍٽو (ڪاڏي جو).
 جَدُ: ذ (ع) سياڻو. بزرگي. ڏاڏو.
 جَدُ آمجَدُ: ذ. پڙ ڏاڏو.
 جَدُ: ث. پيڙهي-پري.
 جَدِي: ص. اباڻو-ڏاڏاڻو. موروثي.
 جَدَا: ظ (ف) الڳ-ڌار-علحدو. مختلف-نرالو-
 نيارو-انوکو. چڙوچڙ.
 جَدَا ڪرڻ، الڳ ڪرڻ-ڌار ڪرڻ. نفاق وجهڻ.
 جَدَا جَدَا: ظ (ف) ڌار ڌار-الڳ الڳ. پري پري.
 مختلف. چڙوچڙ.
 جَدَاگانه: ظ (ف) علحدہ-جدا-متفرقه.
 جَدَالُ، جَدَلُ: ث (ع) لڙائي-جنگ.
 جَدَائِي: ث (ف) علحدگي. فراق-وچوڙو.
 جَدَتُ: ث (ع) نئين ڳالهه-نواڻ.
 جَدُو جَدُو، جَدُو جَدُو: ذ (ع) ڪوشش-سميو.
 ڊڪ ڊوڙ. حيلو وسيلو. آڀاء. محنت-پورهيو.
 جَدُوڪُ: ث (ع) صفحي جي چئني پاسن واري ليڪ.
 رياضيءَ جي اصطلاح ۾ برابريءَ وارو ڪوڙو.
 جَدِي: ذ (ع) علم نجوم ۾ هڪ برج جو نالو. زمين
 جي چوڌاري هڪ خيالي ليڪو.

جَرَڪو؛ ذ. چلڪو- چمڪو. تجلو. اوجر.	حاصل ٿيڻ.
جَرَڪو؛ ذ. قبيلن جي سردارن جي قبائلي فيصلن لاءِ گڏجاڻي. قومي يا راجوڻي نيا.	جَرَڪي؛ ٿ. جَرَ.
جَرَمَ؛ ذ (ع) ڏوه- گناه. سزا جوڳو ڪم.	جَرَڪي پُٽي؛ ٿ. ولين ٻوٽن جون پاڙون. دوا طور ڪم ايندڙ وڻن ٻوٽن جون پاڙون. پن. ڳل وغيره.
جَرمَانو؛ ذ (ف) ڏوهه جي عيوض سزا طور وڌل ڏنڊ- تاوان.	جَرَ؛ ظ (ف) سواءِ- بغير- علاوه.
جَرقَتَ؛ ٿ (ع) بهادري- سورهياڻي. همت- حوصلو.	جَرَ؛ ذ (ع) ٽڪر- پاڳو- حصو. ذرو. ورق.
جَرَڪي؛ ص (ع) بهادر- سورهيه- دلير.	جَرَ؛ ٿ (ع) بدلو- عيوض. نيڪيءَ جو عيوض (جيڪو مرڻ کان پوءِ آخرت ۾ ملي)- ثواب. نتيجو- سزا. (ص) ججا- مڇڏ. چنبڙي پوندڙ (ڪنهن ڪم لاءِ).
جَريان؛ ذ (ع) وهڪ- رواني. پيشاب جي بيماري.	جَرَڪ الله؛ جملو. خدا توکي نيڪ آجورو ڏي.
جَريان نمبر؛ ذ. سلسليوار هلندڙ نمبر جو انگ.	جَرَ لوڙو؛ نتيجو پوڳڻ. بداعمالن جي سزا ملڻ.
جَريبُ؛ جَريبُ؛ ذ (ع) ويهه 'ويسوا' ماپ جي ايراضي- اڌ ايڪڙ زمين.	جَرَائِ؛ ذ (ع. جزيره جو جمع) ٻيٽن جو ميڙ. آلبيريا جو ملڪ.
جَريدو؛ ذ (ع) چڙو- تنها. ڪتاب- اخبار.	جَرَبندي؛ ٿ. ڪتاب جي خاص ترتيب سان جلد بندي.
جَرَ؛ ٿ. پاڙ- بينج. بنياد- پيڙهه. موتين يا ٽڪڻ جي پوڄ- جَڙت.	جَرَ دان؛ ذ. ڪتابن يا ڪاغذن رکڻ جو ٿيلهو.
جَرَ کان ڪڍڻ؛ پاڙئون پٽڻ. ناس ڪرڻ- برباد ڪرڻ.	جَرَو؛ ذ (ع) سامونڊي وير جي لاٽ.
جَرَ؛ ذ. اڻ سڪيل (وهڻ). اڻ هريل (ڍڳو). اڻ وهڻو (جيڪو هر يا گاڏيءَ ۾ وهيل نه هجي)- جَڙو.	جَرمَ؛ ٿ (ع) تحرير ۾ حرفن کي ساکن ڪرڻ جي نشاني.
جَرَائِ. جَڙاوت. جَڙت؛ ٿ. ڳهن يا ننگن تي ٽڪڻ موتين جي پوڄ- مرصع ڪاري.	جَڙو؛ ذ (ع. جُڙ) پاڳو- حصو- ٽڪرو.
جَرَءُ؛ ذ. جَرَائِ.	جَرَ ڪڍڻ؛ رياضيءَ ۾ ڪنهن مرکب انگ کي حصن ۾ ورهائڻ.
جَرَائِ؛ م. ٽڪڻ يا ننگ مٽائڻ (ڳهن تي)- مرصع ڪاري ڪرائڻ.	جَزيرو؛ ذ (ع. جزيره) ٻيٽ.
جَرَائي؛ ٿ. ڳهن تي ٽڪڻ يا موتين مڙهائڻ جي اجرت.	جَزيري؛ ٿ. اُپٻيٽ.
جَڙو؛ ص. هٿرادو- جملي- نقلي. مصنوعي.	جَزيو؛ ذ (ع) مسلم حڪومت ۾ غير مسلمانن جي حفاظت لاءِ ۽ فوج ۾ سندن نوڪري ڪرڻ جي عيوض مٿين مقرر ڪيل محصول.
جَڙو؛ م. جَڙت ڪرڻ (ٽڪڻ يا ننگن جي). مڙهڻ (موتي)- پوڄ ڪرڻ.	جَسَ، جَسَ؛ ذ. ناموس. ساک. خوبي. سوڀ-
جَڙو؛ م. ٺهڻ- تيار ٿيڻ- ڳنڍجڻ. ٺهڪي اچڻ. ملڻ-	

برڪت. آفرين- شاباس.

جسَ گرو: ص. سوپ ■ برڪت ڀريو. ناليرو. ناموس وارو. نيڪنام.

جسارت: ث (ع) دليري. بيباڪي. همت. حوصلو.

جسامت: ث (ع) ٽولهه- موٽائي. بدن- جسم.

جست: ث (ف) چال- ٽپ- بل.

جست: ذ. هڪ قسم جو ڌاتو.

جستہ، جستہ: ظ (ف) ڪٽي ڪٽي.

جستجو: ذ (ف) ڳولا- تلاش.

جستہ: ذ (ع) جسم- بدن.

جسم: ذ (ع) بدن- ٻٽ- سرير. مادو. وجود.

جسماني، جسمي: ص. جسم جو. بدني. مادي.

جسيم: ص (ع) ٿلهو- موٽي بدن وارو.

جشن، جشن: ذ (ف) خوشي- شادمانو. خوشيءَ جي موقعي تي گڏجائي.

جشن ملهائڻ: خوشيون ڪرڻ. خوشيءَ وچان دعوتون ڪرڻ.

جمل: ذ (ع) نقل (ڪنهن اصل شيءَ جو، جيڪو ڏوهه ۾ شمار ٿئي). قريب- ٺڳي.

جمل سازي: ث. نقلي (دستاويز، سڪو وغيره). ٺاهڻ. ٺڳي.

جعلي: ص. نقلي- مصنوعي- هٿرادو.

جغرافيہ: ذ. زمين جي مٿاڇري جو علم- جاگرافي.

جفا: ث (ف) ظلم- ستم. بيرحمي. ڦاڙ.

جفا شعار: ص. ستم ڪندڙ- بيرحم. معشوق.

جفاڪش: ص (ف) محنتي. پورهيت. سخت محنت ڪندڙ. پورهيت.

جفاڪشي: ث. محنت مشقت. سخت جاکوڙ.

جفت: ذ (ع) جوڙو- جٽ. ٻڌي انگ.

جڦر: ذ (ع) غيب جي خبرن جو روايتي علم.

جڳ: ذ. وٽ (ڪاوڙ کان اندر ۾). وڍ (اندر ۾).

جڳ ڪائڻ: جوش يا ڪاوڙ مان اندر ۾ وٽ پوڻ.

جڳ: ذ. واهه جي تري يا پاسن ۾ پاڻيءَ جي کاڌ کان روڪ لاءِ کين ٿارن جي جهل.

جڳڙ: م. رسي يا زنجير سان ٻڌڻ. چڙ ڪنيو قابو ٻڌڻ. گرفتار ڪرڻ.

جڳ: ث. جهڳ- ڀڳي. بڪ.

جڳ مارڻ: بڪ ڪرڻ- ڀڳي هڻڻ. ٻٽاڪون هڻڻ.

جگرو: ذ. مشهور سخي سردار 'جامر جگرو'.

جڳڻ: م. چڙهڻ. ڏکڻ. هڻڻ- (دل ۾) ياد پوڻ.

جڳي: ث. اهڃ- ڏک. آزار. ڳڻي.

جڳ: ذ (انگ) ڪنگر جهڙو هڪ ٿانءِ.

جڳڙ، جڳڙ: ذ (ف) جسم جو هڪ اندروني عضوو- جيرو- ڪليجو. حوصلو- جرئت. (ص)

ڀيارو- محبوب.

جڳر جڳڻ: اندر سڙڻ.

جڳر گوشه: ذ. پٽ.

جڳري ٺاٺو: ذ. رت جي مائٽي. دلي ڳانڍاپو.

جڳ: ذ (سن. جڳت) دنيا- جهان- سنسار. دنيا جا ماڻهو. سڀ عام ماڻهو. خلق.

جڳ پيٽي: ث. زماني جون حالتون. قصا- ڪهاڻيون.

جڳ: ذ (سن. يڳ) زمانو- عهد- دؤر.

جڳائڻ: م. ٺهڻ- ٺهي اچڻ. موزون ٿيڻ. رهائڻ.

جڳت: ذ (سن) جهان. ڪائنات. سنسار.

جڳت: ذ. جڳت. جهان جو هلندڙ ڪاروبار- سنسار جو سلسلو.

جڳلي: ث. ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه- چندن هار.

جڳهه: ث (ف. جڳهه) جاءِ- هنڌ. ٺڪاڻو. گهر.

مکان.

جَلْ، ذ (سن) پاڻي- آب. جَرُ. ساڙ- ڪام. ساڙو.

جِلَا، ث (ع) اوجر- صفائي. چمڪو.

جَلَابُ، ذ (ف) دست آڻيندڙ دوا.

جَلَادُ، ذ (ع) قانوني قاتل (قانون جي حڪم مطابق قتل

ڪندڙ داروغو). (ص) ظالم- بي رحم.

جَلَالُ، ذ (ع) وڏائي- بزرگي- عظمت- برتري. شان

شوڪت. رعب. ڪاوڙ- غصو.

جَلَالِي، ص. چيڙاڪُ.

جَلَالَتُ، ث (ع) ڪاوڙ- چڙ- غصو.

جَلْ جَلَالَهُ، جملو (ع) الله پاڪ جي وڏي وڏائي ۽

عظمت.

جَلَاوَتُ، ث. جوش- ڪاوڙ. ساڙ- حسد.

جَلَاوُطُنْ، ذ (ع) ڏيهه نيڪالي ڏنل- ملڪ بدر.

جَلَاوُطَنِي، ث. ڏيهه نيڪالي- ملڪ بدري.

جَلَاوُثُ، م. ساڙڻ- ٻارڻ. ڪاوڙائڻ. ساڙ ڏيڻ.

جَلَاوُثُ، ص. جلائيندڙ. ٻارڻ لائق (ڪاٺيون).

جَلَتَرَنُگُ، ذ. هڪ قسم جو ساز (پاڻيءَ سان ڀريل پيالا

جن تي ڏونڪو هڻڻ سان آواز پيدا ٿئي).

جَلْدُ، ظ (ف) سِگهو- جهٽ پٽ- يڪدم- فورا.

جَلْدَائِي، ث. سِگهه- عجلت. تڪڙ.

جَلْدِباڙُ، ص. تڪڙ ڪندڙ. اُٻهرو. ڦڙت.

جَلْدِباڙِي، ث. جلدائي. اُٻهرائي.

جَلْدِي، ث. جلدائي.

جَلْدُ، ز (ع). جلد (ڪل- چمڙي. ڪتاب جو پانو.

ڪتاب جو ڀاڱو (جيڪو جدا ڪتابي صورت ۾ هجي).

جَلْدُ بَنْدُ، جلد ساڙُ، ذ. ڪتابن تي جلد ٻڌندڙ.

جَلْدُ بَنْدِي، جلد سازي، ث. ڪتاب تي جلد ٻڌڻ.

جَلْسُو، ذ (ع). جلسه (نشست- بينڪ. محفل-

مجلس. اجلاس. نمايش- تماشو. ٺاهه- نوڻه- سينگار.

جَلْسَه گَاهُ، ذ. جلسي جو هنڌ يا ميدان.

جَلَقْتَاڪُو، ص. ڦڙت- چست. تيز- تڪو (هلڻ ۾).

جَلَنَدَرُ، ذ. پيٽ ۾ پاڻي ڀرجڻ جي هڪ بيماري.

جَلَنُ، م. ٻرڻ. سڙڻ. ڪامڻ- ڀڄڻ. پوسرڻ (زخم).

جَلَوَتُ، ث (ع) جلوه. عام جاءِ. ڏيکاءُ.

جَلُوسُ، ذ (ع) ويهڪُ. تخت نشيني. حاڪم جي

سواري جو مجمع. خاص موقعي تي شهر گشت.

جلوس ڪرڻ، ڪنهن خاص موقعي تي گهڻن ماڻهن

جو گڏجي گشت ڪرڻ.

جَلُوهُ، ذ (ع). جلوه (نظارو- ديدار. ظهور. نور-

تجلو. رونق. ڏيکاءُ. ٺٽ. ڀيڪو.

جَلُوهُ آرائِي، ث. ديدار- نظارو. ڏيکاءُ. سينگار.

جلوه ڏيکارڻ، تجلو ڏيکارڻ. شان شوڪت ڏيکارڻ.

جلويدارُ، ص. رونق وارو. روشن- چلڪندڙ.

جَلُوهُ گرُ، ص. نظارو ڪرائيندڙ. ظاهر- نمودار.

جَلُوهُ گِرِي، ث. ظهور. ڏيکائي- پڌرائي. ناز نغرا.

جَلُوهُ نمائي، ث. ظاهر ٿيڻ- وجود. پڌرائي- اظهار.

جَلِيهَ، ث. هلاڻ- ڪاهه- حملو.

جَلِي، ص (ع) صاف- ظاهر- چٽو- پڌرو. (ذ) وڏي

آواز سان ذڪر.

جَلِيْبُ، ص. مَنُو- شيرين.

جَلِيْبِي، ث. منائي جو هڪ قسم.

جَلِيْسُ، ص (ع) گڏ ويهندڙ. ساٿي- صحبتي.

جَلِيلُ، ص (ع) وڏو- بزرگ. ڌڻي تعاليٰ جو صفاتي

نالو.

جَلِيلُ الْقَدَرُ، ص (ع) وڏي رتبي وارو- معزز.

جَمُ، ذ (ع) پيڙ- انبوه- مجموعو.

جَم غَفِيرُ، ذ. وڏو مجمع- وڏو هجوم. اُٻوهُ.

جَمَلُو: ذ (ع) جوڙ-ميزان. لفظن جو ميڙ (جنهن مان مطلب نڪري) - ققرو.
 جَمَن: ذ. نڪر جو وڏو پيالو.
 جَمَني: ذ. نڪر جي پيالي.
 جَمُود: ذ (ع) پائين ڄمڻ جي حالت. سڪوت. هڪ هنڌ بيهڪ. تعطل. بي حسي.
 جَمُهور: ذ (ع) ماڻهن جو وڏو گروه. جماعت. قوم.
 جَمُهوريت: ث. اها حڪومت جنهن ۾ عام ماڻهو پاڻ مان سربراه چونڊين.
 جَميع: ص (ع) ڪُل - سڀ - سمورو - مڻمڻ - راضي.
 جَميعت: ث (ع) جماعت. آرام - قرار.
 جَميل: ص (ع) سهڻو - خوبصورت (ث. جَميل).
 جَميل: ث. سهڻي - خوبصورت.
 چَن: انسانن کان الڳ هڪ مخفي مخلوق. پُوت - شِر.
 (ص) ضدي.
 چَن پوڻ: چَن چڙهڻ: عوامي روايتي خيال مطابق، ڪنهن جن جو ڪنهن ماڻهوءَ ۾ گهڙي قابض ٿيڻ. ڪاوڙ چڙهڻ. چٽائي وٺڻ. چرپائي وٺڻ.
 چَنات: ث (ع. چَن جو جمع). غيبات.
 چَناب: ذ (ع) حضرت - سائين. عزت سان خطاب ڪرڻ جو لفظ.
 چَنابَت: ث (ع) پليٽي - ناپاڪائي. مٿي ميرائي.
 چَناع: ذ (ع) پَر (پڪيءَ جو). ڪنڀڙائي.
 چَناع: چَناک: ث (ع. چَناع) پڪيءَ جي سيني جي مڏي.
 چَناخون ڪڍڻ: هڏ گڏ ڇڏڻ. سخت سزا ڏيڻ.
 چَنازو: ذ (ف) لاش - ميت.
 چَنازو ڪجڻ: لاش ڪجڻ. مري وڃڻ.

چَمَ: ظ (جئن + م) متان - هرگز.
 چَمادات: ذ (ع) بيجان شيءِ (پٿر وغيره). معدنيات.
 چَمادي الاول. چَمادِ الاول: ذ (ع) هجري سال جو پنجون مهينو.
 چَمادي الاخر. چَمادِ الثاني: ذ (ع) هجري سال جو ڇهون مهينو.
 چَماع: ذ (ع) مباشرت. ساڻي. نمازي.
 چَماعت: ث (ع) ٽولو - گروه - جڻو. مجموعو - (هجوم). درجو (اسڪول ۾).
 چَماعتي: ث. جماعت جو. ساڻي. نمازي.
 چَمائي: ث. جمعي جي ڏينهن مدرسي جي ٻارن يا معلم کي مليل خرچي.
 چَمال: ذ (ع) سونهن - حُسن. خوبصورتي.
 جمال گهوٽو: ذ. دوا جي طور ڪم ايندڙ بچ (جيڪو دست آڻي) - هڪ جلاب جو نالو.
 چَمالو: ذ. سنڌ جو هڪ مشهور لوڪ گيت.
 چَمپ: ذ (انگ) ٽپ - چال - ٻُل.
 چَمع: ذ (ع) مجموعو. جوڙ. تعداد. گڏ. ڪُل - سڀ. وصول ٿيل رقم - آمدني.
 چَمعبندي: ث. زمين جي ڍل وغيره جي وصولي جو حساب.
 چَمع واصل: ز. رقم جي وصولي ۽ خرچ جو حساب.
 چَمعدار: ذ. تولي جو اڳواڻ. پوليس جو هڪ عهديدار. مزورن جو مک. مهتر - پنگي.
 چَمعو: ذ (ع. جمع) هفتي جو ستون ڏينهن.
 چَمعيت: ث (ع) گڏ ٿيڻ جي حالت مجموعو - گروه.
 لشڪر. تسلي - آڻ - دلجاءِ. سڪون.
 چَمَل: ذ (ع) اُٺ - شتر.
 چَمَل: چَملي: ط (ع) ڪُل - سڀ - سمورو.

جَنَازِي نماز، ث. اها نماز جيڪا فوت ٿيل مسلمان کي دفن ڪرڻ کان اڳ دعا طور پڙهي وڃي.

جَنَازَوَ، ذ. جانور.

جَنَبَ، ذ (سن. جنم) عمر- ڄمار. ڄمن. حياتي وارو عرصو.

جَنَبَانِي، ث. (ف) چُرپر- حرڪت- تحرڪ.

جَنَبَ، ذ (ع) ناپاڪائي- پليٽي- مٿي ميراڻي.

جَنَبَش، ث (ف) حرڪت. لوڏو. چُرپر.

جَنَبَ، م (ف. جَنَبِدَن) لڏڻ- چُرڻ- حرڪت ڪرڻ. لڳي وڃڻ (ڪم کي). مشغول ٿيڻ.

جَنَبُورَ، ذ. هڪ قسم جو ڪُتو.

جَنَبُورَوَ، ذ. بازيگر جو بالڪو (مداري جو مددگار شاگرد).

جَنَبِيلَ، ث. زنبيل. ڪِستو

جَنَتَ، ث (ع) باغ- گلستان. بهشت. فردوس.

جَنَتِ الماوي، ذ. آرام وارو. بهشت.

جَنَتِي، ص. جنت ۾ ويندڙ. بهشتي

جَنَتَا، ث (سن) گهڻا ماڻهو- انبوھ. قوم. عوام.

جَنَتَرُ، ذ (سن. ينتر) رصدگاه. جنتر منتر- جادو.

جَنَتَرِ مَنَتَرُ، ذ. ٽوٽو ٿيڻو. شعبده بازي. هٿ نات، جادو جو ٿيڻو.

جَنَتَرِي، ث. اهو ڪتاب جنهن ۾ سج چنڊ ۽ تارن جي لهن اُڀرڻ جو حساب لکيل هجي- ٽِپُو.

جَنَبَالُ، ذ. مصيبت- آزار. وبال.

چَنَدَ، ث. جان- بُت- جسم. (ض) پاڻ- خود.

چَنَدُورَ، ذ. جان- جسم. (ث. چنڊڙي).

جَنَدَ، ذ. چڪي (اڻي پيهڻ جي). پٿرائين.

جَنَدَ ڪِڍڻ، سخت پورهيا ڪرڻ. ڏاکڻا ڪڍڻ.

جَنَدَ آهَوَرَوَ، جَنَدَ آهَرَوَ، ص. جنڊ جي پڙن کي ٽڪي کُھرو ڪندڙ.

جَنَدَالِرَوَ، ذ. نڪر مان ٺهيل رانديڪي طور ننڍڙو جنڊ.

جَنَدُورَ، ذ. جنڊي واري گهر جي ويڪر واري پٽ جو چوٽيءَ وارو پاسو (جنهن تي ڪام رکجي). جنڊائين پتين وارو گهر. ٿالو- ڪلف. گڏهه تي ڍڪڻ جو يا گپ گاري ڪڍڻ جو ڪجائو.

جَنَدُو پاڙو، ذ. ساهريجن سان گڏ گهر آڏائي رهڻ جو عمل. پاڙو پٽي. هڪڙي ويڙهي ۾ گڏيل گهر.

جَنَدِي، ث. ڪاٺيءَ کي گولائيءَ ۾ گهڙي رنگڻ جو خاص هنر. سارين ڌرڻ جي جنڊ جو مٿيون ڦرندڙ پيڙ.

جَنَدِي وايو، ذ. جنڊي جو ڪم ڪندڙ وايو.

جَنَرُ، ذ (انگ) فوج جو هڪ وڏو عهديدار. کاتي جو وڏو آفيسر. (ص) عام- عامي- رواجي.

چَنَسَ، ث (ع) قسم- نوع. نمونو. واپار جو مال. پيداوار. اناج.

چَنَسِي، ص. هوڀو- ساڳيو.

چَنَسَارَ، سينگار- آرايش- ٺاهه ٺوهه. نظارو.

چَنَسِيَاتَ، ث. مرد ۽ عورت جي جسماني معلومات جو علم.

جَنَگَ، ث (ف) لڙائي- ويڙهه. جهيڙو. عداوت.

جَنَگاَوَرَ، ص. جنگ جو ڪوڏيو. بهادر- دلير.

جَنَگاهَ، ذ. وڏي ويڙهه- سخت لڙائي.

جَنَگجُو، ص. ويڙهو- سپاهي.

جَنَگ جَدَل، ث. لڙائي. جهيڙو. فساد.

جَنَگِي، ص. جنگ جو هٿيار. سپاهي. سورهيه.

جَنَگِي پيڙو، ذ. بحري فوج جا جهاز.

جنگ: ذ. ٻن ڏينگن يا ٻن مالهن وارو نار. هڪڙي جلد ۾ ٻڌل ٻه چار ڪتاب. (ص) وڏو.

جنگو: ذ. وڏو وڻو. ڏاڍين ڏهن جو ٿانءُ.

جَنَم: ذ (سن) جنم - ولادت، حياتي - جمار.

جَنَم پُومي: ث. جنم جو هنڌ. اباڻو ڏيهه. وطن.

جَنَم پَتري: ث. ٻار جي پيدائش جي وقت لکيل ڪاغذ - تقويم.

جَنُوب: ذ (ع) ڏکڻ (طرف).

جَنُوري: ث (انگ) عيسوي سال جو پهريون مهينو.

جَنُون: ذ (ع) جن جو پاڇو. چريائي. سوداء - خبط. خفقان - عشق.

جَنُوني: ص. چريو - سودائي. خفقاني.

جَنُوهَر: ذ. جوهر. عرق - سَت.

جَن: ذ (ع) جنين پيٽ وارو ڪچو ٻار. اولاد.

جَنِي ٻچو: ذ. ٻاريجا - آل عيال.

جَنِيو: ذ. اهو ڌرمي ڏاڳو جيڪو هندو ڳچيءَ ۾ پائين - زُٺار.

جو: حرف اضافت. سندو. جيڪو. جنهن ڪري.

جَو: ذ. اناج جو هڪ قسم جو ڊاڻو. ڌرو.

جَو، جَوَ: ث. هار گت جي بازيءَ واري راند (تاس يا ڀاري سان). ڦاربازي.

جَوَاب: ذ (ع) ورندي. امتحان جي سوال جو حل. رد - انڪار.

جواب باصواب: ذ. اميد مطابق جواب. سهڻو مناسب جواب.

جواب ڳاڻي: ث. ڀڄا ڳاڇا.

جوابده: ص. جواب ڏيندڙ - ذميدار.

جوابدهي: ث. ذميداري. ڀڄا ڳاڇا.

جَوَابدار: ص. جواب ڏيڻ جو پابند. ذميدار.

جوابداري: ث. ذميداري - پابندي.

جَوَار: ذ (ع) پاڙو - همسائي.

جَوَار، جَوَڙ: ث. اناج جو هڪ قسم.

جَوَار: ذ (ع) جائز يا درست هجڻ. اجازت جو سبب.

جَوَال: ذ (ف) سامان ڪڍڻ لاءِ کڙيو يا خريزن. ڳوٺين مان ٺهيل وڏو ٻورو.

جَوَالا مَڪي: ذ (هه) ٻرندڙ جبل.

جَوَان: ذ (ف) جوان - بالغ - سامايل. نوجوان. مرد - مڙس. بهادر. سورهي.

جَوَان بخت: ص. خوش نصيب - سياڳو.

جَوَان جَمَان: ص. ٿوهه جوان - اڏو ساماڻو. نوجوان.

جَوَانمَرْد: ص. بهادر - دلير.

جَوَانمَردي: ث. بهادري - دليري.

جَوَانِي: ث (ف) بلوغت. شباب. جوين.

جَوَانِي ماڻھو: جوانيءَ ۾ ٿي اُميدون پوريون ٿيڻ.

جَوَان: ص. جوان.

جَوَاهِر: ذ (ع) جوهر جو جمع) قيمتي پٿر - هيرو.

جَوَاهِرَات: ث. هيرا - مائڪ.

جَوَاهِرِي: ص. هيرن جو واپاري.

جَوِيَن: ذ (سن. يوون) جواني - شباب - بلوغت. سُونهن - حُسن. رونق. سينگار.

جَوِي: ث (سن) روشني - نور. چمڪو - تجلو. سهڻو - سوجهرو.

جوت جاڳائڻ: سوجهرو ڪرڻ. ڏيو ٻارڻ.

جوتش: ث (سن) تارن جو علم - علم نجوم.

جوتشي: ث. آسماني تارن جي رفتار ۽ اثر وغيره جو علم ڄاڻيندڙ - نجومِي.

جوتو: ذ. جتيءَ جو هڪ پير. جتي.

جوتا هڻڻ: موچڙا هڻڻ - پادر هڻڻ. سزا ڏيڻ.

جوت: ث. ران - ستر.

جوئون پيڄن: گوڏا پيڄي ويهن.
 جوئڻ، جوئڻ، م. وهت کي ٻڌڻ (هر، نار، گاڏيءَ
 ۾). مشغول ڪرڻ (ڪم ۾) - رٿيائڻ.
 جوئڻي ڏيڻ: هٿ ۾ ٻانهن جي زور جي آزمائش. ڪم
 ۾ ڪنهن سان شامل ٿي جڻبي وڃڻ.
 جوئو: ز. پاڇاريءَ ۾ وهت جي ڳچيءَ کي قابو ٻڌڻ لاءِ
 رسو يا چمڙي جو پٽو. جوٽ - ستر.
 جوٽ: ٺ. اوڀر (کاڌي جي).
 جوئو: ص. اوباريل (کاڌو، پاڻي). ڪوڙو. ڪوٽو. (ٺ.
 جوئي).
 جوپ: ص. سگهارو. سگهو. تندرست - چڱو پلو.
 جوڙڪي: ٺ. چڙ يا ڪاوڙ وارو آدمو. جذبو - پور -
 رپڪ.
 جوڙو: ڏ. ٻارن کي ڊيچارڻ لاءِ فرضي جانور.
 جوڌ: ٺ (ف، زود) جلدائي - سيگهه. آدم - سعيو.
 جوڌ: ٺ (ع) سخا. فياضي. ذات - بخشش.
 جوڌت: ٺ (ع) ڏاهپ. ذهانت. خوبي - ڳڻ. شفقت.
 جوڌو: ص. سورهيه - بهادر - بانڪو.
 جوڙ: ڏ (ع) ظلم - جبر - ڏاڍ.
 جوڙوسٽم، جوڙو و جفا: ٺ. ظلم ۾ ڏاڍ.
 جوڙاب: ڏ (ع، جراب) پيرن ۾ پائڻ لاءِ ڪپڙي يا
 چمڙي جا موزا.
 جوڙالو: ڏ. زور - ڏاڍ.
 جوڙو: ڏ. وڳو - پوشاڪ (جنهن ۾ ٽي ڪپڙا هجن).
 جوڙي: ص (انگ) فوجداري مقدمي ۾ جج سان ويٺل
 پيا امين.
 جوڙو: ٺ. بناوت - ٺاهپ - تخليق - خلقت (جهان جي).
 اڏاوت. سٽاء - رٿ. قدرت جي ڪاريگري. رياضي
 موجب ڪن عددن جو مجموعو.

جوڙ آهت: ٺ. عددن جي جوڙ جو حاصل عدد.
 جوڙ ڪٽ: ٺ. ٺاهه جوڙ. سٽا ۾ رٿا.
 جوڙ: ص. مٽ. ٺل. ٺني. برابر. مقابل. صلاح - رٿ.
 ڳنڍ - ٻن حصن جي ملڻ وارو سنڌو. تانڪو يا ريه.
 عضون جو سنڌ. هڪ جهڙو ساڳيو. مثل - وانگر.
 جوڙجيس: ڏ. مٽ ٺاني. هڪ جهڙو - ساڳيو. مثل -
 وانگر.
 جوڙائڻ: م. آڏائڻ (جاء). ٺهرائڻ (ڳهه). ڳنڍائڻ.
 جوڙ جنسار: ڏ. هار سينگار - زيب زينت.
 جوڙ جڪ: ٺ. ٺاهه ٺوهه - بندوبست - انتظام.
 جوڙو: م. جمع ڪرڻ - گڏ ڪرڻ. گڏڻ - ملائڻ.
 ڳنڍڻ. ٺاهڻ. آڏڻ.
 جوڙ ٺهار: ص. ٺاهيندڙ. خلقيندڙ. خدا تعاليٰ.
 جوڙو: ڏ. ٻن شين جو جٽ - ڍڳن وغيره جي جوڙي.
 نر ماد. ڪپڙن جو وڳو (سٿڻ، قميص).
 جوڙي: ٺ. ٻن شين جو جٽ. ٻه شيون. آڏائي تي
 اٿيل ڪپڙو - کاڌي.
 جوڙي پوتي: ٺ. سادي ڪپڙي جو وڳو. ڪفن.
 جوڙي، جهوڙي: ٺ. ٻن جي پيڙين جو بديل.
 (جيڪو عموماً ۲۵ پيڙين جو ٿئي).
 جوڙيدار، جوڙيوال: ص. ساٿي - همراہ. پيڇي.
 ڪم ڪار يا صلاح ۾ جٽ.
 جوڙا: ڏ (ع) هڪ آسماني بُرج جو نالو (ٻن جائن ٻارن
 جي شڪل) - مٿن.
 جوڙ: ڏ (انگ) شورو. رس (ميوي جو).
 جوش: ڏ (ف) ٽهڪو - اوبارو. گرمائش. اوڀر. جذبو -
 آدمو. ڪاوڙ - غصو.
 جوش خروش: ڏ. هل ٺنگامو. جذبو ۽ شوق. اُتساه
 ۽ اُنگ.

جوشاندو، ذ (ف) پٿارڪن وڪرن وارو تهڪايل پاڻي-
ڪاڙهو.

جڙو، ٿ (ع) بڪ- لنگهن- فاقو.

جڙو، ذ (ع) جڙو- پيٽ- شڪم- لالچ- طمع.
جڙو، ذ. جڙو.

جڙو، ذ (ع) گروه- ٽولو- جماعت.

جڙو، ذ (ع) جڙو، ذ. ٽولي پٺيان ٽولو. هڪ ٻئي پٺيان
ٽولا.

جڙو، ذ (انگ) مسخرو. پتن جي تاس جو هڪ
پتو.

جڙو، ٿ. هڪ قسم جو پٿارڪو وڪر (جڙو جي
تيلين مان ٺهيل ڪار).

جڙو، ذ. ڊپ. قيمتي شيون. نقصان- گهاٽو.

جڙو، ڪڍڻ. نفي نقصان جي ذميداري ڪڍڻ. ڪو
ڏکيو ڪم پاڻ تي هموار ڪرڻ. خطري جهڙو ڪم
ڪرڻ.

جڙو، ڪاٽڻ. ص. نقصان وارو. انديشي وارو.

جڙو، ڪاٽڻ. ٿ. سڃاڻي- ڪٽائي.

جڙو، ذ. ڊپ. انديشو نقصان جو.

جڙو، ص. سڃو سڪو- ڪٽل- هٿين خالي.

جڙو، ٿ. گهڻي ڪاٽڻ سبب بدهضمي ۽ چار
اوگرائي.

جڙو، ٿ. نار يا هرلي ۾ وهندڙ وهٽ (ڊگهو، اٺ). نار
يا هرلي ۾ ٻڌل وهٽ جو مڏو (ڏيڍ ڀير، ٻه ڀير، اڍائي
ڀير).

جڙو، ڏيڻ. وقت تپائڻ لاءِ مدد ڪرڻ. مهل ڪرڻ سزا
ڏيڻ. سيڪٽ ڏيڻ.

جڙو، وهڻ. مهل سر مدد ڪرڻ. ٻئي جي پاران ڪم
۾ وهڻ.

جڙو، ٿ. هڪ راڳڻيءَ جو نالو.

جڙو، ذ (سن. يوگ). جڙو، فقره جي تپسيا.
رياضت خواهشن تي ضابطي لاءِ جسماني سختين وارو
عمل. پنڱ يا ٽاڌل جي ڇاڻ وارو ڦوڳ.

جڙو، پڇاڻڻ. رياضت ڪرڻ. ويراڳ وٺي رياضت
ڪرڻ. سخت محنت ڪرڻ. ڪشالا ڪڍڻ.

جڙو، ڏيڻ. جڙو، سزا ڏيڻ. سخت سزا ڏيڻ.
ڪشالي وارو ڪم وٺڻ.

جڙو، ص. لائق- مناسب- موزون. (ٿ. جڙو).

جڙو، جڻ ڪرڻ. ڏوهه مطابق مناسب سزا ڏيڻ.

جڙو، ص (سن. يوگي) جڙو، پڇائيندڙ. تپسيا
ڪندڙ. سنڀال ورتل هندو فقير- سنڀالي. مسلمانن ۾
هڪ ذات. نانگ جهليندڙ (مسلمان فقير. سيلاني فقير
(ٿ. جڙو، جڙو).

جڙو، ٿ. هڪ راڳڻيءَ جو نالو.

جڙو، ذ (ع) چڪر- ٿيرو. ڊوڙ. حرڪت. ڪڏ.
جڙو- جوش- آڏو.

جڙو، گاه. ذ. گهوڙن ڊوڙائڻ جو ميدان. جنگ جو
ميدان.

جڙو، ٿ (ع) مستي. جوش. تيزي. جڙو- اُمنگ
چريائي. چڙهي.

جڙو، ٿ (انگ) عيسوي سال جو ستون مهينو.

جڙو، جڙو، ٿ. وارن يا ڪپڙن ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ
جيت.

جڙو، ذ (ع) ذوق. ذوق.

جڙو، ٿ. قالب- جسم (جيڪو روح کي هن جهان ۾
پيدا ٿيڻ وقت ملي). چم- جنم.

جڙو، بدلائڻ. ٿ. قالب بدلائڻ- نئون جنم وٺڻ.

جڙو، ص. چوري ٿيل مال جو ڏس پتو ٻڌائيندڙ.

جُڙِي: ٺ. چوري تيل مال يا چور جو پار پتو. چُڙلي.
جوهڙ: ڏ. گهڙو. طمع جي نظر (کاڌي ۾).
جوهڙ وجهڻ: ٻئي جي کاڌي ۾ نظر وجهڻ. هڪ ٽڪ
نهارڻ.

جوهڙ: ٺ. نظر. نگاه. جهاتي- لڻيو.
جوهڙ، جوهڙ: ڏ (ع. جوهڙ، ف. گوهر) قيمتي
پٿر- هيرو- مائڪڙ. خاصيت- گڻ. اصليت. خوبي.
نر- لياقت. عرق- سَت.

جوهڙ ڏيکارڻ: قابليت ڏيکارڻ. خاصيت ڏيکارڻ.
جوهڙي، جوهڙي: ص. جواهرن جو واپاري. پرکيندڙ.
جوهڙو: ڏ. وڻن جو جُهڳٽو. جُهڳٽو (واڙ جو). مينهن
جو وسڪارو- چوهو.

جوهڙ: ٺ. زال- گهر واري. عورت.
جوهڙ: ٺ (ف) درياء. نهر. هند- ماڳ. ايراضي. مال
چرڻ جي خاص جاءِ- چراگاه.

جوهڙيار: ڏ. اها جاءِ جتي گهڻيون نهرون هجن. نهرن
واري وادي جبل جو دامن.
جوهڙا: ٺ. جُڙا.

جوهڙو: ٺ. جُڙا (قسم: گاڙهي، کِلڻ، گرگلي،
اچڙي).

جُه، جُه: ڏ. جُهڻ. جڏهن. جيڪڏهن.
جُهاده: ڏ (ع) ڪافرن سان جنگ (مذهبي فرض طور).
جُهاده آصقڙ: ٺ. ڪافرن سان جنگ.

جُهاده آڪبر: ٺ. نفس سان جنگ- رياضت.
جُهاره: ڏ. بندوق. بندوق واري جُهڪڻ- نمسڪار.
جُهڪي سلام ڪرڻ. سمنڊ جي وڏي وير (چنڊ جي
چوڏهين ۽ اناويهين تاريخ).

جُهارج: م. جُهڪي سلام ڪرڻ. پُڄا ڪرڻ.
جُهارج: ڏ (ع) سوداگريءَ جو سامان لڏيندڙ ٻيڙو.

جوراب- آڳوٺ.
جهاز راني: ٺ. جهازن کي هلائڻ جو پيشو.
جَهالت: ٺ (ع) اڻ ڄاڻائي. بي علمي. ناداني.
جَهان: ٺ (ف) دنيا- سنسار- عالم. ماڻهو.

جَهان، آفرين: ص. دنيا کي پيدا ڪندڙ- ڌڻي
تعالٰي.

جَهانيائي: ٺ. بادشاهت. رعيت جي سنڀال.
جَهان پناه: ص. دنيا کي پناه ڏيندڙ- بادشاه.
جَهانداري: ٺ. حڪومت- بادشاهي. دنيا ۾ اٿڻ
ويهڻ جا طور طريقا.

جَهانديده: ص. جنهن دنيا کي ڏٺو وائڻو هجي.
سياح. تجربيڪار.

جَهان گردي: ٺ. سياحت.
جَهان گشت: ص. دنيا ۾ گهمندڙ ڦرندڙ- سياح.
سيلاني.

جَهت: ٺ (ع) طرف- پاس- ڏس.
جَهڙ: ڏ (ع) ڪوشش. محنت. ڪشالو.
جَهڙ پڻڻ: ڏاڪٽر ڏسڻ. تڪليفون ڪيڻ.
جَهڙو: ڏ. جنهن وقت- جنهن مهل.
جَهڙائي: ٺ. مشابهت. ساڳيائي.

جَهڙو: ڏ. جنهن طرح. وانگر- جيان. (ٺ. جهڙي).
جَهڙو تهڙو: ڏ. رواجي- عام. هالو چالو.
جَهڙ: ڏ (ع) اجايو عصب- ضد. اڻ ڄاڻائي- ناداني.

بي علمي.
جَهڻم: ڏ (ع) اونھون ڪوه. تحت الثري. دوزخ.
جَهڻمي: ص. دوزخي- نرگي.
جَهو: ڏ. جهڙو. وانگر- جيان.
جَهيز: ڏ (ع) ڏاج- ڏاجو. (گهوٽ ڪنوار جو).
جَڙ، جَڙِي: ٺ (سن) فتح- سوڀ- جيت.

جڻان، جيان، ظ. وانگر. جتان.

جڻندڙو، ذ. ٻارڙي کي سوڻ طور ڪن ۾ پاتل والو.

جڻاپو، ذ. جيئن جو وسيلو. حياتي-زندگي.

جڻارڙو، م. جيئرو ڪرڻ. حياتي ڏيڻ. ساهه وجهڻ.

زنده ڪرڻ. نئين سر پيدا ڪرڻ (مستلو).

جيٺو، ذ. کيسو.

جيٺو خرچ، ذ. کيسي خرچي. کاڌي پيئي کان علاوه

ريزڪي خرچ.

جيٺو، ٺ. سوڀ-فتح. ڪاميابي.

جيٺو، ذ. تمام ننڍڙو ساهوارو (اڏامندڙ، سُرندڙ).

جيٺاڻو، جيتاڻو، ذ. تمام ننڍڙو جيت.

جيٺرو، ظ. جنهن مقدار جو. جنهن قدر.

جيٺڻ، م. ڪٽڻ-سوڀ ڪرڻ.

جيتوڻيڪ، ظ. جيستائين؟ اگرچہ. جيئن ته.

جيٺان، ٺ. ماءُ لاءِ پيار جو لفظ. امڙ-امان. ڪنهن به

عورت لاءِ عزت ڀريو لقب.

جيٺاڻو، ذ. جُوجُو.

جيٺل، ٺ. ماءُ-امڙ.

جيٺو، ص (ع) سٺو-عمدو. سگهارو. زرخيز. اعليٰ

قابليت وارو (عالم).

جيٺو، جيٺو، ذ. جيٺو. ساهوارو (جيت).

جيٺانن، ظ. جنهن طرف-جنهن پاسي.

جيٺل، ٺ. ساهيڙي-سرتي.

جيٺو، ظ. جيتري مقدار جو-مٺ-برابر. سرتو-يار-

دوست.

جيٺو سرتو، ذ. هڪ جيٺو يار دوست. (ٺ).

جيٺي سرتي).

جيٺي، ٺ. سرتي-ساهيڙي.

جيراندي، ٺ. جيرو-ڪليجو.

جيرو، ذ. جگر-ڪليجو.

جيرو جلائڻ، اندر ساڙڻ. صدمي سان دل ڏکيائڻ.

جيرو، ذ (ف. زير) هڪ قسم جو سُرو پڇ.

جيس، ظ. مٺ-برابر. ثاني.

جيسين، ظ. جنهن هنڌ تائين-جنهن وقت تائين.

جيش، ذ (ع) لشڪر-سپاه.

جيفو، ذ (ع) جُوفو. لالچ-طمع. ڍونڍ-مُردار.

جيڪڙو، ظ. جيئن ته-شال.

جيڪس، ظ. شايد-جيڪڙو.

جيڪس، جيڪس، ظ. شايد-جيڪر.

جيڪي، ص. جو ڪجهه.

جيل، ذ (انگ) قيد خانو.

جيلخانو، ذ. جيل.

جيئن، جيئن، م. جيئرو رهڻ-زنده رهڻ. تڳڻ.

گذارڻ (حياتي).

جيٺو، ظ. ساجو (هٿ، پاسو).

جيٺو، ذ (سن) جيئرو. ساهوارو. جيٺو. جانور.

جيٺو هٿيا، ٺ. ساهواري کي مارڻ.

جيٺو، ٺ (سن) زندگي-حياتي.

جيٺو، م. هضم ٿيڻ (کاڌو). ڪو کاڌو طبيعت

کي موافق اچڻ (جنهن مان صحت تي سٺو اثر پوي).

جيٺو، ذ. ننڍڙو ساهوارو. ننڍڙو جيت.

جيٺو، ز (سن) زندگي-حياتي.

جيٺو، ظ. جهڙو. (ٺ. جيٺي).

جيءَ، ذ (سن. جيو) ساهه-جان. روح. اندر. دل-

من. سڌ-خواهش. حياتي-زندگي. بُت-جسم. سڌ

جي جواب ۾ موجودگي ظاهر ڪرڻ. جي ورندي-

ها.

جيءَ آڙائڻ، دل اٽڪائڻ. محبت ڪرڻ. جند ڦاسائڻ.

جيئڏان ڏيڻ، موت جي سزا معاف ڪرڻ. حياتي بخش ڪرڻ.

جيئرو، ص. زنده- حيات. (ث. چيئري).

جيئرو جاڳندو، ص. زنده سلامت. چڱو ڀلو.

جيئرو ڪرڻ، زنده ڪرڻ. وسري ويل مسئلي کي وري نئين سر ڪڻڻ.

جيئن، ظ. جهڙي طرح- جنهن نموني.

جيء پوڻ، ساهه پوڻ. آن ٿيڻ (پوک ۾).

جيء جلائڻ، اندر ساڙڻ. آزارڻ.

جيء حصور، ش. خوشامد- چاڀلوسي. خوشامد واري حاضري.

جيء ڪڙو ڪرڻ، مرضي نه هوندي به قبول ڪرڻ.

جيء ڪپائڻ، پاڻ کي جفا ڏيڻ. سخت محنت ڪرڻ.

جيئڏان، ذ. حياتيءَ جي بخشش- جان بخشي. موت

جي بدران زنده رهڻ جي مهلت (معافي).

ج

چار وچائڻ، دام پکيڙڻ. ڦاسائڻ لاءِ فريب ڪرڻ.

چارائڻ، م. ڄمائڻ (ڪير).

چارو، ذ. ڪوريئڙي جو گهرن ۽ وٽن ۾ ٺاهيل چار.

سنهي ڏڪوئيندڙ مک (مينهن ۾ ٿئي) ”ڪٽ پڳتر مک

گهڻي ڇري تو چارو“. پاڻي جي مٿاڇري تي ڄميل اڇو

مادو- سينور. دونهين جي ڪارڻ جو چٽ. انب ۾

ٽاندورن وارو ريشو. چاتيءَ ۾ ڄميل بلغم.

چاري، ث. هڪ قسم جو سنهون سوراخدار ڪپڙو.

لوهي تارن مان ٺهيل سوراخن واري چادر.

چارڙ، ث. چاڙهي.

چارڙي، ث. وات ۾ هيٺين ڏندن ۽ ڏانن واري مڌي

(جيڪا کائڻ ۽ ڳالهائڻ وقت هيٺ مٿي ٿئي).

چارڙي هڻڻ، گهڻو ڳالهائڻ. اجائي بيخي هڻڻ. بڪ

ڪرڻ.

جاڱرو، جاڱري (پير)، ذ. جابلو پير جو وڻ

(جنهن ۾ کنڊا گهڻا ۽ پير ننڍا ٿين- چاڀرو پير.

چارڻ، ذ. زيتون (ڦل ۽ وڻ. تنگر نٿي جي ٻوليءَ ۾).

ج، ث. سنڌي ”الف- بي“ جو ٻارهون اکر. اچار ”جي“.

چاٽل، ص. معلوم. ڏنل. سڃاتل.

چاٽل سڃاتل، ص. ڏنل وائيل- چڱيءَ طرح واقف.

چاتو، ذ. نائي- نياڻو.

چاڀڻ، م. ڄمڻ (پيٽ مان)- جنم وٺڻ.

چاڀندي چارڻ، ص. پيدائشي سياڻو. ڄمڻ سان ئي

خاص ڳڻن وارو.

چاڇي، ذ. ڇج ڪري ايندڙ- گهوٽيٽا. ڇج ۾ شريڪ.

(ماڇي= ڪنواريتا).

چاڇي ماڇي، ذ. گهوٽيٽا ۽ ڪنواريتا. شاديءَ ۾

شريڪ سڀئي دعوتِي.

چارڻ، ث. مشهور ٻوٽو (’ڪٻڙ‘ جو قسم).

چارڻ، ذ (سن. جال) ڏاڳن يا سنهين رسين مان ٺهيل

چاري (مڇيءَ ڦاسائڻ لاءِ)- رڇ. پڪين ڦاسائڻ جي

چاري- دام. ڪوريئڙي جو اٿيل چارو.

چارڻ پکيڙڻ، ڦاسائڻ لاءِ منصوبو سڻڻ. سازش ڪرڻ.

جامر؛ ذ (ف. جامر) سنڌ جي سمن بادشاهن جو لقب.
بادشاه. سردار. ماڻهو جو نالو.

جامڙو؛ ص (سن. وامن) ننڍي قد جو (ماڻهو). اهو
ماڻهو جو پٺيءَ ۾ گڻڪ هئڻ يا پٺي ڪنهن سبب ڪري
ننڍڙي قد وارو هجي. (ث. جامڙي).

جامڙا؛ ذ. هڪ ذات جو نالو.

جاموٺ؛ ذ. ”جامر“ جو تصنيف. سردار. وڏيرو. (ث.
جامل).

جانپو؛ ذ. تيلي بچ جو هڪ قسم (پوک ۽ بچ).

جانگهڙيل؛ ص. ڊگهين جنگهن (ڻنگن) وارو.

جانگهو؛ ذ. ڊگهين جنگهن وارو. اٺ.

جاڻ؛ ث. سڌ- پروڙ. معلومات. واقفيت. آگاهي.
سمجه. عقل- شعور.

جاڻ سڃاڻ؛ ث. واقفيت- شناسائي.

جاڻ؛ ذ. اطلاع. سڌ. مرڻي جو اطلاع.

جائنڻ؛ م. ٻڌائڻ. واقف ڪرڻ. اطلاع ڏيڻ.

جاکڻ؛ م. واقف ٿيڻ- آگاه ٿيڻ. سڃاڻڻ. سمجهڻ.

سهي ڪرڻ- پروڙڻ. معلوم ڪرڻ. محسوس ڪرڻ.

جاکڻهار؛ ص. هميشه ڄاڻندڙ- علیم. خدا تعالیٰ.

جائو؛ ص. ڄاڻندڙ. واقف- شناس. پارکو.

جائي؛ ظ. سمجهي. ارادتا- هاسيڪار.

جائي ٻجهي؛ ظ. ڏسي وائسي- سوچي سمجهي.
ارادي سان.

جائي وائي؛ ظ. هروپرو- هاسيڪار.

چاول؛ ص. جابل (ٻار). پيدا ٿيل (ٻوٽو). جميل
(کير).

چاهو؛ ذ. هڪ قسم جو ساهوارو- ٻاٻهو.

چائي؛ ث. ڌيءَ- نياڻي. (ص) جڻيل.

چايو؛ ص. جڻيل. (ذ) پُٽ.

چپ؛ ث. زبان.

چپي؛ ث. باهه جي لات- شعلو. آلو.

چٽ؛ ص. بهراڙيءَ جو- ديهاتي. سادو سُودو- ٻالو
پولو. اڻ واقف. ناتجربڪار. بيوقوف.

چٽڪو ڏڪو؛ ذ. بيوقوفيءَ وارو فيصلو.

چٽ؛ ث (سن. جنيم) شاديءَ ۾ گهوڻيتي طرف جا
دعوتي- چاچي.

چَر؛ ث. باهه- آڱ. چپي. لهنس. پاڻيءَ جو هڪ

جيت- چوڙ. ویر کان پوءِ پيٽ نڪتل غدود (ٻار يا ڦر
جي دُن سان ڳنڍيل هوندو آهي)- اور.

چَرائڻ؛ م. چَرائڻ.

چَرائڻ؛ م. باهه ڏيڻ. چپي ڏيڻ. ساڙڻ- ٻارڻ.

چَرَڪو؛ ذ. مڇيءَ جو هڪ قسم.

چَرَم؛ ذ (سن. جنم) نسل- پيڙهي. حياءَ شرم.

چَرڻ؛ م. سخت سيڪ ڏيڻ- سڙڻ. ساڙڻ 'باهه جو
چپيءَ سان چرڻ'.

چَري چڏڻ؛ ڏاڍي مار ڏيڻ.

چَرَه؛ ث. چَر- پاڙ.

چَرَه ڪڍڻ؛ پاڙ پٽڻ- بيڪ ڪڍڻ. گهڻو هلائي
ٽڪائڻ.

چُڪ؛ ث. چَپ- لڪ. جُهڪي ويهڻ.

چُڪ هڻڻ؛ لڪي هڪ هنڌ ڪروندڙو ٿي ويهڻ.

چُڪڻ؛ م. لڪڻ- چَپڻ. جُهڪي ويهڻ (لڪڻ جي

ارادي سان). موقعي جي انتظار ۾ لڪي ويهڻ.

چُڪڻ؛ م (سرائڪي) هلڻ- وڃڻ.

چُڪه؛ ث. چيڪي مٽي واري گپ. سُستي- آرس.

چَمَر؛ ذ (سن. چَن= چمن) جنم. چمار- عمر. اولاد.

چان (چيڻ جو).

چَمَار؛ ث. عمر. اوستا. حياتي- زندگي.

ڪيڙو مائهو.
 جَڙائڻ: م. ويڙ ڪرائڻ (عورت يا جانور کي).
 جَڙڻ: م. (سن. جنم ڏيڻ. ٻچو ڏيڻ. هٿ پير
 لهڻ.
 جَڙو: ذ. مرد. مائهو- شخص. اڪيلو- چڙو.
 جَڙي: ث. عورت. زال. هڪڙي عورت.
 جَڙوڻ: م. ڳولڻ.
 جَڙو. جَڙو: ث. لاک. ڳاڙهي لاک.
 جَڙو. جَڙو: ذ. هڪ قسم جو جيت (جو اڪثر
 ڪڪڙن، ڳائي يا ٻاڪري مال ۾ ٿئي).
 جَڙو. جَڙو: ث. پاڻي جو هڪ جيت (جيڪو
 ڪنهن به ساهواري جي جسم مان رت ڇوسي ٿو). ويڙ
 کان پوءِ پيٽ مان نڪتل مادو. جَڙو.
 جَڙي: ث. سنهڙي آڇي جونءِ- ليڪ.
 جِيٽ: ذ. سنبت سال جو ٽيون مهينو.
 جِيرو: ذ. باهه- آڱ. جِيي- شعلو.

جَمائڻ: م. ڏوٽرو ڪرڻ (ڪير). ڀڄائڻ. ڳائڻ. ڏاڍو
 ڪرڻ. برف ڪرڻ (پاڻي). دٻائڻ- هيسائڻ.
 جَمَت: ث. دٻاءُ- ضابطو. رعب داب.
 جَمَڻ: م. ڏوٽرو ٿيڻ (ڪير). برف ٿيڻ (پاڻي). سخت
 ٿيڻ. ڀڄڻ. اُڀرڻ (سَلو). پيدا ٿيڻ (ٻار، ڦر).
 جَمُون: ذ. هڪ وڻ ۽ ان جو ڦر (ميوو).
 جَڻڊا: ذ. (جمع ۾ ڪم ايندڙ لفظ) مٽي جا وار- چَٽا.
 مُنجهيل ۽ اڻيا وار.
 جَڻڊاڻ: ث. زنانو جهيڙو.
 جَڻڊا پٽن: زالن جو جهيڙي ۾ هڪ ٻئي جا وار پٽڻ.
 جهيڙو ڪرڻ.
 جَڻڊو: ذ. عورت جي مٽي جا وار. چوٽي.
 جَڻگهه: ث. ٿڱ. ران- سَٿر.
 جَڻگهون هڻڻ: تنگون هڻڻ. تمام گهڻو پنڌ ڪرڻ.
 گهڻو هلڻ.
 جَڻ: ظ. جيئن- وانگر- ائين.
 جَڻ. جَڻ: ذ. (سن. جنم ويا. نسل- پيڙهي. ٻڻ-

جھ

جَهاٽ: ث. جَھڻ- جَھڙپ- جَھٽ.
 جَهاڻو، جَهاڻي: ص. جَھٽ هڻندڙ (ڦرڻ يا ڪسڻ
 لاءِ).
 جَهاڻڪو: ذ. غيرمسلمانن جو جانورن کي ڪُهڻ جو
 هڪ نمونو (جنهن ۾ هڪ ٽي وار سان ڳچي ويڇي
 وڃي).
 جَهاجهه: ث. گهڻائي (پاڻيءَ جي). اونهون ۽ گهڻو
 پاڻي. جَهاڇائي.
 جَهاجهه: پوڻ ۾ پوڻ ۾ پوڻ. بڪ ۾ پوڻ. اجائي

جَھ: ث. سنڌي ”الف- بي“ جو تيرهون اکر. اُچار
 ”جھي“.
 جَهاڙو: ذ. ٽوٽل (سُٽ يا پَٽ جو). ڦٽڻ (جيڪو
 سونهن خاطر وهٽ کي ٻڌجي). هڪ قسم جو ڳهه-
 چوٽي ڦل.
 جَهاٽ: ث. جَهاڻي.
 جَهاڻي: ث. ليو- لياڪو. لحظي لاءِ مُنهن ٻاهر ڪڍي
 ڏسڻ.
 جَهاڻيون پائڻ: لڪي لڪي ڏسڻ- لياڪا پائڻ.

بک ڪرڻ. گهڻو ڳالهائڻ. اينگهه ڪرڻ (ڪم ۾).
 جھار ٿ. پکين جي گھڻ (جيڪا پوک تي ويهي ۽ ان کائي).
 جھار مڪلڻ. پوک تان پکي مڪلڻ. نظر کان بچائڻ- حفاظت ڪرڻ.
 جھارو ڏ. تمام ڇڏي لسي يا پنگ (جنهن ۾ گهڻو پاڻي پيل هجي). لامارو (پکيءَ جو).
 جھارو ٿ. منتر- ٿوڻو. نانگ بلا جي ڪڪ جو اثر لاهڻ لاءِ خاص منتر.
 جھارو وجهڻ. جھارو رکڻ. ڪڪيل ماڻهو تي ٿوڻو ڦيڻو پڙهي زهر جو اثر لاهڻ. ڪنهن ماڻهو کي اٽڪل سان پنهنجي اثر هيٺ آڻڻ.
 جھارو ڏ. وڻ- درخت.
 جھارو ڏ. م. جھارو وجهڻ. نظر ۾ رکڻ- تازو ٺهڻ- ڪڍي وڃڻ.
 جھارو ڏ. ڳونھ- ڪيرفي.
 جھارو ڏ. بهارو. تلاشي (چوري ٿيل سامان جي).
 جھارو ڏيڻ. بهاري ڏيئي صفائي ڪرڻ. گهر جي تلاشي وٺڻ. الهوتلهو کڻي وڃڻ.
 جھارو وٺڻ. چوريءَ جي شڪ ۾ تلاشي وٺڻ (ماڻهو يا گهر جي).
 جھاکڻ. م. جهاتي پائڻ. جهانڪڻ.
 جھاکو ڏ. رستي جو کڏ ڳوٺو- جهانڪو.
 جھاکو ٿ. ڦيڻ- گيجي- جھڪ. گڦ.
 جھاکڻ. م. تانگهي پاڻيءَ مان هلڻ. پار پوڻ (پاڻي مان). وڏو سفر ڪرڻ.
 جھاکور ٿ. چاچول (پاڻيءَ ۾). ڏاندول. ڏاڍي مار (جنهن ۾ هڏ گڏ هيٺا ٿين). جهگور.
 جھاکور ڪڍڻ. لٽن مڪن سان ستن. ڏاڍي مار

ڪڍڻ.
 جھاکور ٿ. م. چاچولڻ. پاڻيءَ ۾ وڏي ڏاندول ڪرڻ. ميري ڪپڙي کي مڪن سان ستي صاف ڪرڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ.
 جھالاڻو. ص. جٿادار- ديري.
 جھالڙ ٿ. موتين وغيره جي سرن مان تانڪيل پانڪ (جيڪي ڪنارن تي هڻجي). ٽوڙن وغيره جي قطار. ڪن ۾ پائڻ جو هڪ ڳه.
 جھانيوڻو. ز. جھٻ- جھٽ.
 جھانپو. ص. اکين ۾ ڏنڌ سبب گهٽ نظر وارو.
 جھانجهڙ ٿ. هڪ قسم جو ساز.
 جھانجهڙ ٿ. پيرن جو هڪ ڳه- پازيب.
 جھانجهرو. ص. پنڌ جو تڪو- تيز رفتار. ڦڙت.
 جھانگڻ. م. جهاتيون پائڻ- لياڪا پائڻ. لڪي لڪي ڏسڻ.
 جھانڪو. ڏ. کڏو (رستي ۾). کڏي سبب آيل لوڏو.
 جھانگي. ص. جهنگ جو رهاڪو. جهنگ جو مارو ماڻهو. جهنگ جي ڌٽ وغيره تي گذران ڪندڙ. (ٿ). جھانگيائي.
 جھانورو. ص. اکين ۾ ڏنڌ جي بيماري سبب گهٽ ڏسندڙ- چنجهو.
 جھانءِ. ٿ. واجي جو جهڪو منو آواز. ڳه جو هڪ قسم (جيڪو مڇلين جي جھالڙ سبب چمڪي وارو ٿئي).
 جھانئون. ڏ. پيرن تان مڙ لاهڻ لاءِ گهري سِر يا پٿر. جھانءِ. ڏ. لٽو (وڻ).
 جھٻ. ص. پريور. تيل يا سٺپ سان ڀريل.
 جھٻ. ٿ. چاچول (پاڻيءَ ۾). ولوڙ.
 جھٻٽ ٿ. اثر (تڏ يا جهولي جو). چپيٽ (بيماريءَ

جھڻ. هوا ۾ پڪڙڻ. اڏامندڙ کي وٺڻ. اثر وٺڻ (دليل، خيال، نظريي جو).

جھٽي: ٿ. جھٽ-جھٽ.

جھٽيون هڻڻ: ٿر ڪرڻ. زوري ڪسڻ. ٺڳيون ڪرڻ. ننڍيون چوريون ڪرڻ.

جھٽپ: ٿ. ننڊ جو جھوٽو-پنڪي.

جھٽپ: ڏ. جھٽ-لامارو.

جھٽپ: ڏ. جھٽ.

جھٽپڻ: م. جھٽ هڻڻ. لامارو ڏيڻ.

جھٽجڻ: م. جھٽجڻ. گھٽجڻ (رنگ، چلڪ).

جھٽڪو: ڏ. جھٽ-جھٽ.

جھٽڪي: ٿ. ننڊ جي گهر-پنڪي.

جھٽڻ: جھٽپ: م. جھٽ هڻي ڪسڻ. هوا ۾ اڏامندي

جهلڻ. گھٽجڻ (روتن، چلڪو).

جھٽو: ڏ. جھٽ-جھٽ. لامارو.

جھٽڻ: م. اندر ۾ ڳرڻ (ڌڪ کان). تمام گھڻو ڌڪ

ٿيڻ. وجھڻ. سوز گداز کان هيٺائي ٿيڻ.

جھٽهائي: ٿ. گھٽائي-ڪثرت.

جھٽهڪ: ٿ. هڪ. گھراھت. حجاب.

جھٽهو: ص. گھڻو. حد کان وڌيڪ.

جھڙو: ڏ. کڏ يا چُر (جنهن جو مٿيون پاسو ڇت وانگر

وڌيل هجي). - ڪوپ. پاڻيءَ جي کڏ-ڪُور. (ص)

پرائو-جهونو.

جھڙ جھڙ: ٿ. وري وري چوڻ-گھي.

جھڙجھڙ: ڏ. پونو ۽ جھنگ. (ظ) هرجڳهر.

جھڙجھڙو: ص. ڳريل ۽ سڙيل. ڀڳل ٿل. زيون.

جھڙڪ: ڏ. هڪ مشهور پڪي-چڙو.

جھڙڪي: ٿ. جھڙڪ جي مادي-چڙي.

جھڙڪڻ: م. جڙڪڻ-چمڪڻ.

جي).

جھڙڪو: ڏ. ولوڙڻ جو آواز.

جھڙلو: ص. ويڪرو-خلاصو (پهراڻ، چولو، ڪوٽ).

جھڙڻ: جھڙپ: م. پاڻيءَ ۾ هٿ وجهي لوڻڻ-لڻ.

گھڻو تيل يا گيهه وجهي سٺيو ڪرڻ (ماني يا وارن کي).

جھڙو: ڏ. قياس-ڪهل. چڪي (دل کي).

جھڙي: ٿ. چي-ست. چڪ (لغام کي). چي (دل

کي). ڪهل.

جھڙي: ڏ. هڪ ذات جو نالو.

جھٽ: ٿ. ننڍڙين ڪنڊين يا چارين جو ڳٽيل جھڙو.

مٿي جا اڻيا وار.

جھٽ: گھڙي-ساعت. ٿوري دير.

جھٽ: جھٽ: ظ. جلد-يڪدم-ٿرت.

جھٽ ٿي وڃڻ: دير ٿي ڪانه لڳڻ. اک چنپ ۾ ٿيڻ.

جھٽ ڪرڻ: جلدي ڪرڻ-سيگهه ڪرڻ.

جھٽ: ڏ. ڪسڻ جو عمل. جھٽ-جھڙپ. لامارو.

چڪ (ڪٽي يا جانور جو). موقعو-ڌاء.

جھٽ جھڙي: ڏ. ٿرمار-ٿرلٽ.

جھٽ وجهڻ: چڪ وجهڻ. ڪاوڙ مان نڪو ڳالهائڻ.

جھٽ پٽ: ظ. تمام جلدي-يڪدم. نه ٿهه-تڙي

کڙي-اُٿي جو اُٿي.

جھٽ: ٿ. جوٽ-سڙ.

جھٽ پڻ: جوٽون پڻ. ڪشالا ڪيڻ.

جھٽڪڻ: م. جھٽڪو ڏيڻ. چنڊڻ (ٻانهن کي).

جھٽڪو: ڏ. لوڏو-ٿيلهو. چنڊڪو. وسڪارو (مينهن

جو).

جھٽڪو: ڏ. جھوٽو (هوا جو). پنڪي (ننڊ جي).

جھٽڻ: جھٽڻ: م. هوا ۾ اڇليل شيءَ کي جهلڻ-

جهرمت؛ ذ. انبوه. ميڙ. هجوم. تولو.

جهرمر؛ ث. چمڪو. پاڻيءَ ۾ ترورن جو اولڙو. تارن جو تمڪو. گهڻين بتين جي روشني. روتق.

جهرمري؛ ث. اها ڌري جنهن ۾ پٽيون لڳل هجن ۽ پٽيون هيٺ مٿي ڪري روشني يا اوند ڪري سگهجي.

جهرڻ؛ م. جنسي خواهش جو غلبو ٿيڻ. شهوت ٿيڻ.

جهرڻ؛ م. جهور ٿيڻ. جهورو ٿيڻ. ڀڄڻ پڙڻ. زبون ٿيڻ. ڏکڻ (ڦٽ ڦڙي). زخم ٿيڻ. ڏکوتڻجڻ.

جهرڻو؛ ذ. ڦوهارو. مٿان ڪرندڙ پاڻي. آبشار.

جهرڻو؛ ذ. ڏونري کي هٿ سان ولوڙڻ لاءِ ڪاٺيءَ مان ٺهيل ننڍو منڍيڙو.

جهرو؛ ص. شيرين اکين وارو. اڇن ۽ ڳاڙهن چٽن وارو ڍڳو.

جهروڪ؛ ذ. محلات يا ماڙيءَ جي چاريدار ڌري يا چجهري.

جهروڪو؛ ذ. جارو- ڳڙڪ. ننڍي دري. ڪچو گهر.

جهرِي؛ ث. سامونڊي لهر. وير. ڌر يا دريءَ جي وٽي يا سِير.

جهرِي؛ ث. ڪپڙي جي تند نڪرڻ سان ٿيل وٽي. گهنج.

جهريون پوڻ؛ ڪپڙي ۾ ڌاريون پوڻ. منهن ۾ گهنج پوڻ.

جهريل؛ ص. ڀڳل (ڪاٺي، عضو). جهونو.

جهڙ؛ ث. مڙئي وارو ڌڪ. رهڙ.

جهڙ ڪڍڻ؛ دٻ ڪڍڻ- مال چاڙهڻ. ڌڙڪو ڏيڻ.

جهڙ؛ ذ. ڪڪرن جي لس. ڪڪرن سان آسمان چاٽجڻ.

جهڙالو؛ ذ. جهڙ ۽ ڪڪر. ميگه ملار.

جهڙتي؛ ث. تلاشي. جهاڙو.

جهڙپ؛ ث. جهٽ (تڏ يا جهولي جي). اثر (جن پوت جو). چيٽ. حملو. جهيڙو- تڪرار.

جهڙپ لڳڻ؛ بيماريءَ جو اثر ٿيڻ. چيٽ اچڻ.

جهڙپ؛ ذ. جهٽ- جهٽ. لامارو.

جهڙين؛ م. جهپ هڻي ڪڍي وڃڻ. ڪسڻ. اوچتو ڪڍي وڃڻ. جهٽڻ.

جهڙيو؛ ذ. جهڙپ.

جهڙ ڦڙ، جهڙي ڦڙي؛ ث. مينهوڳي. مينهن جي منڊ. برسات. بوند بوند.

جهڙڪو؛ ذ. چيٽ. پڙڪو (باهه جو).

جهڙڳ، جهڙڳو؛ ذ. پيڙ (باهه جو)- پڙڪو. جنگ- لڙائي.

جهڙڻ؛ م. وڍڻ- ڪپڻ. سٽڻ ڪٽڻ. مارڻ. ڳرڻ- ويجهلڻ. تڪو ڪاهڻ (ڀنڊ).

جهڙِي؛ ث. مينهن جي جهڪور.

جهڙڪ؛ ث. مٽيءَ وارو طوفان- واڇ. بڪ بڪ.

اجايون ڳالهيون. اجايو بحث. جهڳي. (ص) اجائي بڪ ڪندڙ. گهڻو ڳائيندڙ. گهڻو ڳائيندڙ پوڙهي عورت.

جهڙڪ؛ ذ. ڪٻ- خمر هيناهين- ننڍي.

جهڙڪاڻ، جهڙڪائي؛ ث. هيناهين- ننڍي (زمين).

لاهي. گهٽتائي- ڪمي- ثورائي.

جهڙڪائڻ؛ م. نماڻن- نوڙائڻ. هيٺ ڪرڻ (مٿو، اکيون). هٽائڻ (اٺ). اٺ مڃائڻ. زوري مڃائڻ.

جهڙڪڻ؛ م. نمڻ. نوڙڻ. ڪٻڙو ٿيڻ. هيٺ ٿيڻ. لاڙو ڪرڻ. مائل ٿيڻ. اٺ مڃڻ.

جهڙڪو؛ ص. هيٺ تي نيميل. لهوارو. گهٽ- ڪسو.

ملڪو (رنگ). گهٽيل (ملهه يا سونهن ۾). هيٺو (زور ۾).

جھڪو ٿيڻ: ڪاوڙ ڀري ڪرڻ، ڀرو هلڻ، سُست ٿيڻ.

جھڪور: ٺ. هوا سان گڏ مينهن جو سخت وسڪارو. لاڳيتو مينهن جو وسڪارو. لاڳيتو مينهن.

جھڪ: ٺ. گجي-ٿيڻ، گف-بڪ-يخي.

جھڳٽو: ڏ. ٿوري تعداد ۾ وڻ ۽ ٻوٽا، ٿورن وڻن جو جھنڊ.

جھڳ جھڳ: ٺ. زباني تڪرار، بحث مباحثو، بيسود ڳالهيون.

جھڳڙ: ڏ. باز (پکي) جو هڪ قسم.

جھڳڙالو، جھڳڙائي: ص. فساد، جهيڙاڪ، ڦڙڦڙائي.

جھڳڙڻ: م. جهيڙو ڪرڻ، بحث ڪرڻ.

جھڳڙو: ڏ. جهيڙو-تڪرار، دنگو-فساد، بحث.

جھڳ مڱ: ٺ. چمڪاڻ-جھلڪا، رونق-جهرمر، جنسار.

جھڳڻ، جھڳڻ: م. ولوڙڻ (ڪير) لڳڻ (پاڻي) چاڇولڻ.

جھڳو: ڏ. ڪڪائون گهر، پُونگو گهر.

جھڳو جھڳ ٿيڻ: گهر برباد ٿيڻ، سڀ ڪجهه ناس ٿيڻ، ڏاڍو نقصان ٿيڻ.

جھڳور: ٺ. جهاڳور.

جھڳورڻ: م. چاڇولڻ، مٽائڻ، ولوڙڻ، مار ڏيئي هڏ ڳڏ ڇڏڻ، ڏاڍي مار ڏيڻ، جهاڳورڻ.

جھڳي: ٺ. بڪ-يخي، اجايو ڳالهائڻ.

جھڳي هڻڻ: اجائي بڪ ڪرڻ، گهڻو ڳالهائڻ.

جھڳي: ٺ. پُونگي، ڪڪائين جهوپڙي.

جھل: ٺ. روڪ-منع، آڌر-ٽيڪ (پٽ يا چٽ ڪي).

ٽيڪ ڏيڻ لاءِ ڪاٺي يا ٿولي.

جھل: ٺ. (ع. جل) گهوڙي يا وهڻ جي مٿان وجهڻ لاءِ ڪپڙو.

جھل پل: ٺ. روڪ-منع-بندش.

جھلجڻ: م. وڻجڻ-قابو ٿيڻ، پڪڙجڻ، بيماري ۾ وڻجڻ.

جھلڪ: ٺ. چمڪو، جلوه، ٿوريءَ دير لاءِ نظارو.

جھلڪارڻ: م. جھلڪا ڏيڻ، چمڪاڻ ڪرڻ، تجلا ڏيڻ.

جھلڪارو: ڏ. چمڪو، تجلو.

جھلڪڻ: م. چمڪڻ، ظاهر ٿيڻ.

جھلڪو: ڏ. ٿوريءَ دير لاءِ ڏيکاء-نظارو، چمڪو-تجلو.

جھلڪي: ٺ. جھلڪ، ڏيکاء، چمڪو.

جھلڻ، جھلڻ: م. هٿ ۾ وٺڻ، پڪڙڻ، قابو ڪرڻ، گرفتار ڪرڻ، منع ڪرڻ-روڪڻ.

جھلڻ: م. لڏڻ-جھولڻ، (ص) لڏڻ-سهڻو-حسين، پيارو.

جھلوه: ڏ. آڌ-ٽيڪ، بچاء، جٽاء-پائداري، سهارو.

جھلي: ٺ. هوا لاءِ چٽ ۾ تنگيل وڏو پڪو (جيڪو) لوڏن سان هوا ڏئي.

جھلي: ٺ. پيٽ جي گل، کان اندريون پردو.

جھم: ٺ. هيٺاهين زمين-نشيپ-نوڻ، چيبي-سٺ.

جھمٽ، جھمٽو: ڏ. وڻن جو جھنڊ-جھڳٽو.

جھمٽي: ٺ. سنڌ جي ٽالپور اميرن جي سواري لاءِ دريائي ٻيڙي، اها ڪٽ جنهن ۾ واڻ جي بدران تختا لڳل

مجن، ڪن ۾ پائڻ جو هڪ گهر.

جھمڙ: ٺ. هڪ قسم جو ناچ.

جھمري: ٺ. ”جھمري“ ناچ ۾ گهمري (ڦيري).

جھمريون پائڻ: خوشيءَ مان ڦيريون پائڻ، ڦيريون

پائي نچن. نينگ ٽپا ڏيڻ.

جهمن؛ م. ٽمن. ٽمٽار ٿيڻ (سٺپ يا پاڻيءَ مان). نوڙڻ.

جهڪن (چٽ). ٻار سڀيان جهڪن.

جهنجهه؛ ص. ٽمٽار (ميوي سان وڻ).

جهنجهٽ؛ ذ. جهڳڙو- ڦڏو. جنجل- خفو- ڪاپارو.

جهنجهڻو؛ ذ. ٻارن جو هڪ رانديڪو (ڪاٺ يا لوهه

جو سوراخدار گولڙو جنهن ۾ چمڪي لاءِ ڪڪرا پيل

هجن).

جهنجهڻو وڃائڻ؛ راضي ڪرڻ لاءِ حيل هلائڻ.

سمجهائڻ لاءِ گهڻو مٿو هڻڻ.

جهنجهوڙڻ؛ م. ڏوٽڻ. سجاڳ ڪرڻ.

جهنڊي. جهنڊي؛ ٺ. نئين چاول ٻار (پٽ) جا پهريان

پيدائشي وار.

جهنڊي؛ ذ. تولو. ڌڻ. ڪڪر (مچرن جو). پَرو (پڪين

جو). وڻن جو ويڙهه.

جهنڊي. جهنڊي؛ ذ. ڪپڙي سان ويڙهيل منهن (جشن

سيانپ نه ٿئي) - ٻٽ. پاتولي هڻي ڪپڙي سان پاڻ کي

سجڻ ڍڪڻ- گهنڊ.

جهنڊو؛ ذ. علم. انگاس. نشان واري بيرق.

جهنڊو کڻڻ؛ اڳواڻي ڪرڻ. شروعات ڪرڻ.

جهنڊو لڳو؛ ص. اهو ٻار جنهن جي مٿي جا وار لٿل نه

هجن. وڏن وارن وارو.

جهنڊي؛ ٺ. ننڍو جهنڊو- بانڻڻي. ريل گاڏيءَ کي

هلائڻ يا بيهارڻ جي نشان واري جهنڊي.

جهنڪاره؛ ٺ. ساز جو واچو. ڳهه جو چملو.

جهنگ؛ ذ. ٻن- ٻيلو. وڻ ٿڻ.

جهنگ ڪڍڻ؛ ٻنيءَ مان بيڪار ٻوٽا ڪڍي پوک لاءِ

زمين صاف ڪرڻ.

جهنگ ٻلو، جهنگراڙ ٻلو؛ ذ. جهنگلي ٻلو.

جهنگ ڪڪڙ؛ ذ. پڪيءَ جو هڪ قسم.

جهنگل؛ ذ. جهنگ.

جهنگل ۾ منگل؛ ذ. سڄ ۾ وڻڪار. سڄ ۾ آبادي

روتن.

جهنگلو؛ ذ. ڪاٺي يا لوهي سيخن جو ڪٽڙو. هڪ

راڳتي جو نالو.

جهنگلي؛ ص. جهنگ جو. اڻ سڌريل. وحشي.

جهنگڻ؛ م. مکين جو آواز ڪرڻ. مکيون ويهڻ (کاڌي

جي شيءِ تي).

جهڻو؛ ص. جهونو.

جهڻ؛ ٺ. مهي. گهاٽو ڏڏ. لسبي- ڏڏ.

جهڻ مڪڻ ڪرڻ؛ گڏوچڙ ڪرڻ. معاملو منجهائڻ.

جهڻ جهڻ؛ ٺ. رنجهه ڪنجهه- گهي.

جهڻڪ؛ ٺ. تنبيهه- جٺ. جٺ ڦٽ. ناراضگي مان

سمجهائي.

جهڻڪڻ؛ م. جٺ ڪرڻ- تنبيهه ڪرڻ. ننڍڻ.

جهوٽ؛ ٺ. جهاتي- لياڪو. نظر وجهڻ.

جهوتو ڏيڻ؛ هتي هتي اجايون جهاتيون پائڻ. در ڊر

پڪڻ.

جهوتو؛ ذ. لوڏو (پينگهه يا واءِ جو). ننڊ جي خمار ۾

لوڏو- اوجھرائي.

جهوتا کائڻ؛ لوڏا کائڻ (پينگهه جا). پنڪيون کائڻ.

وڻي وڻي ننڊ ڪرڻ ۾ لوڏا کائڻ.

جهوپڙو؛ ذ. ننڍڙو ڪڪائون گهر. جهڳو.

جهوپڙي؛ ٺ. تمام ننڍڙي جهڳي.

جهوپو؛ ذ. ڪڪائون گهر. پونگو- جهڳو.

جهوجهو؛ ذ. ڏڏ و لوڙڻ جو آواز. ٻارن کي ڊيچارڻ لاءِ

خيالي جانور.

جهورو؛ ٺ. مارڪٽ. سڪو (مينهن جو).

جهور جهڪور؛ ث. برسات جو لڳاتار وساڪرو.
 جهور؛ ص. جهريل- پڳل. زبون. پراڻو. پوڙهو.
 جهوراڻو؛ ذ. ايڏاڏ. ڏک سور. گشتي- ڳاراڻو.
 جهورڙ؛ جهورڙ؛ پڇن- ڀڪا ڪرڻ. زبون ڪرڻ.
 ڏکونڻ- ايڏائڻ. ستن ڪٽڻ.
 جهوري؛ ث. گشتي- وجهل. پریشاني. اٿڻ-
 چوراڪورا. سڪ- اڪند.
 جهوڙو؛ ذ. ست يا پت جو ٿنڊن- ٽوڙن. وانگوڙو.
 ساڻي گاه جو ڳڻو.
 جهوڙي؛ ث. پن جي بيڙين جي جوڙي (پنجويهه
 پيڙيون).
 جهوڪ؛ ث. نمڏي- هيٺاهين (زمين). بينڪ (اٺن
 جي). اٺن جي ويڪ وارو هنڌ. رات جو بارگير اٺن جي
 منزل. ماڳ- منزل. اڳتي سيرڻ لاءِ چوڪ.
 جهوڪڻ. جهوڪڻ؛ م. ڏڪڻ. زوري اندر وجهڻ-
 ٽسڻ. ڏٽي پڙڻ. سورڻ (باهه ۾ ڪاڻيون).
 جهول؛ ث. چولي يا پهراڻ جو آڳو. دامن- پلٽ.
 جهولي.
 جهول جهلڻ؛ خيرات وٺڻ. مراد پنڻ. هاجمه گهرڻ.
 جهول؛ ذ. هيٺاهين زمين- نشيب. درياء جي کاڌ وارو
 اونھون هنڌ (جتي درياء جي لات بعد به پاڻي بيٺو رهي).
 درياء جو اونهي پاڻي وارو وهڪرو. ڀرائي (ست،
 ڪپڙي، نوڙي وغيره جي تنڊن جي).
 جهولڻ؛ م. لڏڻ. لٽڪڻ. جهومڻ. ڪنڌ هڻڻ (غيبات
 جي اثر کان).
 جهولڻو؛ ذ. پينگهو. جهلي (چت ۾ ٻڌل).
 جهولو؛ ذ. اونھاري جي گرم هوا- لوھ- لڪ. لڪ
 جو اثر.
 جهولو؛ ذ. لوڏ- پينگهه. پينگهو.

جهولي؛ ث. جهول. ٻار کي لوڏڻ لاءِ ڪپڙي جي لوڏ.
 چولي يا پهراڻ جو آڳو- دامن. ڪپڙي جي ڳوٺري
 (خيرات وٺڻ لاءِ). گود- هنجھ.
 جهولي جهلڻ؛ خيرات وٺڻ لاءِ پلٽ جهلڻ. مدد گهرڻ.
 پنڻ.
 جهومڙ؛ ذ. ڳھ جو هڪ قسم (پيشانيءَ جو).
 جهومڪ؛ ذ. ڪن ۾ پائڻ جو هڪ ڳھ.
 جهومڻ؛ م. نشي يا مستيءَ ۾ لڏڻ.
 جهونجهه؛ ث. لڙائي- جنگ. جهيڙو.
 جهونجهار؛ ص. ويڙهاڪ- جنگجو. سورهميه-
 مانجهي. بهادر.
 جهونگار؛ ث. جهيڙي آواز سان ڳائڻ. چوڻائي مال کي
 پهراڻ لاءِ تنارن جو خاص آواز.
 جهونگارڻ؛ م. آهستي پڙهڻ يا ڳائڻ- پنهنجي منهن
 سر سان چوڻ.
 جهونو؛ ص. پراڻو- ڪهنو. قديم- اڳاتو. ڀٽو-
 زبون ”پوڙهو“ (ث. جهوني).
 جهير؛ ذ. چير- شڪاف. زخم. ڪپڙي ۾ وچان تنڊن
 نڪرڻ سببان ٿيل گهاري. چھڪ- وڌ.
 جهيرڙو؛ ذ. جهرڻو. منڊيڙو.
 جهيرڙاڪ؛ ص. جهيڙو ڪندڙ. ويڙهاڪ. فسادِي.
 جهيڙو؛ م. جهيڙو ڪرڻ. وڙهڻ جنگ ڪرڻ.
 جهيڙو؛ ذ. جهيڙو- ويڙهه. تڪرار- معاملو.
 جهيڙو جهٽو؛ ذ. دنگو فساد. ويڙهه جهيڙو.
 جهيل؛ ث. ڏيمي آواز ۾ جهونگار. ٻئي سان آواز ملائي
 ڳائڻ. ڳاڻشي سان پراءِ لاءِ لاڳڙ ٿي ڳائڻ. ڀار سان
 ڳالهائڻ.
 جهيلي؛ ص. راڳ. ڪندڙ جي پٺيان سر جهلائيندڙ-
 سر جهلائڻو.

جهيلار: ث. ڳالهائڻ ۾ ڌار. اُچارڻ کي ڌار سان هيٺ مٿي اُچارڻ.	جي: (جي).
جهينگو: ذ. هڪ قسم جو سامونڊي جيت (جنهن جو اندريون ڳودو رڌي کائجي) - گانگت.	جهيڙائي: ث. هيڙائي - ايرائي. هڪائي - نرمي (آواز جي). سنهون ٽپ.
جهيڙ: ث. ڪمزوري - هيڙائي. ايرائي. هڪائي (آواز هيٺو - اوڀرو. هڪو (ٽپ)).	جهيڙو: ص. آهستي - ڍرو (ڳالهائڻ). ڏيمو - مائو.

ج

ج. ث. سنڌي الف بي جو چوڏهون اکر. هن اکر سان ڪوبه لفظ شروع ڪونه ٿو ٿئي.

چ

چ: ث. سنڌي 'الف-بي' جو پندرهون اکر ۽ فارسيءَ جو ستون اکر. اُچار 'چي'.	چاڀي ڏيڻ: واچ کي ڀرڻ. اُچارڻ - آماده ڪرڻ. ڦڙت ڪرڻ.
چاڀڪ: ذ (ف) چُهڪ.	چاڀر: ص (سن. چتر) ڏاهو - چالاڪ.
چاڀڪڏستي: ث. ڦڙتي. مهارت.	چاڻ: ث. چشڪو. عادت. چپيت.
چاڀ: ث. چپڻ جي حالت - ڏندن سان زور.	چاڻ چڪاڻ: عادت وجهڻ. حرفت سان نقصان وجهڻ.
چاڀو: ذ. کاڌي مهل ڇاڙين جو چُهڪو.	چاڻو: ذ. چٽڻ جي دوا (معبون وغيره).
چاڀا ڏيڻ: وات هلائڻ (کاڌي کائڻ وانگر). نلهو وات هلائڻ.	چاڻو: ص. چٽيندڙ. کاڻو. هيبي. لالچي.
چاڀول: ث. چڙبول - هُل.	چاڻي: ث. چشڪو. چوس - هير. چاهه. واپاري جي اصطلاح ۾ بازار ۾ ڪنهن چيز جي کوٽ.
چاڀون، چاڀئون: ص. چاڙڻ ۾ چيڙهو (کاڌو، حلو وغيره).	چاڀ: ث. گوشت جو هڏي وارو ٽڪر (جو تري يا پڇائي کائجي). چپ يا پڇاڻ جي حالت.
چاڀي: ث. ڪنجي (ڪُلف جي). وقت لاءِ واچ ڀرڻ جي ٿل. بيل گاڏيءَ جي ٿيٽي کي روڪيندڙ لوهي ڪنڊو. اڇاوت ۾ ونگ يا ڪمان جي چوٽيءَ واري وچين سِر.	چاڀڙ: ذ. ڳوهيل مٽيءَ مان ٺاهيل گولائون ڍڪ (جنهن سان ٿنديءَ کي ڍڪجي). چاپوڙو.
	چاپلوس: ص (ف) خوشامدي. رهي. منگتو ڳاڻو.

ڪندڙ. حيلي سان چڱو پلو ڪندڙ.
 چاريءَ ص. محافظ- پهريدار. جاسوس.
 چاڙههءَ ذ. واڌ (پاڻيءَ ۾) - اضافو. ٽيڪ - پئيرائي.
 ترغيب - هُش. اُتامين - اُچائي. درياءَ ۾ پاڻي جي واڌ.
 چاڙهه ڏيڻ ريف ڪرڻ - پڌائڻ. هُشي ڏيڻ.
 چاڙههءَ چاڙههءَ م. مٿي ڪرڻ - بلند ڪرڻ.
 مٿانهين تي رسائڻ. ويهارڻ (سواريءَ تي) - سوار ڪرڻ.
 هڪڙي شيءَ جي مٿان ٻي رکڻ.
 چاڙههءَ ذ. بلندي - مٿانهين. عروج - اوج. واڌ -
 اضافو. ترقي. سڌارو. فائدو. مڙسي - همت.
 چاڙههءَ ص. چڙهڻ جو هوشيار (وڻ يا جبل تي).
 چاڙهيءَ ٿ. اُتانهين - بلندي. مٿانهين ڏي ويندڙ رستو
 يا گس. واڌ. هُشي - ٽيڪر. ڏاڪڻ.
 چاڙهي چڙهڻ ڏکيائيءَ مان پار پوڻ. مشڪلات کي
 مُنهن ڏيڻ.
 چاڙهيڪو. چاڙيڪوءَ ذ. جبل جو ڏاڪو. اُڀو لڪو.
 چاسءَ ٿ. چشڪو - لذت.
 چاسينگرءَ ذ. کڙڪيٽو.
 چاشءَ ٿ. ڳڙ يا کنڊ جي پٽ.
 چاشنيءَ ٿ (ف) مٺاڻ - ميناڇ. کنڊ ۾ رڌل چانور.
 چاقءَ ص (ترڪي) تندرست - چڱو پلو.
 چاقائيءَ ٿ. تندرستي - چڱيائي.
 چاق چڙهندءَ ص. چڱو پلو. تازو توانو. ٿلهو متارو.
 چاڻو. چاقونءَ ذ (ترڪي) وڍڻ يا چلڻ جو اوزار - ڪپ.
 چاڪءَ ذ (ف) چيسر. جهڪو. وڌ. زخم - گهاءَ.
 ڪپڙي جو ٽاڪو - ٿڙ. گاڏيءَ جو ٿيٽو. (انگ) بورڊ تي
 لکڻ لاءِ چُن جو قلم. (ص) چيريل. ويڊل. ڦاٽل.
 چاڪ چڪڻ زخم تازا ٿيڻ. سَورَ ياد پوڻ.
 چاڪ گريبانءَ ذ. چولي يا پهراڻ جو اڳ وارو کليل حصو.

چاڻيڻ ٿ. گهاٽي ۽ گلن تي ڀريل ڏاڙهي.
 چاڇوءَ ذ. پيءُ جو ڀاءُ. (ٿ. چاڇي).
 چاڌر ٿ (ف) اوڍڻ يا وڇائڻ جو وڏو ڊگهو ڪپڙو.
 گلن جي چادر.
 چاڌر چاڙههءَ مزار تي عقيدت طور ڪپڙي يا گلن
 جي چادر وجهڻ.
 چاڌريءَ ٿ (ف) هڪ قسم جو برقعو.
 چاڏيءَ ٿ. ڪير ولوڙڻ لاءِ ٺڪر جي ڪُني - ماڻي.
 چارءَ ص (ف) چهار) ڳاڻيٽي جو هڪ عدد (۴).
 چار ماڻهوءَ ذ. ٿورا ماڻهو - ڪجهه تعداد. چارچڱا.
 چار پشاههءَ ذ. ڪجهه رقم. ملڪيت - ناڻو.
 چارچڱا ذ. ڪجهه معزز ماڻهو.
 چار ڏينهنءَ ذ. ٿورا ڏينهن. ڪجهه عرصو.
 چارائي. چارائيءَ ٿ. چوڻائي مال چارڻ جي اجرت.
 چارڻءَ ذ (انگ) نقشو - خاڪو.
 چارپُ. چاريوءَ ذ. چوڪسي - جاسوسي.
 چار پهرءَ ذ. سڄي رات يا سڄي ڏينهن جو عرصو.
 چارج ٿ (انگ) سپردگي. ذميداري.
 چارج شيٽءَ ٿ. مڙهيل تهمت جي لکيت.
 چارڻءَ ذ. چارڻ قوم جو فرد (جيڪو ڳاڻي ۾ گهمندو
 رهي). منگتو ڳاڻو.
 چارڻءَ چارڻءَ م. چوڻائي مال کي جهنگ ۾ پهرائڻ
 (جيئن مال ڪڪ پن وغيره کائي ۽ تنگن سامي).
 چارو ذ. چوڻائي مال جو گاهه وغيره. مڇي ڦاسائڻ لاءِ
 ڪنديءَ ۾ ڦاسايل کاڌو. سنهون پيڇرو - ڊڪ. جهنگ
 يا پيلي مان گس. رستي ۾ پاڻي ۽ گپ وارو ٽڪر.
 چارو ذ (ف. چاره) حيلو - تدبير - آڀاءُ.
 چاره جوئيءَ ٿ. فرياد - دانهن ڪوڪ.
 چاره گرءَ ص. ڪهه اميندڙ يا درست ڪندڙ. علاج

چاليهه: ذ. چاليهن ڏينهن جو مدو. اعتكاف وارا چاليهه ڏينهن (گوشه نشيني ۾ عبادت ۾ روزا رکڻ). فوتيءَ جي چاليهين ڏينهن تي ختمو ۾ غيرات، جهلم، چاليهن ڏينهن جو عرصو (سال ۾ ٽو چاليها). اونهاري جي سخت گرمي ۾ سياري جي سخت سيءَ وارا چاليهه ڏينهن.

چاماڻو: ص. چَمَ ۾ (اهو ڌڪ جيڪو چمڙيءَ جي مٿان رهڙ ڪري).

چانجوس: ذ. جاسوس.

چانجوسي: ث. جاسوسي.

چانڊني: ث. چانڊوڪي. زمين تي وڇاڻڻ لاءِ فرش يا چادر.

چانڊي: ذ. هڪ قسم جو مشهور ڌاتو- رڻو- سيم- ٺهره. ڍڳي (ڏاند) جي ڪلهي تي پاڇاريءَ جي گان.

چانڊاڻ: ث. چنڊ جو سُهائو- چانڊوڪي.

چانڊوڪي: ث. چنڊ جو سُهائو.

چانس: ث (انگ) وجهه- موقعو.

چانگار: ث. تنوار (پڪين جي)- لات.

چانگارو: م. لات لٽو- تنوار ڪرڻ. وڃڻ (چڙا).

چانگو: ذ. اُٺ.

چانور: ذ. اناج جو قسم. سارين مان نڪتل آن.

چانورن جو طعام.

چانهه: ث. هڪ قسم جو ٻوٽو (جنهن جي پنن جو

ڪاڙهو پيشجي ٿو). چانهه جي پاڻي، کنڊ ۽ کير جو

مشروب. هڪ قسم جو پڪي (سائي ۾ آسماني رنگ

جو).

چانهه پاڻي: ث. هلڪي دعوت.

چانهه: ث. بڪريءَ جو هڪ قسم.

چائش: ث. دروازي جي چوڪٽ جي هيٺين ڪاٺي.

چاگر: ذ (ن) نوڪر- خادم- پيلي.

چاگري: ث. نوڪري. خدمت. تيمارداري.

چاڪليٽ: ذ (انگ) هڪ قسم جي ولاٽي مٺاي.

چاڪي: ص. گهاٽو هلائيندڙ. تيلي.

چاڪڙي: ث. ڪاٺيءَ جي جُتي.

چاڳ: ذ. لاڏ- انگل- ماڻو. هيڄ.

چاڳلائي: ث. ناز نغرو. چلولائي.

چاڳلو: ص. لاڏلو. چلولو. آنگلي. نغرياز. (ث. چاڳلي).

چال: ث. رفتار. هلڻي. هلت- روش. طريقو- ڍنگ.

عادت. هير. رسم. اٽڪل- حرفت. مينهن (جنهن جا

چارئي پير ۾ منهن اچو هجي). پيسڪوٽ راند ۾ پتي

جي لهپ.

چال چڪت: چال چلڪت: ث. هلڻي چلڻي. طور

طريقو. رسم رواج.

چالباز: ص. اٽڪلي- حرفتي. نگ. چالاڪ- هوشيار.

چالبازي: ث. چالاڪي. نگي. حرفت.

چالاڪ: ص (ف) چُست- تيز- ٿڙت. هوشيار. نگ- نريي.

چالاڪي: ث. ٿڙتي- چُستي. هوشيار. نگي- حرفت.

چالاما: ذ. رسم رواج- هلي چلي. رواج.

چالان: ذ (انگ) پروانو. راهداري. ملزم جي ڪورٽ

۾ حاضري.

چالافو: ذ. لاڏافو- وفات- انتقال.

چالو: ذ. هلڻي. ڳوٺن واري ڪنهن به بازيءَ ۾ ڳوٺ

جي هلڻ جو وارو- ڊاء.

چالو: ص. رواج ۾ هلندڙ. عمل ۾ ايندڙ. جاري. عام

رواجي.

چاليهه: ص. ڳاڻيٽي جو هڪ عدد (۴۰).

چاليهه چورا: ذ. 'الف ليلي' ۾ عالدين جي اڪائي

وارا چاليهه چور. ٺڳن جو ٽولو.

چاڻش چمڻ: احترام جي اظهار طور چاڻش ڪي چمڻ.

چاڻيهو: ذ. هڪ قسم جو پٺاڻو وڪر.

چاڻڪ: ث. طعنو، مڙهي واري ميار.

چاڻو: ذ. گوهيل آڻي، مٽي وغيره جو پنوڙو، مڪن جو پيڙو.

چاوت: ث. حسد، بغض، خصومت، وير- عداوت، بدخواهي.

چاه: ذ (ن) ڪوه.

چاه زَنَعْدان: ذ. منهن ۾ کاڌيءَ واريءَ گڏ (سونهن جي وصف).

چاه ذَقَن: ذ. کاڌيءَ واري گڏ.

چاهه: ث (ف) باهر، وڏو چلهو (جنهن ۾ گهڻيون ڪاٺيون وجهي مڇ ڪجي). مڇ- آڙه.

چاهه: ذ. خواهش- آرزو- اميد- محبت- پيار، شوق، سڪ- اڪير.

چاهت، چاهنا: ث. خواهش- تمنا- محبت- پيار.

چاهڪ: ذ. گاه جو هڪ قسم، تازو ٺٽل گاه، ساڻي گاه واري جوءِ.

چاهڻ: م. گهرڻ، خواهش ڪرڻ، طلب ڪرڻ، محبت ڪرڻ، پسند ڪرڻ.

چاهي: ث. ٿوري باه- ننڍو مڇ.

چاهي پوک: ث. ڪوه تي آباد ٿيندڙ زمين (پوک).

چاه: ذ. پيار، شوق.

چاقت: ث. حسد، بدخواهي، چاوت، گلا.

چاڻڙي، چاڻڙي: ث. پوليس گهاٽ- ٿاڻو.

چاڻڻ: م. ڪڍڻ.

چَب: ث. اجائي دعويٰ، ڪوڙي دعويٰ.

چَبِي: ص. چب ڪندڙ.

چَبوتڙو، چَبوتڙو: ذ. ويهن لاءِ ٿلهو، سوڙهي جاءِ- بهرو.

چَب: ث. ڏندن جو زور- چابو، هڪ ڀيرو چابو (وات جو)، سختي- پيڙ.

چَب پوڻ: ڏنڊي ڏيڻ، زباني تڪرار ڪرڻ.

چَب چَت ڪرڻ: وهنوار يا ليڪي ۾ پڪاڻي ڪرڻ، فرو پڙو ليڪي ۾ آڻڻ.

چَب: ث. پڪيءَ جو هڪ قسم- چيرو، (ص) واٽڙو، پوک.

چَب: ذ. گهٻ (ٿانءَ ۾)، بي ڊولا چَب.

چَب ڪڍڻ: گهٻ سڌو ڪرڻ، روئڻ وقت چَب ڪڍڻ (عام طور ٻار لاءِ چُجي).

چَبارا: ذ. آهلون- چبرا.

چَبار: ث. هڪ ڀيرو ڏندن سان چَبارڻ- چَب.

چَبارڻ: م. ڏندن سان زور ڏيڻ- چابا ڏيڻ، ڪڙڻ- کائڻ، چبن.

چَبرا: (جمع ۾ ڪم ايندڙ) آهلون- ويچارا.

چَبرا ڏيڻ، ڪڍڻ: آهلون ڪرڻ- ويچارا ڪڍڻ.

چَبرو: ذ. هڪ قسم جو پڪي (جيڪو نياڳو چيو وڃي ٿو)- آلو.

چَبڙا: ص. کائڻ ۾ گهڻا چابا ڏياريندڙ- چابون.

چَبڙاڻو: ذ. چَبڙن جو آواز، ٿورو کاڌو (هن ٽن گراهن جيترو).

چَبڙڻ: م. چَبڙڻ، چبن.

چَبڪو، چَبڪو: ذ. چَبڙن جو آواز- چابو.

چَبڻ، چَبڻ: م. چَبڙڻ، کائڻ، ڪڙڻ.

چَبِي چُتي ڳالهائڻ: سوچي ويچاري ڳالهائڻ، سانت

سان ڳالهائڻ، سهڻن لفظن ۾ ڳالهه ڪرڻ.

چَبو: ص. ڏنگو- ڦڏو، مڙيل، بي ڊولو، (ث. چَبِي).

برغلائڻ - پٺيلائڻ.
 چٽڙو، ذ. ٻنڊڙ - ٻنڊڻ.
 چٽو، چٽون، ص. چٽ هٿائيندڙ - مفعول.
 چٽون، ذ. طوطو - مٺو (پکي).
 چٽي، ث. کپڙي جو ٽڪر - اڳڙي. پيوند. مٿي ۾
 چورس ٽڪر ۾ ڪوڙيل وار. ڦاٿل جٽيءَ ۾ چمڙي جي
 ٽڪريءَ جو ڳنڍ. گذري چانهين وغيره ۾ ويڊيل ٽڪر.
 چٽي ڪڍڻ، نقصان رسائڻ. ويساهي ڌڪ ڪڍڻ.
 مالي نقصان ڏيڻ.
 چٽ، ث. چلڻ جي حالت - چپ.
 چٽڙ، ث. توک - نٺول. ڪل.
 چٽڙو، ذ. ڪنهن سخت شيءِ يا پٿر وغيره جو مٿيون
 يا پاسي وارو ٽڪر.
 چٽڻ، چٽڻ، م. چلڻ - چپي ذرا ذرا ڪرڻ، مهري يا
 ڪنهن اوزار سان ڪٽڻ.
 چٽو، ذ. جيت جو هڪ قسم جيڪو اوني ڪپڙا
 ٺڪي.
 چٽ، ث. ڏٽار. خوشامد. لالچ. لغار (صابن). رنگ
 جي. مڪ (تيل جو).
 چٽ پٽڻ، راضي ڪرڻ. پريائڻ. مٿي تان هٽ
 گهمائڻ.
 چٽ، ص (سن) تباه - ناس. ختم. بيڪار - نڪمو.
 خراب - ردي.
 چٽ ڪرڻ، ناس ڪرڻ - برباد ڪرڻ. کائڻ - هضم
 ڪرڻ.
 چٽ، ث. سخت گرم ڏينهن واري مُندَ. (بدي جو
 سڄو مهينو) آسوءَ جا پهريان ڏهن ڏينهن، انهيءَ عرصي
 ۾ چار چٽون ٿين: ۱. جپ جي ڊپ. ۲. ڪانهن جي
 چٽ ۳. سڄي سر جي چٽ ۴. ڪوڙي سر جي چٽ).

چٽو، ظ. پاڻيءَ ۾ زور سان ڪرڻ - ڌو. سڌو.
 چٽ پوڻ، دخل اندازي ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ.
 چٽائڻ، م. جسم ۾ داخل ڪرڻ (سُئي، چاقون
 وغيره) - ٽنڻ.
 چٽ چٽ، ث. چٽڪار (جسم ۾). چٽڻ (اکين ۾).
 چٽڙو، ذ. هڪ وڻ جو ڦڙ - مٿيرو.
 چٽوڪو، ذ. پاڻيءَ ۾ ڪرڻ جو آواز - چٽڪو.
 چٽڪار (ٺ)، چٽڪارو، ذ. جسم ۾ چيٽ، ڪڪ
 يا سُئيءَ وغيره جو لاڳيتو چٽڪو.
 چٽڪو، ذ. جسم ۾ سُئي وغيره تنبجن جو ايداءَ.
 چٽڻ، م. جسم ۾ لڳڻ (سُئي، ڪنڊو وغيره) -
 ٽنڻ. ايداءَ ڪرڻ - ڏکڻ.
 چٽي، ث. اجائي دعويٰ (ڪسڻ يا حق ڄمائڻ لاءِ).
 ڪُٽ. ٺڳي.
 چٽ، ذ (سن) دل، مَن - ضمير. ڌيان - توجه.
 چٽ ڪٽڻ، دل ڪٽڻ. ارواح پلڻ.
 چٽ، ث. ڳڻي - مَقَدَّ.
 چٽ، ث (سن) ڪاٺين جو ڍڳ جنهن تي هندو مڙهو
 ساڙين - چڪيا - ڏاڳه.
 چٽاءُ، ذ. اطلاع - آگاهي - خبر. اڳواٽ خبر.
 يادگيري، پڌرائي - اعلان. تنبيهه.
 چٽائڻ، م. ڇاڇڻ - ٽڪڻ. غور سان ڏسڻ. ڌيان
 ڏيارڻ. ياد ڏيارڻ. ٻڌائڻ. خبردار ڪرڻ - جٽائڻ. تنبيهه
 ڪرڻ.
 چٽڙ، ص (سن) چالاڪ - ڏاهو - سياڻو.
 چٽرائي، ث. چالاڪي - ڏاهپ. چلولائي.
 چٽڙ، ذ (سن) چٽ. نقش.
 چٽرڪار، ص. مَصور.
 چٽرائڻ، م. چٽ ٻڌي هِرڪائڻ. لالچائي ڦاسائڻ.

چٽي ڪرڻ: هضم ڪرڻ - کائي کپائي ڇڏڻ.	چٽ، چٽ: ٺ. نشاني کي پورو ڌڪ - چٽ.
چٽو: ڏ. مصالحِي دار شيون کائڻ. هروقت ڪجهه نه ڪجهه کائيندو رهڻ. فضول خرچي.	چٽ، ٺ (انگ) ڪاغذ جي ٽڪري (جنهن تي نالو لکيل هجي). چٽي.
چٽو ڪرڻ: بازاری شيه کائڻ تي چاهه رکڻ. فضول خرچي ڪرڻ.	چٽ، ڏ (سن، چتر) داغ - ٽڪو. نقش. گلڪاري واري تصوير. مصوري.
چٽو: ص. روشن - صاف. اڇو. کليو - ظاهر - پٿرو. (ٺ. چٽي).	چٽا، ڏ. سخت گرميءَ جا ڏينهن (جنهن ۾ پوک پڇي). چٽاڀيٽي: ٺ. مقابلو - پيٽ. بحث مباحثو.
چٽو، چٽو: ڏ. داغ. چٽل ڦٽ جو نشان. وهت جي پٽيءَ تي تيل ڦٽ يا زخم.	چٽاڻو: ڏ. سوجهرو. چٽي (ڏينهن جهڙي) روشني سَهائي.
چٽي: ٺ. ڏنڊ - جُرمانو - تاوان. نقصان - گهاٽو - چيهو.	چٽاڻ، م. چٽ سان صاف ڪرائڻ. ڪارائڻ.
چٽي پوڻ: بي گناهه ڏنڊ پري ڏيڻ.	چٽاڻ، م. نقش ڪرائڻ. چٽ ڪڍائڻ.
چٽي: ٺ. داغ. چمڙيءَ جي هڪ بيماري.	چٽاڻي: ٺ. صفائي. روشني. پٿرائي.
چٽ، ٺ. ٺڪر جو ٿانءُ (ڪٽي جي پاڻي پيئڻ يا کائڻ لاءِ). ميگهواڙ وٽ چمڙي پُٺائڻ لاءِ پاڻيءَ جو ٿانءُ.	چٽ پٽ، ڏ. جهٽ پٽ.
چٽو: ڏ. فهرست - وچور - تفصيل (لکيل ڪاغذ).	چٽ چٽي: ٺ. چمي پاڪر. ظاهري پيار.
چٽي: ٺ. خط.	چٽڙ، ص. چٽ ٻڌي ڌٿاريندڙ. چٽو ڪندڙ.
چٽ، ڏ. کٻ.	چٽڪرو: ص. ڪارڻ اچڻ چٽڻ وارو. ٻن رنگن وارو (اڇو ۽ ڪارو). ابلڻ (گهوڙو).
چٽ چٽڻ: سڌون ڪرڻ. سڪڻ.	چٽڪو، چٽڪو: ڏ. لغار (رنگ جي). جهلڪو - چمڪو. مزو - چشڪو.
چٽ ڪڍڻ: ننڍڙي ٻار جو روئڻ وقت چٽ چيو ڪرڻ.	چٽڪي: ٺ. چٽِي (ڦڪيءَ وغيره جي). لغار. ڪاغذ جو لکيل پرزو.
چٽ پوڻ: هوڏجڻ، ٽڪو منو ٿيڻ. تڪرار ڪرڻ.	چٽڻ، چٽڻ: م. زبان سان کائڻ. چڪڻ. رغبت سان کائڻ.
چٽن کي چٽو لائڻ: خاموشي اختيار ڪرڻ.	چٽڻ، م. چٽ ڪڍڻ. نقش نگار ٺاهڻ. گلڪاري وغيره ڪڍڻ.
چٽ، ٺ. پير يا ڪنهن وزن سان دٻ.	چٽڻ، چٽڻ: م. نشان تي پورو هڻڻ. چست ڪرڻ - نشانو هڻڻ.
چٽ ڏيڻ: زور ڏيڻ - مٿان دٻاءُ وجهڻ. سيڪت ڏيڻ. نقصان ڏيڻ.	چٽي: ٺ. مرچ مصالحو پيل گِٽِي مِني شيء.
چٽو: ٺ. خاموشي - ماڻ. سُڪوت.	
چٽ رهڻ: ماڻ رهڻ - خاموش رهڻ. ماڻ ٿي وڃڻ.	
چٽ لڳڻ: حيرت لڳڻ - عجب ٿيڻ.	

چيَاتي، ٿ. ھلڪي ننڍي ماني - ٿلڪو.

چيَاتي، ٿ. چمات - لپات.

چيَٿرو، ص. سنھون ۽ تراڪڙو. پاسا ويٺل ۽ وچ گولائيءَ ۾ اٿيل - چيٿو. (ٿ. چيٿري).

چيَٿ، چيَٿو، ڏ. ٻن يا ٽن آگرين ۾ آيل ٻورو يا چورو - وڏي چيَٿي.

چيَٿي، چيَٿي، ٿ. آڱوٺي ۽ آگر جي وچ ۾ آيل ڪنھن شيءِ جو مقدار - چيَٿڪي. آڱوٺي ۽ وچيءَ آگر جي گسائڻ سان نڪتل آواز.

چيَٿيون وڃائڻ، خوش ٿيڻ.

چيَٿڻ، م. پائمال ٿيڻ. پيرن سان لٽاڙجڻ، چٽجڻ. چيَٿ چاٻ، چيَٿ چيَٿ، ٿ. ماٺ ميٺ - خاموشي. (ص) خاموش - ماٺ.

چيَٿ، ٿ. ڏانڊ پڇي گھڙيل ڪاٺي (ڪاٺ جي وٿي يا سل ۾ وجھڻ لاءِ).

چيَٿراس، ڏ. ٻلي (خاص نشان) وارو پتو جيڪو خدمتگار چيلھ ۾ ٻڌي. بيل گاڏيءَ ۾ پٽين کي جھلڻ لاءِ کوبلو.

چيَٿراسي، ص. پتو ٻڌل (نوڪر). پٽيوالو. نوڪر - ملازم.

چيَٿ راست، ص (ف) ڪٻو سڄو. پريڊ.

چيَٿران، ٿ. وڏن ڇين واري اٺ. (ص) وڇان - واٽري.

چيَٿڙ، م. چنڊڙ.

چيَٿڙي، ٿ. دوا جي لپري (تارونءَ تي علاج خاطر رکجي) - پني.

چيَٿڙي، ٿ. ماٺ - خاموشي.

چيَٿڙيون، چيَٿڙون، ٿ. ڪاٺ جون ٻه پٽيون جيڪي ڳاڻا ھٿ ۾ جھلي تار لاءِ وڃائين - ڪڙتالون.

چيَٿڻش، ٿ (ترڪي) لڙائي. جھيڙو - تڪرار. اثبت.

چيَٿائي، ٿ. چالاڪي. سياڻپ. خوشامد. ٺڳي.

چيَٿڻ، م. مٿان زور ڏيئي پڇائڻ. دٻاءُ وجھڻ. ناجائز بار وجھڻ. پائمال ڪرڻ. چٽڻ - چلھڻ. هيسائڻ. نقصان ڏيڻ.

چيَٿي چيَٿڻ، پائمال ڪرڻ. پيڙي چيَٿڻ. سخت نقصان رسائڻ.

چيَٿو، ڏ. ھٿ جون چار آڱريون. چٽن آگرين جي ويڪر جيتري جاءِ - چاڙڪي. ٿوري جاءِ. چنبو. آگرين ۾ آيل شيءِ جو مقدار.

چيَٿو چيَٿو، ڏ. ٿوري ٿوري جاءِ - ھرھنڌ.

چيَٿو چورو، ڏ. نيرن پاڻي.

چيَٿو، ڏ. پيڙيءَ جو ڳڻ. (ص) وڏن ڇين وارو.

چيَٿول، ٿ. ڏاڙو (دل ڪسڻ جو). ناز نخرو - غمزو.

چيَٿي، ٿ. اک جو ميل - پڇي.

چيَٿيٽ، ٿ. ڏڪ. صدمو. نقصان - گھاتو. سيڪت.

چيَٿڻ، ڏ. قدير سنڌ جو ھڪ راجا.

چيَٿنامو، ڏ. سنڌ جي تاريخ جو ھڪ آڳاٽو ڪتاب "فتح نامو".

چيَٿ، ص. تمام مسڪين - نهايت غريب. ھيٺو.

چيَٿ چڪائڻ، ھيٺي کي آزارڻ. مسڪين مارڻ.

چيَٿڙ، م. چٽي ذرا ذرا ڪرڻ. قيمتي وانگر وڃڻ. زخمن سان چور ڪرڻ.

چيَٿڙ، ڏ. جيت جو ھڪ قسم (جانورن کي چھٽي رت چوسي).

چيَٿڙ تي لڳڻ، چھٽي پوڻ. ھروقت ساڻ لڳو رھڻ.

چيَٿڪار، چيَٿڪڙ، ٿ. افسوس جي اظهار يا ڪٽي کي سڏڻ جو آواز.

چيَٿڪارڻ، م. ڪٽي کي سڏڻ لاءِ "چيَٿ چيَٿ" جو آواز ڪرڻ.

چچ مڇا ٿ. سمجھ ۾ نه ايندڙ ڳالهه. (ص) چچريل
(ڳالهاڻ). منجهيل (اڪ).
چچو، ص. چوڻجو (ٿ. چچي).
چچي ٿ. ساندي جهڙو هڪ جيت (چتين پتين تي
هلي ۽ جيت کائي) - ڪڙڙي.
چچيون مارڻ ۽ عيب ڪڍڻ.
چچن ٿ. ذ. نخرو - انگل. مائو. بهانو. موج - مزو.
چچي ٿ. ذ (گهڙو ٻوليءَ جو اصطلاح) پري ٿي ٿا -
دفع ٿي ٿا
چڌو ٿ. ذ. گولي (ششي جي) - بلور.
چڌو ٿ. ذ. ستر وارو مٿيون سنڌ.
چڌا ٿاڙڻ ٿ. تنگون خلاصيون ڪرڻ. گهڻي جاءِ والارڻ.
چڌول ٿ. ٿ. چوڌول.
چڌو، چڌو ٿ. ذ. وڏو پيٽ - ڍڏ.
چڌو، چڌو ٿ. ص. وڏي پيٽ وارو. گهڻو
ڪائيندڙ - پيڻو.
چڌو ٿ. ذ. پاڻيءَ جي ننڍڙي کڏ. ڏبو. تويو. چلهو (پاڻي
يا گپ جو).
چڌي ٿ. ٿ. گوڏن تائين ننڍي پتلون يا پاڄامو.
چڙ ٿ. ٿ. ڊيگي جي رڌ واري چلڻ. ڊگهي کڏ جنهن ۾
باهه ٿي گهڻيون ڊيگيون رڌجن.
چڙ ٿ. ٿ. چڙڙ - حرڪت، هٿ چڙاند - ڪوٽس. غار.
اونڊاهي کڏ.
چڙاڻ ٿ. ذ (ف) هڪ جهنگلي جانور.
چڙاڻ ٿ. ذ (ف) ڏيو.
چڙاڻ سحري ٿ. ذ. صبح وقت اجهام وارو ڏيو. (ص)
پوين پساهن ۾.
چڙاڻان ٿ. ذ ("چڙاڻ" جو جمع) تمام گهڻن ڏينهن جي
روشني. بئين جي جهرمر.

چڙاگاهه ٿ. ذ. چوڙياڻي مال جي چڙڻ واري جوءِ.
ويءَ - سيمر.
چڙاند ٿ. ٿ. چڙ - حرڪت - ڪوٽس.
چڙب ٿ. ص (ف) چڙبيءَ وارو - سڻيو. ٿلهو.
چڙب زيان ٿ. ص. لالچائيندڙ ڳالهيون ڪندڙ.
خوشامدي - چاپلوس.
چڙبڻ ٿ. چڙڪڻ ٿ. ص. چڙڙيو - اڌ چڙيو.
موڳو. بيوقوف.
چڙپتو ٿ. ذ. پڪين جو هل - چڙپر.
چڙپر، چڙپر ٿ. ٿ. جهرڪين جو هل. گهڻن ٻارن جو
گڏيل ڳالهاڻ.
چڙبو ٿ. ذ (ف. چڙب) نقش ٺهيل روغني ڪاغذ.
روغني ڪاغذ وسيلي ٺهيل چاپو. نقل - اُتارو.
چڙبي ٿ. ٿ. (ف. چڙب) گوشت جو سڻيو ته.
چڙڻ، چڙڻو ٿ. ذ. لڇ. چور. بدعماش. (ٿ. چڙڻي).
چڙڙو ٿ. ٿ. حرڪت. هل چل. تحرڪ. بيقراري.
چڙچ ٿ. ٿ. حرڪت - چڙاند، بچ - هشي.
چڙچائي ٿ. ص. چڙچا ڪندڙ - پوڳائي.
چڙچو ٿ. ذ (سن. چڙچا) پوڳ - مذاق - مسخري.
ٽوڪر. ٺٺول. مشهوري. ذڪر - هل.
چڙخ ٿ. ذ (ف) آسمان، ڦيٽو. چرخو، چڪر - ڦيرو.
چڙخ چاڙهڻ، آسمان تي چاڙهڻ. مشهور ڪرڻ. خوار
ڪرڻ.
چڙخو ٿ. ذ (ف. چڙخ) ست ڪٽڻ جو آيت. ڦيٽو.
چڪر (قسمت جو). وڏو نار.
چرخو هلائڻ ٿ. ڪاروبار يا انتظام هلائڻ.
چرخي ٿ. ٿ. (ف) ڦڙڻي. ننڍو ڦيٽو. پوڻ. نار تي ٿيل
آبادي (پوک).
چڙڙاڻ ٿ. ذ. ڪپڙي ڦاٽڻ جو آواز. پڪي يا نانگ بلا جو آواز.

چَرَسُ؛ ذ. ڪوھ مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ چمڙي جو ڏولُ-
ڪوسُ. هڪ نشيدار تماڪ (جيڪو پنگ مان ٺهي).

چَرَسِي؛ ص. چرس جو نشو ڪندڙ.

چَرُغُ؛ ذ. شڪاري پکيءَ جو هڪ قسم.

چَرڪَ؛ ث. دير- اوڀر. گهاٽ- زخم.

چَرڪَ؛ ث. لپ- چرون (پاڻيءَ جو).

چَرڪو؛ ظ. دير سان- ڪُهلو- اويلو.

چَرَمُ؛ ذ (ف) چمڙو- چَمُ. ڪَلُ.

چَرَنُ، چَرَنُ؛ ذ (سن) پير.

چَرَنَدُ؛ ذ (ف) چرندڙ جانور- چوڀايو. حيوان.

چَرَنَدَ وارُ؛ ذ. مٿي يا ڏاڙهي مڇن ۾ اهو وارُ جنهن جي

پيدا ٿيڻ سان پيا وارُ آهستي آهستي ڇڻي وڃن.

چَرَنُ؛ م (سن) گاهه کائڻ (چوڀايو جانور)، جانورن

وانگر کائڻ (کاڌو). آهستي آهستي کائڻ.

چَرَنُ؛ م. آهستي آهستي هلڻ- رڙهڻ. سُرڻ. ٿورو

هلڻ. حرڪت ڪرڻ.

چَرَفُو؛ ذ. وڏن پانچن واري سٿن.

چَرَفِي؛ ث. ڏاڪڻ- پوڙي.

چَرُو؛ ذ. کڏو- چَرُ. زخم- گهاٽ.

چَرُو؛ ذ. ديگ. چوئريءَ جهڙو هڪ قسم جو ٽامي جو

ٿانءُ (ڪير، پاڻي وغيره رکڻ لاءِ). رنگريز جي رڱ

ڪاڙهڻ ۽ پُسان لاءِ اُڀن ڪنارن وارو هڪ ٿانءُ.

چَرُوٺُ؛ ذ (انگ) تماڪ جي پنن مان ٺهيل ولاٽي

پيڙي- سگار.

چَرُوڙِي؛ ث. چوئري (ٿانءُ).

چَرُونُ؛ ذ (ع. جُرعة) هڪڙي هٿ جي ڪُٻ واري

بيهڪ (جنهن ۾ پاڻي وغيره کڻي سگهجي)- لپ.

چَرِي؛ ث. ننڍي ڊگهي کڏ. ڪُسي. پيڙه جي کوٽيل

زمين. کڏو (ٿوئي کوڙڻ لاءِ).

چَرِياءُ؛ ص. چريو. مست. پيپرواه.

چَرِيائي؛ ث. پاڳلپڻو. بيوقوفِي. مستي. سوداءُ-

خفقان- جُنُونُ.

چَرِيَتُ؛ ص. چريو. ٿورو چريو- مست.

چَرِيو؛ ص. پاڳل- ديوانو. سودائي. جُنُونِي.

چَرِيو گَرِيو؛ ص. بي عقل. جهڙو تهڙو.

چَرُو؛ ث. ڪاوڙ- غصو. ناراضگي. ڏمر. جهٽ پٽ آيل

غصو. بيزاري. نفرت- حقارت.

چَرُو؛ م. ڪاوڙجڻ- ڏمرجڻ.

چَرُو؛ م. استعمال ٿيڻ (ڪپڙو). جهلڻ- جٽاءُ

ڪرڻ. گهڻو وقت هلڻ. گهڻو وقت بيماري ڪاٽڻ-

بيماريءَ ۾ گهڻ.

چَرُو؛ ذ. چوڀائي جي ڳچيءَ ۾ ٻڌل گهنڊ- سنڀار.

چَرُو؛ ذ. جهرڪُ (پکي). (ث. چڙي).

چَرُوهُ؛ ذ. چاڙهُ. واڌارو. ڍڙ. هُشي.

چَرُوهُ ڪَرُو؛ ڍڙ ڪرڻ. خوب پيٽ پري کائڻ.

چَرُوهاڻِي؛ ث. چاڙهي. بلندي- اُچائي. مٿانهين.

حملو- ڪاه.

چَرُوهاڻِي ڪَرُو؛ حملو ڪرڻ- ڪاه ڪرڻ.

چَرُوهُتُ؛ ث. اڳرائي. سَرسِي. ٻئي جي مقابلي ۾ وڏو

واڪُ (ٻولُ ۾).

چَرُوهُت ڪَرُو؛ وڌائي واڪُ ڏيڻ. اڳرائي ڪرڻ.

چَرُوهُتِي؛ ث. واڌ. برتري. سرسي.

چَرُوهُنڊِي؛ ث. ترقي- اوج.

چَرُوهُنُ؛ م. مٿي وڃڻ. بلند ٿيڻ. سوار ٿيڻ (وهت

تي). چاڙهه ٿيڻ (درياءُ ۾). واڌ اچڻ (پاڻيءَ ۾). وڌڻ

(قيمت). ترقي ڪرڻ. اڏامڻ (جهاز. لغز). ڪاه

ڪرڻ. اُڀرڻ (سج. چنڊ). چاڻجڻ (ڪڪر). تندرست

ٿيڻ (بيماريءَ مان).

چڙهي: ٿ. ڏاڪڻ- سيڙهي.

چڙهي: ٿ. سڙي. وهڻ تي سواري. ڪاهه- حملو- جُلهه. چم جو ٻوڪو (ڪوه مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ).

چڙي: ٿ. ننڍو چڙو (جانور کي ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ لاءِ) - ٿلي.

چڙي: ٿ. جهرڪي. اڳڻ وجهڻ لاءِ ابدائي جو ٽڪنڊو سوراخ. تاس جي پٽ جو هڪ رنگ- ٿلو.

چڙيا گهر: ڏ. اها جاءِ جتي هر قسم جا جانور پکي گڏ ڪجن.

چس: ٿ. سواد- لذت. هير- چوس.

چست: ٿ. نشاني بازي. هڪ ٽڪ نظر. چست: ص (ف) ڦڙت- تيز. هوشيار- چالاڪ. چڪيل- تنگ (ڪپڙو).

چستي: ٿ. ڦڙتي. هوشياري. چالاڪي.

چسپان: ص (ف) چنڊيل. نهڪيل. موزون.

چسڪڻ: م. چوسي پيئڻ. ڏائڻ (ٽڄ، ٽڻ). ڍڪ ڍڪ پيئڻ.

چسڪو: ڏ. زبان جو مزو. سواد. عادت- چوس.

چسڪي: ٿ. سُڪ- ڍڪ.

چسي: ٿ. چمي. شاباس. ڪيڪار. چسڪو- لذت.

چسي ڏيڻ: ڪيڪارڻ. تاڙي ملائڻ (خوشي يا آفرين ڏيڻ وقت).

چسي: ٿ. چلهر (چنهر) راند ۾ چئن منجهان تن ڪوڏين کڻڻ هڪ اونڌي ٿيڻ جو داڻ.

چس: ٿ (ف) سواد- ڏاهڻو. لذت. مزو. چس.

چسڪو: ڏ. چسڪو.

چشم، چشمه: ڏ (ف. چشم) اک- نيڻ- عين.

چشم بندي: ٿ. نظربنديءَ وارو جادو (جنهن ۾

موجود هوندي به نه ڏسي سگهجي).

چشم پوشي: ٿ. درگذر- ڪن لاثار. ڏسي وائسي ڌيان نه ڏيڻ.

چشم زدن: ڏ. اک چنپ. لفظو.

چشم و چراغ: ڏ. نهايت پيارو- پٽ. اولاد.

چشمو، چشمو: ڏ (ف. چشم) قدرتي طرح زمين مان نڪرندڙ پاڻي (عام طرح جابلو ايراضي ۾). عينڪ. هڪڙي وڻ جو قلم ٻئي وڻ ۾ پيوند.

چقدا: ڏ (ف) چيرو (پکي).

چڦل: ص (ف) جاسوس- چاري. جڻي ڪشندڙ. گلاخور. ڏوتو. (ڏ) چلم جي ٽوپيءَ جي سوراخ ۾ رکڻ لاءِ پٿر وغيره.

چڦلخور: ص. جڻي ڪشندڙ. لائي چائي ڪندڙ. گلاخور.

چڦلخوري: ٿ. گلا- ٽندا. عيب جوڻي.

چڦلي: ٿ. جڻي. گلا.

چڦلي هڻڻ: جڻي ڪڻڻ. نشاندهي ڪرڻ. لائي چائي ڪرڻ.

چقمق: ڏ (ترڪي) اهو پٿر جنهن مان باهه نڪري. لوه کي چڪيندڙ ڌاتو.

چڦندڙ: ڏ (ف) اوڀڙ جو هڪ قسم (گوگڙو جهڙو، پاڇيءَ طور ڪم اچي).

چڪ: ڏ. ڏندن سان جهلڻ ڏندن سان وڌ. ڏندن سان زور (ڪاٺن ۾). ڪنڀارڪي ڪم جو چڪرو (جنهن کي ڦيرائي ٿاڻو ٺاهين). ڪوه جي تر ۾ رکڻ لاءِ ڪاڻ جو چڪرو (جنهن تي پڪي ڪوه جي اوساري ڪجي) - ونگ. زرعي زمين جي وڏي ايراضي- ديهه.

چڪ و جهڻ: جُهت وجهڻ. فائدي لاءِ ناجائز مطالبو ڪرڻ. ڪوڙي دعويٰ ڪرڻ.

چڪ: ٿ. گپ- چڪڻ. گارو. پوسل.

چڪڙو ص. چڪ جهڙو ميوو. مٽي ۽ سٺپ ۾ لٽريل.
چڪلوڙو ذ. چڪرو. مانيءَ تڻ لاءِ ڪاٺ جو گول
چڪرو. پيشه ور فاحش عورتن جو اڏو.

چڪمدوزي ث. ڪپڙي تي زريءَ جو ڀرت. ڪپڙي
تي ريشم يا زريءَ جي مڙهت جو ڪم.
چڪمو ذ. دوکو- فريب. دلبو.

چڪنو چڪنو ذ (ن) ڀرت جو هڪ نمونو (جنهن
۾ ڪپڙي ۾ ٺي گل ٺاهيا وڃن)- سوزن ڪاري.
ڪپڙي جو هڪ قسم.

چڪندوزي ث. چڪني جو ڀرت.
چڪناچورا ص. ٽڪر ٽڪر- ذرا ذرا- پور پور.
چڪناڻي ص. سٺيو- روغني. چلڪڻو (ڪاغذ).

چڪناڻي ث. سٺپ. روغن. چرڀي.
چڪني ث. سوپاريءَ جو هڪ قسم.
چڪو ث. چيڪي مٽيءَ جي گپ. ڏڀڻ.
چڪو م. قرنفل ذريعي عرق نڪرڻ. ڦٽ يا زخم مان
روڳ وهڻ. ڦٽ ڦڙيءَ مان پونءِ ڳڙڻ.

چڪو م. ختم ٿيڻ. وهنوار ٿيڻ. ادا ٿيڻ (قرض).
ٽڪجڻ (جسم)- ڪُهجڻ.
چڪو ذ. ڏونري جو ڇاڪل ڊڳ. ڳنڍيو (ڪوٺر جو).
ٽڪر (مٺائيءَ جو). (ص) گول. گهاٽو ڄميل.
چڪو ذ. ڍڪ- سُرڪ.

چڪورو ذ. پڪيءَ جو هڪ قسم (تتر جهڙو، پير
ڳاڙها، ڳچيءَ ۾ ڪڻنو، چون ٿا ته چڪور چنڊ تي
عاشق آهي).

چڪي ث. گول شيءَ. جانڊهه. ٽڪي (صابن جي).
ٽڌاريل ننڍڙو ٻوٽو (وڻ جو).
چڪي ث. تورو ڍڪ- سُرڪي.

چڪا ث (ترڪي) بانس جي تيلين يا ڪانن

چڪا ث. ڀل- غلطي- سهو- خطا. چيلهه ۾ سُر
پوڻ جي هڪ بيماري (جيڪا گهڻي ڪاڏي ۽ بدھضمي
سبب ٿئي).

چڪارو ظ. ڀريل- تار. ڪناتار.
چڪاس ث. جانچ- تپاس. پرک. نظرداري.
چڪاسڻ م. جانچڻ- نهارڻ. چڱيءَ طرح ڏسڻ
تپاسڻ. پرکڻ. آزمائڻ.

چڪائڻ م. قرنفل ذريعي ٽهڪائي عرق ڪڍڻ.
چڪائڻ م. مٺه ڪرڻ- اڳهه پيڇڻ. ختم ڪرڻ. ادا
ڪرڻ (قرض).

چڪوڻو چڪوڻو ظ. ادا ڪيل (قرض). وهنوار-
بيباقي. سمورو- سڀ.

چڪو ڪرڻ وهنوار ڪرڻ- ليڪو صاف ڪرڻ.
چڪڻ ص. ميوو- مٽيءَ ٺاڻو- تيل ٺاڻو (ڪپڙو).
چڪچورا ص. گهايل- زخمي. زخمن سان چور.
چڪو ث. نار جو هڪ چڪرو (جيڪو لٽ ڪي
ڦيرائي).

چڪو ذ. گول- دائرو- گهيرو. حلقو. ٿيٽو. پيرو-
گهمرو. گشت- سير. گردش. ڦيري (مٽي جي)-
ڀٽوڻي. مصيبت. معاملو.

چڪر ڏيڻ ڦيرو ڏيڻ. گهمرو ڪرڻ- ڦيرائڻ. رلاڻ.
ڏٽو ڏيڻ. فريب ڏيڻ.

چڪر لڳائڻ ڦيرو ڪرڻ. گشت ڪرڻ. سير
ڪرڻ. دورو ڪرڻ.

چڪر ۾ اچڻ ۽ معاملي ۾ ڦاسڻ. آزار ۾ پوڻ. مصيبت
۾ پوڻ.

چڪرو ذ. ڪابه گول شيءَ. مانيءَ تڻ لاءِ ڪاٺ جو
گول ٽڪر.

چڪري ث. چرخي. ڦرڻي. مقابلو- لڙائي.

چڱي: ص. سڻي- پلي. موزون. (ث) نيڪي- پلائي.
چڱيءَ طرح: ظ. سڻيءَ طرح. نامي نوڪي. گهڻي
انداز ۾.

چلاڪي: ص. چالاڪ (عورت). بدڪار.
چلڪي: ث (سن) چال- روش. ڍنگ- عادت.
چلڻو: ذ. رواج- ڪاپو، ڍنگ- نمونو. زيب زينت.
چلڻو ڪرڻ: ڏيکاءُ ڪرڻ- نمايش ڪرڻ.
سينگار ڪرڻ.

چلڻل: ث. توري وقت جو ڏيکاءُ.
چلڻو: ث. گپ. درياءُ ڍنڍ جي ڪناري واري چڪ.
چلڻوزو: ذ. چيل جو وڻ، چيل جي وڻ جو ٻج
(جيڪو پيئي ڪائجي)- نيزا.
چلڪ: ث. چمڪو- روشني. زريءَ جو ٻورو- آفشان.
چلڪاڻ: ذ. چلڪو، تجلو.
چلڪاڻڻ: م. چمڪائڻ، مهڻي صاف ڪرڻ.
صيقل ڪرڻ.
چلڪڻ: م. چمڪڻ، جڙڪڻ. تجلو ڪرڻ.
چلڪو: ذ. چمڪو، تجلو.
چلڪ: ث (ف) تماڪ چڪڻ لاءِ ٺڪر جو هڪ
خاص ٿانءُ.

چلڪ ڀرڻ: خدمت ڪرڻ. نيچ ڪم ڪرڻ.
چلڪجي: ث (ترڪي) هڪ قسم جو ٿانءُ (ٺڪر ٿامي
وغيره جو جنهن ۾ هٿ ڌوئجن).
چلڻ: م. هلڻ.

چلو: ذ. چاليهن ڏينهن جو عمل يا وظيفو. اها جاءِ جتي
ڪنهن بزرگ چلو ڪڍيو هجي. وياتل عورت جي چاليهن
ڏينهن تائين سنڀال. ڪمان جي زهر. پڙهيل ڏاڳو. گيهه
۾ تريل سوراخدار ۽ نرم ماني.
چلو ڪڍڻ: چاليهن ڏينهن تائين وظيفو پڙهڻ. سخت

مان ٺهيل پردو.
چڪ: چڪي: ث. ڪُنڊ (ٽن علائقن يا ڏيهن جي ملڻ
واري ڪُنڊ). جبل يا ٽڪريءَ مان نڪتل ڪُنڊائتي
ايراضي. جهنب- نوڪ.

چڪائڻ: م. ٿورو ڪارائڻ. ذاتقو وٺائڻ.
چڪڻ: م. ٿورو ڪائڻ. زبان لائڻ. سواد وٺڻ. ذاتقو
وٺڻ. ڪائڻ.

چڪيا: ث. هندن ۾ مڙدي کي ساڙڻ لاءِ مڇ- چتا.
چڪي مڪي: ذ. ٺاهه ٺوهه (بدن يا ڪپڙي لٽي جي)-
مهٽ سهت. سيند سڙمو. هارسينگار.
چڪ: ث. مٽي جي وارن جي چوٽي- چٽا. ڳٽ.
چڪ وڍائڻ: چوٽي وڍائڻ. مريد ٿيڻ. آن مڃڻ.
جهنب لهرائڻ.

چڪائڻ: م. پڪيءَ جو ٻچن کي دائو دائو ڪري ڪارائڻ.
چوڳو ڪرائڻ.

چڪڙ: ص. سڻپ ۽ مٽيءَ هاڻو- چيڙهه.
چڪڙڻ: م. چوسڻ (ٽڻ). ڌائڻ.
چڪڻ: م. جهنب سان ڪائڻ. دائو دائو ڪائڻ.
ٿورو ٿورو ڪائڻ.

چڪه: ذ. يار- آشنا (عورت جو).
چڪه: ذ. گهٽ- چٻ (ٿانءَ ۾). داغ (ماتا جو).
نشان (ڌڪ جو).

چڪائي: ث. سڻائي. پلائي- نيڪي. فائدو.
چڪيلائي: ث. چاقائي- تندرستي- صحت.
چڪمڙسي: ث. يلماڻسي. نيڪ مردي. وڏ ماڻهپي.
راج يا پائيچاري جي پگڊاري.

چڪو: ص. سڻو- پلو. موزون- مناسب.
چڪو پلو: ص. تندرست- چاق- صحتمند.
چڪو مٽو: ص. ٻرو پلو. ڪرو ڪوتو. دوست دشمن.

پابندي وارو پورهيو ڪرڻ.

چلولائي: ٿ. البيلائي - لاڏ. انگل.

چلولو: ص. ڪيچلو. انگلي. البيلو - لاڏلو.
(ٿ. چلولي).

چلھ: ٿ. چپ - چٽ. زور - دٻاء.

چلھ: ٿ. باھ ٻارڻ وارو هنڌ. رڌ پچاء ڪرڻ لاءِ باھ ٻارڻ جي جاءِ.

چلھ مٿو: ص. نمڪ حرام. بدلچڻو.

چلھ: ٿ. خانن واري هڪ راند (جيڪا چئن ڪوڏين سان رھجي). چئن ڪوڏين جو هڪ داء - چنھ.

چلھ: م. چپڻ - چٽڻ.

چلھو: ڏ. گپ يا گاري جو دائرو. وڻ جي چوڌاري پائيءَ لاءِ گڏو.

چلھو: ڏ. چلھ. وڏي چلھ. ڪڙ. پاخاني ڪرڻ جو خانو.

چلي: ٿ. وھت تي ٻار کڻڻ لاءِ ڪپڙي جي خريزين.

چم: ڏ (ف. سن. چرم) چمڙو - ڪڙ. چمڙي.

چم لاهڻ: ڪڙ لاهڻ. سخت سزا ڏيڻ.

چمات: ٿ (ف. طمانچ) ڳل تي هٿ سان ڌڪ - لپاٽ.

چمات لڳڻ: صدمو رسڻ. نقصان پهچڻ.

چماتو: ڏ. تماڻو.

چماچائي: چم چٽ. ٿ. چمي پاڪر. پيار.

چمار: ڏ. چمڙي مان جتيون ٺاهڻ جو ڪم ڪندڙ.

چمتڪار: ڏ (سن) حيرت ۾ وجهندڙ واقعو - ڪرشمو.
چمتو. چمتو: ڏ. تاندي ڪڍڻ لاءِ لوهي اوزار - دست پناه.

چمپا: ڏ. هڪ قسم جو ڳل ۽ ٻوٽو.

چمپاڪلي: ٿ. هڪ قسم جو ڳھ.

چمپت: ص. گم - غائب.

چمپل (ٿ). چمپل: ڏ. ٻن پٽن واري عام جٽي.

چم چوڙ: ڏ. جيت جو هڪ قسم (جانورن جو رت چسي). (ص) چٽي پوندڙ. ڪنجوس.

چمچو. چمچو: ڏ. کائڻ پيئڻ ۾ ڪم ايندڙ ڏوٽي جهڙو هڪ ننڍڙو ٿانءِ.

چمچوس: ص. ڪنجوس.

چمڙ: ٿ. اٺ جي نڪ ۾ وڌل ڦاڳي جو ڪڙو (جنهن ۾ مهار ٻڌجي).

چمڙو: ڏ. چم. ڪڙ. هڪ مشهور ساهوارو جيڪو فقط رات جو آڏامي (ڏينهن جو آونداهي واري هنڌ تي آوندو ٿيڻ لاءِ هوندو آهي).

چمڙي: ٿ. چم - ڪڙ.

چمڙي لاهڻ: ڪڙ لاهڻ. وڌيڪ قيمت وٺڻ. مار جي سخت سزا ڏيڻ.

چمڪاڻ: چمڪاڻ: ڏ. چمڪو. تجلو.

چمڪاڻ: چمڪاڻ: م. چمڪائڻ. اوجر ڏيڻ. روشن ڪرڻ. نمايان ڪرڻ. مشهور ڪرڻ.

چمڪڻ: چمڪڻ: م. چمڪڻ. روشن ٿيڻ. چمڪڻ.

چمڪدار: چمڪدار: ص. چمڪندڙ - منور.

چمڪو. چمڪو: ڏ. چمڪاڻ - تجلو.

چمن: ڏ (ف) باغ. باغيچو. سرسبز جڙو.

چمنستان: ڏ. گلزار - چمن.

چمند: ڏ. ست يا چم جو نوڙ جيڪو باغائي چيلھ ۾ وجهي ان جي مدد سان ڪجيءَ جي وڻ تي چڙهي.

چمني: ٿ (انگ) لالتي جو شيشي جو گولو. ننڍڙي بتي. ڪارخاني جي دونهين جي نيڪال لاءِ لوهي يا سرن جو منارو.

چمن: م. چمي ڏيڻ - مني ڏيڻ. پيار ڪرڻ.

چَمَوَتو، ذ. چَمَڙي جي وڏي. چَمَڙي جو ڳت.
چُهَنڊڙي.

چَمِي، ث. مَني- بوسو.

چَمِيگُوئي، ث (ف. چَمِي گُوئي) چَوِيچو. ڳالهه
ٻوله. راترني. تنقيد. اعتراض.

چُن، ذ. کُوري ۾ سڙيل جبل جو پٿر- سيڙهي.
گچ. پوچي.

چُناڇ، ط (ف) انهيءَ طرح. تنهن ڪري.

چَنبُڙائڻ، م. چَهائڻ. لائڻ- ڳنڍڻ. لڳائڻ (نوڪري
۾). ڦاسائڻ.

چَنبُڙڻ، م. چَهڻ- لڳڻ. لڳي پوڻ. ڦاسڻ.

چَنبُو، ذ (ف. پَنج) هٿ يا پير جي آڱرين وارو حصو.
کليل هٿ. جانور جو پير.

چَنبي، م. اچڻ، قبضي ۾ اچڻ. هٿ ۾ اچڻ. قابو
ٿيڻ. مطيع ٿيڻ.

چَنبي، ث. هٿ يا ڪراڻي ۾ سوڳهو جهلڻ (راند يا زور
آزمائي ۾).

چَنبيلي، ث. هڪ قسم جو خوشبودار ٻوٽو
اُن جو گل.

چَناء، ث (سن) ڊپ- انديشو. اَلڪو. خيال-
ڳڻتي- ويچار.

چَنج، ث. چهنب. نوڪ. جبل جي چوٽي. (ف.
ڪنڇ) وڻن جو جهڳٽو. جهنگ. غار- چُر.

چَنجُور، ذ. هڪ قسم جو لوهي اوزار- ٽيڪم.

چَنجهو، ص. ننڍڙين اکين وارو. گهٽ نظر وارو-
چُوچو. (ث. چَنجهي).

چَنچَل، ص (سن) هڪ هنڌ تڪاءُ نه ڪندڙ. بي
چين- بيقرار. اليلو- دادلو. چلولو.

چَنڌ، ص (ف) ٿورا- ڪجهه- ڪي.

چَنڌ، ص. چونڊيل- ذليل، خالص- نج.

چَنڌن، ذ (سن) صندل جو وڻ ۽ ڪاٺ- سَر ڪنڊ.

چَنڌن هار، ذ. ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳجه (جنهن ۾
چنڊ جهڙيون گول پٽليون ٻوٽل هجن).

چَنڌو، ذ (ف) ڪنهن ڪم ۾ مدد طور ڏنل
رقم- ڦوڙي.

چَنڌو، ذ. ٽوپيءَ جو وچ وارو گول ٽڪر. ٽوپيءَ جي
ڪنار. ڪٽ ۾ واڻ ۽ واڌڻ جي وچ وارو مڙهيل حصو.

چَنڌ، ذ (سن. چندر) مشهور آسماني سيارو (زمين جي
چوڌاري گردش ڪري). قمر- ماه.

چَنڊ گِرَهڻ، ذ. سج ۽ چنڊ جي وچ ۾ ڌرتيءَ جي
اچڻ تي اونداهو چنڊ ٿيڻ- خسوف.

چَنڊال، ص (سن) نياڳو- بدبخت. مسافر ۾ هندن جا
مڙدا ساريندڙ.

چَنڊال چُونڪري، ص. بدمعاش ماڻهن جو ٿولو.
بيڪار ۽ فسادِي ماڻهن جو ٿولو. حرڪتي ماڻهن

جو ٿولو.

چَنڊو، ص. نياڳو- بدبخت. منحوس. (ث. چَنڊي)

چَنڊوڙ، ذ. هڪ قسم جو پڪي.

چَنگ، ذ (ف) وات سان وڃائڻ جو هڪ ساز. چُوپائي
ڪي ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ لاءِ ڪنجهي جو گهنڊ.

چَنگ چُڙهڻ، مشهور ٿيڻ. بدنام ٿيڻ.

چَنگالي، ث. ڪيرڻي. چوري.

چَنگَل، ذ (ف) لپ. پريل مٺ.

چَنگِي، ث. گهڻي شيءِ مان ڪنيل ٿورو حصو.
محصول. آڌ جي ڪپ تي پوکيل بچ يا وڻ.

بيجاري جي مَڙي.

چَنگيري، ث. ٽوڪري (ڳلن يا ميوي جي).

چَنگهه، ث. ٿڪ، بيماري يا هيٺائيءَ کان آهستي

دانھن - ڪٽڪ. ڪنجهڪار.

چنگهائڻ، م. چنگه ڪڍائڻ. ماندو ڪرڻ.

چنگهڻ، م. ٿڪ، بيماري يا هيٺائيءَ کان هلڪيون دانھون ڪرڻ.

چنڻ، چنڻ، م. خوشبودار پاليت (جيڪو شادي وقت ڪنوار کي مٿي ۾ وجهجي. 'بدن کي چنڻ جو لوٽڻ ڪرڻ').

چنڻ، م. چرڻ (وھت). گام ڪائڻ (وھت).

چنڻو، م. چانورن جون گلون (جيڪي چڙڻ سان نڪرن). چن.

چنھڙ، م. چنھڙ (راند).

چنڻي، م. هڪ قسم جي رنگا رنگي پوتي. چريل گاڙهي رنگ جي پوتي.

چنڻ، م. چوند. سلوار جا سَر. ڪپڙي جا سَر.

چنڻا، م. (جمع ۾ ڪم ايندڙ) اناج جو هڪ قسم (تي قسم: اڇا چنڻا، گاڙها چنڻا، ڪارا چنڻا).

چنڻ جي دال، م. ڌريل چنڻا (جيڪي ٻوڙ وانگر رڌجن).

چنڻ پڻ، م. آهستي ڳالهه - سس پَس. چوٻول. پچار.

چنڪڻ، چنڪڻ، م. چنڻ (دل ۾)، ياد پوڻ. ڦرڻ (خيال، پُور).

چننگ، م. ٿانڊي جو تمام سنهون ذرو - آلو.

چنڻ، م. چوندڻ. دائو دائو ڪري ڪائڻ. چڱڻ. ڪپڙي جا سَر ٺاهڻ.

چنڻو، م. هڪ قسم جو اناج (چنڻ کي ڏرڻ سان دال ٺهي ۽ ٻيھن سان بيسٺ ٺهي).

چنڻي، م. هڪ قسم جو بچ (جيڪو سونارا رتي جي وزن طور ڪم آڻين).

چنڻ، چنڻ، م. چار. صفاتي اڳياڙيءَ طور ڪم ايندڙ

لفظ (مثلاً: چوٻايو، چوڪنڊو وغيره).

چوٽائڻ، م. ٻئي جي معرفت پيغام موڪلڻ. سفارش ڪرائڻ. منسوب ٿيڻ - نالي ٿيڻ.

چوٽ، م. ٿ (ف) ڪاٺي. طنبو جو لڪڙو.

چوٽدار، م. در تي لٽ ڪٽي بيهندڙ دريان. محافظ.

چوٽاڙ، م. گهوڙي جي مٿيءَ جو هڪ نمونو (جنهن ۾ اڳيان ٻئي پير ۽ پويان پير گڏ ڪشي ۽ تڪو ڊوڙي) - چوٽال.

چوٽڪو، چوٽڪيو، م. چوٽند.

چوٽند، م. چارئي عضوا مضبوط - سگهارو - پهلوان.

چوٽارو، م. ڏ (ف. چوٽاره) چٽي پاسن اڳڻ وارو گهر.

چوٻو، م. گهڻ ڪاٽو - پيٽير. هيجي.

چوٻول، چوٻولو، م. گهڻن ماڻهن جو ڳالهه. ڪنهن واقعي بابت گهڻن ماڻهن جي چوڻيو.

چوٽ، م. ٿ. اڻڄاڻ. بيوقوف. موڱو - واٽرو.

چوٽيو، م. بيوقوف. واٽرو.

چوٽال، م. پٺن ڀر (ڪرڻ). سنئون نئون (ڪرڻ).

چوٽڪي، م. ٿ. هلڪي ۽ سوڙهي سٺڻ، پاڄامو.

چوٽو، چوٽيو، م. لانگوت - لنگ.

چوٽ، م. ٿ. چنڊ جي چوٽين تاريخ. چوٽون حصو.

چوٽاڙ، م. چوٽون حصو. چوٽو.

چوٽائي، م. ٿ. چوٽون حصو. اُن مٿن جو هڪ ماڻ (پاڻيءَ جو چوٽون حصو).

چوٽو، م. چوٽون حصو.

چوٽ، م. ٿ. زخم - گهاٽ. ڌڪ. صدمو. نقصان - ٽوٽو.

چوٽ - ڪاه. ڊوڙ. نگران جي هڪ وھت.

چوٽ ڪرڻ، حملو ڪرڻ - ڪاه ڪرڻ، تڪي ڊوڙ پائڻ. نقصان پهچائڻ.

چوٽون کائڻ، مقابلا ڪرڻ. ويڙهه ڪرڻ.

چوپا ڪرڻ؛ گاهه ڪاٽي ڏانا وغيره ڇڏي ڏيڻ.
ٺوڪاري ڇڏڻ.

چوڀيرو؛ س. چئن پيرن وارو چوڀايو (ٺ. چوڀيري).
چوڄ؛ ٺ. سهڻائي. خوبي. سٺ. چاهه- آتساهه.
پيار- قرب.

چوچاه؛ ڏ. سفارش. ڀارت. چوڻ آڪڻ. هدايت
نصيحت.

چوچوڙي؛ ٺ. سنهي ٻرندڙ ڪاٺي يا تيلي- چٽانتي.
چوچوڙي ڏيڻ؛ باهه لڳائڻ. جهيڙو مچائڻ. نريل جهيڙي
کي زور وٺائڻ.

چوچوه؛ ڏ. بهتان- الزام. چُرچ.
چوچوه؛ چوڻچوه؛ س. ننڍڙين اکين وارو (جيڪو
اڪيون چنجهيون ڪري ڏسي سگهي).

چوڌرو؛ ڏ. چئن درن وارو صفو يا ڪمرو. (ٺ. ٺ.
چوڌري).

چوڏڪي؛ ٺ. ريجڪ- پور.
چوڏاري؛ ٺ. چٽي پاسي- آسپاس.
چوڏاري؛ ٺ. چٽي طرفن- آسپاس.
چوڏسي؛ ٺ. چنڊ جي چوڏهين تاريخ. چانڊوڪي
رات. پورنامسي.

چوڏسي؛ ٺ. چٽي طرفن- آسپاس.
چوڏندو؛ س. چئن سالن عمر جو (جانور).
(ٺ. چوڏندي).

چوڏول؛ چوڏيل؛ ٺ. چئن ڏولين (پينگهن) سان
هيٺ مٿي ٿرندڙ پينگهه. وڏي ڏولي (جنهن کي چار يا
وڌيڪ حمال کڻن).

چوڏهن؛ س. ڳاڻاٽي جو هڪ عدد (۱۴).
چوڏهن چارو؛ س. گهڻين واٽن وارو منجهائيندڙ.
چوڏهن خانوادا؛ ڏ. زاهدن جي سلسلي جا چوڏهن

چوٺ؛ ڏ. اوچائي- مٿانهين. مٿيون حصو (جبل وغيره
جو). مٿي جا ويڙهيل وار. وانگوڙو. (ظ) مٿي-
آناهنون. چوٽيءَ تائين پريل.

چوٺ چوڙهن؛ تمام مٿي چوڙهن. ڳالهه يا معاملو وس
کان ٻاهر نڪرڻ.

چوٽو؛ ڏ. مٿي جا ويڙهيل وار. وانگوڙو. وڏي ٿلهي
چوٽي (وارن جي).

چوٽي؛ ٺ. ڳٽ. ڳٽيل وار. هندن ۾ مٿي جي تارون
۾ ڇڏيل وارن جي چڪڙ. جبل جو اوچو حصو. بلندي.
عروج- انتها- چيڙو. حد. ٻُڃڙي. پڪيءَ جي مٿي ۾
موڙ يا پَٽ.

چوٽيءَ ڦل؛ ڏ. ڳٽ ۾ هئڻ جو هڪ ڳهه (عموما
چانديءَ جو ٿئي).

چوپ؛ س. ڳوڙهو (رنگ)- گهرو- گهاٽو. (ڏ) سنڌي
گجڙ جو مٿيون حصو. پوکڻ لاءِ بصر جون
ننڍيون پٽيون.

چوپاس؛ چوپاسي؛ ٺ. چٽي طرفن- اردگرد- چؤطرف.
چوپائي؛ ٺ. چئن پيرن وارو مادي جانور (مينهن،
ڍڳي، ٻڪري وغيره). گٽ- منجي.

چوڀايو؛ ڏ (ف. چهارپايه) چئن پيرن وارو جانور (ڍڳو
ڍور وغيره). حيوان. 'چوپايو مال'.

چوپچو؛ ٺ. ڳالهه ٻولهه- پيچار. خبرچار- سڻس.
چوڀڙ؛ چوڀڙ؛ ٺ. هڪ مشهور راند- نردبازي.
چوپڙو؛ ڏ. ننڍڙو ڪتاب. ٻنڌي. (ٺ. چوڙڙي)
چوڀڻ؛ چوڀڻ؛ م. چوسڻ. چوسي ڪڍڻ.

چوڀڻي؛ ٺ. چوڀڻ جي شيء (تيليءَ ۾ لڳل ڪٽمنڙو
ٻارن جي کائڻ لاءِ).

چوپيو؛ ڏ. چوپيل ڪمند يا گاهه جو ڳنو. چوپيل چوتو
(جيڪو مال ڪاٽي نه سگهي). اولڙ گاهه جا ڪانا.

خاندان (جن جو سلسلو خواجه حسن بصري سان ملي
ٿو؛ ادھمي، بهيري، زيدي، حبيبي، عجمي، طيفوري،
ڪوفي، سقطي، جنيدي، گادروني، طوسي،
سهروردي، چشتي).

چوڏهن طبق: ذ. چوڏهن دنيائون (ست زمينون
ست آسمان).

چوڏهين: ث. چنڊ جي چوڏهين تاريخ.
چوڏهينءَ جو چنڊ: ذ. پورو چنڊ- ماءِ ڪامل.
(ص) سهڻو- حسين.

چوڏهيو: ص. چوڏهن هنر ڄاڻندڙ. چالاڪ- حرفتي.
چوڙ: ث. چور جو عمل. چر- حرڪت. چرچ- هشي.
چوڙ: ص (سن) پراڻي شيءِ لڪائي کڻي ويندڙ. چوري
ڪندڙ- ڌڙ.

چورچڪار: ذ. چور. چوريءَ لاءِ چڪر ڏيندڙ.
چور دروازو: ذ. گجهو دروازو، لڪل در.
چوڙ: ص. ڪٽيل. پيئل. ذرا ذرا، ٽڪل. مدهوش.
چور چوڙ: ص. ذرا ذرا- پرزا پرزا، ٽڪ يا نشي ۾
سائو، گهايل- زخمي.

چوراس: ص. چوڪنڊو- چورس.
چورائيو: ص. عادي چور. رواجي چور.
چوراڪاري: ث. چوربون. گهڻن هندن تي
چورين جو سلسلو.

چوراگورا: ث. هرڪر- آندمانڊ- بيقاراري. گهڻي.
چوراھو: ذ. چئن رستن ڦٽڻ وارو هنڌ-
چوسول. چوواڻو.

چورائڻ: م. چوري ڪرڻ. لڪائي کڻي وڃڻ. ڳم
ڪرڻ. زخم يا ڦٽ جو پاڻي ڇهڻ.
چورٽ: ث. چرچ. هشي. بچ.

چور ٽپ: ذ. رات جو ايندڙ ٽپ (جنهن لاءِ سوڻ طور

چور کان ٽاڳو وٺائي ٻڌجي).

چور ڏند: ذ. آڏو ڏند يا ٻئي ڏند جي پاڙ مان
نگھ ڏند.

چور ڏيڍ: ث. چورن جو ٽولو- وڏو چور (جيڪو
گهوڙن تي چڙهي چوريون ڪري). پاتاريڊار.

چورس: ذ. چئن ڪنڊن واري شڪل يا ايراضي جنهن
جا چارئي پاسا هڪ جيڏا هجن- چوڪنڊو- مربع.
چورمو: ذ. گيهه ۽ ڪنڊ ۾ پوريل ماني-
ڪٽي- چوري.

چورن. چورڻ: ذ (سن) چورو- سفوف- پورو. پيئل
يا ڪٽيل وکر جي ٿڪي.

چورنگ: ص. تلوار جي هڪ ئي وار سان چڻي طرفن
ڌڪ هڻندڙ پهلوان- سورهي. سهڻي صورت وارو.

چورڻ: م. سيرڻ- ريڙهن. ڌڪڻ- هٽائڻ. حرڪت
ڏيڻ. برغلائڻ- پڙڪائڻ- هشي ڏيڻ.

چورو: ذ. ڪٽيل شيءِ جو پورو. ڪٽو- پورو. سفوف.
ڪٽر (سوپارين جي).

چوري: ث. ٻئي جو مال چورائڻ جو عمل- سرقو. (ظ)
گجهيءَ طرح- گجهه ڳوهه ۾.

چوري: ث. گيهه ڪنڊ ۾ پوريل ماني- ڪٽي.
چوڙ: ث. پهرڻ پائڻ ۾ ڪپڙي جو جٽاءُ.

چوڙ: ث. ڪاٺي (ايس، اوپري وغيره) جي گهڙيل
پيچڙي جيڪا ٻيءَ ڪاٺيءَ جي سَل ۾ وڃي.

چوڙ: ث. سڄيءَ ٻانهن تي چڙهيل چوڙين جي
قطار- ٻانهين.

چوڙا: ذ (جمع ۾) عذاب- سور.

چوڙا ڪاٺ: درد پيئڻ- ڌڪ ڏاڪڻ.

چوڙ ڪنڊي: ث. اها ڪنڊي جنهن جا سڱ
چوڙي وانگر گول هجن.

چار ايڪڙ زمين، چورس خانو. تاس جو هڪ رنگ - ايت.

چوڪس، ص. خبردار - هوشيار - سجاڳ.

چوڪسي، ث. خبرداري - سجاڳي. نگراني.

چوڪنڊو، ص. ڏن ڪنڊن وارو - چورس.

چوڪڻ، م. چوڪ ڏيڻ. ڪاٺي وغيره چڙهي اشارو ڪرڻ.

چوڪو، ذ. اوڀر جو هڪ قسم (پالڪ جهڙو، سواد ڪٽو).

چوڪي، ث. پهرو. ناڪو. ٿاڻو. پهريدار جي ويهن جي جاءِ. صندلي.

چوڪي ڏيڻ، ڪنهن درگاه تي حاضري ڀرڻ ۽ ڳاڻڻ جو مجرو ڪرڻ.

چوڪيدار، ص. پهريدار - نگهبان.

چوڪيداري، ث. پهرو. نگراني.

چوڪا، ذ (جمع ۾) چانور.

چوڪندي، ث. قبر جي مٿان ٽنڀن سان اڏيل چٽ - تجر.

چوڪو، ص. عمدو - سٺو. نج - خالص. (ث. چوڪي).

چوگان، چوغان، ذ (ف) هڪ قسم جي راند جيڪا

گهوڙن تي چڙهي چڙين ۽ بال سان ڪشي وڃي.

چوڪنڊو، دالان، ميدان.

چوگرده، ط (ف) چٽي طرفن - آسپاس. چوڌاري.

چوڳا، ذ. پڪين جي چڳڻ لاءِ ڏاڻو (ان). پڪين جو

ڏاڻن چڳڻ وارو عمل.

چوڳو، ذ. پڪيءَ جو چنڀ سان ٻچن کي ڪاراييل کاڌو.

اهو کاڌو جيڪو مادي پڪي گجڻيءَ مان ڪڍي ٻچن کي

ڪارائي. کاڌو.

چوڳو ڪرائڻ، ڪجهه کاڌو ڪارائڻ. رشوت ڏيڻ.

چوڙڻ، چوڙڻ، م. پائڻ (ڪپڙو) - پهڻ - هڻائڻ.

چوڙڻ مائڻ، اوڍڻ پهڻ (ڪپڙو لٽو). کائڻ ڪپائڻ - عيش ڪرڻ.

چوڙو، ط. ڪشادو - ويڪرو - کليل. (ث. چوڙي).

چوڙو، ذ. ٻانهن ۾ پائڻ جو هڪ ڳه (عاج، شيشي يا ڪنهن ڌاتوءَ جو) - ڪنگڙي.

چوڙي، ث. ڪنگڙي - چوڙو.

چوڙيگر، ص. چوڙيون ٺاهيندڙ (خاص طور عاج يا ڪانور جون چوڙيون ٺاهيندڙ).

چوڙيلي، چوڙيري، ث. چوڙين پاتل عورت - سهڻي عورت. سهاڳڻ. ڪنواري.

چوڙو، ذ (ف. چوزه) ڪڪڙ جو ٻچو.

چوس، ث. چش - سواد. عادت - هير. لالچ. چوسڻ جو عمل.

چوس پوڻ، عادت ٿيڻ - هير پوڻ.

چوسر، ث. چوپڙ راند.

چوسڻ، چوسڻ، م. چپن سان رس ڪڍڻ، چوڻ. جهڻ (پاڻي کي).

چوطاق، ط. پُٺن ڀر - سنئون نئون (ڪرڻ).

چوغو، ذ (ف) هڪ قسم جو ڪوٽ - جُبو.

چوڦير، ط. چٽي طرفن - آسپاس - چوڌاري.

چوڪا، ث. ڪاٺي جي چنڀ اشارو ڪرڻ. چُونگ - اشارو.

چوڪڻ، ذ. دريا دريءَ جو چُونڪ (جنهن ۾ طاق هجن).

چوڪ چنڊو، ص. تهه نياڳو - وڏو بدبخت.

چوڪڙو، ذ. ٿڪ. ٿوري ٿڪاوٽ.

چوڪڙو پيڻ، ٿڪ لاهڻ. ٿوريءَ دير لاءِ ساهي کڻڻ.

چوڪڙي، چوڪڙي، ث. چٽن چيزن جو مجموعو.

چَوڳو، ص. چئن سالن ڄمار جو (وھت).

چولو، ذ. پھراڻ - ڪٽڻو، زنانو پھراڻ، فقيرن جي پائڻ لاءِ ڊگھي ڪفني - جامو.

چولو مٽائڻ، وفات ڪرڻ، روپ مٽائڻ، قالب بدلائڻ.

چوماسو، ذ. چار مھينا. برسات جي چئن مھينن واري مُند.

چُون، ث. ھلڪو آواز. ٿورو آواز.

چُونارڇڻ، م. ھر ۾ وھندي ڊگھي جو پير چُونيءَ سان زخمي ٿيڻ.

چُونارو، ذ. رازڪي ڪم جو ھڪ اوزار.

چُوناري، ث. ننڍو چُونارو.

چُون چَرا، ث (ف) چوڇا. بحث. ريتھ پيڙھ. ڀڳو. حرڪت - چيڙڇاڙ.

چُونچو، ص. چُوچو. چُنجهو. (ث. چُونچي).

چُون چُون، ث. جھرڪين يا پڪين جي ننڍڙن ٻچن جو آواز.

چُونڊ، ث. ڏوڻ - پسندي. اليڪشن - انتخاب (ميمبر يا عھديدار جي). ڇڪڻي سان اچڻ وارن جي چُونڊ.

چُونڊڻ، چُونڊڻ، م. ھڪ ھڪ ڪري گڏ ڪرڻ - ڀڃڪڙا ڪرڻ. منتخب ڪرڻ - ڏئڻ. زمين تي ڪريل شيءَ ٿورو ٿورو ڪري کڻڻ.

چُونڊو، ذ. لاٻاري کان پوءِ ٻنيءَ ۾ رھيل اُن يا سنگن جي چُونڊ (جيڪا غريب ماڻھو ڪن). ڪپھ جي فصل مان ٿيڻ جي چُونڊ. زالن جي مٿي جا وار - چُنڊا.

چُونڙ، ذ. مور جي ڪنڀن يا پٽ جي تنڊن جو مڇو (جنھن سان بادشاھ کي واءِ ھڻجي) - مورچل.

چُونڙ ڏرڻ، بادشاھي ماڻڻ. ڀاڳ لڳڻ. بخت وڙڻ.

چُونڙا، ذ. ھڪ قسم جو اناج.

چُونڙو، ذ. ھڪ قسم جو ڪڪائون گول گھر (عام

طرح ٿر ۾ اڏجي).

چُونڙيءَ، ث. ڦاٽو مان ٺھيل ھڪ قسم جو ٿانءُ. چُونڙ - مورچل.

چُونڙي ڀرڻ، ڀاڳ کڻڻ. بخت ڀلو ٿيڻ.

چُونڙڪا، ذ. چار عدد. چَوَواتو - چَوَسُوڻ. چورس. ڌريا ڌريءَ جو چَوڪٽ. بدن جي چئن سندن گڏجڻ وارو ھنڌ (ٻن ٿڌين، ٻئي ڪنڌ جي وچ وارو ھنڌ - ٻٺا. پوک ۾ سنگن نِسڙڻ واري حالت.

چُونڙڪڙي، ث. چئن جو مجموعو. چار ايڪڙ زمين. پٽن جي تاس جو ھڪ رنگ.

چُونڙڪي، ث. چَوڪي.

چُونڱا، ث. آڱريا ڪاٺيءَ سان چَوڪ. چُرچ.

چُونڱ ڏيڻ، ھڻي ڏيڻ - اُڀارڻ.

چُونڱارا، ث. آھستي آواز. چڙڻ وغيره جو واڳو.

چُونڱارو، م. لات لٽو (پکي). جھونڱارو.

چُونو، ذ. چُن.

چُونيءَ، ث. ھر جي ڪڙھ ۾ پيل لوهي ٿر - گھوبو.

چَوڻ، م. ڪڇڻ - اکڻ. ڳالھائڻ. ڳالھ ڪرڻ. بيان ڪرڻ. ذڪر ڪرڻ. آمر ڪرڻ - حڪم ڪرڻ. آڱاھ ڪرڻ. عرض ڪرڻ. سوال ڪرڻ. نصيحت ڪرڻ. جُٺ ڪرڻ. (ذ) حڪم. ھدايت. نصيحت.

چَوڻ چائڻ، حڪم ھدايت. ھدايت نصيحت. ڀارت سفارش.

چَوڻ ڪرڻ، حڪم مڃڻ. نصيحت تي عمل ڪرڻ.

چَوڻي ڏيڻ، ظاھر ڪرڻ - کولڻ (ڳالھ). راز ٻڌائڻ.

چَوڻو، ذ. چَوڳو. ٿوٽ. رزق.

چَوڻو پاڻيءَ، ذ. داڻو پاڻي. نصيب ۾ لکيل رزق.

چَوڻيءَ، ث. چَوڻ جو نمونو. محاورو. قول. ٻھاڪو.

چَوڻايو، ذ. چئني طرفن کان لڳندڙ ھوا.

چوهو: د. ڪوټو. (ث. چوهي).

چوڻ: م. نچوڻ - نپوڙي پاڻي ڪڍڻ (ڪپڙي مان).
چوڻ - آڻڻ.

چوٽو: د. چئن شين مان ٺهيل خوشبوءِ (مُشڪ، عنبر، زعفران، صندل).

چوٽو چندن: د. سُرهاڻ - خوشبوءِ.

چوٽياري، چوٽياري: ث. چئن يارن جو ٽولو.
ڪچهري. سنڌ ۾ چئن ٽالپور حڪمرانن جي گڏيل حڪومت.

چَهه: ث (ف. چاهه) خوشي، شوق - چاهه، مزو.

چَهڪ، چاهڪ: د (ف. چابڪ) گهوڙي وغيره کي مڪلڻ لاءِ ڪاٺيءَ ۾ ٻڌل ڏوريءَ وارو هٿيار - تازيانو.

چَهچهو: د (ف. چه بچه) مال جي پاڻي پيڻ لاءِ حوض.
نير (رڱ) ٺاهڻ جو ڪُن.

چَهڙه: د. ويڪري مُنهن وارو ٿانءِ، وڏو گهاءه. (ص)
وات ڦاٿل.

چَهه بهه: ث. خوشيءَ جو ڳالهائڻ، ڪل خوشي، راند
روند، وندر.

چَهه چَهه: ث. پڪين جون ٻوليون.

چَهچ: د. گهاٽو ساڻو رنگ.

چَهٽاڻ: م. چنبرائڻ - لڳائڻ.

چَهڻ: م. چنڊڻ - لڳڻ، ڦاسڻ، پويان لڳي پوڻ.

چَهچَٽو، چَهچَٽو: د. رونق (گهڻن ماڻهن جي موجودگيءَ سان) - نظارو.

چَهڙه: ث. لوڻ مرچ پيل چھري شيءِ، مصالحيدار ڳنڍڻ
(مانيءَ سان ڪاٺڻ لاءِ).

چَهَر ڪرڻ: سواڊي کاڌي مان ڪجهه کائڻ، مزو وٺڻ.
ڏاڻهو بدلائڻ لاءِ کائڻ.

چَهراڻي: ث. مرچ مصالحِي ۾ تيزي، تيزي (رنگ)

جي) - گهاٽائي، رونق، تازگي - ڦِراڻي.

چَهرو: ص. لوڻ مرچ وارو (کاڌو)، رونق وارو، سَرهو
(منهن ۾).

چَهرو، چَهرو: د (ف. چهره) شڪل - صورت -
شبهه - روپ.

چَهڙه: ث. چڙب - جهٽڪ.

چَهڙو: د. ھندن ۾ هڪ گهٽ ذات (جيڪي صفائي
جو ڪم ڪن) - پنگي - ٻالو.

چَهڪ: د (ف. چاڪ) وڏ (ڪاٺيءَ وغيره جو)،
چير - زخم - گهاءه.

چَهڪڻ: م. تتوارڻ - ٻوليون ٻولڻ (پڪي).

چَهڻ: ص (ف) ڳاڻيڻ جو هڪ عدد (۴۰).

چَهڻ قديمي: ث. چاليهن قدمن جيترو هلڻ (هوا
خوري لاءِ). آهستي آهستي پنڌ ڪندي سَير - پَسار.

چَهڻوا: د. چرچو مسخري، ناز نخرو.

چَهڻه: د (ف) چاليهو، فوتيءَ جو چاليهون ڏينهن.
چاليهي جي رسم (حضرت امام حسين جي شهادت

بابت).

چَهڻڙي، چَهڻڙي: ث. آڱر ۽ آڱوڻي کي ملائي گل
کي مروتو يا زور ڏيڻ، چَٽيءَ جو مروتو.

چَهڻڙي پائڻ: ڏکوئيندڙ ڳالهه ڪرڻ، مهڻو ڏيڻ.

چَهڻ: م. (پاڻي کي) جذب ڪرڻ.

چَهو: د. سنهون لڪڻ - تلھڙ.

چَهو: ظ. ڳم، هضم.

چَٽاڪو، چَٽاڪو: د. ٽمندڙ پاڻيءَ جو ڦڙو - بوند.

چَٽاڻي: ث. ٻرندڙ سنهي ڪاٺي - چوڇڙي.

چَٽلينج: د (انگ) مقابلي لاءِ سڌ يا للڪار.

چَٽيوان: ص. چيو وٺندڙ، چيو مڃيندڙ، فرمانبردار.

چَٽيائڻ: م. زور سان چيڻ - چئن.

ڇڻڪاڻي مارڻ. ڇڻڪاڻي مارڻ.
 ڇڻج: ٺ (ف) وڏي رڙ. سنهي ۽ وڏي آواز سان
 سڏ. ڪوڪ.
 ڇڻج ڀڪار: ٺ. دانھن ڪوڪ- رڙ واکو.
 ڇڻجھ: م. رڙيون ڪرڻ. ھل ڪرڻ. وڏي آواز
 سان ڳالھائڻ.
 ڇڏھ: ص (ف) چُونڊيل- ڏٺيل. خاص- عمدو.
 ڇڙ: ڏ. سڀر- شگاف. ڦوٽ. زخم- گھاٽ.
 وڏ- ڇھڪ.
 ڇڙڦاڙ: ٺ. زخم جي وڏ ٿڪ- جراحي.
 ڇڙائي: ٺ. ڪاٺ جي وڍائي.
 ڇڙھ: م. وڍڻ (ڪاٺ). ڌارڻ. ٽڪر ڪرڻ.
 ڇڙھ ڦاڙھ: ٺ. ٽڪر ٽڪر ڪرڻ. وڏي ڦاڙي ڇڏڻ.
 ڇڙو: ڏ. رنگدار پٽڪو. ڪپڙي جو ھڪ قسم.
 ڇڙولي: ٺ. ھڪ قسم جو پٿر.
 ڇڙھ: ص (ف) سگھارو. زوراوڙ. سورھيہ. (ڏ)
 حصو- ڀاڱو.
 ڇڙھ ڏستي: ٺ. زبردستي- زور ظلم. ڏاڍ.
 ڇڙي ميري: ٺ. فضول خرچ. خرچي پاڻي
 (رشوت طور).
 ڇڙو: ٺ. ڇڙائڻ لاءِ چرچي طور رکيل نالو يا لقب.
 ڇڙو: ٺ. رت پيئندڙ جيت (چڇڙ وغيره).
 ڇڙاڪ: ص. يڪدم ڪاوڙجندڙ. زود رنج. ٽانڊيءَ
 تپڻو. تند مزاج.
 ڇڙائڻ: م. ڪاوڙائڻ- چڙ ڏيارڻ. ناراض ڪرڻ.
 ڇڙھ: ڏ. گھاٽاڻ- ليس (جيڪو ڪوٺر وغيره ۾
 ٿئي). اُن جو پيشاب.
 ڇڙهالو، ڇڙهو: ص. ڇڙھ وارو- لڳ لڳ دار.

ڇڻج: ڏ (سن. چٽ) خيال- ڌيان. سمجھ. هوش
 حافظو- يادگيري.
 ڇڻارڻ: م. ويچارڻ. چٽائڻ. سمجھائڻ.
 ڇڻو: ڏ (سن. چٽ) چٽ. دل- من.
 ڇڻو: ڏ. مشهور جهنگلي جانور- پلنگ.
 ڇڻاڙو: م. چٽڻ- چلڻ. مٿان زور ڏيئي چڻ.
 ڇڻڙو: ڏ. چٽيل اڳڙي، رڙ- چٽي.
 ڇڻج: ڏ. سنبت سال جو پهريون مهينو. سياري جو
 فصل- ربيع.
 ڇڻي چٽو: ڏ. ھندن جو ھڪ ڏڻ.
 ڇڻج: ٺ. ڪيھ- ڪوڪ- رڙ.
 ڇڻ پوھ: ڪھرو ڳالھائڻ. ڏند ڏيڻ. تڪرار ڪرڻ.
 ضد پوھ.
 ڇڻڪ: ڏ. شوق. ڳھڻي- فڪر. ڪرشمو.
 جادو- طلسم.
 ڇڻو: ص. پوري نشان تي ڌڪ ھڻندڙ.
 ڇڻي: ٺ. ماکوڙي- ڪيولي.
 ڇڻج: ٺ. سنڀال. حيلو- ڪوشش. صفائي (زخم
 جي). استعجا.
 ڇڻج: م. زخم صاف ڪرڻ، حيلو ڪرڻ. ڪوشش
 ڪرڻ. استعجا ڪرڻ.
 ڇڻج: ٺ. ھٿ يا پير جي پڇاڙيءَ واري ننڍي آڱر.
 ڇڻج: ڏ. شين جي پاڻ ۾ گسڻ جو آواز (جيئن
 گاڏيءَ جي ٿيڻ جو آواز).
 ڇڻچائي: ٺ. لائي چائي- ڳلا غيبت. لچائي.
 ڇڻڙو: ڏ. ڪمند پيڙڻ لاءِ گھاٽي وانگر ھڪ آڻاڻو.
 ڇڻڪو: ڏ. گدماڙي يا پير جي پلڙي مان نڪتل بچ.
 ڇڻلاڻ: م. بيماريءَ يا مصيبت ۾ ڳھڻ. لڳڻ
 ٿڪڻ. سورا يا آزار کان دانھون ڪرڻ. ستائڻ- آزارڻ.

چيلہءَ: ٺ. بدن جو هڪ حصو - ڪمر.
 چيلہ پيجن: شڪست ڏيڻ. هيٺو ڪرڻ.
 چيلہڪي: ٺ. چيلہ ۾ ٻڌڻ جو هڪ گهٺ (چاندي يا سونَ جو پتو).
 چيہءُ: ذ. آرام. عافيت. سک.
 چيہءُ ٺ (ف) گهنج - ورَ (منهن ۾).
 چيہ بَجيہ: ذ. نراڙ ۾ گهنج (ڪاوڙ يا پشيماني مان).
 چيہ چيہ: ٺ. پکين جو آواز. سنهون آواز.
 چينگهارڙءُ: م. چُونگارڻ. آواز ڪرڻ.
 چينوءَ: ذ. چينيءَ جهڙو اچو رنگ. گهوڙي يا گڏھ جو هڪ قسم (اچي ۽ ميرانجهڙي رنگ جو).
 چينيءَ: ٺ. چينيءَ جي اچي مٽيءَ مان ٺهيل ٿانءَ.
 چيٺو: ذ. اناج جو هڪ قسم. هڪ ناچ جا ٻول.
 چيو: ذ. چوڻ، قول، امر - حڪم. گفتو.
 چيو چايو: ذ. ڏوهه گناهه.
 چيوٺ: ٺ. ڪپڙي جي سنهي پٽي - ريز.
 چيهءَ: ٺ. سير - ويڊ - زخم. ننڍي ڪڏ - چري. پيڙھ جي گڏ.
 چيهوءَ: ذ. پکيءَ جو هڪ قسم. گاهه جو هڪ قسم.
 چينَ، چيہءَ: ٺ. چڪيا. ڏاڳھ. آڙاھ - منج.

چهندڙ. ڪم جو اورچ.
 چيزَ ٺ (ف) شيءَ - ڪ. جنس. سوکڙي.
 چيستان: ذ (ف) پروڻي. مضمو. منجهيل معاملو.
 چيف: ص (انگ) وڏو - اعليٰ. اڳواڻ.
 چيڪ: ذ. (انگ) بئنڪ مان نقد رقم وٺڻ جو اجازت نامو. رنگين ليڪن وارو ڪپڙو.
 چيڪاٺ، چيڪاٺ: ذ. چيچاٺ.
 چيڪلو: ذ. ڦٽو. ٻاراڻي ڦرندڙ پينگھ. ڍانڍي پکيءَ جو هڪ قسم.
 چيڪلي: ٺ. چوڪرين جي ٻاراڻي راند (ٻه چوڪريون آمهون سامهون هڪ ٻئي جا هٿ جهلي ڦيري پائين ۽ ٻول چون).
 چيڪو: ص. نرم (مٽيءَ جهڙو).
 چيڪي مٽيءَ: ٺ. کسي ۽ ڀوري مٽي (پاڻي پوڻ سان ترڪڻي ٿئي).
 چيل: ذ. هڪ قسم جو جابلو وڻ.
 چيلاتو: ذ. جابلو ڏينهو.
 چيلو: ذ. شاگرد. مريد. پوئلڳ.
 چيلو: ذ. ڦٽو. بيل گاڏيءَ جي ٿيڻ جو ٺهيل پيچرو.
 چوڻ يا چلهر راند جو خانو.

چ

کاڌ کي روڪڻ لاءِ ڪڪڻ گانن ۽ ڪاڻين جي روڪ.
 ڊبڪي - ڀنڊي.
 چاٽي: ٺ. انسان جي بدن جو اڳ وارو پٽ کان ڪٽڻ.
 مٿيون حصو - سينو - آرهه. حوصلو - همت.

ج: ٺ. سنڌي "الف - بي" جو سورھون اکر.
 اچار "چي".
 چا: ص. ڪُڇاڙو - ڪوه. ڪهڙو. ڪيترو.
 چاب: ٺ. آڏ وغيره جي وهڪري کي يا ڪناري جي

چاچوڪڻ: م. پاڻيءَ ۾ اُٿلائڻ پٿلائڻ (دوڻن يا اگهارڻ لاءِ). اگهارڻ (ٿانءُ، ڪپڙو).

چاڌوهڙ: ص. بي لڇي- بدچال (عورت).

چارو: ٺ. مٽي- خاڪ. رک- ڦلهيار.

چاراوگرائي: ٺ. بدھضمي واري تيزابي اوگرائي (جيڪا کڻي ۽ بدبودار ٿئي).

چارو: ڏ. ڪڪڙ جي آري ڪرڻ واري جاءِ ۾ آرو.

چارو ڪرڻ: ڪڪڙ جو آڻن ڪن ٿين يا آنا نه هجڻ جي حالت ۾ به آري تي ويهڻ.

چاري: ٺ. رک- ڦلهيار. خاڪ- مٽي.

چارو: چاڙهه: ٺ. فوتيءَ جي مٿان وڌل ڪپڙو

(پوٽي، اجرڪ) يا ان جي بدران ڏنل رقم. ويڊل ٿڙ جي

پاسن کان نڪتل چوڌائون ٽڪر- چاڙهو. درياءُ يا سمنڊ

مان ڦاٽي نڪتل وهڪرو- ڦاٽ. سمنڊ جي ڪاري.

چاروتو: ص. ٻشي جي پاران نگراني ڪندڙ يا

ڳالهائيندڙ. عيوضي. دلال.

چاروڀ: ٺ. سنهون ۽ ڊگهو لڪن- چهو. ڪمان مان

گز جو پاسيرو ڌڪ. طعنو.

چاروڪي: ٺ. چئن آڱرين جو ماپو.

چاڪو: ٺ. مستي- مدهوشي. زور- طاقت.

چاڪاڻ: ص. چالاڪ- چو. ڪنهن لاءِ.

چاڳڙ: چاڳڙل: ٺ. ٻڪريءَ جي گل مان ٺهيل

سانداري (جيڪا سفر ۾ پاڻي کڻڻ، يا سيشاهه طور

ڪم اچي)- گلي.

چاڱو: ص. اهو ماڻهو جنهن جي هٿن يا پيرن ۾ چه

چه آڱريون هجن.

چال: ڏ. ٽپ.

چالڻو: ڏ. چالو.

چالو: ڏ. چلڻو- ڦلڻو. لڦ.

چاتي نوڪن: خاطري ڏيارڻ. هار هڻڻ. ذميداري کڻڻ.

چاتي ڪڻڻ: ماتر ڪرڻ. پشيماني ۽ انسوس جو

اظهار ڪرڻ. هاءِ گهوڙا ڪرڻ.

چاتي ڪڍي هلڻ: آڪڙ سان هلڻ. ٻيپرواهي

سان هلڻ.

چاڻ: ٺ. هوا جي زور سان وسندڙ سنهي ٻوند. چٽڪار.

چاٽار: ٺ. چٽڪار. برسات جو سنهون

وسڪارو- ٻوند ٻوند.

چاٽارو: م. چٽڪار ڪرڻ. چٽڻ (بج).

چاپ: ٺ. سڃاڻپ جو خاص نشان. مهر- ٺپو.

چاپاڪو. چپاڪو: ڏ. چمڙيءَ جي هڪ بيماري-

سيتانگ. پڪيءَ جو هڪ قسم (عموما رات جو اڏامي).

چاپخانو: ڏ. چاپڻ جي مشين- پريس.

چاپرو: ڏ. گهر جي در واري پاسي کان لاڳو ورندي

طور پڪڻ ٿوڻن جي ڪچي اڏاوت. چپر.

چاپڙو: ص. چپر جو- جابلو.

چاپڙو پير: ڏ. جبل ۾ ٿيندڙ ننڍڙا ڳاڙها پير.

چاپڻ. چاپڻ: م. چاپي ۾ اٿڻ- شايع ڪرڻ (ڪتاب،

اخبار وغيره). ڪپڙي تي پور سان چٽ ڪڍڻ.

چاپو: ڏ. طباعت- چاپڻي. اشاعت. ڪپڙي چرڻ جو

ٺپو- پور. چٽ. سڃاڻپ جو خاص نشان. اوچتو حملو.

چاپو هڻڻ: اوچتي چڙهائي ڪرڻ (دشمن يا مجرم

تي). رات جو بيخبريءَ ۾ حملو ڪرڻ.

چاجو: ڏ. چٽ جو وڌايل حصو. چپر.

چاچ: ٺ. لسي- ڏڏ.

چاچرو: ٺ. تانگهو پاڻي. تانگهي پاڻيءَ جي چر.

چاچولو: ٺ. پاڻيءَ ۾ اٿل پتل. جهوڳ- ٺپ.

چانولو: ذ. توري چانو. معمولي اجهو.	چالي: ث. اکين جي هڪ بيماري (جنهن ۾ چير جو اندريون پاسو سڄي پوي). ڳچيءَ جي هڪ بيماري - مَلي.
چانوان: ذ. رت جي ڪمي سبب منهن تي ڪارا دڙب.	چامڪ: ث. چمڪ.
چانوئي: ث. سپاه جي رهڻ جو هنڌ - لشڪر گاه.	چانپا: ث. سنهون لڪڻ. سنهي ڪاٺي، چينپو.
چانهون: ذ. چانهين - هندائو.	ڍنگهري: ڍنگهري.
چانئڻ: م. چانو ڪرڻ - سايو ڪرڻ. چانئجي وڃڻ. غلبو حاصل ڪرڻ. اثر انداز ٿيڻ.	چانپو: ذ. سُڪل تاري. ڍنگهر.
چانئيه: ث. چانوان.	چانٽا: ث. چانگ - وڏي ڪاٺ ڪوٽ. تخفيف. چوند.
چاڻ: ث. سامونڊي ڪاري - چاڙ.	چانگڻ: م. چانگڻ (وڻ). چوندِي ٿار ڪرڻ. چوندڻ. مختصر ڪرڻ. وڏي ڪتري گهٽ ڪرڻ.
چاڻ: ذ. چاڻ بعد ٻچيل ذرا. چٽيل اتي مان نڪتل بوسو. ڪجهه جا ذرا (جي پيڻ وقت اڏامي پري پون).	چانڊا: ث. اکين جو اشارو. اشارو.
چاڻڻ: چاڻڻ: م. پَرُوڻ يا ڪپڙي مان چاڻي صاف ڪرڻ. چاڻي صاف ڪرڻ (اناج وغيره). ڏوڻ (وڻ).	چاندو: ذ. حصو - پاڻو. خيرات جو پاڻو. ٿانڊي.
کوھڻ (ڪنڀ). ڏوڻ سان ڪيرائڻ (ميوو).	چاندو پاڻي: ذ. ٿورو کاڌو (نيرن وانگر). معمولي خرچ پڪو. خرچي. رشوت طور ڪجهه رقم.
چاڻ ٻهارڻ: رلڻ پنڻ. مسڪيني حال ۾ اچي پيٽ قوت لاءِ دريدر ٿيڻ.	چانڊا: ث. ڪتر. چانگ (وڻ جي). چانٽ.
چاڻو: ذ. وڻن مان پن چٽڻ جي حالت. مادي جانور کي لڳ جي خواهش.	چانڊو: م. چانٽڻ.
چاڻي: ث. چاڻڻ جو ٿانءِ - پَرُوڻ. اناج وغيره چاڻڻ لاءِ وڏو پَرُوڻ.	چانڊو: ص. ڦڙت - چُست.
چاڻي: ث. رک - ڪيري. ڦلهار - چار. خاک - ڌوڙ.	چانڊي: ث. چانگ. تخفيف. هلڪائي. لاهياري کي سنگن جي صورت ۾ مليل اجورو - لائي.
چاڻي پائڻ: ڌوڙ پائڻ (مٽي ۽ منهن ۾). خراب ڪم ڪرڻ.	چانگ: ث. وڻن جي تارين جي وڏي تاري. ڪاٽڪوٽ. بڪرين يا رڍن جو ولر.
چايا: ث (ف. سايو) چانءِ - سايو. پاڇو.	چانگ: ذ. ٽپ - ٻُل.
چَپا: ث (هندي) سونهن. سينگار.	چانگرا: ذ. ماڻا - انگل. نخرا.
چَپو: چَپو: ث. پاڻيءَ ۾ هلڻ يا ٿاڻوڙا هڻڻ جو آواز.	چانگرا ڪرڻ: نخرا ڪرڻ. نٽ نٽاءُ ڪرڻ. بهانا ڪرڻ.
چَپرا: ث. گاه جو هڪ قسم.	چانگڻ: چانگڻ: م. وڻ جون تاريون وڍڻ. ڪٽ ڪوٽ ڪرڻ. وڏي ٽڪي گهٽ ڪرڻ.
چَپراڻو: ص. چير وارو (ميدان، پٽ). گهڻي چير واري ايراضي.	چانو: چانءِ: ث. اُس ۾ بيٺل ڪنهن جسم (جاءِ، پٽ، چير، وڻ وغيره) جو پاڇو - سايو. اجهو پناه.

ٻوند. ٻنيءَ ۾ دائو دائو ڪري ٻج چٽڻ جي حالت.
ٻانس - ڌڀ - بدٻوءَ.

چٽ ڪاههءَ ٿ. پوک جو هڪ نمونو (ٻج چٽي مٿان
هر ڏيڻ).

چٽ ڏ (سن، چتر) بادشاهن يا درويشن جي مٿان سايه
لاءِ وڏي چٽي. تاج - ڪلنگي. موڙ (پڪيءَ جو). هڙلي
يا نار جو مٿيون چڪر. وڻ جون زمين ۾ چٽي طرفن
پکڙيل پاڙون. مانارو (ڏنيو جو). ڇهن سالن جي عمر
وارو اٺ.

چٽ جُهڻ: سِر تي تاج ڍڪجڻ. زميداري مٿان پوڻ.
چٽانگ: ڏ. پنجن ٽولن جو وزن - آڻو.
چٽائڻ: م. ڇڏائڻ - آزاد ڪرائڻ. علاج سان
چاق ڪرڻ.

چٽڙو: م. پٽڙو - ڇڊڙو. (ٿ. چٽڙي).
چٽڪار: ٿ. چٽڪار. هڪو مينهن.
چٽڪارڻ: م. چٽڻ - ٻرڪڻ. چٽڪارڻ.
چٽڪڻ: م. کُلڻ (ڳالهين ۾). پوڻ (روئڻ ۾). شروع
ٿيڻ (پنڌ ۾).

چٽڻ. چٽڻ: چٽ ڪرڻ (ٻج. دائو دائو ڪري
اُڇلڻ). چٽڪار ڪرڻ.

چٽڻ: م. چڙڻ - کُلڻ (بندش مان). آزاد ٿيڻ (قيد،
الزام مان). آڄو ٿيڻ (ڪم، زميداري مان). شفاياب
ٿيڻ (مرض مان). هلڻ (ريل گاڏي) - رواني ٿيڻ. شروع
ٿيڻ (ڳالهين، پنڌ ۾). هلڻ (بندوق). چڙڻ.

چٽي وڃڻ: آزاد ٿيڻ (سزا يا ڏوهه مان). بند خلاص
ٿيڻ. جند چٽڻ (ڪم يا زميداري مان).

چٽو: ڏ. مانارو (ماڪي، ڏينپن جو). واه جو سخت
جھوٽو. تڪو واه. چلڻ (مڇيءَ جو). بيٺل پاڻيءَ تي
سينور جو تھ.

چٽڪو: ڏ. پاڻيءَ ۾ ڪرڻ يا هلڻ جو آواز.
چٽيلو: م. خلاصو - ويڪرو (پهرائ، جُتي).
چٽو: ڏ. ڪجيءَ جي ڦرڻ مان ٺهيل توڪرو.
چٽي: ٿ. ننڍو چٻو. ڌٻڪي - پنڊي.

چٽي: ٿ. اوچتي چڪ - سٺ (لغام، رسي کي).
چٽي اچڻ: چڪ اچڻ. احساس ٿيڻ.
چٽيلو: م. سهڻو. هارسينگار ڪيل. البيلو.
چٽ: ٿ. ڊگهي ڪاٺيءَ ۾ لڳل ڪنڍيءَ وارو سوٽو
(مڇيءَ جي شڪار لاءِ).

چٽ. چٽ: ٿ. جاءِ يا گهر جو ڍڪ - کڏ.
چٽا: ڏ. زالن يا ٻارن جي مٿي جا ننڍڙا ۽ آيا
وار - چنڊا.

چٽائي: ٿ. ڪٽي يا ماڻهوءَ جي هڪ بيماري. چريائي.
چٽڙ: ڏ. تڏي جو چنل ٽڪر. تڏو - پڙج. پُرائي جُتي.
چٽرائي: ٿ. ڪيچل - حرڪت (ٻارن جي).
چٽرو: م. حرڪتي - شير (ٻار). ويڙهاڪ.
(ٿ. چٽري).

چٽري: ٿ. تڏي جو چنل ٽڪر. چنل تڏو.
چٽڙا: ڏ. ننڍڙا وار - چنڊڙا.

چٽڙن جي ياري: ٿ. ننڍپڻ جي دوستي.
چٽڪڙائي: ٿ. چٽي ڪٽي واري حالت. ڏڙهيون ۽
جهٽ. پٽ ڪوهه - آند مانڊ. ڪم جي گهڻائي سبب
بيزاري. هن وٽ - تڙڪڙ.

چٽو: م. 'چٽائي' جي بيماري ۾ ورتل (ماڻهو،
ڪٽو). چڪ هڻندڙ (جانور). مسٽ - هڙڪيو.
(ٿ. چٽي).

چٽو ٿيڻ: چٽي ڪٽي وانگر چڪ هڻڻ. چريو
ٿيڻ. ڪاوڙجڻ.

چٽ: ٿ. پاڻيءَ جو چنڊو - چٽڪار. مينهن جي ٻوند

چٽو: ص. پٿرو. چڊو. جدا- الڳ. (ث. چٽي).
 چٽي: ث. اُس يا مينهن کان بچاء لاءِ ڪپڙي، ڪاٺ وغيره مان ٺهيل ڍڪ. ڪير جي مٿان سٺپ جو تهر- ملائي. چوٽي (پڪيءَ جي).
 چٽي: ث. موڪل. وانڌڪائي- فرصت. اجازت.
 چٽيهه: ص. ڳاڻيٽي جو هڪ عدد (۳۶).
 چٽيهه لکڻو: ص. چٽيهن لڇڻ وارو. گهڻين خوبين وارو- بهڳڻ. سلڇڻو. سياڳو- سدورو.
 چٽ: ث (سن. شش) چهر (ڏينهن، مهينا). چنڊ جي ڇهين تاريخ.
 چٽ چماهي: ظ. ڪڏهن ڪڏهن- بعضي- ورلي.
 چٽي: ث. ٻار جنم جي ڇهين رات هڪ رسم (جنهن ۾ سوڻ ساڻ ڪن ۽ ٻار جو نالو پڻ رکڻ).
 چٽيءَ جو چورو: محاورو. ڄاڻي ڄم کان يتيم.
 ننڍڀڻ کان ڌڪڻ سُون ۾.
 چٽ: ذ. لڪي ماڻ ڪري ويهڻ جي حالت- جُڪَ.
 شڪار ڪرڻ وقت شڪاريءَ جي لڪَ ۾ ماڻ.
 چٽ مارڻ: جُڪَ هڻڻ. ماڻ ڪري لڪي ويهڻ.
 چٽ: ث. جبل جو وڏو پٿر. ڳرو ٻار.
 چٽ پوڻ: ڳرو ٻار پوڻ. مصيبت نازل ٿيڻ.
 چٽاڪو: ذ. ڇاپاڪو.
 چٽائڻ: م. طبع ڪرائڻ- شايع ڪرائڻ.
 چٽائي: ث. ڇاپو- طباعت.
 چٽائڻ، چٽائڻ: م. لڪائڻ- ڳجهو رکڻ. ڍڪڻ.
 چٽجڻ: م. طبع ٿيڻ پٿرو ٿيڻ- شايع ٿيڻ.
 چٽر: ذ. سرن، ڪپ وغيره گاه جي ٻنڌ سان خاص قسم جو منهن. منهن- چٽو. ڍڪ- چانء. اک جو مٿيون پردو. جبل- ڏونگر. ڪوهستان.
 چٽر ٻڌڻ: چٽر ٺاهڻ.

چٽر ڪرڻ: گم ڪرڻ- لڪائڻ.
 چٽر ڪڻڻ: چٽر وارو ڳرو منهن ڪڻڻ. ڳرو ٻار ڪڻڻ. وڏي ذميداري جو قبول ڪرڻ.
 چٽر گٽ: ث. هڪ قسم جي وڏي اوچي ڪٽ (جنهن جي مٿان مھاري وجهڻ لاءِ ڇت ٺهيل هجي).
 چٽرو: ذ. ٿوڻن ٿيڻ سان بيٺل ڇت. پڙج وغيره سان اڏيل ڇت- ڍڪ.
 چٽنو: ذ. چٽن (ڇاونجاه) وارو. سنڌ ۾ سنبت ۱۹۵۱ ۾ پيل ڌڪار.
 چٽڻ: م. ڇاپڻ- طبع ڪرڻ. لڪڻ- جُڪَ هڻڻ.
 چٽڻ: م. لڪڻ. ڪنهن پليت شيء سان لڳي ناپاڪ ٿيڻ.
 چٽج: ذ. اُن چنڊ ۾ وائرڻ لاءِ ڪانن مان ٺهيل سَپ.
 چٽجڻ: م. ٽٽڻ (ڏاڳو، نوڙي وغيره). ڦار ٿيڻ- جدا ٿيڻ. لهڻ (پاڻي). ٽڪجڻ (پورهيو يا پنڌ ۾).
 چٽهري: ث. دروازي يا دريءَ جي مٿان ننڍڙي ڇت (اُس ۾ مينهن کان بچاء لاءِ). ماڙيءَ جي دري اڳيان وڌايل ڇت- گئلري.
 چٽج: ذ. هيٺاهين زمين ۾ بيٺل پاڻي- تانگهي ڍنڍ. درياءَ ۾ تانگهي ڍنڍ.
 چٽج: ص. بيوقوف. پوک. چريو.
 چٽائڻ: م. ڪراحت آڻڻ (کاڌي ۾).
 چٽر: ص. ٿيڻو (جسم). وڏو ۽ لڙڪيل (بيت).
 چٽر: ذ. گوشت جو لڳلڳڙو حصو- لڳو- چيچڙو.
 چٽڪار: ث. چوپائي مال کي پاڻي پيڻ تي آماده ڪرڻ لاءِ خاص آواز.
 چٽڪو: ذ. پاڻي چٽڪڻ جو آواز- چاچول. زوردار وسڪاري جو آواز. لاڳيتن چولين جو آواز.
 چٽوندر: ذ. هڪ قسم جو بدبودار ڪوٺو.

- وڃڻ- چرڪ ڀرڻ. ڊپ مان تاهه کائڻ.
 چڙهڻ: م. ڪپڙي تي 'پور' سان چٽ ڪيڻ.
 چڙو: ذ. وڏي کاتي- کات.
 چڙي: ث. کاتي.
 چڙو: ث. ڊگهي کائي (بانس وغيره جي، چير اڏڻ ۾ ڪم اچي)، ڪجھ جي تاري. سارين تان ٺهڻ ۽ چڻو لهرائڻ جو عمل.
 چڙچنڊ: ث. آن جي چڙائي ۽ صفائي. جانچ جونچ.
 چڙائڻ: ص. چانورن تان ٺهڻ ۽ چڻو لهرائڻ. آن صاف ڪرائڻ.
 چڙپ: چڙبي: ث. ڪاوڙ مان تنبيهه- ڌڙڪو. تڙي.
 چڙپڻ: م. ڪاوڙ مان تنبيهه ڪرڻ. تڙي چڙهڻ.
 ڌڙڪو. دهمان ڪرڻ.
 چڙت: ص. آجو. چڙست- ڦڙت.
 چڙت جواب: ذ. ٺهڻ ٺهڻ جواب- تڙي ڪڙي انڪار.
 چڙ چڙگابا، محاورو. پنهنجي منهن- خودخيال.
 چڙوچڙ.
 چڙچوٽ: ث. ڪم جي اڪلاء ۾ چڙستي. تيزي ۽ جلدائي.
 چڙڪه: ث. پکين ڦاسائڻ لاءِ ڪوڙڪي وانگر دامر.
 چڙڪه: ص. ڪڙو تڙو- چڙست ۽ ڦڙت. جلد باز.
 کليل- چڙل.
 چڙڪڻ: م. الڙڻ- اڪڙڻ (سَنڌ). ٿڪ سبب عضوا نستا ٿيڻ.
 چڙ موڙي: ص. چڙوچڙ- تڙيل پڪڙيل. ڌار ڌار.
 چڙهڻ، چڙهڻ: م. سارين تان ٺهڻ ۽ چڻو لاهڻ.
 چڙهڻ: م. مچرجڻ، چڙڻ- ڪاوڙجڻ.
 چڙهڻ: م. آزاد ٿيڻ (رسي وغيره جي ڳنڍ مان). کڻڻ (ڳنڍ، هڙ وغيره). چڻڻ (بندوق). جاري ٿيڻ (پاڻي ۽ چڙي: ث. کيڪي (مچي). بڊبوء (مچي جي). ٻار جو ڪاڪوس يا پيشاب.
 چڙائڻ: م. آزاد ڪرائڻ (بند مان). آجو ڪرائڻ. جدا ڪرائڻ (ڳنڍيل کي). الڳ ڪرڻ.
 چڙ چوٽ: ث. قيمت ۾ ڪجهه ڪمي. رعایت.
 چڙهڻ، چڙهڻ: م. آزاد ڪرڻ- رهائي ڏيڻ (بند مان). آجو ڪرڻ. ترڪ ڪرڻ (عادت). درگذر ڪرڻ. معاف ڪرڻ. چوٽ (ملهه ۾)- رعایت ڪرڻ. استعيفيٰ يا طلاق ڏيڻ. تياڳڻ (ملڪ).
 چڙائي: ث. پاڻيءَ جهڙي پٽڙاڻ. پيرائي- ڏوري.
 چڙو: ص. پٽرو (پاڻيءَ جهڙو). جدا- الڳ. پري- وٽيرڪو. (ث. چڙي).
 چڙو پاڙو: ص. ٿوري انداز ۾- ايڪڙ ٻيڪڙ، پري پري. ڪتي ڪتي.
 چڙو: ث. پاڻيءَ جي چڙهه واري سنوت. لپٽ- اٿل. ميناھين زمين وارو تانگهو پاڻي. (ظ) تيز- تڪو (يچڻ ۾)- کس.
 چڙو: ث. 'پور' سان ڪپڙي تي چاپي هئڻ جو عمل. ڪپڙي تي چڙيل چٽ.
 چڙاڙي: ث. کليل رقم- ريزگاري- ريجو. (ص) کليل- چڙل (پشا).
 چڙائڻ: م. ڪپڙي تي 'پور' سان چٽ ڪيائڻ.
 چڙو: ص. چوٽڪو- ريزڪي (ڪم). رولو- بيواهو.
 چڙڪه: ث. هوا جو ٿورو جھوٽو
 چڙڪه: ذ. اوچتو ڊپ "تاهه" هراس. اوچتو خيال.
 چڙڪه پوڻ: اوچتي ڊپ سبب گھبراھت ٿيڻ. خوف کان جانورن يا پکين ۾ تاهه پوڻ.
 چڙڪائڻ: م. اوچتو ڊپ وجهڻ- تاهڻ.
 چڙڪڻ: م. اوچتي ڊپ جي احساس کان ڏڪي

جو وهڪرو).

چڙهي پاند: ظ. روءِ سُوءِ - خود مختار.

چڙو: ص. هڪڙو. اڪيلو. وانڍو - ڪنوارو. فقط -

رڳو. (ث. چڙي).

چڙو چانڊ: ص. هڪڙو اڪيلو (فرد). ان پرتيل.

ٻارن ٻچن کان سواءِ. (ث. چڙي چانڊ).

چڙو چڙمل: ص. ان پرتيل. وانڍو. (ث.

چڙي چڙمل).

چڙواڳ: ص. واڳ کان سواءِ (گهوڙو، وھت).

پنهنجي روءِ سُوءِ. ڪنهن به پابندي کان آزاد. ذميداريءَ

کان آجو.

چڙواڳي: ث. پابندي کان آزادي. خودمختاري.

بي راه روي.

چڙ وچڙ: ظ. تڙيل پڪڙيل. ڌار ڌار.

چڙهه: ث. چڙ.

چڙهي: ث. جانور جي پوئين لت. چڙي. ڪجيءَ

جي تاري.

چڙهيون هڻڻ: ڪرڙيون هڻڻ. غشيءَ ۾ تنگون ڪرڙڻ ۽

پير هڻڻ. تڪليف واريون ڪوششون ڪرڻ. اجايون

ڪوششون ڪرڻ.

چڙي: ث. لڪڻ. سنهون تلھڙ. تاري - لامر. ڪجيءَ

جي تاري، لت - چڙهي.

چڙيون هڻڻ: لتون هڻڻ. جند ڇڏائڻ لاءِ ٿٽڪڻ. هٿ

پير هڻڻ. ڪوشش ڪرڻ.

چڙيو: ص. کليو، آزاد. چوٽ (ريجو). وهندڙ (پاڻي).

چڙيو ڳالهائڻ: چوٽ ڳالهائڻ. گستاخيءَ سان ڳالهائڻ.

اڍنگو ڳالهائڻ. بنان روڪ توڪ جي ڳالهائڻ.

چسو: ص. بيوقوف - نادان. (ث. چُسي).

چڪا: ث. وسڻ - آبادي. ايراضي - جوءِ. تڙ -

پسگردائي. تاس ۾ ڇهن ڊائڻ وارو پتو.

چڪا: ث. ڪشش - ٽاڻ. تانگهه - اڪير. طالب -

ضرورت. نيچ.

چڪا چڪا: ث. ٽاڻو ٽاڻ. ڪشڪش. گهل گينداڙ.

چڪائڻ: م. تائائڻ. گهرڻ (سڪ). گهلائڻ (ڪورٽ

۾). طلب ڪرڻ (حق). وٺڻ (پاڻي يا بجلي جو

ڪنيڪشن).

چڪا ٽاڻ: ث. چڪ چڪاڻ - گهل گينداڙ. تقاضا -

طلب. رڳڙو - معاملو. ڪشڪش.

چڪا پڙه: ذ. ڌاري راند جو چڪو (جهه ڊاڻا) ۽ پڙن

(هڪ ڊاڻو). چوڙ راند جي اها حالت جنهن ۾ چڪي

جي ڊاء سان هلي سگهي پر ڊاء سان راند ختم ٿي

وڃي. (راند جو) آخري ڊاء. پڇاڙي (ڪم جي). پويان

پساه (ڪنهن معاملي جا). پڇاڙيءَ وارو وقت.

چڪڇڻ: م. تائجڻ - ڪشجڻ. اينگهجڻ. گهلجڻ

(ڪورٽ ۾).

چڪڙو: ذ. بيل گاڏيءَ جو هڪ قسم (چئن ڦيٽن

سان، مٿان ۽ پاسن کان بند، سواريءَ لاءِ ڪم اچي).

ريل جو ننڍو گاڏو. ڪابه ڀڳل تڙل گاڏي. آڏين ڦڏين

ڪاٺين مان ٺهيل بينچ.

چڪڻ: ص. موهت - عاشق. بي انتها چاهيندڙ.

چڪڻڍو: ص. ڇهن ڪنڊن وارو.

چڪڻ، چڪڻ: م. چڪ ڏيڻ - زور سان پاڻ ڏانهن

آڻڻ. تائڻ - ڪشڻ. گهلڻ. گهرڻ (سڪ). طلب (حق).

ڊيگهه ڏيڻ - اينگهائڻ. پيڻ (ٻيڙي، چلم).

چڪو: ذ. ڌارو (جنهن ۾ ڇهه پاسا ٿين، چوڙ وغيره

راند لاءِ). ڪڻو (رمل جي فال ۾ ڪم اچي).

ڇهن جو تعداد.

چڪو: ذ. نوڙين مان ٺهيل گول سينهوڙي (جيڪا تن يا

چئن نوڙين ۾ لٽڪائي ٻڌجي، جئن اُن ۾ رکيل کاڌي واري شيءِ تائين جانور پهچي نه سگهي. نوڙين مان ٺهيل جاري وارو ٻُوتارو (ان ڳاهن وقت ڍڳن جي ٻُوت تي چاڙهجي).

چڪي تي رڪن: ٺلهي وڌائي ڏيکارڻ - سيٽ ڪرڻ. **چڪي** ٺ. تاس ۾ ڇهن داڻن وارو پتو.

چڪي ٺ. چڪ - تاف، سٺ - چيبي. ڳري بار ڪڍڻ يا ٽپ ڏيڻ سان چيلھ ۾ پيل سُور. ملھ جو هڪ ڊاء. **چڱو** ڏ. هڪ ئي ٿاريءَ ۾ ميوي جو گهڻو تعداد. انگورن يا ڍاڪ جو مڇو. تارين يا گلن جو جُهڳٽو. **موڙ - چٽ**.

چڱيو ص. جنهن جي پڳ ۾ موڙ ٻڌل هجي (سردار يا اڳواڻ جي نشاني). سردار - اڳواڻ. پهلوان.

چل ٺ. نڪر جي ڪنجي. مٿ مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ تِيءَ جو ٿانءُ. لشڪر - سپاه.

چل ڏ. فريب - دوکو. مڪر - ڍونگ. ڪپٽ.

چل ٺ. چلڻ جو عمل. چلڻ سان لٽل ڪُلُون. چوڏي (پُٺر يا ڏاڙهون جي). ڪاٺيءَ جي سنوٽ ۽ سڌائيءَ لاءِ رندي سان وڍ.

چل ڏ. ڪَل. چوڏو. ٿورو ڌرو. هڪو زيور (ڪَل جهڙو) - معمولي ڳهه.

چل پٽ ڏ. ڳهه ڳنو. سنهي ٺلهي شيءِ (وهانءَ لاءِ ضرورت جون شيون، جئن ته زيور ۽ ڪپڙو لٽو).

چل ٺ. هڻي - پنڌ. جُنڀش. ٽپ - اُچل.

چلون ڪرڻ ٽپ ڏيڻ. اُچلون ڏيڻ. خوشيءَ مان نينگ ٽپا ڏيڻ.

چلانگ ٺ. چال - ٽپ - ٻڌ.

چلائڻ م. رندي يا ڪهاڙي سان ڪاٺيءَ جا چوڏا لهرائي سڌو ڪرائڻ - ترائڻ. ڪَل لهرائڻ.

چلائڻ م. هلائڻ - پنڌ ڪرائڻ. رلائڻ.

چلتو ڏ. چوڏي جو ڌرو. چلر (مڇيءَ جو).

چلر چلر ڏ. مڇيءَ جو ٻاهريون چلتو. ڪَل جو ڌرو.

ماٺيءَ جي ڪَل جو ڌرو. هڪو ڳهه - چل.

چلڪائڻ م. چاچولڻ - لوڏڻ (پريل ٿانءَ کي).

چلڪڻ م. ڪنا تار پريل ٿانءَ مان لوڏي سان پاڻي

هارجڻ - ڪنارن تان اُٿلڻ (پاڻي).

چلڪو ڏ. پريل ٿانءَ کي لوڏو. چلڪڻ جو آواز.

چلنگي ٺ. ٽن چئن ماڻهن جي ٽولي. ٿورن ماڻهن جو ٽولو.

چلڻ م. ڪَل لاهڻ (ميوي، بکر وغيره جي). ڪرڙي

صاف ڪرڻ. چوڏا لاهڻ (ڪاٺ تان). چلر لاهڻ. ڪُلُون

لاهن (بج تان). ڪاٺيءَ کي رندي يا ڪهاڙي سان ٽرڻ.

گهڙڻ (قلم، پينسل). رهڙڻ (بدن).

چلڻ م. چلڪڻ (پريل ٿانءَ). ڪنارن تان اُٿلڻ

(پاڻي). ڪڇڻ - ڳالهائڻ. راز ظاهر ڪرڻ. هلڻ - پنڌ ۾

پوڻ. ٽولاڪا کائڻ.

چلڻو ڏ. ٿلڻو (گرمي يا گات جي ڪري). سڙڻ

ڪري چمڙيءَ تي ٿيل ٽوئيندو.

چلو ڏ. اگر ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه. هڪ قسم جو

لوڪ گيت. هڪ جاندار.

چلو مٽي ڏ. ڳهه ڳنو - چل پٽ.

چلو ڏ (ف. چله) چلو. ويڙ يا ماتا جي حالت ۾

مريض جي پٺن ماڻهن سان ملڻ کان پرهيز. چلو پچائڻ،

چلو ڪڍڻ. لاڳاپا لاهي هڪ هنڌ ويهي رهڻ. ڪم يا

مقصد جي تڪميل لاءِ سخت محنت ڪرڻ.

چلوڙ ص. جنهن جا وارَ چلاوان هجن - گهنڊيدار وارن

وارو. سهڻو.

چلي ٺ. ڦيڻ مان ٺهيل ويڪري منهن واري

توڪري- چَيِي. مڇيءَ جو هڪ قسم.

چَمَڙ: ذ (ف. چَشَم) اک.

چَماسِي، چَماهِي: ث. ڇهه مهينا- ششماهي.

چَمائِي: م. اُجهائڻ- وسائڻ. نارڻ (باهه).

چَم چَم، چَم چَم: ث. گهنگهرن جو آواز.

چِيرَ جو آواز.

چَمَڙ: ذ. جُهڙ. اڃا ڪَڪَر (جي مينهن نه

وسائين) - اُڀون.

چَمڪَ: ث. سنهي ٿاري. سنهيون لڪن- چَهِو.

چَمڪار، چَمڪاڻ: ذ. گهنگهرن جو چمڪو.

چَمڪڻ: م. وڃڻ (گهنگهرا، چير).

چَمڪڻو: ذ. هڪ قسم جو رانديڪو- جهنجھڻو.

چَمڪڻِي: ث. املداس جي سُڪل ڦِري

(پسارڪو وڪر).

چَمڪو: ذ. واڄو (گهنگهرن جو). چِيرَ جو آواز.

چَن: ث. ٽوئين تي اڏيل ڪڪائين ڇت (پاسن کان پٿر

وغيره نه هجي) - چَپَر. وڏو چَنو. هيٺاهين زمين (جتي

پاڻي سُڪڻ بعد گاهه ٻوٽا اُڀرن). سِرَ وغيره جي پاڻي

بيٺل هيٺاهين زمين. ٽانگهي ڍنڍ ۽ وٽڪار واري جُوءِ.

چَن: ث. اک چَنپ- کَن- پَلڪ- لَحظو.

چَن: ذ. ڀڳ ٿوڻ، نقصان، هڪ بيماري (جنهن ۾ نرو

لهي پوي).

چَنال: ث. چڙواڳ ۽ بدچال عورت.

چَنائِي: م. توڙائڻ (رسي، ڏاڳو). جدا ڪرائڻ. ختم

ڪرائڻ (تعلقات).

چَنپ: ث. اکين جي پُور پَٽ، پٽ کي پهريون پيرو

گاري جي لَڦ (پوءِ مٿان راڳي جو پيو سٺو هٿ لڳي).

تارين مان پَن جي روڙ.

چَنپَر، چَنپَن: ذ. اک جو پلڪ. اک جي پلڪ جا

وار- پَنجَهَر- پَنڀڻ.

چَن پَٽ: ث. چنن پَٽڻ جو عمل، اُٻهراڻي.

بيقرارِي.

چَنچَر: ذ. هڪ ڏينهن جو نالو. زُحل گرھ (جيڪو

نحس سمجهيو وڃي ٿو).

چَنچَرِي: ث. چنچر گرھ جي نحوست. نياڳ.

چَنچَرِي لاهڻ: سخت سزا ڏيڻي سڌارڻ، ڏاڍي مارَ

ڏيڻي سڌو ڪرڻ.

چَنڊ: ذ. پوتر منتر. ويدن جو منتر. علم عروض.

بحر (عروض جو)، مڪر. ڍونگ. ڌٽ. ڦَند. چار

(شڪار لاءِ).

چَنڊ باز: ص. فريسي- ڍونگي. دوکيباز.

چَنڊ پڪيڙڻ: مڪر ڪرڻ- ڍونگ ڪرڻ. چار پڪيڙڻ.

چَنڊ وڊيا: ث. هندي دوهن جي شاعري جا اصول.

چَنڊ: ث. مٽيءَ هائي شيءِ کي هوا ۾ اُچل سان صفا

ڪرڻ جو عمل. صفائي. ڪپڙي سان صفائي. تنبيهه.

جُٺ. مينهن جي سنهي ٻوند. چٽڪار. اُلٽي- ڦي.

چَنڊ چاڻ: ث. چنڊ ٿوڪ. صفائي. مسئلي يا معاملي

بابت تڪ تور- تحقيق. ڪاٺ ڪوٽ.

چَنڊ ٿوڪ: ث. بهاري سُهاري. آرايش- ٺاهر ٺوهر.

چَنڊ ڪڍڻ: جٺ ٿڌ ڪرڻ. تنبيهه ڪرڻ. دڙڪو

دهمان ڪرڻ.

چَنڊوڻ پوڻ: برسات جا وسڪارا ٿيڻ. هلڪو مينهن

پوڻ. ڦڙيون وسڻ.

چَنڊجڻ: م. صفا ٿيڻ. گهٽجڻ. هلڪو ٿيڻ (بار).

چَنڊڪار: ث. برسات جي سنهي ٻوند.

چَنڊڪو: ذ. چنڊڻ لاءِ ڌنل اُچل.

چَنڊڪو ڏيڻ: مٽي وغيره صاف ڪرڻ لاءِ اُچل ڏيڻ.

چِج ۾ وجهي اُچل ڏيڻ (ان).

چڻاڻ، چڻڪاڻ؛ ذ. سڪڻ يا تانون جو واهجو.
چڻ چڻ، چڻ چڻ؛ ٿ. گهنگهرن، ريبين جو وغيره
جو واهجو.

چڻڪار؛ ٿ. چڻڪار.
چڻڪڻ؛ م. چڻڪار ڪرڻ. ٻرڪڻ (لڏڻ، مصالحو
وغيره)، وڃڻ- ٻرڻ (سڪا، تانو).

چڻڪڻو؛ ذ. چڻڪڻو.
چڻڪڻ؛ م. چڻي صاف ٿيڻ (ٻرڻ يا ڪپڙي مان). چڻ
(وڻ مان پڻ، ميوو).

چو؛ ص. چا لاءِ- ڪهڙي سبب.
چو؛ ٿ. ڪپڙي جو پوش (وهائي، سوڙ، پٿرائي
وغيره جو)- غلاف.

چو؛ ٿ. ٿوڪ يا شوڪاري جو آواز.
چو پائي؛ ص. پائيءَ جهڙو چڊو (هوڻ ڳنڌڻ).
چوٽ، چوٽ؛ ٿ. ناپاڪ شيء سان چاهاء- پليٽي.

چوٽ چاٽ؛ ٿ. ذات پات جو فرق- پيد پاو.
چوٽو؛ ذ. ڪمند جو چوپيل ڳر- چوپو. چوڏو.
ٿورو ذرو.

چوٽ؛ ٿ. قيمت ۾ ڪمي- رعايت (ملهه ۾).
معاني. (ظ) تيز- تڪو. آزاد- ڪليو.
چوٽ چڏڻ؛ آزاد چڏڻ. چڙواڳ چڏڻ. تمام تيز هلڻ
لاءِ بندش لاهڻ. رعايت ڏيڻ (قيمت ۾).

چوٽڪارو؛ ذ. رهائي- نجات- موڪ.
چوٽڪو؛ ص. مختصر- ننڍو. ڪليو (ريجو).
ريزڪي واپار.

چوٽڪي؛ ٿ. مختصر- ٿوري.
چوٽڪي موڪل؛ ٿ. ريزڪي موڪل - اتفاقي
رخصت (ملازمت دوران).

چوٽو؛ ص. ننڍو. گهٽ- مختصر. ٿورو. بندرو (قد)

چَنڊَ، چَنڊَ؛ م. هوا ۾ اڇل ڏيڻي صاف ڪرڻ
(ڪپڙو وغيره). ڪپڙو هڻي مٽي وغيره لاهڻ. صاف
ڪرڻ. چڻ ۾ اڇل ڏيڻي مٽي ۽ گڏا ڪڍڻ (ان مان).
چانگڻ (وڻ). ڪاٺ ڪوٽ ڪرڻ. گهٽ ڪرڻ
(تولہ). جهڪو ڪرڻ (ٻار).

چَنڊِي چَنڊَ؛ م. هلڪو ڪرڻ. جهڪو ڪرڻ. اڇلي
چَنڊَ. صفا جواب ڏيڻ. بلڪل انڪار ڪرڻ.
چَنڊَ؛ ٿ. وڌيل پائي نيڪال ڪرڻ لاءِ واه- وڌي
واه مان نڪتل نالي.

چَنڊِي ٿ. ٿ. ڪاٺيءَ ۾ ٻڌل ڪپڙي ٽڪر (جنهن سان
مٽي پيل شين کي چَنڊِي صاف ڪجي).
چَنڊو؛ ذ. ٿڙو- ٻوند. ٿوري برسات. پائيءَ جي لپَ
سان سوڻ طور هنيڻ چَنڊا.

چَنڊا وجهڻ؛ تهمت مڙهڻ- الزام ڌرڻ. ملوث ڪرڻ.
چَنڊو ڦيڻو؛ ذ. دعا ۽ دوا. حيلو وسيلو. جهڙ
جهڙاڙ.

چَنڊو وجهڻ؛ پائي وجهي نارڻ. بيماريءَ مان اٿڻ تي
مٽي تي پائي وجهڻ (وهجڻ). آٿت ڏيڻ. ڏک، نا اميدي
۽ ڪاوڙ جي حالت ۾ دلداري ڏيڻ. وسائڻ (باهه). نارڻ
(جهڙو).

چَن قاز؛ ٿ. چڻ ۽ ٿاڙڻ جو عمل. پٽ ڪوهه.
بيقرارِي- آند مائڻ.

چَنڪار، چَنڪار؛ ٿ. زمين تي پائيءَ جي چَنڪارَ
(مٽيءَ اُٿامڻ کان روڪَ ۽ ٽڌڪارَ لاءِ).

چَنڻ؛ م. ٽوڙڻ. جدا ڪرڻ. چَنڻ (تعلق). پٽڻ (ڳل،
تاري، ميوو وغيره). ڪوهڻ (وار)- ڪُونڌڻ. نبيرو
(معاملو، تڪرار).

چَنو؛ ذ. ڪڪائين ڇت ۽ پڪن ٿوڻن سان اڏيل چپر.
مَنهن. ڪاڇ ۾ مهمانن لاءِ اڏيل چپر وغيره.

چوڪراڻو؛ ص. نوجوان - ڳيرو - لاسٽاٽ.	(ه. ٿ چوڻي)
چوڪراڻو؛ ص. ننڍپڻ وارو - ٻاراڻو. ٻارن جهڙو	چوڏو؛ ڏ. وڻ جي گل. ڪاٺيءَ جي گل.
(اڻپورو ڪم). بيوقوفِي وارو (عمل، فيصلو).	چوڏا لاهڻ؛ ڪلون لاهڻ. سيڪٽ ڏيڻ. عيب
چوڪراڻي؛ ٿ. ٻارن جهڙي حرڪت. بي معنلي واري	ظاهر ڪرڻ.
ڳالهه. ٻاراڻي.	چوڏي؛ ٿ. ٻيڙ جا چوڏا. وڻ جي ٿڙ ۽ ڪاٺين تان لٽل
چوڪراڻي ڪرڻ؛ ٻاراڻي ڪرڻ. بيوقوفِي ڪرڻ.	ڪلون. ٻيڙ ۽ ٿڙهون جا چوڏا (جيڪي رنگ ۽ دوا ناهن
بنا سوچ ويچار جي ڪم ڪرڻ.	هر ڪم اچن).
چوڪرو؛ ڏ. چوڪر - نينگر. پُٺ. طفل - ٻچو.	چورو؛ ص. جنهن جا ماءُ پيءُ مري ويا هجن - يتيم.
(ص) نابالغ. بي عقل.	(ٿ. چوري)
چوڪري بازي؛ ٿ. لونڊي بازي - لواطت.	چورو چنو؛ ص. يتيم. لاوارث - نڌڪو. (ٿ.
چوڪري؛ ٿ. نينگري. ڌيءُ. ٻارڙي.	چوري چني)
چول؛ ٿ. چولي - ٽپڙ. وڏي چولي. چولي جي اُٿل	چوڙ؛ ڏ. درياءُ جو سمنڊ ۾ پوڻ وارو هنڌ. نيڪال.
پتل - چاچول.	(ص) چوڙيندڙ - ڪوليندڙ (مثلاً؛ ڳنڍي چوڙ، روزي چوڙ
چولا؛ ڏ. وڏا چٽا. رڌل چٽا.	وغيره).
چولڻ؛ چولڻ؛ م. چوليون ڪرڻ. چولي ۾ وجهڻ.	چوڙائڻ؛ م. ڪولائڻ. ڇڏائڻ. آزاد ڪرائڻ.
پاڻيءَ ۾ وجهي هيٺ مٽي ڪرڻ - چاچولڻ. ٽلڪائڻ.	چوڙڻ؛ چوڙڻ؛ م. ڪولڻ (ڳنڍ). ٻڌل کي ڇڏڻ. بند
رولڻ. پٽوڙڻ.	خلاص ڪرڻ. هٽڻ (بندوق). ختم ڪرڻ (روزو).
چولي؛ ٿ. ٽپڙ - موج.	چوڙي ڏيڻ؛ ڳنڍي ڪولي ڏيڻ. بنا محنت جي اجورو
چومنتڙ؛ ڏ. جادو يا منتر جو چوڪارو.	ڏيڻ. مفت ۾ ڏيڻ.
چوٽي؛ ٿ. نڪ جي هڪ پاسي وارو سوراخ - ناس.	چوڙو، چوڙو؛ ڏ. جانور جي لٽل تازي يا سُڪل گل.
چونچاڻ؛ ڏ. باهه يا تتل شيءِ تي پاڻي پوڻ جو آواز.	چوڙي، چوڙي؛ ٿ. گل. چمڙي.
چوهه؛ ٿ. تيزي - تڪ.	چوڙي لاهڻ؛ گل لاهڻ. سخت سزا ڏيڻ. واپار ۾
چوهه؛ ڏ. تيزي - تڪ (واءِ، پاڻي وغيره جي). تڪڙ -	چالاڪيءَ سان نقصان ڏيڻ.
جلدي. تيز هوا سان وسڪارو. جوش. ڪاوڙ - غصو.	چوڪارڻ؛ چوڪارڻ؛ م. ٿوڪ ڏيڻ. صلواة
چوهه چنڊڻ؛ ڪاوڙ جو اظهار ڪرڻ.	سڳوري يا ڪو ڦيٿو پڙهي ڊمر ڪرڻ - شوڪارڻ.
چوهارو؛ ڏ. سڪل کُجور - ڪارڪ.	چوڪارو؛ ڏ. صلواة يا ڦيٿي وغيره جو شوڪارو، دعا
چوهو، چوهو؛ ص. تيز رفتار. تڪڙو - تڪو. (ڏ)	جو ٿوڪارو.
هوا جي زوردار لهر. واءِ يا مينهن جو زوردار سٽڪو.	چوڪڙ؛ ٿ. چوڪري - نينگر. ڌيءُ - نياڻي.
چوهه؛ ص. ڇهن جو عدد (۶).	چوڪڙ؛ ڏ. چوڪرو - نينگر. پٽ.

جَه ڏندو، ص. جهن ڏندن وارو (جانور، وهت).
 جهن سالن عمر جو (وهت).
 جَهين ڏندين، ظ. جهن ڏندن وارو (جانور، وهت)
 جيڪو جوان سمجهيو وڃي. جوان جمان. پنهنجي
 ڪمائي وارو. روءِ سوء.
 جَهه، ث. جُڪَ - چَپَ - ڌتَ.
 جَهه، ذ. جسم جي اندرين نازڪ گل (جنهن ۾ نسون
 ٻوڙن). پيت جي چمڙيءَ جو اندريون ته.
 جَهه چچن، حواس خطا ٿيڻ. جياپي جون اميدون ٽٽڻ.
 همت هارجڻ.
 جَهه، ث. چَوَ (وهائي، پٿرائي وغيره جي).
 جَهاَس، ذ. جهن پاسن واري شڪل - جه ڪنڊو.
 جَهاڻڻ، م. لائڻ - لڳائڻ. ٿورو گسائڻ.
 جَهڻ، ذ. مڪر - يونگ. دغا - دولاڻ. ڪپت - چَلُ.
 جَهڻ باز، ص. ٺڳ. مڪار - دغا باز.
 جَهنبه، ث. چمڙيءَ تي ٿوري رهڙ - رهنڊ.
 جَهنبو، ذ. ٿٽ ٿڙيءَ جي ڪڙي.
 جَهڻ، م. هٿ لائڻ. لڳائڻ (اڱريون، هٿ وغيره).
 جَهو، ذ. چوهو.
 جَهي، ث. ٿوري ذري (ڪنهن شيءِ، پاڇي وغيره
 جي).
 جَشو، ذ. ڌرو - هوَ.
 جَشا پائي ڪرڻ، ٿوري شيءِ ۾ گهڻو پاڻي ملائي پٽڙو
 ڪرڻ (شورو وغيره).
 چيت، ث. ڪڪ جو سنهون ذرو (جيڪو بدن ۾ چهي
 وڃي). ڪاٺيءَ جو سنهون ذرو. ڏندن ڪوٽڻ لاءِ ڪاٺيءَ
 جو ذرو.
 چيت ڪڍڻ، رشوت يا خرچيءَ طور ڪجهه رقم
 ڇڏائڻ. چالاڪيءَ سان ڪجهه رقم ڪڍڻ.

چيتيون چيتيون، ث. ذرا ذرا - چيهون چيهون.
 چيٽڙ، ذ. پاسيري (اُرب ۾). ڪٽريل ڪپڙي مان
 ظاهر ٿيل ڪپڙي جون تندون.
 چيٽ، ث. هڪ قسم جو چُريل زنانو ڪپڙو. رنگدار
 گلن ٻوٽن وارو ڪپڙو.
 چيٽي، ث. وچوٽي. واندڪاڻي - سامي.
 چيپ، ذ. چوٽ - پليتي.
 چيچ، ذ. دهل جي وچت جو هڪ نمونو (ناچ جو
 تال). جَهر ناچ. تماشو. خوشي.
 چيچ وجهڻ، جَهر هڻڻ. خوشيءَ وچان ٺينگ ٽپا ڏيڻ.
 خوشيون ڪرڻ.
 چيچاڙڻ، م. ڏونڌاڙڻ. چيچلائڻ.
 چيچڙو، ذ. گوشت تي چڙهيل وکو. قاتل اڳڙي.
 چيچلائڻ، م. ڏندن ۾ جهلي ڏونڌاڙڻ (ڪٽي
 يا جانور وانگر).
 چيڏ، ذ. سوراخ - ٺنگ. چير - شڪاف. گرامر موجب
 جملي ۾ آيل لفظن جي تفریق. رياضي ۾ اڻپوري انگ جا
 جملي ڪيل پاڳا.
 چيڏڪ، ذ. رنڊڪ. خلل. ڦڏو - رولو. چريائيءَ وارو
 پُور. ڪڏ - شوق.
 چيڏڪ وجهڻ، ٺهيل ڪم ۾ رولو وجهڻ.
 رنڊڪ وجهڻ.
 چير، ث. پيرن ۾ پائڻ جو هڪ گهه (جنهن ۾
 چمڪيون ٿين). گهنگرن جي پٽي (ناچو بدن، يا چوڀائي
 مال کي گهي يا تنگن ۾ ٻڌجي).
 چيرو، ذ. اوزار تڪي ڪرڻ لاءِ سِران تي ڏنل گهڪو.
 ڪارتوس ۾ پيل شيهي جو ڊاٽو. ڪاٺيءَ جو وڏو.
 چيرو ڏيڻ، اوزار کي روهيءَ تي لائڻ. وڏ ڏيڻ.
 ڪاوڙائڻ لاءِ طعنو ڏيڻ يا چتر ڪرڻ.

چيلري، ص. چلرن واري (مچي). ليڻي (مچي) جو ضد.
 چيلو، ذ. ٻڪريءَ جو ٻچو- ليلو. (ث. چيلي).
 چيلو تي لڳڻ، پٺيان لڳو رهڻ. هر هنڌ گڏجي هلڻ.
 چينپيءَ، ث. تنبيهه- فهمائيش. دڙڪي واري هدايت.
 جٺ ٿڻ.
 چينپيءَ، م. تنبيهه ڪرڻ. دڙڪو دٻ ڪرڻ. ملامت ڪرڻ. جٺ ڪرڻ.
 چينهڙو، ذ. درياءَ جي پاڻيءَ جي لات (جيڪا سرءُ جي موسم ۾ ٿئي).
 چيڻ، ذ. چيڻو. چيڻ جو ڍڳ.
 چيڻو، ذ. چوڻائي مال جو بوسو- گونڙ.
 چيڻاپورو، ص. جهيڙو مچائيندڙ. لائي چائي ڪندڙ.
 چيڻي، ث. هڪ قسم جو لوهي اوزار (لوهي چپر جيڪا لوھ وڍڻ يا ڪاٺين ٽوڙڻ ۾ ڪم اچي).
 چيهه، ذ. پڇاڙي- پڇاڻي. آخري حد- دنگ. وڏو- چير.
 چيهه ڪرڻ، دنگ ڪرڻ. انتها تي پڄاڻڻ. حد کان زياده ڪوشش ڪرڻ. حيرت جهڙو ڪارنامو ڪرڻ.
 چيهل، ذ. هرڻ. (ص) سهڻين اکين وارو. سهڻو- حسين.
 چيهو، ذ. نقصان- ٽوٽو- گهاٽو.
 چيهون چيهون، ث. ذرا ذرا- ٽڪر ٽڪر. پرزا پرزا. چيتيون چيتيون.

چيڙ، ث. ڪم جي پوراڻي لاءِ بنان اجرت گڏ ڪيل ماڻهو- ونگار. گهڻن ماڻهن جو گڏجي اجتماعي ڪم حصو وٺڻ جو عمل. شڪار کي ورائيندڙ ماڻهن جو ٽولو. بچ. چُرچ- ڪوٺس- هٿ چراند.
 چيڙ چاڙ، ث. هٿ گس. حرڪت- ڪوٺس.
 چيڙ ڪرائڻ، بيگار جو ڪم ڪرائڻ. گهڻن ماڻهن کان بچ ڪرائڻ.
 چيڙهه، چيڙهه، م. چُراند ڪرڻ- چُرچ ڪرڻ. هٿ کس ڪرڻ. چورڻ- ڪاوڙائڻ. بچ ڪرڻ. پهراڻ (چوڀايو مال). وڃائڻ (ساز). شروع ڪرڻ (گفتگو، راڳ، ساز).
 چيڙو، ذ. پڇاڙي- دنگ. طُرو (پٺڪي جو). (ص) چيڙ ۾ وهندڙ- ونگاري.
 چيڙو چڙائڻ، نبيرو ڪرڻ- آخري فيصلو ڪرڻ. پلانڊ آڄو ڪرڻ.
 چيڙي نبيري، ث. معاملن مسئلن جو نبيرو. راڄوڻي نيا. پاڻچاري جا فيصلا.
 چيڪه، ظ. کليل- آزاد. چڙواڳ (جانور، وھت).
 چيڪ چڙهه، چوڻائي کي ٻنيءَ ۾ چرڻ لاءِ بنان رسي جي چڙواڳ چڙي ڏيڻ. هر قسم جي آزادي مليل هئڻ.
 چيڪارڻ، م. چوڻائي مال کي پاڻي پيڻ تي آماده ڪرڻ لاءِ 'چي چي' جو آواز ڪرڻ.
 چيڪرائي، ث. گدلائي. چلولائي. ان وٺندڙ انگل.
 چيڪرو، ص. گدلو- نيرو. چلولو. (ث. چيڪري).

ح

حاتمه، ذ (ع) هڪ مشهور عرب سخي "حاتم طائي".
 (ص) تمام وڏو سخي.

ح، ث (ع) سنڌي 'الف- بي' جو سترهون ۽ عربي جو ڇهون اکر. اُچار "حي". ابجد موجب عدد (۸).

حاصل ڪلام: ظ. مطلب ته. نيٺ - آخرڪار. ڳالهه جو مقصد ته.

حاصل مطلب: ظ. حاصل ڪلام.

حاصل مصدر: ث. گرامر موجب 'مصدر' مان ٺهيل اسم (جئن ڪلن مان ڪل، لڪن مان ليڪ وغيره).

حاصلات: ث (ع) حاصل. پيدائش (فصل جي). نفعو.

حاضر: ص (ع) حاضر موجود - هڪيو. اڳيان - سامهون. تيار.

حاضر جواب: ص. ٺهه ٻه معقول جواب ڏيندڙ.

حاضر ناظر: ذ. هر هنڌ ڏسندڙ (خدا تعاليٰ).

حاضرات: ث (ع) سڌي حاضر ڪيل جن پوت.

حاضري: حاضرِي: ث. موجودگي. شنوائي (ڪورٽ جي).

حاضري ڀرڻ: خدمت ۾ رهڻ. نوڪري ڏيڻ. رجسٽر ۾ حاضري لکڻ.

حاضرين: ذ ('حاضر' جو جمع) حاضر ماڻهو. مجلس يا محفل ۾ موجود ماڻهو.

حاطو: ذ (ع) ننڍي پٽ سان گهيريل اڱن يا ميدان.

حافظ: ذ (ع) خدا تعاليٰ جي صفاتي نالن مان هڪ نالو. جنهن کي قرآن شريف برزبان ياد هجي. (ص) انڌو - نابين.

حافظو: ذ (ع) ياد رکڻ جي قوت - چيتو.

حافظي: ث. شاگرد جي قرآن شريف پڙهي پوري ڪرڻ تي خاص جشن ڪرڻ جي هڪ رسم.

حاڪم: ذ (ع) حڪم هلائيندڙ. حڪومت ڪندڙ - بادشاه.

حاڪمي: ث. حڪومت. صاحبي. بادشاهي.

حال: ذ (ع) هلندڙ وقت (جيڪو اڃان نه گذريو هجي). موجوده زمانو. حالت - ڪيفيت. احوال -

حاج: ث (ع) گهرج - ضرورت - حاجت.

حاجب: ص (ع) دربان. چویدار.

حاجت: ث (ع) گهرج - ضرورت. غرض. ڪم.

حاجت رواي: ث. گهرج جي پورائي. مشڪل ڪشائي.

حاجت ضروري: ث. ضروري حاج (ڪاڪوس جو خيال).

حاجتمند: ص. گهرجائو - ضرورتمند.

حاجي: ص (ع) جنهن جو حج ڪيل هجي. (ث. حاجائي. حاجيائي).

حادث: ذ (ع) نئين خلقيل شيء جا اڳ وجود ۾ نه آئي هجي. مخلوق (يعني خلقيل: زمين، آسمان، انسان، حيوان وغيره). نئون. جديد.

حادثو: ذ (ع) واقعو. اوچتي واردات. مصيبت.

حاذق: ص (ع) هوشيار. ذهين. قابل طبيب.

حاسد: ص (ع) حسد ڪندڙ - مَر سَهو. پٺي جي نقصان ۾ خوش ٿيندڙ. بدخواه.

حاشا وڪلاء: ظ (ع) هرگز نه - ڪڏهن به نه.

حاشو. حاشيو: ذ (ع. حاشيه) ڪنارو - وٽ. ڪتاب جي ورق جو چٽي پاسن کان ڇڏيل خالي حصو (جنهن تي وضاحت لکجي). ڪتاب جي متن تي پاسي کان لکيل وضاحت. ڪپڙي جي ڀرت ڀريل ڪنار.

حاشيه نشيه: ذ. هروقت خدمت ۾ رهڻ وارو ملازم.

گلر جي ڪناري سان ويهڻ وارو.

حاشي: ث (ع) ڪاغذ يا ورق جو لکيت کان آڄو ڪنارو.

حاصل: ذ (ع. حاصل). اُپت - پيداوار. بچت - بچايا.

فائدو - لاپ. (ص) حصي ۾ آيل - مليل.

حاصل ٿيڻ: هٿ اچڻ - ملڻ. وصول ٿيڻ.

خبرچار. پڇندي- زور. وجد جي حالت- بيخودي.
(ظ) هينئر- هن وقت.
حال احوال: ذ. خبرچار.
حال پائي: ص. حال جو واقف. ڏک سک ۽
شريڪ- غمگسار. همراز. دوست.
حال تي هلڻ: وٽ آهر هلڻ. حيثيت مطابق هلڻ.
حال پوءِ: ذڪر يا سماع وقت وجد ۾ اچڻ. بيخودي
طاري ٿيڻ.
حال چال: ذ. هلت چلت. ريت نيت. زماني جو رخ.
حال ڏاڳا: ذ. حال واري فقير جي استعمال جا ٽپڙ
(گودڙي، ڪشتو، لٽ، ڪنڌا ڪولاڻا وغيره).
حال وڃائڻ: افعالن کان نڪرڻ. خراب حالت
کي پهچڻ.
حالي: ظ. وقتي- في الحال. توريءَ دير لاءِ.
حالي حوالي ٿيڻ: خبرون چارون ڏيڻ ونڻ
(مهمان کان).
حالات: ذ ('حالت' جو جمع) حالتون. واقعا.
حالانڪا: ظ. جڏهن ته.
حالت: ث (ع) حال جي ڪيفيت. طبيعت. مزاج.
رهڻي ڪهڻي. نمونو. گرامر موجب اسم يا ضمير
جي ڦيرگهير.
حالت اهائت: ث. اسم يا ضمير جي اها بيهڪ
جنهن ۾ "جو، جا، جي، جون وغيره" جي اچڻ سان
جملو ٺهي.
حالت فاعلي: ث. جملي ۾ فاعل ٿي ڪم ايندڙ
اسم يا ضمير جي حالت.
حالت مفعولي: ث. جملي ۾ مفعول ٿي ڪم ايندڙ
اسم يا ضمير جي حالت.
حالت نڌا: ث. اسم جي اها حالت جنهن ۾ عجب،

خوشي، ارمان، خوف وغيره جو اظهار ٿئي.
حالت ڪرڻ: جٺ ڪرڻ- تعدي ڪرڻ.
حامد: ص (ع) ساراهه ڪندڙ. حضرت محمد صلي
الله عليه وسلم جن جو هڪ صفاتي نالو.
حامل: ص (ع) بي ويندڙ. بار ڪندڙ.
حامله: ث (ع) پيٽ واري (عورت).
حامي: ص (ع) بچائيندڙ. مددگار. حمايتي- پٺيرائي
ڪندڙ. (ث) اقرار. يقين جي ضمانت.
حامي پڙ: اقرار ڪرڻ. ذمو کڻڻ.
حاوي: ص (ع) گهپرو ڪندڙ. غالب- اڳرو. ڪنهن
فن تي مهارت رکندڙ.
حائل: ص (ع) وچ ۾ پئي روڪيندڙ. روڪ ڪندڙ.
حَب: ذ (ع) دوا جي گوري.
حَب: ث (ع) پيار- قرب. سِڪ- چاهه.
حَب الوطنِي: ث. وطن يا ديس لاءِ پيار جو جذبو.
حَبَاب: ذ (ع) جرڳوتو- بوڙيو.
حَبَس: ذ (ع) قيد- بند. گهٽ- آهس.
حَبَس بيجا: ذ. ناجائز طور ڪنهن کي بند ۾ وجهڻ
جو عمل- ناحق روڪ بند.
حَبشي: ذ. 'حبش' (آفريڪا) جو رهاڪو- شيدي.
(ث. حَبشي).
حَبو: ذ (ع) دائو. بچ. ذرو.
حَبُوب: ذ (ع). 'حَب' جو جمع (دوا جون).
بوڙيا (پالڻيءَ جا).
حُبُوب آثار: ڪوڙا هڪ آثارن. افواه پڪيڙن.
بدنامي ڪرڻ.
حَبِيب: ص (ع) پيارو- محبوب. دوست. معشوق.
حتي: ظ (ع) تائين- جو- جيستائين.
حتي ڪ: ظ. ايسٽائين جو- ايتري قدر جو.

حتي الامكان، حتي المقدور، حتي الوسع،
ظ. جيستائين تي سگهي. وس آمر- پچندي سارو.
حتمي، ص (ع) ضروري. پڪو (ارادو يا فيصلو).
حج، ذ (ع) كعبة الله جي طواف ۽ ٻين احڪامن جو
عبادت جي نيت سان ارادو. اسلام جو هڪ رُڪن
(جيڪو ۹- ذوالحج تي عرفات جي ميدان ۾ ادا ٿئي).
حج گنه، حج جيترو ثواب حاصل ڪرڻ. وڏو خير جو
ڪم ڪرڻ.
حج، ث (ع) حُجَت هيچ مان طلب. لاڏ- انگل.
گستاخي. اميد.
حجاب، ذ (ع) پردو- اوڻ. ڍڪُ (منهن تي ڪپڙي
جو)- نقاب. شرم- لڇ.
حجاب ڪرڻ، لڇ ڪڻ. پردو ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ.
حُجَاج، ذ (ع) گهڻا حاجي- حاجين جو قافلو.
حجام، ص (ع) سنوارت ٺاهيندڙ- ٺاڻي. (ث.
حجامين).
حجامت، ث. حجامڪو ڪم.
حجامت ڪرڻ، صفائي ڪرڻ. ٺڳڻ- ٺڳيءَ سان
نقصان پهچائڻ.
حُجَاتُو، ص. حُجَت ڪندڙ. (ث. حُجَاتِي).
حُجَّت، ث (ع) دليل. بحث. اعتراض. لاڏ- هيچ.
گستاخي.
حُجَت ڪرڻ، تڪرار ڪرڻ. بحث ڪرڻ.
گستاخي ڪرڻ.
حُجَّتِي، ص. لاڏ مان گستاخي يا هٿ ڪس
ڪندڙ- حُجَاتُو.
حَجَر، ذ (ع) پٿر- سنگ.
حَجَرِ اسود، ذ. كعبة الله جي ڀت ۾ لڳل ڪاري
رنگ جو متبرڪ پٿر.

حَجَر، ذ (ع) حَجَرَة ڪوٺڙي. عبادت لاءِ اڪيلائي
واري ڪوئي. مسجد سان لڳ ننڍي ڪوئي.
حَجَل، غروسي، ث (ع) ڪُنوار جي چَپَر گت. سِيچ.
حَجَم، ذ (ع) حجام- ٺاڻي. ٿله (ڊيگهه ويڪر).
حَد، ث (ع) چيڙو- دنگ. سَرحد. چيهر- انت. مقرر
ٿيل شرعي سزا.
حَدِ فاصل، ث. ٻن شين کي جدا ڪندڙ وڻي.
حَدَاد، ذ (ع) لوهار.
حَدَث، ث (ع) تپش- گرمي.
حَدُوذ، ث (ع) حد جو جمع حدون.
حدود آربع، ث. چار پاسا- چار طرف (اتر، ڏکڻ،
اولهه، اوڀر).
حديث، ث (ع) نبي سڳوري جي قول ۽ فعل جي
خبر. ٽئين ڳالهه. خبر. حكايت.
حَدْر، ذ (ع) ڊپ- خوف. احتياط- خبرداري.
حَدَف، ذ (ع) چانگ. گهٽائي- ڪمي.
حر، ذ (ع) آزاد شخص (جو ڪنهن جو غلام نه هجي).
حریت، ث (ع) آزادي.
حرارت، ث (ع) تپش. گرمي- کاڙهو. هلڪو بخار.
حرست، ث (ع) قيد- نظربندي. سنڀال- نگراني.
حرام، ص (ع) شريعت جي خلاف ناجائز ڪم.
گناه. بدڪاري. (ص) حرمت وارو- پاڪ (مثلا مسجد
الحرام وغيره).
حرامپائي، حرامڙائي، ث. لچائي- بدمعاشي.
حرامخور، ص. حرام کائيندڙ. مردار کائيندڙ. ٻئي
جي ڪمائي کائيندڙ. مفتخور.
حرامخوري، ث. حرام جي حال تي گذران. بيچڙائي.
سُستي- ڪاهلي.
حرامڙو، ص. لڇ- بدمعاش.

حرامزادگي: ث. بيحيائي. ڪمٽيپ. بدمعاشي. لڄائي.

حرامزادو: ص. حرامي. (ث. حرامزادي).

حرامي: ص. حرامدار. لڄ. شرير.

حرب: ث (ع) لڙائي- جنگ.

حربو: ذ (ع. حرب) جنگ جو هٿيار. اٽڪل- تجويز.

حرج: ذ (ع) نقصان- چيهو. زبان.

حرجائو: ذ. نقصان جو عيوضو.

حرم: ذ (ع) لالچ- لوپ. چاه- موھ. سڌ- ھوس. ھيج.

حرمي: ص. لالچي. سڌڙيو.

حرمائي: م. لالچائن- ھرڪائن.

حرف: ذ (ع) 'الف- بي' جو ھڪ اکر. سڻ. ميار. ٻيٺو.

حرف اچڻ: الزام اچڻ. ميار اچڻ.

حرف بہ حرف: ظ. اکر بہ اکر. لفظ بہ لفظ (بيان).

حرف جر: ذ. گرامر موجب اسم يا ضمير جي پٺيان

اچي لاڳاپو ڏيکاريندڙ لفظ.

حرف رکڻ: ميار رکڻ.

حرف جملو: ذ. ٻن لفظن يا جملن کي ڳنڍيندڙ لفظ

(ه، يا، وغيره).

حرف شناس: ص. اکر سڃاڻيندڙ. ٿور پڙهيل.

حرف صحيح: ذ. 'الف- بي' ۾ 'ا، و، ي' کان

سواءِ باقي اکر.

حرف علت: ذ. ٻئي ڪنهن حرف سان گڏجي اُچار

ٺاهيندڙ اکر (ا، و، ي).

حرف ٻڌاءِ: ذ. گرامر موجب خوشي، ڏک، عجب

ڏيکاريندڙ حرف (او، شل، واه، وغيره).

حرفي: ص. مياڙي. ڏوهي.

حرقت: ث (ع) ڌنڌو- پيشو. هنر- ڪاريگري.

اٽڪل- ڪيڏ. چالاڪي- جيلو.

حرفبازي: ث. چالاڪي. اٽڪل بازي.

حرقتي: ص. چالاڪ- ڏاهو. اٽڪل باز.

حرکت: ث (ع) چُرپر- جُنُبش. لوڏو. چال- هلڻي.

مستي- ڪيچل- چُراند. شرارت. اکرن کي زير، زير،

پيش وغيره جي نشاني- اعراب.

حرکتي: ث. حرڪت ڪندڙ. ڪيچل ڪندڙ. ڦيٽاڙو.

حرم: ذ (ع) ڪعبه الله جي چؤديواري. نڪاح ۾ آيل

عورت- زال. گهر جو زنانو حصو.

حرمسراءِ: ث. گهر ۾ زالن وارو حصو.

حرماني: ذ (ع) مايوسي- نااميدي. محرومي. نياڳ.

حرمت: ث (ع) عزت- احترام. پاڪائي. آبرو.

حرمي: ذ (ع) ٻہ حرم (مڪه مڪرمه ۽ مدينه منوره).

حروف: ذ (ع. حرف جو جمع) اکر.

حروف تہجي: ث. 'الف- بي' جا اکر.

حریت: ث (ع) آزادي.

حریر: ذ (ع) پٽ- ريشم. ريشمي ڪپڙو.

حريم: ص (ع) لالچي- ھوسي. ھيجي.

حريف: ص (ع) ساڳئي ڌنڌي وارو. رقيب. مقابل.

مٽ- برابر.

حزب: ذ (ع) جٿو- ٽولو- گروه.

حزب مخالف: ذ. مخالف ڌر.

حزن: ذ (ع) ڏک- غم- افسوس.

حزين: ص (ع) غمگين- ڏڪارو.

حس: ۱ (ع) حواس سان چُهڻ يا محسوس ڪرڻ. حواس.

حساب: ذ (ع) ڳڻائڻو- شمار. ميزان- جوڙ. حساب

ڪتاب. رياضي جو اصول (زياني حساب. تحريري

حساب). طريقو- ڍنگ. وهنوار. پُل- رولو. جِن پوت

جو اثر- لڳت.

حساب ڏيڻ: ليکو ڏيڻ. وهنوار ڏيڻ. نتيجو پوڳڻ.

حساب ڪتاب: ذ. ليکو چوڪو. ڌيتي لپتي.

حَسَن پَرست: ص. سونهن کي پسند ڪندڙ. حَسِين تي موهت ٿيندڙ.

حَسَن ڦٽڻ: ذ. سهڻو گمان. نيڪ خيال. سٺي راءِ.

حَسِين: ص (ع) حَسَن وارو- سهڻو، وٺندڙ. سينگاريل. (ث. حَسِين).

حَسِينِي: ث. هڪ راڳ جو نالو. شاهه جي رسالي جو هڪ سر.

حَشَاش پَشَاش: ص. نهايت خوش. تندرست ۽ خوش.

حَشَامه: ذ (ع. حشام) انبوه- ميڙ. لشڪر. هل. دانهون ڪوڪون.

حَشَره: ذ (ع) قيامت جي ڏينهن وري جيئرا ٿي اٿڻ جي حالت. قيامت. حضرت امام حسين جي شهادت جي ڏينهن جو ماتم. روج راڙو. هل گوڙ.

حَشَر مَچَاق: هل هنگامو ڪرڻ. روج راڙو ڪرڻ. ماتم ڪرڻ.

حَشَرِي: ث. واويلا- ماتم. هل- گوڙ. خواري.

حَشَرَات: ذ (ع) سنهڙا ٿلهڙا جيت. جيت جڻيا. سُرندڙ جيت. حشرات الارض.

حَشَمَت: ث (ع) رعب تاب- دهبو. ڏيان. شان شوڪت. نُت. مان شان، دهشت- ڏکو.

حَشَوه: ذ (ع) پرڻي، جي شيء (جئن وهائي جو پراءِ). شعر ۾ پراءِ جا لفظ.

حَشِيش: ث (ع) پَنگ.

حِصَاره: ث (ع) چوڏيوارِي- عالم پناه. ڪوٽ- قلمو. گهيرو.

حِصوه: ذ (ع) حصه ٽڪرو- پتي- ڀاڱو. وِرج ۾ آيل ڀاڱو. وَنڊِي.

حِصو بخرو: ذ. پٽيون- ڀاڱا- ٽڪرا. ورهاست.

حِصيدار: ص. ڀاڻيوار- پٽيار.

حِسَاب وٺڻ: خرچ جو تفصيل وٺڻ. ليڪو وٺڻ. وهنوار وٺڻ. گذريل ڀل چڪ جو حساب چڪائڻ. بدلو وٺڻ.

حِسَابِي حِسَاب: ظ. ليکي سان- وهنوار سان. ڪنهن به وقت وهنوار پري ڏيڻ لاءِ ٻڌل.

حَسَاس: ص (ع) چُهَن سان محسوس ڪندڙ. تيز فهم. يڪدم اثر وٺندڙ.

حَسَامه: ث (ع) تلوار.

حَسَبه: ظ (ع) موجب- پٽاندري- مطابق.

حَسَبُ الحُڪْم: ظ. حڪم موجب- فرمان مطابق.

حَسَبِ قَوَافِق: ظ. پچندي سارو- حيثيت آهر.

حَسَبِ حال: ظ. حال سارو- حالت پٽاندري.

حَسَبِ دَسْتُور: ظ. دستور موجب هلي چلي مطابق. هميشه وانگر. اڳين عادت موجب.

حَسَبِ ڏِيل: ظ. هيٺينءَ موجب. هيٺ جاڻايل احوال مطابق.

حَسَبِ مَعْمُول: ظ. عادت موجب. عام طرح.

حَسَبِ مَنَشاء: ظ. مرضي مطابق. ارادي موجب.

حَسَبه: ذ (ع) نسل- پيڙهي. اصل نسل. شمار- ڳڻپ.

حَسَبُ نَسَبه: ذ. خانداني سلسلو. بن بڻياد. پيڙهي- خاندان.

حَسَده: ذ (ع) ريس- ساڙو. بغض. عداوت. بدخواهي.

حَسَرَت: ث (ع) آرزو- تمناءَ. غم- افسوس. پشيماني.

حَسَنه: ص (ع) ڀلو- عمدو- سهڻو.

حَسَنه: ذ (ع) سونهن- جوين- جمال. روپ- سهڻائي. خوبي.

حَسَن اخلاق: ذ. سٺا لچن- سليقائي.

حَسَنَڪ: ص. حَسَن وارو- سهڻو.

حَسَن قَدِيره: ث. سهڻي رت. سهڻي اٽڪل. سٺي تجويز.

ڪرڻ. صحيح انصاف ڪرڻ. هرڪنهن کي پنهنجو حصو ڏيڻ.

حَقَائِقُ ص. حق وارو. صحيح- سچو.

حَقُّ بَجانِبُ ظ. سچ يا حق جي پاسي. حق تي- درست.

حَقُّ بَخْشاڻُ ذ. چوڪريءَ کي سڄي عمر ڪنواري رهڻ لاءِ قرآن شريف سان لائون ڏيارڻ جي رسم.

حَقُّ تَلْفِي ث. حق مارڻ (زور زبردستي سان). ناانصافي.

حَقُّ پَرَسْت ص. خدا کي مڃيندڙ. سچائي کي پسند ڪندڙ. عادل.

حَقُّ حَقُوقُ ذ. واجبات. ذميداريون.

حَقُّ حَلَال ص. جائز- روا- مباح.

حَقْدَارُ ص. حق رکندڙ. جائز وارث.

حَق رَسي ث. انصاف- عدل. داد رسي.

حَق شَرع ث. مڙس ۽ زال جو هڪ ٻئي تي شرعي حق.

حَق شَقْمُ ذ. پاڙيسري هٿن جو حق. پنهنجي گهر يا زمين جي پرواري گهر يا زمين خريد ڪرڻ جو قانوني حق.

حَق شَناسُ ص. قدردان. فرض سڃاڻيندڙ.

حَق ڪَرُ نياڻ ڪرڻ. صحيح فيصلو ڪرڻ. نڪاح ڪرڻ- شادي ڪرڻ.

حَق گو ص. سچ چوندڙ- سچار.

حَق گوئي ث. سچ چوڻ. سچي ڳالهه ڪرڻ.

حَق ٻر ظ. باري ٻر- بابت. حمايت ٻر.

حَق فاحَقُ ظ. خواه مخواهه. هروڀرو. سبب يا بنا سبب جي.

حَقَائِقُ ذ (ع) "حقيقت" جو جمع.

حِصِي رَسي، حِصِي رسد ث. هڪ جهڙن حصن ۾ ورهاست. رياضي موجب ورهاست ۾ هڪ جهڙائي آڻڻ جو طريقو.

حِصُولُ ع حاصلات- آپت- آمدني. وصولي. نفعو.

حِصْرُ ع موجودگي. هڪ هنڌ قيام. وطن ۾ رهائش.

حِصْرَتُ ع "حضرت" جو جمع. حاضرين.

حِصْرَتُ ذ (ع) بزرگن ۽ حاڪمن لاءِ عزت ڀريو خطاب. سڳورو.

حِصْرُ ث (ع) بزرگ جي مجلس- حاڪم جي دربار. معزز ماڻهو کي مخاطب ڪرڻ جو لفظ.

حِصْورِي ث. نزديڪي- ويجهڙائي. موجودگي- حاضري. (ص) حضور ۾ پهتل.

حِفْلُ ذ (ع) لذت- مزو. خوشي- سرهائي.

حِفْظَتُ ث (ع) سلامتي- پناه. سنڀال- نگراني.

حِفْظُ ذ (ع) حفاظت- سنڀال. (ظ) ياد- برزبان.

حِفْظانِ صِحَتِ ث. جسم جي حفاظت- تندرستي.

حِفْظُ مَاتَقْدَمُ ذ. اڳواٽ بچاء. اڳواٽ بندوبست. حفاظت لاءِ پيش بندي.

حِفْظُ مَرَاتِبُ ذ. مرتبي جو لحاظ. حيثيت سارو عزت.

حِفْظُ ڪَرُ ياد ڪرڻ.

حَفِيفُ ص (ع) محافظ. نگهبان. بچائيندڙ. (ذ) خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.

حَقُ ذ (ع) حَق سچ- صِدق. ذميداري- فرض. دعويٰ. عدل- نياء. بدلو- عيوض. مزوري. مڙس-

ڪانڌ. خدا جو هڪ صفاتي نالو- حق تعاليٰ. (ص) سچو. درست. نيڪ. بچا- روا. جائز- مباح.

حق ادا ڪرڻ فرض پورو ڪرڻ. ذميداري پوري

حُڪْمِي: ص. حق وارو. حق رکندڙ. حقدار.
 حَقَابُو: ذ (ع. حق + ف. آب) پوک لاءِ ڪم آندل پاڻي
 جو معاوضو. (جيڪو مالڪ زميندار کان ورتو ويندو
 هو). پاڻيءَ جو حق.
 حَقَارَت: ث (ع) ذڪار - نفرت. ڪراحت.
 حَقْنُو: ذ (ع) طب جي اصطلاح ۾ پچڪاري ذريعي
 پاڻو آڻڻ.
 حَقُو: ذ (ع) تماڪ چڪڻ لاءِ لڪر يا ڌاتوءَ مان ٺهيل
 گهنگهيءَ جهڙو ٿانءُ.
 حَقُو پاڻي بند ڪرڻ: برداريءَ مان ڪڍي ڇڏڻ.
 حَقُوق: ذ (ع. حق جو جمع) فرض. جوابداريون.
 حَقُوقِ الله: ذ. خدا تعاليٰ جا انسان تي حق (عبادت
 ڪرڻ ۽ حڪم مڃڻ).
 حَقُوقِ العباد: ذ. انسانن جا حق. ماڻهن جا ماڻهن تي
 حق. انساني فرض.
 حَقِيرُ: ص (ع) حقارت جي لائق - نفرت جوڳو. نيچ -
 خسيس - ادنيٰ. ذڪاريل. بي پهچ - هيٺو.
 حَقِيقَت: ث (ع) اصليت. سچائي. سچي ڳالهه. بيان -
 احوال. ماجرا.
 حَقِيقِي: ط (ع) سچو - صحيح. اصلي.
 حَقَاڪ: ص (ع) وينجهار.
 حَقَاڪُ: ص (ع. حاڪم جو جمع) حڪومت ڪندڙ.
 حڪم هلائيندڙ. بالا عملدار.
 حِكَايَت: ث (ع) آکاڻي - ڪهاڻي. قصو - داستان.
 بيان - احوال. روايت.
 حُڪْم: حُڪْم: ذ (ع) فرمان - آمر. سرڪاري
 قاعدو. تاس راند ۾ ٻولي رنگ - ٿرپ.
 حُڪْم امتناعي: ذ. ڪنهن عمل کان منع ڪرڻ جو
 حڪم (جيڪو عدالت جاري ڪري).

حُڪْمَان حُڪْم. حُڪْمَان حُڪْمِي: ط. حڪم
 جي زور سان. ڏاڍائي سان. زوري زبردستي.
 حُڪْم بجا آڻڻ: حڪم جي تعميل ڪرڻ.
 حُڪْمَرَان: ص. حڪم هلائيندڙ. فرمانروا - حاڪم.
 حُڪْمَرَانِي: ث. حڪم هلائڻ جا اختيار.
 فرمانروائي - حڪومت.
 حُڪْمَنامو: ذ. لکيت ۾ حڪم. تحريري هدايت.
 حُڪْمِي بندوق: ص. حڪم جو نوڪر. چٽيوان.
 تابعدار.
 حِكْمَت: ث (ع) ڏاهپ - دانائي - عقل. علم.
 تدبير - ڪيڏ. طبابت جو فن.
 حِكْمَتِ الاهي: ث. باري تعاليٰ ۽ عقليت تي بحث
 جو علم. خدا جي مرضي.
 حِكْمَتِ عَمَلِي: ث. عمل جي ڏاهپ. تجربتي مان
 حاصل ٿيل علم. ملڪي تدبير. سياست.
 چالاڪي. هوشيارِي.
 حُڪُومَت: ث (ع) بادشاهي. فرمانروائي. سلطنت.
 حُڪِيم: ص (ع) ڏاهو - ڏانا - سياڻو. فيلسوف.
 عالم فاضل. ويچ - طبيب. خدا تعاليٰ جو هڪ
 صفاتي نالو.
 حَل: ذ (ع. حل) ڏکڻي ڪم کي آسان ڪرڻ. مشڪل
 مسئلي جو سلجهاڻ. سمجهاڻي. جواب. پيڻي. ميلاپ.
 پيڻ - گهوڻ.
 حَل ڪرڻ: سلجهاڻ. پيڻ (حساب). آسان ڪرڻ.
 حاصل ڪرڻ (عبور). شين کي ڳاري پاڻ ۾ ملائڻ -
 ڳارڻ (پاڻيءَ ۾).
 حَلَاچ: ص (ع) پيڃارو. صوفي منصور حلاج.
 حَلَال: ص (ع) شرع مطابق روا - جائز - مباح. ذبح
 ڪيل جانور.

حَلَامِي: ١. ث. قوت برداشت - سهپ جي طاقت. بردباري. نهائي.

حَلِيمُ سَيَاءُ: حَلِيمُ طَبْعُ: ص. نرم مزاج - بردبار. حَلِيمُ: ذ (ع. حَلِيه) شكل - صورت - شبيه. حِمَاكَتُ: ث (ع) بيوقوفِي - اياڻپ.

حَمَالُ: ص (ع) مزور. بار ڏيڻيندڙ (خاص ڪري ڪوٺين، گدامن يا ڪارخانن ۾ ڳوٺيون ڏيڻيندڙ).

حَمَالِي: ١. ث. مزوري (ڳوٺين ڏيڻ جي). حَمَامُ، حَمَامُ: ذ (ع) وهنجڻ خانو - غلسخانو (جنهن ۾ گرم پاڻي ملي). دوائن يا مصالحِي ڪڍڻ لاءِ قاتو مان ٺهيل اُڪري.

حَمَامُ دَسْتُو: ذ. قاتو مان ٺهيل اُڪري مَهرِي. حَمَامُ: ذ (ع) باهر - تپش. گرمي.

حَمَائِلُ: ١. ث (ع) ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳهر - تائت. تمام ننڍڙي تختي وارو قرآن شريف (جيڪو تعويذ وانگر ڳچيءَ ۾ ٻڌجي).

حِمَايَتُ: ١. ث (ع) طرفداري - پاسخطري. مدد - پُٺيرائي. حِمَايَتِي: ص. مددگار. طرفدار. واهرو.

حَمْدُ: ١. ث (ع) ڌڻيءَ تعاليٰ جي ساراه. حَمْدُ وَثَنًا: ١. ث. 'حمد' فقط خدا جي لاءِ آهي. 'ثنا' انسان جي به ٿي سگهي ٿي.

حَمْدُ: ذ (ع) شڪرانو (ڌڻي تعاليٰ جو). حَمَلُ: ذ (ع) بار. پيٽ - اميدواري. هڪ آسماني بُرج - ميڪ.

حَمَلُو: ذ (ع) ڦلن - ڪاه - جُلهه. حَمَلِي آورُ: ص. ڪاه ڪندڙ - چڙهائي ڪندڙ.

حَمِيَتُ: ١. ث (ع) غيرت - شرم. تنگ.

حَمِيدُ: ص (ع) ساراهيل - واکاڻيل. خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.

حَلال خورُ: ص. حلال جي ڪمائي ڪائيندڙ. پاليشاهي - پنگي.

حَلال ڪري ڪائڻ: جائز نموني سان ڪائڻ. ايمانداري سان پورهيو ڪرڻ جي عيوض مليل اجرت مان گذر ڪرڻ.

حَلالہ: ١. ث. طلاقيل عورت جيڪا ٻئي مڙس سان نڪاح ڪري وري پهرئين مڙس سان نڪاح ڪري.

حَلَالِي: ص. جائز - صحيح (اولاد).

حَلَاوَتُ: ١. ث (ع) مِٺاڻ - مِٺاڻ. ذاتقو - لذت.

حَلَفُ: ذ (ع) قسم - سُنهن.

حَلَف نامو: ذ. تحريري قسم جو نامو.

حَلَقُ: ذ (ع) ٽڙي - ٽڙگهت. ڳچي - گردن.

حَلَقُو: ذ (ع) گهيرو - دائرو - گولُ. ڪڙو - چلو. هم

خيال ماڻهن جو گروه. علائقو - حد.

حَلَقه انتخابُ: ذ. اهو علائقو جنهن ۾ رهندڙ ماڻهو پنهنجو نمائندو چونڊين. چونڊ جو تڪ.

حَلِمُ: ذ (ع) سَهڻ جو مادو - سَهپ. تحمل. بردباري.

نرم دلي. ڪامن - جادو.

حَلَوَانُ: ذ (ع) حُلوان (چيلو (بڪريءَ جو ٻچو).

چيلي جو گوشت. گاڙهي رنگ جو سوٽي ڪپڙو.

حَلُولُ: ذ (ع) هڪ شيءِ جو ٻيءَ ۾ پيهي حل ٿي

وڃڻ. واسو (چن پوت جو).

حَلَوُ: ذ (ع) حَلَاوَه منائيءَ جو هڪ قسم (گيهه،

نشاستي، ميدي. ڪندڙ مغزيات وغيره مان ٺهيل).

حَلَوائي: ص. منائي ٺاهيندڙ.

حَلِيفُ: ذ (ع) معاهدي ۾ ڪابه هڪ ٽڙ. ساٿي - رفيق.

حَلِيمُ: ص (ع) بردبار. نرم مزاج. نَهَنو. نرم - ڪوٺرو. هڪ قسم جو طعام (اناڇ، داليون، گوشت،

مصالحو رڌي ڳاري نرم ڪيل).

حنا: ٲ (ع. حنا) ميندي.

حنبل: ٲ (ع) قه جو هڪ امام (احمد بن حنبل).

حنبلي: ص. امام احمد بن حنبل جا پيروڪار. سني مسلمانن جو هڪ فرقو.

حنفي: ص (ع) امام ابوحنيفه جو پوئلڳ. سني مسلمانن جو هڪ فرقو.

حنيفه: ص (ع) حضرت ابراهيم عليه السلام جي دين کي مڃيندڙ. سڄي دين (اسلام) کي مڃيندڙ. پڪو مسلمان.

حواء: ٲ (ع. حوا) حضرت آدم عليه السلام جي زال ۽ انسان ذات جي ماء.

حوادث: ٲ. (ع. حادثه جو جمع) حادثا- واقعا.

حواري: ص (ع) دوست- يار. مريد- پوئلڳ. حضرت عيسيٰ عليه السلام جو دوست.

حواس: ٲ (ع. حاسه جو جمع) انسان جي ڏسن وائڻن ۽ ڇهن جي قوت (پنج حواس: اکيون. ڪن. نڪ. وات. هٿ). هوش- عقل.

حواس باخته: ص. واتڙو- حيران. هڪو ٻڪو.

حواس خمسہ: ٲ. پنج حواس (چڪڻ. ٻڌڻ. ڏسڻ. ڇهن. سنگهن).

حواشي: ٲ (ع. حاشيه جو جمع) ڪنارا. حاشي ۾ لکيل وضاحت.

حوالات: ٲ (ع) سپردگي- تحويل. ٿاڻي جو ننڍو جيل- قيد.

حوالدار: ص (ع) حوالا سنڀاليندڙ. پوليس يا فوج جو ننڍو عملدار. پٽيوائن جو اڳواڻ- ناڪ.

حوالو: ٲ (ع) ڪتاب جي لکيت مان ڪنيل معلومات بابت اشارو. اهڃاڻ.

حوالي ڪرڻ: قبضي ۾ ڏيڻ- سپرد ڪرڻ. نٺي ڪرڻ.

حوائج: ٲ (ع. 'حاجت' جو جمع) گهرجون- ضرورتون.

حوائج ضروري: ٲ. ضروري ڪم. ڪاڪوس وغيره جي ضرورت.

حوٽ: ٲ (ع) وڏي مڇي. هڪ آسماني بُرج.

خورا: ٲ (ع) بهشت جي حسين عورت. سهڻي عورت. (ص) سهڻي- حسين.

خور پري: ص. تمام سهڻي- نهايت خوبصورت (عورت).

حوصلو: ٲ (ع) همت- جرئت- دليري.

حوصلا خطا ٿيڻ: حواس گم ٿيڻ. همت ڇڏائي وڃڻ.

حوصلي افزائي: ٲ. دلداري. شاباس.

حوصلي وارو: ص. همت وارو- جرڻمند.

حوض: ٲ (ع) پاڻي گڏ ڪرڻ لاءِ هٿرادو تلاء- ٽانڪي- هوڏي.

حوض ڪوٽڙ: ٲ. بهشت جو هڪ چشمو.

حويلي: ٲ (ع) وڏي عمارت- محلات. بادشاهه يا بزرگ جي حرمسرا.

حي: ص (ع) هميشه حيات. زنده- جيئرو. خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

حيا: ٲ (ع) حياء.

حيات: ٲ (ع) زندگي- عمر. حياتي. جمار. جان- ساهه.

حياه: ٲ (ع) شرم- لڄ. غيرت. لحاظ- محابو.

حيثيت: ٲ (ع) پڄندي- پُجت. وس- طاقت. هوند. سگهه- پهچ. لياقت- رتبو- درجو.

حيدر: ص (ع) وڏي آفت کي چيريندڙ. شينهن. (ٲ) حضرت علي ڪرم الله وجهه جو لقب.

حيدرِي: ص. 'حيدر' جو پيروڪار. شيعه فرقي جو. حيدرآباد: ٲ. سنڌ جو مشهور تاريخي شهر (جنهن جو قلمو ميان غلام شاه ۱۷۶۸ع ۾ آڏايو).

فريب. روزگار.	حيران؛ ص (ع) هڪو ٻڪو- وائڙو. ششدر- پريشان. عجب ۾.
هيلو حوالو؛ ذ. اٽڪل سٽڪل. بهاني بازي.	حيران ڪرڻ؛ عجب ۾ وجهڻ. پريشان ڪرڻ. دريدر ڪرڻ.
ڪوشش. حڪمت عملي.	حيراني؛ ث. عجب- حيرت. پريشاني.
هيلو ڪرڻ؛ بهانو ڪرڻ. اٽڪل ڪرڻ. آڀاءُ ڪرڻ.	حيرت؛ ث (ع) عجب- اچرج- ويچار- گھڻي.
تديير ڪرڻ. روزگار ڪرڻ.	حيرت انگيز؛ ص. حيران ڪندڙ. اچرج جهڙو.
هيلو وسيلو؛ ذ. مددگار- پرجهلو.	حيرت زده؛ ص. وائڙو- موڳو. حيران- پريشان.
حيلي باز؛ ص. بهانا ڪندڙ. اٽڪلي- حرفتي.	حيس بيبي؛ ذ. نت نٿاءُ. تڪرار- بحث.
حيوان؛ ذ (ع) سامهوارو- جانور. چوپايو- دور. بي سمجهه. وحشي.	حيف؛ ذ (ع) ماهواري- ڦل.
حيوان ناطق؛ ذ. ڳالهائيندڙ جانور. ماڻهو- انسان.	حيفي ڳڙ؛ ذ. حرامي ٻار. (ص) شرير (ٻار).
حيوانيت؛ ث. جانور جي خاصيت (جنهن ۾ لڄ ليڻ).	حيف؛ ث (ع) حقارت يا جٺ جو لفظ. افسوس.
حيا، قياس، شعور جو احساس نه هجي. بي رحمي. ظلم. وحشانيت.	هيلو؛ ذ (ع) حيله بهانو. اٽڪل. آڀاءُ. حرفت.

ح

خاڻوبند؛ ص (ف. خاتم بند) عاج. ڪاڻي يا هڏي تي اُڪر جو ڪم ڪندڙ.	خ؛ ث (ع) سنڌي ”الف- بي“ جو ارڙهون اکر. عربي جو ستون ۽ فارسي جو نائون اکر. اچار ”خي“. ابجد موجب عدد (۶۰۰).
خاڻو بندي؛ ث. عاج. ڪاڻي يا هڏي تي اُڪر يا جڙات جو ڪم.	خابرو؛ ص (ع) خبر ڏيندڙ. قاصد. جاسوس.
خاتون؛ ث (ترڪي) وڏ گهرائي عورت. گهر ڏيڃائي.	خاتمه؛ ث (ع) مَهَر. مَهروري مُنڊي.
خاتون جنت؛ ث. حضرت بيبي فاطمه (رضي الله عنها) جو لقب.	خاتمه؛ ص (ع) ختم ڪندڙ. (ذ) خاتمو پڇاڙي.
خادم؛ ص (ع) نوڪر. ملازم. خدمتگار. درگاه جو مجاور يا مُتولي. (ث. خادمه)	خاند الانبياء؛ ذ. نبوت جي سلسلي جي پڄاڻي ڪندڙ. آخري پيغمبر (حضرت محمد صلعم)
خادمي؛ ث. نوڪري. ملازمت. خدمت.	خاتمو؛ ذ (ع) خاتمه پڇاڙي- پڄاڻي. آخر. ڪتاب جي آخر ۾ لکيل عبارت.
خاره؛ ث. ساڙ- ڪار. حسد. چڙ- ڪاوڙ.	خاتمه بالغير؛ ذ. نيڪيءَ واري پڄاڻي. سلامتيءَ سان خاتمي جي دعا.
خار ڪاڻو؛ حسد ڪرڻ. ساڙ ڪاڻڻ. چڙڻ.	

خار ڪڍڻ: عداوت پوري ڪرڻ.

خاري: ص. ڪاوڙيل. ضد پيل. حاسد.

خارَ، ذ (ف) ڪَنڊو - سيله (وڻ، ٻُوتي جو).

خار پُشت: ذ. ڪنڊائين پُئي وارو هڪ جانور (جاهو، سيڙھ). جاهو.

خاردار: ص. ڪنڊن وارو (لوڙهو، وڻ، ٻُوتي).

خار زار: ذ. ڪنڊن وارو ماڳ.

خارو خَس: ذ. ڪَڪ ڪنڊا، ڪچرو.

خارا: ذ (ف) سخت پٿر، چپ.

خارا شڪاف: ذ. پٿر ۾ ٿوٽ وجهندڙ.

خارج: ص (ع) ٻاهر، نيڪال. جدا- الڳ. ڪڍيل.

ٻاهر نڪتل. ڌڪيل- لوڌيل. تڙيل (دين مان). بيڪار.

خارج ڪرڻ: ٻاهر ڪڍڻ. جدا ڪرڻ. نيڪال

ڪرڻ. رد ڪرڻ. بر طرف ڪرڻ (ملازمت مان).

ڪڍي ڇڏڻ.

خارجي: ص. ٻاهريون- بيروني. جدا- الڳ. تڙيل.

لوڌيل. نڪتل. (ذ) مسلمانن جو هڪ فرقو.

خارش: ث (ف) چمڙي جي هڪ بيماري. گنهڙ-

ڪاڇي- ڪه. سُر سُر (بدن ۾).

خازن: ص (ع) خزانچي.

خاشاڪ: ذ (ف) ڪڪ پن- ڪچرو.

خاشو: ذ. سُلَفي ڊڪائڻ لاءِ نوڙيءَ جو ٻريل مڇو.

خاصو.

خاص: ص (ع) نج - اصل. ذاتي- شخصي. مکيه-

اهم. اُتم- اعليٰ. (ظ) فقط- رڳو.

خاصُ الخاص: ص. چُونڊيل - ڏٺيل.

خاص عام: ذ. امير غريب. سموري خلق

خاصو: ص. خاص. سَنُو- چڱو. مناسب- موزون.

خاصگيلي: ذ. هڪ مشهور قوم ۽ ذات. حڪمرانن

جو خاص سپاه ۽ محافظ.

خاصيت: ث (ع) خاص تاثير- گڻ. مزاج- اثر (دوا جو).

خاطر، خاطر: ث (ع). خاطر (دل- مَن. آجيان- آڌرڀاءُ. خدمت. (ظ) لاءِ- واسطي.

خاطر جمع: ث. دلجا- تسلي. اطمينان.

خاطرخواه: ظ. مرضي موجب. دلپسند. مناسب.

خاطرداري: ث. آڌرڀاءُ- خدمت چاڪري.

خاطر مدارت: ث. خدمت چاڪري. مهمان نوازي.

خاطر ۾ نه آڻڻ: پرواه نه ڪرڻ. ڌيان نه ڏيڻ.

خاطري: ث. پَڪ- يقين. دلجا- تسلي. خدمت-

چاڪري. تهل ٽڪور.

خاطريءَ جهڙو: ظ. پسنديءَ جهڙو. خواهش

موجب. دل کي وڻندڙ.

خاطو: ص. خط لکندڙ. خبرون ڏيندڙ (اخبار کي).

خاطي: ص (ع) ڏوهي- گنهگار.

خاقان: ذ (ترڪي) بادشاه. سلطان.

خاڪ: ث (ف) مِٽي. ڪٽ- ڌوڙ. چار- رڪ. زمين.

خاڪ آلوده: ص. ڌوڙ ۾ ڀريل. مِٽيءَ هائو.

خاڪ اڏامڻ: ويراني ٿيڻ (جتي ڌوڙ اڏامي).

بربادي ٿيڻ.

خاڪ ٻَسڻ: ص. ڌوڙ ۾ گذاريندڙ. خراب حال- ڌٽڙيل.

خاڪ ٿيڻ: مِٽي ٿيڻ. تباه ٿيڻ. سڙي رک ٿيڻ.

خاڪ پا: ث. پيرن جي مِٽي. حقير. عاجز.

خاڪ شفاء: ث. صحتيابي ڏيندڙ مِٽي (مڪي مديني يا

ڪربلا معليٰ جي خاص مِٽي).

خاڪ شورِي: ث. مِٽيءَ جو ڪم. هاريو.

مزوري- پورهيو.

خاڪ تَشِيحَين: ص. مِٽيءَ ۾ ويهندڙ. ساد مزاج. مسڪين.

خانہ (ترڪي) سردار. نواب. رئيس. بلوچن ۽ پٺاڻن جو لقب.
 خان بهادر: ذ. حڪومت برطانيه کان ڪنهن مسلمان کي خدمت جي عيوض مليل خطاب.
 خانسامان: ذ. بورچي. خاص ملازم.
 خاندان: (ف) گهراڻو- پيڙهي. نسل. قبيلو. ڪٽنب. (ص) سٺي خاندان جو- وڏ گهراڻو.
 خانداني ڏيکارڻ: وڏ ماڻهي ڏيکارڻ. دولتمندي ڏيکارڻ لاءِ نت ڪرڻ. اجايا خرچ ڪرڻ.
 خانقاهه: خانگاهه: ث (ف) درويش يا بزرگ جو آستانو. ڪنهن درويش جو مقبرو. درگاهه.
 خانگي: ص (ف) گهر جو- گهرو. ذاتي- شخصي. نجی- پنهنجو.
 خانم: ث (ف) بيگم. اميريائي. وڏ گهراڻي عورت.
 خانو: ذ (ف. خان) گهر- مڪان- جاءِ. ڪپٽ يا ميز جو طبق. پاڪڙي يا هٽي ۾ ويهڻ واري جاءِ.
 خانو آباد ٿيڻ: گهر وسڻ. سڪيو ستابو هجڻ (دعا ٿي ڪلمو).
 خانو خراب ٿيڻ: گهر برباد ٿيڻ. بربادي ٿيڻ.
 خاني مان نڪرڻ: آبي مان نڪرڻ. هوش مان نڪرڻ. بدانحال ٿيڻ. پاڻ کي خوار خراب ڪرڻ جهڙا ڪم ڪرڻ.
 خاتوادو: ذ (ف) خاندان- قبيلو- گهراڻو. فقراء جو سلسلو. مشائخ يا درويشي وارو خاندان.
 خانه: خانه: ذ (ف) خانو.
 خانه آبادي: ث. گهر جي آبادي. شادي.
 خانه بريادي: ث. گهر جي تباهي.
 خانه بدوش: ص. لڏو کڻي هلندڙ (جئن ڪوهستاني وغيره). سانگي. بي گهر.

خاڪروپ: ص (ف) بهاريدار.
 خاڪسار: ص. مٽيءَ جهڙو. عاجز- مسڪين. ڪسر نفسيءَ کان پنهنجو پاڻ کي ڏنل لقب.
 خاڪساري: ث. عاجزي. نوڙت- نيازمندي.
 خاڪستره: ث (ف) رک- چار- ڦلهيار.
 خاڪنا: ث (ف) ڳچي ڦرتي.
 خاڪو: ذ (ف) حدن جي نرواري لاءِ ليڪن سان ٺهيل نقشو. ڪچو نقشو. تصوير جو ٻاهريون ليڪو. آڻي وانگر پينل دوا- ڪشتو.
 خاڪي: ص (ف) مٽيءَ جو. مٽيءَ جهڙو (رنگ).
 خال: ذ (ع) خالي جاءِ- خلا. وڻي- وچوتي- پرگهل. جسم تي ڪارو نشان- تر.
 خالص: ص (ع) نج- تيار. ڪرو. صاف.
 خالڻ: ص (ع) پيدا ڪندڙ- خلقيندڙ. (ذ) ڌڻي تعاليٰ جو صفاتي نالو.
 خالي: ص (ع) ٺلهو- سڪڻو- پالهو. اڻ ڀريل. سڄو. ڪوڪلو- پورو. (ظ) فقط- رڳو.
 خالي پيٽ: ص. نيرانو- لنگهڻو- بکيو.
 خالي هٿي: ظ. ٺلهي هٿي- بنا سمر جي. مفلس- ڪنگال.
 خالي پيلي: ظ. هروپرو- خواهه خواهه.
 خام: ص (ف) ڪچو- اڻ پڪو. ناتجربيڪار. ناقص- بيڪار.
 خام خيالي: ث. اجايا خيال. غلط گمان.
 خاموش: ص (ف) ماڻ- چپ. ساڪن. سانت.
 خاموشي: ث. ماڻ- چپ. سانت- سڪون. صبر.
 خامه: ذ (ف) قلم- ڪلڪ.
 خامه ڦرسائي: ث. لکيت- تحرير.
 خامي: ث (ف) ڪچائي. اوڻائي. عيب- نقص. ڪمي- گهٽتائي.

خانہ پُری: ث. نقشي ۾ جايون يا انگ اکر ڀرڻ. نالي ماتر پوٽواري.

خانہ جَنگِي: ث. گهرو ويڙهه. مُلڪ جي اندر حڪومت سان يا رعيت جي پاڻ ۾ سياسي يا قبائلي جنگ.

خانہ داري: ث. گهر جو ڪم ڪار. گهر جو انتظام. خانہ زاد: ص. گهرو نوڪر يا غلام جو اولاد.

خاني: ث (ف) رئيسي- اميري. وڏ ماڻهپي. خاور: ث (ف) اُڀرندو طرف، سج- آفتاب.

خاوند: ذ (ف) مالڪ- آقا. ڌڻي. گهر وارو- مڙس. خاتف: ص (ع) ڊنل. هيسيل. هراسيل.

خائن: ص (ع) خيانت ڪندڙ. بدديانت. خبائت: ث (ع) بدنيي- پليئي- بچڙائي (نيت جي).

ناپاڪائي- گندگي. خَبَر: ث (ع) ڄاڻ- واقفيت- آگاهي. اطلاع- احوال. سڌ. پيغام. پروڙ. پتو- اهڃاڻ.

خبر چار: ث. حال احوال. سڌ سماء. واء سماء. خبردار: ص. خبر رکندڙ. واقف- آگاه. سجاڳ- چوڪس.

خبرداري: ث. هوشياري. سجاڳي. سنڀال- احتياط. خبر رساڻ: ص. خبر پهچائيندڙ. اطلاع ڏيندڙ.

خبرگيري: ث. سارسنڀال- پڇا ڳاڇا. سڌ سماء. خبر وٺڻ: واقفيت وٺڻ. حال پڇڻ. مدد ڪرڻ.

سيڪت ڏيڻ. خَبَط: ذ (ع) سوداء- خفقان. جئون. چريائي. خبطي: ص. سودائي خفقاني. چريو. وهي.

خبيث: ص (ع) ناپاڪ- پليٽ. بدنيت. لڄ- بدعماش. شرير.

خَبِير: ص (ع) ڄاڻندڙ- واقف. (ذ) خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.

ختم: ذ (ع) پڇاڙي- پڄاڻي. آخر- انتها. (ص) پورو-

مڪمل. پويون.

ختمُ الرُّسل: ذ. سڀني نبين ۾ آخرين نبي سڳورو (حضرت محمد مصطفيٰ صلي الله عليه وسلم).

ختم ڪرڻ: پورو ڪرڻ. قتل ڪرڻ- مارڻ. ختموا: ذ (ع) فوتي: جي روح کي بخشش واسطي پڙهيل قرآن شريف. پوري قرآن شريف جي تلاوت. مٿي جي ماني يا خيرات. فاتحه خواني.

خَتَنگ: ذ (ف) تير- ٻاڻ. (ص) تيز- چالاڪ. سورهيه. خَتَنوا: ذ (ع) طهر (سنت ابراهيمي).

خِجالت: ث (ع) شرمساري- ڦڪائي. پڇتاء- پشيماني. خِجَل: ص (ع) شرمندو- ڦڪو- پشيمان.

خِجَر: ذ. گهوڙي ۽ گڏهه جي ميلاپ سان پيدا ٿيل نسل جو جانور.

خِجَرپاڻي: ث. ڪميٽپ. اينگائي. بيوقوفي. خِجَر خانو: ذ. هل بکيڙي وارو هنڌ.

خِجَر ڪلو: ذ. مار موچڙو- مارڪٽ. هل بکيڙو- گوڙگهمسان.

خُدا: ص (ف) خود ايندڙ ۽ موجود رهندڙ. مالڪ- ڌڻي- الله.

خُدا ترس: ص. خدا جو خوف رکندڙ. رحمدل. خُدا ترسي: ث. خدا جو خوف. رحمدلي- ڪهل.

خُدا تعاليٰ: ذ. الله سائين سڀني کان بلند آهي. خدا جو گهر: ذ. الله جو گهر- مسجد. بيت الله- ڪعبو.

خُدا حافظ: ذ. ڌڻي نگهبان (موڪلائڻ وقت دعائي ڪلمو)- الله توهار.

خدا خدا ڪرڻ: الله کي ياد ڪرڻ. عبادت ڪرڻ. خُداداد: ص. خدا جو ڏنل. خدا کان مليل.

خدا رسيدو: ص. الله کي پهتل. بزرگ- درويش. خدا سان ڪم پوڻ: خدا وٽ موتي وڃڻ ۽ پڄاڻي

جو حساب ڏيڻ.

خدا شناس: ص. خدا کي سڃاڻڻ. الله لوڪ - درويش.

خدا نخواستہ: جملو. خدا نہ ڪري - مبادا.

خداوند: ص. ڌڻي - مالڪ. الله.

خدايي: ث. خدا جي صاحبي. دنيا - جهان. (ص)

خدا جي طرفان.

خدا مر: ذ (ع) "خادم" جو جمع. نوڪر چاڪر.

خدشو: ذ (ف. خدشو) ڊپ - خوف. انديشو -

گمان. شڪ.

خدمت: ث (ع. جمع "خدمات") چاڪري - تهل.

نوڪري - ملازمت. فرض ادائي.

خدمتگار: خدمتگذار: ص. خدمت چاڪري

ڪندڙ. خادم. نوڪر.

خدمتگار: ذ (ف) تير - ٻاڻ.

خدا: ذ (ف) گذر - ڪر. (ص) ڪريل.

خدا ڊجال: ذ. ڏند ڪٿا موجب آخر زماني ۾ پيدا

ٿيندڙ 'ڊجال' جي سواريءَ جو گذر.

خدا ماغ: ص. ڪند ذهن. مغرور. هوڏي - ضد.

نثر. بيوقوف.

خدا ڪار: ذ (ف) گذرڻ ذريعي بار برداري جو ڪم

ڪندڙ. بيگار ۾ ڪم وٺندڙ.

خدا مست: ص (ف) نشي ۾ مست. بددماغ.

ضدي. ارڏو.

خدمتي: ث. بدمستي - ارڏائي.

خدا: ص (ع) نڪمو - ردي. ٻرو. تباھ - اڃر.

خدا حال: ص. خدا حالت ۾. بدحال.

خدا ڪر: ڪرڻ ڪرڻ. تباھ ڪرڻ. ڦٽائڻ.

خدا ٻو: ذ. ويراني. بدحالي. ڪن ڪچرو. پنجهو.

خدايي: ث. تباھي - بربادي. ٻيڙائي - ٻرائي.

خدا بات: ذ (ع. 'خدا' جو جمع) شرايعانو. بٽخانو.

خدا: خراج: (ع) محصول. ڏن.

خدا: (ف. خدا وار = گذر تي ڇوڻ جيترو بار).

اڳاٽي وقت ۾ اناج جو هڪ ماڻ (جنهن ۾ سراسري

۲۰ من ٿين).

خدا ساني: ص (ف) خدا سان ملڪ جو. (ذ) گذر

جو هڪ قسم.

خدا: ث (ع) رهڙ - رهنڊ (نهن، ڪنڊي يا ڪنهن

جهنڀاري اوزار جي).

خدا: ث (ع) واهيات ڳالهيون. بيهوديون ڳالهيون.

بڪواس. گارگند.

خدا: ذ (ف) ناز سان هلڻي. نخري واري تور.

سهي هلڻي.

خدا مان: ص. ناز نخري سان هلندڙ.

خدا ناز: ث. نخري واري هلڻي - تور.

خدا ٻو: ذ (ف) گذر.

خدا: ث (ف) خزين - ڳڙيو.

خدا: ذ. کاڌي پيئي جي لاڳت. خرچ ڪيل رقم.

ڪاپو (پشن جو).

خدا پڪو: ذ. روزاني ڪپت لاءِ رقم. کاڌي پيئي لاءِ

رقم. گهر جي ڪاپي لاءِ گهريل رقم. سيڌي سامان تي

خرچ ڪيل رقم. روزاني ڏيئي لپي.

خدا ڪاپو: ذ. خرچ پڪو.

خدا ڪرائڻ: م. خرچ ڪرائڻ. ڪپائڻ (رقم).

خدا ڪرائي ڪرائڻ.

خدا ڪرائو: ص. گهڻو خرچيندڙ. هٿ ڦاڙ. فضول خرچ.

خدا ڪرڻ: م. خرچ ڪرڻ. ڪپائڻ (رقم). اڏائڻ (پشن).

خدا ڪرڻ: ث. ٿورڙي خرچ لاءِ ڏنل پشما. ٻار يا پاڻ کان

ننڍي ڪي خرچ لاءِ مليل رقم. شاديءَ جي هڪ رسم

موجب ڪنوار کي ڏنل رقم.
خَرَسُو ■ (ف. خَرَشه) دنگو- فساد- مانڌاڻ.
 ڪِت ڪِت.
خَرَدَ ٺ (ف) دانائي- ڏاهپ- عقل.
خَرَدَمَنڌا ص. ڏاهو- عقلمند.
خَرَدَ ص (ف. خورد) ننڍو. ٿورو. گهٽ.
خَرَدِيبَنِي ٺ (ف) ننڍي شيء کي وڏو ڪري ڏيکاريندڙ اوزار.
خَرَدَسال ص (ف) ننڍي عمر جو.
خَرَدَسالي ٺ (ف) ننڍڻ- ڪمڻي.
خَرَدَمَ ٺ (ف) چيلهه ۾ ٻڌڻ لاءِ چم يا لوهي تارن جو پَٽو.
خَرَدو ٺ (ف. خرده) ريجو- ريزگاري.
خَرَدَ ٺ (ف) ننڍي شيء. ٿورو مقدار. ريجو- ڪليل رقم.
خَرَدَ گروش ص. ريزڪي وڪرو ڪندڙ.
خَرِزِين ٺ (ف) وهڻ جي پٺيءَ تي سامان کڻڻ لاءِ ڏاس مان ٺهيل پٽي ڳوٺ (جيڪا وهڻ جي پٺيءَ جي ٻنهي پاسن تي رکي وڃي) - ڪڙيو.
خَرَسَنڌ ص (ف) خوش- شادمان. سڪيو.
خَرَسَنڌِي ٺ. خوشي- سرهائي. خوشحالي.
خَرَقَ ٺ (ع) چير- ڌار.
خَرَقَ عادت ٺ. عقل خلاف عجيب واقعو. ڪرامت.
خَرِقو ٺ (ع. خرقة) چٽي. چٽين لڳل ڪپڙو- گودڙي. فقيرانو لباس. مريد کي مرشد کان تبرڪ طور مليل جُبو.
خَرَقَ پوش ص. گودڙي پهريل. درويش.
خَرگوش ٺ (ف) سَهو (جنهن جا ڪن گڏهه جي ڪن جهڙا ٿين).

خَرَمَ ص (ف) خوش- شاد. شاداب- سائو.
 تندرست- چڱو پلو. آسودو- سڪيو.
خَرَمَن ■ (ف) گاهي صاف ڪيل آن جو ڍڳ- گرو. ڍڳ. انبار.
خَرَمَن هَسِي ٺ. حياتي- زندگي.
خَرَمو ■ (ف) ڪارڪ- چوهارو. ڪجور- ڪٽل.
خَروارَ ٺ (ف) خَرار.
خَرُوجَ ٺ (ع) نيڪال. نيڪالي. بغاوت.
خَرِيبَ ٺ (ع. فريب) دغا- دوکو- دولاڻ.
خَرِيبِي ص. فريبي- دغا باز.
خَرِيدَ ٺ (ف) ملهه وٺڻ. خريداري. قيمت- ملهه.
خَرِيدَ فروخت ٺ. وڪرو ۽ خريداري. ڏي وٺ (مال جي). واپار- تجارت.
خريد ڪرڻ ملهه وٺڻ.
خريدارَ ص (ف) خريد ڪندڙ- ملهه وٺندڙ. گراڪ.
 خواهان. طالبو.
خريداري ٺ. ملهه وٺڻ. ڪنهن چيز جو سؤدو.
خَرِيدَ م (ف) ملهه وٺڻ- سؤدڻ- ڳنهن.
خَرِيدِي ٺ (ف) ملهه- قيمت. اگهه- نرخ.
خَرِيطو ٺ (ع) ننڍو ڳوٺرو. بچڪي- تيلهي.
خَرِيفَ ٺ (ع) ڪٽيءَ جو فصل- ڪٽي.
خِرَازَ ٺ (ف) سرءُ. سرءُ جي موسم (جنهن ۾ وڻن مان پن ڇڻڻ ڪٽيءَ جو فصل لڳي). بي رونقي. زوال. تباهي- بربادي.
خَرَازو ■ (ع. خزانه) ناڻي رکڻ جو هنڌ- گنج. گڏ ڪري رکيل دولت. ناڻو- ڌن. ملڪيت. ذخيره.
خَرَانچي ص. خزانو رکندڙ. پٽي جي طرفان ناڻي جي ڏي وٺ ڪندڙ. خزاني جو حساب ڪتاب رکندڙ.
خَرِينو ٺ (ع) خزانو.

خَس، ذ (ف) سُڪل گاه- ڪڪ ڪانا.

خَس و خاشاڪ، ذ. ڪڪ ڪانا- گند ڪچرو.

خَسارو، ذ (ع) گهاٽو- ٽوٽو- نقصان.

خَسَته، ص (ف) ٽڪل. ستايل. هيٺو- اڀرو. پُرڻو.

خَسَته حال، ص. ڏڪوئل- رنجيده. بدحال.

خَسِرو، ذ (ف) حساب ڪتاب جو رجسٽر. ڪاتيدارن

جي داخلا جو ڪتاب. آرڙي (بيماري).

خَسَرو، خَسَرو، ذ (ف) ايران جو هڪ وڏو بادشاه.

امير خسرو (مشهور شاعر ۽ موسيقار).

خَسروانه، خَسَروي، ص. شاهانو- بادشاهي.

خَسوف، ذ (ع) چنڊ گرهن.

خَسيس، ص (ع) گهٽ درجي جو- ادنيٰ. رواجي.

نيچ. گهٽ مله وارو. هلڪڙو- ڪميٺو.

خَشَت، ٿ (ف) سِرَ.

خَشَڪ، ص (ف) سُڪل. اُساٽيل. اُڃايل. اٿيو. رکو.

بي سواد.

خَشَڪ دماغ، ص. سودائي- خفقاني. ڪند ذهن.

خَشَڪ سالي، ٿ. پاڻي جي اثاٺ سبب سوڪهڙو.

خَشَڪ مزاج، ص. رکو روح. ورچندڙ- بيزار.

خَشَڪا، خَشَڪو، ذ. ڀت جو هڪ قسم (جنهن ۾

چانور چڙيا هجن).

خَشَڪي، ٿ (ف) سوڪهڙو. سُڪل زمين. زمين-

ڌرتي. پاڻيءَ کان آجي زمين. اُڃ- پياس. (ص)

رکو- بدمزاج.

خَشَڪيون چڙهن، زبان سُڪي وڃڻ (اُڃ يا ڊپ

سبب). حواس گرم ٿيڻ. پَرِشان ٿيڻ.

خَشَمَ، ٿ (ف) ڪاوڙ- چڙ.

خَشَمَگي، ص. ڪاوڙ- چڙيل. ناراض.

خَشوع، ذ (ع) عاجزي- نوڙت.

خَشوع خَشوع، ذ. نهايت عاجزي ۽ نوڙت واري حالت.

خَشَوَت، ٿ (ع) سختي- رکائي. چڙ- ڪاوڙ.

نفرت- بچان.

خَصَال، ذ (ع) "خصلت" جو جمع عادتون- لڇڻ. اعمال.

خَصَالَت، ٿ (ع) خصلت- عادت- خُو. سُڀاء-

مزاج. خوبي. طبيعت.

خَصَائِل، ذ (ع) "خصلت" جو جمع عادتون- لڇڻ.

خَصَم، ص (ع) مخالف- ويري. گهر وارو- مڙس.

خَصُوصا، خَصُوصِي، ظ (ع) خاص ڪري-

خاص طرح.

خَصُوصِيَت، ٿ (ع) خاص ڪن- خاص صفت. خاصيت.

خَصُومَت، ٿ (ع) دشمني- عداوت. بغض. جهيڙو.

خَصِي، ص (ع) ڪُٽ ڪيل (جانور). گسي.

خَصِي ڪرڻ، بي همت ڪرڻ. مڙسيءَ کان وهارڻ.

خَصِيو، ذ (ع) اُٿورو- نوطو.

خِصَاب، ذ (ع) اچڻ وارن کي ڪارو ڪرڻ جو خاص

رنگ- ڪيس.

خِصَر، ذ (ع) هڪ پيغمبر سڳورو (جنهن آب حيات

پيتو ۽ قيامت تائين زنده رهندو). (ص) رهبر.

خِصُوع، ذ (ع) عاجزي. آزي- منٿ. نيزاري.

خَط، ذ (ع) لِيڪو. چڻي. لکيت. تحرير.

ڏاڙهيءَ جي ريهه.

خَطِ اسْتِواء، ذ. زمين کي الهندي اڀرندي ۾ اڌ ڪندڙ

خيالي ليڪ.

خَطِ پَت، ذ. چڻي چپاتي. حال احوال- سڌ سماء.

خَطِ جَدِي، ذ. خط استوا کان ساڍا ٽيويهه درجا ڏکڻ

واري خيالي ليڪ (جنهن تائين سياري ۾ سج هلي).

خَطِ غَطُوط، ذ. چڻيون چپاتيون- خط پت.

خَطِ سَرَطَان، ذ. خط استوا کان ساڍا ٽيويهه درجا اُتر

واری خیالی لیک (جنهن تائين اونھاري ۾ سج هلي).
 خط طفری: ذ. بادشاهي فرمان لکڻ لاءِ پيچيده تحرير جو هڪ نمونو.
 خط ڪتابت: ث. چئي چپائي - خط پت. لکڻ.
 خط متوازي: ذ. ٻي لیک سان برابر مفاصلي تي هلندڙ لیک - پور وچوت لیک.
 خط وکائڻ: ٽاڙهيءَ جي سنوارت ٺهرائڻ.
 خطا: ث (ع) پل چڪ - غلطي - سهو - ڏوهه - قصور. گناهه.
 خطا ٿيڻ: پل ٿيڻ. گسي وڃڻ (نشانو). وهڻ (پيشاب).
 خطا پوڻ: ص. گناهه تي پردو وجهندڙ. عيب ڏيکيندڙ.
 خطاوار: خطاڪار: ص. ڏوهي - گنهگار.
 خطاب: ذ (ع) گفتگو - ڳالهه بولڻ. مخاطب ٿيڻ. تعريفی لقب.
 خطاب ڪرڻ: وعظ ڪرڻ. تقرير ڪرڻ.
 خطابت: ذ (ع) خطبو پڙهڻ. وعظ. خوش بياني.
 خطبو: ذ (ع) وعظ. تقرير. جمعي نماز ۽ عيد نماز جي موقعي تي پيش امام جي طرفان حمد و ثنا ۽ نصيحت واري تقرير.
 خطيب: ذ (ع) خطاب ڪندڙ. تقريرون ڪندڙ. واعظ. خطبو ڏيندڙ.
 خطوط: ذ (ع) 'خط' جو جمع خط پت.
 خطرناڪ: ص. پوائتو - خوفناڪ.
 خطرو: ذ (ع) ڊپ - خوف. انديشو.
 خطو: ذ (ع) خطه پرڳڻو. موري ۽ سڪرنڊ وارو علائقو.
 خطيب: ذ (ع) خطبو پڙهندڙ شخص. واعظ - مبلغ.
 خطير: ص (ع) گهڻو - جهجهو - زياده.
 خفا: ص (ف) بيزار. ناراض.

خفا ڪرڻ: بيزار ڪرڻ. ورجائڻ. ناراض ڪرڻ.
 خفت: ذ. خفقان. گهڻي. پيچار. سوداء. جئون. شوق.
 خفتي: ص. خفقاني - سودائي. شوقين. ڪڪڙ ڌاريندڙ ۽ ويڙهائيندڙ.
 خفت: ث (ع) هلڪڙائي. پشيماني. ذلت. شرمندگي.
 خفته: ص (ف) ستل. غافل.
 خفقان: خفقان: ذ. (ع) ڌڙڪو (دل جو). سوداء - وهه. ماليخوليا. چريائي.
 خفقان پچائڻ: آجاياءِ پچائڻ. اجاين خيالن ۾ پاڻ کي خوش ڪرڻ.
 خفقاني: ص. سودائي. وهي.
 خفگي: ث (ف) بيزاري. ورج. ناراضگي.
 خفو: ذ (ف) بيزاري - ورج. ويچار - گهڻي. سوداء.
 خفي: ظ. بيزار - ڪڪ - ورتل. ماندو.
 خفي ڪرڻ: بيزار ڪرڻ - هلاڪ ڪرڻ.
 خفي: ص (ع) لڪل - ڳجهو (ذڪر).
 خفيو: ص (ع) لڪل - ڳجهو - پوشيدو. مخفي.
 خفيف: ص (ع) هلڪڙو. گهٽ - ٿورو. حقير - خسيس.
 خلا: ذ (ع) خالي جاءِ. وٽي - خال. اها جاءِ جتي هوا نه هجي. زمين ۽ آسمان جي وچ وارو پولار.
 خلاص: ص (ع) آزاد - چٽل. آجو - فارغ. ختم.
 خلاصي: ث. آزادي - چوٽڪارو - رهائي.
 خلاصو: ذ (ع) اختصار - ٽٽ. نتيجو - حاصل مطلب.
 خلاصو (ص) ويڪرو - موڪرو. خاص - نجو - شخصي.
 اڪيلو - الڳ.
 خلاصائي: خلاصگي: ث. ويڪرائي - ڪشادگي.
 واندڪائي. اڪيلائي.
 خلاصي: ذ. بحري جهاز جو هڪ ننڍو ملازم. سامان

خُلد بَرِين، ذ. سڀ کان مٿاهون بهشت - فردوس اعليٰ.

خَلِش، ث (ف) چُيڪار (ڪَندي جو)، ڪَنديو. رنجش. بغض.

خَلط، ذ (ع) ملاوت - آميزش.

خَلط مَط، ظ. گاڏو ساڏو - گڏوچڙ.

خِلط، ذ (ع) جسم ۾ چئن رطوبتن مان ڪابه هڪ (صفرا، سودا، بلغم، رت).

خِلغ، ذ (ع) حق مهر وٺڻ کان سواءِ ورتل طلاق.

خِلغَت، ث (ع) بخشش طور مليل پوشاڪ. بادشاه يا بزرگ کان عزت افزائي طور مليل لباس - سَرويا.

خِلغَت فاخره، ث. اعليٰ سروييا. نفيس لباس.

خِلْف، ذ (ع) جاءِ نشين - قائم مقام. وارث. پُٽ. فرمانبردار.

خُلَفاء، ذ (ع). "خليفه" جو جمع خليفاء. جاءِ نشين. پوئلڳ.

خُلَفاءِ راشدين، ذ. رشد ۽ هدايت وارا خليفاء (حضرت ابوبڪر صديق، حضرت عمر فاروق، حضرت عثمان غني ۽ حضرت علي ڪرم الله وجهه).

خَلق، ث (ع) انسان ذات - ماڻهو. مخلوق. ماڻهن جو انبوه.

خَلقِ ڪِلائي، خوار ٿيڻ. بدنام ٿيڻ.

خَلق، ذ (ع) سُيائ - مزاج. اخلاق. سليقيائي. عزت پري اُٿي ويهي.

خَلَقَت، ث (ع) ماڻهو. مخلوق. ماڻهن جو انبوه.

خِلَقَت، ث (ع) پيدائشي سُيائ. سرشت - فطرت. قدرت.

خَلَقَ، م. پيدا ڪرڻ - ٺاهڻ. بنائڻ.

خَلَقَتُها، ص. پيدا ڪندڙ. (ذ) خدا تعاليٰ.

ڊوئيندڙ ۽ ان جي حفاظت ڪندڙ ملازم.

خِلَاف، ص (ع) پنيرو - مخالف. ابتڙ - برعڪس. (ذ) اختلاف.

خِلَافِ پيائي، ث. مخالفت ۾ ڳالهائڻ. ابتڙ ڳالهه (سچ جي). ڪوڙ.

خِلَافِ دَسْتور، ظ. عادت جي ابتڙ. قانون جي ابتڙ.

خِلَافِ شَرع، ظ. شريعت جي ابتڙ - ناجائز.

خِلَافِ طَبع، ظ. مزاج جي خلاف.

خِلَافِ وِزوي، ث. قاعدي جي پيڪڙي. اصول جي برخلاف.

خِلَافِ وَضْع، ظ. طريقي ۽ عادت جي ابتڙ. رسم رواج جي برعڪس.

خِلَافَت، ث (ع) جاءِ نشيني (نبي يا ولي جي). خليفي جو عهدو. بادشاهت.

خِلَافَتِ راشِدَه، ث. نبي سڳوري جي چئن جاءِ نشين اصحابن ۽ خليفن جي حڪومت ۽ ان جو عرصو.

خِلَافَتِي، ث. ترڪيءَ جي عثمانيه حڪومت کي وري قائم ڪرائڻ لاءِ ۱۹۲۰ع ۾ هندوستان ۾ هلچل هلائيندڙ (مسلمان).

خَلَق، ص (ع) وڏو پيدا ڪندڙ - خلقيندڙ.

خِلال، ص (ع) ڏند ڪوٽشي. وضوءَ ۾ ڏاڙهيءَ جي وارن، آڱرين جي وٿين ۾ پائي ڏيڻ جو رڪن.

خَلِاق، ذ (ع). "خلقت" جو جمع مخلوقات - ماڻهو. طبيعتون - مزاج.

خَلَت، ذ (ع) گهاٽي دوستي. محبت. دوست.

خَلجان، ذ (ع) ڌڙڪو. انديشو. ويچار. بُدتر.

خُلد، ذ (ع) هميشه رهڻ واري جاءِ. بهشت - جَنَت.

خُلد آشيان، خُلد مَڪاني، ص. بهشت ۾ رهندڙ - جَنتي. مرحوم.

سُرورُ. نشي لهڻ کان پوءِ سُستي. ڳهر (ننڊ).	خَلَلُ ذ (ع) رخنو- اٽڪاءُ. ڦوٽ- وڻي. چيرُ. فتور.
خُمارُ آلوده ص. نشي ۾ چور- خماريل.	تِيٽارو. خرابي. بيماري. مونجهارو. فساد. آزار. خامي.
خُمارِجَنُ م. نشي ۾ اچڻ. ڳهرجن (ننڊ ۾).	خَلَل اندازي ث. هٿ چُراند. اٽڪاءُ. فتور.
خُمارِي ث. خمار- نشو.	خَلَلُ جاڳائڻ رنڊڪ وجهڻ. جهيڙو مچائڻ. فساد پيدا ڪرڻ.
خُمُرُ ذ (ع) انگورن جو سنڌيل رَسُ. شراب.	خَلَمُ ذ. رولو. مانڌاڻ- آزار. نقصان.
خُمسُ ذ (ع) پنج عدد. پنجون حصو. مال غنيمت جو پنجون حصو (جيڪو غريبن ۽ يتيمن لاءِ وقف ڪجي).	خَلَمُ ٻارڻُ آزار پيدا ڪرڻ. رولو وجهڻ. فساد مچائڻ.
خَمُوشُ ص (ف) خاموش.	خِلَوَتُ ث (ع) تنهائي- اڪيلائي. اڪيلائي وارو هنڌ. گوشه نشيني.
خَمِيَاوُ ذ (ف) بدلو- عيوض. نتيجو (عمل جو).	خِلَوَت پسنڌُ ص. اڪيلائي پسند ڪندڙ.
خَمِيده ص (ف) ڏنگو- ڦڏو- مڙيل.	خِلَوَتُ خانو. خِلَوَتُ گاهه ذ. اڪيلائي واري جاءِ. خوابگاهه.
خَمِيرُ ذ (ف) گهڻو وقت رکڻ ڪري گِٽي ٿي ويل شيءِ (خصوصاً ڳوهيل اٽو). سَت- جوهر. بناوت. سرشت. فطرت. مزاج. جسم جي مٽي.	خِلَوَتُ نشين ص. گوشه نشين. تارڪ.
خَمِيرو ذ (ع) ڳوهيل پاروٽو اٽو. چاش ۾ پڪل مڃون.	خِلَوُصُ ذ (ع) سچي دوستي. سچائي. وفاداري.
خَميسُ ث (ع) هفتي جو پنجون ڏينهن.	خَلِيجُ ذ (ع) اُپسمنڊ. وڏي ويڪري ڊگهي سامونڊي گهار.
خَناسُ ذ (ع) شيطان. جنُ. خبيث روح. (ص) بدڪار. فساد.	خَلِيفُو ذ (ع) جاءِ نشين- قائم مقام (بادشاهه يا درويش جو). عيوضي. خدا جو نائب (جيڪو ملڪ جي حڪومت هلائي).
خَناقُ ذ (ع) ڳچي جي هڪ بيماري.	خَلِيقُ ص (ع) پيدائشي نيڪ سڀاءُ وارو. خوش اخلاق. سُلچنو.
خَنامُ ذ. مرض. مصيبت- آزار. فساد. نقصان.	خَلِيلُ ص (ع) سچو دوست.
گهوڙي ۽ گڏهه جي هڪ بيماري.	خَلِيلُ الله ذ. الله جو دوست (حضرت ابراهيم عليه السلام جو لقب).
خَنجَرُ ذ (ف) وڏو چُرُو. ڪٽار.	خَمُ ذ (ف) ڏنگ- تيزُ. وَر- موڙ.
خَنڊانُ ص (ف) ڪلندڙ. خوش.	خَمدارُ ص. ڏنگو- مڙيل. ور وڪڙ وارو- پيچدار.
خَنَدَقُ ث (ع) دشمن جي لشڪر کان بچاءُ لاءِ چوڌاري کوٽيل ڪاهي.	خَمُ ذ (ف) شراب جو مَت- ڏنگ.
خَندو ذ (ف) ڪِل. ٽٽل- چٽر.	خَمخانو ذ. شراب خانو- ميڪده.
خَنده ص (ف) ڪلندڙ.	خُمارُ ذ (ع) نشو- ڪيفُ. نشي جي مستي. نشي جو
خَنده پيشاني ث. ڪِل مڪائي. خوشمزاجي.	

خواستہ: ث (ف) عرض- گذارش. التجا- سوال. طلب. چاه. خواہش.	خندہ رو: ص. کل مک- کلتو. خوش اخلاق.
خواستگار: ص. چاہیندڙ- طلبیندڙ. خواہشمند. گهرجائو. امیدوار.	خندہ زني: ث. چتر- نلول.
خواستگاري: ث. چاہت- آرزو. طلب.	خنزیر: ذ (ع) سؤر- مرون.
خواص: (ع) 'خاص' جو جمع چونکہ شخص. امیر امراء. خصوصیتون.	خنک: ص (ف) تڏو- سرد.
خوان: ص (ف) پڙهندڙ. ڳائيندڙ (جيئن ته: ثناخوان، مدح خوان وغيره).	خنڪار: ث (ف) تذڪار- نار. خوشي. فرحت. مستي- خمار. هوشیاري.
خواني: ث. پڙهڻ جو ڪم- پڙهائي (مثلاً: قرآن خواني، ثناخواني وغيره).	خنڪي: ث. تذڪار- نار. تازگي. چستی. هوشیاري- سجاڳي.
خوانچو: ذ (ف) مانيءَ رکڻ لاءِ وڏو تالھ. گهورڙي جي شين رکڻ لاءِ تالھ.	خنڪي ڏيکاره: ڪڙائي ڏيکاره. آڪڙ ڏيکاره. هٽاڪي ڪرڻ.
خواندگي: ث (ف) پڙهائي- تعليم.	خوء: ث (ف) سپاء- خصلت. عادت. روش.
خواندو: ص (ف) پڙهيل. ڄاڻو.	خوگر: ص. عادي- هيراڪ. چاهيندڙ. طلبگار.
خواه: ص (ف) گهورو- چاهيندڙ. طالبو. (حرف) يا- توڙي. پڻ. نه ته.	خواب: ذ (ف) ننڊ. سپنو- سهڻو. تصور. گمان.
خواه مخواهه: ظ. هروڀرو. بي سبب.	خواب ٿيڻ: غائب ٿيڻ. گم ٿيڻ.
خواهان: ص (ف) چاهيندڙ- خواہشمند. طالبو.	خواب خيال: ذ. وهم گمان. سوچ وڃار.
خواہش: ث (ف) گهر- طلب. چاه- سد. مرضي. شوق. تمنا- آرزو.	خوابگاه: ث. سمھڻ جو ڪمرو. خلوت گاه.
خواہش مند: ص. چاهيندڙ- گهرندڙ. گهرجائو- ضرورتمند.	خواب لهڻ: سپنو ڏسڻ. اوچتو ڪا ڳالھ خيال ۾ اچڻ. وهم ٿيڻ. اميد رکڻ.
خواهر: ث (ف) ڀيڻ- همشير.	خوابيده: ص. سٽل. غافل. سُست- ڪاھل.
خوب: ص (ف) سٺو- بهتر. عمدو. وڻندڙ. سهڻو. اعليٰ.	خواتين: ث (ع) 'خاتون' جو جمع عورتون.
خوبتر: ص. وڌيڪ سٺو- بهترين.	خواجه: خوابه: ذ (ف) آقا- مالڪ. سردار.
خوبڙو: ص. سهڻو- حسين.	خواجه سرا: ذ. نامرد غلام (جيڪو بادشاه يا امير جي حواليءَ جو خاص ملازم هجي).
خوب سیرت: ص. سلچڻو. نيڪ اعمال. فضيلت	خوار: ص (ف) پياڪ (مرڪب لفظن ۾ ايندڙ صفاتي پڇاڙي: شيرخوار، خونخوار وغيره).
	خوار: ص (ف) بدنام- رسوا. رولو. دريدر.
	خواري: ث (ف) بدنامي- رسوائِي. ڳلا. ذلت. آوارگي.
	خواريءَ کاڌو: ص. بدنام- رسوا. ذليل.

وارو.

خوبصورت: ص. سهڻو- حسين.

خوبصورتِي: ث. سهڻائي. سونهن- حسن- جمال.

خوبي: ث (ف) سٺائي- بهتري- پلائي. نيڪي.

خاصيت. لياقت. چڱائي.

خوجو: ذ. 'خوجا' قوم جو فرد. آغا خان جو پوئلڳ.

خوڏ: (اچار=خڏ): ض (ف) پاڻ- آپ.

خوڏ: ذ (ف) جنگ ۾ بچاء لاءِ لوهي توپ- هول.

خوڏبخوڏ: ظ. پنهنجو پاڻ. پاڻ مرادو. ازخود. قدرتي

طرح. جائي وائي.

خوڏپيڻ: ص (ف) فقط پاڻ کي ڏسندڙ. مغرور.

خوڏپيڻِي: ث. مغروري. وڏائي- تكبر.

خوڏڻائي: ث (ف) پاڻ کي پڏائڻ- پاڻ کي ساراهڻ.

خوڏدار: ص (ف) پاڻ آڌار. غيرتمند. پاڻ کي ڪريل

حرڪت کان بچائيندڙ. پنهنجي عزت جي ساڪ رکندڙ.

خوڏدارِي: ث. پنهنجي عزت ۽ وڏائي جي حفاظت.

غيرت.

خوڏرو: ص (ف) پاڻهي پيدا ٿيندڙ (پوٽا، اوڙ).

خوڏساخته: ص (ف) پنهنجو ٺاهيل. پاڻهي پاڻ ٺهيل.

خوڏستائي: ث (ف) پنهنجي تعريف. خودثائي.

خوڏسَر: ص. پاڻ وهڻو. ضدي- هوڏي. سرڪش.

خوڏسَرِي: ث. هٿ- ضد. سرڪشي.

خودمختياري- چڙواڳي.

خوڏ غرض: ص. پنهنجي غرض وارو. فقط پنهنجو

فائدو ڳوليندڙ. مطلبِي. لالچي.

خوڏ غرضِي: ث. پنهنجو مطلب. پنهنجي فائدي جي

طلب. لوپ.

خوڏ ڦراموشي: ث. پاڻ کي وسارڻ. غفلت. بي

غرضي.

خوڏ ڪشي: ث. پاڻ کي مارڻ. آپگهاٽ.

خوڏمختار: ص. پنهنجي مرضي وارو. چڙواڳ-

آزاد.

خوڏمختاري: ث. آزادي- چڙواڳي.

خوڏنمائي: ث. پاڻ پڏائڻ. وڏائي- ٿانءِ. آڪڙ.

خوڏپاوري: ث. پنهنجي مدد- پنهنجي همت. پاڻ تي

پاڙڻ.

خوڏِي: ث (ف) پاڻ پڻو- آپو- انانيت. احساس

برتري. فخر- وڏائي. غرور- هٿ. خودداري.

خوڏي ڏيکارڻ: اختيار ڏيکارڻ. وڏائي ڏيکارڻ.

مغروري ڏيکارڻ.

خوراڪ: ث (ف) کاڌو- ڪاڇ. مغزيات پيل غذا.

خوراڪِي: ص. گهڻو کائيندڙ. سٺو کاڌو کائيندڙ.

سٺي کاڌي جو شوقين.

خورد: (اچار=خُرد): ذ (ف) کاڌو- ڪاڇ.

خورد نوش: ذ. کاڌو پيتو. دائو پائي.

خورد: ص (ف) ننڍو. ٿورو. گهٽ.

خوردپيڻِي: ث. ننڍي شيءِ کي وڏو ڪري

ڏيکاريندڙ اوزار.

خوردسال: ص. ننڍيءَ عمر جو- صغير.

خورد وگلان: ص. ننڍو وڏو.

خوردو: ذ (ف) ننڍا سڪا. چڙيا پشما. ريزگاري.

خوردسند: ص (ف) خوش- سرهو. سڪيو- آسودو.

خورش: ث (ف) غذا. کاڌو- ڪاڇ.

خورشيد: ذ (ف) سج- آفتاب.

خوش: ص (ف) سرهو- شاد. راضي. مطمئن.

سڪيو- آسودو. چڱو پلو- تندرست.

خوش آمدديد: ذ. پليڪار- مرحبا. پلي ڪري آيا.

خوش آينده: ص. دل کي وڻندڙ- خوش ڪندڙ.

خوش ذاتقمه: ص. سني سواد وارو. لذيد- سواڊي.	خوش اخلاق: ص. سهڻن ليڇن وارو. اخلاق وارو.
خوش طبع: ص. سني مزاج وارو. ڪل مک- پوڳائي.	خوش اسلوب: ص. سني طريقي وارو. سهڻي نموني.
خوش طبعي: ث. ڪل مسخري. چرچو گهڻو.	خوش اطوار: ص. سٺين عادتن وارو. فضيلت وارو.
خوش قسمت: ص. سپاڳو- نصيب وارو.	خوش الحان: ذ. وڻندڙ ۽ مٺي آواز وارو. سُريلو.
خوش قسمتي: ث. سپاڳ- بختاوري.	خوش اندام: ص. سهڻن عضون وارو. سڳول. نازڪ بدن.
خوش گفتار: ص. سٺو ڳالهائيندڙ. سهڻي گفتگو ڪندڙ.	خوش باش: ص. خوش رهندڙ. سڪيو آسودو. تندرست. بيفڪر.
خوش ڳلو: ص. سُريلو. مٺي آواز وارو.	خوش بخت: ص. سپاڳو.
خوشگوار: ص. طبيعت خوش ڪندڙ (ڳالهه، ڪاڌو، ماحول). وڻندڙ (موسم). پسنديده.	خوش بيان: ص. سٺو ڳالهائيندڙ. شيرين گفتار. اثر واري تقرير ڪندڙ.
خوش مزاج: ص. سهڻي سپاه وارو. ڪلمڪ- خوش طبع.	خوش پوش: خوش لباس: ص. وڻندڙ لباس ڍڪيندڙ.
خوش مزاجي: ث. چرچو گهڻو- ڪل پوڳ.	خوش حال: ص. سڪيو آسودو. هوند وارو- مالدار.
خوش نصيب: ص. سني پاڳ وارو- سپاڳو.	خوش عالي: ث. سڪ آسودگي. دولتمندي.
خوش نصيبي: ث. سپاڳ- نيڪ بختي.	خوش خبري: ث. خوشيءَ واري خبر. بشارت- نويد. مبارڪ.
خوش نما: ص. سهڻي ڏيکاء وارو. وڻندڙ.	خوش خرامي: ث. سهڻي تور. ناز واري هلڻي.
خوش نمائي: ث. زيبائش- ڏيک ويڪ. سهڻائي.	خوش خصال: ص. وڻندڙ خصلتن وارو. اخلاق وارو.
خوشنود: ص. خوش- سرهو. سڪيو آسودو.	خوش خطا: ص. سٺا اکر لکندڙ. (ذ) سهڻا اکر.
خوشنودي: ث. خوشي. راضيو. مرضي.	خوش خطي: ث. سهڻي لکڻي- عمدي تحرير. ڪتابت.
خوشنويس: ص. سٺا اکر لکندڙ. سهڻو ڪاتب.	خوش خلق: ص. سني سپاه وارو. رلڻو ملڻو. لحاظ وارو.
خوش وخرم: ص. خوش باش. سڪيو آسودو. تندرست.	خوش خوراڪ: ص. گهڻو کائيندڙ. سٺو کاڌو کائيندڙ. کاڌي جو شوقين.
خوشامد: ث (ف) آڌرياء- تواضع. حد کان وڌيڪ آڌرياء. چاپلوسي.	خوش دلي: ث. دل جي پسندي. دل کي وڻندڙ عمل. ڪل پوڳ.
خوشامدي: خوشامدڙيو: ص. خوشامد ڪندڙ. اجائي تعريف ڪندڙ. چاپلوس.	
خوشبوء: ث (ف) سڳند- سرهاڻ. عطر وغيره.	
خوشبودار: ص. سڳند وارو- سرهو. مَطر.	
خوشه: ذ (ف) سنگ (پوک جو). چڱو (باک جو).	

پنهنجو. مائت- عزيز.
خَيَابَان؛ ذ (ف) باغ مان ويندڙ رستو. ريگستان آباد
 باغ. باغ- چمن. وسڻ- آبادي.
خِيَال؛ ذ (ع) ذهن ۾ آيل ڳالهه- تصور- ڌيان. توجهه.
 پور- ارادو. راءِ. سمجهه. مرضي. راضيپو. شوق.
 ڳڻتي- فڪر. گمان- شڪ. انديشو.
خِيَال پِچائڻ؛ پور پچائڻ. رتون رڻڻ.
خِيَال رڪڻ؛ ڌيان رڪڻ- توجهه ڏيڻ. سنڀال ڪرڻ-
 حفاظت ڪرڻ. ياد رکڻ.
خِيَال ڪرڻ؛ ويچار ڪرڻ- غور ڪرڻ. اندازو
 لڳائڻ. سنڀال ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ.
خِيالي؛ ظ. تصوراتي. گماني. اندازي موجب.
خِيالات؛ ذ (ع) 'خِيَال' جو جمع خيال. پور. ويچار.
 وهم. ارادا.
خِيَاڻَت؛ ث (ع) گهوپي (امانت ۾). بدديانتي-
 ڪُپت. عين. ويساه گهاتي.
خَيْر؛ ذ (ع) چڱائي- پلائي. نيڪي. ثواب. سلامتي.
 عافيت- تندرستي. سک. پيڪ- دان. (ظ) نيڪ-
 درست.
خَيْرُ الْبَشَرِ؛ خَيْرُ الْوَرِي؛ ذ. انسان ذات ۾ ڀلارو
 انسان (حضرت محمد صلي الله عليه وسلم).
خَيْرُ الْعَمَلِ؛ ذ. چڱو ڪم. ثواب جو ڪم.
خَيْرَاندِش؛ ص. پلائي چاهيندڙ.
خَيْرِياد؛ ذ. خير هجي. خدا حافظ- الوداع.
خَيْرَبَرڪَت؛ ث. نيڪيءَ ۾ واڌارو. خوشيءَ جي
 مبارڪ ۾ ورندي.
خَيْر خَيْر؛ ث. سٺي خبر. عافيت جو احوال. نيڪ
 احوال. خوشخبري.
خيرخواه؛ ص. ڀلو چاهيندڙ- گهڻگهرو. همدرد.

خوشه چيڻ؛ ص. چوندو ڪندڙ. فائدو وٺندڙ. فيض
 حاصل ڪندڙ.
خوشي؛ ث (ف) سرهائي. سک- راحت. مرضي.
خوشي ڪرڻ؛ جشن ڪرڻ. ڪاڄ ڪرڻ. دعوت
 ڪرڻ.
خَوْض؛ ذ (ع) غوطو. فڪر- ويچار. تحقيق- کوجنا.
خَوْف؛ ذ (ع) ڊڄ- ڊڄ. خطرو- انديشو. الڪو.
 هراس.
خَوَافَتو؛ ص. ڊڄ وارو- پوائتو. خطرناڪ.
خَوَفَر؛ ص. ڊنل- هراسيل.
خَوَفاڪ؛ ص. پوائتو- ڊڄ وارو. پيانڪ.
خَوَل؛ ذ (ف) ڪَل- غلاف- پوش.
خَوْن؛ ذ (ف) رَت- لَهو. قتل.
خَوْن آشام؛ ص. رت پيئندڙ- خونخوار.
خَوْن آلود؛ ص. رت هائو. رت ۾ ڀريل.
خَوْن بَها؛ ث. مقتول جي وارثن کي خون جي عيوض
 مليل رقم- ديت.
خَوْن پيئڻ؛ رت چوسڻ. قتل ڪرڻ. آزارڻ.
خَوْن خرابو؛ ذ. رتوچاڻ- خونريزي. جهيڙو جنگ.
خَوْنِري؛ ص. رت وهائيندڙ. قاتل. ظالم.
خَوْنِري؛ ث. رت چاڻ- قتل عام.
خَوْن خشڪ ٿيڻ؛ سامه سڪي وڃڻ. خوف چانئجي
 وڃڻ. ڊڄ ۾ حواس گم ٿيڻ.
خَوْنخوار؛ ص. رت پياڪ. وحشي. بيرحم. ظالم.
خَوْن ڪرڻ؛ قتل ڪڻ. ڪڏڻ- مارڻ.
خَوْن وَهائڻ؛ رت وهائڻ. رتوچاڻ ڪرڻ.
خَوْنِي؛ ص. خون ڪندڙ. قاتل. ظالم- بيرحم.
خَوِي؛ ث (ف) سڀاءُ- مزاج عادت- خصلت. روش.
خويش؛ (اچار= خيش)؛ ذ (ف) پسان- خود.

نيڪ نيت.
 خَيرِ خواهي؛ ث. پلو چاهن- پلائي- نيڪي.
 خَيرِ خَيرات؛ ث. دان بچ.
 خَيرِ دلالي؛ ث. خير جو ڪم. نيڪي جو ڪم.
 خَيرِ عافيت؛ ث. سلامتي. سک سانت. امن امان.
 خَيرِ ڪو؛ ظ. غير موجود. نه.
 خَيرِ ڪين؛ ث. خوش خير عافيت. ڪيڪر.
 خَيرِ گهرن؛ سلامتيءَ جي دعا گهرن. پلائي چاهن.
 خَيرِ مَقدَم؛ ذ. خوش آمديد- آجيان. استقبال- آڌرڀاءُ.
 خَيرِي؛ ص. خيروارو. سلامتيءَ وارو. امن وارو.
 نيڪ. عورت جو نالو.
 خَيرات؛ ث (ع. 'خير' جو جمع) نيڪيءَ جا ڪم.
 نيڪيون- پلايون. ثواب جو ڪم. دان- بيڪ. صدقو.
 خَيرات ڏيڻ؛ دان ڏيڻ. صدقو ڏيڻ.
 خَيراتِي؛ ص. بنا معاوضي- مفت. مفت جو.
 خَيرو؛ ذ (ع) هڪ قسم جو گل. مرد جو نالو.

خَيرِيَت؛ ث (ع) نيڪي. پلائي- چڱائي. سلامتي.
 امن. عافيت. تندرستي.
 خَيرِ گي؛ ث (ف) اکين آڏو اونده يا ترवार (چمڪاڻ
 جي نتيجي ۾). اکيون کيريون ٿيڻ.
 خَير؛ ص (ف) چمڪاڻ ٿيڻ بعد اکين اڳيان اونداھي
 وارو (اثر). چُنجهين اکين وارو. واٽرو.
 خَيز؛ ص (ف) اُٿاريندڙ. پيدا ڪندڙ (مرڪب لفظن
 جي پڇاڙيءَ ۾ ڪم ايندڙ جشن تہ؛ مردم خيز، زرخيز
 وغيره).
 خَيل؛ ذ (ف) سوارن جو رسالو- جَتو. جماعت.
 ڦيلو.
 خَيمو؛ ذ (ع) طنبو.
 خَيمو ڪوڙڻ؛ طنبو هڻڻ. منزل ڪرڻ. رهائش اختيار
 ڪرڻ.
 خَيمه دوز؛ ص. طنبو ٺاهيندڙ.
 خَيمه گاه؛ ذ. جتي طنبو لڳل هجن- ڪئمپ.

د

د؛ ث (ع. ف) اچار "دال". سنڌي "الف- بي" جو
 اولهين اکر. عربيءَ جو ائون ۽ فارسيءَ جو ڏهون اکر.
 ابجد موجب عدد (۴).
 داب؛ ذ. مٿيون زور- مٿان کان هيٺ تي دٻاءُ. ڪاٺين يا
 ٻين ڪن شين کي پڇاڻڻ وارو دٻاءُ. دابو.
 داب رکڻ؛ رعب ڄمائڻ- حشمت وهارڻ.
 داباڻو؛ ص. گاڏيءَ جي اڳئين حصي ۾ يا هڪ پاسي
 وڌيڪ بار پيل.
 داپڙو؛ ذ. تختو. ڦرھو (ڪپڙن ڌوئڻ لاءِ).

دابلو؛ ذ. ڪاٺ يا ٽامي جو ڍڪ سان گول دٻلو.
 دابو؛ ذ. زور- دٻاءُ. رعب. سفر ۾ ٿوري ساھي پٽڻ-
 دابو.
 دابو ڏيڻ؛ مٿان زور وجهڻ- دٻاءُ وجهڻ.
 دابو وهارڻ؛ رعب ڄمائڻ.
 دابوٽي؛ ث. سنهي پينل ڪنڊ (ڳنڍڻ ڳوڙهن واري).
 داتا؛ ص (سن) ڏيندڙ. ڏاتار. سخي. خدا تعاليٰ.
 داخل؛ ص (ع) اندر ويل- گهڙيل. پيهي ويل. شامل.
 جي درج ڪيل (ڪتاب ۾، دفتر ۾)؛ "دفتر داخل".

(ظ) اندر- منجه.

داخل ڪرڻ: اندر وجهڻ. گهيڙائڻ- لنگهائڻ. شامل ڪرڻ. ڇڙ ڪرڻ.

داخلا: ث (ع) اندر وڃڻ يا شامل ٿيڻ جي منظوري. اندراج (ڪتاب ۾). شموليت.

داخلا ڏيڻ: ث. داخل ٿيڻ جي ڦي. رجسٽر ۾ لکجڻ جي ڦي.

داخلي: ص. اندريون- اندروني. خانگي (معاملو).

داد: ذ (ف) بخشش- عطا. انصاف- عدل- فيصلو. تحسين- شاباس- آفرين.

دادخواه: ص (ف): انصاف گهرندڙ. فريادي- دانهن.

داد ڏيڻ: ڪنهن جي هنر ۾ ڪمال جي تعريف ڪرڻ- واه واه ڪرڻ.

داد رسي: ث. انصاف- عدل. حق رسي.

داد ڦرياد: ذ. عدل انصاف لاءِ دانهن ڪوڙ.

داد ڪرڻ: فيصلو ڪرڻ. انصاف ڪرڻ. نياء ڪرڻ.

داد نه فرياد: ذ. ڀڃا نه ڳاڇا. انڌير- ظلم.

داداڳير: ص. ڏوهاري. بدمعاش.

داداڳيري: ث. ڏاڍمڙسي- اره زورائي.

دادرو: ذ. ڏاڏرو.

دادلو: ص. لاڏ ڪوڏ سان نڀايل- لاڏلو. پيارو. (ث. دادلي).

دادو: ذ. ماڻهو جو نالو. شهر ۽ ضلعي جو نالو.

دادو: ذ. وڏو ڀاءُ- آڏو. (ث. دادِي).

دار: ث (ف) سُوري.

دار: ذ (ع) گهر- محل. جاءِ- هنڌ. ماڳ.

دارالآخرت: ذ. اڳيون ايندڙ جهان. پوءِ وارو جهان.

دارُ الاقامت: ذ. رهائش گاه. بورڊنگ هائوس.

دارُ الامن: ذ. امن جو گهر. سلامتيءَ وارو هنڌ.

دارُ البقا: ذ. هميشه قائل رهندڙ گهر. اڳيون جهان.

دارُ الغلاقت: ذ. گاديءَ جو هنڌ- تختگاه.

دارالشفاء: ذ. شفاخانو- اسپتال.

دارالعلوم: ذ. مدرسو- درسگاه.

دارالعمل: ذ. عمل جي جاءِ- هي دنيا.

دارالفناء: ذ. فنا جو گهر. فاني جهان.

داروغو: ذ (ف) چوڪيدار- نگهبان. آبپاشي کاتي جو هڪ ملازم.

داروگير: ث (ف) وٺ پڪڙ. پڇاڳاڇا. ڏکيو وقت.

دارومدار: ذ (ف) انحصار- پروسو.

دارون: ذ. دوا- سٽي ٽڪي. علاج. حيلو. بارود. شراب.

دارون درمل: ذ. سٽي ٽڪي- علاج.

دارين: ذ (ع) پئي جهان. دنيا ۽ آخرت.

داؤو: ص. سفارش ڪندڙ. شافع. حمايتي.

داس: ذ (سن) ٻانهو- غلام. نوڪر. چيلو. شاگرد.

داستان: ذ (ف) قصو- ڪهاڻي. حڪايت. نقل نظير.

ڳاله- بيان. ڊگهي ڳاله.

داستان گو: ص. ڳاله ڪندڙ- قصه خوان.

داستانو: ذ. داستان.

داسو: ذ. ڇت ۾ ڪم ايندڙ ڊگهي ڪاڻي- شهتير- ڪار.

داسي: ث (سن) ٻانهي. نوڪريائي.

داشته: ث (ف) وهاريل عورت- سُریت.

داعي: ص (ع) سڏيندڙ. دعوت ڏيندڙ. مبلغ.

دعويدار. فريادي.

داعي مَدعي: ذ. فريادي ۽ جوابدار.

داغ: ذ (ف) نشان- چتو. سڙڻ جو نشان- ڏنپ.

ٿڌو. گهاء. نقص- عيب (ميوي ۾). صدمو. ڪارنهن

دال نه ڳرڻ: وس نه هلڻ. پهچ نه هئڻ. مقابلو ڪري نه سگهڻ.

دال روٽي: دال ماني: ٺ. غريبائو کاڌو. سادو گذران.

دالان: ذ (ف) وڏن محرابي دروازن وارو صفو (جنهن کي ٽي دروازا هجن). اڱڻ- اڱنڌ.

دالچيني: ٺ (ف). دارچيني (مصالحي يا دوا طور ڪم ايندڙ هڪ وڻ جا سُرها چوڏا.

دالڙو: ذ. ڏهاڻي لاءِ ويڪري منهن وارو ٿانءُ.

دالو: ص. دادلو. پاليل (پکي، جانور).

دامر اقباله: شال سندس اقبال دائر رهي.

دامر: ذ (ف) پکي ٿاسائڻ لاءِ ٿنڌو ڪوڙڪو. چار پنجوڙ. اگهه- ملهه- قيمت.

دامر ۾ اچڻ: ٿندي ۾ ٿاسڻ. فريب ۾ اچڻ.

دامر وجهڻ: ٿاهي اڏڻ. ٿاسائڻ لاءِ منڊ منڊڻ.

داماد: ذ (ف) ناني- جاتو.

دامان: ذ (ف) دامن.

دامن: ذ (ف) چولي يا پهراڻ جو آڳو. پلڻه- جهولي. ڪنارو. جبل جي وٽ.

دامن جهلڻ: پلڻه کان جهلڻ. مدد وٺڻ. جهولي پکيڙڻ. پناه وٺڻ.

دامنگير: ص (ف) پلڻه جهليندڙ. مدد گهرندڙ. دعويءَ دار.

دامنگيري: ٺ. حمايت- مدد. دعوي.

دامني: ٺ. وچ- ڪنڊ.

دان: ذ (سن) بيڪ- خيرات. نذرانو. تحفو.

دان ٿيڻ: ذ. خيرخيرات.

دانا، داناء: ص (ف) جاتو. هوشيار- ڏاهو. عقلمند.

جو تڪو- الزام. طعام کي گيهه جي لغار.

داغ اچڻ: تڪو اچڻ- بدنامي ٿيڻ.

داغ ڏيڻ: جانور کي سڃاڻپ لاءِ ڏنپ (نشان) ڏيڻ. صدمو رسائڻ.

داغجڻ: م. چٽو پوڻ. ميوي تي ڪارو نشان ٿيڻ. ڏنپ اچڻ. الزام هيٺ اچڻ. ڏوهاري ٿيڻ.

داغدار: ص. داغيل- داغي. عيبدار.

داغڻ: م. داغ ڪرڻ- نشان ڪرڻ. ڏنپ ڏيڻ. عيبدار ڪرڻ. تڪو لائڻ.

داغي: ص. داغيل. ڏنپ آيل. ڪنو (ميو)- سڙيل. عيبدار.

داغي ڪرڻ: تڪو لائڻ- ڪارو ڪرڻ. گنهگار ڪرڻ.

دافع: ص (ع) دفع ڪندڙ. ٽاريندڙ- هٽائيندڙ.

داف: ٺ. چيڻي يا مٽيءَ جي ٿڌ. تازو لٿل وڏو چيڻو. مينهن جو چيڻو. گپ. پٽڙو گارو. اجايو ڳالهه- بڪ.

داف داف: واهيات ڳالهائڻ. ڪنو ڳالهائڻ.

دافڻ: م. چيڻو يا مٽي ٿڌڻ. گهڻو ڳالهائڻ. اينگو ڳالهائڻ.

دافوڙو: ذ. اُٺ جو پير.

دافوڙا هڻڻ: وڏا ٽپ ڏيئي ڀڄڻ. بي ترتيب ۽ تڙتڪڙ ۾ ڪم ڪرڻ. غلط ڳالهائڻ ۽ جواب ڏيڻ.

داڳ: ذ. داغ.

داڳي: ص. داغي. خراب (ميو).

داڳڻ: م. داغڻ.

داڳينو: ذ. واپاري اصطلاح موجب ڳنڌڙي يا ڪنهن جنس جو تنگ.

دال: ٺ. ڌريل آن (جيڪو ٻوڙ لاءِ رڌجي. چٽا. مٿر وغيره).

دانا پينا ص. ڏسندڙ ۽ ڄاڻندڙ. خدا تعاليٰ لاءِ ڪم ايندڙ لفظ.

دانائيءَ ٿ (ف) ڄاڻ. ڏاهپ. هوشياري. عقل.

دانست ٿ (ف) ڄاڻ. راءِ. سمجهه - سڃاڻپ.

دانستگيءَ ٿ. ڄاڻ - سمجهه - علم - عقل.

دانستهءَ ٿ (ف) ڄاڻ. ڄاڻي ٻجهي.

دانيش ٿ (ف) ڄاڻ - سمجهه. عقل. ڏاهپ. علم - وديا.

دانشمند ص. ڏاهو - سمجهو - سياڻو - عاقل. عالم.

دانشمندانءَ ٿ. عقلمندي وارو - ڏاهپ وارو.

دانشمنديءَ ٿ. ڏاهپ - سياڻپ - عقل.

دانشورو ص. ڏاهو. عاقل. عالم. منڪر. فلسفي.

دانشوريءَ ٿ. فڪر ۽ فلسفو. حڪمت ۽ دانائي.

دانگيءَ ٿ. ٺڪر جو ٿانءُ. (جنهن تي ٿئي وانگر ماني پڄائجي).

دانگي گهمائڻ ڪارو منهن ڪرڻ. ٻڙو ڪرڻ.

خوار ڪرڻ. شرمسار ڪرڻ.

دانهءَ، داناهءَ ٿ (ف) دانا.

دانهن ٿ. رڙ - ڪوڪ. شڪايت. انصاف يا امداد لاءِ سڏ.

دانهن ڪرڻ رڙ ڪرڻ. فرياد ڪرڻ. گهوڙا گهوڙا ڪرڻ.

دانهن ڪوڪ ٿ. داد فرياد. گهوڙا گهوڙا.

دانهوڙيءَ ص. دانهن. گهڻو دانهيندڙ.

دانهينءَ. دانهن ڪندڙ. فريادي - پڪاريندڙ.

دانيءَ ص (سن) دان ڪندڙ. پيٽا ڏيندڙ. خيرات ڏيندڙ.

داهءَ ٿ. دانا. ذرا. ٻُڙڙ.

داهاءُ ٿ. ان جا ڪٽا. اناج. ان جو ٿورو مقدار.

دانا ڪٽا ٿ. ٿورا دانا (اناج جا). ٿورا ذرا.

داهي ٻنديءَ ٿ. پوک ۾ بيٺل ان جي ڪٽ.

داهي داهيءَ ٿ. دانا. ذرا ذرا. ٻُڙ ٻُڙ (ڪپڙي يا ميوي تي). دانهن واري (ڪنڊ، گيهه يا ڪو به وکر).

داهوءَ ٿ (ف). دانه (ڪٽو (اناج جو). اناج. ٻج.

ڪنهن به جنس جو هڪ عدد (ميوو، موتي وغيره).

مٿيو - مٿڪو. ننگ - ٻڙو. گهوڙي جي ڪاڇ لاءِ مقرر اناج (چٽا، جوئر جو وغيره). آرائي - ڦٽو.

داهو پاڻيءَ ٿ. ٻڌائو - ڪاڌو پيئو. چوڻو - رزق. نصيب. حياتي.

داهو پاڻي ڪٽڻ حياتيءَ جا ڏينهن پورا ٿيڻ.

داهئون پائڻئون وجهڻ ڪاڌي پيئي کان نڪرڻ.

سڀ ڳالهه کان بيڪار ٿيڻ.

داورو ص (ف). دادور (انصاف ڪندڙ - عادل. عدل وارو حڪم. (ذ) خدا تعاليٰ).

داور مَحْشَر ٿ. قيامت ۾ سڀني سان انصاف ڪندڙ (خدا تعاليٰ)

داوون ٿ (ف). دامن (اڳو - دامن. پلئس. ڪنار (ڪپڙي جي). پاند - جهولي.

داون جهلڻ دامن جهلڻ. سام پوڻ - آجهي ۾ اچڻ.

داهءَ ٿ. چال (شطنج يا ڪنهن به راند جي ساريءَ جي) - چالو. موقعو - وجهه. انگ (مَله جو).

داه لڳائڻ وجهه ڏسي نصيب آزمائڻ.

داه ص (ع) ڦرندڙ. درپيش.

داه ڪرڻ شروع ڪرڻ - چاڙهڻ. پيش ڪرڻ (مقدمو).

داهرو ٿ (ع) گول. گولائي. ڦيرو - چڪر. فقيرن

جو آستانو. مڪان - اوتارو. ڪڪڙن جي

ويڙه جو پڙ.

دائِرُ، ظ (ع) هميشه - سدائين - مدام.
 دائِما، ظ. دائِر. مستقل طرح.
 دائِمِي، ظ. هميشه وارو - مدامي.
 دائود، ذ (ع) هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو (جنهن تي زبور نازل ٿيو).
 دائودي، ص. حضرت دائود وارو ڪورو. (ذ) گل جو هڪ قسم.
 دائِي، ث (ف. دايه) ويد ڪرائيندڙ عورت. حج پياريندڙ عورت. ٻار ٺاهيندڙ عورت.
 دائِيو، ذ. دائِيءَ جو ڪم. ٻار جي سنڀال جو ڪم.
 دايو، ذ. خدمتگار. گڏهن تي مٽي ڏيئيندڙ - بنا رو.
 دَبُ أَصْفَر، ذ (ع) هڪ نڪت - ننڍي ڪٽ.
 دَبُ اَكْبَر، ذ (ع) هڪ نڪت - ڪٽ (ستن تارن جو ميڙ، جيڪو هميشه اتر طرف ڏسبو آهي).
 دَبُو، ث (ع) پُٺ - پُٺي (جانور جي). ساهواري جو پٺيون سوراخ جنهن مان فُضلو خارج ٿئي.
 دَبُستان، ذ (ف) قديم احوال.
 دَبُگر، ص (ف) چمڙي جون ڏييون ٺاهيندڙ (تيل گيهه وغيره رکڻ لاءِ).
 دِبَاعَت، ث (ع) چمڙي مان رنگين چيزون ٺاهڻ جو هنر. (خصوصاً اُن جي چمڙي مان).
 دَبِير، ذ (ع) مصنف. مؤلف. لکندڙ. منشي.
 دَبِير، ص (ع) ٿلهو (تَه). گهاٽو.
 دَب، ث. مٿان جو زور - چَپ. دِبا. زور.
 دَب دَس ڪرڻ، زوري مڃائڻ. دڙڪو دهمان ڪرڻ. دَب دَس ڪرڻ.
 دَب ڏيڻ، زور ڏيڻ. پيڙ ڏيڻ. تاڪيد ڪرڻ.
 دَب ڦَس، ث. زور سان وجهڻ جو عمل. زور زبردستي.

دَب ڪڍڻ، ڌمڪي ڏيڻ. چنڊ ڪڍڻ. جٺ ڪرڻ. تبليه ڪرڻ.
 دَب ڪرڻ، بخار وغيره جي حالت ۾ مٿان سوڙ يا رلي وجهڻ (جيئن پگهر اچي).
 دَب، ث. ٿهڪي جو آواز. پُٺن تي مڪ.
 دَبالَت، ث. مٽيءَ کي لتاڙي وهارڻ. قبر ۾ مٽي وجهڻ کان پوءِ لتاڙ. زوري زبردستي.
 دِبا، ذ. مٿان جو زور. ٻار. چپ. زوريار. رعب.
 دِبا، رڪڻ، زور وجهڻ - زور رکڻ. گهڻو چوڻ - ڌمڪي ڏيڻ. مجبور ڪرڻ.
 دِبا، وجهڻ، زور وجهڻ. سختي ڪرڻ. رعب وجهڻ.
 دِباڻ، م. پڇائڻ. چيڻ. پورڻ (مٽيءَ ۾). هيسڻ. زير ڪرڻ. لڪائڻ - گم ڪرڻ.
 دَب دَب، ث. ڊوڙڻ وقت پيرن جو هلڪو آواز.
 دَبَج، م. ٻار جي هيٺان اچڻ. پڇڻ - سوڙهو ٿيڻ. چيڻ. هيسڻ. مغلوب ٿيڻ. پورجڻ (مٽيءَ ۾).
 دَبَدَبو، ذ (ف. دبدبه) آواز - هُل - شور - گوڙ. رعب. ڊپ. شان شوڪت. ڏهڪاءُ. نالو ناموس.
 دَب دَس، دَب دُونَس، ث. زور سان وجهڻ - دَب ڦَس. لتاڙي پورڻ. زور زبردستي.
 دَبڪ، ذ. ساڙ يا گاڻ جو نشان - چِٽو. داغ. ڀِرت جو نقش.
 دَبڪ، م. ٿوري دير بيهڻ (ساهي پٽڻ لاءِ). ترسڻ. لڪڻ - چيڻ. ڊپ کان جُڪڻ.
 دَبڪو، ذ. ٿوري دير بيهڪ - ساهي. ڳري شيءِ جي ڪرڻ جو آواز (پٽ، چٽ). ٿهڪو. قدامن جو زور سان آواز.
 دَبڪِي، دَبڪِي، ث. ماني وغيره رکڻ لاءِ ڪجِيءَ يا ناڙي مان ٺهيل ٿالهي - پنڊي.

دٻلو، ذ. ذاتو يا ڪائيءَ مان ٺهيل ننڍو دٻو (گهن وغيره رکڻ لاءِ) - ڏاٻلو.

دٻلي، ٺ. ننڍو دٻو. سُونگي (ڪاٺ جي).

دٻنامو، ذ. تاڪيد واري لکيت. خلاف ڪارروائي ڪرڻ جو چٽاءُ.

دٻڻ، م. مٿان زور ڏيڻ. چيڻ. پيڙڻ. زور سان وجهڻ. ٿڻ. پورڻ (مٽيءَ ۾). دفن ڪرڻ. لڪائڻ - چٻائڻ.

دٻو، ذ (ع. دٻه، ف. دٻ) ٽين يا لوھ جو گول چورس ڌول.

دٻي ۾ ٽڪريون، محاورو. ڪجهه به نه. اجائي ڪٽ ڪٽ.

دٻو، ذ. پاڻيءَ جي ننڍڙي ڪڏ - چڏو. مَس جو ٿڙو (ڪاغذ تي) - چٽو.

دٻي، ٺ. ننڍڙو دٻو. سُونگي (ڪاٺ جي).

دٻيل، ص. بار هيٺ آيل. ڊنل - هيسيل.

دٻڻ، ذ. مان ڪري پئجي رهڻ (جنهن مان سٺل هڻڻ جو احساس ٿئي). چٻ. مڪر - گيگ.

دٻڻ هڻڻ، گيگ ڪري پئجي رهڻ. چٻ هڻڻ. مڪر ڪرڻ.

دٻٽو، دوپٽو، ذ. رٿو - پوتي.

دٻٽي، ٺ. پيٽ سان - حامله.

دٻال، ص (ع) مسلمانن جي عقيدتي موجب هڪ ڪاٺو شخص جيڪو قيامت جي ويجهو پيدا ٿيندو ۽

مسيح هجڻ جي دعويٰ ڪندو. ڪوڙو. دغا باز.

دٻان، ذ (ع) دونھون. ٻاٺ.

دٻاني جهاز، ذ. ٻاٺ تي هلندڙ پاڻيءَ جو جهاز.

دٻختر، ٺ (ف) ڌيءَ - پٺت - نياڻي.

دٻڻ، ذ (ع) پھچ - رسائي. قبضو. اختيار. مداخلت - دست اندازي.

دخِل انداز، ص. حد دخلي ڪندڙ. دست اندازي ڪندڙ. وچ ۾ ٽپي پوندڙ.

دخِل درمقولات، محاورو ڪنهن معاملي ۾ هروڀرو دخل ڏيڻ - تنگ آڙائڻ.

دخِل ڏيڻ، وچ ۾ پوڻ دست اندازي ڪرڻ.

دخلكار، ص. ڪم ۾ شريڪ.

دخلكاري، ٺ. قبضو (ملازمت واري جاءِ تي).

دخول، ذ (ع) اندر گهڙڻ جو عمل. لنگهه - گذر.

دخيل، ص (ع) دخل ڏيندڙ - ٽپي پوندڙ. پهچندڙ. قابض. ٻي ٻوليءَ مان آيل (لفظ).

دڏستو، ص. تلهو متارو. پهلوان.

دڏا، ٺ. ٻنڊڙ وارو هڏو. ڍاڪ. ڪُڪڙ جي ننڍي گڙهه.

دڙا، ظ (ف) ۾ - اندر - منجهه (تي، مٿي، جو، کان، لاءِ، سان جي معنيٰ ڏيکاريندڙ لفظ).

دڙاصل، ظ. اصل ۾ - حقيقت ۾.

دڙوڙده، ظ. پردي ۾ - لڪل - خفيه - گجهو. غائبانه. لڪ ۾. پوشيده.

دڙا، ذ (ف) دروازو - لنگهه - ٻُنيو.

دڙ پورجڻ، اولاد نه ٿيڻ ڪري نسل ختم ٿيڻ.

دڙا، ذ (ع) موتي - گوهر. ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ گهر.

دڙا فشانِي، ٺ. موتي چٽڻ. گفتگو ۾ موتين جهڙا الفاظ ڪم آڻڻ. خوش بياني.

دڙا شِهارا، ذ. نانگ جي مَن. بي بها موتي.

دڙا يڪتا، ذ. سڀ مان نڪتل اڪيلو موتي (جيڪو وڏو ۽ قيمتي ٿئي). لاٿائي.

دڙامد، ٺ. مُلڪ ۾ ٻاهران آيل مال. ڏيساور مان آيل واپاري جنس.

دڙامد برآمد، ٺ. آمدرفت (واپاري مال جي). آمدني

سلسليوار.
 درجي آهر، ظ. رتبي آهر. سلسليوار.
 دَرخت؛ ذ (ف) وڻ- شجر.
 دَرخشان، دَرخشنده؛ ص (ف) چمڪندڙ- روشن.
 دَرخقيقت؛ ظ (ف) اصل ۾. سچ پچ.
 دَرخواست؛ ث (ف) گهر (لکيت ۾)- عريضي.
 عرض- گذارش.
 دَرذ؛ ذ (ف) سُر- عذاب- ايذاء. پيڙا- تڪليف.
 ذڪ- ارمان.
 درد آشنا؛ ص. ذڪن کان واقف- همدرد.
 درد انگيز؛ ص. ذڪوئيندڙ- افسوسناڪ.
 درد سَري؛ ث. مٿي جو سور. جنجال- آزار.
 دردمند، دردوند؛ ص. ذڪ جو احساس رکندڙ-
 غمخوار. ذڪ پائي. رحمدل.
 دردناڪ؛ ص. ذڪ وارو- افسوسناڪ.
 دَرزو؛ ص. لڇو- حرڪتي. (ث. دَرزي).
 دَرز؛ ث (ف) چير- شگاف. سير. ٻن سِرَن جي وچ
 واري وٿي.
 درزون پرڏ؛ سِرَن جي وچ واريون وٿيون پرڏ.
 دَرزي؛ ص (ف. دَرز= توپو) ڪپڙا سبندڙ. (ث.
 درزياڻي).
 دَرَس؛ ذ (ع) پڙهائي- تعليم. سبق. وعظ. نصيحت.
 دَرَسُ تَدريس؛ ث. پڙهڻ پڙهائڻ. سِڪيا ۽ سِڪارڻ.
 دَرَسُ وٺڻ؛ سِڪيا وٺڻ. سبق وٺڻ. نصيحت پرائڻ.
 دَرسي ڪتاب؛ ذ. سڪول ۾ لازمي طور پڙهڻ جو
 ڪتاب- نصايي ڪتاب.
 دَرَس؛ ص. درست.
 دَرست؛ ص (ف) صحيح- برابر. موزون. سالم.
 درست ڪرڻ؛ صحيح ڪرڻ. نڪ ڪرڻ. سنئون

روانگي. تجارت.
 دَراز؛ ص (ف) ڊگهو- طويل (انگ) ميز جو خانو.
 درازدست؛ ص. هٿ چراند ڪندڙ. دست اندازي
 ڪندڙ. پهچ وارو. ظالم.
 دَراوڙ؛ ذ. سنڌ جو هڪ قديم نسل.
 دَراهو، دَرائو؛ ذ. سگهڙ پائي جي اصطلاح موجب ٻه
 معنائون ڏيکاريندڙ بيت.
 دَرايت؛ ث (ع) ڏاهپ. عقل. غور فڪر.
 دَربار، دَربار؛ ث (ف) بادشاهن جي جشن جي جاءِ.
 ڪچهري. شاهي عدالت. درگاه- آستانو.
 دَرباري، دَرباري؛ ص. دربار ۾ ويهندڙ. دربار جو
 خاص ملازم.
 دَربان؛ ص (ف) در تي پهرو ڏيندڙ- چوڪيدار.
 حاجب. در جو نوڪر.
 دَرباني؛ ث. در تي حاضري.
 دَربدر؛ ص (ف) در در تي ويندڙ. پتڪندڙ. رولو.
 آواره گرد. بي گهر- بيگانو.
 دَربار؛ ث. دربار.
 دَرپَن؛ ث (سن) آرسِي- آئينو.
 دَر پي؛ ظ (ف) پٺيان. گهورو.
 دَرپيش؛ ظ (ف) اڳيان- سامهون- روبرو.
 دَرچ؛ ذ (ع) لڪڻ- داخلا.
 دَرچ ڪرڻ؛ لڪڻ. داخلا ڪرڻ (رجسٽر ۾).
 دَرجات؛ ذ (ع. 'درجه' جو جمع) ڏاڪا- منزلون.
 دَرجَن؛ ذ (انگ. بزن) جنس جون ٻارهن شيون.
 دَرجو؛ ذ (ع) ڏاڪو. مٿيون ڏاڪو. منزل. قسم-
 نوع. رتبو- عهدو. منصب. جماعت- ڪلاس
 (سڪول ۾). نيڪيءَ جو اجر.
 دَرجي به دَرجي؛ ظ. رفتي رفتي. ڏاڪي به ڏاڪي.

سَدُو ڪرڻ.
 دُرسِيءَ ۾ ٿ. صحت-اصلاح. مرمت.
 دَرسَنءَ ۾ ٿ. درشن. نظارو-ديدار.
 دَرسِنِيءَ ۾ ٿ. آرسِي-آئينو-تَڪَ.
 دَرسِنِي هِنديءَ ۾ ٿ. اها هِندي جنهن جي ڏيکارڻ سان
 بنان دير جي رقم ملي.
 دُرسَتِيءَ ۾ ص (ف) ڪهرو-سخت. ڪرڙو (ڳالهائڻ).
 دُرسَتِيءَ ۾ مزاج. ص. ڪهري طبيعت وارو-تيز طبع.
 بدمزاج.
 دَرسَنءَ ۾ ٿ (سن) نظارو-ڏيکاءُ. مشاهدو. ديدار.
 درشن ڏيڻ. ديدار ڪرائڻ. پاڻ پَسائڻ.
 دَرڪَءَ ۾ ٿ (ع) ڄاڻ-پروڙ.
 دَرڪارءَ ۾ ص (ف) ڪم ۾ گهربل. ضروري (ٿ)
 گهرج-حاجت-پرواهه.
 دَرڪِنارءَ ۾ ٿ (ف) جدا-الڳ-هڪ پاسي.
 دَرگاهءَ ۾ ٿ (ف) آستانو. دربار. خانقاه. بارگاه.
 دَرگاهِيءَ ۾ ص. درگاه جو مجاور-متولي.
 دَرگَڏَرءَ ۾ ٿ (ف) چشم پوشي. نظرانداز ڪرڻ.
 درگذر ڪرڻ. نظرانداز ڪرڻ. تاري ڇڏڻ. ڇڏي
 ڏيڻ.
 دُرُڪِيءَ ۾ ٿ (سن) اڻ لپ-ناياب.
 دَرمانءَ ۾ ٿ (ف) علاج-دارون-هُڪِي-دوا.
 دَرماندَگِيءَ ۾ ٿ (ف) بيماري. تڪليف. مصيبت.
 مجبوري.
 دَرماندَءَ ۾ ص (ف) لاعلاج. مصيبت زد. مجبور-
 بيوس. ٽڪل.
 دَرماهءَ ۾ ٿ (ف) هر مهيني-ماهوار.
 دَرميانءَ ۾ ٿ (ف) وچ ۾. منجهه-اندر.
 دَرميانوءَ ۾ ٿ. وچون. وچُرو. موافق. معتدل.

دَرمِيانِيءَ ۾ ٿ. وچ وارو. اندريون.
 دَرندو ۾ ٿ (ف). درند. درنده (چيري ڦاڙي ڪائيندڙ
 جانور. خونخوار-وحشي.
 دَرنگو ۾ ص (ف) ٻه-رنگو. منافق. بي وفا. (ٿ).
 دَرنگِيءَ ۾ ٿ.
 دَرُو ۾ ٿ (ف). دَره (پن جبلن جي وچ واري وادي جنهن
 ۾ ندي وهندڙ هجي. پن پهاڙن جي وچ وارو رستو-
 لڪَ.
 دَرُو ۾ ٿ (ع). دَره (چمڙي جي وڏي جنهن سان شرعي
 سزا ڏجي.
 دَرَوازو ۾ ٿ (ف). دروازه (جاءِ جو لنگهه-در-پنپو.
 دَرَواڻءَ ۾ ٿ. دربان.
 دَرُوڏءَ ۾ ٿ (ف) رحمت جي صلوا. استغفار. ثنا. دعا.
 دَرُوغءَ ۾ ٿ (ف) ڪوڙ-ڪذب. بهتان.
 دَرُوغ گوئيءَ ۾ ٿ. ڪوڙ ڳالهائڻ. بهتان پازي.
 دَرُونءَ ۾ ٿ (ف) اندر-منجهه-وچ ۾.
 دَرُون پردءَ ۾ ٿ. پردي ۾ (لڪل، ويڙهيل). ڳجهيءَ
 طرح. لڪَ ۾.
 دَرُونِيءَ ۾ ٿ. وچون-اندريون. مخفي-ڳجهو.
 دَرُوِيَشءَ ۾ ٿ (ف) فقير-منگتو. پهتل بزرگ. سالڪ.
 نيڪ. سادي طبيعت وارو. مسڪين.
 درويش صفت. ص. اهو ماڻهو جنهن ۾ دويشن
 واريون خوبيون هجن.
 دَرُوِيَشِيءَ ۾ ٿ. فقيرن جو طريقو. بزرگي. دينداري.
 دَرَهَم بَرَهَمءَ ۾ ٿ (ف) هيٺ مٿي-اُلت پُلٽ.
 گڏوچڙ-چڙوچڙ.
 دَرَهَم دَرَمءَ ۾ ٿ (ع) دَرَم (چانديءَ جو سِڪو).
 دَرِيءَ ۾ ٿ. ڪِرَڪِي-ڳُڙڪِي. جَارو. ڳلَم. فراسِي.
 ونجهوتي راند جو هڪ خانو يا ٻاري.

دريون ټ. ويجهوتي راند لاء زمين تي نهيل خانا-
باريون.

دري ټ. دهمري (گهه). بيل گاڏيءَ جي ٿيڻ کي
جهلن واري لوهي لٽ.

دريا، درياءَ ٺ (ف) پاڻيءَ جو وڏو قدرتي ومڪرو-
وڏي ندي.

دريا ٻوڏ ټ. دريا جي ڇڏيل زمين.

دريا خورو ټ. دريا جي پاڻل زمين. دريا جي کاڌل
زمين.

دريادل ٺ. ص. سخي- فياض.

دريا دلي ټ. سخاوت- فياضي.

دريائي ٺ. ص. دريا جو- دريا وارو.

دريائي گهوڙو ٺ. گهوڙي جي شڪل وارو هڪ
بحري جانور.

دريالٽ ټ. ٺ (ف) ڳولا- تلاش. جانچ- پڇاڳاڇا.
کوچنا. عدل- انصاف.

دريجه ٺ. ٺ (ف) دري- کڙڪي. لوگهو.

دريوزه ٺ. ٺ (ف) پيڪ- گدائي.

دريوزه گره ٺ. ص. پينو- بڪاري- گداگر.

دريده ٺ. ص (ف) ڦاٽل- چيريل.

دريده دهن ٺ. ص. جيڪي زبان تي اچي چڻي ڏيندڙ.
ڦاٽوڙو دهل. بدزيان. گستاخ.

دريغ ٺ. ٺ (ف) انڪار. نفرت. ڏک- افسوس.

دري ټ. ٺ. دڙڪا. تنبيهه. جٺ ڦٽ. گوڙ- هل. کوڏر
جي گڏ.

دري دلاسو ٺ. دڙڪا ٺ. دلداري. آسرو ٺ. دلاسو.

درياتي ٺ. م. دڙڪا دهمان ڪرڻ. چڙهون ڏيڻ.
ڌمڪائڻ. هيسائڻ.

دريده ٺ. ٺ. تڪليف- جاکوڙ. مصيبت. سختي. درد.

دري پڻ ٺ. تڪليفون سهڻ. سختيون سهڻ. جاکوڙ
ڪيڻ.

دريڪو ٺ. ٺ. ڌمڪي- تڙي. چڙب. ڊپ.

دريڪو داپ ٺ. ٺ. ڏڏو ڏيڪر. جٺ ڦٽ.

دريگه ٺ. ٺ. ڪپڙي ٺ. داغ (مس. سڻپ وغيره جو)-
چتو. ڊگه (ڏوڏري جو).

دريه ٺ. م. دڙڪا ڏيڻ. جٺ ڪرڻ. هل ڪرڻ
(ناراضگي مان).

دريو ٺ. ٺ. مٽيءَ وغيره جو ڊگه. ڊير. ڦٽل شهر يا ڳوٺ
جي مٽيءَ وغيره جو وڏو ڊگه.

دريهر ٺ. ٺ. گوڙ (دريا، چولين، طوفان جي)- گجڪار.

دريهو ٺ. ٺ. جانور (گهوڙي، اٺ وغيره جي) جي زور
سان پٽ تي لٽ.

دريها هڻڻ ٺ. نينگ ٽپا ڏيڻ. زور سان پٽ تي لتون هڻڻ.

دري ٺ. ٺ. مٽيءَ جي ڊگهي (جيڪا زمين جي حد کي
نروار ڪري). ننڍو ڊگه.

دري ٺ. ٺ. اڏامندڙ مٽيءَ جي سنهي چنڊ- لٽ.

دري ص (ف) چور. بيوقوف- جٺ.

دري ص (ف) چور.

دري ٺ. ٺ (ف. ده) ڏه. ڏه يا ڏهن کان وڌيڪ تعداد.

ڪن به شين جو گهڻو انداز (جڏهن دلن جو دس، دهلن
جو دس، گارين جو دس، ڪڪڙن جو دس وغيره).

وسڪارو- ڏوڙيو (گارين جو).

دري ٺ. ٺ (سن. دشا) دس- طرف.

دري ٺ. ٺ (ف) هٿ. پٿرو ڪاڪوس.

دري اندازي ٺ. ٺ. هٿ وجهڻ. تنگ اڙائڻ-

مداخلت. پٺي جي ڪمر ۾ هٿ چراند.

دري ٺ. ٺ. خيانت- خردبرد. ناجائز استعمال

(رقم جو)- غبن.

دستڪاري، ٿ (ف) هٿ جو هنر. هنر-ڪاريگري.
 دستڪش، ص (ف) ڪم مان هٿ ڪڍي ويندڙ-لا تعلق.
 دستگير، ص (ف) هٿ وٺندڙ. مددگار-حامي. مشڪل مان پار ڪندڙ.
 دستگيري، ٿ. مدد-حمایت.
 دستو، ذ (ف) هٿيو-مٺيو. مسالي ڪٽڻ جو مهر. جٽو (فوج جو). ۲۴ ڪاغذن جو سٽو.
 دستور، ذ (ف) روش-چال-ڍنگ. رسم-ريت. قاعدو-قانون. آئين.
 دستورالعمل، ذ. قاعدو قانون. طور طريقو. حڪومت جو سرشتو.
 دستوري، ص. دستور موجب. رواج مطابق.
 دستي، ٿ. هٿ ۾ پائڻ جو هڪ ڳهر. هٿ جو چنبو. پاسراتي واري گوشت جي سڌي.
 دستياب، ص (ف) هٿ آيل. ميسر-حاصل.
 دستياب ٿيڻ، حاصل ٿيڻ-هٿ لڳڻ.
 دس، ٿ. زوري زبردستي.
 دسڻ، م. پاڪر وجهي ڪيرائڻ. لڻائڻ (ملهه، مقابلي يا جهيڙي ۾). شڪست ڏيڻ. هيٺان ڪرڻ-زير ڪرڻ.
 دسو، دُشو، ذ (ف). دِشالو (دُشالو).
 دسهڙو، ذ. هندن جو هڪ ڌرمي ڏينهن (جيٺ مهيني جي ڏهين تاريخ، انهي ڏينهن تي شري رامچندر، راوڻ کي ماريو هو).
 دسي، ٿ. خار-ڊونس-غيرت.
 دُشالو، ذ (ف) اوني يا ريشمي چادر.
 دشت، ذ (ف) رڻ پٽ-صحرا-ريگستان.

دست بردار، ص. هٿ ڪٽي ڇڏيندڙ. سرپرستي يا واسطو نه رکندڙ. بي تعلق. لادعوي.
 دست بسته، ظ. هٿ ٻڌي. با ادب.
 دست بدست، ظ. هٿوٿ.
 دست بوسي، ٿ. هٿ چمڻ (عزت مان).
 دست درازي، ٿ. هٿ ڪس. ٻئي جو حق ڪسڻ. هٿ چراند. اٽڪاءُ. مداخلت (ڪم ۾).
 دست راست، ذ. ساڄو هٿ. سڄو مددگار. سڄو ساٿي.
 دست شفقت، ذ. پيار جو هٿ. مهرباني-عنایت.
 دست غيب، ذ. لڪل ذريعي واري ڪمائي. ازغيبِي مدد.
 دست قدرت، ذ. قدرت جو هٿ. اختيار-وس.
 دست نگر، ص. محتاج-حاجتمند.
 دست و پا، ذ. هٿ پير. حيل و سيل.
 دستي، ص. هٿ جو. هٿ وارو. هٿ ۾ کڻڻ جو.
 دستار، ٿ (ف) پڳڙي. پٽڪو. علمي فضيلت طور ٻڌايل پڳ.
 دستاربندي، ٿ. پڳ ٻڌڻ جي رسم (وارث). يا ديني علم جي تحصيل ڪندڙ کي).
 دستانو، ذ (ف) هٿن تي پائڻ جو غلاف. هڪ قسم جو ڳهر.
 دستاويز، ذ (ف) لکيت-تحرير. سَنَد. حڪومت جي مهر وارو ڪاغذ (جنهن تي قبوليت لکجي).
 دسترخوان، ذ (ف) ڪپڙو (جنهن تي ماني رکي کائجي).
 دستخط، ذ (ف) هٿ جي لکيت. هٿ اکر. تحرير. قلمي نسخو. صحيح جو نشان.
 دسترس، ٿ (ف) پهچ-رسائي-پچندي.

دَعا، ث (ف) دوکو- فريب. کڻت. ويساه گهاتي.
نگي- دولاب.

دَعا باز، ص. دولابي. نگي. فريبي.

دَعا ڏيڻ، ويساه گهاتي ڪرڻ. وعدي خلائي ڪرڻ.

دَعا، ذ (ف) ر جي خرابي. نگي. بدانفالي.
گوشت يا ڏوڏري جو ڍڳ.

دَعا بازي، ث. نگي. دولاب. دعا بازي.

دَعا (ث)، دَعا، ذ (ف) وڃت جو هڪ ساز (تالهيءَ
جهڙو، هڪ پاسي کل چڙهيل، ٻيو پاسو کليل- دَعا.

دَعا، ص. چَٽ- ناس. اُجڙ. برباد.

دَعا ڪرڻ، پينگ ڪرڻ. اڏائي ڇڏڻ (ملڪيت).
برباد ڪرڻ.

دَعا، ذ (ع) 'دفتري' جو جمع.

دَعا، ذ (ف) آفيس جي لکپڙهه يا حساب ڪتاب جا
ڪاغذ- رڪارڊ. آفيس. وڏو ڪتاب. ڊگهو قصو.

دَعا، ذ (ف) ڪمشنر جي پاران زمين جو رڪارڊ
رڪنڊر آفيسر.

دَعا، ص. آفيس يا رڪارڊ سنڀالي رڪنڊر ملازم.

دَعا، ذ (ف) ڪو عرض يا ڪا رٿا بنا فيصلي جي
دفتري ۾ رکي ڇڏڻ. ملتوي- نامنظور.

دَعا، ث. تمام ٿلهو ڪاغذ (جلد ڇاڙهڻ جي ڪم
اچي)- پانو.

دَعا، ظ (ع) پري- دور.

دَعا، ث (ع) وقت تارڻ لاءِ بهاني بازي.

دَعا، ذ (ع) دور ڪرڻ. تارڻ (اڪين اڳيان). هٽائڻ.
چٽ ڪرڻ. ختم ڪرڻ.

دَعا، ظ (ع) هڪ ئي پيري. اوچتو- يڪدم.

دَعا، ذ (ع) پيرو- گهمرو- وارو. قانون جو ققرو.

دَعا، ظ. پيري پيري- هر گهمري. وري وري.

دشت پيما، ص. بيابان ۾ گهمندڙ. سياح.

دشت نورو، ص. بيابان پار ڪندڙ.

دشت پيمائي، دشت نوري، ث. بيابان ۾
رولڙو- آوارگي.

دُشمن، ص (سن) ظالم- بيرحم. دشمن.

دُشمن، ذ (ف) ويري- عَدُو. بدخواه. مخالف.

دُشمني، دُشمنو، ث. وير- عداوت. مخالفت.

دُشنام، ذ (ف) گار.

دُشوار، ص (ف) مشڪل- ڏکيو- اهنجو. تڪليف
ڏيندڙ.

دُشوار گذار، ص. جتان لنگهڻ ڏکيو ٿئي. ڏکيو
لنگهڻ.

دُشواري، ث. ڏکيائي- مشڪلات- اهنجائي- دقت.

دُعا، ث (ع) التجا- عرض. اهو جملو جنهن ۾ خدا
کان ڪجهه گهرڻ لاءِ وري وري چئجي. مناجات.
برڪت وارا الفاظ. ڀلائي واري مراد.

دعا سلام، محاورو، عليڪ سليڪ. گفتگو.

دُعاگو، ص. خير گهندڙ- پلو چاهيندڙ.

دعا گهرڻ، مراد گهرڻ. آسپس گهرڻ. حاجت رواڻي
پوري ٿيڻ. (خدا کان) مغفرت گهرڻ. التجا ڪرڻ.

دعويٰ، ث (ع) طلب- گهر. فرياد (حق طلبي لاءِ).
مقدمو.

دعويدار، ص. حق گهرندڙ. دانهين- فريادي.

دعويٰ ڪرڻ، حق جٽائڻ. حقداري جو مقدمو ڪرڻ.

دَعَوَت، ث (ع) سڏ- ڪوٺ. شادي وغيره ۾
شريڪ ٿيڻ لاءِ سڏ. مانيءَ جو سڏ.

دَعَوَت نامو، ذ. ڪوٺ جي سڏ وارو ڪاغذ.

دَعيٰ مَدَعي، ص. فريادي ۽ جوابدار. ٻئي ڏريون.

(ظ) آمهون سامهون- روبرو.

دڦن؛ ذ (ع) پورڻ (زمين ۾).

دڦن ڪرڻ؛ زمين ۾ پورڻ. قبر ۾ لاش رکڻ. هميشه جي لاءِ ختم ڪرڻ (معاملو). گم ڪرڻ.

دڦنائڻ؛ م. پورڻ (زمين ۾). قبر ۾ رکڻ (لاش).

دڦينو؛ ذ (ع) پوريل خزانو. ناڻو.

دڦ؛ ذ. هڪ ٻئي مٿان سٽيل رلين جو ڍڳ.

دڦ ڪرڻ؛ سيءُ يا تپ ۾ هڪ ٻئي مٿان ٻه ٽي رليون وجهڻ (جئن هوا نه لڳي ۽ جسم مان پگهر نڪري).

دڦ؛ ذ. هوا جي زور تي اڏاڻل ڏوڙ جو غبار.

دڦ تي بندوق چوڙڻ؛ خاطريءَ کان سواءِ ڏڪي تي ڳالهه چوڻ.

دڦرو؛ ص. ٿلهو متارو. تندرست ۽ ٿلهو. (ث. دڦري).

دڦڪ؛ ذ. ڏنڌ يا غبار وانگر نظر ايندڙ جسم. غبار-ڏنڌ (هوا ۾ مٽي ۽ ڏوڙ جو).

دڦ؛ ث (ع) سلڻ (بيماري). (ص) سنهڻو. عاجز-ڪڪ. مشڪل.

دڦ ڪرڻ؛ تنگ ڪرڻ-بيزار ڪرڻ-هلاڪ ڪرڻ. ستائڻ-آزارڻ.

دڦائڻ؛ ذ (ع) دقيقه جو جمع. باريڪ ٺڪتا.

دڦت؛ ث (ع) ڏڪيائي-تڪليف. تنگي-سوڙهه. بيزاري-هلاڪي.

دڦت طلب؛ ص. ڏڪيو-اهنجو-مشڪل.

دڦيائوس؛ ص (ع) پراڻو-ڪهنو. قديم. (ذ) هڪ رومن بادشاهه جيڪو ۲۴۹ع ۾ تخت نشين ٿيو (اصحاب ڪهف سندس زماني ۾ چيا وڃن ٿا).

دڦيائوسي؛ ص. پراڻن خيالن وارو-قدامت پسند.

دڦيڻ؛ ص (ع) باريڪ-سنهڻو. تمام ٿورڙو. ڳوڙهو-منجهيل.

دڦڪاڻ؛ ذ (ع) هٿ. واپاري جي جاءِ.

دڦڪاندار؛ ص. هٿاڻي. واپاري.

دڦڪانداري؛ ث. هٿ واپار. واپار وڙو. ڏيتي لپتي.

دڦڪو؛ ذ. تولو (وزن). تولي جيترو مڪڻ (ننڍڙي ٻار کي ڪارائڻ لاءِ).

دڦڪي؛ ث. ننڍڙو ٿلهو. ڏاڪڻ جو ڏاڪو.

دڦڪي؛ ث. تاس ۾ ٻن داڻن وارو پتو.

دڦڪ؛ ذ (سن) بيماري-مرض. سؤر-اهنج. غم-ڏڪ.

دڦ ڪڪ؛ ذ. ڏڪ سڪ-رنج ۽ راحت.

دڦڪاڻ؛ ذ. دڪان. ڪنهن هنرمند ڪاريگر جي ڪم ڪرڻ وارو هنڌ (ڪنڀار، ڪوري، موچي، واڍو).

دڦڪائڻ؛ م. ٻارڻ (باهه). جاڳائڻ (باهه، جهيڙو). ڊڳائڻ.

دڦڪائڪ؛ ص. ڏڪ جهڙو. انسوسناڪ.

دڦڪڻ؛ م. ٻرڻ (باهه). ڊڳڻ. جاڳڻ (فتو).

دڦڪي؛ ث. لڪر جو هڪ ٿانءُ (ڪنگري يا لوڻي جهڙو).

دڦڪي؛ ص. ڏڪويل. غمگين. بيمار. اڳهو.

دڦڪيارو؛ ص. دڦڪي. (ث. دڦڪياري).

دڦڪاڙو؛ ذ. حُقي يا ٻيڙيءَ جو وڏو سُوڻو.

دڦڪاڙا هڻڻ؛ وڏا سُوڻا هڻڻ. ٻٽاڪون هڻڻ.

دڦگار؛ ذ. گهوڙي جي پنڌ جو هڪ نمونو - ڊڳ.

دڦگامو؛ ذ. ڊڳ چال وارو گهوڙو.

دڦگانه؛ ظ (ف) ٻه دفعا. ٻه رڪعتون (نماز).

دڦگر؛ ڊيگري؛ ص (ف) ٻيو. ٻئي رنگ جو. آلت پلٽ.

هيٺ مٿي.

دڦگران؛ ص. ٻيائي رڪنڌڙ - بغضي. (ذ) هڪ قسم

جو وڏو پڪي.

دل تي هٿ رکڻ: احساس ڪرڻ. پنهنجي حالت سان پيئن.

دل ٿيڻ: وٺڻ. چاهه ٿيڻ. شوق ٿيڻ.

دل ٽڪڻ: همت هارجڻ. شوق ڪهڻ.

دل ٺوڻ: خوش ٿيڻ. فرحت اچڻ.

دل پڪي ڪرڻ: حوصلو ڌارڻ. صدمو برداشت ڪرڻ. پڪو ارادو ڪرڻ.

دل جلڻ: ساڙ لڳڻ. حسد ٿيڻ. ڪاوڙ لڳڻ.

دل جمع رکڻ: خاطري ڪرڻ، يقين رکڻ، پروسو رکڻ.

دل جي ڳالهه: ٿ. مرضي. راز.

دل جهلڻ: همت ٻڌڻ. حوصلو ڪرڻ.

دل ڊڪي: هر رکڻ: دلجاءِ ڪرڻ (طنز)، آسرو نه رکڻ.

دل ڌڙڪڻ: ڊپ يا انديشي کان گهٻرائڻ.

دل رکڻ: دلداري ڏيڻ. ڏي ڏيڻ.

دل سان: ظ. شوق سان، توجه سان.

دل سان لڳڻ: ياد اچڻ، اعتبار اچڻ - وسهڻ.

دل ڪڇي ٿيڻ: آلتِيءَ جو خيال ٿيڻ (خراب ڪاڌي يا بد هضمي کان).

دل ڪڍڻ: اُڪير ٿيڻ - سِڪ ٿيڻ. ملڻ جي تانگهه ٿيڻ.

دل ڪڙي ڪرڻ: دل ڏاڍي ڪرڻ. مرضي جي خلاف قبول ڪرڻ.

دل ڪوسي ٿيڻ: ڏکوتجڻ. ڪاوڙجڻ.

دل گتي ٿيڻ: ڪڪ ٿيڻ - بيزار ٿيڻ. ورچڻ.

منهان پوڻ.

دل کولي: ظ. چڱيءَ طرح - بخوبي.

دل لڳائڻ: چاه رکڻ (ڪم سان). ڌيان ڏيڻ.

دڱنو: ص (ف. دوگنڻ) پيئڻ. ٻڙو - ڏهرو.

دڱ: ڏ. وڏو شاهي رستو. گس. پيچرو.

دڱ لائڻ: واٽ ڏيخارڻ، رهنمائي ڪرڻ.

دڱ وٺائڻ: روانو ڪرڻ. لوڏي ڪڍڻ. ڪڍي ڇڏڻ (ڪم يا ذميداري مان).

دڱ: ڏ. جميل شيء جو چڪو (ڌونري يا مڪن جو چاڻو). رت جو جميل داغ. ماس جو ٽڪر.

دڱلو: ڏ. ڏهريءَ جو پتلو. (ص) بندرو ۽ ٿلهو.

دڱو: ڏ. اختيار - حڪم. قبضو.

دڱو ڄمائڻ: زوري مالڪ بنجي ويهڻ. حڪم هلائڻ. قبضو ڄمائڻ.

دڱيدار: ص. حڪم هلائيندڙ. حاڪم.

دڱ: ڏ. دڱ - انبار. ڪڪرن جو ڏس. جيئن جو جهنڊ. ماڻهن جو انبوه. لشڪر - ڪٽڪ (هڪ ڏند ڪٿا موجب دنيا ۾ ساهوارن جا اڍائي دڱ آهن؛ هڪ دڱ مڪڙ، ٻيو دڱ ماکوڙيون، آڌ دڱ ۾ باٽي سڀ ساهوارا).

دل: ٿ (ف) قلب - مَن - هنيون. اندر - باطن. همت - جرئت. خواهش. مرضي. وچ - مرڪز.

دل اٽڪڻ: نيهن لڳڻ - عشق ٿيڻ.

دل ٻڌڻ: حوصلو ڪرڻ. هام هڻڻ.

دل ٻڌڻ: بيهوشي ٿيڻ.

دل پيچڻ، توڙڻ: مايوس ڪرڻ. نا اميد ڪرڻ. هٽائڻ (ارادي تان).

دل پرچي اچڻ: ڏڪارو ٿيڻ. روڻهارڪو ٿيڻ.

دل پرچڻ: کٽو ٿيڻ - بيزار ٿيڻ.

دل تان لهڻ: وسري وڃڻ. نه وٺڻ.

دل تي: ظ. مرضي موجب. ڍو تي. چڱيءَ طرح.

دل تي چڙهڻ: ياد اچڻ.

دِلا سوڙ ڏ (ف) ڏڏ - آٿت. ڀروسو. تسلي.
 دِلاسا ڏيڻ؛ نلها آسرا ڏيڻ. دلداريون ڏيڻ.
 دِلا آفروز؛ ص (ف) دل کي روشن ڪندڙ.
 دِلال؛ ڏ (ع) واپار وغيره ۾ سودو ڪرائيندڙ. ڪٽڻ.
 دِلالِي؛ ث. سوڍي ڪرائڻ جو محنتاڻو. ڀلاوڻو.
 ڪميشن. ڪٽڻو - پڙوڻ.
 دِلاڪٽ؛ ث (ع) علامت - اهڃاڻ. ثابتِي. دليل.
 دِلاڻل؛ ڏ (ع) دليل جو جمع.
 دِلاوڙ؛ ص (ف) دل وارو - بهادر - سورهيه.
 دِلاوڙي؛ جرات - دليري. سورهياڻي.
 دِلبَر؛ ڏ (ف) دل ڪسيندڙ. معشوق - پيارو
 دِلبَري؛ ث. دل ڪسڻ. محبت. آٿت. دلاسو.
 دِل برداشته؛ ص (ف) دل تهِي ويل. نا اميد.
 مايوس.
 دِل بستِگي؛ ث (ف) دل لڳڻ. وندر.
 دِلبَند؛ ص (ف) پيارو - محبوب.
 دِلبو؛ ڏ. ڻڳي - فريب. ويساء گهاٽي. ڦاسايل يا هيٺو
 پڪي جيڪو ٻين پڪين کي ڦاسائڻ لاءِ ماري استعمال
 ڪندا آهن. ڍانڍي پڪي ڦاسائڻ لاءِ ڪڪڻ مان ٺهيل
 پڪي. باز کي شڪار تي هيرائڻ لاءِ ڪانء يا ڪڪڙ جي
 ڪنڀن جو پڪي.
 دِلبو ڏيڻ؛ لالچ ڏيئي دوکو ڏيڻ. لالچائي ڦاسائڻ.
 دِل بهار؛ ص (ف) دل کي فرحت ڏيندڙ.
 دِل تنگ؛ ص (ف) رنجيدو - ناخوش. مَلول-
 مايوس. تعصبي. حاسد. ڪنجوس. بخيل.
 دِلياڪ؛ ڏ؛ ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳجه (عام طرح
 هڪ قيمتي پٿر جيڪو سوراخ ڪري ڳچيءَ ۾
 ٻڌجي).
 دِليڏير؛ ص (ف) دل کي وڻندڙ.

دل لاهڻ؛ بي همت ٿيڻ. نا اميد ٿيڻ.
 دل لوڏو کائڻ؛ بي يقيني ٿيڻ.
 دل لوڙهڻ؛ بي همت ٿيڻ. نا اميد ٿيڻ.
 دل مان ڪڍڻ؛ وساري ڇڏڻ.
 دل ۾ جاءِ ڏيڻ؛ عزت ڪرڻ. تمام گهڻو چاهڻ.
 دل ۾ گهر ڪرڻ؛ تمام گهڻو وڻڻ. پسند اچڻ.
 دل ۾ هُڙڻ؛ هروقت ياد رهڻ. اندر ۾ ڪٽڪڻ.
 دل ۾ چور هجڻ؛ بدگماني هجڻ - شڪ هجڻ.
 دل ۾ ڪرڻ؛ ڏک ڪرڻ.
 دل مَن پيڻ؛ سوچ ويچار ڪرڻ. ڳڻ ڳوت ڪرڻ.
 دل ننڍي ڪرڻ؛ همت هارڻ. نا اميد ٿيڻ. مايوس
 ٿيڻ.
 دل وارو؛ ص. دل کي وڻندڙ. مَن موهيندڙ. پيارو.
 دلير - سورهيه. سخي.
 دل وٺڻ؛ همدردِي ڪرڻ. غمخواري ڪرڻ. قرب ۾
 آڻڻ. راضي ڪرڻ.
 دل وڌڻ؛ حوصلو ٿيڻ - جرئت ٿيڻ.
 دل وڙڻ؛ شوق ٿيڻ. لاڙو ٿيڻ. مرضي ٿيڻ.
 دل وساهڻ؛ مايوس ٿيڻ. نا اميد ٿيڻ. گهٻرائجڻ
 (صدمي کان).
 دل وندرائڻ؛ مشغول ٿيڻ. ڌيان ٻئي پاسي ڪرڻ لاءِ
 ڪو شغل ڪرڻ.
 دِل آرام؛ ص (ف) دل کي آرام ڏيندڙ. مننار.
 معشوق.
 دِل آرائي؛ ث (ف) دل کي وڻڻ.
 دِل آزار؛ ص (ف) دل ڏکوئيندڙ. ظالم.
 دِل آڙاري؛ ث (ف) دل ڏکوئڻ. ظلم - ڏاڍ.
 دِل آويز؛ ص (ف) مَن موهيندڙ. دل ڪسيندڙ. دل کي
 وڻندڙ.

دلپسند: هـ (ف) دل کي وٺندڙ. مرضي موجب. خواهش مطابق.	چولو. خرقو. گودڙي.
دل جمعي: ث (ف) تسلي - اطمينان. بي نڪري.	دلقي پوش: ص. گودڙي ڍڪيندڙ. فقير - درويش.
دلجوئي: ث (ف) دلداري - تسلي. آٿت.	دلڪش: ص (ف) دل چڪيندڙ. سهڻو - حسين.
دلچسپ: ص (ف) دل کي وٺندڙ. خوبصورت. مزيدار.	دلڪشا: ص (ف) دل کي خوش ڪندڙ.
دلچسپي: ث. شوق - چاهه.	دلڪشائي: ث (ف) خوشي. فرحت.
دلغراش: ص (ف) دل کي وڍيندڙ. دل کي تڪليف ڏيندڙ (واقعو).	دلڪشي: ث (ف) دل کي چڪڻ. دل موهن.
دلدار: ص (ف) دل کي ڏي ڏيندڙ - آٿت ڏيندڙ. پيارو - محبوب.	دل کولي: ظ. بيڙڪ - بنا ڊپ ڊاء.
دلداري: ث. ڏي - آٿت.	دلگداز: ص (ف) دل کي نرم ڪندڙ.
دلداده: ص (ف) عاشق.	دل گهريو: ص. مرضيءَ موجب. وٺندڙ - پسندیده.
دلداري: ذ (ع) حضرت نبي سڳوري کي سڪندريه جي حاڪم کان تحفي طور مليل خچر (ان جو رنگ سفيد هو). گهوڙي جي شڪل جو ڪاٺ يا ڪڪن مان ٺهيل بوتو (جيڪو عاشورن ۾ ڪڍن).	دل ڀيرو: ص (ف) دل ۾ ويٺل. ياد. وٺندڙ - پسندیده.
دلدوز: ص (ف) دل تي اثر ڪندڙ.	دلنوازي: ص (ف) دل کي ڏي ڏيندڙ. دوست - يار.
دلريا: ص (ف) دل ڪسيندڙ. معشوق - دلبر.	دلنوازي: ث. ڏي - دلاسو. مهرباني. ناز نخرا.
دلريائي: ث. دل کي چڪڻ. عشق - محبت.	دلُو. دلُو. ذ (ع) ڏول. دلُو. هڪ آسماني بُرج.
دلسوز: ص (ف) دل کي ساڙيندڙ. رُٿائيندڙ. ڏکوئيندڙ.	دلُو. ص. دلالي ڪندڙ - دلال. ڪٽڻ - پڙوو. (ث).
دلشاده: ص (ف) دل خوش ڪندڙ. خوش - سرهو.	دلِي. ص (ف) دل جو. دل وارو. جاني. (ث) پارت جو هڪ مشهور شهر - دهلي.
دلشڪست. دلشڪستو: ص (ف) دل پڳل. بي همت. رنجيدو. مايوس - نااميد.	دلي دوست: ذ. دل وارو دوست. پيارو دوست.
دلشڪني: ث (ف) دل پڇڻ. نااميدي.	دلي محبت: ث. تمام گهڻي محبت.
دلغريب: ص (ف) دل کي موهيندڙ. دلريا. دل هرڪائيندڙ. سهڻو - حسين.	دليرو: ص (ف) وڏيءَ دل وارو. سورهيه - بهادر. نه ڊڄندڙ.
دلفگار: ص (ف) گهايل دل وارو. غمگين.	دليري: ث. سورهياي - بهادري.
دلتي: ذ (ع) ڪپڙي جي ٽڪرين مان ٺهيل فقيرائو	دليل: ث. واڳ - مهار. اُن جي ناڪيليءَ ۾ ٻڌل ڪڙو.

فکر.
 دماغ ځړه: چريو ټين. هوش خطا ټين.
 دماغ کائو: مټو کائو: بي فائدو ځالهائي کک
 کړه.
 دمامو: د (ف) نغارو.
 دمباړه: ص (ف) فريسي-نگ-دغاباز. ډټائي.
 دمباړي: ټ. دوکو-نگي-فريب. ډټو.
 دمبغوده: ظ (ف) چپ-خاموش (حيراني مان). مان
 ه. واتړو.
 دمبدم: ټ (ف) هروقت-هرگهڙي. توري توري
 وقت کان پوء. پليل.
 دم پخت: د (ف) پلاء جو هک قسم (هاڅ تي رډل
 چانور). هاڅ تي رډل کادو (جيکو ټان جو منهن بند
 کري رډجي).
 دمچي: ډنچي: ټ (ف) گهوڙي جو هک سنج
 (وهت جي ټچ هيٺان ٻڌن جو کپڙو).
 دم خمر: د (ف) همت حوصلو.
 دمدار: ص (ف) ټچ وارو-ټچر. (د) ټچر تارو.
 دم دلاسو: د. آتت-دلداري. ډټو پوزي. للهو
 آسرو.
 دمدم: ظ (ف) هرگهڙي-هروقت. پليل.
 دمدمو: د (ف) مټي جو بند. مورچو بند جو. لهوارو
 رستو.
 دمڙي: ټ. آځائي وقت جو هک تنډو سکو (پشي
 جو انون حصو).
 دمڙي: ټ (ف) ټاک-لبار.
 دمساڙه: ص (ف) رازدار. حال محرم. دلي دوست.
 دم قدم: د (ف) ساه هڻن جي طاقت. زندگي-
 حياتي-پساه.

دليل: د (ع) حجت-بحث. ثابتي-شاهدي. خيال-
 گمان-وهم.
 دليل بازي: ټ. بحث مباحثو. مقدمي ه واقعاتي
 ثابتي. حجت بازي.
 دم: د (ع) رت-لهو.
 دموي: ص. رت جي گهڻائي سبب ٿيل (مرض).
 دم: د (ف) ساه-پساه. ڊگهو ساه-ٿوک. جياپو-
 حياتي. زندگي. شوکارو (دعا يا ٿيڻي جو). حقي يا
 چلم جي ٿوک. ساه جي هک بيماري (جنهن ه
 آپسامي ٿئي). کاڌي کي پوري طرح رڌن لاءِ هاڅ جو
 اوبارو. درياء جي وهڪ جو زور. چاڙه. پل-گهڙي-
 ساعت-لحظو. زور-سگهه. حوصلو. دوکو-فريب-
 ډټو. تحرير ه بيهڪ جي نشاني.
 دم اٽڪن: ساه اٽڪن. سگ يا ساروئي ٿيڻ.
 سڪرات ه ساه گهڻجن.
 دم پرچن: ساه گهڻجن. ڊوڙ وغيره ه تڪڙو ساه
 کجن. سهڪن.
 دم ٽٽن: پساه پورا ٿيڻ.
 دم ڏيڻ: ساه ڏيڻ. مرن. عاشق ٿيڻ. دولاڻ کڻ.
 آسرو ڏيڻ.
 دم جهلن: تحمل کڻ. پاڻ روڪڻ. صبر کڻ.
 دم کڻ: دعا. منتر وغيره پڙهي شوکارڻ.
 دم گهڻجن: ساه ه مونجه ٿيڻ. گهٻرائجن.
 دم هڻن: دعويٰ کڻ-هام هڻن. ٻٽاک هڻن.
 تڪبر کڻ.
 دم: د (ف) ټچ. ٻچڙي (جانور جي)-ڏنڊ.
 دما دم: ظ. هک ٻئي پويان-لاڳيتو.
 دماغ: د (ع) ميجالو-مغز. عقل. هوش. سمجهه.
 دماغ سوزي: ټ. دماغي پورهيو. مغز کپائڻ. غور

ڏنگو، ڏ. جهيڙو- هل فساد. هنگامو- فتنو.
 ڏنگي، ص. جهيڙاڪ- فسادي.
 ڏنگي، ٺ. وڏي پيڙي. سامونڊي پيڙو.
 ڏٺي، ٺ (ع) دنيا. ڏن دولت.
 ڏٺيا، ٺ (ع) موجوده زمانو. جڳ- جهان. عالم.
 سنسار. ڌرتي- زمين. ڏن دولت- ٺاڻو- ملڪيت.
 دنيا و ماڻهيا، جهان ۽ ان ۾ جيڪي ڪجهه آهي.
 ڏٺاوي، ڏٺيوي، ص. دنيا جو. دنيا سان واسطو
 رکندڙ.
 ڏٺيادار، ص (ف) دنيا جي ڌنڌن ۾ ڦاٿل. دولتمند-
 تونگر.
 ڏٺياداري، ٺ. دنيا جا ڌنڌا. ڪاروهنوار. هلي
 چلي- رسم رواج.
 ڏٺيرو، ص. تمام ڪارو. ٿلهو مٽارو.
 دوا، ص (ف) ۾.
 دوايو، ڏ. ٻن دريائن. ندين يا واهن جي وچ واري
 زمين.
 دوا، ٺ (ع) ٻڪي- ٿڪي- دارون- علاج.
 تدارڪ- حيلو.
 دواخانو، ڏ. شفاخانو- اسپتال.
 دواساز، ص. دوائون ٺاهيندڙ.
 دواڌرمل، ڏ. علاج. سٽي ٿڪي.
 دوا دارون، ڏ. علاج- سٽي ٿڪي.
 دوا فروش، ص. دوا وڪڻندڙ.
 دوايو، ڏٺايو، ڏ (ف). دوايو، دوايو.
 دوات، ٺ (ع) مَس. مَس ڪپڙي.
 ڏوار، ڏٺار، ڏ (سن) دروازو. ڌر- ٻُنيو. آستان.
 ملڪ.
 ڏوارو، ڏٺارو، ڏ (سن) آستانو. سڪن جي ڌرمي

ڏمڪشي، ٺ (ف) 'ساه' جي هڪ بيماري (جنهن ۾
 ايساهي ٿئي).
 ڏمڻ، ڏمڻ، م. ساه ڪڍڻ. دم پٽڻ. ساهي ڪڍڻ.
 ترسن. صبر ڪرڻ. طعام کي ٻاڻ تي رڌڻ.
 ڏو، ٺ. اناج جو ڍڳ. گاه يا ڪانن جو وڏو ڍڳ-
 انبار.
 ڏو، ڏ. پيٽ جي وچ ۾ ناڙي واري جاءِ- ناف. وچ.
 پورو وچ.
 ڏٺاب، ڏ. گوشت جا تَه (جسم تي).
 ڏٺب، ڏ (ف) ڀُڄ- ڏم گهيٽي جي ڀُڄ وارو حصو.
 ڏٺالو، ڏ (ف) ڀُڄ. ڏٺب. پيڙي يا آڳوٺ جو پٺيون
 حصو.
 ڏٺيو، ڏ. وڏي ڀُڄ وارو گهيٽو. (ص) ٿلهو- مٽارو.
 ڏٺورو، ڏ. ٽنڀورو (ساز).
 ڏندان، ڏ (ف) ڏند.
 دندان ساز، ص. ڏند ٺاهيندڙ (ڊاڪٽر).
 دندان شڪن، ص. ڏندٽوڙ- ڏند پيچندڙ.
 ڏنگ، ڏ (ف) چيهه- پڇاڙي واري حد- چيڙو.
 ڏنگ ڌڙو، ڏ. زمين جي حدبندي جي نرواري لاءِ مٽيءَ
 جو ڍڳ.
 ڏنگ رهجڻ، حيران ٿيڻ- وائڙو ٿيڻ. هڪو ٻڪو
 ٿيڻ.
 ڏنگ ڪرڻ، پڇاڻي ڪرڻ. توڙ کي پهچڻ. انتها ڪرڻ.
 ڏنگشي، ص. لاڳيتي حد وارو.
 ڏنگ، ڏ (ف) شراب جو مٽ. شراب جو وڏو شيشو.
 ڏنگل، ڏ (ف) مجموعو- انبوھ. خوشي ملهائڻ وقت هل
 هنگامو. آکاڙو (ڪشتي يا مله جو). ملاڪڙو. فساد.
 ڏنگڻ، م. لاڳيتا ٽپ ڏيڻ (ڪڏ يا ڪٽ تي). نچڻ ٽپڻ
 (راند ۾).

پوڄاڀاڻ جو آستانو.
 ڏوالُ؛ ذ (ف) گهوڙي جو هڪ سنج. رڪاب جو پٽو.
 رڪيڻ کي جهلڻ لاءِ چمڙي جو پٽو.
 ڏوالي، ڏتالي؛ ث. پاليل پکي (باز، تتر) جي پيرن
 يا چيلھ ۾ ٻڌڻ لاءِ ڏور.
 ڏوام؛ ظ (ع) دائر- هميشه- سدائين. (ث)
 هميشگي.
 ڏوامي؛ ظ (ع) دائر- هميشه لاءِ- سدائين- دائمي.
 دوباره؛ ظ (ف) ٻيو ڀيرو. ٻه ڀيرا- وري.
 دوبالا؛ ص (ف) ٻيڻو. پٽو. ويتر- وڌيڪ.
 ڏوڀڏو؛ ظ (ف) آمهون سامهون- روبرو.
 ڏوٽ؛ ذ (سن) قاصد. جن پوٽ.
 ڏوتارو، ڏتارو؛ ذ (ف) ٻن تارن (تندن) وارو هڪ
 ساز- ٻه تارو.
 دوگر؛ ذ. ڪاري (سمند) جو ڀلو. (ص) ٿلهو (ماڻهو).
 دوپٽو، ڊپٽو؛ ذ. پوتي- رڻو.
 ڏوچتي، ڏچتي؛ ث. ڇت جي هيٺان ٻي ننڍي
 ڇت- پڇنڊي.
 ڏوڏ؛ ذ (ف) دونھون. ٻاٽ. ڏنڌن (ع) ڪيڙو.
 ڏودگش؛ ذ. دونھين جي نيڪال وارو سوراخ-
 چمٽي.
 ڏودستو، ڏدستو؛ ص. مضبوط- سگهارو.
 ڏودستي؛ ث. وھت جي ٻن اڳين پيرن ۾ وجھڻ جي
 زنجير.
 ڏوڏ؛ ذ. ڪوڙو الزام- بھتان.
 ڏوڏو؛ ذ. اک جو ڏيلھو.
 ڏوڏا ڦوتار؛ اڪيون ڪڍڻ (ڪاوڙ مان).
 ڏور؛ ذ (ع) چڪر- ڦيرو- گردش. ڀيرو (سبق جو)-
 اٽلاڻي. تلاوت (قرآن شريف جي). ڀت جي اوساري ۾

سِرڻ جي هڪڙي قطار. عهد- زمانو. عرصو- وقت
 (حڪومت جو).
 ڏور ڏورو؛ ذ. وقت- زمانو. حڪومت جو عهد.
 ڀلان ڀلي.
 دورُ ڪرڻ؛ سبق وغيره وري وري پڙهڻ. ياد ڪرڻ
 لاءِ ڀيرو ڏيڻ.
 ڏور؛ ظ (ف) پري- پراھون- ڏور. جدا- الڳ.
 ڏورافتاده؛ ظ. پراھون. ڌڪاريل.
 ڏور ڀڄڻ؛ پري ٿيڻ. نفرت ڪرڻ.
 ڏوران؛ ص. تمام ٿلهو (ماڻهو).
 دوران؛ ذ (ع) چڪر- ڦيرو- گهمرو. گردش.
 وقت- دور. (ظ) وقت ۾- عرصي ۾.
 ڏوراندیش؛ ص (ف) اڳ ويچاريندڙ. داناء. سچيت.
 دوراندیشي؛ ث. اڳ ڳڻتي. آئيندي جي سوچ.
 عاقبت انديشي. ڏاهپ.
 دوراھو؛ ذ. ٻه واٽو.
 ڏورائو، ڏرائو؛ ذ. ٻن جدا معنائن يا مُرادن وارو بيت
 (مُتر شاعري).
 ڏورپيڻ، ڏورپيڻي؛ ث. پراھين شيء کي ويجهو
 ڏيکاريندڙ عينڪ.
 دورجڻ؛ م. ڍڪجڻ- بيهوش ٿيڻ.
 دورخي؛ ث (ف) منافقت. منھن رکائي.
 دور دراز؛ ظ (ف) تمام پراھون- ڏوراھون.
 دورنگو، ڏرنگو؛ ص. ٻن رنگن وارو. منافق.
 دورنگي، ڏرنگي؛ ث. منافقت. ٻيائي- دغا.
 دورگو؛ ذ (ف) ٽيليفون.
 دورو؛ ذ (ف) گشت. پُور- خيال. بيهوشي
 (بيماري).
 دورو ڪرڻ؛ حد ۾ گشت ڪرڻ. چڪر لڳائڻ

(معاشي لاءِ).

دُورو: ص. ڪنن ۾ باس يا سڪا طور پيل 'دُرن'
 وارو. سهڻو- پيارو.

دُوري: ث (ف) پراهون پنڌ. گهڻو مفاصلو. جدائي.
 دوزائو: ظ (ف) گوڏن ڀر- جوڻن تي. گوڏن ڀر
 جهڪيل يا ويٺل.

دوزخ: ذ (ف) جهنم- نرگ.

دَوَخي: ص. گنهگار. ظالم. جهنمي.

دوس: ذ. دوست.

دوسالو: ص (ف) ٻن سالن جو.

دوست: ذ (ف) سنگتي- يار. سڄڻ- محب.

دوستدار: ذ. يار دوست- خيرخواه.

دوستداري: ث. دوستي- ياري.

دوستي: ث (ف) ياراني- ياري- سنگت. سڄڻپائي.

پريت- محبت. آشنائي.

دوسري: ذ (ع) ٻه جهان (هيءُ جهان ۽ هُوجهان).

دوش: ذ (ف) ڪلهو.

دوش بدوش: ظ. ڪلهوڪلهي سان ملائي. گڏوگڏ.

قطار ۾ (بيهن).

دوش: ذ (سن) ڏوهه. قصور. جرم.

دوشالو. دُشالو: ذ. ٻن پُڙن واري شال. پشمني

جي چادرن جو جوڙو.

دوشيزه: ث (ف) ڪُنواري (جوان چوڪري).

دوشيزگي: ث. ڪنواريٿو.

دو طرفو: ظ (ف) ٻن پاسن کان. ٻن هنڌان.

دو طرفي: ث (ف) ٻن ڌرين جي. منافقت- پياڻي.

دوغ: ذ (ف) اُٺ جي کير جو ڏُونرو- اُست.

دوغلو: ص (ف) ٻن نسلن وارو- گڊو. منافق.

دوڪو: ذ. ٻن سالن جي عمر جو (وهڻ). پنجن سالن

ڄمار جو اُٺ.

دوڪانو: ذ (ف) هٿ. ريزڪي وڪري جو هٿ.

دوڪاندار: ص. هٿ وارو- هٿائي.

دوڪانداري: ث. واپار. ريزڪي وڪرو يا ڏيتي
 ليتي.

دوڪو: ذ. دولاب- فريب. ويساه گهاتي- دغا.

ڪُپت- نگي.

دوڪيبازو: ص. دغا باز- فريبِي.

دوڪي ۾ رکڻ: ڪوڙي دلاسي ۾ رکڻ- آسري ۾
 رکڻ.

دوڪو: ذ (ف. دوغ) اُٺ جو ڄميل کير. ڏُونري جو

دِڪو. گوشت جو وڏو ٽڪر. ڪاٺ جو وڏو ٽڪر. گج

جي ڀرت جو هڪ ڪُٺ. بغيو.

دوڪو: م. سونو پاڻي چاڙهڻ (ڳهن تي). سونا ورق

چاڙهڻ. چتيون هڻڻ (ڪپڙي ۾). بغيو هڻڻ.

دوڪي: ث. ڪاٺ جو ويڊيل ۽ تراشيل وڏو ٽڪر.

چورس ڪاٺيءَ جو وڏو ٽڪر.

دولاب: ذ (ف) نگي- فريب. ويساه گهاتي. دغا.

دولابي: ص. نگي- فريبِي. دغا باز.

دولت: ث (ع) ڏن- ناڻو. خزانو. حڪومت-

سلطنت.

دولت پناه: ص. حڪومت کي سلامت رکندڙ

(بادشاه).

دولت خانو. دولت سري. دولت ڪده: ذ.

بادشاهي محلات- قصر. گهر- جاءِ.

دولتمند: ص. شاهوڪار- مالدار- تونگر.

دولتمندي: ث. شاهوڪاري- تونگري.

دولمو: ذ. قيمتي ۽ ڀاڄي مان ٺهيل ٻوڙ.

دوگهه: ذ. گهوٽ- ونو- بنو. سخي- ڏاتار.

دولي: ټ. ننډي ديگ-ميانو.

دوم شوم: ظ. تلهي ليکي-اکو دکو.

دُون: د. نک جو هيلیون حصو. ټوټ. (ع) حقیر-
خسيس. گهټ.

دُونَاو: د. دُون. ټوټ.

دُونَالِي، دُونَالِي: ټن نالي واري بندوق.

دَوَنَس، دَوَنَس: ټ. خار- کاوڙ- دُسي.

دَوَنَڪَ، دَوَنَڪَ: م. چمڪن. روشن ٿيڻ. آهستي
آهستي ٻڙ (باه)- ٽمڪن.

دَوَنَڪو، دَوَنَڪو: د. ٽمڪو- چلڪو. تجلو.

دُونو: د. وٽن جي پٺن مان ٺهيل پيالو (عام طرح هندو
واپرائين).

دُونَه: د. دونهون.

دُونَهَات: د. دونهين جي کارٺ ۽ ڌڻ.

دُونَهَاتِج: م. دونهين لڳن ڪري ڪارائجن. دونهين
جو اثر ٿيڻ.

دُونَهون: د. دُخان- دود. دونهين جو واس. ڪڪن ۽
چيڻ جو مڇ.

دونهان ڪڍڻ: اندر جي باه ڪڍڻ. کاوڙ ڪڍڻ.
گهٽ وڌ ڳالهائڻ. ڏاڍي جٺ ڪرڻ.

دُونَهِي دَڪَان: باه ٻارڻ. مڇ مچائڻ. جهيڙو جاڳائڻ.
ڌڙو ڏيڻ.

دوهرو، دوهڙو: د. ٻن ستن وارو بيت- ڏوهيڙو.

دوهو: د. ٻن ستن وارو هندي بيت.

دَو، دَو: د. باه- آڱ، تئو- سيڪ. سوجهرو-
روشني. چمڪو- آه.

دَوِي، دَوِي: ټ (ف) ٻيائي. منافقت.

دَه: ص (ف) دَه (ڳائيڻي جو انگ).

دِه: ټ (ف) زمين جو ٽڪر. ديهه.

دَهان: د (ف) وات- مک. مُنهن.

دَهانوَ: د (ف) وات. مُنهن. مُنڍ (دريا جو). لغام جو
هڪ حصو.

دَهَر: ټ (ف) وقت- زمانو. ڊگهو عرصو. ڌرتي-
زمين. دنيا- جهان.

دَهَرَائِي: م. پتو ڪرڻ- پيشو ڪرڻ. وري وري
چوڻ- ورجائڻ. دور ڪرڻ. ورد ڪرڻ.

دَهرو: ص. پيشو- پتو. ڏوڙو. ٻه ٽه. ڏنگو- ڦڏو.
(ټ. دَهري).

دَهري: ټ. سون جي مٿڪن واري ٻن سَرَن (لڙهين)
وارو ڳهه (دَهري عام طرح ٻه- سري، ٽه سري، پنج
سري ۽ ست سري ٿئي).

دَهريو: ص (ف) رڱو موجوده دنيا جي وجود جو
قائل. خدا کي نه مڃيندڙ- لادين.

دَهَشَت: ټ (ع) ڊڄ- خوف. هيبت- هراس.

دهشت انگيز: ص. ڊيچاريندڙ- خوفناڪ- پوائتو.
هراس. پڪيڙيندڙ.

دهشت زده: ص. ڊنل. سمهيل- هراسيل.

دَهَشَتَاڪ: ص. خوفناڪ- پوائتو.

دَهقان، دَهقاني: ص (ف). دَهقان (ڳوٺاڻو- بهراڙي
جو. هاري.

دَهڪو: د. ڌڙڪو (دل جو). چرڪ- هراس.

دَهَل: د (ف) هڪ مشهور ساز.

دَهَلاري: ص. دهل وڄائيندڙ (عام طرح مڱڻهار).

دَهَلِج: م. ڊڄڻ- خوف کائڻ. ڏڪڻ. هراسجڻ.

دَهَلِي: ټ. ننڍو دهل. ڍولڪ.

دَهَلڻ: م. ڊڄڻ- هراسجڻ.

دَهلي: ټ (ف) چائنٽ. ڏيڍي. آستانو. ڀارت جو
گاديءَ وارو شهر.

دھليز ٿ (ف) چائنٺ. ڏيڍي. آستانو.
 دھمان؛ ذ. دہاء- ڌمڪي. ڌڙڪو ڊاڀ. رعب تاب.
 دھمڙدو؛ ذ. ڪناري تي پيڙيءَ ٻڌڻ لاءِ کٽل مٺ.
 دھن؛ ذ (ف) وات- مٺهن.
 دھند، دھندہ؛ ص (ف) ڏيندڙ.
 دھي؛ ٿ. ڌوئرو.
 ڌءُ، ڌڻو؛ ذ. سوجهرو. ڌمڪو. اولڙو. پاڇو.
 ڌڻوس؛ ص (ع. ڌڻوٺ) بيغيرت- بيحيا. ڀڙوو.
 ڌڻي؛ ٿ (ف) ڌوئي. پياڻي. مناقبت.
 ڌڻيت؛ ذ (سن) بدروح. راکاس. گھڻو ڪائيندڙ-
 پيڻو.
 ڌيا؛ ٿ (سن) ڪهل- قياس. ٻاجھ- رحم. مهر-
 ڪرم. عنايت.
 ڌيالو، دياوان؛ ص. رحمدل- ٻاجھ وارو. مهربان.
 سخي.
 ڌيار؛ ذ (ع) ديس- ڏيهه. ملڪ. وطن- ساڻيهه.
 ڌيال؛ ذ. هڪ قسم جو عمارتي ڪاٺ.
 ڌيانٽ؛ ٿ (ع) ايمانداري- سچائي (امانت).
 ڌيانندار؛ ص. ايماندار- سڀتيو. نيڪ- سچار.
 ڌياننداري؛ ٿ. سڀت. نيڪي. سچائي.
 ڌيپا؛ ذ (ف) هڪ قسم جو ريشمي ڪپڙو- اطلس.
 ڌيپاڇو؛ ذ (ف) مهاڳ- تمھيد (ڪتاب جي).
 ڌيٽ؛ ٿ (ع) خُون بها. قصاص. خون جو عيوض
 (ملھ يا سڱ جي صورت ۾).
 ڌيپ؛ ذ (سن) ٻيٽ- جزيرو. ڌيو- چراغ.
 ڌيپڪ؛ ص (سن) ٻرندڙ- روشن. چمڪندڙ. (ذ)
 ڌيو- چراغ. هڪ راڳ جو نالو.
 ڌيد؛ ٿ (ف) اک. نظر- نرت. محابو- لحاظ. شرم.
 ڌيد ڪرڻ؛ نظر ڪرڻ- ڏسڻ. سنڀال ڪرڻ.

نظرداري ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ.
 ڌيدڙاڙي؛ ٿ. ديداري. اکين جا اشارا.
 ڌيد شئيڊ؛ ٿ. ڏني ٻڌي. واقفيت- شناسائي.
 ڌيدار؛ ذ (ف) ڏيڪاء- درشن- نظارو. جلوو. لقاء.
 ڌيداري؛ ٿ. نظارو- درشن. اک اٽڪائڻ.
 ڌيدار ڪرڻ؛ ڏسڻ - پسن. صورت ڏسڻ. درشن
 ڪرڻ.
 ڌيدہ دانستہ؛ ظ (ف) ڏٺو. وائڻو. ڏسي وائسي.
 ڄاڻي ٻجهي.
 ڌيدہ دليري؛ ٿ. زوري زبردستي. اکين آڏو.
 روبرو.
 ڌيدہ ور؛ ص (ف) هوشيار. دانشمند.
 ڌير؛ ذ (ف) بتخانو.
 ڌير؛ ٿ (ف) اوڀر - اوڀل. ڪمھلائي. ڀر - سستي.
 گيسر.
 ڌيريا؛ ظ. گھڻو وقت جٽاءُ ڪندڙ. پائدار - جھالو.
 ڌير ھضم؛ ظ. پيٽ ۾ (کاڌو) ڌير سان ھضم
 ٿيندڙ.
 ڌيرو؛ ذ (ف) ديره) جاءِ- گھر. حويلي. ماڳ. منزل
 - ٿاڪ. تپيدارن جي رهڻ جي جاءِ. لاٻاري بعد ان يا
 وڌ رکڻ جي جاءِ.
 ڌيرو ڄمائج؛ منزل ڪرڻ. ڪپ کوڙي ويھڻ.
 ڌيريدار؛ ص. ڌيري جو مالڪ. اڳواڻ. رکوال.
 ڌيرينو؛ ظ (ف) ڌير سان. ڪھنو - قديمي. بردبار -
 کاندوارو.
 ڌيڙو؛ ذ. ڌرو (شرعي سزا ڏيڻ لاءِ ڄم جي وڌي).
 ڌيس؛ ذ (سن. ديش) وطن. ڏيهه - ملڪ.
 ڌيس ڀرديس؛ ظ. پنهنجو پرايو ملڪ. هرھند - جتي
 ڪٿي.

ديس نيڪالي، ٿ. ڏيهه نيڪالي - جلاوطني.
 ديسي، ص. ديس جو - ڏيهي - ملڪي. وطن جو.
 ديڪا ڏيڪي، ٿ. هڪ ٻئي کي ڏسي. نقالي (هلي
 چليءَ جي). ريس. برابري.
 ديڪ پال، ٿ. نظرداري - جاچ جوڇ. سنڀال.
 ديگڻ، م. ڏسڻ. نظارو ڪرڻ، جاچڻ. پرکڻ.
 ديگر، ص (ف) پيو. آور. علاوه - سواءِ.
 ديگ، ديگ، ٿ (ف) رڌڻ لاءِ ٿامي جو وڏو ٿانءِ
 ديگ چاڙهڻ، خيرات جي ماني ڪرڻ. عام جام
 ڪري ڇڏڻ.

ديگچو، ڌ (ف) ديگڙو. (ٿ. ديگچي)
 ديگڙو، ڌ. ننڍي ديگ، (ٿ. ديگڙي)
 ديم، ٿ. لشڪر - سپاه. (ج. ديميون)
 دين، ڌ (ع) قرض - لهڻو. بخشش، ڏوهه گناهه.
 دين پوڻ، مذهبي اصولن جي انحرافي سبب گناهه پوڻ.
 دين، ڌ (ع) مذهب. مذهب اسلام.
 دين ايمان، ڌ. مذهبي عقيدت جو ويساه.
 دين پناه، ڌ. مذهب جو اجهو (بادشاه لاءِ چيو ويندو
 آهي).
 ديندار، ڌ. مذهب جو پابند. نيڪ. پرهيزگار.
 دينداري، ٿ. مذهب جي پابندي. نيڪي.
 پرهيزگاري.

دين دنيا، ڌ. ٻئي جهان.
 دين ملوڪي، ٿ. سيند سڃاڻپ. ڏيڻ ويڻ.
 غير مرد ۽ عورت جو ڀاءُ پيڻ وارو تعلق.
 ديني، ص. دين جو - مذهبي. اسلامي.
 دينداسي، ڌ (ف. ديدنه دانسته) ڏٺو وائڻو - کليو
 کلايو - ظاهر ظهور.
 دينار، ڌ. سون جو هڪ (اڳاڻو) سڪو.

ديندار، ٿ. ٻارڙي کي مکين مچرن کان بچاءُ لاءِ ڪاٺ
 جي ننڍڙي گهوڙي.
 دينيات، ٿ (ع) دين سان تعلق رکندڙ ڳالهائون. دين
 جي ارڪانن ۽ عقيدن جو علم.
 ديوءَ، ڌ (ف) خيالي ڪهاڻين قصن جو هڪ ڪردار
 (جيڪو عام انسانن کان قدبت ۽ طاقت ۾ گهڻو ٿئي) -
 راکاس. ٿلهو متارو ماڻهو. (سن) ديوتا. اوتار.
 ديوزاده، ص. ديو جو اولاد. تمام وڏي قد ۽ جُسي
 وارو.

ديوار، ديوار، ٿ (ف) پٽ. پناه - اوڻ.
 ديوال، ٿ. ديوار.
 ديوان، ڌ (ع) شاهي دربار - ڪچهري. عدالت.
 خزاني جو وڏو عملدار. 'الف - بي' وارا قافين جي
 ترتيب سان غزلن جو مجموعو.
 ديوان عام، ڌ. عام دربار - کليل ڪچهري (جنهن
 ۾ سڀڪو اچي سگهي).
 ديوانگي، ٿ (ف) چرڻائي. مستي. بيوقوفي.
 ديوانو، ديوانو، ص (ف. ديوانه) چريو - پاڳل -
 مستانو. هوش کان نڪتل. سودائي - خفقاني. عاشق.
 ديواني، ٿ. جائداد، ملڪيت ۽ ڌيتي لپي بابت
 فيصلا ڪندڙ عدالت.

ديوتا، ڌ (سن) هندن جي عقيدتي موجب هڪ خيالي
 هستي جنهن ۾ غير معمولي قوتون هجن. فرشتو. مقدس
 ساهوارو اوتار (جيڪو سنسار جي ڪنهن ڪم تي مقرر
 ٿيل هجي).
 ديوت، ص (ع) بيغرت.
 ديول، ٿ. عيساين جو عبادتگاهه.
 ديوناگري، ٿ. "هندي" ٻوليءَ جو رسم الخط.
 ديوي، ٿ (سن) 'ديوتا' جو مونث. هندومت موجب

ايراضي. زمين جو مقرر حصو. ڳوٺ.
 ديھات: (ف) ديھون. ڳوٺ.
 ديھاتي: ص. ڳوٺاڻو. بهراڙيءَ جو.

سنسار ۾ ايشور طرفان مقرر ڪم سنڀاليندڙ عورت.
 هڪ قسم جو مشهور ٻوٽو ۽ وڻ.
 ديھي، ديھي: ٺ (سن) بدن - جسم - بُت.
 ديھي: ٺ (ف) ديه آباديءَ واري زمين جي وڏي

ذ

ڌار، ڌار: ٺ (سن) ڌارا پائيت يا پاڻيءَ جي لار.
 ڳوٺو (ڪير جو). وهڪرو. اوزار. (ڪاٽي ڪهاڙي
 وغيره جي) ٽڪائي. ليڪ - ريڪا.
 ڌار، ڌار: ٺ. الڳ - جدا. نيارو - علحدو. پري -
 وٿيرڪو.
 ڌاراه ٺ (سن) پاڻيءَ جو وهڪرو.
 ڌاراه: ٺ. سواءِ - بنان - ري.
 ڌارائڻ: م. تڇ پيارڻ. ڪير پيارڻ (چوپائيءَ جو پنهنجي
 مَر ڪري).
 ڌار پاري: ٺ. بلڪل الڳ. بنهه پري. بي تعلق.
 ڌارڻ، ڌارڻ: م. پالڻ - تاتڻ (جانور). هيرائڻ
 (جانور). اختيار ڪرڻ (عادت).
 ڌارو ڌار: ٺ. جدا جدا. چڙوچڙ. بي تعلق.
 ڌاري: ٺ. وٽ - پاسي - ويجهو. لڳ ڀڳ.
 ڌاري: ٺ (سن) ليڪ - ريڪا - ڌار.
 ڌاريدار: ص. ليڪائون - ليڪن وارو.
 ڌاريو: ص. اوڀرو - اجنبي - غير. پرايو. غير جنس.
 ان واقف. نامحرم. (ٺ. ڌاري)
 ڌاڙ: ٺ. مجمع - انبوهه. گهٽل. ڌاڙيلن جو ٿولو. ڌاڙيلن
 جي ڪاهه. ڌاڙو (چوپائي مال جي ڦر). ڍنڍ ۾ ڀنڀ
 وجهڻ وقت ٽالھين جو واڄو (جنهن تي مڇي ڀاڄ کائي پڻ

ڌه ٺ. اُچار 'ڌال'. سنڌي 'الف - بي' جو ويهون اکر.
 ڌات ٺ (سن) ڌاتو (سون، چاندي وغيره). ڪاٺين مان
 کوٽي ڪڍيل عنصر. روش - خصلت. نطفو.
 ڌاتو: ٺ (سن) ڌات ڪاٺين مان کوٽي ڪڍيل معدنيات
 (جنهن ۾ پگهرجن جي خاصيت هجي). سون، چاندي،
 لوهه، ٽامون، پارو، جست، شيهو وغيره). اصل بنيادي
 لفظ - اشتقاق.
 ڌاتورو: ٺ. هڪ قسم جو نشيدار ٻوٽو (تي قسم: ول
 ڌاتورو، چريو ڌاتورو، ڪارو ڌاتورو).
 ڌاپڻ: م. چوپائيءَ جي ٽٽن مان ڪير چوسجي ويڃن (ٿر
 ڌائي وڃي).
 ڌاجو: ٺ. گيڙو رنگ. دهل جو واڄو.
 ڌاڄ: ٺ (سن) ڌانيءَ جو ڌاڄو. اناج.
 ڌاڄورو: ٺ. گاهه جو هڪ قسم (جنهن جي پاڙن ۾
 گول ڌاڻا ٿين جيڪي ڏٺ طور ڪم اچن).
 ڌاڄورا ڪڍڻ: پاڙون کوٽي ڪڍڻ. ڏاڍي مار ڏيڻ.
 سَتَ ڪٽ ڪرڻ.
 ڌاڙو: ٺ. دلاسو (پرچائڻ لاءِ) - چَتَ - پرپَ.
 ڌاڙائڻ: م. پريائڻ - ريجھائڻ (خصوصاً ٻار ڪري).
 ڌاڙو: ٺ. وڃت جي تار جو مالو (موسيقي جي
 اصطلاح ۾).

۾ ڦاسي).

ڌاڙ ڌاڙ ڪرڻ: هاءِ گهوڙا ڪرڻ. ڊانهون ڪرڻ. مدد لاءِ پڪارڻ.

ڌاڙ ويس: ٿ. هاءِ گهوڙا - گهوڙا گهوڙا. واکو واکاڻ. واويلا. ڦرلٽ.

ڌاڙو: ڌ. ڌاڙيلن جي ڦرلٽ. ڌاڙيلن جو حملو ۽ ڦرلٽ. ڌاڙو لڳڻ: ڦرلٽ ٿيڻ. زوري ڪسجڻ (مال، حق).

ڌاڙو هڻڻ: ڦر ڪرڻ. ٻئي جو حق غصب ڪرڻ. زوري مال ٽهائڻ.

ڌاڙيل: ص. ڌاڙو هڻندڙ. زوري ڦر ڪندڙ.

ڌاڙيوال: ص. ڌاڙيل.

ڌاڪو: ٿ. هاڪ - ناموس - مشهوري. واکاڻ. ڦل - ڌوم. رعب تاب ڏهڪاءِ.

ڌاڪو: ڌ. ڏهڪاءِ. رعب تاب. ناموس.

ڌاڳا: ڌ. ڪپڙا (ڪنهن وليءَ جا پاتل). درويشي لباس (جيڪو درويش جي وفات کان پوءِ سندس جاءِ نشين پائي). فقيراڻو ويس.

ڌاڳو: ڌ. سٺ جي تند - سڳو. تند - ڏور. بيماريءَ کان چوٽڪاري لاءِ پڙهيل ڌاڳو (جيڪو ڳچيءَ يا ٻانهن ۾ ٻڌجي).

ڌاڳي ۾ هجڻ: چٽي ۾ هجڻ - امر ۾ هجڻ - حڪم ۾ هجڻ. مڃتا ۾ هجڻ. فرمانبرداري ۾ هجڻ.

ڌامر ڌوم: ٿ. خوشي ۽ جشن. رونق ۽ محفل. سونهن ۽ سينگار. تجمل. ٺاٺ.

ڌامو: ڌ. ڪڻڪ جو ڀڳل ڌارو (گيهه ۽ ڪنڊ ۾ ڀڳل). هندڪي رسم موجب ٻانڀڻ کي خاص ڏيڻ تي ڪارايل کاڌو.

ڌان: ڌ (سن) آن.

ڌانڌل: ڌانڌل (ٿ). ڌ. ريڙهه پيڙهه. چڪتاڻ.

اجايو تڪرار. اجايو بحث.

ڌانڌل بازي: ٿ. تڪرار - حجت. ريڙهه پيڙهه. بي ايمانِي - ٺڳي.

ڌانڌل ڪرڻ: اجايو بحث ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ ڌانڌل مڃائڻ: تڪرار ڪرڻ. ڦڏو ڪرڻ. گوڙ شور ڪڻ.

ڌانڌول: ٿ. ڏوڏ. ڏوڏو.

ڌانڌولڻ: م. ڏوڏڻ. ڏوڏڻ. لوڏڻ (ڏوڏ وانگر). ڌاڏا: ڌ. مشهور سُرهو وڪر (عام طرح مصالحِي طور ڪم اچي).

ڌاڻي: ٿ. ڀڳل آن (چانور، ڦلا).

ڌاوڻ: م. (سرائڪي) وهنجڻ - تڙ ڪرڻ.

ڌاء: ڌ. گيڙو رنگ.

ڌاڻي: م. ننڍڙي ٻار يا ڦر جو ٿڌن مان ڪير پيڻ.

ڌاڻي وڃڻ: چوپاڻي مال مان سندس ڦر جو ڪير ڇڏي وڃڻ.

ڌڀ: ٿ. لوڏو - ڏوڏو. ڏڪڻي. زلزلو.

ڌڀڙ: ٿ. اچي کڻي يا لوڻي. رلي.

ڌڀڙاڻ: ڌ. ڪنهن ڳري شيءِ ڪرڻ جو ٿهڪو.

ڌڀڙ ڏلو: ص. ٿلهو متارو (ماڻهو). ڏنو مٿو.

ڌڀڙ: م. ڪنڀڻ - ڏڪڻ. ڏڏڻ - لرڙڻ.

ڌڀڙ: ٿ. اونهي گپ چڪ (جنهن ۾ ماڻهو، جانور يا ڪابه شيءِ پيهي وڃي. عام طرح ڌڀڙ اها مشهور آهي پر واريءَ ۾ به ڌڀڙ ٿئي) - چورگپ.

ڌڀو: ڌ. رنگ وارو نشان - چٽو. داغ.

ڌڙاڙ: م. پنيلاڻ - برغلائڻ. دلبو ڏيڻ. هرڪاڻڻ. ڌاڙائڻ - ريجهاڻڻ. ٺڳڻ.

ڌڙو: ڌ. ٺڳي - فريب. دلبو. ڌڙل - فريب ۾ آيل.

ڌڙ: ٿ. بانس - بدبوءِ. ٻوءِ.

ڊپ پوڻ: اهڃاڻ ملڻ - ڏس پتو ملڻ.

ڊپ: ٿ. اُس. ڪاڙهو.

ڊپڙو: م. ننڍڙي ٻار يا ڦر جو ٿڻ کي ڏانهن.

ڊپو: ڏ. پري کان چٽو نظر نه ايندڙ ڏيک - ڊنگ. ڏنڌ

واري نظر. ٻوڙ - بانس. اهڃاڻ.

ڊج: ٿ. چمڪو - روشني. رونق - سينگار. سونهن -

سويلا.

ڊج: ڊجا: ٿ. جهنڊي - بيرق. ٻيڙيءَ جي خاص

نشان يا اهڃاڻ واري جهنڊي يا بيرق.

ڊڄائي: ٿ. مالڪيائي.

ڊڄر: ڏ. گوڙ - هُل غوغاءُ.

ڊڙو: ٿ. ڏوڙ - ڌڙ واري مٽي. چوري مٽي. مٽي.

ڊڙو: م. پير هڻڻ. انڪار ڪرڻ - نابري وارڻ.

ڊڙو: ڏ. ميوي وغيره جو سخت ڪل وارو ٻج -

چيڪو - ڪڪڙو.

ڊڙڪار: ٿ. زوردار آواز. گجڪار (پاڻيءَ جي).

ڊڙڪڻ: م. زوردار آواز ڪرڻ. گجڪار ڪرڻ. ڌڪاءُ

ڪرڻ. ڳڙڻ.

ڊڙڪو: ڏ. ڌڪاءُ وارو آواز. ڪڪرن جي گوڙ وارو

آواز. دريا يا نئن جي پاڻيءَ جي ٽڪي وهڪري جو آواز.

توف جو وڏو ٺڪاءُ. صدمو (دل کي).

ڊڙڪي: ٿ. ٻيڪي. هڪل. ڏاڍي آواز وارو دڙڪو.

ڊڙو: ڏ. تهمت - الزام.

ڊڙڪ: ٿ. لوڏو - ڏوڏو.

ڊڙڪڻ: م. ڏوڏو کائڻ. ٿورو لڏڻ. ڏٻڻ - ڌڪڻ.

ڊڙڻ: م. ڪٽل ٽپڻ ٿوڻي وغيره لڏڻ - اُلڙڻ. ٽڙڪڻ -

ڏٻڻ. ڌڪڻ.

ڌڙ: ٿ. ڌرتي - زمين - پوڻءَ.

ڌڙ: ٿ. آخر - چيهر - دنگ - حد. ابتدا - منڍ.

ڌڙڪاڻ. ڌڙيان: ڄ. منڍ کان - شروع کان.

ڌڙ تائين: ڄ. ٻچاڙي تائين - توڙ تائين.

ڌڙ: ٿ. جماعت - ٽولو. ڪنهن مسئلي يا معاملي ۾

واسطو رکندڙ ماڻهو. هڪڙي طرف جو ماڻهو.

ڌڙار. ڌڙاڙ: ڏ. چوپايو مال چاريندڙ + ڌنار.

ڌڙاوڻ: ٿ. امانت طور رکيل رقم. دولت.

ڌڙ ٿي: ٿ. ٻن ٻهرن جي مهل - منجهند (جنهن وقت

زمين تڏل هوندي آهي).

ڌڙي: ٿ. زمين - پوڻءَ - ارض. مٽي. نظام شمسي

جو ٽيو نمبر گرھ.

ڌڙي ڏٻڻ: زلزلو ٿيڻ.

ڌڙيد: ٿ. اُتر هندوستان (پنجاب) جي ڪلاسيڪي

موسيقي جو هڪ انداز.

ڌڙ ڌڙي: ص. اصلي مالڪ.

ڌڙي: ٿ. ڌڙي - ٿڌو ساه. سيسڙاٽ (ڊپ) هراس

(۾) - ڌڪڻي.

ڌڙم: (سن) پڪو حڪم (مجتا جو). عقيدو -

ويساه. نيڪ ڪم. هندومت.

ڌڙماتا: ص (سن) ڌرمي ريت تي هلندڙ. سخي.

نيڪ.

ڌڙماڻو: ص. ڌرم جي نالي ۾ ڏنل (دان) - خيراتي.

ڌڙم پٽي: ص. مڙس - گهروارو.

ڌڙم پٽي: ٿ. گهرواري - زال.

ڌڙم جا ڌڪا کائڻ: اجايو رلڻ - دريدر ٿيڻ.

ڌڙمشالا: ٿ. نانڪ شاهي فقيرن جي رهڻ جي جاءِ -

مسافر خانو. ڌرمي رسمن جي ادا ڪرڻ جي خاص جاءِ.

ڌڙمي: ص. ڌرم سان واسطو رکندڙ.

ڌڙڻ: م. رڪن. هيٺ رڪن. ڪپاڻڻ. ڪوڙڻ. مڙهڻ

(الزام).

ڌڪ، ڌڪ، ڌڪ، ڌ. هٿ يا لڪڻ وغيره جي چوٽ.
ڌڪو. نوڪر. صدمو- چيهو- نقصان.

ڌڪ ڄهلڻ: پاڻ پرو ٿيڻ. نقصان سھڻ. صدمو
برداشت ڪرڻ.

ڌڪ ڪڍڻ: نقصان پهچائڻ. چوٽ رسائڻ. وعدي
خلائي ڪرڻ.

ڌڪ مٺ، ڌڪ مڪ، ڌ. مارڪٽ. هٿاڻي.

ڌڪ، ڌ. ڌ. ريڙھ- ٿيلھو. ڌوڪ.

ڌڪ ڌڪان: ڌ. لاڳيتو ٿيلھن يا ريڙھن لاءِ زور.
ڪلهي گس.

ڌڪ، ڌ. ٿيلھو. ٿاڀو. ڌڪو.

ڌڪار، ڌ. نفرت. ڪرامت. ٻڃان.

ڌڪارڻ، ڌ. نفرت ڪرڻ. ڪرامت آڻڻ. ڌڪڻ. پري
ڪرڻ. لوڏڻ.

ڌڪاريل، ڌ. نفرت جوڳو. لوڏيل.

ڌڪايل، ڌ. زخمي. گھائل. نقصان هيٺ آيل.

ڌڪايل، ڌ. لوڏيل- نيڪالي ڏنل.

ڌڪاء، ڌ. ڪنھن ڳري شيء جي هيٺ ڪرڻ جو
زوردار آواز. ٿهڪو. وڏو نڪاء.

ڌڪ ڌڪ، ڌ. دل جو ڌڙڪو.

ڌڪڙ، ڌ. هڪ پاسي وڃت واري پڪواز - طبليو.
هڪ گاه جو سڪل ٻٽ.

ڌڪڙ تي آڻو: معاملي جي شروعات. ڪنھن ڪم
جو علي الاعلان آغاز.

ڌڪڙ، ڌ. ڌڪ هڻڻ. زخمي ڪرڻ. صدمو رسائڻ.
نقصان پهچائڻ. چيهو رسائڻ (واپار ۾).

ڌڪڙ، ڌ. ٿيلھن. ريڙھن. ڌڪا ڏيئي اڳتي ڪرڻ.
سيرڻ. پري ڪرڻ. لوڏڻ.

ڌڪو، ڌڪو، ڌ. ٿيلھو - ٿيلھو. صدمو. چوٽ.

ڌڙلو، ڌ. دروازي تي ڪپ ڪوڙي ويھڻ جي حالت
(جيستائين مراد پوري نه ٿئي). ويھڪ- بينڪ.

ڌڙلو مارڻ. هڻڻ: ڪپ ڪوڙي ويھي رھڻ.

ڌڙي، ڌ. لوھ جي سينھ جنھن تي ڦٽو ڦري- ڌڙي.
محور.

ڌڙ، ڌ. پٺان سري جي بدن- ڍير. جسم- ٻٽ. لاش.

ڌڙ ڌڙ، ڌ. دل ڌڙڪڻ جو آواز.

ڌڙڪ، ڌ. دل جي ڌڪ ڌڪ. دل جو ڊمڪو (ڊپ
کان). ڊپ- خوف.

ڌڙڪڻ، ڌ. ڌڪ ڌڪ ڪرڻ (دل). ڊڄڻ.

ڌڙڪو، ڌ. دل جي ڌڪ ڌڪ. ڊپ- خوف.

ڌڙڪي، ڌ. ڊپ- خوف. انديشو. ڌڪڻي. رلي-
گودڙي.

ڌڙلو، ڌ. گھوڀي- خيانت.

ڌڙو، ڌ. بار (ساهميءَ جي ڪاڻ لاهڻ لاءِ). تورو- وزن
(جو اڪثر من جو ٿئي). (ڌڙي اڍائڻ، پنجن، ڏھن ۽

ويھن سڀرن جي ٿئي). ساهميءَ جي هڪ واري سان تور
جو وزن. ساهميءَ جا پڙ برابر ڪرڻ جو وزن. ٽولي-

ميڙ.

ڌڙو ٻڌڻ: وارو وار ڪرڻ. لاڳيتو سلسلو جاري رکڻ.

ڌڙو ڪرڻ: ساهميءَ جي ٻنهي پڙن ۾ وزن جي برابري
ڪرڻ.

ڌڙ وائي، ڌ. ڌڙو (وزن يا ماپ) ڪندڙ. اناج مينڊڙ
يا تور ڪندڙ.

ڌڙي، ڌ. وزن يا تور جي ڌڙي (اڍائي سيري، پنج
سيري، ڏھ سيري يا اڌ مٿي). جوڪ.

ڌڙي ٻڌڻ: وارو وار لائڻ.

ڌڙو، ڌ. مڪيه ماڻھو. وڏو ماڻھو. شاهوڪار يا نالي

وارو ماڻھو. اڳواڻ.

نقصان. ڪرڻ جو عمل. ٿاڻو.

ڌڪا ڌوما، ڌ. ٿاڻا ٿوڻا. رولڙو - ڌاڪڙا.

ڌڪا ڪاٺ، رُلڻ - دريدر ٿيڻ. در در پٽڪڻ. تڪليفون ڏسڻ.

ڌڪو ڏيڻ، ٿيلو ڏيڻ. هٿائڻ. ڪيرائڻ.

ڌڪي ويهڻو، ڌ. ڪمزور - هيٺو.

ڌڪو، ڌ. ٿلهو ڏنڊو. گهوڙاٽو.

ڌڪائي، ص. ڌڪا هڻندڙ. بنان سوچ ويچار جي ڳالهائيندڙ. ٻٽاڪي.

ڌڪو هڻڻ، بنا سوچ ويچار جي ٻڌائڻ. اندازي سان ڪٽ ڪرڻ.

ڌڪي باز، ص. ڏنڊائي، اوت تي اهڃاڻ ڏيندڙ.

ڌڪيل، ص. زخمي - گهايل. صدمو پهتل.

ڌڪيل، ص. لوڏي ڪڍيل. بيڪار - نڪمو.

ڌڪيلڻ، م. ڌڪو ڏيڻ - ٿيلهڻ. ريڙهڻ - سيرڻ. هٿائڻ. پري ڪرڻ.

ڌڳائڻ، م. ٻارڻ (باهه). ڌڪيل ڪاٺين ڪوئلن کي مچائڻ.

ڌڳڙو، ص. يار (عورت جو). سيندو.

ڌڳڻ، م. ڌڪڻ. ٻرڻ (ڪاٺيون ڪوٺلا)، جلڻ، بڪڻ. چمڪڻ.

ڌڳ، ص. ٿلهو ۽ ڳرو (ماڻهو)، ٿلهو متارو، سگهارو. پهلوڻ. سورهي. مضبوط - ڏاڍو.

ڌم، ڌ. زور سان دٻاءُ، دٻ. سٺ.

ڌم ڏيڻ، زور سان سٺ يا دٻ ڏيڻ.

ڌم، ڌ. ڌوم. انبوهه. پيهه - ڳاهت.

ڌم ڌڙي، ڌ. زور شور.

ڌم ٻڌڻ، ڌم لائڻ، وري وري چوڻ. واو وار لائڻ. گهڻو زور رکڻ.

ڌما، ڌمان، ڌ. تجلو - چمڪو. روتق.

ڌماچ، ڌماچو، ڌ. ڪيمخواب (ڪپڙو).

ڌما چوڪڙي، ڌ. ھل ھنگامو - گوڙ گھمسان، ٻارن جو ٻچڻ ٿيڻ.

ڌماڪو، ڌ. زور ار آواز - ڌڪاءُ.

ڌمال، ڌ (ع - ڌمار) دھل يا نغاري جي ھڪ وڃت (جنھن تي قلندري فقير ناچ ڪن). درويش يا وليءَ جي درگاه تي صبح شام نغارن جو واڄو - نوبت. ڪڪڙن جون ٻانگون.

ڌمال ڪڍڻ، سيڪت ڏيڻ. مارڪٽ ڪڍڻ.

ڌمالي، ص. ڌمال وڄائيندڙ.

ڌمٽال، ص. شاهوڪار - دولتمند. ڏٽو مٽو. تمام ٿلهو. سگهارو. چالاڪ - هوشيار.

ڌمٽڙ، ص. ڌمٽال.

ڌمڇڙ، ڌمڇڪڙ، ڌ. گوڙ گھمسان. ھل ھنگامو. بکيڙو. ڇهچٽو.

ڌمڪ، ڌ. پيرن جو آواز. هلڻ جو ھلڪو آواز. زمين وھارڻ لاءِ لوهي وزندار اوزار.

ڌمڪائڻ، م. دٻائڻ - هيسائڻ. ڌمڪيون ڏيڻ. دڙڪا ڏيڻ.

ڌمڪڻ، م. اچي سهڙڻ. ترسڻ. ڪجهه دير لاءِ گھٽجڻ (سور).

ڌمڪي، ڌ. دڙڪو (هيسائڻ لاءِ). تنبيهه.

ڌمڻ، ڌ. لوهارڪي ڪم ۾ ڪوري کي مچائڻ جو اوزار. گهوڙي گاڏيءَ جي چٽي.

ڌمڻ، م. هوا ٽوڪڻ (ڏنڻ سان) + ڏنڻ. زور سان دٻڻ.

ڏن، ڌ (سن) نالو - دولت - مایا - خزانو - ملڪيت.

ڏن پتي، ڌ. دولتمند - شاهوڪار.

ذہا ث، دیان- خیال- شوق- لثون. عادت- میر.
گائے جي طرز.

ڏنار، ڏنار، ڏ. ڇوپايو مال چاريندڙ - قرار.

دناسري، ث. هڪ راڳڻي جو نالو.

ذُنْدُ، ذ. مُنْهَن مِير- کَارَانِ. اُجْهَنْدُو. عِبَار- لُز. کَت.

ماڪ يا مٽيءَ جو ڪڪر - ڪوهيڙو. اڪي جي هڪ
بيماري (جنهن ۾ نظر جهڪي ٿي ۽ اڪي اڳيان لڙاٽ
نظر اچي). نظر جي ڪمزوري.

دُنْد چَرُه، اکین تی لُرات چَرُه.

ذَنْدَكَارَ، ذَنْدَكَارُهُ، ث. غِبَارُ، لُزَاتُ، اَوْنَدَه.

دَنڊَلڪو: ذ. مَنهن اونڊاهي- مَنهن مير. ڪجھ
اونڊاهي.

ڏندو، ذ. ڪرت. پيشو. هنر. روزگار. مشغولي.

دندوڌاري، ذ. ڪم ڪار. پورهيو ڪارھيو.

دُنْدِي، ث. لت مار. اندير- ظلم.

دُندي لائڻ، وري وري چوڻ - دُڙ لائڻ.

دُنشَاث (سن) کَمَان- سِیگ.

دڻڪ، دڻڪ، ٿ (سن) انڊلٽ- قوس قزح. ست
رنگي پانڪ، ناز نخري واري چال- يار سان هلڻي. ناز-
لاڏ.

دَنَوَانُ، دَنَوْنَدُ، ص. شاهوکار- دولتمند.

دَنَوْنُ، ث. دَمْنُ.

دَنَوُّهُ، م. دَمْنُ.

دڻ، ذ. چوپايو مال (گھٹا جانور).

دخار، ص. قرار.

دڳڪا، ٺ. ڪڙڪ جو هڪ قسم (جنهن جو دائو ساڙ سبب ڪارو ٿئي).

دَلَّكَو: ص. دَلَّيْكَو.

دَکھ! م. چُونْدَن - چُونْدِي کُٹن. یسند کرن.

ڈٹونڈو، ص. مال وارو- ڀاڳيو.

دُئی: ص (سن. دُئی) مالک. گھروارو- پتار.

دَلِيكُو، ص. دَلِيءِ وارو- وارث وارو.

ڏوا ڇا. سڌو سنئون - پوري هنڌ تي.

توبو، د. قوډو- لوډو (ترتيء جو) - زلزلو.

دوبی، ص. گنتی - گاذر - پریت.

ذوقی گہات: ذ. ڪپڙن توڻن جو خاص ماڳ (تلاءُ،
تڙ، حوض).

ذَوْتِ: ث. یزوت - کُٹپو. لائی چائی.

ڈوتپوا ذ. ڪٽپو- پڙوت. منافقي. چغلخوري.

ذَوَاتُ: ص. ذوئی صاف کیل. اچو اُجرو. پاک.

دوتل پوتل، ص. بنه خراب لچتن وارو. بيحيا.
بدليڄائي ۾ چونڊيل.

ڈُتووا ذ (سن. دُوت = قاصد) کُٹن- پڑوو- دلال.
(ث. ڈُوتی).

ٺٽوٽي ٽ. گوڏ جو ڪپڙو- گوڏ. هندن جي لباس جو ڪپڙو.

دوتی چوڑی، ہمت ہارنی، انکار کرنی۔

دوتيو، ذ. گوڏ جو ننڍو ڪپڙو- انگوجو.

٢٠١١

قوپ، ث (سن) اُس- ڈپ.

ڈوپ جٹی، ت. اُس کان بچا، لاءِ جٹی.

ڏوٻُ، ذ (سن) لوبان جو واسُ. لوبان - اڱر. اهو وکر

جنهن جو واس ڏجي. خوشبودار وکر جو دونهون. چَوَ

(خاص سونارا کم آئین).

ڏوپ داني، ٿ. ڏوپ ساڙڻ جي ڪڍي. - اگر

ڏوٻڻ، ڏوٻجڻ؛ م. پاڻيءَ سان صاف ٿيڻ. پاڪ ٿيڻ.
 ڏوٻو؛ ڏ. ٺڳي - ڏوٻ - ڏولاڻ.
 ڏوٻج؛ ٺ. چوند.
 ڏوٻجڻ؛ م. ڏوٻڻ. چوندڻ.
 ڏوڏ؛ ڏوڏو؛ ڏ. بهتان - الزام، ظلم - ناحق - دغا.
 ڏوڏ پڌڻ؛ الزام مڙهڻ - بهتان هڻڻ.
 ڏوڏت؛ ڏ. درياءَ جي وهڪري جو آواز - گجڪار.
 ڏوڏو؛ ڏ. مڇ آڙاه. ڪورو. ٽانڊن جو ڍڳ.
 ڏوڏڻ؛ م. لوڏڻ. ڪٽل (ٿوڻي وغيره کي) ڏوڻ ڏيڻ.
 ڏوٻڻ (وڻ).
 ڏوڏو؛ ڏ. لوڏو. ڌڪو - ٽيلهو (هلڻ ۾).
 ڏوڙ؛ ٺ. مٽي - دز - رڻي - ڪٽ. خاڪ - چار. رک.
 ڏوڙ پائڻ؛ خراب ڪم ڪرڻ. بي فائدو ڪم ڪرڻ.
 ڏوڙ ڏاڻيون ڪرڻ؛ مٽيءَ ۾ ملائڻ. برباد ڪرڻ.
 ڏوڙ ڏڪاءَ؛ ڏ. مرڻي جي هڪ رسم.
 ڏوڙ ڏيو؛ ص. سونارن جي ڪوريءَ جي رک صاف
 ڪري يا دڪان جي مٽي صاف ڪري ان مان سون يا
 چاندي جا ڌڙا هٽ ڪندڙ.
 ڏوڙ ڪرڻ؛ خاڪ ڪرڻ. تباه ڪرڻ - برباد ڪرڻ.
 ڏوڙي؛ ڏ. پاڇاريءَ ۾ آيل ٻيو ڍڳو. پيچي - جوڙو.
 ڏوڙيو؛ ڏ. مٽيءَ جو وسڪارو. جهڪ. وسڪارو
 (موچڙن، گارين جو). هندن جو هڪ وڏو ڏينهن.
 ڏوڙيو ڪرڻ؛ وسڪارو لائڻ (مٽيءَ، موچڙن،
 گارين جو).
 ڏوڪ؛ ٺ. جهوڪ - ٿس. ڪاه - هلاڻ.
 ڏوڪ ڏوڪاڻ؛ ٺ. اڳتي ڪاه. دٻ ٿس. گه پيه.
 ڏوڪڙ؛ ٺ. ڏوڪڻ جو آواز. زوردار ٿوڪ.
 ڏوڪڙي؛ ص. ڏڪڙ وڃائيندڙ - ٻيلچي.
 ڏوڪڻ؛ م. جهوڪڻ - گهوچڻ. زور سان اندر وجهڻ.

ٿسڻ. ڪاهي پوڻ. تڪڙو هلڻ. پٺيان پوڻ.
 ڏوڪو؛ ڏ. دغا - فريب - ويساھ گهاتي. غلط فهمي.
 سراب.
 ڏوڪي بازي؛ ٺ. ٺڳي - مڪاري - فريب. ويساھ
 گهاتي.
 ڏومر؛ ٺ. ٺل - شور. مشهوري. چو ٻول. شهرت -
 ناموس. هاڪ.
 ڏومر ڦار؛ ٺ. زور شور. هل هنگامو. شان
 شوڪت.
 ڏومر مچڻ؛ مشهوري ٿيڻ. ڳالهه هلڻ.
 ڏونڌاڙ؛ ٺ. لوڏو - ڏوڻ، چڪ تان.
 ڏونڌاڙ ڏيڻ؛ لوڏو ڏيڻ؛ سجاڳ ڪرڻ.
 ڏونڌاڙڻ؛ م. مضبوطيءَ سان جهلي ڏوٻڻ. ڏوڏا ڏيڻ.
 ڏونر سار؛ ڏ. اچي ۽ ميرانجهڙي رنگ تي ڪپڙو.
 ڏونرو، ڏئونرو؛ ڏ. ان ولوڙيل جميل ڪير. ڏهي.
 (ص) اچو سفيد (وهت جو رنگ).
 ڏونري؛ ٺ. 'تلي' يا 'سائي' جي بيماري.
 ڏونس؛ ٺ. ڌڙڪو - دهمان. ڪاوڙ مان دٻاءُ.
 ڏوٺي؛ ڏوٺي؛ ٺ. لوهارڪي جي ڪوريءَ کي ڏڳائڻ
 لاءِ ٽمڻ.
 ڏوٺ؛ م. ساڳي ڳالهه هر هر چوڻ.
 ڏوٺ؛ ٺ. لوڏو (ڪنڌ يا وڻ کي). چوند.
 ڏوٺ ڪرڻ؛ چوندِي ڪڻڻ، پسند مطابق ڪڻڻ.
 ڏوٺڻ؛ م. ڏوڏڻ (وڻ)، لوڏڻ (ڪنڌ). چوندڻ -
 پسند ڪري ڪڻڻ.
 ڏوٺو؛ ڏ. لوڏو - ڏوڏو (وڻ کي).
 ڏوٺي؛ ٺ. هلڪي ڏڪندڙ باھ - دونين. سادو فقيرن
 اڳيان ٻرندڙ مڇ. فقيرن جو مڇ، واس توپ.
 ڏوٺڻ، ڏٺڻ؛ م. پاڻيءَ سان صاف ڪرڻ. مير ڪڍڻ

هوشياري سان.
ڏيٺان ڪرڻ: خيال ڪرڻ. توجهه ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ. مروت ڪرڻ.
ڏيٺائي: ٺ. ڏيٺائي - مالڪيائي.
ڏيٺجڻ: ڏ. ٽيڪ جهل. تسلي. آئت.
ڏيٺڻ ٺ (سن) صبر - ماڻ - تحمل. ڏيٺجڻ.
ڏيٺجڻ ٺ (سن) صبر - تحمل. ڏيٺ. ڪانڌ. تسلي.
ڏيٺجڻ ڌارڻ: صبر ڪرڻ - تحمل ڪرڻ.
ڏيٺري: ڏ (ط) آهستي - هوريان. صبر سان.
ماڻ ۾.
ڏيٺو: ڏ. آهستي - ڀرو - هوريان. سست. هلڪو (آواز) - جهيٺو.
ڏيٺڻ: ڏ. اناج. آن. چانور.
ڏيٺيءَ: ٺ. نياڻي - دختر. چوڪري.
ڏيٺائو: ص. ڏيٺن جهڙو. ڏيٺن جو.

(ڪپڙن جو). پاڪ ڪرڻ. لاهڻ (اثر).
ڏٺارڻ، ڏوٺارڻ: م. اچو اجرو ڪرائڻ صاف ڪرائڻ.
پاڪ ڪرائڻ.
ڏٺارڻي، ڏوٺارڻي: ٺ. ڏٺارڻ جي اجرت.
ڏٺڻ: ٺ. ڏيٺ - نياڻي.
ڏوٺي ڇڏڻ: پاڻيءَ سان صاف ڪرڻ ختم ڪرڻ.
اڳهارڻ (ٿانءِ)
ڏٺڻ ڏٺڻ: ٺ. ڏوٺيءَ سان باهه جاڳائڻ جو آواز.
ڏٺڻ: م. ڏوٺن سان باهه جاڳائڻ.
ڏٺڻي: ٺ. ڏٺڻ جو نمونو - ڏٺارڻي.
ڏيٺان: ڏ (سن) خيال - تصور. توجهه. سُرت. هوش.
سوچ ويچار. غور. فڪر - انديشو. معويت - استغراق.
مراقبو.
ڏيٺان ڏيٺڻ: توجهه ڪرڻ. سنڀال ڪرڻ.
ڏيٺان سان: ڏ. توجهه سان - خبرداري سان.

ڏ

اوزار.
ڏاٽو وجهڻ: وڏي ختم ڪرڻ. ناس ڪرڻ.
ڏاٽ: ٺ. مهار جي آخر وارو وڏو ۽ پٽو ڏند - هوڙ.
ڏاٽ هڻڻ: هير ٿيڻ - چوس پوڻ.
ڏاٽيل: ص. نالي چڙهيو. تجربڪار. ڏاٽ هيٺ آيل - هيسيل.
ڏاٽو: ڏ. جوئر باجهري وغيره جي ڪاٺي جو گريءَ وارو سخت. ڪمند. جي گريءَ وارو سخت سنڌو. تماڪ جي سُڪل ڏانڊي.
ڏاڇ: ڏ. شاديءَ ۾ ڪنوار کي مليل سامان (ڪپڙو)

ڏا. ٺ. اُچار 'ڏي' (يا 'ڏال') سنڌي 'الف - بي' جو ايڪيهون اکر.
ڏاٻ: ٺ. سُٺن جي مٿان ٻڌل گوڏ مثل ڪپڙو.
ڏاٻلو: ڏ. ڪاٺ مان ٺهيل ڍڪ سان ڊبلو - ڊاٻلو.
ڏاٻلي: ٺ. ڪاٺ مان ٺهيل ڊبلي.
ڏاٽ: ٺ. الله جي طرفان عطا ٿيل خوشي. عنايت.
بخشش. مليل امانت - ڏان. سخا.
ڏاٽار: ڏ. ڏاٽ ڏيندڙ. سخي.
ڏاٽر: ڏ. ڏاٽار.
ڏاٽو، ڏاٽو: ڏ. لاٻاري ڪرڻ يا گاهه لٽڻ جو خاص

لٽو، ڳهه ڳڻو، سامان سڙو، ڏيپ- ڏيچ- ڏاجو.

ڏاجو، ڏ. ڏاج.

ڏاجي، ڏ. مادي اٺ- اٺي.

ڏاڏاڏا، ڏ. پيءُ جو گهر يا خاندان.

ڏاڏڙ، ڏ. دڙڪو دهمان- ٺلهو دڙڪو.

ڏاڏو، ڏ. پيءُ جو پيءُ- جد.

ڏاڏنگ، ڏ. ڏاڏائي آڪهه، اباڻو نسل.

ڏاڏي، ڏاڏي، ڏ. سختي- جبر- ڏاڏائي، ظلم- انڌير.

ڏاڏائي، ڏ. سختي- مضبوطي، پختگي- پڪائي.

ڏاڏي- ظلم، زوري زبردستي.

ڏاڏمڙسي، ڏ. زوراوري- سينه زوري، زبردستي.

ڏاڏيو، ڏ. سخت- پڪو، مضبوط- پختو، سگهو.

ڏاڏو، ڏ. ڪرڙو- جبرو.

ڏار، ڏ. ڦوٽ- شگاف- سير- چير، وڻ جي ٿلهي

تاري- ٿار.

ڏارڻ، ڏارڻ، ڏ. چيرن- ٿوڙڻ (ڪاٺ).

ڏارو، ڏ. ڏريل اُن (ڪٽڪ، چانور وغيره)، ڏريل

ڪٽڪ جو رڌل پٽ، ٿلهو پيٺل يا ڪٽيل اُن، چانورن يا

ڪٽڪ جو بوسو (جيڪو مال جي چاري طور ڪم

اچي)، ونجهوٽي راند ۾ ڌوڙين جي ٽاڙي.

ڏارو ڏيڻ، ٽاڙي ملائڻ، ڪنهن رٿا جي قبوليت طور

ٽاڙي ملائڻ.

ڏاڙهه، ڏ. ڏاٺ- هوڙ، ڪٽي يا ڪنهن جانور

جو چڪ.

ڏاڙهه، ڏ. وڏي ۽ پڪڙيل ڏاڙهي، (ص) وڏي

ڏاڙهي وارو.

ڏاڙهن، ڏاڙهن، ڏ. چڪ پائڻ (ڪٽي جو)، ڦٽڻ.

ڪاوڙ مان تڪو مٺو ڳالهائڻ، بيهودو ڳالهائڻ.

ڏاڙهون، ڏ. هڪ قسم جو ميويدار وڻ ■ ان جو

ڦر- انار.

ڏاڙهي، ڏ. سونهاري- ريش.

ڏاڙهي پٽ، ڏ. هٿين پوڻ- جانيوٽا هٿڻ، جهيڙو.

ڄٺ- بيمزتي.

ڏاڙهي ڏيکارڻ، مٿن ڏيکارڻ، روبرو اچي ملڻ.

ڏاڙهي ڏيڻ، پڪو واعدو ڪرڻ- انجام ڪرڻ.

ڏاڙهيار، ص. ڏاڙهيءَ وارو، ڏاڙهيءَ جو مان رکندڙ.

ڏاس، ڏ. ٻاڪري مال جا وار يا بچ.

ڏاس ڪاٽڙو، ص. ڏاس ڪٽيندڙ، بڙ، بيوقوف.

ڏاسو، ڏ. تازي ڄاول ڦر (چيلو، گابو، پاڏو) جو

چيٽو، ننڍڙي ٻار جو پٽڙو ڪاڪوس.

ڏاڙي، ڏ. ڊگهي ڳن سان وڏي ڌوٽي.

ڏاڪ، ڏ. ڪاٺيءَ جا ويڊيل ٿڪڙ، جلاڻو ڪاٺين جي

ويڊيل لاکڙ (جيڪا ٻارڻ، ■ قبر ۾ ساميءَ کي ڍڪڻ ۾

ڪم اچي)، آلتِي- قِيءَ، ڏيڏرن جو ٽرڪو.

ڏاڪ چمي، ڏ. هڪ ٻاراڻي راند.

ڏاڪار، ڏ. اوگرائي (ڪاڏي بعد وات رستي پيٽ مان

نڪتل هوا).

ڏاڪڻ، ڏ. مٿي چڙهڻ لاءِ ڪاٺ جي ڏاڪڻ سان

چاڙهي.

ڏاڪڻ، ڏ. ڏانڻڻ.

ڏاڪو، ڏ. مٿي چڙهڻ لاءِ پير رکڻ جي پوڙي- زينو.

چاڙهڪو (جبل جو)، درجو، طبقو.

ڏاڪڙو، ڏ. ڏڪيو پنڌ، اوڪي منزل، جفاڪشي-

ڪشالو، سخت محنت- هلاڪي وارو پورهيو.

جدوجهد- جاکوڙو.

ڏاڪڻو، ڏاڪڻيو، ڏ. ڏکڻ جو- ڏکڻ وارو.

ڏاڳهه، ڏ (سن، داه) وڏو مڇ، هندن ۾ مڙدن کي

ساڙڻ لاءِ مڇ- چڪيا.

ڏاڳهه چڙهن: چڪيا تي چڙهن. هندڪي رسم موجب پتيءَ جي لاش سان گڏ يا جدا سڙي ستي ٿين. ڏاڳهه: ص. ڊگهي تنگن وارو- ڄانگهڙيل. ڏاڳهو: ذ. اٺ- ڪَرو.

ڌالي: ث. باغ جي ميوي جو اهو حصو جيڪو مقاطعيدار ميوي لهن تي باغ جي مالڪ کي ڏئي. ڌامرو: ذ. هڪ قسم جو تيل- مصالحو (جيڪو معدنيات مان ٺهي رستن ٺاهڻ جي ڪم اچي)- تارڪول. (ص) ڪارو- سياه. ڌاميج: ص. لانهو. بي اعتبار. لڇو. حرڪتي. ڌان: ذ. ڌاڻ. مليل بخشش.

ڌانتو: ذ. ڌاتو.

ڌاند: ذ. ڊڳو.

ڌاند ڏهن: بغيل مان ڪم ڪڍڻ.

ڌاند ڏهنو: ص. ڪنجوس- مرچوٺ. موذي- سومر.

ڌاندار: ذ. ڪاٺ يا لوھ جي ڏندن وارو پاهوڙو (جنهن سان ڪڪ ڪڇرو. پاڻ، گاه، اُن وغيره ميڙجي). (ص) وڏن ڏندن وارو.

ڌانداري: ث. ڏندن واري پاهوڙي.

ڌاندوڙو: ذ. مٽي مان ٺاهيل ۱۱ باھ ۾ پڇايل ڌاندڙو- ڌاند واري شڪل تي رانديڪو.

ڌاندو: ص. وڏن ڏندن وارو.

ڌانڊي: ث. پَن جي ٿلهي ٽس. ڌانڊي.

ڌانڊو: ذ. مٿاهين زمين يا ٻني (جنهن تي پاڻي چڙهي يا بيهي نه سگهي).

ڌانڊي: ث. سنهي ٿاري (پن يا گل جي جهل واري). پن يا گل جي ڏنڊي. گوئچ. ٿاري- لام. تماڪ جو ڪڏو.

ڌانڊيا: ذ. 'ڌانڊيا' ناچ ۾ ڪم ايندڙ ڏڪر.

ڌانگ: ث. ڊگهي لٺ. ڌانگه.

ڌانگي: ص. نانگ بلا جي ڏنگيل تي جهاز رکندڙ.

ڌانگه: ث. ڌانگ.

ڌانور: ذ. ڪوريتڙي جهڙو هڪ جيت.

ڌانو: ذ. اُن کي اڳين تنگن ۾ ٻڌڻ جو رسو.

شاديءَ جي هڪ رسم موجب لائشن کان اڳ ڪنوار

جي در تي گهوٽ کي پَت جو ڏاڳو ڳچيءَ ۾ وجهڻ.

ڌانو ڌانڻ: هڪ رسم موجب ڪنوار جي ڪوٺيءَ

واري در جي ڪنڍي ۾ سَت ٻڌي گهوٽ جي پير جي

اڳوڻن ۾ سَت وَر ڏيڻ.

ڌانو ڪپڻ. وڍڻ: پارڙي جي جنگهن ۾ سڳي جو

ڌانو وجهي اهو وڍڻ جي رسم.

ڌانولي. ڌاولي: ث. هڪ قسم جو زنجيري ڳهه

جيڪو نرڙ مٿان بيهي.

ڌانئن: ظ. اُن طرف- اُن پاسي.

ڌان: ذ. نمونو- ڍنگ- طرز. دستور- ريت. هلت.

تجوز.

ڌاني: ص. ڏن پريندڙ. تابع. مطيع.

ڌان: ذ (سن. ڌان) عطا- بخش. ڌان. انعام. تحفو.

ڪنهن درويش وٽان مليل ذات. سنگ- محصول.

چوٽائي کي تنگن ۾ ٻڌڻ جو رسو- ڌاوڻ.

ڌان ڏيڻ: راضي ٿي انعام ڏيڻ. وٺت کي تيل، گيهه

وغيره جي اوت ڪرڻ.

ڌالي: ث. ڳهه جو هڪ قسم- ڌاولي.

ڌاهه: ث. ڏس پتو. اُهاڃاڻ. اڳاهي. ڄاڻ. خبر.

ٻانهي- گولي.

ڌاهه ڏيڻ: ڄاڻ ڏيڻ- خبر ڏيڻ.

ڌاهه وجهڻ: خبر هلائڻ- مشهور ڪرڻ.

ڏٺائي، ڏکشي، ص. ڏٽو ڏيندڙ، ڪوڙو دلاسو ڏيندڙ- گشائي- ٻٽاڪي.

ڏڻڻ، ڏٽڻ، م. مُنھان تار پڻ، زور سان دٻائي پڻ (ڳوٺ، دٻو وغيره)، پڻ- تار ڪرڻ.

ڏٽو، ذ. ٻُڄ- ٻُڄو، لِيڙو، دٻي جو مُنھن بند ڪرڻ لاءِ اڳڙي نوڙي يا گاه جو مڇو، ڪوڙو دلاسو.

ڏٽو پوڙي، ث. دم دلاسو، ڪوڙ ٻٽاڪ.

ڏٽو ڏيڻ، ڪوڙو دلاسو ڏيڻ، نلھو آسرو ڏيڻ.

ڏٽو ڏمڻو، ص. تلهو متارو، سگهارو.

ڏٽ، ث. نظارو- ڏيڪاء، ڏيڪ، نظر- پينائي.

ڏٽ ڀرولي، ث. ڪنھن واقعي يا نظاري تي ٺھيل ڀرولي (گجھارت جو هڪ قسم).

ڏٽل، ص. نظر آيل- معلوم ٿيل، ڄاتل سڃاتل، آزمائيل.

ڏٽل وائڻل، ص. ڄاتل سڃاتل، معلوم ٿيل.

ڏٽو، ص. ڏٽل، ظاهر- عيان، (ث. ڏٽي).

ڏٽو ڪرڻ، ظاهر ڪرڻ- پڌرو ڪرڻ، خوار ڪرڻ- بدنام ڪرڻ.

ڏٽ، ذ. سگهه- زور، سَت- ٻَل، قوت.

ڏٽ، ڏٽو، ذ. سڃيل ماس جو ڳوڙهو- سوڄ.

ڏٽرو، ذ. ٻه ڀير، منجهند.

ڏٽرو ڪرڻ، منجهند جي ماني کائڻ ۽ آرام ڪرڻ.

ڏٽڻ، (سن، دُرجن) وير- دشمن

ڏٽهو، ڏٽهيو، ذ. تڪليف- آزار، درد- پيڙا.

ڏٽهو ڏيڻ، صدمو رسائڻ، تڪليف ڏيڻ، تنگ ڪرڻ.

ايدائڻ- آزارڻ.

ڏٽرو، ص. مسخرو، پيشه ور مسخرو، بيهودو.

ڏٽرو، ذ. چڱيءَ طرح چارو يا گاه نه کائيندڙ جانور، (ضد، سڄڻ).

ڏٽو، ذ. فساد- وڳوڙ، ڳيٽاڙو، آزار، مصيبت.

ڏاه، ث. مڙدي کي ساڙڻ واري باهه- ڏاگهه، ساڙ- حسد، دشمني.

ڏاهو، ص. سمجھ- عقلمند، سڄاڻ، سياڻو، هوشيار، چالاڪ، ويڄ، (ث ڏاهي).

ڏاهي، ث. مڇيءَ جو هڪ قسم.

ڏاڻي، ث. مڙدن جو ماس کائيندڙ هڪ خيالي عورت- ڏاڪڻ، پواڻي عورت، بد صورت ۽ ڊيچاريندڙ عورت.

ڏاڻي، م. ڏاڍو وجهڻ، رسي وغيره سان ٻڌڻ، ڪڙڻ.

ڏاڻو، ذ. ڪٻو پاسو- ڪاٻو هٿ، ڏاڻي هٿ وارو پاسو، اٻتو، (ضد= ساڻو)، (ث. ڏاڻي)

ڏاڻي، ث. نشاني، اُھج، واپاري اصطلاح موجب مُلھ ڪٽڻ لاءِ ڪپڙي ۾ هٿ ويڙهي آڱرين سان ڏنل اشارو.

رستي جي نشان لاءِ مٽيءَ جي ڌڙي، پاڻيءَ ۾ به آڱريون ڏيکاري ٿي ڏيڻ واري راند، درياه ۾ پاڻي جي ماپ لاءِ ڪوڙيل ڪاٺي.

ڏٽرائي، ث. ايرائي، ڪمزوري- هيٺائي.

ڏٽرو، ص. اڀرو، ڪمزور- هيٺو.

ڏٽو، ذ. اهو چوپايو جنهن جا سڱ لڙيل هجن، ٽين يا لوھ جو دٻو.

ڏٽڻ، ڏٽجڻ، م. چوپائي (مينهن، ڍڳي، بڪري وغيره) مان کير نڪرڻ.

ڏٽ، ث. سوييا، ڏيڪ- نظارو، ڏيا، زور- سگهه.

ڏٽڙ، ذ. خراب تڙ، ڏکيو تڙ (دريا يا سمنڊ جو).

ڏٽڙجڻ، م. دريدر ٿيڻ، اوجھڙ ۾ پوڻ، گمراه ٿيڻ، ڪنگال ٿيڻ.

ڏٽڙ، م. بدحال ٿيڻ، ڪنگال ٿيڻ، بيراه ٿيڻ.

ڏٽ، ذ. جهنگ ۾ پيدا ٿيل شيون جيڪي ضرورت وقت کاڌي طور ڪم اچن (ڏوٽرا، پُسي وغيره).

جهنگلي گاه مان نڪتل آن.

ڏچو پرڻ، ٻئي جي ٿيل نقصان جي پورائي ڪرڻ.
 ڏڏ، ذ. عيب- نقص (ڪنهن شيءِ ۾). ٿئي يا ٻڙي ۾
 داغ يا ڪچائي جو نشان.
 ڏڏ، ذ. ڪير. کسي- جهڻ.
 ڏڏڙي، ٿ. ساون مٿرن جون رڌل ڦريون- مٿري-
 ڀڳي.
 ڏڏل، ص. عيبدار. هيٺو. ڏڪويل.
 ڏڏل، ص. نچوڙيل. پيڙيل. ستايل.
 ڏڏور، ص. ڏڏل. هيٺو. ڏڪويل. آزاريل- ستايل. آڌ
 رڌو (ان).
 ڏڏ، ص. موڱو- ڪنڊ ذهن- غبي.
 ڏڏڙ، ص. ٿلهو پينل- ڌريل (اناج وغيره). ڇاپاڪي
 (بيماري) جا ڌڙب.
 ڏڏڙ، م. ڏڏر ڪرڻ- ڌارو ڪرڻ. ڇپي چٽي پورا
 ڪرڻ.
 ڏڏو، ذ. ڪوڙي دعويٰ- تهمت- الزام.
 ڏڏو ڏڪر، ڏڏو ڏيڪر، ذ. ڌڙڪو دهمان. جٺ
 ٿ. هاتڙ هُوڙڙ.
 ڏڏو، ذ. دلداري- تسلي- دلاسو. سهارو- پرجهلو.
 پُٺيرائي- واهر. ڇمڙي، جي هڪ بيماري.
 ڏڏو ڏيڻ، دلداري ڏيڻ. آٿت ڏيڻ. مدد جو آسرو ڏيڻ.
 ڏڙ، ٿ. زمين ۾ ڪنهن جانور جي کوٽيل چڙ.
 ڏڙ، ذ. ڪپڙي جو بَر (ويڪر). ڪپڙي جي تاجڪي
 مان ڦاڙي جدا ڪيل ٽڪر. ڊپ- پَو. خطرو- انديشو.
 ڏڙاڇ، ذ. ڪشالو- تڪليف- ڏاڪڙو.
 ڏڙاڇو، ص. ڏڪويل- آزاريل. هيسيل. هيٺو.
 ڏڙائڻ، م. ڌارو ڪرائڻ- ٿلهو پيهائڻ (ان).
 ڏڙت، ذ (سن. ڏرت) مصيبت- هڃا- آزار. ڏولاڻو.
 ڏڪار.

ڏرت ڏٺار، ذ. اهنج آزار. ڏڪار ڏولاڻو.
 ڏڙڙ، ڏڙڙ، ذ. سوراخ (زمين ۾). ڦوڙ- شگاف. چڙ-
 غار.
 ڏرمائڻ، م. رنج ٿيڻ. انڪار ڪرڻ- نٿائڻ.
 ڪرڪڻ- خفي ٿيڻ.
 ڏڙڙ، م. ٿلهو پيهڻ- ڌارو ڪرڻ. ڦوڙڻ. تباہ ڪرڻ.
 ڊڄڻ.
 ڏڙڙي، ٿ. پيهه. چپ. سيڪت.
 ڏڙو، ذ. زمين ۾ کوٽيل چڙو (ٿوڻي وغيره کوڙڻ لاءِ).
 (ص) کاڌي جي ڪڏ- گهڻ کاڻو- هڃي.
 ڏڙا ڏيڻ، اکين ۾ ڪڏون پوڻ. اکيون پيهي وڃڻ.
 ڏڙي، ٿ. پڪي جو هڪ پاسو (عام طرح پڪي ۾ ٻه
 ڌريون ٿين). ڪپڙي جو ڏڙ.
 ڏڙيو، ذ. ڌريل آن. ڪٽڪ وغيره جو ڌارو.
 ڏڙهه، ذ. غير آباد ۽ ٺوٺ زمين.
 ڏڙهو، ذ. سٺ جو ڪينهون- ڪينهوڙو.
 ڏڙهي، ٿ. چڙ مان چڙب. ڌڙڪو.
 ڏڙهيون ڏيڻ، چڙبون ڏيڻ. ڌڙڪا ڏيڻ.
 ڏس، ٿ. ٻڌائڻ جو عمل. اهڃاڻ- اشارو.
 ڏس ڪرڻ، ٻڌائڻ- اشارو ڪرڻ.
 ڏس، ذ. پار پتو- اهڃاڻ. اشارو.
 ڏس پتو، ذ. پار پتو. سڌسما. خبرچار.
 ڏس، ٿ. (سن. دشا) طرف- پاسو.
 ڏس ڪاڻي ڪرڻ، ڪاريت وڃائڻ. اعتبار ڀڄڻ.
 ڏسا سول، ذ. سيارن ستارن جا اهڃاڻ (جن مطابق
 سياڳ نياڳ جا سون ڳنڍين).
 ڏسائڻ، م. ٻڌائڻ. سڌسما ڏيڻ.
 ڏسجڻ، م. پسجڻ. ظاهر ٿيڻ.
 ڏسڪڻ، م. سڌڪڻ- سڌڪا پري روئڻ.

ڏسڪو، ڏ. سڏڪو.
 ڏسندو، ڏ. ايندڙ مهينو (جيڪو ڏسو).
 ڏسندي، ڏ. فوراً - يڪدم. جهت پٽ.
 ڏسندو رهڻ، خيال رکڻ. نظرداري ڪڻ.
 ڏسڻ، م. ڏيکارڻ. ڏس ڏيڻ. اشارو ڪرڻ. ٻڌائڻ.
 سڄي ڪرڻ.
 ڏسڻ، م. نظر ڪرڻ - نهارڻ. تڪڻ. ڇاڇڻ. تپاسڻ.
 معائنو ڪرڻ. مشاهدو ڪرڻ. خيال ڪرڻ - غور
 ڪرڻ. آزمائڻ - پرڪڻ. ڳولڻ. مطالعو ڪرڻ.
 ڏسڻ وائسڻ، ڇاڇ جوڇ ڪرڻ. ڳولا ڪرڻ.
 نظرداري ڪرڻ. غور ويچار ڪرڻ.
 ڏسڻو وائسڻو، ص. چڱيءَ طرح واقف. جاتل
 سڃاتل. جهانديدو.
 ڏسڻي، ٺ. اشارو ڪندڙ آڱر (آڱوڻي جي پرواري
 آڱر) - شاهد آڱر.
 ڏسڻي، ٺ. ڪن لفظن، عنوانن وغيره جي فهرست.
 ڏٺو، ڏ. هڪ قسم جو هٿيار (ڊگهي ڪاٺيءَ ۾ لوهي
 ڇهنڊ سان).
 ڏٺي، ٺ. ننڍو ڏٺو. ڪريءَ جهڙو لوهي اوزار.
 ڏٺيرو، ص. ڏٺو هٽندڙ شڪاري.
 ڏٺيرو، ڏٺيرو، ڏ. ڦوٽ (ماڻهن ۾) - اختلاف. وڳوڙ.
 بغاوت. اثبثت. ڦيٽاڙو - نفاق.
 ڏک، ڏ. ڪاٺيءَ جو ننڍو گول ٽڪر. ڏڪر.
 ڏڪ، ڏڪو، ڏ. نوجوان چوڪريءَ جو آرم.
 ڏڪار، ٺ. اوگرائي - ڏاڪار.
 ڏڪار، ڏڪارون ڏيڻ، اوگرابون ڏيڻ ڏٺو جون
 مستيون ڪرڻ. مال هضم ڪرڻ.
 ڏڪار، ڏ. ڏکيو وقت (اناج جي کوٽ وارو) - قحط
 - ڪال، اثاث - قلت.

ڏڪاريو، ص. ڏڪار جو ماريل. اهو واپاري جيڪو آن
 گڏ ڪري مهانگو وڪڻي.
 ڏڪائڻ، م. ٽڙڪائڻ - ڪنبائڻ. چرڪ وجهڻ. ٻپ
 ڏيارڻ.
 ڏڪ ڏڪندو، ص. سيءَ يا تڏ ۾ هڙڪندو.
 ڏڪر، ڏ. ڪاٺيءَ جو ننڍو ٽڪر. اتي ڏڪر راند ۾
 ڪم ايندڙ ڏڪر.
 ڏڪر، ڏ. ڏڪار.
 ڏڪڻ، م. ٽڙڪڻ. ڪنبڻ. ڏڏڻ - لڏڻ. لرزڻ.
 هڙڪڻ (سيءَ کان).
 ڏڪڻي، ٺ. ڪنبڻي - ٽڙڪڻي - لرزش. هڙڪي
 (سيءَ کان).
 ڏڪ، ٺ. شاديءَ جي هڪ رسم (جنهن ۾ گهوٽ ۽
 ڪنوار کي شاديءَ کان ٽي ڏينهن اڳ سينگار ڪرائي
 چلي ۾ وهارين). ڪنوار جو شاديءَ کان اڳ سينگار.
 ڏڪ وهارڻ، شاديءَ جي هڪ رسم موجب گهوٽ ۽
 ڪنوار کي موڙ ٻڌائي سڄ تي وهارڻ (ان سان گڏ ٻيا
 ساڻ سوڻ ڪرڻ).
 ڏڪ، ڏ (سن) غم - رنج - ارمان. سور - اهنج -
 ايذاء. تڪليف - عذاب.
 ڏڪ ڀريو، ص. ڏڪويل - غمگين. افسوسناڪ.
 ڏڪ ڀوڳڻ، ڏڪ سڻ - تڪليفون سڻ.
 ڏڪ ڏاڪڙا، ڏ. تڪليفون، ڪشالا ۽ مصيبتون.
 ڏڪ ڏوراپا، ڏ. سورن ڏڪڻ جو بيان. ميارون.
 ڏڪ ڏسڻ، تڪليفون ڏسڻ. عذاب کائڻ.
 ڏڪ ڏولاوا، ڏ. ڏڪ ڏاڪڙا.
 ڏڪ سڪ، ڏ. خوشي ۽ غم. رنج ۽ راحت. اهنج
 سهنج.
 ڏڪ سڻ، تڪليفون برداشت ڪرڻ.

ڏک وٽنڊ ڏک سُر اورڻ. حال پائي ٿيڻ، غمخواري ڪرڻ.

ڏک ڏيڻ ڏک ڏيڻ، عذاب ڏيڻ، سختيون ڏيڻ. ڏکارو، ص. ڏکويل - غمگين. رڻهارڪو.

ڏکائڻ، م. ايدائڻ. تڪليف ڏيڻ. ڏک ڏيڻ. سُر ڪرائڻ. رنجائڻ.

ڏکڙو، ذ. (ڏک جو تصغير) غم - رنج. افسوس.

ڏکڙا روڻ، ڏک بيان ڪرڻ، سُر ٻڌائڻ.

ڏکندو، ذ. درد - غم. سُر - ڏک. آزار (بيماري جو) بيماري. (ص) ڏک جهڙو. ايدائيندڙ. ڦٽيل - گهايل.

ڏکڻ، ڏکڻ، ذ (سن. دکشن) جنوب - ڪاچيل.

ڏکڻ قطب، ذ. ڌرتيءَ جي ڏاکڻي چوٽيءَ وارو ماڳ (اتر قطب جي لحاظ سان ڏکڻ قطب، جيتوڻيڪ اتي ڪو قطب تارو ڪونهي).

ڏکڻ، م. سُر ڪرڻ. ايذاء ڪرڻ.

ڏکڻو، ڏک ڏيندڙ - ڏکونيندڙ. نازڪ مزاج.

ڏکڻا، ٺ (سن. دکشنا) ڪنهن ساڌو فقير کي ڏنل دان. پيٽا - نذرانو.

ڏکڻهاري، ٺ. هڪ قسم جو زهري جيت (اڏامي ۽ ڏنگ هڻي).

ڏکو، ذ. اهنج - ايذاء. دهمشت - هيبت. ڪاوڙ - تاب. ڊپ.

ڏکو ڪرڻ، ڏکو ڏاب ڪرڻ. سيڪت ڏيڻ. هيسائڻ - هراسڻ.

ڏکونڻ، م. ڏک ڏيڻ. ايذاء ڏيڻ. اهنجائڻ. تڪليف ڏيڻ. رنجائڻ.

ڏکويل، ص. غمگين - رنجيدو. آزاريل.

ڏکي، ٺ. ڏک ڏيندڙ. اهنجي - مشڪل. رنجائيندڙ

(ڳالهه).

ڏکي لڳڻ، اها ڳالهه جنهن جي ٻڌڻ سان ڏک ٿئي. طعنا مهڻا ٻڌي رنج ٿيڻ.

ڏکيائي، ٺ. تڪليف - اهنجائي - مشڪلات. لاچارِي. سوڙهه - تنگي.

ڏکيو، ص. اڏڪو - مشڪل - اهنجو. تڪليف وارو. اٿانگو. ناخوش - ارهو. آزاريل - ستايل.

ڏکيو سڳيو، ظ. جيئن تيئن ڪري - مشڪلات سان. بيوسيءَ ۾.

ڏگر، ذ. ڪاٺ جو ٽڪرو (جيڪو ڪنهن سوراخ کي بند ڪرڻ لاءِ هڻجي).

ڏگري، ٺ. ڪاٺ جي ٿانءَ يا تختي جي سوراخ کي بند ڪرڻ لاءِ ڪاٺ جي چٽي.

ڏگهه، ص. وڏين تنگن وارو - ڄانگهڙيل. ڊگهي قد وارو. وڏيءَ عمر وارو پر عقل ۾ گهٽ.

ڏگر، ذ. سڱن وارو جانور - حيوان. (ص) بيوقوف.

ڏگرو، ذ. ڪاٺ جي ٿلهي مھري (جنهن سان ڪپڙا، آن، سنگ ڪٽجن).

ڏگري، ٺ. ڪپڙن ستن لاءِ سونڌي.

ڏگڻ، م. رڱڻ - دريدر ٿيڻ. پٽڪڻ. ڪنگال ٿيڻ.

ڏگهڻ، م. پڙهڻ - ڪٽا تار ڪرڻ. گهوچڻ - جهوڪڻ. پيٽ پري ڪائڻ. گهڻو ڪائڻ.

ڏلهو، ذ. لشي جي سنهي تارين مان ٺهيل توڪرو (جيڪو مٽي ڍوڻ ۾ ڪم اچي).

ڏلها ڪڍڻ، مزوري ڪرڻ. سخت پورهيو ڪرڻ.

ڏمڙ، ذ. ڪاوڙ - چڙ - غصو. ناراضگي.

ڏمڙ ڏوٽ، ذ. ڏوهه گناهه جو پڇاڻو. سزا جزا. حرف حساب.

ڏمڙجڻ، م. ڪاوڙجڻ - رنج ٿيڻ. چڙڻ.

ڏنڊ ڪڙڪو ڏ. ڏندن جو آواز. ڇڙڪو. ڌڙڪو
ڊھمان.

ڏنڊ ڪوٽي ٿ. ڏندن ڪوٽڻ لاءِ چاندي يا ٽامي جي
ڇهنپياري تار- ڏنڊيلي.

ڏندرو ڇ. وڏن ڏندن وارو. ڊگهن ڏندن وارو (ٿ).
ڏندري.

ڏنڊڻ ڏنڊڻ ڏ. ڏاٽي يا ڪارائي وغيره جا ڏندا
ٺاهڻ يا ٽکا ڪرڻ.

ڏنڊڻ ڏ. ڏنڊ ڪپڙ، ڪپڙ، ڪپڙ وغيره جي سائي ٿاري
(جيڪا ڏندن ۾ وات صاف ڪرڻ جي ڪم اچي)-
مسواڪ.

ڏنڊ پوڻ ڏ. بيهوشيءَ ۾ ڏنڊ پڇي وڃڻ.

ڏنڊ ڇڻ ڏ. بيهوشي وغيره جي حالت ۾ ڏنڊ پڇي
وڃڻ.

ڏندو ڏ. ڪارائيءَ يا مشين جي ڪنهن چڪريءَ جو
ڏندو. ڦٽيءَ جو ڏندو. هرلي يا نار جي چڪر جو ارو.

ڏندو ڇ. وڏن ڏندن وارو.

ڏندي ٿ. ڏندن جي قطار.

ڏندي ڏيڻ ڏ. زباني تڪرار ڪرڻ اجايو بحث ڪرڻ.
گھرو ڳالهائڻ.

ڏنديلي ٿ. ڏنڊ ڪوٽي.

ڏندين ڏانڊ ڏ. پنهنجي مڙسيءَ وارو. جوان. خود
مختار. سگهو.

ڏنڊ ڏ. جرمانو. عيوض (ڏوهه جو). تاوان. چٽي.

ڪسرت ۾ ات ويه جو عمل. جانور جو سڱ (جيڪو

گودڙ يا فقير ٿوڪ سان وڃائين)- نفير- سڱي. (ڇ)

ٿلهو مٿارو.

ڏنڊ ڀرڻ ڏ. جرمانو ادا ڪرڻ. چٽي ڀرڻ.

ڏنڊ وجهڻ ڏوهه جي عيوض مقرر رقم ڀرڻ لازم

ڏمرڻ ڏ. ڏمرجڻ.

ڏمند ڏ. آندڻ ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ قسم جا ڪيٽان.

ڏن ڏ. ڏل- خراج- محصول. مرشد يا درويش. يا
درگاهه کي ڏنل ٺڌرانو.

ڏن پڙو ڇ. ڏن ڏيندڙ. باجگذار- تابعدار.

ڏنپ ڏ. سڙيل هنڌ جو نشان (جسم يا ڪپڙي تي).

ڪنهن بيماريءَ جي علاج طور ڏنل ٿڌو.

ڏنپ ڏيڻ ڏ. عذاب ڏيڻ- سور ڏيڻ. صدمو پهچائڻ.

ڏنپرو ڏ. مڇيءَ جو هڪ قسم- ڪڙڙو.

ڏنيڻ ڏ. ڏنپ ڏيڻ. ساڙڻ- داغ (ڪنهن تئل شيءِ

سان). طعنا مڻڻ ڏيئي دل ساڙڻ. ساڙ ڏيڻ. چڙب سان

ڳالهائڻ.

ڏنجه ڏ. تڪليف- جاکوڙ. آزار- مصيبت. رنج.

ڏنجهو ڏ. ڏنجه.

ڏنجهو ڏيڻ ڏ. تڪليفون ڏيڻ. آزارڻ.

ڏنڊ ٿ. وٽ- ڪنار (ڪپڙي جي).

ڏنڊ ڏ (سن. ڏنڊ. ف. دندان) انسان يا جانور جي

وات ۾ هڏين جي قطار (جن سان کاڌو ڇاڙجي).

ڏنڊ ٿيڙڻ ڏ. اجايو ڪلڻ.

ڏنڊ ٿڙڪو ڪرڻ ڏ. ڪجهه نه ڪجهه ڪائڻ- وات

هلائڻ. ٺلهو رعب رکڻ.

ڏنڊ چڪ ڪرڻ ڏ. واتورجڻ- گهٽ وڌ ڳالهائڻ.

ڏنڊ ڏسڻ ڏ. ڏسڻ (جانورن جي).

ڏنڊ ڏيکارڻ ڏ. ڪاوڙ جو اظهار ڪرڻ. رعب ويهائڻ.

ڏنڊ ڏيڪ ٿ. ناراضگي. مٿاڇري دوستي.

ڏنڊ ڪڍڻ ڏ. بي حياتي سان ڪلڻ.

ڏنڊ ڪرڻ ڏ. ڪاوڙ ۾ ڏنڊ پيڻ. ننڊ ۾ ڏنڊ گسائڻ.

ڏنڊ کٽا ڪرڻ ڏ. بيزار ڪرڻ- بيوس ڪرڻ. ڪڪ

ڪرڻ.

ڪرڻ - چٽي وجهڻ.

ڏنڊ، ٿ. ڏانڊي. ڳوٺج. پوچڙ (گجر بصر جي).

ڏنڊمڙ، ص. بي پرواه - بي فڪر. تلهو متارو.

ڏنڊو، ڌ. سؤنتو - ڏڪو. جهنڊي جي چڙ. پنگ ٿاڌل

وغيره گهوٽڻ لاءِ مَهرُو. (ص) تلهو متارو - مضبوط (جسماني طرح).

ڏنڊائي، ص. ڏنڊا هٽندڙ - ڏڪي باز - ويڙهاڪ. جهيڙاڪ.

ڏنڊو ڪٽڻ، جهيڙي لاءِ تيار ٿيڻ. سختي ڪرڻ.

ڏنڊو مٽو، ص. تلهو متارو. سڙوٿر.

ڏنڊي بازي، ٿ. جهيڙو فساد. مارڪُٽ.

ڏنڊي، ٿ. ڪاٺي. سنهون لڪڻ. ساميءَ جو ڪانو.

ڏنڊي هٿڻ، تور ۾ ساميءَ جي ڪاٺي کي لوڏو ڏيڻ (جنهن ۾ گهٽ وزن به پوري تور ڏيکاري). لڳي ڪرڻ.

ڏنڊي، ٿ. ڏانڊي. ڳوٺج. بوند. ڏنڊ.

ڏنگ، ڌ. وڇون يا ڏينيو وغيره جو زهريلو ڪنڊو -

نيش. وهڻ کي ڏنگيندڙ هڪ قسم جو جيت (وڏي مک)، وزن (دوا يا امل جو). کارڪ جو هڪ قسم.

ڏنگ لڳڻ، تڪليف پهچڻ - نقصان رسڻ.

ڏنگ، ڌ. وڙ - وڪڙ - پيچ. ڪپت - لچائي. حرڪت.

ڏنگائي، ٿ. حرڪت - شرارت - لچائي. ارڏائي. ڏنگ - ٿيڙ - وڙ.

ڏنگجڻ، م. بلا، پٽون وغيره جيت کان ڏنگ لڳڻ. ايڏاڻا پهچڻ.

ڏنگڻ، ڏنگڻ، م. پٽون بلا يا ڪنهن زهري جيت جو ڏنگ هٿڻ. ايڏائڻ.

ڏنگي، ٿ. گاه جو هڪ قسم (جيڪو ڪپڙن کي چٽي پوي).

ڏنگو، ڌ. چڪ - وڏ - گهاٽ. ڏڪو.

ڏنگو، ص. ڦڏو - مڙيل - وريل - ونگو. حرڪتي - لڇو - شير. اردو (ٿ. ڏنگي).

ڏنگي، ٿ. نج سون جي لسري. سُئي چانديءَ جي لٺ.

ڏنو، ڌ. جهيڪ، چهي وغيره جو جسم تي نشان - ٻنو - نيل. ٽڪري - جبل جو ٿوڙو. مٿاهون پٽ.

ڏنو، ڌ. ڏنل چيز (خدا ڪارڻ). نذر - تحفو. صدقو. بخشش - خيرات.

ڏنو ٻنو، ڌ. خيرات يا صدقي جو نڪ اجورو.

ڏنو ورتو، ڌ. ڏيئي لپتي. ڏي وٺ.

ڏن، ڌ. ڏئون، ڌ. ساڙ - حسد. ڪينو. عداوت. ڏنجه - آزار.

ڏني، ٿ. ڏنو. ڪنڊي. ڪنار. مٿاهون پٽ.

ڏنيل، ڏني، ص. بيوه - ڦلاوٽي.

ڏڻ، ڌ (سن. ڏن) ڏينهن. وڏو ڏينهن. ٻارهن ماهو ڏينهن - پرڀ.

ڏڻ وارو، ڌ. ڏينهن ڏهاڙو - وڏو ڏينهن.

ڏوا، ٿ. بددعا - پٽ پاراتو.

ڏوا، ڌ. خراب ان وٺندڙ هوا.

ڏوپ، ڌ. کير ڏهن جو ڪم - ڏهاڻي. کير ڏيندڙ مال جي کير ڏيڻ وارو عرصو.

ڏوٽ، ص. گهڻو ڪائيندڙ - پيئڻو. هيجي.

ڏوتو، ز. ڦوٽ - کاڌو. چوٽو.

ڏوٽي، ٿ. ڏٺ تي گذران ڪندڙ. ڏٺ ڪائيندڙ مارو ماڻهو. غريب.

ڏوٽ، ڌ. ميار. ڪاوڙ. ڏڪ - رنج. (ص) بيرحم - سنگدل.

ڏوجرو، ڏوجيرو، ڌ. ڪشالو. ڏولائو. آزار.

ڏوڏ، ٿ. ڏهاڻي - ڏوپ.

ڏوڏي، ص. کير وڪڻندڙ. ڏڏ کير وڪڻندڙ. هڪ تاري جو نالو.

ڏوڏو، ذ. ڏينو- ڏيلهو (ڪپهه، پُست وغيره جو). پڻ جو بچ. اگر جي گريء وارو سنڌ- ٿئي. ڏونڪو- هليلو.

ڏوڏي، ث. پُست جي ٻوٽي جو ڦڙ (جنهن مان آفيم نڪري).

ڏور، ث. سٺ، سٺي وغيره جي سنهي تنڊ. تنڊ. ڏاڳو- ڏورو. لغڙ اڏائڻ جو ڏاڳو. لاتون ڦيرائڻ جو ڏورو. مڇيءَ جو ڏورو.

ڏور واڳ، ث. عام مختياري. اختياري، حق واسطا. آزادي.

ڏور، ذ. سگهڙ پائي جو هڪ هنڌ (ڪنهن واقعي بابت اشارن اهڃاڻن واري واقعي تي ٻڌل بيت).

ڏور، ظ (ف. ڏور) پري- بعيد. جدا- الڳ.

ڏوراڏو، ظ. ڏوراهون. تمام پري.

ڏوران ڏور، ظ. تمام پري- ڏورانئون.

ڏورانئون، ظ. تمام پري. (ث. ڏوراهين).

ڏورانين، ث. پرانين- ڏوري.

ڏوراپو، ذ. شڪايت- ڳلا. ميار.

ڏوراپا ڏين، ميارون ڏين. شڪايت طور ڏک جو اظهار ڪرڻ.

ڏورڙو، ذ. هڪ قسم جو ڳهه- ٻانهن رکي.

ڏورڙ، م. پنڌ پوڻ. ڀٽڪڻ. هلڻ. پُٺ وٺي ڳولڻ-

ڳولا لاءِ پٺيان پوڻ. ڳولڻ. گهوڙي ميڙڻ.

ڏورڻو، ذ. پاڇاريءَ جو ٻاهر يون ڪلو (جنهن سان ڊڳي جو ڪنڌ قابو ڪجي).

ڏوڻا ڏيڻ، ڪم ڪار ۾ واهر ڪرڻ. ڏک سک ۾ حال پائي ٿيڻ.

ڏورو، ذ. ٿلهو ڏاڳو. ڳانو. زري يا مقيش واري پٽي. ڳهه جو هڪ قسم.

ڏوري، ث. سنهون ڏاڳو. تنڊ. پانڪ. واڳ. رسي.

ڏوريءَ، هجڻ، چٽي ۾ هجڻ. حڪم ۾ هجڻ.

ڏوريو، ذ. سونڀي ڪپڙي جو هڪ قسم.

ڏوڙ، ث. ڪپڙي جي ڪناري- وٽ- پلانڊ.

ڏوڙو، ص. پيڻو- پٽو. ڦڏو- وريل.

ڏوسو، ص. پوڙهو. ڪنجوس.

ڏوڪا، ذ. ڪجيون- ڪارڪون- چوهاڙا.

ڏوڪرو، ذ. چوڪرو. (ث. ڏوڪري).

ڏوڪڻ، م. ڏک ڀرڻ. پيئڻ. ڏوگهڻ.

ڏوڪاهو، ز. ڏڪيائي- اهنج.

ڏوڪي، ص. ڏک وارو- ڏک سهندڙ.

ڏوگاهو، ذ. ڏولائو- اهنج. ڏڪار.

ڏوگهڻ، م. وڏا ڏک ڀري پيئڻ. تڪڙ ڪري پيئڻ.

گهڻو پيئڻ.

ڏوگهو، ز. اُج. گهڻي اُج.

ڏول، ذ. لوهه ٽيڻ وغيره جو کليل منهن وارو تانءِ-

دبو. ڏڪار. انقلاب.

ڏول، ص. برباد- تباہ- ناس.

ڏول ڪرڻ، چٽ ڪرڻ- ناس ڪرڻ. برباد ڪرڻ.

ڏولائو، ذ. وڏي تڪليف. ڏيڙ. مضيت. وڳوڙ.

ڏولي، ث. بادشاهن يا زالن کي ڪڍڻ لاءِ خاص قسم

جو ننڍو پينگهو- محافو. لاش ڪڍڻ لاءِ خاص قسم جي

ڪٽ.

ڏوم، ذ. مڱهار.

ڏون، ص. ٻه عدد.

ڏونرو، ذ. نونٺ کان ڪلهي تائين ٻانهن جو حصو.

نونٺ کان مٿي گوشت جي مُشڪ. ڪرڙ جو ڪچو ڦڙ

(ڌٽ طور ڪم اچي) - ڏيلهو.

ڏونرو لوڪن، وڙهن لاءِ تيار ٿيڻ.

ڏونڪو، ڌ. دهل يا نغاري وڄائڻ لاءِ خاص گهڙيل

ڪاٺي. ڏانڊيو. هليلو - ڏوڪو.

ڏونڪا، ڌ. جهمر ناچ جو هڪ قسم - ڏونڪا راند.

ڏونڪو لڳڻ، نغارو وڄڻ. ڪنهن واقعي جو اعلان

ٿيڻ.

ڏونڪي چاچي، ص. تماشين. نالي ماتر سات

ڏيندڙ.

ڏونگر، ڌ. جبل - ڪوه - پهاڙ.

ڏونگر ڌارڻ، سخت جفاڪشي ڪرڻ. جبل ٽاڪڻ.

ڏونگر ڌورڻ، جبل جهاڳڻ. تڪليفون سهڻ. جاکوڙ

ڪرڻ.

ڏونگري، ڌ. بصر - پياز.

ڏونگهو، ص. ڏونگهيءَ جهڙو ڪاٺ جو پيالو. ٺولهو.

ڪُونڊو. ٽڪو - داغ - عيب. (ط) اونھون - عميق.

ڏونگهي، ڌ. سُڪل ناريل جو اڙ - ڪوپرو.

ڏوڻ، ڌ. پيڻ.

ڏوڳو، ص. پيڻو. پٽو - دھرو.

ڏوهه، ڌ (سن. دوش) قصور - خطا. گناه - پاپ.

الزام. ميار. حرف.

ڏوهاري، ص. گنگهار - ڏوهي. قصوروار. مجرم.

ڏوهه ڏيڻ، الزام ڏيڻ. گنگهار ڪرڻ.

ڏوهي، ص. ڏوهاري. قصوروار. گنگهار.

ڏوهڙو، ڏوهيڙو، ڌ. ٻه ستويت - دوهو. بيت.

ڏوهو، ڌ. کير ڏهندڙ - ڏهاڻي ڪندڙ. کير ڏهڻ جو

ٿانءُ.

ڏوڻلو، ڌ. ڪاٺ جي وڏي ڏوڻي. هڪ قسم جو آبي

پڪي - ڏوڻل.

ڏٺو، ڌ. سُرُو (ڪاٺ کي ڪاٺيندڙ جيت). ڳارالو -

جهوري. پيٽوڙي.

ڏوڻي، ڌ. ڪاٺ جو چمچو - ڏوڻلو.

ڏهه، ص (ف. ده) هڪ عدد - ڏهاڪو.

ڏهه ڏسيئون، ڌ. ڏهه طرف (الهندو، اڀرندو، اتر،

ڏکڻ، هيٺ، مٿي، ڏکڻ اڀرندو، ڏکڻ الهندو، اتر

الهندو، اتر اڀرندو).

ڏهوڻ، ڌ. ڏهه پيرا وڌيڪ.

ڏهاڙو، ڌ. ڏينهن - روز. وڏو ڏينهن.

ڏهاڙي، ڌ. روز جو اجورو - روزاني مزوري. (ظ)

روزانو - هر ڏينهن.

ڏهاڪو، ڌ. ڏهن جو مجموعو. (۱۰).

ڏهاڳ، ڌ. نياڳ - بدبختي. وڇوڙو - فراق. رٺاپو.

(ضد. سهاڳ).

ڏهاڳڻ، ڌ. مڙس جي طلاق ڏنل يا ڇڏيل عورت -

رٽڙ - ڏنيل. نياڳي.

ڏهاڻو، ڌ. کير ڏهڻ جو ٿانءُ - ساڙهو. ڏوپ. (ص)

ڏکيو. (ضد. سهاڻو).

ڏهاڻي، ڌ. ڏوڏ. کير ڏهڻ جو عمل.

ڏهاڻي، ڌ. رياضي موجب ڏهن حصو.

ڏهتو، ڏوهتو، ڌ. ڌيءَ جو پُٽ. (ڌ. ڏهتي).

ڏهتاڻ، ڌ. ڌيءَ جو اولاد.

ڏهر، ڌ. دل جو خال. باهر. ٻرندڙ جهنگل. مدح جي

بيتن جو هڪ قسم (ملتان وارن بزرگن يا مخدوم نوح

جي ساراه جي مضمون ۽ ذڪر جا بيت). واريءَ جي ٻن

پتن جي وچ واري هيٺاهين سڌي زمين (جتي برسات تي

آبادي ٿئي).

ڏهرو، ڌ (ف. دير = عبادتگاه) بتخانو - ڏيرو - مندر.

ڏهسنامو، ڌ. سنڌي شاعري ۾ سگهڙيائي جو هڪ

قسم (جنهن ۾ هر بيت ۾ ڪنهن شيء جا هڪ کان وڌيڪ نالا ڏجن، ڏم نالا هجن).

ڏمڪار: ڏ. هراس - خوف. ڏاڪو - ٿرڻو. ڏمڪاءُ.

ڏمڪاءُ: ڏ. هراس. ڏاڪو. دهشت. دبدبو.

ڏمڪڻ: م. ڊڄڻ - ڏڪڻ (خوف ۾). هراسجن.

ڏمڪو: ڏ. ڊپ - خوف - پتو. هيبت. رعب.

ڏملو: ڏ. تاس ۾ ڏهن ڏانن وارو پتو.

ڏملو: ص. ڏڪيو. ستايل. ابالو. مشڪل - تڪليف

وارو. اهنجو (ضد. سَهلو).

ڏهنائي: ٺ. ڳالهائڻ ۾ ڪو ڏڪيو اشارو. اهڃاڻ.

طعنو.

ڏهنائون ڏيڻ: ڏوراپا ڏيڻ. طعنا مهڻا ڏيڻ.

ڏهن: م. ٽن مان ڪير نچوڻي ڪيڻ. ڏهائي ڪرڻ.

ڏهي ڇڏڻ: سڄو ڪرڻ - ڪنگال ڪرڻ.

ڏهو: ڏ. ڏهه ڏينهن. ڏهن ڏينهن جو روزو. ڏهن ڏينهن

جو چلو. محرم مهيني جا پهريان ڏهه ڏينهن - عاشورا.

فوتيءَ جي ڏهين ڏينهن جي هڪ رسم. ڏهاڪو.

ڏهو ڏيڻ: سڀ ڪجهه چورائي وڃڻ. ٿري لٽي وڃڻ.

ڏهو ڪيڻ: هڪ هنڌ گوسائتو ويهي ڏهن ڏينهن جو

چلو ڪيڻ. ڌڻو مارڻ. بک ڪيڻ.

ڏهي: ٺ. ڄميل ڪير - ڏؤنرو. گهائي لسي - مهي.

ڪورڪي اصطلاح موجب اُٺاوت کان بچيل سٺ جون

تندون - تاجيءَ جي پيڙي وارو سٺ.

ڏهيون نڪرڻ: ڪپڙي مان سٺ جون تندون

نڪرڻ. ڪپڙو زبون تي ليرون ليرون ٿيڻ. ڦاٽي ٿيڻ

زبون ٿيڻ.

ڏهيرو: ڏهيلو: ص. ڏڪيو - اهنجو. ابالو. هيٺو.

ڏهيسر: ص. ڏهن سِرڻ وارو. مٿير - سورهي.

ڏٺار: ڏ. ڏڪار - قحط. ڏڪيو وقت. اٺاٺ. مرض -

روڳ. آزار.

ڏٺڻ: ڏ. ڏيڻ.

ڏٺو: ڏ. ڏيو.

ڏٺو: ڏ. اها هوا جيڪا هڪ طرفي يا هڪ ساريڪي نه

هجي. اٺائو واءُ. خراب موسم.

ڏٺو: ڏ. گهڻو ڪائيندڙ - پيٽر - ڏٺيت.

ڏٺيت: ص. راکاس - ڏٺيت. پيٽو - هيجي.

ڏيا: ٺ. ڊپ - پتو. دهشت - ڏمڪاءُ. حشمت. زور -

طاقت. مٿيا - جوت - تجلي.

ڏيائي: ٺ. ننڍڙو ڏيو. مشعل. ٻرندڙ فٽيل. ڏيبي جي

وت.

ڏياڇ: ڏ. ڏيندڙ - ڏاتار. سخي راجا "راءِ ڏياڇ".

ڏيارڻ: م. وٺي ڏيڻ - حوالي ڪرائڻ.

ڏياري: ٺ (سن. ڊيپ اولي) هندن جو هڪ ڏهاڙو

(جيڪو رام جي موٽي اچڻ تي ملهائين ۽ ان ڏينهن تي

گهڻا ڏيا ٻارين).

ڏيپ: ڏيپ: ڏ. ڏاج - ڏاجو.

ڏيپي لپي: ٺ. ڏي وٺ. ليڪو - وهنوار. هندن ۾

ڪنواريت جو گهوتيتن کي روڪڙ وغيره ڏيڻ جي رسم.

ڏيٺ: ٺ. سڃاڻپ - ڄاڻ سڃاڻ - واقفيت.

ڏيٺ ويٺ: ٺ. ملاقات ۽ ڪچهري. ڄاڻ سڃاڻ.

دوستي ياري.

ڏيئي: ص. ڄاڻو سڃاڻو - واقف ڪار.

ڏيئارو: ڏ. ڏيڪاءُ (جن پوت جو). جن پوت جو اثر.

ڊپ واري خواب ڏسڻ کان پوءِ ڊپ وارو چرڪ.

ڏيڇ: ڏ. ڏاج - ڏاجو - جهيز. ڪنوار کي ماڻهن وٽان

مليل سامان.

ڏيڙو: ڏ. پاڻيءَ جو هڪ مشهور ساهوارو. ڏؤنري

واري مشڪ. (ٺ. ڏيڙي).

ڏيڏري، ٿ. ننڍڙو ڏيڏر.

ڏيڏا، ص. هڪ سڄو ۽ ٻئي جو اڏ.

ڏيڏ چانور، ذ. سامان - اٿائو.

ڏيڏو، ذ. ڪن ۾ پائڻ جو زيور - وڏو والو. وڃت جو

هڪ تار. (ص) آڏو - ڏڏو. چيو. ونگو. پاسيرو.

ڏيڏي، ٿ. گهر جي دروازي اڳيان اڏيل پت (جيڪا

اندر گهر ۾ نظر پوڻ کان روڪي). ڪجيءَ جو هڪ

قسم.

ڏير، ذ. مڙس جو ڀاءُ.

ڏيرائي، ڏيرائي، ٿ. ڏير جي زال.

ڏير، ذ. گاهه جو هڪ قسم (پاڻيءَ جو گاهه).

ڏيرو، ذ. گهر. حويلي. محلات. ديرو. ديوي ديوتا جي

بُت رکيل جاء - ڏيورو.

ڏيريدار، ص. ديري ڌڻي. پڳدار.

ڏيسانڌر، ذ. ڏيساور.

ڏيساور، ذ. پرائهون ملڪ - پرڏيهه. ڌاريو ملڪ.

ڏيڪ، ذ. نظارو. ديدار. لقاء. نمائي. جنسار. ٻاهريون

لباس.

ڏيڪ، ذ. جانچائڻ - معائنو ڪرائڻ، ڄاڻائڻ. ديدار

ڪرائڻ. ڀسائڻ. اکين اڳيان ڪرڻ. حاضر ڪرڻ. روبرو

ڪرڻ.

ڏيڪارو، ڏيڪائي. لقاء. غيبات جو ڏيڪارو.

ڏيڪاء، ذ. نظارو. نمائش. ديدار. ظاهر داري. بناوت.

ڏيڪائي، ٿ. ڏيڪاء. ظهور. نمائش.

ڏيڪائي ڏيڻ، ڏسڻ ۾ اچڻ - ديدار ڪرڻ. نظر ۾

اچڻ. ظهور ۾ اچڻ.

ڏيڪ ويڪ، ذ. ظاهري ڏيڪاء. ٻاهرين ٺاهه. ٺوهه.

نمائش. ٺاهه. ٺوهه.

ڏيل، ذ. جسم - بدن - بُت. قدبت. قدامت. هائي -

بدن جي بيهڪ. شڪل صورت.

ڏيلهو، (اک جو) ڏوڏو. (ڪرڙ جو) ڏوڏو.

ڏينيو، ذ. هڪ قسم جو اڏامندڙ زهري جيت (۽)

قسم، سنڌي ڪڪر، قنڌاري چيلاتو).

ڏينيوڙي، ٿ. تروڪڙي (جسم تي سُئيءَ سان گول

نشان ڪري نيري يا ڳاڙهي رنگ سان ڀريل تلڪ).

تلوڪڙي.

ڏينو، ڏينهو، ذ. ڏيلهو - گوگڙو - ڏوڏو.

ڏينهن، ذ. سج اُڀرڻ کان وٺي سج لهڻ وارو عرصو -

روز - ڏهاڙو. روشن وقت. زمانو - دور - وقت. موسم -

رُت.

ڏينهان ڏينهن، ظ. روزبروز - هرروز.

ڏينهن اچڻ، وقت اچڻ - مُند اچڻ. وارو اچڻ.

ڏينهن ٻڌڻ، شادي وغيره جي تاريخ مقرر ڪرڻ.

ڏينهن ٿيڻ، صبح ٿيڻ. سج اُڀرڻ.

ڏينهن ٺارڻ، پنپهرن جو آرام ڪرڻ. ڪاڙهي ۾

سامي کڻڻ. مانجهاندو ڪرڻ.

ڏينهن پُچڻ، حياتي پوري ٿيڻ.

ڏينهن پورا ڪرڻ، حياتي جيئن تئين گذارڻ.

ڏينهن جا تارا ڏيکارڻ، سخت سزا ڏيڻ - سيڪت

ڏيڻ.

ڏينهن چڙهڻ، سج مٿي اچڻ. ۽ پهر ٿيڻ.

ڏينهن ڏلو، ظ. چٽو ڏينهن. ظاهر ظهور - کليو

کلايو.

ڏينهن ڏهاڙو، ذ. ڪوبه وڏو ڏينهن.

ڏينهن ڏسڻ، خوشيءَ جو دور گذارڻ.

ڏينهن رات، ظ. هروقت.

ڏينهن ڪاٿڻ، وقت گذارڻ. ڏکي سڪي حياتي

گذارڻ.

ڏينهن گذرڻ ۾ گهڻو وقت لڳڻ. وڏو عرصو تي وڃڻ.
 ڏينهن ڳڻڻ ۾ انتظار ڪرڻ.
 ڏينهن لڙڻ ۾ سج آلهندي ڏانهن جهڪڻ - شام ٿيڻ.
 ڏينهن لٽي ۾ غ. سج لٽي جي مهل - رات جو.
 ڏينهنون ڏينهن ۾ غ. روزبروز - هرروز. جئن پوءِ تئن.
 ويران وير.
 ڏينهن وڏو ٿيڻ ۾ وقت گذارڻ ڏکيو ٿي پوڻ.
 ڏيڻ ۾ م. حوالي ڪرڻ. عطا ڪرڻ. دان ڪرڻ.
 خيرات ڪرڻ. بخشش ڪرڻ. نذر ڪرڻ. پيش ڪرڻ.
 وڪڻڻ. ادا ڪرڻ. چڪائڻ (حساب).
 ڏيڻ وٺڻ ۾ ذ. ڏيڻي لڀي. ڏي وٺ. واپار.
 ڏيڻو ۾ ذ. ڏيڻ جوڳو. (ذ) قرض.
 ڏيڻ ۾ ٿ. ڏائڻ.
 ڏيو ۾ (ذ. سن. ديپ) مٽيءَ مان ٺهيل چراغ.
 ڏيو ٻارڻ ۾ روشني ڪرڻ. نالو روشن ڪرڻ. قائم رکن
 (نالو).
 ڏيو ۾ (ذ. سن. ديو) ديوتا. ديؤ.
 ڏيوالو ۾ ذ. قرض ادا ڪرڻ جي پڄت نه هئڻ جي
 حالت. گهاٽو - نقصان. سڃاڻي - ڪٽلائي.

ڏيوالو ڪڍڻ ۾ ڪنگال ٿيڻ ۾ قرض جي ادائگي نه
 ڪرڻ جو اعلان ڪرڻ (هڪ رسم ته جڏهن ڪو
 واپاري قرض نه ادا ڪري سگهي ته دڪان يا ڪوئيءَ
 جو سامان هيٺ مٽي ڪري، ڏينهن جو ڏيو ٻاري ڇڏي
 جنهن مان سندس ڪٽلائي جي خبر پوي). سڄو ٿيڻ.
 ڪنگال ٿيڻ.
 ڏي وٺ ۾ ٿ. ڏيڻي لڀي. مٽاستا. واپار. وهنوار.
 معاملو. تڪرار. سڱ ڏيڻ وٺڻ جي رسم.
 ڏيورو ۾ ذ. مندر. جيئن ڌرم وارن جو مندر. شو جي
 پوڄا جو آستانو.
 ڏيورپي ۾ ٿ. تڏيڙو مندر. ديوتا جي بُت رکيل آستان.
 ننڍو آستانو. نشاني طور اڏيل ڦيڻي.
 ڏيهه ۾ (ذ. سن. ديش) وطن. ملڪ. ديس.
 ڏيهان ڏور ۾ غ. وطن کان پري. پرديس ۾. تمام
 پري.
 ڏيهه نيڪالي ۾ ٿ. ملڪ بدري - جلاوطني.
 ڏيهي ۾ ص. ڏيهه جو - ملڪ جو. وطن جو - ديسي.
 ڏيهاري ۾ ڏيهائي ۾ غ. روزانو - روزمره.
 ڏيڻو ۾ ذ. ڏيو - چراغ.

ڊ

ڊاڀي ۾ ٿ. ڊاڀو. ڊين واري ڏاڍي زمين.
 ڊاڻ ۾ ٿ. ڊاهڻ (اڪر، تحرير) جو عمل. ڪا اڻاوت ڊاهڻ.
 ڊاڻ ڊوڻ ۾ ٿ. پڇ ڊاهه. لکيت يا اڪر ڊاهڻ.
 ڊاڙ ۾ ٿ. بي بنياد ڳالهه - يٺ. افواهه. ٻڌاڪ. لٻاڙ.
 ڊاڙ ٻڌاڪ ۾ ٿ. لٻاڙون. ڪچهري ۾ هيڏانهن هوڏانهن
 جون ڳالهيون. اجايون ڳالهيون.

ڊ ۾ ٿ. سنڌي "الف - بي" جو ٻاويھون اڪر. اچار
 "ڊي" ۽ "ڊال".
 ڊاڀو ۾ ذ. منزل. ٿوريءَ دير لاءِ آرام ۽ سامي لاءِ ويھڪ.
 ڊاڀو ڪرڻ ۾ منزل ڪرڻ. سامي ڪڍڻ لاءِ ٿوري دير ويھڻ.
 ڊاڀو ۾ ذ. ڊين واري جوءَ (جنهن زمين ۾ ڊپ گهڻا
 هجن) - ڊاڀي.

ڊڄڻ روڙي، ٿ. وارياسي زمين. ڊسڙ واري زمين.
 ڊاڪٽر ٻنگلو، ڊ. سرڪاري رهائش واري جاءِ.
 ڊاڪٽر، ڊ (انگ) طبيب- ويڄ. جراح. انگريزي طب
 جو ماهر. علم حڪمت جو ڄاڻو. عالم- فاضل. محقق.
 ڪنهن علم ۾ وڏي ڊگري ورتل.
 ڊاڪٽو، ص. ڌاڙيل. ٿورو.
 ڊاڪٽ، ڊراڪٽ، ٿ. ميوي جو هڪ قسم (عام طرح
 ڪاري ڊاڪ).
 ڊاگ، ٿ. ڊسڙ وارياسي زمين.
 ڊاماھو، ڊ. دوا طور ڪم ايندڙ ٻوٽو.
 ڊامڻ، ڊ. گاهه جو هڪ قسم (ڪارو يا اڇو سنگ
 ٿئي. مال کائي).
 ڊامڻ ساڻ، ڊ. شاديءَ جو هڪ ساڻ.
 ڊانڊرڄڻ، م. پيٽ ٺوڪڄڻ (پرتي ٿيڻ). آٽرڄڻ.
 ٺوڪڄڻ- سيٽڄڻ (بدن). ڪاوڙڄڻ- آڪڙڄڻ.
 ڊانوان ڊول، ڄ. هيٺ مٿي- درهم برهم- آلت
 پُلٽ. رولو- دريدر.
 ڊاهه، ٿ. ڊاڻ. ڦٽائڻ جو عمل.
 ڊاهه لاهه، ٿ. ڊاهڻ ۽ ڦٽائڻ.
 ڊاهه ڊوهه، ٿ. ڊاهڻ ۽ ڀڄڻ. ڦٽائڻ.
 ڊاهڻ، ميٽن- ميسارڻ. ڦٽائڻ. ڪيرائڻ. هيٺ اڇلائڻ.
 ڀڄڻ. بگاڙڻ (صورت). ڏسڻ.
 ڊاهه، ڊ. ڊپ- ڀؤ- خوف- انديشو- اڊڪو.
 ڊائري، ٿ (انگ) روزمره جي يادداشت- روزنامچو.
 ڊائريڪٽر، ڊ (انگ) منتظم. اڳواڻ- مڪ. سربراه.
 ڊائيل، ڊ (انگ) گهڙيال يا واچ جي انگن نشانن واري تختي.
 ڊائي، ٿ. پاڻ ۾ گڏجڻ لاءِ مقرر ڪيل وقت ۽ جاءِ.
 وارو (راند جو).
 ڊڄڻ، ص (انگ) ڀڄڻو. ڀٽو. ٿلهو- موٽو.

ڊڄڻ روڙي، ٿ. خميري جي ٿلهي تنوري روڙي.
 ڪوري ۾ پڪل هڪ قسم جي روڙي.
 ڊڄڻ، م. زور سان ڀرڻ- گهوچڻ.
 ڊڄ، ٿ. مٽيءَ جو ڍڳ- ڌڙو. واريءَ جو قدرتي
 ڍڳ- پٽ.
 ڊڄڻ، ڊ. جيت جي چڪ يا ڌڪ سبب بدن تي ماس
 جي ڳوڙهي. نيل.
 ڊڄو، ڊ. ڊڄو- ڏول.
 ڊڄو، ڊ. ٻاراڻي راند جي گول ٺڪري.
 ڊڄ، ڊ. هڪ ٻوٽي جو قسم (جنهن جو گاهه نوڙين
 وٽن لاءِ ڪم اچي). اکين ۾ وجهڻ جي دوا (ڇوڙ،
 رسول ۽ سُرخيءَ مان ٺهيل)- ٺڙو. زخم تي لڳائڻ جي دوا.
 ڊڄ ڄمڻ، گهڻو وقت لڳڻ. گهڻو وقت سيڙجڻ.
 ڊڄرو، ڊ. ڊين واري ايراضي.
 ڊيري جو ڪمي، ڊ. مفت ۾ ڪمائيندڙ. بيگاري.
 ڊڙيل. نڌڪو.
 ڊڄڻ، م. اکين ۾ ٺڙو وجهڻ. زخم ۾ دوا ڀرڻ.
 ڊڄوري، ٿ. ڊين وانگر جلد وڌندڙ (ڇوڪريءَ لاءِ
 چون، جيڪا جلدي جوان ٿئي).
 ڊڄ، ڊلو، ص. ٺٽر- ضدي- هوڏي.
 ڊڄل، ص. ڪريل- پٽ پيل. زبون.
 ڊڄ، ڊ. ڀٽو- خوف- ڊڄ. هراس. اڊڪو- انديشو.
 هيٺ- دهشت.
 ڊڄائڻو، ص. ڊپ جهرو- پوائتو.
 ڊپ ڪرڻ، ڊڄڻ. ڪڙ کائڻ.
 ڊڄي، ڊ (انگ) نائب- عيوضي.
 ڊڄ، ڊ. ڊپ- خوف- ڀؤ. هراس.
 ڊڄڻ، م. ڊپ ڪرڻ- ڪڙ ڪرڻ. دهلجڻ. چرڪڻ.
 هراسجڻ.

ڊڄڻو: ص. ڊڄ ڪندڙ. گيدي-بزدل. تاهڙ. ڇرڪندڙ.	ڊسپيس: ذ (انگ) ملازمت کان برطرف-موقوف.
ڊڊو: ذ. پيٽ-وڏو پيٽ. (ص) جٽ-جاهل. موڳو-ڪند ذهن.	ڊسپيٽر: (انگ) عيسوي سال جو ٻارهون مهينو.
ڊڊو: ذ. رواجي گهوڙو (گهٽ قيمت ۽ گهٽ نسل وارو). ننڍي قد جو گهوڙو-ٿئون.	ڊش: ٺ (انگ) ٽالهي-پليٽ.
ڊڊا ڊوڙ: ٺ. پڇ ڊوڙ-اڇ وڃ. ڪوشش.	ڊگه: ص (انگ) خراب-نڪمو.
ڊڊو: ص. منافق-اندر کوٽو. بدنيت.	ڊگه: ٺ. گهوڙي جي چال جو هڪ نمونو-ڊگ.
ڊڊو: ذ. جوئر جي ڪاني ۾ سنگ نڪرڻ کان اڳ واري صورت.	ڊگه: ٺ. ڊوڙ-پڇ. تڪي ڊوڙ.
ڊرامو: ذ (انگ) دلچسپ واقعو. ناٽڪ.	ڊگه ڊوڙ: ٺ. پڇ ڊوڙ. ڪوشش. ڪوشش لاءِ اڇ وڃ.
ڊرائيور: ذ (انگ) مشيني گاڏي (ريل، موٽر، لاري وغيره) هلائيندڙ.	ڊگهائڻ: م. تڪو هلائڻ-پڇائڻ-ڊوڙائڻ.
ڊرائنگ: ٺ (انگ) چٽسالي. مصوري. نقاشي.	ڊگري: ٺ (انگ) ديواني ڪورٽ جو ضبطِيءَ لاءِ حڪم نامو.
ڊرل: ٺ (انگ) ورزش. فوجي قواعد-پريد.	ڊگري: ٺ (انگ) لفظن جي معنائن جو ڪتاب-لفظ-فرهنگ.
ڊرم: ذ (انگ) وڏو دٻو-پيپ.	ڊگه: م. ڊوڙ-تڪو پڇڻ.
ڊريس: ٺ (انگ) لباس-پوشاڪ.	ڊگه: ذ. گهوڙي جي پنڌ جو هڪ نمونو (ڏکيو پنڌ).
ڊراش: ٺ. پٽاڪ.	ڊگي ۾ پوڻ: اجايو وات هڻڻ. اينگو ڳالهائڻ.
ڊرجن: م. سٽجڻ-ڪٽجڻ. ونجڻ (بيماريءَ ۾).	ڊگه: ذ. واپڪو ڪم ڪندڙ-وايو.
ڊگهائجڻ-ڦٽجڻ.	ڊگه: ٺ. گهوڙي جي پنڌ جو هڪ نمونو.
ڊڙڻ: م. پڇڻ (ڪپهه، ڏاس وغيره کي سنهن ڇهن سان سٽي صاف ڪرڻ). سٽڻ-ڪٽڻ. پڇ ڪڍڻ-مار ڏيڻ. زخمي ڪرڻ.	ڊگه: ٺ. گهوڙي جي پنڌ جو هڪ نمونو.
ڊڙي رکڻ: پڇ ڪڍڻ-ڏاڍي مار ڏيڻ.	ڊگه: م. ڊگ هلڻ. ڊوڙڻ.
ڊس: ٺ. ڊاسٽر زمين. ڊسٽر. وارياسي زمين.	ڊگوش: ذ. ڍانڍي پڪيءَ جو هڪ قسم.
ڊسٽر: ذ (انگ) بورڊ صاف ڪرڻ جو ڪپڙو.	ڊگه: ذ. ٽلهي پڪل ماني-ڊوڊو.
ڊسٽرڪٽ: ذ. (انگ) صوبي جو هڪ انتظامي حصو-ضلعو.	ڊگري: ٺ. ننڍڙو ڊوڊو. چپاتي.
ڊسٽر: ٺ. وارياسي زمين.	ڊگه: ٺ. ڊيگهه. اينگهه. واڌ.
	ڊگهارڻ: م. ڊگهو ڪرڻ. وڌائڻ.

ڊوڪٽريون پائڻ؛ ڊوڙون پائڻ. جلدي جلدي اڃ وڃ
 ڪرڻ. پڇ ڊوڙ ڪرڻ.
 ڊوڪائڻ؛ م. ڊوڙائڻ.
 ڊوڪڻ؛ م. ڊوڙڻ.
 ڊوڪ، ڊوڪا؛ ٿ. نگاه- نظر. نظرداري- جاچ.
 ڊوگڻ؛ م. ڏسڻ- نهارڻ. جاچڻ.
 ڊول؛ ڏ. نمونو- رُوپ- گهاڙيتو- بيهڪ. ڍنگ-
 طريقو- ريت.
 ڊولائيتو؛ ص. ڍنگ وارو- زيبائيتو- ڏسڻ جهڙو- موزون.
 ڊول؛ ڏ. چلم يا حقي جي ٽوپيءَ جو مخروطي لوهي
 ڍڪ. (طنزيم) ٻوٽ. مُنهن- شڪل.
 ڊوگ پلاڙو؛ ص. بدزيبو (صورت ۾). ناموزون.
 ڊولو؛ ص. چپن سُوٺل. ٿلهن چپن وارو. بدزيبو
 (صورت ۾).
 ڊونڊڙو؛ ص. چيلھ چيو- ڪُڙو. (ٿ. ڊونڊڙي).
 ڊونڊو؛ ص. مڙيل- وريل- ڪُڙو. وڏي پيٽ وارو-
 ٿلهو. وڏو ٻيڙو.
 ڊونڊي؛ ٿ. ننڍي ٻيڙي.
 ڊوٺو؛ ڏ. بُت تي سُجھيل ڳوڙهو.
 ڊوهه؛ ڏ (سن. دروهه) فريب- دولاب. دغا بازی.
 ڪُٽ- ٺڳي. ويساه گهاٽي. جاني نقصان پهچائڻ لاءِ
 جادو جو عمل (جنهن ۾ دشمن جو بوتو يا گڏو ٺاهي ان
 ۾ شيون ٿنبي مقام ۾ دفن ڪجي)- ڪامن.
 ڊوهه ڪرڻ؛ فريب ڪرڻ- ٺڳي ڪرڻ. ڪامن
 ڪرڻ- پڙهيا وجهڻ.
 ڊوهه؛ چڪ- سَت. سُوٽ (سُوَر جي چڪ). آيمڪ-
 مَهٽ (بدن کي).
 ڊوهڻ؛ م. ڊوهه ڪرڻ.
 ڊوهڻ؛ م. زور سان چڪڻ. سَت ڏيڻ. سُوَر جي

ڊگھائي؛ ٿ. ڊيگھ- طول- واڌ.
 ڊگھائي ڦاڪه؛ ٿ. ڌرتيءَ جي اُتر قطب کان ڏکڻ
 قطب تائين خيالي ليڪ.
 ڊگهو؛ ص (سن. ديرگهه) ڊيگھه ۾ وڏو- طولان.
 تمام وڏو. (ٿ. ڊگهي).
 ڊگھيرڻ؛ م. ڊگهو ڪرڻ- ڊيگھه ڏيڻ- اينگھائڻ-
 طول ڏيڻ. وڌائڻ.
 ڊگھو؛ ڏ. تولو. اٿالو.
 ڊليوري؛ ٿ. (انگ) ورهاست- ورج (غلن جي). وير.
 ڊمڪو؛ ص. قد جو بندورو (ماڻهو).
 ڊَمَڻ؛ ٿ. بلا جو هڪ قسم.
 ڊَنبُ، ڊَنبلو؛ ڏ. ماڻهن جو ميڙ- مجمع.
 ڊَنرَ؛ ٿ (انگ) دعوت. رات جي ماني.
 ڊنگ؛ ڏ. وڏو ماڻهو. شاهوڪار. امير.
 ڊنگ ڊاهڻ؛ پاڻ کان وڏي ۽ طاقتور کي شڪست ڏيڻ.
 ڊنو؛ ص. ڊجي ويل. هراسيل.
 ڊنو ڊپ ڪرڻ؛ اڳواٽ آڀاءُ ڪرڻ. دورانديشي ڪرڻ.
 ڊوڏ؛ ڏ. روڏ- نوڙهه. وڏو جابلو ڪانءُ.
 ڊوڙ؛ ٿ. تيز پڄڻ جي حالت- ڊُڪ. تڪو پڄڻ.
 رسائي- پڄت. استعداد.
 ڊوڙ ڊُڪه؛ ٿ. پڇ ڊوڙ. ڪوشش- سعيو. ڪاميابيءَ
 لاءِ اڃ وڃ.
 ڊوڙائڻ؛ م. تڪو هلائڻ- پڄائڻ. جلد موڪلڻ. روانو
 ڪرڻ. سخت پورهيو وٺڻ. هلائي هلائي ٽڪائڻ.
 ڊوڙڻ؛ م. تڪو هلڻ- پڄڻ- ڊُڪڻ. جلد وڃڻ. تڪو
 وڃڻ. روانو ٿيڻ. هل هلاڻ ڪرڻ.
 ڊوڙڻ ڊُڪڻ؛ ڪوشش ڪرڻ. ڪنهن ڪم جي لاءِ هلڻ.
 ڊوڙي اچڻ؛ پڇي اچڻ. تمام جلد اچڻ. مدد لاءِ اچڻ.
 ڊوڪ؛ ٿ. ڊوڙ.

دیش، ټ. ټاک- لټاژ- لاف. (انگ) تالهيءَ جي قسم جو هڪ ٿانءُ.
 دیکڻ، م. ڊوڙڻ. گهڻو ڊوڙڻ. راند ۾ گهڻو وقت آڱ ڏيڻ.
 دیگه، ټ. ٽول- لمبائي. وڌاءُ- اينگهه.
 دیگه ڪرڻ، وڌاءُ ڪرڻ. اجايو وڌائڻ (ڪم، ڳالهه، معاملي کي).
 دیل، ټ. مور پکيءَ جي مادي.
 دیلي، ٽ. (انگ) روزانو- ڏهاڙي.
 دینب، ټ. مار- ٿيهه. مار جي سزا.
 دینب ڪڍڻ، ڏاڍي مار ڏيڻ- ٿيهه ڪڍڻ- جهڳورڻ.
 دینبو، ص. ننڍي قد ۽ گهڻي ٽولهم وارو.
 دینڊ، ذ. مڇيءَ جو هڪ قسم (ننڍي ۽ سنهي مڇي).
 دینگ، ټ. ٻٽاک- لاف. آڪڙ- ٿونڊ.
 دیوتی، ټ. (انگ) مقرر ڪيل ڪم. مڙهيل ذميداري.
 ملازمت. محصول- ٽيڪس.
 دیهه، ټ. سڱن واري جانور جو ٿونو.
 دیهه، ټ. ڊوڙ. پاڇ.
 دیهوژ، دیهوژو، ذ. پاڇ- ڊوڙ- ٽاهر.

علاج طور آڏڻ.
 دوهو، دوهي، ص. دوهه ڪندڙ. نگ- دغاباز- دولابي.
 دوهي، ټ. قسم- سُهڻ.
 دوهي وجهڻ، قسم ڏيڻ. واعدي پوري ڪرڻ جو اعتبار وٺڻ.
 ڊویژن، ټ. (انگ) حصو- پاڻو (علائقي جو). صوبي جو انتظامي حصو.
 ڊهر، دیهه، ټ. چوڻائي جو سڱن سان هنيل ٽڪر- ٿونو.
 ڊهون ڏيڻ، ٽونا هڻڻ. سٽون ڏيڻ.
 ڊهن، م. ڪرڻ (پٽ تي). ڪري پوڻ. (اڏاوت وغيره). لیتڻ. سُهڻ. ڪرڻ (بیماري ۾). میٽجڻ- میسارجڻ. بریاد ٿيڻ. ناس ٿيڻ. ختم ٿيڻ.
 ڊهو، ذ. ٿوري پاڻيءَ واري کڏ. چڏيو. ڏبو.
 ڊیپو، ذ. (انگ) ذخيره- گدام. واپاري ڪوٺي.
 ڊیچارڻ، م. ڊپ ڏيڻ. ڊپ ۾ وجهڻ. خوفزدہ ڪرڻ. هراسڻ. دڙڪو ڏيڻ.
 ڊیچڙو، ذ. ڊپ- خوف. چرڪ. هڪ ٻارائي بیماری (جنهن ۾ ٻار چرڪ پري ۽ گهڻو روئي).
 ڊیچو، ذ. ڊپ. الڪو- اڌڪو. هراس. اندیشو.
 ڊیسڪ، ټ. (انگ) ننڍڙي خانن واري بینچ يا ميز.

ڊ

هڪ نسل.
 ڊاٻڻ، م. ڍٽو ڪرڻ. ڀرجڻ (بيت). ورڇڻ.
 ڊاڍ، ټ. وڏي واڪي چڙب. رڙ. هڪل. روج.
 ڊاڍي، ص. مڱڻهار- لنگهو. هڪ ذات جو نالو.
 ڊار، ټ. چال- هلت- روش. خوءِ- خصلت. عادت.

ڊه، ټ. اچار 'ڊي' يا 'ڊال'، سنڌي 'الف- بي' جو ٽيوپون اکر.
 ڊاٽ، ذ. 'ٽر' جي هڪ پاڻي جو نالو.
 ڊاٽڪي، ټ. 'ڍٽ' جي ٻولي.
 ڊاٽي، ص. 'ڍٽ' جو رهاڪو. (ذ) سنڌي اٺن جو

طور طريقو. شپاء. تجويز- رٿ. حيلو. پڪين ڦاسائڻ جي جاري- دام.

ڏيڻ؛ ڏ. ڪرنگهي وارا هڏا. هڏن وارا عضوا (ص) ٿيڻو. بي زورو. سست- ڪاهل. ڪن کان گهرو. ڏيڻ ڀرا ٿيڻ، حواس گم ٿيڻ. بُت ساڻو ٿيڻ (ڊپ، حيراني مان).

ڏيڻ؛ م. ڏيڻ يا ڪوڙڪي ۾ (پڪي) ڦاسائڻ. بند ڪري- لڪائڻ. جهلي بند ڪرڻ.

ڏيڻ؛ ٺ. پڪين ڦاسائڻ جي جاري.

ڏيڻ؛ ڏ. ”ٿر“ جو هڪ خطو- ڍاٽ.

ڏيڻ؛ ص. چور- چور ٿيو. چالاڪ.

ڏيڻ؛ ٺ. دهل جي هڪ وچ (جيڪا خاص ڪري عاشورن ۾ وڄائجي).

ڏيڻ؛ ڏ. ٻاهر نڪتل وڏو پيٽ. پيٽ.

ڏيڻ؛ ٺ. پٺي- ڏيڻ.

ڏيڻ؛ ڏ. بدن جو سر ۽ تنگن کان سواءِ باقي حصو.

ڏيڻ؛ ڪنهن شيءِ جو وچ وارو حصو (ٿان، وڻ، ڪاٺ وغيره جو). پاڻيءَ جي جهاز جو قالب.

ڏيڻ؛ ڀرا ٿيڻ، عضوا بي ست ٿيڻ (ڊپ يا حيراني مان). بُت جو ساه ڇڏڻ. هيسجي وڃڻ.

ڏيڻ؛ ڏ. جوئر جي ڪاٺي ۾ سنگن نسرڻ کان اڳ وارو پن ۾ ڍڪيل ڪچي سنگ جو ڳوڙهو.

ڏيڻ؛ ٺ. پٺي- پٺن وارو حصو.

ڏيڻ؛ ڏيڻ، ڏيڻ، دير- وقفو. غفلت. مهلت. آزادي-

چڙواڳي. سُستي- ڪاهلي. لڙ جي ڏور وڌائڻ.

ڏيڻ؛ ڏيڻ، سُستي ڪرڻ. غفلت ڪرڻ. ڇڏي ڏيڻ. مهلت ڏيڻ.

ڏيڻ؛ ٺ. گيسر- غفلت. سُستي.

يَرڪڻ، يَرڪڻ؛ م. هيٺ ڪرڻ - ڊهن. گهرڪڻ

رسم. اوٽ- اولو. آجهو. پناه. آڌار. آهستيگي واري چال. هيناهين- لاهي.

يارڻ؛ م. هيٺ لاهڻ. هيٺ ڇڏڻ. ڏيڻ.

يارو؛ ڏ. چڪو- ڦرعو (جهن پاسن وار ڪمب جيڪو رمل جي حساب يا چوڙ راند ۾ ڪم اچي).

يارو ڏيڻ؛ سويارو ٿيڻ. نصيب ڪلڻ.

ڍاڪڻ؛ ٺ. ٻنڌڙ. ڏڏ.

ڍاڪڻ ڏيڻ؛ ص. چيلھ کان هيٺو. سست- ٽوٽي. ڪم ڪار کان ڇڏو.

ڍاڪو؛ ڏ. آوي (نھائين) جي سوراخن کي بند ڪرڻ لاءِ ٺڪر جي وڏي گول ٿالهي (جئن باھ ٻاهر نہ نڪري). ننڍي هڙهي (وڻن جي).

ڍاڪوڻ، ڍاڪوڻو؛ ڏ. ٿانءَ جو هڪ قسم (ڍڪ سان ٿالهي).

ڍال؛ ٺ. چمڙي يا لوھ جي ٺھيل جھل (تلوار جي وار کان بچاءَ لاءِ)- سپر. آڏ- روڪ.

ڍانچو؛ ڏ. بدن جو هڏائون پيڇرو. آڏاوت.

ڍانڍ؛ ڏ. مڇ- آڙاه.

ڍانڍس؛ ڏ. مڇ. جلوو- پڙڪو. هاءِ گهوڙا- دانھن ڪوڪ.

ڍانڍو؛ ڏ. پوڙهو ڍڳو. گريل ۽ ڪمزور جسم. ٺڪر جو وڏو ٿانءَ.

ڍانڍي؛ ص. ڍنڍ جو (پڪي، اوڀر وغيره).

ڍانگو، ڍانگهو؛ ص. اڀرو- ڏهرو. هيٺو. سُڪل (وڻ وانگر).

ڍاوڙ، ڍايل؛ ص. پيٽ پڙيل- ڍٽو ڪيل.

ڍاڻ؛ م. ڍٽو ڪرائڻ- ڍٽڻ.

ڍاڻي؛ ٺ. ڍاڻي. انجام- وعدو- ٻول.

ڍب؛ ڏ. ڍنگ- طريقو- روش. عادت. ڊول.

ڊڪڻ، ڊڪڻ؛ م. پوش يا ڊڪڻ سان لڪائڻ. بند ڪرڻ. پورڻ - دفن ڪرڻ. هنڊائڻ - پهرڻ (ڪپڙا). ڊڪڻهار؛ ص. ڊڪيندڙ. خدا تعاليٰ جيڪو بندي جا عيب ڊڪي ٿو.

ڊڪڻ؛ رڻين (مينهن يا گئون). ڪڻڪڻ. ڊڪڻي؛ ٺ. ڊڪ (ٿانءِ جو). ننڍو ڊڪ. نڪر جو هڪ ٿانءِ (مٺ، ڍلي وغيره جو ڊڪ). گوڏي جي سنڌ جو مٿيون هڏو.

ڊڪي؛ ٺ. سج اُڀرڻي کان اڳ جي مهل - پره - پڻيرڪو. پريات - فجر.

ڊڪي؛ ص. پيٽ سان - حامله. ڊگ؛ ڌ. ڊير. ڌڙي (مٽيءَ جي). انبار. (ص) گهڻو ڪوڙ.

ڊگوا؛ ڌ. هڪ مشهور جانور - ڏاند. (ٺ. ڊگي). ڊگي؛ ٺ. گئون.

ڊگي؛ ٺ. ننڍو ڊگ. ڊير. سٽي. ڊل؛ ٺ. آباديءَ واري زمين جو سرڪاري محصول - خراج.

ڊل پره؛ خراج ڏيڻ. آنڪي پڙڻ. ڊل؛ ٺ. ڊر. ڊير. سستي.

ڊلائي؛ ٺ. سُستي - غفلت، چڙواڳي. ڊل ڏيڻ؛ ڊر ڏيڻ - ويڃي وجهڻ. مهلت ڏيڻ. ڊلوا؛ ص. ڊرو. سُست. موڪرو (لباس). گهٽ - ڪسو.

ڊليارا؛ ڌ. وڻ جو هڪ قسم - ٻير. ڊنڊا؛ ٺ. بيٺل پاڻي جو قدرتي وڏو تلاءُ. ڊنڊورو؛ ڌ. پڙهو - منادي. اعلان. مشهوري. ڊنڊورچي؛ ص. ڊنڊورو ڏيندڙ - پڙهي وارو. ڊنڊورو ڏيڻ؛ اعلان ڪرڻ. مشهور ڪرڻ. هرهند

- ڪسڪڻ، ڍلو ٿيڻ (بدن). نستو ٿيڻ. ڊرڪي پوڻ؛ بي طاقت ٿيڻ - هيٺو ٿيڻ. سست ٿيڻ. ڊرڙ؛ م. لهڻ. ڪرڻ. هيٺ اچڻ. گهڙڻ (اندر). ڊرو، ڊرو؛ ص. سُست. آهستي. ٿلهڙو، ويڪرو (لباس). هيٺو - اڀرو. نرم، ڪمزور. ڊرو ٿيڻ؛ آهستي ٿيڻ (هلڻ ۾). سست ٿيڻ. ڪلڻ (رسي وغيره). نرم ٿيڻ. ڪمزور ٿيڻ. ڊڪا؛ ٺ. لڪائڻ جي حالت - لڪ. پردو. چشم پوشي.

ڊڪ ڪرڻ؛ ڪنهن عيب يا نيڪي جي عمل جي لڪ ڪرڻ.

ڊڪا؛ ڌ. ٿانءِ کي ڊڪڻ لاءِ مٿيون پڙ - ڊڪڻ. پوش. رولو چوپائي کي بند ڪري بيهارڻ واري جاءِ.

ڊڪا مُنشي؛ ڌ. ڊڪ جي سنڀال ڪندڙ ملازم. ڊڪا؛ ٺ. چوپائي جي ڪڻڪ. وهڻ جي رنپ.

ڊڪا؛ ڌ. پاڻيءَ وغيره جو هڪ پيري نڙيءَ مان ويل مقدار - چڪو سُڪ.

ڊڪا پره؛ ٿورو ٿورو ڪري پيئڻ. سارا ڪرڻ. ڊڪ وجهڻ؛ چوپائي مال کي بيماري سبب تيل، گيهه يا دواجي اوتڻي ڪرڻ.

ڊڪائڻ؛ م. پارائڻ - پهرائڻ. اوڍائڻ. بند ڪرائڻ (جیل ۾). قيد ڪرائڻ - پورائڻ. دفن ڪرائڻ.

ڊڪرا؛ ڌ. غشي - بيهوشي. ڊڪر چڙهڻ؛ حواس خطا ٿيڻ (حيراني يا هراس مان).

ڊڪرجڻ؛ ڊڪرڻ؛ م. بيهوش ٿيڻ - غش ٿيڻ. ڊڪڻ؛ ڌ. ڊڪ.

ڊڪڻ ڀڄڻ؛ شاديءَ جي هڪ رسم ۾ گهوٽ جو ڪنوار جي در اڳيان لت سان ڊڪڻ ڀڄڻ.

ڌڀ ٿي وڃي. ڪرنتي. (ص) ڪنو- گندو-
بدبودار.

ڏونڊڻ؛ م. ڳولڻ- تلاش ڪرڻ. ٺهاري.

ڏونڪو، ڏونڪو؛ ڏ. جھوٽو (تند جو)- پٺڪي.

ڏونگ؛ ڏ. دوڪو- دغا- فريب- چل- مڪر.

اٽڪل- حرفت. حيلو- بهانو.

ڏونگ ڪرڻ؛ مڪر ڪرڻ. نموني بازي ڪرڻ.

اٽڪل ڪرڻ.

ڏونگي؛ ص. فريبي- دغا باز- مڪار. حرفتي- اٽڪل

باز.

ڏونگل؛ ڏ. چتر وارو اڻ سهائيندر ڳالهائ. اجايو گفتو

(جنهن مان مخاطب کي چڙ اچي). واهيات گفتو.

ڏونگل هڻڻ؛ واهيات ڳالهائڻ. آڏا اُبتا لفظ چوڻ.

خراب گفتا چوڻ.

ڏونگو؛ ڏ. جسر جو هڪ حصو. چيلهه وارو حصو.

ڪرنگهو. پٺيءَ وارو حصو.

ڏوٽڻ؛ م. ڪڍڻ (بار). سامان ڪڍي پئي هنڌ رکڻ.

ڏوٽو؛ ڏ. ڪنڀار، لوهار وغيره ڪاسبيءَ کان گهٽ

ڪنوار کي تحفي طور مليل شيون.

ڏوٽي؛ ٺ. گند ڪچري ڇڏڻ جي جاءِ- آروڙي. گند

ڪچري جو ڍڳ.

ڏيءَ، ڏيءَ؛ ڏ. رڃ- قرار. کاڌي يا حاصلات مان

اطمينان (جو وڌيڪ طلب نه رهي).

ڏيءَ جهلڻ؛ سهڻ (خوشي)- برداشت ڪرڻ (حاصلات

کي). پيٽ ۾ سمائجڻ.

ڏيڳڻ؛ م. کاڌي مان ڍاڀڻ- رڃ ٿيڻ. پُر ٿيڻ.

ڏيڻ؛ م. ڏيءَ ڪرائڻ. تمام گهڻو ڏيڻ. خوش ڪرڻ.

ڏيئي ڇڏڻ؛ مالا مال ڪرڻ.

ڏيپڪ، ڏيپڪي؛ ٺ. ننڍڙي دهلڙي (جيڪا عام

ڳالهه ڪرڻ.

ڏنگ؛ ڏ. طور- طريقو- نمونو- ڊول. لڇڻ. چال.

بناوت- ساخت. شڪل. اڏاوت. بيهڪ. رواج.

اٽڪل- ترڪيب. حرفت. چوڻائي کي ڏهائي وقت پوين

تنگن ۾ ٻڌڻ جو رسو- ونگ.

ڏنگر؛ ڏ. جانور- ڍور- حيوان.

ڏنگهر، ڏنگهر؛ ڏ. وڻ جو ڪنڊن وارو ٿارو.

ڏنگهري؛ ٺ. ڪنڊن وارو سُڪل ننڍو ٿارو.

ڏنءَ، ڏنئون؛ ڏ. ڊول- نمونو. ڍنگ. رواج- دستور.

عادت- افعال. تجويز- اٽڪل. حرفت. ڍنگ.

ڏوڍو؛ ڏ. ٽلهي ماني (جوئر، ٻاجهر جي). مرچ مصالحا

پيل ماني.

ڏورو؛ ڏ. جانور- چوپايو. وهڻ. ڍورو- درياءَ جو

وهڪري وارو پيٽ.

ڏور ڏنگر؛ ڏ. چوپايو مال. وهڻ وانو.

ڏورو؛ ڏ. ڦٽل واه، ڦاٽ يا درياءَ جو پيٽ.

ڏوري؛ ٺ. ننڍو ڦاٽ يا واه جو ڦٽل پيٽ.

ڏوڪري؛ ٺ. ماني يا ڏوڍو جنهن ۾ مڇي، پلو يا قيمو

وڃي بچايل هجي.

ڏول؛ ص. پرين- محبوب- پيارو. دادلو- لاڏلو.

سهڻو- حسين. (ڏ) ڏهل.

ڏولڪ؛ ٺ. ننڍڙو ڏهل- دهلڙي. پڪواز.

ڏولڪي؛ ٺ. ننڍڙي دهلڙي- ڍيپڪي.

ڏولڪڻ؛ ڏ. محبوب- پيارو. دوست. ڳچيءَ ۾ پائڻ جو

هڪ ڳهه- ڏولڻو.

ڏولڻو؛ ڏ. چانديءَ يا سون جي دٻلي ۾ بند ٿيل تمويذ

وغيره (ڳهه طور ڳچيءَ ۾ پائجي).

ڏولو، ڏوليو؛ ص. ڏول- ڏولڻ. پيارو محبوب.

ڏونڊ؛ ڏ. ڪن- ڪچرو- گند. مثل جانور (جنهن ۾

طرح تماشي ڏيکاريندڙ مداري وڃائين).

ڊيپو، ذ. سارين ڌڙن لاءِ جنڊيءَ جو هيٺيون پڙ (جيڪو 'ڪلر' واري مٽي مان ٺاهين. مٿيون پڙ ٺڪر جي جنڊي، ۽ هيٺيون پڙ ڪلرائي مٽيءَ جو ڊيپو).
ڊيڍ، ص. مردار مال کائيندڙ. هندو. قوم ۾ گهٽ ذات.

ڊيڊواڙو، ذ. ڊيڊ قوم جو پاڙو.

ڊيڊي، ث. نار يا هرلي ۾ ڪم ايندڙ هڪ ڪاٺي.
ڊير، ذ. ڊگ- انبار. ڪوڙ (ص) بي انداز- گهڻو.
ڊير ٿيڻ، ڊگ ٿيڻ. ڪري پوڻ (ٿڪ يا هيٺائي سبب).
ڊيرو، ذ. ويڙهيل سٺ يا پٽ جو گولو- ٿورو.
ڊيري، ث. ننڍو ڊگ- ڊگي. ويڙهيل سٺ يا پٽ جي

ڊيري.

ڊيري ٿيڻ، بي همت ٿيڻ. ڪمزور ٿيڻ. ڊهي پوڻ.
ڊيڪ، ذ. ٽٽ. اجائي ڳالهه- ڊونگل. ٻٽاڪ- لاف.
ڊيڪ ڏيڻ، واهيات ڳالهائڻ- اڍنگو ڳالهائڻ.
ڊيڪو، ذ. لوڏو- ٿيلهو- ڏڪو (جماع ۾).
ڊيلڻ، م. ٿيلهن- لوڏن. ڏڪارڻ.
ڊينگ، ذ. ڊگهين تنگن وارو- ڄانگهڙيل (ذ) ٻر جو هڪ پکي. پاڻيءَ جو وڏو جهاز- غوراب.
ڊينگو، ذ. نار يا هرلي جو هڪ چڪر.
ڊينگو ڊيري ٿيڻ، مانڊاڻ ڊهي پوڻ. گهر بار چٽ ٿيڻ. تباہ ٿيڻ.
ڊيو، ص. ڍاڻو- ڍاول.

ذ

ذ (ع) سنڌي "الف- بي" جو ويهون اکر. عربي جو ٺاڻون ۽ فارسي جو يارهون اکر. اچار "ڌال"
ذات، ث (ع) حقيقت- اصليت. روح. شخصيت.
قسم- نوع. حيثيت. قوم. قبيلو. تصوف جي اصطلاح موجب ازل کان ابد تائين موجود رهندڙ جوهر- الله تعاليٰ.
ذات پائي، ص. ساڳي ذات وارو- هم قوم.
ذات پات، ث. قوم قبيلو. برادري.
ذات ڏمات، ث. ذات پات- حسب نسب.
ذاتي، ص. نجی- شخصي. فطري (اثر).
ذاڪر، ص (ع) ذڪر ڪندڙ. شيعن ۾ منبر تي ويهي مصائب بيان ڪندڙ.
ذائقو، ذ (ع) سواد- لذت- ساء. مزو- چسڪو.
ذائقو وٺڻ، سواد وٺڻ. خود تجربو حاصل ڪرڻ.

ذائقدار، ص. سواڊي- لذيد.
ذبح، ذ (ع) شرعي طور حلال ڪرڻ- ڪهڻ. سير. ڪوس.
ذبح ڪرڻ، حلال ڪرڻ- ڪهڻ. نقصان رسائڻ.
ذبيح، ص (ع) ذبح ڪيل- ڪٺل.
ذخاير، ذ (ع) "ذخيره" جو جمع.
ذخيره، ذ (ع. ذخيره) خزانو. گڏ ڪيل مال. انبار. گندم.
ذخيره اندوڙي، ث. مال (اناچ يا ٻين ضروري شين) گڏ ڪرڻ رکڻ (جئن بازار ۾ انهن شين جي کوٽ پيدا ٿئي).
ڌڙو، ص. تمام ٿورڙو- ننڍڙو- پڙو.
ڌڙو، ذ (ع. ذره) لغوي معنيٰ ۾ اهو ڌڙو جيڪو اُس ۾ ڌڙ وانگر اڏامندو نظر اچي. ٿورو ٿڪر- ڌڙو.
ٿورو وقت. ننڍو معاملو. (ص) ٿورو- تمام گهٽ.
ڌرا ڌرا، ذ. ٿڪرا ٿڪرا- ڳيا ڳيا. ڀاڱا ڀاڱا.

درو پڙو: ص. تور گهڻو- رهيو ڪهيو. ٽڪر ٽانپو.
 درو درو: ص. تورو تورو- ٽڪر ٽڪر.
 ڌره ٽواڙي: ٺ (ع) گهٽ حيثيت واري ڪي وڏو
 مرتبو ڏيڻ. خسيس ڪي مان وارو ڪرڻ.
 ڌرتي: ٺ (ع) اولاد- نسل. سگهه- طاقت.
 ڌري ڌري: ٺ. گهڙي گهڙي- ٿوري ٿوري وقت
 ۾- هرهر.
 ڌريمو: ڏ (ع. ذريعه) وسيلو. معرفت. حيلو. سبب.
 پڇڻ جو طريقو.
 ڌڻ: ڏ (ع) کاڌي.
 ڌڪاء: ڏ (ع) ذهن جي تيزي. تيز فهمي.
 ڌڪاوت: ٺ (ع) ذهن جي تيزي. ذهانت.
 ڌڪڙ: ڏ (ع) ٽڙ. مڙڏ. ماڻهو. مردانو مخصوص
 عضو.
 ڌڪڙ: ڏ (ع) بيان- ڳالهه. ڳالهه بولڻ. خدا تعاليٰ کي
 ياد ڪرڻ جا مقرر الفاظ.
 ڌڪڙ آڌڪار: ڏ. ڳالهه بولڻ. خبرچار.
 ڌڪي: ص (ٺ) ذهين- تيزفهم- هوشيار.
 ڌل: ٺ. ذلت جو مخفف. مصيبت. سختي (گرمي يا
 آس جي). خوارِي.
 ڌلاڪت: ٺ (ع) بدنامي- خوارِي. ڪميٽپ. بي عزتي.
 حقارت.
 ڌلت: ٺ. (ع) خوارِي- بدنامي. ڪميٽپ. مصيبت.
 ڌلت ڪڻ: مصيبت سڻ. خوارِي ڪڻ.
 ڌليل: ص (ع) خوار. بدنام. ڪميٽو- رذيل.
 ڌليل ڪرڻ: بدنام ڪرڻ- خوار ڪرڻ. بيعزت
 ڪرڻ.
 ڌمو: ڏ (ع. ڌمه) ضمانت- ذميوارِي- جوابدارِي.
 حوالي ڪرڻ يا ٿيڻ- سپردگي- تحويل.

ڌمو ڪڻ: پڙهجي سر تي رکڻ (جوابدارِي).
 جوابدارِي ڪڻ.
 ڌمي: ڏ (ع) اسلامي سلطنت ۾ رهندڙ غير مسلم
 (جيڪو جزو ادا ڪري).
 ڌميدار: ص (ف) جوابدار- ضامن.
 ڌميداري: ٺ. جوابدارِي. ڪفالت.
 ڌو: ڏ (ع) مالڪ- ڌڻي- صاحب. (ص) وارو-
 قابض. (هي لفظ هميشه صفاتي اڳياڙي طور مالڪي
 ڏيکاري).
 ڌوالجلال: ص (ع) جلال وارو- ديهي واپو. وڏي
 وڏائي وارو. الله تعاليٰ جو صفاتي نالو.
 ڌوالجناح: ڏ (ع) ڪنڀن وارو. حضرت امام حسين
 جي گهوڙي جو نالو.
 ڌوالفقار: ٺ (ع) پٺي جي هڏين وارو. هڪ مشهور
 تلوار جو نالو (جيڪا العاص بن مُنّب جي هئي) بدر جي
 جنگ ۾ مرڻ کان پوءِ نبي سڳوري جي قبضي آئي، جن
 وري حضرت علي رضه کي ڏني).
 ڌوالقعد: ڏ (ع) هجري سال جو يارهون مهينو.
 ڌو معنيٰ: ص (ع) ٻن معنائن وارو. بامعنيٰ.
 ڌوق: ٺ (ع) مزو- سواد- لطف- ساء- شوق- چاهه.
 خوشي.
 ڌوب: ٺ (ع) سون- طلا- ڪندن.
 ڌهانت: ٺ (ع) ذهن جي تيزي- هوشيارِي. ڏاهپ.
 ڌهن: ڏ (ع) حافظو- يادگيري. سمجهڻ جي قوت.
 دانائي- ڏاهپ. قابليت.
 ڌهن تشيع: ص. ياد ڪيل. سمجھيل.
 ڌهن هلائڻ: سوچڻ- غور ڪرڻ. عقل ڊوڙائڻ.
 ڌهني: ص. ذهن جو- دماغِي- عقلي.
 ڌهي: ص (ع) ذهن وارو- تيزفهم- هوشيار.

ڏي شان، ص. شان شوڪت وارو - ديهي وارو.
 ڏي شعور، ص. عقلمند - سمجهو. هوشيار.
 ڏي وقار، ص. عزت وارو - معزز.
 ڏي الحج، ذ (ع) هجري سال جو ٻارهون مهينو - ذوالحج.
 ڏيل، ذ (ع) هيٺيون حصو. هيٺ لکيل.
 ڏيلي، ص. هيٺيون.

سمجهو.
 ڏي، ص (ع) مالڪ - ڌڻي. وارو. صفاتي اڳياڙي طور
 ڪم ايندڙ لفظ.
 ڏي حيات، ڏي روح، ص. ساهوارو - جاندار.
 زنده - جيئرو.
 ڏي جاء، ص. برتبي وارو.

راجپوت، ذ. هندن جي هڪ قوم.
 راجستان، ذ. "ڀارت" جو هڪ علائقو جنهن جون
 حدون "سنڌ" سان گڏيل آهن.
 راجڪمار، ذ. راجا جو پٽ. شهزادو. (ث.
 راجڪماري).
 راج، ذ (سن. راج) بادشاهي - حڪومت. صاحبي.
 رياست. رعيت. قوم. برادري - پائيچاري.
 راج ڪرڻ، حڪومت ڪرڻ. حڪم هلائڻ.
 راجائتو، ص. راجن جو لحاظ رکندڙ راج جي ريت
 رسم کي مڃيندڙ. ريت نيت وارو. مهذب.
 راج ڀاڳ، ذ. حڪومت - بادشاهي. ملڪ. رعيت.
 تخت ۽ تخت.
 راجداري، ث. راجوئي معاملا. ريت نيت. پائيچارو.
 راجڌاني، ث. تخت گاه - دارالحڪومت.
 راجدوهو، ص. پنهنجن جو دشمن ملڪ جو غدار.
 راج رائي، ث. پٽ رائي - وڏي رائي. خاتون رائي.
 راج ڪاڇ، ذ. ملڪي معاملات. پائيچاري.
 راج مهاڄڻ، ذ ('راج' مسلمانن جو، 'مهاڄڻ'
 هندو) مسلمانن. هندن جي گڏيل پنچايت.

ر، ث (اچار 'ري') سنڌي "الف-بي" جو پنجويهون
 اکر. عربي جو ڏهون اکر ۽ فارسيءَ جو ٻارهون اکر.
 ايجڊ موجب عدد (۲۰۰).
 رابطو، ذ (ع) جوڙ - ميل. تعلق - لاڳاپو - واسطو.
 رابيل، ث. هڪ قسم جي ول.
 وات، ث (سن. راتر) شب - ليل.
 رات ڪاٽڻ، رات گذارڻ، اوجاڳي يا انتظار ۾ رات
 پوري ڪرڻ.
 راتاهو، ذ. رات جو حملو - شب خون.
 راتپ، ذ (ع) جانورن (وهڻن) جي روزاني خوراڪ.
 گهوڙي جو هر ويلى جو سئو رسيلا ڪاڌو. ورتو - ويلو
 (هڪ ڏينهن جو ڪاڌو).
 رات ڏينهن، ظ. اٺي پهر - هروقت.
 راتوڌو، ظ. رات وچ ۾ - رات جوئي. راتو رات.
 راتوڙ، ذ. سنڌ ۾ مسلمانن جي هڪ ذات. (ص)
 جانتو - سگهارو. پهلو.
 راجا، ذ (سن) حاڪم - بادشاهه.
 راجائي، ث. حڪومت - بادشاهي.
 راجا پرڄا، ث. راجا. رعيت. ڌڻي ڌوئي.

راس: ذ. (راسُ المال) تجارت جو سرمايو- واپار جي مُوڙي. مُور ۽ نفعي جي گڏيل رقم.
 راس ڪرڻ: پورو ڪرڻ- مڪمل ڪرڻ. نبيرو (ڪم).
 راس: ث (ع) لغام- واڳ. رياضي موجب مُور ۽ نفعي جي گڏيل رقم. آسماني تارن جو ميڙ- بُرج. نڪت. خشڪي جو حصو جيڪو پاڻي (سمنڊ) ۾ هجي.
 راست: ص (ف) نيڪ- درست- صحيح. مڪمل- پورو. ساڄو (طرف، هٿ). سڄو- ديانتدار.
 راستباز: ص. سڄو. ديانتدار. نيڪ.
 راستبازي: ث. سچائي. ايمانداري. نيڪي.
 راستي: ث. سچائي. ايمانداري. عورت جو نالو.
 راس پاس: ظ. ٺهيل ٺڪيل. پاڻ ۾ ٺهيل. خوش راضي.
 راسخ: ص (ع) پڪو- مضبوط. سڄو- ڪرو.
 راسخ الاعتقاد: ص. پڪي ايمان وارو. مضبوط عقيدتي واري.
 راسوڙو: ذ. هڪ قسم جو نظم ۽ گيت (جيڪو ٿر ۾ ڳائجي).
 راشدا: ص (ع) سنئين رستي تي هلندڙ. هدايت وٺندڙ. عقيدتي جو پختو. نيڪ.
 راشن: ۽ (انگ) خوراڪ- کاڌو.
 راشي: ص (ع) رشوت وٺندڙ.
 راض: ذ (ع. رضا) رضامندي وارو پيار.
 راضيپو: ذ. رضامندو- مرضي. خوشي.
 راضي: ص (ع) خوش- مسرور- شاد- سَـهـو.
 صابر- قانع. مطمئن. متفق. آماده.
 راضي برضا: ص. رضا تي راضي.
 راضي ڪرڻ: خوش ڪرڻ. مائل ڪرڻ. آماده ڪرڻ.

راجپتي: ث. ملڪي قانون. حڪومت جو آئين. ملڪي جوڙجڪ.
 راجپوتي: ث. راج جي هلي چلي ۽ ريت رسم موجب فيصلو ۽ صلح. پائيداري جي ريت مطابق صلح ۽ پرچاء.
 راحت: ث (ع) آرام- سک- آسودگي. فرحت- آسائش. سُڪون ۽ خوشي.
 راحت افزاء: ص. آرام ڏيندڙ. خوشي ڏيندڙ.
 راحت ڏيڻ: سک ڏيڻ- آرام ڏيڻ. خوشي ڏيڻ.
 راحت: ص (ع) رحم ڪندڙ- مهربان- باجهارو.
 راقارو: ص. شادي يا ڪنهن ڪاڄ جي موقعي تي رڌڻيءَ ڪندڙ.
 راقاوڙي: راقاوڙي: ث. ڏي وٺ سان معاملي جو نبيرو. چڏيوٺ سان ٺاه ۽ صلح.
 راقو: م. ٻنيءَ ۾ بچ وجهڻ- ٻني پوکڻ.
 راقو: ث. رڙيون- دانهون. روج. دانهو دانهن. وڏو روج.
 راقو: ذ. جنگ- ويڙهه- لڙائي. تڪي ڊوڙ.
 راقو: ص. دانهون ڪندڙ. دانهن تي دانهن ڪندڙ ۽ نه ڇڏيندڙ.
 راقو: ذ (ف) پيد- ڳجهه. ڳجهي ڳالهه.
 رازدار: ص. راز کان واقف. حال محرم. همراز.
 رازداري: ث. راز جي لڪ. ڳجهه ڳوه. لڪ چپ.
 رازدان: ص. رازدار.
 راز کولڻ: لڪل ڳالهه ظاهر ڪرڻ. ڳجهه کولڻ.
 رازو ٺيڙو: ذ. ڍڪ ڀري واريون پيار جون ڳالهيون.
 رازي: ص (ع) رزق ڏيندڙ- روزي ڏيندڙ. پالڻهار. خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.
 رازو: ذ. رازڪو ڪم ڪندڙ- معمار.
 راس: ص (ف. 'راست' جو مخفف) درست- نيڪ. مڪمل- پورو.

رامر گهاٽي، ٿ. ڊگهو قصو. مصيبت جو داستان.
 رامر ليلاءِ، ٿ. دسهڙي جو ميلو (جنهن ۾ هندو ڌرم
 وارا رام جي زندگيءَ جو ڪيل ڪن).
 رامائو، ڏ. جنگ- لڙائي. ماتر- روج راڙو. واويلا.
 تماشو.
 رامانا ڪرڻ، ٺل هنبس ڪرڻ. هيبتون ڏيکارڻ.
 رامائڻ، ڏ. شري رامچندر جو احوال (جيڪو پهريائين
 والميڪ رشي سنسڪرت ٻوليءَ ۾ ۽ پوءِ تلسيداس
 هندي ٻوليءَ ۾) ترجمو ڪيو.
 رامڪلي، ٿ. هڪ راڳي جو نالو. شاه عبداللطيف
 جي رسالي جو هڪ سُر.
 ران، ٿ (ف) تنگ جو گوڏي کان مٿيون ۽ اندريون
 حصو- ستر- جوڻ. (ص) مرکب لفظن جي صفاتي
 پڇاڙي (جنهن مان هلائيندڙ ۽ انتظام ڪندڙ جي معنيٰ
 نڪري مثلاً حڪمران، جهازران وغيره).
 رانپاٽ، ڏ. وڏي رڙ- رنپ.
 رانپاٽ ڪرڻ، وڏي واڪي رڙيون ڪرڻ. دانهون
 ڪري روئڻ.
 رانيوتو، ڏ. هٿ جي آڱرين سان رهڙ.
 رانيوتا هڻڻ، رهڙون ڏيڻ. جهانپوتا هڻي ڪسڻ.
 رانجهڻ، ڏ. هڪ قسم جو وکر (لاک جهڙو ۽ اڪثر
 ويجهار ڪم آڻين).
 رانجهو، ڏ. عاشق- پيارو. پنجاب جي مشهور عشقيه
 قصي ”هیر- رانجهي“ جو هڪ سورهيه.
 رانڊ، ٿ. ڪيل- ڪيڏ. وندر. تماشو. نينگ ٽپو. وندر
 وارو شغل.
 رانڊ ڪرڻ، ڪيڏڻ. وندرڻ. روئشو ڪرڻ.
 رانديڪو، ڏ. رانڊ جي چيز ڪيڏوڻو- ٽول. نازڪ ۽
 نمائشي چيز.

راضي نامو، ڏ. ٻنهي ڌرين جي رضامندي سان ٺاهه ۽
 صلح.
 راعب، ص (ع) ماڻل.
 رافيسي، ڏ (ع) شيعن جو هڪ فرقو.
 راتو، ڏ. گپ. گارو. پٿرو گارو.
 راقم، ص (ع) لکندڙ. محرر.
 راکاس، ڏ (سن) راکشش) پُوت- ديو. شيطاني
 قوتن وارو روح. خبيث روح. جن. وڏي قدبت ۽ گهڻي
 طاقت وارو خيالي ڪردار (جيڪو آکاڻين ۾ بيان ٿئي).
 راکس، ڏ. راکاس.
 راڳ، ڏ. ڳائڻ جو طريقو. ڳائڻ.
 راڳاڻي، ص. راڳ ڪندڙ. ڳائڻو.
 راڳ رنگ، ڏ. ڳائڻ وڃائڻ.
 راڳ روپ، ڏ. عيش عشرت. موج مستي.
 راڳ ڪرڻ، راڳ ڳائڻ. ڊگهو قصو ڪرڻ. بهاني وارو
 ڊگهو قصو ڪرڻ.
 راڳ مالا، ٿ. راڳ جي فن تي ڪتاب.
 راڳني، راڳي، ٿ. ڳائڻ جو هڪ نوع نمونو.
 راڳي، ص. راڳيندڙ. ڳائڻو. گويو.
 راڳڻ، م. لپو ڏيڻ- لڻڻ.
 راڳو، ڏ. لپيو- لڻب.
 راڳو، ڏ. وڻن جي چوڏي جو رس يا رنگ. رنگ جو
 ليڪو. ڳاڙهي رنگ ۾ ٻڌل ڌور سان ڪاٺ يا پت تي
 نڪتل ليڪو. جانور (ڪٽي) جو هڪ رنگ.
 راڱا ڪرڻ، رنگ ڪرڻ. تباھ ڪرڻ. ليڪا وجهڻ.
 رام، ص (ف) مطيع. سڪيل. هريل.
 رام ڪرڻ، مطيع ڪرڻ. راضي ڪرڻ.
 رام، (رامچندر) ڏ (سن) هندن جو هڪ اوتار
 (راجا دسرت جو پٽ).

رانديگر، د. راند کيڏندڙ- کيڏاري.

رانده، ص (ف) تڙيل- لوقيل.

رانگه، رانگه، ٺ. قبر جي مٿان اڏيل ٿبي (مکلي

تي مرزا عيسيٰ جي رانگه.

رانول، د. راول.

رانها، د. هڪ قسم جو پچ- چوٽرا.

رانڻي، ٺ. ننڍو طنبو.

رانڻي، م. خوش ڪرڻ- ريجھائڻ، خوشيءَ جي موقعي

تي مٿان رنگ هارڻ. سينگارڻ.

رائو، د. مشهور عشقيه قصي ”مومل- رائئي“ جو

سورهيه. (ص) پيارو.

رائي، ٺ. بادشاهه جي زال- ملڪه.

راو، د. راءِ.

راوت، د. راجا. سردار. بهادر- سورهيه- ڪُپيو.

شاهي ايلچي.

راول، د. راجا. سردار. سورهيه- ڪُپيو. پرين-

محبوب.

راوڻ، د. ”رامائڻ“ جو هڪ ڪردار (جيڪو سري

لنڪا جو راجا هو).

راوڻو، راوڻا، د وڏو ڪاڇ ۽ خوشي.

راوڻا ڪرڻ، خوشيون ڪچهريون ڪرڻ.

راوي، ص (ع) روايت ڪندڙ- بيان ڪندڙ- ڳالهه

ڪندڙ.

راه، ٺ. ڳاهجي ويل آن جو ڍڳ- ڪوڙي.

راه، ٺ (ف) رستو- وات- سڙڪ. گس. طريقو-

نمونو. حيلو- تدبير.

راهه ٻڌائڻ، وات ٻڌائڻ- گس ڏسڻ. طريقو ٻڌائڻ.

ڍنگ سيکارڻ.

راهه ٽڪڻ، وات ڏسڻ. انتظار ڪرڻ.

راهه مسافر، ص. وات ويندڙ- مسافر.

راهه، راهي، ٺ. لوڙهو- واڙ (جيڪا ٻئي يا پوک

کي چوٽاري آيل هجي).

راهپ، ص (ع) اهو عيسائي جنهن پنهنجي سڄي عمر

ديول جي خدمت ۾ وقف ڪري ڇڏي هجي ۽ شادي

نه ڪئي هجي. عيسائي زاهد يا عابد.

راهبر، ص (ف) رستو ڏيکاريندڙ- وات ڏسيندڙ.

سونهن. اڳواڻ.

راهبري، ٺ. سونهپ. اڳواڻي. رهنمائي.

راهه خرچ، د. سفر جو خرچ- پتو پاڙو.

راهداري، ٺ (ف) رستي تان لنگهڻ جو اجازتنامو.

ڪنهن عملدار جو لکيل پروانو جنهن جي آڌار تي رستي

تان لنگهندڙ مال کي ڪو روڪ نه ڪري.

راه رسم، ٺ (ف) رسم رواج. واقفيت- ملاقات.

هلي چلي. ڄاڻ سڃاڻ.

راهرو، ص (ف) وات ويندڙ- راهي- واتهڙو.

راهزن، ص (ف) رستي تي ٿر ڪندڙ. ڊاڪو- ٿورو.

رهزن.

راهزني، ٺ. وات تي ٿر.

راهڪ، ص. پوک ڪندڙ- هاري.

راهگدڙ، ٺ (ف) لنگهه- رستو- وات.

راهه گناهه، ظ. هروڀرو- خواهه خواهه- بيگناه.

راهگير، ص (ف) واتهڙو- مسافر.

راهه نجات، ٺ (ف) بخشش واري وات. چوٽڪاري

جو ذريعو.

راهنما، ص (ف) وات ڏيکاريندڙ. رهبر- اڳواڻ.

راهنامي، ٺ. سونهپ- رهبري. اڳواڻي.

راهه، م. رهائڻ. ترسائڻ- ٽڪائڻ. نياهن. وفا ڪرڻ.

راهوار، د (ف) تيز رفتار. گهوڙو.

تعالی جو هڪ نالو.
 رَبُّ الْعَالَمِينَ ذ. سڀني جهانن جو پالڻهار.
 رَبُّ الْعِزَّة ذ. عزت جو مالڪ خدا تعالیٰ.
 رَبَّانِي ص (ع) رب جو- رب وارو. الهي- خدائي.
 رَبِّ ذ (ع) ميون ڪاڙهي گهاٽو ڪيل رَس.
 رَبَابُ ذ (ع) هڪ قسم جو ساز.
 رَبَاعِي ذ (ع) نظم جو هڪ قسم (بحر هزج - چئن مصراعن وارو بيت).
 رَبَطُ ذ (ع) ڳانڍاپو- جوڙ. ميلاپ. تعلق- واسطو.
 رَبِيع ذ (ع) چوٿو. چوٿون حصو.
 رَبِيعُ ذ (ع) سياري جو فصل- چيٽ.
 رَبِيعُ الْآخِر. رَبِيعُ الثَّانِي ذ (ع) هجري سال جو چوٿون مهينو.
 رَبِيعُ الْأُولَى. رَبِيعُ الْأَوَّلِ ذ (ع) هجري سال جو ٽيون مهينو.
 رَبَّ ذ. پٿرو رڌل پٽ وغيره. ڌارو. (ص) نرم- پٿرو.
 رَبَّ بِيح ذ. سادو کاڌو. غريبانو کاڌو.
 رَبَّو ذ (انگ) هڪ خاص وڻ جو رَس جيڪو سُڪڻ کان پوءِ لچڪدار مادي جي صورت وٺي.
 رَبِّي ذ. کير مان ٺهيل مٺائي جو هڪ قسم.
 رَت ذ (سن. رڪت) لَهو- خون. ويجهو مائٽ (جنهن ۾ ڏاڏاڻو خون شامل هجي). (ص) پنهنجو (مائٽ).
 رَتُ اچڻ جسم جي ڪنهن به حصي مان رَت نڪرڻ (وات يا پيٽ مان).
 رَتُ تِين رت ۾ ڳاڙهو تِين. ورڇڻ- ڪڪ تِين. هلاڪ تِين.
 رَت تي چڙه پٽ پاراتي سبب رت جا دست وهڻ.
 مرڻ وهڻو تِين.

راهتون رڌ ذ. هر طرف کان نااميد.
 راه ويندو ص. وانهڙو- مسافر.
 راه ويندي ذ. بي ڏوهي. ناحق. خواهه مخواهه.
 راهي ص (ف) وات ويندڙ- وانهڙو. مسافر.
 راهي تِين روانو تِين- وات وٺڻ- وڃڻ.
 راه ذ (ع) خيال- عقل- سمجهه. رت- تجويز.
 مرضي- خواهش.
 راه ذِين صلاح ذِين- مشورو ذِين. تجويز ذِين.
 راه ذ. راجا. سردار. حاڪم.
 راهتو ذ. ڏوٽري ۾ ساڻي مصالحي مان ٺهيل چٽي.
 رائج ص (ع) جاري- چالو- هلندڙ.
 رائج الوقت ذ. دستور موجب هلندڙ (سڪو يا قاعدو وغيره).
 رائج ڪرڻ جاري ڪرڻ- هلائڻ (قانون، سڪو)
 رائِر، رائِر ذ. اهو محصول جيڪو تابع ملڪ کان وٺجي. سَنگ- ڏن- ڍڪ.
 رائِرِي ذ (ف) خيالن جي ڏي وٺ. صلاح مصلحت. تنقيد.
 رائِقَل ذ (انگ) گولين هلائڻ وارو هڪ قسم جو بارودي هٿيار.
 رائِگاه ص (ف) رستي تي پيل. اجايو- فضول. ضايع.
 راهو ذ. سنهي رستي- ڪُڪري. واري. هوا ۾ اڏامندڙ مٽي- ڌڙ.
 رائِي ذ. گيهه ۾ پيچيل بصر توم وغيره جو داغ.
 رائِيَت ص (انگ) درست- صحيح. ساڄو پاسو.
 رايو ذ (ف. راي) راءِ- خيال- سمجهه. رت- تجويز.
 صلاح- مشورو.
 رَبُ ذ (ع) مالڪ- ڌڻي. پالڻهار- پروردگار. خدا

رت پيڻ: خون ڪرڻ - مارڻ. تڪليف ڏيڻ. ستائڻ - بيزار ڪرڻ.	رت پيڻ: ٿ. تجويز - پهڻ. صلاح. اٽڪل. منصوبو.
رت روئڻ: نهايت افسوس ڪرڻ.	رت رڻ: سڻ سڻ. تجويز ڪرڻ.
رت سڪڻ: ڊپ ۾ رت سڪي وڃڻ.	رتا: ٿ. رت. سٽاء.
رت ٿڌڻ: ڪاوڙ چڙهڻ. جوش ۾ اچڻ.	رتڻ: م. رت ڪرڻ - تجويز ڪرڻ - منصوبو ٺاهڻ. پهڻ ڪرڻ - ارادو ڪرڻ.
رت وهاڻڻ: قتل ڪرڻ. خونريزي ڪرڻ.	رگل: م. رنج - ڪاوڙيل - ناراض.
رت ٿ (سن) موسر - منڍ. وقت.	رگل روح: م. رگ منهن. پوريءَ طرح منهن نه ڏيندڙ. هروڀرو ڪاوڙيل.
رت بدلجڻ: موسر ۾ ڦيرو اچڻ. آبهوا بدلجڻ.	رپا: ٿ (سن) مصيبت - آفت. وڏو ڳرو بار. دشمن - ويري.
رتبوا: ذ (ع) عهدو - درجو - مرتبو. عزت.	رپو: ذ. سڄيل ماس جو ڳوڙهو. ڳڙ. وڏ. دڙب. چٽو. سخت ڳتيل زمين.
رت پٽ. رت پونءِ. رت سٽ. ذ. سگهه ۽ صحت - تندرستي ۽ طاقت.	رپو: ذ. چاندي.
رت چاڻ: ٿ. خونريزي - قتل عام.	رپو: ٿ (انگ) اطلاع - خبر - ڄاڻ. صورتحال جو لکيت ۾ اطلاع - جائزو.
رتڙي: ٿ. تلي - ٺهي. جوڙجڪ جي هڪ قسم - ڳاڙهي جوڙ.	رپيو: رپيو. چانديءَ جو هڪ سڪو.
رتڙيا: ذ. چانورن جي هڪ جنس.	رجا: ٿ (ع) اميد - آس. دعا. خوشي.
رتڙو: رتو. م. ڳاڙهو - لال. پڇي ويل (ميو).	رجايت: ٿ. اميدواري حالت - اميد.
رگيل: رڇي ويل (الاهي عشق ۾).	رجائڻ: م. پگهار - وگهار. ڳارڻ (ڌاتو وغيره). رڇ ڪرڻ (زمين ۾).
رتڻ: ذ (سن) هيرو - جوهر (نون قسمن جو ٿئي، لعل، هپرو، ياقوت، زمرد، نيلمر، پڪراج، لاجورد، موتي، مرجان).	رجال: ذ (ع. "رجل" جو جمع) ماڻهو - لوڪ.
رتوچاڻ: ٿ. رت چاڻ. خونريزي.	رجال القيب: ذ. غيبي انسان.
رتو رت: م. رت ۾ ٻڌل - سخت زخمي.	رجپ: ذ (ع) هجري سال جو ستون مهينو.
رتي: ٿ. رت. سرخي - ڳاڙهاڻ (رت جي). رونق (منهن جي). طاقت - سگهه. خوشي. ماسي جو انون حصو (جيڪو سونارا عموماً چٽوئي سان توريندا آهن).	رجپوٽ: رڇپوٽ. ذ. راجپوت.
چٽوئي - رتڙي. ڪڻڪ وغيره جي پوک ۾ لڳل مرض ۽ جيت.	رجهان: ذ (ع) لاڙو - توجهه - ميلان.
رتي: وارو. م. سگهارو - پهلوان. تندرست.	رجڙ: ذ (ع) اهو شعر جيڪو عرب لڙائيءَ ۾ بهادري تي فخر ڪرڻ لاءِ چوندا هئا. علم عروض جو هڪ بحر.
رت: ذ. قديم دور جي ٻن ڦڻن واري هڪ گاڏي.	رجسٽر: ذ (انگ) داخلا جو ڪتاب. دفتر.

رُجَعُ ۱ م. سُهائِن - پسند پوڻ - دل کي وٺڻ. موافق
 اچڻ. خوش ٿيڻ. رنگجڻ.
 رُجَعُ ۲ ذ. ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار. ٿانءُ. ٺڪر
 جو ڪوبه ٿانءُ. مڇي جهلڻ جو چارُ.
 رُجَعُ ۳ ذ. هڪ قسم جو جانور.
 رُجِي ۱ ث. اها رِذ يا گهيتو جيڪو ٻارهن مهينن بعد اُن
 ڏئي.
 رَحْمَ ۲ ذ (ع) ”رحمة الله عليه“ جو مخفف.
 رَحِل ۱ ث (ع) ڪاٺيءَ مان ٺهيل خاص قسم جي تختي
 جنهن تي قرآن شريف رکي پڙهجي.
 رَحَلَت ۱ ث (ع) روانگي - ڪڍج. انتقال - موت -
 لاڏاڻو.
 رَحَلَت ڪرڻ ۱ وفات ڪرڻ - لاڏاڻو ڪرڻ.
 رَحْمَ ۲ ذ (ع) ترس - قياسي - ڪهل. ٻاجه - مِهَر. (ع)
 رَحْم (رحم) ڪڙهه - ٻچي ڏاني.
 رَحْمَان ۲ ذ (ع) رحم ڪندڙ - ٻاجهارو. مهربان.
 خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
 رَحْمَانِي ۱ ص. خداڻي - الاهي.
 رَحْمَت ۱ ث (ع) مِهَر - ٻاجه - فصل - ڪرم.
 رَحْمَةُ الْعَالَمِينَ ۲ ذ. سڀني جهانن لاءِ رحمت. نبي
 سڳوري جو هڪ لقب.
 رَحْمَدِل ۱ ص (ف) قياسي ڪندڙ - ٻاجهارو - مهربان.
 رَحْمَدِلِي ۱ ث. قياسي - ٻاجه - ديا.
 رَحْمِي ۱ ص. رحمدل. ٻاجهارو. قياسي.
 رَحِيمَ ۲ ذ (ع) نهايت مهربان. رحم ڪندڙ. خدا تعاليٰ
 جو هڪ صفاتي نالو.
 رُخ ۲ ذ (ف) منهن - چهرو - شڪل - صورت. ڏس -
 طرف. پاسو. ڌيان - توجهه. نمونو - ڊول - ڍنگ.
 رُخ بدلائق ۱ منهن مٿن. طرف بدلائق. بي مروتِي ڪرڻ.

رُجَعَات ۱ ث (ع) لارو. عقيدتي جو لاڙو. مقبوليت
 (درويشي يا بزرگيءَ جي).
 رَجَعَت ۱ ث (ع) واپسي - موٽ.
 رجعت پسند ۱ ص. پراڻن خيالن وارو - قدامت پسند.
 رَجَل ۲ ذ (ع) مرد - ماڻهو.
 رَجَمِينَت ۱ ث (انگ) پيدل سپاهين جو دستو - پلٽڻ.
 رَجْنِي ۱ ث. رات - ليل - شب.
 رَجَن ۲ م. ڳرڻ - وڳهڻ (ڏاڻو وغيره).
 رُجُوع ۱ ث (ع) واپسي - موٽ. لاڙو. رغبت. حاضري
 (عدالت ۾).
 رُجُوع ڪرڻ ۱ حاضر ڪرڻ - پيش ڪرڻ. چالان
 ڪرڻ (عدالت ۾).
 رَج ۲ ص. ڀاول. خوش. آسودو.
 رَج ڪرڻ ۱ ڍڙ ڪرڻ. ڀيٽ ڀري کائڻ.
 رَجَن ۲ م. ڍڙ ڪرڻ. ڀڙ (ڀيٽ). کائي ڀرجڻ. آسودو
 ٿيڻ.
 رَجَه ۱ ث. باهه تي پچڻ جي حالت. باهه - ڇيرو.
 گهٽ - رگهه.
 رَجَه ۲ م. رڌجڻ (کاڌو). باهه تي پچڻ. گرمي يا
 ڪاڙهي ۾ پچڻ. ڪامڻ (اندر ۾).
 رُج ۱ ث. بيابان ۾ اُس تي نظر ايندڙ ڪوڙو ڏيک -
 سراب. بيابان - سَج.
 رَج ۲ ذ. روپي ڳهه تي چڙهيل سونو پاڻي - مَلَمعو.
 رُج ۱ ث. خواهش - لاڙو. حُب. اُڪير. مرضي. سڌ.
 رُجائِي ۲ م. رڱ ۾ ٻوڙو ڏيارڻ. ڳاڙهو ڪرڻ. چوپڙ
 راند ۾ ڳوٺ چيلي ۾ اُماڻڻ.
 رَجَن ۲ م. رنگ ۾ رڱجڻ. واسجڻ. اثر ٿيڻ (رنگ جو).
 رچي لال ٿيڻ. الاهي محبت ۾ محو ٿيڻ. رِٽڻ - سِٽڻ.
 بنائڻ (خاڪو). ٺهڻ - تيار ٿيڻ.

رُخ رکھ: منهن ڪرڻ. روانو ٿيڻ.

رخ ڪرڻ: ڌيان ڏيڻ- توجهه ڏيڻ. مائل ٿيڻ- لاڙو رکڻ.

رُخت: (ف) ڪپڙا لٽا. اسباب- سامان. اثاثو.

رُخت سفر: ڏ. مسافري جو سامان.

رُخسار: ڏ (ف) ڳل.

رُخشان: ص (ف) چمڪندڙ- روشن- منور.

رُخصت: ٺ (ع) موڪل- چوڻي. اجازت. مهلت. موڪلاڻي.

رُخصت وٺڻ: اجازت وٺڻ- موڪل وٺڻ. روانو ٿيڻ.

رُخصتي: ٺ (ع) ڪُنوار جي (شاديءَ بعد) روانگي. نڪيڻي.

رُخنو: ڏ (ف. رخنه) اٽڪاءُ- خلل. فتنو.

رُخنه اندازي: ٺ. اٽڪاءُ- ڀڃڪڙي. رنڊڪ.

رُخو: ڏ (ف) شطرنج جي هڪ ڳوٺ- فيل- هاڻي.

رڌ: ڏ (ع) آڏو جواب. ترديد. توڙ. روڪ. (ص)

بيڪار- ردي. منسوخ. ناقبول- نامنظور.

رد ڪرڻ: نامنظور ڪرڻ- منسوخ ڪرڻ. انڪاري. جواب ڏيڻ.

رداءِ: ٺ (ع) چادر- اوڀڻي- پوتي.

رڊدل: (ع) ڦيرگهير. مٽاستا.

رڊ قد: ڏ (ع. ردقدح) بحث مباحثو- دليل بازي.

زباني تڪرار. بحث- تڪرار.

رڊي: ص (ع) ناقص- بيڪار. خراب- نڪمو. اڇلايل.

رڊيف: ڏ (ع) گهوڙي يا اُٺ تي بيلهر چڙهندڙ. علم عروض ۾ قافيي کان پوءِ ٻيو ساڳيو لفظ جيڪو ورائي ورائي اچي.

رڌ: ٺ. ڪاڇ جي لاءِ ڊيگي ۾ رڌيڇاءُ.

رڌائڻ: م. ڪم. لڳائڻ- رڻيائڻ.

رڌل: ص. رڌجي تيار ٿيل. گهڻو پڪل (ميو).

رڌل: ص. ڪم ۾ مشغول. مصروف.

رڌڻ: م. کاڌو باهه تي پيڇائڻ.

رڌويڪو: ڏ. نهيل ٺڪيل کاڌو. نهڻي ٺڪي.

رڌي پڪي: ٺ. رڌيڇاءُ جو ڪم- سانجڻ.

رڌ: ڏ. ضد- تسو. هوڏ.

رڌا ڪڍائڻ: هوڏ ٻڌڻ. ضد ڪرڻ.

رڌا: ص. بيڪار. ٻڄڙو. بدشڪل. گدلو. ٻنھ ڪارو. گدلو.

رڌي: ٺ. ضد. گهيبي. ڦڏو. هوڏ.

رڌي ڪرڻ: ضد ڪرڻ. گوھي ڪرڻ. آڙي ڪرڻ.

رڌ: ٺ. مشهور گھرو جانور. (ص) مسڪين. ويچارو.

بي پوڄ.

رڌالت: ٺ (ع) ڪميٽي. ٻڄڙائي.

رڌيل: ص (ع) ڪميٽو- ڪريل- ذليل. نيچ.

رڌ: ٺ. ريهه- ڪيهه- چيخ. دانھن- واکو.

رڌ ڪرڻ: وڏي دانھن ڪرڻ.

رڌ ٺڪرڻ: ايڏا يا ڌڪ سبب دانھن ٺڪرڻ. عجب

مان دانھن ٺڪرڻ. تمار گهڻو انسوس ٿيڻ.

رڌائڻ: م. دانھون ڪرائڻ. واکا ڪرائڻ. روٽائڻ (ٻار)

(کي). ڪڪ ڪرڻ- ستائڻ. رڌائڻ.

رڌڪڻ: م. ڪا سخت شيءِ ڪڙني کائڻ. ڪڙڻ- کائي وڃڻ. ڦٽائڻ.

رڌڻ: م. رڌيون ڪرڻ- دانھون ڪرڻ. واکا ڪرڻ.

روٽڻ (ٻار کي). ٻاڌائڻ- ليلائڻ. ٻاڪارڻ.

رڌو: ڏ. مڇي جو هڪ قسم- ڪڳو. مڱن يا مٽرن جو

سخت ڍاڻو.

رڌهات، رڌاٿ: ڏ. وڏي رڌ- دانھن.

رَسائيءَ ٿ (ف) پهچ. پُجت. رسوخ. گشتي عملدار جي منزل جو انتظام (رهائش ۽ کاڌو).

رُستمءَ ڏ (ف) هڪ ناميارو ايراني پهلووان. (ص) پهلووان - سورهيه.

رُسْتو ۽ (ف) راسته وات - سڙڪ - راهه. رسم - رواج. قاعدو. ڍنگ - طريقو. اڄ وڃ جا تعلقات.

رستو ڏسڻ: وات ٻڌائڻ - راه ڏيکارڻ. طريقو ڏسڻ. هدايت ڪرڻ.

رستو ڏسڻ: انتظار ڪرڻ - وات ڏسڻ.

رستو ڪڍڻ: طريقو ڪڍڻ - راهه ڪڍڻ. حيلو ڳولڻ.

رستو وٺائڻ: روانو ڪرڻ. جواب ڏيڻ. انڪار ڪرڻ. رَسجڻ: م. رَسڻ. پهچڻ. راس ٿيڻ. پيڄڻ (ميو).

رَسدءَ ۽ (ف) پهتل شيء. آمدني. کاڌ خوراڪ - راشن. قافلي سان گڏ کاڌي جو ذخيرو. سيدو سامان (فوج لاءِ).

رِسڪڻ: م. رڙھڻ - سِرڻ.

رَسَمءَ ٿ (ع) دستور - رواج - ريت. هلي چلي. ڍنگ - طريقو. عادت - روش.

رَسَم رواج: ڏ. طور طريقو - هلي چلي.

رَسْمُ الغَطءِ ڏ (ع) لکڻ جو طريقو. تحرير - لکڻي.

رَسْمِيءَ ص. رواجي - دستوري - عام مروج.

رَسڻ: م (ف) رسيدڻ - پهچڻ - پيڄڻ. سَهڙڻ. راس ٿيڻ. تيار ٿيڻ. پيڄڻ (ميو).

رَسڻ: م. ناراض ٿيڻ - ڪاوڙجڻ. رسامو ٿيڻ. رنج ٿيڻ.

رُسڻو: ص. چيڙاڪ. زود رنج. رنج تي رُسي ويندڙ.

رُسو: ڏ. نوڙ. واجهه.

رُسوا: ص (ف) خوار - بدنام.

رڙھڻ: م. سِرڻ - ڪسڪڻ - چُرڻ. ٿورو اڳتي ٿيڻ. آهستي هلي. رڙهيون ٻائڻ (ٻار).

رڙي: ٿ. ڪڍڻ جو هڪ قسم (ڊاٽو سخت، ننڍو ۽ ڳاڙهو ٿئي).

رَزاق: ص (ع) وڏو رزق ڏيندڙ - پالڻهار. خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

رِزق: ڏ (ع) روزي - چوڻو - کاڌو. ڊاٽو پاڻي.

رِزَلت: ٿ (انگ) نتيجو (امتحان جو، ڪنهن ڪيل ڪم جو).

رَزَم: ٿ (ف) لڙائي - جنگ - معرڪو.

رَزَمگاه: ٿ. لڙائي جو ميدان - جنگ جو ميدان.

رَزَمِيه نظره: ڏ. لڙاين جي بيان وارو شعر.

رَس: ٿ. ٿلهو رسو - نوڙ.

رَس: ڏ (سن) ٻوٽن جو پاڻي. ميون جو پاڻي. ڪمند جو پاڻي. شوروو - رهو (ٻوڙ جو). سَت - جوهر. آواز جو ميناڄ. لذت - سواد. محبت - قرب. صلح.

رَسال: ص. رس وارو - ذاتي دار.

رِسالت: ٿ (ع) پيغمبري.

رِسالت پناه. رسالت ماب: ڏ. نبي سڳورو - پيغمبر.

رِسالو: ڏ (ع) ننڍو ڪتاب. ڪلام جو ڪتاب. مختلف موضوعن تي مضمونن جو مجموعو - مخزن.

شاهه عبداللطيف ڀٽائي جي ڪلام جو مجموعو. سڻو گهوڙي سوارن جو دستو.

رُسامو: ڏ. ناراضگي - رنجيدگي. ڪاوڙ.

رَسائِل: ڏ (ع) "رساله" جو جمع.

رَسائِيءَ م (ف) رسانيده) پهچائڻ - پُچائڻ. توڙ ڪرڻ. راس ڪرڻ. پورو ڪرڻ (ڪم). ڪيميا جو عمل.

رُسائِيءَ م. ناراض ڪرڻ - رنجائڻ. ڪاوڙائڻ.

رِشيءُ ذ (سن) (هندن ۾) پوتر منتر چوندڙ يا
 ناهيندڙ. مهاپُرش.
 رَشِيدٌ ص (ع) هدايت ورتل. نيكوڪار.
 رَصَدَگاهُ ذ (ع. رصد. ف. گاه) آسماني تارن ۽
 سيارن جي مشاهدي جي جاءِ.
 رَضَا ذ (ع) ”رضي الله تعاليٰ عنه“ جو مخفف.
 رَضَا ث (ع) مرضي. اجازت- موڪل. خوشي. اُمر
 (الهي).
 رَضَا ڪرڻ ۾ مرڻ- مري وڃڻ- وفات ڪرڻ.
 رَضَا جوئيءَ ث. خوشنودي. مرضي.
 رَضَاڪارُ ص. بنا معاوضي خوشيءَ سان ڪم
 ڪندڙ- والنتيئر.
 رَضَامَنده ص. راضي- خوش.
 رَضَامَنديءَ ث. خوشي. اجازت. مرضي. خواهش-
 آمادگي.
 رَضَا و رَحَبَتٌ ث. اجازت ۽ خوشي.
 رَضاعيءَ ث (ف) پٿرائي.
 رَضاعي ص (ع) ٽچ شريڪ.
 رَضَا نامو ذ (ع. رضا. ف. نام) پرچاء- نام. صلح.
 رِضْوَانٌ ذ (ع) بهشت. بهشت جي دريان جو نالو.
 رَضَوِي ذ (ع) امام موسيٰ رضا ڏانهن منسوب.
 رَضِيءُ ص (ع) راضي- خوش.
 رَضِي الله تعاليٰ ۽ جملو. خدا هن کان خوش هجي
 (پلارن شخصن جي نالي سان گڏ ادب لاءِ لفظ).
 رَطَبٌ ص (ع) پُسيل- آلو. تازو. نرم.
 رَطَبٌ و يَابَسٌ ص. سُڪل ۽ آلو. نيك ۽ بد- چڱو
 منو.
 رَطَلٌ ذ (ع) تور جو هڪ ماڻ.
 رُطوبَت ث (ع) آلاڻ- نِي. تازگي.

رُسَوائيءَ ث. خوري- بدنامي.
 رُشُوخٌ ذ (ع) پهچ- پهندي. اثر. هلندي. پڪائي-
 مضبوطي.
 رُسُولٌ ث. هڪ قسم جو پسارڪو وڪر.
 رُسُولٌ ذ (ع) خدا جي طرفان پيغام کڻي ايندڙ نبي
 سڳورو (جنهن تي ڪتاب نازل ٿئي)- پيغمبر.
 رُسُومٌ ث (ع) ’رسم‘ جو جمع- رسمون.
 رُسُوئيءَ ث. کاڌو- طعام. رڌڻو.
 رُسُوبو ص. بورچي- راڌائو.
 رُسيءَ ث. مڇ. ڦيش. سٺ وغيره مان ٺهيل نوڙي.
 رُسي چٽائڻ ۽ ڇي وڃڻ. آزاد ٿيڻ.
 رُسَيْدَةٌ ث (ف. ’رسيده‘) پهچ (لکيت ۾). وصوليءَ
 جي چٽي.
 رُسَيْدَه ص (ف) پهتل- رسيل.
 رُسَيْلو ص. رس وارو (ميو).
 رُشيءَ ث (انگ) ماڻهن جي گهڻ. هُجوم.
 رُشتو ذ (ف) مائٽي- عزازت. سڳاوتي. تعلق-
 ڳانڍاپو. ناتو.
 رُشتو ناتو ذ. مٽي مائٽي.
 رُشتيدارُ ص. مائٽ- عزيز.
 رُشتيداريءَ ث. مائٽي- عزازت.
 رُشدٌ ذ (ع) سڌو رستو. هدايت. سچائي.
 رُشڪٌ ذ (ف) رِس- حسد- ساڙ.
 رُشوتٌ ث (ع. رِشوة) ڪنهن ڪم جي اُڪلاءَ لاءِ
 ناجائز طور ورتل رقم. ناجائز ڪمائي- وڏي.
 رُشوتخورُ ص. رشوت کائيندڙ.
 رُشوتخوريءَ ث. رشوت کائڻ- حرامخوري.
 رُشوت سَتائيءَ ث. رشوت خوري.
 رُشوتيءَ ص. رشوت وٺندڙ- راشي.

رَقَابَتَ ٺ (ع) رعيت - پرچا، عام ماڻهو.
 رَعَايَتَ ٺ (ع) حفاظت - بچاءُ، لحاظ - مروت،
 طرفداري. ڪَـمِي - نعيم (اڳهه يا قيمت ۾) - چوٽ.
 رَعَايَتِي ص. رعيت سان - لحاظ سان.
 رُعبُ ٺ (ع) ڊپ - خوف، دڊهو - ڏاڪو.
 رُعبُ تابُ ٺ. دڊهو - ڏاڪو - شان شوڪت.
 رُعبدارُ ص. دڊهڻي وارو. حشمت وارو. ماڻهن تي
 ڏاڪو وهاريندڙ.
 رَعْدَ ٺ (ع) ڪڪرن جي گوڙ.
 رَعِشَوُ ٺ (ع. رعش) ڏڪڻي - ٽڙڪڻي. هڪ بيماري
 جو نالو.
 رَعْناءُ ص (ع) ناز سان هلندڙ. خوشنما. سهڻو.
 نازڪ.
 رَعْنَائِي ٺ. ناز سان هلڻ - تور. حُسن - سُونهن.
 سينگار.
 رَعْوَتَ ٺ (ع) تڪيز - هٿ - غرور - گھمند.
 رَعِيَتَ ٺ (ع) بادشاهي يا ملڪ ۾ رهندڙ ماڻهو -
 رعايا - پرچا، عام ماڻهو.
 رَعِيَتِي راجُ ٺ. عام ماڻهن جي حڪومت - عوامي
 جمهوريت.
 رَعِيَتَ ٺ (ع) خواهش - سڌ. چاهه. لاڙو.
 رَفَ ص (انگ) ردي. خراب. بيڪار.
 رَفَاقَتَ ٺ (ع) رفاقت (همراهي - ساٿ - سنگت.
 صحبت - دوستي - ياري.
 رِفَاقَتَ ڪرڻ ٺ. گڏ هلڻ - ساٿ ڏيڻ. سنگت ڪرڻ.
 رِفاهُ ٺ (ع) آرام جي زندگي. زندگيءَ جو مزو. آرام -
 سڪ. نيڪي - پلائي. پلي جو ڪم.
 رِفاهُ عامُ ٺ. عام ماڻهن جو پلو - عوام جو سڪ.
 رَقَابَتَ ٺ (ف) چال - هلڻي. پنڌ جو نمونو.

رَقَاتَرُ ڳفَتارُ ٺ. هلت چلت. رهڻي ڪهڻي.
 رَقْمَ ص (ف) وِيل. مٿل. گم تيل.
 رَقْمَ رَقْمَ ٺ (ف) هلندي هلندي - ٿيندي ٿيندي.
 آهستي آهستي - بتدريج.
 رَقْرَقَ ٺ (ع) اها سُواري جنهن تي نبي سڳورو معراج
 جي رات سدره المنتهي کان بارگاہِ الهي تائين ويو. (ص)
 تيز رفتار - تڪو.
 رَقْعَ ٺ (ع) بلندي - اوچائي. ترقي - عروج.
 نيڪالي.
 رَقْعَ ڪرڻ ٺ. ٽارڻ - پري ڪرڻ. ختم ڪرڻ
 (معاملو).
 رَقْعَتَ ٺ (ع) بلندي - اوچائي. ترقي - عروج.
 وڌائي - شان.
 رَقْعَ حاجَتَ ٺ. پاڻي جي حاجت جي پورائي.
 رَقْعَ دَعْوِ ٺ. خاتمو. فيصلو - نبيرو. درگذر - لشي
 مٽي.
 رَقْعَاءَ ٺ (ع) "رفيق" جو جمع. ساٿي - همراه.
 رَقْوُ ٺ (ع) قاتل ڪپڙي جو سوراخ ڏاڳن سان ڀرڻ -
 ٽن (ڀرڻ) - بور (ڀرڻ).
 رَقْوُگَرُ ص. ڪپڙي کي ٽن ڀرڻ جو ڪم ڪندڙ.
 رَقْوُ چَڪَرُ ٺ. فرار - پاڇ. گمشدگي.
 رَقْوُ چَڪَرُ ٿيڻ ٺ. تڪڙو وڃڻ. گم ٿيڻ. ڀڄي وڃڻ.
 رَقِيْعَ ص (ع) بلند - اوچو - مٿانهون.
 رَقِيْعَ الدَرَجَاتِ ٺ. وڏي مرتبي وارو.
 رَقِيْقَ ص (ع) ساٿي - همراه - هيلي. مددگار -
 معاون. دوست - يار. ڀائيوار.
 رَقْنُ ٺ. ڏڪڻ - ڪنڀڻ. ٽڙڪڻ.
 رَقْنِي ٺ. ڏڪڻي. ڪنڀڻي. ٽڙڪڻي.
 رَقَابَتَ ٺ (ع) مخالفت - دشمني. بغض. محبت ۾

پاڻياري.

رقاصه: ٺ (ع) ناچڻي.

رقيو: ڏ (ف. رقبه) گهيريل زمين. ايراضي - پکيڙ.

رقت: ٺ (ع) جذباتي (پاڻيٺ جي) - پٽڙائي. پاڻيٺ.

روئن - روج. دل جي نرمي ۽ ڪهل واري حالت.

رقت آميز. رقت انگيزا. ص. ڏک جهڙو - قياس

جوڳو. دردناڪ.

رقت قلب: ٺ. دل ۽ ڀڄڻ جي حالت. دل جي نرمي.

رحمدي.

رقت: ڏ (ع) ناچ - نرت.

رقت: ۱ سرود. ڏ. ناچ گانو.

رتمو: ڏ (ع. رتم) ٽڪرو - پرزو. چٽي - خط.

رتم: ٺ (ع) تحرير - لکيت. تعداد - جوڙ. مال - نالو.

روڪڙ.

رتم طراز: ص. لکندڙ - تحرير ڪندڙ.

رقيب: ص (ع) حريف. مقابل. ساڳئي معشوق جي

عاشقن مان ڪوبه هڪ. مخالف.

رقيق: ص (ع) پٽڙو - پاڻي جهڙو. نرم.

رقيق القلب: ص. نرم دل - رحمدل.

رڪ: ص. سخت. سخت دل - بيرحم. ظالم.

رڪ: ڏ. هڪ مشهور ذاتو - فولاد. رڪ مان ٺهيل تلوار

(هٿيار).

رڪاب: ٺ (ف) تالهي - پليٺ.

رڪابي: ٺ. تالهي.

رڪاب: ڏ (ع) گهوڙي جو هڪ سنج (پيرن رکڻ لاءِ

لوهي چلو).

رڪابدار: ص. گهوڙي تي سوار ٿيندڙ کي چڙهن ۾

مدد ڪندڙ خدمتگار.

رڪاوڙ: ڏ (انگ) دفتر. لکپڙهه. گراموفون جي آواز

پريل پليٺ.

رڪاوٽ: ٺ. روڪ - رنڊڪ. اٽڪاء.

رڪب: ڏ. زميندار جو هاريءَ تي ٻانڌڻ - لاڳ.

رڪت: ٺ. نفرت. ان وڻندي. ڪراحت. بيزاري.

رڪجن: م. روڪجن. اٽڪڻ.

رڪمت: ٺ (ع) نماز جو هڪ حصو (قامت کان

سجدا ٿيڻ جو عمل).

رڪن: رڪن: ۱ (ع) ٽنپ - ستون - پايو. ڪنهن

جماعت جو هڪ ميمبر. عروضي شاعري جو هڪ

وزن (ڏهه رڪن: فاعلن، فاعلن، فاعلن، فاعلن، فاعلن،

مستفعلن، متفعلن، متفعلن، مفعولات).

رڪن: م. ترسڻ. بيهڻ. اٽڪڻ.

رڪوع: ڏ (ع) نماز ۾ گوڏن تي هٿ رکي جهڪڻ.

رڪيب: ڏ (ع) رڪاب.

رڪيڪ: ص (ع) پٽڙو. نازڪ. ادنيٰ. خسيس.

رڪ: ٺ. سنڀال - حفاظت. ڪري - پرهيز. پوک يا

جهنگ جو ٽڪر جيڪو چاري يا شڪار لاءِ محفوظ

رڪجي.

رڪ: ٺ. سڙيل شيءِ جي خاڪ - چار. مٽي.

رڪات: ٺ. لاوڏر - رڪت.

رڪائڻ: م. ڦرائڻ. ڪنهن جاءِ تي ڦرائڻ.

رڪائي وڃڻ: بهانو ڪرڻ. ٺڳي ڪرڻ. اٽڪل ڪرڻ.

رڪائي: ٺ. خشڪي - اڻياڻي. بدمزاجي - بي رنجي.

رڪت: ٺ. اوڏر. مهلت.

رڪيال: ص. راکو - چوڪيدار - محافظ.

رڪي رڪاه: ٺ. لحاظ - مروت.

رڪي رڪاه: ڏ. لحاظ - مروت.

رڪن: م. وجهڻ - ڦرڻ. رڪي ڇڏيڻ. ملتوي ڪرڻ.

رڪائڻ. سنڀالڻ. هٿ (الزام). مقرر ڪرڻ (ملازم).

رڪشهار: ص. سنڀاليندڙ- بچائيندڙ- محافظ.

رڪي ڇڏڻ: محفوظ ڪرڻ. بچائي رکڻ. جمع ڪرڻ.
رڪو: ص. سُڪل- خشڪ. اٿيو. ڀاڄي يا ٻُڌڻ کان
سواءِ (کاڌو). بي مزي- بي سواد. بدمزاج. بي مروت.
رڪو جواب: ذ. صاف جواب- انڪار.
رڪو سُڪو. رڪو سُڪو: ذ. پٺان ٻُڌڻ- پٺان گيهه
(کاڌو). اٿيو.

رڪي سُڪي. رڪي سُڪي: ث. اٿي ۽ پٺان ٻُڌڻ
جي ماني. سادو کاڌو.

رڪوال: رڪوالو: ص. پهريدار- محافظ- سنڀاليندڙ.

رڪوالي: ث. حفاظت- سنڀال. چوڪيداري.

رڪ: ث (ف) رڳ- نَس- نبض.

رگ و ريشه: ذ. اصل نسل. افعال.

رڪ: ث (ف) رگ- نَس- نبض. عادت- هير.
خصلت.

رڪ: سڃاڻڻ: عادت کان واقف ٿيڻ. طبيعت
سمجهڻ.

رڪ: ص. پٺيان لڳي پونڌڙ- جڳا- ڳڪ.

رڪڙو: ث. گهڪو. رهڙ.

رڪڙو: م. مهڻ. گسائڻ. گهڪا ڏيڻ. مَلڻ- مائجڻ
(تانو). رهڙو. گهوٽڻ (پنگ وغيره). چيڻ. سختي
ڪرڻ. سيڪڻ ڏيڻ.

رڪڙجي وڃڻ: پيسجي وڃڻ. تڪليف هيٺ اچڻ.
نقصان هيٺ اچڻ.

رڪڙو: ذ. جهيڙو- جهڳڙو- تڪرار.

رڪڙو جهڳڙو: ز. جهيڙو جهڻو- تڪرار. فساد.

رڪڙو ڏيڻ: مهڻو ڏيڻ- گهڪو ڏيڻ. سيڪڻ ڏيڻ.

رڪو: ظ. فقط.

رڪو پڪو: ظ. فقط اڪيلو- چڙو.

رگهه: ث. گرميءَ ۾ هوا بند ٿيڻ سبب ساهه جي
مونجهه- اُٻس- گهٽ.

رگهو: ذ. جهنباري شيء (ڪاٺي وغيره) سان چوڪ.

رگها هڻڻ: چوڪون ڏيڻ (جهنبياري ڪاٺيءَ سان).
طعنا ڏيڻ. جهنباري شيء سان ڳجهو ڌڪ هڻڻ. نقصان
پهچائڻ.

رگ: ذ (سن. ف. رنگ) رنگ- ورن.

رگاوت: ث. ڪپڙي وغيره کي رڱڻ جو ڪم-
رڱائي.

رگجڻ: م. رنگجڻ. اثر چڙهڻ (صحبت جو). مالا مال
ٿيڻ.

رگڻ: م. رنگ ڏيڻ. رنگ چاڙهڻ. رنگڻ.

ولاڻ: م. ملائڻ- گڏائڻ. گڏوچڙ ڪرڻ. شامل
ڪرڻ.

ولاڻ: م. پٽڪائڻ- اجايا چڪر ڪڍائڻ. دريدر
ڪرڻ. اجايو ملائڻ.

ولجڻ: م. گڏوچڙ ٿيڻ. ملي وڃڻ.

ولڪو: ذ. ننڍي رکي.

ولڻ: م. گڏڻ- ملڻ. هلڻ- رمڻ.

ولڻ ملڻ: رلي ملي وڃڻ- گاهل مائل ٿيڻ.

ولڻو ملڻو: ص. خوش اخلاق- ڪلمڪ.

ولڻ: م. پٽڪڻ. دريدر ٿيڻ. اجايو گهمڻ ڦرڻ. چڪر
ڪڍڻ. پريشان ٿيڻ. ڊوڙ ڊڪڻ. وڇڙڻ.

ولڻو: ذ. گهوڙي جو وچٿرو پنڌ. وڏي رکي- گودڙ.

ولڻي: ث. اڳڙين مان ٺهيل هڪ وچاڻو (جيڪا هنڌ
بستري طور ڪم اچي يا سمهن مهل مٿان وجهجي).

ومارڪ: ذ (انگ) راءِ- رايو.

وماڪ: ذ. دليو- ڌڻو. ٺڳيءَ وارو ڪوڙو آسرو.

وماڻ: ذ (ع) رَمَل جو حساب ڪندڙ. فال وجهندڙ رملِي.

ڪرڻ. ڦسڻ - پڙڻ (مٽيءَ ۾).
 رنبو ڏ. گڏ ڪرڻ يا ڌري ڪوٽڻ جو لوهي اوزار.
 رنپي ٿ. ننڍو رنبو. وڍڪي ڪم جو هڪ اوزار.
 رنپ ٿ. رڙ - ڏانهن. چوپائي جو آواز (مينهن، ڍڳيءَ جو). هڪل.
 رنپ ٿ. ڪم ۾ مشغولي.
 رنپاٽ ڏ. وڏي رڙ. رانپاٽ.
 رنپاڻي ڏ. ڪم ۾ لڳائڻ - مشغول ڪرڻ.
 رنپي ڏ. رڙڻ - ڏانهن ڪرڻ. وڏي آواز سان روئڻ.
 زور سان سڏ يا هڪل ڪرڻ. چوپائي جانور جو ڍڪڻ.
 رنج ڏ (ف) تڪليف - درد. ايذاءَ - سور. ڏڪ -
 افسوس - غم. ڪاوڙ - غصو. ڏمر. (ص) ڏڪويل.
 ڪاوڙيل.
 رنج ٿيڻ ناراض ٿيڻ. ڪاوڙجڻ.
 رنج ڪڍڻ پٽ ڪڍڻ - آه ڪڍڻ.
 رنجائڻ ڏ. (ف) آزارڻ. ڏڪوڻڻ.
 رنجش ٿ (ف) ناراضگي. اثبثت. ڏڪ. ڪاوڙ.
 رنجور ڏ. (ف) غمگين - ڏڪويل. بيمار.
 رنجوري ڏ. (ف) ڏڪويل. بيمار. رنجيده.
 رنجيدگي ٿ (ف) رنجش - ڏڪ. ڪاوڙ.
 رنجيده ڏ. (ف) غمگين. ملول. اداس. ناراض.
 بيزار.
 رنجبه ڪنجبه ٿ. ڪلڪل - گهپي - ڪٽ ٿ.
 بيماري. آزار.
 رند ڏ. گهڪو - رهڙ (سڪي يا ڦاٽو ڪي). پڪي
 زمين مان گس - پيڇرو. وات - دڳ.
 رندن ڏ. رولڻ - رولڙي ۾ وجهڻ - دريدر ڪرڻ.
 تڪليفون ڏيڻ.
 رند ڏ. (ف) آزاد. چڙواڳ. بيبرواه. جنهن شخص

رماند ڏ (انگ) جوابدار کي جاچ لاءِ حراست ۾ ورتل
 اجازت.
 رماڻي ڏ. ڊوڙائڻ. گهمائڻ. ڦيرائڻ. ڀلاڻ - منجهائڻ.
 راند ڪيڏائڻ. وندرائڻ.
 رمتو. رمتو ڏ. گهمندڙ - گهمندڙ ڦرندڙ. هلندڙ.
 مسافر - وانهڙو. سيلاني.
 رم ڇهه ٿ. سنهي بارش - هلڪو مينهن - بوند.
 جهڙ جهڙالو.
 رمڙ ٿ (ع) اک يا پروڻ وغيره جو اشارو - مام.
 اهڃاڻ. راز. ڳجهه - پرولي. ڪيڏ - اٽڪل.
 رمڙشناس ڏ. اشاري مان سمجهندڙ. هوشيار.
 چالاڪ.
 رمضان ڏ (ع) هجري سال جو نائون مهينو (روزن
 وارو مهينو).
 رمڻ ٿ (ع) ڌري شيء. آخري پساه.
 رمل ڏ. (ع) ليڪن ۽ انگن وسيلي ڳجهين ڳالهيون جون
 ڄاڻڻ جو حيلو.
 رملي ڏ. (ع) رمال. اٽڪل باز ڏڪائي.
 رمن ڏ. ڳهمڻ - هلڻ. پसार ڪرڻ. وڃڻ - هلڻ.
 ڪسڪڻ. ڀٽڪڻ. راند ڪيڏڻ.
 رمڻي ٿ. سھڻي موهيندڙ عورت. (ص) خوبصورت -
 سھڻي. هڻي.
 رموز ٿ (ع) رمزون.
 رمي ٿ. رت ڪڍڻ جي سڳي.
 رن ٿ. عورت. مڙس مري ويل عورت - بيوه.
 رنپڻ. رنپو ڏ. رنڙ ٿيڻ جي حالت - ڏهاڳ.
 رنپ ٿ. پيڇو هڻڻ - رونبو.
 رنپي ڏ. ڏ. سلو هڪ هنڌان ڪڍي ٻيءَ جاءِ تي هڻڻ -
 رونبو ڪرڻ (سارين، بصر، بکر وغيره پيڇي جي وهڻ

جو ظاهر عيبدار ۽ باطن سُٺو هجي. شرايي. صوفي.
 رِنديءَ ٿ. آزادي- چڙواڳي. ضابطن پابندين کان بي
 تعلقي يا بيپرواهي.
 رَنڊُءَ ۾. چلڻ. رندو هڻي صاف ڪرڻ.
 رَنڊو ڏ (ف) واڍڪي ڪم جو هڪ اوزار.
 رَنڊُو ڏ. رڌڻو- بورچيخانو.
 رَنڊُ ٿ. اٽڪاءِ- رَنڊڪ- رخنو. جهل پل.
 رَنڊَ روڪ ٿ. جهل پل- منع.
 رَنڊائڻ ۾. رخنو وجهڻ- رَنڊڻ. روڪڻ. ترسائڻ-
 سيڙائڻ.
 رَنڊجڻ ۾. اٽڪ پوڻ- اٽڪاءِ ٿيڻ.
 رَنڊڪ ٿ. اٽڪ- اٽڪاءِ- رڪاوٽ. سيڙپ.
 پيڪڙي.
 رَنڊُءَ ۾. روڪڻ- جهلڻ- اٽڪاءِ ڪرڻ. ترسائڻ-
 سيڙائڻ. پيڪڙي وجهڻ. رخنو وجهڻ.
 رَنڊِيءَ ٿ. ڪسيائي. ناچڻي.
 رَنڊِيپاڙ ۾. رندين سان زنا ڪندڙ. عياش. بدڪار.
 رَنڊِيپاڙي ٿ. رنن سان زناڪاري. عياشي.
 بدڪاري.
 رَنڊيءَ ۾. چڙوچانڊ.
 رَنڊيو ڏ. تلهو اڻ وٽيل سَٺ.
 رَنڊا روڙ ۾ ڪجهه مان ڳنڍيون ڪڍڻ. ٿلهي وٽيل
 سَٺ مان ڳنڍيون ڪڍڻ.
 رَنڙ. رَنڙِيءَ ٿ. مڙس مري ويل (عورت).
 رَنڙو ۾. زال مري ويل (مرد). چڙو.
 رَنس ٿ (انگ) ڊوڙ. ڪرڪيٽ راند ۾ وڪيٽ جي
 هڪ پاسي کان ٻئي پاسي تائين ڊوڙ.
 رَنگ ڏ (ف) ورن- رڱ. نمونو- طرز- ڍنگ. رنگدار
 روغن. ڪنهن به قسم جو آڻو يا ٻورو (جنهن سان ڪپڙو

وغيره رنگجي). رونق- سهڻائي. حال- ڪيفيت.
 خوشي. تماشو- ڪيل. تاس ۾ حڪم وارو رنگ- ٿرپ.
 رَنگ آميز ۾. رنگ ملائيندڙ. رنگين.
 رَنگ آميزي ٿ. نقاشي. رنگيني. لطافت- مزو.
 رَنگ اڏامڻ ۾. رنگ ڦٽڻ. رونق ختم ٿيڻ.
 رَنگ بدلڻ ۾. رنگ مٽائڻ. نمونو بدلائڻ.
 رَنگ پيدا ڪرڻ ۾. نئون ڍنگ اختيار ڪرڻ.
 رَنگ ڄمائڻ ۾. اثر ڪرڻ. رونق ڪرڻ. مزو پيدا
 ڪرڻ.
 رَنگ چڙهڻ ۾. رنگ جو اثر ٿيڻ. رونق ۾ اچڻ. مستيءَ
 ۾ اچڻ.
 رَنگ ڏسڻ ۾. تماشو ڏسڻ. حالت تي نظر ڪرڻ.
 رَنگ ڏيکارڻ ۾. تماشو ڏيکارڻ. حالت ڏيکارڻ. اثر
 ڪرڻ. مزو چڪائڻ.
 رَنگ رچڻ ۾. رنگ جو اثر سمائجڻ. تماشو ٿيڻ. رونق
 اچڻ.
 رَنگ ڪرڻ ۾. نمونا ڪرڻ. تماشو ڪرڻ. خوشي
 ڪرڻ.
 رَنگ ۾ ڀَنگ ۾. محاورو. خوشيءَ ۾ خلل. سک ۾
 ڏڪ. آرام ۾ مصيبت.
 رَنگ ۾ ٻُوءَ ٿ. رونق. شان شوڪت.
 رَنگ. رنگارنگيءَ ٿ. وزن کان وڌيڪ گهڻو-
 سوائي- رونگ. رنگارنگي.
 رَنگارَنگ ۾. ص (ف) قسمين قسمين رنگن جو. طرحين
 طرحين. رنگين.
 رَنگاوت ٿ. رڱاوت (ڪپڙي تي).
 رَنگائڻ ۾. رنگ چاڙهائڻ.
 رَنگائي ٿ. رنگن جي اجرت. رڱاوت.
 رَنگ برنگ ۾. جدا جدا رنگن وارو- رنگين. گهڻن

قسمن جي رنگن وارو.

رنگت: ٺ. رنگ- رنگ. صورت- روپ. حالت.

رنگدار: ص. رنگين. خوشنما.

رنگ ڀنگ: ڏ. طوڻ ڀڙو. هلي چلي. چال چلت.

رنگروٽ: ڏ (انگ) نئون پرتي تيل سپاهي. سيڪڙاٽ (ملازم). نا تجربڪار.

رنگ روپ: ڏ. سونهن سوڀيا.

رنگ روغن: ڏ. ڪمانگري يا نقاشي.

رنگريزا: ص (ف) رنگ چاڙهندڙ (ڪپڙي تي)- نيروٽي.

رنگساز: ص (ف) رنگ ٺاهيندڙ- رنگ ڏيندڙ- ڪمانگر.

رنگسازي: ٺ (ف) جاين وغيره تي رنگ ڪرڻ جو ڪم. چٽسالي- نقاشي.

رنگ محل: ڏ (ف) بادشاهن يا اميرن جي عيش ڪرڻ جي جاءِ.

رنگڻ: م. رنگ ڏيڻ. رنگ چاڙهڻ. چٽ ڪڍڻ. رڱڻ.

رنگڻ: م. روڻ (ٻار). هروقت روڻ (ٻار). لاڳيتو گهرندو رهڻ.

رنگي: ص. رنگين. سهڻن رنگن وارو.

رنگيل: ص. رنگ چڙهيل- رنگين. اثر ۾ آيل.

رنگيلو: ص. تڙو- هلڪي طبيعت وارو. عياش. (ٺ. رنگيلي).

رنگي: ص (ف) رنگن وارو- رنگ برنگ.

رنگي مزاج: ص. عياش. خوش طبع.

رنگيني: ٺ (ف) سهڻائي. خوبصورتي.

رنگه چنگه: ٺ. سُور يا بيماريءَ جي ڪُڪ- گهيبي.

رَنوڙ: ص. رَنڙ (مرد). (ٺ. رَنوڙ).

رَني: ٺ. ڏهاڳڻ- بيوه (عورت).

رَڻ: ڏ (سن. رَن) لڙائي- جنگ. جنگ جو ميدان.

رَڻج- ويراني. رُج. بيابان- صحرا.

رَڻ ٿيڻ: ظلم ٿيڻ. انڌير ٿيڻ.

رَڻ ڪرڻ: ظلم ڪرڻ. انڌير ڪرڻ. سُج ڪرڻ. تباهي ڪرڻ.

رَڻ ۾ رلائڻ: دريدر ڪرڻ. دغا ڪرڻ.

رَڻ جُهڻ: ٺ. ڳالهه ٻولهه. وندر واري گفتار. آهستي ڳالهه ٻولهه. جهونگار.

رَو: ص (ف) هلندڙ (جئن راهرو، تيزرو وغيره). (ڏ) وهڪرو. رءُ. اڳرائي- زيادتي.

رَو ڪرڻ: رَو ڪڍائڻ، اڳرائي ڪرڻ.

رَو: ڏ (ف) رَو- صورت- شڪل.

رَواءِ: ٺ (ف) جائز- مباح. درست. واجب. (ص) هلائيندڙ- پورو ڪندڙ (مرڪب لفظن جي آخر ۾ ڪم اچي، جئن "حاجت روا، فرمان روا وغيره).

رَوائي: ٺ. پورائي- تڪميل (جئن حاجت روائي وغيره).

رَوايو: ڏ (ع) "رابطه" جو جمع.

رَوات: رَوائي: ٺ. لوھ کي گسائڻ جو هڪ فولادي اوزار (ٻه قسم: ٽڪوري، سُونهن).

رَواج: ڏ (ف) رسم- ريت- دستور. هلي چلي.

رَواجي: ص. رسمي. معمولي. عام- چالو.

رَوادار: ص (ف) درست سمجهندڙ. طرف ڪڍندڙ- پاسو ڪڍندڙ- حمايتي.

رَواداري: ٺ. پاسخاطري- طرفداري- حمايت. لحاظ- مروت.

رَواز: ڏ. رياءُ. رواج. اجائي ڳالهه. هڪ طرفي ڳالهه.

رَوازي: ص. رباڪار. منافق.

روپو، ص. چانديءَ جو- چانديءَ جهڙو.
 روپوش، ص (ف) لڪل- مخفي- گجهو. ويس
 بدلائي پگل- مفرور.
 روچ، ذ. روڻ- ماتر.
 روچ پتڪو، روچ راڙو، ذ. وڏي آواز سان گهڻو
 روڻ، دانھون ڪوڪون. ھل حشر.
 روڙھ، ذ. ھڪ قسم جو جابلو جانور.
 روڇي، ث (ف. روزي) روزي- رزق- چوڻو.
 روڇ، ذ (ع) ساء. ست- جوهر.
 روڇ اٽڪڻ، دل ٿيڻ- دل ٿاڻڻ. انتظار ٿيڻ.
 روڇ ٿيڻ، دل ٿيڻ. خواهش ٿيڻ. سڌ ٿيڻ. مرضي
 ٿيڻ.
 روڇ تنگجڻ، انتظار ٿيڻ. سڪ ٿيڻ.
 روڇ پرواز ڪرڻ، پساھ نڪرڻ. فوت ٿيڻ.
 روڇ ٿوڪڻ، ساء وجهڻ. جيئرو ڪرڻ. جوش پيدا
 ڪرڻ.
 روڇ قبض ڪرڻ، ساء ڪڍڻ. مارڻ. ڊيچارڻ.
 روڇ الله، ذ (ع) حضرت عيسيٰ عليه السلام جو
 لقب.
 روح القدس، روح الاميءَ، ذ (ع) حضرت جبريل
 عليه السلام.
 روحاني، ص. روح سان تعلق رکندڙ. مقدس.
 روحانيت، ث. روحاني قوت. باطني قوت.
 روح افزاء، ص (ف) دل کي فرحت ڏيندڙ.
 روح پرور، ص (ف) دل کي جياريندڙ يا سگھ
 ڏيندڙ.
 روح رچندو، ص. دل گهريو- دل پسند- دل کي
 وڻندڙ.
 روڇ رواڻ، ص (ف) روح کي تباه ڪندڙ-

رواڻو، ذ (انگ) چرخيءَ وارو پستول.
 رواڻ، ص (ف) جاري- وهندڙ. هلندڙ- چالو. تيز-
 تڪو (اوزار). کس پڙھڻ جو نمونو.
 رواڻ ڪرڻ، چالو ڪرڻ- هلائڻ. جاري ڪرڻ.
 رواڻ دواڻ، ظ (ف) چالو- هلندڙ. وهندڙ.
 رواڻگي، ث (ف) وڃڻ- آسھڻ. موڪلڻ. ڪڍج.
 نيڪال.
 رواڻو، ص (ف. روان) ويندڙ. هلندڙ. ويل. موڪليل.
 رواڻو ڪرڻ، موڪلڻ- اُماڻڻ.
 رواڻي، ث (ف) وَھڪَ. تيزي. سلسلو.
 روايات، ث (ع) ”روايت“ جو جمع. ريتيون رسمن.
 روايت، ث (ع) ٻئي جا چيل لفظ بيان ڪرڻ. ٻئي جي
 ڳالھ جو نقل. بيان- ذڪر.
 روباه، ذ (ف) لومڙ. (ص) بزدل.
 روباهي، ث (ف) دغا بازی- مڪاري. بزدلي.
 روبرو، ظ (ف) آمھون سامھون. منھن مقابل.
 روڻڪاري، ث (ف) شنوائي- پيشي. ڪنھن جي
 اڳيان ٿيل ڪاروائي. فيصلي جي لکيت.
 روڻ، ذ. ٿلھي ماني. مٺي ماني. نذر ڏيڻ لاءِ ماني.
 ’غوڻ‘ جي پانڌيڙن جي ماني.
 روڻلو، ث. ٿلھي ماني. ڍوڍو.
 روڻي، ث. ماني. ڊبل روڻي.
 روڻي، ث. سوپاريءَ جو ھڪ قسم (جيڪا سخت
 ٿئي).
 روپ، ذ. چاندي.
 روپ، ذ (سن) صورت- شڪل- چھرو. طرز- ڍنگ.
 سونھن- حُسن. روتق. جلوو. چاندي.
 روپ مٽائڻ، شڪل بدلائڻ. ڊول ڦيرائڻ. چمڙا پوش
 ڪرڻ.

خطرناڪ. افسوسناڪ.

رُودُ ■ (ف) ندي- درياءَ.

رُودبار، ذ. ڪاري (جتي گهڻا درياءَ وهي اچن).

رُوداد، ث (ف) بيان، ڪارروائي، ماجرا.

رُودَن، ذ. روج- ماتر. واويلا. روج پَنڪو.

رودوا، ذ (ف) آندو. سُڪل آندبي جي تند (جيڪا

ڪنهن ساز ۾ وڃي).

روڊ، ث. وارن لٿل مٿو- گنج- نوڙم.

روڊوا، ص. مٿي ڪوڙيل- نوڙهو- گنجو. (ذ) اٺ.

پڪيءَ جو هڪ قسم.

روڊ، ذ (انگ) رستو- سڙڪ.

روڙ، ث. وڻ يا ٻوٽي مان پَن ڪوهڻ.

رُوڙ، ث. تڪي ڊوڙ. اُمالڪ ڊوڙ. اُوناڙ (گدڙ وغيره

جي).

روڙڻ، م. وڻ يا ٻوٽي جا پَن يا ڦَر تاريءَ مان مٿ سان

چڪي جدا ڪرڻ.

روڙو، روڙهو، ذ. ڳنڍو (ڪنهن چيزجو، مثلاً اُمل

وغيره جي). پَنوڙو ڳنڍو. زنب. پهن.

رُوڙو، ص (ڀاڻڪي) سَنو- عمدو. پلو. نيڪ (ث)

رُوڙي).

روڙ، ذ (ف) ڏينهن- يوم. هڪ ڏينهن جي اجرت (ظ)

روزانو- ڏهاڙي.

روز آفزون، ظ (ف) روزانو وڌندڙ- ڏينهنون ڏينهن

وڌندڙ.

روزانو، ظ (ف) هرروز. هميشه- سدائين.

روڙ آڻست، ذ (ف) آدم جي پيدا ٿيڻ وارو ڏينهن

(جڏهن خلقت جي روحن جو خالق (خدا) سان وعدو

ٿيو هو).

روز بروز، ظ (ف) ڏينهنون ڏينهن. هر ڏينهن.

روزِ جَزا، ■ (ف) آخري ڏينهن- قيامت جو ڏينهن.

روزِ روڙ، ظ (ف) ڏهاڙي- روزانو- هرروز.

روزِ روشن، ■ (ف) ڏينهن- صبح.

روزگار، ذ (ف) پيٽ گذر. نوڪري. ڌنڌو. ڪمائي.

پورهيو.

روزگار ڪرڻ، نوڪري ڪرڻ. ڌنڌو ڪرڻ. پورهيو

ڪرڻ. پيٽ گذر ڪرڻ.

روزِ مَحشر، ذ (ف) قيامت جو ڏينهن.

روزمره، ظ (ف) روزانو- ڏهاڙي. هرڏينهن.

روڙن، ذ (ف) دري- ڳڙڪي. روشن دان وارو سوراخ.

روزنامچو، ذ (ف) روز جي ڏيئي لپي لڪڻ جو

ڪتاب.

روزنامو، ■ (ف) روزاني اخبار.

روز نجات، ث (ف) چوٽڪاري جو ڏينهن.

روزو شب، ظ (ف) رات ڏينهن.

روزو، ذ (ف. روزه) دين اسلام جي فرض مطابق آسَر

کان وٺي سج لهن تائين نه کائڻ نه پيئڻ. فاتو.

روزائتو، ص. روزي سان.

روزو پيڄڻ، روزو ٽوڙڻ، روزي ۾ کاڌو يا ڪابه

شيءَ کائڻ. وعدو ٽوڙڻ. عادت پيڄڻ.

روزو چوڙڻ، روزو ڪولڻ، سج لٿي کان پوءِ مقرر

وقت تي ڪا شيءِ کائي روزو ختم ڪرڻ.

روزو رکڻ، دين اسلام جي مذهبي فرض موجب

پريات کان اڳ مقرر وقت تي کائڻ. مقرر وقت ۾ کائڻ

پيئڻ ختم ڪرڻ ■ سڄو ڏينهن ويندي سج لٿي تائين نه

ڪا شيءِ کائڻ نه پيئڻ.

روزيدار، ص. روزا رکندڙ. جيڪو روزي سان هجي.

روڙي، ث (ف) رزق- چوڻو. روزگار- پورهيو.

روڙي رَسان، ص. رزق ڏيندڙ- چوڻو ڏيندڙ. پروردگار.

روڙينو: ذ (ف) روز جي آجرت- ڏهاڙي.
 روڙسياه: ص. منهن ڪارو. گنهگار. بدچال.
 روڙسياهي: ث. ڪار منهائي. ذلت- روڙسواڻي. بدنامي.
 روڙش: ث (ف) چال- هلت. ڍنگ. نمونو. عادت.
 رسم. شڪل شبيهه- اوصاف.
 روشن: ص (ف) چمڪندڙ- منور. بهڪندڙ. ڀرندڙ.
 چٽو. صاف. ظاهر.
 روشن ڪرڻ: چمڪائڻ. ٻارڻ. ظاهر ڪرڻ.
 روشن دماغ: ص. عقلمند- سياڻو- ڏاهو.
 روشناس: ص (ف) واقف- ڄاڻ سڃاڻ.
 روشناسي: ث. واقف ڪاري. ڄاڻ سڃاڻ.
 روشنائي: ث. سوجهرو. چمڪو. جوت.
 روشنڌاڻ: ذ (ف) جاءِ جي دري يا جارو جنهن مان
 روشني اندر اچي، يا دونهون ٻاهر نڪري.
 روشن فمير: ص (ف) عقلمند. دل جي ڳالهه
 سمجهندڙ. ڪشف جو صاحب.
 روشني: ث (ف) نور- جوت. سوجهرو. چمڪو.
 روتق.
 روغن: ث (ف) تيل. سٺپ. رنگ.
 روغني: ص. تيل وارو. سٺپو.
 روڪ: ث. منع- جهل. آڏ- اٽڪاء. رنڊڪ. بند.
 ٽيڪ. روڪڙ- نقدي.
 روڪ ٽوڪ: ث. جهل پل- منع- بندش.
 روڪ: ص. روڪڙو- نقد. موجود (پئسو).
 روڪاوت: ث. رنڊ- اٽڪاء.
 روڪڙ: ث. نقدي. حاضر پئسا.
 روڪڙو: ص. نقد- حاضر رقم. (ظ) هڪيو تڪيو-
 بروقت.
 روڪڻ: م. جهلڻ- منع ڪرڻ. آڏ ڏيڻ. ترسائڻ.

بيهارڻ. بند ڪرڻ. پيڄائڻ. سنڀالڻ.
 روڪي ڇڏڻ: منع ڪرڻ- جهلڻ. بند ڪرڻ.
 روگردان: ص (ف) منهن مٽيندڙ. پڇندڙ. منحرف-
 انڪاري.
 روگرداني: . انحراف. انڪار. بغاوت. نافرمانِي.
 روگ: ث (سن. روگ) بيماري- مرض. آزار. وبال-
 جنجال. رت پونء. ڦٽ مان وهندڙ گند.
 روگي: ص. بيمار- مريض. گدلو- ڪنو. سست.
 رول: ص. اجايو رڳندڙ. رولاڪ. هڪ هنڌ سڪ
 ڪري نه وهندڙ. اجايا ڌڪا کائيندڙ- آواره- رولو.
 رول: ذ (انگ) قاعدو- ظابطو. حڪم موجب دستور.
 ليڪن ڪيڏن لاءِ گهڙيل گول ڪاٺي.
 رول پيٽ: ث. پينسل.
 رولڙو: ذ. گهوم- چڪر- ڦيرو. دريدري. جاکوڙ-
 ڪشالو.
 رولڙي: پوڻ: تڪليف ۾ پوڻ. اجاين پنڌن ۾ پوڻ.
 مصيبت ۾ پوڻ. ڌڪا کائڻ. دريدر ٿيڻ.
 رولڻ: م. رلائڻ- دريدر ڪرڻ. ڦٽائڻ يا ڇڏڻ (اڌ
 ۾). ڦٽاڙو وجهڻ. رنڊڪ وجهڻ.
 رولو: ذ. هل- شور. جهڳڙو. ڏانڊل. گڙبڙ. بي
 انتظامي. غلطي- پل چڪ.
 رولو: ص. رول- رولاڪ. بيگانو. ڌاريو- اوڀرو. اڻ
 سونهون.
 رومال: ذ (ف) منهن اڳهن لاءِ ڪپڙي جو چوڪور
 ٽڪرو.
 رومالي: ث. برقي جو چاريدار سنهو ڪپڙو جيڪو
 منهن کي ڍڪي.
 رومڙ: ث. ڪاه- جُلهه. اوچتو حملو. تڪي ڊوڙ. اُٿر
 رومي: ص. روم جو رهاڪو- تُرڪ. (ذ) ترڪيءَ

جي هڪ مشهور شاعر ۽ بزرگ مولانا جلالدين جو لقب.

رونيو ۽ ڏ. پوک جي سٺن کي هڪ هنڌان ڪڍي ٻئي هنڌ هڻڻ. پيچي جي وهڻ ڪرڻ - وھراج - روت.

رونتو ۽ ۱. نونٺ تائين هڪڙي ٻانهن کان معذور. ٽونو.

رونجھو ۽ ۱. چنجهو - جهرو. پنبڻ ڪٽڻ. جهڪو ڏسندڙ.

روڻ ۽ ۱. روڻ جو آواز. سارنگي يا گز سان وڃائڻ واري ڪنهن ساز جو آواز.

روڻشو ۽ ڏ. تماشو. بازي يا ڪيل جو نظارو. ڪيل خوشي واري وندر.

روتن ۽ ۱. (ع) چمڪو. سينگار. ٺاهه جوڙ. تازگي - شادابي. آبادي. سهڻائي.

روتن الروز، روتق افزاء ۽ ۱. روتق وڌائيندڙ.

روتن الروز ٿيڻ ۽ ۱. اچڻ - تشریف آوري ڪرڻ.

رونقدار ۽ ۱. چمڪندڙ - بهڪندڙ. شاداب. سهڻو.

روننگ ۽ ۱. وزن کان وڌيڪ گهر - رننگ. سوائي.

روننگاڻ ۽ ڏ. "روڻ روڻ" جو آواز. ريننگڻ. نار هارلي وغيره وهڻ جو آواز.

روننگتا ۽ ڏ. بدن جا سنهان وار - لونڻان.

روننگتا ڪڙا ٿيڻ ۽ ڊپ ۽ هراس ۾ بدن جا وار اڀا ٿيڻ - وار ڪاٺڊارجڻ.

روڻما ۽ ۱. (ف) منهن ڏيکاريندڙ. ظاهر - پڌرو.

روڻماڻي ۽ ۱. ظهور. پڌرائي. نمائش.

روڻ ۽ ۱. ڪنهن وهڪري جي ڪناري ۾ سوراخ جنهن مان پاڻي سوراخ ڪري ٻاهر وهي. جابلو يا وارياسي زمين مان سيمو ڪري وهندڙ پاڻي.

روهر ۽ ڏ. جبل - ڪوهه - پهاڙ - ڌونگر.

روهر ۽ ڏ. جبل ۾ رولڙو، ڪشالا - تڪليفون.

روهر ۾ رگڻ ۽ مصيبت ۾ پوڻ. تڪليفن ۾ پوڻ.

ڏاکڻا ڏسڻ.

روهي ۽ ۱. جبل جو ڪارو پٿر (جيڪو تمام سخت ٿئي، ان مان ڪرل ۽ اڪرا ٺهن). اوزارن کي سرائڻ چاڙهڻ جو پٿر (عموما ڪارو ۽ سخت ٿئي). اترئين ٿر ۽ زمين جو اهو ورق ۽ اها ايراضي جنهن ۾ هيٺ کوٽڻ سان پاڻي نه ملي.

روهيڙو ۽ ڏ. ٿر ۽ ڪوهستان واري ايراضي جو هڪ وڻ.

روء ۽ ۱. رو ۽ ۱. (ف) شڪل - صورت - چهرو - منهن.

روء زمين ۽ ۱. زمين جو مٿاڇرو. سڄي زمين - سڄي دنيا.

روء شخن ۽ ڏ. ڪنهن ماڻهو ڏانهن اشارو. خطاب.

روء سوه ۽ ۱. (ف) پاڻ مرادو - خود خيال.

روڪڻ، رڳڻ ۽ ۱. روڄ ڪرڻ. لڙڪ وهائڻ - ڳوڙها ڳاڙڻ. شڪايت ڪرڻ. غم ڪرڻ. افسوس ڪرڻ.

ڏک ڪرڻ. پيچتائين. گهوڙا گهوڙا ڪرڻ. ماتر ڪرڻ.

روڻ پٽڻ ۽ ۱. روڄ راڙو ڪرڻ. اوڀلا مچائڻ. روڄ راڙو ڪرڻ.

روڻدو وڻ ۽ ۱. ڏانهن ڪندو رهڻ. گهوڙا گهوڙا ڪرڻ. افسوس ڪندو رهڻ.

روئي ڏيڻ ۽ ۱. بي اختيار روڻ. عاجز ٿيڻ. هار مڃڻ.

روڻو ۽ ڏ. افسوس - ڏک. شڪايت. گهوڙا گهوڙا.

(۱) روڻدڙ. گهڻي ڪندڙ. ڊڄڻو.

روڻو روڻ ۽ ۱. افسوس جو اظهار ڪرڻ. مصيبت جو ذڪر ڪرڻ. شڪايت ڪرڻ.

روڻيدگي ۽ ۱. (ف) اوڀر (پوڻ جو) - نسرڻ - ڄمڻ.

رويا ۽ ۱. (ع) خواب - سڀڻو - سهڻو.

جي هڪ مشهور شاعر ۽ بزرگ مولانا جلالدين جو لقب.

رونيو ۽ ڏ. پوک جي سٺن کي هڪ هنڌان ڪڍي ٻئي هنڌ هڻڻ. پيچي جي وهڻ ڪرڻ - وھراج - روت.

رونتو ۽ ۱. نونٺ تائين هڪڙي ٻانهن کان معذور. ٽونو.

رونجھو ۽ ۱. چنجهو - جهرو. پنبڻ ڪٽڻ. جهڪو ڏسندڙ.

روڻ ۽ ۱. روڻ جو آواز. سارنگي يا گز سان وڃائڻ واري ڪنهن ساز جو آواز.

روڻشو ۽ ڏ. تماشو. بازي يا ڪيل جو نظارو. ڪيل خوشي واري وندر.

روتن ۽ ۱. (ع) چمڪو. سينگار. ٺاهه جوڙ. تازگي - شادابي. آبادي. سهڻائي.

روتن الروز، روتق افزاء ۽ ۱. روتق وڌائيندڙ.

روتن الروز ٿيڻ ۽ ۱. اچڻ - تشریف آوري ڪرڻ.

رونقدار ۽ ۱. چمڪندڙ - بهڪندڙ. شاداب. سهڻو.

روننگ ۽ ۱. وزن کان وڌيڪ گهر - رننگ. سوائي.

روننگاڻ ۽ ڏ. "روڻ روڻ" جو آواز. ريننگڻ. نار هارلي وغيره وهڻ جو آواز.

روننگتا ۽ ڏ. بدن جا سنهان وار - لونڻان.

روننگتا ڪڙا ٿيڻ ۽ ڊپ ۽ هراس ۾ بدن جا وار اڀا ٿيڻ - وار ڪاٺڊارجڻ.

روڻما ۽ ۱. (ف) منهن ڏيکاريندڙ. ظاهر - پڌرو.

روڻماڻي ۽ ۱. ظهور. پڌرائي. نمائش.

روڻ ۽ ۱. ڪنهن وهڪري جي ڪناري ۾ سوراخ جنهن مان پاڻي سوراخ ڪري ٻاهر وهي. جابلو يا وارياسي زمين مان سيمو ڪري وهندڙ پاڻي.

روهر ۽ ڏ. جبل - ڪوهه - پهاڙ - ڌونگر.

روباڻو صادق، ذ. سڄو خواب.
 رُوڻي، ٺ (ع) ڏيکائي - نظر اچڻ.
 رُوڻي هلال، ذ. پهرين تاريخ جو چنڊ ڏسڻ.
 رُوڻو، رُوڻو، ذ (ف) رسم - رواج. هلت - روش.
 رُو، ٺ (ف. "راه" جو مخفف) رستو - دڳ - واٽ.
 رها، ڄ (ف) آزاد - آجو. چٽل (قيد کان).
 رهاڪو، ص. رهواسي - باشندو - ويٺل - رهندڙ.
 رهاڻ، ٺ. ڪچهري - مجلس. ڳالهه ٻولهه. وندر واري
 گفتگو.
 رهايش، رهايش، ٺ (ف) قيام - سڪونت. رهڻ
 جي جاءِ.
 رهاڻ، م. ترسائڻ - ٽڪائڻ. ملتوي ڪرڻ. نياهن
 (ياري. دوستي).
 رهاڻ، م. سونهائڻ - جڳائڻ. واجب هئڻ. مباح هجڻ -
 جائز ٿيڻ.
 رهاڻي، ٺ (ف) آزادي - چوٽڪارو. نجات.
 رهاڻيت، ٺ (ف) ترڪ دنيا - ويراڳ. پرهيزگاري.
 رياضت.
 رهبر، ص (ف) راه ڏيکاريندڙ. رستي سان وٺي هلندڙ.
 واٽ ڏيکاريندڙ - گس لائينڊر، اڳواڻ - سونهون. مددگار.
 مرشد - هاري.
 رهبري، ٺ. اڳواڻي. رهنمائي. مدد - واهر. سونهپ.
 رهبت، ذ. پٽڙي گپ - راڻو.
 رها، ٺ. باقي - پاڇي. اوڌر. بقايا. بچت.
 رهڻ، م. رهڙ - ڪنهن. گهوٽڻ.
 رهرو، (ص) واٽهڙو - مسافر - پانڌي.
 رهن، ص (ف) واٽ تي ٿر ڪندڙ. واٽهڙن کي
 ٿريندڙ.
 رهڙي، ٺ. واٽ ويندڙ سان ٿر - لٽ مار.

رهڙ، ٺ. جسم تي گهڪي سان ٿيل نشان. رهنڊ.
 چڙب - دڙڪو.
 رهڙ ڪڍڻ، چڙبن - چينين. چنڊ ڪڍڻ. دڙڪو
 ڏيڻ.
 رهڙو، ذ. زمين ي گهلجڻ جو نشان. رهنڊ. ڦڏو -
 تڪرار.
 رهڙو، ٺ (ف) واٽ - گس - سڙڪ - رستو.
 رهڙو، رهڙو، م. ڪنهن سخت شيء سان جسم
 کي ڪرڙڻ. رهنڊا پائڻ. رهنڻ. رانيوٽا پائڻ. لينگها
 ڪڍڻ. زور سان روڙڻ.
 رهلو، ذ. گڏجي هلڻ واري رفاقت ۽ روشو. گڏ
 هلندڙ سنگت جو ٽولو. ٽولي سان گڏ ڪچهري.
 رهن، ذ (ع) گروي - ڳهو.
 رهندو، ص. قانون يا شرع مطابق - جائز - روا.
 رهنڊ، ٺ. رهڙ. رانيوٽو.
 رهنڊو، م. رهڙون پائڻ. رانيوٽا پائڻ.
 رهنڊو، ذ. رهڙ - رانيوٽو. گهڪي جو نشان.
 رهن، م. ترسن - ٽڪڻ. بچڻ. قائم ٿيڻ. رهجي وڃڻ.
 رهجي وڃڻ، بچي وڃڻ - باقي بچڻ. ترسي پوڻ.
 رهن سهن، ذ. بودوباش - اٿي ويٺي - نشست
 برخاست.
 رهڻي، ٺ. رهڻ جو نمونو. هلت - ڍنگ.
 رهڻي ڪهڻي، ٺ. هلت چلت - اٿي ويٺي. ريت
 رسم.
 رهو، ذ. ٻوڙ جي لاس - رس - شورو.
 رهو ڪڍڻ، سخت پورهيو وٺڻ - آزارڻ. ٽڪائڻ.
 رهوار، ذ (ف) گهوڙو.
 رهواسي، ص. رهاڪو - ويٺل - رهندڙ - مڪي.
 رهي، ٺ. سياري جو سخت سيءُ (جنهن ۾ هوا سان

رئيس عضوا، ذ. بدن جا مکيه عضوا (دل، جگر، قز وغيره).

ري، ري، ري، ري، صرف جر. بنا- سواء- ڌاران. بي- بلا (عموما لفظ جي اڳيان ڪم اچي. جئن ري چيو، ري مله، ري گناه وغيره).

رياء، رياء، (ع) ظاهر داري- ڏيکاء. پياڻي- منافقت. طرفداري- پاسخاطري.

ريا ڪرڻ، بيجا پاسخاطري ڪرڻ. طرفداري ڪرڻ. منافقت ڪرڻ.

رياح، ذ (ع. 'ريح' جو جمع) بادي جو اخراج. رياست، ث (ع) راج- حڪومت. حڪومت وارو علائقو. آزاد ملڪ. جاگير.

رياض، ذ (ع. "روض" جو جمع) باغات. مشق- اتلائي. جفاڪشي- ڪشالو.

رياضت، ث (ع) محنت. پورهيو. ڪشالو. مشق- ورزش. خصلت- هير- عادت. عبادت- بندگي.

رياضي، ث (ع) انگن ۽ عددن جو علم. حسابن جو علم.

رياضيدان، ص. حسابن جي علم جو ماهر.

رياکار، ص (ع) منافق. نگ. دغا باز.

رياکاري، ث. نگي- مڪاري. دنيا سازي.

ريب، ذ (ع) نگي- مڪر- فريب- دغا. شڪ. گمان.

ريبڻ، م. ڌنارڻ- لالچائڻ. برغلانڻ. هرڪائڻ. ٺڳارڻ. موهن.

ريبارو، ذ. قاصد. پيغام رسائيندڙ.

ريباري، ذ. هڪ قوم ۽ ذات جو نالو.

ريڙ، ذ. گذري جو هڪ قسم (بيضوي نموني گذرو).

گڏ ٺاڙتي. سياري جي مند ۾ برسات سان گڏ هوا ٺاڙ.

رهيل ڪهيل، ص. بچيل سچيل- باقي- پاڇي. رهجي ويل.

رهين، ذ (ع) گروي ۾ رکيل شيء. تابع- ماتحت.

رهين منت، ص. زير احسان- ثورائتو- ممنون.

ره، ظ. سچو- اصلي. واجب. حقي.

ره، ذ. وٽ (پاڻيءَ جي). قطار. خيال- ويچار. پور.

شوق- ڪڏ. موج- ترنگ. واري يا ريتيءَ جو ڏالو.

ڪڪرو.

ره، ظ. ري- سواء- بغير.

رقات، ذ. روج- روئن.

رٿارڻ، رٿارڻ، م. روٿارڻ.

رٿجڻ، م. لت چڙهڻ- لتجڻ. ريتجڻ.

رٿڻ، م. روئن. روج ڪرڻ. انسوس ڪرڻ.

رٿڻ پٽڻ، روج راڙو ڪرڻ. دانهون ڪرڻ. دانهن- فرياد ڪرڻ. پٽ پارائو ڪرڻ.

رٿڻو، ص. توريءَ گهڻي تي روج ڪندڙ. ڊڄڻو.

رٿهارڪو، ص. غمگين- ڏکويل- آبديده.

رٿو، ذ (ع. رڍا) عورتن جي مٿي ڍڪڻ جو ڪپڙو-

پوتي- گندي.

رٿوف، ذ (ع) نهايت شفقت ڪندڙ. الله تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

رٿي، ث. ڌڙ- لت. ڌوڙ- مٽي. غبار. آسمان ۾

چڙهيل مٽي. چانور جو پگل ذرو. ٽڪي ڌوڙ (جنهن ۾

مٽي اٿامي).

رٿي ڪرڻ، ڌوڙ ڪرڻ. ڇٽ ڪرڻ- برباد ڪرڻ.

رئيس، ذ (ع) سردار- سالار- اڳواڻ. مالڪ-

حڪم. نواب- امير.

ريپڙي، ٿ. ننڍو ريڙ.

ریت: ث. رسم- رواج. هلت. هلی چلی. قاعدو.
ترکیب- اٹکل. هیر- عادت.

ریت رسم: ث. ہلی چلی- رسم رواج.

رويتي: ٣. ٺ. جابلو علائقي جي مٽي (جيڪا پھڻن جي پور
ٿئي). لوھ کي گسائڻ جو اوزار- روايتي.

ويٿا ڏ. وهندڙ پاڻي جي تري ۾ گڏ ٿيل وارياسي مٽي. دريا جي ڇڏيل رڻ واري زمين. (انگ) آڱر-قيمت-ملھ.

وینہ م۔ رد کر۔ نظر انداز کر۔ لیکچر نہ اٹھ۔
قبول نہ کر۔

ريٽو، ذ. ڳاڙهو ڇلوان جو ڪپڙو. ڳاڙهو ڪپڙو.
(ص) ڳاڙهو- رتو. سهڻو رتل.

ويج: ذ. آبادي کان اڳ زمين کي ڏنل پاڻي. پوک کي پاڻي جي پيچ.

ریج کرہ! پوک کان اگ زمین کی پائی ڈیں۔

ريجو، ذ (ف. ريزه) کليل رقم- چٽيا پشسا- ريزگاري.

ريجينٽ، ٿ (انگ) فوج جو دستو. پلٽن.

ریجہہ ث. پسندی. مرضی. فرحت. راضیو. خوشی.
وندرو.

ريڄه رهاڻا ٿ. وند ورونه - ڪچري.

ریجہائیں، م۔ راضی کرے۔ مائل کرے۔ وندرائیں۔
خوش کرے۔ لالچائیں۔ پرچائیں۔ پریائیں۔

ريجهڻ: مر. راضي ٿيڻ - خوش ٿيڻ. دل ٿيڻ. پسند
اچڻ - وٺڻ. مائل ٿيڻ - موٽ ٿيڻ. پرچڻ. پريڻ. وندرڻ.
ريچڪ: ذ. دل جي چڪ - امنگ. اوچتو خيال - پُور.
جوجڪي. سوداء - خفقان.

رَبِّحْ ث (ع) هوا. بادى. تَتُّ.

ریحانہ ذ (ع) کے خوشبو دار پوتو - نازیوہ۔

ریختہ، ریختی، ص (ف) کریل، ہاریل، چڑوچڑ۔

پکڑیل (ث) آڳاٽي اردو ٻوليءَ ۾ چيل نظم.

ریڈائی، ث. رُسامو. دُنْگائی. تکرار- جھیڑو.

ریڈوا ذ. ڈنگ۔ تکرار۔ خد. کوٹ۔ کُپت.

ریڈر، ڈ (انگ) . ہندائی درسی کتاب.

ريڊيو، ذ (انگ) آواز جهڻ جو هڪ عام مشهور
اوزار.

ریڈار: م. ریون چارینڈر- ریون قارینڈر.

ريدوا ص. رين جو (گوشت، پاڻ وغيره).

ريڙا ٿ. ڪپڙي جي پتي يا ٽڪري- ليزو. اڳڙي-
نگڙي.

ريٽو پيٽا ٿ. ٻار جي دانهن ڪوڪ. ڪيٽو. ڦانڊل.
تڪرار. حجت بازي. گهي.

ریڑ پیڑ کرے، چک تان کرے۔ تکرار کرے۔
گھل گینداؤ کرے، کنجھن کرے۔

ریزہ، ث. چورن یا سیرن جو عمل - ذکو - ئیہو.

ریڑھ: م. چورہ - سیرہ. اگتی دکن. کسکائن.

ريڙهو ڏ. گسڪو. ٿيلهو. ٻارڙي کي پنڌ سيڪارڻ جو
گاڻو. سامان ڍوڻ لاءِ هڪ قسم جي گهوڙي گاڏي.

ریڑھی، ث. گسکو، بانیزو (پار جو).

ريڙهيون پائڻ، بانبڙا پائي هلي (تندڙن ٻارڙن وانگر).
گسريون ڏيئي هلي.

ریز، ص (ف) وهائیندڙ - ڳاڙیندڙ. پکیڙیندڙ (صفائي
پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ جيئن ڳلريز، آشڪ ریز
وغیرہ).

ریزش، ث (ف) زکارم - نزلو - ڳاڙو. نڪ وهڻ.

ريزالو، ص (ع. رذيل) ڪميٽو. هلڪي طبيعت وارو۔ ٿرڙو.

ریزگی، ث (ف. ریزگی) کلیل رقم. چڑیو واپار.

ريڙگاريءَ ۾. ريجو- مٿيل رقم- کليل پئسا.
ريزوءَ ۾ (ف) ريجو- مٿيل رقم. تورو ذرو- تورو
تڪر. پُرو.
ريزهءَ ۾ (ف) ٽڪرو. ذرو. پور. تورو ذرو.
ريزوليشنءَ ۾ (انگ) ٺهراءَ- قرارداد- تجويز.
ريستءَ ۾ (انگ) آرام. ساهي.
ريست هائوسءَ ۾. آرام گاه. آفيسرن جي رهڻ لاءِ
جاو.
ريسءَ ۾. برابر- مقابلو. رشڪ- هوس. حسد.
ريس ڪرڻءَ ۾. حسد ڪرڻ- ساڙ کائڻ. همسري
ڪرڻ. برابري ڪرڻ.
ريسارو ۾. ريس ڪندڙ. حسد ڪندڙ.
ريشءَ ۾ (ف) ڏاڙهي. ڏاڙهيءَ جا وار.
ريشمءَ ۾ (ف) پٽ- حرير. پشم.
ريشيءَ ۾. پٽ جو- پٽ مان ٺهيل (ڪپڙو).
ريشو ۾ (ف) سٺ جي تند. چارو. وڻ جو تاندورو.
زخم مان وهندڙ رت پونءَ.
ريشه ڌواڻيءَ ۾. مستي- شرارت. فساد وجهڻ جون
انگليون.
ريشه خطميءَ ۾. گهڻو ڪلندڙ. خوش. ريجهي ويل.
ريڪءَ ۾ (ف) ريخ (دست- اسهال).
ريڪاءَ ۾ (سن) ليڪ- خط- ڌاري.
ريگءَ ۾ (ف) واري- ريتي.
ريگزارءَ ۾ (ف) رڻ پٽ- صحرا.
ريگستانءَ ۾ (ف) رڻ پٽ- صحرا. واريءَ وارو
علاقو- تر.
ريگمالءَ ۾ (ف) کان ڪي صاف ۽ لسي ڪرڻ لاءِ
رِيتي يا شيشي لڳل ڪاغذ.
ريگماهيءَ ۾ (ف) گوهه- پٽ مڇي.

ريڙگاڙءَ ۾. ڦٽ يا زخم مان وهندڙ رت پونءَ.
ريڙگاڙو ۾. ڦڙو ٿڙو ٿي وهڻ. ڳاڙو.
ريڙگاريءَ ۾. وهندڙ رس. وات مان وهندڙ ڳڱ.
ريڙگيارو ۾. ص. واريءَ سان پيوت. چنل گودڙين وارو
فقير.
ريلءَ ۾. گهٽائي- جهازهه. هيناهين ۾ آباد زمين-
وادي. ويءَ- چراگاه. سيلابي زمين. ٻوڏ- اٽل. برهرو.
ريل چيلءَ ۾. گهڻو- زياده. عام جام.
ريلءَ ۾ (انگ) سٺ ويڙهن لاءِ ڪاٺيءَ جو گول
ٿيٺو- ڳڙي. خالي ٿڙي (سٺ ويڙهن لاءِ).
ريل گاڏيءَ ۾. آگ گاڏي.
ريلنگءَ ۾. اٽلڻ (پاڻي). اٽل ڪري ٻوڙڻ (زمين).
ڌڪڻ- تيلڻ.
ريلو ۾. ڏ. وهڪ- وهڪرو. پيشاب- ناڙا چوڙ.
ريل پونءَ ۾. زمين تان ريلو ڪري وهندڙ (مينهن
جو پاڻي).
ريلواڻيءَ ۾ (انگ) ريلوي لائين. ريل گاڏي.
ريلءَ ۾ (انگ) ڪاغذن جي ويهن دست جو بڻدل.
ريمياءَ ۾ (ف) اهو خيالي علم جنهن جي زور سان
انسان ڪنهن به هنڌ هليو وڃي.
رينءَ ۾. رات- شب- ليل. (انگ) گهوڙي جي واڳ.
رين رينءَ ۾. ٻار جي روئڻ يا ڪنهن ساز جو آواز.
رينگءَ ۾. رين رين. رينگ. ڪرڪڻ يا ڪنهن جو آواز.
رينگتءَ ۾. نار يا هرلي جي وهڻ جو چيڪاٽ.
ڪرڪر- گهر گهر.
رينگو ۾. ڏ. روج- سنهي آواز سان رڻڻ. ڪر ڪر-
گهيي- ڪيتو.
ريڙي، ريڙي ۾. درياءَ مان ڦاٽي نڪتل وهڪرو-
ڦاٽ. مينهن جي پاڻيءَ جو وهڪرو. ميرپور ماٿيلي وٽان

ريوڙي ڪرڻ ۽ ڏانهن ڪرڻ - رڙيون ڪرڻ. فرياد
ڪرڻ. هل ڪرڻ.
ريوڙي ڏ. وڏي رڙ - ڏانهن. وڻپ.
ريوڙي ڏ. ڏاتو (ڳهر، ٿانءُ وغيره) کي مصالحن جو
ڳنڍڻ - ٽاڪو.
ريوڙي م. ريهه ڏيڻ (ڳهر، ڏاتو وغيره کي) - ٽاڪو
ڏيڻ. ڳنڍڻ - جوڙڻ. ريههائڻ - هرڪائڻ. ڏٺارڻ.
ريوڙي پرچائڻ سرچائڻ. لالچائڻ - ڌٺارڻ.

دريا جي ماضيءَ جو وهڪرو.
ريوڙي ٿ. (ڪنڊ ۽ ٽيز مان ٺهيل مٺائي).
ريوڙيون ورهائجڻ ۽ ست جو مال ملڻ. بنا پورهئي
جي ملڻ.
رڙيون ٿ. چانورن جا ذرا. پڳل چانور - اٿڙ.
ريوڙي ٿ. مڇن يا ڦاڙهي جي اچڻ وارا اوائلي وار
(جيڪي تمام نرم ۽ ساوڪ تي ڏيکائي ڏين).
ريوڙي ٿ. رڙ - ڏانهن. واکو.

ڙ

اچي. هن اکر جي شروعات سان ڪوبه لفظ ٻوليءَ ۾
ڪونهي.

ڙ ٿ. اُچار ”ڙي“، سنڌي ”الف-بي“ جو چويهون
اکر. ”ڙي“ جو مخفف (جيڪو مخاطب ٿيڻ ۾ ڪم

ڙ

ضعيف. (ڏ) گهڻائي. اها جاءِ جتي ڪنهن شيءِ جي
گهڻائي هجي، جيئن ”گلزار، لاله زار وغيره“.
زاروزار، زاروقطار ۽. تمام گهڻو. تمام گهڻو
روئڻ. روڄ - زاري.
زاري ٿ (ڦ) روڄ - پٽڪو. منٿ. آزي نيازي.
زاغ ٿ (ڦ) ڪانءُ.
زال ٿ (ڦ) عورت. گهرواري - جوءُ. رستم پهلوان
جي پيءُ جو نالو.
زانو ٿ (ڦ) ران - ستر - جوت. گوڏو.
زاني ٿ (ڦ) زنا ڪندڙ. بدڪار.
زاويه ٿ (ڦ) زاويه ڏ (ڦ) ڪنڊ.

ڙ ٿ. اُچار ”ڙي“، سنڌي ”الف-بي“ جو ستاويهنون
اکر. فارسي جو تيرهون اکر ۽ عربي الف-بي جو
يارهون اکر. ابجد موجب عدد (۷).
ڙاپو ٿ (ڦ) جابر (زبردست. ڏاڍو. جابر.
ڙاد ٿ (ڦ) صفاتي پڇاڙي جيڪا جڻيل جي معنيٰ
ڏيکاري. جيئن ”آدمڙاد، پريڙاد، وغيره“.
ڙاد ٿ (ڦ) ڄمڻ جو هنڌ - جنم ڀومي.
ڙاد ٿ (ڦ) راه جو ٿمر - توشو. (ڦ) جڻيل - اولاد.
ڙاد ٿ (ڦ) سفر جو سمر.
ڙادو ٿ (ڦ) (ڙاد) جڻيل. اولاد. (ڦ) زادي)
ڙار ٿ (ڦ) روئندڙ. مصيبت جو ماريل. اڀرو -

زَرْتَشْت، زَرْدَشْت، ذ (ف) عقل ڪُل، نور الاهي. روح، قدير ايران جو هڪ مشهور سڌارڪ (جيڪو پارسي مذهب جو باني هو).	زَحْمَت، ث (ع) مصيبت، تڪليف، محنت، پریشاني. مرض-بیماري.
زَوخَرِيد، ص (ف) نائي سان ورتل-مُله ورتل. زَوخيز، ص (ف) دولت آڻائيندڙ، سرسبز-آباد. زَوخيزي، ث، آبادي-سرسبزي، خوشحالي. زَرْد، ص (ف) سونهري، ڀيلو، هيڊو-ڳڙو. زَرْدَار، (ف) دولتمند-تونگر-شاهوڪار، امير. زَرْدَالو، ذ (ف) ميوي جو هڪ قسم. زَرْدرو، ص (ف) ڳڙو، شرمسار-لڳي، ڊنل. زَرْدو، ذ (ف)، زَرْدَه، زعفران جي رنگ ۾ رڌل مِنا چانور-چاشني، (ص) ڀيلو-هيڊو. زَرْدوڙ، ص (ف) زريءَ جو ڀرت ڪندڙ. زَرْدوزي، ث، زريءَ جو ڀرت. زَرْدِي، (ف) پيلاڻ-ڳڙائي، بيضي جو اندريون ڀيلو مادو.	زَخْم، ذ (ف) گهاٽو، پير-وڏو، صدمو. زَخْمِ خورده، ص، زخمي-گهايل-مجروح. زَخْمَجُن، م، گهاٽجڻ-ڳڙجڻ، ڏڪوڻجڻ. زَخْمِي، ص (ف) گهايل-ڦٽيل-مجروح. زَد، ث (ف) چوٽ-ڏڪ-نشانو. زَد ۾ اچڻ، نشاني ۾ اچڻ-مارُ ۾ اچڻ. زَدگان، ص (ف)، 'زده' جو جمع صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ، جيئن "مصيبت زدگان". زَدگي، ث (ف) مار-چوٽ، صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ، جيئن "آفت زدگي". زَدِي، ص (ف) مارڻ جي لائق-قتل جي لائق، صفاتي پڇاڙي طور ڪم اچي، جيئن "گردن زدني". زِدوڪوب، ث (ف) مارڪُٽ. زَدَه، ص (ف) ماريل-ڏڪيل، صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ، جيئن "آفت زده، مصيبت زده، وغيره". زِر، ث (ف) سون-طلا، دولت-نالو. زِر لُتائڻ، دولت آڏائڻ، عيش ڪرڻ. زِرَاعَت، ث (ع) پوک-ڪيتي، هارپ. زِرَاعَت پيشه، ص، هاريو ڪندڙ-هاري. زِر آفشان، ص (ف) چمڪندڙ، سون وانگر جَڙڪندڙ. زِر ياف، زِر يافت، ص (ف) زريءَ جو ڀرت ڪندڙ- زردوز. زِر يافي، ث (ف) سوني تار سان ڀرت يا آڻاوت جو ڪم. زِر يفت، ذ (ف) سون ۽ ريشمي تنڊن سان اٿيل ڪپڙو-ڌماڇ، ڪيمخواب.

وقت جي معني ڏيکاريندڙ فعل.
 زمانو: ذ (ع. زمانه) وقت- دور- سمو. عرصو-
 مدت. ميعدا. موسم- مُند. حڪومت- عهد. جڳ.
 مخلوق- عالم.
 زماني جا رنگ: محاورو. وقت جون تبديليون.
 ڦيرگهير. انقلاب.
 زمانو ڏسڻ: دنيا ڏسڻ. تجربو پرائڻ. آزمودگار ٿيڻ.
 زماني ساز: ص. خود غرض- مطلب.
 زماني سازي: ث. ظاهري- مڪاري. خوشامد.
 زماني جو حال: محاورو. ماڻهن جي حالت. وقت جي
 حالت. هلي چلي.
 زُمره: (ف) هڪ قسم جو قيمتي پٿر. ساڻي رنگ جو
 هيو.
 زُمره: ذ (ع) گروه- ٽولو- جماعت.
 زَمَره: ذ (ع) مڪي منوره جو اهو قديم چشمو
 جيڪو حضرت اسماعيل عليه السلام جي چڙين هٿن
 سان پيدا ٿيو هو (هن وقت اهو کوھ بنجي ويو آهي).
 زمين: ث (ف) ڌرتي- ارض- پرتوي. پُونءِ. خشڪي.
 مٽي. مُلڪ. علائقو. ايراضي. تر (ڪپڙي جو).
 زمين آسمان هڪ ڪرڻ: ڏاڍي ڳولا ڪرڻ. نهايت
 ڪوشش ڪرڻ.
 زمين اُٿلائڻ: انقلاب آڻڻ. هلچل مچائڻ.
 زمين بوس: ص. ڪريل- ٻٽل.
 زمين جاو ڏيڻ: زمين ڦاٽڻ- ڌرتيءَ ۾ سمائجڻ.
 شرمسار ٿيڻ.
 زمين دوز: ص. زمين ۾ پوريل- زمين ۾ دٻيل.
 زميني: ص. زمين جو- ڌرتيءَ جو.
 زميندار: ص (ف) زمين جو مالڪ.
 زمينداري: ث. زمين جي پوک ۽ سنڀال.

زِرَہ پوش: ص. زره پاتل- پاڪر پاتل.
 زِرِي: ث (ف) سون مان ٺهيل تند (جيڪا پرت پرن ۾
 ڪم اچي). ڪلابات- مقيس.
 زرين: ص (ف) سونو- سون جو- سونهري. قيمتي.
 زعفران: ث (ع) هڪ قسم جو ٻوٽو ۽ ان جو گل
 (جيڪو خوشبودار ٿئي). زعفران جي گل جو ٻور-
 ڪيسر.
 زعفراني: ص. زعفران جي رنگ (نارنگي) جو.
 ڪيسري.
 زُعر: زُعر: ذ (ع) گمان- خيال. تڪبر- غرور.
 زُقد: ث (ف) چال- ٽپ- ٻڌ.
 زُڪه: ث (ع) شڪست- هار. هلڪڙائي. شرمساري.
 نقصان. ذلت. بيمعزتي.
 زُڪام: ذ (ع) ڳڇي ۽ نڪ جي هڪ بيماري (جنهن
 ۾ ريزش ٿئي).
 زُڪواء: ث (ع) خيرات. صدقو. سال جي بچت مان
 خدا جي راه ۾ ڪڍيل چاليهين پتي.
 زُڪلوا: ذ (ع) زمين جو ڌوڏو- ڌڻ. ٿرڻلو.
 زُلف: ذ (ف) لؤڻي وٽ لٽڪندڙ وارن جي چڱ- جاد.
 وار- ڪاڪل- گيسو. ڳنڍيل وار.
 زُلف پريشان: ذ. کليل وار.
 زُلفي: ث. وارن جي چڱ. چوٽي.
 زُمار: ث (ع) واڳ- لغام.
 زمان: ذ (ع) زمانو- وقت- دور.
 زمان حال: ذ. هلندڙ وقت. گرامر ۾ هلندڙ وقت جي
 معني ڏيکاريندڙ فعل.
 زمان ماضي: ذ. گذريل وقت. گرامر موجب گذريل
 وقت جي معني ڏيکاريندڙ فعل.
 زمان مستقبل: ذ. ايندڙ وقت. گرامر موجب ايندڙ

پهندي جو مقابلو.	زَن ٿ (ف) عورت- زال. گهر واري- جوڙ. (ص)
زور آوار، زوروار، ص (ف) ڏاڍو. پهلوان.	هٽندڙ- ماريندڙ. مثلاً ”راهن وغيره“.
زبردست. پنهنجي مڙسي وارو. ڏاڍو مڙس.	زَن مُريد، ص. زال جو مطيع- مڄو.
زورآوري، زورآوري، ٿ. ڏاڍي. پهلواني. مڙسي.	زَناءُ ذ (ع) زال کان سواءِ ٻيءَ عورت سان بدڪاري.
ڏاڍمڙسي.	زَناءُ پالجيءَ ذ. زوري زنا.
زورا زوري، ٿ (ف) زبردستي- ڏاڍائي- زوري (ظ)	زَناره ذ (ع) اهو ڏاڳو جيڪو عيسائي، يهودي ۽
زور سان- جبرا.	مڄوسي چيلهر ۾ ٻڌن ۽ هندو ڳچي ۽ بغل ۾ وجهن- جڻيو.
زوردار، ص (ف) زور وارو- ڏاڍو. طاقتور- سگهارو.	زَناکار، ص (ف) بدڪار.
زورائتو، ظ. زور سان- ڏاڍي طاقت سان.	زَناکاري، ٿ. بدڪاري- زنا.
زور شور، ذ (ف) جوش و خروش. حوصلو- همت.	زَنان خانو، ذ (ف) گهر ۾ زالن وارو حصو- حرم.
طاقت.	زَنانو، ص (ف) زالون- عورتون. زالن وانگر
زور ظلم، ذ. ڏاڍائي- جبر. بي انصافي.	حرڪتون ڪندڙ- ڪڏڙو.
زوري، ٿ (ف) زبردستي- ڏاڍائي. (ظ) ڏاڍ سان-	زَناني، ص. زالن جي- عورتن جي.
جبر سان.	زَنب، ذ. پٽ جو وڏو گراه.
زورق، ٿ (ع) هڪ قسم جي ننڍي ٻيڙي. ملتانِي	زَنب، ذ. سِرَ جو ٽڪر. مٽيءَ جو وڏو پٿر.
ٻيڙي.	زَنبور، ذ (ع) آنبور- پڪڙ.
زواٽ، زوڪاٽ، ذ. چرخي، لائون يا زور سان هوا	زَنبيل، ٿ (ع) چٻي. ڪشتو. ڪشڪول. جهولي
۾ وڃڻ جو آواز.	(فقير جي)- بگري.
زور، ذ. زور- تڪ- طاقت.	زَنجيره ٿ (ف) لوهي ڪڙين مان ٺهيل سنگهر- سلا
زُون، ذ. زور سان هوا ۾ وڃڻ جو آواز.	سل- نيئر. پيرن جي ٻيڙي (پير ڪڙي) دروازي جو
زهر، ٿ (ف) ڪمان ۾ پيل تند (جيڪا آندِي يا رودِي	ڪڙو. قطار- سلسلو. پيرن جي ٻيڙي.
مان ٺهي). ڪناري- وَتَ (ڪپڙي کي).	زَنجيري، ٿ. سنهي زنجير. هڪ قسم جو ڳه (سون
زهد، ذ (ع) پرهيزگاري- تقويٰ.	يا چاندي مان ٺهيل سنهي سنگهر، ڳچيءَ ۾ پائڻ لاءِ).
زهر، ذ (ف) وهر- وڪ- سِرَ. (ص) ڪڙو- تلخ.	زَنجيري، ٿ. سنهي زنجير. هڪ قسم جو ڳه (سون
زهر آلوده، ص. وهر وارو- زهريلو.	يا چاندي مان ٺهيل سنهي سنگهر، ڳچيءَ ۾ پائڻ لاءِ).
زهر اوڳارڻ، ڪنهن جي خلاف ڳالهائڻ. بدنيڪي	زَندان، ذ (ف) جيل- قيدخانو- بنديخانو.
ڪرڻ. وير وجهي ڳالهائڻ.	زور وٺڻ، طاقت وٺڻ. جوش ۾ اچڻ. ڏاڍو ٿيڻ.
زهر مار ڪرڻ، مجبوريءَ سان ڪا اڻ وٺندڙ چيز	زور آزمائي، ٿ (ف) طاقت جو مظاهرو. هلندي
کائڻ.	

ڪرڻ. زهر مهره ذ (ف) هڪ قسم جو پتر (جيڪو زهر
 کي ڇڻي وٺي).
 زهر هارڻ پنهنجي ڪاوڙ يا ڏمر ٻئي تي ڇنڊڻ.
 زهرِي، زهريلو، ص. زهر وارو - وه وارو.
 زهره ذ (ع) هڪ گِرمه جو نالو (جيڪو آسمان ۾
 تار گهڻو ڇمڪندو رهي).
 زهره جَبِين، ص. ڇمڪندڙ پيشاني وارو. سهڻو -
 خوبصورت - حَسِين.
 زهي، ندا (ف) شاباس - مرحبا.
 زهي قسمت، زهي نصيب، ندا. خوش باش -
 خوش قسمتي.
 زهير، ص (ع) بيمار. هيٺو - اوڀرو. غمگين. اداس.
 زيادتي، ث (ع) واڌارو. گهڻائي. اضافو. ڪثرت.
 زياتي - جبر.
 زياده، ص (ع) گهڻو. وڌيڪ. جهجهو. سَرسو. گهڻي
 قدر.
 زياده تر، ظ. گهڻو ڪري. تمام گهڻو.
 زيارت، ث (ع) ڪنهن مقدس جاءِ يا شيءِ کي ڏسڻ.
 مقدس جاءِ ڏانهن سفر. ديدار.
 زيارت گاهه، ذ. مقدس جاءِ. آستانو. درگاه.
 زيارتي، ص. زيارت ڪندڙ. زيارت تي ويندڙ. جاتي.
 زندگاني، ث (ف) حياتي - جياپو - زندگي.
 زندگي، ث (ف) حياتي - جياپو. عمر - جمار.
 زندگي بسر ڪرڻ، حياتي گذارڻ. جمار پوري
 ڪرڻ.
 زندگي بخش، ص. حياتي ڏيندڙ - جياريندڙ.
 زندگي بخشڻ، حياتي ڏيڻ - جيارڻ.
 زندهه، ص (ف) جيئرو - حيات - چڱو ڀلو.
 زندهه ڪرڻ، جيئرو ڪرڻ. روشن ڪرڻ. مشهور

ڪرڻ. زندهه آباد، زندهه ياد، دٻاڻه جملو (ف) سدائين
 جيئرو هجي. هميشه سلامت.
 زندهه جاويد، ص (ف) هميشه لاءِ جيئرو - سدائين
 حيات.
 زندهه درگور، ص (ف) جيئري قبر ۾. مٿن گذ.
 عذاب ۾.
 زندهه دل، ص (ف) خوشمزاج - ڪلمڪ.
 زندهه دلي، ث. خوشمزاجي - خوشطبعي.
 زنديق، ص (ع) بي دين - مشرڪ - ملحد.
 زنگ، ذ (ف) ڪَس - ڪَت (ڌاتوءَ جو). عداوت -
 وير - چاوت.
 زنگ آلود، ص. ڪت چڙهيل - ڪسيل - ڪٽيل.
 زنگ لاهه، ڪَت لاهڻ. وير ڪڍڻ. دشمني ڇڏڻ.
 زنگار، ذ (ف) ٽامي جو ڪَس (جيڪو وکر طور ڪم
 اچي، مَرچو).
 زنگجڻ، م. زنگ لڳڻ - ڪت لڳڻ - ڪسجڻ.
 زنگي، ذ (ف) 'زنگبار' (آفريڪا) جو باشندو -
 حبشي. (ص) ڪارو - سياه.
 زنگي گل، ذ (ف) هڪ قسم جو ٻوٽو ۽ گل.
 زوار، ذ (ع) زوار، 'زائر' جو جمع) زيارتي. ڪريلا
 معليٰ جو زيارتي.
 زوال، ذ (ع) ڪرڻ. هيٺاهين. رجعت. ڪمي -
 گهٽتائي. ٻڙائي. لاٺ. ناڪامي. نياڳ. مصيبت. سڄ
 لڙڻ جو وقت.
 زوال پذير، ص. فنا ٿيندڙ. بدلجندڙ.
 زوجه، ث (ع) زَوَج - زال - جوءِ - گهرواري.
 زوجه منگوح، ث. نڪاح ٻڌي زال - حق نڪاح ۾
 آيل عوت.

زِيَتَ، ذ. ٿهڪو (موچڙي وغيره جو آواز).
 زِيَرُ، ظ (ف) هيٺ - تحت. (ص) گهٽ. تابع -
 ماتحت. (ث) اکر جي هيٺاهين آواز جي نشاني.
 زِيَرُ آبي، ث. پاڻي هيٺ هلندڙ جهاز. ٽوپو جهاز.
 زِيَرُ ڪرڻ، هيٺ ڪرڻ - مغلوب ڪرڻ. دسڻ.
 زِيَرُ ڪم، ص (ف) چين ۾ - آهستي (ڳالهه).
 زِيَرِيَارُ، ص (ف) بار هيٺ. احسان هيٺ. ٿورائتو.
 قرضي.
 زِيَرِيَارِي، ث. احسانمندي. ٿورو. پريشاني.
 زِيَرِيَنَدَ، ذ (ف) گهوڙي جو هڪ سنج - ڪوند - تنگ.
 زِيَرُ تجويزَ، ظ (ف) ويچار هيٺ. رٿ ۾.
 زِيَرُ حِرَاسَتَ، ص (ف) قيد ۾ - گرفتار.
 زِيَرَدَسَتَ، ص (ف) هٿ هيٺ - ماتحت. حڪم ۾.
 زِيَرَدَسَتِي، ث. ماتحتي. ملازمت.
 زِيَرُ زِيَرُ، ص (ف) هيٺ مٿي - الٽ پُلٽ - درهم
 برهم. تباہ.
 زِيَرُ سايَ، ص (ف) پاڇي هيٺ - پناه ۾.
 زِيَرُ علاجَ، ص (ف) علاج هيٺ. دوا ڪرائيندڙ.
 بيمار.
 زِيَرُ نظَرُ، ظ (ف) نظر ۾. نگراني ۾. سنڀال هيٺ.
 زِيَرُ نِگِيَنَ، ص (ف) تحت - هيٺ. حڪومت جي هٿ ۾.
 زِيَرُ ويچارَ، ص (ف) ويچار هيٺ. غور ۾ آيل - ڌيان
 ۾. خيال ۾.
 زِيَرُ ويچارَ هٿُ، خيال يا غور هيٺ هٿن. ڪنهن جو
 فيصلو نه ٿيل هٿن.
 زِيَرِيَنَ، ظ (ف) هيٺيون.
 زِيَرُ ڪَ، ص (ف) عقلمند - ڏاهو. سڄاڻ - هوشيار.
 زِيَرُو، ذ (ف) زير (هڪ قسم جو سُرهو بچ (مصالحي
 طور ڪم اچي). جيرو.

زَوْجِيَتَ، ث (ع) عقد - نڪاح. وهانءُ.
 زُوَدَ، ظ (ف) جلد - شتاب - سگهو. تيز - تڪو. جهٽ
 پٽ - يڪدم.
 زُوَدَ پشيمانَ، ص. ٿرت پڇتائيندڙ.
 زُوَدَ رنجَ، ص. جلدي ڪاوڙ ۾ ايندڙ. چيڙاڪ.
 زُوَدَ رنجِي، ث. ذري ذري تي ڪاوڙ. يڪدم
 ناراضگي.
 زُوَدَ فهمَ، ص. يڪدم سمجهي ويندڙ - هوشيار.
 زُوَدَ فهمِي، ث. يڪدم سمجهڻ. ذهانت.
 زُوَدَ تُوِيَسِي، ث. ٿورن اکرن ۾ ۽ جلدي لکڻ جو
 طريقو - شارٽ هينڊ.
 زُوَرُ، ذ (ف) سگهه - طاقت - قوت - بل. وس -
 اختيار. ڏاڍ. سختي. دٻاءُ. ڪوشش. ٽيڪ - ڏي. بار.
 (ظ) گهڻو - ڏاڍو. نهايت - تمام.
 زُوَرِيَجَ، طاقت ٽوڙڻ. اثر گهٽ ڪرڻ. ٽڪريجڻ.
 زُوَرُ پوڻ، دٻاءُ پوڻ. اثر پوڻ. بار پوڻ.
 زِيَانَ، ذ (ف) نقصان - ٽوٽو - خسارو - چيهو. هاجو -
 ضرر.
 زِيَانَ خورَ، ص. نقصان رسائيندڙ. حرڪتي.
 زِيَانَ ڪارَ، ص. نقصان رسائيندڙ.
 زِيَانِي، ص. نقصان ڪار.
 زِيَبَ، ذ (ف) سونهن - سهڻائي. رونق. آرائش.
 سينگار - (ص) سينگاريندڙ.
 زِيَبَ ٿيڻ، ص. زيب وارو. رونقدار. سهڻو.
 زِيَبَ ڏيڻ، سهڻو لڳڻ. منهن تي پوڻ.
 زِيَبَ ٿيڻ، ث (ف) سينگار - ٺاهه ٺوهه - سجاوٽ - آرائش.
 زِيَبَ ٿي، ث. سهڻائي - خوبصورتي - سونهن.
 زِيَتُونُ، ذ (ف) هڪ مشهور ميويدار وڻ ۽ ان جو
 ڦل - جام.

زِين: ٺ (ف) گهوڙي جي پٺيءَ تي وجهڻ جو هڪ
سنج.
زِينَت: ٺ (ع. زِين = سينگارڻ) سينگار - ٺاهه ٺوهه.
سُونهن. رونق.
زِينو: ڌ (ف. زينه) ڏاڪڻ - سيڙهي. ڏاڪو - پوڙي.
زِيور: ڌ (ف) گهٽ - گهڻو.
زبورات: ڌ ("زبور" جو جمع) گهڻا.

زيرو بر: ڌ (ف) مڌم ۽ تڪو آواز. نغارن جي جوڙي.
هيٺ مٿاهين. تيزي ۽ ڀرائي.
زِيست: ٺ (ف) زندگي - حياتي. عمر - ڄمار.
زِيڪ: ٺ چاندي يا سون جي ورقن جو ٻورو.
زِيل: ٺ (ف. زير) مڌم آواز. نغارن جي جوڙي مان
مادي آواز وارو نغارو. ٺوڪارو (گهوڙي جو).
زِيل بر: ڌ. زير بر. ڏهل جا ٻئي پاسا.

س

ساڱو: ٺ (ع. سعت) هڪ قسم جو پسارڪو وڪر.
هڪ قسم جي دوا.
ساڱي: ص. ساٺ وارو - قافلي وارو. همراہ - ٻيلي. مددگار.
ساٺ: ٺ. گهٽ. ماڪ جي آڻ.
ساٽجڻ: م. ماڪجڻ - ماڪ ۾ پئجڻ. گهمجڻ.
ساٽڙيو: ص. ساٽو ڪندڙ. شڪار جي اصطلاح ۾
وڻن ٻوٽن کي سٽيندڙ (تہ جيئن جانور سٽڪي کڙڪي
تي نڪري ظاهر ٿين).
ساٽڙيا گازڙيا: ص. سٽيندڙ ۽ گز هڻندڙ. هڪ ٻئي
جا سر جهلاڻو. هڪ ٻئي جي ڪوڙ سچ جي
تائيد ڪندڙ.
ساٽو: ڌ. عيوض - بدلو. وهنوار. چوپائي مال
(پڪرين وغيره) جي چاري لاءِ ٻير وغيره جي تارين مان
چاڻيل پَن. سارين، ڪڻڪ ۽ ٻئي ان وارين موڙين کي
سٽڻ ۽ ان اچو ڪرڻ جو عمل. ڪپهه يا اُن کي صاف
ڪرڻ لاءِ ڇهڻو يا بانڻو. پيرن ۾ پائڻ لاءِ هڪ چاندي جو
گهٽ - پازيب.
ساٽو ڪرڻ: شڪار لاءِ جهنگ مان تتر اُتارڻ. سارين

س: ٺ. اُچار 'سين'. سنڌي الف - بي جو اناويهون
اکر. فارسي جو پنڌرهون ۽ عربي جو ٻارهون اکر. ابجد
موجب عدد (۶۰).
س: ص (سن) سٺو - چڱو. نيڪ جي معنيٰ ڏيکاريندڙ
صفاتي اڳياڙي (جيئن سڀاڻي ستر وغيره).
سايق: ص (ع) هن کان اڳيون. اڳيون - پهريون.
گذريل.
سابو چانورو: ڌ. ڪجيءَ جي ڳپ مان ٺهيل داڻا - سابو
داڻا.
ساڀيان: ڌ. ظاهر ظهور - کليو ڪلايو. ٻڌري پٽ.
ساتيرا: ڌ. ٻه آسماني تارا. ڪتيون.
ساٺ: ٺ (ع. ساعت) ساعت. گهڙي پل.
ساٺ: ڌ. رفاقت - همراهي. شرڪت. ياثيواري.
سنگت. قافلو.
ساٺ ڏيڻ: نياهن. رفاقت ڪرڻ. ڏکي وقت ۾
مددگار ٿيڻ.
ساٿاري: (ص) ساٺ وارو - همراہ. هم عمر - هم
عصر. ساٿي.

وغيره جي ان کي سٽي جدا ڪرڻ.
 سائي: ص. مڇي وڪڻڻ جو ڌنڌو ڪندڙ جيڪي عام طرح ”صبح پوٽا“ چوائين. (ث. سائيائي)
 ساڻ: ذ. سَوڻ- شگون. شادي جي رسمن ۾ وهڻ وسوسي لاهڻ جو عمل. بيماري ۾ آڏ مڪ جو سَوڻ.
 ساڻ ڪرڻ: شادي وغيره جي موقعي تي مقرر رسمن کي عمل ۾ آڻڻ- سوڻ ڪرڻ. ڪاڪڙي جي خرابي يا تارون کڻڻ جو هٿ هڻڻ.
 سائيڪو: ص. اندازا سٺ ڪن. (ذ) ٿر ۾ سٺ پُره اونھون ڪوھ.
 ساجڏ: ص (ع) سجدو ڪندڙ. سِرُ نمائيندڙ.
 ساجڻ: ذ. (هندي. سجن) سجن. پيارو- عاشق. يار- دوست.
 ساجڙ: ص. ساڃي هٿ سان ڪم ڪندڙ. (خدا ڪاٻڙ)
 ساڃو: ص. ساڃي پاسي وارو- سڄو (هٿ، پاسو وغيره).
 ساڃو هٿ: محاورو. خاص مددگار. همراھ ۽ ساٿي. پرجهلو.
 ساڃي: ث. وَجھہ- موقعو. سَنو- سانگو.
 ساڃي لڳڻ: فائدي وارو وجهه ملڻ. سَنو جهٽ لڳڻ. موقعو ملڻ.
 ساڃهڙ: ظ. سويل- سگهو- جلد. صبح سويل.
 ساڃارو: ص (ساجاهه وارو) سڃائندڙ- ڄاڻو. واقف ڪار. (ث. ساڃاري).
 ساڃاهه: ساڃاو: ث. سمجهه- ڄاڻ. سڃاڻپ- ڏيٺ- شناخت- پروڙ. حياء- مرم. لحاظ- مروت.
 ساڃهه: ث. ساڃاهه- ساڃاء.
 ساڃر: ص (ع) سحر ڪندڙ- جادوگر.
 ساڃيري: ث. جادوگري. فسون.

ساحل: ذ (ع) سمنڊ جو ڪنارو. ڪپ- ڪنڌي.
 ساخت: ث (ف) بناوت- اڏاوت. بيهڪ. ڊول- نمونو. گهاٽو.
 ساختگي: ث (ف) اڏاوت- ٺاهڻ.
 ساخت: ص. بنيل- ٺهيل. هٿرادو- نقلي.
 سادات: ذ (ع). ”سيد“ جو جمع) سيد- سيد گهراڻي جا فرد.
 سادائي: ث. سادگي.
 سادگي: ث (ف) بنا ٺاهه ٺوهه جي رواجي حالت. صفائي. خلوص. پورڙائي.
 سادو: ص (ف. ساده) صاف. خالص- نج. بنا ٺاهه ٺوهه جي. ٻالو ڀولو. رواجي- عام. بيوقوف.
 ساده دل: ص. ٻالو ڀولو. صاف دل. خلوص مند.
 ساده دلي: ث. صاف دلي. اخلاص. پورڙائي. بيوقوف.
 ساده لوح: ص. ٻالو ڀولو- بيوقوف.
 ساده لوحي: ث. پورڙائي. بيوقوف.
 ساڏ: ص (سن) سادو- فقير. مانيٿو- صبر وارو. غريب.
 ساڏپائي: ث. اشرافت.
 ساڏ پاڌ: ص. اڇو اڇرو- پاڪ پوتي.
 ساڏنا: ث (سن) بندگي- پڳتي. شيوا. مشق (عبادت جي).
 ساڏڻ: م (سن) پورو ڪرڻ (عمل). مشق ڪرڻ. ورڏ ڪرڻ. ادا ڪرڻ. پڄاڻڻ- ٺاهڻ. سيکارڻ- هيرائڻ. سنوت ۾ آڻڻ- سانڍڻ.
 ساڏو: ص (سن) فقير. پڳت. درويش.
 ساڏوھي: ث. چار جي وڻ جو هڪ قسم (جيڪا جھٽ هڻي پڪڙي ۽ اڇا پيرون ڏئي).

ساڻ ٿ. اڌ عدد وڌيڪ اڌ تور وڌيڪ - اڌ ماڻ
 وڌيڪ. اڌ وزن وڌيڪ.
 ساڻ ٿ. سنڀال. يادگيري. ڳڻپ - شمار. تانگهه -
 سڪ - چڪ. سجاڳي.
 ساڻ ٿيڻ سجاڳي ٿيڻ. يادگيري ٿيڻ. ياد پوڻ. (زال
 کي) ويڙهه جي سنڀال ٿيڻ. سجاڳي.
 ساڻ ص (ف) جهڙو - مثل. جيئن ۽ وانگر واري معنيٰ
 ۾ ايندڙ صفاتي پڇاڙي (مثلا ڪوهسار، خاڪسار
 وغيره).
 ساڻ ٿ. ماديءَ جو تناسل وارو عضوو. ساري -
 ڳوٺ. سارين جي پوک.
 ساڻ ٿ. جوهر - سٺ - تٽ. مطلب. اختصار.
 ساراڻ ٿ. تعريف - واکاڻ - ثنا - صفت. خوشامد.
 ساراڻي ٿ. تعريف ڪرڻ - واکاڻ.
 ساريان ٿ. ذ (ف) اوڻي - جٽ - شتربان.
 سارڙو ٿ. شينهن (ڏهسنامي جو اصطلاح).
 سارڙ ٿ. هڪ قسم جو وڏو پکي.
 سارڻياري، سارڻيالي ٿ. نگهداشت. نظرداري.
 خدمت چاڪري. پرگهور.
 سارنگ ٿ. رنگارنگي. ڪڪر. جهڙ. مينهن. هڪ
 راڳ جو نالو.
 سارنگي ٿ. گزيءَ سان وڃائڻ جو هڪ مشهور ساز.
 ساڙ ٿ. ياد ڪرڻ - سنڀالڻ. جانچڻ. ڳڻڻ. ڪٽڻ.
 پائڻ. موجود سمجهڻ (سگهه، زور).
 ساڙو ٿ. سڀ - ڪُل - سمورو. سڄو. سرستو.
 ساڙو ٿ. مناسب - لائق - موزون. موافق - پئاندر.
 ساڙوئي ٿ. يادگيري - سنڀار. ساڙ - سڪ -
 چڪ. تات.
 ساڙوڻا ٿ. مھاندا (نڪ، چپ، ڳل، اڪيون) - منهن

جو نقشو.
 ساڙوسنگهار ٿ. آڳاٽي دور جو هڪ وڏو مالدار
 ڀاڳيو - سڀ مال وارو.
 ساڙهه ٿ. ساراڻ.
 ساڙي ٿ. راند جو مهر - ڳوٺ. ٿهه چڙهيل چانور
 جو دائو. (ظ) سڄي - سڀ - سرستي.
 ساڙي ڪرڻ، بازي، راند يا مقابلو ڪرڻ. سوڀ
 ڪرڻ. سرسي ڪرڻ (مقابلي ۾).
 ساڙي ڪٽڻ، گوشت ڪٽڻ - سرسي ڪرڻ.
 ساڙيال ٿ. سارين واري پوک. سارين جي پوک
 واري زمين.
 ساڙيڪو، ساڙيڪو ٿ. جهڙو - مثل - وانگر.
 برابر - مٽ.
 ساڙيون ٿ. ٿهه چڙهيل چانور.
 ساڙ ٿ. جَل - ڪام. باهه ۾ سڙيل هنڌ جو زخم.
 تپش. ساڙو - حسد - بغض. سيءُ سبب وڻن ٻوٽن
 ۾ ساڙ.
 ساڙ ڏيارڻ، چڙ ڏيارڻ، ڪڇائڻ. خار ڏيارڻ. چيڙائڻ.
 ساڙ سڙيو ٿ. حسد. ريسارو. بغض رکندڙ.
 ساڙ ڪرڻ، سيءُ جو وڻن ٻوٽن کي ساڙي ڇڏڻ.
 ساڙڻ، ساڙ ٿ. جلائڻ - ٻارڻ - باه ڏيڻ.
 ساڙو ٿ. ساڙ. حسد. بچ. گرمي. هڪ بيماري
 (جنهن ۾ پيشاب ساڙي سان اچي).
 ساڙوڻو ٿ. حسد. بغضي. ريسارو.
 ساڙهو ٿ. ڏهاڻي لاءِ ٿانءُ (عموماً نڪر جو ڪنگر
 وغيره).
 ساڙهي ٿ. زناني لباس جو هڪ قسم (ڊگهو ڪپڙو
 جيڪو سڄي جسم تي وڙهجي)
 ساڙ ٿ. ذ (ف) وڃت جي صنعت وارو - واڄو.

ساڱڙا ٿ. آسري لشي جو ٿور. چڙ جي ڪم يا چمڙي رڱڻ ۾ ڪم ايندڙ مصالحو (جيڪو کڻي جي ٻور مان ٺهي).

ساڱڻ: ص (ع) بي حرڪت - غير متحرڪ. بنان چُرپر. رهاڪو - رهواسي. باشدو. جَزم وارو اکر.

ساڱڻاڻ: ص. "ساڱڻ" جو جمع.

ساڱا ٿ. اعتبار - پرر. عزت - آبرو. شاهدي - گواهي. ويساه.

ساڱا پَت: ٿ. ڀروسو - اعتبار. قسم سَنهن.

ساڱ ڏيڻ: ڪنهن جي پاران اعتبار ڏيڻ. سَنهن ويساه ڏيڻ. قسم کڻڻ.

ساڱڙ ٿ. ساڱ پت واري ڌڙ. اعتبار جو ڳو ماڻهو.

ساڱي: ص. شاهد - گواه.

ساڱي بيت: اهو بيت جنهن مان ڪنهن ٽائي يا اهڃاڻ جي پڪي ثابتي ملي.

ساڱي پَتِي: ظ. ساڱ پت سان - ويساه سان.

ساڱياٽ: ظ (سن) هوبهو - جهڙو

ساڱڙ: ڏ (سن) سمنڊ - بحر.

ساڱڙ: ڏ. پالڪ - سبزي - پاڇي. هڪ قسم جو وڻ (جنهن جو ڪاٺ عمارتي اڏاوت ۾ ڪم اچي).

ساڱو: ڏ. اُنن جو گلو. ساٿ - قافلو. (ظ) ساڱيو - هوبهو. اصلي. (ضد = ويڳو)

ساڱڻو: ظ. ساڱيو - هوبهو - اهوئي. اصلي.

ساڱهڙ: ٿ. آڪهه - عيال - ڪُٽنب (زال سميت ٻار). گهرواري.

ساڱاهڻ: م. سمجهڻ - پروڙڻ. ساڃاهه ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ. باز اچڻ (عادت کان).

ساڱو واڱو: ص. ڏسڻو وائسڻو. ڄاڻو سڃاڻو. معتبر. ديدنه دانسته.

ساز باز: ٿ (ف) سازش - منصوبو.

ساز باز: ص. منصوبو سَيندڙ. سازش ۾ هر صلاح. هر شريڪ.

سازش: ٿ (ف) منصوبو. قانون خلاف منصوبو. بغاوت.

سازشي: ص. منصوبو ٺاهيندڙ. فسادِي. فتنه باز.

سازگار: ص (ف) لائق - موافق - مناسب.

سازنده: ص (ف) ساز و ڄاڻيندڙ.

سازو سامان: ڏ (ف) گهر جو سامان - ٽيڙ ٽاڙي. مال اسباب.

ساس: ڏ (سن) ساه - پناه.

ساسِي: ص. ساهوارو - جاندار.

ساسڙ ٿ (انگ) چينيءَ جي تندي پليت (ڪوپ رکڻ لاءِ).

ساعت: (ع) گهڙي. ڀل - لمحو. وقت. ڪلاڪ. مهل. قسمت - نصيب. ڀاڱو.

ساعت سولي ڏيڻ: نصيب سٺو ٿيڻ - ڀاڱو ڀلو ٿيڻ.

ساعڙ: ڏ (ف) پيالو. گلاس.

ساقط: ص (ع) ڪريل. ڳم. ترڪ ڪيل.

ساقِي: ڏ (ف) شراب پياريندڙ. محفل ۾ شراب وٺيندڙ.

ساقِيءَ ڪوٽڙ: ڏ. حوض ڪوٽڙ جو جام پياريندڙ.

ساڪارڙ: م. ڪم پورو ڪرڻ.

ساڪيٽ: ص (ع) چُپ - خاموش - ماٺ. هڪ هنڌ بيٺل. چرپر نه ڪندڙ.

ساڪڙ: ٿ. زبان کي وڇڙندڙ ۽ وٽندڙ ڏانئو. جبل سان لاڳو پٿرين واري زمين.

ساڪراڻ: ٿ. پٿرين واري اراضي.

ساڪرو: پٿرائين ۽ ٽاڪرو زمين کان هيٺ پڪڙيل اراضي.

سامانو: ظ. هتيڪو- سنڀالي رڪيل. قبول پيل- مقبول. سوکو (بنا تڪليف جي).
 سامائجڻ: م. بلوغت کي پهچڻ. سمجھ واري عمر ۾ اچڻ. بالغ ٿيڻ.
 سامائڻ: م. بالغ ٿيڻ. خودخيال ٿيڻ- پاڻ وهڻو ٿيڻ.
 سامائيل، سامائل: ص. بالغ ٿيل- جوان ٿيل.
 سامبر: (سن) ٻارهن سڱو جانور.
 سامت: ث. ماڻ- صبر- سانت. آرام- فرحت.
 سامري: ذ (ع) حضرت موسيٰ عليه السلام جي عهد ۾ گادي جي پوڄا ڪرائيندڙ هڪ جادوگر.
 سامع: ص (ع) ٻڌندڙ.
 سامعي: ذ. 'سامع' جو جمع. ٻڌندڙ ماڻهو.
 سامونڊي: ص (سن. سمدر) سمندر جو- سمندر وارو- بحري. (ذ) سمندر تي سفر ڪندڙ. ناڪو. پيڙيانو.
 ساموئي: ذ. مڪلي کان اتر طرفان سمن جي قديم بستي.
 سامر ويد: ذ (سن) هندن جو هڪ قديمي ڪتاب.
 سامهون: ظ. روبرو- اڳيان- مقابل. آڏو. موجودگي ۾. (ذ) مٿڙ- آڳو.
 سامهون ٿيڻ: دويدو ٿيڻ. منهن ڏيڻ. مقابلو ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ- مهاڏو اٽڪائڻ.
 سامهون ڪرڻ: موجود ڪرڻ- روبرو ڪرڻ. پيش ڪرڻ. مقابلو ڪرڻ.
 سامي: ص (سن. سوامي) هندو فقير (جيڪي گيڙو رتا ڪپڙا اوڍين). هندن ماڻهن جي هڪ ذات.
 سامي: ث. قبر ۾ اندر پاسي تي ٺهيل ڳجهه (جنهن ۾ لاش رکجي). لحد.
 سان: حرف جر (سن سَم) سان- گڏ- مع.
 سان، سانھ: ذ. مينهن جو تڙ. نسل لاءِ بيهاريل ڍڳو يا پاڏو.

سال: ذ (ف) ورهيه (ٻارهن مهينا). (ص) سال- سڄو.
 سال ڳرو هئڻ: سڄو سال تڪليفن ۾ گذرڻ. مصيبت وارو سال هئڻ.
 سالار: ذ (ف) سردار- اڳواڻ.
 سالارو: ذ. درياءَ جي ڇڏيل ريت واري خشڪي زمين. ميدان.
 سالار: ظ (ف) سال جو. هر سال.
 سالبسال: ظ (ف) هر سال- ٻارهن مهيني.
 سال: ذ (انگ) لوڻ. لوڻ جو ست.
 سالخورده: ص (ف) ورهين جو ڪاڏل. پراڻو- جهونو- پٽو.
 سالڪ: ص (ع) راه تي هلندڙ- سفر ڪندڙ. مسافر. اهو شخص جيڪو زاهد به هجي ۽ دنيا دار به. 'سُلوڪ' جي راه تي هلندڙ.
 سالگرهه: ث (ف) ڄمڻ جي تاريخ جيڪا هر سال اچي. ملهائجي.
 سالر: ص (ع) سلامت- محفوظ. چڱو پلو. سڄو- پورو- مڪمل. سريستو.
 سالنامو: ذ (ف) ڪنهن اخبار يا رسالي جو سالانو پرچو.
 سالانو: ظ (ف) سالبسال- هر سال- ٻارهن مهيني.
 سالو: ذ. زال جو ڀاءُ. (ث. سالي)
 سالهاسال: ظ (ف) سالن جا سال. گهڻن سالن تائين.
 سالور، سالورو: ذ (ف. شال) پٽ جو اٿيل ڳاڙهو رتو. ريشمي وڳو.
 سامر: ث. پناه. پناه ۾ آيل ٻانهن.
 سامر پوڻ: پيش پوڻ (حفاظت لاءِ). پناه ۾ اچڻ.
 سامان: ذ (ف) اسباب- تپڙ. وٽون- چيزون.
 سامان سڙو: ذ. تپڙتاري. مال اسباب.

سانا، ذ. سامونڊي گانگت جو هڪ قسم.
 سانباھ، سانباھو، ذ. سنبت-تياري. شادي جي تياري جو سوڻ.
 سانباھو، ذ. پڪيءَ جو هڪ قسم (مردار پڪي).
 سانپارا، ظ. درياءَ جي ٻئي پاسي کان-سامهون يا پار کان.
 سانپڙ، ٺ. سنپار-گڻپ. يادگيري. ڄمار-عمر. دور-زمانو.
 سانپڙ، ذ. وڏو چڙو.
 سانپڙ، م. سانڍڻ-سنيالڻ. تانڻ. پالڻ. حفاظت ڪرڻ.
 سانپڙو، ص. سنياليندڙ. تائيندڙ. نپائيندڙ. وارث. مائت.
 سانپڙڻ، م. پاڪر پائڻ. گڏجي هڪ ٿي وڃڻ.
 سانڀ، ٺ (سن. شانت) ماڻ-چڻ-خاموشي. ٺهر-ڌيرج. صبر. مائار.
 سانڀڪائي، سانڀيڪي، ٺ. ماڻ-خاموشي. نويڪلائي. نواڻي. ڌيرج. آهستي.
 سانڀڪو، ص. ماڻ-خاموش. مانيڻو-ٿور ڳالهائڻو.
 سانڀو، سانڀو، ذ. سُڪل-ٺوڻ. سُڪل ڪانو. (ڪمند جي سُڪل لٺ وانگر) اڀرو.
 سانڀڙ، ٺ. رڌپڇا جو گهرو ڪم.
 سانڀڙ ڪرڻ، رڌڻ پڇائڻ (گهر ۾).
 سانڀهي، ٺ. سج لٿي جي مهل-مغرب جو وقت. رات.
 سانڀو، ذ. قالب. بوتو. سُڪل-ٻُٽ.
 سانڀڙ، م. سانڍڻ. سنيالڻ. تانڻ.
 سانڀو، ذ (ع) حادثو-ڏکوئيندڙ واقعو.
 ساندارو، ذ. پخال-مشڪ. سيٺاء. سمند جو چاڙھ.
 ساندارو ڏيڻ، پيڙياتن جي اصطلاح موجب، درياءَ جي ٻيءَ ڀر ڏانهن وڃڻ لاءِ پيڙي کي اوڀارو هاڪارڻ.
 سانداري، ٺ. ننڍي پخال. اوڻي. چاڳر-چاڳل.
 سانڍاڻ، سانڍاڻ، ٺ. لوهارڪي ڪم جو هڪ اوزار (لوهي ڍڪي جنهن تي لوه ٺيڄي)-آهرڻ.
 سانڍه، ظ. هرروز-ڏيهاري-سدائين-هميشه. لاڳيتو-وري وري.
 سانڍاڻو، ذ. سنڌيل شيء (انڊيون، گجرون، ڏونرا وغيره)-آچار-آٿڻو-ڪٿاڻ.
 سانڍو، ذ. جيت جو هڪ قسم (چچيءَ کان وڏو، اُس تي رنگ بدلائي).
 سانڍو، سانڍو، ٺ. سنيال. پرورش-تات. حفاظت. پرگهور.
 سانڍڻ، م. سانڍڻ، م. سنيالڻ-حفاظت ڪرڻ. سنيالي رکڻ-محفوظ ڪرڻ. نپائڻ-تانڻ. پالڻ.
 سانڍور، ٺ. سنيال. تات. چاڪري. سانڍ.
 سانگ، ٺ. پچار-يادگيري-تات. گهڻي-اڻ تن. شاخ-تاري-لامر.
 سانگ، ذ. تماشو. روڻتاشو. ناٽڪ-ڪيل. پهروپ. ڊرامو. يونگ-مڪڙ. بهانو-حيلو. وجهه-موقعو. سفر (ٻيءَ جو ڏانهن). شاخ (وڻ جي)-لامر (جشن ۾).
 سانگ، تہ سانگ= ٻن شاخن يا ٽن واري تاري. پالو-نيزو (عموما ڪاٺي يا لوه جو ٿئي). دريا مان ٿئي نڪتل وهڪرو-واھڙ.
 سانگ، وجهه، تماشو ڪرڻ.
 سانگ، صرفو، ذ. ڪفايت شعاري.
 سانگو، ذ. سبب-بھانو. مهل-موقعو. وجهه. لحاظ-مروت. پرواه.
 سانگي سان، ظ. بهاني يا سبب سان. اتفاق سان-اوچتو.
 سانگي، ذ. سانگ وارو. گاهه جي سَني سان ويھندڙ

سانا، ذ. سامونڊي گانگت جو هڪ قسم.
 سانباھ، سانباھو، ذ. سنبت-تياري. شادي جي تياري جو سوڻ.
 سانباھو، ذ. پڪيءَ جو هڪ قسم (مردار پڪي).
 سانپارا، ظ. درياءَ جي ٻئي پاسي کان-سامهون يا پار کان.
 سانپڙ، ٺ. سنپار-گڻپ. يادگيري. ڄمار-عمر. دور-زمانو.
 سانپڙ، ذ. وڏو چڙو.
 سانپڙ، م. سانڍڻ-سنيالڻ. تانڻ. پالڻ. حفاظت ڪرڻ.
 سانپڙو، ص. سنياليندڙ. تائيندڙ. نپائيندڙ. وارث. مائت.
 سانپڙڻ، م. پاڪر پائڻ. گڏجي هڪ ٿي وڃڻ.
 سانڀ، ٺ (سن. شانت) ماڻ-چڻ-خاموشي. ٺهر-ڌيرج. صبر. مائار.
 سانڀڪائي، سانڀيڪي، ٺ. ماڻ-خاموشي. نويڪلائي. نواڻي. ڌيرج. آهستي.
 سانڀڪو، ص. ماڻ-خاموش. مانيڻو-ٿور ڳالهائڻو.
 سانڀو، سانڀو، ذ. سُڪل-ٺوڻ. سُڪل ڪانو. (ڪمند جي سُڪل لٺ وانگر) اڀرو.
 سانڀڙ، ٺ. رڌپڇا جو گهرو ڪم.
 سانڀڙ ڪرڻ، رڌڻ پڇائڻ (گهر ۾).
 سانڀهي، ٺ. سج لٿي جي مهل-مغرب جو وقت. رات.
 سانڀو، ذ. قالب. بوتو. سُڪل-ٻُٽ.
 سانڀڙ، م. سانڍڻ. سنيالڻ. تانڻ.
 سانڀو، ذ (ع) حادثو-ڏکوئيندڙ واقعو.
 ساندارو، ذ. پخال-مشڪ. سيٺاء. سمند جو چاڙھ.
 ساندارو ڏيڻ، پيڙياتن جي اصطلاح موجب، درياءَ جي ٻيءَ ڀر ڏانهن وڃڻ لاءِ پيڙي کي اوڀارو هاڪارڻ.

مال وارو. گاه پني جي سهولت خاطر عارضي جوءِ ڏانهن
مال ڪاهي ويندڙ. سيلاني - خانه بدوش. (ذ) مشهور
شاعر مير عبدالحسين خان ٽالپور جو تلخص.
سان گمان؛ ذ. خيال ۽ ارادو. فڪر ۽ انديشو.
سانگوتو، سانگوتو؛ ذ. ڪوڏ (سامونڊي جيت).
سانگهارو؛ ذ. درياءَ ۾ پاڻيءَ جي لات - چينهرو (پاڻي
جو). لات - ڪمي.
سانگهيڙو؛ ذ. ٺڪر جي ٿانءِ (دلي وغيره ۾) سوراخ.
سانوڙ، سانوڙ؛ ذ. ڪيڙيل زمين کي سنوت ۾ آڻڻ جي
ڪاٺي يا تختو - سهاڳو.
سانورو، سانولو؛ ص. ساوان ميران ماڻل رنگ - مليح.
سانوڪ؛ ص. سانورو سهڻو. پرين پيارو (دوست،
محبوب).
سانوڻ؛ ذ (سن. شراون) مينهوڳيءَ وارو مهينو (جنهن
۾ هرهند گاه ۽ ساوڪ ٿئي). برسات - وسڪارو.
سانوڻي؛ ذ. ساون جي مند. ساون جي برسات.
مينهوڳي واري موسم.
سانهه ستي؛ ٺ. واندڪائي - فرصت. نويڪلائي.
آرام - صبر - سانت.
سانثر، سانثر؛ ذ. سمنڊ - درياءَ. شاعر.
سان؛ ظ. گڏ - پيڙو - مع.
سانائي؛ ٺ. ماندڪائي - هيٺائي. (ٺڪ سبب) سُستي.
سانو؛ ص. بي ستو - نِستو. ٺڪ کان هيٺو - ماندو.
(ٺ. ساڻي).
ساڻي؛ ص. شريڪ - گڏ. ساڻي - رفيق. مددگار -
همراه. ساٿ ڏيندڙ.
ساڻيهه؛ ذ. ديس - وطن - ڏيهه. جنم ڀومي.
ساواڻ؛ ٺ. ساڻو رنگ. ساوڪ.
ساوڙ؛ ص. ساڃي هٿ سان ڪم ڪندڙ. (خد. ڏاوڙ).

ساوڪ؛ ٺ. ساوان. هريالي. وڻن ٻوٽن واري ايراضي.
ساوڪ؛ ٺ. ساوڪ. ساڻو گاه. ساوان.
ساه؛ ٺ. نهن کان وٺي چوٽيءَ تائين سڄي جسم تي
پائڻ جا زانا ڳهر. (سوني ساه، روپي ساه). چڪ - ٽان.
سٽ - ٺڪ.
ساه ڏيڻ؛ چڪ ڏيڻ - ٿورو زور ڏيئي چڪڻ.
ساهه؛ ذ. دمر - نفس. جيءَ. آه. ٺوڪ.
ساهه پرجڻ؛ گهڻي دير تائين ساه روڪڻ. وڏا ساه
کڻڻ. سهڪڻ.
ساهه ٿيڻ؛ دمر پورو ٿيڻ - پساه پورا ٿيڻ. ٽڪجي
ماندو ٿيڻ.
ساهه پٽڻ؛ ساهي کڻڻ. ٽڪ پيڇڻ. واندڪائي ڪرڻ.
ساهه چڙهڻ؛ دمر گهٽجڻ. ايساهي ٿيڻ. سهڪڻ.
ساهه چڏڻ؛ بي ستو ٿيڻ. ڪمزور ٿيڻ. هيٺو ٿيڻ.
ساه سان لڳڻ؛ هراسجڻ. پريشان ٿيڻ. جان جو
خطرو ٿيڻ.
ساهه ڪڍڻ؛ ماري چڏڻ. ڊپ ڏياري هيسائڻ.
ساهه کڻڻ؛ دمر کڻڻ - پساهه کڻڻ. جيئرو رهڻ. دمر
پٽڻ - ساهي کڻڻ.
ساهت؛ ذ (سن) علم ادب.
ساهتي؛ ذ سهتن وارو ملڪ. موجوده نوشهري فيروز
ضلعي وارو خطو (جنهن تي آڳاٽي وقت ۾ "سهتا" قوم
جي آبادي سبب نالو پيو).
ساهرا؛ ذ. مڙس جا مائٽ. زال جي سس سهرڙي
جو گهر.
ساهڙ؛ ذ. مشهور عشقيه قصي "سهڻي - ميهار" جي
ڪردار ميهار جو نالو.
ساهنگو؛ ذ. ساهنگو.
ساهڻ؛ م. سهاڻڻ. چڪڻ - تائڻ. زور ڏيڻ. ساهي

ڏيڻ. بار وجهڻ. سهسائڻ.

ساهو: ص. ايماندار-نيڪ. شاهوڪار. پهلوان-سورهي.

ساهي: ث. ساهه ڪڍڻ جي فرصت. فرصت-مهلت.

توري دير وانڌڪائي. زمين کي آبادي کان هڪ وارو وقفو.

ساهي ڏيڻ: وقفو ڏيڻ (هلندڙ ڪم ۾). وانڌڪائي

ڏيڻ. توري دير لاءِ ملتوي ڪرڻ.

ساهي ڪڍڻ: ڪم کان فراغت ڪرڻ. وانڌڪائي

ڪري آرام ڪرڻ. توري دير لاءِ ويهي ٿڪ ڇڏڻ.

ساهيتو: ص. وڏو-سڌر. سڌريل. زور وارو.

ساهيڙپ: ث. عورتن جي هڪ ٻئي سان دوستي.

ساهيڙي: ث. دوستيءَ واري عورت-ساهڙي.

سڪي-سهيلي.

ساهيلي: ث. ساهيڙي.

ساء: ذ. سواد-ذائقو. لذت. مزو-لطف.

سائبان: ذ (ف) تَتَبُو-خيمو. شاميانو. چَپَرُ (اُس کان

پڇاء لاءِ).

سائر: ذ. سمنڊ-بحر-ساگر. وڏو درياءَ.

سائر: ص (ع) سير ڪندڙ-گهمندڙ. شاعر

(عوامي ٻولي).

سائڻ: ص (ع) گهرندڙ. سوالي-منگتو. اميدوار-

آسروند. پينو فقير.

سائيس: ث (انگ) علم-تجرباتي ڄاڻ وارو علم.

سائڻ: ث. مالڪيائي-ڏيائي. صاحبہ ("سائين" جو

مونث).

سائو: ص. سبز (رنگ). آباد. تازو (وڻ، ٻوٽو، سلو

وغيره). سڪيو آسودو. شاهوڪار. ساڄو (هٿ، پاسو،

طرف) (ث. سائي).

سائو ستابو: ص. سڪيو آسودو. مال متاع وارو.

سائو: ص. دولتمند-شاهوڪار-تونگر. سڪيو

آسودو. مال متاع وارو. پاڳيو. نيڪ مرد. اشراف.

دلير-سورهي.

سائون: ذ. گاهه جو هڪ قسم (جنهن جو ٻج ڌٽ

طور ڪم اچي).

سائي: ص. = رنگ جي-سبز. تازي (پاڇي،

ڪاٺي وغيره). هڪ قسم جي بيماري (جنهن ۾ جسم

ڀلو ٿي وڃي). ڀرڻ.

سائي پاڇي: ث. پالڪ-ترڪاري.

سائيد: ث (انگ) پاسو.

سائيز: ث (انگ) قدبت-حجم. ڊيگهه ويڪر.

سائيس: ذ. گهوڙن کي سنڀاليندڙ ۽ سيڪاريندڙ.

سائڪل: ث (انگ) ٻن ڦيٽن واري هڪ قسم

جي سواري.

سائين: ذ. مالڪ-ڌڻي-آقا. معزز ماڻهو يا پاڻ کان

وڌي لاءِ عزت ڀريو لفظ.

سائين لوڪ: ص. درويش-الله وارو. خدا جو نيڪ

ٻانهو. الله لوڪ.

سايو: ذ (ف. سايه) چانه-پاڇولو. ڍڪ. حفاظت.

پاڇو-اثر. جن پوٽ جو اثر.

سايه دار: ص. چانوَ وارو.

سب: ص (انگ) ماتحت يا نائب جي معنيٰ واري

اڳياڙي (جيئن سب انجنير، سب انسپيڪٽر وغيره).

سب ڊويزن: ث. ضلعي جو هڪ پاڻو انتظامي پاڻو.

سبڻ، سنبڻ: ذ. کير کي ڄمائڻ لاءِ ڪٽاڻ وغيره

وڌل ڏوٽرو وغيره.

سبائي: ث. ڪپڙن بخائڻ يا سبائڻ جو اجورو-

سلائي.

سبائڻ: م. بخائڻ (ڪپڙا)-سلائڻ. توپائڻ (ڪَن،

نڪ). ڳنڍائڻ (جُٽي).

سَبَبُ دُ (ع) ڪارڻ - بهانو - باعث. ذريعو - وسيلو.
 سَبَبُ ث. سڌو طريقو. صحيح پاسو (ڪپڙي وغيره جو). سڌو. سنوٽ. (ضد. آبت)
 سَبَبُ ظ. سبتي پاسي. سنئين نموني. سڌي طريقي. (ضد. آبتو).
 سَبَبُ ظ. سنئين نموني - سڌو. سڌو. صحيح - برابر. راست. (ضد. آبتو).
 سَبَبُ ذ (ع) خدا تعاليٰ کي پاڪائي سان ياد ڪرڻ. ڏئي تعاليٰ.
 سَبَحان الله! جملو. "الله جو شان" - واه واه! بلي بلي!
 سَبَزُ ص (ف) سائو (رنگ). شاداب - آباد.
 سَبَزِي شُ ص. سائو لباس پهريندڙ (درويش، فقير). سَبَزُ قَدَمُ ص. نياڳو - منحوس.
 سَبَزُ ذ (ف) ساوڪ. وڻ تن گاه وغيره.
 سَبَزُ زارُ ذ. چراگاه. سائي گاه واري زمين.
 سَبَزِي ث (ف) ساوڪ (گاه، وڻن ٻوٽن جي). پاڇي - ترڪاري.
 سَبْعُ سَمَواتُ ذ. ست آسمان. ست مشهور گِرَه (قمر، عطارد، زهره، مريخ، مشتري، زحل ۽ شمس).
 سَبَقُ ذ (ع) استاد جا روزانو پڙهايل اڪر. درس. نصيحت. سزا - سيڪت.
 سَبَقُ وُلُغُ تعليم وُلُغ. هدايت وُلُغ. نصيحت پرائڻ.
 سَبَقَتُ ث (ع) پيش قدمي. مٿانهين - آڪرائي. ترجيح - برتري - فوقيت.
 سَبَقَتُ ڪرڻ ڪنهن به عمل ۾ ٻين کان اڳي ڪوڙ ڪڍڻ. سرسي ڪرڻ.
 سَبڪُ ص (ف) هلڪو. تيز (رفتار ۾). نازڪ.
 سَبڪُ رفتارُ ص. تيز هلندڙ - تڪو.

سَبَكَدوشُ ظ (ف). لفظي معنيٰ ڪلها بار کان آجا ڪرايل - هلڪن ڪلھن وارو) ذميداري کان چٽل. آزاد. فارغ (ملازمت کان).
 سَبڪِي ث. هلڪائي (مزاج جي). ترڙائي. شرمندگي. خواري.
 سَبِيحُ م. بڻ - ٽانڪڻ. سلائي ڪرڻ. ٽوپڻ. ڳنڍڻ. سَبُو ذ (ف) گهڙو. مٺ. پيالو. گلاس.
 سَبِيلُ ث (ع) رستو - واٽ - راه - طريقو. تدبير - حيلو. ذريعو - وسيلو - سبب. واٽهڙن لاءِ رستي تي رکيل پاڻي.
 سَبَاجهُو ص. باجهه پريو - باجهارو. رحمدل. قياس وند. سلجڻو. چڻيوان.
 سَبَالُو ص. سڪيو. ڪپڙي لٽي ٺهيل. (ضد. اٻالو). سَبْدُ ص. سڌ ٻڌ وارو - سگهارو - جانشو. پهلووان. خوشحال. سپرو.
 سَبَرائي ث. زوروري - ڏاڍائي. ظلم - جبر. سَبڪارو ذ. ٿڌو ساه. سڌڪو.
 سَبَنْدُ ذ. ڳانڍاپو - تعلق. پريت - قرب. سَبُوجهُو ص. ڏاهو - سياڻو - سمجهه. فهميدو. هوشيار. (ضد. اٻوجھه، اٻوجھو)
 سَبِي ث. نظر جي اثر لاهڻ لاءِ ناظرو کان وٺايل ڏاڳا. نوڙي.
 سَبِيلِي ص. مددگار - ساٿي - سنگتي. سَبُ ظ. ڪُل - جملي. سڄو - مڪمل. سراسر.
 سَبَا ث (سن) جماعت - انجمن - بزم. ٽولو - جڻو. ڪائونسل. ڪچهري - درٻار.
 سَبَايَتِي ذ. انجمن جو صدر - مير مجلس.
 سِيَاڳُ ذ (سن) خوش قسمتي - خوش نصيبي. پاڳ - بخت.

ست سارڻ، سگهه محسوس ڪرڻ. حوصلو ڪرڻ.
 سٺ، ذ. رَس. پاڻي. اٿيل اکين مان وهندڙ ريشو.
 ستابو، ص. عزت وارو. مان شان وارو. هوند وارو.
 سڪيو آسودو.
 ستارا، ص (ع) ڍڪيندڙ- پرده پوش. عيب
 ڍڪيندڙ. خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
 ستاره، ث. مضرب سان وڃائڻ جو ستن تارن وار
 هڪ ساز.
 ستار پيشاني، ذ. پيشانيءَ تي اچي ٽڪي وار گهوڙو
 (جيڪو نياڳو سمجهيو وڃي).
 ستارو، ستارو، ذ (ف. ستاره) تارو- نجم.
 سمت- نصيب- اقبال- ڀاڳ. زريءَ جي ڀرت ۾ ڪم
 ايندڙ گول ٽڪرو. گهوڙي جي پيشاني تي اچو داغ
 (نياڳ جي نشاني).
 ستارو گردش ۾ اچڻ، نياڳ جو زمانو اچڻ.
 نحوست جو وقت اچڻ. تنزلي جو دور اچڻ.
 ستاره شناس، ص (ف) نجومِي. تارن جي لهڻ ڀرڻ
 ۽ انهن جي اثر جو علم رکندڙ.
 ستاره شناسي، ث. نجوم جو علم.
 ستاري، ث. پرده پوشي. مهر- ٻاجهه.
 ستاڙو، ذ. ستاواڙو.
 ستان، ذ (ف) جاءِ. هنڌ. صفاتي اڳياڙي طور ڪم
 ايندڙ (جئن هندوستان، ريگستان وغيره). (ص)
 ونندڙ- جهليندڙ. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ
 (جانستان دلستان وغيره).
 ستاواڙو، ذ. شادي جي ستين ڏينهن ڪنوار جي
 مائٽ جي گهر وڃڻ جي رسم.
 ستائڻ، م. ايڏائڻ. تڪليف ڏيڻ. آزارڻ. رنج ڪرڻ.
 کاواڙائڻ. ڪڪ ڪرڻ- تنگ ڪرڻ. بيزار ڪرڻ.

سڀاڳاڻي، ص. سٺو ڀاڳ- خوشنصيبِي. سدورائي.
 سڀاڳو، ص. سٺي ڀاڳ، وارو- خوش نصيب- بختاور.
 سدورو، (ث. سڀاڳي).
 سڀان، ظ. سڀائي.
 سڀائي، ظ. ايندڙ ڏينهن. قيامت جي ڏينهن.
 سڀاءُ، ذ (سن) حالت. خاصيت- ڳڻ. عادت- خوءِ.
 طبيعت- مزاج.
 سڀاويڪو، ظ. مزاج مطابق. ازخود. لازمي طرح.
 سڀت، ظ. سڀ- سڀڪجهه. هر طرح. سڀ ۾. سڀئي.
 سڀر، ص. سگهارو. ڏاڍو- مضبوط. زور وارو.
 خوشحال- سڪيو آسودو. زياده- گهڻو.
 سڀرائي، ث. تونگري- آسودائي. تندرستي-
 چڱيلائي. طاقت- سگهه.
 سڀرو، ص. طاقتور. ٿلهو متارو. سگهارو. دنيا دار.
 مضبوط. ڏاڍو. (ث. سڀري)
 سڀ سڻائي، ث. ڪل خير. سوڀ ۽ ڀلائي
 (دعا جو جملو).
 سڀ ڪجهه، ظ. جملي- سمورو- ڪُل. هڙئي.
 سڀڪو، ص. هر هڪ- جملي. جيڪو تڪو.
 سڀڪي، ظ. سڀ- جملي- ڪُل ٿي.
 سڀوڪجهه، ظ. سڀ ڪجهه.
 سڀوڻي، ظ. هڙئي- ڪُل ٿي.
 سڀيئي، سڀيئي، ظ. ڪُل ٿي- جملي- سڀ.
 سڀيتا، ث (سن) تهذيب- هلي چلي- رسمون رواج.
 ست، ص. هڪ عدد (۷).
 ست آسمان، ذ. آڳاٽي وقت جي عقيدتي موجب
 ست آسمان.
 ست، ذ (سن) جوهر- نچوڙ. رَس. اصليت. سچ.
 ايمان. سگهه- قوت- طاقت. حوصلو. ٻَل.

ست سُرِي ٻڌائڻ، تڪي ورندي ڏيڻ. چُرڪ جواب ڏيڻ. رڪو ڳالهائڻ. گهٽ وڌ ڳالهائڻ.

ست سَمُنڊ: ذ. دنيا جا وڏا سمنڊ- وڏا بحر.

ست سينگار: ذ. عورت جا ست سينگار (ميندي، سُرْمو، مِسي، مسڳ، سينڌر، ڦٽي ۽ زيور).

ست گُر: ذ (سن) سڄو مرشد- مرشد ڪامل.

ست گُلو: ذ. هڪ قسم جي وِل ۽ اڇو گل (پسارڪو وکر).

ستل: ص. ننڊ پيل. غافل. سُست.

ستمر: ذ (ف) ظلم- ڏاڍ- انڌير. ڪُٺياءَ. بي انصافي- بيداڊي.

ستمر ايجاد: ص. ظلم جو بنياد وجهندڙ- وڏو ظالم. معشوق.

ستمر رسیده: ص. مظلوم.

ستمر شمار: ص. ظلم ڪرڻ جو عادي- ظالم.

ستمر ظريف: ص. لڪ چپ ۾ ظلم ڪندڙ. جنهن جي گفتگو ۾ شرارت هجي- چرچائي.

ستمر ظريفي: ث. ظلم- انڌير.

ستمر ڪرڻ: ظلم ڪرڻ- بيداڊي ڪرڻ.

ستمرگر: ص. ظالم.

ستو: ذ. تاس ۾ ستن انگن وارو پتو. (ص) ست وارو- پاڪباز.

ستو جتو: ص. جنهن شادي نه ڪئي هجي ۽ جنسي خواهشات کان پري رهيو هجي. پاڪدامن- پرهيزگار.

(ث. ستي جتي)

ستو: ذ. ڪڻڪ جي ڀڳل آن جو اتو (جنهن ۾ کنڊ ۽ پاڻي ملائي کائجي).

ستوده: ص (ف) ساراه جوڳو- قابل تعريف.

ستوده کار: ص. نيڪ خصلت. نيڪ.

ستائش، ستائش: ث (ف) ساراه- تعريف- واکاڻ.

ست بگهياڙي: ث. ستن بگهڙن جو ولر (جيڪي گڏجي شڪار تي حملو ڪن).

ست پراڻي: ث. ستن پائرن جي ڀيڻ (اها عورت جنهن جا ست پائرن هجن). عورت جو نالو (اسم خاص).

ست غل: سگهو- تڙت- جلد. هڪ ٻئي پويان لاڳيتو.

ست پڻيتو: ص (دعاييه جملو) ستن پڻن وارو. گهن اولادي.

ست پڙو: ذ. ستن تنهن واري ماني (اڙتو).

ست پيڙهيون: ث. گذريل ست نسل يا ايندڙ اولاد ۾ ستن نسلن جو سلسلو. بڻ بڻياد. ڪتنب.

ست جڳه: ذ. سڄو زمانو (جيڪو گذري ويو).

ستيج: م. ست سارڻ. حوصلو ڪرڻ. دل ٻڌڻ.

ست ڌاريو: ص. اوڀرو- اجنبِي. ڌاريو (جنهن سان منهن لڳ نه هجي).

ستَر: ص. هڪ عدد (۷۰).

ستَر: ذ (ع) لڪ- ڍڪ- واري جاء- اوگهڙ.

ستَر پوشي: ث. عيب يا اوگهڙ کي ڍڪڻ.

ست راجي: ذ. گهڻيون ذاتيون. گهڻا ماڻهو.

ست رجي: ث. ستن قسمن جا طعام. لذيت کاڌا.

ستو: ذ. سڻائو تڙ. سڻائي تڙ وارو. منزل تي سڌو پهچڻ وارو. (ضد. آوتڙ).

ستريو: ذ. ماءُ جي پيٽ ۾ ستن مهينن هجڻ بعد ڄاول ٻار. (ستري).

ست ستاء: ذ. ميڙ منٺ. آڙاري نيزاري. چتو چواء- سفارش.

ست سري: ث. ستن سرن واري ڏهري (گه).

ست سُر: ذ. موسيقي جا بنيادي ست آواز (سا، ري، گ، م، پ، د، ني)- سرگرم.

سٽڻ؛ م. سٽو ڪرڻ. هڪ ٻئي مٿان رکڻ- ڍڳ ڪرڻ.

سٽڻ؛ ٺ. چيلھ کان هيٺ ڍڪڻ لاءِ هڪ قسم جي پوشاڪ- سلوار- ڪانچ.

سٽو؛ ڏ. ڍڳ- ٽھو- ڪوڙ. ڏيڙ.

سٽي؛ ٺ. ڍڳي. ٽھي (ڪاغذن يا نوٽن جي)- بندل.

سٽ؛ ٺ. چڙي- چڪ. هٿ يا ٻانهن وغيره عضوي

جي چڪ کان ايندڙ. ٽس چڙهي پوڻ کان سٽو جي

سٽ. ڏڪ- چوٽ. چيٽ. نقصان- ٽوٽ. اڇل. تڪي

ڊوڙ- چوھ. ٻار جو ڪاڪڙو لھڻ يا ڪو عضوو مڙي

پوڻ جو عذر.

سٽ ڏيڻ؛ ڇھي ڏيڻ- چڪ ڏيڻ.

سٽ؛ ٺ. رٿ- تجويز. صلاح. سازش- منصوبو.

(ع. سطر) هڪ قطار ۾ لفظن جي تحرير. سٽڪ-

ڍڪ. ٿورو ڍڪ.

سٽ سٽڻ؛ تجويز ڪرڻ- رٿ ڪرڻ. سازش ڪرڻ-

منصوبو ٺاھڻ.

سٽ؛ ڏ (سن. سوتر) ڦاڳو. ڦاڳن جو مڃو. سٽ جي

تد جو ويڙھو.

سٽ منجهڻ؛ مسئلو منجهي پوڻ. ڳالھ ڏکي ٿيڻ.

ڪو معاملو حل نه ٿيڻ.

سٽا، سٽاء؛ ٺ. رٿ- پھ- تجويز. ترتيب.

جوڙجڪ- بندوبست.

سٽا سٽ؛ ظ. هڪ ٻئي پويان لاڳيتا ڏڪ.

سٽافو؛ ص. سخت- ڏاڍو. زورپريو- ڪرارو.

جاڏو- مضبوط.

سٽائڻ؛ م. ڪٽائڻ. پڇ ڪڍائڻ. مار ڪڍائڻ.

سٽجڻ؛ م. ڪٽجڻ.

سٽر وٽر؛ ص. تلهو مٽارو- ڏٽو مٽو (ماڻهو).

سٽون؛ ڏ (ف) ٽٽپ- پايو- رُڪن. منارو.

سٽوھ؛ ڏ. لاچار. اڪيد. لاچار.

سٽي؛ ص (سن) سٽ واري (عورت). عصمت واري.

پرهيزگار- نيڪ. هندن جي رسم موجب مڙس جي

لاش سان گڏ پاڻ کي ساڙي مارڻ واري عورت.

سٽي؛ ٺ. ننڍي سڀ جو هڪ پڙ (جيڪو دوا وغيره

پيارڻ وقت چمچي جو ڪم ڏئي). دوا. پيٽ صاف

ڪرڻ لاءِ دوا.

سٽي وجهڻ؛ (ٻار کي) دوا پيارڻ. ننڍي هوندي ئي

عادت وجهڻ. هير پيدا ڪرڻ.

سٽيا؛ ٺ (سن) سگھ. سڄ- سچائي.

سٽيا ٻڌڻ؛ دل جهلڻ. همت ڪرڻ.

سٽيا گيرھ؛ ٺ (سن) سڄ تي قائم رهڻ واري

جذوبهه. ڪنهن ڳالھ مڃائڻ لاءِ ترڻو ماري وھڻ.

سٽياناس؛ ٺ. تباهي- بربادي.

سٽياناس ڪرڻ؛ خراب ڪرڻ. تباه ڪرڻ- برباد

ڪرڻ. بگاڙڻ.

سٽيزه؛ ڏ (ف) فساد- جهيڙو.

سٽيزه ڪار؛ ص. جهيڙاڪ- فساد.

سٽ؛ ٺ. جماعت. ٽولي. مجلس- ڪچهري.

سٽ؛ ڏ. ٽولو. ڍڳ- ڏيڙ.

سٽر؛ ٺ. ٿنگ جو گوڏي کان مٿيون حصو-

ران- جوٽ.

سٽرا؛ ڏ. هڪ ذات جو نالو.

سٽرائي؛ ٺ. صفائي- سٺائي. آساني- سولائي.

سٽر؛ م. پڪيڙڻ- وڇائڻ. سٽرڻ (مٽي، زمين).

سٽرو؛ ص. صاف. پاڪ. آجرو. سوکو- آسان.

سٽري؛ ٺ. ڪانن جي ڍڳي. ٽھي- ڍڳي. دستي

(پن جي).

سگهارو. جاننو. تندرست.

سَتِ سَتِ ٺ. زور سان ڏڪن مٿان ڏڪ- ٿه ٿه.

سَتِ ڪُٽَ ٺ. مارڪُٽ. بال سان هڪ ٻئي کي سَتَ جي ٻاراڻي راند.

سَتِڪارُ ڏ. سَتَ (لڪڻ وغيره سان) جو آواز. ٿهڪو.

سَتِڪو ڏ. ٿهڪو (ڏڪ جو). سَتِ ڪُٽَ. لاڳيتا ڏڪ. ڏڪن جو آواز. مينهن جو زورنار وسڪارو.

سَتِڪو ڪرڻ هڪ ٻئي مٿان لاڳيتا ڏڪ هڻڻ. وارو وار ڪرڻ.

سَتَلُ ڏ. ٺاهه. رٿ- تجويز. منصوبو- سازش. بندوبست. ڏي وٺ واري معاهدي مطابق سَوَدو (واپار).

سَتَلُ م. اُڇلڻ- ڦٽو ڪرڻ. ڪيرائڻ. دسڻ. ڪپهه. اُن وغيره کي لڪڻ يا ڇهي سان سَتِي صاف ڪرڻ. پيچ ڏيڻ. ڪُٽڻ. ڌوئڻ (ڪپڙا). شڪار لاءِ جهنگ ۾ چانيو هڻي پکي يا جانور اُٿارڻ.

سَتَلُ م. تجويز ڪرڻ- رٿڻ. سازش ڪرڻ. پَهه ڪرڻ. جوڙڻ.

سَتو ڏ. ٻول جو سَوَدو. پيشگي واپار. ڊاء- ٻول. واپار جو سَوَدو. مٿاستا.

سَتوڙي ص. سَتا هڻندڙ. ٻول جا سَوَدا ڪندڙ. سَتِي باز.

سَتِي باز ص. پيداواري شرط لڳائيندڙ. ٻول جو واپار ڪندڙ.

سَتِي بازي ٺ. ٻول جو واپار. اڳواٽ سَوَدي بازي. شرط.

سَتو ڏ. سَنگُ (ٻوڪ جو)- خوشو.

سَتِي ٺ (انگ) شهر. وڏو شهر.

سَتِ ص. هڪ عدد (۶۰).

سِيٺ ٺ. هَجو- گِلا- نندا- ڪوار.

سِنائي ٺ. پاڪائي. صفائي. عمدگي. سهڻائي چڱائي- خوبي.

سِنڙيا ڏ. سارين (چانورن) جو هڪ قسم (جيڪي سٺ ڏينهن ۾ لهن).

سِنڙُ م. تندن. جُٺ ڪرڻ. خوار ڪرڻ.

سِنڙو ڏ. گار. پٽ- پاراتو. مهڻو- طعنو.

سَنو ڏ. بهانو- سانگو. موقعو. بندوبست.

سَنو ص. عمدو- اعليٰ. اوچو. وڻندڙ. نج- خالص. سَنپُ ڏ (سن. سَرپ) نانگ- بلا- مارُ.

سِيٺ ٺ. هڪ قسم جو آبي جيت (جنهن ۾ موتي پيدا ٿين)- پيڙي- صدف.

سَنپُ ڏ. چَچُ (اُن وائڻ جو).

سِنپاتو ڏ. هڪ قسم جي زنانِي جُتي.

سِنپارُ م. حوالي ڪرڻ- سپرد ڪرڻ- سُونڀڻ.

سِنپاس ڏ (ف) تعريف- واکاڻ. احسانمندي جو اظهار- شڪرگذاري.

سِنپاس گذار ص. شڪرگذار- ثورائتو.

سِنپاس نامو ڏ. شڪرگذاري مڃڻ لاءِ تحرير.

سِنپاهَ (ٺ). سِنپاهَ ڏ (ف) لشڪر- فوج- سپاهي.

سِنپاهگيري ٺ. فوجي فرض ادائي. فوجي ڪم. نوڪري. خدمت.

سِنپاهي ص. سِنپاه جو فرد. فوجي. پوليس وارو. نوڪر. خدمتگار.

سِنپَت ٺ. سچائي. ايمانداري

سِنپتيو ص. سچو. ايماندار. ڪارپٽ وارو (وهنوار ۾). ڪاروهنوار ۾ سچو.

سِنپجڻ ڄمڻ- ڄاڻڻ. خلقجڻ. پيدا ٿيڻ.

سِيَرِ ٺ (ف) ڍال- ڪيڙي (جنگي هٿيار). آڏ- روڪ.

سڀر آنداري: ٿ. جنگ ۾ ڀال اچلي هار مڃڻ جي حالت - شڪست.
 سڀرد، سڀرده: ص (ف) قبضي ۾ ڏنل - حوالي ڪيل. هٿ ۾ ڏنل.
 سڀرد ڪرڻ: حوالي ڪرڻ. هٿ ۾ ڏيڻ. سڙڻ.
 سڀردگي: ٿ. تحويل. حوالي ڪرڻ جو عمل.
 سڀرنٿيدڻ: ڏ (انگ) انتظار رکندڙ - ناظم.
 سڀروائيز: ڏ (انگ) نگران. ناظم.
 سڀرين: ص (سن) پرين - پيارو. دوست. محبوب.
 سڀڙ: ڏ. لس پيلي جي مشهور سخي سردار جو نالو. سخي سردار.
 سڀڙڪ: ص. چڱيءَ طرح پڪل.
 سڀڙج: ڏ. ربڙ مان ٺهيل سوراخدار ڪڪر.
 سڀنو، سڀنو: ڏ. خواب - رُيا.
 سڀوٽ: ڏ (سن. س. پٿر) صالح پٽ - چٽيوان پٽ. تابعدار پٽ. سلجڻو پٽ.
 سڀورڻج: ص. سمجهو - ڏاهو. سلجهيل ذهن وارو - سياڻو.
 سڀه: ز (ف) فوج - لشڪر - سپاه.
 سڀهگيري: ٿ. "سپاهي" جو پيشو.
 سڀه سالار: ص. فوج جو اڳواڻ - سيناڀتي.
 سڀه گيري: ٿ. فوجي نوڪري - سپاهي جو پيشو.
 سڀهر: ڏ (ف) ڏينهن جو ٽيو پهر - ته پهر.
 سڀي: ٿ. ننڍي سڀي. سڀي جو هڪڙو پڙ.
 سڀيد: ص (ف) سفيد - اڇو.
 سڀيدي: ٿ. سفيد - اڇاڻ.
 سڀيده: ڏ (ف) پره ڦٽيءَ جي اڇاڻ. اڇو رنگ. اڇو پاڻوڀر.
 سڀج: ڏ. سورج - آفتاب - آڏو.

سڀج اُڀري: ڏ. سج اُڀرڻ وقت - صبح جو سويل. صبح جي مهل.
 سڀج کڻي: ڏ. سج لهڻ جي مهل - نماشام.
 سڀج گرهن: ڏ. ڦرتي. سج جي وچ ۾ چنڊ اچڻ ڪري سج لڪي وڃڻ - ڪسوف.
 سڀجائو: ڏ. وڻ يا سڻيءَ جا تاندورا. سڻي مان ٺهيل نوڙي.
 سڀجاده: ص (ع) سجدو ڪندڙ.
 سڀجاده: ڏ (ع) مصلو. بزرگ جي مسند. درويش جي گادي.
 سڀجاده نشين: ص. ڪنهن بزرگ جي گاديءَ تي ويٺل.
 سڀجاڳ: ص. ننڊ مان جاڳيل. جاڳيل - بيدار. هوشيار - باخبر. چڱڪس.
 سڀجاڳائي: ٿ. سجاڳي - بيداري. خبرداري.
 سجاڳ ٿيڻ: اٿڻ (ننڊ مان). خبردار ٿيڻ. بيدار ٿيڻ. جاڳڻ.
 سجاڳ ڪرڻ: جاڳائڻ (ننڊ مان). خبردار ڪرڻ. بيدار ڪرڻ. اڳواٽ آگاه ڪرڻ.
 سجاڳي: ٿ. جاڳ (ننڊ مان) - بيداري. خبرداري. هوشياري.
 سڄاڻ: ص. سمجهو - ڄاڻو. سياڻو - عاقل - داناءُ. عالم.
 سڄاوڻ: ٿ. ڏيکاءُ - سينگار. ٺاهه - آراستگي.
 سڄاول: ڏ. نٽي ضلعي ۾ هڪ تعلقي ۾ شهر جو نالو. مرد جو نالو.
 سڄائڻ: م. سينگارڻ - آرائش ڪرڻ. رونق وٺائڻ.
 سڄايو: ص. مناسب هنڌ تي. چڱيءَ جاءِ تي. موزون - مناسب. فائدي وارو. ڪمائڻو. (ٿ. سڄائي)
 سجدو، سجدو: ڏ (ع. سجده) زمين تي مٿو ٽيڪڻ.

وغيره) - آماسجن. توترجن. ٿنڊجن. ٿلهو ٿيڻ.
 ٿوڪجن. آيامجن. ناراض ٿيڻ. ٻڏجن - سٿڻ.
 سڄو: ص. پورو - ثابت - مڪمل. ساڄو - ساڻو
 (هٿ، پاسو). نظر وارو - سالم (اکين وارو). (ث. سڄي).

سڄي: ث. پلائي - خيرخواهي. فائدو.
 سڄي: هٿ. پلائي ۾ هٿڻ. پلو چاهڻ -
 فائدي ۾ هٿڻ.
 سڄهه: ذ. وجهه - موقعو. وارو - داء - بل.
 بهانو - اٽڪل.

سڄهائڻو: ص. مهلائڻو - وقتائڻو. پوري مهل تي.
 سڄهاڪو. سڄهاڳو: ذ. فجر يا نما شام جو وقت
 (جنهن ۾ سوجهرو گهٽ هوندو آهي).
 سڄهائڻ: م. ڪومائڻ - بي رونق ڪرڻ. اجهائڻ.
 ڳارڻ - جهورڻ. بيوس ڪرڻ - هيٺو ڪرڻ.
 سڄهائڻ: م. ڏيکارڻ - واقف ڪرڻ - سمجھائڻ.
 محسوس ڪرائڻ.

سڄهندو: ذ. سوجهرو - اهاڻ. فجر جي وقت جي
 روشني. (ظ) سوير.
 سڄهڻ: م. ڪومائڻ - بي رونق ٿيڻ. هيٺو ٿيڻ.
 اجهامڻ - وسامڻ. ڳرڻ (جسم). جوش ۾ رجھڻ. پڇڻ.
 سڄهڻ: م. معلوم ھجڻ - خبر ھجڻ. ھڻڻ (دل ۾) -
 ڀانئن. محسوس ڪرڻ.

سڄ: ث. نشاندھي - ڏس پتو - اشارو. نشاني بازي.
 اگر جي اشاري سان ڏس.
 سڄ: ث. ويراني - پينگ. تباهي. رڻ - صحرا. غير آباد
 زمين. پڙيانگ.

سڄ ڪرڻ: پينگ ڪرڻ. ناس ڪرڻ. ڪٽائڻ - ڪپائڻ.
 سڄاڻڻ: م. شناخت ٿيڻ - سڃاڻجڻ. اهڃاڻن مان

نماز ۾ زمين تي پيشاني رکڻ.
 سجدو ڪرڻ: سر نوائڻ - مٿو ٽيڪڻ. امر مڃڻ.
 سجدو گاهه: ذ. سجدو ڪرڻ جي جاء. نماز جو
 هنڌ. مسجد.

سڄ: ث (ع) پکين جي لات. ٻن جملن جي پڇاڙيءَ ۾
 هڪ جهڙن لفظن وارو تثر. تثر مقفي.
 سڄهڪو: ص. سڄهائڻو.
 سڄل: ص. سهڻي. نفيس - نازڪ (چوڪري).
 سڄڻ: م (سن) سينگارڻ.
 سڄوڏ: ذ (ع) سجدو.

سڄوڙي: ث. سڄائي - سوڀ. عافيت. سهڻي
 گڏجائي.

سڄي: ث. لائيءَ جي ڪار (ڪپڙن ڌوئڻ لاءِ ڊيسي
 ڪار). ٽانڊن جي باهه تي پڇايل ٻڪريا ڏني جو گوشت.
 بلوچڪي معاشري جو خاص طعام.
 سڄ: ذ. سڄ - آفتاب.

سڄاڻ: ص. سمجهو - عقلمند - ڏاهو. خبردار -
 هوشيار. ڄاڻو.
 سڄائڻ: م. سوچ ڪرائڻ. (ڪاوڙ ۾) منهن چاڙهڻ.
 ٿوڪڻ (ناراضگي ۾). ڏاڍي مار ڪڍي بدن تي
 سوچ چاڙهڻ.

سڄائي: ث. سالميت. بينائي (اکين جي). سڄيتائي
 (دل جي).

سڄڙ: ص. تازو (کاڌو، پاڻي وغيره).
 سڄڻ: ص (سن. سجن) خيرخواه. پلائي چاهيندڙ.
 همدرد. دوست - يار. محبوب - پرين.

سڄڻائي. سڄڻيائي: ث. خيرخواهي - پلائي -
 گهڻڪهراڻي.

سڄڻ: م. سوچ چڙهڻ سبب ٿوڪجڻ (عضوو، سنڌ،

معلوم ٿيڻ. سُڃاڻ: ٺ. واقفيت- پڇاڻ- ڏيٺ. ملاقات. سُڃاڻ: ص. واقف- شناس- سُڃاڻو. سُڃاڻپ: ٺ. ڄاڻ سُڃاڻ- ڏيٺ ويٺ- واقفيت- شناسائي. سُڃاڻڻ: م. ڄاڻڻ- شناس ڪرڻ. پرڪڻ. واقف هئڻ. لحاظ ڪرڻ- مروت ڪرڻ. قدرشناسي. سُڃاڻو: ص. ڄاڻل سُڃاڻل- واقف- شناسو. سُڃاڻي: ٺ. پينگ- مفلسي- ڪنگالپڻو. ڪٺلائي- محتاجي. سَڃڻ: م. اشاري سان ڏيکارڻ- نشاندهي ڪرڻ. اکين سان تڪڻ. نظربازي ڪرڻ. چست ٻڌڻ- نشان چٽڻ. نشانو ڪرڻ. هٿ لاءِ آلاڻ- سڌي ڪرڻ (تلوار). سَڄو: ص. اجاڙ- ويران- پڙ پانگ. غير آباد. برباد- تباہ. ڪٽل- ڪنگال. مسڪين. سَڄ: ڏ (سن. سَت) راستي- صدق. حق. (ص) درست- صحيح. (ظ) واقعي- درحقيقت. بلورن راند ۾ مرڪزي گُل. سَڄاڻ: ص. سڄ ڳالهائيندڙ- راست گو. ايماندار. سُڀيتو. سَڄائي: ٺ. صداقت- راستي- سڄ. ايمانداري. سَڄ پَڇ: ظ. سڄائيءَ سان- حقيقت ۾. سَڄڙ: ص. ڍو تي کائيندڙ (جانور، وھت). سَڄو: ص. راست گو- صادق. اصلي- ڪرو- نج. ايماندار. درست- صحيح. (ٺ. سڄي) سَڄي: ٺ. سڄ. سڄو واقعو يا ڳالھ. سَڄي ڪرڻ: باسڻ- قبول ڪرڻ (اقرار ڪرڻ). سَڄيت: ص (سن) هوشيار- ڏاهو- عقلمند. دانا. آگاه- خبردار. ڳڻ ڳوت ڪندڙ- دوراندیش.

سُڄيتائي: ٺ. خبرداري- هوشياري. ڏاهپ. هوشمندي. سَڄاب: ڏ (ع) ڪڪر- بادل. سَڄر: ٺ (ع) پرھ ڦٽي- آسُر. فجر. سحرگاه: ظ. علي الصبح- پرھ ڦٽي سان. سَڄر: ڏ (ع) جادو- افسون- طلسم. توڻو. سحر آڳيڻ: ص. جادو سان پريل. سحر آميز: ص. جادو وارو. جادو لڳل. سحر پيان: ص. تقرير يا گفتگو ۾ جادو پيدا ڪندڙ. فصيح- بليغ. سَڄري: ٺ (ع) روزي رکڻ لاءِ آسُر جو کاڌو. سَڄا: ٺ (ع) فياضي- بخشش- دريا دلي. دان- خيرات. سَڄاوت: ٺ. سڄا- بخشش. خيرات. دريادلي. سَڄت: ص (ف) ڏاڍو. مضبوط. پڪو. ڏکيو- اهنجو. شديد. بغيل. (ظ) بيحد. سَڄت جان: ص. سنگدل. بيرحمت. جفاڪش- محنتي. سَڄت دل: ص. سنگدل- بيرحمت. سَڄت گير: ص. ظالم- ڪنور. معمولي ڏوھ تي بہ وڏي سزا ڏيندڙ. سَڄت مزاج: ص. چيڙاڪ. سَڄتي: ٺ (ف) ڏاڍائي. مصيبت- تڪليف. سَڄتي ڪرڻ: ڏاڍائي ڪرڻ. جبر ڪرڻ. سزا ڏيڻ. تڪليف ڏيڻ. سَڄن: ڏ (ف) لفظ. جملو. شعر. مقولو. گفتو- ڳالھ. ٻولھ. قول- واعدو- انجام. سَنھن- قسم. سَڄن ڪرڻ: قول ڪرڻ- قسم کڻڻ. سَڄن آفرين: ص (ف) شيرين زبان- فصيح. شاعر. سَڄندان: ص (ف) فصيح ۽ بليغ. شاعر. مقرر. عالم. سخن فھر. سَڄن سَنج: ص (ف) شاعر.

سُخن سَنجي، ٿ. شاعري.
 سُخن طَراز، (ف) شاعر.
 سُخن طَرازي، ٿ. شاعري.
 سُخن قَهَر، ص (ف) سُخن کي سمجهندڙ. گفتي يا قول جو قدردان. شاعر.
 سُخن لَهِي، ٿ. شعر يا تقرير کي سمجهڻ.
 سُخنگوئي، ٿ (ف) شاعري. فصاحت بلاغت.
 سُخنوَر، ص (ف) قول پورو ڪندڙ. شاعر.
 سُخنوَرِي، ٿ. شاعري.
 سَخِي، ص (ع) فياض - دريا دل. ڏاتار.
 سَد، ٿ (ع) روڪ. ديوار. بَند. بَمند
 سَدبَپ، ڏ. قطعي ممانعت. روڪ - بندش.
 سَدراهِ، ٿ. رستي جي ڪ. رنڊڪ - آڏ.
 سَداهِ ظ (سن) هميشه - دامر - دائر - سدائين.
 سَدابهار، ص. هميشه سرسبز. هڪ قسم جو گل.
 سَد سَهاڳڻ، ٿ (دعائيه جملو) جنهن جو مڙس هميشه جيئرو رهي. سَهاڳڻ.
 سَد گلاب، ڏ. گلاب جي ٻوٽي ۽ گلن جو هڪ قسم.
 سَدِرَ، ڏ (ع) هڪ قسم جو وڻ.
 سَدِرَ المُنْتَهِي، ڏ. مٿي (آسماني تي) هڪ آخري وڻ (جنهن کان اڳتي جبرئيل وڃي نٿو سگهي).
 سَدِڪارَ، ٿ. هڪ ٻاراڻي بيماري (جيڪا سڻپ کائڻ جي مٿان پاڻي پيئڻ کان ٿئي. اُن جو علاج 'سان' سان ٿئي).
 سَدورو، ص. پاڳ وارو - پاڳ ڀريو - خوش نصيب.
 سليچڻو. (ٿ. سَدوري)
 سَدَ، ٿ. خواهش - آرزو - تننا. شوق - چاهه. دل جي مراد. حرص - طمع - لالچ.

سَدَ ڪرڻ، خواهش ڪرڻ. مرضي ٿيڻ. حرص ڪرڻ.
 سَدَ، ص (سن) پورو - ختم - مڪمل - سالم. درست. حاصل.
 سَدَ ڪرڻ، حاصل ڪرڻ (مقصد).
 سَدَ، ٿ. سَدائِي - سنوت.
 سَدَ، ٿ. خبر. ڄاڻ. آگاهي. هوش. خيال - ڌيان.
 سَدَ رڪڻ، خبر رڪڻ - ڄاڻ رڪڻ. هوش ڪرڻ. سنڀال ڪرڻ.
 سَدَ، ڏ. گوشت جي مُشڪ. پيچش وغيره ۾ نڪتل آندڻ جي غلاظت - ٻور.
 سَدَارَ، ص. سَداريندڙ - ناهيندڙ. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ (ڳوٺ سَدَار وغيره).
 سَدَارَڪَ، ص. سَدارو ڪندڙ. مصلح.
 سَدَارَ، م. روانو ٿيڻ - وڃڻ. مري وڃڻ.
 سَدَارَ، م. درست ڪرڻ - ليڪ ڪرڻ. اصلاح ڪرڻ. سڀڪارڻ. سنوارڻ.
 سَدارو، ڏ. درستي. ٺاهڻ. ترقي - واڌارو. اصلاح.
 سَدانَت، ڏ (سن) اصول - مٿو.
 سَدائتو، ص. سَدون ڪندڙ. خواهشمند. (ٿ. سَدائتي).
 سَدائِ، م. سَدَ ڪرڻ. خواهش ڪرڻ. اُتساهڻ.
 سَدائِي، ٿ. سنوت. همواري.
 سَدَ ٻَڌَ، ٿ. سمجهه - هوش. خبرچار. خبرگيري. عقل. تميز. واقفيت. سنڀال.
 سَدَرُ، ص. پختو. مڪيه. جبر - ڏاڍو. سڪيو - دولتمند - تونگر.
 سَدَرُ، م. درست ٿيڻ - صحيح ٿيڻ. ترقي ڪرڻ. مهذب ٿيڻ.
 سَدَريلُ، ص. درست ٿيل. سنواريل. واڌارو ڪيل.

سڌڻ، سڌڻ؛ م. سڌ ڪرڻ- پڪارڻ. آواز ڏيڻ.
 طلب ڪرڻ- گهرائڻ. دعوت ڏيڻ- ڪوٺڻ.
 سڌيت؛ ص. صحيح- درست. سچو. پورو- برابر.
 سڌول، سڌول؛ ص. سهڻي گهاڙيتي وارو- ڊولائتو.
 موزون هائي وارو. سهڻو- خوبصورت.
 سڌ ۱ (انگ) جناب- حضور- سائين. اهو پتو جيڪو
 پيس ڪوٽ راند ۾ کڻي وڃي.
 سڌ ۲. هڪ قسم جو ٻوٽو جنهن جا ڪانا پڪن وغيره
 ٺاهڻ ۾ ڪم اچن ۽ گاه مان نوڙيون ٺاهين.
 سڌ ۳ ذ (ف) سڌ- مٿو. چوٽي. مٺي.
 سڌ ۴ ذ (سن) تلاء. ڍنڍ. تير. سڌ جي ٻوٽي جو
 ڪانو. هڪ قسم جو ٻوٽو (جنهن جا ڪانا ۱ گاه پڪن
 ٺاهڻ ۾ ڪم اچن).
 سڌ ۵. ٺ. لڙهي- قطار. موتين مٿڪن وغيره جي لڙهي.
 سڌ ۶. ٺ. چيڪي مٽي ۽ مان ٺهيل چوڪور ٽڪر (جيڪا
 ڪڇي يا پڪل، جاين ٺاهڻ يا اوساري ۾ ڪم اچي)-
 خشت (ف)
 سڌ ۷ ذ (ع) راز- پيد- گجهه.
 سڌ ۸ ذ (ف. سڌ) مٿو. دماغ. مٺي. چوٽي.
 سڌ ۹. ٺ. مٿي تي. مٿان. مٺي.
 سڌ ۱۰. سڌ تي اچڻ؛ مٿي تي اچڻ. ذميداري پوڻ.
 سڌ ۱۱. سڌ تي چڙهڻ؛ مٿي تي اچڻ. مٿان پوڻ. گستاخ ٿيڻ.
 سڌ ۱۲. سڌ ٽوڙ؛ ٺ. تمام گهڻي (ڪوشش، محنت).
 سڌ ۱۳. سڌ جهڪائڻ؛ مٿو ٺاهڻ- ڪنڌ جهڪائڻ. آڻ مڃڻ.
 تعظيم ڪرڻ. شرمسار ٿيڻ. احسانمند ٿيڻ.
 سڌ ۱۴. سڌ ڏيڻ؛ جان ڏيڻ- قربان ٿيڻ.
 سڌ ۱۵. سڌ سان؛ ٺ. جان سان- ساه سان.
 سڌ ۱۶. سڌ صدقو ڪرڻ؛ جان قربان ڪرڻ.
 سڌ ۱۷. سڌ کائڻ؛ مٿو کائڻ. هُل ڪرڻ. گوڙ ڪرڻ. بڪ

سنئين راه تي. نيڪ. سچو.
 سڌو؛ ٺ. سنئون- هموار. سامهون- مقابل. صاف-
 تڙ- نيڪ. ايماندار- نيڪ. آيو بيٺل.
 سڌو سادو؛ ص. سنئون سنوآٽو. سادو سُودو. ٻالو
 پولو.
 سڌو ڪرڻ؛ سنئون ڪرڻ. هموار ڪرڻ. سندرڻ
 (پٽ، زمين). سنئين راه تي آڻڻ. سيڪت ڏيڻ.
 سڌو هلڻ؛ سنئون هلڻ. نيڪ نيتي اختيار ڪرڻ.
 سچائي سان هلڻ.
 سڌي؛ ٺ. سنئين- درست. سنوت واري.
 سڌي طرح؛ ٺ. فضيلت سان. شرافت سان. سولي
 طرح.
 سڌيون ٻڌائڻ؛ صاف چئي ڏيڻ. کٽا جواب ڏيڻ. منهن
 تي جواب ڏيڻ. سچ ٻڌائڻ. گهٽ وڌ ڳالهائڻ.
 سڌير؛ ص. هوشيار- سجاڳ. بردبار. عقلمند- ڏاهو.
 سامت ۾ آيل.
 سڌ ۱۸. ٺ. سڌ لاءِ آواز- پُڪار. دعوت- نيند- ڪوٺ.
 سڌ ۱۹. ٺ. سڌ جي آواز رسڻ جيترو مفاصلو (عام
 طرح اڌ ميل کن جو مفاصلو).
 سڌ ۲۰. ٺ. شادي مرادي وغيره جي موقعي ۾ شريڪ
 ٿيڻ لاءِ دعوت ڏيڻ.
 سڌ ۲۱. ٺ. هڪل هڙ- ڪم ڪار.
 سڌ ۲۲. م. ڪوٺائڻ- گهرائڻ. چوڻائڻ.
 سڌ ۲۳. م. ڪوٺ ٿيڻ. مشهور ٿيڻ.
 سڌ ۲۴. م. سڌڪا پري روئڻ. ٿڌا ساه پري
 روئڻ- ڏسڪڻ.
 سڌ ۲۵. ٺ. روئڻ ۾ هڌڪوئي وانگر آواز (ٿڌا ساه
 پرڻ ڪري).
 سڌ ۲۶. م. سڌڪا پري روئڻ. تمام گهڻو روئڻ.

سُرَاغ: ذ (ف) اھجان- نشان. نکاڻو- ھنڌ. ڀيرو.
ڳولا- جانچ.

سراغِ رَسَانُ؛ ص. گُولا کُنْدَرُ. جانچ کُنْدَرُ.
جاسوس.

سُراغِ رَسَانِي، ث. گولا- تلاش. جاسوسي.
سُراغِجَامَ، ذ (ف) نتیجہ- اختتام. تکمیل. انتظام-
بندوبست.

سَرانجامی، ث. تکمیل. بندوبست.

سرانديپ؛ ذ. سونوپيٽ. سري لنڪا- لنڪا.

سراج: ث (ف. سان) هٿيار يا اوزار تڪا ڪندڙ پٿر.

سراہ نی چاڑھن! تکو کرن- تیز کرن.

سِرائي، ص. سِرائِ تي چاڙهيندڙ. اوزار يا هٿيار سِرائِ تي تڪا ڪندڙ- صيقلگر.

سرائو، سرهاڻو، ذ. وهائو- تڪيو.

سَراہی، ث. سَراہائی - خوشی.

سَراءِ: ث (ف. سَرا) گھر۔ مکان۔ مسافر خانو۔

سرائیکی: ث. ھک ٻولی جو نالو.

سَرائِي ۾ ٿ. ڦاٽوءَ جي سنهي سينج. اکين ۾ سُرمي
 وجهڻ جي تار. پينگهي جي گهوڙين کي جهلڻ لاءِ وچ
 واري ڪاٺي. گاڏي جي ٿيڻ جي وچ ۾ پيل لوهي
 لٽ.

سِرائِي: ص. "سِري" جو رهاڪو. هڪ ذات جو نالو. راڄ جو چڱو مڙس.

سرایت، ث (ع) رچاء- تاثیر. بدن پر اثر پیہی و جن
جی حالت.

سرایت کرے! رچن۔ جذب ٹین۔ ہک پٹی پر ملی
وجن۔

سر بازار: ظ (ف) کلیو کلیو- پتري پت- ظاهر
ظهور- علی الاعلان.

بکے کرڻ.

سِر گپاڻو؛ مغز ماري ڪرڻ - مٿو هٽڻ؛ ڏاڍي ڪوشش ڪرڻ.

سُرڙه ذ (سن) آواز. راڳ جي بنيادي ست آوازن مان ڪو به هڪ آواز (سا- ري- گا- ما- پا- ڦا- ني). راڳ. راڳي. ڏن- لئي. آواز جي رمز- اشارو.

سر ملائکہ: ہا ہا کرن - تائید کرن۔

سَرَابُ ذ (ع) واریاسی زمین جو اُس ۾ چمکو. رُج.
دوڪو- فرب. رُج جو ڏيکاءُ.

سَرَابُ؛ ذ. پاراتو- پِت- بددعا.

سَراپا، ظ (ف) مٿي کان پيرن تائين. ٺٺن کان چوٽيءَ تائين. ڪُل - سڀ.

سراج، ذ (ع) ڈیو- چراغ. سج.

سَرَاد: ذ (سن. شرات) هندن ۾ مٿي جي ماني ڪرڻ واري رسم.

سِراڙو، ذ. وِڪ- ٻِراڻِگهه. گهوڙي جي هڪ چال-
تمام تيز ڊوڙ- سر ميدان.

سراڙو ڪٽائڻ، تيز ڀڄائڻ، ڊوڙائڻ، هڪالي ڪيڻ.

سَراڙا ص. ڇمڙي تي سون چاندي جو ڀرت ڪندڙ
(عموما گهوڙن يا اُنن جي سنجڻ ۽ جُٽين تي).

سَراسَر، ظ (ف) هِن چِيڙِي ڪان هُن چِيڙِي تائين.
سمورو - ڪُل - سڀ.

سراسري؛ ث (ف) هڪجهڙائي وارو تخمينو- اوسط.
رياضي جي اصطلاح ۾ ڪن گهٽ وڌ عددن مان هڪ
جهڙي ورڇ.

سراسیمہ ص (ف) حیران- پریشان. گھبرایل-
واٹرؤ. هڪو ٻڪو.

سراسیمگی: ث (ف) پریشانی- گہراہٹ.
بدحواسی.

دوست - يار.
 سَرَتِيوُ ص. سرت وارو. سمجھو. خبردار.
 سَرَتِي ت. موسيقي جو هڪ اصطلاح.
 سَرَتُ ذ. اک ۾ پيل ڪڪ. تھ وغيره جو ذرو.
 ڪُتر. سَتَ مان ٺهيل ڳوڙهي وانگر پيڙو (صدري وغيره ۾). (ص) وڌيڪ سگھو.
 سِرَتِي ت. ٻاجهر يا جوڙ جو سنھون سَنگُ.
 سَرَيَفِڪِيٽُ ذ (انگ) تصديق. سَنَد. پروانو.
 تعريفِي لکيت.
 سِرُ پُر ت. چور پچور. رِيڙھ - ڪِسڪَ. چَرَن پَرَن.
 سَرَبَرَسَت ص (ف) سنڀاليندڙ. وڏو - مريي.
 سَرَبَرَسَتِي ت. نگراني - نظرداري. اڳواڻي.
 سَرَبَنجُ ذ. وڏو پنج - مڪي.
 سَرَجَنُ ذ (انگ) جراح. جراحي ڪندڙ ڊاڪٽر.
 سِرَجَنُ م (سن. سرجن) پيدا ٿيڻ - ڄمڻ. اُڄڻ.
 نڄڻ. اُسرڻ. اُڙڻ. ڄمڻ.
 سِرَجَهاَرُ ص. خالق - ٺاهيندڙ. پيدا ڪندڙ. اُڀاڻهار -
 خدا تعاليٰ.
 سَرَجَنُ م. جيتن کان ڪاڇن (ڪاڻي، ڪپڙو وغيره).
 سَرَجوشُ ص (ف) اُتساه سان ڪوشش ڪندڙ -
 اورچ. محنتي.
 سَرَجوشي ت. ڪوشش. محنت. جاکوڙ. اورچائي.
 سَرَجِيَتُ ص. سجاڳ - بيدار. هوش ۾ آيل. سَرَتِيو.
 سَرَجِيَتائي ت. سجاڳي - هوشياري - خبرداري.
 هوش.
 سَرَجَهَنُ م. سمجھڻ - ڄاڻڻ - آگاه ٿيڻ.
 سَرچاءُ ذ. ٺاھ - صلح - پرچاءُ.
 سَرچاءُ ڪرڻ ٺاھ ڪرڻ - راضي نامو ڪرڻ.
 سَرچائڻ م. پرچائڻ - ريجھائڻ. راضي ڪرڻ.

سَرَبَراہ ص (ف) منتظر - اڳواڻ.
 سَرَبَراهي ت. انتظام - بندوبست.
 سَرَبَراهي ڪرڻ اڳواڻي ڪرڻ. بندوبست ڪرڻ.
 جوڙجڪ ڪرڻ.
 سَرَبَسَت. سَرَبَسَتو ص (ف) لڪل - ڳجهو -
 مخفي. ٻُٽيل - بند. سمورو - مڪمل - سڄو.
 سَرَبَسَرُ ظ (ف) جملي - ڪُل - سڀ.
 سَرَبَصَحَرا ص (ف) چريو - ديوانو. رولو.
 سَرَبَگَرِيبان ص (ف) فڪر ۾ - سوچ ۾. ڳھستي ۾ -
 پريشان.
 سَرَبَلَنَدُ ص (ف) مٿانهون - اعليٰ - اوچو. معزز.
 سَرَبَلَندي ت. عزت - حرمت. فخر.
 سَرَبَمَهر ص (ف) مَهر سان بند ٿيل - سيل مهر. ٻُڄ
 ڏنل (بوتل).
 سَرَبَنَدُ ص. سِرُون ٺاهيندڙ - سِرُون وجهندڙ.
 سَرُ باتُ ذ. آهستي ڳالهائڻ. ڀڻڪو. ڪَن جي ڳالهه.
 پِي پِي.
 سَرُ پُر ت. آهستي ڳالهائڻ - سَرُ بات - سُس سُس.
 سَرُ پُر ڪرڻ سُس سُس ڪرڻ. آهستي ڳالهائڻ.
 ڪن جون ڳالهيون ڪرڻ.
 سَرَتُ ت (سن) يادگيري. سَد. حافظو - چيتو.
 خيال - ڌيان. عقل. خبرداري - احتياط.
 سَرَتُ اچڻ هوش ۾ اچڻ.
 سَرَتايِي ت (ف) حڪم عدولي - سرڪشي -
 نافرماني. بغاوت.
 سَرَتايَا ظ (ف) مٿي کان پيرن تائين.
 سَرَتاجُ ذ (ف) مٿي جو ڇت - مٿي جو موڙ. اڳواڻ -
 سربراہ. مڙس - گھروارو - خاوند.
 سَرَتو ص. هڪ جيڏو (عمر ۾) - هم عمر.

سَرِ دَسَت؛ ظ (ف) تريء تي- هينئر- هن وقت-
 فوراً- نه بهه.
 سَرِدو؛ ذ. هڪ قسم جو گدرو.
 سَرِدي؛ ث (ف) تڌ- نار- خُنڪي. سياري جي
 مُنڌ- سيارو.
 سَرِڙاڻ؛ ذ. تڪو ۽ سنهون آواز- سُسَوات.
 سَرِڙاڻ؛ ذ. جسم تي ڪنهن سُرندڙ جيت جي چُرپر.
 سَرِڙيو؛ ص. اڪيلي سر ڪمائيندڙ (پنيءَ ۾). اهو
 هاري جنهن وٽ پنهنجو جوڙو نه هجي ۽ يڪي سِر
 هجي.
 سَرِڙد؛ ظ (ف) اتفاق سان ٿيل (حادثو، عمل وغيره).
 سَرِ ڙد ٿيڻ؛ هٿان نمودار ٿيڻ- ظاهر ٿيڻ.
 سَرِ ڙميڻ؛ ث (ف) ملڪ. حڪومت. ڌرتي. جاءِ
 واردات.
 سَرِ ڙنش؛ ث (ف) ملامت- جُٺ ڦٺ. تنبيهه.
 سَرَس؛ . ظ. وڌيڪ- گهڻو. زياده. سُنَوالو. سَوايو.
 برتر- بهتر.
 سِرَس؛ ذ. هڪ قسم جو پسارڪو وڪر (هڪ وڻ جو
 رَسُ جيڪو ڪاٺ ڳنڍڻ ۾ ڪم اچي)- ٿيڻ.
 سِرَسام؛ ذ (ف) دماغ جي هڪ بيداري (جنهن ۾
 مغز ۾ ڦٺ ٿئي).
 سِرَسائي؛ ث گهڻائي- واڌارو. واڌ. اضافو. فوقيت-
 برتري.
 سِرَسبڙ؛ ص (ف) ساڻو- آباد. شاداب. تازو توانو.
 خوشحال.
 سِرَسبڙي؛ ث. آبادي. خوشحالي.
 سِرِ سِرَ؛ ث. تيز هوا جو آواز- سُسَوات.
 سِرِ سِرَ؛ ث. بدن تي جيت جي هلڻ جو احساس.
 خارش، ڪٽڪٽوڻي.

پريائڻ- وندرائڻ.
 سَرِچَن؛ م. پرچن- ريجهن- راضي ٿيڻ. پريڻ-
 وندرڻ.
 سَرِچَو؛ ص. ساڻو- آباد- سرسبز. سڻائو- سَولو.
 (ث. سَرِچي).
 سَرِحال؛ ص. رينڊل- پرتل. پاڳيو- پاڳ وارو.
 آسودو- خوشحال.
 سَرِحدَ؛ ث. دنگ- چيڙو- سندو. حد.
 سَرِخ؛ ص (ف) ڳاڙهو- لال.
 سَرِخاب؛ ذ (ف) هڪ قسم جو آبي پڪي. سرخو
 گهوڙو.
 سَرِخرو؛ ص (ف) خوشيءَ کان بهڪندڙ چهري وارو.
 ڪامياب- سَوارو. خوش. عزتمند.
 سَرِخروڻي؛ ث. عزت- آبرو. ڪاميابي.
 سَرِخو؛ ذ. گهوڙي جو هڪ رنگ. (ص) ڳاڙهو.
 سَرِخي؛ ث. ڳاڙهاڻ- لالي. چين کي هٿن جي ڳاڙهاڻ
 (عورتن جي سينگار لاءِ). خبر يا مضمون جو عنوان.
 سَرِخيل؛ ص (ف) سردار- اڳواڻ.
 سَرِد؛ ص (ف) تڌو- خُنڪ. ٺريل. بي رونق.
 سردبازاري؛ ث. واپار جي ٿڌائي- مَندي.
 سردگرما؛ ص. تڌو ڪوسو. موافق- پورو پنو. ڌڪ
 سڪ.
 سَرِد مِهَر؛ ص. بي مروت- بي لحاظ. رڪو. بيرحم.
 سَرِد مِهري؛ ث. بي مروتِي- رڪاڻي.
 سَرِدارا؛ ص (ف) اڳواڻ- پيشوا. امير- رئيس.
 سَرِداري؛ ث. اڳواڻي. حاڪمي. رهبري.
 سَرِدَرَد؛ ذ (ف) مٽي جو سَور. آزار.
 سَرِ ڌرو؛ ذ. دروازي جي مٿان واري ڪاٺي (جنهن ۾
 ڪڙو ڪُنڊو لڳي).

سَركاڻ؛ ذ. بدن تي ڪنهن جيت جي چُر پُر جو احساس.
 سَركار؛ ث (ف) حڪومت - گورنمينٽ. بادشاهي.
 عزت سان مخاطب ڪرڻ جو لفظ.
 سَركاري؛ ص. حڪومت جو - حاڪماڻو.
 سَركاڻو؛ م. رڙهڻ - هٽائڻ. هڪ پاسي ڪرڻ. گم ڪرڻ - ٽڳائڻ.
 سَركردگي؛ ث (ف) سرداري - اڳواڻي.
 سَركردو؛ ذ (ف) حاڪم - سردار. اڳواڻ.
 سَركس؛ ث (انگ) اهو تماشو جنهن ۾ ڪسرت جا ڪم ۽ جانورن جا ڪيل ڏيکاريا وڃن.
 سَركشي؛ ص (ف) نافرمان - بي چيو. باغي.
 سَركشي؛ ث. بغاوت. نافرمانِي.
 سَركيل؛ ذ (انگ) دائرو - گهيرو. حلقو. مقرر علائقو. ٽن يا چئن تپن مان ٺهيل تعلقي جو پاڻو.
 سَركلياڻ؛ ذ. هڪ قسم جو حقو (جنهن ۾ نڙ ڊگهو ۽ پيچدار هجي).
 سَركڻ؛ م. هٽڻ - رڙهڻ - پاسي ٿيڻ. ڪسڪڻ.
 سَركڻ ڦاهي؛ ث. رسي جي ڳنڍ ڏيڻ جو هڪ نمونو (جنهن جي ڦندي ۾ قاسم سان ڳنڍ قابو ٿيندي ويندي).
 سَركڻ؛ م. ڏک ڀرڻ - ڏک ڏک ڪري پيئڻ.
 هرڪڻ (دل) - مائل ٿيڻ - موهڻ.
 سَركو؛ ذ. بدن تي ڪنهن جيت جي چُر پُر جو احساس. (ف. سِرڪ) ڪمانڊيا انگورن جي رس مان ٺهيل کڻي ۽ تيزابي پائڻ.
 سَركوبي؛ ث (ف) سخت سزا. مارڪٽ.
 سَركي؛ ث. ڏک - چڪو. ٿوري ذري (پائڻ جي). سَرك.

سَرسَري؛ ص (ف) سَولو - آسان. مٿاڇرو. مختصر.
 اُچاترو. معمولي - رواجي.
 سَرسو؛ ظ. وڌيڪ - زياده. سَوالو.
 سَرسوتي؛ ث (سن) هندو ڌرم جي هڪ ديوي.
 سَرسِي؛ ث. واڌارو. ترجيح. ڪثر. سَواڻي - سَوالِي.
 اڳرائي. ترجيح - فوقيت. ڪاميابي - سوڀ.
 سَرسِي ڪرڻ؛ گوء ڪڍڻ. ڪثر ڪڍڻ. بازي ڪڍڻ.
 سوڀ ڪرڻ. سبقت ڪرڻ.
 سَرشار؛ ص (ف) پيرل - لبريز - تار. خوش. بيخود (موج مستي ۾).
 سَرشاري؛ ث. نشو - مستي. بيخودي.
 سَريشت؛ ث (ف. سَريشت) فطرت - مزاج. طبيعت - سَپاءُ. خصلت - عادت. خاصيت - ڳڻ.
 سَريشتو؛ ذ (ف) نظام - سَٽاءُ. جوڙجڪ. طريقو - رواج. ترڪيب. ڍنگ. دستور - قاعدو.
 سَريشتيدار؛ ص. عدالت ۾ جج جي اڳيان حاضري وارو ملازم. دفتر يا آفيس جو اڳواڻ.
 سَريشتي؛ ث (سن) خلقت - پيدائش. مخلوق. دنيا.
 سَرطان؛ ذ (ف) ڪيڪڙو. آسماني ستارن جو چوٽون برج. هڪ قسم جي مومار بيماري.
 سَرعَت؛ ث (ع) جلدائي - تيزي - تڪ.
 سَرعَت؛ ذ (ف) سردار - اڳواڻ.
 سَرفراز؛ ص (ف) معزز. ممتاز. ڍاول.
 سَرفرازي؛ ث. عزت - شان.
 سَرقروش؛ ص (ف) سِر ڏيندڙ - جانباز. بهادر.
 سَرقوشي؛ ث. بهادري - دليري.
 سَرق؛ ذ (ع) چوري. ٻئي جي ڪلام يا مضمون کي پنهنجي ڪلام يا مضمون ۾ آڻڻ.
 سَرق؛ ث. ڪسڪڻ واري ڳنڍ (نوڙي يا رسيءَ ۾).

سَرَماءُ ٿ (ف) سياري جي موسم - سيارو.
 سَرَمائيءَ ۾ س. سُرَمي جي رنگ جهڙو. (ٿ) هڪ
 قسم جي سامونڊي مڇي.
 سَرَمايو ۱ (ف. سرمايه) پونجي - موزي. ناٿو. رقم
 (جيڪا واپار ۾ لڳائجي).
 سرمائيدار ۱ ص. دولتمند - شاهوڪار - مالدار.
 سَرَمَد ۱ ص (ع) هميشه رهندڙ - دائر. مجذوب -
 مست. (ذ) مشهور مجذوب درويش جنهن کي اورنگزيب
 بادشاه قتل ڪرايو هو.
 سَرَمَدي ۱ ص. دائمي - هميشه جو. خدائي.
 سَرَمست ۱ ص (ف) مخمور - مدهوش. نشي ۾
 مست.
 سَرَمستي ۱ ٿ. مدهوشي - نشو. خمار.
 سَرَمگين ۱ ص (ف) سُرَمو لڳل.
 سَرَمَنڊل ۱ ذ. هڪ قسم جو ساز.
 سُرَمو ۱ ذ (ف) ڪاري رنگ جي هڪ معدنيات جو اٽو
 (جيڪو اکين ۾ وجهجي). (ص) سنهون پينل - پورو.
 (ذ) آڇي چاندي جون تارون (جيڪي ڀرت ۾ ڪم
 اچن).
 سُرَمو ڪرڻ ۱ پيهي سنهون ڪرڻ.
 سُرَمو وجهڻ ۱ انڌو ڪرڻ. ڳڻ - ڦرڻ.
 سَرَميدان ۱ ص. ميدان ۾. تمام تڪو (ڊوڙڻ).
 سَرَم ۱ سَرَم ٿ (سن) پناهه - سام. حفاظت.
 سَرنامو ۱ ذ (ف) پتو - اثبريس. خط يا درخواست جي
 شروعاتي مخاطب ڪرڻ واري عبارت.
 سَرِناو ۱ ٿ. شرناو (ساز).
 سَرَنڌ ۱ ص. هوند وارو. شاهوڪار. سڪيو آسودو.
 خوشحال. هلندي پچندي وارو.
 سَرَندي ۱ ٿ. هوند - آسودگي. پچندي. وس -

سَرڪيولرُ ۱ ذ (انگ) لکيت ۾ ڏنل هدايتون.
 سرڪاري پڌرنامو.
 سِرگَنڊ ۱ ذ. هڪ قسم جو وڻ (جنهن جي ڪاٺي
 سُرَمي ٿئي). چندن - صندل (وڻ).
 سَرڪو ۱ ص. جهڙو - وانگيان - طرح - موافق. هڪ
 جهڙو - ساڪيات. (ٿ. سَرڪي).
 سَر گُڏشت ۱ ٿ (ف) واقعو - ماجرا - حادثو. ڳالهه -
 ڪهاڻي. داستان. واقمن جو احوال - سوانح عمري.
 سَرگِراني ۱ ٿ (ف. سرگرداني) پريشاني. ڳڻتي.
 سَرگردان ۱ ص (ف) حيران - پريشان. رولڙي ۾.
 سَرگرداني ۱ ٿ. حيراني - پريشاني. مصيبت. ڏاکڙو.
 سَرگرم ۱ ص (ف) جوشيلو. تيار. چالاڪ. جاکوڙي.
 سَرگرمي ۱ ٿ. جوش. تيزي - چستي. چالاڪي.
 اُتساه.
 سَرگروه ۱ ص (ف) سردار - اڳواڻ.
 سَرگس ۱ ٿ (ف. شهرگشت) جلوس. شادي وغيره
 جي موقعي تي ماڻهن جو گڏجي گهوٽ کي گشت
 ڪرائڻ.
 سَرگم ۱ ذ. راڳ جي ستن سُرَن جو مجموعو (سا -
 ري - گا - ما - پا - ڌا - ني).
 سَرگوشي ۱ ٿ (ف) گَن ٿس - سُس ٿس. جهيٽي
 آواز ۾ ڪن جي ڳالهه.
 سَرگير ۱ ذ (ف) گهوڙن جي هڪ بيماري.
 سَرگ ۱ ذ (سن. سورگ) بهشت - جنت.
 سَرگواسي ۱ ص. مري ويل - مرحوم. جنتي.
 سَرل ۱ ص. سنئون سڄو. جلد ٻڌندڙ - ڪَن جو
 صاف. (ذ) ننڍي ڄمار وارو گهوڙو - وچيرو.
 سَرلو ۱ ذ. جهڙ - جهڙالو. مينهوبگي جي مند. (ص)
 ڪن کان صاف ۱ جلد ٻڌندڙ.

اختيار. سگه.

سَرندياٽ؛ ص. پچندي وارو- شاهوڪار.

سَرنڊو؛ ذ. هڪ مشهور ساز (جنهن ۾ تارون تندون ٿين).

سَرنڊو وڃائڻ؛ راضي ڪرڻ لاءِ منٿون ڪرڻ. آزي نيزاري ڪرڻ.

سَرنڱ؛ سَرنڱهه؛ ٺ. غار. زمين دوز رستو. غفا.

سَرنڱ؛ ص. سُھڻي رنگ وارو. ڳاڙهي رنگ وارو گهوڙو.

سَرنڱون؛ ص (ف) اونڌي ڪنڌ. مُنهن پر.

سَرنوشت؛ ٺ (ف) نصيب جو لکيو- ڀاڳ- تقدير.

سَرنهه؛ ٺ. هڪ تيلي بچ (جنهن مان منو تيل نڪري).

سَرنهه؛ م. جيئن. بسر ٿيڻ (حياتي). ڪَنجڻ (عمر). پُڄڻ- ٿي سگهڻ. حاصل ٿيڻ.

سَرنهه؛ ٺ. هڪ مشهور پڪي- چيل- هل.

سَرنهه؛ م. چرڻ. ڪسڪڻ. سِرڪڻ- رڙهڻ. اڳتي وڌڻ. گسڻ.

سَرنهه؛ ذ. چُرندڙ جيت. جيت. جيت جي چڪ جي اثر کان تيل سوچ يا ڊيڙ.

سَرو؛ ذ. شراب.

سَرو؛ ذ (ف) هڪ قسم جو مشهور جابلو وڻ (جيڪو سڌو اُڇو مٽي وڃي).

سَروڦڌ؛ ص. قداور. ڊگهي قد وارو.

سَرو؛ ذ (ف. سَ) مٿو. مٽي. شروع وارو حصو. سنڌ جو مٿيون اُتر وارو حصو.

سَرو؛ ذ. اناج ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ جيت. ڪاٺ وغيره کي ڪاٽيندڙ جيت.

سَرواڳهه؛ ٺ. گهوڙي جي مٽي کان وري ايندڙ دھاني

واري رسي.

سَرواڳهه؛ ذ (ف. ساريان) قافلي جو اڳواڻ. اڳواڻ- مهندار.

سَرواهي؛ ٺ. تلوار- ترار. سڌي منهن واري تلوار. جوڌپور طرف جي ٺهيل هڪ قسم جي تلوار (جيڪا ٻنهي پاسن وهي).

سَرواڻڊر؛ ٺ. وڻو سَٿو. مٺ سٺ. بدل سڌل.

سَرواڻو؛ ذ. سَرجو اٿڙ. سِر جو ٽڪرو.

سَروپ؛ ذ (سن) سونهن- حُسن. روپ- صورت. (ص) حسين- سُھڻو.

سَروپا. سَروپاءِ؛ ٺ. اعليٰ مرتبي وارو وڳو- خلعت- پاڪر.

سَروڙ؛ ذ (ف) هڪ قسم جو ساز- سَرنڊو.

سَروڙ؛ ذ (ف) ڳائڻ- گانو- نغمو. سُر. آلاپ.

سَروڙ؛ ذ (ف) سردار- حاڪم. مالڪ- آقا.

سَروڙ ڪائنات؛ ذ. حضرت رسول ڪريم جن جو لقب.

سَروڙ انبياء. سَروڙ عالمه؛ ذ. نبي سڳوري جو لقب. (حضرت محمد صلم)

سَروڙ؛ ذ (ع) خوشي. فرحت. خمار. هلڪو نشو.

سَروڙق؛ ذ (ف) ڪتاب جو پهريون (نالي وارو) ورق.

سَروسي؛ ٺ (انگ) نوڪري- ملازمت.

سَروش؛ ذ (ف) غيبي آواز- الهام. فرشتو- جبرئيل.

سَروڦاٽ؛ ص (ف) ("سَرو" جي وڻ وانگر) ڊگهو- قداور.

سَروڦڌ؛ ص (ف) "سَرو" جي وڻ وانگر ڊگهو- قداور.

سَروڪار؛ ذ (ف) تعلق- واسطو- لاڳاپو.

سَروي؛ ٺ (انگ) ٻني يا ايراضي جي ماپ.

سَروِيَرُ: ذ (انگ) پيمائش ڪندڙ عملدار. انجنيري کاتي جو هڪ ملازم (جيڪو واهن جي پاڻيءَ جي ماپ رکي).

سَره: ذ. هڪ قسم جو جابلو جانور.

سِرهن: سِرهنه: ذ. هڪ قسم جو وڻ.

سِرهاڙو: ذ. يڪي ڊوڙ. ٽڪي ڊوڙ.

سَرهاڻ: ص. خوش. تندرست. خوشحال. وڏي ڄمار وارو.

سَرهاڻ: ث. خوشبوءِ - سڳند. عطر.

سَرهاڻي: ث. خوشي. آسودگي. مرضي.

سَره: ذ. هڪ قسم جو تيلي بچ (جنهن مان مٺو تيل نڪري).

سَرهاڻي: ث. سرهاڻ - سڳند.

سَره: سِرهن: م. تڪڻ - نظر ۾ رکڻ. جانڪڻ.

سَرهو: ص. خوش - نهال - راضي. آسودو.

سَرهو: ص. خوشبودار - سڳند وارو. (ث. سَرهِي).

سَرهِي ڪره: چڱي ڪره - پلائي ڪره. چڱائي ڪره. نيڪي ڪره.

سِرهيل: ث. "سره" جو وڻ.

سَرهيو: ذ. عطر وڪڻندڙ - عطار. مٿيارڪو سامان وڪڻندڙ.

سَره: ذ. اونھاري کان پوءِ ايندڙ موسم (جنهن ۾ پاڻي ڇڻ ۽ تپولي ٿئي) - خزان.

سَري: ث. سَره - لڙهي - ڪنڍي (موتين جي).

سَري: ث. سَسي - مَنڍي. مٽو ۽ ڳچي. ٿور جي ڳنڍ يا ڦار.

سَريت: سَريتن: ث. وهاريل عورت - سينڌي.

سَريتو: ص. سهڻي ڍنگ وارو - سهڻي نموني. رت سان - ريت سان.

سَريڙ: (سن. شير) بدن - جسم - جُسو.

سَريڙ: ذ (ع) پلنگ. تخت.

سَريراڳ: ذ. هڪ راڳ ۽ سُر جو نالو.

سَريع: ص (ع) تيز - تڪو. جلد. ڦڙت. چُست - چالاڪ.

سَريڪو: سَريڪو: ظ. جهڙو - جيڏو. مٽ - برابر.

سَريلو: ص. مٺي آواز وارو - خوش آواز. سُر تار وارو. وڻندڙ.

سَريوال: ص. اُتر جو رهاڪو (سنڌ جي ڀرسان اُترين ڀاڱي جو رهاڪو).

سَرينه: ذ. سِرهيل وڻ.

سَريڪا: ث. رستو - شاهراه - شارع. شاهي رستو.

سَريڙ: م. ڀرڻ - ڏڳڻ (باهه ۾). جلڻ - ڪامڻ.

سَريل: ص. ڀريل - جليل. ڪاٺل. ڳريل - خراب - ڪنو (ميو). بدبودار.

سَريه: ذ (ع) شراع ٻيڙي کي هوا جي زور تي هلائڻ لاءِ ڪپڙو - بادبان.

سَزا: ث (ف) سيڪت. جٺ. بدلو - عيوضو. ڏنڊ.

قيد جي سيڪت

سَزا پوڳڻ: ڪٿي جو نتيجو لوڙڻ. جيل ڪاٽڻ.

سَزا ڏيڻ: سيڪت ڏيڻ. جٺ ڪرڻ.

سَزاوار: ص. سيڪت جوڳو - ڏوهاري.

سَزا ياب: ص. ڏوهاري. قيدي.

سَزا يافتہ: ص. ڏوهاري. جيل پوڳيل - قيد ڪاٽيل.

سَس: ث. زال يا مڙس جي ماءُ.

سَساڻ: م. قنديل شيء جي سوچ گهٽ ڪرڻ - سوچ گهٽائڻ. (ف) تنديو ڪرڻ.

سُشت: ص ڍرو. گهٽ رفتار وارو. ڪم ۾ دير ڪندڙ. ٽوتي - ڪاهل. هيٺو. اداس.

سُگهه. سِفَارَتَ ٿ (ع) پيغام رسائڻ - قاصداڻو. ايلچي گيري. مفاہمت جو پيغام. سفارتخانو: ذ. سفير جي رهن جي جاءِ. سِفَارَشَ ٿ (ف) ڪنهن شخص کي ڀارت سان ٻئي جي حوالي ڪرڻ. ڀارت. سِفَارَشَ نامو: ذ. ڀارت جو خط. سِفَارَشِي: ص. ڀارت ڪندڙ. ڀارت ڪيل. سَفَاڪَ: ص (ع) ظالم - بيرحم. قاتل. سَفَاڪِي: ٿ. ظلم. قتل. بيرحمي. سَقَرُ ٿ (ع) شهر کان ٻاهر روانگي - مسافري. سَقَرُ خَرچُ: ذ. مسافريءَ ۾ واٽ جي ضرورت لاءِ خرچ پڪو. سفر ڪرڻ: مسافري ڪرڻ. کوچ ڪرڻ. روانو ٿيڻ. سفر نامو: ذ. سفر جو احوال. سَفَرَاءُ ٿ (ع) "سفير" جو جمع. سَفَرُو: ذ. ڀڄو - ڇڏ. سِفَلُو: ص (ع) سلف (ڪميٽو) - رذيل. خَسيس - نيچ - ڪريل. سِفَلُ مزاج: ص. ڪميٽو. ڪريل - ذليل. هلڪي طبيعت وارو. سَفُوفُ ٿ (ع) پينل شي - اٽو - ٻورو. ٿڪي. سَفِيدُ: ص (ف) اڇو. اُجرو - صاف. ڳورو. سَفِيدپوش: ص. اڇا ڪپڙا ڍڪيندڙ. سادو لباس اوڍيندڙ. درمياني حيثيت وارو. سَفِيد ريش: ص. اڇي ٿاڙهي وارو - بزرگ. پوڙهو. سَفِيدو: ذ (ف) اڇو ٻورو يا رنگ. هڪ قسم جو پسارڪو وکر.

سُشتِ ٽِين: ڀرو ٽِين (ڪم يا رفتار ۾). اُداس ٿيڻ. مايوس ٿيڻ. سُشتِي: ٿ. ڀرائي. ڪاهلي. آرس. هيٺائي. ٿڌائي. سَسَتو: ص. گهٽ قيمت. سهانگو - ارزان. سُش پُش، سُش ٿُش: ٿ. آهستي آواز ۾ ڳالهائڻ. ڪَن جون ڳالهيون. ٿُڪَ. سُش پُش (ٿُش) ڪرڻ: ڪَن جون ڳالهيون ڪرڻ. سُشَرُ: ذ. اڇي پاڻي جو تلاءُ - صاف پاڻي جي ڍنڍ. سُشَقُ: م. گهٽجڻ - سوسُ کائڻ. سوڙهو ٿيڻ. ڀڄڻ. سُڪڻ - سُڪي نديو ٿيڻ. ڪوماڻجڻ. سَسُو: ذ. ننڍو گهيتو. رڍ جو ننڍڙو ٿر. سَسُو: ذ. ڳچي - ڳچيءَ وارو حصو. ڪنڌ - مُنڍي - گردن. سَسُئي: ٿ. چنڊ - ماه. چنڊ جهڙي سهڻي عورت. سنڌ جي مشهور عشقيه قصي "سَسئي پنهن" جو ڪردار. سَسِي: ٿ. ڳچي - مُنڍي - گردن - ڪنڌ. سَطَحُ: ٿ (ع) مٿيون حصو - مٿاڇرو. سَطَحِي: ظ. مٿيون - بالائي - مٿاڇرو. سَطَرُ ٿ (ع) ليڪ. سِٽ. لفظن يا حرفن جي قطار. سَطَوُ: ٿ (ع) دٻڊبو - رعب. سَطُور: ٿ (ع) سطر جو جمع) سَتون. ليڪون. سَعَادَتُ ٿ (ع) برڪت. سياڳ. نيڪي - ڀلائي. سَعَادَتَمند: ص. سياڳو - نيڪ. فرمانبردار - چڱيوڻ. سَعَادَتَمَندي: ٿ. سياڳ. فرمانبرداري. سَعَدُ: ص (ع) سياڳو. نيڪ. سَعِي: ٿ (ع) ڪوشش - سعيو. ڊوڙڏڪ - حيلو. سَعِيدُ: ص (ع) نيڪ. سياڳو - خوشنصيب. سَعِيو: ذ (ع) ڪوشش - جتن. حيلو. جلدائي -

سُڪاريو: ص. آسودو- خوشحال. ڪم وارو- سڦلو.

سُڪائڻ: م. گهرج پوري نه ڪرڻ. حرصاڻن. سڌائڻ- اُڪندائڻ. انتظار ڪرائڻ.

سُڪائڻ: م. خشڪ ڪرڻ. هيٺو ڪرڻ.

سُڪتو: ذ (ع. سڪت) هڪ بيماريءَ جو نالو (جنهن ۾ مريض جي چرپر بند ٿي وڃي ۽ بيهوشي ٿئي).

سُڪڙ ٿي: ث. خشڪي. سُج- پينگ. ڏڪار. آڙ.

سُڪڙ: ث. چمي- مٺي.

سُڪڙ: ث. پهريات مينهن. گهڻو ڪير ڏيندڙ جوان مينهن.

سُڪڙ: ذ (ع) نشو (شراب جو). خمار. مدهوشي.

سُڪڙ: ذ (سن. سُڪال) آبادي. خوشحالي.

سُهانگائي- سستائي. اناج جي گهڻائي. سُڪار.

سُڪرات: ث (ع) ساه نڪرڻ جي تڪليف. پويان پساه.

سُڪل: ص. سُڪي ويل- خشڪ. رکو. اڀرو.

سُڪل ٿڪڙ: ذ. مانيءَ جا رکڻا ڳيا.

سُڪمو: ص. سگهارو- تندرست. ڏاڍو. (ث. سڪمي).

سُڪنڻ: ذ (ع) ”ساڪن“ جو جمع. (ص) رهندڙ.

سُڪندر: ذ. يونان جو بادشاه (جنهن ۳۲۴ ق. م ۾ مصر، ايران، افغانستان ۽ سنڌ فتح ڪيا).

سُڪڻ: م. اُڪندڻ. حرص ڪرڻ. سڌائڻ. آس ڪرڻ. خواهش ڪرڻ.

سُڪڻو: ص. خواهشمند- سڌائڻو- حرصيل.

سُڪنهن شيءِ تي حرص ڪندڙ. (ث. سُڪڻي)

سُڪڻ: م. خشڪ ٿيڻ- ٺوٺ ٿيڻ. اڀرو ٿيڻ. هيٺو ٿيڻ. رطوبت سُڪي وڃڻ. انتظار ڪرڻ.

سُفِيدي: ث (ف) اڇاڻ. اڇائي. چٽائي. اڇو رنگ (چُن وغيره جو).

سُفيرا: ذ (ع) ايلچي- قاصد.

سُفينو: ذ (ع) جهاز. پيڙي- ڪشتي.

سُفرو: ص (سن. سفل) ڦل وارو- فائديمند. نفعو ڏيندڙ. آسان- سولو.

سُفل: سڦلو: ص (سن) ڦل وارو- ثمردار. نفعو ڏيندڙ. سڦرو.

سُفورا: ث (عبراني، صافورا) عورت جو نالو.

سُفر: ذ (ع) دوزخ- نرگ.

سُفرا: ذ. يونان جو مشهور فيلسوف.

سُفلات: ذ (ع. سقلاط) قرمزي رنگ جو- هڪ قسم جو ڪپڙو.

سُف: ذ (ع) چٽ. سائبان. آسمان.

سُقم: ذ (ع) عيب- نقص. وڌ. خرابي- خامي.

سُقم: ذ (ف) پاڻي پياريندڙ. ساقي. پخال سان پاڻي پريندڙ- پخالي- ماشڪي.

سُقوط: ذ (ع) ڪري پوڻ- ڊهي پوڻ.

سُقيم: ص (ع) بيمار- مريض. هيٺو- ضعيف. بيحال. مسڪين.

سُڪ: ث. حُب- قرب- پيار. هيچ. ساروئي- اُڪند.

سُڪ: ث. خشڪي- آڙ، سُڪل زمين. اثاث. (ظ) قابو- سوگهو. مضبوطيءَ سان پتل. ڏاڍو- سخت.

سُڪ ڪرڻ: ٻڌي قابو ڪرڻ. سوگهو ڪرڻ.

سُڪاڇ: ص. ڪم وارو. سڦلو. فائديمند.

سُڪار: ذ (سن. سُڪال) خوشحالي- آبادي. اناج جي فراواني. سُهانگائي. جهجهائي- گهڻائي.

سُڪارتو: ص. سڃايو- ڪمائڻو- سڦلو. ڪارآمد- فائديمند.

سڪي ڪندا ٿيڻ: اڀرو ٿيڻ (بيماريءَ ۾).
 سڪو: ص. سڳو (ماءُ). ويجهو مائٽ (جنهن سان رت ڳنڍيل هجي).
 سڪو: ذ (ع. سيڪ) مهر- ٺپو. مهر لڳل ڌاتوءَ جو ٽڪرو (جيڪو ٺاٺي طور مٿاستا ۾ ڪم اچي).
 سڪو ڄمائن: ڄمائن- رعب وهارڻ.
 سڪو: ص. سڪل- خشڪ- ٺوٺ. رکو- اٿيو.
 ڪومايل. (ث. سڪي).
 سڪا ساوا ٿيڻ: مظلومن جو خوشحال ٿيڻ. ڌڻريلن جو آسودو ٿيڻ.
 سڪو جواب: ذ. صفا جواب- انڪار.
 سڪو ڪاٺ: ذ. پڪو. بي حس.
 سڪوٽ: ذ (ع) خاموشي- چپ- ماٺ- سانت.
 سڪوٽ ڪرڻ: ماٺ ڪري ويهڻ- صبر سان رهڻ.
 رهن- ٽڪڻ. رهائش ڪرڻ.
 سڪوٽ: ذ (ع) چپ- ماٺ. آرام- قرار. امن.
 'جزم' جي نشاني.
 سڪوٽ: ث (ع) رهائش. رهن جو هنڌ- بودوباش.
 سڪوٽ پذير: ص. رهندڙ- ساڪن.
 سڪي: ث. خشڪي. سڪي ويل زمين. ڌرتي.
 سڪيلڌو: ص. سڪي پٽي ڄاول (ٻار). ناز سان نڀايل. لاڏلو. (ث. سڪيلڌي).
 سڪيلو: ذ. تلوار. هڪ قسم جي ترار.
 سڪينم: ث (ع) دل جو آرام يا سڪون. عورتن جو نالو.
 سڪ: ذ. چيلو- شاگرد. گرونانڪ جو پوئلڳ.
 سڪ: ذ (سن) خوشي- آئند- راحت. فرحت- آرام- چين. خوشحالي- آسودگي. سهنج- سولائي.
 سڪ ڪرڻ: آرام ڪرڻ. هڪ هنڌ ويهڻ. سانت

ڪرڻ.
 سڪا: ث. باس- مڃتا- مٺت. ڪنهن خوشي ڏسڻ لاءِ باسيل نذرانو (جيڪو ڪنهن درويش ولي الله کان ڪيل مراد پوري ٿيڻ تي پڙ ڏجي يا نذراني جي صورت ۾ ادا ڪجي).
 سڪا باسڻ: مراد پوري ٿيڻ لاءِ پڙ يا نذرانو ادا ڪرڻ جو انجام ڪرڻ.
 سڪالو: ص. خوش. تندرست. (ڪنايت) بيمار- اگهو- ناخوش.
 سڪان: سڪاڻ: ذ (ع. سڪان) پيڙي يا غوراب جي رخ ڦيرائڻ لاءِ ڏنبا لي ۾ لڳل ڦرھو.
 سڪائي، سڪائي: ص. سڪان هلائيندڙ- پيڙياتو- ملاح.
 سڪڙ: ص. خوشحال- آسودو. مٿاهون- اعليٰ. عزت آبرو وارو- معزز. مان مرتبي وارو. وڏو ماڻهو. تندرست. (ذ) هڪ مشهور شهر ۾ ضلعو.
 سڪڙ: م. سڪيا وٺڻ. تربيت وٺڻ. پرائڻ. حاصل ڪرڻ.
 سڪڙو: ص. ٺلهو- پالھو- خالي. هٿن خالي- ڪٽل. واندو. اڪيلو. (ث. سڪڙي).
 سڪڙائي: ث. ان هوند. ڪٽلائي.
 سڪي: ث (سن) ساهيڙي- سهيلي- سرتي- جيڏي.
 سڪي: ص. سڪيو- آسودو- خوشحال.
 سڪيا: ث. تعليم- ڄاڻ. تربيت.
 سڪياڻي: ث. آسودي- خوشحال. سڙهي.
 سڪيو: ص. آسودو- خوشحال- هوند وارو. خوش- سڙهو. سولو- سهنجو- آسان.
 سڪيو ستابو: ذ. خوشحال. مان مرتبي وارو. معزز.
 سڪ: ذ (ف) ڪٽو.

سِگار: ذ (انگ) تماڪ جي ثابت پتن کي ويڙهي ٺاهيل چُرڻ.
 سِگبان: ص. ڪُٺا سنڀاليندڙ. ڪُٺ جو ٿڌي. شڪاري.
 سِگري: ٺ. لوهي چلھ - انگيني - ڪُل.
 سِگريٽ: ذ (انگ) سِيَل واري پيڙي.
 سِگرو: ص. سٺين عادتن وارو - سڻڻو. (ضد. اڳلو).
 سِگنل: ذ (انگ) اشارو. پيغام. ريلوي لائين جي پاسن کان لڳل نشان.
 سِگه: ذ. ثابتي. شيء - وٽ.
 سِگه سان: ظ. ثابتي سان.
 سِگائي: ٺ. پنهنجائي - رت ڳنڍيل مائٽي. عزازت.
 سِگترو: ذ. جتي ۾ پير جي هيٺان رکيل چمڙو.
 سِگداسي: ذ. خوشبودار چانورن جو هڪ قسم.
 سِگر: ذ. وات - دڳ - راه - گس.
 سِگڙو: ذ. "سِگو" جو اسم تصغير. ننڍڙو سنهڙو ڏاڳو. ڏورو. ڳانو.
 سِگنڌ: ٺ. سرهاڻ - خوشبو. هُڪار. واس.
 سِگڻ: ذ. سَوَن - شگون. اهڃاڻ (ڪنهن وائڻي جو) - فال.
 سِگو: ذ. ڏاڳو. سَت وغيره جي تند. ڏور. ٻانهن ۾ ٻڌڻ يا ڳچيءَ ۾ پائڻ جو ڏورو. سون يا چانديءَ جو هڪ ڳه. ڦيٽو وڌل يا دعا پڙهيل ڏاڳو (ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ لاءِ). (ص) حقيقي - سچو (مائٽ). پنهنجو - ويجهو (مائٽ) جنهن سان رَت ڳنڍيل هجي.
 سِگو سَوَر: سلسلي کي جاري رکڻ. عمل کي آهستي آهستي جاري رکڻ.
 سِگورو: ص. پلارو - افضل. بزرگ. سپاڳو - سدورو. فيض پهچائيندڙ. (ٺ. سِگوري)
 سِگي: ٺ. ڳنڍيل وارن ۾ سينگار لاءِ ٻڌڻ جي چوٽي - ڳٽ. (ص) حقيقي - سچي (مائٽ).
 سِگيون: ٺ. وارن ۾ ٻڌڻ لاءِ ڳئون - چوٽيون (عموما

سِگين جي جوڙي ٿئي).
 سِگهه: ٺ. طاقت - قوت - ٻل. زور. وس - توفيق - پڄندي. پهچ. مجال.
 سِگهارو: ص. سِگه وارو - طاقتور. زور وارو. ڏاڍو. بهادر - پهلوان. جبرو. همت ڀريو. (ٺ. سِگهاري).
 سِگهائڻو: ص. سِگهارو.
 سِگهائي: ٺ. زور - طاقت. ٻل - قوت. توفيق. تندرستي - چڱيلائي - صحت.
 سِگهائي: ٺ. جلدائي - سِگهه. ڦڙتي. ٽڪڙ.
 سِگهرو: ظ. زال سميت. عيال سميت - ٻارين پڄين. سڄي گهر سميت. گهر جي ڀاتين سان. ڪٽنب سان.
 سِگهڙ: ص. سليقي رارو. هنرمند. ڏاهو. عوامي شاعر. ٻين جا شعر ياد ڪندڙ. ٻڌائيندڙ.
 سِگهڙائي: سِگهڙيائي: ٺ. سليقو - تميز. هنرمندي.
 سِگهڻ: م. مرکب فعل طور ڪم ايندڙ مصدر (جئن ته: ڪري سِگهڻ، هلي سِگهڻ وغيره). ٿيڻ جهڙو هجڻ - ممڪن هجڻ.
 سِگهو: ص. طاقتور - سِگهارو. جبرو - ڏاڍو. زوراور. هلندي پڄندي وارو. تندرست - چڱو ڀلو. صحتمند.
 سِگهو: ظ. جلد - ترٽ - ٽڪڙو. ٺهه - پهه - فوراً - جهٽ پٽ. يڪدم.
 سِگه: ذ. مائٽي - عزازت. پرڻي لاءِ ڏنل ورتل چوڪري.
 سِگه: ذ. جانور جي مٿي تي اُڀريل نوڪدار هڏي جو کوٻو - قرن.
 سِگن تي ڪڻڻ: جُٺ ڪرڻ - تسيهه ڪرڻ.
 سِگابندي: ٺ. پرڻي لاءِ ڪيل مٽي. سِگ ڏيڻ وٺڻ. رشتيداري.
 سِگاوتي: ٺ. سِگابندي.
 سِگار: سِگار: ذ. ڪنڊي جي وٺ جون ڦريون.

سِگري: ٺ. ڪنڊي جي وڻ جي ٿري.
 سِگري: ٺ. جانور جو سُڪل سِگ (جيڪو فقير وڃائين). نڦيل- نڦير.
 سِگوڻجڻ: م. ٿڻ ۾ کير ڀرجي اچڻ.
 سِگي: ٺ. ننڍڙو سِگ (جنهن سان علاج خاطر بدن مان رت ڪڍجي). ننڍڙو سِگ جيڪو هندو فقير وڃائين- سِگري.
 سِگيون هٿائڻ: ٺ. هٿا وسلا ڪرڻ. تڪليف ڪي لاهڻ لاءِ ٽوٽڪا ڪرڻ.
 سِگيڻو: ص. سِگ ۾ آيل- مٺ- عزيز. جوڳو- لائق.
 سَل: ٺ. ذ. سوراخ- ٿنگ- چيد.
 سَلاجيت: ٺ. هڪ قسم جو پسارڪو وکر.
 سَلاخ: ٺ (ف) لوه جي سينج.
 سَلاڙ: ٺ (انگ) اوباريل يا ڪچي ڀاڄي جو هڪ قسم.
 سَلاست: ٺ (ع) نرمي- مائار. رواني. ڳرن لفظن کان آجي گفتگو. ڪلام جي نفاست. سادگي.
 سَلاسل: ٺ (ع). "سلسلہ" جو جمع (زنجيرون).
 سَلاطين: ٺ (ع). "سلطان" جو جمع (بادشاهه).
 سَلام: ٺ (ع) سلامتي- امن. ملڻ يا موڪلائڻ وقت جو لفظ. نماز جي پڇاڙيءَ وارو سلام. ڪريلا جي معرڪي تي نظم.
 سَلام ڀرڻ: حاضري ڏيڻ. حاضر ٿيڻ. منهن ڏيکارڻ. زيارت ڪرڻ.
 سَلام ڏيڻ: پيغام ڏيڻ. يادگيري ڏيارڻ.
 سَلام ڪرڻ: موڪلائڻ. کيڪارڻ. مڃڻ- تسليم ڪرڻ.
 سَلامُ عليڪم: جملو. اوهان تي سلامتي هجي.
 سَلامت: ٺ (ع) محفوظ. سالم. خيريت سان.
 نيڪ- درست.
 سَلامتي: ٺ. اَمَن. خير- عافيت. حفاظت.

سَلامي: ٺ. بادشاهن يا حاڪمن کي ڪيل آجيان.
 تعظيم جو سلام. مرحبائي سلام. ڪنهن بند يا مٽيءَ جي ڍڳ کي ڪوڏر سار ٺهي لاه ڏيڻ.
 سَلاوڻا: ٺ. مسلمان ڪاريگرن جي هڪ برادري جو نالو. پٿر کي گهڙي ٺاهيندڙ. پٿرن تي ٿڪ جو ڪم ڪندڙ.
 سَلائڻ: م. ٻڌائڻ. قبول ڪرائڻ. سَل ڪڍائڻ.
 سَلائي: ٺ. بخيو- ٽوپو. سِباڻي.
 سَلب: ٺ (ع) هٿائڻ. چُهڻ. ڪسڻ. انڪار.
 سَلب ڪرڻ: اختيارات وغيره ڪسڻ.
 سَلتڻ: م. ٻڌائڻ. سڄي ڪرڻ- باسڻ.
 سَلت: ٺ. ذ. صلاح- رت. سات. هاري جو سمورو سامان- سلهت.
 سيلپ: ٺ (انگ) ڪاغذ جي پتي. غلطي- چُڪ.
 سَلجهاڙ: ٺ. سنوار (منجهيل جي). حل. وضاحت.
 سَلجهائڻ: م. سَنوارڻ- کولڻ (منجهيل کي). حل ڪرڻ (مسئلو). وضاحت ڪرڻ.
 سَلجهڻ: م. کُلڻ- حل ٿيڻ. صاف ٿيڻ (مونجهارو). واضح ٿيڻ. آسان ٿيڻ.
 سَلجڻ: ٺ. ذ. سنا ارڪان- سَنا لڳڻ. چڱيون عادتون. چڱائون- ڳڻ.
 سَلجڻو: ص. سنن لڳڻ وارو. سَني اخلاق وارو. فضيلت وارو.
 سَلح: ٺ (ع) هٿيار- اوزار.
 سَلحدار: ص. هٿيارن جو محافظ. سامان سڙو ڏيندڙ وٺندڙ.
 سَلَسبيل: ٺ (ع) بهشت جي هڪ نهر.
 سَلَسيلو: ٺ (ع) زنجير- سنگهر. قطار. نسل- پيڙهي.
 شجرو. تعلق- واسطو. ترتيب- طريقو.
 سَلَسليوار: ٺ. لاڳيتو. ترتيب سان. قطار ۾.
 هڪٻئي پٺيان.

سُلطانُ؛ ذ (ع) بادشاه- فرمانروا.

سُلطاني؛ ث. بادشاهي- حڪومت.

سُلطنت؛ ث (ع) حڪومت- بادشاهي- مملڪت.

سَلَف؛ ص (ع) گذريل. قديم- آڳاٽو. پراڻي زماني جا ماڻهو. آبا ڏاڏا. بزرگ.

سَلَف صالحين؛ ذ. رسول اڪرم جي حڪمن جي پوئواري ڪندڙ اڳيان بزرگ.

سَلَف؛ ذ (ع) سٽودو. وڪر.

سَلَفِي؛ ث. تماڪ چڪڻ لاءِ نڪر جي ٺهيل نزاندي- يونگري.

سَلڪ؛ ث (ع) ڏاڳو- ڏور. لڙهي- هار. سلسلو. قطار.

سَلڪ؛ ث (انگ) ريشم- پٽ.

سَلڪن؛ ذ. سَلِڪن. گڻ. سٺا لڇن.

سَلڪڻو؛ ص. سَلِڪڻو. اخلاقن وارو.

سَلَم؛ ذ (ف) سوني پاڻي چڙهيل چانديءَ جي تند (جيڪا ڀرت ۾ ڪم اچي).

سَلما ستارا؛ ذ. ڀرت لاءِ چانديءَ جي تار ۽ ستارا.

سَلَمِي؛ ص (ع) سهڻي- حسين. محبوب.

سَلڪن؛ م. ٻڌائڻ- ڏسڻ. ظاهر ڪرڻ. سچي ڪرڻ.

مڃڻ- اقرار ڪرڻ. سوراخ ڪرڻ- ٽنگ ڪرڻ- سَل ڪڍڻ.

سَلو؛ ذ. ٻُوتو. زمين مان اُڀريل تازو ٻُوتو. ابتدائي

ٽوٽھڙو. ٿڌو. بنياد- پيڙھ.

سَلو؛ ظ (انگ) ڍرو- سست رفتار- آهستي.

سَلوار؛ ث (ع. سَرِوال) سٿڻ- سلوار.

سَلوٽ؛ ذ (انگ) فوجي سلام. سلامي.

سَلوڪ؛ ذ (سن. آشلوڪ) شعر. بيت. نظم.

سَلوڪ؛ ذ (ع) رويو- ورتاء. ٺاه. صلح. دوستي.

حق تعاليٰ جي قرب جي طلب. حق جي ڳولا. تصوف

جو طريقو.

سَلوڪت؛ ث. قرب- محبت. ٺاه- صلح. خوش اخلاقي.

سَلوٽو؛ ص. چهرو- نمڪين. سواڊي. سانورو. وڻندڙ. سهڻو- حسين.

سَلوِي؛ ذ (ع) پٿيرو. تتر. ماڪي.

سَلِهه؛ ث. هڪ قسم جي بيماري- تپ دق.

سَلهاڙجڻ؛ م. هڪ ٻئي سان ڳنڍجڻ- قطار ۾

ٻڌجڻ. ڳنڍجڻ (قطار يا سلسلي ۾)

سَلهاڙڻ؛ م. گڏ ٻڌڻ- ڳنڍڻ- ملائڻ. قطار ۾ گڏائڻ.

سَلهت؛ ذ. سَلت. ٺاه- صلح.

سَلهڙ؛ ظ. گڏ- سان. قطار ۾ ڳنڍيل- لاڳڙ.

سَليت؛ ث (انگ) سڪول ۾ ٻارن جي لکڻ لاءِ هڪ

قسم جي پٿر جي تختي.

سَلِپَر؛ ذ (انگ) جتيءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾

ڪشا وجهڻ وارو حصو نه هجي). ريلوي لائين جي پٿن

کي هيٺان ٽيڪ ڏيڻ لاءِ ڍوڳي.

سَلِيس؛ ص (ع) آسان- سولو. عام فهم.

سَلِيقو؛ ذ (ع) تميز- شعور. سمجھ. لياقت-

اهليت. هُنر. سگهڙاڻپ.

سَلِيم؛ ص (ع) نيڪ- درست- صحيح. ڪامل-

پورو. صاف دل. بردبار.

سَلِيم الطبع؛ ص. نرم دل. دوزانديش. سادو سڀاءُ.

سَلِيمان؛ ذ (ع) هڪ نبي سڳورو جنهن بيت المقدس

جو بنياد رکيو.

سَلِيماني؛ ص. حضرت سليمان عليه السلام ڏانهن

منسوب. (ذ) هڪ قسم جو قيمتي پٿر.

سَم؛ ذ. موسيقي جي اصطلاح ۾ تار (وچت) جي

آخري ماترا.

سَم؛ ذ (ع) زهر- وه.

سَم قاتل؛ ذ. ماريندڙ زهر.

سِمَ، ٺ. زمين مان ظاهر ٿيل پاڻي. زمين مان ظاهر ٿيل پوسل (جيڪا عام طرح ڪلراني زمين ۾ ٿئي، يا زمين کي ڪلر وارو ڪري).

سِمَ نالي، ٺ. سِمَ جي پاڻي جي نيڪال وارو وهڪرو. سَماءُ، ڏ. سنڌ جي هڪ مشهور قوم (جنهن جي حڪمران گهراڻي سنڌ تي ۱۲۵۰ع کان ۱۵۳۰ع تائين حڪومت ڪئي).

سَمَه، سَمَات، ڏ. سمن جي رهائش واري ايراضي (سمات، لاکاٽ وغيره). سَمَ قبيلي جا پاڙا ۽ نڪون. وڏي ڏاڏي سَمه جو اولاد.

سَمَپت، ڄ (سن) مڪمل- پورو. ختم. سَمَاج، ڏ (سن) پنچائت- برادري- پائيچاري. معاشر- پنڳت. اجتماع. جلسو. جماعت. بزم. سَمَاجِي، ص. معاشرتي- پنڳتي.

سَمَاجَت، ٺ (ع) خوشامد- چاپلوسي. هي لفظ عموماً ”مَنَت“ سان گڏ ڪم اچي.

سَمَ جوڳه، ڏ (سن) ملاقات. سنهند. ڳانڍاپي وارو تعلق. سَمَچاره، ڏ (سن) چال- ريت- روش. حالات- واقعات. خبر- اطلاع. احوال. خبرچار- سَنَد سَماءُ. حال احوال.

سَمَادي، ٺ (سن) محويت- استغراق. غور- فڪر. ماڻ. جوڳين سناسين جي تپسيا جو هڪ طريقو. قبر (خاص ڪري هندو مھاپرش جي).

سَماع، ڏ (ع) صوفيانہ راڳ. راڳ تي آيل حال- وجد، ڏڪر جو هڪ طريقو.

سَماعت، ٺ (ع) ٻڌڻ. ٻڌڻ جي قوت. ٻڌڻ جي حالت. شنوائي (مقدمي جي).

سَماعت ڪرڻ، ٻڌڻ. مقدمو ٻڌڻ.

سَماعي، ص (ع) ٻڌل.

سَمَان، ص (سن) جهڙو- مثل- وانگر. سَمَانگر، ص. سهڻي رنگ واري. ڏسڻ جهڙي- خوش رنگ.

سَمَانو، ص. عزت وارو- وڏي مان وارو- مانائتو. عزت سان. مقبول. سَڪيو- آسودو. هٿيڪو. (ٺ. سَمَاني)

سَمَوار، ڏ (ف) ٿامي يا پتل جو هڪ ٿانءُ (جنهن ۾ اندرئين وچ واري خال ۾ باهه ٻرندي رهندي آهي ۽ ٻاهران پاڻي گرم ٿئي).

سَماءُ، ڏ (ع) آسمان- فلڪ- چرخ- آڪاس. سَمَوي، ص. آسمان وارو. غيبي.

سَماءُ، ڏ. نگراني- چوڪسي. سنڀال. پروڙ- ڄاڻ. سَمَڪ، خبر.

سَماءُ لهڻ، خبر وٺڻ- نظرداري ڪرڻ. سَمائڻ، سَمائجڻ، م. پيهي وڃڻ- حلول ٿيڻ. گهڙي وڃڻ. رَجي وڃڻ. ويهي رهڻ (ذهن ۾). پئجي وڃڻ (اندر).

سِمَت، ٺ (ع) سِمَت رستو- واٽ. طرف- پاسو- رُخ. سَمَت، ٺ (سن) چڱي مَت. سٺي صلاح. نيڪ هدايت. سٺي سمجھ- عقل.

سَمَپادڪ، ڏ (هندي) ايڊيٽر. سَمَپورڻ، ص (سن) مڪمل- سڄو. سَمَجهه، ٺ. عقل- فهم- اداراڪ. هوش. دانائي. ڄاڻ. راءِ. خيال- گمان.

سمجھه اچڻ، هوش اچڻ- عقل اچڻ. هوشيار ٿيڻ- ڏاهو ٿيڻ. اکيون کليل. خبر پوڻ. بالغ ٿيڻ.

سمجھائي، ٺ. ڄاڻ. وضاحت- تشريح. هدايت- نصيحت. سمجھائڻ، م. ٻڌائڻ. ڏسڻ. آگاه ڪرڻ. سيکارڻ. ذهن نشين ڪرڻ. سکيا ڏيڻ. نصيحت ڪرڻ. سيکت

ڏيڻ. وضاحت ڪرڻ.

سمجهدار: ص. سياڻو- ڏاهو- عقل وارو. تجربڪار. ڄاڻو. هوشيار.

سمجهڻ: م. واقف ٿيڻ- آگاه ٿيڻ. ذهن نشين ٿيڻ. ڄاڻڻ- پروڙڻ. مڃڻ- قبول ڪرڻ. هوشيار ٿيڻ. سڳڻ. محسوس ڪرڻ- لکائڻ.

سمجهو: ص. سياڻو- ڏاهو- هوشيار. عقلمند- ڏاڏا. عاقل. سَمَر: ذ. مسافري جو توشو. سفر خرچ. سامان- اسباب. تپڙ ٽاڙي. وسيلو.

سمرتي: ث (سن) ڌيان- خيال. يادگيري. حافظو. هندڪي ڌرم جا آهي ڪتاب جيڪي الهامي ناهن (انهن ۾ ڇهه ويدانگ شاستر، مَنو جو ڌرم شاستر، اتهاس، پُراڻ ۽ ٻيا شاستراچي وڃن ٿا).

سمرتي: ث. ملڪيت- دولت. پونجي. طاقت- توفيق- پڇندي.

سمع: ث (ع) ڪَن- گوش. سماعت- ٻڌڻ.

سمع خراشي: ث. ڪَن کائڻ جهڙيون ڳالهيون. بڪ بڪ. مٿو کائڻ. ڪنن کي نه وڻڻ جهڙيون ڳالهيون.

سمڪ: ث. سمجھ. خبر- ڄاڻ. عقل. يادگيري.

سمڪ اچڻ: هوش اچڻ. سمجھ اچڻ.

سمَن: ذ (انگ) ڪورٽ جو سڏ. حاضر ٿيڻ جو حڪمنامو. عدالت ۾ شاهدي وغيره لاءِ گهرائڻ جو حڪمنامو. انجام- واعدو. گلن جو هڪ قسم- چنبيلي- ياسمين.

سمند: ذ (ف) بادامي رنگ جو گهوڙو.

سمندڙ: سمندڙ: ذ (سن. سندر) بحر- ساگر.

سمندڙ ڦيڻ: ث. هڪ قسم جو پسارڪو وڪر- سمند جي ڪناري تي گڏ ٿيل گجي يا جهڳ.

سمنگڻ: سمگڻ: م. راضي ٿيڻ- خوش ٿيڻ.

نواڙو. بخشش ڏيڻ.

سمع: م. زمين مان پاڻي سيمو ڪري نڪرڻ. واه دريا وغيره جي ڪپن مان پاڻي روڻ ڪري نڪرڻ. ڦٽ ڦڙي مان رت پون وهڻ. ڳاڙو ڪرڻ- ٽمڻ.

سمو: ذ (سن. سم) وقت. زمانو. دور. مند.

سمورا: ذ (ع) هڪ جانور جنهن جي بُت تي تمام سٺا ۽ نرم بُج ٿين (جنهن جي ڪل مان پوستيون نهن جيڪي نهايت قيمتي ٿين).

سمورو: ظ. جملي- مڙهي- سپ. سالم- ڪل- سرستو. (ث. سموري).

سمورا: ث (ع) نهايت گرم ۽ زهريلي هوا (جيڪا ريگستان ۾ لڳندي آهي).

سمونڊ: سمونڊڙ: ذ. سمند- بحر- ساگر.

سموڻ: م. ٺاهي رڪن. ترتيب ڏيڻ. سنوارڻ- سوڌو ڪرڻ. گڏ ڪرڻ- منجهيل سٺ وغيره کي سڌارڻ ۽ سٺجائڻ.

سمه: سمه هڻ: ث. سماع. صفت ۽ ساراهه جا بيت يا مداح. پر سرسان پڙهڻ. ضربون هڻڻ ۽ سنجيدگي سان گولائي ۾ ڦرڻ ۽ نچڻ وارا قدم کڻڻ.

سمهاري: م. ننڊ ڪرائڻ. ننڊ ڏيارڻ. ليتائڻ. ڊاهڻ. مارڻ.

سمهائي: ث. رات جو پهريون ڀيرو. سمهڻ جي وقت کان اڳ واري رات جي نماز. سهماڻي.

سمهائي جي نماز: ث. عشا جي نماز.

سمهڙو: ذ. چوپائي مال جو هڪ مرض (جنهن ۾ وات ۽ پير پڇي پون).

سمهڻ: م. ننڊ ڪرڻ. ليتڻ. ڊهڻ.

سمهون: ظ. سامهون. اڳيان.

سميت: ظ (سن) ساڻ- گڏ- سوڌو- ڀيڙو- شامل.

سَمِيتُ، سَمِيتُ؛ م. گڏ ڪرڻ - جمع ڪرڻ -
يڪجاو. ميڙڻ.

سَمِيعُ؛ ص (ع) ٻڌندڙ. خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

سَمِيعُ بَصِيرُ؛ ص. ٻڌندڙ ۽ ڏسندڙ - دانا. بيٺا.

سَنَ؛ ث. اها ڍنڍ جنهن جي پاڻي ۾ لوڻ ڄمي. لوڻ واري ڍنڍ. تلاءُ.

سَنَ؛ ذ (ع. سن) سال - ورهيه. عمر. (ظ) جيڏو (عمر ۾) - برابر - مَتَ.

سَنَ بُلُوغَتَ؛ ذ. جوانيءَ جي عمر.

سَنَ رَسِيدَ؛ ص. پوڙهو - پيرسن. وڏيءَ عمر جو.

سَنَ؛ ث. ڇُپَ - ماڻَ - خاموشي. بي حسي -
بي هوشي. حيراني.

سَنَ کائڻ؛ ماڻَ ۾ اچڻ. صبر ڪرڻ. ڇُپَ ڪرڻ.

سَنَ؛ ث (ع) هڪ قسم جو پسارڪو وکر.

سَنَآتو، سَنَآتو؛ ذ. ڇُپَ - خاموشي - ماڻَ.. سانت.

سَنَاتي ۾ اچڻ؛ ماڻَ ۾ اچڻ. حيران ٿيڻ.

سَنَاسِي؛ ص (سن. سنياسي) هندو فقيرن جو هڪ
گروه. تياڳي - تارڪ.

سَنَآن؛ ذ (سن. اشنان) وهنجڻ - غُسل - تَزَ.

سَنَآن پاڻي؛ ذ. وهنجڻ سَهنجڻ.

سَنَآن؛ ث (ع) نيزي جي ڇهنڊ. نيزو - پالو.

سَنَبَ؛ ذ (ف. سَمَ) گهوڙي يا گڏھ جو کُر.

سَنَباڻ؛ ذ. کير ڄمائڻ لاءِ اُن ۾ وڌل لسي وغيره.

سَنَباھڻ؛ م. تيار ڪرڻ - تياري ڪرڻ.

سَنَباھي؛ ث. تياري - سَنبت.

سَنَبَتَ؛ ث. تياري - سَنَباھو. سَميو. هلڻ يا وڃڻ
جي تياري.

سَنَبَتَ؛ ذ. سال - سَنَ. وڪرمي سال جيڪو ۵۷ قبل
مسيح کان شروع ٿيو هو.

سَنَبَلُ؛ ذ (ن) هڪ خوشبودار گاهه ۽ ان جو ٿل.

سَنَبو؛ ذ. لوهه جي چهنبياري سينخ (سَل ڪڍڻ ۾
ڪم اچي).

سَنَبوسو؛ ذ (ف. سموسه) هڪ قسم جي ٽڪندي
ڪچوري جنهن ۾ تيمو ڀريل هجي.

سَنَبوھي؛ ث. مڇين ٿا سائڻ لاءِ هڪ قسم جو چارُ.

سَنَبھڻ؛ م. سنڀرڻ - تيار ٿيڻ. سَنبت ڪرڻ.

سَنَبھڻ؛ ذ (سن) ملائڻ - جوڙڻ - ڳنڍڻ. تعلق -
لاڳاپو - ڳانڍاپو. ناتو. ميلاپ.

سَنَيارَ؛ ث. سنڀال. سماءُ. نظرداري. يادگيري.

اڪير. ساروئي. سڃاڳي - جاڳ.

سَنَيارَ؛ ذ. وڏو چڙو (چوپائي، خاص طرح مينهن
ڳئون کي ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ لاءِ).

سَنَيارَ؛ م. سنڀالڻ. سارڻ - ياد ڪرڻ. خبر لھڻ.

سَنَيارَ؛ ث. سنڀار. نظرداري. جانچ. هوشياري.

سَنَسماءُ. خبرگيري. پرورش. خبرداري - احتياط.

سَنَپال ٿيڻ؛ عورت کي ويڙ جا سُور ٿيڻ.

سَنَپالڻ؛ م. ياد ڪرڻ - سارڻ. جھلڻ - روڪڻ.

ڳڻڻ - شمار ڪرڻ. امداد ڪرڻ. خبرداري ڪرڻ.

سهارو ڏيڻ. نپائڻ - پالڻ - پرورش ڪرڻ. مدد ڪرڻ.

ذميداري ڪرڻ. سمجھ واري عمر ۾ اچڻ. پاڻ پرو ٿيڻ.
نگهداشت ڪرڻ.

سَنَپاليندڙ؛ ص. نگهبان - راڪو. رکيال. سرپرست.

ڌڻي ڌوئي.

سَنَپَرَ؛ م. سَنبت - ڏرڻ - تياري ڪرڻ. وڃڻ لاءِ

تيار ٿيڻ. سَنَباھو ڪرڻ. سَميو ڪرڻ.

سَنَپوڙو؛ ص. تيار ٿيو - سنڀريل - تيار.

سَنَتَ؛ ذ (سن) نيڪ - پارسا. پرهيزگار. معزز.
سکر ماڻهو.

سُنٽَ ٿ (ع) ڪم ڪرڻ جو طريقو. روش-چال-هلت. زندگي گذارڻ جو درست طريقو. نبي ڪريم ۽ اصحابن سڳورن جو عمل. اها نماز جيڪا فرض نه هجي. طهر-ختو.

سُنٽ ٿيوي ٿ. ذ. نبي سڳوري جو طريقو ۽ عمل. سُنٽ وٺائڻ: شهپر جا وار ڪٽڻجيءَ سان ڪٽرائڻ. شهپر وٺائڻ.

سُنٽ وِهارڻ: طهر ڪرائڻ-ختو ڪرائڻ.

سَنٿان ٿ (سن) نسل-پيڙهي. اولاد.

سَنٿَر ٿ. قطار-لانڊ-سنگهر.

سَنٿري ٿ ص (انگ) پهريدار-چوڪيدار. فوج يا پوليس جو سپاهي جيڪو پهري تي هجي.

سَنج ٿ. ذ. گهوڙي جو هٺو وغيره سازسامان.

سَنجاف ٿ (ف) پاٽڪ-جهالڙ. هڪ قسم جو ڪپڙو.

سَنجَت ٿ. ذ. ٺاهه ٺوهه. سامان-اسباب. صفائي سنائي. اوجر.

سَنجَر ٿ. م. زمين مان پاڻي سِمن. سيمو ڪرڻ. اُڀڙڻ-اُڀجڻ-پيدا ٿيڻ-اُڀرڻ. شروعات ٿيڻ. منهن ڪڍڻ (بج، ٻار، بيماري).

سَنجَم ٿ. ذ. صرفو-ڪفايت شعاري. سانگ صرفو.

سَنجڻ ٿ. م. گهوڙي تي سنج رکڻ-گهوڙو پلائڻ. سينگاري تيار ڪرڻ.

سَنجڻ ٿ. م. اُٻائڻ (پاڻي. کوه مان). کوه مان پاڻي ڪڍڻ.

سَنجوڳ ٿ (سن) دوستي-ياري. ملاقات-مِلاپ. اتحاد-ٻڌي. معاهدو.

سَنجوڳي ٿ. ص. ملائيندڙ. (ذ) اهو جوڳي جيڪو شادي ڪري.

سَنجيدگي ٿ (ف) بردباري-گنڀيرتا. دوراندوشي. نهٺائي.

سَنجيدو ٿ. ص (ف) گنڀير-بردبار. دوراندیش. نهيدو.

سَنجه ٿ. سانجهي-سنجها. شام. نما شام. سج

لٽي جي مهل. رات.

سَنجه صبح ٿ. صبح شام. هروقت. گهڙي گهڙي.

سَنجه ٿ. سانجهي. سانجهي. سج لهڻ جو وقت-مغرب. رات جو پهريون پهر.

سَنجهو ٿ. ذ. رات جو پهريون پهر. سج لٽي جي مهل. سومهڻي.

سَنجهو گِرڻ ٿ. سومهڻي جو وقت گذرڻ.

سَنڌ ٿ (ع) ثابتي. لڪيت ۾ ثابتي. دستاويز.

پروانو. سرٽيفڪيٽ. تصديق نامو. اجازت نامو.

سَنڌ يافتو ٿ. ص. سَنڌ مليل. سرٽيفڪيٽ ورتل.

سَنڌ ٿ. سَنڌو ٿ. ذ. ڪڪن کانن مان ٺهيل ڍڪ سان ننڍڙي پيٽي يا توڪري (سُٽ پٽ يا سٺي سڳي رکڻ لاءِ).

سَنڌاڻ ٿ (ع. سَنڌان) لوهارڪي ڪم جو هڪ اوزار. لوھ جو ٽڪر جنهن تي اوزار ٺيڄن-آهرڻ.

سَنڌر ٿ. ص (سن) سهڻو-حسن-خوبصورت. وڻندڙ-موهڻو.

سَنڌرتا ٿ (سن) سونهن-سويا-حسن. خوبصورت.

سَنڌري ٿ (سن) سهڻي-موهڻي. (ٿ) ننڍي شراڻو.

سَنڌرڻ ٿ. م. زمين يا مٽيءَ کي هموار ڪرڻ-سئون ڪرڻ. ڪوڏر سان مٽي وڇائڻ.

سَنڌرو ٿ. ذ. ڪمر پٽو. چيلهه ۾ ٻڌل ڪپڙو. ملهه وڙهڻ لاءِ وٽيل ڪپڙو (جيڪو پهلوان چيلهه ۾ ٻڌن).

سَنڌرو ٻڌڻ ٿ. ڪنهن ڪم لاءِ تيار ٿيڻ. همت ٻڌڻ. ڪوشش ڪرڻ.

سَنڌرو جهلائڻ ٿ. ڪم ۾ مدد ڪرڻ. مدد ڪرڻ. هٿ وٺائڻ.

سَنڌرو ڪرڻ ٿ. ملهه وڙهڻ لاءِ تيار ٿيڻ. مقابلي لاءِ تيار ٿيڻ.

سَنڌو ٿ. حرف اضافت. وارو. پنهنجو. (ظ) جهڙو.

(ث. سنڌي)

سنڌيس، سنڌيسو: ذ (هندي) پيغام - نياپو -
سنيهو. حڪم - فرمان.

سنڌ: ث. ڪاٺ - سرنگهه. پلن مارڻ جو هڪ قسم جو
ڊگهو ڄار.

سنڌ: ذ. بدن ۾ هڏن جو جوڙ - هڏن جي ڳنڍجڻ وارو
حصو - ڳنڍ. درز. سير. عضوو.

سنڌائتو: ص. سنڌ تي. دنگ تي. پوري هند
تي - هنڌائتو.

سنڌ سڪڻ: عضوا هيٺا ٿيڻ. ڪم ڪار کان بيڪار
ٿيڻ. ٽوٽي ٿيڻ.

سنڌ: ث. قديم دور کان قائم هڪ صوبو (جيڪو
هاڻي پاڪستان ۾ شامل آهي).

سنڌواسي: ص. سنڌ جا رهاڪو.

سنڌڙي: ذ. هڪ آڳاٽو سامونڊي بندر.

سنڌو: ث. سنڌ مان وهندڙ درياءَ (جيڪو هماليه جبل
مان نڪري ڪشمير، سرحد، پنجاب ۽ سنڌ مان وهي
عربي سمنڊ ۾ ڇوڙ ڪري).

سنڌورڪي: ذ. ڏورانهن ملڪن ۾ تجارت ڪندڙ
سنڌ جا ماڻهو.

سنڌڻ: م. آچار وجهڻ - سانڌائو ڪرڻ. سانڍڻ. هڪ
هند گهڻو وقت رکي ڪڍو ڪرڻ. ڳنڍڻ - جوڙڻ.

سنڌو: ذ. وچوتي - وڻي. حدفاصل. دنگ. جدا ڪرڻ
وارو نشان. چيڙو.

سنڌو سيڙهو: ذ. حد - دنگ. ويڇو. تفاوت - فرق.
لڳ لاڳاپي ۾ جدائي.

سنڌو درياءَ، سنڌوندي: ث. سنڌ جو مشهور درياءَ.

سنڌي: ث. سنڌ جي ٻولي. (ص) سنڌ جو رهاڪو.

سنڌي سونهون: ذ. سنڌي ٻوليءَ جي درسي ڪتابن

۾ آيل ڏکين لفظن ۽ اصطلاحن جي معنائن وارو ڪتاب.
سنڌ (ث)، سنڌ: ذ. سيٺاهه. ساندرو (جنهن کي
ٺوڪي هوا ڀري پائيءَ ۾ ترڻ لاءِ ڪم آڻجي).
پخال - مشڪ.

سنڌاس: ذ. ڪاڪوس (جنهن ۾ ٻاهران پننگي
صفائي ڪري). اهو ڳوٺ جنهن جي تري ۾ لوڻ پري،
مٿان مٺن ڍڪي ڳڙڪو ڇڏجي جنهن مان پاخانو
اندر وڃي.

سنڌڻ: م. ترڻ. ترڻ يا ڪنهن ڪم لاءِ حوصلو
ڪرڻ. همت ڪري اڳتي وڌڻ. سيٺاهه جي وسيلي
درياءَ ترڻ جو حوصلو ڌارڻ.

سنڌ: ث. اها عورت جنهن کي حمل نه ٿئي.

سنڌ: ث. سُڪل ادرڪ. جوئر ٻاجهر جي لابياري کان
پوءِ زمين ۾ رهيل ڪانن جون پاڙون ۽ ڪٽون.

سنڌو: ص. ٻن پيڻن جي مڙسن جو پاڻ ۾ سڱ -
سالي جو مڙس. همر زلف.

سنڌورو: ث. سنڀال. پرداخت. پرگهور. پالنا.

سنڌورو: م. سنڀالڻ. نپائڻ - پالڻ. سانڍڻ.

سنڌي: ث. پوک ۾ ڪاٺي جي ڪٽ. گوشت جي
مُڪ. ٻوٽي - ٿڙ. پوک يا ٻوٽن کي کائيندڙ هڪ قسم جو ڪيئون.

سنڌو: ص. تازو. تازوتوانو. تندرست - چڱو ڀلو.
خوش - سرهو. سڪيو آسودو.

سنڌسار: ذ (سن) دنيا - جهان - عالم. ڪائنات.

سنڌسان: ص. اجاڙ - ويران. سُج. خاموشي - ماڻ.

سنسڪرت: ث (سن) سنڀال سان ٺهيل. بناوتي -
مصنوعي. مڪمل - پورو. سينگاريل. اعليٰ. صاف
سُٿرو. صرف نحو جي قاعدن تي ٻڌيل ٻولي. هندن جي
قديم ٻولي.

سنسو: ذ. انديشو - گمان. شڪ - ڊپ. وهم - ڀرم.

ویچار- انومان.

سَنَعْلِي، ث. زنجیر- سنگہر. گچیءِ مر پائیں جو
ہک گہر.

سَنَكَةُ: مر. بچہ۔ بپ کا ڈکٹ۔

سَنَكُو، ذ. دِي-يُو-أَدِكُو.

سَنگُ ذ (سن. شنک) ڪوڏُ (هندو فقير ديوتائن جي
اڳيان وڃائين) ناڏُ- ناقوس. ڳڻپ جو هڪ ڏاڪو
(هڪ سئو ڪرپ).

سَنَکِيوَا ذ. هڪ قسم جو زهريلو وکر.

سَنگ: ذ. پڪل پوک جو دائن وارو مڇو- سٽو- خوشو.

سنگ ویدہ: قطعی فیصلو کرن۔ قطع تعلقات کرن۔

سَنگ، ذ (ف) پَٹر۔ حجر۔ پَہن۔

سَنگِ آسودَ د. ڪارو پٿر. ڪعبۃ الله جي ديوار ۾ لڳل مقدس پٿر.

سنگباري، ث. پٽ رهڻ يا اچڻ جو عمل.

سَنگتراش: ص پتر گهڙيندڙ. پتر ٽڪيندڙ. پتر کي
گهڙي چٽسالي ٺاهيندڙ.

سنگتراشي، ٺ. پٿر کي گهڙڻ. ان تي نقش نگاري
ڪرڻ جو هنر.

سنگ جراح، ذ، هڪ قسم جو پٿر جو وکر.

سنگدل: ص (ث) پتر جھڑی ڈاڈی دل وارو. سخت
دل- کنور. بیرحم. ظالم.

سنگدلی، ث. پی قیاسی، بیرحمی، ظلم.

سنگریزہ ذ (ف) نڈیڑو پٹر - ککرو - پھٹی .

سَنگساره ذ (ف) زنا جي ڏوهاري کي پٿرن سان مارڻ جي شرعي سزا.

سنگسار کرہ: ڈوہی کی پٹر ہٹی مارن۔

سنگلاخ: ذ. پٹریلی زمین. (ص) ڈکیو- دشوار.

سنگ لوح، ذ. قبر جو پٿر (جنهن تي نالو وغيره

لکھیل ھجی).

سَنگَمَرَمَرَا ذ. هڪ قسم جو اڇو عمارتي پٿر،
سَنگُ ذ (سن) صحت- ياراني، دوستي، رفاقت-

ممراسم.

سنگ: ذ (سن. شنگه) شينهن - شير. هندن جي نالي جو آخري حصو. سنگه.

سنگ، ذ. محصول- دل. ڏاڻ. سردار يا حاڪم کي
ڏنل سالياني دل- ڏن.

سَنَگَت؛ ث. دوستی - یاری. جماعت - سَت.

سَنگَتی! ص. دوست- یار. ہمراہ. ساتی- پیلی.

سَنگتروا ذ. هڪ قسم جو ميوو - نارنگي.

سَنگِ چُوڙا، ذ. هڪ قسم جو نانگ (پاڻيءَ ۾ رهندڙ).

سنگرہ ذ (انگہ) گامٹو

سنگل، ص (انگ) اکیلو- هکڑو، چڑو۔

سگنل - اشارو.

سنگل ڏيڻ، اشارو ڏيڻ، توجهه ڏيارڻ.

سَنگَمُ ذ (سن) گڈجائی - میلاپ. ملاقات. اتصال.

پن دریائے گڈجن وارو ہند۔

سَنگیت، ذ (سن) گھٹن چٹن جو گڏجي ڳائڻ، گڏجي

گایل راگ. راگ. موسیقی.

سَنگِيہ: ص (ف) پتر جو- پتر مان ٹھیل. سخت مضبوط- ڈاڈو.

سَنگِيَا ٺ. بندوق جي نالي تي چڙهيل خنجر جهڙو

چهنيارو هٿيار.

سَنگینی: ث (ف) مضبوطی. سختی۔ قیادائی۔

سنگھہا ث. نک جی غلاظت۔ لمر۔

سنگه؛ ذ (سن. شنگه) شينهن - شير. پهلوان -

سورهيه. هندن جي نالي جي صفاتي علامت. گرونانڪ

جو یوئلگے - سکے۔

سندرجن (پٽ، زمين). سڌڻ. سينگار ڪرڻ. سنڀرڻ.
سوٽهري؛ ص. سون جو- سونو- زرڻ- طلائي.
سون جي رنگ جهڙو.

سڻهن؛ ذ. قسم- ڊوهي. ساڪ- ويساه.
سڻهو، سڻه؛ ظ. باريڪ- سڻهڙو. هلڪو
(جسم). ڏهرو- هيٺو- اڀرو. نازڪ- نفيس. (ث.
سڻهي، سڻهين).

سڻهي ٻوند؛ ث. ڦڙ ڦڙ- هلڪو مينهن.
سڻهي مڇي؛ ث. ننڍي مڇي- ڪڇي مڇي.
سڻئون؛ ظ. سڌو- هموار- لسو. (ث. سڻئين).
سڻئون سڌو؛ ظ. بنان ور وڪڙ جي. مڻهن سامهون.
سادو سڌو (ماڻهو). ايماندار.

سڻئون سڻوڻو؛ ظ. سادو سڌو. ايماندار. سڻيو.
سڻئين مڻهن؛ ظ. اخلاق سان- خوش اخلاقي سان.
توجه سان. ڌيان سان.

سڻي؛ ذ (ع) نبي سڳوري ۽ اصحابن جي سڻت تي
هلندڙ مسلمانن جي جماعت. مسلمانن جو فرقو (جيڪو
حديث ۽ خلفاء راشدين کي مڃي).

سڻياس؛ ذ (سن) ترڙ- تياڳ. دنيا کي ترڪ.
سڻياسِي؛ ص. دنيا کي ترڪ ڪندڙ- تارڪ.
ويراڳي. ساڌو.

سڻيه؛ ذ. نيهن- قرب- پريت. ياري.
سڻيهو؛ ذ (سن. سنڊيش) نياپو- پيغام- سنڊيسو.
محبت وارو پيغام.

سڻ؛ ث. هڪ قسم جو ٻوٽو جنهن جي تيلين مان
(سڻي جا) ريشمي تاندورا نڪرن. ٿر ۾ ٿيندڙ هڪ
گاه جو قسم.

سڻائڻ؛ م. ٻڌائڻ- ڄڻائڻ. آگاه ڪرڻ.
سڻاڻو؛ ص. سوکو- سهنجو. سڳيو. فائدي وارو.

سنگها؛ ث. حمل جو بچ- حمل.

سنگهار؛ ذ. مالدار- مالوند. ڀاڳيو.

سنگهاسن؛ ذ (سن) تخت.

سنگهائڻ؛ م. سونگهائڻ. واس وٺائڻ.

سنگهرا؛ ث. زنجير- نير.

سنگهرا؛ ص. جنهن جي نڪ مان هروقت غلاظت
وهي. گدلو.

سنگهڻ؛ م. سونگهڻ. واس وٺڻ. سنگهه ڪڍڻ
(نڪ مان).

سنگهو؛ ذ. مروڻ (سوڻ) جو نيش- وڇ.

سنگهوڙ؛ ث. ملائڻ يا گڏڻ جي حالت. پڇائڻ. سوڙهه.

سنگهوڙن؛ م. گڏڻ. جمع ڪرڻ- پڇائڻ.

سڱر؛ ص. سڱن وارو (جانور). ويڙهو- اهنب (وهت)

سڱمان؛ ذ (هندي) عزت- مان. آڌرڀاء. مرحبا.

سڱمڪ؛ ظ. آمهون سامهون. منهن مقابل- دويدو. سرخرو.

سڱوار؛ ث. ٺاهپ. درستي- اصلاح. سڱو. سڱارو- بهتري.

سڱوارت؛ ذ. ڏاڙهي مڇن جي حجامت.

سڱوارت وٺائڻ؛ ڏاڙهي مڇن جا خط وٺائڻ.

سڱوارڻ؛ م. درست ڪرڻ- ٺاهڻ- سڱارڻ. ترتيب

سان رکڻ. سڱو ڪرڻ- هموار ڪرڻ. سڻئين طريقي

سان ٺاهڻ جوڙڻ. سينگارڻ.

سڱاريو؛ ص. سڱريل. بخت وارو- ڀاڳ وارو.

سڱالو؛ ظ. سوايو- سرس. ٿورو زياده- ٿورو وڌيڪ.

سڱوت؛ ث. سڱائي- سڱڌائي. هڪ جهڙائي (زمين يا

ٿر جي)- همواري.

سڱوت ڏيڻ؛ سهنجائي ڏيڻ. ٺاه ۾ اچڻ- ٺهي وڃڻ.

چڻي ۾ اچڻ.

سڱوپرو؛ ص. چڱو- خاص معزز.

سڱورڻ؛ م. سڻئون ٿيڻ. سڌو ٿيڻ. هموار ٿيڻ-

(ضد. اٺائو)

سَنائو واء: ذ. اهو واء جنهن ۾ ٻيڙي هاڪاري سگهجي - سولو واء.

سَنائي: ث. سولائي - سهنجائي. ڀلائي. فائدو - لاپ. سَنائي ٿيڻ: لاپ ٿيڻ - فائدو ٿيڻ - حاصلات ٿيڻ. ڪاميابي ٿيڻ.

سَنپ: ذ. گيهه، تيل، چرٻي وغيره جي چڪنائي. روغن. سَنپو: ص. سَنپ وارو - چڪنو، روغن وارو. فائدو ڏيندڙ.

سَنپو گراهه: ذ. گيهه وارو کاڌو يا طعام. (ڪُٽي وغيره) سَنو کاڌو. فائدي واري آسامي. سڪيو سَنابو. (ث. سَنپي)

سَنس: ث. سَن - خبر. کُڙڪ. ٿوري خبر. سَنڪ: ث (ع. صحنڪ) ٽالهي - رکابي. ٺڪر جي ٽالهي. ڪاشي، جي پاٽ.

سَنڪاٽ: ذ. نڪ مان غلاظت ڪڍڻ يا سُڪڻ جو آواز. سَنڪڻ: م. ڪا شيءَ نڪَ جي ذريعي دماغ ڏانهن چڪڻ (ناس، روغن وغيره). نڪ صاف ڪرڻ - سنگهه ڪڍڻ.

سَنڱ: م. ٻڌڻ - ڪَن ڏيڻ - ڪنائڻ. ڌيان ڏيڻ. سَنڱي: ث. "سَن" ٻوٽي مان نڪتل ريشمي تاندورا (جن مان سوتلي، ڳوڻ ڪپڙو وغيره ٺهي).

سو: ض. "جو" ضمير، موصول جو جوابي ضمير. اهو. تڏهن - تنهن ڪري.

سَنو: ص. هڪ عدد - صد (۱۰۰). سَنو پورا ٿيڻ: فوت ٿي وڃڻ - حياتيءَ جا ڏينهن پورا ٿيڻ.

سو: ث (ف) طرف - پاسو - ڏس - سمت - جانب. سَو: ص. هڪ سڄو ۽ ٻئي جو چوٿون حصو.

سَو، سَواء: ث. کير ڏيندڙ چوپائي.

سَوائ: ث. سولي وات. سڌي وات. سنئون رستو. (ث. ڪَوات)

سَواحِل: ذ (ع) "ساحل" جو جمع. ڪنارا - ڪَپ. سَواحلي: ص. ڪناري وارو.

سَواده: ذ (ع) اونداهي - تاريڪي. ڪارائ. شهر جو آسپاس وارو علائقو.

سَوادِ اعظم: ذ. وڏو شهر. مڪو معظم. سَوادُ: ذ. ڏانئو. لذت - مزو. چشڪو.

سَوادي: ص. لذيت - آفتي وارو.

سَوادائي: ث. خوشخبري. مبارڪباد - سَني خبر. سَوار: ذ (ف. سَوار) چڙهيل (ڪنهن وهٽ تي) -

هسوار. ڪنهن وهٽ يا گاڏيءَ تي چڙهيل. فوج يا پوليس جو سپاهي جنهن کي گهوڙو مليل هجي.

سَواري: ث. وهٽ يا گاڏيءَ تي چڙهڻ جي حالت. وهٽ يا گاڏي (جنهن تي چڙهجي). چڙهي - هساري.

سَواگت: ذ (سن) آجيان - مرحبا - آڌر پاء. سوال: ذ (ع) درخواست. عرض - گذارش. ڀڄا.

گهر. رياضي جو حل طلب مسئلو. سَوالات: ذ (ع) "سوال" جو جمع.

سوال جواب: ذ. گفتگو - ڳالهه ٻولهه. مباحثو. ڀڄاڳاڇا.

سوال ڪرڻ: ڀڄڻ - ڀڄاڳاڇا ڪرڻ. هٿ تنگڻ - طلب ڪرڻ. خيرات گهڻ.

سوالي: ص. گهرندڙ - طلب ڪندڙ. پيئڻو. منٿائڻ. سوامي: ص (سن) مالڪ - ڌڻي. سردار. حاڪم.

مڙس - خاوند. استاد. گرو. سَوَانَجَرَو، سَنَانَجَرَو: ذ. وڻ واري عورت لاءِ

ضروري وکر (جنهن کي وڻ جو پٽيو پڙو چون). وڻ

جو هڪ قسم.

سوانح: ٿ (ع. "سانح" جو جمع) حادثا: واقعا.

سوانح عمري: ٿ. حياتي جا حادثا واقعا. زندگيءَ جو احوال- سرگذشت.

سوانح نگار: ذ. واقعات لکندڙ.

سواھرو: ص. واهر ڪندڙ. سٺي مدد ڪندڙ.

سواءِ: ظ (ع) بغير- علاوه- ڌاران.

سواءِ: ذ. سڻائو واءِ. چڱي سٺي خبر.

سوائي: ٿ. سوا حصو وڌيڪ. زياده- وڌيڪ. رُونگ.

سوايو: ص. هڪ سڄو ۽ ٻئي جو چوٿون حصو.

وڌيڪ- زياده. مقرر انداز کان ٿورو وڌيڪ. سٺو.

سوٻٽ: ذ. بوجرن وارو ڪينئون. ريشم جو ڪينئون (جيڪو وٺن جا پن کائي ريشم جو ڪوپو ٺاهي).

سوٻ: ٿ. فتح- جيت- گٽ. سرسي- ڪامراني. ڪاميابي.

سوٻ ڪٽڻ: (طنزير) جڏو ڪم ڪرڻ. ڪڏو ڪم ڪرڻ. خوريءَ جهڙو ڪم ڪرڻ.

سوپارو: ص. سوٻ وارو- فتحمند. ڪامياب. (ٿ. سوپاري).

سوپو: ص. سوپارو- فاتح.

سوپي: ص (سن. شوي) سُهڻي- سونهن واري.

سوپيا: ٿ (سن. شوي) سونهن- حسن. روتق. چلڪو چمڪو. سينگار.

سوپياوان: ص. سونهن وارو- حسين- خوبصورت- سهڻو.

سوٽ: ذ. انچ جو ڏهون حصو. تمام ٿورو ذرو.

سوٽيلي: ٿ. سٺيءَ مان ٺهيل ڏوري. سٺيءَ جي ڏور. سٺيءَ مان ٺهيل رسي.

سوٽي: ٿ. ڪنهن سودي طئي ٿيڻ تي اڳواٽ ڏنل ڪجهه رقم- بيانو- بيعانو.

سوٽ: ظ. سخت. ڏاڍو چڪيل- ڪشيل. سُڪل- ٺوٺ.

سوٽ: ذ. چاچي جو پُٽ- عمزاد. (ٿ. سوٽ).

سوٽ: ٿ. سوٽ جي لهر. سوٽ جي چيڪار. پيڙيءَ جي ٽوڪ. چيبي- چڪ.

سوٽون اُڀرڻ: رکي رکي سوٽ جون لهرون اُڀرڻ. اُڏما اٿڻ.

سوٽ: ص. چڱي طرح وڻيل- ڏاڍو وڻيل (رسو).

سوٽ: ذ (انگ) ڪپڙن جو وڳو. انگريزي پتلون.

سوٽ ڪوٽ: ذ. مڪمل انگريزي مرداني ڊريس.

سوٽ ڪيس: ذ. ڪپڙن رکڻ لاءِ چمڙي وغيره مان ٺهيل پيٽي.

سوٽار: ذ. سوٽهڙ.

سوٽڻ: سوٽڻ: م. مهڻن- آڏن. مالش ڪرڻ. چيبي ڏيڻ- سٽ ڏيڻ.

سوٽو: ذ. چلم يا پيڙيءَ وغيره جو ڪش- ڌم.

سوٽو هڻڻ: ڌم هڻڻ.

سوٽهڙ: ذ. هندو وايو. هندن جي هڪ قوم جيڪا وادڪو ڪم ڪري.

سوٽي: ص. سٽ جو- سٽ مان ٺهيل (ڪپڙو وغيره).

سوٽي: ٿ. سٽن جي ڪاٺي. ننڍو ڪاٺيءَ جو ٽڪر. ڪپڙن سٽن جي ڏنگري- سوٽي.

سونائتو: ص. وڻنديءَ تي- پسندي موجب- مڪياري. زميواڙي سان.

سولو: ذ. ذمو- جوابدي- ضمانت. انجام- اقرار. ذميداريءَ جو اقرار.

سونا سَهڻ: ذميداري ڪرڻ. انجام اقرار ڪرڻ. ذميداري جو بار ڪرڻ.

سوٻ: ذ (انگ) شوروو- رس- بيخي.

سوپارو: ذ. خاص عضوي جو منڍ وارو حصو- قصب.

سوپاري: ٿ. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ٿر (وات).

سوڊاگر؛ ص (ف) واپاري. ٻڌي اگهه تي وڪر جي
 خريد فروخت ڪندڙ. وٽجارو. تجار.
 سوڊاگرِي؛ ث. واپار. تجارت. ڏيساور جو واپار.
 سوڊاء (ث). سوڊاء؛ ذ (ع) جنون - چريائي.
 خط - خفقان. پور - خيال. هڪ قسم جو دماغي مرض.
 سوڊائي؛ ص. چريو. جنوني. خفقاني. پورالو.
 سوڊڻ، سوڊڻ؛ م. وٺڻ - خريد ڪرڻ. سوڊو
 ڪرڻ. ملهه ڀڄڻ.
 سوڊو؛ ذ (ف) واپار. ڌيٽي لپيٽي - خريد فروخت.
 تجارت. بازار مان خريد ڪيل شيء - وڪر وانو.
 سوڊو ٿيڻ؛ واپار ٿيڻ. اگهه ٿيڻ.
 سوڊو سلف؛ ذ. وڪر وانو - شيء شڪل (بازار مان
 خريد ڪيل). ريزڪي سيدو سامان.
 سوڊو ڪرڻ؛ واپار ڪرڻ. ڌي وٺ ڪرڻ.
 سوڊا؛ ث. سڌائي - سڌ. سنوت. سوڌائي. (ظ)
 سڌو. صحيح - ٺيڪ.
 سوڌ ٻوڏا؛ ظ. سنئون سڌو. هوبهو - نس پس.
 سوڌ سنوار؛ ث. درستي - اصلاح. ٺاهپ - ٺاهه
 جوڙ - سينگار.
 سوڌائي؛ ث. سنوت - سڌائي. درستي. هڪجهڙائي.
 سوڌڻ، سوڌڻ؛ م. سنئون ڪرڻ - سڌو ڪرڻ.
 درست ڪرڻ. سنوارڻ. سلجهائڻ. صاف ڪرڻ. پاڪ
 ڪرڻ. تربيت ڏيڻ.
 سوڌو؛ ظ. سنئون - سڌو. ٺيڪ - برابر. ساڻ -
 سميت. (ث. سوڌي)
 سوڌيت؛ ذ. پڪ - خاطري.
 سوڊا؛ ث (انگ) ڪار. هڪ قسم جو اڇو پاڻوڊر
 جيڪو هاضمي لاءِ مفيد آهي - مٺي سوڊا.
 سوڊا واٽر؛ ذ. بوتل ۾ بند مٺي سوڊا وارو پاڻي.

صفائي لاءِ يا پاڻ ۾ کائجي).
 سوڀيري؛ ث هڪ قسم جو ڪينٽون (جنهن کي هڪ
 سٺو پير ٿين).
 سوڄي؛ ث. ڪڻڪ جو سنهون ڌارو. ڪڻڪ جو
 ٿلهو اٽو (سيري يا مٺائي ٺاهڻ ۾ ڪم اچي).
 سوڄ؛ ث. آماس - ورم. ٽوٽر. ٽنڊ.
 سوڄهه، سوڄهه؛ ث. نظر - نگاهه - ديد. سجهه. سُر.
 سوڄهاڳو. سوڄهاڪو؛ ذ. سوڄهرو - سٺائو. سڄهندو.
 سوڄهرو؛ ذ. روشني - اها. سڄهندو. جوت.
 سوڀ - ڪاميابي.
 سوڄهڻ؛ م. نظر ڪرڻ - ٺهڻ - ڏسڻ. ڳولڻ. سجهڻ.
 سوڄ؛ ث. طهارت - مسحو - استنجا.
 سوڄ؛ ث. ويچار - فڪر - غور. ڌيان - خيال. ساڄهه.
 سوڄ ڪرڻ؛ خيال ڪرڻ. ويچار ڪرڻ. ڌيان ڏيڻ.
 سوڄ؛ ذ (انگ) سٺيچ. ٻوڄ.
 سوڄڻ، سوڄڻ؛ م. ويچارڻ - خيال ڪرڻ - غور ڪرڻ.
 سوڄ ويچار؛ ذ. غورفڪر - ڳڻ ڳوت.
 سوڄي؛ ص. جتيءَ تي مڙهت جو ڪم ڪندڙ موچي
 (عموماً ماڙيجو موچي). سراز.
 سوڄي سمجهي؛ ظ. ڏسي وائسي - ڌيان ڪري -
 جانچي چونچي. ڄاڻي ٻجهي.
 سوخت؛ ص (ف. سوخته) باهه ۾ پڪل. باهه ۾ سڙيل.
 سوختگي؛ ث (ف) ساڙو - جل - ڪام. تڪليف.
 سوخته؛ ص (ف) سڙيل (باهه ۾) - جليل - ڪاٺل.
 آزاريل. غمگين.
 سوڌا؛ ذ (ف) وياج - وٽو. نفعو - فائدو - لاپ. اُپت -
 کٽيو. پلائي.
 سوڌخور؛ ص. وياج کائيندڙ.
 سوڌمند؛ ص. فائدي وارو. لاپ وارو. اُپت وارو.

سوڊا: ذ. راجپوتن جي هڪ نڪ.

سوڊو: ذ. مومل راڻي جي قصي جو مشهور ڪردار (راڻو سوڊو). (ص) پيارو- دلبر.

سوڙ: ذ سوڙ- خنزير.

سوڙ: ث. "سوڙ" جو مخفف.

سوڙ: ذ. ايذاء- عذاب. درد- پيڙا. اهنج. ڏک- غم- افسوس- رنج.

سوڙ ٿيڻ: عورت کي ويم جي سنڀال ٿيڻ.

سوڙ پيڻ: ڏک سهڻ- ڪشالا ڪڍڻ- محنت ڪرڻ.

سوڙ پڇاڙ: ث. ڏکڻ سورن جون ڳالهيون. عشق جي ماجرا.

سوڙ پيڻ: ڪاوڙ جهلڻ. غم سهڻ.

سوڙائجڻ: م. سوڙ جون سوتون اُڀرڻ. سوڙ ٿيڻ. سوڙ کان وڃڻ. تمام گهڻو سوڙ ٿيڻ.

سوڙائتو، سوڙيتو: ص. ڏکويل- غمگين. ملول. (ث. سوڙائي، سوڙيتي)

سوڙاخ: ذ (ف) چيد- ٽنگ- رخنو- سل. ڳڙڪ.

سوڙت: ث (ع. سوڙ) قرآن شريف جو ڪوبه هڪ باب (قرآن شريف ۾ ڪل ۱۱۴ سورتون آهن).

سوڙت: ث. هڪ راڳي جو نالو. "سوڙت- راءِ ڏياچ" جي قصي ۾ هڪ ڪردار. (ص) سهڻي- حسين- خوبصورت.

سوڙنيو: ص. "سوڙت" علائقي جو رهاڪو. "سوڙت" سُر ڳائڻ وارو. ڳاڻو.

سوڙج، سوڙج: ذ (سن. سوڙج) سج- شمس.

سوڙج مڪي: ذ. هڪ قسم جو گل (جنهن جو رخ هميشه سج ڏانهن ٿيندو رهندو آهي).

سوڙج منڊل: ذ. سج جي ڪتش ۾ هلندڙ جملي گرھ- نظام شمسي.

سوڙداس: ص. انڌو- نابين.

سوڙمو: ذ. بهادر- دلير- سورهي. (ث. سورمي).

سوڙمائي: ث. بهادري- دليري- سورهيائي.

سوڙڻ، سوڙڻ: م. هڪ هٿان ڪٽي ٻئي هٿ رکڻ.

چوڙڻ- سيرڻ- ريڙهڻ. صاف ڪرڻ (ان).

ميڙڻ- ٻهارڻ.

سوڙهڻ: ص. هڪ عدد (۱۶).

سوڙهن سينگار: ذ. "سينگار شاعري" جي هڪ

موضوع مطابق آهي اضافي شيون جن سان عورت

پنهنجي روپ جي سونهن وڌائي (مثلاً: ڏنڊن، مسابڳ،

سرمو، اڻٽڻ، مسي، چندن، نير، خوشبوءِ، ڦٽي، تيل،

سينڌر، مينڊي، لاک، سرخي، ڪيسر، پان، ٻندي،

گل ۽ پوشاڪ).

سوڙهي: ص. بهادر- سورمو- شجاع.

سورهيائي: ث. بهادري- شجاعت- دليري.

سوڙي: ث. هڪ قسم جي پيٽ جي بيماري- پيڇش.

سوڙي: ث. ڪوه تي رکيل ڪاٺي. قديم دور جي

سزا جو هڪ طريقو (ڪوه تي رکيل ڪاٺي تي مجرم

کي وهاريو ويندو هو، آخر مجرم ٽڪجي ڪرندو هو،

ڪوه جي تر ۾ ڪٽل ڀالا کيس ماري ڇڏيندا هئا).

سوڙيءَ تي چڙهڻ: ڦاسي تي چڙهڻ.

سوڙ، سوڙ: ث. ڪپهه سان ڀريل اوچڻ- رضائي.

سوڙ آهر پير ڊگهارڻ: ڪمائي سارو خرچ ڪرڻ.

وٽ آهر هلي چلي ڪرڻ.

سوڙو: ص. چڱن ڳڻن وارو- سليڻو. ٻاجهارو.

سوڙه: ث. تنگي- گهٽتائي- ڪمي. تنگ دستي.

گهٽ- مونجهر.

سوڙه: ث. روڙ- رومڙ- لوهه. تڪي ڊوڙ. اکر.

ڪوڏي ڪوڏي، بيلهاڙي يا سوڙه راند ۾ حدبندي لاءِ

وچ ۾ مقرر ليڪو.

سوڙهاڳ، ٿ. جاءِ جي تنگي- ٻيهه- ڳاھت.
 سوڙهاڻي، ٿ. سوڙهه- تنگي. سوڙهاڳ.
 سوڙهه چٽ، ٿ. ريڄ ڪيل زمين ۾ سارين جي
 چٽ پوک.
 سوڙهو، ڏ. تنگ. ننڍو (وڳو)- چوٽو. ويجهو-
 نزديڪ. (ٿ. سوڙهي)
 سوڙهو جهلڻ، گهٽي جهلڻ- قابو جهلڻ. تڪليف
 ڏيڻ- آزارڻ. تنگ ڪرڻ. لاچار ڪرڻ.
 سوڙهو سنگهوڙو، ڏ. بلڪل تنگ- ڀڄي ويل.
 سوڙهو ڪرڻ، تنگ ڪرڻ. گهٽڻ- زيربار ڪرڻ.
 سوڙهو گهٽڻ، تنگ ڪرڻ. مجبور ڪرڻ.
 سوڙهي، ٿ. تنگي- اثاٺ. ڏکيائي. سختي. مصيبت.
 سوڙ، ڏ (ف) ساڙو- جل- ڪار- سوزش. ڏک- درد.
 رنج- غم. مرثيه خواني جي هڪ طرز. (ص) ٻرندڙ-
 جلندڙ. مرڪب لفظن ۾ ايندڙ صفاتي پڇاڙي، جيئن
 جگر سوز، دل سوز وغيره.
 سوز خواني، ٿ. مرثيه خواني جي هڪ لثي.
 سوزو گذار، ڏ. ڏک، رنج ۽ جهوري.
 سوزاڪ، ڏ (ف) هڪ قسم جي بيماري- پرميل.
 سوزش، ٿ (ف) ساڙو- جل. ڏک- رنج.
 سوڙڻ، ٿ (ف) سڻي- ابر.
 سوڙڻ ڪاري، ٿ. سڻيءَ جو ڀرت.
 سوس، ڏ. سسڻ جي حالت. سوڪڙ- تخفيف-
 گهٽتائي. سانگ صرفو. ڪفايت. ڪنجوسي. نااميدي.
 سوس پلڻ، ڪمي يا گهٽتائي جي ڳڻتي ڪرڻ بدران
 دل کي ڏي ڏيڻ. اميد لاهڻ.
 سوساٽ، ڏ. هوا جو ڪنهن چيز سان لڳي پيدا
 ڪيل آواز.
 سوساڻي، ٿ (انگ) انجمن- سڀا- جماعت.

سوڙهه، ڏ. سوساٽ.
 سوڙاٽ، ڏ. لڪڻ وغيره جو زور سان لڳڻ جو
 آواز. تڪليف ۾ وات مان نڪتل آواز.
 سوڙي، ٿ. آتشبازي جو هڪ قسم (دارون سان
 ڀريل ٻوپو جيڪو شرڙاٽ ڪري ٻري).
 سوڙيون ٻارڻ، فتنو جاڳائڻ. افواه اٿارڻ. لائي
 چائي ڪرڻ.
 سوڙمار، ڏ (ف) ڳوهر (جانور).
 سوڙن، ڏ (ف) گل جو هڪ قسم.
 سوڙنو، سوڙني، ص. 'سوڙن' گل جو رنگ.
 آسماني- نيرو.
 سوڙو، ڏ. ڪنجوسي. ڪفايت. سوس.
 سوڙي، ٿ. هڪ قسم جو رنگين ڌارين (پٽين)
 وارو ڪپڙو.
 سوشل، ص (انگ) سماجي (معاشرتي. عمراني
 تمدني).
 سوشلزم، ٿ (انگ) جمهوريت جي اجتماعي ترتيب
 وارو حڪومتي نظام جنهن ۾ ملڪيت ۽ پيداوار جو
 انتظام اجتماعي طور تي ٿئي.
 سوغاٽ، ٿ (ف) تحفو- سوڪڙي.
 سوفو، ڏ (انگ. سونا) ويهن لاءِ ڊيگهه واري ڪرسي
 (جنهن ۾ اسپرنگ، ناريل جا تاندورا ۽ ڪپهه
 ڀريل هجي).
 سوڦ، ڏ (ع) بازار.
 سوڦيانه، ص. بازاری. عام.
 سوڪ، ٿ. سُڪل زمين. پاڻيءَ جي اثاٺ. خشڪ
 سالي- سوڪهڙو.
 سوڪ، ص. سُڪل- خشڪ- نوٺ. چڱي طرح
 پڪل (ماني). سُڪل ماني.

شوڪ: ٿ. ماديءَ جو تناسلي عضوو.
 سوڪڙ: ٿ. خشڪي - خشڪ سالي. سوس - ڪنات.
 سوڪڙو: ڏ. خشڪي - خشڪ سالي. آوسر.
 سوڪ: ٿ. سولائي - سهنجائي - آساني.
 سوڪائي: ٿ. آساني - سولائي.
 سوڪو: ڏ. سولو - سهنجو - آساني سان. بدن ۾
 پريل - متارو.
 سوڪڙي: ٿ. تحفو - سوغات. نذرانو - پيٽا. هديو.
 سوڪڙي پاڪڙي: ٿ. تحفو ۽ نذرانو. نذرانو ۽ وڳو
 (لباس) - تحفو ۽ پاڪر.
 سوڪم: ص. سولو - آسان. نازڪ (جسم، ٿوڪ).
 سڪيو - آسودو.
 سوگ: ڏ (ف) غم - ماتر. فوتيءَ جو ماتر. سوء.
 سوگوار: ص. غمگين - مغمور.
 شوگ: ٿ. ڪراحت - ڏڪار - بچان. بدبوءِ.
 ناپاڪائي.
 شوگارو: ص. ڪنو - گدلو - حقارت جهڙو. (ٿ.
 شوگاري).
 سوگه: ڏ. سوگ.
 سوگند: ڏ (ف. سوگند) قسم - سڻهن.
 سوگهائي: ٿ. مضبوطي - ڏاڍائي - پختگي.
 سوگهو: ڏ. قابو - بلائتو - مضبوط. پختو - ڏاڍو.
 محفوظ. تانيڪو.
 سوگهو ڪرڻ: قابو ڪرڻ. پڪڙڻ. جهلڻ.
 سول: ص (انگ) ملڪي. مالي. انتظامي. ديواني.
 سول جج: ڏ. ديواني ڪيس هلائيندڙ جج.
 سول سرجن: ڏ. ضلعي جي اسپتال جو وڏو ڊاڪٽر.
 سول سروس: ٿ. مالي انتظام هلائڻ لاءِ ملازمت.
 سول ڪورٽ: ٿ. ديواني عدالت.

سول: ڏ. ڪنڊو. چهنيارو هٿيار. پالو. نيزو.
 سولانگڙو: ڏ. سوراخ - لوگهو - ٿنگ.
 سولائي: ٿ. آساني - سهنجائي. سهولت.
 سولجڙ: ڏ (انگ) فوجي سپاهي.
 سولو: ڏ. سهنجو - آسان. سليس. فائدي وارو.
 سڪيو آسودو. ڏيتي لپتي ۾ سنئون سڌو
 (ٿ. سولي).
 سولي: ٿ. سوپ - سڻائي - فتح. ڪاميابي. سولائي. آساني.
 سولي: ٿ. سوري.
 سومر، سومار: ڏ (سن. سوم وار) چنڊ جو ڏينهن.
 هڪ ڏينهن جو نالو.
 سومرا: ڏ. سنڌ جي هڪ قوم (جنهن سنڌ تي انداز
 ۱۰۵۰ع کان ۱۲۵۰ع تائين حڪومت ڪئي).
 سومهائي: ٿ. رات جو سمهن وارو ٿالو. عشا. رات
 جي نماز - سُمهائي.
 سون: ڏ. هڪ قسم جو مشهور ڌاتو - زر - طلا.
 سون چاندي: ڏ. گهه گنا - مال ملڪيت. ڌن دولت.
 سونارو: ڏ. سون چانديءَ جا گهه ٺاهيندڙ.
 سونترڻ: م. سنوت ۾ اچڻ. سڌي راهه تي اچڻ.
 سڌڻ. هوش ڪرڻ - اخلاق ڌارڻ.
 سونتو: ڏ. ڏنڊو. ڏڪو. لٽ.
 سونتي: ٿ. ننڍي ڏنڊي. ننڍي لٽ. ڪپڙن ستن
 جي ڏڪي.
 سونئڻ: م. لپڻ - هٿ اچڻ. سڃاڻڻ. قبول ڪرڻ.
 پسند ڪرڻ.
 سونپڻ: م. حوالي ڪرڻ - سپرد ڪرڻ. امانت ۾
 ڏيڻ. ڏمي ڪرڻ.
 شونجهه: ٿ. تلاش - ڳولا. تجسس. ڏسڻ وائسڻ ۽
 سمجهڻ جو حواس.

سُونجھڙو: ص. ڳوليندڙ. ڄاچيندڙ. نهاريندڙ. دريافت ڪندڙ.
 سُونجهو: ص. ڳولا ڪندڙ. ڄاڻ رکندڙ. ڄاڻو. سونهون.
 سُونچو: ذ. اڏڪو-انديشو. ڳڻتي. خوف-ڏهڪاءُ.
 سُونڊ: ذ. نرڙ ۾ گهنج-گهنڊ. مُنهن ۾ ڪاوڙ وارو گهنج.
 سُونڊ مُنهن: ص. سدائين مُنهن سُوئل-سدائين ڪاوڙيل. ٻُٺ سُهيل.
 سونڊا: ذ. هڪ ذات جو نالو.
 سُونڊ: ٺ. هاڻيءَ جو ڊگهو نڪ.
 سُونف: ذ. هڪ خوشبودار ٻوٽي جو بچ-وڏڻ.
 سُونڪو: ذ. ڊپ-هراس. اڏڪو-انديشو. چرڪ.
 سُونگڙي: ٺ. ڪپهه نڪتل گوگڙي جي ڪَل.
 سُونگو: ذ. ڪاڻ جو گول دٻلو.
 سُونگي: ٺ. ناس رکڻ لاءِ ڪاڻ جي دٻلي.
 سُونگهڻ: م. نڪ سان هوا وٺڻ-سنگهڻ. واس وٺڻ.
 سُونگهڻي: ذ. ناس.
 سُون مياڻي: ٺ. بلوچستان جو هڪ بندرگاهه.
 سُونو: ص. سون جو-سون مان ٺهيل-طلائي. سون جهڙو نج-نبار. بي عيب. (ٺ. سوني).
 سُونو پاڻي: ذ. ملمعو. چانديءَ جي ڳهه تي چڙهيل سون جو پاڻي.
 سُونو گِراته: ذ. فائدي وارو موقعو-سُون وجهه.
 سُونو نڪ وجهڻ: عزت رکڻ. مان وڌائڻ. ساک پت وارو ڪرڻ.
 سُوني ڏڙ: ٺ. ساک پت واري آسامي. دولتمند ڏڙ.
 سُونهاري: ٺ. ڏاڙهي-ريش. ڪورڪي ڪم جي ڦٽي.
 سُونهائڻ: م. سونهون ڪرڻ-واقف ڪرڻ. واٽ ڏيکارڻ-دڳ لائڻ. جڳائڻ-سيبائڻ.

سُونهپ: ٺ. سهڻائي. شناسائي. رهبري. سُهائي.
 سُونهري: ص. سون جي رنگ جو-سون جهڙو. سُونو.
 سُونهن: ٺ. حسن-سهڻائي-خوبصورتِي. جوين. روتق. سينگار.
 سُونهن: م. سهڻو لڳڻ. زيب ڏيڻ. جڳائڻ-سيبائڻ.
 سُونهون: ص. واقف-ٺاڻو. رهبر حال حقيقت کان واقف. (ٺ. سُونهن).
 سُون: ذ. سُونو سڳڻ-سڳڻ. فال-شگون.
 سُون ڪرڻ: ساڻ ڪرڻ. فال وجهڻ. رسم ڪرڻ. ٻُڻي ڪرڻ. بيماريءَ جو علاج ساڻ سان ڪرڻ.
 سُونل: ص. سوچ وارو-سوچ چڙهيل-سُهيل. ٺوڪيل.
 سُونو: ص. سُوئل-سُهيل. ٺوڪيل. ڪاوڙيل-ناراض.
 سُونو مُونو: ص. ڪاوڙيل-ٺوڪيل.
 سوهان: ذ (ف) رواني-ٽڪوري.
 سوهان رُوح: ص. دل کي چليندڙ-تڪليف ڏيندڙ. رنجائيندڙ-ڏکوئيندڙ.
 سوء: ٺ. وڻ جي پنن جي روڙ. گاهه وغيره جي صفائي. پاڇي وغيره مان ڪڪ پڻ ڪڍڻ.
 سوء: ٺ (ع) خرابي-برائي. بدي. (ف. سوگ) ڏک. ماتر. مٽي ماڻهو جو افسوس. غم. فوتيءَ جو پٿر.
 سوء آدب: ٺ. بي ادبي.
 سوء اتفاق: ٺ. موقعي جي خرابي. ڪمڻلائي.
 سوء تدبير: ٺ. تدبير جي خرابي.
 سوء رکڻ: غم ۽ ماتر جي حالت قائم رکڻ.
 سوء لاهڻ: فوتيءَ جي چاليهين ڏينهن تي ماتمي رسمون ختم ڪرڻ.
 سُونڙا، سُونڙا: ٺ. هڪ قسم جو خوشبودار مصالحو. کير ڏيندڙ چوپائي (ٻڪري، ڍڳي، مينهن وغيره).

سُونانجو، سَنانجو، ذ. عورت جي ويڙهه ۾ ڪم ايندڙ پسارڪا وڪر.
 سُونڙو، ذ. مروڻ - خنزير.
 سُونڙو، ذ. سويارين ويڙ جو اوزار.
 سُونڙي، ت. ننڍو سُونڙو (سويارين ڪٽڻ لاءِ).
 سُونڙو، ذ. لوهي جهيپيارو اوزار.
 سُونڙيتو، ص. سُونڙ ۾ گذاريندڙ، ڏڪويل.
 سُونڙيو، ذ. سُونڙو.
 سُونڙو، ص. ڏهه ڏهاڪا (۱۰۰) - صد.
 سُونڙڪو، ذ. ڊپ - خوف - پُو، اَلڪو - انديشو، شڪ - گمان.
 سُونڙو، ت. صبح جو - علي الصبح، جلدي - جيت پٽ، ساجهر - سويل، (ظ) اڳي - جلدي.
 سُونڙو، ظ. وقت کان اڳي، جيت پٽ - جلدي.
 سُونڙو، ذ. اعتبار - پڪو يقين، (ص) سڀيتو - ويساه وارو.
 سُونڙو، ظ. سوير - جلدي.
 سُونڙو، ظ. سويل، وقت کان اڳي، سِر، سِڪ، ص (ف) تي (۳).
 سِر پهر، ذ. اڳين ۽ وچين جو وقت - تهر پهر.
 سِر ماهي، ص. تن مهين بعد.
 سِرجهڙو، ص. وڻندڙ - سُلجڻو.
 سِرهارو، ذ. پروسو - آڌار - ڏيڏ - آسرو، ٽيڪ - پرجهلو.
 سِرهارو ڏيڏ، مدد ڏيڏ - ٽيڪ ڏيڏ.
 سِرهاڳو، ذ. سياڳ - سعادت، برڪت، خوشي، عورت لاءِ مڙس جي حياتي وارو زمانو.
 سِرهاڳ پڙو، ذ. ونواھ ۾ ڪنوار کي ڏيڏ لاءِ خوشبودار شين جو پڙو.
 سِرهاڳ رات، ت. پرڻي جي رات - شب عروسي.

سِرهاڳو، ت. اها عورت جنهن جو مڙس زندهه هجي، پڙيل (عورت).
 سِرهاڳو، ذ. تَر (ڪيڙيل زمين کي سنوڻ ۾ آڻڻ لاءِ).
 هڪ پسارڪو وڪر - ڪنگڻ هار.
 سِرهانجڙو، ذ. هڪ قسم جو وڻ (جنهن جون ڦريون پاڇي طور ڪم آڻين).
 سِرهانگ، ت. سِرهانگائي - سستائي، (ضد. مَهانگ).
 سِرهانگائي، ت. سستائي، ارزاني، سُڪر.
 سِرهانگو، ص. سستو - گهٽ اگهه وارو، ڪفايتي، (ضد. مَهانگو).
 سِرهاء، ذ. روشني - چمڪو، اُها - سوجهرو.
 سِرهانڻا، ت. مدد.
 سِرهانڻو، م. سَهڻ - برداشت ڪرڻ، احسان جتانڻ، طعنا مَهاڻ ڏيڻ.
 سِرهانو، سِرهانو، ذ. سوجهرو، روشني، چانڊوڪي، چنڊ واري مهيني جي پهرئين هفتي جو ڪو ڏينهن "سِرهانو سومار".
 سِرهانئي، سِرهانئي، ت. چانڊوڪي، روشني، سوجهرو.
 سِرهانو، ذ. سمن کان الڳ سنڌ جي هڪ مشهور تاريخي قوم.
 سِرهانو، ت. چڪ - سِڪ، يادگيري.
 سِرهانو، ت. آساني - سولائي.
 سِرهانو، سِرهانو، ذ. خوشي، چاهه، سڪ، سينگار.
 سِرهارو، سِرهارو، ذ. زال جي مڙس جو پيءُ يا مڙس جي زال جو پيءُ.
 سِرهارو، ذ. ساراهه جو گيت، شاديءَ جو گيت - لاڏو.
 سِرهارو، م. پهچڻ - وارد ٿيڻ، ٽڪڻ - ترسڻ.
 سِرهانو، ص. هزار (۱۰۰۰).
 سِرهانو، ص. هزارين، بي انداز.

سَهائڻ: م. سَهَن - برداشت ڪرڻ. آسرو اميد لاهڻ.
 سَهڪ: ٿ. آيا ساهه (تڪڙي هلڻ يا بيماري سبب) -
 آپ ساهي. دمڪشي. سهڪي.
 سَهڪار: ذ. اتحاد. تعاون. شموليت.
 سَهڪڻ: م. ڊوڙڻ يا دمڪشي سبب آيا ساهه کڻڻ.
 سَهڪو: ذ. آپ ساهي. دمڪشي. سَهڪ.
 سَهڪ: ٿ. سولائي - سهنجائي. آساني.
 سَهڪائي: ٿ. سولائي - آساني.
 سَهڪو: ص. سولو - سهنجو - آسان. (ٿ. سَهڪي).
 سَهَل: ص (ع) آسان - سولو - سهنجو.
 سَهَل انگاري: ٿ. سستي - ڪاهلي.
 سَهَم: سَهَمو: ذ (ع. سَهَم) تير. طعنو - مهڻو.
 جهٽڪ - چينپ.
 سَهْما سَهَن: طعنا مهڻا جهلڻ.
 سَهْمائي: ٿ. سچ لٿي کان پوءِ سَهَم جي مهل - سَهْمائي.
 سَهَمجڻ: م. ڊڄڻ - ڊپ ڪرڻ. خوف ڪاڻڻ.
 هراسجڻ. هيسجڻ.
 سَهَمڻ: م. ڊڄڻ - هراسجڻ. هيسجڻ.
 سَهَنج: ذ. سولائي - آساني. آرام - سَڪ. سَنو موقعو.
 سَهَنجائي: ٿ. آساني - سولائي. سَڪ.
 سَهَنجو: ص. آسانيءَ سان - سولو. بنا تڪليف جي.
 (ٿ. سَهَنجي).
 سَهَنڌ: ٿ. سَهْئي - حَسِين. عام طرح عورتن جو نالو.
 سَهَنگو: ص. سَهانگو - سستو. (ٿ. سَهَنگي).
 سَهَن: م. برداشت ڪرڻ. پاڻ تي وسائڻ. پوڳڻ - لوڙڻ.
 سَهَن سَهَنڙو: اچي سَهَنڙو يا وڃڻ جي تياري ڪرڻ.
 سَهْڻائي: ٿ. سونهن - سويا. زيب زينت. تراڪت. خوبي.
 سَهْڻو: ص. خوبصورت - حَسِين. زيبائتو. ڊولائتو.
 تراڪت وارو. (ٿ. سَهْئي).
 سَهْئي: ٿ. خوبصورت - حَسِين. سنڌ جي مشهور
 قصي ”سَهْئي - ميهار“ جو ڪردار.
 سَهَو: ٿ (ع) پل - چُڪ - غلطي.
 سَهَواءُ: ظ. سَهَو کان. غلطيءَ کان.
 سَهَو: ذ. مشهور ننڍڙو جانور - خرگوش.
 سَهَو: ذ. سولائي وارو موقعو. سَنو. سهولت وارو
 موقعو. مدد جو آسرو. بندوبست.
 سَهولت: سَهوليت: ٿ (ع) آساني - سولائي - سهنجائي.
 سَهِي: ظ. درست - نڪ.
 سَهِي ڪرڻ: محسوس ڪرڻ - سمجهڻ - پُرجهڻ.
 سَهِيڙ: ٿ. ميڙ چونڊ. ٺاهه جوڙ - ترتيب.
 سَهِيڙو: ذ. سَهو - خرگوش.
 سَهِيڙو: م. ميڙ چونڊ ڪرڻ. گڏ ڪرڻ. ترتيب سان
 ٺاهي رکڻ.
 سَهِيل: ذ (ع) هڪ تاري جو نالو - ايت تارو.
 سَهِيلو: ص. سَڪيو - آسودو. سولو - آسان - سهنجو.
 سَهِيلِي: ٿ. ساهيڙي - جيڏي - سَڪي - سَرتي.
 سَهِن: سَهِن: ٿ. خيرات وٺڻ لاءِ سواليءَ جي صدا.
 سَهَن هڻڻ: صدا هڻڻ. سوال ڪرڻ.
 سَهِناءُ: ٿ (سن) لشڪر - سپاه.
 سَهِن پَتي: ص. سَهه سالار.
 سَهَنڪو: ذ. ڊپ - هراس. اڏڪو - انديشو.
 سَهِي: ٿ. توپي ڏيڻ جو اوزار - اير - سوزن. دوا کي
 جسم ۾ داخل ڪرڻ جو اوزار.
 سَهُو: سَهُو: ذ. وڏي سَهِي.
 سَهِيڙو: ذ (انگ) اُن مان ٺهيل پانهن يا بنان پانهن
 جي چولو.
 سَهِنِيما: ٿ (انگ) فلم جي ويڻي تي ڀريل ڪيل.
 سَهِيَس: ذ. گهوڙي جو خدمتگار.

سَهائڻ: م. سَهَن - برداشت ڪرڻ. آسرو اميد لاهڻ.
 سَهڪ: ٿ. آيا ساهه (تڪڙي هلڻ يا بيماري سبب) -
 آپ ساهي. دمڪشي. سهڪي.
 سَهڪار: ذ. اتحاد. تعاون. شموليت.
 سَهڪڻ: م. ڊوڙڻ يا دمڪشي سبب آيا ساهه کڻڻ.
 سَهڪو: ذ. آپ ساهي. دمڪشي. سَهڪ.
 سَهڪ: ٿ. سولائي - سهنجائي. آساني.
 سَهڪائي: ٿ. سولائي - آساني.
 سَهڪو: ص. سولو - سهنجو - آسان. (ٿ. سَهڪي).
 سَهَل: ص (ع) آسان - سولو - سهنجو.
 سَهَل انگاري: ٿ. سستي - ڪاهلي.
 سَهَم: سَهَمو: ذ (ع. سَهَم) تير. طعنو - مهڻو.
 جهٽڪ - چينپ.
 سَهْما سَهَن: طعنا مهڻا جهلڻ.
 سَهْمائي: ٿ. سچ لٿي کان پوءِ سَهَم جي مهل - سَهْمائي.
 سَهَمجڻ: م. ڊڄڻ - ڊپ ڪرڻ. خوف ڪاڻڻ.
 هراسجڻ. هيسجڻ.
 سَهَمڻ: م. ڊڄڻ - هراسجڻ. هيسجڻ.
 سَهَنج: ذ. سولائي - آساني. آرام - سَڪ. سَنو موقعو.
 سَهَنجائي: ٿ. آساني - سولائي. سَڪ.
 سَهَنجو: ص. آسانيءَ سان - سولو. بنا تڪليف جي.
 (ٿ. سَهَنجي).
 سَهَنڌ: ٿ. سَهْئي - حَسِين. عام طرح عورتن جو نالو.
 سَهَنگو: ص. سَهانگو - سستو. (ٿ. سَهَنگي).
 سَهَن: م. برداشت ڪرڻ. پاڻ تي وسائڻ. پوڳڻ - لوڙڻ.
 سَهَن سَهَنڙو: اچي سَهَنڙو يا وڃڻ جي تياري ڪرڻ.
 سَهْڻائي: ٿ. سونهن - سويا. زيب زينت. تراڪت. خوبي.
 سَهْڻو: ص. خوبصورت - حَسِين. زيبائتو. ڊولائتو.
 تراڪت وارو. (ٿ. سَهْئي).

سیاہ: ص (ف) کارو. اونداھو. نیاگو. منحوس.

سیاہ بخت: ص. بد قسمت - نیاگو.

سیاہ بختی: ث. نیاگ- آدورائی.

سیاہ دل: ص. بی رحم. بدخواہ- بدنیت.

سیاہ دلی، ث. بغض - کینو.

سیاہ رُوا ص. کارِ منہون. ذلیل- خوار.

سیاہ روئی، ث. ذلت - خواری - بدنامی.

سیاہ فام: ص. کاری رنگ جو.

سیاہ کار، ص. بدکار- گنہگار. ظالم.

سپاه سقید، ذ. اچو کارو. نیکی بدي. چگانی
لگانی- بُرائی پلائی.

سیاهی: ث. کاراں. ارنداہی. کارنہن. عیب.

سیاءۃ ذ. مت مائت - عزیز. ذات پائی.

سیبائٹ: م. وٹن - پسند پوٹ. موزون لگٹ. جگائٹ.

سيپتو: ص. سليقي وارو. سنجيدو. سليڇو- سئي

سٺي ڪردار وارو. ڏاهو.

سینا مر. سین - بخن.

سييو: ذ. ٲوپو- بخيو.

سیتا: ث (سین) رام چندر جی زال. (ص) ست

سیتا قل؛ ذ. میوی جو هڪ قسم.

سیتانگ، ذ. بیماری جو هڪ قسم (جنهن ۾ بدن تي

ڊپڙ ٿيڻ). هٿن پيرن ۾ پگهر ٿيڻ جي بيماري.

سیتل؛ ص. تڌو- سر:.

سیتہ: ث. آکر. ٹوکے. ٹوند. وڈائی۔ ٹنڈ۔ ٹان۔

جا۔ نشست. سيند۔ سِيَتِي.

سِيَتَ ڪرڻ: اجاڻي آڪڙ ڪرڻ. اُن هوند تي تانءِ ڪرڻ.

سِيَتَ هڻڻ: سِينِيءَ وڃائي اشارو ڪرڻ.

سِيَتِي: ٿ. وات يا ڇين جي ٿوڪَ سان سنهون آواز. سِيَتِي وڃائڻ جو اوزار.

سِيَتَ: ڏ. وڏو سوداگر. وڏو واپاري. واپار جي ڪوٺيءَ جو مالڪ. شاهوڪار (ٿ. سِينِيائي).

سِينِيو: ص. وڏو سِيَت. شاهوڪار.

سِيپارو: ڏ (ف) قرآن شريف جي ٽيهن پارن مان هڪ پارو.

سِيپٽمبر: ڏ (انگ) عيسوي سال جو نائون مهينو.

سِيپڪ: ص. تمام سنهون (ماڻهو) - ڏيرو - اڀرو.

سِيچ: ٿ. پلنگ. شاديءَ جي ڪٽ. خاص ڪنوار گهٽ لاءِ وڇايل هنڌ ڪٽ.

سِيچ بَند: ڏ. اها ڏوري جنهن سان چادر کي ڪٽ جي پاون سان ٻڌي ڇڏجي.

سِيچ چڙهڻ: شاديءَ جي خوشي ماڻڻ.

سِيچالو: ڏ. "ترمجي" باز جي مادي (بهترين شڪاري باز).

سِيخ: ٿ (ف) ڪنهن به ذاتوءَ مان ٺهيل ٿلهي تار. ڪبابن پيڇائڻ لاءِ لوهي تار. ڪُڪڙ جي کڙھ.

سِيخ پا: ص. نراڪئنڊڙ (گهوڙو).

سِيخ ٿيڻ: سڌو ٿيڻ. ڪاوڙ ۾ ڪڙو ٿيڻ. پڇڻ (ڪباب وغيره).

سِيخڙ: ص. پورين کڙهن وار ڪُڪڙ - ويڙهو ڪڪڙ.

سِيڏ: ڏ (ع) سردار - اڳواڻ. امام. هادي - رهنما. حضرت امام حسن ۽ امام حسين جو اولاد.

سيدا الاتيباء. سيد المرسلين: ڏ. نبين جو اڳواڻ

(حضرت محمد صلي الله عليه وسلم).

سيدالبشر: ڏ. انسانن جو اڳواڻ (حضرت محمد صلي الله عليه وسلم).

سيدة النساء: ٿ. عورتن جي اڳواڻ (حضرت بيبي فاطمه الزهرا).

سِيڏو: ڏ. کاڌي جو ڪچو سامان (اٽو، چانور. گيهه وغيره).

سِيڏو پاڌو: ڏ. سڏو سامان (کاڌي رڌڻ لاءِ).

سِيڏائڻ: م. سڌ ڪرڻ - وڃائڻ.

سِيڙ: ڏ. تور جو هڪ ماڻ - مڻ جو چاليهون حصو.

سِيڙ: ڏ (ف) هواخوري - چڪر - گشت. گهومر. سفر - سياحت. نظارو.

سِيڙسپاتو: ڏ. هواخوري - ڇهل قدمي. گهمڻ ٿرڻ.

سِيڙگاه: ڏ. گهمڻ جو هنڌ. قدرتي نظارن وارو هنڌ. سِيڙ: ص (ف) پريل. ڍاول. پُر.

سِيڙ حاصل: ص. گهڻو فائدو ڏيندڙ. ڍؤ ڏياريندڙ.

سِيڙ: ٿ. چير - وڏ. ڪُهڻ وقت جانور يا پکي جي ڳچيءَ تي ڏنل وڏ. درياءَ يا وهڪري جو وچ (جتي پاڻي اونھون ۽ نڪو وهي).

سِيڙ چوڙائڻ: ڪني رت ڪڍائڻ لاءِ ڪنهن نَس کي نشتر سان چيهه ڏيارڻ - فصـد ڪولائڻ.

سِيڙ وجهڻ: جانور يا پکي کي حلال ڪرڻ - ڪُهڻ. نقصان پهچائڻ.

سِيڙ: ڏ. سيل - سَت - پاڪدامني.

سِيڙاپ: ص (ف) پاڻي سان پريل - لبريز - پُر. سرسبز - شاداب. ڍاول.

سِيڙاف: سِيڙاه: ڏ. سِيڙاپ - ڊپ. هراس.

سيراندي: ٿ. ڪٽ وغيره جو مٿي رکڻ وارو پاسو.

سِيراھِي: ٿ. واڍڪي ڪم جو هڪ اوزار (سوراخن

ڪڍڻ لاءِ

سيرپ، سيرپ؛ ث. سنوارت (ڏاڙهيءَ جي).

سيرت؛ ث (ع) عادت- خصلت. خاصيت. نيڪي. اخلاق. سوانح عمري.

سيرت ٿبوي؛ ث. نبي سڳوري جي سوانح عمري.

سير؛ م. چورن- هٿائن- سرڪائن- ريزهن.

سير؛ م. چيرن- ڌارن.

سيرو؛ ذ. گيهه. ڪنڊ. ميدي مان ٺهيل هڪ طعام.

سيرو؛ ذ. ڪٽ جي سيراندي واري ڪاٺي.

سير؛ ث. گيسر- دير. رنڊڪ. مشغولي.

سيڙاپو؛ ذ. گيسر- گهل. رنڊڪ.

سيڙائڻ؛ م. دير ڪرائڻ- گهل ڪرائڻ.

سيرپ؛ ث. گيسر- دير. مشغولي. مصرف.

سيڙجڻ؛ م. رنڊجڻ- روڪجڻ. دير پوڻ.

مصروف ٿيڻ.

سيڙهي؛ ث. هڪ قسم جو جانور (جنهن جي پٺيءَ تي

ڪنڊا ٿين). گوهو (ڪير جو)- ڌار.

سيڙهي؛ ث. چن- گج.

سيڙهي؛ ث. ڏاڪڻ- چاڙهي.

سيس؛ ذ (سن) مٿو- سري- سر.

سيس نماڻ؛ ڪنڌ نماڻ. مٿو ٽيڪڻ. آن مڃڻ.

سيسا؛ ث. هندن ۾ ڌرمي پوڄا پاڻ کان پوءِ ورهايل

مٺاڻ وغيره.

سيسر؛ ذ. هڪ قسم جو واڳون جهڙو آبي جانور.

سيسڙاڻ؛ ذ. سياڻو- سياڻڊو. ٿڌ يا ڊپ کان جسم ۾

ڌڪڻي جي لهر.

سيسڻ؛ ذ (انگ) وڏي ڪورٽ. اجلاس.

سيسڻ جج؛ ذ. ضلعي ڪورٽ جو وڏو جج.

سيف؛ ث (ع) تلوار- ترار- شمشير.

سيف؛ ث (انگ) تجوڙي- لوهي پيتي.

سيڪ؛ ذ. گرمي- تپش. تاء. ٽاڪور.

سيڪ اچڻ؛ گرمائش جو اثر ٿيڻ. تپش اچڻ- تڻ اچڻ. ڪهڪاءُ ٿيڻ.

سيڪارو؛ ذ. سيسڙاڻ. ٿڌو سامه. سياڻو.

سيڪريٽري؛ ذ (انگ) وڏو منشي.

سيڪڙ؛ ث. ڪري ۾ گڏ ٿيل سنگن مان لاڳو وٺڻ.

سيڪڙو؛ ذ. سٺو- صد. سٺو تي ڪجهه مقرر

ٿيل انداز.

سيڪڙو؛ ص. گهربائو- طالبو- خواهشمند.

سڌڙيو- سڌائڻو. سڪايل- اڪنديل. سوالي.

سيڪنڊ؛ ذ (انگ) منٽ جو سٺيون حصو. لمحو-

پل- ڪن. (ص) ٻيو- ٻئي درجي جو.

سيڪڻ؛ م. تپائڻ- گرم ڪرڻ. سيڪ ڏيڻ. تڻ

ڏيڻ. ٽاڪوڙ ڪرڻ.

سيڪو؛ ذ. تڻ- گرمائش- سيڪ. ٽاڪور.

سيڪيئون؛ ذ. پيٽ ۾ پيدا ٿيندڙ سنهان اڇا ڪيٺان.

سيڪارو، سيڪارو؛ م. سڪيا ڏيڻ. تعليم ڏيڻ.

تربيت ڏيڻ. ڪنهن هنر يا ڌنڌي کان واقف ڪرڻ.

پاڙهن. ڪيڙڻ.

سيڪاريندڙ؛ ص. سڪيا ڏيندڙ.

سيڪت؛ ث. سزا. گوشمالي.

سيڪت ڏيڻ؛ سزا ڏيڻ. جٺ ڪرڻ.

سيڪڙاڻ؛ ص. نئون سڪيل. اڃان سڪندڙ.

اڻپورو سڪيل.

سيڪڙاڻو؛ ص. اڃان پورو نه سڪيل- زير تربيت.

سيگهه؛ ث. جلدائي- سيگهائي. ڦڙتي- تڪڙ.

جلدبازي. چڙچوٽ.

سيگهڙائي؛ ث. سيگهه- جلدائي.

سيگ: ٿ. صدا. پُڪار. آواز. سَواليءَ جي صدا.
 سين هٿن: صدا هٿن. سوال ڪرڻ. خيرات گهرڻ.
 سين: ٿ. (انگ) نظارو- ڏيک. تصوير. تماشو.
 سيناءِ ٿ (سن) لشڪر- سپاه.
 سينا پتي: ص. لشڪر جو مهندار- سپهه سالار.
 سينت: ٿ (انگ) خوشبوءِ- سُرهان. عطر.
 سينترا: ڌ (انگ) وچ. مرڪز.
 سينترل جيل: ڌ. ضلعي جو مرڪزي جيل-
 وڏو جيل.
 سيند: ٿ. آشنائي. واقفيت. ڄاڻ سڃاڻ.
 سيند ملاقات: ٿ. ڄاڻ سڃاڻ. آشنائي.
 سيندو: ص. آشنا- واقف. ڄاڻ سڃاڻ. سنگتي.
 (ٿ. سيندي).
 سيند: ٿ. ٿئيءَ سان مٿي جي وارن مان
 ڪڍيل ليڪ.
 سيند ڏيڻ: زالن جو هڪ ٻئي سان واعدو ڪرڻ.
 سيند سُرمو: ڌ. هارسينگار- ٺاهه ٺوهه.
 سيند ڪڍڻ: وارن کي ٿئي ڏيئي وارن جي وچان
 ليڪ ڪڍڻ.
 سيند ٿل: ڌ. هڪ قسم جو گهم- ٽڪڙو.
 سيندڙ: ڌ. هڪ قسم جو وکر (گاڙهي رنگ جو پُورو).
 سيندو لوڻ: ڌ. هڪ قسم جو جابلو لوڻ.
 سيند: ٿ. ڇپڻ مان ڪڍيل سنهون آواز- سِتي.
 سيند ڏيڻ: اڳواٽ چٽاڻ. خبردار ڪرڻ. هڪارڻ.
 سيند هٿن: هڪارڻ. آماده ڪرڻ. صلاحڻ.
 سيندارو: م. سيند هٿن. سڏ ڪرڻ. صلاح هٿن.
 سينري: ٿ (انگ) نظارو- ڏيک.
 سينڪلي: ٿ. زنجير- سنگهر. ننڍڙي زنجير. ڳهم
 جو هڪ قسم.

سيگ: ٿ. سڱن مان ٺهيل ڪمان- ڪمان.
 سيل: ڌ. ڪِل (لوهر يا ڪاٺ جو). ڪنڊو. ڀالو. سيله.
 سيل: ڌ (ف) ٻوڏ- سيلاب- طغياني.
 سيل: ڌ. شرمر- حياءِ. ست- پاڪدامني. عصمت.
 نيڪي. صبر.
 سيل: ٿ (انگ) مهر- ٺٻو (سيل واري پيڙي= سگريٽ).
 سيل مهر: ٿ. ٺٻي واري مهر.
 سيلاب: ڌ (ف) پاڻيءَ جو چاڙهه- ٻوڏ- طغياني. اٿل-
 ليت. آبڪلاني.
 سيلابي: ٿ. ٻوڏ هيٺ آيل زمين ۽ ان جو فصل.
 سيلاني: ص. گهوڙو. گهمندڙ ڦرندڙ. گشتي.
 سيلو: ڌ. رسو. وارن جي وٽيل چڱ. وٽيل نوڙ جيڪو
 فقير مٿي کي ٻڌن.
 سيله: ڌ. ننڍو نيزو. ڀالو. تير. ڪنڊو.
 سيلهو: ڌ. سيله- ڪنڊو. ڏاس مان ٺهيل نوڙ. مٿي
 کي ٻڌڻ جي ريشمي ڏور يا پتي (عام طرح فقير ٻڌن).
 سيلِي: ٿ. اٺ. گهوڙي يا ٻئي ڪنهن جانور جي ڳچيءَ
 ۾ ٻڌل ڳاڻي. وارن يا ڪاري ڏاڳي مان وٽيل ڏوري.
 فقيرن جي ٽوپيءَ کي ويڙهيل مٿڪن جي مالها.
 سيم: ٿ (ف) چاندي. چانديءَ جي تار (پيرت جي
 ڪم اچي).
 سيم تن: ص. چانديءَ جي بدن وارو (معمشوق).
 سهڻو- حسين.
 سيمي: ص. چانديءَ جو- روپو.
 سيم: ٿ. ڳوٺ جي آسپاس واري جُوءِ.
 چراگاهه- ويءِ.
 سيماب: ڌ (ف) هڪ قسم جو ڌاتو- پارو.
 سيمرغ: ڌ (ف) هڪ خيالي پکي.
 سيمو: ڌ. سِمَ زمين مان سمي نڪتل پاڻي.

سِينگارُ ذ (سن. شَرنگار) آرائش - ٺاهه ٺوهه. ڳهه
ڳنا ۽ ڪپڙا لٽا پائڻ. ڦٽي ڦوڪارو. سنڌي شاعري جي
هڪ صنف (جنهن ۾ سُونهن جو بيان ٿئي).
سِينگارِ دانُ ذ. عورتن جي سِينگار جو سامان رکڻ جو
ٿانءِ يا پيٽي.

سِينگار مِيڙهَ ٺ. وڏي آرسِي لڳل تَنڊِي مِيڙ.
سِينگارُ م. آرائش ڪرڻ. لباس ۽ زيور پائڻ. ٺاهه
ٺوهه ڪرڻ.

سِينگارِي ٺ. مڇيءَ جو هڪ قسم.

سِينابند ذ. گهوڙي جو هڪ سنج.

سِينا زوري ٺ. زبردستي - ڏاڍائي. سَرڪشي.

سِيناڙِي ٺ. چاٽي ڪٽڻ - ماتر.

سِينو ذ (ف) چاٽي. آرھ.

سِينو لوڪڻ ٺ. هام هڻڻ.

سِينو سپر ڪرڻ ٺ. مقابلو ڪرڻ.

سِينو ساهڻ ٺ. مقابلو ڪرڻ. آڪڙ ڏيکارڻ.

سِينو ڪٽڻ ٺ. چاٽي پٽڻ - ماتر ڪرڻ.

سِينو ڪڍي هلڻ ٺ. آڪڙ مان هلڻ.

سِينورُ، سِينوارُ ذ. پاڻيءَ جي مٿان جاول ساڻو
مادو. اڇاڻ جيڪا آلاڻ سبب کاڌي جي شين تي ڄمي
وڃي - چارو.

سِينورجڻ، سِينوارجڻ م. آلاڻ سبب کاڌي جي
شين تي اڇو چارو ٻڌجي وڃڻ.

سِينهون، سِينهي ٺ. ڊلي وغيره ڪٽڻ وقت مٿي
تي رکڻ لاءِ ڪڪڻ مان ٺهيل گول ويڙهي يا ڪپڙي
جي ٽوڙي.

سِينترا ذ. منهن تي مانا جا داغ.

سِينِي ٺ (ف) تامي پتل وغيره جي وڏي

ٿالهي - ڪومچو.

سِينِي به سِينِي ٺ. هڪڙي ماڻهو کان ٻئي ماڻهوءَ
تائين هلندڙ (ڳالهه).

سِينُ ذ. سڳيو - مائٽ - عزيز.

سِينپو ذ. سڳابندي جو لاڳاپو. سڳابندي جي لاڳ
طور گهوٽيتيءَ کي ڏنل وڳو.

سِينهاڻ، سِينهاڻ ٺ. ننڍي مَشڪ (جنهن ۾ هوا
ڦوڪي پائي ۾ ترجي).

سِيوا ٺ (سن. شيوا) خدمت - ٽهل "پوڄا".

سِيوهڻ ذ. ضلعي دادو جو مشهور شهر.

سِيويون، سِيئيون ٺ. مَيدي مان ٺهيل سنهيون
تندون جيڪي پاڻي، گيهه، کنڊ وجهي اوڀاري
طعام ٺاهجي.

سِيَه ص (ف) ڪارو - سِياه.

سِيَه باطن ص. اندر جو ڪارو. دغا باز.

سِيَه بخت ص. نياڳو - چنڊو.

سِيَه رُو ص. ڪار منهن. دغا باز. نياڳو.

سِيَه ڪار ص. بدڪار - گنهگار.

سِيَه ڪاري ٺ. بدڪاري.

سِيَهڙ ذ. سَهو - خرگوش.

سِيَه ذ. سردي - ٿڌ. سيارو. ٺار.

سِيَه پوڻ ٺ. ٿڌ پوڻ. سردي ٿيڻ. ٺار ٿيڻ.

سِيَهو ذ. سِيَه وارو (ٽپ).

سِيَهو ٽپ ذ. اهو ٽپ جنهن ۾ بدن ۾ ڌڪڻي ٿئي.

سِيَهڻ م. ٻاڻ تي رڌڻ (مڇي، پلو، پاڇي، ٻه
وغيره). اوڀارڻ.

سِيَهِي ص. اُهي ئي.

ش

شامان؛ ص (ف) خوش- سرهو. سکیو- آسودو.
 شادمانی؛ ث. خوشي- سرهائي. سک. آسودگي.
 شادي؛ ث (ف) خوشي. جشن. وهانء- پرئو.
 شادي ڪرڻ؛ وهانء ڪرڻ- پرئجڻ.
 شادي مرگ؛ ث (ف) اهو موت جيڪو خوشيءَ وارو
 ٿئي. اها خوشي جيڪا ڪنهن وڏي نقصان کان پوءِ
 حاصل ٿئي. نااميدي واري وقت ۾ حاصل ٿيل خوشي.
 شاديانو؛ ذ (ف) خوشيءَ جو واجو. خوشي جو ڳاڻڻ.
 مبارڪباد.
 شاذ؛ ظ (ع) ورلو. انوکو- اتفاقي.
 شاذونادر؛ ظ. بعضي- ورلي- اتفاق سان.
 شارح؛ (ع) شرح لکندڙ. معنيٰ ۽ وضاحت ڪندڙ.
 شارع؛ ث (ع) شاهي رستو.
 شارع عام؛ ث. وڏو عام رستو.
 شارڪ؛ ص (ع) شريڪ ڪندڙ. مُشرڪ.
 شاستر؛ ذ (سن) هندن جو مذهبي مقدس ڪتاب.
 قانون جو ڪتاب. مذهب جا قاعدا.
 شاطر؛ ص (ع) چالاڪ- هوشيار. نگ- عيار.
 شاعر؛ ذ (ع) شعر چونڊڻ- ڪوي.
 شافع؛ ص (ع) شفاعت ڪندڙ. سفارش ڪندڙ
 (چوٽڪاري لاءِ).
 شافع معشر؛ ذ. حضرت نبي سڳورو (امت کي
 قيامت جي عذاب کان نجات ڏياريندڙ).
 شافعي؛ ذ (ع) امام شافع جو به ٿلڳ.
 شافي؛ ص (ع) شفا ڏيندڙ- صحت ڏيندڙ. قطعي-
 ٻنهر- بلڪل.

ش؛ ث (اچار 'شين') سنڌي 'الف- بي' جو اوڻيهون
 اکر. عربي جو تيرهون اکر ۽ فارسي جو سورھون اکر.
 ابجد موجب عدد (۵۰).
 شاباس؛ ث (ف. شادباش) جس- آفرين. واه. واه.
 شاباسون ڏيڻ؛ جسون ڏيڻ. همتائڻ.
 شابَس؛ ث. شاباس.
 شابي؛ ندا. شاباس! آفرين!
 شاپ؛ ث (انگ) دڪان- هٿ. ڪوٺي (واپار جي).
 شاخ؛ ث (ف) تاري- لام (وڻ جي). وڏي واه مان
 نڪتل واهي. وڻ پڪل پهريون ميوو.
 شاخ ڏيڻ؛ ميويدار وڻ (انب) ۾ ڪنهن به هڪ پتي
 جو ٻيڇي وڃڻ.
 شاخون ڪڍڻ؛ تاريون ڪڍڻ. ڳوٺج ڪڍڻ.
 شاخدار؛ ص. تارين وارو.
 شاخسار؛ ص. گهڻين تارين وارو. (ذ) اهو هنڌ جتي
 گهڻا وڻ ٻوٽا هجن.
 شاخسانہ؛ ذ (ف) جهڳڙو- تڪرار- تراغ.
 شاد؛ ص (ف) خوش- سرهو. سکیو آسودو.
 شاداب؛ ص (ف) سرسبز- آباد. خوش. تازو توانو.
 شادابي؛ ث. خوشي. تازگي. ساوک.
 شادان؛ ص (ف) خوش- سرهو. سکیو- آسودو.
 شادان و قرحان؛ ص. خوش باش- خوش خرم.
 سکیو آسودو.
 شادباش؛ ص (ف) خوش خرم- سکیو آسودو.
 شادڪام؛ ص (ف) ڪامياب- سويارو. خوشحال.
 شادڪامي؛ ث. خوشي. ڪاميابي.

شاق: ص (ع) ناپسد. ڏکيو-مشڪل.
 شاق: ص (ع) شڪر ڪندڙ-شڪر گذار. مهرباني مڃيندڙ.
 شاکي: ص (ع) شڪايت ڪندڙ.
 شاگرد: ذ (ف) طالب علم-متعلم. استاد کان
 سکندڙ. سکيا وٺندڙ. بالڪو-پوئلڳ.
 شاگردِي: ث. سکيا-تربيت.
 شال: ندا (ع. شاء الله) جيئن الله گهريو-خدا ائين
 ڪري. الله گهريو ته.
 شالا: ظ. شال-من-جيڪر.
 شال: ث (ف) پشيميني جي چادر. اوني چادر
 (اوڍڻ لاءِ).
 شالا: ث (سن) گهر-مکان-جاء. مدرسو.
 شالورو، سالورو: ذ (سن. شالور) ڳاڙهي ريشم جو
 رڻو-پٽ جي ڳاڙهي پوٽي.
 شام: ث (ف) وچين ۽ سانجهي جي وچ واري عرصو.
 سج لٿي جي مهل. سانجهي. پويون وقت. ڪاٺي چيرجن
 کان بچاء لاءِ لوهي چلو.
 شام هريبان: ث. مفلسيءَ جي شام. مصيبت جو وقت.
 شام و سحر: ظ. صبح سانجهي-هر وقت.
 شامت: ث (ع) آفت. مصيبت. نياڳ-بدبختي. نحوست.
 شامتِ اعمال: ث. ڪٿي جي سزا. گناهن جي سزا.
 شامتِ زده: ص. مصيبت جو ماريل. ڏکيا ڏينهن گذاريندڙ.
 شامتي: ص. نياڳو. منحوس.
 شامل: ظ (ع) مليل-گڏيل. گڏ-شريڪ.
 شامل حال: ظ. گڏ-مليل. مددگار-شريڪ.
 شامل ڪرڻ: گڏي ڇڏڻ-ڳنڍي ڇڏڻ. پاڻ سان
 ملائڻ-گڏائڻ-شريڪ ڪرڻ. داخل ڪرڻ.
 شاملات: ث (ع) گهڻن ماڻهن جي گڏيل ملڪيت يا جائداد.
 شامه: ث (ع) سونگهن جي ڦوٽ.

شامي گباب: ذ. قيمي ۽ مصالح جي تريل ٽڪي.
 شاميانو: ذ (ف) ساڻان-تڻو-خيمو.
 شان: ذ (ع) عظمت-وڏائي. عزت-مان. دبدبو.
 حشمت-رعب. قدرت. انداز-نمونو. درجو-رتبو.
 شان ڏيکارڻ: دبدبو ڏيکارڻ. طاقت ڏيکارڻ.
 شانائتو: ص. شان وارو-مان وارو. معزز.
 شاندار: ص. رتي وارو-اعليٰ-بلند. شان وارو.
 شان شوڪت: ث. رعب تاب-دبدبو. ٺٽ.
 شانِ نزول: ذ. ڪنهن قرآني آيت جي لهڻ جو موقعو.
 شاني: ص. شان وارو-شانائتو.
 شانہ: ذ (ف) ڪلهو. دوش. ڪلهي وارو هڏو. ڦٽي.
 شانہ بہ شانہ: ظ. ڪلهي ڪلهي ۾ ملائي.
 شانتِي: ث (سن) چڻ-مان-صبر. خاموشي.
 سانت. سک-آرام.
 شاه: ذ (ف) بادشاه. حاڪم. سيد جو لقب. (ص) وڏو.
 شاهانه: ص. بادشاهي-سلطاني.
 شاهانو: ص. شاه وارو-بادشاهي. (ث. شاهائي)
 شاهيندڙ: ذ. بندرگاه جو شاه (وڏو آفيسر). سنڌ
 جو هڪ سامونڊي ڪناري وارو شهر.
 شاهدانو: ذ. وڏو موتي. تسبيح جو وڏو دائو.
 شاهدي: ص (ع) شاهدي ڏيندڙ-گواه. ڏسندڙ.
 سهڻو-حسين. محبوب.
 شاهدي: ث. گواهي.
 شاهراه: ث (ف) وڏو رستو-عام رستو.
 شاهزادو: ص (ف) بادشاه جو پٽ. (ث. شاهزادي).
 شاهه شاهوڪاري: ظ. ڪليو ڪلايو-دينا داستي-
 ظاهر ظهور-پڌري پٽ.
 شاه شريان: ث (ف) وڏي رڳ-شه رڳ (جسم
 جي سڀني رڳن کان وڏي رڳ جيڪا سڄي

بدن کي رت پهچائي.

شاهڪار: ذ (ف) وڏو ڪم. عجيب ڪم. نرالو ڪم. مثالي ڪم.

شاهنشاھ: ذ (ف) وڏو بادشاهه - سلطان.

شاهنشاهي: ث. سلطنت - بادشاهي.

شاهوڙ: ص. تمام وڏو - شاهي.

شاهوڪار: ص (ف) گهڻي ملڪيت وارو - دولت مند - تونگر.

شاهوڪاري: ث. دولتمندي - تونگري.

شاهي: ث (ف) بادشاهي. (ص) وڏو - تمام وڏو.

شاهل: ث. رازڪي ڪم جو هڪ اوزار (اوساريءَ جي سڌائي ڏسڻ لاءِ ڏور)

شاهين: ذ (ف) هڪ قسم جو شڪاري پکي - باز.

شاهينگ: ص. دلبو ڏيئي ٿرندڙ. نگ.

شائيه: ذ (ع) ملاوت - کوٽ. مير. شڪ - گمان.

شائستگي: ث (ف) قابليت. لياقت. مناسبت.

تهذيب - فضيلت. ماڻهيو - اخلاق.

شائسته: ص (ف) لائق - موزون. فضيلت وارو.

سليشو. اخلاق وارو. مناسب - سهائيندو.

شائق: ص (ع) شوق رکندڙ. سڌڻيو - چاهيندڙ - طانبو - گهورو.

شائقيي: ص. "شائق" جو جمع.

شايان: ظ (ف) لائق - قابل. موزون - مناسب.

شايان شاه: ظ. مان مرتبي مطابق.

شايد: ظ (ف) ممڪن آهي - غالباً - متان.

شايي: ص (ع) پڪڙيل - مشهور. ظاهر - پترو.

شبه: ث (ف) رات - ليل.

شبه: ذ. لڪ - گجهه.

شبه ۾ رڪن: راز ۾ رڪن - لڪ ۾ رڪن.

شبان: ذ (ع) ڌنار. ڌن جو راکو.

شبانہ: ص. رات جو - رات وارو.

شبه باهي: ث. رات جو قيام - رات رهڻ.

شباب: ذ (ع) جواني. اوج جو زمانو. عروج

شباقت: ث (ع) هڪجهڙائي. روپ - شڪل -

ڊول. نمونو.

شب بخير: جملو (ف) رات جو موڪلائڻ وقت دعائيءَ جملو ته "رات خير سان گذري."

شب پرات: ث (ف) شعبان جي پندرهن تاريخ

(مسلمانن جي عقيدي موجب انهيءَ رات عمر جو حساب

۽ رزق جي تقسيم ٿئي ٿي. سنڌ ۾ ان رات سيرو ماني آتشبازي ڪندا آهن).

شب بيداري: ث (ف) رات جو جاڳڻ (عبادت

وغيره لاءِ).

شب تاب: ذ (ف) رات جي روشني. چنڊ. ڏيو. کڙڪيتو.

شب خون: ذ (ف) رات جو حملو - راتاهو.

شب بخيرا: ص (ف) رات جاڳندڙ. عبادت گذار.

شب خيزي: ث. رات جو اوجاڳو.

شبد: ذ (سن) آواز. ٻولي جو گرامر. لفظ. ٻول.

نالو. دعا.

شبد ڪوش: ذ. لغت - فرهنگ.

شب ديچورو: ث (ف) اونڊاهي رات.

شب و روز: ذ (ف) رات ڏينهن. هروقت.

شبهستان: ذ (ف) رات رهڻ واري جاءِ - خلوتگاه.

شب ظلمات: ث (ف) سخت اونڊاهي رات.

شبه قدر: ث (ف) ماه رمضان جي ستاويهن رات

(جيڪا يلاري رات سمجهي ويندي آهي).

شبهڪور: ص (ف) رات جو نه ڏسندڙ.

شب ڪوري: ث (ف) اکين جي هڪ بيماري (جنهن

شدہ ٿ (ع) هڪ اکر جو پتو اچار (مثلاً حقو، شداد وغيره). ڪنهن اکر جي پتي اچار ڏيکارڻ لاءِ شد جي نشاني.
 شدت (ع) سختي. تڪليف. تيزي. ڏاڍائي. زور. غلبو. ضد- تيسو. دشمني.
 شدتي (ص) هوڏي- ضدي. تيسر. دشمني ڪندڙ.
 شدتي (ظ) (ف) ٿيڻ جهڙو- ممڪن.
 شدو (ذ) (ع) شده- ضد- هوڏ.
 شدو ٻڌو (ه) هوڏ ڪرڻ- ضد ڪرڻ.
 شدومد (ذ) (ع) سختي- تيزي. تاڪيد. روان پڙهڻ
 هر زور ۾ چٽائي.
 شديد (ص) (ع) ڏکيو- مشڪل. سخت- ڏاڍو. زور وارو. ڳرو.
 شد (ص) (سن) پاڪ- پوتر. خالص- نج. صاف.
 شر (ذ) (ع) بد- خرابي. بچڙائي. فساد- ڏڦيڙ. فتنو.
 شر انگيز (ص) فساد- فتني باز.
 شر (ذ) (ع) جن- پوت. شرارت. فتنو.
 شر ڪڍائڻ (ع) شرارت ڪرڻ. شيطان گيري جهڙا ڪم ڪرڻ.
 شراب (ذ) (ع) مد- م- دارون.
 شرابخانو (ذ) شراب وڪامڻ يا پيش واري دڪان- ميخانو.
 شرابي (ص) شراب پيئندڙ- مڻي نوش.
 شرابور (ص) (ع) پسيل- پئل. شل (پگهر ۾).
 شرارت (ٿ) (ع) حرڪت- مستي. لچائي. بدمعاشي. فتني انگيزي.
 شرارتي (ٿ) (ع) حرڪتي- لچو- شيطان.
 شرافت (ٿ) (ع) يلماڻسي- چڱمڙسي. خانداني بزرگي.
 شراڪت (ٿ) (ع) شراڪت) پائيواري- حصيداري. مائتي ۾ ڳنڍيل.
 شراڪت ڪرڻ (ع) پائيواري ڳنڍڻ. شريڪ ٿيڻ- گڏجڻ.

هر رات جو نظر نه پوي).
 شب معراج (ٿ) (ف) نبي سڳوري جي معراج جي رات (رجب مهيني جي ۲۷ رات).
 شبنم (ٿ) (ف) ماڪ.
 شهبو (ذ) (ع) شڪ- گمان.
 شبيه (ٿ) (ع) هڪ جهڙائي. شڪل- صورت. ڊول.
 شتاب (ظ) (ف) جلد- فورا- يڪدم- جهٽ پٽ.
 شتابي (ٿ) جلد- تيزي- تڪڙ.
 شتر (ذ) (ف) اٺ.
 شتر بان (ذ) اوني- جٽ.
 شتر بي مهار، محاورو. چڙواڳ- آزاد.
 شتر ڪينو (ذ) اٺ وارو وير. دائمي بغض- پڪي دشمني.
 شتر مرغ (ذ) هڪ تمام وڏو پڪي (جنهن جا پير اٺ جهڙا ٿين، اڏامي نه سگهي).
 شپ شپ (ٿ) پائيءَ ۾ هلڻ يا زور سان مينهن وسڻ جو آواز.
 شپڪو (ذ) زور سان ڪرڻ يا لڳڻ جو زوردار آواز- سٽڪور- ٽهڪو.
 شجاع (ص) (ع) بهادر- سورهيه- دلير.
 شجاعت (ٿ) (ع) بهادري- سورهياڻي- دليري.
 شجر (ذ) (ع) وڻ- درخت.
 شجرو (ذ) (ع) شجره) نسب نامو (عموما پيڙهيءَ جو سلسلو وڻ وانگر نقش ڪيو ويندو آهي).
 شجره نسب (ذ) پيڙهيءَ جو سلسلو.
 شخص (ذ) (ع) ماڻهو- آدمي- فرد.
 شخصي (ص) ذاتي- پنهنجو.
 شخصيت (ٿ) (ع) ماڻهو- انسانيت. ماڻهوءَ جي خاص خوبي. عزت.

شان- مان.	شراڪت نامو. ذ. ڀاڻياري بابت لکيت ۾ اقرار نامو.
شرف ڏيڻ: عزت ڪرڻ- مان ڏيڻ. ترجيح ڏيڻ.	ڀاڻياري جي شرطن جي لکيت.
شرفاءُ ذ (ع) "شريف" جو جمع.	شراڪتي: ث. ڀاڻياري- حصيداري. مائتي (ص)
شرف ياب: ص. عزت وارو- معزز. عزت حاصل ڪيل.	ڀاڻيوار- شريڪ.
شرق: (ع) اُڀرندو- پُورب.	شرازه: ذ (ع) چٽنگ. آلو.
شرق: جنوب: ذ. الهندو اڀرندو.	شرائط: ذ (ع) "شرط" جو جمع.
شرقي: ص. اُڀرندي جو- مشرقي.	شريت: ذ (ع) پڪل ڪنڊ يا مصريءَ وارو مٺو ڀاڻي
شريڪ: ذ (ع) خدا سان ڀيو گڏڻ.	(جنهن ۾ خوشبوءِ يا ميوي جو رس پيل هجي).
شريڪاءُ: ذ (ع) "شريڪ" جو جمع.	شريج: م. ڪاوڙجڻ- ڏمرجڻ. چڙڻ.
شريڪت: ث (ع) شموليت. سات ۾ گڏجڻ.	شرح: ث (ع) سمجھائي. وضاحت. بيان. تفسير.
گڏجائي. ڀاڻياري.	اڳه- نرخ.
شرم: ذ (ف) حياءُ- لڄ- ٽڪائي. حجاب. پيشماني-	شرح ڪرڻ: تفصيل سان بيان ڪرڻ. معنيٰ ڪرڻ.
پچتاءُ- ندامت. غيرت. لحاظ- مرم.	ڪولي سمجھائڻ.
شرم اچڻ: حياءُ ٿيڻ- لڄ ٿيڻ.	شرداءُ ث (سن) يقين- ايمان. ويساء. اعتقاد.
شرم پرچائڻ: ٽڪائي وندرائڻ. شرمندو ٿيڻ.	شردالو: ص. ايمان رکندڙ- ويساء آڻيندڙ.
شرم رکڻ: عزت رکڻ- لحاظ رکڻ.	شرد: ذ (ع) چٽنگ. آلو.
شرم ڪرڻ: لڄ ڪرڻ- حياءُ ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ.	شرواٽ: ذ. سرواٽ. زور سان ٽڪرجڻ جو آواز. ڀاڻيءَ
شرما شرمي: ث. لحاظ- مروت.	جو زور سان نڪرڻ جو آواز.
شرمائڻ. شرمائجڻ: م. شرمسار ٿيڻ. ٽڪو ٿيڻ-	شرط: ث (ع) هوڏ- بازي. شرطيہ مقابلو.
لڄ اچڻ. غيرت ڏيڻ.	شرط ٻڌڻ. رکڻ: بازي لڳائڻ. مقابلو ڪرڻ.
شرم ٻوٽي: ث. ڪ قسم جو ٻوٽو (جنهن کي هٿ	شرط: ذ (ع) انجام- قول. اقرار. قاعدي جي پابندي.
لاٽڻ سان پڻ ڪومائجي وڃن).	شرطيہ: ظ. شرط سان- قول سان. قاعدي سان.
شرمسار: ص (ف) ٽڪو- لڄي- شرمندو.	معاهدي موجب..
شرمساري: ث. ٽڪائي- لڄ. ندامت- پچتاءُ:	شرع: ث (ع) رستو. خدا تعاليٰ جي بندن لاءِ مقرر
شرمتاڪ: ص (ف) حياءُ جهڙو- نفرت جوڳو.	ڪيل راه. مذهب. قانون مُحمدي- شريعت.
شرمندگي: ث (ف) شرم- لڄ. پشيماني- پچتاءُ.	شرعا: ظ. شرع موجب. محمدي قانون مطابق.
شرمنده: ص (ف) ٽڪو- لڄي- شرمسار.	شرع مُحمدي: ث. اسلام جو قانون.
شرميلو: ص. لڄارو- محبوب.	شرعي: ص. شريعت تي هلندڙ. اسلامي قانون موجب.
شرناءُ: ث (ف. سُرنا) ٿوڪ سان وڇائڻ جو هڪ ساز.	شرف: ذ (ع) فوقيت- ترجيح. بزرگي. اشرافت.

شروط: ذ (ع) "شرط" جو جمع.

شروع: ذ (ع) ابتدا-- آغاز-- مُنڊ. (ص) هلندڙ-- چالو- رائج.

شروع ڪرڻ: ابتدا ڪرڻ- آغاز ڪرڻ.

شروع کان: ط. اول کان- منڍ کان. ابتدائي.

شروعات: ث (ع) "شروع" جو جمع. ابتداء- منڍ- آغاز.

شريان: ث (ع) سنهي رڳ. نار- نبض.

شريب: ص (ع) حرڪتي- لُج- مستي خور. بدچال- بدمعاش. فسادي.

شريعت: ث (ع) مذهبي قانون- قانونِ الهي. قانون. طريقو.

شريف: ص (ع) ڀلو ماڻهو. بزرگ. وڏ گهراڻو- خانداني. مقدس- پاڪ.

شريڪ: ص (ع) حصيدار- پائيوار. شامل- مليل- گڏيل. ساٿي- رفيق. عزيز- مائٽ.

شريڪ ڪرڻ: شامل ڪرڻ. پائيوار ڪرڻ. ملائڻ- گڏائڻ.

شريڪت: ث. عزازت- پنهنجائت. برادري.

شست: ث (ف) نشانو- سڌائي. چست.

شست ٻڌڻ: نشانو ٻڌڻ- چست ٻڌڻ.

شست: ص (ف) شسته صاف.

شستگي: ث (ف) صفائي. ٻوليءَ جي سلاست.

شسته: ص (ف) صاف. سليس (ٻولي).

شش: ص (ف) ڇهه (عدد).

شش پهلوا: ص. ڇهه ڪنڊو.

شش جهٽ: . ڇهه طرف (اُتر، ڏکڻ، الهندو، اُڀرندو، هيٺ، مٿي). (ظ) هرهند. هرطرف.

شش پنج: ث (ف) سوچ ويچار- ڳڻتي. ٻڌتر.

ششدر: ص (ف) ڇهن پاسن واري ماڳ تي بيٺل.

حيران- واٽرو. مُنڊل.

ششڪار: ث. جانور کي سڏڻ لاءِ آواز- چڻڪار.

ششماهي: ث (ف) ڇهه مهينا. ڇهن مهين جو- ڇهه ماهي.

ششپنڇ: ث (ف) هڪ قسم جي راند (جيڪا چوهٺ

خانن واري تختيءَ تي ٻن رنگن وارن هينين پٽين مهن سان

ڪيڏجي: ٻه بادشاهه، ٻه وزير، ٻه گهوڙا، ٻه اٺ، چار

هاٿي ۽ سورهن پيادا).

شعار: ذ (ع) چال- هلت- طريقو. عادت.

شعاع: ذ (ع) ڪرڻو (صبح جو). روشني- چمڪو. تجلو.

شعبان: ذ (ع) هجري سال جو اٺون مهينو.

شعبده: ذ (ف) جادو يا نظربندي وارو ڪرتب.

نظربندي. فريب- دوکو- ٺڳي.

شعبده باز: ص. هٿ ناٿ ڪندڙ. مداري. ٺڳ.

شعبده بازي: ث. جادو جا ڪرتب. نظربندي.

فريب- مڪاري.

شعبده گرو: ص. بازيگر.

شعبو: ذ (ع) شعبه) شاخ- حصو.

شعر: شعرا: ذ (ع) بيت. ٻن مصرعن جو بيت.

سخن. ڪلام. نظم.

شعر گوئي: ث. شاعري.

شعراء: ذ (ع) "شاعر" جو جمع.

شعلو: ذ (ع) شعله) جپي- لهس. باهه جي لات.

شعله افشان: ص. باهه وسائيندڙ- جپيون ڪڍندڙ.

شعله رخ: شعله رو: ص. سهڻو- حسين- خوبصورت.

شعله زيان: ص. تقرير يا گفتگو سان پڙڪائيندڙ.

شعور: شعورا: ذ (ع) سمجھ- عقل. دانائي.

لياقت- اهليت. سليقو.

شغال: ذ (ف) گذر.

شَقَف: ذ (ع) تمار گهڻي محبت يا چاهه. چاهت. وندر.

شُڪر ڪرڻ (ع) ڪم - ڌنڌو - پورهيو. وندر - تفریح.	شُڪر ڪرڻ (ع) نياڳو. ظالم - بيرحم.
مولودن جي محفل.	شُڪر ڪرڻ (ع) ظالم - بيرحم.
شُڪل ڪرڻ وندر ڪرڻ. مشغولي ڪرڻ. ڪم	شُڪل ڪرڻ (ع) گمان - شهبو. وهم. انديشو. ڊپ.
ڌنڌو ڪرڻ.	شُڪل ڪرڻ (ع) گمان. انديشو.
شُفا، شُفا ٿ (ع. شِفا) صحت - تندرستي. بيماريءَ	شُڪار ڪرڻ (ع) جانور کي مارڻ. صيد - آهيڙو. ڪُهڻ
مان صحت يابي. بيماريءَ مان چوٽڪارو. علاج - دوا.	لاڙ ڪاسايل جانور وغيره. لٽ. لٽ جو مال. مفت جو مال.
شُفاخانو، ڏ. اسپتال - مطب. دواخانو.	شُڪار ڪرڻ جانور کي مارڻ. حلال ڪرڻ. لٽڻ -
شُفاياب؛ ص (ف) چڱو ڀلو - تندرست. بيماريءَ مان اٿيل.	ڦرڻ. مطيع ڪرڻ.
شُفاعت؛ ٿ (ع) گناهن جي معافي لاءِ سفارش.	شُڪارگاهه، ڏ. شڪار ڪرڻ جو ٻيلو يا جهنگل.
چوٽڪارو - نجات. بيماريءَ مان نجات.	شڪار لاءِ رک ڪيل ايراضي.
شُفاف؛ ص (ع) نهايت صاف. آريار ڏسجندڙ	شُڪاري؛ ص. شڪار ڪندڙ - صياد - آهيڙي. اهو
(شيشو وغيره).	جانور يا پکي جنهن جي وسيلي شڪار ڪجي (ڪتو،
شُفتالو؛ ڏ (ف) هڪ قسم جو ميوو (بادام جو قسم،	باز وغيره). (ڏ) هڪ قوم جو نالو.
ڌاتو ڪٽو منو ٿئي).	شُڪايت؛ ٿ (ع) دانهن ڪوڪ. پُڪار. تڪليف.
شُفق؛ (ع) شام جو افق تي ٿيندڙ ڳاڙهاڻ.	نندا - گلا. غيبت. شڪو - ميار - ڏوراپو.
شُفقت؛ ٿ (ع) مهرباني. محبت - الفت. ڪرم - باجهر.	شُڪايتي؛ ص. شڪايت ڪندڙ. دانئين.
شُفيع؛ ص (ع) شفاعت ڪندڙ. گناهن کان چوٽڪاري	شُڪتي؛ ٿ (سن) قوت - طاقت - ٻل - زور.
جي سفارش ڪندڙ.	شُڪجڻ؛ م. گمان ٿيڻ - وهم ٿيڻ. شڪ پوڻ.
شُفيع الأَمَر، شُفيع الوري؛ ڏ. نبي سڳوري جو	شُڪر؛ ٿ (ف) ڪنڊ. مٺاڻ. ان صاف ٿيل ڳاڙهي
لقب. اُمت جي شفاعت ڪندڙ.	ڪنڊ - مُستي.
شُفيع مَحْشَر؛ ڏ. قيامت جي ڏينهن سفارش ڪندڙ	شُڪريارا؛ ڏ. ڪنڊ ۽ ميدي مان ٺهيل هڪ قسم جون
(نبي سڳورو).	ننڍيون چورس ٽڪيون.
شُفيق؛ ص (ع) مهربان. غمخوار - همدرد. باجهارو.	شُڪر رنجي؛ ٿ. دوستيءَ ۾ رسامو.
شُق؛ ص (ع) چيريل - ڦاٽل. (ڏ) شڪاف - چير.	شُڪر قندا؛ ٿ. گجر - لاهوري گجر.
شُق القمر؛ ڏ. چنڊ جو چيرجڻ. نبي سڳوري جو آڱر	شُڪر؛ ڏ (ع) احسان مڃڻ - ثورو ڳائڻ. احسانمندي.
جي اشاري سان چنڊ کي چيرڻ وارو معجزو.	شُڪر ادائي؛ ٿ. ثورو مڃڻ - احسان ڳائڻ.
شُق؛ ٿ (ع) حصو - ڀاڱو. تحرير جو ٽڪرو - پٿر.	شُڪر بيجا آڻڻ؛ احسانمندي جو اظهار ڪرڻ -
قانون جو قرو.	ثورو ڳائڻ.
شُقاوت؛ ٿ (ع) نياڳ - بدبختي. بيرحمي.	شُڪر ڪرڻ؛ احسان مڃڻ. رضا تي راضي رهڻ.

شُڪر: ص (سن) روشن- منور. (ذ) زهرو گره.
 شُڪروار: ذ. جمعي جو ڏينهن- جمعو.
 شُڪرانو: ذ (ع. شڪرانہ) احسان- ثورو. احسان
 مڃڻ- ثورو مڃڻ.
 شُڪرگذار: ص. احسانمند- ثورائتو.
 شُڪرگذاري: ث. ثورو- احسان. احسانمندي.
 شُڪرو: ذ (ف) هڪ قسم جو شڪاري پکي.
 شُڪريو: ذ. شڪرانو مڃڻ- شڪر ادا ٿي ڪرڻ.
 شُڪست: ث (ف) هار- مات. پاڇ. پڳ ٽوٽ.
 شُڪست خورده: ص. هاراييل- هار کاڌل. پڳل ٿيل.
 شُڪست ڏيڻ: مات ڪرڻ- ماري مڃائڻ. مغلوب
 ڪرڻ. بيوس ڪرڻ.
 شُڪستگي: ث. هار. پڳ ٽوٽ.
 شُڪست وريخت: ث. پڳ ٽوٽ- ڊاهه.
 شُڪسته: ص (ف) پڳل- ٽيل. هاراييل.
 شُڪسته حال: ص. محتاج- غريب. مصيبت زده.
 شُڪسته حالي: ث. محتاجي- پریشاني. تباہي.
 شُڪسته دل: ص. پریشان. غمگين. آداس. نااميد.
 شُڪسته دلي: . تڪليف. مصيبت. مايوسي.
 شُڪل: ث (ع. شڪل) صورت- روپ- چهرو. مُنهن
 مهانڊو. تصوير. طريقو- ڍنگ- نمونو. نقشو-
 خاڪو. حالت.
 شُڪل شِباہت: ث. رنگ روپ- مُنهن مهانڊو.
 شُڪم: ذ (ف) پيٽ. ٻر. ويڪر.
 شُڪن: ص (ف) پڇندڙ- ٽوڙيندڙ. ڊاهيندڙ (صفاتي
 پڇاڙي طور ڪم ايندڙ).
 شُڪن: ث (ف) گھنج. سر (پيشانيءَ جا).
 شُڪنجو: ذ (ف) چيڻ يا پڇائڻ جو اوزار- اشڪنجو.
 شُڪنجا چاڙهڻ: سيڪت ڏيڻ. جٺ مٺ ڪرڻ.

شُڪنجي: ڏيڻ: ٻوهي ۾ ڏيڻ- مصيبت ۾ وجهڻ.
 شُڪنجي: شُڪنجي: ث (ف) ليمن جي رس وارو
 شربت. سُڪو.
 شُڪور: ص (ع) گھڻو شُڪر ڪندڙ. خدا تعاليٰ جو
 صفاتي نالو.
 شُڪوڪ: ذ (ع) ”شڪ“ جو جمع. گمان- وهم.
 شُڪوو: ذ (ع. شڪوه) شڪايت- گلا. ميار- ڏورايو.
 شُڪوو شڪايت: ث. ڏک ڏورايو- گلا. ميار.
 شُڪوه: ذ (ف) دٻڊيو- رعب. ٽاڪو. شان شوڪت.
 شُڪي: ص (ع. شڪ) شڪ ڪندڙ. بي اعتبار.
 شُڪيب: ذ (ف) صبر- مان. تحمل- بردباري. سَهپ.
 شُڪيائي: ث. صبر- چٻ. تحمل- بردباري.
 شُڪيل: ص (ع) سهڻو- خوبصورت. حسين.
 شُگاف: ذ (ف) چير- سير. ڌڙ. لوگهو. ڦاٽ. ڦار. ٽڙ.
 شُگاف ڏيڻ: چير ڏيڻ- وڌ وجهڻ.
 شُگفت: ص (ف) خوش- مسرور. تڙيل (ڳل).
 شُگفتگي: ث (ف) خوشي- سرهائي. آبادي.
 شُگفته: ص (ف) تڙيل- کليل. خوش- سرهو.
 شُگفته مزاج: ص. خوشمزاج- ڪلمڪ.
 شُگوفو: ذ (ف) ڪلي- مڪڙي. غنچو. انوڪي ڳالهه.
 شُگون: ذ (ف) سڳڻ- سَوڻ. فال.
 شُل: حرف ندا (ف) شال- خدا ڪري.
 شُل: شُل: ص (ع) بيحس- ساڻو. ٽڪل- ماندو.
 شُلجَم: شُلجَم: ذ (ف) گوڙو.
 شُلوار: ث (ف) سلوار- سُنڻ- ڪانچ.
 شُلوڪ: ذ (سن) نظم. شعر. بند. بيت.
 شَم: ث (ع. شمع) تيز روشني- تجلو.
 شَمَار: ذ (ف) ڳڻپ. حساب. ڳاڻيٽو. تخمينو. اندازو.
 ڪَت: (ص) ڳڻيندڙ.

شَناسُ، شَناساءُ، ص. سڃاڻندڙ، سڃاڻو- واقف.
 شَناسائيءَ، ث. ڄاڻ سڃاڻ. واقفيت.
 شَناوَرُ، ص (ف) تارو- پاڻيءَ ۾ ترندڙ.
 شَناوَرِيءَ، ث. ترڻ (پاڻيءَ ۾).
 شَنگُ، ص (ف) چالاڪ. شوخ. معشوق.
 شَنِگِرُ، ذ (ف) پارِي ۾ گندرف مان ٺهيل هڪ دوا ۽
 پسارڪو وڪر.
 شَنگورُ، ذ. شيدِي- حبشي (جنهن جا گهنڊيدار
 وار هجن).
 شَنگولُ، ص (ف) گهنڊيدار وارن وارو. سهڻو.
 شَناوِيءَ، ث (ف. شنيدن) ٻڌڻ- سماعت. ڌيان.
 مقامي جي هلڻ جي تاريخ.
 شَنيدُ، ث (ف) ٻڌڻ جو عمل- سماعت.
 شَنيدِيءَ، ث (ف) بدنامي- خوارِي. گلا.
 شَنِيعُ، ص (ع) خراب- بد. بدڪار. ڪميٺو.
 شِوُ، ص (سن) نيڪ- سپاڳو- سدورو. مهربان.
 هندن جي عقيدِي مطابق ٽيو ديوتا (جيڪو موت جو
 ديوتا آهي). فنا ڪندڙ.
 شِوُ، ث. ٻُڙِي- صِفَر. واپار جي اصطلاح ۾ ڪجهه به نه.
 شِوُ، ذ (انگ) ٻوٽ.
 شِوالُ، ذ (ع) هجري سال جو ڏهون مهينو.
 شِوالو، ذ (سن. شِو آليہ) ”شِو“ جو آستان. مندر.
 شِواهِدُ، ذ (ع) ”شاهد“ جو جمع. شاهديون-
 ثابتيون. اهڃاڻ.
 شوخُ، ص (ف) چالاڪ- هوشيار. گستاخ. تيز.
 چمڪندڙ.
 شوخائيءَ، ث. چالاڪي. مُنهن رکائي.
 شوخ طبعُ، ص. تيز مزاج. خوشمزاج.
 شوخيءَ، ث. چالاڪي- تيزي. شرارت.

شمار کان باهر، ظ. بيحد- بيحساب- بي انت.
 شَمارُ، نه آڻڻ، ليڪي ۾ نه آڻڻ. پرواهه نه ڪرڻ.
 نظرانداز ڪرڻ.
 شَمالُ، ذ (ف) ساڄو هٿ. اُتر طرف.
 شَماِلِيءَ، ص. اُتريون- اُتر طرف وارو.
 شَماَمُ، ث (ع) خوشبوءِ- سُرهاڻ.
 شَماِئِلُ، ذ (ع) عادتون- خصلتون.
 شِمَرُ، ذ. پزيرد جي فوج جو هڪ عهديدار جنهن
 حضرت امام حسين رضه کي ڪربلا جي جنگ ۾ شهيد
 ڪيو. (ص) بدنصيب.
 شَمَسُ، ذ (ع) سج- آفتاب.
 شَمَسِيءَ، ص. سج سان تعلق رکندڙ. آفتابي.
 شَمِشادُ، ذ (ف) هڪ قسم جو ڊگهو ۽ سهڻو جابلو وڻ.
 شَمَشانُ، ذ (سن) مساءُ- مَسَن (جتي هندو لوڪ
 مردا ساڙين).
 شَمشيرُ، ث (ف) تلوار- ترار- تيغ.
 شَمشيرَ زَنِيءَ، ث. تلوار بازي.
 شَمعُ، ث (ع) مِيڻ بتي. ڏيو.
 شَمعدانُ، ذ. مِيڻ بتي يا ڏي رکڻ جو قانون.
 شَمِلو، ذ (ف. شملہ) پٽڪي جو ڇيڙو- طُرو. دستار
 جو هڪ قسم.
 شَمَنَ گُڏِيءَ، ث. نازڪ بدن ۽ سهڻي.
 شَموليتُ، ث (ع) شراڪت- گڏجاڻي. پائيواري-
 حصيداري.
 شَمَ، ذ (ع) ٿورو مقدار- ذرو.
 شَمِيمَ، ث (ع) خوشبوءِ- سُرهاڻ.
 شناختُ، ث (ف) سڃاڻپ. تميز. واقفيت- آشنائي.
 شَناختُ ڪرڻ، سڃاڻڻ.
 شَناسُ، ث (ف) سڃاڻپ. تميز (ص) سڃاڻندڙ.

شوگر: ذ (سن) افسوس - ذڪ - ارمان.
 شوگر: م. ٿوڪ ڏيڻ (جنهن مان "شو" جو آواز
 نڪري). ٿڌو ساه ڀرڻ. ٿيڻو وغيره پڙهي چوڪارڻ.
 شوڪارو: ذ. ٿڌو ساه. ايو ساه. چوڪارو.
 شوڪارا ڀرڻ: ٿڌا ساه کڻڻ. افسوس ڪرڻ.
 شوڪت: ٿ (ع) شان - دٻڊو.
 شوڪجڻ: م. ٿوڪجڻ - ڪاوڙجڻ. آڪڙجڻ.
 شوڪو: ذ. زور سان ٿوڪ جو آواز. تيز آواز.
 شولا: ذ (ف. شل) پُلاه جو هڪ قسم (پالڪ ۾
 رڌل نرم پيت).
 شوم: ص (ع) نياڳو - منحوس. ڪنجوس - بغيل.
 شومت: ٿ (ع) نياڳائي - چنڊائي - بدبختي.
 ڪنجوسي - بغيلي.
 شومتي: ص. شوم.
 شومي: ٿ. بدبختي - نياڳ.
 شوهر: ٺ (ف) مڙس - خاوند - گهروارو - ور.
 شه: شه: ٿ (ف) "شاه" جو مخفف. بادشاه.
 ترغيب - ڌاڙ - لالچ. شطرنج راند ۾ بادشاه کي شڪست.
 شه ڏيڻ: شڪست ڏيڻ (بادشاه کي شطرنج ۾).
 ترغيب ڏيڻ. حرصائڻ - آڀارڻ.
 شه: پوڻ: گهڻ ۾ پوڻ. وڌائي ۾ پوڻ. هوڏ ۾ پوڻ.
 شهاب: ذ (ف) ڪسُونبي مان نڪتل رنگ - گلابي
 رنگ. سُرخي.
 شهابي: ص. گلابي (رنگ).
 شهاب: ذ (ع) چيپي (باه جي). لات - شعلو.
 شهاب ثاقب: ذ. ڪرندر تارو - ڪڙيل تارو (عموما
 اُڀرندي کان الهندي ويندي ڏسبو آهي).
 شهادت: ٿ (ع) گواهي - شاهدي. حق جي راه ۾
 وڙهندي مارجڻ - جهاد ۾ مارجڻ. ناحق قتل. خدا تعاليٰ

شودر: ذ (سن) هندن جو چوٿون ورن. گهٽ ذات - اڇوت.
 شودو: ص (ع. شُده) لڇو - حرڪتي. بدمعاش.
 ڳنڍيچوڙ.
 شور: ذ (ف) هل - گوڙ. هنگامو. مشهوري. غلغلو.
 لون. ڪلڙ. ڪلرائي زمين.
 شور شر. شور شرابو: ذ (ف) گوڙ گهمسان.
 شور بخت: ص. نياڳو - بدبخت. منحوس.
 شور ڪرڻ. شور مچائڻ: هل ڪرڻ - گوڙ ڪرڻ.
 هنگامو ڪرڻ.
 شور وجهڻ: منهن ۾ گهنڊ وجهڻ. ڪاوڙجڻ.
 شورش: ٿ (ف) هل - گوڙ. فساد - بغاوت.
 شورو: ذ (ف) هڪ قسم جي معدنيات (بارود ۾ پوي).
 شوروو: ذ (ف. شوربه) رس - ٻوڙ جو پاڻي.
 شورہ پشت: ص (ف) سرڪش - نافرمان.
 فسادي. جهيڙاڪ.
 شورئي: ذ (ع) صلاح - مشورو.
 شورديگي: ٿ (ف) حيراني - پريشاني. چريائي -
 جنون. عشق - محبت.
 شوريدہ: ص (ف) پريشان - حيران - ديوانو. عاشق.
 شوريدہ سر: ص. چريو. سودائي.
 شوشو: ذ (ف) انوکي ڳالهه. نئين ڳالهه. ذرو.
 شو شو چڏڻ: جهيڙي جهيڙي ڳالهه ڪرڻ. فني
 انگيزي ڪرڻ. شرارت ڪرڻ. افواه پکيڙڻ.
 شوق: ذ (ع) خواهش - سڌ - تمنا. چاهه - لاڙو -
 رغبت. چسڪو. ڏن - امنگ - اُتساه. محبت. خوشي.
 شوق سان: ظ. خوشيء سان - چاهه سان.
 شوق شڪار: ذ. سير تفريح. گهمڻ ٿرڻ. وندر.
 شوقي: ص. شوق رکندڙ. رنگين مزاج.
 شوقيہ: ص. شوق سان.

جي وِحدانيت ۽ نبي سڳوري جي رسالت جو اقرار.
 شَهَامَت: ٿ (ع) بهادري - سورهياتي - دليري.
 شَهَباز: ڌ (ف) وڏو باز (شڪار ۾ ڪم ايندڙ).
 شَه تارو: ڌ. هڪ قسم جو جيت جيڪو پاڻيءَ جي مٿاڇري تي تڪو ملندو آهي.
 شَهتوت: ڌ (ف) وڻ ۽ ميوو جو قسم - توت.
 شَهتير: ڌ (ف) ڇت جي وڏي ڪاٺي - ڪام.
 شَهپر: ڌ (ف) پڪيءَ جي ڪنڀڙائيءَ جو وڏو ڪنڀ. مڇ جو هڪ پاسو. مڇون.
 شَهه: ٿ (ع) ماڪي - انگين (ف).
 شَهده: ڌ (ع) "شهيد" جو جمع.
 شَهديو: ص. بدمعاش - لڇو. حرڪتي. شودو.
 شَهڙ: ڌ (ع) مهينو - ماه. (ف) تمام گهڻن گهرن ۽ گهڻن ماڻهن جي رهائش وارو هنڌ - مدينو.
 شَهڙ پناهه: ٿ. شهر جي بچاءَ لاءِ چوڌاري ڏنل ڪوٽ.
 شَهڙ خُموشان: ڌ. قبرستان - مقام.
 شَهڙت: ٿ (ع) ناموس. مشهوري. بدنامي.
 شَهڙگ: ٿ (ف) ڳچيءَ واري شريان.
 شَهڙه: ڌ (ع) مشهوري.
 شَهڙه آفاق: ص. عالم ۾ مشهور.
 شَهڙي: ص. شهر جو. شهر جو رهاڪو.
 شَهڙيار: ڌ (ف) بادشاهه.
 شَهڙيت: ٿ (ع) شهر ۾ رهڻ جو حق. شهري آبادي.
 شهر جا باشندا ۽ سندن تهذيب.
 شَهزادو: ڌ (ف) بادشاهه جو پٽ. (ٿ. شهزادي)
 شَهزور: ص (ف) پهلوآن - سگهارو. ڏاڍو مڙس.
 شَهزوري: ٿ. طاقت. پهلوآني. ڏاڍمڙسي.
 شَهسوار: ڌ (ف) قابل گهوڙي سوار. ڄاڻو سوار.
 شَهسواري: ٿ. گهوڙي تي چڙهيءَ جي مهارت.

شَهه ڪاريگر: ص (ف) وڏو ماهر ڪاريگر.
 شَهلاه: ٿ (ع) نيراڻ، پُورائي يا سُرخي ماڻل اکين واري.
 شَهه تشيع: ٿ (ف) بادشاهه جي ويهڻ جي گادي يا مسند.
 شَهه مات: ٿ (ف) شطرنج ۾ بادشاهه کي شڪست واري چال.
 شَهناڻي: ٿ (ف) هڪ قسم جو ساز (سند ۾ مڱڻهار وڄائين) - شرناڻي.
 شَهنشاهه: ۱ (ف) بادشاهن جو بادشاهه. سلطان.
 شَهنشاھي: ٿ. بادشاهي. سلطنت.
 شَهواڻي: ص (ع) شهوت وارو - نفساني.
 شَهوت: ٿ (ع) خواهش - سڌ. جماع جي سڌ.
 شَهوتي: ص. سڌڻيو. زناڪار.
 شَهوڌ: ڌ (ع) حاضري. موجودگي. اکين ڏٺي شاهدي. قيامت جو ڏينهن. (صوفين جي اصطلاح ۾) خدا جو ديدار.
 شَهونگ: ڌ (ف) دروازي جي مٿان سِرُن يا پٿرن جي ڪمان. ڪوهه کڻڻ وقت تري ۾ رکڻ وارو چڪو.
 شَهيد: ڌ (ع) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو. (ص) خدا جي راه ۾ قربان ٿيل. مقتول. عاشق.
 شَهيءَ: ٿ (ع) چيز - ٽوڪ - ٽول - وڪر. ناياب شيءِ.
 شَهيءَ شِڪل: ٿ. ڪابه شيءِ. مال مڏي. سامان سڙو. وسلا واڙي.
 شِيخ: ڌ (ع) پوڙهو - پيرسن. مذهب اسلام ۾ آيل شخص. سردار - حاڪم. اڳواڻ. مرشد. سجاده نشين. طريقت جي سلسلي ۾ اڳواڻي ڪندڙ (جيڪو وڏو عالم هجي).
 شِيخي: ٿ. وڏائي - بزرگي. غرور - گهمند.
 شِيخ: ٿ. سِيخ. لوهه جي ٿلهي تار.
 شِيخ پِجائِئ: سختيون سهڻ - ڪشالا ڪيڻ. عذاب سهڻ.

شیدا، ص (ف) عاشق- فدا، دیوانو.

شیدائي، ص. شیدا.

شیدي، ذ. "حبشي" قوم جو فرد- حبشي. (ث). شیدن، شیديائي.

شير، ذ (ف) شينهن- اسد، (ص) پهلوان- سگهارو.

شير، ذ (ف) کير.

شيرخوار، م. کيرپاک.

شير شکر، ص. کنڊ کير. رنڊل پرتل.

شيردان، ذ (ف) کير ڏيندڙ جانور جو اهو عضوو جنهن ۾ کير نهي- اوه.

شيرمال، ذ. کير، مِيدي ۽ کنڊ مان ٺهيل مِي ماني.

شيرازو، ذ (ف. شيرازه) جلد بندي ٿيل ڪتاب جي پٺ ۾ لڳل پتي (چمڙي يا ڪپڙي جي). سلسلو، انتظام.

شيرازي بندي، ث. جلد بندي. سلائي سان ڪتاب تي جلد ٻڌڻ جو هڪ نمونو- جڙيندي.

شيردل، ص (ف) بهادر- سورهي.

شيرو، ص (ف) اڇين نيرين يا سائين اکين وارو.

شيرو، ذ (ف) ننڍڙن ڇڊرن ڏندن وارو، قوام. پٿڙو ڳڙ. سيرو. ڪنهن به وکر جو پٿڙو قوام- رابڻو.

شيري، ث (ف. شيرين) مٺاڻ. ذائقو- لذت- سواد.

شيرين، ص (ف) مٺو. لذت. وٽندڙ.

شيرين بياني، ث. مٺيون ڳالهيون. وٽندڙ ڳالهاڻ.

شيرين دهن، ص. مٺو ڳالهايندڙ. خوش گفتار.

شيرين زبان، شيرين ڪلام، ص. خوش گفتار- فصيح.

شيريني، ث. مٺاڻ. کيرٺي.

شيش، ذ (ف. 'شيشه' جو مخفف) شيشو- ڪاڇ.

شيش گر، ص. شيشي مان ڇيزون ٺاهيندڙ.

شيش معل، ذ. اهو گهر يا محلات جنهن ۾ چڻي

طرفن آرسيون لڳل هجن.

شيشمر، ذ. هڪ قسم جو وڻ- (عام طرح) ٽالهي جو وڻ.

شيش نانگ، ذ (سن) نانگ جو هڪ قسم (جنهن جي مٿي ۾ مٺي ٿئي).

شيشو، ذ (ف. شيشه) ڪاڇ- ڪڇ. بوتل- ٻاٽلي. آرسِي- ٽڪ- آئينو.

شيشي، ث (ف) ننڍي بوتل. دوا جي بوتل.

شيشي سونگهائڻ، دوا جي زور تي. بيهوش ڪرڻ.

شيطان، ذ (ع) چئن وڏن فرشتن مان هڪ فرشتو جنهن کي آدم کي سجدو نه ڪرڻ ڪري تڙيو ويو هو.

(ص) حرڪتي. لڇو- شرارتي. فسادِي.

شيطانپائي، ث. شيطاني- شرارت- لڇائي. حرڪت- ڪيچل.

شيطان چڙهن، ڪاوڙ. چڙهن. ضد ۾ پوڻ.

شيطاني، ث. شرارت- لڇائي. حرڪت. بدمعاشي.

شيطنت، ث (ع) شرارت. لڇائي. برائي- بيڙائي. فتنو.

شيعوا، ذ (ع. شيعه) مسلمانن جو هڪ فرقو.

شيفتگي، ث (ف) حيراني. عشق.

شيفته، ص (ف) عاشق- فريفته- مفتون.

شيفته حال، ص. پريشان حال. عاشق.

شيفته سر، ص. پريشان- حيران. عاشق.

شيعڪڙ، ث. اجائي وڏائي. ڪاوڙ.

شيعڪو، ذ. ڪراحت- نفرت. بچان. حذر. ضد.

شيل، ذ (ع. سير) گشت. هواخواري لاءِ گهمور-

چهل قدمي.

شيل شڪار، ذ. گهمڻ ڳرڻ- هواخوري ۽ تفریح.

شينهن، ذ (سن. سينه) مشهور جهنگلي جانور-

شير- اسد. (ث. شينهن).

شينهن ڪلهي چڙهن: ڪنهن مشڪل ڪم مان پار پوڻ. نياڻيءَ جو وهانءُ ٿيڻ.
شينهنون: ص. شينهن جهڙو. قد ۽ رنگ جي لحاظ سان ڪٿي جو قسم.
شيواءُ: ث (سن) خدمت. ٽهل-چاڪري.

شيوڪ: ص. خدمتگار-چاڪر.
شيون: ۱ (ف) روح پٽڪو-ماتر. ڏک يا صدمي کان آه زاري.
شيوو: ذ (ف. شيوه) طور-طريقو-ڍنگ. رسم.
شيهو: ذ. ذاتوءَ جو هڪ قسم.

ص

ص: ذ (ع) سنڌي الف-بي جو چوٿيون اکر. عربي جو چوڏهون ۽ فارسي جو سترهون اکر. ابجد موجب عدد (۹۰).
صا: ظ (ع) سجايو. قبول.
صاڀ: پوڻ ۽ قبول پوڻ. سجايو ٿيڻ.
صاڀر: ص (ع) صبر ڪندڙ. صبر وارو. بردبار. رضا تي راضي.
صاڀري: ص. صبر وارو. بردبار.
صاڀرين: ص (ع) ”صاڀر“ جو جمع. صبر وارا.
صاڀڻ: ذ (ع) تيل، سويا ڪاسٽڪ ۽ ميڊي مان ٺهيل نرم ٽڪي (ڪپڙن ڌوڻ يا وهجڻ لاءِ).
صاحب: ذ (ع) يار-دوست-ساٿي. مالڪ-ڌڻي. حاڪم. سردار. تعظيم طور ڪم ايندڙ لقب.
صاحبان: ث. ماڻي جو نالو.
صاحب اختيار: ذ. مرضي جو مالڪ. وس وارو. حاڪم.
صاحب اخلاق: ص. سلجڻو. فضيلت وارو. مهذب.
صاحب تدبير: ص. حيلو وسيلو هلائيندڙ. تجربڪار. هوشيار. مدبر-ڏاهو.
صاحب دل: ذ. خدا شناس. دلير. سخي.
صاحب قرآش: ص. بستري داخل-بيمار. ڪتولي

داخل-مريض.
صاحبزادو: ذ (ع. ف) پٽ-فرزند. صاحب جو اولاد. (ث. صاحبزادي).
صاحب سلامت: ث. جان سڃاڻ-واقفيت. سلام دعا. ملاقات.
صاحب لوڪ: ذ. عام طرح يورپي حاڪم يا آفيسر. انگريز-فرننگي-گورو.
صاحبي: ث. حڪومت-بادشاهي. حڪمراني. آفيسري. اختيار. دور-عهد-زمانو.
صاحبي هلائڻ: حڪومت ڪرڻ. ظلم سان حڪم هلائڻ.
صاڌ: ذ (ع) ڪنهن لکيت وغيره تي ”ص“ جو اکر لکڻ (جيڪا ڄڻ ته منظور ڪرڻ جي نشاني آهي). منظوري. قبوليت.
صاد ڪرڻ: منظور ڪرڻ. تصديق ڪرڻ. قبول ڪرڻ. دستخط ڪرڻ.
صادر: ص (ع) جاري-نافذ (ڪرڻ، حڪم وغيره).
صادر ڪرڻ: جاري ڪرڻ (حڪم)-نافذ ڪرڻ. ڪو حڪم يا فرمان پاس ڪرڻ.
صادق: ص (ع) سچو. پڪو (قول جو). نڪ-درست.
صادق اليقين: ص. سچي ويساھ وارو. پڪو ويساھ ڪندڙ.

صبح آزل: ٺ. اها صبح جنهن جي پيهر نه ٿئي.
 هميشگي وارو وقت. دوام.
 صبح سوڀري: ظ. علي الصبح - فجر جو. صبح جو
 سان ٿي.
 صبح شام: ظ. هروقت.
 صبح شام ڪرڻ: اڃ سڀاڻي ڪرڻ. پانا ڪرڻ - نٿائڻ.
 صبح صادق: ٺ. پرڻ ٿئي.
 صبح ڪرڻ: رات گذارڻ - رات ڪاٽڻ.
 صبح ڪاڏپ: ڏ. وڏو اسر.
 صبر: ڏ (ع) ماڻ - چڻ. تحمل. برداشت - سهڻ.
 صبر اچڻ: ماڻ اچڻ. تسلائي ٿيڻ.
 صبر ڪرڻ: ماڻ ڪرڻ. دير ڪرڻ. برداشت
 ڪرڻ. توڪل ڪرڻ.
 صبح: ڏ (ع) صبح. فجر.
 صبح: ص (ع) ڳورو - اچو.
 صحابه: ڏ (ع) "صاحب" جو جمع. نبي سڳوري
 جا اصحاب.
 صحابه ڪرام: ڏ. نبي سڳوري جا وڏا اصحابي.
 صحايت: ٺ. سلڇڻائي - خوش اخلاقي. محبت
 خلوص وارو جذبو. سڃاڻڻي.
 صحابي: ڏ (ع) جيڪو شخص مسلمان ٿي نبي
 سڳوري جي خدمت ۾ رهيو. نبي سڳوري جو رفيق.
 صحاح ستر: ٺ. حديث جا ڇهه ڪتاب جن جون
 حديثون درست سمجهيون وڃن ٿيون (بخاري، مسلم،
 ترمذي، ابوداؤد، ابن ماجه، نسائي).
 صحافت: ٺ. لکڻ جو هنر. اخبار نويسي.
 صحافي: ص (ع) صحف (صحف) لکندڙ. اخبار نويس. خاڻو.
 صحبت: ٺ (ع) دوستي - ياري. ساٿ - رفاقت.
 گڏجاڻي - ملاقات. ڪچهري - رهائ.

صاعقه: ٺ (ع) ڪوڏ - برق.
 صاف: ص (ع) آجرو. پاڪ. بي داغ. نبار - خالص.
 چتو - ظاهر.
 صاف ڪرڻ: اچو ڪرڻ. چتو ڪرڻ. آجرو ڪرڻ.
 مير ڪيڏ. بهارو ڏيڻ.
 صاف جواب: ڏ. کليو انڪار - کٽو جواب.
 صافدل: ص. جنهن جي دل ۾ بياني نه هجي. بي ربا.
 صافدلي: ٺ. دل جي صفائي. سچائي. نيڪ لپي.
 صاف صاف: ظ. کليو ڪلايو - ظاهر ظهور - پڌري پٽ.
 صاف صفائي: ٺ. آچائي - چٽائي (معاملي يا موسم
 جي). چنڊچاڻ.
 صافو: ڏ. ٽاڏل وغيره چاڻڻ جو ڪپڙو. ڍيگ جي مٿان
 ڏيڻ جو ڪپڙو. پٽڪي يا پگ جو خاص ڪپڙو. پگ.
 صافي: ٺ. حساب صاف ٿيڻ بعد باقي. باقي صاف
 بچت. صفائي جو ڪپڙو. حجامت. سلفي جي ٿوڪ
 کي صاف ۽ ٽڌي ڪرڻ جو ڪپڙو.
 صالح: ص (ع) سلڇڻو. نيڪ - پرهيزگار. لائق - قابل.
 صانع: ص (ع) ٺاهيندڙ - بنائيندڙ. ڪاريگر. هنرمند.
 پيدا ڪندڙ - خالق.
 صاهرا، صاهريجا: ڏ (ع) صهرو هميشه جمع ۾
 ڪم ايندڙ. گهوٽ يا ڪنوار جا مٿ مائٽ - ساهرا.
 صاف: ص (ع) نيڪ - درست.
 صاف راو: ص. صحيح راءِ رکندڙ. ڏاهو - عقلمند.
 صبا: ٺ (ع) اوڀر جي هوا - پوئين رات لڳندڙ پورب
 جي هوا. صبح جي هير.
 صباح: ٺ (ع) صبح - فجر.
 صباحت: ٺ (ع) سونهن - حسن. بدن جو سفيد
 رنگ - ڳوراڻ.
 صبح: ٺ. ڏ (ع) سج اڀرڻ جي مهل. فجر - پريات.

صَحِيحِي: ص. يار- دوست. ساٿي. ملاقاتي.
 صِيحَت: ٺ (ع) چڱيلائي- تندرستي. شفايائي.
 درستي- صحيح.
 صِيحَت بخش: ص. تندرستي ڏيندڙ. شفا ڏيندڙ.
 صِيحَتِياب: ص. تندرست- چڱو پلو.
 صِيحَتِيابي: ٺ. تندرستي- چڱيلائي.
 صِيحَت نامو: ذ. ڪتاب ۾ غلطي جي درستي.
 صحراء: (ع) رڻ- بيابان- ريگستان.
 صحرائي: ص. بياني. ريگستاني.
 صَحْن: ذ (ع) اڱڻ- آڱند.
 صحيح: ص (ع) درست- نڪ- سچو- ثابت.
 اصلي. نج. (ٺ) دستخط. تصديق.
 صحيح سالم: صحيح سلامت: ظ. سچي جو
 سچو. پورو- مڪمل- ثابت. جيئرو جاڳندو.
 صحيح ڪرڻ: درست ڪرڻ- ليڪ ڪرڻ. دستخط
 ڪرڻ. اصلاح ڪرڻ. تصديق ڪرڻ.
 صحيحفو: ذ (ع) ڪتاب. آسماني ڪتاب. الهامي ڪتاب.
 صد: ص (ف) سئو- هڪ سئو.
 صد آفرين: جملو. تمام گهڻيون شاباسون.
 صد بار: ظ. سئو ڀيرا. ڪڏهن ڀيرا.
 صداء: ٺ (ع) آواز. سڏ. سڀڻ. گهر- سوال. گونج- پڙاڏو.
 صدا هڻڻ: سڀڻ هڻڻ- سوال ڪرڻ. گهرڻ لاءِ آواز ڪرڻ.
 صدارت: ٺ (ع) صدر جو عهدو. اڳواڻي (مجلس يا
 محفل جي).
 صداقت: (ع) سچائي- صدق. ايمانداري.
 صدر: ذ (ع) سينو- چاتي. مٿيون حصو. مٿاهين
 جڳهه. فوج جي رهڻ جي جاءِ- چانوٿي. اڳواڻ. تڏو-
 پڙچ (ڦيش جو).
 صدر مجلس: ذ. مجلس جو اڳواڻ- پريزيڊنٽ.

صدر مقام: ذ. دارالسلطنت- تخت گاه. گاديءَ جو هنڌ.
 صدر بازار: ٺ. چانوٿيءَ جي بازار.
 صَدِرِي: ٺ (ع. صدر) هڪ قسم جو لباس (جنهن
 سان فقط سڀني ۾ پيٽ وارو حصو ڍڪجي). (ص)
 سڀني وارو- چاتيءَ وارو.
 صَدَق: ٺ (ع) سچ- پڙي.
 صَدَق: ظ (ع) سچو. صدقي- قربان- فدا.
 صَدَق: ذ (ع) سچائي- خلوص.
 صدقو: ذ (ع) قرباني (ڪنهن مصيبت تارڻ لاءِ).
 خيرات. عيوض. (ص) قربان- فدا.
 صدقو ڏيڻ: قربان ٿيڻ. نثار ٿيڻ- گهرجڻ. بهار ٿيڻ.
 صدقو ڪڍڻ: قرباني ڪرڻ. خيرات ڪرڻ. ڪا
 شيءِ گهرو ڏيڻ.
 صدقي: ظ. قربان- بهار. طفيل- بدولت.
 صدقي وڃڻ: قربان ٿيڻ. ٻئي لاءِ جان ڏيڻ. بهار ٿيڻ.
 صَدَمو: ذ (ع) ڌڪ- چوٽ. ٽڪر- ڌڪو. حادثو.
 اوچتو نقصان.
 صَدَمَ سَهڻ: ڌڪ سَهڻ. نقصان سَهڻ. ڌڪ برداشت
 ڪرڻ. تڪليفون سَهڻ.
 صَدِي: ٺ (ف) سئو سال. سيڪڙو.
 صَدِيق: ص (ع) سچو. تصديق ڪندڙ. حضرت
 ابابڪر رضه جو لقب.
 صَرَاحَت: ٺ (ع) وضاحت- تشريح.
 صَراحي: ٺ (ع) پاڻي رکڻ لاءِ نڪر جو هڪ خاص
 ٿانءِ- گهڙي.
 صِراط: ٺ (ع) رستو- راه. دوزخ جي مٿان اڏيل پُل
 (جيڪا وار کان سنهي ۽ تلوار کان تڪي آهي. سڀني کي
 اُتان لنگهڻو پوندو. گنهگار وڃي وڃي دوزخ ۾ ڪرندا
 ۾ نڪ لنگهي ويندا).

صِفَات: (ع) "صفت" جو جمع. صفون- ڳڻ- چڱايون.
 صِفَاتِي: ص. عارضي- جڙتو- هٿرادو.
 صِفَاتِي: ث. سُٿرائي- اوچرُ. چنڊ قوڪ. چٽائي.
 پڌرائي. وضاحت. سچائي. پاڪيزگي- پاڪائي.
 صِفَاتِي ڪرڻ: اڳهن- چنڊڻ. بهارڻ. ميڙڻ. چٽائي
 ڪرڻ. گرم ڪرڻ. وضاحت ڪرڻ. سُج ڪرڻ.
 صِفَت: ث (ع) خوشي- ڳڻ. خاصيت. واکاڻ-
 تعريف- ساراه. وصفو. گرامر موجب اسم يا ضمير جو
 ڳڻ ڏيکاريندڙ لفظ.
 صِفَت ڪرڻ: ساراه ڪرڻ- واکاڻ ڪرڻ.
 صِفَعَات: ذ (ع) "صفحہ" جو جمع- صفحا.
 صفحو: ذ (ع) ورق جو هڪ پاسو- پنو.
 صفحہ هَسْتِي: ث. دنيا. حياتي.
 صَفَر: ذ (ع) خالي مهينو. هجري سال جو ٻيو مهينو
 (عورتون اهو مهينو نحس سمجهن).
 صَفَر المظفر: ذ. سياڳو سفر جو مهينو.
 صَفَر پوئين اربعا: ث. صفر مهيني جي پڇاڙيءَ وارو
 اربعا جو ڏينهن (جيڪو عام طرح عورتون سياڳو سمجهن).
 صَفَر: ث (ع) ٻڙي. خالي- ڪجهه به نه.
 صَفَر: ث (ع) انسان جي چئن خلطن (باد، آبي،
 آتشي، صفرا) مان هڪ جو نالو. سوداءُ.
 صَفَو: ذ (ع. صُف) ڏيڍي. وڏو ڪمرو. دالان.
 صَفِي: ص (ع) صاف- روشن. ايماندار. دوست.
 صَفِي الله: ذ. خدا جو دوست. حضرت آدم سڳوري
 جو لقب.
 صَلا: ث (ع) آواز. سڏ. کاڌي يا ڪنهن ڪم ۾
 شريڪ ٿيڻ جو سڏ.
 صَلا عام: ذ. عام سڏ. سڀني کي صلاح.
 صلاَبت: ث (ع) مضبوطي- ڏاڍائي- پختگي.

صِرَاطِ مُسْتَقِيم: ث. سنئون رستو- سنئين واٽ.
 صَرَاف: ذ (ع) سون چاندي پرڪيندڙ. شاهوڪار. مٿين
 موتين جو واپار ڪندڙ. سون چاندي جو واپاري. پارڳو.
 صَرَف: ذ (ع) خرچ. ڪاپو. استعمال. گذارو. گردان
 (گرامر ۾).
 صرف ڪرڻ: خرچ ڪرڻ. استعمال ۾ آڻڻ. بسر
 ڪرڻ (حياتي).
 صَرَف نحو: ذ (ع) گرامر.
 صِرَف: ظ (ع) نج- خالص. رڳو- فقط.
 صَرَفُو: ذ (ع) ڪفايت. خرچ ۾ ڪفايت شعاري.
 صَرِيح: ص (ع) صاف- چٽو- ظاهر- پڌرو.
 صَرِيحا: ظ. کليو ڪلايو- ظاهر ظهور- پڌري پٽ.
 صَرِير: ذ (ع) قلم سان لکڻ جو چرڙاڻ. قلم.
 صَعُوبَت: ث (ع) مصيبت- تڪليف. ڏڪيائي.
 مشڪلات- اهنج. ڪشالو- هلاڪي.
 صَفِير: ص (ع) ننڍو، ٻارڙو. اڀم.
 صَغِير سِنِي: ث. ننڍڙائي. ننڍي عمر- بالڪڻ.
 صَغِير وِڪِير: ذ. ننڍا وڏا- اعليٰ ادنيٰ.
 صَغِيرِي: ث. ننڍڻ- بالڪڻ.
 صِفَ: ث (ع) قطار- لامر. نمازين جي قطار.
 صِفَ آراء: ص. قطار ۾ بيٺل. ميدان ۾ صفون ٻڌل.
 جنگ ۾ مقابلي لاءِ تيار.
 صِفَ بَندي: ث. قطار ۾ بيٺن.
 صف آرائي: ث. مقابلي لاءِ قطاربندي- لامر بندي.
 صفون ٻڌڻ: قطارن ۾ بيٺن. لامون ٻڌڻ.
 صَفَا: ص (ع) صاف- آجرو- سُٿرو. چٽو- ظاهر.
 صفا صفا: ظ. ويران- برباد. صاف ميدان.
 صفا چٽ: ظ. پنهنجي برباد. نلھو ميدان.
 صفا ڪرڻ: اڳهي صاف ڪرڻ. اڇو آجرو ڪرڻ.

بیهڪ - استحڪام. شان شوڪت. فطري خوبي.
 صَلَاحُ: ث (ع) مشورو. راہ - رت - تجویز. ارادو - مرضي. آڇ (مانيءَ کائڻ يا ڪنهن ڪم ۾ شريڪ ٿيڻ لاءِ). مَت - نصيحت.
 صلاحڪار: ص. راہ ڏيندڙ. مشير. وزير.
 صلاح ڪرڻ: ارادو ڪرڻ. مشورو وٺڻ. کاڌي ۾ شريڪ ٿيڻ لاءِ سڏ ڪرڻ.
 صلاح - مشورو. صلاح مصلحت: ذ. رايو - پڇاڳاڇا. غور ويچار. ڳڻ ڳوٺ.
 صلاحو. صلاحِي: ص. صلاح ۾ گڏ. صلاحڪار. منصوبي ۾ شامل. ڪم ڪار ۾ گڏ. شريڪ - ساٿي. پٽ - جُٺ.
 صلاحيت: ث (ع) قابليت - لياقت. خوبي.
 صلب: ذ (ع) نسل - پيڙهي.
 صلح: ذ (ع) ٺاه - ميلاپ. اتحاد. آمن. راضو.
 صلح ٿيڻ: ٺاه ٿيڻ. راضي نامو ٿيڻ. پرچاءُ ٿيڻ. امن ٿيڻ.
 صلح پسند: ذ. آمن پسند.
 صلح ڪرڻ: ص. جهيڙي فساد کان ڀڃندڙ. امن پسند.
 صلحنامو: ذ. راضي نامو - ٺاه - پرچاءُ. ٺاه جو لکيل اقرارنامو.
 صلعم: ذ (ع) "صلي الله عليه وسلم" جو مخفف.
 صلوا: ذ (ع. صل) انعام. عطا - بخشش. بدلو - عيوض. اجورو.
 صلوات: ث (ع) اُچار "صلَات". نماز. دعا. رحم (خدا جو).
 صلوات: ث (ع) درود. خدا جي رحمت. ڪنهن ڪم شيءِ کان باز اچڻ يا دستبرداري.
 صلواتون ٻڌائڻ: جُٺ ڪرڻ. مُنهن تي عيب ثواب ٻڌائڻ. گهٽ وڌ ڳالهائڻ. سڌيون ٻڌائڻ.
 صليب: ذ (ع) پکڙيل ٻانهن سان ماڻهوءَ وانگر ٺهيل

ڪاٺي (جنهن تي ماڻهو کي ڪِل هڻي تنگي سزا ڏني ويندي هئي).
 صَمَد: ص (ع) بي نياز (جنهن جا سڀ محتاج هجن). دائمي - ابدِي. خداتعالِي جو هڪ نالو.
 صنائع: ذ (ع) ڪاريگر - هنرمند.
 صناع: ذ (ع) "صنعت" جو جمع. هُنر - ڌنڌا.
 صنائع و ٻڌائع: ذ. عجيب غريب هنر. ڪلام ۾ باريڪيون. ڪلام ۾ رنگيني پيدا ڪرڻ لاءِ عجيب غريب نڪتا.
 صَندَل: ذ (ع) هڪ قسم جو خوشبودار وڻ - چندن. تخت.
 صَندَل جو ٻورو: ذ. چندن جي ڪاٺيءَ جو ٻورو (خوشبودار ٿي ۽ دوا طور ڪم اچي).
 صَندَلِي: ث (ع) ويهن لاءِ ڪاٺ جي پيڙهي. ڪاٺ جي مَنجي.
 صَندُوق: ث (ع) پيٽي. ڪاٺ جي پيٽي.
 صَندُوقچي: ث. ننڍڙي پيٽي.
 صَنَعَت: ث (ع) ڪاريگري - هنرمندي. دستڪاري. ڌنڌو - هُنر. فن.
 صَنَعَت گرو: ص. ڌنڌي وارو - پيشه ور. ڪاريگر. حرفتي.
 صَينَت گروي: ث. ڪاريگري - هنرمندي.
 صَينَتِي: ص. هنري. هُنرجو.
 صَيِّف: ث (ع) قِسم - نوع. جنس.
 صَمَر: ذ (ع) بُت. مُورتي. پُتلو (مٽيءَ، پٿر، ڌاتو يا ڪاٺيءَ وغيره جو). (ص) معشوق.
 صَمَر خانو: ذ. بُت خانو.
 صَمَر ڪڍهه: ذ. بت خانو.
 صَنَوْبَر: ذ (ع) هڪ وڻ جو نالو (جنهن کي معشوق جي قد سان تشبيهه ڏيندا آهن).

واري راند، جنهن ۾ قسمت آزمائي ڪجي).	صَوَابُ؛ ذ (ع) درستي. صحيح ڳالهه. صحيح عمل.
صَوَرِي؛ ص (ع) ظاهري. ڏسڻ ۽ ايندڙ.	نيڪ ڪم. سچائي.
صَوَف؛ ذ (ع) اَنَ- پشم. هڪ قسم جو ريشمي ڪپڙو. هڪ قسم جو ميوو.	صَوَابِيْد؛ ث. نيڪ صلاح. راءِ- تجويز.
صَوَلِي؛ ص (ع) اوني ڪپڙو ڍڪيندڙ. صوفي طريقي جو بزرگ. نشيدار شين سان واهيو نه رکندڙ. صوفي پير؛ ذ. سنڌي پيرن جو هڪ قسم.	صَوَبُو؛ ذ (ع) ملڪ جو پاڻو- پرڳڻو. علائقو. صوبي جو حاڪم.
صَوْم؛ ذ (ع) روزو.	صَوِيْدَار؛ ص (ع) پوليس جو هڪ عهددار.
صَوْم صَلَوة؛ ذ. روزو نماز.	صَوِيْداري؛ ث. صوبيداري جي ملازمت.
صَهْبَا؛ ذ (ع) ڳاڙهو شراب.	صَوْت؛ ذ (ع) آواز. صدا.
صَيَاد؛ ذ (ع) شڪاري. ماري. (ڪنايتا) معشوق.	صَوْر؛ ث (ع) سِگَ (جيڪو فقير وڃائين)- قَرَن- ڏنڊُ.
صِيَام؛ ذ (ع) "صوم" جو جمع. روزا (جيئن ماه صِيَام= روزن وارو مهينو).	صَوْر اسرافيل؛ ث. اهو سِگَ يا ڏنڊُ جيڪو اسرافيل وڃائيندو ته قيامت ٿيندي (يعني زمين ۽ آسمان ڌري ڪپهه جي ذرن وانگر اڏامي ويندا).
صَيْد؛ ذ (ع) شڪار.	صَوْرَت؛ ث (ع) شڪل- مُنهن- چهرو- روپ.
صَيْفُو؛ ۱۱ (ع) قالب (جنهن ۾ سون چاندي پلٽجي)- سانچو. گرامر موجب فعل جو گردان.	تصوير- مورت. حالت. ڍنگ. تجويز- تدبير. خاڪو- نقشو.
صَيْقَل؛ ث (ع) اوچر. صفائي. چمڪو.	صَوْرَت تڪڻ؛ مُنهن ڏسڻ. حيرت سان ڏسڻ. غور سان ڏسڻ.
صَيْقَل گِر؛ ص. آجاريندڙ. لوهه وغيره تان ڪٽ لاهيندڙ- تيورو.	صَوْرَتِحال؛ ث. حالت- نمونو. ڪيفيت.
	صَوْرَتِخطي؛ ث. لکڻ جو نمونو. تحرير. املا.
	صَوْرَتِي؛ ث. هڪ قسم جي ٻارائي راند (پکن يا ڪڻن

ض

ضابطو رکڻ؛ انتظام رکڻ. پابندي وجهڻ.	ض؛ ذ (ع) اُچار "ضاد". سنڌي الف- بي جو ايڪٽيهون اکر. عربي جو پنڌرهون ۽ فارسي جو ارڙهون اکر.
ضاعفان؛ ث (ع. ضعیف) عورت- زال.	ضابطه؛ ص (ع) برداشت ڪندڙ- بردبار. پابند. قابض.
ضامن؛ ذ (ع) ذميدار- ڪفيل. ذمو ڪندڙ. عيوضي. ڇت جي ڪار جي هيٺان ٿيڪ طور ڏنل ڪاٺي.	ضابطگي؛ ث. باقاعديگي. قانون جي پوئواري.
ضامن پوڻ؛ ٻئي جي طرفان ذمو ڪڻڻ.	ضابطو؛ ذ (ع) قاعدو- قانون. دستور- رواج.
ضامنِگير؛ ص. جوابداري ڪندڙ. ٻئي جي طرفان قبضو. پابندي- دٻاءُ.	

شرطيہ ذميداري. قبول ڪندڙ.
 ضائع، ضايع: ص (ع) زيان - تباه - رانگان.
 ضايع ڪرڻ: بي فائدو وڃائڻ - برباد ڪرڻ.
 ضبط: ذ (ع) برداشت - سهڻ. تحمل. انتظام.
 ضبط ڪرڻ: برداشت ڪرڻ. پاڻ روڪڻ. صبر ڪرڻ. بندش وجهڻ. قبضي ۾ آڻڻ.
 ضبطِي: ث. عدالت جي حڪم سان ڪنهن جي ماله ملڪيت تي قبضو.
 ضغامت: ث (ع) ٽولهه - موتائي.
 ضغيم: ص (ع) ٿلهو - موٽو. سيرو.
 ضد: ذ (ع) اصرار - تڪرار. ڦڏو - مخالفت. هٿ - شدت. دشمني - وير. حسد. (ص) مخالف - ابتڙ - برعڪس.
 ضد ٻڌڻ. ضد ڪرڻ: هوڏ ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ. تيسو ڪرڻ. مخالفت ڪرڻ. بحث ڪرڻ. ڦڏو ڪرڻ.
 ضد تي چڙهڻ: هوڏ تي چڙهڻ.
 ضد پورو ڪرڻ: پنهنجي خيال موجب عمل ڪرڻ.
 ضد ڏيارڻ: جوش ڏيارڻ. ڪاوڙ ڏيارڻ.
 ضد رکڻ: دشمني رکڻ - وير رکڻ.
 ضدي: ص. ضد ڪندڙ. هوڏي - هنيو. نثر. بحث. ڪج بحث.
 ضديت: ث. دشمني - وير - عداوت. ڦڏو. بحث. تيسو.
 ضرب: ث (ع) ڌڪ - چوٽ. صدمو. نقصان. رياضي ۾ هڪ انگ کي ٻئي انگ جيترا ڀيرا وڌائڻ.
 ضرب آڻڻ: ث. ڪن انگن جي ضرب جو جواب.
 ضربات: ث (ع) "ضرب" جو جمع. چوٽون. صدمو.
 ضرب المثل: ث. چوٽي.
 ضربخانو: ذ. سرڪاري سڪا ٺاهڻ وارو ڪارخانو - ٽڪسال.
 ضربِي: م. ڌڪ هڻڻ - چوٽ رسائڻ. نقصان رسائڻ. ايڏائڻ. ٻن انگن يا وڌيڪ ڪن انگن جي سگهه وڌائڻ.

ضربِي: ث. اهو انگ جنهن کي ضرب ڪجي.
 ضرر: ذ (ع) زيان - نقصان. ٽوٽو - ڇيهو. صدمو.
 ضرر رسان: ص. نقصان پهچائيندڙ. نقصانڪار.
 ضروري: ذ (ع) گهرج - طلب. (ص) واجب - فرض - لازم. (ظ) پيشڪ - يقينا.
 ضرورت: ث. گهرج - احتياج. حاجت. طلب.
 ضرورت مند: ص. گهرجائو - حاجتمند - طالبو.
 ضروري: ص. گهرج مطابق. لازمي. گهريل.
 ضروريات: ث (ع) "ضرورت" جو جمع. گهريل شيون.
 ضرر: ث (ع) گنبد وارو تعذيب. مزار - مقبرو.
 ضعيف: ذ (ع) ڪمزوري - هيٺائي - ايرائي. ناتواني.
 ضعيف: ص (ع) ڪمزور - هيٺو - اڀرو. پوڙهو.
 ضعيف الاعتقاد: ص. گهٽ ويساه وارو.
 عقيدي جو ڪمزور.
 ضعيف حال: ص. غريب - مسڪين.
 ضعيف: ث. ڪمزور (عورت). پوڙهي.
 ضعيفي: ث. هيٺائي - ڪمزوري. پيري.
 ضلالت: ث (ع) گمراهي. تباهي. گناهه - بدي.
 ضلوع: ذ (ع). ضلع. ملڪ جو ڀاڱو. صوبي جو ڀاڱو.
 ڊپٽي ڪمشنر جي ماتحت علائقو.
 ضم: (ع) ملائڻ - گڏائڻ. شموليت.
 ضم: ملي وڃڻ - گڏجي وڃڻ.
 ضمان: ذ (ع) لپڻ. لپري.
 ضمان: ذ (ع) ضامن. ضمانت. ٻئي جي پاران جوابداري ڪندڙ.
 ضمانت: ث (ع) ذميداري - ٻئي جي لاءِ شاهدي.
 ذميداري جي قبوليت.
 ضمانت ڏيڻ: ذميداري جي قبوليت ڏيڻ. جوابداري پاڻ تي هموار ڪرڻ. ضامن بنجڻ.

ضمانت نامو: ذ. ضامن پوڻ جي لکيت- كفالت نامو.	ضوءَ ٿ (ع) روشني. ثور.
ضمانتِي: ص. ضامن پيل- ضامن.	فولڪشان: ص. روشني ڏيندڙ. منور.
ضمين: ذ (ع) اندر. باب. بيان. فقرو. مضمون.	فوايط: ذ (ع) "ضابطي" جو جمع. ضابطا- قاعدا قانون.
ضمير: ذ (ع) دل- قلب. اندر- منجهه. خراب ڪمن کان روڪيندڙ احساس. گرامر موجب اسم جي بدران ڪم ايندڙ لفظ (ضمير جا قسم: ضمير حاضر، ضمير غائب، ضمير متڪلم، ضمير خالص، ضمير اشارو ويجهو، ضمير اشارو ڏور، ضمير مبهم، ضمير مشترڪ، ضمير استفهام، ضمير موصول، ضمير جواب وصول، ضمير متصل، ضمير مفصل).	ضياءَ ٿ (ع) س. روشني. جواهرات جو جَرَڪو. روتق.
ضميمو: ذ (ع) ڪتاب جي آخر ۾ متن کان سواءِ ٻيو وڌايل مضمون- تڪملو.	ضيافاش: ص. روشني ٺهلائيندڙ.
	ضيافت: ٿ (ع) دعوت- مهماني.
	ضيق: ٿ (ع) تنگي- ڏکيائي. ساه جي سوڙهه (جيڪا دم جي مرض ۾ ٿئي).
	ضيق النفس: ذ. آپ ساهي جو مرض- دمڪشي.

ط

ط: ٿ (ع) اچار "طوئي". سنڌي الف- بي جو پٽيهون اکر، عربي جو سورھون ۽ فارسي جو اوڻيهون اکر. ابجد موجب عدد (۹).	ڪڍڻ. نقصان رسائڻ.
طابع: ص (ع) چاپيندڙ.	طاق لکڻ: حيران ٿيڻ. حيراني ۾ ماڻ ٿي وڃڻ.
طاري: ص (ع) چانئجي ويندڙ. غالب پوندڙ.	طاقِ نسيان: ٿ (ع) ويسر.
طاس: ذ (ع) وڏو ٿالھ- طشت.	طاقِ جُفت: ذ (ع) اڪي ٻڌي.
طاعت: ٿ (ع) اطاعت. تابعداري.	طاقت: ٿ (ع) قوت- زور- سگھه- ٻَل. حوصلو.
طاغون: ذ (ع) وڏي وچڙندڙ ماريندڙ بيماري- (انگ). ڪالرا.	طاقت آزمائي: ٿ. زور آزمائي. مقابلو.
طاق: ذ (ع) ڀت ۾ سامان رکڻ لاءِ تختو. دريا دريءَ جو هڪ پاسي وارو تختو. اڪي انگ. (ص) اڪيلو- يگانو. ماهر.	طاقتور: ص. سگھارو- پهلوان.
طاق ڪڍڻ: تختو ڪڍڻ. وقت تي ڌوڪو ڏيڻي ڌڪ	بطاقي: ٿ. ننڍڙو طاق. دريا دريءَ جو هڪ پاسو.
	طاقيو: ذ. ڪپڙي جو ٿاڻ.
	طالب: ص (ع) طلب ڪندڙ- گھڙندڙ. چاهيندڙ- مشتاق. ڳولائو. تصوف جي اصطلاح ۾ حق جو ڳولائو.
	طالبِ ديدار: ص. عاشق.
	طالبِ علم: ص. شاگرد- مُتعلّم.

طالب علمي، ث. شاگردي. سکيا وٺڻ وارو عرصو.
 طالب مطلوب، ذ. عاشق معشوق.
 طالبو، ص. طلب ڪندڙ. گهرو- چاهيندڙ. ڳولائو.
 طالع، ص (ع) خراب- بد. نياڳو.
 طالع، ص (ع) طلوع ٿيندڙ- اُڀرندڙ. (ذ) نصيب-
 پاڳ- بخت. زائچو.
 طالع تتوا، ص. بدبخت- نياڳو. بدنصيب.
 طامغو، ص (ع) طمع رکندڙ- لالچي. چاهيندڙ.
 طامغ، ص (ع) لالچي- حريص.
 طاهري، ث. ڳڙ پيل منو پٽ.
 طائر، ص (ع) اڏامندڙ. (ذ) پکي- پرندو.
 طائفو، ذ (ع) گروه- جماعت. ڳائڻ وڃائڻ وارن
 جو ٽولو.
 طائفو وجهڻ، نچڻ ۽ ڳائڻ. هل بکيڙو ڪرڻ.
 طاغوس، ذ (ع) مور (پکي).
 طيب، ث (ع) يوناني طريقي جو علاج- حڪمت. دوا
 دارون يا علاج جو هڪ طريقو.
 طبابت، ث (ع) حڪمت- علاج. دوا دارون.
 طباع، ث (ع) هڪ قسم جي لڪر جي ننڍي
 ٽالهي- تباڪ.
 طباعت، ث (ع) چپائي جو هنر. چپائي.
 طباق، ذ (ع) وڏي ٽالهي. پاٽ.
 طبع، ث (ع) خصلت- مزاج- سڀاءُ. سرشت.
 چپائي- طباعت.
 طبع ڪرڻ، چاپڻ- شايع ڪرڻ.
 طبع آزمائي، ث. ذهانت جو امتحان. آزمائش.
 طبع رسا، ص. تيز ذهن.
 طبع زادا، ص. پنهنجي ذهن يا عقل مان نڪتل.
 طبعي، ص. ذاتي. اصلي. قدرتي- فطري.

طبعي حالت، ث. قدرتي حالت. ڪنهن زمين يا
 ملڪ جي جاگرافيائي حالت.
 طبق، ذ (ع) ٽالهي. تهر- پڙ. پٽو (زمين جو). سطح.
 طبقات، ث (ع) "طبق" جو جمع.
 طبقات الارض، ذ. زمين جا پڙ. زمين جون هڪ ٻئي
 مٿان سطحن.
 طبقو، ذ (ع) درجو- ڏاڪو. جاءِ جي هڪ منزل.
 گروه يا فرقو (معاشري جو).
 طبڪ، ذ (ع) وڏو دهل. نغارو. اميرالو دهبو.
 طببل باز، ص. دهل وڄائيندڙ. ڌوڪڙي.
 طببل ڏيکارڻ، رعب ويهارڻ.
 طببل ڪرڻ، دڙڪو دهمان ڪرڻ. نغر ڪرڻ. وڌائي
 ڪرڻ. دهبو ڏيکارڻ.
 طبلي، ص. طبو وڄائيندڙ- ڌوڪڙي.
 طبلو، ذ (ع) هڪ قسم جو وڃت جو ساز. هڪڙي
 پاسي وارو ننڍو دهل- ڌڪڙ.
 طبو، ذ. علاج- ٽڪي ٻڪي. حيلو.
 طبيب، ذ (ع) حڪيم. ويڇ.
 طبيعت، ث (ع) خصلت- عادت. مزاج.
 طبيعت بحال ٿيڻ، تندرستي ٿيڻ. آرام اچڻ. مزاج
 ۾ سرهائي ٿيڻ.
 طبيلو، ذ (ع). طويلهه گهوڙن ٻڌڻ جي جاءِ- ڪڙهر.
 طرا، ص (ع) چالاڪ. چتر زبان.
 طراڙ، ث (ع) ننڍي ۽ هلڪي پيڙي.
 طراوت، ث (ع) پوسل- نيم. نار- خنڪي.
 تازگي. فرحت.
 طروب، ث (ع) خوشي. فرحت. ساز جي تار.
 طريناڪ، ص. فرحت ڏيندڙ.
 طرح، ث (ع) انداز- نمونو. حالت. مشاعري ۾ شعر

طشت، ذ (ع) تالھ- وڏو طبابخ.	چوڻ لاءِ مقرر مصرع. (ظ) وانگر- مانند.
طشت از بام، محاورو. مشهوری- پڌرائی. رسوائی- بدنامی.	طرحدار، ص. سٺي نموني وارو. وضعدار. سهڻو سينگار ڪيل.
طشتري، ث. تالهي.	طرحين طرحين، ظ. قسمن قسمن. گهڻن نمونن سان.
طعام، ذ (ع) رڌل کاڌو- ماني.	طرز، ث (ع) نمونو- ڍنگ- روش. طور طريقو. وضع- بيهڪ.
طعامو، ذ. کاڌو- طعام.	طرز تحریر، ث. لکڻ جو ڍنگ- لکيت جو نمونو.
طعن، ذ (ع) ملامت- جٺ. ميار.	طرف، طرف، ذ (ع) پاسو- ڏس- سمت. رخ. ڪنارو. هڪڙو پاسو. ٿر.
طعن تشنيع، ث. جٺ ٿٺ- ميار. ڏوراپو.	طرفدار، ص. حمايتي- پاسو ڪندڙ.
طعنو، ذ (ع) مٺو- اويالو. ميار. ڏوراپو.	طرفداري، ث. پاسو ڪڻ- حمايت.
طعنا مٺا، ذ. طعنا ٿٺڪا. ميارون ڏوراپا.	طرفداري ڪرڻ، حمايت ڪرڻ- پاسو ڪڻ.
طعنو ٿٺڪو، ذ. ميار ۽ ڏوراپو.	لحاظ ڪرڻ.
طعني ڙني، ث. مٺا طعنا- طعني بازي.	طرف، ذ (ع) اک چٽڻ.
طغرو، ذ (ترڪي) پيچيده اکرن ۾ لکيل عبارت.	طرفة العيون، ث. اک چٽپ.
طغياني، ث (ع) ٻوڏ- سيلاب. پاڻيءَ جو چاڙھ- اٿل.	طرف، ص (ع) نئون. انوکو- عجيب. اڻ لپ. (ذ) حيراني- عجب.
طفيل، ذ (ع) ٻار- ٻچو. ننڍڙو ٻار- اٻهر. چوڪرو.	طرفه، ذ (ع) ٻئي طرف. ٻئي تريون- ٻئي پاسا.
طفيل مکتب، ذ. شاگرد. متعلم. اڻ آزمودگار. سيڪڙاٽ.	طرو، ذ (ع) طره لونگي يا پٽڪي جو چيڙو. ٿنڀ (توبي جو). ڪلنگي.
طفيل مزاج، ص. ٻارائي طبيعت وارو. چوڪرائي طبيعت.	طريق، ذ (ع) رستو- واٽ. طرز- ڍنگ- نمونو. رواج.
طفيلي، ث. ننڍڻ- ٻارائي. ناداني.	طريق عمل، ذ. ڪم ڪرڻ جو ڍنگ.
طفيل، ذ (ع) وسيلو- ذريعو. (ظ) ذريعي- وسيلي- معرفت.	طريقت، ث (ع) تصوف جي اصطلاح موجب اندر جي پاڪائي. سلوڪ جي راه.
طفيلي، ص. پٺ نه ڇڏيندڙ. لاڳڙ. خوشامدي.	طريقو، ذ (ع) نمونو- ڍنگ- روش. قاعدو- دستور.
طلا، ذ (ع) سون. سونو پاڻي.	رواج. ترڪيب- رستو، هلي چلي.
طلاڪاري، ث. چانديءَ تي سونو پاڻي چاڙهڻ جو ڪم- ملمعي سازي.	طريل، ص. طري وارو- ڪلنگي وارو- چڱير.
طلائي، ص. سونو. سونهري- زرڻ.	
طلاق، ث (ع) نڪاح ڇڏڻ. عورت کي شريعت	

موجب نڪاح کان آزادي.
 طلاق ڏيڻ؛ زال کي ڇڏڻ. قطع تعلق ڪرڻ.
 ڇڏڻ - ڌڪارڻ.
 طلاقنامو؛ ذ. طلاق جي لکيت.
 طلاق؛ ث. طلاق ڏنل عورت.
 طلب؛ ث (ع) گهر. خواهش - سڌ. ڳولا.
 طلب ڪرڻ؛ گهرڻ. سوال ڪرڻ. سڌائڻ.
 طلباء؛ ذ (ع) "طالب" جو جمع. شاگرد - متعلم.
 طلبدار؛ ص. گهرندڙ. چاهيندڙ - خواهشمند.
 طلبداري؛ ث. گهر - ڳولا. واسطيداري.
 طلبگار؛ ص (ف) خواهشمند - ڳولاڻو - گهرو.
 طلبڻ؛ م. گهرڻ. سوال ڪرڻ. خواهش ڪرڻ - سڌ ڪرڻ. ڳولا ڪرڻ.
 طلبي؛ ث. گهر. سڌ. حاضري.
 طلسم؛ ذ (ع) جادو - سحر. جادو جو ڪيل. هٿ نات - ڪيڏ.
 طلسمات؛ ذ. "طلسم" جو جمع.
 طلسماتي، طلسمي؛ ص. جادو جو.
 طلوع؛ ذ (ع) اُڀرڻ - نڪرڻ (سج، چنڊ، تارا).
 طمانيت؛ ث (ع) دلجمي - اطمینان.
 طمطراق؛ ز (ف) شان شوڪت - ڌوم ڌام. ٺٽ.
 طمع؛ ث (ع) لالچ - لوپ. حرص. خواهش.
 طمعدار؛ ص. طمع رکندڙ - لالچي. آسروند.
 طمعداري؛ ث. آسرو - اميد. لالچ.
 طناب؛ ث (ع) طنبو جي رسي. زمين ماپڻ جي رسي.
 طنناز؛ ص (ع) ناز نخري سان هلندڙ.
 طنبو؛ ذ (ع) خيمو.
 طنبور، طنبورو؛ ذ (ع) هڪ قسم جو ساز.
 طنبورِي؛ ث. ننڍڙو طنبورو.

طنز؛ ث (ع) چٽر - ٺٺول.
 طنطنه؛ ذ (ع) رعب - دهبو. ٺٽ. تڪبر - گهمند.
 طواف؛ ذ (ع) چوڌاري ڦيرو - گهمرو. ڪعبه الله جي چوڌاري ڦيرو.
 طوالت؛ ث (ع) ڊيگهه - طول - لنبائي.
 طوائف؛ ث (ع) گروه. قومون. قبيلو. ٺڄڻ ڳاڻڻ واري عورت.
 طوائف الملوكي؛ ث. بادشاهه گردي. بدانتظامي.
 طوبا، طوبي؛ ذ (ع) بهشت جو هڪ وڻ.
 طور؛ ذ (ع) طريقو - ڍنگ - نمونو. (ظ) وانگر.
 طور طريقو؛ ذ. هٿ چلت. لڇڻ - افعال. نمونو - ڍنگ. ريت نيت.
 طور؛ ذ (ع) هڪ مقدس جبل - طورسينا.
 طوطو؛ ذ (ف) هڪ مشهور پکي - مٺو - چٽون.
 طوطا چشما؛ ص. بي وفا - بي مروت.
 طوطا چشمي؛ ث. بيوفائي - بي مروت.
 طوعا ڪرها؛ ظ (ع) خوشي يا ناخوشي - راضي يا بيراضي. هروڀرو - لاچار. خواهه خواهه.
 طوفان؛ ذ (ع) سخت هوا. هوا جو ڏاڍو چوهو. شور - ڳوڙ. فساد - هنگامو.
 طوفان مچائڻ؛ شور ڪرڻ - هل ڪرڻ. فساد مچائڻ. گهوڙا گهوڙا ڪرڻ.
 طوفاني؛ ص. طوفان جهڙو تڪو ۽ زوردار.
 طوق؛ ذ (ع) ڳچيءَ جو هڪ زيور. ڪٽڻو (پکيءَ جي ڳچيءَ تي). ڳٽ.
 طول؛ ذ (ع) ڊيگهه - لنبائي. وسعت.
 طول ڏيڻ؛ ڊگهو ڪرڻ. ڊيگهه ڪرڻ. وڌائڻ (قصو، معاملو).
 طول طویل؛ ص. تمام ڊگهو - تمام لنبو.

ٲولان: د. ٲيڙ ټاڙي- سامان سټو.
ٲول ٲلده: د (ج) ښکھائي ټاک. ډرتي، جي اتر ټطب
کان وني ڏکڻ ټطب ټائين خيالي ليک.
ٲومار: د (ع) کتاب. دفتر. ډگهو خط. وڏو بيان.
قصو. کاغذن جو بندل. ډگه- ډير.
ٲومار ٲڏه: ننڍي ڳالهه کي وڌائي بيان ڪرڻ. ډگهو
قصو چيڙڻ.
ٲويل: ص (ع) ډگهو- دراز- لنبو.
ٲويلو: د (ع) گهوڙن ٲڏڻ جي جاء- کڙم.
ٲهارت: ث (ع) پاڪائي. صفائي. استنجا- مسحو.
ٲهارت ڪرڻ: پاڅاني کان پوءِ استنجا ڪرڻ- پاڻي
سان ڌوئي بت کي پاڪ صاف ڪرڻ.
ٲهر: ٲهر: ث (ع) ختنو- سنت.
ٲهر وهارڻ: ختنو ڪرائڻ- سنت وهارڻ.
ٲهرايڻ: م. ٲهر وهارڻ- ختنو ڪرائڻ.

ٲهري: ث. ٲاهري. ڳڙ م رڌل ٲٽ- منو ٲٽ.
ٲهورا: د (ع) بهشت جو پاڻي.
ٲي: د (ع) خاتمو- ٲڄائي. نبيرو. فيصلو. ڪنهن
ڪم کي آخر ٽائين ٲڄائڻ.
ٲي ڪرڻ: ختم ڪرڻ. پورو ڪرڻ. فيصلو ڪرڻ.
نبيرو.
ٲيارو: د (ع) هوڻي جهاز.
ٲيب: ص (ع) پاڪ صاف. سٺو- عمدو. جائز.
ٲير: د (ع) پکي- پرندو.
ٲيش: د (ع) غصو- ڌمر- کاوڙ.
ٲيش م اچڻ: کاوڙ م اچڻ.
ٲينت: ث (ع) طبعي خصوصيت- خو. سڀا.
انساني فطرت- جيلت.
ٲيورو: د (ع) "ٲير" جو جمع. پکي پکڻ.

ظ

ظ: د (ع) اچار "ظوئي". سنڌي الف- بي جو ٽيٽهون
اڪر. عربي جو سترهون ۽ فارسي جو ويهون اڪر. ابجد
موجب عدد (۹۰۰).
ظالم: ص (ع) ظلم ڪندڙ. سنگدل- بيرحم.
ظاهر: ظ (ع) چٽو- آشڪار- کليو- پڌرو- نروار.
ظاهر ٿيڻ: پڌرو ٿيڻ- نمودار ٿيڻ. چٽو ٿيڻ.
ظاهر ڪرڻ: کولڻ- پڌرو ڪرڻ. اگهارڻ.
وضاحت ڪرڻ.
ظاهري: ث. ڏيکاء. ٻاهريون نمونو. مٿاڇرائي.
ظاهر ٲهورا: ظ. کليو کلايو- پڌري ٲٽ.
علي الاعلان.

ظاهري: ص. ڏيکاء وارو. پڌرو. ڏسڻ م ايندڙ.
ظرافت: ث (ع) مسخري- ڪل پوڳ. چرچو گهو.
ظرف: د (ع) ٿانء. حوصلو- سٺپ. گرامر م اسم
جي جاء. قدر. ريت وغيره ڏيکاريندڙ لفظ.
ظروف: د (ع) "ظرف" جو جمع. ٿانء- برتن.
ظريف: ص (ع) چرچائي. خوش طبع-
پوڳائي. ڪلمڪ.
ظفر: د (ع) فتح- سوپ- ڪاميابي.
ظفرياب: ص. سويارو- فتحمند.
ظِل: د (ع) پاڇو- ساڀو.
ظِل الله: د. خدا جو ساڀو. بادشاه.

ظلمي: ص. خيالي- گمانی. شڪي. بغض رکندڙ.
 ظهري: ذ (ع) اڳينءَ جو وقت- ٽپهري. اڳينءَ جي نماز.
 ظهوري: ذ (ع) پيدائش. وجود. ڏيکاءُ. پٿرائي.
 ظهور ٿيڻ: ظاهر ٿيڻ. پٿرو ٿيڻ. ڏيکائي ڏيڻ.
 وجود وٺڻ.
 ظهورو: ذ. پٿرائي. ڏيکاءُ. نظارو- جلوو. دیدار.

ظلم: ذ (ع) بي انصافي- انڌير. ستم. ڏاڍ- جبر-
 زيادتي. مصيبت- مشڪلات.
 ظلم رسيده: ص. ظلم هيٺ آيل- مظلوم.
 ظلم ڪرڻ: انڌير ڪرڻ. ويل ڪرڻ. ستم ڪرڻ.
 ظلمي: ص. ٽهري. بيرحم. ظالم.
 ظلمت: ث (ع) اوند- تاریکي- سیاہي.
 ظن: ذ (ع) خيال- گمان. راءِ. شڪ.

ع

عادت پوڻ: هير پوڻ- عادي ٿيڻ.
 عادي: ص. هيراک. هريل. خاص عادت وارو.
 عادل: ص (ع) عدل ڪندڙ- منصف. انصاف ڪندڙ.
 عادي: ص. هيراک. عتي- ٻانڌائي.
 عار: ذ (ع) شرم. حجاب. عيب جو ٽڪو.
 عارض: ذ (ع) ڳل- رخسار.
 عارضو: ذ (ع) بيماري- روڳ. بهانو- سبب.
 عارضي: ص (ع) اتفاقي- ٿوري وقت لاءِ.
 عارف: ص (ع) صحيح طور حق سڃاڻندڙ.
 خداشناس. حق شناس. درويش. اعليٰ فڪر وارو.
 معرفت جو صاحب. وڏو صوفي.
 عارفانه: ص. معرفت وارو. خدا شناسي وارو.
 عاري: ص. عار ڪندڙ- خالي- ٺلهو. بيزار.
 عاريتا: ظ (ع) عارضي- ٿورن ڏينهن لاءِ. آڌاري طور.
 عازم: ص (ع) ارادو ڪندڙ.
 عازم سفر: ص. سفر جو ارادو ڪندڙ.
 عاشق: ص (ع) چاهيندڙ- فریفته. پسند ڪندڙ.

ع: ث (ع) اُچار 'عين'. سنڌي "الف- بي" جو
 چوتيهون اکر. عربي جو ارڙهون ۽ فارسي جو ايڪيهون
 اکر. ابجد موجب عدد (۷۰).
 عايد: ص (ع) عبادت ڪندڙ. پرهيزگار.
 عاج: ذ (ع) هاڻي جي ڏند وارو مادو.
 عاجز: ص (ع) ڪمزور- هيٺو- ضعيف. بيوس-
 مجبور- لاچار. غريب. ڪڪ- بيزار.
 عاجز ڪرڻ: تنگ ڪرڻ- مجبور ڪرڻ- لاچار
 ڪرڻ. ورجائڻ- ڪڪ ڪرڻ.
 عاجزا: ث (ع) عاجزه عورت- نياڻي.
 عاجزي: ث (ع) ڪمزوري. بيوسي. مجبوري.
 منت- آزي.
 عاجزي ڪرڻ: منت ڪرڻ- آزي نيزاري ڪرڻ.
 عاجل: ص (ع) جلد باز- تڪڙو. فوري طور ادا
 ڪرڻ وارو حق مهر.
 عادات: ث (ع) "عادت" جو جمع. عادتون-
 خصلتون.
 عادت: ث (ع) خصلت- لچڻ. هير. ريت. علت.

عالم ارواح: ذ. ارواحن جو جهان- پيو جهان.	محبت ڪندڙ.
عالم اسباب: ذ. دنيا- جهان- سنسار.	عاشقان: ذ. "عاشق" جو جمع.
عالم بالا: ذ. فرشتن جي رهڻ وارو مٿاهون ماڳ (آسمان).	عاشقانو: ص. عاشقن وانگر. عاشق جهڙو.
عالم غيب: ذ. لڪل جهان.	عاشق صادق: ذ. سچو عاشق.
عالم وجود: ذ. هستي- زندگي. موجودگي جي حالت.	عاشق ٿيڻ: چاهيندڙ ٿيڻ. محبت ڪرڻ. ندا ٿيڻ.
عالم سفلي: ذ. زمين. زميني زندگي.	عاشق مزاج: ص. عاشقائي طبيعت وارو.
عالم پناه: ص (ف) دنيا کي حفاظت ۾ رکندڙ بادشاه. (ث) ٻاهرين ديوار. حويلي. ڳوٺ يا شهر جي بچاء لاءِ ٻاهران چوڌاري شاهي ڀت يا ڪوٽ.	عاشقي: ث. عشق- محبت.
عالم (ع) چاندڙ- ڄاڻو. پڙهيل. گهڻو پڙهيل.	عاشور: عاشوره: ذ (ع) محرم مهيني جي ڏهين تاريخ. حضرت امام حسين جي شهادت جو ڏينهن.
عالم الغيب: ذ. غيب جون ڳالهيون ڄاڻندڙ. خدا تعاليٰ.	عاشورا: ذ (ع) محرم مهيني جا پهريان ڏهه ڏينهن (جن ۾ حضرت امام حسين جي شهادت ۽ عزاداري ٿئي).
عالي: (ع) بلند- اعليٰ- اوچو.	عاصي: ص (ع) گنگهار- ڏوهاري.
عاليجاه: ص. بلند مان مرتبي وارو.	عاطف: ص (ع) جهڪندڙ. مائل.
عاليجناب: ص. وڏي مان وارو.	عاطفت: ث (ع) شفقت- مهرباني.
عالي مرتبت: عالي مقام: ص. بلند مرتبي وارو.	عائيت: ث (ع) سلامتي- بچاء. آرام- آسائش. خيريت. تندرستي.
عالي قبار: ص. وڏگهراڻو. شريف ڪٽنب وارو.	عائ: ص (ع) نافرمان- بي چيو.
عالي دماغ: ص. وڏي مغز وارو- عقلمند- هوشيار.	عاق ڪرڻ: جدا ڪرڻ- الڳ ڪرڻ. لادعوي ڪرڻ (ملڪيت ۽ معاملات مان).
عاليشان: ص. وڏي عزت وارو. وڏي رتبي وارو.	عاقبت: ث (ع) پڇاڙي- خاتمو. آخرت. قيامت.
عالي ظرف: ص. وڏي حوصلي وارو. بردبار.	عاقبت انديش: ص. دورانديش. اڳ پوءِ سنڀاليندڙ.
عام: ص (ع) سڀني- ڪُل. مشهور. رواجي- چالو.	عاقبت خراب ڪرڻ: پڇاڙي خراب ڪرڻ. آخرت خراب ڪرڻ.
هلندڙ- مروج. هر هنڌ موجود.	عاقِل: ص (ع) عقلمند- ڏاهو- سمجهو- سياڻو.
عام جام: ص. هر هنڌ پکڙيل. هر هنڌ موجود.	عاقوبت: ث (ع) عاقبت (جُت- تعدي).
عام خاص: ص. سڀ ماڻهو.	عالم: ذ (ع) جهان- دنيا- زمانو- سنسار. مخلوق- آدم ذات. وقت- دور- سَمو. حالت- صورت.
عام ٽهر: ص. جيڪو سڀني سمجهي سگهن.	عالم آشڪار: ظ. دنيا ۾ پڌرو- مشهور.

آسانيءَ سان سمجھ ۾ ايندڙ. آسان - سولو.

عام ڪرڻ: مشهور ڪرڻ. سڀني جي استعمال لاءِ مهيا ڪرڻ.

عام ماڻهو: ذ. عوام الناس.

عام مختيار: ص. مالڪ جي طرفان اختياري اجازت نامو مليل.

عام معافي: ث. سڀني لاءِ معافي جو اعلان.

عاميل: ص (ع) ڪم ڪندڙ. عمل ڪندڙ. عملدار. تعويذات وغيره جو ڪم ڪندڙ.

عامي: ص. عام. عام جام. رواجي. ڀيٽ ۾ گهٽ درجي وارو.

عاميانه: ص. عام ماڻهو جو - جاهلن جو.

عائد: ص (ع) موٽي ايندڙ. ايندڙ. ٿيندڙ (واقعو يا عمل). روڪ - بندش.

عائد ڪرڻ: ذمي ڪرڻ. مٿان مڙهڻ (ذميداري).

عائشه: ث (ع) حضور پاڪ جن جي بيبي سڳوري جو نالو.

عَبا: ث (ع) پيرن تائين پائڻ جو هڪ قسم جو ڊگهو ڪوٽ.

عبادت: ث (ع) اطاعت (خدا جي). بندگي. نماز.

عبادتخانو: عبادتگاهه. ذ. عبادت جي جاءِ (مسجد وغيره).

عبارت: ث (ع) تحرير - لکيت. مضمون. لکڻي.

عبارت آرائي: ث. مضمون جي رنگيني.

عباسي: ذ (ع) بغداد جي خليفن جو گهراڻو. هڪ ذات جو نالو. ڪلهوڙا. گل جو هڪ قسم.

عَبَث: ص (ع) اجايو - بيفائدو - فضول.

عبد: ذ (ع) بندو - ٻانهون. غلام - نوڪر.

عبداللطيف: ذ (ع) سنڌ جي وڏي قومي شاعر جو

نالو "شاه عبداللطيف ڀٽائي رح".

عَبْرَت: ث (ع) حيرت - عجب. اچرج. نصيحت - سبق.

عبرت انگيز: ص. حيرت جهڙو. ڊپ وارو.

عبرت وٺڻ: نصيحت پرائڻ - سبق حاصل ڪرڻ.

عبرتنامو: ص. حيرت جهڙو - سبق آموز.

عَبَرِيَّت: ث (ع) سنڌي - عمدگي. انوکاڻي. نواڻ.

عَبُودِيَّت: ث (ع) اطاعت. بندگي. ٻانهپ.

عُبور: ذ (ع) درياءَ يا رستو پار ڪرڻ. اورانگهڻ. ٽپي ڪرڻ. لنگهڻ. مهارت. دسترس.

عُبور ڪرڻ: هڪ پاسي کان ٻئي پاسي ڏانهن وڃڻ. پار ڪرڻ.

عَبِير: ذ (ع) هڪ قسم جو خوشبودار وکر - غنير.

عقاب: ذ (ع) ڏمر - ڪاوڙ - غصو - ناراضگي.

عَقِيْق: ص (ع) پراڻو - جهونو. آزاد. بزرگ.

عُشمان: ذ (ع) نبي سڳوري جي هڪ خليفي ۽ اصحابي جو نالو.

عَجَائِب: ذ (ع) "عجيب" جو جمع. حيرت جهڙيون شيون. عجيب - حيرت انگيز.

عَجَائِبَات: ذ. "عجائب" جو جمع. دنيا جون عجيب غريب شيون.

عَجَائِب خانو: عجائب گهر. ذ. عجيب غريب شين رکڻ جي جاءِ (جن کي ماڻهو ڏسڻ اچن) - ميوزيم.

عَجَب: ذ (ع) حيرت - اچرج - تپرس - حيراني. (ص) عجيب - انوکو، نرالو.

عجب جهڙو: ص. حيرت انگيز - نادر.

عِجْز: ذ (ع) عاجزي - بيوسي - لاچارِي. نوڙت. منت - آزي.

عجز و انڪساري: ث. ميڙ منت. آزي نيازي.

برابري - مساوات.	عُجَلَت ١ ث (ع) جلدائي - تڪڙ - سيگهه.
عَدَلُ ڪرڻ ۱ انصاف ڪرڻ - نياءُ ڪرڻ.	عَجَمُ ١ ذ (ع) عربستان کان سواءِ ٻيو ڪوبه ملڪ.
عَدَلُ گسٽري ١ ث. انصاف - نياءُ.	غير عربي ماڻهو - ٺاريو.
عَدَمُ ١ ذ (ع) غير موجودگي - غير حاضري. نه هئڻ - نيهي.	عَجَمِي ١ ص. عجم جو رهاڪو.
عَدَمُ آباد ١ ذ. ٻيو جهان.	عَجُوبُ ١ ذ (ع) عجيب شيءِ - انوکي چيز.
عدم پيدا ١ ظ. غير حاضر. ناپيد. گم.	عَجُوبُ روزگار ١ ذ. دنيا جي عجيب ۽ انوکي چيز (جنهن جهڙي دنيا ۾ ٻي نه ملي سگهي).
اٽلپ. روپوش.	عَجِيْبُ ١ ص (ع) حيرت جهڙو - انوکو - نادر. بي مثال - لاثاني. نيارو. (محاورى ۾) پرين - دوست - محبوب.
عدم موجودگي ١ ث. غير حاضري.	عَجِيْبُ وُحْرِيْبُ ١ ص. انوکو ۽ نيارو.
عدم واقفيت ١ ث. لاعلمي - اڻ ڄاڻائي.	عَدَالَتُ ١ ث (ع) انصاف - نياءُ - نبيرو - فيصلو.
عَدَنُ ١ ذ (ع) بهشت - فردوس. بهشتي باغ. ڏکڻ عربستان جي هڪ شهر ۽ بندر جو نالو.	انصاف جي جاءِ - ڪچهري - ڪورٽ.
عَدُوُ ١ ص (ع) دشمن - مخالف - ويري. رقيب.	عدالت عاليه ١ ث. هاءِ ڪورٽ - چيف ڪورٽ.
عَدُوْلُ ١ م. پري ڪرڻ. نه قبولڻ. لوڏڻ - ڌڪارڻ.	عدالت ڪرڻ ١ انصاف ڪرڻ - نياءُ ڪرڻ.
نه مڃڻ. موٽائڻ - واپس ڪرڻ.	داد ڪرڻ.
عَدُوْلِي ١ ث (ع) انڪار. موٽ - واپسي.	عَدَاوَتُ ١ ث (ع) دشمني - ويرُ - خصومت.
عَدِيلُ ١ ص (ع) جهڙو - مثل.	دشمنو - ڪلفت.
عَدِيْدُ الْفُرْصَتِ ١ ص (ع) جنهن کي واندڪائي نه هجي. مصروف.	عَدَاوَتِي ١ ص. دشمن - مخالف - ويري.
عَدِيْدُ الْمِثَالِ ١ ص (ع) بي مثال - لاثاني.	عِدَتُ ١ ث (ع) اهو عرصو جنهن ۾ عورت کي ٻيو نڪاح ڪرڻو ناهي (چار مهينا ڏهه ڏينهن).
عَذَابُ ١ ذ (ع) اهنج - تڪليف - آزار - مصيبت. درد - سُر. قهر.	عَدَدُ ١ (ع) انگ. تعداد - شمار. ڳڻپ.
عَذَابُ إِلَهِي ١ ذ. خدا جي طرفان نازل ٿيل مصيبت.	عَدَدُ جمع ١ ذ. گرامر ۾ گهڻين شين ڏيکارڻ جو لفظ.
عَذَابُ سَهْنُ ١ سَوْرَ سَهْنُ. مصيبتون ڪائڻ.	عَدَدُ شماری ١ ث. انگن جي ڳڻپ. ڳاڻيٽو. نمبر شماری.
تڪليفون پوڳڻ.	عدد قطاري ١ ذ. هڪ ٻئي پويان ترتيب وار انگ.
عَذَابُ نازل ٿيڻ ١ خدا جو قهر مٿان پوڻ.	عدد واحد ١ ذ. هڪ انگ. گرامر ۾ هڪ جو انگ.
عَذَارُ ١ ذ (ع) ڳل - رخسار.	ڏيکارڻ لاءِ ڪم ايندڙ لفظ.
عَذْرُ ١ ذ (ع) بهانو - سبب. اعتراض. معافي.	عَدْلُ ١ ذ (ع) انصاف - نياءُ - فيصلو. داد.
عُذْرُخَوَاهِي ١ ث. فوتيءَ لاءِ افسوس جو اظهار.	

اعزازپُرسِي - پرچائي.

عُذْرهاري: ث. اعتراض. جوابي دعوي. حجت.

هَڏرا: ث (ع) ڪنواري. عورتن جو نالو. بيبي مريم جو لقب.

هَڙا: ذ (ع) وچ ايشيا جو هڪ ملڪ.

هَڙائي: ذ (ع) عراق جو گهوڙو. تازي گهوڙو.

هَڙو: ذ (ع) وچ مشرق جو هڪ ملڪ (جيڪو ڪعبه الله ۽ نبي سڳوري جي روضي سببان مسلمان لاءِ متبرڪ). عربستان. (ص) عربستان جو رهاڪو. عربن جو نسلي نالو.

هَڙي: ص. عربستان جو رهاڪو. (ث) عربستان جي ٻولي.

هَڙس: ذ (ع) وفات جي تاريخ تي سالياني فاتحہ مجلس - ٻارھو.

هَڙس: ذ (ع) چت. تخت. آسمان. نائون آسمان.

هَڙس آشيان: ص. مرحوم.

هَڙس تي چاڙھڻ: تمار گهڻي تعريف ڪرڻ - پڌائڻ. خوشامد ڪرڻ.

هَڙس مُعلي: ذ. آسمان. نائون آسمان (جنهن تي خدا تعاليٰ جو تخت چيو وڃي ٿو).

هَڙسو: ذ (ع) ميدان. مفاصلو. ويڇو. وڻي. وقت. دير.

هَڙس: ذ (ع) درخواست - گذارش. منت. ويڪر - بَر.

هَڙس ڪرڻ: منت ڪرڻ. گذارش ڪرڻ. سوال ڪرڻ.

عَڙسُ البلد: ذ. ويڪرائي ٿاڪ (ڌرتيءَ جي).

هَڙدار: ص. عرض ڪندڙ. منثانو. سوالي.

هَڙداشت: ث. گذارش. درخواست. لکيت

هر درخواست.

هَڙس مَعْرُوس: ذ. منت ميڙ.

هَڙسي: ث. درخواست. (ص) منثانو - سوالي.

هَڙسي. هَڙسي: ث. لکيت هر درخواست.

هَڙس: ذ (ع) ذاتي نالي سان گڏ سڃاڻپ لاءِ ٻيو مشهور نالو. عام نالو.

هَڙسات: ث (ع) مڪي شريف کان ۹ ميل پري هڪ ميدان. جبل (جتي حج جي موقعي تي حاجي گڏ ٿي دعائون پڙهن. آڳيڻ. وچين جون نمازون گڏي پڙهن).

هَڙفان: ذ (ع) خداشناسي. حق تعاليٰ جي سڃاڻپ.

هَڙق: ذ (ع) پگهر - پسينو. ڦل وغيره جو ٺپوڙيل رس. جڙين پوئين جو چڪايل پاڻي.

هَڙق آلود: ص. پگهر هر شل.

هَڙق ريزي: ث. سخت محنت. جانفشاني. پگهر جو پورهيو.

هَڙق النساء: ث. ٿڌگ جي پوئين ٽس هر سور پوڻ جي بيماري.

هَڙوچ: ذ (ع) چاڙھ. بلندي. ترقي. اوج.

هَڙوچ تي پهچڻ: ترقي ڪرڻ. مٿانهين درجي تي پهچڻ.

هَڙوس: ث (ع) ڪنوار - وڻي.

هَڙوس: ذ (ع) شعر جي بحر وزن معلوم ڪرڻ جو علم.

هَڙيان: ص (ع) اگهاڙو - ننگو. بي پردي - اڻ ڍڪيل.

هَڙيائي: ث. اوگهڙ - برهنڪي.

هَڙيس: ص (ع) ويڪرو. پکڙيل. ويڪر هر وڏو.

هَڙيسو: ذ (ع) پاڻ کان وڏي ڦاٽن لکيل خط.

هَڙيسي: ث. درخواست.

عزيمت: ١ ث (ع) ارادو- قصد- عزم.	عربي نويس: درخواست لکندڙ.
عساکرو: ٢ ذ (ع) "عسکر" جو جمع. لشکر- فوجون- سپاه.	عز: ٣ ص (ع) وڏو. غالب. ڏاڍو. عزت ڪيل.
عسرت: ٣ ث (ع) تنگي- ڏکيائي. غربت.	عز وجل: ٤ ص. جنهن جي عزت ۽ تعريف هجي.
عسکرو: ٤ ذ (ع) لشکر- فوج- سپاه.	خدا تعاليٰ.
عسکري: ٥ ص. سپاهي- فوجي.	عز: ٦ ث (ع) عزت- مان- شان. رتبو.
عشاء: ٦ ث (ع) سوپهڻي جي نماز.	عز و جاه: ٧ عز ۽ شان. ٨ ذ. مان مرتبو- شان شوڪت.
عشاق: ٧ ذ (ع) "عاشق" جو جمع.	عز: ٩ ث (ع) ماتر. پرچائي.
عشر: ٨ ص (ع) ڏهه (١٠).	عزادار: ١٠ ص. ماتر ڪندڙ- ماتي.
عشر: ٩ ذ (ع) ڏهون حصو.	عزاداري: ١١ ث. ماتر.
عشر عشير: ١٠ ص. ڏهين حصي جو ٻه ٿورو ڀاڱو.	عزوت: ١٢ ث (ع) ماتي- رشتيداري. سگهڻائي.
تار ٿورو.	عززيل: ١٣ ذ (ع) هڪ فرشتي جو نالو (جيڪو تڙيو ويو).
عشرت: ١٤ ث (ع) عشق. مزو. خوشي.	عزائم: ١٥ ذ (ع) "عزم" جو جمع. ارادا.
عشرت ڪده: ١٥ عشرت گاه. ١٦ ذ. عيش جي جاء.	عزت: ١٧ ث (ع) آبرو- وقار- شان. شرف. ادب- تعظيم. آڌرڀاء. ناموس. ساک- پت. رتبو.
عشره: ١٨ (ع) ڏهو. محرم جي ڏهين تاريخ- عاشورا.	عزت افزائي: ١٩ ث. ڪنهن معزز ماڻهو جي اچڻ تي ٿيل عزت.
عشق: ٢٠ ذ (ع) بيحد سڪ. پيار واري ڪيفيت. نينهن.	عزت رکڻ: ٢١ آبرو رکڻ. مان ڏيڻ. لحاظ ڪرڻ. نالي کي برقرار رکڻ.
عشقاڙي: ٢١ ث. محبت ۽ پيار واري رسم.	عزت وٺڻ: ٢٢ بيعزتي ڪرڻ. آبرو وٺڻ. لج لٽڻ (عورت جي).
عشق پيچ: ٢٢ عشق- پيچان. ٢٣ ذ. هڪ قسم جي ول (رنگين گلن واري).	عزرائيل: ٢٤ ذ (ع) موت جو فرشتو- ملڪ الموت.
عشوہ: ٢٥ ذ (ع) ناز- مائو- نخرو.	عزالت: ٢٦ ث (ع) تنهائي- گوشه نشيني.
عشوہ ساز: ٢٦ عشوہ گر. ٢٧ ص. ناز نخرا ڪندڙ- معشوق.	عزم: ٢٨ ذ (ع) ارادو- قصد. نيت- منشا.
عصا: ٢٩ ث (ع) لٽ.	عزم بالجزم: ٢٩ ذ. پڪو ارادو.
عصيت: ٣٠ ث (ع) پنهنجائي- رشتيداري.	عزم ڪرڻ: ٣٠ پختو ارادو ڪرڻ.
پاسخاطري. رڀاڪاري.	عزيم: ٣١ ص (ع) پيارو- محبوب. مائت- رشتيدار.
عصر: ٣٢ ذ (ع) زمانو- وقت- دور. اڳين جو وقت.	وٺندڙ. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ نالو.
عصمت: ٣٣ ث (ع) پاڪائي- پاڪدامني- عفت- ستر.	
عصمت دري: ٣٤ ث. زوري زنا.	

عَصِيانُ: ذ (ع) گناه- پاپ- خطا.
 عَصَوُ: ذ (ع) بدن جو ڪوبه حصو- انگ.
 عَصَوُ مَخْصُوصٌ: ذ. مرد يا عورت جو تناسل وارو عضوو.
 عَطَا: ث (ع) بخشش- ذات. سخاوت. ڏان.
 عَطَا ڪِرَ: بخشش ڪرڻ- ڏان ڏيڻ.
 عَطَارًا: ذ (ع) عطر وڪڻندڙ ۽ ٺاهيندڙ- سُرهيو.
 عَطَارْدَ: ذ (ع) نظام شمسي جو هڪ گره.
 عَطَائِي: ص (ع) بخشش مليل. منگتو. راڳائي.
 عَطَرًا: ذ (ع) گلن يا ٻين شين جو سُرھو سَت يا روغن خوشبوءِ- سُرھان- سڳند.
 عَطْرِيزَا: ص. خوشبوءِ پکيڙيندڙ.
 عَطَرْدَائِي: ث. عطر جي شيشين يا دٻلين رکڻ وارو ٿانءِ.
 عَطِيَّة: عَطِيَّةُ: ذ (ع) تحفي ۾ ڏنل چيز. تحفو- سوغات- سوکڙي.
 عَظَام: ص (ع) وڏو. عظمت وارو.
 عَظَمَت: ث (ع) وڏائي. بزرگي. برتري- بلندي. شان- شوڪت.
 عَظْمِي: ص (ع) وڏو. تمام وڏو.
 عَظِيمًا: ص (ع) وڏو. بزرگ. اُوچو. بلند. مٿاهون.
 (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ نالو.
 عَظِيمُ الشَّان: ص. وڏي رتبي وارو. وڏي مان وارو. وڏو.
 عَقَتَا: ث (ع) پاڪدامني- پارسائي.
 عَفْرِيت: ذ (ع) ديو- پُوت- آفت.
 عَفْو: ذ (ع) معافي. درگذري. بخشش.
 عَفُو ڪِرَ: بخشش ڪرڻ- معاف ڪرڻ.
 عَفْوَت: ث (ع) بدبوءِ- ڏپ- بانس.
 عَقِي: ص (ع) معاف ڪيل.
 عَقِي عَنَهُ: (دعايہ جملو) خدا کيس معاف ڪري.
 عَقَابُ: ذ (ع) هڪ قسم جو وڏو شڪاري پکي.
 عَقَابِيلُ: ذ. عقاب جي ڪنڀن وارو تير (جنهن جي لام جي پاسن سان عقاب جا ڪنڀ لڳل هجن).
 عَقَائِد: ذ (ع) ”عقيده“ جو جمع.
 عَقَبَ: ذ (ع) پويون حصو- پٺ. (ظ) پٺيان.
 عَقِيبي: ذ (ع) اڳيون جهان- پيو جهان.
 عَقْدُ: ذ (ع) نڪاح- واهنءِ.
 عَقْد ڪِرَ: نڪاح ڪرڻ- شادي ڪرڻ.
 عَقْدَه: ذ (ع) ڳنڍ- گرهه- منجهيل مسئلو.
 ڏکي ڳالهه.
 عَقْدَه ڪُشَائِي ڪِرَ: مشڪل آسان ڪرڻ. مسئلو حل ڪرڻ.
 عَقَرَبَ: ذ (ع) وڇون. هڪ آسماني بُرج جو نالو.
 عَقْلُ: ذ (ع) سمجهه- فهم. سُرَت. شعور- وقوف. ڏاهپ.
 عَقْل اِچَ: سمجهه اچڻ. بالغ ٿيڻ.
 عَقْل چَرخ ٿيڻ: هوش گرم ٿيڻ. حواس خطا ٿيڻ.
 حيران ٿيڻ.
 عَقْلَمَتَا: ص. عاقل- ڏاهو- داناءِ.
 عَقْلَمَتِي: ث. ڏاهپ- دانائي- سياڻپ.
 عَقْل سَلِيم: ذ. صحيح سمجهه.
 عَقْل وَيَزَاهَا: ص. ڏاهپ واري اٽڪل ڪرڻ.
 عَقْلِي: ص. عقل جو- عقل وارو- سمجهه ڀريو.
 عَقْوَتَا: ث (ع) سزا- جُت- سيڪت.
 عَقِيدَتَا: ث (ع) اعتقاد. مڃتا. ويساءِ.
 عَقِيدَت ڪيش، عقيدتمند: ص. ممتد- مڃيندڙ- پوءِ لڳ.

عَصِيانُ: ذ (ع) گناه- پاپ- خطا.
 عَصَوُ: ذ (ع) بدن جو ڪوبه حصو- انگ.
 عَصَوُ مَخْصُوصٌ: ذ. مرد يا عورت جو تناسل وارو عضوو.
 عَطَا: ث (ع) بخشش- ذات. سخاوت. ڏان.
 عَطَا ڪِرَ: بخشش ڪرڻ- ڏان ڏيڻ.
 عَطَارًا: ذ (ع) عطر وڪڻندڙ ۽ ٺاهيندڙ- سُرهيو.
 عَطَارْدَ: ذ (ع) نظام شمسي جو هڪ گره.
 عَطَائِي: ص (ع) بخشش مليل. منگتو. راڳائي.
 عَطَرًا: ذ (ع) گلن يا ٻين شين جو سُرھو سَت يا روغن خوشبوءِ- سُرھان- سڳند.
 عَطْرِيزَا: ص. خوشبوءِ پکيڙيندڙ.
 عَطَرْدَائِي: ث. عطر جي شيشين يا دٻلين رکڻ وارو ٿانءِ.
 عَطِيَّة: عَطِيَّةُ: ذ (ع) تحفي ۾ ڏنل چيز. تحفو- سوغات- سوکڙي.
 عَظَام: ص (ع) وڏو. عظمت وارو.
 عَظَمَت: ث (ع) وڏائي. بزرگي. برتري- بلندي. شان- شوڪت.
 عَظْمِي: ص (ع) وڏو. تمام وڏو.
 عَظِيمًا: ص (ع) وڏو. بزرگ. اُوچو. بلند. مٿاهون.
 (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ نالو.
 عَظِيمُ الشَّان: ص. وڏي رتبي وارو. وڏي مان وارو. وڏو.
 عَقَتَا: ث (ع) پاڪدامني- پارسائي.
 عَفْرِيت: ذ (ع) ديو- پُوت- آفت.
 عَفْو: ذ (ع) معافي. درگذري. بخشش.
 عَفُو ڪِرَ: بخشش ڪرڻ- معاف ڪرڻ.
 عَفْوَت: ث (ع) بدبوءِ- ڏپ- بانس.

عقيديو، ذ (ع) اعتقاد- ايمان. مذهبي اصول جي مڃتا.

عقيقت، ذ (ع) هڪ قسم جو پتر (پهن ۾ پڙن طور ڪم اچي).

عقيقتو، ذ (ع) هڪ رسم موجب نئين ڄاول ٻار جي مٿي جا وار لهرائڻ ۽ جانور ڪهي خيرات ڪرڻ.

عڪاس، ذ (ع) مصور. فوٽوگرافر. عڪاسي، ث. فوٽوگرافي. تصوير ڪشي. منظرنگاري.

عڪس، ذ (ع) پاڇو. اولڙو. پاڻيءَ ۾ نظر ايندڙ تصوير. فوٽو. چاپو.

عڪس، ذ. ضد- عداوت- وير. مخالفت.

علاج، ذ (ع) دوا- سُستي ٽڪي. حيلو- چارو.

علاج ڪرڻ، دوا دارون ڪرڻ. حيلو ڪرڻ. آڀاءُ ڪرڻ.

علاقو، ذ (ع) ملڪ. صوبو. ملڪ جو حصو- خطو. تعلق- واسطو.

علامت، ث (ع) بيماري- آگاهي- ناچاڻائي.

علامت، ث (ع) نشان- اهڃاڻ. داغ- چٽ. بيماريءَ جا آثار.

علامه، علامه، ص (ع) نهايت فاضل- داناءُ. وڏو عالم.

علائيه، ظ (ع) ڪليو ڪلايو- پڌري پٽ- ظاهر ظهور. علاوہ، ظ (ع) سواءِ- کان سواءِ- بغير.

علائقو، ذ (ع) علائقو. پرڳڻو- صوبو. خطو.

علت، ث (ع) بيماري- مرض- آگاهي. عادت.

علتي، ص. خراب عادت وارو- هيراڪ. عادي.

علاجگي، ث. جدائي. خلاصگائي. اڪيلائي- تنهائي.

علمدو، ظ (ع) الڳ- جدا- ڌار. اڪيلو. نيارو.

علمدو ڪرڻ، جدا ڪرڻ- الڳ ڪرڻ. ڌار ڪرڻ.

علم، ث (ع) "علت" جو جمع. عادتون- خصلتون. وصفون. صفات.

علماء، ذ (ع) جهنڊو- نشان. انگاس.

علمبردار، ص. جهنڊو ڪندڙ. اڳواڻ.

علمدار، ص. جهنڊي وارو- سردار.

علم طوق، ذ. جهنڊي جي چوٽيءَ ۾ لڳل چنڊ وارو ڪلس.

علم ڪڍڻ، جهنڊو ڪڍڻ. اڳواڻي ڪرڻ.

علم، ذ (ع) ڄاڻ- آگاهي. تعليم- وديا. سکيا. جادومنتر وغيره.

علم آدب، ذ. ڪنهن ٻوليءَ جي نثر ۽ نظم جا ڪتاب.

علم دوست، ص. علم پرائيندڙ يا عالمن سان صحبت ڪندڙ.

علم لغت، ث. ٻوليءَ جي لفظن جي تحقيق جو علم.

علم نجوم، ذ. تارن ۽ گرهن جي اڀرڻ لهڻ ۽ انهن جي گردش جو علم- جوتش وديا.

علم حقيقت، ذ. آسماني ڪائنات جو علم.

علمي، ص. علم سان واسطو رکندڙ.

علماء، ذ (ع) "عالم" جو جمع. وڏا عالم فاضل.

علمو، ذ (ع) "علم" جو جمع.

علي، ص (ع) اعليٰ- بلند. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

علي، ظ (ع) تي. ۾. وٽ. کان. سڀيان.

علي الخصوص، ظ. خاص طرح- خصوصاً.

علي الاعلان، ظ. ڪليو ڪلايو- پڌري پٽ- ظاهر ظهور.

علي الحساب، ظ. بنان حساب جي. ڳاڻيٽي کان سواءِ- تلهي ليکي. تخميني طور.
علي الصبح، ظ. صبح سان- صبح سویر.
علي هذا القياس، جملو. انهيءَ طرح- ائين.
عليڪَ سَلِيڪَ، ث. سلام دعا. واقفيت- ڄاڻ سڃاڻ.
عَلِيلٌ، ص (ع) بیمار- اڳهو- مريض. مرض ۾ هيٺو- کمزور. خفي- ڪڪ. چريو (عشق ۾)- مست.
عَلِيمٌ، ص (ع) ڄاڻندڙ. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
عَلِيَّةٌ، ظ (ع) ان تي. اُن سان.
عليه الرحمة، جملو. ان تي خدا جي رحمت هجي.
عليه السلام، جملو. ان تي سلام هجي.
عَمْرٌ، (ع) چاچو.
عَمَزَادَ، ص. چاچي جو پٽ- سَؤٽ.
عِمَارَتٌ، ث (ع) اڏاوت. جاءِ- گهر. وڏي جاءِ- بلڊنگ.
عِمَارَتٌ سَارِي، ث. جاين جي اڏاوت جو هنر- تعميراتي ڪم.
عِمَارَتِي، ص. تعمير ۾ ڪم ايندڙ.
عِمَارِي، ث (ع) هنياري- پالڪي.
عَمَامُو، ذ (ع) دستار. پڳ.
عَمْداءُ، ظ. ارادي سان- هاسيڪار. ڄاڻي ٻجهي.
عُمْدِي، ث (ف) چڱائي- سٺائي- سهڻائي- خوبي.
عُمْدُو، ص (ع) اُوچو- اعليٰ. وڻندڙ. نهايت سنو. برتر. بهترين.
عُمِرٌ، ث (ع) حياتي- ڄمار- زندگي.

عرصو- وقت.
عُمَرَ بَسِرَ، ڪرڻ. حياتيءَ جا ڏينهن گذارڻ.
عُمَرُ پَر، ظ. سڄي عمر لاءِ- پڇاڙي تائين.
عُمَرُ دَرَاڙَ، ظ. وڏي ڄمار وارو.
عُمَرُ رَسِيدُو، ص. وڏيءَ عمر وارو- پوڙهو- پيرسن.
عُمَرُ قِيدَ، ذ. ويه سال قيد جي سزا.
عُمُرُو، ذ (ع) حج جي موقعي کان سواءِ ٻئي ڪنهن به وقت مقرر رسم طور ڪعبه الله جو طواف ڪرڻ ۽ عبادت ڪرڻ.
عُمُقٌ، ذ (ع) اُونهائي (پاڻيءَ جي). اوچائي- اوچائي واري ماپ.
عَمَلٌ، ذ (ع) ڪَمَ- ڪِرت- فعل. تڪميل- بجا آوري. منتر جادو وغيره.
عَمَلُ ڪَرڻ، پوئواري ڪرڻ- بجا آوري ڪرڻ. مشق ڪرڻ.
عَمَلْدَارٌ، ص. ڪارڪن. آفيسر. حاڪم.
عَمَلْدَارِي، ث. عمل جي اختيار جو دائرو. آفيسري.
عَمَلُ دَخَلٌ، ذ. اختيار. قبضو.
عَمَلُ دَر آمد، ذ. تڪميل. ڪارروائي.
عَمَلِي، ص. عمل ڪيل. جنهن تي عمل ٿي سگهي. ڪارگر.
عَمَلُو، ذ (ع) کاتي جا ملازم. اسٽاف- اٿالو.
عُمُودٌ، ذ (ع) تڻپ- سٺون. سڌائيءَ ۾ اُڀي ليڪ.
عُمُودِي، ص. اُڀو- سٺون.
عُمُومًا، ظ (ع) عام طرح- گهڻو ڪري- اڪثر.
عَمِيقٌ، ص (ع) اونھون- گهرو- اٿام.

- عُتاب: ذ (ع) هڪ قسم جو پسارڪو وکر- آهو پير.
 عُنابِي: ص. ڳاڙهو- سرخ.
 عِنَادُ: ذ (ع) دشمني- وير. عداوت- مخالفت.
 عِنَاصِر: ذ (ع) "عنصر" جو جمع. ماديات (دنيا ۾ پيدا ٿيل شين جا مادا. مکيه چار عناصر: هوا، باهه، پاڻي ۽ مٽي).
 عِنَان: ث (ع) واڳ- لغام.
 عِنَايَات: ث (ع) "عنايت" جو جمع. مهربانيون- ٿورا.
 عِنَايَت: ث (ع) مهرباني- ڪرم. شفقت. نوازش.
 عِنَايَت ڪرڻ: احساس ڪرڻ. عطا ڪرڻ (تحفو). بخشش ڪرڻ.
 عَنَبَرُ: ذ (ع) هڪ قسم جي خوشبوءِ.
 عَنَبِيرُ: ذ (ع) ابرق جو ٻورو. ڳال. ڳاڙهو رنگ جيڪو خوشيءَ جي موقعي تي زالون هڪ ٻئي کي هٿن.
 عِنْدَالطَلَب: ظ (ع) گهرڻ تي.
 عِنْدَالَيْبُ: ث (ع) بلب (پکي)- پوري.
 عِنْدِيه: ذ (ع) راءِ- مرضي- ارادو.
 عَنَصَرُ: ذ (ع) اصل- بنياد. مفرد شيء. اصل مادو.
 عَنفَوَانِ شَبَابُ: ذ (ع) قوه جواني. جواني واري تازگي. جواني واري طاقت.
 عَنفَا: ذ (ع) هڪ خيالي پکي. (ص) ناياب- اٽلپ.
 عَنقَرِيْبُ: ظ (ع) تمام جلد- تمام ويجهو.
 عَنكَبُوت: ث (ع) ڪورنٿرو.
 عَنوَانُ: ذ (ع) سِر- سُرخي- هيڊنگ. موضوع.
 عَوَاقِب: ذ (ع) "عاقبت" جو جمع. پڇاڙي- خاتمو.
 عَوَامُ: ذ (ع) "عام" جو جمع. عام ماڻهو- عام خلق. رعيت.
 عَوَامُ النَّاسِ: ذ. عام ماڻهو- مخلوق.
 عَوَامِلُ: ذ (ع) "عامل" جو جمع. سبب- طريقا.
 عَوْدُ: ذ (ع) هڪ قسم جي ڪاٺي (جنهن جي ٻارڻ سان خوشبر- اٿي)- اڱر. هڪ قسم جو ايراني ساز.
 عَوْرَت: ث (ع) زال- نار. گهرواري- جوءِ.
 عَوَضُ: ذ (ع) بدلو- عيوضو. بدو. (ظ) بدران- پاران- بدلي ۾.
 عَهْدُ: ذ (ع) زمانو- وقت- دور. حڪومت جو زمانو. قول- انجام- واعدو- وچن. پڪو ارادو.
 عَهْد ڪرڻ: انجام ڪرڻ- قول ڪرڻ.
 عَهْد پيمانُ: ذ. قول اقرار- انجام اقرار. ٻول وچن. صلح جا شرط.
 عَهْد ڪُني: ث. واعدو خلافي. بيوفائي. انجام نه پائڻ جي حالت.
 عَهْدنامو: ذ. بادشاهن درميان اقرار جي لکيت. قبوليت. تحريري معاهدو.
 عَهْدو: ذ (ع) رتبو. سرڪاري منصب.
 عَهْديدارُ: ص (ف) رتبي وارو. ڪنهن سرڪاري عهدي تي مقرر اهلڪار. آفيسر.
 عِيَادَتُ: ث (ع) بيمار کان مزاج ڀرستي.
 عِيَارُ: ص (ع) چالاڪ- مڪار- ٺڳ- فريبِي.
 عِيَارِي: ث. چالاڪي- ٺڳي- فريب- دغاڀازي.
 عِيَاش: ص (ع) عيش ڪندڙ. شوقين- بدڪار- اوباش. آرام پسند. موج ۽ سک سان حياتي گذاريندڙ.
 عِيَاشِي: ث. عيش عشرت. بدڪاري- اوباشي. سک ۽ آرام.

عِيسائي، ٺ. حضرت عيسيٰ عليه السلام جو پوئلڳ. مسيحي.

عِيسَوِي، ص (ع) حضرت عيسيٰ عليه السلام سان منسوب. حضرت عيسيٰ جي ولادت سان شروع ٿيل سنه.

عِيش، ٺ (ع) خوشي. آرام - آسائش. خواهش جي تڪميل. شهوت پرستي. مزو.

عِيشي ڪرڻ، مزا مائڻ.

عِيش پَسَند، ص. شوقين. آرام طلب.

عِيشِ عِشَرَت، عِيش و نشاط، ٺ. زندگيءَ جا مزا. عياشي. نفساني خوشيون.

عِيشِي چِٻَڙو، ص. عيش پسند. آرام پسند. عياش.

عِيشَ ٺ (ع) اک - چشم - نين. (ظ) خاص. ساڳيو. هوبهو.

عِيشُ اليَقِين، ٺ. اڪيون ڏٺو يقين.

عِيشَ بِيه، ظ. هوبهو - ساڳيو.

عِيشَ وَقت، ٺ. انهي وقت - صحيح موقعو.

عِيشِي، ص. اکين ڏٺو. ڏنل.

عِيشَڪَ، ٺ (ع) چشمو. نظر وڌائڻ لاءِ خاص شيشن وارو فریم.

عِیوَض، ٺ (ع) "عوَض" بدلو. بدلي ۾ ڏنل شيءِ.

اجورو. معاوضو. موٽ ۾ ڏنل سگ - بدلو.

عِیوَضالو، ٺ. عیوض ۾ ڏنل رقم.

عِیوَض ڏيڻ، بدلو ڏيڻ. اجورو ڏيڻ.

عِیوَض مَعاوَضو، ٺ. ڏي وٺ. بدل سڌل.

عِیوَضو، ٺ. عیوض - بدلو. اجورو.

عِیوَضِي، ص. ٻئي جي بدران ڪم ڪندڙ. قائم مقام.

عِيَالُ، ٺ (ع) ٻاريجا - ڪٽنب - آڪه.

عِيَالدار، ص. ٻچڙيوال - اولادي. وڏي ڪٽنب وارو.

عِيَالِي، ص. عيالدار. ٻچڙيوال.

عِيَان، ظ (ع) ظاهر - چٽو - پڌرو.

عِيبُ، ٺ (ع) وڌ - نقص. خرابي. تصور - گناه.

عِيبِ ڪواب، ٺ. چڱائي مٺائي - برائي پلائي.

عِيبِ جُوتِي، ٺ. گلاخوري. نڪتہ چيني.

عِيبدار، ص. وڌ وارو - نقص وارو.

عِيبِ يَڪُن، نقص لڪائڻ. پردو رکڻ - ڍڪ ڪرڻ.

چشم پوشي ڪرڻ.

عِيدَ، ٺ (ع) مسلمانن جو خوشيءَ وارو وڏو ڏينهن (شوال جي پهرين تاريخ رمضان جي عيد، ذوالحج جي ڏهين تاريخ جي حج واري عيد). وڏو ڏينهن. خوشيءَ جو ڏينهن. ڏهاڙو. جشن. خوشي.

عِيدُ الْأَضْحَى، ٺ. ذوالحج جي ڏهين تاريخ واري نماز خوشيءَ جو ڏينهن. قرباني واري عيد.

عِيدُ الْفِطْرِ، ٺ. رمضان جي خاتمي تي شوال جي پهرين تاريخ واري نماز خوشي جو ڏينهن. روزن واري عيد.

عِيدَ بَرَادَ، ٺ. شعبان مهيني جي ۱۵ - تاريخ واري عيد (عقيدِي موجب انهيءَ رات بندن لاءِ رزق جي تقسيم ٿئي).

عِيدِ چنڊ، محاورو. ملڻ کان مهانگو. دير سان ٿيندڙ ملاقات.

عِيدَگاه، ٺ. عيد نماز پڙهڻ لاءِ وڏو ميدان يا جامع مسجد.

عِيدَ ميلاد، ٺ. نبي سڳوري جي ولادت جي خوشيءَ وارو ڏينهن.

عِيسِي، ٺ (ع) هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو.

غ

غَالِبُ: ص (ع) فتح ڪندڙ. جيتيل- ڪٽيل. ڏاڍو. زبردست. سرسي ڪندڙ.

غالب پوڻ: سوپ ڪرڻ. خاوي ٿيڻ. بيوس ڪرڻ.

غالباءُ ظ (ع) شايد- يقيناً- گهڻو ڪري.

غَالِيچو: ذ (ف) اُن يا پشم سان ٺهيل گلڪاريءَ سان فرش- قالين.

غائبُ: ص (ع) گم. پوشيدو- لڪل- گجهو- مخفي. غيرحاضر- غيرموجود.

غائب ٿيڻ: گم ٿيڻ- الوپ ٿيڻ. روپوش ٿيڻ.

غائبانه: ظ (ع) پريٽ- غيرموجودگي.

غائو: ص (ع) اونهون- عميق. وسيع.

غَايتُ: ص (ع) پڇاڙي- انتها. آخري حد. غرض- آخر مطلب. (ص) انتهائي- بيحد.

غُبارُ: ذ (ع) ڌوڙ- دڙ- مٽي. ڌنڌ- انڌوڪار. رنج- ملال.

غُبارِ آلود: ص. مٽيءَ هائو.

غُبار ڪڍڻ: دل جو بخار ڪڍڻ. ارمان ڪڍڻ. حسرت پوري ڪرڻ. چوه چنڊڻ.

غُبارو: ذ (ع) ٽوڪڻو. گئس سان ڀريل وڏو ٽوڪڻو.

غَبَقُ: ث (ع) کاڌي، کاڌيءَ واري کڏ (جيڪا سونهن ۾ گهٽجي).

غَبْنُ: ث (ع) خيانت- خردبرد. امانت ۾ گهوبڻي.

غَيبي: ص (ع) ڪُنڊ ذهن- ڌڌ- موڳو.

غَدَارُ: ص (ع) فسادي. باغي. دشمن (ملڪ جو).

دغاباز: (ذ) تمام وڏو شهر.

غَداري: ث. بغاوت. دغابازي. نمڪ حرامي.

غَدَرُ: ذ (ع) فساد- بلوو- هنگامو. بغاوت.

غ: ث (ع) اُچار 'غَيْن'. سنڌي "الف- بي" جو پنجٽيهون اکر. عربي جو اوڻيهون ۽ فارسي جو ٻاويهون اکر. ابجد موجب عدد هزار (۱۰۰۰).

غَارَ (ث)، غَارُ: ذ (ع) جبل ۾ وڏو سوراخ- گهار. غُفا. چُر. سُرنگهه.

غَارِ حِراءِ: ث. عربستان ۾ جبل "حِراءَ" جي چُر (جنهن ۾ هجرت کان پوءِ نبي سڳورو تي ڏينهن رهيو).

غار ڪرڻ: غار ۾ اچڻ. تباه ڪرڻ- برباد ڪرڻ.

گم ڪرڻ. ٻوڙڻ- غرق ڪرڻ.

غَارَتُ: ث (ع) دشمن تي ڪيل حملو. لُت مارَ.

بربادي- تباهي. (ص) تباه- برباد.

غَارَت ڪرڻ: تباه ڪرڻ- برباد ڪرڻ. گم ڪرڻ.

غَارَتگر: ص. تباه ڪندڙ. لُتندڙ- لُت مار ڪندڙ.

غَارَتگري: ث. لُت مار. تباهي- بربادي.

غارِيو: ص. غريبائو- مسڪيني.

غَاوَه: ذ (ف) هڪ قسم جو خوشبودار گلابي پائوڊر (جيڪو عورتون گلن تي هڻن). سُرخي- لالي.

غَاوِي: ذ (ع) ڪافرن سان لڙندڙ مسلمان سپاهي.

(ص) بهادر. گهوڙو.

غَاوِي مَرْد: ذ. بهادر ماڻهو. گهوڙو.

غاشو: ذ (ع. غاشي) اُٺ تي وجهڻ جو ڪپڙو. پلاڻ.

غاصِبُ: ص (ع) زبردستي حق ڪسيندڙ. ٻئي جو حق

هڙپ ڪندڙ.

غَاغِلُ: ص (ع) بي ڌيان. بي خبر. پيپرواه.

سست. مدهوش.

غَاغِل ڪرڻ: بي ڌيان ڪرڻ. بيهوش ڪرڻ.

غريب پرور؛ ص. غريبن کي سنڀاليندڙ. اميرن جو لقب.
 غريب خانو؛ ذ. گهر (پنهنجو گهر).
 غريب غريو؛ ذ. مسڪين- مسافر. هرڪو ماڻهو.
 غريب نواز؛ ص. غريبن کي نوازيندڙ. سخي.
 غريبي؛ ث. غربت- مسڪيني- مفلسي.
 غريق؛ ص (ع) ٻڌل- غرق.
 غريق رحمت؛ ص. خدا تعاليٰ جي رحمت ۾- مرحوم.
 غزا؛ ث (ع) جهاد- ڪافرن سان جنگ.
 غزال؛ ذ (ع) هرڻ. هرڻ جو ٻچو.
 غزل؛ ذ (ع) حُسن ۽ عشق جي مضمون وارا شعر.
 غزل خوان؛ ص. غزل چونڊڻ ۽ خوش الحاني سان
 غزل پڙهندڙ.
 غزوات؛ ث (ع) ”غزوہ“ جو جمع.
 غزوہ؛ ذ (ع) ڪافرن سان لڙائي (جنهن ۾ نبي
 سڳورو شريڪ هجي).
 غُسل؛ ذ (ع) سڄو جسم ڌوئڻ. وهنجڻ. مڙدي
 کي وهنجارڻ.
 غُسلخانو؛ ذ. وهنجڻ جي جاءِ- وهنجڻ خانو.
 غُسل ڪرڻ؛ وهنجڻ- پاڪ ٿيڻ.
 غُش؛ ص (ع) بيهوش. ماندو- ساڻو. ڍڪريل.
 غُش ٿيڻ؛ بيهوش ٿيڻ- ڍڪرڻ. حيران ٿيڻ.
 غُشي؛ ث. بيهوشي. ٻوڏڙو. ماندائي. حيراني.
 غُصَب؛ ذ (ع) ظلم. بي انصافي. زبردستي سان ٿيڻ.
 : صب ڪرڻ؛ زوري ٿيڻ. ٻئي جي حق تي ٽاڙو هڻڻ.
 غُصو؛ ذ (ع) ڪاوڙ- چڙ- ڏمر.
 غُصَب؛ ذ (ع) غُصو- قهر- ڏمر. مصيبت.
 ظلم- انڌير.
 غضب الاهي؛ ذ. خدا جو قهر.
 غضب نازل ٿيڻ؛ قهر پوڻ. مصيبت اچڻ.

غُدوڏ؛ ذ (ع) ماس جو ڳوڙهو- مُشڪ. خِلط.
 عِذا؛ ث (ع) کاڌو- خوراڪ. خصلت- عادت- هير.
 عِذائيت؛ ث. کاڌي جا طاقتور جز.
 عُراب؛ ذ (ع) ڪانءُ.
 قرارو؛ ذ (ع. غراه) ڳرڙي. نڙيءَ تائين ڳرڙي.
 عُرايِب؛ ذ (ع) ”غريب“ جو جمع. اڻ لپ شيون.
 عجائبات واريون حالتون. حڪايتون يا حقيقتون.
 عُربا؛ ذ (ع) ”غريب“ جو جمع. مسڪين.
 عُربت؛ ث (ع) مسڪيني- مفلسي- اڻ هوند.
 عُرض؛ ث (ع) ضرورت- گهرج- حاجت. خواهش.
 پرواه- ڪاڻ.
 عُرض ڪيڻ؛ ڪاڻ ڪيڻ- پرواه ڪيڻ.
 عُرض؛ ذ (ع) ڪم. لالچ. (ظ) حاصل ڪلام-
 مطلب ته.
 عُرض پوڻ؛ ڪم پوڻ- مطلب پوڻ.
 عُرض رکڻ؛ اميد رکڻ. مطلب رکڻ. واسطو رکڻ.
 عُرضمند؛ ص. ضرورت مند- گهرجائو.
 عُرض ڪيڻ؛ ڪم ڪيڻ. مطلب پورو ڪرڻ.
 عُرق؛ ص (ع) ٻڌل. مصروف (ڪم ۾)- مشغول. غلطان.
 عُرق ٿيڻ؛ اوڙاه ۾ پوڻ. ٻڏڻ. گم ٿيڻ. تباھ ٿيڻ.
 عُروب؛ ذ (ع) لهڻ (سج يا چنڊ)- آلهڻ.
 عُروُر؛ ذ (ع) تڪبر- گهمند- فخر- هٽ- آڪڙ.
 عُروُر ڪرڻ؛ تڪبر ڪرڻ.
 عُروہ؛ ث (ع) قمري مهيني جي پهرين تاريخ.
 عُريب؛ ص (ع) مفلس- مسڪين- ڪنگال. عاجز.
 محتاج. عجيب. مسافر.
 عُريب الوطن. غريب الديار؛ ذ. وطن کان پري-
 پرديسي. مسافر.
 عُريبانو؛ ص. مسڪينيءَ وارو- سادو سُودو.

غضب ڪرڻ: تهر ڪرڻ. حيرت جهڙو ڪم ڪرڻ.
 غصيناڪ: ص. ڪاٺيل. چڙيل- ناراض. قهري.
 غصنقر: ذ (ع) شينهن. بهادر- سورهيہ.
 غفا: ث. چر- سُرنگهه- غار.
 غقار: ص (ع) معاف ڪندڙ. بخش ڪندڙ. (ذ) خدا
 تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
 غفلت: غفلت: ث (ع) بيخبري- اڻ ڄاڻائي. بي
 ڌياني. پُل- غلطي. ويسر. سُستي. تند.
 غفلت ڪرڻ: سستي ڪرڻ. بيپرواهي ڪرڻ.
 غفور: ص (ع) معاف ڪندڙ. خطا بخش ڪندڙ. (ذ)
 خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
 غفور الرحيم: ص. بخش ڪندڙ ۽ رحم ڪندڙ. باجهارو.
 غل: ذ (ف) هل- شور- گوڙ.
 غلاظت: ث (ع) گندگي- ڪن ڪچرو. ناپاڪائي-
 نجاست- پليتي. گدلائي.
 غلاف: ذ (ع) چو- جهه. پوش. پٿرائي. وهائي. گادي
 وغيره جو پڙ.
 غلام: ذ (ع) زرخريد چوڪرو- هانهون- گولو.
 نوڪر. تاش جو هڪ پتو. (ص) تابعدار- مطيع.
 غلام بنائڻ: هانهون ڪرڻ. خريد ڪرڻ (احسان
 سان). مطيع ڪرڻ.
 غلام گردش: ث. صُف ۽ ڪمرن جي چوڌاري ورائڻو.
 غلامي: ث. هانهپ- گولپ. تابعداري. فرمانبرداري-
 اطاعت.
 غلامي ڏيڻ: نوڪري ڏيڻ. خدمت ڪرڻ. هروقت
 حاضري ۾ هجڻ.
 غلبو: ذ (ع) واڌارو- گهڻائي. برتري. فتح. حملو.
 طاقت- زور.
 غلبي راءِ: ث. گهڻائي وارو رايو. اڪثريتي فيصلو.

غلط: ص (ع) اڻ درست- غير صحيح. ڪوڙ.
 غلط العام: ذ. عام ماڻهن جي ڪيل غلطي درست
 سمجهي ويندي آهي.
 غلط بياني: ث. ڪوڙو بيان.
 غلط سَلط: ذ. ڪوڙ سچ.
 غلط فهمي: ث. ناسمجھي. پُل چُڪ. خطا.
 غلط نامو: ذ. ڪتاب ۾ ٿيل غلطي جي فهرست-
 پلنامو.
 غلطي: ث. پُل- چُڪ- خطا. ناسمجھي.
 غلطي ڪيڏ: نقص معلوم ڪرڻ. درست ڪرڻ.
 غلطان: ص (ف) ٻڌل- غرق. مشغول. رڌل (ڪم ۾).
 غلطان و پيچان: ص. اٿلندر پتلندڙ. فڪرمند.
 پریشان. ٻڌتر ۾..
 غلغلو: ذ (ف) شور- غوغاءِ. مشهوري- ڌوم. هاک.
 غلام: ذ (ع) ”غلام“ جو جمع. چوڪرا. بهشتين
 جي خدمت لاءِ غلام.
 غلو: ذ (ع) نهايت مصروفيت. عقل ۾ اچڻ جهڙو وڌاءِ.
 غلولو: ذ (ع) گليل. گليل جو ڳوڙهو- گلولو.
 غله: ذ (ع) اناج.
 غله فروش: ص. اناج وڪندڙ. مودي.
 غليظ: ص (ع) گندو- ڪنو. لڙاٿيل (پاڻي)- گهاٽو.
 غليل: ث (ع) مٽيءَ جي ڳوڙهن اچڻ جو ڪمان وارو
 اوزار. ٻه سانگي ڪاٺيءَ مان ٺهيل ننڍي گليل.
 غمر: ذ (ع) رنج- ڏک- افسوس. ارمان- ملال. ماتر. ڳڻتي.
 غمر غلط ڪرڻ: دل وندرائڻ- روح پريائڻ.
 غمر کائڻ: افسوس ڪرڻ. صبر ڪرڻ. درگزر ڪرڻ.
 غماز: ص (ع) چغلخور- جوث- چاري- جاسوس.
 اک سان اشارو ڪندڙ.
 غمازي: ث. چغلي- جوثي. جاسوسي.

غَمَّار: ص. ڏک لاهيندڙ. همدرد.

غَمَّخوار: ص. همدرد - ڏک پائي. هڏڏوڪي.

غَمَّخواري: ث. همدردِي. دلداري.

غَمَّزده: ص. ڏکويل - مغموم.

غَمَّزوه: ذ (ع) اک يا پروڻءَ جو اشارو. مڇج - اُھج. ناز - نخرو. انگل - ماڻو.

غَمَّزا هڻڻ: نخرا ڪرڻ. بهانا ڪرڻ. ٻٽاڪون هڻڻ.

غَمَّگسار: ص. همدرد.

غَمَّگيڻ: ص (ف) رنجيده - ڏکويل - مغموم - اداس.

غَمَّگيني: ث. افسوس - رنج - ڏک. اداسي. ملال.

غَمَّي: ث (ف) موت. وفات جو افسوس.

غَمَّنا: ذ (ع) راڳ - ڳائڻ. گيت - نغمو.

غَمَّنايَت: ث. موسيقي - سُروڊ. راڳ واري لڻي.

غَمَّچو: ذ (ف) ڪلي - مڪڙي - شگوفو. جهرمت (گلن، ٻوٽن، وڻن جو). باغيچو.

غَمَّدو: ص. بدمعاش - لفتگو. بدچال - اوباش.

غَمَّداگردي: ث. بدمعاشي. جهيڙو فساد.

غَمَّو: ذ (ع) نڪ مان نڪندڙ "ن" اکر جو آواز.

غَمَّوڊگي: ث (ف) خمار (ننڊ يا نشي جو) - ڳهر. مدهوشي. پٺڪي - اوجھرائي.

غَمَّي: ص (ع) شاهوڪار - دولتمند. بيپرواه - بي نياز. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

غَمَّيم: ذ (ع) ڦڙلٽ ڪندڙ. دشمن. دشمن جو لشڪر. لشڪر. بي انداز ماڻهو - انبوه.

غَمَّيمَت: ث (ع) لُٽ جو مال. دشمن کان ڪسيل مال. بنا محنت جي هٿ آيل مال. برڪت - خوش قسمتي.

غَمَّيمَتَ ڄاڻڻ: جيڪي ملي سو گهڻو سمجهڻ. خوش قسمتي سمجهڻ.

غَمَّوا: ص (ع) خوطه خور - توپير - توپو. اونهون

ويندڙ ۽ حقيقت معلوم ڪندڙ.

غَمَّوي: ث. اونهين ۾ وڃڻ واري حالت - اونهين ٿي.

غَمَّوٺ: ذ (ع) ولايت جو هڪ درجو (جنهن ۾ بندو فقط خدا جي ياد ۾ مشغول رهي ٿو).

غَمَّوڙ: ذ (ع) سوچ - ويچار - فڪر. اونهون خيال. ڪنهن شيءِ جي اصليت سمجهڻ وارو خيال.

غَمَّوڙ ڏلب: ص. سوچڻ لائق - ويچارڻ جهڙو.

غَمَّوڙ ڪرڻ: سوچ ويچار ڪرڻ. ڌيان ڪرڻ.

غَمَّوڙ و خوض، غَمَّوڙ و لڪڙ: ذ. سوچ ويچار.

غَمَّواب: ذ سڙهن جي زور تي هلندڙ وڏو پيڙو. پاڻيءَ جو جهاز.

غَمَّوطو: ذ (ع) ٿڀي. گوتو. ٻڏڻ.

غَمَّوطي خور: ص. ٿڀي هڻي سمنڊ وغيره جي تري مان موتي ڪڍندڙ. توپو - توپير.

غَمَّوطا ڪاڻڻ: گوتا ڪاڻڻ - ٿڀيءَ ۾ پوڻ. سوچ ويچار ڪرڻ. دل من هڻڻ.

غَمَّوڻا، غَمَّوڻا: ذ. شور - هُل - گوڙ. وڏو آواز.

غَمَّوٺ: ذ (ع) جن پوٽ. غيبات.

غَمَّوٺ: ذ (ف) انبوه - ٽولو - جڻو - ميڙ.

غَمَّيٺ: ذ (ع) غير موجودگي. ڏسجڻ ۾ نه اچڻ. لڪَ. راز - ڳجهه.

غَمَّيب جو علم: ذ. لڪل ڳالهيون ڄاڻڻ. آئنده جا واقعا ڄاڻڻ.

غَمَّيبي: ص. لڪل - ڳجهو - خفيه. آسماني.

غَمَّيبات: ث. ڏسجڻ ۾ نه ايندڙ مخلوق (جن، پوت، پڙيون).

غَمَّيبت: ث (ع) ڳلا - ننڊا. عيب جوڻي. لائي چاڻي.

غَمَّيبتِي: ص. ڳلاخور. لائي چاڻي ڪندڙ.

غَمَّير: ذ (ع) گندگي. مير. ڪٽ. پائي. ويڇو. ڪلفت.

غَمَّير: ص (ع) ٻيو. ڌاريو. جدا - مختلف - ڌار. (ظ)

ڪندڙ. ان چڙندڙ.	سواءِ - بنا. پراھون. ٻاھريون.
غير معدودہ: بيشمار - حد حساب کان ٻاھر.	غير آباد: ص. ويران - اُجڙ.
غير مردہ: ذ. ڌاريو ماڻھو.	غير جانبدار: ص. واسطو نہ رکندڙ. بي تعلق.
غير مستعمل: ص. استعمال ۾ نہ آيل. ڪم نہ ايندڙ.	غير جانبداري: ث. ڪنھن جو طرف نہ وٺڻ. بي رائي.
غير مشروط: ظ. بنا شرط شروط جي.	غير جنس: ص. ٻئي قسم جو، ٻيءَ قوم مان. ڌاريو.
غير معمولي: ص. جيڪو عام نہ هجي. خاص. ان لپ. انوکو.	غير حاضر: ص. موجود نہ هجي. غائب - گم.
غير مڪمل: ص. ان پورو - اڌورو.	غير حاضري: ث. غير موجودگي.
غير ممڪن: ظ. ان ٿيڻي - ناممڪن. مشڪل - محال.	غير ذميدار: ص. ذميداري نہ سنڀاليندڙ. لاڀرواھ.
غير مناسب: ص. نامناسب - ان نھندڙ. اجايو.	غير شفاف: ص. جنھن مان آريار نہ ڏسي سگھجي (شيشو وغيره). ڏنڊلو - ان صاف.
غير واجب: ص. نامناسب. فضول - اجايو. ناجائز.	غير شخص: ذ. ڌاريو ماڻھو. ان واقف ماڻھو. جنھن ماڻھو جو تعلق نہ هجي.
غير واقف: ص. ان سڃاڻو. ان واقف. اوڀرو - اجنبی.	غير گمان: ذ. شڪ شبھو. بي يقيني.
غيرت: ث (ع) شرم - حياءَ - لڄ.	غير شرعي: ص. شريعت جي خلاف. شريعت موجب منع ٿيل.
غير تمند: ص. شرم وارو - حياءَ دار. عزت وارو.	غير ضروري: ص. جنھن جي گھرج نہ هجي. اجايو - فضول.
غيرت: ث (ع) ڌاريائي - بياني - بيگانگي. دوئي.	غير فاني: ص. فنا نہ ٿيندڙ. سدائين قائم رھندڙ.
غيض: ذ (ع) قهر - غصو - ڪاوڙ.	غير متحرڪ: ص. حرڪت ۾ نہ ايندڙ. چرپر نہ
غيور: ص (ع) گھڻي غيرت وارو.	

ف

فاتحہ خواني: ث. فوتيءَ جي پڙ تي دعا پڙهڻ - پرچائي - عذرخواهي.	ف: ث (ع) اُچار "في". سنڌي الف - بي جو چڻيھون اکر. عربي جو ويھون ۽ فارسي جو اٺاويھون اکر. ابجد موجب عدد (۸۰).
فاتحہ پڙهڻ: عذرخواهي ۾ ڦل وغيره پڙهڻ. ڪو ڪم يا معاملو ختم ڪرڻ.	فاتح: ص (ع) فتح ڪندڙ - سويارو.
فاتر: ص (ع) ڪمزور - هيٺو.	فاتحہ: ث (ع) قرآن شريف جي پھرين سورة - سورة "الحمد". فوتيءَ جي روح کي ثواب پھچائڻ لاءِ "الحمد" ۽ "قل هو الله" سورتن جو ورد.
فاتر العقل: ص. عقل ڇٽ - مٽ ھيڻ. چريو.	
فاجر: ص (ع) بدڪار.	

فاحش، ص (ع) شرمناڪ - قبيح. اگهاڙو (لفظ).
 فاخته، ث (غ) گيري (پڪي) - ڪبوترِي.
 فارخطِي، فارخطِي، ث (ع) فارغ خطي) زال مڙس
 جي وچ ۾ بي تعلقي جي لکيت - طلاقنامو.
 فارس، فارس، ذ (ع) ايران (ملڪ).
 فارسي، ث. ايراني ٻولي. (ص) ايران جو.
 فارغ، ص (ع) واندو - آجو. خالي - آزاد.
 فارغ البال، ص. بي فڪر - آزاد (گُشي، ويچار،
 ذميداري کان).
 فارغ البالي، ث. روزگار جي گُشتي کان نجات.
 آسودگي - خوشحالي.
 فارغ ٿيڻ، واندو ٿيڻ - آجو ٿيڻ.
 فارم، ذ (انگ) نقشو - نمونو. خاڪو. شڪل. ڇپيل
 ڪاغذ. بني - ڪيت.
 فاروق، ذ (ع) حق ۽ باطل ۾ فرق ڪندڙ. حضرت
 عمر رضه جو لقب.
 فاسد، ص (ع) فساد پيدا ڪندڙ. خراب. بدچال. لُج.
 فاسق، ص (ع) بدڪار - زاني. گنهگار.
 فاش، ط (ف) پڌرو - ظاهر - چٽو.
 فاش ٿيڻ، پڌرو ٿيڻ - ظاهر ٿيڻ (راز، گجهه).
 فاصيل، ص (ع) جدا ڪندڙ. پري ڪندڙ.
 فاصلو، ذ (ع) ويڇو - دوري. وڻي - وڇوٽي.
 فاضل، ص (ع) وڌيڪ - زياده. گهڻو. فضول - اجايو. عالم.
 فاطمه، ث (ع) نبي سڳوري جي دختر جو نالو.
 فاعل، ص (ع) ڪم ڪندڙ. گرامر موجب ڪم
 ڪندڙ اسم.
 فاعلي، ث (ع) گرامر موجب فاعل جي هڪ حالت.
 فاقو، ذ (ع) بڪ. لنگهن - ويلو. روزو.
 فاقه زده، ص. بڪايل - لنگهڻو. بڪيو.

فاقه گشي، ث. بڪون ڪاڻ - لنگهن ڪڍڻ.
 فاقا ڪڍڻ، بڪون ڪاڻ. وِلا ڪڍڻ.
 فاقه مستي، ث. بڪن ۾ به بي پرواهه رهڻ.
 فال، ث (ع) سَوَن. گجهي معلومات معلوم ڪرڻ جو
 ٿوڻو. ڪنهن معاملي جي سپاڳ نياڳ يا ٿيڻ نه ٿيڻ جي
 غيب داني.
 فال پتائڻ، سڳن معلوم ڪرڻ.
 فالنامو، ذ. فال ڪڍڻ جو ڪتاب.
 فال وجهڻ، اميائن يا خاص نشانين مان حالات
 معلوم ڪرڻ.
 فالٿو، ص. وڌيڪ - زياده - فضول. بيڪار - اجايو.
 ضرورت کان زياده. بچت ۾ آيل - باڇو.
 فالج، ذ (ع) هڪ قسم جي بيماري - اڌ رنگ.
 فالودو، ذ (ف) نشاستي يا چانورن جي پيچي مان ٺهيل
 مٺاڻ (جنهن ۾ برف وجهي کائجي).
 فامر، ص (ف) جهڙو. رنگ جو. شڪل وارو.
 فانوس، ذ (ف) هڪ قسم جو شمعدان.
 فانوس گهڙ، ذ. ٻيڙن، غورابن يا جهازن جي رهبري
 لاءِ عام طرح سمنڊ جي ڪناري تي اڏيل منارو.
 فاني، ص (ع) فنا ٿيندڙ. فنا ٿيل. بي بقا - ناپائدار.
 فائدو، ذ (ع) نفعو - لاپ. آمدني. ڪمائي. چڱائي -
 پلائي. بهتري.
 فائديمند، ص. نفعي وارو - لاپائتو - مفيد. چڱائي وارو.
 فائز، ص (ع) پهچندڙ. ڪامياب.
 فائق، ص (ع) وڌيل. سڀ کان وڌيڪ - اڳرو.
 اعليٰ - معزز. مٿانهون.
 فائيل، فائيل، ذ (انگ) ڪاغذن جو تاريخ وار رکيل بندل.
 فبروري، فيبروري، ث (انگ) عيسوي سال جو
 ٻيو مهينو.

قہا، جملو (ع) تمام سٺو- بهتر.
 قٺا، ص (ع) فتح ڪندڙ- سويارو. ڪوليندڙ. (ذ)
 خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.
 قٺاوي، ث (ع) فتواون. شرعي فتواون بابت ڪتاب.
 قٺا، ث (ع) سوڀ- جيت. ڪاميابي.
 قٺمند، ص. ڪٽيندڙ- فاتح- سويارو. ڪامياب.
 قٺياب، ص. فتح حاصل ڪيل- سويارو.
 قٺيابي، ث. سوڀ- جيت. ڪاميابي.
 قٺت، ث (ع) فساد- جهيڙو. چالاڪي. لڄائي. بغاوت.
 قٺتو، ذ (ع) حرڪت- شرارت. فساد. جهيڙو. بغاوت.
 قٺن انگيزي، قٺن پردازي، ث. شرارت-
 جهيڙو- فساد.
 قٺن جاڳائڻ، فساد پيدا ڪرڻ- جهيڙو مچائڻ.
 بغاوت ڪرڻ.
 قٺتي، ص. فساد- جهيڙاڪ.
 قٺو، ث (ع) "فتح" جو جمع. سوڀ- ڪاميابي.
 قٺو، ث. "فتوح" جو جمع.
 قٺور، قٺور، ذ (ع) فساد- قٺو- ڏٺڙ- وڳوڙ.
 قٺور وجهڻ، قٺو وجهڻ. جهيڙو وجهڻ.
 قٺوي، ث (ع) شرع جو حڪم. شرعي فيصلو.
 قٺيل، ث (ع) وٽ. پٽي (ڪاغذ، ڪپڙي وغيره جي).
 قٺيلو، ذ (ع) وٽ. پٽي، ڪپڙي يا ڪاغذ جي).
 قٺ، ص (انگ) ٺهيل- پتل. پورو- ڪٺ.
 قٺ، ذ (انگ) پير. ٻارهن انهن جو ماپو.
 قٺبال، ذ. پيرن سان بال کي ٽڏڻ جي هڪ راند.
 قٺ نوٽ، ذ. صفحي جي پڇاڙيءَ ۾ لکيل
 سمجھائي- حاشيو.
 قٺر (ث)، قٺر، ذ (ع) صبح. پريات- ڏکي. پرھ
 قٺي- آسڙ.

قٺور، ث (ع) بدڪاري- زنا. گناه.
 قٺا، ث (ع) گندگي. بيحيائي. اوگھڙ.
 قٺش، ذ (ع) بيحيائي. شرم جهڙي ڳالھ. گارگند.
 قٺش ڪلامي، ث. واهيات گفتگو. گارگند.
 قٺر، ث (ع) عزت- شان. وڏائي. هٿ- غرور- گھمند.
 قٺا، ص (ع) عاشق. قربان- گھور- صدي.
 قٺائي، ص. جان نثار- عاشق.
 قٺوي، ص (ع) فدا ٿيندڙ. قربان ٿيندڙ.
 قٺيد، ذ (ع) صدقو. ڪنهن قيدي کي ڇڏائڻ لاءِ
 عيوض ۾ ڏنل رقم. جان جو عيوض.
 قٺا، ص (ف) ويڪرو- وسيع- ڪٺو.
 قٺا، ذ (ع) پاڇ- ڊوڙ.
 قٺار ٿيڻ، ڊوڙي پڇي وڃڻ. غائب ٿيڻ. روپوش ٿيڻ.
 قٺا، ذ (ع) بلندي- اُتاهين- اوچائي.
 قٺاست، ث (ع) ڏاهپ- سياڻپ- عقلمندي- دانائي.
 قٺاسي، ث. سٺ مان ٺهيل ننڍو وڇاڻو (عموما پٿرائي
 جي هيٺان وڇائجي). ڏاس مان ٺهيل فرش.
 قٺاش، ذ (ع) فرش وڇائيندڙ ملازم. صفائي
 ڪندڙ نوڪر.
 قٺا، ث (ع) واندڪائي- فرصت. چوٽڪارو- آزادي.
 قٺا، ذ (ع) جدائي- وڇوڙو- ٽوڙائو.
 قٺا، ذ (انگ) ٻارن يا عورتن جو هڪ قسم جو
 ڊگھو چولو- گهاگھرو.
 قٺاموش، ص (ف) وسريل- دل تان لٽل.
 قٺاموش ڪرڻ، وساري ڇڏڻ- وسارڻ.
 قٺا، ث (ف) گھڻائي- جھجھائي- افراط- ڪثرت.
 قٺا، ص (ف) گڏ- ڪنو- جمع. ڍير.
 قٺامي، ث. جمع ڪرڻ- گڏ ڪرڻ. موجود
 ڪرڻ- ميسر ڪرڻ.

قَرَشُ؛ ذ (ع) پَت تي وڃائڻ لاءِ سَت يا ڏاس مان ٺهيل وڇائو- گِلمر. سِرَن وغيره سان جڙيل ٺهيل پڪو ترُ.
 قَرَش قُرُوش؛ ذ. وڇائڻ لاءِ تپڙ ٽاڙي- گلمر غاليجا.
 قَرَشَتُو؛ ذ (ف) نور مان ٺهيل مخلوق (جيڪي خدا جي عبادت ڪن، ڪائين پين ڪجهه به نه، جبرئيل، ميڪائيل، عزرائيل ۽ اسرافيل وڏا فرشتا آهن)- ملڪ.
 (ص) نڪ.
 فرشته خصلت، فرشته سِيرَت؛ ص. نڪ
 سيرت، سليڻو.
 فرشته صورت؛ ص. شڪل صورت مان نڪ
 لڳندڙ، نڪ- بزرگ.
 قَرَصَت؛ ث (ع) مهلت- واندڪائي. خالي وقت.
 موڪل- چوڻي.
 قَرَضُ؛ ذ (ع) خدا جي حڪم سان مقرر ٿيل ضروري ڪم. نماز جون رڪعتون جيڪي پڙهڻ لازمي آهن.
 سؤنپيل ڪم- ذميداري.
 قَرَض ادا ڪرڻ؛ حڪم جي تعميل ڪرڻ. سؤنپيل ڪم پورو ڪرڻ. ديوتي ادا ڪرڻ. نماز پڙهڻ.
 قَرَضِي؛ ص. خيالي- گماني- نقلي.
 قَرَط؛ ذ (ع) جهجهائي- گهٽائي- ڪثرت.
 قَرَع؛ ث (ع) ٽاري- شاخ.
 قَرَعُون؛ ذ (ع) قديم مصر جي بادشاهن جو لقب.
 (ص) مغرور- ضدي. ظالم- بيرحم.
 قَرَعَوِيَّت؛ ث. غرور- تڪبر- وڏائي.
 قَرَقَر؛ ث (ع) تيزي- جلدائي. (ط) جلدي- جهٽ پت. بنا هڪ جي.
 قَرَقُ؛ ذ (ع) مفاصلو- ڏوري- وچوڻي. ويڇو- جدائي. ڦير- تبديلي.
 فرق اچڻ؛ ڦيرو اچڻ. تبديلي اچڻ. ڪمي اچڻ.

قَرَائِش؛ ذ (ع) "فريضه" جو جمع. خدائي احڪامات.
 قَرَائِش مَنَصَبِي؛ ذ. ضروري ڪم- فرض.
 قَرِيه؛ ص (ف) ٿلهو- موتو (جسم ۾).
 قَرِيه اندام؛ ص. ٿلهي جسم وارو- موتو.
 قَرِيهِي؛ ث. ٿولهه- موتائي.
 قَرُوت؛ ص (ف) تمام پوڙهو- پوڙهو ۽ ضعيف.
 قَرُج؛ ذ (ع) وڻي- چير. عورت جو شرمگاه.
 قَرَجُو؛ ذ. فرصت جو وقت- فراغت- واندڪائي.
 قَرَح؛ ث (ع) راحت- خوشي- آرام.
 قَرَحَت؛ ث (ع) خوشي- سرهائي. آرام- سک. راحت.
 قَرَحَت بخش؛ ص. خوشي ڏيندڙ. آرام ده.
 قَرَح؛ ص (ف) مبارڪ- سپاڳو. وڻندڙ. خوش. سهڻو.
 قَرَحَنده؛ ص. مبارڪ- سپاڳو. خوش.
 قَرْد؛ ص (ع) اڪيلو- چڙو- تنها- واحد. (ذ) هڪ شعر- بيت. پنو (حساب ڪتاب جو). اڪيلو ماڻهو.
 قَرْدا قَرْدا؛ ظ. اڪيلو اڪيلو. جدا جدا. الڳ الڳ.
 قَرْدا؛ ظ (ف) سڀائي. (ذ) ايندڙ ڏينهن.
 قَرْدوس؛ ذ (ع) باغ. بهشت- جنت.
 قَرْدوس مَكَانِي؛ ص. مرحوم.
 قَرَزَات؛ ذ. ٽڪو اڏامڻ جو آواز.
 قَرَزَاتر؛ ص (ف) داناء- عقلمند- ڏاهو.
 قَرَزَنْد؛ ذ (ف) پُٽ- ٻيٽو- پسر.
 قَرَزَنْد آرجمند؛ ذ. لائق پُٽ.
 قَرَزَندي ۾ ولڻ؛ پُٽ بنائڻ- ناني بنائڻ.
 قَرَسَاده؛ ص (ف) موڪليل. قاصد- ايلچي.
 قَرَسَنگ؛ ذ (ف) اٽڪل رُوءِ تن ميلن جو مفاصلو.
 قَرَسُوْدَه؛ ص (ف) گئل- استعمال ٿيل. بيڪار.
 پراڻو- جهونو.

فرق ڪڍڻ: غلطِي ڪڍڻ. چُڪَ درست ڪرڻ.	فِرَوَڪَشِي: ص (ف) ترسندڙ- ٽڪندڙ.
وچان ويڃو دور ڪرڻ. اختلاف ڪڍڻ.	فِرَوَگَذاشت: ث (ف) پُل چُڪَ. غفلت.
فرق ڪرڻ: هڪ جهڙائي نه رکڻ- تفاوت ڪرڻ- ڦير ڪرڻ. مَت ڪرڻ.	فِرَوَمايَ: ص (ف) گهٽ درجي جو- ڪميٿو. رذيل.
فُرَوان: ذ (ع) سَچ ۽ ڪوڙ ۾ فرق ڪندڙ- قرآن شريف.	فِرَوَزان: ص (ف) روشن. ڀرندڙ. چمڪندڙ.
فُرَوت: ث (ع) جدائي- ويڙو- هجر- فراق.	فِرَوش: ص (ف) وڪڻندڙ.
فُرَوق: ذ (ع) جماعت- گروه. قوم. سماجي طبقو.	فِرَوع: ذ (ع) شاخ- تاري.
فرقہ بَندِي: ث. جماعت بندي- گروه بندي.	فِرَوعات: ذ (ع) اهي فقهي مسئلا جن جو اصولي عقيدِي سان تعلق نه هجي.
فِرَوانگ: ذ (انگ) ٻه سؤ ويهن گزن جو مفاصلو (جيڪو ميل جو اٺون حصو ٿئي).	فِرَوي: ص. اصول کان هٽيل (عقيدو، مسئلو).
فِرَمان: ذ (ف) بادشاهي حڪم. پروانو. آمر.	فِرَوع: ذ (ف) روشني- چمڪو. رونق. ترجيح.
فرمانبردار: ص. حڪم جو بندو. چٿيوان.	فِرَوخ ڏيڻ: مشهوري ڏيڻ. واڌارو ڏيڻ. ترجيح ڏيڻ.
فرمانبرداري: ث. حڪم جي مڃتا. اطاعت.	اڳتي وڌائڻ.
فرمانروا: ص. حڪم هلائيندڙ- حاڪم- بادشاه.	فِرَونگ: ذ (ف) معنائن جو ڪتاب- لغت. ڏانئي- ڏاهپ.
فرمانروائي: ث. بادشاهي- حڪومت.	فِرَواڏ: ۱ (ف) دانهن- پُڪار. انصاف ملڻ لاءِ دانهن. نالش- ڪيس- مقدمو.
فرمائش: ث (ف) حڪم- فرمان- آمر. ڪنهن ڳالهه جي پورائي لاءِ چوڻ. گيه لڳل سنهي ۽ نرم ماني.	فِرَواڏ ڪرڻ: مقدمو ڪرڻ. دانهن ڪرڻ- پُڪار ڪرڻ.
فرماشي: ص. خاص حڪم سان نهرائيل.	فِرَواڏ مڃائڻ: دانهن ڪرڻ- گهوڙا گهوڙا ڪرڻ.
فرماڻ: م. حڪم ڪرڻ- ارشاد ڪرڻ. چوڻ.	هَل ڪرڻ.
فِرَمودو: ذ (ف) حڪم- فرمان. قول.	فِرَواڏي: ص. دعويٰ ڪندڙ- مُدعي. داد گهرندڙ.
فِرَونگ: ذ (ع) يورپ (کنڊ).	پُڪاريندڙ.
فِرَونگي: ص. يورپ جو رهاڪو- يورپي. نصارو.	فِرَريب: ذ (ف) دوڪو- نڳي- دغا- دولاب- مَڪَر.
فِرَنيچر: ذ (انگ) گهر جو سامان (ڪٽون، پلنگ، ڪپٽ، ڪرسيون، ميزون وغيره).	فِرَيبِي: ص. دوکيباز- مڪار- نڳ- دولابي.
فِرَوتَنِي: ث (ف) اطاعت. فرمانبرداري.	فِرَيد: ص (ع) بيمثل- لاٿائي- يڪتا.
عاجزي. آڌرڀاءُ.	فِرَيفض: ذ (ع) خدا جو حڪم- فرض.
فِرَوت: ذ (انگ) ميوو- ڦل.	فِرَيفتہ: ص (ف) عاشق. مفتون.
فِرَوخ: ث (ف) وڪرو- نيڪال.	فِرَويق: ذ (ع) جماعت. گروه. فرقو. ڌر.
فِرَوخ ڪرڻ: وڪڻڻ- نيڪال ڪرڻ.	فِرَير: ذ (انگ) چوڪٽ. تصوير جو چورسو.
	قَسَادُ: ذ (ع) جهيڙو- جهڳڙو- دنگو- بکيڙو. بغاوت.

فِسادات، ذ. "فساد" جو جمع.

فِساد ڪرڻ، جهيڙو ڪرڻ. دنگو مچائڻ. هُل ڪرڻ.

فِسادِي، ص. جهيڙاڪ. حرڪتي. فتي باز.

فِسانو، ذ (ف) افسانو- داستان- ڪهاڻي- قصو.

فَسَخ، ذ (ع) ارادي جي تبديلي. ڪنهن معاهدي يا نڪاح جي تسنيخ.

فِسَق، ذ (ع) نافرمانِي- حڪم عدولي. بدڪاري- زنا.

فِسَق ۽ فُجُور، ذ. ڏوه گناه. بدڪاري.

فِسون، ذ (ف) جادو- آفِسون.

فِسون ساز، ص. جادوگر- ساحر.

فِصاحت، ث (ع) خوش بياني- گفتگو ۾ مهذب ٻولي جو استعمال.

فِصد، ث (ع) خراب رت واري نَس. ناڙ- نبض.

فِصد ڪولڻ، سير چوڙڻ (ڪني رت ڪڍڻ لاءِ).

فِصل، ذ (ع) پوک- ڪاشت. ٻني- ڪيت. پيداوار.

موسم- رت. ڪتاب جو حصو- باب.

فِصل ڪڍڻ، پوک جي پيدائش ڪڍڻ.

فِصل ٻَتيرو، ذ. موسمي پکي وانگر فقط مقرر وقت تي ايندڙ.

فَصِيح، ص (ع) صاف مستند محاورو (ٻوليءَ جو). صاف سهڻي بيان واري عبارت. خوش بياني. مهذب گفتگو. صحيح ۽ صاف ڳالهائيندڙ.

فَصِيح و بَلِيغ، ص. خوش بيان ۽ ڪلام. بامعنيٰ ۽ واضح مطلب معنيٰ وارو.

فَصِيل، ث (ع) ديوار- ڀت. چوڊيواري. عالم پناه.

فِضا، فِضا، ث (ع) ڪليل ميدان. بهار. رونق. ماحول. هوا.

فِصائل، ذ (ع) "فَصِيلَت" جو جمع.

فِصل، ذ (ع) مهرباني- عنايت- ڪرم. باجهه- رحم.

بخشش. فضيلت. بزرگي.

فَضْل، ذ (ع) "فاضل" جو جمع.

فُصول، ص (ع) اجايو- بيڻائڻو- بيڪار. نڪمو.

گهڻو- زياده. فالتو- وڌيڪ.

فُصول خَرچ، ذ. اجايو خرچ- هٿ ٿاڙائي. (ص) اجايو خرچ ڪندڙ- هٿ ٿاڙ.

فُصول خَرچي، ث. هٿ ٿاڙائي- اجايو خرچ.

فَصِيحَت، ث (ع) ذلت- بي عزتي. بدنامي- خواري. ٽٽول.

فَصِيلَت، ث (ع) بزرگي- وڏائي- برتري. سلڇڻائي-

اخلاق. آبرو- عزت. سليقو. لياقت.

فِطانت، ث (ع) هوشيارِي- ڏاهپ- سياڻپ- عقلمندي- ذهانت.

فِطرت، ث (ع) قدرت. سرشت- بناوت. طبيعت- مزاج.

فِطرتِي، ص. قدرتي. چالاڪ. حرڪتي- لڄ- شير.

فتي باز.

فِطرو، ذ (ع) روزن جي صدي ڏنل خيرات (اناج يا نقدي جي صورت ۾).

فِطري، ص (ع) قدرتي. طبعي- پيدائشي.

فِعْل، ذ (ع) ڪم- عمل. لڄڻ. عادت. گرامر موجب

هئڻ، ڪرڻ ۽ سَهڻ جي معنيٰ ڏيکاريندڙ لفظ.

فِعْل شَنِيع، فِعْل قَبِيح، ذ. ٻيڙو ڪم- بدڪاري.

فِعْل مُتَعَدِي، ذ. اهو فعل جنهن جو جملي ۾ مفعول موجود هجي.

فِعْل مَجْهُول، ذ. اهو فعل جنهن جو جملي ۾ فاعل نه هجي.

فِعْلِگِير، ص. خراب عادتَن وارو. بدليشو. بدڪار.

فِعْلِي، ص. فعل ڪندڙ. عادي. بدڪار.

فِغَان، ذ (ف) شور- هُل. فرياد- پُڪار. دانهن. روج.

فَن، ص (ع) گم- ويڪل. پيلو ٿڪو. حيران- هڪو هڪو.

فائِدو. سلامتي- بچاء.	فُندان، ذ (ع) گمشدگي. وڃائجڻ. اُڻهوند. ڪمي-
فَلَائِڪَت، ث (ع) مسڪيني- غربت- مفلسي.	گهٽتائي. نقصان.
نڀاڳ- بدقسمتي.	فَقْرُ، ذ (ع) درويشي. محتاجي. غربت. ديني مدرسي
فَلَائِڪَت زده، ص. مصيبت جو ماريل. مسڪين- ڪنگال.	۾ رهندڙ پرديسي شاگردن لاءِ کاڌ خوراڪ (جيڪا گهرن
فَلَائِڪو، ذ (ع) فلان) گار جو لفظ. آڱوڻو. (ص) بي	مان رڌل پڪل صورت ۾ ملي)- وَنڊُ.
نالي. ڪوبه.	فَقْرُ فاقو، ذ. اڃ بک- بک ڏک. مسڪيني- غربت.
فَلَسْتَو، ذ (ع) حڪمت- دانائي- ڏاهپ. دليل-	فُقراء، ذ (ع) "فقير" جو جمع. درويش. گداگر.
حجت. سوچڻ ۽ بحث ڪرڻ جو علم.	فِقرو، فُقرو، ذ (ع) جملو. جملن جو مجموعو.
فَلَسْتِي، ص. فيلسوف. ڏاهو- داناء.	شِق- پٿرا.
فَلڪ، ث. ڌرتي- تيزي- جلدائي. همت- جرات.	فَقَط، ظ (ع) صرف- رڳو. اڪيلو- چڙو. مضمون
فَلڪ ڏيکارڻ، تيزي سان ڪم ڪرڻ. جلدائي	جي خاتي جو لفظ.
ڏيکارڻ. جراتمندي ڏيکارڻ.	فَقَّة، فِقَّة، ث (ع) دين جو علم. مذهبي قانون.
فَلڪ، ذ (ع) آسمان- عرش- آڪاس.	عقل- سمجهه.
فَلڪيات، ذ. آسمان متعلق علم. سچ چنڊ تارن	فَقِيه، ذ (ع) "فقه" جو عالم.
وغيره جو علم.	فَقِير، ص (ع) پيئڻو- پنڻو- منگتو- سوالي. درويش.
فَلڪ، ذ (ع) فرق. ويڇو. جدائي.	مفلس- محتاج. ناچيز.
فَلَم، ث (انگ) ڪافور جي پتيءَ تي نڪتل تصوير	فَقِيرَتَن، ص. غريب- مسڪين. درويش.
(جيڪا پڙدي تي متحرڪ ڏسجڻ ۾ اچي). سٺيما.	فَقِيرِي، ث. فقير جو رتبو. درويشي. غريبي-
فَلَم ڳچيءَ ۾ پوڻ، پراڻي ڳالهه پنهنجي ذمي ٿيڻ.	مسڪيني. پنڻ جو ڌنڌو.
پراڻي مسئلي ۾ ڦاسڻ.	فِڪر، ذ (ع) ڳڻتي- ويچار. انديشو- اڻ تڻ. اُڪو-
فَلُوس، ذ (ع) "فلس" جو جمع. پشسا. پستو ڏوڪڙ.	پريشاني. سوچ- خيال. ڌيان. غور.
فَلِيتو، ذ (ف) وَتِ (بتي، ڌڻي وغيره جي). پليٽو.	فِڪرات، ث. پريشاني- ڳڻتي. اڻ تڻ.
فَم، ذ (ع) وات- مڪ- دهن.	فِڪر رکڻ، اُڪو ڪرڻ. انتظار ڪرڻ. ڳڻتي ڪرڻ.
فَن، ذ (ع) هنر- صنعت. ڪاريگري. ڄاڻ. تجربو.	ڌيان رکڻ- خيال رکڻ.
ڪرتب. ڪسب- ڌنڌو.	فِڪر ڪرڻ، ڳڻتي پچائڻ- ويچار ڪرڻ. غور
فَنڪار، ص. هنرمند. ڪاريگر.	ويچار ڪرڻ.
فَناء، ث (ع) موت- نيسي. (ص) عدم وجود-	فِڪرمند، ص. ويچار ۾- ڳڻتيءَ ۾. پريشان. غمگين.
ناپيد. برباد- ناس- چٽ. گم.	فِڪرمندي، ث. ڳڻتي- ويچار. ارمان.
فنا في الشيخ، ذ. تصوف ۾ هڪ منزل جنهن ۾	فَلَاح، ذ (ع) نجات- چوٽڪارو. ڀلائي- بهتري.

مريد پنهنجي مرشد جي ڌيان ۾ غرق ٿي ويندو آهي.
 قنا في الله، ذ. خدا تعاليٰ جي ڌيان ۾ غرق رهڻ جي منزل.
 قنجان، ٺ (ع) ننڍي پيالي.
 قنڌ، ذ (ف) فريب- ٺڳي- مڪر- دوڪو. (انگ)
 سرمايو- پونجي. چنڊو. مقرر رقم.
 قوارو، ذ (ع) ٿوهارو.
 قوائد، ذ (ع) "فائده" جو جمع. فائدا- نفع.
 قوت، ذ (ع) موت. نستي. فنا. گمشدگي. (ص)
 نيت- گم. وڃايل- مٽل.
 قوت ٿيڻ، مري وڃڻ. ختم ٿيڻ. فنا ٿيڻ.
 قوتي، ص. فوت ٿيل- مري ويل- مٽل. (ٺ)
 مرثو- وفاتي.
 قوت، ذ (انگ) ٻارهن انجن جي ماپ.
 قوت پتي، ٺ. ٻارهن انجن جي ماپ واري ڪاٺي.
 فوٽو، فوتو، ذ (انگ) عڪسي تصوير. عڪس.
 هوبهو نقشو.
 فوتوگرافر، ذ. فوتو ڪيندڙ.
 فوج، ٺ (ع) لشڪر- سپاه. گهڻن ماڻهن جو مجموعو- انبوه.
 فوجدار، ص. فوج جو عملدار. ڪوٽوال.
 فوجداري، ٺ. فوجدار جي چونڪي. ڏوهن جا فيصلا ڪندڙ عدالت.
 فوج گشي، ٺ. لشڪر چاڙهڻ- ڪاهه.
 فوجي، ص. فوج جو سپاهي.
 قورا، قوري، ظ (ع) يڪدم- جهٽ پٽ- ٽرٽ- جلدي.
 فوطو، ذ (ع) خصيو- آٿورو.
 فوقيت، ٺ (ع) بلندي- مٿانهين. برتري. ترجيح.
 قولا، ذ (ف) سخت ۽ اعليٰ قسم جو لوهه- رُڪ.

(ص) نهايت سخت- مضبوط.
 قولادي، ص. رڪ جو ٺهيل. نهايت سخت. مضبوط.
 قهرست، ٺ (ع) وچور- تفصيل- لسٽ. تفصيل سان سلسليوار لکيل وچور. يادداشت.
 قهر، ذ (ع) عقل- سمجهه- دانائي.
 قهر و قراست، ٺ. عقل سمجهه- سياڻپ- دانائي.
 قهميدو، ص. سمجهو- ڏاهو- سياڻو. هوشيار.
 قهميدگي، ٺ. عقل- سمجهه. ذيرج- صبر.
 قهمائش، ٺ (ع) سمجهائي. تنبيهه- هدايت.
 قهمير، ص (ع) عقلمند- ڏاهو- دانا.
 قي، ٺ (انگ) معاوضو- اجرت- محنتاڻو. اسڪول ۾ شاگرد کان ورتل درماه رقم.
 قي، حرف جر (ع) پر- منجهه- اندر. جو. سان- گڏ.
 قي البديهي، ظ. فوراً- يڪدم- ٺهر پهر.
 قي الحال، ظ. هن وقت- هينئر.
 قي الحقيقت، ظ. حقيقت ۾- اصل ۾. سچ پچ.
 قي القور، ظ. يڪدم- فوراً.
 قي الوقت، ظ. هن وقت- هينئر. فوراً- يڪدم.
 قي آمان الله، جملو. خدا جي آمان ۾ (موڪلائي وقت جو جملو).
 قي سبيل الله، جملو. خدا جي واٽ ۾.
 قي سيڪڙو، ظ. هڪ سؤ تي.
 قي نفسه، ظ. پنهنجي ذات کان.
 قياض، ص (ع) سخي. ڏاتار.
 قياضي، ٺ. سخاوت- دريادلي.
 قيروز، ص (ف) فاتح- سويارو. ڪامياب. سپاڳو.
 قيروزو، ذ (ف) هڪ قسم جو قيمتي پٿر (نيري رنگ جو ٿئي).
 قيروزي، ص. نيلو- نيرو (رنگ).

فِيشَنُ؛ ذ (انگ) طرز- ڍنگ- نمونو. بناوت. لباس
جي بيهڪ. رواج- دستور- هلي چلي.
فيصل؛ ذ (ع) فيصلو. نيرو.
فيصل ڪرڻ؛ نيرون- فيصلو ڪرڻ. طيء ڪرڻ.
فيصلو؛ ذ (ع) نياء- نيرو. انصاف- فتوي.
فيض؛ ذ (ع) فائدو- نفعو. پلائي- بهتري.
فيضان؛ ذ. نفعو- فائدو.
فيض رساڻ؛ ص. نفعو پهچائيندڙ. فائدو ڏيندڙ.
فيض عام؛ ذ. عام ماڻهن جو ڀلو.

فيض ماب؛ ص. فائدو پهچائيندڙ.
فيل؛ ذ (ع) هاڻي.
فيلبان؛ ص. هاڻيءَ کي هلائيندڙ- پيلبان.
فيل مست؛ ص. مست هاڻيءَ جهڙو. پيپرواه.
فيل؛ ص (انگ) ناپاس. ناڪامياب.
فيلسوف؛ ذ (يوناني) حڪيم- ڏاهو- دانا.
فيلسوفي؛ ث. فلسفو. حڪمت- ڏاهپ- سياڻپ.
فيملي؛ ث (انگ) ڪُٽنب- گهر جا ڀاتي.

ف

ف؛ ذ (اچار "ڦي") سنڌي الف- بي جو انتهيون اکر.
قات؛ ذ پاڻيءَ جو وڏو وهڪرو جيڪو درياءَ مان وهي.
ڌار- چير (پٽ وغيره ۾).
قات قاتڻ؛ وڏو راز ظاهر ٿيڻ. سازش ڪلڻ.
قاتڪ؛ ذ. وڏو دروازو. اڪرنڊڙ رستي لاءِ ريلوي لائين
تي ٺهيل ويڪرو دروازو.
قاتڪ وارو؛ ص. ريلوي قاتڪ تي مقرر ملازم.
قاتل؛ ص. چيريل (ڪپڙو وغيره). ڪليل (وات).
قاتڻ؛ م. چيرجڻ. ڇاڪ ٿيڻ. شڪاف ٿيڻ. ڪلڻ- ظاهر
ٿيڻ. ويڪرو ٿيڻ. ڏاڍي ڳالهائڻ.
قاتوڙو؛ ص. قاتل (وات). وڏي واڪي ڳالهائيندڙ.
قاتوڙو ڏهل؛ ذ. منهن تي چڻي ڏيندڙ. بڪ بڪيو.
دل جو هلڪو (جيڪو دل ۾ ڳالهه رکي نه سگهي).
قار؛ ث. ميوي وغيره جو ويڊيل ٽڪر- قاش- ٿاڪ.
قار؛ ذ. هر ۾ لوهي نوڪدار ٽڪرو (جيڪو زمين
ڪيڙي)- چوٽي- گهوڙو.

قارووه؛ ذ (ف. فالس) ميوي جو هڪ قسم ۽ ان جو وڻ.
قاڙ؛ ذ. چير- ڇاڪ- شڪاف. ڌڙڙ.
قاڙڻ؛ م. چيرڻ. شڪاف ڪرڻ- ڇاڪ ڪرڻ. ٽڪر
ڪرڻ (ڪپڙو). کولي ويڪرو يا وڏو ڪرڻ.
قاروهو؛ ذ. درياءَ لڳ ڀيلن جو هرڻ مثل هڪ جانور.
قاروا مارو؛ ڏکيو ڪم ڪري ڏيکارڻ (توڪ). رڳو
ٻڌاڪون هڻڻ ۽ عملي طرح ڪجهه به نه ڪرڻ.
قاسائڻ؛ م. جاري يا ڪوڙڪي ۾ جهلڻ. قابو ڪرڻ.
مبتلا ڪرڻ. اڙائڻ- اٽڪائڻ. پڪڙڻ- گرفتار ڪرڻ.
تبضي ۾ ڪرڻ.
قاسڻ؛ م. پڪڙجڻ. جهلجڻ. گرفتار ٿيڻ. اٽڪڻ.
منجهڻ. قابو ٿيڻ. قيد ٿيڻ. محبت ٿيڻ. پڇڻ. مبتلا ٿيڻ
(بيماري وغيره ۾). رنڊجڻ.
قاسي؛ ث. رسي جو ٿنڌو جيڪو ڳچيءَ ۾ پوڻ سان
گهڻي ماري. رسي ۾ لٽڪائي مارڻ جي سزا- قاهي.
ٿاڪ؛ ث. قار- قاش. جاگرافي موجب زمين جي خيالي

ليڪ جيڪا زمين کي اڌو اڌ ڪري (ويڪرائي- ٺاڪ،
ڊگهائي ٺاڪ).

ٺاه، ص. ٽڪل- ماندو. نِسَٽو.

ٺانڊ، ٺ. ورهاست- وِڙج. حصو- پَٽي. ٺوڙي.

ٺانڊڻ، م. ورهائڻ- وڙجڻ- تقسيم ڪرڻ. حصا
ڪرڻ- ڀاڱا ڪرڻ. ڌار ڪرڻ.

ٺانڊڻي، ٺ. وڙج- ورهاست. حصو- پَٽي. نفعي
جي وڙج.

ٺانگهو، ڏ. سڪل ٺاري- بانگهو.

ٺاهو، ڏ. ٺاسي. گهڻو- گهوگهو.

ٺاهو ڪائڻ، ٺاسيءَ تي چڙهڻ. مجبور ٿي ڇڏو يا ڪڏو
ڪم ڪرڻ.

ٺاهي، ٺ. ٺاسي. گهڻو. گهوگهو.

ٺاهي چڙهڻ، ٺاسيءَ تي چڙهڻ. موت قبولڻ. ڏسي
وائسي پاڻ کي موت جي منهن ۾ ڏيڻ.

ٺهائڻ، م. ٻئي جو مال پنهنجي قبضي ۾ آڻڻ. هڙپ
ڪرڻ. پڇائڻ- بلائڻو ڪرڻ.

ٺهڻ، م. ڪنهن شيءِ يا مال مان چڱيءَ طرح حاصلات
ٿيڻ. دل گهريو فائدو ٿيڻ. خواهش پوري ٿيڻ. دل تي
ڍڙ ڪرڻ. نهڪي اچڻ- ڪپ ٿيڻ. پڇڻ (چوڙ ۾).

ٺٽ، ٺ. پڪڙڻ جي اڏامڻ جو آواز. پڪڙڻ جي ڪنڀن
هڻڻ واري چُرير. ٺٽڪو. لُچ پُچ.

ٺٽڪائڻ، م. تڙيائڻ- لڇائڻ. ايڏا ڏيئي لڇائڻ.

ٺٽڪڻ، م. لڇڻ- تڙيڻ.

ٺٽڪو، ڏ. لوچ پوچ- تڙڻي. بي آرامي- آند ماند.

ٺٽل، ص. چٻيل- چٽيل.

ٺٽ، ڏ. ٺُرڙي. زخم. ناسور.

ٺٽ ٺٽڻ، اجايا خرچ ڪرڻ. بي سُود قرض ڪڍڻ.

ٺٽ جاڳائڻ، سٽل سور ياد ڏيارڻ. تڪليفون ۽ عذاب

ياد ڏيارڻ.

ٺٽاڪو، ڏ. بارود پيرل پوپو جيڪو وڏو ٺڪاءُ ڪري.
هڪ قسم جي آتشبازي.

ٺٽاڪا چوڙڻ، ٺٽاڪون هڻڻ. اجايون ڳالهيون ڪرڻ.

ٺٽائي، ٺ. ٺٽائڻ جو عمل. نفاق- اثبث. خرابي.

ٺٽائڻ، م. ٺٽ ڪرائڻ. زخم ڪرائڻ. گهايل ڪرائڻ.

ٺٽائڻ، م. خراب ڪرڻ. ڊاهڻ. تباھ ڪرڻ. آڇاڙڻ.
نفاق وجهڻ. بگاڙڻ.

ٺٽائڻ، م. پڇائڻ- موٽي تان پڇائي ڇڏڻ.

ٺٽ ٺٽ، ٺ. ٺٽاڪن جهڙو لاڳيتو آواز. موٽر
سائيڪل جو آواز. ٺٽڻي موٽر.

ٺٽجڻ، م. زخمي ٿيڻ- گهايل ٿيڻ.

ٺٽرو، ص. تازو توانو. چڱو پلو. تازو (ڪير مڪڻ
وغيره). سٺيو.

ٺٽڪار، ٺ. ملامت. جُٺ ٺٽ. نفرت- ڌڪار. پٽ
پاراتو. لعنت ملامت.

ٺٽڪار وسڻ، هر وقت لعنت ملامت ٿيڻ. جُٺ ٺٽ ٿيڻ.

ٺٽڪارڻ، م. لعنت ملامت ڪرڻ. پٽ پاراتو ڪرڻ.
جُٺ ٺٽ ڪرڻ. ڌڪارڻ- نفرت جو اظهار ڪرڻ.

ٺٽڪو، ڏ. جسماني سزا لاءِ هڪ خاص قسم جو
جهبڪ. ڌرو.

ٺٽڪا هڻڻ، ڪنهن ڏوهاريءَ کي ڪورٽ جي حڪم
سان ڌرا هڻڻ.

ٺٽڪي، ٺ. هڪ قسم جو پسارڪو وڪر.

ٺٽل، ص. خراب. آڇڙ- تباھ. ڄميل (ڪير). ڪرڙيل-
بگڙيل. ٺهيل (خراب سنگت يا دوستيءَ ۾).

ٺٽل، ص. چيريل (ڪاٺي وغيره)- سيريل. اُڀريل (پُچ).

ٺٽڻ، م. زخمي ڪرڻ- گهاٽڻ.

ٺٽڻ، م. خراب ٿيڻ- بگڙڻ. ڪرڻ. ڊهڻ. تباھ ٿيڻ.

ڦڏو، ذ. شِگاف- چيرُ، معاملو- جهيڙو. اٽڪاء-
رنڊڪ (ڪم ۾). رولو.

ڦڏائي، ث. ڦڏو ڪندڙ. جهيڙاڪ. فسادِي.

ڦڏي باز، ص. ڦڏائي. جهيڙاڪ.

ڦڏو، ص. ڏڪر ٿيڙو. آڏو- تريو. ونگو- وريل.

جنهن ماڻهو جو پيو ڦريل هجي (۽ منڊڪائي هلي).

ڦر، ذ. ڦل- ميوو. جانور جو بچو. ڪاٽيء يا ڪپ جو
ڌار وارو حصو.

ڦر گڪر، ذ. چوڻائي مال جو ننڍو ڦر. ٻار بچو.

ڦر چنڊ، ڪچو ڳپ ڪيرائڻ (چوڀايو مال). ٻار ڪيرائڻ.

ڦر، ث. زوري ڪسڻ جو عمل- ڪس- لٽ.

ڦرائڻ، م. چوڀائيءَ کي لڳ ڪرائڻ- ميڙائڻ.

ڦرائڻ، م. ڪسائڻ. هٿان وڃائڻ. لٽائڻ. ڦر ڪرائڻ.

ڦرتي گهري، ث. اٿل پتل. انڪار اقرار. بدل سڌل.

ڦرجڻ، م. ڦر جهلڻ (وڻ)- ٻورجڻ. لڳ ٿيڻ. پيٽ
سان ٿيڻ.

ڦرجڻ، م. لٽجڻ. گسجڻ. ڦرجي وڃڻ.

ڦرڙائڻ، م. ڦيرائڻ- گهٽائڻ (اڪيون).

ڦرڙي، ث. ملي سبب بدن تي ننڍو ڦٽ. ننڍو ڦٽ.

ڦرڪاء، ث. ڦيرو. عضوو. حواس.

ڦرڪاء ڦرڻ، ڦيرو ڪائڻ. حواس خطا ٿيڻ. عقل
چرخ ٿيڻ.

ڦرڪائڻ، م. ڏڪائڻ- ڪنبائڻ.

ڦرڪڻ، م. ڏڪڻ. ڪنهن عضوي جو ڏڪڻ
(جيڪو سوڻ سمجهيو وڃي). ڪنڀڻ.

ڦرڪڻي، ث. ڏڪڻي- ڪنبڻي- ٽرڪڻي.

ڦرڪو، ذ. ماحول- وايومنڊل. ڊول. هلت چلت.

ڦرڪو ڦرڻ، ماحول بدليجي وڃڻ. ارادي ۾ تبديلي
اچڻ. خيال بدلجڻ.

اُڃڻ. ميسارجڻ (اڪر). ڪلفت پوڻ. خراب صحبت ٿيڻ.

ٽٽو ڪرڻ، اچلي ڇڏڻ. پري ڪرڻ. ڇڏي ڏيڻ-
ترڪ ڪرڻ.

ٽٽڻ، م. چيرجڻ- سيرجڻ. اُٻڙڻ (سلو، ٻوٽو). نِسڙڻ
(سنگ). جهلڻ (ٻور). کُلڻ (گل)- ٽڙڻ. نڪرڻ- ظاهر
ٿيڻ. ڀڄڻ- لڪي ڀڄڻ.

ٽٽڻ ڦاٽڻ، وڌڻ ويجهڻ- عيالي اولادي ٿيڻ.

ٽٽي اچڻ، ٻاهر نڪرڻ. ظاهر ٿيڻ. اُٻڙڻ (سلو).

ٽٽو، ص. ڦٽل. ڊنل. ويران. غير آباد. (ذ) غير آباد
علائقو يا ميدان. گهوڙي جو پنڌ ۾ ڪار. سنڌو دريا جو
هڪ اڳيون وهڪرو.

ٽٽي وڃڻ، نڪري وڃڻ. ڀڄي وڃڻ.

ٽٽي، ث. ڪپه جو ڦٽل گوگڙو. گوگڙي مان نڪتل
ڪپه (ڪڪڙن سوڌي). مڪڻ جي ذري. ڏونري يا
مڪڻ جو ذرو.

ٽٽيون، ث. وڏن مان نڪتل ڪپه (جنهن مان ڪڪڙا
نڪتل نه هجن).

ٽٽ، ث. ملامت. جٺ. حيف. لعنت.

ٽٽ ٽٽ، ث. لعنت ملامت- ٿڪ بڻجو.

ٽٽڪار، م. لعنت ملامت. ڌڪار- نفرت.

ٽٽڪار وسڻ، لعنت وسڻ. خواري ٿيڻ. نفرت جو
اظهار ڪرڻ. ڌڪارڻ.

ٽٽڪارڻ، م. ٽٽڪارڻ. لعنت ملامت ڪرڻ. جٺ
ڪرڻ. ملامت ڪرڻ.

ٽڙ، ذ. گهاٽ- زخم. ڦٽ. وڏ- چيرُ.

ڦڏو، ص. ڏندن پڳل. جنهن کي ڏند نه هجن- ڀڏو.

ڦڏو، ذ. هڪ قسم جو ننڍڙو پڪي (ث. ڦڏي)-
ٿوسي پڪي.

ڦڏا، ذ. ڏنگ- وڙ. گهٺ.

قِرْمَوْتِي: ٥. هڪ قسم جو ٻارائو رانديڪو (جيڪو ڪاٺ مان ٺهيل لاتون وانگر ٿري).

قِرْمَو: ٦. م. ڦل ڏيڻ. فائدو ڏيڻ. لڳ ڪرڻ (جانور). ٿرڪڻ (اڪ).

قِرْمَو: ٧. م. گهمڻ- چڪر کائڻ. دائري ۾ هلڻ- گردش ڪرڻ. موٽڻ- وڃڻ. اٿلڻ. بدلجڻ. باغي ٿيڻ- مخالف ٿيڻ. انڪاري ٿيڻ. گمراه ٿيڻ. موڙ کائڻ. مڙڻ. ڦيرو کائڻ. ڦڙو ٿيڻ.

قِرْمَو: ٨. گهمڻ- تبديل ٿيڻ- بدلجڻ.

قِرْمَو: ٩. م. گهمي اچڻ- موٽي اچڻ. موڙ کائڻ. گهمرو ڏئي اچڻ. مڙي اچڻ.

قِرْمَو: ١٠. وڃڻ- برخلاف ٿيڻ. باغي ٿيڻ. ڳالهه يا قول کان هٽڻ. انڪاري ٿيڻ.

قِرْمَو: ١١. ٺ. چرخي. ٿرْمَوِي.

قِرْمَو: ١٢. ڏ. ننڍي ڄمار جو ٿر. ننڍو ٻار.

قِرْمَوِي: ١٣. ٺ. ٿرْمَوِي.

قِرْمَو: ١٤. ڏ. ڏوهين جي ڪپڙن ڏوٽڻ جو تختو. تختو- پاتيو. تارو (ٻهاري طور ڪم اچي).

قِرْمَو: ١٥. ٺ. ڪاٺ جي پٽي- تختي. ڪنڀارڪي ڪم جي ٺهڻي. ڪيلي جي ٿري. مٿرن وغيره جي داڻن واري ساڻي ٿري.

قِرْمَو: ١٦. ٺ. مٿرن جي ٻجن وارو تازو ٿر. ڪيلي جو ٿر. ٿرْمَو: ١٧. ڏ. تاري (جنهن سان بهارو ڏجي). بهارو- تارو.

قِرْمَو: ١٨. ٺ. پل (واهه وغيره مٿان لنگهڻ لاءِ).

قِرْمَو: ١٩. ٺ. ٻٽاڪ. لٻاڙ.

قِرْمَو: ٢٠. م. ٻٽاڪي- لٻاڙي.

قِرْمَو: ٢١. م. چُست- چالاڪ. جلدباز.

قِرْمَو: ٢٢. ٺ. چُستي- تيزي. جلدائي.

قِرْمَو: ٢٣. ٺ. چُستي. چالاڪي. جلدائي.

قِرْمَو: ٢٤. م. چُست. جلدباز. تيز. هوشيار. چُٽ.

قِرْمَو: ٢٥. ٺ. ڦيرائي. گهمي. پير جي آڏوي (جنهن سان ماڻهو ڪري پوي)- آنگڙو- آڙي. وڪڙ واري ڳنڍ (سِرڪڻ ڦاهي وانگر).

قِرْمَو: ٢٦. ٺ. گهمي ڪرڻ. انجام تان ٿرڻ. ڦيرو کائڻ.

قِرْمَو: ٢٧. م. پير جي آڏوي ڏيڻ. ٿري وڃڻ. رنڊڪ وجهڻ. ٿرْمَو: ٢٨. ڏ. (ع. فرضه) دريا، واهه وغيره تان اُڪرڻ لاءِ پل.

قِرْمَو: ٢٩. ٺ. هوا ۾ ڪپڙي جو آواز. جهنڊي يا بيرق جو آواز. اُڏامڻ وقت پکين جي ٻرڻ جو آواز.

قِرْمَو: ٣٠. م. ٻرڻ. آواز ڪرڻ. ڪوشش ڪرڻ. لٻاڙ هڻڻ. اجايو ڳالهائڻ.

قِرْمَو: ٣١. ٺ. ٻوند ٻوند (مينهن جي)- سنهون مينهن- ڪڙيون.

قِرْمَو: ٣٢. ٺ. ڊوڙ ڊڪ. ڳولا ٿولا. مانڌاڻ. ٽاڪوڙو.

قِرْمَو: ٣٣. ٺ. پکيءَ ڦاسائڻ لاءِ ڦندو. ڪوڙڪي.

قِرْمَو: ٣٤. م. جهنڊو بلند ڪرڻ. آواز ڪڍائڻ. ويڙهائڻ (ڪڪڙ).

قِرْمَو: ٣٥. م. ڏڪڻ- ڪنڀڻ. هوا ۾ لڏڻ (جهنڊو). ڪنڀ هڻڻ. ويڙهڻ (ڪڪڙ). هٿ پير هڻڻ. ڪوشش ڪرڻ. خوشيءَ مان بيتاب ٿيڻ.

قِرْمَو: ٣٦. ٺ. ڏڪڻي- رڻي (سياري ۾ مينهن سيءَ سببان). ڏهڪاءُ (واري ڊپ کان).

قِرْمَو: ٣٧. ڏ. ڪتاب جو پوش (جلد تي). پٽڪو. پڙو.

قِرْمَو: ٣٨. ڏ. ٽپيو- قطرو- بوند.

قِرْمَو: ٣٩. ڏ. "ڦيش" ٻوٽي جو تارو يا پَن- ٿرْمَو.

قِرْمَو: ٤٠. ٺ. ٽڪجي بيحال ٿيڻ. ساڻو ٿيڻ. مانڌائي کان ٻڄي رهڻ.

قِرْمَو: ٤١. ٺ. ٻوند- قطرو- ٽپيو.

ٺڪڪڻ، م. پاڻي وغيره ٺڪڪڻ وقت ٻاٽ جو آواز ٿيڻ.

ٺڪڪڻ - ٻڙڪڻ - اُٻڙڻ.

ٺڪڪو، ذ. اوبارو - ٺڪو - ٻڙڪو.

ٺٺي، ث. پيءُ جي پيڻ.

ٺڪڙ، ذ. وات ۾ وڌل ٻوري يا سفوف جي لپ. ٺڪڙ

وغيره جي لپ. هڪ ئي وقت وات ۾ پئجي سگهندڙ شيءِ جو انداز.

ٺڪڙ هڻڻ، لڀون ڀري وات ۾ وجهڻ. هڻج سان کائڻ.

ٺڪائي، ث. هيڊاڻ - پيلاڻ. شرمساري - لڄ.

ٺڪائي وندرائڻ، شرمندگي کي لڪائڻ جي لاءِ ٻيون ڳالهيون ڪرڻ.

ٺڪڪڻ، ث. ڪاڪل - ڪٽ ڪٽ. چڪتاڻ. خواري - بدنامي.

ٺڪرائي، ث. سوڪڙ (زمين جي). ماحول جي وائڪائي.

ٺڪرو، ص. ٿورو سُڪل - آڊوڪو (ڪپڙو). تازو توانو. وائڪو.

ٺڪڙ، ص. کٽل - جوکو. هٿ ڦار - فضول خرچ.

ٺڪڙ باز، ص. کٽل - فضول خرچ.

ٺڪڙ ڦاڙ، اصليت ظاهر ڪرڻ. راز ٻڌرو ڪرڻ.

ٺڪڙي، ث. بڪواس. بداخلاقي. خواري. گهٽي -

کيتو. (ث) پٺيان لڳي پوندڙ - جند نه ڇڏيندڙ.

ٺڪڙي ٻڌڻ، خواري ڪرڻ. آزار مچائڻ. وري وري چوڻ - ستائڻ.

ٺڪڙ، م. ڪا دوا هٿ جي تريءَ تي رکي وات ۾ وجهڻ. جهٽ پٽ کائڻ. آڏائڻ (دولت).

ٺڪو، ذ. لپ ۾ آيل مقدار - ٺڪ.

ٺڪا هڻڻ، جلد کائڻ. لڀون ڀري کائڻ. گهڻو کائڻ.

ٺڪو، ذ. هڪ رنگ جو نالو - هيڊو - پيلو. (ص)

هلڪو (رنگ). بي رونق. بي سواد (جنهن ۾ لُون نه

هجي). ڪومايل (منهن). آداس. شرمندو - لهجي.

ٺڙيون، ث. ٻوندون (برسات جون) - ڪٽيون.

ٺڙيون پوڻ، سنهون مينهن وسڻ - ٻوندون پوڻ.

ٺڙيو، ذ. فيصلو (وهنوار جو). معاملو - نبيرو.

ٺڙيو ڇڏائڻ، معاملو نبيرو. ڏئي وٺي آڇو ٿيڻ.

ٺڙاٺ، ذ. ڪن جون ڳالهيون - سُس پُڻ.

ٺڙائڻ، م. ڏٺارڻ - برغلائڻ.

ٺڙ ٺڙ، ث. هلڪي آواز ۾ ڳالهائڻ. سُس پُڻ. ڪن جون ڳالهيون.

ٺڙ ٺڙ ڪرڻ، آهستي ڳالهائڻ. ڪن جون ڳالهيون ڪرڻ.

ٺڙڪو، ص. ترڪو - گسڪو. سڌيو - سڪو. (ث. ٽسڪي).

ٺڙڪو، ذ. هلڪو آواز. آهستي ڳالهائڻ.

ٺڙڪا هڻڻ، ڪن جون ڳالهيون ڪرڻ. گلائون ڪرڻ. لائي چاڻي ڪرڻ.

ٺڙڻ، م. چيچڻ. چڻجڻ. زور يا دٻاءُ سان ٿيهجي پوڻ.

ٺڙڻ، م. زوري اندر وجهڻ. دٻي ڀرڻ. ڏئي ڀرڻ. گهوچڻ. دٻڻ.

ٺڙو، ص. بي زورو. هيٺو. ٿڌو.

ٺڙجڻ، م. ڪاوڙجڻ. تڪرار ڪرڻ.

ٺڙي، ث. تڪرار. ضد - ڪٽو - ٺڪڙي.

ٺڙاٺ، ذ. ٺٺيءَ جو پٽ (ث. ٺڙاٺ) - پڦاٽ.

ٺڙو ٺڙو، ذ. سڀني اندر هڪ عضوو (جنهن سان ساه کڻجي).

ٺڙو ڏڪڻ، هراس ٿيڻ. ڊپ ٿيڻ. تمام گهڻو ڊڄڻ.

ٺڙي، ث. ٺڙن جي سوچ جي بيماري. ٻڪرين جي هڪ بيماري.

ٺڙي لڳڻ، بيماري يا هراس سبب اُڃ لڳڻ. خشڪي

چڙهڻ. ڊپ ۾ ڏڪڻي وٺڻ.

ٺڙو، ذ. ٺٺيءَ جو مڙس.

(ث. ٽڪي).

ٽڪو ٿيڻ: شرمساري يا ڊپ سبب منهن جو رنگ هارجي وڃڻ - پيلو ٿيڻ - هيڊو ٿيڻ (منهن). شرمندو ٿيڻ - لهي ٿيڻ.

ٽڪي: ث. حڪيمن جي دوا. ٻورو يا سفوف جيڪو تري تي رکي وات مان ٽڪجي. ٻُڪي جو هڪ قسم. ٽُڪُڙ: ذ. سنبت سال جو ٻارهون مهينو (جيڪو عموماً فيبروري يا مارچ ۾ اچي).

ٽُل: ذ (سن) ٽُر (وڻ جو اويڙ جو). ميوو - ثمر. نتيجو. فائدو. عيوض - اجر.

ٽُلداٽڪُ: ص. ميوي دار. فائديمند.

ٽُل ملڻ: نتيجو ملڻ. عيوض ملڻ. ڪٿي جي سزا ملڻ. نفعو ملڻ.

ٽُل: ذ (سن) ٽُل - ٽول. ڀرت ۾ ڪم ايندڙ ست پٽ جو ٽُل. توپيءَ جو ٽؤنر. نڪ يا ڪن ۾ پائڻ جو هڪ ڳه. تمويذ - تائت. منڏيڙي جو ٽُل. حيض - ماهواري. ٽُل چُونڊڻ: شاديءَ جي هڪ رسم موجب لائڻ کان پوءِ گهوت جو ڪنوار جي مٿي تان ڪجهه جا پڙا چوندڙ. ٽُلا: ذ. جوئر يا مڪائي جا ڀڳل ڍاڻا (جن جو اندريون ڳپ ٿاڻي ڳلن جو ڏيک ڏئي).

ٽُلاڙجڻ: م. ٽَڙَ (ٻور، گل). باهه ۾ وڌل شيءِ ٽنڊجڻ (جئن ٽٽڪي، جست وغيره ٽُلاڙجي). اندر جي گرمي سبب وات ۾ ٽُلڻا ٿيڻ.

ٽُلاڙڻ: م. ڪنهن وڻ جو ٻور جهلڻ. ٽُل جهلڻ.

ٽُلانتي: ث. مڙس مري ويل عورت - رن زال (جنهن کي ٽُل ايندا هجن).

ٽُلي: ث. ننڍڙو ٽُل يا ٽُل. آڪ جو ٽُل. هڪ قسم جو ڳه (نڪ يا ڪن ۾ پائڻ جو). ڀرت جو هڪ نمونو. ٽُليو: ص. ٻن رنگن جي چٽن وارو (ڪڪڙ).

گهوڙو وغيره).

ٺُڪاري: ث. ڪپڙي يا ڪاٺ تي گل ٽل ٺاهڻ جو ڪم. ڪپڙي جو هڪ قسم.

ٺُڪو: ذ. ٺٽي تي پڪل سنهي ماني - چپاتي.

ٺُنگي: ص. يورپ جو رهاڪو - فَرنگي.

ٺُٺو: ذ. گرميءَ يا گائڻ سبب جسم تي ٿيل قوتيندو - چُلُٺو.

ٺُٺا پوڻ: چُلُٺا پوڻ. سخت تڪليف ڏسڻ.

ٺُٺو: ذ. جوئر مڪائي جو ڀڳل ڍاڻو. اکين جي هڪ بيماري - اک جي تاري ۾ ٿيل اڇو ٽڪو. ڏيبي جي وٽ جو سڙيل حصو. دڪيل پيڙيءَ جي رڪ.

ٺُٺو: ذ. تاس جي چٽن شڪلين مان هڪ شڪل (جيڪا گل جهڙي ٿئي).

ٺُٺاڙي: ث. باغيچو - چمن.

ٺُٺو: ث. ڳولا. ڪنڊير (ٽپڙن جي).

ٺُٺو وجهڻ: ڳولا ٽولا ڪرڻ. سامان يا ٽپڙ ٽاڙي ڪنڊيرڻ.

ٺُٺوڻ: ٺُٺوڻ: م. ڪنهن شيءِ جي ڳولا ۾ سڀ ٽپڙ هيٺ مٿي ڪرڻ (پيتي يا هڙ ۾). ڳولڻ. پڪيڙڻ. ڪنڊيرڻ.

ٺُٺوڻ: ذ. ٺُٺو - چالو - ٽوٽيندو.

ٺُٺاڙ: ٺُٺاڙ: ث. چار - رڪ - ڪيري.

ٺُٺو: ٺُٺو: ص. ٽيٽو. اڀرو - ڪمزور. بي همت. ڀرو - ليلهڙ. ڊڄڻو. نرم - ڪونشرو. سست - ٽوٽي. (ث. ٺُٺي).

ٺُٺاڙ: ٺُٺاڙ: ث. رڪ - ڪيري - چار.

ٺُٺاڙ: ٺُٺاڙ: ص. ٽيٽو. اڀرو - ڪمزور. بي همت. ڀرو - ليلهڙ. ڊڄڻو. نرم - ڪونشرو. سست - ٽوٽي. (ث. ٺُٺي).

ٺُٺي: ث. ننڍڙو ٺُل. آڪ جي ٺُٺي. چانبي جو گل. ڪپڙي تي ڀرت ڀريل ٺُل. نڪ ۾ پائڻ جو هڪ ڳه.

ٺاڻيل گيهه مان نڪتل گئو. ڪلرائي زمين تي لوڻ جو ته. سوڍا ڪار.

ٺلي ڏين: هُشي ڏين- ٽيڪر ڏين.

ٺليل: ڏ. گلن جو عرق ملايل تيل. خوشبوءِ- سرهاڻ- عطر.

ٺليلي: ٺ. اڳوڻي دور ۾ حيدرآباد ضلعي مان وهندڙ هڪ ڦاٽ (جنهن جي ڪناري تي باغات ۽ گل ڦل هجڻ سبب اهو نالو مشهور ٿيو). موجوده وقت ۾ هڪ وڏي واه جو نالو جيڪو ڪوٽڙي براج وٽان پاڻي کڻي.

ٺجهو: ص. تنگن ٿريل (ماڻهو يا جانور). (ٺ. ٺجهي).

ٺند: ڏ. چار- دام. فريب- مڪر.

ٺند پڪيڙو: چار وچائڻ. ڍونگ ڪرڻ. حرفت ڪرڻ. ڦاسائڻ جي. ڪوشش ڪرڻ.

ٺندڙ: ڏ. سوتي يا ريشمي ڏاڳن جو گل (جيڪو ٽوپين، تسيجن وغيره ۾ وجهجي)- ٽونر.

ٺندو: ڏ. سرڪڻ ڦاهي. رسي ۾ ڳنڍ ڏيئي ڦاسائڻ لاءِ ٺاهيل ڳٺ. مڪر- فريب.

ٺندي ۾ ڦاسڻ: مشڪل ۾ ڦاسڻ. تڪليف ۾ پوڻ. فريب ۾ اچڻ.

ٺنڊجڻ: م. ٺوڪجڻ. ڀرجڻ (هو اسان). وڌائي ٿيڻ. آڪڙجڻ. سڀڻجڻ.

ٺنڊڙو: ٺ. وهڙي جو گوشت. ڪوس لاءِ ڳڻڻ.

ٺنڊڪو: ٺ. ڦنڊن ٺونگو (اگر سان). اشارو.

ٺنڊڻ: م. ٺوڪڻ- ڀرڻ (هو سان). سڀڻڻ- آڪڙڻ. سڻجڻ. وڌائي ڪرڻ.

ٺندي: ص. ڦر نه ڏيندڙ مادي.

ٺنڊيل: ص. سوئل- سوچ وارو. آماسيل. ٺوڪيل.

ٺنگي: ٺ. برسات تي ٿيندڙ هڪ قسم جو اويڙ. ڳوٺج. ڪٽي (اويڙ).

ٺنگهه: ڏ. ڪٽي- پڙ.

ٺنگهو: ص. پٽڙو- چڊو- پاڻيءَ جهڙو. (ٺ. ٺنگهي).

ٺڻ: ڏ. نانگ جو مٿي وارو حصو (جيڪو مستي ۾ ٺنڊجي). پير جو اڳيون حصو- پپ.

ٺڻ ٻڌڻ: ڪنهن وٽ جي ڦر جو ڪير ڏاڻن ڇڏي گاهه کائي مچڻ.

ٺڻوٽو: ڏ. وڏي ٺڻي- ڪنگهو. ڪاٺ مان ٺهيل ٺڻي (جنهن کي ٻنهي پاسي ڏندا ٿين).

ٺڻي: ٺ. وارن کي سنوارڻ جو اوزار- ڪنگهي. ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار (تاجي ۾ پيٽي کي پچائيندڙ اوزار). ڪلهي جي پٺيءَ وارو ويڪرو هڏو.

ٺڻي ٺوڪارو: ڏ. هار سينگار. ٺاهه ٺوه (بدن جي).

ٺڻيگر: ص. ٺڻيون ٺاهيندڙ.

ٺوٽ: ٺ. جدائي- علحدگي. اثبثت- نفاق. درز- شڪاف- چير.

ٺوٽ پوڻ: اثبثت ٿيڻ. جدائي ٿيڻ. نفاق پوڻ. جهيڙو ٿيڻ. سير پوڻ- چير پوڻ- درز پوڻ.

ٺوٽ: ڏ. سڌ جو ڌڪار وارو جواب.

ٺوٽارڻ: م. ڦاڙڻ (اڳيون)- دوڏا ڪڍڻ.

ٺوٽاڻو: ڏ. ڪنوارين طرفان ڳايل ڪل پوڳ وارو هڪ قسم جو ڳيڇ.

ٺوٽڙي: ٺ. پوٺلي- ڳوٺڙي. ٺڄڪي.

ٺوٽو: ڏ. پسارڪي وڪر جو هڪ قسم. ايلاجي (ٻه قسم: ننڍو ٺوٽو، وڏو ٺوٽو). چٽي يا پٺير جو ڍالو.

پاڻيءَ جو ٻوٽو- حباب. مڇيءَ جي هوا ڀريل ڳوٺڙي.

ٺوٺڙو: ڏ. بچ يا گاهه وغيره جو اويڙ.

ٺوٺو: ڏ. ڦ. پوڊين) هڪ قسم جو خوشبودار اويڙ (جنهن مان جواهر جو ست ٺڪري). جسم جو ڀولھه وارو حصو.

ٺوڊني جي ٽڪي ۾ ٺوڊني جي جوهر مان ٺهيل ٽڪيون.
 ٺوڊني ۾ وهڻ ۾ مغز ۾ وهڻ - سمجهه ۾ اچڻ.
 ٺوڙ ۾ ٺ. سڳند (گلن جي).
 ٺورو ۾ ٺ. اوبري تي ويڙهيل سٺ. سٺ جو ويڙهو.
 ٺورو ٺولَڻ ۾ منجهيل سٺ کي سلجهائڻ. راز کولڻ.
 ٺڳهه پڌرو ڪرڻ.
 ٺورو ۾ ٺ. ٺر ڪندڙ. راهزن. وات تي ٺرلٺ ڪندڙ.
 ٺوري ۾ ٺ. سٺ جي ننڍي ويڙهي.
 ٺوڙ ۾ ٺ. ٺوڙ. ٺار - چير. جبل جي گهار (ڦاٽ).
 ٺوڙاڻ ۾ ٺ. وڏي ٺار جو ٺڪر. چيريل ٺار. ڳرو ڪاٺ.
 ٺوڙائي ۾ ٺ. ڪهاڙي سان ٺوڙيل يا چيريل ڪاٺي.
 ٺوڙائو ۾ ٺ. وچوڙو - جدائي - فراق. جدائيءَ جو ڏک.
 ٺوڙڻ ۾ ٺ. ٺڪر ٺڪر ڪرڻ (ڪاٺيون) - ٺارڻ
 (ڪهاڙي سان) - چيرڻ. آڻن مان ٻڃا نڪرڻ.
 ٺوڙي ۾ ٺ. حصو - پتي. ونڊ - ورج. حصي پتي
 ذريعي جمع ٿيل رقم. چنڊو.
 ٺوس ۾ ٺ. مقدم مان بنا آواز جي خارج ٿيل پيٽ جي هوا.
 ٺوساڻجڻ ۾ ٺ. ڪاوڙجڻ - آڪڙجڻ. رُسڻ.
 ٺوسڙي ۾ ٺ. ڪوڙو ٺٽاڪو (جيڪو لڪاءُ نه
 ڪري). ننڍڙو ٺوسي پڪيءَ.
 ٺوسو ۾ ٺ. چيڻو - بوسو.
 ٺوسي ۾ ٺ. ٺوس.
 ٺولَيندو ۾ ٺ. ٺلٺو - چلڻو.
 ٺوڪ ۾ ٺ. مقدم.
 ٺوڪ ۾ ٺ. وات مان زور سان ڪڍيل هوا. دم. ساه.
 حقي چلم يا پيڙيءَ جو سُوٽو. ٺونڊ - سِيٽ - آڪڙ.
 ٺوڪ پڙه ۾ پيڙي يا حقي وغيره مان سُوٽو هڻڻ.
 ٺوڪ ٺٽڻ ۾ ساهه نڪرڻ - دم ٺٽڻ - مرڻ.

ٺوڪ ڏيڻ ۾ ٺوڪو ڏيڻ. سُنس ڏيڻ - واءُ ڏيڻ.
 ٺوڪون ڏيڻ ۾ وات مان زور سان هوا ڪڍڻ. دڙڪا
 ڏيڻ. ٻٽاڪون هڻڻ.
 ٺوڪارڻ ۾ ٺ. ٺوڪ ڏيڻ. شوڪارڻ. ٺوڪارو هڻڻ.
 ٺيڻو وغيره پڙهي ڇوڪارڻ.
 ٺوڪارو ۾ ٺ. شوڪارو. ٺڌو ساه. ٺيڻي وغيره جي
 ٺوڪ. ڪاڪڙي جو ساڻ - ٺوڪو.
 ٺوڪارو هڻڻ ۾ گهوڙي جو زور سان ساهه ڪڍڻ يا ساه
 جي هوا ڇڏڻ - ٺونگهارو هڻڻ.
 ٺوڪڻ ۾ ٺ. مفت جي شيء. مقدم - ٺوڪ.
 ٺوڪت ۾ ٺ. ٺ. مفت ۾ - اجايو - بي فائدو. خواهه خواهه.
 ٺوڪڻ ۾ ٺ. ٺوڪ ڏيڻ. پڙڻ (هوا). سِيٽڻ. جلائڻ -
 ٻارڻ (بام). اُٺائڻ - تباہ ڪرڻ.
 ٺوڪي ڇڏڻ ۾ اُٺائي ڇڏڻ. تباہ ڪرڻ. فضول
 خرچي ڪرڻ.
 ٺوڪڻو ۾ ٺ. ٺوڪ سان هوا پڙڻ لاءِ رٿڙ جو غبارو.
 ٺوڙو - حساب.
 ٺوڪڻي ۾ ٺ. ٺوڪڻ لاءِ ڊگهي پوري نلي (عام طرح
 سونارڪي ڪم جو اوزار).
 ٺوڪو ۾ ٺ. وات مان زور سان هوا ڪڍڻ - ٺوڪ.
 ٺوڪا ڏيڻ ۾ ٺوڪون ڏيڻ. برغلائڻ - آڀارڻ.
 ٺوڳ ۾ ٺ. رس نڪرڻ بعد بچيل مواد (جئن ٺاڌل يا
 پنگ جو جوڳ) - جوڳ. ذاتقي ۽ ڏپ کان سواءِ کاڌو.
 آڻي جو چاڻ. ڪمند جو چوٽو. هڪ قسم جو ٻوٽو.
 (ص) اٺيو (کاڌو).
 ٺوڳي ۾ ٺ. ٺولهڙي - پولڙي.
 ٺول ۾ ٺ (سن. ٺل) گل - ٺل.
 ٺولَبندي ۾ ٺ. هٿ نات - اٽڪل بازي - چترائي.
 چالاڪي.

ٺهلاءُ، ڏ. پڪيڙ. مشهوري. وڌاءُ. ڊيگهه- طوالت.
 ٺهلائڻ، م. پڪيڙڻ- ڪنڊيڙڻ. ڊگهو ڪرڻ. هلائڻ
 (گاهه، انواءِ).
 ٺهلائڻ، ٺهلائجڻ، م. پڪڙڻ. ڪنڊڙڻ. وڌڻ- چوڌاريءَ.
 پسرڻ (پالڻ).
 ٺهنگ، ٺ. بوند- ٽپو- ٺڙي.
 ٺهي، ٺ. ٽلي (پيٽ جو هڪ عضو)- تري. اوجھري.
 ٺهي سُڪائڻ، بيزار ڪرڻ- هلاڪ ڪرڻ. ورڇائڻ.
 ٺهيار، ٺ. سنهي مڇي جو هڪ قسم.
 ٺهيڙ، م. ٺلهو. تمام وڏو ۽ بي ڊولو.
 ٺيٽ، ٺ. ريشمي ۽ گلن واري ڪپڙي جي پٽي-
 پانڪ. ماپ ڪرڻ جي پٽي. ايزاضي ماپن جي پٽي
 (جيڪا گول دٻليءَ ۾ بند هوندي آهي).
 ٺيٽو، ڏ. چاڪ (گاڏيءَ وغيره جو)- چيڪلو.
 ٺيٽ (ٺ)، ٺيٽ، ڏ. سون چانديءَ ۾ ملايل مٺ
 (جيڪو تاتوءَ کي سخت ڪرڻ لاءِ وجهن). چيٽ- چوٽ.
 ٺيٽڙو، م. ٺٽائيندڙ- خراب ڪندڙ. نفاق وجهندڙ.
 ٺيٽڙو، ڏ. ٺٽيڙو- نفاق. ويڇو. عداوت.
 ٺيٽهڙو، م. ٺٽي ويندڙ (رنگ)- ڪچو (رنگ).
 ٺيٽ، ٺ. لعنت. ڌڪار- نفرت.
 ٺيڏڙو، م. ڏڏ گڏيل ڪير. اهو ڪير جيڪو اڃان پوري
 طرح نه ڄاڻو هجي (۽ ٺٽيون ٺٽيون ٿيل هجي).
 ٺيرو، ڏ. ٺيرو- چڪر. موڙ- ڏنگ. وڪڙ. فرق-
 تفاوت. فريب- دوکو. تبديلي.
 ٺيرُ ٺارُ (ڏ)، ٺير ٺارَ، ٺ. بدل سڌل- مٺ ست.
 ٺيرگهيڙ (ڏ)، ٺيرگهيڙ، ٺ. مٺ ست- بدل
 سڌل. اٽل پتل. تبديلي.

ٺولڙو، ٺولهڙو، ڏ. اُٺ جو ٻولڙو. گڏهه گهوڙي
 وغيره جو ليڏوڻو.
 ٺولڙي، ٺولهڙي، ٺ. رڌ، بڪري وغيره جي ٻولڙي.
 ٺولڻ، ٺولهڻ، م. ٺلورڻ- گهڻي سامان مان ڳولڻ.
 ڪنڊيڙڻ- پڪيڙڻ.
 ٺولڻ، م (سن) ڳل ڳل ڪيڻ (وڻ، ٻوٽو). ٺلارجڻ.
 ڳونچ ڪيڻ.
 ٺونڌا، ڏ. (ٺوندو= ڌرو، سٺ جو تندو، پاندو.
 هميشه جو جمع ۾ ڪم ايندڙ). سٺ جا ذرا- اوجي
 مان نڪتل پوڄڙ وارا ڌاڳا- پاندا- ڏهيون.
 ٺونڌا ٺونڌا ڪرڻ، ذرا ذرا ڪرڻ.
 ٺونڊ، ٺ. ٺوڪ (هوا جي). سٽ- آڪڙ. وڌائي- ٺانءِ.
 ٺونڊجڻ، م. آڪڙجڻ. ٺوڪجڻ. سٽجڻ. وڌائي ڪرڻ.
 ٺون ٺون، ٺ. نفرت يا ڪاوڙ ۾ نڪ مان ڪڍيل
 آواز. نانگ جون ٺوڪون. جانور جو ڪاوڙ مان ڪيل آواز.
 ٺون ٺون ڪرڻ، ناراض ٿيڻ- ڪاوڙ ڪرڻ. ڌڪار
 ڏيکارڻ. ٺوڪون ڏيڻ.
 ٺونگارو، ٺونگهارو، ڏ. گهوڙي جو ٺوڪارو.
 ٺوهه، ڏ. اوج- بلندي. تازگي (جوانيءَ جي).
 ٺوهارو، ڏ (ع. ٺواره) پاڻيءَ کي مٿي اڇليندڙ ٺانءِ نل
 وغيره. سنهيون بوندن ۾ پاڻي اڇليندڙ ٺانءِ. لارڻ ۽
 بوندن ۾ مٿان ڪرندڙ پاڻي.
 ٺهر، ٺ. ڪنهن ڳري شيءِ جي ڪرڻ جو آواز.
 ٺهر ٺهر، ٺ. لاڳيتو ڌڪن هڻڻ جو عمل ۽ آواز- ٺهڪو.
 ٺهڪڻ، م. ٺهڪي سان لڳڻ (ڌڪ). ڪُٺي اچڻ-
 نهڪڻ. لڳڻ (ڌڪ).
 ٺهڪو، ڏ. ڌڪ لڳڻ يا زور سان ڪرڻ جو آواز. سٽڪو.

ڦيري ڪائڻ ڦري وڃڻ (ڳالهه يا واعدو تان). قبول ڪري پوءِ انڪار ڪرڻ. واعدو خلاف ڪرڻ. ڦيريون پائڻ، چڪر ڪڍڻ. گهڻي اڇ وڃ ڪرڻ. رولڙو ڪرڻ. دريدر ٿيڻ. پريشان ٿيڻ. ڦيريون گهيروڻ، ٺ. بدل سڌل. اٿل پٿل. ڦيرڦار. تبديليون. انقلاب. ڦيرڙهه، ڏ. وڏو بي ڊولو پٽڪو. ڦيرڙهو، ڏ. ڪٽڪ يا سارين جي ول جو کوڙو. ڦيسڙو، ص. ترڪڻو (جنهن تان ماڻهو ترڪي پوي). پورو (زمين). نرم. ڦيش، ٺ. هڪ قسم جو جابلو ٻوٽو (جنهن جي ٿارن مان تڏا، وڃا، بهارا، وڻ وغيره ٺهن). ڦيقو، ص. ٿلهي ۽ بي زور بدن وارو (ماڻهو) - ڦلهڙو. ٿلهو. اها شي جيڪا اندران پوري هجي. (ٺ. ڦيڻي). ڦيڪاري، ٺ. هڪ قسم جو جانور - لومڙي. ڦيڪاري لائڻ، جند نه ڇڏڻ. وري وري چوڻ. خواري ڪرڻ. ڦيلهي، ٺ. ٺڪر جي ننڍي ڦاٽ. ڦينٽو، ڏ. پڳ. دستار. رنگين ڊگهو پٽڪو (جيڪو عموماً سردار ٻڌندا هئا). ڦينڪڻ، م. اچلڻ. ڦيڻ، ٺ. گجي - جهڳ. وات مان نڪتل رطوبت - لعاب. ڦيڻي، ٺ. گجي. لعاب. ڦيڻو، ڏ. دعا طور پڙهيل لفظ. چوڪارو (دعا جو). ڦيڻو چنڊو، ڏ. دعا دوا. ساڻ سون. ڦيه، ٺ. چٽ - چپ - مار - پچ. ڏاڍي سيڪت. ڦيه ڪڍڻ، ڏاڍي چپ ڏيڻ. سخت مار ڪٽ ڪرڻ. ڦيهه، م. چي اندر جو گپ ڪڍڻ. چٽڻ - چلهڻ. ڦيه ڪڍڻ.

ڦيرائڻ، م. گهمائڻ - چڪر ڏيڻ. گهمائڻ. دائري ۾ هلائڻ. (اٿلائڻ. موڙڻ. بدلائڻ. خلاف ڪرڻ. پيڙڻ (چرخو). گيڙڻ (نار، هرلو). بدلائڻ (رخ). ڦيرائي ڇڏڻ، بدلائي ڇڏڻ. مخالف ڪرڻ. ڦيرائي ڏيڻ، موٽائي ڏيڻ. بدلائي ڏيڻ. ڦيرڻ، م. ڦيرائڻ - گهمائڻ - چڪر ڏيڻ. بدلڻ. تبديل ڪرڻ. برخلاف ڪرڻ. موڙڻ. ابتو ڪرڻ. سورڻ (تسيج). ڦيرو، ڏ. گهمرو - چڪر - گردش. گولائي. گهيرو. وڙ - موڙ (رستي جو). طواف. ڦيرو ڏيڻ، گهمائڻ - ڦيرائڻ. چڪر ڏيڻ. وڪڙ ۾ اڏڻ. ڦيرو ڪرڻ، گهمرو ڪرڻ - چڪر هڻڻ. وري وري اچڻ. وڙ ڪرڻ. گشت ڪرڻ. ڦيري، ٺ. اڏڻ، چڪر ۾ وجهڻ. گمراه ڪرڻ - برگلائڻ. ڦندي ۾ ڦاسائڻ. قابو ڪرڻ. مصيبت ۾ وجهڻ. ڦيري، ٺ. گهمرو - چڪر. پٺو (مغز ۾). گهورڙي جو گشت - گهور. ناچ جو ڦيرو. ڦرڻ جي ٻاراڻي راند. گداڻي. بددماغي - غرور - تانءِ. ٻاڪري مال جي هڪ بيماري. ڦيري اچڻ، مغز ۾ چڪر اچڻ - پٺو ٿيڻ. مٿو ڦرڻ. ڦيري پائڻ، پنهنجي چوڌاري ڦرڻ (ٻاراڻي راند). ڦيريدار، ص. ڦيريون پائيندڙ. در در ويندڙ گهورڙيو. پينو فقير. ڦيري ڏيڻ، بانهن کان جهلي چوڌاري ڦيرائڻ - گهمتاڙي ڏيڻ. پٺو ٿيڻ. ڦيري ڪرڻ، گهورڙي جو وڪر ڪشي چڪر هڻڻ - گهور ڪرڻ. ڦيري لاهڻ، پٺو ٿيڻ لاهڻ. مغز مان واه ڪڍڻ. غرور پيڻ.

ق

ق، ذ (ع) سنڌي الف- بي جو اٺيهون اکر. فارسي جو چويهون ۽ عربي جو اڪيهون اکر. ابجد موجب عدد (۱۰۰).

قاب، ذ (ع) مفاصلو- وڻي- وچوڻي. ڪمان جي ٻن چيڙن جي وچ وارو مفاصلو. (ترڪي) وڏي ٿالهي.

قاب قوسسي، ذ. ٻن ڪمانن جي وچ وارو مفاصلو.

قابض، ص (ع) قبضو ڪندڙ. قبضي وارو- قبضيدار.

قابل، ص (ع) لائق- اهل- جوڳو. عالم- فاضل. تجربڪار- ڏاهو.

قابل اعتبار، ص. اعتبار جوڳو- پروسجي جهڙو.

قابل اعتراض، ص. اعتراض جوڳو. ناموزون. اڻ سھائيندڙ.

قابل تعريف، ص. ساراه جوڳو.

قابل توجه، ص. ڌيان طلب.

قابل ديد، ص. ڏسڻ لائق. سھڻو.

قابل ذڪر، ص. چوڻ جهڙو. ٻڌائڻ جوڳو.

قابل ڪرد، هوشيار ڪرڻ. تجربڪار ڪرڻ. لائق ڪرڻ.

قابليت، ث (ع) لائقي. لياقت. ڍنگ. هوشباري- ڏاهپ.

قابليت ڏيکارڻ، هوشباري ڏيکارڻ. هنرمندي ڏيکارڻ. فن ڏيکارڻ.

قابو، ذ (ف) اختيار- وس. (ظ) سوگهو- مضبوط. هٿڪو- بلائتو.

قابو ڪرڻ، سوگهو ڪرڻ. قبضي ۾ ڪرڻ. پڪڙڻ- جهلڻ.

قاتل، ص (ع) قتل ڪندڙ- خون ڪندڙ. ماريندڙ. معشوق.

قادِر، ص (ع) قدرت وارو. اختيار وارو- وس وارو.

(ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ نالو.

قادر مطلق، ذ. هرڪم ۾ قدرت رکندڙ.

قاروره، ۱ (ع) پيشاب (حڪيمن جو اصطلاح).

قارون، ذ (ع) حضرت موسيٰ جو سؤٽ (جيڪو نهايت امير هو ۽ سندس خزاني جون ڪنجيون چاليهن اٺن تي ڪنڊيون هيون).

قارون جو خزانو، ذ. بي انداز نالو- بيشمار خزانو.

قاري، ص (ع) "قاري" جو جمع.

قاري، ص (ع) پڙهندڙ. قرات سان قرآن شريف پڙهندڙ.

قاز، ذ (ف) هڪ قسم جو آبي پکي- هنجھ.

قاسم، ص (ع) ورهائيندڙ- ورڇ ڪندڙ.

قاش، ث (ترڪي) قار (ميوي جي).

قاشق، ذ (ترڪي) چمچو. ڏوٺي.

قاصبي، ذ (ع) گوشت پائيندڙ ۽ وڪڻندڙ.

قاصد، ذ (ع) ارادو ڪندڙ- قصد ڪندڙ. پيغام کڻي ويندڙ- نياپو نيندڙ- پانڌي. ايلچي.

قاصر، ص (ع) ڪوتاهي ڪندڙ. مجبور- لاچار.

قاضي، ذ (ع) شريعت مطابق فيصلو ڪندڙ. منصف.

نڪاح خوان.

قاضي الحاجات، ذ. حاجت رواڻي ڪندڙ. خدا تعاليٰ.

قاضي القضا، ذ. وڏو قاضي- منصف اعليٰ.

قاعدو، ذ (ع) اصول. قانون. دستور- رواج. ريت

رسم. ڍنگ- طرز- طريقو. ٻارن کي پڙهائڻ لاءِ

ابتدائي ڪتاب.

قاعدو ڏيڻ، گهوڙي کي لغام چاڙهي

قاعدو ڪرڻ، اصول تي هلڻ. اصول ۾

قاعدیدان: ص. قانون تي عمل ڪندڙ. قانون ڄاڻندڙ.
 قاعدي سان: ظ. اصول سان. قانون سان. آداب
 سان - فضيلت سان. سلسليوار.
 قاف: ذ (ع) ڪوہ قاف جبل. جبل - پھاڙ.
 قافلو: ذ (ع) مسافرن جي جماعت. سوداگرن جو
 ٽولو. ڪاروان - ساٿ. اُن جي قطار.
 قافلو ڪٽڻ: سختيون سهڻ - سفر جا ڏاڪڙا ڏسڻ.
 ڪشالا ڪڍڻ.
 قافيو: ذ (ع) ٻن يا زياده شعرن ۾ آيل پڇاڙي وارو لفظ
 (قافين جون حرڪتون ۽ اچار ساڳيا هوندا آهن).
 قال: ذ (ع) جملو. گفتو. مقولو. ڳالھ. زباني پڇار
 ('حال' جو ضد).
 قالِ مقال: ث. ڳالھ ٻولھ - گفتگو. حجت - تڪرار.
 بحث مباحثو.
 قالب: ذ (ع. قالب) سانچو - ڪارڊ. جسم - بدن.
 قالچہ: ذ (ترڪي) اُن مان ٺهيل وڏو رنگين غالچو.
 قامت: ث (ع) بيهڪ. هائي - جسم.
 قانع: ص (ع) قناعت ڪندڙ - ٿوري تي صبر ڪندڙ.
 سنڌ جي مؤرخ مير علي شير جو تخلص.
 قانون: ذ (ع) قاعدو - دستور. آئين.
 قانوندان: ص. قاعدن جو ڄاڻو. وڪيل.
 قانونگو: ص. قانون جي تشريح ڪندڙ.
 قانوني: ص. قانون جو - قانون مطابق. اصول پٽاندڙ.
 حقي - جائز.
 قائد: ذ (ع) فوج جو اڳواڻ - سپه سالار. اڳواڻ.
 قانزو: ذ (ع) گهوڙي کي ٻڌڻ جو هڪ طريقو (جنهن
 ۾ لغام کي ڀڄ يا زين ۾ لڳائجي). قاعدو - بندش.
 قائل: ص (ع) مڃيندڙ. تسليم ڪندڙ.
 قائل ڪرڻ: لاجواب ڪرڻ. مڃائڻ - تسليم ڪرائڻ.

قائم: ص (ع) بيٺل. برقرار. آيو - عمودي. مقرر.
 ڀڪو. کٽل. محڪم.
 قائم رکڻ: بيهارڻ. کڙو ڪرڻ. بنياد وجهڻ.
 قائم مقام: ص. ٻئي جي بدران ڪم ڪندڙ - عيوضي.
 قبا: ث (ع) جُبو (بنان ٻانهن).
 قباحت: ث (ع) خرابي - بُرائي. نقص - عيب.
 قبالة: ذ (ع) دستاويز (جائداد جو). ڪاپارو
 (واپار جو).
 قبائيل: ذ (ع) "قبيلہ" جو جمع.
 قبائلي: ص. پاڪستان ۾ صوبي سرحد جي قبائلي
 زمين جو رهاڪو.
 قبرا: ث (ع) گور - لوڙھ - مدفن.
 قبرستان: ذ. مقام - گورستان.
 قبض: ذ (ع) وَس - قابو. قبضي. قبوليت جو دستاويز.
 قبض ڪرڻ: پڪڙڻ - جهلڻ. سوڳو جهلڻ.
 قبض ڪشائ: ص. قبضي ٿوڙيندڙ. مُسهل.
 قبضو: ذ (ع) دخل - تصرف. وس - قابو - اختيار.
 مُنيو (ترار جو). هٿيو.
 قبضو ڪرڻ: زوري پنهنجي حوالي ڪرڻ.
 قبضيدار: ص. جنهن وٽ ڪنهن شيءِ جائداد وغيره
 جو قبضو هجي. جنهن جو قبضو هجي.
 قبضي: ث (ع) پيٽ جي هڪ بيماري - بدمضمي
 سبب پاڻي جو بڄهه.
 قبل: ظ (ع) پهرين - اڳيان - پيشتر - اول.
 قبل اوقت: ظ. وقت کان اڳي.
 قبلو: ذ (ع) ڪعبو. ڪعبه الله وارو طرف. تعظيم
 جوڳو ماڻهو.
 قبله نما: ذ. قطب نما (طرف ڏيکاريندڙ اوزار).
 قبو: ذ (ع) قُب - چٽ وارو گنبد.

ٺٻور ٺ (ع) قبرون.
 ٺٻول ٺ (ع) تسليم - مڃتا. رضامندي. منظوري.
 هائوڪار - اقرار.
 ٺٻول صورت ٺ ص. خوبصورت - حسين.
 ٺٻول ڪرڻ ٺ مڃڻ - تسليم ڪرڻ.
 ٺٻولڻ ٺ م. مڃڻ. اقرار ڪرڻ. تسليم ڪرڻ.
 منظور ڪرڻ.
 ٺٻولي ٺ ٺ. هاري يا وڪري لاءِ مقرر ٿيل سرڪاري زمين.
 ٺٻوليت ٺ ٺ (ع) منظوري. اقرار. هائوڪار.
 ٺٻي ٺ ٺ. ننڍو قبو - ننڍو گنبذ.
 ٺٻيڻ ٺ ص (ع) بدشڪل - بچڙو. اڻ وڻندڙ (صورت).
 بدنما. خراب - بد - ڪنو. نفرت جهڙو.
 ٺٻيل ٺ (ع) ٺولو - گروه. قسم - نوع.
 ٺٻيلو ٺ (ع) خاندان - گهراڻو. هڪڙي ئي ڏاڏي جو
 اولاد. قوم. ڪٽنب - عيال.
 ٺٻال ٺ (ع) قتل عام - خونريزي. لڙائي - جنگ.
 (ص) گهڻا قتل ڪندڙ.
 ٺٻال ٺ ص. گهڻا قتل ڪندڙ (عورت).
 ٺٻل ٺ (ع) قتل خون - گهاٽ.
 ٺٻلام ٺ ٺ. قتل عام - ڪوس - مارو.
 ٺٻل عام ٺ ٺ. قتل عام - ڪوس - خونريزي.
 ٺٻل عَمَد ٺ ٺ. ارادي سان مارڻ.
 ٺٻل ٺ ٺ ٺ. مارڻ ٺ ٺ ٺ. خون خرابو.
 ٺٻل ڪرڻ ٺ ٺ. مارڻ - ڪوڻ - خُون ڪرڻ.
 ٺٻيل ٺ ص (ع) قتل ٿيل. ڪٺل. مٺل. شهيد.
 ٺٻي ٺ ٺ (ع) بدڪار عورت - فاحشه. رنڊي.
 تعبه خانہ ٺ ٺ. چڪلو.
 ٺٻٺ ٺ (ع) ٺڪار - ڪال. اثاٺ - ڦٽل.
 ٺٻٺ الرجال ٺ ٺ. مردن جي اثاٺ. ڄاڻو ماڻهن جي کوٽ.

ٺٻٺ زده ٺ ص. ٺڪار جو ماريل - ٺڪاري. ڪنگال.
 ٺٻٺ سالي ٺ ٺ. ٺڪار جو زمانو.
 ٺٻٺ ٺ (ع) جسم جي بيهڪ - قامت - ڪاٺي.
 ٺٻٺ ٺ ص. ٺڳهي قد وارو - ٺڳهو.
 ٺٻٺ ڪرڻ ٺ ٺڳهو ٿيڻ. وڏو ٿيڻ. آڪڙجڻ.
 ٺٻٺ قامت ٺ ٺ. قد ڪاٺي.
 ٺٻٺ ٺ (ع) هوڏ - بحث - تڪرار.
 ٺٻٺ ٺ ٺ. هوڏ ڪرڻ - اجايو بحث ڪرڻ.
 ٺٻٺ ٺ ٺ (ع) جهونائي - پراڻائي. آڳاٽو وقت.
 ٺٻٺ ٺ (ع) وڏو پيالو. پيالو.
 ٺٻٺ ٺ (ع) وڏائي - بزرگي - برتري. عزت. درجو -
 مرتبو. انداز - مقدار. مڻه - گڻ. لحاظ.
 ٺٻٺ ٺ ص. قدر سڃاڻندڙ. مان مرتبو سڃاڻندڙ. پارکو.
 ٺٻٺ ٺ ٺ. مرتبو سڃاڻڻ. مڻه سڃاڻڻ.
 ٺٻٺ ڪرڻ ٺ قدر سڃاڻڻ. مرتبي مطابق عزت ڏيڻ.
 ٺٻٺ شناس ٺ ص. ٺٻٺ - قدر سڃاڻندڙ.
 ٺٻٺ شناسي ٺ ٺ. ٺٻٺ.
 ٺٻٺ ڪرڻ ٺ مان سڃاڻڻ. عزت ڏيڻ.
 ٺٻٺ ٺ ٺ. مان مرتبو. مان شان.
 ٺٻٺ منزلت ٺ ٺ. بزرگي - وڏائي. عزت - مرتبو.
 ٺٻٺ ٺ ٺ. ٺورو. ڪجهه. گهرج سارو.
 ٺٻٺ ٺ ٺ. (ع) خدا تعاليٰ جي صفت. طاقت يا
 شان. طاقت - قوت - زور. وس - اختيار. توفيق. دنيا -
 جهان - جڳت. فطرت.
 ٺٻٺ ٺ ص. قدرت جو. اصلي. تخليقي. فطري.
 ٺٻٺ ٺ ص (ع) پاڪ - مقدس.
 ٺٻٺ ٺ (ترڪي) حڪم - تڪيد. روڪ - جهل - منع.
 ٺٻٺ ٺ (ع) هلڻ ۾ هڪ پير کان ٻئي پير جي وچ
 وارو مفاصلو. وڪ. پير. گهوڙي جي هڪ هلڻي.

قدم بوسي: ٣. پير چمن.
 قدم بقدّم: ٤. آهستي آهستي - ٥. ڏاڪي به ڏاڪي.
 قدم چمن: پير کڻڻ. مضبوطي سان بيھڻ. ثابت قدم ٿيڻ.
 قدم رڪڻ: پير رڪڻ. دخل ڏيڻ.
 قدم رنج فرمائڻ: مهرباني ڪري اچڻ - تشریف فرما ٿيڻ.
 قدم کڻڻ: وڪ وڌائڻ. پير کڻڻ. رستو رڪڻ - تعلقات قائم ڪرڻ.
 قدم ملائڻ: پير ملائڻ. ساٿ ڏيڻ.
 قدم وڌائڻ: وڪ وڌائڻ. تيز هلڻ. اڳيان ٿيڻ. حد کان وڌڻ. مداخلت ڪرڻ. اڳرائي ڪرڻ.
 قدما: ٦. (ع) 'قديم' جو جمع. پراڻا ماڻهو.
 قدوس: ٧. (ع) پاڪ - مبارڪ - سڳورو. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ نالو.
 قدیر: ٨. (ع) قدرت وارو - سگهارو. (ذ) ذاتي تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
 قدیر: ٩. (ع) اڳئين زماني جو. آڳاٽو. گهڻو - جهونو. (ذ) ذاتي تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
 قدیمی: ١٠. (ع) هميشه جو. پراڻو - جهونو.
 قرابت: ١١. ٣. (ع) ويجهائي. قربت. رشتيداري. ويجهي عزازت.
 قرآني: ١٢. (ع) ويجهو لاڳاپي وارو - مائت - عزيز.
 قرآين: ١٣. ٣. (ترڪي) ننڍي بندوق.
 قرأت: ١٤. ٣. (ع) قرآن شريف کي درست لهجي ۾ پڙهڻ - علم تجويد.
 قرار: ١٥. ٣. (ع) اقرار - وعدو. قيام - ترسڻ - ٽڪاءُ. آرام - صبر - سک - چيڻ.
 قرار اچڻ: آرام اچڻ. هڪ هنڌ بيھڻ. صبر اچڻ.
 قرار ڪرڻ: آرام ڪرڻ. دلجمعي سان قضا حاجت کان فارغ ٿيڻ.
 قرار داد: ١٦. ٣. (ف) انجام - واعدو. تجويز - نهراءُ.
 قرآن: ١٧. ٣. (ع) علم نجوم ۾ ٻن سيارن (گرهن) جو هڪ برج ۾ جمع ٿيڻ.
 قرآن السعدين: ١٨. ٣. ٻن نيڪ سيارن جو هڪ برج ۾ گڏ ٿيڻ.
 قرآن: ١٩. قرآن: ٣. (ع. قراء = پڙهڻ) مسلمانن جو مذهبي مقدس ڪتاب - ڪلام الله (هن ۾ ١١٤ سورتون، ٦٦٦٦ آيتون، ٥٤٠ رڪوع آهن).
 قرآن تي هٿ رکڻ: قرآن شريف تي هٿ رکي واعدو ڪرڻ.
 قرآن ڏيڻ: قرآن شريف جو قسم ڏيڻ، واسطو وجهڻ.
 قرآن کڻڻ: قرآن جو قسم کڻڻ.
 قرآني: ٢٠. (ع) قرآن شريف جا ڪوڙا قسم کڻندڙ. دولابي.
 قرآين: ٢١. ٣. (ع) 'قرينه' جو جمع.
 قرب: ٢٢. ٣. (ع) ويجهائي - اوڏائي. محبت - نينهن.
 قربايتو: ٢٣. (ع) قرب ڪندڙ - قرب وارو - محبتي.
 قربدار: ٢٤. (ع) قربايتو - محبتي.
 قربان: ٢٥. (ع) صدقو - گهوڙو - فدا - نثار - بلهار.
 قربان ٿيڻ: صدقو ٿيڻ - گهوڙي وڃڻ.
 قربان گاهه: ٢٦. ٣. ٻل چاڙهڻ جي جاءِ.
 قرباني: ٢٧. ٣. (ع) صدقو. عيدالضحىٰ تي خدا جي نالي تي جانور ذبح ڪرڻ.
 قرباني ڪرڻ: خدا جي راه ۾ حلال جانور کسي ڪهڻ. صدقو ڪرڻ.
 قربت: ٢٨. ٣. (ع) ويجهائي. محبت. عزازت.
 قرب و جوار: ٢٩. ٣. (ع) ويجهي چڪ - آسپاس.
 قرة العين: ٣٠. ٣. (ع) قُرت = خوشي، فرحت) اکين جو نار. (مجازا) اولاد.
 قرص: ٣١. ٣. (ع) ٽڪي (دوا جي). گولو (سج يا چنڊ

قدم بوسي: ٣. پير چمن.
 قدم بقدّم: ٤. آهستي آهستي - ٥. ڏاڪي به ڏاڪي.
 قدم چمن: پير کڻڻ. مضبوطي سان بيھڻ. ثابت قدم ٿيڻ.
 قدم رڪڻ: پير رڪڻ. دخل ڏيڻ.
 قدم رنج فرمائڻ: مهرباني ڪري اچڻ - تشریف فرما ٿيڻ.
 قدم کڻڻ: وڪ وڌائڻ. پير کڻڻ. رستو رڪڻ - تعلقات قائم ڪرڻ.
 قدم ملائڻ: پير ملائڻ. ساٿ ڏيڻ.
 قدم وڌائڻ: وڪ وڌائڻ. تيز هلڻ. اڳيان ٿيڻ. حد کان وڌڻ. مداخلت ڪرڻ. اڳرائي ڪرڻ.
 قدما: ٦. (ع) 'قديم' جو جمع. پراڻا ماڻهو.
 قدوس: ٧. (ع) پاڪ - مبارڪ - سڳورو. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ نالو.
 قدیر: ٨. (ع) قدرت وارو - سگهارو. (ذ) ذاتي تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
 قدیر: ٩. (ع) اڳئين زماني جو. آڳاٽو. گهڻو - جهونو. (ذ) ذاتي تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
 قدیمی: ١٠. (ع) هميشه جو. پراڻو - جهونو.
 قرابت: ١١. ٣. (ع) ويجهائي. قربت. رشتيداري. ويجهي عزازت.
 قرآني: ١٢. (ع) ويجهو لاڳاپي وارو - مائت - عزيز.
 قرآين: ١٣. ٣. (ترڪي) ننڍي بندوق.
 قرأت: ١٤. ٣. (ع) قرآن شريف کي درست لهجي ۾ پڙهڻ - علم تجويد.
 قرار: ١٥. ٣. (ع) اقرار - وعدو. قيام - ترسڻ - ٽڪاءُ. آرام - صبر - سک - چيڻ.
 قرار اچڻ: آرام اچڻ. هڪ هنڌ بيھڻ. صبر اچڻ.
 قرار ڪرڻ: آرام ڪرڻ. دلجمعي سان قضا حاجت کان فارغ ٿيڻ.

(جو) - ڪُره. چڪي (صابن جي). چورس ٽڪرن واري مٺاڻي.
 قَرَضُ، ذ (ع) اوڌر- لهڻو.
 قَرْض حَسَنه، ذ. بنان وياج ۽ بنان شرط جي اوڌر.
 قَرْض خواه، ص. لهڻيدار.
 قَرْضدار، ص. جنهن قرض ورتو هجي- مقروض.
 قَرْضِي، ص. جنهن جو قرض هجي- لهڻيدار.
 قِرطاص، ذ (ع) ڪاغذ- پٽو- ڪاڳر.
 قَرع، ذ (ع) چڪو- پُون. پڪو- ڪُڻو.
 قَرع اندازي، ث. پڪو وجهڻ.
 قَرُئِل، ذ. قَرَنقُل.
 قِرْمِچِي، قِرْمِزِي، ث (ع. قِرمز) رنگ جو هڪ قسم (وڪر).
 قِرْمَاق، ذ (ع) پڙوو- ڏلو. ڪميڻو.
 قَرَن، ذ (ع) زمانو- وقت. ڊگهو زمانو- جڳ. سِگ (جانور جو).
 قَرَناءُ، ث. ڪنهن جانور جو ڊگهو سِگ (جيڪو ٿوڪ سان وڃائڻ جي ڪم اچي). سِگ جي نموني ڦاٽو مان ٺهيل ٿوٽاڙو.
 قَرَنقُل، ذ (ع. قَرَنقُل) لُونگ (وڪر). عرق چڪائڻ لاءِ هڪ قسم جو ٿانءُ.
 قَرِيب، ص (ع) ويجهو- نزديڪ- اوڏو. پِرسان. مائٽ- عزيز. سڄڻ- دوست.
 قَرِيبا، ظ. اندازا- اٽڪل روءِ.
 قَرِيب الاختتام، ظ. پوري ٿيڻ جي ويجهو.
 قَرِيب المَرگ، ظ. مرن جي ويجهو.
 قَرِيب قَرِيب، ظ. ويجهو. لڳ ڀڳ- ذري گهٽ.
 قَرِيبِي، ظ. ويجهو- اوڏڙو.
 قَرِيش، ذ (ع) عربستان جو اهو قبيلو جنهن مان نبي

سڳورو هو.
 قَرِين قِياس، ص. اها ڳالهه جنهن کي عقل قبول ڪري.
 قَرِينو، ذ (ع. قَرِينه) اندازو- تخمينو. ترتيب- سليقو. ڍنگ.
 قَرِيه، ذ (ع) ڳوٺ.
 قَزاق، ذ (ترڪي) رهن. ڌاڙيل.
 قَزاقِي، ث. ڌاڙو. ٿرلٿ.
 قِسَط، ث (ع) قرض جو حصو (جيڪو مقرر وقت تي ادا ڪجي).
 قِسْطوار، ص. هڪ هڪ قسط ڪري.
 قَسَم، ذ (ع) سُنهن- سوڳند- حلف.
 قَسْمَاقَسِي، ث. سُنهن ساڪ.
 قَسَم ذِيح، سُنهن ڏيڻ- حلف ڪڍائڻ.
 قَسَم نامو، ذ. ساڪ تي لکيل بيان.
 قَسْمِيه، ظ. قَسَم سان- حلفيه.
 قَسِم، ذ (ع) نوع- نمونو- جنس.
 قَسْمِيه قَسْمِيه، ظ. طرحين طرحين- پانت پانت.
 قَسَمَت، ث (ع) نصيبت- پاڳ- تقدير- لکيو. طالع- بخت.
 قَسَمَت آزمائش، پاڳ آزمائش. شرط ٻڌڻ.
 قَسَمَت آزمائشي، ث. نصيب جي آزمائش. ڪوشش.
 قَسَمَت سان، ظ. اتفاق سان- اوچتو.
 قَسَمَت وارو، ص. خوش نصيبت- پاڳ وارو- بختوارو.
 قَشَقُو، ذ (ف) تِلڪ- تِڪو (هندو نراڙ تي لڳائين).
 قَصَاب، ذ (ع) قاصائي.
 قِصاص، ذ (ع) بدلو- انتقام. خون جو عيوض.
 مسلمانن جي قانون موجب اک جي بدران اک، ۽ جان جي عيوض جان جو فيصلو.
 قَصَبَات، ذ (ع) "قَصَب" جو جمع. ڳوٺ.

تصبو، ذ (ع. تصبه) ننڍو شهر. وڏو ڳوٺ. ڳوٺ-واھ.

تصد، ذ (ع. تصد) ارادو. پڪو ارادو. نيت.

تصدا، ظ. ارادي سان- هاسيڪار.

تصد ڪرڻ، ارادو ڪرڻ- رٿ رٿڻ.

تصرد، ذ (ع. قصر) محل. قلعو- ڪوٽ. سفر ۾

پڙهيل ٻن رڪعتن جي ننڍي نماز.

تصو، ذ (ع. قصه) ڪهاڻي- ڳالھ- حڪايت. بيان. داستان.

تصا ڪٽڻ، بي مقصد ڳالهيون ڪرڻ. ڪچهريون ڪرڻ.

قصه خوان، ص. داستان گو- ڳالھير.

قصه خواني، ث. داستان گوئي.

تصو ڪوتاهه، ظ. آخرڪار- نيت. حاصل ڪلام.

قصه گو، ص. داستان گو- ڳالهيون ڪندڙ.

قصه گوئي، ث. داستان گوئي.

تصو وٺائڻ، ڳالھ کي اينگهائڻ. معاملو وٺائڻ. تڪرار وٺائڻ.

تصور، ذ (ع. خطا- ڏوهه) ڪوتاهي.

تصور وارا، ص. ڏوهي- گنهگار.

تصيدو، ذ (ع) ڪنهن جي تعريف ۾ چيل شعر.

تصفا، ث (ع) خدا جو حڪم. قسمت- نصيب.

موت- اجل. انصاف- نياء- عدالت. نماز جو ويل وقت.

تصا ڪرڻ، نماز جو وقت ٿري ويڃڻ کان پوءِ نماز ادا

ڪرڻ. عدالت ڪرڻ- شرعي فيصلو ڏيڻ.

تصاني، ظ. اتفاق سان. اوچتو. ڪڏهن- بعضي-

ڪنهن تصاني.

تصيو، ذ (ع) موت- مرڻو. حادثو- واقعو. تڪرار-

معاملو. فيصلو.

تصيو ٿيڻ، موت ٿيڻ- انتقال ٿيڻ. معاملو ٿيڻ.

قط، ذ (ع) ڪاٺي جي قلم جي نوڪ کي پاسيرو وڌ.

قطار، ث (ع) هڪ ٻئي پٺيان سلسلو- لڙهي. لائڊ. ترتيب.

قطار ڇڏڻ، م. هڪ ٻئي پويان بيھڻ. قطار ۾ شامل ٿيڻ.

قطار، م. قطار ۾ بيهارڻ- لائڊ ڪرڻ.

قطب، ذ (ع) جاگرافي موجب ڌرتيء جي انتهائي اتر ۽

ڏکڻ وارو خطو (جنهن جي وچ مان محور واري خيالي

ليڪ گذري). اتر طرف آسمان ۾ نظر ايندڙ تارو. اهو

درويش ولي جنهن تي دنيا جي انتظام جو مدار هجي.

قطب جنوبي، ذ. ڏکڻ قطب.

قطب تارو، ذ. اتر قطب مٿان نظر ايندڙ تارو- ثرو تارو.

قطب شمالي، ذ. اتر قطب.

قطب ثما، ذ. مقناطيسي سٽي وارو هڪ اوزار (جنهن

جو هڪ پاسو هميشه اتر طرف هوندو آهي).

قطر، ذ (ع. قطر) گول کي ٻن اڌن ۾ ورهائيندڙ وچ

واري ليڪ.

قطرو، ذ (ع. قطره) ڦڙو- ٽپو- بوند.

قطع، ث (ع) نمونو- ڍنگ. شڪل- صورت. ڪاٺ-

وڌڪ. ٽڪر.

قطع بريد، ث. وڌڪ- ڪاٺ ڪوٽ.

قطع تعلق، ذ. لاڳاپن جو خاتمو. جدائي.

غير واسطيداري.

قطع ڪرڻ، ڇڏڻ (لاڳاپو). ويڻ. جدا ڪرڻ-

الڳ ڪرڻ.

قطع ڪلام، ذ. ڳالھ ڪٽڻ- هلندڙ ڳالھ جي

وچ ۾ رتڊڪ.

قطع نظر، ذ. ان کان سواءِ. باوجود انهيءَ جي.

قطمي، ص. آخري. مڪمل. يقيني.

قطعا، ظ (ع) هرگز- بالڪل- ماڳهين.

قطعات، ذ (ع) ”قطعه“ جو جمع.

قطعو، ذ (ع) ساڳئي مضمون ۾ ٻه شعر

(شاعري جي هڪ صنف). ياڱو- حصو (زمين جو).

قطيفو، ذ (ع) هڪ قسم جو ريشمي ڪپڙو.

قَمَرُ ذ (ع) کوه يا درياء جي اُونهائي-اوڙاه. وڏي کڏ.
 قَمَسُ ذ (ع) پيڇرو (پکين جو). آکيرو.
 قَمَلُ ذ (ع) ڪُلف-تالو.
 قُلُ ذ (ع) "قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ" جو مخفف. قرآن شريف جي سورت اخلاص. فاتحه.
 قُلُ پڙهڻ فاتحه پڙهڻ. خاتمي جي دعا پڙهڻ.
 قُلاوُ ذ (ع) زنجير جي ڪڙي-ڪنڊو.
 قُلابا ملائڻ ڳنڍ توپ ڪرڻ. وڌاءُ ڪرڻ-مبالغو ڪرڻ.
 قُلاتُ ذ. بلوچستان جو هڪ شهر ۽ خطو.
 قُلاشُ ص (ترڪي) غريب-مفلِس. ڪنگال-ڪُٺل.
 قُلبُ ذ (ع) دِل. هِنِيون-مَنُ. ڪنهن به چيز جو وچ وارو اندريون حصو.
 قُلييُ ص. قلب جو-دلي. دل وارو.
 قُلتُ ث (ع) ڪمي-ڪوٽ-اثاث.
 قُلزُ ذ (ع) سمنڊ. ڳاڙهو سمنڊ.
 قُلعُ ذ (ع) ڀڃڻ-ڊاهڻ.
 قُلعُ قمعُ ذ. ڀڄ ڊاه. اٿل پٿل.
 قُلموُ ذ (ع) فوج جي رهڻ جي جاءِ جنهن جي چوڌاري ڪوٽ آيل هجي. ڪوٽ-ڳڙهه-عالم پناه.
 قُلموُ فتح ڪرڻ ڪو مشڪل ڪم سرانجام ڏيڻ.
 وڏو ڪارنامو ڪرڻ.
 قُلميدارُ ص. قلمي جو محافظ عملدار-ڪوٽوال.
 قُلميُ ث (ع) ذاتوءَ جو هڪ قسم-راڳو.
 قُلميُ کُلهُ راز ظاهر ٿيڻ. اصليت پڌري ٿيڻ.
 قُلمِگرُ ص. تانن کي قلمي ڪندڙ.
 قُلفُ ذ (ع. قُل) ڪلف-تالو.
 قُلفيُ ث (ع) برف ۽ ڪير مان ٺهيل ڪُلفي.
 قُلقُ ذ (ع) رنج-افسوس-ڏک. پڇتاءُ-پشيماني.
 قُلمُ ذ (ع) ڪانهن يا ڪاٺي مان ٺهيل لکڻي-خام.

لُونڌڙيءَ تي ڇڏيل وار. وڻ جي تاريءَ جو ويڊيل ٽڪر جيڪو پوکڻ لاءِ زمين ۾ هڻجي. قانون جي شق. قرو.
 قُلمبَندُ ص. لکيل-تحرير ڪيل.
 قُلم تازو ذ. خط جي آخر ۾ پوءِ ياد آيل ڳالهه جي لکيت.
 قُلم تراشُ ذ. قلم گهڙڻ جو خاص ڇاتون.
 قُلمدانُ ذ. مس قلم رکڻ جي ننڍڙي صندوقڙي.
 قُلمروُ ث. جتي بادشاهه يا حاڪم جي فرمان جي تعميل ٿئي. حڪومت. سلطنت-بادشاهي. مُلڪ.
 قُلمڪارُ ص. منشي. مصور. نقاش.
 قُلم ڪرڻ وڌڻ. ڪاٽڻ. ڇانگڻ.
 قُلم لڳائڻ. هٿيءَ ساڻي ويڊيل تاري زمين ۾ هڻڻ (اوڙ لاءِ).
 قُلميُ ص. هٿ جو لکيل. پيوندي (وڻ).
 قُلمدَرُ ذ (ف) فقيرن جو هڪ فرقو جيڪو مٿو ڏاڙهي ڪوڙائي، گهر ٻار کي ڇڏي گهمندو وڃي. پنهنجي وجود کان بيخبر ٿي خدا جي عبادت ۾ مشغول رهندڙ فقير.
 قُلوبُ ذ (ع) "قلب" جو جمع. دليون.
 قُليُ ث (ترڪي) غلام. مزور. ٻار ڍوئيندڙ.
 قُليلُ ص (ع) گهٽ. ٿورو. ننڍو. جُزوي-ورلي.
 قُلييُ ذ (ع) پڳل گوشت-پڳو.
 قُمارُ ذ (ع) بازي يا شرط لڳائڻ واري راند-جُوثا. قُماربازُ ص. جوثاري.
 قُمارخانوُ ص. جوثا خانو. جوثا جي ٽڪري يا اڏو.
 قُماشُ ذ (ع) ڍنگ-نمونو. قسم-جنس. طور طريقو.
 قُمچيُ ث (ترڪي) چَهِو-سَهڙو لڇڪيدار تلهڙ.
 قَمَرُ ذ (ع) چنڊ-ماهتاب. ٽيءَ رات کان پوءِ جو چنڊ

(پهرين ۽ ٻيءَ تاريخ جي چنڊ کي 'هلال' چئجي).
 قَمَرِي: ص. چنڊ جو. چنڊ جي مهين وارو سال- هجري.
 قَمَرِي: ث (ع) پکيءَ جو هڪ قسم. ڪبوتر جو هڪ قسم.
 قَمَمُو: ذ (ع) ڇت ۾ تنگن لاءِ شيشي جو گولو. ننڍو فانوس.
 قَمِيص: ث (ع) پهرائ جو هڪ قسم- ڪٽڙو.
 قَنَات: ث (ع) ڪپڙي جي اوڻ يا ديوار (جيڪا شامياني جي چوڌاري اچي).
 قِنَاعَت: ث (ع) جيڪي ملي ان تي راضي رهن. ڪفايت- سانگ صرفو.
 قَنَازِي: ذ (ترڪي) هڪ قسم جو چمڪندڙ ريشمي ڪپڙو.
 قَنَبَر: ذ (ع) حضرت علي ڪرم الله وجهه جي غلام جو نالو.
 قَنيرَائي: ص. 'قنير حبشي' جي نسبت سان حبشي نسل.
 قَنيد: ث (ع) مصري.
 قَنَد مُڪَرَر: ث. ٻه ڀيرا صاف ٿيل چٽيل چاش مان ٺهيل مصري.
 قَنَدِيل: ث (ع) شيشي جي گولي وارو فانوس جنهن ۾ مٿي ٻئي ٻاري ڇت ۾ تنگجي. فانوس جو هڪ قسم.
 قَنڌَار: ذ. افغانستان جو هڪ صوبو.
 قَنڌاري ڏَاڙهون: ذ. خاص قسم جو اعليٰ ڏاڙهون.
 قَنَوطِي: ص (ع. قَنَط) نااميد- مايوس- نراس.
 قَنَوطِيَت: ث. نااميدي- مايوسي.
 قَوَاعِد: ذ (ع) "قاعده" جو جمع. قانون. اصول. سپاهين جي سکيا- پريڊ.
 قَوَال: ذ (ع) صوفيانہ ڪلام چونڊڻ ڳائڻو. صفت ساراه جا ڪلام ڳائيندڙ. قواليون ڳائيندڙ گويو. گويو.
 قَوَالِي: ث (ع) ڳائڻ جو هڪ نمونو (جنهن جو مُوجد امير خسرو چيو وڃي ٿو).
 قَوَام: قَوَام: ذ (ع) ڪنڊ واري پاڻي کي تهڪائي ٺاهيل گهاٽو شيرو. ڪنڊ جي گهاٽي چاش.
 قَوَانِي: ذ (ع) "قانون" جو جمع. قاعدا. آئين.
 قَوَات: ث (ع) طاقت- زور- ٻل- سگهه. اختياري.
 قَوَت باهه: ث. شھوت- مڙسي جي طاقت.
 قَوَت: ث (ع) کاڌو- خوارڪ. رزق. چوڻو.
 قَوَرَمُو: ذ (ترڪي) شوروي وارو گوشت جو ٻوڙ (جنهن ۾ ڀاڄي وغيره نه هجي). گهڻي گوشت جو رڌل ڀلاء.
 قَوَس: ث (ع) ڪمان. آسمان جو هڪ بُرج.
 قَوَس قَرَح: ث. انڊلٽ- ڌٽڪ.
 قَوْل: ذ (ع) ڳالهه- جملو- چوڻي. واعدو- اقرار- انجام.
 قول قرار: ذ. انجام اقرار- ٻول وچڻ.
 قول و فعل: ذ. چوڻ ۽ ڪرڻ.
 قولابو: ذ. وڏو چوڙو- ڪنگڻ (جيڪو عام طرح فقير پائين).
 قَوْم: ث (ع) ذات. نرقو. نسل. خاندان- گهراڻو. گروه- سٿ.
 قَوْم پَرست: ص. قوم جو خيرخواه. قوم جي مفادن لاءِ جدوجهد ڪندڙ.
 قَوْمِي: ص. قوم جو.
 قَوْمِيَت: ث (ع) نسل- ذات. قومي خصوصيت.
 قَوِي: ص (ع) طاقتور- سگهارو. تندرست. مضبوط.
 (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
 قَوِي: ذ (ع) "قوة" جو جمع. سمجھ- عقل- شعور.
 قَهَار: ص (ع) تهر ڪندڙ. زبردست- ڏاڍو. قهري- ظالم. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

(پهرين ۽ ٻيءَ تاريخ جي چنڊ کي 'هلال' چئجي).
 قَمَرِي: ص. چنڊ جو. چنڊ جي مهين وارو سال- هجري.
 قَمَرِي: ث (ع) پکيءَ جو هڪ قسم. ڪبوتر جو هڪ قسم.
 قَمَمُو: ذ (ع) ڇت ۾ تنگن لاءِ شيشي جو گولو. ننڍو فانوس.
 قَمِيص: ث (ع) پهرائ جو هڪ قسم- ڪٽڙو.
 قَنَات: ث (ع) ڪپڙي جي اوڻ يا ديوار (جيڪا شامياني جي چوڌاري اچي).
 قِنَاعَت: ث (ع) جيڪي ملي ان تي راضي رهن. ڪفايت- سانگ صرفو.
 قَنَازِي: ذ (ترڪي) هڪ قسم جو چمڪندڙ ريشمي ڪپڙو.
 قَنَبَر: ذ (ع) حضرت علي ڪرم الله وجهه جي غلام جو نالو.
 قَنيرَائي: ص. 'قنير حبشي' جي نسبت سان حبشي نسل.
 قَنيد: ث (ع) مصري.
 قَنَد مُڪَرَر: ث. ٻه ڀيرا صاف ٿيل چٽيل چاش مان ٺهيل مصري.
 قَنَدِيل: ث (ع) شيشي جي گولي وارو فانوس جنهن ۾ مٿي ٻئي ٻاري ڇت ۾ تنگجي. فانوس جو هڪ قسم.
 قَنڌَار: ذ. افغانستان جو هڪ صوبو.
 قَنڌاري ڏَاڙهون: ذ. خاص قسم جو اعليٰ ڏاڙهون.
 قَنَوطِي: ص (ع. قَنَط) نااميد- مايوس- نراس.
 قَنَوطِيَت: ث. نااميدي- مايوسي.
 قَوَاعِد: ذ (ع) "قاعده" جو جمع. قانون. اصول. سپاهين جي سکيا- پريڊ.
 قَوَال: ذ (ع) صوفيانہ ڪلام چونڊڻ ڳائڻو. صفت ساراه جا ڪلام ڳائيندڙ. قواليون ڳائيندڙ گويو. گويو.
 قَوَالِي: ث (ع) ڳائڻ جو هڪ نمونو (جنهن جو مُوجد امير خسرو چيو وڃي ٿو).

ٴٲٲ ٴ (ٴ) ٴاٴٴ- ٴٴٴ- ٴٴٴ. ٴاٴ. ٴٴٴٴ.
ٴٴٴ- ٴٴٴٴ.

ٴٲٲ ٴاٴٴ. ٴ. ٴٴا ٴٴ ٴٴٴ. ٴٴٴٴ ٴٴٴٴ.

ٴٲٲ ٴٴٴ. ٴٴٴ ٴٴٴ. ٴاٴ ٴٴٴ.

ٴٲٲٴ. ٴ. ٴٴٴٴ. ٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴ. ٴٴٴ ٴاٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴ (ٴٴٴٴ).

ٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴٴ.

ٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴ- ٴٴٴ- ٴٴٴ.

ٴٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴٴ- ٴٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ.

ٴٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴ. ٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴ-.

ٴٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ- ٴٴٴٴٴ. ٴٴٴ. ٴٴٴٴٴ- ٴٴٴٴٴ.

ٴٴٴٴ- ٴٴٴ.

ٴٴٴ ٴٴٴ. ٴٴٴٴ ٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ ٴٴٴ- ٴٴٴ.

ٴٴٴ. ٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴ- ٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴٴ.

ٴٴٴٴٴ ٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴٴ ٴٴٴٴٴ. ٴ. 'ٴٴٴ ٴٴٴ' ٴٴٴ.

ٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴٴ- ٴٴٴ. ٴٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴ ٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ.

ٴٴٴٴٴ- ٴٴٴٴٴ.

ٴٴٴ ٴٴٴٴ. ٴ. ٴٴٴٴ- ٴٴٴٴ.

ٴٴٴ ٴٴٴ. ٴٴٴٴ- ٴٴٴ. ٴٴٴٴ ٴٴٴٴ.

ٴٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴ- ٴٴٴ. ٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴ.

ٴٴ ٴٴٴٴٴ ٴٴ ٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ ٴٴٴ- ٴٴٴٴ.

ٴٴٴٴ ٴٴٴ. ٴ. ٴٴٴٴ ٴٴٴٴٴ (ٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ).

ٴٴٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴٴ ٴٴٴٴ. ٴٴٴ ٴٴٴٴ. ٴٴٴ ٴٴٴ. ٴٴٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴ- ٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ.

ٴٴٴ- ٴٴٴ- ٴٴٴٴ. (ٴ) ٴٴ ٴٴٴ. ٴٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴ ٴٴٴٴ. ٴ. ٴٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴٴٴ. ٴ. ٴٴٴٴٴ- ٴٴٴ ٴٴٴ- ٴٴٴٴ.

ٴٴٴ ٴٴٴ. ٴٴٴ ٴٴٴ- ٴٴٴ ٴٴٴ. ٴٴٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴ- ٴٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴ. ٴ. ٴٴٴٴ- ٴٴٴٴٴ. ٴٴٴ.

ٴٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴ ٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴ ٴٴ ٴٴ.

(ٴٴٴ ٴٴٴٴٴ ٴٴٴ ٴ ٴٴ ٴٴ).

ٴٴٴٴ. ٴ. ٴٴٴٴ- ٴٴٴ. ٴٴٴٴ- ٴٴٴٴ.

ٴٴٴٴ. ٴ (ٴٴٴ) ٴٴ ٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴ ٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴٴ.

ٴٴٴ ٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴ ٴٴٴ. ٴٴٴٴ. ٴٴٴ ٴٴٴٴ.

ٴٴٴ ٴ ٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴ ٴٴٴ ٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴ-.

ٴٴٴٴ ٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴ- ٴٴٴ. ٴٴٴ- ٴٴٴ.

ٴٴٴٴ. ٴ. ٴٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴ- ٴٴٴ ٴٴٴ. ٴٴٴٴ.

ٴٴٴ. ٴٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴ ٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴ ٴٴٴ. ٴٴ ٴٴ ٴٴٴ. ٴٴٴ ٴٴٴ ٴٴٴ.

ٴٴٴٴ. ٴ (ٴٴٴ) ٴٴٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴ ٴٴ.

ٴٴٴٴ- ٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ.

ٴٴٴ. ٴ (ٴ) ٴٴٴ ٴٴٴٴ. ٴٴٴٴ ٴٴٴ. (ٴ)

ٴٴٴٴٴ ٴٴ ٴٴ ٴٴٴٴ ٴٴٴ.

ڪ

ڪاٽڙو ٿ. سنهون ڪٽيل چورو (سوپارين وغيره جو). اُن يا ڏاس ڪٽڻ جي ڪٽڻجي. ڪاٺ جي ڏنگي پٽي (جيڪا عام طرح ڪولهي ننڍن جانورن جي شڪار لاءِ ڪم آڻين).

ڪاٿرو: ص. ڪٽيندڙ (رين، ٻڪرين کي).
ڪاٿي ٿ. گوشت وغيره وڍڻ جو ننڍو اوزار- چُرِي.
ڪاٿو ڏ. ڪٽ- ڳٽپ- شمار. چيه- ڍنگ.
ڪاٿي ڏ. ڪٿي- ڪهڙي هنڌ.
ڪاٺ ٿ. وڏو چير. چانگ. ڪمي- تخفيف. ڪٽ.
ڪاٺ ڪرڻ ڪٽ ڪرڻ. گهٽ ڪرڻ. چانڊڻ- چانگڻ. تخفيف ڪرڻ.

ڪاٺا ٿ. ڪاٺ (لفڙ جي). برطرف.
ڪاٺ ڪوٽ ٿ. ويڻڪ. ڪمي پيشي. چنڊچاڻ.
ڪاٺڻ ٿ. م. وڍڻ. ٽڪر ڪرڻ. جدا ڪرڻ. تخفيف ڪرڻ. وضع ڪرڻ. پوڳڻ (قيد). بسر ڪرڻ- گذارڻ (وقت). طي ڪرڻ (مفاصلو). ٻن حصن ۾ ورهائڻ (تاس).

ڪاٺو ڏ. ڪاٺو- وڏي تارازي.
ڪاٺو ڏ. رياضي ۾ ڪٽ جي نشاني (-).
ڪاٺ ڏ. ٿلهي ۾ ڊگهي ڪاٺي. ٻنڊ. دوڳڻ. ڏوهاريءَ کي سزا ڏيڻ جو ڪاٺيءَ مان ٺهيل هڪ اوزار (جنهن ۾ ڏوهاري جا پير ڦاسائين جنهن ڪري اهو اُٿي يا هلي نه سگهي).

ڪاٺ جي مانيءَ اصطلاح. سخت پورهيو- ڏکيو ڏندو- جاکوڙو.

ڪاٺ ڪٽو ڏ. هڪ قسم جو پڪي- ڊڪڻ پڪي.

ڪا ڏ (اچار "ڪاف") سنڌي الف- بي جو اوليتاليهون اکر. عربي جو ٻاويهون ۽ فارسي جو پنجويهون اکر.

ڪا ڏ (ع) وانگر- جيئن- مثل.

ڪا ڏ ص. ڪيڻ- ڪي- يا.

ڪا ڏ ص. صفاتي اڳياڙي طور خراب يا گهٽ جي معنيٰ ڏيکاريندڙ حرف (جئن ڪُٽيو، ڪُٺل وغيره).

ڪابل ڏ. افغانستان جو هڪ شهر.

ڪابلي، ڪابولي: ص. ڪابل جو (ماڻهو، وکر وغيره).

ڪاپيو ڏ (ف) حق مهر (اها رقم جيڪا نڪاح وقت مڙس زال کي ڏيڻ جو اقرار ڪري).

ڪاپينو ڏ (ف) وزيرن جي مجلس- جملي وزراء.

ڪاپار، ڪاپارو ڏ. ناريل جي ڪوپي جي مٿان وارو ريشو (جنهن مان رسا ٺهن). سامان سڙو (عموما ڪاٺ جو سامان).

ڪاپارو ڏ. جهيڙو- جنگ.

ڪاپارو، ڪاپارو ڏ (ع. قبالي) وڪري جي شرطن وارو دستاويز. فصل جي اڳواٽ ٿيل سؤدي جي لکيت.

ڪاٻڻ ٿ. اٺاڻ- کوٽ- تنگي.

ڪاٻڙ ڏ. ناريل جي بچ- ڪاپار.

ڪاٺ ڏ. گوشت وڍڻ جو وڏو چورو.

ڪاٺ ڪهاڙا ڪڍڻ، جهيڙي لاءِ هٿيار ڪڍڻ. ڪنهن جي خلاف ڪم ڪشي بيهڻ.

ڪاٺار ٿ. سٺ ڪٽڻ واري عورت.

ڪاٺپ ڏ (ع) ڪتابت ڪندڙ. سهڻا اکر لکندڙ- خوشنويس.

ڪاڻ ٿوريون ٿ. پينديون (بکر جو قسم).

ڪاڻ گدرو ڏ. پيٽو (وڻ ۽ ميوو).

ڪانوڙو ڏ. ڪاڻيءَ جو پاڻوڙو.

ڪاڻي ٿ. لڪڙي. هاڻي - قدبت - جسم.

ڪاڻي سور ٻاهه کي مچائڻ. جهيڙو وڌائڻ.

ڪاڻي ڪرڻ ٻچ ڪرڻ. هشي ڏيڻ. چُرچ ڪرڻ (جهيڙي لاءِ).

ڪاڻيڙو، ڪاڻڙو ص. ڪاڻيون ڪندڙ. ڪاڻيون ڪري وڪڻندڙ.

ڪاپاڻي، ڪاپاڻي ٿ. ڪپهه مان ٿورا ٺاهيندڙ عورت. ڪاپو ڪندڙ. سٺ ڪٽيندڙ.

ڪاپار ڏ. ڪوپري. مٿو - سر - نصيب - ڀاڳ.

ڪاپاري ص. ڪاپارو وارو - مٿي وارو ڌڪ. تمام وڏو نقصان. وڏو صدمو.

ڪاپڻ ڏ. جوڳي فقيرن جو هڪ قسم.

ڪاپڙي ڏ. جوڳي فقيرن جو هڪ قسم (جيڪي دنيا کان لاڳاپا ڪهي ويا هجن).

ڪاپو ڏ. ڪپهه جا ٿورا ٺاهڻ (سٺ ٺاهڻ کان اڳ). پورهيو. ڏاکڙو.

ڪاپو ڪرڻ پٺن پاند جهولي ٺاهي چوندو يا لاٻارو ڪرڻ. سخت ڪشالو ڪيڏن. پورهيو ڪرڻ.

ڪاپي ٿ (انگ) نقل. اُتارو. مُسَوَدو. نوٽبوڪ.

ڪاپي ڪرڻ نقل ڪرڻ.

ڪاڇ ڏ. ڪم. ڪرت - ڌنڌو. شادي يا خوشيءَ جي موقعي تي مهمانن جي ماني وغيره. خوشيءَ جو موقعو - مارڪو. قميص ڪوٽ وغيره ۾ ٻيڙي وجهڻ جو سوراخ.

ڪاڇ ڏ. ڪاڇ. شادي يا ڪنهن ٻئي خوشيءَ جي موقعي تي وڏي دعوت.

ڪاڇ ڪرڻ شاديءَ جي ماني ڪرڻ. دعوت ڪرڻ.

ڪاڇڻ ٿ. وڏي ڊگهي مضبوط ڪاڻي جنهن تي چپر رکجي. هرلي يا نار جي بيهارڻ جي ڪاڻي.

ڪاڇ ٿ. سٺڻ. سلوار.

ڪاڇ ڏ. ڪاڇڻ - شيشو.

ڪاڇو ٿ. "ڪڇ" جي ٻڪري يا ڳئون. جُوئر جو هڪ قسم.

ڪاڇو ڏ. جبلن جي ڀر وارو ميداني علائقو (دادو ضلعي جو الهنديون جابلو ميداني حصو). ڪڇ - ماپ - پيمائش.

ڪاڇي ص. جبل جي ڪنڌيءَ جو. "ڪڇ" جو. (ڏ) ڪڇ جو گهوڙو، اُٺ وغيره.

ڪاڇوتي ٿ. لانگوٽي.

ڪاڇيل ٿ. ڏکڻ طرف.

ڪاڇ ڏ (ف) محل - قصر.

ڪاڏي ٺ. ڪيڏانهن - ڪهڙي پاسي - ڪٿي.

ڪاڏارو ڏ. سر جو صدقو. مٿان گهريل شيءِ. ڪاڏائو.

ڪاڏو ڏ. اُڪند - سِڪَ - چڪ (قرب جي). نانگهه - اُڪير.

ڪاڏوڙو ص. ڌڪاريل - ڌڪي ڪڍيل.

ڪاڏپ ص (ع) ڪوڙو. باطل.

ڪاڙ ٿ. ڪارائ - سياهي. اونداهي. اندوڪار.

ڪاڙ ٿ (ف) ڪم - شغل - ڌنڌو. هنر. پيشو.

ڪاڙ آمد ص. ڪم اچڻ جهڙو. مفيد.

ڪاڙ بند ص. عمل ڪندڙ. پابند - ٻڌل.

ڪاڙ ٿ. ڪار - سياهي. مُنهن اونداهي.

ڪارائتو ص. ڪم ۾ ايندڙ - ڪم جهڙو.

ڪمائتو - سجاو.

ڪارائو ڏ. زمين جي سنڀال لاءِ مقرر ماڻهو - ڪمدار.

(ڪاري رنگ جو).
 ڪاريڙاڙ ٿ (ف) لڙائي - جنگ - رزم.
 ڪاري ڙبانو، ص (ف) ڪاري زبان وارو (جيڪو بدسوئي جي ڳالهه ڪري، ■ منحوس سمجهيو وڃي).
 ڪاري سازه، ص (ف) ڪم ٺاهيندڙ. ماهر. (ذ) خدا تعاليٰ.
 ڪاري ساري، ٿ. هنرمندي. چالاڪي - هوشيارِي.
 ڪاري ستان، ص (ف) چالاڪ - هوشيار. پڙ - ماهر. وڏو ڪم ڪندڙ.
 ڪاري ستاني، ٿ (ف) چالاڪي - حرفت. شرارت - لڄائي.
 ڪاري قрма، ص (ف) حڪم ڪندڙ. حاڪم. ڪم ڪار هلائيندڙ.
 ڪاري ڪردگي، ٿ (ف) سٺو ڪم. ڪاري گذاري.
 ڪاري ڪن، ٿ (ف) ڪم ڪندڙ - ورڪر. منتظم.
 ڪاري گذاري، ٿ (ف) سٺو ڪم. ڪم جي ترتيب ۽ طريقو. ڪم ڪار.
 ڪاري ڪر، ص (ف) مفيد - سودمند. اثرائتو.
 ڪاري نامو، ٿ (ف) اهم واقعو. سٺو ڪم. بهادريءَ جو ڪم.
 ڪاري نده، ص (ف) ڪارڪن - ورڪر. منتظم.
 ڪاري نهن، ٿ. ڪارٺ - ڪاراڻ. داغ - ٽڪو. بدنامي جو ٽڪو. خواري.
 ڪاري ٺ، ٿ. سبب - باعث. بهانو. علاج - حيلو. (ظ) لاءِ - واسطي - سانگي - جي ڪري.
 ڪاري ٺ، م. ڪرڻ. اُڪارڻ - پار ڪرڻ.
 ڪاري ٺي، ص. شافع. پار اُڪاريندڙ.
 ڪارو، ص. سياهه. اونڊاهو. ڪاري رنگ جو. سانورو. اصيل (نانگ). گناهن ۾ ورتل. گنهگار - ڏوهاري. (ٿ. ڪاري).

ڪارَب، ٿ (ع. قالب) سانچو - فريم. ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار.
 ڪاري بان، ٿ (انگ) هڪ مشهور گئس (ڪوئلي ■ شيهي مان پيدا ٿيل گئس).
 ڪاري ٺي، ٿ. ڪاٺ ويڻ جو اوزار (ڏندن واري رُڪ جي پٽي) - ڪرٽ.
 ڪاري ٺار، ٿ. ڪم ڪار. ڪاروبار.
 ڪاري ٺي، ٿ. ڪاري تھ واري جوئر جو هڪ قسم.
 ڪاري ٺي، ٿ (انگ) ننڍي راتفل.
 ڪاري ٺوس، ٿ (انگ) ڪاغذ يا پتل جي نالي جنهن ۾ چيرا ■ بارود پريل هجي.
 ڪاري ٺون، ٿ (انگ) مسخريءَ واري تصوير.
 ڪاري ٺوڙ، ص (ف) ڪم جو نگران - منتظم.
 ڪاري ٺ، ٿ. ڪاراڻ - سياهي. ٽي دانگي يا ڏٽي جي ڪاراڻ.
 ڪاري ٺ، ٿ (سن. ڪاريه) ڪم - ڪار. ڏندو - شغل. مقصد - مطلب.
 ڪاري ٺ سڌ ٺي، مقصد پورو ٿيڻ. مراد حاصل ٿيڻ.
 ڪاري ٺو، ٿ (ف) ڪاٺيءَ مان ٺهيل چوڪٺ جنهن ۾ اڳ ٺاڻ يا ڀرت جو ڪم ٿئي.
 ڪاري خانو، ٿ (ف) ڪنهن هنر يا صنعت جو هنڌ - فيڪٽري. دڪان - ڪوٺي. ڪاروبار - ڏندو.
 ڪاري خير، ٿ. ثواب جو ڪم. نيڪيءَ جو ڪم.
 ڪاري دار، ص (ف) ڪم ڪار هلائيندڙ - منتظم.
 ڪاري ٺ، ٿ (انگ) پتو (تاس جو)، ورق. پوست جو ٽڪلي لڳل ڪاغذ. اطلاع جو ڪاغذ.
 ڪاري ٺاڻي، ٿ (ف) ڪم جي تڪميل. ڪم. انتظار. بندوبست. روبڪاري.
 ڪاري ٺو، ٿ. هڪ قسم جو جيت. تتر جو هڪ قسم

ڪاريهر؛ ذ. نانگ جو هڪ قسم - ڪارو نانگ - اصل نانگ. هڪ قسم جو هرڻ.
ڪاڙهن؛ م. تهڪائڻ - اوهارڻ - جوش ڏيڻ. آزارڻ - هلاڪ ڪرڻ.
ڪاڙهو؛ ذ. اُس - ڏپ. گرمي - تپش. اُس جي تپش. پسارڪو وڪر جيڪو بيمار کي تهڪائي پارجي - جوشاندو.
ڪاڙي؛ ث. ماچيس جي تيلي.
ڪاسائي؛ ص. ڪوس ڪندڙ - ڪهندڙ - قاصاتي. (ص) بيرحم - سنگدل.
ڪاسب؛ ڪاسبي؛ ص (ع) ڪسب ڪندڙ - هنرمند - پورهيت.
ڪاسيني؛ ث (ف) هڪ قسم جو گاه ۽ ٻوٽو (پسارڪي وڪر طور ڪم اچي).
ڪاسو؛ ذ (ع) پيالو - وڏو جَمَن. اناج ڀرڻ جو هڪ ماڻ (اندازا سورهن سير). ڪستو (فقيرن جو).
ڪاسه لیس؛ ص. پيالو چڻيندڙ. خوشامدي. لالچي. فيض حاصل ڪندڙ. گداگر.
ڪاسي ڪرولي؛ ث. بچت سچت - پُورت سورت. تنگيءَ واري گذران ۾ بچت.
ڪاش؛ حرف ندا (ف) شال! - ائين هجي! افسوس!
ڪاشانو؛ ذ (ف) تنڊو گهر. جهوپو. آستانو - ماڳ.
ڪاشت؛ ث (ف) ڪيتي - پوک - ٻني.
ڪاشتگار؛ ص. هاريو ڪندڙ - هاري - ڪڙمي. آبادگار.
ڪاشف؛ ص (ع) ظاهر ڪندڙ - کوليندڙ (راز يا ڳالهه).
ڪاشي؛ ث (ف) سِرُن ۽ تانون تي روغني گلڪاري وغيره جو هنر (جيڪو چون ٿا ته ايران جي شهر 'ڪاشان' مان هتي پکڙيو). (سن) ڀارت ۾ هندن جو تيرت وارو شهر - بنارس.
ڪاشيگر؛ ص. ڪاشيءَ جو ڪم ڪندڙ هنرمند.

ڪارو پاڻي؛ ذ. انڊمان ٻيٽ (جتي انگريزن جي دور ۾ عمر قيد وارن قيدين کي موڪليو ويندو هو).
ڪارو چور؛ ذ. وڏو چور - نالي چڙهيو ڪاڻڪو.
ڪارو علم؛ ذ. جادو - سحر. نقصان پهچائيندڙ جادو.
ڪارو ڪاري؛ ذ. زناڪار مرد ۽ عورت (جيڪي قبائلي رسم موجب واجب القتل هجن).
ڪارو ڪرڻ؛ سياه ڪرڻ. عيبدار ڪرڻ - ڏوهاري ڪرڻ. تڪو ڏيڻ. خوار ڪرڻ. ڳلاو ڪرڻ. بدنام ڪرڻ.
ڪارو مٺهن ڪرڻ؛ برو ڪم ڪرڻ. اخلاقي ڏوه ڪرڻ. بي آبرو ڪرڻ. خوار ڪرڻ.
ڪاريءَ وارا هڪ؛ محاورو. ڪجهه به نه - پينگ. عدم موجودگي.
ڪارو نانگ؛ ذ. واسينگ نانگ - ڪاريهر. اصل نانگ.
ڪاروان؛ ذ (ف) گهڻن مسافرن يا سوداگرن جو ٽولو. قافلو. اُٺن جو قافلو.
ڪاروبار؛ ذ (ف) ڌيتي ليتي - واپار. ڌنڌو. ڪم ڪار. ڪاروهنوار.
ڪارون؛ ث. حيل - ڪوششون. عاجزيون. مٿون.
ڪارون ڪرڻ؛ آزيون نيزاريون ڪرڻ - عاجزيون ڪرڻ.
ڪارونپار؛ ص. نهايت اونڌاهو. گهائڻ گهڻن ڪڪرن وارو جهڙ (جنهن ۾ اونڌاهي ٿي وڃي). تمام گهڻو - يشار.
ڪارو واء؛ ذ. چوڻائي مال جي هڪ بيماري (جنهن ۾ جانور کي ڏڪڻي ٿئي).
ڪاري؛ ص (ف) اثر ڪندڙ - مؤثر. اثرائتو (ڌڪ، زخم، گهاٽ). گهرو - اونهو (زخم).
ڪاريڙ؛ ذ (ف) جبل جي اندران زمين مان ايندڙ پاڻي جو وهڪرو. چشمي جو پاڻي.
ڪاريگر؛ ص (ف) هنرمند. صنعت گر. هوشيار. حرفتي.
ڪاريگري؛ ث. هنرمندي. هوشياري. چالاڪي.

ڪال پوڻ؛ ڏڪار پوڻ - قحط پوڻ. اثاث ٿيڻ (چيزن جي).
 ڪالڙو؛ ڏ (انگ) قميص يا ڪوٽ جو گلي وارو حصو.
 ڪالڙا؛ ٺ (انگ) هڪ قسم جي وچوندر ٻيماري - وبا.
 ڪال ڪولڙي؛ ٺ. اونداهي ڪوئي. قيد. ڦاسيءَ جي ڪوئي.
 ڪالڪو؛ ٺ (سن) ڪارو ٽڪو. ڪاراڻ - ڪارڻهن.
 ڪالڪاڻ؛ ٺ (سن) ڪالي ديوي. ڪالي ماما جو آستان.
 ڪال ڪڙجي؛ ٺ. هڪ قسم جو ننڍڙو پڪي - ڪان ڪڙجي. (ص) بچڙي - بد صورت.
 ڪالڙو؛ ڏ (انگ) صفحي جو هڪ حصو (مٿي کان هيٺ تائين).
 ڪالوڙو؛ م. پاڻيءَ کي لڙ ڪرڻ. لڙڻ - جهڳوڙ (پاڻي).
 ڪالوني؛ ٺ (انگ) نئين آبادي - وسين.
 ڪالھ؛ ڏ (سن) گذريل ڏينهن - ڪله.
 ڪالي؛ ٺ (سن) ڏرگا ديوي (جنهن تي هندو انسان جي قرباني ڏين).
 ڪاليج؛ ڏ (انگ) اعليٰ درسگاه (جنهن ۾ مئٽرڪ کان پوءِ تعليم ڏني وڃي).
 ڪام؛ ٺ. ڇت اڏڻ لاءِ ڊگهي ۽ ٿلهي ڪاٺي - شهتير. لڪڻ (وهڻ هڪلڻ لاءِ).
 ڪام؛ ڏ (ف) خواهش - آرزو - سڌ. ارادو - مقصد.
 ڪام؛ ڏ (سن) عشق. شهوت. نفساني خواهش.
 ڪامڊيو؛ ڏ. عشق جو ديوتا.
 ڪامران؛ ص (ف) ڪامياب - سويارو. خوش نصيب - سياڳو.
 ڪامرائي؛ ٺ. فتح مندي. سياڳائي. ڪاميابي. خوش نصيبي.
 ڪاڙيو؛ ص. ٻني ٻاري يا کاتيءَ ڪڍڻ وارو مزور.

ڪاغڙ؛ ڏ (ف) پَنو - ڦرطاس. ورق. چني - خط.
 ڪاغڙي؛ ص. ڪاغذ جو. پني جهڙو. سنهون. اڇو.
 ڪافرو؛ ص (ع. ڪافر) خدا کي نه مڃيندڙ. خدا جو منڪر. ڪفر ڪندڙ. نياڳو - بدبخت. معشوق - محبوب.
 ڪافر ادا؛ ص. سهڻو - حُسين. معشوق.
 ڪافور؛ ڏ (ف) هڪ قسم جو خوشبودار وڻ ۽ ان مان نڪتل سَت - ڪپور. (ص) اڇو - سفيد.
 ڪافور ٿيڻ؛ گم ٿيڻ - الوپ ٿيڻ. اڏامي وڃڻ.
 ڪافي؛ ٺ (انگ) هڪ قسم جو خوشبودار ٻوٽو (جنهن جو پڇ ڪٿي چانهه وانگر ڪم آئين) - قهوءَ.
 ڪافي؛ ص (ع) گهڻو. گهرج مطابق. بس.
 ڪافي؛ ٺ (ع. قافيه) سنڌي نظم جي هڪ صنف - ڪلام. هڪ راڳ جو نالو. فقراء جي رهڻ جو آستان.
 ڪافيرو؛ ص. ڪافيون ڳائيندڙ.
 ڪاڪو؛ ٺ. "مومل - راڻي" جي داستان ۾ هڪ ندي (ٺٽن) جنهن جي ڪپ تي مومل جو محلات هو.
 ڪاڪٽ؛ ٺ (ع. طاقت) طاقت - سگهه.
 ڪاڪڙو؛ ڏ. نڙيءَ ۾ لٽڪيل چمڙو.
 ڪاڪڙو ڪرڻ؛ زور سان ڳالهائڻ. وات ڪرڻ - زباني جهيڙو ڪرڻ.
 ڪاڪڙو ڪڍڻ؛ لٽل ڪاڪڙي کي ٺوڪاري جي ساٺ سان، يا دوا سان علاج ڪرڻ.
 ڪاڪڙو؛ ڏ (ف) چهري ڏانهن لٽڪندڙ وار - زُلف.
 ڪاڪو؛ ڏ. چاچو. ننڍڙو ٻار. (ٺ. ڪاڪي).
 ڪاڪڙو؛ ڏ. ڪاغذ - پَنو. ورق.
 ڪاڪڙ ڪارا ڪرڻ؛ گهڻو لڪڻ. اجايا ڪم ڪرڻ.
 ڪاڪڙي؛ ص. ليڪو چوڪو لڪندڙ. منشي.
 ڪال؛ ڏ (سن) وقت. موسم. موٽ. ڏکيو وقت. اثاث. ڏڪار - قحط.

ڪانپ ٻڌن).	ڪامگار: ص (ف) سياڳو- خوشنصيب. زراعت
ڪانپ ڪڍڻ ڪانپ ٻڌي ويهڻ. هڪ منو ٿي ويهڻ. ٺهي ٺڪي ويهڻ.	ڪاتي جو هڪ ملازم (جيڪو پوکڻ جي جنسن جي نظرداري ڪري).
ڪانپو: ذ. جهولي (گاه يا ڪڪ ڪانن جي). پروٽري (گاه جي).	ڪامل: ص (ع) مڪمل- پورو- سالم. سڄو سارو. جملي- سمورو. پڪو- مضبوط. عارف- خدا وارو.
ڪانپو: ص. بردبار- ڪانڌ وارو. سٻر- سگهارو.	ڪامنا: ٺ (سن) خواهش- سڌ- تمنا. دل جي مراد.
ڪانٽو: ذ. ننڍي ساهمي- ٽڪري. ساهمي: جي سٺي. تور جي وڏي ساهمي. واڇ يا گهڙيال جي سٺي.	ڪامن: ڪامن: ذ. جادو- سحر. پڙهيا- ڊوهر. شادي وغيره جي رسمن جو ساڻ سَوڻ.
ريل جي پتي بدلائڻ جو اوزار. ڪاڌي ڪاٺ لاءِ نوڪدار چمچو. وارن ۾ هٿن يا قميص چولي وغيره کي قابو ڪرڻ جو ڪاٽو.	ڪامي: ٺ. ڪامي: عورت.
ڪانٽو مٽائڻ: مڪري وات ڇڏي ٻي وات وٺڻ. رخ تبديل ڪرڻ.	ڪامي: ٺ. نازڪ ۽ سهڻي عورت. بيحد محبت ڪندڙ عورت. ڪامن (جادو توڻو) ڪندڙ عورت.
ڪانپ: ٺ (انگ. ڪئمپ) چانوئي (لشڪر جي).	ڪاموڌ: ٺ. هڪ راڳڻي جو نالو.
ڪانجي. ڪانجهي: ٺ. چانورن جي پيڄي. ڪپڙن کي ڪلف ڏيڻ لاءِ پيڇ.	ڪامورو: ذ. سرڪاري ملازم (جيڪو حڪومت جي ڪمن جي نگراني ڪري).
ڪانچ: ٺ. سٺن- سلوار.	ڪامهه: ٺ. ڏکڻ- اولهه ڪُنڊ کان لڳندڙ هوا.
ڪانچ لاهڻ: بزدلي ڏيکارڻ- گيدي ٿيڻ. خوري ڪرڻ.	ڪامياب: ص (ف) فتح مند- سويارو. پاس (امتحان يا آزمائش ۾).
ڪانچ: ذ. شيشو.	ڪاميابي: ٺ. سوڀ- فتح مندي.
ڪانڌا: ذ (سن. ڪانت) مڙس- پتار- وڙ.	ڪان: ذ (سن. ڪانڊ) ڪاني مان ٺهيل تير (سڄي سر ۾ لوهي جهنب هڻي ٺاهيل تير).
ڪانڌي: فوتيءَ جي جنازي جي ڪفن دفن ۾ شريڪ.	ڪانا: ذ. پوک جا ڳنا. پوک جا سُڪل ڪانا. سُڪل ڪانن وارو گاه.
ڪانڌيو: ذ. ڪانڌين ۽ فوتيءَ جي گهر وارن کي فاقو ٽوڙائڻ جي ماني.	ڪانپ: ٺ. ڪانپو.
ڪانڊار: ٺ. لڱن ۾ ڏڪڻي (ڊپ يا ڪاوڙ ۾).	ڪانپو: ذ. ڪلھن کان چيلھ تائين پُٺن پاند ڪپڙو ٻڌي ٺاهيل جهولي (جنهن ۾ لٿل گاه يا وڻ وجهجي).
ڪانڊارجھ: م. لڱن ۾ ڏڪڻي ٿيڻ (ڊپ يا ڪاوڙ کان). جسم جا وار آيا ٿيڻ. بدن ۾ سيسڙاڻ ٿيڻ (ڪنهن واقعي يا حادثي ڏسڻ سان).	ڪانپو ٻڌڻ: ميڙ چونڊ ڪرڻ. جيڪي ملي سو جهوليءَ ۾ وجهڻ.
ڪانڊو: ص. ڪنڊن وارو (وڻ، ٻوٽو). پلي يا مڇيءَ جو ڪنڊن وارو اڌ پاسو.	ڪانپ: ٺ. گوڏا آيا ڪري ويهڻ لاءِ چيلھ کان ورائي تنگن سان ٻڌل ڪپڙو (گهڻو وقت ويهڻ لاءِ گهڻو ڪري

زمين جي ماپ جو ڪانو. سامهيءَ جو ڳڻ (جنهن جي پڇڙين ۾ پڙ ٻڌجن). تاجيءَ کي سڌي بيهارڻ جي ڪاني (ڪورڪي ڪم جو اوزار).
ڪانو ڪڇڻ: قبر جي کوٽائي لاءِ مٽ جي ڪاني سان ماپ ڪرڻ.

ڪانويرو: ڏ. ڪانون جي 'ڪان ڪان' - ڪانگيرو. ڪانهه: ڄ. ڪٽي - ڪيڏانهن - ڪهڙي هنڌ.

ڪانهن: ڏ. هڪ قسم جو ٻوٽو (جنهن جي ڪاني مان قلم ٺاهجن) - سڄو سُر. گاهه جو هڪ قسم.

ڪانهرو: ڪانهلو: ص. هيٺو - ڏهرو. سست - ڪاهل - ٽوٽي. ڏڪويل. نرم دل.

ڪانه: ڏ. هڪ مشهور پڪي - ڪانگ - ڪيانتو - زاغ. (ص) ڏاهو - سياڻو. چالاڪ.

ڪانهڙو: ص. بزدل - ڊڄڻو - گيدي. ڪاهل - ٽوٽي. ڪاٺل پيرون: ڏ. هڪ ٻوٽي جو قسم (جنهن جو پٽ پٽارڪي وکر طور ڪم اچي).

ڪاني: ڏ. سَر جو ٽيلو - ڪانو. ڪانهن جي ڪاني مان ٺهيل تير. نڙاندي. ڪانهن جي ڪاني مان ٺهيل ٿوڪ سان وڃائڻ وارو ساز (ڪاني، بانسري). سُرمي پائڻ لاءِ سَرائي. سامهي جي ڳني.

ڪاني هڻڻ: پارائو ڏيڻ - پٽ هڻڻ.

ڪانيارو: ص. ڪاڻ وارو - آڻپورو. گهٽ - ڪسو. عيبدار. مَياري. گهرجائو - ضرورتنند. (ڏ. ڪانياري).

ڪانويرو: ڏ. هڪ قسم جو ڍانڍي پڪي.

ڪاڻ: ڏ. ڪمي - ڪوٽ. تور ۾ گهٽتائي - ڪَس. ڪَسر. نقص - عيب. گهرج - ضرورت - حاجت. پرواهه - غرض.

ڪاڻ ڪڍڻ: پرواهه ڪرڻ - غرض رکڻ. سانگو ڪرڻ - لحاظ رکڻ.

ڪانڊيرو: ڏ. هڪ قسم جو ٻوٽو.

ڪانڊيري: ڏ. ٻوٽي جو هڪ قسم.

ڪانڊي: ڏ. نينڊي - ڪوٽ - سڏ - دعوت (شادي وغيره جي ڪاڇ جي). اطلاع - سڏ. ڪانڙو: ڏ. هڪ راڳڻيءَ جو نالو.

ڪاٽس: ڏ. پڪي اڏاوت ۾ ڇت، درن دربن جي سهڻائي لاءِ ڪنگرن واري پٽي.

ڪانسٽيبل: ڏ (انگ) پوليس جو سپاهي.

ڪانڌل: ڏ. هڪ ٻوٽو جنهن جا پن ۾ ڦر دوا طور ڪم اچن.

ڪان: ڏ. ڪانون جو آواز.

ڪان ڪڇي: ڏ. پڪيءَ جو هڪ قسم.

ڪانگ: ڏ. هڪ مشهور پڪي - ڪانه - ڪيانتو - زاغ. (ص) ڪانه جهڙو حرفتي. چالاڪ.

ڪانگ اڏائڻ: پيغام موڪلڻ. ڪنهن جي اچڻ جي انتظار ۾ ڪانگ اڏائڻ جو سَوڻ ڪرڻ.

ڪانگ تڙو: ص. پوک تان پڪي هڪليندڙ - چهار هڪليندڙ. چهار کي ڊيچارڻ لاءِ ڪپڙي جو ٺهيل ٻوٽو (جيڪو پنيءَ ۾ تنگي ڇڏجي) - اوڙو.

ڪانگل: ڏ. ڪانه - ڪانگ.

ڪانگريس: ڏ (انگ) جلسو - مجسمو - اجتماع.

ڪانگو: ڏ. ڪانه - ڪانگ.

ڪانگورو: ڪانگيرو: ڏ. گهڻن ڪانون جو گڏ ٿي 'ڪان ڪان' ڪرڻ. ڪانون جو لڙ.

ڪانگو: ڏ. جوئر جو هڪ قسم. لباري کان پوءِ پوک جون باقي رهيل ڪئون ۾ ڪانا وغيره.

ڪانگهاري: ڏ. کير سُڪائي ويل چوڻائي. گهڻو وقت ڏهائي کان پوءِ وهڪي ويل چوڻائي - ڪانگهاري.

ڪانو: ڏ. باجهري جوئر وغيره جو ڳڻو. سَر جو ٽيلو.

- ڪاٿيارو: ص. عيبدار. ميارِي- حرفي. ڳلارو. داغدار. مھڻي ھاب. غرضمند. (ڪاٿياري).
- ڪاٿو: ص. عيبدار. ھڪڙي اک وارو- ڪاٿو ھڪ ڇم. (ٿ. ڪاٿي).
- ڪاٿي: ٿ. جوڙ جو ھڪ قسم.
- ڪاوڙ: ٿ. چڙ- غصو. ناراضگي. رُسامو- رنج.
- ڪاوڙائڻ: م. چيڙائڻ- چڙ ڏيارڻ. ڏمرائڻ. ناراض ڪرڻ- ڪاوڙ ڏيارڻ. رُسائڻ. رنجائڻ.
- ڪاوڙڻ: ڪاوڙجڻ: م. ڏمڙجڻ- ناراض ٿيڻ. جوش ۾ اچڻ. ڪاوڙ ڪرڻ.
- ڪاوڙيل: ص. ڏمريل- ناراض- چڙيل. رُئل.
- ڪاوش: ٿ. (ف) تلاش- ڳولا. جستجو- جاکوڙ. دشمني- رنج.
- ڪاهه: ٿ. جُلهه- حملو- يورش. هلڻ- ڏوڪ. اوچتي چڙهائي.
- ڪاهل: ص. (ع) سُست- آرسِي- ٿوڻي. ڪم چور. ٽڪل. ھڻو- ڏهرو.
- ڪاهلي: ٿ. سُستي- آرس. ڍرائي.
- ڪاهين: ٿ. (ع) غيب جون خبرون ٻڌائيندڙ. پيشنگوئي ڪندڙ. بتخاني جو وڏو پوڄاري.
- ڪاهين: م. ڪاهه ڪرڻ- حملو ڪرڻ. چڙهائي ڪرڻ- لشڪر ڪشي ڪرڻ. اوچتو حملو ڪرڻ. هلڻ- اڳتي ڏوڪڻ. پنڌ ڪرڻ- منزل ڏانهن هلڻ. هڪلڻ (چوپايو جانور).
- ڪاهو: ٿ. ھڪ قسم جو بچ (پسارڪو وکر).
- ڪائنات: ٿ. (ع) مخلوقات. دنيا- عالم. جڳهه. جهان. سنسار.
- ڪاٿو: ٿ. شيشو- ڪاڇ- آرسِي. ڇٽ ۾ ڪام مٿان رکڻ جي ننڍي ڪاٿي. سمنڊ ۾ ويڙ جي لاث. درياء ۾ پائيءَ جي لاث يا چينھرو.
- ڪاٿو ڏيڻ: لاث ڪرڻ- لھڻ. گھٽ ٿي وڃڻ (تپ وغيره).
- ڪاٿونسل: ٿ. (انگ) مشورو- صلاح. رٿا- منصوبو. ٻئي ملڪ ۾ پنهنجي ملڪ جي حقن جي حفاظت لاءِ آفيسر.
- ڪاٿونسلر: ٿ. (انگ) مشير- صلاحڪار.
- ڪاٿي: ٿ. هندو لوڪن ۾ مڙدي کي مسائڻ ڏانهن کڻي وڃڻ لاءِ ڪڪڻ ۾ ڪاٿي مان ٺهيل اڙتي.
- ڪاٿيه: ٿ. انڪار- نابري. ٻاراڻي راند ۾ گوهي.
- ڪاٿيه ڪرڻ: انڪار ڪرڻ. پُٺ ڏيڻ. گوهي ڏيڻ.
- ڪاٿيا: ٿ. (سن) بدن- جسم- بُت. ڏيڻ- هائي. شڪل- صورت. اصليت.
- ڪاٿيا پکڙ: ٿ. جسم جي تبديلي. انقلاب. ڦيرو (حالت جو).
- ڪاٿيو: ٿ. ڪاٿو (ڇٽ ۾ وجهڻ جي ڪاٿي)- داسو.
- ڪٽاب: ٿ. (ف) سينھ تي چڙهيل قيمو (جيڪو تانڊن تي پيچي). (ص) پڪل. تمام گھڻو پڪل- سڙيل.
- ڪٽاب ڪرڻ: پڇائڻ. ساڙڻ- جلائڻ.
- ڪٽابي: ص. ڪٽاب ٺاهي وڪڻندڙ.
- ڪٽب: ٿ. نظم جو ھڪ نمونو. منظوم بند.
- ڪٽب ڪرڻ: ڊگھو شعر چوڻ. داستان ٻڌائڻ. قصو ڪرڻ.
- ڪٽبر: ٿ. (ع) وڏائي- بزرگي- شان. اميري. غرور- ٽڪبر. پيري- وڏپڻ.
- ڪٽبري: ص. (ع) ”اڪبر“ جو مؤنث. تمام وڏي.
- ڪٽيريا: ٿ. (ع) خدا تعاليٰ جو ھڪ نالو. بزرگي- عظمت- وڏائي.
- ڪٽريائي: ٿ. مٿانهون درجو. عظمت.
- ڪٽڪ: ٿ. (ف) چڪور (پکي). ھڪ قسم جو وڏو تتر (جنھن جي چھنب ۽ پير ڳاڙھا ٿين).

ڪٽڪ رفتار: ص. چڪور وانگر هلندڙ. ناز سان هلندڙ- ٿلندڙ.

ڪٽوٽڙ: ذ (ن) هڪ قسم جو مشهور پکي.

ڪٽوٽري: ث. ڪٽوٽري جي مادي. سُهڻي ۽ ناچو عورت.

ڪٽپير: ص (ع) وڏو- بزرگ. جوان. شريف ماڻهو.

سردار. (۱۵- صدي جو) هڪ مشهور درويش شاعر

جنهن جا دوا مشهور آهن.

ڪٽڻ: ذ. پيريءَ جي ڪري يا ٻي بيماري سبب پٺيءَ

جو ڏنگ- ڳڪ. گهٽ.

ڪٽاڙ: ذ. ڀڳل ٿل ڪاڻ جو سامان.

ڪٽاڙي: ص. ڀڳل ٿل ۽ پراڻو سامان وڪڻندڙ.

ڪٽڻ: ذ. ڪاڻ جي الماڙي.

ڪٽپي: ڪٽپي: ث. هڪ قسم جي راند- ڪوڏي

ڪوڏي راند.

ڪٽپر: ث. هڪ قسم جو مشهور پکي.

ڪٽرو: ص. ڪارن چٽن وارو (جانور)- چٽڪرو.

ڪٽڙو: ص. جنهن جي پٺيءَ ۾ ڪٽ هجي- ڳڪو.

ڪٽو: ص. ڪٽڙو- ڳڪو. گهٽ پيل. (ذ) ڦٽو.

(ث. ڪٽي)

ڪٽ: ث. ڪٽڻ جو لڳ. ڪٽڻ جي لڳ ڪرڻ

جي مُندَ.

ڪٽ: ذ (ع. ڦٽ- ڦٽ- ويڏ. قلم جو ويڏ. زمين تي

نشان ڪرڻ لاءِ ڪوٽڙ جو ٺٺ.

ڪٽ وجهڻ: ويڏيڻ. گپ هڻڻ (ڪوٽڙ سان).

ڪٽ: ث. تمام سَنهان ۽ ننڍڙا جيت (جيڪي ڏسجن

۾ نه اچن ۽ جسم تي چڪ هڻن). وڻن جي پنن جي

سنهي بچ.

ڪٽ خلق: ث. عام ماڻهو. رواجي ماڻهن جو ميڙ.

تمام گهڻا ماڻهو.

ڪٽاب: ذ (ع) لکيت- نوشتو- تحرير. پُستڪ.

نسخو- مُسودو. رسالو. وِهي- رجسٽر.

ڪتاب الهي: ذ. خدا جي طرفان ڪنهن پيغمبر تي

نازل ٿيل ڪتاب- الهامي ڪتاب (توريت، انجيل،

زبور، فرقان).

ڪتاب تي چڙهڻ: رجسٽر ۾ لکجڻ. کاتي ۾ درج

ٿيڻ. حساب ۾ لکجڻ.

ڪتابت: ث (ع) لکيت- تحرير. ڪاپي نويسي-

اُٺارو.

ڪٽان: ذ (ف) هڪ قسم جو نفيس ڪپڙو.

ڪٽائڻ: م. ڪپهه مان سُت ٺهرائڻ.

ڪٽب: ذ. ڪم- فعل. هنر. پاڪڙي جي هڪ

ڪاٺي.

ڪٽب اچڻ: ڪم اچڻ- ڪم ۾ اچڻ، فائديمند

ٿيڻ.

ڪٽب: ذ (ع) ”ڪتاب“ جو جمع.

ڪٽبخانو: ذ. لئبرري. ڪتاب گهر. ڪتابن وڪڻڻ

جو دڪان.

ڪٽب فروش: ص. ڪتاب وڪڻندڙ.

ڪٽبو: ذ (ع) يادگار طور پٿر تي اڪريل تحرير

(جيڪا مزار، مقبري، درگاه، مسجد يا ڪنهن آثار

تي هئجي).

ڪٽر: ذ. ٺَهَ (اناڄ جا)- ڪڏا- ٽوٽڙ. بوسو.

ڪٽر: ث. ڪٽنجي. ڪپڙي جون بچيل ٽڪريون.

چانگ. ڪاٺ- ڪٽ ڪوٽ. ڪمي.

ڪٽو. ڪٽو: ث. سائي يا سُڪل گاه جي ڪٽر

(جيڪا مال جي چاري طور ڪم اچي). سوارين جو چورو.

ڪٽرجڻ: م. ويڏي ذرا ذرا ٿيڻ- ڪوئي کان ڪاڇڻ

(ڪاٺي، ڪپڙو وغيره).

ڪٽرڻ: م. وڍڻ (ڪٽڻجيءَ سان). ذرا ذرا ڪرڻ.
 ڪٽرڻ: م. ڏندن سان ڪٽڻ. ڪٽي جو ٿڪڻ.
 ٿڪڻ. وچان ڪجهه رقم ڪڍي ڇڏڻ.
 ڪٽرو: ذ. مڇي پلي جو پيرو- ڳيو.
 ڪٽري: ٺ. مرون جو نيش هڻڻ. ڏاند جي سڱ جو زخم. ٿونو.
 ڪٽري هڻڻ: دغا ڪرڻ. خيانت ڪرڻ. اوچتو ڌڪ ڪڍڻ.
 ڪٽڪٽ، ڪٽڪٽائي، ڪٽڪٽوئي: ٺ. ڪڇ يا پيٽ ۾ آڱرين جي ڇهاڙ سان ڪلائيندڙ احساس.
 ڪٽڪو: ذ. مهر- ستن يا ڪٽڻ جو مهڙو.
 ڪٽل: ٺ. گجور- ڦرمو.
 ڪٽڻ: م. آٺ ذريعي ڪپهه، ڏاس وغيره مان تنڊ ٺاهڻ. سٺ ٺاهڻ.
 ڪٽو: ذ. هڪ مشهور گهرو جانور- سڱ. بندوق جو گهوڙو.
 ڪٽائي: م. ڪٽا ڌاريندڙ.
 ڪٽا بچائڻ: سزا ڏيڻ- جٺ ڪرڻ.
 ڪٽي چاپ: م. نقلي- عام رواجي.
 ڪٽي: ٺ (سن. ڪارٽڪ) سنت سنه جو انون مهينو.
 هڪ نڪت (ستن تارن جو جهڳٽو)- ٿريا. سرءِ جي مند وارو فصل- خريف جو فصل.
 ڪٽ: ٺ. اندازو- ٽڪ- تخمينو. ڳاڻيٽو- شمار. قياس آرائي.
 ڪٽ ڪرڻ: اندازو لڳائڻ. تخمينو ڪرڻ.
 ڪٽ: ٺ. ڪٽي- ڪهڙي هنڌ.
 ڪٽا: ٺ (سن) قصو- ڪهاڻي- آکاڻي. بيان- ذڪر.
 ڪٽا ڪرڻ: ڳالهه کي ڊيگهه ڏيڻ. بيان شروع ڪرڻ.
 ڪٽان: ٺ. ڪهڙي هنڌ جو. ڪهڙي طرف يا

ملڪ جو.
 ڪٽائڻ: م. ڪٽ ڪرائڻ- تخمينو ڪرائڻ. اندازو لڳائڻ.
 ڪٽڻ: م. اندازو لڳائڻ- ڪٽ ڪرڻ. تخمينو ڪرڻ. شمار ڪرڻ- ڳڻڻ. ملهه ڪرڻ.
 ڪٽو: ذ. هڪ قسم جو پسارڪو وکر (پان جي پنن تي لڳائجي).
 ڪٽي: ٺ. ڪنهن هنڌ. ڪهڙي طرف.
 ڪٽي ڪٽي: ٺ. ڪن ڪن هنڌن تي- چڊو پاڻو- ورلي.
 ڪٽ: ٺ. وڌ. تخفيف- وضع. ڪمي. لاٽ. ڪٽر. رياضي موجب عدد گهٽائڻ جو اصطلاح.
 ڪٽ ڪٽو: ٺ. وڌ ٿڪ. چانگ. تخفيف.
 ڪٽ: م (انگ) ڪٽيل- وڍيل.
 ڪٽ پيس: ذ. ڪپڙي جي ٽاڪيي مان بچيل ٽڪرا (جيڪي سستا وڪامن).
 ڪٽ ڪرڻ: پاسو ڪرڻ. ڏسي منهن ڦيرائڻ.
 ڪٽ: ذ. ڪس- زنگ. ڪوري ۾ گڏ ٿيل لوهر جو مڙجو- مورياڻ. ڪپڙن جي چُر ۾ ڪم ايندڙ مصالحو.
 ڪلفت- پياڻي- نفاق.
 ڪٽ: ذ. تيل جي تر ۾ گڏيل ميل. ڦٽي چلهه جو ميل.
 ڪٽ: ٺ. ڏنڊي سان ڪٽي اٽو ڪرڻ جي حالت- چٽ. مار. ست.
 ڪٽ: ذ. هڪ قسم جو ڏاتو (جيڪو جست ۽ پتل جي ملاوت مان ٺهي)- ڪنجهو. (م) خصي ٿيل جانور. مڙسي کان ويٺل. هسيل. چٽ- برباد.
 ڪٽ ڪرڻ: خصي ڪرڻ. ماري ڪٽي هيسائڻ. تابع ڪرڻ- مطيع ڪرڻ. برباد ڪرڻ- ڪٽائڻ.
 ڪٽار: ٺ (سن) هڪ قسم جو ڊگهو خنجر.
 ڪٽاري: ٺ. ننڍو خنجر.
 ڪٽاهڻ: ذ. ڪپڙي تي زريءَ جو پرت.

ڪٽ ڪٽائڻ. م. ويائڻ. گهٽ ڪرڻ. ڇانگائڻ. ڪٽ ڪرائڻ.
 ڪٽائي: ٺ. ويائڻ جي اجرت، وڌ (وٺڻ جي). ڇانگ.
 ڪٽائڻ: م. سٽائڻ. اڪري ۾ وجهي سنهون ڪرائڻ-
 مار ڪرائڻ. پڇ ڏيارڻ. سيڪت ڏيارڻ.
 ڪٽجڻ: م. ويڃڻ. ٽڪجڻ. اڏامڻ (رنگ). خارج ٿيڻ
 (نالو). ڪاٽا ٿيڻ (لفڙ). وضع ٿيڻ (پگهار). گذرڻ
 (ڏينهن). ڪسجڻ-زنگ لڳڻ.
 ڪٽجڻ: م. سٽجڻ. مار ڪائڻ. سنهون ٿيڻ-پيهجڻ
 (اڪري ۾).
 ڪٽجي ڪٽا ٿيڻ: سخت عذاب ۾ اچڻ. مصيبت ۾
 ڦاسڻ. ڇت ٿيڻ.
 ڪٽڙ: ڏ. سنهون ننڍڙو پٽر جو ذرو-ڪڪرو. اک ۾
 پيل ڪڪرو-سرت. پٽر جو ذرو (اک ۾ اڏامي پوي).
 ٻيائي-ڪدورت-ڪينو. (ص) سخت ضدي. بي
 رحم-سنگدل.
 ڪٽر پوڻ: اک ۾ ڪڪرو پوڻ. ٻيائي ٿيڻ. ڪلفت
 پوڻ. غيرت اچڻ.
 ڪٽرجڻ: م. نفاق پوڻ. دل ۾ رنجش ٿيڻ. بدگمان
 ٿيڻ. ڪدورت ٿيڻ. غيرت اچڻ.
 ڪٽڪ: ڏ. فوج-لشڪر-سپاه. انبوه (ماڻهن جو).
 ڪٽڪو: ڏ. سٽڪو. ٽهڪو. مارو-سٽ ڪٽ.
 رڳيل ڪوري ڪپڙي جو ٽڪرو. ماڻورو.
 ڪٽڪو وجهڻ: ٻاڪر ڪٽو وجهڻ. مارو ڪرڻ. سٽ
 ڪٽ ڪرڻ.
 ڪٽڪي: ٺ. ناراضگي-سخت ڪاوڙ. ڏمر. ڏندن
 ڪرڻ جي حالت. ان جو آواز.
 ڪٽلي: ٺ (انگ) چانهه ٺاهڻ لاءِ ڏنڊيءَ وارو
 خاص ٿانءِ.
 ڪٽم: ڪٽمب: ڏ. ڪٽمب-ڪٽم.

ڪٽ مَسٽ: ص. تلهو-موٽو. تندرست.
 بيبرواه. پهلوان.
 ڪٽمب: ڏ. ڪٽم-خاندان-گهر جا ڀاتي. ٻار
 ٻچا-عيال.
 ڪٽڻ: م. ويڏڻ. ٽڪڻ. وضع ڪرڻ (رقم)-گهٽ
 ڪرڻ. ڪڍڻ. جدا ڪرڻ. ڇنڻ (ناتو). ڪٽرڻ.
 ڪٽڻ: م. سٽڻ-مارڻ. سنهون ڪرڻ (مصالحو).
 ڇٽڻ-ڇلڻ. مھري سان آڻو ڪرڻ. ڦيه ڪڍڻ.
 ڪٽڻ: ڏ. دلال-پڙوو-ڌوتو.
 ڪٽو: ص. پڪو-پختو. ضدي.
 ڪٽو: ڏ. ڪنهن به شيءِ جو چورو-ٻورو.
 ڪٽورو: ڏ. پتل يا ٽامي جو پيالو-وٽو.
 ڪٽوري: ٺ. پيالي-وٽي.
 ڪٽوڙو: ڏ. ڪاٺ يا لوھ جو جهنگلو (گهر جي ڇت
 تي اڏيل). ننڍڙي پٽ. ڇڄھري. قبر جي چوڌاري
 جاريءَ واري ديوار.
 ڪٽي: ڪٽي: ٺ. ٻھ ۽ ڪڪڻ گڏيل چورو. ٻوسو.
 ڇاڻ. ٻاراڻي راند ۾ دوستي ڇڏڻ.
 ڪٽي: ٺ. گيهه ۽ ڪنڊ ۾ پوريل ماني-چوري.
 ڪٽيا: ٺ (سن) سادو فقير جي رهڻ جي جھڳي.
 ڪٽيل: ص. مرچوٺ. ضدي. بغيل. موڏي-شومر.
 ڪٽ: ٺ (سن. ڪٽ) ڳچي-گلو.
 ڪٽملا: ٺ. ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳھ.
 ڪٽ: ڏ. "ڪاٺ" جو مخفف.
 ڪٽ پٽلي: ٺ. ڪاٺ جي گڏي (جنهن ۾ ڏاڳا
 ٻڌي نچائي تماشو ڪن).
 ڪٽ: ڏ. ٽالهي يا شيشم جي ڪاٺ جو اندريون ڳيٺ.
 شيشم جي ڪاٺي. ڪاٺ جو اندريون سخت حصو
 (جيڪو ڪارو ٿئي).

ڪٽار، ٿ. ڪٽارو- ڪٽ (واھ يا ڪنھن وھڪري جو).
 ڪٽل؛ ص. ڪٽي ڇڏيل- ذبح ٿيل. ويڊيل.
 ڪٽمال؛ ٿ. ڳچيءَ جو هڪ زيور.
 ڪٽو؛ ظ. گڏ- مجموعي سان- ملي- گڏجي- پيڙو.
 يڪو- سڀ- جملي.
 ڪٽو ڪرڻ؛ ميڙي چونڊي گڏ ڪرڻ.
 ڪٽورو؛ ص (سن) سخت دل- بيرحم. ظالم.
 ڪٽاقت؛ ٿ (ع) گهاٽاڻ- گھرائي. آلودگي.
 گندگي- نجاست.
 ڪٽر؛ ٿ (ع) واڌ- اضافو. گھٽائي. فائدو- لاپ.
 ڪٽرت؛ ٿ (ع) گھٽائي- افراط- جھجھائي. گھڻ- فراواني.
 ڪٽرت راو؛ ٿ. جھجھن جي راءِ.
 ڪٽير؛ ص (ع) تمام گھڻو- بي انتها- حد کان وڌيڪ.
 ڪٽيف؛ ص (ع) گهاٽو. ميرو- گندو.
 ڪٽپ؛ ذ. واھ يا ڪنھن وھڪري جو ڪٽارو-
 ڪنڌي- ساحل. چاٿون.
 ڪٽپاڻ؛ ذ (سن) دروازو- لنگھ. حواس.
 ڪٽپاڻ ڪٽڻ؛ دماغ ڪٽڻ. سمجھ اچڻ. هوش اچڻ.
 ڪٽپار؛ ذ (سن. ڪپال) ڪاپار- ڪوپري. مغز.
 نصيب- پيشاني.
 ڪٽپاھ؛ ٿ. ڪپھ.
 ڪٽپائڻ؛ م. ويائڻ. ڪٽائڻ.
 ڪٽپت؛ ٿ (ڪ+ پٽ) بي ويسامي- بي ايماني.
 خيانت. دولاڻ.
 ڪٽپيو؛ ص. بي ايمان. نگ. فريبي. ويساھ گھاتي
 ڪندڙ. خيانتِي.
 ڪٽپتاڻ؛ ذ (انگ) فوج جو هڪ عملدار. جهاز جو
 وڏو عملدار. ڪرڪيٽ فٽ بال وغيره راند جو اڳواڻ.
 ڪٽپٽ؛ ذ (سن) دوکو- دغا. ڪينو- بفض.

ڪٽپي؛ ص. دغا باز- فريبي.
 ڪٽپجڻ؛ م. ويڃڻ.
 ڪٽپڻ؛ ذ. خراب بچ جيڪو نه ڇٽي (ڇمڙي جي خرابي).
 ڪٽپڙ؛ ذ. ڪٽ- ڪٽارو- پڙ- ڪنڌي.
 ڪٽپڙ؛ ٿ. بد رسمي- نامناسب هلت. بد پرھيزي. اڻ
 رھائيندي رسم.
 ڪٽپڙ؛ ذ. ڪپڙو. هٿ سان اٿيل کاڌي جو ڪپڙو
 (جيڪو ڪھرو ۽ تھو ٿئي).
 ڪٽپڙ ڇاڻ؛ ص. ڪپڙي مان ڇڻيل (تمام سنھون).
 ڪٽپڙ ڪوٽ؛ ذ. چادر وغيره جو پردو يا اوٽ.
 طنبو- خيمو.
 ڪٽپڙا؛ ذ. ڪپڙن جو وڳو. زناني ماھواري- ڦل.
 ڪٽپڙا اچڻ؛ ماھواري اچڻ- ڦل اچڻ.
 ڪٽپڙو؛ ذ. سٺ. ريشم يا اُن مان ٺھيل پارچو (جنھن
 مان پوشاڪ ٺھي). وڳو- پوشاڪ- لباس.
 ڪٽپڙا لھرائڻ؛ اڳھڙو ڪرڻ. ڦر لٽ ڪرڻ.
 ڪٽپڙو لاھڻ؛ پردو لاھڻ- ظاھر ڪرڻ. راز کولڻ.
 عيب اڳھڙڻ.
 ڪٽپڙو کٽو؛ ذ. ويس وڳو.
 ڪٽپڙو؛ ذ. ٺڪر جو ٽپو- ڪپو.
 ڪٽپڙي؛ ٿ. ننڍي ٽپي (ٺڪر جي). تيل. مَسُ
 وغيره وجھڻ جو ننڍڙو ٿانءُ.
 ڪٽپڻ؛ م. ويڏڻ. ڪاٽڻ. جدا ڪرڻ- ڌار ڪرڻ.
 ڪٽپو؛ ذ. ڄم جو وڏو مٽ يا ٿانءُ (جنھن ۾ گذريل
 وقت ۾ گيھ، تيل يا ماڪي وغيره رکندا هئا)- ڌبو.
 ٺڪر جو ٽپو. (ص) سُوئل- ڦوڪيل.
 ڪٽپوٽ؛ ذ (سن. ڪ+ پٽر) نالائق پٽ. (ص)
 نافرمانبردار.
 ڪٽپور؛ ذ (سن) ڪافور (هڪ قسم جو خوشبودار

پسارڪو وڪڻ).

ڪَڇَہ ٿ. ڪَڇَڙا نڪتل ٿيڻون - ڪَڇَہ.

ڪَڇَہ ٿ. لوهه يا ڪاٺ جي چَرخي - پُون. ڦِرڻي (جيڪا ٻار کڻڻ جي ڪرين وغيره ۾ ڪم اچي).

ڪَڇَہ ٿ. ننڍي ڏي. ٺڪر جي ڪَڇَڙي. مس وغيره وجهي رکڻ لاءِ ٿئي.

ڪَڇَہ م (ن) ڏنگو - ڪُڇو. ڦڏو - ڇڻو. مڙيل - وڙيل.

ڪَڇَہ آڏا م. بدمزاج. بي لحاظ - بي مروت.

ڪَڇَہ ڏ (ن) ڪَڇَہ (اُٺ تي ماڻهن جي سوارِي لاءِ ڪاٺ جي ڏولي.

ڪَڇَہ بَڻ م (ن) جھيڙاڪ - تڪرار ڪندڙ. اجايو ضد ڪندڙ - بعثي - ضدي.

ڪَڇَہ رَفتار م (ن) ڏنگو هلندڙ. (ڪنايه) آسمان.

ڪَڇَہ رَوي ٿ (ن) ڏنگي چال. اڍنگي روش.

ڪَڇَہ ٺَهر م (ن) اونڌي سمجھ وارو - بي عقل.

ڪَڇَہ ڪَلاه م (ن) بادشاهه. معشوق.

ڪَڇَہ ڏ (سن) ڏي جي ڪارڻ جيڪا ٿانءُ مٿان رکي گڏ ڪجي. اها اکين ۾ سينگار طور ڪم اچي.

ڪَڇَہ ڏ (ن) ڪَڇَہ ڪهڙو. ڇا.

ڪَڇَہ ڏ. ڪهڙو. ڇا.

ڪَڇَہ م. ڇڏڻ - وسارڻ. لڪائڻ.

ڪَڇَہ م. ٿورو ڌرو - ڪي قدر. جزوي.

ڪَڇَہ ٿيڻ ڪو ڪم ٿيڻ. ڪم ۾ واڌارو ٿيڻ. نقصان پهچڻ.

ڪَڇَہ ڪَڇَہ م. ٿورو گهڻو - ڪي قدر. ٿورو ٿورو - ڌرو ڌرو.

ڪَڇَہ چوڻ ڪا ڳالهه چوڻ. هدايت ڪرڻ. تنبيهه ڪرڻ. ان وٽندڙ ڳالهيون ڪرڻ.

ڪَڇَہ ڪري وٺڻ نيڪي ڪرڻ - ثواب جو ڪم

ڪرڻ. وقت جو فائدو وٺڻ.

ڪَڇَہ نه ڪَڇَہ ڏ. ڪي قدر. ٿورو گهڻو.

ڪَڇَہ ڏ. اصل ۾ راجپوتانا جي هڪ خانہ بدوش قوم (جيڪا عورتن کان بديشو ڪرائيندي هئي). (م) پڙو - ڏکو.

ڪَڇَہ ٿ. ڪير قوم جي عورت. رنڊي - دلي.

ڪَڇَہ ٿ. پڙوي. ناڇو عورت - رقاصه.

ڪَڇَہ ٿ. 'ڪچو' جو مخفف. ڪَڇَہ. نقص - عيب. خامي.

ڪَڇَہ م. اهو ڦل جيڪو ڪَڇو هجڻ جي باوجود مٺو هجي.

ڪَڇَہ ڏ. شيشو - ڪانچ. مٺ.

ڪَڇَہ مٺ. گارگند ڪرڻ. اڍنگو ڳالهائڻ. بدشد ڳالهائڻ.

ڪَڇَہ ٿ. گپ - چڪ. ڪَڇَہ واري گپ. ترڪڻ واري گپ.

ڪَڇَہ ٿ. ٻييءَ جي ڏنڊي - چوڇي. چوڪ (اگر يا ڪائيءَ جي) - اشارو.

ڪَڇَہ ڪَڇَہ ڏري ڏري چوڪون ڏيڻ. وري وري چوڻ. تنگ ڪرڻ.

ڪَڇَہ ڏ. هڪ قسم جي آبي ٻوٽي جي پاڙ جيڪا پاڇي طور ڪم اچي.

ڪَڇَہ ٿ. ان پڪائي. ناپختائي. خامي - نقص.

ڪَڇَہ م. وڏن ڪُڇن وارو. بدانوالو. گيدي. بي بيا.

ڪَڇَہ ٿ. بي افلائي - بدليڻائي. اڍنگائي.

ڪَڇَہ ڪَڇَہ ڏ. گند - ٻُهر. گندگي - ڪُن.

ڪَڇَہ ٿ. چيڙن پا رسيڙن جا سُڪل ڳترا (جيڪي پاڇيءَ طور ڪم اچن).

ڪَڇَہ م. تمام ڪچو. نازڪ (گاه). (ٿ. ڪَڇَہ).

ڪَڇَہ ٿ. گپ ۾ هلڻ جو آواز. سوڳ جو احساس.

ڪڇ ڪوڏي: ٿ. ڪوڏيءَ جو هڪ قسم.

ڪڇو: م. اڻ پڪو- خام. ناپختو. اڌ پڪو. سائو (ميوو). اڌ ڳريل. اڌ رڌو. ڪمزور. ناتجربيڪار. خالص- نج. سيڪڙاٽ. ڪڪن، مٽي يا ڪڇين سرن جو (گهر). (ذ) درياءَ جي ڇڏيل زمين (جيڪا سيلاب وقت پاڻي هيٺ اچي، وري سُڪي وڃي). (ٿ. ڪڇي).

ڪڇو پڪو: م. اڌ رڌو- اڌ پڪو. جهڙو تهڙو. ڪڇو ڪرڻ: وعدو پورو نه ڪرڻ. ڏٺو ڪرڻ- شرمسار ڪرڻ. ڪپڙي کي هلڪا بخيا ڏيڻ- ڪوڪ ڪرڻ.

ڪڇو کائڻ: سخت کاوڙ ڪرڻ. ڌمڇڻ.

ڪڇي سِر: ٿ. مٽيءَ جي اڻ پڪل سِر.

ڪڇي عمر: ٿ. ننڍي عمر. ناسمجھي. ناتجربيڪاري.

ڪڇي ننڊ: ٿ. پوريءَ طرح نه آيل ننڊ- ننڊ جي شروعات.

ڪڇو: ذ. زيرناف جو وار. خسيس شيءِ.

ڪڇا پٽن، ڪڇا کوهن: ڪجهه به نه ڪرڻ. اجايا ڪم ڪرڻ.

ڪڇوري: ٿ. بيسن ۽ دال وغيره مان ٺهيل ٽڪي.

ڪڇونبر: ذ. ڪاٺر ٿيل بصر.

ڪڇونبر ڪرڻ: وڏي ذرا ذرا ڪرڻ. چڻ- چلڻ.

ڪڇهري: ٿ. جلسو. دربار. رهاڻ لاءِ گڏجاڻي. رهاڻ- وندر. ڪورٽ- عدالت.

ڪڇي: ٿ. ڪڇائي- عيب. ڳلا. بدنامي.

ڪڇي ٽڪي: ٿ. عيب ثواب جي ڳالهه. عيب جوڻي.

ڪڇيءَ کان، ڪڇيءَ ۾: ٺ. منڍ کان- شروع کان. سِرچندي ٿي. ڄمڻ سان.

ڪڇ: ٿ. ڪلهي جي جوڙ وارو سنڌ- بَڦل. پاسو- پهلو.

ڪڇون ٺوڪڻ: موج ۾ اچڻ. خوش ٿيڻ.

ڪڇ: ذ. سنڌ جي ڏکڻ واري علائقي جو نالو (جيڪو هن وقت ڀارت جو صوبو آهي).

ڪڇ: م. ڪُجهه. ٿورو ذرو. ڪي قدر.

ڪڇائڻ: م. ماڻائڻ. وهڻ ڪرائڻ.

ڪڇرو: م. گڏلو- گندو. ميرو. (ٿ. ڪڇري).

ڪڇڙي: ٿ. گڇ. چولي يا پهراڻ جي ڪڇ واري هنڌ کان لڳل ڪپڙو.

ڪڇڻ: م. ماڻ- ماڻ وٺڻ. وهڻ ڪرڻ (ڪپڙي جي).

ڪڇي ڦاڙڻ: هُوندا ساڙو خرچ ڪرڻ. سوچي ويچاري ڪم ڪرڻ.

ڪڇڻ: م. چوڻ- ڳالهائڻ- ٻولڻ. بيان ڪرڻ.

ڪڇو: ذ. ننڍڙي ڇڏي- لنگوٽي. جبل جي اوڀر وارو پاسو.

ڪڇوٽي: ٿ. لنگوٽي.

ڪڇوراڙي: ٿ. بڦل ۾ ٿيندڙ ڳڙ يا ٿٺ (جيڪو چون ٿا ته ڏيڏري مارڻ کان پيدا ٿئي).

ڪڇڻون: ذ. هڪ قسم جو آبي جانور- ڪڇون- وڏو ڪُر.

ڪڇي: ذ. 'ڪڇ' ملڪ جو رهاڪو.

ڪڇل: ذ (ع) سُرُمو.

ڪڏو: ذ. هڪ قسم جي وڻ ۽ ان جو ٿر (پاڇيءَ طور ڪم اچي).

ڪڏو ڪڇ: ذ. ڪڏو کي چلڻ جو اوزار.

ڪڏورن: ٿ (ع) لڙاٽ. ميراڻ. ڪن- گندگي. دل جو غبار. ڪينو- نفرت.

ڪڏو ڪاش: ٿ (ع) ڪوشش.

ڪڏه: ذ (ن) گهر. مرکب لفظن ۾ ڪم ايندڙ (جئن ميڪده، آتشڪده وغيره).

ڪڏائي: ٿ. بدافعلائي. بدليڇائي. دل جي بياني.

ڪڀ- ڪنارو- ڪنڌي. پاڻيءَ جي وهڪَ جو سَندو.
سنوت. (حرف جر) جن تہ- هوند- اڳر. (ظ)
وٿان- کان.
ڪَڙ ڏيڻ، خبر ڏيڻ- سَڌ ڏيڻ. پاڻي جو اصل سطح
کان هيٺ ٿيڻ.
ڪَڙ لهن، خبر لهن- پوئاري ڪرڻ. پرگهور لهن.
ڪَڙ ڏ. ڪَڙ- ڳاٽ.
ڪَڙ پڇڻ، ڪَڙ موڙڻ آرس پڇڻ، سُستي يا تڪ
کان ٻانهون مٿي ڪري بدن کي موڙا ڏيڻ.
ڪَڙ رکڻ، رخ رکڻ (رواني ٿيڻ لاءِ).
ڪَڙ ڏ (ع) طاقت. شان.
ڪَڙ ڦڙ ڦڙ ڏ. شان شوڪت. رعب تاب- دبدبو.
ڪَڙ ڦڙ ڦڙ ڏ. چار- ڪيري- رکي.
ڪَڙ ڏ (سن. ڪُل) خاندان- گهراڻو. ڪَڙم-
ڪُٽب- آڪهر. پُري- قوم. نسل. حسب نسب.
ڪَڙ اُچارڻ، ص. خاندان جو نالو روشن ڪندڙ.
ڪَڙاڇي ڏ. سنڌ جو مشهور شهر.
ڪَڙار، ص (ع) زور سان يا وري وري حملو ڪندڙ.
حضرت علي رضه جو لقب.
ڪَڙارو، ص. سخت- ڏاڍو. پهلوان- دلير. سگهارو.
ڪَڙاڙا، ڏ. "ڪَڙڙن" واري جُوءِ يا ايراضي. "پٽ
شاه" جي ڀرسان درياه جي پراڻي پيٽ ۾ هڪ ڍنڍ.
ڪَڙاڙو، ڏ. وائيو دڪاندار- هٿ وائيو- مهتو.
ڪَڙاڙو، ص. پوڙهو- پيرسن- پيرمرد. (ڏ. ڪَڙاڙي).
ڪَڙامات، ڏ (ع) "ڪرامت" جو جمع-
ڪرامتون.
ڪَڙاما ڪَڙابيه، ڏ (ع) انسان جا عمل لکندڙ به
فرشتا (جيڪي انسان جي ڪلهن تي ويٺل آهن).
ڪَڙامت، ڏ (ع) بزرگي- عظمت. خوبی. بخشش-

اندر جو ڪوٽ- دغابازي.
ڪَڙو، ص. اندر ڪوٽو- دغاباز. بدلجڻو. خراب عادت
وارو. خراب- بچڙو (ڪم).
ڪَڙا ڪَڙا، ڏ. خراب ڪم- بدلجڻ. جڏا ڪم.
ڪَڙا، ڏ. ڪڏهن.
ڪَڙا، ڏ. ٽپ- اُڇانگ. چال. شوق- ترنگ. ريجڪُ.
ڪَڙا ڪَڙا، ڏ. نينگ ٿيو.
ڪَڙاڻي، م. نينگ ڏيارڻ- ٽپ ڏيارڻ- راند ڪرائڻ.
وندرائڻ (ٻار کي).
ڪَڙا، م. ٽپڻ- نينگ ڏيڻ. بانور ڪرڻ- پڌڻ.
ڪَڙي پوه، ٽپي پوه (معاملي ۾). خواهه خواه
دخل ڏيڻ.
ڪَڙو، ڏ. ٽهه جو ذرو. لوڻ جو ذرو. تماڪ جي
ڏانڊي. ٿورو ذرو.
ڪَڙهن، ڪَڙهي، ڏ. ڪهڙي وقت. ڪهڙي
ڏينهن. ڪهڙي زماني ۾. ڪٿي.
ڪَڙهن ڪَڙهن، ڏ. بعضي- ورلي- اتفاق سان-
گامي گامي.
ڪَڙا، ڏ. پُٺ- تعاقب. اُٿي- اُڇل- ٿي.
ڪَڙ پوه، پٺيان ڪامي پوه- پُٺ وٺڻ.
ڪَڙاڻي، م. خارج ڪرائڻ. نيڪال ڪرائڻ. ٻاهر ڪرائڻ.
ڪَڙو، م. ٻاهر ڪرڻ. نيڪال ڪرڻ. خارج ڪرڻ.
لوڏڻ. پيڙڻ (تيل). چڪائڻ (عرق). نپوڙڻ (رس
وغيره). چونڊ ڪرڻ.
ڪَڙي، ڏ. بٽي کان پوءِ رهيل ٿن گڏيل اُن ٿه وغيره.
ڪَڙا، ڏ (ع) اهڙيءَ طرح- ائين.
ڪَڙاب، ص (ع) نهايت ڪوڙو.
ڪَڙب، ڏ (ع) ڪوڙ- دروغ.
ڪَڙا، ڏ. سڌ- خبر- ڪُل. سارسنيار. خبرچار.

ڪِريال: ص (سن) رحمدل- ديالو.
 ڪِريان: ث (سن) ننڍي تلوار- وڏو خنجر.
 ڪِرج: ث. ڊگهي ۽ سڌي تلوار (جنهن جا ٻئي پاسا ٿار وارا هجن).
 ڪِرج ڪِرج، ڪِرج ڪِرج، ڪِرج ڪِرج: ث. وات ۾ پٿر يا ڪڪري جي ڪرتجن جو آواز.
 ڪِرخت: ص (ف) سخت- ڏاڍو- گهرو.
 ڪِرخنگي: ث. گهراڻ- سختي (آواز جي).
 ڪِردار: ذ (ف) هلٽ- چال. طريقو- طرز. عمل. ورثاء.
 ڪِردگار: ص (ف) قدرت جوڙيندڙ. خلقتهار. خالق. خدا تعاليٰ.
 ڪِرڙو: ذ. هڪ مشهور وڻ ۽ ٻوٽو.
 ڪِرڙو: ص. سخت- ڏاڍو. ٿند مزاج- گهرو. زبردست- ڏمڪاء وارو. (ث. ڪِرڙي).
 ڪِرڙي نظر: ث. سخت نظرداري- چوڪسي- سنڀال.
 ڪِرڙو: ذ. دريائي يا سامونڊي مڇيءَ جو هڪ قسم- ڏنيرو.
 ڪِرڙ وڏا: ص. جوانيءَ کان موٽيل- اڏڙوٺ.
 ڪِرڙي: ث. ڪاري جو سامونڊي وڻ جنهن مان ڳاڙهو رنگ نڪري.
 ڪِرڙي: ث. ”ڪِرڙ“ جو ننڍو ٻوٽو. سانڍي (چڇي) جهڙي- چڇي.
 ڪِرڙي: ث. ننڍي مڇيءَ جو هڪ قسم.
 ڪِرستان: ذ (انگ) عيسائي (خاص ڪري جنهن عيسائي مذهب اختيار ڪيو هجي).
 ڪِرسيرو: ذ. ڪن ڪچرو- گندگي.
 ڪِرسمس: ذ (انگ) ڪرستان جو وڏو ڏينهن.
 ڪِرسي: ث. لوهه يا ٽين جي چَل.
 ڪِرسي: ث. ڪرتي- چيٽو. گند ڪچرو.

عنايت. وليءَ جي اشاري سان تيل حيرت انگيز ڪم. عجيب ڳالهه.
 ڪِراھت: ث (ع) نفرت- ٻيڻ. سوڳ.
 ڪِرائڻ: م. ٻئي کان ڪم وٺڻ.
 ڪِرائڻ: م. ٿٽ سُر ڪرائڻ. ٿٽ ٿرڙي چڻڻ کان اڳ سوڪ کائڻ ۽ مٺي خارش ٿيڻ. سُسڻ.
 ڪِرائي: ث. هٿ ۽ نونن جي وچ وارو حصو.
 ڪِرايو: (ع. ڪِرايه) جاءِ جي مساو. پاڙو. ڪنهن شيءِ جي استعمال ڪرڻ جو معاوضو. مزوري.
 ڪِرپا: ذ (ع) رنج- غم- ڏک- درد.
 ڪِرپ وِ ٻَلا: ث. رنج ۽ مصيبت.
 ڪِرپلا: ث (ع) ”ڪِرپ وِ ٻَلا“ جو مخفف. عراق جو اهو هنڌ جتي حضرت امام حسين شهيد ٿيو.
 ڪِرپ: ث. ڪم- هاج- پورهيو. پيشو. هنر.
 ڪِرنا ڌرتا: ص (سن) باني. مک- اڳواڻ.
 ڪِرٽارا: ص (سن) ڪندڙ- ٺاهيندڙ. خالق- مالڪ.
 ڪِرٽب: ذ. ڪم. هنر. هٿ نات. عجيب ڪم. ڪارنامو.
 ڪِرٽو: ذ. ڪم- فعل. بدلجڻ- خراب ڪم.
 ڪِرٽ: ذ. وڏي ڪارائي (وڏن ڪائنن کي چيرڻ لاءِ). ڪچو گدرو.
 ڪِرٽ وجهڻ: وڃڻ- ڪاٽڻ. ٿار ڪرڻ.
 ڪِرٽڻ: م. آهستي آهستي ڪاٽڻ. ٿورو ٿورو ڪري ڪاٽڻ. کائي ختم ڪرڻ.
 ڪِرٽلو: ذ. ڪچڙو هڏو جيڪو گوشت سان گڏ رڌجڻ کان پوءِ ڪاٽڻ مهل ’ڪِرٽ ڪِرٽ‘ ڪري.
 ڪِرٽو: ذ. آهستي آهستي ڪاٽڻ جو آواز- چاڀو.
 ڪِرٽي: ث. سخت ڪاوڙ (جنهن ۾ ڏند ڪرتجن).
 ڪِرٽيون ڪاٽڻ: سخت ڪاوڙجڻ. خاروڻ ڪاٽڻ.
 ڪِريا: ث (سن) رحم- باجهه. مهرباني. شفقت.

ڪُرسِيءَ ۾ ٿ (ع) ڪاٺي يا لوهه وغيره جي چئن پائين واري بينڪ (ويهن لاءِ). تخت. اڏاوت جي پيڙهه جي حد (جيڪا زمين کان مٿي هجي).
 ڪُرسَمُو ۾ ٿ (ف) اک يا ڀرون جو اشارو. مڃڻ. ناز نغرو. عجيب غريب عمل.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ (سن) 'وشنو' جو انون آوتار (جنهن جا اُپديش "ڀڳونت گيتا" جي نالي سان مشهور آهن).
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ (ف) ڪرفت (گوند). گندگي.
 ڪُرسُو ۾ ٿ (ع) عزت آبرو. رعب تاب. ڌار ڌور.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. هٿن مان واهي ويندڙ ٿلهي واري.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. ڪانهن جي ڪاٺي مان ٺهيل تير (جنهن ۾ لوهي چوٽي).
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. ننڍڙي چڙي جنهن ۾ هڪ يا ٻه سنهڙيون لوهيون لارون.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. سُڪل ڪاٺين ڍنگهن جي پور.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. گهٽي. رڙهه پيڙهه. ڪُرسِيءَ ۾ ٿ.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. گهٽي مچائيندڙ. وري وري چونڊڙ يا گهر ڪندڙ.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. ڪنهن شيءِ وڌيڪ ملڻ لاءِ اجاڻي يا وري گهر. اجاڻي گهر. گهٽي. ڪُرسِيءَ ۾ ٿ.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. ڪارو ڪڪڙ جنهن جون هڏيون به ڪاريون ٿين.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. ڪڪڙ جو آنا لاهڻ کان اڳ "ڪُرسِيءَ ۾ ٿ" جو آواز ڪرڻ.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. ٿوري ملڻ تي رنگ ڪرڻ. گهٽي ڪرڻ.
 ڪنهن ڪم تي مرضي نه هجڻ جي باوجود ڪرڻ ۽ ناراضگي جو اظهار ڪرڻ.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. ڪُرسِيءَ جي "ڪر ڪر". ڪونج جي ٻولڻ جو آواز.

ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. رنجهه ڪنجهه. گهٽي. ناراضگي.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ (انگ) بيت ٻال راند.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ (ف) گجھه (پکي).
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. انبوهه-ميڙ. هل-گوڙ.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. خبر وٺندڙ. سارسنيال لهندڙ.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. پرگهور ڪندڙ.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. توارڻ. ٻوليون ڪرڻ (پکي). آلاپڻ.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ (سن) ڪم-فعل. قومي رسم. قسمت-نصيب-ڀاڳ.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. ڪُرسِيءَ جي چڪ. تقدير جو لاڙو.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. نياڳو-بدقسمت. نامراد.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. مجلس ۾ خدمتگار. ڪم ڪار جو نيمدار نوڪر. ڪارڪن.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ (ع) فياضي-سغاوت. مهرباني-عنايت. احسان.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. مهرباني ڪندڙ. عنايت ڪندڙ.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ (ف) ڪينئون. سُرندڙ جيت.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. جيت جو کاڌل.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ (قزمي) قزمي رنگ (گلابي رنگ).
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ (ف) ڪورنش (بادشاهي سلام (جيڪو جهڪي ڪبو آهي).
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. سادو فقير جو ڪشتي نما ٿان.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. ڪُرسِيءَ جي پانڪ.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. ريتي ۽ لاک مان ٺاهيل هڪ قسم جو پٿر جنهن تي اوزار ٽڪا ڪجن. لاک ۽ ريتي مان ٺهيل سِرڻ.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. تيل يا گيهه پري ڪڍڻ لاءِ ڏوٽي جهڙو ماڻ-ٽپري.
 ڪُرسِيءَ ۾ ٿ. مڇو-موڙهل (وار).

ڪَرنَگُ: ذ. هڪ قسم جو هرڻ يا روجهه.

ڪَرنَگهه: ذ. هڪ قسم جو گاهه ۽ پڇ (جيڪو ڌڻ طور ڪم اچي).

ڪَرنَگهڙ: ذ. ڪرنگهو. پٺيءَ جو هڏو.

ڪَرنَگهو: ذ. پٺيءَ جو هڏو يا ڪنڊو. پٺيءَ جي ڪنڊي وارو هڏو.

ڪَرنَل: ذ (انگ) فوج جو هڪ آفيسر.

ڪَرنه: م. سرانجام ڏيڻ. عمل ۾ آڻڻ. ٺاهڻ-بنائڻ.

ڪَري ڏسڻ: آزمائڻ-تجربو ڪرڻ.

ڪَري ڏيکارڻ: ڪو ڪم ٻولائي ڪرڻ. مڪمل ڪرڻ. ڪامياب ٿيڻ. وعدو پورو ڪرڻ.

ڪَرنه: م. ڊهڻ: لهڻ (اگهه). گهٽجڻ. ذليل ٿيڻ. ڌڪ کائڻ. ضايع ٿيڻ. بستري داخل ٿيڻ.

ڪَري پوڻ: ڊهي پوڻ. تباھ ٿيڻ. برباد ٿيڻ. ڌڪ کائڻ. بستري داخل ٿيڻ.

ڪَرنه: م. پوسرڻ-پچڻ (قت، زخم).

ڪَرنو: ذ (سن، ڪَرن) سج جو ترورو. روشني جو جزو.

ڪَرنِي: ٺ. ڪم-عمل. قسمت-ڀاڳ.

ڪَرنو: ذ. ٺڪر جو ڪُڙنو-ڪُڙو.

ڪَرنو: م. ننڍن ڪٽڻ وارو. بنان ڪٽڻ جي. ڪٽڻ وڍيل (چوپايو).

ڪَروڙ: ذ. ڌم-غصو-ڪاوڙ. ڪيٽو-ڪلڪل. روج راڙو.

ڪَروڙي: م. ضدي-تيسر.

ڪَروڙ: ذ. سَوَ لَڪَ.

ڪَروڙ پَتي: م. نهايت دولتمند. وڏو شاهوڪار.

ڪَروڪَرنه: ظ. هڪ ٻئي سان لاڳيتو. برابر (ومڪرو).

ڪَرومرو: م. وڻيل ستيل. ويڙهجي خراب ٿيل.

ڪَرو مُرو ڪَرنه: ڪاٺي ڪپائي ڇڏيڻ. ڇٽ ڪرڻ.

ويڙهي حال کان وڃائڻ (ڪابه شيء).

ڪَروندڙو: م. ڪَپڙو-گَڪو تيل (جسم).

ويڙهجي سيڙهجي گَڪ ڪڍيل (ٻار يا وڏو ماڻهو). (ٺ). ڪَروندڙي.

ڪَرنه: ٺ (ع) نفرت-بُجان. ويڙهه-لڙائي.

ڪَرنه: ٺ. ڪرمت-بُجان-سُوگ.

ڪَرنه ڪَڪَري: ٺ. هيرڻ يا هيرڻ جهڙي وڻ جو

پڇ (چون ٿا ته اهو پڇ سوڻ طور جنهن گهر ۾ اچلبو اُتي سدائين جهيڙو هوندو).

ڪَرنه: ذ (ع) گولو.

ڪَرنه آرض: ذ. زمين-ڌرتي. ڌرتيءَ جو گولو.

ڪَرنَل: ذ. اُٺ-ڪَرنو.

ڪَرنه: م. جهيڙو ڪرڻ. معاملو مچائڻ. نفاق وجهڻ.

ڪَرنو: ذ. اُٺ-ڏاڳهو.

ڪَرنِي: حرف جر. لاءِ-واسطي-ڪاڻ.

ڪَرنِي: ٺ. پاڻي وغيره پيش لاءِ ٽين مان ٺهيل ڪَرنِي.

ڪَرنِي: ٺ. پرهيز-رڪ-سنيال (کاڌي جي).

ڪَرنِياتو: م. ڪَرنِيءَ وارو. بيماريءَ ۾ پرهيزي کاڌو کائيندڙ. (ٺ. ڪَرنِياتي).

ڪَرنِيا ڪَرنِي: ذ (سن) هندن ۾ مرڻي جون ترقي رسمون.

ڪَرنِيه: ٺ. خراب روش. خراب رسم. اڻ رهائيندڙ عمل.

ڪَرنِيه: ٺ (ن) پڪين جو پراڻا ڪنڀ چاڻي نوان ڪڍيل ڪنڀ.

ڪَرنِيزون ڪاڻه: وڏو ٿيڻ. هوشيار ٿيڻ.

آزمودگار ٿيڻ.

ڪَرنيلو: ذ. هڪ قسم جي ٻوٽي جو ڦڙ (جيڪو

ڪَرنو ٿئي ۽ پاڇيءَ طور ڪم اچي).

ڪَرنِيه: م (ع) گناهه بخشيندڙ يا معاف ڪندڙ.

ڪڙڪ، ص. سوڪ- ٽانڊن تي سوڪ پڪل- تند مزاج- ڪڙرو.
 ڪڙڪاڻ، ذ. ڪڙڪي وارو. آواز- ڪڙڪو. زوردار آواز.
 ڪڙڪڙ، ث. سخت آواز- وڏو آواز. ڏاڍي ڳالهائين.
 ڪڙ ڪڙ، ث. ڪڙڙن جو آواز.
 ڪڙڪاڻ، م. زور سان ٿهڪائين. نازل ڪرڻ.
 ڪڙڪڻ، م. مٿان اچي ڪرڻ- نازل ٿيڻ. اوچتو مٿان پوڻ. زور سان ڳالهائين. ڪڙڪو ڪرڻ.
 ڪڙڪو، ذ. زوردار آواز. وڏو آواز. زور سان ڳالهائڻ.
 ڪڙلاءِ، ذ. پڙلاءِ. ڪڙڪو. گونج.
 ڪڙم، ذ. ڪٽنب- خاندان. ويجهو عزيز. قبيلو.
 ڪڙم ڦيلو، ذ. گهر ۽ راج. مٿ مائت.
 ڪڙمي، ص. هاري. ڪاشتگار.
 ڪڙڻ، م. زنجير سان ٻڌڻ. سوگهو ڪرڻ- قابو ڪرڻ.
 ڪڙو، ذ. ڪڙيو (لوهي). لوهي چلو. دائرو- حلقو. ٻانهن ۾ پائڻ جو هڪ زبور- ڪنگڻ. (ص) سخت- پڪو. ڏکيو.
 ڪڙو چاڙهڻ، جادو منتر وغيره پڙهي دائري ۾ بند ڪرڻ.
 ڪڙو، ڪڙو، ص. ڪارو- تلخ (ڏاڻقو). (ث). ڪڙي، ڪڙي.
 ڪڙو ٿيڻ، ڪارو ٿيڻ. تلخ ٿيڻ. سخت مزاج ٿيڻ.
 ڪڙو تيل، ذ. ڄاڻي جو تيل.
 ڪڙو ڪرڻ، ترک ڪرڻ. دستبردار ٿيڻ.
 ڪڙي ٿوڪ، ث. چلم حقي وغيره جي ٿوڪ.
 ڪڙولو، ذ. ٻانهن ۾ پائڻ جو هڪ ڳهر- ڪنگڻ.
 ڪڙهه، ث. گهوڙن جو ٿان. ٻچي دانسي- ڪڪ. هيون- دل.

شريف. اعليٰ. سخي. ٻاجهارو. رحمدل. خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو ۽ پڻ نبي سڳوري جي هڪ وصف.
 ڪريم، ث (انگ) ڪير مان مشن ذريعي نڪتل سڻپ.
 ڪرين، ث (انگ) جبري وزن کڻڻ واري هڪ مشين.
 ڪريل، ص. ڊنل. محتاج. غريب. ذليل.
 ڪريهه، ص (ع) خراب. بچڙو- بد صورت. مڪروه. گدلو- غليظ.
 ڪڙ، ث. وهڪري جو ڪپ- ڪنارو- ڪنڌي.
 ڪڙ، ث. چنو- چير- لاندي.
 ڪڙاڪو، ذ. ڪڙڪي وارو آواز. ڪڙڪو.
 ڪڙال، ث. "ڪوئي" جو هڪ قسم (جيڪا تلخ ٿي).
 ڪڙاڻ، ث. ڪاراڻ- تلخي.
 ڪڙا ويڙهه، ث. اها پناهه گاه جنهن ۾ ڪو اندر داخل نه ٿي سگهي (لوڙهو، ڪوٺ وغيره).
 ڪڙاهه، ذ. وڏي ٿي- ڪٺاهه.
 ڪڙاهي، ث. ٿي- ڪٺاهي.
 ڪڙائڻ، م. ورڇائڻ- بيزار ڪرڻ- هلاڪ ڪرڻ.
 ڪهڪائڻ. سواد ۾ ڪوڙو لڳڻ. قابو ڪرائڻ- ٻڌائڻ (زنجيرن ۾).
 ڪڙائي، ث. ڪڙاڻ- ڪاراڻ. تلخي.
 ڪڙب، ث. جوئر يا ٻاجهر جا ڪانا.
 ڪڙبات، ذ. گهوڙي جي هليءَ وقت سڻج جو آواز.
 ڪڙتو، ذ (ف) پهرائڻ.
 ڪڙجڻ، م. ٻڌجڻ- سوگهو ٿيڻ. زنجير يا رسي سان قابو ٿيڻ.
 ڪڙجڻ، م. ٿڪ سبب بدن بندجي پوڻ. ٽڪجڻ.
 ڪڙج، ذ. سُڪل ڪڪ ڪانا- ڪڙهر. پاڻ جو چورو.
 ڪڙج، ث. ڪڙج- ڪڙب.
 ڪڙچي، ث. ڪڙچي- ٽڙي.

ڪساد بازاری؛ ث. بازار جي موڙي- شين جي اگھ ۾ ٿڌائي.

ڪسارو؛ ص. ”ڪس“ جي ذاتي وارو. تلخ. کارو. ٻارو. ڪسب؛ ذ (ع) اُپت. هنر- ڌنڌو. بدپيشو.

ڪسيڻ. ڪسيائي؛ ث. بدپيشو ڪرائيندڙ (عورت).

ڪسيي؛ ص. ڪسب ڪرائيندڙ. بدپيشي. ڊال- پڙو.

ڪسيٽ؛ ث. حجامن جي اوزارن رکڻ لاءِ چمڙي جو ٿيلو- پاني.

ڪست؛ ذ. جوش- ڪاوڙ. قصد- ارادو.

ڪستو؛ ذ. پنڻ جو ڪاسو (دريائي ناريل جو اڌ جيڪو فقير گڏائي لاءِ کڻن).

ڪستو کڻڻ؛ پنڻ- گڏائي ڪرڻ.

ڪسجڻ؛ م. ڪڇڻ- زنگ لڳڻ.

ڪسڙ؛ ث. فائدو- واڌي. (ص) برتر- وڌيڪ.

ڪسڙ. ڪسڙ؛ ث (ع) پاڇ. زير جي نشاني.

ڪمي- گهٽتائي. گهاتو- نقصان.

ڪسر شان؛ ث. عزت جي گهٽتائي. عزت جي خلاف.

ڪسر نفسي؛ ث. پاڻ کي گهٽ ظاهر ڪرڻ.

ڪسر رهجي وڃڻ؛ ڪا ڪمي رهڻ- ڪوتاهي ٿيڻ. نقص رهجي وڃڻ.

ڪسر ڪڍڻ؛ ڪمي پوري ڪرڻ- ٻئي مان نقصان جو پوراڻو ڪرڻ. خار پلڻ. وير وٺڻ.

ڪسري؛ ذ (ع) ”خسرو“ جو معرب. ايران جي قديم بادشاهن جو لقب.

ڪسرت؛ ث (ع) ورزش. مشق.

ڪسرتي؛ ص. ورزش ڪندڙ. سگهارو.

ڪسڪڻ؛ م. ڪڙڪڻ- ڪرڪڻ. ڪنجهڻ.

ڪسل؛ ث (ع) سُستي- آرس.

ڪڙهندي؛ ث. آرس- سُستي

ڪڙهن؛ م. اوبارجن- تهڪڻ. رڌجڻ. سڙڻ- پڇڻ. رنجيده ٿيڻ. اندر ۾ (جلڻ).

ڪڙهن؛ م. جلڻ- پڇڻ. بيقرار ٿيڻ. تڙپڻ- ٽٽڪڻ.

ڪڙهو؛ ص. بهادر- سورهيه.

ڪڙهي؛ ث. بصر پٽائڻ يا بيسن وغيره جو ٻوڙ.

ڪڙهي؛ ث. مڇي ڦاسائڻ لاءِ ڪاٺين ۽ جاريءَ مان ٺهيل هڪ اڏاوت.

ڪڙي؛ ث. پير ۾ پائڻ جو گهم. لوهي تار مان ٺهيل ڪڙي جيڪا سونَ طور پير ۾ پائين.

ڪڙي ڪڙي؛ ث. فوتيءَ جي گهر وارن لاءِ ڪيل مانيءَ جو ويلو.

ڪڙيو؛ ذ. ننڍو واهڙ. ننڍو واه. وڏي آڏ.

ڪڙيو؛ ذ. پير جو ڪڙيءَ وارو حصو- ڪڙيو.

ڪڙيا کڻڻ؛ پين تي بيھڻ.

ڪڙا؛ ص (ف) ڏنگو- ڦڏو- وريل.

ڪڙ ڏم؛ ذ. وڇون (جنهن جو پُڇ وريل ٿئي).

ڪڙو؛ ص. ڪنجوس. مُنڪر.

ڪس؛ ذ (ف) ماڻهو- آدمي- مرد- چٽو.

ڪس و ڦاڪس؛ ذ. هرڪو ماڻهو- عام خاص.

ڪس؛ ث. ڪم- ڪوت. نقصان- ٽوٽ.

ڪس ڪٿر؛ ث. ڪمي پيشي- ٿوري گهڻي. نفعو نقصان.

ڪس؛ ذ. زنگ- ڪٽ. سنڌ ۾ ٿر جي دنگ واري ڪنار. واپار ۾ گهاتو.

ڪس ڪاٺ؛ نقصان سهڻ. مناسب اگھ کان وڌيڪ ٿيڻ.

ڪس؛ ذ (ف) شرمگاه (عورت جو).

ڪسابو؛ ذ (ع. قصاب) اهو ٽڪنڊو رومال جيڪو عورتون مٿي کي ٻڌن.

ڪساد؛ ث (ع) بازار ۾ ڪنهن چيز جي موڙي. اگھ ۾ لاٽ.

پڇاڙي طور ڪم ايندڙ (دلڪشا، قبض ڪشا وغيره).
گشادگي ٿ (ف) ويڪر-فراخي. وسعت.
 ٽهلاءُ. پڪيڙ.

گشادو ص (ف) پڪڙيل-کليل. ويڪرو. وسيع.
 موڪرو-خلاصو. ڪشاده.

گشاده دل ص. وڏي دل وارو. سخي-فياض.
گشاکش. ڪشاکشي ٿ (ف) چڪ تلاءُ.
 ڌڪ ڌڪان. وٺ پڪڙ.

گشالو ڌ. سخت محنت-وڏي جاکوڙ. ڪوشش.
 تڪليف-هلاڪي.

گشالو ڪڍڻ وڏي جاکوڙ ڪرڻ. وڏي مصيبت
 مان پار پوڻ.

گشت ٿ (ف) پوک-کيتي-بني.
گشت ڌ (ف) قتل-خونريزي.

گشت و خون ڌ. خونريزي-قتل عام.

گشتو ڌ (ف) ماريل. دوا طور پينل (قاتو يا وکر).
گشتي ٿ (ف. گشتي) پيڙي-ناؤ.

گشتيان ص. پيڙي هلائيندڙ-ناڪڻو-پيڙياتو.
گشتي ٿ (ف) هڪ قسم جي پهلواني واري راند
 (جنهن ۾ هڪڙو پهلوان ٻئي کي دسي سرسي ڪري).
 روز آزمائي واري راند.

گشت ڌ (سن) خرابي-بدي-بيچڙائي. مصيبت-
 تڪليف. جاکوڙ-پيڙا-آزار. پورهيو.

گشت ڪڍڻ محنت ڪرڻ. جاکوڙ ڪرڻ. بڪون
 کائڻ. تڪليفون پوڳڻ.

گشتي ٿ (ف) چڪ-تانگهه. اڪير. رغبت-
 جاذبيت.

گشتي ٿل ٿ. ٻن شين جي پاڻ چڪيندڙ قوت.
گشت ڌ (ع) کولڻ-ظاهر ڪرڻ. ظهور. انڪشاف.

گسٽرسي ٿ (ف) نڌلڪائي.

گسٽرو ڌ. ڪن ڪچرو-گندگي-غلاظت.

گسنگ ٿ (سن) خراب صحبت. ڪني دوستي.

گسڻ م. ڪشڻ. چڪي ٻڌڻ.

گسڻ م. ذبح ٿيڻ. قتل ٿيڻ. خون ٿيڻ.

گسو ص. گهٽ-اڻو. اڻ پورو-ٿورو گهٽ (تور).
 وزن يا ماهيت ۾ (ٿ. گسي).

گسو پڪو. گسو ڪانڊو. ص. گهٽ وڌ-
 ڪم ۽ بيش. جهڙو تهڙو-ايرو سيرو.

گسوگي ٿ. سون چاندي پرڪن جو پٿر. پرڪ-آزمائش.

گسول ڌ (ع) سڄ گرهن.

گسونبو ڌ. هڪ قسم جو گل (جنهن مان گلابي
 رنگ ٺهي). هڪ قسم جو پسارڪو وکر. آفيم (جنهن
 جو نشو ڪجي).

گسونبا گارو ڌ. نشا ڪرڻ.

گسي ٿ. پاڻيءَ جي اڏ-نالي (پاڻيءَ جي).

گسيرو ڌ. پتل يا تامي جا تانوَ ٺاهيندڙ يا وڪڻندڙ.
 اڳاٽي وقت جو تامي جو هڪ سڪو (پئسي جو
 چوٿون حصو).

گسيروڪ ص. ڪسيري جي ملهه جو. بيمعزت.
 رذيل-ڪميٽو.

گشي ٿ (ف) پيڄي (چانورن جي). رَس. رَٻَ (جَوَن
 وغيره جي).

گش ص (ف) چڪيندڙ. مرڪب لفظن جي آخر ۾
 ڪم ايندڙ (جئن جفاڪش، بادڪش وغيره).

گش ڌ (ف) حُقي يا پيڙيءَ جي ٿوڪ-سوٽو-ڌم.
گش ص (ف) ماريندڙ. مرڪب لفظن ۾ ڪم ايندڙ

(جئن جرائيم گش، محسن گش وغيره).

گشا ص (ف) کوليندڙ. مرڪب لفظن ۾ صفاتي

تصوف ۾ غيب جي اسرارن ظاهر ٿيڻ واري منزل.
ڪشف ۱ ڪرامات: ٺ. ڪرامتن جو ظهور. اسرارن جو ظهور. غيب مان ظاهر ٿيندڙ ڳالهيون.
ڪشڪول: ٺ (ف) ڪچڪول - ڪستو.
ڪشمش: ٺ (ف) انگورن جو هڪ قسم - ننڍا انگور.
ڪشمڪش: ٺ (ف) چڪ چڪان - چڪ تان. پڇ ڊوڙ. ريڙهه پيڙهه. گهل گيندڙ.
ڪشمير: ٺ. پاڪستان جي اترئين علائقي واري رياست (جنهن جو اڌ ڀارت جي قبضي ۾ آهي). (ص) سرسبز. آباد ۽ سائو.
ڪشميرو: ٺ. هڪ قسم جو اوني ڪپڙو (جيڪو ڪشمير ۾ ٺهندو هو).
ڪشڻ: م. چڪي ٻڌڻ. چڪ ڏيڻ. سوکھو ٻڌڻ.
ڪشي ٻڌڻ: مضبوطيءَ سان ٻڌڻ. ٻڌي سڪ ڪرڻ.
ڪشيو: ٺ. سٺ يا چمر جي ڌوري. ٻوٽ جو ٽاڳو. ڌوري.
ڪشورو: ٺ (ف) ملڪ. ولايت.
ڪشي: ٺ (ف) چڪڻ - ڪڍڻ. مرکب لفظن جي پڇاڙي ۾ ڪم ايندڙ (جئن تصوير ڪشي، دم ڪشي وغيره).
ڪشي: ٺ (ف) مارڻ. مرکب لفظن ۾ ڪم ايندڙ پڇاڙي (جئن خودڪشي وغيره).
ڪشيڊگي: ٺ (ف) چڪ - تان. چڪتان. جهيڙو. اختلاف. ناراضگي.
ڪمب: ٺ (ع) مڙيو. مڙيي جو هڏو. چڪو - ڍارو. ڇهن پاسن واري شيء.
ڪمبو: ٺ (ع. ڪعبه) ڪعبه الله (مڪي شريف واري اها متبرڪ جاءِ جنهن جو بنياد حضرت ابراهيم عليه السلام رکيو هو جنهن ڏانهن منهن ڪري نماز پڙهن).
ڪف: ٺ (ف) جهاڳ - ڦيڻ. ڳف. ٿڪ.

ڪف: ٺ (ع) تري (هٿ جي).
ڪف: ٺ (انگ) قميص جي ٻانهن واري پٽي (جنهن ۾ بٽن هجي).
ڪفار: ٺ (ع) "ڪافر" جو جمع.
ڪفارت: ڪفاره: ٺ (ع) گناه جو عيوض (جيڪو روزو رکي يا خيرات ڪري ادا ڪجي).
ڪفالت: ٺ (ع) ذميداري.
ڪفايت: ٺ (ع) پورت. قناعت. بچت. صرفو.
ڪفايت شعاري: ٺ. بچت. گهٽ خرچ - صرفو.
ڪفايتي: ص. بچت وارو. سستو - سھانگو.
ڪفر: ٺ (ع) انڪار. خدا کي نه مڃڻ. سڄي دين کان انڪار. بي ديني. ناشڪري.
ڪفراي نعمت: ٺ. ناشڪري. سان فراموشي.
ڪفر بڪڻ: بي ديني جون ڳالهيون ڪرڻ. گارگند ڪرڻ. بيهودو ڳالهائڻ.
ڪفرستان: ٺ (ف) ڪافرن جو ملڪ. بي دينيءَ وارو ملڪ.
ڪفش: ٺ (ف) جٽي - پيزار - پاپوش.
ڪفگير: ٺ (ف) ڏاتوءَ مان ٺهيل ڌوئي. وڏي ڦر سان ڌوئي جنهن سان ڊيگ رڌجي - ڪپڪير.
ڪفن: ٺ (ع) لاشن کي اويائڻ جو سفيد ڪپڙو - جوڙي پوتي.
ڪفن ٻڌڻ: سر ڏيڻ جو ارادو ڪرڻ.
ڪفن دفن: ٺ. لاش کي جوڙي پوتي ڏيئي پورڻ.
ڪفن نصيب نه ٿيڻ: لاش رلڻ. دريدر تي مرڻ. بي ڪفنو ٿي مرڻ.
ڪفنائڻ: م. ڪفن ڍڪائڻ.
ڪفني: ٺ (ف) فقيرن جو ڊگهو چولو (بنا ٻانهن). جامو.

ڪڙيل؛ ص (ع) ضامن. ذميدار.

ڪڙڪ؛ ڪڙڪ؛ ص. بيزار- عاجز- ورتل- ڪڙيل.

ڪڙڪ ڪڙڪ؛ بيزار ڪڙڪ- ورجائڻ.

ڪڙڪڙ؛ ذ. آبر- بادل- ميگهه. اجرڪ جو ڇٽ (ڪڪر جهڙو). چوپائي ڪي سڃاڻپ لاءِ ڪن ۾ ڏنل وڏو. ڇانورو- پاڇو. رحمت يا پاڇو وارو مٿ.

ڪڙڪرالو؛ ذ. پھڻن پٿرين واري جابلو ايراضي.

ڪڙڪرو، ڪڙڪرو؛ ذ. پٿر جو ڌڙو- راڻو. پير جي گات وارو سخت چمڙي وارو حصو. اک ۾ پيل مٽيءَ جو ڌڙو.

ڪڙڪري؛ ث. پٿرن جي سنهي پور- راڻو. ريتي.

ڪڙڪڙو؛ ذ. مشهور گهڙو پڪي. (ث. ڪڙڪڙ، ڪڙڪڙي).

ڪڙڪڙو ڪڙو؛ ث. سڄ- پينگ.

ڪڙڪڙا؛ ذ. ڪپھ جي ٻوٽي جا بچ.

ڪڙڪڙو؛ ذ. ڪپھ جي ٻوٽي جو بچ. (ص) گاڙهسري رنگ جو (وهت).

ڪڙڪو؛ ص. هلكو پورو (رنگ). گاڙهسرو. ڪڪن وارن وارو (وهت). (ث. ڪڪي).

ڪڪو؛ ننڍڙو ڇوڪرو- ٻارڙو. (ث. ڪڪي).

ڪڪورو؛ ث. ميوي پيڇن جي شروعات وري پيلاڻ.

ڪڪورجڻ؛ م. اڌڪڇو پڪو هئڻ (ميوو). ميوي پيڇن جي شروعات ٿيڻ.

ڪڪوه؛ ذ. گاڙهو شراب.

ڪڪهه؛ ذ. ڪمند جي پڪل ۽ گهاٽي چاش. ٻڙ.

ڪڪ؛ ذ. سُڪل گاهه جو ڌڙو. گاهه جو ڌڙو. ڌڙو. ٿورو ڌڙو. ماريل وکر جو ڪشتو (جيڪو ڪڪ جي ذري جيترو ڪاٽجي). نانگ بلا جو ڌنگ.

ڪڪ به نه رهڻ؛ ڪجهه به نه رهڻ. مفلس ٿيڻ.

ڪنگال ٿيڻ. سڄو ٿيڻ. ويران ٿيڻ.

ڪڪ رکڻ؛ چشمر پوشي ڪرڻ. احسان ڪرڻ.

ڪڪ ڪڪ ٿيڻ؛ چڙو چڙ ٿيڻ. تڙي پڪڙي وڃڻ. غائب ٿيڻ.

ڪڪ سينگهڻ؛ نانگ بلا جو ڌنگ هئڻ.

ڪڪ؛ ث. پيٽ جي پاسي وارو حصو- پهلو.

ڪڪون ڦاٽڻ؛ گهڻي ڪاٺن ڪري پيٽ ٽوڪجڻ. آڻجڻ. ڍڙ تي ڪاٺن.

ڪڪ جو ڪاه؛ ذ. دشمن. جيڪو ظاهر ۾ سڄڻ پر هجي ويڙي.

ڪڪجڻ؛ م. نانگ بلا کان ڌنگجڻ.

ڪڪڻ؛ م. دل ۾ هڻڻ- دل سان لڳڻ- ياد اچڻ. محسوس ٿيڻ.

ڪڪڻ؛ ذ. ڪنگڻ- ٻانهن ۾ پائڻ جو هڪ قسم جو ٻڙ- وڏو چوڙو.

ڪڪڻي؛ ث. ڪنگڻي- چوڙي.

ڪڪل؛ ث. مشين. اوزار.

ڪڪل ٽڙه؛ مشين جو پرزو خراب ٿيڻ. حواس خطا ٿيڻ. اڌ چريو ٿيڻ.

ڪڪل ٽڙه؛ حواس خطا ٿيڻ. ارادو بدلجڻ. عقل وڃڻ.

ڪڪل؛ ث. آرام- سڪ. خبر. سمجهه. سڌ- سَمڪ. پروڙ- ڄاڻ.

ڪڪل؛ ذ. گاهه جو هڪ قسم.

ڪڪل؛ ذ. لوه يا ڪاٺ جي وڏي ڪلي- مينڇ.

ڪڪل؛ ص (ع) سڀ- پورو- جملي. صوفين جي اصطلاح موجب واحد مطلق. سڄي ڪاٺاٺ.

ڪڪل؛ ذ (سن) گرو- ٽولو- جتو. گهراڻو- خاندان. نسل- ذات. قوم. ڄڻهه- آتشدان.

ڪڪلا؛ ث (سن) ڀاڱو- حصو (سورهون). چنڊ جي

روشن پاسي وارو سورھون حصو. هنرمندي. فن- ڳڻ. طاقت- ٻل.

ڪلا ڏيکارڻ: فن ڏيکارڻ. ڪرامت ڏيکارڻ.

ڪلاباٽ: ٺ (ف) سون يا چانديءَ جي تند جيڪا ڪپڙي وغيره تي ڀرت ۾ ڪم اچي. زريءَ جو ڪم.

ڪلابازي: ٺ. بازولي. پلتي بازی.

ڪلات: ڏ (انگ) ڪپڙو.

ڪلاداري: ص (سن. ڪلاداري) هنرمند. تمام وڏو ماهر.

ڪلارڪ: ڏ (انگ) منشي. آفيس ۾ لکپڙه ڪندڙ- مُهر. ڪلاڙ: ڏ. هندن جي هڪ قسم- ڪلال. شراب وڪڻندڙ. شراب چڪائيندڙ.

ڪلاس: ڏ (انگ) شاگردن جو درجو. اسڪول جو هڪ ڪمرو. طبقو.

ڪلاسي: ص. ساڳئي درجي وارو- جماعتي.

ڪلاسيڪل: ص (انگ) اعليٰ درجي جو- مستند.

ڪلاڪ: ڏ (انگ) سٺ منٽن جو عرصو. ڏينهن رات جو چوويهون حصو.

ڪلاڪار: ص (سن) هنرمند- ڪاريگر. فنڪار.

ڪلال: ڏ. هندن جي هڪ قوم. شراب وڪڻندڙ- مَي فروش. شراب ٺاهيندڙ وڪڻندڙ.

ڪلال: ص. بي حيا- بي مروت. احسان فراموش. بي محابو.

ڪلام: ڏ (ع) ٻن جملن جي عبارت. شعر- نظم. قول. گفتگو- ڳالهه ٻولهه.

ڪلام الله: ڏ. الله جو ڪلام. قرآن شريف.

ڪلام چوڻ: قافي چوڻ- قافيون ڳائڻ.

ڪلان: ص (ف) وڏو. بلند. وسيع.

ڪلان ڪوٽ: ڏ. سمن جي دور جو نئي شهر لڳ

هڪ قلمو جيڪو ڪنهن وقت گاديءَ جو شهر هو.

ڪلاوٽ: ڏ (سن) قابل ڳاڻڻو- گوڻو.

ڪلاه: ڏ (ف) هڪ قسم جي مخروطي توپي (جيڪي درويش پائيندا هئا). ڪلو (جنهن جي مٿان لونگي ٻڌجي). تاج.

ڪلب: ڏ (ع) ڪٽو- سگ.

ڪلب: ٺ (انگ) انجمن- جماعت.

ڪلتار: ڏ. خالق- اُپاڻهار.

ڪلجڪڙ: ڏ (سن) هندن جي خيال موجب هلندڙ ڪوڙ ڪيٽ وارو زمانو.

ڪلدار: ڏ. مشين جو ٺهيل رڀو- چاندي جو انگريزي دور وارو رڀو. رڀو.

ڪلر: ڏ. لون واري زمين. شوريل زمين- ڪلرائي زمين. ولايتي پاڻ. سج- بياٻان.

ڪلر لڳڻ: زمين پٽ وغيره ۾ لون پيدا ٿيڻ. تباھ ٿيڻ.

ڪلرائو: ڏ. ڪلر واري زمين. ڪلر وارو پونو. (ٺ. ڪلرائي).

ڪلس: ڏ. گنبذ جو مٿيون چُهنيارو حصو. جهنڊي جي ڪاٺيءَ ۾ لڳل ڌاتوءَ جو چُهنيارو حصو. آنگاس

جي مٿئين حصي ۾ لوھ، ٽامي يا پتل جي ڪلنگي.

ڪلني: ٺ (ف) تاج جو چُهنيارو حصو- ڪلنگي.

ڪلف: ڏ (ف) ڪپڙي کي سخت ڪرڻ جي پيچي- پيڻ.

ڪلف: ڏ (ع. ٺفل) ٿالو- ڪُرف.

ڪلفت: ٺ (ع) تڪليف. مصيبت. رنجيدگي- ڪدورت. وير- عداوت. بياڻي. اثبوت- نفاق.

ڪلني: ٺ (ع. ٺقلي) برف سان ڪير جمائڻ وارو سانچو. برف ۾ جمائڻ ڪير.

ڪلڪ: ٺ (ف) قلم. ڪاٺي جو قلم.

لا). ڪاٺي يا لوھ جي وڏي ڪلي - ڪير.
 ڪِلو لوڪڻ: سخت پورهيو وٺڻ. سزا واري
 سختي ڪرڻ.
 ڪِلي سان ٻڌڻ: قابو ڪرڻ. وس ۾ رکڻ.
 ڪِلي وَڪَڙڻ: ٿ. ڳنڍ جو هڪ نمونو - ڏيڍي ڳنڍ
 (جيڪا آساني سان ڪلي سگهي).
 ڪِلو: ذ (يوناني) هڪ هزار جو عدد (ڳڻپ جو انگ).
 ڪِلو گرام: ذ. تور جو هڪ وزن (جنهن ۾ هڪ
 هزار گرام تين ۽ هڪ سيرا سي ٽولن جي برابر ٿئي).
 ڪِلو ميٽر: ذ. ماپ جو هڪ انداز (جيڪو ۵
 فوٽن يا ۱۱۰۰ والڻ جي برابر ٿئي).
 ڪِلواڙو: ذ. وڃت جو هڪ تار.
 ڪِلوڙ: ذ. ظلم - ويل - انڌير.
 ڪِلوڙ ڪرڻ: ظلم ڪرڻ - قهر ڪرڻ - ويل وهائڻ.
 ڪِلوڙ ڪِلوڙ: ٿ. بک اڃ کان آندڻ ۾ تانگهه.
 ڪِلوڙ وانگر لامارا (بک ۾). ان پاڻيءَ جي تانگهه.
 ڪِلوڙت: ص. ڪلا يا هنر وارو. خاص ڪري
 ڳاڻو - گوڙو. هنرمند. هوشيار - ڏاهو (هنرمند).
 ڪِلوڙي: ذ. بلوچن جو هڪ پاڙو (جن جا ڳوٺ سڄي
 سنڌ ۾ آهن).
 ڪِلهه: ظ. گذريل ڏينهن - ڪالهه.
 ڪِلهه ڪِلهه: ٿ. هلندڙ وقت جو ذڪر.
 ويجهڙائي جو بيان. هينئر جي ڳالهه.
 ڪِلهو: ذ. جانور جو نر ٻچو. انسان جو ننڍڙو ٻچو.
 معصوم - ابرم.
 ڪِلهو: ذ. ڪڇ وٽ ٻانهن جو سنڌ - ڪنڌو -
 دوش - شانو.
 ڪِلهو جهلڻ: ٻئي جي ڪلهي تي هٿ رکڻ. مدد
 ڪرڻ - همراهي ڪرڻ.

ڪِلڪائڻ: م. ڏند ڪرڻ. روهي يا سِراڻ تي تڪو
 ڪرڻ (ڪپ کائي وغيره). سِراڻ تي چاڙهڻ. ڏند
 کڙڪائڻ.
 ڪِلڪل: ٿ. جهيڙو - تڪرار - گهپي. ڪِت ڪِت.
 ريزم پيڙهڻ.
 ڪِلڪاٽ: ذ (ع) "ڪلمي" جو جمع. ڳفتا - جملا.
 ڪِلڪيتي: ذ. مڪران مان آيل بلوچن جو هڪ
 قبيلو - ڪِرمي.
 ڪِلمو: ذ (ع) بامعني الفاظ. ڄملا. ڳالهه. سخن.
 قول. اسلام جو پهريون رڪن.
 ڪِلمه: استغفار: ذ. توبه ڪرڻ جو ڪلمو.
 ڪِلمه توحيد: ذ. الله جي وحدانيت جو اقرار.
 ڪِلمه شهادت: ذ. الله جي هيڪڙائي ۽ رسول
 صلعم جو اقرار.
 ڪِلمه طيبه: ذ. الله ۽ الله جي رسول جو اقرار.
 ڪِلمو پڙهڻ: ايمان جو اقرار ڪرڻ. سچ ڳالهائڻ جو
 اقرار ڪرڻ.
 ڪِلمي گو: ص. ڪلمو پڙهندڙ - مسلمان.
 ڪِلمي: ٿ. پيڙڻ جو ننڍو سڙھ. بيرق.
 ڪِلڪ: ذ (سن) داغ - ٽڪو. ڪارنهن. بدنامي.
 خوريءَ جو الزام.
 ڪِلڪ: ذ (ف) هڪ قسم جو آبي پکي - قاز.
 ڪِلڪڙو: ذ. هڪ راڳڻيءَ جو نالو.
 ڪِلڪي: ٿ (ف. ڪلفي) بادشاهي چٽ - تاج.
 چوٽيءَ جو موڙ. سرداريءَ جو نشان.
 ڪِلو: ذ. ڳلو - ڳلو (مڇيءَ جو).
 ڪِلو لڳڻ: سخت اڃ لڳڻ. ڦٽڪو ٿيڻ. سوڪ يا
 اٿائ ٿيڻ.
 ڪِلو: ذ. ڪاٺيءَ جي وڏي مينڇ (گهوڙي وغيره ٻڌڻ

موسيٰ عليه السلام جو لقب (جيڪو جبل طور تي خدا تعاليٰ سان هم ڪلام ٿيو هو).
ڪَلِيمُ الله، ذ. خدا سان هم ڪلام ٿيندڙ (حضرت موسيٰ عليه السلام).
ڪَمَرُ م (ف) ٿورو- گهٽ. ننڍو. ڪسو. مرڪب لفظن ۾ صفاتي اڳياري طور ڪم ايندڙ. (جئن: ڪم عقل، ڪم بخت وغيره).
ڪَمَرُ ذ. فعل- عمل- هاج- ڪرت. پورهيو. محنت. مزدوري. مقصد- مطلب- غرض. هنر- پيشو. فرض. تعلق- واسطو. خدمت- ٿهل.
ڪَمَرُ اچڻ: استعمال ٿيڻ. مددگار ٿيڻ. ڪارآمد ٿيڻ.
ڪَمَرُ ٽپائڻ: مطلب پورو ڪرڻ. مقصد حاصل ڪرڻ. ڪم جي پورائي ڪرڻ.
ڪَمَرُ پوڻ: غرض اٽڪڻ- مطلب پوڻ.
ڪَمَرُ ڇڏائڻ: ڪم ڪڍڻ جهڙو- هالو چالو.
ڪَمَرُ چور: ڪم کان نتائيندڙ. سُست.
ڪَمَرُ ڏنڊو: ڪم ڪار. ڪاروبار.
ڪَمَرُ ڪڍڻ: ڪم پيدا ڪرڻ. هڪڙي ڪم سان گڏ ٻيو به ڪم وٺڻ. مطلب حاصل ڪرڻ.
ڪَمَرُ هلائڻ: ڏنڊي سان لڳو رهڻ. جهڙو تهڙو گذارو ڪرڻ.
ڪَمَرُ ذ. ڪوئي (نيلوفر) جو ڦر.
ڪَمَاجُ ذ (ف) هڪ قسم جو ساز.
ڪَمَاحَقُّهُ ظ (ع) جيترو ان جو حق آهي. بخوبي- چڱيءَ طرح. جيئن ته حقيقت هيءَ آهي.
ڪَمَارُ ذ (سن) چوڪرو. ڪنوارو چوڪرو. پُٺ. شهزادو. (ث. ڪُماري).
ڪَمَالُ ذ (ع) تڪميل- خاتمو. انتهائي ترقي. اوج. فوقيت- برتري. خوبي- سهڻائي.

ڪَلَهو ڏين: همراهي ڪرڻ- مدد ڪرڻ. سرانجامي ڪرڻ. جنازي ڪڻ ۾ شريڪ ٿيڻ.
ڪَلَهو لهي پوڻ: ٻانهن سنڌ کان نڪرڻ.
ڪَلَهِي ڇڙهڻ: پنهنجي روءِ سَوَ ٿيڻ. جوان ٿيڻ. بالغ ٿيڻ. پنهنجي ڪمائي وارو ٿيڻ.
ڪَلَهِي ڪانڌي ٿيڻ: ڪفن دفن جي رسمن ۾ شريڪ ٿيڻ. ڪانڌي ٿيڻ.
ڪَلَهِي گس: ٺ. گياگيه- ڳاهت. ماڻهن جي پيڙ.
ڪَلَهِيرو: ذ. ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار. تاجي کي سنوارڻ جو ٺهارو. (ث. ڪلهيري).
ڪَلِي ٺ (سن) مڪڙي- غنچو. گوڻچ. ڪپڙي جي پٽي جيڪا پهراڻ جي پاسن کان لڳي.
ڪَلِي ٺ. ڪاٺ يا لوھ جو ڇهنياڙو ٽڪر- ميخ.
ڪَلِيات: ٺ (ع) ”ڪُل“ جو جمع. تصنيفات جو مجموعو. هڪڙي شاعر جي چيل نظمن جو مجموعو.
ڪَلِيان: ذ (سن) سياڳ. خوشي. سُڪ. سڻائي. سوپ. هڪ راڳ ۽ راڳي جو نالو.
ڪَلِيان ٿيڻ: ڪاميابي ٿيڻ. سوپ ٿيڻ.
ڪَلِيجو: ذ. جگر- جیرو.
ڪَلِيجو ٿڌو ٿيڻ: خوش ٿيڻ. اندر نرڻ.
ڪَلِيجو جلڻ: جگر جلڻ. اندر سڙڻ.
ڪَلِيجو ڦاٽڻ: سخت صدمو پهچڻ.
ڪَلِيجي: ٺ. جسم ۾ رت صاف ڪندڙ هڪ عضوو. جیرو- جگر.
ڪَلِيدَ ٺ (ع) ڪنجي- چاٻي.
ڪَلِيسا: ٺ (ف) عيساين جو عبادت گاه- گرجو- ديول.
ڪَلِڪُٽَرُ: ذ (انگ) ضلعي جو وڏو روڻيو آفيسر جنهن کي هاڻي ڊپٽي ڪمشنر سڏيو وڃي ٿو.
ڪَلِيمُ م (ع) ڪلام ڪندڙ- ڳالهائيندڙ. حضرت

ڪمال ڪرڻ: حيرت انگيز ڪم ڪرڻ.
 ڪمالات: ذ (ع) "ڪمال" جو جمع.
 ڪماليٽ: ث (ع) ڪمال. تڪميل.
 ڪمار: ذ. تڙيل پڪڙيل سامان. اه ڪت ڪم ڪار.
 گهڻي مشغولي.
 ڪماه: ث (ف) تير هڻڻ جو اوزار. گولائي. محراب.
 ڪمان: ث (انگ) حڪم- فرمان. سرداري. فوج جي اڳواڻي.
 ڪمانڊ: ذ. ڪمند- نيشڪر.
 ڪمانڊر: ذ. فوج جو هڪ عهديدار.
 ڪمانگر: ص (ف) ڪمانون ٺاهيندڙ. رنگين نقاشي ڪندڙ.
 ڪمانگري: ث. نقاشي- رنگين چٽن ۽ گُلڪاريءَ جو هنر.
 ڪمائي: ث. لوهه جو اڌ گول پتو (جيڪو اسپرنگ طور گاڏين ۾ ڪم اچي).
 ڪمائتو: ص. ڪم جهڙو. ڪم ۾ اچي سگهڻ جهڙو. فائديمند. (ث. ڪمائي).
 ڪمائي: م. اپائڻ- پيدا ڪرڻ. نرم ڪرڻ (چمڙو).
 زمين کي هر ڏيئي آبادي لائق بنائڻ. کڻڻ (ثواب). ذبح ڪرڻ (جانور).
 ڪمائي ڪافي: اٿڻ ۽ چاڙهڻ- گذر سفر ڪرڻ.
 ڪمائڻو: ص. ڪمائيندڙ. ڪمائي ڪارائيندڙ. پورهيت.
 ڪمائي ڪائو: پورهيو ڪري گذر ڪرڻ. پنهنجي محنت جو ڦل حاصل ڪرڻ.
 ڪمائي: ث. اڀڻ- پيدائش. فائدو- نفعو. آمدني.
 ڪمائي ڪرڻ: پورهيو ڪرڻ. محنت ڪرڻ. اڀڻ ڪرڻ.
 ڪمبخت: ص (ف) نياڳو- بدنصيب.
 ڪمبختي: ث. نياڳ- بدنصبي. مصيبت.
 ڪمبل: ذ. ٿلهي اوني چادر (جيڪا سياري ۾ اوچن

طور ڪم اچي).
 ڪمٽر: ص (ف) تمام گهٽ- نهايت ٿورو. ادنيٰ. حقير.
 ڪمٽرين: ص. ڪمٽر. تمام ٿورو. نهايت گهٽ درجي جو- حقير.
 ڪمٽي: ص. گهٽ- ٿورو- اڻپورو.
 ڪمپاس: ذ (انگ) جاميٽري جو هڪ اوزار- پلڪار. قطب نما.
 ڪمپني: ث (انگ) سوداگرن جي جماعت. پيادل فوج جو هڪ حصو (جنهن ۾ ۶ آفيسر ۽ ۲۲۱ سپاهي ٿين. چار ڪمپنيون هڪ بتالين ۾ ٿين).
 ڪمپازيٽر: ذ (انگ) ٽائيپ جا اکر ملائيندڙ.
 ڪمپوزنگ: ث (انگ) ٽائيپ جي اکرن ملائڻ جو ڪم.
 ڪم خرچ: ص (ف) گهٽ خرچ وارو- ڪفايتي.
 ڪمدار: ص. ڪارڪن. بني باري جي سنڀال ۽ انتظام هلائيندڙ.
 ڪمذات: ص (ف) نيچ. ڪميٽو. گهٽ نسل وارو.
 ڪمرا: ث (ف) چيلهه. ڪنهن چيز جو درمياني حصو.
 ڪمر ٻڌڻ: آماده ٿيڻ- تياري ڪرڻ. پڪو ارادو ڪرڻ.
 ڪمر بستہ: ص (ف) سندرو ٻڌل. تيار- آماده.
 ڪمر سڌي ڪرڻ: آرام سان ليٽڻ. چيلهه سڌي ڪرڻ. سمهڻ.
 ڪمر: ث. جنڊ ۾ ڳاري وجهڻ وارو ڳڙڪ.
 ڪمر بند: ذ (ف) چيلهه کي ٻڌڻ جو ڪپڙو يا پتو. ترتيءَ جي گولي جو هڪ خيالي حصو (جاگرافي جي اصطلاح موجب اتر ٿڌو ڪمر بند، اتر پورو پتو ڪمر بند، گرم ڪمر بند، ڏکڻ پورو پتو ڪمر بند، ۽ ڏکڻ ٿڌو ڪمر بند).
 ڪمرو: ذ. ڪوئي- روم. جاءِ يا گهر جو هڪ روم.
 ڪمزور: ص (ف) هيٺو- بي طاقت. اڀرو. بي پهچ.

ڪمزوريءَ ۾ ٿ. هيٺائي - بي طاقتي. ايرائي.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) ٿور ڳالهائو - بي زبان.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) ننڍيءَ عمر جو - ٻار. معصوم.
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. ننڍڻ. معصوميت.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) گهٽ ۾ گهٽ.
 ڪمزورينءَ ۾ (انگ) ڊويزن يا علائقي جو وڏو
 روڻيو آفيسر.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) هلڪي طبيعت وارو -
 ڪمزور. ٿڙو.
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. ڪمزور - رذالت.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) بيوقوف - احمق. مورڪ - نادان.
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. بيوقوف - احمقائي.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) ننڍيءَ عمر وارو - ڪمزور.
 ٻار - معصوم.
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. ننڍڻ - بالڪڻ - ڪمزورين.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) بي عقل - بيوقوف - ناسمجھ.
 ڳهلو - موڳو.
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. بي عقلي - ناداني.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) گهٽ قيمت وارو - ٿور
 ملھو - سستو.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) مدد. لڙائيءَ ۾ فوجي مدد لاءِ
 وڌيڪ موڪليل امداد (سامان ۽ نفري).
 ڪمزورينءَ ۾ ڪمزورينءَ کان نتايندڙ. ٿوري. سست.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) ٿورو ڳالهائو - گهٽ ڳالهائيندڙ.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) ٿوري پونجيءَ وارو.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) ٿورو (رسيءَ جو). رسيءَ جي
 ڏاڪڻ. ڪمانڊ - نيشڪر.
 ڪمزورينءَ ۾ ڏ. ڏندو ڏاڙي - ڪاروبار. اٿي ويني.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) نياڳو - بدبخت - چنڊو.

ڪمزورينءَ ۾ ٿ. نياڳو - بدبختي.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) ٿور گهٽو - گهٽ وڌ. لڳ ڀڳ.
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. بيگاه وقت - اوڀر - دير.
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. بي وقت. بيگاه وقت. اوڀرو - دير
 سان. (ٿ. ڪمزورين).
 ڪمزورينءَ ۾ ڪمزورينءَ وارو - پورهيت. مزور.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) گهٽائي - ڪوتاهي. ٿوري. اٿاڻ.
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. گهٽ وڌائي. ڪمزورين.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) ٿوري - ڪمزورين - اٿاڻ.
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. ڪمزورين - ٿوري.
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. هڪ قسم جو آبي جانور.
 ڪمزورينءَ ۾ (ع) ڪارڙي ميرڙي رنگ جو گهوڙو.
 ڪمزورينءَ ۾ (انگ) انتظامي ڪمزورين لاءِ مقرر ڪيل
 ننڍي جماعت.
 ڪمزورينءَ ۾ (انگ) دلالي. خاص مسئلن جي جانچ
 ڪندڙ ڪميٽي.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) نيچ - گهٽ.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) ڪريل - رڌيل - نيچ.
 ڪمزورينءَ ۾ (ف) شڪار لاءِ لڪي ويھڻ جي جاءِ -
 گڏو - مهاڙي.
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. رذالت - ڪمزورين.
 ڪمزورينءَ ۾ ڪمزورينءَ. رڌيل.
 ڪمزورينءَ ۾ (ع) مقدار - ماڻ (ٿورو يا ماڻ جو). تعداد
 (ڳڻپ جو).
 ڪمزورينءَ ۾ ڏ. ٻڌڻ جو عضوو - گوش. چوپائي مال لاءِ
 ڳڻپ جو اسم (مثال: پڪرين جا گهٽا ڪن تو وٽ آهن؟).
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. گهٽي ڪمزورين سبب ٻڌڻ جي طاقت ناهي.
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. هوش اچڻ. خبر پوڻ. تجربو ٿيڻ.
 ڪمزورينءَ ۾ ٿ. لائي چاڻي ڪرڻ.

ڪَنَ توبڻ، ڪَنَ سَبڻ، ڳهن پائڻ لاءِ ڪنن ۾ سوراخ ڪرڻ.

ڪَنَ جون ڳالهائون ڪرڻ، سُسُ پَسُ ڪرڻ، سرگوشي ڪرڻ.

ڪَنَ جُهلي، توبه ڪرڻ، ترڪ ڪرڻ، اطاعت ڪرڻ.

ڪَنَ چَها ڪرڻ، ڊپ ۾ چُپ اختيار ڪرڻ.

ڪَنَ ڏيڻ، ڳالهه ٻڌڻ لاءِ توجهه ڏيڻ.

ڪَنَ ڪَترڻ، فن ۾ اُستاد ٿيڻ، هوشيار ٿيڻ، عاجز ڪرڻ.

ڪَنَ ڪرڻ، ڊڄي پاسو ڪرڻ.

ڪَنَ ڪُشي، ڪَنَ گوشي، ٺ. ڪنن مان جهلي اُت ويهه ڪرائڻ جي سزا، ڪَن پَتڻ جي سزا- گوشمالي.

ڪَن ڪاڻڻ، اجائي بڪ ڪرڻ، گهڻو ڳالهائي ڪڪ ڪرڻ.

ڪَن لڪائڻ، ڪنهن هنڌ اجهو ڪرڻ، بچاءُ وٺڻ.

ڪَن مروٽڻ، ڪَن مروڙڻ، ڪنن کي مهڻ، ايڏاءُ ڏيڻ، گوشمالي ڪرڻ.

ڪَن مَروٽ، ڪَن مَهت، ٺ. سيڪت ڏيڻ، جُٺ ڪرڻ، سزا ڏيڻ.

ڪَن ۾ ٿوڪَ ڏيڻ، اطلاع ڏيڻ، اڳواٽ ٻڌائڻ، بدگمان ڪرڻ.

ڪَن نه ڏيڻ، ڌيان نه ڏيڻ، نه ٻڌڻ.

ڪَن وَڃڻ، ڪنن ۾ آواز اچڻ، ڪنهن سڏ جو گمان ٿيڻ، ڪنن تي هٿ رکڻ، اڻڄاڻ بڻجڻ، ناواقفيت جو اظهار ڪرڻ، صاف انڪار ڪرڻ، توبه ڪرڻ.

ڪَن جو ڪَچو، ص. هرڪنهن ڳالهه تي اعتبار ڪندڙ.

ڪَن ۾ ڪپهه وجهڻ، ڪابه ڳالهه نه ٻڌڻ، ڌيان نه ڏيڻ، بيبنڪر ٿيڻ.

ڪَن، ڏ. ڪَچرو- ٻُهر، گندگي- غلاظت.

ڪَن ڪرڻ، گند ڪَچرو ڪرڻ، گندو ڪم ڪرڻ.

ڪَن مَٽڻ، گندو ڳالهائڻ- گارگند ڪرڻ، واهيات ڳالهائڻ.

ڪَن، امر (ع) ٿي، مسلمانن جي عقيدي موجب خدا تعاليٰ دنيا کي ٺاهڻ لاءِ ”ڪَن“ جو امر ڪيو.

ڪَن، ڏ. درياءُ وغيره ۾ پاڻيءَ جو گهيرو- گرداب.

اونھون پاڻي، رنگريزن جي اصطلاح ۾ رنگ ٺاهڻ جو ڪوٺر.

ڪَنارَ ٺ (ف) ڪَنارو- ڪَنو- لب، ڪُپُ، پاسو- پَر.

ڪَنارو، ڏ (ن) ڪُپُ- ساحل، پاسو، ڪپڙي جي وَتَ (جنهن تي زري هئجي).

ڪَنارَ، ڏ (ف) ڪَنارو- ڪُپُ- ساحل.

ڪَنارَ ڪَش، ص. پاسو ڪندڙ، بي تعلق- غير واسطيدار.

ڪَنارَ ڪَشِي، ٺ. بي تعلقي- غير واسطيداري، جدائي- علحدگي.

ڪَناري، ٺ. ڪَنار. پوتيءَ وغيره جو پلانڊ (جنهن تي زري يا پانڪ وغيره لڳي)، پانڪ.

ڪَنان، ڪَنان، ٺ. ڪان- وٿان- طرفان.

ڪَنائڻ، م. ڪن ڏيڻ، ڌيان ڏيڻ، خيال سان ٻڌڻ، ٻڌڻ جي ڪوشش ڪرڻ، ڪَن ڪرڻ- ڊڄڻ.

ڪَنايو، ڪَنايو، ڏ (ع) اشارو، اهڃاڻ، رمز، لڪل ڳالهه- ڳجهه.

ڪَناياءُ، ٺ. اشاري سان.

ڪَنبُ، ڏ (سن، ڪُنِب= گهڙو، دلو) پاڻيءَ جو وڏو تلاءُ، پاڻيءَ جي اونهي ڪڏ، صاف پاڻي جو تلاءُ- ڪولابُ.

ڪَنبائڻ، م. ڏڪائڻ- رقائڻ، ڊيچارڻ، ڊپ وجهڻ.

ڪَنبُ، م. ڏڪڻ- لرزڻ، ڏٻڻ- ڏڏڻ (زمين).

رڻڻ، ڊڄڻ.

ڪَنبِي، ٺ. ڏڪڻي- لرزش- رڻي، ڊپ- پڙ.

ڪَنپارَ، ص. مٽيءَ جا تانوَ ٺاهيندڙ- ڪُنير.

(ڪُنڀارِ).

ڪُنڀَر، ڪُنڀارَ، ذ. هڪ ذات جو نالو.

ڪُنڀَرِي، ص (انگ. ڪنٽري) سادو-ملڪو-عام رواجي، ديسي (مال).

ڪُنڀَارَ، ث. ڳالهه ٻڌي اڻ ٻڌي ڪرڻ، لنوائڻ-نٿائڻ.

ڪُنڀوپَ، ذ. ڪنن کي ڍڪيندڙ توبي.

ڪُنڀُورَ، ص. ٿرڙو-روڻو. خسيس (ماڻهو).

ڪُنڀومينٽ، ث (انگ) چاوڻي.

ڪُنڀيجنٽ، ذ (انگ) مٿيون خرچ. وڌيڪ خرچ. مقرر تو خرچ.

ڪُنڀَ، ذ (سن) ڳچيءَ جي اُڀريل هڏي. ڳچيءَ-گردن-گلو-ڳاٽ.

ڪُنڀو، ذ. ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ زيور-هار (سون يا مرجان جي دائن جو). مڪڙين جو هار. فقيرن جي ٽيڻهن دائن واري مالها. ڪپ-ڪنارو. ٿر جو هڪ ڀاڱو.

ڪُنڀَ، ذ (ف) ڪُنڀ-گوشو. وڻن جو جهڳٽو. وڻن سان ڍڪيل مٿه.

ڪُنڀ تنهائي، ث. اڪيلائي-گوشه نشيني.

ڪُنڀارو، ذ. وڇون-پٽون.

ڪُنڀرو، ذ. ڀرت ڀريل زنانو چولو (جيڪو ڪنوار ڀرڻي وقت پائي). گج جو هڪ قسم.

ڪُنڀڪَ، ث. واڳ-لنار. اُٺ يا گهوڙي جي رڪيب جو پتو.

ڪُنڀڪي، ص. گهوڙي جي واڳ وٺي هلندڙ خدمتگار.

ڪُنڀوس، ص. مرجوٽ-بخيل.

ڪُنڀوسائي، ڪُنڀوسي، ث. شومت-بخيلي-مرجونائي.

ڪُنڀي، ث. تالي يا ڪلف کولڻ جي چاٻي-ڪليد. سمجھائيءَ وارو ڪتاب.

ڪُنڀهَ، ث. سُور کان دانهن-ڪُڪَ.

ڪُنڀهڪارَ، ث. بيماري يا آزار کان دانهن. چنڱهه.

ڪُنڀهڪو، ذ. ڪنجهه. دانهن-چنڱهه.

ڪُنڀهڻ، م. تڪليف يا ايذاءَ کان آواز ڪرڻ-چنڱڻ. ڪُرڪڻ-ڪُڪڻ.

ڪُنڀهو، ذ. ڏانوءَ جو هڪ قسم (جيڪو قلمي، ٽامي، پتل ۽ جست مان ٺهي).

ڪُنڀهي، ث. ڪُنڀهي جي ٺهيل ٿالهي يا وڙي (جيڪا وڇائڻ جي ڪم اچي)-جهانجهه.

ڪُنڀنَ، ذ (سن) سون-زر-طلا.

ڪُنڀني، ث (سن) طوائف-ناچڻي. رنڊي.

ڪُنڀَ، ث. لائون وغيره جي لوهي جهنب. ڪنهن لوهي اوزار جي ٽوڪَ.

ڪُنڀَ، ذ (سن) نيزو-ڀالو. جهنبدار هٿيار.

ڪُنڀَ، ص (ف) مڏو.

ڪُنڀ ڏهن، ص. موڳو-موڙهل (عقل ۾)-غبي.

ڪُنڀ ٺهر، ص. موڳو. غبي.

ڪُنڀري، ث. هٿيار جو هڪ قسم (فقير کڻڻ). لوهه جو جهنبيارو لڪڻ (جيڪو فقير کڻڻ جتي ويهن

تتي کوڙين).

ڪُنڀنَ، ذ (سن) نج سون.

ڪُنڀو، ذ. ڪاٺيءَ جو ٽڪر. بندوق جي دستي واري ڪاٺي.

ڪُنڀوري، ث (ف) عام لنگر جي ماني.

ڪُنڀهَ، ص (ف) کوٽيل-اڪريل (پٿر يا ڪاٺ تي).

ڪُنڀهه ڪاري، ث. پٿر يا ڪاٺيءَ تي اڪريل چٽ، اڪر يا نقش نگاري.

ڪُنڀَ، ذ (سن) ڳچيءَ جو پٺيون پاسو. گردن-ڳچي. ڳاٽ-ڳاٽو.

(جيڪو ڪنڊي وانگر سنهون ٿئي). دشمن.
ڪنڊا وڃائڻ: تڪليف پهچائڻ لاءِ رنڊڪون پيدا ڪرڻ.
ڪنڊو لڳڻ: سيلهه لڳڻ-جسم ۾ خار چيڻ. نقصان پهچڻ. تڪليف پهچڻ.
ڪنڊو نڪرڻ: اٽڪاءُ لهن. رنڊڪ دور ٿيڻ.
ڪنڊي: ٺ. هڪ قسم جو وڻ.
ڪنڊيارو: ڏ. ڪنڊن واري جُوءِ. اها ايراضي جتي ڪنڊ گهڻي هجي. ضلعي نواب شاه جو هڪ شهر.
ڪنڊياري: ٺ. ڪنڊي جي وڻن ٻوٽن واري ايراضي. سنڌ ۾ گهڻين ديهن جو نالو.
ڪنڊائي: ٺ. دغا بازی. پياڻي. پچاڙائي. منافقت.
ڪنڊل: ڏ. والو (جوڳي ڪنڊ ۾ پائين). (ص) ڪنڊن وارن وارو-سهڻو.
ڪنڊلوه: ڳهه جو هڪ قسم. هار-ڪنڊي. ڪنڊ ۾ پائڻ لاءِ چانديءَ جو والو.
ڪنڊلي: ٺ. نانگ جو ويڙهجي ويهن وقت هنيل وڪڙ.
ڪنڊو: ڏ. ڪنهن چيز جي لٽڪائڻ لاءِ لوهي آنڪڙو. دروازي جي ڪڙي ۾ ڦاسائڻ لاءِ لوهي چلو (جنهن ۾ ڪڙو وجهجي). زنجير جي ڪڙي.
ڪنڊي: ٺ. هار. گلن جو هار. مالها.
ڪنڊي: ٺ. دروازي جي زنجير. مڇي ڦاسائڻ لاءِ لوهي انگڙو. در جي طاقن کي بند ڪرڻ لاءِ ٽاڙي. زريءَ جي ڀرت ڀرڻ جي آر. اها مينهن جنهن جا سڱ وريل هجن. ڪنڊلي-حلقو. نانگ جو گولائيءَ ۾ وڪڙ.
ڪنڊ: ڏ. عاج. شيشي يا ڪاٺ مان ٺهيل ڪنڊ جو والو (جيڪو جوڳي پائين).
ڪنڊ رَس: ڏ. راڳ وغيره ٻڌڻ جو مزو. ڪنڊ کي وڻندڙ سريلو آواز. راڳ جي پروڙ.
ڪنڊرو: ڏ. ڪن ڏيئي ٻڌڻ واري حالت. لڪي

ڪنڌ پڇڻ: ڳاتو پڇڻ-گردن توڙڻ. شڪست ڏيڻ. زير ڪرڻ-تابع ڪرڻ. هٿ پڇڻ.
ڪنڌ پَر ڪرڻ: سخت نقصان رسڻ. تڪبر لهي وڃڻ.
ڪنڌ ڪڍڻ: منهن مٿي ٿيڻ. سويارو ٿيڻ. تندرست ٿيڻ. ڪجهه چاق ٿيڻ.
ڪنڌ لهن: بي مانو ٿيڻ. هٿ پڇڻ.
ڪنڌ نمائڻ: نه نائي ڪرڻ. رضامند ٿيڻ. آمنا مڃڻ. سجدو ڪرڻ.
ڪنڌ هيٺ ڪرڻ: شرمسار ٿيڻ-لجي ٿيڻ. ميار ٿيڻ.
ڪنڌار: ص. بهادر-دلير. ڏاڍو جوان. سورهي.
ڪنڌو: ڏ. ڪنڌ. ڪنڌ وارو سنڌ. ڪلهو. ڪپر-ڪنارو.
ڪنڌي: ٺ. ڪنارو-ڪپر. پکي ٿوئي جي ڀت. جهلو-آڏ. آڌار-وسيلو. اجهو-پناه.
ڪنڊي: ٺ. ڪنڊن وارو ڍنگهر. ڪنڊن ٻوٽن وارو جهنگ. ڪنڊن وارو ٻوٽو. فوتيءَ جي يارهن يا پنڌرهين ڏينهن جي هڪ رسم.
ڪنڊا: ٺ. گوشو-زاويو. طرف-پاسو.
ڪنڊائتو: ص. ڪنڊ وارو. ڪنڊ ۾. گوشائتو-پاسي تي. (ٺ. ڪنڊائتي).
ڪنڊ ڪڙج: ٺ. اوسو پاسو-هرهند. چارئي پاسا.
ڪنڊ ماپ: ٺ. جاميٽري جو هڪ اوزار (جنهن سان ڪنڊ ماپجي).
ڪنڊ وسائڻ: گوشه نشيني اختيار ڪرڻ.
ڪنڊڙو: ڏ. زنجير جي ڪڙن وانگر ڀرت جو هڪ قسم.
ڪنڊڙي: ٺ. ڪنڊيءَ جو وڻ-ڪنڊي.
ڪنڊو: ڏ. وڻ يا ٻوٽي جو قدرتي سيلهه-خار. مڇي وغيره جو سنهون نوڪدار هڏو. نانگ بلا جو هڏو

ڳالهيون ٻڌڻ.

ڪٽرو ڏيڻ: لکي ڳالهيون ٻڌڻ.

ڪٽرو: ڏ. گهيرو- گول چڪر. گولائي ۾ گڏجي ويهڻ جو نمونو.

ڪٽرو ڪرڻ: گڏجي ويهي صلاح مشورو ڪرڻ. رٿ رٿڻ.

ڪٽرو: ڏ. هڪ قسم جو پسارڪو وڪر. جنهن سان وار صاف ٿين.

ڪٽرو: ڏ. ننڍو ڪٺو. ٺڪر جي ننڍي ديگڙي. (ٺ. ڪٽڙي).

ڪٽڙ: ڏ (ع) خزانو- گنج. فقه جي مسئلن بابت هڪ ڪتاب.

ڪٽسٽر: ڏ (انگ) ٽين جو دٻو (جنهن ۾ گاسليت وغيره رکجي).

ڪٽسرو: ڏ. لکي ڳالهيون ٻڌڻ- آهستي سان ڳالهيون ڪندڙن جون ڳالهيون لکي ٻڌڻ.

ڪٽڻ سڀاري: ٺ. هڪ قسم جو جيت (جيڪو ڪٽڻ ۾ گهڙي وڃي ۽ تڪليف ڏئي).

ڪٽڻاڙو: ص. هندو فقيرن جو هڪ قسم (جيڪي ڪٽڻ ۾ وڏا والا پائين).

ڪٽڻت: ڏ. ڪٽڻ کي چير ڏنل فقيرن جو هڪ قسم. جوڳي فقيرن جو هڪ گروه.

ڪٽڻگ: ڏ. هڪ قسم جو آبي پڪي- پگهه پڪي.

ڪٽڻگ رڙه: بربادي ٿيڻ- ويراني ٿيڻ.

ڪٽڻگال: ص. پينگيو- سڄو- ڪٽل- مفلس.

ڪٽڻگر: ڏ. ٺڪر جو لوتو (جيڪو اڳ نار يا هرلي جي مالھ ۾ ٻڌبو هو).

ڪٽڻگرو: ڏ (ف) عمارت يا قلعي وغيره ۾ ٺهيل محرابدار جaro. حاشيو. ڀرت جو هڪ قسم.

ڪٽڻگر: ٺ. ٺڪر جو لوتو- ڪٽڻگر.

ڪٽڻگر: ٺ. اڏاوت ۾ سهڻائي لاءِ سِرڻ جي تڪنڊي قطار. ڀرت جو هڪ نمونو.

ڪٽڻگلو: ص. ڪٽل- مفلس- نادار- مسڪين. (ٺ. ڪٽڻگلي).

ڪٽڻگڙ: ڏ. ٻانهن ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه- وڏي پتي وارو چوڙو. چوڙو. ڪولابو.

ڪٽڻگڻ ڪڍي ويهڻ: نابري وارڻ- انڪار ڪرڻ. لهڻي ليکي کان جواب ڏيڻ.

ڪٽڻگڻي: ڏ. چانورن جي هڪ جنس- سَنڙيا چانور.

ڪٽڻگڻي: ٺ. چوڙو- چوڙي. پت ۾ ٻهر تي نڪتل سِرڻ جي قطار- ڪٽڻگر.

ڪٽڻگڻ ڪار: ڪٽڻگ هار. ٺ. هڪ قسم جو پسارڪو وڪر (نوشادر ۽ شورو ملايل).

ڪٽڻگو: ڪٽڻگهو: ڏ. ڦٽي. ڦٽوٽو. مٽي جي وارن کي قابو بيهارڻ لاءِ وريل ڦٽي.

ڪٽڻگو: ڏ. ننڍو لٽي جو وڻ. لٽي جو ٻوٽو. سينڌر. لٽي جي تارن جو ڳاڙهو گلابي رنگ (جنهن سان ڪپڙا رنگجن).

ڪٽڻگو ٿارو: ڏ. لٽي جي ٻوٽي جي تاري (جيڪا تانون مانجن جي ڪم اچي).

ڪٽڻگو ريت: ڏ. لٽي جي وڻ جي ڳاڙهي ٻونگر.

ڪٽڻگور: ڏ. ڪانهن جي قسم جو هڪ ٻوٽو (جنهن جي ڪاٺن مان نڙ، بانسريون ٺهن).

ڪٽڻگي: ڪٽڻگهي: ٺ. ڦٽي. ننڍي ڦٽي.

ڪٽڻگهي: ٺ. هڏن جي هڪ بيماري (جيڪا گهڻو ڪري ٻارن کي ٿئي).

ڪٽڻگهي کاڌل: ص. اڀرو- ڪمزور- هيٺو.

ڪٽڻ لائڻ: ٺ. ٻڌو اڻ ٻڌو ڪرڻ- بي ڌياني. ٻڌي

نٿاڻي وڃڻ. بي پرواهي.

ڪٽنده، ص (ف) ڪٽيل. ڪندڙ. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ.

ڪٽو، ذ. ڪنارو- پَر- ڪٽَ. ڪنهن ٿانءُ جو مٿيون حصو. ڪنار- وٽ. پاسي وارو ٽڪر.

ڪٽو، ص. گندو- خراب- غليظ- بَرُو. ميرو- اڻ ڌوئل- ابالو. باسي- پاروٽو. ڪٽي ڌپ وارو. (ث. ڪٽي).

ڪٽو ڪوجھو، ص. گندو ۽ بچڙو. بدانحال. جهڙو تهڙو. (ث. ڪٽي ڪوجھي).

ڪٽو، ذ. ٺڪر جو ڊيگڙو.

ڪٽا ڪارا ڪرڻ، ڪجهه به نه ڪرڻ. ڪوبه چڱو ڪم نه ڪرڻ.

ڪٽو چاڙهڻ، ڊيگڙو چاڙهڻ. پنهنجي مڙسي ڪرڻ. پاڻ پرو تڻ.

ڪٽواٽ، ذ. ٻن سالن ڄمار جو اٺ. گؤنرو- توڏو. (ص) جوان- ڳيرو.

ڪٽواڻي، ڪاواڻي، ث. ڪلهن تي رکيل ڪاڻي (جنهن جي ٻنهي ڇيڙن ۾ پاڻي ڀرڻ لاءِ ڍلا يا ٽين ٻڌل هجن). لٽ يا ڏڪو جنهن جي ٻنهي طرفن ٻار کڻڻ لاءِ رسيون ٻڌل هجن.

ڪٽوار، ث. نئين پريئل عورت. وٽي- ٻئي. هارسينگار ڪيل عورت. سهڻي عورت.

ڪٽواريڻو، ڪٽواريو، ذ. شاديءَ کان اڳ جو زمانو- دوشيزگي.

ڪٽوارو، ص. اڻ پريئل. چڙو چانڊ.

ڪٽواري، اڻ پريئل عورت.

ڪٽواريٽو، ص. ”ڪنوار“ جي طرف جو.

ڪٽوار ٻوٽي، ث. هڪ قسم جو ٻوٽو جنهن کي هٿ لائڻ سان پڻ ڪوماڻجي وڃي.

ڪٽور، (سن) شهزادو- راجڪمار. ولي عهد. ڪنول جو گل.

ڪٽول، ذ. پاڻي ۾ تيندر هڪ ٻوٽو ۽ اوڀڙ- پڻ- نيٺو فر.

ڪٽهه، ث. هڪ لوهارڪو اوزار. ڏاٽي تي ڏندن ڪڍڻ جي ٽڪوڙي.

ڪٽهڙ، ڪٽهاڙ، ذ. مڇي پلي جو سسي وارو حصو. ڪنهن قصاني، ط. اتفاق سان- اوچتو. ڪنهن بهاني سان.

ڪٽهون، ذ. ٻوٽ جا ڏاڳا- ڪشا.

ڪٽهين، ڪٽهي، ث. ڪشو- سڳو- ڏور. ٻوٽ جو ڏاڳو.

ڪٽهيو، ڪٽيو، ص (سن) ڪرشن مهراج جو لقب. سهڻو- حسين.

ڪٽي، ث. ڪنارو. لغڙ جي هڪ پاسي وزن برابر ڪرڻ لاءِ ٻڌل اڳڙي.

ڪٽي ڪٽرائڻ، پاسو ڪرڻ. ملڻ کان نٽائڻ.

ڪٽي، ث. ٺڪر جي ننڍي ڊيگڙي. باس باسيل خيرات. ڪٽي ڪرڻ، مراد پوري ٿيڻ تي ڊيگڙ ڇڏڻ.

خيرات ڪرڻ.

ڪٽيا، ث (سن) ڏهن سالن کان ننڍي ڇوڪري. ڪنواري. ڌيءَ.

ڪٽيت، ث (ع) پيءُ، ماءُ يا پُٽ ڏانهن منسوب نالو (مثلاً: ابوسعيد، أم جميل، ابن عمر)

ڪٽير، ذ. جواهرين جي موتين پرڪڻ جو شيشو. عينڪ. خوردبين.

ڪٽيرو، ذ. ٺڪر جو نهرو گولو جنهن سان ڪنڀار ڍلا مٽ ٺهي لسا ڪن.

ڪٽيز، ث (ف) ٻانهي. نوڪريائي. گولي.

ڪٽيڙڪ، ٿ. ننڍڙي ٻانهي - گولي.
 ڪٽي، ٿ. ذرو. تمام ٿورو ٽڪر. اناج جو ڊاٺو. اناج.
 ڏاڙهون جو سُڪل بچ. پُست يا ٿوٽي وغيره جو بچ.
 ڪٽاهه، ڏ. وڏي ٿئي - ڪٽاهه. ڪٽي.
 ڪٽاهي، ٿ. ننڍي ٿئي - ڪٽي.
 ڪٽو، ڏ. پينل اٿن يا تور ۾ جنس مان ڪٽوٽي.
 ڪٽج، ٿ. ڪٽڻ - گوشتو. ڪٽج.
 ڪٽي، ٿ. ٿئي (جنهن کي جهلڻ لاءِ لوهي ڳن
 هجي). چاٽي وارو ڪنگير. پڪيءَ جو هڪ قسم
 (ڪال ڪٽي).
 ڪٽس، ٿ. لڳن ۾ بخار جي ڪوساڻ. ٿورو هلڪو ٽپ.
 ڪٽس، ص. کيس. وٽس. لاکس.
 ڪٽسجڻ، م. هلڪو بخار ٿيڻ. ٽپجڻ.
 ڪٽڪ، ٿ. هڪ مشهور اناج - ڳيهون.
 ڪٽڪ رنگو، ص. پيلاڻ مائل رنگ (جسم جو) - ڳورو.
 ڪٽڪ، ٿ. پٺاٺ - پٺڪو. پٺلاءِ. ڪٽڪ.
 ڪٽجھڪار - چنگهه.
 ڪٽڪار، ٿ. پڪيءَ جي لات.
 ڪٽڪڻ، م. ڪٽجھڪار. ڪٽڪڻ. لات ڪرڻ (پڪي).
 ٽپ تاءِ ۾ جهيٽي آواز سان چنگهڻ. سُر يا ڌڪ کان
 جهيٽي آواز سان روئڻ.
 ڪٽڪو، ڏ. ڪٽجھڪار. پٺڪاٺ.
 ڪٽو ڪٽو، ص. چڙوچڙ. جدا جدا - ڌار ڌار.
 ٽڙيل پڪڙيل.
 ڪٽو، يارو - ڇڪو - ڦرو. پڪو.
 ڪٽو وجهڻ، پڪو وجهڻ. گهڻين چٽڪين تي نالا لکي
 هڪڙي چٽڪي کڻڻ.
 ڪٽهار، ڏ. ميرن جو هار.
 ڪٽي، ٿ. ڪٽي - ٿئي.

ڪٽي، ٿ. ذرو - ٿورڙو ٽڪرو. هيري جو ذرو. اناج
 جو ڊاٺو. مينهن جي ٿڙي. بوند.
 ڪٽي، ٿ. چوپائي مال جي سڃاڻپ لاءِ ڪٽڻ ۾
 وڌل چير يا ڪڪر.
 ڪٽيون، ڏ. برسات جون بوندون - ڦڙيون.
 ڪو، ص. ڪير. ڪجهه. ٿورو.
 ڪوبه، ڏ. هڪ به (ماڻهو، ساهوارو وغيره).
 ڪو ڦر، ڏ. ٿوري دير - گهڙي کن.
 ڪو، ٿ (ف) ڳلي - گهٽي. واٽ.
 ڪوبه ڪو، ڏ. دريڊر.
 ڪوٽ، ڏکي واٽ - آولو رستو. آوجهڙ. گمراهي.
 (ص) ڏکيو - آوجهڙ وارو. گمراهه - پيراهه.
 ڪوٽو، ص. ڏکيءَ واٽ وارو. گمراهه.
 ڪوٽگر، ڏ (انگ) رهڻ جي جاءِ.
 ڪوٽڙ، م. هجڻ ڪرڻ - ڳلا ڪرڻ. بدنامي ڪرڻ.
 ڪوٽڙ، ڏ (ع. قواعد) بدڪلامي - واهيات
 ڳالهائڻ. بڪواس.
 ڪوٽڙو، ڏ. رازڪي ڪم ۾ مٽي اوساري لاءِ ٻڌل
 تختو (جنهن تي رازو بيهي ڪم ڪري).
 ڪوٽڪ، ڏ (ع) "ڪوڪب" جو جمع. تارا.
 ڪوٽاهه، ڏ. خراب هوا. زماني جي گردش. ظلم - ناانصافي.
 ڪوٽاي، ٿ. زبان مان نڪتل خراب يا بدسوئي وارو
 گفتو. پٽ پاراتو.
 ڪوٽاهه، ڏ (ع) "ڪيفيت" جو جمع. حالات.
 ڪوپ، ٿ. ڌر. غار. اندر تي کاڌل زمين. واه يا درياهه
 جي ڪپ واري اندران ٿي اندر کاڌ واري زمين.
 ڪوٽ، ٿ. (سن. ڪوٽا) ساراهه يا سوڀ جو نظم.
 ڪوٽا - ڪٽ. ڊگهي ڳالهه.
 ڪوٽاهه، ٿ (سن) شاعري.

ڪولاريءَ ۾. سون چاندي ڳارڻ لاءِ مٽيءَ جي پيالي.
ڪولڙيءَ ۾. ٿ. گهر جو ننڍو صفو-ڪمر.
ڪوٺيءَ ۾. ٿ. "ڪوٺڻ" جو عمل-سڌ. دعوت-
ڪانڊ. شادي وغيره جو سڌ-ننڍ.

ڪوٺ ڪرڻ. سڌ ڏيڻ. ڪاڇ وغيره جي ننڍي ڏيڻ.
ڪولائيءَ ۾. سڌائڻ-گهراڻي. دعوت ڏيڻ. سڌ ڏيڻ.
ڪوٺڻ. ڪوٺڻ. ۾. سڌڻ-سڌ ڪرڻ.

ڪولوءَ ۾. ڌ. ڪشادو صفو يا ڪمر. ماڙيءَ وارو
طبقو. ڪڏ.

ڪوليءَ ۾. ٿ. بنگلو. وڏو دڪان. گهر جو ڪمر.
ڪوٺڙيءَ ۾. ڌ (ع) بهشت جي هڪ نهر. بهشت جو
هڪ حوض.

ڪوپيءَ ۾. ڌ (سن) ڪاوڙ-ڌم. تهر.
ڪوپ ڪڍي ويهڻ. مجبور ڪرڻ. ڪروڙ
ڪري ويهڻ.

ڪوپڙيءَ ۾. ڌ. ڌاتوءَ جو هڪ قسم-جست.
ڪوپڙو. ڌ. ڪوپڙو-ناريل. ناريل جو تيل.

ڪوپڙيءَ ۾. ٿ. ڪوپڙي-ڪيپڙي.
ڪوپڙيءَ ۾. ڌ (انگ) پٽي رسيد جو حصو. انعامي ٽڪيت.
ڪوپڙو. ۾. سورھ-بھادر-سورمو-جوڌو.
ڪوجھائيءَ ۾. ٿ. بي زيبائي. گدلائي. بدصورتي.

ڪوجھو. ۾. بي زيبو-اڀالو. گدلو.
ڪوڇيءَ ۾. ڌ (انگ) هڪ قسم جو ولايتي پلنگ. گاديءَ
۽ اسپرنگن واري وڏي ڪرسي (جنهن تي ٻه ٽي ماڻهو
ويهي سگهن). پوش واري چئن ڦيٽن واري
گهوڙي گاڏي.

ڪوچوانءَ ۾. ۾. گهوڙي گاڏي هلائيندڙ.
ڪوڇيءَ ۾. ڌ (ف) هڪ هنڌ کان ٻئي هنڌ روانگي.
لاڏاڻو. سفر. وفات.

ڪوتاهه ۾. (ف) ننڍو. گهٽ. ٿورو ننڍو-لاڻيرو. مختصر.
ڪوتاهه ۾. ۾. گهٽ سمجهندڙ-بي عقل.
ڪوتاهيءَ ۾. ٿ. ڪمي-گهٽتائي. ٿورائي. قصور-
ڏوهه. ڪوٽ.

ڪوتاهي ڪرڻ. گهٽتائي ڪرڻ. دير ڪرڻ. نقص
وجهن. لاڀرواهي ڪرڻ (جنهن مان نقصان ٿئي).
ڪوٽڪيءَ ۾. ٿ. هڪ قسم جو ٻوٽو.
ڪوٽل. ڪوٽل. ڌ (ترڪي) اميرن جي سواريءَ جو
گهوڙو. سواريءَ لاءِ خالي پلاٽيل گهوڙو (جئن جنهن مهل
دل چئي سوار ٿجي).

ڪوٽيميرءَ ۾. ڌ. ساوا ڌاڻا (پن سوڌا).
ڪوٽيءَ ۾. (ف) ننڍو گهٽ. مختصر. سوڙهو-
تنگ. بندرو (قد ۾).

ڪوٽه آنديش ۾. ۾. بي سمجهه. ڳڻ ڳوٺ نه ڪندڙ.
ڪوٽه پيئيءَ ۾. ٿ. بي سمجهي-ناداني.
ڪوٽه نظر ۾. ۾. بي سمجهه.
ڪوٽرو. ڌ. ڳوٺرو. ٻجڪو.

ڪوٽڙيءَ ۾. ٿ. ڳوٺڙي. ٻجڪي.
ڪوٽيءَ ۾. ڌ (سن) قلمو-ڳڙهه. ڳوٺ يا حويلي کي ڏنل
وڏي ديوار. عالم پناه. (انگ) هڪ قسم جو لباس
(جيڪو قميص جي مٿان پائجي).

ڪوٽ ڪيرائڻ. وڏي مصيبت کي منهن ڏيڻ. ڏکڻي
ڪم ۾ ڪاميابي حاصل ڪرڻ.

ڪوٽارءَ ۾. ڌ. روڻيو کاتي جو هڪ ملازم. نپيدار جو ملازم.
ڪوٽڙو. ڌ. ننڍو ڪوٽ-گڏ.

ڪوٽڙيءَ ۾. ٿ. ننڍڙو ڪوٽ-ڳڙهي.
ڪوٽوالءَ ۾. ڌ (ف. ڪوٽوال) ڪوٽ جو انتظام
سپاڻيندڙ هڪ عهددار.

ڪوٽواليءَ ۾. ٿ. شهر جو وڏو ٿاڻو.

ڪوچ ڪرڻ: روانو ٿيڻ. سفر ڪرڻ. وفات ڪرڻ.
 ڪوچڙا: ڏ. هندو خانہ بدوشن جي هڪ قوم.
 ڪوچڪڙا: ص (ن) ننڍو. صغير.
 ڪوچو: ڏ (ف) ڳلي- گهٽي.
 ڪوچو: ڏ. وٺڻ جو جهڳٽو. چراگاهه- ويءَ. جابلو
 وادي جنهن ۾ مال جي چاري لاءِ گاهه هجي.
 ڪوڏ: ٺ. موڳائي- بي عقلي. ڪند ذهني.
 ڪوڏ: ڏ. هڪ قسم جو سامونڊي جيت.
 ڪوڏ: ڏ چاهه- سڪ- پيار. اڪير. شوق. اڪند.
 چاهت. حرص. سڌ. هيچ- خوشي.
 ڪوڏار: ٺ. زمين ڪوٽڻ جو هڪ اوزار- ڪوڏر.
 ڪوڏاريو: ص. ڪوڏر سان کاتي ڪندڙ.
 ڪوڏر: ٺ. ڪوڏار.
 ڪوڏر هڻڻ: پورهيو ڪرڻ. جفاڪشي ڪرڻ-
 سخت محنت ڪرڻ.
 ڪوڏو: ڏ. وڏو ڪوڏ.
 ڪوڏي: ٺ. هڪ قسم جي سامونڊي جيت جو کوپو
 (جيڪو اڳئين وقت ۾ سڪي طور ڪم ايندو هو).
 ڪوڏي ڪوڏي: ٺ. هڪ قسم جي راند (جنهن ۾
 ٻه ٽوليون آمهون سامهون ٿين ۽ زمين تي ليڪو ڪري حد
 ورهائين. هڪ ٽولي جو پيچي ”ڪوڏي ڪوڏي“
 چونڊو هڪ ٽي ساهه ۾ ٻيءَ ٽر جي حد ۾ ويندو ۽
 ساهه ختم ٿيڻ کان اڳ ڪنهن نه ڪنهن کي هٿ لائي
 ڪاپائڻ جي ڪوشش ڪندو).
 ڪوڏيو: ص. ڪوڏ وارو- شائق- مشتاق- چاهت وارو.
 ڪوڏ: ڏ (انگ) قانون جو ڪتاب.
 ڪوڏيرو: ڏ. هڪ قسم جي ٻوٽي جي پاڙ ۾ ٿيندڙ ٿر
 (جيڪو ڏٺ طور ڪم اچي).
 ڪور: ٺ. ڪنار- انڌي- وٺ (ڪپڙي جي).

ڪپڙي جي ڪنٽريل پٽي- ريز. قار- قاش. انب جو
 اندريون ڪوٺلو. چل.
 ڪور: ڏ (انگ) پوش (وهائي، پٿرائي، ميز وغيره کي
 ڍڪڻ جو ڪپڙو)- غلاف.
 ڪور: ٺ. پائيءَ جي ڪسي. ڪڙيو. واه.
 ڪور: ص (ف) اندو- نايين.
 ڪور باطن: ص. اندر جو اندو. بي سمجهه.
 ڪور چشمه: ص. اکين کان اندو.
 ڪوراڙ: ٺ. هڪ زهريلي بلا جو قسم.
 ڪوراهل: ڪولاهل: ڏ. دانهوڙ- رڙو رڙ. هاءِ
 گهوڙا. واويلا- ماتر.
 ڪورائڻ: م. وڍائڻ. ڦارون ڪرائڻ. چلائڻ
 (ڪاٺ وغيره).
 ڪورائي: ڏ. هڪ بلوچ قبيلو.
 ڪورٽ: ڪورٽ: ٺ (انگ) عدالت- ڪچهري.
 ڪورٽ مارشل: ٺ. فوجي عدالت.
 ڪورڙ: ٺ. بچ پوکڻ جو هڪ نمونو (جنهن ۾ بچ زمين
 ۾ چٽي ڇڏجي).
 ڪورس: ۱ (انگ) نصاب تعليم.
 ڪور ڪور: ٺ. ڪٽي کي سڏڻ جو آواز- چُڪڪار.
 ڪورنش: ٺ (ف) جهڪي سلام ڪرڻ. بادشاهي سلام.
 ڪورڻ: ڪورڻ: م. ڪرڻ. وڌڻ. چلڻ.
 ڪورو: ص. نئون (استعمال نه ٿيل). نئون نڪور
 (نڪر جو ٿانءُ). جٽ- جاهل. ٺلهو- خالي. (ٺ. ڪوري).
 ڪورو رهجي وڃڻ: مخروم رهجي وڃڻ. ٺلهو
 رهجي وڃڻ.
 ڪوري: ص. ڪپڙو اٿندڙ. (ٺ) ڳيٽي- پيرو
 (مچي پلي جو).
 ڪوريٽو: ڏ. جيت جو هڪ قسم (جيڪو وٺڻ

جائين ۾ چاڙ ٺاهي).

ڪوڙ: ظ. ڪروڙين- ڳالهي ڪان ٻاهر.

ڪوڙ: ذ. دروغ. دغا. بهانو. مٺ (سون چاندي ۾)-

ڪوٺ. بي بنياد ڳالهه. بهتان- الزام تراشي.

ڪوڙ: ڪرڻ جيئن تيشن وقت گذارڻ. گذر سفر ڪرڻ.

ڪوڙ ڪڍڻ: اجايون ڳالهيون ڪرڻ. اجايو وقت وڃائڻ.

ڪوڙ هڻڻ: غلط الزام هڻڻ. ٻڌاڪون هڻڻ.

ڪوڙائڻ: م. وار لهرائڻ.

ڪوڙڻ: ڪوڙڻ: م. وار لاهڻ. حجامت ٺاهڻ.

ڪوڙ ڪوڙ: ذ. پڪين ڦاسائڻ لاءِ ٻه سانگي ڪائي ۽ ڏوريءَ جو مانڊاڻ.

ڪوڙو: ذ. چاٽي- سِينو- آڙه.

ڪوڙي ۾ وٺڻ: پاڪر ۾ وٺڻ. پاڪر پائڻ.

ڪوڙو: م. ڪوڙ ڳالهائيندڙ- دروغ گو. ڪوٽو. دغا باز. بي ايمان. نقلي. (ث. ڪوڙي).

ڪوڙهه: ث. چمڙيءَ جي هڪ بيماري (جنهن ۾ جسم تي داغ ٿين)- جذام.

ڪوڙهي: ڪوڙهيو: م. ڪوڙهه ۾ ورتل مريض.

ڪوڙي: ث. ويهن جو عدد- ويهه. ويهه شيون. آڙه- سِينو.

ڪوڙين: ظ. ڪروڙين- بي انداز. ڳالهي ڪان ٻاهر.

ڪوڙ: ذ (ف) ڪڙو- ڏنگو.

ڪوڙ پشت: م. ڪڙو- ڳڪو.

ڪوڙو: م (ف) ڪوڙو.

ڪوڙهه: ذ (ف) ڪوڙو (نڪر جو).

ڪوڙهه گرو: م. ڪنڀار.

ڪوس: ذ. قتل- گهاٽ. رتوچاڻ. ڪوهه مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ چم جو ٻوڪو.

ڪوس ڪرائڻ: قتل عام ڪرائڻ. خونريزي ڪرائڻ.

ڪوساڻ. ڪوسائي: ث. گرمائشي- گرمي- سيڪ.

ڪوسڙو: م. ڪُهڻ جهڙو (چوپايو). اهو جانور جيڪو حلال ڪرڻ لاءِ بيهاريل هجي.

ڪوسو: م. گرم- تتل. (ذ) تپ- بخار. (ث. ڪوسي).

ڪوسو ڪمربند: ذ. خط استوا جي پٽي وارو ڪمربند.

ڪوش: ذ (سن) ٿانءِ. پاڻيءَ جو ٿانءِ. ڪوهه مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ چم جو ٻوڪو. ڍڪ. غلاف- پوش.

لغت- فرهنگ.

ڪوشان: م (ف) ڪوشش ڪندڙ.

ڪوشيش: ڪوشش: ث (ف) سعيو- آدم.

ڊوڙڊڪ. جدوجهد. محنت- پورهيو. جاکوڙ.

ڪوشش ڪرڻ: سعيو ڪرڻ- محنت ڪرڻ. آڀاءُ وٺڻ. حيل ملائڻ.

ڪوٽ: ث (ف) سَت ڪُٽ. مار. تڪليف. رنج- ملال. بيزاري. ڪراحت- حقارت.

ڪوٽو: ذ (ف) رَس ۾ رڌل قيمي جو گول ڪباب.

ڪوٺو: ذ. عراق جو هڪ شهر (جنهن جو بنياد حضرت عمر رضه رکيو هو). جماعت- گروهه. مٽو- طريقو. فرقو.

ڪوٺي: م. "ڪوٺي" شهر جو. بغاوتي.

ڪوڪا: ث. ڪچو بغيو.

ڪوڪا: م. ٽانڊن تي سيڪيل (ماني، مڇي، گوشت وغيره). گهڻو پڪل- سوخته.

ڪوڪا: ث. آواز. سڏ. سِيٽي. ڪوئل جو آواز. ريل گاڏي جو آواز. چيخ- ڪيڪ. دانهن- رڙ.

ڪوڪون ڪرڻ: دانهون ڪرڻ. رڙيون ڪرڻ.

ڪوڪارا: ث. سڏ. دانهن- رڙ. ڪيڪ. پُڪار.

ڪوڪارڙ: م. رڙيون ڪرڻ- واکا ڪرڻ. هڪلون

ڪرڻ. سڌ ڪرڻ. پڪارڻ.
 ڪوڪب: ذ (ف) تار - اختر - ستارو.
 ڪوڪٽ: ذ. رڙ. رپ. رانيات.
 ڪوڪٽ ٻرڻ: فساد ڪرڻو ٿيڻ. ظلم ٿيڻ.
 ڪوڪڙ: ٺ. ڪوڪ. رڙ - چيخ. زور سان سڌ.
 ڪوڪرو. ڪوڪريو: ذ. دانهن ڪوڪ. هوڪو.
 نرياد. سڌ. هاءِ گهوڙا. بائيٽال. هل هنبس.
 ڪوڪڙ: ٺ. سُڪل پيرون.
 ڪوڪڙاڻ: ذ. ڪٽي جي دانهن - ڪڪڙاڻ.
 ڪوڪڙي: ص. ڪڪڙ ڌاريندڙ. ڪڪڙ
 ويڙهائيندڙ - خفتي.
 ڪوڪلا: ذ. سُڪل پير.
 ڪوڪلو: ذ. انب جو ٻج وارو ڪوڪلو - ڪوٽرو يا
 ڪوٺلو. (ص) سڙي ڪوٺلو تيل.
 ڪوڪم: ذ. انبڙيءَ جون سُڪل ڪلون.
 ڪوڪنار: ذ. پُست جو ٻوٽو.
 ڪوڪڻ: م. ڪپڙو ڪچيءَ طرح ٽانڪڻ. ڪپڙي
 کي جدا ٽانڪا ڏيڻ.
 ڪوڪڻ: م. دانهون ڪوڪون ڪرڻ. زور سان
 رڙيون ڪرڻ. ڏاڍي سڌ ڪرڻ.
 ڪوڪو: ذ. ننڍي ۽ گول ڪلي. ڪن يا نڪ ۾ پائڻ
 جو هڪ گهر. (حرف) ورلي - چڊو پاڍو. چڙوچڙ.
 ڪوڪو: ٺ. پڪيءَ (ڪوٺل) جو آواز. ريل گاڏيءَ جي
 سِيٽي جو آواز.
 ڪوڪي: ٺ. ننڍي ٿلهي ماني. ٽانڊن تي سيڪيل يا
 پڇايل ننڍي ماني.
 ڪوڪي: ٺ (انگ) هڪ قسم جو نشيدار وکر.
 ڪول: ظ (سرائڪي) ويجهو - پرسان.
 ڪول: ٺ. ماکوڙي - ڪيولي.

ڪولاب: ذ. تلاءُ - ڪُنڊ. ڍنڍ.
 ڪولابو: ذ. تامي. لوھ يا شيشي جو ڪنگڻ (عام
 طرح فقير پائين).
 ڪولاچي: ذ. بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو.
 ڪولڙو: ص. تمام نرم - پٽڙو.
 ڪولو: ذ. ڪمند پيڙڻ جو چيچڙو.
 ڪولو: ذ. چيني يا شيشي جو مرتبان (مربي يا آچار
 وجهڻ لاءِ).
 ڪولي: ذ. پاڪ - هند جي هڪ آڳاٽي قوم.
 ڪولي: ذ. مزور.
 ڪوماڻجڻ: م. گلن ٻوٽن جو پاڻي سُڪڻ. لُوسائجڻ.
 ڪنهرن - هيٺو ٿيڻ. مُنهن جو پاڻي سُڪڻ. بي رونق ٿيڻ.
 ڪومل: ص (سن) نرم - ملائم. نازڪ - نفيس.
 ڪنٿرو - ٿلهڙو.
 ڪوملتا: ٺ. نرمي. نفاست. نزاکت.
 ڪون: ذ (ع) ٿيڻ. وجود ۾ اچڻ. دنيا - جهان -
 سنسار - ڪائنات.
 ڪونار: ذ. نڪر جو وڏو ٿانءُ. نڪر جي وڏي
 ويڪري ڪُونڊي (جنهن ۾ چوڀاڻي مال کي ڦارو ڏجي،
 رنگريز ڪپڙن رڱڻ ۾ ڪم آئي) - ڪُونر.
 ڪوناري: ٺ. نڪر جي ننڍي پاڻ يا ڪونڊي.
 ڪونيت: ذ. ٿر ۾ ٿيندڙ هڪ قسم جو وڻ.
 ڪونتل: ذ. بنا سوار جي وهڻ (گهوڙو). جنهن کي
 واڳ کان وٺي هلجي) - ڪونل.
 ڪونج: ٺ. هڪ قسم جو مشهور آبي پکي (جيڪو
 سياري جي شروع ۾ سائيپريا کان سفر ڪري سنڌ جي
 ڍنڍن ۾ اچي، ٻچا ڪري، ۽ وري سياري ختم ٿيڻ تي
 ٻچا وٺي آڏامي وڃي). (ص) سهڻي ڳچيءَ واري - حسيه.
 ڪونچو: ذ. درياءَ جي ڪپر واري سيلابي زمين - ڪچو.

ڪوهيار، ڪوهيارو، ذ (ن) جبل جو رهاڪو.
ڪوهياري، ٿ. شاه جي رسالي جو هڪ سر (جنهن
۾ ”سسئي“ جو مضمون اچي ٿو). جبل جي طرف جي
هڪ راڳڻي (جنهن ۾ عام طرح ”سسئي“ جا بيت ۽
ڪافيون ڳائجن).

ڪوهيرو، ڪوهيرو، ذ. وڏي صبح واري ماڻ
جو غبار (جيڪو جبل جي ڪارائ ۽ ڌنڌ وانگر
ڏسجن ۾ اچي).

ڪو، ٿ. سانگ صرفي سان ٿيل بچت. خرچ ۾
ڪفايت يا سوس. سانگ صرفو- قناعت- ڪفايت.

ڪو، ٿ (ن) ڳلي- گهٽي. ڄو.

ڪوئل، ڪوئل، ٿ. ڪاري رنگ جو هڪ مشهور
ننڍڙو پکي (جنهن جي ڪوڪ مٺي ۽ وڻندڙ ٿئي).

ڪوئلو، ذ. آگر. سڙيل ڪاٺي جو آگر. جبل جي
کاٺين مان ڪوئي ڪڍيل پٿر وارو آگر. انب جي بچ وارو
ڪوڪو- ڪوئرو.

ڪوئلي، ٿ. انب جي ڪوئلي جو اندريون ڳي.

ڪوئي، م. سڻائڻ- گهٽ ڪرڻ. بچت ڪرڻ.
سانگ صرفو ڪرڻ- ڪفايت ڪرڻ.

ڪوٺو، ڪوٺو، ذ. هڪ قسم جو مشهور جانور-
ڇوهو- موش.

ڪوٺا ڪير، ٿ. ڪوئن جي زمين مان ڪوئي ڪڍيل مٽي.

ڪوٺامار، ٿ. ڪوئن قاسائن جو پيرو.

ڪوئي، ٿ (سن) شاعر.

ڪويسر، م. ڳالهيون ڪندڙ. ڳالهير. سگهڙ.
خوش بيان.

ڪويٽ، ذ. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦر (ڌاتئي ۾
ڪٽو ٿئي).

ڪويلو، م. بي مهلو- بي وقتو.

ڪُونڌ، ذ. بهادر- بلوان- سورهي. لوٽ- مڙه.

ڪُونڌڙ، م. سورهي. ساماڻل جوان. سُهڻو جوان.

ڪُونڊا، ذ. حضرت امام جعفر جي ولادت تي ڪيرڻي
وغيره جو نياز. امير معاويه جي وفات جو ڏينهن.

ڪُونڊو، ذ. ٿاڌل وغيره گهوٽڻ لاءِ ٺڪر جو خاص
وڏو پيالو.

ڪُونڊي، ٿ. گلن ٻوٽن رکڻ لاءِ ٺڪر جو خاص ٿان،
ٺڪر جي ڪوناري. وڏي پاٽ.

ڪُونڙ، ذ. چوپائي مال کي چاري ڏيڻ لاءِ ٺڪر جي
وڏي ويڪري ڪونڊي- ڪُونڙ.

ڪُونڙو، م. ڪُبو- چيلهه جهڪيل. گُڪو.
(ٿ. ڪونگڙي).

ڪُونهٽ، ذ. مينهن جو ٿر ڦر- ڪُونهون. سان.

ڪُونهون، ذ. مينهن جو ٿر ڦر- سان.

ڪُونڻرو، م. نرم- ملائم. پٽڙو- رٻڙو- رقيق.
ٿلهڙو. (ٿ. ڪُونڻري).

ڪُونه، ذ (ع) ٻئي جهان- دنيا ۽ آخرت.

ڪُوني، ٿ. پاڻيءَ جو هڪ ٻوٽو (جنهن جي چوٽيءَ ۾
گل ٿئي ۽ پاڙ ۾ لوڙهه ٿئي)- نيلوفر.

ڪوول، ٿ. هڪ مشهور پکي- ڪوئل.

ڪوه، م. چو- چا لاءِ.

ڪوه، ذ (ن) جبل- ٻهاڙ. ڏونگر- چپر.

ڪوه، ذ. ٻه ميل مفاصلو.

ڪوهين ڏور، ظ. تمام پري- دور دراز.

ڪوهسار، ذ (ن) جابلو هنڌ- ٻهاڙي علائقو.

ڪوهستان، ذ (ن) جابلو ايراضي- ٻهاڙي سلسلو.
سند جو الهنديون جابلو ڀاڱو.

ڪوهستاني، م. جابلو- ٻهاڙي.

ڪوهڻور، ذ (ن) هڪ مشهور هيرو.

ڪهه ٿ. جاکوڙ- پورهيو. ڏاکڙو. جفاڪشي.

ڪهه ڌ (ف) ڪڪ. مڪڙن جي ٻاڄ.

ڪهه ص (ف) ننڍو. گهٽ. خسيس.

ڪهه و مهه ص. ننڍو وڏو.

ڪهاڙه ڌ. ڌولي يا ڪجائو ڪلهي تي کڻي ملندڙ مزور.

ڪهاڙو ڌ. ڪهاڙو. وڏو ڪهاڙو.

ڪهاڙو ڌ. ڪاٺ ٽوڙڻ جو اوزار- ڪاٺين جي ويڻڪ

ڪندڙ هڪ اوزار.

ڪهاڙي ٿ. ڪاٺين جي ويڻڪ ڪرڻ جو عام

رواجي اوزار.

ڪهاڙي ٿ. آکاڻي. ڳالھ. بيان. سرگذشت. قصو-

داستان. حال احوال.

ڪهاوٽ ٿ. آکاڻي. حڪايت.

ڪهاڙي ٿ. م. قتل ڪرائڻ- تڪبير وجهائڻ (چوپائي

کي)- ذبح ڪرائڻ.

ڪهاڙي ٿ. پورن مهينن کان اڳ اڻ پورو ٻار ڄمڻ-

ڪچو ويد.

ڪهاڙي ٿين ٻار ڪرڻ. پورن مهينن کان اڳ مثل

ٻار ڄمڻ.

ڪهڙو ڌ. گند ڪچرو- ٻهر- ڪچرو- ڪڪ پڻ.

ڪهڙو ڌ. رڌل چٽا- اوباريل چٽا.

ڪهڙام ڌ. روح پٽڪو- واويلا- گهوڙا گهوڙا.

ڪهڙيا ڌ (ف) هڪ قسم جو پيلو گئونر (جيڪو

اوني ڪپڙي سان گهجي ته ڪڪ کڻي وڃي). هڪ

قسم جو وکر.

ڪهري ٿ. درياءَ جي جهول واري جاءِ. توري ايراضي

وارو پاڻي.

ڪهڙو ڪهڙو ڌ. پوک واري زمين مان ڪڍيل

جهنگ (ڪنڊيون، ڪانڊيرا، گاه وغيره

جيڪو ساڙي ڇڏجي).

ڪهڙو ڪوهر يا ڪوهن ڪوٽڻ لاءِ ڪوڙيل ڪاٺي.

ڪهڙو. ڪهڙو ص. ڪير. ڪنهن جهڙو. ڪهڙي

نموني. چاجو. ڪيترو (ٿ. ڪهڙي).

ڪهڙي پوڻ مصيبت پوڻ.

ڪهڻ ڌ (ع) غار- چُر.

ڪهڪشان ٿ (ف) آسمان ۾ تارن جو اڇو پتو-

ڪيرتارا (جيڪو روايتي طرح نوح نبيءَ جي پيڙي جو

گهڪو چيو وڃي ٿو).

ڪهڪاهه ڌ. قياس- ڪهل. ايذاء. تڪليف جو احساس.

ڪهڪائڻ ٿ. م. ڏک ڏيڻ- آزارڻ. ستائڻ.

ڪهڪل ٿ. گارو- گاري جي لنب. چاپوڙو (مٽيءَ جو).

ڪهڪل ٿ. قياس- ڪهڪاهه.

ڪهڪن ص (ف) پرائو- جهونو- ڪهڪنو. قديم.

ڪهڪن سال ص. پوڙهو- پيرسن.

ڪهڪناڻي ٿ. پرائائي- قدامت. جهوناڻي.

ڪهڪنگي ٿ (ف) پُرائائي- جهوناڻي. قدامت. پيري.

ڪهڪنو ص (ف. ڪهڪنه) پرائو- جهونو. قديم-

آڳاٽو. گراڙو- پوڙهو. زيون. (ٿ. ڪهڪني).

ڪهڪنه مشق ص. جهونو تجربڪار.

ڪهڪن ٿ. م. چوڻ- آڪڻ. ٻولڻ. پنڌ ڪرڻ- سفر

ڪرڻ. آسهن. پنڌ پوڻ. ڪشالو ڪرڻ. ڳهن (ڪر ٻا).

ڪهڪئي ٿ. چوڻي. ڪهاوت. ٻول- قول. چوڻ جو

نمونو. ڳالھ ٻولھ- گفتگو.

ڪهڪن ٿ. م. ذبح ڪرڻ- ڪنڌ ويڻ- قتل ڪرڻ. خون

ڪرڻ. حلال ڪرڻ (جانور). خون ڪرڻ.

ڪهڪو ڌ. هڪ وڻ جو قسم (جنهن جي ڪاٺي سخت

مضبوط ٿئي).

ڪهڪي ٿ. ڪشو- ڌور. ٻوٽ جو ڏاڳو.

گهيريءَ ذ. "ڪهیر" جبل يا "ڪهیرلڪ" جي رهاڪو بلوچن قبيلو. بلوچن ۾ فقيرائو گهر.

گهيو ذ. پيغام- سنهيو- نياپو.

گهڙ. گهڙو ذ. ڊپ- خوف. پڻو- هراس.

گهڙش. گهڙشءِ ث (انگ) نقد رقم- نالو.

گهڙليءَ ث. ماکوڙي- ڪيولي.

گهڙميءَ ث (انگ) فوجي چانوئي- ڊاهو- منزل.

عملدار جي گشت دوران عارضي رهايش.

گهڙنجيءَ ث گهڙئي- گهڙ. (ڪپڙي وغيره وڌڻ جو اوزار).

گهڙوڙءِ ث. کاراڻ. تلخي.

گهڙوڙو ص. گهڙو. کارو. سخت- ڏکيو. (ث. گهڙي).

گهڙوڙو ذ. گهڙو- بدنو. لڪر جو گهڙو.

گهڙيءَ ظ. ڪيترائي- گهڙئي.

گهڙميرءِ ث (انگ) عڪسي تصويرن کڻڻ جو اوزار.

گهيءَ ص. ڪجهه- ڳچ جيترا.

گهيءَ ض. ٿورو ڌرو- ڪي قدر.

گهياڙو ذ. ڳچيءَ جي پٺ- ڪياڙي.

گهياڙيءَ ث. ڳچيءَ جو پٺيون حصو- گهڙ. نار يا

هرلي جي مڪڙيءَ ۾ پويان لڳل ڇپر.

گهياڙي کنههءِ واٽرو ٿيڻ. منجهي پوڻ. انڪار ڪرڻ.

گهيروءَ ث. خنجر. تبر- ڪهاڙو.

گهياڙيءَ م. ٽٽائڻ- جهجهڪڻ. دل مَن هڻڻ. ڊپ ڪرڻ.

گهيتءَ ذ. ڪاٿو- اندازو. طريقو- قاعدو. بندش.

گهيتروءَ ظ. ڪيتري قدر (تعداد ۽ ماڻ ۾)- گهڻو!

گهيتڪيءَ ث "گهيوڙي" جي قسم جو هڪ گل.

گهيتو ذ. ڪيل ڪم. بچڙي ڪم جو نتيجو.

غيوض- بدلو.

گهيتو لوڙهه ڪيل ڪمن جو نتيجو پوڳڻ.

گهيتوڻ. گهڻوڻ ذ. ڪاري رنگ جي پٽي يا پاتڪ. پٽ يا زريءَ جي ڪناري.

گهيتيءَ ث. درياءَ جي چوڙ وٽ رست واري زمين

(ڊيلٽا). درياءَ جي وچ ۾ ريتجي ويل وٽڪار واري

بيلائي. (سند ۾ دريائي ڪيئي جاگيرون گهڻيون آهن).

گهيتي بندرءِ ذ. ضلعي ٺٽي ۾ درياءَ جي چوڙ وٽ

هڪ سامونڊي بندر.

گهيراڻيءَ ث. مٽي جي هڏن وارو کوپو- کوپري.

گهيجءُ ذ. بلوچستان جو هڪ شهر (جيڪو سسئي-

پنهون جي قصي کان مشهور آهي). (ظ) تمام گهڻو- بي

شمار- بي انداز.

گهيج ٿيڻءَ تمام گهڻي انداز ۾ آبادي ٿيڻ. گهڻو ٿيڻ.

گهيجيءَ ص. ڪيچ جو رهاڪو.

گهيجوڻو ذ. هڪ قسم جو ڊگهو ڪينئون (جيڪو

وٽن جي پاڙن ۾ پيدا ٿئي)- سانپو.

گهڙارو ذ. جنگ- لڙائي- ويڙهه- قتل عام. شاه

جي رسالي ۾ هڪ سر جو نالو.

گهڙانهنءَ ظ. ڪنهن طرف- ڪهڙي پاسي. ڪهڙي

هند- ڪٿي.

گهڙو ظ. ڪنهن جيڏو- ڪيترو وڏو.

گهيروءَ ض. ڪهڙو (ماڻهو).

گهيرو چائيءَ جملو. ڪنهن کي خبر ناهي. خدا کي

خبر آهي.

گهيروءَ ذ. لوهه جي وڏي ڪلي- ڪل- ڪلو.

بڻجي. جنڊ جي هيٺئين پڙ ۾ پيل لوهي ميخ (جنهن ۾

مڪڙي پوي).

گهيراڻيءَ م. ڊاهڻ. ڇٽو ڪرڻ. اڇلائڻ. سٽڻ.

لاهن. گهٽائڻ (اڳهه). دسڻ (ملهه يا مقابلي ۾).

گهيرتءَ ث (سن) نيڪي- چڱائي. گڻن جو بيان.

ڳالهه. بيان. ساراهه. بندگي. التجا.
کيرت ڪرڻ: ساراهه ڪرڻ - واکاڻ ڪرڻ.
کيريتو: ص. ساراهه ڪندڙ - واکاڻيندڙ
 (پڳتي يا راڳ ۾).
کيرڻ: **کيرڻ**: م. ڪيرائڻ - ڊاهڻ. اڇلڻ - ڦٽو
 ڪرڻ. دسڻ (ملهه ۾).
کيرو: ذ. راتو (آن ۾) - ڪڪرو. پوک جي سنگن
 مان ڇڻيل آن. پور جو ڇاڻو. باغ ۾ ميوي جو ڇاڻو.
کيرو ڪرڻ: وڻ يا فصل مان پور ڇڻي وڃڻ -
 ڇاڻو ٿيڻ.
کيرو: ذ. ڪاٺ يا لوهه جو ڪٽو. مٽي.
کيري: ث. اجهائل باهه جي رک. چار - ٿلهير.
 گهوڙي جي اک يا ماڻڪي جو اڇو ٽڪو.
کيري: ث. لوهه جي ننڍي ڪٽي - ميخ.
کيريا: ذ. هڪ ذات جو نالو.
کير: ث. نسل - آڪهه. سڪيا - ترتيب.
کير: ذ. ڪٽنب - آڪهه. قبيلو - گهراڻو. نسل.
کير: ث. ڪٽلي - ماکوڙي. تمام ننڍرو جيت.
کيرڻ: م. ترتيب ڏيڻ - سڪيا ڏيڻ. هيرائڻ. قاعدي
 ۾ آڻڻ.
کيريل: ص. هيرائيل. سيڪاريل. سڌاريل.
کيرڙو: ذ. سُرندڙ جيت - ڪينئون.
کيرڙو لڳڻ: ڪينئون لڳڻ. سُر لڳڻ. جيت لڳڻ
 (ڪپڙي وغيره کي).
کيري: ث. ماکوڙي - ڪٽلي.
ڪيس: ذ (سن) وار. ڊگها وار.
ڪيس: ذ. وار ڪارا ڪرڻ جو رنگ - خضاب.

ڪيس ڪرڻ: وارن کي خضاب ڪرڻ.
ڪيس: ذ (انگ) مقدمو. ننڍڙي پيٽڙي.
ڪيس ڪرڻ: ڪورٽ ۾ مقدمو ڇاڙهڻ. دعوي
 دائر ڪرڻ.
ڪيس: ذ. ساهواري کي مارڻ. تهر - ظلم.
ڪيس ڪرڻ: ظلم ڪرڻ - پاپ ڪرڻ.
ڪيسٽائين: ظ. ڪهڙي وقت تائين. ڪهڙي هنڌ
 تائين. ڪيتري قدر. ڪيترو پري.
ڪيسر: ث (سن) زعفران. هڪ قسم جو پوتو ۽ ان
 جي گلن جو ٻُنگ (جيڪو خوشبودار ٿئي).
ڪيسريو: ذ. زعفراني رنگ تي شاديءَ جو وڳو.
ڪيسوڦل: ذ. هڪ قسم جو پسارڪو وڪر
 ("ڪيسو" وڻ جا گل).
ڪيش: ث (ف) دين - مذهب. عادت - خو. طريقو.
 وصف. مرڪب لفظن جي پڇاڙيءَ ۾ ڪم ايندڙ لفظ
 (جنن بدڪيش وغيره).
ڪيف: ذ (ع) نشو - ڪيپ - خمار. مزو.
ڪيفيت: ث (ع) حالت - حقيقت - ماجرا. وضاحت -
 سمجهاڻي. گڻ - خاصيت. مزاج. مزو - نشو. اثر.
ڪيڪڙ: ذ (انگ) اٽي، کنڊ ۽ بيشن وغيره مان ٺهيل
 ڊبل روٽي جهڙو بسڪيٽ.
ڪيڪڙ: ث. سنهسي آواز واري رڙ - چيخ - رڙ -
 ڪوڪ. ريل گاڏيءَ جي سيٽي.
ڪيڪون ڪرڻ: رڙيون ڪرڻ - ڊانهون ڪرڻ. زور
 سان ڳالهائڻ.
ڪيڪاٽ: ذ. زور سان رڙيون - چيخون. ڊانهون ڪوڪون.
ڪيڪان: ذ. گهوڙو. تيز رفتار گهوڙو (اڳاٽي

وقت ۾ مڪران طرف ”ڪيڪان“ علائقي جا گهوڙا اعليٰ نسل جا ۽ تيز رفتار هوندا هئا.

ڪيڪڻ م. ڪيڪون ڪرڻ - رڙيون ڪرڻ. واکا ڪرڻ.

ڪيڪڙاٽ ذ. ڪيڪاٽ.

ڪيل ذ. ڪير - ڪلو.

ڪيلو ذ. هڪ مشهور ٻوٽو ۽ ان جو ڦڙ.

ڪيلينڊر ۽ (انگ) فهرست. جنٽري.

ڪيم ظ. نه - متان.

ڪيمغاب ذ (ف) ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم - بخمل. سون يا چانديءَ جي تارن سان ڀرت ڀريل ڪپڙو - زريفت.

ڪيميا ث (يوناني) سون ٺاهڻ جو هنر. شين جي جڙن معلوم ڪرڻ جو علم. جڙين ٻوٽن ذريعي سون چاندي ٺاهڻ جو هنر. (ص) فائدينده - اڪسير.

ڪيم ظ. نه - ڪجهه نه - بلڪل نه. نستي. ڪنو. ڏليل.

ڪينڪي، **ڪينڪي** ظ. ڪي ڪين - ڪجهه به نه.

ڪينجهر، **ڪينجهر** ث. نئي ضلعي ۾ مشهور تاريخي ڍنڍ (جنهن سان نوري - ڄام تماچي جو قصو مشهور آهي). کوڙ - ڍڳ - ريل چيل - عام ڄام. (ص) تمام گهڻو - بي انداز.

ڪينجي ث (ترڪي) ڪپڙي وغيره ڪترڻ جو اوزار - ڪٽر.

ڪينڙو ذ. هڪ قسم جو ساز (سارنگي يا سرندي جهڙو).

ڪينرو ڪڍڻ، **ڪرڻ** رينگت مچائڻ - گهٽي ڪرڻ. ڪجهه نه ڪجهه وڌيڪ وٺڻ لاءِ گهٽي مچائڻ. ڪروڙ ڪرڻ.

ڪينو ذ. هڪ قسم جو ڍانڍي پکي.

ڪينو ذ (ف) بغض - حسد. ٻيائي - خصوصيت. وير - ضد.

ڪينئون ذ. سرنڌڙ جيت (گذر وغيره) - ڪيڙو.

ڪينٿارو ص. ڪينٿن وارو. ڪينٿن کاڌل. سُريل.

ڪينئون لڳڻ، **جيت لڳڻ** - سُر لڳڻ.

ڪيڻ ث. ڪوھ وغيره مان مٽي ڪڍڻ لاءِ ڪوٽر يا جهولي. ڪوٽر. ڪوھ مان ڪريل شيءِ ڪڍڻ لاءِ لوهي چنبو - پلي.

ڪيو ذ. ڪيل ڪم. فعل. خراب ڪم.

ڪيو آڏو اچڻ، **خراب ڪمن جي سزا ملڻ**.

ڪئي جو ڦل ملڻ، **عملن جي سزا اچڻ**.

ڪيو ڪرتيو ذ. ڪيل پورهيو - محنت. لايو لڳايو.

ڪيوٽ ث. سانگ صرفو. سگهڙيائي. ٺاهه ٺوھ (گهر جي).

ڪيوٽي ث. ڪن جي پاپڙي ۾ پائڻ لاءِ والي (گهر).

ڪيوڙو ذ. هڪ قسم جو وڻ (جنهن ۾ سُرھو سنگ ٿئي). (عام طرح) ڪيلو.

ڪيولي، **ڪٽلي** ث. هڪ قسم جو عام مشهور جيت - ماکوڙي.

ڪيهه ث. ڪوڪ - چيخ - چيٽ. سنهي آواز سان دانھن - ريھ. پاڪار.

ڪيهون ڪرڻ، **رڙيون ڪرڻ** - دانھون ڪرڻ.

ڪيهڙ ذ. شينھن - ٻيلائي شينھن.

ڪيڻ ظ. ڪهڙيءَ طرح - ڪهڙي نموني - ڪهڙيءَ ريت.

ک

ڪا، ٿ. سنڌي الف-بي جو چاليهون اکر.
 ڪاٻا، ٿ. کاڌيءَ هيٺيان ورائي ٻڌل پٽڪي جو پلاند.
 گهوڙي جي ڇاڙيءَ هيٺان ڏنل ڄم جي وڏي ڇاڙي.
 ڪاٻا، ڏ. واه وغيره جي ڪپ ۾ پيل گنڊ-گهارو.
 ڪاٻاڙ، ڪاٻارو، ڏ. خسارو. جنگال-مصيبت.
 ڪاٻڙ، ڏ. ناريل جي ڪوبي جي مٿان واريون تندون
 (جنهن مان عموماً رسا ۽ نوڙ ٺهن).
 ڪاٻڙا، ص. ڪاٻي هٿ سان ڪم ڪندڙ-ڏاوڙ.
 ڪاٻڙوٽي، ڪاٻڙوٽي، ص. ڪاٻي هٿ سان ڪيل ڪم
 (جيڪو سٺو نه ٿئي)-رواجي-هالو چالو.
 ڪاٻو، ڏ. ڏاڻو (هٿ، طرف)-ڪٻو.
 ڪاٺو، ڏ. روزاني ڏيتي لپتي جو حساب ڪتاب-
 روزنامو. حساب-ليڪو. محڪمو-شعبو-ڊپارٽمينٽ.
 ڪاٺي چڙهڻ، حساب ۾ داخل ٿيڻ. ليکي ۾ لکجڻ.
 ڪاٺيدار، ص. ننڍو زميندار جنهن جي ڪاٺي ۾ زمين
 چڙهيل هجي.
 ڪاٺا، ڏ. چوري لاءِ گهر جي پٽ جي پاڙ ۾ لوڳهو جنهن
 مان چور پيٽ ۾ سرڪي لنگهي.
 ڪاٺ هڻڻ، گهر جي پٽ ۾ لوڳهو ڪري چوري ڪرڻ.
 ڪاٺيو، ص. ڪاٺ هڻي چوري ڪندڙ.
 ڪاٺاڻو، ص. ڪٽيندڙ ڪماڻيندڙ. ڪماڻي ڪندڙ.
 ڪاڻو، ص. ڪاٺاڻو. ڪٽيندڙ ڪماڻيندڙ.
 ڪاڻوٺو، ڏ. هڪ قسم جو جهنگلي ميوو (جيڪو ڏٺ
 طور ڪم اچي).
 ڪاٺي، ٿ. ڪڙبي واه وغيره مان ريت واري مٽي
 ڪوڏر سان کڻي ڪيڏن جو ڪم. کوٽائي.

ڪاپارو، ڏ. جهيڙو. ٻار جو انگل آرو. هلاڪي-جنگال.
 ڪاپاڻو، ص. ڪپائيندڙ-فضول خرچ-هٿ ٽاڙ.
 ڪاپڻ، م. راند ۾ آڻو ٿيڻ.
 ڪاپو، ڏ. ضرورت-گهرج. وڪرو (واپار ۾)-ڪپت.
 خرچ پڪو.
 ڪاٻي، ٿ. گهرج-ضرورت-طلب.
 ڪاڇ، ڏ. کاڌو-طعام-خوراڪ.
 ڪاڇا، ڏ. بوهي مڱ-هڪ قسم جو تيلي بچ.
 ڪاڇرو، ص. ڪاڻن لائق-کاڌي جوڳو.
 ڪاڇو، ڏ. بوهي مڱ-بوهي چڻو.
 ڪاڇڻ، م. ڪاڻجڻ (کاڌو. طعام وغيره). سڙو يا جيت
 لڳڻ سبب زبون ٿيڻ. سِرڻ يا پٽ کي ڪلر لڳڻ.
 ڪاڇي وڃڻ، جسم ۾ ڳري وڃڻ پٽو پاڻ ٿيڻ.
 هيٺو ٿيڻ.
 ڪاڇي، ٿ. خارش-گنهڙ.
 ڪاڌ، ٿ. خوراڪ-غذا-قوت. درياءَ جو پائڻ-ڪَڇر
 جي ڪاٺ.
 ڪاڌ ڪرڻ، درياءَ جو ڪَڇر کي پائڻ.
 ڪاڌ خوراڪ، ٿ. کاڌو پيئڻو. کاڌي پيئڻي جو خرچ.
 ڪاڌل، ص. سواد ورتل-واپريل. سڙو لڳل (ان يا
 ميوو، ڪپڙو وغيره)-سُريل.
 ڪاڌو، ڏ. طعام-خوراڪ. تَوڻ. قوت-غذا. چوڻو.
 ڪاڌو پيئڻو، ڏ. داڻو پائي. خوردنوش.
 ڪاڌي، ٿ. هڪ قسم جو ٿلهو سوٽي ڪپڙو.
 ڪاڌو، ڏ. کاڌي (هڪ عضوو). وڏي ڪڏ-ڪامو.
 رستي جي وچ ۾ کانچو.

ڪاڏو ڪوڙڻ: منهن ڀر ڪرڻ. بي همت ٿيڻ. ويهي رهڻ.
 ڪاڏي: ٿ. ڄاڙيءَ جو هيٺيون حصو (عضو).
 ڪار: ٿ. ڪپڙن ڌوئڻ لاءِ هڪ قسم جو اڇو مصالحو-
 سوڍا ڪار. ساڪڙ (لاڻيءَ مان ٺهيل ڪار).
 ڪار: ص. بگاڙ- بگاڙيندڙ. خراب ڪندڙ. ڪريل.
 ڪاراڻي: ڪاراڻي: ٿ. تلخي- ڪوڙاڻي.
 ڪاراڻي: م. نوش ڪرائڻ (ڪاڏو). پيٽ ۾ وجهڻ
 (رشوت). هضم ڪرائڻ. ڏيارڻ (مار، سزا).
 ڪاراڻي: ٿ. اُن جو هڪ قسم. ”ڪاري“ جو رهاڪو.
 ڪارڪ: ڪارڪ: ٿ. ڪٽل- چوهاڙو. ڪپڙي تي چُر
 جو هڪ چٽ.
 ڪارڻ: ڪارڻ: م. خراب ڪرڻ. ڦٽائڻ- بگاڙڻ. بيڪار
 ڪرڻ. کين. ريبڻ- لالچائڻ. بدافعال ڪرڻ. خراب
 عادتون وجهڻ.
 ڪارو: ص. ڪاريندڙ- خراب ڪندڙ- ڦٽائيندڙ. بدخواه.
 ڪارو گهڙو: ص. ڌٽاريندڙ. برعلائيندڙ. ڪم کان
 رٽائيندڙ. ٺهيل ڪم ڦٽائيندڙ. بدافعال.
 ڪارو: ڏ. سمنڊ- بحير. وڻانين يا لٽي جي تارن مان
 ٺهيل ڏلهو. لوڻ وارو- تلخ. ڪوڙو. (ٿ. ڪاري).
 ڪاري ڪيڙاڻو: ص. سمنڊ تي ٻيڙا هاکاريندڙ.
 سامونڊي ناڪڻو.
 ڪارو ڇاڻ: ڏ. سنڌونديءَ جي چوڙ واري هڪ ڦاٽ
 جي ڪناري وارو ڳوٺ.
 ڪاري: ٿ. سامونڊي پاڻيءَ جو گهارو (جيڪو ڪناري
 ۾ گهڻو اندر هليو وڃي)- خليج. سمنڊ جي ڇاڙ.
 وڻانين يا لٽيءَ جي تارن مان ٺهيل هڪ قسم جي چٽي.
 ڪاسارو: ڏ (ع. خساره) نقصان. ڪاپارو- هلاڪي-
 جنگال. آزار.
 ڪاشو: ڏ (اصل. خاصو) چڱو- سٺو. رومال وانگر

ڪپڙو جيڪو سلفيءَ جي تڙيءَ تي رکي سُوٽو هئجي.
 ڪاڙو: ڏ. تيل ۾ تريل وڏو مٺو پايڙ.
 ڪاڪڙ ڪوڙو: ڏ. ڪنهن شيءِ جو بچيل حصو- پور
 ڀڪو- ٽڪر ٽانڀر.
 ڪام: ٿ. ساڙ- جل. حسد- ساڙو. بغض.
 ڪامڻ: م. سڙڻ- پڇڻ- جلڻ. پڇڻ. حسد ڪرڻ.
 ڪامي: ٿ. ڪام- جل. ساڙو. ريس- حسد.
 ڪامو: ڪامو: ڏ. زمين مان مٽي نڪتل وڏي ڪڏ.
 ڪاڻي ڪنيل زمين واري ڪڏ.
 ڪامڙيو: ص. ڪامو ڪوٽيندڙ ڪوٽاريو. ڪاڻي ڪندڙ ڪامڙيو.
 ڪان: ڏ. وٽان- طرفان. منجهان- مان.
 ڪاڻياڻي: ٿ. پوک تان چهار هڪلڻ لاءِ رسي يا سٽ
 مان ٺهيل وڏي (جنهن سان ڳوڙها اچلجن).
 ڪانتو: ڏ. رستي ۾ ڪوبو. ڪسي. ڍورو.
 ڪانجاڻ: ڪانجاڻي: ٿ. اٽڪ- رڪاوٽ- رنڊڪ.
 ڪڏو. ڪاپارو.
 ڪانجاڻو: ڏ. رخنو. اٽڪاء. چيڏڪ.
 ڪانچ: ڏ. ڪڏو. رڪاوٽ- اٽڪاء. شرارتي. ڦڏائي.
 ڪانچو: ڏ. رستي ۾ ڪڏو. پٽ وغيره ۾ کوٽيل جاء.
 خانو. سوراخ. چير.
 ڪانڌ: ٿ. صبر- ديرج. ٺهڻائي. سهپ. بردباري.
 ڪانڌيرو: ص. ڪانڌ وارو- ڌيرجوان- صابر.
 ڪانگهارو: ڏ. بلقم.
 ڪانگهاري: ٿ. اها چوڻائي جيڪا کير گهٽ ڏهائي-
 ڪانگهاري.
 ڪانو: ڏ. ڪاڏو- طعام- ماني. ضيافت.
 ڪانهار: ڪانهرو: ٿ. خارش- مٺي گه. ڪنهن جي خواهش.
 ڪانڻ: م. ساڙڻ- جلائڻ.
 ڪاڻ: ٿ. اها زمين جنهن ۾ معدني شين جو ذخيرو

هجي. ذخيرو. تندي ڍنڍ - تلاءَ (جنهن ۾ پاڻي تانگهو هجي).
 کافوٽ: ذ. تملقي هالا جو مشهور ڳوٺ ۽ ديهر، جيڪو
 جنڊيءَ جي ڪمر کان مشهور آهي.
 ڪاهه: ٿ. حسد. وير - دشمني - خصومت - چاوت.
 عداوت - بغض.
 ڪاهڙو: ذ. ٿر جي خطي ۾ وٽ ۽ ڍٽ وارو حصو.
 ڪاهو: ذ. اونهي ڪڏ. خندق.
 ڪاهوڙي: ص. ڏٺ تي گذران ڪندڙ. (جبل يا ٿر جا
 ماڻهو). جوڳي فقيرن جو گروه (جيڪي نانگ جي ڌنگ
 تي جهازون رکن).
 ڪاهي: ٿ. قلعي جي چوڌاري ڪوٽيل خندق. ان ڪٺن
 لاءِ ٻه گڏ سبيل پورا.
 ڪاڙو: ذ. ٿر جي خطي وارو اُتريون حصو.
 ڪاڙو: م. چاڙهي ڳيهن - نوش ڪرڻ - تناول ڪرڻ -
 واپرائڻ. هضم ڪرڻ. ڳڙڪائڻ. غي ڪرڻ. ونڻ
 (رشوت). جهلڻ (مار). ٻڌڻ (گاريون). هٿن (چڪ).
 کاڌ ڪرڻ (درياء). ڪپائڻ. ختم ڪرڻ - اڏائڻ (دولت).
 ڪٺڻ (قسم). (ذ) کاڌو - طعام - ماني.
 ڪاڻو: ص. ڪائيندڙ. گهڻو ڪائيندڙ. ڳڙڪائيندڙ. گهن
 ڪاڻو. پيڻو. هڃي. لالچي. راشي.
 ڪاڻي چڙهن: و. ٻي چڙهن - پوڙهو ٿيڻ.
 ڪاڻي وجهڻ: هضم ڪرڻ. غي ڪرڻ.
 ڪاڻي پي: ٺ. خرچ ڪري. اڏائي - دف ڪري.
 ڪاپار: ص. ڪاڻن لائق (ٻار).
 ڪٻڙو: ڪٻڙو: ذ. هڪ وڻ جو قسم.
 ڪٻو: ذ. ڪٻو - وڏو. ڪانچو (پت وغيره ۾). پير ۾
 ڪڙي ۽ پٻ جي وچ وارو خال.
 ڪٻو: ذ. ڪڏ - ڪوبو. گهٻو. ڌنگ.
 ڪٻو: ذ. هڪ مشهور وڻ. (ٿ. ڪٻڙي).

گهو: ذ. ڪاهو (هٿ، طرف) - ڏاٽو. (ص) ڪاهي هٿ
 وارو. (ٿ. ڪٻي).
 گهوڙو: ص. ڪُٺرو (جنهن کي ڏاڙهي مڇون نه هجن).
 گهي: ذ. ڏاٽو پاسو. ڏاند کي هرن يا گاڏي ۾ وهڻ
 وقت ڪاهي پاسي وڻ جو حڪم.
 گهٽ: ٿ. سَنهي چيٽ (ڪاٺيءَ جي). وڻ جي پاڙ
 واري ڪاٺي. پوک جي ڪانن وڻ کان پوءِ رهيل ڪٺن.
 گهٽائڻ: م. و. ٻي يا رجسٽر ۾ داخل ڪرڻ.
 گهٽري: ڪٽري: ذ. هڪ قوم جو نالو.
 گهو: فعل. ڪٻي ويو. پورو ٿيو.
 گهو: ص. ڪٻي ويل. ماڳاڻو - برقرار.
 گهو جواب: ذ. صاف جواب. بلڪل انڪار.
 ڪٽ: ٺ. بيزار - ڪڪ - خفي - ڪٽيل - ٽڪل.
 ڪٽ ڪرڻ: بيزار ڪرڻ - ورڇائڻ. ڪڪ ڪرڻ.
 ڪتاب: ذ. (ع. خطاب) مدرسو - مڪتب.
 ڪتابي: ص. شاگرد - طالبعلم.
 ڪٽيل: ڪٽيل: ص. بدحواس - واٽرو - موڳو.
 ڪٽو: ٿ. ڪٽڙو واري زمين.
 ڪٽو: ذ. گاهه جو هڪ قسم. حيدرآباد ضلعي ۾
 هڪ ڳوٺ.
 ڪٽو: م. وڻن. بي فائدي ڳالهائڻ. بڪ ڪرڻ.
 واٽرو ڳالهائڻ.
 ڪٽل: ص. ڪٽيل - ڦاٽي زيون تي ويل. ڪٽيل.
 ڪٽل: ص. ڪٽي ويل (وار). ڳري زيون تي ويل. ڪٽيل.
 ڪٽو: ذ. اُن مان ٺهيل لوڻي.
 ڪٽيري: ٿ. ڪٽو اوڍيندڙ (عورت). مسڪين.
 ڪٽو: ص. ڪسڪيو - رڙهيو. چريو. جهريو.
 ڪٽو: ص. سڙي ڳري ويو - پراڻو ٿي چڃي ويو.
 گٽوري: ٿ (سن. ڪستوري) مُشڪ (هرن جي پيٽ

گتڪو ڏ. انديشو- اونو. ڊپ. پریشاني. انتظار.
 گت گت ٿ. ٺڪ ٺڪ جو آواز.
 گگل ٺ. ص. سڄو- پينگيو. پالهو. مفلس. اوتو- گهٽ.
 گگلڻي ٺ. ٺ. سڄائي- پينگيائي. اڄ هوند. ناداري.
 گگمينو. گگمينڙو ڏ. ڪٽ مٺي ذاتقي وارو تول-
 گگنڙو. ڪنڊ جي چاش مان ٺهيل گولي (جنهن جو
 سواد ڪٽو مٺو ٿئي).
 گگڻ ٺ. م. سوپ ڪرڻ- فتح ڪرڻ. جيتڻ. پرائڻ-
 فائدو وٺڻ. مقابلي ۾ سرسي ڪرڻ.
 گگڻ ٺ. م. گهٽ ٿيڻ- ڪمي ٿيڻ. گسو ٿيڻ. الڳ ٿيڻ.
 ختم ٿيڻ- گهي وڃڻ.
 گگهار ڏ. گل جو هڪ قسم.
 گگو ٺ. ص. ڪٽي ذاتقي وارو- ٿرڻ.
 گگات ٺ. ڏ. اجايون ڳالهيون- ٻڌاڪون.
 گگو ٺيڻ ٺ. بيزار ٿيڻ- ورڇڻ.
 گگو پوڻ ٺ. تلخ ٿيڻ- ڪاوڙجڻ- بيزار ٿيڻ.
 گگو مٺو ٺيڻ ٺ. تڪرار ڪرڻ- ڏند چڪ ڪرڻ.
 گگو ٺ. ص. ڪٽيندڙ- ڪمائيندڙ.
 گگولو ڏ. وڏي ڪٽ. ڪٽ- منجو.
 گگولي ٺ. ٺ. ننڍي ڪٽ- منجي.
 گگونڙو ڏ. ڪٽمنو.
 گگونڙو ڏ. ”ٿر“ ۾ ٿيندڙ هڪ ڦل (ڏٺ طور ڪم اچي).
 گگي ٺ. ٺ. ڪمائي- اُپت- نفعو- ڪٽيو. آمدني.
 گگي ٺ. ص. ڪپڙا ڏوڻيندڙ- ڌوبي- گذر- پريت.
 (ٺ. ڪٽيائي).
 گگي ٺ. ٺ. پڄائي- انتها (حياتي جي). موت- ازل.
 گگي ڪڍڻ ٺ. موت جي منهن ۾ وڃڻ. سر وڃڻ جهڙي
 ڪم ۾ هٿ وڃڻ.
 گگيا ڏ. بلوچن جي هڪ قوم.

م ٿئي ۽ نهايت خوشبودار ٿئي). گاه جو هڪ قسم.
 گگي ٺ. ٺ. اُن يا ڦاس مان ٺهيل لوڻي.
 گگت ٺ. ٺ. جيت- سوپ. سرسي. نفعو- فائدو-
 اپراسو. اتر قطب جي چوڌاري ڦرندڙ ست تارن جو
 نڪت- ڊب اڪبر.
 گگت ڪڍڻ ٺ. سوپ ڪرڻ. ڪارنامو ڪرڻ. بازي جيتڻ.
 گگت ٺ. ٺ. چارپائي- يلنگ- منجو. سيج.
 گگت تي پوڻ ٺ. بيمار ٿي پئجي رهڻ.
 گگت ڪڍڻ ٺ. جنازو ڪڍڻ- لاش ڪڍڻ.
 گگت ٺ. ٺ. ڪٽاڻ- ٿرشي. گدامڙي جو پاڻي. چٽي. آچار.
 گگت ٺ. ٺ. حرڪت- شرارت- ڪيچل- مستي.
 گگنس- چُر.
 گگت ڪرڻ ٺ. حرڪت ڪرڻ. ڪوٺس ڪرڻ. هٿ
 چُراند ڪرڻ. چُرچ ڪرڻ.
 گگت ٺ. ٺ. ٿرشي. گدامڙي يا انڙي جي چٽي. انب
 جو آچار.
 گگت ٺ. م. ڪمارائڻ. سوپ ڪرائڻ. جيتائڻ. فائدو
 حاصل ڪرائڻ.
 گگت ٺ. م. گهٽائڻ- گهٽ ڪرڻ. سڄ ڪرڻ. ڪپائڻ.
 لٽائڻ. ڏيڍالو ڪڍائڻ.
 گگت پٽ. گگت ٺ. ٺ. ڪن شين ٺهڪڻ جو آواز.
 جهيڙو- تڪرار. ريڙ پيڙهه.
 گگت ٺ. ٺ. اها چوڻائي جيڪا ڪير نه لاهي ۽ سولي ڏهائي
 نه ڪرائي.
 گگت ٺ. ٺ. هڪ راڳي جو نالو. جهيڙو-
 تڪرار. هُل بکيڙو.
 گگت ٺ. م. پوڻ ٺ. جهنجهت ۾ پوڻ- جنجال ۾ پوڻ.
 آزار ۾ ڦاسڻ.
 گگت ٺ. م. چيڻ. ڪڪڻ- ڦرڻ. اٽڪڻ. انديشو ڪرڻ.

کتابي ٿ. ٺ. پکي جو هڪ قسم.

گتيو: ص. ڪمائي- نفعو. آپراسو. آمدني.

گپ: ذ. گهرج- ضرورت- لوڙ. ڪاپو- خرچ. ڀت وغيره ۾ ٺهيل ڳڙڪ جنهن تي پير رکي لهجي چڙهي- کانچو. گهٽ.

گپ: ٺ. ميان (تلوار رکڻ جو ڪوپو). هڪ قسم جو ٻوٽو.

گپ: ظ. مضبوطيءَ سان پتل- پڇي ويل. پورو- هڪ ٽڪ.

گپ تي وڃڻ: پڇي وڃڻ. چڻي وڃڻ. مضبوط ٿيڻ. گپائڻ: م. خرچ ڪرڻ. واپرائڻ. ختم ڪرڻ. وڃائڻ. مٿو هٽائڻ- تنگ ڪرڻ- هلاڪ ڪرڻ.

گپائي ڇڏڻ: خرچ ڪرڻ. ختم ڪرڻ.

گپاڻو: ص. خرچائو.

گپائڻ: م. مضبوطيءَ سان لڳائڻ- ٺهڪائڻ. پورو بيهارڻ. پڇائڻ. مضبوط ڪرڻ.

گپت: ٺ. خرچ. استعمال. فروخت. گهرج- طلب. ڪاپو.

گپڙ: ذ. نانگ جو هڪ قسم. (ص) وڏو کائڙيو چور.

گپرو: ٺ. ضلعي سانگهڙ ۾ هڪ شهر ۽ ديھ جو نالو.

گپڻ: م. خرچ ٿيڻ. استعمال ٿيڻ. ڪم اچڻ. ختم ٿيڻ- وڪامڻ. ڪاپو ٿيڻ. ورچڻ- ڪڪ ٿيڻ. گهرج ٿيڻ- گهرجڻ.

گپڻ: م. چڻڻ. پڇڻ. وٺڻ (اکين کي). ويهي رهڻ (دل ۾). پيھڻ- سمائجڻ. گپي وڃڻ- مضبوط ٿيڻ.

گپو: ذ. گپ- کانچو.

گچ: ٺ. ڪاوڙ- چڙ- غصو. رشڪ- حسد. بيزاري. شرمساري.

گجائڻ: م. ريس ڏيارڻ. هشي ڏيڻ. هرڪائڻ.

گجلي: ٺ. خارش- کنهر- ڪاڇي.

گجلي ٿيڻ: خارش ٿيڻ. سڌ ٿيڻ. هرڪڻ.

گجڻ: م. ڪاوڙجڻ- چڙڻ. بيزار ٿيڻ. ورچڻ.

گجورا: ٺ. هڪ قسم جو وڻ ۽ اُن جو ٿر- کجي- خرڻو.

گجي: ٺ. ڪجور جو وڻ.

گجڻ: م. مٿي ٿيڻ. چڙهڻ. ترقي ڪرڻ. غائب ٿيڻ. اغوا ٿيڻ.

گچ: ٺ. پيڙ- مجمع. ڳاهت. (ص) پريل- ڏٽيل- مٺيان تار.

گچ: ٺ. ڪڙي جي مٿان ۽ پٺيءَ جي هيٺان وارو سڌ- مڙي جي پٺ. مڙي واري پيڙي.

گچر گلو: ذ. ڪِل. تهڪڙو. ڪِل يوگ وارو هُل. هُل هنگامو.

گچرو: ص. ڪيچرو. بدانعال- ڪلچڻو. ميرو گندو.

گچڪو: ذ. ڪيچل. ڪل مسخري. تهڪڙو. هروپرو جي ڪِل.

گچ ڪچ: ٺ. دبيل ڪِل. مسخري.

گچي: دال چانور گڏ رڌل پٽڙو پٽ. (ص) گڏوچڙ.

گچي ڪائڻ: آسان ڪم ڪرڻ.

گدا: ٺ. گودڙي. رلي. فقيرائي جهولي.

گڏو: ص. گسي. نامرد. بزدل- بي مڙسيو.

گڏو: ذ. 'تاس' ۾ ڪارو رنگ.

گڏ: ٺ. کوٽيل يا قدرتي هيٺاهين زمين. ڪامو. ڪاهي.

غار. ڌر. چُر. ڪهاڏو. قبر- گور.

گڏ پرڻ: نقصان جو پوراڻو ڪرڻ- ٽوٽو پرڻ.

گڏوڻ کوٽڻ: بدخواهي ڪرڻ. ٻئي کي نقصان پهچائڻ لاءِ ڪوشش ڪرڻ.

گڏ: ذ. ڇِت (جاءِ جي). ڇِت جو مٿيون حصو. ڪونو.

گڏڙي، گڏڙي: ٺ. ڀت ۾ ٺهيل خانو (جنهن ۾ ريزڪي پشسا گڏ ڪجن). پندالڙي.

جائون).
 گڙڙو: ڏ. پٿر جو ٺهيل بيضوي اُڪرو جنهن ۾ طبيب
 دوائون کرل ڪن. ڏاس مان ٺهيل ٿلهي فراسي.
 گڙڙو: ٺ. ڊيگڙي جي تر ۾ لڳل پٽ-اڪراڻ.
 گڙڙاڻو: ڏ. ڪنهن در دريءَ وغيره جي رهڙ جو آواز.
 زور سان ڪنگڻ جو آواز.
 گڙڙاڻو: ڏ. کونگهرن جو آواز-گهوگهرو.
 گڙڙو: م. رهڙڻ. رهڙي صاف ڪرڻ. رهڙون
 پاڻڻ. رهنڊڻ.
 گڙڙو: ڏ. ڏڪان جي روزاني وڪري جي حساب جو
 رجسٽر-روزنامچو. گپ چڪ واري زمين. رهڻو-
 رهڙو-ڪنهر. کڙڙ واري سخت زمين.
 گڙڙي: ٺ. ڏاس مان اٿيل فراسي.
 گڙڙي: ٺ. کڙي.
 گڙڙيون هڻڻ: ايڏا کان چڙيون هڻڻ-کڻڻ اچڻ.
 گڙسڻ: ڏ. گاه جو هڪ قسم.
 گڙڪ: ٺ. ننڍڙي چڙي.
 گڙڪاڻو: ڏ. گڙڪڻ. جڻيءَ جو هڪ قسم.
 گڙڪڻ: ڏ. ڦيش مان ٺهيل جڻي (جيڪا جابلو ايراضي
 ۾ پائجي). پائر. پراڻي جڻي.
 گڙڪڻ: م. ڪنگڻ. تورو ڪنگڻ.
 گڙڪو: ڏ. ڪنگهه. تڙي ۾ سُڪاڻ سبب ٿوري ڪنگهه.
 گڙڪي: ٺ. چوڀاڻي کي ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ لاءِ چڙي.
 گڙڪرو: ڏ. (ف. خرخره) گهوڙي جي بُت کي صاف
 ڪرڻ لاءِ لوهي بُرش.
 گڙگسو: ڏ. (ف. خرخسه) جهيڙو-ڦڏو. تڪرار.
 مونجهارو. ننڍڙن پکين ڦاسائڻ لاءِ اڏيل ڍب.
 گڙگلو: ڏ. ڪرڪرو. ڪرڪسو.
 کِرڪڻو: ص. جهريل-ڀريل. ڀيون (جيڪو هٿ لائڻ

کڏڻو: ڏ. شڪار لاءِ وڻ ۾ ٺهيل پيهو (جنهن تي
 شڪاري محفوظ ويهي).
 گڏو: ڏ. وڏي کڏ. حوض. غار.
 گڏي: ٺ. ننڍو جaro. کڏي. فقيرن جي ننڍڙي
 بينڪ. ننڍڙو حجرو. پٽ ۾ ريزڪي پئسن گڏ ڪرڻ
 لاءِ ٺاهيل جaro. پنڊالڙي. ڪڪڙن جي کڏڙي.
 گڙ: ڏ. (ف. خر) گڏهه-خر. (ص) ڪريل. اهنڊ.
 رقيب. نامحرر.
 گڙ: ڏ. افعال-خصلت. شعور. لڄڻ. سليڻائي.
 سگهڙپائي يا سليقي جو ڍنگ.
 گڙدار: ص. نيڪ خصلت.
 گڙ: ڏ. چوڀاڻي وهڻ جو چيريل پير.
 گڙ پير: ڏ. پار پتو-ڏس نشان.
 گڙانڊي: ٺ. وهڻ جي کڙ جو هڪ پاسو.
 گڙائي: ٺ. سچائي-ايمانداري.
 گڙب: ڏ. هڪ سؤ آرب (تعداد).
 گڙپيو: ڏ. ننڍڙن ٻارن کي ڪنگهه جي هڪ بيماري.
 گڙيو: ڏ. گاهه کوٽڻ يا گڏ ڪرڻ جو هڪ اوزار-رنبو.
 گڙپي: ٺ. حلواين جي ڪم جو هڪ اوزار. رنبي.
 گڙج: ڏ. "سرگم" (راڳ جو اصطلاح) جو 'سا' وارو
 بنيادي سر.
 گڙجي: ٺ. خريزن-کڙيو.
 گڙچڻ: ٺ. هندي يا ڊيگڙي جي تر ۾ لڳل پٽ-
 اڪراڻ. بچت سچت.
 گڙچڻ: ڏ. ڪرڻ-رهڙڻ. رهڙي صاف ڪرڻ.
 گڙڊيال: ڏ. روايت مطابق ايندڙ زماني ۾
 پيدا ٿيندڙ فرضي بادشاهه (جيڪو ڪاٺي گڏهه تي
 چڙهيل هوندو ۽ خلق خدا جي کي گمراه ڪندو). فتي باز.
 گڙڏو: ص. پير کان ڦريل-ڦريل پيرن وارو (ماڻهو).

سان پڇي ڀري). اٿڙيل - اٿڙيل. لڇڪڻو.
 گڙڻ: ڏ. پٿر جو بيضوي اُڪرو (دوائن پيهڻ لاءِ).
 گڙل ڪڙڻ: سنهون ڪڙڻ - باريڪ ڪڙڻ.
 گڙمڻ: ڏ. فريب. ٽوڻو. ٽڪو. خريب. مڪر. فساد.
 گڙندڻ: ڏ. ڪهاڙي. ڪاٽي وغيره اوزار جي ڌار ۾
 پيل ڪڪڙ.
 گڙندڻ: ڏ. ڦڙي يا زخم جي پڪل گل - ڪڙي.
 رهڙ - رهندڙ.
 گڙڻ: م. ڦٽڻ - ڪڍڻ ٿيڻ. (ڪير، ڪاڌو وغيره).
 خراب ٿيڻ. بگڙڻ - لڇڻ کان نڪرڻ. بدليجڻ ٿيڻ. بي
 اعمال ٿيڻ. بدچال ٿيڻ.
 گڙو: ڏ. فصل مان لٿل اناج جو ڍڳ (سنگن، سڻن يا
 آن جي صورت ۾، بڻشي کان اڳ). لاڀاري بعد 'وَل'
 رکڻ جي جاءِ. اناج جو ڍڳ. لاڀاري بعد گڏ ڪري رکيل
 اناج.
 گڙو: ص. خالص - نج. اصلي. صاف. سچو. نبار.
 (ث. گري).
 گڙو ڪوٽو: ص. چڱو مدو - بُرو پلو.
 گڙوٿ: ڏ. ٿلهي تي ننڍي پت سان ٺهيل ڪڇي
 مسجد (جنهن تي چت اڏيل نه هجي).
 گڙوڪر: ڏ. تڙيل پڪڙيل - چڙوچڙ.
 گڙي: ڏ. فصل مان آيل اناج جو ڍير، انبار - ڍڳ.
 "گري" رکڻ جي مستقل جاءِ.
 گڙي: ڏ. ويل چوڻائي مال جي پيرن جي آهڙو ۽ موتائي
 وٺي ڏيڻ جو عيوض. ڀنگ.
 گڙيب: ڏ. خريب - فريب - دولاڀ. هٿ نات. ٽوڻا ڦٽا.
 گڙيل: ص. خراب ٿيل. ڦٽل. بدليجڻو - بي اعمالو.
 ناپاڪ. بدپيشي.
 گڙيو: ڏ. ٻٽو (ٻنيءَ ۾). بصر بڪر وغيره پوک لاءِ

ٺهيل ٻٽو. تماڪ جي پوک جو هڪ ٻارو.
 گڙيا ڪڍڻ: مڙ ڏنل زمين ۾ بڪر جي پوک لاءِ
 ننڍڙيون ڪسيون يا ناليون ڪڍڻ.
 گڙو: ڏ. سرنهن، جانيي وغيره جو تيل نڪتل ٿوڳ
 (جيڪو مال کي چاري ۾ گڏائي کارائجي). سُڪي زمين
 ۾ ڪاهيل مڙ جي حالت. ويابل چوڻائيءَ جي ڪير مان
 ٺهيل پَس يا ٻَرهي.
 گڙ ٽيل نڪرڻ: نتيجو نڪرڻ. مقصد حاصل ٿيڻ.
 گڙو: ڏ. جواهرات جا ذرا. ڪانچ جو چورو (جنهن سان
 سون يا چاندي کي اوجر ڪن).
 گڙائي: ڏ. بيهڪ. آياڻي. عمودي بيهڪ. استقامت.
 چُستي. برجستگي.
 گڙي پڙو: ڏ. ناهموار سطح. کڏن ڪوبن واري زمين.
 هيٺ مٿي زمين.
 گڙنالا: ڏ. ڪاٺ جون چيڙيون (تازين وانگر
 وجائڻ لاءِ).
 گڙپيل: ص. وڏي عمر وارو. آزمودگار. گڙو ۽ وڏي
 زور وارو. هر فن مولِي.
 گڙڪ: ڏ. ٿوري خبر - سُڻس.
 گڙڪ پوڻ: ٿورو واءِ سواءِ ملڻ - سُڻس ملڻ.
 گڙڪاٽ: ڏ. ڪاٽي وغيره پڇڻ جو وڏو آواز -
 ڪڙڪاٽ.
 گڙڪائڻ: م. ٽُڪائڻ (دروازو) - ٺڪ ٺڪ ڪرڻ.
 هوشيار ڪرڻ. بازيرس ڪرڻ. ڌڙڪو دهمان ڪرڻ.
 گڙڪڻ. گڙڪڻ: م. آواز ٿيڻ. وڃڻ. ٽڙڪو ٿيڻ.
 ٺڪڻ - پاڻ ۾ لڳڻ (شيون).
 گڙڪو، گڙڪو: ڏ. ٻن چيزن جي ٽڪرجڻ جو
 آواز - ٽڙڪو - ٺڪاءُ. هلڪو آواز. آواز.
 گڙڪيدار: ص. زور سان آواز ڪندڙ. ڌڙڪي دهمان

وارو. کڙڪي وارو.

کڙڪي، ٿ. ڊري.

کڙڪيتو، ڏ. اڏامندڙ جيت جو هڪ قسم جنهن جي پُچ مان روشني نڪري- چاندائو.

کڙڪڙو، ٿ. ڪنهن ڌاتوءَ جي وڃڻ جو آواز. بيل گاڏي وغيره جو آواز.

کڙڪڙو، ٿ. کڙڪو (دروازي تي).

کڙڪڙيو، ڏ. ڪاٺ جو تختو (جنهن ۾ نئون گهوڙو ٻڌي گاڏيءَ ۾ وهڻ لاءِ سيڪارجي). (س) کڙڪڙ وارو. کڙڪو ڪندڙ.

کڙڪڙو، ڏ. (سن. ڪڍڻ) ترار- شمشير.

کڙو، م. چڙوچڙ ٿيڻ. ٿڙڻ (ڳل). چمڪڻ (تارو). (تارو) ڪرڻ وقت روشني ڪرڻ. اُڀرڻ (چنڊ).

کڙو، ص. اُڀو- بيٺل- نصب- ڪٽل. ٻريا- قائم. تيار. سڌو. عمودي.

کڙو ٿڙو، ص. چاق چوبند- تندرست.

کڙي ٿڙي، ڄ. بيٺي بيٺي. يڪدم- بنا دير. ٺهه ٻهه. کڙو ڪرڻ، اُڀو ڪرڻ- بيهارڻ. نصب ڪرڻ. قائم ڪرڻ. ٻريا ڪرڻ. پيدا ڪرڻ (ساد).

کڙو، کڙهو، ڏ. پٿر- مٽيءَ جو وڏو ڳنڍو.

کڙو اچلڻ، کڙو هڻڻ، پٿر هڻڻ. اشارو ڪرڻ. چُراند ڪرڻ. مينهن جو نه مڙڻ.

کڙو، ٿ. ڪُڪڙ جي تنگ ۾ نوڪدار شاخ. ڪَنڊن وارو ڍنگهر. لوڙهي جي لنگهه بند ڪرڻ لاءِ ڍنگهر.

کڙو هڻڻ، اولانيو ڏيڻ. سنڌائڻو ڏک هڻڻ.

کڙي، ٿ. سنهي ڪڪري جو ڊالو- ٻيٺي. حقي يا چلم جي توپيءَ ۾ وڌل پٿري.

کڙي، ٿ. پير جو پڇاڙيءَ وارو پٺيون هڏو. بوٽ يا جتيءَ جو کڙيءَ وارو حصو.

کڙي ٽپائڻ، تاهوت ڪرڻ- جلدائي لاءِ تاڪيد ڪرڻ.

کڙي ڏنڀڻ، رولاڪ ماڻهو کي رولڙو ڇڏائڻ لاءِ کڙيءَ کي ڏنڀ ڏيڻ جو سوڻ ڪرڻ.

کڙي چڪڙ، ٿ. ٻاهر وڃڻ ۽ هلڻ جي هير.

کڙي ڪڍڻ، تڪو هلڻ- تڪو پنڌ ڪرڻ. نڪي ٻوڙ پائڻ.

کڙيون گسڻ، هلي هلي ٽڪجي پوڻ. ڪنهن ڪم ڪرڻ لاءِ گهڻا پنڌ ڪرڻ.

کڙيون گهرڙو، چڙيون هڻڻ. روئڻ وقت يا قاسم کان پوءِ تنگيون هڻڻ.

کڙيو، ڏ. خرزين.

کڙيو، ڏ. کُر. کڙي.

کڙيا ڪڍڻ، ٻين تي بيهي ڏسڻ. تڪو هلڻ. تڪڙيون وڪوڻ ڪڍڻ.

گس، ٿ. حرڪت- چُر- هٿ چُراند. جهپ- جهت. اها پوک جيڪا سنگ ڪري مگر اُن نه ڪري. مرض لڳل پوک.

گس، ص. خصي (جانور وغيره).

گسائڻ، م. ٿرائڻ. هٿان وڃائڻ.

گسرو، هڪ قسم جي بيماري- ننڍي ماما.

گسرو، ص (ف. ڪوس) جنهن ماڻهو کي ڏاڙهي نه اچي يا ٿوري ڏاڙهي هجي- ٻُڄي.

گستوري، ٿ. ڪٿوري- مُشڪ.

گسڪائڻ، م. هٿائڻ- سِرڪائڻ- رڙهڻ. تڳائڻ- چورائڻ. لڪائڻ- گم ڪرڻ.

گسڪڻ، م. هٿن- سِرڪڻ. رڙهڻ. وڃڻ. بنا اطلاع جي وڃڻ. ڀڄي وڃڻ. لڪي ڀڄي وڃڻ. گسڪڻ- ترڪڻ.

گسڪي وڃڻ، اک ٻڄائي نڪري وڃڻ. هليو وڃڻ. بنا اطلاع جي وڃڻ- ڀڄي وڃڻ.

گسي گسي، ٿ. پُست جي ڪٽ.

ڪُڻڻُ م. ٿرڻ - چڻڻ. زوري قبضي ۾ ڪرڻ. جَٽ هٿي ٿرڻ.
 ڪُڻڻُ م. پُراڻو ٿي ڦاٽڻ (ڪپڙو). جُهونو ٿيڻ - ڳرڻ. وڃڻ (عقل). گم ٿيڻ (هوش).
 ڪُڻڻُ م. ڪُڙهڻ (وار) - ڪوندجڻ. پراڻو ٿي چڻڻ. ڪُڻو. ڏ. مرداني جُٽيءَ جو هڪ قسم - گهٽلو.
 ڪُڻُ ص. پوڙهو. ضعیف. سُڪل. غریب. (ث. ڪُڻ).
 ڪِڪَ ٿ. مڇيءَ جي ڏپ - ڪِڪاڻ.
 ڪِڪاڻُ ٿ. مڇيءَ جي ڪِڪَ - بدبوءِ.
 ڪِڪاڙي ٿ. ٻچ واري ڪڪڙي.
 ڪِڪاڙيون ڪڍڻ. پاڙون پٽڻ. سخت سيکت ڏيڻ.
 ڪِڪڙي ٿ. هڪ قسم جو زهري اڏامندڙ جيت - ڏينيو.
 ڪِڪر ۾ ٿڙو اُچلڻ. لُچي ماڻهو کي هروڀرو چيڙڻ. خواهه منخواه جهيڙي ۾ هٿ وجهڻ.
 ڪِڪري ٿ. ڪِڪڙ.
 ڪِڪڙو ڏ. پير وغيره جو ٻچ - ڏٽڙو.
 ڪِڪڙي ٿ. ڪجور جو ٻچ. انب جو ڪوٺلو.
 ڪُڻُ م. ٺُڻ (دل ۾) - دل سان لڳڻ (ڳالهه).
 ڪِڪو ص. بدبودار - ڏير. مڇيءَ جي ڪِڪي بانس وارو. (ث. ڪِڪي).
 ڪِڪو وِڪو ص. هڪو ٻڪو - حيران. واٽڙو.
 ڪِڪي ٿ. ڪِڪڙي.
 ڪِڪي ٿ. مڇي (جيڪا ڪِڪَ واري ٿئي).
 ڪِڪڙ ڏ (سن. ڪڙڳ) هڪ قسم جي تلوار (ثوري ڏنگي ۽ ڊگهي). (ص) جهور پوڙهو. تمام ضعیف.
 ڪِڪمارُ ص. تلوار باز. پهلوان. جنگ جو جهونجهار.
 ڪِڪڙُ ڏ. تلوار هٿي هٿ ڪيل مال (لڙائي يا ٿرمار مان). مال غنیمت.
 ڪِڪڙ ڪاڻو مال غنیمت ڪاڻو. مفت جو مال ڪاڻو.

ڪُڻو ڏ. مڇيءَ جو هڪ قسم - رڙو.
 ڪُڻي ٿ. ڄاڙي ڏڪائي خاص قسم جو آواز ڪڍڻ.
 هڪ قسم جو ناچ (جنهن ۾ ڪُڻيون هڻجن).
 ڪُڻيون هڻڻ خوشيءَ مان ڪُڻيون ٺوڪڻ - بَقل وڃائڻ. اجائي خوشي ڪرڻ.
 ڪُڻُ ٿ. انسان يا حيوان جي جسم جي چمڙي. جانور جو چمڙو. چَمَ. ميوو وغيره جو چلڪو. چال (وڻ جي).
 ڪُڻ خراب ٿيڻ. مار کائڻ جي مرضي ٿيڻ. پڏا ڪم ڪرڻ.
 ڪُڻ لاهڻ. بدن جي چمڙي جسم کان جدا ڪرڻ. سخت سزا ڏيڻ.
 ڪُڻُ ٿ. ٽهڪ. خوشي. ٺٺول. مسخري.
 ڪُڻ پوڳُ ڏ. چرچو مسخري. خوشطبعي.
 ڪُڻ خوشي ٿ. ڪُڻ پوڳ. روئشو. وندر.
 ڪُڻاڻُ م. ٽهڪ ڏيارڻ. خوش ڪرڻ. وندرائڻ.
 ڪُڻ ڪرائڻ. پاڻ تان خواري ڪرائڻ.
 ڪُڻايندڙ ص. پوڳائي. چرچائي. خوش مزاج. ڪلڻو. رونشائي.
 ڪُڻڻُ ڪُڻڻُ ڏ. پراڻي جُٽي. پراڻو پادر. گهٽلو.
 ڪُڻو ص. ڪُڻ مان ٺهيل. ڪل جهڙو.
 ڪُڻي ٿ. ڪُڻ - چمڙي. ننڍي پخال - سانداري.
 ڪُڻو ڏ. زور سان ٽهڪڙو. ڪُڻ پوڳ.
 ڪُڻمڪ ص. خوش طبع. پوڳائي.
 ڪُڻم ڪُڻا ظ. ظاهر ظهور - چٽو پٿرو - ديدہ دانسته.
 ڪُڻُ م. ڪُڻ لاهڻ - چمڙي لاهڻ. جسم تان چمڙا جدا ڪرڻ. سخت سزا ڏيڻ.
 ڪُڻُ م. ٽهڪ ڏيڻ. مُشڪن. ٽڙڻ. ٺٺول ڪرڻ. خوش ٿيڻ.
 ڪُڻو ص. خوشطبع. ڪُڻمڪ.
 ڪُڻُ م. چڙڻ. آزاد ٿيڻ. چڙواڳ ٿيڻ. ظاهر ٿيڻ.

ڪشادو ٿيڻ - وسيع ٿيڻ. ٿڙڻ (ڳل). صاف ٿيڻ (آسمان).

گلو، ڏ. جوتو - پادر - موچڙو.

گلا ڪافو، موچڙا ڪاڻن - پادر ڪاڻن. جٺ ٿيڻ.

گلو گڻو، سختي ڪرڻ - ڄمت رکڻ. دٻاءُ رکڻ. باز پرس ڪرڻ.

گلول، ٺ. هلچل - هنگامو. ڌمچر - غوغاءُ. مصيبت.

گلول، ٺ. ٺينگ ٽپا. موج. خوشي.

گلي، ٺ. پاڻيءَ جي ننڍي سانداري. پخال - مَشڪ.

گليٽو، ڏ (ع. خريط) چر جي ڳوٺري - چر جي ٿيلهي.

گليل، ڏ. ظاهر - چتو - پڌرو. اڻ ڍڪيل. تڙيل (ڳل). ڪشادو - ويڪرو. خلاصو. چڙواڳ.

گليو گلايو، ڏ. ظاهر ظهور - پڌري پٺ - علي الاعلان.

گماچ، ٺ. هڪ راڳڻي جو نالو.

گمرو، ڏ (ف. خمره) لڪر جو ٿيو.

گمڻ، م. تحمل ڪرڻ - صبر ڪرڻ - ديرج ڪرڻ.

ترسڻ. نوڙت ڪرڻ - نمڻ.

گمي ڪاڻو، نڙت سان وقت گذارڻ - نياز نوڙت سان هلڻ.

گن، ڏ. وقت جو تمام ننڍڙو وقفو. گهڙي جو ننڍڙو

پاڳو. (ظ) ٿورو وقت، انداز يا تعداد جي حد ٻڌائيندڙ

لفظ (جئن ڏه ڪن، ويه فوٽ ڪن، وغيره).

گن، ٺ. لحظو - پل - گهڙي - لمحو. اک چنپ. ساعت.

گني، ڏ. پَر (پڪيءَ جو) پڪ. پڪڙاندي.

گنپ سور، وڃڻ جي تياري ڪرڻ.

گني، ڏ. ڪٽيءَ جي ڪپڙن تهڪاڻ وارو ڪُن. ٻني

(ڪپڙن تهڪاڻ جي). هڪ قسم جو برساتي اوڙ.

گنيڙائي، ٺ. پڪيءَ جو هڪڙو پَر.

گنيات، ٺ. هڪ راڳڻي جو نالو. سنڌ جي ڏکڻ ۾

”پارت“ جو هڪ علائقو.

گنياتڙي، ٺ. هڪ راڳڻي جو نالو.

گنيڙي، ٺ. گنيڙائي. هڪ قسم جو برساتي جيت - پڪڻ.

گنيڻ، م. زوري کڻي اچڻ - زوري وٺي اچڻ.

گنيي گڻو، زوري کڻڻ. قابو ڪري کڻڻ.

گنيو، ڏ. هڪ قسم جو آبي پڪي. (م) موڳو - واٽڙو.

گنيي، ٺ. هڪ قسم جو برساتي اوڙ.

گنج، ٺ. ٺوٺ کان وٺي ڪلهي تائين پاتل چوڙا.

چڪ - سَت. تنبيه.

گنج ڪڍڻ، داب ڏيڻ. چڪ ڏيئي سڌو ڪرڻ. مار

ڏيئي سڌو ڪرڻ.

گنج گڻو، ٻانهون ڪنجڻ. وڙهڻ لاءِ تيار ٿيڻ.

گنجري، ٺ (ف. خنجري) هڪ قسم جو ساز - دَف.

گنجڻ، م. پهراڻ يا چولي جون ٻانهون مٿي ڪرڻ.

چڪ ڏيڻ. مار ڏيڻ.

گنجڻ، م. چولي يا پهراڻ جون ٻانهون مٿي ڪرڻ.

گنجي، ٺ. لڪر جو ٿيو. لومي ڪپو - چَل.

گنڌ، ٺ. چُرچ - حرڪت - ڪئونس. جهيڙي جو بهانو.

گنڌ گنڌ، ٺ. چور پچور. پچار. ريڙهه پيڙهه. ڪِر

ڪِر. وٺڻ وٺڻ - چورا کورا.

گنڌائي، ٺ. ڪنڌي تي وکر وٺندڙ يا جنهن کان ڪنڌي

تي اُٿارو وکر وٺجي.

گنڌو، ڏ. اوڌر تي ورتل وکر جو حساب ڪتاب.

ڪٺت - اوڌر.

گنڌو ڪچو، ليڪو لهڻ. حساب ڪتاب ختم ٿيڻ. اوڌر

ڪڍي پاڻ کي سڃو ڪرڻ. ڪنگال ٿيڻ. کٽي وڃڻ.

گنڌي، م. ڪنڌائي.

گنڌي، ٺ. پڪين ڦاسائڻ لاءِ سِرڪ سامي. ٻاري

پائي وهائڻ جو آواندو. لاڳيت بيٺن جي سنگهر. پت جي

اڏاوت جو سلسلو.

ڪُنڊُ، ٿ. ڪمند وغيره جي رس مان ٺهيل
مٺاڻ - شڪر.

ڪُنڊ پڳڙا، ڏ. ڪُنڊ چڙهيل پڳڙا.

ڪُنڊ ڪاٺ، آسان ڪم ڪرڻ. بنان تڪليف جي
حاصلات ٿيڻ. دل خوش ڪرڻ. ٻٽاڪ هڻي پاڻ پڌائڻ.
ڪُنڊ کير ٿيڻ، پاڻ ۾ راس پاس ٿيڻ. هڪ ٻئي ۾
ملي وڃڻ. صلح ٿيڻ.

ڪُنڊُ، ڏ. ٺڪر - حصو - ڀاڱو. علائقو - ملڪ. گهڻن
ملڪن جو جاگرافيائي ميڙ. وڏي ۾ وڏو ملڪ. ڪنهن
وهڪري جو پيگل بند - شڪاڻ. پاڇ - رخنو.

ڪُنڊُ، ٿ. ڳولا - تلاش. ڪاٺي وغيره سان مٿاڇري
کوٽائي - ڦلهور. دل جي کوٽائي - دعا.

ڪُنڊارو، ڪُنڊائو، م پڪيڙڻ. چڙوچڙ ڪرڻ. دائو
دائو ڪرڻ. پڪيڙڻ (ڪنڀ).

ڪُنڊائي، ٿ. دل جو کوٽ - بيائي - دعا. حسد. ڪدورت.
ڪُنڊرو، ڏ. ڪريل جاءِ. اُڄريل گهر. ڊنل شهر.

ڪُنڊرو، م. پڪڙجڻ - چڙوچڙ ٿيڻ. ڪڻو ڪڻو ٿي
جدا ٿيڻ.

ڪُنڊرو، م. کوٽڻ - ڳولڻ. ڦلهورڻ. ڪڙڻ.

ڪُنڊو، ص. مڏو - ڪُنڊ. دل جو پليت - بدنيت -
بدخواه. منافق - بغضي - ڪينو رکندڙ. (ٿ. ڪُنڊي).

ڪُنڊو، ص. پڏو - ڏندن پيگل. ڦڏو - پيو.

ڪُنڊي، ٿ. اٺ مڻ توڙ.

ڪُنڊيرو، ڪُنڊيرو، م. پڪيڙڻ. چڙوچڙ ڪرڻ.
ڪڻو ڪڻو ڪرڻ.

ڪُنڊي، ٿ. نفرت - حقارت. عداوت. حسد.

ڪُنڊي، ٿ. ٽڙيءَ جي خشڪي سبب ڪُنڊڻ جو عمل.

ڪُنڊڪار، ٿ. هلڪي ڪُنڊي. ڪُنڊڻ جو عمل.

ڪُنڊڪار ڪرڻ، ڌيان ڇڪائڻ يا اشارو ڪرڻ لاءِ

آهستي سان ڪُنڊڻ.

ڪُنڊڪار، سنڌ جو هڪ سومرو حڪمران ڄام ڪُنڊڪار.
(ص) سورهي.

ڪُنڊڪارو، م. آڱهارو - وچورو (پاڻيءَ سان).
مٿاڇرو ڌوئڻ.

ڪُنڊڪارو، ٿ. ڪوري ۾ زياده پڪل يا سڙيل سِر. لوهار
جي ڪوري جي تر ۾ گڏ تيل ڪڍڻ.

ڪُنڊڪارو، م. زور سان ٽڙيءَ مان هوا ڪڍڻ (بلغم
ڪڍڻ يا ٽڙي خشڪ ٿيڻ سبب).

ڪُنڊڪارو، ڪُنڊڪارو، ص. پاڻيءَ جهڙو - پٽڙو - چڊو
(پاڻي، رس، شربت وغيره).

ڪُنڊو، ڏ. تلوار - تراز - ڪڙڻ. تراز جو هڪ قسم.

ڪُنڊائو، م. ڪنوڻ ٿيڻ. ڪنوڻ وانگر ڇمڪات ڪرڻ.
ڪُنڊو، ٿ. وڃ - برق.

ڪُنڊو، ٿ. ڪنهن جي خواهش - خارش - ڪاڇي.

ڪُنڊو، م. ٺنهن يا آڱر سان رهڙڻ. خارش واري هنڌ
تي آڱريون گهڻ. رهڻ - گسڻ. رهنڊا پائڻ.

ڪُنڊي، ٿ. جَوَن يا ڪڻڪ جو اتو. ڌريل ٻاجهري
جو پلاءِ.

ڪُنڊاتو، ڏ. 'ڪين خير' جي خبر ٺيندڙ (رسمي طور 'ڪان').

ڪُنڊو، ڏ. نانگ جو هڪ قسم (ڪِرڙي جي قسم جو
زهري نانگ).

ڪُنڊو، ٿ. ڪن - لحظو - اک چنپ.

ڪُنڊو، ٿ. تيل واري مَر. بدن تي چڙهيل تيل واري مَر.

ڪُنڊو، ڏ. مقرر مدو - مقرر مُدت وارو عرصو. انجام -
واعدو. ڀرت جو هڪڙو خانو. ٽاڪو. ڇت جي اڏاوت

۾ ٻن ڪاٺن جي وچ واري وٽي. ڀاڱو - حصو.

ڪُنڊي ڪُنڊي، انجامن يا وعدن وارا بهانا ڪُنڊي. لاجواب
ڪرڻ. واعدن ۾ ڪوڙو ڪرڻ.

کوڙڻ، کوڙڻ، م. وٺڻ (زمين). اڪوڙڻ (وڻ، پاڙ وغيره). کاتي ڪرڻ.

کوٽو، م. ملاوتسي- مٺ وارو. جڙڻو- ڪوڙو- نقلي. بيونا. دغا باز. ڪپڻيو. (ٺ. کوٽي).

کوٽو ڳرو، م. چڱو مدو- ٻرو پلو.

کوٽي ڳري، ٺ. خراب ڳالهه. غلط ڳالهه.

کوٽي ڪرڻ، سيڙائڻ- بي فائدو وقت وڃائڻ.

کوٽهڙو، ڏ. کائي وغيره سان زمين جي مٿاڇري جي

کوٽائي (عام طرح ڪڪڙ، تتر وغيره کوٽهڙو ڪري).

کوٽرو، ڏ. ناريل. ڏونگهي جو تيل.

کوٽري، ٺ. ڪيپراڻي. مٽي جي هڏي. مغز.

کوٽو، ڏ. ناريل جي کل- ڏونگهو. ڍڳي جي اکين تي

چاڙهڻ جو ڍڪ- اڪياڙي. ڪنهن به شيءِ بند ڪرڻ جو

دٻلي جهڙو ڍڪ.

کوڇ، ٺ. ڳولا- وڙڙ. جاچنا.

کوڇ لڳائڻ، پتو لڳائڻ- تفتيش ڪرڻ.

کوڇا، ڏ. "اسماعيلِي" مٺ جا پيروڪار.

کوڇنا، ٺ. پتو- نشان. تحقيق. ڳولا- جستجو.

دريافت- ايجاد. کوڇ- ڳولا ٿولا.

کوڇڻ، م. ڳولڻ- ڳولا ڪرڻ. وڙڻ. دريافت ڪرڻ.

کوڇرو، م. خواستخواه داخل ڏيندڙ. شرارتي-

حرڪتي. آئوٿرو.

کودو، ڏ. گڏه جو نر ڦڙ- کوٽو. (ٺ. کودِي).

گورو، ڏ. باهه جو وڏو مڇ- آڙاهه. ٻني (شراب،

سِرڻ، ڇن وغيره جي). لوهار جو مڇ. آوي- ٺاهڻ (ڪٺار جي).

گوري، ٺ. ننڍو ڪورو. مڇ.

کوڙ، ٺ. رڱيل يا چريل ڪپڙي کي ڏڱري سان ستي

سَر ڪيڻ.

کوڙ ڏيڻ، ڪوري يا رڱيل ڪپڙي کي ستي سَر

کٺاڻي، کٺاڻي، ٺ. کٺائڻ جي مزوري. پاڙو.

کٺت، ٺ. اوڀر- رڪت.

کٺت کٺائڻ، اوڀر تي مال ڏيڻ. ڪنڌي تي ڏيڻ.

کٺس، ٺ. چُرچ- ڪوٺس- حرڪت- ڪٺس.

کٺي ڪٺي، ٺ. گهٽتيا يا سِڪَن جو آواز- چڻ چڻ.

کٺڻ، م. مٽي ڪرڻ- اوچو ڪرڻ. چُونڊڻ. ترقي

ونائڻ. قبول ڪرڻ (ذميداري) ٺاهڻ (پت، جاءِ).

برداشت ڪرڻ (مصيبت). کٺي هلڻ (جنازو). چُهڻ

(انگ، پاڻي، اثر). کائڻ (قسم). چڪڻ (ساه).

کٺي اچڻ، وٺي اچڻ. چورائي اچڻ. ڀڄائي

اچڻ (ٻانهن).

کٺي مارڻ، مٽي کٺي هيٺ اچائڻ. ماري ڇڏڻ. زير

ڪرڻ- دسڻ.

کوٺلو، ڏ. بيل گاڏي يا دروازي کي قابو جهلڻ جي

هڪ کائي. (م) وچ ڪٽيو- ڏلو. (ٺ. کوٺلي).

کوٺو، ڏ. رستي ۾ کڏو. چلهو.

کوٽو، ڏ. کودو.

کوٽ، ٺ. ڪپڙي، سٺ وغيره جا پچيل ذرا.

کوٽ، ٺ. ٿورائي- ڪمي. گهٽتائي- اثاڻ. قلت.

نقصان- ڇيهو- گهاٽو.

کوٽ وجهڻ، نقصان وجهڻ- گهاٽو وجهڻ.

کوٽ، ڏ. ملاوت. پياڻي. دغا- دولاڻ. ڪپت. نقص.

کوٽپاڻي، ٺ. کوٽ- پياڻي- ڪپت.

کوٽ ڪرڻ، برائي ڪرڻ. دغا بازی ڪرڻ. نقصان پهچائڻ.

کوٽائي، ٺ. کوٽڻ جو معاوضو.

کوٽائڻ، م. زمين اڪيلائڻ. کڏ ڪرڻ. قبر کوٽائڻ.

کوٽائي، ٺ. کوٽڻ جو ڪم. کاتي جو ڪم. ڪمي-

گهٽتائي. پياڻي- دغا بازی. ڪوٽائي.

کوٽجڻ، م. ڪوٽڙ سان زمين ۾ کڏ ٿيڻ. اڪڙڻ.

ڪڍڻ ۽ تَه ڪرڻ.

کوڙ کائڻ؛ تاس راند ۾ پٽن هوندي سوندي ٻيو پٽو لهي ڏيڻ.

کوڙ، ڏ. ڍڳ-ڍير-انبار. (ص) گهڻو-زياده. بي انداز.

کوڙڻ، م. آيو بيهارڻ-قابو بيهارڻ. کڻڻ. نوڪڻ. ٺهڪائڻ.

کوڙو، ڏ. ضرب جي جدول. انبار. آيا ڪري بيهاريل ڪانن جي ڏن.

کوڙو پيڇڻ؛ راز سڻڻ. مسئلو حل ڪرڻ.

کوڙي، ڏ. اَن جو ڍڳ. ڍڳي. سَتي. تجارتي اُنن جي قافلي جي جھوڪ. شهر ۾ اُنن جي ويهڻ جو مقرر هنڌ.

کوسا، ڏ. بلوچن جي هڪ ذات.

کوسڙو، ڏ. پُراڻو چنل پادر.

کوکلو، ص. خالي-نلهو. پورو (اندران خال وارو).

کوکو، ڏ. ڪاٺيءَ جي صندوق جهڙو باڪس-پيتي. (ص) خالي-کوکلو.

کولاندڙ، ڏ. ضامن-جوابداري ڪندڙ-ڪفيل. (ث) ضمانت. عيوضو.

کولائڻ، م. ظاهر ڪرائڻ. پوريل در وغيره پٽائڻ.

کولڻ، ص. کُل وارو-کولو.

کولڻ، کولڻ، م. پٽڻ-اُپٽڻ. ظاهر ڪرڻ-پڌرو ڪرڻ. ڦاڙڻ. پيڇڻ. اُکوڙڻ. سلجھائڻ. ڇڏڻ-آزاد ڪرڻ. رها ڪرڻ. ڪشادو ڪرڻ. چوڙڻ (روزو).

کولو، ڏ. کل-چمڙي (جيڪا طهر وهاري مهل وڍي ڇڏجي).

کولو، ص. کل وارو. اڻ ڦهريل.

کولي، ڏ. ننڍڙي ڪوئي (جبل جي).

کومو، ڏ. ڪپڙي سڙڻ جو دونهون يا ڏپ. هڪ قسم جو ڍانڍي پڪي.

گُونتو، ڏ. چوڻائي کي ٻڌڻ لاءِ زمين ۾ کُتل ڪلو.

گُونڌ، ڏ. روڙ-پَت کوھ.

گُونڌائڻ، م. پٽائڻ-چنائڻ. روڙائڻ.

گُونڌڻ، م. پٽڻ (وار، ڪنڀ). چنڻ-روڙڻ.

گُونڙ، گُونڙ، ڏ. ڪنهن به وڻ جي ٿڙ مان نڪرندڙ

لڳلڳدار رَس (جنهن ۾ چنبڙڻ جي خاصيت هجي).

گُونس، گُونس، ڏ. گُونس، ڏ. گُونس-حرڪت-چُرچ. مستي-شرارت.

گُونس ڦٽائي، ڏ. چُراند. حرڪت-شرارت.

گُونس ڪرڻ، ڏ. حرڪت ڪرڻ-چُرچ ڪرڻ-شرارت ڪرڻ. ڏ. چُراند ڪرڻ.

گُونسڻ، گُونسڻ، م. چُرچ ڪرڻ-کُڏ ڪڻڻ. جهيڙي لاءِ بهانو ڳولڻ.

گُونگهرو، ڏ. ننڍ ۾ نڙيءَ مان نڪتل ساه ڪڻڻ جو آواز.

گُونگهرا هڻڻ، ڏ. ننڍ ڪرڻ. بي اونهائي سان سمهڻ. کُڙڻ، ڏ. وڃ.

گُونڻ، ڏ. پاسو-طرف. ڏس واري ڪُنڊ.

گُوھ، ڏ. چاه-پير (زمين ۾ گول کڏ کوٽي، ان ۾ ڪاٺيءَ جو چڪُ رکي، مٿان پڪين سرن جي گولائي ۾ اوساري کڻن، ان بعد آهستي آهستي چڪ جي هيٺان مٽي ڪڍي چڪ لاهيندا ويندا ۽ مٿان اوساري ٻڌندا ويندا). کوھ ۾ ٿيو ڏيڻ، جوکي جهڙو ڪم ڪرڻ. نقصان وارو ڪم ڪرڻ.

گُوهاڏو، ڏ. نار يا مُرلي لاءِ کوٽيل کڏ.

گُوھر، ڏ. هيٺاهين زمين يا درياءَ جي سطح پيٽ ۾ کوٽيل ڪڇي گُوھي.

گُوھڻ، م. پٽڻ (وار). گُونڌڻ. روڙڻ. سَڻڻ. پيڇڻ. ڦاڙي مار ڏيڻ.

گوھ، ڏ. پَن-کڏ-کوھ ۾.

گوڙڻ، گوڙڻ، ڏ (ف. خويد). جَوَن جي پوک جا

آيون - ڪيرا (جيڪي گهوڙن کي ڪارائين).

گهه ٿ. ڄارش - ڪاڇي - ڪنهر.

گهه ٿ. مٽي. خاڪ. ڌڙ - ڌوڙ.

گهه ڏ. ڪوه. ڪهاڙو. اونهي ڪڏ.

گهه پوڻ ڪوهه ۾ پوڻ. ڇت ٿيڻ. ڪڏ ۾ پوڻ.

گهاڙو ڏ. اونهي ڪڏ جنهن تي هڙلو چڙهي.

گهجهڻ ۾. ٽڪجڻ - هجڻ. ماندو ٿيڻ. ورجڻ.

گهڙائي ٿ. مزاج جي سختي. سطح جي نامموري.

گهڙو. گهرو ۾. ڪڙڙ وارو - ناممور. سخت سطح

وارو. تيز طبع - ڪڙڙو. (ٿ. ڪهري).

گهرو ڳالهائڻ ڏاڍي ڳالهائڻ. ڪاوڙ سان ڳالهائڻ.

تڪو منو ٿيڻ.

گهنباه ڏ. زالڻا. شادي جي ستين مهيني ڪنوار جي

هڪ رسم.

گهنبائي ۾. ڪٽڻ چاڙهي ڪپڙا رڱيندڙ - نيروتي -

رنگريز. هڪ ذات جو نالو.

گهنبو ڏ. هڪ قسم جو ڳاڙهو ڪپڙو. چُريل ڪپڙو

(ٻانڌڻو وغيره). ڪُڪڙ جو هڪ قسم. (س) ڳاڙهو -

ڪيسر جي رنگ جهڙو. (ٿ. ڪهني).

گهڻ ۾. گسڻ. چُراند ڪرڻ. وڙهان وڙهان ڪرڻ.

هروڀرو ڪٽڻ ڪڻڻ. وڙهڻ لاءِ بهانا ڳولڻ. جهيڙو ڪرڻ.

گهڻ ۾. ٽڪجڻ. ورجڻ. چور ٿيڻ (ٽڪ ۾). ماندو

ٿيڻ. ڪٽي وڃڻ - ڪنگال ٿيڻ.

گهو ڏ. ڌڙ ڪوٺڻ لاءِ وڏو ڊگهو رنيو. وڏو ڪهڙو.

گهي ٿ. ٽهي - وهي. ڄمار - عمر. هائي - جسم جي

بيھڪ. جواني - رتي. ڪاڇي - ڄارش. پوک واري زمين

مان ٻوٽا اُڪيڙي ڪڍڻ لاءِ ڊگهي ڳن سان رتي.

گهي ٿ. صفت ٽڪل. ساڻي.

گهيڙو ڏ. ڊگهي ڳن سان رتي جهڙو هڪ اوزار

(جيڪو پٺيءَ مان جهنگ وڃڻ جي ڪم اچي).

گهڙيل. گهيڙو ۾. ٽڪل - ورتل. هيٺو. بيزار.

بدحال. ڪنگال.

گهڻ. گهيڙو ۾. ڪاڻ. ڳڙڪائڻ. واپرائڻ (ڪاڙو).

(ڏ) ڪاڙو - ڪاڇ - طعام.

گهو. گهيڙو ۾. نشي ۾ - خماريل. مست - الوٽ.

گهي ڪي حرف جر. ڏانهن - طرف. وٽ - پاسي.

گهيانٿو ڏ. ڪين خير جي خبر ڏيندڙ. ملاقات جو سَوَڻ

ڏيندڙ قاصد (ڪانءِ).

گهيٺ ڏ. پٺي - پوک - ڪيٺ. پوک واري زمين.

گهيٺي ٿ. پوک - فصل. آبادي. ڌنڌو - گذران.

عاد - ٿيٺي - روزمره جو وهنوار.

گهيٺ ڏ. ڪيٺ - پوک - پٺي - فصل. اها ايراضي

جيڪا پوک هيٺ آيل هجي.

گهيٺو ڏ. ضد - تيسو - گهيٺي. ٻار جو رسامو -

ڪروڌ. ڪل ڪل - ڪٽراڳ.

گهيٺو ٿ. سامان - ٻار (تجارت جو). هڪ واري ۾

آيل مال. جهاز يا پيڙي جو پور.

گهيٺ گهڻو نفعو ڪمائڻ. سوداگري مان ڪمائڻ.

سوپ ڪرڻ.

گهيٺو ڏ. نشو - خمار. نشي جو سرور. خمار جي موڱائي.

گهيٺو چڙهڻ نشو چڙهڻ - خمار چڙهڻ.

گهيٺائي ٿ. ڪيپرائي - ڪوپري. منڙ جو هڏي وارو پيالو.

گهيٺو ڏ. هيڃ - شوق. ماڻو - انگل. خوشي - موج.

گهيٺو ڪٽڻ انگل پورو ڪرڻ. سوپ ڪرڻ. فائدو

حاصل ڪرڻ.

گهيٺل. ڪيچلائي ٿ. ڪوٺس - حرڪت - مستي -

شرارت. مسخري. چلولائي.

گهيٺو ۾. حرڪتي - مستي خور - شرارتي.

چلولو. (ث. کچلي).

کچو. ذ. چانورن جي رب يا اتي مان ٺهيل ڀاڙ (جيڪو تيل ۾ تري کائجي).

کيدو. ذ. پکيءَ جو هڪ قسم.

کيد. ث. راند. اٽڪل - حرفت. چالاڪي. رمز - ٿل. هٿ نات.

کيداري. ص. رانديگر. چالاڪ - تجربڪار. حرفتي - اٽڪلي.

کيدائڻ. م. راند ڪرڻ - ڪڏائڻ. وندرائڻ.

کيدڻ. م. راند ڪرڻ. راند رهڻ. ڪڏڻ. وندرڻ. ٺينگ ڏيڻ.

کيدڻو. ذ. راند جو بال - ڌڙهو - کينهون.

کير. ث. نسل - پيڙهي - ڪيڙ - پهاڻي. اصل نسل - ٽولي - جماعت - ساٿ.

کير. ث. مبارڪ - واڌائي. ڪپڙي جي ٻن ڌرن کي ملائڻ واري ڪيل.

کير مبارڪ. ث. خوشيءَ جي واڌائي.

کيروڻ. ث. مبارڪون - واڌايون.

کير. ذ (ف. شير) ٿڻ مان نڪتل اڇو پاڻي - شير. ٽج. وڻن ٻوٽن جو کير جهڙو رس.

کير پٽ. ذ. آل اولاد. مال ملڪيت.

کير پياڪ. ص. ٽج ڌائيندڙ - شيرخوار.

کير ٿڙ. ذ. سنڌ جي الهندي پاسي وارن جبلن جي قطار.

کيرول. ث. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ٿل. ٿر ۾ ٿيندڙ هڪ ول ۽ ان جو ڏٺ.

کيرولي. ث. هڪ قسم جي ول.

کير گنڊ ٿيڻ. صلح ڪري هڪ ٽي وڃڻ. پاڻ ۾ رٿل پرڄي وڃڻ. ٺاه ٿيڻ.

کير پڙو. ذ. منائيءَ جو هڪ قسم (ماڻي مان ٺهيل پيڙ).

کير منڍي. ث. گهٺ جو هڪ قسم (تڪ سان چانديءَ جي منڍي جيڪا شاديءَ ۾ ويڙه سان گڏ ڪنوار کي پارائين).

کير ٺي. ث. کير. چانورن مان ٺهيل مٺو کائو - شيريني. کيرو. ص (ف. خير) ساڻو - بي حس (جسم). موڳو - واٽرو.

کيرو. ذ. ڪچڙن سنگن ۾ کير جهڙو پيدا ٿيل گوڏو. (ص) کيرپياڪ. وهڻ جي کاڌي لاءِ ساڻي ٻاجهر يا جوئر جو چارو. پلي جو هڪ قسم - نر پلو.

کيري. ث. چڙياڻي جي ٿڻ وارو گوشت.

کير. ث. ٻنيءَ ۾ آيل هر - ڪيڙيل زمين - ڪيڙي.

ڪيڙائڻ. م. زمين کي هر ڏيارڻ.

ڪيڙڻ. م. زمين کي هر ڏيڻ. زمين اُٿلائڻ. ڳولڻ - جستجو ڪرڻ. ووڙڻ.

ڪيڙو. ذ. وڏي ڍال - سپر.

ڪيڙي. ث. هر آيل زمين. ڪڙيل زمين (جنهن ۾ آبادي نه هجي). چاڪ يا چُن واري زمين جو قسم. ڍال - سپر. ڪيڙي ميڙي. ث. پگهر جو پورهيو - بچت سچت. ڪُل مال ملڪيت.

کيس. ذ. ٿلهي ڪپڙي جي خاص قسم جي اُٺاوت واري چادر (جيڪا وڃائڻ ۽ اوڍڻ جي ڪم اچي).

کيسانو. ذ. شهر نصرپور جو ڦٽڙي جي اعتبار سان نالو. کيسن ٺاهڻ وارو شهر. حيدرآباد ضلعي ۾ هڪ ديھ جو نالو.

کيسو. ذ (ف. ڪيس) قميص يا ڪوٽ وغيره جو گوڏو - جيب - گيدو.

کيسو کولڻ. سخاوت ڪرڻ - دل کولي خرچ ڪرڻ. کيسي. هٿ نه ليڪڻ - پرواهه نه ڪرڻ.

ڪيڪڙ: م. ڪيل هٿن (چادر يا اجرڪ جي پڙن کي).
 ڪيڪڙ: ٿ. خوشي-پلائي. عافيت-خيريت. سڪ سهنج.
 ڪينجهو: ڏ. پاڻي جي وهڪري ۾ پيل ڪنهن وڻ
 جون تاريون. ٿڙ وغيره جيڪي وهڪري کي رندائين.
 ڪينجهڙ: م. چڪن-ٿاڻن. اينگهائڻ.
 ڪينس: ٿ. ڪوٺس-هٿ چراند-حرڪت-شرارت.
 ڪينڪار: ٿ. پليڪار-خوش مرحبا-ڪيڪر.
 ڪينڪارڻ: م. ڪيڪارڻ-پليڪار ٿيڻ. خوش مرحبا ڪرڻ.
 ڪينهنون. ڪينهوڙو: ڏ. سٺ ۽ ڪپڙي مان ٺهيل
 بال-ڌڙهو.
 ڪيڻ. ڪيڻڻ: م. ڪاٺ (طعام، ٺوٺ). چوڳو ڪرڻ.
 ڪيڻ: ڏ. کاڌو-طعام-ٺوٺ-خوراڪ-غذا-چوڻو.
 ڪيو. ڪيڻو: ص. نشي ۾ خمريل-مخمور. متوالو.
 ڪيهه: ٿ. ڪه-ڌڙ-مٽي-ڌوڙ-رڪ.

ڪيڪڙ: ٿ. ٺاڻي جي ٿيلهي-هميائي.
 ڪيڪار. ڪيڪر: ٿ. پليڪار-خوش خير عافيت.
 آجيان-خوش آمدید. مزاج پرسي. آڌرڀاءُ.
 ڪيڪارڙ: م. آڌرڀاءُ ڪرڻ-پليڪار ڏيڻ-آجيان
 ڪرڻ-مرحبا چوڻ. خوش آمدید ڪرڻ.
 ڪيڪڙاڻ: ڏ. گدڙ لومڙ وغيره جون اُٺاڙون-ڏندن
 ڪڙڪائڻ جو آواز.
 ڪيڪڙاڻ ڪرڻ: ٽاسڻ کان پوءِ منتون آزيون ڪرڻ.
 ڪيڪڙو: ڏ. هڪ قسم جو سامونڊي جيت-سرطان (ع).
 ڪي ڪي: ٿ. ڪلڻ جو اڻ وڻندڙ آواز. اجائي ڪل-ڪچڪو.
 ڪيل: ڏ. تماشو-بازي. ناٽڪ. وندر. راند-ڪيڏ.
 ڪيل: ٿ. چادر يا اجرڪ وغيره جي پڻ پڙن کي پاڻ ۾
 ڳنڍڻ لاءِ خاص قسم جو رنگين يا اڇو بڻيو.
 ڪيلڻ: م. ڪيڏڻ-راند ڪرڻ. ڪيل ڪرڻ-تماشو
 ڪرڻ. وندر ڪرڻ. راند روند ڪرڻ.

گ

گاڇرو: ڏ. پٺاڻي گجرن جو ساڻو گاهه-گجرن جا پڻ.
 ڀرت ڀريل ڪپڙي جو هڪ قسم.
 گادي: ٿ. ويهڻ لاءِ ڪپڙي جي پراءِ وارو گاديلو-
 گدي. مسند-تخت. حڪومت جي نشست. گهوڙي يا
 اُٺ جي سنجڻ ۾ پاسي کان ڏيڻ لاءِ ننڍو وهائي مثل
 گاديلو.
 گاديءَ تي ويهڻ: مسند نشين ٿيڻ-تخت تي ويهڻ.
 وارث ٿيڻ.
 گادي نشين: ص. تخت تي ويٺل. مسند تي ويٺل.
 گاديلو: ڏ. چمڙي يا ڪپڙي جي ٿيلهي گادي. پلنگ

گ: ۱ (اچار 'گاف') سنڌي الف-بي جو ايڪيتاليهون
 اکر. فارسي جو چويهون اکر.
 گابار: ص. گابا چاريندڙ.
 گابو: ڏ. ڳئون جو ٿڙ. (ٿ. گابي).
 گان: ٿ. گسن يا گهجن سان ٿيل نشان. چتو-گان
 جو رهڙو.
 گاج: ٿ. گوڙ (ڪڪرن جي). گجڪار (پاڻيءَ جي).
 وڏو آواز. (گاج نشين = وڏي گوڙ واري). تيلي بچ.
 سرنهن جو هڪ قسم. گجي-جهڳ.
 گاج: ڏ (انگ) هڪ قسم جو سنهون سوتي ڪپڙو.

گاسي پيس: ٺ. گات مان ٿيل نقصان. لاه پاھ وغيره مان ٿيل نقصان.

گاسليت: ڏ. هڪ قسم جي پائيت جيڪا ٻرڻ جي ڪم اچي.

گاسو: ڏ. گات. ڪس- توت. نقصان.

گاهو: ڏ (ع. غاشيه) اُٺ جي پاڪڙي تي وجهڻ جو ڪپڙو.

گاڙو: ڏ. اُن وائڻ لاءِ وڏو ڇڄ.

گار: ڏ (سن. گرام) ڳوٺ- واهڻ. لڪائو- رهائش.

گاموٽي: ص. ساڳئي ڳوٺ جو رهاڪو- ڳوٺاڻي.

گار: ڏ (ف) قدم- وڪ.

گامڙو: ص. پنڌ ڪندڙ. تڪو هلندڙ.

گامڙو: ص. سڄار- سڄ ڳالهائيندڙ. مشهور.

ڪردار جيڪو سڄ ڳالهائيندو هو ۽ عام طرح ٻڌو.

سڄار: جي نالي سان مشهور هو.

گامو: ص. وڪ وجهندڙ- تيز هلندڙ. (گار- وڪ- قدم.

گائيا: ڏ. بيسن مان ٺهيل ٿلها مڙلا.

گانجو: ڏ. ڀنگ جي ٻج مان ٺهيل هڪ نشيدار شيءِ

(جيڪا موالي سُلَفي ۾ وجهي پيشن).

گانڊ غلامي: ٺ. ٻانهپ. حدڪان زياده خدمت. خوشامد.

گانڊو: گانڊو: ص. گيدي- بزدل.

گانڊوڇو: م. ڳنڍجڻ- وڇڙڻ. منجهڻ (سُٺ). ملڻ.

گانگت: ڏ. ڪاري (سمنڊ) جو هڪ جيت (جنهن جو

گودو رڌي کائجي)- جهينگو- حڪم.

گاه: ٺ. ڍڳي- ڳئون.

گاه: ڏ. ڳوٺ- واهڻ.

گاه ڪاتو: ڏ. قيدين جي حفاظت وارو پوليس ڪاتو.

گاه: ڏ (ف) هنڌ- جاءِ- جڳهه. وقت- ٿاڻو- مهل.

گاه بيگاه: ظ. وقت بوقت. مهلو ڪمهلو. هروقت.

تي وڃائڻ لاءِ ٿلهي پٿرائي. وڃائڻ لاءِ وڏو وهائو.

گاڙو: ص. گاڏي هلائيندڙ- گاڏير. پڪيءَ جو هڪ قسم.

گاڙو: ص. گڏيل- گڏوڇڙ. ملاوتي.

گاڙو ساڙو: ص. گڏيل- مرڪب. اڻ خالص.

گاڙو: ڏ. ڦيٽن تي هلندڙ ڪاٺ يا لوھ جو دٻو. ريل

گاڙيءَ جو دٻو. بار يوئڻ لاءِ ڇڪڙو. ننڍي گاڏي (ٻارن جي).

گاڙو ڦڪڻ: ڏکيو سڪيو وقت گذارڻ. جيئن تيئن

ڪري گذر سفر ڪرڻ. حياتي جا ڏينهن پورا ڪرڻ.

گاڙي: ٺ. ڦيٽن تي هلندڙ سواري (بيل گاڏي، گهوڙي

گاڏي، ريل، موٽر وغيره).

گاڙير: ص. گاڏي هلائيندڙ (عموما بيل گاڏي).

گاڙي واڙ: ص. گاڏي هلائيندڙ (عام طرح

گهوڙي گاڏي).

گاڙيلي: ٺ. بدن جي عضون جي سهڻي بيهڪ واري

زال- سهڻي موڪري بدن واري زال.

گاڙو: گاڙو: ص (ف) ڪٽي- ڌوبي.

گار: ص (ف) ڪندڙ. ٺاهيندڙ. وارو (لفظن جي آخر ۾

ايندڙ صفاتي پيچاڙي (جئن خدمتگار، گنهگار، يادگار وغيره).

گار: ٺ. فحش ڳالهه. بد زباني- دشنام. طعني ۽ ويڻ

جو ڳالهه.

گار ڳند: ٺ. بدزباني- فحش ڪلامي- دشنام طرازي.

گارڊ: ڏ (انگ) محافظ- پهريدار. پهرو ڏيندڙ سپاهي.

ريل گاڏيءَ جو هڪ عملدار.

گارو: ڏ. گڏيل مٽي (راڳي لاءِ). گپ. ٻه ملايل پنجهو.

گاروڙي: ڏ. نانگ پاليندڙ. نانگ جهليندڙ. نانگن جو

زهر ڪيندڙ. ڪڪيل تي جهاز وجهندڙ- مانڊو. ماهر

جوڳي (پري جوڳي جو لقب 'پريو گاروڙي'). وڏو

نشئي باز.

گاس: ٺ. گات. چيهو.

خصلت. هير. ڍنگ. رسم. ارڪان. سازن جي هڪ وڃت.
گتل، **گتو**، ص. قاتل. پابند. مشغول.
گتو، ذ. ٿلهي دفتری- پانو.
گتو، ذ. نشيدار شيخ (آفيم، ڀنگ، شراب) جي
 وڪري جو دڪان- پتو.
گتيوال، ص. گتي وارو- پتي وارو.
گتي، ث. محتاجي- غرض- لاچار. ڪاڇ- حاجت.
گتي پوڻ، ڪم پوڻ- ضرورت پوڻ. محتاج ٿيڻ.
گتل، ص. ويل- چٽ. گسي ويل.
گت ميت، ث. سمجهه ۾ نه ايندڙ ٻولي (عام طرح
 ”انگريزي“ ٻولي).
گنگڙو، ص. بُت ۾ پريل ۽ ٿلهڙو- ڊينڙو.
گت، ث. گسي- آڏ- نالي (بنيءَ کي پاڻي رسائڻ لاءِ).
گتل، ص. پرائو- جهونو- ڪم آيل. گسي ويل-
 ڪاٺ پيل.
گتل پيل، ص. جهونو- آزمودگار- تجربڪار.
گپ، ث. چڪڻ- راڻو. گارو. ڪوڙي ڳالهه. انواھ.
 ٻٽاڪ. بڪواس.
گپ جو ڪلو، ذ. بي زورو- بي پاڙو. پرمٽيو. ڦرڻو
 گهرڻو (مزاج ۾).
گپا گيهه، ص. ماڻهن جي ڳالهت- ڪلهي گس.
 سوڙھ- پيڙ- هجور.
گپائڻ، م. گهيڙائڻ- هڻڻ (جسم ۾). گپ ۾ ڦاسائڻ.
گپت، ص (سن) لڪل- ڳجهو- پوشيدو. خفيہ.
گپ چٽ، ث. ماڻ ميت- خاموشي. لڪ چپ.
 گنگ ٻوڙ.
گپ شپ، ث. ٻٽاڪ سٽاڪ. ڪيل يوگ. ڊاڙ ٻٽاڪ.
گپڻ، م. گپي پوڻ- گپ ۾ ڦاسڻ. ڪنهن ڪم يا
 مصيبت ۾ ڦاسڻ. گهيڙڻ (جسم ۾).

گامی گامی، ظ. ڪڏهن ڪڏهن- بمضي بمضي.
 ڪنهن قصاني- اتفاق سان.
گاهه، ذ (ف. گياه) ساوا يا سُڪل ڪڪ ڪانا. مال
 جي چاري لاءِ ڪڪ ڪانا.
گاهه دالو، ذ. چوپائي مال جو چارو.
گاهه ڪاڻو، جانورن وانگر ٿيڻ. بيوقوفني جو ڪم
 ڪرڻ. اجائي ڳالهه ڪرڻ.
گامی، ص. گاهه ڪندڙ. گاهه وڪندڙ. (ث. گاهيائي).
گاهلو، ذ. ڳاهت- هجور- انبوھ. ھل ھنيس. ماڻھن
 جو ھل ۽ گھڻائي.
گاه، ذ. هستي. آڪڙ- وڏائي- غرور- فخر.
گاڻڪ، ص. راڳي- گوڀو- ڳاڻو.
گاڻو مائو ٿيڻ، منجهڻ. دل من هڻڻ. ڍڄڻ ۽
 ڊپ ڪرڻ.
گپ، ذ. ڀنڊن ۾ مچيءَ جو کاڌو.
گجڻ، م. ڪنهن کاڌي جي شيءِ جو سينوارجي
 ٿنڊڻ ۽ ٻوڙيا ڪرڻ.
گجڙ، ذ (ف) آتش پرست پارسي (ايران جو رهاڪو).
 (ص) وڏو مالدار ۽ مغرور. (اسم خاص) ماڻهو جو نالو.
گجرو، ص. جبرو- زور وارو- ڳرو. ڏاڍو.
گجرو، ذ. جهنگ يا جبل ۾ چوڻائي مال لاءِ برسات جي
 بچاءَ ٺهيل اجهو. اولو- ڍڪ. اُس يا مينهن کان بچاءَ لاءِ
 آڏو تنگيل ڪپڙو وغيره. ٿلهي رلي.
گجڙي، ث. بگري (بغلي). فقيرائي گوڙي. پراڻا ڪپڙا.
گجڻ، **گجڻ**، م. جهنگورڻ- لڀڻ. جُڻو ڪرڻ (کاڌو).
 ڪڍو ڪرڻ. ڪنهن کاڌي جي شيءِ ۾ هٿ وجهي
 گڏڻ. جُهڻ.
گجول، ذ. بلوچن جو هڪ قبيلو.
گت، ث (سن) چال. حرڪت- حالت. عادت- خوءَ-

گجڻي ڦارڻ: حوصلو ڪرڻ. وڏي حوصلي وارو ٿيڻ.
جگر ڦارڻ.

گجڻ: ذ (ف) چُن - سڙهي (عمارتي ڪم ۾ ايندڙ).
چُن: ريتي جو گڏيل گارو.

گجڪاري: ٺ. چُن جو ڪم.

گجڻ: م. گچي پوڻ - گپ ۾ ڦاسڻ. گپ ۾ پيهي
ويڃڻ. گچڻ.

گدڻ: ٺ. وڻ جي ڪل يا ميوي جو رس.

گدڻ: ٺ. گڏ (اتي ڏڪر راند ۾ کوٽيل ننڍڙي گڏ).

گل - سڄ (بلورن راند ۾).

گداه ص (ف) فقير - پيڻو - منگتو. (ٺ) پڻ منگ -
بيڪ. خيرات.

گداگر: ص. بيڪ وٺندڙ - خيرات وٺندڙ - پيڻو - منگتو.

گداگري: ٺ. پڻ منگ - خيرات - گدائي - بڪيا.

گداڙي: ٺ. "گدڙ" جي مادي.

گداز: ص (ف) ڳاريندڙ. نرم. پڪهريل - ڳريل. (ذ)

ڳارو. سوز. نرمي.

گداز ٿيڻ: ڳرڻ - رڃڻ. نرم ٿيڻ.

گدامڙ: ذ (انگ) ڪوٺي. وڪار. پاندو (وڪر يا جنس

رڪڻ جو). انبار - ڍڳ. ذخيرهو.

گدامري: گدامڙي: ٺ. "آمري" جي وڻ جو
ڦڙ - آمري.

گدائي: ٺ. پڻ - منگ - بيڪ - خيرات.

گدرو: ذ. هڪ ول جو ڦڙ - خربوزو.

گدري: ٺ. ننڍو گدرو - ريڙو.

گدڙو: ذ. هڪ قسم جو مشهور جهنگلي جانور -

شغال - سيار.

گد گد: ٺ. بي انتهائي خوشيءَ جي حالت.

گد گد ٿيڻ: خوشيءَ ۾ پٺڻ - نهايت ئي خوش ٿيڻ.

گپوڙو: ذ. ڪوڙو افواهه. بهتان. افواهي ڳالهه. ڪوڙو
دلاسو - ڏٺو.

گچ: ٺ. ڦيڻ - گچي - جهڳ.

گچ: ذ. زناني چولي جو هڪ قسم - ڪنجرو. (سن)
هائي - ڦيل.

گچ: ذ. پڪيءَ جو پيٽ - معدو - گچي.

گچ ڀرڻ: ڍٽو ڪرڻ - پيٽ ڀرڻ. فائدو حاصل ڪرڻ.

گجڙ: ٺ. هڪ قسم جو اوڀڙ (پاڇي آچار وغيره ۾

ڪم اچي. ٻه قسم: سنڌي پٽائي گجڙ، ۽ لاهوري گجڙ).

گجڙ: ٺ. سهڻي زال - حسين عورت. مينهن جو هڪ قسم.

گجڙ: گوجڙ. ذ. هڪ ذات ۽ قبيلي جو نالو.

گجرات: ذ. پاڪستان جي هڪ ضلعي جو نالو. ڀارت

جي هڪ صوبي جو نالو.

گجراج: ذ (سن) وڏو هائي - شاهي هائي.

گجري: ٺ. "گجڙ" قوم جي عورت. سهڻي زال -

حسين عورت - گجڙ. هڪ راڳني جو نالو.

گجڪار: ٺ. شينهن هائي وغيره جانور جي وڏي رڙ.

پائيءَ جي وڏي وهڪري جي گاج.

گجگاه: ص. گهاٽو (جهنگ) اجهڳ - تمام گهڻو يا

تمام وڏو (جهنگ). وڏو پائي.

گجگوڙ: ٺ. ڪڪرن جي گوڙ. هائي يا شينهن جي

گوڙ. گجڪار.

گجموٽي: ذ. وڏو موٽي.

گجميل: ذ. رُڪ.

گجڻ: م. گجڪار ڪرڻ (شينهن) گوڙ ڪرڻ. گجگوڙ

ڪرڻ. ڪاوڙ مان هڪلون ڪرڻ. ڳڙڻ.

گچي: ٺ. ڦيڻ - جهڳ. کير صابن وغيره جي جهڳ.

گچي: ٺ. پڪيءَ جي ڳچيءَ هيٺيان گول ڳوٺري (جنهن

۾ چوڳو چوڻو جهلي ۽ هضم ٿئي).

گڏائي، ٿ. ميرائي، ڪچرائي، گندائي، ڪن ڪچرو.
 گڏلو، ص. گند غلاطت سان ڀريل، مٽيءَ هالو، ميرو.
 ڪنو، غليظ - ڪچرو. (ٿ. گڏلي).
 گڏو، م. زور سان چيائين - ٿسڻ، سٽيءَ سان نشان
 ڪرڻ، ڦٽڻ، زور سان ڀرڻ، زخم کي ڏيڻ.
 گڏو، ڏ. گهڻي ڪپهه واري ٿلهي پٿرائي، گاديلو.
 گڏو، ڏ. مڪ - ٽوڻشو.
 گڏوڏو، ڏ (ع. غدود) رت پونءِ گڏيل مادو، جسم ۾
 نرم مادي وارو وڌيل ڳوڙهو.
 گڏوڏي، ص. روڳي - ڪچرو.
 گڏي، ٿ. ننڍڙو گاديلو، گادي.
 گڏي، ٿ (راند ۾) ڪپت - ويساه گهاتي.
 گڏيار، گڏيرو، ص. راند ۾ دغا ڪندڙ.
 گڏيخور، ص. گڏيرو.
 گڏيا، ٿ. مقعد - چٽ.
 گڏيلو، ڏ. گاديلو - گڏو.
 گڏا، ظ. پيڙو - پٽ، جٽ، شامل - شريڪ، گڏيل -
 مليل، سان، مجموعو، جملي.
 گڏوچڙو، ظ. گڏيل - مليل، گاڏر ساڙو.
 گڏي، ٿ. اتي ڏڪر راند لاءِ ڪوتيل ننڍڙي ڪڏ - گل،
 بلورن راند جو سڄ، ننڍي ڪڏ، زمين ۾ ڪوتيل ننڍڙي اُڪري.
 گڏ ۾ گڏل هڻڻ، ننڍيءَ عمر جو هڻڻ - نا بالغ هڻڻ.
 جو تمام ننڍو هڻڻ.
 گڏا، ٿ. فصل مان غير ضروري گاه ڪڍڻ لاءِ رنبي سان
 ڪوتائي، ڏاڍي مار (جنهن ۾ هڏ گڏ ضريجي پون) -
 ٽيهه ڪڍڻ.

گڏ ڪڍڻ، فصل مان رنبي سان ڪوتي گند گاه
 ڪڍڻ، ڏاڍي مار ڏيڻ.
 گڏائڻ، م. ملائڻ - شامل ڪرڻ - پيڙو ڪرڻ.

ملاقات ڪرائڻ.
 گڏائڻ، م. ڏاڍي مار ڏيارڻ، ڪٽائڻ سٽائڻ.
 گڏجائي، ٿ. ميل - ميلاپ، ملاقات، اجتماع، انتظامي
 صلاح مصلحت لاءِ ميٽنگ.
 گڏجڻ، م. ملڻ - رلڻ ملڻ، پيڙو ٿيڻ، شامل ٿيڻ.
 ملاقات ڪرڻ، يڪ مشق ٿيڻ، ڪيڪارڻ، شريڪ ٿيڻ.
 گڏڙ، ٿ. هڪ قسم جو ٿڌندڙ ڪينئون (اڇي رنگ
 جو، عام طرح اناج ۾ ٿئي).
 گڏو، م. گڏي چڏڻ - ملائڻ - گڏوچڙ ڪرڻ، جمع
 ڪرڻ - جوڙ ڪرڻ، شامل ڪرڻ، ڳنڍڻ.
 گڏو، م. گڙها پتر سٽي ڪٽي پورڻ، ٻنيءَ جي گڏ
 ڪرڻ - فصل مان اجايو گاه گند ڪڍڻ - گڏ ڪڍڻ.
 سٽڻ - پڇ ڪڍڻ - ڏاڍي مار ڏيڻ، هڏ گڏ پيڇڻ.
 گڏو، ڏ. ڪانن جي وڏي ڀري - بند (ڪانن جو)، سٽو.
 گڏو، ڏ. اڳڙين مان ٺهيل بوتو (چوڪرين جي راند
 لاءِ)، بُت (ڪپڙي جو) - پتلو.
 گڏوڻ، ڏ. پتل جو ٺهيل لوتو، ننڍو لوتو (ڪنجهي يا
 پتل جو).
 گڏو، ڏ. هڪ مشهور جانور - غر - گر، (ص) گڏو
 جهڙو نثر - ضدي، بيوقوف - پوک.
 گڏهيائي، گڏهپڻو، ٿ. بيوقوفِي، نثرپائي، اجايو فد.
 گڏو، م. پيرين پوڻ، ڪم ڪڍڻ لاءِ ضدي ماڻهو
 جي خوشامد ڪرڻ.
 گڏو، وارا ٿي، ڏ. اجايون ڳالهيون - پٽاڪون.
 اينگو ڳالها.

گڏي، ٿ. مقعد کي اگر لائڻ.
 گڏي ڏيڻ، اگر ڪرڻ - هشي ڏيڻ، چُرچ ڪرڻ.
 گڏي، ٿ. ڪپڙي يا اڳڙين مان ٺهيل ننڍڙو بُت
 (چوڪرين جي راند لاءِ)، سُهڻي عورت، نازڪ

نفيس عورت..

گڏيل؛ ص. مليل-جملي. پيڙو-گڏ. گاڏڙ.

گڏيل وياڄ؛ ذ. وياڄ جو هڪ طريقو (جنهن ۾ اصل مور جي وياڄ تي به وياڄ چڙهندو).

گڏ؛ ث. وڻ جي پاڙ (جيڪا وڻ ۾ ٿڙ وڻ بعد زمين ۾ رهجي وڃي)-ڪٽ.

گڏلو؛ ذ. اندران ڪپهه ڀريل چولو، صدي يا ڪوٽ (سيءَ کان بچاءُ جو لباس).

گڏو؛ ص. ٻن جنسن يا ذاتين مان پيدا ٿيل نسل-پسڙ. گڏ؛ ذ (سن) ڳڙه-ڪوٽ-قلمو.

گڏڙو؛ ذ. ننڍڙو گڏ-ننڍو ڪوٽ. ٿڙ ضلعي ۾ هڪ شهر.

گڏاڙو؛ ث (ف) عرض-منت-سوال.

گڏاڙو؛ م (ف) لنگهائين. پار ڪرڻ-اُڪارڻ. ڪاٺ (وقت). گهارڻ-بسر ڪرڻ. حياتيءَ جا ڏينهن پورا ڪرڻ-فوت ٿيڻ.

گذاري وڃڻ؛ مري وڃڻ-فوت ٿيڻ. گذارو؛ ذ (ف) گذران-گذر سفر. پيٽ گذر. وقت گذارڻ جو حيلو. تڳاءُ. جياپو. نباه.

گذارو ڪرڻ؛ ڏکيا سکيا ڏينهن ڪاٺ. حياتيءَ جا ڏينهن پورا ڪرڻ. جهڙو تهڙو گذران ڪرڻ.

گڏڙ؛ ذ (ف) لنگهه. وات-رستو-گس. نباه. جياپو. گذران.

گذر بسر؛ ذ. کاڌو پيئو-ڌنڌو ڌاڙي-پيٽ گذر. نام لڪاڻو-رهائش.

گذر ڪرڻ؛ وقت ڪاٺ. ڪفايت سان هلڻ. نباهن. گهارڻ گذارڻ. فوت ٿيڻ.

گذران؛ ذ (ف) گذارو-نباھ. جياپو. پيٽ گذر. ڌنڌو-روزگار. پورهيو ڪارھيو. جياپي جو وسيلو.

گذرگاه؛ ذ (ف) رستو-لنگهه. وات.

گذرڻ؛ م. وڃڻ. لنگهڻ. اُڪرڻ. پار ٿيڻ. نباهڻ.

ڪٽجڻ (وقت). بسر ٿيڻ (حياتي). فوت ٿيڻ.

گذري وڃڻ؛ لنگهي وڃڻ. اُڪري وڃڻ-پار ٿيڻ.

گذري؛ ث. گذريل وقت-ماضي. جيڪي ٿي ويو.

گذشتہ؛ ص (ف) گذريل-ويل (وقت).

گر؛ ص (ف) ٺاهيندڙ؛ لفظن جي آخر ۾ ايندڙ صفاتي پڇاڙي (جيئن ڪاريگر، زرگر وغيره).

گر؛ ث. سڀني مٽيءَ مٿل مير جيڪو بدن تي چنبڙي. جانورن جي هڪ بيماري.

گر ولڻ؛ پئسي ڌوڪڙ ۾ ڪمي ٿيڻ-اڻهوند ٿيڻ. مفلسي ٿيڻ. جُوکائي ٿيڻ.

گر؛ ث. ڪُٽي جي آهستي آواز واري پُونڪ.

گر ڪرڻ؛ ڪٽي وانگر لاڳيتو پونڪڻ. ضد ڪرڻ-گهي ڪرڻ.

گر؛ (سن) گرو. استاد. قاعدو-اصول. نُڪتو. هُتر. فن. حيلو. ٿڙ جي هڪ وڃت.

گراڻ؛ ث. چيچ ۾ آڱوٺي جي وچ واري ماپ-گرانٽ. گراڙو؛ ذ. سارين جي بيجي جي هڪ مٺ جيتري.

مُوڙي (جنهن مان هڪ هڪ ٿيلو ڪري وهر ڪجي). گراڙي؛ ث. ڏندن واري چرخي (مٿين جو هڪ پرزو).

گراڪ؛ ذ. گراهڪ. خريدار. گرام؛ ذ (سن) راڳ جي سُرن جي لٽي. (انگ) تور جو هڪ ماڻ يا ماپو.

گرامر؛ ذ (انگ) صرف ونحو. صرف ونحو جو ڪتاب-وياڪرڻ.

گراموفون؛ ذ (انگ) رڪارڊن وڃائڻ جي مشين-فونو. گرامي؛ ص (ف) پيارو-محبوب. بزرگ-مڪرم.

وڻندڙ-پسند.

گريچ: ٺ. گاج- گجگوڙ. ڪڪرن جي گوڙ.
 گريجا (ٺ). گريجو: ڏ (پرتگالي) عيساين جي
 عبادتگاه- ديول- ڪليسا.
 گرد: ٺ (ف) دڙ. دڙو- مٽي- خاک. (ص)
 گردندڙ- گهمندڙ.
 گرد آلود: ص. مٽيءَ هائو- دڙو وارو- دڙ پيل.
 گردوغبار: ڏ. دڙو مٽي- دڙ ڏند.
 گرد: ڏ (ف) آسپاس- چوڌاري.
 گردا گرد: ڏ. چوڌاري- اردگرد- آسپاس.
 گردويش: ڏ. آسپاس- چوڌاري.
 گردو تواج: ڏ. آسپاس جو علائقو. شهر جو آسپاس.
 گرداب: ڏ (ف) ڪن (پاڻيءَ جو).
 گردان: ص (ف) ڦري گهري پنهنجي جاءِ تي موٽي
 ايندڙ. (ڏ) گرامر موجب فعل جو عدد، جنس ۽ زمان
 جي حالت ۾ ڦيرو.
 گردباد: ڏ (ف) هوا جو ڦيرو. وڇوڙو.
 گردش: ٺ (ف) ڦيرو- گهمرو. دور. انقلاب. زماني
 جو چڪر. مصيبت.
 گردش آيار: ٺ. ڏينهن جو ڦيرو. نياڳ- بدبختي.
 گردش دوران، گردش زمانه: ٺ. زماني جي
 گردش. بدقسمتي.
 گردش ۾ هئڻ: رولي ۾ هئڻ- چڪر ۾ هئڻ.
 گردن: ڏ (ف) ڪنڌ- ڳاٽو. گلو- ڳچي.
 گردن ڏيئي: ٺ. مارڻ لائق- واجب القتل.
 گردو: ڏ. گڙدو- بڪي.
 گردو: ڏ (ف) گولائي- گهيرو- دائرو.
 گردون: ڏ (ف) آسمان- چرخ- فلڪ- آڪاس.
 گردِي: ٺ (ف) ڦيرو- چڪر. مرڪب لفظن جي آخر
 ۾ ڪم ايندڙ لفظ (مثلا ”آواره گردِي“ وغيره).

گرامي قدر: ص. بزرگن جي طاقت وارو. بزرگ جي
 لاءِ تعريفِي لفظ.
 گران: ص (ف) مهانگو. ڳرو- وزندار. ڏکيو.
 گرانبار: ص. بار هيٺ دٻيل. ميوي دار. دولتمند.
 گرانيها: ص. ڳري ملهه وارو. قيمتي- املهه.
 گران خاطر: ص. دل تي بار ڪندڙ. اڻ وڻندڙ. ناراض.
 گرانيمايه: ص. قيمتي- املهه.
 گراني: ٺ (ف) مهانگائي. ڳوراڻ.
 گرانت: ٺ (انگ) عطيو. منظوري.
 گرانت: ٺ. آڱوٺي جي چوٽي کان وٺي ننڍي آڱر جي
 چوٽيءَ وچ واري وٿي- گراڻ.
 گرانت مٽيو: ص. گرانٽ جيڏو. بندرو. ننڍڙي قد
 وارو. ٻاراڻي لوڪ ڪهاڻي جو هڪ ڪردار.
 گرائو: ص. ڪپڙو اٿندڙ- ڪوري. هڪ قبيلي جو نالو.
 گراه: ڏ. کاڌي جو اهو مقدار جيڪو وات ۾ وجهي
 ڇاڙهي کائي سگهجي- گرائه. ڳتو- نوالو- لقمو.
 گراه ڏيڻ: ٺورو کاڌو ڏيڻ. ڪفالت ڪرڻ.
 گراهڪ: ڏ (ف. گاهڪ) خريدار. سؤدو ڪندڙ. طلبگار.
 گراهڪي: ٺ. خريداري. سؤدو ڏيڻ وٺڻ. واپار.
 گرڻ: ڏ (ف) ٻلو.
 گرڻ ڇشم: ص. ٻلي جي اکين جهڙو- شيرو (اهڙو
 ماڻهو بيوفا سمجهيو وڃي).
 گرڻ مسڪين: ص. ڏسڻ ۾ غريب پر اعمالين
 حرڪتي- ميسٽو.
 گرڻي: ٺ. ڪپڙي جو هڪ قسم (جيڪو سنڌ ۾ الجي).
 گرڻ: ڏ (سن) پيٽ- ڳپ. حمل.
 گريونتي: ٺ. حامله- پيٽ سان- ڳورھاري.
 گريفي: ص. پيٽ سان- حامله.
 گرڻ: ڏ (سن) ڳنڍ. ڪپڙي جي ڳنڍ (پشن ٻڌڻ لاءِ).

جهت پٽ.
گرمجوشي، ٺ. اٽسء- اڪير- خوشي. حُب-
محبت، جوش- سرگرمي. ڪوشش.
گرم سرد، ص. ڪوسو ٿڌو. چڱي مني. تنهن
سوسو (پالي).
گرم ڪرڻ، ڪوسو ڪرڻ. تپائڻ. ڪاوڙائڻ.
جوش ٿيارڻ.
گرمٽ، ٺ. سوراخن ڪيڏ جو هڪ اوزار.
گرمگي، ٺ. سڪن جي پوتر ڪتابن جو رسم الخط.
گرمي، ٺ (ف) ڪوساڻ- حرارت- تپش. باهه.
سيڪ. اونھاري جي موسم- آرهڙ. ڪاوڙ. جوش.
گرمي چنڊڻ، ڪاوڙ لاهڻ. سزا ڏيئي دل ٺارڻ.
گرمي سڙي، ٺ. ٿڌي ڪوسي. ڌڪ سڪ.
گرنار، ڏ. جهوناڳڙھ (ڀارت) شهر لڳ هڪ جبل.
هندو جوڳين شرنارٿين جو هڪ پوتر آستان.
گرناري، ص. گرنار جو رهاڪو. جوڳي فقيرن جو
هڪ پنٿ.
گرنٺ، ڏ (سن) ڪتاب- پستڪ. سڪن جو پوتر
ڪتاب (جنهن ۾ گرونانڪ ۽ ٻين جا سلوڪ ۽ ٻجن
لکيل آهن)- پوٽي.
گِرڻ، ٺ. دلي مٺ وغيره جوڳجي وارو حصو. پڳل
دلي مٺ جي ڳچي (جنهن تي دلو يا مٺ رکجي).
گِرڻ، ٺ. ڏيڻ. راڻو- گپ.
گِرڻ، م. ڪٽي جو آهستي لاڳيتو آواز ڪرڻ- گير
ڪرڻ. بڪ ڪرڻ. ڪڙڪڻ.
گِرڻي، ٺ. چرخي- ڪڇي. پُوڻ (ڪوهه مان پائي
ڪيڏ جي چرخي).
گِرڻو، ص. گر لڳل- ميرو. گڏلو. مٽيءَ هائو.
خيرانجهڙو (رنگ). (ٺ. گري).

گِرڙ، ڏ. هڪ خيالي پکي جو نالو.
گِرڙيڪ، گِرڙيڪي، ڏ. تمام وڏو پکي.
گِرڙاٺ، ڏ. گِرڙ جو وڏو آواز. پيٽ ۾ بادي ڀرجڻ
جو آواز.
گِرڙال، ٺ. هڪ قسم جي جهنگلي وڻ.
گِرڙو، ص. ٿوري گر لڳل. گرو- گڏلو- ميرو.
(ٺ. گِرڙي).
گِرڙو، ڏ (ف. غراره) نڙيءَ تائين وات ڀريل وڏي
گِرڙي. هڪ ذات جو نالو.
گِرڙي، ٺ. وات جي صفائي لاءِ وات ۾ پائي جو ڍڪ
پري اڇلائڻ- غرغره.
گِرڙ، ڏ (ف) لوهه جي لٺ سان ڳنڍيل لوهي گولو
(هڪ قسم جو جنگي هٿيار).
گِرَسَنگي، ٺ (ف) بڪ. هوس.
گِرَسَنڊ، ص (ف) بڪيو. حريص.
گِرِيت، ٺ (ف) پڪڙ- وڻ- جُهَل. روڪ.
اعتراض. پڇاڳاڇا.
گِرِفتار، ص (ف) پڪڙيل- جهليل- قابو. اسير.
قاتل. عاشق.
گِرِفتاري، ٺ. پڪڙ- جُهَل. قيد- بند- اسيري.
گِرگ، ڏ (ف) بگهڙ- ناهر. (ص) وڏو ظالم. وڏو
چالاڪ. حرفتي.
گِرگلو، ڏ. جُوئر جو هڪ قسم. ڪڻڪ جي اٽي مان
ٺهيل مينو گولو. هڪ ذات جو نالو.
گِرگ، ٺ (انگ) چوڪري.
گِرلس اسڪول، ڏ. چوڪرين جو اسڪول.
گِرْم، ص (ف) ڪوسو. تتل. تازو رڌل (ڪاڌو).
ناراض- ڪاوڙيل.
گِرما گرم، ص. ڪوسو. تازو (ڇلھ تان ٺٽل). تتل.

مشهور درويش ميوڻ عبدالرحيم گرهوڙي مدفون آهي).
گري ۱. ٿ. ڪاٺي، ڪمند، اگر وغيره جو سنڌ يا ٻن
 سنڌن جي وچ وارو ٽڪر- ڳري- ٻُل.
گريبان ۱. ص (ف) روئندڙ.
گريبان ۲. ذ (ف) پهرائ يا چولي جو اڳ وارو ڳچي جو
 حصو. اڳو (چولي يا پهرائ جو)- دامن.
گريبان مان جهلڻ ۱. دامن مان جهلڻ، باز پرس
 ڪرڻ. تقاضا ڪرڻ. پڪڙڻ- جهلڻ.
گريبان ۾ منهن وجهڻ ۱. پنهنجي اندر ۾ جهاتي پائڻ.
 پنهنجا ڪرتوت ڏسڻ.
گريبي ۱. ٿ. ٻوڙ جي مٿان وارو سٺپ. شوروو- رَس
 (ٻوڙ جو).
گريز ۱. ذ (ف) ڀڄڻ- پاڇ- فرار. پاسو- پرهيز.
گريز ڪرڻ ۱. پاسو ڪرڻ- ٽارو ڪرڻ- ڪنارو
 ڪرڻ.
گريزان ۱. ص (ف) ڀڄندڙ- پاسو ڪندڙ- ڪناري ڪش.
گريو ۱. گريه ۲. ذ (ف) روج- روئڻ- رودن- راڙو.
گريه و زاري ۱. ٿ. روج- پٽڪو- ماتر.
گريو ڪرڻ ۱. روج راڙو ڪرڻ- ماتر ڪرڻ. حشر مچائڻ.
گڙ ٻڙ ٿ ۱. گڏوڇڙ. هيٺ مٿي. بدانتظامي. هل
 هنگامو. مونجهارو- رولو. پيٽ ۾ وٽ ست.
گڙڙ ڪرڻ ۱. رڳڙو ڪرڻ. رولو وجهڻ. مانڌاڻ مچائڻ.
 هل بکيڙو ڪرڻ.
گڙڙ ٻڙ ۱. ذ. گيت ڏيڻ جي حالت- ڪاٺي وڃڻ. هڙپ.
گڙدو ۱. ذ (ف. گرد) گڙدو- ٻُڪي. حوصلو.
گڙدولي ۱. ٿ. ڦيري- چڪر. بازولي- ڪلابازي.
گڙدي ۱. ٿ. پيڙ- رش- پيهه. ڦيرو- چڪر. بازولي.
گڙڪڻ ۱. م. زور سان وهڻ (ٻاٺي). وڏي آواز سان وهڻ.
گڙڪڻ ۲. م. گڙ گڙ ڪرڻ (چلم، حقو).

گرو گنجو ۱. ص. علم رواجي. جهڙو تهڙو.
گرو ۱. ص (سن) معزز. عزت جوڳو شخص (پيءُ يا
 استاد وغيره). ڌرمي سکيا ڏيندڙ. استاد.
گرو گهٽال ۱. ذ. اهو گرو جنهن جي اڳيان گهنڊ وجهندو
 هلي. ڪامل استاد. تمام چالاڪ.
گروپ ۱. ذ (انگ) ٽولو- جٿو.
گروس ۱. ذ (انگ) ٻارهن ٻڙن (تعداد).
گروڙ ۱. گروڙ ۲. ٿ. شينهن جي گجڪار- گجگروڙ.
گروڙي ۱. ٿ. گروڙي- غرغره.
گروه ۱. ذ (ف) جماعت- ٽولو. جٿو. فرقو.
گروه بندي ۱. ٿ. ٽوليون ٺاهڻ. هر هڪ قسم کي الڳ
 ڪرڻ. فرقي بندي.
گروي ۱. ص (ف) گهه رکيل- رهن. رقم وغيره جي
 عيوض ۾ رکيل گهه وغيره.
گروي رکڻ ۱. ورتل رقم جي عيوض گهه، زمين وغيره
 امانت طور رکڻ. عيوضي ۾ رکڻ. رهن رکڻ.
گرويدگي ۱. ٿ (ف) عاشق ٿيڻ.
گرويدو ۱. ص (ف) مائل- راعب- پسند ڪندڙ. عاشق.
گرو ۱. ٿ (ف) گندي. ڏکيائي. کيسو- هڙ. شعر جي
 ٻي مصرع.
گروه ۱. ذ (سن) نظام شمسي ۾ شامل سيارا (ڪيتو.
 راهو، ورهسپت، شڪر، منگل، سينيچر، ٻڌ، قرتي،
 چنڊ). منسحوس سيارو (چنچر، منگل، راهو).
 گرانهن- نوالو- لقمو. ڳيو (مانيءَ جو).
گريهستي ۱. ٿ. گهرو زندگي. حياتي. دنيا جا معاملو.
گرهن ۱. م (سن) چنڊ يا سج جو جهلجڻ.
گرهن جو اثر ۱. ذ. ڪنهن عضوي تي چنڊ يا سج
 گرهن جي اثر ڪري ٿيل نقص.
گرهوڙ ۱. ذ. تعلقي ڪپري ۾ هڪ مشهور ڳوٺ (جتي

گڙڪو: ذ. زور سان پاڻي وهڻ جو آواز.

گڙڪو: ذ. چلم يا ٺٽي جو ٻڙڪو.

گڙگاڻ: ذ. پاڻي جي وهڪري جو زور سان آواز.

گڙ گڙ: ث. گاڏي وغيره جو آواز. ڏاڍو آواز. زور سان ڳالهائڻ. ٺُل - بڪ بڪ.

گڙ گڙ: ث. اجاڻي مغزمري - يخي. بڪ بڪ.

گڙ گڙ: ذ. چلم ٺٽي وغيره جو آواز. ڀيٽ ۾ آواز.

گڙنگ، گڙنگ: ص. وڏو، اوچو، وسيع، ڊنگ. (اصطلاحاً) وڏو اٺ.

گڙو: م. گوڙ ڪرڻ. ڳڄڻ. مست اٺ جو آواز ڪرڻ.

گپ گارو ڪنو ٿيڻ. زمين پُسن (ريج سان).

گڙنگ: ذ. وڏي قد وارو اٺ.

گڙ: ذ (ف) ڪپڙي مٿن لاءِ هڪ وال جي لوهي سينج.

تندن واري ساز جي وڃائڻ لاءِ ڪمان (ستار، سارنگي،

سُرنڊو وغيره ساز) - گڙي. بندوق جي نالي صاف

ڪرڻ لاءِ سينج. تير. واه جي پاڻي کولڻ يا بند ڪرڻ

جو در. آسري لٿو (وڻ). ٻاڙ - ٻٽاڪ - لاف.

گڙ ڪرڻ: ستي ڪٽي سڌو ڪرڻ.

گڙند: ذ (ف) ايذاء - تڪليف - اهنج. نقصان. ٽوٽو.

گڙي: ث. ننڍي ماپ وارو گڙ. ٻاڻ - تير. لاف - لٻاڙ.

گڙيون هڻڻ: ڪوڙ هڻڻ. ٻٽاڪون هڻڻ. لاف زني ڪرڻ.

گڙيت: ث (انگ) سرڪاري حڪمن جي اشاعت

ڪندڙ اخبار.

گڙيده: ص (ف) ڏنگيل - ڪڪيل.

گڙير: ذ (ف) علاج - حيلو - تدبير - چارو.

گڙين: ص (ف) پسند ڪندڙ. مرڪب لفظن جي آخر

۾ ايندڙ (جيئن خلوت گڙين وغيره).

گس: ذ. وات - دڳ - راه - رستو. پيڇرو. لنگهه.

گس لائڻ: وات ڏيکارڻ. سنئين راه ڏسڻ. رهنمائي

ڪرڻ. هدايت ڪرڻ.

گس: ث. دز - لت. ڊسٽر.

گسار: ص (ف) هٿائيندڙ - دفع ڪندڙ. پيئندڙ.

صفا تي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ (مثلاً غمگسار، ميگسار وغيره).

گسائڻ: م. گهڻ - مهڻ. رهڻ.

گسائڻ: م. غير حاضر رهڻ. نٿائڻ. پاسو ڪرڻ.

گسائي: ث. گهڻ جو عمل. گهڻ (اوزار وغيره) تڪي

ڪرڻ لاءِ. مهٽ.

گسائين: ذ (هندي) سوامي. سنت. پهتل سادو.

گستاخ: ص (ف) بي ادب. حجت. بيشرم.

گستاخ ڪرڻ: حجت ڪرڻ. چڙو واڳ ڇڏڻ. مٿي

تي چاڙهڻ.

گستاخي: ث (ف) بي ادبي. حجت. بي حياتي. بداخلاقي.

گسير: ث. گيسر - دير. ڀر - سُستي. سيڙپ.

گسِرڻ: م. رڙهڻ - سِرڻ. رڙهيون پاڻي رڙهڻ.

گسڙ: ث. ڏڏڙ - ڏوڙ. ڊسٽر. ڪڇي زمين واري مٽي.

گسڪڻ: م. ڪسڪڻ - ترڪڻ. گسڻ. ڙڙڻ -

سرڪڻ - رڙهڻ.

گسڪڻو: ص. ترڪڻو - ڪسڪڻو - سرڪڻو.

گس گسا: ذ. نٿ تاء - گوشتا. نائڻ لاءِ بهاني بازي.

گس گسا ڪرڻ: نٿ تاء ڪرڻ - گوشتا ڪرڻ.

بهاني بازي ڪرڻ. آنا کائي ڪرڻ.

گسن: م. ڪي به به شيون پاڻ ۾ گهجن. گهڪو

کائڻ. گات ڪرڻ.

گسن: م. خطا ٿيڻ (نشان) - خالي وڃڻ (نشانو).

هٿن - ٽڙڪڻ. هٿان وڃڻ (وجه). انجام کان ٿرڻ. پلجڻ.

گسي وڃڻ: نشاني تي پورو نه لڳڻ. ٽڙي وڃڻ - خطا

ٿيڻ. واعدي تان ڦري وڃڻ.

گسي: ث. اٺ ٻڪري وغيره جي ٽيڪ. ڪپڙي رڱڻ

گگه: ٿ. وات جو لعابُ- پڪ. گڦ. وڻ يا ٻوٽي جو
ليسدان رَس.

گگدامه: ص. گونگو- بي زبان (عام طرح جانور کي
چيو ويندو آهي جيڪو بي زبان آهي).

گگ وهڻ: وات مان پاڻي وهڻ. حرص ٿيڻ. سڌ ٿيڻ.

گگڙ: ص. گگون وهائيندڙ. چرڙيات- مستانو.

گگڙ: ذ. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڪوٺر (پسارڪو
وڪر. واس توپ طور ڪم اچي)- لوپان.

گگڻ: ذ (سن) آسمان- آڪاس- فلڪ. زمين ■
آسمان جي وچ وارو.

گل: ٿ (ف) پُسيل مٽي. گپ. گارو.

گل: ذ. اتي ڏڪر يا بلورن راند لاءِ ڪوٽيل ننڍڙي ڪڏ-
بد- گڏ.

گل: ذ (ف) ٿل- ٿول. ٿنور. ٿنڌن. بتي يا ڏيبي جي
وٽ جي ٻرندڙ چوٽي.

گل نشاني: ٿ. خوش بياني. (ڪنايتا) بدڪلامي.

گل چاڙهڻ: قبر وغيره تي گل وجهڻ.

گل ڪره: وسائن (بتي، ڏيو).

گل ڪڍه: ڪارناما ڪرڻ. (ڪنايتا) بدناميءَ جهڙا
ڪم ڪرڻ.

گل: ذ (ف). ”گول“ جو مخفف) گولو.

گل انداز: ص. توف مان گولا اڇلائيندڙ.

گلا: ٿ (ف. گل) شڪايت. غيبت- بُرائي. بدنامي.

گلا خور: ص. گلا ڪندڙ. شڪايت ڪندڙ.

گلارو: ص. خوار- بدنام.

گلا شڪوه: ذ. شڪايتون- ميارون- ڏوراپا.

گلا غيبت: ٿ. خواري- بدنامي. لائي چاڻي.

گلاب: ذ (ف) هڪ قسم جو مشهور گل.

گلاب جو پاڻي: ذ. گلاب جي گلن مان چڪايل عرق.

جو هڪ مصالحو.

گشت: ■ (ف) چڪر- گهمرو- ڦيرو. دؤرو- سير.
گهمرو. پرتال.

گشتي: ص. گشت ڪندڙ. گهمندڙ ڦرندڙ. سفر يا
پرتال ڪندڙ (افيس).

گشته: ص (ف) ڦريل. اُبتو. بگڙيل. بدليل (صفاتي
پڇاڙي طور ڪم ايندڙ، جتن ”برگشته“ وغيره).

گشو: ذ. گهڪو- رهڙو. ڪوڙو دلاسو- ڏٽو.

گشائي: ٿ. ڌڻائي- ڌوڪي باز.

گشو ملائڻ: من گهڙت ڳالهه ٻڌائڻ. ڏٽو هڻڻ. بهانو
ڏيئي تائڻ.

گشي: ص. گشائي. ٻاڙي- ٻٽاڪي.

گفاه: ٿ. اونداھي غار. غار- چر.

گفت: ٿ (ف) ڳالهه بولھ. گفتار. صفاتي اڳياڙي طور
ڪم ايندڙ (مثلا گفت و شنيد، گفتگو وغيره).

گفت و شنيد: ٿ. سُئي ٻڌي- ڳالهه بولھ.
تڪرار. بحث.

گفتار: ٿ (ف) گفتگو- ڳالهه بولھ. (ص) چونڊڙ-
ڳالهائيندڙ. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ (جئن شيرين

گفتار. تلخ گفتار وغيره).

گفتگو: ٿ (ف) ڳالهه بولھ. بات چيت. تذڪرو-
پيچار. مباحثو.

گفتو: ذ (ف) جملو- ٻول- قول. اقرار- وعدو.
ذڪر- گفتگو.

گف: ٿ (ف. گف) گهڻي ڳالهائڻ ڪري وات ۾
پر جي آيل گجي. گهڻو ڳالھاءَ- جهڳي- پنج.

گک: ذ. پٺيءَ جو ڪُٺ. گهٺ.

گکو: ص. پٺيءَ جي ڪُٺ وارو. گهٺ وارو (ٿانءِ).
(ٿ. گڪي).

گلابداني: ث. گلاب جي پاڻي چٽڪارڻ جو خاص تانءُ.
 گلابي: ص. گلاب جي گل جهڙو (رنگ).
 گلابند: ذ (ف) ٻيبي ۾ ويڙهڻ لاءِ اوني يا ريشمي پتو- مفلر.
 گلِ آحمر: ذ. سُرخ گلاب- خوني گلاب.
 گلاس: ذ (انگ) شيشو- ڪانچ. پاڻي پيئڻ لاءِ گول ڊگهو تانءُ.
 گلاس داني: ث. گلاس رکڻ لاءِ پت ۾ تنگيل تختي.
 گل اشرفي: ذ. هڪ قسم جو نارنگي رنگ جو گل.
 گلال: ص (ف) ڪنڀار.
 گلال: ذ. ڳاڙهو پائوڊر (جيڪو هوليءَ ۾ هندو هڪ ٻئي کي هٿن. اهو چانورن، يا جَوَن جو اٺو، ڳاڙهو رنگ خوشبوءِ ملائي ٺاهيندا آهن).
 گلِ آناڙ: ذ (ف) ڏاڙهون جو گل.
 گل اندام: ص (ف) گلن جهڙن نازڪ نرم عضون وارو- نازڪ بدن. سهڻو- حسين.
 گلبانگ: ث (ف) وڻندڙ آواز. بلبل جي هولي. شاديءَ جي خوشيءَ جو آواز. خوشخبري.
 گلبدن: ص (ف) نازڪ بدن. سهڻو- معشوق. هڪ قسم جو ريشمي ڪپڙو.
 گلبرگ: ذ (ف) گلاب جي گل جو ورق.
 گل بڪاولي: ذ (ف) هڪ قسم جو آڇو گل.
 گلبنو: ث (ف) گلاب جي گلن جي سُرهاڻ- گلن جي سڳند- مڱاءُ.
 گل ٻوٽا: ذ. ڀرت جو هڪ قسم (جنهن ۾ گل ۽ پن هجن).
 گل ٽڪمو: ذ. هڪ قسم جو اڇو يا هيڊي رنگ جو گل.
 گِلَت: ذ (انگ) ملمعو- پالش. هڪ قسم جو هٿرادو دانتو- نڪل.
 گلپوش: ص (ف) گلن سان ڍڪيل.

گل پيرهن: ص (ف) گلن جي پوشاڪ وارو- معشوق.
 گل جاو: ث. هڪ قسم جي ول ۽ گل.
 گلچيه: ص (ف) گل چونڊيندڙ- باغبان.
 گلِ حڪمت: ث (ف) طبيبن جي اصطلاح ۽ ڪنهن وڪڙ جي جوهر ڪڍڻ لاءِ ٺڪر جي تانوَ ۾ وڪڙ وجهي، تانوَ جو منهن ميت يا مٽي سان بند ڪرڻ جئن پيڻ وقت ٻاٺ ٻاهر نه نڪري.
 گلخندان: ذ (ف) تڙيل گل.
 گل خيرو: ذ (ف) هڪ قسم جو گل ۽ ٻوٽو (پن ۽ گل وڻا ٿين. گل اڇا، گلابي ۽ ڳاڙها ٿين).
 گلدان: ذ (ف) گلن يا گلديستي رکڻ لاءِ گلاس جهڙو خاص تانءُ.
 گل دائودي: ذ. هڪ قسم جو گل (جيڪو گهڻن ئي رنگن ۾ ٿئي).
 گلديستو: ذ (ف) مختلف گلن جو چڱو.
 گلر: ذ. ڪٽي جو ٻچو- ڪٽي جو تازو ڄاول پلونگڙو.
 گلرڻ: ص (ف) سهڻو- حسين. معشوق.
 گلرنگ: ص (ف) ڳاڙهو- گلابي.
 گلرو: ص (ف) سهڻو- حسين. معشوق.
 گلري: ث. گلر واري ڦيري ۽ پونڪ.
 گلريون پوءِ: ڦيريون ڏيڻ- بي قرار ٿيڻ. ڪٽي واريون رومڙون ڪرڻ.
 گلزار: ذ (ف) گلن واري جُوءِ. باغ- چمن. گلستان.
 گلزاري: ث. ساوڪ ۽ گل ڦل.
 گلستان: ذ (ف) باغ- چمن- گلشن.
 گلشن: ذ (ف) باغ- چمن- گلستان.
 گلشنِ ايجاد: ذ. دنيا- جهان.
 گل عباسي: ذ (ف) هڪ قسم جو گل (جيڪو

اچي، ڳاڙهي ۽ هيدي رنگ جو ٿئي.

گُلendar: ص (ف) ڳاڙهن گلن وارو- سهڻو- خوبصورت. معشوق.

گل ڦرنگ: ذ (ف) هڪ قسم جو گل (اچي) ڳلابي رنگ جو ٿئي ۽ هر موسم ۾ ٿئي.

گُلendar: ذ. کنڊ ڳلاب جي گلن مان ٺهيل وکر.

گل ڳلاب: ذ (ف) ڳلاب جو گل.

گل لاله: ذ (ف) باغ جو سير. گهمن. سير.

گل گِلوتي: ث. هڪ ٻارائي راند. بازولي. ٻارڙي کي ڪڍائڻ.

گلگون: ص (ف) ڳلاب جي رنگ جو- ڳلابي.

گلنار: ذ (ف) ڳلاب جي رنگ جو. سهڻو. معشوق.

گلشناني: ث (ف) گلن جي ورکا. خوش بياني.

گلڪاري: ث (ف) نقاشي. گلن ٻوٽن وارو ڀرت.

گلگلو: ذ. ميدي جو تريل مٺو لڏون.

گل مریم: ذ (ف) ناسي رنگ جو هڪ قسم جو گل.

گل ميخ: ث (ف) وڏي توبيءَ واري ڪلي يا ڪوڪو.

گلنار: ذ (ف) ڏاڙهونءَ جو گل. (ص) ڳاڙهو- سرخ.

گلنداز: ذ. توف جا گولا اڇلائيندڙ نشاني باز. توبجي.

گل تسرين: ذ. جهنگلي ڳلاب (ٻوٽو ۽ گل)

گل نيلوفر: ذ. ڪنول جو گل.

گِلْمَ: گِلْمَ: ذ (ف. گليم) پٽ تي پکيڙڻ لاءِ وڏي فراسي- فرش (سوئي).

گلو: ذ (ف. گله) وڳ (اٺن جو). ڏڻ (مال جو). تولو (جانورن جو).

گله بان: ص. ڌنار- ڌنار.

گلو: (ف. غل) دڪاندار جي مرادي رکڻ جي پٽي وغيره.

گلو: ذ (ف. گلو) ڳلو- ڳجي- گردن- ڪنڌ. پهراڻ

يا چولي وغيره ڳجيءَ وارو حصو- گريبان.

گلوخشڪ ڦيڻ: تڙي سُڪڻ. ڏاڍي اُڇ لڳڻ.

گلو دٻائڻ: گهٽڻ- گهٽو ڏيڻ. خبر ڪرڻ.

گلو ڪٽڻ: ذبح ڪرڻ. ڳجي ڪپڻ. ظلم ڪرڻ.

گلو گهٽڻ: ڳجي دٻائڻ. گهٽو ڏيڻ. دٻاءُ وجهڻ. ظلم ڪرڻ.

گلو ويهڻ: آواز ڳرو ٿيڻ (گهڻي ڳائڻ، ڳالهائڻ يا زڪام سبب).

گلي پوڻ: زوري مڙهڻ- ڪنڌ ۾ پوڻ. ڏمي ٿيڻ.

گلي لڳائڻ: پاڪر پائڻ. محبت ڪرڻ.

گلي مان جهلڻ: ڳجيءَ ۾ هٿ وجهڻ. قابو ڪرڻ. باز پرس ڪرڻ.

گلي ۾ ٻڌڻ: زوري ڪا چيز ڏيڻ. زبردستي نڪاح ۾ ڏيڻ.

گلي مڙهڻ: زوري ڪا چيز حوالي ٿيڻ. مرضي جي خلاف ذميداري مڙهڻ.

گلي ملڻ: پاڪر پائڻ. صلح ٿيڻ.

گلو: ذ (ف) گلو- گردن- ڳجي.

گلوبند: ذ. ڳجيءَ ۾ ويڙهڻ لاءِ اوني يا ريشمي پٽو- مندر.

گلوگير: ص (ف) ڏکويل- رٿهارڪو. دلگير. گهڻيل

گلي وارو (آواز). ڳجيءَ پوندڙ.

گلوله: ث (ف. غلوله) پکين کي هڪٻئي لاءِ ڳوڙها اڇليندڙ ڪمان. ننڍي ۾ سانگي ڪاٺي ۾ رٿڙ جا پٽا

وجهي ٺاهيل گليل.

گلولو: ذ. ڪاٺياڻي يا گليل جو ڳوڙهو.

گل هزارا: ذ (ف) گيندي جو گل (پيلا گل ٿين).

گِلوتي: ث. هڪ قسم جو ڳوهر جهڙو جانور.

گلي: ث. گهٽي- ڳلي. گهرن جي وچان سوڙهو لنگه.

گلي: ث. اتي. ڪاٺيءَ مان گهڙيل ٽڪر (ڏڪر سان

خوبي. تاثير. لڃڻ- ارڪان. هٿر- فن. احسان- ٿورو- وڙ- ڳڻ.

ڳڻ چورو؛ ص. احسان فراموش. وڙ وساريندڙ.

ڳڻ ڪڍڻ؛ لڃڻ خراب ڪرڻ. بدنيڪيءَ ڪڍائڻ.

ڳڻ ڪرڻ؛ احسان ڪرڻ- ٿورو ڪرڻ- وڙ ڪرڻ.

ڳڻاٺ؛ ٺ. پائيچاري- عزازت. ڪڙم- قبيلو. ذات.

ڳڻاڻ؛ ڌ (ف) خراب ڪم. ٻئي کي نقصان رسائيندڙ

ڪم. ڏوه- ڀاپ. خطا- قصور. قانون جي ابتڙ

ڪم- جررم.

ڳڻاهگار؛ ص. ڏوهي- ڏوهاري- ڀاپي- مجرم- خطاوار.

ڳڻاهگاري؛ ٺ. ڏوه- قصور- خطا.

ڳڻب؛ ڌ. ڳوهيل مٽي- گارو. ڳپ. گاري مان ٺهيل

ڀت يا جاءِ.

ڳڻب ڀت؛ ڌ. ڳپ جهڙو نرم ڀت. بنان گيهه جي

رڌل پٽڙو ڀت.

ڳڻبڌ؛ ڌ (ف. گنبد) گولائي ۾ اڀريل ڀت (جنهن ۾

آواز گونج ڪري. گنبد عموماً مسجد يا مزار تي ٺاهجي).

ڳڻپير؛ ص. سانتيڪو- بردبار- تحمل وارو- سنجيدو.

ڳڻج؛ ٺ. نوڙم- روڌ.

ڳڻج؛ ڌ (ف) خزانو- مال- دولت. (ص) ڏير- ڍڳ-

انبار- ان ميو.

ڳڻج لڳي وڃڻ؛ تمام گهڻي آيت ٿيڻ. ڍڙ ٿي وڃڻ.

انبار ٿي وڃڻ.

ڳڻجا؛ ڌ. چانورن جي هڪ جنس.

ڳڻجان؛ ص (ف) گهاٽو- سوڙهو- ڳٽيل- ڳوڙهو.

ڳڻجائش؛ ٺ (ف) سمائجڻ جي جاءِ- جاءِ- جڳهه-

وڻي.

ڳڻجلاڪ؛ ٺ (ف) گهٽج. ڳنڍ- مونجهه. پيچيدگي.

ڳڻجو؛ ص. نوڙهو- روڌو. (ٺ. گنجي). (ڌ) ضلعي

راند ڪرڻ لاءِ).

گلي ڏڪر؛ ڌ. اتي ڏڪر.

گلي؛ ٺ. نيرو رنگ. ڪپڙن جو رنگ کليل بيهارڻ لاءِ

نير مان ٺهيل اتي جهڙو ٿورو- ٺيل.

گليل؛ ٺ (ف. غلول) ڳوڙهن اچڻ لاءِ ڪمان يا به

سانگي مان ٺهيل اوزار (پکين هڪڻ لاءِ).

گم؛ ٺ. سڌ- سٺس. خبر- پتو- پروڙ- ڄاڻ.

گم؛ ص (ف) ويل. وڃايل. ضايع. لڪل- ڳجهو.

الوپ- غائب. غيرحاضر. ڀڳل- مفرور. روپوش.

حيران- واٽڙو.

گم ڪرڻ؛ لڪائڻ. غائب ڪرڻ. وڃائڻ- ضايع ڪرڻ.

گماشتو؛ ڌ (ف) پاران ڪم ڪندڙ- عيوضي. نائب.

ايجنٽ. عام مختار.

گمان؛ ڌ (ف) شڪ- شهبو. ظن- خيال. وسوسو.

وهم. امڪان.

گماني؛ ص. شڪي. امڪاني. بي پروسي.

غير يقيني.

گمراه؛ ص (ف) رستي کان هٽيل- پٽڪيل- بيهار. ٽڙيل.

گمراهي؛ ٺ. بيهاري- اوجھڙ. حيراني.

گمشدگي؛ ٺ (ف) وڃائجي وڃڻ جي حالت.

گمشد؛ ص (ف) وڃايل. ويل. ڀڳل. لڪل.

گم شد؛ ص (ف) غائب.

گم شد؛ ص (ف) چپ- ماٺ. حيران- ششدر. واٽڙو.

گم گشته؛ ص (ف) گمشد- وڃايل. لڪل.

گمنام؛ ص (ف) بنان نالي- بي نام. غير مشهور.

لڪل- مخفي- ڳجهو.

گمنامي؛ ٺ. لڪ- اخفا. پردہ پوشي. ڳجهه ڳوه.

گن؛ ٺ (انگ) بندوق.

گن؛ ڌ (سن) وصف- صفت- خاصيت. چڱائي.

حيدرآباد ۾ هڪ ٽڪر.

گنجي: ٺ. قميص جي اندران پائڻ لاءِ هڪ قسم جو پهري.

گنجيت: ڏ (ف) خزانو- گنج.

گند: ڏ (ف) ڪچرو- ڪن- بهر. غلاظت. پليٽي.

جهيڙو- تڪرار.

گندائي: ٺ. ڪن- ميراڻي. پليٽي.

گند بڪڙ: گاريون ڏيڻ- بد زباني ڪرڻ.

گند ڪرڻ: ڪن ڪرڻ. بدزباني ڪرڻ. بدليڻائي ڪرڻ.

گند مٽڻ: گار گند ڪرڻ. بدزباني ڪرڻ.

گند: ڏ. وڏي گندي (ان رکڻ لاءِ). ڍڳ- ڪوڙ- ڍير.

تار گهڻو.

گندا: ٺ. ققيرن جي گودڙي- رکي. ققيرن جي جهولي.

گندڙ: ڏ. گوندڙ.

گندڙا: ڏ. هڪ قوم جو نالو.

گندڙڻ: ڏ. گندڪ.

گندڪ: ڏ (سن) هڪ قسم جي معدنيات جنهن کي

گهڻ سان باهه لڳي- گندرف.

گندگي: ٺ (ف) ڪن. غلاظت. بدبو.

گندلو: ڏ. ان رکڻ لاءِ وڏي گندي. (ص) بُت ۾

پريل- ٽٽو مٽو.

گندڙ: ٺ (ف) ڪڻڪ- گيهون.

گندڙ ڳوٺ: ص. ڪڻڪ رنگو. سانورو.

گندي: ص. ڪڻڪ مان ٺهيل. ڪڻڪ رنگو.

گندڻ: ڏ. هڪ قسم جي چيلري مڇي.

گندو: ص (ف) ڪنو. ناپاڪ- نجس. پليٽ. خراب.

بدانعال. (ٺ. گندي).

گندو ڪم: ڏ. خراب ڪم- بُرو ڪم. بچڙو

ڪم- بدڪاري.

گندي: ٺ. مٽي ڍڪڻ لاءِ زنانو ڪپڙو- رڻو- پوتي.

چادر. رکي.

گندي چنڊ: پوتي چنڊي اٿڻ. ليڪو لاهي وڃڻ.

پلاند آجا ڪرڻ.

گندي: ٺ. رکي- گودڙي. چادر.

گندي: ٺ. اناج رکڻ لاءِ مٽيءَ مان ٺهيل وڏي نادي-

وڏو ڊگهو گندلو.

گندجڻ: م. گندوچڙ کاڌن مان پيٽ خراب ٿيڻ ۽ بيمار ٿيڻ.

گندڻ گوڙ: ڏ. مونجهارو- گڙبڙ. گندوچڙ سامان.

گنگ: ٺ (ف) گنگائي. ڳالهائي نه سگهڻ جي حالت

(ص) گنگو- خاموش.

گنگ ٻوڙ: ٺ. چپ چپات. خاموشي- سانت. سانتيڪو

ماحول (جنهن ۾ ڳالهائڻ ٻولائڻ جو آواز نه هجي).

گنگا: ٺ. ڀارت جي هڪ مشهور ندي. عورتن جو نالو.

گنگاڄل: ڏ. گنگا ندي جو پاڻي (جيڪو هندن لاءِ

پوتر ۽ صاف پاڪ پاڻي).

گنگو: ص (ف) گنگ) جيڪو ڄاڻي ڄم کان ڳالهائي

نه سگهي. مانيڻو.

گنوائڻ: م. وڃائڻ- ضايع ڪرڻ.

گنڻه: ڏ (ف) گناه- ڏوه- پاپ.

گنڱگار: ص. گناهگار. ڏوهاري- پاپي.

گنهور: ص. اونھون- عميق. بردبار- ڳنڀير.

گني: ٺ. سون جو هڪ سڪو- مھر- اشرفي.

گني: ٺ (سن) ڳڻ وارو- ڳڻ ڪندڙ. ڳڻوان. سخي.

گنيش. گنيش: (سن) هندن جو هڪ ديوتا

(جنهن جو جسم انسان جو ۽ مٿو هائيءَ جو ٿئي).

ڳڻ: ڏ (سن) ڳڻ خاصيت- خوب- خاصيت. سڀاء.

تائير. لڳڻ. هنر. احسان- ٿورو- وڙ- ڳڻ.

ڳڻوان: ص. سنن لڳڻ وارو. هنرمند. سخي.

گو: ڏ (ف) گويا- ڄڻڪ- اگرچ. (ص) چونڌڙ.

صفتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ (جشن داستان گو، بدگو وغيره).
 گواره ٿ. هڪ ٻُٽو ۽ ان جو ڦريون (جيڪي پاڇي طور ڪم اچن).
 گوارا، ص (ف) هضم ٿيڻ جهڙو. مزاج مطابق. صفتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ (جشن خوش گوار، ناگوار وغيره).
 گوارا، ص (ف) جلد هضم ٿيندڙ - هاضم. سواڊي. وٺندڙ.
 گوارا ڪرڻ، برداشت ڪرڻ - سهڻ. منظور ڪرڻ. گواڙي ٿ. گشالا.
 گوال، ص. جاسوس. جُٺي ڪندڙ. چغلخور.
 گواه، ذ (ف) شاهد. تصديق ڪندڙ.
 گواهي، ٿ (ف) شاهدي - ساڪ. ثابتي.
 گوهر، ذ. گئون جو چيٽو. چيٽو.
 گوپو، ذ. نڪ جي ٽوٽيندي جهڙي غلاظت.
 گوپي، ٿ. هڪ قسم جو اويڙ (جنهن جو گل يا پن پاڇي طور ڪم اچن).
 گوٽو، ذ (ع. غوطه) ٿئي.
 گوٽا ڪاٽڻ، ٽپيءَ ۾ پوڻ. ٻڌڻ ڪرڻ. سوچ ويچار ڪرڻ. دل من هڻڻ. پور پڇائڻ.
 گوٽاٽ، ٿ. بهاني بازي. آناڪاني.
 گوٽاٽ ڪرڻ، نٿائڻ - بهاني بازي ڪرڻ.
 گوپي، ٿ (سن) ٻانهي - نوڪريائي. خدمتگارڻ. چيلي - شيواڌارڻ.
 گوچ، ٿ. مڇيءَ جو هڪ قسم (بنان چلڻ).
 گوچار، ٿ. ٿر ۾ پٽ جو اُٿريون الهنديون پاسو (جنهن تي اُس نه پوي).
 گوڊ، ٿ. جهولي. دامن. پاڪڙ.
 گوڊ وٺڻ، جهوليءَ ۾ وٺڻ. ٻئي ڪنهن جي ٻار کي پنهنجو اولاد بنائڻ.
 گوڏو، ذ. پراڻو ۽ قاتل ڪپڙو. قاتل ۽ پراڻي رلي.
 رلي. پراڻي ۽ قاتل سوڙ پراڻي وغيره.
 گوڏي، ٿ. چٽين لڳل پهراڻ. چٽين لڳل ڪفني (فقيرائو ڊگهو چولو). قاتل ۽ پراڻي رلي. ليڙون ليڙون ٿيل ڪپڙو.
 گوڏيو، ص. گوڏي پوش (فقير، درويش).
 گودو، ذ. کيسو - گيدو.
 گوڏي، ٿ. جهاز يا ريل گاڏي مان مال لاهڻ وارو ڍڪو.
 گوڏو، ذ. تنگ جو هڪ سنڌ (ران) ٻڪي کي ڳنڍڻ وارو سنڌ - مُونو.
 گوڏا کوڙڻ، بي طاقت ٿيڻ. هار مڃڻ.
 گوڏن پَر، ظ. ڪريل - ڊنل. هيٺو. ڌڪيل. بيحال.
 گوڏي هيٺ رکڻ، لاغرض ٿي ويهي رهڻ. دٻائي ڇڏڻ. ويچار ۾ نه آڻڻ.
 گوڏي، ٿ. جانور جي آلت.
 گورا، ٿ (ف) قبر - لحد. لوڙهه.
 گورستان، ذ. قبرستان - مقام.
 گورسڱن، ص. قبرون کوٽيندڙ.
 گور، ذ. جهنگ ۾ چڙواڳ چرندڙ جانور (چوپايو مال، وھت). (ص) چڙواڳ.
 گوريندڙ، ذ. اُن جو هڪ سنج (چم جي پٽي جيڪا ڪجائي يا پاڪڙي جي جهل لاءِ اُن جي چاٽي وٺ ٻڌجي).
 گورا گل، ٿ. چٽ تي پڪڻ ٿوڻ مٿان پٽڙي ڪاري جو راڳو.
 گورخڙ، ذ. هڪ قسم جو جهنگلي جانور - جهنگلي گڏه.
 گورک، ذ. جوڳي فرقي جو هڪ ساڌو (گورک نات).
 ضلعي دادو ۾ هڪ جبل. هڪ قسم جو ڪُلف (يا

صفتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ (جشن داستان گو، بدگو وغيره).
 گواره ٿ. هڪ ٻُٽو ۽ ان جو ڦريون (جيڪي پاڇي طور ڪم اچن).
 گوارا، ص (ف) هضم ٿيڻ جهڙو. مزاج مطابق. صفتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ (جشن خوش گوار، ناگوار وغيره).
 گوارا، ص (ف) جلد هضم ٿيندڙ - هاضم. سواڊي. وٺندڙ.
 گوارا ڪرڻ، برداشت ڪرڻ - سهڻ. منظور ڪرڻ. گواڙي ٿ. گشالا.
 گوال، ص. جاسوس. جُٺي ڪندڙ. چغلخور.
 گواه، ذ (ف) شاهد. تصديق ڪندڙ.
 گواهي، ٿ (ف) شاهدي - ساڪ. ثابتي.
 گوهر، ذ. گئون جو چيٽو. چيٽو.
 گوپو، ذ. نڪ جي ٽوٽيندي جهڙي غلاظت.
 گوپي، ٿ. هڪ قسم جو اويڙ (جنهن جو گل يا پن پاڇي طور ڪم اچن).
 گوٽو، ذ (ع. غوطه) ٿئي.
 گوٽا ڪاٽڻ، ٽپيءَ ۾ پوڻ. ٻڌڻ ڪرڻ. سوچ ويچار ڪرڻ. دل من هڻڻ. پور پڇائڻ.
 گوٽاٽ، ٿ. بهاني بازي. آناڪاني.
 گوٽاٽ ڪرڻ، نٿائڻ - بهاني بازي ڪرڻ.
 گوپي، ٿ (سن) ٻانهي - نوڪريائي. خدمتگارڻ. چيلي - شيواڌارڻ.
 گوچ، ٿ. مڇيءَ جو هڪ قسم (بنان چلڻ).
 گوچار، ٿ. ٿر ۾ پٽ جو اُٿريون الهنديون پاسو (جنهن تي اُس نه پوي).
 گوڊ، ٿ. جهولي. دامن. پاڪڙ.
 گوڊ وٺڻ، جهوليءَ ۾ وٺڻ. ٻئي ڪنهن جي ٻار کي

گوسڙو، ص. گسائيندڙ. لاڳيتو نه ايندڙ. پابندي سان حاضر نه رهندڙ - نٿائيندڙ (ملازمت وغيره کان).

گوش؛ ذ (ف) ڪن.

گوش گذار ڪرڻ؛ ڪن تي وجهڻ. آگاه ڪرڻ. عرض ڪرڻ.

گوش ڪرڻ؛ ڪن ڏيڻ. ڌيان سان ٻڌڻ. اعتراض ڪرڻ - پاسو ڪرڻ.

گوشت؛ ذ (ف) ماه - ماس - لحم.

گوشعالي؛ ث (ف) ڪن مهت. سيڪت - سزا. تنبيه - جٺ ڦٽ.

گوشائتو؛ ظ. پاسي ڪنڊ - ڪنڊ پاسي تي. هڪ پاسي - ڪنڊ ۾ - خلوت ۾. اڪيلو - اڪيلائي ۾. ڳجهو - لڪل - مخفي.

گوشو؛ ذ (ف) ڪنڊ. پاسو.

گوشو ڪرڻ؛ پاسو ڪرڻ - پري ڀڄڻ. تري وڃڻ - تارو ڪرڻ.

گوشواره؛ ذ (ف) ڪن ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه. حساب ڪتاب جو اختصار.

گوشه؛ ذ (ف) ڪنڊ. پاسو - طرف. ڪنارو. اڪيلائي. خلوت.

گوشه عافيت؛ ذ. امن امان وارو هنڌ.

گوشه نشين؛ ص. خلوت نشين - اڪيلائي پسند.

گوشه نشيني؛ ث. تنهائي - اڪيلائي.

گوشي؛ ث. اها مينهن جنهن جا سڱ مٿي کان ڪنن ڏانهن وريل هجن.

گوڳڙو؛ ذ. هڪ قسم جو ٻوٽو (جنهن جو ٻج ٽڪنڊو ٿئي) - ٽڪنڊي.

گوڳائي؛ ث. ڳاڙهين مرچن جو هڪ قسم.

گوڳڙو؛ ذ. وڻ جو ڌينو.

رانديڪو جيڪو چئن پنجن حصن ۾ هوندو آهي جيڪي پاڻ ۾ ملائن ڏکيو ۽ مونجهاري وارو آهي.

گورک ڏندو؛ ذ. ڏکيو ڪم. مونجهاري وارو معاملو. منجهيل مسئلو.

گورڪناث؛ ذ. ناٺ پنٿي جو ڳيڻ جو وڏو ڳرو (جنهن جو آستان گرنار جبل جي اُتاهين چوٽيءَ تي هو).

گورکو؛ ذ. نيپال جو رهاڪو. نيپالي.

گورتر؛ ذ (انگ) صوبي جو وڏو عملدار.

گورنري؛ ث. گورنر جو عهدو.

گورنمينٽ؛ ث (انگ) حڪومت. سرڪار. حڪمراني.

گورو؛ ص. ڳورو. سهڻو. ڀورو (رنگ). يورپ جو رهاڪو - يورپين. (ذ) بادام جو مغز. ناريل جو ڳپ.

پينسل جو گورو.

گوري؛ ص. اڇي (ڀوري رنگ جي) - ڳوري. سهڻي. (ث) رواجي گولي.

گوريلو؛ ث. هڪ قسم جو وڏو ڀولڙو. رڇ جو هڪ قسم. باندر.

گوڙ؛ ث. ڪڪرن جي گجگوڙ. شينهن جي گاج. مست اُٺ جو آواز.

گوڙ؛ ذ. ڦل - شور - لڙ. وڏو آواز. ڌمڇر. هنگامو.

گوڙ ڪرڻ؛ ڦل ڪرڻ. هنگامو ڪرڻ.

گوڙ ڳهوڙ؛ ذ. ماڻهن جي هجوم جو آواز. ڦل هنگامو.

گوڙ گهمسان؛ ذ. ڦل هنگامو. ماڻهن جو ڳاهت ۽ انهن جو ڳالهائڻ.

گوڙو؛ ذ. اجايو ڦل ڪندڙ.

گوڙ؛ ذ (ف) ٿٽ - ريح.

گوز چڙه؛ ٿٽ ڏيڻ. اجايون ڳالهيون ڪرڻ. بيهوديون ڳالهيون ڪرڻ. ٻڌاڪون هڻڻ.

گوسفند؛ ذ (ف) گهيٽو. بَڪَر.

گوڙو، ذ. هڪ قسم جو اويڙ (يا جي طور ڪم اچي) - شلمر.

گوڳهاٽ، گوڳهٽ، ذ. زور تڪو آواز - گهوڳهاٽ. گوڳهو، ذ. گهو - گهوڳهو.

گول، ذ. دائرو - گهيرو - گردو - چڪر - ڦيرو. (ص) گولائي ۾ - ڦيرائون - چڪردار.

گول مول، ص. تلهو متارو. منجهيل. مبهم.

گول، ذ (انگ) فوت بال يا هاڪي راند ۾ ميدان جي پاسن کان ٺهيل پجرو (جنهن ۾ بال وجهڻ سان راند پوري ٿئي).

گولاڙو، ذ. ٻانهون - غلام. نوڪر. هڪ قسم جي ول ۽ ان جو ڦل (جيڪو ڳاڙهي رنگ جو ٿئي ۽ ڌٽ طور ڪم اچي).

گولائي، ذ. دور - چڪر - گهيرو. ور - ڏنگائي.

گولپ، گولپو، ذ. ٻانهپ - غلامي. خدمت - چاڪري - تهل.

گولچي، ذ. رازڪي ڪم جو هڪ اواز.

گولو، ذ (ف) ڪا به گول شيء. گول. پٿر يا لوه جو گولائيءَ ۾ ٺهيل ڳوڙهو (توف ۾ وجهي اڇلائڻ لاءِ). ڌرتيءَ جو گولو. (سن) خريد ڪيل خدمتگار - ٻانهون - غلام. نوڪر - چاڪر.

گوله باري، ذ. توف مان گولا اڇلائڻ. لاڳيتو گولن جو وسڪارو.

گولي، ذ. شيهي يا لوه جو گول ڇڏو (بندوق، پستول وغيره ۾ وجهڻ لاءِ). دوا جي ٽڪي - حب. ٻاراڻي راند لاءِ شيشي جو ڇڏو - بلور. ٻانهي - غلام.

گولي ڏيڻ، ختم ڪرڻ. گم ڪرڻ - چورائڻ.

گولي ڪاڻڻ، چوٽ ڪاڻڻ. نقصان سھڻ. دوا جي ٽڪي ڪاڻڻ.

گوليمار، ذ. نشان چٽڻ جو هنڌ.

گوماندڙ، ذ. هڪ قسم جو پسارڪو وکر.

گومگو، ذ (ف) شڪ شبهو - وسوسو. پيش پيش. گوڻ، ذ. ڪپڙي جو هڪ قسم.

گوڻ، گوڻ، ذ (ف) رنگ - ورن. روش - ڍنگ. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ (لاله گوڻ، گلگون وغيره).

گوڻاگوڻ، ص (ف) رنگارنگي. طرحين طرحين - تسمين تسمين.

گوڻتو، ذ. سيم يا زريءَ جي پانڪ.

گوڻج، ذ. پڙاڏو. پڙلاءِ. آواز.

گوڻجاءَ، ذ. گوڻج.

گوڻجڻ، م. چٽي پاسي آواز ٿيڻ. آواز جو ٽهلجڻ. پڙاڏو ٿيڻ.

گوڻدڙ، ذ. وڇوڙو - فراق - جدائي. جدائيءَ جو غم. ڏک - غم.

گوڻدر وڻ، ذ. وڻ جو هڪ قسم جيڪا پاڻيءَ تي ٿئي.

گوڻدو، ذ. ڪپڙي جا ٻه پاسا ٻڌي ٺاهيل جهولي. جهول - ڪانيو. کيسو. ننڍن ڇيلن بند ڪرڻ يا پورڻ جي واڙ. ڳوٺ. ڳوٺ جي ڀر واري ٻني. ڳوٺ جو گس. سوڙهي جاءِ.

گوڻرو، ذ. ڪنواٽ.

گوڻگائي، ذ. بي زباني. ماٺ - خاموشي.

گوڻگو، ص. ڳالهائي نه سگهندڙ - بي زبان. ماٺ چُپ. (ذ. گوڻگي).

گوڻگي گانءِ، ص. نه ڪچندڙ. ٿور ڳالهائو. مانيو.

گوڻهه، گوڻهن، ذ. انسان جي پيٽ مان نڪتل پاڻو - ٿورو - ڪرڻي.

گُونه ڪرڻ: هنگڻ. بدنامي جهڙا ڪم ڪرڻ.
نقصان جهڙو ڪم ڪرڻ.

گُونه ڪاڻڻ: ڪوڙ ڳالهائڻ. بڪڻ. گلا ڪرڻ.

گُونه مانا ٿاڦڻ: تمام بچڙو ٿيڻ. هوش کان نڪرڻ.
چرين واري حالت ٿيڻ.

گُونه مٺ ڪڍڻ: نهايت خدمت ڪرڻ. تيمارداري ڪرڻ.

گُونهاندِي: ٺ. ٿڌو. رڌي. اجايو ضد. بحث. جٺ.

گُونهاندِي ڪرڻ: اجايو ٿڌو ڪرڻ. ٺهيل ڪم ۾
رڪاوٽ وجهڻ. ضد ڪرڻ.

گُونه خورو: ڌ. ڍونڍ ڪائيندڙ هڪ قسم جو پکي-
مردارخور.

گُونِي: ٺ. ٿليلي ڦاٽ جو ”لاڙ“ ۾ نالو.

گُونِيآ: ٺ. واڍڪي رازڪي ڪم جو هڪ اوزار.

گُونِي ڪُٽِي: ٺ. جاميٽري موجب نوي درجن
واري ڪنڊ.

گُوهرِي: ٺ. ڍڳين مينهن چوڻائي مال جو گڏيل ڌڻ.

گُوهرِي: ڌ (ف) موتي. مائڪ. جوهر. هيرو. ڪوبه
قيمتي مٿيو مٽڪو.

گُوهر افشان: ص. موتي وسائيندڙ. سهڻي گفتگو ڪندڙ.

گُوهرِي: ص. جوهرِي- جواهرِي. هيرن موتين جو
پارڪو ۽ واپاري.

گُوهرُو: ڌ. ٿڌن مان نڪتل ڪير جي ڌار. گُوڻچ مان
نڪتل ڪچڙي تاري.

گُوها هڻڻ: ڪير جون سيڙهون هڻڻ- وات ۾ ڪير جا
گُوها جهلڻ.

گُوهي: ٺ. ڀڄڻ واري لوهه- گُهٽ- گُهٽاڙي. ولو- ٿيرو.

گُوهي ڪرڻ: ٿيرو کائڻ. پاڻ بچائي بچي وڃڻ. بهانو

ڪري ٿڌائي وڃڻ. اٽڪل سان پڇي وڃڻ.

گُوو: ٺ. چوگان ۾ ڪٽل ڪاٺ جي ڪلي (جيڪا
گهوڙي سوار تيز گهوڙو پڇائيندي ڍڳهو جهنيارو نيزو
چڻائي ڪلي کڻي وٺي). بازي- شرط. حقي يا چلم
جي تڙاندبي.

گُوو ڪٽڻ. ڪڍڻ: مقابلي ۾ سوڀ ڪرڻ. بازي ڪٽڻ-
شرط ڪٽڻ. سرسي ڪرڻ.

گُويا: ص (ف) ڳالهائيندڙ. (ظ) مثل- جهڙو-
هوبهو. غالباً.

گُويا گفتار: ٺ. ڳالهه بوليه- گفتگو. چڙيچڙ.
چڙبولو. رهاڻ- ڪچهري.

گُوياڻِي: ٺ (ف) ڳالهائڻ جي طاقت. گفتار. ڳالهه بوليه.

گُوِيو: ص. ڳاڻڻو- وڏو ڳاڻڻو. ڪلونٽ.

گُه: (ٺ). گُه: ڌ. رڌي- ضد. نابري. نتائڻ لاءِ
بهانو. تڙيائي. گُوِي.

گُه ڪرڻ: رڌي ڪرڻ- اڙي ڪرڻ. ضد ڪري
بيهي رهڻ.

گُه: ڌ. ٿاڻيل مڪن- گِيه.

گُهِي: گُهِي: ٺ. ڪلڪل- ڪُرڪُر- ڪِت پِت.
بحث- رڳڙو- ڌاندلي. رڙ پڙهه.

گُهِي ڪرڻ: اجايو رڳڙو ڪرڻ. ڪِت پِت ڪرڻ.
رڙهه پڙهه ڪرڻ.

گُه پِيهه: ٺ. ڪلهي گس جي هجور جي سوڙهه.

گُهجڻ: م. ٻه شيون پاڻ ۾ گسڻ- رهڙجڻ.

گِهَر: ٺ. گِهَل- سُستي.

گُهَر: ڌ (ف) گوهر. موتي- مٿيو.

گُهَرائي: ٺ. اونهائي. گهٽائي (رنگ جي). ويجهائي

(دوستي يا مائتي جي)

گهرڻ؛ م. گهلڻ. رڙهڻ - سيرڻ.

گهرو؛ ص. اونهون - عميق - اٿاه. گهاتو (رنگ).

ويجهو (عزيز - دوست) (ث. گهري).

گهري ٽنڊ؛ ث. گهاتي ٽنڊ - ڏاڍي ٽنڊ.

گهڪو؛ ذ. زور سان گات - رهڙو. مهڻو - رهڻو.

گسڪو. ڪونڊي ۾ پيل شيء کي ڏنڊي سان رهڙو.

گهڪا ڏيڻ؛ زور سان گسائڻ. رهڙا ڏيڻ. وڏ وجهڻ

(ڪاٺي وغيره سان).

گهگير؛ ذ (ف) اڻ سڀڪاريل گهوڙو. (ص) گهه

ڪندڙ - اهڻڊ (وهڻ). نٿائيندڙ. بهاني باز. سرڪش (گهوڙو).

گهل؛ ث. گهلڻ جو ڪم. چڪ. ڀر. سستي. دبر.

اينگه - بيگه. رڙهه پيڙه.

گهل گهلا؛ ث. چڪ تان.

گهل گينداڙ؛ ث. چڪتان. رڙهه سيڙهه. رڙهه پيڙه.

گهلڻ؛ م. رڙهڻ. چڪڻ. گهرڻ. گڏ وٺي وڃڻ.

گهلي وڃڻ؛ زوري وٺي وڃڻ. چڪي ٽاڻي وٺي وڃڻ.

ڪامي وڃڻ.

گهڻ؛ م. گسائڻ. رڳڙڻ. رهڙڻ. مهڻڻ. گات ڪرڻ.

گهڪو ڏيڻ.

گهوارو؛ ذ (ف) پينگهو - جهولو. لوڏ.

گهوشالا؛ ث. گانين جو واڙو - گواڙي.

گهوهڻيا؛ ث. (هندن ۾) گهڻون ڪي مارڻ يا گهڻ

جو پاڻ.

گهڻو؛ ظ. گم - غائب - الوڻ.

گهڻو ڪرڻ؛ گم ڪرڻ. غرق ڪرڻ. ناس ڪرڻ.

گهڻوڇ؛ ذ. وڻ يا ٻوٽي جا تازا نڪتل پن.

گيالِي؛ ث (ف) ننڍڙو غاليجو.

گيان؛ ذ (سن) علم - ڄاڻ. وڌيا. عقل. دانائي.

معرفت جو علم.

گيائي؛ ص. عقلمند - دانا. عالم. عارف. فلاسفر.

گياه؛ ذ (ف) گاه.

گيت؛ ذ. گانو - راڳ - نغمو - سرود. شعر - نظم.

گيت گائڻ؛ تعريف ڪرڻ - ساراهڻ.

گيتا؛ ث (سن) هندن جو پوتر نظم. مهاپاري جنگ ۾

ڪرشن مهراج ۽ ارجن پانڊو جي وچ ۾ سوالن جوابن

وارو ڌرمي ڪتاب.

گيتي؛ ث (ف) دنيا - جهان - جڳت - سنسار. زمانو.

گيتي آرا؛ ص. دنيا کي سينگاريندڙ. نهايت سهڻو.

گيتي آفرين؛ ذ. دنيا کي پيدا ڪندڙ - خدا تعاليٰ.

گيتي پناه؛ ص. دنيا کي پناه ڏيندڙ - بادشاه.

گيجڻ؛ ذ. پڙوڻ - چاڻي.

گيدڙي؛ ص. گدڙن جو شڪار ڪندڙ. ميرا ۽ چنل

ڪپڙا ڍڪيندڙ. گدلو - ميرو.

گيدو؛ ذ. کيسو - جيب.

گيدوڙو؛ ذ. "گيدوڙي" وڻ جو ڦر - ليسوڙو.

گيدوڙي؛ ث. هڪ قسم جو وڻ (جنهن ۾ گيدوڙا ٿين).

گيدي؛ ص (ف) بي غيرت. پڙوو. بزدل - ڪانثر.

بي همت.

گير؛ ث. گهڻي جي هلڪي آهستي پٿونڪ.

ڌڙهي - چڙپ.

گير ڪرڻ؛ ڪتي وانگر وڙهڻ. پٿونڪي وڙهڻ.

گير؛ امر (ف) وڻ - جهل - پڪڙ. اسم سان ملي

فاعل جي معنيٰ ڏيندڙ لفظ (جيئن عالمگير.

دستگير (وغيره).
 گيرودار: ٺ. وٺ پڪڙ. لڙائي.
 گيرائي: ٺ. بيهوشي. سائائي. ماندائي. ننڊ جو خمار.
 نشي جو اوتار.
 گيرب: ڏ. غرور- هٿ- گهمند- تڪبر.
 گيرٺ: ٺ. تر ۾ گڏ ٿيل تيل، سٺپ، ميل وغيره.
 گيرو: ص. نشي ۾ خطا، خماريل، ننڊاڪڙو، گهريل.
 گيو: ٺ. نار کي هڪڙو گهمرو ٿيرو ڏيڻ جي حالت.
 گيوڙ: م. هرلي يا نار کي ٿيرو ڏيڻ.
 گيوڙو: ڏ. نار يا هرلي کي گهمرو- ٿيرو. پيڙيءَ کي
 لهوارو ٿيرو.
 گيوڙو: ڏ. هڪ قسم جي ڳاڙهي مٽي جنهن سان
 جوڳي ڪپڙا رڱين. هڪ قسم جو رنگ- لياري رنگ.
 گيس: ٺ. گيسي- ريڙهي. آڻ مڃڻ.
 گيس گيس ڪرڻ: ٻئي جي هٿ جي تريءَ ۾ آڱر
 گسائڻ (چيڙائڻ لاءِ).
 گيسمارو: ڏ. پورهيو. تهل- چاڪري.
 گيساتو: ڏ. رهڙ. گات جو گهڪو.
 گيساتا ڪائڻ: ڏک ڏسڻ- عذاب سهڻ. تڪليف
 واري زندگي گذارڻ. مٿون ڪرڻ.
 گيسر: ص. گيسيون ڪندڙ. ريڙهيون پائيندڙ.
 گيسر: ٺ. ڍر- سستي- دير- اوڀر. سيڙاپو.
 گيسر ڪرڻ: دير ڪرڻ. سستي ڪرڻ. ڊرائي ڪرڻ.
 گيسرڻ: م. گيسيون ڏيئي رڙهڻ. گيسر ڪرڻ.
 گيسو: ڏ (ف) عورتن جا ڊگها وار- زلف- ڪاڪل.
 گيسي: ٺ. ريڙهي. عاجزي ڏيکارڻ لاءِ زمين تي ٻُڌڙ
 کوڙي رڙهڻ. پڇتاءَ. اُٺ جي پٽڙي تڪ.
 گيسي ڪرڻ: زمين تي ويهي ريڙهي پائڻ. عاجزي
 ڪرڻ. پڇتاءَ ڪرڻ. توبه ڪرڻ.
 گيگ: ڏ. يونگ- مڪر. بهانو. بهانو ڪري ڌٽ هڻڻ.
 گيگي: ص. مڪريل- بهاني باز- يونگي.
 گيگم: ڏ. ڪپڙي جو هڪ قسم (سوئي ۽ پٽن
 وارو). ريشمي ڪپڙو.
 گيلري: ٺ (انگ) ديول، جاءِ يا ٿيٽر ۾ ويهڻ جي
 مٿانهن جاءِ- بالڪني. نگار خانو.
 گيلن: ڏ (انگ) پائيٽ ماڻن جو هڪ ماڻهو.
 گين: ص (ف) پُر- پريل. صفاتي پڇاڙي طور ڪم
 ايندڙ (جيئن غمگين وغيره).
 گينداڙو: ٺ. پتوڙ- چاچول- جهگور.
 گينداڙو: م. پتوڙن- چاچولن. جهگورن. ڏونڊاڙن.
 گيندو: ڏ. هڪ قسم جو گل. هڪ قسم جو
 جهنگلي جانور.
 گيندي: ٺ. هٿ منهن ڏوٽڻ لاءِ پٽ ۾ لڳل هڪ
 قسم جو ٿانءُ.
 گينوار: ٺ. خمار (نشي جو). الغرضائي- بي
 پرواهي. سستي. غرور.
 گينوارڇڻ: م. خمار ۾ اچڻ. ننڊاڪڙو ٿيڻ. مست ٿيڻ
 (نشي ۾).
 گيهه: ٺ. گيل- گيسر.
 گيهه: گيهه: ڏ. ٿاڻيل مڪن- گيهه.
 گيهه: ڏ. مٿاڻي جو هڪ قسم- وڏي ٿلهي جليبي.
 گيهه: م. گيلن- گهرڻ.
 گيهو: ڏ. پٽ تي گهلجڻ جو نشان- گهڪو.
 گيهي: ص. گيهه جو واپاري. ماڻهو جو نالو.

دستگير (وغيره).
 گيرودار: ٺ. وٺ پڪڙ. لڙائي.
 گيرائي: ٺ. بيهوشي. سائائي. ماندائي. ننڊ جو خمار.
 نشي جو اوتار.
 گيرب: ڏ. غرور- هٿ- گهمند- تڪبر.
 گيرٺ: ٺ. تر ۾ گڏ ٿيل تيل، سٺپ، ميل وغيره.
 گيرو: ص. نشي ۾ خطا، خماريل، ننڊاڪڙو، گهريل.
 گيو: ٺ. نار کي هڪڙو گهمرو ٿيرو ڏيڻ جي حالت.
 گيوڙ: م. هرلي يا نار کي ٿيرو ڏيڻ.
 گيوڙو: ڏ. نار يا هرلي کي گهمرو- ٿيرو. پيڙيءَ کي
 لهوارو ٿيرو.
 گيوڙو: ڏ. هڪ قسم جي ڳاڙهي مٽي جنهن سان
 جوڳي ڪپڙا رڱين. هڪ قسم جو رنگ- لياري رنگ.
 گيس: ٺ. گيسي- ريڙهي. آڻ مڃڻ.
 گيس گيس ڪرڻ: ٻئي جي هٿ جي تريءَ ۾ آڱر
 گسائڻ (چيڙائڻ لاءِ).
 گيسمارو: ڏ. پورهيو. تهل- چاڪري.
 گيساتو: ڏ. رهڙ. گات جو گهڪو.
 گيساتا ڪائڻ: ڏک ڏسڻ- عذاب سهڻ. تڪليف
 واري زندگي گذارڻ. مٿون ڪرڻ.
 گيسر: ص. گيسيون ڪندڙ. ريڙهيون پائيندڙ.
 گيسر: ٺ. ڍر- سستي- دير- اوڀر. سيڙاپو.
 گيسر ڪرڻ: دير ڪرڻ. سستي ڪرڻ. ڊرائي ڪرڻ.
 گيسرڻ: م. گيسيون ڏيئي رڙهڻ. گيسر ڪرڻ.
 گيسو: ڏ (ف) عورتن جا ڊگها وار- زلف- ڪاڪل.
 گيسي: ٺ. ريڙهي. عاجزي ڏيکارڻ لاءِ زمين تي ٻُڌڙ
 کوڙي رڙهڻ. پڇتاءَ. اُٺ جي پٽڙي تڪ.

گ

گ (اچار 'گي') سنڌي "الف-بي" جو
 ٻائيتاليهون اکر.
 گاتُ، ذ. گچي- ڪنڌُ، گاتو.
 گات ڪڍڻ، ڪنڌ ڪڍڻ- ڪنڌ مٽي ڪرڻ.
 گاتو، ذ. گاتُ- ڪنڌ.
 گاتو پچڻ، ڪنڌ پچڻ، هٿ پچڻ.
 گاتي پر ڪرڻ، ڪنڌ پر ڪرڻ، گهڻي نقصان هٿ اچڻ.
 گاتي لٽو، ص. ڪنڌ لٽو- ڪنڌ ڀڳو.
 گاتي، ث. ڪپڙي سان جسم کي ڍڪڻ جو هڪ
 نمونو (پوتي يا چادر جون ڪنڊون ڪنڌ کان ورائي،
 ڪپڙن کان ڪڍي ڪنڌ تي ٻڌي ڇڏجن).
 گاڇ، ذ. گڻپ- شمار.
 گاڇ، گاڇ، ذ. گچي- گيتُ گائڻ (سهرڙا لاڏا).
 گاڙي، ث. نار، هرلي يا گهاٽي واري آها بينڪ جتي
 مڪمل وارو ويهي.
 گاڙ، ذ. گريل مٽي، وانگر پاڻ.
 گاراجو، ذ. شادمانو- خوشي (جنهن ۾ گائڻ وڃائڻ ٿئي).
 گارالو، ذ. جسم کي گاريندڙ مرض. جهوري- اُڪير.
 نراق، ذڪ. وڃهڻ.
 گارائڻ، م. راڳ چوائڻ- گائڻ ڪرائڻ.
 گاڙڻ، م. پگهارڻ- رجائڻ، وگهارڻ، نرم ڪرڻ، هيٺو
 ڪرڻ (جسم). ضايع ڪرڻ.
 گارو، ذ. پگهار- وگهار- گذار. نرمي. گارائو-
 جهوري- گهڻي. ڪمزوري (بيماريءَ سبب). جند جي
 مٿئين پڙ وارو خال (جنهن ۾ آن جي ٻُڪي وجهجي).
 گچيءَ ۾ وڌل ڪپڙو (منت ڪرڻ يا آن مڃي پيش پوڻ

لا). جانور کي گچيءَ ۾ وڌل رسو.
 گاري، ث. نوڙي- گچيءَ ۾ ٻڌل توڙهو. پکين ڦاسائڻ
 جو دمار. قاهي- ڦندو. پيڙي پائڻ جو ڪاڇ.
 گاڙ، ذ. ٿڙو ٿڙو ٿي ٽپي گڏ تيل گهاٽي پاڻيٺ (پسائيل
 وکر يا آفيم). ٿڙو- ٽپيو.
 گاڙڻ، م. ٿڙو ٿڙو ڪري وهائڻ- ٽمائڻ. وهائڻ (گورڙا).
 گاڙو، ذ. ٽپيو- قطرو. گريل آفيم جو پهو.
 گاڙهه، ث. گاڙهان- لالائي- سُرخي.
 گاڙهان، گاڙهائي، ث. سُرخي- لالائي- شفق.
 گاڙهه ٿيڻ، ث. جوئر جو هڪ قسم.
 گاڙهه گلو، ص. گاڙهن گڻن وارو نوجوان (جنهن جي
 منهن ۾ رت جي لالائي ٿئي).
 گاڙهو، ص. لال- سُرخ. رتو. گاڙهي رنگ وارو.
 گاڙهو ٿيڻ، رت هائو ٿيڻ. رچي ريتو ٿيڻ. ٽپي لال
 ٿيڻ. ڪاوڙ ۾ يا لڄ ۾ منهن لال ٿيڻ.
 گاڙهي، ث. سُرخ- لال- گاڙهي رنگ جي.
 گاڙهيرو، ص. تورو گاڙهو.
 گاڙهي سڄ، ظ. شفق جي مهل- نما شام جي وقت.
 گاڙا، ذ. 'گاڙي' ول جو ٿر (جيڪو ڏت طور ڪم اچي).
 گاڙي، ث. گاڙي جي ول.
 گالھ، ث. جملو- قرو- ٻول. بيان- قصو- ڪهاڻي.
 داستان. قول. ماجرا. حال. واقعو. احوال. نصيحت-
 نُڪتو. گفتگو. بحث. حالت- صورت. مطلب- مقصد.
 غرض. راز- پيد. عزت- شان. تعريف- ساراهه.
 سبب. شادي جو پيغام.
 گالھ اٿارڻ، معاملو پيدا ڪرڻ. هُلُ هلائڻ.

ڳالهه بولھ، ٺ. گفتگو. بحث. قيل مقال.
ڳالهه تي چڙھڻ، ضد تي چڙھڻ- پنهنجي ڳالهه تي قائم رھڻ.
ڳالهه ٺڌي ٿيڻ، جھيڙو ٺرڻ- معاملو ختم ٿيڻ.
ڳالهه تارڻ، معاملو رفع دفع ڪرڻ. جھيڙو ختم ڪرڻ.
ڳالهه ٺاھڻ، بهانو بنائڻ. ڪوڙ ڪرڻ.
ڳالهه پچڻ، احوال پچڻ. واقعي جي پڇا ڳاڇا ڪرڻ. راز معلوم ڪرڻ.
ڳالهه پڪي ٿيڻ، سڳاوتي جي پڪ ملڻ. شادي وغيره جي تاريخ نروار ٿيڻ.
ڳالهه رهي اچڻ، عزت رھڻ. اعتبار رھڻ. پرم رھڻ. وعدو پورو ٿيڻ.
ڳالهه سڄھڻ، ڪا نشين ڳالهه خيال ۾ اچڻ. اٽڪل يا تجويز سمجھ ۾ اچڻ.
ڳالهه ڪرڻ، گفتگو ڪرڻ. بيان ڪرڻ. ڪجهه چوڻ. حقيقت ٻڌائڻ. احوال ڏيڻ.
ڳالهه کولڻ، صاف ڳالهه ڪرڻ. راز ظاهر ڪرڻ. سچو واقعو بيان ڪرڻ.
ڳالهه ڳالهه ۾، ظ. هر ڳالهه ۾ ذري ذري- هر گھڙي.
ڳالهه ڳنڍ ٻڌڻ، ڪنھن به ڳالهه تي ضد ٻڌي بيھڻ.
ڳالهه مھاڙ، ٺ. خبرچار- حال احوال. ذڪر اذڪار- گفتگو.
ڳالهه وڌائڻ، معاملو يا جھيڙو ڊگھو ڪرڻ. بحث وڌائڻ. ڳالهه پکيڙڻ.
ڳالهه وسارڻ، ٻڌي ان ٻڌي ڪرڻ. وعدو پورو نه ڪرڻ.
ڳالهه ھلڻ، ذڪر ٿيڻ- چويچو ٿيڻ. مشهور ٿيڻ.
ڳالھي ڳالھي ۾، ظ. ڳالھيون ڪندي. ڪلندي ڪڏندي. اُتي جو اُتي. انهي وقت.

ڳالھي جو ڳھيڙ، س. گھڻيون ڳالھيون ڪندڙ. گھڻ ڳالھائو. ڪچهريءَ جو ڪوڏيو.
ڳالھاءُ، ذ. ڳالھائڻ جو آواز.
ڳالھاءُ ڏيڻ، جٺ ٺٽ ڪرڻ. تشبيھ ڪرڻ. گھٽ وڌ ڳالھائڻ.
ڳالھيڙ، ڳالھيڙ، س. گھڻو ڳالھائيندڙ. ٻٽاڪي. قصا ڪھاڻيون ٻڌائيندڙ.
ڳالھيڙ، ذ. نوريتڙو- نولو.
ڳالھائڻ، م. بولڻ- اڪڻ- ڪھڻ- چوڻ. گفتگو ڪرڻ. ذڪر ڪرڻ. بيان ڪرڻ.
ڳالھائڻ، ذ. چينپ- ڌڙڪو دھمان. تشبيھ.
ڳالھائڻ ڏيڻ، گھٽ وڌ ڳالھائڻ- جٺ ڪرڻ. تشبيھ ڪرڻ.
ڳاموڙ، ڳاموڙ، ٺ. جسم ۾ سُستي. سندن ۾ ڪيرائي. ٿڪ يا تڻڊ جو خمار. بخار سبب بدن ۾ پاڇ. موڳائي (لڱن ۾).
ڳانڊاپو، ذ. تعلق- لاڳاپو- واسطو. ويجهائي- قربت. ناتو- ماڻھي.
ڳانڊيڙ، س. ڳنڍيل- جٺ. پائيوار. شريڪ گڏيل- لاڳو.
ڳانڊو، ذ. ڳانڊاپو- تعلق- لاڳاپو- واسطو. شراڪت.
ڳانو، ذ. سوتي يا ريشمي ڏوري (جيڪا سونھن خاطر ڳچيءَ ۾ ٻڌجي)- ڳاني. ڪاري ست مان وڻيل دعا جو ڌاڳو. چوڻائي مال يا وھت کي سونھن خاطر ٻڌل ڪوڏين ۾ مٽڪن جي ڳاني. شاديءَ جي ھڪ رسم موجب گھوٽ ڪنوار کي ٻانھن ۾ ٻڌڻ جو ڳاڙھو سڄائي جو ڌاڳو. پڪي جي ڳچيءَ ۾ قدرتي ليڪو. ڳچيءَ ۾ پائڻ جو ھڪ ڳھ.

گانيءَ ٿ. گانو.

گاڻ ٿ. گڻپ- شمار- انداز.

گاڻ ڳڻيوءَ ص. گڻڻ ۾ ايندڙ. مشهور. تمام ٿورو-
تمام گهٽ. نالي ماهر.

گافانو. گافيتوءَ ذ. شمار- گڻپ.

گاهءَ ٿ. ان گاهڻ جو عمل- هڪر- لتڙ. پيهت-
سخت پرڙهيو. سوڙهه- تنگي. ڪشالو- سختي.
ڪنهن قصي يا داستان جي وچ ۾ آيل بيت (جيڪو
ڪنهن ٽائي طرف اشارو ڪري). اشارو- ماهر. گجهارت
وارو بيت.

گاهه گاهيءَ ذ. ڪشالا ڪرڻ. مصيبت ڪاٽڻ.

گاههءَ ذ. ڪاڇ- چوٽو. مڇيءَ قاسائن لاءِ ڪنڍيءَ ۾
وڌل چارو. کب- لالچ. ڪوس- خونريزي- مارو- قتل عام. جنگ.

گاهتءَ ذ. ماڻهن جو انبوهه. ماڻهن جي پيهت-
سوڙهه- گپا گيهه.

گاهيءَ م. ڪري ۾ گڏ تيل وٺي ڍڳا هلائي سنگن
مان ان ڪڍڻ- هڪر ڪرڻ- هڪر هلائڻ. لتاڙڻ. لتاڙ
ڪرڻ. عذاب ڏيڻ- چلهڻ.

گاهيءَ ٿ. ڦٽندو- ڳاري.

گاڻيءَ م. الڀڻ. سر سان الڀڻ. راڳ ڪرڻ. تنوارڻ.
ساراهڻ. بيان ڪرڻ. (ذ) گانو- نغمو. راڳ.

گاڙيوءَ ص. ڳائيندڙ- راڳي. گوڀو- ڪلونٽ. (ٿ. ڳاڙي).

گاڙو وڇائڻءَ ذ. راڳ روپ- راڳ رنگ. ڳائڻ جي محفل.

ڳاڻوءَ ص. ڳئون جو (ڪير، مڪڻ، گيهه، گوشت).

ڳاڻي گيهه جهڙو ص. نج- گرو- صاف. سچو.

ڳاڻوءَ ذ. ٻن ميلن جو مفاصلو- ڪوهه.

ڳپءَ ذ. پيٽ (جانور جو). عورت کي پيٽ ۾ تيل ٻار-
حمل. وڻ يا پوک جو اندريون ڪچو مادو- جيءَ.

ڳودو- ڳر. مغز- تخم.

ڳوڇڻءَ م. ڳپ ڪرڻ- ڦر ڪرڻ. ڳپ جهلڻ.

ڳڀروءَ ص. نوجوان- توخيز (جنهن کي اڃان ڦاڙهي نه
آئي هجي). لاسڙياٺ. چوڪرو.

ڳڀوءَ ذ. ٽڪرو- ٿورو ڀاڱو. پور (مانيءَ جو).

ڳڇيءَ ٿ. مڇيءَ جو پيرو.

ڳڇيروءَ ٿ. تخم جهلڻ واري جاءِ. ٻڇي داني.

ڳتءَ ٿ. گت- چال- روش.

ڳتءَ ٿ. وارن جي ڳنڍيل چڪ- چوٽي. موتين جي
پوڄ- مڙهت.

ڳتروءَ ذ. وڍيل ٽڪر- ٽڪرو. پيرو. ڳيو.

ڳترا ڪرڻءَ وڌي ٽڪر ٽڪر ڪرڻ. پيرا ڪرڻ.

ڳتڻءَ م. ڳنڍڻ (وار). ڳنڍڻ- جڙڻ (موتي). ڳوڻ.

ڳتيلءَ ص. ڳنڍيل (وار). مڙهيل (موتي). ڳنڍيل-
مليل. ڳوڻيل.

ڳتڻو. ڳتڻءَ ذ. ڪنڌ- گردن- ڳچي.

ڳتو. ڳتوءَ ذ. ڳڙڪ- لوڳهو- ٻرگهل. ڀت ۾ وڌو
سوراخ. دري. وٽي- خال. لنگهه.

ڳتءَ ذ. ڳچيءَ ۾ ٻڌل رسو. طوق. ڪٽي جي ڳچيءَ
۾ ٻڌل رسو يا پتو. ڦاهي. ڳچي ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه.

ڳت ڳچيءَ ۾ وجهڻ پان کي مصيبت ۾ وجهڻ.
ڏکي ذميداري مٿي تي کڻڻ.

ڳتءَ ڳتءَ ذ. ڳل- مٿ- رخسار. وڏو گرانهه.

ڳتڪارءَ ٿ. زبان جي پاسي ۽ ڳل جي ملائڻ سان
نڪتل آواز (مال، پکين وغيره کي سڏڻ لاءِ ۽ وهڻ کي

هلائڻ لاءِ). ٻار کي پيار مان سڏڻ جو آواز.

ڳتڪارءَ ٿ. پکين جو آواز- ڳت ڳت.

ڳتڪارءَ م. جانورن ۽ پکين کي ٻيڪارڻ. پيار مان
ڳتڪار ڪرڻ. ڳت ڳت ڪرڻ (پکي).

ڳتڪڻءَ م. ڳتڪارون ڏيڻ. تهڪڙو ڪرڻ. ڪل

مسخري ڪرڻ.

گڻڪڻ: م. گيري جو ڳٽ ڳٽ ڪرڻ.

گڻڪو: ڏ. ننڍو ڪتاب. ٻن چئن ڪتابڙن جو مجموعو. حقي يا چلم جي ٽوپيءَ ۾ تماڪ جي هيٺان رکڻ لاءِ پتر وغيره - چٽل. طببي اصطلاح ۾ پاري مان ٺهيل گوري. (ص) قد جو ننڍو پر بدن ۾ پريل (مانهو).
ڳٽ ڳٽ: ٺ. گيري، ڪڪڙ وغيره جو چوڳي وقت آواز. بلبل جو آواز. گهڪهيءَ مان پاڻي اوتڻ جو آواز. پاڻي پيئڻ وقت نڙيءَ مان نڪتل آواز.

گڻڻ، گڻڻ: م. ٿڻ ۾ وات وجهي کير ڌائڻ - ڇڪڙڻ. گڻو: ڏ. گڻو (پت ۾) - لوڳهو. واهه وغيره جي پگل بدن کي ڏنل گنديو.

گڻو: ڏ. گل - مٽ - رخسار. وڏو گرانهه - لپوڙو.

گڻا سڃاڻڻ: مٿون ٿوڪڻ - ڪاوڙجڻ. ناراض ٿيڻ.

گڻي: ٺ. ڏانهن (پير ۾ وجهڻ لاءِ). ٻيڙيون (ٻيڙيڪڙيون). زنجير - نير. گهوڙي جي پيرن ۾ پيل ڪڙي ۾ ٻڌل رسي ٺڪر.

گڻيون پوڻ: پيرن ۾ زنجير پوڻ. ٻنڌڻ پوڻ. سُستي يا ڊرائي ڪرڻ. مصيبت ۾ ڦاسڻ (پاراتو).

گڻي: ٺ. ننڍڙو گرانهه (جيڪو ٻاڙ وڪائي سگهي). ڪاٺيءَ جي ڏاند ٻيچي گلي.

گڻڙي: ٺ. پري - گندي - هڙ. ڪپهه جي پڇايل پري. نائي جي ڳوٺري.

گڻو: ڏ. ڪمند جي لٽين جو ٻڌل بند. ساڻي گاهه (ڪانن) جي پري.

گڻل: ڏ. وڏو حصو - وڏو ڀاڱو. گهڻو - جهجهو.

گڻهه: ٺ. هڪ قسم جو مشهور مردار خور پکي.

گڻهه: ڏ. راز - پيد. اندر - منجهه - انت. گڻج - پيٽ. راز واري ڳالهه - گڻجي ڳالهه. قبر جي سامي.

گڻهه ڳوهه: ٺ. لڪ چپ - رازداري - اخفا.

گڻهارت: ٺ. مام - اشارو. بُهارت. معمو. اشارن

اهڃاڻن سان پروڙڻ (يعن) واري پرولي.

گڻهاندره: ڏ. گجهو راز. پيد - راز. اونهون راز.

گڻهڙو: ص. گجهو - لڪل - مخفي. راز لڪائيندڙ. (ٺ. گجهڙي).

گڻهه: ص. لڪل - پوشيدو - خفي - مخفي. نامعلوم - اڻ ڄاتل.

گڻج: ڏ. گهر - مڪان. آستان. ڪلال خانو.

گڻڙو: ڏ. ڳوٺ. گهر - مڪان. آستان.

گڻج: ڏ. ٽڪر - ڀاڱو - وڏو حصو. (ص) گهڻو - زياده - وڌيڪ. ڳيل.

گڻج جيترو: ص. ڪافي انداز ۾ - تمام گهڻو. هيڪاندو. چڱي انداز ۾.

گڻج ڪره: ٺڪرا ڪرڻ - ڀاڱا ڪرڻ.

گڻج گاڙهه: منجهون هارڻ - ڳوڙها ڳاڙڻ.

گڻج گنديهه: پگل ڀاڱا گنديهه. ويڇو ختم ڪرڻ.

گڻج: ڏ. گچي - سسو - گندڻ.

گڻجي: ٺ. سيسي - ڪندڻ. گلو - گردن.

گڻجي پوهه: گلي پوهه. زوري مٿان مڙهڻ.

گڻجي ڌرتي: ٺ. سمنڊ ۾ خشڪي جي ٻن حصن کي گنديندڙ سوڙهي زمين.

گڻجي سمنڊ: ڏ. پاڻيءَ جي ٻن وڏن حصن ۾ گنديندڙ پاڻيءَ جو سوڙهو حصو.

گڻجو: ڏ. چڱو (وارن، موتين وغيره جو).

گڻڙي: ٺ. نس جي موڙهه. نس ۾ گندي اچڻ.

گڏڙيون پوڻ: نسون موڙهجي پوڻ (جنهن ڪري عضوو سڀڻجي پوي ۽ سخت سَور ٿئي). ڪمزوري سبب بدن نستو ٿيڻ.

گڏي، ٿ. گڏڙي.

گڏيون پوڻ، گڏڙي، وڻ.

گڙ، ڄ. وٽ - پراسان. ڏانهن - اوري.

گڙان، ڄ. وٽان - کان - ڪٿان - پٿان.

گڙ، ٿ. گڇي - گلو. گڙ.

گڙ لائڻ، گلي لائڻ. پاڪر پائڻ. گڙهائڙي پائڻ.

گڙ لڳڻ، گڇي لڳڻ. پٺ وٺڻ - واسطو رکڻ.

گڙ، گڙ، ٿ. گڇي. ماس (ميويءَ جو) - اندريون رَس

وارو ٿوڍو.

گڙدار، ص. گڙ وارو - ماس يا رس وارو (ميو وغيره).

گڙهائڙي، ٿ. گلي سان لائڻ - گڙائي - پاڪر.

گڙهائڙي پائڻ، پاڪر پائڻ. پاڪر پائي دلجوئي ڪرڻ.

همدردي ڪرڻ.

گڙائي، گڙهائڙي، ٿ. گڙهائڙي - گلي لڳائڻ.

گڙائي ڏيڻ، پاڪر پائي دلجوئي ڪرڻ. محبت سان

پاڪر پائڻ.

گڙائڻ، گڙائي، ٿ. بار - وزن. گڙي هجڻ جي حالت.

گڙاهو، ڏ. چوڀائي جي گڇيءَ ۾ ٻڌڻ لاءِ رسو.

گڙڻ، ص. گڙيو - لاسڙيات. نوجوان جنهن کي اڃان

مڃڻ جي ساوڪ نه هجي.

گڙ گڙي، ٿ. حمل واري زال - ڳوهراري - پيٽ

سان - حامله.

گڙڻ، م. رڃڻ - پگهرڻ. نرم ٿيڻ. پاڻي ٿيڻ. ڪمزور

ٿيڻ (بيماريءَ سبب). رڌجڻ (کاڌو). ضايع ٿيڻ.

گڙي وڃڻ، جسم ڪمزور ٿيڻ. هضم ٿيڻ.

گڙو، ص. باري - وزني - گران. ثقيل - دير هضم

(کاڌو). قيمتي - وڏي ملهه وارو. بردبار - سنجيدو.

تلهو - جسم ۾ موٽو. نياڳو - منحوس.

گڙو، ڏ. گلو - گڇي.

گڙي پوڻ، گڇي ۾ پوڻ. ڪنڌ ۾ پوڻ.

گڙي لڳائڻ، گلي لڳائڻ - پاڪر پائڻ - گڙائي ڏيڻ.

گڙو، ڏ. نڙيءَ وارو پاڳو - نڙي - گڇي - ڪنڌ.

سينو - چاٽي - ڪوڙو. چوڀائي مال کي گڇيءَ ۾ نڪتل

گڙو. گڇيءَ ۾ پيل رسو - گڙهو.

گڙهائڙي، ٿ. گڙائي. پاڪر.

گڙهائڙي، گڙهائڙي، ٿ. ڳڙ گيهه وجهي پڇايل

ماني - سُري.

گڙهڻ، م. گلي لڳڻ - پرڇڻ - سرڇڻ - ريجهڻ.

گڙهڻ، م. حال اورڻ - حال ونڊڻ. ڏک سور ٻڌائڻ.

محبت ڪرڻ. رهاڻ ڪرڻ.

گڙهو، ڏ. چوڀائي مال کي گڇيءَ ۾ ٻڌل گندي ڏنل

رسو - گڙو.

گڙي، ڄ. وٽ - پاسي - ڀر ۾.

گڙي، ٿ. گلي - گهٽي. گس - واٽ. واھ - وسيلو.

آجهو - پناه. اوٽ. بچاءُ. واندڪائي.

گڙي، ٿ. ڪمند يا ڪاٺي جي ٻن ڳنڍين جي وچ

وارو حصو - گڙي.

گڙيو، ڏ. مڙيو - مڙي وارو هڏو.

گڙو، ڏ. بدن تي سوچ وارو ڳنڍو جنهن ۾ گند پرجي وڃي.

گڙو، ڏ. ڪمند جو ڄميل يا ڳوڙها ڳنڍا ٿيل رس.

ڪڪه.

ڳڙ ٿيڻ، ڳنڍا ڳوڙها ٿيڻ. گڏوچڙ ٿيڻ. مونجهارو ٿيڻ.

معاملو ڪرڻ.

ڳڙ ڏاٽي، ٿ. ڳڙ سان اوٻاريل چانور ملائي ٺاهيل

مٺائي - لائي.

ڳڙ ڏاڙهيو، ص. ڳاڙهي ڏاڙهي وارو. ڏاڙهي کي

ميندي لائيندڙ.

ڳڙاڳو، ڏ. ڳڙ ملايل تماڪ. ڳڙ جي پالي ۾ پُسايل تماڪ.

گڙڪائڻ م. گيهن-گيهي ڇڏڻ. کائڻ-هضم ڪرڻ.
گڙڪي ذ. پٽ ۾ تيل سوراخ-برگهل.
گڙڪو ذ. گڙڪ-سوراخ.
گڙڪي ث. جارو-دري-گڙڪو. روشن ۽ هوا جي
 لاءِ سوراخ.
گڙهه م. ٽمن-ٽپڪن-وهڻ (ٿڙو ٿڙو ٿي). سمن.
 لينڊي ڪري وهڻ.
گڙهه م. گنهڻ-وڻ.
گڙو ذ. مينهن جي ٿڙن سان گڏ وسندڙ برف جو ڳنڍو.
گڙا پوڻ مينهن ۾ برف جا ڳوڙها وسڻ.
گڙو پوڻ مٿان ڪا مصيبت پوڻ. ازغبي هچا پوڻ.
گڙهه ذ (سن. گڏ) قلعو-ڪوٽ-گڏ.
گڙهي ث. ننڍو ڪوٽ-ڪوٽڙي.
گڙهن م. گنهڻ. قبول ڪرڻ. محسوس ڪرڻ-
 سمجهڻ. حال ٻڌائڻ-ڳرهن.
گڙي ث. تڙ (گوشت جي)-ٻوٽي. سڙي (تور
 جي). ٿڙي (هيڊ جي). پٽي (بصر جي). پيسي
 (ڪتل جي).
گڙڪڻ م. گڙڪڻ-پيٽ ۾ وڃڻ-نڙي
 کان هيٺ لهڻ.
گڙڪڻ م. گڙڪڻ-پيٽ ۾ وڃڻ (کاڌو، گهرانهه).
گڙو ذ. گرانهه-لقمو. اوچتو هٿ آيل مال. ڪنهن
 شيء جو وڏو انداز. مفت جو مال.
گڙڪه ث. ڪابه چنبڙي پوندڙ ليسدار شيء. گڙڪ
 وانگر چنبڙندڙ. جڳا (ماڻهو).
گڙڪه تي لڳهه چنبڙي پوڻ-پُٺ نه ڇڏڻ. پٺيان
 لڳي پوڻ.
گڙڪل ذ. ملڪيت جو وڏو حصو. دولت-نائو. مفت
 ۾ مليل نائو.

گڙڪه ث. برف-يخ. نار. (ص) برف جهڙو ٿڌو.
گڙڪائجڻ م. برف وانگر لڻڻ. نري برف ٿيڻ. بيهوش
 ٿيڻ. ٿڌ ۾ فرحت وٺڻ. ٿڌ ۾ نري پوڻ (جسم).
گلي ث. گچي-گلو-ڪنڌ.
گلي پوڻ گچيءَ ۾ پوڻ-ڪنڌ ۾ پوڻ. ڳالهه ۾
 دخل ڏيڻ.
گلي لائڻ گچيءَ سان لائڻ-پاڪر پائڻ-ڳرائڙي ڏيڻ.
گلي گلي. ذ. مٽ-رخسار-عارض-گتو.
گلي پٽ ص. لاسڙيات-ڳيرو. سهڻو-ڀورل.
گلي سڃاڻڻ ڪاوڙجڻ-رُسن.
گلتو ذ. ڏٺو-گشو-رماڪ-ڌٽار.
گلتو ٻڌڻ ڏٺو ڏيڻ-گشو ڏيڻ. لالچ ڏيئي
 ٽڪڻ-ڌٽارڻ.
گلتو ذ. گچيءَ جو هڪ ڳهه-هڪ قسم جو هار.
گلخورو ذ. گهوڙي جو هڪ سنج (ڪنڌ ۾ ٻڌڻ
 واري رسي).
گلڙو ذ. مچيءَ جون ساهه ڪڍڻ واريون ڪليون.
 ڪلي-گلي-ڪوٺي.
گلڻجو ذ. گل تي ڇڏيل وارن جون وڏو مڇو.
گلو ذ. گلو-گچي-ڪنڌ-گردن. قميص وغيره
 ۾ پيڙن وجهڻ واري پٽي. سنڌي جُٽيءَ ۾ پٺ ۾ ڪڙيءَ
 کي ڳنڍڻ وارو چم جو ڪشو. ڪپ-ڪنارو.
 لنگهه-وات.
گلو پڪڙهه گچيءَ کان جهلڻ.
گلي لائڻ گلي سان لائڻ-پاڪر پائڻ. ڳرائڙي ڏيڻ.
گلها ث. چڪ-گپ.
گلهاو ص. آلو-پُسيل. گپ جهڙو ڪوٺيرو. ليلهر-
 ڦيڦو. سُست. (ث. گلهي).
گلي ث. گلي-گهٽي. لنگهه. وات. حيلو-چارو.

گلي ڪوچو، ذ. گهتي گهوبو- مرهڪ گهتي.

گم، ث. آرس- ستي. گاموڙ. خمار.

گم، ذ. هڪ قسم جو گاه. (ص) آرس- توتي.

گم، م. ڪڙ موڙن. ننڊ جي خمار ۾ هجڻ.

سسٽي ڪرڻ.

گمي هلڻ، آهستي آهستي قدم جمائي هلڻ.

گن، ذ. هٿيو- مٿيو- دستو. بيڙي کي هلائڻ لاءِ

ڪاٺيءَ جي گهڙيل پٽي. هاليسو.

گن، ذ. مدد ڪرڻ- همراهي ڪرڻ.

گنپير، ص (سن) اونھون- عقلمند- سياڻو.

سنجيدو- بردبار.

گنڌ، ث (سن) ٻوٽ- واس. صفاتي پڇاڙي طور ڪمد

ايندڙ (جئن سڳند وغيره).

گنڌ، ث. گوھن جو ڪم- گوھ. مٽي جي وارن جون

چوٽيون ڪرڻ- چوٽيون ويڙهڻ.

گنڌ، ذ. گنڌن (ٻوڙ ٻاڙي وغيره جنهن جي لاڳ سان

ماني ڪائجي).

گنڌ، ذ. ٻوڙ، ڀاڄي وغيره ڇهر (جنهن سان ماني ڪائجي).

گنڌ، م. گوھن- ملڻ (اتو). گنڻ (وار)- ويڙهڻ.

گتون ڪرڻ. گوپڻ- گنڍڻ. پوئڻ (هار، گل).

گنڊ، ث. ٻن ٽڪرن جو جوڙ- سنڌ. وڪڙ- ڦندو.

هڙ- پري- گنڙي. موڙي. ڪيسو. ڪپڙي جي ٻن

پلانڊن کي گنڊ ڏيڻ جو عمل- گرھ. پٽي (بصر جي).

گنڊ، گنڊاڻ، ث. جهيڙو- هٿاڻي- ويڙھ.

گنڊ، ٻڌڻ، ياد رکڻ. ورد ڪرڻ. هوڏ ڪرڻ.

يقين ڪرڻ.

گنڊ، توپ، ث. ٺاھ جوڙ- مرمت. سادي سودي مرمت.

گنڊ، جا پشاه. ذاتي رقم- ڪيسي جا پشاه- پنهنجا پشاه.

گنڊ، جو ڳوڙهو، ص. پشي وارو- شاهوڪار- دولتمند.

گنڊ ڏيڻ، گرھ ڏيڻ. ملائڻ- گنڍڻ- جوڙڻ.

گنڊ، ڪپڻ، ڪيسو ڪٽڻ.

گنڊ، ڪولڻ، خرچ ڪرڻ.

گنڊ، ذ. رسي يا ڏاڳي وغيره جي ٻن ٽڪرن کي ڏنل

ٻڌ- جوڙ. گانڊاپو- ميلاب. سنڌو. ڦندو. وڪڙ-

وراڪو. ٺاھ.

گنڊ، م. گنڊ اچڻ. پيڙو ٿيڻ- شامل ٿيڻ. گڏجڻ.

ملي وڃڻ.

گنڊ، پوڻ، مٿين پوڻ. پائيوار ٿيڻ.

گنڊ، ذ. وڏو گنڊو.

گنڊ، ث. ننڍي هڙ- ٻجڪو.

گنڊ، م. گنڊ ڏيڻ- گرھ ڏيڻ. وڪڙ ڏيئي ٻڌڻ.

جوڙڻ- ملائڻ. سوگهو ڪري ٻڌڻ- سلهاڙڻ. گڏڻ-

شامل ڪرڻ. مڙهڻ. توپڻ (جتي).

گنڊو، ذ. ڪنهن به شيءِ (مٽي وغيره جو) گول

ڳوڙهو- پٺوڙو- روڙو. اندروني زخم سبب ماس جو

ڳوڙهو- ڳڙ. واھ وغيره جي وهڪ کي بند ڪرڻ لاءِ

مٽيءَ جو بند. جھل- اٽڪاء.

گنڊ، ذ. گاه جو هڪ قسم.

گنڊ، ث. چليل ڪمند جو ڳترو.

گنڊ، ث. گنڊ ۽ پون سان پريل ڳوڙهي (جيڪا ڇڏڻ

۾ نڪري)- ويلڻ.

گنڊ، ذ. سرھن جون ڏانڊيون (جيڪي ڀاڄيءَ طور رڌجن).

گنڊ، ذ. ڪمند يا جوئر وغيره جو مٺو ڪانو- ٿڙي.

گنڊ، ڇوڀڻ، بي فائدو ڪم ڪرڻ. بي وقوفي ڪرڻ.

گنڊ، ص. ڳئون چاريندڙ- ڍڳين جو ڌرار. بيوقوف-

مورڪ. اناڙي. ڳوناڻو.

گنڊ، م. ملھ وٺڻ- خريد ڪرڻ. جھلڻ (هٿ ۾).

گني، ث. ڪنهن اوزار ۾ پيل هٿيو. ساهمي جي

ڳوٺ: ٺ. ساري (شطنج يا چوٽ جي). ڏيري (سٺ جي). تماڪ. جو ڪڏو- ڪٽيل تماڪ جو ڳوڙهو.

ڳوٺي: ٺ. سٺ جي ڏيري. ڪٽيل تماڪ جو ڳوڙهو. ڳوٺ: ڏ. ٻهراڙيءَ جي بستيءَ- وسين- وسڻون- گام- واهن- ديهات.

ڳوٺاڻو: ص. ڳوٺ جو رهاڪو- ٻهراڙيءَ جو- ديهاتي- گاموڻي.

ڳوٺائي: ص. ساڳئي ڳوٺ جو رهاڪو- هر وطني. ڳوٺي: ص. ڳوٺائي.

ڳوٺ: ڏ. چنل نوڙي جي پڇڙين کي وٺي ملائن- ڳنڍ. ڳوٺ: م. نوڙيءَ جي ٻن حصن جون پڇڙيون کولي. وٽ ڏيئي اهڙيءَ طرح ملائن جو يڪي نوڙي ٿي وڃي ڳنڍ معلوم نه ٿئي. ڳٽن- ڳنڍ.

ڳوڙو: ڏ. ڊڳو- ڏاند. (ص) سورهي- پهلوان- جوڙو.

ڳورو: ٺ (ف. گور) قبر- بئي.

ڳورائو: ڏ. ڳرهائي- پاڪر.

ڳورانو ڪرڻ: پيار محبت سان پاڪر ۾ آڻڻ. ڳڻ ڪرڻ. تنگ وڙ ڪرڻ.

ڳوراهه: ٺ. پاڻي يا گپ چڪَ جي هيراڪ نانگ بلا (جيڪا زهر ڇڏي وڃي ۽ چڪ معمولي اثر ڪري). ڳوهيرو.

ڳوراءِ: ڳورائي: ٺ. بار- وزن. بردباري- سنجيدگي.

ڳور پٽ: ڏ. هڪ قسم جو جانور (جيڪو قبرن مان مڙا ڪڍي کائي).

ڳورنھاري: ٺ. ڳوريت (جانور).

ڳورڻ: م. ڳولڻ- ٿورڻ. بنان ڇپاڙ جي ڳهن- ڳڙڪائڻ.

ڳورو: ڳورو: ص. اڇي چمڙي وارو- ڳورو- پورو. سهڻو. (ٺ. ڳوري، ڳوري).

ڳورو: ص. ڳرو- باري- وزني- گران- ثقييل. دير

هضم (کاڌو). ديرينو. سنجيده- بردبار. حيثيت وارو.

ڪافي. ڪڇي پوک. ٺٽ (ڳهه) جو هڪ حصو. ڏانڊي (گل ٻوٽي جي).

ڳڻ: ٺ. ڳڻپ- شمار. اندازو. ٺڪ نور. سڌماء- سارنپار. ڳڻ ڪرڻ: سار سنپار لهن. يادگيري ڪرڻ. شمار ڪرڻ- ليکي ۾ آڻڻ.

ڳڻ: ڏ. (سن. ڳڻ) صفت- خاصيت. خصلت- خوبي. تعريف. نيڪي. نيڪ اعمال. عادت. اثر- تاثير. احسان- ٿورو- وڙ پلائي- ڳڻ.

ڳڻ ڪرڻ: احسان ڪرڻ- ٿورو ڪرڻ.

ڳڻ ڳائڻ: ٿورا مڃڻ- تعريف ڪرڻ- شڪر بجا آڻڻ.

ڳڻائڻو: ص. فائدي وارو- لاپائتو. خوبيءَ وارو. سنن لڄڻ وارو.

ڳڻائڻ: م. شمار ڪرائڻ. حساب ۾ شامل ڪرائڻ. ليکي ۾ آڻائڻ.

ڳڻي: ٺ. ويچار- فڪر. هوراڪورا- آند مائڻ.

ڳڻي خور: ص. ڳڻيون پڇائيندڙ. سودائي- خفقاني. پُورالو.

ڳڻپ: ٺ. شمار. ليکو- حساب. ڳائڻو.

ڳڻ چور: ص. احسان فراموش. بي شڪرو. بي ڳڻو. ڳڻڳوٺ: ٺ. سوچ ويچار. دورانديشي.

ڳڻڻ: م. شمار ڪرڻ- اندازو ڪرڻ. ڪٽڻ. ليڪڻ. سارڻ. ويچارڻ. رڻڻ. خيال ۾ آڻڻ.

ڳڻولي. ڳڻولي: ٺ. چٽولي- رتي.

ڳڻي: ص. ڳڻي- ڳڻوان. نيڪ افعال.

ڳوٺ: ص. بالو پولو- پورڙو- موڳو. بي سمجه. گگدام.

ڳوٺ: ٺ. اندازو- تخمينو- ٽڪ (هميشه "ڳڻ" لفظ جي صفاتي پڇاڙي طور ڪم اچي).

ڳوٺرو: ڏ. ڪپڙي مان ٺهيل ٿيلهو- ٺجڪو.

ڳوٺري: ٺ. ڪپڙي جي ننڍي ٿيلهي- ٺجڪي.

(ث. ڳوڙي).

ڳوڙو ڳالهائڻ: وڏي آواز سان ڳالهائڻ. ڌيرج سان ڳالهائڻ. ڀرو يا آهستي ڳالهائڻ.

ڳوڙهاري: ص. حامله - پيٽ سان (عورت) - ڏکي. ڳوڙهه: ذ. گهاٽاڻ - گهراڻي (رنگ جي). (ص) گهاٽو - ڳٽيل.

ڳوڙهائي: ث. گهاٽاڻ (رنگ جي) - گهراڻي - اونھائي. پيچيدگي - مشڪلات.

ڳوڙهو: ذ. ڪنھن به شيء جو گول ڳنڍو - پٺوڙو - ڇاڻو - تيرو. روڙو. مٽيء جو گولڙو (ڳليل ۾ وجهي اڇلڻ لاءِ) - ڳليلو (ڪاٺياڻي جو). جسم ۾ ماس جو ڳڙ. لڙڪ - هنج. (ث. ڳوڙهي).

ڳوڙها ڪرڻ: ڳنڍا ڪرڻ. منجهائڻ (سٺ).

ڳوڙها ڳاڙهه: لڙڪ وهائڻ - هنجون هارڻ. انسوس ڪرڻ. ڳوڙهو: ص. گهرو - گهاٽو - تيز - تڪو (رنگ). ڏکيو - مشڪل - منجهيل - پيچيدو. (ث. ڳوڙهي).

ڳوڙهي: ث. جسم تي ماس جو ڊپڙ. گولي (مٽيء وغيره جي).

ڳول: ث. ڳولا - تلاش. وڙول.

ڳولا: ث. تلاش - جستجو - وڙ.

ڳولا ٿولا: ث. جانچ جونچ - جانچ پڙتال. وڙول.

ڳولائڻ: م. تلاش ڪرائڻ. وڙول ٿيارڻ. پيا ڳاڙا ڪرائڻ. ڳولائو: ص. ڳولا ڪندڙ - ڳوليندڙ. گهورو - طالبو. گهرجائو.

ڳولڻ: ڳولڻ: م. ڳولا ڪرڻ - ڍونڍڻ - تلاش ڪرڻ. وڙڻ. نهارڻ. ڳولي هٿ ڪرڻ.

ڳولڻ ٿولڻ: تلاش ڪرڻ - نهارڻ. جانچ جونچ ڪرڻ. ڳوليو نه لڳو: تلاش جي باوجود هٿ نه اچڻ.

ڳولي ڪڍڻ: معلوم ڪرڻ. هٿ ڪرڻ. پتو ڪرڻ.

ڳوليندو وٺڻ: تلاش ڪندو رهڻ.

ڳوڻ: ڳوڻي: ث. سٺيء مان ٺهيل وڏي ٺيلهي - ٻوري. ڳوهه: ث. هڪ قسم جو ساهوارو (سانڊي جيڏو). وارياسي زمين ۾ ٿر ۾ گهر ڪري - سوسمار - پٽ مڇي. ڳوهه: ث. اٽي وغيره کي پاڻيء سان ڳوهڻ يا مَل ڏيڻ جو عمل - ڳنڍ.

ڳوهڻ: م. مَلڻ (اٽو، ميندي وغيره).

ڳوهيرو: ذ. سانڊي جو هڪ قسم.

ڳهه: ث. هلاڪي - جاکوڙ - ڪشالو. ڪنھن ڪم ۾ گهڻي مشغولي سبب ٿڪڻ. گهڻي پنڌ جي هلاڪي. ڳهه: ذ. زيور - ڳهڻو - گروي. ڳهه ڳهڻو: ذ. زر زيور.

ڳهه رکڻ: گروي رکڻ. قرض وٺڻ لاءِ ضمانت طور زيور رکڻ.

ڳهه: ث. ننڊ جو خمار. نشي جو ويڳو. مدهوشي. موڳائي. آرس.

ڳهڻو: ڳهڻو: ص. سست - توتي - بي خيالو. پورڙو. اڻ ڄاڻ. احسانمند رهڻ.

ڳهلائي: ڳهلائي: ث. ايسائپ - پورڙائي. اڻ ڄاڻائي - بيوقوفي.

ڳهه: م. لاڳيتو ڪم يا پنڌ ۾ هجڻ. پنڌ يا ڪم ۾ تڪڙجڻ. سخت پورهيو ڪرڻ. ڪشالو ڪڍڻ. ڪهڙجڻ. ڳاهه ۾ سنگ پري وڃڻ. لوڙڻ.

ڳهه: ث. ٻچي داني - رحم.

ڳهه: م. ڳڙڪائڻ - هڙپ ڪرڻ.

ڳهڻو: ذ. زيور - ڳهه. سنڌ ۾ مرد جو نالو.

ڳهڻو ڳهڻو: ذ. زر زيور - ڳهه ڳنا.

ڳهه: ذ. کاتيءَ جو مقرر انداز (جيڪو هڪ ماڻهو کي ورهاست ۾ ملي). ڳهڻو.

گهڙي، ص. پريل-تمتار، بردبار-گنپير. گهن جان.
 گهنيون گالهيون ڄاڻندڙ.
 گهڻو، ث. گانءِ-ڊڳي.
 گهڻي، ث. مقدم-چٽ-ڏير.
 گهڻي اگاهڙو، ص. بيهيا-بي شرم. بي تنگ.
 گهڻي ڏيکارڻ، دل جو راز ٻڌائڻ. بي پرواهي ڏيکارڻ.
 انڪاري ٿيڻ. پٺ ڏيڻ.
 گهڻي ڪوڙڻ، ويهن. ٿڪ ڀڄڻ لاءِ ويهن. هڪ هنڌ
 ٽڪاءُ ڪرڻ.
 گهڻي گيس، ث. توبه-بان-آڻ مڃڻ.
 گهڻي ڳرو، ص. مغرور-وڌائي خور.
 گهڻي گهرڙائڻ، خدمت چاڪري ڪرڻ. آزي نيزاري ڪرڻ.
 گهٽ، ث. گهڻ جو عمل-تڪ.
 گهٽ ڏيڻ، نڙيءَ کي زور ڏيئي کائو يا پاڻي پيٽ ۾ وجهڻ.
 گهٽوڻ ڏيڻ، تڪليفون ڏسڻ. تڪليف سان ڪم
 ڪار ڪرڻ.

گهٽ، ذ. گيت. گيڇ. گانو.
 گهٽ گائڻ، گڻ گائڻ-ساراه ڪرڻ.
 گهٽ، ث. سٺ جي ڊيري.
 گهڻهه، ذ. ڍونڍ کائيندڙ پکي-گجهه. حرامخور.
 گهڻج، ذ. گيت. گاج-گيو. شادي وغيره جي موقعي
 تي چيل گيت-سهره.
 گهرو، ذ. هڪ قسم جو پکي. (ث. ڳيري).
 گهڙو، ص. مست موالِي. بيوقوف. بي زور. چاڪر-
 غلام-پانهون.
 گهڙڻ، م. خريد ڪرڻ-وٺڻ-گنهڻ.
 گهسڻ، م. ڳڙڪڻ-هضم ٿيڻ.
 گيو، ذ. گيڇ-گيت.
 گيهڻ، م. ڳڙڪائڻ-گيت ڏيئي کائڻ.
 گيهي وڃڻ، ڳڙڪائڻ. ٿيڻ-هضم ڪرڻ. موروثي
 حق غضب ڪرڻ.
 گيهون، ذ. گيهون-گندم-ڪڻڪ.

گه

گهائڻو، ص. تاک ۾ ويٺل شڪاري. شڪاري.
 دشمن-ويري. سمنڊ ۾ مڇيءَ جو شڪار ڪندڙ.
 توبو-غواص.
 گهات، ذ. ڪناري تي پيڙيءَ مان لهڻ يا چڙهڻ جي
 مقرر جاءِ-پٽڻ. ڌوڀي جي ڪپڙن ڌوئڻ جي جاءِ-ٽڙ.
 ٿاڻو-چوڪي. پهاڙ-جبل. ڊول-نمونو-گهاڙيٽو.
 گهات گهڙڻ، رستو ٺاهڻ. منصوبو سڻڻ-سازش
 ڪرڻ. رٿ رٿڻ.
 گهائڻ، گهائڻي، ث. پائيٽ جي ڪثافت. ڪپڙي

گهه، ث. (اچار 'گهي') سنڌي 'الف-بي' جو
 ٿيڻاليهون اکر.
 گهات، ث (سن) قتل-خون-ڪوس. مناسب وقت.
 موقعو-تاک-تاڙ-وجهه. دشمن يا شڪار لاءِ لڪي
 ويهڻ جي جاءِ-ڪمين گاه.
 گهات هجڻ، مناسب موقعي جي تلاش ۾ هجڻ-
 وجهه ڳولڻ.
 گهاتڪو، ص. قاتل-خوني. فريبجي-دغاباز. ڊوه
 سان ماريندڙ.

جي موٽائي. رنگ جي گهراڻي.

گهاٽو، ذ. نقصان - چيهو - ٽوٽو - خسارو. (ص) گهٽو (جهنگ). ڳوڙهو (رنگ). ويجهو (دوست، عزيز). سنهون. ڪشيف. ٿلهو (ڪپڙو). ڳٽيل - مڙهيل. (ث. گهاٽي).

گهاٽو پوڻ، نقصان پوڻ - چيهو رسڻ. ويجهو ٿيڻ. گهاٽي، ث. جبل جي وادي - ماٿري. جبل جو گس - لڪ. ڪمي - اثاٺ.

گهاٽي وادي، ث. ڪمي پيشي - گهٽ وڌ. ڪس ڪسر. گهاري، ث. جبل يا وارياسي زمين ۾ پاڻيءَ جي وهڪ سان ٿيل ڌار - غار - چُر.

گهاري، گهاري، م. گذارڻ - ڪاٽڻ - جالڻ. گهاري، ذ. واه، ندي وغيره ۾ وهڪري سبب ٿيل کاڌ - گنڊ. وهڪرو.

گهاري، ث. وڻي - وچوٽي. ويڇو - جدائي. وچوڙو. پاڻيءَ جي وهڪري ۾ پيل روڻ. ڪپڙي مان نڪتل تندن جي وچوٽي.

گهاري پوڻ، وڻي پوڻ. جدائي ٿيڻ. رنڊڪ پوڻ. گهاري، ث. چل - گهڙائي (ڪاٺيءَ جي). گهڙڻ يا ٺاهڻ جو نمونو - گهاريٽو.

گهاري، ذ. گهڙيل گس. وڏو رستو - سڌي واٽ. لوھ جو هڪ قسم.

گهاريٽو، ذ. گهڙت جو نمونو. نمونو - ڊول. رٿا. گهاگهاري، م. ڏوڪڻ - ڏو "ڪري گهڙڻ. همت سان ٽپي پوڻ. آسرو لاهڻ (پوٽي جي پرواهه نه ڪرڻ). گهاگهري، ث. ڌاتوءَ مان ٺهيل خاص قسم جو ٿانءَ (پاڻيءَ ۾ لاءِ مٽ جهڙو) - موريو (پتل يا ٽامي جو). ڍلو.

گهاگهرو، ذ. هڪ قسم جو زنانو ڊگهو ڪٽو. گهير وارو ڊگهو چولو.

گهاگهري، ث. ننڍي گهيري وارو ڊگهو ٻاراڻو چولو.

گهار، ث. اُس. سج جي گرمي. گهٽ.

گهانچو، ذ. رستي ۾ ننڍي گڏ - جهانڪو.

گهانڊار، ذ. چوڀاڻي کي ڳچيءَ ۾ ٻڌل وڏو گهنڊ - وڏو چڙو. وڏو شاهي جانور.

گهانگهو، ذ. لڪر جي پگل ٿانءَ جي ڳچيءَ وارو گول حصو - ڳرڻ.

گهانگهو ڳچيءَ ۾ وجهڻ، پرايو آزار پنهنجي ذمي ڪرڻ.

گهانگها لاهڻ، پور پور ڪرڻ - تڪر تڪر ڪرڻ - پاڻا لاهڻ.

گهاٽو، ذ. تيلي بچ پيڙڻ لاءِ ڪاٺ جي ڪل (جنهن کي اُٺ يا ڏاند ٽيري تي هلائي). ڪولھو.

گهاٽي، وهائڻ، سخت پورهيو ڪرائڻ. آزارڻ - ستائڻ. بنا اجوري ڪم وٺڻ.

گهاٽي، ث. ننڍو گهاٽو (جيڪو ماڻهو هلائي). مصيبت. آزار.

گهاٽي پوڻ، گهاٽيءَ ۾ گهڻ. سخت مصيبت پوڻ.

ڳري سزا هيٺ اچڻ. سزا طور گهاٽي ۾ پيڙجڻ.

گهاٽ، ظ. وانگر - جهڙو.

گهاٽ، ذ. زخم - اونھون زخم. ويڊ - ڇهڪ.

گهاٽ وجهڻ، زخم ڪرڻ. ويڊ وجهڻ، آزارڻ. طعن ۾ هڻڻ سان ويڊ وجهڻ.

گهاٽڻ، م. زخمي ڪرڻ - ٽٽڻ - گهايل ڪرڻ.

گهاٽل، گهايل، ص. زخمي - ٽٽيل - وادوڙيل.

ڏڪويل - ستايل (عشق جو).

گهاٽل ماڻھ، ص. ھريل مريل - ھاڻو ماڻھ. رليل مليل.

حجتي - گستاخ.

گهاٽو، ذ. مڇي مارڻ جو وڏو ڄار.

گهڙي. گس- پيڇرو. جسم. دل- من- جيءَ. روح-
 سامه.
 گهٽ گهڙو. ذ. گهات ۽ تڙ (پاڻيءَ جا). لنگهه-
 رستو. ور وڪڙ (رستي جا).
 گهٽ. ٺ. رگهه- آڀس. هوسات (هوا جي). روڪ-
 جھل. سوڙهه- تنگي.
 گهٽ ٿيڻ. هوا بند ٿيڻ سبب مونجه ٿيڻ. تنگي ٿيڻ-
 سوڙهه ٿيڻ.
 گهٽ. ذ. ڏڪ- سُڪ.
 گهٽا. ٺ. ڪارو ڪڪر. گهاتا ڪڪر.
 گهٽا وڌي. ٺ. گهٽ وڌائي- ڪمي پيشي. ٿورائي گهٽائي.
 گهٽائڻ. م. ٿورو ڪرڻ. لاهڻ (اڳهه). ڪٽ ڪرڻ-
 وضع ڪرڻ. هيٺ ڪرڻ (درجو). ننڍو ڪرڻ- چوٽو
 ڪرڻ. تخفيف ڪرڻ. چانڊڻ.
 گهٽيائي. ٺ. ڪمي. ٿورائي. قلت- اثاٺ. ڪس.
 ڪوٽ. ڪوتاهي.
 گهٽجڻ. م. لهڻ- لات کائڻ. ٿورو ٿيڻ. ننڍو ٿيڻ.
 زوال ٿيڻ. مُسڻ. چانڊجڻ.
 گهٽجڻ وڌجڻ. گهٽ وڌ ٿيڻ. لهڻ چڙهڻ (اڳهه).
 پاڻي). يڪسان نه رهڻ.
 گهٽجڻ. م. بندجڻ (سامه)- ٻوسائجڻ. واڌ روڪجڻ
 (ٻوٽي، فصل جي).
 گهٽڪڻ. م. ڏڪ پڙڻ. پاڻي وغيره تڙيءَ مان ڌڪيائي
 سان هيٺ لهڻ- اُترجڻ- اُٿو اچڻ.
 گهٽڻ. م. گهٽجڻ- گهٽ ٿيڻ- ٿورو ٿيڻ.
 گهٽڻ. م. گهٽو ڏيڻ- گهوگهو ڏيڻ. تڙيءَ کان جھلڻ.
 سوڙهو ڪرڻ- تنگ ڪرڻ. مجبور ڪرڻ.
 گهٽو. ذ. گهٽو (چوڀايو)- ڏنيو.
 گهٽو. ذ. گهوگهو- تڙيءَ ۾ سامه جي ٻوست.

گهائي. ٺ. پلي مڇي مارڻ جو ننڍو چار.
 گهٽ. ٺ. اک ۾ لڳل ڏڪ. لڳل ڏڪ (جنهن ۾
 سوڄ ٿئي).
 گهٽرائڻ. ٺ. ٻوڙاڻ. مونجه (دل جي).
 گهٽرائڻ. ٺ. بيقراري- لوڇ پوڇ- اُتر ويلا- مونجه
 (دل جي)- آند مانڌ. ڊپ- پڙ. پريشاني.
 گهٽرائڻ. گهٽرائجڻ. م. حواس خطا ٿيڻ. تٽان ٽٽان
 ٿيڻ- ششدر ٿيڻ. هڪ ٻڪو ٿيڻ. ڊڄڻ. واٽڙو ٿيڻ.
 پريشان ٿيڻ. بيقرار ٿيڻ.
 گهٽرو. ص. ڪن کان گهٽ ٻڌندڙ- ٿورو ٻوڙو- گهٽ
 واجو ڪندڙ (سڪو).
 گهٽڻ. ٺ. ڪاٺيائي.
 گهٽيٽ. ذ. مٺائي جو هڪ قسم.
 گهٽيڙو. ص. ڄاڻو- سمجهو. ڏاهو. ڏاڍو- سخت.
 گهٽ. ٺ. چال- روش- گت.
 گهٽ. ٺ. ٿڀي- گوتو- غوطو (پاڻيءَ ۾). گوهي
 (پڇڻ ۾).
 گهٽون هڻڻ. ٺ. ٽيون ڏيڻ (پاڻي ۾ گجهڙو ترڻ).
 گوهيون ڏيڻ. تٽائڻ لاءِ پڇڻ.
 گهٽڻ. ص. وجهڻ- گهٽائڻ- داخل ڪرڻ- درج ڪرڻ.
 گهٽ. ص. ٿورو- ڪم. ان پورو- ڪسو. ننڍو-
 اوڻو. خسيس. هلڪو. ڪوتاهه. مختصر. قليل. ورلي.
 گهٽ ڪرڻ. گهٽائڻ. ڪٽ ڪرڻ. ٿورو ڪرڻ.
 گهٽ وڌ. ص. ٿورو گهٽو- ڪم بيش. مهانگو سهانگو.
 گهٽ وڌائي. ٺ. ڪمي بيشي- ٿوري گهٽي.
 ردوبدل- ڦيرگهير. فرق- تفاوت.
 گهٽ وڌ چوڻ. بڪواس ڪرڻ. اجايو ڳالهائڻ.
 گارگند ڪرڻ. بدشد ڳالهائڻ.
 گهٽ. ذ. لنگهه- ٻنيو. ڌڙ. آڪ- ڌرو. لوگهو-

دنگ ڪرڻ.	گهڻو ڏيڻ، گهڻو گهو ڏيڻ. گهو گهو ڏيڻي مارڻ، سوڙهو ڪرڻ. مجبور ڪرڻ. زوري ڪا ڳالهه مڃائڻ.
گهر ٽڪڻ، گهر ڏسڻ. مقصد واري گهر جي ڳولا ڪرڻ.	گهڻي، گهڻي، ٿ. ڳلي- ڳلي- ڪڙجو- سوڙهو لنگهه. راه- گس- چارو. گهرن جي وچان سوڙهو گس.
گهر جا ماڻهو، ڏ. پاتي- ڪٽنب.	گهڻيون گهمڻ، اجايو رلڻ. بيڪار آجھڻ. ڌڪا کائڻ.
گهر جو، ص. گهر متعلق- ذاتي. پنهنجو. گهر جو پليل- ڌاريل.	گهٽ، ڏ. وڌ- ٿڪو- ڪپ.
گهر جي ڳالهه، ٿ. پنهنجي ڳالهه. ذاتي معاملو.	گهٽ، ص. گهڻو- سخت (اندازو). گهڻي اوندهه- گهڻه اونداھي.
گهر ڏسي ڇڏڻ، نام لکائي کان واقف ٿيڻ. رستو ڏسڻ. واقف ٿيڻ.	گهٽلو، ڏ. گڙبڙ، ڏجو. غلطي. هيرائري. غي. دوکو.
گهر ڪرڻ، جڳهه پيدا ڪرڻ. سمائجڻ (دل ۾). گهر آباد ڪرڻ. ڪفايت شعاري ڪري بچت ڪرڻ. نام نڪائڻ ناهن. هڪ هنڌ ٽانڪيو ٿي وهڻ. آسودو ٿيڻ.	گهڻ، ٿ. سوڙهي جاءِ ۾ مخلوق جي گهڻائي. گهڻائي- سوڙهه- پيهه. ڪپ- چڪ.
گهر ڪيرائڻ، مٿان مصيبت وجهڻ. تمام وڏو نقصان ڪرڻ.	گهڻ مڃ، ٿ. گهڻائي- سوڙهه- پيهه. گڏوچڙ.
گهر کائڻ، بيروزگاري ۾ گهر جا ٽپڙ وڪڻي گذران ڪرڻ.	گهڻ، ڏ. ٿڌ- سوراخ. گهٽ. (ص) اڱلو- گدلو. بيوقوف. چيڱرو.
گهر لٽائڻ، ضرورت کان زياده خرچ ڪرڻ. فضول خرچي ڪرڻ. ملڪيت اڏائڻ.	گهڻ ڪو، ڏ. لوڏو- گهڪو- رنڊڪ.
گهر مٽي تي کڻڻ، گوڙ ڪرڻ- هل ڪرڻ.	گهڻ، م. گهٽن- گهڙن- زور سان وجهڻ. گهڻا هڻڻ (لاتونءَ کي).
گهر هلائڻ، گهر جو انتظام هلائڻ. گهر جي روزمره ضرورتن جي پورائي لاءِ خرچ ڪرڻ.	گهڻو، ڏ. لاتونءَ کي ٻئي لاتونءَ جي چننب سان سوراخ ڪرڻ.
گهر، ٿ. طلب- ضرورت- چاهه. مرضي. دعويٰ. گهڻو- قرض.	گهڻ، م. نشي ۾ آڙڻ- نشي يا ننڊ ۾ جهولڻ. اوجھڙن- گهو ماڻجڻ.
گهر ڪرڻ، طلب ڪرڻ- منگڻ- تقاضا ڪرڻ.	گهر، ڏ. مڪان- بيت- رهڻ جي جاءِ- مڪن. جاءِ- جڳهه. هنڌ- نڪائڻو. خانو.
گهرائو، گهرائو، ڏ. خاندان- نسل. ڪٽنب. ڪڙم- پيڙهي- ٻڻ.	گهر آباد ڪرڻ، گهر وسائڻ- شادي ڪرڻ.
گهران، ڏ. گهر مان- هڙ مان- ڳنڍ مان- پنهنجي طرفان.	گهر ٻاري ڏياري ڪرڻ، ناموس ۽ مشهوري لاءِ اجايو خرچ ڪرڻ. فضول خرچي ڪرڻ.
گهرائڻ، م. ڪوئڻ- سڏڻ. طلب ڪرڻ. حاضر ڪرڻ.	گهر ڀرڻ، جاءِ کي سامان سان ڀرڻ. ٻئي جو مال ملڪيت پنهنجي گهر ۾ آڻڻ.
گهر ٻارڻ، ڏ. گهر ۽ ڪٽنب. ٻار ٻچا.	گهر تائين پهچائڻ، منزل تي رسائڻ. چيهه ڪرڻ-
گهر تڙ، ڏ. گهر گهاٽ. نام نڪائڻو.	
گهر تي، ٿ. ننڊ جي پنڪي- اوجھرائي.	

گهڙي ٿ. مرضي. رب جي رضا- ڌڻيءَ جي مرضي. قضا.

گهڙي ٿي ٿ. جيت جو هڪ قسم (جيڪا ڀتين ۾ گهر ٺاهي).

گهڙي ٿي ٿ. گهر واري. گهر ڌيائي- گهر جي مالڪيائي. وريتي- سهاڳڻ.

گهڙيلو ٿ. گهر جو. ذاتي. گهر جو ٺهيل- هٿرادو. گهر جو پاليل.

گهڙو ٿ. ٺاهڻ- گهڙائڻو- نمونو- ساخت. گهڙڻ جي ٺاهه.

گهڙا منجي ٿ. گهڙڻ (ڏلڻ) رکڻ لاءِ ڪاٺين مان ٺهيل گهڙي.

گهڙائي، گهڙائي ٿ. زيورن جي ٺهرائي.

گهڙائڻ ٿ. ٺهرائڻ (گهر). جوڙائڻ- اڏائڻ.

گهڙپ ٿ. سارين جي فصل لاءِ پاڻي ۾ بچ چڻ.

گهڙپي ٿ. ٺاڪ- سانگ. چمر جو خاص لڪڻ (گهڙي هڪلڻ لاءِ).

گهڙت، گهڙپ ٿ. بناوٽ- گهڙائڻو- ساخت.

گهڙجڻ ٿ. چلجڻ. منڊجڻ (اڏاوت). بنجڻ- ٺهڻ.

گهڙڻ، گهڙڻ ٿ. ٺاهڻ- جوڙڻ (زيور). ٺيڻ (ٿانو).

گهڙڻ ٿ. داخل ٿيڻ- گهڙي وڃڻ. اندر وڃڻ. دخل ڏيڻ. ٻيهر وڃڻ (پاڻيءَ ۾).

گهڙو ٿ. ڏلو.

گهڙا پڙه خدمت ڪرڻ. چاڪري ڪرڻ.

گهڙي ٿ. ڏينهن رات جو سنيون حصو (جيڪو ۲۴ منٽ ٿئي)، پل- کن- ساعت- لحظو. وقت ڏيکارڻ جو

اوزار- واچ. تنڊو ڏلو- ڏلي.

گهڙي پڙه شاديءَ جي هڪ رسم موجب گهڙو ڪنوار لاءِ ستن ڪوهن جي پاڻي مان ڏلي پري اچڻ

گهريون ڪاٺڻ پنڪيون ڪاٺڻ. گهٽيون پڇاڻڻ. دل مڻ هڻڻ.

گهڙج ٿ. ضرورت- طلب- گپ- حاجت.

گهڙجائو ٿ. ضرورتمند- طالبو- حاجتمند.

گهڙجڻ ٿ. لازم هڻڻ. کپڻ- ملڻ.

گهڙ ڌڻي ٿ. گهر جو مالڪ. مڙس- خاوند. (اصطلاح) ڪوٺو.

گهڙو ٿ. ڏ. گهڙجڻ جو زوردار آواز (گاڏيءَ جي هلڻ يا ڏنڊي ڪونڊي ۾ گهڙجڻ جو آواز)- رهنٽو.

گهڙو گهاٽو ٿ. ڏاڍو گهاٽيندڙ. بي قياس. زوراور.

گهڙو ٿ. ڏ. ننڍڙو گهر.

گهڙڪڻ ٿ. مڙسڪڻ- رڙهڻ- ترڪڻ.

گهڙڪو ٿ. وري وري گهڙڻ- ڪرڪر. ٽڙهي- هڏي.

گهڙگهاٽ ٿ. ڏ. نامر ٺڪاڻو- جاءِ جڳهه. رهائش- سڪونت.

گهڙي گهڙي ٿ. وري وري گهڙڻ يا چوڻ. گهڻو چوڻ. بار بار تڪيد.

گهڙي گهڙو ٿ. ڏلو- خلاصو. ويڪرو (ٿ. گهر گهڙي).

گهڙ نالي ٿ. ساربيجي گهر ۾ رهندڙ نالي.

گهڙو ٿ. مڙسڪڻ. سوال ڪرڻ- منگڻ- تنگڻ.

تنگڻ. چاهڻ- پسند ڪرڻ. تقاضا ڪرڻ. آڳاٽو (تڙس)- وصول ڪرڻ. لهڻ.

گهڙي وٺڻ طلب ڪري وٺڻ. ضرورت جو اظهار ڪري وٺڻ. اجازت سان کڻڻ. سوال ڪرڻ.

گهڙو ٿ. مڙسڪڻ جو- ذاتي. پنهنجو.

گهڙ وارو ٿ. مڙس- خاوند- وڙ. گهر جو مالڪ- ڌڻي. (ٿ. گهر واري).

گهر واري ٿ. زال.

گهر ويٺي ٿ. بنا محبت جي. مفت ۾. ڪيڏانهن وڃڻ کان سواءِ.

سڏڪو. گهٽيل نڙيءَ مان نڪتل آواز. ڊپ ۾ وات مان
نڪتل آواز.

گهگهي پوءِ گهڻي روئن ڪري نڙي ويهي رهڻ.
گهگهي، ٿ. نڪر جو سوڙهيءَ گچيءَ سان ٿانءِ-صراحي.
گهڙ، ٿ. گهوڙن تي چڙهيل لشڪر يا ٽولو. لشڪر.
ٽاڙيلن جو ٽولو.

گهڙ تي پوءِ لشڪر تي پوڻ. انبوهه تي پوڻ.
گهڙ، ٿ. اوجھرائي-پنڪي، ننڊ جي گهر.
گهڙ، م. گهرڻ-رجڻ. پاڻي ٿيڻ. ملڻ-گڏجڻ.
لڳڻ (هوا).

گهڙ، ٿ. آلاڻ-نمي. هوا ۾ پائيٽ جو اثر. پائيٽ-
پوسل. ماک. سيم (زمين جي).
گهڙائڻ، م. ڦيرائڻ-چڪر ڏيڻ. سير ڪرائڻ. گشت
ڪرائڻ. دوکو ڏيڻ.

گهڙائي، ٿ. ڦيرو-چڪر. سير. ڦيري.
گهڙائي ڏيڻ، گهڻي ڦري اچڻ. چڪر ڏيڻ.
گهڙجڻ، م. ماک ۾ پُسن-آڊوڪو ٿيڻ. گهڙ ۾
آلو ٿيڻ.

گهڙيو، ڏ. ڦيرو-چڪر. پيرو.
گهڙيو ڏيڻ، پيرو ڏيڻ. ڦيرو ڏيڻ. وارو ڏيڻ.
گهڙيو ڪڍڻ، ملهه ۾ وارو ڪڍڻ. دولاڻ سان ڳڻڻ.

گهڙيري، ٿ. ڦيري-چڪر (مٿي کي)-گهڙائي.
گهڙيون ڪائڻ، ڦرڻ-چڪر ڪائڻ. ڦيريون پائڻ.
گهڙسان، ڏ. لڙائي-جنگ. پيڙ-انبوهه-هجوم.
هل-هنگامو-هنبس. مانڊاڻ. تمچر-ٻائيتال.

گهڙن، م. جبرو-ڏاڍو. زوراور.
گهڙندڙ، ص. چڪر ڏيندڙ-ڦرندڙ. سيلاني.
گهمنڊ، گهمنڊ، ڏ. غرور-تڪبر-فخر-وڌائي-
هٿ. آڪڙ-سيٽ. پروسو-زور.

(جنهن ۾ ٻيو پاڻي ملائي ڪري وهنجارجي).

گهڙي ساز، ڏ. واچ ميڪر.

گهڙي ساعت، ٿ. ڪن پل-توري دير.

گهڙي گهڙي، ظ. ذري ذري-توري توري دير کان
پوءِ وري وري-هر هر.

گهڙيءَ ۾، ظ. پل ۾-لحظي ۾. يڪدم-جهٽ پٽ.
گهڙيال، ڏ. پتل جي گول ٿالهي (جنهن کي ڪاٺ جي
مترڪي سان ڌڪ هڻي وڄائجي. عموماً پهريدارن وٽ،
اميرن جي درن تي، يا عاشورن جي جلوس ۾)، پت تي
تنگڻ لاءِ وڏي گهڙي.

گهڙيالجي، ڏ. گهڙيال وڄائڻ تي مقرر ملازم.
گهڙو، م. زور سان اندر وجهڻ. گهڙڻ. پيهي وڃڻ.
داخل ٿيڻ.

گهڙهه، ٿ. اوندهه-ٻاٽ-آجهندو-گهوڙ.
گهڙهه اونداھ، ٿ. ڪاري رات-ٻاٽ اونداھي.

گهڙهه، ڏ. پڪيءَ جو هڪ قسم-چيرو.
گهڙهه پڪيءَ، ڏ. جهنگلي ڪڪڙ. چيرو.

گهڙهڻي، ٿ. گجهڻي هنڌ تي هٺيل مڪ. ٽپي-گوتو.
گهڙهڻي، ص. ٿلهو ۽ بندرو (ماڻهه).

گهڙهه، ٿ. وڏي گهيري وارو وڏو شاهي دلو-
گهاگهر. وڄت جو ساز.

گهڙهرو، ڏ. گهاگهرو (زنانو چولو).

گهڙهڙ، م. ڳيري جو "گهوگهو" وارو آواز ڪرڻ.
گهڙهو، ڏ. وڏين ٻانهن سان پيرن تائين زنانو چولو.

گهڙهيلي، ٿ. گهڙهو پاتل عورت.

گهڙهو، ڏ. ويٺل نڙيءَ جو آواز-گهٽيل آواز.

گهڙهو، ڏ. سڀنيءَ جو آواز (ملازمن کي سڏڻ يا
موڪل ڏيڻ يا تائيم ٻڌائڻ لاءِ).

گهڙهي، ٿ. روشندي روئندي سامهه جي گهٽ-

گهنبدي، ص. وڌائي خور. هنيو.

گهنڻ، م. ڦرڻ. چڪر ڏيڻ - سير ڪرڻ. گشت ڪرڻ - پيار ڪرڻ.

گهنڻ ڦرڻ، چڪر هڻڻ - سير ڪرڻ. تفریح ڪرڻ.

گهنڻ گهوڙو، ذ. گهنڻ جو شوقين. سيلاني.

رولاڪ، هڪ هنڌ سڪ ڪري نه وهندڙ.

گهنڻ، ذ. لوڻ جو وڏو مٽڪو. گهنڻ.

گهنڻ چڪر، ص. وڏو چالاڪ. بيوقوف. آتشبازي جو

چڪر (جنهن ۾ گهنڻ ٽي قسمن جا نمونا ٿين).

گهنڻري، ٺ. چالاڪي - حرفت. ڏٺو - ڏٺو. ڊلبو. ڊم دلاسو.

گهنڻري چاوڻ، ڏٺو ڏيڻ. چالاڪي ڪرڻ. حرفت

بازي ڪرڻ.

گهنڻو، ذ. هاڻيءَ جي ڳچيءَ ۾ ٻڌل وڏو چڙو - گهنڻ.

گهنڻو، ذ. زمين ماڻن جو هڪ ماڻ (ويهر ويسا).

گهنڻي، گهنڻي، ٺ. گهنڻي.

گهنڻج، ذ. وڙ (ڪپڙي ۾) - سر (پيشانيءَ ۾).

گهنڻج وجهڻ، سر وجهڻ (منهن يا ڪپڙي ۾).

گهنڻجائڻ، م. سر وجهڻ (ڪپڙي، پيشاني ۾).

منجهائڻ (سٺ). گهنڻج وجهڻ.

گهنڻجڻ، م. گهنڻج وجهڻ (ڪپڙي ۾) - سر وجهڻ

(پيشانيءَ ۾).

گهنڻڊ، ص. وڏو گهنڻڊ. وڏو.

گهنڻڊ، ذ. پتل وغيره مان ٺهيل ٿالهي - گهڙيال. وڏو چڙو.

گهنڻڊ، ذ. گهنڻج (منهن ۾). منهن تي ٻڌل ڪپڙي جو جهنڊ.

گهنڻڊ وجهڻ، منهن ۾ سر وجهڻ. پيشانيءَ ۾ گهنڻج وجهڻ.

گهنڻڊي، ٺ. گهنڻي. چڙي.

گهنڻڊو، ذ. وڪڙ - وڙ (رستي جو).

گهنڻڊي، ٺ. گهنڻي. چڙي - گهنڻڊي.

گهنڻڊي، ٺ. پيچ - وڪڙ - وڙ. گهنڻج - اٿاوت ۾ رهجي

ويل ڏاڳي جي ڳنڍ. مونجهارو. سنگ جي سُنڊي. اُن

نڪتل سنگ (جوئر جو).

گهنڻڊيدار، ص. ورن وڪڙڻ وارو - پيچدار -

گهنڻڊيون ٿيل.

گهنڻگهر، ذ. جنجال - معامو. ڳچيءَ ۾ پيل مسئلو.

مونجهارو. ذميداري. مصيبت.

گهنڻگهر ۾ پوڻ، مصيبت ۾ پوڻ - آزار ۾ پوڻ.

گهنڻگهرڻو، گهنڻگهرڻو، ذ. پتل جي ننڍڙي دٻلي

(جنهن ۾ چٽي جيترو پٿر پيل هجي ۽ وڃي).

گهنڻگهرڻالو، ص. گهنڻڊيدار - پيچدار - خمدار.

گهنڻگهرڻو، ص. ڪارو (ڪڪر). گجگوڙ وارو (جهڙ).

گهنڻ، ٺ. گهنڻائي - افراط - ڪثرت. واڌ - اضافو.

گهنڻ جاڻ، ص. گهنڻو ڄاڻندڙ - ڏاهو - قابل - سڄاڻ.

گهنڻ رڻ، ص. گهنڻ پاسن وارو - پهلو دار.

گهنڻ ڳالهائڻو، ص. گهنڻو ڳالهائيندڙ. بڪ بڪيو. واتراڻو.

گهنڻگهرڻو، ص. ڀلو چاهيندڙ - خير خواه.

گهنڻگهرڻائي، ٺ. خير خواهي - پلائي - نيڪي.

گهنڻ مٽيو، ص. ٻين جي صلاح تي هلندڙ. پر

مٽيو. ڦرڻو گهرڻو.

گهنڻ ۾ پوڻ، ڊگهي ڳالهين ۾ پوڻ. اجاين ڪمن ۾

پوڻ. ڊيگهه ۾ پوڻ.

گهنڻائي، ٺ. زيادتي - واڌ. سرسي.

گهنڻڪڻ، م. گهنڻگهرن وانگر وڃڻ. ٻڙڻ.

گهنڻو، ص. زياده - جهجهو - ڪثير - بسيار. جامر -

جال. ريل چيل. بيحد.

گهنڻو ٿڌو، ظ. اڪثر ڪري - عام طرح.

گهنڻو ڪري، ظ. اڪثر ڪري - عام طور.

گهنڻو، ذ. ڪاٺي يا اناج کي ڪاٺيندڙ جيت - سڙو.

(ص) نڪ مان ڳالهائيندڙ.

گهوباتو، ذ. اڻ گهڙيل ٿلهي ڪاٺي جو ٽڪر. ڏڪو.

گهوڙي ڏيڻ. قربان ڪرڻ (ساهه). ڳولڻ- تلاش ڪرڻ.
 گهوڙي وڃڻ، صدقو ڏيڻ. قربان ٿيڻ. فدا ٿيڻ.
 گهوڙو، م. ٽڪ ٻڌي ڏسڻ. تڪي نظر سان جوهر
 وجهڻ. غور سان ڏسڻ. ڪاوڙ مان ڏسڻ. گهنڊ وجهڻ
 (منهن ۾).
 گهوڙو، ص. ڳولائو- تلاش ڪندڙ. طالبو- گهرجائو.
 وڙول ڏيندڙ.
 گهوڙيو، ص. ڦيري ڪري وڪر وڪڻندڙ-
 ڦيريءَ وارو.
 گهوڙا گهوڙا، ٺ. رڙيون ڪوڪون- دانهون
 ڪوڪون- هاءِ دُوس. اڳاٽي دوره. (گهوڙن جي گهل
 اچڻ جو اڳواٽ اطلاع ڏيڻ جو اعلان).
 گهوڙا گهوڙا ڪرڻ، فرياد ڪرڻ- دانهون
 ڪوڪون ڪرڻ.
 گهوڙو، ڏ. هڪ مشهور جانور- اسپ. شطرنج جو
 هڪ مهر. سامان رکڻ لاءِ ڪاٺ يا لوهر جو خاص
 ڪٽ. بندوق جو هڪ پيرزو.
 گهوڙو ڊوڙائڻ، ڪوشش ڪرڻ. پڇ ڊوڙ ڪرڻ.
 طاقت هلائڻ. حيلو هلائڻ.
 گهوڙي، ٺ. گهوڙي جي مادي. منڊي ماڻهو جي ٽيڪ
 واري (جيڪا ڪلهن هيٺان رکي). پينگهي جي چئن
 تنگن ۽ سرائيءَ واري اڏاوت. سيوين ٺاهڻ لاءِ مشن.
 گهوڙيال، ٺ. بلا جو هڪ قسم (چون ٿا ته گهوڙي
 تي چڙهيل ماڻهو کي اچل ڪاٺي چڪ هڻي).
 گهوڙسو، ڏ. مڪ- مڪ جو ڌڪ- ٺوڻشو.
 گهوڙڪڻ، م. تيزيءَ سان اڳتي وڌڻ- ڌوڪڻ.
 گهوڙڪو، ڏ. تيز هوا جو شور. ڌوڪ.
 گهوڙڪا ڏيڻ، چوڪون ڏيڻ.
 گهوگهاٽ، گهوگهٽ، ڏ. زوردار هوا جو آواز-

اُبتو جواب. (ص) ٿلهو ۽ سگهارو (ماڻهو).
 گهوڙو، ڏ. زمين کي ڪيڙڻ لاءِ هر ۾ وڌل لوهي
 ٿار- چُونِي.
 گهوڙي، ٺ. غيڻ- ڪٽ- خيانت. بي ايماني- ويسا گهاٽي.
 گهوڙي هڻڻ، امانت ۾ خيانت ڪرڻ. ڪٽ ڪرڻ.
 ويسا گهاٽي ڪرڻ.
 گهوٽ، ڏ. لاڏو- وٺو- بٽرو. ڪانڌ- مڙس.
 گهوٽيا، ص. گهوٽ جي ذات برادري وارا.
 گهوٽالو، ڏ. گڙبڙ- ڦڏو- بي انتظامي. رڳڙو- معاملو.
 گهوٽڻ، گهوٽڻ، م. ڏنڊي ڪونڊي ۾ حل
 ڪرڻ- رڳڙڻ.
 گهوٽي ڇڏڻ، پائمال ڪرڻ- رڳڙي ڇڏڻ.
 گهوٽو، ڏ. گهوٽي پيئڻ جون پسارڪيون شيون.
 گهوڇ، ٺ. چهنبياري ڪاٺي وغيره سان چوڪ. ڊٻ ٿيڻ.
 گهوڇاڻي، ص. پُورالو. خفقاني. ٻٽاڪي.
 گهوڇڻ، م. ڌڻي پڙڻ- ڏٺڻ. ڦڻ. ڳوڻ وغيره ۾ زور
 سان وجهڻ. ڇيائڻ. پڇائڻ.
 گهوڇو، ڏ. پُور- خيال- رڇڪ- جوڙهڪي.
 جهوٽو- پٽڪي.
 گهوڙ، ٺ. صدقو- خوشيءَ جي موقعي تي سِر تي
 گهوڙي ڏنل خيرات. بخشش. خيرات. ڳولا- تلاش.
 ڦيري (گهوڙڙي جي). مڇي جي ڳولا ۽ شڪار.
 گهوڙ ڏيڻ، خوشيءَ جي موقعي تي لنگهن کي پشسا
 گهوڙي ڏيڻ. گهوڙ ڪرڻ. گهوڙڻ. مڇي مارڻ. مڇي مارڻ
 لاءِ پاڻي ۾ ڦيرا ڏيڻ.
 گهوڙ، ص. خوفناڪ- پيانڪ- ڊيچاريندڙ.
 گهوڙ، ٺ. ٽڪ- جوهر- هڪ ٽڪ نظر. تڪي نظر.
 غور سان ڏسڻ.
 گهوڙو، م. صدقو ڪرڻ. سِر جي مٿان خيرات

شوسات. تيز ڦرندڙ شيءِ جو آواز.

گهوگهرو، ذ. ننڊ ۾ نڙيءَ مان نڪتل آواز- کونگهرو.
گهوگهرا هڻڻ، کونگهرا هڻڻ. بي فڪري سان سمهڻ.
گهوگهري، ث. بيهوشي يا سڪرات ۾ نڙيءَ مان
نڪتل آواز.

گهوگهو، ذ. ٻنهي هٿن سان نڙيءَ کي گهٽو ڏيڻ- گهٽو.
گهوگهو ڏيڻ، گهٽو ڏيڻ. زوري ساھ ڪڍڻ.
مجبور ڪرڻ.

گهوگهيتو، ذ. ڪوڏ (پاڻيءَ جو جيت).
گهولڻ، گهولڻ، م. گهورڻ- صدقو ڪرڻ. پاڻيءَ ۾
ڳارڻ- حل ڪرڻ.

گهو، م. ث. گهمڻ- چڪر- گشت. سير. گهمتاڙي.
گهو مات، ث. مٿي جي ڦيري. ننڊ جي ڳهر. ساھ جي
مونجه.

گهو ماتجڻ، م. مٿي کي ڦيري اچڻ. ساھ جي مونجه
ٿيڻ. هنيون ٻڌڻ. بيهوشي ٿيڻ. موڳو ٿيڻ. ڦيري کائڻ.
چڪر اچڻ.

گهو مو، ص. گهمندڙ. ڀڙڪندڙ. رولو. سيلاني.
گهو نگهت، ذ. پوتي، چادر يا اجرڪ جي پلٽ سان
منهن ڍڪڻ لاءِ جهنڊ- گهنڊ. نقاب- حجاب.

گهيتلو، ذ. جڻيءَ جو هڪ قسم (خاص ملتانِي
جتي). ويڪري پراڻي جتي.

گهيتو، ذ. هڪ قسم جو جانور- ڏنيو- گهٽو.
گهيچ، ث. گهيچ- سوڙھ. سوڙھ جي چپ.
گهيچ ٻچا، ث. آندا گجيون. ذرا پرزا.

گهيچو، ذ. سوڙھ ۾ ٿيلھو- ڌڪو. لوڏو- ٿاڀو. اٺ
جو لوڏو.

گهيرو، ث. موڪرائي- ويڪر. گهيل. پڪيڙ. چولي
جي داوڻ- دامن.

گهيرو دار، ص. گهر گهلو- خلاصو- ويڪرو-
موڪرو. گهيرو وارو.

گهيرو، ذ. گهيرو- دائرو. گولائي. ڦيرو.
گهيرو، ث. ننڊ جو جهوتو- پٺڪي. خمار- نشو. اوجھرائي.
گهيرو جڻ، م. گهيرو ۾ اچڻ- محصور ٿيڻ.
ڦيري ۾ اچڻ.

گهيرو، م. دائري ۾ آڻڻ. وڪڙ ۾ آڻڻ. گهيرو
ڪرڻ- محاصرو ڪرڻ. سوڙھو ڪرڻ. قابو ڪرڻ.
چوڌاري واهون بند ڪرڻ. مجبور ڪرڻ- سوڙھو
گهٽڻ. ڦاسائڻ.

گهيرو، ذ. دائرو- گولائي. ڦيرو- چڪر. دشمن جو
چوڌاري ڦري اچڻ- حصار. حلقو- احاطو. گول جي
ٻاهرين حد. گردو.

گهيرو ڪرڻ، چڻني طرفن کان ڦري اچڻ.
محاصرو ڪرڻ.

گهيرو، م. اچڻ، محصور ٿيڻ. چڻني پاسن کان ڦيري
۾ اچڻ. وراڪي ۾ اچڻ.

گهيڙ، ذ. گهيڙڻ جو هنڌ. درياءَ يا وهڪري جو آھو
هنڌ جتي تڙ يا پتن هجي- تڙ- پتن. گهٽ- گس- لانگهو.
گهيڙائڻ، م. وجهڻ- داخل ڪرڻ. اندر ڪرڻ.
لنگهائڻ. زور سان وجهڻ.

گهيڙ، م. لنگهائڻ- اندر وجهڻ- داخل ڪرڻ. ٿيڻ.
گهيل، ث. ويڪر- ڪشادگي- موڪر- خلاصائي. دائرو.
گهينگهو، ذ. ٿيڻ جو هڪ قسم. نڪ جي غلاظت
جي لار. (ص) اڀرو- ضعيف.

گ

گ، ٺ (اچار. گي) سنڌي "الف-بي" جو
جوئيتاليهون اکر. هن اکر سان ڪوبه لفظ شروع ڪونه
ٿو ٿئي. هيءُ لفظ جي وچئين يا آخري حصي جو
اچار آهي.

ل

ل، ذ (اچار "لام") سنڌي "الف-بي" جو پنجيتاليهون
اکر. عربي جو ٽيويهون ۽ فارسي "الف-بي" جو
ستاويهون اکر. ابجد موجب عدد (۳۰). سنڌي ۽
سرائڪي ٻولين ۾ "ر" سان بدلجي.
لا، ڙ (ع) نه. بغير-بنان-کانسواءِ- صفاتي اڳياڙي
طور ڪم اچي. (لاشڪ، لاٿائي، لاعلاج وغيره).
لا آبالي، ص (ع) پيرواھ، آزاد-چڙواڳ. لاعرض-
بي فڪر.
لاٻارو، ذ. فصل جو لوٻ-پوک لڻ.
لاٻارو وجهڻ، پوک لڻ. سج ڪرڻ. قتل عام ڪرڻ.
لاٻڏ، ڙ (ع) بيشڪ- يقيني. مجبور-بيوس.
لاٻڙ ٽوپو، ص. ٻڻاڪي- ٻاڙي- ٿڙڀاڻي. اجايون
سجايون ڳالهيون ڪندڙ.
لاٻڙ چڻو، ص. پيٽورو- هيجي. چڻو ڪندڙ.
لاٻڙتوبو.
لاٻ، ذ. فائدو- نفعو- ڪٿيو. حاصلات.
لاٻاٽو، ص. فائدي وارو. سجايو. سودمند.
لاٽ، ٺ. پڪين جي ٻولي. وائي- ٻولي. ڪن ڪي
وڻندڙ منو آواز.

لاٽيون ڪوڏ، مٺيون ٻوليون ڪرڻ. ٻوليون ٻولڻ. مٺا
ٻول اچارڻ.
لاٽ، ذ (ع) اسلام کان اڳ ڪعبه الله ۾ رکيل هڪ
وڏو ٻٽ (جنهن کي حضرت شعيب جي قوم پوڄيندي
هئي).
لاٽعداد، ص (ع) بيشمار- اڻ ڳڻيا- بي حساب. ڳڻڻ
کان ٻاهر.
لاٽ، ٺ. ڪمي- گهٽتائي. وضع ڪيل يا ڪٽ ڪيل
رقم. پاڻي لهن يا گهٽجڻ جي حالت.
لاٽ، ٺ. شعلو- چي- آلو. ميڻ بتيءَ يا ڏٺي جي
روشني. شعاع. پاڻيءَ جي لار- ڦار. دونهن جي لاٽ.
لاٽ ٿيڻ، روانو ٿيڻ. يڪدم گرم ٿيڻ.
لاٽ، ذ (انگ. لارڊ) امير- حاڪم. گورنر. مختلف
شين جو سٿو. هڪ جنس جي شين جي قطار. لاندو.
لاٽار، ٺ. بي توجهي- بي پرواهي. ڌيان نه ڏيڻ. ٻڏي
اڻ ٻڏي.
لاٽري، ٺ. ڦرند اندازي (گهڻا ماڻهو گڏي ٿوري ٿوري
رقم جمع ڪن، ۽ پوءِ ڪٿو وجهي هڪ ماڻهو جي
حوالي ڪن)- ڪٿو- پکا.

لاڻي، ٿ. گهر جي ڇت ۾ پيل وچ واري ڪام.
لاڻون، لاڻيو، ڏ. هڪ قسم جو ٻارائو رانديڪو
(جيڪو ڏور ويڙهي ڦيرائجي).

لاڻيو، ص. چوٽو- ننڍو- لانجهو- ڪسو- گهٽ
(قد ماڻ ۾).

لاڻيرو، لاڻيرو، ص. ڪجهه ننڍو. ٿورو گهٽ.
ننڍو (عمر ۾).

لاڻي، لاڻي، ص. گم- غائب. جنهن جو نالو
نشان نه ٿي.

لاڻيو، ڏ. ملهه جو هڪ ڊاء. ڦڙتي. تنگ وچڙائي
ڪيرائن جو انگ. پاسي وارو ڌڪ- پاسيرو ڌڪ
(ڪمان سان گز جو).

لاڻرو، ص. بي پرواهه- لاغرض. ڌيان نه ڏيندڙ.
ڪاڻ نه ڪيندڙ.

لاڻسي، ٿ. ڪڻڪ جي اٽي جو پٽڙو شيرو.
لاڻو، ڏ. لابياري کان پوءِ فصل جي آن مان لاهياري،
 وغيره کي ڏنل آجورو. زميندار يا تپيدار جو مقرر ٻنڌاڻ.
لاڳ- حقاڻو. ٺيڪو.

لاڻي تي ڏيڻ، فصل جي پيدائش جي حساب سان
مقادي تي ڏيڻ.

لاڻي، ٿ. هڪ قسم جو مصالحو (جيڪو درن درن
جي شيشن کي مضبوط ڪرڻ يا ڪاٺ جي سوراخن کي
بند ڪرڻ ۾ ڪم اچي).

لاڻائي، ص (ع) جنهن جهڙو ٻيو نه هجي. بي مثل-
يڪتا- يگانو. پنهنجو مٽ پاڻ.

لاڻو، ص (ع) چڻپ- خاموش- ماڻ. جواب نه
ڏيئي سگهڻ جهڙو. عاجز. بي مثل- لاڻائي.

لاڻو، ڏ (ف) هڪ قسم جو نيري رنگ جو قيمتي پٿر.
لاجو، ص. نيرو- آسماني.

لاچار، ص (ع. لا + ف. چاره) بيوس- مجبور.
محتاج. معذور. مفلس. ويچارو. بي بهج. لاعلاج.
هيٺو- اڀرو.

لاچاري، ٿ. بيوسي- مجبوري. عاجزي. تنگدستي.
بيماري. ان هوند. حاجت- گهرج.

لاحاصل، ص (ع) بي فائدو- بي سود. اجايو- فضول.
لاحد، ص (ع) بيحد- بيشمار- ان ڳڻيا- اڀار. بي انت.

لاحق، ص (ع) پهچندڙ. پوئتان ايندڙ. لاڳو. ڳنڍيل-
چنبڙيل. پوءِ اچي شريڪ ٿيندڙ.

لاحق ٿيڻ، چنبڙڻ- لڳڻ. لاڳو ٿيڻ. وٺڻ (بيماري وغيره).
لا حول (ولا قوة)، جملو (ع) ناهي قدرت سواءِ الله
جي. شيطان کي پڄاڻ جو ڪلمو. ڌڪار جو اظهار.
لا دعويٰ، ص (ع) دست بردار- بي دعويٰ. ڇڏيل-
ترڪ ڪيل.

لا دعويٰ ڪرڻ، حق کان محروم ڪرڻ. ڪوبه حق
نه ڏيڻ.

لا دوا، ص (ع) لاعلاج. حيلي وسيلي کان سواءِ.
لا دين، ص (ع) بي دين- ڪافر.

لاڏ، ڏ. محبت- پيار. ناز. انگل- نخرو- ماڻو- هيڃ.
لاڏ ڪرڻ، انگل ڪرڻ- نخرو ڪرڻ. هيڃ ڪرڻ.
پيار ڪرڻ.

لاڏاڻ، ٿ. وهڻ تي لڏو ڪشي ويندڙن جو ساٿ.
قافلو. قطار (اٺن جي). سامان- اسباب. ٻئي هنڌان
لڏي آيل ماڻهو.

لاڏاڻو، ڏ. لڏپلاڻ- ڪڇ- هجرت. موت-
وفات- رحلت.

لاڏڪوڏ، ڏ. ناز نخرو. پيار محبت. انگل ماڻو. دادلائي.
لاڏلو، ص. پيارو. انگلي- نخريلو. اليلو. (ٿ. لاڏلي).

لاڏو، ڏ. پيارو- محبوب- پرين. گهوٽ- ونو- بنرو.

لاڙمي: ص. ڳنڍيل. ضروري. (ذ) گرامر موجب فائل سان بدلجندڙ فعل.
 لاڙوال: ص (ع) فنا نه ٿيندڙ- هميشه قائم رهندڙ. غير فاني.
 لاس: ث. ٻوڙ کي گهاٽو ڪرڻ لاءِ ملايل آڻو. شوروو- رَس (ٻوڙ جو).
 لاسڙ: ص. کسو- بنا ڪنڊن جي (وڏ، ٿاري). بنان وارن جي (جانور). بي ڏاڙهيو (ماڻهو)- ڳيرو.
 لاسڙاڻ: لاسڙياڻ: ص. بنان ڏاڙهي مڇ جي- ڳيرو- نوجوان.
 لاسي: ذ. گڏهن جو هڪ نسل.
 لاش: ث (ف) ميت- مڙدو- نعش- مڙهه- جنازو.
 لاش: ذ (ف) ميت- مڙهه- جنازو.
 لاشريڪ: ذ (ع) جنهن جو ڪوبه شريڪ نه هجي- ڌڻي تعاليٰ.
 لاشو: ذ (ف) لاش. جسم. (ص) هيٺو- اڀرو.
 لاطيني: ث (ع) هڪ قديم زبان- عبراني.
 لاعلاج: ص (ع) جنهن جو ڪو علاج نه هجي.
 لاعلم: ص (ع) بي خبر- غافل. اڻ ڄاڻ.
 لاعلمي: ث. بي خبري. اڻ ڄاڻائي.
 لاغر: ص (ف) ڏٻرو- اڀرو. هيٺو- ضعيف.
 لاف: ث (ف) پاڻ پڌائڻ. ٻڌاڪ- لٻاڙ- ٻاڙ- هوڏ- فخر. ٿوند.
 لافڙي: ث. ٻڌاڪ. پنهنجي ساراهه. پاڻ پڌائڻ. ٻاڙ ٻڌاڪ.
 لاک: ث. گوڏ ٻڌڻ جو پوتڙو- گوڏ.
 لاڪڙ: ظ. کان وٺي.
 لاڪڻ: ظ. اُن لاءِ- سندس ڪاڻ.
 لاڪڙ. لاڪڙا: ث. سنهيون ويڊيل ڪاٺيون (ٻارن لاءِ).
 لاڪڻائون: ث. حرف علت جون نشانين. اعرابون.

شاديءَ جي موقعي تي ڳايل ڳيچ.
 لاڙي: ث. ڪنوار- وڻ. سهڻي زال- حسين عورت.
 لاڙو: ص. بار ڪڍندڙ (اُٺ). بار برداري جو وقت. بارگير.
 لاڙا: ث. قطار. تڏ. پائيٺ جي ستهي وهڪ- ڌار- لينڊي. چاش جي تند (جئن ماڪيءَ جي). چڙي يا گهنڊ ۾ پيل ڪاٺيءَ يا لوهه جي ڪلي يا چٻر. پاڇاريءَ جي هيٺين ڪاٺي. دل جو لاڙو.
 لاڙائڻ: م. چيرو ڏيارڻ (اوزار کي)- سرائ تي نڪو ڪرائڻ.
 لاڙو: ذ. ڳانڍاپو- لاڳاپو- تعلق. پٺارو. پيار- محبت. لاڙو- رغبت. وسيلو- آسرو.
 لاري لڳڻ: پٺاري پوڻ. آسري تي هجڻ.
 لاري: ث. سواريءَ جي بس. يڪ نالي بندوق جو هڪ قسم.
 لاريٻ: ص (ع) بيشڪ- يقيني. بنا شڪ شڪي جي.
 لاڙا: ذ. سنڌ جو هيٺيون ڏاکڻيو طبعي ڀاڱو.
 لاڙائي. لاڙيجو: ص. لاڙ جو رهاڪو.
 لاڙائو: ص. لهندڙ- لاٺ وارو. هيٺ ڪرندڙ.
 لاڙياڙ: ظ. وهنوار- بي باق- لت پٽ.
 لاڙڪاڻو: ذ. سنڌ جو هڪ ضلعو (جيڪو ”لاڙڪ“ قوم ڏانهن منسوب آهي).
 لاڙو. لاڙو: م. هيٺ ڪرڻ. لٽڪائڻ- موڙڻ- ورائڻ. ڦيرائڻ.
 لاڙو: ذ. مائل ٿيڻ- رغبت- جھڪاء. ڌيان- خيال. پاسو. ميلان.
 لاڙي: ص. لاڙ جو. چانورن جو هڪ قسم. ”لاڙ“ جي اُنن جو نسل.
 لاڙم: ص (ع) ڳنڍيل- ملحق- لاڳو. واجب- ضروري.
 لاڙم ملڙوم: ص. هڪ ٻئي سان لاڳاپيل. اهي ٻه شيون جن جي پاڻ ۾ جدائي ناممڪن هجي.

لاک، لالا، ذ (ف) ڳاڙهي رنگ جو هڪ ڳل (پُست جي ٻوٽي جو ڳل).

لاله رُخ، لاله رُو، ص. سهڻو - معشوق.

لاله زار، ذ. لال ڳلن جو باغيچو.

لالانگهرو، ذ. آسرو - آڌار - واسطو - تعلق. ڳانڍاپو.

لالانگهري لڳڻ، دوستي يا لاڳاپي جي ناتي پٺيان ڀروسو ڪرڻ.

لاليت، ذ (انگ) گاسليت تي ٻرندڙ هڪ قسم جي بتي (جيڪا هٿ ۾ کڻي به هلي).

لاڳ، ذ. لوپ - حرص - طمع. هيج، ترغيب.

لاڳ ڪرڻ، طمع ڪرڻ. لوپ ڪرڻ. هيج ڪرڻ.

لاڳ ڏيڻ، طمع ڏيڻ. ترغيب ڏيڻ - حرصاڻ.

لاڳائڻ، م. حرصاڻ - هرڪاڻ. ڏٺارڻ. دلبو ڏيڻ.

لاڳي، ص. لويي - حريص - طاماعو. خود غرض.

لاڳي، ذ. ڳاڙهي رنگ جو دائو يا بچ.

لاڳڻ، لاڳڻ، ص. پيارو - لاڏلو - دادلو. دوست - سڄڻ. دلبر - محبوب - پرين.

لالو، ذ. هندن ۾ عزت وارو خطاب. پٺاڻن جو هڪ عام خطاب.

لالِي، ذ. سرخي. ڳاڙهاڻ. چين کي لائڻ جو ڳاڙهو رنگ.

لام، ذ. وڻ جي سنهي ٿاري. ٿاري - شاخ. ڊيگهه - طول. قطار - لانڍ. (انگ) فوج جو دستو. پلٽڻ.

لام لڳڻ، پويان لڳڻ. اجهو وٺڻ. پناه ۾ اچڻ.

لامارو، ذ. پڪيءَ جو اڏاڻ ۾ ڦيرو. پڪيءَ جي اڏامندي هٺيل جهڙپ (جنهن ۾ ڪا شيءِ کڻي وڃي).

لامارا ڏيڻ، وري وري اچڻ. ٿيرا ڏيئي جهٽ هڻڻ.

لا محاله، ذ (ع) يقيناً - ضرور. هاسيڪار.

لامذهب، ص (ع) مذهب کان سواءِ. بي دين.

لامس، ذ (ع) لمس ڇهڻ جو حواس يا احساس.

لاکيت، ذ (انگ) ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳه.

لاک، ذ. هڪ قسم جو ڳاڙهو ڪُونر (جيڪو ٻير جي وٺن ۾ تارين تي ٿئي).

لاک لاهڻ، جُٺ ڪرڻ. سيڪت ڏيڻ. مار ڪڍڻ. تعدي ڪرڻ.

لاکا، ذ. هڪ قوم جو نالو.

لاکڙو، ذ. چوپائي مال جي هڪ بيماري. آرڙي.

لاکو، ذ. هڪ درويش جو نالو ("لاکا لهرائي، لهر بحر جا سائين"). سما قوم جو هڪ مشهور سردار "ڄام لاکو".

لاکي چاچي، ذ. هڪ قسم جو آبي پکي.

لاکيتو، ص. لکن جو - لک لهندڙ. لکن جو مٿ. سليڻو. سدورو. ٺاهوڪو - سهڻو. (ذ. لاکيٺي).

لاک، ذ. ٽيڪ.

لاک، ذ. ٽيڪ. مدد. هٿي. شادي جي موقعي تي ڪاسين ۽ هنرمندن کي ڏنل انعام - بانڌاڻ. ڏن. بخشش.

لاک ڏيڻ، ٽيڪ ڏيڻ. باس ڏيڻ - مڃتا ڏيڻ. منگتي يا ڪاسي کي مقرر بانڌاڻ ڏيڻ.

لاڳاپو، ذ. تعلق - ڳانڍاپو - واسطو. مٿي ماڻهي يا دوستي وارو ڳانڍاپو - له وچڙ.

لاڳاپا لاهڻ، تعلق ڇڏڻ - واسطا نانا ٽوڙڻ.

لاڳت، ذ. اصل خرچ. قيمت - ملهه. ٺهرائي جو خرچ.

لاڳڙ، ص. ساڻي - مددگار - معاون. طرفدار - حمايتي. لاڳو، ذ. لاڳ - ٻنڌاڻ.

لاڳو، ذ. متعلق - گڏيل - مليل. ويجهو. گڏ. لاڳيتو.

لاڳيتو، ذ. هڪ ٻئي پٺيان. مسلسل - متواتر. لڳل - گڏيل - پيڙو. ويجهو. ڳٽيل. لڳ - وٽ - ڀرسان.

لال، ذ (ف) ڳاڙهو رنگ. (ص) ڳاڙهو - سرخ. رتل (عشق ۾). تل - ڳاڙهو (ڪاوڙ ۾).

لالئون لال، ص. نهايت سرخ ۽ شاداب. مالا مال.

لاَمَڪَانُ: ذ (ع) اما جاءِ جنهن جي هجن جي سڃاڻپ نه هجي. عالم الهي.

لانِبَتُ: ص. ڊگهي قد وارو (ماڻهو).

لانِبَرُ: ص. رولاڪ- آوره گرد، بي مانو. بدعاش- لڄو.

لانجهو: ص. بي طاقت. هيٺو- اڀرو. مياڙي. شرمسار.

لانبوسِي: ص. هيٺو ۽ ڊڄڻو (ڪٿو)- لنبوسي.

لانچُ: ٺ (انگ) مشين سان هلندڙ ٻيڙي. سانباھو. ڳولا.

لانچُن: م. نهارن- ڳولن. لنگهن- اُڪرن. سوچ

ويچار ڪرڻ.

لانڊارو: ص. مسخرو- ڏچر.

لانڊي: ٺ. ڊيگهه- طول. قطار. ڀار (ڳالهائڻ ۾). ڊگهو چنڊو.

لانڊ ٻڌڻ: قطار ڪرڻ. ڊيگهه ڪرڻ (ڳالهائڻ ۾).

لانڊو: ص. اوباش- ٻهر پيرو. لنگو.

لانڊي: ٺ. پکن ٿوڻن سان اڏيل ڪڪائين جاءِ- جهڳو-

يونگي. ڪڪائين اوطاق. مسافرن لاءِ اڏيل منهن يا چنڊو.

لانگه: ٺ. سلوار وغيره جو پڇيءَ وارو حصو. پرانگه.

ٽنگ- جنگه.

لانگ چوتو: ص. زناڪار- عياش.

لانگ رکڻ: ٿورو ڪرڻ- احسان جٽائڻ.

لانگ لڳڻ: وڏائي ڏيکارڻ. ٻٽاڪ هڻڻ. سرخروئي تي

خوش ٿيڻ.

لانگ ورائڻ: سوار ٿيڻ (وهڻ تي). تڪو هلڻ- کڙي

ڪڻڻ. ڄمت ڪرڻ. غالب پوڻ.

لانگاه: ذ. هڪ قوم جو نالو.

لانگوتُ: لانگوتو: ذ. فقط لانگ وٽ اوگهڙ ڍڪڻ

جو ڪپڙو- ڪچو.

لانگوتي: ٺ. ڪچو- لانگوت.

لانگوتيُو: ص. لانگوت ٻڌندڙ. ننڍپڻ جو دوست.

لانگهاڻو: ص. لنگهي ويندڙ- رستي تان لنگهندڙ.

وات ويندڙ- راهگير.

لانگهو: ذ. لنگهن جو هنڌ- لنگهه- گهٽ. گس-

وات- رستو. لڪڻ- گهڙ.

لانگهو لنگهڻ: پار پوڻ- تڪليفون کائي مٽي

چڙهڻ. ڏک سور سهي پار پوڻ.

لان: ٺ. شاديءَ جي هڪ رسم موجب گهوت ۽

ڪنوار جا مٿا ٽڪرائڻ جو عمل. گهٽتائي- ڪمي.

عيب- وڌ.

لانئون لهڻ: وهانءَ ڪرڻ- شادي ڪرڻ. ڪنهن

عمل يا عادت کي پنهنجو ڪرڻ.

لاڻ: ٺ. ڳلا- بدنامي- خواري. بيماري- عيب.

لاڻو: ذ. ڪلرائي زمين جو هڪ ٻُٽو (جيڪو عام

طرح اُٺ کائين).

لاڻا لوهه: ٺ. لوهون ۽ گهٽون. وٺ پڪڙ. ڊڪ ڊوڙ.

لاڻي: ٺ. هڪ قسم جو ٻُٽو (جنهن کي ساڙي، اُن

جي چار کي کار طور ڪم آڻين).

لاوارڻ: ص (ع) جنهن جو ڪو ڌڻي ڌوڻي نه

هجي- نڌڪو.

لاوڪه: ص (ع) بي اولادي.

لاوڻ: ذ. ”گج“ جو هڪ قسم (جيڪو مسلمان

عورتون پائين). گهگهو.

لاووه: ذ (انگ) ٻرندڙ جبل مان نڪتل پگهريل مادو.

لاهه: ذ. لاهي- هيٺاهين. لاڙو. گهٽي- نشيب.

لات- ڪمي. گهٽتائي. وڻ جي پاڙ- ڪُٽ. ڏکڻ (طرف).

لاهه ڪڍڻ: پاڙون ڪڍڻ. پاڙون پٽي ڇڏڻ. نابود

ڪرڻ- ناس ڪرڻ.

لاهه ٺڪرڻ: ٿڌو پئجي وڃڻ. برباد ٿي وڃڻ. هجي

وڃڻ (ڪم ۾).

لاهه پاهه: ٺ. هڪڙي ٿانءِ مان ٻئي ۾ وجهڻ.

لامه ۽ پائڻ.

لامه چاڙه: ذ. هيٺ مٿاهين - نشيب فراز. عروج زوال - ترقي تنزل. گهاٽي واڌي - ڪمي بيشي (اگهه ۾). اوچ نيچ. پاڻيءَ جي لات ۽ چاڙهه. گهٽ وڌائي. قسمت جو ڦيرو.

لامه: م. هيٺ ڪرڻ - هيٺ آڻڻ - ڍارڻ. اُتارڻ (لکت) - نقل ڪرڻ. ڏيڻ (قرض). گهٽائڻ (درجو). ڪيرائڻ (عهدو). معزول ڪرڻ (نوڪري). ڪوڙڻ (وار). وڍڻ (ڪل). چوڏو. ڏيڻ (آنا). ڊاهڻ (ڇت). صاف ڪرڻ (ليڪو). پوري ڪرڻ (سڪا).

لامه چڏه: هيٺ ڪرڻ. معزول ڪرڻ (نوڪري مان). ختم ڪرڻ (ڪم) - ڪري چڏڻ.

لاهو: ذ. اُپت - فائدو - نفعو - اڀراسو. لات - ڪمي. ڏکڻ (طرف).

لاهوت: ذ. ذاتِ الهي جو عالم (جنهن ۾ سالڪ کي فنا في الله جو مقام حاصل ٿئي). پٺ جبل جو هڪ وڏو آستانو.

لاهوتي: ص. فقيرن جو هڪ قسم. "لاهوت لامڪان" جي خبر رکندڙ (فقير).

لاهورو: ذ. پنجاب پرڳڻي جو مشهور تاريخي شهر. لاهوري گجر: ث. گجرن جو هڪ قسم.

لاهيوارو: ص. لاڀارو ڪندڙ (جنهن کي لاڀاري جو محتاتو سنگن يا وڻ جي صورت ۾ ڏجي).

لايه: ظ. واسطي - ڪارڻ.

لايه: ذ. فائدو - لاڀ. لذت - سواد. ذاتقو.

لايه: ذ (ع. لوا) جهنڊو - علم.

لاهه لشڪر: ذ. لشڪر ۾ ان جو سامان. اٿالو.

لايه عمل: ذ. اهو ڪم جنهن تي عمل ڪيو وڃي.

لائي: ص (ع) قابليت وارو - قابل. واجب - مناسب.

موزون. ساماڻل - جوان. (ذ) ٿورو - احسان - مهرباني. سٺو سلوڪ.

لائي فائق: ص. نهايت قابل ۽ لائق. هر طرح سان موزون.

لائي ڪره: قابل ڪرڻ. نپائي وڌو ڪرڻ. ٿورو ڪرڻ.

لائي ڪي: ث. لياقت - اهليت. ٿورو - احسان - وڙ.

لائي: م. لڳائڻ - هڻڻ. مڪڻ. ملائڻ - گڏائڻ. ڳنڍڻ. لاڳو ڪرڻ. سڙاڻ تي چاڙهڻ (اوزار).

لائو. لائون: ص. گهٽ - ڪسو. پلي مڇيءَ جو بنان ڪنڊي وارو اڌ (ضد. ڪانڊو). اڻ پورو. خراب - ڪڏو. هريل (پکي). کوٽو (سڪو).

لائو ڪانڊو ڪره: گهٽ وڌ ڪري ورهاست ڪرڻ. رضامندي وارو نبيرو ڪرڻ.

لائي: ث. لاڀارو ڪندڙ لاهياري جو سنگن جي صورت ۾ اڄورو - لاڀاري جي اجرت. ڳڙ ڌاڻي (اوباريل چانورن جي).

لائي چائي: ث. فتني انگيزي - چيڻاپور - گلاغيبت - چغلي.

لائي چائي ڪره: هيڏانهن جون هوڏانهن ڳالهائون ڪري جهيڙو وجهائڻ. گلائون ڪرڻ. چغليون هڻڻ.

لائي: ث (انگ) روشني - سوجهرو. ٿور. (ص) هلڪو - ڏيمو.

لائي هائوس: ذ. روشنيءَ جو منارو (جيڪو سامونڊي ڪناري تي جهازن جي رهنمائي لاءِ ٺهيل هجي رات جو ان جي چوٽيءَ تي روشني ٿئي).

لائي: ث (انگ) ليڪ - خط. ريل جو پٽو. طرز - طريقو.

لائي: ص (ع) بي معنيٰ. فضول - اجايو. بي

نتيجي. بيهودو.

لايو سجاو: ذ. فائدي وارو پورهيو. مراد برصواب.

فائدو- نفعو.

لايا سجايا ٿيڻ: محنت صاب پوڻ. ڪوشش

ڪامياب ٿيڻ.

کپ: ٺ. ٺڪ- ٿيڻ- وات جو لعاب.

کپ: ذ (ف) چپ. ڪنارو- ڪنڌي. پاسو- طرف.

لوپ- طمع. رشوت- هٻو.

لپ: ٺ. لوپ- لاٻارو- فصل لڻ.

لپ: ذ (ع) تت- خلاصو- اختصار.

لپ: لپاب: ذ. تت جو مغز- خلاصي جو اختصار.

خاص ٺڪتا- ماحصل.

لپادو: ذ (ف) ڪپه پيل چوغو- گڊلو.

لباس: ذ (ع) پهرڻ- پوشاڪ- ويس. روپ- شڪل.

جامو. ڏيڪ.

لباسي: ص. بناوٽي ڏيڪاء وارو. ڪوڙو. منافق. خوشامدي.

کلب: ص (ف) ڪناتار- پريل- لبريز.

لبريز: ص (ف) ڪنارن تائين پريل- ڪنار- لبالب.

کلبلي: ٺ. بندوق جو گهوڙو.

لبن: ذ (ع) ڪير.

لبن: م. لب ڏيڻ- لالچ ڏيڻ. رشوت ڏيڻ. لالچ

ڏيئي برغلان.

لبن: لبنج: م. لبنج- لاٻارو ٿيڻ.

لبوسي، لبوسي: ص. اگهاڙو. سڪڻو. هيجي.

لب ولهجو: ذ (ف) ڳالهائڻ جو ڍنگ.

لبيب: ذ (ع) منو- شيرين. موهندڙ. پيارو. محبوب.

لبيس: ذ. لباس. ٻاهريون ڏيڪاء.

لبيسي: ص. چاپلوس. منافق. پچاڙو.

لبڪ: ٺ (ع) حاضر آهيان- موجود آهيان. سڌ

جو جواب.

لب: ٺ. ٺڪ- ٿيڻ. گگ. گيدوڙي جو رس.

لپون چڻ: ٺڪون جهلڻ. بي مانو ٿيڻ. دليل ٿيڻ.

لب: ٺ. پائيءَ وغيره ۾ هٿ سان چاچول (جنهن سان

پائي وغيره خراب ٿئي). جٺ ٿڌ- طعنو مھڻو. چڙب.

لب ڪرڻ: جٺ ڪرڻ. تنبيه ڪرڻ. گھٽ

وڌ ڳالهائڻ.

لباڙ: ٺ. بڪواس. ڊاڙ- ٻٽاڪ.

لباڙي: ص. ٻٽاڪي. بڪواسي.

لباڻو: ص. لاهيارو. ڪاٺيون وڪڻندڙ. هڪ ذات جو نالو.

لپڙ ٽوپو: ص. لبڙي. لائي چائي ڪندڙ. چغل خور.

لپڙ چٽو: ص. خوشامدي- چاپلوس. چٽو ڪندڙ.

اوبر سوڀر ڪاٺيندڙ.

لپڻ: م. کاڌو وغيره اوباري خراب ڪرڻ- جھڳڻ.

جٺ ٿڌ ڪرڻ- لوڻ.

لپو ٿپو: ذ. جهڙو تهڙو- ڪٽل ٿيل. ٿورو گهڻو- حيلو

حوالو- اٽڪل سٽڪل.

لپو ٿپو ڪرڻ: جهڙو تهڙو گذران ڪرڻ. حيلو

حوالو ڪري ناهڻ.

لپاڻ: م. ڳولرائڻ. ڳولڻ ۾ مدد ڪرڻ. حاصل ڪرائڻ.

لپاڻ: م. لالچائڻ- هرڪائڻ. موھڻ. ريجھائڻ.

ريڻ (دل).

لپجڻ: م. ملڻ- هٿ اچڻ (ڳولا سان).

لپڻ: م. هٿ اچڻ- حاصل ٿيڻ. ملڻ (ڳولا سان).

پڙ پوڻ.

کت: ٺ. تنگ- جنگھ. تنگ سان ڌڪ يا ڌڪو. پير

سان ڌڪ. ٿڌو. چڙي. ٽوٽي (گڏھ جي).

کت ڏيڻ: تنگ جي زور سان چپڻ. کٽائڻ. کٽ سان

زور ڏيڻ. تڪليف ڏيڻ. آڏو ڦرڻ (ڪنهن ڪم ۾).

ڪٽ ڳري ٿيڻ ڏاڍي جو دٻاءُ پوڻ. زور واري جو چوڻ چائڻ ٿيڻ (جنهن سان انڪار ڪري نه سگهجي).
 ڪٽ مُڪَ ٿ. ڪٽن ۾ مڪن سان ويڙهه جهيڙو.
 ڪٽ هٿن ۾ ٿڌو هٿن. ترڪ ڪرڻ - ڇڏڻ. ڪم باهي ڇڏڻ يا رنڊڪ وجهڻ. مينهن يا ڍڳيءَ جو کير نه ڏيڻ.
 ڪٽون جهلڻ. جنيون سهڻ. بي عزت ٿيڻ. لوڏجڻ.
 ڪٽون هٿن ۾ ٿڌا هٿن. ڌڪارڻ. لوڏڻ.
 ڪٽاڙ ٿ. ڪٽن سان چپ - پائماڻي. ٻني يا گاهه کي مال جي ڪٽڙ.
 ڪٽاڙ ڪٽاڙ ٿ. ڪٽن سان چپڻ. پيرن سان چلهڻ.
 مٿان ملڻ. پائمال ڪرڻ.
 ڪٽڙ ٿ. ڪٽن ۾ هٿنڌڙ.
 ڪٽڙ ٿ. ڏ. پراڻو پادر. پراڻي جتي.
 ڪٽڙن سان ڪٽڻ. سڪل پادرن سان مار ڏيڻ.
 ڪٽڙ ٿ. ڪٽن سان چپ - ڪٽاڙ. جهاڳور.
 ڪٽڙ ڪرڻ. ڍورن جو پوک جا سلا لٽاڙڻ.
 ڪٽڙ ٿ. ڪٽن ۾ راڳو ڏنل. ٿڌيل (پٽ). مڪيل (سٺي سان).
 ڪٽ پٽ ٿ. ڪٽن ۾ وهنوار - لاڙ پاڙ - بيباق.
 ڪٽڙ پٽڙ ٿ. ڪٽن ۾ اُٺ سٺ - الٽ پلٽ.
 ڪٽڙ ٿ. ڪٽن ۾ ڀرجڻ (گند يا گپ ۾) - آلود ٿيڻ. ليٽڙيون پائڻ.
 ڪٽڙ ٿ. ڪٽن ۾ گهٽيل (پاڻي) - هيٺو ٿيل (جسم ۾). خارج ٿيل (نوڪريءَ مان).
 ڪٽڙ ٿ. ڪٽن ۾ مٽيءَ ۾ ليٽڙيون پائڻ. پرڻ (گند وغيره ۾) - آلود ڪرڻ.
 ڪٽي پٽي ٿ. ڪٽن ۾ ڏني ورتي - آخرڪار - نيٺ.
 ڪٽ ٿ. ڪٽن ۾ ڏڙ - ڏوڙ - ڪهه - پٽي. ڏٽڙ.
 ڪٽ ٿ. ڪٽن ۾ ڏڙ - زوري ڪسڻ. فضول خرچي. سخاوت ۾ مال لٽائڻ جي حالت. بربادي - تباهي.
 ڪٽ ٻڌڻ ٿ. ڪٽن ۾ ناجائز منافعو وٺڻ. فضول

خرچي ڪرڻ.
 ڪٽ جو مال ٿ. ڪٽن جو مال. مفت جو مال. مال غنيمت.
 ڪٽ مڇڻ. ظلم ٿيڻ. ناجائز وصولي ٿيڻ.
 ڪٽاڪو ٿ. ڪٽن يا قتل پراڻو وڳو. مونجهارو - رولو. پريشاني - خفي. ڪٽراڳ.
 ڪٽاڪو لاهڻ. رهيل ڪم پورو ڪرڻ. مونجهارو لاهڻ. مصيبت مان جند ڇڏائڻ. وهنوار ڏيئي آڇو ٿيڻ.
 ڪٽاڪو ٿ. ڪٽن ۾ پورائڻ (مٽيءَ سان).
 ڪٽاڪو ٿ. ڪٽن ۾ اڏائڻ (نائو) - فضول خرچ ڪرڻ. ڪٽائڻ. برباد ڪرڻ. ورهائڻ (دولت).
 ڪٽجڻ ٿ. ڪٽن ۾ مٽيءَ سان ڍڪجڻ. پورجڻ. ڌڙ چڙهڻ.
 ڪٽجڻ ٿ. ڪٽن ۾ تباھ ٿيڻ. اُڇڙڻ (گهر).
 ڪٽڪ ٿ. ڪٽن جي حالت.
 ڪٽڪاڻ ٿ. ڪٽن ۾ لڙڪائڻ - تنگي.
 ڪٽڪ ٿ. ڪٽن ۾ لڙڪيل رسي وغيره. ڪا شيءِ لڙڪائڻ جي جهل يا تنگي.
 ڪٽڪ ٿ. ڪٽن ۾ لڙڪڻ - تنگجڻ. ڦاسجڻ.
 ڪٽڪ ٿ. ڪٽن ۾ گهمڻ ڦرڻ. اوري پري ٿيڻ. رڳڻ. پٽڪڻ.
 ڪٽڪو ٿ. ڪٽن ۾ ڦاسائڻ جو منتر - حُب جو عمل. جادو - ٽوٽو. نخر. سُونهن ۾ سينگار جو ڏيکاءُ.
 ڪٽ مارا ٿ. ڪٽن ۾ ڦرلٽ - رهڙي.
 ڪٽڻ ٿ. ڪٽن ۾ پورڻ (مٽيءَ ۾). مٽي وجهڻ. مٽي هائو ڪرڻ. ڪٽن ۾ مٽيءَ سان ڍڪڻ (ڌڙ، گڏ وغيره). دفن ڪرڻ (لاش).
 ڪٽڻ ٿ. ڪٽن ۾ ڦرڻ - ڪسڻ. زوري ڪسڻ. زياده قيمت وصول ڪرڻ. انداز ڪرڻ. پينگ ڪرڻ.
 ڪٽو ٿ. ڪٽن ۾ ڪپڙو. وڳو - پوشاڪ.
 ڪٽا لاهڻ. اڳهاڙو ٿيڻ - تنگو ٿيڻ. بي حيا ٿيڻ.
 ڪٽي ٿ. ڪٽن ۾ عورتون هڪ ٻئي کي سڏڻ لاءِ هي لفظ

ڪم آئنديون آهن - آئي! ٻڙي! پياري - مڙي.
 ڪٽ ٿ. ٽيڪ لاءِ هٿ ۾ ڪٽڻ جي ڊگهي ڪاٺي -
 عصا - هاسو. ڏانگهه. ڪمند جي چٽڙ. گهاٽي جي وچ
 واري تلهي ڪاٺي. ناري يا هرلي جي پٽ ۾ پيل ڊگهي ڪاٺي.
 ڪٽ بازي ٿ. لٽين سان ويڙهه.
 ڪٽ لڳڻ لٽين واري ويڙهه ٿين. مارا ماري ٿين.
 جهيڙو ٿين.
 ڪٽيون جهلڻ مار ڪاٺڻ. تڪليفون سهڻ.
 ڪٽڙيو ٿ. لٽ سان ويڙهه جو ماهر - لٽ سان وڙهندڙ.
 ڪٽو ٿ. هڪ قسم جو اڇو سوٽي ڪپڙو - پٽيو - هرڪ.
 ڪپ ٿ. هڪڙي هٿ جي تريءَ تي آيل مقدار - چرون.
 ڪپاٽ ٿ. چمات - گل تي هٿ جو ڌڪ.
 ڪپري ٿ. سوچ يا ڦٽ تي اٿي ۾ رڌل وگر جو
 شيرو - پوٽيس. پني - لپڻ.
 ڪپڙو ٿ. ڌ. پٽ جو وڏو گرانهه - ڳتو.
 ڪپڙائڻ ٿ. م. نٿائڻ. بهاني بازي ڪرڻ. گوشتات ڪرڻ.
 ڪپسي ٿ. ڪٽڪ جي اٿي جو پٽرو سيرو.
 ڪپڪو ٿ. ڌ. اوچتو جهٽ - جهڙيو. لامارو.
 ڪپڻ ٿ. م. لپون هڻڻ - لپون هڻي ڪاٺڻ. ڪپا هڻڻ.
 ڪپو ٿ. ڌ. وڏي ڪپ. وڏو گرانهه. ڪوٽائي ۾ ڪوڏر جي
 هڪ واري ۾ آيل مٽي گارو وغيره.
 ڪپو لڳڻ وارو لڳڻ - وجهه لڳڻ - موقعو ملڻ. وڏو داءِ
 لڳڻ. اُترندو فائدو ملڻ.
 ڪپو هڻڻ طرفداري ۾ ڳالهائڻ - حمايت ڪرڻ. وجهه
 ملڻ تي فائدو وٺڻ.
 ڪپوڙو ٿ. ڌ. وڏو گرانهه. ٻٽاڪ - گشو. داءِ.
 ڪپوڙا هڻڻ وڏا گرانهه هڻڻ - وڏا ڳتا هڻڻ.
 ٻٽاڪون هڻڻ.
 ڪپي ٿ (سن. لپي) لکڻ جو نمونو - صورتخطي - املا.

ڪپيٽ ٿ. ويڙهڻ جي حالت. وڪڙ - ڦيرو. وراڪو.
 ڪپڪ - حملو - گهيرو. پيچ. داءِ - وجهه. چپيٽ.
 ڪپڻڻ ٿ. م. ويڙهڻ (ڏاڳو. ڪپڙو). سميٽڻ. ور ڏيڻ.
 ٽهر ڪرڻ. جڪڙڻ.
 ڪجاڄت ٿ (ع) عاجزي. منٿ. خوشامد.
 ڪڇ ٿ (سن. لڄا) شرم - حياءِ - ٽڪاڻي. حجاب.
 لحاظ. غيرت. عزت - آبرو. عصمت. ست - سيل.
 تنگ. نڪاح ٻڌي زال.
 ڪڇ رڪڻ عزت رڪڻ - مان رڪڻ. شرم رڪڻ. پٽ رڪڻ.
 ڪڇ لٽڻ عورت جي عصمت دري ڪرڻ.
 ڪڇا ٿ. لڄ - حياءِ. عصمت.
 ڪڇادار ٿ. م. لڄارو - شرميلو - حياءِ وارو.
 ڪڇاڙو ٿ. م. شرمندو - شرمسار - ٽڪو.
 ڪڇائڻ ٿ. م. شرمسار ڪرڻ - ميار ڪرڻ.
 ڪڇپال ٿ. م. لڄ پٽ رڪڻ وارو - ننگي.
 ڪڇڻون ڪڇڻئون ٿ. ظ. خوشي يا ناخوشي سان -
 طوعا ڪرها - مجبورا.
 ڪڇي ٿ. م. ٽڪو - شرمندو. پيشيمان.
 ڪڇي ٿ (ف) اڳهاڙو - ننگو. بدچال. بدمعاش.
 بدڪار. مستي خور - حرڪتي.
 ڪڇائي ٿ. م. بي حياتي. بدمعاشي. حرڪت - شرارت.
 مستي - ائونثرائي - ڪيچل. بدخواهي.
 ڪڇڪ ٿ. ڌ. مڙڻ جي خاصيت. نرمي.
 ڪڇڪدار ٿ. م. لڇڪو. مڙندڙ. چيڙهه وارو.
 ڪڇڪڻ ٿ. م. لڏڻ - لرڙڻ - ڏڪڻ. نرم شيءِ جو مڙي
 وري ساڳي جاءِ تي اچڻ. نرمي جي روش اختيار ڪرڻ.
 ڪڇڪو ٿ. ڌ. لوڏو - ڏوڏو. نرمي.
 ڪڇڪڻ ٿ. م. جُهڪڻ - مڙڻ. چيو ٿيڻ.
 ڪڇو ٿ. م. بدمعاش. حرڪتي - شرير. واهيات.

نسادي. (ث. لڇي).

لڇ: ث. ذرو- ٿورو حصو.

لڇ: ث. لوڇ- ٿڪو- بي آرامي.

لڇ لڇ: ث. بي افلائي سان هلڻي. ٺوس ٺوس. دردر رولڙو.

لڇ لڇ ڪرڻ: در در ڦرڻ. اجايو هلڻ. ڀڙڪڻ.

لڇي: ث (سن) ڏن دولت- مايا. (ص) سگهڙ- سدوري- سياڳي.

لڇڻ: ذ. فعل- عادت. ڪرڻ. خصلت. هلت چلت. آثار- اهڃاڻ.

لڇڻ سڪڻ: خراب عادتون سڪڻ- ٻيڙا ارڪان ڪرڻ.

لڇڻ: م. ٿڪڻ- تڙڻ. درد کان بيٺاب ٿيڻ.

لڇاڻ: ذ (ع) غور سان ڏسڻ. خيال رکڻ. ڌيان- خيال- توجهه. طرفداري. شرم- مرم. سانگو. مروت. پاسخاطري.

لڇاڻ ڪرڻ: پاسخاطري ڪرڻ. مروت سان پيش اچڻ. شرم ڪرڻ- حيا ڪرڻ.

لڇاڻي: ص. ناتني جو خيال رکندڙ. مروتني. ڄاڻ سڃاڻ- واقف ڪار.

لڇاڻ: ذ (ع) سَوڙ. ڪپهه سان ڀريل اوڇڻ.

لڇڏ: ث (ع) قبر جو ڳجهه (جنهن ۾ لاش رکجي)- سامي. قبر- بُني.

لڇڙو: ذ (ع) پَل- لمحو- گهڙي- ڪن. اک چنپ.

لڇڙي به لڇڙي: ظ. گهڙي گهڙي- ذري ذري. هروقت.

لڇڙ: ذ (ع) گوشت- ماه- ماس.

لڇڻ: ذ (ع) آواز. سڏ- صدا. خوش نواڻي. ترانو- نغمو.

لڇڻ دائودي: ذ. نهايت سُريلو ۽ مٺڙو آواز.

لڇي: ص (ع) ٿلهو- متارو.

لڇي شڄي: ص. ٿلهو متارو.

لڇڻ: ذ (ف) ٿڪر- حصو. ٿورو مقدار.

لڇڻ چڱو: ذ. جگر جو ٿڪرو. پُٺ- اولاد. محبوب.

لڇڻ: ذ (ع) ڪن خوشبودار شين جو مجموعو (عنبر، مُشڪ، عود وغيره جيڪو مريض کي سونگهائڻ مفيد آهي).

لڏني: ذ (ع) اهو علم جيڪو سڪڻ کان سواءِ ملي يا خدا تعاليٰ ڪنهن کي عطا ڪري ۽ اهو وحي يا الهام مان حاصل ٿئي.

لڏ: ث. 'لڏڻ' جي حالت. حاصلات. لاپ- فائدو. لڏل مال.

لڏڙو: ذ. هڪ قسم جو آبي جانور.

لڏڻ: ص. حاصل ٿيل. هٿ آيل.

لڏو: ذ. لڳيو- پاڳ- نصيب. ازلي انگ. نصيب جو لڳيو.

لڏو: ذ. هڪ تاري جو نالو (سُهيل ڀيني).

لڏ: ث. بار- بوجهو. گڏهه تي لڏيل سامان. پري- هڙ. مڏي. ٻڌل سامان. ڪاٺين جي ٻڌل مڙي.

لڏ لاهڻ: بار پري لاهڻ. بار لاهي ٽانڪو ٿيڻ.

لڏ: ث. گڏهه گهوڙي، چنڇر هاڻي وغيره جو ليڏوڻ جي صورت ۾ چيڻو.

لڏائڻ: م. گاڏي بار سان پرائڻ. ٽپڙ ڪٽائڻ (ڳوٺ يا شهر مان). لوڏي ڪڍڻ- شهر نڪالي ڏيڻ.

لڏائڻ: م. پينگهي يا پينگهه ۾ لوڏا ڏيڻ- جُهولائڻ.

لڏ پلاڻ: ث. وهڻ پلائي اسباب ڪڍڻ- نقل مڪاني.

هڪ هنڌان مڏي ڪٿي هڻي هنڌ وڃڻ- ڪڙجڻ.

لڏجڻ: م. بار سان ڀرجڻ (گاڏي، اُٺ وغيره). ڪوڇ ڪرڻ. لڏي وڃڻ.

لڏجي وڃڻ: بار سان ڀرجي وڃڻ. مالا مال ٿيڻ-

ڏيڄي وڃڻ.

لڏڻ: م. بار رکڻ- سامان رکڻ (گاڏي، وهڻ وغيره تي). هڪڙي هنڌان ٻيڙ کڻي ٻئي هنڌ وڃڻ. ٽپڙ کڻڻ- ڪڇ ڪرڻ. انتقال ڪرڻ- مرن- وفات ڪرڻ. لڏڻ: ذ. ناز سان هلڻ وارو. منڙو- سهڻو- دلبر- پيارو. لڏڻ: م. پينگهه يا پينگهي ۾ لوڏا کائڻ. جهولڻ. جهومڻ. گهڙڻ (نشي ۾).

لڏڻ ڪمڻ: هڪ هنڌ نه بيهڻ- تڪاءُ نه هجڻ. دل من هئڻ.

لڏڻو: ذ. لڏندڙ. گهڙيال جو پتلو. پينگهو.

لڏو: ذ. سامان (گهر جو)- ٽپڙ ٽاڙي. اٿالو. لڏي ويندڙ ماڻهو ۽ انهن جو سامان (وهڻ تي). عيال- ڪٽنب. لڏو لاهڻ: گهر ڪري ويهڻ. ٿانڪو ٿيڻ. بي همت ٿيڻ.

لڏون: ذ. منائيءَ جو هڪ قسم. ٺختي (ٻوندي) مان ٺهيل گول مٺيا.

لڏون ورهائڻ: خوشيءَ جي موقعي تي منائي ورهائڻ. لڏاڻو: ذ. ”مومل- راڻيءَ“ جي قصي واري مومل جي رهڻ جو هنڌ (هن وقت ڀارت- راجستان ۾ آهي). لڏت: ٿ (ع) ڏائقو- سواد- ساء. لطف- مزو. چش- خوشي.

لڏتون وٺڻ: مزا مائڻ- لطف وٺڻ- عيش سان گذارڻ. لڏيڏا: ص (ع) ڏائقيدار- مزيدار- سواڊي. وٺندڙ. چش وارو.

لڙ: ٿ. لوه- رُوڙ. (ص) جلد- تڪڙ ۾.

لڙ: ذ (ف) ايراني نسل جي ڪوهستان ۾ آباد هڪ قوم (جيڪا ڊگهي قد واري هئي). (ص) بيوقوف- احمق- بي عقل.

لڙزاه: ص (ف) ڏڪندڙ (ڊپ کان)- ٽڙڪندڙ.

لڙائڻ: م. ڏڪائڻ- ٽڙڪائڻ- ڪٽائڻ. ڊيچارڻ.

لڙڻ: ٿ (ف) ڏڪڻي- ڪٽڻي- ٽڙڪڻي.

لڙڻ: م (ف) ڏڪڻ- ڪٽڻ- ٽڙڪڻ. ڊڄڻ. ڏهڻ.

لڙو: ذ (ف) لڙهه ڏڪڻي. ڊپ يا بيماري سبب ٽڙڪڻي.

لڙي لڙي: ٿ. وڏي آواز سان اجايو ڳالهائڻ. بڪ بڪ- يخي.

لڙي: ٿ. سياري ۾ اُتر يا اولهه کان لڳندڙ تمام ٿڌي هوا. تمام گهڻي سڪ يا تانگهه.

لڙو: ذ. ڄل. گوڙ. اجايو ڳالهائڻ. هنگامو. ڌمڪڻ. بدنامي- فساد. ميرو مٽيءَ هائو پاڻي. درياءَ ۾ آيل نئون پاڻي (جيڪو ريت ۾ مٽيءَ سبب ميرانجهڙو هوندو آهي). آسمان ۾ غبار ۽ ڌند.

لڙ لهن: گوڙ بند ٿيڻ. آسمان تان غبار لهن. معاملو ختم ٿيڻ.

لڙاڻ: ذ. لڙ- غبار- رڻي. مٽيءَ گڏيل پاڻي.

لڙائڻ: م. اُتريل پاڻي کي هٿ سان ميرو ڪرڻ.

لڙاڪ، لڙاڪو: ص. ويڙهاڪ- جهيڙاڪ. جنگجو.

لڙائڻ: م. ويڙهائڻ- جنگ ڪرائڻ. مقابلو ڪرائڻ. پيٽ ڪرائڻ- ٽڪرائڻ.

لڙائي: ٿ. ويڙهه- جنگ- معرڪو- رزم. جهيڙو- تڪرار.

لڙائي ڪرڻ: جنگ ڪرڻ. جهيڙو ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ. لڙڪ: ذ. اکين مان وهندڙ پاڻي جو قطرو- ڳوڙهو- هنج- آشڪ.

لڙڪ وهائڻ: منجهون هارڻ- ڳوڙها ڳاڙڻ. روئڻ. افسوس ڪرڻ.

لڙڪائڻ: م. لتڪائڻ- تنگڻ. نائڻ- جُهڪائڻ. ڦاسائڻ.

لڙڪڻ: م. لڏڻ. تنگجڻ. لتڪڻ. لاڙو ڪرڻ. هيٺ ٿيڻ- نمڻ.

لڙڪي، ٿ. ڪنن ۾ پائڻ جو گهم.

لڙو، ٿ. بڪ بڪ - جهڳي - بڪواس. اجايو ڳالهائڻ.

لڙو، م. جنگ ڪرڻ. وڙهڻ. جهيڙو ڪرڻ. ٽڪرجڻ.

مقابلو ڪرڻ. وڙڻ - مڙڻ. لاڙو ڪرڻ. ڦرڻ (رستي

کان) - موڙ کائڻ. لهڻ (سج).

لڙي وڃڻ، لنگهي وڃڻ - هلي وڃڻ. پاسو ڪري وڃڻ.

لڙو، م. لڙائڻ (پاڻي). گهنج ڪرڻ (ڪپڙي کي).

لوئڻ (مٽيءَ ۾).

لڙو، ٿ. هار. سر - لڙهي (موتين جي). ڏاڳو - ڏور.

قطار - لانڍ. وسيلو. اجهو. ڀروسو - سهارو.

دامن. پلڻ.

لڙه لڳڻ، تعلق ٿيڻ. آسري تي لڳڻ. سھاري ٿيڻ.

دامن جهلڻ.

لڙو، م. پاڻيءَ جي وهڪري ۾ وهي وڃڻ - لڙهندو

وڃڻ. غرق ٿيڻ. جسماني طرح ڊهي پوڻ - هيٺو ٿيڻ -

ڪمزور ٿيڻ.

لڙهي وڃڻ، وهي وڃڻ (وهڪري ۾). ڪمزور ٿيڻ -

هيٺائي ٿيڻ.

لڙهو، ڏ. لانڍ - قطار. ڊگهي لٺ. ڊگهي ڪاٺي - چٽو.

پاڻي ۾ وهندڙ ڪاٺ يا بئڊ. پاڻيءَ جو وڏو وهڪرو -

اٿل. پکين جي هڪ بيماري.

لڙهو لڳڻ، وڏي بيماري ۾ وڃڻ. بيماري جو زور ٿيڻ.

لڙهي، ٿ. سر (موتين جي). هار (موتين مٿڪن جو).

لانڍ - قطار. سلسلو - سنگهر.

لڙي، ٿ. لڙه (موتين جي) - سر. قطار. لانڍ. هار - مالها.

لڙا، ص. نِستو - هيٺو - ڪُنڀرو. نازڪ. باريڪ -

سَنهون. ليلهر - بي همت. (ڏ) بڪريءَ جو تازو

ڄاول ڦڙ.

لس، ٿ. لسان. سنوت - سڌائي. هڪجهڙو مٿاڇرو.

پاڻيءَ جي آڇ. ڪڪرن جي لانڍ (جنهن ۾ وڻي نه

هجي). (ظ) سڌو - لسو - بنان رنڊڪ.

لس لائڻ، قطار ٺاهڻ. ڪا گهڻي نه ڇڏڻ.

لسان، ٿ (ع) چپ - زبان. ٻولي - پاشا.

لساڻ، لساڻي، ٿ. سڌائي - سنوت (سطح جي).

لست، ٿ (ع) لذت - سواد - ساء - مزو - لطف -

لذت. ذاتقو.

لستي، ص. سواڊي - ذاتقيدار - وڻندڙ - لذت وارو.

لسڙاڻ، ص. ڳيرو (جنهن کي ڏاڙهي مڇ نه آيل

هجي) - ننڍي عمر جو.

لسڙو، ص. لاسڙيات - لسڙاڻ - ڳيرو.

لسڻ، ٿ. ٿور.

لسڻ، ڏ. جسم تي پيدائشي ڳاڙهو يا ڪارو داغ.

لسو، ص. سنئين مٿاڇري وارو - هموار. اهو جسم

جنهن تي وار وغيره نه هجي. چلڪڻو. لاسڙاڻ - ڳيرو

(بنان ڏاڙهي مڇ جي). (ٿ. لسي).

لسو، ص. بي لذت - بي سواد. آلوڻو - ٿڪو.

لسي، ٿ. ڏڏ. ڇڊو ڏڏ - چاڇ.

لشڪر، ڏ (ف) فوج - سپاه - ڪٽڪ. هجور.

انبوه - لٺ. اٿالو.

لشڪر ڪشي، ٿ. فوج جي چڙهائي - حملو - ڪاهه.

لشڪر گاه، ڏ. ڇاوڻي - ڪٽمپ.

لشڪري، ص. سپاهي - فوجي. عسڪري.

لش لڙ، ٿ. ڪٽي جي ڪاٺ يا لڪڻ جو آواز.

لش لش ڪرڻ، ڪٽي وانگر ڪاٺ. ٽڪڙ يا

هڻج مان ڪاٺ.

لطاقت، ٿ (ع) چٽڙائي - رقت. هلڪائي. خوبي -

سُهڻائي. پاڪيزگي. تازگي. ذاتقو.

لطايف، ڏ (ع) "لطيف" جو جمع. ٿوٽڪا (ڪل

مسخري وارا).

لطف: ذ (ع) لذت- مزو. فرحت. مهرباني- احسان-
تورو- ڪرم- عنايت. تازگي- خوشي.

لطيفو: ذ (ع) توتڪو- پوڳ چرچو- ڪل مسخري
واري ڳالهه.

لُباب: ذ (ع) ٽڪ- پڪ. گگ. گهاٽو ۽ چيڙه وارو
رَس. رَس.

لعل: ث (ف) ڳاڙهي رنگ جو هيرو- ياقوت.

لعل: ص (ف) ڳاڙهو- سُرخ- لال. (ذ) ڳاڙهي رنگ
جو جواهر- ياقوت.

لَعْن: ذ (ع) ٽٽڪار- نفرت. جٺ- ملامت.

لَعْن طَمَن: ذ. جٺ ٿي- لعنت ملامت.

لَعْنَت: ث (ع) ٽٽڪار- ملامت. نفرت جو اظهار-
ڌڪار. پٽڻا.

لعنت ملامت: ث. جٺ ٿي. پٽ پاراتو.

لعنت وجهن: ٽٽڪار وجهن- پاراتو ڏيڻ.

لعنتي: ص. لعنت پيل- ٽٽڪاريل. ملعون.

لَعْنِي: ص (ع) جنهن تي لعنت پيل هجي- ملعون.
لعنتي- هچارو.

لُغَات: ث (ع) "لغت" جو جمع. الفاظ. ٻوليون. اهو
ڪتاب جنهن ۾ الفاظ ۽ معنائون ڏنل هجن- فرهنگ-

ڪوش- ڊڪشنري.

لُغَار: ث. ذرو- چٽڪو- گهڪو.

لُغار لڳڻ: گهڪو اچڻ. اثر ٿيڻ.

لُغام: ذ (ف) گهوڙي جي واڳ جو اهو لوهي
ڪنڊائون حصو جيڪو گهوڙي جي وات ۾ وجهجي.

لُغام چاڙهڻ: وات بند ڪرڻ. قابو ڪرڻ. قاعدي ۾ آڻڻ.

لُغَايَت: ط (ع) پڇاڙي ٿاڻين- آخرتائين. شامل- سميت.

لُغَت: ث (ع) لفظ. جملو. ٻولي- زبان. فرهنگ-

ڊڪشنري- ڪوش.

لُغِي: ث. ڪوڙ. ٺلهي يا هوائي ڳالهه. پاسراتي
وارو نونشو.

لُغِيون هڻڻ: ايتيون سبتيون ڳالهيون ڪرڻ. اجايا
انواهي ڳوٺا هڻڻ.

لُغِي: ث. ٿانءِ جي چلهه تي رکڻ واري پاسي تي آيل
ليپو (آلي مٽي جو تهه).

لُغُو: ذ. ڪاغذ مان ٺهيل چوڪور ٽڪلو- پٽنگ
(قسم: گڏي، ٽڪل. ٻانڀ وغيره). باز (پکي) جو

هڪ قسم ("جَفَر" جي مادي).

لُغُو هڻڻ: گشا ڏيڻ- آسرا دلاسا ڏيڻ. ٻٽاڪون هڻڻ.

لُغُوش: ث (ف) ترڪڻ. ڏڪڻي. ٿاپو. غلطي- پُل
چڪ. پير ٽڙڻ. گمراهي.

لُغُو: ص (ع) بيهوده- واهيات. بي معنيٰ- اجايو. بي
فائدو- بيڪار. (ث) بيهودي ڳالهه يا ڪم.

لُغُور: ص. بيحيا- بيشرم. گيدي- بزدل- ڊڄڻو.
لوفر- رولو.

لُغُوي: ص (ع) لغت سان منسوب. اصلي.

لُغَاظِي: ث (ع) خوش بياني. ڳالهه ۾ ڊيگهه- وڌاءُ.
بڪواس. ٻٽاڪ.

لُغَاو: ذ (ع) ڪاغذ جو پوش. ڪاغذ جو غلاف
(جنهن ۾ چئي بند ڪجي).

لُغْط: ذ (ع) ٻن يا ٻن کان وڌيڪ اکرن جو بامعنيٰ
ٻول. جملو. ڳالهه.

لفظ به لفظ: ط. هڪ هڪ لفظ. موهيو. تفصيلوار.

لفظي: ص. لغوي. اصلي. لفظن جو.

لُغَنگ: لُغَنگو: ص. بدعماش- لُج. رولو- آواره.

کف و قشر: ذ (ع) ٽريل پڪڙيل شيون ويڙهڻ.

عروضي شاعري جو هڪ اصطلاح. جنهن ۾ شعر جي

هڪ مصرع ۾ ڪي شيون بيان ڪجن. تر بيء مصرع ۾ ٻيون.
لَقَا ٺ. چمڙي تي ڳاٺ سبب ٿيل ٽوڻيدو- ٿلٿو- چلٿو.
لَقِيحُ م. گند مٽي وغيره ۾ ڀرجڻ.

لَقَرُ ص. ڪن ڊگهو. قداور. بد فضيلت- بي افعالو.
لَقْنُ م. ٽڻ- گند مٽي سان ڀرڻ- گند هائو ڪرڻ.
لَقَاءُ ذ (ع. لقاء) ديدار- نظارو- ڏيکاء. صورت-
شڪل. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ (جئن ماه
لَقَا وغيره).

لَقَاپُورُ ذ. اهو خيالي مڪان جتي سدائين سوجهرو
آهي. لقاء وارو ماڳ.

لَقَبُ ذ (ع) اهو نالو جو ڪنهن خوبي. خصوصيت يا
عزت کان پيل هجي. عزت وارو نالو- خطاب.

لَقَبُ لَامِعُ الزام مڙهڻ. ڏوهه ڏيڻ. ٽڪو ڏيڻ.
بدنام ڪرڻ.

لَقِي دِقُ ذ (ف) پونو- برت- ويرانو.
لَقَلَقُ ذ (ع) هڪ قسم جو آبي پڪي (تنگون ڊگهيون.
جهنب ويڪري ۽ ڊگهي)- سارس- ڪنگ.

لَقْمَانُ ذ (ع) هڪ حڪيم جنهن جو ذڪر قرآن
شريف ۾ آيو آهي (جنهن پنهنجي پٽ کي نصيحتون
ڪيون هيون). قرآن شريف جي هڪ سورة جو نالو.
(ص) سڻائو- ڏاهو- ڏانا.

لَقْمُو ذ (ع) گرانه- نوالو. طعام. عمدو کاڌو.
لَقْمُو ذِيحُ وات ۾ گرانه ڏيڻ. رشوت ڏيڻ. هلندڙ
بيان جي وچ ۾ رهجي ويل ڳالهه يا ٿاڻو ياد ڏيارڻ.

لَقُو. لَقُو ذ (ف) ڪيوتري جو هڪ قسم (جنهن جو
پُچَ وڃي ڇنگر مٽي ٿيل ۽ ڪنڌ پوڻي جهڪيل ٿئي).

لَقُو ذ (ع) بيماريءَ جو هڪ قسم (جنهن ۾ اڌ
جسم جا سنڌ سُڪي ۽ ٿري وڃن)- اڌ رنگ- فالج.

لَقَا ٺ. چيلهه- ڪمر.

لِڪَدَارُ ص. سنهي چيلهه وارو. سهڻي هائيءَ وارو.
لِڪَا ذ. جبل جو ڪنگهه. جبلن جي وچان لنگهندڙ
رستو. گهٽ- ڪنگهه. جبل جو گس. چيلهه- ڪمر.

لِڪَ لِنِڪَهَن تڪليفون جهاڳي پار پوڻ. مشڪلاتن مان
پار پوڻ. وڏي مرض مان بچي اٿڻ. ڏکيو وقت گذاري وڃڻ.
لِڪَا ٺ. ڍڪ. لڪڻ يا لڪائڻ وارو عمل. ڍپ. ڳجهه.
لِڪَ لِڪَائِ راز مخفي رکڻ. ڳالهه ڳجهي رکڻ.

لِڪَا ذ. راز- پيد- ڳجهه.
لِڪَا ٺ. اونھاري ۾ ٻن پهرن جي گرم هوا. گرم
هوا- لوھ- لو. جهولو.

لِڪَ لِڪَنُ جهولو لڪڻ. جهولي سبب بيمار ٿيڻ.
لِڪَائِ لِڪَائِ م. چٻائڻ- ڍڪڻ. پوشيدو رکڻ-
ڳجهو رکڻ. راز ۾ رکڻ. چپ ڪرڻ- ڳم ڪرڻ.
روپوش ڪرڻ. ٽڻ.

لِڪَ چَپَا ٺ. ڳجهه ڳوه- ڳجهيءَ طرح. خلوت.
لِڪَ لِڪَوَتِي ٺ. هڪ قسم جي ٻاراڻي راند (لڪڻ
۽ ڳولڻ واري راند).

لِڪَرُ ذ. ڪاٺ.

لِڪَرَا ذ. هندن ۾ مڙدي کي ساڙڻ لاءِ ڪم ايندڙ ڪاٺيون.
لِڪَرَا ذِيحُ مڙدي کي ساڙڻ.

لِڪَرُ تَارَا ٺ. (معاورو) ٿر ۾ جلد پکڙندڙ خبر.

لِڪَرُو ذ. ڊگهي ڪاٺي- ڊگهي چٽ.

لِڪَرِي ٺ. ڳچيءَ جو هڪ ڳهه- سون يا چانديءَ
جو پتلو (جيڪو سنهي زنجيري يا ٿور ۾ وجهي پائجي).

لِڪَرِيَارِي ص. لڪڙ جهڙي سنهي ۽ ڊگهي قد واري
(عورت)- سُهڻي- نازڪ.

لِڪَشْمِي ٺ (سن) لچمي- سڀاڳ. ڪاميابي.
خوشي. ڌن- ٺاڻو.

لِڪَلُ ص. ڳجهو- خفيه. پوشيده. ڍڪيل.

لک لک ٿ. ٿ. ڪٿي جي پاڻي پيئڻ جو آواز.
 لکڻ ٿ (ع) ٻاڻاڻ (زبان ۾) - ٻاڻاڻي. مڪڙاڻ -
 اٽڪل (زبان ۾).
 لکڻ ٿ. ڪٿي وانگر پيئڻ يا چڻڻ.
 لکڻ ٿ. ڏ. ننڍي لٽ (جيڪا ٽيڪ لاءِ هٿ ۾ ڪٿي
 هاجي) - ٻانڻو - عصا.
 لکڻ ٿ. لکڻ ٿ. لکي وڃڻ - پوشيدو ٿيڻ - چڻڻ -
 غائب ٿيڻ - گم ٿيڻ.
 لکڻ ٿ. گجهو رهڻ - روپوش رهڻ. گم رهڻ.
 لکڻ ٿ. جبل جو لنگهه. جبل مان ويندڙ واٽ.
 لکڻ ٿ. گچيءَ جي پهاڙي واري ڪڏ. نڙي - نڙگهٽ
 وارو سنڌ.
 لکڻ ٿ. لکڻ ٿ. لکڻ ٿ. سٺ.
 لکڻ ٿ. ڪل - خبر - سڏ - پروڙ. سرت.
 لکڻ ٿ. ڏ. هڪ عدد - سؤ هزار.
 لکڻ ٿ. لکڻ ٿ. گهڻي سخاوت ڪرڻ. ملڪيت اڏائڻ.
 لکڻ ٿ. ص. تمام گهڻن ۾ - سڀني ۾.
 لکڻ ٿ. تمام گهڻا - بي انداز - لاتعداد.
 لکڻ ٿ. ٿوري ذري - هو. ساعت - پل. لکڻ ٿ. پاڳ.
 گه ۾ پيل هيري جي ڪٽي يا شيشي جو تنگ.
 لکڻ ٿ. لکڻ ٿ. جهولو - لوڻ.
 لکڻ ٿ. سٺ - خبر - پروڙ - احساس.
 لکڻ ٿ. ص. جنهن وٽ لکڻ رپيا هجن. دولتمند - امير.
 لکڻ ٿ. ٿ. تحرير - اقراراري لکيت. قبوليت.
 لکڻ ٿ. ڏ. هجري سنه جو ستون مهينو (جنهن ۾
 زڪوة ۽ خير خيرات ڏئي).
 لکڻ ٿ. ٿ. لکڻ ٿ. جو معاضو.
 لکڻ ٿ. ڏيکارڻ - محسوس ٿيڻ - ڏيکاري ڏيڻ.
 لکڻ ٿ. ڏيکارڻ - ڪتابت ڪرائڻ.

لکڻ ٿ. لکڻ جو نمونو - لکڻي.
 لکڻ ٿ. تحرير - اقرارنامو. تحرير جو نمونو - صورتخطي.
 لکڻ ٿ. تحريري اقرار نامو. لکڻ ٿ.
 لکڻ ٿ. ڏ. "ڪڇ" (ڀارت) جي هڪ بندر جو نالو.
 لکڻ ٿ. ٿ. خط پٽ - چڻي چپاڻي. لکيت ۾ ڪا ڳالهه.
 لکڻ ٿ. ڏ. سمجهڻ - محسوس ڪرڻ. ڏسجڻ. لکڻ ٿ.
 لکڻ ٿ. ڏ. افعال - لڃڻ.
 لکڻ ٿ. ڏ. تحرير ڪرڻ. ڪتابت ڪرڻ. تصنيف
 ڪرڻ. دفتر ۾ چاڙهڻ. (ڏ) تحرير - لکيت.
 لکڻ ٿ. لکڻ جو نمونو. تحرير. رسم الخط. لکڻ
 جي اسٽيل يا قلم.
 لکڻ ٿ. اقرار ڪرڻ - قبول ڪرڻ.
 لکڻ ٿ. ص. لکڻي. لکڻ جو. قيمتي. گهوڙي جو هڪ
 رنگ (گاڙهاڻ ماڻل).
 لکڻ ٿ. ٿ. تحرير - لکڻي. اقرارنامو. دستاويز. قبوليت.
 لکڻ ٿ. ص. تعليم يافتہ - پڙهيل ڳڙهيل.
 لکڻ ٿ. ڏ. تحرير - نوشتہ. حڪم الاهي - الاهي آمر.
 قسمت - نصيب - پاڳ.
 لکڻ ٿ. اچڻ - قسمت ۾ جيڪي هوندو سو ٿيڻ.
 لکڻ ٿ. نصيب جو لکڻ پورو ٿيڻ.
 شادي ٿيڻ.
 لکڻ ٿ. مصيبت جو وقت ڪاٽڻ. ڏکيا ڏينهن گذارڻ.
 لکڻ ٿ. ڏ. درس تدريس. عهد اقرار.
 لکڻ ٿ. (ف) لغام - واڳ (گهوڙي جي).
 لکڻ ٿ. ڏ. ويجهو - قريب. لڳل - لاڳو. ڀرسان (حرف
 جر) لاءِ واسطي. (ڏ) پکين ۽ جانورن جو ميلاپ.
 لکڻ ٿ. ڏ. ملائڻ - ڳنڍڻ - گڏڻ - جوڙڻ. چنبڙائڻ.
 شامل ڪرڻ. خرچ ڪرڻ. نوڪڻ (پادر، موچڙا). هڻڻ
 (وڻ، ٻوٽو). ٽڻ - مڙهڻ (الزام).

لڳو پڳو، ظ. ملندڙ جلندڙ. انهي جهڙو. ذري گهٽ-
 تقريباً. اٽڪل روءِ. (ث) ميل ملاقات- ڏيٺ ويٺ.
 لڳت، ٺ. جن پوت جو اثر.
 لڳڙ، لڳڙو، ص. چنبڙندڙ. لڳ لڳدار. ٿلهڙو. ڦيٿو.
 نرم. ڪوٺرو.
 لڳڙ، لڳڙو، ذ. ڪپڙو. قاتل پراڻو ڪپڙو.
 لڳڙ، ص. مليل. گڏيل- پتل. لاڳو. چنبڙيل. داغ لڳل.
 لڳي لڳي، ٺ. ليس- چنبڙ وارو مادو.
 لڳلڳدار، ص. ليسدار- چنبڙندڙ- لڳڙو.
 ڪوٺرو- نرم.
 لڳڻ، م. تڪرجڻ. نهڪڻ. ملڻ. گڏجڻ. چنبڙڻ. ٿيڻ
 (دل، پريت). مشغول ٿيڻ (ڪم ۾). محسوس ٿيڻ
 (اج، بک، اثر). گهٽلڻ (هوا، طوفان). ڪپڙ- جڙڻ.
 ڳنڍجڻ. گسڻ (پاسو). چيڻ (ڪنڊو وغيره). ڦرجڻ
 (چويائي). ملڻ (وجهه). اثرائتو ٿيڻ- ڪارگر ٿيڻ.
 بندجڻ (اک).
 لڳو رهڻ، گڏ رهڻ. گڏيو وٺڻ. چنبڙيو رهڻ. مصروف
 رهڻ- رڌل رهڻ. قائم رهڻ.
 لڳي وڃڻ، ڀڄي وڃڻ- شروع ٿيڻ. اتفاقاً لڳڻ (ڌڪ).
 لڳو، ص. ("سڳو" جو ضد). اهو اولاد يا مائت
 جيڪو "سڳو" نه هجي. ڌاريو.
 لڳو لڳو، ظ. گڏ- لاڳو- سان- پٽ. لاڳيتو-
 ساندو- مسلسل.
 لڳهه، ذ. ڪڪر- ميگهه.
 لڳي، ٺ. نينهن- عشق. محبت- دوستي. لاڳاپو-
 تعلق. خواهش- آرزو.
 لڳ، ذ (ف. لنگ) منڊڪائي.
 لڳ، ذ. بدن جو ڪوبه عضو. بدن- جسم. ڌڙ.
 لڳ ڪانڊارجڻ، خوف سبب بدن ۾ سڀڙاڻ ٿيڻ.

جسم جا وار ڀا ٿيڻ.
 لڳ ڪوسا ٿيڻ، بخار ٿيڻ- تب ٿيڻ.
 لڳائڻ، م. منڊڪائڻ. لنوائڻ. گوشتاٽ ڪرڻ.
 لڳائي، ٺ. اگهائي- بيماري. عيب. خرابي-
 بيڙائي. مڏي.
 لڳائي چڱائي، ٺ. چڱي مڏي. بيماري سيماري.
 برائي پلائي. عيب ثواب.
 لڳو، ص (ف. لنگ). منڊو- لنگڙو. ناچڳو-
 ناخوش- بي مزي- بي چاڪ. ("چڱو" جو ضد).
 لڳ، ذ. لڇڻ- ڪڙ- افعال. خوبي- چڱائي. همت- مڙسي.
 لڳ، ص. چريو- بي عقل. مستانو. جٽ.
 لڳ، ندا (ع) الله جي واسطي- خدا ڪارڻ.
 لڳ، ص. خدا ڪارڻ. خدا جي واٽ ۾.
 لڳو ڪرڻ، خدا جا واسطا وجهڻ. عاجزيون
 ڪرڻ. عرض ڪرڻ.
 لڳت، ٺ (سن) "هنڊول" راڳ جي هڪ راڳي.
 لڳو، ٺ. گاهه جو هڪ قسم (جيڪو پاڇي طور به
 ڪم اچي).
 لڳار، ٺ. هڪل- زوردار آواز. نمر. حملي وقت
 مقابل ڪي سڏڻ جو آواز.
 لڳار، م. نمر هڻڻ. زور سان آواز ڪرڻ. هڪل
 ڪرڻ. مقابل ڪي هڪل سان سڏڻ.
 لڳنگهه، ص. سورهيي. پيارو. لائق- نوجوان.
 سهڻو. آڻو ساماڻو.
 لڳو، ذ. ٻار- طفل. پٽ. لاڏلو- پيارو. بي سمجهه
 "هنج" پکي هڪ قسم (آبي پکي). ٻار جو
 مخصوص عضو.
 لڳو پتو، ذ. مٿاڇرو ڪم. ناز برداري. ترڪ تال.
 اٽڪل بازي- حرفت- چالاڪ.

کلو پنڄو، ص. خسيس ۽ واهيات (ماڻهو) - جهڙو تهڙو.
 کلي، ت. ننڍي ٻار جو خاص عضوو.
 ليلي چي، ت. خوشامد - چاپلوسي.
 ليلي چي ڪرڻ، خوشامد ڪرڻ. اجائي
 پاسخاطري ڪرڻ.
 ليلجو، ذ. کيسا ڪيپنڊڙ - ڳنڍي چوڙ. دلبو ڏيئي ٿريندڙ.
 لمر، ت. سنگهه - نڪ جي غلاظت.
 لمر، ت. هڪ مشهور وڻ - نمر.
 لڪائڻ، م. لنوائڻ - نٿائڻ. ڪسڪائڻ - لڪائي ڪڍي
 وڃڻ - چوري ڪرڻ.
 لڪي، ت. گشو - ڏٺو. جهڙپ - جهپ.
 لڪي هڻڻ، جهڙپ هڻي ڪسي وڃڻ. لامارو ڏيڻ.
 لڪر، لپ، ذ. اٽڪل بازي - ترڪتال - اڌورو ڪم.
 لمحو، ذ (ع). لمحہ - پل - گهڙي - ڪن - اک چنپ.
 لمس، ذ (ع) چهاڙ. چهن جي قوت.
 لمڪو، ذ. لوڏو. ناز سان هلڻ جو هڪ انداز.
 لمڪو ڏيڻ، لوڏي سان هلڻ. گهمري ڏيڻ.
 لمليٽ، ت (انگ) ليمَن جو شريت.
 لمر، م. جُهڪڻ - نمن. لڏڻ - لٽڪڻ. لامارو ڏيڻ.
 لمر، م. هيٺاهون - جُهڪيل (پٽ، علائقو) - گڙيل.
 مڏو - ڪُنڊ (اوزار). لائون - گهٽ.
 گن، ذ. مردانو مخصوص عضوو.
 گنپ، ذ. گاهه جو هڪ قسم (جنهن جو ٻج ڏت طور
 ڪم اچي).
 گنپ، ت. گاري جو لپو - راڳو.
 گنپ، ص. چڙو - اڪيلو. جنهن کي ٻار ٻچو نه هجي.
 رولاڪ. نڌڪو.
 گنپڻ، م. راڳائڻ - لپو ڏيارڻ.
 گنپڻ، ت. ڊيگهه - طول.

گنپڻ، ت. ڊيگهه ويڪر.
 گنپڻ، م. راڳجڻ - لپو اچڻ. پرچڻ (گپ گاري ۾).
 گنپڻ، م. راڳڻ - راڳو ڏيڻ. لپو ڏيڻ.
 گنپو، ص. ڊگهو. ڊگهي قد وارو. دراز - طويل.
 گنپو چڙو، ص. ڊڀو ۽ ويڪرو. پکڙيل طول طويل.
 گنپو، ص. ڊگهو. اجايو ڊگهو. ڄانگهڙيل. بيوقوف.
 گنپ، ت. چڙپ. جٺ ڦٽ.
 گنپ، م. جٺ ڦٽ ڪرڻ. بدشد ڳالهائڻ. وري وري
 جٺ ڦٽ ڪرڻ.
 گنپ، ذ. پاخانو - تورو. راند ۾ هار. هاراييل راند
 جي ٽڪي.
 گنپ ڏيڻ، راند ۾ شڪست ڏيڻ.
 گنپ ڪڍڻ، سخت سيکت ڏيڻ. ڏاڍي مار ڪڍڻ.
 گنپ، ذ. بلوچ قوم جي هڪ ذات. بلا جو هڪ قسم.
 گنپو، ص. چڙو. چانڊ. بنا گهر ٻار جي. اڻ پڙيل. اوباش.
 گنپو، ص. بنا ٻچ جي - ٻچ وڌيل (جانور) - ٻانڊو. پن
 کان سواءِ (وڻ). ننڍو - چوٽو (وڳو، لباس). عيبدار -
 ناقص. اڻپورو.
 گنپورو، ص. گنپو. اڪيلو. بيڪس.
 گنپي، ت. بيوه - رنڙ. اوباش (عورت). چڙي چانڊ.
 بدڪار (عورت). رنڊي - ڪسيائي.
 گنپي ٻئي، ص. عام خاص - جيڪا نڪا - هر عورت.
 گنپي، ص. بنا ٻچ جي (ت) هڪ قسم جي زهريلي بلا.
 گنپي خوشامد، ت. اجائي تعريف. چاپلوسي.
 متاجري آڌاريا.
 گنپي کاڌ، ص. چرڪيل. اندر کوٽو - منافق. حاسد.
 گنڪاه، ذ. ڀارت جي ڏکڻ ۾ هڪ مشهور وڏو ٻيٽ ۽
 ملڪ - سلون - سرانديب.
 گنگ، ذ (ف) مَنڊُ (هڪ تنگ يا هڪ پير کان

داخل ڪرڻ.
لنگهڻ ذ. بک- ٺاڻو. روزو.
لنگهڻ ڪڍڻ ٺاڻا ڪڍڻ- بکون ڪاڻڻ.
لنگهڻ م. مٿان وڃڻ- اُڪرڻ. لنگهي وڃڻ. پار ڪرڻ. عبور ڪرڻ. گذري وڃڻ (وقت).
لنگهو ذ. مڱڻهار. دهلاري. دهل وڄائي گهور وٺندڙ.
لنو ٺ. لڀسدار مادو. ليس- چيڙهه. لڳ لڳ دار مادو. لغار.
لنوائڻ م. نٿائڻ- گوشتاڻ ڪرڻ. نظرانداز ڪرڻ. ڌيان نه ڏيڻ.
لنوائي وڃڻ نٿائي وڃڻ. گسائي وڃڻ. ڪن لاتار ڪرڻ. ڪسڪي وڃڻ.
لنو م. لامارا ڏيڻ (پڪي). لات ڪرڻ- ٻولڻ (پڪي).
لڻ م. ڪاڻڻ (فصل). وڍڻ (سنگ). ڪپڻ (پوک)- لاٻارو ڪرڻ.
لنو ٺ. چيڙهه وارو لڳلڳ دار مادو- ليس- چيڙهه- لنو. مڇيءَ جي ڪڪ وارو چيڙهه.
لو ٺ. اونھاري جي گرم هوا- لوھ- لڪ. جھولو.
لواحق ذ (ع. 'لاحق' جو جمع) مٺ مائٽ- رشتيدار. نوڪر چاڪر.
لواحقه ذ. گهر جا ڀاتي- ٻار ٻچا. عيال.
لوازم ذ (ع. 'لازم' جو جمع) ضروري شيون. سامان- اسباب.
لوازمات ذ (ع) ضروري شيون- سامان سڙو.
لوازمو ذ (ع) محنت جو اڃورو- محنتاڻو. پگهار.
لواطت ٺ (ع) اعلام بازي.
لوالو ذ. جھنڊو- علم.
لوپ ذ. فصل جي وڍ- لاٻارو.
لوبان ذ. (ع) هڪ قسم جي وڻ جو خوشبودار

معذور). منڊڪائڻ جو عيب. (ص) منڊو- هڪ پير منڊڪائي هلندڙ.
لنگ ذ (ف) لانگوٽو. چٽڙن تي ٻڌڻ جو ننڍو ڪپڙو- چوتو. گوڏن تائين گوڏ.
لنگ ڪڍڻ لانگوٽو ٻڌڻ. فقط اوگهڙ ڍڪڻ.
لنگر ذ (ف) پاڻيءَ جي جهاز. غوراب يا ٻيڙيءَ کي بيهارڻ جو لوهي ڪنڊو- ناناري. ڪنهن آستاني تي عام خيرات لاءِ رڌل کاڌو. فقراءَ جو کاڌو. اها جاءِ جتي لنگر ورهائجي. خيرات جي ماني.
لنگرخانو ذ. فقيرن ۾ ماني ورهائجڻ وارو هنڌ. محتاج خانو.
لنگر هڻڻ ناناري هڻي جهاز يا ٻيڙي کي بيهارڻ. هڪ هنڌ تڪاءُ ڪرڻ.
لنگڙو ص. منڊو. هڪ تنگ کان جڏو.
لنگوٽاڙو ص. لانگوٽيو- بي شرم- بدچال- نفس پرست. (ٺ. لنگوٽاڙي).
لنگوٽ ذ. لنگ- لانگوٽو- چوتو. ننڍي گوڏ. اڳيان پويان اوگهڙ ڍڪڻ لاءِ لنگ.
لنگوتي ٺ. لنگ- لنگوتي. چيلھ ۾ ٻڌل ڪپڙي جي پٽي (اڳيان پويان اوگهڙ ڍڪڻ لاءِ).
لنگوڙ ذ. هڪ قسم جو جانور- پولڙو. ڪاري منهن وارو. باندر.
لنگي ٺ. پٽ يا ريشم جو ڪپڙو (جيڪو عام طرح پٽڪي ٻڌڻ ۾ ڪم اچي). لونگي.
لنگهه ذ. لنگهڻ جو رستو- لانگهو. واٽ- گس. لوگهو. عام رستو.
لنگهه لنگهه ڏکيءَ واٽ مان پار پوڻ. مصيبت مان پار پوڻ.
لنگهائڻ م. اُڪارڻ- پار ڪرڻ. وجهڻ- گهيڙائڻ.

ڪٽونر (جيڪو باهر ۾ وجهڻ سان خوشبودار دونهون ڪري).	اڻ تر آهي.
لوپ: ذ (سن) طمع - لالچ - حرص. هيج.	لوڙ: ث. ڪٽڻ جو ولر.
لوپي: ص. لالچي - حريص.	لوڙ: م. هڪالي ڪڍڻ - ڌڪا ڏيئي ڪڍڻ. ڀڄائي ڪڍڻ. هڪالڻ.
کوٽ (ث). کوٽ: ذ. لاش - مڙھ. سسيءَ کان سواءِ ڌڙ.	لوڙي: ص. ڪٽڻ جي لوڙ کي سنڀاليندڙ. شڪاري.
لوڙو: ذ. گوشت جو ڊڳ. گوشت جو وڏو ٽڪر.	لوڙي: ذ. پٺاڻن جي هڪ قوم.
مئل جسم.	لوڙ: ث. پينگھ (ڪنهن وٽ ۾ ٻڌل). ٻار کي لوڙي سمهارڻ لاءِ ڪپڙي جي جهولي. هلڻ جو هڪ نمونو.
لوتو: ذ. ڦاٽو مان ٺهيل هڪ قسم جو ٿانءُ. لڪر جو ڪنگڙ.	ناز سان هلڻي.
لوتي لُون ٿيڻ: لوتي ۾ پيل لون وانگر ڳري وڃڻ.	لوڙ: م. لوڙا ڏيڻ. ڏوٺڻ. پينگھ يا پينگهي کي لوڙڻ.
ناس ٿيڻ - ختم ٿيڻ.	لوڙو: ذ. جهولو - ڌوڏو. ڏوٺ. جهوٽو. چيهو (صحت يا مال جو).
لوڻو: ص. لٽ ڪندڙ - ڦرندڙ - ڦورو.	لوڙا ڪاٺ: جهوٽا ڪاٺ. تڙڻ ٿاڙڻ. نقصان هيٺ اچڻ.
لوليو: ص. چڙوچانڊ. رولو. جنهن جو گهرگاهت نه هجي. ڪنگال.	لوڙ: (انگ) ٻار - وزن - بوج.
کوٽ: (ع) ملاوت. داغ. عيب. گندگي.	لورا: ذ. هڪ قوم جو نالو.
لوچري: ث. ڪاري جي مچيءَ جو هڪ قسم.	لور لور: ث. ڪٽي جي ٺوس ٺوس واري عادت.
لوچ: ث. ڳولا - وڙڙ. ٺهڙ. جاکوڙ. سونجهه. ڳڻتي - ويچار. بيقارِي.	اجايو رکڻ.
لوچڻ: م. ڏسڻ - ٺهڙڻ - ڄاڻڻ. ڳولڻ - وڙڻ. سوچ ويچار ڪرڻ.	لور لور ڪرڻ: ٺوس ٺوس ڪرڻ. لالچ جي ڪري پٺيان لڳڻ.
لوچ: ث. ڦٽڪو - بيقارِي - آند مائڻ. ايڏا ڪان ٿڪو.	لورو: ذ. عام طرح ڳاڻڻ وڃائڻ جو ڌنڌو ڪندڙ.
لوچ پوچ: ث. بيقارِي - آند مائڻ. ڦٽڪو.	لنگهو - منگتو.
لوچ: ث (ع) ڦرهي - پٽي - تختي. ڪتاب جو پهريون صفحو (جنهن تي ڪتاب جو نالو ۽ لکندڙ جو نالو هجي). قبر جي سيراندي کان نالي واري تختي. لکيو - ڀاڳ - نصيب.	لوري: ث. ڳڻتي - جهوري. محبت جي ٽانگهه - سڳ.
لوح قلم: ذ. پٽي ۽ قلم. لوح محفوظ. قسمت جو لکيو. انگ اڙلي.	لوري لڳڻ: ڳڻتي ٿيڻ - آند مائڻ ٿيڻ. ڪنهن ڪم لاءِ آرام ڦٽڻ.
لوح محفوظ: ذ. مسلمانن جي عقيدي موجب اها تختي جنهن تي انسان جي قسمت لکيل آهي. اهو ليکو	لوري: ذ. تير - ٻاڻ - ڪاڻ.

لوڙ: ث. ضرورت - گهرج - طلب.

لوڙاڻو: ذ. هڪ قسم جو سنڌي راڳ.

لوڙ: م. پوڳڻ (نتيجو) - ڪيٽو ڏيڻ. ڪٽي جي

سزا پوڳڻ. عمل جو نتيجو آڏو اچڻ.

لوڙو، ڏ. ويڙهه - اٿل پتل.

لوڙو، ڏ. مردانو مخصوص عضوو.

لوڙهه، ٺ. ڪڙين واري لٺ. ڪڙيون يا پٽ چڙهيل لٺ. چوڀاڻي مال جي ٿڙ - جهنگ ۾ چرندڙ مال کي زوري ڪاهڻ.

لوڙهيون هڻڻ، چوڀاڻي مال جي ٿڙ ڪرڻ.

لوڙهه، ٺ. قبر - بُني.

لوڙهه لٽڻ، قبر پورڻ - دفن ڪرڻ.

لوڙهه ٽپڻ، جي ول جي پاڙ وارو گول بچ. "ڪوٺي" جي پاڙ واري گول ڳنڍ.

لوڙهو، ڏ. ڍنگهرن جي پناهه (گهر يا ٻنيءَ کي).

لوڙهو ڏيڻ، ڍنگهرن جي جهل ڪرڻ.

لوڙهه، ٺ. لوساڻ - سيڪ. ڪام - ساڙو.

لوڙهه، ٺ. باهه جي ڇر - سيڪ. گرم هوا. لڪ - لوڙهه.

لوڙهه، م. اُس يا ٿڌ ۾ سڙي سڪي وڃڻ.

لوڙهه، م. ساڙڻ (اُس يا ٿڌ ۾).

لوڙهه (ٺ)، لوڙهه، ڏ. هڪ قسم جو گاهه (گهوڙا ڪاٺين).

لوڙهه، م. نوس نوس ڪندڙ. گهر گهر ۾ جهوتون هڻندڙ.

لوڙهه، ڏ (ع) هڪ پيغمبر جو نالو (حضرت ابراهيم عليه السلام جو ڀائٽيو، جيڪو پوءِ ڪنعان ۾ وڃي آباد ٿيو).

لوڙهه، م. هر جنس پرست.

لوڙهه، م (انگ) رولو - آواره. لوڙيو. لنگو.

لوڙهه، ڏ (سن) دنيا - عالم - جهان. عام ماڻهو - عوام. هندو ڏند ڪٿائن موجب ٽي لوڪ (سورگ

لوڪ = آسمان، مرتبه لوڪ = زمين ۽ پاتال لوڪ = زمين

کان هيٺ).

لوڙهه، ٺ. ماڻهن جي خواري کان شرمر. ماڻهن

جي چوڀو جي شرمر کان. خواري - بدنامي.

لوڙهه، ڏ. هڪ قسم جو جهنگلي جانور - لومڙ.

لوڙهه، م (انگ) مقامي - مڪاني.

لوڙهه بورڊ، ڏ. ضلعي جي صحت صفائي وغيره لاءِ کاتو.

لوڙهه، ڏ. سوراخ - ڳڙڪ (پت ۾). لنگهه.

لوڙهه، ڏ. منٺ. آڙي نيزاري. ليکڙاڻ.

لوڙهه، ڏ. ماني. ننڍي ماني.

لوڙهه، ڏ (ع) موتي.

لوڙهه، م. هٿن کان محتاج - هڪ هٿ کان معذور. (ٺ. لوڙهه).

لوڙهه، ٺ. اهو گيت جيڪو زالون ٻار کي سمهارڻ لاءِ آهستي آواز ۾ سر سان جهونگارين.

لوڙهه، ٺ. ٻار کي سمهارڻ لاءِ خاص ٻول چوڻ. سيڪڙ ڏيڻ.

لوڙهه، ڏ. هڪ قسم جو جهنگلي جانور - لوڙهه. (ٺ. لومڙي).

لوڙهه، ڏ (ع) رنگ. قسم.

لوڙهه، ٺ. چٽنگ - آلو. خيال - ڌيان. جسم جا سنهال وار.

لوڙهه، ٺ. ڪانڊارجڻ، جسم جا وار آيا ٿيڻ. جسم ۾ سيسڙاڻ ڀرڻ.

لوڙهه، ٺ. چينپ - جٺ ٿڌ.

لوڙهه، م. چينپ - جٺ ٿڌ ڪرڻ.

لوڙهه، ڏ. گهوڙي جي سنجڻ جو هڪ پتو يا رسو.

لوڙهه، ڏ. سنڀت سنڀ جو اهو مهينو جيڪو هر ٽئين سان وڌايو وڃي - اڌڪ.

لوڙهه، ٺ. ڪن ۽ اک جي وچ وارو عضوو - لٿوڻو.

لُونْدَڪَ ٿ. ڳالهه جي وچ ۾ رنڊڪَ. گهوڙي جي
 ڏکي هڻي جو هڪ نمونو.
 لُونْدَڪَ هڻڻ: گهوڙي جو ڏکيو ٿي هلڻ. ان وٺندڙ
 ڳالهه ڪرڻ- بيڪ ڏيڻ. اينگو ڳالهائڻ.
 لُونْدَو. لُونْدَو. ص. بدفعلي ڪرائيندڙ چوڪرو.
 لُونْدِيبازو. ص. اعلان بازي ڪندڙ- چوڪري باز.
 لُونْدِيبازي. ٿ. اعلان بازي.
 لُونْدِي. ٿ. بديشه عورت- رنڊي.
 لُونِگ. لُونِگ. ڏ. هڪ قسم جو خوشبودار وڻ. ان
 جو ڳوٺج. نڪ يا ڪن ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه- ڪوڪو.
 لُونِگي مِرچ. ڏ. ڳاڙهن مِرچن جو هڪ قسم (تندا مِرچ).
 لُونِگي. ٿ. هڪ قسم جو ريشمي پٽا پٽي ڪپڙو
 (عام طرح پٽڪي ٻڌڻ لاءِ).
 لُونِگي پهرائڻ: تحفي طور لُونِگي ٻڌائڻ. ڪنهن
 ڪارنامي جي عيوض تحفو ڏيڻ.
 لُونِڻو. لُونِڻو. ڏ. اک ۽ ڪن جي وچ وارو عضو- لُونڙي.
 لُونِڻا هڻڻ: هيڏانهن هوڏانهن ڏسڻ.
 لُونِڻ. م. کنڊ- ٻولڻ- لات ڪرڻ.
 لُونِڻ. ڏ. گرم شين جي ٽاڪور. ٿڌ ۾ ورتل ماڻهوءَ جي
 جسم کي لوڻڻ.
 لُونِڻ. ڏ. نمڪ.
 لُونِ ٻُرڪڻ: ساڙڻ- حسد ڏيارڻ. طعنا ڏيڻ.
 لُونِ پائي. لُونِ پائي. ڏ. ملڪو ڳنڍڻ- جهڙو تهڙو
 ڪاٽو. سادو ڪاٽو.
 لُونِ ڪاڻ. ٿ. لُونِ ٺهڻ جي جاءِ- ٺونار.
 لُونِ مِرچ. ڏ. مصالحو- ويڳر- وڪر.
 لُونِڪَ. ٿ. هڪ قسم جو گاهه. اوڀر جيڪو پاڇيءَ
 طور ڪم اچي.
 لُونِڻ. م. لُونِ ڏيڻ (مڇي پلي کي). لُونِ ٻُرڪڻ.

لُونِ هڻڻ.
 لُونِيائڻ. ٿ. لُونِ واري زمين. لُونِ جو پاڻي.
 لُونِڻ. ڏ (سن) هڪ قسم جو مشهور ڌاتو- جديد-
 آهن.. لُونِ مان ٺهيل زنجير وغيره. (ص) قابو.
 سخت. مضبوط.
 لُونِڻا. ص. لُونِ جو ڪم ڪندڙ. آهنگر- حداد.
 لُونِ ٿيڻ: ڏاڍو ٿيڻ. مضبوط ٿيڻ. قابو ٿيڻ.
 لُونِڻ. ص. لُونِڻا- لُونِڻا.
 لُونِ مَرُوڙ. ص. لُونِ کي موڙيندڙ. سورهي- پهلوان.
 لُونِ هڻڻ: ڏاڍو هڻڻ- مضبوط هڻڻ.
 لُونِڻ. ٿ. اونهار جي ساڙيندڙ گرم هوا- لُڪَ.
 اوچتو حملو- رُوڙ. اُڻ.
 لُونِڻو. ڏ. رت- خُون- لُڻو.
 لُونِي. ص. لُونِ- لُونِ وارو. لُونِ مان ٺهيل- آهني.
 لُونِڙو. ڏ. هڪ قسم جو وڻ (عموما جبل ۾ ٿر ۾
 ٿئي)- روهيڙو.
 لُونِ. ٿ. بستي- واهڻ- ڳوٺ. رهائش جو هنڌ.
 لُونِ. ٿ. لُڪ. جهولو.
 لُونِڻ. ص. مشهور جهنگلي جانور- سُوئر.
 لُونِڻ. م. ٻنهي هٿن سان گڏائڻ- ملائڻ. ڳوهڻ (اتو
 وغيره). گلا ڪرڻ. مهڻا ڏيڻ. خوري ڪرڻ. گهٽ
 وڌ ڳالهائڻ.
 لُونِڻ ڪرڻ: ٿڌ يا بيماريءَ ۾ سڄي جسم تي ڪو
 وڪر مهڻ.
 لُونِي. ٿ. اوني چادر. اوچڻ- اوڏي. عزت جو اوچڻ.
 لُونِي لُهڻ: عزت لُهڻ- لڄ لڻجڻ.
 لُهڻ. ڏ. لاه- لاهي- هيٺاهين- نشيب. لاڙو-
 رجحان. حيلو. ڏس.
 لُه پيچ. ڏ. هيٺ مٿاهين. ور وڪڙ. حيلو وسيلو.

لاڙو- رعبت. لاڳاپو- قرب.

لھ چڙھ ٿ. هيٺ مٿاهين.

لھ وچڙ ٿ. پريت جو پيچ. دوستيءَ جو رستو. حجت وارو رستو. هيٺ مٿاهين. ڏيتي ليتي.

لھ رکڻ دوستي رکڻ- دوستي وارو ناتو رکڻ. لھ لھ لھ ٿ. تر. لپو. رليءَ جو هيٺيون پڙ. رليءَ ۾ اندر وڌل پراءَ.

لھ ٿ. ڏ. لوھ.

لھار ٿ. ڏ. لوھار- آھنگر.

لھجو ٿ (ع) ڳالھائڻ جو خاص ڍنگ. لفظن جي ادائگي. محاورو. ٻولي- زبان.

لھڙا ٿ (ع) تنھنڪري- اُن لاءِ.

لھافا ٿ. ڏ. سنڌ ۾ رھندڙ ھڪ آڳاٽي قوم.

لھپ ٿ. اُڇل. ادائگي- ڏيئي. تاس راند ۾ پتو لھڻ. لھڙ ٿ. چولي- موج. جھٽڪو (ھوا جو). خيال جو وھڪرو. بيخودي. اُھنگ- جذبو. زنجير (پرت ۾). رچڪ- ترنگ.

لھردار ٿ. ٻي لھرين وارو. پٽاڻي (ڪپڙو، پرت).

لھڙ ٻھڙ ٿ. اڇ وڇ. خوشحالي. گھڻائي (ماڻھن جي).

لھڙو ٿ. ڏ. ساز جو ھڪ ساريڪو واڳو. جذبي جو غلبو.

لھس ٿ. باھ جي جَر- جھي. لُونءَ. سيڪ.

لھس اچڻ سيڪ اچڻ- تعلق جو ڪھڪاءُ اچڻ.

لھسجڻ ٿ. ٻي جراتجڻ. سيڪ اچڻ.

لھسڻ ٿ. ٻي باھ جي سيڪ ۾ ڪاراتجڻ. جراتجڻ.

لھندو ٿ. ڏ. آھندو (طرف). لاھ- نشيب.

لھندي ٿ. ٿ. لامي- جھڪاڻ. لاٽ.

لھڻ ٿ. ٻي مٿي کان هيٺ اچڻ. ڪرڻ. نازل ٿيڻ. هيٺ ٿيڻ. گھٽجڻ- گھٽ ٿيڻ (اڳھ). اڀرو ٿيڻ (بدن). وسرڻ (ذهن تان). نڪرڻ (خيال). غروب. ٿيڻ (سج). چنڊ.

تارا. ڀڙڻ- آھڻ. لاٻارو پوڻ (فصل ۾). سُڪڻ (پاڻي)- لاٽ ٿيڻ. لپڻ- ملڻ- حاصل ٿيڻ. ٽڪڻ- ترسڻ (مھمان خاني ۾). هيٺ چڏڻ (پتو). چڏڻ (بيماري). چڪو ٿيڻ (ليڪو).

لھڻڻ ٿ. ٻي قرض جي رقم جي طلب ھجڻ- اوڌر ھجڻ. قرض ھڻڻ- لھڻو ھڻڻ.

لھڻو ٿ. ڏ. اوڌر- قرض.

لھڻو ليڪو ٿ. ڏ. ڏيئي ليتي- حساب ڪتاب (اوڌر جو).

لھڻدار ٿ. ٻي جنھن جو قرض ھجي. ڏيئي ليتي جو وھوار رکندڙ.

لھو ٿ (ع) راند. راند روند. تماشو. اڃايو ڪم.

لھو و ڪعب ٿ. ڏ. راند روند. ڪيل تماشو. تفريح وارو ڪم.

لھو ٿ. ڏ. رَت- خون. ھڪ قسم جو جابلو وڻ- لوھيڙو.

لھو ٿ. ڏ. تعلق- ڳانڍاپو. ياري- دوستي. عشق. حيلو وسيلو. مٺھن لڳ- ڏيٺ. لحاظ- مروت.

لھوارو ٿ. ڏ. وھڪري جو لاھ وارو پاسو. (خد= اويارو).

لھ ٿ. ڪٿي ٿ. لا- واسطي- ڪارڻ.

لھ ٿ. ڪٿي ٿ (سن) مزو- لذت. فرحت. موج- مستي. شوق. ترنگ. راڳ ۾ سر ۾ سازن جو جوڙ- سرتار. سر.

لھي ڪرڻ شوق ڪرڻ. مزو وٺڻ.

لھمپ ٿ (انگ) شيشي جي چمڻي واري بتي.

لھو ٿ. ڏ. ھڪ قسم جو وڻ.

لھون. ڪون ٿ. ڏيان- خيال. عشق- محبت.

لھون لڳائڻ محبت ڪرڻ- عشق ڪرڻ. مَحو ٿيڻ.

لھو ٿ. ڏ. باھ ٻارڻ لاءِ ڪڪڻ جي مٺ. آلو- چنگ.

لٽا لائڻ جھيڙو مچائڻ.

لیٽي: ٺ. اتي مان ٺهيل مٺي رب يا شيرو.	لکھ: ص (سن) دنيا جو خاتمو. عدم وجود. آخرت.
ليپ: ذ. پلستر. پٺي-ضمد.	لکھ مٽي ڪرڻ: ناس ڪرڻ. گم ڪرڻ. نالو نشان مٽائڻ.
ليپڻ: م. راڳو ڏيڻ-ليپو ڏيڻ. ٿڌڻ.	ليار: ٺ. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦر.
ليپو: ذ. راڳو-پلستر. لنب.	لياري: ٺ. بگهڙن واري ايراضي.
ليپو ڏيڻ: راڳو ڪرڻ. پٽ کي گارو هڻڻ.	لياقت: ٺ (ع) قابليت-استعداد. لائق. گڻ.
ليڏوڻو: ذ. گهوڙي، اُٺ يا گڏھ جي لڏ جو هڪ ڀولڙو.	خوبي. تميز. هوشيارِي.
ليڏر: ذ (انگ) اڳواڻ-پيشوا-رهنما.	لياڪو: ذ. جهاتي-ليٿو. هڪ نظر ڏسڻ. متاڃرو
ليڏي: ٺ (انگ) معزز عورت-بيگم-خاتون.	ڏيک. پنهنجائي-عزازت-مائٽي. تنگ-سگ.
ليو: ٺ. ڪپڙي جي پٽي يا ٽڪري-ريڙ.	ليپي: ص. فريسي-دغا باز. نگ.
ليرون لپرون: ٺ. ريڙون ريڙون.	ليٽ ولعل: ذ (ع) بهاني بازی-نٽ نٽاء.
ليو: ٺ. ڪپڙي جي پٽي. اڳڙي-پراڻي ڪپڙي جي ٽڪري-ٽڳڙي.	ليٽڙو: م. پٽ تي ليٽڙيون پائڻ-زمين تي سمهي اُٿل پتلن. مٽي يا گپ گاري ۾ ڀرجڻ.
ليڙون ٿيڻ: ڦاٽي ذرا ذرا ٿيڻ.	ليٽڙي: ٺ. بازولي. پٽ تي اُٿل پتل.
ليڙون لڙڪائڻ: بدن تي ڦاٿل لباس پائڻ. پراڻا ۽ ڦاٿل ڪپڙا ڍڪڻ. مسڪين ٿيڻ.	ليٽڙيون پائڻ: پٽ تي سمهي گولائي ۾ ڦرڻ ۽ اُٿل پتلن.
ليڙون ليڙون: ٺ. ڦاٿل ڪپڙا-اڳڙيون ٽڳڙيون.	ليٽ: ٺ. پاڻيءَ جي اُٿل-ٻوڏ-سيلاب. درياءَ جي
ليڙپي. ليڙپيو: ص. سڄو-ڪنگال-مسڪين.	هڪ پاسي وٽڪ جو لاڙو. لاڙو-رعبت-جُهڪاء.
لونيو. گيدي-ڪاٺر.	لاه. لهندي-لاٺ. لهندي واري زمين. ريت-واري.
ليڙو: ذ. اُٺ-ڪرھو. (ص) ڍرو-ڦلھڙو.	ليٽ پيٽ: ٺ. اٿل پتل. ويڙھ سيڙھ-مُجهيل (سُٽ).
ڪمزور-نستو.	ليٽ ڪٽوٽو: ٺ. هڪ قسم جي ٻاراڻي راند.
ليڙو: ذ. اُن جي ڳنڍيءَ جي سوراخ کي ڏنل ڪپڙي جو ڏٽو-ٻُنجو.	ليٽ ڪرڻ: دير ڪرڻ-چرڪ ڪرڻ. گيسر ڪرڻ.
ليڙو لهن: سوراخ کُلڻ. بند لهن. وات کُلڻ. شرم حيا لهن. اجهل ٿيڻ. چڙواڳ ٿيڻ. خواريءَ جهڙا ڪم ڪرڻ.	ليٽائڻ: م. شهارڻ. ڪيرائڻ-ٻاهڻ. اُٿلائڻ.
ليڙي: ص (ف. ليزم) شرمسار-لجي-ٽڪو.	ليٽر: ذ (انگ) خط-چٽي.
مياري. سست-نڪمو.	ليٽر باڪس: ذ. خطن وجهڻ لاءِ تپال جو دٻو.
ليس: ص (ف) حاضر-تيار-هڪيو.	ليٽي: ٺ. لهندي-لاهي-نصيب. زمين مان پتر ڀڄڻ ۽ تر سنوت ۾ اُٿل لاءِ ٺاهي ڪاٺي-سينور.
ليس: ذ. چيڙھ. زڪام ۾ نڪ مان وهندڙ مادو. زڪام.	ليٽڻ: م. سڌو پوڻ-ڊگهو ٿيڻ-دراز ٿيڻ. سمهڻ.
	اونڌو پوڻ. ڪرڻ-ڊهڻ. ليٽي پوڻ. ليٽڙيون پائڻ. گسڙڻ.
	ليٽھڙو: ذ. مٽيءَ ۾ ليٽڙي پائڻ (گڏھ، گهوڙو).
	توري دير سمهڻ.

ليسدار، ص. چيڙهالو.

ليسوڙو، ذ. هڪ قسم جو وڻ جو ڦل - گيدوڙو.

ليسوڙي، ث. گيدوڙي (وڻ).

ليڪ، ث. ليڪو - خط - ريڪا - ڌاري، قطار، سٽ.

ڊگهو نشان (پين، پينسل، مس، رنگ وغيره جو).

ليڪچر، ذ (انگ) تقرير، واعظ، سبق - درس.

ليڪچرار، ذ. استاد (ڪاليج جو) - پروفيسر.

ليڪن، ظ (ف) پر - مگر.

ليڪڻ، م. ليڪو ڪڍڻ، ليڪا پائڻ، نشان ڪڍڻ.

ليڪو، ذ. ليڪ - خط - ريڪا، نانگ جي هلڻ جو

گيساڻو، نشان - سنڌو.

ليڪو ڪڍڻ، وقت هٿان نڪري وڃڻ تي افسوس

ڪرڻ، ليڪي تي هلڻ - پوئاري ڪرڻ.

ليڪو ڪڍڻ، حذبدي ڪرڻ، قطع تعلقات ڪرڻ.

دنگ ڪڍڻ.

ليڪو لنگهڻ، حد ٽپڻ، چڙواڳ ٿيڻ، انتها ڪرڻ.

ليڪ، ذ. تحرير - لکيت، مضمون، قسمت - ڀاڱو.

نصيب جو لکيو.

ليڪڻ، ص. ليڪ لکندڙ - مضمون نويس.

ليڪ، ث. جُونِ جو هڪ قسم (ننڍي ۽ اڇي جُونِ).

ليڪڻ، ث. لکن جي اسٽيل - قلم

ليڪڻ، م. ليڪي ۾ آڻڻ - شمار ۾ آڻڻ - حساب ۾ آڻڻ.

ڳڻپ ۾ آڻڻ، خيال ۾ آڻڻ، پرواه ڪرڻ.

ليڪو، ذ. حساب - شمار - ڳڻپ، ڏيئي لپي - وهنوار.

حساب ڪتاب.

ليڪو برابر ڪرڻ، حساب وهنوار ڪرڻ - بي باق ڪرڻ.

ليڪو چوڪو، ذ. حساب ڪتاب - ڏيئي لپي - وهنوار.

ليڪو ڇڏائڻ، حساب ڪتاب صاف ڪرڻ، وهنوار

ڪرڻ، حساب چڪتو ڪرڻ.

ليڪو ڪرڻ، حساب ڪرڻ، ڏيئي لپي جانچڻ.

ليڪو لاهڻ، حساب صاف ڪرڻ، معاملو ختم ڪرڻ.

ليڪ، ث (انگ) ماڻهن يا قومن جي اتحاد جي

جماعت - ڀائيچارو.

ليڪ، ث (ع) رات - شب.

ليڪه القدر، ث. شب قدر (رمضان مهيني جي ۲۷

تاريخ جنهن ۾ قرآن شريف نازل ٿيو).

ليڪ و ٽهار، ظ. رات ڏينهن - شب روز.

ليڪي، ص (ع) رات جو، (ث) مجنون جي معشوقه.

معشوقه - سهڻي عورت، رات - شب.

ليڪا، ث (سن) ڪيل - تماشو - ناٽڪ، عيش، قدرت

جو تماشو، حُسن.

ليڪان، ث. عورت جو نالو، مشهور سنڌي قصي

"ليڪان - چنيسر" جو هڪ ڪردار.

ليڪائڻ، م. آزي نيزاري ڪرڻ - منٺ ڪرڻ، عاجزي

ڪرڻ، ليلڙائڻ.

ليڪاڻ، ث. منٿون آزيون - عاجزيون، ڏانهون ڪوڪون.

ليڪاڻي، ث. منٺ - عاجزي

ليڪاڻيون ڪرڻ، روئي عاجزيون ڪرڻ.

ليڪاڻڻ، م. سخت خواهش ڪرڻ، سڪڻ، منٿون

آزيون ڪرڻ.

ليڪو، ذ. چيلو - ٻڪريءَ جو ننڍو ڦڙ، (ث. ليلي).

ليڪو ٿي لڳڻ، ٻڪريءَ جي ڦڙ وانگر پٺيان لڳي پوڻ.

ليڪهڙ، ص. ڍرو - سُست، ٿوٽي، موڳو.

نستو، بيڪار.

ليڪمپ، ذ (انگ) گاسليت تي ٻرندڙ ٻتي.

ليڪم، ث (انگ) ليمي جو منو پاڻي يا شربت.

ليمون، ذ. هڪ قسم جو وڻ ۽ ان جو ڦڙ (جنهن جي

رس جو ذائقو کٽو ٿئي).

ليڪه ٿ (انگ) ليڪ - خط - قطار. صف. ريل جو پتو. فوج يا پوليس جي چانوئي.
 لينجهه ٿ. تاجيءَ جي خراب تند (جنهن ۾ ڳنڍيون هجن). (ص) سَنهي - باريڪ.
 ليندو ٿ. ٿورو - لنڊ. سُڪل ڳوٺهه.
 ليندي ٿ. ٻار جو ڳوٺهه.
 لينگ. لينگهه ٿ. ريز - ليٽ. اڳڙي. پراڻو ڪپڙي ٽڪر.
 لينگڙياري ٿ. ص. چنل ڪپڙن واري - ليڙن وارا ڪپڙا پهريل.
 لينگهو ٿ. ليڪو. داغ - ڪارنهن. پاڻيءَ جي ريڳاڙي. روڻ.
 لينگها ڪڍهه. ليڪا وجهڻ. ليڪا وجهي خراب ڪرڻ.

لينگهو لائڻ. ڪارنهن جو ٽڪو لائڻ - خوار خراب ڪرڻ. بدنام ڪرڻ.
 لِيئو. لِيئو ٿ. جهاتي - لياڪو. ٿوري ڏيکائي. ليا پائڻ. جهاتيون پائڻ. واجهائڻ.
 ليو. ليهه ٿ. ڊيگڙي وغيره جي تر ڪي چاڙهيل مٽيءَ جو لپيو.
 ليول ٿ (انگ) سڌائي - سنوت. سڌائي معلوم ڪرڻ لاءِ رازڪي ڪم جو هڪ اوزار.
 ليهه ٿ. لڄ - شرم. حياءَ. محابو - لحاظ. ڪهڪاءَ - قياس.
 ليئي ٿ. گهاٽو رڌل اتو (جنهن جو چيڙهه پٽن چنبرائڻ ۾ ڪم اچي).

م

مءِ ٿ (اچار "ميم") سنڌي "الف - بي" جو چائيتاليهون اکر. عربي جو چوويهون ۽ فارسي جو اناويهون اکر. ابجد موجب عدد (۴۰). ضمير متصل طور لفظ جي پڇاڙي ۾ ڪم اچي (جيئن سندم، ڪيم وغيره).
 مءِ ٿ. نه - متان.
 ماءُ ٿ (ع) ظرفي اڳياڙي طور ايندڙ لفظ (جيئن مابعد، مانيها وغيره).
 ماب ٿ (ع) ضميري اڳياڙي طور ايندڙ (جئن ته مابدولت = اسين) موتي اچڻ جي جاءِ. ض (ف) مقرر جاءِ. مرکب لفظن ۾ تصديق لاءِ ڪم ايندڙ پڇاڙي (عزت ماب، رسالت ماب وغيره).
 مابعد ٿ (ع) پويان ايندڙ. پٺيان ايندڙ.
 مابقا ٿ (ع) باقي - بچيل.
 مائي ٿ (ع) وچون - درمياني.
 مات ٿ (ع) شظرنج يا بيت بازي ۾ هار - شڪست.
 مات ڏيڻ ٿ شڪست ڏيڻ. ڪنهن ڪم ۾ گوءِ کڻڻ.
 ماتا ٿ (سن. ماتر) ماءُ - والده. وڏي وچڙندڙ بيماري (جنهن ۾ سڄي جسم تي داڻا ٿين). شمال پاڪس (انگ).
 ماتا پتا ٿ. ماءُ پيءُ.
 ماتام ٿ (ع. ماتر) ماتر. روج راڙو. پٽڪو.
 ماتام مچڻ ٿ روج راڙو ٿيڻ. واويلا ٿيڻ.
 مائعت ٿ (ع) هٿ هيٺ - معاون - ملازم.

زير حڪم - زبردست.

ماتر ۽ غ. رڳو. فقط. ٿورو ذرو، (نالي ماتر، ترماتر).

ماترا ٿ (سن) ماپ - قد، ذرو.

ماترائون، زيرون زيرون، (زير، زير، پيش).

ماترائن، م. پرچائن - ڏاڏرائن، پنيلائن - برگلائن.

ماتلي، ذ. بدين ضلعي جو مشهور شهر.

ماتمر ۽ ذ (ع) مرڻ جو غم - گريو - روج - زاري.

سوڙ - سپاڻو. افسوس - ڏک، سينه زني.

ماتمر پُرسِي، ٿ. مرڻي جي عذرخواهي - پرچائي -

غمخواري.

ماتمر ڪرڻ، افسوس ڪرڻ، واويلا ڪرڻ، سيني

زني ڪرڻ، ڇاتي ڪٽڻ.

ماتي، ص. ماتر ڪندڙ، عاشورن ۾ ماتر ڪندڙ.

ماتي لباس، ذ. افسوس ۾ پاتل ڪارو لباس.

ماترو جبل جي دامن وارو ميدان، ماتري - وادي.

ماتري، ٿ. ٻن جبلن جي وچ واري سنئين سڌي

جُوءَ - سبز وادي.

ماتيلو، ذ. ضلعي سکر جو قديم شهر.

مات، ماتر، ٿ. جنڊ رکڻ لاءِ ٺڪر جي وڏي پات.

وڏو ٽس - ماڻورو، ماڪ - گهم.

ماتو، ذ. مٽ، ٺڪر جو وڏو مٽ.

ماڻورو، ذ. ننڍو مٽ - مٽڪو، وڏو ڪنگر.

ماتي، ٿ. مٽ جو هڪ قسم. ڏڏ ولوڙڻ جي چاڏي.

ٺڪر يا ٽامي جو وڏو مٽ (جيڪو مهاڻا پيٽ هيٺان ٿئي

ترن ۽ پلا مارين).

ماتيڻو، ماتيڻو، ص. پيءُ ماءُ مان ڄاول - ماتيڻو -

ماتيلو. (ٿ. ماتي، ماتيڻو).

ماتيلو، ص. ماتيڻو - ماتيڻو (ٿ. ماتيلي).

مات، ٿ. چپ - خاموشي - سانت. سَناتو - چپ

چپات، نواني، صبر، عجب - حيرت، سڌائي - لسان

(ڪاٺيءَ جي).

مات ڏيڻ، ڪاٺ کي رندي سان چلي کسو ڪرڻ.

اوزار کي روهي تي لائي ٽڪو ڪرڻ.

مات ڪرڻ، چپ ڪرڻ، صبر ڪرڻ.

مات لڳڻ، حيرت لڳڻ - عجب ٿيڻ، واٽرو ٿيڻ.

مانار، ٿ. سانت - خاموشي - مان، پاڻيءَ جي هڪ

ساريڪي وهڪري جي ماڻائي، هوا جي گهٽتائي.

مانارو، م. سَندر - هموار ڪرڻ (زمين).

مانو، م. اوزار کي ٽڪو ۽ کسو ڪرڻ.

مانو، ص. گهٽ - جهڪو. هلڪي وهڪري وازو

(پاڻي)، سُست، مَنو - کوٽو (ٿ. ماني).

مائيڦاڻي، ٿ. صبر - چپ - خاموشي، نهٺائي.

ڏيرج - آهستي.

مائيڻو، ص. صبر وارو، ٿور ڳالهائو، خاموش طبع.

آهستي (واءِ، وهڪرو)، (ٿ. مائيڻي).

ماپ، ڪ. پيمائش - ڪَچَ، وَهَتَ (ڪپڙي جي).

جانچ، اندازو - تخمينو.

ماپ ڪرڻ، ڪَچَڻ - ماپڻ، پيمائش ڪرڻ.

ماپ، ذ. ماپڻ جو اوزار (مفاصلي، پائيٽ يا وکر جو).

ماپڻ، م. ڪَچَڻ - پيمائش ڪرڻ، مَٽَڻ، پيٽڻ، جانچڻ.

اندازو ڪرڻ، پرکڻ، ٽڪڻ ٿورڻ، سمائجڻ - ماپي وڃڻ.

ماپو، ذ. ماپڻ جو اواز.

ماتر، ذ (ع) آثار، چڱا ڪم، خوبيون، نشانين، يادگار.

ماجد، ص (ع) بزرگ، رتبي وارو، قابل احترام.

ماجرا، ٿ (ع) حالت - ڪيفيت، احوال -

سرگذشت، واقعو، واردات.

ماجر، ٿ. "مجر" ٻوٽن ۽ وڻن جي ساواڻ ۽ ٻور.

سرسبز گاهه واري ايراضي، تعلقي سڄاول ۾ ڍنڍن

واري جُوءِ.
 ماڇڻ، م. مهتي ملي صاف ڪرڻ (ڌاتوءَ کي) مانجهڻ-
 مانجن (ٿانوَ).
 ماڇولوءَ، ص. مڇڻ جو رنگ ڏنل، ڳاڙهو رنگ. (maddar)
 ماڇ؛ ٿ. بدن تي ماس جي گهٽائي- ٽولهر.
 ماڇڻ؛ م. ماڇي وڃڻ- مانجن- پورو اچڻ.
 ماڇيس؛ ڌ (انگ) بارود جي تيلين وارو باڪس.
 ماڇانگ؛ ڌ. گوڙ گهمسان- بائيتال- ڌمچر.
 ماڇي؛ ص. مڇي وڪڻندڙ- ساٿي. هڪ ذات جو نالو.
 ماحضِر؛ ڌ (ع) حاضر شيءِ. موجود ڪاڌو.
 ماحصَل؛ ص (ع) حاصل ٿيل. (ڌ) نتيجو- اختصار.
 ڦل. نفعو. پيداوار.
 ماحول؛ ڌ (ع) آسپاس- چوڌاري. وايومنڊل. جيڪي
 وهي واپري پيو.
 ماخذ؛ ڌ (ع) سرچشمو. اصل- بنياد.
 ماخوڙه؛ ص (ع) ورتل. ڪڍيل. پڪڙيل- جهليل.
 ماد؛ ٿ (ف) مادي.
 مادَر؛ ٿ (ف) ماءُ- والده- امڙ.
 مادَر زاده؛ ص. پيدائشي- ڄاڻي ڄم ڪان.
 مادَرِ وطن؛ ڌ. جنم ڀومي- ماءُ مٿل پيارو وطن.
 مادري زبان؛ ٿ. ماءُ جي ٻولي- پنهنجي ٻولي.
 مادو؛ ڌ (ع) مادَ (مادَ) اصل شيءِ. ڌاڻو. مخرج. مصدر.
 استعداد- لياقت. صلاحيت.
 مادَ؛ ٿ (ف) مادي (جانورن لاءِ ڪم اچي).
 مادي؛ ۱. ص (ع) اصلي- بنيادي. طبعي. ۲. ٿ (ف) مادَ جنس مؤنث. عورت. ”نر“ جي مخالف جنس.
 مادي مَنهون؛ ص. زنانو. ڊڄڻو- گيدي.
 ماڌائو، مانڌائو؛ ڌ. سانوڻي ۾ ٿيندڙ هڪ قسم
 جو گاه.

مار؛ ٿ. سَت ڪُٽ. ڦيهه. مصيبت. پَتَ پارائو.
 سيڪت- سزا.
 مار پوڻ؛ سزا ملڻ. عذاب نازل ٿيڻ. مصيبت پوڻ.
 پَت پوڻ.
 مارَ ڏيڻ؛ سيڪت ڏيڻ. سَت ڪُٽڻ. ڦيهه ڪڍڻ.
 مار؛ ڌ (ف) نانگ- سَپ. (ص) ماريندڙ (مرڪب
 لفظن ۾ ڪم ايندڙ).
 مارِ آستيه؛ ص (ف) دوست بنجي دشمني ڪندڙ.
 دغا باز- ويساه گهاٽڪ.
 مار گزیده؛ ص (ف) نانگ جو ڪڪيل.
 مار گيسو؛ ڌ. معشوق جا ڏنگيندڙ زلف.
 مارا ماري؛ ٿ. مارڪُٽ. موچڙا ڪُٽ. ويڙهه (جنهن
 ۾ خونريزي ٿئي).
 مارَ ڪُٽ؛ ٿ. ڌڪ ڪُٽ- ڦيهه. موچڙا ڪاري.
 سزا- سيڪت.
 مار ماران، مارو مار؛ ٿ. سَت ڪُٽ- ٻاڪر ڪُٽو.
 ماراڻه؛ م. قتل ڪرائڻ. مصيبت ۾ وجهڻ- ٻوهي ۾ ڏيڻ.
 مارِ تول؛ ڌ. مُترڪو- وڏو مترڪو.
 مارڇڻ؛ م. قتل ٿيڻ. مصيبت ۾ اچڻ.
 مارڇ؛ ڌ (انگ) عيسوي سنه جو ٿيو مهينو.
 مارشل؛ ڌ (انگ) سپهه سالار. فوجي.
 مارشل- لا؛ ٿ. فوجي قانون.
 مارڦيا؛ ٿ (انگ) آفيم جو سَت.
 مارڪَ؛ ٿ (انگ) نشان.
 مارڪو؛ ڌ (انگ) ڪمپني وغيره جي سڃاڻپ جو
 خاص نشان.
 مارڪو؛ ڌ (ع) معرڪو) مجلس. خوشيءَ جي موقعي
 تي زناني مجلس (جنهن ۾ ڳائڻ وڃائڻ به ٿئي). رهاڻ-
 ڪچهري.

اندريون ڳودو- ڳر- رَسُ. (سن. ماس) مهينو- ماه.
 ماساٽُ؛ ذ. ماسيءَ جو پُٽ. (ث. ماساٽ).
 ماسَبَقُ؛ ص (ع) اڳ ٿي ويل- گذريل- اڳيون.
 ماسَتَرُ؛ ذ (انگ) اُستاد- معلم.
 ماسَرُ؛ ذ. ماسيءَ جو مڙس.
 ماسَلَفُ؛ ص. (ع) گذريل- گذشتہ.
 ماسو؛ ذ (ف. ماشه) سون ۽ طبين جي ٽڪي يا
 ڪشتي جي تور جو هڪ وزن. اٺن رتين جو وزن- تولي
 جي ٻارھون حصو.
 ماسِوَا؛ ظ (ع) ان کان سواءِ- علاوہ. تصوف جي
 اصطلاح ۾ خدا تعاليٰ کان سواءِ هر چيز.
 ماسِوَاللہ؛ ذ. خدا تعاليٰ کان سواءِ هر چيز.
 ماسِي؛ ث. ماءُ جي پيڻ.
 ماشاءَ اللہ؛ جملو (ع) جيڪي خدا گهري- خدا جي
 مرضي. جيڪي خدا گهريو.
 ماشو؛ ذ. جامڪيدار بندوق جي لبلبي (جنهن ۾
 جامڪي يا پليٽو پڇائجي). ماسو.
 ماشا ڦِرُ؛ وايون بتال ٿيڻ- حوصلا خطا ٿيڻ.
 ماضي؛ ذ (ع) گذريل وقت- اڳيون وقت. (گرامر
 موجب) گذريل وقت جي معنيٰ ڏيکاريندڙ زمان.
 ماضي بَعِيدُ؛ ذ. گهڻو اڳ گذريل زمانو. سنڌي گرامر
 ۾ هڪ زمان جو نالو.
 ماضي قَرِيبُ؛ ذ. ويجهڙائي ۾ گذريل وقت. سنڌي
 گرامر ۾ هڪ زمان جو نالو.
 ماقوقُ؛ ص (ع) مٿيون. اعليٰ اوچو- بلند.
 ماني الفَسْمِيرُ؛ ذ (ع) جيڪي دل ۾ هجي- دل جي
 ڳالهه. مدعا. مقصد- مطلب.
 مانيها؛ ذ (ع) جيڪي منجهس آهي. جيڪي ان ۾ آهي.
 ماقبلُ؛ ظ (ع) اڳيون- هن کان اڳيون.

مارڪيٽ؛ ث (انگ) واپار جي جاءِ- بازار.
 مارڳُ؛ ذ (سن) رستو- واٽ- گس.
 مارَنگُ؛ ذ. چُلُهَ ٺاهڻ لاءِ ٽن پٿرن مان هڪ پٿر.
 مارَہُ؛ م. ڪٽڻ- ستن. هٿن (ڌڪ). سزا ڏيڻ. قتل
 ڪرڻ. مغلوب ڪرڻ. (ڪشتو) ٺاهڻ.
 مارو؛ ذ. قتل عام- خونريزي- رتوچاڻ- ڪوس.
 لڙائي- جنگ (جنهن ۾ قتل عام ٿئي). مارڪُٽ-
 حملو- جلہ- ڪاهه. رازيڪي ڪم جو هڪ اوزار
 (راڳي کي هڪ ساريڪو ڪرڻ لاءِ ڪاٺ جي پٽي).
 مارو؛ ص. جهانگي. غريبي گذران وارو. مارئي جي
 ملڪ جو- ڏوٿي.
 ماروٽُ؛ ص. مامي جو پُٽ (ث. ماروٽ).
 مارئي. ماروئي؛ ث. سنڌ جي مشهور قصي ”عمر
 ماروئي“ جو مکيه ڪردار.
 ماري؛ ص. ماريندڙ. شڪاري- صياد. هڪ قبيلي جو نالو.
 ماريلُ؛ ص. مٿل. تباہ- برباد. ستايل. هيسايل.
 مغلوب ڪيل.
 ماريو؛ ص. مار ڪاڏل. هيسيل. عورتن جي اصطلاح
 ۾ مَجُو.
 ماڙُ؛ م. ڌ. مدد- واهر. وڙ- احسان. مِهَر- پلائي.
 گهر جي مٿان اڏيل جاءِ- ماڙي.
 ماڙُ ڪرڻ؛ مدد ڪرڻ. احسان ڪرڻ- مِهَر ڪرڻ.
 ٻاجه ڪرڻ.
 ماڙو؛ ص. ڪسو. هلڪي جنس جو (ميوو، ڦر)
 ٽڪل (وهت).
 ماڙهو؛ ذ. ماڻهو.
 ماڙي؛ ث. گهر جي مٿان اڏيل جاءِ- ماڙ.
 ماڙپچو؛ ص. مارواڙ جو رهاڪو. (ث. ماڙپچائي).
 ماسُ؛ ذ (سن. مانس) گوشت- ماه- لحم. ميوي جو

مالش: ٿ (ف) مَلَن - مهت (جسم ڪي) - آڏو.
چمڪو - اوجر.

مالش ڪرڻ: آڏو مڪ ڪرڻ. مهت سهت ڪرڻ.
مال غنيمت: ذ. لڙائي ۾ دشمن جو هٿ آيل مال.
لٽ جو مال. مفت جو مال.

مالڪ: ذ (ع) والي - ڌڻي. آقا. خداوند.
مالڪ الملڪ: ذ. ملڪ جو مالڪ - بادشاهه. خدا تعاليٰ.
مالڪاڻو: ذ. مالڪيءَ جو حق يا عيوض. زمينداري حق.
مالڪي: ٿ. مالڪاڻو ملڪيت جو حق. وارثي. دعويداري.
مالڪوس: ذ. هڪ راڳ جو نالو.

مال گاڏي: ٿ. بار واري ريل گاڏي. بارگاڏي.
مال متاع: ذ (ع) اسباب ۾ دولت. ڌن دولت - ملڪيت.
مالوف: ص (ع) ماڻوس - هاڻو ماڻو. پيارو. وڻندڙ.
(ذ) پيارو وطن - جنم ڀومي.

ماله: ٿ. چرخي. هُلي يا نار جي چڪر ڪي
ٿيرائيندڙ ڏور يا رسي.

مالها: ٿ (سن) هار - ڪنڊي. سُمڙي.
مالهاري: ٿ. هڪ ننڍڙو پڪي. مالهاري پڪي جو سوڻ
جيڪو خاص طرح ٿر وارا ڪن (ڪنهن ڪم تي
ويندي وات تي مالهاري پڪي سڄي طرفان اڏامي يا ڪهي
طرفان اڏامي ته ان لحاظ سان اهو چڱو يا خراب
سوڻ ڀائين).

مالهه: مالهنه: ٿ. گل وڪڻندڙ عورت - بڪاره.
'مالهي' جو مؤنث.

مالهي: ذ. باغ سنڀاليندڙ - باغائي - باغبان.
بڪاري - آرائين.

مالهي: ٿ. وات ۾ ڏندن جي پاڙ وارو گوشت (جنهن
۾ ڏند لڳل هوندا آهن) - مهاري

مالي: ٿ. ماليت. مَوڙي - پونجي.

ماڪ: ٿ. پوئين رات يا صبح جي پهر ۾ هوا ۾ مليل
پاڻي (جيڪو ٿڌڪار ۾ وسي). گهم - شبنم - ماڻ.

ماڪ تي مورچو: ٻاهرين ٿوري مدد سان ڏيک
ويڪ ڪرڻ.

ماڪجڻ: م. گهمجڻ - ماڪ مان پُسن.
ماڪڙ: ٿ. مڪڙن جو ڪڪڙ. لکين ڪروڙين مڪڙن
جو ميڙ. تمام گهڻا مڪڙ.

ماڪو: ص. پاڙ کائيندڙ - ڏلو. مَجُو.
ماڪوڙو: ذ. هڪ مشهور جيت.

ماڪوڙي: ٿ. هڪ مشهور جيت - ڪيولي -
ڪيڙي. ڏندن جي هڪ بيماري. ڏندن جي کاڌ.

ماڪي: ٿ. ماڪيءَ جي مکين جو ڳلن تان گڏ ڪيل
رَس - مڌ. شهد - انگين.

ماگ: ذ. هنڌ - جاءِ. رهڻ جو هنڌ. آستان. منزل.

ماگهين: ظ. انهيءَ ماگ تي. مورگو - مورهين. بچاءُ. بيه.
ماگهه: ذ. مانگهه.

مال: ذ (ع) سامان - اسباب. جائداد. چؤپايو ڏن -
خزانو. دولت - ناڻو - ڌن. پونجي - مَوڙي. واپار جو
سامان. قيمتي شيء. جنس.

مال مارڻ: غين ڪرڻ. لٽ ڪرڻ - ڦر ڪرڻ. بنان
محبت جي دولت هٿ ڪرڻ.

مال پهراڻو: صبح جو (يا ڪنهن مقرر وقت تي)
چؤپائي مال کي جهنگ ۾ چارڻ لاءِ وٺي وڃڻ.

مالا مال: ص. خوشحال - دولت مند. ڀرپور. زرخيز.
مالا مال ڪرڻ: ملڪيت سان ڍٽي ڇڏڻ. نهال ڪرڻ.

مالتو: ذ. هڪ قسم جو ميوو (نارنگيءَ سان
مشابهت رکندڙ).

مالڙو: ذ. گيهه ۾ تريل مٺي ماني.
مالدار: ص. دولت مند - شاهوڪار. ڀاڳيو.

مانائتو؛ ص. مان شان وارو. معزز- آباڻو. (ث. مانائي).
 مانجڻ؛ م. ملڻ (ٿانءِ). صاف ڪرڻ- آجارڻ.
 مانجهڻ؛ ث. هڪ راڳي جو نالو.
 مانجهاندڙي؛ ث. هڪ وڻ جو قسم.
 مانجهاندو؛ ذ. منجهند جي ماني. ٻن پهرن جي ماني ۽ آرام- ٻيهر. سفر ۾ ٿوري دير لاءِ ڊاٻو ۽ آرام.
 مانجهاندو ڪرڻ؛ ٿوري دير لاءِ جو ڊاٻو ۽ آرام ڪرڻ. ٻيهر ڪرڻ. ٻن پهرن جو ٿوري دير لاءِ نند ڪرڻ- ٿيلو ڪرڻ.
 مانجهو؛ ذ. لغڙ جي ڏور ڪي هٿن جو مصلحو (جيڪو کڻي ۾ کڻيل شيشا ملائي ٺاهين).
 مانجهي؛ ص. منجهه وهندڙ- ماڻهن جي وچ ۾ وهندڙ. اڳواڻ- سردار. سورهيه- پهلوڻ. جنگجو- جهونجهار.
 ماندائي؛ ث. ٿڪاوٽ. بيهوش. اُمهائي- ماندڪائي.
 ماندگي؛ ث (ف) ٿڪ. سُستي.
 ماندو؛ ص (ف. ماندن) ٿڪل. کهل- هڃيل. بيزار. ساڻو. (ث. ماندي).
 ماندائڻ؛ ذ. ولوڙو- لوڇ پوڇ. وڳوڙ- فساد.
 ماندائڻ وجهڻ؛ فساد وجهڻ. جهيڙو وجهڻ. رولو وجهڻ.
 ماندائو؛ ذ. برسات تي ٿيندڙ گاه جو هڪ قسم.
 ماندائي؛ ث. ڏڏ ولوڙڻ لاءِ جهڙو- منڌي. گاه جو هڪ قسم.
 مانڊاڻ؛ ذ. آسمان تي ڪارن ڪڪرن جو جهڙ. جهڙ جو ماحول.
 مانڊائو؛ ذ. بناوت- اڏاوت. جوڙجڪ- ٺاهه ٺوهه.
 مانڊائو منڊڻ؛ بندوبست ڪرڻ- ٺاهه جوڙ ڪرڻ.
 اڏاوت ڪرڻ. ڪنهن ڪم جي ابتدائي تياري مڪمل ڪرڻ.
 مانڊلي. مانڊي؛ ث. ڪاٺ جي اڏاوت وارو ننڍو دڪان.
 مانڊو؛ ص. نانگ بلا جي ڪڪيل تي منڊ پڙهندڙ.

ماليت؛ ث (ع) پونجي- موڙي- سرمايو. ڌن- دولت. قيمت- ملهه.
 ماليخوليا؛ ث. هڪ قسم جي دماغي بيماري. دماغ جو خلل. خفقان- سوداء. چريائي.
 مار؛ ث. رمز- اشارو. ڳجهي ڳالهه- لڪ. طاقت- سگهه.
 مار پروڙڻ؛ ڳجهو اشارو سهي ڪرڻ. راز پروڙڻ. ڳجهارت پيڻ.
 مامتا؛ ث. ماءُ جي محبت.
 مايرو؛ ذ (ع. معاملو) معاملو- مسئلو. تڪرار.
 مايرو منڊڻ؛ جهيڙو ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ.
 مائڻ؛ م. ماپڻ- سَمائڻ.
 مامو؛ ذ. ماءُ جو ڀاءُ.
 مامي؛ ث. مامي جي زال.
 ماڻور؛ ص (ع) حڪم ڪيل. اجازت ڏنل. مقرر.
 ماڻوري؛ ث. مقرري. آمر جي اجازت.
 ماڻو؛ ص (ع) امن هيٺ آيل- محفوظ.
 مان؛ ض (ف. مَن) آه- مَن. (ظ) منجهان- وچان- انداران.
 مان؛ ندا. شال- هوند- جيڪر.
 مان؛ ذ. عزت- شان. وڏائي- مرتبو. فخر. غرور- تڪبر.
 مان ڏيڻ؛ عزت ٿيڻ. خاطر تواضع ڪرڻ. چوڻ مڃڻ.
 مان ڪرڻ؛ تعظيم ڪرڻ. آڌرڀاءُ ڪرڻ. فخر ڪرڻ. اجائي وڏائي ڪرڻ. سيٺ ڪرڻ.
 مانا؛ ذ. اهو ڪاڌو جيڪو حضرت موسيٰ جي قوم کي مليو هو (مَن وسلوي). مانيون. کاڌا. ڌڪا ٽاپا.
 مانا کائي مٽي چڙهڻ؛ حياتيءَ جا ڏينهن پورا ڪرڻ. آخري عمر کي ويجهو اچڻ.
 مانارو؛ ذ. ماکيءَ جي مکين يا ڏينهن جو خانن وارو آستانو.

ماڻڻ، م. واپرائڻ - ورتائڻ. هنڌائڻ. حاصل ڪرڻ (حياتي، جواني، مزو).

ماڻو، ذ. نخرو - انگل - جاڳ. ناز.

ماڻا ڪرڻ، انگل ڪرڻ - نخرا ڪرڻ. ڇانگرا ڪرڻ.

ماڻهو، ذ. انسان - آدمي - پُرش - بشر.

ماڻهپائي، ث. ماڻهپو. انسانيت. اشرافت.

ماڻهپو، ذ. انسانيت. اشرافت - فضيلت. اخلاق. خوش اخلاقي.

ماڻهو چيڻو، ذ. ڪوبه انسان.

ماڻهپي، ث. ماڻهپائي.

ماوئي، ذ (ع) پناه جي جاءِ - نڪاڻو - گهر.

ماورا، ظ (ع) سواءِ - ڪلاوہ - بغير.

ماه، ذ. گوشت - ماس. اُڙد (دال). ذ (ف) چنڊ - قمر. مهينو.

ماه به ماه، ظ. هرمهيني - ماهوار.

ماهتاب، ذ. چنڊ. چانڊوڪي - چنڊ جو سهاڻو.

ماهپاره، ص. چنڊ جو ٽڪر. حسين - خوبصورت. معشوق.

ماه پيڪر، ص. چنڊ جهڙي صورت وارو - حسين.

ماه جيب، مه جيب، ص. چنڊ جهڙي پيشانيءَ وارو. سهڻو.

ماه رخ، ماه رو، ص. چنڊ جهڙي - حسين - خوبصورت - سهڻي.

ماه طلعت، ص. چنڊ جهڙي صورت.

ماه ڪايل، ذ. چوڏهين جو چنڊ - بدر.

ماه لقاء، ص. چنڊ جهڙي صورت.

ماه منير، ذ. چمڪندڙ چنڊ.

ماه نؤ، ذ. نئون چنڊ. پهرين تاريخ جو چنڊ. نئون مهينو.

ماهوار، ص. هر مهني - مهيني سر مهيني.

مانڊي، ص. منڊ پڙهندڙ. جهاز رکندڙ. منڊ هڻندڙ. مانڊو، مانڊو، ذ. سرڪس. سٽيما يا ناچ گاني لاءِ اڏيل وڏو شاميانو.

مانع، ص (ع) منع ڪندڙ - روڪ ڪندڙ. باز رکندڙ - پليندڙ. اٽڪاءُ ڪندڙ. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.

مانگر، ذ. پاڻي جو هڪ وڏو جانور - واڳون. وڏو مڇ.

مانگه، مانگه، ث. وارن جي وچان ليڪ - سينڌ. هڪ قسم جو گه - ڏاڍ - ڏاڍي.

مانگه، ذ (سن) سڀيت سنه جو يارهون مهينو.

مانند، ظ (ف) وانگر - مثل - هوبهو.

ماڻوس، ص (ع) هاڻو ماڻو - هريل. پسنديدہ - وڻندڙ.

مانه، ماه، ذ (ف. ماش) هڪ پوک جنهن جي ڦرين مان نڪتل اناج (جيڪو دال طور ڪم اچي). اُڙد.

ماني، ث. ڪنهن به اناج جي اتي مان پڇايل لولو. کاڌو - طعام. رزق - چوڻو. دعوت لاءِ ٺهيل کاڌو.

ماني ٽڪي، ث. کاڌو خوراڪ - طعام. ماني ڪرڻ، دعوت ڪرڻ. خيرات ڪرڻ. مٿي جي ختمي جي ماني ڪرڻ.

ماني حرام ڪرڻ، بيزار ڪرڻ - تنگ ڪرڻ. ماني مڇي، ث. ڪشادو رزق. خوشحالي.

ماني ٽوڙ، ص. رڳو کاڌي جو شوقين پر ڪم جو ڪوتو. مفت پر مانيون کائيندڙ. سست - ٽوٽي.

ماني ٽر، ذ (انگ) ڪنهن ڪم جي مٿان نظر ڪندڙ. ڪلاس ۾ استاد جو مددگار شاگرد.

ماڻ، ذ. ان ڀرڻ جو ٿانءُ. ماڻو.

ماڻ ڀرجڻ، ڏينهن پورا ٿيڻ - حياتي پوري ٿيڻ. ماڻڪ، ذ (سن) ياقوت - لعل. هيرو - رتن.

ماڻڪي، ث. اک جو ڪارو ٽڪو. اکين ۾ اڇن ٽڪن واري مينهن.

ماه و ش: ص. چند جهڙو. سهڻي - حسين.
 ماهواري: ث. هر مهيني. عورت کي ايندڙ حبس - ڪپڙا.
 ماهي: ص. ماه جهڙو سهڻو. حسين. محبوب -
 جانب - پيارو.
 ماهيانو: ص. هر مهيني مقرر وظيفو - پگهار.
 ماهرو: ص (ع) تيز نهر - سمجھو - ڏاهو. هنرمند.
 تجربڪار. ڪم يا فن ۾ استاد.
 ماهو: ذ. موت. ڪوس - قتل عام.
 ماهو پوڻ: عام ماڻهن يا مال ۾ موت گهڻو ٿيڻ. قتل
 عام ٿيڻ. خونريزي ٿيڻ.
 ماهنڊو: ذ. ماهيندو.
 ماهي: ث (ف) مڇي.
 ماهي بي آب: ص. پاڻي مان نڪتل مڇي (جيڪا
 ٽٽڪندي رهي). بيقرار.
 ماهي گير: ص. مڇي جهليندڙ يا ماريندڙ. مٿاڻو.
 ماهيت: ث (ع) اصل مادو - جوهر - مغز. حقيقي
 وجود. حقيقت. اصليت - خصوصيت.
 ماهيڙو: ص. مينهنن ڌاريندڙ يا ڳيو. ماهيو کير
 وڪڻندڙ. مينهن جي ڏوڏ ڪندڙ.
 ماهيندو. ماهنڊو: ذ. پيار. سينگار لاءِ چڙپائي مال
 جي ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ لاءِ گهڻين ڳنڍين يا ڪوڏين وغيره
 جي پوڄ وارو رنگين ڳانو.
 ماهيو: ص. مينهن جو. (ذ) مينهنون.
 ماو: ث. ماڳ - هنڌ - جڙو.
 ماو: ذ (ع) پاڻيءَ - آب - جل - عرق.
 ماو: ث. اها عورت جنهن جڻيو هجي - والده - مادر -
 امڙ - آئي.
 ماو پيءُ: ذ. امان ابو - والدين.
 ماو چايو: ذ. ساڳي ماءُ مان ڄاول ڀاءُ.

مايت: ذ. عزيز - رشتيدار. سگڻو. (ماتڻيائي).
 ماتڻو: ص. ماتن جو. ورثي ۾ مليل.
 ماتڻي: ث. عزازت - قربت - رشتيداري. سگ.
 ماتڻي ڪرڻ: سگ ڪرڻ. عزازت ڳنڍڻ.
 سگاوڻي ڪرڻ.
 ماتڻجڻ: م. سمائجڻ - ماڻجڻ - ڪنهن شيءِ ۾
 ماڻجي وڃڻ.
 مائع. مائع: ذ (ع) پاڻي (پاڻي، کير، تيل وغيره).
 مائل: ص (ع) لاڙو رکندڙ - جهڪيل - نميل. لڙيل.
 متوجه. چاهيندڙ.
 مائل ٿيڻ: لاڙو رکڻ - جهڪڻ. راعب ٿيڻ. متوجه ٿيڻ.
 ماڻجڻ: م. سمائجڻ - ماڻجي وڃڻ.
 ماڻو: ذ. منائيءَ جو هڪ قسم - گهاتي ڪڙهيل کير
 مان ٺهيل مادو.
 ماڻو: ص (ع) ضربيل - ڌڪيل (عضو). بي
 حس - ساڻو.
 ماڻي: ث. ماءُ. ڏاڻي. ڪابه عورت. پوڙهي عورت.
 ماڻيو: ص. ماءُ جو (اولاد، جنهن جو پيءُ ٻيو هجي).
 (ث. ماڻيئي).
 ماڻي پاپ: ذ. ماءُ پيءُ. حاڪم. پاليندڙ.
 مايا: ث (سن) هنر - ڪاريگري. عقل - ڏاهپ.
 ڌن - دولت.
 مايو: ذ (ف. مائه) سرمايو - پونجي - موڙي. دولت.
 ذخيره. پيڙهر. اصلي مادو - جوهر - مغز. حقيقي
 وجود. مادو. مقدار.
 ماڻيدارو. مايه دارو: ص. وزني - ڳرو. تھرو.
 ڳردار. پيريل.
 مايه نازو: ص. فخر جو سبب.
 مايوس: ص (ع) نااميد - نراس. دل شکستو. ويڳاڻو.

مايوسي: ث. نااميدي. محرومي. نراسائي.

مباح: ص (ع) جائز- روا- حلال. شريعت مطابق جائز- درست. رهائيندو.

مباحثو: ذ (ع) بحث. سوال جواب. مناظرو. تکرار. مبادا: ظ (ف) خدا نه کري- متان ائين ٿئي. متان- شايد.

مبادلو: ذ (ع) بدلو- عيوض. مٽاستا- بدل بدل. مبارزت: ث (ع) لڙائي لاءِ نڪري اچڻ- جنگ- لڙائي- ويڙه.

مبارڪ: ث (ع) خوشخبري. وادائي- کير. مبارڪباد. مبارڪبادي: ث. وادائي- کير. خوشخبري. مبارڪ: ص (ع) برڪت وارو- سپاڳو- نيڪ- سعيد. پلارو- سگورو.

مبارڪي: ث. مبارڪ- کير- وادائي. مباحثت: ث (ع) جماع- همبستري. مبالغو: ذ (ع) حد کان وڌيڪ تعريف. ساراهه ۾ تمام گهڻو وڌاءِ. اجائي ڊيگهه.

مبالغو ڪرڻ: وڌاءِ ڪرڻ. وڌائي ڳالهه ڪرڻ. مبالغو: ذ (ع) هڪ ٻئي جي لاءِ پٽ پارائي وارو شرط. مبتدا: ث (ع) شروعات- آغاز- ابتدا. منيد. گرامر موجب جملي جو پهرين حصو.

مبتدي: ص (ع) شروع وارو. سيڪڙاڻ. نشون شاگرد. اوائل.

مبتلا: ص (ع) پڪڙيل- ورتل- جهليل. رڌل- قاتل. مصروف.

ميڏول: ص (ع) استعمال ڪيل. ڪم ۾ آندل. پلي ڪيل. ميرا: ص (ع) آجو- آزاد- چٽل. پاڪ صاف- بي عيب. مبرو: ذ. وڏو ماڻ. وڏو ماڻو (پٿڙين شين کي ماڻو لاءِ). (ث. مبري).

مبسوط: ص (ع) پڪڙيل- ٿلهيل ڪشادو- ويڪرو.

مبشرا: ص (ع) بشارت ڏيندڙ- خوشخبري ٻڌائيندڙ.

مبصرا: ص (ع) ڏسندڙ- جانچيندڙ. پارکو.

مبعوث: ص (ع) موڪليل- پيدا ڪيل. جيئرو ڪيل- جاڳيل.

مبلغ: ص (ع) جملي- ڪل- سڀ. انداز (رقم).

مبلغ: ص (ع) تبليغ ڪندڙ- پرچارڪ.

مبني: ص (ع) جنهن شيءِ يا ڳالهه تي بنياد رکيل هجي- بنيادي.

مبهم: ص (ع) منجهيل (ڳالهه)- گول مول. شڪي.

مبهوت: ص (ع) حيران- هڪو هڪو. واڙو.

مبين: ص (ع) ظاهر- آشڪار- صاف. نشانبر- چٽو- پڌرو.

مت: ث (سن) عقل- سمجهه- ٻڌ. ڏاهپ. هوش. صلاح- راءِ. نصيحت. سيڪت.

مت ڏيڻ: عقل ڏسڻ. سيڪت ڏيڻ.

مت ڪسجڻ: سمجهه وڃڻ- عقل مارجڻ. هوش وڃائڻ.

متيون منجهڻ: حوصلو خطا ٿيڻ- حواس گم ٿيڻ. واڙو ٿيڻ.

مت: ذ (سن) پوڄا. ڌرم- مذهب. عقيدو. پنت.

متابع: ص (ع) تابع. پيروي ڪندڙ.

متابعت: ث (ع) پيروي. فرمانبرداري- اطاعت.

مٽائڻ: ص (ع) اثر قبول ڪندڙ- اثرپذير. اثر ڪندڙ- اثرائتو.

مٽاخير: ص (ع) پٺيان ايندڙ- پڇاڙي وارو- آخري. جديد.

مٽاخرين: ذ (ع) پڇاڙي واري زماني جا ماڻهو. هلندڙ دور جا ماڻهو.

متارو: ص. بدن ۾ پيرل- ٿلهو (چوڀايو). سگهو. (ث. متاري).

مُتَاسِفُ: ص (ع) افسوس ڪندڙ- ڏک ڪندڙ. غمگين- ڏڪارو.

مُتَاعُ: ذ (ع) مال اسباب- آڻاڻو- پونجي. سوداگريءَ جو مال.

مُتَانُ: ظ. نه- بلڪل نه- مَچُن. شايد- جيڪر. مُتَانَتُ: ث (ع) سنجيدگي. پختگي. خيالن جي پڪائي. مُتَاهُ: ذ. هڪ قسم جو پڪي.

مُتَبَادَلُ: ص (ع) عيوض ۾- بدران آيل. بدل سدل. مُتَاسَا ۾ آيل.

مُتَبَرِكُ: ص (ع) پاڪ- صاف. مقدس. برڪت وارو. معزز. سڳورو.

مَتَ پِيْدُ: ذ (سن) اختلاف. اختلاف راءِ. مُتَعَارِبُ: ص (ع) هڪ ٻئي سان وڙهندڙ- لڙائي ۾ ڳنڍيل. مُتَّحِدُ: ص (ع) اتحاد رکندڙ- متفق- ٻڌيءَ ۾. گڏيل- هڪ ٿيل.

مُتَحَرِّكُ: ص (ع) حرڪت ڪندڙ- چُرندڙ. مُتَّحَمِلُ: ص (ع) بردبار- ڳنڀير- سنجيدو. برداشت ڪندڙ. سهندڙ.

مُتَحَيِّرُ: ص (ع) حيران- عجب ۾. هڪو هڪو- واڙو. مُتَدَاوِلُ: ص (ع) واري واري سان آيل- هٽو هٽ پهچندڙ (حديث جو اصطلاح). هلندڙ- رائج. عام- رسمي.

مُتَذَبِّذُ: ص (ع) ٻڌتر ۾. ۾ چٽو- ڳڻتيءَ ۾. مُتَذَكِّرُ: ص (ع) ذڪر ڪيل- بيان ڪيل. ڄاڻايل. مُتَرَادِفُ: ص (ع) هر معنيٰ (لفظ).

مُتَرَجِّمُ: ص (ع) ترجمو ڪندڙ. مُتَرَدِّدُ: ص (ع) فڪر مند. بيقرار. ڳڻتيءَ ۾- ٻڌتر ۾. انڪاري.

مُتَرَشِّحُ: ص (ع) ظاهر- پڌرو. مُتَرَكُو، مُتَرَكُو: ذ (ع) ڪلين ڪوڪن نوڪن

جو اوزار- هٿوڙو.

مُتَرَڪِي: ث. ننڍو مترڪو.

مُتَرَوِّكُ: ص (ع) توڪ ڪيل- ڇڏيل. اهو لفظ جيڪو اڳ استعمال ٿيندڙ هجي پر موجوده ٻوليءَ ۾ ڇڏيو ويو هجي.

مُتَزَلِّزُ: ص (ع) ڏڏندڙ (زلزلي ۾). ڏڪندڙ.

مُتَسَاوِي: ص (ع) هڪ ٻئي جيترا.

مُتَشَابِهُ: ص (ع) هر شڪل- هڪ جهڙو. ساڳيو- هُوبهو.

مُتَشَابِهَاتُ: ث (ع) ڪلام پاڪ جون اُهي آيتون جن جي معنيٰ خدا تعاليٰ کان سواءِ ٻيو نٿو ڄاڻي.

مُتَشَرِّعُ: ص (ع) شريعت جو پابند- پڪو ديندار.

مُتَشَكِّرُ: ص (ع) شڪر ادا ڪندڙ- شڪرگذار- ثوراثو.

مُتَشَكِّي: ص (ع) شڪ وارو- شڪ ڳاڙو. گرامر ۾ 'زمان ماضي مُتَشَكِّي'.

مُتَصَادِمُ: ص (ع) هڪ ٻئي سان ٽڪرجندڙ- ٺهڪندڙ.

مُتَصَرِّفُ: ص (ع) ڪم ۾ آڻيندڙ- قابض. مالڪي رکندڙ- قبضيدار.

مُتَصَرِّفِي: ث. مالڪي- قبضيداري. ملڪيت.

مُتَصِلُ: ص (ع) ويجهو- لاڳو- ڳنڍيل. نزديڪ. لاڳيتو.

مُتَفَادُ: ظ (ع) اُٻڙ- خلاف- برعڪس.

مُتَعَارِفُ: ص (ع) هڪ ٻئي جا واقف- ڄاڻو سڃاڻو.

سڃاتل- واقفڪار. نالي وارو- مشهور.

مُتَعَدِّدُ: ص (ع) ٿورا- ڳاڻ ڳڻيا- چند- ڪجهه.

گهڻا- ڪيئن- بيشمار.

مُتَعَدِّي: ص (ع) وڇڙندڙ (مرض).

مُتَعَصِّبُ: ص (ع) مذهب يا قوم جي گلا ڪندڙ-

تمصب رکندڙ. تعصبي- ڪٽر.

مُتَعَفِنُ: ص (ع) بانسي- ڪنو- بدبودار.

- مُتَعَلِّقُ: ص (ع) تعلق رکندڙ - لاڳاپيل - وابسته. واسطو رکندڙ.
- مُتَعَلِّمُ: ص (ع) تعليم وٺندڙ - شاگرد - طالب علم.
- مُتَمَوِّذُ: ذ (ع) شيعه فرقي ۾ مقرر وقت لاءِ نڪاح.
- مُتَعَيِّنُ: ص (ع) ڪنهن ڪم تي مقرر - مقرر ڪرڻ - سڏينيل. نامزد - مقرر.
- مُتَعَيِّرُ: ص (ع) هڪ حالت مان ٻيءَ ۾ بدلاجندڙ. بدليل. حيران - واڙو. گهبرائيل.
- مُتَقَرِّقُ: مُتَقَرِّقُهُ: ظ (ع) جدا جدا - الڳ الڳ. تڙيل پکيڙيل. چڙوچڙ - منتشر.
- مُتَقَرِّقَاتُ: ذ (ع) جدا جدا شيون. حساب ڪتاب جون مختلف رقمون.
- مُتَفِقُ: مُتَفِقُهُ: ص (ع) اتفاق ڪندڙ. يڪراءِ - هم خيال. شامل - گڏا - مليل.
- مُتَفَقِّينُ: شامل راءِ ٿيڻ - يڪ صلاح ٿيڻ.
- مُتَفَكِّرُ: ص (ع) فڪر مند. غمگين. گھڻي ڪندڙ.
- مُتَقَافِي: ص (ع) گهرندڙ - طلب ڪندڙ.
- مُتَقَدِّمُ: ص (ع) اڳيان وڌندڙ. اڳواڻ. اڳرائي ڪندڙ.
- مُتَقِي: ص (ع) پرهيزگار - عبادتگذار - پاڪباز. گناهن کان بچندڙ. خدا کان ڊڄندڙ. شرع جي خلاف ڪمن کان پاسو ڪندڙ.
- مُتَكَبِّرُ: ص (ع) تکبر ڪندڙ - مغرور - هنيو. خود پسند.
- مُتَكَلِّمُ: ص (ع) ڳالهائيندڙ. تقرير ڪندڙ. علم ڪلام جو ماهر.
- مُتَلِّ: ص. پريور - پريل - ڊڪيل (باه). ڪاوڙيل.
- مُتَلَاشِي: ص (ع) تلاش ڪندڙ - ڳولائو.
- مُتَلَوْنُ: ص (ع) رنگ بدلائيندڙ. ڦرندڙ گهرندڙ. هڪ ڳالهه تي نه بيهندڙ. غير مستقل مزاج.
- مُتَمَكِّنُ: ص (ع) جاءِ وٺندڙ - قرار وٺندڙ. ٿانڪو.
- مُتَمَنِّي: ص (ع) خواهشمند - گهرجائو - آساتو. تما رکندڙ - آرزومند.
- مُتَمَوِّلُ: ص (ع) امير - دولتمند - مالدار.
- مُتَنُّ: ص (ع) ڪتاب جي اصل عبارت.
- مُتَنَازِعُ: ص (ع) جهيڙي ۾ - اختلافي.
- مُتَنَاسِبُ: ص (ع) تناسب رکندڙ. هڪ ساريڪو. مناسب - موزون.
- مُتَنَبِّهُ: ص (ع) تنبيهه ڪيل. آگاه - خبردار.
- مُتَنَفِّرُ: ص (ع) نفرت ڪندڙ. بيزار - ڌڪاريندڙ.
- مُتَنَفِّسُ: ص (ع) ساهوارو - جاندار. ماڻهو - بشر.
- مُتَوِّ: ذ (سن) مت - عقيدو. مذهب. اصول. قاعدو. فرقو.
- مُتَوَاتِرُ: ظ (ع) هڪ ٻئي پٺيان - لاڳيتو - مسلسل.
- مُتَوَازِنُ: ص (ع) وزن ۾ برابر. وزنائتو - پورو پٺو.
- مُتَوَالُو: ص. نشي ۾ آلهوٽ - مخمور - مدهوش. مستيءَ وارو - مست - چريو. خفقاني.
- مُتَوَجِّهُ: ص (ع) توجهه ڪندڙ - ڌيان ڏيندڙ. مائل. هڪ متو.
- مُتَوَجِّهَ ڪرڻ: ڌيان چڪائڻ.
- مُتَوَسِّطُ: ص (ع) وچ جو - وچ وارو - وچون - وچولو - درميانو، پورو پٺو.
- مُتَوَطِّنُ: ص (ع) رهاڪو - رهندڙ - باشندو.
- مُتَوَلِّي: ص (ع) مئل - گذاري ويل - فوتي.
- مُتَوَقَّعُ: ص (ع) توقع رکندڙ - اميد رکندڙ - اميدوار - آسرو رکندڙ.
- مُتَوَكِّلُ: ص (ع) توڪل تي رهندڙ - پروسو ڪندڙ. خدا تي ڀاڙيندڙ. رضا تي راضي رهندڙ - توڪلي.
- مُتَوَلِّي: ص (ع) انتظام ڪندڙ - جائداد يا وقف جو

نگران. والي.

مَتِ هِيڻ: ص (سن) جنهن جو عقل ڪسجي وڃي-
مت- ڪٽل- بي عقل.

مَتِي: ٺ. مهينو. تاريخ- ٿٺ.

مَتِيرو: ڏ. چيڙ. قد جو بندرو- ڪوتاهه قد.

مَتا: ٺ. مٿاهين- مٿاڇرو. مٿين سطح. مٿيون پاسو.

مَتا خَرچ: ڏ. مٿيون خرچ. ريزڪي خرچ. اتفاقي
ضرورت وارو خرچ.

مٿاڇرو: ڏ. مٿين سطح- مٿيون حصو. (ص)
سطحي- نالي مٿان. مٿيءَ دل سان. سَرسري.

مَتا ڪُٽ: ٺ. مٿو هڻڻ- مغزماري. جفاڪشي-
سخت محنت. جاکوڙ. ڪشالو. ڪوشش.

مَتا ڪُٽ ڪرڻ: ڪوشش ڪرڻ. جاکوڙ ڪرڻ.
بيحد سرجوشي ڪرڻ.

مَتاميڙ: ٺ. گهوٽ ڪنوار کي لائون ڏيڻ جي رسم-
شادي- وهانءَ.

مَتان: ڄ. مٿي کان- مٿي وٽان. چوٽيءَ کان. شروع
کان. مٿي- وڌيڪ- زياده.

مَتان پوڻ: اوچتو ڪڙڪڻ. موقعي تي رسڻ.

مَتان ويهڻ: سنڀال ڪرڻ. نظرداري ڪرڻ.

مَتانگرو: ص. وڏو- اوچو. مٿانهون.

مَتانهون. مٿاهون: ڄ. مٿي- بلند- اوچو. اعليٰ.
اڳرو. (ٺ. مٿانهين).

مَتانهين. مٿاهين: ٺ. بلندي- اوچائي. وڏائي-
بزرگي- عظمت. چاڙهڻ- چاڙهي.

مَتڪي: ٺ. اصل رقم تي ڏنل واڌو رقم. واڌي.

مِٺن: ڏ (سن) هڪ برج جو نالو- جوا.

مَتو: ڏ. سِر. پيشاني- نراڙ. مغز. ڪوپري. مٿانهون
ڀاڱو- مٿيون حصو. منڊ.

مَتا مونا هڻڻ: ڪوشش ڪرڻ- ڪشالو ڪرڻ.

مَتو ٻڌڻ: خوشامد ڪرڻ.

مَتو پڇڻ: سخت سزا ڏيڻ.

مَتو ٻڌائڻ: بيزار ڪرڻ- تنگ ڪرڻ. ورجائڻ.

مَتو ٽيڪڻ: سجدو ڪرڻ. پيش پوڻ. سلامي پوڻ.

مَتو ڌوئڻ: وهنجڻ- غسل ڪرڻ. تڙ ڪرڻ.

مَتو ڏيڻ: مٺهن ڏيڻ- سامهون لڳيڻ. هٿ ڳنڍيڻ.
مقابلو ڪرڻ.

مَتو ڦِرڻ: ڀنواڻي اچڻ. وڏائي ٿيڻ. چريو ٿيڻ.
بتال ٿيڻ.

مَتو ڪُوڙڻ: دلبو ڏيئي ٿرڻ.

مَتو ڪائڻ: گهڻو ڳالهائڻ. بيزار ڪرڻ- اجائي بڪ
ڪري ورجائڻ.

مَتو ڪپائڻ: غور ويچار ڪرڻ. ڪاپارو ڪرڻ. سمجهڻ
جي ڪوشش ڪرڻ.

مَتو لڪائڻ: اجهي ۾ اچڻ. پناهه وٺڻ. رهائش
اختيار ڪرڻ.

مَتو وڃڻ: سِر وڃڻ. گم ٿيڻ. رڳي وڃڻ. نقصان
پهچڻ. آزار ۾ پوڻ.

مَتو هڻڻ: ڪوشش ڪرڻ. مغز ڪپائڻ. بحث ڪرڻ.
سمجهائڻ. اجايو ڳالهائڻ.

مَتِي اڳهاڙو: ص. بيحيا- بيشرم. رولو. بي
تنگو. لونيو.

مَتِي تي چاڙهڻ: گستاخ ڪرڻ- حجتي ڪرڻ.
دادلو ڪرڻ.

مَتِي تي ڪڍڻ: پاڻ تي هموار ڪرڻ. ذميداري قبول
ڪرڻ. برداشت ڪرڻ.

مَتِي چانء ڪرڻ: عارضي چير اڏي اجهو وٺڻ.
(عورت) مڙس ڪرڻ.

مٽي ميرو: ص. غسل کان سواءِ - ناپاڪ - پليت -
جُنبِي. (ث. مٽي مبرِي)

مٽي: ظ. مٽ تي - مٽيرو. مٽانهون - مٽيون. بالا.
اوچو - اعليٰ. بلند. گهڻو - زياده - وڌيڪ.

مٽيرو: ص. وڏي مٽي وارو. بهادر - سورهيه. سردار -
اڳواڻ. وڏي رتبي وارو.

مٽيون: ظ. مٽان وارو. اُتاهون - بلند. وڌيڪ.

مٽَ، مٽِي: ث. بدل - تبديلي.

مٽَ: ظ. برابر - جيڏو. مٺل. هڪ جهڙو. هڪ
جيترو. جوڙجيس. ثاني. عيوض - بدلي.

مٽ هجڻ: برابر هجڻ. ثاني هجڻ. نهڪي اچڻ.

مٽَ: ذ. پاڻي رکڻ لاءِ ٺڪريا ٽامي وغيره جو ٺهيل
وڏو ٿانءُ.

مٽَ، مٽِي: ث. ڳل - رخسار.

مٽون ٺوڪڻ: ڳل سڄائڻ - ڪاوڙجڻ.

مٽَ: ذ (سن. مٽر) مائٽ - عزيز - رشتيدار - سگهڻو.
دوست. (ص) پنهنجو - ويجهو - سڳو.

مٽَ (مٽر): ذ (سن. مٽر) پيشاب - ناڙاچوڙ - ريلو.

مٽ اورانگهه: (طنز) جرات ٿيڻ.

مٽ مٽ: ڊپ کان پيشاب نڪرڻ. ڊڄڻ - خوف کائڻ.
ڪَن هڻڻ.

مٽ مٽ: ث. برسات جي ٻوند ٻوند - ٿڌو ٿڌو.

مٽا سٽا: ث. بدل سڌل - واري ڦيري. ڏي وٺ.

مٽا سٽا ڪرڻ: بدل سڌل ڪرڻ. هڪڙي شيءِ
ڏيئي ٻي وٺڻ.

مٽانگو: ذ. مٽ هائو. وچائو. مٿانو.

مٽائڻ: م. بدلائڻ - مٽاستا ڪرڻ. پيچائڻ (ريو).

مٽائڻ: م. ڊاهڻ. تباھ ڪرڻ. ميسارڻ. نابود ڪرڻ.

مٽائڻ: م. پيشاب ڪرائڻ (ٻار يا بيمار کي).

مٽجڻ: م. بدلجڻ. تبديل ٿيڻ. ڪاوڙجڻ. ضد ڪرڻ.
ريو ڪليو ٿيڻ (ريزگاري ٿيڻ).

مٽجڻ: م. ڊهڻ. تباھ ٿيڻ. ميسارجڻ.

مٽڙ: ذ. اناج جو هڪ قسم (جنهن جي وڻ ٿئي ۽ ان
جي ڦرين ۾ داڻا ٿين. جن کي ٿري ڊال ٺاهين).

مٽڙ: ذ. هڪ قسم جي اناج جو ڊاٺو. چوڀائي جي
ڳچيءَ ۾ ٻڌڻ جي چڙي.

مٽري: ث. مٽرن جون ڦرينون - ڏڏڙي.

مٽڪڻ: م. ناز سان هلڻ - لاڏ سان هلڻ.

مٽڪو: ذ. ننڍو مٽ.

مٽڪو: ذ. ڪاغذن جو بندل. (ص) بُت ۾ پيريل -
متارو. تلهو پٿر.

مٽڻ: م. لنگهڻ - گذرڻ - لنگهي وڃڻ - اُڪرڻ.
بدلڻ - ڪليو ڪرڻ (ريو). ڪاوڙجڻ - چڙڻ.

مٽي وڃڻ: لنگهي وڃڻ - گذري وڃڻ.

مٽڻ: م. ڊهڻ. ميسارجڻ. تباھ ٿيڻ. ڦٽڻ.

مٽڻ: م (سن. مٽر) پيشاب ڪرڻ - ريلو ڪرڻ.

مٽو: ص. ذري ذري پيشاب ڪندڙ. ڊڄڻو - بزدل.
(ث. مٽِي).

مٽو: ذ. يڪو (بندل، رقم، ملهه). ڪاغذن جو تھو.
ٺيڪو - مقاطعو.

مٽِي: ث. ننڍو مٽ. درگاه يا مڪان تي رکيل مٽ.

مٽِي: ث. خاڪ - ڌوڙ. رک. زمين - ڌرتي. خمير -
سرشت. مائتي - عزازت. سڱ سڱاوتي.

مٽي ٿيڻ: خاڪ ٿيڻ - ڌوڙ ٿيڻ. برباد ٿيڻ.

مٽي مردار ٿيڻ: خوار خراب ٿيڻ. دريدر ٿيڻ.
بدنام ٿيڻ.

مٽي چاڙهڻ: توله ڪرڻ. بدن جو ماس وڌڻ.

مٽي ڪرڻ: ڌوڙ ڪرڻ. ڦٽائڻ - تباھ ڪرڻ. ساڙي

رڪ ڪرڻ.

مٽي ۾ ملائق ٿ. برباد ڪرڻ - تباھ ڪرڻ. دٺن ڪرڻ.

مٽي ماٿي ٿ. عزازت - رشتيداري. سڳاوتي.

مٽي گھٽ ٿ. هڪ قسم جو پسارڪو وڪر.

مٽ ٿ. ذ. خام ڌاتو - ڪچو ڌاتو. سون چاندي ۾ پيل

ٿامو وغيره - ڦيٽ - جوڙو. ميل - ڪس. جهوپڙي.

هندو فقيرن جي جهوپڙي. ڌرمي اسڪول - پائشالا.

مٽ گھرو ٿ. بدخواه - بُرائي چاهيندڙ - بدنيت.

(ٿ. مٽ گھري).

مٽ ٿ. مٺاڻ - شيريني. مٺاڻ جو احساس.

مٽ زيانو ٿ. مٽو ڳالهائيندڙ - شيرين گفتار.

مٽ لوڻو ٿ. مٽ گھٽ لوڻ وارو - قدرتي ٿڪو.

مٽ محبت ٿ. قرب - پيار. پيار وارو سلوڪ.

مٽ ٿ. مٽ. مٽ. پيڙيل مٽ. هڪ هٿ ۾ آيل

اناڇ وغيره. مٽ ۾ آيل گاه جو مڇو. هٿيو - دستو - ڳن.

مٽ پيڙو ٿ. مٽ. ڪنجوس - شور - مرچوٺ.

مٽ پيڙو ٿ. ڪنجوسي ڪرڻ.

مٽ هٿن ٿ. مشتزني ڪرڻ.

مٽ ۾ اڇو ٿ. قابو ٿيڻ - وس ۾ اڇو. قبضي ۾ اڇو.

مٽيون پري ڏيڻ ٿ. فراخ دلي سان ڏيڻ. سخاوت

ڪرڻ. بي حساب ڏيڻ.

مٺاڻ ٿ. مٺاڻ ٿ. مٺاڻ - شيريني - حلاوت. مٺو

سواد. ڪنڊ. ڳڙه وغيره. مٺائي.

مٺاڻجڻ ٿ. مٺاڻ جو سواد وٺڻ. مٺاڻ تي هري

پوڻ. هڙڻ.

مٺائي ٿ. حلاوت جي جون ٺاهيل مٺيون چيزون (حلوو،

لڏون، ماڻو وغيره).

مٺائي ورهائڻ ٿ. اميد پوري ٿيڻ جي خوشيءَ ۾ ڪا

مٺي شيءِ تقسيم ڪرڻ.

مٽو ٿ. مٺو - شيرين. پيارو. دل گھرو. (ٿ. مٽي).

مٽي ٿ. مٺي - چمي. جوئر جو هڪ قسم.

مٽيو ٿ. مٺي، اٽي، چيٽي، رڌل ساڳ وغيره جو پيڙو.

مٽيون ٿ. ٿڪ لاهڻ لاءِ جسم تي آهستي آهستي

هنيل مڪڙيون.

مٽو ٿ. مٺو - پيارو - ڍولڻ.

مٽو ٿ. مٺو - ڪچو - خام. خراب - بُرو. ڪوتو - ڪوڙو

(ڌاتو، سڪو وغيره). ڦيٽ پيل سون. (ٿ. مٺي).

مٽو گھرو ٿ. گھٽ پائڻ. ڏڪارڻ. بدخواهي ڪرڻ.

مٽو ٿ. مٺو - شيرين. لذيت. (ٿ. مٺي).

مٽو پٽ ٿ. ڳڙ يا ڪنڊ جي چاش ۾ رڌل پٽ - تهري.

مٽو تيل ٿ. ڏ. سرڻه جو تيل.

مٽي چري ٿ. ظاهر ۾ دوست پر اندر ۾ دشمن.

مٽو ٿ. مٺو - طوطو - چٿون. (ص) شيرين گفتار - مٺو

بوليندڙ. پيارو - دلبر.

مٽو ٿ. مٺو - مٺل - موڙل. اڙيو - ڦاٽو. ورتل - ڪڪ -

بيزار. خفي. مصيبت ۾ پيل. ڏڪارو. ندورو - نياڳو.

(ٿ. مٺي).

مٺي ٿ. مٺي - سڪر - مٽي. ذاتي ۾ مٺاڻ واري.

مٺي ڪائي ٿ. هڪ قسم جو پسارڪو وڪر.

مٺيان ٿ. ٿ. ڪاوڙ - چڙ - غصو. خار. سوڳ.

بچان - ڏڪار.

مٺيان لڳڻ ٿ. ڪاوڙ لڳڻ. چڙڻ. بچان ٿيڻ.

مٺيو ٿ. ڏ. ڪنهن اوزار جو مٺ ۾ جهلڻ وارو حصو -

هٿيو - ڳن - دستو. جنڊ جو هٿيو. هر جو هٿيو.

چيٽي، مٺي وغيره جو هٿ ۾ اڇو جهڙو پٺوڙو - مٽيو.

مٺال ٿ. ذ (ع) نظير - تمثيل. مشابھت. نمونو.

ڪهاوت - چوڻي.

مثالي ٿ. مٺو نموني جهڙو. مانند.

مُجاوَرُ: ذ (ع) مجاور (کنهن درگاه يا مزار جو سنڀاليندڙ ۽ بهاري وغيره ڪندڙ. مُجاهِدُ: ذ (ع) ڪوشش ڪندڙ. ڪافرن سان جهاد ڪندڙ.

مُجاهِدو: ذ (ع) ڪوشش. رياضت- نفس ڪشي. ڪافرن سان لڙائي- جهاد.

مُجاهِدِين: ذ (ع) 'مجاهد' جو جمع.

مَجْبُورُ: ص (ع) لاچار- بيوس- عاجز.

مَجْبُورًا: ظ. لاچاري حالت ۾- بيوسيءَ ۾.

مَجْبُور ڪرڻ: لاچار ڪرڻ- بيوس ڪرڻ. ستائڻ- تنگ ڪرڻ.

مَجْبُورِي: ث. عاجزي- بيوس- لاچاري.

مُجْتَمِعُ: ص (ع) گڏ ٿيل- جمع ٿيل.

مُجْتَهِدُ: ص (ع) ڪوشش ڪندڙ- جدوجهد ڪندڙ.

صحيح راه پيدا ڪندڙ. منڪرن سان جهاد ڪندڙ.

ڪتاب الاهي ۽ سنت جي حوالن سان مذهبي مسئلا

فيصلا ڪندڙ. (ذ) 'شيعن' جو فقيه.

مُجَدِّدُ: ص (ع) نئين سر پيدا ڪيل- نئون ڪيل.

نئون- جديد.

مُجَدِّدُ: ص (ع) تجديد ڪندڙ. پراڻي کي نئون ڪندڙ.

مَجْدُوبُ: ص (ع) جذب ڪيل- چڪيل. خدا جي

محبت ۾ غرق. مست. بيهوش. چريو.

مُجْرَأُ: ص (ع) جاري ڪيل. وهندڙ. حساب ۾ آندل.

(ذ) ادائگي (رقم جي).

مُجْرَأُ: ص (ع) حساب ۾ لڳائڻ. ادائگي ڪرڻ.

مُجْرَأِي: ث. ادائگي (رقم جي).

مُجْرَأِي: ص (ع) چوٽ ڏيڻ. رهيل رقم جو حساب ڏيڻ.

مُجَرَّبُ: ص (ع) تجربو ڪيل- آزمائيل. ڪارگر-

مؤثر- اثرائتو.

مٿانوَ: ذ (ع) جسم جو هڪ حصو- نھائين- مٿانگو. مُثَبَّتُ: ص (ع) جنهن ۾ انڪار نه هجي. جنهن ۾ ڪم جو ٿيڻ هجي. تصديق ڪيل- لکيل. مقرر ٿيل. ثابت ٿيل.

مِثْلُ: ذ (ع) مٿل (چوڻي- پهاڪو. نقل.

مِثْلًا: ظ (ع) جهڙو- جيئن- وانگيان- مانند. مشابه.

مِثْلًا: ظ (ع) جئن ته- جهڙيءَ طرح.

مُثَلَّثُ: ذ (ع) ٽڪندو.

مُثَمِّنُ: ذ (ع) اٺ ڪندو- هشت پهلو. اٺن مصراعن وارو بند.

مُثَنِّي: ص (ع) هيٺو- پٿو. به ٽڪر. (ث) نقل. پيو نقل.

مَثْنَوِي: ث (ع) خاص وزن واري طويل نظم جو هڪ قسم (جنهن جي هر شعر جو قافيو جدا ٿئي. مثنوي

عام طور ستن بحرن ۾ چئي وٺي آهي).

مَظْهَرُ: ذ. وجهه- ڏاء- موقعو. بلو. حيلو.

مُجَادِّلُو: ذ (ع) لڙائي- جنگ. جهيڙو- تڪرار.

مَجَازُ: ص (ع) اختيار ڏنل- جائز.

مَجَازُ: ذ (ع) جنهن جي اصليت نه هجي. حقيقت جي آبهڙ. حقيقي کان سواءِ استعمال ڪيل ٻي معنيٰ (جئن اک اصل ۾ چشم آهي، پر مجازي معنيٰ نظر، دورانديشي وغيره).

مَجَازًا: ظ (ع) فرض ڪري ورتل. قانونا.

مَجَازِي: ص (ع) فرضي- غير حقيقي. مصنوعي- بناوٽي.

مَجَازُ: ذ. مزاج- خاصيت. وڌائي. نغرو.

مَجَالُ: ث (ع) طاقت- وس- اختيار. پهچ- رسائي- پچندي.

مَجَالِسُ: ث (ع) 'مجلس' جو جمع.

مُجَامَعَتُ: ث (ع) جماع- همبستري.

مَجَرَدَ: ص (ع) اڪيلو- چڙو. ڪنوارو. آزاد. تارڪ الدنيا.
مَجَرِمَ: ص (ع) ڏوهاري- قصور وار- گنهگار- ڏوهي.
مَجْرُو: ذ (ع) ادب سان سلام. ناچ گاني جي محفل.
ناچ گانو. مجرو. (ذ) (سنڌي) انعام. شاباس. (سنڌي)
اصطلاح مجرو اٿئي = شاباس اٿئي! واه واه سَرسِي
ڪٿي اٿئي!

مَجْرُو پَر: سلام پَر. محفل ۾ ناچ ڪرڻ.
مَجْرُو: ص (ع) زخمي- گهايل- ڦٽيل.
مَجْسِمَ: ص (ع) جسم وارو. ڳرو. ٿلهو.
مَجْسَمُو: ذ (ع) بُت- بوتو- صنم. بدن- جسم.
مَجَلَا: ص (ع) چمڪايل- صاف ڪيل.
مَجَلَدَ: ص (ع) جلد چڙهيل.

مَجْلِسَ: ث (ع) ويهن جي جاءِ- بينڪ. ڪچهري.
بزم- سڀا. ڪائونسل. ڪانفرنس. شهداءِ ڪريلا جي
مانڊ جي مجلس.
مَجْلِسَ شُورِي: ث. انتظام لاءِ صلاح مصلحت
ڪندڙ جماعت.

مَجْلِسَ ڪَرڻ: رهائ ڪرڻ- ڪچهري ڪرڻ. دعوت
ڪرڻ. محفل ڪرڻ.

مَجْلِسِي: ص. صحبتي. ڪچهريءَ ۾ وهندڙ- ساٿاري.
مَجْمَعُ: ذ (ع) انبوه- ڀيڙ- هجور.
مَجْمَلُ: ص (ع) مجموعي طور. اختصار- تَت.
مَجْمُوعُو: ذ (ع) ذخيرو. ڪليات. ميڙ- هجور.
مَجْمُوعِي: ص. جملي- سڀ.

مَجْنُونُ: ص (ع) چريو- ديوانو. عاشق.
مَجْزُو: ص (ع) تجويز ڪيل- رٿيل.

مَجْوسُ: ذ (ع) آتش پرست- گبر. زردشت جو پوئلڳ.
مَجُوسِي: ص. آتش پرست- گبر- مجوس.

مَجْهُولُ: ص (ع) اڻ ڄاتل- غير معروف. سُست.

ڪاهل- نڪمو. بيوقوف.

مُجِيبُ: ص (ع) سڏ اونائيندڙ. قبول ڪندڙ. خدا
تعالٰي جو هڪ صفاتي نالو.
مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ: ذ. دعائون يا عرض قبول
ڪندڙ- خدا تعاليٰ.

مُجِيبِي: ص. ننڍي هوندي کان واقف. عيبن ثوابن
کان واقف. گهاٽل مائل. حال پاڻي. حال محرم- رازدار.
مُجِيرِي: ص (ع) مُجِيرَ زمين جو مالڪ. ناري يا هُڙي
جو ڌڻي. زميندار.

مَجُو: ص. آرسِي- ٽوٽي. ڪم چور. زال جو مطيع-
زن مريد. گيدي- بي همت.

مُج (ث). مُج: ذ. سر جي ڪانن جون گلون (جن
کي ڪٿي ستي واڻ ناهجي). گاهه جو هڪ قسم.
مجي پلي جي سنهن ڪنڊن وارو حصو.

مُج ڪَرڻ: ذريون ذريون ڪرڻ. ماري ڪٽي ناس ڪرڻ.
مُجائِي: م. قبول ڪرائڻ- هائوڪار ڪرائڻ.

مِجائِي چڏڻ: قبول ڪرائڻ. مطيع ڪرڻ.
مِجَءُ: ث. مِجڻ جي حالت. قبوليت. اقرار. اعتقاد.
فرمانبرداري. اطاعت.

مِجَتُ: ث. هڪ قسم جو پسارڪو وکر.
مِجَرُ: ذ. ڪنڊي وڻ جو پُور يا ڳل.

مِجَرُ: م. قبولڻ. قبول ڪرڻ. باسن- اقرار ڪرڻ.
وسهڻ- اعتبار ڪرڻ. اطاعت ڪرڻ. تسليم ڪرڻ.
قائل ٿيڻ. راضي ٿيڻ. تابع ٿيڻ. اعتقاد رکڻ. بجا
آڻڻ (حڪم).

مِجڻ جوڳو: ص. قابل اعتبار.
مِجُ: ذ. وڏي باهه- گهڻي باهه. ڀيڙ ڪري ٻرندڙ وڏي
باهه. باهه جو آڙاهه.

مِجُ مَچائڻ: وڏي باهه ٻارڻ.

مُٺُڙُ ڏ. مُٺُ ۾ آيل گاه وغيره جو انداز- مڇو. توري
انداز ۾ ماڻهن جو ميڙ. مُٺُ ۾ آيل وارن جي چڱ.
مَٺَافُڙُ ۾. برپا ڪرڻ. وڌائڻ- زور وٺائڻ. رچائڻ.
پڙڪائڻ. ڏکائڻ- ٻارڻ (باه).
مُٺُڪو. مُٺُڪو ڏ (ترڪي) جوابدار طرفان
ڪنهن ڪم نه ڪرڻ جو اقرار نامو. قبوليت. تورن
ماڻهن جو ميڙ.
مِٺُڪائڻ ۾. چنڻ (اڪيون). جلدي جلدي اڪيون
چنڻ. ملائڻ (وات). کائڻ وقت وات مان مڇُ مڇُ جو
آواز ڪڍڻ. آهستي آهستي کائڻ.
مِٺُڪڻ ۾. آهستي آهستي روئڻ. چنڻ (اڪيون).
مَٺُلو ۾. انگلي- نغريلو. لاڏلو. ريجالو. چلولو.
مَٺُڻ ۾. وڌڻ. ٿلهو ٿيڻ. پڙڪڻ- ڏڳڻ. ڏکڻ (باه).
جوش کائڻ.
مَٺُڻي مڙس ٿيڻ ۾ بالغ ٿيڻ. جوان ٿيڻ. پنهنجيءَ وارو ٿيڻ.
مَٺُڻ ڏ. تڏڻ يا وارن جو مڇُ. مُٺُ ۾ آيل سَٺُ جو ويڙهو.
مَٺُڻ ڏ. وڏي مَٺُڻي.
مَٺُڻ ٺ. مٿئين ڇَٻَ جا وار- شهر.
مَٺُڻ ۾. وڌيڪ مڇڻ وارو.
مَٺُڻ پٽڻ ۾ سخت سيڪت ڏيڻ.
مَٺُڻ وٽڻ ۾ نخر ڪرڻ.
مَٺُڻ ۾. ڪپائڻ- وڌائڻ. وڌي ڌار ڪرڻ. مڇو ڏيڻ.
مَٺُڻ ڏ. هڪ قسم جو مشهور اڏامندڙ جيت (جيڪو
ماڻهن ۾ جانورن جو رت پئي. مڇر جي چڪ مان مليريا ٿئي).
مَٺُڻ ڏ. مڇر کان بچاءَ لاءِ جاري- مهاري.
مَٺُڻ ۾. مڇر ۾. سخت ڪاوڙ ۾ اچڻ. ڪاوڙ ۾
هوش وڃائڻ. ضد تي چڙهڻ.
مَٺُڻ ٺ. سنهي مڇي. گهر جي جهال ۾ لڳل مڇي
جهڙو ذرو. ناچو عورت. رنڊي- فاحشه.

مَٺُڻ ۾. مٿان.
مَٺُڻ ۾. ڪاٺيءَ وغيره کي وڌڻ- ڪپڻ. وڌڻ جو
سندو وجهڻ- ٽڪو ڏيڻ. ٿلهي ڪاٺي کي چل ڏيڻ.
مَٺُڻ ڏ. ڪاٺيءَ جو ويڙيل ٽڪر. وڻ ۾ ڏنل وڍ جو
نشان. گپ- ٽڪو.
مَٺُڻ ڏيڻ ۾ وڌي جدا ڪرڻ. وڌ جو نشان ڏيڻ-
گپ ڪرڻ.
مَٺُڻ ۾. وڌيڪ مڇڻ وارو.
مَٺُڻ ۾. هڪ قسم جي ننڍي پيڙي (وڻ
جي يڪي ڌار مان ٺهيل، جنهن ۾ فقط هڪ يا ٻه ماڻهو
ويهي سگهن).
مَٺُڻ ٺ. مشهور آبي ساهوارو- ماهي.
مَٺُڻ ٺ. خوشحالي- آسودگي.
مَٺُڻ ۾ مان ڪندا ڪڍڻ ۾ عيب جوڻي ڪرڻ.
وڌوڻ ڪڍڻ. اوڻايون بيان ڪرڻ.
مَٺُڻ ٺ. گهوڙي جو هڪ سنج (چر جي وڏي يا
ست جو ڏورو جيڪو لغام ۾ ٻڌجي)- سَرواڳ.
مَٺُڻ ڪندڙو ڏ. ڀرت يا ٽوپي جو هڪ نمونو.
مَٺُڻ ڏ (ع) رعايت. مروت- لحاظ. طرفداري- حمايت.
مَٺُڻ ڏ (ع) مَٺُڻ (مَٺُڻ) سامهون- مقابل.
مَٺُڻ آرائي ٺ. مقابلو- جنگ- ويڙهه.
مَٺُڻ ۾ (ع) حساب وٺندڙ- جاچ ڪندڙ.
مَٺُڻ ۾ حساب جو ڄاڻو.
مَٺُڻ ڏ. حساب- ليڪو. گڻپ. حساب ڪتاب
بابت پڇا ڳاڇا.
مَٺُڻ ۾ حساب ڪتاب گهرڻ. باز پرس ڪرڻ.
مَٺُڻ ڏ (ع) خوبيون- چڱايون- نيڪيون. فائدا.
مَٺُڻ ڏ (ع) گهيرو- ناڪابندي. چوگرد قابو ڪرڻ.
مَٺُڻ ڏ (ع) مَٺُڻ ڏ (ع) پري واري سوار (بادشاهن ۾

عورتن لاءِ) - ڏولي.

مُحَافِظُ: ص (ع) حفاظت ڪندڙ - راکو - نگهبان. نگران. چوڪيدار. مالڪ. سرپرست.

مُحَاكَاتُ: ذ (ع) پاڻ ۾ حڪايتون - گفتگو - ڳالھ ٻولھ. ملاقات. نقل - اُتارو.

مَحَالُ: ذ (ع) اها ڪوھستاني ايراضي جنھن ۾ گھڻيون پٽيون ھجن ان تي ڀل جدا مقرر ٿئي.

محالڪاري: ذ. 'محال' ايراضي جي آفيس. ڀل وصول ڪرڻ جي جاءِ.

مَحَالُ: ظ (ع) ڏکيو - مشڪل. ناممڪن - اڻ ٿيڻي.

مُحَاوِرُو: ذ (ع) اھو جملو يا گفتو جيڪو لفظي معنيٰ جي بدران ٻي معنيٰ ۾ ڪم اچي. روزمره جي ٻولي. گفتگو. مشق - استعمال - آزمودو.

مُحِبُّ: ذ (ع. مُحِبُّ) محبت ڪندڙ - دوست - يار. دلبر - سپرين. عاشق.

مُحِبَّتُ: ث (ع) پيار - قرب - الفت - پريت. عشق. لکڻ. دوستي - ياري.

محبت ڪرڻ: قرب ڪرڻ - پيار ڪرڻ. عشق ڪرڻ. محبت نامو: ذ. قرب وارو خط. چٽي.

مُحِبَّتِي: ص. پيار ڪندڙ - پيارو. قريبدار - قريائو. مُحَبُّوبُ: ص (ع) دلدار - پيارو - محب. معشوق.

مُحَبُّوبُ: ث. پياري. معشوقه. مَحْبُوسُ: ص (ع) قيد ڪيل. قيدي - اسير.

مُحْتَاجُ: ص (ع) گھرجائو - ضرورتمند. طلبگار. غريب - مفلس. فقير - پينو. سوالي. معذور (ڪنھن

عضوي کان). مُحْتَاجِي: ث. گھرج - ضرورت. لاچار - مجبوري.

غربت - تنگدستي. مُحْتَاطُ: ص (ع) احتياط رکندڙ - خبردار - چوڪس.

مُحْتَرَمُ: ص (ع) عزت ڪيل. عزت وارو - معزز - بزرگ. مُحْتَسِبُ: ص (ع) حساب وٺندڙ. شريعت جي خلاف

ڪمن کان منع ڪندڙ حاڪم. مُحَبُّوبُ: ص (ع) پڙدي ۾ لڪل - مخفي.

شرميلو - لچارو. مُعَدِّثُ: ص (ع) حديث جو علم ڄاڻندڙ.

مُعَدُّودُ: ظ (ع) حدبندي ڪيل - روڪيل. گھيري ۾ آيل. مُعَدَّوْفُ: ص (ع) ڪيرائيل. جدا ڪيل - الڳ ڪيل

(حرف). شاعريءَ جي اصطلاح موجب رُڪن مان حرف ڪيرائيل يا گھٽائيل.

مُحَرَّبُ: ذ (ع) مسجد ۾ قبلي طرف ڪُٻ نڪتل جاءِ (جنھن ۾ بيھي پيش امام نماز پڙھائي). دروازي جي

ڪمان. نمازيءَ جي پيشاني وارو ڪارو داغ. مُعَرِّفُ: ص (ع) لکندڙ - ڪاتب. منشي.

مُعَرِّفُ: ص (ع) حرڪت ڏيندڙ - چوريندڙ. اُڀاريندڙ. مَعْرُومُ: ص (ع) رازدار - ھراز. ڄاڻ سڃاڻ. اھو مائٽ

جنھن سان مٿن لڳڻ جائز ھجي (جيئن ڏير، سوٽ وغيره). مَعْرُومُ: ص (ع) حرام ڪيل - ممنوع. (ذ) ھجري

سال جو پھريون مھينو. محرم مھيني جو پھريون ڏھو (جنھن ۾ حضرت امام حسين جي شھادت ٿي انھيءَ

ھجري شيعا اھي ڏينھن ماتم ڪن). مَعْرُومُ: ص (ع) روڪيل. منع ڪيل. مايوس -

ناڪام. نااميد. مَحْرُومِي: ث. مايوسي - ناڪامي. نااميدي.

مَحْرُومُ: ص (ع) غمگين - رنجيده - ڏکويل. ملول. مُحْسِنُ: ص (ع) احسان ڪندڙ - ڀلائي ڪندڙ. مھربان.

مُحْسِنُ: ص. احسان ڪندڙ سان برائي وارو سلوڪ ڪندڙ - ڀلائي جو پٺيلو برائي ۾ ڏيندڙ.

مَحْسُوسُ: ص (ع) ڪنھن حواس ذريعي ڄاتل.

سهي ڪيل.

محسوس ڪرڻ: معلوم ڪرڻ - سهي ڪرڻ. سمجهڻ.

مَحْشَرًا ذ (ع) ماڻهن جي گڏ ٿيڻ جي جاءِ (آخرت ۾).

قيامت جو ڏينهن. هنگامو. روح راڙو. نفسانفسي.

مَحْصُورًا ص (ع) گهيрил - گهيڙي ۾ آيل.

وڪوڙيل. قيد.

مَحْصُولًا ذ (ع) حاصل ڪيل - وصول ڪيل. ڍل.

ناڪو. ٽيڪس.

مَحْفُضًا ص (ع) خالص - نج. (ظ) فقط - بلڪل - رڳو.

مَحْفَرًا ذ (ع) حاضر ٿيڻ جي جاءِ. قاضي جي مهر

لڳل ڪاغذ.

مَحْفَرٌ نامو ذ. عرضداشت. لکيت ۾ عرض.

مَحْفُوظًا ص (ع) خوش - مسرور. لطف اندوز.

مَحْفِلًا ث (ع) مجلس - ڪچهري - رهاڻ. انجمن - سڀا.

مَحْفِلٌ ڪرڻ: ڪچهري ڪرڻ - رهاڻ ڪرڻ. خوش

جي دعوت ڪرڻ.

مَحْفُوظًا ص (ع) حفاظت ڪيل - بچايل - سنڀاليل.

سوگهو - قابو - بلائتو. هٿيڪو - سلامت. صحيح سلامت.

مُحَقِّقًا ص (ع) تحقيق ڪندڙ. ڪنهن مسئلي کي

ثابت ڪندڙ.

مُحْكَمًا ص (ع) پڪو - مضبوط - پائدار.

مُحْكَمًا ذ (ع) ڪورٽ - عدالت. کاتو - شنبو.

مَحْكُومًا ص (ع) ماتحت - هٿ هيٺ. تابع. رعيت.

مَحَلًّا ذ (ع) نڪاڻو - جاءِ - ماڳ. وڏي جاءِ. بادشاه يا

امير جو گهر - قصر - حويلي.

مَحَلَاتُ ذ (ع) "محل" جو جمع. بادشاهي جاڻو. قصر.

مَحَلٌ سَرَاءُ ث. حرر سراءِ - حويلي.

مَحْلُوءًا ذ (ع) شهر جو هڪ حصو - پاڙو.

مَحْلُولًا ص (ع) حل ٿيل - ڳريل. پاڻيٺ.

مُحَمَّدًا ص (ع) ساراهيل - تعريف ڪيل - واکاڻيل.

ذ (ذ) حضور پاڪ صلي الله عليه وسلم جن جو اسم

مبارڪ.

مَحْمِلًا ذ (ع) اُٺ تي ڪرڻ جي ڏولي (سواريءَ

لاءِ) - ڪجاڻو. پالڪي.

مِحْنَتًا ث (ع) پورهيو. ڪشالو - جاکوڙ. ڪوشش.

تڪليف - ڪشت. مزوري.

مِحْنَتًاو ذ. پورهيو جو آجورو. مزوري.

مِحْنَتٌ ڪَشًا ص. پورهيت - جفاڪش.

مِحْنَتٌ مزوري ث. پورهيو ڪارھيو.

مِحْنَتِي ص. پورهيت. جفاڪش.

مَعْوًا ظ (ع) ڍنل - زائل. گم - غرق (خيالن ۾). حيران.

مَعْوَتِي خيالن ۾ غرق ٿيڻ. حل ٿيڻ (پاڻي وغيره ۾).

مَعْوَرًا ذ (ع. محور) سرائي (جنهن ۾ ڦيٽو ڦري) -

ڦري. وچ واري خيال سرائي جنهن تي ڪوبه سيارو

ڦرندو رهي.

مَعْوِيَةً ث (ع) گم ٿيڻ جي حالت (ڪنهن خيال

۾). حيراني.

مُحِيًا ص (ع) مخلوق کي جياريندڙ. خدا تعاليٰ جو

هڪ صفاتي نالو.

مُحَيَّرًا ص (ع) حيرت ۾ وجهندڙ - حيران ڪندڙ.

مُحَيَّرُ الْمَقُولِ ص. عقل کي حيران ڪندڙ - عقل

چرخ ڪندڙ. عجيب.

مُحِيطًا ص (ع) گهيريندڙ. دريا. دائرو - گهيرو - گول.

مُخَادِمَةٌ ۱ (ع) ملازم - نوڪر چاڪر. ٻنيءَ جو مالڪ

(جيڪو ٻئي کان فصل آباد ڪرائي ۱ ان کي حصو

ڏئي). هاري - ڪڙمي.

مُخَادِمِي ث. ملازمت. ڪڙمت - هارپ.

مُخَادِيرٌ ذ (ع) "مخدوم" جو جمع - بزرگ - ڀلارا.

مُخَاصِصَت: ٣ (ع) دشمني- وير- عداوت.

مُخَاطِبُ: ص (ع) روبر ڳالهائيندڙ- گفتگو ڪندڙ.

مُخَاطِبُ تِي: ڳالهائڻ. چوڻ.

مُخَالَفَ: ص (ع) برخلاف- اُبتڙ. دشمن- ويري.

مُخَالَفَت: ٣. دشمني- عداوت. اختلاف.

مُخَبِّرُ: ص (ع) خبر ڏيندڙ. جاسوس- چاري.

مُخَبَّرِي: ٣. جاسوسي.

مُخَبَّر: ٣ (ع) ڍڪ وارو ٿانءُ (تالهي، پيالو)- ڍاڪون.

مُخَبَّوٽُ: ص (ع) چريو- ديوانو. بدحواس.

مُخَبَّوٽُ الحواس: ص. بدحواس. واڙو.

مُخْتَارُ: ص (ع) اختيار ڏنل- بااختيار. مڪياري.

آزاد. روءِ سوء.

مُخْتَارَ نامو: ٣. اها لکيت جنهن جي ذريعي ڪنهن کي

ڪم ڪار جي اجازت ڏنل هجي.

مُخْتَارِي: ٣. سربراهي. اجازت- اختيار. مڪياري.

مُخْتَصِص: ص (ع) خاص. منتخب- چونڊيل.

مُخْتَصَرًا: ٣ (ع) خلاصو- تت- اختصار. انتخاب.

(ص) ننڍو- گهڻايل.

مُخْتَصَرُ تَوَسيي: ٣. شارت هئند- چوڻ اڪري.

مُخْتَلِف: ص (ع) جدا- ٻيءَ طرح- علحدو. ٻئي

نموني جو.

مُخْتِيَارڪارُ: ٣ (ع) روينيو کاتي جو هڪ عملدار.

تعلقي جو سربراه.

مُخْتِيَارڪاري: ٣. مختيارڪار جي آفيس. تعلقي آفيس.

مُخْدُوش: ص (ع) خدشي وارو. وسوسي وارو.

انديشي وارو.

مُخْدُوم: ص (ع) خدمت ڪيل. تعظيم لائق. آقا-

مالڪ. بزرگ.

مُخْرِجُ: ٣ (ع) نڪرڻ جو هنڌ- نيڪال جي جاءِ.

لنگهه. 'اچار' ڪڍڻ جو هنڌ.

مَخْرُوط: مخروطي: ص (ع) ڏاند پڇي (ڪاٺي

وغيره). ڊول مثل ڪا شيءِ ڳاڙدم.

مَخْرَن: ٣ (ع) جمع ڪرڻ جي جاءِ. ذخيره- گدام.

مختلف مضمونن وارو رسالو.

مَخْصُوص: ص (ع) خاص ڪيل- چونڊيل.

خاص- علحدو.

مَخْطُوط: ٣ (ع) لکيل ڪتاب. قلمي ڪتاب.

مُخْتَف: ص (ع) گهڻايل- چانٽيل- چانگيل. گهٽ

ڪيل- ننڍو ڪيل.

مَخْفِي: ص (ع) لڪل- پوشيدو- ڳجهو- خفي.

مُخِل: ص (ع) خلل وجهندڙ. فسادي- فتنه انگيز.

اتڪاءُ ڪندڙ.

مُخْلِص: ص (ع) سچو- باوفا.

مُخْلِصِي: ٣. سچائي- صدق. چوٽڪارو- نجات-

آجائي (بند مان).

مَخْلُوط: ٣ (ع) گڏوچڙ- گاڏڙ.

مَخْلُوطُ التَّسَلُّ: ص. گڏوچڙ نسل جي پيدائش.

مَخْلُوق: ص (ع) پيدا ڪيل. (٣) دنيا. ڪائنات.

خلق. ساهوارا.

مَخْلُوقات: ٣ (ع) مخلوق جو جمع. جيڪي شيون

جهان ۾ آهن. دنيا.

مُخَمَّس: ٣ (ع) پنج ڪُنڊو. هر هڪ بند ۾ پنجن ستن

وارو نظم.

مُخَمَّصَة: ٣ (ع) ڏنڊو- بکيڙو- تڪرار- ٿٽو.

مَخْمَل: ٣ (ع) هڪ قسم جو ريشمي نرم ڪپڙو- بخل.

مُخْمُور: ص (ع) مست (نشي ۾)- نشي ۾ چور-

مدهوش- متوالو.

مُخَنَت: ٣ (ع) ڪڍڙو- هيڃڙو. نامرد. خَصِي.

مَنُولُ: ذ. مسخري- نئول بازي- چرچو گهڻو.

مَنُولِبازي: ث. نئول- توک بازي.

مَنُغِيرُ: ص (ع) خيرات ڪندڙ. سخي. نيڪي ڪندڙ.

مَدَّه: ث (ع) چڪ- چاڙه. سمنڊ جي پاڻي جو چاڙه

(جيڪو سمنڊ جي ڪشش سبب ٿئي)- وِيز. 'الف'

جي آواز کي ڊگهي اُچارڻ لاءِ مٿان ڏنل مَد جي نشاني.

باب- ڀاڱو.

مَد شَد سان: ظ. گهڻي ڇٽائي سان. تفصيل سان.

مَدَّه: ث. مَنَد- موسر.

مَداح: ث (ع) سنڌي ادب ۾ مدحيه شعر يا ڪلام.

مَداحون پَدائڻ: خوشامدون ڪرڻ. مٺيون ڳالهيون

پڌائي خوش ڪرڻ.

مَداح: ص (ع) تعريف ڪندڙ- ساراهيندڙ. شاخوان.

مُدَاخَلَت: ث (ع) دخل اندازي- دست اندازي. هٿ چراند.

مُدَاخَلَت ڪرڻ: وچ ۾ ٽپي پوڻ- ٽنگ اڙائڻ.

رنڊڪ وجهڻ.

مَدَارُ: ذ (ع) گردش واري جاء- ڦرڻ جو دائرو. سيارو

جي گردش ڪرڻ وارو خيالي گهيرو. بنياد- آثار. نمو.

مَدَارُ المَهار: ذ. اهو ماڻهو جنهن تي ڪنهن محڪمي

يا حڪومت جي ڪم ڪار جو نمو هجي. اڳواڻ.

مَدَارَت: ث (ع. مَدَارَة) خاطر داري- آڌرڀاء. آئت-

دلداري. مدد- همراهي.

مَدَارِج: ذ (ع) درجا- رُتبا. ڏاڪا.

مَدَارِس: ذ (ع) مدرسا- اسڪول.

مَدَارِي: ص. هٿ نات ڪندڙ- ڪيڏباز. شعبه باز. بازگر.

مُدَاقَعَت: ث (ع) روڪ- جُهَل. بچاء.

مُدَامَر: ظ (ع) هميشه- سدائين- نِت.

مُدَامِي: ظ. هميشه کان- سدائين. قديمي- آڳاٽو.

مُدَاوَا: ذ (ع) علاج- دوا. تدبير- حيلو- چارو.

مَدَائِي: ث. خرابي. بدي- بُرائي- بچڙائي.

بدنيڪي. ڳلا. بدخواهي.

مَدِيرُ: ص (ع) تدبير ڪندڙ- حيلو ڪندڙ. عقلمند-

ڏاهو. مشير- صلاحڪار.

مُدَّت: ث (ع) عرصو- وقت- زمانو. ڊگهو عرصو.

ميعاد- مهلت.

مُدَّت مَدِيد: ث. ڊگهو عرصو- تمار گهڻو زمانو.

مَدَح: ث (ع) تعريف- ساراه- واکاڻ. ڪنهن جي

تعريف وارو نظر.

مَدَح خِوانِي: مَدَح سَرافِي: ث. ساراه-

تعريف- واکاڻ.

مَدَدَة: ث (ع) حمايت- سهائتا- امداد. واهر-

همراهي. ٽيڪ. ڪُڻڪ (فوج کي). آڌاري طور يا مدد

۾ ڏنل رقم.

مَدَد ڪرڻ: سهائتا ڪرڻ. حمايت ڪرڻ.

مَدَدگَار: ص. مدد ڪندڙ. حمايتي- پيلي.

مَدَدگاري: ث. مدد- واهر- سهائتا.

مَدَدُو: ص. مدد ۾ آيل ماڻهو.

مَدَدِي: ص. مدد ۾ آيل (سامان، ماڻهو، رقم وغيره).

مَدَرِس: ص (ع) پڙهائيندڙ- استاد- معلم.

مَدَرَسُو: ذ (ع) مڪتب- اسڪول- درسگاه.

مُدْهَاء: ث (ع) مقصد- مراد- مطلب- غرض- خواهش.

مُدْهَاء عليه: ذ. جنهن تي فرياد ڪيل هجي- ٻي ڌر.

مُدْعِي: ص (ع) دعويٰ ڪندڙ- دعويدار- فريادي. دشمن.

مَدْعُو: ص (ع) دعوت تي سڏيل.

مُدْقَمَر: ص (ع) گڏ ڪرڻ- ملائڻ. اهي ساڳيا ٻه

حرف جن کي 'شد' سان گڏيو ويو هجي.

مَدَقَن: ذ (ع) دفن ڪرڻ جي جاء- مڙدي کي پورڻ

جي کڏ. قبر.

مَدْفُونُ؛ ص (ع) پوريل - دفن ڪيل. مخفي - لڪل.

مَدِّ مُقَابِلُ؛ ص (ع) ڀاڱي ڀاڻيوار. مخالف.

مَدْلِلُ؛ ص (ع) دليل سان ثابت ڪيل.

مَدَنُ؛ ذ. جاءِ جي چجهري کي جهلي بيهندڙ ڪاٺي.

انگاس جي چوٽڪ کي جهلڻ جي ڪاٺي.

مَدَنظَرُ؛ ث (ع) اها شيءِ جيڪا اکين اڳيان هجي -

پيش نظر.

مَدَنِي؛ ص (ع) مديني پاڪ جو رهاڪو.

مَدُو؛ ص. خراب - بُرو - بَد. گهٽ - مَدُو (اگهه).

بدخواه. (ث. مَدِي).

مَدُو؛ ذ. گهوڙي کي پئيءَ جو زخم. وهٽ جي چوٽڪ

وارو تورو پوئتي نڪتل حصو. اُٺ جي ڪنڌ ۽ توهي

جي وچ وارو مٿيون پاسو.

مَدُو؛ ذ (ع. مَدَّة) عرصو - ميعاد. مقرر وقت. انجام

وارو ڪڻ. (ع. مدعا) گهڙ - طلب - تقاضا. تڪرار -

ضد. عداوت - وير.

مَدُو وجهڻ؛ وقت يا ڪڻ مقرر ڪرڻ. عداوت ڪرڻ -

جهيڙو ڪرڻ. بحث ڪرڻ - تڪرار ڪرڻ.

مَدُو جَزر؛ ث. وير جو لاه ڇاڙهه.

مَدَهوش؛ ص (ف) حيران - واڙو - هڪو هڪو.

بيهوش. متوالو. مخمور.

مَدَهوشي؛ ث. بيهوشي. مستي - خمار (نشي جو).

مَدِي؛ ث. بيچڙائي - خرابي. بَدِي. بدخواهي.

دعا - ڪُپت.

مَدِيد؛ ص (ع) پڪڙيل - وسيع. ڊگهو - دراز.

مَدِير؛ ذ (ع) اخبار جو ايڊيٽر.

مَدِينُو. مَدِينَة؛ ذ (ع) شهر. عريستان جو مشهور

شهر (نبي سڳوري جو شهر) - يثرب.

مَدَّ؛ ث (سن) ماڪي. شراب - مٺي - مَدَّ.

مَدَّ؛ ص. موڳو. بي عقل - مورڪ. ڳهلو.

مَدَّر؛ ص (سن) مَنُو. رسيلو. مٺي سُڙ وارو.

مَدَّم؛ ظ (سن) آهستي - ڏيمو. هڪو.

مَدَّ؛ ث. ڪاٺين ڪاٺن جو تَرهو. سيلاب جي پاڻيءَ کان

بچاءُ لاءِ اڏيل پيهو. رَچَ کي مٽي جهلڻ لاءِ ڪاٺن جو ٻڌل

گڏو. ڪاٺين جي پري. ملڪيت - موڙي. سامان سڙو.

ڪنوار کي ماڻهن کان مليل وڳو.

مَدَّو؛ ص. هٿيار جيڪو وهي نه سگهي - ڪُنڌ - ڪمو.

ڪندهر - موڳو.

مَدِّي؛ ث. گهر جو سامان - ٽپڙ ٿاڙي. مال ملڪيت -

موڙي. درياءَ تي محصول وصول ڪرڻ جو ناڪو. درياءَ

يا ڍنڍ جي ڪپ تي اڏيل لاندي (جنهن ۾ پلو مڇي

ماري گڏ ڪري رکن) - ميان.

مَدَل؛ ص (انگ) وچون - وچولو.

مَدَل سڪول؛ ذ. اٺن درجن تائين تعليم وارو اسڪول.

مَذَاقُ؛ ذ (ع) ذائقو - سَواد - لذت. مزاج جي

پسندي. ڪل يوڳ - مسخري.

مَذَاقُون ڪرڻ؛ خوش طبعي ڪرڻ. چرچا گها ڪرڻ.

مَذَڪَرُو؛ ذ (ع) پاڻ ۾ بحث - مباحثو. ڳالهه ٻولڻ.

مَذَاهِبُ؛ ذ (ع) 'مذهب' جو جمع.

مَذْبَحُ؛ ذ (ع) ذبح ڪرڻ جي جاءِ - ڪوس گهر.

مَذْهَبُ؛ ص (ع) لتڪيل - تنگيل. ٻانواڊول -

غير مستقل. ڦرڻو گهرڻو (مزاج) - ٻڌڻ ۾.

مَذْڪَرُو؛ ذ (ع) نَر. گرامر موجب 'نر' جنس وارو.

مَذْڪُور؛ ص (ع) ذڪر ڪيل - بيان ڪيل. (ذ)

ذڪر - بيان.

مَذَمَّة؛ ث (ع) ننڍا - هجو - بُرائي.

مَذْمُوم؛ ص (ع) خراب - بد. ڳالرو - خواري وارو.

مَذْهَبُ؛ ذ (ع) رستو - راهه. طريقو. عقيدو. دين.

(شاعري).	مذھبي، ص. شرعي - ديني.
مريو، ذ (ع. مري) ڪنڊ جي چاش ۾ وٺل پڪل ميوو.	مري، ظ (ف) پل - پلي. شال. بيشڪ.
مريوط، ص (ع) ڳنڍيل - جڙيل.	مري، ث. جسم جو ميز (مٽي، سٺي وغيره) - گر. ميل
مري، ص (ع) پاليندڙ - تاتيندڙ. سرپرست.	(ڪپڙي جو). ڪس.
وڏو - بزرگ.	مري لاهڻ، ڳلا لاهڻ. اچو آجرو ٿيڻ. ٿورو لاهڻ.
مري، ص (ع) ترتيب ڏيندڙ. تاليف ڪندڙ (ڪتاب).	مري، ث. پسارڪي وڪر جو هڪ قسم.
مري ڪرڻ، ترتيب ڏيڻ - تاليف ڪرڻ (ڪتاب) -	مري، ذ (ع) 'مري' جو جمع. درجا - رتبا.
تصنيف ڪرڻ.	مري، ث (ع) موت - واپسي.
مري، ذ (ف) خاص قسم جي مٽي يا چيني جو ٿانءُ	مري، ذ (ع) 'مرحله' جو جمع. ڏاڪا. درجا.
(جنهن تي روغن ڪيل هجي). ڪولو. برني.	مري، ث (ع) مطلب - غرض - مقصد - آرزو -
مري، ذ (ع) رتبو. صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ	خواهش. مرضي. باس - سڪا.
(جئن "عالي مرتبت").	مراد پوري ٿيڻ، دل جي خواهش پوري ٿيڻ. مطلب
مري، ذ (ع) درجو - رتبو. عهدو. دفعو - پيرو.	پورو ٿيڻ.
مري، ذ (ع) اسلام کان ڦريل شخص. اهو مسلمان	مراد گهرڻ، مقصد پوري ٿيڻ لاءِ دعا گهرڻ.
جيڪو ڪافرتي وڃي.	مراد وٺڻ، ص. خواهشمند. اميدوار. عرضدار.
مري، ص (ع) چونڊيل - ڏنيل. مقبول - وٺندڙ.	حاجتمند.
حضرت علي ڪرم الله وجهه جو لقب.	مري، ث. دڪاندار جي اکر ۾ سهجي ڏينهن جي گڏ
مري، ص (ع) ڏڪندڙ - ڏڏندڙ.	ٿيل رقم. روڪڙ - نقدي.
مري، ص (ع) بلند - اوچو - مٿاهون.	مري، ث (ع) خط و ڪتابت. لکپڙهه.
مري، ص (ع) ڏوهه جهڙي ڪم جو ڪندڙ.	مري، ث (ع) خط - چني.
مجرم - ڏوهاري.	مري، ذ (ع) 'رسم' جو جمع. تعلقات.
مري، ذ (سن) موت - وفات.	مري، ث (ع) رعايت - لحاظ - مروت.
مري، ذ (ع) شهادت يا وفات تي چيل نظم يا شعر	مري، ذ (ع) تصور - ڌيان. استغراق - محويت.
(جنهن ۾ مصائب بيان ٿيل هجن).	مري، ٻين ڳالهين جو خيال ڇڏي خدا سان لئون لائڻ.
مري، خواني، ث. مري پڙهڻ.	مري، ۾ ويهڻ، هڪ منو تي ڏئي جي عبادت
مري، ث. حيا - شرم. لحاظ - محابو. پيشماني -	ڪرڻ. خدا سان لئون لائڻ.
پڇتا، مان مرتبو.	مري، ث (ع) مري، پڳل ٿيل شيء جي ڳنڍ ٽوپ.
مري، ذ (ع) هڪ قسم جي سامونڊي پيداوار.	گهر يا جاءِ جي مرمت.
گاڙهان مائل هڪ قسم جو پٿر.	مري، ذ (ع) چورس - چوڪنڊو. چئن ستن وارو بند

مَرَد ميدان؛ ذ. لڙائي ۾ بهادري ڏيکاريندڙ. بهادر- دلير.
 مَرَدو زَن؛ ذ. زالون ۾ مڙس. عام ماڻهو.
 مُردار؛ ص (ف) مثل. ناپاڪ. مري ويل جانور-
 ڏونڊ. سست- ڪاهل. ڪم چور. حرام خور.
 مَرَدانگي؛ ث (ف) مڙسي. جوانمردي. دليري. شجاعت.
 مَرَدانو؛ ص. دلير- بهادر. مرد سان نسبت رکندڙ.
 تندرست- چاق- تَمرو.
 مَرَدَم؛ ذ (ف) عام ماڻهو. مهذب ماڻهو.
 مردم آزار؛ ص. ماڻهن کي آزاريندڙ. ظالم.
 مَرَدَم آزارِي؛ ث. ماڻهن کي آزارڻ- غريبان مار.
 مَرَدَم خيز؛ ص. اهو خطو جتي لائق ماڻهو پيدا ٿين.
 اها سرزمين جتي گهڻا ماڻهو پيدا ٿين.
 مَرَدَم شمارِي؛ ث. ملڪ جي ماڻهن جي گڻپ
 (جيڪا هر ڏهين سال ٿيندي آهي)- آدم شماري.
 مَرَدَم شناس؛ ص. ماڻهو ماڻهو کي سڃاڻندڙ.
 مَرَدَم شناسِي؛ ث. کوٽي ڪري ماڻهو جي سڃاڻپ.
 مَرَدَمِي؛ ث. بهادري- شجاعت- دليري.
 مَرَدَمِي؛ ث (ف) موت جا اهڃاڻ (جيڪي مڻهن مان
 ظاهر ٿين).
 مَرَدو، مَرَدو؛ ذ (ف. مرده) مثل ماڻهو. لاش-
 مَرَد- ميت. (ص) مثل- بي جان. ڪو ماڻ. مايوس
 (طبيعت).
 مَرَدُوڏ؛ ص (ع) رد ڪيل. ڌڪاريل. لوڏيل.
 ملمون. نڪمو.
 مَرَدَنگ؛ ث. هڪ قسم جي ڊگهي ڍولڪ.
 مَرزا؛ ذ (ترڪي) امير زادو. شهزادو. ايرانيين ۾ مغلن
 جو لقب.
 مُرسَل؛ ذ (ع) رسول- پيغمبر. (ص) ارسال
 ڪيل- موڪليل.

مَرَج؛ ذ (ع) موتي اچڻ جي جاءِ. نڪاڻو.
 مَرَج خَلاتق؛ ذ. اها جاءِ (يا ماڻهو) جتي سڀ ماڻهو
 رجوع ٿين.
 مَرَج؛ ث. هڪ قسم جو ٻوٽو جنهن جون ٿريون تيز ۽
 تلخ ٿين (ڪچيون سايون، ۾ پڪيون ڳاڙهيون ٿين).
 مَرچائي؛ ص. مرچن وارو (کاڌو).
 مَرچُون لڳن؛ ميان لڳن- ڪاوڙ لڳن.
 مَرچ؛ ذ. هڪڙو ڳاڙهو يا ساڻو مَرچ.
 مَرچ لڳن؛ ميان لڳن- ڪاوڙ لڳن.
 مَرچَنگ؛ ذ. هڪ قسم جو ساز- چنگ.
 مَرچو؛ ذ. ڪٽ- زنگ. لوهار جي ڪوري ۾ گڏ ٿيل
 لوه جو ڪٽ.
 مَرچوڻ؛ ص. ڪنجوس. سُوم. بغيل.
 مَرَحبا؛ ث (ع) شاباس- آفرين. واه- واه- خوش
 آمديد. آڌرپاء- آجيان. خاطرداري- تواضع.
 مَرَحبا ڪرڻ؛ آڻي جي آڌر ڪرڻ- آڌر پاء ڪرڻ.
 خاطرداري ڪرڻ.
 مَرَحلو؛ ذ (ع) هڪڙي ڏينهن جو سفر- منزل (ٻارهن
 ميلن جو مفاصلو). ڊاٻو. ڏاڪو. درجو.
 مَرَحلي وار؛ ص. منزل بمنزل، ڏاڪي به ڏاڪي.
 سلسلي وار.
 مَرَحَمَت؛ ث (ع) مهرباني- عنايت- ڪرم.
 مَرَحمت ڪرڻ؛ عطا ڪرڻ. عنايت ڪرڻ.
 مَرَحوم؛ ص (ع) رحمت ڪيل- بخشيل. جنتي.
 فوتي- مري ويل.
 مَرَد؛ ذ (ف) نَر (ماڻهو)- مذڪر. ماڻهو- شخص-
 بشر. خاوند- مڙس. (ص) سورهيه- بهادر.
 مَرَد حق؛ ذ. ولي- عارف.
 مرد ماڻهو؛ ذ. ڪوبه ماڻهو.

مُرشِدُ ص (ع) هدايت ڪندڙ. وات ڏيکاريندڙ. رهبر.
 مُرشِدِي ث. هدايت- رهنمائي.
 مُرَصَّع ص (ع) جڙيل (هیرن موتين سان). جڙادار.
 سينگاريل.
 مرضُ ذ (ع) بيماري- روڳ. اگهائي. آزار. عادت.
 مرضيلُ ص. بيمار- عليل. ٽوٽي- سست.
 مُرَضِي ث (ع) رضا- خوشي. خواهش- ارادو.
 پسند. قبوليت. اجازت- موڪل.
 مرضي موجب ظ. خاطرخواه- پسندي موجب. وٺڻ
 جهڙو- دلپسند.
 مُرطوبُ ص (ع) پُسيل- تر- آلو- پتل.
 مُرغوبُ ص (ع) رعب ۾ آيل- هيسيل- ڊنل.
 مُرغُ ذ (ف) پکي- پرندو. ڪُڪڙ.
 مُرغابي ث (ف) آبي پکي جو هڪ قسم. بدڪ. آڙي.
 مُرغزارُ ذ (ف) نرم ۽ سائي گاه واري جو- ساوڪ.
 وي- چراگاه.
 مُرغُو ذ (ف) ڪُڪڙ. (ث. مُرغي).
 مُرغوبُ ص (ع) وڻندڙ- پسندیده. مزيدار- لذت (کائڻ).
 مُرَقَّد ذ (ع) سمن جي جاء. قبر- تربت.
 مُرَقَّع ذ (ع) تصويرن جو مجموعو.
 مُرَقُوم ص (ع) لکيل.
 مُرڪُ ظ. لائق- واجب- جڳائيندڙ. (ذ) مغروري-
 پاڻ پڏائڻ- فخر.
 مُرڪُ ث. ڍڪ- سُڪ. پڪ- لپ.
 مُرڪُ ث. مُشڪ- ڪل- تبسم. پاڻو. ڳاڻن ۾ تان
 جي هيٺ مٿاهين.
 مُرڪائڻ م. پڏائڻ. منهن مٿي ڪرڻ. ساراهڻ. ملهائڻ.
 مُرڪَبُ ص (ع) گڏيل- مليل. گڏوچڙ- مخلوط.
 گهڻن شين کي گڏي ٺاهيل دوا. هڪ کان وڌيڪ جملن

وارو فقرو.
 مُرڪَزُ ذ (ع) هڪ مقرر جاء. گول جي وچ وارو
 نقطو. وچ وارو حصو- وچ. صدر مقام.
 مُرڪَزِي ص. وچ وارو- وچون- وسطي. بنيادي.
 مُرڪَنُ م. پڏن- نخر ڪرڻ. لاف هڻڻ.
 مُرڪَنُ م. مُشڪن- چين ۾ ڪلڻ. ٿورو ڪلڻ.
 مُرڪُوزُ ص (ع) وچ وارو. هڪ جڳهه تي کڻل.
 مُرڪِي ث. ڪن ۾ پائڻ جو هڪ ڳهر. ننڍڙي
 والي. ڪيوٽي.
 مُرگُ ذ (ف) موت- اجل- قضا- مرتيو.
 مرگ مفاجات ذ. اوچتو موت- بي وقت موت.
 مُرگُو ظ. ماڳهين- پنهن. فقط.
 مُرگهُ ذ (سن) مرڻ- آهڻ.
 مُرگهه ترشنا ث. رڻ ۾ پائيءَ جو ڪوڙو ڏيڪ-
 رُج- سراب.
 مُرگهه نين ث. وڏي ۽ سهڻي اک. (ص) وڏين ۽
 سهڻين اکين واري.
 مُرگهتُ ذ. مُردِي ساڙڻ جي جاء- مسان- شمشان.
 مُرگهي ث. هڪ قسم جي بيماري (جنهن ۾ مريض
 کي بيهوشيءَ جو دورو پوي).
 مُرگهيلُ ص. مرگهيءَ جي بيماري ۾ ورتل.
 مُرلي ث. هڪ قسم جو ساز (خاص ڪري جوڳي
 وڄائڻ). بنسري.
 مُرليون وڄائڻ ڳالهينون ٻڌائي ريجھائڻ- راضي
 ڪرڻ. ريجھائي خوش ڪرڻ.
 مُرمُ ذ (سن) شرم- حيا- لڄ. لحاظ. پيشماني.
 مَرَمَتَ ث (ع) ڀڳل جاءِ جي درستي. ڀڳل ٿيل شيءِ
 جي درستي. ڦاٽل ڪپڙي وغيره جي ڳنڍ ٽوپ. جُٺ-
 سزا. گوشمالي.

مَرَوڙا ٿ. پيچ- وٽ (پيٽ ۾). گهمري. وڪڙ.
 مَرَوڙا ۱ م. وٽ ڏيڻ- پيچ ڏيڻ. موڙڻ (عضو).
 مروتڻ. وٽڻ.
 مَرَوڙو ۱ ذ. وٽ- وڙ- وڪڙ. مروت (پيٽ جي).
 مَرُون ۱ ذ. جهنگلي جانور. حيوان. درندو. سوتر.
 مَرُوي ۱ ص (ع) روايت ڪيل- بيان ڪيل.
 مَرَه ۱ ٿ. بخشش- مغفرت. باجهه- مهر.
 مَرَهه ۱ ذ (ف) ڦٽ ڦڙڙي يا زخم تي لڳائڻ لاءِ ليپ-
 ملر. علاج.
 مَرُهون ۱ ص (ع) گروي رکيل- گهم رکيل.
 مَرُهون مَنت ۱ ص. احسانمند- ممنون- ثورائتو.
 مَرُهي ۱ ٿ. ڏندن جي پاڙ وارو گوشت- مهاري.
 مَرِهيات ۱ ص. مري ويل- فوتي. مرحوم.
 مَرِهياڙي ۱ ص. مٿيارڪو سامان وڪندڙ- مٿياري.
 مَري ۱ ٿ. هڪ قسم جي وبائي بيماري. وبا.
 مَري ۱ ذ. بلوچ قوم جو هڪ قبيلو.
 مَري ۱ ٿ. مَرچ (گاڙهو ۽ ڪارو مَرچ).
 مَريخ ۱ ذ (ع) هڪ سياري (گرهه) جو نالو- منگل
 (علم نجوم ۾ هي سياري منحوس تصور ڪيو وڃي ٿو).
 مَريڏا ۱ ص (ع) خواهشمند- چاهيندڙ- مشتاق. ارادت
 رکندڙ. مطيع- فرمانبردار. معتقد. پيروي ڪندڙ.
 پوئلڳ. شاگرد.
 مريد ڪرڻ ۱ تابع ڪرڻ. مطيع ڪرڻ. بالڪو بنائڻ.
 مَريدي ۱ ٿ. اطاعت- فرمانبرداري. عقيدتمندي.
 مَريڙو ۱ ذ. هڪ قسم جو اوڀڙ (ساڳ طور ڪم اچي).
 مَريض ۱ ص (ع) بيمار- روگي- عليل. جڏو- مرضيل.
 مَريم ۱ ٿ (ع) پارسا- پاکدامن. حضرت عيسيٰ عليه
 السلام جي ماءُ جو نالو.
 مَرينو ۱ ذ (ف) هڪ قسم جو اونڀي ڪپڙو (جيڪو

مرمت طلب ۱ ص. درستيءَ جي لائق- ڳنڍ توپ
 جي لائق.
 مَرمت ڪرڻ ۱ سنوارڻ- اصلاح ڪرڻ.
 گوشمالي ڪرڻ.
 مَرَم ۱ ذ (ف) هڪ قسم جو اچو، زرد، نيرو ۽ گاڙهو
 پٿر جيڪو پالش ڪرڻ سان چمڪي ٿو ”سنگِ مَرَم“.
 مَرم ۱ ٿ. چين ۾ لڳائڻ وارو سنهڙو آواز- مڻ مڻ. ريڊ.
 مَرُملا، مَرُمرا ۱ ذ. بيسن مان ٺهيل ۽ تيل ۾ تريل سيويون.
 مَره ۱ ذ. موت- اجل- قضا. لاڏاڻو. وفات.
 مَره چيئڻ ۱ ذ. شادي غمي. زماني جا لاها چاڙها.
 مَره ۱ م (سن) فوت ٿيڻ- لاڏاڻو ڪرڻ- دم ڏيڻ-
 انتقال ڪرڻ. گهڻو چاهڻ- عاشق ٿيڻ.
 مَري جهر ۱ ظ. ڪشالي سان- مَري مَري-
 مصيبتون سهي.
 مَري مَري ۱ ظ. ڏاڍي ڪوشش سان- ڏاکڻ سان.
 مَري وڃڻ ۱ گذاري وڃڻ- فوت ٿيڻ. پاهه ٿيڻ (بک ۾).
 مَرُفوا ۱ ذ. موت- قضيي.
 مَرُفنگ ۱ ص. مرن جهڙو- مرن تي. مرن ويٺو.
 مَرواريد ۱ ذ (ف) موتي- ڌڙ. گوهر.
 مَروٽ ۱ ٿ (ع) رعايت- لحاظ- پاسخاطري.
 فياضي- سخاوت.
 مَروٽ ڪرڻ ۱ لحاظ ڪرڻ- رعايت ڪرڻ. ڇڏ
 ڇوٽ ڪرڻ.
 مَروٽ ۱ ٿ. پيٽ ۾ وٽ- مروٽو (جنهن ۾ سور جي
 سوٽ اُڀري). مروڙ. وڪڙ.
 مَروٽ سَروٽ ۱ ٿ. وٽ ست. پيٽ ۾ مروڙ.
 مَروٽڻ ۱ م. وڪڙ ڏيڻ- وٽ ڏيڻ- مروڙڻ. آڪيڙو ڏيڻ.
 مَروٽو ۱ ذ. وڪڙ- وٽ- مروڙ. آڪيڙو.
 مَروچ ۱ ص (ع) جاري. هلندڙ. مستعمل. رواج ۾ هلندڙ.

خاص قسم جي رڌن جي اُن مان ٺهي).

مُريو، ذ. پير جي مٿار وارو هڏو- پيڏي.

مُڙ، ظ. سڀ- جمنِي- سڀي.

مُڙڏا، ذ (ف) مرد. مڙس.

مُڙڏو، ذ (ف) مُردو. ميت- لاش.

مُڙس، ذ. مرد ماڻهو. (ص) گهر وارو- خاوند- پٿار.

سورهيه- دلير.

مُڙسان مُڙسي، ث. زوري زبردستي. ڏاڍائي. ارهه

زورائي. جريت.

مُڙسائو، ص. مردانو.

مُڙس ٿيڻ، همت ڌارائ- حوصلو ڪرڻ.

مُڙسي، ث. سگهه- همت- طاقت. جريت. بهادري.

مُڙڏا، م. ملڻ- گڏجڻ. پڙڻ- ڳنڍجڻ. ميڙ ٿيڻ. انبوه

ٿيڻ. روبرو ٿيڻ.

مُڙڏا، م. ڦرڻ- مُڙي وڃڻ. وڌجڻ. موٽڻ- واپس اچڻ.

موٽ کائڻ. هٿڻ (بيماري). وڙ کائڻ. ڦيرو کائڻ. باز اچڻ

(ڪنهن ڪم کان). اُن مڃڻ. لڙڻ (سج).

مُڙه، ذ. لاش. مثل جسم.

مُڙه، ذ (سن. مٺ) ماڳ. ٺڪاڻو. آستان.

مُڙه مقام، ذ. جاءِ جڳهه- گهر گهاٽ- نام ٺڪاڻو.

مُڙهائڻ، م. واٽائڻ (ڪٽ). جڙائڻ (موتي).

مُڙهت، ث. مڙهڻ يا جڙڻ جو ڪم. پُوچ (موتين جي).

ترتيب يا سلسلي سان پُوچ (موتين، ڏاڳن، مٿڪن وغيره

جي). ڪٽ وائڻ جي ترتيب.

مُڙهڻ، م. جڙڻ (موتي). پُوچ ڪرڻ. وائڻ (ڪٽ)،

ڪرسي وغيره). ڪل چاڙهڻ (دھل، نغاري تي). رکڻ

(الزام). زوري حوالي ڪرڻ (ذميداري).

مُڙهو، ص. مڙه وانگر نِستو. ضعيف- هيٺو. پوڙهو-

ڪراڙو. سست- ڪاھل. (ث. مڙهي)

مُڙهو، ذ. پٽن جي وچ واري هيناهين جو. هيناهين زمين.

مُڙهي، ث. (سن. مٺ) جهڳي- جهوپڙي. سناسين

جو آستان. ننڍڙو ٺڪاڻو.

مُڙهي، ظ. ڪل- سڀ- جملي.

مُڙي، ظ. گڏجي- ملي.

مُڙي سڙي، ظ. گڏجي سڏجي- رلي ملي.

مُڙيل، ص. ڇهن سالن ڄمار وارو وھت (جنهن کي

سڀ ڏند ڄاول هجن).

مُڙي، مِڙيوئي، ظ. سيوئي- سپڪجه.

مِزاج، ذ (ع) طبيعت- سرشت. ڳڻ- خاصيت.

عادت. خصلت- سڀاءُ. تڪبر- فخر- وڏائي. ناز- نخرو.

مِزاج پُرسی، ث. طبيعت جي پڇا (بيماري جي

حالت ۾).

مِزاج ڪرڻ، غرور ڪرڻ. وڏائي ڪرڻ. نخرا ڪرڻ.

مِزاج، ذ (ع) چرچو گهڻو- خوشطبعي- ڪِل پوڳ.

مِزاحمت، ث (ع) روڪ- جهل. منع.

مِزار، ث (ع) زيارت ڪرڻ جي جاءِ- درگاه- آستانو.

قبر- ثريت.

مِزار، ذ. شينهن.

مِزارع، ذ (ع) پوک ڪندڙ- هاري- ڪڙمي- ڪاشتگار.

مِزاري، ذ. بلوچ قوم جو هڪ قبيلو.

مِزاک، ث. ڪل مسخري. چرچو گهڻو. ٺٽول. ڪيچل بازي.

مِڙدور، ذ (ف) روزاني اجرت تي ڪم ڪندڙ.

پورهيت. مزور- ڪمي. بار پري ڪڍڻ جو ڪم ڪندڙ.

مِڙدوري، ث. ڪم جو معاوضو- اجرت. روزينو.

محنت- پورهيو.

مِزمان، ذ (ف. مهمان) جيڪو ترسي ۾ ماني ٽڪي

کائي- مهمان- دعوتي.

مِزمانِي، ث. مهماني. دعوت.

مَرو: ذ (ف) سواد- ذائقو. ساء- لطف. چشکو. رس. عيش. خوشي. فرحت. رونق- تماشو- چهچتو. سرور.	مَسَاعِي: ث (ع) کوششون- حِلا.
مزا ڪرڻ. مزا وٺڻ. لطف وٺڻ. تماشا ڪرڻ. عيش ڪرڻ- لذت وٺڻ.	مَسَاقَت: ث (ع) دوري- مفاصلو.
مزا ماڻڻ. عيش ڪرڻ. موجون ڪرڻ.	مَسَافِر: ث (ع) سفر ڪندڙ- پانڌي- راهي. پرديسي.
مزو اچڻ. لذت اچڻ- سواد اچڻ. راحت ملڻ. خوشي ٿيڻ. سرور اچڻ.	مَسَافِرَت: ث. سفر. پنڌ- مفاصلو. پرديس.
مزو چڪائڻ. سيڪت ڏيڻ- جُٺ ڪرڻ.	مَسَافِر خانو: ذ. مسافرن جي رهڻ جي جاء- سراء.
مزو وٺڻ. لطف حاصل ڪرڻ. عيش ڪرڻ.	مَسَافِرِي: ث. سفر. پنڌ- مفاصلو. پرديس.
مزيدار: ص. لذت- سواڊي. لطف وارو- وڻندڙ.	مَسَاكِين: ذ (ع) "مسڪين" جو جمع. غريب- محتاج- ڪنگال.
مُزيداري: ث. لذت- مزو. ذائقو- سواد. لطف.	مَسَاكِين: ذ (ع) مسواڪ) ڏندن جي صفائي لاءِ اڪڙوٽ وٺڻ جو چوڌو.
مَزُور: ذ (ف) مزدور. پورهيت. ڪمي.	مَسَامَر: ذ (ع) پگهر نڪرڻ لاءِ جسم جا سنهان سوراخ. لُون. (پگهر عام طرح وارن جي پاڙن مان نڪرندو آهي).
مَزُوري: ث. مزدوري. پورهيو. حمالي. مزوري جو اُجورو.	مَسَاوَات: ث (ع) برابري- هڪ جهڙائي- يڪسانيت.
مَزِيد: ص. (ع) زياده- وڌيڪ. گهڻو- سرس.	مَسَاوِي: ص (ع) برابر- يڪسان- هڪ جهڙو. هموزن.
مُزِين: ص (ع) سينگاريل- آراسته- سجايل.	مَسَائِل: ذ (ع) مسئلا- معاملا.
مُزده: ذ (ف) خوشخبري. مبارڪ باد. بشارت.	مُسَبَّبُ الْأَسْبَاب: ذ (ع) سبب پيدا ڪندڙ. خدا تعاليٰ.
مِزگان: ذ (ف) پَلڪ- اکين جا چپر.	مَسْت: ص (ف) نشي ۾ چور- متوالو- مخمور.
مِزه: ذ (ف) پَلڪ (اک جو)- چپر.	سرشار. بيخود- مدهوش. الهوت. ديوانو- چريو.
مَس: ذ (ع) چُها- لائڻ (هٿ وغيره).	مَجذوب. بيپرواهه. خوش.
مَس: ظ. لاچار- ورلي.	مَسْتَان: ص. مستانو- مست. عاشق.
مَس: ث. مِچن ۽ ڏاڙهي جو ريهه. ڏاڙهي مِچ جي ساوڪ.	مَسْتَانو: ص. خماريل- مخمور. چريو- پاڳل- ديوانو.
مَس: ث. لکن لاءِ ڪاري. ڳاڙهي. نيري رنگ جي پائين- سياهي (عام طرح مَس ڪاري ٿئي).	مَجذوب. پورالو. (ث. مستاني).
مَس: ث (انگ) ڪنواري چوڪري- دوشيزه. پل- چُڪ.	مُسْتَشْفِي: ص (ع) چونڊيل- چانٽيل. جدا ڪيل.
مَس: ذ (ف) تامو.	الڳ- علحدو.
مَسَا: ث (ع) شام- سانجهي.	مُسْتَجَاب: ص (ع) جواب ڏنل. ٻُڌل. قبول ڪيل.
مَسَاجِد: ث (ع) 'مسجد' جو جمع- مسجدون.	مستجاب الدعوات: ذ. اهو ماڻهو جنهن جي دعا قبول ٿيندي هجي.

مَسْتَر ٺ. ليڪن ڪيڏن جي پٽي. رازڪي ڪم جو هڪ اوزار.

مُسْتَرِد ٻ (ع) موٽايل. رد ڪيل.

مِسْتَرِي ٻ. ص. مشنري جو ڪم ڪندڙ.

مُسْتَزَاد ٻ (ع) وڌايل. عروضي شاعري جو اصطلاح موجب هر مصرع کان پوءِ وڌايل هڪ رڪن.

مُسْتَحْسَن ٻ (ع) سٺو- وڻندڙ. نيڪ- چڱو. ڀلائي وارو.

مُسْتَحَق ٻ. ص. (ع) حق رکندڙ- حقدار. جوڳو- لائق.

مُسْتَحْكَم ٻ (ع) پڪو- مضبوط- پائدار. قائم- اٽل.

مُسْتَطِيل ٻ (ع) چوڀاسي شڪل جنهن جا آمهون سامهون وارا ٻه پاسا برابر هجن.

مُسْتَعَار ٻ (ع) اُڏارو- اُڏاري طرح گهري ورتل.

مُسْتَعَد ٻ (ع) تيار. موجود. هٿيار.

مُسْتَعْدِي ٻ (ع) تياري- ٿڙتي. جلدائي.

مُسْتَعْنِي ٻ (ع) استعيني ڏيندڙ- نوڪري ڇڏيندڙ.

مُسْتَعْمَل ٻ (ع) استعمال ڪيل- ڪم ۾ آيل. مروج. چالو.

مُسْتَفْرَق ٻ (ع) ٻڌل- غرق. ڪم ۾ رڌل.

مُسْتَفْنِي ٻ (ع) آزاد- بيپرواهه. دولتمند- امير. بي نياز.

مُسْتَفِيض ٻ (ع) فريادي. دانهين. مدعي.

مُسْتَقْبِل ٻ (ع) ايندڙ وقت- آئيندو. ايندڙ وقت سان تعلق رکندڙ.

مُسْتَقَر ٻ (ع) بيهڻ جي جاءِ. ترسڻ جو. هنڌ. نڪالو.

مُسْتَقِيل ٻ (ع) هميشه- سدائين. مضبوط- اٽل. پڪو (ملازم).

مُسْتَقِيل مِزاج ٻ. ذ. اٽل ارادي وارو. ثابت قدم.

مُسْتَقِيم ٻ (ع) سنئون- سڌو. درست- صحيح.

سڌو بيٺل- آيو.

مُسْتَعْد ٻ (سن) مٿو- ڪيپراتي. پيشاني.

مُسْتَنَد ٻ (ع) سَنَد مليل. تصديق ڪيل. اعتبار جوڳو.

مُسْتَوْر ٻ (ع) لڪل- ڳجهو- مخفي.

مُسْتَوْرَات ٻ (ع) پردہ نشين زالون. زالون- عورتون.

مُسْتِي ٻ (ف) نشو- خمار. نفساني جوش. خوشيءَ جو جوش. حرڪت. ڪيچل. شرارت.

مُسْتِي ڪرڻ ٻ حرڪت ڪرڻ- شرارت ڪرڻ. ڪيچل ڪرڻ.

مُسْتِي ٻ. ث. مٺاڻ. ڳڙ مان ٺهيل ڳاڙهي ڪنڊ. ڳڙ جي پور.

مُسْتَر ٻ (انگ) جناب. صاحب. محترم. معزز.

مَسْجِد ٻ (ع) مسجدو ڪرڻ جي جاءِ. نماز پڙهڻ لاءِ خاص اڏاوت- مسيت.

مَسْجِد اقصي ٻ. ث. فلسطين ۾ حضرت سليمان جي ٺهرايل مسجد (لفظي معنيٰ پري واري مسجد، ڇاڪاڻ ته مڪي کان پري آهي).

مَسْجِد حَرَام ٻ. ث. ڪعبو- ڪعبة الله.

مَسْجِد نَبِي ٻ. ث. مديني منور ۾ نبي سڳوري جي اڏايل مسجد.

مُسْتَجَع ٻ (ع) هر قافيه الفاظ (واري عبارت يا مضمون)- مُقْنِي (نثر، جنهن ۾ قافيا جملن جي آخر ۾ هجن).

مَسْجُود ٻ (ع) سجدو ڪيل. جنهن کي سجدو ڪجي.

مَسْح ٻ (ع) اُگهڻ- مَلڻ (هٿ). وضو يا غسل ۾ ڪن خاص عضون کي هٿ سان مهٽڻ يا صاف ڪرڻ. وضو ۾ پاڻي سان ڀڳل ٻشي هٿ نڪ کان ڪياري تائين لڳائڻ. طهارت.

مَسْحُو ڪرڻ ٻ وضو ڪرڻ. طهارت ڪرڻ.

مَسْخُور ٻ (ع) جنهن تي جادو ٿيل هجي.

مَسَلَحُ: ص (ع) هٿيار بَدَل- هٿياربند- هٿيارن پَنوهارن سان.
 مَسَلَسَلُ: ص (ع) سلسلي ۾ رکيل- سلسليوار.
 لاڳيتو. هڪ ٻئي پويان.
 مَسَلَطُ: ص (ع) تسلط يا قبضو ڪندڙ- قابض.
 غالب. فاتح.
 مَسَلڪُ: ذ (ع) رستو- راه. طريقو. رسم- رواج.
 مَسَلِمُ: ذ (ع) مذهب اسلام جو پوئلڳ- مسلمان.
 مَسَلَمُ: ص (ع) تسليم ڪيل- مڃيل. سڄو سارو-
 سالم. مڃڻ جوڳو. صحيح- درست.
 مَسَلَمَانُ: ذ (ع) مذهب اسلام جو پوئلڳ- مسلم.
 مَسَلَمَانُ ٿِي: اسلام آڻڻ. دين اسلام قبول ڪرڻ.
 ڪلمو پڙهي ايمان آڻڻ.
 مَسَلَمَانِي: ث. مسلمانن واري (رسم). سنت-
 طهر- ختنو.
 مَسَمَاةُ: ث (ع) نالو رکيل عورت (عورتن جي نالي سان گڏ استعمال ٿيندڙ لفظ).
 مَسَمَارُ: ذ (ع) ميخ- ڪلي. (ص) ڪيرائيل- ڊائل.
 تباہ- برباد.
 مَسَمَارُ ڪرڻ: ڊاهڻ- تباہ ڪرڻ.
 مَسَمُومُ: ص (ع) زهريلو- زهري.
 مَسَمِي: ص (ع) نالو رکيل. مردن جي نالي سان استعمال ٿيندڙ لفظ.
 مَسَمَدُ: ث (ع) اها جاءِ جتي ٿيڪ ڏيئي ويهجي.
 صندل. گادي- تخت.
 مَسَمَدُ نشي: ص. تخت تي ويهندڙ. بادشاه.
 مَسْنُونُ: ص (ع) تڪو ڪيل. سرائ چڙهيل. صاف
 ٿيل. اهو ڪم جيڪو نبي سڳوري خود ڪيو هجي-
 سنت. جائز- درست.

مَسَخُ: ص (ع) سٺي حالت مان بدلجي خراب حالت ۾
 اچڻ. اعليٰ مان ادنيٰ. بگاڙو- خراب تبديلي.
 مَسَخَرُ: ص (ع) فتح ڪيل. تابع ڪيل. تبغي ۾ ڪيل.
 مَسَخَرُو: ص (ع) چرچائي- ظريف- يوڳائي.
 مَسَخِرِي: ث. چرچو گهڻو- ڪل يوڳ. ٺٺول.
 مَسَخِرِي ڪرڻ: ٺٺول ڪرڻ- مذاق ڪرڻ. چرچو
 گهڻو ڪرڻ.
 مَسَدَسُ: ذ (ع) اهو نظم جنهن ۾ ڇهن مصرعن جو
 بند هجي. ڇهن مصرعن جو بند. ڇهه ڪُنڊي شڪل.
 مَسَدُودُ: ص (ع) بند ڪيل- روڪيل.
 مَسِيرُ: ذ (سن) مِشر- ٻانڀڻ- برهمڻ.
 مَسَرَتُ: ث (ع) خوشي- سرهائي.
 مَسَرُورُ: ص (ع) خوش- سرهو- شاد.
 مَسَرُوقُ، مَسَرُوقُ: ص (ع) چورائيل- چوري ڪيل.
 مَسَرِي: ث. ڏاڙهي اچڻ جي شروعات. ڏاڙهيءَ جي
 ريه- ساوڪ.
 مَسَطَحُ: ص (ع) پڪڙيل. وڙچيل. ويڪرو. هموار-
 سندرل (پٽ).
 مَسَطَرُ: ث (ع) ڪاغذ تي ليڪن ڪيڏن جو اوزار.
 پٽي. نوٽ پٽي.
 مَسَعُودُ: ص (ع) سڀاڳو- نيڪ. خوش قسمت- بختاور.
 مَسَكَنُ: ذ (ع) رهڻ جي جاءِ. رهڻ جو هنڌ. گهر. نڪالو.
 مَسَكُو: ذ (ف) مڪن.
 مَسَكُو هئڻ: خوشامد ڪرڻ.
 مَسَكِي: ص (ع) غريب- ڪنگال- مفلس.
 عاجز. ويچارو.
 مَسَكِي طبع: ص. غريب. حليم- بردبار. اڀالو.
 بيوس. مانيٽو.
 مَسَكِينِي: ث. غربت. مفلسي- ناداري.

مُشَاعِرُو: ذ (ع) شاعرن جو گڏ ٿي شعرخواني ڪرڻ جو شغل. شاعرن جو اجتماع.
مُشَاهِلُ: ذ (ع) "مشغلہ" جو جمع. ڪم ڪار. پورهيو. وندر.

مُشَاق: ص (ع) جنهن جي گهڻي مشق ڪيل هجي - مهارت رکندڙ - تجريڪار. ماهر.

مُشَامَرُ: ذ (ع) قوت شام جي جاءِ - دماغ. سونگهن جو جس.

مُشَاوَرَت: ث (ع) صلاح مصلحت - مشورو. مُشَاهِدَات: ذ (ع) ڏيکاءِ - نظر ۾ آيل حقيقت.

مُشَاهِدُو: ذ (ع) نظارو. تماشو. معائنو. تجربو. تصوف جي اصطلاح ۾ انوار الاهي جو نظارو. ديدار.

مُشَاهِدُو مَالِي: ديدار ڪرڻ. لقاء ڏسڻ. مُشَاهِرَه: ذ (ع) ماهوار پگهار. ماهيانو وظيفو.

مُشَاهِيرَه: ذ (ع) "مشهور" جو جمع. نامور ماڻهو - مشهور ماڻهو. وڏا ماڻهو (جن ڪو ڪارنامو ڪيو هجي).

مُشَافِخ: مُشَافِخَه: ذ (ع) "شيخ" جو جمع. بزرگ ماڻهو. دين جا اڪابر. صوفيائي ڪرام (جيڪي

مرشدي جي رتبي کي پهتل هجن). مُشْت: ث (ف) مُت. مُڪ. ڪپ.

مُشْتِ اسْتِخْوَان: ذ. هڏن جي مُت. تمام ضعيف. مُشْتِ خَاڪَه: ث. مٽيءَ جي مُت. انسان. دنيا.

مُشْتِ زِي: ث. مُت هئڻ - جلق. مُشْتِ قُبَار: ث. دز - لت. مثل ماڻهو جي ڳريل جسم جي مٽي.

مُشْتَاق: ص (ع) خواهشمند - طالبو - گهورو - شائق. منتظر.

مُشْتَبَه: ص (ع) جنهن تي شڪ هجي. شڪي. مُشْتَرَك: ص (ع) گڏيل - شريڪ ٿيل. ڳنڍيل - لاڳو.

مَسَنُ: ذ (سن) هندن جي مڙدن ساڙڻ جي جاءِ - مَسَان. مَسَنُ: ث. واري ۽ چيڪي مٽي واري زمين. حيدرآباد ضلعي ۾ هڪ ڳوٺ ۽ ديھ جو نالو. مَسَنُ: م. ڪوماڻجن. جهيٽو ٿيڻ. هڃڻ. اُجڙ ٿيڻ. تڪليف ۾ اچڻ.

مَسَو: ذ. جسم تي اُڀريل ڪارو دائو - مَسُو. مَسَاوَرَه: ث. جاءِ جو پاڙو يا ڪرايو. ڪا شيء استعمال ڪرڻ جو اجورو. پاڙو.

مَسَاوَرِي: ص. مسواڙ تي ويل - ڪرائيدار. مَسَوَاڪَه: ذ (ع) ڏنڊ.

مَسَوَدُو: ذ (ع) اها لکيت جنهن ۾ پوءِ تصحيح ٿي سگهي. ڪنهن ڪتاب يا مضمون جي اصل تحرير - قلمي نسخو.

مَسُور: هڪ قسم جي پوک ۽ ان جو بچ (دالين ۾ شمار ٿئي) - مَهرِي.

مُسَهِّل: ص (ع) جلاب آڻيندڙ - قبض ڪُشا. مَسَهُو: ص. نه سهندڙ - حاسد.

مَسْئَلُو: ذ (ع) سوال. فقه بابت سوال. معاملو. مَسِي: ث. عورتن جي سينگار جو هڪ وکر (ڏندن کي لڳائڻ جو پائوڊر جنهن سان ڏند ۽ مهارون ڳاڙها ٿين).

مَسِيَّت: ث. مسجد - مهٽ. مَسِيح: ذ (ع) حضرت عيسيٰ عليه السلام جو لقب.

مَسِيحَانِي: ث. حضرت عيسيٰ وانگر جيارڻ جو عمل. مَسِيحِي: ص. حضرت عيسيٰ جو پوئلڳ - ڪرستان.

مُشَابَه: ظ (ع) جهڙو - مثل - موافق. مُشَابَهَت: ث. هڪ جهڙائي - مطابقت. برابري. ڀيٽ.

مُشَاطَه: ث (ع) عورتن کي سينگار ڪرائيندڙ عورت (جيڪو ڪم عموماً حجامن ڪري). سڱابندي ڪرائيندڙ وچ واري عورت. دلال.

مَشْتَرِي: ذ (ع) خريدار. هڪ گره جو نالو.

مَشْتَمَل: ص (ع) پرندڙ- باهه وانگر.

مَشْتَق: ذ (ع) ڪنهن مصدر مان ٺهيل لفظ.

مَشْتَمَل: ص (ع) شامل- شريڪ- گڏيل.

مَشْتَهَر: ص (ع) مشهور ڪيل. اعلان ڪيل. ڍنڍورو ڏنل.

مُسْتَنْبُو: ص. ستر وٽر- ڌڻو مٿو.

مَشْرَب: ذ (ع) پاڻي پيئڻ جي جاءِ (حوض، چشمو).

دين- مذهب. طريقو- ريت.

مَشْرَف: ص (ع) شرف ڏنل- معزز.

مَشْرَفِ يَاسَلَام: ذ. مسلمان ٿيڻ جي عزت حاصل ٿيڻ.

مَشْرِق: ذ (ع) سج اُڀرڻ وارو طرف- اُڀرندو- اوڀر- پورب.

مَشْرِقي: ص. اڀرندي جو- پوري.

مَشْرِك: ص (ع) شريڪ ڪندڙ. خدا سان هشي

معبود کي شريڪ ڪندڙ. بت پرست.

مَشْرُوط: ص (ع) شرط رکيل. پابند- ٻڌل.

مَشْمَل: ث (ع) ڪپڙي جو مڇو جيڪو ڪاٺيءَ جي

چيڙي تي ٻڌي، تيل ۾ ٻوڙي ٻارجي. ڏياڻ.

مَشْمَل بردار: ص. مشعل ٻاري کڻي هلندڙ.

مَشْمَلجي: ص. مشعل ٻاريندڙ.

مَشْمُول: ذ (ع) ڪم- ڪِرت- ڌنڌو- پورهيو.

وندر- تفريح.

مَشْمُول: ص (ع) ڪم ۾ رڌل- مصروف.

مَشْمُولي: ث. ڪِرت- ڌنڌو. وندر. مصروفيت.

مَشْفِق: ص (ع) مهربان- همدرد.

مَشَق: ث (ع) تجربو- آزمودو. جلد ۽ رواني سان ڪم

ڪرڻ جي عادت. اکرڻ پڄاڻڻ لاءِ ڦرهي وغيره تي وري

وري لکڻ.

مَشَقِي سَخَن: ث. شعر چوڻ جي مهارت. شعر گوئي.

مَشَق ڪرڻ: ڪوبه ڪم وري وري ڪرڻ.

مَشَقَت: ث (ع) محنت. پورهيو. ڪشالو. خانقشاني.

مَشَقَة: ث (ع) پڃال- ساندارو.

مَشَقَة: ث (سن) ڏونرو (ٻانهن جو). گوشت جي

سڌي. مُرڪ- چين ۾ ڪِل- آهستي ڪِل.

مَشْكُون ٻڌڻ: ٻانهن جا ڏونرا ورائي پٺن کان

ٻڌڻ. قابو ٻڌڻ.

مَشْكَة، مَشْكَة: ث (ف) هڪ قسم جي خوشبو

(جيڪا هرڻ جي پيٽ مان ٿيلهي جي صورت ۾

نڪرندي آهي)- گُٺوري.

مَشْكَبَار: ص. نهايت خوشبودار- سُرهو.

مَشْك بُو: ص. خوشبودار- سُرهو.

مَشْك خَت: ث. 'ختن' جي علائقي جي مشڪ

(جيڪا نهايت اعليٰ قسم جي ٿئي).

مَشْكِرُو: ص. (ع. مسخره) مسخرو- چرچائي.

مَشْكِرِي: ث. چرچو ڀوڳ- مسخري.

مَشْكِل: ص (ع) ڏکيو- دشوار- اوکو. (ث)

ڏکيائي- سختي- تڪليف. مصيبت.

مَشْكِل آسان ٿيڻ: مصيبت دور ٿيڻ. سختي لهڻ.

سڪرات سولي ٿيڻ.

مَشْكِلَات: ث (ع) 'مشڪل' جو جمع پر سنڌيءَ ۾

واحد طور ڪم اچي تڪليف- ڏکيائي.

مَشْكِلڪشا: ص (ف) مشڪل حل ڪندڙ. مصيبت

دور ڪندڙ. اهنج لاهيندڙ. عام اصطلاح ۾ حضرت

علي ڪرم الله وجهه جو لقب.

مَشْكِلڪشائي: ث. تڪليف دور ڪرڻ. مصيبت

کان نجات.

مَشْكَن: م. چين ۾ ڪِلڻ- مُرڪڻ. پابوھڻ. خوش

ٿيڻ. ڪِلڻ.

مِصَالَعْدَارُ: ص. ويڳر وارو- خوش ذاتي.
 مِصَائِبُ: ذ (ع) "مصيبت" جو جمع. تڪليفون-
 سختيون.
 مُصَحِّحُ: ص (ع) صحيح يا درست ڪندڙ. تصحيح ڪندڙ.
 مُصَحَّفُ: ذ (ع) گڏ ڪيل لکيل ڪاغذ. ڪتاب.
 قرآن شريف.
 مِصْدَاقُ: ذ (ع) صداقت جو ثبوت. گواهي- شاهدي.
 مَصْدَرُ: ث (ع) نڪرڻ يا ڦٽ جي جاءِ- جڙ- پاڙ.
 شروعات. سرچشمو. گرامر موجب اهو لفظ جنهن مان
 ٻيا لفظ ڦٽي نڪرن.
 مُصَدِّقُ، مُصَدِّقَةُ: ص (ع) تصديق ڪيل. آزمائيل.
 سچو. صحيح.
 مِصْرُ: ذ (ع) شهر- ننگر- آبادي. آفريڪا ڪنڊ جو
 هڪ ملڪ.
 مِصْرِي: ص. مصر جو. مصر جو ويٺل. (ث)
 مصري ٻولي.
 مُصِرُّ: ص (ع) ڪنهن ڳالهه يا ڪم تي ضد ڪري
 پيهندڙ. اصرار ڪندڙ. زور پريندڙ.
 مِصْرَعُ، مِصْرَعَةُ: ث (ع) علم عروض موجب شعر
 جو اڌ (هڪڙي ست).
 مِصْرَعُ طَرَحُ: ث. شعر جي اها ست جيڪا ردیف ۽
 قافيي جي پابندي سان وڌيڪ شعر ٺاهڻ لاءِ مقرر ڪجي.
 مَصْرَفُ: ذ (ع) خرچ ڪرڻ جو سبب. استعمال-
 غرض- مطلب.
 مَصْرُوفُ: ص (ع) رڌل (ڪم ۾)- مشغول.
 مَصْرُوفِيَّتُ: ث (ع) مشغولي (ڪم ۾)- رڌل رهڻ
 جي حالت.
 مِصْرِي: ث. ڪنڊ جي چاش مان ٺهيل مٺاڻ- ٽنڊ.
 مصر جي ٺهيل تلوار.

مِشْكُوٰءُ: ث (ع) حديش جو مشهور ڪتاب.
 مَشْكُورُ: ص (ع) شڪل ڪيل. احسانمند- ثورائتو-
 شڪرگذار.
 مَشْكُوكُ: ص (ع) شڪ ڪيل- شڪي. گماني.
 مَشْكِي: ص. مُشڪ جي رنگ جهڙو- ڪارو- سياه.
 سانورو. سياهي مائل (ذ) ڪاري رنگ جو گهوڙو.
 مُشْكِيْزَه: ذ (ف) ننڍڙي پخال.
 مِشْنُ: ذ (ع) عيسائين جي تبليغي انجمن. سفارتي
 وفد. (انگ) ڪل- انجن.
 مَشُورُ: ذ (ع) صلاح مصلحت- تجويز. رٿابندي.
 مَشْهُودُ: ص (ع) حاصل ڪيل. ثابت ڪيل.
 موجود- حاضر.
 مَشْهُورُ: ظ (ع) نامور- نالي وارو- هاڪارو.
 مَشْهُورِي: ث. هاڪ- ناموس- ناموري.
 مَشِيَّتُ: ث (ع) خواهش- مرضي- ارادو. خداتعالائي
 جي مرضي. تقدير.
 مَشِيرُ، مَشِيرَةُ: ص (ع) مشورو ڏيندڙ- صلاحڪار.
 راڻ ڏيندڙ.
 مَشِيرَنامو: ذ. واردات جي موقعي جي لکيت ۽ شاهدي.
 مَشِيرِي: ث. ميمبري.
 مَشِينُ: ث (انگ) ڪَل.
 مُصَاحِبُ: ص (ع) هم صحبت. خاص دوست.
 ساٿي- رفيق.
 مَصَارِفُ: ذ (ع) خرچ پڪا- اخراجات.
 مَصَارِفُ بِيجا: ذ. غير ضروري خرچ- فضول خرچ.
 مُصَاحِبَةُ: ذ (ع) هٿ ملائڻ- هٿ ڏيڻ (ملاقات وقت).
 مِصَالِحَتُ: ث (ع) ميلاپ- ٺاهه- صلح.
 مِصَالِحُو: ذ (ع) طعام يا کاڌي کي رڌڻ لاءِ ويڳر.
 پڳل ٿان. ڳهه وغيره کي ڳنڍڻ لاءِ ريهه.

مُصَنَّفِي: ص (ع) صاف ٿيل - آئريل.
 مُصْطَفِي: ص (ع) چونڊيل - ڏٺيل - منتخب. (ذ)
 پيغمبر عليه السلام جو لقب.
 مُصْلِح: ص (ع) درست ڪندڙ. سڌاريندڙ.
 مَصْلَحَت: ث (ع) سُئي صلاح - نڪت تجويز - بهتر
 راهه. چڱائي - ڀلائي. صلاح - رت.
 مُصَلَو: ذ (ع) نماز پڙهڻ لاءِ ڪپڙي جو فرش.
 مُصَمَّم: ص (ع) مقرر ڪيل. ارادو ڪيل. رٿيل.
 پڪو - مضبوط.
 مُصَمَّر: ارادو. ذ. پڪو ارادو.
 مُصَنَّف: ص (ع) ڪتاب لکندڙ. ليکڪ.
 مَصْنُوعَات: ث (ع) ٺاهيل شيون.
 مَصْنُوعِي: ص (ع) ٺاهيل - هٿرادو. ثقلي - جڙتو.
 مُصَوِّر: ص (ع) تصوير ٺاهيندڙ. نقاش. خدا تعاليٰ جو
 هڪ نالو.
 مُصَوِّرِي: ث. تصويرون ٺاهڻ جو هنر. نقاشي.
 مُصِيبَت: ث (ع) تڪليف - ڏک. آزار. ظلم.
 مشڪل - سختي. ويدن.
 مصيبت زده: ص. آفتن جو ماريل. ڏکڻ جو سٽيل.
 آزاريل. ستايل. بدبخت.
 مصيبتون سهڻ: تڪليفون برداشت ڪرڻ. ظلم
 سهڻ. سختيون پوڳڻ.
 مُصَارَع: ذ (ع) جهڙو - مثل. گرامر موجب هڪ
 'زمان' جو نالو.
 مُصَاف: ص (ع) وڌايل. لاڳاپيل. مليل. گرامر موجب
 مالڪي ڏيکاريندڙ لفظ.
 مُصَاف إِلَيَّ: ذ. گرامر ۾ ملڪيت ڏيکاريندڙ لفظ.
 مُصَافَات: ذ (ع) آسپاس - گردنواح. شهر جي آسپاس
 وارا ڳوٺ آبادي.

مَضَامِين: ذ (ع) 'مضمون' جو جمع.
 مُضَاهَاة: ذ (ع) ڪمي - مشڪل. حرج - نقصان. ڊپ.
 مَضْبُوط: ظ (ع) مُسْتَحْكَم - پڪو - ڏاڍو - سخت.
 مَضْحَك: ذ (ع) ڪِل. مذاق - چرچو - ٺٺول. چٽر.
 مَضْحَك خيز: ص. ٺٺول جهڙو - ڪِل جهڙو.
 مُضِر: ص (ع) ضرر رسائيندڙ - نقصانڪار.
 مُضِرَاب: ث (ع) تارن واري ساز وڄائڻ لاءِ لوهه جو
 ٽڪنڊو چٽو - جَرَب.
 مَضْرَت: ث (ع) نقصان - زيان. ضرر.
 مَضْرَت رِسان: ص. نقصان رسائيندڙ.
 مُضْطَرَب: ص (ع) بيقرار - بي چين - پريشان.
 مُضْجِل: ص (ع) سست. ٽڪل. ساڻو. اڀرو. هيٺو.
 اداس - دلگير.
 مُضْمَر: ص (ع) لڪل - پوشيدو - مخفي.
 مَضْمَنَة: ذ (ع) گُڙي - غراڱرو.
 مَضْمُون: ذ (ع) ڪنهن موضوع تي لکيل عبارت يا
 تحرير. مطلب - معنيٰ.
 مضمون آفريني: ث. نئين ڳالهه پيدا ڪرڻ.
 مضمون نگار. مضمون نويس: ص. مضمون
 لکندڙ - ليکڪ.
 مُطَابِق: ظ (ع) جهڙو - مثل - وانگر - جيئن.
 موافق - برابر.
 مُطَابَقَت: ث. هڪ جهڙائي - مشابَهت. برابري -
 يڪسانيت.
 مُطَالِبَة: ذ (ع) پنهنجي حق جي گهر - دعويٰ. گهر -
 ٺهراءُ. طلب.
 مُطَالَع: مُطَالَعَة: ذ (ع) ڪنهن شيءِ کي سمجهڻ لاءِ
 ڏسڻ. پڙهڻ - اڀياس. غور سان جانچ.
 مَطَب: ذ (ع) جنهن جاءِ ۾ طبيب علاج ڪري -

مَطَابَرَه: ذ (ع) 'مظهر' جو جمع. نظارا- لقاء.
 مَطَاهَرُو: ذ (ع) مدد- حمايت. ڪنهن خاص معاملي
 جي تائيد يا مخالفت ۾ اجتماع. اجتماع جو گشت.
 مَقْلَقَرَه: ص (ع) فتحياب- سويارو.
 مَظْلُومَه: ص (ع) جنهن تي ظلم ڪيل هجي- ستم
 زده- ستايل- آزاريل.
 مَظْلُومِي: مَظْلُومِيَّت: ث. ظلم- ڏاڍ- ستم.
 ستم رسيدگي.
 مَقْلَقَرَه: ذ (ع) ظاهر ٿيڻ جي جاءِ. پڌرائي- اظهار.
 مَعَه: ط (ع) ساڻ- سميت- گڏ- شامل.
 مَعَا: ط (ع) ساڻ ئي- گڏي. فوراً- اوچتو.
 مَعَاذَه: ذ (ع) پناهه جي جاءِ. پناهه- حفاظت.
 مَعَاذِ اللَّهِ: ذ. خدا جي پناهه! خدا بچائي! خدا نه ڪري!
 مَعَارِفَه: ذ (ع) مختلف هنر. علم ۽ هنر.
 مَعَاشَه: ث (ع) روزي- رزق. گذران. کاتو خوراڪ.
 مَعَاشَرَتَه: ث (ع) رهڻي ڪهڻي- آڻي وٺي. سڱ
 واري حياتي.
 مَعَاشَرُو: ذ (ع) گڏجي رهڻ ۽ زندگي گذارڻ.
 سماج- سوسائٽي.
 مَعَاصِرَه: ص (ع) هر عصر- ساڳئي دور جا. ساڻياري.
 مَعَاَفَه: ص (ع) مُعَاَفَ بخش. ڇڏيل. آزاد. درگذر.
 مَعَاَفَ ڪَرَه: بخش ڪرڻ. درگذر ڪرڻ. ڇڏڻ.
 مَعَاَفِي: ث. بخشش- نجات. چوٽڪارو.
 مُعَالِجَه: ص (ع) علاج ڪندڙ- طبيب- ويڇ.
 مُعَالَجَه: ذ (ع) دوا درمل- علاج.
 مُعَامَلَاتَه: ذ (ع) ڪاروباري مسئلا. تڪرار- معاملو.
 مُعَامَلُو: ذ (ع. معاملو) عمل. ڪم ڪار. ڪاروبار-
 ڌنڌو. ڌيٽي لپي. وهنوار. واقعو. جهڳڙو- تڪرار.
 معاملاتي: ث. جهڳڙالو- ڦڙڦڙي.

طبايت خانو- شفاخانو. دواخانو.
 مَطْبَعَه: ذ (ع) رڌڻو- بورچيخانو.
 مَطْبَعَه: ذ (ع) چاپخانو- پريس.
 مَطْبُوعَه: ص (ع) ڇپيل.
 مَطْرِبَه: ص (ع) ڳاڻڻو- گويو. قوال.
 مُطْلَا: ص (ع) سونو- طلائي- زرڻ.
 مَطْلَبَه: ذ (ع) مقصد. ارادو. معنيٰ. فائدو. غرض.
 مَطْلَبَ بَرَارِي: ث. ڪم نڪرڻ. حصول مطلب.
 حاجت رواڻي.
 مَطْلَبَ پورو ٿيڻ: ڪم نڪرڻ. مقصد حاصل ٿيڻ.
 مراد پوري ٿيڻ.
 مَطْلَبِي: ص. خودغرض- پنهنجي فائدي جو
 غرض رکندڙ.
 مَطْلَعَه: ذ (ع) غزل جو پهريون شعر (جنهن ۾ هجي
 مصرعون هر قافِي ٿين).
 مُطْلَعَه: ص (ع) اطلاع ڪيل. واقف- آگاه.
 مُطْلَقَه: ص (ع) آزاد. خودمختار. (ط) بالڪل- قطعي.
 مُطْلَقَ الْعِيَانَه: ص. چٽواڳ- آزاد. خودمختار.
 مُطْلَقَه: ص (ع) طلاق ڏنل (عورت).
 مَطْلُوبَه: ص (ع) طلب ڪيل- گهريل. جنهن شيءِ
 جي طلب يا خواهش هجي. معشوق- محبوب.
 مَطْمَعَه: ص (ع) مٿانهون- مٿي. (ذ) نظر پوڻ جو
 هنڌ- نظارو. مقصود.
 مَطْمَعَ نَظَرَه: ذ. نگاه جو مرڪز. اصل مقصد.
 مَطْهَرَه: ص (ع) پاڪ- صاف- پوتر.
 مَطْمَئِنَه: ص (ع) بي فڪر- آسودو- بي اونو.
 مَطْمَعَه: ص (ع) اطاعت ڪندڙ- فرمانبردار. ماتحت- تابعدار.
 مَطْمَعَ ڪَرَه: تابعدار بنائڻ. آڻ مڃائڻ.
 مَظَالِمَه: ذ (ع) ظلم- سختيون- ڏاڍ.

معاملي شناس، معاملہ فہم، ص. تجربیکار-
آزمودگار، سمجھو.

معاملو ڪرڻ، نبيرو ڪرڻ، تڪرار ڪرڻ.

معانقہ، ذ (ع) بفلگیری- پاکر.

معاني، ذ (ع). "معني" جو جمع معنائون. مطلب،
لفظن کي موقعي تي استعمال ڪرڻ جو علم.

معاوضو، ذ (ع) بدلو- عيوض. ملهه- اجرت.
محنتائو- پورهيو.

معاون، ص (ع) مددگار- هيلي. حمايتي.
اسستنت- ماتحت.

معاونت، ث (ع) مدد، حمايت.

معاونت ڪرڻ، واهر ڪرڻ- مدد ڪرڻ.

معايدو، ذ (ع) عهدنامو- اقرارنامو. نام- صلح.

معائنو، معائينو، ذ (ع) اکين سان ڏسڻ. مشاهدو.
جائزو، جانچ.

معاينو ڪرڻ، جانچ پڙتال ڪرڻ. چڪاس ڪرڻ.

معبد، ذ (ع) عبادت جي جاءِ- عبادتگاه (مسجد،
ديول، مندر وغيره).

معبود، ص (ع) جنهن جي عبادت ڪجي. الله تعاليٰ.

معتبر، ص (ع) اعتبار جوڳو- پروسى جهڙو.

معتبري، ث. اعتبار- ساڪ. عزتمندي.

معتدل، ص (ع) اعتدال وارو. وچترو- درميانو.
پورو پنو.

معتراض، ص (ع) اعتراض ڪندڙ. روڪيندڙ- ٽوڪيندڙ.

معتريف، ص (ع) مڃيندڙ- قبول ڪندڙ. اقراري.

معتقد، ص (ع) اعتقاد رکندڙ- مڃيندڙ. ڪنهن
شخص يا فرقي جو پوئلڳ.

معتد، ص (ع) اعتبار جوڳو- پروسى جهڙو- معتبر.

معتوب، ص (ع) عتاب هيٺ آيل.

معجز، ص (ع) عاجز ڪندڙ. وس کان ٻاهر.
(ذ) معجزو.

معجز بياني، ث. اعليٰ درجي جي خوش بياني.
فصاحت ۽ بلاغت جو ڪمال.

معجز نما، ص. حيرت جهڙو.

معجزو، ذ (ع) اهو ڪم جيڪو انسان فطرت کان
ٻاهر هجي. اهو ناممڪن ڪم جيڪو نبي سڳوري
کان ٿئي.

معجل، ص (ع) جلدي ۾ ڪيل. (ذ) نڪاح وقت
فورا ادا ڪيل حق مهر.

معجون، ث (ع) دوائن جو مرڪب.

معدن، ذ (ع) ڪاڻ (سون، چاندي، ڪوئلي
وغيره جي).

معدني، ص. ڪاڻ مان کوٽي ڪڍيل.

معدنيات، ث (ع) زمين مان کوٽي ڪڍيل ڌاتو وغيره.

معدو، ذ (ع) جسم جو هڪ عضو (پيٽ ۾ کاڌي
گڏ ٿيڻ ۽ هضم ٿيڻ جي ڳوٺري)- اوجھري.

شڪم- ڍڍ.

معدوم، ص (ع) نابود- تباہ- فنا. گم.

معدوث، ث (ع) عذر- بهانو- حيلو. وات لڪائي.

معدور، ص (ع) عذر وارو. معافي لائق. اپاهج-
جڏو. عاجز- بيوس.

معدوري، ث. مجبوري. بيوسي. لاچارِي.

معرا، ص (ع) اگهاڙو- ننگو. خالي- سادو. پاڪ-

صاف. (ذ) اهو نثر جيڪو مقفي نه هجي.

معراج، ذ (ع) ڏاڪڻ. مٿانهين هنڌ تي چڙهڻ جو
وسيلو. چاڙهي. حضور نبي سڳوري جو آسمان تي وڃڻ

الاهي تجلي جو نظارو ڪرڻ. انتهائي عروج. ترقي
جي مٿانهين منزل. اعليٰ رتبو.

مَعْقُولُ: ص (ع) عقل ۾ آيل. عقل جو ڳو. مناسب-درست. وڻندڙ. لائق. موزون.

مَعْقُولِيَت: ث. انسانيت- ماڻهپو. سمجھ.

مُعَلِّقُ: ص (ع) لٽڪيل- تنگيل.

مُعَلِّمُ: ص (ع) علم سيکاريندڙ. استاد. حج جي موقتي تي دعائون پڙهائيندڙ مقرر شخص. ملاح- ناڪڻو.

مُعَلِّمِي: ث. استادي- سکيا. ماستري.

مَعْلُومُ: ص (ع) ڄاتل. سمجھيل. پڌرو- واضح. مشهور.

معلوم ڪرڻ: ڄاڻڻ. سمجھڻ- پڙجھڻ. پروڙڻ. محسوس ڪرڻ. سڃاڻڻ.

مَعْلُومَات: ث (ع) ڄاڻ. واقفيت.

مُعَلِّي: ص (ع) اوچو- بلند- مٿانهون.

مُعَمَّا: ث (ع) لڪل ڳالهه. ڳجهه. پرولي- ڳجهارت. ڳوڙهو مسئلو.

مَعْمَارُ: ذ (ع) عمارت ٺاهيندڙ- اڏاوت ڪندڙ. رازو.

مَعْمَرُ: ص (ع) وڏي ڄمار جو. پوڙهو- پڊو.

مَعْمُورُ: ص (ع) ڀريل- ڀر- لبريز- ڪنان تار. آباد- وسيل.

مَعْمُولُ: ذ (ع) جنهن شخص تي تنويحي عمل ڪيل هجي. روزانو عمل- ٿيٽ. رواج- قاعدو. عادت- هير.

مَعْمُولَات: ث. روزمره جا ڪم- عادتون.

مَعْمُولِي: ص (ع) عادت موجب- رسمي. مروج. رواجي- خسي.

مَعْنِي: ث (ع) مطلب- ارٿ. منشا- مراد- مقصد. سبب. اصليت. حقيقت.

مَعْنَوِي: ص. معني ۾. معني مطابق. اصلي- ذاتي. حقيقي. باطني.

مُعْتَبَرُ: ص (ع) عنبر جي خوشبو لڳل. سُرهو- خوشبودار.

مَعْرِضُ: ذ (ع) ظاهر ٿيڻ جو هنڌ.

مَعْرِضُ التَّوَيُّ: ذ. ملتوي ڪرڻ.

مَعْرِضُ وُجُود: ذ. وجود ۾ اچڻ. ظاهر ٿيڻ.

مَعْرِقَت: ث (ع) سڃاڻپ- واقفيت. علم الاهي يا قدرت جي قانون جي ڄاڻ. خداشناسي. وسيلو (ظ) هٿان- وسيلي- ذريعي.

مَعْرُڪَا: ذ (ع) معرڪه) اهو هنڌ جتي ماڻهو گڏ ٿين.

جنگ جو ميدان. لڙائي- جنگ. جهيڙو. هُجوم- پيڙ. شادي وغيره جي محفل.

مَعْرَڪَةُ الْأَرَاءِ: ص. جنگ لاءِ تيار. زبردست. مقابلي لاءِ زور وٺائيندڙ.

مَعْرُڪِي آرائِي: ث. لڙائي لاءِ صف بندي. مقابلو. جنگ- لڙائي.

مَعْرُوف: ص (ع) مشهور- ڄاتل.

مَعْرُزُ: ص (ع) عزت وارو- عزتمند. بزرگ. شريف.

مَعْرُوزُ: ص (ع) هٽايل- لاتل- برطرف (ڪنهن ملازمت، عهدي يا فرض ادائي تان).

مَعْشُوقُ: ص (ع) جنهن سان عشق ڪجي. جنهن تي ڪو عاشق هجي. محبوب- پيارو- دلير.

مَعْصُومُ: ص (ع) گناه کان بچيل- پاڪدامن. بي گناه. ٻالو ڀولو. (ذ) ننڍڙو ٻار- ايم.

مَعْصُومِي، مَعْصُومِيَت: ث. پاڪدامني. بيگناهي. پورڙائي. ننڍپڻ.

مَعْصِيَت: ث (ع) گناه- خطا- قصور- پاپ.

مُعْطَرُ: ص (ع) خوشبودار- سُرهو. سڳند وارو.

مُعْطَلُ: ص (ع) ڪم کان نڪتل- ڪم کان ويل. بيڪار. ڪجهه وقت لاءِ ملازمت کان برطرف.

مُعْطَلِي: ث. عارضي برطرفي. التوا- مهملي.

مُعْطَمُ: ص (ع) وڏو- بزرگ. عزت لائق.

مَفْرَحُ کپائڻ؛ مٿو هٿڻ. سمجھائڻ جي ڪوشش ڪرڻ.
 دماغي پورهيو ڪرڻ.
 مَفْرُوارو؛ ص. سمجھو- سياڻو- ڏاهو.
 مَفْرِي؛ ث. ڪپڙي جي ڪنار ورائي ٿيو ڏيڻ. اوتڙيءَ جو هڪ قسم. آنڊي- ڪناري.
 مَفْرِيَات، مَفْرِيَات؛ ث. ٻج وارن وڪرن جا جدا ڪڍيل ٻج (جئن بادام، اڪڙوٽ، پستا، گدرو، ڏاڏا وغيره).
 مَفْرُوت؛ ث (ع) نجات- چوڻڪارو. بخشش- معافي.
 مَفْرُور؛ ص (ع) بخش ڪيل. مرحوم. جَنَتي.
 مَفْرُ؛ ذ (ف) ترڪستان علائقي جي رهندڙ قوم. هڪ ذات جو نالو.
 مَفْرُوب؛ ص (ع) هاريل. دسيل. شڪست کاڌل. هيسيل.
 مَفْرُوم؛ ص (ع) غمگين- ڏڪارو. مايوس. اداس.
 مَفْرِي؛ ص (ع) ڳاڙهو- گويو. ڪلاونت.
 مَفْرِيه؛ ث. ڳاڙهي.
 مَفْرَاد؛ ذ (ع) فائدو- نفعو.
 مَفْرَاگت؛ ث (ع) جدائي- وڇوڙو- فراق.
 مَفْرَايلو؛ ذ (ع) پرائين- ڏوري. وڇوٽي. مسافري.
 مَفْرَت؛ ص (ف) بنان قيمت- ري ملهو. سستو. بي فائدو. خواه مخواه. هروپرو.
 مَفْرَت خورا؛ ص. مفت جو مال کائيندڙ.
 مَفْرَت مال؛ ذ. بنان محنت هٿ آيل مال.
 مَفْرَت ه؛ ظ. ناحق- بي سبب. هروپرو.
 مَفْرَتاح؛ ث (ع) چاڀي- ڪنجي.
 مَفْرُوح؛ ص (ع) فتح ڪيل- ڪٽيل.
 مَفْرُوت؛ ص (ع) موٽ- عاشق- فدا.
 مَفْرِي؛ ص (ع) فتويٰ ڏيندڙ. شرعي فيصلو ڏيندڙ.
 مَفْرَح؛ ص (ع) فرحت ڏيندڙ. خوش ڪندڙ. دل

مَعْنُون؛ ص (ع) عنوان ڪيل. نالي ڪيل. منسوب.
 مَعْيَار؛ ذ (ع) ماپو- ماڻ. وَت (تور جو). پرک- جانچ اندازو. پيمانو. ڪسوٽي.
 مَعْيَن؛ ص (ع) مقرر ڪيل.
 مَعْيَشَت؛ ث (ع) زندگي- حياتي- جياپو. روزگار- روزي.
 مَعْيُوب؛ ص (ع) عيبدار. ناقص.
 مَعِيَت؛ ث (ع) همراهي- رفاقت- ساٿ.
 مَع؛ ذ (ف) آتش پرست- گبر- مجوسي. ڪلال- شراب وڪهندڙ. (جمع. مَعان).
 مَعَالِطو؛ ذ (ع) فريب- دغا. غلط فهمي. شڪ. غلطي.
 مَعَايَرَت؛ ث (ع) ڌاريائي. جدائي. مخالفت.
 مَعْرِب؛ ذ (ع) سج لهڻ وارو طرف- الهندو. الهندي وارا ملڪ (يورپ). سانجهي. سج لهڻ جو وقت. سانجهي نماز.
 مَعْرِي؛ ص. اولهه وارو. يورپ جو.
 مَعْرُور؛ ص (ع) غرور وارو- تڪبر ڪندڙ. هنيلو- ضدي. گهمندي. وڏائي خور.
 مَعْرُوري؛ ث. تڪبر- وڏائي. هٿ.
 مَعْرَ؛ ذ (ف) ڪنهن به چيز جو اندريون حصو. دماغ. ميجالو. ڳودو. عقل- سمجھ. خيال. تخم- پڇ.
 مَعْر خالي ٿيڻ؛ ذهني ٽڪ ٿيڻ.
 مَعْر خوري؛ ث. خفو. دماغي پورهيو.
 مَعْر قَر؛ دماغ ۾ خلل ٿيڻ. چريو ٿيڻ. مَعْر ۾ پينواڻي اچڻ.
 مَعْر قَريل؛ ص. ضدي. هنيلو. آڪڙياز. چريو- مست. ابتي سمجھ وارو.
 مَعْر ڪائڻ؛ بڪ بڪ ڪرڻ. اجايو بحث ڪرڻ.
 هَل ڪرڻ.

مُقَابِلُو: ذ (ع) اڳيان اچڻ. ڀيٽ. برابري- هَمسَري.
مُخَالَفَت: لڙائي. تڪرار. چٽاڀيٽي. ضد.
مُقَابِلُو ڪَرن: سامهون اچڻ- وڙهڻ. تڪرار ڪَرن.
برابري ڪَرن. ڀيٽ ڪَرن.

مُقَاصِدَ: ذ (ع) "مقصد" جو جمع.
مُقَاطَعُو: ذ (ع) مُقَاطَعَة مقرر معاوضي تي ڪم جي
ٻول- نڪو.

مُقَاطَعِي دَارُ: ص. نيڪيدار- اجاريدار.
مَقَالُ: ث (ع) گفتگو- ڳالهه ٻولهه.
مَقَالُو: ذ (ع) قول. ڪلام. چيل ڳالهه. ڪتاب.
ڪتاب جو حصو- باب- فصل. مضمون.
مَقَامُ: ذ (ع) ترسڻ جي جاء- رهڻ جي جاء. بينڪ-
منزل. رتبو- درجو. گهر- مڪان.

مَقَامِي: ص. ترسيل- رهيل. ساڪن- رهندڙ. آباد.
مَقَامُ: ذ (ع) قبرستان.

مَقَامِي: ص. قبرستان جو سنڀاليندڙ- مجاور.
مَقَامَات: ذ (ع) "مقام" جو جمع. احڪام- قاعدا.
مَقْبَرُو: ذ (ع) قبر- گور- مزار- تربت. قبر تي ٿيل
اذاوت- روضو. درگاه.

مَقْبُوضَ: ص (ع) قبضي ۾ ڪيل- ٿايل.
مَقْبُولُ: ص (ع) قبول ڪيل. مڃيل. پسنديدو.
مَقْبُولِيَت: ث. قبوليت. منظورِي. پسنديدگي.
مُقْتَدَا: مُقْتَدِي: ص (ع) پيروي ڪيل. اهو شخص
جنهن جي پيروي ڪجي. اڳواڻ- رهنما.
مُقْتَدِي: ص. پيروي ڪندڙ- پوئلڳ. امام جي پٺيان
بيهندڙ- مقلد.

مُقْتَدَرُ: ص (ع) طاقتور- جبرو. اقتدار وارو- اقتدار
ملي. (ذ) خدا تعاليٰ جو هڪ صفاتي نالو.
مُقْتَضِي: ص (ع) سڌ ڪيل. گهر ڪيل. مطلب- مراد.

جگر کي قوت ڏيندڙ لڙيز دوا.
مَقْرَدَ: ص (ع) اڪيلو- جدا. هڪ- واحد. رياضي
موجب اهو عدد جيڪو جزن ۾ ورهائجي نه سگهي
(جنهن، ۳، ۷، ۲۳ وغيره).

مَقْرُورُ: ص (ع) فرار ٿيل- ڀڳل- روپوش.
مَقْرُورِي: ث. پاڇ- فرار.
مَقْرُوضُ: ذ (ع) فرض ڪري ورتل مثال- مثال طور-
قياسي. اها ڳالهه جنهن جو اصل نه هجي.

مُقْسِدُ: ص (ع) فساد ڪندڙ- فسادِي- فتنه انگيز.
چُرچ ڪندڙ. جهيڙاڪ. سرڪش- باغي. چيڻاپور.
مُقْسِرُ: ص (ع) معنيٰ بيان ڪندڙ. شرح بيان ڪندڙ.
قرآن شريف جي معنيٰ مطلب بيان ڪندڙ.
مُقَصِّلُ: ص (ع) تفصيل وار- وچور وار. ڪولي بيان
ڪيل. کليل. صاف. واضح.

مَفْعُولُ: ص (ع) ڪم ڪيل. بدفعلي ڪرائيندڙ
(مرد). (ذ) گرامر موجب اهو اسم جنهن تي ڪم
ٿيو هجي.

مَفْقُودُ: ص (ع) غائب- گم. ناپيد.
مُفَكِّرُ: ص (ع) فڪر ڪندڙ. سوچيندڙ- غور ڪندڙ.
مُفْلِسُ: ص (ع) غريب- محتاج- نادار- ڪنگال- پينگو.
مُفْلِسِي: ث. غربت- محتاجي- تنگدستي.
مَفْلُوجُ: ص (ع) اڌ رنگ جي بيماريءَ ۾ ورتل-
فالج زده.

مَفْلُوكُ: ص (ع) مفلس- پينگو- ڪنگال.
مَفْلُوكُ الْحَالِ: ص. پينگو- سڄو. نادار.
مَفْهُومُ: ذ (ع) مطلب- مقصد- معنيٰ. سمجهه.
مُفِيدُ: ص (ع) نفعو ڏيندڙ- فائديمند. لائيتو- سودمند.
مُقَابِلُ: ظ (ع) سامهون ايندڙ. اڳيان آيل. آمهون
سامهون. روبرو- ڏوبڊو. مخالف. دشمن.

مَقْرُوضٌ: ذ (ع) جنهن کي قرض ڏنل هجي - قرضي.
 مَقْصِدٌ: ذ (ع) ارادو - مطلب - مدعا. رٿا - منصوبو.
 مَقْصُودٌ: ص (ع) مطلب - غرض - مدعا.
 مقصود بالذات: ث. اها شيء جيڪا خود مقصود هجي.
 مَقْطَعٌ: ذ (ع) غزل يا قصيدي جو آخري شعر جنهن ۾
 شاعر جو تخلص هجي.
 مَقْطعات: ذ (ع) ٽڪرا (ڪپڙي، شعر جا). قرآن
 شريف جي ڪن سورتن جي شروع ۾ آيل خاص حروف
 (مثلا ا، ي، ن وغيره).
 مَقْعَدٌ: ث (ع) ويهڻ جي جاء. ويهڪ. چٽ - ٻُڻي.
 مَقْفِي: ص (ع) قافين وارو (نثر يا شعر).
 مَقْفَلٌ: ص (ع) ڪلف لڳل - تالو لڳل.
 مَقْلَدٌ: ص (ع) مريد - چيلو - پوئلڳ.
 مَقْنَطِيسٌ: ذ (يوناني) پٿر جو هڪ قسم جيڪو لوھ
 کي پاڻ ڏانهن ڇڪي.
 مَقْنُونٌ: ذ (ع) قانون ڄاڻندڙ. قانون ساز.
 مَقُولٌ: ذ (ع) قول - سخن. اهو ڄمelo جيڪو عام
 مشهور ٿي وڃي.
 مَقْوِي: ص (ع) قوت وارو - سگهارو. ٻل ڏيندڙ.
 قوت وڌائيندڙ.
 مَقْيَاسٌ: ذ (ع) پيمانو. ماپ جو اوزار.
 مَقْيَاسُ الْحَرَارَتِ: ذ. گرمي ماپڻ جو اوزار - ترموميٽر.
 مَقْيَدٌ: ص (ع) قيدي - باندِي - اسير.
 مَقْيَسٌ: ذ (ع) سون يا چاندي جي تار (پرت ڀرڻ جي
 ڪم اچي) - بادلو. زري.
 مَقْيَمٌ: ص (ع) رهندڙ. قيام پذير. رهاڪو.
 مَكَّة: ث. ڪهڙي جا سيار جي مند وارا
 سنهڙا پيرون.
 مَكَّة: ث. بند مٿ. مٿ جو ڌڪ. گهوسو - ٺوٺشو.

مَقْتَلٌ: ذ (ع) قتل ڪرڻ جو هنڌ - قتل گاه.
 مَقْتُولٌ: ص (ع) ماريل - قتل ڪيل. ڪُتل. عاشق.
 مِقْدَارٌ: ذ (ع) ماپ. تور. وزن. جسامت - ٽولھ.
 اندازو. تعداد. وسعت - پکيڙ.
 مَقْدَرٌ: ذ (ع) قسمت جو لکيو - تقدير. نصيب - ڀاڳ.
 مَقْدَرُ جو لکيو: ذ. تقدير - ڀاڳ - نصيب. ازل جو انگ.
 مَقْدَسٌ: ص (ع) پاڪ - پوتر (ماڻهو يا جاء).
 ڀلارو. بزرگ.
 مَقْدَسٌ هَسْتِي: ذ. نيڪ ماڻهو. بزرگ شخص (ولي يا
 پيغمبر وغيره).
 مَقْدَمٌ: ص (ع) اڳيان - پيش. پهريون - اڳيون.
 گذشتہ - قديم - سابق. لازمي - واجب. معزز - بزرگ.
 اعليٰ - افضل. (ذ) آب پاشي کاتي جو هڪ ملازم.
 مَقْدَمُو: ذ (ع) آغاز - شروعات - ابتدا. تهديد -
 دٻاڇو. ڪتاب جي منڍ ۾ لکيل عبارت. واقعو.
 مسئلو. فرياد - دعوي.
 مَقْدُورٌ: ذ (ع) سگهہ - طاقت - زور. حوصلو -
 حيثيت. وس - اختيار. پهچ - رسائي.
 مَقْرَاضٌ: ث (ع) ڪٽنچي - ڪتر.
 مَقْرَبٌ: ص (ع) قريب ڪيل - ويجهو ڪيل. اهو
 شخص جنهن کي قرب حاصل هجي. خاص
 دوست - ساتاري.
 مَقْرَبٌ: ذ. "مقرب" جو جمع.
 مَقْرَرٌ: ظ (ع) بيٺل (ڪنهن ڪم يا ذميداري تي) -
 بيهاريل (نوڪريءَ ۾). برقرار - متعين.
 مَقْرَرٌ ڪرڻ: بيهارڻ (نوڪري ۾). ڪم ۾ لڳائڻ -
 ملازمت ۾ رکڻ.
 مَقْرَرِي: ث. ملازمت - نوڪري.
 مَقْرَرٌ: ص (ع) تقرير ڪندڙ.

مڪون هٿن: تنگن کي مڪون هٿي ٿڪ يا سوز لاهڻ.
 مڪايب: ذ (ع) ”مڪتب“ جو جمع.
 مڪايب: ذ (ع) خط پٽ.
 مڪار: ص (ع) مڪر ڪندڙ. دوکيباز. نگ. فريبي.
 مڪاري: ث. دغا- فريب. نگي.
 مڪاشفو: ذ (ع) ڪشف ڪرامت. راز جو اظهار. ولي
 الله کي غيب جي اسرار جي خبر.
 مڪافات: ث (ع) عيوض- بدلو.
 مڪافات عمل: ذ. اعمالن جو بدلو. گناهن جي سزا.
 مڪالمو: ذ (ع) ڳالهه بولڻ. گفتگو.
 مڪان: ذ (ع) رهڻ جي جاءِ. گهر. آستان- نڪالو.
 اوتارو. دائرو. ماڳ- هنڌ. جوءِ.
 مڪاني: ص. مڪان جو. پنهنجي ديس جو- پنهنجي
 ملڪ جو.
 مڪاين: ث. جوئر جو هڪ قسم.
 مڪائي: ث. هڪ قسم جي پوک || اناج- مڪئي.
 مڪاين: م. ختم ڪرڻ (مستلو)- نبيرون. چڪائڻ.
 مڪت: ص (سن) چٽل- آزاد- آجو.
 مڪتب: ذ (ع) ابتدائي تعليم وارو مدرسو- ڪتاب.
 درسگاه. پرائمري اسڪول.
 مڪتوب: ذ (ع) خط- چٽي.
 مڪتوب اليه: ذ. اهو ماڻهو جنهن کي خط لکيو ويو.
 مڪتي: ث (سن) نجات- چوٽڪارو. گناهن جي سزا
 کان آجائي.
 مڪت: ذ. خلق جو اجتماع. هجور جو هل. گوڙ گهمسان.
 مڪت مچڻ: مچڻو مچڻ. گوڙ گهمسان ٿيڻ. گهڻن
 ماڻهن جي ميڙ جو هل هنگامو ٿيڻ.
 مڪت: ذ (سن) تاج- چٽ. ڪلنگي. گهوٽ جو مٿي
 تي پاتل چٽ.

مڪدر: ص (ع) ميرو- گدلو. ملول (طبيعت ۾).
 مڪر: ذ (ع) دغا- فريب- دوکو. نگي. بهانو.
 ڪوڙ. ڍونگ.
 مڪريل: ص. مڪر ڪندڙ. فريبي. ڍنگ باز.
 مڪرر: ص (ع) وري وري چيل. وري وري. پيو
 پيو- دوباره.
 مڪرم: ص (ع) عزت وارو. بزرگ. معزز.
 مڪروه: ص (ع) ڪراحت وارو. نفرت جوڳو. بدنام.
 ناجائز (فعل).
 مڪري: ث. ٻيڙي- ڪشتي- ناؤ.
 مڪر: ذ. مشهور آڏامندڙ جيت (جيڪو لکن ڪروڙن
 جي تعداد ۾ ڪڪر ڪري آڏامي، || وٺڻ پوکڻ کي
 کائي ناس ڪري).
 مڪرو: ذ. هرلي يا گهاٽي جي ڪاڇڻ ۾ پيل سل
 نڪتل ڪاٺي. پهلواني جو هڪ داء- جانشو- انگڙو.
 پوري يا سونهري رنگ جو گهوڙو جنهن جون نريون،
 بشڪون، پُچ ۽ ڪرنگهو ڪارا هجن.
 مڪري: ث. تڏ جي قسم جو ڪوبه جيت.
 مڪريون: ث. تنگن مان ٿڪ لاهڻ لاءِ مٺين يا مڪن
 سان ڌڪ هڻڻ.
 مڪريون هٿن: مٺيون هٿن- پيڙون ڏيڻ.
 مڪعب: ذ (ع) چورس (جسم) جنهن جي ڊيگهه،
 ويڪر ۽ اوچائي هڪ جيتري هجي.
 مڪلي: ث. نئي ضلعي جي مشهور تاريخي ٽڪري.
 مڪمل: ص (ع) پورو- سالم- ثابت- سڄو. سمورو.
 مڪنو: ص. مست- چريو. بي پرواهه.
 مڪنو هاڻي: ذ. مست هاڻي. (ص) زوراور- ٽايو جوان.
 مڪو: ذ (ع) مڪه عربستان جو مشهور شهر (جتي
 ڪعبه الله آهي).

مڪو مڇڻ: توري محنت سان گهڻو نفعو ٿيڻ. وارو ورڻ - پاڳ لڳڻ.

مڪڻي: ٺ. هڪ قسم جو اويڙ (اناج ۾ شمار ٿئي).

مڪڻي: ص (ع) مڪان ۾ رهندڙ. ويٺل - ساڪن.

مڪ: ٺ. مشهور اڏامندر جيت. بندوق يا پستول جي نال وارو اهو نشان جيڪو سڌائيءَ ۾ نشان چڻن ۾ مدد ڪري.

مڪ: ذ. گيه يا تيل جي سڻپ جو هٿ.

مڪ: ٺ (ف. مڻ) هڏن جو گوڏو. نريءَ جو گوڏو.

مڪ: ذ (سن) منهن - چهرو. رُخ. وات. منڍ - اصل. اڳواڻ. راج جو چڱو مڙس.

مڪاميلو: ذ. آهون سامهون ملاقات. گڏجاڻي. ميلاپ.

مڪائڻ: ذ. تيل جو هٿ هڻائڻ. آڍ مڪ ڪرائڻ.

مڪ چڪ: ٺ. مهٽ سھت (بدن ڪي). هارسينگار.

مڪڙ: ذ (ع. مڪڙ) بهانو. مڪڙ. ڍونگ. فريب.

مڪريل: ص. مڪر ڪندڙ. ڍونگي.

مڪري: مڪڙي: ٺ. ڪلي - شڪونو.

مڪڙو: ذ. منهن - چهرو. وات.

مڪڙ: ذ. ولوڙيل ڪير مان نڪتل سڻپ - مَسڪو.

مڪڙ: م. لائڻ - لڳائڻ (سڻپ، تيل وغيره). مَلڻ - مهنڻ.

مڪڙهارو: ذ. مڪين کان بچاءُ يا سونهن طور گهوڙي جي ٻوٽ تي ٻڌل موڙ.

مڪڻي: ٺ. گاه جو هڪ قسم.

مڪو: ذ. اڏامندر جيت جو هڪ قسم. نيري رنگ جي وڏي مڪ.

مڪوراڙ: ٺ. ڪنهن شيءِ تي گهڻين مڪين جي جهنگ. مڪين جي گهڻائي.

مڪي: ٺ. مڪ (اڏامندر جيت). سانگهڙ ضلعي ۾ هڪ ڍنڍ ۽ جوءِ.

مڪي چوس: ص. مڪين جو جهنگيل کاڌو کائيندڙ - ڪنجوس.

مڪيون مارڻ: واندو رهڻ. بي فائدي ڪم ڪرڻ.

مڪي: ص (سن) سردار - حاڪم. مڪيه ماڻهو. اڳواڻ.

مڪيه: ص (سن. مڪ) منڍ وارو - شروعاتي. اڳيون. مشهور. خاص.

مڪيار: ص. اختيار وارو. ڳالهائڻ جو حق رکندڙ.

مڪياري: ٺ (ع. مختاري) دڪاندار ۽ گراڪ جي وچ ۾ پسند يا ناپسند جو اقرارنامو (جنهن ۾ نه وٺڻ جي حالت ۾ دڪاندار ورتل چيز موٽائي وٺڻ لاءِ ٻڌل رهندو).

مڪڙو: ذ. مھري. ڪسرت لاءِ ڪاٺ جو ٿانڊ پيو مھرو.

مڪڙو: ظ (ف) ليڪن - پر.

مڪڙو: مَقَرُ: ذ. ٽڪر - هٿ - وڏائي - غرور.

مڪڙمان: ذ. هڪ پاسي وڃائڻ وارو اُڀو ڏهل (خاص ڪري، مڪران ۽ آفريڪا جي ساحلي علائقن جا رهاڪو وڃائين).

مڪڙو: ذ. موتي جي گل جو هڪ قسم - وڏو موتيو گل.

مڪس: ٺ (ف) ماڪيءَ جي مڪ. مڪ.

مڪڻ: مڪهڻ: ص (سن) غرق - ٻڌل (غور، فڪر، عشق، خوشيءَ ۾). مست. خوش. بيخود.

مڪڙ: ص. مست - مڪڻ. بي پراڻ. موج ۾. خوش. ڍاول. مغرور.

مڪڙ: ٺ. گھڙ - طلب. مڱيندي - مڱڻو ٿيل.

مڪڙ: ذ. هڪ قسم جو اناج (مڪڻ جي ڦريءَ مان نڪتل ڍاڻا).

مڪڙ: ذ. مڪ جو هڪ ڍاڻو. رتيءَ جو چوٽون حصو.

مڪائڻ: م. مڱڻو ڪرائڻ.

مڪڙو: ٺ. باه - جيرو - آڱ. ٻارڻ.

رنگ واري سونهن. نرمي.
 مَلَاخَلَوُ ذ (ع) ڏسڻ. توجهه. غور. لحاظ. مروت.
 مَلَاخَلَوُ ڪرڻ: ڏسڻ. معائنو ڪرڻ. طرنداري ڪرڻ.
 مَلَارَ، مَلَهَارَ، ٺ. هڪ راڳيٽي جو نالو. جُهڙالو-
 مينهن-برسات.
 مَلَارِي، مَلَهاري، ٺ. جهڙي ڙڙي واري وڻندڙ
 موسم. بهاري-موج.
 مَلَاڙِمَ ص (ع) نوڪر-چاڪر-خادم. اهلڪار.
 مَلَاڙِمَتَ، ٺ. نوڪري.
 مَلَاقَاتِ، ٺ (ع) گڏجاڻي. مڪاميلو. ڏيٺ. وصل.
 ملاقات ڪرڻ: روبرو گڏجڻ. هڪ ٻئي سان ملڻ.
 مَلَاقَاتِي، ص. ملاقات ڪندڙ. ڄاڻ سڃاڻ. دوست.
 مَلَاتِي، ص. ملڻ وارو-ملاقات ڪندڙ.
 مَلَاڙَوُ، ڏ. ملهه جي مقابلي جي جاءِ. ملهه جو ميدان.
 ملهه جو مقابلو.
 مَلَالُ، ڏ (ع) رنج-غم-ڏک. افسوس.
 مَلَامَ، ٺ (ع) ملامت-ڦٽ. ميار.
 مَلَامَتَ، ٺ (ع) ڄٽ ڦٽ. تنبيهه. عتاب.
 مَلَامَتَ ڪرڻ: ڄٽ ڦٽ ڪرڻ. لعنت ملامت ڪرڻ.
 مَلَامَتِي، ڏ (ع) فقيرن جو هڪ گروهه (جيڪي خفيه
 عبادت ڪن ۽ ظاهراً پنهنجا اعمال خراب رکن).
 مِلَاوَتَ، ٺ. آميزش. اصل شيءِ ۾ نقل يا ناقص
 شيءِ ملائڻ.
 مَلَايَڪَ، ڏ (ع). مَلَكَ جو جمع فرشتا.
 مَلَايَمَ، ص (ع) نرم-ڪنٺرو. حلیم. بردبار.
 مَلَايَمَتَ، ٺ. نرمي.
 مِلَائِي، م. گڏائڻ. گڏوڇڙ ڪرڻ. ملائي هڪ ڪرڻ.
 شامل ڪرڻ. پيٽ ڪرڻ. ملاقات ڪرائڻ. صلح
 ڪرائڻ. همراز ڪرڻ. آميزش ڪرڻ. ڳنڍڻ. لڳائڻ. نهڪائڻ.

مَکَرُ، ڏ. رستو-واٽ-گس.
 مَکَرُو، ڏ. مَهرُو-مَهرِي. ڏڳري-سُونٽِي. ڪٽيءَ جي
 ڪم جو مَکَدَر (ڪپڙن کي ستن يا ڪوڙ ڏيڻ لاءِ).
 (ٺ. مَکَرِي).
 مَکَرِيَا، ڏ. هڪ ذات جو نالو.
 مَکَنُ، م. مَنگَن-گَهَرَن-طلبڻ. سوال ڪرڻ. پڇڻ.
 مَکَنُو، ص. مَنگَنو-سوالي-گداگر.
 مَکَنُو، ڏ. شاديءَ کان اڳ جي هڪ رسم (سڳاوتي
 جي پڪاڻي لاءِ).
 مَکَنَهَارُ، ص. دهل شرنائڻ وڃائي لاڳ وڻندڙ مَنگَنو.
 مَگِيندُو، ص. مَگِيل (جنهن جو اڃان فقط مَگَنو تيل
 هجي). (ٺ. مَگِيندي).
 مَنگَرُ، مَنگَرُو، ڏ. مڇيءَ مثال سامونڊي ساهوارو.
 مَنگَرَمَچ، مانگرمڇ، ڏ. تمار وڏو مَنگَرُو.
 مَلُ، ٺ. مَهتو. مانجڻ جو عمل.
 مَلُ ڏيڻ: مَهتو ڏيڻ (ڌاتوءَ کي). چَتَ ڏيڻ (صاحب
 جي). صفا ڪرڻ يا چمڪائڻ لاءِ چار وغيره سان مانجڻ.
 مَلُ، ڏ. چوئڙي جي چت جي وچ ۾ هيٺان ڏنل آبي
 ڪاٺي. مشهور شاعر محمود ڀلي جو شاعرانو تخلص.
 هندن جي نالي پٺيان ايندڙ لقب (هاسو مل، بصر مل وغيره).
 مَلُ، ٺ (انگ) ڪارخانو (ڪپڙي وغيره ٺاهڻ جو).
 مَلُ، ڏ. مَلَه-قيمت. (ظ) وٽ-لڳ-گڏ.
 مَلَا، ٺ. وٽان-کان-طرفان (اڳاٽي ٻوليءَ جو لفظ).
 مَلَا، مَلَانُ، ڏ (ع) عالم فاضل شخص. عزت وارو
 خطاب. مسجد جو پيش امام. ٻارن کي مسجد يا مڪتب
 ۾ پڙهائيندڙ معلم.
 مَلَاخَ، ڏ. هڪ ذات جو نالو.
 مَلَاخَ، ڏ (ع) پيڙيانو-ميربحر-ڪشتي بان.
 مَلَاخَتَ، ٺ (ع) لوٽائي-نمڪين. سانورائي. سانوري

ملائي ڇڏڻ: گذاڻي ڇڏڻ. شامل ڪرڻ. ڳنڍي ڇڏڻ.
 ملائي: ٿ. ڪير جي مٿان ڄميل سٺپ جو ته- ٿري.
 مَلَبُوسُ: ص (ع) ڪپڙا پاتل- وڳو پهري. (ذ) لباس.
 مَلَبُوسَات: ٿ (ع) ڪپڙا- وڳا.
 مِلَت: ٿ (ع) مذهب- دين. قوم. گروه.
 مِلَت: ٿ. ٺاه- صلح. هر صلاح. شامل. ٻڌي- اتحاد. جيڪي مليو هجي- آپراسو- ڪمائي.
 مِلَت: ص. گڏيل- گڏوڇڙ. هر صاحي- سازيا. ٺهيل.
 مَلَتان: ذ. هڪ شهر جو نالو.
 مِلَتِيَت: ص (ع) توجه ڪندڙ.
 مِلَتَس: ص (ع) التماس ڪيل- پييل. عرض ڪيل.
 مِلَتَوِي: ص (ع) دير ڪيل- وڌي وڌل. ٿوري دير ترساي (ڪم ڪي).
 مِلَتَوِي ڪرڻ: ترسائڻ (ٿوري دير لاءِ ڪم ڪي).
 مَلَجَا: ذ (ع) پناه گاه. پشت پناه- مددگار.
 مَلَجَا وَمَاوِي: ذ. پناه ملڻ جي جاءِ. پشت پناهي.
 مَلْعَدُ: ص (ع) پنهنجي مذهب کان ڦريل. ڪافر.
 مَلْعَقُ: ص (ع) لاڳو- ڳنڍيل- شامل.
 مَلْحُوظ: ص (ع) لحاظ ڪيل- ڌيان ۾ رکيل.
 مَلْحُوظِ خاطر: ظ. دل جو خيال- دلي توجه.
 مَلْخُورُو: ذ. گهوڙي جي پٺيءَ تي ٿل هيٺان وڇايل ڪپڙو.
 مَلْذَذُ: ص (ع) لذت وڌائيندڙ. لذت.
 مَلْزَمُ: ص (ع) الزام هيٺ آيل. ڏوهي- قصوروار.
 مَلْسِي: ٿ. اُٺ جا وار.
 مَلْعُونُ: ص (ع) لعنت ڪيل. لعنتي- هٿيارو. ڌڪاريل.
 مَلْفُوظَات: ٿ (ع) اهو ڪتاب جيڪو ڪنهن بزرگ پنهنجي ڪيفيت بابت پنهنجي زباني لکيو هجي.
 مَلْڪَ: ذ. هڪ ذات جو نالو.
 مَلْڪُ: ذ (ع) فرشتو.

مَلْڪُ المَوْتُ: ذ. موت جو فرشتو- عزرائيل.
 مَلْڪُ: ٿ (ع) بادشاه. امير. والي.
 مَلْڪَ: ٿ (ع) ملڪيت. مال اسباب.
 مَلْڪُ: ٿ (ع) ديس- ڏيهه. صوبو- پرڳڻو. وطن- ساڻيهه.
 مَلْڪان مَلْڪُ: ظ. ملڪن ۾. هرهند.
 مَلْڪ بدر ڪرڻ: ڏيهه نيڪالي ڏيڻ. جلاوطن ڪرڻ.
 مَلْڪ ڳيري: ٿ. ملڪ فتح ڪرڻ. حڪومت جا معاملو.
 مَلْڪِي: ص. ڏيهي- ديسي. ملڪ جو.
 مَلْڪَ: ٿ (ع) راڻي.
 مَلْڪَ مَعْظَمَ: ٿ. پٽ راڻي.
 مَلْڪُو: ذ (ع) مهارت- قابليت. علم. هنر يا مشق سان پيدا ٿيل قوت. تجربو.
 مَلْڪُوت: ذ (ع) ملائڪن جو عالم. فرشتا- ملائڪ. عالم ارواح.
 مَلْڪُوتِي: ص. ملائڪن جهڙي (صفت).
 مَلْڪِيَت: ٿ (ع) مالڪاڻو حق. جائداد. دولت- نالو.
 مَلْڪُ: ذ (ف. مرهم) ڦٽ ڦڙي يا زخم تي لڳائڻ لاءِ ليپ- مرهم.
 مَلْمِ پَتي: ٿ. علاج. دوا درمل.
 مَلْمَلُ: ٿ. هڪ قسم جو سفيد سنهون ڪپڙو- شبنم.
 مَلْمُو: ذ (ع. مَلْمَع) سون چاندي جو پاڻي (جيڪو ڳهن تي چڙهيل هجي). ظاهري ڏيکاءِ.
 مَلْنگُ: ص (ف) بيخود- بيهوش. آبي کان نڪتل (نشي ۾). قلندر شهباز جو گودڙي پوش فقير.
 مَلْڪُ: م. مهٽن- ڳهن. گسائڻ. لڳائڻ (تيل وغيره)- مالش ڪرڻ. مانجڻ. صاف ڪرڻ. پالش ڪرڻ. ڳوهڻ (اتو).
 مَلْڪُ: م. گڏجڻ. لاڳو ٿيڻ- شامل ٿيڻ. چنبڙڻ. متحد ٿيڻ. گڏوڇڙ ٿيڻ. ملاقات ٿيڻ. سامهون ٿيڻ. روبرو ٿيڻ.

ملهاري: ٺ. برسات جي مند - بهاري - موج.
 ملهالو: ڏ. معاملو - جهيڙو - مانڌاڻ. رڳڙو. گوڙ -
 تمچر. تڪرار. پڪيءَ جو هڪ قسم.
 ملهالو مچائڻ: هل هنگامو ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ.
 ملهائڻ: م. خوشي ڪرڻ. جشن ڪرڻ. سرخرو
 ٿيڻ. نالو ڪڍائڻ. ڪارنامو ڪرڻ.
 ملهڻ: م. سرسي ڪرڻ. سورهياڻي ڏيکارڻ. مشهور
 ڪرڻ. مرڪن - فخر ڪرڻ. سرخرو ٿيڻ. خوش ٿيڻ.
 ملي: ٺ. مچيءَ جو هڪ قسم. بنان چلڻ مچي
 (جيڪا کائڻ سبب جسم ۾ مَلو پيدا ٿئي). ڪلين
 (گلي) جي هڪ بيماري (جنهن ۾ ڪليون سُجي يا
 پر جي پون). ڦڙڙين جي بيماري - مَلو.
 مليج: ص (سن) پليت. گندو - خراب - ڪنو.
 مليج: ص (ع) سانورو - سهڻو - حسين.
 مَليدو: ڏ (ف. ماليدہ) چوري - ڪڍي - پوري. سَنو
 ۽ سڻيو کاتو.
 ملير: ٺ. ڪراچي لڳ مشهور نئن جو نالو 'نئن ملير'.
 ۱. ڳاڙهن ساون نيرن چترڪاري سان ڪٽين جو رڱيل
 بوجن - پوتڙو (ٺ. ملير).
 ملير: ڏ. ڳوٺ ۽ جُوءِ جو نالو. سرسبز علائقو جيڪو
 ملير جي نئن جي پاڻي تي آباد آهي.
 مليريا: ٺ (انگ) موسمي بخار (جيڪو مچرن کان
 ٿئي. عام طرح سَرءُ جو ٽپ).
 ملين: ڏ (انگ) ڏهه لک.
 ممر: ٺ. هڪ قسم جو جانور - ڪارو رڇ. بدصورت
 پوڙهي عورت - بانپ.
 ممات: مماتي: ٺ (ع) موت - مرڻو - وفات.
 مُمائل: ڏ (ع) جهڙو. وانگر. مشابه.
 مُماثلَت: ٺ (ع) مشابهت - هڪ جهڙائي.

وصل ٿيڻ. حاصل ٿيڻ. وصول ٿيڻ. هٿ ۾ اچڻ. هٿ
 لڳڻ - دستياب ٿيڻ. شريڪ ٿيڻ (سازش ۾).
 ملن جُلن: اچ وڃ جو رستو رکڻ. ميل ملاقات ڪرڻ.
 ملڻو: ص. خوش مزاج. خليف. سُئي سُيءَ وارو.
 مَلو: ڏ. جسم تي ٿيل ڦٽ ڦڙڙيون.
 مَلو: ڏ. مَلاڻ. آخوند.
 مَلِي: ٺ. 'مَلاڻ' وارو پيشو (ديني رسمن ادا ڪندڙ).
 مَلعون: ص (ع) لعنت ڪيل. نيڪالي ڏنل.
 شيطان - ابليس.
 مَلوث: ص (ع) لُٽيل - آلودو. ناپاڪ - پليت. گتل
 (ڏوهن گناهمن ۾).
 مَلور: ص. مَلول - اداس.
 مَلوڪ: ص. سهڻو - حسين. موهيندڙ.
 مَلوڪان: ص. سهڻي - حسين. موهيندڙ. عورتن
 جو نالو.
 مَلوڪَت: ٺ. سهڻائي - خوبصورتي. سونهن - سندرنا.
 مَلوڪ: ڏ (ع. مَلوڪ) بادشاهه - سلطان.
 مَلوڪ: ص (ع) اداس - مايوس. غمگين - ڏڪارو. دلگير.
 مَلهه: ٺ. پهلواني. سنڌ ۾ زور آزمائي جي مقابلي
 واري راند.
 ملهه ڪرڻ: سرسي ڪرڻ - سوپ ڪرڻ. ڪامياب ٿيڻ.
 ملهه: ص. ملهه وڙهندڙ پهلوان. سورهيه. پهلوان.
 ملهه: ڏ. قيمت. اگهه - نرخ.
 ملهائتو: ص. وڏي اگهه وارو. قيمتي.
 ملهه چُڪائڻ: قيمت ڪٽڻ - اگهه ڪرڻ.
 ملهه وٺڻ: خريد ڪرڻ. قيمت ڏيڻي وٺڻ. سودو
 ڪرڻ. احسان ڪرڻ.
 ملهاري: ٺ. برسات جي موسم. جهڙالو.
 ملهاري: ڏ. برسات جي مند جو راڳ. هڪ راڳي جو نالو.

مَمَالِڪَ: ذ (ع) "مَلڪ" جو جمع مَلڪَ. پرڳڻا.
 مَمَانِيتَ: ث (ع) منع- روڪ- جَهل. بندش.
 مَمَتَارُ: ص (ع) چونڊيل. معزز. ناميارو.
 مُمْتَحِنُ: ذ (ع) امتحان وٺندڙ. پرکيندڙ.
 مَمْدُوحُ: ص (ع) تعريف ڪيل- ساراهيل- واکاڻيل.
 مَمَرُو: ذ. جانور جو هڪ قسم- مَر جو نر.
 مُمڪِنُ: ظ (ع) ٿي سگهندڙ- شدي. ٿيڻي.
 مُمڪِنَاتُ: ث (ع) ٿي سگهن جهڙيون ڳالهيون.
 هستي- ڪائنات جو وجود.
 مَمِلڪَتَ: ث (ع) بادشاهي. سلطنت. حڪومت.
 مَمْنُوعُ: ص (ع) منع ڪيل. ناجائز. شريعت يا قانون
 جي خلاف. بندش پيل.
 مَمْنُونُ: ص (ع) احسان ڪيل. احسانمند-
 شڪرگذار.
 مَمْنُ: ذ. جهيڙو- تڪرار.
 مَمْنُ مَمْنُ: جهيڙو ٿيڻ- معاملو ٿيڻ. تڪرار ٿيڻ.
 مَمُولُو: ذ. پڪيءَ جو هڪ قسم- سَرءَ جي جهرڪي.
 مَنَ: ظ. شال- هُونڊ- جيڪر.
 مَنَ: ذ (سن) دل- جيءَ- قلب. ڇت.
 مَنُ لڳائڻ: دل لائڻ. دل سان هنڊائڻ.
 مَن وَڌائڻ: آڪرو ٿيڻ- مفرور ٿيڻ. اجائي حجت ڪرڻ.
 مَنُ: ذ. گهوڙي جو هڪ پنڌ. پوڻو- منو.
 مِنا: ذ (ع) عربستان جي اها جڙو جتي حج جي موقعي
 تي قرباني ڪئي وڃي.
 مَنَاجَاتُ: ث (ع) عاجزي ۽ التجا سان گهريل دعا.
 مَنَادِي: ث (ع) وڏي سڌ اعلان. پڙهو- ڍنڍورو.
 مَنَارُو: ذ (ع) اوچو پيل پاڻو- سُون- تنپ. مسجد جو
 اوچو مينار (جنهن تي چڙهي ٻانگو ٻانگ ڏئي).
 مَنَازَنُ: م. هٿن سان ڦلورڻ مهڻ. مُڪون هڻي لوڻ

(ڪپڙن کي). مڪڙيون هڻڻ.
 مَنَازِلُ: ث (ع) "منزل" جو جمع (ترسڻ جون
 جايون- منزلون).
 مَنَاسِبُ: ظ (ع) نسبت رکندڙ. لاڳاپيل. موزون. لائق.
 بهتر. جائز.
 مَنَاسِبَتَ: ث (ع) تعلق- لاڳاپو. پيٽ. هڪ جهڙائي.
 مَنَاسِڪَ: ذ (ع) حج جا ارڪان.
 مَنَاطِرُ: ذ (ع) نظارا- ڏيک.
 مَنَاطِرُو: ذ (ع) گڏيل بحث. مباحثو. تڪرار.
 مَنَافِرَتَ: ث (ع) نفرت- ڌڪار.
 مَنَافِعُو: ذ (ع) فائدو- لاپ. آپراسو.
 مَنَافِقُ: ص (ع) نفاق رکندڙ. بياني رکندڙ. رباڪار.
 ظاهر ۾ دوست پر دل ۾ دشمن.
 مَنَافِقَتَ: ث (ع) رباڪاري. مڪاري. بياني.
 دعا. ٻچاڀڙائي.
 مَنَافِي: ث (ع) خلاف- برخلائي.
 مَنَاقِبَ: ذ (ع) "منقبت" جو جمع (وصفون. اصحابن
 ۾ اهل بيت جي مدح).
 مَنَاقِشُو: ذ (ع) جهڳڙو- جهيڙو- تڪرار.
 مَنَانُ: ذ (ع) وڏا احسان ڪندڙ. نيڪي ڪندڙ.
 خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.
 مَنَاهِي: ث (ع) منع ڪيل شيون. غير شرعي چيزون
 يا عمل. منع- بندش.
 مَنَبَتَ ڪاري: ث. ڪاٺي يا ڪپڙي تي اڀريل گلن
 ٻوٽن ٺاهڻ جو ڪم.
 مَنَبَرُ: مَنَبَرُ: ذ (ع) ڪاٺي يا سِرڻ جو ٺهيل ننڍڙو
 تلهو جنهن تي ويهي پيش امام خطبو ڏئي.
 مَنَبِغُ: ذ (ع) زمين مان چشمي جي صورت ۾ پاڻي ڦاٽي
 نڪرڻ جو هنڌ- چشمو.

مَنجِيءُ ٿ. چئن تنگن وارو ڪاٺ جو چؤنڪو. دِلن
 مَن رڪن لاءِ ڪاٺ جي منجي- گهڙا منجي. پلي پچائڻ
 لاءِ لوھ جي خاص منجڻ.
 مَنجِيءُ م. موڪلڻ- روانو ڪرڻ- اُڏائڻ.
 مَنجُو ڏ. ڪٽ- چارپائي- ڪٽولو.
 مَنجُو چڏڻ مري وڃڻ. ڪٽ کي چڏڻ.
 مَنجيءُ ٿ. ننڍي ڪٽ- ڪٽولي. گهڙڻ رڪن لاءِ ڪاٺ
 جي گهوڙي- منجڻ.
 مَنجهءُ ٿ. مينهن (چوڀائي).
 مَنجهءُ ڏ. اندر- وچ ۾- درميان.
 مَنجهان ڏ. اندر مان- اندران. دل مان.
 مَنجهءُ ڏ. اندر- وچ. راز- ڳجهه. دل- ضمير.
 مَنجه ڪڍڻ دل جو راز ڪڍڻ. انت لهڻ- پيد
 معلوم ڪرڻ.
 مَنجهائڻ م. ڀلائڻ. گمراه ڪرڻ. اُبتو ڏس ڏيڻ.
 ڦاسائڻ. اٽڪائڻ. ور وڪڙ ڏيڻ.
 مَنجهلو ڏ. گوڏ جو ڪپڙو. گوڏ.
 مَنجهڻ م. پلجڻ- گمراه ٿيڻ. منجهي پوڻ.
 واٽڙو ٿيڻ.
 مَنچر، مَنچرا ٿ. دادو ظلمي ۾ هڪ مشهور ڍنڍ.
 مَنحَرَفُءُ ص (ع) ڦري ويندڙ (وعدي، بيان
 تان). باغي.
 مَنحَصْرُءُ ص (ع) متعلق- مدار رڪندڙ. لاڳاپيل.
 مَنحَنِيءُ ص (ع) ڪپڙو. ڪمزور- ضعيف. اڀرو-
 ڏيرو- لاغر- سَنَهون (جسم ۾).
 مَنحُوسُءُ ص (ع) بدبخت- نياڳو- ندورو- نحس.
 مَنڌاءُ ٿ. موسم- رت. وقت. زمانو.
 مَنڌائتو ص. موسم وارو. وقتائتو- مهلائتو.
 مَنڌ ڪرڻ وقتي طور حاصلات نه ٿيڻ.

مَنخَبُءُ ص (ع) چونڊيل- ڌڻيل. پسند ڪيل.
 چيده. (ڏ) اختصار.
 مَنقَرُءُ ڏ (سن) ڪنهن ديوتا جي شان ۾ ڪيل خطاب.
 ويدن جو مقدس ٻول. جادو- ٿوڻو.
 مَنقَرُءُ جَنقَرُءُ ڏ. جادو ٿوڻو. ڦيٽو ٿوڪارو.
 مَنشَرُءُ ڏ (ع) پڪڙيل. چڙوچڙ. ڪنڊڙيل.
 مَنظَرُءُ ص (ع) انتظار ڪندڙ. راه تڪيندڙ. اميدوار.
 مَنظَرُءُ ص (ع) انتظام ڪندڙ. انتظام هلائيندڙ.
 اڳواڻي ڪندڙ.
 مَنظَلُءُ ص (ع) هڪ هنڌ کان ٻئي هنڌ رکيل.
 جڳهه مٽايل.
 مَنظَلُءُ ڪرڻ هڪڙي هنڌان ڪڍي ٻئي هنڌ رکن.
 تبديل ڪرڻ. مٽائڻ- بدلائڻ.
 مَنظَمُءُ ص (ع) انتقام وٺندڙ- بدل وٺندڙ.
 مَنظَمِيءُ ص (ع) انتها ڪيل. انتهائي- آخري.
 پڇاڙي وارو.
 مِنت، مِنتاءُ ٿ (ع. مِنت) عاجزي. خوشامد.
 چابلسي. عرض.
 مِنت ڪرڻ عاجزيءَ سان عرض ڪرڻ. خوشامد
 طور عرض ڪرڻ. آزي نيازي ڪرڻ.
 مِنتاءُ ڏ (انگ) ڪلاڪ جو سَنئون عرصو.
 ساعت- گهڙي.
 مَنارُءُ ص. دل ناريندڙ. دل کي فرحت ڏيندڙ. دل کي
 قرار ڏيندڙ. پيارو- محبتي.
 مَنجَلِيءُ ص (ع) ظاهر- پترو. روشن.
 مَنجَمُءُ ص (ع) تارن گرهن جو علم ڄاڻندڙ-
 نجومِي. جوتشي.
 مَنجَمِدُءُ ص (ع) جميل- برف ٿيل.
 مَنجَنِيَقُءُ ٿ (ع) ڪاٺياڻيءَ وانگر وڻا پٿر اڇلائڻ جي ڪل.

ڪرڻ. اڏاوت ڪرڻ.
 مَندَرُ؛ ذ. منتر. جادو- توتو- ڪامن. ڦيٿو- جهاز.
 اڏاوت. مانڊاڻ. ٽڪسات.
 مَندَڪَ مَندِي؛ ٺ. هڪ ٻارائي راند (جنهن ۾
 مَندڪائي هلي ڪنهن ٻار کي کائڻي).
 مَندَلُ؛ ذ (سن) گول دائرو. شمسي نظام ۾ سج چنڊ
 تارن جو دائرو. جماعت. مَندَلِي. محفل. تماشو- نظارو.
 مَندَلِي؛ ٺ (سن) مجلس- سڀا. جماعت. ڪچهري.
 مَندَرُ؛ م. آڏاڻ- اڏاوت ڪرڻ. جوڙڻ- بنائڻ. سَٺَڻ
 (رت). پڪيڙڻ (چار). سينگارڻ (جاء). مَندُ هٿڻ.
 مَندَلُ؛ م. اڏيل. ٺاهيل. سينگاريل.
 مَندَرُ؛ م. پورڻ- بند ڪرڻ- ٻوٽڻ. مَندُ هٿڻ-
 ڪامن ڪرڻ. جادوءَ سان روڪڻ. ڦاسائڻ. ڪوڙڻ (مٿو).
 مَندو؛ م. هڪ تنگ کان معذور- لنگڙو- لڳو.
 (ٺ. مَندِي).
 مَندو ڪرڻ؛ بيوڙ ڪرڻ- جڏو ڪرڻ. هلڻ کان
 هيٺو ڪرڻ.
 مَندو؛ ذ (سن. مڏار) وڏو چلو. والو. ڪڙو. جوڳين
 جو ڪنن ۾ پائڻ جو والو.
 مَندِا پائڻ؛ ڪڙا چاڙهڻ- قابو ڪرڻ.
 مَندِي؛ ٺ. ڪڇي اڏاوت. واپار جو مرڪز- مارڪيٽ.
 مَندِي. مَندَرِي؛ ٺ (سن. مڏرا) آگر ۾ پائڻ جو
 ڳهر- پڙي يا ٽڪ سان چلو.
 مَندُ؛ ذ. مٿو. مٿن اڳياڙي. شروعات- ابتدا. شروع
 وارو هنڌ. اوائل- آغاز. مهاڳ (ڪتاب جو). بنياد.
 مَندُ؛ ذ. چُپ- خاموش. نثر.
 مَندو؛ ذ. مٿن- سِرُو. ڪلهو. ويڪر (ڪپڙي
 جي)- بَرُ.
 مَندِي؛ ٺ. سِرِي- سِسي. ڪنڌ ۽ مٿي وارو حصو.

مَندَرُ؛ ذ (سن) هندن جي پوڄا پاٺ جي جاءِ.
 ٽڪاڻو- دُٿارو.
 مَندَرُ؛ ص (ع) درج ٿيل. داخل ڪيل. لڪيل
 (حساب ۾).
 مندِرج بالا؛ م. مٿي لڪيل- مٿي ڄاڻايل.
 مَندِرج ذيل؛ م. هيٺ لڪيل.
 مَندِمل؛ ص (ع) پرجندڙ (زخم).
 مَندو؛ م (سن) مَدو- خراب- بچڙو. سست. لٿل
 (اڳهه)- گهٽ. سستو.
 مَندو گهرڻ؛ بدخواهي چاهڻ.
 مَندُ؛ ذ (سن) مٺاڻ. سواد- لڏت. شراب- مڌ. ماکي.
 مَندُ؛ ٺ. عورت- نار. سهڻي نوجوان عورت.
 مَندرو؛ م. ننڍي قد وارو- پندرو. (ٺ. مَندَرِي).
 مَندَلُ؛ م. منجهيل. واٽڙو- پريشان. اُجهيل-
 ويڙهيل سيڙهيل.
 مَندُ؛ م. ولوڙڻ- جُهڪڻ.
 مَندِي؛ ٺ. کير ولوڙڻ جي وڏي مانڊائي.
 مَندِپڙو؛ ذ. مَندِي. جهڙو. رياضي ۾ + ضرب
 جي نشاني.
 مَندُ؛ ذ. هڪڙيءَ تنگ کان معذوري- لنگ- مَندِائي.
 مَندِائُ؛ م. مَندڪائي هلڻ.
 مَندِپُ؛ ذ (سن) اڏاوت. عارضي اڏاوت (هندن ۾
 ويڏي پڙهڻ جي رسم لاءِ). پَنڊال- شاميانو
 (جلسي لاءِ).
 مَندِجَنُ؛ م. پورجن- بند ٿيڻ. جادو توڻي جي اثر
 هيٺ قابو ٿيڻ.
 مَندَرُ پڙهڻ؛ جادو جا ٻول پڙهڻ- سحر ڪرڻ.
 جهاز رکڻ.
 مَندَرُ مَندُ؛ چار پڪيڙڻ. ڦاسائڻ لاءِ اٽڪل بازي

مَنڊِي پيڄن ۱ ڪنڌ پيڄن.

مَنڙل ۱ ث (ع) ترسڻ جو هنڌ - ڊاٻو. رهڻ جي جاءِ -

هڪڙي ڏينهن جو سفر. گهر. سراءِ. گهر جو مٿيون

طقو. چنڊ جو گهر. قرآن شريف جو ستون حصو.

منزل آسان ٿيڻ ۱ سولائي سان مقصد پورو ٿيڻ.

فوتيءَ جو ڪفن دفن آسانيءَ سان ٿيڻ.

منزلگاه، منزل گاه، ۱ ث. منزل ڪرڻ يا ڊاٻو ڪرڻ

جو خاص مقرر هنڌ.

منزل مقصود ۱ ذ. اصل مقصد. اصل نڪاڻو.

مَنڙل ۱ ذ (ع) مرتبو - رتبو. عزت - وقعت.

مَنڙه ۱ ص (ع) عيڻ کان پاڪ. مقدس. پاڪ صاف.

مَنڙڪ ۱ ص. دل کي خوش ڪندڙ. دل کي فرحت

ڏيندڙ. دلير.

مَنڙڪ ۱ ص (ع) پُوتل (هار يا ڪنڊيءَ ۾). ڳنڍيل.

شامل. لاڳو.

مَن وسَلوِي ۱ ذ (ع) بني اسرائيل قوم لاءِ آسمان تان

لٿل کاڌو. خاص طماق. ازغبي فاتو.

مَنسُوب ۱ ص (ع) نالي ڪيل - نالي ٿيل. مڱيل.

مَنسوب ڪرڻ ۱ نالي ڪرڻ. لاڳو ڪرڻ.

مَنسُوخ ۱ ص (ع) رد ڪيل. ڪڍيل.

مَنسُوخ ڪرڻ ۱ رد ڪرڻ. روڪڻ. نامنظور ڪرڻ.

مَنسُوخِي ۱ ث. رد. نامنظوري.

مَنش ۱ ذ (سن) ماڻهو - آدمي - انسان.

مَنشا ۱ ث (ع) ارادو - خيال. مراد - مرضي.

خواهش - سٽ.

مَنشُور ۱ ذ (ع) نشر ڪيل - پکيڙيل. چڙوچڙ. (ذ)

سڀني ارادن ۽ تجويزن جو اعلان. عام ماڻهن جي بهتري

لاءِ ڪنهن جماعت جي مقصدن جي پڌرائي.

مَنشي ۱ ص (ع) محرر - لکندڙ. ڪلارڪ. فارسي

پڙهائيندڙ استاد لاءِ عام لقب.

مَنڱگيري ۱ ث. لکپڙه جو ڪم ڪرڻ - محوري -

ڪلارڪي.

مَنصَب ۱ ذ (ع) رتبو - عهدو.

مَنصِب ۱ ص (ع) انصاف ڪندڙ - عدالت ڪندڙ.

امين - ثالث.

منصف مزاج ۱ ص. انصاف پسند - عادل.

مَنصُوب ۱ ذ (ع) ارادو. تجويز - رٿا. سازش - فتو.

مَنصُوبو سَتن ۱ سازش ڪرڻ. فتني جاڳائڻ جي

رٿ رٿڻ.

مَنصُور ۱ ص (ع) فتحمند - سويارو. (ذ) مشهور

صوفي درويش حسين بن منصور.

مَنطِق ۱ ذ (ع) ڳالهائڻ - گوڻائي. ڳالهه بولجھ. گفتگو.

سوچ ويچار يا غور ڪرڻ جو علم. عقلي دليلن سان

حق کي ناحق ۽ ناحق کي حق ثابت ڪرڻ جو علم.

مَنطوق ۱ ذ (ع) زمين جي خيالي تقسيم جو هڪ

پٽو - ڪمربند.

مَنظَر ۱ ذ (ع) نظارو. لقاء. تماشو. ڏيک.

مَنظَر ۱ ذ (ع) ڏاڳي ۾ پُوتل. ترتيب ڏنل - سلسليوار.

سڀي ترتيب سان.

مَنظُور ۱ ص (ع) پسند. قبول. بحال. اجازت.

منظور ڪرڻ ۱ قبول ڪرڻ - مڃڻ. اجازت ڏيڻ.

مَنظُور نظر ۱ ص. اکين کي وڻندڙ. دلپسند. پيارو.

مَنظُوري ۱ ث. پسندي. قبوليت. رضامندي. اجازت.

مَنظُور ۱ ص (ع) پُوتل. نظم ۾ آندل. موزون ڪلام.

مَنع ۱ ث (ع) جهل - روڪ. بندش. قاعدي جي خلاف.

مَنع نامو ۱ ذ. بندش جو لکيت ۾ يا زباني اطلاع.

مَنعِد ۱ ص (ع) مقرر ڪيل.

مَنعِڪس ۱ ص (ع) موٽ کاڌل. اونڌو - اُبتو (پاڇو).

اولڙو- عڪس.

منيم: ص (ع) نعمت ڏيندڙ. غني. سخي- فياض. نعمت سان نوازيندڙ.

منقود: ص (ع) اڪيلو- هڪڙو. الڳ- جدا. ناياب.

منقمت: ث (ع) فائدو- نفعو- لاپ. حاصلات.

منفي: ص (ع) انڪاري. رد. خارج ڪيل.

منقار: ث (ع) چنڊ (پڪي جي).

منقبت: ث (ع) تعريف- ساراهه- صفت.

منقسم: ص (ع) ورهايل- ونڊيل. تقسيم ٿيل.

منقش: ص (ع) نقش اڪريل. کوٽي ڇت ڪڍيل.

گلن ٻوٽن وارا رنگارنگي ڇت گل.

منقطع: ص (ع) ويڊيل- قطع ڪيل.

منقطع ڪرڻ: وڌي ڇڏڻ. تعلق ختم ڪرڻ. سلسلو ٽوڙي ڇڏڻ.

منقلب: ص (ع) اُٻتو- اُٺتو. اونڌو. ڦرندڙ.

منقوش: ص (ع) رنگين ڇتن گلن وارو. ڇت اڪريل.

منقول: ص (ع) اُتاريل- نقل ڪيل. بيان ڪيل.

منقول: ص (ع) هڪڙي هنڌ کان ٻئي هنڌ کڻي وڃڻ جهڙو مال.

منڪر: ص (ع) انڪار ڪندڙ. پنهنجي ڳالهه تان ڦري ويندڙ.

منڪر: ذ (ع) هڪ فرشتي جو نالو جيڪو 'نڪير' سان گڏجي قبر ۾ پڇاڻو ڪندو. (ص) خدا جي خدائي کان انڪاري. منحوس.

منڪر نڪير: ذ. قبر ۾ پڇاڻو ڪندڙ فرشتا.

منڪسر: ص (ع) عاجز- مسڪين. انڪساري سان هلندڙ- نهڻو.

منڪسر مزاج: ذ. نهڻائي سان هلندڙ. ڪانڌ وارو.

منكشف: ص (ع) کليل- ظاهر- پٿرو.

منكوحه: ث (ع) نڪاح ۾ آيل- نڪاح ٻڌي. جوءِ- زال.

منگتو: ص. گهرندڙ. فقير- پينو. سوالي. مڱهار.

منگڙ: ذ. سامونڊي مڇيءَ جو هڪ قسم.

منگرمڇ: ذ. هڪ قسم جي وڏو سامونڊي مڇ.

منگل: ذ (سن) خوشي- شادمانو. هڪ گرھ جو نالو- مريخ. اڱارو (ڏينهن).

منگلي: ث. ڳهه جو هڪ قسم. چانديءَ جو ڪنگڻ. ڪڙي.

منگڻ: م. گهرڻ- طلب ڪرڻ- مڱڻ.

منگهه: ذ. جاءِ جي ڇت مان هوا اچڻ لاءِ لنگهه- بادگير. مڪڻ گڏ ڪري رکڻ جي وڏي دڪي.

منگها: ذ. ڏٺ جو هڪ قسم.

منگهڻ: منگهڻ: ذ. جيت جو هڪ قسم (جيڪو پوسل واري هنڌ ٿئي، کڻڻ ۽ ڪلرائين پتين ۾ گهر ڪري. انساني رت پڻ).

منگهو: ذ. لوڙهي جي لنگهه ۾ ڪٽل ٻه سانگي ڪاٺي جنهن ۾ آڏ لاءِ ٻي ڪاٺي رکي وڃي.

منڻ: م. مناڙڻ (ڪپڙو ڌوئڻ لاءِ)- مهڻ (هڻڻ ۾). نيپوڙڻ.

منڻ: م. منڊڻ- ڪوڙڻ (وار). جهنڊ لاهڻ. ٻار جا پهريون ڀيرو وار ڪوڙڻ.

منو: ص. ننڍي نڪ وارو- پنو.

منو: ذ. اثت (چرخي) ۾ لڳل وڏو ڪاٺ جو ڪلو.

بيڙيءَ ۾ رسي ٻڌڻ لاءِ آبي ڪاٺي. نار جي وڏي چڪر ۾ وڌل آبي ڪاٺي. (ص) ٽي ڀاڱي چار حصو- ٻوٽو.

اڻپورو. گهٽ- ڪسو.

منوت: ث. واڌيڪي ڪم جي اصطلاح ۾ ڪاٺيءَ تي ٿڪ ۽ اڪر جو ڪم.

مَنهن ڏسڻ، صورت ڏسڻ. نظارو ڪرڻ. ديدار ڪرڻ.
 مَنهن ڏيڻ، مقابلو ڪرڻ.
 مَنهن ڏيکارڻ، ديدار ڪرائڻ. ملاقات ڪرائڻ.
 مَنهن رکي، ٿ. ڪاٺ جي ننڍڙي گهوڙي جنهن تي
 ڪپڙو رکي ٻار کي مکين کان ڍڪجي - ديمدار.
 مَنهن سڃاڻڻ، ناراض ٿيڻ. ڪاوڙجڻ.
 مَنهن ڦيرائڻ، ڪنڌ ڦيرائڻ. نظرانداز ڪرڻ. بي
 رخي ڪرڻ.
 مَنهن ڪارو ڪرڻ، بدفعلي ڪرڻ. بدڪاري ڪرڻ.
 مَنهن ڪاڻ، ٿ. پرچائي. اعزا پُرسِي. عذرخواهي.
 مَنهن موڙڻ، رخ بدلائڻ. بيرخي ڪرڻ.
 مَنهن ڪرڻ، رخ ڪرڻ. روانو ٿيڻ.
 مَنهن لڳڻ، محرم ٿيڻ - مَنهن پوڻ. ڌاريبي کان
 پردو نه ڪرڻ.
 مَنهن مٽي ڪرڻ، مان وڌائڻ - سرخرو ڪرڻ.
 مَنهن مقابل، ڳ. روبرو - آهون سامهون.
 مَنهن هڻڻ، ملاقات ڪرڻ. ويندي ويندي ملندو وڃڻ.
 مَنهن ميرا، ٿ. اونداهي، جي شروعات - نماشام.
 مَنهي، ٿ. مَنهن - ننڍو چنو - چپر.
 مَنِي، ٿ (ع) ڦات - نطفو. (انگ) نقدي.
 مَنِي آرڊر، ڌ (انگ) ٽپال ذريعي موڪليل رقم.
 مَنِي، ٿ. ٿوڻي - ڪتل ڪاڻي. ٽنپ. ڪاڻي، جو وڏو
 ڪلو (جيڪو ڪورڪي ڪم ۾ ڪم اچي). ڦرلي
 جي چڪر واري آبي ڪاڻي. (ص) مڏي - اڻ ٽڪي.
 مَنيب، ڌ (ع) نائب (ڪاروبار ۾). يائوار. منشي.
 مَنير، ص (ع) روش ڪندڙ. روشن.
 مَن، ٿ. نانگ جي مٽي مان نڪتل مٿيو يا ٽڪي (چون
 ٿا ته مَن نانگ بلا جو زهر چوسي وٺندي آهي).
 مَن، ڌ. چاليهن سِرن جو وزن.

مَنوتِي، مَنوتِي، ٿ. مڃتا. تسلائي - دلداري.
 رضامندي. باس - سڪا.
 مَنور، ص (ع) روشن. چمڪندڙ. درخشان.
 مَنوهر، ص (سن) دل خوش ڪندڙ. دل ڪسيندڙ -
 دلبر. سهڻو. پيارو.
 مَنهان، ڳ. مَنهن سان - وات مان.
 مَنهانچرو، ص. شرميلو - لڄاڙو.
 مَنهان مَنهن، ڳ. ڪنان تار. روبرو - آهون سامهون.
 مَنهنجو، ص. پنهنجو - ذاتي - شخصي.
 مَنهدم، ص (ع) ڪريل - ڊنل (اڌاوت).
 مَنهڪ، ص (ع) مشغول - مصروف - رڌل.
 مَنهن، ڌ. ڪڪاڻون اڏيل چنو - چپر. اجهو.
 مَنهن، ٿ. ننڍو چنو - ننڍو چپر.
 مَنهن، ڌ. بهانو - عذر.
 مَنهن، ڌ. ڪنهن شيءِ جو سوراخ جنهن ۾ ڪا شيءِ
 اندر وڃي. وات. ڏهن. چيڊ - تڱ. ڌر - لنگهه. رستو.
 شروعات - صورت - شڪل. رخ. طرف. واه يا نهر
 جو مٽي.
 مَنهن آگهاڙو، ص. بي شرم.
 مَنهن اونداهي، ٿ. ڪاري رات.
 مَنهن بند ڪرڻ، وات بند ڪرڻ. ڪنهن ٿانءِ جو
 مَنهن ڪپڙي وغيره سان ٻڌڻ. ڳالهائڻ کان روڪڻ.
 لاجواب ڪرڻ.
 مَنهن پر ڪرڻ، سخت ڌڪ کائڻ - خوار خراب ٿيڻ.
 مَنهن پڇڻ، ڍو ڪرائڻ. سيڪت ڏيڻ.
 مَنهن تي پوڻ، جڳائڻ. سڀائڻ. مناسب لڳڻ.
 مَنهن تي چوڻ، روبرو چوڻ. سامهون چوڻ.
 مَنهن تي هڻڻ، موٽائي ڏيڻ - واپس ڪرڻ. اڇلي ڏيڻ
 (نفرت يا ڪاوڙ مان).

مڻ ڪٿي: ٿ. اناج جي مٿن ۾ اندازي سان ڪٽ.
مٿائڻ: م. ڏيکارڻ.

مٽڪو، مٽڪو: ڏ. قيمتي پٿر جو ڍاڻو يا ننگ.
موتي. سون يا چانديءَ جو موتي. شيشي جو ڍاڻو.
تسبيح جو ڍاڻو. ڪنڌ جو مٽڪو.

مٽڪو ٿيڻ: ڪنڌ جو هڏو پڄڻ. ڪنڌ پڄڻ.

مڻ مڻ، مڻ مڻ: ٿ. چپن ۾ ڳالهائڻ. سس پَس.

مڻ مڻ ڪرڻ، مڻ مڻ ڪرڻ: چپن ۾ ڳالهائڻ. پڻ
پڻ ڪرڻ. آهستي ڳالهائڻ.

مٽڻ: م. ڏسڻ- ڀسڻ. رخ رکڻ- هلڻ.

مٽي: ٿ. ڏانهن- وٽ- لڳ.

مٽيا: ٿ. چمڪو. جوت- جلوو. خاص خوشي-
جوهر. ڏات. سگهه.

مٽيادار: م. جوت وارو. ڏات وارو. جلسيوار.
حسين- سهڻو.

مٽيارو: م. مڻ وارو (ڪارو نانگ، جنهن جي مٿي ۾
مڻ ٿئي).

مٽيو: ڏ. موتي مٽڪو. جواهر. ڪوڙو موتي-
ڪڇ. گهه.

مٽيار، مٽيار: م. چوڙيون ۽ ڪوڙا مٽيا موتي وڪڻندڙ.
مٽ (ف) وار- ڪيس.

مٽ تراش: ڏ. وار لاهيندڙ اوزار.

مٽاخڏ: ڏ (ع) گرفت- باز پرس- پڇاڳاڇا. بدلو-
عيوض. جواب طلبي.

مٽاخڏو ڪرڻ: گرفت ۾ وٺڻ. بدلو وٺڻ. ڏوهه جي
سزا ڏيڻ.

مٽاڏ: ڏ (ع) هر شيءِ جو اصل. سامان- شيون.
دليل. مضمون.

مٽاڙ: م. متارو- ٿلهو.

مٽاڙجڻ: م. ٿلهو متارو ٿيڻ. پاڻ پرو ٿيڻ. مغرور ٿيڻ.
مٽاڙنو: ۱ (ع) وزن ڪرڻ- ڪٽ ڪرڻ. برابري.
هڪ جهڙائي.

مٽاڙنو ڪرڻ: جانچڻ- تورتنڪ ڪرڻ- پيٽ ڪرڻ.
مٽاڙي، مٽاڙي: ٿ. (مبادا جو بگڙيل) بعضي-
اتفاق سان. نه ڄاڻان. ڪڏهن. جيڪر.

مٽاڙو: ٿ (ع) ڳنڍجڻ جا وسيلو. اڇ وچ جارسٽا.

مٽاڙي: م (ع) يڪسان- برابر. هڪ جهڙو- مناسب.

مٽاڙي اچڻ: برابر اچڻ. درست هئڻ. مزاج مطابق
هئڻ (کاڌو، علاج، آبهوا وغيره).

مٽاڙو: ٿ (ع) هڪجهڙائي- برابري. مزاج
جي ساڳيائي.

مٽاڙو ڪرڻ: تعلق رکڻ. هم آهنگي ڪرڻ.
دوستي رکڻ.

مٽاڙو: ڏ (ع) 'موقع' جو جمع) موقعو- وجهه- مهلن.

مٽاڙي: ۱ (ع) غلام. نوڪر چاڪر. نشو واپرائيندڙ-
نشي جو عادي.

مٽاڙي: م. ماپ ڪرائڻ- پرائڻ (ڪپڙو يا آن).

مٽي: م (ع) مڙي) وڏو. سڀ کان وڏو (پٽ).

مٽو: ۱ (ع) اجل- فنا- قضا- مرڻو- وفات.

مٽو اچڻ: مري وڃڻ. فنا ٿيڻ. گذاري وڃڻ. ڪٿي
ڪٿڻ. شامت اچڻ.

مٽو ڪي سڏڻ: سِر وڃڻ جهڙا ڪم ڪرڻ.

مٽو: م. ماريندڙ- قاتل. خوفناڪ (ڪم، حادثو).

موتي: م. هڪ قسم جو مٽڪو (جيڪو سڀ جي
پيٽ مان نڪري)- پاڻيٺ. مٽيو.

موتي پوئڻ: موتين جو هار ٺاهڻ. خوش بياني ڪرڻ.

موتيو: ڏ. هڪ قسم جو خوشبودار گل ۽ ٻوٽو. اکين
جي تارن تي پائي چڙهڻ جو مرض.

موتيو پاڻي، ذ. اکين جي ماڻڪين تي چڙهيل اڇو پاڻي.
 موٽ، ذ. هڪ قسم جي ٻوٽي جي پاڙ.
 موٽاج، ص (ع. محتاج) ضرورتمند. هيٺو. معذور.
 موٽو، ص. ڏيڀر (جيڪو هڪ هنڌ ٽوٽي ٿيو پيو هجي) - ٽوٽي.
 موٽ، ث. پوئتي وڃڻ - پويان پير - واپسي. اٿل.
 موٽ کائڻ، موٽي اچڻ - پوئتي وڃڻ. پويان پير ڪرڻ.
 گهٽجڻ - لاٽ کائڻ (پاڻي).
 موٽائڻ، م. موٽائي ڏيڻ - واپس ڪرڻ. پوئتي ورائڻ.
 رد ڪرڻ. نااميد ڪرڻ.
 موگر، ذ (انگ) انجن تي هلندڙ گاڏي - موٽرڪار.
 انجن - مشين.
 موٽر سائيڪل، ث. انجن تي هلندڙ ٻن ڦيٽن واري سائيڪل.
 موٽڙي، ث. ويڙهيل سيڙهيل ڪپڙن جي ننڍڙي هڙ.
 موگڙ، م. موٽي اچڻ - وري اچڻ. موٽ کائڻ - وڃڻ.
 پويان پير ڪرڻ.
 موٽو، ص. تلهو (جسم) - متارو. گهاٽو (ڪپڙو).
 (ث. موٽي).
 موٽ، ذ. هڪ قسم جو اناج. هڪ قسم جي خوشبودار ٻوٽي جي پاڙ.
 مولڙو، مولڙو، ذ. آڏائي تي ٺهيل هڪ قسم جو ڪپڙو (جنهن ۾ ست رنگا پٽا ٿين). سنڌي گري يا سوسي جو هڪ قسم.
 مؤثر، ص (ع) اثر ڪندڙ - اثرائتو. ڪارگر ٿاثير ڪندڙ.
 مَوج، ث (ع) لهر - چولي. ترنگ. ولولو - امنگ.
 خوشيءَ جي لهر. گهاٽائي - افراط. مستي. خوشي.
 عش آرام.
 موجون مائه، مزا مائڻ. عيش ڪرڻ. مزي سان

زندگي گذارڻ.
 مَڇِي، ص. موجون ڪندڙ. زنده دل. پُورالو. مست.
 مَڇِي، ط (ع) لازم - فرض - واجب. جي ڪري - سببان. پٽاندر.
 مَڇِي، ص (ع) ايجاد ڪندڙ. ڪا نئين ڳالهه يا هنر پيدا ڪندڙ.
 مَڇِي، ص. لهريون هڻندڙ - چوليون هڻندڙ (درياءُ، وهڪرو).
 مَڇِي، ص (ع) ڪنهن وقت لاءِ ملتوي ڪيل. بعد ۾ اڏانگي لاءِ مقرر ڪيل (حق مهر).
 مَڇِي، ص (ع) پيدا ڪيل. حاضر. هڪيو ٿڪيو. قائم - برقرار. تيار. مهيا - ميسر - دستياب.
 موجود ڪرڻ، حاضر ڪرڻ. پيش ڪرڻ. پيدا ڪرڻ. مهيا ڪرڻ.
 موجودات، ث (ع) اهي سڀ شيون جيڪي خدا تعاليٰ پيدا ڪيون آهن. ڪل ڪائنات. مخلوقات.
 مَڇِي، ث (ف) حاضري - پيشي.
 مَڇِي، ص (ع) هينئر جو - حاضر وقت ۾. هڪيو ٿڪيو - اڳيان.
 مَڇِي، ص. سهڻو - خوبصورت. مَڇِي.
 مَڇِي، ص. سهڻو - قبول صورت - سندر - ناهوڪو. پورو پٺو - سٺو. اڇو - عمدو.
 مَڇِي، ذ. پادر - جوتو. جتيءَ جو هڪڙو پير.
 مَڇِي، ث. پادر جو سٽڪو.
 مَڇِي، ث. مَڇِي ڪاري.
 مَڇِي، ص. هيسايل. مطيع.
 مَڇِي، ص. مَڇِيءَ جو. مَڇِيءَ جي ڪم جو.
 مَڇِي، ذ. ڇمڙي جو ڪم ڪندڙ (ڇمڙي مان سنج جتيون ٺاهڻ) - ڪفش دوز. (ث. مَڇِيائي).

مُوحِدُ ص (ع) هڪڙي خدا کي مڃيندڙ. سڄو مسلمان.
 مُؤخَرُ ص (ع) آخري- پڇاڙيءَ وارو. آخر لاءِ ڇڏيل.
 مُؤدَبُ ص (ع) ادب وارو. اخلاق وارو- فضيلت وارو.
 مُؤدَتُ ث (ع) محبت- الفت- پيار. اخلاص.
 مُودِي ص. اناج جو واپاري. پانڊاري.
 مُودڪُ ذ. مُهلڙو- مُهرو. (ص) نه ڳالهائيندڙ- گم
 سُر. پورڙو. موڳو. بيوقوف.
 مُودُو ص. لوڙهو- گنجو- روڏو. بنان سڱن جي
 (چوپايو). (ث. مُوڏي).
 مُاڏُنُ ص (ع) اذان ڏيندڙ- ٻانگو.
 مُوڏِي ص (ع) ايڏائيندڙ- ڏکوئيندڙ. آزاريندڙ. ظالم.
 لڇ. بخيل. ڪنجوس.
 مُورُ ث. نئون اوڙ. بُور (انب جي وڻ جو). ڪلي-
 مڪڙي. وڻن جو ٿوٽهڙو.
 مُورُ ذ (سن. مَيور) پڪيءَ جو هڪ قسم- طائوس.
 نٿ جو ڇٽ يا ننگ.
 مُورُ ث (ف) ماکوڙي- ڪڙلي.
 مُورُ ظ. اصلي- پٽيءَ- هڏ- ماڳهن- هرگز.
 مُورُ ذ (سن. مُول) اصل رقم. مُوڙي- پونجي- سرمايو.
 مُوراڪي ث. مڇيءَ جو هڪ قسم.
 مُورَتُ ث. تصوير. پتر وغيره جو ٺهيل بُت. صورت-
 شڪل. فوتو.
 مُورتي ث. مورت.
 مُورِثُ ص (ع) اهو شخص جنهن کي ورثو يا ترڪو
 ملي- وارث.
 مُورثِ اعليٰ ص. وڏو وارث.
 مُورجُنُ م. بُور ڪيڏ (وڻ). گوڻج ڪيڏ- انگورجن.
 مُورچو ذ (ف) قلمي جي چوڌاري ڪوتيل ڪاهي.
 خندق. لڙائي يا شڪار لاءِ حفاظتي ڪڏڻو.

مورچي بندي؛ ث. حفاظتي ڪڏڻا يا ڪاهيون.
 مورچا ص (سن) بيهوش- بي سڌ- غش.
 مورچلُ ذ. مور جي ڪنڀن جو ويڻو.
 مُورخُ ذ (ع) تاريخ لکندڙ- وقانع نويس. تاريخدان.
 مُورخه ث (ع) تاريخ- تَت.
 مُورڙو ذ. آڳاٽي تاريخي قصي ”مورڙو- مانگر مڇ“
 جي هڪ ڪردار جو نالو.
 مُورڪُ ص (سن. مُورڪ) بيوقوف- احمق. جاهل.
 مُورڪائي ث. بيوقوفي- اڀاڻپ- حماقت.
 مُورڙُ م. گوڻج جهلن- بُور جهلن (وڻ، ٻوٽا). ٿوٽهڙو
 ڪائڻ (گاه).
 مُورو ذ. وڻ ويڻ کان پوءِ پاڙن مان نڪتل ٻيو ڀيرو
 گوڻج. جبل جو هڪ لوڪ گيت.
 مُوروثِي ص (ع) وارثيءَ وارو. ترڪي ۾ آيل. ورثي
 ۾ مليل.
 مُوري ث. پاڻيءَ جي نيڪال جي جاءِ. نالي- ڪسي.
 ننڍڙي پُل- ٿڙدو.
 مُوري ث. هڪ قسم جو اوڙ (پاڇيءَ طور ڪم اچي).
 مُورياڻُ ذ (ف) ڪٽ- زنگ- ڪس.
 مُوريسرُ ث. اکين جي تارن تي آيل اڇو پاڻي- موتيو.
 مُوريو ذ. ڪنهن به ذاتوءَ مان ٺهيل گهاگهر جهڙو ٿانءِ.
 مُورُ ث. واپسي- موٽ. وٽ- پيڇ. وڪڙ.
 مُورُ ذ. گهوٽ جو تاج- ڪلنگي- مُڪٽ. گهوٽ
 جي مٿي تي ٻڌل گلن يا موتين جي جھالڙ. ڪُڪڙ يا
 پڪيءَ جي مٿي واري چوٽي. ٿنڌن- ٿؤنڙ. وڙ- وڪڙ.
 وٽ. ڏنگ- ڪُٺ- خَم. ٿيرو.
 مُورُ ڏيڻ وڪڙ ڏيڻ- موڙڻ. ڦيرائڻ. چڪر ڏيڻ.
 ڏنگو ڪرڻ- وڙ ڏيڻ.
 مُورُ ڪائڻ ٿرڻ- وڪڙ ڪائڻ. مڙڻ.

موڙائي: ٿ. گهٽائي - لات (اڳهه ۾).

موڙو: م. ڦيرائڻ. ورائڻ. وڪڙ ڏيڻ. ور ڏيڻ. مروڙڻ. مروٽڻ. پيچ ڏيڻ. مٽائڻ (رخ). ڏنگو ڪرڻ. واپس ڪرڻ. موڙو: ڏ. وڙ - وڪڙ. ڏنگ. (ص) لٽل - گهٽ (اڳهه). ڪسو. چوپائي مال ۾ پيل بيماري.

موڙو ڏيڻ: ورائڻ - رخ ڦيرائڻ. منهن ۾ گهنڊ وجهڻ. موڙو: ڏ. گهوٽ يا ڪنوار کي ڏونگهي، ڪارڪن، پتاشن وغيره جي ڏنل سوغات. سر جي ڪانن مان ٺهيل ڪرسي.

موڙو ڏيڻ: مڱڻي جي رسم موجب گهوٽ جي طرفان ڪنوار کي يا ڪنوار جي طرفان گهوٽ کي وڳي سان گڏ سوغات ڏيڻ.

موڙهه: ڏ. مونجهه. ڪنهن عضوي ۾ نسن جي ٿيل ڳنڍ. منجهيل سٺ. باديءَ جي ڀرتي. وهڻ يا چوپائي جي آندڙ جو وڪڙ. روڪ. (ص) موڳو. ڪند ڏهن - غبي. منجهيل. واٽڙو.

موڙهل: ص. منجهيل. واٽڙو. گهرايل. گمراهه - ڀليل. موڙي: ٿ. مڙ - پونجي. واپار. سيڙايل اصل رقم. ننڍي هڙ - پروٽڙي. ڪانن يا گاه جي مٺ. پنجويهن پيڙن جي جهوڙي.

موڙو: ڏ (ف) جوارب. چمڙي جي گوڏن تائين جُٽي. موڙون: ص (ع) ٿريل تڪيل. ٺهڪندڙ. مناسب - لائق. درست - صحيح.

موزون هجڻ: مناسب هجڻ. صحيح هجڻ. جوڳاتو هئڻ. موزونيت: ٿ (ع) مناسب. پسندگي. موست: ڏ. بهاني بازي. لاڏ ڪوڏ. انگل آرو. موستو: ڏ. هڪ قسم جو پڪي. موسم: ٿ (ع) موسم وقت - زمانو - دور. منڊ - رت. موسم بهار: ٿ. بهار جي مند.

موسم سرما: ٿ. سياري جي مند.

موسمي: ٿ. منڊ جو - رت جو. منڊاڻتو. فصلي.

موسمي بخار: ڏ. مليريا - سرءُ جو بخار.

موسوم: ص (ع) نالي ڪيل.

موسي: ٿ (ع) هڪ نبي سڳورو (جيڪو بني اسرائيل قوم تي لٿو).

موسيقيار: ڏ (ف) موسيقيءَ جو ماهر. ڳائيندڙ وڃائيندڙ.

موسيقي: ٿ (ع) ڳائڻ وڃائڻ جو علم - راڳ وديا.

موش: ٿ (ف) ڪوٽو - چومو.

موشڪاف: ڏ (ف) وار جي گل لاهيندڙ. باريڪ بين.

موشڪافي: ص (ف) وار جي گل لاهڻ. باريڪ بيني.

موشو: ڏ. بهانو - لڪ. فريب.

موشو ڪرڻ: پاسو ڪرڻ. لحاظ ڪرڻ. لڪ ڪرڻ.

موصوف: ص (ع) صفت ڪيل - ساراهيل. تعريف ڪيل - واکايل.

موصول: ص (ع) وصول ڪيل - ورتل - مليل.

موضع: ڏ (ع) ڳوٺ - گام.

موضوع: ڏ (ع) مضمون. مضمون جو مقصد - عنوان.

موگر: ص (ع) عزت دار - معزز.

موقعو: ڏ (ع) واقعي وارو هنڌ. جاء - هنڌ. خاص وقت. خاص هنڌ. وجهه - وارو.

موقعو ڏسڻ: وقت جو انتظار ڪرڻ. وجهه ملڻ جو وقت ڏسڻ.

موقعو ڏيڻ: مهلت ڏيڻ. وجهه ڏيڻ.

موقعو ملڻ: وجهه لڳڻ. مناسب وقت هٿ اچڻ.

داه لڳڻ.

موقوف: ص (ع) برخاست (نوڪريءَ کان) ملتوي - مهمل. ترڪ ڪيل.

موقوف ڪرڻ: نوڪريءَ کان الڳ ڪرڻ.

مَوَلُءُ ذ (سن) پاڙ-جڙ-بنياد. مَوَڙِي-مُور.
 مَوَلِيءُ ذ (ع) مالڪ-ذَنِي. آقا. خدا تعاليٰ.
 مَوَلَايِيءُ ص. مولِي جو. غلام-بانھو.
 مَوَلانا ص (ع) عالم. مولوي. عام طرح عالم فاضل
 شخص جو لقب.
 مَوَلَفُ ص (ع) تاليف ڪندڙ. مُرتب ڪندڙ. ڪتاب
 جو مواد گڏ ڪندڙ.
 مَوَلُوءُ ص (ع. مولِي) مولِي-آقا. ذَنِي تعاليٰ.
 مَوَلُودُ ذ (ع) جليل-پيدا تيل (ٻار). ڄمڻ جو ڏينھن.
 اها مجلس جنھن ۾ نبي سڳوري جي ولادت جو ذڪر
 ٿئي. نبي سڳوري جي ولادت جي ذڪر وارو شعر.
 مَوَلُودِيءُ ص. مولود چونڊڙ-شغل پڙهندڙ.
 مَوَلُويءُ ذ (ع) شريعت جا احڪام ڄاڻندڙ. دين جو
 عالم. فقيه. معلم. عالم جو لقب.
 مَوَلَهاتو ذ. مٿي تي ٻڌل وڏو پٽڪو. پڳڙ-مولهيو.
 مَوَلهيو ذ. ڪلنگي دار پٽڪو يا پڳ. مولهاتو.
 مومءُ ث (ف) ميڻ.
 موم ٻيٽي ث. ميڻ ٻيٽي-شمع.
 موم جامو ذ. هڪ قسم جو ڪپڙو.
 موم دل ص. نرم دل. قياس وارو.
 مومي ص. ميڻ جو-ميڻ وارو. روغني (پتو).
 موملءُ ث. مشهور قصي ”مومل-راڻي“ جو هڪ ڪردار.
 مومين ص (ع) ايمان آڻيندڙ. سچو مسلمان.
 موميائيءُ ث. هڪ قسم جو وڪر (چون ٿا ته
 ’موميائي‘ کائن سان پڳل هڏ ڳنڍجي ٿو).
 مون. مان ف (ف. مَن) آءُ-مان-پاڻ.
 مون جهڙو ص. ٿاني-ٻيو.
 مونٺ ث (ع) عورت-مادي. زال.
 مونجهه ث. ”منجهڻ“ جي حالت. سامهه جي گهٽ-

مَوَقُوفِيءُ ث. برطرفي-معزولي. علحدگي (نوڪريءَ کان).
 موڪءُ ث. پاڻيءَ جي گهٽائي. جالارو پاڻي (جيڪو
 هيٺاهين زمين تي سولائي سان پيچ ڪري). پالوت.
 (ص) گهٽو-جهجهو-جالارو.
 موڪاءُ ذ. هڪ بيماري جو نالو. بَواسير.
 موڪيءُ ث. ويڪر. بَر-عرض (ڪپڙي جو).
 ڪشادگي.
 موڪرائي ث. موڪر. ويڪر.
 موڪرو ص. ڪليل-ڪشادو-ويڪرو.
 موڪل ص (ع) ذميدار. (حقن جو) محافظ.
 موڪلءُ ث. اجازت-اذن. رخصت. برطرفي
 (نوڪريءَ کان).
 موڪلائي ث. وداع-رخصت.
 موڪلائڻ م. اجازت وٺڻ. رخصت وٺڻ. وداع ڪرڻ.
 موڪلڻ م. روانو ڪرڻ. ارسال ڪرڻ. مُنجن.
 موڪءُ ذ. نجات-چوٽڪارو. پيٽا. نذرانو.
 موڪ ٿيڻ آجائي ٿيڻ. نجات ملڻ. تڪليف يا آزار مان
 جند چٽڻ.
 موڪا ث. نجات-چوٽڪارو. رهائي-آزادي. نذرانو.
 ڪمي ڪاسبني کي نذراني جي عيوض ڏنل آن دانا.
 نذر-پيٽا. باس-سڪا.
 موڪي ث (ف. مَئي. مَغان) ”موڪي-متارا“ قصي جو
 هڪ ڪردار.
 موگرو ذ. ”موتبي“ جهڙي گل ۽ ٻوٽي جو هڪ
 قسم-مگرو.
 موڳائي ث. اُٻاڻڪائي. حيراني-واٽڙائي. سستي. ڳهر.
 موڳو ص. منجهيل-مُوڙهل. وسائل-سُست. واٽڙو-
 حيران. مورڪ-بيوقوف. (ث. موڳي). (ذ) جن پُوت.
 موڳو. موڳي ص. مڱڻ جي رنگ جهڙو-هڪڙو ساڻو.

پنيرائي ڪندڙ.
 مويشي: ٺ (ع) ڀور- جانور. ڪير ڏيندڙ چوپايا
 (ڊڳي، مينهن، ٻڪري، رڍ). وهت.
 مَهَ ذ (ف) چنڊ- تمر. مهينو- ماه.
 مَهَ جِيهِي، مَهَ رو: ص. چنڊ جهڙي سهڻي-
 خوبصورت- حسين.
 مَهَ لَڦا، مَهَ وَش: ص. چنڊ جهڙي. سهڻي- حسين.
 مَهَ: ص (ف) وڏو. اعليٰ. بزرگ.
 مَهَ، مَهَ: ذ. بهانو- عذر.
 مَها: ص (سن) وڏو. عظيم. اُتم. اعليٰ. ڏاڍو گهڻو.
 مَها پَلي: ص. وڏي "طاقت وارو. ڏاڍو. شهزور.
 مَهاپاپ: ص. وڏو گناهه.
 مَها پُرش: ذ. وڏو ماڻهو. بزرگ. نيڪ انسان.
 مهاشيه: ص. عزت آبرو وارو ماڻهو.
 مَهاپارَت: ذ (سن) ڀارت جي وڏي جنگ (جيڪا
 پانڊون ۽ ڪورون جي وچ ۾ ٿي هئي). مهاپاري جنگ
 جي بيان وارو ڪتاب.
 مَهاٽما: ص (سن) وڏو پھتل ماڻهو. عالي دماغ. نياڻ.
 مَهاجر: ص (ع) هجرت ڪندڙ (خاص طرح نبي
 سڳوري سان گڏ مديني مان هجرت ڪري آيل).
 مَهاجڻ: ذ. هندو واپاري. هندن جي آبادي.
 مَهاديو: ص (سن) نيڪ انسان. اعليٰ نسل. (ذ) شو
 مهراج جو پيو نالو.
 مَهادي: ٺ. وڏو ڪنل جانور (ڊڳو، ڀاڏو وغيره).
 مَهادي ڪرڻ: وڏو جانور کڻي وڪڻڻ.
 مَهاڏو: ذ. مَهاڙ- مهاڳ. اڳياڙي. محاذ- جنگ. جهيڙو.
 مَهاڏو اتڪائڻ: جهيڙو ڪرڻ. حجت ڪرڻ. بحث
 ڪرڻ. تڪرار ڪرڻ. ضد ٻڌڻ.
 مَهاڙ: ٺ (ف. مَها) اُٺ جي ناڪلي ۾ ٻڌل رسي

ٻُوسٽ- آند مانڊ- بيقراري. هيانءَ تي بار. پریشاني.
 مونجھارو. رولو. گڙبڙ.
 مونجھارو: ذ. الجھاء- رولو- پریشاني.
 مونڙو: ذ. گوڏو- مونو.
 مونڙي: ٺ. مَله جو هڪ ڍاء- گوڏي جي آڏ.
 مونڙي ڏيڻ: مَله ۾ ٿڌي هڻڻ. رنڊڪ وجهڻ.
 مونس: ص (ع) اُنس رکندڙ. دوست- همدم- ساٿي.
 مونو: ذ. گوڏو.
 مونا ڪوڙڻ: گوڏا ڪوڙڻ. سجدي ۾ ڪرڻ.
 موٽي: ٺ. اتي ۽ گيهه مان ٺهيل ننڍڙي ڪوڪي- نان
 خطائي. هڪ قسم جو بسڪوٽ.
 موٽ: ذ (سن) پيار- پريت. محبت. لالچ-
 حرص- لوپ.
 موھت: ص (سن) عاشق- فدا.
 موھت ٿيڻ: عاشق ٿيڻ. موهجڻ.
 موھن: ص (سن) دل چڪيندڙ. پرين- محبوب. (ذ)
 ڪرشن مهراج جو هڪ صفاتي نالو.
 موھڻ: م (سن) عاشق ڪرڻ. دل چڪڻ. پيار ٿيڻ.
 مست ڪرڻ. لپاڻڻ. گيهه سان ڳوھڻ- لوٽڻ.
 موھوم: ص (ع) وهم ڪيل. وهم وارو. قياسي-
 نرسي. خيالي.
 موھيڙو: ذ. منهن تي نڪتل ڊاٺو (جوانيءَ ۾ ٿئي).
 موٽ: ذ (ف) وار. زلف.
 موٽرو، موٽڙو: ذ. تانئون ملڻ لاءِ وڻ جي تارين جو
 مڇو- موٽو. ٻه سان پريل جانور جي گل. ڪڪڻ ۽
 اڳڙين مان ٺهيل بوتو.
 موٽو: ذ. موٽرو.
 موياءِ: ذ (ع. ماء) پاڻي- آب.
 مويد: ص (ع) تائيد ڪندڙ. حمايت ڪندڙ. ٺهراءَ جي

مہتاب: ذ (ف) چنڊ. چانڊوڪي.
 مہتر: ص (ف) نام وڏو. (ذ) حضرت موسيٰ عليه
 السلام لاءِ عزت وارو خطاب.
 مہتمم: ص (ع) منتظم- سربراہ. ڪم ڪار جو اڳواڻ.
 مہتو: ذ. هندو دڪاندار- هٿ وائيو. (ث. مہتي).
 مہت: ث. مَل- مہتو- مالش. اجرائي- صفائي.
 چپ- سختي.
 مہت سہت: ث. اچائي اجرائي. ٺاھ- نوھ. چنڊ
 ڦوڪ. سينگار.
 مہڻ: م. هٿن جي زور سان گسائڻ. هٿن ۾ ٺپوڙڻ.
 گسائڻ- گهڪو ڏيڻ. مڪڻ. مالش ڪرڻ. چيپٽ ڏيڻ.
 مہجور: ص (ع) جدا ڪيل. وڇڙيل.
 مہڊ: ذ (ع) پينگھو- جھولو- هندورو.
 مہدي: ص (ع) هدايت ڪندڙ. هادي. رهنما.
 مہذب: ص (ع) تهذيب وارو. سڌريل. ترقي يافتہ.
 شريف. سلجڻو.
 مہر: ث (ع) نڪاح وقت مرد جي طرفان عورت کي
 ڏنل يا باسيل ڪاينو. حق زوجيت- حق مہر.
 مہر مہجل: ث. بروقت ادا ڪيل حق مہر.
 مہر موجل: ث. مؤس تي واجب الادا حق مہر.
 مہر: ث (ف) محبت- پيار. شفقت. اخلاص. ترس-
 قياس- باجھ.
 مہر ڪرڻ: باجھ ڪرڻ. مہرباني ڪرڻ. ڀلائي
 ڪرڻ. قياس ڪرڻ.
 مہر: ث (ب) ڪاٺي يا رٿڙ وغيره تي اڪريل نالو-
 ٺپو. مٽي. سون جو سڪو- اشرفي.
 مہر هڻڻ: تصديق ڪرڻ. ٺپو هڻڻ. ٿورو ڪرڻ.
 مہراج: ذ (سن) ٻانين. حاڪم- راجا.
 مہراڻ: ذ. سنڌو درياءَ جو نالو- سنڌوندي.

(جنهن جي اشاري سان اُٺ هلي). ڏندن جو مٿيون گوشت.
 مہاراج. مہاراجا: ذ (سن) وڏو راجا. مہراج.
 مہارائي: ث (سن) وڏي راڻي- پٽ راڻي. ملڪ.
 مہارت: ث (ع) ڪسرت- مشق. عادت- سياہ.
 لياقت- قابليت. سليقو- سگهڙيائي.
 مہارت هجڻ: مشق هجڻ. آزمودو هجڻ.
 مہاري: ث. اهو پلنگ جنهن تي چاريءَ جو پردو
 چڙهيل هجي. پلنگ تي چڙهيل چاريدار پردو- مچرڊاني.
 مہاڙ: ث. منهن- رخ. منڊ- مہڙ. اڳيون حصو- آڳو.
 اڳيون حصو (جاءِ جو).
 مہاڙي: ث. جاءِ جو اڳيون حصو- آڳو. شڪار جي
 اصطلاح ۾ شڪار وقت جانورن جي گهٽ بند ڪرڻ لاءِ
 لوڙهو وغيره.
 مہاسيا: ث (سن) وڏي جماعت. جماعت جو ميڙ.
 پالامينٽ.
 مہاڳ: ذ. جاءِ جو اڳيون حصو. جاءِ جي اڳيان خالي
 پيل ميدان- مہاڳو. مہاڙي. ڪتاب جو منڊ.
 مہامري: ث. وڏي بيماري- پليگ.
 مہانچڙو: ص. لڄارو- شرميلو.
 مہاند: ظ. مہند. آڳ ۾.
 مہانڊو: ذ. منهن- شڪل- صورت. ڊول- نمونو. بناوٽ.
 مہانگ: ث. مہانگائي- گرائي.
 مہانگائي: ث. مہانگ- گرائي- آڪرائي.
 مہانگو: ص. گهڻي مله وارو. آڪرو- گران. (ث. مہانگي).
 مہالو: ص. مڇي ماريندڙ ۽ وڪڻندڙ. (ث. مہالڻي).
 مہاڻي: ص. سورهيه- دلير. اڳواڻ.
 مہت: ث (ع) مسجد- مسجد- مسيت.
 مہت: ذ. مان- عزت. سوڀ. سرخروئي.
 مہت لهڻ: مان لهڻ. سرخرو ٿيڻ.

مهرانو ڏ. اڀرندي ناري (ڀوري) ۾ ٿر جي پتن سان لاڳو آباد علائقو.

مهربانو ص (ڌ) محبت ڪندڙ. شفقت ڪندڙ. عنايت ڪندڙ. باجهه ڪندڙ. محسن- باجهارو. گهڻگهرو. سباجهو.

مهربانيءَ ۾ (ڌ) عنايت- ڪرم. باجهه. شفقت. ٿورو- احسان- وڙ.

مهرباني ڪرڻ: عنايت ڪرڻ. نوازش ڪرڻ. احسان ڪرڻ- ٿورو ڪرڻ.

مهرڻو ڏ. اڳواڻ. باني. مهندار. شطرنج جي هڪ ڳوٺ يا ساري. هڙلي جي هڪ ڪاٺي. ٻيڙيءَ جو اڳيون پاسو. اڪري ۾ ڪٽڻ لاءِ ڪاٺيءَ جو ڏنڊو- مهڙو. ڏڪو.

مهريءَ ڏ (ع) سوريءَ لاءِ تيز رفتار آڻ. تمام پلو آڻ. چڙهيءَ جو آڻ.

مهريءَ ۾ (سن) عورت- زال- استري- ناري.

مهريءَ ۾ ڪاٺيءَ جو ڏنڊو (اڪريءَ ۾ آڻ چڙڻ يا مصالحه ڪرڻ). ڳاڙهي رنگ جي دل- مسور.

مهڙو ۾ ۾. منهن. منڍ. اڳياڙي- اڳو. مهڙي. شروعات. مهڙ ڪرڻ: منهن ڪرڻ- رخ رکڻ- ڏيئي لپتي جو وهنوار رکڻ.

مهڙو ڏ. مهڙو. منڍ- شروعات.

مهڪو ۾ (ڌ) گلن جي خوشبو- سُرهم- سڳند. ٻوڙ. مهڪو ڏ. مها. منڍ- شروعات. مهڙي.

مهلا ۾ (ع) وقت- ٿاڻو. ويلو- ساعت. موقعو. مهلائڻو ۾. وقت سِر- وقتائڻو.

مهل سِر ۾. وقت تي. پوريءَ مهل تي.

مهل ڪرڻ: وقت تي مدد ڪرڻ. ڏيکڻي وقت تي ڪم اچڻ.

مهل گسائڻ: موقعو وڃائڻ- وجهه وڃائڻ.

مهلت ۾ (ع) فرصت- واندڪاڻي. موقعو. ڀر- سستي. وقفو.

مهلت ڏيڻ: موقعو ڏيڻ- وجهه ڏيڻ. ڪجهه وقت جي چوٽ ڏيڻ.

مهڙو ڏ. مصالحه ڪرڻ جو مهر.

مهلاڪو ۾ (ع) ماريندڙ. نقصان پهچائيندڙ. قاتل.

مهلو ڏ. فصل ۾ رتيءَ جو مرض. اهو جيت جيڪو فصل. ابن يا ميوي دار وڻن جي ٻور کي نقصان پهچائي.

مهر ۾ (ع) وڏو ڪم. ڏکيو ڪم. جنگ- لڙائي. مشڪلات.

مهمان ۾ (ڌ) مزمان. ٻاهران آيل ماڻهو (جيڪو ماني ٽڪي کائي ۾ رهي). دعوتي.

مهمان خانو ڏ. مسافرن جي رهڻ ۾ ٽڪڻ جي جاءِ- مسافرخانو. اوطاق.

مهمانداريءَ ۾. مهمان جي خاطرداري.

مهمان توازيءَ ۾. مزمان جي خاطرداري.

مهمانيءَ ۾. مزمان جو آڌر. خاطر تواضع. دعوت.

مهمل ۾ (ع) ڇڏيل. ترڪ ڪيل. بيڪار- نڪمو. اجايو- بي معنيٰ.

مهل ڪرڻ: ترڪ ڪرڻ. ملتوي ڪرڻ. ٿوري وقت لاءِ تارڻ.

مهميرو ۾. پهلوڻ- دلير- بهادر.

مهميرو ڏ. هڪ ٻوٽي جي پاڙ. اکين جي علاج طور ڪم اچي.

مهميرو ۾ (ع) گهوڙي کي اڙي ڏيڻ (لاءِ لوهي ڪنڊو جتيءَ جي ڪڙيءَ ۾ لڳائبو آهي. ڪڙيءَ جو ڌڪ- انگڙي جي چوڪ).

مهميز ڏسڻ: چوڻگ ڏيڻ- ڏکو ڏيڻ. هشار ڪرڻ.

مهرانو ڏ. اڀرندي ناري (ڀوري) ۾ ٿر جي پتن سان لاڳو آباد علائقو.

مهربانو ص (ڌ) محبت ڪندڙ. شفقت ڪندڙ. عنايت ڪندڙ. باجهه ڪندڙ. محسن- باجهارو. گهڻگهرو. سباجهو.

مهربانيءَ ۾ (ڌ) عنايت- ڪرم. باجهه. شفقت. ٿورو- احسان- وڙ.

مهرباني ڪرڻ: عنايت ڪرڻ. نوازش ڪرڻ. احسان ڪرڻ- ٿورو ڪرڻ.

مهرڻو ڏ. اڳواڻ. باني. مهندار. شطرنج جي هڪ ڳوٺ يا ساري. هڙلي جي هڪ ڪاٺي. ٻيڙيءَ جو اڳيون پاسو. اڪري ۾ ڪٽڻ لاءِ ڪاٺيءَ جو ڏنڊو- مهڙو. ڏڪو.

مهريءَ ڏ (ع) سوريءَ لاءِ تيز رفتار آڻ. تمام پلو آڻ. چڙهيءَ جو آڻ.

مهريءَ ۾ (سن) عورت- زال- استري- ناري.

مهريءَ ۾ ڪاٺيءَ جو ڏنڊو (اڪريءَ ۾ آڻ چڙڻ يا مصالحه ڪرڻ). ڳاڙهي رنگ جي دل- مسور.

مهڙو ۾ ۾. منهن. منڍ. اڳياڙي- اڳو. مهڙي. شروعات. مهڙ ڪرڻ: منهن ڪرڻ- رخ رکڻ- ڏيئي لپتي جو وهنوار رکڻ.

مهڙو ڏ. مهڙو. منڍ- شروعات.

مهڪو ۾ (ڌ) گلن جي خوشبو- سُرهم- سڳند. ٻوڙ. مهڪو ڏ. مها. منڍ- شروعات. مهڙي.

مهلا ۾ (ع) وقت- ٿاڻو. ويلو- ساعت. موقعو. مهلائڻو ۾. وقت سِر- وقتائڻو.

مهل سِر ۾. وقت تي. پوريءَ مهل تي.

مهل ڪرڻ: وقت تي مدد ڪرڻ. ڏيکڻي وقت تي ڪم اچڻ.

مَنهالَ ٺ. تلوار جي ميان تي ٿيل جڙات.
 مَهنتَ ٺ (سن) جوڳين جو اڳواڻ. ساڌو. مندر جو
 وڏو پوڄاري.
 مَهنتَ ٺ. مَنهالَ ٺ. شروع ٿي. اڳي. منهن
 سامهون - روبرو.
 مَهنديون ٺ. ص. اڳيون. اڳوڻو. گذريل (سال، مهينو).
 مَهنتارَ ٺ. ص. اڳواڻ - پيشوا.
 مَهنتَس ٺ (ع) جاميٽري جي علم جو ماهر. پيمائش
 ۽ رياضيءَ جو ماهر. ماهر تعميرات. انجنيئر.
 مَهنگو ٺ. ص. وڏي قيمت وارو. وڏي ملهه وارو.
 مهانگو. (ٺ. مَهنگي).
 مَهڻَ ٺ. م. موهن - پيار ۾ مست ڪرڻ. مُسڻ. فنا ڪرڻ.
 مَهڻو ٺ. ڏ. طعنو - اولائيو.
 مَهڻي هابَ ٺ. ص. مَهڻي ڏيڻ جهڙو. ڳالرو - ڏورايي جهڙو.
 مَهڻو ٺ. ص. موهندڙ. دل لپائيندڙ.
 مَهوَرَتَ ٺ (سن) هندن جي رسم موجب ڪنهن ڪم
 جي شروعات ڪرڻ جو مناسب وقت. رسم جي نيڪ
 ساعت. سَنو سوڻ. شروعات ڪرڻ جي رسم.
 مَهوسي ٺ. ص (ع) لالچي - حريص. سون چاندي
 ٺاهيندڙ وهڻي.
 مَهِي ٺ. ٺ. گهاٽو ڏڏ (جنهن مان اڃان مڪڻ نه نڪتو هجي).
 مَهِي وَلوَرَ ٺ. ٺ. لوڇ پوڇ - اٽل پٽل - آندَ مانڌ.
 مانڌان - ڳيٽاڙو.
 مَهيا ٺ. ص (ع) حاضر - موجود - تيار.
 مَهيا ڪرڻ ٺ. موجود ڪرڻ - حاضر ڪرڻ.
 مَهيبَ ٺ. ص (ع) پيانڪ - ڊيجاريندڙ - پوائتو.
 مَهيسرَ ٺ. ڏ. عربي نسل (بَنو ميسرَه) جو هڪ سنڌي قبيلو.
 مَهيسِي ٺ. ص. جوڳين جو هڪ فرقو - مهيسري
 (جيڪي شو جي پوڄا ڪن).

مَهِي ٺ. ص (ع) سنهون - باريڪ. نازڪ. نفيس.
 مَهينو ٺ (ف) ماه. مهيني جو اجورو. ماهيانو.
 مَهڻَ ٺ. ص. مري ويل - مَٽو. فوت. سُڪل - اُپرو.
 هيٺو. مرنار.
 مَهڻَ ٺ. م. ماڀن - ڪڇن. تورڻ. ڪٽڻ.
 مَهڻَ ٺ. مَٽو ٺ. ڏ. نشو - خمار. موج - مستي. ڀٽو. چاڙهڻ.
 مَهڻو ٺ. ص. جام - گهڻو - جال.
 مَهڻو ٺ. ص. مري ويل. بي جان. نياڳو. (ٺ. مَهڻي).
 مَٽا هٽ هڻڻ ٺ. بيوسيءَ واري ڪوشش ڪرڻ. ٿوري
 گهڻي ڪوشش ڪرڻ.
 مَهڻي ٺ. مَٽي ٺ (ف) شراب - مَڏ. نشو - خمار.
 مَهڻي مارڻ ٺ. ٺ. ٽڪر چڏڻ. اندر مان پاڻ پڻو ڪڍڻ.
 مَهڻي ٺ (انگ) عيوسي سال جو پنجون مهينون.
 مَهڻي ٺ. ٺ. تانئون ملڻ لاءِ گاه يا ڪڪڻ جي موڙي.
 مَهڻي ٺ (ف) شراب - خمر - مَڏ - مَهڻي.
 مِيخانوَ ٺ. ڏ. شراب خانو. شراب پيڻ وارو ماڳ.
 مِيڪده ٺ. ص. شراب خانو.
 مِي ٺ. مِيهَ ٺ. ڏ. مهاڻا. مهاڻن جي هڪ ذات.
 مِيَا ٺ (سن) ٻاجهه - ڪهل - ديا. مِهَر - احسان - ٿورو.
 مِيَاَرَ ٺ. ٺ. ڏوراپو - حرف. ڳلا.
 مِيَاَرَ لاهڻ ٺ. ريت رسم ۾ ٿيل ڪوتاهي جو ازالو
 ڪرڻ. ڳلا لاهڻ. رسمي طرح وات ٽڪائي ڪرڻ.
 مِيَاَرِي ٺ. ص. جنهن ڏانهن ميار هجي - حرفي.
 مِيانَ ٺ (ف) حاڪم - مالڪ - والي. صاحب.
 معلم - آخوند.
 مِيانو ٺ. ڏ. ننڍي ڍيڳ. (ص) وچولو - وچٿرو -
 پورو پنو.
 مِيانَ ٺ. ص (ف) وچ - وسط. وچ وارو - وچون.
 مِيانَ رَوي ٺ. ٺ. وچٿرائي. اعتدال.

میجستريت؛ ذ (انگ) حکومت طرفان عدالت
ڪندڙ عملدار.

میجالو؛ ذ. ڪيپراتيءَ جو اندريون ڳودو- مغز.

میچ؛ ث (انگ) مقابلي جي راند.

میچ؛ ث. اشارو (اک یا ڪنڌ سان) - اُھج-
غمزو- ڏھناتي.

میچ ڏيڻ؛ اک جو اشارو ڪرڻ- ڏھناتي ڏيڻ.

میچ؛ ث (ف) لومي ڪلي. سیخ.

میخانو؛ ذ (ف) شراب خانو- ڳٽو.

میخوار؛ ص (ف) شراب پیندڙ- شرابي.

میخواري؛ ث. شراب پيڻ.

می نوشي؛ ث (ف) شراب نوشي.

می فروش؛ ص (ف) شراب وڪڻندڙ.

می فروشي؛ ث. شراب وڪڻڻ.

میدان؛ ذ (ف) خالي زمين (جنهن تي اڏاوت نه
هجي). ويڪرو پٽ. هموار زمين. پونو. گهوڙي جي پنڌ
جو هڪ نمونو.

میدان جنگ؛ ذ. لڙائيءَ جو ميدان.

میدان چڏڻ؛ مقابلي مان هٽي وڃڻ. پُٺ ڏيکارڻ.

میدان ڪرڻ؛ ڊاهي پٽ ڪرڻ. زمين هموار ڪرڻ.
مقابلي ۾ کٽڻ.

میدو؛ ذ (ف) نهايت سنهو اٽو. ڪڻڪ جي اٽي مان
ڪڍيل سنهون اٽو.

میدو ڪرڻ؛ پيهي تمار سنهون پورو ڪرڻ. ميدي
جهڙو ڪرڻ.

میدڙ؛ ذ. سنڌ ۾ رهندڙ آڳاٽي قوم- ميءِ.

میر؛ ذ. مَر- میل. میراڻ. جسم تي ڄميل مٽي
زنگ. ڪٽ. ڪدورت. گدلائي.

میرانجهڙو، میرانجهو؛ ص. ٿورو میرو- ڪجهه گدلو.

میاه؛ ث (ف. میان) تلوار جي ڪپ- ٿيڪ- نیام.
تلوار یا خنجر رکڻ لاءِ ڄمڙي یا ڪاٺيءَ جو کوپو- (ظ)
وچ- منجه- اندر.

میائي؛ مياڻي؛ ث. ڍنڍ یا درياءَ جي ڪپ تي اهو هنڌ
جتي مڇي وغيره ماري گڏ ڪجي.

میت؛ (ث)، میت؛ ذ (ع) مڙدو- لاش- جنازو.
میت؛ ذ. میت.

میٽي؛ ث. هڪ قسم جو خوشبودار ٻوٽو (پاڇي
وغیره ۾ ڪم اچي).

میٽ؛ ذ. خاص قسم جو جابلو مٽي (جيڪا ڇاپوڻ
جي صورت ۾ جبل یا ٽڪر مان نڪري ۽ ان ۾ تیل
ملائي وهجن ۾ ڪم اچي).

میٽافون؛ ص. میت جهڙو (رنگ).

میت کاڌ؛ ث. جبل یا ٽڪر ۾ میت نڪرڻ وارو هنڌ.
میٽائڻ؛ م. میت هٽائڻ (پٽيءَ کي). ڊهرائڻ- مٽائڻ
(اکر) - میسارائڻ.

میٿڙ؛ ذ. پکيءَ جو هڪ قسم. (انگ) مفاصلي ماپڻ
جو هڪ پیمانو.

میٿنگ؛ ث (انگ) ڪاميٽيءَ جي میمبرن جي گڏجاڻي.

میٿڻ؛ م. کُرڙي لاهڻ- ڊاهڻ- میسارڻ. رد ڪرڻ.
وساري ڇڏڻ. لاهڻ- دفع ڪرڻ (ڏک، سُور).
چٽائڻ (زخم).

میٿوڙي؛ ث. میت جهڙو رنگ.

میٺ؛ ذ. مٺاڻ- میناج- شريني. لذت.
میناج؛ ذ. مٺاڻ.

مینو؛ ذ. لوڻ (گهرو ٻوليءَ ۾ چون).

میثاق؛ ذ (ع) اقرار. قول قرار. عهدنامو. ازل-
ابتدا- الست.

میجر؛ ذ (انگ) فوج جو هڪ عهدو.

جو لڳ ڪرائڻ. بهاري سان گڏ ڪرڻ. گند ڪچرو
ميڙڻ - بهارڻ.

ميڙو: ذ. ملڻ - گڏجائي - ميلاپ. ماڻهن جو هڪ هنڌ
ميڙاڪو - ميلو.

ميڙهه: ص. ان ڳاهڻ واري پڙ ۾ ڪٽل مٺي جنهن جي
چوڌاري ڍڳا ٿين.

ميڙهي: ص. ميڙهه (مٺي) جي ڀرسان ٿيندڙ ڍڳو.
ميڙا ٿ (ف) ڪاٺ جو خاص صندل جيڪو لکن

پڙهڻ يا ماني ڪاٺ ۾ ڪم اچي - ٿيل.
ميڙ پوش: ذ. ميز تي وڇايل ڪپڙو.

ميڙ ڪوسي: ٿ. لکن پڙهڻ يا ڪاٺ پيش ڪرڻ لاءِ
خاص فرنيچر.

ميڙان: ذ (ع) جوڙ - ٽوٽل. ساھمي.
ميڙيان: ذ (ف) اهو ماڻهو جنهن وٽ مهمان آيل هجن.

ميڙيائي: ٿ. مهمان نوازي - مهماني.
ميس: ٿ. سڌ - چاهه. اڪير. خواهش.

ميس مره: سڌ پوري ٿيڻ. خواهش ختم ٿيڻ.
ميسارو: م. ميسڻ - ٻاهڻ (اڪر). وسارڻ (دل تان).

صاف ڪرڻ - ميدان ڪرڻ.
ميسر: ص (ع) موجود - دستياب - حاضر.

ميسڻو: ص. چٽ چاپ - خاموش. ظاهري طرح ٻالو
ڀولو پر اندر ۾ چالاڪ.

ميسو، ميسو پاڪ: ذ. منائيءَ جو هڪ قسم.
ميسن: گيهه مان ٺهيل مٺائي.

ميهادي: ذ (ع) مقرر وقت. مقرر مدت. واعدي
وارو مڏو.

ميڪاڻيل: ذ (ع) چئن وڏن فرشتن مان ٻيو نمبر فرشتو.
ميڪده: ذ (ف) شرايعانو.

ميگش: ص (ف) شراب پيئندڙ.

مير: ذ (ف) سردار - سالار - اڳواڻ. حاڪم. امير.
تالپور گهراڻي جو هڪ لقب.

ميراثو: ص. اميرانو. حاڪم جو.
مير مجلس: ص. مجلس جو اڳواڻ. انجمن يا جماعت

جو صدر.
ميري: ٿ. اميري. سرداري. حاڪمي.

ميراث: ٿ (ع) اها جائداد جيڪا پوءِ وارث کي ملي.
ترڪو - ورثو.

ميرائي: ٿ. هڪ قوم جيڪا ڳاڻن وڃاڻن جو پيشو
ڪري. ڳائي خيرات وٺندڙ منگتو.

ميراه: ٿ. مٽيءَ جو اثر. گدلائي. مير - ميل.
ميرائي: ٿ. ڪٽائي. اندر جي ڪدورت. دل جي پياڻي.

ميربحر: ذ. اميرالبحر. پيڙياتو - ناڪٿو - ملاح.
ميرو: ص. مٽيءَ هائو. گندو - خراب. گدلو - لڙاڻيل

(پاڻي). (ٿ. ميري).
ميرو ڪرڻ: مٽيءَ هائو ڪرڻ. ڪنو ڪرڻ.

خراب ڪرڻ.
ميڙ: ٿ. چڱن ماڻهن جو ميڙ. جماعت. راج جا مکيه

ماڻهو (جيڪي ڪنهن نيا، ساک يا منٽ لاءِ گڏ ٿيا هجن).
ميڙ آڻڻ: چڱن ماڻهن کي ميڙ ڪري وٺي اچڻ.

ميڙ منٽ: ٿ. آزي نيرازي. عرض.
ميڙ: ذ. ماڻهن جو مجموعو - انبوہ - هجور. گڏجائي.

ميڙاڪو: ذ. ميڙ - هجور.
ميڙائڻ: م. گند بهارائڻ. صفائي ڪرائڻ. گهوڙي گهوڙ

جو لڳ ڪرائڻ.
ميڙانو: ذ. ميلاپ. ملاقات. گڏجائي.

ميڙ چونڊ: ٿ. ٿورو ٿورو ڪري گڏ ڪيل.
ميڙو: م. گڏ ڪرڻ - جمع ڪرڻ. ڍير ڪرڻ.

سميٽڻ. گڏڻ - ملائڻ. ميلاپ ڪرائڻ. گهوڙي گهوڙيءَ

میکشي؛ ٿ (ف) شراب نوشي.
 میڳڻ؛ م. ٻليءَ جو ”مياڻو مياڻو“ ڪرڻ.
 مینوش؛ ص (ف) شراب پيئندڙ- شرابي.
 میگزین؛ ٿ (انگ) خزانو. بارودخانو. گهڻن مضمونن وارو رسالو.
 میڳه؛ ڌ (سن) ڪڪر- بادل- ابر. جهڙ- آڱر.
 میڳه ملا؛ ڌ. ساوڻ جي منڍ ۾ جهڙ- جهڙالو.
 میڳهواڙ؛ ڌ. ڄم جو ڪم ڪندڙ هندن جي هڪ قوم.
 میڳي؛ ٿ. ٿولڙي.
 میل؛ ڌ. میلاپ- گڏجائي. ڳانڍاپو. ملاقات. دوستي.
 آمیزش- ملاوت. ٺاهه- صلح- پرچاء. مَر- اها مٽي جيڪا جسم تي ڄمي وڃي. ضلعي دادو ۾ خيرپور ناٿن شاه ۽ میهڙ وارو ڀاڱو (جتي مینهن جو سٺو نسل ٿئي).
 میر؛ رغبت. لاڙو- جهڪاء. اتحاد. جوڙ. پیت.
 مشابھت- هڪ جهڙائي- یکسانیت.
 میل؛ ڌ. گڏجائي. ملاقات. مقابلو (مله جو، راند جو).
 میر- گند. زنگ. اندر جو کوٽ- ڪدورت. ٻیائي.
 (انگ) مفاصلي جو هڪ ماڻ (۱۷۱۰ گز). ٽپال گاڏي.
 میل ڪرڻ؛ مقابلو ڪرڻ (راند ۾)- جوڙ ڪرڻ.
 میلاپ؛ ڌ. گڏجائي- وصل. آمیزش- ملاوت. صلح- پرچاء. اتحاد. ملاقات. ٺاهه.
 میلاپ ڪرائڻ؛ ملاقات ڪرائڻ. ٺاهه ڪرائڻ. صلح ڪرائڻ.
 میلاد؛ ڌ (ع) ڄمڻ جو وقت. نبي سڳوري جي ولادت جي خوشي.
 میلان؛ ڌ (ع) رجحان- لاڙو. ڌيان. طبیعت جو لاڙو. رغبت.

میل جوڻ؛ ڌ. ملاقات. صلح. اچ وڃ. لهه وچڙ.
 میڳڻ؛ م. ملائڻ- گڏائڻ. ملاقات ڪرائڻ.
 میلو؛ ڌ. انبوه- هجور. میڙو. ملاقات- گڏجائي.
 ڪنهن جاءِ تي گڏ ٿیل ماڻهن جو میڙاڪو. ڪنهن بزرگ جي وفات واري ڏهاڙي تي ساليانو میڙو.
 میلو لڳائڻ؛ هجور ڪرڻ. ماڻهو گڏ ڪرڻ. ساليانو جشن ڪرڻ.
 میمر؛ ٿ (ع) ”میم“ اکر جو اچار. نبي سڳوري حضرت محمد صلي الله عليه وسلم جن جي نالي مبارڪ جو پهريون اکر. رمز- راز- اشارو.
 میمر ۽ ڳالهائڻ؛ ڳجهو ڳالهائڻ. اشاري ۾ اهڃاڻ ڏيڻ.
 میمبر؛ ڌ (انگ) جماعت جو رڪن. گهر جو فرد. ڀاتي.
 میمن؛ ڌ. هڪ قوم جو نالو.
 میمن؛ ص (ف. من) آء- مان.
 میڻ ڪرڻ؛ آءُ چوڻ. وڌائي ڪرڻ- پاڻ پڌائڻ.
 میناء؛ ٿ. هڪ قسم جو مشهور پکي (عام طرح ”طوطي مینا“ جي موضوع تي ڪهاڻيون).
 میناء؛ ٿ (ف) آسمان. نیرو رنگ. رنگبرنگي شیشو. شراب جو شیشو. سون چاندي يا شیشي وغيره تي رنگين نقش. مرصع ڪاري.
 مینا بازار؛ ٿ. بادشاهن جي سیر لاءِ لڳايل بازار. عورتن جي بازار (جنهن ۾ زالون دڪانداري ڪن).
 مینارنگ؛ ٿ. نیرو رنگ- آسماني رنگ. ساڻو فیروزي رنگ.
 مینا ڪاري؛ ٿ. سون چانديءَ تي رنگين چٽسالي يا

ٻڙن جو ڪم.
 مينارُ ذ (ف) منارو. مسجد ۾ ٻانگ ڏيڻ جو منارو.
 سٿون - ٿنڀ. سامونڊي ڪناري تي جهازن کي روشني
 ڏيکاريندڙ منارو.
 مينديءَ ٿ. هڪ قسم جو ٻوٽو (جنهن جي پنن جو اٽو
 ٻي هٿن پيرن کي هنجي ته ڳاڙها ٿين) - جنا.
 ميندي لائي ويهڻ سست ٿي ويهي رهڻ. ڪم ڪار
 کي ڇڏي ڏيڻ.
 مينڊرو ذ. "مومل راڻي" جي قصي جو ڪردار -
 راڻو مينڊرو.
 مينڊيءَ ٿ. ڳائڻ ۾ ننڍي مٺي لٽي واري تان - مرڪ.
 مينڊيءَ ۾ مارئي ڳائڻ ڳجهيءَ طرح ڳالهه ڪرڻ.
 اشارن ۾ راز ٻڌائڻ. ڳجهو ڳالهائڻ.
 مينڊيا ذ. ڳنڍيل وارن جون ڳنڍيون.
 مينڊا ڦل ذ. ڳهه جو هڪ قسم (جيڪو پيشاني يا
 سينڌ جي ٻنهي پاسن تي لڳي).
 مينڊيءَ ٿ. وارن جي ڳنڍين واري ڳٽ (ڪنوارين
 چوڪرين جون مينڊيون ويڙهيون آهن).
 مينڊي چوڙو ۽ ونام ۾ وهارڻ وقت ڪنوار جا
 وار چوڙڻ.
 مينهن ٿ. هڪ قسم جو مشهور گهرو جانور (گهڻو
 کير ڏيندڙ، رنگ ڪارو ۽ ڀورو، پاڻي ۽ گپ کي پسند
 ڪري) - منجه.
 مينهن ذ (سن. ميگهه) برسات - بارش. وس - وسڪارو.
 مينهن وساڙو ذ. ڳاڙهو ريشم جهڙو هڪ سهڻو
 جيت (جيڪو برسات جي موسم ۾ وارياسي ۽ چيڪي
 زمين ۾ پيدا ٿئي).
 مينهن وسڻ برسات ٿيڻ. بارش ٿيڻ. وسڪارو ٿيڻ.
 مينهائو ص. مينهن جو. مينهونگي جو.
 مينهونگي ٿ. برسات جي مند - بارش.
 مين ٿ (ف. موم) ماڪيءَ جي مکين جي ماناريءَ وارو مانو.
 مين پتي ٿ. مين مان ٺهيل شمع.
 مين ڦل ذ. هڪ قسم جو پھارڪو وکر.
 مينو ذ. گاه جو هڪ قسم.
 ميو ذ. اُٺ. (ص) پريل - ياول. متارو. مايا وارو.
 ميو متارو ص. چڱو پلو. ڏٺو مٿو. سڪيو آسودو.
 ياول تلهو متارو.
 ميو ذ. آقا - والي - ڌڻي. مالڪ - آڱو. استاد - معلم.
 ميوات ٿ. هر قسم جو ميوو. گڏوچڙ ميوو. ميوي
 جي ڪابه جنس.
 ميوو ذ (ف) ڦل - ڦر - ثمر. نتيجو.
 ميوڙم ذ (انگ) عجائب گهر.
 ميوٽسپل ٿ (انگ) شهري يا ڳوٺاڻي جماعت.
 ميوٽسپالٽي ٿ (انگ) اها ايراضي جنهن جي حدن
 اندر مونسپل جو قاعدو هلي.
 ميويدار ص. گلدار - ثمردار.
 ميهمان ذ (ف) مهمان - مزمان.
 ميهو ذ. هڪ قسم جي ول ۽ ان جو ڦر (پاڇيءَ طور
 ڪم اچي).
 ميهار ص. مينهن چاريندڙ - مينهن ڌاريندڙ. "سهڻي
 ميهار" جي قصي جو هڪ ڪردار (ميهڙ).
 ميهانگ ذ. مينهن جو ڏڻ.
 ميهڙ ذ. مينهن جو وڳ ڌاريندڙ - ميهار.
 مي ذ. مٿاڻو. مڇي ماريندڙ. وڏيندڙ. وڪڻندڙ.
 ميٽڪو ص. ميءَ جو. مٿاڻن جو. مٿاڻن وارو ڌندو.

ٻڙن جو ڪم.
 مينارُ ذ (ف) منارو. مسجد ۾ ٻانگ ڏيڻ جو منارو.
 سٿون - ٿنڀ. سامونڊي ڪناري تي جهازن کي روشني
 ڏيکاريندڙ منارو.
 مينديءَ ٿ. هڪ قسم جو ٻوٽو (جنهن جي پنن جو اٽو
 ٻي هٿن پيرن کي هنجي ته ڳاڙها ٿين) - جنا.
 ميندي لائي ويهڻ سست ٿي ويهي رهڻ. ڪم ڪار
 کي ڇڏي ڏيڻ.
 مينڊرو ذ. "مومل راڻي" جي قصي جو ڪردار -
 راڻو مينڊرو.
 مينڊيءَ ٿ. ڳائڻ ۾ ننڍي مٺي لٽي واري تان - مرڪ.
 مينڊيءَ ۾ مارئي ڳائڻ ڳجهيءَ طرح ڳالهه ڪرڻ.
 اشارن ۾ راز ٻڌائڻ. ڳجهو ڳالهائڻ.
 مينڊيا ذ. ڳنڍيل وارن جون ڳنڍيون.
 مينڊا ڦل ذ. ڳهه جو هڪ قسم (جيڪو پيشاني يا
 سينڌ جي ٻنهي پاسن تي لڳي).
 مينڊيءَ ٿ. وارن جي ڳنڍين واري ڳٽ (ڪنوارين
 چوڪرين جون مينڊيون ويڙهيون آهن).
 مينڊي چوڙو ۽ ونام ۾ وهارڻ وقت ڪنوار جا
 وار چوڙڻ.
 مينهن ٿ. هڪ قسم جو مشهور گهرو جانور (گهڻو
 کير ڏيندڙ، رنگ ڪارو ۽ ڀورو، پاڻي ۽ گپ کي پسند
 ڪري) - منجه.
 مينهن ذ (سن. ميگهه) برسات - بارش. وس - وسڪارو.
 مينهن وساڙو ذ. ڳاڙهو ريشم جهڙو هڪ سهڻو
 جيت (جيڪو برسات جي موسم ۾ وارياسي ۽ چيڪي
 زمين ۾ پيدا ٿئي).

ن

نڀوڏ، ص (ف) فنا - ناس - ڇٽ. برباد. ويران.
 نڀوڏ ڪرڻ، ص ڪرڻ - ڇٽ ڪرڻ. برباد ڪرڻ.
 نڀوڏي، ث. بربادي. فنا. تباهي.
 نايبي، نايپنو، ص (ف) انڌو - ڪور. اکين کان معذور.
 نايپنائي، ث. آندائي. انڌپڻ.
 ناپ، ث. شاخ - لام. وڻ جي پاڙ واري شاخ.
 ناپون ڪوڙڻ، پاڙون هڻڻ - پاڙون پڪيڙڻ. چنبا ڪوڙڻ.
 ناتاري، ث. غوراب يا پيڙي کي بيهارڻ لاءِ زنجير ۾
 ٻڌل لوهي چنبن وارو اوزار (جيڪو زنجير پائيءَ ۾ اچلبو
 ته تر ۾ کڻي ويندو).
 ناتال، ذ (انگ) ڪرستانن جي عقيدتي موجب
 'جيزس ڪرائيسٽ' جي ڄمڻ وارو ڏينهن.
 ناٿو، ث. پانهيءَ - گولي - ڪنيز. "مومل" جي هڪ
 پانهي جو نالو.
 ناٿو، ذ. رشتو - ويجهائي. قربت. مائتي. تعلق. واسطو.
 ناٿو نباح، دوستي ياري يا پريت وارو تعلق قائم
 رکڻ. وفاداري ڪرڻ.
 نا تجربڪار، ص (ف) اڻ آزمودگار. اڻ ڄاڻ.
 ناٿ، ذ (سن) مالڪ - ڌڻي. وڏو جوڳي. ناٺ پڻي گرو.
 ناٿ، ذ (سن) ناچ. تماشو. اٽڪل بازي - حرفت.
 هنرمندي.
 ناٿ ڪرڻ، نخرا ڪرڻ. انگل ڪرڻ. بهاني بازي ڪرڻ.
 نا تمام، ظ (ف) اڻ پورو - اٿورو. ناقص.
 ناٿوان، ص (ف) ڪمزور - هيٺو. اڀرو. بي طاقت.
 ضعيف - عاجز. لاچار.
 نا توانائي، ث. ڪمزوري - هيٺائي. بي طاقتي - ضعيفي.

ن، ذ (اچار 'نون') سنڌي الف - بي جو ستيتاليهون
 اکر. عربي جو پنجويهون ۽ فارسيءَ جو اولٽيهون اکر.
 ابجد موجب عدد (۵۰).
 ن، ظ (ف. نه) ناڪار جو مفهوم ادا ڪندڙ حرف.
 م. متان.
 نه ڪرڻ، انڪار ڪرڻ.
 ن، ظ. سواءِ - بغير. 'ناڪار' جو مفهوم ادا ڪندڙ
 صفاتي اڳياڙي (جئن نڪمو، نياڳو وغيره).
 نا، ظ (ف) (صفاتي اڳياڙي طور ڪم ايندڙ، مثلاً
 ناساز، ناڪارو وغيره). نه. بغير. بنان - سواءِ.
 نا آشنا، ص (ف) ناواقف - اڻ سڃاڻو. اڻ ڄاڻ.
 اجنبی - ڌاريو - غير. اوڀرو.
 نا آشنائي، ث. اڻ واقفي. اجنبيت. ڌاريائي.
 نا اتفاقي، ث (ف) ڦوٽ - نفاق. اثبثت.
 نا آميد، ص (ف) مايوس - نراس. دلگير.
 نا اميدي، ث. مايوسي. ناڪامي. نراسائي.
 نا انصافي، ث (ف) ظلم - انڌير - بياددي.
 نا آهلي، ص (ف) نالائق - اڻ قابل. ناموزون.
 نا آهلي، ث. نالائقي.
 نا بالغ، ص (ف) بلوغت کي نه پهتل - اڻ سامايل.
 نا بالغ، ث. ننڍپڻ.
 نايري، ث. انڪار. عدولي.
 نايري وارو، نه مڃڻ. صاف انڪار ڪرڻ - ناڪاري
 جواب ڏيڻ.
 ناپڪار، ص (ف) بيڪار - نڪمو. بد ذات. لڇو.
 ناڀلڻ، ص (ف) اڻڄاڻ - نا آشنا.

ٺاٺڪو: ذ (سن) تماشو. ناچ. ڪيل سانگ.

ٺاٺڪي: ص. ناچو. تماشو ڪندڙ.

ٺاٺڪو: ذ. ٺاٺڪو- ٺاٺ- نبض.

ٺاٺي: ص. ڌيءَ جو مڙس- ڄاڻو- داماد.

ٺاٺاڪو: ص (ف) پليت- آلودو. گندو- ڪنو. نجس.

ٺاٺاڪائي. ٺاٺاڪي: ٺ. نجاست- پليتي. گندگي.

ٺاٺايدار: ص (ف) گهڻو وقت جٽاءَ نه ڪندڙ. بي بقا.

بي ثبات. ڪمزور.

ٺاٺايداري: ٺ. بي ثباتي- ڪمزوري.

ٺاٺيديد: ص (ف) مخفي- لڪل. ڳجهو. ڳم- غائب.

ٺاٺسند: ص (ف) اڻ وٺندڙ. ناقبول.

ٺاٺسندي: ٺ. نه وٺڻ جي حالت.

ٺاٺسنديده: ص (ف) اڻ وٺندڙ.

ٺاپو: ذ. 'ڪم' جو بچ. 'ڪم' مان نڪتل داڻا.

ٺاٺيد: ص (ف) اڻ لپ. غير موجود. لاثاني. ڳم.

فنا. اُڃڙ.

ٺاجاٺڙ: ص (ع) اڻ رهائيندو. بيجا. بي قاعدي.

شرعت جي خلاف.

ٺاچ: ذ. نچڻ- ڪڏ. رقص- نرت.

ٺاچ گانو: ذ راڳ ۽ ٺاچ جي محفل- رقص ۽ موسيقي.

ٺاچار: ص (ف) لاچار- عاجز. مجبور. بيوس-

غريب- مفلس.

ٺاچاڻ: ص (ع) بيمار- عليل- اگهو.

ٺاچاڻي: ٺ. ٺاچاڻائي. بيماري- اگهائي.

ٺاچگو: ص. اگهو- بيمار.

ٺاچڻي: ٺ. رقاڪو.

ٺاچو: ذ. ٺاچ ڪندڙ- رقاڪو.

ٺاچيز: ص (ف) جنهن جي حيثيت نه هجي.

نڪمو. ڪمتر.

ٺاٺڪو: ط (ع) هرپرو- خواهه مخواهه. بي سبب.

ٺاجاٺڙ. (ذ) اندير- ظلم.

ٺاٺڪي: ٺ. بي انصافي- ظلم.

ٺاٺدا: ص (ف) ٻيڙي هلائيندڙ- ٺاٺو- ملاح.

ٺاٺلف: ص (ع) نالائق. ڪپوٽ.

ٺاٺوانده: ص (ف) اڻ پڙهيل- بي علم. جاهل.

ٺاٺوش: ص (ف) ناراض. بيزار. بيمار.

ٺاٺوشگوار: ص. اڻ وٺندڙ.

ٺاٺوشي: ٺ. بيزاري. رنجش.

ٺاٺيري: ص (ف) ٺياڳو- بدبخت. بدخبر. جنهن مان

چڱائي نه ٿئي.

ٺاٺو: ٺ. پاڻي رکڻ لاءِ ٺڪر جو وڏو ٿانءِ- نادي.

ٺاٺو: ذ (سن) وڏو سامونڊي ڪوڏ (جيڪو پوڄا پاڻ

هر وڃائڻ جي ڪم اچي).

ٺاداڙ: ص (ف) غريب- ڪنگال- محتاج.

ٺاداري: ٺ. تنگدستي- محتاجي. مفلسي.

ٺادان: ص (ف) ناسمجھ- اڻ ڄاڻ. بيوقوف-

جاهل. مورڪ.

ٺادانستيگي: ٺ. اڻ ڄاڻائي- بي خبري- لاعلمي.

ٺادانسته: ص (ف) اڻ ڄاڻائي ڪان. پل ڪان.

غلطي ڪان.

ٺادائي: ٺ (ف) اڻ ڄاڻائي. بي علمي. جهالت. بيوقوفي.

ٺاٺڙ: ص (ع) اڻ لپ- ناياب. قليل- عجيب.

ٺادري: ص. نادرشاه بادشاه ڏانهن منسوب. نادر جو

(حڪم). ننڍو طنبو. (Tent).

ٺاٺ علي: ٺ (ع). لفظي معنيٰ حضرت "علي ڪرم

الله وجه ڪي سڏ". عقيدتي رڪنن جي دعا جيڪا

ٻارن جي ڳچيءَ ۾ ٻڌن.

ٺاٺم: ص (ع) شرمسار- شرمندو- لهي. پشيمان- پڇتائيندڙ.

رسو. پاڻي تي ٿيندڙ هڪ قسم جي وڪڙ. گجرن جا پڻ
(جيڪي چوپايو مال کائي).

ناڙاچوڙو. ذ. پيشاب.

ناڙا چوڙو ڪرڻ. پيشاب ڪرڻ.

ناڙي. ٿ. پوک ڪرڻ جو هڪ نمونو- ناڙي پوک.

ناڙو. ذ (ف) نغرو- انگل- مائو. غرور- فخر.

ناڙان. ص. ناز ڪندڙ. فخر ڪندڙ.

ناڙ برداري. ٿ. انگل کڻڻ- لاڏ کڻڻ.

ناڙ ڪرڻ. نغرا ڪرڻ- مائو ڪرڻ. انگل آرا ڪرڻ.

لاڏ ڪرڻ.

ناڙ نغرا. ذ. لاڏ پيار. انگل آرا.

ناڙ وٺيار. ذ. پيار. اخلاص. لاڏ پيار.

ناڙيو. ذ (ف) هڪ قسم جو خوشبودار ٻوٽو.

ناڙڪو. ناڙڪو. ص (ف) نفيس. نرم- ڪونثرو.

سَنهون. نزاکت وارو. سهڻو. ڪمزور.

ناڙڪ اندام. ص. هلڪي جسم وارو. سهڻن

صاروفن وارو.

ناڙڪ بدن. ص. سهڻو. معشوق.

ناڙڪ مزاج. ص. يڪدم ڪاوڙجي پوندڙ-

چيڙاڪ- زود رنج.

ناڙل. ص (ع) مٿان آيل. هيٺ ايندڙ. هيٺ آيل. لهندڙ.

ناڙل ٿيڻ. آسمان مان لهڻ. اچي وارد ٿيڻ. اچي ڪڙڪڻ.

ناڙنيو. ٿ (ف) دلريا. نازڪ اندام. نازڪ ادا. خوبصورت.

ناڙيبا. ص (ف) بدنما- بدشڪل. غيرموزون.

نامناسب. ان سَهائيندڙ.

ناس. ٿ. نڪ جو هڪ سوراخ. پينل تماڪ (جيڪو

نڪ ۾ سڪجي يا ڏندن ۾ هڻجي).

ناسون هڻڻ. نوس نوس ڪرڻ. چاچ ڪرڻ. خبر وٺڻ.

ناسون قوتارڻ. ڪاوڙ ڪرڻ- آڪڙ ڪرڻ.

نادولو. ذ. نڪر جي ننڍي ناي.

نادِهندو. ص (ف) موتائي نه ڏيندڙ (قرض، اوتڙ).

قرض نه موٽائيندڙ.

ناديدو. ص (ف) ان ڏنل.

نادو. ٿ. ناد. آواز- صدا. روج راڙو. ڌمچر.

نار. ٿ (ع) باه- آڳ- آتش.

ناري. ٿ (سن) عورت. زال. نبض- نس- رڳ.

نارو. ذ. مٿاهين زمين تي پاڻي رسائڻ لاءِ هڪ قسم جو

هڪٿ (جنهن ۾ پائندو ۽ ڇت ۾ چرڻا ٿين).

ناراض. ص (ف) راضي نه رهندڙ- بي راضي. رنج-

ناخوش. رُئل.

ناراضيو. ذ. ڪاوڙ- رنج- ڏمر.

ناراضگي. ٿ. ناراضيو.

ناراضي. ٿ. اراهائي- رنج- ڪاوڙ.

نارساتي. ٿ (ف) پهچ نه هئڻ- پچندي نه هئڻ.

نارنان. ٿ. عورت- ناري.

نارنگي. ٿ (ف) هڪ وڻ. ان جو ٿر- سنگتڙو.

نارو. ذ. ڇت تان برسات جي پاڻيءَ جي نيڪال لاءِ

لوهي تڙو- نيسارو. درياءَ جو اُڀرندي پاسي وارو هڪ

قديم ڦاٽ (۽ هاڻي وڏو واه) ”اُڀرنديون نارو“.

ناروا. ص (ف) ناجائز. بيجا. غيرمناسب.

ناري. ٿ (سن) عورت- زال. (ص) باه جو- دوزخي.

ناريل. ذ. هڪ قسم جو وڻ. ان جو ٿر.

ناڙو. ذ. سارين يا ڪڻڪ جي لاڀاري کان پوءِ باقي بچيل

گاه واري زمين. لاڀاري ’لئل‘ زمين.

ناڙو. م. هر ۾ ڊڳا جوڻ، ٻڌڻ (چم جي رسي سان).

ناڙي پوک ڪرڻ. ڳنڍڻ- ڳڏڻ (وهڻ).

نارو. ذ. اها رڳ جيڪا پيدائش وقت ٻار جي ڏن سان

ڳنڍيل هوندي آهي. اڳٽ. پاڇاريءَ ۾ ٻڌل چم جو

ناس، ص (سن) تباہ - برباد - نابود.

ناس ٿيڻ، تباہ ٿيڻ - برباد ٿيڻ. آجڙڻ.

ناساڙ، ص (ف) ناموافق - اڻ ٺهندڙ. بيمار - عليل.

ناسازگار، ص. نه ٺهندڙ - مخالف.

ناساڙي، ٿ. مخالفت. بيماري. اثبت.

ناسپاتي، ٿ. ميوي جو هڪ قسم (صوف جي جنس جهڙو).

ناس پتو، ٺ. غيرت. شرم - حيا.

ناس پتو ٻوڙ، حيا شرم ڇڏڻ. بي غيرت ٿيڻ.

ناسڪو، ٺ (سن) نڪ جي چوٽي. نڪ مان کنيل

وڏو ساه.

ناسڪا هڻڻ، نڪ مان وڏا ساه کڻڻ.. اٽڪل روءِ

اندازو ڪرڻ. احوال معلوم ڪرڻ.

ناسمجھ، ص. اڻاڻو - نادان. بيوقوف - مورڪ.

ناسمجھي، ٿ. اڻاڻپ. ناداني - بي عقلي.

ناسڻ، م. سڄ يا چنڊ جي ڀرڻ کان اڳ هڪو سهاڻو

ٿيڻ.

ناسوت، ٺ (ع) هيءَ جهان. ظاهري عبادت واري

منزل. شريعت.

ناسودو، ص. بي نڪو - بي حيا - بي شرم. (ٿ. ناسودي).

ناسور، ٺ (ع) اهو زخم جيڪو هميشه چڪندو رهي.

گهرو گهاٽ.

ناسوري، ص. "ناسور" جي مرض ۾ ورتل. ناسون

هڻندڙ. جهوتون ڏيندڙ. نوس نوس ڪندڙ. رولو.

ناسي، ص. 'ناس' جهڙي رنگ جو.

ناشتو، ٺ. صبح جي ماني - نيرن.

ناشاد، ص (ف) اَرهو. دلگير - مايوس. نااميد. بدنصيب.

ناشائستگي، ٿ (ف) نالائقي - بدتهذيب. بداخلاقي.

ناشائست، ص (ف) اڻ سونهندڙ. اڻ وڻندڙ. نالائق. نامناسب.

ناشدني، ٿ (ف) اڻ ٿيڻي - ناممڪن - محال.

ناشر، ص (ع) نشر ڪندڙ - چاپيندڙ - شايع ڪندڙ

(ڪتاب وغيره).

ناشڪرو، ص (ف) احسان نه مڃيندڙ. بي گٺو.

ناشڪري، ٿ. تورو نه مڃڻ.

ناشڪري ڪرڻ، احسان نه مڃڻ.

ناصح، ص (ع) نصيحت ڪندڙ.

ناصر، ص (ع) حامي - مددگار.

ناطق، ص (ع) ڳالهائيندڙ.

ناظر، ص (ع) ڏسندڙ. محافظ. ديواني ڪورٽ جو

هڪ عهديدار.

ناظرو، ص. نظر هڻندڙ. بدنظر.

ناظريه، ٺ (ع) ڏسي پڙهڻ (قرآن شريف).

ناظرين، ص (ع) مشاهدو ڪندڙ. ڏسندڙ يا ٻڌندڙ.

ناظم، ص (ع) انتظار ڪندڙ. سربراه.

ناغو، ٺ (ترڪي) فرصت - واندڪائي. موڪل جو

ڏينهن. ڪم جو روڪجي وڃڻ نه وڃي پئجي وڃڻ.

ناغو ڪرڻ، ڪم ۾ وڃي وڃڻ. موڪل ڪرڻ.

ناف، ٿ (ف) ڏن. اور - ناڙو.

ناقت، ٿ. انديز - ظلم. اڻ هوند. اثاث - ڪوٽ.

نافذ، ص (ع) جاري ٿيل (حڪم، فرمان).

نافذ ڪرڻ، جاري ڪرڻ - صادر ڪرڻ (حڪم).

ناقرمان، ص (ف) حڪم نه مڃيندڙ. سرڪش.

ناقرماني، ٿ. حڪم عدولي. سرڪشي.

نافع، ص (ع) نفعو ڏيندڙ - فائدي وارو - سودمند.

ناقابل، ص (ع) اڻ لائق. ناموزون. اڻ پڙهيل.

ناقابل برداشت، ص. نه سهڻ جهڙو.

ناقابل فهم، ص. سمجھ ۾ نه اچڻ جهڙو.

ناقبولي، ٿ. يڪ سالي ڪٽ واري زمين.

ناقد، ص (ع) پرکيندڙ. ڪري ڪوٽي جي پرک ڪندڙ.

تقيد ڪندڙ.

ناقڊري، ٿ. قدر نه ڪرڻ - بي قدري.

ناقص، ص (ع) اڌورو - اڻپورو. خراب - بيڪار.

ناقص العقل، ص. گهٽ سمجھ وارو. بيوقوف.

ناقصي، ٿ. گهٽائي - اوٽائي - ڪوتاهي.

ناقل، ص (ع) نقل ڪندڙ. بيان ڪندڙ. راوي.

ناقوس، ذ (ع) وڏو ڪوڏ (جيڪو هندو فقير پڳتي

وقت ٿوڪ سان وڄائين) - ڌنڌ - سنڪ.

ناڪابندي، ٿ. حدبندي. رستي تي پهرو -

چونڪي. پهر نڪرڻ يا اندر اچڻ جي روڪ.

ناڪارو، ص. بي ڪم - نڪم - بيڪار. خراب.

ناڪار، ص (ف) بي سويو. محروم. نااميد. بيڪار.

ناڪامياب، ص (ف) امتحان يا آزمائش ۾ ڪامياب نه ٿيندڙ.

ناڪاميابي، ٿ. ناڪامي.

ناڪامي، ٿ. محرومي. نااميدي. بيڪاري.

ناڪس، ص (ف) نيچ. ڪميٽو. هلڪو. حسيس -

نالائق. اڻپورو. بي پهچ. لاچار.

ناڪسي، ٿ. هيٺائي - ڪميٽپ. لاچاري. هلڪائي.

نالائقي، مجبوري. غربت.

ناڪو، ذ. رستي جو ڍنگ. گهٽي ڳليءَ جو لنگهه.

محصول وصول ڪرڻ جي جاءِ. پوليس جي چوٽڪي.

ناڪي بندي، ٿ. گهٽ يا لنگهه بند ڪرڻ.

ناڪي منشي، ص. ناڪو يا محصول وٺندڙ منشي.

ناڪيري، ناڪيلي، ٿ. ڪنهن ڌڪ سبب ڪ

مان وهندڙ رت - ڪ هير.

ناڪيل، ناڪيلي، ٿ. اُن جي ڪ جي چوٽيءَ ۾

ٻڌل نوڙي - مهار.

ناڪوٽو، ناڪوٽو، ز. ڪ جي چوٽي.

ناکو، ناڪو، ذ. ٻيڙي هلائيندڙ - ملاح - ٻيڙياتو.

ناگاه، ظ (ف) اوچتو - اچانڪ.

ناگر موٽ، ٿ. هڪ قسم جو پسارڪو وکر.

ناگري، ٿ. هندي ٻوليءَ جو رسم الخط - ديوناگري.

ناگزيرو، ص (ف) اڻ تر. لازمي.

ناگفته، ص (ف) نه چوڻ جهڙي (ڳالهه، حالت).

ناگوار، ص (ف) مزاج جي خلاف - اڻ وڻندڙ.

ناگهه، ظ (ف) اوچتو. بي خبري ۾. ناگهان.

ناگهان، ظ (ف) اوچتو - اچانڪ. اتفاق سان.

ناگهائي، ظ. اوچتو - اتفاق سان.

نال، ظ (سرائڪي) سان - گڏ - شامل.

نال، ذ. جُوا جي ڌاءُ ۾ لڳل رقم مان اهو حصو جيڪو

ڪٽيندڙ ادا ڪندو ۽ آڏي جو مالڪ وصول ڪندو.

گهوڙي جي سَنين جي حفاظت لاءِ گولائون لوهو پٽ.

بندوق جي نالي.

نالان، ص (ف) روئندڙ. دانهون ڪندڙ. شڪايت

ڪندڙ. عاجز - تنگ.

نالائقي، ص. اڻ لائق. بدفصيلت.

نالائقي، ٿ. نااهلي. بدفصيلتي.

نالش، ٿ (ف) دانهن ڪوڪ. فرياد.

نالو، ذ. نام - نانءُ - اسم. لقب. مشهوري. ڌاڪ.

عزت. ساڪ. يادگار.

نالو ٻڌ ڪرڻ، ٻوڙڻ، خوار ڪرڻ. بدنام ڪرڻ.

نالو ٿيڻ، مشهور ٿيڻ. ناموس ٿيڻ.

نالو پيدا ڪرڻ، مشهور ٿيڻ. نالي وارو ٿيڻ. ڪنهن

غير معمولي ڪارنامي جي ڪري مشهور ٿيڻ.

نالو روشن ڪرڻ، نيڪ نام ٿيڻ. مشهور ٿيڻ.

نالو وٺڻ، جُوئي کڻڻ. چرچ ڪرڻ. الزام هڻڻ.

نالي پائي، ص. ساڳئي نالي وارو.

نالپرو، ص. نالي وارو. هاڪارو. مشهور.

نالي چڙهڻ: مشهور ٿيڻ.

نالو: ذ (ف) فرياد. آه واري- واويلا.

نالي: ث. موري- ڪسي. ڪني پاڻي جي ڪسي. آڏ.

نام: ذ (ف) نالو. شهرت- مشهوري. هاڪ- ڌاڪ.

نام وٺموند: ذ. نالو نشان.

نام: ذ (ف) چني- خط. لکيت.

نامو اعمال: ذ. اعمال نامو.

نام ٻرو: ص. خط رسائيندڙ. قاصد.

نام ڀنگار: ص (ف) خبر ڏيندڙ. خبر لکندڙ. اخبار جو

خاڻو- رپورٽر.

ناماچار: ذ. نالو- مشهوري. هل- ڌاڪو. هاڪ.

ناماڻوس: ص (ف) نا آشنا- اڻ واقف.

نامحررم: ص (ع) اڻ واقف. ڌاريو- اوڀرو- غير. اهو

ماڻهو جنهن سان منهن لڳ نه هجي.

نامدار: ص (ف) نالي وارو. مشهور.

نامراد: ص (ف) ناڪام- محروم. بدنصيب.

نامرادي: ث. ناڪامي. محرومي. نياڳ.

نامرد: ص (ف) مردانه طاقت کان خالي. مڙسي کان

سواءِ. ڊڄڻو. بزدل.

نامردي: ث. بزدلي.

نامزد: ص (ف) ڪنهن ڪم لاءِ مقرر ڪيل.

نامزد ڪرڻ: مقرر ڪرڻ. منسوب ڪرڻ.

نامساعد: ص (ف) ناسازگار- اڻ موافق (حالتون).

نامعقول: ص (ف) اڻ وڻندڙ. بيوقوف.

نامعلوم: ص (ف) ناواقف. اڻ واقف. اڻ سڃاتل.

نامڪنيو: ص. نالي وارو- نالي چڙهيل. نامي گرامي.

نامڪن: ظ (ع) اڻ ٿيڻي.

نامناسب: ص (ع) غير مناسب- ناموزون. اڻ وڻندڙ.

نامنظور: ظ (ع) ناپسند. رد.

نامنظور ڪرڻ: نه مڃڻ- انڪار ڪرڻ. رد ڪرڻ.

نامو: ظ (ف. نامه) خط- چني. لکيت.

ناموافق: ظ (ف) اڻ سهائيندڙ. اڻ ٺهندڙ. ناگوار.

ناموافق: ث. اڻ ٺهندي. اڻ برابري.

نامور: ص (ف) نالي وارو. مشهور. هاڪارو.

ناموري: ث. مشهوري. ناموس. نيڪي.

ناموزون: ظ (ف) بي جوڙ. اڻ سهائيندڙ.

ناموس: ث (ع) آبرو- لڄ. جيڪا ڳالهه عزت جو

باعث هجي. ننگ- غيرت.

نامي: ص (ف) مشهور. نامور. نالي وارو.

نامي گرامي: ص. عام مشهور. چاتل سڃاتل.

ناميو: ص. ناليرو- مشهور. نالي چڙهيل.

نان: ذ (ف) ماني. تنور جي پڪل خميري واري خاص ماني.

نان جوين: ذ. جون جي رکي سڪي ماني.

نان نفقه: ذ. ماني ۽ ڪپڙو لٽو. گهر جو خرچ.

نانا: ظ. طرحين طرحين- قسمن قسمن.

نانا پرڪار: ذ. قسمن قسمن تماشا. رنگا رنگي نظارا.

نان خطايي: ث (ف) ڪنڊ ۽ ميدي مان ٺهيل خاص

قسم جي ٽڪي.

نانڪ: ذ. گرونانڪ. سڱ فرقي جو باني (سنه

۱۴۶۹ - ۱۵۲۹ع).

نانڪ شاهي: ذ. فقيرن جو هڪ گروه. هڪ اڳئين

سڱي جو نالو.

نانگ: ذ (سن. ناگ) سڱ. ڪارو نانگ.

نانگا: ذ. هندو فقيرن جو هڪ فرقو. اڳهاڙا.

نانگ ڦڻ: ث. هڪ قسم جو زهري ٻوٽو (جنهن ۾

نانگ جي ڦڻ جهڙيون تاريون ٿين ۽ ان ۾ زهريلو ڪنڊا ٿين).

نانگيلي: ث. هڪ قسم جو اوڀڙ (برسات جي موسم

۾ ٿئي، اڃا ۽ ڳاڙها ڏاڏا. اناج جي جنس وانگر).

نانگي: ت. نانگ جي مادي.
 نانگو: ص. اگهاڙو- ننگو. اهو سادو جيڪو اگهاڙو
 رهي. (ث. نانگي).
 نانگو نيٽو: ص. چڙو چانڊ. اڪيلو. جنهن جو ڪو
 اوهي واهي نه هجي. نڌڪو.
 نانگيل: ث. پاڻ جي وڻ.
 نانگيل ڦوسيل: ذ. ٻارن جي راند. ٻارن جي راند
 جو اصطلاح.
 نانو: ذ. ماءُ جو پيءُ.
 ناني: ث. ماءُ جي ماءُ.
 نانيءَ ويڙهو ڪرڻ: پنهنجن کي ورسائڻ. فقط
 پنهنجن کي فائدو رسائڻ.
 نانيائي: ص. ماني ٻوڙ ٺاهي وڪڻندڙ.
 نانه: نانين: ث. نفی- نه. عدم. نيسيتي.
 نانءُ: ذ. نالو- اسم. ناموس.
 نانءُ چڙهيو: ص. نالي چڙهيو..
 ناواقف: ص (ف) غير واقف. اڻ ڄاڻ. ناتجربيڪار.
 ناواقفيت: ث. اڻ واقفيت.
 نافو: نقدي- ڏن- دولت- رقم.
 ناوڪ: ناوڪا: ث (ف) تير- ٻاڻ.
 ناول: ذ (انگ) وڏي ڪهاڻي.
 ناهرا: ذ. بگهڙ (جانور)- گرگ.
 ناهري: ذ. سڀت جو نائون مهينو.
 ناهموار: ص (ف) هيٺ مٿي- بنا سنوٽ جي (پٽ,
 زمين)- ڪڙ ٻڙ.
 ناهنجار: ص (ف) بدچال. ڪميٽو. نالائق. ڪپوٽ.
 ناهيدا: ذ (ف) زهر و گره.
 نايب: ص (ع) ماتحت. قائم مقام- عيوضي.
 ناٽڪ: ذ. هڪ فوجي عهديدار (جنهن جي هٿ هيٺ

ڪي سپاهي هجن). پٽيوالن جو اڳواڻ. راڳ جو ماهر
 (جيڪو ڪي نوان راڳ جوڙي).
 ناٽڪو: ذ. (هني ٻاري جو لفظ). ڊيگهه ۾ ننڍي آڏ.
 ناٽڪ: م. ٽنائڻ- جهڪائڻ. هيٺ ڪرڻ (ڪنڌ).
 اوتڻ (پاڻي).
 ناٿو: ذ. جنڊ جي تار يا مڪڙي مان اتي صاف ڪرڻ
 جي اڳڙي. تاجيءَ جون اڻ اٿيل تندون جيڪي اوجي
 کان پوءِ وڏي ڇڏجن- ڏهيون. مَس ڪپڙيءَ ۾ وجهڻ
 لاءِ سَت يا سَئيءَ جي کوٽ.
 ناوونوش: ذ (ف) عيش عشرت. شراب ڪباب.
 نائي: ص. حجم.
 ناياب: ص (ف) اها چيز جيڪا ورلي هٿ اچي- نادر.
 قيمتي- املهه.
 نيه: ذ (انگ) اسٽيل. انڊين وغيره جي لوهي جهنب.
 نيپاٽ: ث (ع) مٺاڻ جو هڪ قسم. قند- مصري.
 ڪنڊ جي چاش مان ٺهيل مخروطي ٽڪي.
 نيپاٽا: ث (ع) اوڙ (وڻ ٿڻ، ٻوٽا، گاه وغيره). ساوڪ.
 نيپار: ص. خالص- نج. پاڪ صاف. اصلي- سچو.
 نيپاه: ص (ع) نبض ڏسندڙ. نبض شناسي ۾ مهارت
 رکندڙ. ماهر طبيب.
 نيپاهه: ذ. گذارو- رفاقت- گذر سر. ميلاپ. ڦریت.
 وعدي وفاڻي. وفاداري.
 نيپاهه: م. بسر ڪرڻ- گذارڻ- گهارڻ. پارڻ
 (انجام). رفاقت ڪرڻ. سات ڏيڻ. وفاداري ڪرڻ.
 نيتر: ص. بدحال. هيٺو.
 نيتره: ذ (ف) لڙائي.
 نيتره آزماء: ص. جنگجو- بهادر.
 نيبر: م. پڄاڻي ٿيڻ. خاتمو ٿيڻ. فيصلو ٿيڻ. مڪمل
 ٿيڻ. توڙ رسڻ.

نبريل ص. صفا چٽ. ختم ٿيل. فيصل ٿيل. توڙ تائين پهتل.

نڀس ٿ (ع) ناڙ-رڳ-نس. شريان. نڀس سڀي ڪرڻ سڀاءُ مان واقف ٿيڻ. عادت يا چال سڀي ڪرڻ.

نڀوت ٿ (ع) الاهي احڪامات ماڻهن تائين رسائڻ جو عمل. پيغمبري-رسالت.

نڀهڻ م. م. ناهه ٿيڻ. گذرڻ (وقت). رفاقت رهڻ. گذر ٿيڻ. نڀرڻ.

نڀي ٿ (ع) الاهي احڪام رسائيندڙ. پيغمبر-رسول. نڀيڙ ٿ (ع) شراب.

نڀيرڻ م. م. ختم ڪرڻ. فيصل ڪرڻ. جدا ڪرڻ. چيه ڪرڻ. وهنوار ختم ڪرڻ. تڪميل ڪرڻ.

نڀيرو ٿ. ٿ. فيصلو. پچائي-خاتمو. توڙ. نياء-انصاف. اڪلاء.

نڀيرو ڪرڻ نياء ڪرڻ-فيصلو ڪرڻ.

نڀرڻ ٿ. ٿ. م. ڪمزور-هيٺو-ايرو.

نڀڻ ٿ. ٿ. آسمان-آپ.

نڀاڳ ٿ. م. بدبختي-ادورائي-ڪم نصيبي.

نڀاڳائي ٿ. ٿ. نڀاڳ.

نڀاڳو ٿ. م. آياڳو-بدنصيب-چنڊو-ندورو.

منحوس. (ٿ. نڀاڳي).

نڀاڻ ٿ. م. ناهن. بسر ڪرڻ.

نڀندو ٿ. م. توڙ تائين ناهه ڪرڻ وارو. نڀهندو.

نڀائي ٿ. ٿ. اها عورت جنهن کي پاء نه هجي (زالو پاراتي طور هڪ ٻئي کي چون).

نڀور ٿ. م. نهايت-تمام (ڪارو).

نٽ ٿ (ع) نطع) پاڪڙي جي مٿان وڌل چمڙي جو پوش.

نٽ ٿ. ٿ. هميشه-سدائين. دائر.

نٽ نٽون ٿ. ٿ. اڳئين کان اڳرو.

نٽائج ٿ (ع) نتيجا.

نٽ ٿ. ٿ. هميشه-سدائين. هرروز.

نٽيجو ٿ (ع) غرض-مطلب-ماحصل. آخر-خاتمو. انت-انتها. ٿل. بدلو. امتحان جو فيصلو-رزلٽ.

نٽيجو پوڳڻ ٿ. ٿ. ڪٿي جي سزا لوڙڻ.

نٽ ٿ. ٿ. هڪ قسم جو ڳهه (سونو ڳهه، جيڪو فقط سهاڳيون نڪ ۾ پائين). ڊڳي جي نڪ ۾ ٻڌل رسي.

نٽ هڻڻ ٿ. ٿ. ان کي نڪ ۾ نوڙي وجهڻ. قابو ڪرڻ. مطيع ڪرڻ.

نٽ ٿ (سن) بازيگر (رسي تي تماشو ڏيکاريندڙ). نڀرو-انگل.

نٽ نڀرو ٿ. ٿ. ناز نڀرو-انگل ماڻو.

نٽائج ٿ. م. لنوائڻ. ان ٻڌو ڪرڻ. ڳسائڻ-گومي ڪرڻ. ناغو وجهڻ. بهانا ڪرڻ. گوٺ نات ڪرڻ.

نٽافو ٿ. م. نٽائيندڙ. ڳسائيندڙ. ڳوسڙو.

نٽهڻ ٿ. ٿ. آس. تيز آس. سخت گرمي واري آس.

نٽي ٿ. م. ناز نڀرو ڪندڙ-نڀرلي.

نٽر ٿ. م. بي چيو. ضدي. نوڏ. جنهن تي چوڻ چائڻ ڪو اثر نه ڪري.

نٽريائي ٿ. ٿ. ضد. هوڏ.

نٽار ٿ. م. (ع) گهور-صدقي-قربان-پلهار. عاشق.

نٽار ٿيڻ صدقو ٿيڻ. قربان ٿيڻ. گهوري وڃڻ.

نٽر ٿ (ع) اها عبارت جيڪا شعر ۾ نه هجي. تحرير-لکيت.

نٽر نويس ٿ. م. نثر ۾ مضمون لکندڙ. مضمون نگار. ليکڪ.

نٽ ٿ. ٿ. ٻن ڪاڻين کي ملائڻ لاءِ ٽريجي وڍ وارو جوڙ يا ڳنڍ.

نِپائڻ: م. پالڻ- پرورش ڪرڻ. پالي وڌو ڪرڻ.

نِپايل: ص. پالي وڌو ڪيل. سانڍيل- پاليل.

نِپت: ظ. پوريءَ طرح- مڪمل طرح. بلڪل.

نِپتو: ص. جنهن کي پُٽ پهي نه هجي. بي اولاد.
نِپاڳو. منحوس. (ث. نِپتي).

نِپجڻ: م. پلجي وڌو ٿيڻ. پرورش ٿيڻ. پلجڻ- سانڍجڻ.

نِپوڙو: ث. چپ- پيڙ.

نِپوڙو: م. چپ ڏيڻ. چپي رس ڪڍڻ. پاڻي
ڪڍڻ. چيپائڻ.

نِج: ص. پنهنجو- ذاتي- خانگي. نبار- صاف-
سچو- اصلي.

نِجابت: ث (ع) اشرافت. خانداني اصالت.

نِجات: ث (ع) رهائي- آزادي- چوٽڪارو.

نِجاست: ث (ع) گندگي- پليتي- ناپاڪي- غلاظت.

نِج پُچ: ظ. هوبهو- ساڳيو. نس پس.

نِجس: ص (ع) گندو- پليت- ناپاڪ.

نِجمر: ذ (ع) تارو- ڪوڪب.

نِجو: ص. ذاتي- خانگي. خالص- نِج- نبار. (ث. نِجي).

نِجوم: ذ (ع) 'نجم' جو جمع. تارا- ڪواڪب. تارن
جي اُڀرڻ لهن وغيره جو علم- جوتش وديا.

نِجومي: ص. تارن، گرهن، سج چنڊ وغيره جي علم
جو ماهر.

نِجيب: ص (ع) اشراف. اعليٰ نسل جو. خانداني.

نِجيبُ الطرف: ص. ماءُ پيءُ جي طرفان صحيح نسب.

نِجاو: ظ. مَر ڄاڻ. متان. اوچتو.

نِجاڻا: ظ. شايد- الاجي- جيڪس.

نِجهر: م. ڳرڻ- جهڳڻ. ڳڻتيءَ ۾ ڳرڻ. هيٺو ٿيڻ-
ڏهرو ٿيڻ.

نِجهرو: ذ. جهڙيو- اجهو- گهر. بستِي- جُوءَ.

نِچ: ث. نچڻ جو عمل- ناچ- رقص.

نِچ: ظ. نِت- هميشه. پلي پت- پلي ڪري.

نِچائڻ: م. ناچ ڪرائڻ- رقص ڪرائڻ. اشارن تي
هلائڻ. هيٺ مٿي ڪرڻ. پريشان ڪرڻ.

نِچڪو: ذ. ناچ. تپ ڏيئي نچڻ. نچڻ ڪڍڻ.

نِچڪو: ذ. نڪچڻو. وارن کي چونڊڻ جو اوزار- چمڙي.

نِچڻ: م. ناچ ڪرڻ. رقص ڪرڻ. تپڻ ڪڍڻ.
خوشيءَ مان تپ ڏيڻ.

نِچشي: ث. ناچو عورت- رقاصه.

نِچوڙو: ذ. رُس. روح- جوهر. خلاصو- نتيجو. نپوڙ.

نِچوڙو: م. نپوڙڻ. پاڻي ڪڍڻ. عرق ڪڍڻ.

نِچوڙو: م. ٿانءَ ۾ لڳل پاڻي (تيل گيهه وغيره) کي
چڱيءَ طرح اڳهن. چوپائي ۾ کير جا رهيل پاندا
ڏهي ڪڍڻ.

نِچ: ث. نڪ مان زور سان آيل ٺوڪارو (جنهن سان
گهو ڪري مغز مان به هوا نڪري)- چڪ.

نِچتر: ذ (سن. نڪشتر) نڪت. تارو. تارن جو ميڙ.
آسمان ۾ چنڊ جي رستي جا اٺاويهه گهر يا منزلون (اهي
تارن سان سڃاتا ويندا آهن. جئن ته ڪٿي، هرڻ، گهر،
کوهر، ڪت، شينهن، ٿيڙو وغيره).

نِچن: ص. نه ڇڏيندڙ. ثابت قدم. ارادي جو پڪو.

نِحر: ذ (ع) ذبح- قرباني.

نِحر ڪرڻ: (ميت کي) دفنائڻ.

نِحس: ص (ع) نياڳو- بد- منحوس.

نِحو: ذ (ع) اهو علم جنهن سان ٻوليءَ ۾ لفظن،
جملن، فعلن وغيره جي گردانن جي ڄاڻ ٿئي.

نِحوي: ص. علم نَحْو جو ماهر.

نِحوست: ث (ع) نياڳ- بدبختي- شومت.

نِعيَف: ص (ع) اڀرو- ڏهرو. نازڪ. ضيف.

نُختي، ٺ. مٺائيءَ جو ڪڪ قسم - بُوندي.
 نَغرو، ڌ (ف) انگل - ناز - ماڻو - غمزو - لاڏ. بهانو.
 نغرا ڪرڻ، انگل ڪرڻ. ماڻه ڪرڻ. بهانا ڪرڻ.
 نغري باز، ص. نغرا ڪندڙ - نغريلو. انگلي.
 نغري بازي، ٺ. انگل - لاڏ - ماڻا. بهانا.
 نغريلو، ص. نغريباز. (ٺ. نغريلو).
 نَغْل، ڌ (ع) ڪجيءَ جو وڻ. وڻ - درخت.
 نَغْلستان، ڌ. ريگستان ۾ اهو هنڌ جتي وڻ هجن.
 نَغَوَت، ٺ (ع) غرور - گهنڊ. تکبر. نغر. هٿ.
 نِدا، ٺ (ع) آواز - سڏ. سڏڻ جو آواز. صدا.
 نِدارت، ص (ف). ندارد = بنا ٿمر جي) نلهو - سڪڻو.
 نِڪار - نڪمو.
 نِداڻ، ڌ (ع) پيارو.
 نِدامت، نِدامت، ٺ (ع) شرمندگي. پشيماني - پڇڻا.
 نِدرت، ٺ (ع) عمدگي - خوبي. انوکائي.
 نِدورو، ص. ڏليل - پٽڪندڙ - رولو. نِپاڳو -
 ڪمبخت - چنڊو.
 نِدي، ٺ. ننڍو درياءَ. درياءَ. نئين. واھڙ.
 نِديدو، ص (ف) جنهن ڪجهه نه ڏٺو هجي. جنهن
 ڪڏهن سٺو ڪاڌو نه چڪيو هجي. سڪڻو. ٻين جي
 ڪاڌي ۾ جوھ وجهي ڏسندڙ. بي شرم - بي نڪو.
 نِديپر، ص (ع) دوست - ساٿي.
 نِديءَ ڏ. منڍ يا پڄاڻي. شروعات. خاتمو - دنگ. آخر - توڙ.
 نِداڻ، ڏ. آخرڪار - پوءِ - نيٺ - بعد ۾.
 نِڌر، ص. بي سھاري. بيواھ - بيوسييلي. بي ٻھج.
 ويچارو - لاچار.
 نِڌڪ، ص. نِڌڪو - بيواھ.
 نِڌڪو، ص. جنهن جو ڪو به مٿ مائٽ نه هجي.
 جنهن جو ڪو ڌڻي ڌوڻي نه هجي. لاوارث. بي واھو.

غيباڻو. رولاڪ. ڏٽريل. (ٺ. نڌڪي).
 نِڌو، ص. نه ڊڄندڙ. بي ڊپو - دلير.
 نڌو، ڌ (ع) صدقو - قرباني. باس - سڪا. وڏي ماڻهو
 کي پيش ڪيل نذرانو.
 نذر ڏيڻ، صدقو ڪرڻ. سپرد ڪرڻ. سڪا ڏيڻ.
 نذرانو، ڌ (ف) تحفي طور ڏنل چيز. صدقو.
 نڌ، ڌ (ف) مذڪر (ماڻهو، جانور، ساهوارو، ٻوٽو،
 وڻ). جنس مذڪر. مرد. مڙس. بهادر - پهلوان.
 نڌ پڪي هڪلجڻ، سخت چوڪسي هجڻ. اهڙو
 پردو جو پڪي به اڏامي اندر نه اچي.
 نورماڏي، ڌ. جوڙو - هفت (مذڪر ۾ مؤنث جو).
 نراس، ص (سن) نااميد - مايوس. محروم. دلگير.
 نراسائي، ٺ. نااميدي. مايوسي. اداسي.
 نراڙ، ص. پيشاني - نرڙ - جبين.
 نرالو، ص (سن) جدا. نيارو. انوڪو. الڳ. عجيب.
 (ٺ. نرالي).
 نرالي حالت، ٺ. انوڪي ڳالهه - استثنا.
 نراهه، نراهه، ص. محروم - نااميد.
 نرت، ٺ. نظر - نگاه. اک. بصارت. (سن) ناچ - رقص.
 نرجائي، نرجائي، ٺ. ضد - تيسو. نثرناڻي.
 نرجو، نرجو، ص. نڪ جو ڏاڍو - بي شرم. بي
 چيو. ضدي - نثر.
 نرڻ، ڌ (ف) نرڻ. اگهه. ملهه. قيمت - بها.
 نرڻامو، ڌ. بازار جي اگهن جي لسٽ.
 نرڙ، ڌ. پيشاني - نراڙ.
 نرس، ٺ (انگ) دائي. مريض جي سنڀال ڪندڙ دائي.
 نرغو، ڌ (ف) شڪار جي اصطلاح ۾ ماڻهن جو اهو
 ٽولو جيڪو تڙ ڪري شڪار کي ورائي شڪاري جي
 سامهون آڻي. هجوم - پيڙ. گهيرو.

نرغي ۾ اچڻ، حصار ۾ اچڻ - گهيري ۾ اچڻ.
 ٿاسجي پوڻ.

نرغوتو، ذ. وڏي ايلاجي (خوشبودار مصالحو).

نرگه، ذ (سن) نرگه - دوزخ.

نرگس، ذ. هڪ قسم جو گل ۽ ٻوٽو.

نرگه، ذ (سن) دوزخ - جهنم. عذاب. (ص) ڪن -
 گندگي. پليتي.

نرگي، ص. دوزخي. گدلو - غليظ.

نرگهٽ، نرگهٽ، ذ. نڙيءَ واري شهر رڳ.

نرلجو، ص. بي شرم. جنهن کي لڄ نه هجي. (ث. نرلجي).

نرم، ص (ف) ڪومل - ڪونشرو - ملائم. نازڪ -
 نفيس. لڳڙو - ڦلهڙو.

نرم دل، ص. رحمدل. ٻاجهارو. قياس ڪندڙ.

نرمائي، ث. نرمي.

نرمل، ص. اچو آجرو. پاڪ صاف.

نرمي، ث (ف) ڪوملتا. نزاکت. گداز. ڪونشراڻي.

ڪولڙائي. بردباري - سنجيدگي. آهستيگي. رحمدلي.

نرنان، نرنان، ذ. 'نر' نالي وارو - مذڪر نالو.

گجهارت ۾ نر جنس جي لاءِ ڪم ايندڙ اشارو.

نرو، ذ. هڪ عضوو - آڻو - خصيلو.

نرا ڪڻ، گهوڙي يا ٻشي ڪنهن جانور جو اڳيون ٻشي
 ٿيڻ تي ڪڍي اُٿل ڪرڻ.

نرو ڏيڻ، سامهون ٿيڻ. وڙهڻ لاءِ اُٿل ڪرڻ.

نرو، ص. خالص - نج. صاف. اڪيلو - چڙو. سادو.

(ظ) رڳو - فقط؛ بلڪل. سراسر.

نروار، ظ. ظاهر - ڪليو - پڌرو.

نروار ٿيڻ، چٽو ٿيڻ - ظاهر ٿيڻ. منظر عام تي اچڻ.

نروٽو، نروٽيو، ص. نر چوڪرو. (ث. نروٽي).

نروڙي، ص. جنهن کي بيماري نه هجي. چڱو پلو - تندرست.

نرويو، ص. (نر + روڳ) جنهن ۾ روڳ نه هجي -
 صحتمند کاڌو. صاف سٿرو - صحت بخش.

نرهم، ص. نراس - محروم. وانجهيل. نااميد.

نري، ث. تنگ يا ٻانهن جي اندرين پوري هڏي. وچين

اگر جي چوٽيءَ کان وٺي نونٺ تائين ماپ (ڪپڙي

وغيره جي ڊيگهه ويڪر جو هڪ ماپو).

نرينو، ذ (ف). نر - مذڪر.

نرينو اولاد، ذ. پُٽ - نر اولاد.

نريو، ذ. مٽيءَ جو نارو (ڇت تي وجهڻ لاءِ).

نڪر جو نيسارو.

نڙو، ذ. بانس، ڪانهن يا ڪنگور جو اندريون پورو

ڪانو. حقي يا چلم چڪڻ لاءِ پورو ڪانو. هڪ قسم

جو ساز - ڪاني. الغوزو. نڙاندي.

نڙائي، ص. نڙ وڃائيندڙ.

نڙائي، نڙاندي، ث. ننڍو نڙو. ست وغيره ويڙهڻ

لاءِ پوري نلي - نڙو.

نڙگهٽ، نڙگهوتو، ذ. ڪنڌ ساهه ڪڍڻ واري نلي.

نڙي، گچي.

نڙو، ذ. ڪورڪي ڪم جو هڪ اوزار. ست ويڙهڻ

لاءِ ڪاٺ جي نلي - نڙاندي. لوھ يا رڙ وغيره جو پائپ.

نڙي، ث. نڙاندي.

نڙي، ث. جسم جو هڪ عضوو (کاڌي کائڻ يا ساهه

ڪڍڻ واري نلي) - نڙگهٽ. گچي. ڪنڌ.

نڙاڻ، ذ (ع) تڪرار - جهيڙو - فساد. عداوت. دشمني.

نڙاڪت، ث (ف) ناز ۽ ادا. نازڪ مزاجي. نفاست.

سهڻائي. سونهن - سوييا.

نڙد، ظ (ف) ويجهو - قريب - اوڏو. پراسان.

نڙديڪ، نڙديڪ، ظ (ف) ويجهو - قريب. اڳيان. پراسان.

نڙغ، ث (ع) سڪرات. پويان پساهه.

تزلو: ذ (ع) زڪام - ريزش. ليس.

تزلو ڪرڻ: ڪنهن عضوي تي نزلي جو اثر ٿيڻ. مصيبت اچڻ. نقصان پهچڻ.

تزلو: ذ (ع) نازل ٿيڻ. مٿان اچڻ. قرآن شريف يا وحي جو نازل ٿيڻ.

تزهت: ث (ع) پاڪيزگي. تازگي. خوشي. خوشحالي. فرحت - سرور.

تزاده: ث (ف) اصل نسل. خاندان. حسب نسب.

تس: ث. نبض - ناڙ - رڳ. مردانو مخصوص عضو. وڻ جي پن يا ريشي جو تاندورو.

تس سهي ڪرڻ: طبيعت کي سمجهڻ. مزاج کان واقف ٿيڻ. ڪمزوري يا عيب کان واقف ٿيڻ.

تساء: ث (ع) زالون - عورتون.

تسائڻ: م. سڻائڻ - سڪائڻ (ڦٽ ڦرڙي، زخم).

تسب: ذ (ع) اصل نسل. گهراڻو - خاندان. پيءُ جي طرفان نسبت - آبائي پيڙهي.

نسب نامو: ذ. پيڙهين جو شجرو.

نسبت: ث (ع) نالي ٿيڻ - منسوب ٿيڻ. تعلق - لاڳاپو. مائٽي. (ظ) پيٽ ۾.

تسيي: ث. ڪن ۾ پائڻ جو هڪ گهر. (ص) نسب جو، پيڙهائتو.

تستائي: ث. ڪمزوري - هيٺائي. ضعيفي.

تستو: ص. ڪمزور - هيٺو - اڀرو. بي طاقت.

تستعليق: ذ (ع) لکڻ يا تحرير جو هڪ نمونو (جنهن ۾ فارسي يا اردو لکي وڃي ٿي).

تس پس: ظ. هوبهو - بلڪل ساڳيو.

تسخو: ذ (ع) ڪتاب. قلمي مسودو. اهو ڪاغذ جنهن تي ڊاڪٽر يا طبيب دوا ۽ ان جي ترڪيب لکي.

تسره: م (سن) نڪرڻ - ٻاهر ٿيڻ. ظاهر ٿيڻ. اڀرڻ -

ٿڻ (پوک، سنگ). اڀرڻ. انگورجن.

تسرين: ذ (ف) اچو ڳلاب.

تسل: ذ (ع) آل اولاد. آل عيال - ٻار ٻچا - خاندان. قوم - قبيلو.

تسنگ: ص. بي ڊيو - بي خوف. ظاهر ظهور. سورهي.

تسن: م. سسڻ - گهٽجڻ (زخم، ڦٽ، ڦرڙي).

تسوار: ث. تماڪ مان ٺهيل هڪ نشيدار وکر.

تسوان: ث (ع) نساء جو جمع عورتون - زالون.

تسواني: ص. عورتن جو.

تسورو: ص. سريستو - سمورو - سڄو. نج -

خالص. نرو.

تسيان: ذ (ع) ويسر - فراموشي. پل چڪ.

تسيم: ث (ع) وڻن ٻوٽن جي سُري هوا. تڙي هير.

تسيم سحر: ث. صبح واري تڙي هير.

تساستو: ذ (ف) ڪڻڪ جو ڳودو (جنهن مان مٺاي ٺهي).

تشاط: ث (ع) خوشي. فرحت. سرور. عيش جو مزو.

تشاط افزا: ص. خوشي وڌائيندڙ.

تشان: ذ (ف) آثار - اهڃاڻ. پتو - ڏس. نقش - ٺپو.

يادگار. نشاني. اثر. چاپ. جهنڊو. نام نڪاڻو. نشانو -

هدف. تنغو. داغ (زخم يا ڦٽ ڦرڙيءَ جو).

نشانات: ذ. "نشان" جو جمع.

نشان پتو: ذ. پار پتو - ڏس. نام نڪاڻو.

نشان دهی: ث. پار پتو - ڏس پتو.

نشان ڪرڻ: سڃاڻپ لاءِ خاص اهڃاڻ وجهڻ.

نشانيرو: ص. ظاهر - پڌرو - نروار.

نشانو: ذ (ف) تير اندازي يا گوليمار جو مقرر نشان

(جنهن تي مشق ڪجي) - هدف.

نشاني: ث (ف) ڪا شيءِ يا ڪنهن ڳالهه جو حوالو

جيڪو خاص اهڃاڻ طور ڪنهن ڏي موڪلجي (جيڪو

موڪليندڙ جنهن ڏانهن موڪلجي انهن ٻنهي کي
 معلوم هجي. ڪم خاص نشان. ڪو سڃاڻپ وارو اهڃاڻ.
 نَشَرُ ٿ (ف) ٿم ٻڙ وغيره کي چير ڏيڻ جو چاقون.
 نَشَرُ هڻڻ چير وجهڻ. گهاء ڪرڻ.
 نَشَرُ ڌ (ع) پڪيڙ-ٺهلاءُ. مشهوري.
 نَشَر ڪرڻ پڪيڙڻ. چروچڙ ڪرڻ.
 نَشِيتَ ٿ (ف) ويهڪ-بينڪ. مجلس. ويهڻ
 جي جاءِ.
 نَشِستَ پَرخاست ٿ. ٿا ويه. ڪچهريءَ ۾ ويهڻ
 جو سليفو.
 نَشَوُ ڌ (ع) پيدائش. اوڀڙ. قد بت ۾ اضافو-واڌ.
 نَشَوُ وَاثِمَا ڌ. پرورش. اُڀڙڻ ۽ وڌڻ. ترقي.
 نَشَوُ ڌ (ع) سُرو-ڪيف-مستي. خمار-ڪيپ.
 مدهوشي. جوش. ولولو. امنگ. غرور-تڪبر.
 نَشَوُ چڙهڻ خمار چڙهڻ. نشي جي مستي چڙهڻ.
 نَشَوُ ڪرڻ نشيدار شيون واپرائڻ.
 نَشَوُ لهڻ خمار لهڻ. هوش ۾ اچڻ.
 نَشِي باز ٿ. گهڻو نشو ڪندڙ. وڏو نشي.
 نَشِي بازي ٿ. نشو واپرائڻ.
 نَشِيبُ ڌ (ف) هيٺاهين. لاهي-لهندي-نمندي.
 لاهيءَ واري زمين-نوڻ.
 نَشِيب و فراز ڌ. هيٺاهين مٿاهين. اونچ نيچ. ترقي
 تنزل. لاهو چاڙهو.
 نَشِيمَنُ ڌ (ف) آرامگاه. اڪيلائي واري جاءِ. گهر.
 آڪيرو-آشيانو.
 نَصُ ڌ (ع) تحقيق-چنڊچاڻ. پڌري ڳالهه. قرآن
 شريف جي اها آيت جنهن جو مفهوم چتو پڌرو هجي.
 نِصابُ ڌ (ع) پونجي-مُڙي. ايترو مال جنهن تي
 زڪواة واجب الادا هجي. درسي ڪتاب.

نَصاري ڌ (ع) سندن پنهنجي عقيدتي موجب عيسائي
 جا پوئلڳ-عيسائي.
 نَصَبُ ڪرڻ ڪوڙڻ-قائم ڪرڻ.
 نَصَبُ العِي ڌ (ع) اصل مقصد-ارادو.
 نَصرائي ڌ (ع) عيسائي مذهب جا پوئلڳ-ڪرستان.
 نَصْرَت ٿ (ع) فتح-سوڀ-جيت. مدد-حمایت.
 نِصفُ ص (ع) آڌ-نيم.
 نِصفُ النهار ڌ. اڌ ڏينهن-پيهر.
 نَصِيبُ ڌ (ع) پاڳ-قسمت-مقدر-طالع.
 نَصِيبُ ڪُلُ ياڳ ڪُل-بخت ورڻ.
 نَصِيحَتَ ٿ (ع) صلاح. نيك صلاح. تنبيه. هدايت.
 نصيحت آموز ٿ. نصيحت واري (صلاح).
 نصيحت ڏيڻ سمجهاڻ. نيك صلاح ڏيڻ. سزا ڏيڻ.
 نَطْفُو ڌ (ع) ٿڙو-قطرو. اولاد.
 نَطَقُ ڌ (ع) ڳالهائڻ جي طاقت-گوڻائي.
 نِظارو ڌ (ع) ڏسڻ-ديد. ديدبازي. لقاء. اها چيز
 جيڪا ڏسجڻ ۾ اچي.
 نِظارو ڪرڻ ديدار ڪرڻ. لقاء ڏسڻ.
 نِظَامُ ڌ (ع) انتظام-بندوبست. سلسلو-ترتيب.
 طريقو. ٺاهپ.
 نِظَامُ شمسي ڌ. سج ۽ ان سان لاڳاپيل ڳڙه ۽ ستارا.
 نِظَامَتَ ٿ (ع) انتظامي محڪمو.
 نَظَرُ ٿ (ع) ڏسڻ-ديد. غور سان ڏسڻ. نگاهه.
 بينائي-بصارت. اک-چشم. جن پوٽ جو اثر.
 نظر اچڻ ڏيکائي ڏيڻ.
 نظر انداز ڪرڻ توجهه نه ڏيڻ. درگذر ڪرڻ.
 چشم پوشي ڪرڻ.
 نظر تي چڙهڻ پسند اچڻ-وڻڻ.
 نظر ڏيائي ٿ. ناظرو ماڻهو کي نظر واپس وٺڻ لاءِ

ڏنل اجورو- صدقو.

نظر ڊوڙائڻ: ڏسڻ. آسپاس ڏسڻ. سرسري ڏسڻ. متاڃرو ڏسڻ.

نظر لڳڻ: بدنظر جو اثر ٿيڻ.

نظر ۾ هجڻ: هر وقت اکين اڳيان هجڻ.

نظر بند: ڏ (ف) اهو قيدي جيڪو جيل ۾ نه هجي، پر ان کي ڪيڏانهن وڃڻ يا ٻئي سان ملڻ جي اجازت نه هجي. نگراني هيٺ هجي. قيد- گرفتار.

نظر بندي: ٺ. حراست. قيد. جادوگري- چشم بندي. نظر ثاني: ٺ (ف) ٻيو ڀيرو ڏسڻ. نشين طرح سان جائزو وٺڻ. دوباره چڪاس.

نظر داري: ٺ (ف) سنڀال- نگهباني.

نظر هڻ: م. نظر هڻڻ- هوسڻ. بدنظر سان ڏسڻ. نڪڻ.

نظم: ڏ (ع. نظم) شعر. ڪلام. سلسلو- ترتيب. نظم و نسق: ڏ. انتظام- بندوبست.

نظير: ڏ (ع) مثال- تمثيل. چوڻي. حڪايت. نمونو.

نعت: ٺ (ع) صفت- تعريف- واکاڻ. خاص طور تي نبي سڳوري جي ثنا. مدحيه نظم.

نعره: ڏ (ع) زور سان آواز. هڪل. للڪار. لڙائيءَ ۾ سڃاڻپ لاءِ خاص ٻول.

نعره هڻڻ: للڪار. هڪل ڪرڻ. دعويٰ ڪرڻ.

نعره: ڏ (ع) لاش- مڙو.

نعل: ڏ (ع) جتي- ڪفش. باربرداري واري وهت يا سواريءَ جي جانور کي پيرن ۾ لڳل لوهي حلقو- نال. نعل بند: ص. وهڻ کي نال هڻندڙ.

نعم البدل: ڏ (ع) سٺو بدلو- نيڪ معاوضو. نقصان جو عيوض.

نعمت: ٺ (ع) خدا جي طرفان مليل عطا- بخشش. عطيو. مال دولت. آسائش.

نعمت خانو: ڏ. ڪاٺ جو ننڍو چاريدار ڪٽ جنهن ۾ کاڌو رکجي.

نعمو ڀاڻه: جملو (ع) اسين الله تعاليٰ کان پناهه تا گهرون. خدا بچائي.

نقارو: ۱ (ع. نقاره) پير- نقارو.

نقارچي: ص. نقارا وڄائيندڙ.

نقمو: ڏ (ع) سُريلو آواز. مني ٻولي. گيت. راڳ. ترانو.

نفاذ: ۱ (ع) حڪم جاري ٿيڻ. فرمان. هڪڙي شيء جو ٻيءَ ۾ پيهي وڃڻ. گهڙي وڃڻ.

نفا: ڏ (ع) ٻار ڄڻ کان پوءِ عورت جو چاليهن ڏينهن تائين چلو.

نفاست: ٺ (ع) پاڪائي. صفائي. اچائي اجرائي.

نفاق: ڏ (ع) قوت- عداوت. ڏٺيڙ. دشمني. اثبت.

نفاق رکڻ: دل ۾ بغض رکڻ. عداوت رکڻ. پياڻي رکڻ.

نقره: ڏ (ع) نوڪر- چاڪر- ملازم. هڪ فرد.

نقري: ٺ. پراڻي ملازمت. نوڪري.

نقوت: ٺ (ع) ڪراحت- بچان. بيزاري. سوگ.

نقوت ڪرڻ: حقارت جي نظر سان ڏسڻ.

نفس: ڏ (ع. نفس) ساه- دم- پساه. ذات- هستي. جسم- جان. شخص- ماڻهو.

نفس آماره: ڏ. اها خواهش جيڪا انسان کي بدِي يا غير شرعي ڪمن لاءِ برعالاتي. حيواني يا شيطاني خواهش. نفس پرست: ص. عياش. خود غرض.

نفس ڪشي: ٺ. پنهنجي نفس کي مارڻ. پرهيزگاري.

نفسا نقسي: ٺ. پنهنجي چنڊ جو خيال. ذاتي مفاد- خود غرضي.

نفساني: ص. پنهنجي غرض جو. جسماني.

نفسانيت: ٺ. خود غرضي. پاڻ پڻو. غرور. عياشي.

نقسي نقسي: ٺ. پنهنجي پنهنجي خود غرضي.

هر ڪنهن کي پنهنجي گهڻي.	تقاهت، ث (ع) ڪمزوري - ضعف - هيٺائي.
نعمو، ذ (ع) نفع فائدو - لاپ.	نقشب، ذ (ع) ڪاٺ. پت ۾ سوراخ (چوريءَ جي ارادي سان).
نعمو نقصان، ذ. فائدو ۽ گهاتو. برائي ڀلائي. چڱي مدي.	نقشب زن، ص. ڪاٺ هڻندڙ - ڪاٺڙيو (چور).
نعمو، ذ (ع) ڪُٽنب جو ڪاڌو ۽ ڪپڙو لتو. خرچ پڪو.	نقشب زني، ث. ڪاٺ هڻڻ.
نفل، ذ (ع) شڪرائي جي نماز. اها نماز جيڪا فرض نه هجي.	نقد، ذ (ع) روڪڙو.
نفوذ، ذ (ع) ڪنهن قاعدي ۽ قانون جو اجراء.	نقدي، ث. روڪڙ. روڪڙي رقم.
نفوس، ذ (ع) نفس جو جمع. ارواح. ماڻهو.	نثرو، ذ (ع) چاندي - سيم. سفيدي تي مائل رنگ جو گهوڙو.
نفي، ث (ع) انڪار - نه.	نثري، ص. چانديءَ جو - چانديءَ جهڙو.
نفي اثبات، ذ. انڪار ۽ اقرار. ها يا نه.	نقش، ذ (ع) تصوير. چاپو - ٺپو. گل ٻوٽي يا ول وغيره جي اکر جو ڪم. تعميد جو خانن وارو خاڪو.
نفي، ذ. نفيل.	نقش قدم، ذ. ٻنهي پيرن جو نشان.
نفيري، ث (ف) هڪ قسم جو ساز - شرناءِ.	نقش قدم تي هلڻ، پيروي ڪرڻ.
نفيس، ص (ع) عمدو - سٺو. صاف سترو. اچو اُجرو. نازڪ. وڻندڙ.	نقش نگار، ذ. گلن ٻوٽن جي تصوير.
نفيل، ث. نفير. سره جانور جو سڱ جيڪو فقير وڃائن. سنڌي - بفل (انگ. بيوگل).	نقشبندي، ص (ف) خواجہ بهاء الله جي سلسلي جو مريد يا پوئلڳ.
نقاب، ذ (ع) برقي جو منهن ڍڪڻ وارو حصو. اکين کان سواءِ سڄو منهن ڍڪڻ جي جاري - رومالي.	نقشو، ذ (ع) خاڪو. شڪل. ڊول - نمونو. حليو.
نقاب پوش، ص. منهن تي ٻُٽ ٻڌل.	ڪنهن ملڪ يا دنيا جي جاگرافيائي بيهڪ.
نقابو، ذ. عورتن لاءِ نماز ۾ پوٽيءَ سان منهن ڍڪڻ.	نقص، ذ. (ع) عيب - وڌ. ستم. ڪوتاهي - خامي.
نقاد، ص (ع) پرک ڪندڙ. تنقيد ڪندڙ. تصنيف تي چڱايون اولايون لکندڙ.	نقصان، ذ (ع) ضرر - هرج - توتو - گهاتو - چيهو.
نقارو، ذ (ع) نقارو. پير.	نقصان وجهڻ، زبان ڪرڻ. توت وجهڻ. ڪم خراب ڪرڻ. چيهو وجهڻ.
نقارخانو، ذ. نقارن رکڻ جي جاءِ - نوبت خانو.	نقصانگار، ص. چيهي وارو. ضرر سائيندڙ. زبان خور.
نقاش، ص (ع) چٽ گل ڪيندڙ. پت، شيشي، ڪاٺي وغيره تي گلڪاري ڪندڙ هنرمند. ڪمانگر.	نقطو، ذ (ع) ٻڙي - ٽپڪو.
نقاشي، ث. چٽ گل ڪيڻ جو ڪم. ڪمانگري.	نقل، ذ. ڪنڊ چڙهيل ٻوهي مڱ.
نقاط، ذ (ع) 'نقطه' جو جمع. نقطا. خاص اشارا.	نقل، ذ (ع) اُتارو. حڪايت. ٿوٽڪو. اَهل.
نقالي، ث. نقل ڪرڻ.	نقل ڪرڻ، اُتارو ڪرڻ. اهل ڪيڻ. حڪايت بيان ڪرڻ.
	نقل نويس، ذ. منشي. محرر. اُتارو ڪندڙ.
	نقلي، ص. مصنوعي - هٿرادو. جعلي - ڪوڙو.

ٺٺوش: ذ (ع) "نقش" جو جمع. چٽ ڳل.

ٺٺيٺ: ذ (ع) بادشاه يا سردار جي آمد تي بلند آواز سان ان جي حسب نسب ۽ حيثيت جو اعلان ڪندڙ چوڊار. ڏندورو ڏيندڙ.

ٺٺڪ: ذ. هڪ عضوو (سائ ڪٺڻ لاءِ) - ٻيٺي.

ٺٺڪ ٺرجو: ص. ٺڪ جو ڏاڍو (جنهن کي لڄ شرم نه ٿئي). (ٺ. ٺڪ ٺرجي).

ٺٺڪ وڊجڻ: خوار ٿيڻ بدنام ٿيڻ.

ٺٺڪ وڊڻ: شرمسار ڪرڻ. مهڻا طعنا ڏيڻ. بيعزت ڪرڻ.

ٺٺڪ وجهڻ: عزت آبرو وارو ڪرڻ (ڪنهن کي). مان شان وارو ڪرڻ.

ٺٺڪاٽ: ذ (ع) "ٺڪت" جو جمع. ڪنهن مضمون، ڪتاب وغيره جون خاص ڳالهيون.

ٺٺڪاڇ: ذ (ع) شاديءَ جي قبوليت ۽ اقرار واري مذهبي رسم.

ٺٺڪاڇ نامو: ذ. ٺڪاڇ جي لکيت (جنهن ۾ ڪي شرط هجن ته اهي به ڄاڻايل هجن).

ٺٺڪارو: ص. بي ڪمو - اجايو - فضول.

ٺٺڪٺو: ذ (ع) خاص ڳالهه. ڪم جي ڳالهه. سوچ ويچار وارو مسئلو.

ٺٺڪٺ چيڻ: ص. عيب ڪڍندڙ. خاميون ڪڍندڙ.

ٺٺڪٺ چيڻي: ٺ. عيب جوڻي.

ٺٺڪٺ سڻجي: ٺ. خوش گفتاري.

ٺٺڪڙو: م. ٻاهر اچڻ. ظاهر ٿيڻ. پيدا ٿيڻ. اُڀرڻ.

اُڀڙڻ - ٿڻ (ٻوٽو وڻ وغيره). خارج ٿيڻ - نيڪال ٿيڻ.

وهڻ (رت، پاڻي). جاري ٿيڻ.

ٺٺڪري وڃڻ: ڀڄي وڃڻ. فرار ٿيڻ. جلدي ۾ هليو وڃڻ.

ٺٺڪل: ذ (انگ) هڪ قسم جو ڌاتو (جنهن مان سڪا ٺهن).

ٺٺڪمو: ص. بيڪار. فضول - اجايو. خراب. ڪنهن به

ڪم ۾ نه ايندڙ. (ٺ. ٺڪمي).

ٺٺڪٺو: ظ. رڳو - فقط - سڄوئي. اڪيلو. نسورو. (ٺ. ٺڪٺي).

ٺٺڪو: ذ. ٺڪ.

ٺٺڪو ڏيڻ: منهن اٽڪائڻ. واتورجڻ.

ٺٺڪورو: ص. نئون - اڻ واپرايل.

ٺٺڪونجهڻ: ذ. اوڙاهه - عميق - اونھون پاڻي.

ٺٺڪپير: ٺ. (ٺڪ + سير) ڪنهن ڌڪ سبب ٺڪ مان وهندڙ رت - ناڪيلي.

ٺٺڪپير: ۽ (ع) قبر ۾ مري ويل کان پوءِ ڪندڙ هڪ ملاڪ.

ٺٺڪا ٺ. ڊگهو ۽ وڏو ٿڌو. پيڙهي - ڪتنب - پُري.

ٺٺڪٽ: ذ (سن. ٺڪشتر) چنڊ جي منزل وارا تارن جا ميڙ (جئن ڪوهه، شينهن، ڪٽ وغيره).

ٺٺڪٺو: ص. جيڪو ڪٿي ڪمائي نه پر ويهي کائي.

ٺٺڪڙو: م. ٺڪرڻ. پڪڙڻ. چڙوچڙ ٿيڻ. الڳ ٿيڻ.

ظاهر ٿيڻ. چمڪڻ (چنڊ تارا).

ٺٺڪٺو: ص. ٺڪمو. ٺڪتو.

ٺٺڪيٺي: ٺ. شاديءَ جي هڪ رسم (جنهن ۾ ڪنوار

کي وداع ڪرڻ وقت گهوٽ جي لونگي ۽ ڪنوار جي چٽي جو پلاند ڳنڍي ڪنوار کي ساهرائي گهر ڏانهن روانو ڪيو ويندو آهي).

ٺٺڪيڙو: م. جدا ڪرڻ - الڳ ڪرڻ. نبيرو ڪرڻ.

موڪلائڻ. روانو ڪرڻ.

ٺٺڪارو: ذ (ف) نقش - چٽ. تصوير.

ٺٺڪارخانو: ذ. جنهن جاءِ ۾ تصويرون رکيل هجن.

ٺٺڪارستان: ذ. ٺٺڪارخانو.

ٺٺڪارش: ٺ (ف) تحرير - لکڻي. تصوير.

ٺٺڪاهه: ٺ (ف) نظر - بصارت - بينائي. نرت. ٺٺڪرائي -

حفاظت - سنڀال.

نگاه رکڻ: اک رکڻ. نظرداري ڪرڻ.
 نِگراڻ: ص (ف) نظرداري ڪندڙ. سنڀال ڪندڙ.
 نِگرائي: ث. سنڀال - نظرداري.
 نِگرو: ص. جنهن جو گُڙ پير نه هجي. جنهن مان
 چڱائي نه ٿئي. چنڊو. مُوڏي. (ث. نِگري).
 نِگهه: ث (ف) نگاه - نظر.
 نِگهباڻ: ص. سنڀاليندڙ.
 نِگهباني: ث. سنڀال - نظرداري.
 نِگهداري: ث. نِگهباني.
 نِگداشت: ث. نظرداري - سنڀال.
 نِگهت: ث (ف) خوشبوءِ - سُراڻ - سڳند.
 نِگينو: ذ (ف) پُڙو - تِٽو (هيري، موتي يا پٿر جو) -
 تڪ. هِيرو.
 نِگهوسار: ط (ف) نِگون (اوندو. جُهڪيل. اوندو
 لٽڪيل. اوڙام ۾ پيل - غرق;
 نِگه: م. نِڪرڻ - اُڀرڻ. اُڀجڻ. پيدا ٿيڻ. نروار ٿيڻ.
 نَل: ذ. لوهي تڙو جيڪو گهرن ۾ پاڻي پهچائڻ ۾ ڪم
 اچي - نَلي. نلڪو.
 نِلائي: ث. گهٽائي - اوڻائي. عيب جوڻي. گِلا.
 نلڪو: ذ. نَل. ننڍو نل.
 نِلو: ص. رڳو - فقط. جدا - ڌار.
 نِلي: ث. لوهي تڙاندي - پائپ. تڙاندي.
 نَم: ذ (ف) آلاڻ. رطوبت. (ص) آلو - پُسيل.
 نِم (ث). نِم: ذ. هڪ قسم جو مشهور وڻ.
 نِما: ص (ف) نِما (ظاهر ڪندڙ - ڏيکاريندڙ (مرڪب
 لفظن ۾ صفاتي پيچاڙي طور ڪم ايندڙ: قطب نما وغيره).
 نِماز: ث (ف) مسلمانن جي عبادت. صور صلوات. عبادت.
 نِمازي: ص. عبادت گذار. نماز جو پابند.
 نِما شام: ث. وچين ۽ مغرب نماز جي وچ وارو وقت.

سج لٽي واري مهل.
 نِمالو: ص. غريب - مسڪين. عاجز. ويڳاڻو. مايوس.
 نِمائائي: ث. نهائي - نثرت. عجز.
 نِماء: ذ (ف) ڏيک - نظارو - لقاء. تماشو. نمائش. پڌرائي.
 نِمائش: ث (ف) ڏيکاء. نظارو. لقاء.
 نِمايشي: ص. ڏيکاء طور. رڳو ڏيک. عارضي.
 نِمايندو: ص (ف) ڏيکاريندڙ. اهو شخص جيڪو
 ڪنهن جماعت جي طرفان حاڪم وٽ عرض ڪري.
 اخبار جو عيوضي.
 نِمايڻ: نِمايڻ: م. جُهڪائڻ - لاڙڻ - هيٺ ڪرڻ.
 ليٽائڻ. مطيع ڪرڻ.
 نِمايان: ط (ف) ظاهر - پڌرو - کليو - چتو.
 نِمبر: ذ (انگ) غدد - انگ. گڻپ. وارو - سلسلو.
 پوک لاءِ ماپ ڪيل ايراضي.
 نِمبر شماري: ث. زمين جي سروي نمبر جي پڙتال.
 آباد زمين جو تفصيل.
 نِمدو: ذ (ف) اوني ٿلهو ڪپڙو. نود جو تهر.
 نِمرتا: ث. نهائي - نثرت.
 نِمرو: ص. چڱو پلو - تندرست - چاق.
 نِمسڪار: ث (سن) سلام. جهڪي سلام ڪرڻ.
 نِمڪ: ذ (ف) لوڻ.
 نِمڪ پاشي: ث. لوڻ ٻُرڪڻ.
 نِمڪ حرام: ص. ٻي شڪرو. دغا باز. مالڪ سان
 غداري ڪندڙ.
 نِمڪ حلال: ص. احسانمند - شڪرگذار.
 مالڪ جو خيرخواه.
 نِمڪ دان: ذ. لوڻ رکڻ جي شيشي وغيره.
 نِمناڪ: ص (ف) پُسيل - آلو - پِنل.
 نَمَندي: ث. لاهي. گهراڻي. جهول. هيٺاهين. نوڻ.

تَمَنُ م. جُهڪن. نوڙن. تعظيم خاطر جُهڪن. جُهڪي
 سلام ڪرڻ. مطيع ٿيڻ. مائل ٿيڻ.
 تَمَوُ ذ (ع) اوڙو. واڌ.
 تَمُودار م (ف) پڌرو- عيان. ظاهر.
 نمودار ٿيڻ؛ ظاهر ٿيڻ. پڌرو ٿيڻ.
 تَمُوري؛ ٺ. نه جي وڻ جو بچ.
 تَمُونو؛ ذ (ف) اها چيز جيڪا ڏيکارڻ واسطي آڻجي.
 نقشو. قالب. ڊول. جنس.
 تَمُونو ڪرڻ؛ اٽڪل ڪرڻ- حرفت ڪرڻ- ڀنگ ڪرڻ.
 تَمُونيا؛ ٺ (انگ) قَمَرُ لڳي پوڻ جي بيماري.
 تَمِي؛ ٺ (ف) آلاڻ. پائيٺ. رطوبت.
 نه نه؛ ٺ. هرگز نه- ڪڏهن به نه.
 تَنداءُ؛ ٺ. ندا- ڳلا. بهتان. هَجَوُ. بُرائي.
 تَندَ؛ م. الزام هڻڻ. ڳلا ڪرڻ. جُٺ ڪرڻ. جُٺ
 ڦٽ ڪرڻ.
 تَندَ؛ ٺ. ذخيرو- خزانو. ان جو ڪرو. سمنڊ. اهو
 ماڻهو جنهن ۾ گهڻيون خوبيون هجن. توڙ- چيهه-
 آخر- پڇاڙي.
 تَندَڪُ؛ م. گلاخور. منحوس. ڪين جهڙو. چنڊو.
 تَندَ؛ تَندَرُ؛ ٺ. سمهن جو عمل. ڳهر. نوم. گينوار.
 بي خبري.
 تَندَ حرام ڪرڻ؛ سمهن نه ڏيڻ. نه سمهن.
 تَندَ اَڪَڙو؛ م. تَندَ جو خواهشمند- ڳهريل. تَندَ جي
 خمار وارو.
 تَندَ؛ ٺ. تندي هڻڻ جي حالت- تنديائي.
 تَندِيئَ؛ ذ. تندي عمر- طفلي- ڪمستي.
 تَندِيڙو؛ م. تمام تنديو. ٻارڙو. (ٺ. تَندِيڙي).
 تَندِيو؛ م. چوٽو- خُرد. ڪوتاهه. گهٽ. (ٺ. تَندِي).
 تَندِيو نِيئو؛ م. تندي عمر جو جوان. (ٺ. تَندِي نِيئي).

تَندِيو وڏو؛ م. هر ماڻهو- عام ماڻهو.
 تَنگُ؛ ذ (ف) لحاظ- مرم. شرم- حياءُ. غيرت. لڄ.
 مُنڊِيءَ ۾ جڙڻ لاءِ ٻُڙو- تَتو. ڳڻپ ۾ آيل اسمن جو
 تعداد (هڪ تنگ، ٻه تنگ، پنج تنگ).
 تنگ اُچارُ؛ مَن مائتن جو راڄ ياڳ ۾ مُنهن مٽي
 ڪرڻ. تنگ وڙ ڪري سرخرو ٿيڻ.
 تنگ پالُ؛ م. عزت رکندڙ. سار سنڀال لهندڙ.
 تَنگَرُ؛ (سن. نگر) شهر. خيرات جي ماني.
 تَنگرو؛ ذ. ماکوڙين يا ماکوڙن جو ٻرڙ. ماکوڙين
 مڪڙن جي قطار.
 تَنگري؛ ٺ. تَندِيو شهر. ڳوٺ. بستي- وسندڙ.
 تَنگوا؛ م. اڳهاڙو- عريان- برهنه. بيحيا- بي شرم.
 (ٺ. تنگي).
 تنگو ڪرڻ؛ اڳهاڙو ڪرڻ. خوار ڪرڻ.
 تَنگِي؛ م. لڄ رکندڙ. تنگ وڙ وارو. غيرتمند. وڙ
 ڪندڙ.
 تَنگهه؛ ٺ. اُن چڙڻ لاءِ زمين ۾ ٺهيل آڪري.
 تَنگهوسارُ؛ م. اوڙاهه ۾ غرق. گم- غرق- ٻڏي ويل.
 تَنهن. تَنهن؛ ذ. آڱرين جون سخت ڪل واريون
 چوٽيون (هٿن پيرن جا تنهن). جانور جي چنبي جا
 تَڪا تنهن.
 تَنهن گِرُ؛ ٺ. تَنهن پڇي پوڻ سبب تَنهن اَڪَڙو.
 تَنهن لاهڻ؛ هٿن پيرن جا وڌيل تَنهن ڪٽڻ.
 تَنهن اٽڪڻ؛ واسطو پوڻ. پلانڊ اٽڪڻ.
 تَنهن؛ ٺ. پٺ جي زال.
 تَهنڊ؛ ٺ. تَنهن جي رهڙ- رهنڊ.
 تَهنڊِيءَ؛ م. تَنهن سان رهڙون پائڻ.
 تَنهن سوسڙو؛ م. ٿورو ڪوسو- پورو پنو.
 تَنان؛ ٺ. مڙس جي پيڻ.

وت وينل هجي).

نوح: ذ (ع) حضرت نوح نبي عليه السلام.

نوحه: ذ (ع) روح- گريو- زاري. ماتر.

نوحه خواني: ث. ماتمداري. مري ويل جون خوبيون بيان ڪري رٿاڻ.

نوخيزه: ص (ف) نئون ڄاول. نئون اُڀريل. نئون سامايل.

نوده: ذ (ف) هڪ قسم جو تلهو اونڌو ڪپڙو (جيڪو

پٽ تي وڃائڻ يا گهوڙي جي زين هيٺان رکڻ جي ڪم اچي). لتاڙ يا مار جو ڏاڍو. نثر- ضدي.

نوره: ذ. هڪ قسم جو ساهوارو (جيڪو نانگ بلا ڪي به ماري ڇڏي).

نوره: ذ (ع) روشني. تجلي. سهاڻو. چمڪو. جلوو.

اڪين جي نرت- جوت.

نورالهي: ذ. خدا جو نور.

نوراني: ص. روشن. چمڪندڙ. منور.

نور نچوڻ: نظر جو پورهيو ڪرڻ. اڪين کي ايڏائي ڪم ڪرڻ.

نورجهان: ث. دنيا جو نور. مشهور مغل راڻي مهراڻس.

نورچشمه: ذ. اڪين جو نور. پٽ. اولاد.

نور علي نوره: ذ. نور تي نور. سڀ کان بهتر.

نورتن: ذ. نون قسمن جا هيرا يا رتن. اڪبر بادشاه جا کو وزير.

نورو: ذ. ڪپڙي جي ڊگهي ٿيلهي جنهن ۾ رپيا وجهي چيله سان ٻڌي ڇڏجن.

نورو: ذ. پيرن ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه- پازيب. جهانجهر.

نوري: ث. ”سر ڪاموڌ“ جو هڪ مکيه ڪردار.

نوريڙو: ذ. هڪ قسم جو ننڍڙو ساهوارو- ڳالهڙ.

نوڙ: ذ. تلهو وٽيل رسو- واجهه.

نوڙائڻ: م. جھڪائڻ. هيٺ ڪرڻ (ڪند).

نوڙت: ث. هيٺاهين- نياز- حليمائي- نهائي. نيازمندي.

نوڙه: م. جهڪڻ- ڪٽو ٿيڻ. مطيع ٿيڻ. نمن.

نوڙي: ث. واڻ جي وٽيل رسي.

نوس نوسي: ث. نوسن واري حالت. ڪنهن شيء جي ڳولا ۾ جهوتون هڻڻ. هيڏانهن هوڏانهن نهار.

نوس نوس ڪرڻ: در در پڙڪڻ. ناسون هڻڻ. ڳولا ڪرڻ.

نوش: ص (ف) پيئڻ. پيئڻ جهڙي شيء. پياڪ- پينڊڙ.

نوش جان: ص. آهو وٺندڙ مشروب جيڪو وري وري پيشجي.

نوش جان ڪرڻ: کائڻ پيئڻ.

نوشادره: ذ (ف) هڪ قسم جو پيسارڪو وڪر.

نوشت: ث (ف) تحرير- لکيت.

نوشتو: ذ (ف) تحرير- لکيت.

نوشتو: ذ (ف) لکيل- تحرير ڪيل. لکيو. خط.

نوشته تقدير: ذ. قسمت جو لکيو. خدا جي مرضي.

نوشدارو: ص (ف) ترياق- زهر مھرو.

نوشه: ذ (ف) تازو پڙهيل گھوت- ونو.

نوشيروان: ذ. ايران جو هڪ آڳاٽو عادل بادشاه.

نوخ: ذ (ع) قسم- جنس. ڍنگ- طريقو. نمونو.

نوع انسان: ذ. بني آدم- آدم ذات.

نو غير: ص (ف) نابالغ- ڪمسن. بلوغت کي ويجهو.

نوڪه: ث (ف) چهنب- اٿي.

نوڪدار: ص. چهنبيارو.

نوڪر: ذ (ف) ملازم. چاڪر. خدمتگار. نوڪري ڪندڙ.

نوڪر چاڪر: ذ. ملازم- خدمتگار.

نوڪر شاهي: ث. ملازم يا حڪومت جي ڪارندن جي آبي شاهي.

نوڪري: ث (ف) ملازمت. چاڪري. خدمت. ڊيوٽي.

نوڪري ڏيڻ: ملازمت ڪرڻ. سونپيل فرض ادا ڪرڻ.	اک ۾ رکڻ.
نوڪريائي: ٿ. خادم-ملازم-پانهي.	ٺهال: ص (ف) خوش-شاد. سرهو-مسرور. راضي.
ٽول: ص. نئون. تازو. سيڪڙا-ٽولو.	نهال ڪرڻ: خوش ڪرڻ. مالا مال ڪرڻ.
ٽول: ڏ. ٻيڙي يا جهاز (غوراب) جو پاڙو. محصول.	ٺهال: ڏ (ف) ٻوٽو. ٿڌو (وڻ جو).
ٽو لکڻ: ص. ٽو لک نائي مله جو هار.	ٺهان: ص (ف) لڪل-پوشيدو-گجهو.
ٽولو: ص. نوجوان-سهڻو جوان. ٽون دائن وارو تاس جو پتو. (ٿ. ٽولي).	ٺهائين: ٿ. ڪنير جي ٿانون پچائڻ جي ٿوري-آوي. بدن جو اندريون پوشيدو عضو-مٿانو.
ٽومر: ٿ (ع) تنڊ. آرام. گهر.	ٺهائيت: ٿ (ع) حد-انتها. چيهه. (ظ) يحد-بي انتها.
ٽومير: ڏ (انگ) عيسوي سال جو يارهون مهينو.	ٺهتو: ص. هٿين ٺلهو. هٿين خالي. جنهن جي هٿ ۾ ڪوبه هٿيار نه هجي.
ٽون: ڏ (ع) ٽڪ مان آواز جو اچار.	ٺهائين: ٿ. نياز نثرت-هيناهين-نيازمندي-عاجزي-حليمائي.
ٽونار: ٿ. سامونڊي لوڻ جي ڪاڻ.	ٺهتو: ص. جنهن کي هٿ يا غرور نه هجي. حليم-برديار. (ٿ. نهني).
ٽوناري: ص. لوڻ ٺاهيندڙ. سمنڊ جي ڪاري پاڻيءَ مان لوڻ ٺاهيندڙ.	ٽهڇ: ڏ (ع) طور-طريقو. ڍنگ. رستو-گس.
ٽوتر: ڏ. ڍڳ-کوڙ-ڍير. انبار.	ٽهڙ: ٿ (ع) قدرتي وهڪرو-ڦاٽ. ٿڻ. وڏو واه.
ٽونهال: ص (ف) نوخير-ٻار. ننڍڙو ٻار.	ٽهري: ص. نهر واري. نهر تي آباد ٿيندڙ.
نوڻ: ٿ. هيناهين-جهم-آهندي-نشين.	ٽهري زمين: ٿ. واهن تي آباد ٿيندڙ زمين.
نوڻ: م. نن-جهڪڻ.	ٽهري: ٽهري: ٿ. هٿن پيرن جي ٿنهن لاهڻ جو اوزار.
نوڻي: ص. نئون مريد. پهريون ڀيرو زيارت تي ويندڙ.	ٽهرو: ٽهرو: ص. جيڪو اندران خالي يا پورو نه هجي. ڏاڍي ڳپ وارو. سخت. پينو (ضد. پورو).
ٽويڊ: ٿ (ف) خوشخبري-بشارت. شاديءَ جو سڏ.	(ٿ. نهري).
ٽويس: ص (ف) لکندڙ (جئن مضمون نويس، اخبار نويس).	ٽهڪار: ٽهڪار: ٿ. انڪار-ناڪار.
ٽويڪلائي: ٿ. اڪيلائي. تنهائي-علحدگي. وانڌڪائي-فرصت.	ٽهلو: ڏ. تاس ۾ نون دائن وارو پتو.
ٽويڪلو: ص. اڪيلو-تنها. خلاصو-ڌار-جدا. (ٿ. ٽويڪلي).	ٽهنڊ: ٿ. ٿنهن جي رهنڊ-رهڙ.
ٽويلي: ٿ. ٽئين ٽويلي ڪنوار.	ٽهنڊو: ڏ. ٽهنڊ-رهنڊو-رهڙ.
ٽهار: ڏ (ف) ڏينهن-روز-يوم.	ٽهو: ڏ. ٻن-نسل. اصل بنياد. ننگ-شرم. لحاظ. ناتو. سڱ.
ٽهار: ٿ. نظر-نرت. جانچ. سنڀال. نظرداري.	ٽهو ٺهار: اصل ٻن بنياد ڏسڻ. لحاظ رکڻ.
ٽهار ڪرڻ: جانچ ڪرڻ-سنڀال ڪرڻ. نظرداري ڪرڻ.	
ٽهارڻ: م. ڏسڻ. نظر وجهڻ. نظرداري ڪرڻ.	

نپاڙو ڏ (ف) عرض- گذارش. خواهش- اميد. منت.
عاجزي. ملاقات. فاتحہ درود. نذر.
نپاز ڪرڻ ڪنهن ولي يا امام جي نالي تي
خيرات ڪرڻ.
نپازمنڊو ص (ف) مطيع. فرمانبردار. حاجتمند.
نپازمندي ٿ. فرمانبرداري. هٿ جوڙ. دعا سلام.
خدمت گذاري.
نپازنامو ڏ. گذارش- درخواست- لکيت ۾ عرض.
نپامو ٿ (ف) تلوار جي ميان- ڪپ.
نپاڻو ڏ. ننڍو تلاءُ. مال ۽ ماڻهن جي پيڻ لاءِ تلاءُ.
نپاڻو ڏ. نائي- جاتو.
نپاڻي ٿ. ڌيءَ. چوڪري- ڪنيا.
نپاءُ ڏ (سن) انصاف- عدل- داد. فيصلو- نبيرو.
نپاهو ڏ. گذر بسر. نپاه. توڙ تائين نپاهڻ.
نپيهه ڏ. توڙ نپاهڻ واري رسم- حاصل. مباح.
چيهه. وفا.
نپيت ٿ (ع) ارادو- قصد. مرضي- خواهش. نماز
روزي وغيره جي نيت واري دعا.
نپيت ڪرڻ ارادو ڪرڻ.
نپيت. نپيتي ٿ (سن) طور طريقو. چال. هلي
چلي- رسم رواج.
نپيتو ۾. نيت ڪرڻ- ارادو ڪرڻ.
نپت ڏ. ڄم جو رسو (اٺ کي ٻڌڻ يا ڪوه مان پاڻي
ڪڍڻ لاءِ). (انگ) هڪ قسم جي وڻ جي ڪاٺي.
نيت جو سنهون لڇڪدار لڪڻ- بيد.
نپتو ڏ. ماندائيءَ ۾ پيل ڄم جي وڏي (جنهن سان
ماندائي ٿري).
نپت ڏ. آخر- نڌان- آخرڪار- پڇاڙيءَ ۾.
نپاڇ ڏ. نپايل- وڏو ڪيل- پرورش ڪيل.

ٺهڙو ٿ. اها زمين جيڪا اڳ آباد نه ٿي هجي. نئين
ڪنواري زمين.
ٺهڙو ۾. نابود ڪرڻ- ناس ڪرڻ. غرق ڪرڻ.
ٺهڙو. وٺي وڃڻ (بيماري).
ٺهڙي نپو مارڻ- فنا ڪرڻ.
ٺهي ٿ (ع) روڪ- منع.
ٺهيو ڏ. ماندائيءَ جي جهل لاءِ مٺي.
ٺٽو ٿ. نوڙت.
ٺٽو ۾. نوڙڻ.
ٺٽن ٿ. برساتي نهر.
ٺٽون ص. (ف) تازو- جديد- تهر. نڪور.
انوڪو- نرالو. اڻ ڄاڻ. اجنبِي- غير واقف. سيڪڙاٽ.
ٺٽون پراڻو ص. جيڪو موجود هجي. جيڪا شيءِ
في الحال ملي وڃي.
ٺٽون راڳ ڏ. تازو معاملو. تازو تڪرار. ٺٽون فتنو.
ٺٽون عهدنامو ڏ. انجيل ('توريت' کي پراڻو
عهدنامو چوندا آهن).
ٺٽون نڪورو ص. بلڪل ٺٽون- تهر ٺٽون.
ٺٽي سڄ ڏ. هرڪنهن ڏينهن- هرروز.
ٺٽي سِر ڏ. شروع کان. ٺٽي نموني.
ٺٽي ص. تازي. جديد. ڪوري.
ٺٽي ڳالهه ٿ. عجيب ڳالهه. انوکي ايجاد.
ٺي ٿ (ف) ڪاٺي. نڙ. ٺڙاندي. بنسري.
نپايت ٿ (ع) ٺاڻي. اڳواڻي.
نپايت ٿ. قبيلو- گهراڻو. ڪٽنب. ٺڪ. قوم.
پاڻيچاري- برادري.
نپاپو ڏ. پيغام- سنيهو.
نپارو ص. نرالو- انوکو. مختلف. جدا- الڳ.
(ٺ. نياري).

نيڪال ڪرڻ: ٻاهر ڪڍڻ. خارج ڪرڻ. وڪرو ڪرڻ.	نيڪر ڪڪير: ذ. ٿوري طبابت ڄاڻندڙ.
نيڪالي: ٺ. اخراج. ٻاهر ڪڍڻ. بي دخلي. ملازمت مان ڪڍڻ.	نيڪر خوابي: ٺ. ننڊاڪڙائي. اڌ تنڊ.
نيڪوڪار: ص. نيڪيءَ جا ڪم ڪندڙ.	نيڪر شنب: ٺ. اڌ رات.
نيڪي: ٺ (ف) پلائي - چڱائي. بهتري. احسان. خير جو ڪم. پرهيزگاري. تعريف - ساراه.	نيڪر قطر: ذ. اڌ قطر (يعني مرڪز کان وٺي گهيري تائين مفاصلو).
نيڪي ٻڌي: ٺ. چڱائي منائي. برائي پلائي.	نيڪر گرم: ص. ٺٺن سوسڙو. تازو (پاڻي).
نيڪي ڪرڻ: پلائي ڪرڻ - احسان ڪرڻ. چڱائي ڪرڻ.	نيڪر چو: ذ (ف) هڪ قسم جو هٿيار (ننڍي تلوار) - وڏو خنجر.
نيڪار: ذ. ٻنيءَ يا ٻارن ۾ پاڻيءَ وهائڻ جو هنڌ - آوانڌو. نيڪيتي: ٺ. نيڪيتي - وداع (ڪنوار ڪي).	نيڪر ڏيڻ: ٺ. ڪوٺ - سڏ - دعوت - ڪانڊ.
نيئل: ذ (سن) نير جو وڻ يا ٻوٽو. نير جي پوک. جسم تي لڪڻ وغيره ڌڪ جو ڪارو يا نيرو نشان - ٻٽو. مصر جو مشهور درياءَ. هڪ سؤ گرب (تعداد).	نينگر: ٺ. ڪوٺ ڏيڻ - دعوت ڏيڻ - ڪوٺ ڏيڻ.
نيئل ٿيڻ: جسم تي نيرا يا ڪارا ٻٽا ٿيڻ.	نينگر، نينگري: ذ. چوڪرو. ڀٽ. ٻار.
نيلام: ذ. واک ڏيئي ملهه ڪڍڻ. اعلان ڪرڻ. نيلام گهر: ذ. اها جاءِ جتي نيلام ذريعي وڪرو يا خريداري جو ڪاروبار ٿئي.	نينگر، نينگري: ٺ. چوڪري. ڌيءَ. ٻارڙي.
نيلامي: ص. نيلام جو - نيلام وارو. رواجي. اڌ موڙيءَ ۾ ورتل.	نيٺه: ٺ. ڪوٺ ڏيڻ - دعوت ڏيڻ - ڪوٺ ڏيڻ.
نيلگون: ص (ف) نيلو - نيرو - آسماني.	نيٺه، نيٺه: ذ (سن) نيه (نيه) محبت. پيار. عشق. لئون.
نيلم: ذ (ف) هڪ قسم جو قيمتي جواهر.	نيٺه، ذ (سن) نيه (نيه) محبت. پيار. عشق. لئون.
نيلو: ص. نيلي رنگ جو - نيرو - آسماني. (ٺ. نيلي).	نيٺه، ذ (سن) نيه (نيه) محبت. پيار. عشق. لئون.
نيلوڦر: ذ (ف) ڪنول - ڪنول جو گل.	نيٺه، ذ (سن) نيه (نيه) محبت. پيار. عشق. لئون.
نيم: ذ (سن) دستور - طريقو. رسم. وقت - ٿيٺ.	نيٺه، ذ (سن) نيه (نيه) محبت. پيار. عشق. لئون.
نيم: ذ (ف) ٿورو. وچ - درميان. اڌ.	نيٺه، ذ (سن) نيه (نيه) محبت. پيار. عشق. لئون.
نيم پيسل: ص. اڌ مٿو. گهايل - مجروح.	نيٺه، ذ (سن) نيه (نيه) محبت. پيار. عشق. لئون.
نيم پخته: ص. اڌ پڪل - اڌ پڪو.	نيٺه، ذ (سن) نيه (نيه) محبت. پيار. عشق. لئون.
نيم جان: ص. اڌ مٿو.	نيٺه، ذ (سن) نيه (نيه) محبت. پيار. عشق. لئون.

上

ہمک اچار جیکو عربی، فارسی، آریائی ہولین ہ
کونہی۔

۵۰ ذ. (اچار 'ڦوڻ') "سنڌي الف-بي" جو اڻٽاليهيون
اڪر. سنڌي حروف تهجي جي ستن خاص آوازن مان

و

وات سُڪي وڃي، ڊپ يا اُڄ کان وات خشڪ ٿيڻ.
 وات ڦاٽڻ، عجب ۾ پوڻ، حيران ٿيڻ.
 وات ڦاٽوڙو، م. گهڻو ڳالهائيندڙ. سڀڪجهه
 چئي ڏيندڙ.
 وات کولڻ، زبان سان اظهار ڪرڻ.
 وات وٽارڻ، وات خراب ڪرڻ. اجايو سڃايو
 کادو کائڻ.
 وات هڻڻ، اجايو ڳالهائڻ. اينگو ڳالهائڻ. بڪ ڪرڻ.
 واتراڌو، م. وات ڪندڙ- گهڻو ڳالهائيندڙ. بڪ
 ڪندڙ. (ث. واتراڌي).
 وات ڳاڙهو، م. ان آزمودگار. نئون ساماڻ، جنهن
 کي اڃان وڏي ننڍي سان ڳالهائڻ جي ساڃاه نه هجي.
 وات وڪيل، م. خودمختار. عاقل بالغ. پاڻ
 ڳالهائيندڙ.
 واٽورجڻ، م. وات ڪرڻ. اينگو ڳالهائڻ. زباني
 تڪرار ڪرڻ.
 واٽ، ث. گس- رستو- سڙڪ. پيچرو. راهه-
 طريقو. لنگهه. رواج.

و، ذ (ع) (اچار 'واہ') "سنڌي الف-بي" جو
 اوئونجهاون اکر. عربي جو چويهون ۽ فارسي جو ٽيهون
 اکر. ابجد موجب عدد (۶).
 و، حرف جملو (ف) ۽ سان-گڏ.
 وا، ص (ف) کليل-ويکرو-کشادو.
 وا ڪرڻ، ڪولڻ-ظاهر ڪرڻ. کشادو ڪرڻ.
 واپست۽، ص (ف) تعلق رکندڙ-لاڳاپيل. ڳنڍيل.
 واپستگي، ث (ف) تعلق-ڳانڍاپو.
 وات، ذ. ڏندن ۽ زبان وارو خال جتي کاڌو چٻاڙي
 پيٽ ۾ ڳيهجي ۽ جتان پاڻي وغيره پئجي-مک.
 واتان، ظ. وات مان-مک مان.
 وات ڀرڻ، ڏيئو ڪرائڻ. لب يا رشوت ڏيئي ماڻ
 ڪرائڻ.
 وات تي آڻڻ، زبان تي آڻڻ. اظهار ڪرڻ. بيان ڪرڻ.
 وات پاڻي ٿيڻ، رُوح رِسڪڻ. کائڻ يا حاصل ڪرڻ
 جي خواهش ٿيڻ. لالچ ٿيڻ.
 وات پٽيو، ص. موڳو. واٽرو.
 وات خرچ ٿيڻ، زباني چوڻ چائڻ سان ڪم ٿيڻ.

وات پڇڻ: گس پڇڻ. ڏس پڇڻ.

وات ڏسڻ: راه ڏسڻ - انتظار ڪرڻ. واجهائڻ.

وات ڏيکارڻ: رستو ڏسڻ. سنڀالڻ راه ڏيکارڻ. طريقو ڏيکارڻ.

وات لائڻ: گس لائڻ. رستو ٻڌائڻ. سونهون ڪرڻ.

وات نهارڻ: انتظار ڪرڻ.

وات وٺڻ: رستو وٺڻ. پيروي ڪرڻ. عمل ڪرڻ.

وات ويندي: ڏ. رستي هلندي. هروڀرو - خواهه. بنان سبب.

واتاڻو: ص. گس سان - رستي سان. طريقي سان.

واتر: ڏ (انگ 'واتر ڪورس') پاڻي. شاخ مان نڪتل واهي.

واتڻ: م. ورڇڻ - ورهائڻ - ڦٽڻ.

واتو، واتو: ڏ. حصو - ڀاڱو - بخرو - پتي. ٽڪرو. ورڇ ۾ مليل حصو.

واٽو: ڏ. پيس ڪوٽ راند ۾ لاڳيتا ست هٿ ڪڍڻ.

واٽوڙو: ص. وات ويندڙ - مسافر.

واٽڻ: ص (ع) پڪو - مضبوط. مستحڪم. مستقل.

واپار: ڏ (سن. واپار) سوداگري. سودو - وڃ. تجارت. ڌنڌو - ڪرت. ڪاروبار - ڌڻي لڻي.

واپاري: ص. سوداگر - تاجر. مال جو واپار ڪندڙ.

واپرائڻ: م. استعمال ڪرڻ - ڪم ۾ آڻڻ (کائڻ، هنيائڻ).

واپس: ڏ (ف) پٺيان موٽ. موٽ کائڻ. پٺيان - پوئتي. موٽي - وري.

واپس اچڻ: موٽي اچڻ. وري اچڻ.

واپس ڪرڻ: موٽائڻ. موٽائي ڏيڻ. پٺتي ورائڻ.

واپسي: ڏ. موٽ. مراجعت.

واجب: ص (ع) ضروري - لازمي. مناسب - لائق.

درست. فقه موجب اهو ڪم جيڪو ڪنهن عذر کان

سواءِ ڇڏيو ته عذاب ٿيندو.

واجبُ القتل: ص. قتل ڪرڻ جوڳو.

واجبات: ڏ (ع) "واجب" جو جمع. ضروري ڪم. فرائض. ادا ٿيڻ جوڳا ماهوار پگهار، قرض وغيره.

واجبي: ص. ضروري - لازمي. درست - بجا. قدري مناسب.

واچت: ڏ. سازڻ جو وڏو آواز. واهي جو آواز - واهو.

واچت وچائڻ: مٿيون منجهائڻ. حيران ڪرڻ. جس ڪٽڻ.

واچو: ڏ. وچائڻ جو ساز. ڪنهن ڌاتوءَ يا ساز وغيره جو آواز.

واجه: ڏ. وڏو ٿلهو رسو. ڪاپار جو رسو.

واجهه وجهڻ: حيل ڪرڻ. ڦاسائڻ جي ڪوشش ڪرڻ.

واجهائڻ: م. جهاتيون پائڻ. انتظار ڪرڻ. ڪوشش ڪرڻ. هيڏانهن هوڏانهن نهارڻ.

واچائي: ڏ. واڻي جو مونڱ.

واچ: ڏ. تيز هوا جو چوهو - جهڪ. (انگ) وقت ڏيکارڻ لاءِ ننڍي گهڙي.

واچ ميڪر: ص (انگ) واپون ٺاهيندڙ - گهڙي ساز.

واچا: ڏ (سن) گفتگو. ڳالهه. واعدو - وچڻ. ٻوٽي - ٿمر.

واچڻ: م. ڏسڻ - جانچڻ. نهارڻ. پڙهڻ.

واچوڙو: ڏ. تيز گهمري وارو واءِ. گرم هوا جو ڦرندڙ

چوهو (جيڪو لاٽ يا طوفان ڪري مٽي چڙهي، ۽ پاڻ سان چڪر ۾ مٽي، ڪڪ وغيره کڻي) - گردباد.

واچ: ڏ. وات جي اها جاءِ جتي پنهي چين جي ڪنڊ ٺهي - ڳلاٽ.

واچون ٿڙه: خوشيءَ يا حيرت مان کلڻ سبب واپون کلي پوڻ.

واچان: ص. بيحد بيوقوف. بلڪل ناسمجھ.

انسان جي جسم مان وار جهڙو ڏاڳو نڪرندو آهي.
 عموماً ٿر ۾ هيءَ بيماري ٿئي.
 وارُ ڪرڻ، حملو ڪرڻ - اُٿل ڪرڻ.
 وارُ وڃائڻ، نياڻيءَ جو سڱ ڏيڻ، آجيان ڪرڻ.
 وارُ وٺڻ، نه ٿيڻ، ڪوبه نقصان نه رسڻ.
 واريءَ ٿ (سن) قصو - ڪهاڻي. واقعو.
 واريءَ جو. واري تي ايندڙ. مسلسل - لاڳيتو (ڌڪ، وارو). واري تي ڪٿي ملهه ڏسيندڙ.
 واريءَ ڌ (ع) فوتيءَ جي ڇڏيل مال جو حقدار - ميراث جو حقدار. ڌڻي ڌوڻي. مالڪ - سنڀاليندڙ.
 واريءَ ٿ. ملڪيت جو حق. وراثت.
 واريءَ ٿ (ع) وُرو ڪندڙ - ايندڙ - پهچندڙ.
 وارڍ ٿيڻ، اچڻ. نازل ٿيڻ. پهچڻ - سهڙڻ.
 وارڍاٽ ٿ (ع) حادثو. سانحو. واقعو. ڏوهه جو واقعو (چوري، قتل وغيره).
 واردات ڪرڻ، ڏوهه ڪرڻ - جرم ڪرڻ.
 وارڍ ٿ (انگ) ميونسپل جو هڪ حصو (جنهن مان هڪڙو ميمبر چونڊجي).
 وارڙتگي ٿ (ف) بي خودي. عشق. لئون.
 وارڙت ٿ (ف) بيخود. عاشق.
 وارڙت ٿ (انگ) گرفتاريءَ جو حڪم نامو.
 وارنت ڪڍڻ، گرفتاري جو حڪم جاري ڪرڻ.
 حاضر ڪرڻ جو حڪم جاري ڪرڻ.
 وارڻش ٿ (انگ) روغن. اهو تيل يا مصالحو جيڪو ڪاٺ وغيره تي چمڪ پيدا ڪري.
 وارڙ ٿ. م. ورائڻ - موٽائڻ. روڪڻ - جهلڻ (جانورن کي). مٿان وجهڻ. وسائڻ. پاڻ تي هموار ڪرڻ. صدقو ڪرڻ - گهوڙن. رد ڪرڻ.
 وارو ٿ. ڌ. گهمرو - پيرو - ڦيرو - دفعو. موقعو - وقت.

واحدُ ٿ (ع) هڪ. اڪيلو - تنها. انوکو. خدا تعاليٰ جو صفاتي نالو.
 واديءَ ٿ (ف) پهڙين يا پٽن جي وچ واري هيٺاهين زمين - ماڻهي.
 واڌ، واڌ ٿ. وڌائو - اضافو. گهٽائي. وڌڻ (اڻڻ).
 واڌارو ٿ. ڌ. گهٽائي. واڌ. نفعو - فائدو. ترقي.
 واڌاريءَ ٿ. وڌيڪ - زياده - گهڻو.
 واڌائو ٿ. ڌ. مبارڪبادي. وهانءَ جي رسم.
 واڌائيءَ ٿ. ڌ. ٻار ڄمڻ جي مبارڪ. مبارڪباد. خوشخبري.
 واڌايون ٿ. ڌ. مبارڪون.
 واڌو ٿ. م. وڌيڪ - زياده. بچت. گڏ - شامل. حساب ۾ جوڙ جي نشاني.
 واڌڪ ٿ. ڌ. طاقتين دروازي جي طاق کي پٺيان جهل ۽ مضبوطيءَ لاءِ ڪاٺي.
 واڌڻ ٿ. ڌ. ڪٽ جي پيرانديءَ طرف ڪٽ چڪڻ جي رسي - ٽانگهه.
 واڌ ٿ. ڌ. رسو - نوڙ. واجهه.
 واڍو ٿ. ڌ. ڪاٺ وڌيندڙ. ڪاٺ جو ڪم ڪندڙ ڪاريگر - ڊڪڻ.
 واڍوڙجڻ ٿ. م. ڦٽجڻ - گهٽجڻ.
 واڍوڙڻ ٿ. م. زخمي ڪرڻ (ترار سان). گهٽائڻ. ڦٽڻ.
 واڍوڙيل ٿ. م. گهايل - زخمي - ڦٽيل.
 واڍولو ٿ. ڌ. ڪٽ جي پيراندي واري پاسي واڌڻ وجهڻ لاءِ واڻ جي تتدن جي جهل. ٻانهن ۾ پائڻ جو هڪ گهڻو.
 وار ٿ. ڌ. حملو - چوٽ - جُلهه. وارو. ڌاء. موقعو - وجهه. ڏينهن - ٿٽ. مَو - رونگڻو. زلف.
 وار چُونڊائڻ، مٿي ڏاڙهي وغيره مان اڃا وار ڪڍائڻ.
 وار ڪيئون ٿ. ڌ. هڪ قسم جي بيماري (جنهن ۾

نوبت. وجهه- ڌاءُ. فائدو. تپ جو وارو. پاڻيءَ جو وارو.
 وارا بنديءَ ۾. ٿ. واهن جي پاڻيءَ جي واري سان ورهاست.
 وارا ڄمارا. ڌ. ڪڏهن ڪهڙو وقت ته ڪڏهن
 ڪهڙو وقت. لاهڻ ڇاڙها.
 وارو ورائي. ڀاڳ پڙائڻ.
 وارو وار. ڌ. وري وري- پيري سان. لاڳيتو.
 وارو وڻي. ٿ. هڪ ٻئي سان واري سان مدد.
 وارو وڃائڻ. ڌاڪو ڄمائڻ. ديهي سان دور گذارڻ.
 وارو وره. قسمت ڪڍڻ- ڀاڳ پڙائڻ. فائدو ٿيڻ.
 واري جو تپ. ڌ. هڪ نه ٻئي ڏينهن ايندڙ بخار.
 واري سان. ڌ. گهمري سان- پيري سان. پنهنجي
 وقت سان. سلسلي سان. هڪ ٻئي پٺيان- نمبروار.
 واري. ٿ. اچي ريتي- ريگ.
 وارياسو. وارياسي. ٿ. واريءَ واري زمين- ڏسڻ.
 واري وسائڻ. جهنگ منهن ڪرڻ. واويلا ڪرڻ.
 ويراڳ وٺڻ.
 واڙ. ٿ. لوڙهو- ڍنگهرن جي آڏ. اها ايراضي جنهن
 جي چوڌاري لوڙهو آيل هجي (ريون پڪيون واري ڇڏجن).
 واڙو. ڌ. رهڻ جي جاءِ. شهر جو اهو حصو جتي ساڳي
 قوم جا ماڻهو رهندا هجن (جشن ڪنڀار واڙو وغيره).
 پاڙو- محلو (جشن چاڪي واڙو، نانڪ واڙو). ويڙهو.
 مينهن ڍڳڻ جو وڻاڻ.
 واڙو. م. هڪ هنڌ گڏ ڪرڻ (چوپايو مال). واڙي ۾
 بند ڪرڻ. لوڙهي ۾ بند ڪرڻ.
 واڙي. ٿ. ننڍو باغيچو- ڦلواڙي. بکر ڀاڄين جي
 پوک. گذرڻ چانهين جي پوک واري ايراضي.
 واڙي پيلاڻ. مفت ۾ ڏيڻ. سُج ڪرڻ. سيڪجهه
 ڏيئي ڇڏڻ.
 واس. ڌ. ٻوڏ- بانس. سنگهن جو عمل. خوشبوءِ- سڳندڻ.

واس وٺڻ. خوشبوءِ وٺڻ. مزو وٺڻ- چش وٺڻ.
 واساما. ڌ. ساراهه.
 واس ڌوپ. ڌ. اگر يا لوبان وغيره جو خوشبودار دونهون.
 واسجڻ. م. واس اچڻ. سرهاڻ ٿيڻ. هٻڪار ٿيڻ.
 واسيرو. ڌ. کليل فضا وارو هنڌ. وائڪي جاءِ. ڪنهن
 وچڙندڙ مرض جي پڪيڙ.
 واسطو. ڌ (ع) وچ وارو وسيلو. لاڳاپو- تعلق. ذريعو.
 واسطو رکڻ. تعلق رکڻ.
 واسطي. ڌ (ع) لاءِ- خاطر- ڪاڏ- ڪارڻ. جي ڪري.
 واسطيدار. م. لاڳاپيل- تعلق وارو.
 واسڪوٽ. ڌ (انگ) ننڍو ڪوٽ. صدي.
 واسڪوٽي. ٿ. صدي.
 واسلي. ٿ. هڪ قسم جو ساز- بانسري.
 واسڻ. م. خوشبوءِ ڪرڻ- سرهاڻ ڪرڻ. سُرھو
 ڪرڻ. هٻڪار ڪرڻ. واس ڏيڻ. واس ڌوپ ڪرڻ.
 واسو. ڌ. بينڪ- نڪاڻو. حلول. جسم ۾ جن پوت
 جو اثر.
 واسو ڪرڻ. بينڪ ڪرڻ. جسم ۾ جن پوت جو
 اثر ٿيڻ.
 واسينگ. ڌ. ڪارو نانگ- ڪاريهر.
 واسي. م. رهندڙ- ساڪن.
 واصل. م (ع) مليل. وصول ڪيل. جمع ڪيل.
 محبوب جو وصال حاصل ڪيل.
 واصف. م (ع) تعريف ڪندڙ. مشهور غزل گو شاعر
 محمد بخش "واصف".
 واضح. م (ع) کليل- ظاهر- پڌرو. صاف لکيل.
 واضح ڪرڻ. ظاهر ڪرڻ- چڻو ڪرڻ. تفصيل سان
 بيان ڪرڻ.
 واعدو. ڌ (ع) انجام- قول- وچڻ- سخن.

واعدو ڪرڻ: قول ڪرڻ - انجام ڪرڻ.
 واعدي خلائي: ٿ. عهد شڪني. بي وفائي. انجام جي برخلائي.
 واعظ: ص (ع) وعظ ڪندڙ. نصيحت ڪندڙ.
 واقف: ص (ع) زياده- گهڻو. جام. ريل چيل.
 واقف: م. اجايا بيهودا لفظ ڳالهائڻ - ڌاڻ. بڪ ڪرڻ.
 واقع: ص (ع) ٿيڻ وارو. پيش ايندڙ. قائم- برپا.
 واقع نويس: ص. خبر لڪندڙ. خبرون لڪندڙ.
 وقائع نگار.
 واقعات: ذ (ع) "واقع" جو جمع. حادثا- واقعا.
 واقعو: ذ (ع) حادثو- واردات. ڏوه.
 واقعي: ظ. سچ پچ- درحقيقت.
 واقف: ص (ع) ڄاڻ سڃاڻ- شناسا. آگاه. خبردار.
 حال پائي.
 واقفڪار: ص. ڄاڻ سڃاڻ. ڄاڻو. تجربڪار- آزمودگار.
 واقفڪاري: ٿ. ڄاڻ سڃاڻ- شناسائي.
 واقفيت: ٿ. ڄاڻ سڃاڻ- شناسائي. آگاهي. مهارت- تجربو.
 واڪ: ذ (سن) وڏي سڌ گفتو. ٻول.
 واڪ ڏيڻ: ٻول ڏيڻ. نيلام ۾ ٻولي ڏيڻ.
 واڪڙ واڪڙ: ٿ. تڪو هلڻ- هلڻ ۾ تيزي- جلدائي.
 سان وڪ کڻڻ. تيز هلڻ جو هڪ نمونو.
 واڪو: ذ. وڏي آواز سان دانهن ڪوڪ يا رڙ. وڏي آواز سان سڌ.
 واڪو واڪو: ٿ. دانهن ڪوڪ- رڙو رڙو.
 سڌوسڌ. وڏي سڌ دانهون.
 واڪيدو وڃڻ: واء وانگر تڪو تيز وڃڻ.
 واڪاڻ: ٿ. ساراهه- تعريف. ناموس- هاڪ- مشهوري. تحسين.
 واڪاڻ: م. ساراهه ڪرڻ- تعريف ڪرڻ. واه واه ڪرڻ.

واگذار: ص (ف) ڇڏي ڏيڻ. قبضو ڇڏڻ.
 واگذار ڪرڻ: قبضو ڇڏڻ. آزاد ڪرڻ.
 واگذاشت: ٿ (ف) ڇڏي ڏيڻ. رهائي. آزادي.
 واڳ: ٿ. لغام- عنان- راس. گهوڙي جي ٻوٽ.
 ٻڌل نوڙي جنهن جا چيڙا سوار هٿ ۾ جهلي.
 واڳ جهلڻ: گهوڙي جو لغام جهلڻ. پناه يا مدد طلب ڪرڻ. فرياد ڏيڻ.
 واڳ ڏور: ٿ. اها رسي جيڪا گهوڙي جي ڳچيءَ ۾ ٻڌل هوندي آهي ۽ ٻيو چيڙو سوار هٿ ۾ جهلي گهوڙي کي هلائي.
 واڳ ڀري ڪرڻ: اجازت ڏيڻ (ڪنهن ڪم جي).
 پابندي کان آجو ڪرڻ.
 واڳون ورائڻ: موٽڻ- موٽي اچڻ. پوئتي وڃڻ.
 واڳجڻ: م. واڳ سان ٻڌجڻ. ڳنڍجڻ (دوستي يا مائٽي ۾).
 واڳڻ: م. واڳ ڏيڻ. سلهاڙڻ.
 واڳيل: ص. سلهاڙيل. ڪم ۾ شامل. رڌل- مشغول.
 ڳنڍيل- گڏيل. ڦاٿل.
 واڳو. واڳون: ذ. دريائي پاڻيءَ جو مشهور جانور.
 واڳهه: ذ. شينهن جو هڪ قسم.
 واڳهو: ذ. واڳون.
 واڳهڙي: ذ. ٻاگڙي قوم.
 واڳڻ: ذ. هڪ قسم جو ٻوٽو ۽ ان جو ٿر (جيڪو ياجي طور ڪم اچي).
 واڳڻائي: ص. واڳڻ جهڙو (رنگ).
 وال: ذ. مفاصلي ماپڻ جي هڪ ماپ- گز (تي فوت).
 والا: ص (ف) اوچو- بلند- بالا.
 والاڄاه. والاڻ: ذ. وڏي شان وارو. بلند مرتبي وارو.
 والاڙ: ٿ. قبضو. هٿ وسيڪي. مالڪي.

نڪمو- بي فائدو. جنهن کي ڪو ڌنڌو ڌاڙي نه هجي.
(ث. واندي).

وانڊيا، ث. وڏي لاندي- وڏو چنو. پڪن توڻن مان ٺهيل
وڏي لاندي. چوپائي مال جي چانه لاءِ اڏيل لاندي.
وانڊيا، ص. چڙوچانڊ. ان پڙيل. رنڙ (مرد). (ث. وانڊي، واندي).

وانگرا، ظ. وانگيان- طرح- هوڀو.
وانگورو، ذ. وڏن وارن کي ويڙهي ٻڌي ڇڏڻ.
جھورو. وڏن ويڙهيل وارن جو چوٽو جيڪو ويڙهي ڇڏجي.
وانگي، ص. جنهن سان ماڻهي قربت يا پنهنجائي جو
ناتو هجي (ونگ وراڪو هجي). پيارن جو قاصد-
پانڊي. واهرو.

وانگي لاڻون، ذ. هڪ قسم جو لاتون جيڪو تڪو
آواز ڪري ٿري.

وانهيرو، ذ. واهيرو. سج لٿي بعد پڪين جي ويهن جي
جاء- واهيرو.

وانءِ، ث. گهٽ اونھائي وارو. ويڪرو ڪوهه (جنهن
۾ پاڻي گهڻو ٿئي).

وانشوءَ، ذ. جهنڊو- بيرق.
وانشئي، ث. جهنڊي- ڌجا. ننڍي جهنڊي.

واڻ، ذ. مڇ يا قيش جي وتيل تنڊ- نوڙي. ڪٽ مڙهن
لاءِ قيش يا مڇ جو واڻ. وڏو سامونڊي پيڙو.

واڻائڻ، م. ڪٽ وغيره واڻ سان مڙهائڻ.
واڻڪو، ص. واڻين جو، واڻين وارو.

واڻڻ، م. واڻ سان مڙهڻ. ڳنڍڻ. ڳنڍي ملائڻ.
واڻڪي اصطلاح ۾ دريا دريءَ جا طاق ٺاهي پڇائڻ.

واڻي، ث (سن) پاڻي. بيان.
واڻيا، ذ. ويڻج واپار ڪندڙ هندو هٿ واڻيا.

واٽيو، ص. هندو. هندو دڪاندار. مهٽو. (ص) ڪنجوس.

والارڻ، م. هٿ ۾ آڻڻ- قبضو ڪرڻ. اڳ ۾
روڪي جهلڻ.

والڏ، ذ (ع) پيءُ- آڻو.
والده، ث. ماءُ- اما.

والدين، ذ (ع) ماءُ پيءُ- اما آڻو.
والو، ذ. ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ ڳهر- وڏو والو.

والي، ث. ننڍو والو- ڪيوٽي.
واله اعلم، جملو (ع) خدا ڄاڻي- خدا کي خبر.

والي، ص (ع) مالڪ- ڌڻي. حاڪم. بادشاه.
دوست. مددگار- حمايتي. سنڀاليندڙ. خدا تعاليٰ جو
هڪ صفاتي نالو.

والي وارڻ، ذ. ڌڻي ڌوڙي- مالڪ. سرپرست.
وامر، ذ. سمنڊ يا درياءَ جي پاڻي جي اونھائي ڪڇڻ جي
هڪ ماپ- پُرم.

وان، واڻ، ص (ف. بان) وارو. مرڪب لفظن ۾
ايندڙ صفاتي پڇاڙي (جئن دروان، ڪوچوان، ڌنوان وغيره).

وانڻ، م. ونڊڻ- ورهائڻ- ورڇڻ.
وانتو، ذ. ڀاڱو- حصو- پتي. ورڇ مان مليل حصو.

وانجڻ، م. محروم ڪرڻ- سڪڻو ڪرڻ- پالھو
ڪرڻ. جدا ڪرڻ- ڌار ڪرڻ.

وانجهو، ص. سڪڻو- ٺلهو- پالھو. چڙوچانڊ.
اڪيلو- ڌار. (ث. وانجهي).

وانجهي، ث. ڌرين يا ٻارين راند ۾ وڃ وارو حصو جنهن
۾ مک ڌوڙي بيهي. (ص) ٻارين راند ۾ ونجهه ۾ بيٺل
اڳواڻ. پيڙيءَ جو ونجهه هلائيندڙ.

وانچڻ، م. پڙهڻ- مطالعو ڪرڻ- واچڻ.
واندڪائي، واندائي، ث. واندائي- فرصت (ڪم

ڪار ڪان)- فراغت. نوڪلائي.

واندو، ص. آڇو- آزاد. فارغ (ڪم ڪار ڪان).

واٺيو وڪال: ذ. هندو ۽ واٺيو. عام ماڻهو.	واٺو: م. وهائڻ.
واوڙ: ٺ (ع) هاءِ گهوڙا- هاءِ هاءِ. روح راڙو. فرياد- دانهن ڪوڪ. پٽڪو.	واٺو: ذ. بستي- وسندي- وسين. ننڍو ڳوٺڙو.
واوڙا ڪرڻ: هاءِ گهوڙا ڪرڻ. ماتر ڪرڻ. آمه زاري ڪرڻ. هل فساد ڪرڻ.	واٺائي: ص. ڳوٺاڻو- دهقاني.
واه: ۱) ندا (ف) آفرين- شاباس. مرحبا. (ث) تعريف- ساراه جو لفظ.	واهو: ذ. هڪ قسم جي وڪ (جيڪا اُن ٻڪريون کائين). هڪ قسم جو پسارڪو وڪر.
واه واه: ۱) ندا (ف) گهڻي شاباس.	واهو پيارڻ: دوکو ڪرڻ. هلاڪ ڪرڻ. عقوبت ڪرڻ. ويساه گهاتي ڪرڻ.
واه واه ڪرڻ: تعريف ڪرڻ- آفرين چوڻ.	واهو: ص. رستي تان لنگهندڙ. پانڌي- واٽڙو.
واهه: ٺ. گهڻي. بچاءَ جي راه.	واهو ٿيڻ: روانو ٿيڻ. تڪڙو تڪڙو وڃڻ. پڇي وڃڻ. غائب ٿيڻ.
واهون ڳولڻ: راهون ڳولڻ. بچاءَ جون ڪوشش ڪرڻ.	واهوندو: واٽندو: ذ. اونھاري جي مند جي شروع ۾ لڳندڙ اولھ ڏکڻ ڪنڊ جي هوا (جنهن ۾ واهن ۾ پاڻي اچي، هوا ۾ تبديل ٿئي).
واهه: ذ. پاڻيءَ جي هٿرادو کوتيل نهر- شاخ.	واهي: ص. پوک جي سنڀال ڪندڙ- راکو.
واهت: ٺ. سنڀال- نگهباني- رکوالي.	واهي: ٺ. پاڻيءَ جي ننڍي شاخ- ڪسي.
واهپ: ٺ. واهپو- استعمال.	واهيات: ص. (ع) بيهودو- اينگو.
واهپو: ذ. هڪ ٻئي سان اڇ وڇ جو قاعدو- راه رسم. استعمال. ڪاپو.	واهيت: ٺ. پوک جي رکوالي- چاريو.
واهه: ٺ. مدد- حمايت- همراهي. ڏيڍ- پرجهلو.	واهيرو: ذ. پکين جو سج لٽي آکيري ۾ ويهڻ جو وقت.
واهه ٿيڻ: پٺيڙائي ڪرڻ. ٻانهن پيلي ٿيڻ. پيلپ ڪرڻ.	واهيرو ڪرڻ: سنجها مهل آکيري ۾ اچڻ. رات گذارڻ جو ٺيهو ٺاهڻ.
واهه پلڻ: مال جي چوريءَ ۾ پويان ايندڙ ڀاڳين سان وڙهي کين پوئتي هٽائڻ.	واهه: ذ. هوا- باد- بادي- ريح. وڏائي- غرور. چوپائي مال جي هڪ بيماري.
واهه وسيلو: ذ. حامي ۽ پرجهلو.	واهه لڳڻ: هوا جو اثر ٿيڻ. ماحول يا هلي چلي جو اثر ٿيڻ.
واهرو: ص. همراھ- پيلي. مددگار. ساٿي. واهر پليندڙ.	واه مينهن ڪرڻ: جلدائي ڪرڻ. تڪڙ ڪرڻ. تيزيءَ سان اچڻ.
واهڙو: ذ. واه- ڪڙيو. ننڍو وهڪرو.	واٽ: ٺ. ڳولا- سُڻس. تلاش.
واهڙو وهائڻ: احسان ڪرڻ. تمام گهڻي سخاوت ڪرڻ.	واٽڻ: م. وور ڏيڻ. ڳولا ٿولا ڪرڻ.
واهلو، واهولو: ذ. ڪاٺيءَ کي چل ڏيڻ لاءِ واڍڪي ڪم جو هڪ اوزار.	واٽر: ٺ. ان مان تھ ۽ ڪن کي جدا ڪرڻ لاءِ گاڙهي
واهمو: ذ (ع) انسان جي سوچ ويچار جي هڪ ڪيفيت (جنهن ۾ ڏنل ان ڏنل صورتون ۽ حالات اڳيان اچن). گمان- پرم.	

سان هوا ۾ چنڊڻ.

واثره م. واءُ ۾ اچڻ - هوا ۾ اڏائڻ. اناج کي ٻُھ يا تنهن کان جدا ڪرڻ لاءِ هوا ۾ چنڊڻ.

واثرو ذ. اک ۾ پٿري يا مٽي پوڻ سبب ٿيل زخم.

واثرو ص. موڳو. حيران - پريشان. (ث. واٽري)

واثرو ٿي وڃڻ - حيران ٿيڻ - پريشان ٿيڻ.

واٽسره ذ (انگ) مشين جو پرزو.

واٽسره ڦرڻ - حوصلا ڦرڻ. هوش گم ٿيڻ.

واٽسرو ذ. واءُ جي تبديل. چڙوايو. پائشرو.

واٽڪا ث. هوا. ٻاهرين فضا جتي هوا لڳندي هجي.

واٽڪائي ث. واٽڪ. کليل هوا. تازي هوا. هوا وارو

هند. خلاصگائي - ڪشادگي. فرصت.

واٽڪو ص. هوادار. کليو. خلاصو. ڪشادو (ميدان،

گهر) (ث. واٽڪي).

واٽڪو ڪرڻ واءُ ۾ رڪڻ. کليو رڪڻ (جشن هوا

لڳي). پڌرو ڪرڻ.

واٽل، واٽلو ذ (انگ) هڪ قسم جو سنهون ريشمي ڪپڙو.

واءِ وڪره ظ. ٽڙيل پڪڙيل. چڙوچڙ. برباد.

واءِ واءِ ندا (ع) هاءِ هاءِ - هاءِ گهوڙا.

واٽي ث. ڳالهه. آواز. پچار. سنڌي شاعريءَ جي

هڪ آڳاٽي صنف (ڪافي). سنڌن ۾ سُور پوڻ

جو مرض.

واٽي سُوره ذ. سنڌن ۾ هوا ڀرجڻ سبب ٿيندڙ سُور.

واٽي آتو ذ. اهو آتو جنهن مان ٻچو پيدا نه ٿئي.

اجائي ڳالهه. بي بنياد بهتان.

واٽي بند ٿيڻ - زبان مان ڳالهه نه نڪرڻ. ڳالهائڻ جي

طاقت نه رهڻ.

وايون بتال ٿيڻ - واٽرو ٿيڻ. حيراني ۾ پوڻ. حوصلا

خطا ٿيڻ.

وايو ذ (سن) هوا - باد.

وايومنڊل ذ. هوا جو رخ ۽ ڦيرو. هوا جي رخ ۽

ڦيري وارو ماحول.

وٻاءُ ث (ع) هڪ خطرناڪ وچڙندڙ بيماري ۽ وڏي

بيماري - مري - ڪالرا (انگ).

وٻال ذ (ع) عذاب. آفت. مصيبت. جنگال. روڳ. آزار.

وٻا ۽ (سن) طاقت - سگهه - وس. زور. ٻهچ - پهندي.

وٻايو ذ. سنڌ جو مشهور الله وارو درويش.

وٻرو ث (ع) سومهڻي نماز جون پڇاڙي واريون ٽي رڪعتون.

وٻرو ظ. تهاڻ ٿي وڌيڪ. جهجهو - گهڻو - زياده.

وٽڻ م (سن. ورتن) ڪرڻ. لاڳيتو هلندو رهڻ

(ڪم، سلسلو).

وٽ وٽ ث. تڪڙ - جلدائي.

وٽوٽيو ص. اجايو اُٻهرو - تڪڙو.

وٽا ث. شيءِ - ٽول - چيز - ٽوڪ.

وٽا ث. وٽي - وچوتي.

وٽاڻ ذ. آباديءَ کان پريرو ٺهيل منهن وغيره (جنهن ۾

چوپايو مال بيهي). چوپائي مال جو واڙو.

وٽي ث. وچوتي - مفاصلو. خال. مهلت. دير - ميماد.

وٽ (وٽر) ث. ورهاست - ونڊ - ورج. حصو -

ڀاڱو. ڪپڙي جي ڪنار. موسمي مندائتي ميوي وغيره

مان دوستن عزيزن کي ڏنل تحفو. پوک لاءِ زمين کي آيل

پاڻي جي پومل - ريڇ.

وٽ چيلڻ استنجا ڪرڻ.

وٽر ڪرڻ: مندائتي ميوي وغيره کي پهريون

ڀيرو کائڻ.

وٽ وٽ وٽ وٽ وٽ. مرشد وغيره کان درويشي جي

ورج وٺڻ.

وٽ وٽ وٽ وٽ وٽ. ڳالهه جي پٺرائي ڪرڻ.

وَتَ ١. ٣. وٽيل ڪپڙي يا ڪپھ جي فٽيل جيڪا ڏيئي
يا لالئين ۾ ٻارجي. فٽيل (بندوق وغيره جي بارود کي
باه ڏيڻ لاءِ). ميڻ بتيءَ جي ڏوري. زخم ۾ وجهڻ لاءِ
ڪپڙي يا ڪپھ جي پٽي. (ظ) ڀرسان - لڳ - نزديڪ.
وَتَ ٢. ڌ. وَر - وڪڙ - پيچ. ڦيرو. رسي يا ڪپڙي کي
نپوڙ لوھ يا پٿر وغيره جو مقرر وزن وارو ٽڪرو
(جيڪو سامھيءَ جي پڙ ۾ وجھي پٿر ۾ شيون تور
ڪجن) - تورو - وزن.
وَتَ ٣. تاراڙي ١. ٣. سامھي ١. تورا.
وَتَ ٤. تي رسو پيچڻ، رياءَ رکي ڳالھ ڪرڻ. منافقي
واري تائيد ڪرڻ.
وَتَارَ ١. ٣. ڪنھن جانور جو وات وجھي کاڌو خراب
ڪرڻ. لڻ - اوبارو ڪرڻ.
وَتَارِيَلُ ١. ٣. اوباريل - جُونُو ڪيل. پليٽ ڪيل
(ٿانءَ وغيره).
وَتَانُ ١. ٣. ڪان - طرفان.
وَتَائِي ١. ٣. پيچائڻ (رسو). پڙهائڻ (ڏاڳو).
وَتَجَ ١. ٣. مروڙجڻ - پيچ اچڻ - وَتَ کائڻ. ايڏا سبب
سڄو جسم لڳڻ ٿڪڻ.
وَتَرُ ١. ٣. ڄميل سٺپ ڳرڻ - وڳھڻ. کير ڦٽڻ.
وَتُ ١. ٣. ور ڏيڻ. وڪڙ ڏيڻ. پيچڻ (واڻ). ٺاھڻ
(سٺ). ويڙھڻ. نفعو ڪمائڻ - کٽيو کائڻ.
وَتُو ١. ٣. ڌاتوءَ مان ٺھيل پيالو (خاص ڪري ڪنجهي
جو) - ڪٽورو. جَمَن. گهاٽو - نقصان. ڪمي - گھٽتائي.
مجرائي - چوٽ. وياج - نفعو.
وَتُوھڙ. وگھڙ ١. ٣. ٻنيءَ ۾ ڪڙن پيچڻ لاءِ ڊگھي ڳن
سان ڪاٺ جو وڏو مترڪو.
وَتِي ١. ٣. ٿامي يا ڪنجهي جي ننڍي پيالي.
وَتِيُو ١. ٣. ڪٽيو - نفعو - لاڀ. ڪمائي.

وَتَ ٥. ٣. پڪڙ - گرفتاري.
وَتَ ٦. پڪڙ. وَتَ ٧. وٽان ١. ٣. گرفتاري. پڪڙ پڇاڙ.
وَتَ ٨. پوڻ. عذاب نازل ٿيڻ. قهر پوڻ. پٽ پوڻ.
وَتَ ٩. ڪرڻ. پڪڙڻ - سيڪڻ ڏيڻ. پڪڙي سزا ڏيڻ.
جُله ڪرڻ.
وَتَ ١٠. ٣. (سن. وس) پڪيءَ جي غلاظت.
وَتَ ١١. ڪيڏ. هلاڪ ڪرڻ - هلائي هلائي ٿڪائڻ.
وليون لاهڻ. خراب ڪرڻ. گندگي ڪرڻ.
وَتَائِي ١. ٣. جهلائڻ - پڪڙائڻ. خريد ڪرائڻ.
وَتَجَ ١. ٣. جهلجڻ - گرفتار ٿيڻ. بيماريءَ ۾ جهلجڻ.
وَتُ ١. ٣. خريد ڪرڻ. پڪڙڻ. جهلڻ. قابو ڪرڻ.
حاصل ڪرڻ. قبضي ۾ ڪرڻ. سنڀالڻ - سهارو ڏيڻ.
ولي اچڻ. کڻي اچڻ. ساڻ آڻڻ. خريد ڪرڻ.
وَتُو ١. ٣. ڌ. وسندڙ مينهن. وسڪارو. بارش - مينهن.
وَتِي جي منڍ ١. ٣. برسات جي منڍ - سانوڻ.
وَتُو ١. ٣. ڌ (ع) مضبوطي. اعتبار - ڀروسو.
وَتِيُو ١. ٣. ڌ (ع) اقرار نامو. معاهدو. ڦندي. دستاويز - سنڌ.
وَتَ ١. ٣. (سن) مصيبت - آزار. بدنصبي. ناڪامي. پيڙا.
وَتَاهَتَ ١. ٣. ڌ (ع) وڏو درجو - عهدو. عزت منڍي.
مُھن جي رونق. سونھن - سوييا.
وَتَجُ ١. ٣. ڌ (ع) حال - بيخودي - جذبو. موج. حال واري
ڪيفيت. سماع ۾ پيل حال يا بيخودي.
وَتَدَانُ ١. ٣. ڌ (ع) ڄاڻ - دريافت. ڄاڻڻ جي قوت.
وَتُو ١. ٣. ڌ (ع) موجودگي. هستي - زندگي - حيات.
مادو - جوهر - تت. ظهور.
وجود وٺڻ. ظاهر ٿيڻ. هستي ۾ اچڻ. پيدا ٿيڻ.
وَتُوھاتَ ١. ٣. ڌ (ع) "وجه" جو جمع. دليل - اسباب.
وَجْهَ. وَجْهَ ١. ٣. ڌ (ع) سبب - ڪارڻ - باعث.
شڪل - صورت. طرز - ڍنگ.

وَجِيه: ص (ع) باعزت - معزز - سهڻو - حسين.
 وَج: ذ. سوئر جا ڏند. مرونء جا ٻاهر نڪتل ڏند.
 وَج وڄائڻ (وڻا وڄا وڄائڻ) ڪاميابي ڪرڻ - سوڀ
 ڪرڻ. ڊيڄارڻ - هيسائڻ.
 وَج: ث. ڪنڊ - برق.
 وَجاءُ ث (سن. وديا) عقل. سمجھ - ڏاڍپ. ڏانائي. مٺيا.
 وَجائڻ: م. سر پيدا ڪرڻ. نالو ڪڍڻ.
 وَجائي چڏڻ: مشهوري ڪرڻ - نالو ڪڍڻ.
 ماري مڃائڻ.
 وَجَت: ث. ساز جو آواز. وڄائڻ جو نمونو.
 وَجَتو: ذ. ساز وڄائيندڙ.
 وَجڻ: م. سر نڪرڻ (ساز مان). آواز ڪرڻ. آواز اچڻ
 (ڪن ۾).
 وَجِه: ذ. موقعو - ڌاء - وارو.
 وَجِه پيچ: ذ. حيل حوالا - ڌاء گُر.
 وَجِهَل، وَجِهَل: ث. (ع. وجل) جهوري - ڳارائڻو.
 جهڻ. ساروئي.
 وَجِهَل: م. منجهون هارڻ - ڳوڙها ڳاڙڻ. جهڻ -
 ڳڻي ڪرڻ. جهڻ ۽ ڳرڻ.
 وَجِه: م. داخل ڪرڻ - اندر گهيڙڻ. پائڻ (ڳهه).
 اوتڻ (پائي). اندر ڪرڻ (قيد ۾).
 وَجائڻ: م. ضايع ڪرڻ. گم ڪرڻ. تباه ڪرڻ.
 خراب ڪرڻ.
 وَجائي سِڪڻ: نقصان پرائي تجربو حاصل ڪرڻ.
 وَجڻ: م. گم ٿيڻ. ضايع ٿيڻ. برباد ٿيڻ. خراب ٿيڻ.
 روانو ٿيڻ. دفع ٿيڻ. ختم ٿيڻ (اثر). تباه ٿيڻ.
 گذرڻ (وقت).
 وَجڻو: ذ. ڪڪڻ ۽ تيلين مان ٺهيل پڪو (جنهن سان
 واءُ هڻجي).

وِجِيه: ث. ننڍو پڪو.
 وَج: ذ. اندريون حصو - منجهه. درمياني حصو - وسط.
 مرڪز. ٻن شين جي وچ وارو مفاصلو. راز - منجهه.
 وڻي - جدائي.
 وَج پڌرو ٿيڻ: راز ظاهر ٿيڻ. اندر جي خبر پوڻ.
 وَج پوڻ: وڻي پوڻ - جدائي ٿيڻ.
 وَج ڪٽيو: ص. دلال - ڌوتو. منافق. ٻڃاڙو.
 وَج ڪڍڻ: راز معلوم ڪرڻ. چيهو رسائڻ.
 وَج وَجُه: اختلاف وجهڻ. جدائي وجهڻ. جهيڙو وڄهائڻ.
 وَج ٽپي پوڻ: خواه مخواه دخل ڏيڻ. پراڻي
 معاملي ۾ ڪاهي پوڻ.
 وَج وارو: ص. وچون - درمياني - وسطي. ثالث -
 ٽياڪر. دلال.
 وَجَان: ظ. وچ مان. اندران. منجهان.
 وَجَان پوڻ: ٽياڪر بنجڻ. جهيڙي ۾ ٽپي پوڻ. صلح
 ڪرائڻ. بچاء ڪرڻ.
 وَجِتر: ص (سن) رنگارنگي. چٽڪرو. رنگين.
 سهڻو - خوبصورت. عجيب غريب. حيرت انگيز.
 وَجَترو: ص. وچولو - درميانو - پورو پٺو. موزون.
 وَجَت: ص. وچ وارو - وچون - درمياني.
 وَجِڙو: م. وچ ۾ پوڻ - وچ ۾ اٽڪاء ڪرڻ.
 ڦاسڻ - اٽڪڻ.
 وَجِڙي پوڻ: اٽڪي پوڻ. تڪرار ڪرڻ.
 وَجَن: ذ (سن) ٻول. ڳالهه. قول. وعدو. اقرار.
 وَچن ڪرڻ: واعدو ڪرڻ - قول ڪرڻ.
 وَجُور: ذ. تفصيل. اسم وار لیکو.
 وَچولو: ذ. وچون - درمياني. سنڌ جو وچ وارو
 طبعي ڀاڱو.
 وَچُون: ص. وچ وارو - درمياني - وسطي. (ث. وچين).

وَحْشِي: ص (ع) جهنگلي. تهنڌڙ. چرڪندڙ. غيرمذهب. بيرحم. ظالم.

وَحِي: ث (ع) الهي پيغام. حضرت جبرئيل جيڪو خدا جي طرفان نين تي پيغام آئيندو هو.

وَدَاعُ: ذ (ع) رخصت- روانگي. موڪلاڻي. نيڪيئي. وِدَوَانُ: ص (سن) عالم- فاضل. ماهر.

وِدِيَا: ث (سن) علم. ڄاڻ. گيان. حڪمت. هنر- مهارت. وِدِيَالِيه: ذ. علم حاصل ڪرڻ جي جاءِ. اسڪول- پائشالا. وِدِيَشُ: ذ (سن) ڌاريو ڏيهه- غيرملڪ. پرڏيهه.

وِدِيَعَت: ث (ع) امانت- ذراوت. وَدَّ: ث. ڊيگ مان ڀت جي ورهاست. ڪاڄ واري مانيءَ جي ورهاست.

وَدَّ: ث. گهڻائي. سَرَسِي. (ص) وڌيڪ.

وَدَّ: ث. پليتي، چٽي. مٿان جو بار.

وَدَّاه: ذ. ڊيگهه- طول. پڪيڙ. گهل- اينگهه. مبالغو.

وَدَائِي: م. وڏو ڪرڻ. گهڻو ڪرڻ. ڊگهو ڪرڻ.

طول ڏيڻ. پڪيڙڻ. اينگهه ڪرڻ. وڃڻ (ماني).

ترقي ڏيڻ.

وَدَائِي چڏڻ. وڏو ڪرڻ. گهڻو ڪرڻ. ڊگهو

ڪرڻ (ڪم).

وَدَّاهُ: ذ. وڌيڪ. گهڻو- زياده. فالتو.

وَدَّاهُ: م. زياده ٿيڻ- گهڻو ٿيڻ. وڌيڪ ٿيڻ. اڳتي

ٿيڻ. وڏو ٿيڻ. ڊگهو ٿيڻ. اڳيان ٿيڻ. ترقي ڪرڻ.

اوچو ٿيڻ. ٿلهو ٿيڻ. پڪڙجڻ. اُسرڻ. اُڀرڻ (وڻ، ٻوٽو).

وڃڻ (ماني).

وَدَّاهُ: ث. هڪ قسم جي ڏوٽي (جنهن سان ماني

وڌائجي). هڏڪوٽي (جيڪا ڪنهن جي ياد ڪرڻ

سان ٿئي).

وَدَّاهُ: ث (سن) بيوه- رن زال.

وِجِي: ث. اڳين ۽ سانجهيءَ جي وچ وارو وقت- عصر. وڃين واري نماز. مله جو هڪ ڪُپت وارو ڌاء- اندريون انگڙو- اندرين.

وِجِيه اَگر: ث. جهيڙو وجهائيندڙ. لائي چاڻي ڪندڙ.

وِجِيه هڻڻ: ڪُپت ڪرڻ. ويساهي ڌڪ ڪڍڻ.

وِجَ: ث. مينهن جو مادي ٿر.

وِجائو: ذ. هنڌ- بسترو. وڇايل ٽپڙ (رلي، گلم وغيره).

وِجائَت: ذ. گهور ڪندڙ واپاري. پلاوڻو- دلال.

وِجائِي: م. پڪيڙڻ (هنڌ). کولڻ (گاهه وغيره).

وِجائجي وڃڻ: پڪڙجڻ (هنڌ). مائل ٿيڻ. عاجز ٿيڻ.

وِجڙو: م. جدا ٿيڻ- الڳ ٿيڻ- ڌار ٿيڻ.

وِجڙو: ذ. مينهن جو ٿر ٿر.

وِجوتي: ث. وڻي. مفاصلو. مهلت. ساهي.

وِجور: م. آگاهڙ (ٿانءِ)- پاڻيءَ ۽ چاڇولي سان ڪرڻ.

وِجور: م. جدا ڪرڻ (عاشق معشوق کي)- ڌار

ڪرڻ. جدائي وجهڻ.

وِجور: ذ. جدائي- علحدگي. فراق.

وِچون: ذ. هڪ قسم جو زهري جيت- پٽون- عقرب.

وِچونٿو: ذ. هڪ قسم جو گه (پيرن جي آڱوٺي ۽

اگر ۾ پائجي).

وِچيرو: ذ. گهوڙي جو نر ٻچو. (ث. وچيري).

وَحْدُ: ذ (ع) اڪيلو. هڪ. جدا.

وَحْدَانِيَت: ث (ع) هيڪڙائي. توحيد.

وَحْدَت: ث (ع) هيڪڙائي. توحيد.

وَحْدَةُ الوجود: ذ. تصوف جي اصطلاح موجب هر

وجود کي خدا جو وجود سمجهڻ.

وَحْشَت: ث (ع) خوف- ڊپ. خفقان. گهٻراڻ. حوانيت.

وَحْشَت زده: ص. ڊنل. گهٻرايل. اداس. خفقاني.

وَحْشَت ناک: ص. خوفناڪ- پيانڪ.

کليل. گهڻو- زياده. اوچو- بلند. ٿلهو. مٿانهون- اعليٰ. (ث. وڌي).

وڏو ڪرڻ- وڌائڻ- ڊگهو ڪرڻ. پالڻ- پرورش ڪرڻ. گهرو ٻوليءَ ۾ ٻار کي سمهارڻ.

وڏو آسڻ- ڏ. رات جو ٿيو پهر.

وڏو استاد- ڏ. سڪول جو وڏو استاد- هيڊماسٽر.

(ص) هوشيار- چالاڪ.

وڏو ڏينهن- ڏ. عيد براد يا ڪو سڳورو ڏينهن.

وڏو صبح- ڏ. پهر ٿئي.

وڏو ڪم- ڏ. اهم ڪم. ساراه جوڳو ڪم.

وڏو ماڻهو- ڏ. دولتمند- امير. عزت وارو. حاڪم.

وڏي همت وارو.

وڏو آڻي- ڏ. نياڳي- منحوس (جنهن جي پٽ لڳي).

وڏو واڻيو- ص. گهڻو ڳالهائيندڙ- بڪڪيو. ٻڌاڪي.

ڏاڍي ڳالهائيندڙ.

وڏو وڙ. وڏهڙ- ڏ. سامايل چوڪري- شاديءَ لائق نياڻي.

وڏو وڙجڻ- م. ڪاوڙجڻ- ڌمڙجڻ.

وڏو وڙو- ص. ڪاوڙيل- ڌمڙيل. رٿل.

وڏيرپ- ڏ. ڳوٺ جي سماجي فيصلن جو اختيار- اڳواڻي.

وڏيرو- ص. ڳوٺ جو وڏو- ڳوٺ جو چڱو مئٽرس (جنهن تي وڏيرپ جي پڳ هجي). (ث. وڏيري).

وڏي ڪنگهه- ڏ. سلهه جي بيماري. ڪرڻيو.

وڏي دل- ڏ. فراخدي. همت- حوصلو.

وڏي ڪٽڻ- ڏ. جاميٽري موجب ۹۰ درجن کان وڌيڪ ماپ واري ڪٽڻ.

وڏي ڳالهه- ڏ. ڏکيو ڪم. اهم ڪم. حيرت جهڙو ڪارنامو.

وڏيڪ- ڏ. سبب. تفصيل. خبرچار.

وڌيڪ- ص (سن. آڌڪ) زياده- گهڻو- جهجهو. اجايو- فالتو.

وڌيڪ هجڻ- گهرج کان گهڻو هجڻ- اجايو گهڻو هجڻ.

وڌا- ڏ. 'وڌائي' جو مخفف. فقط صفاتي اڳياڙي طور ڪم ايندڙ لفظ (جئن وڌيڻ، وڌ- اڪيو وغيره).

وڌا- ڏ. عيب- ويڪ- جسماني عيب.

وڌانديرو- ڏ. سخت ڏکيو.

وڌاڻ- ڏ. لوهارڪي ڪم جو هڪ اوزار- وڻو مٽرڪو.

وڌا ڦوٽا- ڏ. هڪ قسم جو خوشبودار وکر- نر ڦوٽا.

وڌائي- ڏ. ڊيگهه. اوچائي. بزرگي. عزت. فضيلت. ٻڌاڪ. آڪڙ- غرور- سٺ.

وڌائي خورا- ص. آڪڙياز. اجائي وڌائي ڏيکاريندڙ.

وڌا ڀاڳيو- ص. وڏي ڀاڳ وارو- خوش نصيب.

وڌيڻ- ڏ. وڌائي. وڏي عمر. وڏي عزت. پيرسني- پيري- ٻڌاپو.

وڌيٽو- ص. وڏي پيٽ وارو. گهڻو کائيندڙ. پيٽو- پيٽر.

وڌ چڱرو- ص. وڏي همت وارو. دلير- بهادر.

وڌ ڦڙو- ڏ. وڏين ڦڙين وارو مينهن.

وڌ گهرائو- ص. وڏي ڪٽنب وارو خانداني. اصل نسل وارو.

وڌ ماڻهپي- ڏ. وڏو مان مرتببو. وڏي عزت. خانداني. آڪڙ- سٺ. وڌائي.

وڌ ننڍائي- ڏ. ننڍي وڏي جي سڃاڻپ. نياز نشرت واري هلت.

وڌڻ. وڌڻ- ڏ. هڪ پسارڪو وکر- سؤنف.

وڌ ڪٽو- ص. وڏن ڪٽن وارو. سڙلو.

وڌ ڳڙدو- ص. بردبار- تحمل وارو. راز دل ۾ رکندڙ.

همت وارو- دلير.

وڌو- ص. ڊگهو- لنبو. ويڪرو. وسيع. ڪشادو-

وَدَ: ٥. ٥. وڊ جو عمل. وڻن جي وڊ. ڇانگ.

وَدَ ڪرڻ: ٥. ٥. ٻيلي، هڙي وغيره مان وڏ وڊڻ. وڻن مان تارين جي ڇانگ ڪرڻ.

وَدَ: ٥. ٥. زخم - گهاءَ. ڇهڪ - چير. وڊ جو نشان. ٿر جي پٽن مان رستو.

وَدَ وجهڻ: گهاءَ وجهڻ - زخم ڪرڻ. طعن مهڻن سان دل کي گهائڻ.

وَدائڻ: م. ڪپائڻ. ڇانگائڻ.

وَدَ: م. ڪاڻ - ٽڪر ڪرڻ. ڪپڻ. ڇهڪ ڏيڻ.

وَدَ: ٥. ٥. ڇهڪ جو نشان. داغ - چٽو. پٽو. نيل.

وَدِي: ٥. ٥. ڄم جي پٽي. رشوت - ڪٻ.

وَدِي خورا: م. رشوت خور.

وَر: ٥. ٥. (سن) گهوٽ - مڙس - وٽو. تحفي طور ڏنل دلپسند چيز - خيرات. گهيرو - دائرو. موڙ - وڪڙ.

ڏنگ - خم - پيچ - ڦيرو. گهنج.

وَر پوڻ: وٽ پوڻ. ڏنگ ٿيڻ. فرق پوڻ.

وَر: ٥. ٥. وڪڙ ۾ اچڻ - ڦاسڻ - قابو ٿيڻ.

وَر چڙهڻ: قابو ۾ اچڻ. وڪڙ ۾ اچڻ. هٿ چڙهڻ.

وَر ڪڍڻ: وَر ڪڍجڻ، مٿي اُٻائي وٽان وَر ڏيئي سٿڻ کي هيٺان مٿي ڪرڻ. ڪنهن ڪم جي سبب ڪرڻ. جهيڙي لاءِ تيار ٿيڻ.

وَر لاهڻ: ڏنگ ڪڍڻ. سيڪت ڏيڻ. سڌو ڪرڻ.

وَر: ٥. ٥. ڦٽ ۾ سوراخ (جيڪو ماس کي اندر ئي اندر کائيندو وڃي).

وَرائت: ٥. ٥. (ع) ورثو - ترڪو. ميراث.

وَر آڻو: ٥. ٥. چورن جي پٺيان ويل ڀاڱي جو ٽولو - ورهاڙو.

وَر ڪو: ٥. ٥. وَر - پيچ - وڪڙ. لاڳاپو. سڱ جو ناتو.

وَرانڊو: ٥. ٥. صُفي جي اڳ وارو ڇت سان ڍڪيل حصو.

وَرانڊو: ٥. ٥. شام جو وقت - پوڄاڙي.

وَرانگ: ٥. ٥. ٻرانگ. چال - ٻڌ.

وَران: ٥. ٥. وارو (سُڪار جو). وسندي. نڪ - پيڙهي. ورندي - جواب.

وَرائو: ٥. ٥. وٽ کي پنڌ ڪرائي وري وٺي اچڻ (ٽڪ لاهڻ لاءِ). هنن ڪاهڻ وقت اهو دنگ جتان ڍڳن کي پوئتي ورائجي - ڦيرو.

وَرائي: ٥. ٥. ماني اُٿلائڻ جي ٿڌي. اُٿلائي - دور - ڦيرو. گهيرو - ڦيرو. جواب - ورندي. آڻو (گهوڙي کي).

وَرائي ڏيڻ: جواب ڏيڻ - ورندي ڏيڻ.

وَراهڻ: م. وراهڻ - ونڊڻ - وڃڻ. ورهاست ڪرڻ.

وَرائڻ: م. موتائڻ - ڦيرائڻ. موڙ. وري وٺي اچڻ.

الارڻ. مٿان وجهڻ. گهوڙ. بند ڪرڻ - پيڪڙ (در).

دري. اُٿلائڻ (ورق). ڍڪڻ. وڪوڙڻ - گهيڙڻ.

وَرائي وٺڻ: واپس وٺڻ - موتائي وٺڻ.

وَر: ٥. ٥. رسو - نوڙ - واجهه. ڪوهه مان پاڻي ڪڍڻ جي واڍ.

وَر: ٥. ٥. (سن) هندن جو ڌرمي لنگهڻ.

وَر ٿل، ورتو: م. ڪڪ - بيزار. ڪٽيل.

وَر ٿيو: م. پوئتي پٽيندڙ - جوتشي.

وَر: ٥. ٥. (ع) وارث جو جمع. ميراث جا حقدار - وارث.

وَر: ٥. ٥. (ع) ورثو. مٿي جو مال. ترڪو - ميراث.

وَرائڻ: م. ڏيئي ڇڏڻ. مالا مال ڪرڻ. نوازڻ.

وَر جاء: ٥. ٥. موت - واپسي.

وَر جائڻ: م. موتائڻ - موت ڏيڻ. جواب ڏيڻ - ورائي

ڏيڻ. دهرائڻ. ٻيو ڦيرو چوڻ. وري وري چوڻ.

وَر ڇيس: ٥. ٥. مشق - وري وري ڪرڻ. ڪسرت. اصطلاحي معنيٰ.

وَر ڇ: ٥. ٥. خفو - بيزاري. ڪڪ ٿيڻ جي حالت.

وَر ڇائڻ: م. ڪڪ ڪرڻ. بيزار ڪرڻ. ٽڪائڻ.

وڙجڻ: م. ڪڪ ٿيڻ. بيزار ٿيڻ - خفي ٿيڻ. منهن ٻوڏ.
وڙج: ٺ. ورهاست - تقسيم - ونڊ. ورهاست - آيل
حصو. ڀاڱو - حصو - پتي. ٿوڙي - چنڊو. درويشي جي
عطا - ڏاڻ.

وڙج: وجهڻ: پتي ڏيڻ - ٿوڙي ڏيڻ.

وڙجڻ: م. ورهائڻ - ونڊڻ. ڦاٽڻ.

وڙڻ: ڏ (ع) روزانو عمل. روزمره جو ڪم - معمول.

ورد وظيفو: ڏ. مقرر وقت تي دعا درود.

وڙڻ ڪرڻ: زباني دور ڪندو رهڻ. روزانو عمل
جاري رکڻ.

وڙدي: ٺ. سپاهين، ڪارڪنن، پٽيوائن وغيره ملازمين
جي خاص مقرر ٿيل پوشاڪ.

وڙيش: ٺ (ف) مهارت حاصل ڪرڻ جي مشق -

استعمالي. ڪسرت. ڌور (وري وري ڪرڻ جي مشق).

وڙسارو: ڏ (ت) برسات. برسات جي مند. وسڪارو.

وڙسڻ: م. ڀلجڻ - گمراه ٿيڻ. پٺيلجڻ. محروم
ٿيڻ. ڀٽڪڻ.

وڙسي: ٺ. ٻارهو. وفات جو ساليانو ڏينهن.

وڙڻ: ڏ (ع) ڪاغذ - پتو. سون يا چانديءَ جو سنهون
پتو. وڻ، ٻوٽي، گل وغيره جو پٽ.

ورق ورڻ: حالات بدلجڻ. وارو ورڻ. ڀاڱ لڳڻ.

ورڪ: ڏ (سن) وڻ.

ورڪا: ٺ (سن. ورشا) وسڪارو. گهور - گهورڻ.

ورڪا ڪرڻ: وسائڻ (گل وغيره) - مٿان گهورڻ.

وڙلاپ: ڏ (سن) روج پٽڪو. آه زاري. پار ڪڍي
روئڻ. ٻاڪار.

ورلو. وڙلي: ڏ. ڪڏهن ڪو. بعضي اتفاق سان.
ڪڏهن ڪڏهن.

وڙما: ڏ (ع) سوچ - آماس.

وڙمڻ: م. ترسڻ - رهڻ. دير ڪرڻ. لالچ ڪرڻ. ڀرمڻ.

وڙڻ: ڏ (سن) رنگ - قسم - نوع. رنگ روپ. حسن.

وڙڻ وڙه ٿيڻ: منهن جو رنگ بدلجڻ.

وڙڻ: ڏ (ف) نه ته - وري.

وڙنائڻ: م. ڏانهن ڪوڪ ٻڌڻ - سڏ سڻڻ. اونائڻ.
داد ڪرڻ.

وڙندو: ڏ. ايندڙ - ڏسندو (ڏينهن، مهينو، سال).

وڙندي: ٺ. سڏ جي ورائي. جواب.

وڙندي ڏيڻ: جواب ڏيڻ. سوال جو جواب ڏيڻ.

وڙڻه: ص. سونهن سوييا وارو. صورت وند. جوتو
جوان (ٺ. زڙه).

وڙڻ: م. موٽڻ - وري اچڻ - واپس ٿيڻ. دوباره اچڻ.

مڙڻ - ڦرڻ. ڏنگ ٿيڻ.

وري اچڻ: دوباره اچڻ. موٽي اچڻ.

وري پوڻ: موٽي اچڻ. اٽلي پوڻ. موٽ کائڻ. لاڙو ڪرڻ.

وڙو: ڏ. ڪاٺ جو ڊگهو لڪڙو - پير (جيڪو ڇت
۾ پوي).

وڙوڻ: ڏ (ع) وارد ٿيڻ. پهچڻ. ظاهر ٿيڻ.

وڙوڻ: ڏ (سن) اختلاف - مخالفت. ڪلفت. دشمني -
خصومت. وير. اثبت.

وڙوڙي: ص. فساد. دشمن.

وڙوڻ: ڏ. ڦٽڻ زخمن ۾ آزاريندڙ سوراخ.

وڙوڻه: ٺ. وندر. رهاڻ. مشغولي. قرب وٺڻ.

وڙوڻه: م. وندرڻ. قرب وٺڻ. ڪچهري ڪرڻ.

حال وٺڻ.

وڙه: ڏ. ورهيه - سال.

وڙه: ڏ. پره - عشق. جدائيءَ جو ڏک. وڇوڙو.

فراق. درد.

ورهاست: ٺ. ونڊ - وڙج - تقسيم. ڦاٽڻي.

ورهاڱو، ذ. ورهاست- ونڊ ورڇ.

ورھائڻ، م. ورڇڻ- ونڊڻ- تقسيم ڪرڻ. ونڊ ڪرڻ.
ورھي، ورھ، ذ (سن. ورش) سال- سن. زمين جو
سج جي چوڌاري ٿيرو پورو ڪرڻ وارو عرصو (جيڪو
عيسوي سنه موجب ۳۶۵ ڏينهن، ۵ ڪلاڪ، ۴۸
منٽ ۳۶ سيڪنڊ ٿئي ۳۶ قمری سال ۲۵۵ ڏينهن ٿين).
ورھين جا ورھيه، ظ. سالن جا سال. هر سال.
هميشه- سدائين.

ورھين جو، ص. تمام پراڻو- آڳاٽو- قديم.
ورھ، ٿ. کاڌي لاءِ مقرر ڪيل آن يا روزينو. هڪ ويلي
جو آن يا کاڌو. کاڌ خوراڪ. گذران.
وري، ظ. ٻيو پيرو- دوباره. موٽي- واپس ٿي. پوءِ-
بعد. وڌيڪ. ٽئين سر. مٿان کان- شروع کان. اڃان به.
وري وري، ظ. بار بار- هردفعي.
وريها، ذ. سورھيه- پهلوان- جودو.
وريتي، ٿ. ور واري- سهاڳڻ.
وڙ، ذ. احسان- ٿورو- پلائي- عنايت- نوازش. ڳڻ-
ڳڻ. قسم- جنس (وکر جي).
وڙ ڪرڻ، پلائي ڪرڻ- ٿورو ڪرڻ. بنان لالچ جي
احسان ڪرڻ.

وڙ، ص. بدبخت- منحوس. منافق. حاسد.
وڙڪائڻ، م. چوپائي کي جهنگ مان گهمٽائي ڏياري
اچڻ. تنگن سھائي اچڻ.
وڙڪڻ، م. سير ڪرڻ- پसार ڪرڻ. ڇھل قدمي
ڪرڻ. تھلڻ. گھمڻ.
وڙو، ذ. هڪ قسم جي مٺائي.
وڙواند، ص. حاسد- مَ سھو. رقيب. وڃ ويڙھائو.
ڪميٽو، ڦٽو وجهندڙ.
وڙول، ٿ. ڳولا- ڳولا ٿولا. جانچ چونچ. ويل وھت يا

چوري ٿيل مال جي ڳولا. تلاش.

وڙول ڏيڻ، پڇا ڳاڇا ڪرڻ. تلاش ڪرڻ.
وڙھڻ، م. لڙڻ- جھڳڙڻ. تڪرار ڪرڻ. جھيڙو
ڪرڻ. لڙائي ڪرڻ.
وڙھي ڍانگو ٿيڻ، وڙھي ٽڪجي پوڻ. وڙھي خوار
خراپ ٿيڻ.
وڙھڻ، م. وھڻ (واھ يا درياءَ جو پاڻي).
وڙارت، ٿ (ع) وزير جو عهدو- وزيری- منسٽري.
وڙوا، ذ (ع) ”وزير“ جو جمع.
وڙم، ذ. حُقي، چلم وغيره جي ٺوڪ. سلفيءَ جو
سُوتو. يڪ ساهي وڏو سُوتو.
وڙم واڙي ڪرڻ، حقو پاڻي پيڻ. ٻيڙي وغيره پي
ساهي کڻڻ.
وڙن، ذ (ع) وڙن- ٿڙو. بار- بوجو. تور جو
وٽ- شعر جو وزن.
وزن ڪرڻ، تور ڪرڻ- تورڻ.
وڙنائتو، ص. وزندار. قدر قيمت وارو. مُلھائتو.
وڙندار، ص. ڳرو- باري. ثقيل.
وڙني، ص. ڳرو- باري.
وڙي، ذ (ع) حڪومت جي نظام ۾ وڏو مُشير- منسٽر.
وڙيراعظم، ذ. وڏو وزير.
وڙيري، ٿ. وزير جو عهدو- منسٽري.
وَسَ، ٿ. مينھن- بارش- برسات- وسڪارو.
وَسَ ٿيڻ، مينھن پوڻ- بارش ٿيڻ. آبادي ٿيڻ. وسڻ ٿيڻ.
وَسَ چرڻ، چوپائي مال کي وسڪاري واري جوءِ ڇارڻ.
وَسَ، ظ. وس ۾- قبضي ۾- هٿ ۾. قابو ۾-
اختيار ۾.
وَسَ، ذ. طاقت- سگھه- قوت. اختيار- قابو.
مريض- چارو- حيلو. آدم- سعيو- ڪوشش.

وس ۾ ڪرڻ: قابو ۾ آڻڻ - اختيار ۾ ڪرڻ. قبضي ۾ ڪرڻ.

وس ڪرڻ: سمورو زور لائڻ. حيلًا هلائڻ. ڪوششون ڪرڻ.

وس وارو: ص. اختيار وارو - مرضي جو مالڪ.

وسارڻ: م. وساري ڇڏڻ - ياد نه ڪرڻ. دل مان ڪڍي ڇڏڻ. يلجي وڃڻ. ڇت تان لاهڻ - نهن مان ڪڍڻ.

وساڪڻ: ٺ (ع) درمياني وسيلو. وسيلو - ذريعو - واسطو. وسام: ٺ. هيٺائي - ڪمزوري (جسم ۾).

ماندڪاڻي. غنودگي - گهر.

وسامڻ: م. گل ٿيڻ (بتي). اجهائڻ (باهه). نرڻ (جهيڙو) سست ٿيڻ (بدن). ماندو ٿيڻ (جسم). ٽڪجڻ.

وسائڻ: ص. اجهائڻ. ٽڪل - ٽهيل.

وسائڻ: ٺ (ع) "وسيلي" جو جمع. وسيلو. آباء. حيلو. وسائڻ: م. بارش ڪرڻ - مينهن ڪرڻ. برسات ڪرڻ. آباد ڪرڻ (وسن، ڳوٺ). اڇلائڻ (پٿر، موچڙا وغيره). مٿان وجهڻ (مٽي، ڌوڙ). ڪڍڻ (مٽي تي) - برداشت ڪرڻ (ذميداري).

وسائڻ: ص. آباد ڪيل. مينهن وسائڻ. وسائڻ: م. گل ڪرڻ (بتي) - اجهائڻ (باهه، چلهه).

وسٽار: ٺ (سن) پڪيڙ - تفصيل. ويڪر. ٽهلاء. ڪشادگي. وسٽو: ٺ (سن) شيء - ٽوڪڻ. تول. وڪر. دولت. جوهر - مادو.

وسٽي: ٺ. بستي - وسنء - آبادي. وسٽي: ٺ. برهسپت - خميس (جو ڏينهن).

وسرام: ٺ (سن) آرام - ساهي. سڪ - چين. آجهاپو. آسائش.

وسرام ڪرڻ: ٺڪ ڀڄڻ لاءِ ساهي کڻڻ. آرام ڪرڻ. وسرڻ: م. يلجي وڃڻ - وسري وڃڻ. دل تان لهڻ.

يلجن. ڌيان تان لهڻ.

وسط: ٺ (ع) وچ. وچون حصو.

وسطي: ص. وچون - درمياني.

وسعت: ٺ (ع) سگهه - طاقت - پهچ - پهندي.

وسعتمند: ص. پهچ وارو - سگهه وارو.

وسعت: ٺ (ع) ٽهلاء - پڪيڙ. ڊيگهه. ويڪر. واڌ. ڊيگهه ۽ ويڪر ۾ ايراضي.

وسعت ڏيڻ: ٽهلائڻ - پڪيڙڻ. ڊيگهه ڏيڻ. وڌائڻ.

وسڪارو: ٺ. مينهن جي وس. مينهن - برسات.

وسلو: ٺ. سامان - ٽپڙ - مال اسباب - مڙي. گهرو سامان.

وسلو وانو: ٺ. سامان سڙو - ٽپڙ ٽاڙي.

وسمو: ٺ (ع) 'نير' جا سنهڪا ڪٽيل پن (جن سان خضاب ڪيو ويندو آهي). ڪيس (ميندي لڳائي ان بعد ڪيس لائڻ).

وسمو: ٺ (سن) حيرت - عجب.

وسمي: ٺ. پوءِ عجب ۾ پوڻ - حيران ٿيڻ.

وسنائڻ: ٺ. گيهه ٽائڻ لاءِ مڪن ۾ وڌل ان جو ڌارو.

وسندي: ٺ. وس واري جو (جتي مال جي چرڻ لاءِ وسن ٿئي). واهن - ڳوٺ. آبادي.

وسن: م (سن) ورس) پوڻ (مينهن). ٿيڻ (برسات). لڳڻ (موچڙا). مٿان پوڻ (ڌوڙ وغيره). آباد ٿيڻ - رهڻ. سرسبز ٿيڻ.

وسوڙڻ: م. بتالجن - پنيلجن - گمراه ٿيڻ. وسهڻ - اعتبار ڪرڻ.

وسوڙڻ: ص. بالو پولو - پورڙو. مت موڙهل. اعتبار ۾ آندل.

وسوسو: ٺ (ع) وسواس) وهم - پير. خراب خيال (جيڪي شيطان دل ۾ وجهي). ڊپ. گمان - شڪ. انديشو.

وَصَلَّ: ذ (ع) ملڻ- ميلاپ. گذجائي. صحبت
جماع- مباشرت.

وَصُولَ: ذ (ع) حصول- حاصلات. آمدني. مليل
رقم وغيره.

وَصُول ڪرڻ: حاصل ڪرڻ- وٺڻ. اڳاڙڻ.

وَصُولِي: ث. اوڳاڙي. قرض يا محصول طور
اوڳاڙيل رقم.

وَصِي: ذ (ع) اهو ماڻهو جنهن کي يا جنهن جي حق ۾
وصيت ڪيل هجي. محافظ- سرپرست. وارث.

وَصِي وارث: ذ. حقدار وارث (جنهن کي وصيت
ڪيل هجي يا جيڪو حقدار هجي).

وَصِيَّتَ: ث (ع) موت يا سفر وقت ڪيل هدايت (ته
مون کان پوءِ هن طرح ڪجو).

وصيت ڪرڻ: آخري (موت يا سفر تي وڃڻ کان
اڳ) هدايت ڏيڻ.

وَصِيَّت نامو: ذ. اها تحرير جيڪا مرڻ وقت يا سفر
تي وڃڻ وقت لکي وڃي.

وَصَاخَتَ: ث (ع) تفصيل. وچور. پيرائڻي ڳالهه.
سمورو احوال.

وَفَع: ذ (ع) ترتيب. ساخت. بناوت. ترتيب.
ٺاهڻ. طرز- ڍنگ. صورت- شڪل. حالت. ڪمي-

لاٺ. ڪاٺ. چٽڻ (ٻار).

وَفَع عمل: ذ. ڀيٽ واري ٻار جو ڪرڻ.

وَفَعداره: ص. هلي چلي جي رسم مطابق مناسب
ڪپڙي لٽي ٺهيل.

وَفَعداري: ث. خوش اسلوبِي. سهڻائي. سگهڙيائي
ڍنگ- طريقو.

وَفَع قطع: ث. جسماني بيهڪ- پوشاڪ وغيره جو
نمونو. شڪل شاهت. ٺاهه نوڻ.

وِسْوَسو ڪرڻ: وهڻ ڪرڻ. دل من مٺڻ. شڪ ڪرڻ.
وِسَهَ: م. اعتبار ڪرڻ- پروسو ڪرڻ. ويساه رکڻ.

ميڃڻ. يقين ڪرڻ.

وَسْثَن: ث. وَسَ جي سانگي سان ماڻهن ۽ مال جي
آبادي واري جوڙ. ننڍڙو ڳوٺ. آبادي.

وَسِيح: ص (ع) وڏو- پڪڙيل- فراخ- ڪشادو- ويڪرو.
وَسِيح نظر: ث. پري ٿاڻين ڏسڻ. بلند خيالي.

وَسِيحَتَ: ث. سگهه- طاقت. پڇندي. پهچ. توفيق.
وَسِيلو: ذ (ع) ذريعو- واسطو- سبب. سهارو- آڌار.

ڪنهن شخص جي عنايت جو ذريعو.

وسيلو پيدا ڪرڻ: ڪنهن ڪم جي لاءِ ٻئي جي
مدد وٺڻ.

وَسَن: ث. وسندي- آباد جوڙ. بستي- آبادي. وسندي.
وَسِيح: ث. آبادي- ڳوٺ- بستي.

وَسِيهَر: ص (س هر = زهر وارو). نانگ جو هڪ
قسم- ڪارو نانگ- واسينگ نانگ (جيڪو سخت
زهر ٿئي).

وَسْثَو: ذ (سن) هندن جي ٽن وڏن ديوتائن مان ٻيو
نمبر (جيڪو هندن جي ويساه موجب سڄي مخلوق جي

پالنا ڪري ٿو).

وَسْوَاس: ذ (سن) اعتبار- پروسو. يقين.

وَسْوَاس گهاتي: ث. دغا بازی- بي اعتباري. ڪپٽ.
وَصَال: ذ (ع) ملڻ- ملاقات. ميلاپ. انتقال- وفات.

وحدت ۾ فنا ٿيڻ.

وصال ڪرڻ: وفات ڪرڻ. ڌڻي تعاليٰ سان ملڻ.
وَصَف: ث (ع) ساراهه- تعريف. خوبي- صفت. ڳڻ-

خاصيت. خصلت. سڃاڻپ. اهڃاڻ.

وصف ڪرڻ: تعريف ڪرڻ- ساراهه ڪرڻ. اصل
خاصيت بيان ڪرڻ.

وَضْعُ ڪَـرڻ: ڪاٺڻ (رقم). ڪٽ ڪرڻ - گهٽ ڪرڻ.
وَضُو: ذ (ع) نماز کان اڳ مَنهن. هٿن. پيرن. ٻانهن ۽
مٿي جي پاڪائي (پاڻيءَ سان).
وَضُو سارو: وضو ڪرڻ.
وَطَن: ذ (ع) ڄمڻ جو هنڌ (شهر، ضلعو، ملڪ).
پنهنجو ملڪ.
وَطَن مألوف: ذ. پيارو وطن.
وَطْنِي: ص. ملڪي - پنهنجي ديس جو. ڏيهي.
وَطِيرُو: ذ (ع) طريقو - دستور - رواج. چال - عادت.
وَطَائِف: ذ (ع) "وظيفه" جو جمع.
وَطِيفُو: ذ (ع) روزانو وقت تي دعا درود پڙهڻ جو
عمل. روزينو. روز جو مقرر اجورو. شاگرد کي پڙهائي
جي باري ۾ ملندڙ امدادي رقم.
وَعْدُو: ذ (ع) اقرار - قول - انجام - وچڻ.
وَعْدَا وَعِيد: ذ. حيل حوالا. انجام اڪرام.
وَعْدَه شِڪَن: ص. وعدي خلائي ڪندڙ.
وَعْدَه فراموش: ص. وعدو ڪري وساري ڇڏيندڙ.
وَعْدِي شِڪَنِي: ث. واعدي جي برخلائي.
وَعْدُو ڪَـرڻ: انجام ڪرڻ - اقرار ڪرڻ.
وَعْدِي وفائي ڪرڻ: انجام پورو ڪرڻ. واعدو نڀائڻ.
وَعْفَه: ذ (ع) نصيحت (جيڪا زباني ڪجي). مذهبي
نصيحت. تبليغ.
وَعظُ ڪَـرڻ: تلقين ڪرڻ. نصيحت ڪرڻ. درس
ڏيڻ. ديني موضوع تي تقرير ڪرڻ.
وَعِيرَه: ظ (ع) وڌيڪ - ٻيا.
وَقَا: ث (ع) تڪميل (دوستي، واعدي وغيره جي).
نباہ. سات. خيرخواهي. وفاداري.
وَقَا ڪَـرڻ: واعدو پورو ڪرڻ. نباہ ڪرڻ. سات
ڏيڻ. نمڪ حلائي ڪرڻ.

وَقَادارُ: ص (ف) نمڪ حلال. توڙ تائين نباہيندڙ. وفا
ڪندڙ. خيرخواہ. مخلص.
وَقَاداري: ث. نمڪ حلائي. خيرخواهي. اخلاص.
نباہ. سچائي.
وَقَا شمارُ: ص. وفادار.
وَقائي: ث. وفا. نباہ. خيرخواهي.
وَقَات: ث (ع) موت - اجل - قضا. فنا. رحلت - انتقال.
وَقَات ڪَـرڻ: فوت ٿيڻ. انتقال ڪرڻ. گذاري وڃڻ.
وَقَاقُ: ذ (ع) گڏيل موافقت - صلح - اتفاق. صوبن جو
اتحادي سرشتو.
وَقْدُ: ذ (ع) ڪنهن خاص مقصد سان موڪليل جماعت.
وَقْل: ث. بک بک - بڪواس. اجايون ڳالهيون. ننڊ
۾ ڳالهائڻ - اوتارو.
وَقْلُ: م. ڀڻڪڻ - چيڻ ۾ ڳالهائڻ. پنهنجي منهن
ڳالهائڻ. بڪڻ - بڪوات ڪرڻ. اجايون ڳالهيون ڪرڻ.
ننڊ ۾ ڳالهائڻ - اُٿرڪڻ.
وَقَارُ: ذ (ع) سنجيدگي. برڊباري. استقلال. شان شوڪت.
وَقائع: ذ (ع) خبرون - واقعات. حالات. لڙايون.
وَقائع نگارُ: وقائع نويس: ذ. اخبار نويس. نام نگار.
وَقْتُ: ذ (ع) عرصو. ايام - عهد - زمانو. موسم.
وجه. ٿاڻو - ويلو. ساعت. وارو - نوبت. دفعو - پيرو.
وَقْتا قَوَقْتا: ظ. وقت بوقت. هر وقت. ڪڏهن ڪڏهن.
وَقَتائِو: ص. مهلائتو. پوري وقت تي.
وَقْت يي وقت: ظ. ڪڏهن ڪڏهن. ڪمهلو.
وَقْت ٽِپائڻ: ڏکيو سڪيو وقت گذارڻ. جهڙي تهڙي
مهل ڪرڻ. اٽڪل سان ڪم جي پورائي ڪرڻ.
وَقْتِي: ص. عارضي - ٿوري وقت لاءِ.
وَقَعَت: ث (ع) عزت - عظمت. ساک - اعتبار.
وَقْتُ: ذ (ع) خدا جي نالي ڏنل شيء. عام ڀلي جي

<p>وڳڙڻ؛ م. وڪرو ڪرڻ. مُلھ تي ڏيڻ. وڪوڙڻ؛ م. گهيڙڻ- گهيرو ڪرڻ. محاصرو ڪرڻ. قاسائڻ. ويڙهڻ- لپيٽڻ. قابو جهلڻ. پڪڙڻ. وڪيل؛ ذ (ع) اهو ماڻهو جنهن جي حوالي پنهنجو ڪم ڪجي. ٻئي جي پاران ڳالهائيندڙ. عيوضي. عام مختار. وڪالت جو امتحان پاس ڪيل (جيڪو مقدمن هر وڪالت ڪري). وڪيل ڪرڻ؛ پنهنجي پاران قانوني طور مقدمي جي پيروي لاءِ وڪيل مقرر ڪرڻ. وڪا؛ ث. هلڻ وقت ٻنهي پيرن جي وچ وارو مفاصلو- قدم. وڪا ڪڍڻ؛ تڪڙو هلڻ. قدم ڪڍڻ. پير پڙڻ. وڪا وڌائڻ؛ پير ڪڍڻ- تڪڙو هلڻ. تعلقات وڌائڻ. وڪا؛ ذ (سن. وش) زهر- وهڻ. (ص) ڪارو- نام ڪارو. وڪار؛ ث. گدام- ڪوئي. مال رکڻ جو پابندو. وڪرا؛ ذ. سوداگري جو سامان. هٿ جو سامان. سودو. ٻڪي. وڪر وهائڻ؛ وڻج واپار ڪرڻ. سودو ڪرڻ. وڪرڻ؛ م. چڙوچڙ ٿيڻ. پڪڙجڻ- منتشر ٿيڻ. تڙڻ پڪڙڻ. وڪو؛ ذ. گوشت تي مٿان چڙهيل پڙدو- چيچڙو. وڪا پڌرا ٿيڻ؛ گجهه ظاهر ٿيڻ. اعمال ظاهر ٿيڻ. پول پڌرا ٿيڻ. راز فاش ٿيڻ. وڪيرڻ؛ م. پڪيڙڻ. چڙوچڙ ڪرڻ. کنڊيڙڻ. وگيان؛ ذ (سن) علم. ڄاڻ. ڪنهن خاص مضمون جي پوري ڄاڻ. علميت. وگپ؛ ذ. اُنن جو گلو- اُنن جي قطار. وگپ وارڻ؛ اُنن جو گلو ڪاهڻ. قطار ڪاهڻ. وگڙ؛ ذ. ڏن (مال جو). وگپ (اُنن جو). ولر (پکي)</p>	<p>لاءِ ڏنل چيز. سامي- تورو دم. وقت ڪرڻ؛ عام ڀلي لاءِ ڇڏڻ. قرآن شريف پڙهڻ هر خاص جاين تي بيھڻ. وَقَفُوا؛ ذ (ع) ترسڻ- قيام- بيھڪ. مهلت. توري دير لاءِ سامي. وَقُوع؛ ذ (ع) ظاهر ٿيڻ. اظهار. واقعي جو اظهار. وَقُوف؛ ذ (ع) واقفيت. خبر- ڄاڻ. عقل- شعور. وڪا؛ ز. چيڙهه. لڳلڳدار مادو. اتي جو چيڙهه. وڪالت؛ ث (ع) پنهنجو ڪم ٻئي جي حوالي ڪرڻ. ٻئي جي پاران ڳالهائڻ. وڪيل جو پيشو. ڪنهن مقدمي هر وڪيل هئڻ جي سَنَدَ. وڪالت ڪرڻ؛ ٻئي جي طرفان معاملي جي پيروي ڪرڻ. وڪالت نامو؛ ذ. وڪيل هئڻ جي سَنَدَ. اختياري. مختارنامو. وڪامڻ؛ م. فروخت ٿيڻ. مُلھ ٿيڻ. وڪرو ٿيڻ. وڪائڻ؛ وڪيل؛ ص. وڪرو ٿيل- فروخت ٿيل. سُودو ٿيل- ڏنل. وڪير؛ ذ (ع. فڪر) گهڻي. انتظار- اوسيٽڙو. وڪر وڃائڻ؛ اعمال وڃائڻ. وعدي خلافي ڪرڻ. وڪرو؛ ذ. فروخت. وڪائل مال جي قيمت. سُودو- واپار. نيڪال (مال جو). وڪڙ؛ ذ. وَر- پيچ. ڏنگ (رسي جو). موڙ. ڦيرو- چڪر. وڪڙ وجهڻ؛ ڦيري واري ڳنڍ ڏيڻ. قاسائڻ لاءِ ڳنڍ ڏيڻ. پيچ پائڻ. ڦندي هر قاسائڻ. وڪنو؛ ص. عاجز. هيٺو- بيوس. بيزار- ڪڪ. ڪهيل- ٽڪل. (ث. وڪني). وڪڻائڻ؛ م. وڪرو ڪرائڻ. سُودو ڪرائڻ.</p>
--	---

ولايت، ولايت، ولايت، ث (ع) مالڪي. حڪومت.
بادشاهت - سلطنت. خدا تعاليٰ سان قربت.
ولايتي، ولايتي، ص. ولايت جو. غير ملڪي. مغربي.
وڪڙ، (ع) پٽ - پسر.
وڪڙالزنا، ص. حرامي ٻار.
وڪڙيت، ث (ع) پيءُ جو نالو. خاندان.
وڪڙ قاتورو، ذ. هڪ قسم جو پساڪو وڪر.
وڪڙ، ذ. ٽولو. ميڙ. وڳر. جانورن جو ميڙ. پڪين جو
جهنڊ.
وڪڙ، م. وڪڙ.
وڪڙ، ث. وڪڙ - بڪ بڪ.
وڪڙ ڪڙ، وڪڙ. بيماريءَ ۾ ڳالهائڻ.
وڪڙ، م. وڪڙ. وڪڙ. بڪ ڪڙ. اجايو ڳالهائڻ.
وڪڙ، م. ڪوٽڻ. زمين اُتلائڻ. گڏ ڪڍڻ. زمين مان
جهنگ ڪڍي پوک لائق بنائڻ.
وڪڙ، ذ. گهمرو - ٿيرو. وڪڙ - موڙ.
وڪڙ پوڙ، پٽ ۾ گهمرو پوڙ.
وڪڙ ڏيڻ، گهمرو ڏيڻ - ٿيرو ڏيڻ. تلاش ڪرڻ.
وڪڙ، ث. گهمرو. وڪڙ. سَور جي سَوت. کير کي جهڳ.
وڪڙ، م. کير يا ڌمي ۾ ماندائي گهمائڻ - جهڳ. جهڳورڻ.
وڪڙو، ذ. جهڳ (کير کي) - وڪڙ. پٽ ۾ سَور جي
سَوت - گهمرو. ماندائڻ - هنگامو.
وڪڙو، ذ (ع) جوش. امنگ. شوق. اُتساه.
وڪڙو انگيز، ص. جوش پيدا ڪندڙ.
وڪڙ، ث. ٿڌ - ٿڌي هوا. گهم.
وڪڙ، ذ. گاه وارو ميدان. گاه. وٽڪار واري جُوءِ.
چراگاه - وي.
وڪڙو، ذ. مڙس - گهوٽ - پتار.
ولهو، ص. ٺلهو - سڄو - سڪڻو. ڪنگال. چڙو چانڊ.

جو. ٽولو. سَت - جماعت. اولاد - ڪٽنب - ڪُڙم. عيال.
وڪڙو، ذ. (رات جو) وقت. اوندهه. ڪُهل. بيگاه وقت.
وڪڙو، ذ. گهڻو گوڙ ڪندڙ. گهڻو هلندڙ.
وڪڙو، ث (سن) بدبو - بانس - ڌپ. (ص) بي انعالو -
ميروگندو. (ذ) شاه لطيف رح جو هڪ مريد فقير.
وڪڙي، ث. ڪم - مشغولي - مصروفيت. ڪم
ڪار. پورهيو.
وڪڙ، م. هلڻ - هلندو وڻ. رلڻ. هاج ڪرڻ. هل
ڪرڻ - جنگ جهيڙو ڪرڻ.
وڪڙ، ذ. ڪپڙا - ڪپڙن جو جوڙو. پوشاڪ.
وڪڙو ڪڙو، ڪپڙا پهرائڻ. تحفي طور وڳو ڏيڻ.
سروپا ڏيڻ.
وڪڙو، ذ. ڏڏيڙ - ڏيڏاڙو. فساد. هل گوڙ. ماندائڻ.
مونجهارو. گڙيڙ. بغاوت. هلچل. اند ڌنڌ.
وڪڙو ڪوٽ، ذ. سومرن جي صاحبيءَ ۾ سنڌ جو
تختگاه وارو شهر.
وڪڙو، م. پگهار - رجائڻ.
وڪڙي، ظ. جي سبب - جي ڪري - جي ڪارڻ.
جي اثر ڪري.
وڪڙو، ذ. ڪٽ ڪيل ڍڳو وغيره (جنهن ۾ اڃا وهر
جي سگهه موجود هجي). ٿلهو متارو دور (سان، وڙو).
وڪڙ، ث. اهو ٻوٽو جيڪو زمين تي پڪڙي يا وڻ ۾ جاءِ
تي چڙهي. لٻارو ڪري هڪ هنڌ گڏ ڪري رکيل سنگ.
وڪڙو ٻوٽا، ذ. گل ٿل - ڇت ٿل (جيڪي ڪپڙي،
ڪاغذ، ڪاٺ يا پٿر تي ٺاهجن).
ولاڏت، ث (ع) پيدائش - جنم - ڄم.
ولاڙ، ث. ڳولا - جهنگ. ڳولا لاءِ جهون. چال - ٽپ.
ولاڙو، م. ڊوڙن - ڊوڙن پائڻ. جهنگ ۾ ڊوڙون پائي
جهوتون ڏيڻ.

نڌڪو. (ث. وليه).

ولھوت: ذ. هنياءَ ۾ سُور جو وٽ. پيٽ ۾ سُور جو وڪڙ.

ولِي: ذ (ع) مالڪ - آقا. سرپرست. دوست. خدا جو خاص بندو. درويش. عابد - زاهد. عارف.

ولِي الله: ذ. خدا جو پيارو بندو. عابد. خداوارو.

ولِي عهد: ص. وقت جو حاڪم. بادشاه جو جاءِ نشين.

وليمو: ذ (ف) نڪاح کان پوءِ گھوٽ جي طرفان مانيءَ جي دعوت.

وَمَر: ذ. درياءَ. سمنڊ - بحر. (ظرف) 'وومتان' جو مخفف.

وَماس: ث. گھٽي - جهوري. اون - اوسيڙو. انديشو.

وَماسجڻ: م. گھٽيءَ ۾ پوڻ. افسوس ڪرڻ - ڏک ڪرڻ. هيٺو ٿيڻ. ڏکڻجڻ. حيران ٿيڻ.

وَماء: ث. ديوتائن جي سواريءَ لاءِ رٿ يا گاڏي. اڏام ڪٽولي.

وَن: ذ (سن. ورن) رنگ - ورن.

وَناسپتي، وَناسپتي: غس. وڻ تڻ يا گاهه ٻوٽا.

وَناءُ: ذ. وڃت جو ساز. ڪوبه تارن وارو ساز (سُرنڊو، ڪينرو وغيره).

وَناه، وَنواه: ذ. شاديءَ جي هڪ رسم (جنهن ۾ ڪنوار کي ڀڄڻ لاءِ ستن ڏينهن تائين اکيون ٻڌي خلوت ۾ وهارين ۽ تيل ۽ اُٻڻ جي مالش ڪن. ڪن هنڌن تي گھوٽ کي به وناهه ۾ وهارين).

وَنجڻو: ذ. هوا هڻڻ لاءِ دستي پکو - ويڻو. (ث. وِنجڻي).

وَنجهه: ذ. تانگهي پائيءَ ۾ ٻيڙيءَ کي ڌڪڻ لاءِ ڊگهو بانس. بانس جي چڙ. ٻارين راند ۾ وچ وارو حصو جنهن

۾ فقط راند جو اڳواڻ ڪاپائي سگهي.

وَنجهلي: ث. بانسري - پيٽ. مُرلي.

وَنجهوڪي: ث. ٻارين يا درين راند.

وَنجهوڙهه: ذ. "زنجبار" (آفريڪا) جو ملڪ (جتان

"حبشي" غلام ڪري آندا ويا هئا). گهاٽو جهنگ - گجگاه پيلو.

وَنجهي: ث. واهي - ڪسي - نالي (واه مان ٻنيءَ کي پاڻي ڦيڻ لاءِ).

وَنڌ: ص (ف) صفاتي پڇاڙي طور ڪم ايندڙ لفظ (جئن صورتون، حسن وند وغيره).

وَنڌَر، وَنڌَر: ث. مشغولي. پورهيو. راند روند. سير - تفريح - تماشو. ورونه.

وَنڌَر: ذ. لس پيلي جو هڪ نئين جو نالو.

وَنڌَر ووڙه: (سسئي پنهنون جي قصي جي حوالي سان) جبل جهاڳڻ - ڪشالا ڪڍڻ.

وَنڌرائڻ: م. دل خوش ڪرڻ. سير وغيره ڪرڻ. راند روند ڪرائڻ. پريائڻ.

وَنڌَر: م. راند روند ڪرڻ - تفريح ڪرڻ. مشغولي ۾ رهڻ.

وَنڌ: ث. موتي مڻهي ۾ سوراخ ڪرڻ جو ڪم. وري وري چوڻ - بڪ - وڻل.

وَنڌجڻ: م. سوراخ ٿيڻ (موتي، هيري، مڻهي ۾). وري وري ڏڪر ٿيڻ.

وَنڌ: م. سوراخ ڪرڻ (موتي يا ٻئي ڪنهن قيمتي ٻڙي ۾). وري وري چوڻ - اجاڻي پڇاڙ ڪرڻ. بڪ بڪ ڪرڻ.

وَنڌ: ث. ورهاست - تقسيم - ورڇ. ڦوڙي.

وَنڌ آيت: ث. اهو انگ جيڪو ڪنهن انگ کي وند ڪرڻ سان حاصل ٿئي.

وَنڌجڻ: م. ورهاست ٿيڻ. ڀاڱا ٿيڻ - پٽيون ٿيڻ. وند ٿيڻ.

وَنڌلي: ث. اهو انگ جنهن تي ٻيو انگ وند ٿي سگهي.

وَنڌير: ص. ونڊي ۾ پائيوار - پتيار. هڪ ذات جو نالو.

وَنڌي: ث. حصو - پتي - ڀاڱو. ورڇ ۾ آيل پتي.

وَنَسِوُ ص. ساٿو- ڀاول. خوشحال. سڪيو- آسودو. تونگر.
 وَنِي، ٿ. ڪنوار- بني.
 وَءُ، ڏ. درخت- شجر.
 وَنِ ٿِي، ڏ. وڻ ۽ ٻوٽا. ننڍڙن وڻن ٻوٽن وارو
 جهنگ. وٽڪار.
 وَءُ پَڪو، ڏ. وڻ جو پڪل (ميو)- شاخ.
 وَڻ وَجائو، ڏ. جواب ڪرڻ. ڪارنامو ڪرڻ.
 وَفَانْدِ، ٿ. ڳيٽاڙو- ڌڳيڙ. اثبثت- وير وُروڌو.
 وَفَجِ، ڏ. تجارت- سوداگري- واپار. واپار جو مال- سودو.
 وَفَجَارو، ڏ. سوداگر- تجار.
 وَفَجِ وَهائِ، ڏ. خريد ڪرڻ- سودو. گهري وٺڻ.
 وَفَاءِ، وَفَاهُ، ڏ. نقصان- هاجو. اثبثت. جوکو. جهيڙو.
 وَفَاءِ وَجَهِن، ڏ. جهيڙو وجهڻ. دشمني ڪرڻ. ڦڏو
 وجهڻ. رنڊڪ وجهڻ.
 وَفَائِي، م. پسند ڪرائڻ. چُونڊڻ.
 وَفَتِ، ٿ. پسندي- مرضي. خيال. چاهه.
 وَفَجَعِ، م. مال خريدڻ. مُلھ وٺڻ. وٺج واپار ڪرڻ.
 وَفَرَاهِ، ٿ. وڻ ٿيڻ. گهڻن وڻن واري جُوءِ.
 وَفَكَارَ، وسندي.
 وَفَكَ، ٿ (سن. ونڪ) رنگ. نمونو- جنس.
 وَفَكَارَ، ٿ. وڻن واري جُوءِ. وڻن جي ٿڌي ڇانءِ. وٿراهه.
 وَفَنَدَرِ، ص. پسند ايندڙ. پاڻءِ پوندڙ. دل کي وٺندڙ.
 وَفَنَدِي، ٿ. پسندي. مرضي- رضا. خواهش.
 وَفَنُ، م. پسند اچڻ. پائڻ. مرضي ٿيڻ. دل کي لڳڻ.
 وَفَنِي ڪائِي، پاڻ ۾ ونڊي وڃي ڪائڻ- نيپرو ڪرڻ.
 وَفُو، ڏ. گهاٽ- زخم. ويڻ- طعنو. پارائو.
 وَءُ ويڙهي، ٿ. هڪ قسم جي ول (جيڪا وڻن تي
 چڙهي وڻن کي سُڪائي ڇڏيندي آهي)- بي پاڙي.
 وَفِي، ٿ. ننڍن وڻن جو جهڳٽو.

وَنَسِ، ڏ (سن. بنس) شجرو- پيڙهي- نسل.
 وَهَرائو- خاندان.
 وَهَكَو، ص. بانڪو- بهادر- سورهيه.
 وَنَگَ، ٿ. محراب- دروازي جي مٿان اڏيل ڪمان.
 وَنَگَ، ڏ. ڳئون يا مينهن کي ڏهن وقت پڇاڙيءَ وارين
 ٿڻن ۾ ٻڌڻ جي رسي- ڏَنگَ. کوهه جي تر ۾ رکيل
 ڪاٺ جو گول چڪُ (جنهن تي کوهه جي پٽ
 ڪهندي). نار جي پانڊيءَ جي هڪ ڪائي. درياءَ جو
 ڍورو- واهڙ.
 وَنَگِ وَجَهِن، وڪڙ وجهڻ- قابو ڪرڻ. اٽڪل سان ڦاسائڻ.
 وَنَگَ، ڏ. ڏَنگَ- ڪُٺَ. نقص- عيب- وَڏَ.
 وَنَگُرو، ص. ڏَنگو- ڪُٺو. چپو. وروڪڙ وارو.
 (ٿ. وَنَگُري).
 وَنَگَارَ، ٿ. بيگار- بيگر. چيڙ- آبت.
 وَنَگَارَ وَهِن، همراهي ڪرڻ- مدد ڪرڻ. ڪم ۾
 مدد ڪرڻ.
 وَنَگَايِي، ٿ. ڏَنگَ- ڏَنگائي. ڦير.
 وَنَگُرو، ص. وَنگو- ڏَنگو. وروڪڙ وارو. (ٿ. وَنَگُري).
 وَنَگُري، ٿ. نار يا هرلي ۾ پانڊيءَ جي ڏنگي ڪائي يا ڦرمي.
 وَنَگُ، م. وَنَگِ وَجَهِن- رسي سان قابو ڪرڻ. وڪڙ
 واري ڳنڍ ڏيڻ. چڙهيءَ کي ڏهائي وقت ٿڻن ۾ ٻڌڻ وجهڻ.
 وَنَگو، ڏ. هڪ قسم جو اويڙ (ول ۾ ٿئي)- ربيڙ.
 وَنَگو، ص. ڏَنگو- ڦڏو. وڙيل- مُڙيل. (ٿ. وَنَگي).
 وَنو، ڏ. گهوٽ- بَنو. مڙس.
 وَنَوَاهُ، وَتَهَ، ڏ. وَناه (شاديءَ جي هڪ رسم).
 وَنَئِ، ڏ. ڪپهه جو ٻوٽو.
 وَنَئِي، ٿ. وَنَئِ جي ٻوٽي جي ڪائي.
 وَنَئون، امر. وڃ. پري ٿي.
 وَنَئون وَجِن، ڏور رهڻ- پري پڄڻ. ٿيڻ.

وٿواند؛ ص. طعنا مهڻا ڏيندڙ. گلا خور. وچ ويڙهائو.
 بد زبان. جهيڙو اٽڪائيندڙ. خوار خراب.
 وو؛ ندا. او- اڙي (سڏڻ جو آواز).
 وواهه؛ ذ (سن) وهانء- شادي.
 ووٽ؛ ذ (انگ) راءِ. سياسي سماجي مسئلن ۾ راءِ
 جو اظهار.
 ووڙ؛ ث. وڃايل شيءِ جي ڳولا- وڙول.
 ووڙڙ؛ م. ڳولا ڪرڻ. وڃايل شيءِ جي اوري پري
 ڳولا ڪرڻ.
 ووڙ؛ ذ. ڪپهه جو ٻوٽو.
 ووٿائون؛ ث. فصل لهڻ بعد وٺڻ جون سڪل ڪاٺيون.
 ووو؛ ووه؛ ث. هاءِ هاءِ ڏک جي دانهن.
 ويڪڙ؛ ذ (سن) اندر وارو- ضمير- من.
 وه؛ ندا (ف) واه! شاباس!
 وه وه؛ ث. تعریف جا لفظ. واه واه! شاباس!
 وهه؛ ث. چرپي. گوشت جو سٺپ. هڏي جي مک.
 وهه؛ ذ. وهڪرو (پاڻيءَ جو). تيزي- تڪ. جوش-
 امنگ. طاقت- زور. شوق- ڪاڍو- چڪ. درياءَ جي
 سير- سمنڊ جي تڪ.
 وهه؛ ذ (سن) وش زهر- وک- سمر. نامر ڪڙي شيءِ.
 وهه وجهن؛ زهر وجهڻ. بنياد وجهڻ (جهيڙي جو).
 ٻرائي ڪرڻ.
 وهه جي ڳنڍ؛ ص. فساد- جهيڙو وجهائيندڙ.
 وهاب؛ ص (ع) گهڻو بخشيندڙ. خدا تعاليٰ جو هڪ
 صفاتي نالو.
 وهائڻ؛ م. وه ڏيڻ- زهر ڏيڻ. نهوڙڻ. بيهوش ڪرڻ.
 نشو ڏئي خمار ۾ آڻڻ.
 وهار؛ ذ (سن) ٻڌ ڌرم جو عبادت گاه.
 وهارڻ؛ م. هڪڙي هنڌ قائم ڪرڻ- کوڙڻ. ڪپائڻ.

سڪونت ڏيڻ. آرو ڪرائڻ. لڳائڻ (ڪم تي). وهاري ڪرائڻ.
 وهاري چڏڻ؛ زوري وهارڻ. حوصلي مان ڪڍڻ.
 ڪيرائڻ (مقابلي ۾). سخت نقصان پهچائڻ. شڪست
 ڏيڻ. انتظار ڪرائڻ. بيڪار ڪرڻ.
 وهارو؛ ص. واهر ڪندڙ- واهرو.
 وهڳا؛ (سن) فراق- وڇوڙو. وڇوڙي جو غم.
 ويرڳ. هڪ راڳي جو نالو (جيڪا پريات جو ڳائي وڃي).
 وهامڻ؛ م. گذري وڃڻ (وقت، رات).
 وهانء؛ ذ (سن) وواهه شادي- پرڻو- عقد.
 وهائو؛ ذ. سمهڻ وقت ڪنڌ يا مٿي هيٺان رکڻ جو
 تڪيو- سرائو.
 وهائي؛ ث. پرهم ڦٽي- پريات- فجر.
 وهائڻ؛ م. پاڻي جاري ڪرڻ (بني وغيره ۾). وهت
 (ڪي هر ڦار يا گاڏي گهاٽي ۾) هلائڻ. جوڻ (هرن ۾).
 ڳهائڻ (ڪم ۾). ذبح ڪرڻ (سير وهائڻ).
 وهائي چڏڻ؛ هلندڙ پاڻيءَ ۾ چڏڻ. جاري ڪرڻ-
 کولڻ (پاڻي). سستي شيءِ مهانگي اگاهه ۾ ڏيڻ. دوکو
 ڏيڻ- ٺڳڻ.
 وهائڻ؛ م. گذارڻ- لنگهائڻ. گذارڻ (رات). وقت
 پورو ڪرڻ. ملهه وٺڻ- خريدڻ- سوڏڻ- وٺجڻ.
 وهائو؛ ص. خريدار- سوداگر. (ذ) صبح وارو تارو
 ”وهائو تارو“ - عطارد.
 وهائي؛ ث. اوڌر تي ورتل آن. کٽت- اوڌر. هڪڙي
 ويلي جو آن. رزق (ٻار ننڍ ۾ ڪلندو ته چوندا ته وهائي
 تي ڪلائي).
 وهب؛ ذ (ع) بخشش- عطا. سخا.
 وهبي؛ ص. خدا جو ڏنل يا عطا ڪيل (علم، ذات).
 وهٽ؛ ذ. سواري يا بار پيريءَ ۾ ڪم ايندڙ جانور
 (گهوڙو، گڏمه، ڍڳو). ڍور- چوپايو جانور.

وَهت وانو، ذ. دور ڊڳو. گهوڙو اٺ.

وَهت، ٺ. ڪڇ- ماپ (ڪپڙي جي). رٿ- اٽڪل.

وَهت ڪرڻ، ڪڇ ماپ ڪرڻ. تور تڪ ڪرڻ. ڳڻ ڳوت ڪرڻ. رٿ ڪرڻ.

وَهتڻ، م. ڪڇ ڪرڻ- ماپ ڪرڻ (ڪپڙا). وڍڻ- ڪترڻ (ڪپڙو ماپ مطابق).

وَهجائڻ، م. وينجھارڻ- ويچارڻ. معنيٰ پروڙڻ- مطلب ڪڍڻ (گجھارت جو). منجهيل مسئلي جو حل ڪڍڻ- سلجھائڻ.

وَهڙ، ٺ. واهر- مدد.

وَهڙ، ٺ. چوڀائي (ڳئون، مينهن وغيره) ۾ ڦرجڻ جي چڪ.

وَهڙ ڪڍڻ، لڳ جو خيال ٿيڻ. شهوت ٿيڻ.

وَهڙجڻ، م. چوڀائيءَ ۾ لڳ جي سڌ ٿيڻ. ڦرجڻ جي چڪ ٿيڻ.

وَهڙ، ٺ. سارين جي بچ جو رونبو- ويراڄ.

وَهراڄ، ذ. وهر- رونبو.

وَهڙ، م. سارين جي بچ جو رونبو ڪرڻ.

وَهڙو، وَهڙو، ذ. ننڍي عمر جو ڏاند. جوان گابو. (س) سٿروٿر- تلهو متارو. (وَهڙي).

وَهسڻ، م. کلڻ- مشڪڻ. خوش ٿيڻ- سرهو ٿيڻ.

آرام حاصل ڪرڻ- سڪ پسڻ. مزو وٺڻ.

وَهڪڻ، ٺ. پاڻي جو وهڪرو. ٽڪ- تيزي (پاڻي جي).

وَهڪڻ، ٺ. ويهڻ جو عمل- ويهڪڻ. بينڪ- وهڻي.

وَهڪرو، ذ. پاڻيءَ جو وَهڻ. پاڻيءَ جي رفتار- رواني.

وَهڪڻ، م. چوڀائيءَ جو ڪير سُڪائي وڃڻ- وهڪي وڃڻ.

وَهڪيل، م. اها ڊڳي يا مينهن جنهن جو کير گهٽجي وڃي.

وَهڪڻ، م. ويڪرو ٿيڻ. پڪڙجڻ. وڌڻ (جسم). تلهو

متارو ٿيڻ.

وَهلو، ظ. جلد- تَرَت- تڪڙو- سُنَت. (ٺ. وَهلي).

وَهلو، ص. ويڳاڻو- آزدو. اداس. بيزار. هٿ ڇهن کان پري.

وَهلو، وڃڻ، وَنئون وڃڻ. پري ٿيڻ. ورڇڻ. ڇڙ ۽ بيزاريءَ مان پاسو ڪرڻ.

وَهڻ، ذ (ع) گمان- شڪ. ڊپ- خوف. انديشو.

وَهمي، ص. پرمي. خيالي. وسوسيو.

وَهجائڻ، م. غسل ڪرائڻ. غسل ڏيڻ. تڙ ڪرائڻ.

وَهنجڻ، م. تڙ ڪرڻ. غسل ڪرڻ. مٿو يا لڳ ڏوٽڻ.

وَهندڙ، ص. هلندڙ- روان- جاري.

وَهندڙ پاڻي، ذ. هلندڙ وقت- چالو زمانو. وقت جي رفتار. هلي چلي.

وَهنوار، ذ. ڏيتي لپتي. ڏنو ورتو. هلت چلت. هڪ ٻئي کي ڏيتي وٺي بيبياق ڪيل حساب. برابر (حساب ڪتاب ۾).

وَهنوار ڪرڻ، سؤدي جي ڏيتي لپتي ڪرڻ. حساب ڪتاب چڪتو ڪرڻ- لٽ پٽ ٿيڻ. سؤدو ڪرڻ.

وَهڻ، م. جاري ٿيڻ (پاڻي، رستو). روان ٿيڻ (اوزار هٿيار). ڳهن- پورهيو ڪرڻ. لنگهن- گذرڻ. لڳڻ (هوا). وَهڻ، ذ. واهڻ- ڳوٺ.

وَهڻائي، ص. ڳوٺاڻو- دهقاني.

وَهڻ، م. ويهڻ. ويهي رهڻ- ترسڻ- ٽڪڻ.

وَهڻي، ٺ. ويهڻ جو نمونو. ويهڪ.

وَهو، ٺ. زال- گهرواري. عورت.

وَهو، ص. وهندڙ (وهت)- سڪيل.

وَهُو ڪرڻ، ڪنهن وهت کي ڪم ۾ وهائڻ کان اڳ ڪيڙ ڏيڻ- سيکارڻ.

وَهول، ٺ. دهل جي هڪ وِجَت. دهل جي وِجَت تي

ناچ جو تار.

وہي، ث. عمر- چمار. دکاندار جي ليکي چوڪي جو ڪتاب.

وہي چوھن، وڏي عمر ٿيڻ. جوانيءَ کان هٿن.

وہيٿو، ص. وس وارو- بااختيار. (ث. وھيٿي)

وہيو، ذ. پڪيءَ جو هڪ قسم (جيڪو سڙه جي

موسم ۾ سنڌ ۾ لھي).

وٽراج، وٽراج، ذ. زمين ۾ هٿ سان ٻيجو هٿڻ

(خاص ڪري ساريون، بصر، بکر وغيره). سارين

جو رونبو.

وٽشا، ث (سن) بدپيشي عورت- رنڊي- ڪسيائي.

ويءَ، ذ. چراگاه. رک ڪيل ساڻي جوءَ (جتي مال چرڻ

لاءِ ڇڏجي).

وياج، ذ. سود- وٽو. نفعو- فائدو (قرض تي). اوڻر

تي ڪنيل مال جو وياج.

وياج خور، ص. وياج تي قرض ڏيندڙ- سود خور.

وياچڻ، م. وڃڻ- مطالعو ڪرڻ. ٻڌائڻ- اورڻ.

وياڪرڻ، ذ (سن) صرف نحو- گرامر.

وياڪڻ، ص (سن) حيران- پريشان. بيچين.

گھبرائيل. بيقار.

وياڪياڻ، ذ (سن) تقرير- ليڪچر. واعظ.

وياڻ، م. وڃڻ- وڃڻ- ڇڻ- ڇڻو ڏيڻ.

وياءَ، ذ. اولاد- ٻڻ- نسل. ڪڙم- ڪٽنب- آڪھ.

ويترا، ظ. اڃان به- گھڻو- وڌيڪ- زياده.

ويتو، ذ (انگ) گولائي ۾ ويڙهيل ويڙهو.

وينل، ص. ويهي رهيل. ڪريل. جھڪيل (زمين.

يت. وغيره).

وينو، ص. وينل. ويهي رهيو.

وينو رهڻ، گھڻيءَ دير تائين ويهڻ. انتظار ڪرڻ. واندو

هجن. بيروزگار هٿڻ.

ويني وينيءَ، ظ. اوچتو- فوراً- يڪدم.

ويج، ذ (سن) ويد) طبيب- علاج ڪندڙ.

ويجهه، ث. واڌ. برڪت. گھڻائي. اولاد ۾ واڌارو.

ويجهائي، ث. اوڏڙائي. عزازت.

ويجهڙ، ث. ويجهائي- اوڏڙائي. قربت.

ويجهو، ظ. نزديڪ- قريب. (ث. ويجهي).

ويجهي چڪه، ث. آسپاس. اوڏڙائي.

ويچار، ذ (سن) عقل يا سوچ جو استعمال. سوچ.

خيال. ڌيان. غور- فڪر. گھڻي. انديشو- شڪ.

اندازو- اٽڪل.

ويچاراءَ، ذ. شڪل ٺاهي نقل ڪرڻ.

ويچارا ڏيڻ، اهل ڪرڻ- نقل ڪرڻ. چبرا ڏيڻ.

ويچارڻ، م. سوچڻ- غور ڪرڻ. سمجهڻ.

دوراندوشي ڪرڻ. غور فڪر ڪرڻ. سوچ ويچار ڪرڻ.

ويچارو، ص (ف. بي چاره) بي وسيلو- بيواهو.

محتاج- مفلس. لاچار- بي وس. ٻالو ڀولو.

ويچوڻو، ص. وڃ وارو- تياڪر. امين- ثالث. دلال.

قاصد. سگاوڻي ڪرائيندڙ.

ويچو، ذ. وڻي- دوري. سنڌو- دنگ. فرق- تفاوت.

علاجگي. وچوڻي.

ويچو وجهڻ، جدا ڪرڻ. فرق ڪرڻ. نفاق وجهڻ.

ويجهڙ، ص. بدانمالي- بدلجڻ. ٻهر پيري. رولاڪ.

ويجي، ث. وڻي. سنڌو. واراڪائي- واندڪائي.

ويد، ذ (سن) هندن جا چار ڌرمي ڪتاب (رگ ويد.

سام ويد. بحر ويد. اتر ويد).

ويد، ذ (سن) طبيب- علاج ڪندڙ- ويڄ.

ويدانت، ث (سن) هندو مت ۾ 'الک' جي ايڪائي.

۽ ان سان کڻڻ لائڻ جو فلسفو.

ويد، ث. زخم- گهاٽ.

ويڏڻ، ٿ. تڪليف- آزار- پيڙا. بيماري- روڳ- مرض. مصيبت. ظلم- قهر.	ويران، ۽يران، ۽يران، ص (ف) اجڙيل- برباد. سڄ.
ويرا، ٿ (سن. ويلا) وقت- مهل. دير- تاخير. وارو- دٺو- پيرو.	ويران ڪرڻ، تباہ ڪرڻ- برباد ڪرڻ. اجاڙڻ.
ويران ويرا، ٿ. جشن پوءِ تشن (وڌ).	ويرانو، ڏ. غير آباد هنڌ- سڄ.
ويرا، ڏ (سن) دشمني- عداوت. بدلو. بغض- حسد.	ويراني، ٿ. بربادي- تباہي. سڄ.
ويرا وٺو، ص. بدلو وٺندڙ. انتقام وٺندڙ.	ويرتا، ٿ (سن) بهادري- سورهياڻي- شجاعت.
ويري، ص. دشمن. مٺ گهرو. (ويرياڻي).	ويرما، ٿ. وقت- مهل- ويل. ٿورو وقت. دير.
ويرا، ٿ. چنڊ جي ڪشش سبب سمنڊ ۾ پاڻيءَ جو ڇاڙهه (جيڪو هر روز ٿئي، پر چنڊ جي چوڏهين ۽ اٺاويهين رات تي وڏي وير چڙهي). اٿل. وڏي اٿل.	ويرو، ڏ. وير- دير- مهل. وقت- ٿالو.
ويروتار، ۽يروئون تار، ٿ. مٿي کان به مٿي (پاڻي)- سامونڊي وير جي ڇاڙهه کان به گهڻو (پاڻي). ڪنان تار. تمام گهڻو- بي انداز.	ويري، ٿ. پاڻي جي ننڍڙي ڪڏڙي.
ويرا، ڏ (سن) دلير- سورهيه- بهادر- سورمو. همزاد- چن (جيڪو ٻئي کي نقصان پهچائڻ لاءِ جادوگر جي قبضي ۾ هجي).	ويره، ٿ. لڙائي- جنگ. جهيڙو. تڪرار.
ويرمٽ، ٿ. ٻئي کي جادو ذريعي مارڻ جو هڪ ڌاڻ.	ويرهاڪ، ص. وڙهندڙ. سورهيه- جنگجو. جهيڙائي.
ويراڳ، ڏ. ڏهاڳ. وڇوڙو- جدائي. ترڪ (آسائش، آرام وغيره). دنياوي خواهش کان بي تعلقي. لاڳاپا لاهڻ. نفرت- ڪراهت. جوڳ.	ويرهاند، ٿ. جنگ- لڙائي.
ويراڳ وٺڻ، دنيا کي ترڪ ڪرڻ. نفساني خواهشون ڇڏڻ. گوشتي نشيني اختيار ڪرڻ.	ويرهو، ص. وڙهندڙ- لڙاڪو. جهيڙاڪار.
ويراڳي، ٿ. لوه يا ڪاٺي مان ٺهيل ننڍڙو صليب جنهن تي جوڳي ٻانهون رکي ٿيڪ ڏين. اها ڪاٺيءَ جي ٿيڪ جيڪا ويراڳي ڌيان پڄاڻ وقت پيشاني هيٺان ڏين.	ويرهه، ڏ. جهنگ- گهاٽو جهنگ. گهاٽن وٽن واري جوءِ. هڪ قسم جي منڍي (ويرهه منڍي).
ويراڳي، ص. ويراڳ ورتل. وڇوڙي جو ماريل. دنيا کي ترڪ ڪيل. تارڪ. تپسي- جوڳي. هندو سادو فقيرن جو هڪ فرقو.	ويرهه ڇو، ص. جهنگ جو رهاڪو. جهانگي. ساڳئي وڙهي ۾ رهندڙ.
	ويرهائڻ، م. لڙائڻ- لڙائي ڪرائڻ. جهيڙو ڪرائڻ.
	ويرهه، م. لپيٽڻ- وڪوڙڻ. سميٽڻ (سامان سڙو).
	ويرهو، ڏ. چوڌاري لوڙهي ۾ آيل گهرن جو مجموعو (جن ۾ فقط ويجهو مٿ مائٽ رهن). هڪڙي ڪٽنب يا خاندان جو پاڙو. لوڙهي سان بند ٿيل ڪاڪوس. ست وغيره جو ڍيرو.
	ويرهي، ٿ. ست، ڏاس، واڻ وغيره جي ڍيري.
	ويس، ڏ. پوشاڪ- لباس. وڳو.
	ويس بدلڻ، وڳو مٽائڻ- ڪپڙا بدلائڻ. شڪل مٽائڻ- روپ بدلائڻ. بهروپ ڪرڻ.
	ويس ڌاري، ص. روپ بدلايل. سانگ ڪندڙ- ڪردار- ائڪٽر.
	ويسارو، ڏ. ويسر- نسيان. ڀل. وسري وڃڻ جي

بيماري. (ص) وساري ڇڏيندڙ. ويسر کاڌو. جنهن کي
 ويسر جي بيماري هجي. بي پرواهه.
 ويساڪُ ذ. سبب سنه جو ٻيو مهينو.
 ويساند؛ ث. سامي- ويساهي. آرام. ڊاهو. فرصت.
 ويساهُ ذ. اعتبار- يقين- پروسو. عقيدو- ايمان.
 ويساهه گهاٽي؛ ث. واعدو ڪري ٿوري ويندڙ.
 دولاب- ترڪت. بي ايماني- ٺڳي- ڪپت.
 ويساهه وڃائڻ؛ پت ڪار ڀڄڻ. وعدي خلافي ڪري
 پاڻ کي ڏٺو ڪرڻ. دغا بازی ڪرڻ. ويساهه گهاٽي ڪرڻ.
 ويساهي. ويساهيه؛ ث. ٿوري دير لاءِ سامي.
 فرصت- واندڪائي. آرام- فرحت.
 ويسرَ؛ ث. ڀل- چڪ- غلطي. غفلت. نسيان.
 ويسرو؛ ويسر وارو. غافل. ويسارو. گهلو. (ث. ويسلي).
 ويسوو؛ ذ. زمين جي ماپ جو هڪ اندازو (جريب ۾
 ويه ويسوا ٿين)- گهٽو.
 ويسهه؛ ذ. ويساهه- اعتبار- پروسو.
 ويسِي؛ ث. هڪ ويلي جي کاڌي جو اجورو يا خرچ.
 ويسِي خور؛ ص. ڪنجوس. ويسِي نه ڏيندڙ.
 ويشنو؛ ص. هندن جو هڪ فرقتو (جيڪو "ماس"
 ڪونه کائي).
 ويڪُ؛ ص. ويڪر- برُ. پڪيڙ. ڪشادگي.
 ويڪَ؛ ث. عيب. خامي- اوٿائي. عيب جَوَئي.
 ويڪرَ؛ ث. عرض- برُ. ڪشادگي. وسعت.
 ويڪرائي؛ ث. برُ. ڪشادگي. خلاصگائي.
 ويڪرائي ٿاڪَ؛ ث. ڌرتيءَ جي چوڌاري ويڪر ۾
 ٿري ايندڙ خيالي ليڪ.
 ويڪرو؛ ص. موڪرو- خلاصو- ڪشادو. (ث. ويڪري).
 ويڪُو؛ ص. وڪڻڻ لاءِ- وڪري جو.

ويگُ؛ ذ. زهر جو اثر. خمار. مٿي ۾ گهومات.
 ويگاڻو؛ ص. بيگانو- نڌڪو. اڪيلو. آڊاس-
 ڌڪويل. ڪومايل. (ث. ويگاڻي).
 ويگُرَ؛ ذ. مرچ مصالحو (ٻوڙ ۾ وجهڻ لاءِ). وڪر.
 ويگُو؛ ص. ٻيءَ ماءُ مان ٿيل (ڀاءُ)- مائيتو. ڌاريو.
 'سگُو' جو ضد.
 ويلُ؛ ذ (ع) مصيبت- تڪليف. عذاب. آزار. ٽهر-
 ظلم. ناحق- ڏاڍو.
 ويلَ؛ ث (سن. ويلا) وقت- مهل- ٿاڻو. موقعو- وجهه.
 ويلَ ڪرڻ؛ مهل ڪرڻ- مدد ڪرڻ. ڌڪشي وقت ۾
 پرجهلو ٿيڻ.
 ويلُ؛ ذ. ويڪر- برُ. ويڪرائي.
 ويلُ؛ ص. گذريل. اڳيون. ڇٽ- تباهه. هٿو. بيڪار.
 ردي- خراب. غريب. گم ٿيل. ڪريل- گهٽ.
 ويلڙو؛ ذ. پيٽ ۾ وٽ پوڻ ۽ الڳ ٿي وغيره جي بيماري.
 ويلڻ؛ ث. پير جي زخم سبب ڇڏڻ ۾ ٿيل ڳوڙهي.
 ويلڻ؛ ذ. ڪاٺيءَ جو گول اوزار (جنهن سان ماني
 ٺاهجي). ارڻيءَ جو رول.
 ويلو؛ ذ (سن) وقت. مهل. ٿاڻو. هڪ وقت جي
 ماني. موقعو.
 ويلا ڪڍڻ؛ بکون ڪاٽڻ- ڦاٽا ڪڍڻ.
 ويلو ڪرڻ؛ فوتيءَ جي گهر وارن جي هڪڙي وقت
 جي ماني ڪرڻ.
 ويلو؛ ذ. وٽ- مروڙو. پيٽ ۾ سُر کان وڪڙ پوڻ
 جي بيماري.
 ويمو؛ ذ (ف) نيڪو. ضمانت. ذميداري (هڪ هنڌان
 مال کڻي ٻئي هنڌ پهچائڻ جي)- جوڪم.
 وينتي؛ ث. جهڪڻ- جهڪي سلام ڪرڻ. عاجزي-
 انڪساري- منت. عرض. التجا.

وينجھار: ڏ. موتين کي وٺڻ جو ڪم ڪندڙ- حڪاڪ. مٿڪن ۽ ڪڇ مان ٻڙا ٺاهيندڙ. ڳهن تي ٽڪون چاڙهيندڙ. ڏاهو- هوشيار- سياڻو. وينجھار: ڏ. هڪ ذات جو نالو. وينجھار. ويندو، ويندو: ڏ. هڪ قسم جو ڳهر- نٺ. ننڍي نٺ. هڪ قسم جي منڊي. ونگي ۽ وارو ڪٽو. وينگس: ٺ. قدآور زال. وڏن گهاٽن وارن واري سهڻي عورت. وين: ڏ. طمنو- مھڻو- اويالو. پٽ پاراتو. وين وجهڻ: پٽ پاراتا ڏيڻ. طمنا مھڻا ڏيڻ. وينه: ص. ٻن ڏهاڪن وارو عدد (۲۰). ڪوڙي (اڳئين وقت ۾ ڳڻپ ڪوڙين جي حساب سان ٿيندي هئي. ٻه ڪوڙيون، چار ڪوڙيون وغيره). وينهار: م. وهاري ڇڏڻ- وهارڻ. سوئر کي شڪار لاڻ ٿر (جهنگ) ۾ وهارڻ.	وينهڪ: ٺ. ويهن جي حالت- بينڪ. وينه: م. ويهي رهڻ- وهڻ. ڪپ ڪوڙڻ. ويهي رهڻ: وهڻ. جهڪڻ (زمين). ڊهڻ- ڪرڻ (جاءِ، ڇت، پٽ وغيره). ڀڄي وڃڻ- ڪپ ٿيڻ. ويهي وڃڻ: پراڻو ٿيڻ (کوهر). جهور ٿيڻ. ڪم ڪار جي لائق نه رهڻ. ويهن: ٺ. "ويهن" جي تعداد جا مجموعا (ٻه ويهن، پنج ويهن وغيره). ويهن وڃائڻ: ڪنهن وڏي ڪم کي ڪاميابيءَ سان پورو ڪرڻ. دنگ ڪرڻ. وي: ڏ. مال جي چرڻ لاءِ رک ڪيل زمين. چراگاه. وي: وهائڻ: سوداگري ڪرڻ. نفعي وارو ڌنڌو ڪرڻ. ويٿري، ويٿري: ٺ (ع. پير) ننڍي کوهي. هيناهين ۾ کوٽيل ڪڇي کوهي (جنهن ۾ توري اونھائيءَ ۾ پاڻيءَ نڪري).
---	---

هه: ٺ (اچار 'هي') سنڌي "الف-بي" جو پنجاهون اڪر. عربي جو ايڪيهون ۽ فارسي جو ستاويهون اڪر. ايجد موجب عدد (۵). هه: ٺ. هاڪار- اقرار. هائو- ائين- برابر. (ظ) درست- بجا. ها ڪرڻ: اقرار ڪرڻ- مڃڻ- قبول ڪرڻ. هاڻوڪار ڪرڻ. ها ۾ ها ملائڻ: شامل راءِ ٿيڻ. تائيد ڪرڻ. خوشامد ڪرڻ. هاپيل: ڏ (ع) حضرت آدم عليه السلام جو پٽ	(جنهن کي سندس وڏي ڀاءُ قابيل قتل ڪيو هو). هاتار: ڏ. هڪ قسم جو جهنگلي جانور- چراخ. (ص) جلدباز- چالاڪ. هاتف: ڏ (ع) غيب جو آواز ڏيندڙ فرشتو. غيب جو آواز. هاتڪ: ص (ع. حاذق) سمجهو- ڏاهو. داناء- سياڻو. قابل. هاڻي: ڏ. هڪ مشهور جانور- فيل. هاڻي ڏند: ڏ. عاج (هاڻي جا اڳيان ٻاهر نڪتل ٻه ڏند). (ٺ. هاڻيائي).
---	---

راند ۾ هڪڙي تر جو اڳواڻ. (ث) کيري ۽ آنياري پلي جي جوڙي (هاري ۾ ٻه پلا تين). (ص) هاراييل. تڪل-ڪهڙيل (عورت).

هاڙهه ۽ ذ. آ کاڙ مهينو. آرهاڙ. سخت گرم (اونهارو). (ص) هاڙهو (چور).

هاڙهو ۽ ذ. لس پيلي جي اولهه ۾ جبل جي قطار. (ص) ڪاٽڪو (چور).

هاڙهو حَبّ ۽ ذ. رڻ پٽ-بيابان. سَج.

هاڙهي ۽ ص. راند جو اڳواڻ-هاري.

هاڙهي پيچي ۽ ص. هاري ۽ ان جا ساٿي رانديگر.

هاڙهيرو ۽ ص. پوک ۾ زوري ٽپي پوندڙ ديور.

هاڙيل ۽ ث (انگ) شاگردن جي رهائش گاه.

هاسو ۽ ذ (ع. عصا) لٽ-ڊگهي لٽ. گوڙ گهسان-ٽمچر.

هاڙيڪار ۽ ظ. ڄاڻي وائي-هروپرو-ارادي سان.

هاڙي هاشي ۽ ث. اجاڻي تڪڙ-ابهراڻي-جلدائي.

هاڙيم ۽ ص (ع) هضم ڪندڙ. هضم ٿيندڙ (ڪاڌو).

هاڙيمو ۽ ذ (ع) هضم ڪرڻ واري قوت. تحليل (ڪاڌي جي).

هاڪه ۽ ث. ناموس-ساراه. ڌاڪو-دڊهو.

هاڪارو ۽ ص. هاڪ وارو-نالي وارو. ڌاڪي وارو.

هاڪارڙ ۽ م. هڪل ڪرڻ-لٽڪارڻ. مقابلي لاءِ

سڏڻ. ڏوڪڻ-ڏوڪي وڃڻ. حملو ڪرڻ-جله

ڪرڻ. ڪاه ڪرڻ. پيڙي چوڙي رواني ڪرڻ-ڪاهڻ.

هال ۽ ذ (انگ) وڏو ڪمرو-ڊالان.

هالا ۽ ذ. هڪ ذات جو نالو. حيدرآباد ضلعي ۾ هڪ شهر ۽ تعلقو.

هالاڙ ۽ ذ. سنڌ جي الهنديين طرف واري جبلن جي

قطار. ڪڇ-ڪاٺياواڙ جو الهنديون ڀاڱو جنهن ۾ ڄام

نگر شامل (جتي جو رڱيل ڪپڙو سٺو ۽ پڪي سٺي رنگ وارو).

هاڻي ڏند هڻڻ ۽ ظاهر ظهور سڄو پڪو هجڻ.

هاڻي ۽ ث. بدني بيهڪ-قدبت. هندن ۾ مڙدي جا سڙيل هڏا ۽ رک.

هاڙهه ۽ ث (ع) حضرت ابراهيم عليه السلام جي ٻي گهر واري (حضرت اسماعيل عليه السلام جي والده).

هاڙو ۽ ذ. نقصان-چيهو-حرج. گهاٽو. تباهي. ظلم. هاڃا ڪرڻ ۽ ظلم ڪرڻ-ڪيس ڪرڻ.

هادي ۽ ص (ع) هدايت ڪندڙ-رهبر-رهنما. مرشد. هار ۽ ث. شڪست-مات.

هارجيت ۽ ث. ڪٽ هار. فتح شڪست.

هارگت ۽ ث. جُوتا يا راند ۾ جيتڻ يا هارائڻ.

هار ۽ ذ. ڏاڳي ۾ پوتل گل. موتي يا جواهر-لڙهي-سَر. مالها-ڪنڍي.

هارسينگار ۽ ذ. ڪپڙا لٽا ۽ گهر گنا پائڻ. ٺاه جوڙ-آرائش-ترئين.

هارائڻ ۽ م. شڪست کائڻ-مات کائڻ. بازي يا شرط هارائڻ. مغلوب ٿيڻ. ناڪام ٿيڻ.

هارپ ۽ ث. هاريو.

هارپو ۽ ذ. هارپ-ڪڙمت. هاريءَ جي ونڊي (پوک مان مليل حصو).

هارچ ۽ ص (ع) روڪيندڙ-منع ڪندڙ. رنڊڪ وجهندڙ.

هارچ ٿيڻ ۽ اٽڪاءُ ڪرڻ. روڪ ڪرڻ.

هارجڻ ۽ م. ڪنهن ٿانءَ مان ڪا شيءِ هيٺ ڪرڻ. شڪست کائڻ-مات ٿيڻ.

هارمونو ۽ ذ (انگ. هارمونيم) هڪ قسم جو باجو-باجو.

هارڙ ۽ م. هيٺ ڪيرائڻ. اوتي زيان ڪرڻ. هارائڻ.

هار ويٺ. هار ويٺ ۽ ث. اوت پوت-هڪڙي ٿانءَ مان ٻئي ۾ لاه پاه.

هاري ۽ ص. هر ڪاهيندڙ-پوک ڪندڙ-ڪڙمي.

هالو، ذ (ف) چنڊ جو پڙ (جيڪو ڪڏهن ڪڏهن آسمان ۾ غبار سبب نظر ايندو آهي). اهو ڏاند جنهن جو هڪ سڱ هيٺ تي مڙيل هجي. نياڳو.
 هالو چالو، ص. جهڙو تهڙو- رواجي- معمولي.
 هار، ث. ذميداري جي دعويٰ. ٻٽاڪ.
 هار هٿڻ، وڏي هاتو ڪار ڪرڻ. زوردار لفظن ۾ ذميداري جي دعويٰ ڪرڻ.
 هامي، ث. اقرار. ضمانت.
 هامي ڀرڻ، اقرار ڪرڻ- وعدو ڪرڻ. ذميداري کڻڻ.
 هان هون، ث. نت نٿاءُ. اقرار انڪار.
 هان هون ڪرڻ، نٿائڻ- بهانا ڪرڻ. گوشتاٺ ڪرڻ.
 هانبارو، هانپارو، ذ. تڪڙا ساهه کڻڻ. ڊوڙن کان پوءِ وڏا ساهه کڻڻ. سَهڪ.
 هانپارو هٿڻ، وڏا ساهه کڻڻ- وات ۾ نڪ مان ساهه کڻڻ.
 هانڊو، هانڊو، ذ. ڳاڻڻ وڃائڻ ۾ ناچ تماشي جو شاميانو وغيره. راڳ رنگ جي محفل.
 هانڙ، ث. هٽڪار ۾ ڪڍڻ (گهوڙي جي).
 هان، هنياءُ، ذ. دل- هنيون- قلب. مَن.
 هان، نارڻ، دل نارڻ- دل خوش ڪرڻ. بدلو وٺي پنهنجي دل خوش ڪرڻ.
 هان، لاهڻ، دل لاهڻ- بي همت ٿيڻ. نااميد ٿيڻ.
 هان، ظ. هينئر- هاڻي. هن وقت.
 هائو، ذ. چوپائي مال جو ڌاڙو هڻندڙ. ڦر ڪندڙ. ڌاڙيل- ڦورو.
 هائو ماڻو، ص. واقف- گهاٽل مائل.
 هائوڪو، ظ. هن وقت جو. هلندڙ دور جو. اڄوڪو. (ث. هائوڪي).
 هائي، ظ. هن وقت- هينئر- فوراً- يڪدم. هن حالت ۾. هن وقت ۾. اڄڪلهه. هينئر ۾ هن کان پوءِ.

هاواڻو، ذ. هُل- انواءِ. اچڻ جي خبر. مقرر ڪيل وقت جو واعدو.
 هاوي، ث (ع) حاوي.
 هاها، ث. هائوڪار. زباني جٺ- دڙڪو دهمان.
 هاهڙ هوهڙ، ث. هاها- جٺ ڦٽ- دڙڪو دهمان.
 هاءِ اسڪول، (انگ. هاءِ= وڏو) ذ. پرائمري کان مٿئين درجي وارو اسڪول.
 هاءِ ڪورٽ، ث. وڏي ڪورٽ. صوبائي سطح جي ڪورٽ.
 هاءِ، هائي، ذ (ع) ڏک مان نڪتل آواز. افسوس.
 هاءِ هاءِ، ث. بيماري يا تڪليف ۾ آواز. گهوڙا گهوڙا- واويلا. افسوس- ارمان.
 هاءِ ڦوس، ث. گهوڙا گهوڙا- هل هنگامو. ماندائڻ- ٻاڻيٽال.
 هائو، ذ. ٻارن کي اوچتو ڊيچارڻ لاءِ آواز.
 هائي، ث (ع. حاوي) دوزخ- هاوي. سخت تپش. عذاب. آزار- مصيبت.
 هائي، ۾ هجڻ، حاوي ۾ هجڻ- باه ۾ هجڻ. عذاب ۾ هجڻ.
 هائج، ث. هوس. گهڻو لوڀ. ڍٽو نه ٿيڻ وارو حرص.
 هائجي، ص. لويي- لالچي. گهڻو کائيندڙ.
 هڳ، ث. حجاب. ڊپ. ڳالهائڻ ۾ اٽڪاءُ. زبان ۾ اٽڪاءُ.
 هڳڪار، ث. سرهاڻ- سڳند- خوشبوءِ. هڳاءُ.
 هڳڪڻ، م. ڳالهائڻ ۾ هٽڪڻ. زبان ۾ رنڊڪ ٿيڻ. گهٻرائڻ.
 هٽ، ظ. هتي- هن هنڌ.
 هتان، ظ. هن هنڌ کان.
 هٽ، ظ. هُن هنڌ- هتي.
 هٽڪ، ث (ع) بي عزتي. گستاخي. توهين.
 هٽڪ آميز، ص. بي عزتي وارو- گستاخي وارو.
 هٽڪ ڪرڻ، بي عزتي ڪرڻ- توهين ڪرڻ.

هَت منجهڻ: تنگدستي ٿيڻ.
 هَت مهڻ: پڇتائڻ - افسوس ڪرڻ - پشيمان ٿيڻ.
 هَت ۾ هڻڻ: وس ۾ هڻڻ - قبضي ۾ هڻڻ.
 هَت وٺڻ: دستگيري ڪرڻ. سهارو ڏيڻ. رهبري ڪرڻ.
 هَت هلائڻ: ڪم ڪار ڪرڻ.
 هَت هڻڻ: پڇتائڻ - پشيمان ٿيڻ. افسوس ڪرڻ.
 هَت آڌار: ٺ. قرض طور ورتل رقم. هتو هَت ورتل
 اوترو. شخصي اعتبار تي ڏنل قرض.
 هَت اگرو: ڏ. تحرير. پنهنجي هَت سان
 لکيل اڪر. لکيت.
 هَت جَس: ٺ. سوپ. لاپ. ڪاميابي.
 هَت جوڙو: ٺ. هَت ٻڌڻ. عاجزي. تيازمندي.
 آڙي نيزاري.
 هَت جوڙو ڪرڻ: عاجزي ڪرڻ. عرض ڪرڻ.
 منت ميڙ ڪرڻ.
 هَت چُراند: ٺ. حرڪت - ڪيچل - مستي. چُرچ.
 هَت چوڻ: ص. خرچاڻو. فضول خرچ. سخي.
 هَت ڏس: ٺ. اشاري سان يا زباني طرح ٻڌائڻ. ڏسڻ
 سان ڪيل ڪم.
 هَت راڌو: ص. هَت جو ٺاهيل - نقلي - جڙتو.
 بناوٽي - مصنوعي.
 هَت ڙي: ٺ. هَت کس. ڪنهن جي ڪيسي مان هَت جي
 ڪيڏ سان ڪيل چوري. گهوڙي کي تنگ ۾ ٻڌل ڇم
 جي پٽي.
 هَت ڙي هڻڻ: ڳنڍ يا ڪيسي مان ڪا شيءِ چوري
 ڪرڻ. ڪيسو ڪڍڻ. ملهه ۾ ڪُٽ واريو هَت وجهڻ
 (مقابل ملهه جو پير جهلي کيس ڏسڻ).
 هَت هَڻاءُ: ٺ. طبيب جي علاج ۾ شفايائي جو اثر.
 هَت قَاڙو: ص. اجايو خرچ ڪندڙ - فضول خرچ.

هَتِيَا ٺ (سن) قتل. پاپ - گناهه. هڃا - مصيبت.
 هَت: ڏ. پانهن جو حصو (جنهن ۾ آڱريون ٿين) -
 دست - يَد. ڪپڙي وغيره جي ماپڻ لاءِ آڱرين جي
 چوٽيءَ کان وٺي نوٽ تائين ماپ.
 هَت اٽڪائڻ: جهيڙو ڳنڍڻ. واسطو رکڻ.
 هَت اچڻ: لين - حاصل ٿيڻ. ملڻ. دستياب ٿيڻ.
 ميسر ٿيڻ.
 هَت ٻڌڻ: منت ڪرڻ - خوشامد ڪرڻ.
 هَت تنگ هڻڻ: پئسي ڏوڪڙ جي تنگي هڻڻ.
 هَت تنگه: سوال ڪرڻ. پڻ. محتاج ٿيڻ.
 هَت ٺارڻ: دل جي باهم ڪيڏن. زورائتا ڏک هڻي بدلو
 وٺڻ. سخت مار ڪيڏن.
 هَت پڇڻ: دسترس ٿيڻ. وس هلڻ. رسائي ٿيڻ.
 هَت پير ٺرڻ: بيهوش ٿيڻ. حيرت ۾ پوڻ.
 هَت پير هڻڻ: ڪوشش ڪرڻ. ڪنهن مصيبت مان
 جند ڇڏائڻ لاءِ حيل ڪرڻ. ڊڪ ڊوڙ ڪرڻ.
 هَت جهلڻ: هَت کان وٺڻ. ڏيڻ وٺڻ يا اچڻ وڃڻ
 بند ڪرڻ.
 هَت ڌڦارڻ: خدمت چاڪري ڪرڻ.
 هَت ڏيڻ: ڪنيڪار ڪرڻ. مدد ڪرڻ. قول ڏيڻ.
 هَت ڊگهيڙو: سوال ڪرڻ. گهڙڻ.
 هَت رڪڻ: سرپرستي ڪرڻ. پنهنجو ڪرڻ. مدد
 ڪرڻ. پرگهور لهن.
 هَت رڱڻ: چڱيءَ طرح فائدو وٺڻ. مالا مال ٿيڻ.
 هَت ڦيرڻ: ڀلائي ڪرڻ. دلاسو ڏيڻ. چَت ٻڌڻ.
 هَت ڪيڏن: واسطو توڙڻ. دست بردار ٿيڻ.
 هَت ڪرڻ: حاصل ڪرڻ.
 هَت ڪڍڻ: دست بردار ٿيڻ - پڇر ڇڏڻ.
 هَت لائڻ: چهن. استعمال ۾ آڻڻ.

هَت ڪڙولُ: ذ. زنجير ۾ ٻڌل لوهي ڪڙي جنهن ۾ ڪلف به هجي. هت ڪڙي.

هَت ڪڙي: ث. هتن جي ڪڙي. ڏوهاري جي هتن کي قابو ڪرڻ لاءِ ڪلف واري لوهي ڪڙي يا زنجير.

هَت ڪس: ث. هت چراند. حرڪت. دست درازي. هٽي. هَت گاڏي: ث. هت سان ڌڪي هلائڻ وارو نيلهو.

پارڙي کي گهمائڻ. لاءِ ننڍڙو گاڏو. هَت ناٿ: ذ. هتن جو ڪيل. چالاڪي. حرفت بازی. ٺڳي.

هَتڻ: ذ. سرمايو. پونجي. موڙي. هَتوپائي: ث. هتن سان ويڙهه. هت ڪس. ڌڪ مڪ.

هَتوراڙي: ث. پٽ تي ڪريل يا وڃايل شي جي هتن سان ڳولا.

هتوراڙيون ڏيڻ: اونداهه ۾ هتن کي هيڏانهن هوڏانهن هلائي ڪا وڃايل شيءِ ڳولڻ.

هَتوڙو: ذ. وڏو مترڪو. لوهارڪي ڪم جو هڪ اوزار. هَتوڙي: ث. مترڪي. هت ڪڙي.

هَت وَس: ظ. پنهنجي وس ۾. پنهنجي اختيار ۾. هَت وَسِيڪو: ص. هنڌائي جاءِ تي قابو رکيل.

پنهنجي وس ۾. هَتو هَت: ظ. هڪڙي هت کان ٻئي هت ۾. مٿان ئي مٿان. جلدي-ترت.

هَتِي: ث. مدد-واهر. حمايت-ٽيڪ. نالٽي جي مدد-موڙي.

هتي ڏيڻ: حمايت ڪرڻ. ٽيڪ ڏيڻ. سهارو ڏيڻ. هَتيار: ذ. لڙائي ۾ ڪم ايندڙ اسلحو (تلوار، بندوق،

يالو وغيره). لٽ ڌڪو. هَتيار پنهور: ذ. اسلحو (تلوار، يالو وغيره).

هَتِيڪو: ص. مضبوط-سوگهو-قابو. هڪ جاءِ تي کٽل. هَتِيڪو ڪرڻ: سوگهو رکڻ-قابو رکڻ. محفوظ رکڻ.

هَتِي: ظ. هتن سان.

هَتِي پوڻ: هتو پائي ڪرڻ. هتن سان وڙهڻ. وڙهڻ-جهيڙو ڪرڻ.

هَتِي خالي: ص. نلھو-سڪڻو. سڃو.

هَتِيو: ذ. مٺ-دستو-ڳن. مھرو.

هَت: ذ. وکر وڪڻڻ جي جاءِ-دڪان.

هَتائي: ص. هت وارو-دڪاندار.

هَت ڪڍڻ: سامان پڪيڙي ڇڏڻ. گھرو سامان چڙوڇڙ ڪرڻ.

هَت وائيو: ذ. هندو دڪاندار. ڊڄڻو.

هَتايڻ: م. پري ڪري. سيرڻ-ريڙهڻ. لاهڻ (ملازمت کان). پسپا ڪرڻ-شڪست ڏيڻ. موٽائڻ.

واپس ڪرڻ.

هَت تاڙ: ث. هتن کي تالا هڻڻ. دڪانن کي تالا هڻي بازار جو ڪاروبار بند رکڻ-هڙتال.

هَت تاڙ ڪرڻ: هتن دڪانن کي تاڙيون هڻڻ. ڪرف ڪڙا هڻي بند ڪرڻ. بازار جو ڪاروبار بند رکڻ.

احتجاج طور دڪان بند ڪرڻ.

هَتڙي: ث. ننڍو هت. سنڌ جي جدا جدا ڀاڱن ۾ ڳوٺن ماڳن ڏيڻ جو نالو.

هَتڪ: ث. اٽڪاء (زيان ۾). هَبڪ.

هَتڪڻ: م. هَبڪڻ. دل من هڻڻ. گھبرائڻ.

هَتڻ: م. پري ٿيڻ. سرڪڻ-رڙهڻ. پوئتي ٿيڻ-موٽڻ. هار کائڻ. ڪسڪڻ. اڀرو ٿيڻ. جوانيءَ کان موٽڻ.

لات کائڻ.

هَتِي: ث. ننڍڙو دڪان.

هَتِيءَ سارو هوڪو ڏيڻ: وٽ آهر خرچ ڪرڻ. سگھ سارو هلائڻ.

هَت: ذ (سن) غرور-وڌائي-آڪڙ. ضد. تعصب.

هائي-جسم-سرير.

هٽ سڄاڻي: ٿ. تندرستي-چڱيلائي. صحتيائي.

هٽ سڄو: م. بيماريءَ کان آجو. تندرست-

صحتمند-چڱو ڀلو. سجاڳ-خبردار. هوشيار.

هٽ ڪرڻ: غرور ڪرڻ. ضد ڪرڻ.

هٽيلو: ص. ضدي-هوڏي. متمصب. سرڪش-

پاڻ زورو.

هٽپ: ڏ. هڪڙي ئي پيري وات ۾ وجهڻ جو آواز-هٽو.

هٽپ ڪرڻ: هٽپ ڪرڻ. وات ۾ وجهي کائي وڃڻ.

هٽپو: ڏ. لپو. لپ پري وات ۾ وجهڻ. گرانه-لقمو.

وڏي لپ. وڏو گرانه.

هٽج: ٿ (ع) اکرڻ جو اعرابن مطابق اُچار.

هٽج: ٿ (ع. حجت) حجت-دوستيءَ واري گهرائي. اميد.

هٽجڻ: ڏ (ع) جدائي-وڇوڙو-فراق.

هٽجرت: ٿ (ع) جدائي. وطن کي هميشه لاءِ ڇڏڻ.

نبي سڳوري جو مڪي کي ڇڏي مديني ۾ وڃڻ ۽

هميشه لاءِ اُتي رهڻ.

هٽجري: ٿ (ع) نبي سڳوري جي هجرت کان شروع

ٿيندڙ اسلامي سنه.

هٽجڻ: م. موجودگي هئڻ-هئڻ. موجود رهڻ.

هٽجو: ٿ (ع) مذمت-ڪوار. بدگوئي. ننڍا-گلا.

هٽجور: ڏ (ع) پيڙ-مجمعو-انبوه.

هٽجڻ: م. ڳهن-گهڻي ڪم سبب ٽڪجڻ. ساڻو ٿيڻ.

ورجڻ. کُهجڻ.

هٽچا: ٿ (سن. هٽيا) ڏوهه-گناه. پاپ. عذاب.

مصيبت. مرض-روڳ.

هٽچا پوڻ: مصيبت پوڻ. شامت مٿان پوڻ.

هٽچارو: ص. قاتل-خوني. ظالم. ڏوهي-پاپي. گنهگار.

هٽچڪ: ٿ. لوڏو-لڇڪ. ڏوڏو.

هٽڪڻ: م. روئڻ. سڏڪا ڀرڻ.

هٽڪڻ: م. هُڙڻ-دل سان لڳڻ-ڪُڳڻ. دل کي وٺڻ.

هٽايت: ٿ (ع) سڌو رستو ڏيکارڻ-دڳ لائڻ.

رهڻائي-رهبري. نصيحت-فهمائش. حڪم-فرمان.

هدايت ڪرڻ: نصيحت ڪرڻ. سنئين رستي تي

هلائڻ. طريقو سڀڪارڻ.

هدايت نامو: ڏ. هدايتن جي سمجهاڻيءَ وارو ڪتاب.

هڏاڻ: ڏ (ع) تير جو نشانو. نشان چٽڻ وارو

دائرو يا ڪو نشان.

هڏو: ڏ. ڪنهن وظيفي وغيره پڙهڻ جو مرشد کان

مليل اڏڻ.

هڏ هڏ: ڏ (ع) هڪ قسم جو پڪي.

هڏيو: ڏ (ع. هڏيه) تحفو-نذرانو. ڪنهن متبرڪ

چيز جي ملهه ۾ ڏنل منائيءَ جي رقم.

هڏا: ڏ. هرگز-مُور-بلڪل-بنهه.

هڏا: ڏ. وڏو هڏو. هڏو. رڌل چانورن ۾ رهجي ويل

ڪچاڻ-پساه.

هڏ پيڇڻ: مارڪٽ ڪرڻ. سخت سيڪٽ ڏيڻ.

هڏ پيڙڻ: سخت پورهيو وٺڻ.

هڏ ڪُڙڪڻ: ڪهڪاڻ اچڻ-قياس ٿيڻ. ڪهل اچڻ.

هڏ ٽري: ٿ. زوراور اُٺ کي نڪ ۾ مهار وجهڻ

جي ڪاٺي.

هڏ ڏوڪي: ص. همدرد-گهڻگهرو. قياس ڪندڙ.

هڏ رت: ڏ. رشتيدار-مٿ مائٽ. سڳا عزيز.

هڏ ڪاڻ: ڏ. قذبت-هائي. جسم جي بيهڪ.

هڏ ڪوٺي. هڏڪي: ٿ. خشڪيءَ کان پيٽ مان

نڪرندڙ آواز-هڏڪي. ساروئي. تانگهه-سڪ-ڇڪ.

هڏڪارو: ڏ. مَرُون جي ٻولن يا ڪُڙڪڻ جو آواز.

هڏڪو: ڏ. ڪُڙڪو-ڪنجهڪو-چنگهه.

هرجنس، ٿ. سڀ نمونا. سڀ قسم.
 هرحال، ڄ (ف) هر طرح- هر صورت- ڪنهن به طرح.
 هر دفعي، ڄ (ف) هريري- پيري پيري سان.
 هر دم، ڄ (ف) هروقت- هر گهڙي.
 هر دو، ■ (سن) من- دل- ڇت- خيال.
 هرقات، ٿ. سڀني قاتن مان گڏي ٺاهيل ٿانءِ يا هٿيار.
 هر روز، ڄ (ف) روزانو- هميشه- روز روز.
 هر رائي، ٿ. هلڪڙائي- خسيس پٿو.
 هر سال، ڄ (ف) سال بسال.
 هر سوه، ڄ. هر طرف.
 هر صورت، ڄ. ڪنهن به نموني- ڪنهن به طرح.
 هرحال به.
 هر طرف، ڄ (ف) هر پاسي- سڀني پاسن. چوڏس.
 هرڪاريو، ص. سڀ ڪم ڪندڙ. هنرمند. هرڪم به پورو.
 هر ڪڏ، م. هرڪن.
 هر ڪو، ڄ. سڀڪو- هر ماڻهو.
 هر ڪا، ڏ. ڪپڙي جو هڪ قسم- پٿيو- لٽو.
 هر ڪرا، ٿ. ان تن- ڳڻتي- الڪو- آند مانت.
 هر ڪڏ، م. دل سرڪڻ- دل ٿيڻ. موهجن. حرص ٿيڻ.
 هر ڪڙ، ڄ (ف) هر چيلي- ڪڏهن به- پٽيءَ- ٻنهن- مور.
 هر گهڙي، ڄ. هروقت- هر ويلي.
 هر لحظي، ڄ. هروقت.
 هر لوه، ڏ. ميناھينءَ تان پاڻي اُٻائي پٺيءَ کي پهچائڻ لاءِ.
 ڪاٺين مان ٺهيل ماڻباڻ- چرخو. اثت.
 هر ماه، ڏ (ف) مهيني سر مهيني- هر مهيني.
 هر مڇ، ڏ. ڀرت جو هڪ نمونو.
 هر مڙو، ڏ. هڪ قسم جو پسارڪو وکر.
 هر نو، ڏ (ڏهن نامو) هاڻيءَ جو ٻچو- هاڻي.

هڏ ڳڏ، ڏ. ننڍا وڏا هڏا. سڀئي عضوا.
 هڏ ڳڏ ڀڄڻ، سڀ عضوا ۽ سنڌ ڀڄڻ. ڏاڍي مار ڪڍڻ. سخت سيڪت ڏيڻ.
 هڏو، ڏ. هڏ- هڏي. ٽريءَ جي هڏي.
 هڏو ڳڏو، ڏ. ڪن ڪچرو.
 هڏي، ٿ. ننڍڙو هڏو.
 هڏي، ٿ. جهٽڪ- ٽڙي- چڙب. ٽنڊيءَ سان ڳالهائڻ. ڪاوڙ جو ڳالهائڻ. مغروري.
 هڏي ڏيڻ، آڏو شوخيءَ سان ڳالهائڻ- آڏو ٽڙيءَ سان ڳالهائڻ. ابتو جواب ڏيڻ.
 هڏيان، ڏ (ع) بيماري يا بيهوشيءَ ۾ ڪيل ڳالهيون- وڦل. بڪ بڪ.
 هر، ص (ف) سڀ- ڪوبه. هر هڪ.
 هر، ڏ. زمين کيڙڻ جو اوزار.
 هر جوڻ، زمين کيڙڻ لاءِ هر ٻڌڻ.
 هر ڏيڻ، زمين کيڙڻ. صاف صفائي ڪرڻ.
 هر، ٿ. يادگيري. ساروڻي.
 هر اس، ڏ (ف) ڊپ- خوف- هول. دهمشت.
 هر اسان، ص. ڊنل- خوفزدہ.
 هر بار، ڄ (ف) هر دفعي- پيري پيري- وري وري.
 هر ٻو، ڏ. هڪ قسم جو پسارڪو وکر. مڻي.
 هر ٽڙي، ص (جمع) هر ٽڙيون (هلڪڙي- رولو- هر جائي. هوڙه.
 هر تال، هر تالي، ص. هر تال ڄاڻندڙ. حرفتي.
 چالاڪ. مڪار.
 هرڇ، ڏ (ع) نقصان- گهاٽو- ٽوٽو- خسارو.
 هرڇ پوڻ، نقصان پوڻ. گهاٽو پوڻ.
 هرڇاڻو، ڏ. نقصان جو عيوضو- تاوان.
 هرڇاڻو، ڄ (ف) هر هنڌ- جتي ڪٿي- سڀ جڳهه تي.

هَرُونُ ذ. بر جو مشهور جانور- غزال- آهو- مرگھ.
هَرُونُ هَماءُ ذ. هڪ خيالي پکي هَماءُ جيڪو مٽي
آسمان ۾ اقامي ۽ زمين تي ڪونه لهي.

هَرُونِي ث. هرون جي مادي.
هَرُونُ م. عادي ٿيڻ- هير پوڻ- ماڻوس ٿيڻ. هري
مري وڃڻ.

هَرُونُ م. ڪا ڳالهه دل تي ڦرڻ (پرياد نه اچڻ)-
ڪڪڻ. ياد نه اچڻ (پريدل سان لڳڻ).

هَرُونُ پَرُونُ ظ. خواهه خواهه- بنا سبب جي- راه گناه.
هَرِيءُ هَرَنِيءُ ث. هر جي ڊگهي ڪاٺي (جيڪا
پاڇاري سان ٻڌل هوندي آهي، اُن جي مٿ ڪي جهلي
هر ڪاهبو آهي).

هَرُ هَرُ ظ. وري وري- پيري پيري- ذري ذري-
گهڙي گهڙي.

هَرِيءُ ص (ف) هڪ هڪ- هڪڙو هڪڙو- هراڻهو.
هَرِيءُ ظ. آهستي- ڏيري- ڍرو.

هَرِيءُ هَرِيءُ ظ. آهستي آهستي- ڏيرج سان.
هَرِيءُ ث. هڪ قسم جو پسارڪو وکر.

هَرِيءُ ص. سائو- سرسبز- آباد. آلو- پتل- پُسيل.
(ث. هَرِي).

هَرِيءُ هَرِيءُ ڪَرُون پوک تان پکين کي اُٿارڻ لاءِ
”هَرِيءُ هَرِيءُ“ جون هڪلون ڪرڻ. چيڙائڻ. خواري
ڪرڻ. مشهور ڪرڻ.

هَرُ ث. ڪپڙي وغيره جي ڳنڍ. ٻُجڪي- پَري.
پونجي- موڙي.

هَرُ ڪوسِي ڪَرُون مال هٿ ڪرڻ. نفعو حاصل ٿيڻ.
هَرُ ٻاٺُ ث. ڇاڙي. کاڌيءَ وارو هڏو (جنهن ۾ ڏند
پڇي پيئن).

هَرُ ٻالِيون نڪرُون ڳري ڪنڊا ٿيڻ. منهن يا جسم

جو ماس روڙجي وڃڻ. بدن جا هڏا ظاهر ٿيڻ.
هَرُ پَرُ ث. گهٻراهت- پريشاني. واٽڙائي. بدحواسي.
تَر تڪَرُ جلدبازي.

هَرُ ٽالُ ث. هٿ تاڙ- احتجاجي اسٽرائيڪ.
هَرُ پَرُ ذ. گرانهه ڳيهڻ- هيو. ڳيت.

هَرُ پ ڪَرُون ڳيهي وڃڻ. ڪاٺي وڃڻ. هضم ڪرڻ.
غص ڪرڻ.

هَرُ چَرُ ث. ٽٽڪو- بي آرامي. لوچ پوچ. چڙواڳي.
هَرُ ڪَرُ ث. ڏڪڻي (تڏ ڪان).

هَرُ ڪَرُون م. ڏڪڻ- تڙڪڻ. تڏ يا سيءَ ۾ ڏڪڻ.
بيماريءَ ۾ ڪمزوري يا بخار سبب چنگهڻ.

هَرُ ٺِي هَرُ ٺِي ث. ننڍو جهنگل. رک ڪيل جهنگ
(جنهن ۾ وڻ هجن).

هَرُ ٻيو هَرُ ٻيو ذ. هڪ قسم جو پکي.
هَرُ ٻارُ ذ (ف) ڏهر سئو- سس.

هَرُ ٻارين ظ. هزارن جي تعداد ۾- بي شمار- لاتعداد.
هَرُ ٻارُ ذ (ع) اڍنگي ڳالهه. بيهودگي. ٺٺول. فحش
مضمون وارو ڪلام.

هَرُ ٻارُ گوڻي ث. ٺٺول وارو ڪلام.
هَرُ ٻارُ ث (ع) شڪست- هار. پاڇ.

هَرُ ٻارُ ذ. ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه (چانديءَ جو
وڏو ڪڙولو).

هَرُ ٻارُ م. ڪلائڻ- خوش ڪرڻ.
هَرُ ٻارُ ذ (ف) هو آهي. هستي- وجود. زندگي. ڪاٺاڻ.

هَرُ ٻارُ ٻارُ ث (ف). هشت رنگي گهڻن رنگن
واري. گهڻن روپن واري ناز نخرا ڪندڙ (عورت).

چالاڪ عورت. بدچال.
هَرُ ٻارُ ث (ف) وجود. قيام- موجودگي. حياتي-

زندگي. موجودات. مخلوقات. مجال- وس. طاقت.

هفت زيان: ص. ست ٻوليون ڄاڻندڙ.
هفتو: ذ. ست ڏينهن. ستن ڏينهن جو عرصو.
هفتيوار: ظ. هر هفتي - ستين ستين ڏينهن.
هفتا: ث. سَهڪو - وڏا ساه کڻڻ. دم. اُٻس.
هفتجڻ: م. سَهڪڻ - سامهه ڀرجي پوڻ (ڊوڙن يا دم جي بيماريءَ ۾).
هڪ: ث. سڌ - چڪ - تانگهه. سڪ - اڪير.
پياس - اُساڻ.
هڪ: ص (سن) واحد - يڪ. اڪيلو. ڳائڻي جو عدد (۱) - ايڪو.
هڪ ڏين: گڏجڻ - ٻڌي ڪرڻ. يڪمشت ٿيڻ. اتحاد ڪرڻ.
هڪ ڪرڻ: برابر ڪرڻ - مٽ ڪرڻ. گڏائڻ. ملائڻ.
هڪ: ذ (انگ) لوهي ڪُنڊو (ڪپڙن وغيره ٽنگڻ لاءِ). بولٽ (دروازي جو).
هڪالو: م. لوڏڻ - لوڏي ڪڍي ڇڏڻ. ڌڪا ڏيئي ڪڍڻ.
هڪ ڀيرو: ظ. هڪ دفعو. اوچتو.
هڪ ٽڪ: ظ. گهڻو وجهي ڏسڻ - لاڳيتو ڏسندو رهڻ. نظر ڪڍائي اک چٽيڻ کان سواءِ ڏسڻ. نشاني تي پورو - تڙ.
هڪ پاسيرو: ظ. هڪڙي پاسي تي. گوشائتو.
هڪجهڙائي: ث. ساڳيائي - مشابهت. برابري.
هڪ جهڙو: ص. ساڳيو - هوبهو. مشابهت رکندڙ.
هڪ جيڏائي: ث. هر عمري.
هڪ چيڏو: ص. هر عمر. سرتو - چيس. دوست.
هڪدم: ظ (ف) يڪدم - جهٽ پٽ - تڙت. اوچتو - اچانڪ.
هڪڙو: ص. ڳالهائڻ ۾ هڪندڙ - ٻٽڙ. باتو.

هَسَلِي: ث. ڳچيءَ وارو هڏو. ڳچيءَ ۾ پائڻ جو هڪ ڳهه.
هَسڻ: م. ڪلڻ. خوش ٿيڻ. خندو ڪرڻ. ٺول ڪرڻ.
هَسو: ذ. تڙ وانگر جسم تي اُڀريل ڪاري ڳوڙهي (تڙ کان وڌي).
هَسوار: ذ. سوار. گهوڙي سوار.
هَش: ث (ف) ڪٽي ٻليءَ کي هڪلڻ جو آواز.
هَش ۾ خوش ٿيڻ: بيمزتي ۾ به خوش ٿيڻ.
هَشاش: ص (ع) خوش - سرهو - شاد.
هَشاش بهاش: ذ. خوش - سرهو. چڱو پلو - تندرست.
هَشام: ذ. انبوهه - هجور.
هَشائڻ: م. ويهارڻ (اُٺ) - جهڪائڻ (اٺ).
هَشَت: ذ (ف) اٺ (عدد).
هشت پهلو: ص. اٺ ڪنڊو.
هَشڪار: م. بچ ڪرائڻ (ڪٽي جي).
هَشناڪ: ص. خبردار - چالاڪ. هوشيار.
هَشناڪي: ث. خبرداري. سمجهه سوچ. هوشداري.
هَشِي: ث. چُرچ - حرڪت. چاڙهه - ٽيڪر. بچ.
هَشِي ڏيڻ: ٽيڪر ڏيئي بچ ڪرائڻ. ٽيڪو ڏيڻ.
هَشيار: ص. خبردار - ڏاهو - سمجهو.
هَشِياري: ث. خبرداري - ڏاهپ - سياڻپ.
هَشَم: ذ (ع) همسر ٿيڻ جي سگهه - هاضمو. پيٽ ۾ کاڌو ڳرڻ جي حالت.
همسر ٿيڻ: کاڌو جيورڻ. پيٽ ۾ ڳرڻ.
همسر ڪرڻ: پرايو مال کائي وڃڻ. غبن ڪرڻ.
هَفَت: ذ (ف) ست (عدد).
هَفَت اقلييم: ذ. ست ڪنڊ. ست بادشاهتون. ست ملڪ (قديم دور جون بادشاهتون: عرب، ايران، توران، هند، چين، مصر، يونان).

هَم آهنگ: ص. هڪ جهڙو آواز- ڳائڻ ۾ هڪڙوئي
يڪو آواز. هَم آواز.
هَمَرُ ذ (ع) اوسيتڙو. ڳڻي- فڪر.
هَمَر هَمَر ذ. فڪر انديشا. غم ۽ ڳڻتيون.
هَماءُ ذ (ف) هڪ قسم جو خيالي پڪي (جيڪو
سدائين اڏامندو رهندو آهي. چون ٿا ته جنهن ماڻهو تي
ان جو پاڇو پوي اهو بادشاهه ٿيندو).
هَماليه. هَماليه: ذ (سن) برف سان ڍڪيل مشهور
جبل (جيڪو سڄي دنيا جي جبلن کان اوچو آهي).
هَمامَرُ ذ (ف) اُڪرو. لوهي اُڪرو.
هَمامَر دَسَتو: ذ. لوهي اُڪرو مهر.
هَمَر پستري: ث. عورت سان گڏ سمهن- جماع.
هَمَتائِي. هَمَتائِي: م. هَمَت ٻڌائڻ. زور وٺائڻ.
پنيرائي ڪرڻ- دل ٻڌائڻ.
هَمَتَ ث (ع) طاقت- سگهه. توفيق. پهچ- پڄندي.
دليري- جرات.
هَمَت ڪرڻ: دليري ڪرڻ. بهادري ڪرڻ.
ڪوشش ڪرڻ.
هَم پايه: ص (ف) ساڳئي رتبي جو. برابر (عهدي يا
حيثيت ۾).
هَم پيشه: ص (ف) ساڳئي ڌنڌي وارو- حريف.
هَم جماعت: ص (ف) ساڳئي ڪلاس يا درجي ۾
پڙهندڙ. ساڳي جماعت جو (ميمبر).
هَم چنس: ص. ساڳيءَ جنس جو. ساڳئي قسم جو.
هَم دَرْدَ: ص (ف) ڏک سک جو ساٿي. غمخوار. ڏک
پاڻي. گهڻگهرو.
هَم دَردي: ث. غمخواري. درد وڻدي. ڀلائي.
هَم دَر: ص (ف) دوست- يار. رفيق- ساٿي.
هَم دَات: ص (ف) ساڳي قوم يا ذات جو.

هَلَرِ بَدَنَ: گهڻي اڄ وڃ ڪرڻ. ذري ذري اچڻ.
هَلڪائي: ث. هَلڪڙائي. وزن جي تورائي.
هَلڪائي ڪرڻ: وزن گهٽ ڪرڻ. بار لاهڻ. آسان ڪرڻ.
هَلڪو: ص. گهٽ وزن وارو. گهٽ قيمت وارو-
سستو. هَلڪي طبيعت وارو- ترڙو. ڪم ظرف. ذليل.
خسيس. حقير. ڪمزور- هيٺو. ناموزون. خفيف
(ڌڪ)- اُچاترو.
هَلڪو ٿيڻ: بار پري کان آڄو ٿيڻ.
هَلڪڙائي: ث. ترڙائي. نيچ پڻو. ڪميٽپ.
هَلندي: ث. طاقت- پڄت- رسائي. پهچ- دست رس.
هَلندي پڄندي: ث. طاقت ۽ اختيار. وس ۽ پهچ.
هَلَنُ: م. چڙڻ- رڙهڻ. حرڪت ڪرڻ. وڃڻ- روانو
ٿيڻ. پنڌ ڪرڻ- سفر ڪرڻ. جاري ٿيڻ. وهڻ (پاڻي).
مرڻ. رائج ٿيڻ. وڪامڻ. چڻڻ (بندوق).
هَليو اچڻ: لاڳيتو رائج رهڻ. رواج ۾ هجڻ. سلسلو
قائم رهڻ. حملي لاءِ اچڻ. بي ڊيو اچڻ.
هَليو وڃڻ: روانو ٿيڻ- موڪلائڻ. ختم ٿي وڃڻ.
هَلِي: ث. هلڻ جو نمونو. چال. رفتار.
هَلَنُ: م. هَلِي وڃڻ- مشهور ٿيڻ. پڪڙجي وڃڻ
(واقعو يا افواه).
هَلَن مَلَن: م. هَلِي پاڻ ملهائڻ (ڪنهن مقابلي ۾).
هَلِي مَلِي ڪرڻ: اچي مڇي ڪرڻ- مدد ڪرڻ-
مهراڻي ڪرڻ.
هَلَوِيُون: ث. اُن جي سينگار جا ڳڻ ۽ ساز.
هَلِي چَلِي: ث. هَلت چلت. ريت روش. رسم رواج.
وهنوار (شادي مرادي جو).
هَلِيلا: ذ. چوهارا- ڪٽل- ڪارڪون.
هَمَر ذ (ف) سان- گڏ. خواه. ساڳيو. هوبهو.
هَمَر آغوش: ص. بفلگير- پاڪر پائڻ. پاڪر ۾.

همرازه ص (ف) حال پائي - حال محرم. رازدان.
 همراهه ص (ف) گڏ هلندڙ. ساٿي - رفيق. بيلي.
 حامي. واهرو.
 همراهي ث (ف) مدد. سات. واهر. پنيرائي.
 همراڪاپه ص (ف) سوار سان گڏ هلندڙ -
 ڪنجڪي. سواري سان گڏ هلندڙ. همسفر. همراه.
 همزاده ذ (ف) گڏ ڄاول. ڄاڙو. هم عمر. اهو جن يا
 فرشتو جيڪو ڪنهن ماڻهو سان گڏ پيدا ٿيو هجي ۽
 سڄي ڄمار ان سان گڏ رهي.
 همزبان ص (ف) هڪ آواز. هڪ زبان. متفق.
 تائيد ڪندڙ.
 همزو ذ (ع) "الف" جي ٻي صورت جيڪا لفظ ۾ وچ
 ۾ اچي.
 همسائيگي ث (ف) پاڙو - پاڙي جي ويجهائي.
 همسايد ص (ف) پاڙيسري. پاسي وارو گهر. ڀرسان رهندڙ.
 همسري ث (ف) برابري. هڪ جهڙائي - مساوات.
 همسفر ص. گڏ مسافري ڪندڙ. ساٿي.
 همشڪل ث (ف) ساڳي صورت وارو - هڪ
 جهڙي شڪل.
 همشيره ث (ف) پيڻ (جنهن هڪ ئي ماءُ جو ڪير
 ڏاتو هجي) .. سڳي پيڻ.
 همصبر ص (ف) ساڳئي وقت جو. ساڳئي زماني يا
 دور جو.
 همصبر ص (ف) ساڳيءَ عمر جو - هڪ جيڏو.
 همقدم ص (ف) ساٿي - رفيق - همراه.
 هم قلم ص (ف) ساڳئي قلم يا پيشي سان تعلق
 رکندڙ - مصنف. اديب.
 هم قوم ص (ف) ساڳيءَ قوم جو. هڪڙيءَ
 قوم جو.

هم ڪلامه ص (ف) گفتگو ڪندڙ.
 هم ڪلامي ث. گفتگو - ڳالهه بولهه.
 هم مذهب ص. ساڳيو مذهب رکندڙ. هڪڙيءَ
 عقيدتي وارو.
 هم معني ص. ساڳيءَ معنيٰ وارو.
 هم نام ص. ساڳئي نالي وارو.
 هم نشي ص (ف) گڏ ويهندڙ. دوست. ساٿي.
 هم نوا ص (ف) گڏ ڳائيندڙ. گڏجي ڳائيندڙ.
 همواره ص (ف) سڌو (پٽ) - سندريل (زمين).
 هموطن ص. ساڳئي وطن جو.
 هموزن ص (ف) ساڳي تور وارو - هڪ جيترو.
 همه ظ (ف) سڀ - ڪُل. سمورو - جملي.
 همه داني ث. هر ڳالهه جي ڄاڻ.
 همئون ظ. هميشه - سدائين. اڪثر - گهڻو ڪري.
 همياي ث (ف) اها ڳوٺري جنهن ۾ رپيا وغيره
 وجهي چيلهر سان ٻڌي ڇڏجي.
 همير ذ. سومرا گهراڻي جو مشهور حاڪم "همير
 سومرو". (ص) امير. پهلوان - سورهي.
 هميشگي ث (ف) سدائين هجڻ واري حالت -
 مدامي. قيام. بقا.
 هميشه ظ (ف) سدا - سدائين - دائر. جڏهن ڪڏهن.
 هن ص. ان. انهيءَ.
 هن سال ظ. هلندڙ سال ۾ - هلندڙ وقت ۾.
 هن ص. هو - اهو. انهيءَ.
 هنياري ث (ع. عماري) هاڻي تي رکڻ جي هودي
 (جنهن ۾ ماڻهو ويهن) - پالڪي.
 هنياري رسڻ وڏي درجي کي پهچڻ.
 هنس ذ. هل - گوڙ. ڌمچر. گهوڙ گهمسان.
 هنبرزا ذ. "ماتا" وانگر چمڙي جي هڪ بيماري.

هنڊي: ٿ. ننڍو هنڊو- هڪ قسم جي ديگرڙي.
 هنڊي: ٿ. رکيل قرواٽ يا واپاري رقم جي اداڻگي لاءِ
 ڏنل خاص چئني (جنهن ۾ رقم جي انگ ۽ وٺڻ واري
 جي نالي اختيار ڏنل هوندو آهي).
 هنڙ: ڌ (ف) ڪنهن ڪم ۾ فن جي ڄاڻ. مهارت.
 ڪاريگري. هٿ جو پورهيو.
 هنرمند: ص. ڪاريگر. ماهر ڪاريگر. پورهيت.
 هنرمندي: ٿ. ڪاريگري- مهارت.
 هنگامو: ڌ (ف) هجور- پيڙ. انبوھ- ماڻهن جو ميڙ.
 شور- هل. جهيڙو- فساد. وڳوڙ.
 هنگامو ڪرڻ: گوڙ گهمسان ڪرڻ. فساد ڪرڻ.
 وڳوڙ مچائڻ.
 هنگائڻ: م. پاخانو ڪرائڻ. تنگ ڪرڻ.
 هنگي ٽرڪان: ٿ. ٽڪڙ- ٽڙ ٽڪڙ. ابهرائي. لوڇ
 پوڇ- بي آرامي.
 هنگلاج: ڌ. لس پيلي (بلوچستان) ۾ ناني جبل ۾
 جوڳ وارن فقيرن جي جائز.
 هنگڻ: م. ٿورو ڪرڻ- پاخانو ڪرڻ. آه مڃڻ.
 هنگشو: ص. ڊڄڻو- بزدل. گيدي.
 هنگي ڏيڻ: ڊڄڻ. مجبور ٿيڻ. هارائڻ. شڪست کائڻ.
 هنوا: ڌ (ع) گهوڙي جو هڪ سنج. گهوڙي تي
 سواريءَ لاءِ ڪاٺ جو چمڙو چڙهيل چوڻڪو (جنهن تي
 سوار سولو ويهي سگهي).
 هنوز: ڌ (ف) اڃان به- هن وقت تائين.
 هنومان: ڌ. هندن جو هڪ ديوتا (جنهن سينا کي
 هٿ ڪرڻ ۾ رام جي مدد ڪئي هئي).
 هنيون. هينئون: ڌ. دل- قلب- من.
 هنيون ڦاٽڻ: بي انتها ڊپ ٿيڻ.
 هنيون لاهڻ: بي همت ٿيڻ- مڙسي ڇڏڻ. دل لاهڻ.

هنڊوچي: ٿ. دهل ۽ شرناءِ جي تار تي هڪ قسم
 جو ناچ.
 هنڊوچيون هڻڻ: خوشيءَ ۾ نچڻ ٿيڻ.
 هنڊي: ٿ. ديگر ڦرڻ لاءِ ڪاٺ جي وڏي ٽوٽي- آڻي.
 هنجهڙ: ٿ. گود- جهولي- آغوش.
 هنجهڙ: ڌ. هڪ قسم جو ڍانڍي پکي.
 هنجهڙ: ٿ. هڪ قسم جو ڍانڍي پکي.
 هنجهون: ٿ. لڙڪ- ڳوڙها.
 هنجهون هارڻ: ڳوڙها ڳاڙڻ- لڙڪ وهائڻ. روئڻ-
 ڏک ڪرڻ.
 هند: ڌ. هندوستان- ڀارت.
 هنڊي: ص. ”هند“ جو رهاڪو. (ٿ) ”ڀارت“ جي
 قومي ٻولي.
 هندائو: ڌ. ڇانهين- تربوز.
 هندستان: ڌ. ”هندو“ قوم جو ملڪ- هند- ڀارت.
 هندستاني: ص. هندستان جو- هنڊي.
 هندسه: ڌ. ”انگن“ جو علم. ڄاميتري ۽ رياضي
 جو علم.
 هندو: ڌ. ”هند“ جو رهاڪو. (ص) ڪارو (ماڻهو).
 (ٿ. هندوائي).
 هندورو: ڌ. پينگهو- جهولو.
 هندڙ: ڌ. جاءِ- مقرر جاءِ. آستانو- نڪاڻو- ماڳ. گهر.
 هينڪ. ڪٽ يا پٽ تي وڇائڻ جو بسترو.
 هنڌائتو: ص. پوري هنڌ تي- صحيح جاءِ تي. ٿانڪو.
 هنڌين ماڳي: ڌ. جتي ڪٿي- هر هنڌ.
 هنڌائڻ: م. چوڙڻ (ڪپڙو). پائڻ- پهڻڻ (وڳو).
 سيبائڻ (دل کي). استعمال ڪرڻ (دل سان). عمل
 ڪرڻ. تپاس ڪرڻ (دل ۾).
 هنڊو: ڌ. هڪ قسم جو ٿانءِ (وڏي هنڊي).

هوا لڳڻ: هوا جو اثر ٿيڻ. هوا جي خراب اثر سان بيماري ٿيڻ.

هوائي: ٺ. آتش بازي جو هڪ قسم. (ص) هوا وارو.

هوائي جهاز: ڏ. هوا ۾ اڏامندڙ جهاز- طيارو.

هوائي خبر: ٺ. افواه. ڪوڙي خبر.

هواڙو: ٺ. ٿورو فرو.

هوبهو: ڄ. ساڳيو- انهيءَ جهڙو. عين بين- نس پس.

هوٺ: ڏ. بلوچن جو هڪ قبيلو (آري ڄام ۽ پنهنجو جو قبيلو).

هوڱل: ٺ (انگ) مسافر خانو- سراءِ. رهائش ۽ کاڌي جي سهولت واري جاءِ.

هوڏي: ٺ. پائيءَ جو ننڍو حوض.

هوڏو: ٺ. شرط- بازي. ضد. تڪبر.

هوڏو ٻڌڻ: شرط رکڻ- بازي رکڻ. ضد ڪرڻ.

هوڏي: ص. ضدي. هنيو. مفرور.

هوڏانهن: ڄ. هن پاسي- هن طرف. هتي.

هورو: ڏ (ع. هول) ڊپ- خطرو. وسوسو- وهم. اڊڪو- هرڪڙ. گهڻي.

هوراڪورا: ٺ. چورا کورا- آند مانڊ. گهڻي.

هوري: ٺ. هندن جو هڪ وڏو ڏينهن- هولي.

هوڙو: ٺ. ڏاٺ.

هوڙو: ڏ. ننڍي پيڙي- بتيو.

هوڙو: ص. ڪند ذهن- موڳو. جلدباز. اُپهرو. ٻئي جي چوڻ تي هلندڙ.

هوڙهائي: هوڙهياڻي: ٺ. موڳائي. تڪڙ-

جلدبازي. اُپهراڻي.

هوس: ٺ (ع) خواهش- سڌ- لالچ- طمع. حرص.

نفساني خواهش.

هوسناڪ: ص. لالچي- حريص.

هٺڪارَ: ٺ. گهوڙي جو آواز (جيڪو مالڪ کي ڏسي ڪري، يا ڪا طلب ڪري).

هٺڪارَ: م. هٺڪڻ- هٺڪار ڪرڻ.

هٺڪڻ: م. هٺڪار ڪرڻ.

هٺ گڻ: ٺ. هڪ قسم جي بلا- گڻ (چون ٿا ته زهريلي سانڍي جو قسم آهي ۽ ٽپ ڏيئي وهڻ تي سوار کي به ڏنگي وجهي).

هٺڻ: م. لڳائڻ (ڌڪ). نوڪڻ. ڪوڙڻ (ٽوڻي وغيره). پوکڻ (وڻ، ٿڌو).

هٺندي ماريندي: ڄ. ڏاڍي ڪوشش سان. وڏي تڪليف سان.

هٺي هنڌ ڪرڻ: سويارو ٿيڻ- ڪامياب ٿيڻ. نيٺ مطلب حاصل ڪرڻ.

هٺ هٿان: ٺ. جفاڪشي- محنت- جاکوڙ.

هٺ هٿان ڪرڻ: گهڻي ڪوشش ڪرڻ. ڏاڍي جاکوڙ ڪرڻ.

هٺو: ٺ. ٿوري ذري.

هو، ٺ (ف) جيڪا مستي يا مجذوبيءَ جي حالت ۾ وات مان نڪري. نمرؤ. (ع) "الله" جو مخفف. (ض) ضمير غائب واحد لاءِ استعمال ٿيندڙ لفظ.

هوا: ٺ (ع) باد- واءِ- پَوَن. بادي- ربح. حرص. وڏائي- غرور. آڪڙ- سيٺ.

هواباز: ص. هوائي جهاز اڏائيندڙ.

هوا بدلائڻ: تندرستي يا سير سفر لاءِ ٻئي شهر يا ٻئي علائقي ۾ وڃڻ.

هوادار: ص. جتي چڱيءَ طرح هوا جو گذر ٿئي. خلاصو (گهر). وائڪو. کليل (ميدان).

هوا کائڻ: هوا خوري ڪرڻ. ڇهل قدمي ڪرڻ. سير

تفريح لاءِ کليل هنڌ تي وڃڻ.

هُوسَ ٺ. بدنظر. حسد.

هُوسَ ٺ. م. نظر هٺن. حسد واري نظر سان ڏسڻ.
حسد ڪرڻ.

هُوش ٺ (ف) سمجھ - شعور. فهم. سُرَت.

هُوش اچڻ. سياڻو ٿيڻ. بالغ ٿيڻ. عقل اچڻ.

هُوش اڏامڻ. عقل غطا ٿيڻ. بدحواس ٿيڻ.

هُوش غطا ٿيڻ. حواس گم ٿيڻ. حيران ٿيڻ.

هُوش سنڀالڻ. وڏو ٿيڻ. بالغ ٿيڻ.

هُوشمند ٺ. م. سياڻو - ڏاهو. عقل وارو. سمجھو.

هُوشيار ٺ. م. عقلمند - ڏاهو. دانا. خبردار. چالاڪ.

هُوشيار ڪرڻ. خبردار ڪرڻ.

هُوشيارِي ٺ. ٺ. ڏامپ - دانائي - عقلمندي.

عياري - چالاڪي.

هُوڪار ٺ. ٺ. هڪل - سڏ. للڪار.

هُوڪارَ ٺ. م. سڏڻ. سڏ ڪرڻ. للڪارڻ - ٻولائڻ.

اڳتي وڌڻ. هڪلڻ (چوپاين کي).

هُوڪارو ٺ. ٺ. سڏ. للڪار. دانھن. نمرؤ.

هُوڪارن ٺ. ٺ. مڃڻ - عيش ٺ.

هُوڪيرو. هُوڪيرو ٺ. ٺ. وڏي آواز سان سڏ.

هُوڪارو. گوڙ - هُل. سڏوسڏ. غوغاءُ.

هُوڪو ٺ. ٺ. سڏ. آواز - صدا. پڙهو - منادي.

هُوڪو ڏيڻ. اعلان ڪرڻ. پڙهو ڏيڻ.

هُول ٺ (ع) ٻپ - خوف - دهشت. گھبراءُ. انديشو.

هُولناڪ ٺ. م. خوفناڪ - دهشت ناڪ - پوائتو.

هُولي ٺ. ٺ. هندن جو هڪ ڏهاڙو (جنهن ۾ هڪ ٻئي

کي رنگ هٺن).

هُون ٺ. ٺ. "هاڪار" جي معنيٰ ڏيکاريندڙ آواز. اُٺ کي

هڪلڻ واري هُونگ.

هُون هان ڪرڻ. نٿان لاءِ آڏا اُٻتا جواب ڏيڻ.

هُوند ٺ. ٺ. جيڪر - شايد.

هُوند ٺ. ٺ. موڙي - دولت - ٺاڻو. ٻڄت - سگھ.

هُوند نہ شڪر ٺ. ٺ. هڙ نہ حاصل - سڪڻائي.

ڪجهه بہ نہ.

هُوند وارو ٺ. م. پنهنجي موڙي وارو. شاهوڪار.

هُوندي سُوندي ٺ. ٺ. پشسي هوندي. ملڪيت هوندي.

هُونگ ٺ. ٺ. "هُون" جو آواز. ڍور ڍڳي کي هڪل.

آواز ڪرڻ. سڏ. گوڙ - هُل.

هُونگار ٺ. ٺ. هُونگ.

هُونگار ٺ. م. اُٺ يا مال کي هڪلڻ لاءِ آواز ڪرڻ.

هُونگارو ٺ. ٺ. "هُون" جو آواز. ڳاڻڻي سان گڏ جهيل

سان سُرجهلائڻ.

هُونگارو جهلائڻ. "ٺڙ - بيت" جي ڪچهري ۾ بيت

ڏيندڙ سان بيت جي پڇاڙي ۾ جهيل سان "ها" ڪرڻ.

هُونگر ٺ. ٺ. هُونگ.

هُونگڙيون ڏيڻ. معصوم ٻارڙي جو خوشيءَ ۾ هٿ

پير هٺڻ ۽ آواز ڪڍڻ.

هُونهي. هُونهي ٺ. ٺ. اجايو - مفت ٺ - خواه

مخوام - هريرو.

هُوءُ. فعل. هجي. (ض) هُو - اُهي.

هُويدا ٺ. م. ظاهر - عيان - نمودار. پيدا. واضح.

چٽو - پٽرو.

هُهڙو ٺ. ٺ. هن جهڙو - اهڙو.

هُهڙو تهڙو ٺ. م. اجايو - نڪمو. رواجي.

هُهڙو ٺ. ٺ. هن جهڙو - اهڙو.

هُهو. هاهو ٺ. ٺ. ڪنڌ ٺٽيءَ جي وچ وارو حصو.

هُهي جو سُور ٺ. ٺ. ٺٽيءَ جي نسن وارو سُور (جيڪو

ڏکي سُهڻ سان ٺٽي).

هُهان ٺ. ٺ. هن هٿان - هٿان.

هٽڻ؛ م. ٿيڻ- هجڻ. ڄمڻ- پيدا ٿيڻ.
هٽو؛ ص. ماضي بعيد ۾ واحد مذڪر.
هٽي هٽي؛ ندا. هاءِ هاءِ. عجب يا ڏک وارو آواز.
هٽو مٽو؛ ذ. جيڪي هجي- ڪوبه جاندار.
هٽو مٽو ترڻ؛ اڪيلائي ٿيڻ- خلوت ٿيڻ. ماڻهو
چيڻو وڃڻ.
هٽانجو؛ ذ. ٽلي. ٽلي وڌي وڃڻ جو مرض.
هٽان؛ ذ. هٽڻون- دل.
هٽپٽ؛ ٺ (ع) خوف- دهشت. ڊپ- پٽو. رعب.
هٽپٽناڪ؛ ص. ڊپ وارو- پوائتو- خوفناڪ.
هٽيرو؛ ص. هن جيترو.
هٽيرو سارو؛ ظ. حد کان وڌيڪ- تمام گهڻو.
هٽ؛ ظ. جُهڪيل- نميل. ڪريل. زمين تي. گهٽ
درجي جو. تابع.
هٽ گهڻ؛ ڪجهه هٽ ٿيڻ. لهندي تي اچڻ. گهٽ
ٿيڻ (اڳهه، پالي).
هٽ مٽي ٿيڻ؛ گڏوچڙ ٿيڻ. لهن چڙهڻ. گرم ٿيڻ.
هٽ مٽي ڪرڻ؛ زيربار ڪرڻ. تنبيهه ڪرڻ.
جٺ ڪرڻ.
هٽان؛ ظ. تري ۾. هٽ. هٽيون.
هٽاهون؛ ظ. هٽيون. هٽ تي.
هٽاهي؛ ٺ. لهندي- نشيب- پستي.
هٽ پُرو؛ ظ. هٽ تي. هٽين پاسي تي. ڪجهه هٽ.
هٽ مٽاهي؛ ٺ. ناهموار (زمين). ان سڌي. ڪڙيڙ.
هٽ مٽي؛ ظ. ناهموار- ان سندريل. گهٽ وڌ.
هٽيون؛ ظ. هٽ وارو. تر وارو. (ٺ. هٽين).
هٽج؛ ذ. انگل- ماڻو- لاڏ. چاهه. پيار- قرب.
هٽجان؛ ذ (ع) جوش. تيزي. زور- غلبو.
هٽج؛ ص (ف) نفرت جوڳو. بيهودو. اجايو. گهٽ.

هٽجڻ؛ ص. گهٽ علم وارو. نادان. بيوقوف.
هٽانه. هٽاهن؛ ظ. هن طرف- هن پاسي.
هٽاهن هوڏاهن؛ ظ. هن هن پاسي. اوري پري.
هٽاهن هوڏاهن ٿيڻ؛ اوري پري ٿيڻ. هڪ هنڌ
نه ٽڪڻ. بيقارائي کان اچ وڃ ڪرڻ.
هٽو؛ ص. هن جيترو- هن جيڏو. (ٺ. هٽي).
هٽي ڪرڻ؛ ايڏي وڏي جٺ ڪرڻ.
هٽي؛ ٺ. هڪ قسم جو پُوتو جنهن جون پاڙون
مصالحي طور ڪم اچن.
هٽي؛ ذ (انگ) اڳواڻ. اعليٰ آفيسر. آفيس جو اڳواڻ.
هٽي؛ ٺ. عادت- گت- چال.
هٽاڪ؛ ص. عادي- هريل- بانڌائي. علي.
هٽي؛ ٺ (ع) ٿڌي هوا سج اڀرڻ کان اڳ واري فرحت
ڏيندڙ هوا. وسڪاري کان پوءِ لڳندڙ هوا.
هٽي ڦير؛ ٺ. بدل بدل. مٽاستا. ڊوڪو- ڳي- فريب.
هٽي؛ ذ. هڪ قسم جو وڻ ۽ ٻج.
هٽيرو؛ ذ. اهو چرچي وارو ڳيچ جنهن ۾ ڪنواريتن
طرفان گهوڙيتن کي گاريون ۽ ڪچا ويڻ ڏنل هجن.
هٽيرو؛ ذ. هڪ قسم جو قيمتي پٿر- الماس- رتن.
هٽيرو؛ ذ. هڪ قسم جو پکي.
هٽيس؛ ٺ. ڊپ وارو دٻاءُ- سختي. جٺ ٺٽ. رعب تاب.
هٽيسائڻ؛ م. ڌڙڪو دٻ ڪرڻ. مرعوب ڪرڻ.
خوفزد ڪرڻ. ڊيچارڻ.
هٽيسڻ؛ م. دٻائڻ. ڊپ وارو دٻاءُ وجهڻ. ڊيچارڻ.
هٽيسو؛ ذ (ع) هڪ قسم جي وچڙندڙ بيماري (جنهن
۾ دست التيون ٿين).
هٽڪ؛ ص (سن. ايڪ) هڪ (عدد).
هٽڪ هٽڪائي ڪرڻ؛ هڪڙي ڳالهه ڪري نبيرو
ڪرڻ. صاف صاف چوڻ. هڪڙو نيملو ڪرڻ. تلق ٽوڙڻ.

هڪار: ظ. هڪڙو پيرو- هڪ دفعو- هڪوار.	هڪلو: ص. اڪيلو. چڙو. (ث. هڪلي).
هڪاري: ظ. اڃان به وڌيڪ. اڃان به.	هڪل: ظ. هن سال- هلندڙ مُندَ ۾. هن مند ۾.
هڪاند: ث. گڏجائي- ميلاپ. هڪ ٽين واري حالت. هڪڙائي.	هڪوڪو: ص. هن سال جو. هائوڪو.
هڪاندو: ظ. گڏيل- يڪو- سڀ. تمام گهڻو. (ث. هڪاندي).	هڪل: ص. ٽڪل- ساڻو- ماندو. ٻنل- هيسيل.
هڪڙو: ظ. هڪ پيرو- هڪار.	هڪنگ: ث. گڏه جو آواز.
هڪڙائي: ث. هڪ هٿن جي حالت. وحدت. خدا تعاليٰ جي هڪ هٿن جو عقيدو.	هڪنگون ڪرڻ: گڏه وانگر دانهون ڪرڻ.
هڪڙ: ث. هڪڙو پيرو. (ص) اڪيلو- چڙو.	اڍنگو ڳالهائڻ.
هڪڙل: (ع) بتخانو. يهودين ۽ پارسي جي پوڄا جو گهر.	هڪڙو: ظ. هن مهل- هن وقت. فورا- يڪدم. هاڻي جو هاڻي. اڄ ڪلهه- موجوده وقت ۾.
هڪلائي. هڪلائي: ث. اڪلائي. واندڪائي- فرصت.	هڪڙائي: ث. ڪمزوري- ايرائي- نِسٽائي.
هڪلو. هڪلو: ص. اڪيلو. چڙو. (ث. هڪلي. هڪلي).	هڪڙو: ص. ڪمزور- ٺيل. ڏيرو- اڀرو. بي پهچ. (ث. هڪي).
هڪل: ص. اڪيلي سر- اڪيلو. (هڪلي).	هڪڙي وهي: ث. زبون حالي. پيري- ٻڌايو.
هڪل وِسَوڙو: ص. چڙوچانڊ- اڪيلو. ويچارو.	هڪولي: ذ. (ع) ڏيڪ- نظارو.
	هڪها: ندا (ع) هاءِ هاءِ- افسوس.
	هڪت: ث (ع) بناوت. صورت- شڪل. ڪيفيت.
	حالت. آسماني تارن سيارن وغيره جو علم.

۴

۴. ذ (ع) ("اچار" الف همزو) سنڌي "الف- بي" جو ايڪونجMahon اکر. عربي جو ستاويهنون اکر. لفظن جي	۴. وچ ۾ "الف" بدران ڪم ايندڙ اکر (مثلاً، فائڊو، ٽرٽ وغيره).
	۴. حرف جملو. ٻيو- وڌيڪ.

ي

ي: ث (ع) ("اچار" بي) سنڌي "الف- بي" جو باونجMahon اکر. عربي جو اٺاويهنون ۽ فارسي جو ٻٽيهون	اڪر. ابجد موجب عدد (۱۰)
	يا: (ف) يانءِ- خواه.

يارِ: ١. ٢. دوستي - سنگت. قرب جو ڳانڍاپو.
 الفت. آشنائي.
 ياري باشي: ٣. دوستي. ملاقات ۽ ڪچهري.
 ياس: ٤. ٥. نااميدي. مايوسي. نراسائي. افسوس.
 انديشو - ڊپ.
 ياسمين: ٦. ٧. هڪ خوشبودار گل - جاءِ جو
 گل - چنبيلي.
 ياسين: ٨. ٩. قرآن شريف جي هڪ سورة.
 يافت: ١٠. ١١. آمدني. حاصلات. نفعو.
 ياقوت: ١٢. ١٣. هڪ قسم جو قيمتي هيرو - لعل.
 ياقوتي: ١٤. ١٥. هڪ قسم جي معجون جيڪا جواهرات
 مان ٺهي.
 ياکي: ١٦. ١٧. بي پرواهه. اڪيلو. آزاد.
 پاوڙ: ١٨. ١٩. مددگار. دوست - يار.
 پاوڙي: ٢٠. ٢١. دوستي - مددگاري. حمايت. خدا جي
 طرفان امداد.
 پاوه: ٢٢. ٢٣. بيهودو. اجايو.
 پاوه گوئي: ٢٤. ٢٥. بيهوديون ڳالهيون. اجايون
 ڳالهيون. بڪواس.
 ياهو: ٢٦. ٢٧. جماع. لڳڻ.
 ياهو: ٢٨. ٢٩. گهڻو جماع ڪندڙ.
 يتيم: ٣٠. ٣١. چورو ٻار (جنهن جا ماءُ پيءُ مري ويا
 هجن). لاوارث.
 يتيم خانو: ٣٢. ٣٣. اها جاءِ جتي يتيمن کي رهايو وڃي.
 يتيمي: ٣٤. ٣٥. چورڙائي.
 يت: ٣٦. ٣٧. ٻٽاڪ - ٻاڙ - زٽ.
 يت شت: ٣٨. ٣٩. ٻاڙ ٻٽاڪ - گشو پتو.
 يثرب: ٤٠. ٤١. مديني منوره جو اڳاٽو نالو.
 يحيٰ: ٤٢. ٤٣. هڪ نبي سڳوري جو نالو.

ياه ندا (ع) اي!
 يا خدا، ندا. اي الله - اي خدا!
 يانصيب: ندا. (قسمت آزمائي وقت چوندا) ڪٿن
 منهنجا پاڳ! جتن نصيب ۾ هوندو.
 ياترا: ٤٤. ٤٥. (سن) درشن - جاترا (زيارت). تيرٿ.
 ياجوچ ماجوچ: ٤٦. ٤٧. يافت بن نوح جي ٻن پٽن جا نالا
 (جن جو ذڪر قرآن شريف ۾ اچي ٿو). (ص)
 فسادي. گهڻو ڪاٽيندڙ.
 ياد: ٤٨. ٤٩. ساروئي - سار - يادگيري. (ظ) حفظ - بر
 زبان... زباني ورد.
 ياد آوري: ٥٠. ٥١. ياد ڪرڻ - يادگيري. خبرگيري.
 ياد اچڻ: ٥٢. ٥٣. ذهن ۾ اچڻ. خيال تري اچڻ. دل ۾ هڻڻ.
 ياد رکڻ: ٥٤. ٥٥. خيال ۾ رکڻ. ڌيان ۾ رهڻ. نه وسارڻ.
 ياد ڪرڻ: ٥٦. ٥٧. وري وري نالو وٺڻ. سارڻ - سنڀالڻ.
 حفظ ڪرڻ.
 يادداشت: ٥٨. ٥٩. حافظو. يادگيريءَ لاءِ لکيت.
 تفصيل - وچور.
 يادگار: ٦٠. ٦١. اها چيز (تحفو، اڻاوت، نشان وغيره)
 جيڪا ياد ڏياريندي رهي. آثار - نشان.
 يادگيرو: ٦٢. ٦٣. يادگيري.
 يادگيري: ٦٤. ٦٥. (ف) سار - سنڀار - ياد. ياد ڪرڻ
 وارو خيال.
 يار: ٦٦. ٦٧. (ف) دوست - سنگتي. ساٿي. محبوب. آشنا
 (عورت جو).
 يارانو: ٦٨. ٦٩. دوستي - سنگت - ياري. قرب - پيار.
 يارائي: ٧٠. ٧١. دوستي - سنگت - ياري.
 قرب - پيار.
 يارهين: ٧٢. ٧٣. غوث اعظم سيد عبدالقادر جيلاني جو
 عرس (جيڪو ربيع الثاني جي يارهين تاريخ ٿئي).

ڪرڻ. پورو اعتقاد رکڻ.
 يقيناً، ظ (ع) پڪ سان - بيشڪ - اعتبار جوڳو. يقين سان - پروسي سان.
 يقيني، ظ. ضرور - پڪ سان. يقيناً.
 پڪ، ص (ف) هڪ - واحد. هڪڙو (عدد).
 پڪ به پڪ، ظ (ف) اوچتو - ناگهان. اتفاق سان.
 پڪتا، ص (ف) اڪيلو - هڪڙوئي. نرالو - انوکو. پنهنجو مٿ پاڻ.
 پڪتارو، ذ (ف) هڪ تنديا تار وارو هڪ قسم جو ساز (جنهن ۾ هڪڙي تند ٿئي ۽ ڪافيون ڪلام ڳائيندڙ عموماً آس لاءِ کڻن ۽ ساڄي هٿ جي ڏسڻي آڱر سان وڃائين).
 پڪجا، ص (ف) هڪڙي هنڌ گڏ - هڪ جاءِ تي گڏيل.
 پڪ جهڙي، ث (ف) اتحاد - اتفاق. ٻڏي - ايڪو.
 پڪ چشما، ص (ف) هڪڙي اک وارو - ڪاڻو.
 پڪڊل، ص (ف) متفق. همدم.
 پڪڏمڙ، ظ. بروقت - تهنا - جلد - ترت.
 پڪراءُ، ظ. هڪ صلاح. (ث) هر آواز.
 پڪرنگ، ص. هڪ قسم جو - هڪ جهڙو.
 پڪرتنگي، ث (ف) اندر ٻاهر هڪ جهڙي هلڪت. اتحاد - دوستي.
 پڪسان، ص (ف) هڪجهڙو - ساڳيو. هڪڙي ئي قسم جو.
 پڪسانيت، ث. هڪ جهڙائي. برابري. ساڳياڻي. مشابهت.
 پڪ سڻ، ص. انجام جو پڪو. واعدي جو پورو.
 پڪ سر، ص (ف) سمورو - بلڪل - سڄو سارو. (ظ) فوراً - اوچتو.
 پڪ سوئي، ث (ف) دلجمعي - اطمينان.
 پڪ طرفو، ص (ف) هڪڙي پاسي جو (پاڙو).

پنج، (ف) سخت برف. پارو (سردِيءَ ۾ ڄميل پاڻي).
 پنجني، ث (ف) گوشت جو شورو. خاص سنڌ ۾ تورن چانورن ۾ رڌل گهڻي گوشت وارو پلاءُ.
 پنجورو، ذ. لذيت کاڌو. سٺو کاڌو. مال ملیدو.
 پنجني، ث. جهڳي - پڪ. گهڻو ۽ بيڻائڻ ڳالهائڻ - بڪواس.
 پڏ، ذ (ع) هٿ - دست.
 پڏ پيڻا، ذ. چمڪندڙ هٿ (حضرت موسيٰ جو معجزو جو پاڻ هٿ بڻل ۾ وجهي ڪيندو هو ته اهو هٿ چمڪندو هو).
 پڏ ٽولي، ذ. ڊگهو هٿ. دسترس - پيچ - رسائي. مهارت.
 پڏ، ث (سن) لڙائي - جنگ - جڏ.
 پرغمال، ذ (ف) ڪو ماڻهو ضمانت طور پاڻ وٽ رکڻ - اول.
 پرقان، ذ (ع) "سائي" جو مرض (جنهن ۾ اکيون ۽ بدن هيڊا ٿي وڃن).
 پزدان، ذ (ف) خدا تعاليٰ. (آتش پرست قوم جي عقيدتي موجب) خير جي قوت (۽ "اهرمان" شر جي قوت).
 پزید (پن معاويه)، ذ (ع) بنو أمیه گهراڻي جو حاڪم (جنهن جي حڪمراني ۾ حضرت امام حسين رضه کي شهيد ڪيو ويو).
 پاسي، ث (ع. يلدن) ڪلام پاڪ جي هڪ سورت.
 پشي، ث. ڪٿي جي پڙنڪ - ڏڙهي.
 پشيون ڏيڻ، ڏڙهيون ڏيڻ - ڪٿي وارا جهٽ وجهڻ.
 يعقوب، ذ. هڪ نبي سڳورو (جيڪو بني اسرائيل جو وڏو ڏاڏو هو).
 يعني، ذ (ع) مطلب ته - معنيٰ ته.
 يقين، ۽ (ع) اعتبار - ويسا. پروسو. دلجا.
 يقين ڪرڻ، اعتبار ڪرڻ - پروسو ڪرڻ. ويسا

يُورَش: ٿ (ف) حملو- ڪاه- چڙهائي. دشمن جي لشڪر تي حملو.
يُوسُف: ڏ. هڪ نبي سڳوري جو نالو (حضرت يعقوب جو فرزند جيڪو نهايت حسين هو).
يُوسُف ثاني: ڏ. حضرت يوسف عليه السلام جهڙو حسين- تمام سهڻو.
يوگ: ڏ (سن) جوڳ (هڪ پنٿ، فرقو، يا پگڻي جو هڪ طريقو).
يُوم: ڏ (ع) ڏينهن- روز.
يُومُ الحِسَاب: ڏ. قيامت جو ڏينهن (جنهن ڏينهن تي بدن کان اعمالن جو پڇاڻو ٿيندو).
يُونان: ڏ. يورپ جو هڪ ملڪ.
يوناني طب: ٿ. ڏيهي جڙين ٻوٽن سان علاج ڪرڻ جو طريقو.
يُونس: ڏ. هڪ نبي سڳوري جو نالو.
يُونَيْن: ٿ (انگ) اتحاد- اتفاق- ٻڌي. جماعت.
يُهوڊِي: ڏ (ع) حضرت موسيٰ عليه السلام جي امت سڏائيندڙ قوم- بني اسرائيل.

فيصلو. هڪڙيءَ ڌر جو.
يڪ فصلِي: ٿ. اها زمين يا پوک جيڪا سال ۾ هڪ ڀيرو ٿئي.
يڪ لغت: ص (ف) سڄو سارو. فوراً- يڪدم.
يڪ مُشت: ص (ف) سمورو- جملي- سڀ. (ظ)
هڪڙي ئي پيري.
يڪو: ص. اڪيلو- تنها. (ظ) سمورو- گڏ- جملي- سڀ. (ڏ) تاس ۾ هڪڙي ڍاڻي وارو پتو. (ٿ. يڪي).
يڪو: ڏ (ف) پهلوآن- سورهيہ.
يڪي سر: ص. اڪيلو. هڪڙوئي. پنهنجي مٿي.
يگانگت، يگانگي: ٿ (ف) هڪڙائي. ايڪائي.
نرالاڻي- انوکائي. ٺڌرت. ٻڌي- اتحاد.
يگانو: ڏ (ف) اڪيلو- هڪڙو. نرالو- انوکو. وِرو.
نادر- عجيب. لاثاني- بي مثل.
يَلغار: ٿ (ف) حملو- جُله- ڪاه.
يَمَن: ڏ. عربستان جي ڏکڻ ۾ هڪ رياست يا ملڪ.
(سن) ڪلياڻ راڳ جي هڪ راڳڻي. شاه عبداللطيف جي رسالي ۾ هڪ سُر.
يُورپ: ڏ (انگ) ايشيا جي الهندي وارو ڪنڊ.

Sindhi Language Authority,
National High way, Hyderabad,
Sindh, Pakistan, P.C. 71000
Tel: 652457-650167
Fax: 652752

First edition of one volume "Sindhi to Sindhi Dictionary" compiled by Dr. N.A Baloch is published by Sindhi language Authority, Hyderabad, Sindh.

August, 1998.
Copies: 2000
Price: Rs. 400

All rights reserved. No part of this dictionary may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electrical, mechanical, photo - copying, recording or otherwise, without the prior permission of Sindhi Language Authority.

Distributor:

Sindhi Language Authority,
Hyderabad, Sindh. P.C. 71000

Published by Taj Joyo Secretary & Ameen Muhammed Laghari, Publication officer, Sindhi Language Authority, Hyderabad, and printed by Azad Communications, National Auto Plaza, B-24, Marston Road, Karachi, Sindh.

**A ONE VOLUME
SINDHI TO SINDHI DICTIONARY**

**Compiled by
Dr. N.A Baloch**

**Assisted by
Muhammad Ismail Shaikh**

**SINDHI LANGUAGE AUTHORITY
HYDERABAD, SINDH.**

1998

پڙهندڙ نسل . پ ن

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ”آداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻگ ”لڙهندڙ نسل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دور جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. امداد حسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:

انڌي ماءُ جڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ

ايندڙ نسل سمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي آداس، لڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪڙهندڙ، اوسيئڙو ڪندڙ، پاڙي، ڪاڻو، پاڇوڪڙ، ڪاوڙيل ۽ وڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سگهجي ٿو، پر اسان انهن سڀني وچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪڍي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وڌڻ، ويجهڻ ۽ هڪ ٻئي کي ڳولي سھڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻڻ جي آس رکون ٿا.

پڙهندڙ نسل (پن) ڪا به تنظيم ناهي. اُن جو ڪو به صدر، عهديدار يا پايو وجهندڙ نه آهي. جيڪڏهن ڪو به شخص اهڙي دعويٰ ڪري ٿو ته پڪ ڄاڻو ته اهو ڪوڙو آهي. نه ئي وري پن جي نالي کي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو ته پڪ ڄاڻو ته اهو به ڪوڙو آهي. جهڙيءَ طرح وڻن جا پن ساوا، ڳاڙها، ٻيلا يا ناسي هوندا آهن اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نسل وارا پن به مختلف آهن ۽ هوندا. اهي ساڳئي ئي وقت آداس ۽ پڙهندڙ، ٻرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وڙهندڙ ۽ پڙهندڙ به ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پن ڪا خصوصي ۽ تالي لڳل ڪلب Exclusive Club نه آهي.

ڪوشش اها هوندي ته پن جا سڀ ڪم ڪار سھڪاري ۽ رضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي ته ڪي ڪم اجرتي بنيادن تي به ٿين. اهڙي حالت ۾ پن پاڻ هڪٻئي جي مدد ڪرڻ جي اصول هيٺ ڏي وٺ ڪندا ۽ غيرتجارتي non-commercial رهندا. پنن پاران ڪتابن کي ڊجيٽائيز digitize ڪرڻ جي عمل مان ڪو به مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نه ڪئي ويندي. ڪتابن کي ڊجيٽائيز ڪرڻ کان پوءِ اهم مرحلو ورهائڻ distribution جو ٿيندو. اهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو ته ٻئي ڪمائي، رڳو پنن سان اُن جو ڪو به لاڳاپو نه هوندو.

پنن کي گليل اکرن ۾ صلاح ڏجي ٿي ته هو وس پٽاندڙ وڌ کان وڌ ڪتاب خريد ڪري ڪتابن جي ليکڪن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي همٿائين. پر ساڳئي وقت علم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪنهن به رڪاوٽ کي نه مڃن.

شيخ آياز علم، ڄاڻ، سمجھ ۽ ڏاهپ کي گيت، بيت، سٺ، ڀڪار سان تشبيهه ڏيندي انهن سڀني کي بمن، گولين ۽ بارود جي مد مقابل بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو ته:

گيت به ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪرن ٿا.

... ..

ڄڻ جئن جاڙ وڌي ٿي جڳ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ ڇڻن ٿا؛
ريٽيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موتي منجهه پهراڙ ڇڻن ٿا؛

... ..

ڪالهه هيا جي سُرخ گلن جيئن، اڄڪلهه نيلا پيلا آهن؛
گيت به ڄڻ گوريلا آهن.....

... ..

هي بيت اٿي، هي بم - گولو، جيڪي به ڪٿين، جيڪي به ڪٿين!
مون لاءِ ٻنهي ۾ فرق نه آ، هي بيت به بم جو ساٿي آ،
جنهن رڻ ۾ رات ڪيا راڙا، تنهن هڏ ۽ چمر جو ساٿي آ -

ان حساب سان اڻڄاڻائي کي پاڻ تي اهو سوچي مڙهڻ ته ”هاڻي ويڙهه ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نه وڃايو“ نادانيءَ جي نشاني آهي.

پڻ جو پڙهڻ عام ڪتابي ڪيڙن وانگر رڳو نصابي ڪتابن تائين محدود نه هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج ۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڍي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون policies اڻڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پڻ نصابي ڪتابن سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پڙهندڙ نسل جا پڻ سڀني کي چو، چالاءِ ۽ ڪينئن جهڙن سوالن کي هر بيان تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جواب ڳولڻ کي پنهنجو حق، فرض ۽ اٽل گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان به پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي ان سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون پاڪي پائي چيو ته ”منهنجا پيءُ

پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پڻ جو پڙلاءُ“.

- اياز (ڪي جو بيجل ٻولي)